TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 1. ANULU XII.

Sabiiu, in 2 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

TECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII"

1. Ianuariu 1864.

(b.) In politica, cá sî in natura, nu suntu sariturî. Tóte câte vedemu adî petrecendu-se innaintea ochiloru nostri, suntu resultate ale evenimînteloru de eri, precum sî cele de eri nu suntu decâtu consecuintie ale celoru de alaltaeri. De aceea starea politicei in 1 Ianuariu 1864. se 'ncepcîa nemidilocitu de starea politicei in 31 Decembre 1863. Carea e starea acést'a, cercaramu a espune in nr. premergatoriu, candu totdeodata aruncaramu sî o reprivire asupr'a celoru intemplate in anulu 1863. A predice insa hotarîtu ce se va 'ntemplá in 1864, e multu mai anevoia; câci acelea fura trecute, ear acestea suntu venitóre. De aceea ni se pare cutezatu sî nefolositoriu, a ne perde prin conjecture despre unu venitoriu, care lesne aru poté dá de minciuna conjecturele nóstre, precum adeseori da de minciuna sî conjecturele celoru mai initîiati in politic'a mai inalta. Acést'a dar cu atât'a mai vertosu nu o vomu face, cu câtu tocmai in dîlele nóstre, sî anume in diplomati'a de astadi se pare a fi ajunsu la valóre dîs'a unui renumitu barbatu de statu francesu: ca limb'a e data omului, pentru de a-si ascunde cugetele. Asiá de nechiara sî de turbure e politic'a din dîlele nóstre!

Totu, ce potemu scóte din ea, e temerea de venitoriu. Tóta Europ'a, ba anu cutezá a dice tóta lumea sémena cu unu vulcanu acoperitu, care preste nópte, candu nu-ti aduci aminte, póte erumpe in convulsiuni de nimicire. De nimicire pentru cine? Póte pentru toti.

Unu principiu mare strabate adi tóta Europ'a, sî causele cele multe, ce neliniscescu lumea, ce suntu ele in ultîma analysi alt'a, decâtu incordârile de consolidare a natiunalitâtîloru. Au fostu in istoria tempuri, candu aspiratîunile popóreloru sî ale regimeloru aveau o tînta religiunara; de alta data iarasi vedemu natîuni intregi sacrificate pe câmpurile batalîei pentru splendórea unui dinastu séu a unei case domnitóre; aflâmu mai departe epoce, in care predomniau interessele de comerciu, de stâri (nobilime sî iobegime), de drepturi positive s. a.; astadi tóte acestea au peritu inaintea principiului natiunalitâtii. Popórele parte desceptate, parte aprópe de desceptare reclama astadi drepturile loru cá popóre; dreptulu, de care dice Göthe asiá frumosu, ca e „dreptulu celu nascutu impreuna cu noi" (das Recht. das mit uns geboren ward). Italianii, Polonii, Românii din Principate, Serbii din Serbi'a, Germanii din Schleswig-Holstein, Grecii din Elad'a, ba chiaru sî popórele slavice, abiá tredîte, din imperiulu turcescu, — tóte, candu cauti mai afundu, se lupta pentru natîunalitate sî ceea ce se deduce dintr'ens'a.

Acestoru drepturi insa se 'mprotivescu, ba adeseori le dau tocmai in capu alte drepturi istorice: de ereditate, de tractate, de subjugare s. a. E intrebarea, care din aceste drepturi va remane invingatoriu? Noi din parte-ne credemu, ca alu natîunalitâtîloru, mai curendu ori mai tardîu, va invinge; insa cu ce pretiuri, cu ce conditiuni, cu ce prospecte in venitoriu, acést'a va fi apoi alta 'ntrebare. Dar fiindca amendóue aceste drepturi suntu tari sî mari, sî amendóue au ajutórele sî succursele sele, pentru aceea lupt'a, ce se pregatesce cu incetulu, se pare ca va fi un'a din cele mai grele sî mai indelungate, prin care a trecutu Europ'a. Ceea ce dîse de curendu unu renumitu Francesu, ca cine scie, ajunge-va generatîunea acést'a de ómeni capetulu resboiului, ce se urdiesce, — e destulu de caracteristicu sî de ingrozitoriu.

Sî óre déca voru invinge odata natîunalitâtîle, fi-va pace sî linisce duratóre? Nu credemu; câci natîunalitâtîle cele mici voru stá sî atunci fatia cu cele mari, cele mai neculte cu cele mai culte, cele mai tari cu cele mai slabe, sî atunci se pare ca se voru aliá natîunalitâtîle de un'a trupina, de un'a rasa incontr'a celoru de alta rasa, sî se va 'ncepe de nou lupt'a intre rase dupa o mesura mare, precumu o vedemu in mesura mica d. e. astadi in Ungari'a intre Germani, Magiari, Slavi sî Români.

Dar sa nu facemu politica ideala! Intorcendu-ne dela Europ'a preste totu la imperiulu austriacu, elu intra pe pórt'a anului nou cu putîne sperantie, dar cu multe temeri, sî prospecte imbucuratóre nu ne da nici inafara, nici inlauntru. Inafara elu sta isolatu, despartîtu de Franci'a sî Engliter'a, dusmanitu cu Russi'a, in lupta necurmata cu Itali'a, impretinitu de nevoia numai cu Prussi'a, — o aliantia, ce de siguru se va desface iara indata ce va trece nevoi'a. In legatura cu starea lui dinafara sta cea dinlauntru, carea inca e destulu de posomorîta. Ne'ntielegerea cu Ungari'a sî Croati'a, parte insa sî cu tóte tierile negermane, se continua; cestiunile de: alu meu sî alu teu — intre imperiu sî tierile singurite, respective intre senatulu imperialu sî dietele provinciale, inca nu suntu aduse la deslegare multiamitóre; dar mai pre susu de tóte apasa asupr'a statului enormele datorii de mai nainte sî spese de acum, *) sîprin urmare apoi grelele contributîuni, ce le platescu cetatienii statului in nisce tempuri de totu grele.

Tocmai pecandu scriemu acestea, ne da de ochi unu sîru de articuli interessanti in „Gaz. Transs." esîti din agerulu condeiu alu d. B., diu cari vedemu cu ingrozire, ca Transsilvani'a dupa ca'cululu autorului pe anulu 1864. ar avé sa platésca preste 30 millióne florini contributîune. Cu ingrozire dîcemu; pentruca scimu, ca sî ce e 13 millióne, ce le platesce acumu, storcu pre locuitorii pâna la osu; sî acesta contributiune sa se urce inca mai pe susu de dupla! Acés'a intru adeveru aru ruiná tiér'a sî o-aru impinge la desperatîune. Sperâmu insa, ca ablegatii nostri din senatulu imperialu, cari cunoscu nevoile tierei, sî póte totusi nu le cunoscu de ajunsu, si-voru pune tóte poterile, cá serman'a Transsilvania sa nu se ingruieze cu sarcini, de care intr'adeveru nu e capace.—

In fine câtu pentru noi Românii transsilvani in specia, noi straplantâmu in anulu 1864. multe dorintie neimplinite, dar transplantâmu totdeodata sî multiamirea de a ne fi vindicatu positîunea sî drepturile de natîune. Sî precumu 1848 fu anulu inviiârei nóstre cá poporu, asiá anulu 1863. ne inaugurá cá natîune. Acest'a e castigulu celu grandiosu, ce ni-lu aduse diet'a transsilvana; odata natîune, vomu castigá noi, — de nu astadi, mâne — tóte celelalte drepturi, de limba etc., care nu e bine sa le facemu cause anumite, fiintie autonóme, fiindu numai nisce deductîuni din notîunea natîunalitâtii. — Lânga acestu castigu moralu ducemu cu noi in anulu celu nou credinti'a sî alipirea nepetata sî loiala câtra Domnitorulu sî august'a Lui casa, precumu sî p rse eranti'a pe basele unitâtii sî solitaritâti imperiului. Intre aceste linii vomu desvoltá sî 'n anulu acest'a viéti'a nóstra publica politica. Dar in undele politicei nu vomu uitá nici de celelalte datorintie câtra noi insîne; vomu pastrá solidaritatea natîunala, vomu sacrá individualitâtile nóstre pentru prosperarea totului, vomu inaintá cultur'a sî luminarea intellectuala sî morala a poporului nostru, vomu contribuí dupa potintia chiaru sî la bunastarea lui materiala, pe scurtu vomu cercá fiacare la postulu seu a ne face datoriti'a.

Cu aceste urâri saluta „Tel. Rom." pre cititorii sei in 1 Ianuariu 1864.

Calea ferata in Transsilvani'a.

(M. B.) Dintre tóte tierile sî provinciele Austriei nu-

*) A se asemená sî: Mai nou. Red.)

1864

mai Transsilvani'a sî Bucovin'a, aceste dóue tieri partea cea mai mare române, n'au inca cale ferata, credemu insa, ca peste putînu sî acestea voru fi in legtaura cu celelalte tieri ale imperiului, sî la ele voru sa strabata radiele binefacatóre ale comerciului, industriei sî peste totu ale culturei ; câci cu privire la Transsilvani'a din partea guvernului s'a sî asternutu unu proiectu pe més'a senatului imperialu in Vienn'a, ce s'a predatu spre deregere unei comissiuni formate din membrii camerei de josu; prin urmare e unu ce nedisputabilu, ca necesitatea de a aduce in legatura poterea productiva a Transsilvaniei cu poterea industriala sî banala a celorlalte tieri din imperiu, sî deodata sî cu cetâtîle cele mari comerciale ale Europei, e recunoscuta de imperativa, fâra care nu ne potemu provocá nici candu la ponderositatea unei séu altei tieri pentru aradicarea poterei monarchiei iutregi; peste putînu dara se voru incepe desbaterile, se va stabilí lini'a, sî dupa aceea se voru incepe lucrârile spre realisarea unei dorintie préveche a Transsilvaniei.

Importanti'a, ce va sa o aiba acéstu cale ferata nu numai pentru Transsilvani'a, ci sî pentru imperiulu intregu, a datu destula frângere de capu atâtu regimului, câtu sî publicului spre stabilirea liniei drumului de feru, ce va sa se infiintieze in Transsilvani'a.

Dintre liniile sî proiectele cele multe batute sî desbatute pâna acum'a in publicitate, mai alesu d ó u e pareri si-au formatu maioritate, incâtu astadi numai acestea stau sub judecata,

u n 'a e lini'a dela Pest'a câtra Aradu—Sabiiu—Turnurosiu (proiectulu regimului),

a l t ' a e lini'a dela Pest'a câtra Orade—Clusiu—Brasiovu pâna la marginile Romaniei.

Carea dintre acestea merita mai multa apretiuire din partea nóstra cu privire la interessele Transsilvaniei sî la ale imperiului intregu ? se póte judecá din urmatórele :

La cladirea fiacârui drumu de feru e de lipsa a se luá in considerare

scopulu cladirei,
productele tierei, sî
starea finantiei.

Cu privire la scopulu cladirei drumuriloru de feru e recunoscutu sî sciutu de comunu, ca acelea se intiintiéza séu numai pentru s c o p u r i m i l i t a r e , adeca pentru aceea, cá guvernulu in casu de lipsa, la escarea unei revolutiuni in launtru séu batâi din afara sa-si póta concentrá poterea sea militara in orasie bineintarite, séu in fortaretie spre aperarea intereseloru imperiului, sî spre scutirea imperatîei de incursele ostiloru inimicc ; séu se infiintiéza pentru s c o p u r i e c o n o m i c e privitóre la binele materialu sî intielesualu, adeca: pentru cá cultur'a economiala sa prinda radacini mai afunde sî pe acolo , pe unde negutiatori'a, industri'a, precum sî sciintiele se aflau inca in starea loru primitiva sî erau putînu respectate, numai pâna candu acelea intindeau atâtea producte , cu care locuitorii si-acoperiau lipsele loru cele mai urginte ; prin urmare cá deliginti'a locuitoriloru, silinti'a câtra ajungerea unei trepte mai inalte in privinti'a comerciului sî a industriei, sa fia sternita in fia care cetatiénu alu tierei intr'o mesura câtu se póte de mare spre binele sî inavutîrea generala , sciindu prébine ca numai acea tiéra are potere sî cuventu decisivu in ori-ce afacere publico-politica, carea are avere destela, sî cultura amesurata spre realisarea dreptului seu.

Nu voimu, câci n'avemu nici o causa a crede, ca guvernulu prin cladirea drumului de feru in Transsilvani'a sa fia privitu mai multu la scopulu militaru decâtu la celu economicu ; pentruca de o parte otarele Austriei de câtra Transsilvani'a forméza totu atâtea fortaretie naturale create de insasi natur'a, ear de alta parte tierile vecine cu Austri'a de câtra Transsilvani'a au fostu sî suntu pacinice sî bucuróse, daca ele nu suntu conturbate prin nimenea in somnulu loru celu dulce, din care abiá secolulu presinte le-a chiamatu la straplantarea culturei natiunale in peptulu celu fragedu alu poporului; — ci credemu, ca guvernulu au avutu dinaintea sea acea intentiune salutaria , cá Transsilvani'a , carea asemenea cu celelalte tieri ale Austriei pórta greutatea dâriloru, inca sa aiba isvóre destule spre imbunatatîrea stârei sale materiale, spre propasîrea in sciintiele practice , adeca : iu comerciu, industria, sí mai multu pentru aceea, cá productele pamenturiloru, ale apeloru sî ale muntiloru Transsilvani, prin transportarea acestor'a in alte tieri, unde se sentiesce lips'a loru, sa capete unu pretiu mai bunu, de câtu aru avé acasa intre tiermurii patriei, — ear productele industriale sî comerciale sa le capete cu unu pretiu mai moderatu din provinciele care se ocupa mai multu cu de acestea, — sî asiá sa aduca folóse visibile atâtu Transsilvaniei, câtu sî celorlalte provincie austriace.

Transsilvani'a e unu magazinu plinu de darurile cele mai pretiuite ale naturei, este o mina ascunsa sî avuta in minerale, carea ascépta mâni diliginti de a le aduce la lumina, adeca: in comerciulu celu mare alu lumei spre binele locuitoriloru din tiéra.

Din acestu punctu de vedere trebuie sa privimu noi cladirea drumului de feru in Transsilvani'a, cu tóte ca guvernulu totdeun'a a luatu sî trebuie sa iee in considerare sî scopulu militariu, insa totusi aceste dóue interese unulu cu altulu sa nu fia nici candu in contrarietate; câci atuncea in locu de a se usiurá, mai multu se ingreuiéza umerulu poporului, care sentiesce prétare sarcin'a cladiriloru. Interesele acestuia suntu mai pre susu decâtu ale guvernului; câci nu poporulu e pentru guvernu, ci guvernulu pentru póporu; de starea materiala favoritóre a poporului depiude tari'a sî poterea guvernului; deci intr'unu statu sanatosu interesele guvernului nu e iertatu sa se abata dela interesele poporului, ci mai vertosu sa fia in armoni'a cea mai buna.

Dela senatulu imperialu.

Ces'a de susu a senatului imperíalu a tînutu siedintia in 4 Ian. c. n. L a o r d i n e a d î l e i e b u g e t u l u p e a n u l u 1864. Presiedintele aduce la cunoscintia, ca Mai. Sea a 'ntaritu legea pentru durarea contributiuniloru urcate pe cele patru luni venitóre.

Capitululu 1. privitóre la spesele p. n. curti imperatesci, se priimesce fâra desbatere.

La titlulu „s e n a t u l u i m p e r i a l u“ comitetulu de finantie a propusu a se urcá spesele cu 655 f. pentru remunerarea oficialiloru. Se priimesce.

La titlulu „c o n s i l i u l u d e s t a t u“ se votéza summele respective dupa propunerea comitetului. Conclusulu casei ablegatîloru : a se provocá regimulu de a substerne sessiunei venitóre unu proiectu de lege pentru reorganisarea acestui consiliu, nu se priimesce.

In titlulu „c o n s i l i u l u m i n i s t r i l o r u“ nu este diferintia.

La capitululu „m i n i s t e r i u l u i d e e s t e r n e“ cas'a sustîne mai cu unanimitate leaf'a solului din Rom'a incontr'a conclusului casei de susu. In caus'a acést'a vorbira Cardinalulu R a u s c h e r , Contele T h u n sî Baronulu L i c h t e n f e l s.— Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

In 5 Ian. iar tînù siedintia c a s ' a d e s u s u , sî continuandu desbaterea asupr'a bugetului. incuviintià stergerea a 143,500 f. acordati de cas'a ablegatîloru pentru ammelioràrea sórtei judecatoriloru. Pentru acordarea acestui postu vorbì numai fostulu ministru K r a u s, ear incontr'a lui Contele T h u n, ministrulu L a s s e r, sî referintele principele I a b l o n o w s k i.— Titlulu „i n s t i t u t e l e d e p e d e p s e“ se 'ncuviintiéza dupa propunerea casei ablegatîloru. Cardinalulu R a u s c h e r sî Br. H e n n e t vorbescu pe'ntrecute de meritele calugaritieloru rom. cat. pentru ingrijirea celoru prinsi, asiá incâtu— dupacum dîce Botschafter-ti vine a te mirá, ca mai suntu pe lume omeni de omenia sî nu se facu toti criminalisti, pentru de a se 'mpartasî sî ei de acésta frageda 'ngrijire.

S a b i i u 31 Decembre 1863. (Tramisu.) Pe aici se latiesce faim'a, pre cum ca asiá numitii munti revindicati cari s'au fostu datu inca de Imperatulu Iosifu II. granitieriloru [din regimentulu antâiu, sî mai pre urma sî la desfiintiarea institutului de granitia se lasara in folosinti'a acestor'a ca unu fondu pentru scopuri scolare, sa se ia dela acestea, sî sa se dea parte natiunei sasesci, sî parte altoru familii nobile. — Candu s'aru adeverí acésta fórte trista faima, aru fi pentru acestu poporu totdeun'a credinciosu unu ce neasceptatu sî nemeritatu, sî cu atât'a mai durerosu, cu câtu acest'a se afla nu numai intru o stare fórte misera sî lipsita de tóte medilócele de a-si potea infiintiá scóle pentru cultur'a tinerimei sale, ci aru fi pentru servitiile facute patriei comune estraordinarie fatia cu cei alti conlocuitori nu numai cu nimicu remunerata, fâra din contra cá unu necredinciosu asemenea cu rebeli aspru pedepsitu. (Nu potemu crede o astfelu de mesura din partea guvernului. Red.) (Unu fostu granicieriu.)

Z e r n e s c i 28 Decembre 1863. R e s p u n s u l a c o r e s p u n d i n t i ' a d i n T e l e g r a f u l u R o m a n u“ Nr. 115 anulu 1863. esîta Dintre Buceciu sî Pétr'a Craiului in 5 Decembre 1863.

Nu voiescu, Dle P. L. a-ti aplaudá séu a-ti denegá cele ce ai .nsîratu in privinti'a intocmirei judecatoriei sî a dere-

gatoriei administrative din cerculu Branului, din causa ca acést'a este tréb'a ocarmuirei, insa incâtu te-ai atinsu de persón'a amploiatului, debuie sa spunu lumei pe fatia fâra reserva, cumca ti-ai versatu veninulu numai din causa ca fratele Dtale P. I. nu fu alesu, séu mai bine dîsu, impusu Braneniloru cá Juee primariu cu ocasiunea regulârei deregatoriei comunale in 4 Decembre 1863., dupa cumu v'au fostu vointi'a sî dorinti'a, pentru care a-ti intrebuintiatu tóte midilócele, insa indesiertu, fiindca amploiatulu, de care te-ai atinsu, a preferitu a recunósce vointi'a poporului, care nu vré cá o singura familia sa ocupe cu rudele sale tóte oficiele mai inriuratóre din comuna, temendu-se de urmârile nepotismeloru, ca ori unde-si asiéza acel'a cuibulu, acolo e vai de poporu sî de interessele comune !

Mai bine ti-ai vedé de patrafiru, ca supraveghiarea preste amploiati sî calatoriile loru e competinti'a regimului; elu scie judecá, care sî câte caletorii suntu oficióse séu neoficióse, cu licentia séu fâra licentia.

Cumu poti Dta aruncá vina judelui cercuale, ca demoralitatea cresce, creditulu pere, vadi'a diregatorieloru se reduce mai la nula, abusurile suntu in flóre, sî judii comunali si-jóca rolulu fâra controla ?

Vadi'a amploiatului, creditulu sî moralitatea pere atunci sî acolo, unde se nadescu o multîme de membri ai cutârei sî cutârei familii, spre a ocupá posturile oficieloru, care trebuie sa eseculeze mandatele amploiatului. Hei ! interessulu familiariu multe dîce sî face ; amploiatii insa au familia pre totu poporulu, sî le cauta pe tóta lun'a a-lu visitá sî a-i vindecá necasurile, sî de aceea nu póte deodata fi sî pe sate sî a tîné sî cancellari'a fâra nici unu subjectu altulu.

In fine te provocu, a dá in publicu ce ai de datu in privinti'a alegerei representatiunei sî a diregatoriei comunale din Branu, carea o numesci clasica. Clasica dieu, câci a cadiutu fratele Dtale, insa de se alegeá, aru fi fostu buna, fórte buna, pentru Dta; mi se pare ca pentru aceea ca amu cedatu voi'a poporului nu-mi va perí vadi'a nice creditulu, inse de lucramu din contra, atunci fâra indoiéla.

„Telegrafulu Romanu“ insa sa traiésca, cá sa mai póta aduce la cunoscinti'a publicului aretâri false despre amploiati, dela ómeni de aceia, la cari amploiatulu nu le póte face tóte pe voia cu daun'a vointiei publice.

Georgiu Strambu, Jude cencuale.

Earta-ne acumu, Dle Strâmbule ! cá sa-Ti oblimu putîntelu invectiv'a privitóre la noi. „Tel. Rom.,“ cá ori care altu jurnalu publicu, e datoriu moralicesce a priimí totu, ce póte demascá sî prin urmare apoi indreptá vreunu abusu. Elu e datoriu insa totdeodata, cá sî ori care altu jurnalu publicu, a priimí sî rectificarea data de partid'a contraria. De aceea iata c'a priimitu sî respunsulu DTale , bunu reu, cumu l'ai sciutu sî l'ai potutu dá. Ba a facutu sî mai multu, a priimitu sî copilaréti'a ultragiare, cu care l'ai cercetatu fâra nici o causa; câci elu pe onóre nici c'a sciutu cine e jude cercualu in Zernesci, sî asiá nu Te a vatematu nici câtu e negru subt unghia, prin urmare nici DTa n'aveai dreptulu a Te acatiá de elu. Acést'a, precumu sî aceea, ca déca aibi de a face cu cineva intr'unu jurnalu, sa-Ti „ispravesci“ cu elu, sî pre jurnalulu cá pre terenulu neutralu sa-lu lasi in pace, pentru aceea Tî le aducemu aminte, pentruca vedemu ca esti incepatoru in jurnalistica.

Mai departe iérta-ne a-Ti reflectá, ca „Telegrafulu“ scie distinge fórte bine intre „amploiatu“ sî intre persón'a séu individulu amploiatuli Strâmbu, sî elu aducendu o aretare-(falsa nefalsa, DTa prin respunsulu de „Buna-diu'a-baba, Crastaveti-draga“ vedemu ca nu o restorni) asupr'a Judelui cercualu din Zernesci, n'a vatematu, dar nici n'au atinsu starea amploiatîloru preste totu; DTa insa Te ascundi dupa statulu acest'a onorificu, cá sa devinì neatacabilu. Cá candu titlulu de amploiatu singuru aru fi in stare a Te ingradi cu unu: Noli me tangere ! A trecutu bab'a cu colacii ; credemu ca ne'ntielegi.

In fine, fiindca „la perulu stirosu trebuie bâtiulu grosu“ iértane a-Ti spune sî aceea, ca nici, trecutulu nici presintele DTale nu Te indreptatiescu a amenintiá, ca la casu de nepriimire a acestui respunsu in terminu de 10 dîle vei face cést'a séu ceea. De pe partea nóstra fa ce vei voí; noi Ti priimimu asiá numitulu respunsu nu pentruca ne-aru impressiuná amenintiârile DTale, ci pentruca voimu a ne face datorinti'a de jurnalisti imparţiali.

Dar preste totu Te-amu svatuí a nu pasî mai departe pe unu terenu, pe care, precumu se vede din prim'a lovire, nu vei prea culege laurii, cî a-Ti cautá, de vei avé ceva de cautatu, pe alta cale. — Redactiunea „Tel. Rom.“

Pecic'a româna 24 Decembre. Onorate Domnule Redactoru ! Cu mâua tremuranda iau condeiulu descriindu scirea cea pentru noi Romano-pecîcanii fórte trista, chiaru acum'a candu domnesce fómetea cea mai mare.— In mai multe renduri se furara bani din biserica.— In 1-a dî Decembre fiindu ventu fórte cumplitu, la 2 óre dupa médiadî turnulu bisericei cam in slaba stare fiindu l'au oborîtu cu totulu, — éra in 24-a dî in ajunulu de craciunu sear'a la 8 óre aprindiendu-se carbunii din launtru, ce erau pusi sub treptele de lemnu— seau scar'a suitóre in podu la orologiu, sî in turnu carele acum'a nu erá, d'abiá scotiendu afara cu mare frica sî greutate— chivotulu, potirulu, ornamentulu preotiescu, cârtile bisericesci, scaunulu episcopescu, scaunele barbatesci sî mirenesci, sî alte maruntisiuri;— éra templ'a, stranele, acoperisiulu sî cerimea se prefacura in pravu sî cenusia; campanele sî orologinlu devenira prada focului. (I. A)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Curtenire de dîu'a onomastica sî de anulu nou). O parte mare antelligintiei române din Sabiiu sa adunà in 31 Dec. sér'a, spre a aduce Esc. Sele, Dlui Vicepresiedínte Ladislau Vasiliu Popp manifestatîunile sele de stima. P. Protopopu Hannia salutà pre d. Vicepresiedinte sî-i gratulà dîu'a numelui, carea a totdeodata dîu'a anului nou. Esc. Sea multiamì in cuvinte afabile, dete assecurarea, ca totdeun'a va dá concursulu seu la binele publicu, in fine adressà câtra cei de fatia câte o 'ntrebare familiara.

(Epistole de gratulare.) In Vienn'a se detera in 1 Ian. 36,000 epistole, din care firesce cele mai multe au fostu de gratulatu la anulu nou.

(Necrologu.) Dn'a Alessandrin'a, sotî'a dlui Consiliaru de curte, demnului Românu Georgiu Pop'a, reposà in 4. Ian. 1864. c. n., sî fu comitata la mormentu de unu mare numeru de Români din Bud'a sî Pest'a. Fia-i tierân'a usióra !

E. S. Episcopulu rom. cat. din Transsilvani'a Dr. Haynald, dupacumu spune „Wanderer“ si-a datu resignaţiunea in mânile Maiestatei Sele Imperatului. De se va adeverí, acést'a aru fi unu ce fórte importantu.— „Magyar Sayto“ adauge, ca urmatoriulu lui se crede ca va fi Episcopulu titulariu din Oradea-mare, M. Fogarasy (cunoscutulu regalistu din diet'a transsilvana.)

(Serbatóre romanésca in Vienn'a.) Tinerimea româna, ce studiéza la institutele din Vienn'a, serbéza dupa o datina frumósa ajunulu de anulu nou impreuna. Facendu-ni-se sî nóue onórea de invitare, multiamimu in publicu fratîloru din Vienn'a, sî le urâmu, cá precumu la acésta petrecere joviala, asiá sî alta data pe cararea sciintiei sî a vitutei sa fia totdeun'a un'a !

(Date statistice despre tinerimea studiósa din districtulu Oradei mari. D. Teologu T. Rosiu, cunoscutu prin zelulu seu literariu publicului nostru, comunica dupa Kümmel urmatórele date, ce le reproducemu din „Concordi'a. In districtulu Oradei mari suntu 6 gimnasii mari sî 7 mici.

Aceste treisprediece institute suntu frecuentate de 3534 de tineri, dintre cari suntu Români 886. Tenerimea se imparte pre gimnasie in modulu urmatoriu : a) In gimnasiele depline sî adeca : in Aradu suntu laolalta 397 de tineri, dintre acesti'a suntu români 83; in Beiusiu suntu la olalta 281 de teneri, dintre cari suntu romani 263; in Oradea—mare 568, români 142, in Satu—mare 288, români 49; in Segedinu 706, români 10; in Timisióra 505, români 63, b) in gimnasiele inferiori sî a nume: in Debretinu 101, români nicí unulu; Lugosiu 162, români 87; in Sigetulu Maumatiei 110, români 28; in Bai'a – mare 134, români 86; in Beckereculumare 140, români numai 3; in Careiu-mare 83, români 26, sî in Simleulu Selagiului 59, români 46.

La unu banchetu in onórea principelui Gortschakoff, ministrului de esterne russescu, dîse unulu dintre óspeti, pe bas'a euventului „Times“ eloru, ca nici unu ministru n'are peana taiata asiá finu cá principele Gortschakoff“. Acest'a respunse, ca nu e meritulu lui, ci alu Russiei. carea sta la spatele lui; nu alu acelei Russie, carea o poreclescu inimicii eii, ci alu Russiei celei liniscite maietósa sî potinte. „Noi, dîse, amu suflatu asupr'a nuorului, ce acoperiá marimea nóstra, sî deodata ne vediù Europ'a in lumin'a nóstra cea adeverata.“ (Se vede dar, ca Russi'a simte pe deplinu triumfulu, ce l'a castigatu in lupt'a diplomatica cu Austri'a, Franci'a sî Engliter'a pentru Poloni'a.)

(Cunoscintie limbistice la oficeriii itali.)

In urm'a unei dispositiuni a ministrului de resboiu s'au conscrisu oficierii, ce cunoscu alte limbi straine, afara de cea francesa, sî s'au aflatu, ca nemtiesce sciu 746, englesesce 357, spaniolesce 67, ungaresce 47, polonesce 32, turcesce 14, portugesesce 11, romanesce 6, boemesce 6, arabesce 4, olandesce sî serbesce câte 2, croatesce, illiresce, bulgaresce, indesce sî persesce câte 1.

(Concursu la stipendii.) Ven. Ordinariatu metropolitanu gr. cat. din Blasiu publica concursu la 2 stipendii: unulu din fundatiunea ramantiana de 63 f., si unulu de 120 f. din fundatiunea klein'iana. Recurintii voru avé a-si produce rogârile instruite cu testimonii la laudatulu Ordinariatu pâna pe 15 Ianuariu 1864 cal. nou.

Lui Langiewicz, fostului generalu polonu. i s'a datu din partea mai multoru orasie din Svîzzer'a dreptulu de cetatiénu.

Jurnalele magiare din Ungari'a in 1 Ianuariu 1864. se clasifica astfelu. Preste totu esu 62 foi magiare, din care 44 in Pest'a. Din aceste foi 6 politice esu pe tóta diu'a, 4 politice nu esu pe tóta dîu'a; foi beletristice si critice esu 10, umoristice 2, de specialitâti 16, foi provinciale, nici de politica, nici de specialitâti 12.

(Demnu de imitatu.) Cu ocasiunea unui parastasu in onórea nemoritoriului nostru poetu Andreiu Muresianu, ce s'a celebratu cu festivitate frumòsa in Pinticu, tractulu protopopescu gr. cat. alu Faragaului, la propunerea cunoscutului patriotu d. G. Vitézu, decise a edificá pe spesele comune o casa in Blasiu, unde sa se adapostésca nu numai tinerimea studiósa, dar si preotîmea si preste totu ori cine din acelu tractu, candu va avé de a calatori la Blaşiu.

La institutulu agronomicu din Altenburg (Ungari'a) suntu, dupa Conc., ascultatori din Ungari'a 96, din Boemi'a 15, din Austri'a de josu 44, Moravi'a 12, Silesi'a austriaca 12, Galiti'a 7, Transsilvani'a 3, Carnioni'a 3, Stiri'a 2, Ausri'a de susu, Salzburg, Croati'a, Slavoni'a, Veneti'a, Prussi'a si Romani'a câte 1.

Tergulu Sabiiului in tóta privinti'a a fostu fórte slabu.

Prospectu politicu.

In fruntea actîuniloru politice sta inca totu caus'a Holstein-Schleswig-iana. Amintiseramu, ca ducele Fridericu de Augustenburg s'au adressatu intr'o epistola fórte magulitóre câtra Napoleonu, rogandu-lu a partiní caus'a lui. Asemenea sî regele Christianu din Dani'a a rogatu pre Imperatulu a staruí pentru conchiamarea unei conferintie speciale in caus'a germano-danesa. De a respunsu Imperatulu dejá la césta din urma, nu scimu; atât'a e siguru, ca Franci'a se tîne pân'acumu neutrala in acésta cestiune. — Regele Chistianu IX. emise o proclamatîune câtra armata, in carea apeléza la iubirea loru de patria sî dîce, ca nu numerulu, ci curagiulu sî supunerea neconditîunata ducu la invingere. — Engliter'a partinesce proiectulu unoru conferintie speciale in caus'a germano-danesa, sî a pusu confederatîunei germane aternativ'a : au priimirea acestui proiectu sî pace, au nepriimirea lui sî resbelu. — Propunerea Austriei, a provocá pre ducele Fridericu sa parasésca ducatele, au produsu mare nemultiamire, sî pecâtu crescu simphatiele pentru ducele, pe atâtu scadu sperantiele in cele dóue poteri mari germane. — In positîunea armateloru germane sî danese nu s'a facutu nici o schimbare mai essentîala.

Franci'a, precumu se vede atâtu din feluritele cuvinte ale Imperatului, câtu sî din adress'a corpului legislativu la cuventulu de tronu, doresce mai pre susu de tóte pacea, cá sa se póta consolidá inlauntru.

In Poloni'a s'a publicatu o ordinatîune nóua a guvernului russescu, prin carea se impune sequestrarea bunuriloru tuturoru, cari au luatu parte la revolutîune. Clerului se impune o contributîune nóua, sî anume Episcopiloru de 18, canoniciloru de 6%.

Se vorbesce, ca gubernatorulu civilu Laszczynsky sa fia fostu depusu sî inlocuitu prin Roznow. Cassele russesci fura duse in citadell'a din Varsiovi'a.

In Svedi'a se facu pregatiri serióse de reboiu; cu cine sî incontr'a cui, Svedi'a inca nu s'a declaratu.

In Greci'a turburâri necontenite; toti ministrii au dimissiunatu.

Post'a din Romani'a ni-a venitu fórte manca.

Mai nou.

In siedinti'a din 11 Ian. c. n. a casei de josu cerù ministrulu de finantie unu creditu straordinariu de 14 millióne la bugetulu militariu pentru 1864, sî anume 4 millióne despagubire pentru pagubele casiunate prin resboiulu din 1859, ear 10 millióne pentru esecutîunea din Holstein. — Mühlfeld sî consotii interpellara pre ministrulu de esterne Contele Rechberg in privinti'a politicei, ce o observa guvernulu fatia cu caus'a holstein-schleswig-iana. — Ministeriulu de resbelu respunde la interpellatîunea lui Zimmermann pentru cunoscutulu omoru Bistriti'a, ca criminalulu oficieru e sub cercetare, sî sentinti'a se va aduce câtu mai curendu. —

Regele Christianu din Dani'a s'a re'ntorsu dela armata la Kopenhagen. Missiunea generalului Fleury va curtea din Kopenhagen se dîce a fi fostu, cá sa 'mbiia pre Dani'a cu aliantia offensiva sî defensiva cu Franci', déca acea s'aru poté smulge din ori-ce legatura cu Engliter'a.

Balulu

Reuniunei femeiloru române etc. din Brasiovu

se va tînê sî 'n carnelegile acestea in modulu stralucitu usitatu, Dumineca in 12|24 Ian. 1864 in sal'a Redutei de ací. Pretiulu unui biletu de intrare e de persóna 1 f. 60 xr. Deci suntu poftiti a luá parte la acésta petrecere toti, câti doresc a ajutá fondulu unui institutu filantropicu.

Comitetulu Reuniunei f. r. etc.

Nr. 73.—2

Concursu.

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopopiatului Dobrei in Dobr'a, devenindu unu postu de Invetiatoriu vacantu, se escrie concursu pâna in 16 Ianuariu a. v. 1864 st. v. c'unu salariu anualu de 400 f. v. a.

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestui postu, debue sa fie de natiune româna sî de religiune ortodoxa orientala, ca sa póta corespunde caracterului natiunalu sî confessiunalu alu seólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

1 Cu Atestatu de botezu,

2 cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai nainte, precumu sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbeloru patriei. —

Inspectoratulu districtualu sî Presiedintele Eforiei scolare capitale a Protopopiatului ortodoxu orientalu din Dobr'a, in 16 Decembre 1863.

Nicolau de Crainicu m. p.
Protopresviteru.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 31 Dec. 1863. (12 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 1|13 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	73	Actiile de creditu	181
Imprumutulu nat. 5%	80. 35	Argintulu	119.
Actile de banca	795	Galbinulu	5. 71

Corespundintia.

Ill. Dne Ecaterin'a de Mocioni. Nr. 109 din „Tel. Rom." ni s'a re'ntorsu din Vienn'a la Sabiiu.— D. N. A. in Iasi. Asemenea D-V. nr. 113 din Iasi. — D. P. T. in C. cuventarea bis., ce ni o-ati tramisu, n'o potemu priimí, de-sî e buna; sa staruimu insa cu totii prin rogâri câtra P. L. Scaunu Eppescu, atâtu de caldu amicu alu luminei, sa ia initiativ'a pentru infiintiarea unei foi proprie bisericesci; câci deocamdata lips'a eii o simtîmu mai tare. — D. N. L. in S. Ve multiamimu; priimiti sincer'a nóstra condolentia.— M. B. in P. Nulla regula sine esceptione; bucurosu ori candu.

DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa tiparita de pân' acum.

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 2. ANULU XII.

Sabiiu, in 5 Ianuariu 1864.

Caus'a ungara si Românii.

(b.) Cancellarulu aulicu ungaru, Contele Forgách au adressatu o epistola autografa câtra d. Kovács, fostulu redactoru alu lui „Függettlen“ sî autorulu unei brosiure privitóre la modalitatea impacârei íntre Ungari'a sî imperiu. In acésta epistola se dîce, ca intempulu celumaide curendu se ascépta pasi decisivi din partea stapanirei, sî case voru face tóte, pentru de a complaná diferintiele pe cale legala impreuna cu tiér'a. Din acésta epistola politicii deducu, ca diet'a Ungariei sta la usia. Conjectur'a acést'a, cu atât'a mai simpla sî mai usióra, câci e basata pe cuviutele barbatului, ce sta astadi in fruntea afaceriloru ungare, castiga sî mai multu crediamentu prin publicatîunile foiloru magiare inspirate de Cancellari'a aulica. Acelea adica promitu suspinderea in curendu a tribunaleloru militare, introducerea legei austriace de pressa, restituirea administratîunei municipale, descatusiarea jurnalisticei sî mai pe scurtu modificarea provisoriului actualu. Tóte acestea aru fi apoi unu preludiu la conchiamarea dietei ungare, a acelei diete, carea indata 'n anulu 1861. se pusese pe unu terenu, pe care nu se potcá intalní nici cu cerintiele imperiului, nici cu pretensiunile natîunalitâtîloru.

Ce voru face in atari impregiurâri fratii nostri, Românii din Ungari'a sî respective din Banatu?

Spre a poté sci, ca ce voru face Românii, aru trebuí sa scimu mai antâiu, ca ce voru face Magiarii; câci problem'a Românîloru va fi mai usióra ori mai grea, dupa cumu va fi directîunea tendintieloru magiare.

Mai nu credemu, ca Magiarii din 1861. pâna 'n 1864. sa se fia facutu mai toleranti câtra celelalte natiunalitâti din tiéra; ear déca nu va fi acést'a, atunci se potu prevedé lupte aprige nu numai la alegerile deputatîloru, ci sî in insasi dieta. Magiarii voru cercá tóte midilócele, pentru de a innecá séu celu putînu de a amaná realisarea principiului egalitâtii pentru tóte natiunalitâtîle din tiéra; Românii iarasi, representati prin barbati de capacitate sî de inima, voru luptá din tóte poterile pentru crearea unei positîuni solide, secure, garantate prin legile patriei.

Stá-voru insa Românii sî 'n acésta lupta isolati cá 'n 1861? Parasí-i voru sî de asta data popórele nemagiare, aliatii loru naturali? Ascultá-voru sî acum diferitele vitie slavice—câci in Germani marturisimu sinceru ca n'avemu multa 'ncredere— cu mânile 'n sinu, cum resuna vocile Românîloru in desiertu? Nu potemu predîce. Interessele natîunale ale Românîloru sî ale popóreloru slavice din Ungari'a suntu aceleasi; suferintiele de sute de ani i infratiescu; temerile de venitoriu i constringu mai fâra voi'a loru la unitate. Cu atât'a dar aru fi mai tristu sî mai perniciosu, sî pentru o parte sî pentru alt'a, candu Slavii din Ungari'a, ce potu impune atâtu de multu prin numerulu sî inteligintî'a loru, n'aru audî ce le spira, ce trebuie sa le spire insusi geniulu natîunei loru. Dar avemu sciri positive, ca acésta consciintia e descépta sî la ei, cá sî la noi; ni se scrie, ca tinerimea nóstra sî a loru pregatesce o legatura mai stricta intre ambele natîuualitâti, ca Românii sî Slavii d n Ungari'a incepu a se intielege unii pre altii. Sî 'ntr'adeveru acést'a nici candu n'a fostu mai de lipsa decâtu acumu, in aceste tempuri grave, in aceste momente decisive.

Noi totdeun'a amu fostu de acea parere, ca déca Magiarii, cá cei mai tari sî mai cu influintia in afacerile publice, nesocotescu drepturile, ba mai sî esistinti'a coloralalte popóre din Ungari'a; déca ei insîsi respingu mân'a de 'mpacare sî 'nfratîre a popóreloru nemagiare; déca pretindu pentru sine drepturi, care altor'a nu li le concedu; déca voru a regulá starea imperiului inainte de a regulá starea dinlauntru a patriei comune mai anguste: atunci popóreloru nemagiare nu le remâne alt'a decâtu a se aliá intre sine incontr'a acestei incercâri pagubitóre, sî astfelu a propasî solidarminte pe calea, ce li o presémna datorinti'a câtra sine insesi.

Ori cumu voru esî insa sortîle, Românii din Ungari'a sa fia parati la tóte. Caus'a loru e sânta sî dreapta; sî solidaritatea sî resoluteti'a voru contribuí la triumfarea eî.

Calea ferata in Transsilvani'a.

II.

(M. B.) Sa vedemu, incâtu suntu de a se considerá productele tieriloru, in cari se infiintiéza drumuri de feru.

Scopulu drumuriloru de feru, adeca: aradicarea inavutîrei, a culturei economiale sî altele, pretindu deadreptulu, cá productele tierei sa se póta vinde cu usioratate altoru tieri, cari au lipsa mare de productele acestea, sî inca cu unu pretiu, din care producatorii si-aru poté scóte nu numai spesele facute pentru aceste producte, ci pe lânga socotirea pretiului pentru lucru sî diligintia sa póta contá sî la o dobânda mai mare, decâtu potéau sperá acasa, séu in piatiele tierei sale.

Productele tierei numai atuncea voru poté trece cu usiuratate sî cu dobenda in mân'a strainiloru, déca producatorii din tiéra, precum: producatorii de bucate, de metale, de lemne, de vite cornute, mari sî mici, voru fi câtu se póte mai aprópe de lini'a drumului de feru, séu mai bine dîcendu, deaca lini'a va fi trasa pe locurile locuite de mass'a producatoríloru, cá asiá producatorii voindu a transportá productele sele in tierile vecine sa nu fia siliti a face cale de câte-va dîle cu trasuri de cai séu boi pâna la drumulu de feru; câci atuncea se marescu spesele producteloru, sî producatorii voru avé dobenda mai putîna in proportîune, dupacum s'au maritu spesele transportârei,— ear cumperatorii suntu siliti a dá unu pretiu mai mare pentru productele acestea transportate cu multe spese sî diligintia.

Tocmai din acestu punctu de vedere potemu afirmá, ca lini'a drumului de feru va aduce folóse cu atâtu mai mari, cu câtu este mai lunga directiunea ei pe pamentulu tierei, pe care se infiintiéza; câci la din contra déca lini'a aru atinge numai marginile tierei, lucru firescu ca unu asifeliu de drumu feratu aru aduce folóse numai locuitoriloru de pe lânga margine, ear ceia-lalti abiá aru poté sentî bunatâtile drumului de feru:— apoi o astfelu de linia, carea imbratîsiéza mai multu numai interessele celoru ce locuiescu pe lânga margine, nîci ca s'aru poté numí a tierei, ci ea aru fi numai o linia marginala, carea n'a avutu nici o privire la scopulu eeonomicu alu tierei, ci póte la celu militariu, care trebuie sa fia subordinatu celuialaltu in fia-care statu sanetosu.

Care linia dara e mai favoritóre pentru interessele Transsilvaniei: óre lini'a câtra Aradu—Sabiiu—Tu.nulu-Rosiu? séu lini'a câtra Oradea—Clusiu—Brasiovu? Credemu, ca luandu in considerare cele dîse pâna acum'a, respunsulu va fi usioru.

Acum'a déca privimu numai la productele tierei, se nasce de locu o intrebare ponderósa, adeca: de óre-ce o tiéra are producte deosebite, cari dintre acestea merita intaietate de a fi luate in considerare la cladirea drumului de feru? — La ast'a respundemu: ca deaca e cu potintia, cá prin cladirea drumului tóte interesele producatoriloru sa se póta aduce in armonia buna, fâra cá unulu séu altu productu sa sufere ceva scadere mai semtîbila: atuncea la tóta intemplarea trebuie cautatu, pe unde se concentréza poterea productiva a

tierei in mesur'a cea mai mare ? cá apoi lini'a sa fia trasa mai alesu pe locuri cá acestea.

Cetâtile, in cari de regul'a se intrunescu poterile industriale sî banale ale tierei, se vedu a fi cele mai apte de a le aduce in legatura prin drumu de feru, insa interessele producatoriloru de prin tînuturi sa se respecteze, cá nu cumva vre-o dóue-trei orasie sa se inavutiésca pe cont'a acestor'a.

In casulu candu interessele toturoru producatoriloru nu s'aru poté respectá asemenea pretotindenea: e de lipsa a se observá, ce feliu de producte se afla in tiéra in abundantia, sî apte spre transportare ?

De acea urméza, ca interessele producatoriloru, cari se ocupa cu producte de insemnatate mai mica, trebuie sa devina subordinate interesseloru producatoriloru de mai mare importantia, câci din contra lini'a câlei ferate nu va corespunde scopului doritu; banii nu voru incurge in tiéra, economi'a nu se va cultivá mai tare decâtu pâna acuma, ear greutatea dâriloru va fi totu mai apesatóre.

Combinandu-le acestea cu relatîunile Transsilvaniei, aflâmu, ca aicea economi'a in intielesu mai largu, precumu fructele pamenturiloru, vitele de tóte soiurile, lemnele, metalele au preponderantia fórte mare asupr'a fabricateloru, dintre cari abiá se afla ceva in tóta tiér'a, — sî cumca productele economiei voru fi objectele de frunte ale comerciului, pânacandu desimea poporimei va cresce la unu numeru asiá de mare, câtu ea va fi silita a se apucá si de manufacture, apoi mai tardîu candu comerciulu va aduce destule capitale de bani in tiéra, si creditulu-si va luá o dimensiune nespusa prin comerciulu solidu, va fi silita a se ocupá sî cu fabricate interne; insa pâna atuncea comerciulu de fruptele economiei trebuie sa aiba preponderantia asupr'a celorlalte obiecte de negotiatoria, cu atâtu mai vertosu, ca tiér'a vecina a Transsilvaniei, in carea se va continuá calea ferata pâna la marea négra, asijderea e o tiéra par excellence economiala; deci convingerea nóstra e aceea, ca lini'a câtra Orade—Clusiu—Brasiovu merita mai multa apretiuire din partea nóstra decâtu ceealalta chiaru sî pentru aceea, ca lini'a acést'a aduce in legatura mai multe orasie, orasiele, sate, sî tînuturi economiale, deci si folósele drumului de feru voru fi cu multu mai mari; deaca tocmai va cere lips'a, mai târdîu se va poté infiintiá sî ceealalta linia. —

Dela senatulu imperialu.

In siedinti'a 14, a casei de susu din 7 Ian. c. n. se continua desbaterea bugetului sî se priimescu la capitululu „Administratîunea politica" fâra nici o desbatere titlulu 8 (ajutóre pentru institute filantropice), titlulu 9 (oficie ingenieresci), titlulu 10 (cladiri de drumuri) sî titlulu 11 (cladiri de apa). Asemenea sî titlulu 12 (gendarmeri'a) dupa o mica discussiune. Titlurile, ce mai suntu la administratîunea politica, se incuviintiéza. Apoi trecendu-se la titlulu cultului, sî anume la contingentele statului pentru cultulu rom. catolicu, iau cuventulu Cardinalulu Rauscher sî Contele Leo Thun, sî apoi Contele Leo Thun sî Cardinalulu Rauscher, sî totu asiá, pentru de a vorbí in favórea acestoru ajutóre, care dupa teori'a loru e datoriu statulu a le dá — sî in favórea a 1296 f. neacordate de cas'a ablegatîlora pentru biseric'a germana natîunala din Rom'a, care apoi se si acordéza. Asemenea ajutórele pentru cultulu evangelicu sî greco-orientalu (inca totu greco-neunitu.) In fine se mai incuviintiéza preste decisiunea casei ablegatîloru 6300 f. pentru Episcopulu rom. cat. titularu din Chur, sî titlulu speseloru de patronatu pentru scóle. —

In siedinti'a 15. a casei de susu din 8 Ian. c. n. se'ncuviintiara mai fâra desbatere rubricele: inveti amentulu cu subrubricele ei; apoi arte sî industria, in fine cancellariele aulice ungara, transsilva sî croato-slavona,— césta din urma pentru sciutele summe pe sém'a celoru 7 sedrie comitatense — se da unei comissiuni spre preconsultare.

In siedinti'a 16 din 9 Ian. continuà cas'a de susu pertractarea bugetului, trecendu preste subventîune sî dotatîuni, desgreunarea pamentului, domene de statu, in fine ministeriulu de comerciu. —

Sabiiu in 3 Ianuariu 1864. „Herm. Ztg." etc. candu n'are alte celea de lucru, mai arunca ochii sî la foile romanesci, sî apoi dintr'unu ce neintelesu sî dintr'altu ce numai pe jumetate intielesu face unu alu treilea ce cu greu de intielesu, sî botezandu apoi acestu ce — pentru care n'avemu nume potriviu — „articulu", ba inca articulu de fondu, i da drumulu in lume. Unu testimoniu nou despre acést'a e scriptulu ei din nr. 12. „Romanische Blätter im Streit um den bessereu Autonomisten (foi romanesci certandu-se : ca c'ne e autonomistu mai bunu). Acolo spune, — ceeace noi din parte-ne n'amu sciutu — ca „Tel. Rom." se cérta cu „Gaz. Transs." despre cestiunea: ca Episcopulu Br. de Siagun'a au ablegatulu Baritiu e autonomistu mai bunu ? Apoi face o asemenare intre „Gaz. Transs." sî „Tel. Rom."; asemenandu-i cu doi baiati, cari se cérta pentru aceea, care scie mai bine bate pil'a ori lunecá cu patinele, etc. etc. dupa obiceiu.

Fâra de a ne slobozi la polemice cu „Herm. Ztg." sî consotiulu ei „Siebenbürger Bote", trebuie totusi sa observâmu, ca priceperea (Auffassung) stârei lucrului e gresîta; câci nu „T. R." sî „G. T.", ci doi corespundinti unulu B., altulu P. — si schimba parerile — de-sî póte in termini ce-va marcati — despre centralismu sî autonomismu, sî acést'a nu e totu un'a cu ceeace dîce „Herm. Ztg." etc. Caus'a, pentru ce ea confunda pre cei doi corespundinti cu cele dóue jurnale, déca nu e nepriceperea deplina a lucrului, apoi nu póte fi alt'a decâtu au mani'a de a inventá ceva nou sî picantu pentru cititorii ei, au apoi opintirea de a espune foile române in cérta un'a cu alt'a sî apoi a le aretá publicului seu- sî póte sî mai departe — ori cá nemature ori cá periculóse; câci ce aru insemná altmintrea terminii, ca acésta „cérta" aru fi unu „semnu alu tempului !"

Déca articululu au avutu cugetulu cestu din urma, apoi trebuie sa spunemu scriitorului lui, ca si-a gresîtu calculului. Intre foile române potu sa fia diferintie de pareri, atâtu in lucruri personale, câtu sî in cele natîunale; pentru aceea insa ele remânu amice de principiu, sî n'au altu ce-va un'a asupr'a altei'a decâtu emulatîunea intru a folosí patriei sî natîunei loru. De aceea, cându aru veni acestea in periculu, atunci— suntemu convinsi- foile române voru stá umeru la umeru cá frati adeverati, cá unu singuru omu.—Digressiunea acést'a o facuramu numai pentru de a 'ntempiná nedreptele pareri ale numitei foi; câci de altmintrea, repetîmu, „batai'a de condeiu" (Federkrieg), n'a fostu intre Gaz. Transs. sî „Tel. Rom." ci intre corespundintii loru eventuali B. sî P.

Dar sa ne'ntórcemu la obiectu ! Caus'a cestiunata: autonomismu au centralismu,— este ea óre atâtu de bagatela, incâtu „Herm. Ztg." etc. sa se mire, cum sî potu dóue foi române tractá o cestiune atâtu de nimicósa ? Incâtu matusî-c'a acést'a guraliva sa aiba fruntea a o espune cititoriloru sei cá o comedia copilarésca ? Dar spuna-ne dêns'a, au nu tocmai acést'a e fondamentulu toturoru ne'ntielegeriloru, certeloru, ureloru, dusmanieloru in monarchi'a austriaca? Au nu e acést'a cestiunea cea mare, ce desbina statulu, ce face din tierile de dincolo sî de dincóce de Lait'a dóue tabere inimice ? Dupa priceperea nóstra tocmai acést'a e acea cestiune; sî „Herm. Ztg." are unu minunatu „Gelegenheit zur Auszeichnug", aretandu lumei lini'a de demarcare intre centralismulu sî autonomismulu din Austri'a, aretandu lumei, unde se gata autonomi'a tieriloru sî unde se'ncepe centralitatea imperiului. Dar fiindca acésta linia inca nu e aflata, sî fiindca se póte prevedé, ca nici „Herm. Ztg." etc. cu tóta istetîmea sea nu o va aflá, pentru aceea tocmai in punctulu acest'a aru trebuí sa observâmu unii câtra altii cea mai estinsa indulgitia. —

Insa sa nu mergemu prea departe, sî sa nu trecemu in terene, pe care compete mai multu ddloru P. sî B., cá celoru angagiati, a se pune; ci sa ne re'ntórcemu la ceeace se atinge strinsu numai de noi: ca „Herm. Ztg." sa nu confunde pre scriitorii in dóue dîuarie cu aceste dîuarie insesi, dar mai cu séma sa nu se amestece unde nu-i ferbe ól'a. —

Sabiiu in 3 Ianuariu. (Denumiri.) Inalt'a Cancellaria aulica transsilvana au denumitu pre Concepistulu onorariu de Curte Albert de Luhász sî pre Adjunctulu de pretura in disponibilitate Spiridonu Fetti concepisti aulici actuali.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) Din Malancravu lânga Sighisióra ni se serie despre mórtea preotului de acolo Canditu Prosteanu. La immormentarea lui au functîunatu 5 preoti gr. orientali, dar au participatu sî parochii locali luteranu sî romano-catolicu cu barbatii loru bisericesci. Cuventulu funebralu lu rosti preotulu din Iacobsdorf, p. I. Lascu dupa testulu dela Daniilu capu 12, versu 3. La mormentulu lui plângu doi orfani, cari dupace in anii trecuti perdura pre mam'a, acum'a remasera sî fâra tata.— Reposatului preotu blandu sî credinciosu insa : fia-i tieran'a usióra !

Din imprumutulu de 20 millióne pentru cei lipsiti din Ungar'a, dupacum spune M. S., s'au asignatu pan' acum 7 millióne fl., dar fiindca summa votata se

prevede ca nu va ajunge, regimulu are de cugetu a cere unu imprumutu suppletoriu spre acest'asi scopu. —

Armat'a Daniei consta preste totu din 22 regimente, cari socotindu-se de câte 1600 feciori, aru dá cu totulu 35,200 soldati, afara de reserve. Din regimentele acestea insa unulu, recrutatu din Nemti din Holstein sî Lauenburg, s'a desfiintiatu, pentruca soldatii n'au voitu sa se puna dusmanesce fatia cu fratii loru din Germani'a propria. Regimentele 10, 11 sî 12 inca suntu compuse din Germani din ducate, ear regimentele 13, 17 sî 21 suntu recrutate din districte amestecate. Comandantele supremu e locotenintele generalu de Beza, unu duce fórte ageru, cunoscutu Germaniloru inca din batai'a din urma schleswig-holstein'iana. —

(Statistic'a Iudeiloru.) Numerulu totalu alu Iudeiloru de pe fati'a pamentului se pretiuiesce dela 7 pâna la 8 millióne, din cari jumetate traiescu in Europ'a. Cu privire la tierile singurite, cei mai multi locuiescu in Russi'a, adica 1,220,000. In Austri'a suntu 853,000, in Franci'a 800,000, in Prussi'a 284,000, in Germani'a ceealalta preste totu 193,000, in Engliter'a 42,000, si in Elveti'a 32,000. Cei mai putîni Iudei locuiescu in Svedi'a si Norvegi'a, unde totu numai la 6000 crestini vine unu Evreu.

(Starea finantiala a Serbiei.) Dupa Gazet'a oficiósa serbésca din Belgradu finantiele principatului Serbiei in periodulu din 1 Novembre 1863. pâna 'n ultim'a Octobre 1864. stau asiá. Spesele facu 24,253.513 grosi (1 grosiu= 10 xr. m. c.), sî veniturile 22,253,304 grosi. Datorii de statu nu esista. (Fericit'a!) Ear veniturile se specifica astfelu: din posta, telegrafu etc. 1,210,000; contributîuni 12,709,000; vâmi 3,500,000; taxe 1,180.000 grosi. List'a civila a Principelui face 1,200,000 grosi. Pentru ministeriulu de cultu sî invetiamentu s'au inregistratu in estu anu cu 46,739 grosi mai multu decâtu in anulu trecutu, sî ministeriulu de resboiu au espensatu in anulu decursu cu vr'o trei millióne de grosi mai multu decâtu de alta data.

(Epistole de amenintiare.) Redactîunea foii oficióse magiare „Sürgöny" priimi de curendu o epistola din Iaurinu, în carea i se amenintia, ca de va mai aduce vr'unu articulu pentru intrarea in senatulu imperialu, redactorulu prin comitetulu de neaternarea tierei va fi judecatu la mórte. Sigilulu e acel'asi, ce fusese infiptu pe proclamatîunile revolutîunarie din dîlele trecute.

O esplosiune infricosiata de gasu se facù decurendu in Pest'a. O comunicâmu dupa „Concordi'a".

Astadi in 8 Ian. c. n. Pest'a a fostu martora unei intemplâri infricosiate. Diminéti'a la 7 ½ óre pe drumulu (strat'a) Vatiului a esplodatu unu duténu (bolta) cu asiá potere incâtu o mare parte a casei sî din aradicatura dóue odâi au saritu in drumu; locuitorii, cari mare parte erau inca 'n patu, si-gasîra mórtea intre ruinele edificiului. Inca in ante de média-dî se destu para (scósera)dintre ruine 5 insi morti, sî câti-va raniti se transportara in spitalu. Nenorocirea ajunse nu numai pe locuitori, si pre cei ce pe tempulu esplosiunei treceau pe drumu fatîsiu cu acésta casa. De mirare, cum unu barbatu sî o femeia, ce inca nu se scolasera din patu, din aredicatur'a antâia fura aruncati in drumu cu patulu cu totu, din care apoi se scolara in pace, fâra a fi raniti. Locuitorii de prin giuru sentîra unu sunetu cá-sî de tunu; ferestrele caseloru se sparsera in multîme de bucati, deschilinitu sta acést'a cam despre 12 case câte cu trei aredicaturi asiediate fatîsiu cu duténulu esplodatu. Drumulu e plinu de harburi de éga (sticla). Unu scriitoriu dela capi tanatulu orasiului insarcinatu cu inspectiunea desgropârei, alunecându pe harburile de iéga, si-frânse o mâna. Caus'a esplosiunei inca nu e cunoscuta, de óre-ce respectivii ce au casiunatu-o si-gasîra mórtea intre ruine. Unii dau de causa a fi fostu petroleu in pivnitia, altii pravu de pusca, ear altii manipularea cu gasulu, acésta din urma e parerea sî a magistratului orasiénu, ca-ce tievea gasului in duténu a fostu stricata, deci se crede, ca peste nópte sa fi esîtu din ea gasu multu, ear dimineti'a intrandu cu lumin'a in duténu, gasulu sa se fi aprinsu de locu sî sa fi causatu esplosiunea. Déca caus'a esplosiunei aru fi fostu pravu de pusca, in asemenea casu s'aru fi observatu negréla pe paretii remasi, insa nu este. Câte-va petre au stricatu sî o pórta a unei case din fatia. Scriitorulu acestoru ordine a ajunsu in fati'a locului la 8 óre, dar nu le-au potutu observá tóte de amerruntulu pentru multîmea de poporu ce acursese, ear de alta parte militi'a orasiului inca postase loculu. Comunicatiunea pe drumulu acest'a e oprita.

(Teatru pe drumulu de feru.) Unu Englesu a mai scornitu ceva nou. adica teatre pe drumulu de feru. Mai multe vagóne insîrate suntu parterulu pentru privitori, o radicatura de câteva urme e scen'a, vr'o 5-6 musicanti orchestrulu. Piesele suntu intocmite asiá, incâtu la fiacare statiune se finesce câte unu actu sî se face pausa. Intreprinderea se dîce ca aru fi avutu urmâri fórte bune.

Imperatulu Napoleonu si-au assecuratu viéti'a pe 10 anî la o societate englesésca, cârei'a-i platesce câte 400,000 franci pe anu, cu aceea, ca déca in acesti 10 ani aru morí, ori de mórte firésca ori de mórte silnica, Imperatés'a sî fiiulu seu sa capete in 2 pârti egale 5 millióne franci. Spesele acestea le potù face Imperatulu, câci list'a lui civila face 36 millone franci pe anu, pecandu a regelui Ludoviou Filipu face á numai 12 millióne.—

Din Orastia se scrie la „Herm. Z'g." etc., ca securitatea proprietâtii sî a vietiei suntu periclitate, mai cu séma prin vagabundii din Ungari'a, cari calatorescu prin tiéra cá cersîtori. Asemenea sciri ne sosescu sî nóue de prin alte tînuturi ale tierei. Aru fi de doritu in adeveru, cá inaltulu guvernu sa ia mesuri incontr'a acestoru vagabuudi, cari scapandu din iérna, la primavéra candu va dá frundi'a, potu devení potere talharesci. —

Proclamatîuni revoltatóre se dîce ca cerculéza de nou prin Ungari'a; asemenea ca comitetulu secretu aru fi amenintiatu cu mórte pre mai multi, cari au lucratu pentru impacarea cu Austri'a. —

Lefile profesoriloru gimnasiali, din Blasiu, dupa o corespundintia a „Gaz. Transs." se voru imbunatatî cu 100 f. pe anu.—

Din loteri'a sortîloru de creditu a castigatu ablegatulu Teofilu Bendell'a (Archimandritulu din Cernautiu) 20,000 f. — Frumosu colacu de craciunu!—

(Reuniune pentru amploiati.) Pentru assecurarea vietiei sî a averei amploiatîloru de tóta class'a s'a formatu in Vienn'a o reuniune, carea numera dejá preste 4000 membri. Tragemu atentîunea dd. amploiati asupr'a acestei intreprinderi de comunu folositóre, cu aceea, ca redactîunea „Tel. Rom." e gat'a a tramite doritoriloru statutele reuniunei spre vedere. —

(Atentatu nou asupr'a lui Napoleonu.) In Parisu se prinsera de curendu prin politi'a secreta patru Italiani, cari se paru a stá in relatîuni cu Mazzini. Atentatorii erau provediuti cu bombe de ale lui Orsini, cu pusci, pistóle, pumnarie s. a., sî unulu dintre ei sa fia marturisitu la investigatîune, ca a voitu sa omóre pre Imperatulu, câci a tradatu caus'a Italici.

(Oleu de pamentu in Romani'a). Directorulu societâtii englesesci pentru importarea oleului de pamentu comunica in „Times.", ca acésta societate a mai aflatu in Romani'a isvóre de oleu de pamentu sî au sî incheiatu contracte pentru 20,000 tóne. Unu vaporu din Braila aduce cu sine 280 tóne din acestu oleu, care are aceeasi cualitate cá oleulu de pétra din Pennsilvani'a. (Câte comori de ale naturei voru fi mai standu ascunse in sinurile Romaniei!)

Prospectu politicu.

Caus'a germano-danesa se'ncurca totu mai tare, sî acusi va devení unu ghiemu, cá celu dela Gordion, care numai unu Alessandru Macedoneanulu lu va scí deslegá,— cu sabi'a. Confederatîunea germana din Frankfurt inca totu urméza a deliberá asupr'a cestiunei: ca cine e possessorulu celu adeveratu alu ducateloru Holstein sî Schleswig. Ablegatulu de Pfordten (Bavaresu), care fusese insarcinatu cu referat'a asupr'a acestui obiectu, si-a finitu operatulu respectivu, prin care desfasiura in modu istoricu sî juridicu, ca protocolulu de Londr'a *) e illegalu, prin urmare darGermani'a (adica confederatîunea germana nu e obligata a pazí decisiunile lui. Din acést'a se vede, ca confederatîunea va sa traga consecuintie sî mai departe, ca adica Holstein-ulu s Schleswig-ulu nu suntu legate de monarchi'a danesa. Sî confederatîunea in cugetulu seu nu va remané isolata; câci diu tóte miscârile, câte se facu prin Germani'a, se vede, ca poporulu germanu in totalitatea sea partinesce acésta idea, sî sî guvernele stateloru de midilocu sî ale celoru mici inca o voru sprijiní energiosu cu tóta poterea, prin cuventu si fapta. Austri'a sî Prussi'a singure voru a se eschide sî a operá dupa capulu loru. (Vedi: Mai nou. Red.) Pecandu dar, dupa vechiulu obiceiu, Germanii se cérta intre sine, pe atunci Engliter'a emite la confederatiune totu note preste note, prin care cere a se sistá tóta caus'a, panacandu unu congressu specialu la Londr'a ori la Parisu, la care sa ia

*) Protocolulu de Londr'a, incheiatu la anulu 1852. dupa sugrumarea unei rescolâri a Holstein-Schleswig-ului prin însesî Austri'a sî Prussi'a, decide, ca monarchi'a danesa este unu corpu intregu: nedespartibilu, sî ca principele Christianu de Glücksburg e clironomulu tronului. Tractatulu insa remase neratificatu din partea confederatîunei germane, sî asiá elu sî acum nu léga pre Germani'a propria. Red.)

parte subscriitorii tractatului de Londr'a impreuna cu unu representante din partea ligei germane, va regulá lucrulu in modu definitivu. Germani'a propria se crede ca va refusá implinirea acestoru cerintie, prin care s'aru deschide usia totturoru poteriloru a deliberá intr'o causa speciala germana, sî in care ea vede numai nisce amenintiâri góle.

Intr'aceea armatele, german'a sî danes'a, si-stau in fatia un'a altei'a la Rendsburg; gvardele loru nu suntu mai departe de 50 pasi un'a de alt'a. Dani'a arméza dîu'a sî nóptea fâra incetare; in lucratórele de marina se lucra cu incordare estrema, pentru de a poté emite la casu de lipsa sî o potere marina lânga cea continentala; in tóta monarchi'a s'au escrisu recrutâri nóue, prin care armat'a danesa s'aru urcá la 70,000 feciori. Cassele statului asemenea facu incercâri serióse de a se umplé, sî Germanii striga 'n lumea larga, ca fratîloru loru din Schleswig li se impunu sarcini nesupportabile, li se ceru contributîunile inainte de tempu, li se iau bucatele sî vitele pentru armat'a danesa.— Regele fu de curendu in persóna la armata, dispunendu cele de lipsa, imbarbatandu pre soldatii sî luandu in vedere fortaretiele sî fortificatiunile Schleswigului.

Intre fortificatîunile cele mai tari ale Schleswigului se numera sî Dannewirk, despre care adeseori póte vomu avé trebuintia de a mai vorbí. (Acést'a e o colina aprópe de orasiulu Schleswig, ce taia tiér'a in directîune dela resaritu spre apusu, asiá incâtu formézachei'a inlauntrulu Schleswigului. Colin'a e intarita cu vreo 80 tunuri, siantiuri, palisade s. a. numeróse, sî dominéza tóta campi'a spre médiadî pâna la Rendsburg, asiá incâtu fiindu ocupata de armata amesuratu lungimei eii, devine o fortarétia fórte tare. Spre nefericirea Danesiloru insa au inghiatiatu tare riurile sî bâltîle, ce suntu spre apusu dela Dannenwirke, sî asiá Danesii au tóta caus'a a se teme, ca Germanii i voru incungiurá sî-i voru apucá intre dóue focuri. De aceea spargu ghiati'a, spre a se assecurá.)

Intre Dani'a sî Germani'a s'au sî ruptu referintiele diplomatice; tóte curtîle si-au revocatu ambasadorii din Kopenhagen, numai Austri'a sî Prussi'a nu. Poterile acestea, care au mai parasitu odata caus'a germana, gramadescu de nou ur'a sî indignatîunea Germaniloru asupr'a loru.

In starea Poloniei nu s'a schimbatu nimicu, va sa dîca Polonii mergu totu spre mai reu, ear Russi'a odichnesce pe laurii triumfului, ce l'a serbatu asupr'a uniteloru amenintiâri franco-anglo-austriace.

In Greci'a merge reu. Discordanti'a intre ministeriu sî camera cresce necurmatu, sî regele, unu june simplu sî neespertu, sta intre amendóue partidele cá intre focu sî intre apa.— Ionenii i tramisera de curendu o deputatîune, prin carea-lu provóca fórte cu energía, a protestá incontr'a nimicirei fortificateloru dela Corfu din partea Englesiloru. Bietulu rege, pusu pe tronu de Engliter'a, sa protesteze incontr'a Engliterei!— Póte audîmu iar câtu de curendu de vr'o minune grecésca.

Franci'a e ocupata cu lucrurile sele interne. Tóte partidele politice dorescu pacea; de aceea Franci'a sî fatia cu cestiunea germano-danesa observa neutralitate stricta, ba póte aru partiní pre Germani, candu aru sci, ca prin acést'a aru poté dá Engliterei o lovitura.

In Itali'a a priimitu camer'a dimissiunea lui Garibaldi; dintr'alte ea are destulu de a face cu stirpirea bandeloru de briganti (talhari politici.)

Din Romani'a ne venì numai „Românulu“, care preste tóta asceptarea tractéza lucruri mici locale. Dintr'unu telegramu, ce cerculéza prin dîuare, vedemu, ca „Jurnalulu de Constantinopole“ se plânge asupr'a portârei guvernului romanescu. Nimicu mai naturalu decâtu acést'a, mai cu séma déca cu inimicii dinafara ai Romaniei voru fi conspirandu sî inimicii eii dinlauntru, precumu, dorere! cam e sórtea eii. Noi credemu insa, ca guvernului românu nu-i va scapá din vedere, ca Europ'a are destulu de a face cu sine insasi sî nu-i ajunge nici tempu, nici modu a esaminá pre Romani'a pentru toti pasii, ce-i face; de aceea astfelu de voci le va ignorá cu totulu sî va procede pe calea, ce i-o presémna drepturile eii.

Mai nou.

O adunare de poporu cá de 3000 persóne a rogatu pre regele din Hannover'a, a proclamá desfacerea Hannoverei de protocolulu de Londr'a sî recunóscerea ducelui Fridericu.

Regele din Saxoni'a, fiindu in Lipsi'a, a fostu intempinatu de tóta cetatea cu entusiasmu sî rogatu, a protege caus'a ducateloru Holstein sî Schleswig. Regele respunse, ca se bucura vediendu opiniunea publica declarânduse pentru ducate; efectulu nu e datu in mân'a lui (a regelui); dar elu sta neclatitu pelânga acésta causa.

Din Schleswig se scrie, ca partid'a ducelui de Augustenburg (anti-danesa) i-a tramisu o adressa de devotîune la Kiel.— Regele sî regin'a din Dani'a voru sa-si stramute pe câtu-va tempu resiedinti'a la Schleswig, unde li se sî pregatesce quartirulu.

Franci'a a reieptatu propunerea Engliterei privitóre la o conferintia in caus'a germano-danesa.

In siedinti'a dietei confederatîunale din Frankfurt din 11 Ianuariu adusera Austri'a sî Prussi'a de nou propunerea de urgintia: a se provocá Dani'a a-si retrage constitutîunea din Novembre (prin care se incorporasera ducatele cu Dani'a); câci la dincontra Schleswig-ulu se va ocupá neamanatu.

In Schleswig suntu 16,000 Danesi; Dannewirk se fortifica mereu.

Nr. 73.—2 **Concursu.**

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopopiatului Dobrei in Dobr'a, devenindu unu postu de Invetiatoriu vacantu, se escrie concursu pâna in 16 Ianuariu a. v. 1864 st. v. c'unu salariu annalu de 400 f. v. a.

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestui postu, debue sa fie de natiune româna sî de religiune ortodoxa orientala, ca sa póta corespunde caracterului natiunalu sî confessiunalu alu seólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Efori'a scolara, provediendu recursele loru:

1 Cu Atestatu de botezu,

2 cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai nainte, precumu sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbeloru patriei. —

Inspectoratulu districtualu sî Presiedintele Eforiei scolare capitale a Protopopiatului ortodoxu orientalu din Dobr'a, in 16 Decembre 1863.

Nicolau de Crainicu m. p.
Protopresviteru.

Balulu

Reuniunei femeiloru române etc. din Brasiovu

se va tiné sî 'n carnelegile acestea in modulu stralucitu usitatu, Dumineca in 12|24 Ian. 1864 in sal'a Redutei de ací. Pretiulu unui biletu de intrare e de persóna 1 f. 60 xr. Deci suntu poftiti a luá parte la acésta petrecere toti câti doresecu a ajutá fondulu unui institutu filantropicu.

Comitetulu Reuniunei f. r. etc.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 3|15 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 4|16 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	72 90	Actiile de creditu	180 30
Imprumutulu nat. 5%	80. 25	Argintulu	119. 50
Actile de banca	791	Galbinulu	5. 73

☞ **DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma.**

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 3. ANULU XII.

Sabiiu, in 9 Ianuariu 1864.

Dela senatulu imperialu.

Dupacumu comunicaseramu iu numerii dinaintea serbatoriloru, cas'a ablegatîloru continuà siedintiele sele in 11 Ian. cal. nou cu siedinti'a 68. Despre cererea suppletoria de 14 millióne din partea ministeriului de resbelu, precumu sî despre interpellatîunea lui Mühlfeld sî consotii, in fine despre respunsulu ministeriului de resbelu la interpellatîunea lui Zimmermann, inca vorbiramu in numerii din urma pe bas'a sciriloru telegrafice: acumu referimu, ca obiectulu dîlei a fostu relatîunea comitetului respectivu despre proiectulu regimrlui privitoriu la determinarea pretiului curatu alu marfeloru de aurusî argintu sî supraveghiarea aceluiasi. — Comitetulu propusese, a se urmá dupa sistem'a facultativa de controla sî a se provocá regimulu, cá legea ce o va aduce in acésta privintia, sa o puna pe bas'a acést'a. Contr'a proiectului comissiunei vorbescu: Skene, Stamm, Mühlfeld, Stummer; in favórea lui: Froschauer, Bachofen, Aichenegg, Winterstein, Brosche, Berger, Schindler, Riese-Stallburg sî Herbst. In siedinti'a acést'a insa, fiindca tempulu inaintase prea multu, nu potu vorbí fâra Skene sî Stamm, ear ceialalti oratori sicontinua cuventârile

in siedinti'a 69 din 12 Ianuariu, candu in fine se priimesce cu maioritate propunerea lui Skene, cá comitetulu respectivu sa 'ncépa desbaterea pe bas'a propositîunei regimului.

Totu in 11 Ianuariu tînù siedinti'a sea 17 cas'a de susu, continuandu desbaterea bugetului sî pertractandu bugetulu ministeriului de justitia; la desbatere participa principele Iablonowsky cá referinte, apoi Br. de Krauss, Contele Antoniu Auersperg, Cardinalulu Rauscher, Contele Leone Thun, ministrii Lasser sî Hein. Cas'a de josu, precumu se scie, hotarise a se urcá lefile amploiatîloru mai mici judeciari, ear adausele de câte 100 f. la lefile acelor'a le stersese. Cas'a de susu dincontra lasa la locu numai acea 100 f. cá adausu, ear urcarea lefeloru o sterge. Mare sensatiune a facutu in acésta siedintia cuventulu celu meritoriu, moderatu sî maturu alu Contelui Antoniu Auersperg, in care espune scaderile constitutîunei austriace —

In 12 Ianuariu c. n. tînù cas'a de susu siedinti'a sea 18. sî pertractà bugetulu ministeriului de politîa, alu oficieloru de controla, alu ministeriului de resbelu. La cestu din urma se arata unele diferintie, intre ambele case; câci 1) pecându cas'a de josu a trasu foudurile graniceresci in bugetulu generalu alu militîei; 2) a pusu restulu de cassa de 1½ millionu din anulu trecutu la anulu acest'a; 3) a 'ncorporatu in bugetulu generalu crutiarea capitalului taxeloru: cas'a de susu desface aceste decisiuni. De ací urmà apoi diferinti'a, ca cas'a ablegatîloru fixéza bugetulu de resbelu cu 122,842,350 f., ear comissiunea finant. a casei de susu proiectéza 123,104,350; ear acoperirea, ce o fixase cas'a ablegatîloru cu 17,286,909 f., o reduce la 15,612,753 f.— Dupa desbatere de 4 óre, la carea participa Maresialulu Mertens, Gen. de cav. Clam-Gallas, Contele Thun, Contele Auersperg, Contele Hartig, Br. Hess, ministrii Rechberg, Lasser sî Plener,— se priimesce mai cu unanimitate propunerea comissiunei financiale.

Cas'a de susu tînù siedinti'a 19 in 1/13 Ianuariu, continuandu desbaterea bugetului. La ordine e bugetulu marinei, la carea comissiunea propune a se accordá ce 623,645 f. mai multu, decâtu incuviintiase cas'a ablegatîloru. La desbatere luara parte Contele Wickenburg, Principele Salm, Contele Clam-Gallas, Contele Hartig, Contele Thun, Maresialulu Hess, ministrulu de marina Burger, Contele Czernin, Contreadmiralulu Wissiak, Contele Kuefstein, Cavalerulu Pipitz, Baronulu Reyher; si reieptandu-se propunerea Princ. Salm (cá camer'a de susu se 'ncuviintieze tóta summ'a ceruta de Guvernu), se priimesce propunerea comitetului espusa mai susu.

In siedinti'a 20 din 2|14 Ianuariu continuà cas'a de susu desbaterile bugetului, trecendu preste bugetulu cancellariei aulice croato-slavone. Comissiunea propuse cu maioritate, a immultî summ'a votata de cas'a ablegatîloru cu 49,986 f.; sî acésta propunere, dupace vorbira Contele Auersperg, Baronulu Pipitz, Baronulu Rueskefer incontra, ear Contele Thun, Baronulu Hennet, Br. Baumgartner, Principele Iablonowsky sî ministrulu Plener pentru ea, se sî priimesce. —

Cu acestea bugetulu in partea sea d'antâiu: „cerintie“ e terminatu; se 'ncepe partea a dóu'a: „acoperirea.“ Venitu-rile: ministeriului de esterne, ale ministeriului de statu, ale administratîunei politice, ale Cancelarieloru aulice ungara, croato-slavona sî transsilvana se 'ncuviintiéza fâra desbatere in conformitate cu cas'a ablegatîloru. Asemenea parte fâra desbatere, parte dupa putîna desbatere titlurile „contributîuni directe, contributîuni de consumu, vâmi sî saline.“

In aceeasi dîtînù siedinti'a 70. cas'a ablegatîloru. La ordinea dîlei fu continuarea desbaterei asupr'a contributîunei pentru luxu (darea pentru servitori, cai sî carutie). Mai multi ablegati (Grocholski, Skene, Groisz, Berger), vorbescu incontr'a acestei dâri. aretandu ca ea pentru multe provintie aru fi nedrépta, pentruca nu luxulu, ci necasulu face pre locuitorii a tîné carutie sî cai; pentru introducerea eii vorbescu refer. Kayser, Tinti, Oberleitner, sî—firesce— ministrulu de finantie Plener; partid'a cestoru din urma castiga o mica maioritate, sî asiá

darea de luxu, din carea va sa ésa 1 millionu de florini pe anu, e 'ntrodusa pe tempulu din 1 Ianuariu 1864. pâna 'n ultim'a Decembre 1864.

In desbaterea speciala, gramadiandu-se siedintie preste siedintie. nu ne permite spatîulu a intrá; la desbatere iau parte Kromer, Grocholski, Raritiu, Dienstler, Gull, Kayser, Walterskirchen, Skene, Berger sî Cont. Potocki. Continuarea se lasa pe un'a din siedintiele urmatóre, fiindca sî mai multe amendemente aduse de ablegatii numili se predau comitetului respectivu spre preconsultare sî relatiunare. —

Calea ferata in Transsilvani'a.

(M. B.) Dupa cele dîse pâna acuma mai remâne inca a vorbí sî despre alu treilea factoru, ce trebuie luatu in considerare la cladirea drumuriloru de feru, adeca despre starea finantiei.

Hic Rhodus, hic salta! E usioru a face proiepte sî planuri câtu de frumóse pe hartía, insa cu atâtu mai grru este a gramadí la unu locu sum'a grandiósa de bani, ce se recere la realisarea intreprinderiloru mai insemnate, precumu suntu sî câile ferate. Fâra banu nu este potere, fâra potere nu poti clatiná nici chiaru o petricica, ear' cu bani esti poternicu, te poti aradicá in aeru, poti trece peste marea nemarginita, poti intrá in sinulu pamentului, poti oprí ap'a in curgerea sea, din munte poti face vale, poti miscá stâncele superbe ce-si radica fruntea innalta in reguinile nuoriloru de mii sî mii de ani; banii facu tóte!

E 'ntrebarea insa: de unde se casciga milliónele pentru realisarea intreprinderiloru grandióse?

Scimu ca in tierile unde comerciulu sî industri'a inca nu se avantara la o trépta mai inalta, precumu in mai multe tieri ale imperiului austriacu, poterea banala e atâtu de rara, incâtu fórte putîni suntu la numeru cei ce potu dispune de sume mari, cá sa póta infiintiá d. e. o cale ferata, séu porturi de navigare; deci statulu, corpulu tuturoru cetatieniloru, e chiamatu a supliní cu potere unita ceea ce nu o potu face ómenii singuratici, imprumutandu millióne dela supusii sei, séu dela straini.

Insa statulu austriacu are nefericirea de a fi restrinsu in totu anulu a luá in imprumutu câte-va millióne de fiorini numai spre acoperirea lipseloru celoru neincungiurabile, prin urmare, in vistieri'a statului nu se afla sum'a receruta pentru edificarea drumuriloru de feru; de aceea statulu e silitu a luá imprumutu dela mai multi ómeni banosi (banchieri) pe lânga usura mare, care apoi totusi cade pe umerulu statului, séu mai bine dîcendu: pe alu poporului intregu din Monarchia cá dare, câci altu-cum statulu nu se póte usiurá de greutatea datorieloru.

Din acestu punctu de vedere statulu are datorintia morala a lucrá intr'acolo, cá cladirile publice, de ori-ce soiu sa fia acelea, sa constee câtu mai putînu, cá apoi poporulu sa póta portá cu usiuratate dârile aruncate pe umerulu seu. Acest'a e sî interesulu statului, câci in ce mesura seracesce poporulu, tocmai in acea mesura seracesce sî statulu, scade creditulu lui atâtu inlauntru câtu sî in strainatate, sî perde autoritatea sî votulu seu decisivu fatia cu celelalte staturi, sî se degradéza a jocá o rola secundaria la cestiunile cele mai ponderóse intrenatiunale.

Aducendu-le acestea in combinatiune cu liniile drumului de feru proieptate pentru Transsilvani'a, adeca: lini'a câtra Orade-Clusiu-Brasiovu cu lini'a câtra Aradu-Sabiiu-Turnu-Rosiu, aru dîce cineva, ca: de órece lini'a protegéta de regimu e mai scurta, sî consta mai putînu decâtu ceealalta: urméza de sine, ca regimulu are datorintia a o realisá acésta mai eftina.

Parerea acést'a aru fi gresîta!

Câci, de óre ce tóte spesele cladiriloru cadu in forma de dare pe umerii poporului din imperiu, poporulu la tóta intemplarea va platí mai bucurosu o suma sî mai marisióra, deaca elu intru adeveru sentiesce bunatatea cladiriloru, pentru cari platesce darea. Aru fi o mare nedreptate, candu fia-care Transsilvanénu aru fi silitu a portá asemenea spesele unui drumu feratu, séu a ori-ce cladiri, care lui, fiind-ca cade departe de elu, nu-i aduce nici unu folosu, ci-i maresce darea, de carea are destula si pâna acuma. Sî fiindca lini'a marginala, carea nici nu s'aru poté numí a Transsilvaniei, aru aduce fórte putînu, séu dóra nici unu folosu celoru ce locuiescu câtra médianópte séu in mediloculu Transsilvaniei: e unu ce fórte naturalu, ca lini'a, carea trece prin inim'a Transsilvaniei, merita mai multa apretiuire atâtu din punctu de vedere alu Transsilvaniei, câtu sî din alu imperiului.

Ce e dreptu, spesele voru fi mari, de totu mari, oricare linia se va infiintiá; darea locuitoriloru se va sporí la tóta intemplarea; totusi e de crediutu, ca ei mai bucurosu voru solví in fia-care anu mai multu cu câte-va parale pentru lini'a Oradana, pentruca prin acést'a mai multi ajungu la bani, la avere, prin urmare inavutîndu-se mai multu potu sî platí, decâtu pentru lini'a Aradana.

Cine nu e convinsu dara despre adeverulu, ca statulu in casu cá sî acést'a e indatoratu sa infiintieze cladirile cele mai sumptuóse, daca dela acestea se póte asceptá inflorirea generala a tierei, sî sa lase de o parte cladirile mai eftine, dela cari voru trage folosu vre-o câti-va insi?

Lini'a Oradana pe lânga altele se recomanda sî de aceea pentru ca mai multi-insi sî voru aflá ocupatiune la cladirea liniei de câtu la ceealalta, sî asiá mai multi bani voru incurge in tiéra intre mass'a poporului lucratoriu, care totdeun'a sentiescu lips'a baniloru.

Mai suntu inca sî cause politice, (?Red.) cari ne impunu datorinti'a de a partiní lini'a Oradana, despre cari insa astadata nu potemu vorbí, de óre-ce nici spatîulu jurnalului acestui'a, nici impregiurârile de astadi nu ne iérta a le descoperí, — ne esprimâmu numai dorinti'a, ca deputatii români, cari se afla astadi in senatulu imp.; sa partinésca cu caldura interesele adeverate ale poporuluî românu. Ací voru avé ocasiunea binevenita d'a se aretá demni de increderea poporului, sî pâna atuncea insa speramu, ca la actulu acest'a de mare insemnatate pentru Transsilvani'a, la desbaterea liniei ferate va perí dintre ei chiaru sî umbr'a discordiei, ce s'a incuibatu in peptulu unor'a! Fia cá speranti'a sa nu ne insiele! —

S a b i i u in 6 Ianuariu. „Korunk“ aduce o faima trista pentru noi Românii din Transsilvani'a. Nemilós'a mórte iar a cerutu o jertfa din sîrulu barbatiloru nostri celoru mai capaci, mai patriotici, mai bravi, — pre ablegatulu de diet'a tierei sî de senatulu imperialu S î p o t a r i u, care sa fia reposatu in Vienn'a. Ne pare reu, ca trebuie sa aflâmu scirea acést'a mai antâiu intr'o fóia straina — Frigulu pe la noi tîne rostu, sî meteorologii ne spunu, ca astfelu de iérna n'a mai fostu din anulu 1848. Necasulu de mori si-au ajunsu culmea; ccumpetea e mare; balurlle suntu in flóre.

S a b i i u in 7 Ian. Foile din Vienn'a ne spuuu, ca comitetulu compusu pentru preconsultarea cestiunei drumului de feru transsilvanu se ocupa seriosu cu obiectulu seu, sî venindu mai antâiu intrebarea: ca zidí-se-voru tóte liniile proiectate, maioritatea aduse conclusulu, ca de asta data sa se cladésca numai un'a linia. Carea va fi acésta linia? inca nu se scie. Se dîce insa intr'altu locu, ca cestiunea se pertractéza cu interesu sî zelu deosebitu; ceea ce o credemu cu atât'a mai vertosu, cu câtu in deslegarea eii s'au amestecatu nu numai postulatele economici natîunale, ci sî ale politicei sî cine mai scie ale câtoru interese eterogene.— La tóta 'ntemplarea caus'a acést'a de cea mai mare importantia pentru tiéra sî imperiu nu se va poté decide numai unilateralminte din partea Austriei séu a Transsilvaniei, ci mai intra 'n jocu inca o 'ntrebare fórte momentósa, intrebarea: Ce va sa faca Romani'a in acésta privintia? Câci panacandu regimulu austriacu nu va face invoirile necesarie cu guvernulu romanescu, pâna atunci tragerea liniei ferate la marginile Romaniei n'aru fi cu scopu, pentruca drumulu acest'a nu s'aru rentá. Ce sa sî duca trasur'a de aburu dela Turnulu rosiu? Apa din Oltu in Muresiu? Unu astfelu de drumu, care n'aru esî din hotarele Transsilvaniei, aru fi unu sacu, in care te'nfundi. Tînt'a drumului de feru transsilvanu, déca e sa fia drumu alu imperiului, drumu alu Europei,— câci altmintrea cu ce dreptu amu cere cá imperiulu sa garanteze interessele?- nu póte fi a 'mpreuná numai Transsilvani'a cu Vienn'a sî preste totu cu apusulu, ci a legá màrile apusene cu marea négra. Sî 'ncâtu a c e s t' a e scopulu, la cladirea lui trebuie sa se 'nvoiésca sî Romani'a; câci fara invoirea eii nu-i va poté calcá nimenea teritoriulu, cu tóte ca „Herm. Ztg.“ etc. iar pune Romani'a sub rubric'a „Turci'a“. Romani'a insa, incatu scimu, n'are interesu de a continuá lini'a dela Turnu—rosiu; un'a pentruca de ací 'ncolo Oltulu e séu celu putînu se póte face navigabilu, sî atunci drumulu e gat'a, alt'a pentruca lini'a acést'a aru taiá Romani'a numai in latu, nu insa sî 'n lungu. De aceea déca guvernulu romanescu nu se va 'nvoí a prelungí pe teriloriulu seu cutare séu cutare linia, aceea nici nu credemu ca se va zidí. Romani'a e interessata a duce lini'a dela vam'a Buzeului incolo dealungulu tierei; de aceea credemu ca esîrea drumului nostru va trebuí sa fia pela Brasiovu pe unde-va, ear intrarea e probabílu ca va fi dela Aradu (si nu dela Oradea-Mare) la Belgradu. Interesele statului — ale tierei mai nu credemu — voru cere prelungirea eii sî pâna la Sabiiu; intrebarea dar dupa parerea nóstra aru fi numai: ca pe Tarnav'a mare ori pe Oltu sa se lege Sabiiulu cu Brasiovulu?—

Lips'a din Ungari'a

cu câtu cresce poterea ernei, cu atât'a devine mai apesatóre. Scenele cele infricosiate, unde moru ómeni de fóme, ne spunu dîuariele ca nu mai suntu raritâti. Fatia cu cele 20 millióne, accordate prin Senatulu imperialu, summele adunate din tiéra suntu mici fâra asemenare sî dau unu tablou tristu despre starea administratîunei sî cu deosebire despre ingrijirea de seraci prin comune. Comunicâmu in cele urmatóre summele incurse la Cancellari'a aulica, din care se vede, ca cele mai insemnate le-au daruitu p. n. casa domnitóre, sî resultatulu serbatórei poporale din Vienn'a. Eata summele!

M. S. Imperatés'a Elisavet'a	10,000 f.
M. S. Imperatés'a Carolin'a August'a	10,000 f.
MM. SS. Imp. Ferdinandu sî Imp. Mari'a Ann'a	20,000 f.
Archiducele Franciscu Carolu	4000 f.
Ducele Augustu de Koburg	2000 f.
Cancellarulu aulicu Contele Forgách	1000 f.
Vicecancellarulu Contele Károiyi	500 f.
Gremiulu Cancellariei aulice ungare	905 f.
Contes'a Sofi'a Eszterházy	800 f.
Baronulu Redel	100 f.
Anorymu	165 f.
Dr. Artl	25 f.

Suditi austriaci din Galatiu	1,128 f.
Contele Gustavu Königsegg	1000 f.
Dóue comune din Würtemberg	18 f.
Dela Kossaw in Galiti'a	9 f.
Dela serbatórea poporului din Vienn'a	23,334 f.
Cu totulu	75,984 f.

In Ungari'a se strinsera, afara de 30,000 galete bucate, 184,220 f.

Preste totu dar 260,204 f.

(Dupa „Presse.“)

Varietâti sî noutâti de di.

(Mórte rara.) M. On. d. St. Ianosielu Parochu si Assessoru consist. in Ohababistr'a ne descrie adormirea soţiei sele, carea cá o raritate psichologica o comunicâmu pe scurtu cititoriloru nostri. — Ne-satţòs'a mórte in 18. Dec. 1863 se slobodî a rapí din bratiele mele pre soti'a mea Teodor'a, lasandu-me cu dóue fiice Elen'a si Ann'a dupa o scurta bóla de 5 dîle. Fericit'a inainte de 12 óre dţu'à, a cerutu de gustare si indata a dţisu sa incaldţmu apa sa se scalde, in care scalda singura s'a scaldatu cu grija; in urma a cerutu apa rece, si-a spelatu obrazulu, grumadii si gur'a, si au poruncitu sa-i scòtemu tiólele (hainele) sa se imbrace. Dupa ce s'au imbracatu cumu i-a placutu, ni-a poruncitu sa-i chitimu mas'a, pentruca vrea acumu curendu sa dórma; la 2 óre s'a chititu mas'a, i s'au asternutu cumu a poftitu cu perini si deasupra cu mesaie; apoi la $2^1/_2$ a poftitu sa o punemu pe mas'a chitita, invetiandu-ne cumu sa traimu in urm'a ei, cumu sa se pórte fiicele si a., fiindu de fatia mai multe perşóne adunate in casa spre privire; la 3 óre au dîsu, ca toti sa siedemu si sa rogâmu pre Domnedieu, si ea au cerutu lumin'a in mâna; carea singura au tţnut'o, apoi si-a luatu sanatate buna dela toti, si dţicendu: Dómne iarta sufletulu *T*eodorei! si inchidiendu ochii, in 10 minute au reposatu.—

Doliosulu sotiu vediendu in acésta mórte lina o placere domnedieésca, precumu adauge, n'a crutiatu nici ostenele nici spese, pentru de a mormentá pre soti'a sea, precumu anevoia s'a mai vediutu vreo ingropatiune in acelu locu. —

(Gratulare de anulu nou.) Copiii din asilulu Elen'a (alu Dómnei Românîloru) in Bucuresci urara Domnitórei la anulu nou prin urmatórea poesióra, carea este totdeodata unu micu testimoniu despre talentulu poeticu, ce-lu posede junele Grandea. —

„Unde este mam'a nóstra ?“
Noi pe toti amu intrebatu,
Sî toti la Mari'a Vóstra
Sa venimu ne-au indreptatu.
Tu dar, care ne esti mama
Sî ne cresci cu dulce doru,
Tu alu cârei nume chiama
Buz'a nóstra 'ncetisioru:
Mam'a miciloru orfani,
Sa traiesci intru multî ani!

(Denumire.) Professorulu straordinariu de Teologi'a pastorala dela institutulu teologicu gr. or. din Cernautiu, Vasiliu Mitrofanoviciu, e denumitu professoru ordinariu alu aceleiasi specialitâti.

Domnisior'a Elis'a Circ'a, pretiuit'a virtuosa de violina si compatriot'a nostra, a sositu de câte-va dîle la Bucuresci. Cu bucuria vedemu din „Buciumulu“, ca publiculu bucuresceanu ascépta cu placere representaţiunile junei artiste, si dorimu, cá dêns'a sa secere si acolo complacerile, ce i le amu tribuitu noi; ear publicului, cá sa afle depline multiamiri in prestatîunile dênsei cele talentuóse.

(Etate straordinara.) In Bruxell'a traiesce colonelulu Hussmann, in pensiune de 67, sî preste totu de 112 ani. Elu fiindca servise la unulu din regimentele, ce mergu acumu la Holstein, audîndu vestea acést'a, nu se potù suferí a nu-i alergá inainte sî a salutá pre fostii sei cameradi, respective pre urmatorii acelor'a.

Buciumulu din 1/13 Ianuariu 1864 a 'ntrodusu esclusivu calendariulu nou, afara de serbatori. Totu din acelu numeru vedemu cu parere de reu, ca esîrea lui e redusa la de trei ori pe septemâna, panacandu numerulu abonantîloru va suí la 2500. Dorimu din parte-ne, ca acea dî sa fia câtu de aprópe. —

Calendariele nóstre romanesci pe anulu 1864 suntu cele indatinate de pân'acumu: celu micu alu lui Closius, celu din tipografi'a diecesana, celu edatu de Baritiu sî celu edatu de V. Romanu. Celu numitu la loculu alu treilea se continua de V. Oroianu. Celu din urma aduce portretulu sî sî o schizza biografica a E. S. Dlui Popp, Vicepres. gub. —

(Mortalitatea ómeniloru.) Scrierea „Abeille medicale“ da urmatórele date statistice despre mortalitatea de pe pamentu. Din cele 1288 millióne, ce locuiescu pe acésta planeta, moru pe anu 333,333,333, adica pe dî 91954, pe óra 3730, pe minuta 60, pe secunda unulu. Mai totu asemenea suntu nascerile. Ambele urméza mai cu séma nóptea. Viéti'a ómeniloru in generalu e de 33 ani; a patr'a parte a ómeniloru móre nainte de alu 7-lea, jumetate ómenii moru nainte de alu 17-lea anu. Din 10,000 persóne numai 1 ajunge 100 ani, din 500 numai un'a 80 ani; din 100 numai un'a 65 ani. —

Principatele române unite.

Romani'a e preocupata acum de dóue acte mari: armarea tierei sî cestiunea monastiriloru „inchinate“, respective despagubirea monastiriloru din strainatate pentru secularisarea monastiriloru pamentene. Pentru ambe scopurile Camer'a a votatu summe considerabile, pentru césta din urma 51 millióne lei. Unu proiectu pentru armarea tierei pretinde, cá toti barbatii sanatosi sî intregi sa pórte armele. Districtele continua a contribuí sî ele deosebi pentru acestu mare actu natîunalu, sî „Reform'a“ ne spune, ca orasiulu Râmniculu saratu („Buciumulu“ celu mai nou adauge, ca sî alte optu districte.) a sî oferitu summ'a pentru cumperarea unui tunu sî pentru facerea unoru medalie „dreptu recompensa a acteloru natîunale sî a servitieloru aduse patriei.“— Legea pentru infiintiarea unui tribunalu apelatorialu in Focsiani s'au intaritu prin Domnitoriulu.

In 1 Ianuariu au fostu dupa obiceiu priimiri festive la palatiulu domnescu a toturoru autoritatîloru sî corporatîuniloru capitalei. In fruntea numeróseloru deputatîuni a venitu clerulu, condusu de E. S. Mitropolitulu din Bucuresci, care de asta data representà sî mitropoli'a cea vacanta din Iasi. Preasanti'a Sea, afara de Episcopii din Romani'a propria, erá 'ncungiuratu de PP. Sele Locotenintele mitropoliei din Iasi, Locotenintii episcopesci din Husi sî Buzeu sî de mai multi Egumeni de dincóce sî de dincolo de Milcovu. Dupa aceea se 'nfatîsià Camer'a, apoi Curtea de cassatiune, municipalitatea Bucuresciloru, corpulu comerciantîloru, agentii poteriloru straine sî capii cleruriloru straine (eterodoxe, dupacum dîce „Reform'a.“)

Din numerósele cuventâri, rostite cu acea ocasiune, comunicâmu numai cea d'antâiu, carea este urmatórea:

Cu ocasi'a dîlei de astadî a re'noirei anului, Clerulu Românu, indemnatu, ca totu d'aun'a de simtieminte patriotice vine prin Noi, a Ve urá ani multi sî seninosi, cá sa puteti vedea Biseric'a prosperându sî credinti'a radicându-se cu triumfu la demnitatea, in care strabunii nostrii au conservatu altarulu impreuna cu servitorii lui.

Acei memorabili strabuni, Mari'a T'a, prin acésta nestramutata credintia, adunandu-se imprejurulu Bisericei, cá imprejurulu maicei loru, sî prin devotamentulu câtra altarulu Domnului, si mantuira patri'a din tóte pericolile ce o amenintiara, sî o lasara noue de mostenire cá sa potemu respirá in libertate aerulu vietiei nóstre.

Totu Românulu dar, Mari'a T'a, care este petrunsu de o simtîre via pentru patri'a sea, nù póte de câtu sa dorésca fericirea Mariei Tale, cá celui alesu sî tramisu de Provedintia pentru Natîunea Româna sî glori'a Mariei Tale.

Dar Noi rogâmu pre celu prépoternicu, cá sa daruiésca Mariei Tale sî Mariei Sele Dómnei, ani indelungati sî senini, cá sa poteti sevarsî cu fericire lucrulu, la care sunteti chiamati sî destinati de Inalt'a Provedintia divina.

Respunsulu Innaltîmei Sele.

Nimenea mai multu decâtu mine nu recunósce mantuitórea missiune a religiunei sî frumosulu rolu, ce este insemnatu Clerului in nóu'a nóstra organisatiune.

Domnu alu unui poporu eminentu legatu câtra religiunea parintîloru sei, apretiuiescu dar, in tóta valórea, felicitârile ce cu ocasiunea anului nou mi adresati, Pré-Sânte Parinte, in numele Clerului ortodoxu din intrég'a Romania.

Multiumindu-ve impreuna cu Dómn'a pentru bunele urâri, ve asiguru de fiésc'a mea râvna pentru totu ce se atinge de inflorirea Biseriei sî de fericirea Pré-Sântiei Vóstre in deosebi.“ —

In curendu se mai ascepta alte acte remarcabile, precum prefacerea monastiriloru celoru mai multe in in spitale sî institute de 'nvetiamentu, sî introducerea calendariului celui nou.

Dintr'alte totu mai multu vedemu, ce dimensiuni colossale a luatu entusiasmulu pentru secularisarea monastiriloru „inchinate.“ Elu a fostu unu fulgeru, ce strabatù tóta tiér'a sî aprinse tóte inimele. Nu fu stare, etate, oficiu, nu fu orasiu sî satu, care sa nu se fia electrisatu de acésta buna vestire. „Buciumulu“ aduce o parte a corespundintieloru respective, sî citéza sî pasagele privitóre la acést'a din diuarele române austriace sî din cele francese; in fine luandu cuventulu intr'o causa personala, abdîce de laudele, ce i s'au facutu din deosebite pârti anumitu dênsului, cá unui anteluptatoru in acésta causa. Nóue din parte-ne ni-aru paré reu,

candu amu fi considerati de nisce laudatori vani; sî unanimitatea, cu carea amu salutatu atâtu noi, câtu sî celelalte foi romanesci din Austri'a actulu acel'a neperitariu, póte convinge pre oricine, care va sa véda, ca noi amu attribuitu „Buciumului“ numai recunoscinti'a meritata pentru dilucidarea obiectului sî pentru pregatirea acestei epoce prin pretiósele scrieri respective ale meritatului lui redactoru. —

Prospectu politicu.

Dupa o corespundintia originala din Linz a lui „Botschafter“ vedemu, ca entusiasmulu Nemtîloru pentru Schleswig—Holstein duréza inca chiaru sî in Austri'a. Unu concertu datu in favórea nenorocitîloru din cele dóue ducate au datu ansa la o demonstratiune viua, prin care póte cineva stravedé, ca sî Nemtii din Austri'a nu suntu straini pentru ide'a unitatei Germaniei. Cu acea ocasiune, dice in corespundinti'a amintita, la radicarea cortinei, vedienduse idealulu „Germani'a“ sub carea erá inscriptiunea: „das ganze Deutschland soll es sein! (Tóta Germani'a sa fia! — o strofa din imnulu natiunalu germanu de poetulu Arndt)“ au eruptu de tóte partile aplause nenumerate. Eara candu se cantà imnulu lui Arndt: „Was ist des Deutschen Vaterland? (Ce e patri'a germana), entusiasmulu fu in culme.

Pe cându se petrecu acestea in cercurile curatu nemtiesci austriace, în Boemi'a curgu luptele ce se nascu la coa mai mica ocasiune intre natiunalitatea cechica sî nemtiésca cu celu mai mare focu. De astadata au fostu alegerile la camer'a comerciala caus'a unei lupte intre Nemti sî Cechi. Cu tóte ca cei din urma perdura lupt'a in cea mai mare parte, le servesce de lauda, ca in casulu acest'a tóte fractiunile cechice erau intrurite.

Croatii inca dau totu mai multe semne de viétia de unu tempu incóce. Dorinti'a loru, de a nu mai aternâ in ventulu provisoriului, este totu mai evidenta. O brosiura esîta de curendu in Agram sub titululu: „Ce voimu sî ce sa facemu, unu proiectu de intielegere din partea unoru patrioti croati“, descopere susu atinsele dorintie. Eata pre scurtu cuprinsulu: „Sa rogâmu pre prea gratîosnlu Monarchu a ne conchiamá dieta sî sa lu autorisâmu la participarea afaceriloru comune pe urmatórele base:

1. La sustînerea limbei natiunale sî a oficieloru natiunali. 2. Autonomi'a tierei deplina afara de punctele, cari su tienu de intregitatea imperiului. 3. Ajutoriu din partea regimului pentru infiintiarea unui institutu de creditu fondualu. 4. Garanti'a de interesse pentru o linia de cale ferata Semlinu — Fiume. 5. Intregitatea regatului triunitu 6. Incorporarea marginei militarie la ceealalta Croatia sî organisarea cívila a aceleiasi.“ In fine: „Ce avemu de a face, cá se potemu esprime dorintiele acestea a le natiunei: pe care cale se apucamu spre realisarea acestor'a? Acésta cale sta chiaru deschisa inaintea nóstra; ea este cea legala, fundata in institutiunile nóstre constitutiunale; sî in lips'a unei diete este chiamarea congregatîuniloru generale, a desbate cestiunea acésta ponderósa. Faca-se in acele conolusiuni libere de ori ce patima sî prejudetiu. Nu aiba acelea alte privintie decâtu binele celu adeveratu alu natiunei, aretendu-se demne de insemnatatea momentului. Atunci apoi se uneasca cei mai nobili ai tierei,— patriotii cei adeverati spre a rogá pre Banulu nostru iubitu sî pre veneratulu cancelariu ai conduce la treptele tronului. Acolo sa depuna apoi rogamintele nóstre, sî preagratiosulu nostru Imperatu sî Rege nu va nebagá in séma vocea unui poporu credinciosu.“

Pecandu togma scrieamu cele de mai susu despre Croati'a, ne vine scirea, despre suspenderea congregatiuniloru generale, care sa fia facutu sensatiune mare.

Din Tirolulu italianu ni se aducu sciri neliniscitóre, asemenea din Veneti'a, unde se vede, ca din dî in dî crescu sperantiele Italianiloru de unu resboiu in favórea loru. Amu mai referitu sî cu alta ocasiune despre pregatiri resboióse din

Itali'a, sî acum iara suntemu in pusetiune de a le repetî. Lini'a riului Po se fia dupa tóte semnele cate se vedu punctulu de capetenia alu óperatiuniloru.— Comitetulu natiunalu lombardo-venetianu se servesee de tóte mediele spre a se-i duce pre junii buni de óste din Veneti'a, sî ainsirá in bataliunile de voluntari italiani, promitiendu-le spese de drumu sî asignrandui prin scrieri publice sî secrete, ca dealungulu frontierei e ingrigitu de ai puté priimí fórte bine. Milanulu sî Turinulu traiescu in ilusiunile cele mai placute a le resbelului, despre e care credintia cea mai firma, ca nu póte fi mai departe decâtu in primavéra ce ne sta inaintea usiei.

Franci'a. Dupa o depesia telegrafica a Pressei de Vienn'a se spune, ca cestiunea monastiriloru resolvata deja de camer'a Romaniei sa dea ansa la pertractari diplomatice. Sir Henry Bulwer sa fia sî facutu unu proiectu, prin care propune o comissiune internatiunala spre deslegarea cestiunei, la care Austri'a Angli'a, Franci'a sî Prussi'a sa-sî fia sî datu consimtiementulu seu.—E mare speranti'a in Paris, ca Archiducele Maximilianu va priimí corón'a mexicana. Ministrulu de statu Reicher speréza, ca pâna in tempulu desbaterei adressei din partea corpului legislativu sa fia in stare de a propune acestui'a depesi'a, prin carea sa se constate priimirea corónei mexicane de catra mentiunatulu Archiduce.

Maresialulu Forey sa se sî fia dusu la Miramare, unde se afla Archiducele Maximilianu; memorial diplomatique insa dîce, ca numai pentru de a-si areta reverintia.

Confederatîunea germana se incurca de unu tempu încóce in afacerile ei fatia cu cestiunea Schleswig—Holsteiniana. Camer'a din Prussi'a se dechiara incontr'a politicei austro-prussiana sub cuventu ca aceste dóue puteri se au desfacutu de câtra ceealalta Germania sî ca ele luada cestiunea pendinte a ducateloru cá puteri mari in mâna, nu voru face alt'a, decâtu voru tradá ducatele iar in mârile Daniei.

Situatiunea dupa tóte câte vedemu din dîuarele germane e de asiá, incâtu se póte escá lesne unu resboiu civilu intre confederatiunalii de midilocu sî mici de o parte sî intre Austri'a sî Prussi'a de alta parte.

Mai nou.

„Corespundintiei generale“ din Vienn'a, ale cârei sciri de altmintrea nu prea tragu la cumpana, se scrie, ca 'n Bucuresci a sositu o nota dela Turci'a, in carea se proclama protestu seriosu incontr'a decisiuniloru Camerei privitóre la monastirile „inchinate“. Principele, dîce numit'a fóia, impreuna cu Camer'a e resolutu a nu ascultá de poterea suzerana, sî spera in ajutoriulu adunârei. Se pare ca se apropia o catastrofa de multu preparata, sî ca Principii românu, serbu sî muntenegrinu voru s'o 'ntempine cu poteri unite. Se crede, ca princ. Cuz'a va sa aiba in curendu o 'ntalnire personala cu princ. Obrenovic, sî ca Pórt'a póte sa stea numai gat'a pe primavéra.

Balulu

Reuniunei femeiloru române etc. din Brasiovu

se va tînê sî 'n carnelegile acestea in modulu stralucitu usitatu, Dumineca in 12|24 Ian. 1864 in sal'a Redutei de ací. Pretiulu unui biletu de intrare e de persóna 1 f. 60 xr. Deci suntu poftiti a luá parte la acésta petrecere toti câti doresou a ajutá fondulu unui institutu filantropicu.

Comitetulu Reuniunei f. r. etc

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 7|19 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	47
„ „ midilocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 8|20 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	72 25	Actiile de creditu	179 10
Imprumutulu nat. 5%	80.	Argintulu	121. 25
Actile de banca	779	Galbinulu	5. 81

☞ **DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma. Numeri dela 'nceputulu an. 1864 mai suntu.**

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemmana: joi'a si Dumineca'a. — Premmeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 4. ANULU XII.

Sabiiu, in 12 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Centralismu sî federalismu.

(c) Pecandu tóta lumea erá de credintia, ca patent'a din 26 Februariu a invinsu tóte obstaculele, Transsilvani'a si erá tramissu deputatii in senatulu imperialu sî in Vienn'a urmau serbatori peste serbatori, unii ómeni si asculiea armele in ascunsu sî asceptá tempulu binevenitu spre a atacá productulu acelei patente: centralismulu.

Tempulu acest'a sî sosi, câci acusi se dedà ocasiune dîuareloru de tóte colorile a scirí despre cris'a ministeriala, despre necessitatea de a repasî ori ministrulu Schmerling ori ministrulu Rechberg din ministeriu.

Suntemu celu pucinu de credinti'a, ca sîpreste acelu periculu amu trecutu. Inse in dîlele din urma venì Press'a din Vienn'a se ne inspaimente prin unu articulu de fondu, aretandu-ne periculii amenintiatori din afara sî nesolidaritatea inlauntru. Ea cerea imperiosu mesuri impacatóre de tóte elementele in momentele estreme, sî cu dreptate. Avemu dar inca cuventu de a crede. ca acei carii au sórtea imperiului adi in mâna, nu suntu petrunsi de cerintiele tempului sî impregiurâriloru nóstre, sî e dar esplicabilu candu vedemu, ca cei din castrele federalistice sî vera capulu sî incepu a ironisá centralismulu.

Eata cum descrie o fóia de colóre federalistica situatiunea in anim'a centralismului.

„Pre lânga cea mai buna voia nu va sa mérga mai departe, scamatoriele oportunitâti i sî transactiunei nu mai au efectu, ascunderea sî acoperirea lucruriloru nu mai ajuta nimic'a. In ministeriu chiaru au eruptu o crisa, in urm'a carei s'au escatu conflicte intre cas'a ablegatîloru sî regimu de o insemnatate, alu cârei sfersîtu nu se póte prevedea. Inainte cu patru septemâni era vorb'a, ca ori Schmerling ori Rechberg sa devina viptim'a spiritului tempului, astadi inse póte vedea ori sî cine, ca stéu'a amenduroru va sa apuna. Finitulu celu tristu alu politicei la parere numai nemtiesci a lovitu pe contele Rechberg in anima, nemultiumirea casei ablegatîloru au sguduitu amaru er'a asteptârii, care acum se afla in fasii. Ce póte contele Rechberg decisivu respunde la interpelatîunea in caus'a Schleswig-Holsteiniana, de óre ce elu au provocatu de atati'a ani necessitatea unei politice nemtiesci din partea Austriei sî in fapta au gonitu totu alte scopuri!

„Noi intr'aceea ne indoimu despre aceea, ca adeca respunsulu la interpelatiune va fi decisatóriu asupr'a sortiei imprumutului. Spre a putea vení in impregiurâri cá prussianii, nu se cere numai unu ministeriu reactiunariu, ci sî o representantia de poporu cu consequintia de feru.“

„In cas'a de susu au venitu in conflictu eminente elementele liberale, federalistice sî revolutiunarie cu ocasiunea asiediarei bugetului, nu din altu ceva decâtu din cestiunea egalei indreptatîri.

„Principele constitutîunale ale contelui Auersperg impunu opiniuniloru archiepiscopului Rauscher sî generalului Clam Gallas; viitoriulu Austriei insa este in efeptuirea principieloru federalistice, care au fostu aperate eclatantu in mai multe renduri de eloquentulu conte Leo Thun· Cas'a ablegatîloru, se intielege, nu consimte cu refusarile cele multe a le casei de susu, si in cercurile centralistice se vorbesce seriosu de o revisiune a constitutiunei in favórea autocratîei finantîale a casei ablegatîloru. Unde sa-si caute domnulu de Schmerling ajutoriulu seu, candu chiaru ómenii lui cutéza a se ocupá cu astfeliu de idei.

„Se vorbesce multu de conchiamarea dietei ungare sî croate. Noi credemu acestoru sciri, pentruca vedemu necessitatea imperiósa de acestu pasu. Noi ne bucurâmu sî pentru aceea, pentruca stagnatîunea va fi odata intrerupta, nu potemu insa ascunde, ca resultatulu doritu de intregulu imperiu nu se póte realisá fâra de mutarea sistemului sî fâra de schimbarea persóneloru din capulu trebiloru.“ (Va urmá.)

Darea de luxu.

In siedintiele din urma ale senatului imperialu s'au adusu sî s'au desbatutu o contributîune nóua: contributîunea pentru luxu.

Déca amu definí cuventulu acest'a, apoi amu aflá, ca luxulu e o trebuintia mai strita a vietiei, o trebuintia facuta, o lipsa cautata, fâra de care adica potemu traí.

Elu se nasce din bunastarea materiala a unui individu, a unei familii, a unei societâti, séu a unui poporu. Dar' fiindca luxulu sporesce sî prin cultura, asiá incâtu celu cultu totdeun'a are mai multe trebuintie decâtu celu necultu, ba are trebuintie, care celu necultu póte nici dupa nume nu le cunósce: pentru aceea e greu a trage o linia de demarcare intre obiectele de luxu sî obiectele de trebuintia. Unu dîuariu de esemplu pentru unu omu cultu este o trebuintia, ce o simte fórte greu, fâra de care mai nu mai póte traí, pe candu pentru celu necultu dîuariele d'abiá esista dupa nume, sî loculu loru lu suplinescu intâlnirile sî conversârile lui personale.

Regimulu a luatu dreptu normativa la definitîunea luxului tînerea de servitori, caisî carutie, sî pe acestea a pusu o contributîune nóua, carea, dupa cumu espuseramu in numerulu trecutu, are sa 'mmultiésca venitu-rile statului cu unu millionu florini pe anu.

Intre cele 600 sî atâtea de millióne, ce le 'nghitu spesele statului pe totu anulu, cu unu millionu nu departe vomu sarí, sî mai ni se pare, ca perderea morala in ochii cetatieniloru statului va fi mai mare decâtu castigulu materialu. Cumca acést'a fu sî parerea multoru ablegati din senatulu imperialu, se vede de acolo, ca venindu la votare intrebarea: ca priimí-se-va proiectulu pusu pe més'a Camerei, ori trece-se-va la ordinea dîlei? maioritatea — de sî nu scimu tocmai cifrele, — ce volà priimirea lui, a fostu fórte mica. Ba sî dupace se votasera 5 paragrafi sî venise alu sieselea la ordine (care prescrie, ca ori cine are cai de calaritu ori de trasura propri, ori i tîne trei luni pentru trebuinti'a sea, platesce darea de luxu.) 46 ablegati votara pentru priimirea lui, ear mai totu atâtia — 40 — incontr'a lui; si sî acésta maioritate se castigà numai prin aceea, ca mai multi ablegati nu se scolara de pe scaune, — ceeace apoi presiedintele o luà dreptu vointia de a nu votá de locu.

Dintre toti ablegatii din senatulu imperialu Ardelenii sî Polonii pasîra mai cu energia incontr'a acestei sarcine nóue, espunendu cu temeiuri destulu de tari, ca ea pentru aceste tieri este nepracticabila sî nedrépta.

Dintre Ardeleni vorbi mai cu séma Groisz incontr'a introducerei acestei dâri nóue, pecandu poporulu, coplesîtu de dârile de pân' acum, totu ascépta vreo inlesnire. Baritiu sî Gull vorbira apoi in decurgerea desbaterei, cel'a cá etatea servitoriloru sa se compute nu dela 14. ci dela 16 ani insusu, ear cest'a cá ori sa se stérga taxele de pân' acum pentru servitori, ori sa nu se introduca sî in Transsilvani'a acésta contributîune.

Dintr'o depesia telegrafica venita la „Herm. Ztg.“ etc. vedemu, ca proiectulu de lege privitoriu la contributîunea pentru luxu s'a luatu in cas'a ablegatîloru, la a dóu'a citire; sî credemu cu totu dreptulu, ca priimindu-se din partea casei ablegatîloru sî la a trei'a citire sî astfelu devenindu articulu de lege, din partea casei magnatîloru, (in carea opositîunea este sî mai mica decâtu in cas'a de josu,) nu se va

reieptá, sî priimindu apoi sanctîunarea p. n., va fi lege oblegatóre pe anulu acest'a.

Noi Românii suntemu unu poporu, care de siguru facemu putînu luxu, sî de aceea póte sî legea acést'a nóua pre noi ne va atinge mai putînu decâtu pre altii. Cu tóte acestea ne tememu, ca ea pelânga cei multi avuti va nimeri sî pre multi seraci, pentru cari amu poté dîce cu dreptulu, ca servitorii, carutiele sî caii suntu mai multu semne de lipsa, decâtu de 'mbuibare. La tóta 'ntemplarea insa amu dorí in interessulu poporului sî alu regimului, cá cestu din urma sa-si intiparésca afundu adeverurile, ce le pronuntià cu ocasiunea desbaterei acestei legi ablegatulu Dr. Berger: ca senatulu imperialu n'aru trebuí numai sa totu voteze dâri preste dâri, ci mai vertosu sa caute a 'mputînâ spesele statului pretotindenea, unde e cu potintia!

Dela senatulu imperialu.

Cas'a de susu continuà in siedinti'a 21. din 3|15 Ianuariu desbaterea bugetului, sî pertractà, mai in deplina conformitate cu cas'a de josu, titlurile acoperirei: venitulu din tabacu, taxe, timbre sî sportule, loteria, vâmi sî punciarea; apoi taxele de felurite numiri in montanistica, dominiele statului de diferite nume, fabricele erariele, in fine montanistic'a, monetari'a, veniturile din vendiarea proprietâtii statului, dessarcinarea pamentului, veniturile ministeriului de politîa, veniturile oficieloru de controla, sî veniturile ministeriului de marina. —

Episcopulu Br. Siagun'a din cause sanitarie lipsesce de câtu-va tempu din siedintie.

In aceeasi dîtînù cas'a ablegatîloru siedinti'a sea 71. La ordinea dîlei e legea pentru vâmile de pe Elb'a, sî referad'a comissiunei de controla pentru datoriele statului, care obiecte dupa propunerea lui Berger: de a nu se mai trece vremea cu alegeri de comitete nóue, se predau, celu d'antâiu comitetului pentru desfacerea vâmiloru de pe Schelde, celu din urma comissiunei pentru control'a datorieloru statului.

Apoi trecendu-se la referat'a comitetului pentru proiectulu de lege privitoriu la radicarea crescaminteloru ladarea de castigu sî de venitu dela intreprinderi cu actii, — Dr. Berger e contr'a proiectului, sî staruiesce a remané obiceiulu de pân'acumu sî a se platí aceste crescaminte numai intr'unu locu, sî nu in tóte locurile, unde au possessiuni ori unde lucra aceste corporatîuni. Propunerea lui e sprijinita de Dr. Mühlfeld sî de Hagenauer, dar remâne in minoritate de 21 voturi fatia cu 108., sî asiá se 'ncepe desbaterea speciala a acestei legi.

Mai interessanta sí mai ascutîta — cá sa dîcemu asiá — fu siedinti'a câtra capetu, candu Dr. Rechbauer interpellá pre presidele comissiunei de finantie: candu va fi elu in stare a referí despre intrebuintiarea celoru 10 millióne cerute de regimu pentru espeditîunea schleswig-holsteiniana, va sa dîca pentru unu scopu, care este pentru Austri'a aducatoriu de perire?! Elu din parte-si se folosesce de ocasiunea data, pentru de a staruí a se face acésta referada câtu se póte mai curendu, cá astfelu sa sedea Camerei ocasiune, de a aretá pe fatia si fâra reserva, ca repróba politic'a ministeriului din afara.— Brav'uri repetîte dovedescu de ajunsu, ca de sî interpellatîunea a fostu facuta numai de unulu sî numai cu cuventulu, totusi au aflatu resunetu viu in inimele ablegatîloru. — Litwinowicz cá preside indrépta pre interpellantele la referintele Dr. Giskra, ear acest'a dîce, c'a cerutu dela regimu socotelele specificate pentru cele 10 millióne, sî panacandu nu le va priimí acestea, nu e 'n stare a-si face referat'a. —

Siedinti'a 22 din 16/4 lanuariu a casei magnatîloru facù capetu desbaterei bugetului. — La ordinea dîlei e legea finantîala. Comissiunea respectiva propusese mai multe modificâri ale decissiuniloru casei ablegatîloru, sî anume

la art. I. spesele statului nu 609 millióne dupa conclusulu casei ablegatîloru, ci 615,021,651 f.;

la art. III. veniturile statului nu 570.047,335 f. dupa conclusulu casei ablegatîloru, ci numai 568,373,179 f.

Aceste modificâri se priimescu dupa propunerea comitetului fâra desbatere.

Câte-va puncte mai mici, in care divergéza parerile ambeloru case, le potemu trece cu vederea. De órecare insemnatate mai e numai tractarea dorintieloru, ce hotarise cas'a ablegatîloru ale comunicá regimului, sî care cas'a magnatîloru, la propunerea comitetului, le priimesce numai cá nisce descoperiri. Propunerea Contelui Thun, a se luá notitia despre ele numai la protocolu, — din fericire — remâne in minoritate.

Sabiiu in 9|21 Ianuariu. Dupa o depesia telegrafica a „Herm. Ztg.“ etc. dto Vienn'a 20/8 Ianuariu, comitetulu senatului imperialu pentru drumulu de feru transsilvanu aduse in 19 Ianuariu conclusulu meritoriu pentru lini'a ce sa se infiintieze. Proiectulu lui Potocki: de a se predá caus'a dietei transsilvane, cadiù. La votare se priimì lini'a Aradu—Vintiulu de josu (Alvintz lânga Belgradu). In privinti'a continuârei eii comitetulu approbà lini'a Alvintiu—Sabiiu—Turnurosiu. Comitetulu mai decise sî infiintiarea liniei laterale dela Alvintiu la Belgradu in lungime de unu milu sî jumetate. —„Herm. Ztg.“ aduce acésta scire cu litere mari sî puse intre rame.— (Vrendu ne vrendu ne aduseramu aminte de povestea cu Ziganulu, care candu se bagà sluga pe unu anu, dupa o septemâna dîse: multu a fostu, putînu a mai remasu; séu de povestea omului, ce dîse: biciu amu, numai caru sî boi-mi mai trebuiescu. Asiá sî scirea acést'a; numai cas'a ablegatîloru, sî cas'a magnatîloru sa mai incuviintieze, sî M. S. Imperatulu sa sanctîuneze aceste decisiuni, in fine sa se afle intreprindiatori, cari sa faca acestu drumu de feru, apoi lucrulu e gat'a.)

Sabiiu in 10 Ianuariu. (Felurite.) Cá unu semnu imbucuratoriu de progressu avemu datorinti'a a referí cititoriloru nostri, ca la academi'a de drepturi c. r. de aici sau publicatu oficialminte serbatorile legate ale bisericei resaritene cá dîle, in care la academia nu se voru tiné prelegeri. Publicarea, incâtu scimu, urmase dupa corespundinti'a oficiósa a directîunei academiei cu ven. ordinariate respective, adica cu celu episcopescu gr. or. din Sabiiu sî cu celu gr. cat. metropolitanu din Blasiu. Baremu amu fi in stare câtu de curendu, a anuntiá sî faptulu, ce-lu asceptâmu cu atât'a sete, ca s'au introdusu la academia sî limb'a româna! — Foile de Vienn'a ne spunu ca sessiunea presinte a senatului imperialu se va terminá cam cu finitulu lunei Ianuariu cal. nou.— Gerulu de alaltaieri incóce s'a mai immoiatu.

Ni se scrie din tînutulu Iliei, ca judele cercualu, d. Ladislau Olteanu, cunoscutu sî lectoriloru nostri, care pentru illegalitâtîle sele fusese suspendatu din postu prin insusi In. Guberniu, prin uneltirile protectoriloru sei sî anume prin luarea unui protocolu fortiatu, a fostu repusu in oficiu sî ca acumu scuipa focu asupr'a toturoru aceloru barbati bravi, cari avusera curagiulu a-i infruntá nelegiuirile. Cu deosebire, ni se scrie, au ajunsu poft'a lui de resbunare pre unu bietu invetiatoru comunalu, care sacrificandu sanatatea, seraci'a — câci averea nu potemu dîce — sî viéti'a sea au alergatu pela Sabiiu, pentru de a cautá alinare nespuseloru suferintie, ce le gatesce acestu oficialu uitatu de sine supusîloru sei. Bietulu invetiatoru geme acumu in prinsorile Devei, sî chicosî'a a mai multoru preoti onorabili n'a fostu in stare de a-i esoperá scaparea sî libertatea d'a merge la famili'a sea, carea acumu in poterea ernei, fâra casa, fâra adapostu, e data prada fómei, gerului, desperatiunei. Ba ce e mai funestu, sotî'a lui e 'mpoverata, sî doi copii, ce-i are, suntu inca de totu mici. Cu asemenea mesuri ni se spune ca suntu amenintiati sî câti-va preoti. Luandu-ne voia in interessulu umanitâtii a trage atentîunea respectiveloru diregatorii superordinate asupr'a acestui faptu demnu de barbari'a evului mediu, nu ne potemu oprí mirarea, cumu se sî póte lasá in postu publicu unu omu, care — abstragendu de capacitatea lui — e totdeodata sî padurarulu unoru bunuri „domnesci“, ba e padurarulu acestor'a, sî diregatoriu numai pe de laturi. — Ceeace insa neau indignatu sî mai multu, ne-au indignatu pâna la sufletu, e, ca unu preotu românu in diregatoria mai inalta, pre care numai respectulu câtra oficiu ne face a nu-lu publicá de asta data cu numele, nu afla dejosire intru a portá referintie familiare, intru a lacomí sî a luá parte la tractele, ce i le gatesce cu profusiune acestu diregatoru, sî astfelu a tradá insusi caus'a invetiatoriloru, a preotîloru, a poporului seu!

Amu dorí, cá cei ce au urechi de audîtu sa auda, panacandu mai e tempulu.

Vienn'a in 18 Ianuariu 1864.

Caus'a administratîunei comitatului Temisiu inca nu e decisa, dara in aceste dîle negresîtu se va resolví. Sunteum informati, de la o autoritate, ce merita tóta increderea, ca

propunerea s'a substernutu Maiestâtii Sele acuma trei septemâni, sî toti ascépta intarirea pré'nnalta.

Cumu óre s'a facutu propunerea ? Intr'unu modu favoritoriu pentru noi ? Ni-o spunu acést'a destulu de categoricu jurnalele magiare; s'a propusu una neamtiu sî catolicu, pentru-ca se cere unu omu — n e u t r a l u.

Sa nu cugetati, ca dóra barbatii nostri au fostu cu ocasiunea acést'a pasivi, nu, câci de sî unu capu santîtu din Banatu s'a dechiaratu, ca are cea mai mare incredere in contrarii nostri, sî stiméza cu multu mai tare pre barbatii de la cârma, decâtu cerendu respectarea drepturiloru nóstre sa le dee votu de neincredere, cá sî candu cererea de a se respectá drepturile natiunei nóstre sî plansórea pentru-ca acelea ni se calca in pitiore, in impregiurârile cele incarcate de misielii in cari ne aflâmu noi — s'aru poté face votu de neincredere; dar acést'a a fostu bine, ca celu putîuu acuma nu ne vomu radîmá pre ori sî ce baba fricósa, care pune interesele sale personali inaintea interesetoru natiunali; nu cugetati, dîcu, câci partea cea mai insemnata a facutu pasi energici, insa votulu Românîloru nici acuma nu s'a respectatu, ci s'a dîsu. cá cu ocasiunea incorporârei Banatului, ca votulu Românîloru nu e votu sî cá atare nici ca s'a luatu in considerare.

Candu a fostu vorb'a de propunere, s'a ingeratu sî administratorele patriarchalu din Carlovitiu cá Episcopu alu Timisiórei, sî Sânti'a Sea sciindu pré bine, ca dupa ce in comitatulu Timisiului a fostu antâiu comite supremu unu barbatu din sinulu natiunei serbesci, dupa aceea unu administratoru unguru, eara mai pre urma iara unu Serbu, ca de astadata nu va mai poté reesî cá sa se denumésca earasi Serbu, si-a datu votulu seu pentru unu Neamtiu, numai cá sa nu reesiésca Românii; Sânti'a Sea cá parinte crestinescu sî dreptu a vrutu sî vrea, cá intr'unu comitatu cu maioritate absoluta româna sa ocupe postulu celu mai de frunte unu Neamtiu; noi de acést'a nu ne mirâmu nici decâtu, câci iubirea crestinésca a archipastoriloru nostri serbi a fostu totdeun'a sugrumarea sî inuadusîrea drepturiloru nóstre natiunali. Diurnalele magiare lauda totu pre acelu neamtiu magiaronu sî dîcu, ca scie bine legile. Ei bine, dar Boemii de subt absolutismu n'au sciutu bine legile, sî voi fratîloru magiari, de ce ati strigatu atât'a incontr'a loru sî i-ati batjocoritu ? Pentru ca in o tiéra constitutîunala trebuie respectate drepturile poporului, trebuie respectata limb'a lui, ce nu se póte, déca n'are diregatori din sinulu seu, sî acum'a nóue in Timisiu voiti a ne impune de chefu alu comitatului pre unu strainu, pre unu Némtiu, sî dîceti, ca scie bine legile ! Acést'a nu se numesce egalitate, fratietate.

Suntemu convinsi, ca cei ce suntu chiamati a implini demandatiunile Maiestâtii Telo sî dreptele pretensiuni ale Românîloru cunoscu pré bine parol'a prébunului nostru Imperatu, data cu ocasiunea incorporârei Banatului sî semanatur'a pré gratiósa din Iuniu 1863, erá mai departe ca barbatii nostri rivaliséza cu ai ori sî cârei natîuni conlocuitóre in patria in cunoscintiele chiamarei unui comite supremu sî in credintia catra tronu; denumirea unui Némtiu de comite supremu in comitatulu Timisiului, unde Românii facu maioritate absoluta, ar fi dovada, ca barbatii, ce lucescu in fruntea Ungariei, suntu inimicii cei mai contrari ai vointiei sî parolei Maiestâtii Sele sî ai respectârei drepturiloru unei natiuni credincióse sî pacinice, precum e cea româna.

Inca un'a, Onorata Redactiune ! In caus'a Mitropoliei ni se punu pedece preste pedece. Episcopulu Versietiului, precum suntemu informati, procede cá unu pasia cu fiii sufletesci români din dieces'a sea, de unde se deduce, ca intentiunea Santiei Sele cea archipastorésca aru fi, ca Românii ne mai potendu rabdá apesarile, o parte din ei sa tréca la unire, éra fractiunea remasa sa se innece in caosulu Serbismului. Noi nu suntemu inimicii unirei, însa inimicii metechneloru, ce se tiesu, spre a aruncá intre frati sementi'a desbinârei religiunarie; dara Ddieu e bunu, elu va scutí natiunea româna de intrigele contrariloru eii, carii si-au propusu a o ruiná totalminte. — U n u b a n a t i é n u.

Varietâti sî noutâti de dî.

(F a p t a s c a n d a l ó s a.) „Herm. Ztg.“ aduce o corespundintia din Fagarasiu, in carea se istorisesc, ca veduv'a unui cetatiénu, ce morise nu de multu, aru fi fostu acusata prin pascuile (hartii batjocoritóre) cu mai multe fapte rele, intre care sî cu aceea, ca ea si-aru fi otravitu pre barbatulu. O pascuila de acestea anonima sa se fia adressatu sî deadreptulu câtra magistratulu orasiului. Acest'a a sî demandatu desgroparea sî desfacerea reposatului, dar acusele s'au aflatu nefundate.— Déca on. magistratu va fi demandatu acésta desgropare i n u r m ' a u n e i p a s c u i l e, apoi nu ne mirâmu, cum s'a nascutu cunoscutulu proverbiu germanu despre Fagarasiu. —

L e g e a p e n t r u d r u m u l u d e f e r u d e l a L e o p o l e C e r n a u t i u s'a sanctîunatu de Maiestatea Sea, sî concessiunea ceruta pentru cladirea lui s'a datu principelui Sapieha, cavalerului Borkowski sî celoralalti companisti.

(C o n t r i b u t î u n i d e b u n a v o i a.) D. B. arata in „Gaz. Transs.“ cá date autentice, ca Transsilvanii strica pe tabacu pe anu câte 1,856,826., ear pe joculu la loteria câte 410,600, in fine pe vinarsu (care cam câtu se ferbe in Ardélu, in Ardélu se sî bea) cam 1,640,000f,- cu totulu dar 3,907,426 f. pé nimicu sî iar nimicu.

B ó l ' a d e v i t e i n U n g a r i ' a au fostu in 883 locuri, sî din 483,919 capete de vite s'au bolnavitu 126,717, s'au vindecatu 41,940, au peritu 77,359, s'au taiatu 5818 sî au remasu bolnave 1600, va sa dîca perderea totala a fostu de 83,177 capete.

(D e s c o p e r i r e i n t e r e s s a n t a.) „Buciumulu“ aduce o scire fórte interesanta: ca adica in Romani'a aprópe de Remnicu s'aru fi aflatu unu isvoru de apa, care dupa scóterea s'a afara din pamentu erá ferbinte de 28° Reaumur. Acést'a aru fi o descoperire fórte insemnata, sî aru documentá din nou ceeace s'a dîsu de multe ori, ca cine scie câte comori pretióse mai ascundu muntii Romaniei.

A d m i n i s t r a t î u n e a „ B u c i u m u l u i“ o a luatu asupra-si D. Aricescu cunoscutalu poetu sî publicistu românu.

Principatele române unite.

Situatîunea de fatia a Romaniei o descrie „Buciumulu“ in modulu urmatoriu:

„Dóue cestiuni mari preocupa astadi tóte spiritele si incurageza animele pe calea cea larga ce a deschisu Domnitoriulu Românîloru patriei sele. Un'a din aceste dóue cestiuni este mai multu morale, sciintîfica, pentru-ca ea tinde a ne incorporá in famili'a européna prin impartîrea timpului si prin assimilarea dateloru. Acést'a este adoptarea calendariului celui nou gregorianu.

Inaltîmea Se Domnitoriulu, ordonandu adunarea Episcopiloru si a ambiloru Mitropoliti, li-a facutu dóue intrebâri, la cari prelatii sunt invitati a respunde in putîne dîle. Intrebarea anteiu este: s c h i m b a r e a c a l e n d a r i u l u i s m i n t e s c e i n t r u c e v a d o g m e l e r i t u l u i o r t o d o x u s é u n u? Sî a dóu'a: s c h i m b a r e a c a l e n d a r i u l u i s e a t t i n g e d e r e l i g i u n e, s é u e s t e n u m a i o c e s t i u n e s c i i n t î f i c a d e a s t r o n o m i a?

Nu ne indoimu, ca respunsulu prelatîloru români o sa fia, ca schimbarea calendariului nn smintesce intru nimicu dogmele religiunei,sî ca este o simpla cestiune sciintîfica de astronomia.

Este multu timpu de candu se simte trebuinti'a sa ne calculamu timpulu cá lumea civilisata. Faptele cele mari insa de progressu pentru Romani'a le-a reservatu Provedinti'a spre a le essecutá pe tóte Alessandru Ioann I.

A dóu'a cestiune este tunurile, cu cari districtele sî orasiele Romaniei voru sa multiamésca Domnitoriului pentru luarea monastiriloru ce se dîceau i n c h i n a t e, b r a n c o v e n e s c i, sî Domnulu mai scie cum, cu cari,— afara de cele alte aventagie politice — s'a dotutu Statulu românu cu unu venitu annuale mai bine de unu millionu de galbeni, din care venitu, — nu mai este indoiéla — are sa se folosesca totu poporulu românu, sî au sa se faca multe imbunatatîri pe nesimtîte in tiera.“

Prospectu politicu.

Intr'unulu din numerii precedinti asemenaramu Europ'a in privinti'a politica cu unu pamentu vulcanicu, care in totu momentulu póte irumpe in esplosiuni infricosiate. Acestu assertu generalu ne venì de nou in minte, candu citiramu scirile cele mai próspete dela resaritu, médiadî sî médianópte, ce le comunicaramu pe scurtu sî 'n numerulu nostru din urma.

C a u s ' a d a n e s a inca d'abiá e'nceputa, sî eata ca cele dóue poteri-mari ale confederatiunei germane starnescu prin procederea loru o neodichna rodiatóre in staturile germane de mân'a a dóu'a sî a trei'a, o neodichna, carea, de nu se va luá curendu dela midilocu pétr'a de smintéla, póte produce unu resbelu civilu in insasi Germani'a. Austri'a adica aliata cu Prussi'a pasiesce in caus'a germano-danesa — cumu amu dîce — pe cont'a sea propria, nepesandu-le de aceea,

ca ce facu celelalte staturi, care 'n diet'a confederatîunei dela Frankfurt suntu maioritatea. Aceste staturi iarasi nu se potu uitá cu nepesare, cumu cele dóue staturi mari nesocotesuu conclusiunile confederaîunei sî facu unu felu de aliantia in aliantia. Afara de aceea ele inca n'au uitatu, ca 'n anulu 1851. sî 1852., tótu camu in asemenea impregiurâri cá ceste de acumu, Austri'a sî Prussi'a au ocupatu Schleswig-ulu sî Holstein-ulu, au pasîtu cu mâna armata incontr'a armateloru germane, au incheiatu in fine la anulu 1852 reu renumitulu protocolu de Londr'a, prin care la parere Holstein sî Schleswig remânu independinti, in realitate insa devinu de nou prada arbitragiului sî absolutismului danesu. De aceea dar e probabilu, ca intre Germani'a propria de o parte sî intre Austri'a sî Prussi'a de alta parte voru urmá conflicte serióse.—

Despre incercârile Italiei, de airumpe asupr'a Austriei la cea d'antâiu ocasiune binevenita, vorbiramu in prospectulu politicu alu numerului din urma. Se póte prealesne. cá acùsta ocasiune sa o prinda Victoru Emanuilu tocmai pecandu Ausri'a va fi mai preocupata de afacerea germano-danesa.

Intr'aceea se pare ca va a se pregatí sî a trei'a furtuna la resaritulu de médiadî alu Europei. Acolo staturile romàno-slave de pelânga Dunare, care stetura cu Pórt'a otomana in referintie de suzeranitate, voru a se desbracá de acésta referintia apesatóre sî a se investí cu deplin'a suveranitate. Spre acést'a tîntescu tóte actele loru interne. Unulu din actele acestea fu de curendu sî secularisarea monastiriloru din Romani'a. Se poteá prevedé, ca calugarii greci nu voru suferí 'n tacere acesta fapta, ci voru miscá ceru sî pamentu— de nu voru poté isbutí cu angerii-crestinii— voru chiam'a intr'ajutoriu pre— Turcii,) cá sa-si sustîna privilegiele. Se vede, ca Turci'a a priimitu a se face advocatulu acestei cause desperate sî a tramite note gubernului romanescu, cá sa desfaca ceeace a facutu. Cuprinsulu mai pe largu alu acestoru note lu vomu vedé, sperâmu, preste putînu; dar de acum inca credemu, ca nu vomu remané prooroci mincinosi. de vomu prevestí, ca Romani'a va merge inainte pe calea sea sî nu se va impressiuná de nisce inspaimentâri góle. Déca insa Turci'a aru trage sabi'a pentru sustînerea pretinseloru sele drepturi, atunci se pare ca Romani'a, aliata cu Serbi'a sî Muntele negru, va 'ntempiná acestu pasu, va respinge poterea cu poterea.

Sî atunci iata ca pe primavér'a venitóre, afara de Poloni'a, amu mai avé in Europ'a trei resbele mari.

Sa sperâmu insa, ca diferintiele flotante se voru complaná pe cale pacifica; câci care statu e astadi in Europ'a, care sa nu aiba mai multa trebuintia de pace decâtu de resboiu!

Cele dîse mai susu despre caus'a germano-danesa, le illustrâmu inca prin urmatórele:

Austri'a sî Prussi'a tramisera in nóptea de 14 spre 15 Ianuariu unu ultimatu catra Dani'a, in care o provóca a respunde in 48 óre, ca va a suspende constitutîunea din Novembre, ori nu? câci la casulu cestu din urma indata se voru revocà dín Kopenhagen ambasadorii austriacu sî prussescu, va sa dîca se va dá semnalulu de bataia. La acestu pasu se vede ca au fostu gat'a cele dóue poteri mari inca de mai nainte; câci propunerea loru la congressulu confederatîunalu din Frankfurt: cá congressulu sa provóce pre Dani'a a-si retrage constitutîunea din 18 Novembre a. tr., câci la dincontra confederatîunea va ocupá Schleswig-ulu dreptu zelogu pentru dreptele sele pretensiuni,— câci, dîcemu, propunerca loru urmase numai in aceeasi dî, adica in 14 Ianuariu.— Proiectulu se reieptase cu 11 voci contr'a 5; sî Austri'a sî Prussi'a declarara, ca acum voru luá ele actîunea in mânile sele. Acést'a vedemu ca o sî facu cu energia ne'ndatinata; drumurile de feru din Austri'a sî Prussi'a stau gat'a, pentru de a transportá militî'a loru aliata spre médianópte. E 'ntrebarea insa, ca ce voru face acum poterile celelalte germane? Ele, sî anume Hanover'a sî Saxoni'a tînu ocupatu Holstein-ulu din capu pâna 'n capu, car drumulu spre Schleswig duce prin Holstein; intielegemu drumulu pe uscatu, câci marin'a si-o mancara Nemtii mai cesti ani cá Ziganii biseric'a. Concedevoru staturile celelalte, cá Austri'a sî Prussi'a sa calce cu armatele sele unu pamentu ocupatu de confederatîune, unu pamenta ce se tîne de terenulr confederatîunei? Sî déca nu voru concnde, incaierá-se-voru Germani cu Germani chiaru in Holstein? Nu e cu nepotintia. Dîuariele prussesci celu putînu spunu, ca Prussi'a s'a gandîtu sî la acést'a sî a sî luatu mesurile de lipsa.

Pecandu se petrecu acestea in Germani'a, unde lucrurile devinu din ce in ce mai cretie, pe atunci Franci'a tace sî tóce. Ea s'a declaratu, ca-si reserva libertatea de a urmá asiá, precum voru cere interessele eii, sî Napoleonu se dîce ca de multu tempu n'a fostu asiá vesciu cá acum. Elu amesuratu politicei napoleonice, se va folosí la tempulu seu de incurcaturile intre Germani. spre a pasî la midilocu cá judecatoru, pentru care oficiu apoi firesce se va scí sî despagubí.

Engliter'a fatia cu cestiunea germano-danesa clatina intre activitate sî passivitate. Congressulu séu conferinti'a propusa de ea pentru regularea acestei cause in specialu o-a priimitu sî Dani'a; e 'ntrebare insa, veni-va treab'a pâna la atât'a. In privinti'a ultimatului austro-prussescu Engliter'a s'a facutu midilocitóre intre aceste poteri sî Dani'a, aretandu celoru dóue cabinete, ca a respunde intr'o causa atâtu de momentósa in 48 óre, in care regele nici ca póte ascultá pre parlamentulu monarchiei sele, va sa dîca a cere unu ce imposibilu.

Dani'a se crede cu securitate ca a refusatu pretensiunile austro-prussesci. De alta parte iarasi vine fói'a „Berlingske Tidende“ pentru de a deminti aceea ce credeá tóta lumea, a demintî adica sosirea unui ultimatu la Kopenhagen, sî a dîce, ca regimulu dánesu s'a declaratu ca e aplecatu a face modificâri in unele puncte ale constitutîunei din Decembre.

Din Russi'a nimicu mai importantu; in Greci'a totu reu regele sta numai cá frundi'a pe apa.

Jurnalele mai nóue in Romani'a, ce le asceptâmu cu atât'a nerabdare, pentru de a ne convinge despre starea lucrului cu not'a turcésca, nu ni-au sositu, afara de „Conventiunea.“

Mai nou.

Deputatulu Sîpotariu e in viétia! dupa cum ne asigura „Kol. Közl.“ Baremu aru fi adeveratu!

MULTIAMITA PUBLICA.

Comitetulu subscrisu are placut'a datorintia a aduce la cunoscinti'a publica urmatórele nobile oferte pentru ajutorirea juniloru români dela academi'a c. r. de drepturi de aici, sî anume

1) dela unu balu serbatu in anulu trecutu in Rosî'a de Munte s'au administratu prin d. Fisicu montanu in Rosî'a, Dr. Nicolau Stoi'a, 46 f. 70 xr.,

2) dela d. Aloisiu Vladu, cunoscutulu barbatu alu natîunei nóstre, s'au tramisu prin on. Secretariatu alu Associatîunei transsilvane etc. 10 esemplare din opulu laudatului domnu „A román népés ügye“, cari vendiendu-se à 1f. 20 xr. au adusu 12 f., dupa subtragerea portului postalu de 50 xr.

11 f. 50 xr.

Summ'a 58 f. 20 xr.

care aducendu-se prin acést'a la cunoscinti'a publica, impunu comitetului sî oblegamentuiu de a multiamí cu caldura nobililoru contribuitori sî administratori.

Comitetulu se folosesce de ocasiunea data, pentru de a rogá de nou pre P. On. D. Crisianu, Protopopu gr. cat. in Reghinu, a nu mai intardîá cu tramiterea colectei facute in anulu trecutu acolo pentru ajutorirea juristiloru dela acésta academia.

Sabiiu in 10/22 Ianuariu 1864.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 10|22 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	47
„ de midilocu „	1	40
„ de códa „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a in 10|22 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	72 65	Actile de creditu	182
Imprumulu nat. 5%	80 25	Argintulu	120
Actile de banca	782	Galbinulu	5 74

☞ DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; car cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma.

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu.

Redactoru rospundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 5. ANULU XII.

Sabiiu, in 16 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Centralismu sî federalismu.

(Continuare.)

(c.) Nu suntemu optimisti sî de aceea noi nu afirmamu, ca situatîunea aru fi cu multu mai escellenta decumu o amu vediutu descrissa. Trebuie inse sa ne intrebâmu pre noi insine sí pe ori sî cine, ca sistemulu guvernului patentei e de vina la acestea tóte? sî ca numai in schimbarea lui radicalmente aru fi de a se cautá mantuirea popóreloru Austriei? Unui bolnavu, care sufere de tempuri indelungate, ori ce medicu cu minte, nu va cercá a-i restitui sanatatea prin midiulócele cele mai radicale, atunci candu vede, ca bolnavulu a trecutu preste crisa. Asemenea nici la unu statu nici la diferitele popóra nu e consultu a pasî atunci cu moduri radicale, candu au ajunsu in stadiulu de a se desvoltá spre bine. Afara de aceea bólele nostre suntu multe, pentru-ca atâteá interesse se crucescu unele preste altele, incâtu nu o viétia constitutiunala de trei ani, ci de multe dieci de ani abiá va fi in stare a le vindecá. Reulu devenitu cronicu iaresi cronice trebuie delaturatu sî de aceea, ce se póte recomendá in atare casu unui patimasiu mai tare e liniscea, spre a se poté recreá sî spre a se poteá consolidá.

State, sî natiuni potemu aduce de esemplu spre intarirea celoru de pâna acî? dar sî spre argumentarea, ca sguduirile numeróse sî schimbârile in inlauntru le au adusu la suflarea cea mai de pre urma, care déca au folositu, au folositu numai interesseloru straine a acelor'a, carii pandeau ór'a de a face intrebuintiare din slabiciunea câsiunata prin atari schimbâri, prin atari nelinisciri. Câci déca aruncâmu o privire câtu de fugitiva in istori'a Angliei, vedemu, ca desvoltarea institutîuniloru ei esemplare sî totudeodata solide pentru seculi, suntu productele pâcei sî a liniscei. Ele pórta in multe privintie sî astadi caracterulu unoru tempuri de multu trecute sî amu dîce barbare, pentruca acestu poporu in spiritulu seu celu practicu, scie suportá chiaru sî abusuri sî alte incomoditâti, pâna candu vine tempulu oportunu, spre a le delaturá pe cale pacifica sî fora de sguduiri simtitóre pâna in cea de pe urma coliba. De aceea acésta natîune adî e mare sî puterica sî nu **fâra de efectu** sî arunca pondulu seu sî astadi in cumpan'a politicei europene sî in cumpan'a politicei lumei intregi.

Poloni'a inse, carea avea odinióra o estensiune de 13,000 mile patrate cu o populatiune de vre-o 15 millióne de suflete sî carea erá odata statulu celu mai cu vadia inpartîle orientale ale Europei, astadi o vedemu sbuciumanduse sub piciórele strainiloru, perdiendu esistinti'a ei inca de pe la 1773. fâra de a o fi conturbatu mai nainte vre-o potere din afara, ci fiindu cutropita numai sî numai de neliniscirile ei interne.

Dar inainte de a trece mai departe in acestu tractatu ne vine a ne intreb'a, care suntu darurile, ce ni le aducu federalistii. In aceeasi fóia, din care scosesemu pasagiulu citatu mai susu („Ost sî West“) ni se propune quasi o programa, despre modulu, cum aru fi se fia Austri'a, cá monarchia federativa. Eata liniamentele principali a mentiunatei programme:

„Fiacare tiéra de coróna sa se administreze in laîntru dupa legile facute de sine. Drepturile suveranitatiei le esercita corón'a dimpreuna cu unu parlamentu federatîunalu, in care siedu delegatii tieriloru sî representatiuniloru natiunali, care se formeze **numai una casa singura**. In mân'a acestoru doi factori sa se afle tóte causele comune ale imperiului, adica: representatiunea imperiului inafara; incheiérea de tractate de vama sî de negotiu; monetaria sî cele atingatóre de notele de banca; militia; detori'a statului sî bugetulu normalu alu imperiului cu privintie la posturile acestea.

„Fiacare tiéra de coróna se aiba o dieta din alegeri directe prin votarea classeloru. In fiacare tiéra de coróna seu teritoriu natiunalu sa fia corón'a representata prin unu locu-tiitoriu. Acest'a se fia denumitu de coróna, se fia insa responsabilu representatiunei tierei. Diet'a sa aiba in contielegere cu locutiitoriulu corónei autonomia deplina (óresi cumu suveranitate cantonala) in tóte afacerile, cari nu suntu afaceri imperiale ori comunale; vá se dîca: ce atinge de administratîune, justitia, instructîune, cultur'a tierei sî in fine de bugetulu tierei pentru scopurile acestea. La ori sî care trecere preste bugetulu normalu sí preste intregirea ostei normala se fia de lipsa consimtiementulu tierei. Fiacare conclusu alu dieteloru devine lege, prin immediat'a santîunare a Domnitoriului. Parlamentulu imperialu consta:

1 din delegatii representatiuniloru tierei, carii de jumetate voru fi din Ungari'a sî tierile federate cu dens'a iar jumetate din tierile germane-slavice-italiane. 2. mai departe din membrii ereditari, a caroru numeru insa sa nu intréca numerulu de jumetate alu delegatîloru sî in fine 3. din membrii chiamati pe viétia de imperatulu, a caroru numeru se fia numai a patra parte din ce'u alu ablegatîloru.

Fatia cu acestu parlamentu esercità corón'a votu suspensivu pâna de dóue ori. Fiindca in Austri'a e o viéta de popóre fórte amplificata, care cere desvoltare naturala; ori care alta organisatîune a statuiui, care nu respectéza pre cea de mai susu, va fi nevoita peste multu pucinu se cada inaintea puterei realitatiei.“ (Va urmá)

Creditulu de 10 millióne.

Se scie de comunu, ca Austri'a va sa tramita impreuna cu Prussi'a unu corpu de vro 70,000 de mii feciori, spre a ocupá Schleswig-ulu pâna atunci, pâna candu Dani'a va retrage constitutîunea sea centralistica, prin carea din ducatele Holstein sî Schleswig facuse simplu, prin o trasura de condeiu, provincie danese. Asemenea se scie, ca regimulu au asternutu senatului imperialu unu proiectu de lege, prin care spre scopulu acestei espeditiuni cere unu creditu estraordinariu de 10 millióne florini.

Asiá dar totu cereri preste cereri, sî date preste date!

Austri'a se afla intr'unu tempu de ispite grele, sî prospectele eii de a trece cu fericire preste aceste ispite grele, suntu fórte mici; cu atâta mai simtîta dar va fi pentru cetatienii eii acésta sarcina nóua. Nu ne potemu indoí nici câtu de patriotismulu nici alu membriloru senatului imperialu, nici alu popóreloru austriace in genere; dar cu tóte acestea nu potemu uitá, ca sî patriotismulu are o margine oare carea, ca sî córd'a, intinsa preste mesura, se rumpe. Sî de aceea numai cu téma audîmu sî vedemu, cum statulu nostru se 'ncurca intr'o afacere nóua straina, sî inca tocmai intr'unu tempu, candu pentru elu pausarea, liniscea, recrearea erau cerintiele cele mai intetîtóre. Nici unu statu mare din Europ'a póte n'au adusu in tempurile din urma atâtea jertfe, cá Austri'a; in nici unulu póte nu suntu lucrurile dinlauntru intr'unu astfelu de stadiu de trecere dela absolutismu la constitutîunalismu, cá tocmai la noi. Institutîunile nóue insa, fia câtu de bune sî de salutarie, au lipsa de linisce, de stabilitate, cá sa se póta desvoltá dupa legile naturei sî sa póta prinde radacini in inimele poporului. Câci altmintrea nici bunastarea poporului, materiala, intelectuala sî morala, nu póte inaintá, nici statulu prin urmare nu se póte inaltiá la acea positîune, ce o-aru poté ocupá amesuratu marimei sî poterei sele. Institutîunile nóstre suntu fórte tinere sî crude; cele vechi eredîte din evulu mediu inca nu suntu nitate sî traiescu in suvenirea popóreloru; cele nóue inca nu suntu cunoscute sî probate sî appretiuite de ajunsu, pentru de a le fi assigurata esistinti'a. Sî asiá pacea, liniscea erau pentru noi cele mai ur-

ginti trebuintie. Mai adauge la acestea greutatea dâriloru, care apasa umerii poporului, sî care acumu, in midîloculu pâcei, inca nu suntu de ajunsu spre a acoperí spesele statului cele ordinarie, necumu sa mai remâna vreunu restu pentru platirea datorieloru din trecutu: sî vomu intielege pe deplinu, cumu scirea despre espeditîunea schleswig-holstein-iana au produsu in tóte pârtîle nemultiamire sî ingrijire seriósa.

De va incuviintiá senatulu imperialu cele 10 millióne cerute in urma pentru acésta espeditîune, inca nu potemu scí; atât'a insa se pare siguru, ca sî de le va incuviintiá va folosí totusi ocasiunea, pentru de a spune Ministeriului lucruriloru din afara, ca n u a p p r o b é z a p o l i t i c ' a l u i i n a c é s t a c a u s a. Sî senatulu imperialu va avé totu dreptulu a o face acést'a: câci nici unu regimu din dîu'a de astadi, cu atât'a mai putînu unu regimu constitutîunalu, sî inca in tempuri atâtu de grele, n'aru trebuí sa cuteze a versá cu precipitare, fâra de a pretinde necessitatea estrema, banii sî sângele cetatieniloru sei. N'aru trebuí uitatu nici unu momentu, ca pentru noi ceste 10 millióne, cheltuite in atari impregiurâri, suntu 100 millióne. —

Audîmu, ca comitetulu respectivu a decisu a n u ' n c u v i i n t i á cele 10 mill., ci numai 5,232,000 f., cari cadu pe Austri'a cá statu confederativu.

Dela senatulu imperialu.

C a s ' a a b l e g a t î l o r u continuà sî terminà — in merito- in s i e d i n t i ' a 72. d i n 16/4 I a n u a r i u desbaterea l e g e i p r i v i t ó r e l a l u a r e a d â r e i d e c a s t i g u sî d e v e n i t u.— Asemenea continuà desbaterea p r o i e c t u l u i d e l e g e p e n t r u d a r e a d e l u x u, sî dupace se mai adusera o multîme de amentemente la §§-ii singulari (intre acestea unulu alu lui P u s c a r i u, altulu alu lui G u l l sî altulu alu lui B r a n u d e L e m é n y, (care le espunemu mai pelargu la siedinti'a urmatóre), care cá sî cele din siedinti'a premergatóre se predau comitetului respectivu spre preconsultare, se priimesce cu multa illaritate propunerea lui S t e f f e n s — cea de altmintrea fórte 'ndatinata — de a se 'ncheiá siedinti'a. —

C a s ' a d e s u s u tînù in 6|18 Ianuariu siedinti'a 13. sub presidiulu ordinariu; sî dupa ce 'ncuviintiéza propunerea comitetului, cá rogarea clerului de josu rom. cat. alu diecesei Brünn: a se cliberá de contribuîunea venitului, sa se predeá Ministeriului de finantie spre appretiuire,— ia 'nnainte n o v e l ' a l a l e g e a p e n t r u s p o r t u l e (Gebühren), carea cu putîne modificâri neessentîale o priimesce dupa propunerea casei ablegatîloru. Cea mai insemnata diferintia e aceea, ca pecandu cas'a ablegatîloru esprime dorinti'a de a se aduce taxele intr'o sistema stricta sî a se mai scadé, cas'a de susu o concrede acest'a regimului. Sî astfelu urméza totu in acésta siedintia sî a trei'a citire a operatului. —

Cas'a ablegatîloru avù siedinti'a 73. in 7|19 Ianuariu;— in 6|18 pentru serbatórea bisericei resaritene nu se tînuse siedintia — sub presidiulu straordinariu. Presidiulu casei magnatîloru tramite la presidiulu casei ablegatîloru legea finantîala decisa spre pertractare ulterióra, sî cas'a ablegatîloru priimesce propunerea lui T a s c h e k: cà sa se denumésca o comissiune de 12 membri, din fiacare casa câte 6, cari sa esamineze sî sa complaneze diferintiele escate, sî cá cei 6 membri ai casei ablegatîloru sa se aleaga din comissiuea de finantie. — Ministrulu de finantie P l e n e r aduce la cunoscinti'a casei, ca de sî in legea imprumutului la cei lipsiti din Ungari'a s'au accordatu 6,500,000 f., spre a se 'mpartî cá imprumuturi intre cei ce suntu in stare de a dá ipotece sî sub respunderea comuneloru respective, sî de sî in aceeasi lege s'au menitu alte 4 millóne pentru intreprinderea de lucruri comune: totusi aceste summe, dupa aretârile ce incurgu din districtele respective, nu suntu de ajunsu, deórece prin greutatea ernei lucrurile publice incepute nu s'au potutu continuá. De aceea se vede trebuinti'a, cá din acele 6,500,000 f. sa se desfaca 2,000,000 pentru ajutorirea celoru seraci, cari nu potu dá ipotece; in fine cá obiectulu acest'a sa se tracteze cá urginte.

Apoi urméza ordinea dîlei: a l e g e r e a n o t a r i l o r u. Scrutiniulu se va scrutá sî se va publicá in siedinti'a cea mai de aprópe.

A d ó u ' a o r d i n e a dîlei e c o n t i n u a r e a d e s b a t e r e i a s u p r ' a d â r e i d e l u x u, séu mai precisu, reportulu referintelui Dr. K a y s e r asupr'a numeróseloru amendemente aduse de diferiti oratorî. Vomu trece câtu se póte de scurtu peste ele. Amendementulu lui B a r i t i u (vedi T. R. nr. 4) se priimesce din partea comitetului; ear alu lui P o t o c k i (cá numai pentru servii barbatesci sa se platésca darea de luxu, ear nu sî pentru cei femeiesci), precumu sî alu lui G u l l (vedi nr. 4) nu se priimesce. Mai departe s e p r i i m e s c u a m e n d e m e n t e l e lui W a l t e r s k i r c h e n, (cá la familii mai mari totu dela 5 persóne sa fia scutitu unu servitoriu); alu lui P o t o c k i (cá numai carele pe pene sa se puna sub dare), a p o i § 7. (cá 'n Vienn'a sa se platésca pentru unu calu 10 f., in Prag'a, Triestu, Venetî'a, Bud'a sî Pest'a 8 f., in orasiele cu mai multu de 10,000 locuitori câte 6 f., in cele dela 2,000 -10,000 locuitori 4 f., in tóte celelalte locuri câte 2 f.); a m e n d. l u i B r a n u d e L e m é n y (cá amploiatii in servitiu sa nu platésca darea pentru o carutia cu doi cai); alu lui G r o c h o l s k i (cá pentru servii trebuinciosi la economi'a câmpului, precumu sî pentru gradinari sa nu se dea darea); alu lui P u s c a r i u (cá de acésta dare sa fia scutiti sî economii de vite sî slugile loru); *) alu lui W u r z b a c h (cá sî preotii, candu suntu in servitiu, sa fia liberi de a tiné o carutia cu doi cai fâra dare); in fine alu lui Br. T i n t i (cá acésta dare sa se platésca in loculu de locuintia sî pentru servitori numai pe câtu in adeveru i are cine-va). Dincontra se reiépta mai multe amendemente privitóre la usiurâri sî scutintie, precum alu lui G u l l (vedi nr. 4), alu lui S k e n e (cá totu doi membrii ai familiei sa aiba unu servitoru scutitu), alu lui K r o m e r (neessentîalu) sî altele. (Se 'ntielege, ca priimirile sî reieptârile acestea se reducu totu numai la comitetulu respectivu, sî nu la camera). In fine se comunica resultatulu scrutiniului. —

I n 20|8 I a n u a r i u iar tînura siedintie ambele case ale senatului imperialu. In cas'a de susu (siedinti'a 14.) se aduce la cunoscintia relatîunea comissiunei datorieloru de statu, sî se preda comissiunei de finantie. Apoi se alegu cei siese membri pentru comissiunea menita spre a combiná legea de finantie, sî anume: B a r o n u l u B a u m g a r t n e r, C a v a l e r u l u d e P i p i t z, P r i n c i p e l e I a b l o n o w s k y, P r i n c i p e l e S c h w a r z e n b e r g, C o n t. K u e f s t e i n, C a r d i n a l u l u R a u s c h e r. — Ear cas'a ablegatîloru (siedinti'a 74) continuà desbaterea asupr'a dârei luxului. Dr. K a y s e r infatîsiéza cá referinte parerea comitetului asupr'a unoru amendemente, ce s'au adusu la acésta lege; sî dupace unele se priimescu, altele se reiépta, acestu obiectu se termina in citirea a dóu'a.— Altu obiectu e continuarea desbaterei asupr'a l e g e i p r i v i t ó r e l a i n c a s s a r e a d â r e i d e c a s t i g u sî d e v e n i t u d i n i n t r e p r i n d e r i p e a c t i i, carea cu unu adausu propusu de Dr. H e r b s t se priimesce in a trei'a citire. — In fine mai e la ordinea dîlei sî alu treilea obiectu, adica p r o i e c t u l u d e l e g e p r i v i t o r i u l a u n e l e m o d i f i c â r i i n i m p r u m u t u l u **U n g a r i e i**. Proiectulu se da comitetului de finantie spre preconsultare, ear ministrulu P l e n e r urgéza de nou a se grabí câtu se póte mai multu cu pertractarea lui; de aceea nici sa se mai tiparésca, ci indata ce va fi gat'a relatîunea referintelui, obiectulu sa se puna la ordinea dîlei pe siedinti'a cea mai de aprópe urmatóre.

Sciri importante.

S a b i i u in 12|24 Ianuariu. Ni se spune din funte autentica, ca muntii asiá numiti revindicati, despre cari amintiramu inca in nr. 1. alu acestui diuariu, prin decisiunea In. Cancellariei aulice trassilvane s'au recunoscutu a fi proprietate, nu a universitâtii natîunei sasesci, ci a a s i á n u m i t e l o r u s i e p t e - j u d e t i e, s i c á a t a r i s e r e d a u i n p o s s e s s i u n e a a c e s t o r ' a. — Scirea acést'a, precumu ne-a umplutu pre noi de amaratiune, asiá scimu ca va umplé sî pre toti Românii transsilvani de cea mai profunda tristetia; sî diu'a, in carea se va publicá sentinti'a prin satele dealungulu acestoru munti, va fi o dî négra in analele aceloru comune cine scie pe câtu tempu. Nu suntemu inca 'n stare a precaleulá nici cifr'a pagubei celei enorme, ce o voru suferí fratii nostri — fostii graniceri ai regimenteloru romanesci — prin acésta mesura, nici numerulu aceloru sute sî mii de tineri, a câroru crescere scolara,- câci pentru scóle fusesera daruiti acesti munti granitieriloru — prin aceast'a e lovita dreptu in inima. Faptulu insa e prea mare, sî urmârile lui prea estinse, nu numai asupr'a generatîunei de fatia, ci sî asupr'a fiiloru sî nepotîloru cestoru de acumu, pentru de a ne pripí la dejudecarea lui. Natiunea, mum'a nóstra a toturoru, mum'a sî aceloru comune, pre care acésta nefericire le-aru lipsí de scóle, e in dreptu a ascepta dela fiii sei dela cârma, cá s'o apere in drepturile eii, sî sa nu permita, cá din sinceritatea sî simplitatea eii din trecutu sa traga dobândi astutî'a straina.

*) De mare interesu pentru oierii si preste totu pentru economii nostri de vite. Red.)

Alta scire importanta, ce o aducemu astadi la cunoscinti'a cetitoriloru nostri, e ca articululu de lege dietalu II., privitoriu la egalitatea limbiloru tierei, a priimitu p. n. sanctîune a Maiestatei Sele, sî s'a sî retramisu Inaltului Gubernu, cu acelu adausu, cá sî pâna la publicarea lui oficiósa pe calea indatinata, articulului pentru Inaltu-acelasi sa intre in viétia cu deplina valóre de lege.

Scirea din urma, despre carea credemu a fi bine informati, impune acumu literatîloru români o datorintia imperativa, datorinti'a adica, de a se face midilocitori intre limb'a româna sî celelalte dóue limbi ale tierei. Limb'a româna, pâna acumu eschisa, séu celu putînu ne'ndreptatîta legalminte la intrebuintiarea oficiósa, intra prin acésta in tóte drepturile unei limbi de tiéra, sî cunoscinti'a cii va devení trebuintiósa pentru ori ce oficialu publicu. Datorinti'a nóstra va fi, a inlesní dupa potinti'a invetiarea cii. Literatîloru români, cu deosebire iuristiloru, li se deschide unu câmpu largu de activitate literaria; amu dorí, cá pre multi sa-i vedemu cmulandu pe acestu câmpu, cá sa nu ni se mai póta imputá sî pe venitoriu din partea compatriotîloru nostri, ca n'au midilóce de a invetiá limb'a româna. —

Din Comitatulu Hunedórei in 11 Ianuariu 1864. Pecandu dupa o asceptare indelungata speramu sî credeamu—noi fostii granitiari, ca caus'a nóstra dupa o amanare sî traganare atâtu de indelunga—, de sî tardîu, se va decide inse totusi intr'unu modu favorabilu; pecandu credeamu sî noi aceea ce ne predica carturarii sî invetiatii lumei neincetatu: ca vertutea sî credinti'a si-au valórea sî resplat'a loru inca in lumea acést'a; pecandu dîcemu— nutriti de sperantia dupa atâtea nevoi ce ne-au ajunsu pre noi sî strabunii nostri intr'unu tempu aprópe de o suta de ani,— iata ca ne aduce chiaru numerulu primu alu „Telegrafului Romanu“ din anulu acest'a trista scire, „precumca asiá numitii munti revindicati, cari s'au fostu datu inca de Imperatulu Iosifu II granitieriloru din regimentulu antâiu, sî mai pre urma sî la desfiintiarea institutului de granitia se lasara in folosinti'a acestor'a, cá unu fondu pentru scopuri scolare, sa se dea parte natîunei sasesci, sî parte altoru familii nobile.“—

Redactîunea suslaudatului jurnalu se vede a se indoí despre mesur'a acést'a din partea gubernului, dupa cum ne place inca pâna acù sî nóue a ne indoí. *) —

Cu tóte astea deaca cautâmu in jurulu nostru, sî déca considerâmu— aceea ce esperiin'ia atâtu de dorerosu ne dovedesce mai in tóte dîlele,— ca inimicii nostri-vediuti sî nevediuti, suntu legiuni; deaca ne aducemu aminte ca chiaru sî la desarmarea granitiariloru inca au influintiatu strainii; déca cu unu cuventu aruncâmu o scurta ochire preste prognosticele, ce ni s'au aretatu nóue granitiariloru români dela desfiintiarea granitiei sî pâna in dîu'a de astadi: avemu de ajunsu ansa de a n: teme, ca scirea cea trista despre perderea muntîloru revindicati se póte prea usioru implini, ba preste voi'a nóstra— ne vedemu oresi-cumu siliti a crede— ca se va fi sî implinitu.

Intr'adeveru s'aru paré omului, cá unu asemenea faptu aru fi cu totulu imposibilu, cá adeca acesti munti, carí au fostu atâti'a ani in possessiunea granitiariloru, sa se iee astadi dela densii, sî sa se dea unei natîuni avute, carea pecandu granitiarulu românu portá sarcini amare sî grele, ea traiá odichnita cá 'n sinulu lui Avraamu.

Imposibilu s'aru vedé acestu faptu inca sî pentru aceea, câci la anulu 1851., cu ocasiunea desfiintiârei granitiei, Inaltulu Gubernu de atunci, carele au statu totu subt acestu sceptru blandu sî parintescu, sub carele se afla sî inaltulu Gubernu de adi, in publicarea de sub Nr. 3598, apriatu dîce intre altele: „Maiestatea Sea porunci totu odata, cá la publicarea acestei prea 'nalte ordinatiuni, la populatîunea ambeloru regimente romane de granitia, sa se faca cunoscuta prea 'nalt'a multiamire imperatésca, pentru credinciósele slujbe, cele-a facutu cá trupe de granitia atâtu in launtrulu tierei, câtu sî inaintea dusmanului. Dreptu gratiósa recunoscintia a acestoru slujbe glorióse se indurà mai incolo aceeasi prea'nalta Maiestate din deosebita gratîa a concede, cá obstele ambeloru regimente romane de granitia, in forma de escep-tiune, sa se póta folosí de muntii recastigati (revindizirte Gebirge) sî de ací inainte“ etc. etc.

Ne reservâmu a vorbí mai multe in caus'a acést'a, pe candu prea'nalt'a ordinatiune se va publicá pe cale oficiósa. Pâna atunci Ve rogâmu, Domnule Redactoru! concedeti-ne a ne esprime amaraciunea sî dorerea cea adânca ce o simtîmu in pepturile nóstre noi granitiarii romani (sî toti Românii din patria. Red.) — credinciosii patriei sî ai prea bunului nostru Imperatu, la scirea despre perderea muntîloru revindicati, o scire ce ne-a frapatu intr'atât'a, incâtu implinindu-se acést'a, de care tare, prea tare ne tememu, — ne vine a crede, ca poporu mai batjocoritu cá granitiarii români nu mai esista adi in lume. —

Din isvoru siguru amu intielesu, ca comitetulu pentru compunerea unoru statute despre administrarea fondului de montura pentru scopuri scolare s'au intaritu de câtra In. Gubernu; nu scimu insa, deaca mentîunatulu Comitetu e incunoscintiatu sî despre starea fondului, despre sum'a capitalului sî despre venitulu anualu, sî déca acelasi are la mâna ori ba documentele necesari? fâra de care va avé negresîtu sa intempine greutâti sî pedeci prea mari.

Mai multi fosti granitiari.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) Mórtea a mai rapitu din bratiele natiunei române unu fiiu bravu sî devotatu binelui cii. P. O. Domnu **Andreiu Vasiciu**, Senatoru in pensiune in Versietiu, reposà in $^{11}/_{23}$ Ian. in urm'a unei bóle de câte-va septemâni. Cei ce au cunoscutu mai de aprópe pre reposatulu, omu eruditu sî de caracteru, care sî 'n midiloculu valuriloru elementeloru straine si-a sciutu pastrá cu cumpatate simtiulu natîunalu, sî la tóte intreprinderile comune ale natîunei a luatu parte cu caldura din inima, acei'a, sî numai acei'a voru sci pretiuí pe deplinu perderea acestui scumpu barbatu. Ne 'mplinimu o sacra datorintia, a esprime in publicu condolenti'a nóstra cu on. dómn'a soti'a, cu cei 3 prunci deveniti orfani, in fine cu fratele mai tineru, veneratulu nostru consiliaru de instructiune Dr. Pavelu Vasiciu, pentru care din urma acésta lovitura cu atât'a e mai grea sî mai simtîbila, cu câtu d'abiá numai de câte-va septemâni perduse o iubita fiica.— Cerulu, singurulu mangaitoru alu astorfelu de rane, sa reverse balsamulu seu in inimele cele sangerate ale remasîloru, ear reposatului: fia-i tieran'a usióra sî amintirea eterna! —

O epistola amenintóre, cá cele din dîlele trecute adressate câtra redactorii foiloru oficióce din Ungari'a, a priimitu de curendu sî Locotînatorulu Contele Pálffy. Epistol'a e subscrisa de „comitetulu pentru independinti'a tierei“ séu „comitetulu revolutîunei“ sî pórt'a marc'a postala din Siopronu (Oedenburg.)—

(Adresse de multiamita.) Pentru cnventarea tînuta in siedinti'a casei de susu din 17|5 Ian. (vedi Tel. Rom. Nr. 3. 1864.) se tramisera Contelui Antoniu de Auerspergu (renumitu sî cá poetu germanu) din mai multe pârti adresse de multiamita. Totdeodata sî cetatea Vienn'a va sa-i daruiésca dreptulu de cetatiénu onorariu, cá unei anteluptatoru alu libertâtii constitutîunale. —

Din familiele cele vechi magiare din Ungari'a se mai stinse de curendu un'a, a Vetesyesciloru. Celu din urma membru alu acestei familii a fostu Ludovicu de Vetesy, care reposà in 30 Decembre 1863. in anulu alu 24-lea alu vietiei, sî cá ultim'a odrasla barbatésca din neamulu seu duse cu sine in mormentu insigniele (marc'a) familiei. —

Costumele natîunale magiare, precumu ne spunu dîuariele, chiaru si in capital'a Ungariei incepu a se rarí. —

(Din statistic'a Franciei.) Fói'a „Discussion“, ce ese in Bruxell'a, sustîne, ca 1,160,000 din locuitorii Franciei vorbescu numai limb'a germana, 1,070,000 numai cea bretonica, 14 millióne numai cea provenciala, 160,000 cea basca, 200,000 cea italiana; 100,000 cea catalana, 200,000 cea flamica. Numai ce-va preste jumetatea locuitoriloru vorbescu francesesce. Cu tóte acestea minoritatea nefrancesa de 17 millióne e negrijita de totu, si nici unu institutu de 'nvetiamentu alu statului nu se ocupa nici câtu mai putînu cu aceste limbi. —

(Earna grea.) Nu ne vomu mirá asiá multu de greutatea ernei nóstre, candu vomu sci, ca sî 'n tierile de médiadî au fostu asemenea geruri infricosiate. In lucratórele de pe lânga Genu'a nu s'a potutu lucrá de frigu; in Turinu aretà termometrulu in 7 Ian. c. n. 12 graduri de recéla. In Neapole a ninsu grosu si — lucru mai nepomenitu! — au statu neau'a. Vesuvulu din crescetu pâna 'n póle erá investitu in nea. —

(Furtu de biserica.) In nóptea din 1 spre 2 Ianuariu s'a facutu unu furtu in biseric'a metropolitana (dîcu jurnalele, noi scimu numai de catedrala) gr. n. un. din Oradea mare.

Balulu juristiloru din Clusiu s'au opritu prin unu telegramu dela Sabiiu. Caus'a nu ne e cunoscuta. —

---

*) Dupa citirea acestui numeru spre nefericire nu ve veti mai poté indoí nici DVóstra. Red.)

Mazzini, cunoscutulu revolutţunaru italianu, fuse invinuitu prin politţ'a francesa, ca cei patru Italiani, ce tacura de curendu atentatulu asupr'a lui Napoleonu, stau sub comand'a lui. Mazzini declara acumu prin foile din Engliter'a, unde se afla elu, ca cei patru individi nu stau cu densulu in nici o referintia, si ca elu n'a 'ndemnatu nici a pusu pe cine-va la cale, sa omóre pre Napoleonu, de sî acest'a este inimiculu Italiei. — Se póte, ca politţ'a francesa pentru aceea sa fia scornitu acestu assertu, cá cu atât'a mai vertosu sa 'nduplece pre Englesii la estradárea lui Mazzini in mânile politţiei francese.

Bazar-ulu, cunoscut'a fóia pentru lucruri muieresci, ese in limb'a germana in 115,000, in cea englesésca in 49,000, in cea francesa in 37,000, in fine in cea spaniola in 10,000,— cu totulu dar in 211,000 esemplare. —

Principatele române unite.

Dupa o corespundintîa din Parisu a „Pressei“ din Vienn'a, ambasadorulu englesu din Constantinopole, Sir Bulwer, mergendu spre Londr'a, s'au opritu pe câte-va dîle la Parisu, spre a consultá cu Drouin de Lhuys sî representantii celoralalte poteri, ce au subscrisu conventîunea din Parisu, asupr'a stârei principateloru dela Dunare, sî in specialu sî asupr'a secularisârei monastiriloru, incontr'a cârei fapţu au protestatu Pórt'a, Engliter'a, Russi'a sî Austri'a. La propunerea cabinetului francesu, Bulwer sa fia sî predatu una proiectu in scrisu in acésta privintia. Dupa acestu proiectu s'aru infiintiá o comissiune internatîunala, carea sa cerceteze pretensiunile locuriloru sfinte, sî incuviintiandu secularisarea in sine, sa staruiésca a li se dá o despagubire amesurata. (S'a facutu sî din partea Romaniei. Red.) Dar proiectulu s'aru estinde sî mai departe, sî adica 1) asupr'a diferintieloru intre Principe sî Camera, 2) asupr'a drepturiloru sî datorintieloru Principelui fatia cu Suzeranulu, sî viceversa; 3) asupr'a referintieloru guvernului romanescu fatia cu poterile garante. — Acestei comissiuni apoi aru fi a se supune tóte diferintiele intre Domnu sî Camera. In privinti'a positîunei Domnului fatia cu Pórt'a sî cu poterile garante sa se faca o revisiune a conventîunei din 1858.

In privinti'a notei Sultanului nu mai aflâmu nimicu, nici in foile din Romani'a, nici in alte foi, sî asiá ne convingemu, ca avuramu dreptu a 'mpartasî scirea din Gen. Corr. (Tel. Rom. nr. 3. Mai nou) cu tóta reserv'a.

Camer'a legislativa a votatu in ceste din urma o lege pentru pensiuni sî infiintiarea unei curti de conturi.

Unu emisu alu Ministeriului Culteloru sî Instructîunei publice aduce la cunoscinti'a toturoru, ca acestu ministeriu este gast'a a aduná sî a tiparí documinte privitóre la istori'a Român'loru, netiparite inca, sî provóca pre toti, cei ce posedu asemenea documinte, a le infatîsi'a Ministeriului spre vedere, priimire sî remunerare amesurata. Unu testimoriu frumosu pentru spiritulu d. Bolintineanu!

Comperarea de tunuri pentru Domnitorulu, respective pentru tiéra, se latiesce totu mai tare Bucurescii voru cumperá o bateria intréga (6 tunuri), Craiov'a 3, sî asiá mai departe. „Buciumulu“ spera, ca nu va trece multu, panacandu Romani'a va dispune de 100 tunuri.—

Prospectu politicu.

In caus'a germano-danesa s'a facutu unu pasu de apropiare intre Austro-Prussi'a sî celelalte staturi germane, declarandu in adunarea confederatîunala din Frankfurt representantii ambeloru poteri mari in 19 Ian. c. n., ca prin mesurile luate in privinti'a Schleswig-ului nu se alteréza (strica, jignescu) dispositîunile confederatîunei privitóre la Holstein, nici se pune pedeca a se ocupá sî a se administrá din partea bund-ului Holstein si Lauenberg. Va sa dîca, Austri'a sî Prussi'a voru ocupá Schleswig-ulu; celelalte staturi germane faca apoi in Holstein ce li se va paré mai cu scopu. In urm'a acestei declaratîuni, carea 'mmóia multu declaratîunea din urma, se pare ca s'a sî restabilitu incâtu-va bun'a intielegere; Saxoni'a celu putînu au avisatu pre Comandantele supremu alu alu trupeloru germane din Holstein, Generalulu Hake, a concede, cá brigad'a austriaca din Hamburg sa 'nnainteze spre Schleswig, de óre ce reserv'a din Holstein fâra de aceea nu mai e de lipsa. — Austri'a sî Prussi'a voru a escusá sî a rectificá procederea loru prin aceea, ca voru a sustiné tractatulu de Londr'a, sî astfelu a nu concede, cá din scésta schinteia sa se aprinda unu focu europeanu. Intr'aceea unu corespundinte alu „Pressei“ de Vienn'a scrie din Parisu, ca Austri'a sî Prussi'a suntu nevoite sa faca asiá, câci au subscrisu nisce puncte secrete ale tractatului de Londr'a, prin care s'au ablegatu a sustiné intregitatea monarchiei danese. — Trupele austro-prussesci cam pe 10 Februariu au sa fia la riulu Eider sî sa dea fatia cu Danii. Acesti'a au capetatu unu aliatu fórte tare, — desghiâtiulu, prin care morastinele sî baltîle din Schleswig devinu neumblate, asiá incâtu Danii suntu aperati fórte bine la dosulu acestor'a, car atacatorii nu potu inaintá, mai cu séma cu cavaleri'a sî artileri'a. Unu dusmanu mare alu Daniloru fusese gerulu din dîlele trecute, care 'nghiatiase tóte apele. — Danesii se pregatescu de resboiu cu tóta seriositatea; la cârma e partid'a natîunala, carea nu va a retrage nici o iota din constitutîunea cea stricaciósa Germaniloru din ducate; sî regele Christiane IX, ori trebuie sa mérga 'nainte cu natiunea, ori apoi devine 'n periculu de a-si perde corón'a. — Ambasadorii Austriei sî Prussiei suntu avisati a parasí Kopenhag'a câtu mai ingraba.

Din celelalte staturi nimicu mai importantu; numai in Poloni'a, unde se credeá calcata revolutîunea, comitetulu revolutîunariu pe 'nceputulu lui Februariu rechiama pre Poloni la arme cu poteri innoite.—

Br. de Pfordten, care fusese insarcinatu din partea confederatîunei cu operatulu asupr'a dreptului de succession in ducatele Schlewig sî Holstein, va terminá preste putînu operatulu seu, care precumu se póte prevedé, va declará de successoru legalu pre principele Fridericu de Augustenburg. Prin priimirea ori nepriimirea acestei pareri apoi din partea confederatîunei caus'a danesa intra intr'o fasa nóua. — Poterile medii sî mici germane totu mai credu, ca Austri'a sî Prussi'a se voru re'ntórce dela calea loru.

Trupele austro-prusse, precumu se dîce numai 70-80,000 feciori, se tramitu ne intreruptu spre médianópte.

Entusiasmulu pentru fratii din ducatele germane inca totu mai tîne rostu in toti Germanii, sî se facu numeróse adunâri de poporu spre scopulu manifestatîunei acestui entusiasmu.

Poterile medii sî mici voru sa faca o conferintia la Nürnberg, unde sa se svatuiésca, cumu sa mai urmeze in caus'a germano-danesa.

Din Londr'a se telegraféza, ca cabinetulu danesu aru fi declaratu, ca va retrage constitutînea din Novembre, numa sa se retraga armatele germane din Holstein.

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februariu 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pâna la **47 f.**

O sórte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.
3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „
7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comissiuni sa binevoiésca a se tramite câtu mai curendu pelânga alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu **franco** sortîle, precum sî dupa sortîre list'a.

Negotiulu de banca sî de cambie:
L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

☞ Mai adaugu, ca 'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.
Nr. 74—1

Pretiurile de piatia'

din Sabiiu, Martiin 14|26 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ de midilocu „	1	33
„ de códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

☞ In nr. 4. f. 1. sîrulu 18 de josu citesce: reactiunariu, in locu de revolutîunariu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecosane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemmana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 6. ANULU XII.

Sabiiu, in 19 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Centralismu si federalismu.

(Continuare si capetu.)

(c) Nu ne e nóua voi'a sa combatemu ideile federalistice nici amu potea dîce, ca ele suntu in principiu unu reu capitalu pentru unu statu cumu este alu nostru, mai alesu privindu diferitele interesse. Admitemu ca voru fi multe bune intrensele, ne remâne insa cu tóte acestea problematica deslegarea in modulu acest'a, candu vedemu ca Magiarii cu mâni cu picióre tienu de ceea ce au pomenitu, candu Serbii nu voru sa céda din privilegiele loru, candu Croatii suntu in cérta cu Italianii pentru Fiume, candu Sasii nutrescu sperantie de a-si form'a o tiéra germana in Transsilvani'a etc.

Totulu dara ce amu combate este opurtunitatea schimbâriloru acumu candu suntemu obositi de schimbârile, prin care amu trecutu mai bine de unu deceniu si jumetate. Totulu ce amu dori e, ca constitutiunea ce o avemu deja pusa in lucrare se fia introduintiata de parintii patriei si a toturoru celatieniloru statului. Desvoltare dar âmesurata cerintieloru nóstre amu cere noi, nu inse esperimente, care ceru totdeun'a resturnâri radicale, de ce au fostu mai nainte si cari nu potu serví, decâtu spre descuragiarea cetâtieniloru.

Spre acestu scopu inse se mai cere inca si unu altu factoru, care trebuie sa fia o proprietate seriósa a parintîloru patriei si a toturoru aceloru, carii invertescu sortîle ei, si acestu factoru e: s i n c e r i t a t e a.

Scimu ca in lessiconulu politicu cuventulu sinceritate e unu cuventu raru, ba vedemu, ca unele popóre se lupta pe fatia pe contulu altor'a si de aceea si suntemn pregatiti la mirarea multoru de acésta pretensiune. Afirmâmu inse, ca déca va lipsí acést'a intre factorii de influintia ai statului si se voru incepe lupte de principii, togmai in momentele de fatia, lesne putemu vení acolo incâtu capulu statului sa se vadia nevoitu a luá singuru in mâna dirigerea, cum aceea s'au intemplatu, atunci candu amu mai fostu avutu odata o constitutîune (1849). O nefericire, care nu pentru aceea aru fi funesta, care iea capulu statului lucrurile singuru a mâna, ci pentruca nu amu mai avea ocasiune de a ne pronuntiá in diete etc. si pentruca referintie'e nóstre a le celoru mai departati suntu cunoscute mai numai dupa descrierea unoru interesati de sine, dar nu de statu.

Pâna aici amu avutu in vedere cuprinsulu statului intregu fatia cu problem'a nóstra, acum inse sa ne restringemu numai la noi insine si sa ne intrebâmu ce avemu de a face ?

Poporulu romanu ca si strabunii sei e de o natura conservativa reformatóre. Elu nu se entusiasméza pentru resturnâri, decâtu pentru reforme si delaturâri de abusuri si asupriri grele. Subjugatu si asupritu elu nu se svercolesce neincetatu sub piciórele subjugatoriului, dar nici ca se predà desperatîunei, nici se lasa se móra si se dispara cu totulu de pe terenulu publicu. Elu cá si graulu de tómn'a sub earn'a si sub frigulu jugului aduna, de si incetu, puteri pentru unu traiu viitoriu, si aduna puteri pentru primavér'a vietiei sele politice. P o p o r u l u r o m a n u c a u t a v i é t i ' a i n v i a t i a, n u i n s a i n o r b e c a r i p r e s t e a b i s u r i.

Sa nu mergemu mai inapoi in istoria decâtu pâna la Mihaiu celu mare si, abstragendu dela politic'a interessului de domnitu de pe atunci, vomu vedea, ca acestu ingeniu alu Românîloru de pe acelea tempuri, ocupandu Transsilvani'a au convocatu dupa usulu de mai nainte diet'a tierei in Alb'a Iuli'a. Totu ce au schimbatu au fostu eliberarea de servitute si de inimici. Revolt'a sub Chori'a nu au fostu resturnatória ci numai delaturatóre de nesuferitele asupriri si impilaturi, si chiaru in 1848 Românii de siguru nu aru fi cugetatu la o organisatiune cu totulu nóua, déca revolutîunea Ungariei nu si tindea bratiele ei si asupr'a muntîloru nostri pacinici, si nu ne rapea si representanti'a si Guvernulu tierei, prin urmare centrulu organismului politicu.

Acésta o argumentéza presentulu, in care Românii au atrassu admiratîunea dîuareloru magiare, vediendu pe Români in diet'a din 1863 „aperandu o constitutîune, care ii a apasatu sute de ani.“

Romanii dar au lucratu inainte lucra si voru lucrá si pe viitoriu conformu spectrului (oglindei) politicei loru— conformu juramentului din campulu libertâtii dela Blasiu din an. 1848.

Fruptele acestei politice incepemu a le vedea, câci de pre la 1648 incóce, candu ni s'au concessu re'ntroducerea limbei nóstre in Biserica; candu o parte er'amu espusi magiarisârei, alt'a mai scie Ddieu la ce: eaca acum ne vedemu, de si trecuti prin calamitâti sterpitóre si stangatóre de natîuni, o natîune considerata; ne vedemu sunetele limbei nóstre introduse in corpulu representativu alu tierei.

Acést'a inse are se o multiamésca unei activitâti neadormite a unoru barbati, cari sinceru s'a jertfitu natiunei sele. Cu feliu de barbati cá acei'a, cari au resignatu pâna la estremu pentru natiunalitatea loru— si nu ne vomu teme iutru nimic'a de centralismu. Cu atât'a mai vertosu, incâtu acest'a este mai aptu de a las'a -si pastrà viéti'a popóreloru, prin urmare si a nóstra, decâtu tiranismii de trista aducere aminte.

Avendu asiadara in vedere tient'a, nóstra câtra carea nisuimu de seculi si pe incetu ne si aprepiamu, noi se nu mestecâmu federalismulu in rugatiunile nóstre, pentruca candu i va sosí ór'a, déca i va sosí, va venì elu fâra alu cere. Fâra de aceea a nóstra chiamare inca nu este de a mutá statulu din rosturile lui; ci mai antâiu de a ne castigá acea virtute, prin care sa ne egalisâmu cu popórele celelalte, cá candu ne vomu pune sa eluptâmu ceva se nu purtâmu numai pre altii in spate, cari se si bata jocu de noi candu nu le vomu mai fi de folosu. De aceea dar consolidare in launtru, si tóte celealte de lipsa si dorite ni se voru adauge.

Supplementulu de 525,000 f.

Camer'a nóstra legislativa a votatu in siedinti'a 75 din 9|21 Ianuariu 525,000 f. cá adausu la bugetulu ministeriului de statu. Pentru ce ? Spre ce scopu ? Nu scimu nici noi, precumu nu sciura póte multi nici chiaru din ablegatii imperiului. Destulu atât'a, ca ministeriulu a cerutu, si cas'a ablegatîloru a votatu cu maioritate ecclatanta, precumu se vede din scurtulu raportu, ce facemu sa urmeze. Precumu se vede din assertele multoru ablegati, acésta summa aru fi a se cheltuí mai cu séma pe press'a oficiósa; dar ministrulu de statu, d. S c h m e r l i n g sustine, ca si pentru alte celea; pe ce insa ? afirma ca nu póte spune. Cuventârile unoru ablegati dau multa lumina asupr'a stârei nóstre dinlauntru, si le recomandâmu cu deadinsulu atentîunei cititoriloru nostri. Dênsii inca credemu ca voru fi de o parere cu noi, ca dupa atâtea cuventâri fulminante oppositîunale, n'au asceptatu ca se va face acésta votare, ci ca summ'a ceruta se va refusá de totu ori celu putînu se va scadé. Decisiunea se pare a fi aternatu parte mare de cuventulu d-lui ministru de statu, care o spuse pe fatia, ca in neacordarea summei cerute vede, trebuie sa véda unu semnu de neincredere. — Pre deputatii nostri transsilvani, cá si la darea de luxu, i vedemu votandu directu cu regimulu; respectulu,

cu care le datorimn cá representantîloru tierei, precumu sî simtîbilitatea cea preste mesura mare, ce se arata la noi, ne opresce a trage la critica acésta procedere; cu tóte acestea nu ne sufere a nu 'ntrebá: ca cum se póte, cá sa se voteze summe, despre cari nici ca scii, spre ce scopu suntu menite? Déca ministeriulu pretinde incredere din partea senatului imperialu,— incredere, incâtu nici sa-lu intrebe, ca spre ce-i trebuiescu ½ millionu florini?— apoi óre nu e sî senatulu imperialu in dreptu, a pretinde incredere din partea ministeriului? Ni se pare cea mai simpla regula din lume: Incredere pentru incredere! —

Facemu sa urmeze acum desbaterile insesi in modulu indatinatu.

Dela senatulu imperialu.

Contributîunea de luxu se priimesce la a trei'a citire in cas'a ablegatîloru, siedinti'a 75. din 9|21 Ianuariu. Pentru ea au fostu 67, incontr'a cii 44 voturi, si asiá, spre bucuri'a ministriloru, sî spre neliniscirea ablegatîloru, ea e priimita definitivalminte.— Obiectulu celu mai de aprópe alu dîlei e: cererea suppletoria a unui fondu de dispositîune pentru ministeriulu de statu in summa de 525,000 f. Skene ia cuventulu, pen'ru de a-si manifestá neincrederea in politic'a ministeriului, mai cu séma fatia cu caus'a germano-danesa, sî a aduce o propunere, in urm'a câre i'a obiectulu acest'a sa se amâne pâna dupa decisiunea in privinti'a creditului de 10 millióne. Berger combate pre Skene: déca summ'a ceruta se pare prea mare, sa se reduca; déca nu se 'ncuviintiézu, sa se reiepte deadreptulu; dar amanarea, carea aru fi identica (totu un'a) cu unu votu de neincredere, sa nu se faca.— Propunerea lui Skene remâne 'n mare minoritate. (Sî Transsilvanii suntu incontr'a cii.)— La desbaterea speciala Herbst afla summ'a ceruta prea mare sî o reduce la 378,000. Sî 'n anulu trecutu, dice, a fostu atât'a, sî de atunci pân' acum nu scie ce sa se fia 'ntemplatu, cá sa fia de lipsa urcarea tocmei a acestoru spese. Sî Prussi'a subventîunéza foi sî jurnale, dar spesele cii facu numai 31,000 taleri. Déca este unde-va de lipsa crutiarea, apoi aici intr'adeveru e; câci ce folosu, ca regimulu va platí vr'o câte-va foi interne sî esterne cu bani, cá sa faca vorbe frumóse, pe candu faptele lui, de nu voru corespunde acestoru vorbe, lu voru dá de golu inaintea lumei!— Stamm va sa dejudece lucrulu numai cá jurnalistu, sî cá atare approbéza tendinti'a regimului de a subventîuná jurnalele; dar sa nu se estinda acésta subventîunare numai asupr'a foiloru oficióse. ci asupr'a toturoru, câci tóte contribuiescu la formarea opiniunei publice.— Berger combate pre Stamm, sî re'ntorcendu-se la cele dîse de Herbst, dîce, ca o politica buna din partea regimului va aflá sî partinitori in pressa, fâra de a se versá pentru ea sute de mii, ear fiindu politic'a acést'a rea, nici cu sute de mii. dar nici cu millióne de florini nu se va poté rectificá. Câci sî la politica se póte aplicá cuventulu Scripturei: De pe fruptele loru i veti cunósce! Dintr'alte se póte 'ntemplá prea lesne, cá doi ministrii sa fia de diferite pareri, sî atunci unulu platindu o fóia, sî altulu alt'a, se facu statului spese duple, sî resultatulu ce e? Case strica amendóue foile un'a pre alt'a! (Ilaritate multa.) Densulu e de parere, a nu se acordá fâr 300,000 f.— Schindler nu va sa se slobóda la desbaterea cestiunei: déca acordarea acestei summe este votu de incredere, ori neaccordarea cii votu de neincredere? remâne la consciinti'a ministriloru, de a luá lucrulu asiá, dupacumu va decurge desbaterea. Apoi espune sî elu mai pe largu, cumu o politica buna se adeveréza prin fapte, ear nu prin vorbe; sî déca politic'a ministeriului va fi buna, sanatósa, ratîunala. apoi nu va fi de lipsa de a-si tiné ministrii jurnale platite; câci jurnalele i voru laudá, fâra de a li se dá unu singuru cruceriu. Apoi constatandu sî densulu faptulu, ca 'n ministeriu nu e unitate, ci suntu fractiuni, sî adica o fractîune liberala-centralistica, alt'a burocratica-conservativa sî iarasi a trei'a diplomatica-misteriósa, ajunge la acelu resultatu, ca elu nu crede, ca ministeriulu sa intrebuintieze summ'a ceruta spre scopuri fericitóre; de aceea e incontr'a accordârei cii. Asemenea vorbesce incontr'a accordârei acestei summe sî Contele Kinsky. Déca cauta la cele 'ntemplate dela constitutîune incóce, apoi nu póte approbá portarea ministeriului; de aceea déca acest'a cere unu fondu spre dispositîune, sî camer'a are de a-lu refusá, votarea ori nevotarea negresîtu e semnu de approbare ori de reprobare. Deci fiind-ca ministeriulu n'au inaintatu pe calea constitutîunala, au cheltuitu summe nevotate de Camera, au frântu legea pentru securitatea personala, in fine pórta o politica esterna necorespundiatóre, pentru aceea densulu votéza incontr'a summei. — Br. Tinti sustîne votarea summei, numai la votare sa se despartiésca principiulu de cifre. — Brinz marturisesce, ca confidinti'a, ce o-a avutu pân' acumu in ministrulu de statu (Schmerling), incepe de unu tempu incóce a se clatiná; pentruca vede desfasiurandu-se o politica, alu cârei spiritu nu-lu intielege. De aceea i s'aru paré, ca calea cea mai potrivita aru fi fostu a mai amaná cu acestu obiectu, dupacumu propuse Skene, pânacandu ministeriulu se póta dá séma pe fatia de agendele sele. Dar fiindca acestu momentu inca n'a sositu, pentru aceea va votá numai din punctu de vedere finantîalu sî va partiní propunerea lui Herbst: a se votá sî 'n anulu acest'a numai 378,600 f., cá sî 'n anulu trecutu.— Herbst mai pledéza odata pentru propunerea sea.— Schindler combate pre Tinti cu armele lui chiaru, dîcendu, ca sî elu (Schindler) priimesce a se despartî principiulu de cifre, sî votandu in principiu pentru ministeriu summele cerute, in casulu de fatia nu accordéâa nici unu cruceriu. (Ilaritate multa.)— Referint. Taschek apera propunerea comitetului cá referinte alu acelui'a; elu in acésta causa n'are parere subiectiva.— In fine ia cuventulu ministrulu de statu Cavalerulu Schmerling. Nepotendu comunicá cuventulu intregu, lu reproducemu numai estractive. Mai antâiu combate parerile desfasiurate de Herbst, ca adica aceste summe aru fi prea mari. Elu (Schmerling) are date sigure de a crede, ca 'n Prussi'a se cheltuiesce mai multu, cu multu mai multu, decâtu cele 31,000 taleri pusi in budgetu; asemenea, ca unu altu statu dela médiadî (Itali'a?) cheltuiesce pe anu pentru singur'a pressa oficiósa sî subventîunata câte 9 millióne franci. Cumca insa sum'a ceruta aru fi prea mare, nu se póte sustiné, de óre ce nimenea— afara de regimu— nu scie, spre ce scopuri trebuiesce; atât'a e siguru, ca nu numai pentru pressa se 'ntrebuintiéza acesti bani.— Mai departe pre Herbst sî pre ceialalti oratori, cari au pretinsu, ca regimulu sa se laude prin fapte, nu prin cuvinte. Acést'a 'n sine aru fi adeveratu, déca n'aru avé sî partidele din statu jurnalistic'a loru, prin carea critica, reproba, ataca pre regimu: déca aru tacé celelalte jurnale, statulu n'aru mai dá nici unu cruceriu pe jurnale oficióse.— Dupa aceea cérca a respinge invinuirile aduse de Contele Kinsky; sî 'n fine marturisesce, ca sî aici e de parerea, ce o-au esprimatu in comitetu: ca adica votarea au nevotarea acestoru summe o privesce cá unu votu de incredere au de neincredere. Sî nici ca se póte altmintrea; deca cere cine-va bani fâra controla sî i se dau, acest'a e semnu ca i te'ncredi; déca nu i-i dai, e semnu ca nu i te'ncredi. —

Venindu obiectulu la votare, se priimesce cu mare maioritate propunerea comitetului: a se acordá summ'a 'ntréga, carea s'a cerutu. (Incontr'a propunerei votasera: din drépt'a Polonii, din stânga numai putîni, precumu: Giskra, Rechbauer, Brinz, Berger, Skene, Schindler, Tschabuschnigg, Contele Kinsky, Demel, Hann; centrulu intregu votà pentru accordare, asemenea sî Transsilvanii.)

La propunerea referintelui se citesce legea numai decâtu a trei'a óra sî devine concl usu. — La ordinea dîlei mai e modificarea legei pentru impartîrea ajutóreloru intre cei lipsiti dln Ungari'a. Regimulu, dupacumu si-aducu aminte cititorii nostri din nr. 5 alu „Tel. Rom.“, ceruse, cá din cele 6½ millióne accordate pentru cei lipsiti, cari potu dá ipotece, sa se póta dá 2 mill. la cei mai lipsiti deadreptulu; comitetulu respectivu incuviintiase acésta cerere, sî asiá sî Camer'a o recunóce drépta sî o priimesce cu unanimitate. —

In 13|25 Ian. tînù o siedintia senatulu imperialu restrinsu, alu cârei obiectu a fostu desbaterea unei legi asupr'a taxeloru pentru ingrijirea in institutele de nascere sî casele de smintiti. Desbaterea pentru cititorii nostri e de 'nsemnatate subordinata.

Sighisiór'a 7 Ianuariu 1864. Onorata Redactîune! De-sî se vede a fi diuariulu nostru „Telegrafulu Romanu“ preocupatu fórte, mai vertosu cu lucruri politice atâtu interne câtu sî esterne, sî ca, dupa cumu se prevede, incurcaturile politice iau dimensiuni totu mai latîte, incâtu numai Ddieu scie, ca ce resultatu voru avé sî candu se voru finí: insa noi Românii din scaunulu Sighisiórei, haru Domnului! ca

dormimu in pace, sî nu ne sfaramâmu capulu nici cu un'a nici cu alt'a. Sî acest'a spre daun'a nóstra, de-sî amu poté luá esemplu dela concetatienii nostri sasi, cari totu momentulu lu folosescu, unde numai l'-se da ocasiune de a dejosí pre Românî inaintea lumei. *) Ba pe la noi suntemu numiti sî agitatori sî altele, câte numai le potu acatiá pe spatele bietului Românu.

In unele comune micste (Bundorf, Sas-Daia, Trapoldu) au cerutu sî Românii a fi representati dupa proportîune in comitetele comunale; la acést'a li s'au respunsu, ca Voi n'a-veti dreptu, câci sunteti numai „suferiti" in „Sachsenland"; ba unii, cari s'au incumetatu a vorbí ce-va, suntu la Sighisióra in carcere (dela Bundorfu din Novembre).

Insa lasu politic'a, nefiindu versatu intrêns'a, sî voiu cercá a descrie pe scurtu ceea ce se face pe la noi in caus'a scolara, care credu o fi unu obieptu, de care noi aru trebuí sa ne interesâmu preste tóte. (Fórte adeveratu! Red.) Asiá la noi se provocara din partea P. On. D. Protop. Z. B o i u prin cercularîulu Scaunului prot. dto 13. Decembre 1863. nr. scol. 29 toti invetiatorii tractuali „ex officio", ear preotii din voia libera, cá Directori ai scóleloru, a se aduná pe 28 Decembre a. tr. la o conferintia in trebi scolare. Pe dîu'a mentiunata se sî adunara, afara de 3, toti invetiatorii precumu sî unii dintre d. d. preoti in scól'a din cetatea Sighisiórei, sî protocolulu conferintiei mi-iau voia a Vi-lu comunicá spre placuta publicare.

Protocolu.

Convocanduse din partea Inspectoratului districtualu scolare gr. or. alu tractului Sighisiórei toti invetiatorii tractuali la o conferintia pentru trebile scolare sî anumitu prin circulariulu protop. dto 13 Decembre 1863. nr. scolaru 29., pe dîu'a 28 Decembre a. c. spre consolidarea scóleloru nóstre tractuale, pe bas'a Instructîunei edate de Esc. Sea Eppulu diecesanu Andreiu Br. de Siagun'a, cá supremulu Inspect. scolariu din Eparchia Sea dto 17 Decembre 1863;

Adunanduse asiá toti invetiatori, precumu sí uni din d. preoti tractuali, cari se intereséza mai multu de inaintarea binelui publicu alu natîunei nóstre, pe dîn'a susmentiunata diminéti'a la 8 óre in scól'a româna din cetatea Sighisiórei, sub presiedinti'a prea onoratului Domnu Protopopu Zachari'a Boiu s'a deschisu conferinti'a in modulu urmatoriu:

dupa ce s'a deschisu conferinti'a prin D-lu Prot., invetiatorii au cerutu sî siau descoperitu dorinti'a, cá in lips'a unui Comisaru denumitu din partea competintei autoritâti scolare, sa se aléga unulu dintre invetiatori cá comissarulu locotiitoriu, care dorintia invetiatoriloru D-lu Prot. o a sî concesu, sî asiá se alese unanimu din partea invetiatoriloru de comissaru locotiitoriu invetiatoriulu primariu Ioanne Ciceiu din Sighisiór'a.

Dupa acést'a numai decâtu se pasî la desbaterea speciala; luanduse de prim'a tema momentulu intrârei eleviloru in scóla. Ascultanduse opiniunile mai multoru invetiatori in privinti'a acést'a, au resultatu, cu esceptiuni neesentîale, ca in privinti'a acést'a invetiatorii partea cea mai mare si-cunoscu chiamarea sea.

Apoi sau desbatutu sî aceea, ca cumu au de a tractá invetiatorii la casuri de pedépsa, sî sau spusu, ca toti debuie sa aiba de basa §. 9, 10 sî 11 din Instructîunea Esc. Sale D-lui Episcopu sî cu acést'a se finî siedinti'a din'antea prândiului pela 12½ óre.

Dupa amédi se adunara iara invetiatorii la 2 óre. Luanduse la desbatere Abcdariulu D-lui Prof. Zachari'a Boiu, mai anteiu sau desbatutu elementele incepatóre tiparite, resultatulu insa fu acel'a, ca partea cea mai mare dintre invetiatorii tractuali n'au introdusu Abcdariulu acest'a nou; afara de dd. Invetiatori din S i g h i s i ó r ' a, D a n e s i u, F e r i h a z u, S a s c h i z u, sî H e t i u r i u, cesti'a din urma sî facura multe interpelatiuni mai vertosu in privinti'n invetiârei a ceti: ca óre incepevoru Invetiatorii cetirea cu elevii dela literile chirilice, ori cu literile strabune române? Resultatulu fu insa, ca remâne fiacârui Invetiatoriu in voia libera de a purcede dupre form'a, care o va aflá mai practica sî mai inlesniciósa, sub aceea-si conditiune insa, cá Invetiatorii se invetie pe elevii sei cetirea cu litere chirilice atâtu dupa form'a de tipariu, câtu sî dupa cea litografata, ce se afla in Abcdariulu nou. Ce atinge modulu scrierei, au facutu Invetiatorii conclusulu, cá pentru mai marea usiurintia a scrierei sa se iee de basa singuru numai literile strabune romane, sî cu acestea siedinti'a se finî pe la 6 óre sér'a.

Pentru tienerea unei altei conferintie nu s'a potutu terminá têmpulu, fâra acést'a remâne in voi'a Inspectoratului districtualu scolare, cá acesta in co'ntielegere cu unii dintre Preotii sî Invetiatorii cei mai distinsi in sfer'a scolara sî cu acést' in contielegere voru determiná têmpulu tienendei conferintie invetiatoresci.

Cá adausu la verificarea protocolului Dlu Protopopu face propunerea, cá sa se aléga o Comissiune constându din 4. Invetiatori sî unu Presiedinte, sî adeca: cá Presiedinte d. Comissaru- locotînatoriu Ioanne Ciceiu invet. prim., apoi membrii comiss. 1. Invetiatorulu II. din Sigh. Michailu Pacala, 2. Daniilu Coldea Rolbianu, 3. Ioachimu Pareu, 4. Nicolau Vetesianu. Acesti'a suntu insarcinati a decopiá acestu Protocolu in 5 espl., dintre care unulu sa se substérna supremului Inspectoratu scolare, unulu Dlui Consil. de Irstructiune Dr. P a v e l u V a s i c i u, unulu sa remâna in archivulu inspeotoratului districtualu scolare, unulu sa se tramita Redactiunei Telegrafului Romanu, sî unulu sa remâna la comissarulu locotînatoriu.

Conferinti'a conclude inca, cá Invetiatoriloru Ilia Manzariu din Sas Dai'a, Nicolau Grusea din Hendorfu sî Onufrie Bardasiu di Beia, sa li se faca pentru absentarea dela conferintia o admonitiune din partea Inspectoratului districtualu scolare, pedepsinduse fia-care cu câte 2 fl. v. a., care in sfarsîtu se voru dá de ajutoriu leristiloru din tractulu acest'a prin domnulu Protopopu.

Sighisiór'a 28 Decembre 1863.

Z a c h a r i ' a B o i u m. p. Prot. sî Inspect. tract. scolaru. Georgie Sioneriu m. p. parochu la Saschizu, Dimitrie Palusianu m. p. parochu alu doilea la Sighisiór'a, Sofroniu Brandusia m. p. parochu la Tropoldu.

Ioanne Ciceiu invetiatoru m. p. prim. sî Comissaru locotiitoriu. Michailu Pacala m. p. invetiatoriu II in Sighisiór'a. Ioanne Ganea m. p. capelanu sî invetiatoriu in Ferihazu. Ioachimu Pareu m. p. invetiatoru in Danesiu. Daniilu C. Rolbianu m. p. invetiatoriu in Saschizu. Nicolau Iancu m. p. invetiatoriu in Laslea. Nicolau Vetesianu m. p. invetiat. in Archit'a. Georgie Maieru m. p. invet. in Hetiuriu. Ioachimu Lupu m. p. invet. in Tieline. Vasilie Rohanu m. p. invet. in Siaesiu. Ilie Urdea m. p. invet. in Trapoldu.

F a g a r a s i u 24 Ian. 1864. Onorate Domnule Redactoru! In nr. 4 alu „T. R." ai avutu bunatate a reproduce o corespundintia din Fagarasiu despre „o fapta scandalósa" ce s'aru fi intemplatu aici prin nelegiuit'a desgropare a unui cetatianu.

Domni'a T'a vei sci mai bine decâtu mine, ca „Herm. Ztg." este unu fetu alu tempului, unu raru fenomenu in istori'a sistemei de fatia, ea este representantele fapteloru neadeverate sî alu calumnieloru, in specie ce se tîne de natîunea româna sî interessele eii; pentru aceea scrie unu jurnalu de frunte din Vienn'a in tempulu trecutu: ca este lucru fórte jelnicu, ca interessele regimului se apera prin o fóia atâtu de miserabila cum este „H. Z.", care prin tactulu eii celu neintieleptu, mai multu compromite decâtu apera interessele regimului!

Sciindu acestea, amu priceputu, pentru ce Domni'a T'a ai luatu cu óresicare reserva, acea corespondintia in jurnalulu Domniei Tale.

Cetatianulu S. nu s'a desgropatu pre temeiulu unui pascuilu— carte de batjocura—, ci pre temeiulu unei aretâri— de altmentrelea anonime, insa cuprindiatóre de fapte apriate despre otravirea lui S. prin nevast'a sea. Acésta aretare anonima fu intarita de imprejurârile: ca S. a reposatu indata, fâra a fi fostu mai innainte bolnavu, apoi inca si acést'a apasatu mai multu— ca dupa sciinti'a comuna de aici, intre S. sî nevast'a sea a fostu traiu reu,— a trei'a imprejurare, ca in aretare se aminteá sî despre unu oficieru, care locuiesce in cas'a reposatului S., cu care se da a intielege, ca traiesce in fâradelege. —

Standu lucrulu asiá, judecatori'a districtuala— sî nu magistratulu, care inca nici ca esista — cu privire la chiar'a dispositiune a §. 74. proc. pen. a ordinatu cercetâri preliminarie.

Déca aceste cercetâri au remasu fâra resultatulu aretatu, nu este vin'a judecatoriului, câci ela nu e obligatu a aflá sî ne 'ntemplate. Nici unu omu cu minte, cunoscendu elu sî dispositiunile legei, nu va poté aflá acésta procedura de nelegiuita.

Pentru salvarea onórei nóstre, Te rogu, Domnule! sa

*) Acest'a, suntemu siguri, se 'ntempla numai din partea unoru privati, cari nu merita nici o considerare; noi insa pe câmpulu acest'a sa nu le urmâmu, nici sa le imitâmu esemplele! Red.)

aîbi bunatate a dá publicitâtii acestu indreptariu, asecurandu-Te totodata despre respectulu, cu care sumu etc.

Ioanne Romanu m. p. Protofiscalu.

Reghinulu sasescu 20 Ianuariu 1864. Prin numerulu N. alu „Tel grafului romanu“ sum provocatu a respunde, ce s'au facutu cu colect'a pe sém'a juristiloru cu ocasiunea Sinodului Protopopescu pentru alegerea Deputatîloru la Congressulu natiunalu tînutu. Prin acést'a amu onóre a respunde: la ocasiunea Synodului s'au capetatu 20 f. v. a. pe cari mergendu eu la Congressu, am ispititu, care juristu e mai lipsitu sî mai aprópe de sigur'a cu lauda depunere a esamenului celui din urma, sî din multi am aflatu, ca acelasiu aru fi Candidu Albiní, cui sî nu altui'a a dá acei 20 f. mi-am tînutu lucru de cunoscintia, sî cumca acelasiu juristu i-au priimitu, dovedesce ací alaturat'a quitantia, *) pe care a o publicá este rogata cu tóta onórea On. Redactiune.

Michailu Crisianu, Prot. gr. cat. alu S.-Reghinului.

Prospectu politicu.

In fruntea causeloru mari europeice inca totu mai sta caus'a germano-danesa, sî in Germani'a cu deosebire Austri'a sî Prussi'a. Cumca ambele poteri au tramisu contingente de armata la Holstein, sî cumca Dani'a inca totu sta neclatita in oppositîunea sea, espuseramu in nr. trecutu; avemu sa continuâmu, ca Prussii au ajunsu in 21/9 Ianuariu la fruntariulu Holstein'ului sî la Wandsbeck au calcatu pe pamentu holstein'esu, unde insa au fostu intempinati din partea comunei cu unu protestu, in care se dîce, ca intrarea loru fâra scirea comissariloru confederiatîunali o privescu cá actu de potestate.— Comissarii confederatîunei au opritu formalminte a nu se infiintiá garde natîunale in Holstein.— Germanii din Holstein tramisera o deputatîune cu mass'a— 150 membri- la diet'a din Frankfurt, spre a se rogá a le recunósce Domnitoru pre Principele Fridericu de Augustenburg. Asemenea sî la Berlinu, spre a 'nduplecá pre Regele, a se re-'ntórce la solidaritate cu bund-ulu, sî la Monacu spre a multiamí regelui pentru simpathiele manifestate. Deputatîunea pretotindeni a fostu priimita cu distinctiune; resultatele eii inca nu ne suntu cunoscute. Dupa o dep. tel. acésta deputatîune a fostu priimita in Frankfurt cu festivitate mare.

Generalulu Wrangel, comandantele trupeloru austriaco-prusse se asceptá in 23 Ian. diminéti'a la Hamburg; sî fiindca pe 6 Februariu au sa fia tóte trupele concentrate, de atunci apoi se voru incepe operatîunile militare. Danii se tînu in potere, sî pecandu unele jurnale totu mai credu, ca la ór'a 11 se voru mai immoiá, din Dani'a se audu sciri, ca tóte incord rile de bataia se facu cu energía indoita sî intreita, ear armat'a se vede applecata, a aperá acum, cu ajutoriulu desghiatiului, fortificatîunea Danewirk cu tóta puterea. Dani'a insa simte neajungerea poteriloru sele, de aceea sa fia facutu in dîlele din urma o conventîune cu Svedi'a, in urm'a cârei'a la tempu de bataia Svedii sa ocupe Seeland sî Kopenhagen, cá Dani'a sa-si póta scóte la câmpu tóta armat'a. — Dealtmintrea scirile in privinti'a afacerei acestui resboiu suntu fórte schimbatióse, sî pecandu de o parte se crede, ca incaierarea intre Germani sî Danesi va urmá dupa câte-va dîle, pe atunci o fóia francesa — memorial diplomatique— va sa scia, ca Franci'a a propusu Austriei si Prussiei, a nu-si comandá trupele preste riulu Eider pâna preste 6 septemâni; câci intr'aceea regele Daniei Christianu va conchiamá diet'a tierei, va modificá printrens'a constitutîunea din Novembre sî va mijlocí o 'nvoire pe bas'a din 1851. Engliter'a, Russi'a sî Svedi'a sa fia sî priimita a spijiní acestu proiectu.

Se crede insa, ca Austri'a sî Prussi'a nu voru lasá nefolositu tempulu de a ocupá Schleswig-ulu, fiindu acum odata trupele loru la marginea lui. „Independ. belg.“ aude, ca cele dóue poteri mari germane aru fi incheiatu unu tractatu secretu, cá sa nu slabésca cu ocuparea Schleswigului, pânacandu nu se va incorporá Schleswig-ulu de médiadî cu Holstein'ulu subt uniune personala cu Dani'a, pânacandu nu se va proclamá Rendsburg-ulu fortaretia a bund-ului, in fine pânacandu Dani'a nu va platí spesele espeditîunei din urma (185½)

Cine scie, nu se voru mai moderá aceste pretensiuni prin evenimentele mai nóue. Napoleonu, care pân'acum numai a totu trasu cu cód'a ochiului, sî dupa espressiunea jurnaleloru francese „studiéza“ caus'a germano-danesa, póte câtu de curendu va dá esamenu din „studiulu“ seu. O nota câtra representantii Franciei la curtîle suverane straine le aduce la cunoscintia, ca Austri'a sî Prussi'a, ocupandu Schleswig-ulu nu cá poteri germano-confederative, ci—dupa dîs'a loru chiaru—cá poteri mari europene, au facutu din o causa interna o causa europeana, in carea prin urmare voru avé de a vorbí sî celelalte poteri ale Europei, cu deosebire celece au subscrisu tractatulu de Londr'a. Totu de acésta parere suntu sî Russi'a sî Engliter'a, sî asiá intr'adeveru se pare ca stâmu in ajunulu unui resboiu europeicu. Jurnalele spunu, ca Engliter'a aru fi sî promisu Daniei pe primavéra 25,000 soldati sî o flota spre ajutoriu.

*) Ambele acte le transpunemu, fâra nici o observare din partene, in possessiunea On. Comitetu pentru ajutorirea juristiloru. Red.)

Mai nou.

Incopciandu de cele ce dîseramu despre acestu obiectu in numerulu premergatoriu, avemu sa adaugemu, ca comitetulu de finantie nu numai c'a priimitu cu mare maioritate refusarea celoru 10 millióne sî 'ncuviintiarea numai a 5,343,950 f. pentru esecutîunea holstein'iana, (cei doi Transsilvani — Groisz sî Alduleanu— au staruitu pentru accordarea celoru 10 millióne intregi, insa nu cá pentru o potere confederativa, ci numai cá pentru potere mare europeana), ci au priimitu cu 19 contr'a 14 voturi sî o propunere a lui Herbst: a se proiectá in cas'a ablegatîloru o resolutîune: ca cas'a ablegatîloru nu póte recunósce politic'a urmata de regimulu imperatescu in privinti'a ocupatîunei in Schleswig cáo politica priinciósa pentru interessele Austriei sî assecuratóre de pacea comuna, sî se simte prin urmare indatorata a enunciá, ca refusa dela sine respunsabilitatea pentru urmârile, ce voru resultá din acésta procedere.— De se va priimí acésta resolutîune sî 'n cas'a ablegatiloru, atunci, lânga nevoile din afara, prea lesne ni se póte adauge sî alt'a dinlauntru. Totu imperiulu e 'ntr'o incordare straordinara la siedinti'a cea mai de aprópe a senatului imperialu; nefericirea e, ca ori se va votá ori se va refusá summ'a ceruta, spese mari prin transportarea trupeloru nóstre la Holstein totusi s'au facutu. Va sa dîca, reu in ambe casurile!

Camer'a din Prussi'a, dupace a refusatu a accordá 12 millliône taleri pentru espeditîunea din Holstein, fu inchisa prin mesagiu regescu in 13|25 Ianuariu. Mesagiulu regelui, cititu prin primulu ministru Bismarck, invinuiesce Camer'a. ca n'a votatu bugetulu pe 1863, ca in bugetulu pe 1864. a stersu summe, care erau de neaperata trebuintia, ca n'a 'ncuviintiatu summele de lipsa pentru armata, ca n'a votatu nici summele de lipsa pentru esecutîunea confederatîunei, nici „spesele matriculare“, ce cadu pe Prussi'a cá statu confederatîunalu.

Alianti'a svedico-danesa, de carea amintiramu, sa se fia incheiatu, sî 35,000 Svedi sa intre 'n Holstein, spre a aperá Schleswig-ulu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 17|29 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ de midilocu „	1	33
„ de códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

☞ DD. abonanti vechi suntu rogati, a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; car cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma.

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumătate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 7. ANULU XII.

Sabiiu, in 23 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 millióne.)

Dupa o aceptare generala din cele mai incordate cas'a ablegatîloru tînù in fine siedinti'a sea 77 in 16/28 Ianuariu. Participarea publicului o dovedira de ajunsu galeriele sî logele cele pline indesuite, precumu sî presinti'a ministriloru Schmerling, Rechberg, Mecsery, Lasser, Hein, substitutulu ministrului de resbelu, Mertens, consiliarulu ministerialu Biegeleben; câci la ordinea dilei e creditulu supletoriu de 10 millióne florini dreptu spese pentru esecutîunea confederativa in Holstein-Lauenburg.

Mainainte insa se 'mpartiesce intre membrii camerei unu proiectu de lege pentru dreptulu de posessiune alu Israelitîloru in Cernautiu, precum sî o propunere a ablegatului Dr. Ryger sî 70 consoti, privitóre la modificarea legiloru fundamentale de statu din 20 Octobre 1860. sî 26 Februariu 1861 in sensulu acela, cá legislatiunea civila sî penala sa se proclame obiectu comunu alu tuturoru regateloru sî tieriloru din monarchia, sî cá atari cu modificarea articulului 2 alu diplomei sî alu § 10 din patenta sa se traga in sver'a de activitatea senatului imperialu mai largu. Mai departe se afla o petitîune predata prin ablegatulu Dr. Berger de unu mare numeru de cetatieni, professori, industriari sî altii din Vienn'a in caus'a schleswig-holsteiniana.

Acum vine la ordine insusi creditulu, despre care, amesuratu angustimei foii nóstre, credemu ca am tractatu destulu de pe largu in nr. 5; de aceea ne provocâmu la cele dîse acolo cá la unu ce cunoscutu. Referinte in acésta causa e Dr. Giskra. Elu in cuventu liberu desfasiura motivele comitetului. La inceputu face o deductinne istorica dela inceputulu causei pâna acumu, arata deosebirea intre esecutîunea confederativa sî intre actiunea de fatia din Schleswigu. Apoi espunendu positiunea Austro-Prussiei, deseamna deplorabil'a desbinare, ce domnesce acumu in Germani'a. Sî de sî 'spera, ca nu va vení lucrulu pâna la unu resboiu civilu in Germani'a, totusi Austri'a e pe cale de a perde deplinu simpathiele tuturoru tieriloru germane.— Regele din Dani'a nu póte :mpliní pretensiunea Austriei sî Prussiei : de a revocá constitunea fâra consensulu senatului seu imperialu; de aceea resboiulu cu Dani'a e neincungiurabilu, sî Austri'a se incurca intr'unu resboiu de 70,000 ómeni, care nu se póte finí pâna te freci pe ochi.— Elu in politic'a dinafara a respectivului ministru (Rechberg), deaca combineaza trecutulu cu presintele, nu póte avé incredere. Comitetulu, dîce, a fostu condusu de ide'a aceea, ca Austri'a are lipsa de pace atâtu pentru renascerea sea materiala, câtu sî pentru consolidarea constitutîunei sele. — Sî óre, afara de antic'a dîcere: inter arma silent leges (intre arme tacu legile) nu e semnu reu pentru desvoltarea constitutîunei nóstre, candu petrecendu-se o actîune mare sî cu septemânile inainte de inceperea acestei actîuni fiindu adunatu senatulu imperialu, nici ca-si ia cineva osteneal'a de a-lu insciintiá despre aceea pe calea oficiala; nici casiia osteneal'a de a cere, cá senatulu imperialu sa voteze unu singuru cruceriu pentru acésta actiune, ci nepasandu-i de senatulu adunatu a face acést'a de capulu seu?! E o necessitate urginte, cá Austri'a fâra de nevoia ne'ncungiurabila sa nu pórte resboiu, cá sa-si póta desvoltá viéti'a constitutîunala. Fâra de aceea insa Austri'a s'au aliatu cu o potere, ce are cu to'ulu alte interesse cá noi. Acésta potere are nevoia de unu resboiu, spre a complaná diferinti'a ce esista intre ministeriu sî camera; are nevoia de unu resboiu, care sa-i fia mijloculu pentru de a 'nteritá poporulu prussu incontr'a representantîloru sei propri.— Acum resplatesce Austri'a Prussiei cu dobanda ajutoriulu, ce i s'a datu in resboiulu din urma holstein'ianu. Atunci Princ. Schwarzenberg a constrinsu pre Prussi'a, a-si tramite batalionele sele la Schleswig-Holstein; acum Austri'a trebuie sa sprijinésca cu 25,000 soldati politic'a primului ministru din Prussi'a, carea pentru noi n'are interesu. Ce erá sa faca Comitetulu in atari impregiurâri? Nu poteá decâtu approbá au reprobá procedur'a regimului; approbá nu o poteá, de aceea o-a reprobatu prin sciut'a resolutîune (vedi T. R. nr. 6. Mai nou), carea e câtu se póte mai blânda, câci ia 'n considerare toti factorii, cari influintiéza la noi; carea la parere e negativa, dar totusi spune in modu positivu, ca calea luata nu e cea buna, sî ca regimulu sa se nevoiésca a evitá resboiulu, ce l'a provocatu fâra lipsa, sî a se reapropiá de staturile celelalte germane. (Bravo! viu.)

Acum e deschisa desbaterea generala. Cá vorbitorî incontr'a proiectului comitetului s'au insinuatu: Dr. Berger, Contele Vrints, Baronulu Tintí, Sartori, Contele Hartig, Brosche, Pratobevera, Poche sî Walterskirchen; pentru acel'a: Brinz, Rechbauer, Kuranda, Skene, Schindler, Herhst, Gschnitzer, Cont. Eugen Kinsky sî Kaisersfeld.

Naínte de acesti'a insa ia cuventulu representantele regimului, Consiliarulu aulicu de Biegeleben. Elu mai antâiu combate propunerea comitetului cá un'a, ce are dóue fetie, incâtu nu-i póte aflá omulu intielesulu. Apoi desfasiura ide'a, ca Austri'a cá potere mare europeana nu se poteá supune nici decâtu decisiunîloru maioritâtii dietale din Frankfurt; câci acelea aru fi provocatu unu resbelu universalu, pecandu Austri'a, tînendu-se de protocolulu de Londr'a — alu cârui principiu fundamentalu e intregitatea monarchiei danese, —a trebuitu sa cerce a restringe, a marginí sî a evitá acestu resbelu alu lumei. — Austri'a, continua elu, nu póte confundá cestiunea clironomiei in ducate cu cestiunea esecutîunei pentru constitutîune; sî de sî ea doresce, cá dreptulu de successiune alu casei Augustenburg sa se esamineze, totusi nu póte concede, cá acést'a sa se faca intr'unu modu tumultuariu, precumu au inceputu a se face in Germani'a. In privinti'a Schleswig-ului insa, (care nu e parte a confederatîunei germane Red.) n'aveá confederatîunea dreptu de a se amestecá in afacerea lui, Austri'a insa trebuiá negresîtu sa recunósca successiunea cea nóua in Holstein. Germanii, dîce mai departe, suntu condusi in afacerea acést'a de tendintie natîunale, care ceru cá ducatele sa se annecteze la Germani'a. Parlamentulu austriacu insa se va indoí a face acést'a; câci indata ce se va concede „Germani'a pân' la Königsau!“ (fruntariulu de médianópte alu Schleswig-ului. Red.), va trebuí a se concede sî „Itali'a pâna la Adri'a!“ Austri'a insa sta pe bas'a legala, adica pe observarea tractatului de Londr'a, sî 'n fine câtu pentru coalitîunea cu Prussi'a, aceea nu numai nu e vreo nefericire pentru Austri'a, ci tocmai unu semnu bunu; câci prin acést'a se voru recastigá simpathiele Germaniei de pân'acumu, ba se voru creá sî simpathii nóue. Dênsulu crede, ca resultatulu va 'ncoroná incercârile regimului sî va face, cá Austri'a sa easa din acésta proba cá potere onesta, germana sî loiala. (Approbare in centru, reprobare in stâng'a.)

Dr. Berger e incontr'a propunerei comitetului, nu cá candu n'aru consimtî cu directiunea luata de comitetu, carea o approbéza pe deplinu, ci numai pentruca densulu va sa aduca o propunere positiva. Elu nu e condusu de politica tinsementala, nici e amicu alu ducelui de Augustenburg, mai cu séma decandu acest'a scrise lui Napoleonu; dar e amicu alu dreptului acelui'a; câci dreptulu ducelui e dreptulu ducateloru, sî prin acést'a dreptulu Germaniei. Elu va sa dejudece lucrulu din punctu de vedere austriaco-germanu, câci aceste dóue puncte nu le póte desface unulu de altulu. Voindu însa a judecá: déca Austri'a au luatu o politica dreapta sî practicabila? trebuie sa cerce mai antâiu: Ce situatîune a creatu politic'a regimului in cestiunea schleswig-holsteiniana? — Este dreptu, ce face regimulu? sî armonéza ori contradîce acésta politica interesseloru Austriei? — In privinti'a punctului d'antâiu arata, ca Austri'a s'a stricatu cu confederatîunea tocmai intr'unu tempu, candu acést'a aveá lânga sine totu poporulu germanu, sî aliandu-se cu Prussi'a, slabanogesce poterea confederatîunei sî vatema poporulu germanu in cele mai profunde ale lui simpathii, sî prin acést'a produce o desbinare, carea nu curendu se va vindecá. Câci de-sî intre poporulu austriacu sî poporulu prussescu mai esista simpathii, insa intre regimulu austriacu, ce are in fruntea sea unu representante atâtu de stralucitu (Schmerling. Red.) sî intre ministeriulu Bismarck nu póte fi aliantia. (Bravo. in sala sî pe galeria.) Câci ministeriulu Bismarck nu e numai administratîunea Prussiei, ci in momentulu de fatia e insusi statulu prussescu.

De aceea Prussi'a acést'a bismarck-iana e dusman'a Austriei, ceeace se vede cu deseversîre din not'a din 24 Ian. 1863, in carea Bismarck are fruntea de a provocá pre Austri'a, sa-si mute punctulu de gravitatîune la Pest'a sî a pronunciá, ca celu d'antâiu resbelu va aflá pre Prussi'a in sîrurile dusmaniloru Austriei. A se aliá cu acésta Prussia, dênsului i se parea dóu'a calamitate, in carea amu cadiutu.

De curendu numai pasîse Austri'a cu unu proiectu de reforma in fruntea Germaniei, sî din tóte pârtîle i acurgeau simpathiele. Simpathiele acestea insa se voru perde prin alianti'a cu Prussi'a; sî dupa ce Bismarck va perí depe scen'a ministeriului, Prussi'a se va reculege in ochii Germaniei, dar Austri'a nu. Urmarea acestei aliantie e, ca poterea confederatiunei e slabita, sî se vede pe fatia, ca tînt'a acestei politice austro-prusse nu e alt'a decâtu executarea nemarginita a protocolului de Londr'a fâra nici o privire la dreptulu de successiune. — Apoi dupa-ce espune slabiciunea politicei austriace din afara dela Mari'a Teresi'a incóce, esaminéza intrebarea, déca e drépta acésta politica a Austriei? sî déca prin aceea s'a lasatu deschisa cestiunea successiunei, dupa cum au afirmatu representantele regimului? Protocolulu de Londr'a contradîce actului confederativu, articulu 11, aline'a III., care decide espressu, ca membrii confederatîunei n'au dreptulu de a face aliantie, ce lovescu in securitatea confederatîunei séu a unoru staturi confederative; tractatulu de Londr'a insa lovesce in securitatea Bund-ului, pentru ca lovesce in securitatea unoru tieri germane de ale Bundului, sî poterile mari n'aveau nici dreptulu formalu de a incheiá acelu tractatu; câci art. 2 alu actului finalu de Vien'a dîce, ca confederatîunea germana are de a procede in afacerile sele dinafara cá potere solidara legata in unitate politica. De ací urméza, ca poterile confederative in privinti'a tieriloru confederatîunei nu se potu portá cá poteri mari, ci numai cá poteri mari legate cu celelalte tieri ale confederatîunei. — Analisandu tractatulu de Londr'a, acel'a cuprinde mai cu séma trei puncte: 1) intregitatea monarchiei danese, 2) recunóscerea unei ordine de successiune, regulande prin regele Fridericu VII., sî 3) cá prin acesti doi articuli sa nu se prejudece legiloru Bundului. Din acestea se vede, ca punctulu principalu e intregitatea Daniei, sî asiá Austri'asî Prussi'a se lupta pentru protocolulu de Londr'a in contr'a politicei confederatîunei germane. In fine, dupa ce deplânge, ca Austri'a n'a mersu pe o cale cu staturile celelalte germane, sî dîce, ca din cele 17 millióne florini ai Bund-ului, din cari s'au sî avisatu 5 millióne pentru espeditîunea din Holstein, vinu pe Austri'a numai 1,570,000, propune mai antâiu a se schimbá resolutîunea camerei in partea a dóu'a sî a se dîce: . . . „sî recomanda regimului a-si modificá politic'a dupa positiunea Austriei in confederatîunea germana.

Priimindu-se acést'a, art. I sa sune apoi asiá:

„Ministeriului de resbelu, afara de ce se cere in legea financiala pentru anulu administrativu 1864, i se deschide unu creditu estraordinariu nehotarîtu, insa numai in mesur'a aceea, incâtu acést'a e de lipsa la spesele matriculare ale confederatîunei germane spre scopuri confederative.“ — Nepriiminda-se acést'a, apoi sa nu se incuviintieze regimului, decâtu numai cei 1,570,000 f. (bravo!)

Dr. Brinz combate mai antâiu assertulu Consiliarului Biegeleben: ca miscarea din Germani'a aru fi politica tendintiósa sî natîunala, sî césta din urma numai intr'atât'a e adeverata, incâtu aici se 'ntalnesce natîunalitatea cu dreptulu. De aceea dênsulu va trece preste tóte sî va illustrá cestiunea numai din punctulu de vedere alu dreptului. Regimulu se baséza pe protocolulu de Londr'a; protocolulu acest'a e incontr'a dreptului, câci pronuncia intregitatea monarchiei danese, fâra de a cautá, ca dreptulu de successiune alu Augustenburg'iloru contrastéza acestei intregitâti. Protocolulu de Londr'a s'au asemenatu aorea sî cu sanctîunea pragmatica din Austri'a, insa fâra dreptu; câci sanct. pragm. s'au incputu de dinlauntru, dela popórele sî tierile austriace, sî apoi numai s'au intrebatu poterile din afara, pecandu cu Schleswig-Holstein'-ulu s'a urmatu tocmai dincontra, premergendu poterea, sî bietulu dreptu remanendu peurma. (Bravo! vivace.) Nu fâra temeiu se crede, ca lini'a de Augustenburg are dreptulu de ereditate sî 'n Schleswig.— Apoi dupace combate pre regimulu cu politic'a lui, carea nu e drépta, sî-lu învinuiesce, ca nu e advocatulu dreptului, ci numai unu felu de mijlocitoriu, pronuncia, ca pânacandu Austri'a erá membru alu confederatunei germane, pâna atunci trebuiá sa-si implinésca datorintiele confederatîunale, totu un'a ori a subscrisu ori n'a subscrisu tractatulu de Londr'a. La tóta 'ntemplarea trebuiá ocupatu mai antâiu Holstein'ulu, apoi dupace s'aru fi aflatu validu dreptulu de successiune alu ducelui de Augustenburg sî 'n Schleswig, incorporarea lui in confederatîune erá unu ce simplu sî usioru. De óre ce insa nu s'a urmatu asiá, trebuie sî dênsulu a se alaturá la votulu de reprobare. Nu ocuparea, ci modulu ocupârci e aceea, ce nu se approbéza, ba din punctu de vedere alu interesseloru austriace trebuie sa se reprobeze, sî inca sa se reprobeze 'n gur'a mare! (Bravo! entusiasticu.)

Siedinti'a se 'nchide la $3\frac{1}{4}$; desbaterea remâne a se continuá 'n siedinti'a 78.

Leopole (Lemberg) in 12|24 Ianuariu 1864.

Prea Onorate D-le Redactoru!

Dîu'a Botezului s'a serbatu in anulu acest'a in Orasiulu Leopole cu mare parada dupa ritulu orientalu, sî anumitu: Magistratulu localu inca de sâmbata inaintea ajunului au facutu pregatiri pela locurile destinate pentru esîrea cu processiunea spre a sfintî ap'a, adeca pentru noi greco-orientalii, cari de sî suntu numai vr'o diece familii in Leopole, insa si-au Capell'a loru propria, in carea se tîne servitiulu ddieescu in limb'a româna, de parochulu asiediatu, par. Ieromonachu Chrisantiu Renieri, sî totu intru acea Capela slujescu sî Capelanii de regimente gr. or., cari se afla aici in garnisóna. Asiá la ordinulu on. Magistratu, s'au adusu diece bradi, cari s'au infiptu in form'a unui cercu, in care cercu s'au pusu la timpulu seu mas'a si o caldare de arama mare pentru apa, facuta anume spre scopulu acel'a; totu la ordinulu Magistratului s'au adusu mai multe care de nasipu, cu care au presaratu drumulu dela Capela pâna la acelu locu, unde este de a se sfintî ap'a. Deci in dîu'a botezului dupa finirea sfintei Liturgii, s'au pusu conductulu in miscare, ce-lu faceau soldati dela Reg. Archiducele Ioseph Nr. 37, cari venisera fâra armatura, sî au ascultatu S. Liturgia sî o Compagnia dela Reg. Archiducele Carolu Ferdinandu Nr. 51 impreuna cu band'a loru, sî asiá au pornitu inainte. Unu soldatu ducea unu prapore, dupa dênsulu toti soldatii fâra armatura in rendu bunu doi cu doi cu capetele descoperite, de sî erá geru mare, sî dupa dênsii $\frac{1}{2}$ Compania înarmati, ear in urm'a loru band'a militara, apoi dupa acestia mai multi soldati, cari duceau in mâni patru sfesnice cu faclii aprinse, dóue lampe, patru icóne, tóte ferecate cu argintu sî suflate cu auru, trei Evangehi ferecate cu argintu sî suflate cu auru, câdelniti'a sî câldarusi'a totu de argintu, apoi preotii slujitori, subscrisulu sî parochulu localu, dupa noi vr'o câti-va officieri, sî cecalalta jumetate de Compania armata sî dupa dênsii poporulu nu numai celu greco-orientalu, dar o mare multîme de poporu de alte confessiuni, cari ne urmau cu evlavia deosebita, pâna la loculu destinatu. Acolo asiediandu-ne amu sfintîtu ap'a; la cetirea Evangeliei

la pomenirea M. Imperatului sî la cantarea: In Iordanu botezandu-te, s'au datu salvele cuviincióse, fiesce care musica au intonatu imnulu poporului austriacu, dupa finirea sfintîrei apei iarasi neamu intorsu la biserica, in rendulu cumu mai susu l'amu insemnatu.

Cu asemenea festivitate stralucita (carea insa cestiunile cele mari ale dîlei nu ne permitu a o reproduce, precumu nici ceste de mai nainte nu le comunicaramu in lungitatea loru originala. Red.) se seversî santîrea apei sî din partea bisericei greco-catolice — a Rusîloru uniti, — cari mersera la biseric'a numita „Walaska.“ Apoi incheia corespundintele asiá:

Aceste mai susu scrise nu le scriu, D-le Redactoru! pentru altceva sî nu Ti-asiu face superare rogandute, cá sa le dai locu in multu pretiuitulu nostru Jurnalu „Telegrafulu Romanu“ de câtu numai pentru aceea, cá sa scia parintii, fratii, surorile sî alte rudenii ale soldatiloru, cari se afla in tieri straine, ca densii sí pe aici se 'ndulcescu sî se bucura de slujbe ddieesci, cá sî acasa, ba póte ca unii sî mai multu. Ioann Dumbrava m. p.

Capelanu Castr. gr. or.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Demnu de imitatu.) Br. Nicolau Mustatia din Bucovin'a, care sustîne dintr'alu seu trei studinti seraci, au aflatu unu rivalu zelosu in nobil'a familia Stirc'a totu de acolo, carea a luatu asupra-si intretînerea a patru tineri scolari, si anume a duoru gimnasisti, a unui scolaru din reale si a unui'a din norma. — (Buc.)

(Populatiunea Romei.) Dupa cea din urma numerare Rom'a are 201,161 locuitori. Intre acestia suntu 1894 preoti lumesci, si adica 34 Cardinali, 36 Episcopi, 1457 preoti si clerici, 367 seminaristi; calugari 2569, calugaritie 2031; starea preotiésca dar preste totu 6494 suflete. Soldati mai are Pap'a 5175; necatolici traiescu in Rom'a 311, Iudei 4490. — Afara de Petropolea Rom'a e singur'a cetate, unde dupa numerarea din urma suntu mai putîne nasceri decâtu morti; acelea adica 5323, acestea 5742. —

Balulu Reuniunei femeiloru române din Brasiovu, serbatu domineca in 12|24 Ianuariu, a fostu fórte frequentu sî stralucitu. Resultatulu lui, ceeace este capulu lucrului, inca nu-lu cunóscemu.

Academi'a ungara de sciintie a numitu pre istoriculu moravu Beda Dudik si pre istoriculu francesu Adolf Thiers membrii ai sectîunei sele istorice. Asemenea pre dr. de medicina din Pest'a Iosifu Rozsay membru alu sectîunei naturalistice. Casulu din urma e de'nsemnatu mai cu séma pentru aceea, câci Rozsay e celu d'antâiu Evreu, intratu in academi'a ungara.

Cititorii de jurnale romanesci in comitatulu Hunedórei, dupa o corespundinlia a „Concordiei“, in semestrulu II. 1863 se classifica asiá: „Tel. Rom.“ lu ceteau Preoti gr. cat. nici unulu, Preoti gr. or. 25, Amploiati 10, cetatieni 14, femei nici un'a, cu totulu 49: „Gaz. Trans.“ Preoti gr. cat. 11. Preoti gr or. 2, amploiati 3, cetatieni 5, cu totulu 21; „Concordi'a“ Preoti gr. cat. 2, gr. or. 1, ampl. 1, cet. 2; cu totulu 6; „Auror'a rom“ preoti gr. cat. 1, gr. or. 2, ampl. 6, cet. 1, femei 11, cu totulu 21, „Umoristulu“ ampl. 2, cu totulu 2. Summ'a summarum dar in celu mai mare comitatu din Transsilvani'a mergeau numai 99 esemplarie din tóte foile romanesci. Cei mai multi cititori suntu preotii greco-orientali (30), cei mai putîni firesce femeile (11.) —

(Noduin papura.) Dreptu tristu esemplu, pâna unde merge patim'a partideloru in Romani'a, sî cumu se storcu sî din petrii punete de accusare asupr'a ministriloru, ne da unu corespundinte N. N. alu „Românului“, care dupa ce pune la toti ministrii câte-va intrebâri cá la copiii de scóla la esamine, vine pe urma sî la d. Papiu, ministrulu de justitia, sî-lu intréba, ca pentruce pe medaliele, ce suntu a se portá la peptu de membrii curtii de Casatîune, s'au regulatu a se inserie, „membru curtii de Casatîune a principateloru-unite,“ sî nu „membru curtii de Casatîune a Romaniei?“ póte ca se teme ca acést'a va fi reu privita la Beciu?“ — Ce pedanteria! Ce ticalosîa! Ce lucru nedemnu de ómeni seriosi! —

„Buciumulu“, care 'ncepuse din 1 Ian. a calculá dupa calendariulu nou gregorianu, s'a re'ntorsu la celu vechiu, pânacandu celu nou nu va fi adoptatu de poterea statului.

(Corabiare pesubtu apa.) Ómenii nu se mai multiamescu a umblá pe uscatu sî pe apa, ci cérca a ocupá sî terenele paseriloru sî ale pesciloru. Unu esemplu raru de aeronautica aduseramu in anulu trecutu in calatori'a prin aeru a Francesului Nadar; acumu unu Sponiolu au inventatu o naia, ce plutesce pe subtu apa sî póte merge pâna 'n afundîme de 2000 urme sub luciulu mârei. Inventatorulu a facutu calatoriele sele cele periculóse de vr'o 50 ori, si totdeun'a i-au succesu. Se dîce, c'aru fi adusu din aduncime multe lucruri minunate, de care ómenii pân'acumu nici idea n'au avutu. — Ce urmâri maretie va avé acésta inventîune, se póte precalculá.

(Statistica sióda.) Auditati, cinstiti cititori! ca 'n Romani'a suntu dóue pârti Bulgari, sî numai un'a Românî? Din o corespundintia a „Concordiei“ se vede, ca acésta descoperire a fostu reservata statisticului magiaru Dozsa Dani. Onóre sciintiei!

Comunicatîunea intre Romani'a sî Ungari'a, dupa aretarea „Concordiei“ avû pe anulu 1863. urmatórele resultate. Din Ungari'a calatorira in Romani'a in anulu 1863. 4813. capi de familia cu 2939 familisti; summ'a celoru intrati in anulu 1863. cu 2293 e mai mare decâtu a celoru intrati in anulu 1862. (!)

(Salvare de onóre.) La dorinti'a espressa in Conc. Nr. 5 a d. Florea Popeanu, notaru comunalu in Colnicu, reproducemu sî noi rogarea dênsului câtra toti, cu cari au statu in referintie, a-i dá adeverintie private ori publice despre portarea morala sî politica; câci i este amenintiata onórea prin nisce intrige. —

Câniiprin Sabiiu iar s'au immultîtu cá 'n Constantinopole sî ataca pre ómenii dîu'a pe strade. Ce póte fi caus'a, de suntu in Sabiiu atâti'a câni liberi?!

Principatele române unite.

In Romani'a totu lupte de partide„— prin aceste cuvinte simple amu zugravitu, credemu, tóta starea tierei vecine Principele stə intre partide cá unu carmaciu pe tempulu celei mai mari furtuni, indreptandu vasulu candu in drépt'a candu in stâng'a, candu intetîndu-lu candu oprindu-lu, sî cu tóte acestea d'abiá numai esoperandu, cá sa nu-i tréca valurile preste capu séu cá sa nu intre ap'a prin padimentu in corabia. Ministeriulu cá totalitate, vedemu cu intristare, nu afla sprijinulu ce 'n adeveru l'aru meritá; conflictele cu Camer'a se arata la tóta ocasiunea; intrebârile cele seci sî pedantice, imputârile, suspiciunârile ministriloru suntu fàra capetu sî pare ca se tînu de mod'a dîlei; chiaru sî intre Domnu sî ministeriu si-vêra intrig'a nritulu seu capu de idra, cá astfelu incurcatur'a sa devina nedeslegabila. Domnitorulu de multu a cunoscutu aceste rele tóte sî a cugetatu a le stirpí cu o lovitura de statu, voindu a proclamá dictatur'a, sî astfelu a stringe in mân'a sea, pe câtiva ani, frênele domniei; dar poterile mari n'au incuviintiatu acestu planu, — singurulu dupa parerea nóstra, care aru poté vindecá radicalminte ranele ccle invechite ale Romaniei.

Cu tóte insa ca Domnitorulu acésta lovitura n'o poteá face din propri'a sea auctoritate, totusi partid'a conservativa, séu mai bine dîcendu retrograda-boierésca, precum sî cea ultraliberala, séu mai bine dîcendu demagogo-revolutîunara, aliata cu ea, scoteau tîpete necurmate de spaima sî gróza. Pericululu pentru ambele de asta data au sî trecutu; câci iu loculu dictaturei s'a pusu unu altu proiectu, care-lu comunicacamu sî noi in nr. 5 alu acestui diuariu; proiectulu adica alu unui tribunalu din partea poteriloru ce au subscrisu tractatulu de Parisu, care sa judece causele interne sî esterne ale tierei. Cine aru fi crediutu insa, ca totu partidele de susu sî la acesta faima voru scóte tîpetele loru: ca li se vinde tiér'a, ca se lasa câmpu liberu strainiloru d'a se amestecá in afacerile tierei, ca se 'ngenunchia inaintea strainiloru s. a. s. a.! In adeveru, nu suntemu in stare a pricepe cursulu ideiloru acestei partide. Dictatur'a nu-i place, amesteculu strainu nu-i place; sprijinirea guvernului inca nu-i place! Apoi este o partida guvernamentala, carea insa nu potemu scí, câtu e de mare sî de tare; spre nefericirea Romaniei ni se pare ca aceea e mica inca sî fâra potere.

Partid'a democratica, ea cérca a apropiá pre poporulu de Domnitoru sî viceversa; trebuie insa sa ne manifestâmu mirarea, cum acésta partida, declamandu necurmatu de tronulu Romaniei, de alesulu Romaniei, trece cu vederea, ca intre Domnu sî poporu stau dóue corpuri, dintre cari pe unulu celu putînu trebuie sa se póta razimá Domnitorulu; sî aceste dóue corpuri suntu: ministeriulu sî camer'a. Acésta partida insa, degradandu Camer'a pâna la estremu sî prin acést'a firesce esacerbandu-o asupr'a sea, nu se multiamesce cu atât'a, ci degradéza sî pre ministeriu intr'unu modu ne'ndatinatu in vr'unu statu regulatu, civilisatu; sî astfelu ea singura surpa piedestalulu, pe care voiesce a 'naltiá glori'a Romaniei.

Astfelu stau lucrurile in Romani'a. Adeveratu ca e periculosu, a deschide strainiloru sî numai o usîtia in trebile tierei, câci din usîtia se face usia, sî din usia pórta, in fine pórt'a lasa a intrá cu carulu intrigele, interessele, inimiciele straine, care ne arata in esemplulu Poloniei unu tablou destulu de infricosiatu pentru tóte vécurile. De aceea sî credemu, ca guvernulu romanescu va remonstá pâna la ultim'a necesitate acestu ajutoriu dubiu alu Europei, care, déca fratii de dincolo s'aru uní numai pe unu momentu— pentru inviia-

rea patriei,— aru deveni nu numai de prisosu, dar chiaru cu nepotintia. —

Dupa aceste prospecte generale impartasîmu sî câte-va date speciale din cele ce se 'ntempla in tiéra sî cu tiér'a.

„Gazetei de Triestu“ se scrie din Bucuresci, ca siefulu missiunei militare francese aru fi adusu la cunoscinti'a Principelui, ca pe primavéra póte contá la o garda natîunala de 100,000 sî la o trupa regulara sî gat'a de bataia de 50,000 fetiori. In Romani'a mica se dîce ca se concentréza trupe, sî ca alianti'a ofensiva sî defensiva intre Principele Cuz'a sî Principele Michailu din Serbi'a s'a 'ncheiatu definitivu. Cestu din urma s'aru fi oblegatu, a dá pentru operatîuni ofensive 60,000 feciori pedestrime sî 10,000 calarime. (Aru fi cam multu din partea Serbiei. Red.)

„Buciumulu“ continua a luptá pentru votulu universalu sî pentru armarea tierei, sî celelalte foi contrarie lui continua a combate aceste lupte atâtu cu seriositatea, (Conventîunea, „Românulu“), câtu sî cu satir'a (Nichipercea). Totu Buciumulu ne spune, ca 'n 13|25 Ianuariu si-au primitu armele poporulu din districtulu Ilfovului. Sa fia fostu maretiu aspectulu Românîloru de tóta starea sî vêrst'a armati, in frunte prefectulu Calimanu, defilandu pe stratele Bucurescîioru.

In privinti'a Calendariului sa se fia declaratu Archiiereii români, ca schimbarea Calendariului este o cestiune de religiune. (Relata referimus ; câci nu potemu crede, ca P. SS. Loru sa fia pronunciatu ide'a in acesti termini. In ritu, in obiceiurile bisericei, in tipicu schimbarea calendariului, dupacum dîserâmu sî mai nainte, va produce schimbâri adunci; dar acestea inca nu suntu religiunea.)

Imprumutulu de 50 millióne pentru despagubirea calugariloru greci s. a. s'a votatu de Camera cu mare maioritate.— Colectele pentru cumperarea de tunuri se continua.

Prospectu politicu.

Deputatîunea Nemtitoru din Schleswig-Holstein la intórcerea ei dia Monacu au lasatu urmatoriulu placatu: Adunca multiamita Maiestatei Sele regelui vostru sî protectorelui dreptului nostru; multiamita profunda vóue tuturoru pentru fidelea vóstra amóre ; increderea in voi ne comite in patri'a nóstra.— Din Kopenhagen se scrie, ca suntu desbateri serióse asupr'a politicei de fatia a Daniloru. Speranti'a erá mare in tóta Germani'a, ca regimulu va fi mai moderatu, sî vedienduse strimtoratu va face concestiuni confederatîunei. Respunsulu ministrului Monrad insa in camer'a din Kapenhagen, datu in urm'a unei interpelatîuni, arata, ca Danii cu cea mai mare perseverantia se tînu cu unitatea statului. E naturala dar, sî prin urmare credibila scirea, ca Danii se intarescu cu energia in Danewirk, unde pe fia care dî suntu ocupati cate 5-6000 de fetiori de facerea fortificatiuniloru. Tempulu celu caldu le inspira curagiu nou. Generalulu loru supremu dc Mez'a se fia dîsu, ca densulu nu póte tienea mai multu de 6 dîle fortarétia Danewirk, dara inimiculu aru sî perde atunci pe tóta dîu'a 5000 de fetiori. Miscari mari de trupe asiá incâtu nu scimu ór'a candu vomu audî, ca au cursu sânge, séu, ca s'au mai compusu vre'unu protocolu!

Franci'a e ocupata in launtru. Partitele opositîunali folosescu tóte ocasiunile spre a-si manifestá nemultiumirea cu procederea regimului. Renumitulu oratoru Thiers au vorbitu in un'a din siedintiele din urma in caus'a Messicului, carea o au trasu la o critica stricta atâtu din punctu de vedere politicu, câtu sî finantîalu. La acésta agressiune au respunsu ministrulu de statu Rouher in termini scurti, espunendu ca regimulu nu póte sa se lasse in pertractâri cu Iuarez celu invinsu nici cu Almonte celu fâra de nici o influintia in tiéra. „Pays“ afla din Messicu, ca generalulu Bazaine au emisu o prochiamatîune in provinciele ocupate de Fracesi, prin care proclamatîune suntu provocate tóte municipalitatîle messicane a alege pre Archiducele Maximilianu de imperatu. Din alta parte se aude, ca Iuarez este batutu sî alungatu.

Din London se telegraféza, ca dupa Daily News 20, pâna in 30,000 de fetiori suntu gat'a de resboiu. Acesti'a voru sî plecá indata ce Dani'a va fi calcata de trupele nemtiesci. Dupa „Morning Post“ sî comandantulu pentru corpulu de espeditîune la Kopenhagen e dejá denumitu.

Din Constantinopole se scrie, ca nu se voru concentrá trupe la Ruseiucu dupa cumu se audiá. Cu tóte acestea ni se spune, ca in despartiamentulu militariu sî marinariu domnesce o activitate mare. Asemenea se afirméza, ca fortificatiunile dela Dunare ocupa atentîunea portiei.

Despre principele Serbiei se vorbesce, ca aru avea de cugetu a adoptá de erede pe principele Montenegrului, in casu candu elu nu aru avea vreunu fiiu.

In Poloni'a lupt'a au fostu numai suspensa. Guvernulu natîunalu secretu provóca prin ordinatîunea sea din 22 Ianuariu n. pre ómenii sei a apucá armele in mâni cu prim'a Februariu n., de óre ce campania de iana ce termina cu acea dî. Dupa sciri demne de credintia, dîcu unele dîuarie, se scie de siguru, ca guvernulu natîunalu polonu au facutu provisiuni mari de pânuri pentru uniforme. Se speréza, ca rescolarea vá sa ia demensiuni mai mari, cá inainte de acést'a, de óre ce acumu sî poporulu de rendu se arata mai simtîtoriu pentru caus'a natîunala decâtu s'au intemplatu pâna acumu.

Mai nou.

Dupa o dep. tel. a „Herm. Ztg.“ etc. desbaterea pentru cele 10 millióne e 'ncheiata sî propunerea comitetului — refusarea loru — priimita, dincontra resolutîunea nepriimita.— In Svedi'a turburare mare ; pentruca Regele va sa conchiame Camer'a pentru votarea de bani pentru resboiu, ear ministeriulu sî poporulu cere pacea.— Danesii, dupa câte-va puscaturi nevatematóre s'au retrasu dela Rendsburg, sî au intratu Austriacii in 1 Ianuariu nou diminéti'a la 7½ óre.— Generalulu Wrangel a provocatu pre Beza, sa desierteze Schleswig-ulu ; dupa acést'a mai urméza unu ultimatu câtra Dani'a, sî apoi — sortîle de feru!

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februariu 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pâna la **47 f.**

O sórte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.
3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „
7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comissiuni sa binevoiésca a se tramite câtu mai curendu pelânga alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu **franco** sortîle, precum sî dupa sortîre list'a.

Negotiulu dc banca sî de cambie:
L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

Mai adaugu, ca 'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.

Nr. 74—2

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 21 Ian. (2 Febr. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ de midilocu „	1	33
„ de códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a in 22 Ian. (3 Febr.) 1864.

Metalicele 5%	71	Actile de creditu	176
Imprumulu nat. 5%	79 70	Argintulu	121 25
Actile de banca	772	Galbinulu	5 80

☞ **DD. abonanti vechi suntu rogati, a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma.**

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 8. ANULU XII.

Sabiiu, in 26 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 millióne.)

Cas'a ablegatîloru continuà in 17/29 Ian., siedinti'a 78. desbaterea asupr'a creditului de 10 millióne f. Nu vomu ostení luarea aminte a cetitoriloru nostri cu insîrarea multeloru cuventâri stralucite, cari s'au rostitu sî 'n acésta siedintia cá sî 'n cea de mai nainte; ci vomu estrage din ele chiaru numai essinti'a. Celu d'antâiu vorbitoriu estre Cont. V r i n t s, care aperandu politic'a ministeriului in caus'a germano-danesa, precumu sî legalitatea protocolului de Londr'a, incheia cu provocarea: de a nu slabí, ci mai vertosu de a sprijiní pre ministeriulu, sî asiá e i n c o n t r ' a propunerei comitetului. R e c h b a u e r combate mai antâiu politic'a acést'a cá un'a periculósa, nefericita sî funesta pentru interesele Austriei; pentruca Austri'a in alianti'a sea cu Prussi'a nu esecuteza hotaririle confederatîunei germane, ai cârei membri suntu sî a cârei competintia o-au recunoscutu sî ele, aducendu innaintea eii propunerile sele, ci lucreaza singure de sine. Austri'a s'a desbinatu de poporulu germanu cu totulu. Sî ce va poporulu germanu ? Va sa urmeze indegetarea ceriului insusi, sî morindu lini'a regésca din Dani'a, va a sprijiní ducatele intru recastigarea independintiei loru. Lipindu-se Austri'a de protocolulu de Londr'a, si-a perdutu razimulu celu mai de frunte, adica pre poporulu germanu: ceea ce se vede de ajunsu de acolo, ca prin Germani'a cerculéza provocatîuni de a nu luá parte la imprumutulu, ce va sa-lu faca Austri'a.—Miscârile din Germani'a se caracteriséza cá revolutîunarie; dar déca acelea, la cari iau parte cei mai bravi barbati ai Germaniei: Dalwigk, Beust, Pfordten, regii din Bavari'a sî Saxoni'a s. a., suntu revolutîunarie, apoi sî dênsulu va sa fia revolutîunariu! — Dar chiaru sî positîunea sea de potere mare, carea cá atare e legata de Germani'a, si-o perde Austri'a prin procederea sea, sî 'n loculu eii castiga amici'a cea dubia a ministrului Bismarck sî unu resboiu neevitabilu, care nu-i va aduce folosu nici eii, sî nu va folosí nici ducateloru, pentru care dîce ca se intrepune. De aceea dar trebuie sa se alature sî dênsulu la resolutîune, de sî aru fi doritu, cá aceea sa aiba o forma mai marcata; sî acést'a trebuie sa o faca sî camer'a cu atât'a mai vertosu, cá sa véda pe fatia sî regimulu sî poporulu, de ce parere suntemu, ca adica reprobâmu cu energia politic'a urmata de regimu pâna acumu „Se póte, dîce 'n fine, ba e sî probabilu, ca minsteriulu nostru, cá sî alu domnului de Bismark, va nesocotí enunciarea representantiei poporului, — sa fia! noi n'avemu poterea a o schimbá acést'a; dar déca cea mai sânta causa iar se va lasá sa peara de micimea de sufletu a diplomatîei, apoi s a p ó r t e r e s p u n d e r e a a c e i b a r b a t i, c a r i s u n t u s u r d i p e n t r u v o c i l e d r e p t u l u i s î a l e p o p ó r e l o r u, sî se tînu numai de devis'a: Poterea e dreptulu. Istori'a va judecá apoi intre noi sî intre acei barbati, sî nu 'ncape 'ndoiéla, in a cui favóre va esî sentinti'a eii.“ (Acclamatîuni.) Br. T i n t i pune la loculu d'antâiu politica, sî nu dreptulu; deaceea apoi afla a fi nefolositóre resolutîunea proiectata, sî dupa ce cearca a o combate cu aceea, ca a decide asupr'a resboiului sî a pacei este unu dreptu necontestatu alu corónei, aduce unu altu proiectu, sprijinitu de 80 ablegati (va sa dîca de maioritatea absoluta. Red), proiectulu adeca, cá

de órece acea resolutiune combate politic'a ministeriului, fâra de a aretá alt'a mai buna, sî

de óre ce ea nu mai póte impedecá actiunea Austriei, candu stégurile eii fâlfaie lânga Eider, in fine

de óre ce se ascépta, ca regimulu va pastrá cu scumpatate interesele Austriei, interesele confederatîunei germane sî interesele ducateloru Schleswig sî Holstein:

cas'a sa decida, a t r e c e p r e s t e r e s o l u t î u n e a p r o i e c t a t a l a o r d i n e a d î l e i. Propunerea acést'a, carea se 'mputa a o fi castigatu Br. Tinti pe cale nu tocmai onesta, intr'adeveru e sprijinita de 80 membri; dintre Ardeleni au subscris'o: Bolog'a, Alduleanu, Friedenfels, Lemény, Baritiu, Bohatielu, Trauschenfels, Groisz, Eranosz, Reichenstein, Moldovanu, Cipariu, — va sa dîca mai toti.

Amu dîsu mai susu, ca proiectulu lui Tinti, fiindu subscrisu de 80 membri, cari suntu majoritatea din cas'a ablegatîloru, erá cá sî priimitu; câci se 'ntielege de sine, ca ori care membru, subscriindu odata propunerea, la desbaterea asupr'a eii nu vá vorbí in contra-i. Cu tóte acestea K u r a n d a ia cuventulu, pentru de a combate cu arme fórte agere propunerea lui Tinti. Totu poporulu austriacu se 'ntréba cu mirare, ca pentru ce interese se 'neurca Austri'a intr'unu resboiu; sî in astfeliu de momente cumu póte cutezá cine vá a asceptá dela representanti'a imperiului, cá sa lasa la o parte acésta afacere sî sa tréca la alte celea. „Precumu sunteti Domniavóstra, Domniloru, petrunsi de demnitatea acestei adunâri, nu poteti priimí nici decâtu acésta propunere.“ (Presiedintele reprobéza aceste cuvinte, sî) Kuranda continua a aperá resolutiunea, a aretá, câtu de multu au gresîtu Austri'a aliandu-se cu Prussi'a, pe candu aru fi potutu merge pe o cale cu celelalte staturi germane; câci cine scie, nu vomu avé mâne poimane altu resboiu, pentru care ne voru trebuí aliati, sî nu vomu avé de unde-i luá. In Austri'a n'a-vemu pace, ci numai unu armistitiu. Sî candu va venî apoi la resboiu, noi vomu fi singuri sî debili; câci din espeditîunea dela Schleswig va trage póte Prussi'a ce va folosu, dar Austri'a de siguru numai slabiciune. De aceea, dîce, elu va aperá sî va sustiné resolutîunea cu tóta poterea; e a r a c e i a, c a r i v o r u s a t r é c a c u u s i u r i n t i a p r e s t e r e s o l u t î u n e, a c e i a v o r u a b d i c a t î u n e a p a r l a m e n t u l u i, v o r u a - i l e g á g u r ' a, s î l a a c t u l u a c e s t ' a d e n s u l u i n v e c i s î ' n p u r u r e a n u v á d á c o n c u r s u l u s e u. (Applause.) — P r a t o b e v e r a crede, ca in staturi constitutîunale d e c i d e r e a a s u p r ' a r e s b o i u l u i s î a p â c e i e s t e u n u d r e p t u a l u c o r ó n e i, sî ca prin resolutîune se face stricare constitutîunalismului; de aceea cá sa nu ia asupra-si responsabilitatea pentru urmârile resolutîunei, e i n c o n t r ' a eii. — Dupa elu vorbesce S k e n e, reprobandu sî dênsulu politic'a Austriei, carea pe candu erá pe calea cea mai buna de a se popularisá in Germani'a, pe atunci se aliéza cu Prussi'a lui Bismarck, — o aliantia, prin carea se teme — ca se va discreditá numele austriacu. Opiniunea publica au condamnatu procederea regimului; sî dênsulu crede, ca Austri'a aveá numai un'a politica, adica de a tiné strinsu de confederatîunea germana. Regimulu insa a fostu de alta parere, hotarindu invasiunea in Schleswig sî apoi motivandu-o cu onórea sî poterea imperiului, pecandu acestea suntu namai vorbe, care traducendu-se in limb'a cea adeverata, insemnéza „vanitate“ sî „ingamfare“. (P r e s i e d i n t e l e - l u róga a lasá la o parte acesti termini personali; S k e n e: Déca nu e iertatu aici a vorbí liberu sî a-si spune cu franchetia opiniunea, voiu siedé josu sî voiu tacé de totu.) Onórea insa a unui regimu se cuprinde numai intru aceea, cá sa guberneze bine, sî onórea tierei numai intru aceea, ca cetatienii suntu mândrii sî multiamiti, a se tiné de acestu statu. Câtu pentru asiá numit'a potere, elu crede, ca acestui titlu avemu de a multiamí mai multu de jumetate datoriele nóstre de statu. (Fórte adeveratu! Red.) Pentru de a castigá o potere paruta, o-amu sacrificatu cea adeverata; câci p o t e r e a c e a a d e v e r a t a s e c u p r i n d e

intari'a cea din launtru, sî aceea destulu de adeseori s'a risipitu. Ministeriulu dîce, c'a 'nceputu resboiulu, pentruca se temeá de unu resboiu generalu; ast'a e, cá candu cineva de fric'a mortii si-aru luá viéti'a. (Ilaritate.) Regimulu n'a tînutu séma, ca tierile ascépta drumuri de feru, ca riurile stau neregulate, ca porturile se umplu de nesipu, ca tóte intreprinderile, cari aru fi sa urce bunastarea loru, zacu balta. Regimulu n'a cugetatu destulu la acestea, ci absorbindu nu numai summele adunate din imperiu, ci sî altele colosale din strainatate, le-au intrebuintiatu spre scopuri nefructifere: o astfelu de politica duce la bancherotulu statului!— Dar caus'a mai are inca o parte: se dîce adica, ca a portá resboiu sî a 'ncheiá pace, e o prerogativa a Corónei. Dar panacandu e adunatu senatulu imp., nu e iertatu a se espensá (cheltuí) bani nevotati; acést'a insa acum se face 'n tóte dîlele, sî e contrariu constitutîunei. Se va dîce: ca pentru ce atât'a alarma, câci banii acum suntu dati odata sî nu se mai re'ntorcu? Insa tocmai incontr'a acestei sisteme a fapteloru complinite dênsulu trebuie sa protesteze, câci in fine s'aru face complice (impreuna vinovata) sî Camer'a de tóte retacirile regímului, sî câci se teme, ca prin acést'a iar amu dá mân'a la o forma nóua de absolutismu, mai periculosu decâtu celu vechiu. Elu mai bucurosu se lipsesce de constitutîune, decâtu sa aiba o constitutîune paruta; (Voci in stâng'a: Bravo! Fórte bine!) câci acést'a aru subminá cea din urma credintia in venitorlulu Austriei. De aceea, de sî i-ar fi mai placutu o declaratîune mai scurta sî mai apesata: „ca camer'a unu resboiu aggressivu lu privesce cá neconvenibilu cu interessele imperiului", totusi, cá sa nu dea ansa la impartîrea voturiloru, votéza pentru resolutîune. Contele Hartig apera politic'a regimului cá un'a corecta— de nevoia, alegendu din dóue rele celu mai micu sî e 'ncontr'a resolutîunei. (Bravo! in centru).

Totu camu aceleasi pareri cá Skene le desfasiura Schindler; dar cuventulu lui e sî mai energiosu, sî mai petrundiatoriu. La 'nceputulu sessiunei, dîce elu, popórele austriace erau pline de asceptare la senatulu imperialu, sperandu ca se voru aduce o multîme de proiecte de legi necessarie. Dar in locu de proiectele de legi privitóre la desvoltarea constitutîunalismului se asternura casei bugetu, contributîuni, imprumuturi sî unu numeru frumosu de credituri suppletorie. Unulu din acestea e la ordinea dîlei sî astadi. La acestea se mai adause inca accea, ca din partea unoru locuri competinti s'a vediutu aperandu-se mai multu constitutîunalismulu celu parutu, decâtu celu adeveratu. De aceea au inceputu a se suná despre tendintie prussesci (re'ntórcerea la absolutismu. Red.); sî popórele dincolo de Laith'a, in locu de a ne 'ntinde mân'a, au inceputu a se descuragiá sî mai tare sî cu atât'a mai vertosu a-si imbratîsiá constitutîunile cele vechi, cari, afara de alte pâturi ale poporului, le mai apera sî baronii sî preotîmea inalta. Acésta parere trebuie sa se nasca, audîndu-se cumu din partea ministeriului se condamna liberalismulu, cumu se facu casei invinuiri, ca ea va sa atace drepturile inviolabile ale Domnitorului; cumu cas'a, ne'ncuviintiandu speculatîunile cele grase ale cutâroru religiosi, fu acusata ca va unu statu fâra Domnedieu; cumu se 'nvinui cas'a ca uresce christianismulu, sî cumu se pretinse, cá nobilimea imperiului isa se armeze din crescetu pâna 'n tâlpi, pentru de a plecá la lupta, firesce numai pe câmpulu moralu, asupr'a casei. (Applausu, ilaritate.) La tóte acestea ministeriulu n'au avutu ce respunde, sî tocmai in starea acést'a ia de subsuóra pre cabinetulu din Berlinu, ce se afla pe calea câtra reactîune, sî se 'ncurca 'ntr'unu resboiu nefolositoriu. Sî acést'a se face tocmai intr'unu tempu, candu erá mai mare trebuinti'a de a desvoltá libertatea sî bunastarea materiala a patriei. Constitutîunalismulu tineru se uita cu 'ngrijire la sabi'a cea scósa, carea avendu dóue taisie póte lovi sî pre inimiculu, dar sî pre amiculu Austri'a a mai avutu odata germinii unei constitutîuni, din carea se radicà la cârm'a statului unu omu mare din sînulu poporului. Acest'a a 'nceputu a creá burocratia sî a pregatí centralisttîmea statului; dar candu se parea ca e gat'a sî ca va sa sbóre in templulu gloriei, sborà in — capel'a nunciaturei papale (Concordatulu. Red.) (Ilaritate, applausu.) Dar resboiulu, care-lu inaltiase, lu sî surpà la pamentu, sî trebuí sa putrediésca multi soldati austriaci in pamentulu Italiei, pentrucá sa resara unu tempu nou frumosu. De accea cu spaima vede desfasiurandu-se iara steagulu resboiului. — Apoi ventura 'ntrebarea, ca cine din Europ'a va in acestu momentu resbelulu? sî afla ca nimenea, afara de cei ce voru a cucerí. Cu ce bucuria s'aru fi priimitu din partea imperiului in loculu acestui resboiu impacarea cu Ungari'a, incetarea burocratîei sî altele de felulu acest'a! Insa ministeriulu cu cestiunile acestea nu se mai clatì din locu, sî acumu pare-ca va a-si denegá sî principiele. (Ilaritate. Fórte bine!) Cu câtu insa a fostu mai tardîu ministeriulu cu acele legi, cu atât'a mai multu s'a grabitu cu 'nceperea resboiului. S'au audîtu destulu de adeseori in cas'a acést'a vaietele din seracele provincie, care de siguru nu voru approbá mergerea in resboiu, prin urmare nici representantii loru nu voru poté fi incontr'a resolutîunei; (Se vede din nefericire, ca totusi au potutu fi incontr'a eii. Red.) câci resolutîunea va pacea. Cestiunea contumatiei cu Germani'a e 'n periculu de a se sfarmá, sî capitalulu sî industri'a Austriei a se ruiná. Adeveratu, ca pe culmele cele stralucite ale diplomatiei odichnesce privirea numai la fericirile vietiei, sî lesne se póte 'ntemplá ministrului afaceriloru din afara, cá privindu numai la svedîle principiloru, sa-si uite vr'odata de pânea poporului *) (Bravo! Bravo!) E o 'ntemplare batatóre la ochi, ca 'n momentulu, in care se 'ndicsuira cassele de resboiu, sosì sî in 'Ungari'a scirea, ca ajutórele 'ncuviintiate nu mai curgu. Cas'a a luatu asupra-si, a regulá economi'a statului, sî acum eata resboiulu. Eata o gacitura negacita! Dênsulu e convinsu, ca nimenea din Camera nu va sa puna regimului cutîtulu la gâtu; dar crede, ca nici regimulu nu o face acést'a fatia cu Camer'a, nici chiaru pentru aceea, câci are lipsa de ea, cása-i mai mijlocésca câte odata câte o trebusióra de bani. (Ilaritate duratóre.) — Dupa accea trecendu la alianti'a intre Austri'a sî Prussi'a, dîce ca Prussi'a e cea mai catranita inimica a Austriei. Se dîce, ca 'n Germani'a mirósa a revolutîune; intre acesti revolutîunari se numera, intre altii, sî regele din Bavari'a, care scie traí atâtu de bine in pace cu poporulu seu. (Fórte bine! Bravo!) Acesti'a sunta revolutîunarii, cari voru sa eurpe tóte drepturile; dincontra in cabinetulu din Berlinu se lucrá la fericirea Germaniei; (Ilaritate viua), acolo se 'ncérca formarea statului de dreptu; (Ilaritate duratóre) acolo se respectéza pacea lumei dupa renumitulu principiu: „Lasa-mi ce-i alu meu, sî da-mi ce-i alu teu!" (Ilaritate).— Se dîce mai departe, ca noi mergemu pe o cale cu Prussi'a, cá sa-i potemu strigá: Ho! candu vomu vedé ca merge prea departe. E reu insa a merge cu cine-va, in care n'ai incredere sî care, inca n'are incredere in tine (Ilaritate); dar de nu va stá Prussi'a, candu i vomu strigá noi: Ho?! (Ilaritate), atunci apoi eata ca intre Elb'a sî Eider'a voru stá trei armate: cea austriaca, cea prussa, cea confederativa fatia 'n fatia un'a cu alt'a.— Camer'a e gat'a a votá, unde se cere spre scopuri confederative, dar mai departe nu. In fine combate acea maxima, ca, de óre ce stégurile suntu acum odata desvelite, v tulu Camerei, supplementoriu ori antecipativu, e datu, sî candu e adunatu senatulu imp. de pe la inceputulu actîunei. Unu astfelu de paragrafu nu esista in constitutîune. Insa cele mai neplacute escusâri i suntu acelea, cari striga, ca e 'n periculu constitutîunea. Aru fi reu, candu aru trebuí in totu anulu sa cumperâmu esistinti'a constitutîunei, odata cu 525,000 f., de alta data cu 20,000, de alta data cu 6000, sî iarasi de alta data cu 10 milióne. (Ilaritate viua duratóre.) Este o maniera de a castigá dela Senatulu imperialu totu ce voiesci; sî acésta maniera e: a dîce, ca totulu e 'n periculu! Câci atunci spaim'a invinge sî face blândi pre toti oponentii. — Dupa cele dîse nu va cugetá nimenea, ca elu dora n'aru fi pentru resolutîune.

Totu cu desbaterea asupr'a acestui obiectu se petrece sî siedinti'a 79 din 18|30 Ian. Celu d'antâiu ia cuventulu consiliarulu de locotîuintia Sartori, care firesce aveá sa vorbésca incontr'a resolutîunei; dar vorbesce atâtu de móle, sî cuventulu lui e ascultatu cu interessu asiá de putînu, incâtu nu potemu aflá intr'ênsulu nimicu nou, nedîsu

*) Onóre dlui Schindler! Cuventulu lui e unu echo credinciosu si alu poporului nostru. Red.)

inca pâna acumu de contrarii resolutîunei. — Dupa densulu ia cuventulu Dr. Herbst sî combate punctu de punctu propunerea lui Tinti. Déca resolutîunea dîce prea putînu, apoi cu atât'a mai vertosu trebuiá sa fia priimita sî din partea partidei contrarie; déca e nechiara resolutîunea, nechiara dieu e sî propunerea lui Tinti; déca ea petrece stégurile Austriei pâna pe malulu Eiderei, apoi in adeveru sî resolutîunistii au simpathiele loru acolo, unde e armat'a austriaca. Intrebarea insa e, cumu s'au dusu stégurile la Eider'a? câci altmintrea ori ce politica aru fi buna sî corecta. Apoi trece la aperarea resolutîunei insesi.

Camer'a are dreptulu sî datorinti'a de a desbate cestiunea, sî crede ca trecerea preste resolutîune la ordinea dîlei v a surprinde pre popórele austriace. Sa luâmu la esaminare mai cu séma interesele Austriei, sî apoi vomu aflá, ca ból'a cea chronica a finantieloru nóstre cere pacea interna; acést'a o spune sî Franci'a cea dealtmintrea atâtu de mândra cu poterea sea bellica. Dar sî amenintiata e Austri'a de atâtea pârti, sî cu atât'a mai vertosu dar aru fi trebuitu a se sustiné pacea cu ori ce pretiu onestu. Dar tocmai pentru aceea, candu e amenintiatu imperiulu la médiadî, nu trebuiá tramisa armat'a la médianópte.— Apoi respinge parerea adusa eri (de Cont. Vrints), ca numai aceia potu pricepe politic'a, cari suntu amploiati; câci chiaru sî 'n staturi absolutistice pasiescu monarchii cu vr'unu declaratoriu inaintea popóreloru,— semnu ca acestea inca-si intielegu interessele sî voru sa scie, pentru ce-si oferu sângele sî banii. (Bravo!)— Portarea resboiului. tocmai sa fia fostu cu dreptulu, n'a fostu de lipsa, pentruca n'a cerut'o nimenea. — Onórea Austriei, se dîce, a reclamatu acésta campania; câci nu s'au tînutu stipulatîunile din 1851 sî 1852. Insa acestea atingu nemijlocitu pre Germani'a sî nu pre Austri'a. Pentruce n'au pasîtu cele trei poteri apusene incontr'a Russiei, candu acést'a a reieptatu in modu atâtu de scurtu notele loru?! — S'a dîsu, ca pentru intregitatea monarchiei danese pórta Austri'a resboiulu; dar e siodu a portá cu unu statu resboiu, pentru de a sustiné intregitatea lui; (Itaritate duratóre.) câci atunci mai bine ne-amu impacá cu frumosulu! — S'a dîsu, ca pentru de a localisá resboiulu, a pasîtu Austri'a la mijlocu; insa la acést'a se ceru ó ecare garantii sigure, cari nóue nu ne suntu date. — Apoi illustréza assertulu, ca nu e totu un'a, cu ce statu ne aliâmu, sî 'n fine apera resolutîunea cá fórte moderata sî *b*inecugetata, sî combate procederea acelor'a, cari negatîunea *n*u o voru, ear negatîunea negatîunei o voru, [Ilaritate. Fórte b'ne!] sî sustîne, ca resolutîunea nu e spiritulu criticei negative, ci spiritulu patriotismului. (Bravo! viu.) — Brosche incepe a laudá pre ministrulu Schmerling, sî precumu a votatu pentru cele 525,000 f. din confidintia, asiá sî aici votéza contr'a resolutîunei sî nu va nici decâtu sa atinga pre ministeriulu. (Ilaritate.) — Se cere incheiarea desbaterei prin ablegg. Gross sî Kromer; presiedintele provóca pre oratorii inscrisi a-si alege doi oratori generali, sî dupa o pausa de consultare se alege vorbitoru pentru resolutîune de Kaisersfeld, ear incontr'a eii Dr. Ryger.

Kaisersfeld ia punctu de manecare alipirea Austriei de Germani'a, sî dupace da o deductîune instorica, cumu s'a formatu Austri'a prin concursulu Germaniloru materialu sî spiritualu, trece la politic'a Austri'a dela 1859 pâna 'n dîu'a de astadi, apoi arata starea lucruriloru in Germani'a, Dani'a sî ducatele Schleswig—Holstein; sî ajungendu la resultatulu, ca Austri'a la tóta 'ntemplarea trebnia sa se supuna decisiuniloru Bund-ului, trage la critica fórte agera politic'a ministrului Rechberg cá un'a periculósa pentru interessele sî securitatea Austriei. Pre aperatorii propunerei lui Tinti i provóca a votá incontr'a resolutîunei mai bine decâtu pentru trecerea la ordinea dîlei; ear vêrfulu celu mai ascutîtu alu cuventului e, candu se adreséza câtra Cont. Rechberg, cá déca caus'a acést'a e legata prea strinsu de onórea lui, sa faca locu altui'a; câci Camer'a va platí ce a costatu politic'a lui. (Sensatîune.)- Ryger se declara de nou incontr'a resolutîunei, cá sa nu se dea votu de ne'ncredere regimului, dupace d'abiá de câte-va i s'a datu de incredere, sî cá sa nu îse slabésca poterea ministeriului. — In fine mai ia cuventulu Dr. Giskra cá referinte. Elu combate in cuvinte fórte agere sî energióse assertele lui Tinti, ce cérca a turburá chiaritatea causei, sî anume assertele: ca dreptulu e de 'nsemnetato subordinata— unu assertu, ce astadi antâi'a data s'au auditu in acésta casa sî care sa dea Domnedieu sa nu se mai auda, precum sî assertulu, ca corón'a are dreptulu nemarginitu de a portá resboiu sî a 'ncheiá pace; câci acestea nu suntu decâtu nisce esecutive ale hotarîriloru poteri legislative. — (Va urmá.)

De lânga Ariesiu, Febr. 2. 1864. Tótu amu asceptatu sa vedu, ce va respunde D. Prota din Reginulu sasescu M. C. la provocarea Comitetului juristiloru din Sabiu pentru colect'a facuta inca in 1863.; sî iata candu credému, ca dóra nici va mai respunde, me surprinse Nr. 6. din Tel. Rom., in care vedu, ca numitulu Domnu Protopopu banii culesi i-au administratu juristului Candidu Albini,- sî nu comitetului juristiloru. Dar pre mine acelu respunsu nu me indestulesce, nu, pentruca sî fâra vôia mi vine intrebarea: Facutus'au colect'a pentru juristii din Sabiiu? séu numai pentru juristii din Comitatulu Turdei? séu specifice numai pentru Candidu Albini? De s'a facutu pentru juristii din Sabiiu in genere, atunci D. Prota M. C. de unde a avutu poterea aceea, cá fâra dispusetiunea Comitetului juristiloru sa imparta ajutóre lui Candidu Albini, candu se scie, ca Candidu Albini e nepotu de sora alu Dómnei Protopreotese? de s'a facutu colect'a pentru juristii din Comitatulu Turdei, unde spre acestu scopu se afla unu Comitetu filialu, carele sî pâna acumu cu cunoscentia si-a implinitu detori'a, de ce nu s'au administratu la acelu Comitetu filialu? pentru ca numai in acelu casu erá indreptatîtu numitulu D. Protopopu a dispune cu banii cum a dispusu, candu colect'a s'aru fi facutu numai sî numai pentru Candidu Albini, care de altmintre este unu tineru bunu sî bravu. Mi se spune din partea unoru ómeni din pârtîle Turdei, ca Comitetulu filialu uu este sprijinitu in afacerile sale in pârtîl Reginului din caus'a resistintiei (? Red.) Dlui Prota M. C., sî mi se vedu a fi drepte tóte acelea ce mi s'au spusu, mai alesu ca sî cu asta ocasiune s'au aretatu, ca colect'a nu s'a facutu in spiritu generalu, ci numai in interessulu unui nepotu alu Dlui Prot'a, pre care D-Sea lesne lu poteá ajutá fâra a pretinde ajutoriulu preotîloru sî de altmintrea ingreunati cu multe griji ale vietiei, sî fâra a discreditá spiritulu publicului spre binefaceri. M.

Din Bucovin'a scrie fói'a germana „Bucovin'a“ ca 'n urm'a adressei tramise din partea dietei câtra Maiestatea Sea pentru administratîunea autonóma a fondului religiunariu gr. orientalu s'a facutu intrebare prin Ministeriulu de statu câtra Escellenti'a Sea Episcopulu asupr'a sensului sî cuprinsului acestei autonomii, fiindca regimulu aru fi applecatu a o incuviintiá. (Pecandu incheiaseramu, ne vêni o pretiósa corespundintia din Bucovin'a despre afacerile bisericesci de acolo. O vomu comunicá in nr. urmatoriu. Red.)

Din Ungari'a, din satulu Curtici u (comit. Aradului) ni se scrie pe largu despre „turburârile“ de acolo, amintite sî in nr. 115. 1863. alu T. R. Tóta caus'a, dupa acésta corespundintia, se reduce la aceea, ca poporulu la alegerea judelui comunalu au candidatu la loculu d'antâiu pre Sandru Iuleanu, la alu doilea pre Danila Fauru, la alu treilea pre Ilia Donu; ear D. Comite supremu denumi pre celu de alu doilea sî-lu introduse in comuua prin Judele districtualu, preste voi'a poporului, cu asistintia de 18 gendarmi. La atât'a se reduce tóta tréb'a; se vede insa, ca unele foi avusera interesu de a face din tîntiariu armasariu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Banchetu romanescu in Pest'a.) Junimea româna dela universitatea din Pest'a serbà in sér'a de 24 Ian. unu ospetiu colegialu, care spre onórea eii, lu infrumsetià prin productîuni de musica instrumentala sî vocala, de declamatîuni si de jocuri natîunale. Multiamindu fratîloru din Pest'a pentru onorific'a invitare, ce ne facura si nóue, credemu ca facemu o placere cititoriloru nost i, comunicandu program'a productîuniloru braviloru juni români din capital'a Ungariei. I. „Ouvertura din oper'a Tancred“, esecutata de Ioanne Lemény, Ioanne Siepetianu, Paulu Rotariu, Trifu Gaitia, Dionisiu Poenariu, Ioanne Iancu, Ioanne Porutiu, Samuiln Tolnay si Stefanu Perianu. „Roman'a, dantiu romanescu, esecutatu de susnumitulu orchestru. „Vócea unui orbu“, declamata de V. Popu. „Romantia“, de Meyerbeer, esecutata de orchestru, „Descépta-te Romane“, poesia de A. Muresianu, esecutata de cuartetulu vocale. „Carnevalulu de Bucuresci“ de Lorenzo, esecutatu pre violin'a de Ioane Siepetianu si acompaniatu pre piano-forte de St. Perianu. „Cantulu pecurariului“, esecutatu de orchestru. „Stefanu si Poetulu“, poesia de Bolintinianu, declamata de Ioann Iovitî'a. „Acumu e mediulu noptii“; ari'a din Romani'a, de Constantinu de Saligny, esecutata pre piano-fórte de Stefann Perianu. „Mi-ajunga dîle triste“, esecutatu de cuartetulu vocale. „Romanulu mare“, poesia satirica de Iulianu Grozescu, declamata de autoru.

II. „6-me Air varie“ de C. de Beridt, esecutata pre violina de Ioanne Lemény si acompaniata pre piano-forte de Stefanu Perianu. „Trovatorele“, esecutatu de orchestru. „Omulu frumosu“; poesia de A. Muresianu, declamata de Ioanne Lemény. „Duetu“

de flaute, esecutatu de P. Rotariu si T. Gaitia. „Ardelene si Banatiene“, jocuri romanesci, esecutate de orchestru. „Glasulu Romanului“, poesía de A. Muresianu, declamata de Paulu Draga. „Acumu e mediulu noptii“, cantatu de cuartetulu vocale. „Mersulu lui Mihaiu Eroulu“, esecutatu de orchestru.

Intre pausa se va jocá „Calusieriulu“ si „Batut'a“, dantiuri natiunali. —

(Dara marinimosu.) Bravulu cetatiénu din Pest'a sî zelosulu natiunalistu Ioann Mutovschia donatu Associatiunei române din Aradu: „Organulu luminârii“ nrii 1—52. din an. 1857, sî nrii 53—70 an. 1848., „Organulu natiunale“ nrii 1—21 an. 1848. „Invetiatorulu poporului“ nrii 1—21 an. 1848. „Bucovin'a“ an. 1850. „Gazet'a Transsilvanici“ dela an. 1845—1863. „Telegrafulu Romanu“ dela an. 1853—1863.— „Aur. rom.“

(D. Gojdu recasatoritu.) In dîu'a Sântului Ioann s'a serbatu cununi'a Ilustritâtii Sele, d. Emanuilu Gozsdu cu Domnisiór'a Melani'a Dumtscha.— „Aur. rom.“

(O legaturitia de grumadi perduta.) La unulu din balurile de curte din Parisu perdù principés'a Metternich o legaturitia de grumadi in pretiu de 40,000 franci.

Chart'a din foi de cucuruzu, pân' acumu o raritate, va sa devina in curendu unu articulu de negotiu. S'au inventatu adica unu modu de a tiese pandia din foi de cucuruzu, sî pandi'a acést'a apoi devenindu sdrantie, va sa dea o chartia fórte buna sî fórte eftina.

Principatele române unite.

„Reform'a“ comunica dóue proiecte de lege de mare insemnetate pentru principate, care crediendu-le de interesu adeveratu sî pentru noi, le reproducemu.

PROIECTU DE LEGE.

Art. I. Calugari'a iu cuprinsulu Romaniei este pe viitoriu oprita, afara de casurile mai josu aretate.

Art. II. Calugari'a este permisa numai preotîloru de miru ce si-au perdutu sotîile, precumu sî aceloru, cari se pregatescu pentru posturile clericale inalte, precum Archimandriti Episcopi si Mitropoliti. Conditiunea neaperata, ce se pune acestor'a, este vîrsta de 30 ani sî terminarea invetiaturiloru in facultatîle teologice.

Art. III. Calugari'a pentru femei este permisa numai pentru acelea, care se voru devotá instructîunei publice sî cautârei bolnaviloru.

IV. Comunitâtîle religióse actuale de calugari sî calugaritie se pastréza numai pe tempulu generatîunei actuale. Pentru locuinti'a loru, se afectéza monastirea Némtiulu, Seculu, Slatin'a, Cernic'a, Caldarusianii, Horezulu sî Sinai'a pentru barbati, sî Varaticulu, Agapi'a, Adam, Paserea, Mamu sî Ziganescii pentru femei. Stramutarea treptata a calugariloru sî calugaritieloru din celelalte monastiri sî schituri chinoviale in cele mai susu numite, se va face gradualu in termenu de trei ani.

Statulu garantéza calugariloru sî calugaritieloru actuali, locuinti'a sî intretînerea pâna la finitulu vietiei loru.

Art. V. Guvernulu va otarî prin ordonantia domnésca, care suntu din desfiintiatele monastiri acelea, ce trebuie a se pastrá cá monumente istorice; celelalte se voru preface in biserici de miru, lasate judetieloru sî comuneloru. Incaperile din giurulu desfiintiateloru monastiri sî schituri voru serví pentru subprelecturi, scóle, inchisori manufacturi sî alte asemenea asiediaminte, pe cont'a Statului. Acésta regulare se va face iarasi prin ordonantia domnésca.

Art. VI. Nici unu frate sî nici o sora nu se voru mai priimí in comunitâtîle religióse provisoriu invoite prin Art. IV. alu acestei legi.

Ori cine va voí a intrá in ordinea monachala, dupa conditiunile stipulate la Art. II sî III, va trebuí mai antâiu sa dovedésca, ca este in vârsta de 25 ani, ca este liberu pe sine, sî a capetatu aprobarea guvernului prin Ministeriulu Culteloru.

Art. VII. Nici o comunitate straina de calugari sî calugaritie, de ori ce ritu crestinu, afara de câtu acele menite pentru respandirea instructiunei publice sî cautarea bolnaviluru, nu póte nici a se stabilí in Romani'a, nici a fi representata prin ierarchi, egumeni etc.

Prin acésta restrictiune nu se impedica functîunea missiunariloru catolici, cari deservéza parochiile de acestu ritu din Romani'a; acesti'a insa se invoiescu numai pâna candu se va avea unu cleru pamentenu catolicu.

Ministrulu Culteloru. D. Bolintinénu.

PROIECTU DE LEGE

pentru bisericile orasienesci, ce nu tînu de Statu.

Art. I. Tóte bisericile ortodocse din orasiele Romaniei, afara de acele ce suntu ale Statului, remânu, in viitoriu sub ingrijirea Municipalitatiloru, sub raportulu administrârei averiloru loru sî subt a respectivului Episcopu eparchiotu, sub raportulu spiritualu.

Art. II. Se inapoiéza bisericiloru câte din veniturile loru s'au fostu luatu mai inainte in administrarea Ministeriului de culte.

Art. III. Fia-care biserica de miru va avea o anume epitropia alésa de câtra popereni (enoriti). Aceste epitropii voru ocarmuí averile bisericesci, dupa regulile contabilitâtei publice. Budgetulu de cheltuieli sî de venituri, precumu sî socotelile anuale redigiate de epitropi, se voru cercetá sî aprobá de câtrâ respectivele Municipalitâti, conformu legei comunale. Municipalitatea, inainte de a se rostí, va fi datóre a ascultá observârile preotîloru parochioti, precum sî a le protoiereului, de care biserica atârna.

Art. IV. Epitropiile nu voru poté schimbá nimicu din spiritulu testamenteloru fondatoriloru, in ceea ce privesce indatoririle loru câtra scóle sî asiediaminte de bine-facere.

Art. V. Bisericile, ale câroru venituri prin testamente suntu tóte lasate scóleloru publice, remânu sî in viitoriu subt administrarea directa a Ministeriului Instructiunei publice.

Ministrulu Culteloru D. Bolintinénu.—

Camer'a a votatu in 20 Ianuariu cu 53 contr'a 42 voturi in fiintiarea gardei natîunale.

Prospectu politicu.

Scirile aduse de dîuarie despre situatiunea din Schleswig-Holstein in dîlele din urma ne spunea, ca generalulu Wrangel aru fi provocatu pre Dani a desiertá Schleswigulu. Dîuarele de Vienn'a erau cuprinse de temere, ca Danii voru sî ascultá sî se voru retrage, fâra de a fi respinsi. Cele din urma inse suntu pline de entusiasmu, ca Danii nu au ascultatu, sî asiá sortîle au cadiutu, pentruca tunulu au resunatu! sî trupele austro-prussiane au calcatu pe pamentulu Schleswigului. In 31 Ianuariu dupa telegrame din Kiel au cadiutu unu antepostu prussianu ucisu de glontiu danesu. In 1 Februariu n. au avutu artileri'a prussiana o lupta cu dóue vase danese lânga Eckernförde. Din depesie se vede, ca vasele acestea au parasitu in cele din urma portulu, sî Prussii au ocupatu cetatea.

In Kiel au facutu sensatiune mare portarea Prussianiloru. Ei indata dupa sosirea loru acolo au cassatu tricolorulu germanu, care flutorá dela ducerea Daniloru din Kiel. Asemenea au delaturatu Prussii posturile de onóre dela palatulu ducelui de Augustenburg. In dîlele din urma au parasitu ducele cetatea Kiel sî s'au retrasu la unu bunu alu seu. Unii voru se ascrie parasirea acest'a impregiurârei, ca de presentu printiulu de coróna prussianu se afla in Kiel. Lânga aceste de mai susu mai adaugemu, ca in statele mici ale confederatîunei nemtiesci e o nemultiamire innabusîta cu purcederea celoru dóue poteri mari. „Botschafter“ are sî sciri dela Renulu de midilocu despre asiá numite Wehrvereine. Lânga acestea ese acum sî o fóia agitatórie sub numirea de Wehrzeitung. Interessantu e póte a sci, ca tendintiele acestea de societâti armate afla spriginire din partea ducelui de Coburg, pre carele Nemtii lu numescu de multeori sî Imperatulu Germaniei.

Anglia pâna acum numai atîtia si promite Daniloru. Sa asceptâmu sa vedemu, cum se va portá dupa ce e resbelulu odata in lucrare

Franci'a se vede fórte liniscita fatia cu politic'a esterióra. Desbaterea asupr'a adressei s'au incheiatu. Imperatulu sa fia necajitu pe criticele cele multe, ce au trebuitu sa le auda din partea opositiunei. Cu tóte acestea candu priimì deputatîunea cu adress'a, se esprimà, ca discussiunile nu aru fi zadarnile. Constata, ca de siese dieci de ani incóce libertatea partideloru au fostu numai spre a resturná regimele. „Asiá sa nu mai fia. Progressulu celu adeveratu roditoriu este numai fructulu esperientiei; Progressulu inse nu se ajunge prin atacuri sistematice sî nedrepte, ci prin intim'a cointielegere intre regimu sî maioritate. Sa asceptâmu dar bun'aintielegere sî tempulu, carele ne va inlesní imbunatatîrile, pentruca numai asiá nu se va poté compromite binele de acum pentru o sperantia chimerica de mai bine.“

Din Polonia, cetimu, ca regimulu aru fi datu de urm'a archivei regimului polonu secretu,— ceea ce insa nu e antâi'a data.

Mai nou din câmpulu resboiului. In 22 Ian. se lovira Austriacii sî Prusii cu Danesii. Generalulu austr. Gondrecourt sî brigad'a lui se luptara eroicesce, asemenea sî Danesii. Batalionulu 18 de venatori luà unu tunu sî strabatù pâna sub Danewirk. Danesi se prinsera preste 80, mortii nu se sciu; Austriacii perdura vr'o 500 feciori; Colonelulu Benedek e ranitu. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 9. ANULU XII.

Sabiiu, in 30 Ianuariu 1864.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 millióne.)

(Continuare sî capetu.)

Giskra continua: Acum s'au audîtu antâi'a data in acésta casa voci negermane intr'o causa germana; sî totdeodata audîmu sustînendu-se din partea representantelui regimului (Biegeleben. Red.), ca nu trebuie luata 'n considerare partea natîunala a cestiunei; sî acést'a se dîce din partea organului unui regimu, alu cârui capu stralucitu proclamà de câte-va luni natiunalitatea germana. — Apoi combate in modu mai domolu pre Ryger dîcendu, ca politic'a se schimba.— Dupa aceea arata starea cea rea a finantieloru, sî fatia cu acést'a deplóra unu resboiu, pentru care se voru versá summe nespuse, pecandu preste putînu va trebuí intarita sî médiadîu'a imperiului sî sî Galití'a; se vérsa, dîce, summe, cu cari s'aru fi potutu ajutá mii sî mii de familii lipsite *) (Bravo !)— Apoi vine la alianti'a cu Prussi'a, carea n'o crede a fi statornica; câci unu ministeriu, (Bismarck) ce frânge constitutîunea jurata, nu multu va tînè séma nici de conventîuni cu alte staturi.— Incheiarea cuventului seu celui plinu de focu o face Giskra prin aceea, ca-si manifestéza fric'a, ca déca Camer'a va trece preste resolutîune la ordinea dîlei, sî regimulu va poté trece preste Camera sî drepturile eii la ordinea dîlei. (Applausu viu duratoriu.) — Dupace Berger retrage o parte a proiectului seu, se trece la desbaterea art. 1., la care ia cuventu Grocholski, spre a aduce unu amendementu, in care se reserva pe mai tardîu decisiunea, câtu voru avé sa platésca din acestu creditu singuritele regate sî tieri; nepriimindu-se acestu amend., Polonii nu voru votá. Baritiu sprijinesce pre Grocholski; Zimmermann sî Schuler-Libloy— firesce -lu combatu, sî cu acestea siedinti'a se 'ncheia, — sî cestiunea dupa trei siedintie lungi sî importante inca nu e finita.—

Inca o siedintia, a patr'a in acésta causa sî a 79. in cronologi'a sea, mai avù cas'a ablegatiloru in 1 Febr. c. n. Vomu fi scurti câtu se póte. Desbaterea asupr'a art. I. se 'ncheiase inca 'n siedinti'a premérsa sî acumu se priimesce dupa propunerea comitetului, accordandu-se 5,343,950 f.—

Propunerea lui Grocholski cade; de aceea Polonii, Rutenii sî parte sî Transsilvanii, cari votasera pentru ea, nu votéza mai departe.

Asemenea se priimesce sî articulu II. sî III. (A se vedé acesti articuli in nr. 6 alu „Tel. Rom.“ la: Mai nou.)

Apoi se incepe desbaterea speciala asupr'a resolutîunei. Contele Kinski sprijinesce resolutîunea, espunendu in cuvinte fórte aspre, ca dênsulu nu póte avé incredere in ministeriulu afaceriloru dinafara, sî ca finantiele nóstre se afla intr'o stare deplorabila. — Amendementulu lui Berger (cá in resolutîune sa se adauge cuvintele: sî recomanda regimului reapucarea politicei confederatîunei germane) se aduce la intrebare, sî e sprijinitu. In contr'a resolutîunei mai vorbescu Cupr., Br. Tinti, Stummer, Berger; pentru ea cu mare focu Dr. Herbst, Dr. Eichhoff sî Dr. Brinz. — Facenduse intrebare, déca propunerea lui Tinti e sprijinita? maioritatea o sprijinesce.

In fine, dupa multa asceptare, iau cuventulu ministrii Rechberg sî Schmerling. Contele Rechberg apera regimulu incontr'a invinuirei, ca aru fi voitu sa strice confederatîunea germana, ca Austri'a nu s'a supusu votului maioritâtii, ca s'aru fi desbinatu de câtra „bundu;“ apoi constata faptulu, cá Engliter'a, Svedi'a, Franci'a sî Russi'a au cercatu a mijlocí intre Austro-Prussi'a sî Dani'a, ca insa regimulu austriacu n'a priimitu aceste mijlociri. Apoi cérca a abate dela regimu tóte celelalte invinuiri aduse asupra-i, sî in fine róga camer'a a nu priimí resolutiunea, cá sa nu slabésca pre regimulu in ochii lui sî a poteriloru straine. Lucrulu celu mai interessantu, ce-lu spune d. ministru e, ca ministeriulu, precum in cele dinafara, asiá sî in cele din launtru, este un'a sî sta pe basa constitutîunei. *)

Dupa unele obiectîuni, ce le face Dr. Giskra Contelui Rechberg, ia apoi cuventulu ministrulu de statu Schmerling. Dupa câte-va observâri referitóre la positîunea sea de mai nainte cá ministru imperialu in Frankfurt, trece la obiectulu propriu sî afla, ca mai cu séma cu patru puncte s'au acusatu regimulu. Punctulu 1. e, ca Austri'a s'a desbinatu de staturíle medîe sî mici ale Germaniei. Concede, ca acum in momentulu acest'a esista o astfelu de desbinare; dar sciindu ca regimulu austriacu pune mare pretiu pe armoni'a cu Germani'a, sî ca apararea drepturiloru ducateloru Schleswig sî Holstein e obiectulu ingrijirei eii celei mai serióse, spera, ca staturile neamice acum voru vedé in fine, ca Austri'a sî Prussi'a totu au lucratu in interesu germanu sî se voru re'ntórce cu simpathii câtra cele dóue poteri mari.— Alu doilea punctu de invinuire au fostu alianti'a cu Prussi'a, din carea apoi s'a concheiatu, ca regimulu s'aru aretá applecatu a se re'ntórce la absolutismu, la reactîune. Acést'a s'au adusu apoi in legatura cu cris'a ministeriala din dîlele trecute; insa elu (Schmerling) chizasiuiesce tóta poterea sea pentru sustînerea sî desvoltarea mai departe a constitutîunei (Bravo !), sî tocmai in tempurile din urma au avutu fericirea de a priimí chiaru in privinti'a acést'a cele mai multi amitóre declaratîuni ale monarchului seu (Bravo!), declaratîuni, ce i-au datu curagiulu de a remané sî mai departe la postulu seu celu greu. *) Regimulu in privinti'a acést'a e de unu cugetu. — Alu treilea punctu de invinuire asupr'a regimului i s'a parutu a fi, ca elu n'au aperatu din destulu interessele specifico-austriace. La acestea respunde, ca positîunea ducateloru Holstein sî Schleswig erá sub Dani'a de totu rea, sî tóta Germani'a doriá de a o 'mbunatatî. Acést'a insa se poteá numai prin arme. De aceea s'a properatu (grabitu) actîunea; câci cu câtu se va 'ncepe unu resboiu mai curendu, cu atât'a se va sî fini mai iute; sî asiá interesulu Austriei erá de a intrevení câtu mai curendu. — In fine alu patrulea punctu, cu care se acusa regimulu, e, ca nu-si cunósce bine tînt'a operatîuniloru. Acésta tînta din urma a o prevedé nu póte firesce nici regimulu, precumu nu o póte prevedé pe deplinu nici unu moritoriu; dar tînt'a cea mai de aprópe e, de a aduce la valóre stipulatîunile din 1851 incheiate in favórea ducateloru de Austri'a sî Prussi'a sî priimite in fine de Germani'a 'ntréga. — Nainte de a 'ncheiá insa, trebuie sa mai refrânga sî acea acusare, ca regimulu a 'ntreprinsu actîunea de fatia, nainte de a dá parlamentului socotéla despre tendintiele sele. Acést'a insa nu se poteá; câci cumu erá sa dea regimulu séma in publicu despre trupele, tunurile, armele, poterile sele, déca nu voiá cá Dani'a sa scia tóte planurile contrarului seu! In fine recomânda priimirea propunerei lui Tinti, cu aceea, ca re-

*) Baremu s'aru intiparí profundu cuvintele acestea in inimele organeloru regimului ! Red.)

*) Cris'a ministeriala dar, celu putînu deocamdata, se vede a fi delaturata. Red.)

gimulu in priimirea au nepriimirea resolutîunei trebuie sa véda unu votu de aprobare au de reprobare a politicei sele. (Bravo ! vivace.) — In fine mai combate Dr. Giskra — care cá referinte are cuventulu din urma — pre ministrulu de statu in mai multe puncte, anume in privinti'a finantieloru dîcendu, ca cine platesce darea, trebuie sa aiba sî dreptulu de a 'ntrebá: ca ce se face cu baniisei?! (Fórte bine.) In privinti'a ducateloru dîce, ca cle nu voru incetá a fi ansa de cérta sî nelinisce, panacandu voru stá sub Dani'a. In fine combate asemenarea, ce o facuse ministrulu de statu intre usulu din Engliter'a sî procederea cabinetului austriacu, sî accentuéza, ca alt'a e respunsabilitatea ministriloru din Engliter'a sî alt'a a celoru din Austri'a; acei'a adica guberna cu maioritatea Camerei, sî de aceea potu intreprinde câte o actîune sî pe cont'a loru propria, sciindu ca au la spate o maioritate sigura, s. a. s. a. — Skene propune a se votá dupa nume, sî facendu-se astfelu, **propunerea lui Tinti (de a se trece la ordinea dilei) e priimita cu 103 voturi contr'a 59.** In fine se citesce proiectulu de lege sî a trei'a óra, sî se priimesce.

Astfelu, dupa patru siedintie infocate, in care ministeriulu avuse ocasiune de a-si audî unu lungu registru de pecate, se terminà lupt'a pentru creditulu de 10 millióne,— o lupta, din carea nu reusî invingatoriu nici regimulu, dar nu triumfà nici Camer'a, ci se 'nvoira ambele pârti la unu felu de mijlocire, ministeriulu adeca necastigandu cele 10 millióne— ci numai 5— ear Camer'a nedandu ministeriului votulu de ne'ncredere, ce-lu proiectase partid'a liberala germana.

Sabiiu in 27 Ian. Audîumu, ca articululu de lege II., privitoriu la indreptatîrea egala a limbeloru patriei, s'a sî datu din partea In. Gubernu regescu diregatorieloru municipale spre publicare. Vomu vedé acum pe fatia, cum se va esecutá acésta lege din partea oficieloru, sî dorimu sa nu-i umble sî eii dupacum au umblatu sî umbla inca multoru legi de acestea, cari se citescu, se iau spre sciintia sî— se punu in archive, pe semne cá sa remâna totu nóue.— Cu câtu va fi mai trebuinciósa diregatoriloru invetiarea toturoru limbeloru tierei sî cu deosebire a celei romanesci cá a celei mai putînu considerate pân'acum, cu atât'a ne pare mai bine a poté anuntiá cititoriloru nostri, ca unu tineru amploiatu românu, d. practicantu in conceptu la In. Gub. reg. Iul. Bardosi s'a ocupatu mai de multu cu obiectulu acest'a sî au cercatu a 'nlesní cu deosebire amploiatîloru magiari invetiarea limbei române oficióse, spre care scopu a sî compusu unu dictîunariu magiaro-român pentru limb'a oficiósa româna, care, de va aflá sprijinirea dorita sî meritata, sperâmu ca in curendu se va poté pune sub pressa. De aceea sî pânacandu va urmá anuntiarea lui — cu carea recerecâmu pre d. autoru a nu 'ntardîá — tragemu atentîunea publicului, sî cu deosebire a dd. amploiati magiari asupr'a acestui opu tocmai binevenitu pentru trebuintiele nóstre presente. —

De sub Surulu in 19 lanuariu 1864. Onorata Redactîune ! Cetindu in numerulu 5. alu acestei stimate foi, — ca faim'a cea trista pentru totu Românulu transsilvanu,— sî deosebitu afundu taiatóre in viéti'a nóstra a granitiariloru, ai câroru mosi sî stramosi incependu dela anulu 1762. au luatu parte activa sî si-au versatu sângele in tóte bataliile sî lovirile din inceputulu seclului alu 19-lea asiá, câtu sî noi ai loru urmatori in resbelulu revolutiunariu din anii $184^{8}|_{9}$ pentru sustînerea Inaltului Tronu alu familiei domnitóre, Imperiului austriacu sî patriei comune, sî cu atât'a mai durerósa, cu câtu fostii granitiari se nutriau de speranti'a, ca din venitulu muntiloru revindicati si-voru poté infiintiá scóle pentru educatîunea sî cultur'a posteritâtii loru,— dîcu faim'a, care s'au fostu publicatu in numerulu 1. alu acestui diuariu cu reserva, va sa devina in scurtu tempu fapta implinita, adeca, ca muntii revindicati se voru luá din proprietatea fostiloru granitiari sî se voru dá sub titlulu siepte judetieloru parte natîunei sase sî parte unoru possessori nobili, sub pretestu ca aceste teritorie sa fia fostu mai inainte de a se prescrie granitieriloru in possessiune— ale acestor'a; — cugetandu, ca atâtu numirea technica „Munti revindicati“ câtu sî relatiunile sî natur'a acelor'a va fi unei mare pârti din onoratulu publicu cititoriu putînu séu nicidecum cunoscuta, mi iau voia cá unu veteranu incaruntîtu in esistatulu regimentu de granitia, cunoscendu in catu-va relatîunile susnumitîloru munti, — a impartasî spre orientarea onoratului publicu cititoriu din nesce insemnâri vechi ale mele urmatórele, cu acea amicabila rogare, cá on. Redactîune sa binevoiésca a dá locu acestei desluciri in colónele acestui stimatu diuariu.

Sub numirea „munti revindicati“ se intielegu acele teritorii in Transilvani'a, care s'au cuprinsu cu ocasiunea regulârei granitieloru intre Transsilvani'a, Romani'a sî Moldavi'a in anulu 1769 parte din teritoriulu Moldaviei sî parte din alu Romaniei prin transplantarea pajureloru c. r. austriace mai inainte de cumu erau acestea asiediate cu ocasiunea regulârei granitieloru intre mentîunatele principate d'antâiu, pre temeiulu tractateloru de pace dela Passarovitz sî Belgradu in anii 1718 sî 1741.

Dupa ce s'au fostu cuprinsu numitii munti revindicati in complexulu teritoriului transsilvanu, in anulu 1769 se priveau cá unu bunu alu nimenui (bonum nullius), despre care potea dispune Principele domnitoriu dupa inalt'a sea convingere sî marinimositate; insa totusi atâtu natîunea sasa cá tutorulu siepte judetieloru, câtu sî unii possessori nobili au cercatu din respoteri a-si vindicá drepturi de possessiune sub deosebite preteste asupr'a aceloru munti, sî inca chiaru sî prin fortia. *)

Pe lânga tóte aceste pretensiuni considerandu Maiestatea Sea Preagratiosulu Imperatu Iosifu II. atâtu starea cea miscra a poporului românu constrinsu in legatuinti'a institutului granitiaru, prin care acest'a erá obligatu a serví patriei comune in unu modu estraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori din patria **), — câtu sî sterilitatea teritoriului, ce-lu possedeá, apoi greutâtîle cu care avea acest'a a se luptá, spre a-si castigá pânea de tóte dîlele pre lânga servitiulu militaru, la care erau toti barbati apti de arme din anulu alu 18. pâna la alu 60. alu etâtii obligati asiá, câtu nu raru se intemplá, ca tatalu de familia cu doi, trei, ba sî patru feciori se aflau in servitiulu patriei comune, spre sustînerea pâcei atâtu dinlauntru câtu sî din afara, apoi spre a opri innavalirea inimicului omenirei celui mai barbaru, adica alu ciumei -au binevoitu gratiosu a decide cu datulu Sabiiu 1786., cá Granitiarii sa se puna fâra amanare in posederea muntiloru revindicati,— adeca a aceloru teritorie, care prin transplantarea c. r. pajure s'au ocupatu dela Romani'a sî Moldavi'a, cu acelu adausu, cá aceloru posessori, cari voru poté documentá posederea neconturbata a unui seau altui teritoriu (den ruhigen Besitz eines oder des andern dieser Terrains) de pe tempulu transplantârei pajureloru c. r. adeca dela anulu 1769., sa li se applacideze bonificare amesurata.

Din premis'a decisiune maiestatica se vede chiaru sî nedisputaveru, ca :

a) Granitiariloru s'au datu numitii munti revindícati in an. 1786 factice in possesiune, sî ca de facto acesti'a, sî nu altii suntu possesorii legali, fiindca mentiunat'a deciciune inca nu s'au revocatu prin alt'a ***)

b) Ca possesorii, cari voru documentá posesiunea neconturbata aru avé de a-si priimí dupa decisiunea maiestatica din urma inca nerevocata — numai bonificarea, éra nici candu muntii numiti.

Pe lânga tóte celelalte greutâti, cu care aveá acestu poporu constrinsu in catusiele granitiei de a se luptá, mai erá acest'a inca obligatu de a-si procurá sî montur'a (imbracamíntea militara) din averea sea propria, despre care impregiurare cá adeveratu tare apesatóre, s'au convinsu singuru sî Maiestatea Sea Imperatulu Iosifu II. prin insasi a Sea preainalta esperiintia, care convingere se vede mai cu séma ca au servitu cá motivu la suscitat'a prescriptiune, din dorinti'a de a usiurá sórtea cea grea a acestui totdeun'a credinciosu poporu, fiindu ca dupa priimirea muntîloru revindicati in administratîunea granitiariloru curendu s'au formatu din venitulu acelor'a unu fondu asiá numitu „fondu de monture“, din care se procurau pentru toti gregarii efectivi montur'a debuintiósa, pâna la urmat'a desfiintiare a regimentului, cu care ocasiune asemenea sî Maiestatea Sea prea gratîosulu nostru Imperatu Franciscu Iosifu I. in considerarea servitiului, care l'au facutu poporulu granitaru românu atâtu Imperiului intregu, câtu sî patriei comune intr'unu modu estraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori au binevoitu prea gratîosu a decide ca: poporului granitiaru sa i se faca cunoscuta

---

*) De candu si prin care Domnitoriu suntu date acele diplome, cu care bine-voiescu numitii pretendenti a-si documentá possessiunea ? Sau dòra aceste pretensiuni se baséza numai pe legea „Românii n'au dreptu de proprietate.“ — Oare pâna candu totu asiá?! Ref.)

**) Sî mai cu sema fatia cu Sasii, — cari si de au locuitu in lini'a fostei granitie, pe lânga tóta faimós'a loru amóre de patria cu „ad retinendam coronam“ cu totu, n'au bine-voitu nice macaru intr'o comuna sa guste din dulcéti'a granitiei. Ref.)

***) E adeveratu, ca Românii se mai privescu inca totu cá pari'a in patria ? sî usucapiu pentru ei este numai o chimera ? Candu voru resultá drepturi egale dupa legile patriei sî pentru Români ? Ref.)

1) Multiumirea maiestatica pentru servitiulu facutu atât'a imperiului intregu, câtu sî patriei comune,

2) Sa se intinda sî asupr'a acestuia dârile asemenea cá pre ceialalti conlocuitori din patria,

3 Sa i se impartia tóte fondurile comunale, infiintianduse acestea ori sî cumu, sî numai Capitalele pupilare sa se transpuna administratîunei politice, sî

4) Comunitâtîloru din teritoriulu regimenteloru romane sa li se concéda folosirea muntîloru revindicati sî de aîci inainte, — alu câroru venitu anualu, cá sî fondulu din acest'a infiintiatu, s'au hotaritu din partea poporului cá unu fondu indivisibilu spre infiintiarea scóleloru populare pentru cultur'a sî prosperarea posteritatei sale.

Candu nu aru suná susatinsele prescriptiuni maiestatice asiá de chiaru sî de apriatu in favórea fostiloru granitiari, sî candu asiu poté crede ca sî acuma dupa ce amu intratu in sistem'a constitutiunala, volnici'a natiuniloru privilegiate de mai nainte aru mai póte avé locu, asiu desperá sî eu cu totulu; insa crediendu tare, cá la unu munte neresturnaveru, la amórea de dreptate a Maiestatei Sale prea bunului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I., nu-mi vine inca a crede acestei faime sî cá sa se póta intemplá o asiá mare nelegiuire — adeca sa se póta cineva judecá la perderea proprietâtii fâra sa fia intrebatu s'au admoniatu de a-si defendá dreptulu sub sceptrulu Maiestatei Sale. —

Unu veteranu din esistatulu regimentu de granitia romanescu antâiu. —

Din Bucovin'a, de lânga mormentulu lui Stefanu celu mare, Ianuariu 1864. Professorii dela institutulu teologicu din Cernauti, catechetii dela gimnasiulu din Cernauti sî Suceav'a, catechetii sî directorii preoti dela scólele normale natiunale, cei doispredîece protopopi, câtu sî cei mai de frunte preoti de tiéra, au capetatu in dîlele din urma urmatórea scrisóre dela ordinariatulu episcopescu din Cernauti :

Spre a dá innaltului guvernu de statu o parere fundata in privinti'a mai multoru intrebatiuni cardinale ale bisericei nóstre, mi-i aminte, a devení la cunoscintia apriata a convictîuniloru sî resultateloru cugetârei sî cercetârei barbatîloru de sciintia bisericésca, ce suntu in rendulu antâiu conchiamati a deslegá asemenea intrebâri, câtu sî a sierbitoriloru altariului, ce stau in fruntea preotîmei de tiéra, acele convictiuni sî resultate a le apretiá conformu obieptului sî a le aplecá.

Intrebatiunile acestea suntu :

1) Care-i conceputulu autenticu sî adeveratu alu autonomiei bisericei gr. or. pe bas'a asiediaminteloru pusetive seau pe bas'a istoriei bisericei nóstre in singuratecele tieri gr. or., peste cari obiepte se întinde autonomi'a acést'a, séu ce drepturi se deducu dintrêns'a pentru biserica, sî ce margini are ea in statu fatia cu maiestatea statului ?

2.) In ce sta fiinti'a bisericei dupa asiediamintele sî istori'a bisericei nóstre, cine-i chiamatu a luá parte la sinóde in poterea marturieloru de susu, sî peste cari obiepte au ele a se intinde ?

3.) Cari suntu organele chiamate, dupa marturiele asiediaminteloru sî istoriei bisericei gr. or., a administrá averea bisericei acesteia, sî afla-se dupa marturiele acestea, organe administrative pentru dêns'a, cari sa se póta privi séu trebuie sa se privésca cá canonicesce chiamate la administrare ?

4.) Din câti sî din cari medulari are se steie colegiulu asiedintiei (Beirath) episcopului diecesanu dupa asiediamintele seau dupa istori'a bisericei nóstre, care cercu de afaceri are asiedinti'a acést'a, sî cumu are sa fia organisata dupa asiediamintele seau dupa istori'a bisericei nóstre ?

5) Din câte sî din cari persóne sta personalulu bisericescu sî episcopescu de astantia la bisericele gr. or. catedrale séu mitropolitane dupa singuratecele prescripte bisericesci séu dupa marturi'a istoriei in tierile gr. or. ?

6.) Potu fi asiedintii (Beiräthe) episcopesci atinsi subu 4, fâra scadere pentru negótiele sale de asiedintia, intr'un'a sî medulari permanenti ai personalului bisericei catedrale episcopesci, sî fost'-au ei astfelu dupa marturi'a istoriei ?

Cari schimbâri aru fi de doritu pe bas'a celoru 6 premise de nainte in constitutîunea esterna a bisericei gr. or. in Bucovin'a formata in timpulu de fatia dupa planulu de regulamentu din anulu 1786, cá sa corespunda in tóta privinti'a intocmirile bisericei acesteia legiloru canonice, prescripteloru bisericesci sî istoriei bisericei ?

La tóte punctele acestea dorescu eu, cá sa se citeze din cuventu in cuventu asiediamintele canonice respective sî emisele bisericesci, sî sa se insemne lunga acelea, câtu sî lunga datele istorice de citatu isvorulu, de unde s'a luatu, adeca „titlulu sî pag. cârtii."

Acolo, unde unele din intrebatiunile atinse se afla acumu desfasiurate sî intemeiate de ajunsu in „dorintiele dreptucredintiosului cleru din Bucovin'a" indreptate câtra naltulu guvernu de statu, este de trebuintia numai a se referí la locurile respective ale dorintieloru acestor'a.

Cucernici'a Ta se intielege ca vei recugetá, câtu-i de cumpanitóre desfasiuratiunea intrebariloru acestoru cardinale ale vietiei nóstre bisericesci redîmata pe fundamintele celè tari ale legiloru sî istoriei bisericesci, eara nu pe placulu individualu si pe ideale subiective; din care causa amu dóra numai câtu a-mi respicá dorinti'a deosebita, a Te face pe Cucernici'a Ta cá sa Te apuci de respunsulu intrebatiuniloru atinse cu tóta ingrijirea sî ostenél'a, a Te supune elucratiunei obiectului câtu de curendu sî a indreptá elaboratulu celu multu pâna 'ntr'a 15/27 Februariu a. c. câtra persón'a mea (ordinariatu), sî adaugu, ca eu insumi suntu legatu de terminulu acest'a, de aceea nici nu-lu potu indelungá nicè intr'unu casu.

Cernautiu in 9|21 Ianuariu 1864.

Eugen m. p.

(D. Corespundinte, cârui'a multiamimu multu pentru aceste comunicate, promite a ne impartasí sî resultatulu acestoru cercetâri prea importante,— pentru care-lu rogâmu in interessulu intregului nostru publicu. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Rectificare personala.) Multu Onoratè Domnule Redactoru ! Mai multe sciri autentice din Comitatulu Hunedórei, cumca eu asiu fi urditoriulu articulului datu in Nr. 4 alu „Tel. Rom." asupr'a Dlui Olteanu sî a acelei persóne bisericesci din cerculu Iliei, me silescu a respinge astfelu de suspiciuni, cari aru aduce pre superiorii Comitatului la cugetare, ca eu me ocupu prin jurnale cu afacerile comitatense. — Binevoiti dara, multu onorate Domnule Redactoru ! a pune aceste renduri in colónele multu stimatei Domniei-Vóstre foi, spre a se risipí aceste sciri false.

Ambrosiu Bersanu m. p. Juristu.

(Unu focu infricosiatu.) In Santjago (Americ'a) se serbà in anulu acest'a serbatórea cea nóua a „conceptîunei celei nemaculate a Mariei" cu pompa mare. Catedral'a cetâtii stralucià in flori sî lumini, sî erá plina indesuita de ascultatori prin tóte unghiurile. Din negrij'a unui servitoriu se aprinse o flóre la icón'a Maicei Preacurate sî cu repejune mare cuprinse fruntariulu sî bolt'a bisericei. Credinciosii, cari la inceputu crediusera, ca foculu se va stinge prea usioru, acum incepura a cunósce ca e periculu, se radicara inspaimentati sî alergara cu iutiéla infricosiata câtra usi. Din nefericire insa numai un'a usia erá deschisa, câci cele dóue usi laterale se incuiasera in anii trecuti; numai putîni potura scapá pe usi'a principala sî prîn dóue usîtie dela altariu; cei mai multi se adunasera sî se indesuisera lânga usia, inclestandu-se unii intr'altii cá unu ghiemu, incâtu nu se mai poteau miscá. Intr'aceea inlauntrulu bisericei resuná de vaiete sî tîpete infricosiate; câci foculu cuprinsese boltitur'a de lemnu, sî policandrele sî candelele cadeau pe ómeni sî le aprindeau hainele. La usi'a bisericei multi perira calcati de ceialalti, seau arsi de flacari sî innadusîti de fumu. Cei dinafara le intindeau mâni sî funii pentru de a-i scâpá; insa erá cu nepotintia, câci la acést'a aru fi trebuitu o potere mai presusu de omenésca. In câteva momente biseric'a intréga erá o mare de focu; ómeniloru li se aprinsera hainele sî perulu ; curendu esî flacar'a cá o limba de sierpe pe usi'a bisericei sî arse pre toti cei de fatia. Apoi se aprinse si cadiù sî turnulu, acoperindu cu ruinele sî clopotele sele pre câti ajunse. Potolindu-se in fine foculu, mortii zaceau cá snopii pe câmpuri in lungulu sî 'n latulu bisericei, unde i apucase mórtea. Numerulu mortiloru trece preste dóue mii, sî mai nu este casa in tóta cetatea, carea sa nu fia perdutu pre cine-va in acésta scena infioratóre, ba unele case s'au stirpitu de totu. Jalea sî furi'a poporului asupr'a preotîloru, (dintre cari unulu mai cu séma facuse pre muierile a-i tramite epistole cu bani, adresate deadreptulu câtra Maic'a Preacurata, sî a umplé biseric'a cu lampe, veluri (fachiole), cununi de flori etc. e nemarginita. —

„Tribun'a româna", din Iasi, ce 'ncetase a esî din 27 Martiu 1862., spre bucuri'a toturoru Românîloru, va reaparé totu sub redactîunea d. Nicolau Ionescu, professoru de Istori'a universala la universitatea din Iasi. I urâmu din inima celu mai bunu succesu sî o salutâmu cu bucuria intr'unu tempu, ce reclama atâtu de imperiosu capacitatea sî inim'a fiiloru Romaniei ! —

(Banutîi lui Petru.) Intre credinciosii bisericei rom. cat: esista o colecta, carea se face pentru Pap'a si se chiama banutiulu (obolulu, filerulu) lui Petru. Acésta colecta din 13 Augustu

1863. pâna'n 20 Ian. 1864 aduse 600,000 scudi romani, adica 3,225,780 franci. Ce potu face banutii!

Lefile profesoriloru gimnasiali din Beiusiu, din munificenti'a D. Episcopu Selagianu, se 'mmultîra cu câte 100 f. asiá incâtu de aici in colo voru fi de câte 600.

(Comerciu cu ghiatia.) Muntii de ghiatia din Svizzer'a, cari pân'acumu se pretiuiau numai cá frumsetie a naturei, acumu se 'ntrebuintiéza si cá cameri de ghiatia. In anulu trecutu se voru fi caratu la Parisu 10–12,000 mâji de ghiatia, si taiatorii, carausii s. a. sa fia avutu castigu fôrte bunu.

(Negotiulu Engliterei cu dintii de Elefantu.) Engliter'a strica pe anu câte unu millionu de punti dinti de elefantu asiá incâtu numerulu elefantiloru omoriti pentru ea, socotinduse dintii de câte 60 de punti, face 8333. Suntu insa dinti si de câte 70, 80, 100, ba dóue si trei sute de punti, si acestia numai dela elefanti tineri; ear dela elefanti betrâni s'au gasitu dinti sí de câte 800 de punti. —

Prospectu politicu.

Tóta politic'a se invârte acumu prelanga cestiunea dano-germana. De candu au inceputu insa lupt'a, vocea diplomatiei o potemu audî numai din candu in candu.

Despre Austri'a sî Prussi'a aduce „Leipziger Zeitung“ scirea, ca aru fi incheiatu o conventîune, prin carea se obligu amendóue poterile a garantá: sî adeca Prussi'a Venetî'a pentru Austri'a, ear Austri'a annexarea Schleswig-Holsteinului la Prussi'a. Scirea acést'a, sî déca e apocrifa, e destulu de apta de a dá o dovada despre supositîunile stateloru mici nemtiesci, despre cele dóue poteri mari ale loru.— Dîuarele francese invinuiescu mai tóte pe Angli'a la tóte câte se intempla acumu in Schleswig-Holstein. Cu tóte acestea regimulu francesu nu va sa se amestece, séu sa mai pasiésca spre a dá lumei causa sa dîca iarasi, ca va sa se faca judecatoriu, ci va padî neutralitateacea mai stricta, chiaru sî atunci, candu Angli'a aru sarí co mâna armata spre ajutoriulu Daniei. Asiá scrie unu corespundinte din Parisu alu Gazetei de Coloni'a. Despre Franci'a cea nevinovata insa se dîce ca pe sub mâna agita la curtea din Stocholm, spre a pune pe Swedi la cale, cá se tramita unu corpu de armata intr'ajutoriulu Danesiloru. Angli'a de sî e provocata de regin'a a se padî in desbaterile ei parlamentarie de presentu, de tóta politic'a esterióra, totusi dupa depesiele din Londonu dela 4 Februariu n. vedemu ca nu e indiferinta, sî Carl Russel se mira fôrte de purtarea Austriei conservative. Acestu lordu in siedinti'a din numit'a dî se plange sî asupr'a unei depesie ambigue din partea celoru dóue puteri mari nemtiesci; espune, ca Daniei Angli'a nu aru fi promisu ajutoriu materialu, termina inse cu cuvinte fórte insemnate; „viitoriulu e inca nesciutu.“ Mâne poimane se póte dar, sa audîmu, ca Anglii in adeveru pléca catra Dani'a sí se póte cá sî Svedii sa faca asemenea. Atunci incureatur'a e gat'a, dar numai inceputa, pentruca vulcani mai suntu.

Sa audîmu ce ne spune Botschafter din Turinu ;„Botschafter“ dîce: „In siedinti'a din 29 Ianuariu s'au tînutu in svatu ministeriulu italianu – incredibile!— despre unu protestu energicu din partea Italiei contr'a Austriei, pentru inarmarile ce césta din urma le continua ne intreruptu in Venetî'a. Cu deosebire se plângu Italianii asupr'a intarituriloru estinse pâna pe pamentulu neutralu dela Peschier'a. Not'a in privinti'a acést'a au fostu 1½ septemana spre vedere séu aprobare in Parisu sî apoi iar inapoi. Decisiunea facuta in consiliulu ministriloru sub presiedinti'a regelui resultà intr'acolo, cá not'a acést'a fâra intardiére sa se tramita la Vienn'a.“

Despre alte pârti ale Europei tacu dîuarele de astadata.

Din câmpulu de lupta. Impartasîmu dupa H. Z. etc. S. B.“ ca Danii au parasitu cetatea Schleswig sî ca cortelulu generalu alu Austriacíloru e castelulu Gottorf. Danii si-au fostu parasitu positiunea. O alta depesia a acelui dîuariu ne spune, ca din Lottorf sau inceputu persecutarea Daniloru prin hussari si artileria sub comand'a lui Gablenz. La Oversee uniti cu brigad'a lui Nostiz au avutu persecutorii o lupta cu Danii. Danii sau luptatu cu cerbicosîa, trupele austriace de admiratu. Ceste din urma au castigatu 6 tunuri, care cu munitiune si armaturi, si au facutu 200 de prinsi. Colonelulu sî vicecolonelulu de la reg. de inf. Belgiu suntu raniti de mórte.

Depesie mai nóue din Vienn'a spunu, ca Danesii au parasitu positiunea loru cea tare dela Danewirk, relasandu 64 tunuri batute cu cuie. Faptulu e neesplicabilu; se vede, ca politic'a au tiesutu aici fire secrete, care insa câtu de curendu voru vení la lumina.

Nr. 75—1 **Publicare de concursuri.**

Prin acést'a se deschidu pâna 'n 29 Februariu a. c. urmatórele concursuri:

1. In urmarea intimatului consilialu din 30 Decembre 1863. Nr. 86,844. la statiunea invetiatorésca din Sarcea romana, inzestrata cu emolumentele anuale de 80 f., 4 jugere de aratura, ½ jugeru de gradina, 26 chible (galete) de grâu, 10 galete de cucuruzu, 10 galete de ordiu, 30 p. de sare, 10 p. de lumini, 1 porcu de 2 ani, 2 stânjini de lemne sî 6 stângeni de paie.

2. La supplentî'a invetiatorésa din Drinov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 42 f., $1\frac{533}{1600}$ □ jugere de livade, ½ jugeru de gradina, $6\frac{2}{3}$ galete de grâu, $13\frac{1}{2}$ galete de cucuruzu, $33\frac{1}{3}$ p. de sare, $66\frac{2}{3}$ p. de clisa, $8\frac{1}{2}$ p. de lumini, $5\frac{1}{3}$ stânginu de lemne sî cortelu liberu.

3. La statîunea invetiatorésca din Cheveresiulu mare, inzestrata cu emolumentele anuale de 90 f. v. a., 2 jugere de aratura, 1 jugeru de gradina, 20 galete de grâu, 20 galete de cucuruzu, 40 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 8 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

4. La statîunea invetiatorului de fetitie din Lipov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 262 f. 50 xr. v. a, 30 galete de grâu, 14 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

Deci dara doritorii de a cuprinde vreunulu dintr'aceste posturi pâna la numit'a dî (dechilinu pe fiacare statîune) au de a substerne acestui Consistoriu diecesanu concursurile sale cuviinciosu timbrate sî provezute cu estrasulu de botezu, cu adeverinti'a despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Ianuariu 1864.

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februariu 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pâna la **47 f.**

O sórte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.
3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „
7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comissiuni sa binevoiésca a se tramite câtu mai curendu pelânga alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu **franco** sortîle, precum sî dupa sortîre list'a.

Negotiulu de banca sî de cambie:

L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

Mai adaugu, ca 'n tempulu din urma prin midîlocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.

Nr. 74—3

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 28 Ian. (9 Febr. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midîlocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midîlocu „	1	20
„ de códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midîlocu „	1	53
„ de códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a in 29 Ian. (10 Febr.) 1864.

Metalicele 5%	71 90	Actile de creditu	181
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argintulu	119
Actile de banca	777	Galbinulu	5 72

Corespundintia. G. P. Vienn'a. Banii priimiti; cele dorite dispuse.

☞ **DD. abonanti vechi suntu rogati, a ne tramite impreuna cu abonamentulu sî câte o adressa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemná cu acuratetia loculu locuintiei sî post'a din urma.**

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu putîni.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 10. ANULU XII.

Sabiiu, in 2 Februariu 1864.

Legea pentru limbi.

Legea pentru „indreptatîrea egala“ a limbiloru tierei, sanctîunata de Maiestatea Sea sî retramisa Inaltului Gubernu regescu, s'au impartîtu, se dîce, municipieloru spre publicare. Acest'a dar aru fi celu d'antâiu fruptu pipaitu alu vietiei nóstre constitutîunale, carea de altmintrea pân'acum ni-au aretatu mai multu numai partîle sele cele slabe sî adesea ni-a storsu marturisirea, ca 'n multe privintie pentru noi a fostu mai bine subt absolutismu. E aspra póte dîcerea din urma sî suna mai cá o acusare incontr'a nóstra propria, cá candu adica noi inca n'amu fi capaci de a 'ntielege diferinti'a cea enorma intre absolutismu sî constitutîunalismu sî n'amu fi maturi de ajunsu pentru viéti'a constitutîunala; dar cine va cunósce starea cea deplorabila, in carea ne aflâmu pelânga totu constitutîunalismulu nostru celu atâtu de glorificatu, acel'a va crede, ca n'amu dîsu neadeveru prin asertulu de susu. Esistinti'a celoru câtoru-va amploiati, mai mari sî mai mici, cu cari cérca mai cu séma unu soiu alu compatriotîloru nostri a ne scóte ochii, pre noi celu putînu nu ne póte orbí; câci pelânga totu respectulu, ce datorimu acestoru amploiati cá unoru mijlocitori intre poporu sî regimu, totusi trebuie sa marturisimu, ca tocmai diet'a din urma ni-au aretatu intr'unu modu neasceptatu, câtu de multu le suntu legate loru mânile in legislativa. Sî apoi panacandu referintiele urbariale nu voru fi complanate intr'unu modu mai multiamitoriu; panacandu cârtîle funduarie nu voru fi regulate sî controlate, incâtu Românulu cu mosî'a sea dajduita cu totu sa n'aiba dreptu de a alege in comitetulu comuneloru, in representatîunea municipieloru sî in diet'a tierei; panacandu Românulu cá idividu, cá comuna, cá corporatîune se constringe prin legi apesatóre la sórtea de proletariu; panacandu in acésta tiéra, aperata cu atât'a sânge romanescu, pentru preotîmea, invetiatorimea sî scólele lui nu remâne unu petecutiu de pamentu spre dotare; panacandu Românii transsilvani, cari singuri intrecu cu numerulu pre toti ceilalti conlocuitori din tiéra, au in tóta patri'a dóue municipie romanesci, ear atâtea sî atâtea pârti ale teritoriului locuitu de Români e lipitu sî innaditu de cutare scaunu sasescu, de cutare comitatu ungurescu; panacandu limb'a lui nu e consideratata partea cea mai mare nici in gimnasie, necum in facultâtîle din tiéra; panacandu inca o suta sî o mila de alte lucruri nu voru fi altmintrea decum suntu: pan'atunci câte-va posturi de amploiati, ocupate de Români, voru fi unu surrogatu microscopicu de micu pentru dorintie'e nóstre, sî dulcéti'a constitutîunalismului o vomu cunósce mai multu din spusele altor'a, decâtu din esperiinti'a propria.

Dar sa revenimu la obiectu! Dupa-ce se va publicá acésta lege, urméza, cá sa se puna in lucrare, sa devina din cuventu fapta. Aici se deschide unu câmpu frumosu de activitate pentru amploiatii români, cá adica sa esecuteze sî insîsi sî sa faca a se esecutá sî din partea altor'a decisiunile eii.

Li se deschide, dîcemu, unu câmpu largu intru esecutarea eii. Din nefericire insa nici cea mai consciintiósa esecutare nu va poté umplé lacunele sî stirbiturele, ce le-a lasatu in lege diet'a, poterea legislativa a tierei. Acum la esecutarea eii vomu vedé sî ne vomu convinge, câtu de dreptu au avutu in dieta ablegatii Sîpotariu, Lazaru, Vlass'a, Popoviciu, Pope'a sî altii caracterisati adeseori de escentrici, candu adusera amendementele sciute la cutare sî cutare §.; tocmai acum se va vedé, déca a fostu ratacita maioritatea ablegatîloru români, ori nu, déca au meritatu ori n'au meritatu imputârile, ce li s'au facutu din partea contrariloru loru.

Sa luâmu unu esemplu practicu! §. 10 dîce: „In comunele cetatienesci sî satesci defige limb'a afaceriloru interne intrebi comunale **representanti'a comunei.**“ (Vedi tóta lega in nr. 88 alu Tel. Rom. din 1863.) Românii, potemu dîce, ca dór in tóta Transsilvani'a numai in orasielele — câci de orasie sî cetâti romanesci dorere inca nu potemu vorbí — sî satele **curatu** romanesci suntu representati dupa cuvîintia; câci in celelalte orasie sî sate representantiele s'au re'ntregitu dupa chei'a cea vechia, parte dinnainte de 1848, asiá incâtu de nu cum-va voru alege Magiarii sî Sasii sî pre Românii (ceea-ce insa nu cutezâmu nici a sperá), Românii nici in representantie, comitete séu cum se mai chiama nu **potu** sa intre. Nefiindu Români in comitete, cine sa vorbésca sî 'n favórea limbei române? Nimeni. Iata dar limb'a româna esilata din intrebuintiarea oficiósa in comune amestecate! Esilarea acést'a va durá pecâtu va stá representanti'a séu comitetulu respectivu,— din fericire; câci de reusiá amendementulu lui Obert, atunci erá sa fia esilata pentru totdeun'a.

Precum va fi 'n comune, asiá va fi sî 'n municipie, dupa § 11. Municipie romanesci suntu in tóta Transsilvani'a numai dóue: districtulu Fagarasiului — sî inca sî acel'a fâra orasiulu Fagarasiu — sî districtulu Nascudului. Mai in tóte celelalte comitate sî scaune, de-sî 'n cele mai multe Românii facu maioritatea absoluta, ei nu suntu representati nici pe departe dupa o norma drépta prin municipie; de acî urméza, ca representanti'a municipiului fiindu partea cea mai mare neromâna, va alege **alta** limba pentru afacerile sele municipale, — sî limb'a româna iata-o esilata sî din municipie, pelânga tóta maioritatea locuitoriloru români!

Asemenea se are lucrulu sî cu § 16., care presidieloru le lasa 'n voia a 'ntrebuintiá limb'a carea le place, sî prin acést'a presidieloru municipale le da o prerogativa, carea ne tememu ca o voru esploatá fórte in nefavórea limbei române.

Totu asiá depagubitoriu limbei nóstre e sî § 17; prin care diet'a a resignatu fâra nici o nevoia la unu dreptu alu seu mare sî ne disputabilu. —

Avemu dar causa destula de a nu asceptá dela legea pentru limbi resultate prea mari.

Cu tóte acestea o salutâmu cá cea d'antâiu póma culésa din pomisiorulu constitutîunei nóstre, sî dorimu, cá baremu sî in form'a acést'a sa fia esecutata cu promptitate; câci in fine, chiaru sî cea mai buna sî mai folositóre lege ce ajuta, déca nu se pune 'n lucrare?!

Datorinti'a nóstra insa indeosebi va fi a priveghiá asupr'a observârei eii, a pasî incontr'a ori cui ce s'aru incercá a o paralisá séu a o 'ncungiurá séu a o interpretá stangaciu; câci tóte aceste incercâri potemu prevedé ca nu voru lipsí.

Dela senatulu imperialu.

Sessiunea de fatia a senatului imperialu se apropia cu pasi repedi de capetulu seu, sî afara de obiectele, a câroru pertractare s'au inceputu sî curge acumu, se crede ca numai cestiunea drumului de feru transsilvanu se va mai luá la desbatere, voindu pe semne regimulu prin acést'a a remunerá incâtu-va pre loialii sei Transsilvani.

Peste siedintiele din urma, atâtu ale casei de susu, câtu sî ale camerei ablegatîloru, potemu trece câtu mai scurtu.

Cas'a de susu desbatù in siedinti'a 25. din 3 Februariu o cestiune-trebuie sa dîcemu bagatela fatia cu faptele cele mari, ce le vedemu petrecendu-se dinnaintea ochiloru nostri: — adeca tacsele in institutele publice de nascere sî de smintiti. Nevrendu ne venì in minte samburosulu nostru proverbiu: Satulu plânge — bab'a se peptena.

In aceeasi dî avù siedintia cas'a ablegatîloru. La ordinea dîlei fu relatîunea comissiunei compuse din ambele case pentru complanarea diferintieloru escate intre ambele case in privinti'a bugetului pe anulu 1864. Se scie adeca din desbaterile de mainainte, ca in mai multe puncte cas'a magnatîloru fusese de alta parere cá cas'a ablegatîloru; de aceea

se compusese din ambele case o comissiune de câte 6 membrii, carea sa cerce a aduce in armonia neintielegerile dintre ambele case. Cu aceste desbateri trecura in cas'a ablegatîloru siedinti'a 80, 81 sî 82. Mai in tóte punctele principale se aducu parerile in consunantia; celelalte remâne a le complaná regimulu, care firesce va poté incuviintiá in punctele de diferintia numai sumele mai mici; câci sumele mai mici se cuprindu in cele mai mari, ear cele mai mari nu se cuprindu in cele mai mici.

Cas'a magnatîloru mai avù siedintia (a 26.), in 4 Febr., in carea alese mai antâiu o comissiune de 9 membri, carea sa esamineze legea pentru darea de castigu sî de venitu dela societâti de actii. Totu in acea siedintia desbatù sî votà sî ea, dupa propunerea casei ablegatîloru, creditulu supletoriu de 525,000 f. pentru administratîunea politica a ministeriului de statu. La capetulu siedintiei mai priimì cas'a magnatîloru sî proiectulu de lege privitoriu la unele schimbâri, ce le facuse cas'a ablegatîloru in legea imprumutului pentru cei lipsiti din Ungari'a.

In 5 Februariu iar avura siedintie amendóue casele. Cas'a magnatîloru, la propunerea Contelui Kuefstein, aduce unu: Sa traiésca! bravei armate austriace, carea a seversîtu celu d'antâiu faptu de eroismu sî de gloria in batai'a cu Danesii. Apoi trecendn la ordinea dîlei, pertractéza mai multe punete de diferintia in bugetu, ce se escasera intre ca sî intre cas'a ablegatîloru.— Sî cas'a ablegatîloru aduce la 'nceputulu siedintiei sele unu asemenea tributu de simpathia sî de admiratîune pentru armata, precum sî de jale pentru cei cadiuti. Propunerea urmase din partea ablegatului celui mai opositîunalu, Dr. Giskra. Apoi vine la ordinea dîlei reportulu comitetului de controlarea datorieloru statului, privitoriu la modificarea articulului, ce determina controlarea datorieloru statului prin senatulu imperialu. Se decide, a se provocá regimulu cá 'n sessiunea cea mai de aprópe sa aduca unu proiectu corespundiatoriu. - Dup'aceea se desbatu sî se votéza cele 4 millióne fl. cerute suppletorie de ministeriulu de resboiu pentru rebonificarea de prestatîuni sî pagube facute 'n resboiulu din 1859.— In aceeasi dî erá sa tîna siedintia sî senatulu imperialu redusu, dar nu suntu de fatia membrii de lipsa. Herbst trage atentîunea Camerei asupr'a observârei ce a facutu, ca de luni de dîle unii membri nu mai vinu la siedintie, ca 'n septemân'a trecuta au fostu de fatia la desbaterea celoru 10 millióne, ear de atunci incóce au intorsu camerei spatele. (Polonii? Red.) Se decide, cá sa se 'ntrebuintieze decisiunea paragrafului respectivu in privinti'a lipsiriloru.

Siedinti'a acést'a insa se tîne apoi in 6 Februariu. Obiectulu de desbatere e dreptulu Israelitîloru de a avé proprietâti in capital'a Bucovinei, Cernautiu. Polonii, Rutenii, Românii din Bucovin'a sî inca câti-va ablegati combatu prin Grocholski competinti'a senatului imp. la aducerea acestei legi, dar remânu in minoritate; sî asiá se priimesce legea, prin carea Evreiloru din Cernautiu se da dreptu nemarginitu a-si cumperá case sî mosîi. — Comitetulu propune cá sa decida camer'a a rogá pre regimulu, cá 'n sessiunea urmatóre sa aduca unu proiectu de lege, prin carea in tînutulu tieriloru representate in sen. imp. redusu sa se stérga legile, ce dreptulu de possessiune-lu léga de cutare séu cutare confessiune. Se priimesce fâra desbatere. Asemenea se priimesce dupa a trei'a citire sî legea pentru dreptulu de possessiune alu Iudeiloru din Cernautiu. —

Unu cuventu in caus'a propria.

Facendu o revista asupr'a abonantîloru nostri de pe anulu 1864— o revista, ce nu ne a 'ncuragiatu tocmai preste mesura in missiunea cea grea ce avemu— amu fostu surprinsi de numerulu celu micu preste asceptare alu comuneloru abonate. Sî fiindca presupunemu, ca nici celelalte foi romanesci nu suntu in acésta privintia mai fericite decâtu noi, pentru aceea credemu ca nu causâmu vatemare nici unui'a din celelalte dóue jurnale române politice, déca din cestiunea acést'a, bagatela la parere, dar in adeveru nu fâra insemnatate, facemu unu obiectu de desbatere publica.

Cum sa ne esplicâmu impregiurarea, ca atâtu de putîne comune romanesci citescu dîuarie?

Celu d'antâiu respunsu póte, ce ni se va dá, va fi, ca comunele suntu serace. Respectu de seracia! Ea 'n adeveru ici colea póte fi caus'a, de nu mai ajungu banisiorii satului sî pe „gazete"; dar in cele mai multe casuri de siguru nu e. Vreo 8, 10 pâna 'n 12 f. pe anu suntu in bugetulu unei comune unu quantu atâtu de ne'nsemnatu, incâtu mai ca s'aru aduná din sfarmiturile, ce cadu de pe més'a — diregatorieloru comunale. Apoi afara de aceea escusarea cu seraci'a n'o potemu lasá valida, câci scimu de siguru, ca mai multe comune romanesci suntu abonate din banii cei romanesci ai sateloru celoru romanesci la dîuarie germane sî magiare. Caus'a acestei impregiurâri aru poté fi, ca dîuariele romanesci nu tînu concurinti'a cu cele germane séu magiare; acést'a aru fi tristu pentru noi jurnalistii, cu tóte ca sî noi suntemu fii ai tempului sî ai poporului nostru sî cá atari suntemu numai unu termomentru alu culturei poporului, din care amu esîtu; dar amu fi totdeodata unu pintene de a ne incordá poterile pentru aren'a de concurintia. In fine, déca unu jurnalu romanescu n'aru poté suppliní lips'a jurnaleloru straine, comuneloru li-aru stá 'n voia a abonâ la tótetrele. — Dar caus'a nu e acést'a, ci suntu parte mare notariistraini, de cari e plinu loculu prin comunele romanesci. Nu suntemu mancatori de straini, sî ne pare bine déca vedemu pre compatriotii de felurite limbi in comerciu câtu de viu, materialu sî spiritualu, unii cu altii; atât'a insa totu nu merge de departe patriotismulu nostru, incâtu din galanteria séu slabitiune sa vedemu cu nepesare comunele române in mâni straine, ear pre fiii nostri sa-i audîmu plangandu-se de lips'a pânei. Sî tocmai prin comune de acestea romanesci cu notari neromani nu merge nici o fóia romanésca, dincontra insa mergu póte inca câte dóue neromâne; câci „domnului notaru" adesea-i póte fi usioru a convinge pre „jupânulu jude", ca fói'a germana séu magiara e de lipsa, ear cea româna nu. Firesce de lipsa; câci dênsului aceea-i trebuiesce; apoi cititorulu e densulu sî numai platitorulu e „satulu." Aru fi tempulu, cá comunele romanesci sî'n privinti'a notariloru sei comunali sa-si traga odata sém'a mai bine. —

Alt'a, cu ce s'aru poté escusá póte necitirea dîuarieloru romanesci, aru fi póte, ca publiculu satescu nu le'ntielege de ajunsu. E adeveratu, ca „invetiatii" nostri cu ortografiele sî cu limbagiele loru pare ca lucra aorea inadinsu spre aceea, cá sa-i intieléga câtu mai putîni; dar e adeveratu sî aceea, ca dîuariele nu suntu chiamate a fi abcdarie sî cârti de citire, de aceea nu potu vorbí sî scrie altmintrea decumu vosbescu. Bine, fórte bine aru fi, déca amu avé vreunu dîuariu politicu anume pentru poporu, scrisu intr'unu limbagiu câtu se póte mai simplu sî mai vulgaru, ba nu ni-aru pasá macaru cu cirilice, — câci totdeun'a spiritulu ne e mai pe susu de forma; insa pâna atunci voru trebuí sa se accomodeze sî cititorii din poporu dupa maioritatea cititoriloru mai studiati sî dupa modulu de scriere, ce-lu pretinde tempulu modernu. Dealtmintrea insa sî cu citirea dîuarieloru e cá cu multe alte lucruri; ea la 'nceputu se pare grea, ostenitóre, disgustatóre, dar cu tempu, crescendu poterea de a le'ntielege, divine usióra sî placuta. Câti ómeni betrâni, nestudiati suntu, cari prin citirea continua a jurnaleloru si-au insusîtu unu magazinu de sciintie limbistice, istorice, geografice sî preste totu reale — preste tóta asceptarea!

Nici acést'a dar n'aru fi causa de ajunsu pentru de a escusá necitirea dîuareloru din partea comuneloru române.

(Va urmá.)

Sabiiu in 1 Februariu. Sessiunea de fatia a senatului imperialu, precumu spunu dîuarele de Vienn'a, e sa se termine astadi, sî asiá se póte, ca pe candu cititorii nostri voru citî aceste sîruri, ablegatii transsilvani sa fia pe drumu câtra casa.*) Déca se va face inchiderea sessiunei prin Maiestatea Sea in persóna, ori prin unu plenipotentîatu, nu se scie. Inca in decurgerea lunei lui Februariu, se dîce, se voru conchiamá dietele provinciale. Prin Vienn'a se spera, ca pelânga dietele de dincolo de Laitha, adica din tierile germano slavice, sî pelânga diet'a transsilvana, carea-si va continuá lucrârile incepute sî intrerupte, se va aduná sî diet'a croatica. Acést'a se concheia din corespundinti'a cea straordinara désa, ce se pórta acumu intre ministeriulu de statu sî Cancellari'a aulica croatica. — Atunci apoi Ungari'a singura aru mai fi fâra dieta; panacandu? cine scie? —

Din Bundorfu (scaunulu Sighisiórei) ni se scrie, ca cele publicate in „Herm. Ztg." etc. pe la capetulu anului 1863 asupr'a Româniloru de acolo: ca adica ei si-au alesu Jude satescu deosebitu de Sasi s. a., suntu numai invective malitîóse, pentru de a petá pre Români sî prin dîuarie, câci altmintrea nu mai sciu cum sa-i peteze. Starea cea adeverata sa fia aceea, ca esîndu in 30 Octobre Inspectorulu d. Baumgärtner in fati'a locului pentru alegerea de Jude comunalu, pre Românii— dupacum cam e datin'a pe acolo— nici i-au

*) Dupa scirile mai nóue iar s'au amanatu. Red.

insciintiatu despre venirea sea, nici i-a chiamatu a luá parte sî ei la acestu actu publicu, ci i-au privitu cá pre nisce nulle, cá pre unii ce nu esista. Indignati de acésta procedere illegala, Românii au tramisu doi insi, sa véda ce e, sî laudatulu Inspectoru a respunsu, ca a venitu sa schimbe judele, dar pre Românii pentru aceea nu i-a chiamatu, pentruca ei n'au dreptu acolo. (Audîti!) Românii respunsera, ca déca n'au dreptu la alegerea diregatoriloru, apoi nici acesti diregatori nu voru avé dreptu asupr'a loru. Apoi intrebandu-i d. Inspectoru: Ce vreti voi? — câci pe acolo nici preotîmea se pare ca nu e scósa din: tu sî voi! — ei respunsera, ca sa aiba sî ei doi diregatori intre diregatorii comunei. D. Inspectoru le promise sî le demandà a merge cá sa-si aléga doi insi, sî apoi sa-i aduca, cá sa-i intarésca sî sa-i jure. Panacandu insa Românii alesera, d. Inspectoru-si perduse urm'a din satu sî lasase vorb'a sa-i duca sa-i jure la Sighisióra. Intr'aceeea diregatori'a sasésca — nu comunala, câci aceea nu esistá — la tóta ocasiunea chiamase la agendele sele sî pre cei doi Români alesi de Români, dar acestia sciindu-se neintariti sî nejurati, nu voisera sa ia parte la nimicu. Diregatori'a sasésca raportà Inspectoratului, ca Românii nu voru sa priimésca slujba sî nu voru sa recunósca nici diregatori'a, ci si-au alesu diregatoria propria. Inspectorulu dup'aceea au venitu in satu cu gendarmi, a luatu pre mai multi Români la felurite 'ntrebâri, ear pre unulu Lazaru (?) Curt'a, dupa-ce la tînutu o dî 'ntréga in Bundorfu, l'a dusu prinsu in Sighisióra, unde e sî acumu. Vr'o 13 Români suntu dati la judecat'a criminala; poporulu românu e fórte 'ngrijitu sî indignatu de cele-ce are sa sufere in tóte dîlele. — (Nu scimu in câtu, in câtu nu, e autentica informatîunea acést'a; noi insa deplorâmu in noi sî trebuie sa deplorâmu sî in publicu de o parte putîn'a esperiintia a Românîloru in afacerile publice, dar mai multu de alta parte supremati'a sî esclusivismulu, de cari se folosescu compatriotii nostri fatia cu noi. Acésta suprematía o suferimu cu atât'a mai greu, câci in totu scaunulu Sighisiórei, alu Mediasiului sî alu Cuhalmului, incâtu scimu, nu este unu singuru amploiatu, unu singuru advocatu românu. Loculu acestor'a insa va cercá a-lu suppliní jurnalistic'a româna; de aceea sî rogâmu pre toti Românii, a ne descoperí ori-ce abusuri ale oficiului publicu, ce se facu; câci suntemu resoluti a le publicá si a le combate cu tóte armele, ce ni le concede legea sî dreptatea. Red.)

Pest'a in 8 Februariu 1864.

Tinerimea româna dela universitatea de aici s'au indatinatu de vr'o câti-va ani a dá in carnevalu unu banchetu romanescu, la care sa-si uite grijile cele multe sî sa se legene in bratiele desfatârei cordiale. Asiá sî in carnevalulu anului acestui-a s'a contielesu a esercià datin'a acést'a sî in 24 Ian. (5 Febr.) s'a serbatu in sal'a cea mare din otelulu „la archiducele Stefann“ banchetulu romanescu, care cu atâtu mai tare merita a fi amintitu, cu câtu tinerimea pe de o parte a fostu onorata de óspeti fórte straluciti, éra pe de alta parte banchetulu a fostu accompaniatu de productîuni musicale sî declamâri, a câroru esecutare a surprinsu sî incantatu pre fia care óspe.

La 7 óre sér'a s'au adunatu óspetii, sî orchestrulu, compusu din tineri români, au inceputu o ouvertura din oper'a Tancred, care a esecutat'a-o asiá de escelinte, incâtu si-a castigatu complacerea meritata. Dintre piesele esecutate de orchestru au facutu mai mare furore „Cântulu pecurariului“ sî „Ardelenele sî Banatienele,“ dintre care celu d'antâiu a fostu repetîtu. In orchestru a escelatu mai cu séma dirigintele, Ioann Lemény, care sî cá membru arangiatoriu a seceratu lauda. Mai departe ne-au incantatu in sér'a acést'a „Mut'a de Portici“, esecutata pe violina de Ioann Siepetianu sî acompaniata pe piano-forte de D-r'a Iren'a Nedelcu; „Acumu e mediulu noptii,“ aria din Romani'a de Constantin de Saligny, esecutata pre piano-fórte de Stefanu Perianu, éra in fine „6-me varie“ de C. de Beriot, esecutate pe violina de Ioann Lemény sî acompaniate pe piano-forte de Stefanu Perianu. Corulu vocalu a fostu emininte, declamârile escelinti, incâtu aplausele nu mai erau sa incete. Câtra 10 óre s'a finitu concertulu, sî ospetii, intre cari amu avutu rar'a norocire a numerá pre ilustrii barbati Antoniu sî Georgiu de Mocioni, Ioann Dobranu, sî pre tóta intieleginti'a româna din Pest'a afara de unu abtînutu, s'au departatu pentru o óra, cá sa petréca pre dómnele, ce au onoratu tinerimea la concertu, sî sa se re'ntórca la banchetu (ospetiu.)

La 11 óre s'a inceputu banchetulu, care a fostu arangiatu câtu se póte de elegantu; in fruntea mesei au cuprinsu locu ilustrii barbati de Mocioni. Toastulu celu d'antâiu l'a radicatu membrulu arangiatoriu Iosifu Vulcanu, multiamindu óspetîloru pentru onórea sî simpathiele documentate éra D-lu profesoru de limb'a româna de la universitate, Alessandru Romanu, radicà unu toastu in sanetatea ilustriloru barbati de Mocioni, sî tinerimea intréga a intonatu in „sa traiésca!“ nenumerate. D-lu Vincentiu Babesiu multiamì in numele ilustriloru barbati sî aduse unu: „sa traiésca!“ diletantiloru, cari partea cea mai mare se bucura de sprijinulu ilustrei familie de Mocioni. Dupa aceea distinsii óspeti si luara dîu'a buna, sî tinerimea i petrecù cu „Sa traiésca!“ pâna ce parasira sal'a, sî atunci incepù „Calusieriulu“, „Ardelenele“ sî „Banatienele“, cari s'au jocatu cu entusiasmulu tineretieloru. Abiá câtra 3 óre diminéti'a tinerimea s'a despartîtu, remanendu-i neuitata sér'a de 24 Ian. (5 Febr.) Comitetulu arangiatoriu au avutu de partea stânga a peptului tricolorulu natîunalu, dimpreuna cu simbolulu dreptâtii. Priimésca multiamire publica pentru arangiarea eleganta sî surprinderea, ce a casiunatu-o toturoru!

Unu banatienu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Maiestatea Sea Imperatulu tramise pre capitanulu Contele Kinsky la generalulu Br. Gablenz, spre a-i transpune medaliele, ce le daruiesce Mai. Sea oficieriloru sî soldatiloru, cari s'au distinsu in lupt'a de lânga Kőnigsberg in Schleswig. —

Armat'a Romaniei.) Dupa o corespundintia din Bucuresci a foii „Bucovina“, armat'a actuala a Romaniei e compusa astfelu: 7 regimente infanteria a 2000 feciori=8400, 1 batalionu de venatori 800, trupe de geniu 600, pompieri 500, 1 regimentu artilleria 800, 2 regimente de ulani a 700 feciori=1400, 2 escadróne trenu (trasuri, Fuhrwesen) à 200 feciori=400, 1 divisiune gendarmi 1000, 17 escadróne dorobanti à 250 feciori=4500, 5 batalióne granitieri à 1000 feciori=5000, 2 companii de flotila à 150 feciori=300, cu totulu dar 23,450 feciori. Artileri'a deocamdata consta din 24 tunuri. — Déca suntu autentice datele acestea, ceea-ce nu potemu nici afirmá nici denegá, apoi intr'adeveru trebuie sa ne mirâmu de unele jurnale germane de ale nóstre, cari striga pân' la ragusiéla, ca Romani'a inarméza preste mesura; câci cumca la o tiéra de 5 millióne locuitori e destulu o armata de 23,000 soldati, nu va poté sustiné nimenea, care scie, ca tieri de trei, de patru, ba de cinci sî de siese ori mai mici decâtu Romani'a, au armate indoitu sî intreitu asiá de mari!

(Bugetulu Francieì.) Spesele imperiului francesu pe anulu 1865 s'au preliminatu cu 108,650,000 franci, din cari 60,000,000 pentru lucruri publice, 14 millióne pentru marina sî colonii, sî numai 6 millióne pentru ministeriulu de resbelu. Acolo se pune summ'a cea mai mare pe lucruri publice, la noi pe armata. —

(Furtu cu galanteria.) De curendu calatorì in Franci'a unu Domnu elegantu pe drumulu de feru, sî intrandu in vagonu aflà altu domnu elegantu, cu care incepù a conversá despre un'a sî despre alt'a. Cestu din urma presentà celui d'antâiu tabachier'a sea, sî cel'a trase din tabacu sî adormì; candu se desceptà, erá in Parisu; dar orologiu, lantiu, inele, bursa cu câteva mii de fiorini erau duse. Tabaculu de nasu adeca fusese narcoticu (adormitoriu.)

(Balu ne'ndatinatu.) D. Preotu G. P. din P. ne tramite o corespundintia estinsa, in carea ne spune, ca prin staruinti'a sea s'au arangiatu in Z. unu „balutiu“ (dupa espressiunea Dsele), pentru — biseric'a din P., din care au resultatu castigu curatu summa summarum 22 f. 20 xr. v. a. Totdeodata ne róga a publicá pe lânga acésta corespundintia sî numele toturoru contribuitoriloru spre acestu scopu, respective alu mancatoriloru, beutoriloru sî jocatorilou la acestu „balutiu“. Amu comite unu abusu de oficiu, facendu destulu acestei cereri; nu cá candu amu nesocotí scopulu celu bunu pentru care s'a colectatu, ci pentru-ca nu potemu approbá mijlócele luate intr'ajutoriu, si afara de aceea colóne— le dîuarieloru suntu ocupate cu alte lucruri. Ne folosimu insa de ocasiune, pentru de a spune d. Parinte, ca fapt'a densului, de-sî purcediatóre din zelu sinceru, totusi lovesce atâtu in legile positive ale bisericei, cari-lu oprescu dela „balutie“, câtu sî incontr'a moralei crescinesci in genere, carea cauta nu numai la bunatatea scopului, ci sî la bunatatea mijlóceloru intrebuintiate spre vre'unu scopu. Zidirea séu repararea unei biserici in ochii nostri e unu ce cu multu mai sublimu sî mai santu, decâtu sa se póta intrebuintiá pentru efeptuirea eii „balutie.“ Nu jocandu, ci cugetandu sî lucrandu servimu lui Domnedieu; unu balu pentru o biserica, marturisimu sinceru, nu ni se pare multu mai bunu, decâtu o slujire lui Vaalu. Nu poteti slují lui Domnedieu sî Mammonei!—

Bancnotele in moneta conventîunala

cu 1 Ianuariu 1867 esu de totu din cursu. Banc'a natîunala provóca pre toti, cari mai au astfelu de bancnote, a le preschimbá pâna la acelu terminu ; câci altmintrea remânu de paguba cu ele. —

(C e p ó t e t e l e g r a f u l u!) Cuventulu de tronu alu reginei din Engliter'a, care cuprinde 1050 cuvinte, se telegrafà dela Londr'a la Parisu pe 5 droturi i n 6 m i n u t e.—

(I n n e c a r e i n f r i c o s i a t a.) Intr'unu orasiu russescu se facusera dupa obiceiu boltitie sî cârciume pe ghiati'a depe Volg'a. O astfelu de cârciuma deodata se cufundà sub ghiatia sî se 'nnecà cu tóta bagagi'a, toti ómenii sî toti caii ce erau in ea sî 'mpregiuru. Numerulu ómeniloru periti astfelu face vr'o 200; câci cu cei din cârciuma se 'nnecara 'mpreuna sî altii, cari de la malulu apei le alergasera intr'ajutoriu. —

Din câmpulu de lupta. Scirile, care le avemu pâna acumu, suntu tóte in favórea armatei Schleswig—Holsteiniane adeca a Austro-Prussiloru. In 6 Febr. n. au avutu brigad'a Nostiz o lupta crâncena cu Danii. La acésta lupta au participatu sî vreocâteva escadróne de hussari dela reg. Liechtenstein. Lupt'a se dîce ca au fostu marétia, in carea regim. de infanteria „regele belgiiloru“ sî batalionulu alu 9 de venatori au patimitu fórte tare. Despre cuartirele generale ni se spune, ca in 7 Februariu n. erau in Frörup la Oversee (pentru Austriaci) sî in Glückburg (pentru Prussi.)

Tóta lumea dar e plina de sgomotulu armeloru din Schleswig. Cu deosebire se discutéza parasirea Danewirkului din partea Danesiloru. Despre acésta fortificatîune amu vorbitu mai pe largu in unulu din nrii din urma; repetîmu, ca Danewirk e o colina facuta de câte-va sute de ani pentru aperarea tierei. Ea adeca taia Schleswig-ulu dela resaritu spre apusu, sî astfelu e o fortarétia naturala capace de a oprí navalirile inimice dela médiadî, mai cu séma candu esu apele si esundéza siesurile cele baltóse de dinaintea lui. Danesii fortificasera acésta positiune cu nespusa ostenéla in anii din urma , sî acum steteau dealungulu eii vre-o 30,000 soldati cu vre 100 tunuri. Austriacii sî Prussii asceptau aicea un'a din cele mai sangeróse batâi in acésta campania; dar mirarea loru fu mare, sî a lumei dinafara sî mai mare, cându vediura, ca Danesii in nóptea din 5 spre 6 Februariu nou parasisera acésta positiune tare, lasandu in urma-si 62 tunuri batute cu cuie.

Lucrulu acum se esplica de sine singuru asiá. Prussii sub comand'a printiului Friedericu Carolu trecura in nóptea din 5 spre 6 Februariu preste riulu Schlei spre resaritu dela Danewirk, voindu a atacá pre Danesii din cóste, pecandu Austriacii innaintau din frunte. Danesii vediendu-se astfelu in periculu de a fi atacati de dóue pârti , ba inca de a li se taiá lini'a de retragere câtra Flensburg, fura siliti a se retrage, cu atât'a mai vertosu, câci numerulu loru erá multu mai micu decâtu alu inimiciloru. Astfelu Danesii se retrasera spre médianópte, urmariti de Prusi sî Austriaci, dar totu mereu luandu positiuni bune sî oprindu inaintarea cestoru din urma prin lupte sangeróse.

Cea d'antâiu din aceste lupte fu la I d s t e d t , in carea escelara brigad'a austriaca Nostiz sî mai multe escadróne din husarii Liechtenstein.— R e g e l e d i n D a n i ' a s ' a r e t r a s u (jurna'ele germane, bete de triumfu, dîcu c a a f u g i t u) la Kopenhagen.— Unu milu dela Idstedt spre nn, la Oversee fù a dóu'a lupta crunta, in carea Austriacii invinsera, luara mai multe tunuri sî care sî prinsera 200 Danesi; dar sî ei avura perderi cumplite, câci din regimentulu regele Belgiloru cadiura 17 oficieri sî 500 feciori. Colonelulu regimentului , ducele de Württemberg, e ranitu de mórte, sî Maiestatea Sea indata dupa lupta prin telegrafu lu denumì generalu.

Numele oficieriloru austriaci cadiuti sî raniti suntu : dela reg. de inf. regele Belgiloru, cadiuti : Pfleger, Prokesch, Haydegg, Rehn; raniti : colonelulu de Württemberg, Vicecolonelulu Illeschütz, capitanulu Entner, Sabatowich, Hochhauser , Castella, Hoffmann, Froschauer , Rathlew, Köpler, Morawetz, Barmann, Wimpfen, Schwarz. Dela batall. 9. de venatori , morti : Laiml, Lamotte , Herold ; raniti : Schmigocz, Hermani, Haradauer , Went , Urschütz, Pflug. Dela husari , ranitu Contele Lamberg. —

Dela Oversee se retrasera Danesii totu luptandu-se spre médianópte; la I ü b e c k iar se 'ncinse o lupta intre ei sî Prussi. Danesii remasera invinsi sî se retrasera spre apusu. Austriacii intr'aceea pefugara o parte a Danesiloru pâna la F l e n s b u r g , unde stratele (ulitiele) cetâtii insesi fura câmpurile bataliei. (Dupa o scire mai nóua nu, ci Danesii se retrasera nóptea.) Austriacii remasera invingatori, sî Danesii se retrasera la Fridericia. E 'ndoiéla, mai continuá-voru o lupta atâtu de neegala ori se voru retrage la mare, se voru imbarcá sî voru merge la Kopenhagen, asceptandu, dór continua diplomati'a opulu, care ei cu armele 'n mâni nu fusesera 'n stare a-lu sustîné.

Luptele sangeróse se continua ; Austro-Prusii cérca a tai'a Danesiloru lini'a de retragere sî astfelu a-í prinde.

Prospectu politicu.

Resboiulu din Schleswig-Holstein se vede a-si arelá cechulu seu sî in alte pârti ale Europei. Lassamu pre Germani'a, carea e prea interesata in cestiunea acést'a sî trecemu la partitulu actiunei in Itali'a. Acestu partitu vede in resboiulu de fatia inceputulu crisei europene, sî dîce ca momentulu celu mai oportunu pentru o actiune aru fi tempulu de fatia. In legatura sî cu acestea de mai susu dar sî protestulu din partea Italiei, insemnâmu o nota, ce se dîce, ca s'aru fi datu din partea ministrului de esterne Venesti Venosta dlui Drouyn de Luys, prin care nota guvernulu italianu se plânge asupr'a Austriei, ca aru fi vatematu tractatulu dela Zürich. Invinuirile suntu afara de cele aduse in nrulu trecutu, ca furi multi din partîle austriace jefuiescu pâna catra Moden'a sî apoi fugu sub scutulu Austriei.

Dar sa lasâmu terenulu acest'a secu sî sa ascultâmu o Ieremiada russésca reprodusa sî de Botschafter. Ea tractéza despre R o m a n i ' a.

„Impregiurarile nóstre, dîce, suntu totu mai fatale pe dî ce merge. Principele Cuz'a tientesce, ca prin ajutoriulu Franciei sî alu Iesuitîloru sa-si póta pune diadem'a regala a Romaniei pe capu. Ajutoriulu celoru din urma l'au castigatu prin aceea, ca au promisu agentîloru ordinelui iesuiticu a subordiná biseric'a greca din principate scaunului romanu ori celu pucinu a trece cu toti partisanii sei la catolicismu. Cuz'a si arata inimiciti'a sea câtra clerulu grecu (?!) prin aceea, ca predéza prin Gendarmii sei sub pretestulu, ca scumpeturile monastiriloru s'aru tînea de statu Lucrurile cele mai de lipsa pentru cultu se confisca, sî se fura apoi parte de câtra Gendarmi, parte se dau la persóne inalte, care apoi le vendu la Evrei. . . .

Dupa aceste espectoratiuni cari n'au nici unu contienementu. sî cari de siguru voru fi esîtu din pén'a unui archimandritu grecu , carele nu va mai fi avendu de unde sa suga, in urm'a secularisarei monastiriloru— mai urméza sî alte denuntiari, prin care vrea sa atraga atentîunea puteriloru garanti, spunendu, ca principele Cuz'a nu-si face capulu calindariu din notele puteriloru garante, nici din concentrarea trupeloru turcesci la Siuml'a. In fine corespundintele din Bucuresci aru mai dori vre o câteva trupe din partea puteriloru subscrise la Parisu. Are inse omenia de a spune , ca o p a r t e numai din locuitorii Romaniei dorescu pre Turci cá pre patroni religiunei loru (de siguru iaru calugarii greci , cari aveau câte dóue trei sî mai multe concubine, — va se dîca religiune turcésca.) In fine spune, ca pensiunea ce li se da din partea statului, nu le ajunge nici de o mancare pe dî (seracii ómeni!) Mai suntu sî alte, care tóte cadu asupr'a Iesuitîloru sî a principelui.

Noi cari scimu despre secularisarea monastiriloru dîse „inchinate“, ne putemu esplicá asemenea corespundintie. Romani'a insa purcéda pe calea prosperarei sele cu mai pucine certe sî mai multe fapte, sî atunci nu se va teme de nimenea, câci toti i voru fi amici.

Pretiurile de piatia
din S a b i i u, V i n e r i i n 31 I a n. (12 F e b r. 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
S e c a r ' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ de códa „	2	13
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	53
„ de midilocu „	1	47
„ de códa „	1	40
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

B u r s ' a d i n V i e n n ' a in 31 Ian. (12 Febr.) 1864.

Metalicele 5%	72 10	Actile de creditu	181
Imprumulu nat. 5%	79 85	Argintulu	118 75
Actile de banca	777	Galbinulu	5 70

CORESPUNDINTIA. I. I. in P. Amu crediutu ca nu Ti-amu fi binevoitori adeverati, déca amu publicá cele tramise ; sî sperâmu, ca preste putînu ne vei multiamí.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prennmeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 11. ANULU XII.

Sabiiu, in 6 Februariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Pr. Nr. — 67.

An die Redaction des „Telegrafulu Romanu", zu Handen des Herrn Zacharia Boiu, hier.

Die beiliegende amtliche Berichtigung ist in die nach deren Empfang zu nächst erscheinende Nummer des Telegrafulu Romanu unverändert aufzunehmen.

kk. Polizei - Direktion

Hermannstadt den 13 Februar 1864.

Neidhart,

N. Præs. 204/1864. Pol. Ober Cmr.

Oficiósa indireptare.

„Telegrafulu Romanu" in nr. 4. din 12. Ianuariu a. c. aducandu scirea, ca judele cercualu Ladislau Olteanu, care pentru illegalitatile sele fusese suspendatu din Postu, s'a repussu iara oficiu— din intre altele „ca repunerea judelui cercualu Olteanu sau facutu prin uneltirile protectori-loru sî anume prin luarea unui protocoll fortiatu; mai incollo ca numitulu jude cercualu din pofta de resbunare aru fi arrestatu pe unu invetiatoriu comunalu" etc.

Din ce óra din actele oficióse substernute r. Praesidiu gubernialu s'a constatatu, ca protocóllele pe a caroru temeiu Officiolatu-lu Comitatului Hunedórei a repusu in oficiu pe numitu-lu jude cercualu, s'au luntu in cea mai buna a' legale forma, fâra de a face cea mai mica fortia cuiv'a —

de óre ce mai incolo arrestarea dascalului satescu Ioanne Culca nu a urmatu din pofta de resbunare a judelui cercucualu; ci la requisitiunea Protopopiatului gr. res. din Ili'a de dto 30. Dec. 1863 nr. 65, in care se require oficiulu cercualu alu Iliei, ca „dupa ce in comunele Booz sî Tirnaviti'a se vede a fi periclitata linistea publica sî bun'a intielegere intre locuitori prin unu corifeu Ioann Culca numitu, care propri'a s'a auctoritate a ocupatu scól'a, se opune cu resistentia sî agiteza póporulu in gradu supremu" se face dispusetiuni cuvenite incontr'a renitentu-lui corifeu sî agitatoru de poporu spre restituirea sî restabilirea ordinei etc. prin urmare impartasirea de mai sus a Telegrafului Romanu este nefundata, —

din ce óra acea impartasire se vede a fi apta de a detrage vazeí sî autoritatei diregatorieloru publice, totu de odata se comitte judecatoriei competente de a face pasii cuviinciosi spre persequarea Redactorului Telegrafului Romanu pentru suscitat'a impartasire, in sensulu legiloru penali.

Dela Praesidiu-lu r. Guberniu

Sabiiu 13 Februariu 1864.

Inchiderea senatului imperialu.

O depesia telegrafica a foii germane de aici „Herm. Z'g." etc. dto Vienn'a 15 Februariu aduce scirea despre inchiderea sessiunei de fatia a senatului imperialu.

„Maiestatea Sea Imperatulu, dîce, inchise sessiunea senatului imperialu cu unu cuventu de tronu, alu cârui cuprinsu principalu e urmatoriulu. Simtu o trebuintia profunda, de a Ve vede impregiurulu Meu inainte de despartîre-Ve. Vedu cu deosebita multiamire pre representantii Transsilvaniei, cari pasîra cu bucuria pe terenulu activitâtii comune constitutîunale tocmai candu Tirolulu serbà (beganni se pare eróre de telegrafia in locu de beging Red.) giubilandu amintirea impreunârei cu Austri'a. Pecandu senatulu imperialu preste totu dedù ansa la fenomene imbucuratóre, starea cea de necasu a unoru pârti ale Ungariei trebuì sa Me umple de jale din inima. DVóstra ati sprijinitu fratiesce ostenintiele regimului intru a ajutorí pre cei nefericiti. Mai multe decisiuni de lege, esîte din consultârile Dloru Vóstre, priimira sanctiunea Mea. Galiti'a resariténa, sî Bucovin'a s'au apropiatu de implinirea dorintieloru loru privitóre la drumulu feratu. Propositiunea privitóre la o asemenea considerare a marelui Meu principatu Transilvani'a, adeveratu caspre parerea mea de reu,nu si au aflatu resolvirea dorita. Dar voinți'a Mea firma e, sî ingrijirea ceaviua a regimului Meu va fi indreptata spre aceea, cá acésta linia de cladit u, carea Eu o cunoscu fórte avantagiósa (de folosu) pentru Transsilvani'a sî totdeodata momentósa pentru imperiu, sa devina in curendu realitate.— Prin intrunit'a lege de finantie e assiguratu fundamentulu constitutîunalu pentru tractarea cu finanticle in periodulu curinte de administratiune; prin incuviintiarea continuârei contributiumiloru sî taxeloru urcate din anulu trecutu, precumu sî a folosirei cretitului statului a devenitu cu potintia acoperirea trebuintieloru straordinarie ale statulni. — Pentru deslegarea problemei de reformarea contributîunei suntu facuti dejá pasii preparatori.— Referintiele regimului Meu fatia cu poterile cele mari suntu amicabile. Cris'a, escata intre Dani'a sî Germani'a, s'a scaritu pâna la eveniminte bellice. Eu amu luatu parte la esecutîunea confederativa in Holstein, sî amu de cugetu, cá impreuna cu Prussi'a sa iau Schleswig-ulu zelogu pentru implinirea oblegaminteloru din partea Daniei. Brav'a conducere, eroiculu curagiu alu armatei aliate dedura dreptului sî onórei Austriei, Prussiei sî Germaniei intregi satisfactîune repede, stralucita. Resultatele atâtu pe glorióse,— nu pentru scopuri de ambitîune sî cucerire, ci de dreptate,— speru cu confidintia ca voru assigurá tieriloru, celoru vatemate atât'a tempu in drepturile loru, unu venitoriu fericitu, sî nu voru periclitá in estindere mai mare pacea lumei sî a patriei nóstre. Austri'a a doveditu, ca 'n form'a sea cea 'ntinerita pastréza spiritulu celu bunu de de multu, sî in câile cele nóue de libertate ale vietiei de statu a luatu cu sine ereditatea poterei sî a gloriei sele! —

Dela senatulu imperialu.

Repede, cá candu aru simtî „sfarsîtulu dîleloru sele", se 'ndeasa un'a 'ntr'alt'a siedintiele senatului imp., sî cá nici odata vedemu acumu câtra capetulu sessiunei sborandu proiectele de legi din camer'a ablegatîloru in cas'a magnatîloru.

Cas'a de susu destbatù in siedinti'a 28 din 8 Febr. c. n. relatîunea comissiunei finantîale pentru controlarea datorieloru statului.

Cas'a ablegatîloru continuà sî finì in siedinti'a 85. din 9 Februariu c. n. desbaterea asupr'a celoru 7 diferintie dintre ambele case in privinti'a begetului. Resultatulu fu, ca purcediendu comissiunea amestecata din principiulu: ca summele mai mici se cuprindu in cele mai mari, sî dupa acesta principíu statoriudu legea finantîala pe anulu 1864, cas'a ablegatîloru priimesce de alu seu acestu principiu, precumu sî consecuintiele emanate din elu. Sî asiá

tóte speselestatului din 1 Novembre 1863 pâna 'n 31 Decembre 1864 suntu 614,260,059 f.;

tóte veniturile statului in acelasi restempu 568,547,335 f. va sa dîca mai multe spese decâtu venitu, respective datorii de statu pe acestu periodu de 14 luni 45,712,724 f.

De interesu specialu pentru noi Transsilvanii e alu doilea obiectu adusu la ordinea dîlei. Acel'a e raportulu comissiunei asupr'a propunerei ableg. Baritiu, privitoriu la mai multe dorintie sî asceptârireferitóre la comerciulu Transsilvaniei cu principatele dela Dunare (rectius: cu principatele române unite, Red.) Refer. Br. Doblhoff cuprinde

tóte 8 dorintiele ableg. Baritiu intr'un'a, sî propune a se provocá in. regimu:
cá in interesulu bine intielesu alu Austriei, precumu sî alu principateloru dela Dunare sa ia o cale, carea fâra de a se amestecá in incurcaturile *) de statu ale aceloru tieri, concedu a se face invoieli, prin cari referintiele vecinale sa devina mai amicabile, pedecele comerciului mai liberu sa se delature sî mesurele spre scopulu acest'a sa se inainteze.

La acestea propune a se mai adauge sî dorintiele speciale: „cá storsatureloru (mancatorieloru), cari se facu prin organele imperatesci la visarea paspórteloru sî cari suntu o sarcina grea mai cu seama pentru marginenii Transsilvaniei, sa se puna capetu.“ — Despre amendóue punctele acestea propune comitetulu a se face amintire la bugetulu ministeriului de comerciu sî economia natiunala.

Camer'a priimesce propunerile comitetului.

Cas'a de susu in siedinti'a 29. din 10 Februariu priimì sî ea propunerea comissiunei amestecate: de a se 'nvoì ambele case in piivinti'a celoru 7 puncte de divergintia la incuviintiarea summeloru mai mici. Contele Leone Thun adusese o propunere contraria, carea insa la votarea nominala remâne 'n minoritate de 23 fatia cu 33 voturi.

In cas'a ablegatîloru erá sa se 'ncépa in siedinti'a 86. din 10. Februariu unu obiectu fórte momentosu, adica:

propunerea lui Ryger: de a se pune justiti'a civila sî penala a toturoru regateloru sî tieriloru sub competinti'a senatului imperialu mailargu (de a se face un'a justitia pentru tóta imperati'a.)

Ryger sî motivéza propunerea sea sî propune a se predá unei comissiuni de 9 membri; dar ministrulu de statu, cavalerulu de Schmerling enuncia, ca tempulu nu e opportunu (priinciosu) pentru acestu proiectu; câci o schimbare atâtu de afunda in constitutîune nu se póte face pâna atunci, pâna candu voru fi de fatia in senatulu imp. representantii toturoru regateloru sî tieriloru, sî de aceea regimulu aru dorí, cá lucrulu acest'a deocamdata sa remâna intru atât'a.

Propunerea lui Ryger: de a se luá obiectulu la pertractare, se aduce la votare; dar remâne in minoritate ecclatanta: numai 3 ablegati lu sprijinescu. —

Apoi desbate sî priimesce camer'a unele modificâri ale legei pentru controlarea datorieloru statului.

O fundatîune nóua.

Unu actu de rara filantropia inregistrâmu cu fericire din partea dómnei **Elen'a Birt'a** nascuta **Gib'a** din Aradu. Acésta dómna, nascuta din tata grecu sî muma româna, reposata in 13|25 Ianuariu a. c. la Pest'a sî immormentata la Aradu, afara de aceea ca a testatu: bisericei rom. cat. din Aradu 2000 f., bisericei catedrale române din Aradu 4000 f., bisericei g. n. u. din Bichisiu 1420 f., scólei g. n. u. din Bichisiu spre imbunatatîrea platiei invetietoresci 1000 f., bisericei g. n. u. din Oradea mare 1000 f., pentru imbunatatîrea platiei cantorelui grecescu 500 f., bisericei g. n. u. din B. Ineu 1000 f., bisericei g n. u. serbesci din Aradu 500 f., bisericei augustane din Aradu 500 f., bisericei elvetice din Aradu 500 f., Xenodochiului Aradanu 1000 f., Casei seraciloru din Aradu 1000 f., pentru 12 veduve 1200 f., a facutu sî o fundatîune de 48,000 f. sub numele „Asiediamentulu Elenei Birt'a nascuta Gîb'a“, din cari se voru infiintiá 12 stipendii a 200 f. pe anu pentru 12 tineri români sî greci de religiunea greco-orientala (neunita.) Actulu in sine e prea mare, resultatele lui voru devení prea estinse, prea momentóse sî prea binefacatóre, decâtu cá sa nu publicâmu sî noi, dupa „Concordi'a“, punctulu respectivu din testamentu in totu cuprinsulu lui; câci simtîmu o datorintia sacra, a pastrá generatîunei presinte sî venitóre numele acestei femei române, carea va fi a trei'a stea lânga cei doi mari binefacatori ai tinerimei sî prin ea ai natîunei; va fi, dîcemu, numele **Birt'a—Gîb'a** alu treilea lânga ilustrele nume **Romantiai** sî **Jig'a!** — Eata ce dîce testamentulu.

§ 23. Luandu in privintia, cumca institute pentru inaintarea crescerei seracei tinerimi g. n. u. pre rare suntu, ma in unele impregiurâri nici singuratice institute nu suntu; sî din alte institute de dupa regularea intemcietoriloru nu se potu participá; ear temeiulu de capetenie alu inaintârei natiuniloru, sî a bunei stari precum spirituale asiá sî materiale, jace in educatiune sî scóla: dreptu-aceea eu cá din parinte grecu sî mama româna nascuta, petrunsa de acea oftare, ca la innaintarea mai frumosului viitoriu, culturei spirituale sî inflorirei acestoru natiuni dupa potintia-mi sa potu conferá, intru acea dulce sperantia, cumca acést'a a mea fapta va fi urmarita de unu salariu (dór salutariu. Red.) efeptu, sî cumca stravechiulu meu mormentu lu va tiené vrednicu de recunoscatóre privire: bucurosu m'amu hotarîtu a infiintiá unu asiediaminte sub titul'a „Asiediamentulu Elenei Birt'a nascuta Gîb'a“, din carea causa prin acést'a demandu, ca dupa intrevenind'a mea mórte: executorulu testamentului meu, din lasamentulu meu spre acestu scopu 48,000 f. v. a. in cas'a de pastratu din Aradu séu Pest'a cá asiediamentu vecînicu sa-lu elochedie pe interesu.

Statutele asiediamentului acestui'a alu meu le cuprindu in urmatórele:

a) Acestu asiediamentu, precumu mai susu s'a dîsu, se va numí „Asiediamentulu Elenei Birt'a nascuta Gîb'a.“

b) Capitalulu acestui asiediamentu alu meu se va asiedià in cas'a de pastratu din Aradu séu Pest'a, precum executorulu testamentului meu cu cale va aflá.

c) Acestu asiediamentu lu supunu priveghiârei unui comitetu statornicu, rogandu pre Ilustritatea Sea Domnulu Episcopu g. n. u. alu Aradului, sî in intemplarea vacantiei, pre locutenintele seu, spre priimirea presidiului.

d) Acestu comitetu va stá afara de Presidele din 12 medulari, din cari deapururea sî nestramutaveru 4 din cleru sî 8. din mireni — civili— sa fia; de medulari acestui Comitetu pre urmatorii, denumescu, adeca:

Din cleru.

1. Ioann Rusu catechetulu preparandiei g. n. u. din Aradu. 2. Georgiu Popescu protopresviterulu g. n. u. din Buteni. 3. Iosifu Belesiu protopresviterulu g. n. u. din T. Varadi'a. 4. Petru Chirilescu protopresviterulu g. n. u. din Kis-Jeneu.

Din mireni.

1. Ilustritatea Sea Domnulu Teodoru Serbu, supremulu comite alu Aradului. 2. Ioann Popoviciu Directorulu preparandiei. 3. Alessandru Gavr'a profesore de preparandia. 4. Atanasiu Sandor profesore de preparandie. 5. Georgiu Ebesfalvay advocatu. 6. Petru Fruscha cive din Aradu. 7. Petru Nicoliciu negotietoriu din Oradea mare. 8. Marcu Daliciu negotietoriu din Lipov'a, rogandu pre insiratii susu titulati Domni cá acésta denumire, in interesulu tinerimei care de acestu asiediamentu se va folosí, fâra de renumeratiune a o priimí; asecuratulu meu scopu prin ostenél'a loru a o sprijiní sa bineveiésca.

e) Spre ducerea protocolului acestui comitetu rogu pre celu mai tineru dintre membrii comitetului.

f) Pre permanentulu preside alu comitetului, adeca pre episcopi'a g. n. u. din Aradu cu tóta stim'a o rogu, ca scriptele atingatóre de acestu alu mei asiediamentu, precum sî altele scrisori a comitetului meu, destinsu in archivulu Episcopiei a se pastrá sa demânde.

g) Sfer'a afaceriloru Comitetului, mai josu se va circumscrie.

h) Din acestu alu meu asiediamentu ne'ntreruptu se voru stipendiá 12 elevi nascuti greci sî români de religiunea g. n. u. din Comitatele Aradu, Bihoru, Bichisiu sî Cianadu, unulu câte unulu cu stipendiu anuale de 200 f. v. a. (Va urmá.)

Unu cuventu in caus'a propria.

(Continuare sî capetu.)

Amu dîsu in nr. precedinte, ca ne'ntielegerea dîuarieloru romanesci din partea poporului escusa incâtu-va, dar nu rectifica de ajunsu putîn'a loru citire, sî acum adaugemu fâra téma de a fi combatuti, ca nici poporulu magiaru, nici chiaru celu germano-sasescu, care face atât'a sfara 'n tiéra cu cultur'a sea, nu 'ntielege de ajunsu dîuarele sele respective; insa cu tóte acestea nu se scumpesce cutare sî cutare comuna a abonà la cutare sî cutare dîuariu de limb'a sea. Câci in comun'a 'ntréga fi-va cine-va, care sa scia spune sî saténului ca ce sta 'n novele, ce se mai vorbesce, ce se mai face prin lume; notarulu, invetiatorulu, preotulu arareori voru fi ori asiá de ignoranti, cá sa nu 'ntieléga baremu parte ce spunu jurnalele, ori asiá de comodi sî egoistici, incâtu sa nu comunice sî conlocuitoriloru sei câte ce-va din cele citite.

Ce e dar caus'a, de nu se abonéza comunele romanesci cu mai multu interesu la dîuarele sele?

O spunemu verde, ca dupa parerea nóstra caus'a principala e nepasarea. Poporulu,— elu cá tóte popórele, (intielegemu cu preferintia pre saténulu) e preocupatu de „necasurile“ sele sî ale tierei; elu e adeveratulu producatoriu, producatorulu pânci sî alu toturoru celoru de lipsa pentru vi-

*) S'aru fi potutu dîce: referintiele. Red.

étia, sî productîunea acést'a i consuma totu tempulu, încâtu pentru citirea jurnaleloru, chiaru sî sa le póta sî sa le scia cití, nu i-aru remané tempu. Sî nici ca aru fi bine, cá saténulu nostru sa lase córnele plugului sî sa apuce jurnalele 'n mâna; atunci, ce e dreptu, aru fi tempulu de auru pentru jurnalisti, dar noi cu tóte acestea nu dorimu acelu tempu. Cití dar nu póte saténulu; dar ascultá? Acést'a o póte sî celu mai simplu. Deci numai de potinti'a acést'a a lui sa se folosésca conducatorii cei immediati ai poporului! Ei sa citésca, sa estraga ce e mai bunu sî mai de lipsa, sî sa comunice sî poporului intr'o forma simpla, chiara, intielegibila. Atât'a amu dorí, sî credemu ca avemu totu dreptulu a dorí dela conducatorii poporului, adica dela inaintestatatorii unei comune satesci. Déca amu voí sa imitâmu sî noi unu obiceiu de moda acum, amu strigá sî noi asupr'a preotîmei; câci ce e mai nevatematoriu sî mai nepericulosu astadi, decâtu a gramadí tóte pecatele pe preotîme! Dar noi nu o vomu face. Nu o vomu face, pentruca acele strigate partea cea mai mare suntu fâra intielesu, parte pentru-ca in casulu, despre care vorbimu noi, rol'a preotîmei e numai secundaria. Dincontra insa vomu pretinde mai multu zelu, mai viua interesare din partea oficieloru politice: din partea amploiatîloru subalterni, a notariloru comunali sî ajudîloru comunali. Aici ne lovimu de nou de reulu espusu mai susu: de notarii ne-români prin comune române; aici insa pretindemu cu cerbicía nefrânta, cá judele sî representanti'a satului sa nu concéda, a se cheltuí unu cruceriu fâra scirea sî voi'a loru sî fâra folosulu comunei.

Sî óre pentru ce staruimu noi atât'a de multu, cá jurnalele romanesci sa fia citite prin comunele romanesci? Pentru-cá sa ne marimu numerulu abonantîloru? Sî acést'a nu ni s'aru poté imputá; câci cu câtu amu avé mai multi abonanti, cu atât'a mai multu aru cresce sî mijlócele redactîuniloru, cu atât'a mai ample, mai interesante, mai productive sî mai folositóre aru deveni sî jurnalele. Ele, care astadi, unulu cá sî altulu, vegetéza d'abiá de adi pâna mâne cu trei patru sutisiórele loru de abonanti, prin participarea comuneloru cá prin o lovitura magica s'aru poté urcá la numerulu duplu, sî redactîunile aru poté sacrá totu tempulu sî tóte poterile loru pentru aventarea dîuareloru sele.

Dar nu atâtu pentru acést'a dorimu sî pretindemu sprijinire mai caldurósa din partea comuneloru satesci, câtu mai vertosu pentru aceea, câci dîuarele suntu astadi cele mai bune educatóre (crescatóre) politice ale popóreloru. Ele suntu resarite din viéti'a popóreloru, sî radacin'a, din carea-si tragu necurmatu suculu vietiei, e viéti'a poporului. De aceea ele iau cea mai activa sî mai intima parte la placerile sî dorerile, la castigurile sî suferintiele, la binele sî la reulu lui; ele cá nisce oglinde arata starea lumei, combina presintele cu trecutulu, trecutulu sî presintele cu venitoriulu; ele desfasiura tabloulu celu mare alu istoriei, sî ne aducu la cunoscintia faptele bune sî rele, nobile sî condamnabile ale altoru popóre, ale altoru staturi, sî sî ale nóstre chiaru, impreuna cu urmârile loru. Sî 'ntr'adeveru, panacandu nu vomu fi in stare a dá poporului, intielegemu sateanului nostru, o crescere graduata politica; panacandu nu ne va succede a desceptá in elu consciinti'a drepturiloru sî a datorintieloru lui; panacandu elu nu va cunósce positîunea sea in comuna, in municipiu, in tiéra, in imperiu; panacandu nu va sci deosebí un'a forma a regimului de ceealalta; panacandu preste totu nu se va cunósce elu insusi pre sine: pâna atunci elu remâne o turma risipita fâra planu, fâra spiritu sî fâra viétia, lasatu prada astutîei, arbitriului, potentîei, intemplârei; ear conducatorii lui devinu nisce generali fâra armate.

Acést'a aru trebuí sa o precugete cu multa seriositate toti acei'a, cari voiescu binele, inaintarea, fericirea poporului nostru. Nici unu poporu nu póte fi fericitu, care nu se scie fericí insusi pre sine.

Eata dar, pentru-ce staruimu atât'a pentru citirea dîuareloru romanesci din partea comuneloru române!

Bucovin'a, de sub ruinele cetâtii Arcobadara, Ianuariu 1864.

In anulu 1843. 10|22 Martiu nr. 2786 a esîtu din cancellari'a consistoriala din Cernautiu urmatórea ordinatiune:

Maiestatea Sea c. r. a bine-voitu a-si respicá prea gratîosu dorinti'a, cá sa se infiintieze bibliotece in protopresviterii sî parochii, neinsarcinandu-se insa nice unu fundu publicu cu infiintiarea acést'a.

Fiindu ca e in interesulu santei nóstre biserice dreptucredincióse sî alu consistoriului, cá clerulu diecesanu in Bucovin'a sa se intarésca in principiele religiunei sale sî sa pasiésca nainte in cultur'a sea religioso-morala: de aceea se impune protopresviterateloru detorinti'a ne'ncungiuravera, de a 'nriurí in modulu celu mai lucrativu sî mai zelosu, cá atâtu in locurile protopresviterateloru, câtu sî dupa potintia in statiunile cele mai alese ale cercuriloru parochiale sa se infiintieze prin cumperature, legate sî contribuiri de buna voia incetu cu incetu bibliotece de cárti nedaunatióse pentru ortodocsía, cari sa sierbésca de lectura fia-câruia din pastorii sufletesci, care aru tinde a-si largí sfer'a sciintifica.

Resultatulu lucrativitâtii are protopresviteratulu a-lu inscrie si a-lu tiné evedinte intr'o consemnatiune facuta dupa formulariulu alaturatu, *) care consemnatiune este de asternutu consistoriului antâiu in lun'a lui Ianuariu 1845. sî apoi totu deun'a dupa decursulu trieniului urmatoriu.

Eugen m. p.

In anulu 1849. 23 Iuniu (5 Iuliu) Nr. 2016 aduce aminte consistoriulu de ordinatiunea acést'a, ambiandu protopresviteriele, „cá sa se silésca a introduce in trieniulu curgatoriu bibliotecele acestea atâtu de folositóre pentru intemeiarea sî acrescerea culturei religioso-morale a preotîmei séu a incepe macaru a le introduce prin anuala adunare de bani dela preotîme.“

Cu tóte acestea noi nu aflâmu nicairea date, ca preotii aru fi contribuitu intr'unu feliu care-va pentru infiintiarea bibliotecelor acestora, nece ne este cunoscutu, ca protopresviterii aru fi cautatu cu adinsulu a implini asceptarea acést'a a Consistoriului, carele sî elu nu-i fâra de vina in caus'a acést'a, intrelasandu din anu in anu a cere dela protopresviteri cu rigorositate consemnatiunile atinse, sî asiá dandu uitârei unu institutu atâtu de cumpanitoriu pentru progresulu in sciintiele teologice.

Asta intrelasare cu atât'a e mai nefavoritóre pentru consistoriu, pentru ca face sa cada asupra-i prepusulu, ca lui nu-i este de alt'a aminte, decâtu de a dá ordinatiuni; implinescu-se acelea insa, au neimplinescu-se? totu atâta, pe candu s'aru cadé, cá ele sa fia observate intocma cu tóta scumpatatea. —

Ce folosu acumu, ca Consistoriulu in anulu 1856 in 1|13 Augustu cu Nr. 1249 a datu ordinatiunea despre predicare sî facerea predicelor, déca acést'a nu se póte pune in lucrare din lips'a midilóceloru? Ce folosu, ca in anulu 1857 s'a introdusu prin ordinatiunea din 8|20 Februariu nr. 3924 prea frumosulu sî neaperaverulu institutu alu adunantieloru pastorale, déca acestea, afara de aceea ca nu se tînu regulatu la restimpurile anumite, remânu, de câte ori se sî tînu, fâra fiintia, neesploatate, ci numai formalitate, sî iarasi din lips'a mediulóceloru?

Ce folosu, ca acumu in dîlele cele din urma s'au impartîtu intre barbatii cei mai de frunte ai preotîmei intrebâri de totu fiintiale pentru biseric'a nóstra, precum e ceea despre autonomi'a bisericei gr. or., despre administratîunea averei ei etc. spre a le respunde, radîmandu-si dîsele pe citate din isvóra, déca i vedi acumu sbierandu dupa isvóre, neesistandu in tóta Bucovin'a mai multu decâtu dóue biblioteci, sî anca sî acelea de totu serace de opuri cu cuprinsu curatu sî limpede de sciinti'a orientala, fâra de amestecu apuseanu?

Este adeveratu, ca la bibliotecele susu atinse s'a pusu fundamentu, cumperandu-se cu spesele fundului relegiunariu pentru fia-care parochia câte unu esemplariu din „têlcuírea testamentului nou“ compuse de profess. de Teologia din Cernautiu, p. Vasile Ianoviciu, câte unu esemplariu din predicele pentru duminece sî serbatori de peste anu compuse de locot. protop. p. Samuilu Andreievíciu, etc., sî indetorindu-se sî ceilalti professori ai teologiei a dá la lumina câte unu opu despre obieptele, ce le propunu, care sî acestea sa se póta procurá pentru bibliotecele parochiale; dar acestu inceputu inca-i sblabu, mai alesu ca professorii de Teologia,— spre mirarea tuturor'a anca n'au datu la tipariu nemic'a, ba anca unii se tînu, ca nici n'aru fi indetoriti de a dá cev'a, „fiindu-ca ei cá professori suntu numai oblegati de a propune in prelegeri“; de sî natîunea intréga pretinde dela dênsii, cá dela nisce professori ai unui institutu mai bine organisatu de feliulu acest'a, sa inriurésca cu sciintiele sale nu numai intre patru pareti cu gur'a, ci si cu tipariulu in cercuri mai largi.

In astfeliu de impregiurâri, sî avendu in vedere cerintiele sciintiale ale timpului de acumu, au ajunsu preotîmea la a unspredecea óra, in care trebuie sa se ingrijésca de bibliotecele parochiale sî sa le vina in ajutoriu cu totu feliulu de contribuiri anuale sî daruiri de bani sî de cârti.

Sî in adeveru, déca luâmu seam'a la starea materiala a preotîmei, nu se cere nici decâtu multu, cându se pretin-

*) care insa, fiindca cu rubricatele lui aru fi intardjatu esîrea foii, dar si afara de aceea prin descrierea premergatóre se supplinesce de ajunsu, nu-lu mai comunicâmu. Red.

de, cá fia-care preotu sa contribuie pe anu, spre scopulu acest'a câte 6 f. v. a. séu câte 10 cr. v. a. dela fia-ce immormentatîune, care aru face pe anu, adunandu-se dela toti preotii din pastoria, la 2000 f. v. a. — Dr. I . . . .

Varietâti sî noutâti de dî.

Comun'a israelita din Bucuresci cantà in 24 Ianuariu — dîu'a unirei principateloru — imnulu urmatoriu.

Inaintea ta Parinte,
Tu alu lumei creatoru,
Te rogâmu sa iei aminte
Imnulu nostru rogatoru.
Tu esti celu ce-ai scosu lumin'a
Din nimicu la inceputu,
Tu esti celu ce'n Palestin'a
In marire ne-ai crescutu.

Tu esti Domnu in asta lume
Si pe tine te strigamu,
Alu teu sântu si mare nume
Dîu'a nôptea-lu cantâmu:
Mare 'i Domnulu ce lu cânta
Israelu poporulu seu;
A lui lege este sânta,
Elu e singuru Domnedieu!

Asta tiéra de doru plina,
Estu edemu desfatatoru,
Unde tîe toti inclina
Inim'a si fruntea loru,
Din inalt'a ta marire
O scutesce de cei rei,
Carii cautu prin uneltire
Sa o sfâsîe 'ntre ei.

Ear acelu'a ce tîne
Sceptrulu ei de Domnu si fiu,
Printiului ce crede 'n tine,
Alessandru Ioann antâiu,
Fa cá singuru sa supuie
Pe ai patriei dusmani,
Sub piciorulu lui sa puie
Arm'a crudiloru tirani.

Romani'a s'o 'nflorésca
Cá si Rom'a mum'a s'a,
Ear in tronu'i sa-lu umbrésca
Lauri si iubirea t'a.
Dómne, Dómne, tu esti mare,
Dela tine noi sperâmu
A Românîloru salvare
Dela tine asceptâmu! — Grandea.

Colecte pentru soldatii raniti din Schleswig se facu fórte multe; ableg. Brosche adunase dela senatorii imperiali aprópe la 2000 f.

Prospectu politicu.

De câudu au desiertatu Danii intariturile Danewirk-ului diplomatî'a au inceputu a desvoltá o activitate nespusa.

Se dîce ca Prussi'a sî Ausrti'a inca de mai nainte tîntea din tóte poterile intr'acolo, cá sa nu dea prin actiunea loru ansa la unu conflictu europeanu. Dupa cum se vede din purtarea Generalului Wrangel, ducatele deocamdata trebuie ocupate, sî dupa cumu se vede mai departe Schleswigulu, numai de Austro-Prusi. Ducatulu cestu din urma, carele nu au fostu proprietate a federatîunei, sî pre carele lu ceru Nemtii numai pentru numerulu celu mare de Nemti dintr'ensulu sî pentruca e adàpatu de cultura de a loru, lu voru tînea dara Austro-Prussii cá zalogu. Angli'a crede dara, ca protocolulu dela 1852, carele asigura Daniei intregitatea monachiei, e in valóre, sî asîá daca nu se póte restitui status quo, celu pucinu ducatulu Holstein cá tiér'a a federatîunei sa se re'ntórca la federatîune, sî cá sa se multiamésca sî simtiulu natîunalu alu Nemtîloru, sa li se dea sî partea cea nemtiésca a ducatului Schleswig. De va fi diplomatî'a intielésa cu asiá ceva nu scimu; nemtii de siguru ca nu. Dar nici Danii nu credu asiá ceva. Ei dincontra credu, ca equilibriulu europeanu are lipsa de intregitatea monarchiei loru, prin urmare la ce o resistintia pentru de a fi séu a nu mai fi, candu in finea luptei totusi va sa ia diplomatî'a firele amâna spre a le descurcá. Dar apoi pentru ce totusi lupta? Pentruca poporulu danu inca, cá multe alte popóre neesperte, vrea sa aiba resboiu, vrea sa invinga, sî vrea, cá sa nu se mai tragane cu constitutîuni mai multe, ci numai cu un'a unitaria pentru tóta Dani'a. Regele se vede a fi supusu poporului, sî de aceea de oparte jau facutu pe voia, de alta nu au vrutu sa se strice cu diplomatî'a.

Nu va trece multu, sî trupele Austro-Prusse voru fi ocupatu Schleswigulu intregu. Atunci mai lesne va fi de vediutu, ce directîune are sa ia cestiunea acést'a. —

Din Paris aduce „Botschafter“ sciri fórte ingrozitóre. Elu dîce, ca cuventarile lui Thiers aru fi provocatu ideea de o nóua lovire de statu. Totu acelu dîuariu ne mangaia, ca sau resfiratu tóte necuratele naluci de acestu feliu, din causa ca imperatulu vrea sa-si indrepte atentîunea pucintelu in afara.

Din Itali'a din ce se apropia acumu primavér'a, din ce suntu sî scirile cele infocate de resboiu totu mai reci. Despre regele Victoru se dîce, ca nu au fostu la Milanu comitatu de fiiulu seu Amadeu. Aci sa fia priimitu in audientia pre Pasolini, carele au adusu o scrisóre dela imperatulu Napoleonu. Scrisórea acést'a se dîce mai departe, ca aru fi consternutu pre regele fórte. — Despre Garibaldi se dîce, ca iara patimesce de ran'a ce se spartu de nou, asiá incâtu nu suntu prospecte de a poté parasí insul'a Caprera. Incercârile regelui de a pact'a cu Garibaldi, sau respinsu. Cu tóte cele de mai susu in Itali'a suntu multi, carii credu in resboiu sî inca in resboiu pentru eliberarea Venetîei.

Nr. 75—2 Publicare de concursuri.

Prin acést'a se deschidu pâna 'n 29 Februariu a. c. urmatórele concursuri:

1. In urmarea intimatului consilialu din 30 Decembre 1863. Nr. 86,844. la statiunea invetiatorésca din Sarcea romana, inzestrata cu emolumentele anuale de 80 f., 4 jugere de aratura, $^1|_2$ jugeru de gradina, 26 chible (galete) de grâu, 10 galete de cucuruzu, 10 galete de ordîu, 30 p. de sare, 10 p. de lumini, 1 porcu de 2 ani, 2 stânjini de lemne sî 6 stângeni de paie.

2. La supplentî'a invetiatorésca din Drinov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 42 f., 1^{533}_{1600} □ jugere de livade, $^1|_2$ jugeru de gradina, $6^2|_3$ galete de grâu, $13^1|_2$ galete de cucuruzu, $33^1|_3$ p. de sare, $66^2|_3$ p. de clisa, $8^1|_2$ p. de lumini, $5^1|_3$3. stânginu de lemne sî cortelu liberu.

3. La statîunea invetiatorésca din Cheveresiulu mare, inzestrata cu emolumentele anuale de 90 f. v. a., 2 jugere de aratura. 1 jugeru de gradina, 20 galete de grâu, 20 galete de cucuruzu, 40 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 8 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

4. La statîunea invetiatorului de fetîie din Lipov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 262 f. 50 xr. v. a., 30 galete de grâu, 14 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

Deci dara doritorii de a cuprinde vreunulu dintr'aceste posturi pâna la numit'a dî (dechilinu pe fiacare statîune) au de a substerne acestui Consistoriu diecesanu concursurile sale cuviinciosu timbrate sî provezute cu estrasulu de botezu, cu adeverinti'a despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Ianuariu 1864.

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februariu 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pâna la **47 f.**

O sórte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.
3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „
7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comissiuni sa binevoiésca a se tramite câtu mai curendu pelânga alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu **franco** sortîle, precum sî dupa sortîre list'a.

Negotiulu de banca sî de cambie:

L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

Mai adaugu, ca'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sórti insemnate.

Nr. 74—4

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 4|16 Februariu. 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ de códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	53
„ de midilocu „	1	47
„ de códa „	1	40
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 12. ANULU XII.

Sabiiu, in 9 Februariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventulu de tronu

la 'ncheiarea senatului imperialu, care 'n nr. din urma l'amu comunicatu in estrasu telegraficu, din cuventu in cuventu e urmatoriulu:

Onorati membri ai senatului meu imperialu! In epoc'a cea momentósa, in carea se 'ncheià sessiunea Dloru Vóstre a dóu'a, simtu o trebuintia urginte, cá nainte de despartîre sa Ve vedu impregiurulu Meu, Archiduci printi ai casei Mele, veneratîloru, ilustriloru sî onoratîloru domni din ambele case ale senatului imperialu.

Simtu o multiamire deosebita a vedé in sîrurile D-loru Vóstre sî pre representantii, chiamati de Mine sî alesi, ai marelui Meu principatu Transsilvani'a.

Inca nu se risipise giubilulu serbatórei, in carea acea tiéra, ce e o fortarétia tare la marginea apuséna a imperiului Meu, serbà *) impreunarea sea cu corón'a Austriei de o jumetate de mîia de ani: candu dela marginea resariteana Dle Vóstre, domnii Mei ablegati din Transsilvani'a, pasîrati cu incredere vesela pe carier'a acelei activitâti comune, carea incinge o legatura nóua, din dî in dî mai tare, intre popórele Mele.

Cu satisfactîune adeverata amu salutatu aceste fenomene, cari le amu cunoscutu a fi caracterulu unei contielegeri salutarie cu intentîunile Mele sî chizasîi ale unui venitoriu fericitu.

Pecande in generalu positiunea imperiului, progressele desvoltârei lui spiritualu sî materialu sî in periodulu sessiunei decurse au oferitu priviri imbucuratóre, trebui sa Me umple de jale intima starea cea de necasu, in carea devenira unele pârti ale regatului Ungariei prin nerodire.

D-le Vóstre, domnii Mei, aducendu-Ve aminte cu compatimire fratiésca de cei nefericiti, ati datu sprijinu silintieloru regimului Meu de a le ajutá dupa potintia.

Eu amu mangaiósa sperantia, de a vedé ca aceloru nefericiri s'au adusu alinare duratóre.

De-sî sessiunea inchisa acumu nu e ampla de fapte complinite ale legislatîunei, totusi nu se póte numí nefruptifera.

Unele decisiuni de lege, care, esîte din consultârile D-loru Vóstre, suntu de 'nsemnatate pentru organismulu dinlauntru alu statului sî pentru esecutarea recunoscuteloru principie ale regimului, au priimitu dejá sanctîunea Mea.

Galitî'a resariteana sî Bucovin'a, spre multiamirea Mea, se vedu aprópe de plinirea dorintiei loru privitóre la unu drumu feratu, care sa tréca prin tînuturile loru. Propositîunea tîntitóre la o asemenea considerare a marelui Meu principatu Transsilvani'a, spre parerea Mea de reu, adeveratu ca n'au aflatu resolvirea dorita; dar firm'a Mea vointia este sî viu'a ingrijire a regimului Meu va fi indreptata spre aceea, cá acésta linia de claditu, carea Eu o cunoscu fórte avantagiósa pentru Transsilvani'a sî totdeodata importanta pentru imperiu, sa devina in curendu realitate.

Mai multe alte propositîuni, ce Vi s'au facutu din partea regimului Meu, prpcumu sî proiecte, la cari D-le Vóstre insîve ati luatu iniciativ'a, se luara la appretiuire atâtu de meritoria, incâtu la re'nceperea desbateriloru in sessinnea cea mai de aprópe voru fi date prelucrâri ponderóse.

In modulu celu mai emininte ati pusu activitatea D-loru Vóstre pe regularea bugetului statului.

Prin fixarea preliminariului regimului Meu in legea de finantie, intrunita in ambele case ale senatului imperialu, s'au assecuratu bas'a constitutîunala pentru tractarea cu finantiele in periodulu curinte administrativu de 14 luni.

Prin consimtiementulu D-loru Vóstre pentru continuarea dâriloru sî taxeloru urcate din anulu trecutu, apoi pentru intrebuintiarea amesurata a creditului statului a devenitu cu potintia acea intregire a acoperirei, carea o pretîndu in anulu curinte de finantie trebuintiele straordinare ale statului.

De-sî opulu de reformarea contributiuniloru directe, ce Vi s'a propusu din partea regimului Meu, pentru amplitatea sî ponderositatea acestui ramu alu legislatîunei in sessiunea decursa nu se mai potù luá la pertractare din partea ambeloru case ale senatului imperialu, totusi prin comunicarea sî motivarea proiecteloru de legi s'a mijlocitu o cunoscintia mai de aprópe cu proiectele sî cu sistem'a, pe carea suntu basate, sî asiá pentru resolvirea salutaria a reformei contributîunei, — a unei probleme pe câtu de mari pe atât'a sî de urginti, — s'au facutu propasîri essentiale.

Eveniminte pline de urmâri ale tempului din urma conducu privirea nóstra dela referintiele dinlauntru ale Austriei la starea eii dinafara.

Insufletîtu de dorinti'a de a Me sacrá cu totulu ingrijirei pentru neperturbat'a desvoltare a bunei stâri sî a inflorirei imperiului Meu, n'amu lasatu din vedere nimicu, pentru de a sustîné monarchiei bunulu pâcei, care intr'o epoca de regenerare dinlauntru e de pretiu indoitu.

Missiunea Austriei e, de a fi tare incontr'a ori cârui atacu possibilu, dar in consiliulu popóreloru a portá voce iubitóre de pace.

Caracterulu amicalu alu referintieloru regimului Meu fatia cu poterile cele mari ale Europei corespunde, spre multiamirea Mea, pe deplinu acestoru intentiuni.

O crisa insa, ce amenintiá de ani in referintiele dintre Germani'a sî Dani'a, au eruptu, sî pelânga tóte staruintiele cele mai iubitóre de pace ale regimului Meu s'a urcatu pâna la eveniminte resbellice.

Cá principe germanu amu luatu parte la mesurile militare, cari pentru deplinirea esecutîunei confederative a devenitu trebuinciósa in Holstein, amesuratu concluseloru confederatîunei, sî 'n contielegere cu regele din Prussi'a amu crediutu a fi de lipsa, a luá ducatulu Schleswig dreptu zelogu pentru implinirea oblegamînteloru, ce le-a luatu Dani'a fatia cu poterile germane, dar le-a nesocotitu cu cea mai mare cerbicía.

Escellent'a conducere sî bravulu eroismu alu armatei aliate holstein-schleswigiane au eluptatu dreptului sî onórei Austriei, Prussiei sî a Germaniei intregi satisfactîune repede sî stralucita.

Cu bucuria vedu conlucrarea Mea cu regesculu Meu aliatu din Prussi'a insotîta de cele mai glorióse resultate, sacrate nu scopuriloru ambitîunei sî usurpatîunei, ci unui scopu alu dreptâtii, ce-lu cunósce Europ'a.

Eu amu sperantia tare, ca aceste resultate tieriloru celoru vatemate atât'a tempu in drepturile loru, pentru cari le-am eluptatu in aliantia cu Prussi'a, le voru assigurá unu venitoriu firice, ear pacea lumei sî a scumpei nóstre patrie nu o voru periclitá in cercuri mai estinse.

Incungiuratu de representatîunea imperiului Meu, in acésta óra festiva me bucuru índoitu de succesulu, cu care a binecuventatu cerulu armele Austriei, de gloriósele invingeri, la care au condusu stindardele eii.

Pentru ca sciu, ca un'a in acestu simtiamentu de bucuria, un'a in recunoscinti'a câtra acei bravi, cari au sangeratu pentru onórea nóstra, un'a pretutindenea unde e a se sustîné in onóre numele Austriei, suntu cu Mine popórele Mele cele credincióse.

In cuvinte insufletîte ati datu lumei prin gur'a Dloru Vóstre testimoniulu acestei unitâti. La ea potemu privi cu incredere sî mândria dreapta,— pre ea o vomu pazí cá pre unu

*) Indreptarea testului din nr. trecutu nu ne a 'nsielatu; câci in adeveru e: beging, si nu: begann. Red.)

tesauru pretîosu, pentru ca in ea zace o potere neclatibila.

Onorati membri ai senatului Meu imperialu! Cu consciinti'a: ca V'ati implinitu datorinti'a patriotica, carea Eu o recunoscu in modu multiamitoriu, Ve veti intórce in patria-Ve.

Austri'a a demustratu, ca in form'a sea cea 'ntinerita a pastratu spiritulu celu bunu de demultu sî in drumurile cele nóue ale vietiei sele de statu a luatu cu sine ereditatea poterei sî a gloriei sele.

Grati'a Mea Ve însotiesce, — scutindu sî binecuventandu umbreze mân'a cerului asupr'a D-loru Vóstre, a imperiului sî a popóreloru lui!

Inchiderea sessiunei se facù cu festivitate démna, fiindu de fatia sî Maiestatea Sea Imperatés'a cu mai multe Archiducese sî dame de curte, apoi Archiducii, Ministrii, corpulu diplomaticu, senatorii imperiali sî pe galerii unu publicu numerosu sî illustru. Maiestatea Sea citi cuventulu siediendu pe tronu, cu capulu acoperitu, cu voce inalta sî sonóra, fiindu intreruptu adeseori, mai cu séma in partea a dóu'a, de acclamatiuni entusiastice. Ceremoni'a durà ceva preste unu patrariu de óra.

Dela senatulu imperialu.

Senatulu imperialu a 'ncheiatu sessiunea sea de fatia cu siedintiele din 31 Ianuariu (12 Febr.) a. c. Cari suntu resultatele cele mai de frunte ale sessiunei lui de 8 luni? vomu avé póte ocasiune a espune intr'unulu din numerii cei mai de aprópe; atât'a insa potemu inregistrá sî astadi, ca lucrulu principalu, cu care se au ocupatu, a fostu ficsarea bugetului, va sa dîca regularea economiei statului.

Cas'a de susu avù siedinti'a din urma in 12 Febr. c. n., in carea presiedintele indata la inceputu i aduse la cunoscintia, ca Maiestatea Sea Imperatulu a demandatu, cá incheiarea sessiunei din estu anu sa urmeze in 3|15 Februariu in modulu acel'a, cá sî in 18 Decembre 1862. insal'a de ceremoniia cetâtii de curte c. r. La ordinea dîlei e raportulu comissiunei de finantie despre cererea creditului pentru esecutîunea confederativa in Holstein-Lauenburg. Comissiunea propune prin referintele, cavalerulu Pipitz, a se priimí creditulu de 5,439,500 f., votati de cas'a ablegatîloru; sî acésta propunere, dupa ce vorbescu cardinalulu Rauscher, Archiepiscopulu de Fürstenberg, Ministrulu Conte de Rechberg, Contele Leone Thun contele Hartig, Contele Wickenburg, Contele Clam-Gallas sî Baronulu de Mecsery, se priimesce din partea casei, atâtu la desbaterea generala, câtu sî la cea speciala. Suntu de insemnatu cuvintele, care le rostira cu acésta ocasiune mai cu séma cardinalulu Rauscher, Contele Thun sî Contele Clam-Gallas, sî cari mersera cam intr'acolo, ca senatulu imperialu n'are a se amestecá in afacerile din afara ale imperiului. Singurulu, care combatù aceste aserte, ce mirósa atâtu de multu a absolutismu, fu Contele Hartig.

Apoi mai fu la ordinea dîlei raportulu comissiunei de finantie privitoriu la creditulu supletoriu de 4 millióne pentru acoperirea speseloru de prestatiuni sî pagube din resboiulu din 1859. Cas'a de susu priimesce fâra desbatere decisiunile respective ale casei ablegatîloru.

Dupa aceea tîne siedintia cas'a de susu redusa sî priimesce fâra desbatere legea pentru dreptulu de improprietarire a Israelitîloru in Cernautiu.

In aceeasi dî avù cas'a ablegatîloru siedinti'a sea 82, totu deodata cea din urma. Ministrulu de statu Cav. de Schmerling aduce la cunoscinti'a casei, ca Maiestatea Sea a ordinatu incheiarea solenela a sessiunei pe Luni 3|15 Februariu. Cas'a ablegatîloru priimesce apoi un'a dupa alt'a,

1. legea, prin carea se impoteresce ministrulu de finantie a intrebuintiá sî mai departe creditulu publicu in suma de 40,279,309 f.;

2. legea pentru regularea vâmiloru de pe rîulu Elb'a.

Cu acestea suntu terminate obiectele puse la ordinea dîlei; sî dupa ce presiedintele anuntia sî elu, ca inchiderea solena a sessiunei se va face prin Maiestatea Sea Luni in 15 Februariu la 11 óre in sal'a cea mare de ceremonii din cetatea curtii, da spre citire protocolulu siedintiei de astadi. Ablegatulu Schindler cere cuventu sî provóca camer'a, a-si manifestá simtiemintele de credintia omagiala si de iubire entusiastica pentru gloriosulu nostru Imperatu prin: Sa traiésca! (Adunarea striga de trei ori: Sa traiésca!)

Apoi rostesce

presiedintele Dr. de Hasner urmatoriulu cuventu:

Ertatî-mi, domnii mei, cá inainte de a incheiá, avendu temeiu de a crede ca siedinti'a de astadi e cea din urma, sa Ve adresezu cá presiedinte câteva cuvinte.

Priimiti nainte de tóte cea mai calda multiamita a mea sî a domniloru mei colegi pentru bunavointi'a, cu carea neati intempinatu la implinirea missiunei nóstre, pentru indulginti'a sî sprijinirea, ce ni-ati datu. Noi numai un'a rogare avemu de a adauge. Aduceti-Ve aminte de vointi'a nóstra cea buna, sî apoi ne despartîmu cu speranti'a, ca nu ne veti refusá o amintire amicabila. (Bravo! Bravo!) Iar' amu ajunsu la capetulu unei sessiuni, ce nici decâtu n'a duratu putînu. Numerulu propositîuniloru luate la pertractare este mare.

Déca cu tóte acestea resultatulu loru de insemnatate legislatoria nu e asiá de mare, precumu se poteá dorí din multe pârti, precumu cu deosebire trebuiá sa se dorésca cu privire la problem'a cea mare, ce avemu inca a o deslegá, eu credu ca vin'a pe nici o parte nu e lips'a de vointia, de diligintia sî de perseverantia. Afara de tardîatatea lucruriloru mari parlamentare in ori ce imperiu mare, afara, dîcu, de tardîatatea, carea noi prin esperiinti'a aniloru din urma ne simtîmu indatorati a o delaturá prin óre care forma potrivita, si carea prin intrunit'a agerime a inaltei case sî a regimului, de sî prim'a lui propositîune asemenea nu fu aprobata, va succede de siguru; afara de aceea, dîcu, in ori ce parlamentu din lume intrevinu din tempu in tempu prin evenimentele cele mari ale dîlei, precumu sî prin trebuintiele cele mici ale aceleia, fórte adeseori intrerumperi de nevoia in cursulu celu mare alu lucrâriloru pregatite, mai cu séma acolo, unde lucrurile risipite finantîale sî carpituri adeseori suntu inca ne-evitabile. Astfeliu de casuri incidentîale—câci se potu numí asiá — vedu eu in pertractarea asupr'a dârei de luxu, asupr'a dajduirei fluididâtîloru arse in comune inchise, asupr'a durârei contributiuniloru sî timbreloru urcate din Ianuariu pâna in Aprile 1864, asupr'a acoperirei lipsei din Ungari'a sî asupr'a pertractârei celei politicesce fórte momentóse a creditului de 10 millióne florini.

Afara de aceste obiecte de pertractatu insa se mai resolvira totusi sî unele de insemnatate mai mare principiala. Aici numeru eu suspenderea § 7. din ordinea notariatului, pertractarea drumului de feru dela Leopolea la Cernautiu, desfacerea vâmei de pe Schelda, regularea vâmei de pe Elb'a, legea pentru dreptulu de proprietate a Israelitîloru in Cernautiu, in fine—de sî póte cu concessiune marginita—legea de indigenatu. De siguru mai multu decâtu un'a din aceste legi póte fi semnificata cá pétra de demarcare in drumulu progressului materialu sî spiritualu. Afara de aceea, inalt'a casa a mai preparatu mai multe propositîuui mai mari. Aici numeru: ordinea de concursu, legea de reuniuni, legea pentru drumulu feratu transsilvanu, sî speru, ca aceste propositîuni nu voru remané repuse in archivulu inaltei case cá maculatura netrebuintiósa. Repasîndu astfelu de pe loculu acest'a cu consciinti'a liniscita, ca amu voitu sî amu incercatu ce este mai bunu, de alta parte unu destinu favoritoriu au lucratu intr'acolo, de ni-a largitu fundamentele, pe cari lucrâmu constitutîunalminte. Vointi'a cea firma a regimului intru a aduce la valóre constitutîunea in tóte pârtîle, convictîunea popóreloru, cari vedu din dî in dî totu mai bine, câte ni-a oferitu dejá constitutîunea sî câte ne mai promite prin folosirea sî desvoltarea intielépta a fundamenteloru ei, ne dusera la acea largire a indreptatîriloru, alu câroru dreptu l'amu folositu cu restrictîune modesta, care insa inca in sessiunea de fatia ne-a trecutu preste multe din acele greutâti, cari in desbaterile de mai nainte aternau cá unu pondu de plumbu de calcâie.

Sperantiele, ce se incopciu de acést'a pentru venitoriu, nu trebuie sa le repetiescu; ele ne petrecu sî mai departe pe câlile nóstre cá perspective luminóse in dîlele mai indepartate.

Adeveratu ca nu ne potemu despartî fâra o privire seriósa in venitoriu. Suntemu trasi cu taria in vertejuri mari ale evenimînteloru lumei; sî ceea ce epoc'a acést'a ferbatóre e chiamata de a formá din elementele sele, acést'a e ingropatu in aduncimile ei, sî noi d'abiá suntemu in stare a presimtî. Increderea nóstra insa e basata pe poterea Austriei, e basata pe spiritulu popóreloru ei, ai câroru fii chiaru sî in dîlele din urma au dusu vulturulu Austriei cu grandetia sî mandria la triumfu. (Applausu viu.) Dar inainte de tóte ea e basata sî intemeiata in increderea câtra acel'a, in a cârui mâna a pusu provedinti'a destinulu Austriei. Suntemu plini de viua incredintiare, ca maretiele intentîuni ale Imperatului no-

stru in pace voru aflá resultate sî recunoscintia, in resboiu invingere sî gloria. (Applausu viu, duratoru).

Binecuventârile ce le rostescu in tóta dîu'a millióne de inimi patriotice pentru Augustulu nostru Monarchu, acelea fura cuventulu nostu celu d'antâiu, acelea— iertati-me cá sa enunciu sî eu cá presiedinte, macarca s'a facutu dejá din partea unui membru alu inaltei camere,- ele sa fia sî cuventulu nostru din urma. De aceea inca odata: Sa traiésca prea induratulu nostru Imperatu! (Adunarea aduce unu intreitu sî entusiasticu: Sa traiésca!).

Ablegatulu Abatele Eder. Convinsu fiindu, ca esprimu numai simtiementulu sî cugetulu, precum sî convictiunea casei intregi, mi-amu luatu onorific'a problema, de a aduce la capetulu siedintiei de astadi innaltului presidiu pentru neobosit'a sî tactic'a conducere a desbateriloru nóstre in publicu cea mai caldurósa multiamita. (Applausu viu de tóte pârtîle).

Pres. Dr. Hasner: Priimiti, Domnii mei, inca sî cea mai calda a nóstra multiamita pentru amicabilele cuvinte de despartîre, ce ni le-ati adresatu prin demnulu Domnieloru Vóstre vorbitoriu. Ele ne voru insotî in modu netrecatoriu sî binefacatoriu pe drumurile nóstre.

Incheiu siedinti'a.

Drumulu de feru transsilvanu.

Nu dîce hop, pâna nu esti in jocu!
Vorba vechia.

Prooroci'a nóstra din nr. 4. alu acestui dîuariu in privinti'a drumului de feru transsilvanu s'a 'mplinitu intru atât'a, incâtu astadi se adeverésce, ca „Herm. Ztg.“ etc., (aducendu telegramulu din Vienn'a dto 19 Ian. despre incuviintiarea din partea comitetului preconsultatoriu a liniei dela Aradu pâna la Vintiulu de josu) dîsese hop! pân' a nu fi 'n jocu. Sî sciti Domni'a Vóstra, onorati cititori, ca ast'a nu e bine.

Din 19 Ianuariu pâna astadi multa apa a mai trecutu — preste proiectulu liniei Aradu-Belgradu, sî asiá tocmai acum la capetulu sessiunei senatului imperialu, candu partid'a Sabiiana cu cea Clusio-Brasiovéna se certau, care mai nainte?— vedemu intorcendu-se fóia. In favórea cui? In favórea — lasârei.

Comitetulu aflase de bine a 'ntrebá in acésta cestiune pre unu cunoscatoru, adica pre directorulu de drumu feratu Engerth sî in privinti'a liniei Oradea—Clusiu, sî acesta-si dedase parerea intr'acolo, ca lini'a aceea cu multu nu e asiá grea, prin urmare sî spesele cu multu nu voru fi asiá mari, cá cum se pareá la inceputu. Unele guri rele— câci de acestea se vede ca suntu chiaru sî In Vienn'a— sioptescu, ca acestu cunoscatoru aru fi inventatu o maiestria nóua: adica de a duce locomotiv'a sî la dealu, sî ca de aceea aru voí sa se intreprinda lini'a Oradea—Clusiu, cá sa castige sî elu ce-va, — cá toti seracii. Noi nu suntemu in stare de a cercetá, déca cele ce se dîcu despre acestu „cunoscatoru“ suntu adeverate ori nu; de va fi cum se dîce, apoi de siguru bine a „cunoscutu.“

Parerea acést'a se pare a fi clatinatu incâtu-va proiectulu in favórea Arad—Belgradului; se póte, ca la acést'a va fi mai contribuitu câtu de câtu sî presiedintele camerei comerciale din Brasiovu, d. Maager prin nisce „epistole deschise“ câtra senatulu imperialu. Dar pecandu se mancau prin dîuarie cele dóue partide, regimulu staruiá pentru unu rociu de linii, adica pentru mai multe linii, cari se taie tiér'a crucisiu curmedîsiu. Sî asiá ce erá mai naturalu, decâtu a se propune din partea cui-va, ca de óre ce suntu atâtea proiecte de drumuri, sî de óre ce din acésta multîme de proiecte chiaru se vede ca lucrulu inca nu e destulu de coptu, deocamdata sa remâna po josu! Sî 'n adeveru la aducerea acestei propuneri se sî gasì omulu, adica Dr. Rechbauer. Maioritatea comitetului se 'nvoi cu acést'a, sî asiá hotarì a propune Camerei ablegatîloru, a decide: ca drumulu de feru pentru Transsilvani'a e de lipsa, ca proiectulu regimulu privitoriu la unu rociu de linii nu e de priimitu, ca regimulu pâna 'n sessiunea cea mai de aprópe sa aduca unu proiectu elaboratu deplinu pentru o singura linia, ear in restompulu acest'a sa se co'ntieléga cu gubernulu romanescu.

Eata 'n cuvinte putîne sî seci „jalnic'a istoria“ a drumului de feru transsilvanu!

Judecandu lucrulu fâra patima— sasésca ori ungurésca totu un'a— comitetulu au avutu dreptu a decide asiá. Câci ori cum vei sucí sî resucí lucrulu, intrebarea e,

1) ca fi-va acestu drumu alu tierei? sî déca dá, apoi care linia o va tiér'a, adica diet'a tierei? sî déca o va, apoi are tiér'a bani sa o faca? Déca n'are bani, apoi— vorb'a multa-i serací'a, sî atunci se nasce intrebarea

2) ca fi-va drumu alu imperiului? sî déca dá, apoi care linia o va statulu, imperiulu, respective senatulu imperialu?

Dar ori va fi drumulu transsilvanu drumu provincialu ori va fi drumu imperialu, se mai nasce inca o 'ntrebare, ca adica

3) care linia o va Moldo-Romani'a?

Pâna candu nu se desléga aceste intrebâri pe deplinu, pân' atunci desbaterile asupr'a drumului de feru transsilvanu suntu celu putînu— vreme perduta.

O fundatiune nóua.

(Continuare sî capetu.)

i) Elevii doritori de a fi priimiti in acestu asiediamentu suntu datori a dovedí, cumca:

I. Suntu de religiunea g. n. u. de nascere greci séu români.

II. Cumca suntu orfani seraci, au ca parintii loru suntu asiá de seraci, câtu a-i invetiá nu suntu in stare.

III. Cumca celu putînu scól'a elementara cu asiá sîrguintia au invetiatu, câtu primirea loru in class'a normala nici o indoiéla nu patimesce; ear acei'a, carii invetiamintele normale, gimnasiale, academice au de universitate au ascultatu, astfelu de testimoniu de invetiamentu sî portare morala au reportatu, pe temeiulu cârui'a in clasele mai innalte graduatim se potu priimí.

IV. Cumca portarea loru morala consuna legiloru scolastice.

V. Aceea mi reservu, ca 'nainte de tóte rudeniele mele, adeca condescendinti sî colaterali, precum sî urmatorii acelor'a cari se tragu dela parintele meu Michailu Gib'a parochu in Bichisiu, sî dela mam'a mea Ann'a Némtiu din B. Ineu,— ori in care comitatu locuiescu, innaintea altoru recurinti sa aiba prioritate, sî strainii numai atunci sa se priimésca, déca din rudeniele mele spre primire apti nu voru recurge.

j) Acelu elevu, care intru acestu asiediamentu s'au primitu, stipendiulu anualu de 200 f. pâna atunci sa-lu folosésca, pâna candu cursulu scolaru pe cararea ori filosofica, ori juridica, ori medica, séu chirurgica ori politechnica o va fini.

k) Elevulu in acestu asiediamentu primitu prin portarea immorala au prin reportarea testimoniului de clas'a 2-a séu a 3-a din invetiaminte va perde stipendiulu; din care causa elevii stipendiati voru fi indatorati pentru legalisarea loru, testimoniulu scolasticu precum din 1. asiá sî din alu 2. semestru a-lu presentá la presidele comitetului.

l) Incâtu inse care-va elevu stipendiatu, intru invetiare prin infirmitate séu prin alta, fâra vin'a lui intrevenita nenorocire impedecatu, aru cadé in clas'a a 2-a, sî acést'a aru fi in stare pe deplinu a dovedí: astfelu de elevu sî in intemplarea repetîrei clasei va trage stipendiulu.

m) Dela elevii, cari voru participá din acestu asiediamentu, pretindu, ca ori unde si in ori care institutu de invetiamentu sa fia, sa se pórte solidu, sî prin serguinti'a loru sa se trudésca asiediamentului meu spre lauda a fi; eara regelui,— natiunei, sî comunei folositori cetatiani a se face; sî in urma pretindu, cá cu conscolarii sei de diferite natiuni, cá cu egali fii ai comunei patrie sî fratii sei, in fratiésca armonía sa traiésca, sî de totu feliulu de fapta, carea aru dá ocasiune imparechiarei, sub perderea stipendiului— sa se ferésca.

n) Pretindu, cá elevii cari voru luá parte in acestu asiediamentu, dupa finirea invetiamenteloru loru, in scrisu sa asecureze comitetulu, cumca de locu ce ajungendu-si scopulu sî starea loru materiala i va iertá, spre sprijinirea acestui asiediamentu odata pentru totdeun'a voru platí 25 f. v. a.

Suer'a afacerei comitetului:

1. Membrii, cari din comitetu voru morí séu din ori ce causa voru repasî, voru fi alesi prin presidele sî ceialalti membri cu votisare secreta, asiá inse, cá proportiunea prin mine defipta sa se observeze, adeca: cá totdeun'a 8 mireni sî 4 din cleru sa fia.

In privinti'a acestui punctu cá esceptiune renduiescu, ca decumv'a membrulu Comitetului Ioann Popoviciu ar pasî din comitetu séu aru morí, in loculu densului fiiulu seu Aureliu Popoviciu fâra alegere va cuprinde loculu parintelui seu.

2. Comitetulu in totu anulu de dóue ori se va coaduná nesmintitu, sî adeca: in cele d'antâie dîle ale lunei lui Septembre sî Aprile.

3. Comitetulu va pertractá rogamintele eleviloru sî consciintiosu cercetandu insusirile de primire mai susu descrise cu privire la punctulu alu V., prin maioritatea voturiloru va hotarî, care recurinte sa se stipendieze.

4. Comitetulu, seri'a eleviloru in acestu asiediamentu primiti, de locu o va strapune respectivei case de pastratu, — in care va fi elocatu capitalulu sî de odata pre totu elevulu lu va provedé cu asemnatiune câtra cas'a de pastratu.

5. La aducerea decisiunei valide afara de presidele mai putînu 6 membri trebuie sa fia, asiá inse cá numerulu membriloru mireni de fatia negresîtu de dóue ori sa fia mai mare decâtu alu membriloru din cleru.

6. Afara de cele dóue sessiuni ordinarie, presiedintele, de dupa trebuintie sî mai de multe ori póte convocá comitetulu.

7. Comitetulu totu la jumetate de anu va tiené socóta cu cas'a de pastratu, sî strensu va priveghiá spre aceea, cá asemnatele stipendii respectiviloru elevi cu acuratetia sa li se deie.

8. Comitetulu pre acelu stipendiatu elevu, despre care se va dovedí cumca pentru portarea immorala din numerulu studiosiloru s'a stersu, séu pentru neinvetiarea din lenevire provenita, in a dóu'a séu a trei'a classa a fostu clasificatu, din asiediamentu lu va sterge, sî estradarea stipendiului, nu numai i va sistá, ma aceea de totulu o va incetá.

9. Comitetulu numai pe temeiulu mai susu atinseloru cause póte sa sisteze au sa inceteze stipendiulu cârui-va din acestu asiediamentu castigatu.

10. Positîunile cardinale ale acestoru statute, comitetulu nici candu nu póte sa le schimbe.

11. Restulu stipendiului anualu alu aceloru elevi, cari in decursulu anului aru repausá, au din susatinsele cause s'aru lipsí din asiediamentu, cas'a de pastratu in urmarea dispusetiunei comitetului lu va manipulá cá fundu de reserva alu asiediamentului meu, sî de principalulu capitalu alu asiediamentului destinsu se va capitalisá; asiá sî decumv'a s'aru întemplá cá sa lipsésca tineri cu capacitâti pentru primire, sî stipendiu pâna atunci, pâna ce la inceputulu anului (sî care la Octombre se incepe) nu se va suplini— in acela-si fondu de reserva se va capitalisá sî in urma sub punctulu n) atinsii 25 f., in casu de s'aru platí, sî prisosulu intereseloru capitalului de capetenie remasu dupa platirea stipendieloru totu câtra acelasi fondu de reserva se va capitalisá.

12. Comitetulu va priveghiá, cá acestu fondu de reserva totu la trei luni sa se capitaliseze, dupa ce inse acestu fondu de reserva s'aru radicá la 20,000 f., atunci incetandu capitalisarea mai departe, interesulu acestui capitalu intre stipendiatii mei din clasele mai innalte, caror'a viptulu sî locuinti'a precumu sî alte erogatiuni li suntu mai mari, egalu împartîtu quartaliter se va asemná sî estradá,— ear din prisosulu interesului capitalului de capetenie stipendiale sî cei sub n) atinsii 25 f., comitetulu va sprigini pre acei elevi stipendiati din acestu asiediamentu, séu nefiindu de acesti'a pre altu tineru g. n. u. români sî greci, cari din filosofia, drepturi, medica, chirurgica, séu geometria dorescu a face rigoróse séu a depune censur'a advocatiala.

13. In intemplare déca candu-va cas'a de pastratu, in care capitalulu asiediamentului meu va fi elocatu, s'aru desfiintiá, in acea intemplare grigea de capetenie a comitetului va fi, cá acestu capitalu de asiediamentu intr'alta casa sigura de creditu séu pastrare sa se asiedie, eara peste totu sustienerea acestui asiediamentu, consciintiós'a lui manipulare, sî drépt'a pertractatiune la primirea stipendiatiloru o incredintiezu madulariloru comitetului, rogandu-i, cá de acel'a, cá de refugiulu seraciloru orfani sî alu prunciloru nascuti din parinti seraci, cu energía sa grijésca sî sa-lu apere in contr'a oricârui atacu séu incercare de nemicire.“

Prospectu politicu.

Ducatele de cérta Schleswig Holstein voru dá inca multu de lucru omenimei. Ambe ducatele suntu mai de totu ocupate. Cestiunea, ca acumu ce se fia cu ele, nu e adusa pe tapetu, sî Prussi'a incepe a ocupá positîuni mai insemnate. Franci'a, se dîce intr'o corespundintia din Frankfurt, ca au atrasu de multu atentîunea Germaniei asupr'a tendintieloru Prussiei de a anectá, care acumu esu totu mai pe fatia. — Nemtii. cari se afla in Copenhaga, se dîce ca sprijinescu fórte tare Uniunea scandinavica, fiindu incuragiati spre acést'a sî de Nationalverein. Lumea nemtiésca crede sî speréza in unu imperiu unitariu scandinavicu sî in o Germania unita sî apoi in o aliantia intre aceste dóue. Drumulu pâna la realisarea acést'a e lungu sî greu, câci elu aru trebuí sa duca preste ruinele unoru imperii, regate sî ducate!

Despre principele Cuz'a dîcu dîuarele nemtiesci, ca e nemultiamitu cu amandementulu de garda natiunala votatu de camera mai candu, sî ca aru fi inchinatu a schimbá ministeriulu, sî a inchide séu a dissólve camer'a.

Mai nou. (Felurite.) Dintre senatorii imperiali s'au re'ntorsu, la Sabiiu, incâtu scimu, dd. Alduleanu, Bolog'a Puscariusî Schuler-Libloy Esc. Sea Eppulu Br. de Siagun'a sî Rvrds. P. Protosinghelu Pope'a se ascépta pe astadi (Sâmbata) sér'a séu mâne diminéti'a. — Dietele tieriloru germano-slavice (afara de cea galitîana) se voru conchiamá pe 2 Martiu. E. S. Ministrulu de resbelu Cont. de Degenfeld a dimissiunatu, sî Maiestatea Sea a denumitu Ministru de resbelu pre Maresialulu locoteninte, cavalerulu de Frank. —

Nr. 75—3 **Publicare de concursuri.**

Prin acést'a se deschidu pâna 'n 29 Februariu a. c. uratórele concursuri:

1. In urmarea intimatului consilialu din 30 Decembre 1863. Nr. 86,844. la statiunea invetiatorésca din Sarcea romana, inzestrata cu emolumentele anuale de 80 f., 4 jugere de aratura, $^1|_2$ jugeru de gradina, 26 chible (galete) de grâu, 10 chible de cucuruzu, 10 chible de ordiu, 30 p. de sare, 10 p. de lumini, 1 porcu de 2 ani, 2 stânjini de lemne sî 6 stângeni de paie.

2. La supplentî'a invetiatorésca din Drinov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 42 f., 1^{533}_{1600} □ jugere de livade, $^1|_2$ jugeru de gradina, $6^2|_3$ galete de grâu, $13^1|_2$ galete de cucuruzu, $33^1|_3$ p. de sare, $66^2|_3$ p. de clisa, $8^1|_2$ p. de lumini, $5^1|_3$. stânginui de lemne sî cortelu liberu.

3. La statîunea invetiatorésca din Cheveresiulu mare, inzestrata cu emolumentele anuale de 90 f. v. a., 2 jugere de aratura, 1 jugeru de gradina, 20 chible de grâu, 20 chible de cucuruzu, 40 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 8 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

4. La statîunea invetiatorului de fetitie din Lipov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 262 f. 50 xr. v. a., 30 chible de grâu, 14 stânjini de lemne sî cortelu liberu.

Deci dara doritorii de a cuprinde vreunulu dintr'aceste posturi pâna la numit'a dî (dechilinu pe fiacare statîune) au de a substerne acestui Consistoriu diecesanu concursurile sale cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverinti'a despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica tînuta in Timisiór'a in 16 Ianuariu 1864.

Nr. 76—1 **Concursu.**

In Zsamulu micu e vacantu oficiulu invetiatorescu. Limb'a propunerei e serb'a sî roman'a. Emolumentele suntu: 84 f. m. a. 30 meti de grau, 16 meti de cucuruzu, 100 pf. clisa, 50 pf. de sare, 12 pf. de lumini, 4 stânjini de lemne, 3 jugere de pamentu sî $^1|_2$ jugeru de gradina sî locuintia fâra plata.

Cari dorescu a dobandí oficiulu acest'a, au pâna in 4 Septembre cu recursele loru sî cu atestatulu despre absolvatele sciintie, despre servirea de pâna acuma sî despre portarea sea morala sî politica; in fine cu estractulu de botezu a se intórce la Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 77—1 **Concursu.**

In satulu Silh'a e vacanta statîunea de Invetiatoru Limb'a propunerei e cea româna. Emolumentele suntu: 75 f. v. a. 11 meti grâu, 15 meti cucuruzu, 75 pf. slanina, 75 pf. de sare, 11 pf. de lumini, $7^1|_2$ stângini de lemne, 4 jugere de livada, sî locuintia fâra plata.

Recurentii au cu atestatu despre absolvatele sciintie, despre portarea pâna acumu a oficiului, sî despre portarea sea morala sî politica, impreuna cu Estractulu de botezu, in terminu de 4 septemâni a se intórce la

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 78—1 PUBLICARE.

Prin acést'a se publica deschiderea concursului pe suplentî'a invetiatorésca din Beretiau, inzastrata cu emolumentele anuale de 56 f. v. a., 1^{533}_{1600} □ jugere de aratura, $^2|_3$ jugeri de livada, $^1|_2$ jugeru de gradina, $26^2|_3$ chible de grâu, 30 pf. de sare, 100 pf. de clisa, 16 pf. de lumini, $3^1|_3$ □ de lemne, $5^1|_3$ □ de paie, sî cortelu liberu. Pâna in 20 Martiu a. c. pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu, recursurile sale provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre purtarea sea morala sî politica. Din siedinti'a consistoriala-scolastica, tînuta in Timisiór'a in 28 Ianuariu 1864.

Corespundintia. On. D. Laur. Pescariu, Par. in in Harâu. Tel. Rom. consta pe semestru 4 f.; ne rogâmu a mai tramite 50 xr.

☞ In nr. 11. la „prospectulu politicu“, colón'a 2, rendulu 6. sa remâna afara cuventulu: n u. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 13. ANULU XII.

Sabiiu, in 13 Februariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In 1-a Martiu c. n. (ad. Marti) se va tiné siedinti'a lunaria a Comitetului Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu. Respectivii D. D. membrii ai Comitetului, suntu poftiti, a luá parte la aceeasi.

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane.

Sabiiu in 24 Februariu n. 1864.

Resultate din parlamentarismu.

E unu lucru pecâtu de naturalu, pe atât'a sî de 'ndatînatu, cá dupace a seversîtu cineva vreunu opu mai importantu, sa arunce o reprivire asupr'a lui, cá sa se bucure de cele bune, ear de cele rele barem pe venitoriu sa scie a se ferí.

O astfelu de ocasiune de reprivire ni se ofere insasi, fâra de a o cautá noi, la incheiarea sessiunei celei de optu luni a senatului imperialu.

Fatîa cu multîmea tempului, cu marimea capacitâtii sî energiei ablegatîloru sî fatia cu numerulu celu enormu alu trebuintieloru constitutîunale ale tinerei Austrie, trebuie sa concedemu sî la sfersîtu, ceeace in decurgerea siedintieloru amu dîsu de atâtea ori, ca resultatele suntu prea putîne sî prea ne'nsemnate. Acést'a o-a recunoscutu sî presiedintele casei ablegatîloru, Dr. Hasner, cu o franchetia, ce face onóre caracterului lui; dar o-a recunoscutu chiaru sî cuventulu de tronu, in care se dîce, ca sessiunea „nu se póte numí nefruptifera“, — o lauda, carea candu o cauti mai cu lumin'a, o afli a fi mai multu o lina reprobare. Numai presiedintele casei magnatîloru a facutu casei sele nisce complimente, cari pareca nu le aru fi prea meritatu.

Amu dîsu inca 'n nr. din urma, ca lucrulu principalu, ce l'a facutu senatulu imperialu, a fostu fixarea bugetului pe anulu venitoriu. Cu ocasiunea acést'a nu potemu a nu laudá curagiulu, cu care unii ablegati trasera velulu de pe o multîme de summe, cari se strâcura cá ap'a prin nesipu prin spesele statului. Ni s'a datu ocasiune de a aruncá o ochire asupr'a manipulatîunei diferiteloru ministerie, — o ochire, care astadi póte se ia numai simplu spre sciintia, ear mâne poimane va sa ne aduca sî folóse practice. Amu fi orbi ori reutaciosi, candu n'amu recunósce, ca aceste dóue lucruri mari: libertatea de a vorbí sî facultatea de a controlá organele esecutive, avemu de a le multiamí numai sî numai constitutîunalismului.

Noi credemu, ca precumu pentru unu individu de bune naravuri, asiá sî pentru unu regimu constitutîunalu sî patrioticu nu poti face servitiu mai bunu sî mai pretîosu, decâtu spunendu-i adeverulu. De aceea sperâmu, sî suntemu fericiti in acésta sperantia, ca diferitele nóstre ministerie voru fi ascultatu, sî inca voru fi ascultatu nu numai cu urechile dar sî cu inim'a, tanguirile atâtoru ablegati, care suntu sî tanguirile tieriloru sî ale popóreloru loru, nainte de tóte asupr'a greutâtii nesupportabile a dâriloru, precumu sî asupr'a intrebuintiârei atâtoru summe spre scopurine-trebuintióse séu celu putînu nu de lipsa urgînte. Aceste tanguiri a trebuitu sa le auda mai cu séma ministeriulu de finantie sî de resboiu, — unu semnu invederatu pentru cine-lu va 'ntielege, ca unde dóre pre popórele austriace mai tare.

Cautandu mai departe, — nu la ceea ce n'a facutu, ci numai la ceeace a facutu senatulu imperialu in acésta sessiune, aflâmu mai atâiu, — dupa fixarea bugetului sî relasarea unui deficit de preste 40 millióne pe anulu 1864. — votarea celoru 20 millióne de imprumutu pentru lips'a din Ungari'a. Ungari'a sî de acésta data va fi doritu de n'aru esistá senatulu imperialu, câci regimulu voise a-i dá 30 millióne; cu tóte acestea senatulu imperialu nu s'au aretatu mai putînu generosu, lasandu deschisa calea cereriloru suppletorie de mai tardîu. Altu castigu, ce-lu aduse sessiunea, fu votarea legei pentru infiintiarea liniei ferate dela Leopolea la Cernautiu, — o lege, a cârei bunatate o voru simtî Galitî'a sî Bucovin'a cu aceeasi bucuria, cu câta intristare vediuramu noi Ardelenii sî Croatii cadiendu dorintiele nóstre in acésta privintia. — Mai departe au adusu sessiunea unele legi—le-amu poté numí de interesu mai localu, precumu d. e. indreptatîrea Evreiloru de a castigá proprietâti reale in Cernautiu, regularea vâmiloru de pe Elb'a s. a. De interesu mai generalu póte fuse proiectulu regimului pentru darea de luxu, carea dupace o votà cas'a ablegatîloru in câte-va siedintie scumpe, ear cas'a magnatîloru cercà a o cioplí sî a o ciocarlí, ministrulu de finantie o retrase de totu. Acestea dupa o retroprivire fugitiva, aru fi cele mai esentîale resultate ale sessiunei decurse.

Câtu specialu pentru noi Transsilvanii, noi ne bucurâmu sî de acele câte-va cuvinte rostite din partea eblegatîloru nostri, sî cu deosebire de ablegatii nostri români: Baritiu, Pope'a sî Negrutiu. Dee ceriulu sa fia semintie cadiute pe pamentu bunu! Ear cu deosebire biseric'a româna resariténa din Ardélu are dreptulu de a se bucurá de acésta sessiune; câci ea in urm'a staruintieloru celoru neobosite ale veneratului seu capu, a castigatu 25,000 f. pe anu pentru imbunatîrea lefei episcopesci, precum sî pentru organisarea consistoriului sî a seminariului seu. Sî déca unde-va, apoi de siguru aici erá de cea mai urginte trebuintîa unu astfelu de ajutoriu, fâra de care ambe aceste institute erau condamnate la o subsistintia mai multu vegetatóre decâtu vietiuitóre. Clerulu sî poporulu românu, care are o memoria atâtu de credinciósa pentru binefaceri primite, va sci appretiuí acestu nou testimoniu alu faptului: ca elu de aici incolo nu mai e „nemernicu intru Israilu.“

Prete totu insa, cá sa dîcemu totulu in cuvinte pu'îne, resultatele cele bune ale sessiunei decurse au fostu mai multu morale decâtu materiale. Baremu aru fi ale celei venitóre de ambele feliuri!

In privinti'a formei din afara s'a facutu cu senatulu imperialu schimbarea aceea, ca au intratu in elu sî ablegatii transsilvani. Prin acésta largire a complexului seu erá 'n dreptu senatulu imperialu de a se proclamá pre sine completu, perfectu, representanti'a imperiului. Cumca insa acésta proclamare, carea 'n adeveru sî urmà, fu mai multu numai o forma, decâtu o fapta complinita, necombatuta, se vede chiaru din cuvintele ministrului de statu cav. de Schmerling, care, câudu adusera Ryger sî consotii proiectulu sciutu pentru unitatea justitiei din totu imperiulu, fu celu d'antâiu a-lu combate cu cu aceea, ca unu obiectu de atât'a importantia nu se póte luá la pertractare, pâna candu nu voru fi de fatia representantii toturoru regateloru sî tieriloru. Ce documentu mai trebuie, pentru de a constatá, ca regimulu insusi simte stirbitur'a corpului legislativu imperialu!

Un'a din cele mai triste esperiintie insa, ce ni le relasà acésta sessiune, suntu cuvintele aruncate ici colea de unii membri ai casei magnatîloru. Pâna candu Contele Thun sî consotii cutéza a afirmá, ca legea finantîala (statorirea bugetului) nu e de ne'ncungiurata lipsa in Austri'a, ca senatulu imperialu n'are dreptulu de a se amestecá in afacerile din afara ale monarchiei— unu principiu, ce semena, cá ou cu ou, cu assertulu: ca a-ti semená gradin'a cu semintie câtu de scumpe poti, dar a-ti face gardu la ea nu-ti e iertatu— sî altele de felulu acel'a: pâna atunci senatulu imperialu, cá institutîune constitutîunala, nu se va poté popularisá in opiniunea publica a popóreloru austriace; sî acestea se voru uitá la elu cu ochi suspiciosi de: Timeo Danaos! Sî acést'a ne crediuramu daori a o enunciá sî aici, cá sa nu se para, ca jurnalistic'a româna nu tîne séma de cele se facu, se vorbescu sî se cugeta in senatulu imperialu; cá sa nu se para, ca ea nu scie appretiuí constitutîunalismulu sî nu va pune tóta poterea sea pen-

tru aperarea lui sî pentru combaterea a totu, ce ne-aru arunca de nou in calea cea piedîsia a regressului.

Dela senatulu imperialu.

Indreptandu dîs'a din nr. trecutu : ca cas'a de susu aru fi avutu in 12 Febr. siedinti'a din urma, pecandu o avù numai in 13 Febr. (siedinti'a 31), avemu sa mai adaugemu, ca la 'nceputulu siedintîei presiedintele anuncia, ca Mai. Sea Imperatulu va priimí pre membrii ambeloru case in 14 ale curintei sér'a la 8 óre; ear Card. Rauscher invita pre membrii casei, a participá la rogatiunea de multiamita, ce se va face pentru incheiarea sessiunei in catedral'a S. Stefanu.

La ordinea dîlei e d e s b a t e r e a a s u p r ' a d â r e i d e l u x u. Dar fiindca inca sî 'n titul'a legei s'au escatu diferintie intre ambele case, ear pentru deplin'a validitate a unui proiectu de lege, care sa se substérna Mai. Sele, e de lipsa consunanti'a intre amendóue casele, pentru aceea ministrulu L a s s e r declara, c a r e g i m u l u r e t r a g e p r o i e c t u l u s e u p r i v i t o r i u l a d a r e a d e l u x u. — Sî asiá acésta dare nóua, cu carea erá sa ne daruiésca anulu Domnului 1864, celu putínu deocampata aru fi pusa la o parte.

Apoi se mai desbatu: legea pentru luarea contributîunei dela intreprinderi pe actîi (sa se aduca altu proiectu in sessiunea cea mai de aprópe), dup'aceea legea pentru subscriptîunea obligatîuniloru de statu (se priimesce), pentru regularea vâmiloru de pe Elb'a (se priimesce), in fine pentru intrebuintiarea creditului publicu de 40 millióne f. pe anulu 1864 (se priimesce).

In fine rostesce presiedintele P r i n c i p e l e A u e r s p e r g unu cuventu de incheiare, finitu cu acclamatîuni pentru Maiestatea Sea Imperatulu, sî Card. R a u s c h e r multiamesce presidiului pentru intielépt'a conducere a desbateriloru.

Cu acestea siedinti'a sî sessiunea se termina.

S a b i i u in 9 Februariu. Astadi, Domineca la 5 óre sér'a sosì din calatori'a dela Vienn'a Esc. Sea Parintele Episcopu A n d r e i u Br. de S i a g u n ' a, insotîtu de P. Protosinchelu P o p e ' a sî intempinatu de la Cristianu de on. membri ai Consistoriului, ai corpului professoralu, d. Consiliaru de instructîune dr. V a s i c i u s. a. — Tinerimea clericalo-pedagogica pregatise veneratului Archipastoru unu conductu de facle cu musica instrumentala sî vocala; dar Esc. Sea, intielegendu de acést'a cu putîne clipite nainte de fi surprinsu, sî voindu a 'ncungiurá ori-ce ostentatîune, deprecà acésta manifestare de veneratîune sî pietate atâtu in sér'a acést'a, câtu sî in cea urmatóre, candu aceeasi tinerime voì sa-i aduca acestu omagiu.— Audîmu ca la Salisce (alu cârei deputatu dietalu este, precum se scie), a fostu intempinatu E. Sea in modulu celu mai festivu de intregulu poporu cu preotii 'n frunte.

S a b i i u in 10 Februariu. „Herm. Ztg.“ etc. aude, ca diet'a transsílvana se va conchiamá indata dupa serbatorile grecesci (va sa dîca: resaritene) pe 9 Maiu. — Aceeasi fóia spune, ca d. Maager, presiedintele camerei comerciale din Brasiovu, va câtu de curendu sa mérga la Bucuresci. (Se vede ca negresîtu in caus'a drumului de feru transsilvano-romanescu.)

D i n Z a r a n d u, B r a d u in 3|15 Februariu 1864. Petrunsu de simtiulu natîunalu, precumu sî de innaintarea in cultura a scapatatului poporu zarandeanu, ma sî din acelu principiu : cá sa scia publiculu nostru românu, ce bine mai póte esî sî din acestu Nazaretu, vinu cu tóta onórea a Ve rogá, Multu Stimate Dle Redactore alu „Telegrafului Romanu“ cá sa inregistrati in colónele pretiuitului dîuariu urmatórele :

Lucruri maiestróse sî pistritie, in care-si afla multi placerea - candu scriu cev'a, eu nu Ve scriu,— ci Ve scriu numai de acelea, de care se intereséza astadi totu Românulu binesimtîtoriu,—totu ce vreau sa dîcu dara, este: O scurta descriere a scólei normale dejá in fiintia, sî a infiintiandului gimnasiu romanescu gr. or. din locu ;— unu lucru multu mai mare sî mai laudabilu e acest'a, decâtu l'aru poté descrie condeiulu meu;— fiindu insa lucru de interesu comunu romanescu: nu me potu rabdá a nu-lu dá in publicu sî pâna atunci, pâna candu la timpulu seu-va esî din condeiulu altor'a in tóta originalitatea lui. —

Nimeni n'aru crede, prin ce minune s'au infiintiatu acésta scóla- sî respective infiintiandulu gimnasiu romanescu din Bradu,— „contemta parva scintilla“ (dintr'o scanteia aruncata.) Trei preoti: parochulu nostru din Rud'a I. F i c a r u, celu din Bradu G. B o g d a n u sî alu treilea din Dealu-mâre Aaronu S u c i u,— fiindu cu o ocasiune de târgu in cas'a proprietariului acestui edificiu (celu mai mare in Bradu cu 2 caturi) petrecendu-si la olalta, proiectara intre sine : ca acestu edificiu aru fi bunu menitu— sî Dómne bine i-aru stá sa fia unu gimnasiu romanescu, — — sî 'ntr'acestea, sî venira la ide'a: ca in ce tipu s'aru poté sî cumperá dela proprietarulu de acumu, adeca : facendu-se o colecta intre preotii tractuali, s'aru poté totodata sî platí.— „Ce ceri, jupane Franci, pe casele acestea, sa le cumparâmu de scóle romanesci, sî sa-ti remâna numele 'n veci scrisu in ceriu sî in totu Zarandulu ?“ fu intrebatu proprietarulu.— „Dóue mii bani buni, Dloru preoti, sî sa-mi fia iertatu mie sî sotiei mele a locuí in catulu de josu pân' la mórtea nóstra, ear dupa aceea sa remâna sî acést'a scólei“, fu respunsulu.— Bucuri'a fu tainuita pe unu momentu in bravii preoti, (dechiarandu intre sine edificiulu de gimnasiu romanescu).—

Acum'a sa trecu la cele ce au urmatu mai departe, adeca : la cumperarea edificiului amintitu sî la crearea fondului gimnasialu, care tóte numai prin proni'a dumnedieiésca au urmatu un'a dupa alt'a, de sî cu 'ncetulu— dar fórte intieleptiesce, dupa proverbiulu Românului „Mergi incetu, s'ajungi departe.“

Bravii nostrii preoti, in dîlele urmatóre, cá sa nu pérda din mâna unu obiectu atâtu de maretiu, unu lucru ce duce la unu scopu sî viitoriu atâtu de doritu pentru poporulu romanescu zarandénu (celu mai seracu sî mai insetatu de sciintia), se sî dusera la Prea On. Domnu Protopopu alu Zarandului I. B a s i ' a, Pré onoratu cârui'a desfasiurandui totu planulu urdîtu, lu rogara, cá sa binevoiésca a le dá cea mai grabnica mâna de ajutoriu— ceea co se sî facù,— câci, amintitulu d. Protopopu, numai decâtu conchiamà cercularminte pre toti preotii tractuali, spre a luá parte la planulu urdîtu de consotii loru; multi se invoira a sprigini planulu consotîloru loru preoti; fost'au insa sî de acei'a, carii la tóte acestea nu se 'nvoira a luá parte, din care causa Reverendisimulu d. Protopopu se vediù silitu, a face numai decâtu oficiós'a aretare Innaltului Ordinariatu Episcopescu cá supremului Inspectoratu scolaru,— dela Inaltu carele, numai decâtu, sî pâna la unulu, fusera parintesce sfatuiti sî provocati, a-si jertfí pâna sî cruceriulu celu mai de pre urma spre acestu scopu-sântu sî pré sântu.— Resultatulu fu imbucuratoriu, ca glasulu Archiereului induplecà sî pre cele mai petróse inimi a luá parte la maretiulu edificiu.— Trebuie sa observezu cuvintele m. st. d. advocatu Dr. I. B r a n d u s i a n u, carele, cá barbatu cu multa esperiintia sî judecata chiara a dîsu : ca fórte intieleptiesce a lucratu, cine au sciutu legá scól'a de biserica din mai multe privintie, dar mai alesu din acelu principiu : ca acest'a e unu mijlocu tare siguru de a nu cadé nici scól'a nici fondulu nici candu in mâni straine, fiindu capulu acestor'a capulu bisericei. —

Sa me intorcu la obiectu. Acumu se 'ncepura subscrierile dupa starea fiesce carui preotu, dela 30—50 f. v. a., premergendu insusi d. Prot'a cu esemplu, subscriindu 100 f. v. a. Bucuri'a erá nespusa vediendu-se realisatu unu planu atâtu de giganticu in feliulu seu— cu privire la scopulu seu celu maretiu,— sî cá sa fia lucru siguru de o parte, ear de alt'a, cá nu cum-va inimicii sa intrevina sî sa restórne totu ce s'au pusu in lucrare cu atât'a ostenéla : Reverendisimulu d. Prot. in pripa vení la Bradu, unde in presenti'a mai multoru preoti tractuali dedù arvuna susu memoratului proprietariu de case o antecipatiune de 200 f. v. a. pe lânga unu „Dómne ajuta!“ sî cu acést'a târgulu fuse incheiatu. —

Trecura 2 ani, sî candu intraramu in anulu constit. 1861, Proni'a domnedieiésca iar pasî la mijlocu. — Se infiintia sî organisà comitatulu Zarandu constitutiunalminte, in frunte cu tramisulu de Domnedieu Comite supremu românu, sî cu doi Vicecomiti români: Dr. Hodosiu sî A. Francu, cei mai infocati sî mai zelosi natiunalisti români,— despre cari chiaru sî insîsi fratii magiari dîcu: ca, pre acesti 2 barbati i-au tramisu chiaru Provedinti'a sî i-au datu Româniloru zarandeni.— Acesti barbati, informandu-se despre tóte impregiurârile edificiului cumperatu, precum sî despre scopulu pentru care este menitu : in co'ntielegere cá Prea On. D. Prot. sî preotîmea tractuala, se pusera in capulu trebiloru — mai nainte lasate in letargia;— se forma unu comitetu scolasticu, ai cârui membrii au constatu din capacitâtîle cele mai insemnate ale amploiatîloru romani sî privati, precum sî din preotîme— in frunte cu desu memoratulu d. Protopopu respectivu cá Presîedinte.— Acestu comitetu, dupace urdî planulu celu mai ponderosu alu creârei fondului scolaru, totusi cu ajutoriulu celui de susu i-a succesu a sî-lu vedé realisandu-se, — proiectandu „O f e r i r e a i m p r u m u t u l u i d e s t a t u a l u t o t u r o r u c u m u n e l o r u r o m. a l e T r a c t u l u i P r o t o p r e s-

viteralu gr. or. din susu din Comitatulu intregu.“ —

Lucru, precâtu de intieleptu a-lu proiectá, pre atâtu de cu greu a-lu aduce în fiintia. — Comitetulu scolasticu concrediù tóte lucrârile urmânde Dloru Vicecomiti Hodosiu sî Francu sî Reverendisimului d. Prot. Basi'a, Pré stimati cari nu crutiara dîle sî nopti - nici obosintia,— ci, cá nisce adeverati fii ai natiunei loru, umblara din satu in satu, propunendu sî desfasiurandu serimanului nostru poporu scopulu missiunei loru, sî cercandulu totodata, cá sa le intinda sî mâna de ajutoriu prîn oferirea cameteloru împrumutului de statu in folosulu unei scóle maretie infiintiande in Bradu.— Ce lucru e mai cu greu decâtu a cere dela Românu in diu'a de astadi banulu ?— sî totusî Provedinti'a, ingrijinduse sî de sórtea Românului, intr'atât'a au induplecatu inim'a lui, incâtu astadi comunele curatu romanesci au creatu unu fondu de (? Red.) sî care fondu, pe dî ce merge totu cresce cu 'ncetulu cu câte o comuna cu dóue, care scapa de intrigatorii loru,— cá candu vedi Dómne, Românului nu i-aru fi iertatu a-si face luisi unu bine nici din sudórea lui propria! Sî, cá banii oferiti dreptu jertfa natiunala sa fia câtu se póte mai bine intrebuintiati, s'a decisu din partea comitetului scolasticu a se cumperá cu ei totu realitâti,— asiá s'a cumperatu inca in an. trecutu unu bunu (dominiu) in Comun'a Mihaleni cu 17 mii bani buni, care bunu, totu prin mari greutâti — abiá devenì possessiunea gimnasiului rom. din Bradu.— Ce mai este de facutu ? Onorabilulu Comitetu scol. in siedinti'a s'a din 20. Sept. an. tr. decise infiintiarea unel scóle capitale cu 2 clase, la carea anecsandu-se sî scól'a comunala a Bradului cu 2 despartiaminte: se formà o scóla normala cu 3 clase sî 4 despartieminte, in care astadi suntu 130 de elevi români,— de sine se intielege, ca in tómn'a an. curinte se va incepe 1-a classa a gimnasiului inferioru— La acestea Ve mai adaugu, ca totu in folosulu fondului scolaru, se va infiintiá câtu mai ingraba o biblioteca, spre care scopu sau sî arangiatu pe 16|28 Fauru unu Balu rom., la care, cá la o petrecere comuna, suntu poftiti cercularminte a luá parte toti, Români sî neromâni, din sinulu comitatului- prin o lista de subscriere.— Altadata mai multe. I· Popescu,

Directorele interimalu alu scólei capit. din locu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) In $^{8}/_{20}$ Febr. reposà in Rasînari renumitulu economu sî negutiatoru, întemeiâtorulu fondului seraciloru din locu, emeritu jude si juratu comunalu, sî curatoru bisericescu, Comanu Ciorann, cunoscutu in cercuri largi prin barbatî'a si starea sea cea straordinaria materiala. Reposatulu a fostu de 66, ani, si relasa 14 copii vii, si preste 20 nepoti de fii. Fia-i tieran'a usióra !

Reuniunea Dameloru române din Lugosiu pregatesce pe 15|27 Februariu unu balu, dintr'alu cârui venitu curatu se voru impartasî studintii lipsiti. Multiamindu onoratei reuniuni sî respective p. t. dómnei Vicepresiedinte Iosef'a Ratiu de Caransebesiu, pentru onorific'a invitare, ce ne face, dorimu din inima, cá nobilele femei române din Lugosiu, demnele rivalé ale demneloru Brasiovene, sa-si véda incoronate silintiele: de a ajutorí tinerimea româna studiósa, de celu mai frumosu successu. Ceea-ce le amu mai urá, dar nu atâtu Dloru, câtu preste totu Românîloru, e, cá sa vedemu câtu mai curendu sî 'n celelalte cetâti—sî cu deosebire in Sabiiu—o asemenea reuniune démna de inim'a femeiésca.

(O rectificare.) „Dsiór'a Dunc'a gandesce, ca e in spiritulu limbei nóstre a scrie precum urméza: „Scii erasi, ca comtesa X, merveillósa multu titrata, este o lanseusa. Lansorii sî lanseusele abonda, e veru, la Parisu.“ Cine nu me crede, védia „Amiculu familiei“, pagin'a 256. Sî apoi d-eii se supera vediendu-se criticata in „Telegrafulu Romanu“ din Sabiiu, pentru „stilulu seu asiá de francesitu, incâtu unulu, ce nu cunósce acésta limba, la tóta constructiunea se impedeca.“ „Aghiutia.“

(Ape sî poduri.) In tóte tierile podurile suntu deasupr'a apeloru; numai in Bucuresci apele suntu deasupr'a paduriloru, - dîce fói'a satirica: „Aghiutia.“

(Date statistice.) „Reform'a“ din Vienn'a, redigeata de Schuselka, aduce urmatórele date statistice din Engliter'a. Dupa numerarea poporului din 1861. au tóte trele regatele (Engliter'a, Scotî'a sî Iri'a) la olalta 29,321,288 locuitori. Din acestia 510 mai multi barbati decâtu femei. Absenti erau 2,413,781, sî e de 'nsemnatu, cum se incuibéza ei pretotindenea in tóte unghiurile pamentului, cá asemenea albineloru sa adune de pretotindenea miere sî sa o care acasa, spre binele propriu sî spre inavutîrea patriei loru. Cei mai multi dintre cei absenti, mai cu séma Iri, locuiescu in Americ'a de médianópte, adica 2,224,743; 25,884 traiescu in Fraci'a, 4092 in Belgiu, 827 in Olland'a, 1124 in Elveti'a, 7365 in Germani'a, 5467 in Itali'a, 2072 in Portugali'a, 3879 in Spani'a, 525 in Greci'a, 2360 in Turci'a, 372 in Dani'a, 653 in Svedi'a, 3749 in Russi'a, 931 in Egiptu, 1072 in Chin'a, 30 in Persi'a, 81 in Iapani'a, 26 in Siamu, 125,379 in Indi'a, 3125 in Americ'a de médianópte; cu totulu dar preste $8_0|^0$ din intrég'a populatîune traiescu in strainatate. — (Sî óre de ca sa se mire omulu mai multu: cum s'au imprasciatu ei preste tóta fati'a pamentului, ori cum statulu i scie pre toti sî tîne sém'a de toti ai sei ?)

Darurile pentru soldatii austro-prusi din Schleswig-Holstein continua a curge cu abundantia. Chiaru sî dinariele germane facu colecte pe 'ntrecute. Intre cei mai insemnati daruitori din dîlele din urma e comitetulu provincialu din Boemi'a, care a datu din fondulu tierei 10,000 f. v. a. in argintu.

Principatele române unite.

„Éta ce dîce gazet'a le Nord de la 1 Februariu 1864. Gazet'a le Nord sciu lectorii nostri ca este gazeta muscalésca, prin urmare sî organu alu „coalitiunei monstruóse.“

„Dupa unu telegramu de la Bucuresci din 28 Ianuariu, reprodusu de tóta press'a parisiana, afacerea monastiriloru inchinate s'aru fi terminatu cu desevarsîre; cele 51 de milióne de indemnitate s'aru fi acoperitu printr'unu împrumutu cu 7 la suta, care s'aru fi votatu de adunarea româna.

„Nu scimu, cumu sa aperâmu pe confratii nostri contr'a falseloru versiuni, dupa cari se iau sa considere dreptu o afacere dejá regulata cestiunea asiá de complicata a monastiriloru inchinate. Noi potemu afirmá, fâra frica de a ne dementî cine-va, ca poterile garantatóre conventîunei sub-semnate la Paris in 19 Augustu 1850 suntu prea decise a luá in mâna regulamentulu acestei cestiuni, pe care Principele Cuz'a s'a crediutu autorisatu sa-lu rupa fâra concursulu loru, in dispretiulu flagrante alu conventîunei de care e vorb'a.

„Sir H. Bulwer, alu cârui planu pentru regularea afaceriloru Romaniei l'amu incunosciintiatu, s'a intorsu la Londr'a, cá sa ia cu guvernulu seu ultimele dispositîuni pentru reunirea conferintiei la Constantinopole, care se va insarcinà sa resolve cestiunea monastiriloru inchinate, precumu sî de a stabilí repausulu sî ordinea Romaniei pe basi solide sî durabili.“

Eata insa ce dîcu in acésta privintia sî gazete L'Esprit Public de la 31 Ianuariu sî L'opinion Nationale de la 30 Ianuariu, cari conducu, pre cumu se scie, politic'a Franciei sî a suveranului ei.

L'esprit Public: „Dîuariele din Romani'a suntu pline de discursuri sî de felicitâri adressate Principelui Alessandru Ioann pentru solutiunea, ce a datu guvernulu Principateloru-unite cestiunei monastiriloru inchinate. Resulta din acésta miscare a opiniunei in favórea Principelui Domnitoriu ca partid'a vechiloru ospodari perde pucinulu teremu ce coprinsese. Mai multu inca, se scie, ca acésta partida, care divide tiér'a in trei fractîuni deosebite, n'are altu sprijinu de câtu la straini. D. Bibescu represinta intrig'a muscalésca, D. Styrbey intrig'a nemtiésca, sî D. Ioann Ghic'a intrig'a englesésca.

Din diu'a candu Congressulu de la Paris a aruncatu óre care lumina asupr'a cestiunei Oriintelui, aceste intrige au perdutu tóta forti'a loru. Totdeun'a va fi de ajunsu, in tempu normale, sa se demasce acesti intriganti, cá sa se reduca la slabiciune. Insa evenimentele, cari se prepara in Principate, suntu asiá de gravi, in câtu Românii trebuie sa veghieze cu luarea aminte asupr'a aceloru intriganti, capabili de intielegeri cu strainii.

A venitu momentulu, cá Românii sa se stringa imprejurulu Principelui loru sî sa-i dea totu seriosulu loru concursu. Cestiunea Oriintelui este adeverat'a cestiune européna, sî sub acestu raportu, Românii, Serbii, Montenegrenii sî Grecii, cari suntu óre-cumu sentinele inaintate ale civilisatîuniloru occidentali, voru avé o mare missiune de implinitu. Se simte ca esista in aceste tînuturi elementele unei vaste confederatîuni, care póte avé rolulu sa scape Europ'a de marea grija a cestiunei Oriintelui, care apésa atâtu de greu pe dêns'a, sî care revine din tempu in tempu sa arunce alarma in spirite sî sa impedece miscarea afaceriloru. HIPPOLYTE CASTILLE.“

L'Opinion Nationale „Pe candu pacea schiopatânda, fundata pe stipulatiunile de la 1815, este amenintiata in centrulu Europei, pe tiermii Danubiului se petrecu lucruri, cari merita cea mai seriósa atentîune.

Impinsa de Austri'a, Prussi'a, Angli'a sî, se dîce, sî de Russi'a, Inalt'a Pórta pare ca voiesce sa intrebuintieze forti'a spre a aduce la cunoscintia guvernulu românu, ca concentra o armata la Siuml'a, la nordulu Balcaniloru, se prepara a stringe alt'a pe tiermii Dunarei, sî cumpera in Austri'a cuantitâti considerabili de pusce si de arme de tóta speti'a.

In adeveru, se scrie din Constantinopole, ca amenintiarea

de o aprindere generale in Europ'a este unic'a causa a acestoru preparative militarie. Nu vomu contestá esactitudinea acestei asertîuni ; insa Romani'a nu e mai pucinu greu amenintiata.

Principele Cuz'a nu s'a spaimentatu, confiscarea averiloru monastiresci, cu o indemnitate, este unu faptu implinitu, sî camer'a a terminatu cu desevarsîre acésta afacere, votandu împrumutulu de 51 de millióne negotiatu de guvernu, sî destinatu a indemnisá monastirile.

Póte se vá accusá de temeritate guvernulu Principelui Alessandru Ioann I., insa elu nu lucréza cu usiurintia ; elu se simte neaperatu sprijinitu, tare sprijinitu, sî póte esistá, cum s'a dîsu, unu tractatu de aliantia ofensiva sî defensiva între Romani'a, Serbi'a sî Montenegro.

Aceste trei state suntu profundu solidarie : scopulu comune ce urmaresc ele, este independinti'a complecta, pe care poterile cele mari li-au refusat'o pâna acumu. Deci, déca Pórt'a, atacandu unu statu din acestea, aru provocá radicarea celoru alte dóue, vá isbutí neaperatu o insurectîune generale intre populatîunile crestine ale Turciei.

E unu punctu de vedere ce e bunu de insemnatu, in mijloculu complicatîuniloru, in cari se afla restulu Europei. Unu ast-feliu de evenimentu, in adeveru, aru pune pe Austri'a cá sî pe Turci'a intr'o situatîune cu totulu critica sî periculósa.. . . „Buciumulu."

Principele domnitoriu va prolungí, dupacum se dîce, sessiunea Camerei cu o luna, nepotendu-se terminá inca tóte însemnatele lucrâri, ce mai are a deplini.

Prospectu politicu.

In dîlele din urma ne aducu dîuarele din acele parti, din cari inregistrasemu vre-o cateva lupte sangeróse, sciri de pregatiri nóue de versari de sange. Ele ne spunu, ca Danii cu ori ce pretiu voru a-si spalá pat'a, castigata prin perderea a dóue provincii, aperandu positiunile loru intarite in insul'a Alsen sî positîunea dela Düppel. Diplomati'a se inculpa de cele mai multe dîuarie sub cuventu, ca prin amestecului ei au datu tempu Daniloru spre nóue fortificâri.

Unu altu reu se vede a se adauge la acésta cestiune, sî adeca incâlciturile, care pe dî ce merge se facu mai evidente, între aliati sî federatiunali. Cesti din urma vedu in tóte manoperatiunile aliatîloru in Schleswig-Holstein mesuri, cari dupa parerea loru suntu contradîcatóre politicei nemtiesci sî de a aceea, statele cele medie, cum suntu Bavari'a si Saxoni'a, voru se mobiliseze trupe, cari se nimicésca tendintiele aliatîloru sî cu deosebire ale Prussiei in Holstein sî Schleswig. Chiaru sî pre aliati ni-i punu unele dîuarie in tr'unu prospectu neimbucuratoriu, aretandu-i neconglasuitori in politic'a loru fatia cu cele dóue ducate, pentru cari sangeréza trupele loru de presentu. Câci pe candu Prussii, dupa cum cetimu, ocupa positiuni insemnate in Holstein, lasa functîunari Dani in oficiele loru in Schleswig : comissarulu austriacu promite Schleswigiani-loru ca „tóte dorintiele lóru voru fi implinite", adauge insa sub „uniunea personala a regeluí Daniei, cá duce alu ducateloru Schleswig-Holstein."

In legatura cu cele de mai susu aducemu dupa Ost sî West, ca Napoleon III. póte câtu mai ingraba-si va parasí politic'a sea cea de reserva. Limbagiulu celu resbelicu alu dîuarieloru „la France" sî „le Temps" suntu de o natura seriósa sî afirmatóre de dîsele despre Napoleonu. Totu acea fóia ne asigura despre o intrevorbire intre baronulu Talleyrand sî de Bismarck, in care cestu din urma sa fia dechiaratu, ca Prussiei e peste putintia, cu situatîunea de fatia a Germaniei, a persiste la stipulatîunile din 1852 in cestiunea danesa, sî ca se vede necesitata de a urmá sî ea politicei francese in Nizz'a sî Savoya. Napoleon III., inchidiendu unu ochiu la politic'a acést'a a Prussiei, se póte se specule la ceva provincii la Renu. In casu candu se aru intemplá acést'a din partea aliatei Austriei, Napoleonu aru umili deodata politic'a Angliei, a Germaniei sî a Austriei. Care aru fi óre folosulu Austriei in acestu casu, care noi nu-lu potemu crede? Unu folosu fórte moralu, fórte idealu, dar de o camdata totusi pe langa nepopularitate in Germani'a. Nepopularitatea e simtîta de pe acumu. Corespundintele lui Botschafter din Monacu (Müncheu) trage o paralela intre ceea ce au vorbitu Imperatulu Austriei cu ocasiunea inchiderei senatului imperialu, sî dîce, ca pre langa ce au vorbitu despre intenerirea Austriei, de Germani'a au amintitu fórte putînu.

Din Itali'a totu sciri contradîcatóre. Unele ne spunu de resbelu, altele de amanare. Mai reu aru crede cine-va ca stau lucrurile la Dunare, unde dîuaristic'a concentréza trupe turcesci spre pedepsirea principelui Cuz'a. Cá sa vada publiculu sî opiniunea altoru dîuarie despre pasii dîsului principe, aduseramu sî noi dupa Bucimulu vre-o cate-va pasagie. Trislu e cu tóte acestea, ca certele in Principate nici adi numai au capetu, si ca camer'a aduce prin amendementele ei de guarda natiunala aduce confusiune in legea inarmârei propusa de guvernu.

Mai nou din câmpulu resboiului. Ostile germane sî danese iara-si stau fatia 'n fatia : cestea in siantiurile cele bine intarite dela Düppel (la marginea resariténa a Schleswig-ului) sî in insul'a cea aprópe Alsen; celea, sî cu deosebire Prussii aprópe de Düppel. Avantgardele se sî 'ntalnira sî se 'ncaierara putîntelu. Positîunea la Düppel sî in Alsen, despre carea vomu aduce o scurta descriere in nr. celu mai de aprópe, se dîce a fi fórte tare, sî Germanii nu se credu cu Schleswig-ulu in mâna, pânacandu acele positîuni voru fi ocupate de Danesi. — Nevoi'a cea mai mare a trupeloru nóstre va fi, ca Germanii n'au corabii, de ajunsu, pecandu marin'a danesa este fórte buna.

Nr. 76—2 **Concursu.**

In Zsamulu micu e vacantu oficiulu invetiatorescu. Limb'a propunerei e serb'a sî roman'a. Emolumentele suntu: 84 f. m. a. 30 meti de grau, 16 meti de cucuruzu, 100 pf. clisa, 50 pf. de sare, 12 pf. de lumini, 4 stânjini de lemne, 3 jugere de pamentu sî ½ jugeru de gradina sî locuintia fâra plata.

Cari dorescu a dobandí oficiulu acest'a, au pâna in 4 Septembre cu recursele loru sî cu atestatulu despre absolvatele sciintie, despre servirea de pâna acuma sî despre portarea sea morala sî politica; in fine cu estractulu de botezu a se intórce la Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 77—2 **Concursu.**

In satulu Silh'a e vacanta statîunea de Invetiatoru Limb'a propunerei e cea româna. Emolumentele suntu: 75 f. v. a. 11 meti grâu, 15 meti cucuruzu, 75 pf. slanina, 75 pf. de sare, 11 pf. de lumini, $7^1|_2$ stângini de lemne, 4 jugere de livada, sî locuintia fâra plata.

Recurentii au cu atestatu despre absolvatele sciintie, despre portarea pâna acumu a oficiului, sî despre portarea sea morala sî politica, impreuna cu Estractulu de botezu, in terminu de 4 septemâni a se intórce la

Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 78—2 PUBLICARE.

Prin acést'a se publica deschiderea concursului pe suplentî'a invetiatorésca din B e r e t i a u, inzastrata cu emolumentele anuale de 56 f. v. a., $1\frac{533}{1600}$ □ jugere de aratura, $^2|_3$ jugeri de livada, $^1|_2$ jugeru de gradina, $26^2|_3$ chible de grâu, 30 pf. de sare, 100 pf. de clisa, 16 pf. de lumini, $3^1|_3$ □ de lemne, $5^1|_3$ □ de paie, sî cortelu liberu. P â n a i n 20 M a r t i u a c. pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu, recursurile sale provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre purtarea sea morala sî politica. Din siedinti'a consistoriala-scolastica, tînuta in Timisiór'a in 28 Ianuariu 1864.

Pretiurile de piatia
din S a b i i u, M a r t i in 11|23 F e b r u a r i u. 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
S e c a r' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	47
„ de midilocu „	2	40
„ de códa „	2	33
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	73
„ de midilocu „	1	67
„ de códa „	1	60
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	47

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

B u r s' a d i n V i e n n' a in 11|23 Februariu 1864.

Metalicele 5%	71 45	Actile de creditu	177 70
Imprumulu nat. 5%	79 35	Argintulu	118 75
Actile de banca	770	Galbinulu	5 74

C o r e s p u n d i n t i a.

*I. R. in R. Articlulu e fórte bunu, dar cuprinde unele pasage, ce ne oprescu a-lu priimí; binevoiti a dispune. — I. P. in S. Epistol'a din urma priimita ; Ve respundemu câtu mai curendu. Cârtîle le-ati priimitu ?—

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 14. ANULU XII.

Sabiiu, in 16 Februariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Industri'a nóstra fiitóre.

(c.) De atâtea ori amu vediutu scriendu-se sî de atâtea ori amu auditu vorbindu-se de lips'a de industriasi. Sî totu de atâtea ori amu audîtu facându-se imputare Românîloru, ca gresiescu, de nu-si dau copiii la meserii.

Imputârei acestei am consimtîtu sî noi totdeun'a, câci cine va fi inca care sa se indoiésca despre adeverulu, ca industri'a e adi cuceritórea popóreloru, industri'a e unu ramu de frunte alu culturei moderne, séu déca place cuiva mai bine, a civilisatiunei!

Associatiunea nóstra transsilvana candu si-au luatu titulu „pentru cultur'a poporului românu“ se vede a se fi obligatu sî pentru inaintarea industriei, va sa dîca a meseriiloru; documentu la acést'a suntu concursele cele escrise in favórea unui séu altui meseriasiu.

Nici cu imputâri numai nu vomu ajutá meseriile romanesci, nici numai cu câte unu concursu escrisu in favórea unui séu duoru individi, séu sî cinci siése, ci mai trebuie sî altu ceva atâtu din partea inteligintiei câtu sî a associatiunei, déca vomu seriosu inaintarea sî prosperarea poporului românu. Trebuie cautate midiulóce, prin care sa se escite atragerea câtra meserii sî trebuie cautatu, cá unde esistá acést'a sa se nutrésca sî se nu amortiésca. Midiulócele pentru cea d'antâiu suntu firesce mai grele de aflatu sî mai alesu in referintiele vietici nóstre. Pentru ca déca privimu la directiunile, care le cam are in genere poporulu la noi, apoi vedemu numai dóue directiuni: de a devení cineva barbatu inteliginte, séu a remané agronomu séu economu. Ce atinge classea cetatiéna, ea inca nu este impintenatóre de ajunsu, parte din nedesvoltarea ei cum se cade in orasiele unguresci, parte din separatismulu tiechescu alu Sassiloru, sî in fine, parte sî din impregiurarile politice, care astadi inca apasa greu desvoltarea industriei in tiér'a nóstra. Asiá dara in locu de impintenire descuragiare.

Insa noi fatia cu aceste impregiurari se nu-ne punemu pe tanguite, ci se ne chiarificâmu pucinu lucrulu. Sa vedemu, ca cele dóue directiuni numai singure nu suntu de ajunsu spre viéti'a unui poporu, togm'a precumu nu suntu de ajunsu capulu sî piciórele singure pentru unu trupu, se cugetâmu, ca celelalte dóue impregiurari inca suntu nesce rele, cari s'aru poté delaturá indata ce ramulu acest'a de viétia aru capatá unu cursu mai viu. Sî apoi celu d'antâiu inceputu spre impintenire ? Acel'a se ni-lu dea institutele de crescere ale poporului, care se intielege, ca trebuie se fia intogmite de a desvoltá mintea dar nu memori'a, de a desvoltá unu spiritu de viétia practica, corespundiatóre cerintieloru imperióse a le tempului nostru.

In institutele acestea dar trebue facuti elevii cunoscuti cu cunoscintie reale, care suntu pentru viéti'a acést'a reala. Ei sa invetie a cunósce natur'a preste totu sî in pârtîle ei, cunoscendu-o astfeliu voru cunósce sî folósele producteloru naturei sî voru prinde atunci cu amendóue mânile intrebuintiarea aceloru producte in folosulu loru.

Noi suntemu sî amu fostu optimisti in cele politice; venindu acumu insa la punctulu alu doilea alu impintenirei in cestiunea nóstra, amu cutediá a dîce ca suntemu pessimisti. Poporulu nostru nu e asiá nesimtîtoriu, dupa cum ni se pare nóue pentru meserii. Elu le imbracisiéza cu caldura acolo unde i e luminata calea câtra densele prin conducatorii sei. Sî cunóscemu póte fiacare destui preoti români, carii au facutu merite pre acestu terenu, pasîndu seau ei cu esemplu inainte, adeca dându-si chiaru pre fiii loru, séu induplecandu pre parochieni de ai loru a-si dá copiii la meserii sî cu successu. Sî asiá e interessantu póte pentru publiculu nostru a sci, ca in Sabiiu se afla de presentu vre-o 40 de feciori (sodali) afara de invetiacei de diferite meserii; e sî mai interessantu a sci, ca acesti feciori se aduna din candu in candu spre a-sî petrece la olalta numai ei de ei, punendu lege, ca in petrecerile loru sa nu se vorbésca alta limba decatu cea romanésca; dar e dorerosu póte a sci, ca acesti luptatori nepretendiosi ai natîunalitâtiei loru suntu parasiti sî nebagati in séma, cá sî plant'a cea despretiuita, ei nu priimescu de nici o parte unu spriginu in simtiurile loru natîunale sî in desvoltarea loru natîunala, sî de aceea nu e mirare, candu se intempla de perdemu câte unulu din ei in favórea strainiloru.

Aici aru trebuí abatuta atentîunea inteligintiei nóstre, aici chiaru a Associatiunei nóstre, cá sa nu lasa pre acesti eroi moderni a slabí in curagiulu loru, ci a-i atrage sî a-i tînea in neintrerupta legatura cu mam'a loru, natîunea. Dupa parerea nóstra credemu, ca acést'a s'aru efeptuí atunci mai bine, candu acesti tineri aru fi adunati câte odata sî impregiurulu unui séu altui barbatu inteliginte, de la care sa póta audî vre unu cuventu acomodatu trebuintieloru loru. Acést'a nu e ceva nou, ci se afla sî in alte pârti, unde professori cu reputatîuni mari o facu acést'a nu numai cu sodali, ci chiaru sî cu maestri betrâni. Baremu atât'a deocamdata pâna vomu fi in stare a avea sî noi scóle de dumineca, unde sa-si afle adapostulu sî invetiaceii, cari asemenea suntu cu totulu lasati in mân'a sortiei. (Va urmá)

Ardelenii sî calea ferata.

(**M. B.**) Deputatii Transsilvaniei, precum sî ai celoralalte tieri de sub sceptrulu Austriei, precandu jurnalulu de astadi va fi in mânile publicului cetitoriu, voru fi sî ajunsu acasa dela senatulu imperialu, aducendu cu sine aceea ce au sî dusu: speranti'a !

Afacerile senatului imperialu de pe anulu acest'a, dupacum cetitorii voru fi observatu sî din comunicatiunile „Telegrafului românu“, au fostu fórte insemnate, sî mai importante decâtu in anii trecuti, cari pre noi tocmai asiá ne intereséza cá pre ori cari alti cetatieni din provinciele imperiului, deórece sî noi tocmai cá ceialalti contribuimu destulu pentru sustînerea statului cá a unei poteri mari europene.

Insa pe lânga tóte ca ne sentîmu a fi membri constitutivi ai imperiului, a cârui sórte buna ori rea e un'a cu a nóstra ;— pe lenga tóte ca nu potemu fi indiferinti câtra cele ce se facu pentru totulu : totusi pre noi Românii mai multu ne intereséza aceea, ce se atinge mai de aprópe de interessele nóstre speciale, séu de interessele patriei nóstre, nu pentru ca noi amu fi póte egoisti, cá numai binele nostru sa-lu voimu, ci mai multu din caus'a cea simpla, ca noi Românii abiá ce pasîramu pe pamentulu fagaduintiei, amu sî voí sa vedemu nescari straformâri insemnate, menite de adreptulu spre fericirea patriei nóstre. Sî ast'a nici nu ni se póte luá in nume de reu.

Cuventulu celu d'antâiu alu deputatîloru din Transsilvani'a, ce l'au rostitu in senatulu imperialu cá representantii tierei loru, au fostu indreptatu spre indeplinirea unui interesu specialu alu Transsilvaniei, adeca votarea sî cladirea unei câli ferate ce e atâtu de necesaria nu numai pentru Transsilvani'a, ci chiaru pentru Austri'a intréga, deschidiendu cu acést'a o cale nóua câtra darurile cele ascunse in sinulu tieriloru de câtra orientu.

Salutarea acést'a a aflatu resunetu viu, insa numui momentanu, in peptulu representantîloru din celelalte tieri.

Sessiunile anului presinte s'au finitu, deputatii Transsilvaniei s'au reintorsu a casa fâra vre-unu castigu insemnatu; — lini'a sî cladirea câlei ferate a remasu obiectu de desbatere in siedintiele comissiunei ad hoc, sî nici n'a ajunsu de a fi pertractata in cas'a plenaria a representantîloru.

Ce au lucratu dara representantii Transsilvaniei ? ce folosu, ca unicii de sub corón'a sântului Stefanu, spre parerea de reu a celorlalte tieri , au luatu parte la senatulu imperialu ? — voru dîce multi dintre cetitori.

Intrebâri de acestea voru fi adeseori obiectu de vorbire sî de disputa prin Ungari'a si Transsilvani'a , insa aru fi o gresiéla mare , déca representantii Transsilvaniei numai din caus'a ca nu potura efeptuí incuviintiarea sî cladirea unui drumu de feru, aru fi atacati sî condemnati; câci cu putîna esceptiune ei vorbira din inima despre interesele adeverate ale Transsilvaniei nu numai, ci candu vediura atecata independinti'a Transsilvaniei prin cei ce dóra nici nu cunoscu bine trecutulu sî referintiele tieriloru de sub corón'a s. Stefanu fatia cu Austri'a,— o-au aperatu cu barbatîa, sî au spusu apriatu, ca d. e. afacerile bundului nemtiescu, incalcitu-rele din Schleswig-Holstein se atingu numai de acea parte a Austriei , carea insasi e membra intregitóre a bundului, insa nici de câtu de Transsilvani'a independinte, carea in poterea dreptului publicu nu póte fi silita a portá spesele cerute (10. millióne) pentru portarea resboiului in Schleswig.

Representantii Transsilvaniei in senatulu imperialu nici n'au potutu face mai multu de câtu au facutu. Ei cá ómeni noi sî neindatinati inca, — precumu observa B: in „Gazeta“ — la unu parlamentu europeanu , fatia cu atâtea capacitâti eminínte au ocupatu asiá dîcendu o pusetiune defensiva, sî au vorbitu mai multu despre interesele loru ; sî numai mai tardîu potemu asceptá dela ei resultatu mai splendidu ; sî asiá ei suntu de escusatu, sî nici nu merita o atare tragere la respundere inca nici in societâti private.

De alta parte dóra nici nu ne va fi spre mare stricare impregiurarea , ca calea ferata inca nu s'a votatu pentru Transsilvani'a.

Pentru ce ? mai pe largu in numerulu viitoriu.

S a b i i u 13 Februariu. Dupa o depesia telegrafica a foii germane de aici „H. Z. etc. dto Vienn'a 24 Febr. „General-Correspondenz“ simte: ca continuarea pertractariloru dietei transsilvane se ascépta dupa serbatorile grecesci. (adica resaritene. Red. Afara de obiectele amintite in rescriptulu de deschidere se voru mai aduce propositîuni sî'n privinti'a altoru cestiuni momentóse. Escrierea alegeriloru nóue pentru locuri devenite in vacantia se ascépta câtu má in curendu. — Rapórtele asupr'a aflârei Canc. aulicu Nádasdy suntu imbucurátóre.

Austri'a sî Prussi'a au accepatu propunerea britica privitóre la o conferintia in privinti'a certei germano-danese.

D i n U n g a r i ' a vaiete preste vaiete. Lips'a, mai cu séma pe alocurea, e cumplita ; mórtea de fóme a rapitu mai multe jertfe. Din Solnocu se scrie, ca numerulu celoru lipsiti in acestu singuru orasiu face 3000, sî comitetulu din Pest'a pentru impartîrea de pâni, tramitiendu de curendu 500 pâni, la impartîre capetà fiacare din cei lipsiti câte unu patrariu de puntu—pe o septemâna. Lips'a cresce totu mereu , sî lânga nevoi'a de bucate se mai adauge sî nevoi'a de bani , incâtu bietii ómeni nici pe vite , nici pe mosîi , nici pe alte celea nu capeta nici baremu unu imprumutu. — Vocile nenumeratîloru ómeni, ajunsi la sapa de lemnu , suntu totu atâtea apeluri la filantropi'a straina , sî cu deosebire la a nóstra a Transsilvaniloru , cari pe lânga alte necasuri barem de lips'a pânei de tóte dîlele amu remasu scutiti. Sa punemu mân'a cu totii, fiacare amesuratu potintiei sele , pentru de a alinâ amarulu atâtoru frati deveniti prada lipsei estreme, sî 'n atari impregiurâri grele sa ne fia toturoru datorintia adeveratu sânta, a nu lasá pre nici unulu din aceste nefericite fiintie palide sî garbovite de ticalosîa, sa iésa fâra vr'o bucatura de pâne, fâra vreo bucatîca de haina , fâra vreunu cruceriu din casele nóstre ! —

In urma audîmu cu multiamire, ca ministrulu de finantie a mai licuidatu din ajutoriulu votatu 2 millióne florini.

D i n G a l i t î ' a totu intinsu vinu sciri de nelinisce , de planuri de rescolare s. a. Cu deosebire citimu ca 'n Leopolea se ascépta acumu acumu irumperea unei revolte , sî trupele elocate acolo trebuie sa patroleze barbatesce, pentru de a 'nnadusî, indata ce s'aru ivi, ori ce incercare de a perturbá ordinea sî liniscea publica. In astfelu de impregiurâri e lucru naturalu, ca regimulu , conchiamandu celelalte diete din tierile germano-slave, n'a potutu conchiamá sî cea galitîana, sî fói'a oficiósa „General-Correspondenz“ din Vienn'a deplóra, ca regimului, pelânga tóta bunavointi'a , iritatîunea spiriteloru din tiéra nu i-a concesu a redeschide sî diet'a Galitîei. — Mare sensatîune a facutu fug'a principelui S a p i e h a din prinsóre , precum sî o proclamatîune a comitetului natîunalu secretu, prin carea Iudeii din Cracovi'a cu amenintiâri de pedepse aspre se provóca a ajutá cu arme sî cu bani caus'a natîunala.

Varietâti sî noutâti de dî.

M i n i s t r u l u c e l u n o u d e r e s b e l u , maresialulu campestru locoteninte, cavalerulu de F r a n k, omu cá de 56-57 ani, este fiiulu unui negotiatoru din Vienn'a. Crescerea militara o avù in scól'a pioneriloru din Tulln , apoi intrà cadetu in regimentulu Hoch-und Deutschmeister , facù pe la anulu 1820 campani'a din Neapole, avantià stegaru la infanteri'a Geppert , locoteninte la curasierii de Wallmoden , apoi cá vicecolonelu sî colonelu fu la Gyulai , sî dupa espeditîunea din 1859 se facù Maioru generalu sî maresialu locoteninte. In tempurile din urma a fostu adlatus lânga comand'a generala din Ungari'a. —

(T r o f c e l e d e 'n v i n g e r e.) Cele siese tunuri, dóue care de munitîune , mai multe stéguri sî alte aparate de resboiu, luate de Austriaci dela armat'a danesa, se adusera in 8|20 Februariu la Vienn'a. Cu aducerea loru a fostu insarcinatu capitanulu E d e r cu 12 feciori dela felurite regimente, toti distinsi, pelânga altele, sî cu medâlie priimite dela regele Prussiei la trecerea loru prin Berlinu. In Vienn'a la drumulu de feru i intempinà in numele Mai. Sele colonelulu Friedel; apoi venira sî archiducii Guilielmu sî Albrecht, mai multi generali, o multîme de oficieri sî alte personalitâti oficióse. In salonulu drumului de feru fura ospetati stralucitu in numele Mai. Sele. Apoi plecara acompaniati de musica militara sî o compania de infanteria prin lägerzeile , sî intempinati sî urmati de glóte nenumerate de ómeni mersera in cetatea curtii, unde avura audiintia la Maiestatea Sea , sî apoi dusera trofeele impodobite cu stéguri, pantlice , frundia verde sî flori , in arsenalulu imperatescu , unde 'n 21 voru fi espuse pentru persónele curtii imperatesci , ear in 22 sî 23 pentru publiculu celu mare. —

O e p i s t o l a a g e n. B e n e d e k câtr a B r. G a b l e n z, carea cerculéza prin tóte diuarele germane, gratuléza cestui din urma la succesele cele stralucite ale lupteloru bravei armate austriace cu Danesii.

B a l u r i l e d i n P a r i s u, dupa calcululu foii „ La France “ constau pe tóta diu'a din carnevalu cam 2. millióne franci. —

(F o i l e p e r i o d i c e d i n A u s t r i ' a.) Dupa consemnatîunea facuta de post'a c. r. austriaca pe anulu 1864. esu inlauntrulu monarchiei f o i p o l i t i c e : germane 90, cechice 7, polone 8, serbesci 3, croatice 1, slavenice 1, rutenice 2, italiane 11, magiare 18, romanesci 3, grecesci 2, slovacesei 1, evreesci 3, cu totulu dar 153; n e p o l i t i c e : germane : 191, cechice 23 , polone 15 , serbesci 7, slovenice 4, croatice 7, slovacesci 5, italiane 31, magiare 56, rutenice 2, grecesci — , evreesci 3, francese 1 , romanesci 2 (noi scimu ca 4, adica: Amiculu scólei, Auror'a româna, Umoristulu si Organulu pedagogicu) ; cu totulu dar foi nepolitice in Austri'a 249. —

P e n t r u s o l d a t i i r a n i t i s'au adunatu in Vienn'a la „comitetulu patrioticu de ajutorire“ (patriotischer Hilfsverein) preste 52,000 f. v. a. — Asemenea colecte maretie s'au facutu mai prin tóte orasiele monarchiei. —

N e g o t i u l u F r a n c i e i, dupa aretârlle oficióse pe anulu 1863. a crescutu in modu admirabilu. Se scie, ca negotiulu mare e de esportu si de importu , sî ca cu câtu e mai mare esportulu, cu atât'a se arata o tiéra mai avuta. Esportulu Franciei aduse in anulu 1861. 1926 milióne, in anulu 1862. 2243 milióne, ear in anulu 1863. trecù preste 2622 millióne franci; va sa sa dîca, negotiulu de esportu alu Franciei in doi ani a crescutu cu mai multu decâtu cu a trei'a parte. Cei mai insemnati articuli de esportu fura: matasarii de 376, lanarii de 283, vinuri de 241, mârfuri scurte de 147, matase cruda de 100 sî zacharu rafinatu de 76 millióne.

Principatele române unite.

Districtele Romaniei continua a se 'ntrece unulu cu altulu in jertfe pentru cumperarea de arme, sî specialu de tunuri. Eata, dupa „Buciumulu“, actulu , prin care orasiulu Rosîorii de Vede depune prin Domnitorulu darulu seu celu stralucitu pe altarulu patriei.

P r e a i n a l t e D ó m n e !

Suntemu tramisi de orasiulu Rosiori de-Vede din distr. Teleormanu, cá sa depunemu la piciórele tronului Mariei-Vostre un'a mila galbeni pentru a se cumperá unu tunu.

Mari'a T'a, actulu cellu mare patrioticu, ce M. Vóstra ati sevarsîtu, secularisarea mosîeloru dîse inchinate, a umplutu de o santa bucuria animile concetatieneloru nostri

si i-a facutu a veni astadi a depune la piciórele tronului M. Vóstre asta umile offranda. Dorimu, ca Statulu Românu sa devina mare, puternicu, si aceasta dorintia a nóstra este cu atâtu mai legitima, pe câtu M-Vóstra cunósceti ca suntemu descententii gloriosiloru calareti Romani, Rosiori-de la-Vede; suntemu mandri de acesta origine si ardemu de dorinti'a de a putea sa fimu demni de nisce assemeni stramosi.

Noi vedemu in M. Vóstre tramisulu, care are sa ne duca la marirea si la glori'a stramosiésca. Pana va veni timpulu candu M. T'a sa ceri de la noi a ne dá sângele pentru assemeni fapte mari bine-voiesce a primi acestu micu daru, ordonandu, daca se póte, a se inscrie pe tunulu ce se va cumperá, ciffr'a orasiului Rosiorii de la Vede.

Sa traiesci Mari'a T'a!
Sa traiésca Unirea!
Suntemu ai Mariei-Vóstre
pre plecati si supusi servitori
I. Ignatescu, C. Protopopescu, Tache Mihalescu, Costache Penciulescu, Mincu Nicolau.—

In siedinti'a camerei din 10 Februariu interpelà d. C. A. Rossetti pre d. primu ministru, ca cum a'ntielesu densulu cuvintele rostite cu alta ocasiune: ca tiér'a va avé sî constitutiunea, si armarea, si chiaru gard'a natiunala? „Dupa aceea, dice „Românulu" Adunarea a luatu in desbatere proiectulu de lege pentru caile ferate din Romani'a de peste Milcovu. Dupa o desbaterc ce a tînutu sî acést'a peste o óra, fiindu ca companiile ce erau in concurintia s'au aliatu, s'a cerutu sî s'a priimitu amanarea pâna Miercuri, spre a se cugetá asupr'a nouei situatîuni ce acésta fusiune a companiiloru a adusu propuneriloru facute.

S'a votatu accordarea dreptului de cetatiénu românu, sî o pensiune de un'a miia lei pe luna d-lui Vailant cá resplata natiunale.

Legea pentru organisarea armatei, introducerea dorobantîloru in Moldov'a, crearea gardei natîunale s. a. s'a terminatu. Numai in privinti'a organisârei gardei natîunale nu s'a potutu uní Camer'a. Dep. Grigoriu Ghic'a a propusu unu censu mare pentru dreptulu de a intrá in gard'a natîunala. Incontr'a acestei propuneri a pasîtu Rosetti sî Vasescu, cari in principiu suntu contr'a ori cârui censu; dar cá sa faca concessiuni, propunu sî ei unu censu, care in Bucuresci sî Iasi aru fi sî esistandu pentru aceia, cari voru sa fia alesi in municipalitate, adica unu venitu de 300 lei (cam 50 f.) Camer'a s'a decisu pentru censulu de 5000 lei avere. Principele Cuz'a e fórte nemultiamitu cu decisiunea Camerei in privinti'a gardei natîunale, din causa ca dênsulu privesce gard'a cá pre unu elementu ostilu tronului. Amiculu seu intimu, presiedintele fostului ministeriu, Cretiulescu, a declaratu in Camera, dupace se priimíse legea, ca decisiunea maioritâtii in casulu de fatia e departe de a esprime vointi'a poporului, carele e contr'a unei astfelu de legi. — Ministeriulu Cogalniceanu a facutu concessiuni in cestiunea acést'a, pentru cá sî Camer'a sa sprijinésca celelalte propositiuni ale regimului. Principele insa e fórte iritatu, sî se vorbesce tare, ca ministeriulu Cogalniceanu va fi inlocuitu câtu mai curendu prin unu ministeriu Cretiulescu; — o 'mpregiurare, ce va trage dupa sine séu amanarea séu dissolverea Camerei. Se vorbesce sî de unu ministeriu Plajinu.

Dupa scirile cele mai nóue, ce colindéza prin telegramele foiloru germane, ministrulu de finantie Steege si-a datu dimissiunea, sî acést'a se crede ca voru s'o faca sî celalalti ministri ai cabinetului Cogalniceanu. —

Astfelu vedemu in nefericit'a Romania schimbandu-se ministerie cu ministerie; astfelu vedemu tiér'a acést'a condamnata la suferintie rostogolindu necurmatu, cá Sisifu din mitologia pétr'a in Tartaru, peatr'a sperantieloru sele, carea candu credi c'au ajunsu la o culme dorita, iar o vedi pravalita in abisuri. —

Siantiurile dela Düppel, sî insul'a Alsen.

Sî pân'acum s'a pomenitu candu sî candu, dar de se va continuá resboiulu germano-danesu, de ací nainte se va pomení adeseori de siantiurile dela Düppel sî de insul'a Alsen. De aceea promiseramu cititoriloru nostri in nr. din urma o scurta descriere a acestoru positîuni.

Düppel e unu satu in Schleswig, tocmai la marginea tierei de câtra resaritu, sî fiindca e pusu pe peninsul'a Sundewit, carea se estinde departisioru in mare, pentru aceea siantiurile cele tari deaici, razimate de mare, devinu neatacabile din spate sî din cóste, asiá incâtu ele in privinti'a acést'a suntu o fortificatîune mai tare inca decâtu multu laudatulu Danewirk, care se póte 'ncungiurá sî atacá de patru pârti. Numai de câtra mare s'aru poté atacá siantiurile dela Düppel; aici insa dau trupele germane de dóue greutâti: un'a ca n'au marina de Dómne-ajuta, alt'a ca mânec'a de mare de aici e fórte strimta sî e aprópe iusul'a Alsen, carea inca se tîne de Schleswig sî se afla 'n mânile Danesiloru. Astfelu Danesii, pânacandu se lupta la Düppel, potu sa-si traga munitîune, proviantu sî tóte cele de lipsa din insul'a Alsen, ear la casu de nevoia estrema se potu retrage 'n drag'a voia la Alsen. — Insul'a Alsen insasi e de $5'|_2$ mile patrate, are vreo 25,000 locuitori sî e fórte roditóre. Locurile cele mai insemnate suntu: Sonderburg cu 3—4000 locuitori, apoi Augustenburg unu orasielu cu 1000 locuitori sî cu castelulu celu pomposu de acelasi nume, care e proprietatea sî leaganulu ducelui Fridericu de Augustenburg, alu celui ce pretinde domni'a asupr'a ducateloru Holstein-Schleswig Acest'a insa sî afara de aceea mai posede cá avere privata mai jumetate insul'a. Marginea eii apuseana, va sa dîca cea mai aprópe de Düppel, inca e fortificata tare. Prin aceste fortificatîuni, precum sî prin rodirea sea, in fine prin aceea, ca locuitorii eii cea mai mare parte suntu Danesi, ea devine o fortarétia tare in mânile Danesiloru. De aceea, pânacandu mai suntu aceste positîuni in mânile Danesiloru, Germanii nici ca potu fi siguri de possessiunea Schleswig-ului; acést'a s'au aretatu pe fatia sî 'n anii $184^8|_9$, candu Danesii tóte operatîunile loru resbelice le intreprinsera dela aceste dóue puncte. E probabilu dar, ca cunoscendu amendóue pârtile iusemnatatea acestoru locuri, pentru possessiunea loru se voru incinge lupte crunte, si se va versá multu sânge de amendóue pârtile.

Prospectu politicu.

Caus'a germano-danesa au intratu, dupacum dîce limbagiulu diplomaticu, „intr'o fasa nóua", adica a mai facutu unu pasu inainte. Armat'a austro-prussa a trecutu in 19 Februariu nou preste marginea Schleswig-ului in Iütland. Cari trupe au fostu anume in acésta actîune: Austriaci? Prusi? ori de amendóue soiurile? e totu un'a; lucrulu essentîalu e, ca au trecutu intr'o tiéra straina, negermana, neamestecata in acésta causa. Pecâtu se scie pân'acum, generalulu supremu Wrangel a demandatu a se face acésta calcare a teritoriului jütlandesu, pentru de a goní pre Danii, cu cari se 'ntalnisera sî se'ncaierasera Austro-Prusii in Kolding, granit'a intre Schleswig sî Iütland, in care casu trecerea aru avé numai caracteru de apucatura ostasiésca, de stratagema. E 'ntrebarea insa, ca gen. Wrangel, trecendu odata granit'a, pentru de a goní pre Danesi, dupa acésta un'a trecere re'ntorná-va in Schleswig? Acést'a nu e probabilu; câci déca s'a trecutu fruntariului Schleswig-ului sî alu Iütlandiei, pentru de a alungá sî a strimtorí pre Danesii, apoi scopulu acest'a nu se ajunge prin o singura ciocnitura mica de cavaleria, ci numai prin unu sîru de batâi ale masseloru. Se vede, ca nici Austri'a, ba nici chiaru Prussi'a, respective cabinetulu din Berlinu n'au avutu scire despre acestu marsiu repede, care l'a demandatu generalulu Wrangel pe cont'a sea; respunsabilitatea insa cade firesce pe ambele poteri aliate. Sî 'n adeveru respunsabilitatea acést'a s'a sî pronunciatu din partea Franciei. „La France", cea mai oficiósa fóia francesa, numesce intrarea trupeloru austro-prusse in Iütlandi'a „unu faptu de enorma gravitate", sî spune pe fatia, ca Franci'a nu mai póte privi cu mânile 'n sinu, cum se „rapesce" din partea celoru mai tari teritoriulu danesu. Dar sa lasâmu sa vorbésca fói'a francesa insasi. „Binevoindu Germaniei sî simpatisandu cu Dani'a, dîce ea, Franci'a recunósce insemnatatea miscârei natîunale din Germani'a, dar nu póte voi, cá unu poporu atâtu de bravu, precum suntu Danii, sa peara de pe cart'a Europei, sa se absórba sî nimicésca; nici póte voi, cá sa se faca o modificatîune atâtu de fundamentala a ecuilibriului europeanu, sa se deplinésca contr'a dreptului popóreloru, contr'a drepturiloru staturiloru medîe germane sî contr'a drepturiloru celoralalte poteri in favórea Prussiei. Caus'a Daniei, a pârtii mai debile, ce se lupta contr'a unui inimicu de cinci ori mai tare, ce apera natiunalitatea sî vatr'a sea, e drépta sî nobila sî are tóte simpathiele Franciei. Sî Dani'a e sî resoluta, a se oppune pâna la estremu; ea scie bine, ca 'n Europ'a suntu dificultâti sî cestiuni serióse, care mai multu mai putînu suntu legate de venitoriulu eii, sî din cari, prelungindu opositîunea sea, cu dreptulu spera ca va poté trage folosu. In tóte impregiurârile trebuie sa se largésca orisontulu poteriloru europeice fatia cu ambitîunea, a cârei tînta e teritoriulu danesu sî porturile mârei rasaritene. *) Franci'a din momentulu, din care cestiunea atinge atâtu de aprópe positîunea sî liniscea Europei, nu mai are aceleasi motive de a remané in reserva. Noi credemu, ca déca nu voru urmá declaratîuni multiamitóre, cari sa desemne hotarîtu sî cu cea mai

*) Fói'a francesa prin fras'a acést'a inflorata de siguru infielege pre Prussi'a. Red.)

deplina nepartinire politic'a Prussiei, nu e nice o piedeca de a nu impreuná regimulu francesu, dupa cum Engliter'a a doritu adese ori, reclamatîunile sele cu ale Engliterei, pentru de a assigurá Dani'a în contr'a unei rapiri nedrepte, sî ecuilibrulu europeanu în contr'a unoru schimbâri teritoriale sî largiri ale poterei, cari prin nimicu nu s'aru poté rectificá".— Va sa dîca în cuvinte scurte: Franci'a va sa se alieze cu Engliter'a, pentru de a ajutá Daniei contr'a Austriei si Prussiei. —

Cá sa venimu la câmpulu de lupta, Iütlandi'a se vede a se fi ocupatu parte pentru de a luá fortaréti'a Fridericia, parte pentru cá astfelu Austro-Prussii sa póta pretinde cu mai multu efectu, a se retrage Danesii din Düppel sî Alsen (vedi mai susu: Siantiurile din Düppel sî insul'a Alsen); câci atunci ese lucrulu cam asiá: Ada sî na! Schimbu pentru schimbu! Da-mi tu mie Düppel sî Alsen, sî eu-ti dau tie Iütlandi'a cu Fridericî'a! —

Pentru de a asigurá atâtu negotiulu seu, câtu sî alu Germanici, Austri'a au armatu o parte a marinei sele sî o-a comandatu parte în mârile grecesci, parte în cele italiane sî 'n cea medîtierana sî parte dincolo de strinmtórea dela Gibraltar în oceanulu atlanticu. —

F r a n c i ' a, carea pân' acumu s'a totu uitatu sî a tacutu, se pare ca se pregatesce a intrá sî ea în hor'a germano-danesa. Se vorbesce, ca suntu luate mesurile de l:p-sa, pentru de a transpune 50,000 soldati la Renu sî 50,000 la fruntariulu Belgiului pentru ori ce eventualitâti; comandele acestoru trupe suntu sî denumite dejá sî stau un'a 'n Lille, ceealalta 'n Nancy. Organisatîunea cea nóua a armatei se dîce a fi atât'a de precisa, incâtu în 8 pâna 'n 14 dîle o armata de 200,000 póte stá cu arm'a 'n mâna la ori carea din granitiele imperiului.

Archiducele F e r d i n a n d u M a x u cu archiduces'a Charlot'a se asceptau pe 8|20 Febr. în Parisu în caus'a corónei mexicane. De acolo, se crede, ca voru calatorí la Londr'a, apoi la Vienn'a sî Triestu, acolo imbarcandu-se voru cercetá pre Pap'a, spre a-si cere binecuventarea la lucrulu celu mare, ce intreprindu, sî apoi voru calatorí definitivu la Mexicu.

I n G e r m a n i ' a se tînura la Würzburg conferintie ministeriale din partea staturiloru medîe sî mici, la cari se priimî propunerea Dlui Beust, ministrulu Saxoniei: cá voindu poterile mari germane a scóte Holstein-ulu cu poterea de sub dispositîunile bund-ului, acest'a sa uu sanctîuneze nimicu, ce aru vatemá drepturile ducateloru; cá cestiunea clironomiei (mostenirei domniei) sa remâna în poterea confederatîunei; cá Holstein-ulu sa se assecureze prin tramiterea de trupe mai multe sî cá staturile bund-ului sa-si tîna armatele gat'a. (De aru fi Germanii de tóte cá de conferintie!)

T u r c i ' a arméza cu grosulu. Sultanulu, sultan'a, princesele, tóta curtea, tóta nobilimea ia partea cea mai activa pentru armata. Suntu conchiamati 100,000 soldati, se vérsa tunuri (din 1 Dec. pâna 'n ultim'a Ian. sa se fia facutu 162 tunuri ghintuite), se gatescu nâi de tóta form'a sî marimea se adapta sî se repara fortaretiele s. a. Tóta Turci'a se dîce ca sémena a castre. Sî pentru ce? Sî pentru cine atâtea gatituri? Póte vedesce dîu'a de mâne. Oare nu pentru Romani'a?

Sultanulu se ocupa cu predilectîune de pregatirile pentru resboiu, sî afacerile interne ale statului le-au incrediatiatu mai de totu lui Fuad Pasi'a, care incepù regimulu seu cu unu actu de tolerantia câtra crestini, punendu intre consiliarii curtii supreme judecatoresci din Constantinopole sî doi crestini,— lucru ne mai audîtu în imperiulu turcescu.

S v e d i ' a a 'ncheiatu cu Franci'a sî Engliter'a o conventîune subscrisa la Stockholm în 17 Febr. nou, prin carea Svedesii, pelânga priimirea de subsidii din partea celoru dóue poteri apusene, sa alerge Danesilorn intr'ajutoriu. Din acést'a deducu unii politici, ca Engliter'a sî Franci'a se pare ca nu voru a se amestecá în afacerea resboiului germano-danesu cu trupele loru propri.

Din câmpulu resboiului.

Armatele aliate au pusu 100 pionieri sî 400 lucratori civili, cari sa demoleze (strice) siantiurile dela Danewirk. Tóte porturile dela marginea resariténa a Holstein-ului sî Schlesvig-ului, afara de celu din Neustadt, suntu blocate de corabii danese. In dîlele cele mai de aprópe se asceptá o bataia mare la Friderici'a ori la Düppel.

In 22 Febr. nou trei brigade prussesci cu artileria, în presinti'a maresialului W r a n g e l, a p r i n t i u l u i d e c o r ó n a sî a p r i n t i u l u i F r i d e r i c u C a r o l u facura o recongnoscire (cercare) pâna 'n raionulu tunuriloru din siantiurile dela Düppel. Perderea Prusîloru fura: 13 morti, 20 raniti. Danesii perdura câte-va steaguri, mai multi oficieri sî 200 soldati cadiuti în prinsóre.

Din aceeasi dî de sér'a spune unu telegramu englesescu o scire m u l t u m a i i m p o r t a n t a, ca adica Prusii frânsera anteposturile danese sî ocupara satulu Düppel, dar dupa bombardementu de 4 óre fura respinsi din bastiuni. La lupta luasera parte 2 regimente dauese, cari relasara 200 morti sî raniti, între cari multi oficieri. Sî Prusii perdura multi morti sî raniti.

Generalulu W r a n g e l publica din quartirulu generalu Apenrade unu ordinu, în urm'a cârui'a ori ce actu ostilu contr'a armatei aliate se va pedepsí dupa legile martiale. Asemenea emisera comissarii civili unu ordinu privitoriu la libertatea limbei germane.

Mai nou. La o 'ntrebare telegrafica din partea ministeriului danesu câtra ministeriulu svedesu: déca póte dá Svedi'a numai decâtu ajutoriu? ministeriulu svedesu sa fia respunsu categorice, ca nu póte.

Se aude ca de siguru, ca Dani'a inca se 'nvoiesce a se face în privinti'a causei flagrante o conferintia; loculu conferintiei se crede ca va fi Londr'a. Dupa „Herm. Ztg." etc.

Nr. 78—3 PUBLICARE.

Prin acést'a se publica deschiderea concursului pe suplentî'a invetiatorésca din B e r e t i a u, inzastrata cu emolumentele anuale de 56 f. v. a., $1\frac{533}{1600}$ □ jugere de aratura, $^2|_3$ jugeri de livada, $^1|_2$ jugeru de gradina, $26^2|_3$ chible de grâu, 30 pf. de sare, 100 pf. de clisa, 16 pf. de lumini, $3^1|_3$ □ de lemne, $5^1|_3$ □ de paie, sî cortelu liberu. P â n a i n 20 M a r t i u a c. pâna candu doritorii de a cuprinde acestu postu suntu avisati a substerne acestui consistoriu diecesanu, recursurile sale provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna ací sî despre purtarea sea morala sî politica. Din siedinti'a consistoriala-scolastica, tînuta în Timisiór'a în 28 Ianuariu 1864.

Nr. 76—3 **Concursu.**

In Zsamulu micu e vacantu oficiulu invetiatorescu. Limb'a propunerei e serb'a sî roman'a. Emolumentele suntu: 84 f. m. a. 30 meti de grau, 16 meti de cucuruzu, 100 pf. clisa, 50 pf. de sare, 12 pf. de lumini, 4 stânjini de lemne, 3 jugere de pamentu sî $^1|_2$ jugeru de gradina sî locuintia fâra plata.

Cari dorescu a dobandí oficiulu acest'a, au pâna în 4 Septembre cu recursele loru sî cu atestatulu despre absolvatele sciintie, despre servirea de pâna acuma sî despre portarea sea morala sî politica; în fine cu estractulu de botezu a se intórce la Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Nr. 77—3 **Concursu.**

In satulu Silh'a e vacanta statîunea de Invetiatoru Limb'a propunerei e cea româna. Emolumentele suntu: 75 f. v. a. 11 meti grâu, 15 meti cucuruzu, 75 pf. slanina, 75 pf. de sare, 11 pf. de lumini, $7^1|_2$ stângini de lemne, 4 jugere de livada, sî locuintia fâra plata.

Recurentii au cu atestatu despre absolvatele sciintie, despre portarea pâna acumu a oficiului, sî despre portarea sea morala sî politica, impreuna cu Estractulu de botezu, în terminu de 4 septemâni a se intórce la Consistoriulu Eparchiei Versietiului.

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u, M a r t i i n 14|26 F e b r u a r i u 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
S e c a r ' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	33
„ de midilocu „	2	27
„ de códa „	2	20
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de códa „	1	47
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

C o r e s p o n d i n t i a.

F. P. Z. Fiindu de interesu curatu personalu, nu potemu priimí, fâr celu multu in estrasu intre noutâtîle de dî; Te invoiesei? — M. B. Salutâri sî gratulâri. — G. D., H. Ve multiemimu pentru bun'a vointia, ce ne aretati; amu dispusu cele de lipsa·

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12f pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 15. ANULU XII.

Sabiiu, in 20 Februariu 1864.

Industri'a nóstra fiitóre.

(Continuare sî capetu.)

(c.) Amintîndu noi de unu punctu alu tierei nóstre, nu amu ignoratu nici de cum pe celelalte, nu numai din tier'a nóstra ci din totu teritoriulu românu sî deploramu casurile aceste de negrigire sî nepasare, câtra tiner'a nóstra industria fiitóre, ori unde voru fi.

Urméza dara, ca ce e reu sa delaturâmu cu ori ce pretiu, sî ce avemu deja bunu, de aru fi numai unu simbure câtu de micu, se spriginimu iéra cu ori ce pretiu, pentruca numai in modulu acest'a ne vomu incetatieni, numai in modulu acest'a ne vomu putea civilisá in massa.

Se cautâmu bine la secululu nostru sî vomu vedé, ca classea cetatiéna jóca rol'a cea dintâiu in tóte tierile civilisate. Ea tiene chieile tesaurului in mâna, ea trece prin manile ei bunatâtile lumei, ea imparte averile in susu sî in giosu. Cetâti dara, cetâti ne trebuie sî la acestea nu mai trebuie se ajungemu, neci prin tunuri, nici cu baionete, ci cu aculu, cu bard'a, cu gilaulu, cu sul'a sî alte instrumente folositóre omenimei, instrumente de constructiune, ear nu de destructiune. Poporulu, carele scie manui bine aceste instrumente nu are se téma apoi de perire, nu are sa se téma, ca ii va fi prea angustu pamentulu, care-lu possede, dincontra atunci tóta gli'a contiene pâne sî auru, pentruca puterile cele multe de lucru ceru mai multu nutrementu, sî suntu totdeodata sî in stare de a multiumí mai bine pre producatorulu nutrementului, va se dîca de industria este legata sî o stare mai buna a agriculturei.

Esemplele in privinti'a acést'a aru fi multe, care le amu putea aduce inainte. Vomu aduce mai antâiu Belgiulu, a carui aria nu cuprinde mai multu decâtu 536.63 mile patrate, din care apoi cea mai mare parte e séu pamentu sterpu séu rovinosu sî care cu tóte aceste sustiene pre acésta mica aria dupa datele statistice dela 1859, 4,671,187 de suflete, pecându Transsilvani'a nóstra care are 1102 . □ nu are nici trei millióne de suflete. Sî apoi Belgiulu nu numai ca sustiene atâtea suflete pe ari'a sea, ci e sî o tiéra avuta, pentruca elu e o tiéra de cele rare, in care venitulu statului e mai mare decâtu spessele, o tiéra cu credite in afara, e un'a dintre cele mai civilisate in Europ'a. Sî ce au radicatu pre tieruti'a acest'a la o vedia, la o stare asiá mare? Industri'a. Se facemu o scurta sî fugitiva privire numaî preste vre-o câtiva rami ai industriei belgiane sî indata putemu vedea viétia ce da ea unei tieri, unde e cultivata de ajunsu. Vomu vedea indata la ramulu celu mai vechiu de industria in Belgiu, la pandiaritu ca in an. 1856 au importatu 144,900 mâgi de inu, sî au esportatu tieseturi 69,170 mâgi afara de alti articuli precum: damastu, atia, atia de batistu, dentele, care tóte aducu la 617,250 taleri (925,875 f. v. a. in argintu) pe anu. Industri'a de lana lucra pe anu câte 160,560 mâgi de lâna in pretiu de 8 millióne sî jumetate de taleri; mârfile scóse din lâna aducu cu esportu sî cu ce remâne in tiéra 21 millióne de taleri. Palarii se espórta de 93,300 taleri. Arme de câte 3 millióne de taleri pe anu s. a. s. a., care tóte aducu bani, din cari de o parte se producu alte isvóra de bani sî de alt'a se sustienu ómeni cu sutele de mii (cam 314,812 lucratori intre cari 40.673de femei, afara de fabricanti sî industriasi, cari sue la 114,750 de individi cu ai loru).

Dar lucrulu nu se termina aci, pentruca pentru vinderea sî esportarea articuliloru produsi de industria trebuie ómeni, sî aceia suntu negutiatorii pe uscatu sî pre mare, carii inca se impartasiescu de bunatatea industriei; sî in fine la toti acesti'a le trebuie nutremente, care cu câtu se potu castigá mai in apropiare cu atât'a suntu mai bune. Bun'a stare finantiala inlesnesce inventiunile sî prin urmare sî de acelea, care suntu in favórea agriculturei. Asiá nu e de miratu, câudu audimu, ca in tiér'a cea stérpa sî rovinósa se cultiva pamentulu totu mai multu sî mai multu prin gunoitu sî se face roditoriu.

Amu puté sî amu fi potutu aduce multe esemple de acestea in favórea industriei cum e d. e. Oland'a. Saxoni'a, Bohemi'a s. a. dar cu deosebire Elveti'a, care ni aru dá asemenea resultate, scopulu nostru insa nu e sa facemu statistica, ci ne este sî ne a fostu sa aretamu adeveratele consequintie ale industriei celei adeverate.

Voru fi multi, cari voru dá din umeri séu din capu, zimbindu sî dicendu, ca ce deosebire e intre noi sî Belgiu? Belgiulu lânga mare, petrunsu de dóue riuri insemnate sî canale, mai departe cu drumuri de feru, nu-lu putemu aduce de comparatiune (asemenare) cu tiér'a nóstra. Noi nici nu pretindemu se fimu tocmai unu altu Belgiu. Amu putea sa ne multiumimu sî mai cu pucinu, cu tóte, ca numai marea ne lipsesce iar in celelalte, candu amu fi asiá departe incâtu industri'a nóstra se fia realitate, atunci amu fi mai favoriti póte decâtu sî Belgiulu. Pentruca noi nu avemu o Anglia cu industria colosala de asupr'a capului nostru, nu avemu de tóte pârtile Olanda, Germania sî Franci'a cu industria eara desvoltata, ci avemu unde avemu mai multu, o Ungaria in care insa acum se desamurtiesce elementulu acest'a de viétia sî incolo ne sta orientulu deschisu. De o concurintia fiitóre a ne teme aru fi o superstitiune, pentruca cine póte sci inainte, ca din tierile aceste multe, care se pregatescu de a fi industriasie, care va lifer'a fabricate mai bune. Se nu scapamu din vedere sî cualitâtile tierei nóstre, carea are atâtea feliuri de producte sî apoi vomu aflá, ca industri'a tierei nóstre va putea produce lucruri mai eftine, decâtu tierile, cari voru fi silite a cumpará cu bani scumpi productele cele crude in tiéra straina sî în fine sa cugetâmu sî la impregiurarea, ca in tiér'a nóstra se potu produce articuli, cari se voru putea esportá sî câtra apusu in tierile dejá cu industrii.

Nu e specialitatea nóstra sî de aceea nici nu vomu se intramu mai aduncu in cestiune, lasandu dloru de specialitate meritulu acestui ramu de sciintia, sî ne restringemu a dîce, ca nice o escusa sî nice o temere nu póte sa vina spre impedecarea tinerei nóstre industrii. Ba amu vediutu ca ea póte avea unu viitoriu stralucitu, ca ea ne póte dá si unu negotiu mai viu sî o agricultura mai radicata sî mai productiva.

Pentru-cá sa potemu capet'a insa individi de acei'a, cari se fia in stare de a ne radicá industri'a la gradulu de care amu vorbitu, sa ingrijimu, ca tinerii nostri meseriasi sa nu-si aiba numai Orasti'a séu Clusiulu de met'a esperintieloru loru, ci se ingrijimu, ca ei sa ese in afara sa se faca cunoscuti etabilisementele cele mari sî peste totu cu comerciulu ce domnesce intre popórele inaintate in privinti'a acést'a.

Atunci vomu vedé, ca esperinti'a acést'a e capitalu, de sî idealu' insa in stare de a produce pre celu realu.

Ajunsi odata Romanii, ca sa se bucure in adeveru de realisarea acestoru dorintie (care eara sa nu le asceptâmu sa se faca in 24 de óre), voru avea sî respectu dela celelalte natîunalitâti. Atunci nu se voru mai plânge, ca nu li se respectéza limb'a sî celelate drepturi!

Ardelenii sî calea ferata.

II.

(**M. B.**) Atâtea interese atâtea pareri sî atâtea amu poté dîce — intrige au venitu in colisiune la desbaterea liniei ferate pentru Transsilvani'a, câtu Comissiunea de atât'a tempu nu numai ca nu si-au asternutu elaboratele sale innaintea casei intregi, ci ea insasi nu si-a finitu de totu elaboratulu prin urmare pentru calea ferata Transsilvani'a va trebuí inca sa ascepte unu, séu doi séu Ddieu scie inca câti ani.

Sî amanarea acést'a dóra nici nu e asiá mare reu pentru Românî, precum se vede a fi.

Nu demultu vorbì in jurnalulu acest'a despre calea ferata a Transsilvaniei, sî amu descoperitu folósele ce se potu asceptá dela drumulu de feru, insa n'amu atinsu nimic'a despre o impregiurare ponderosa.

Ce e dreptu, drumulu de feru aduce folóse necalculabile unei tieri: comerciulu, industri'a, economi'a, poterea materiala sî spirituala voru luá unu sboru mai innaltu, sî tiér'a acést'a se póte preface cu tempulu in Belgiu séu Hollandi'a pentruca are tóte mediulócele, cari se receru intr'o tiéra industriala. Numai un'a lipsesce: mân'a muncitóre!

Acolo, unde industri'a prinde odata radacina, nu se pote asceptá inflorirea eii, déca va fi lipsa mare de ómeni lucratori, deci urméza de sine, ca cu tempulu trebuie sa se immultiésca sî poporimea in tiéra, insa nu pe calea ordinaria prescrisa de insasi natura, ci prin immutare sî asiediarea strainiloru in tiéra.

Transsilvani'a in referintia cu alte tieri din monarchia, are o poporatîune de totu rara; câci pecandu in unele locuri pe o mila de pamentu cadu celu multu 2817, in altele sî numai 1276 de suflete: pe atunci intr'alte tieri precum in Boemi'a, Silesi'a sî Venetî'a, in aceste tieri industriale, totu pe o mila de pamentu cadu 5503—7671 suflete; prin urmare nu e cu potintia, ca poporatiunea cea slaba a Traassilvaniei sa fia destula spre suplinirea poteriloru trebuincióse la industria, ci ea va cresce, ea se va spori intr'unu modu estraordinariu, strâinii cei muncitori se voru asiediá pe pamentulu celu scumpu alu Transsilvaniei.

Sî va fi urmarea?

Accea cá locuitorii Traessilvaniei, baremu partea cea mai mare, voru ajunge la sépa de lemnu!

Sî pentru ce?

Pentruca poporimea Transsilvaniei préfiresce a lucratu sî lucra numai atât'a, cu câtu se póte sustiné o familia, séu in casulu celu mai bunu atât'a, din câtu sa-si póta pune putînu de o parte; sî fiindca productele loru n'au unu pretiu asiá de mare, pe lânga care aru avé sî ceva dobenda: firescu lucru, ca ei nici ca nesuiescu a produce mai multu decâtu au lipsa ne'ncungiurabila. Déca insa voru veni strainii, productele voru avé mai multi cumperatori, locuitorii din tiéra contandu la dobenda sî voru vinde cu pretiu bunu nu numai bucatele ce nu le va fi spre reu, ci si mosîele, cugetandu ca au facutu têrgu bunu.

De acést'a sa ferésca Ddieu pre Românii nostri; câci déca si-au vendutu mosîele, si-au vendutu patri'a. Alu cui e pamentulu, a aceluia e sî patri'a in altu intielesu, sî cei fâra pamenturi — precumu bine dise Redactiunea „Telegrafului“ in anulu trecutu — voru deveni proletari. Sî acést'a aru fi mare nefericire pentru Românii din Transsilvani'a!

Deci n'avemu ce ne plânge asiá tare asupr'a representan'iloru Transsilvaniei pentru ca nu potura efeptuí punerea in lucrare a cladiriloru pentru unu drumu de feru; insa in anulu viitoriu séu mai tardîu se va intemplá de siguru.

Mai avemu inca tempu destulu de a luminá pre poporu, sî a-lu prepara la o accidintia cá acést'a.

Noi suntemu unu poporu numai de eri alaltaeri, decandu incepu a se interesá de noi guvernulu sî celelalte popóre; suntemu inca necsperti, sî neinvetiati pe carier'a cea nóua a comerciului sî a industriei; deci usioru se póte ca strainii voru scí esploata nesciinti'a nóstra spre radicarea intereseloru sale.

Tiér'a acésta a fostu cá o fecióra neatinsa de mânile cele poternice ale istetîmei industriale, sî déca parintii acestei fecióre la maritarea eii nu voru fi precugetatori, e téma mare ca incredintiarea eii cu acestu mire strainu sî necunoscutu va casiuná perderea nu numai a mosîei, ci a familiei intregi.

Deci tóta intieleginti'a româna are datorintia santa de a latî câtu se póte mai tare ide'a aceea intre poporu, ca mosîele sa nu le venda strainiloru nici cu unu pretiu, ci mai vertosu sa se silésca insîsi a cumperá mosîi dela straini, câci la din contra turm'a va fi incungiurata, candu va suná ór'a de demanétia, sî va fi ucisa inca innainte de ce se voru tredî pastorii din somnulu celu dulce din diorii de dîua!

S a b i i u in 17 Februariu. Audîmu, ca Sinodulu Bisericei nóstre greco-orientale din Ardealu de siguru se va conchiamá pe 22. Martiu a. c. calendariulu nostru. —

S a b i i u in 18 Februariu. C o m i t e t u l u A s s o c i a t î u n e i transsilvane etc. tînù astadi, dupa intrerumpere de cinci luni, siedinti'a sea lunaria. Panacandu, dupa propunerea on. Secretariatu vomu fi in stare a comunicá protocolulu siedintiei in totu cuprinsulu seu in numerulu venitoriu, antecipâmu numai, ca obiectulu principalu a fostu impartîrea stipendieloru deschise de Associatîune. Sî anume stipendii à 100 f. s'au applacidatu juristiloru: B r a n i s c e, S t r a j a n u, S c h i a u, C h i c e a, C a n d r e a din Sabiiu, sî L a z ' a sî N e c h i t ' a din Pest'a; ear stipendii à 50 f. gimnasistiloru I s a a c u, B e n ' a, I e r. G e a j a, M i c u, O l a r i u, M u r e s i a n u (fiiulu poetului.) Protocolulu, cum dîseramu, in nr. celu mai de aprópe.

S a b i i u in 18 Februariu. „Concordi'a„ aduce in nr. 13 unu articulu din Timisiór'a, subscrisu de d. A n d r e i u M o c i o n i, care-lu reproducemu in cuprinsulu lui intregu cu atât'a mai vertosu, câci sî noi totdeun'a acésta programa politica o-amu urmatu. Eata articululu insusi:

T i m i s i ó r ' a 4|16 Februariu 1864.

De candu amu pasîtu pe calea politicei, condusu de zelulu spre a inaintá sî din partea mea caus'a natîunei nóstre, recunoscuiu, ca cea d'antâiu necesitate este: unirea morala sî intelectuala a natîunei nóstre intregi. La acést'a se cere buna contielegere sî fratîetate intre noi toti, prin urmare eschiderea fie-carui scopu particulariu, tînendu-mi singuru unu scopu inaintea ochiloru, adeca: inaintarea folosului natîunei nóstre.

Directiv'a acést'a, ca mediloculu celu mai siguru, ba debuie sa dîcu, celu uniculu aptu spre a combate pedecele nenumeravere ale contrariloru nostri, fu totdeun'a, sî este sî acumu: credeulu meu. Acest'a m'a condusu sî me conduce a imbratîsiá tóta natîunea nóstra, adeca pe toti fratii nostri, conlucrandu, provocandu, rogandu pre fie-care, ca fratîetatea acést'a, s'o imbratîsiamu, s'o intemeiâmu, sî s'o intarimu cu cementulu celu nedespartiveru alu unicului scopu alu vietiei nóstre: alu inaintârei causei nóstre natîunale.

Dîcu fratîetate, sî intielegu sub acestu cuventu acelu legamentu moralu, care fâra privire la starea fia carui romanu, sî fâra privire la religiunea ce o marturisesce unulu séu altulu dintre fratii nostri, sa opereze contopirea ideiloru nóstre natîunale.

Insa dorere, ca fratîetatea acést'a, din partea unor'a conatîunalisti ai nostri, precumu ne convingemu din dî in dî mai multu, nu s'a intielesu, astfeliu; ci s'a esploatatu, sî se esploatéza sî acumu spre ajungerea scopuriloru particulari, scopuriloru, carii tragu dupa sine desbinarea poporului nostru, pre care, daca ni jace la anima adeverat'a fericire a lui; suntemu datori a-lu desceptá, sî a-lu cultivá, cá sa póta pricepe chiamarea sea, sî drepturile sale; eara nu a-lu desbiná.

Repetezu dara cu adunca dorere, ca unii dintre fratii nostri cauta airea fericirea poporului nostru; din nepricepere séu din alta causa, nu vréu sa cercu. Destulu ca in Ungari'a, sî in Banatu, se facu miscâri numai sî numai intre poporulu romanu, spre parasirea religiunei orientale.

Eu dara, ca Romanu, nu potu sa nu facu atenti pre midîlocitorii acestoru intreprinderi, la sentinti'a lumei cultivate, carea, multiamimu sórtei se uita sî la noi, sî carea in analele natîunei nóstre va insemná actulu acest'a, ca o pata a nematuritatei nóstre.

Fratii mei! Mi-sangera inim'a, candu priveseu la agitatiunile aceste, pe candu noi altii neintreruptu punemu tóte poterile spre a ajunge la folósele morale sî natîunale ale natîunei nóstre. Lasati-ve dara fratii mei! lasati-ve de faptele aceste daunose pentru natîunea nóstra; si va apucati de ajutarea sî cultivarea poporului nostru, care se lupta cu fómetea sî jace in nesciintia. Adoperati-ve, cá sa formâmu cu totii unu trupu moralu petrunsu de uniculu spiritu: d e b i n e l e n a t i u n e i.

Noi Romanii din monarchi'a austriaca suntemu, peste totu luandu, materialuminte seraci. Cu multu mai pucina avere posiedemu, de câtu amu fi in stare a ajutá pre poporulu nostru in atât'a câtu sa nu piéra de fóme.

Cu dorere dara nemarginita cautu la seraculu nostru poporu, care in fómetea de acumu patimesce fâra a poté desceptá compatimirea fratiloru nostri de dincolo de Carpati, cari arata o nepasare de densulu, ne indurandu-se pâna acumu nici cu unu denariu spre ajutorirea lui.

Nepasarea acést'a e cu atâtu mai batatória la ochi sî dorerósa, cu câtu e de comunu cunoscutu, ca de o parte starea ast'a misera fuse de mai dese ori descrisa in foile nóstre, eara de alta parte, ca in Romani'a, in anulu trecutu fuse recolt'a (secerisiulu) atâtu de indestulatória, câtu nu erá locu spre a aduná bucatele.

In fine debuie sa marturisimu, ca lumea culta se mira, ca fratii nostri din Romani'a nici ca privescu la noi, candu

ne aflámu in meseria, pe candu ei, din alta parte, provóca pre compatriotii sei la ajutorirea strainiloru, adeca a Poloniloru, sî pre candu Magiarii din Romani'a, de-si fórte pucini, pentru ajutorirea fratîloru sei Magiari de pe aici, carii asisderea se afla in aceeasi stare, conferéza denariulu ajutatoriu pe altariulu natîunei sale. **Andreiu Mocioni**

Delânga Sighisióra in 27|15 Februariu 1864.

Ve spunu dreptu, Domnule Redactoru! ca cându mi-au venitu a mâna nr. 10 sî 11 din „Tel. Rom", m'amu machnitu din adânculu inimei citindu intre altele sî „cuventulu in caus'a-Ve propria" in care a-ti aretatu, ca câtu de micu e numerulu comuneloru române abonate la dîuarele natîunale politice, sî respective la „Tel. Rom." D-Vóstra in acelu articulu a-ti aretatu tóte acelea, cu care s'aru poté sî nu s'aru poté escusá comunele de cetirea dîuareloru, sî adeca dîserati, ca pótc se voru escusá cu aceea, ca suntu serace, n'au bani, cá sa mai deie sî pe dîuarie.

Asiá e, Domnule Redactoru! dar caus'a acést'a in pré pucine locuri 'si afla escusare; câci dupa cum scimu, nici noi Românii nu suntemu tocm'a asiá de seraci incâtu sa ne plângemu, ca n'avemu bani se tînemu nici macaru unu dîuariu. Ast'a aru fi unu ce camu cu rusîne, cându ne-amu escusá totu numai cu aceea ca suntemu seraci. Nu, Domnule! nu serací'a face ast'a, ci partea cea mai mare e aceea ce a-ti dîsu DVóstra: n e p a s a r e a; câci ast'a e caus'a releloru, apoi de aru fi serací'a eu dîcu, ca aru infrânge sî trufi'a; ceeace insa dorere— nu se prea vede. Apoi ca Românii (satenii) nu intielegu ce citescu, nu e destula causa de escusare, câci in fia-care comuna, se afla, dupacum amintirati, câte unu preotu, unu invetiatoriu sî unu notariu, ba ici colea alti inteliginti; acesti'a credu ca a venitu tempulu sa scia citi nu numai cu literele chiriliane, ci sî cu ale strabuniloru nostri; aceia credu ca voru pricepe, déca nu totu, macaru meduv'a cetirei, sî acesti'a voru spune celoralalti, cari nu pricepu.

Eu credu, Domnule Redectoru! ca nu va fi de prisosu, candu voiu amintí sî aceea ca s'aru cuvení, cá in fia-care comuna sa se afle câte unu felu de casina, unde toti ómenii (satenii) cei mai destinsi sî mai esperti sa se adune, sî acolo cu preotulu, invetiatoriulu sî notariloru sa converseze sî sa se consulte la olalta din dîuarie sî alte cârtî folositóre sî de interesu poporului nostru. Dar apoi câudu sa se faca asta conversare? Atunci, candu Românii sateni n'au de lucru, sî candu e ast'a? Eu voiu spune: in serile cele lungi de earna, pe care fórte multi le petrecu cu somnulu, sî cu lenevirea sî cu povesti fórte nefolositóre. Vér'a, pe tempulu lucrului nu potu, dar apoi Dominec'a ce facu ómenii nostri? ast'a o scimu cu totii, ca multi petrecu cu somnulu ceea-ce fatia cu ostenél'a de preste septemàna se póte esplicá— dar apoi multi, fórte multi cu petreceri necorespundiatóre, care nu numai ca nu folosescu, ci adeseori strica.

Domnule Redactoru! Eu credu, ca de aru fi seriositate, tóte greutâtîle s'aru invinge, n'aru fi seraci'a, cu carea sa cercâmu a ne escusá mai la un'a mai la alt'a. Aru fi de doritu sî aru fi venitu tempulu, cá cu seraci'a fisica dimpreuna sa alungâmu din vetrele nóstre sî seraci'a culturei, a civilisatiunei, sî atunci vomu vedé, ca mergu tóte spre bine. Aru fi de doritu, cá macaru acum sa lapedâmu lucrurile intunerecului sî sa ne 'nbracâmu in arm'a luminei, sî sa ne silimu cu totii a ne pregatí unu fiitoriu mai ferice pentru noi sî fiii nostri.

r.

Varietâti sî noutâti de dî.

(D a r u i m p e r a t e s c u.) Maiestatea Sea Imperatulu a daruitu pre capitanulu E d e r, carele aduse trofeele danese la Vienn'a sî cârui'a i se puscase in bataia calulu de sub dênsulu, altu calu pretîosu, dându voia capitanului, a sî-lu alege dupa placu din grajdurile imperatesci. —

(D e m n u d e i m i t a t u.) In Naseudu,— acésta comuna brava româna, carea 'n tempurile din urma a luatu unu sboru atâtu de frumosu,— s'a serbatu dupa „G. Tr." in 7. Februariu unu balu, precum sî o petrecere populara, din cari resultasera cá venitu curatu de 155 fiorini 5 xr. ce au sa formeze temeiulu unei fundatîuni p e n t r u a d a p o s t i r e a s t u d i n t î l o r u s e r a c i l a c a s u d e b ó l a. Auctorii acestei fericite ideí, ce face atât'a onóre celoru ce o concepura, au fostu dd. Basiuliu P e t r i sî Florianu M a r i a n u, ear sprijinitorii eii per excellentiam dd. Aless. B o h a t i e l u sî F i l i p e s c u. Onóre toturoru celoru ce au ostenitu, in ori ce modu, spre acestu scopu frumosu! Ear junimea româna convinga-se prin astfelu de fapte nobile totu mai multu sî mai multu, ca are o mama sincera sî doiósa: natîunea!

Principatele române unite.

I a s i 10 Februariu st. v. 1864. Sciu ca vei fi asceptatu de a-ti referí câte ceva sî despre impregiurârile nóstre de aicea, cu tóte ca cestiunile cele mai vitale a le tierei, cu care se ocupa Guvernulu nostru, le vei fi aflatu in jurnalele din Bucuresci; prin urmare-ti voiu dá numai óresi care detaiuri relative la situatîunea aceloru cestiuni, cu care este ocupata tiér'a intréga:

Dupre scirile ce le avemu mai multu, au mai pucinu positive prin firulu electricu, atât'a scimu, ca in sferele guvernamentale, sî in regiunile mai inalte, ventulu bate sî pe aicea a resboiu, sî inca a resboiu seriosu; ca dupre cumu vedemu tóta actîunea Guvernului este de a concentrá trupele pe la diferitele puncte strategice in apropiarea Dunarei, care se fortifica mereu, asemenea din arsenalulu Romaniei se incarca necontenitu munitiuni de resbelu; tóte acestea ne insufla sî nóue o grija seriósa, mai alesu ca vedemu, ca atâtu activitatea Guvernului, câtu sî voturile Camerei de imprumuturi sî credite estraordinare, cari ni se paru a fi menite pentru asemenea operatiuni: infiintiarea gardei natîunale inca e la ordinea dilei, sî Guvernulu se ocupa sî de acést'a cu tóta seriositatea, tóte aceste preparative provinu mai cu séma de acolo, ca Pórt'a otomana au statu pâna acumu intr'o continua ne incredere fatia cu Guvernulu românu, care s'au opusu la pretensiunile eii de a-i recunósce unu dreptu de reciprocitate sî de juridictîune, ce i-au placutu a invocá ca aru avé dupre titlulu eii de putere suzerana asupr'a Principateloru; prin urmare Guvernulu au trebuitu sa-si ia precautiuni mai de nainte in puterea autonomiei cu escluderea a vre unui amestecu in trebile tierei din partea Pórtei, sî actulu celu d'antâiu in afacerile interióre au fostu secularisarea mosîeloru monastiresci, care se vede ca curtii suzerane nu i-au fostu dupre gustu, sî voiesce acumu a pasî cu violintia in contr'a Principateloru; câci dupre scirile ce le avemu din afara Pórt'a aru fi tramisu poteriloru europene o nota, prin carea arata, ca preparativele estra ordinarie de resboiu, ce se facu in Principate, ceru de urgintia o solutîune, sî totu odata aru fi declaratu, ca daca poterile n'aru luá o otarire, ca va fi silita cá sa puna in miscare armat'a sea spre a ocupá Principatele; insa Guvernulu scie prea bine, ca Pórt'a nu póte sa faca o asemenea interventiune fâra invoirea toturoru poteriloru, sî chiaru ea aru trebuí sa fia cea d'antâiu, care se respecteze tractatele fatia cu Principatele.

In supositiune dar, ca Curtea suzerana aru procede la asemenea interventiune fâra consimtiementulu celoralalte poteri, aru fi o dî fericita pentru Principate, pentru ca in aceeasi dî s'aru proclamá independinti'a Romaniei, sî numai poterea armeloru aru decide Pórtei, titlulu eii de potere suzerana asupr'a Principateloru.

Cu asemenea procederi din partea Pórtei, care nu voiesce alt'a, decatu a-si pune in lucrare politic'a anterióra din Principate; me esplicu! Turciei nu-i póte perí râvn'a de a mai face din biét'a Romania dóue pasialicuri acumu candu intregimea teritoriului eii dupa parerea Sea este garantata mai multu sau mai pucinu de puterile europene, — sî nu-i póte perí nici dorinti'a de a mai face din Principate dóue gradinutie ale Zarigradului, din care impreuna cu fanariotii sî cu Prelatulu loru din Constantinopole sa mai póta stórce veniturile mosîeloru dîse inchinate, sî meditéza inca in estasurile opiului la umbra unoru adunâri separate convocate, nu dupre vointia natîunala, ci dupre unu Hatisierifu, cu misiune de a alege Domnitorii sî a merge apoi la Constantinopole sa serute pulberea de sub piciórele Sultanului, pentru de a-si poté dobandí firmanulu de investitura, care va ramané o suvenire trista in analele istoriei din Moldo Romania. La revedere pâna la alta ocasiune! A.

Bucuresci. Imprumutulu de 48 mill. de lei nu s'au incheiatu cu cas'a Lefevre, ci cu „bank otoman". Ministrulu de finantie Stege si-au retrasu in urm'a acestei intemplari demissiunea.

Prospectu politicu.

Diplomati'a sa vede a fi acumu fórte activa in caus'a Dano-germana. Angli'a au inceputu de unu tempu incóce a miscá tóte petrile spre a pune la cale o conferintia, in care sa se póta deslegá cestiunea flotanta. Tóte poterile, care au subscrisu protocolulu de la 1852 suntu invitate in privinti'a acést'a in metropolea anglica Londonu. Unii vréu sa scie, ca planulu acest'a de conferintie nu aru fi purcesu de adreptulu dela cabinetulu din Londonu, ci midiulocitu prin puterile mari germane. Press'a din Vienn'a scie sa ne spuna ca, sî Dani'a aru fi invitata la acésta conferintia. Ea ne spune, de sî sub tóta reserv'a, lucruri interesante despre sensatîunea ce au facutu invitarea acést'a in Copenhag'a. „Propunerea despre conferinti'a sau impartasîtu oficiosu in 22 Fauru n. cabinetului danesu, sî adeca in unu modu batatoriu la ochi, declarandu

lordulu Russel, ca onórea Angliei se afla angagiata in caus'a realisârei acestei conferintie. Déca cumv'a Dani'a astépta ajutoriu dela Angli'a in casuri estreme, atunci Dani'a se nu se cugete nici unu momentu, ci sî tenda man'a la o ultima cercare de impaciuire, pentru-ca altmintrea Dani'a iea in fatia Europei intregi tóta respunsabilitatea resboiului asupra-si. Ministrulu Monrad indata sa fia alergatu la regele spre a-si dá dimissiunea sî a-lu svatuí a-si alege altu cabinetu. Regele inse dorí mai intâiu, ca Monrad sa-si adune colegii, sa tiena unu consiliu sî se-i propuna unu modu de procedere. Presiedintele Consiliulu de ministri (Monrad) convocà, ministeriulu, elu sî Quaade se pronuntià pentru conferintia, declarà inse, ca elu, Monrad sub impregiurârile de fatia numai póte stá la gubernu. Consiliulu se disolva fâra de vre-unu resultatu.

Tóte acestea s'au intemplatu intr'o dî, in carea dî sér'a ambassadorele englezu cerea respunsu. Insusi regele sa-si fia esprimatu dorinti'a de a vedé odata pusu capetu versariloru de sange, cu tóte ca elu, adeca regele, cá principe constitutîunalu nu póte face nimic'a fâra de ministri responsabili. Ajutoriulu cerutu din partea Daniei in Stokholm, Petropole, London sî Paris nu se da, din causa ca puterile aceste inca nu afla motivu, de a pasî cu ajutoriu pentru Dani'a, de óre ce atâtu Austri'a câtu sî Prussi'a assigura neincetatu intregitatea monarchiei danese.

In privinti'a conferintiei de mai susu curgu de altmintrea fórte diferite sciri. Unele dîuarie abea credu in realisarea ei. Caus'a o adscriu unii Franciei, carea aru avea sa-si isbandésca asupr'a Angliei, altele inse o cauta chiaru sî in purtarea Prussiei. O epistola din Berlinu luminéza incatu-va impregiurarea acést'a, supunendu ca missiunea lui Manteuffel la Vienn'a aru fi de alta insemnatate sî adeca de a cercá pe Austri'a se véda ce aru dîce cându Prussi'a si'aru incorporá siesi cele dóue ducate in cestiune. Se dîce mai departe, ca cercârile lui Manteffel au fostu tóte fâra resultatulu doritu. Elu inse se aiba insarcinarea de a cercá sa reesa baremu cu resultatele urmatóre: radicarea Rendsburgului la rangu de fortaretia a federatiunei sî prefacerea Kielului in unu portu iarasi alu federatîunei. In casulu acest'a garnisónele atatu in un'a câtu sî in alt'a aru fi prussiane.

Mai bine venitu aru fi Prussiei póte nerealisarea conferintiei. Acést'a sî pentru aceea, câci déca se aduna conferinti'a sî intregitatea Daniei se sustîne, atunci castigulu pentru Prussi'a care sa fia, de óre ce ea in totu tempulu resbelului acestui de fatia nu au seceratu prin armat'a ei vreo gloria, cu care sa se póta laudá baremu inaintea lumei sî sa póta maguli pre poporulu prussianu.

Din **L o n d o n u** mai aflâmu, ca ministrulu Palmerston au dechiaratu in urm'a interpelatiunei din partea lui Manner: „Prussi'a assigura, ca invasiunea in Iûtland'a s'au facutu incontr'a instructiuniloru positive. Maresialulu Wrangel va priimí pentru acést'a o infruntare; cu tóte acestea din privintie strategice remâne Kolding ocupatu. Poterile mari germane recunoscu inca tractatulu de Londonu".

Din **I t a l i' a** aflâmu de concentrari de trupe numeróse la marginile Venetîei, la Mincio, in numeru cam de vre-o 25,000. Asemenea se vorbesce despre alte trupe, care se fia asiediate la Po iar aprópe de marginea austriaca, precum sî despre mai multe bataliuni de garda natîunala mobilisate pentru de a fi postate cá reserve in apropierea Venetîei.

Din **G r e c i' a** eara audîmu de miscâri tumultuóse. Ele de astadata nu suntu de natur'a celora de sub regele Otto, ci resbunarea loru se versa de astadata asupr'a fanarietiloru! Eata cum ne descrie o corespundiutia a Pressei de Vienn'a unu tumultu din dîlele trecute: „Fanariotii — Greci din familii insemnate, crescuti cu spesele portiei in Constantinopole — suntu urgisiti in tóta lumea sî nu-i iubesce nimenea nici aici in Aten'a. Ur'a acést'a e fórte drépta pentruca acesti fanarioti suntu cosacrati in tóte intrigele turcesci, ba de multeori ei au fostu chiaru urditorii acelor'a. Acesti fanarioti intrecu rass'a turcésca in crudelitate sî in tóte patimile unui orientalu. Fói'a liberala φως (lumin'a) au inceputu in dîlele din urma a atacá familiele fanariote sî cu deosebire pe a Maresialului de curte, Sutzos, carele inca se trage din familia fanariota. In decursulu articuliloru se admonéza regele a se ferí de svatuitori din cast'a acést'a, care „nu are nimic'a santu".

Corespundintele dîce mai departe ca de sî nu pótu aprobá articulii incâtu ei atingu persón'a dlui Sutzos, ii aprobéza totusi in principiu. Pentruca Sutzos, carele au fostu sî sub regele Otto sî carele purtá masc'a de partinitoriu alu regimului au fostu acel'a cerele lu sapà mai tare.

Articulii au facutu sentatîune mare; fiiulu lui Sutzos locotienente la cavaleria sî resbunà pentru insultele asupr'a tatasen, batendu sî mai omorendu pre redactorulu foiei liberale in biroulu redactiunei. In urmá scirei acesteia studenti sî poporu s'au adunatu de tóte partî sî incepura a batjocori sî fluerá pre domnisiorulu Sutzos. Acest'a scóse sabiá sî rani mai multi ómeni. Cu acest'a au turnatu uleu pe focu. De tóte partîle se repetiéu strigatele: „josu cu fanariotii!"

Tênerulu Sutzos fu in urmá acestoru scandale arestatu.

Publiculu insa adunatu cum crá s'au dusu pâna dinaintea castelului regescu. Acolo se repetiescu strigatele „sa traiésca regele!" sî „josu cu fanariotii!"

O deputatîune intra in castelulu regescu sî espuse regelui totu ce au facutu Sutzos. Regele promissa cercetare stricta in caus'a acésta sî cu acést'a se incheia tóta dram'a, déca nu cumv'a numai o parte din ea.

Fiindca fratii nostri de peste Carpati inca au de facutu cu fanariotii, potu se iea sî din Greci'a lectiuni cum au de a se purt'a cu ei.

Mai nou.

Din **G a l i t î' a** se repetiescu scirile neodichnitóre. Nisce cercetâri facute nu de multu se fia datu resultate de totu serióse. Din fassiunile celoru prinsi nu se póte scóte multu, dar chartiele aflate luminéza lucrulu fórte bine, pentruca din ele este invederata organisarea unui regimu secretu estinsu preste tóta Galiti'a, in urm'a cârei organisâri sa fia tóte gat'a spre o erumpere la tempulu binevenitu. In aceste chârtii Galiti'a e privita, ca parte intregitóre a Poloniei sî se numesce parte a Austriei ce i s'au fostu venitu, cânda s'au impartîtu préd'a. Tóta tiér'a e impartîta in cercuri natiunale, cari si-au antistii loru; Leopolea sî Cracovi'a sî au capitanii cetâtîloru loru. Resultate interesante dedù cercetarea facuta la unu sculptoru, la care se afià inlauntrulu unei figure de gipsu, o instructiune dela regimulu natiunalu. Patri'a, se dîce in acea instructiune, e in resboiu. Fia-care antiste e unu soldatu, care sa afla la unu postu greu. Déca cumv'a se retrage de la primirea unui astfeliu de postu e unu desertoriu sî aci nu potu sa fia desertori.

Sî o tipografia secreta inca s'au aflatu.

In fine unele scripte secrete s'au aflatu in Cracovi'a, din care se vede, ca toti acei harnici de a purta arme suntu provocati de a luá parte la insurectîunea ce se ascépta.

La fiiulu unui fostu consiliaru de Guvernu, s'au aflatu unu mandatu alu regimului natîunalu, in urm'a carui, pâna in a. 8 Ianuariu tóta conscriptiunea barbatîloru dela 20-50 de ani se fia gat'a, asiá incâtu in 1 Februariu se póta esî in câmpu. Tóta populatîunea e impartîta in trei classe: in de acei carii potu servî—in de acei, carii din cause de slabiciuni sî detorintie casnice nu potu servi sî in straini. Femei sî barbati suntu provocati a depune sculele loru de auru sî argintu pe altariulu patriei, pentrucá sa se póta bate monete natîunali polone.

Se mai spune sî de unele planuri strategice aflate in urmá cercetariloru sî de intentîunea de a intinde rociulu acest'a revolutîunariu pâna la Ungari'a. —

Principele Sapieha au telegrafatu familiei sale din Iasi, ca au scapatu norocosu preste fruntariulu austriacu.

O deputatîune colossala din Schleswig, de 1600 membri, parte alesi, parte voluntari, predete ducelui Fridericu o adressa, in carea se dîce, ca Schleswig-ulu numai densului va sa-i fia supusu. Ducele respunse, ca nu se va lasá de dreptulu seu nici candu. — Diet'a imperiala din Dani'a dîce in adres'a sea: Unic'a nóstra mangaiare e, ca regele apera libertatea sî nu va a se slabí Dani'a, lasandu-se de uniunea cu Schleswig-ulu. Contâmu la aceea, ca resboiulu se va continuá cu energia. — Generalulu **W r a n g e l** sa-si fia datu dimissiunea. „Memorial diplomatique" spune, ca Franci'a sî Russi'a au priimitu propunerea unei conferintie in privinti'a causei danese. — In Montenegro iar ferbe mai tare.

Pretiurile de piatia
din **S a b i i u, M a r t i** in 14|26 **F e b r u a r i u** 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
S e c a r' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	33
„ de midilocu „	2	27
„ de códa „	2	20
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	73
„ de midilocu „	1	67
„ de códa „	1	60
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 16. ANULU XII.

Sabiiu, in 23 Februariu 1864.

Circulariulu Episcopescu

pentru conchiamarea Sinodului diecesei greco-orientale din Transsilvani'a pe anulu 1864.

Nr. Cons. 105. 1864.

Adunarea nóstra bisericésca din anulu 1860. in §-ulu 12. alu protocolului seu m'au insarcinatu pre mine, cá la intemplarea aceea nenorocósa, cându n'aru urmá nici o resolutiune mai inalta in obiectulu restaurârei vechiei nóstre Mitropolii pâna la serbatórea Santului Georgiu 1861, dupa carea aru trebuí sa urmeze convocarea unui Sinodu, atunci Eu in intielesulu canóneloru, ce prescriu tienerea Sinódeloru anuali, sa conchiemu Sinodulu diecesanu pe 8-lea Maiu 1861.; sî de sî prea bucurosu amu urmatu eu acestei insarcinâri, câci amu sî fostu convocatu Sinodulu cestiunatu pe 8-lea Maiu 1861. prin Cercularíulu meu din din 28. Martiu 1861. Nr. Cons. 310., dar apoi curendu dupa aceea amu fostu silitu a revocá tienerea acelui Sinodu prin Cercularíulu meu din 18-lea Aprile 1861. Nr. Cons. 415, in care amu espusu sî causele amanârei aceluia-si Sinodu, insa totdeodata amu sî promisu serbatoresce, ca fâra amanare voiu conchiamá Sinodulu, cum voiu gasí unu têmpu mai oportunu.

Aflându acumu têmpulu oportunu, sî totdeodata sî necesitatea imperativa pentru tienerea unui Sinodu spre organisarea trebiloru nóstre bisericesci, scolare sî fundatunale, sî spre a raportá unei adunâri bisericesci cele intemplate in caus'a restaurârei Mitropoliei nóstre, nu intârdîu a escrie Sinodu pe Duminec'a a 3-ea a Santeloru Paresimi, ce cade in 22-lea Martiu in anulu acest'a, sî a poftí pre Parintii Protopopi, cá pe bas'a §-ului 11. din protocolulu Sinodului anului 1860, sî a aclusului lui sub lit. P. (pag. 63. sî 126—132. din acelu protocolu) sa intocmésca cele necesarii spre alegerea Deputatîloru.— Membrii sinodului, cari potrivitu Statutului provisoriu despre Sinodu sub lit. a, b, c, sî d, nu se alegu, ci se conchiama directu, acei'a voru priimí dela Mine harthí'a invitatória.

Anca mai renduiescu, cá in tóte Bisericele nóstre eparchiale in Duminec'a a trei'a in 22. Martiu sa se tiena chiamarea Duhului Santu, ear Duminec'a a patr'a in 29. Martiu Multiumita cu docsologi'a mare dupa tipiculu din Liturgieriu, séu dupa randuiél'a mea, ce amu publicatu cu prilegiulu nostru din anulu 1850.

Din siedinti'a consistoriala tienuta la Sabiiu in 20 Febr. 1864.

de totu binele voitoriu Archiiereu,

Andreiu Barone de **Siagun'a** m. p.

Episcopu.

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane tînuta in 1 Martiu c. n. 1864. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dd. membrii Comitetului: Petru Manu, Dr. Pavelu Vasiciu, Nicolau Pope'a, Sav'a Barcianu Popoviciu, Dr, Ioann Nemesiu, Secretarulu II. Ioann Russu, Cassierulu Ioann Brote, Controlorulu Aless. Bacu sî Archivarulu Vís. Romanu. D. membru alu comitetului Iacobu Bolog'a din caus'a unei bóle periculóse intre unii membri ai familiei, nepotendu fi de fatia la siedintia, si-a datu consensulu seu la tóte lucrârile aceleia.

§. 1. Esc. Sea D. Presiedinte precandu de o parte-si descopere bucuri'a sea, ca se afla iarasi in plecut'a positîune, spre a poté presiedé la lucrârile Comitetului Associatîunei, totdeodata de alta parte se afla sî motivatu a-si descoperí parerea sea de reu, ca din caus'a absentârei la senatulu imperialu atâtu a Escellentîei Sele, câtu sî a Rmului D. Vicepresiedinte, pâna acum nu s'au potutu tiné siedintiele lunarie ale Comitetului dela 6 Octobre a. c. sî ca acésta netînere cu atâtu s'a simtîtu mai tare, cu câtu ca stipendiele Associatîunei pâna acum nu s'au potutu impartî; deci in urmarea acestor'a propune, cá acésta impregiurare sa se reporteze adunârei generale venitóre a Associatîunei cu aceea, cá aceeas. sa binevoiésca a luá mesurele de lipsa pentru prevenirea pe venitoriu a atâroru casuri.— Conclusu. Propunerea Esc. Sele a Dlui Presiedinte, luandu-se in scrisu sî deplina considerare sî appretîare din partea Comitetului, se radica la valórea de conclusu alu acelui'a.

§. 2. Esc. Sea D. Presiedinte aduce la cunoscinti'a Comitetului scrisórea In. Guberiu regiu dto 6 Februariu nr. 4458. 1864., prin carea se rescrie, cumca incontr'a priimirei dd. Grigoriu Bracovanu principe, Pall'a Sc. Falcoianu sî G. Cretianu in numerulu membriloru Associatiunei, nu subversara nici o dificultate. Ear câtu pentru fratii Ioanu sî Nicolau Alessiu din Bucuresci, ambii acestia fiindu suditi austriaci, n'au lipsa de consensulu mai inaltu, in intielesulu statuteloru. Se ia spre placuta cunoscintia, sî secretariatulu se insarcinéza a le tramite respectivele decrete.

§. 3. Se citesce o harthía a Esc. Sele, Dlui Cancellaru aulicu, Conte de Nádasdy, dto 29 Octobre 1863., prin carea Esc. Sea in limb'a româna, multiamesce in espressiunile cele mai calduróse sî mai binevoitóre, Associatîunei transsilvane, pentru alegerea sea de membru onorariu alu acelei'a. — Acést'a se ia spre cea mai imbucuratóre cunoscintia din partea Comitetului, sî totdeodata se decide, cá trecendu-se in protocolu sa se aduca sî la cunoscinti'a adunârei generale a Associatîunei.

§. 4. Asemenea se aduce la cunoscinti'a Comitetului multiamit'a dlui profesoru la academi'a c. r. din Sabiiu, Dr. Aloisiu Sentz dto 29 Octobre 1863. pentru alegerea sea de membru onorariu alu Assotiatîunei, (conceputa iarasi in limb'a româna).— Comitetulu decide, cá sî acést'a sa se aduca la cunoscinti'a adunârei generale venitóre a Associatîunei.

§ 5. Se reportéza despre starea cassei Asociatîunei pe tempulu acestei siedintie; din carea se vede, cumca cass'a Associatiunei in 1. Martiu possede summ'a totala de 21,619 fl. 21 xr. v. a., sî anume: a) in obligatîuni publice, adica urbariale natiunale sî de imprumutulu statului in valóre nominala de 4920 fl., b) in assemnatiuni de ale bancei ipotecarie in v. a. 13,500 fl.; c) in obligatîuni private vi a. 1100 fl., sî d) bani gat'a, adica in bancnote 1994 fl. 76 xr., argintu 104 fl. 45 xr.=2099 fl. 21 xr., e) galbini in summa 161 sî $3^1|_2$ napoleond'ori, in urm'a conclusului din 6 Octobre § 64. anulu trecutu s'a schimbatu cu 944 f. 21 xr. v. a. — Erogatele se suie pâna la acésta siedintia la summ'a de 540 f. 16 xr. v. a. — Se ia spre sciintia.

§ 6. Se comunica din partea Inaltului Presidiu gubernialu dto 29 Iuliu Nr. 4368. 1863, precumca in urm'a descoperirei Inaltei Cancelarie aulice dto 22 Iuliu Nr. 3354. 1863. stipendiatulu Associatîunei Ioann Dragomiru in semestrulu I. $186^2|_3$ a dovediu diligintia indestulitóre, prin urmare merita sî pe venitoriu folosirea avutului stipendiu. — Se ia spre sciintia.

§ 7. Se presentéza contulu pentru gatirea unei tece pentru cârtîle Associatîunei in summa de 40 f. v. a. — Cass'a Associatîunei se insarcinéza cu exsolvirea acestei summe.

§ 8. Se presentéza respunsulu dlui Colectoru din Zlatn'a Lazaru Piposiu dto 31 Decembre 1863. cu privire la platirea interesseloru obvenitóre dupa capitalulu deoblegatu in o obligatîune colectiva a mai multoru domni din Zlatn'a in summa de 800 f. v. a. pe anii 1862. 1863., in legatura cu provocarea comitetului dto 6 Octobre Nr. 220. 1863. Din acestu respunsu Comitetulu aflandu, cumca respectivii domni s'au oblegatu a conferí mai antâiu la fondulu juristiloru, numai pânacandu se va infiintiá Associatîunea, sî panacandu

voru fi in stare materiala buna; acum insa, dupace acea obligatîune devenì proprietatea Associatîunei, firesce transpusa fiindu cu co'ntielegerea dloru respectivi prin d. Maresianu,— nu se afla in stare a platí interessele cuvenite, apoi sì altfelu cea mai mare parte suntu membrii Associatîunei : asiá afla cu cale a decide: — cá cass'a Associatîunei sa se insarcineze, obligatîunea resp. a nu o mai considerá sì computá cá proprietate privata a Associatîunei. —

§ 9. Se ia la pertractare concursulu juristiloru Moise Branisce sì Dimitriu Racuciu pentru premiulu de 100 f. v. a. destinatu pentru unu stenografu românu , pentru carele se publicase concursu din partea Comitetului sub dto 6 Octobre 1863 cu terminulu pâna 'n 1 Novembre 1863. - Comitetulu luandu in consideratîune probele cele multiamitóre de art'a stenografica , ce le-au doveditu numitii concurinti atâtu cu ocasiunea Congressului natîunalu tînutu in 19-23 Aprile, câtu sì cu ocasiunea dietei din 1863. i-au aflatu demni de a le assemná respectivulu premiu stenograficu de 100 f. sì totdeodata pre cass'a Associatîunei a o insarciná cu exsolvirea acelui'a.

§ 10. Secretariatulu aduce la cunoscinti'a Comitetului , cumca protocolele Adunârei generale tînute la Blasiu in 7 sì 8 Septembre 1863 s'au tiparitu in 500 esemplare sì ca s'au sì priimitu in cancelari'a Associatîunei. — Acestu protocolu, carele consta din $9^1|_2$ cóle in 8º sa se venda cu 50 xr. v. a., avendu insa in vedere conclusulu adunârei generale tînute la Blasiu p. 29., ear tóte trei brosiurele , adica prot. adunârei I., II. sì III. laolalta sa se venda cu 1 f. v. a. Totdeodata, fiindca actele adunâriloru Associatîunei jacu cea mai mare parte nevendute in cancellari'a Associatîunei , cu mare dauna materiala a fondului Associatîunei, asiá secretariatulu se insarcinéza a se pune in relatîune cu librarii din patria sì de pe airea , sì pelânga unu procentu , ce se va poté accordá, — a le tramite in numerulu poftitu esemplarie din actele Associatîunei spre vendiare, in depositu.

§ 11. Cu asta ocasiune Esc. Sea D. Presiedinte descopere, camca spesele tipografiei pentru tiparirea protocolului adunârei generale tînute la Blasiu le iérta in folosulu prosperârei fondului Associatîunei. — Comitetulu petrunsu de bucuria pentru acésta generositate sì bunavointia a Esc. Sele D. Presiedinte, se simte indatoratu a-i esprime cea mai caldurósa multiamita in numele Associatîunei. (Va urmá.)

Sabiiu in 21 Februariu. (Felurite.) Cetatea nóstra este cercetata la capetulu acestei erne de o nenorocire grea:de o bóla, ce graséza cu repediune straordinaria sì a cerutu dejá mai multe jertfe. Ból'a acést'a e langórea négra (typhus), carea intr'atât'a s'a latîtu, incâtu bravii medici ai cetâtii nóstre, civili sì militari, au devenitu prea putîni sì nu mai potu corespunde deseloru chiamâri, ce li se facu, sì a trebuitu sa róge pre cetatenii a le tramite bilete diminéti'a sì la amédi, cá pre bolnavii de prin case sa-i ia de a rendulu sì sa nu fia siliti a alergá dintr'o strada 'ntr'alt'a. Intre cei morti pân' acum se deplóra d. e. juristulu Mich. Schmidt, sì soti'a dlu Comite alu natîunei sasesci, Conradu Schmidt.— Caus'a bólei se dîce a fi stricarea aerului prin repedele desghiâtiu dupa gerurile cele cumplite din Ianuariu.— Eri plecà de aici spre Itali'a batalionulu III. din regimentulu Mecklenburg-Strelitz , mai cu séma Români transsilvani.

Reginulu Sasescu in 28 Febr. 1864.

Aici se afla o comissiune bisericésca delegata prin Ven. Consistoriu metropolitanu din Blasiu, inca din 22 Febr. a. c. in persónele Domniloru Canonici Vestemianu sì Chirila, sì a parochului din Sabad, Danile. Comissiunea acést'a au esîtu la cererea repetîta a inteligintiei române de aici spre a cercetá asupr'a D. Protopopu GCath. din locu Michailu Crisianu , — se dîce ca pentru mai multe abusuri facute in oficiulu seu protopopescu. — Nu voiu intardiá a Ve face sì resultatulu acestei cercetâri la tempulu seu cunoscutu. Acumu insa incheiu cu: „Dómne ajuta dreptâtii!“

Lucrurile din Galiti'a,

despre cari vorbiramu sì noi mai de multe ori, devenira cu tempu totu mai serióse sì mai funeste. Comitetulu natîunalu, respective revolutîunariu , atâtu de infricosiatu prin domni'a sea cea ascunsa misteriósa in Poloni'a russésca, intinsese bratiele sele sì asupr'a Galitîei , sì mai multe proclamatîuni sì imposite de dâri, ba sì omoruri politice facusera pre regimulu austriacu, celu dealtmintrea destulu de blându, a inasprí mesurele sele pentru sustînerea ordinei sì pentru aperarea averei sì a vietiei cetatieniloru sei. In fine nici mesurele acestea aspre nu se aretara destulu de eficace , sì asiá Maiestatea Sea Imperatulu se vediù constrinsu a emite unu manifestu imperatescu, prin care se proclama starea de assedia asupr'a Galitîei sì a Cracoviei. Manifestulu e datatu din 24 Februariu a. c. sì subscrisu de Maiestatea Sea Imperatulu sì de toti ministrii. — Elu cu tóte ca fu o cerintia imperativa a tempului sì e petrunsu de spiritulu celu mai placabilu, totusi de siguru nu va lipsí a face sensatîune mare, nu numai in Austri'a, ci in tóta Europ'a. La tóta 'ntemplarea positîunea regimului nostru, sì afara de aceea grea, prin lucrurile din Galiti'a a devenitu póte cea mai grea din Europ'a ; câci lânga dificultâtile dinafara eata acumu sì altele mai mari inlauntru. Dea cerulu, cá sa nu fia silitu regimulu, a tîné nefericit'a tiéra multu tempu subt acésta mesura esceptîunala, ci—dupacumu termina manifestulu—sa se redea tierei câtu mai curendu bunatâtile ordinei legale sì cu ele garantiele salutei publice !

Varietâti sì noutâti de dî.

(Observatóre pentru Galilei.) Universitatea din Iasi, dandu mân'a cu universitâtile sorori din Itali'a, serbà in 18 Februariu aniversara treisecularia (de 300 ani) dela nascerea renumitului astronomu Galileo Galilei. „Tribun'a româna“, pretiós'a fóia reinvieata, sacrifica mai jumetate din nr. seu 172, pentru de a spune importanti'a acestui mare barbatu alu sciinteloru sì alu adeverului. Eata ce dîce ea :

„Luni'a trecuta avuramu sì noi ofesta academica in Iasi, prim'a solemnitate de genulu acest'a ce s'au potutu vedé de unu publicu românu de cându Românii nostri suntu pe lume. Universitatea din Iasi, in acordu de simtieminte cu universitâtile italiane , au voitu a serbá treiseculari'a aniversaria a nascerei lui Galileo Galilei. Acestu mare geniu alu stiintieloru esacte, acestu sublimu filosofu alu sciintiei moderne , acestu professoru necomparabilu , acestu scriitoriu ingeniosu , n'au fostu numai unu aflatoriu de adeveruri, au fostu initiatoriulu energicu alu metodului esperimentalu in descoperirile sciintifice.“ . . . Apoi dupace espune momentele principale ale vietiei lui Galilei, continua: „Universitatea din Iasi , care este voiósa a dá studiiloru sale o directîune sciintifica seriósa , au facutu ce au potutu pentru a dá memoriei lui Galilei onórele cuvenite. Ne pare reu, ca nu potemu pune astadi subt ochii cetitoriloru nostri cuvintele ce s'au rostitu atâtu de câtra d. rectorulu universitâtii (dr. Maiorescu Red.) in numele corpului profesoralu academicu, câtu sì de catra junele juristu Roiu din partea studentiloru nostri. Publiculu celu mare, care n'au potutu esistá la solemnitate, aru vedé celu putînu, in ce termini escelenti s'au espresu d. Maiorescu asupr'a importantiei de a se formá intre Itali'a, sor'a nóstra maióra in sciintie, sì intre Romani'a, ce abiá deschide ochii la lumina, acele legaminte indisolubile, ce sciinti'a singura le póte face pe deasupr'a toturoru obstaculeloru.“ . . .

(Esamenele semestrale la academi'a c. r. de drepturi din Sabiiu.) (Tramisu.) Din 12|29 ale l. c.au decursu aici la Academi'a c. r. de drepturi esamenele semestrale din diferitele obiecte juridice. Cu privire la resultatulu generalu, ce l'au reportatu zelosii nostri Juristi in finea unui semestru de 5 luni de diligintia , potemu dîce in faptu , ca acel'a este laudabilu; câci dintre câti s'au supusu la esamene, din caus'a morbositatei nu s'au representatu 4, dar potemu fi falosi cu aprópe la 20 de individi români intre eminenti , pecandu cu calculu de class'a a II. abiá fura vreo 10, dintre cari, judecandu fâra partinire, unii au de a se luptá nu numai cu materi'a studieloru , dar fórte multu chiaru sì cu limb'a straina (germana) in care se predau studiele ; altoru—primianisti , — cá unoru óspeti noi la més'a verde—nu le este cunoscuta inca metod'a esaminârei , cuantitatea de sciintia ceruta de câtra dd. esamenatori s. a. Cu 8 Martiu a. c. cal. n. se va 'ncepe semestrulu II.; totu intr'acea dî se va cetí sì catalogulu generalu prin D. Directoru Dr. Müller.

(Bazarulu dameloru din Pest'a.) Mai multe dame de rangurile cele mai inalte din Pest'a avura fericit'a idea, de a colectá intr'unu modu productivu pentru lipsitii din Ungari'a. Spre scopulu acest'a facura unu felu de târgu —bazaru,—unde cele mai elegante, mai frumóse sì mai ilustre dame ale capitalei Ungariei in rendu cu muieri de starea media cetatienésca vendura zacharicale, cârti, sticlaria, porcellanu, bere, vinu sì alte mârfuri felurite pentru pretiuri indiecite sì insutite, dupa bunavointi'a cumperatoriloru , spre a se dá apoi banii adunati pentru alinarea lipsei. „Auror'a Româna“ aduce in nr. 4 o schizza fórte interessanta despre acestu bazaru, asupr'a cârui'a tragemu atentîunea toturoru, dar mai cu séma a dameloru române. Dintre tóte damele sa fia escelatu prin frumsetie sì suavitate principés'a Odescalchi sì dómn'a de Herzfelder. Celu mai bunu târgu póte-lu facù con-

tés'a de Zichy, carea vendù domnului Pavelu de Almásy o sarutare cu 1000 f. — Astfelu sciura manifestá damele din Pest'a filantropi'a sî patriotismulu loru! Resultatulu bazarului, care tînù din 11 pâna'n 14 Februariu, fu, ca se adunara pentru cei lipsiti cá venitu curatu 34,919 f. 9 xr.—Barbatii din class'a aristocratica se dîce ca inca voru face o asemenea serbatóre, unu caruselu, adica o alergatura cu cai sî carutie. —

Resultatulu balului romanescu, tînutu in Brasiovu in 12|24 Ian. 1864 in folosulu fondului reuniunei femeiloru române, a fostu dupa impregiurâri destulu de imbucuratoriu. Peste totu s'au vendutu in Brasiovu 257 bilete à 1 f. 50 cr., face 385 f., 50 cr. Din acestea s'au acoperitu spesele balului cu 224 f. 20 cr. Remâne dara folosu curatu pentru fondulu reuniunei 161 f. 20 cr. v. a.— Brasiovu 12|24 Fauru 1864. Comitetulu reuniunei fr. — G. T.

Din imprumutulu de 6,500,000 f. menitu proprietariloru mai mici pentru usiurarea lipsei, 1,000,000 f. asemnati pentru comune s'a sî impartîtu, din care urmatórele comitate au priimitu urmatórele sume: Comtulu Aradului 100,000 f., Cot. Bichisiului 50,000 f., Cot. Bihorului 30,000 f., Cot. Borsiod 30,000 f., Cot. Cianadului 50,000 f., Cot. Ciongradului 50,000 f.. Cot. Hevesiu 110,000 f., Cot. Carasiulu 50,000 f., Cot. Pestei 10.000 f., Cot. Timisiórei 200,000 f., Cot. Torontalulu 220,000 f., Cot. Zemplin 20,000 f., Cerculu Aiduciloru 30,000 f, Cerculu Jazigiloru sî Cumaniloru 50,000 f. — Summ'a 1.000,000 f. —

Millionulu alu doilea inca se va impârtî câtu mai curendu, sî atunci se va face despre acést'a aretare cá sa se convinga publiculu, cumca guvernulu se ingrigesce, cá tóte comunitâtile lipsite sa se impartasiésca in câtu e cu putintia. „Conc.“ —

(Ocolecta pentru ceilipsiti din Ungari'a.) In Londr'a s'a formatu sub conducerea consulelui generalu din marele ducatu Hessen, dd. Worms sî Merton, unu comitetu, pentru de a stringe bani pentru cei lipsiti din Ungari'a. Din colect'a acést'a resultara 29,869 f., cari se sî tramisera Cancelarului aulicu ungaru prin ministeriulu de esterne. — Totu spre acestu scopu tramise negotiatorulu-mare Schey din Londr'a 28,000 f.

(Salvare de onóre.) Subscrisulu, care dela a. 1850 incóce, a 'mbracatu felurite posturi publice, sî si-au implinitu chiamarea spre deplin'a multiamire a prepusîloru sei, intemplandu-se in anulu 1861 impuscarea unui Ziganu, prin neadormitulu meu inimicu A. F. amu fostu proclamatu sî aretatu ca eu asiu fi faptuitorulu, sî si dupace o comissiune esîta in fati'a locului a constatatu in modulu celu mai invederatu nevinovatî'a mea, contrarii mei, mituindu marturii mincinóse, sî anume pre S. H., N. C. sî Zs. P. asupr'a mea, cérca a me ruiná cu familia-mi cu totu. Deci in intercsulu onórei mele sî a familiei mele, carea-mi e celu mai scumpu bunu din lume, declaru in publica deplin'a mea innocintia, sî rogu pre numerosii mei amici a nu dá crediamentu faimeleru false respandite cu malitîa asupr'a mea. Filimonu Plaste, notaru comunalu in Zlatn'a. —

(Intolerantia serbésca.) Dupa o corespundintia a „Concordiei“ datata din Versietiu, Consistoriulu de acolo a opritu intrebuintiarea litereloru latine din partea Româniloru, nefiindu acestea literele romane. — De va fi adeverata acésta referada, apoi Consistoriulu acest'a prin aduncile sele strabateri in sciintia si-aru fi pusu unu monumentu pentru tóte vécurile. —

(Demnu de imitatu.) In 16|28 Februariu se facù in Bai'a de Crisiu unu balu, alu cârui venitu curatu fu menitu pentru infiintiarea unei bibliotece de imprumutu la gimnasiulu românu orientalu dinBradu. Onóre fratîloru din Zarandu, cari inca nainte de a se 'nfiintiá, respective de a se deschide gimnasiulu insusi, se sciura ingriji pentru consolidarea sî assecurarea lui! Dorimu, cá resultatulu sa fia câtu se póte de splendidu, cá astfelu sa se póta ajunge in modulu celu mai multiamitoru nobilulu scopu, spre care se tinde, sî sperâmu, ca Românii de pretotindeni, cu deosebire inteligintii, voru concurge cu câte unu fileriu pentru acésta scumpa lumina a Zarandului. —

(Ómeni betrâni.) Pe stradele Parisului se preumbla inca (nu va fi moritu) unu soldatu betrânu de 106 ani a subtîóra cu sotî'a sea de 104 ani. Totu acolo erá de curendu o pomaritia de 117 ani. —

(Earnagrea.) In Adrianopole—Turci'a—sî 'n satele deprimpregiuru, dupa unu comunicatu alu „Jurnalu-lui de Constantinople“ au peritu de frigu in earn'a acést'a la 200 ómeni. —

(Omoru.) Oprea Poplaceanu locuitoriu din opidulu Resînari sub Nr. casei 233, si-au junghiatu nevast'a, anume Ann'a, cu cutitulu in cópsele piciorului stângu Dumineca, in 16 sear'a pela 10 óre, sî nefericit'a sî morì nóptea. Acestu omu nevoiasiu a mai comisu odata unu omoru.

Principatele române unite.

Din Romani'a reproducemu dupa „Buciumulu“ óre cateva fragmente de articuli, care ne dau ocasiune a cunósce incâtu-va situatiuuea atâtu in cele interne ale tierei, câtu sî in cele ce atingu politic'a esterióra.

„Cestiunea cea mai importanta a dîlei suntu astadi concessiunile ce voru sa se faca pentru drumulu de feru in tiér'a nóstra.

Nu este o idea buna, nu este o idea salutaria, care sa se ivesca, sî contr'a cârei'a sa nu se ardice, sa nu se improviseze cete de patrioti cari s'o intortocheze, s'o escamoteze, cá sa intórca in profitulu loru personale ori ce calamitâti, chiaru publice, aru causá intortochiârile sî escamotârile, ce facu ei aceloru idei mari sî salutarie pentru patria. Agenti politici din camer'a oligarchiei, care jóca interesele natiunali in profitulu strainiloru, care jóca interesele democratiei sî ale poporului românu in beneficiulu oligarchiei, sî privilegiatîloru, au devenitu sî samsari de comerciu, cá sa jóce sî interesele, sî prosperitatea materiale, sî viitoriulu, intereseloru materiali ale capitalistiloru straini.

Aretaramu in numerile trecute ciud'a nóstra asupr'a evaluâriloru exorbitanti a drumuriloru de feru in tiér'a nóstra, in comparatiune cu drumurile de feru din celelalte pârtî ale Europei. Dara óre numai acést'a ar trebuí sa ne sperie? Statulu va sa garanteze pe unu tempu, mai egalu cu eternitatea 7, 8 sî dupa altii pâna la 15 % unu capitalu indefinitu; va sa garanteze cu positivu unu capitalu fictivu, prin care garantare, negresîtu, neaperatu, are sa casa din tiéra pe totu anulu, celu mai pucinu, totu ceea ce ne remâne din venitulu monastiriloru ce se dîceau inchinate, adica, desrobindu aceste venituri din mânile siubrede ale calugariloru greci, sa le dâmu in mânile viguróse ale bancheriloru straini. Pentru ce?— Pentru-ca,— dîcu organele coalitîunei celei implacabile a totu ce este interesu natîunale românu,— prin acést'a o sa angagiamu pe acesti bancheri sa se intereseze de sórtea nóstra; sî pentru cá sa putemu dîce sî noi, ca avemu unu crampeiu de drumu de feru pe o particica a Romaniei, facutu de câtra straini, cu banii nostri sub firm'a loru!

Noi vedemu urdîrea unui Statu ignobile, unui Statu de bani, unui Statu strainu, urdîndu-se prin acést'a in Statulu nostru; noi vedemu o robire adusa asupr'a nóstra chiaru prin chiamarea nóstra, sî ne infiorâmu; dara ceeace ne cutremura sî mai tare este robirea pentru 30 de ani a mineloru nóstre de arama, de feru sî de carbuni de pamentu, stainului; crearea unui monopolu teribile asupr'a materieloru de viétia ale unui Statu ce voiesce sa traiésca prin elu insusi, sî cari materie sa fimu noi siliti,— cându vomu voí sa facemu sî noi câte ceva,— sa alergâmu la straini in tiér'a nóstra, sa cumperâmu dela straini productulu tierei nóstre cu pretiulu cu care va binevoí ei sa ni-lu taxeze; vomu fi siliti,— cându vomu avé nevoia de arama, de feru sî de carbuni de pamentu scosi din muntii nostri, — sa ne cumperâmu acestea dela strainii ce voru face legea in tiér'a nóstra!

Lectorii nostri voru fi aflatu, ca patriotii, cari voescu sa robésca tiér'a strainiloru, unii propunu, sî cei alti voru sa acorde, privilegiulu, monopolulu a esploatá numai compani'a drumuriloru de feru, in cursu de 30 de ani ,ori ce mina de arama, de feru sî de carbuni de pamentu in tiér'a nóstra; sî ca numai dupa termenu de 30 de ani sa mai póta sî altu cineva, statulu séu particularii, sa esploateze sî ei asemenea mine, cându concurenti'a va fi libera; pâna atunci insa, o generatîune de Români sa privésca, cum strainulu, care zleesce vistieri'a Statului, esploata sî averile subteranee ale patriei loru, fâra cá Statulu sa póta trage celu mai micu folosu din tóte aceste averi.

Pe cându sub Voda Bibescu o compania rusésca, compania Trandafirof, venise sa céra a esploatá mine de diferite metaluri din muntii nostri cu marile avantagie ale proprietariloru, dându sî statului o a diecea parte din totu ce voru esploatá, fâra cá guvernulu sa fia obligatu intru ceva; strigaramu atunci toti, poeti sî prosatori, dîuaristi sî deputati, junime sî betrâni, commercianti sî boieri, sa nu priimimu sa faca cuibu strainulu in tiér'a nóstra, sa nu priimimu a ne robì tiér'a, macar ori câtu de mari aru fi avantagiele ce ne propunu strainii: bietulu Trandafirof plecà de la noi cu of in coada.

Acea robire, de care ne temeamu atunci, se propunea numai pentru 25 de ani, sî acésta robire, pe care o platimu noi cu unu strafu perpetuu de mai multe diecimi de ani, se propune acum pentru 95 de ani!— Noi strigâmu ca este.

. . . . celu pucinu o neprevedere, sî liberu fia-cârui'a sa ne judece astadi cum va voi: mâine cei amagiti ne voru binecuventá sî voru asvârli blestemulu sî anatem'a peste toti amagitorii.

Atingetoriu de politic'a esterióra, carea implica sî pe a Românieî dice „Bucimulu“:

Diuarele straine ne introducu din ce in ce in politic'a generala a Europei. Cându organele cele mai serióse vorbescu despre noi, tacerea nóstra este imposibile.

Evenimentele se precipità cu o graba nespusa. Conflictulu dela Nord, prin dîuarie celu pucinu, ajunge sa ne atraga sî pe noi. In dîuariulu la Presse dela 22 Februariu, unu articulu subsemnatu-de d. Jauret ne introduce sî pre noi in torentu, cu ocasiunea conflictului dela Nordu, in modulu acest'a:

„O escadrilla danesa se prepara a merge in marea adriatica cá sa tulbure comerciulu austriacu. Presinti'a acestei flotte póte provocá patriotismulu celu inflamabile alu peninsulei italiane. O ruptura este emininte intre Pórta sî Principatele Dunarene, a câroru aliantia cu Serbi'a sî cu Montenegro nu mai este astâdi unu misteru; effervescinti'a este asiá de mare chiaru in sînulu Austriei incâtu guvernulu, convocându dietele provinciali pentru inceputulu lui Martiu, esclude din acésta convocare Galiti'a; Prussi'a mobilisà nóue corpuri de armata, cá cum aru fi in ajunulu unui mare resbelu.

Nici odata starea bolnava a Europei nu ni s'a pârutu cu asiá mari simptome etc. . . .“

Nu numai atâtu. Din siése punete ale Europei se intinde mai cu séma privirile asupr'a nóstra: dela Paris, Londr'a, Frankfurt, Vienn'a, Bruxelu sî Constantinopole.

In dîuariulu Europ'a din Frankfurt dela 20 Februariu gasimu, sub titlulu semnificativu: simptom'a alarmata in cestiunea Orientelui, o nota a lui Fuad pasia câtra Domnitoriulu Românîloru, prin care nota Turculu se silesce sa declare nulu votulu pentru secularisarea averiloru monastiresci, sub protestulu ca Turci'a este putere suverana a Principateloru sî suverana a pârtii interesante in alacerea averiloru monastiresci.

Dupa reproducerea acestei note, dîuariulu Europ'a adauge:

„Acésta scrisóre a produsu la Bucuresci sî in tóta Romani'a o impressiune profunda care a isbitu atâtu de multu spiritele incâtu, din Carpati pâna la Prut, s'a vediutu in not'a Portiei otomane semnalulu datu Romaniloru a se prepará de lupta sî totu de odata pentru doue destine. . . .

„;Se scie ca Principele Cuz'a nu s'a clintitu de locu inaintea semnificârei inaltei Porti sprijinita de asta data de Russi'a, de Angli'a, de Austri'a sî de Prussi'a, sî camer'a deputatîloru a respunsu la veto alu marelui viziru sî la observârile agintîloru consulari ai puteriloru susu numite prin voturi nóue, sanctificându cá sa nu se mai revóce secularisarea monastiriloru pretinseloru locuri sânte.

„Ast'a e asiá, pentru ca in alu 19-lea seculu, chiaru la Bucuresci sî la Iasi, se crede in triumfulu solutiuniloru cari, cá acea a monastiriloru, inaltia totdeodata legalitatea, moralitatea sî proprietatea publica.

„Pórt'a otomana nu a potutu sa nu cunósca importanti'a acestoru resistintie entusiaste la cari popórele se radica cu tóta mâni'a sî cu tóte sperantiele loru. Sî Pórt'a mariá numerulu batalióneloru sele concentrate la Vidin, celebra fortarétia, ce se radicà pe rip'a drépta a Dunârii in faci'a unui modestu insa eroicu orasielu românu Calafatu, Pórt'a privi'a c'unu ochiu neliniscitu armarea Principateloru.

De aceea, marele viziru Fuad pasi'a a adresatu o nóua scrisóre Principelui Alessandru Ioann I, spre a-lu intrebá cu ce scopu se arméza Principatele sî sa-lu sommeze óre cum sa inceteze acele armâri.

„Lucrurile nu voru sta aci.“

Dîuariulu la Presse din Paris, totu dela 22 Februariu, revine sî elu asupr'a acestei cestiuni sî dîce:

„Secularisarea monastiriloru, votata de adunarea româna, pare ca face sa intre cestiunea Orientelui intr'o fase vijeliósa. Pórt'a a protestatu contr'a acestei secularisâri, in numele protocolului XIII alu conferintiei de la Paris; Europ'a ne aduce astâdi chiaru o scrisóre adressata de marele viziru Fuad-pasi'a câtra Principele Cuz'a; in acésta scrisóre marele viziru declara de nevenitu votulu adunârei.

„La acésta scrisóre care datéza de la 2 Ianuariu, Principele n'a respunsu, sî adunarea, prin numeróse voturi, a intâritu cá sa nu ne mai revóce secularisarea monastiriloru.

„Care e astâdi situatiunea? Pórt'a a tramisu intâriri considerabili pe marginile Dunarii; ea a concentratu trupe la Vidin. In facia, pe rîp'a opusa a Dunârii, se afla orasielulu Calafatu, imprejurulu câruî'a Principele Cuz'a, din parte-i, a concentratu trupe; sî scimu acum ca marele viziru a adressatu Principelui Cuz'a o a dóu'a scrisóre sommându-lu sa se desarmeze.

„Trebuie déra a comptá pe cea ce e neprevediutu: resbelulu depinde dela imprudinti'a unui basibuzucu.“

In dîuariu Le Siècle dela 19 Fevruariu, gasîmu sub titlulu Romani'a prescurtarea unei correspundintie din Bucuresci din care luâmu urmatóriele pasagie.

„S'a pusu cestiunea la Constantinopole de o intervenire in Principatele Unite, intervenire inspirata de Russi'a sî incredintiata Portiei. Din fericire periculului s'a departatu, sperâmu; dara nu a fostu surprindiatoriu? Sî ce! Turci'a s'ar insarciná cá sa nutrésca turburâri in provinciele sele, provocându unu resbelu fatatale cu Români'a?

„Inalt'a Pórta, necunoscendu adeveratele sele interese, arunca-vá de nevoia pe Români intr'o aliantia contr'a ei, cu Serbii, Bulgarii, Montenegrinii?

„Tóte acestea suntu pré adeverate, sî cu tóte astea Turci'a erá sa inchida ochii sî sa deschida bateriele sele contr'a nóstra.

„Scantei'a, in aeeveru, plecà dela cabinetulu principelui Gortschakoff in 15|27 Decembre; si, fara prevederra amassadoriului Franciei, ea punea póte focu la cestiunea Oriintelui. Ministrulu affaceriloru straine din Russia nu consilia nimicu mai putînu de catu ua provocarea din celle mai violenti din partea Portei, adica unulu din acelle acte revoltatórie cari determina resistinta.

Correspondintele espica ca intentiunea Russiei de a mana pe Turcia in principate nu e nici de cum pentru apararea credinciei ortodoxe, cuventulu presuppusu pentru care pléca Czarulu in voiagiu chiar si spre Constantinopole, nici pentru respectplu platonicu allu protocolului XIII. din conventiunea de la Paris, si adaoge:

„Ceeace preocupa Russi'á este dea smulge nefericitá Polonia de sub atentiunea caldurósa a Europei, punendu-i sub ochi marea cestiune gat'a a aprinde cestiunea Orientelui.“ —

Prospectu politicu.

Angli'a platesce scumpu neinvoirea la congressulu propusu de Franci'a, câci cest'a din urma nu va sa clatésca neci o urma de locu spre a se apropiá de cea dintâiu. E fórte semnificativu respunsulu lui Druyn de Lhuys datu lordului Cowley: ca Franci'a recunósce bunatatea conferintieloru, insa numai in principiu, precumu recunoscura sî puterile celelalte bunatatea congressului.

Pecandu curgu asiádara o summa de togmeli intre diplomati asupr'a conferintieloru, cari au de a aduce pacea in tre puterile beligerante, audîmu, ca Danii lasa sa stea Prussii in buna pace inaintea siantiuriloru la Düppel sî a ocupatu insul'a tînatóre de Holstein, Fehmaru sî in apropierea insulei au statîunatu o corabia de resbelu. Prin positîunea acést'a Danii amenintia cóstele Holsteinului intocmai cumu amenintia Schleswigulu din insul'a Alsen.

Mai enigmatice suntu scirile cele surde din Germani'a, pe cari dîuariele englese le classifica de premergatórele unei erumperi in Germani'a. In a cui favóre sî pentruce nu scimu. Dîuariele vienese inca incepu a fi ingrijite de adunârile ce se petrecu mereu in federatîune. „Impulsulu celu mare natîunalu“ dîce Btschftr. nu au pututu ajunge pâna acumu la nici unu resultatu; se póte de aci incheia óre, ca elu sî de aci incolo va remanea fâra de efectu?“—

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 21 Febr. (4 Martiu) 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	40
„ de midilocu „	2	53
„ de códa „	2	27
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	77
„ de midilocu „	1	80
„ de códa „	1	73
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 22 Febr. (5 Mart.) 1864.

Metalicele 5%	71 40	Actile de creditu	178 50
Imprumulu nat. 5%	79 55	Argintulu	118 75
Actile de banca	772	Galbinulu	5 71

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 17. ANULU XII.

Sabiiu, in 27 Februariu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Problemele Sinodului.

Publicaramu in nr. premergatoriu circularului Episcopescu, prin care se conchiama Sinodulu Bisericei greco-orientale din Transsilvani'a pe 22 Martiu la Sabiiu. E unu semnu bunu, ca biseric'a nóstra scie folosí paus'a, ce o face de asta data politic'a, pentru de a se ocupá atâtu de seriosu de afacerile sele; dar e unu semnu sî mai bunu pentru starea nóstra bisericésca, ca pe candu unu altu Ierarchu vecinu—intielegemu pre Esc. Sea Par. Episcopu alu Bucovinei — cérca a deslegá cestiunile cele mai vitale ale diecesei sele prin unu felu de informatîuni scrise cerute dela câti-va barbati mai competinti, pe atunci biseric'a nóstra transsilvana, adeveratu canonicesce sî adeveratu constitutîunalminte, pentru deslegarea acestoru intrebâri t î n e S i n o d u. Deosebirea intre aceste dóue forme, de a audî parerile, pâsurile sî dorintiele bisericei, este fórte mare; nu vomu cercá a o desfasiurá noi, câci e evidinte pentru ori cine, care va sa mediteze unu momentu asupr'a eii; de aceea sî marturisimu fâra reserva, ca dupa parerea nóstra cererea celoru câtoru-va informatîuni in scrisu dela barbatii bucovineni v a sa servésca sî p ó t e servi numai spre aceea, cá pe bas'a acestoru informatîuni sa se elaboreze unu felu de proiecte de legi, unu felu de s u b - s t r a t u p e n t r u u n u f i i t o r i u S i n o d u, de care inse'éza atât'a de multu liér'a vecina sî sor'a nóstra buna.

Dar sa nu ne slobozimu la asemenâri, cá sa nu paremu partinitori! Circularulu Episcopescu aduce in legatura Sinodulu acest'a cu celu din 1860; câci acel'a, tînutu in 24 25 sî 26 Octobre 1860. hotarise in siedinti'a sea II. § 12. *) „cá la intemplarea aceea nenorocósa, candu n'aru urmá resolutîuni dorite in obiectulu restaurârei Mitropoliei nóstre pâna la S. Georgiu 1861, in urm'a câror'a aru trebuí sa urmeze convocarea Soborului, precumu se intielege de sine insesi, atunci. . . . Preasfin'ia Sea Parintele Episcopu negresîtu sa conchiame iarasi Soborulu diecesanu pe Dominec'a Mironositieloru, adica pe 8 Maiu 1861. etc. Acésta conchiamare se sî facuse, dar fiindu tempurile neoportune, trebuì sa se revóce, sî astfelu Sinodulu, ce erá sa se adune in 8 Maiu 1861., e convocatu pe 22 Martiu 1864, va sa dîca mai numai dupa 3 ani.

In ce stadiu se afla caus'a Mitropoliei nóstre astadi, nu suntemu informati de ajunsu; dar cu tóte ca dîuariele iarasi vorbescu mai tare de acésta cestiune importanta, totusi o lunga esperiintia ne a 'nvetiatu a nu fi optimisti in nimicu ce e bunu pentru noi. Preste totu caus'a Mitropoliei nóstre se pare a nu fi inaintatu intru atât'a, incâtu aru pretinde importanti'a sî santitatea eii, — o 'mpregiurare acést'a, carea negresîtu r u s î n é z a m a i m u l t u p r e i m p e d e c a t o r i, d e c â t u p r e i m p e d e c a t i. Nu ne vomu pripí insa cu dejudecarea lucrului, ci vomu asceptá raportulu ce credemu ca se va face din partea Ven. Scaunu Episcopescu in caus'a acést'a, de carea depinde atâtu de multu unitatea bisericésca, cultur'a spirituala sî morala, sî prin urmare venitoriulu natîunei române din Austri'a. Credemu insa, ca nu preocupâmu intru nimicu dorintiele sî aspiratîunile credinciosîloru Români de relegea greco-orientala din Transsilvani'a sî din tóta monarchi'a, déca vomu esprime modest'a-ne dorintia, ca Sinodulu nu se va dissólve, fâra de a aduce vreo decisiune meritoria sî energica in acésta causa. Transsilvanii nu mai potu fi surdi la vocile fratîloru sei din Ungari'a, Banatu sî Bucovin'a cari striga 'n lumea larga, ca nu mai potu ajunge la o stare normala cu trebile loru bisericesci sî scolare.

De aceea dar, fiindu caus'a Mitropoliei nóstre unu adeveru istoricu, care de-lu voru denegá ómenii, lu voru proclamá petrile, sî fiindu totdeodata o cerintia imperativa a presintelui, o datorintia santa a Bisericei nóstre câtra sine insasi, de aceea, repetîmu speranti'a sî credinti'a nóstra: ca Sinodulu negresîtu va aduce unu conclusu multiamitoriu pentru toti interesatii in privinti'a acést'a. (Va urmá.)

*) Vedi: Actele Sobóreloru Bisericei greco-resarítene din Ardealu din 1850 si 1860, — cari se afla de vendiare la tipografi'a diecesana in Sabiiu — pretiulu 50 xr. — si cari suntu de trebuintia neaperata pentru toti, ce au chiamarea mediata ori immediata de a conlucrá la afacerile acestei Biserici. Red.)

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane tînuta in 1 Martiu c. n. 1864. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dd. membrii Comitetului: Petru Manu, Dr. Pavelu Vasiciu, Nicolau Pope'a, Sav'a Barcianu Popoviciu, Dr. Ioann Nemesiu, Secretarulu II. Ioann Russu Cassierulu Ioann Brote, Controlorulu Aless. Bacu sî Archivarulu Vis. Romanu. D. membru alu comitetului Iacobu Bolog'a din caus'a unei bóle periculóse intre unii membri ai familiei, nepotendu fi de fatia la siedintia, si-a datu consensulu seu la tóte lucrârile aceleia.

(Continuare sî capetu.)

§ 12. Secretariatulu raportéza, cumca din unele locuri au incursu summe de bani pentru eternisarea memoriei poetului laureatu Andreiu Muresianu, sî ceré a se luá dispositîunile, ce se voru paré a fi de lipsa.— DD. Cassieru sî Controloru se insarcinéza, a priimí in depositu banii incursi spre acestu scopu sî a duce socotele deosebite despre acei'a, publicandu totodata summele sî numele oferitoriloru.

§ 13. Se citesce raportulu Archivarului Associatîunei despre cârtîle cumperate pentru bibliotec'a Associatîunei in urm'a decisiunei Comitetului dto . . Maiu sî 6 Octobre 1863. — Fiindca unele din opurile acelea inca nu suntu compl tate: asiá comitetulu deocamdata nu se afla in positîune a poté assemná spre acestu scopu decâtu summ'a de 117 f. 94 xr. v. a. adica pretiulu esemplareloru completate.

§ 14. Totu cu asta ocasiune Archivarulu Associatîunei face propunerea, cá Comitetulu sa binevoiésca a luá dispositîunile de lipsa pentru classificarea cârtîloru sosite pe calea ofertelor in folosulu bibliotecei Associatîunei.— Comitetulu decide, cá pentru classificarea cârtîloru daruite in folosulu bibliotecei Associatîunei sa se denumésca o comissiune din membrii Comitetului, carea sa aiba missiunea de a revedé sî a face classificarea de lipsa intre cârtîle daruite, reservandu-se totdeodata adunârei generale a Associatîunei ulteriorele dispositîuni, ce se voru aflá de lipsa in asta privintia.— Cá membri acestei comissiuni se denumescu in persónele ddloru: Dr. P. Vasiciu, Nic. Pope'a sî Dr. Ioann Nemesiu.

§ 15. Facendu-se propunere pentru elaborarea tempuria a unui proiectu de programa pentru adunarea generala viitóre, ce se va tînê la Hatiegu in 1 Augustu: Comitetulu afla cu cale a decide, cá d. Secretariu primariu Georgiu Baritiu sa fia poftitu a elaborá respectivulu proiectu de programa, sî pâna la inceputulu lunei lui Maiu a. c. a-lu tramite la Comitetulu Associatîunei.

§ 16. Se 'mpartasiesce Comitetului respunsulu dlui Colectoru Vas. Moldovanu cu privire la scrisórea Comitetului dto 16 Octobre 1863, prin carea acelu d. Colectoru in urm'a reclamârei dlui Jude processualu Teodoru Ladai facute cu ocasiunea adunârei generale dela Blasiu,— cumca adica dlui aru fi platitu tax'a de membru ordinaru pe anulu 1863. inca in 1 Ianuariu alu acelui anu, respunde, cumca d. Reclamante ce e dreptu i-a platitu tax'a de 5 f. inca la inceputulu lui Septembre 1862., insa acésta taxa i s'a computatu pe anulu, in care a platitu, adica pe 1862, ear nu pe 1863. Apoi alta taxa, sî inca in 1 Ian. 1863., dupacum afirméza resp. d. re-

clamatoru, nu i-a platitu de locu.— Sa se poftésca Rm. D. Vicepresiedinte alu Associatîunei,— la care a reclamatu, cá sa binevoiésca a-i impartasî respectivului d. reclamante acestu respunsu.

§ 17. D. membru alu Comitetului Nicolae Popea propune, cá respectivii DD. colectori ai Associatîunei, sa fia poftiti pe calea Jurnaleloru natîunale, a staruí pentru tramiterea tacseloru prescrise din partea membriloru ordinari ai Associatîunei pre anulu $186^3/_4$. — Acésta propunere se priimesce de Conclusu alu seu, din partea comitetului.

§ 18. Secretariatulu reportéza in ordine despre sumele incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a din urma, tînuta in 6 Octobre 1863, cu acea observatîune, ca summele incurse pâna la 2 Novembre anulu trecutu s'au publicatu in nr. 99 alu Telegrafului Românu, ear celelalte se voru publicá in nrii cei mai deaprópe, sî anume: a) prin Escel. Sea D. Presiedinte s'au tramisu din partea d-lui Protopopu Nicolau de Crainicu din Dobr'a 5 f. cá tacsa de membru ord. pe anulu $186^3/_4$; b) Prin d. Secr. I. G. Baritiu dela d. Colectoriu din Brasiovu Ioann G. Ioan cá tacsa de m. ord. pre a. 1863. 112 f. v. a. c) Prin d. Prot. din Lipov'a Ioanne Tieranu 13 f. 40 xr. cá contribuiri anuale sî colecte; d) Prin d. Colectoru din Poian'a N. Ciugudeanu 17 f. 20 xr. cá oferta din partea junimei române din Poian'a; e) Dela d. Ioanne Dumbrava Capelanu castrense 5 f. v. a. f) prin d. din Oradea mare Ioanne Gozmanu 13 f. v. a. g) dela d. Advocatu din Aradu Lazaru Ionescu pentru 3 esemp. din protoc. adunârei gen. I. a 60 xr. 2 f. 80 xr. h) prin d. Colectoru Stefanu Valeanu Protopopu in Ardusatu 30 f. v. a. cá taxe pe a. $186^3/_4$, i) prin D. Protopopu Alimpiu Barboloviciu din Borsia 10 f. cá taxe de m. ord. pe $186^3/_4$, k) prin d. Iuristu A. Densusianu dela d. Lad. Olteanu 5 f. tax'a pe anulu $186^3/_4$, l) Deadreptulu la cass'a Associatîunei dela mai multi membri s'au priimitu 51 f. v. a.; m) dela Esc. Sea D. Vicepresiedinte gub. Lad. de Popu 1 f. tax'a pentru decretulu de membru fundatoru, n) prin d. Practicantu gub. (?Red.) dela d. Dr. Basiliu Pascu 10 f. v. a. tax'a de m. ord. pe anii 1863 sî 1864; o) prin d. Administratoru Protopopescu din Nocrichiu Greg. Maieru 24 f. cá taxe anuale, p) prin d. Protopopu din Turd'a Ioann Antonelli 10 f. taxe pe $186^3/_4$, r) prin d. Dr. I. Nemesiu deadreptulu la cass'a Associatîunei dela doi membri 12 f. v. a. dimpreuna cu tax'a pentru decretu. — Se ia spre sciintia.

§ 19. D. Consiliariu Dr. Pavelu Vasiciu, referéza in caus'a stipendieloru Associatîunei, cu acea observare, ca D-Sea, pre lenga meseratatea constatata, sia luatu de punctu de plecare cu deosebire progresulu eminte alu Concurentîloru; referéza, cumca preste totu, aci computandu atâtu cele 7 stipendia de câte 100 f. destinate pentru auditorii de drepturi câtu sî cele 6 de câte 50 f. v. a. destinate pentru Gimnasisti, suntu 72 de concurenti la aceste stipendia.

Comitetulu luandu in seriósa pertractarea conferirea cestiunateloru stipendia, sî avendu in vedere conclusele adunariloru gen. II. sî III. cu privire la acestu obiectu si-a statoritu de punctu de manecare, firesce pre lânga meseratatea constatata, urmatórele dóue conditiuni: a, ca acei teneri concurinti, cari in anulu trecutu s'au bucuratu de usuarea vre unui stipendiu alu Associatîunei, sa-lu capete sî pre a. scolasticu curente, déca si-a pastratu calculii cei buni; b) ca dintre multi concurenti buni, in câtu se póte, sa se impartiésca cei mai buni (se intielege sî morali), de stipendiele Associatîunei.

In urmarea acestor'a, Comitetulu Associatîunei a decisu cu unanimitate, ca cestiunatele stipendia sa se asemneze in modulu urmatoriu — 1) Cele 7 stipendia de câte 100 f. destinate pentru auditorii de drepturi, sa le capete Moise Branisce Juristu in alu III. anu, Procopiu Lazaru Juristu in II. anu (acest'a a avutu in anulu trecutu), Michaile Stragianu Juristu in anulu I. (au avutu in anulu trecutu stipendiu de 50 f.) Antoniu Schiau Juristu in IV. anu; Ioanne Nichit'a Juristu la Pest'a in III. anu; Comanu Chicea Juristu in I. anu, Ioanne Candrea Juristu in III. anu. — Juristii stipendiatii Associatîunei, cari studiaza la Academi'a c. r. din Sabiiu voru debuí sa dee mân'a de ajutoriu Secretariului Associatîunei in lucrarile scripturistice ale cancelariei Assoc. in sensulu conclusului adusu in siedinti'a a II. a adunarei gen. tînute la Blasiu in 8 Septembre 1863 p. 23.

2. Cele 6 stipendii de câte 50 f. destinate pentru gimnasisti, se conferéza teneriloru: Aureliu Isacu, auditoriu de Clas. VII. gimnasiala c. r. de statu in Sabiiu, Zacharia Benn'a auditoriu de Clas'a VII. la gimnasiulu evangelicu din Sabiiu; ambi acestia au avutu sî in anulu trecutu, apoi lui Ioanne Micu stud. in VII. cl. la Blasiu; Ghéja Ieronimu in VI. cl. la gimnasiulu evang. din Brasiovu, Nicolae Olariu in VI. cl. in gimnasiulu de statu din Sabiiu sî Georgiu Muresianu in VII. cl. in Gimnasiulu luteranu dela Brasiovu.

Aceste stipendia se voru priimí dela cass'a Associatîunei pre lânga cuitantii vidimate de câtra respectivele Directiuni, care voru fi incunosciintiate despre stipendiatii resp. ai Associatîunei, danduse totdeodata sî la cass'a asemnatiunile de lipsa.

Ear D-lui referinte alu stipendieloru Dr. Pavelu Vasiciu, i se esprime multiamita din partea Comitetului. —

§ 20. D. Controloru Al. Bach, aducandu inainte, cá manufacturele la espositîunea din Brasiovu concrediute D-lui spre vendiare, nu se potu nici de cumu vinde cu pretiulu stabilitu de comissiunea stimatória din Brasiovu, sî cumca acele jacându nevendute se strica sî se consuma cu mare dauna, propune, ca comitetulu sa binevoiésca a luá alte mesuri in asta privintia sî anume in privinti'a scaderei pretiului stabilitu, carele e prea mare. —

Decisiune. Vinderea atinseloru manufacturi sî cu pretiuri mai moderate, resp. mai eftine, se concrede in bun'a aflare sî chipsiuirea D-lui cassieriu sî controloru, cari se voru sci acomodá dupa imprejurâri.

Cu acestea siedinti'a comitetului Associatîunei, se incheià pre la 12 óre.

Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.
Presiedinte.
Ioanne V. Russu m. p.
Secretariu II.

In caus'a Metropoliei române

greco-orientale din Monarchi'a austriaca aflâmu dupa „Bucovin'a“ urmâtórele:

„Despartîrea Metropoliei române de cea serbésca peste scurtu tempu va trece in o fasa nóua. De partea româna lucra cu deosebire Episcopulu Siagun'a, spre a se desface insusi sî pre Episcopii sufragani de catra patriarchatulu carlovitianu. Dupa cum aflâmu din isvóre de incredere, sa fia sositu in dîlele din urma dela M. S. Imperatulu, la cancellari'a aulica ungara o préinalta decisiune, carea demanda, cá in celu mai scurtu tempu sa se faca inca odata cercetâri profunde in privinti'a acestui obiectu, pe bas'a câroru apoi sa se póta aduce o hotarîre definitiva.“

Unu necrologu.

Sabiiu in 25 Februariu. Astadi iar avuramu in Sabiiu o serbatóre trista: îmmormentarea professorelui de cantu in institutulu diecesanu, d. **Ioann Dragomiru**, carele dupa o bóla de langóre de 2 septemâni reposà alaltaieri la 2 óre dupa amédi in cea mai frumósa etate de 30 ani. Cea mai minutiósa grija a mediciloru sî cea mai frageda tractare a parintîloru, cari dela 'nceputulu bólei alergasera ambii din Apoldulu sasescu la Sabiiu sî pâna la resuflarea din urma nu se clatisera de lânga patulu iubitului unicului loru fiiu,— nu fusera in stare a amaná ór'a mortii. Institutulu diecesanu perde intr'ensulu pre celu d'antâiu alu seu professoru, care introdusese in scóla cantarea cea sciintifica regulata pe note sî cá atare fuse incâtu-va intemeiatoriulu corului de music'a vocala, care este unulu din ornamentele cele mai frumóse ale institutului nostru. Immormentarea a fostu un'a din cele mai alese. Tinerimea normala sî gimnasiala, cârei'a reposatulu fusese parte sî catechetu, asemenea cea dela academi'a c. r. de drepturi se aflase in mare numeru impreuna cu dd. professori respectivi; ear tinerimea pedagogico-teologica din institutulu diecesanu, condusa de professorii sei, se 'nfatîsiase intréga. Band'a militara dela reg. Mazzuchelli sî corulu tinerimei diecesane esecutara schimbandu-se marsiuri de jale sî stichuri de cele sublime din comór'a cea copiósa a bisericei nóstre. Preste 100 facle, precum sî unu stégu negru— semnulu juniei— infrumsetiau conductulu. Cá preoti slujitori functîunara PP. Protopopi Pannoviciu, Bodilla sî Hannia sî Parintele Ieromonachu Germano. Conductulu plecà dela nr. 15. din strad'a macelariloru, sî insotîtu de o multîme nenumerata de ómeni, (Români nu numai din Sabiiu, ci sî din impregiurime) ajunse la biseric'a din Suburbiulu Iosefinu, unde se citira rogatiunile de deslegare sî se immormentara remasîtiele trupesci. Professorulu Boiu rostì la grópa câte-va cuvinte privitóre la funest'a serbatóre, ear corulu incoronà ceremoni'a cu poesi'a lui Bolintineanu: „Cá robulu ce cânta“.— Dorerea parintiloru, cari dupa 19 ani de studiu prin strainatate vedu pre fiiulu loru punendu-se in mormentu, sî inca in pamentu strainu, nu vomu cercá a o descrie; ea e nemarginita.— Ear fericitului adormitu: fia-i tierân'a usióra sî amintirea neperitóre!

Unu testamentu dreptu monumentu.

Din Oradea mare ni se scrie: In 2 Febr a. c. reposà aicea

o femeia nobila cu numele Ecaterin'a Manuilovits veduva de Domokos, fiica Illustr. sale Maximu Manuilovits, fostulu órecandu preside Consist. in Oradea mare sî mai pe urma Episcopulu Versietiului, in etate de 69 ani.

Acésta veduva lasà dupa sine o avutîa de 14,000 f. v. a. in bani gat'a; sî cá o femeia fâra familia, sî pe câtu de crescuta, pe atât'a sî buna la sufletu, avutî'a sea astfelu a testat'o:

Afara de alte manuntisiuri

Bisericei gr. res. din Oradea mare, ce are chramulu Adormirei 2000 f. v. a. Bisericei gr. res. din suburbiulu V. Velencze ce are chramulu Michailu sî Gavriilu 1000 f. Bisericei gr. res. din Versietiu 1000 f. Fundatîunei Jigaiane 2000 f. Sî apoi diplomele sî portretulu Tatâne-seu voi sa se pastreze, pentru memoria, in Biseric'a Oradiei mare.

Mai pe urma avutî'a ce va remâné peste aceste legate, sa o mostenésca rudeni'a sea cea mai de aprópe de aicea, Ann'a Rozvány de Ghilarszky, cu acea togméla insa, ca dupa mórtea eii aceea sa devina in dispositîunea Com. bisericesci din locu; sî rudeni'a sea Ann'a de Ghilarszky in totu anulu sa faca pentru dens'a parastasu câtu va traí ea, cu care ocasiune totdeun'a 50 f. sa imparta la seraci.

Comunitatea bisericésca, de locu, cumu se incunosciintià despre aceste dispositîuni atâtu de marinimóse sî filantropice, determinà, sî din partea sea in totu anulu pentru reposat'a sî parintii eii a se tîné parastasu in sâmbat'a nainte de dîu'a cuviosului parinte Maximu dupa sinaxariu. Fia-i tierân'a usióra! F.

Ungari'a. Pest'a 1 Martiu 1864. Indata dupa inchiderea sessiunei senatului imperialu se vorbiá prin tóte cercurile despre conchiamarea dietei Ungariei sî a Croatîei, sî acést'a se credeá cu atâtu mai multu, cu câtu pe de o parte guvernatoriulu tierei se afiá in Vienn'a sî conferá mai in tóte dîlele cu cancelariulu aulicu, eara de alta parte representantii Ardélului in senatulu imperialu, trecendu pre aici, inca ne adusesera dela Vienn'a mangaiarea acést'a. Noi Românii ne-amu bucuratu mai tare despre acést'a, câci déca se va conchiamá diet'a, atunci negresîtu provisoriulu, ce ne amaresce atâtu de multu viéti'a sî ne impedeca cu atât'a silnicia desvoltarea, va cautá sa incete, sî vomu intrá in constitutîunea garantata prin diplom'a din 20 Octobre 1860; prin urmare prin comitatele desu locuite de Români vomu avé capi constitutiunali din sinulu nostru sî vomu scapá in unele comitate de straini, eara in altele, unde de presentu domnescu capi de Români, despre cari insa se dîce, ca mai bine sub strâini, câci celu putînu atunci nu ne va mustrá consciinti'a, eara inimicii nu ne voru poté scóte ochii cu ei,*)— in aceste comitate se voru denumí Români, cu simtîri adeverate natiunale, séu celu putînu prin autoritatea deslegatei opiniuni publice acei lupi nedumeriti se voru infrená intru câtu-va.

Cându asceptámu noi mai cu sete conchiamarea dietei, sî speramu, ca Ungari'a preste dóue trei luni va avé alta fatia, illusiunile nóstre se nimicira prin aceea ca presenti'a guvernatoriului in Vienn'a nu e de feliu in legatura cu conchiamarea dietei, ci numai cu fómetea, ce domnesce in Ungari'a, sî cu denumirea unoru demnitari mari prin comitate sî la consiliulu locotenente regiu din Bud'a. Cu acésta ocasiune in comitatulu Temisiului, precum aveamu noi temere, s'a denumitu de administratoru comitatensu unu Némtiu! Sperantiele nóstre, de a ne vedé dupa atâte plansori celu putînu odata drepturile respectate, neau insielatu sî de asta data. Barbatii, ce stau in fruntea Ungariei, au mai immultîtu nedreptátile, ce dela inceputulu provisoriului au comisu fatia cu drepturile natiunei române, sî asiá cu câtu ni-a fostu de dulce speranti'a, despre conchiamarea dietei sî despre incetarea provisoriului, cu atâtu ne e mai dorerósa acum'a insielatiunea. O mica sperantia de mangaiare ni-a remasu inca, câci se dîce de comunu, ca nou denumitulu administratoru aru avé de devisa dreptatea, sî ca cunósce ranele comitatului, cari trebuie sa le vindece. Vomu vedé, déca va esercitá sî fatia cu Românii dreptatea, sî va aplicá amploiati, precum cere dreptatea, in cercurile romanesci, Romani; vomu vedé, déca va respectá garantat'a de Maiestatea Sea limb'a româna, fâra care nu póte fi dreptu, fiindu acestea ranele cele mai doreróse ale Comitatului. Tempulu ne va convinge sî despre acést'a.

Precum a scrisu corespondintele din Vienn'a in corespundinti'a sea, publicata in Nrlu 4. alu Telegrafului a. c., intarescu sî eu, ca barbatii nostri de incredere n'au fostu pasivi, ci cându au audîtu, ca in comitatulu Temisiului e vorb'a de unu administratoru némtiu, ei au protestatu energicu incontr'a unei atari mesure, sî au cerutu pe bas'a parolei M. Sele, date cu ocasiunea incorporârei Banatului, atâtu de capu alu comitatului, câtu sî la innaltulu consiliu regiu din Bud'a, pre unii barbati bravi sî loiali din sinulu natiunei nóstre. Protestulu loru insa, cá multe alte petitiuni sî representatîuni, nu s'a luatu in considerare, ci precum se vede apriatu, s'a pusu ad acta. Déca drepturile natiunei nóstre nu se respectéza de feliu; déca pronunciatele préinnaltele intentiuni ale Maiestâtii Sele atâtu de cumplitu se ignoréza de câtra organele, ce suntu chiamate a le implini, atunci cine va mai cutezá a se indoi despre adeverulu, desceperitu in plansórea Româniloru banatieni, substernuta M. Sele in 25 Iuniu a. t., unde anume cu reducere la caus'a acést'a citimu:

„Maiestate! Noi Românii din Banatu nu potemu, decâtu de nou sa ne convingemu, ca barbatii de statu magiari pre cari gratî'a M. Tale i-a chiamatu a guverná tiér'a ungurésca, ori câtu sa fia ei altmintrea de intielepti sî loiali, pentru recunóscerea sî respectarea drepturiloru sî interesseloru nóstre natiunale sî limbistice, sî preste totu pentru promovarea desvoltârei sî prosperitâtii nóstre nici au inima nici pricepere, ba nici macaru cuvenitulu respectu de préinaltele ordinatiuni, emanate in acésta privintia.“

Aflu cu cale a citá sî a constatá acést'a aici cu atâtu mai vertosu, cu câtu chiaru acum'a se vorbesce pe aici prin cercurile cele informate, ca, fiindu chiaru acum'a acea plansóre in desbatere la innaltulu consiliu locotenente, chiaru pasagiulu susucitatu aru fi, carele aru casiuná domniloru respectivi cea mai mare dorere de capu!

In fine aflu de interesu a mai adauge ce-va la caracteristic'a situatiunei politice sî din alta parte.

Nu sciu, déca se va fi observatu sî airea ca pre la noi, ca de unu tempu incóce din diferite pârti magiare se facu repetîte incercâri de apropiare intre u n i i corifei ai natiunei magiare sî u n i i fruntasi ai nostri. (De ar dá ceriulu, cá conducatorii sororei natiuni magiare sa se fia convinsu canduva, ca, afara de o adevarata solidaritate sî fratîatate cu noi, nu póte esiste adeverat'a salute nici pentru dulcea-ne patria comuna in generalu, nici pentru natiunalitatea magiara in specialu!)

Informatiunile, ce avemu noi din pârtîle Aradului sî ale Temisiului, cauta sa marturisimu, ca nu suntu calificate de a ne imbucurá cu ce-va sperantia de doritulu resultatu in acésta privintia, sî ni-aru paré fórte reu, déca sî numai umbr'a lipsei de resultatu aru cadé in partea nóstra. Deci chiaru cu scopu, de a constatá inaintea lumei sî a istoriei, caus'a acést'a, aflu de lipsa a aminti aici o intemplare plausibila.

Facendu-se adeca sî aici la noi din mai multe pârti la mai multi barbati ai nostri, parte mediulocitu, parte nemediulocitu incercâri sî intrebâri in privinti'a unui programu pentru infratîre patriotica sî natiunala, unu ilustru barbatu alu nostru, alu cârui nume nu sum autorisatu a-lu publicá, in locu de poftitulu programu a indreptatu acést'a dechiaratîune câtra provocatori:

„Fratii magiari aléga din barbatii loru cei emininti pre t r e i cei mai o n e s t i, mai i n t i e l e p t i, mai d e v o t a t i p a t r i o t i sî mai z e l o s i natiunalisti. Innaintea acestor'a fia-ne nóue iertatu a ne desfasiurá cu sinceritate starea sî pusetiunea nóstra natîunala; apoi densii inchipuiésca-se pre sine sî adorat'a loru natîune—cu sinceritate de ómeni de omnia—in starea sî pusetiunea nóstra, sî studieze sî defiga ei insîsi acele c o n d i t i u n i sî g a r a n t i i cari le-aru afiá ei de neaperata lipsa sî le-aru pretinde spre asecurarea e s i s t i n t i e i, sî d e s v o l t â r e i sî c u l t u r e i n a t î u n a l e; acele c o n d i t î u n i sî g a r a n t i i, acordate cu onórea natîuni magiare, Românii le voru acceptá sî subscrie pe nevediute, sî unu compromisu pe temeiulu acelor'a va fi imbratîsiatu cu entusiasmu!“ —

Acestu programu, déca mi-e ertatu a-lu numí asiá, socotu, ca e calificatu de a demustrá cu evidentia, ca barbatii nostri de frunte nici nutrescu in peptulu loru tendintie estravagante, nici suutu unélt'a vre unei intrige politice straine. Cine insa ascépta, cá conducatorii Româniloru banatieni sî ungureni pentru nisce interese meschine sa ajute c u i - v a la sugrumarea natîunei nóstre sî la saparea mormentului nostru natîunalu, acel'a fia convinsu, ca s'au insielatu! —

Unu Banatiénu.

Bucovin'a. D e p e a p ' a B i s t r i t i e i, in 25 Februariu 1864. Nesce cunoscuti de ai nostri, venindu dela Cernauti, ne aducu iarasi scirea, cumca professoriulu gimnasialu de acolo, d. Rudolfu Neubauern, afara de chipurile, de cari se folosescu gazetarii spre a capetá abunanti la gazetele sele, totu mai intrebuintiéza inca chipulu seu cu totulu particulariu. Elu adeca provóca sî indémna in scóla, pe strate, a casa, in scurtu unde-i da mân'a, pre invetiaceii gimnasiali a se prenumerá sî a-i castigá prenume-

*) O sagéta sî mai ascutîta asupr'a amploiatîloru rom. o retînuramu in tulb'a Redactîunei. Red.)

ratîuni la gazet'a s'a „Bucovin'a“, imbiiandu-i sa desfasiure mai alesu parintiloru sei folosulu gazeteloru sî anume folosulu gazetei „Bucovin'a.“

Noi nu negâmu folosulu gazeteloru, nice nu sustînemu, ca cetirea loru, in tempulu de facia n'aru fi o ocupatîune de totu imperativa, dara afirmamu, cumca cea mai buna recomendatiune pentru ori ce gazeta e gazet'a insa-si. Insa déca gazetariulu promite multu sî face de totu putînu, anuntia un'a sî face alt'a, ba, cá dîuariele cele mai multe, chiaru sî contrariulu: atunci numai acei sî mai potu perde timpulu cu gazet'a lui, carii nu sciu alege grâulu din neghina sî carii se indestuléza cu ce, câtu sî cumu li se da.

Pe lânga aceste scaderi mai cade asupr'a d. Neubauern sî prepusulu, ca domni'a lui nice pâna 'n dîu'a de asta-di nu s'a lasatu de tendinti'a s'a germanisatória, o impregiurare, care-lu discreditéza de toru naintea publicului nemtiu.

Noi am dorí dara, cá d. Neubaueru sa-si caute garantiele pentru viéti'a gazetei sele acolo, unde suntu in adeveru de gasitu. — —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) *) P. Petru Bulzanu, Parochu gr. orientalu in Laculu—negru sî Vicariu protopopescu, reposà in 18 Octobre 1863., relasandu 5 fii sî 3 fiice impreuna cu veduv'a preotésa curmata de dorere. Toti câti au cunoscutu caracterulu de Preotu sî de Românu alu reposatului, jelescu mórtea lui cea prea tempuria. Fia-i tieran'a usióra!

Esamenele semestrale in institutulu diecesanu pedagogico-teologicu decurgu in septemân'a acést'a. Presidiulu, fiindu Esc. Sea Par. Episcopu cam patimitoriu, ear P. Protosinchelu absinte, lu pórta P. Protopopu Pannoviciu.

(Multiamita publica.) Din partea subscrisei se aduce onoratei Reuniuni a femeiloru Române din Brasiovu pentru darulu celu onestu, care s'a primitu sî destinatu la dîu'a cununiei densei— o via multiamita publica, cu acelu micu adausu, cà Dumnedieu sa intrevina, pentrucà poterile acestui institutu sa totu créscа, sî asiá se devina in placut'a pusetiune, a mai poté intinde mâna de ajutoriu sî fatia cu alte sorori; sî pentrucá acestu institutu sa predomneze multe sute de ani! Bucinmu (distr. Fagarasiului) in 6 Martiu 1864.

Veronic'a Dobrin, mirésa.

Prospectu politicu.

Proiectulu pentru tînerea unei conferintie pentru desfacerea causei germano-danese, se póte privi dreptu nulla. Franci'a—de buna séma cá sa-si resbune asupr'a Engliterei, carea inca nu priimise propunerea lui Napoleonu privitóre la unu congressu europeanu — n'a spriginitu acestu proiectu, Dani'a firesce inca nu, Austri'a sî Prussi'a s'au aretatu indiferinti, ori se va tîné ori nu se va tîné acésta conferintia, sî aslá ea remase pe josu. Ochii Europei suntu indreptati acumu mai cu sema asupr'a micei Danie, carea pelânga tóta micimea sea desfasiura o energia, unu curagiu, o cerbicia, cari pe de o parte ne arata, câtu de tare e o tiéra, unde domnesce solidaritate intre domnitoru sî supusi, ear de alta parte ne face a crede, ca la spatele Daniei sta vreun'a din poterile cele mari, de buna séma Franci'a, ba póte Franci'a sî Engliter'a, cari ambe au interesu de a nu lasá pre Germani'a sa se prea intarésca. In amendóue casele senatului imperialu danesu s'au priimitu mai cu unanimitate (afara de patru voci) sî fára desbatere adress'a câtra Regele, in carea se dîce, ca tiér'a e gat'a a aduce ori ce jertfe pentru continuarea resboiului sî pentru sustînerea intregitâtii sî onórei Daniei, sî regelui se aduce gratularea sî multiamit'a tierei, pentru ca a calcatu in urmele precedessorului seu sîn'a suspendatu — dupacumu cereau staturile straine — constitutîunea din 18 Novembre 1863. Adress'a incheia: „Déca increderea imprumutata léga astfelu rege sî poporu, cu inima vesela voru poté cautá ambiila resultatele resboiului presinte. Traiésca regele! Traiésca brav'a nóstra armata! Traiésca iubit'a nóstra patra! — Regelo promise a fi totdeun'a cu poporulu seu.! — Va sa dîca Danii suntu gat'a a se bate pâna la cele din urma. Cu câtu Danii se nmetiescus mai multu, cu atât'a sî alianti'a atâtu intre Austri'a sî Prussi'a, câtu sî intre ele sî ceealalta Germania devine mai strinsa, sî desbinârile escate intre ele suntu complanate mai de totu.

*) Suntemu rogati, acumu dupa 4 luni, a priimí acésta notitia, carea o priimiramu numai pentrucá sa alinâmu dorerea celorn remasi. Dintr'alte d. coresp. sa nu se mire ca n'amu adus'o pân'acumu; câci dreptulu de a ne mirá e alu nostru, cârora ni se scrie destre acést'a numai dupa patru luni! Red.)

Din câmpulu resboiului.

In positîunea armateloru aliene nu s'a facutu in dîele din urma nici o schimbare. Danii se 'ntarescu din respoteri in siantiurile dela Düppel; pe tóta dîu'a lucra câte 6000 feciori. Gen. prussu Wrangel, pelânga tóte incercârile de a-lu retîné in postulu lui de comandante supremu alu trupeloru aliate, si-a datu dimissiunea, sî comand'a suprema erá p'ací a se incredintiá printiului Carolu din Prussi'a; dar desavoindu-se impularea ce i se facuse, sî dandu-i-se voia de a inaintá in Iütland, si-a retrasu dimissiunea sî a remasu in postu. Sî de partea danesa a dimissiunatu comandantele supremu de Meza sî 'n loculu lui s'a denumitu generalulu Gerlach. Tóta armat'a danesa, angagiata la lupta, face 25—30,000 feciori, dintre cari cam a trei'a parte in fortaréti'a Friderici'a. Ministrulu danesu de resbelu sa fia dispusu, cá pâna 'n 15 Martiu toti Holsteinesii (Nemti) din armat'a danesa sa se dimita.— In 3 Martiu c. n., dupa telegramele printiului Fridericu Carolu, a fostu o 'ncaieratura vivace intre antepostурile dela Düppel sî Wielhoi; perderile de ambe pârtîle au fostu mici.— Marin'a danesa a 'nceputu a blocá porturile germane.

Mai nou.

Dîuarele nemtiesci iara alarméza lumea cu miscâri resbelice din Itali'a. Unu manifestu alu regelui Victoru, prin carele bataliunile se intarescu pâna la 507 feciori, sî mobilarea mai multoru bataliuni de guarda, potu sa aiba vre-o insemnatate seriósa, dar potu sa fia sî numai demonstratiuni militarie.

„Hermannstädter Ztg.“ etc. aduce in numerulu seu de alaltaeri o scrisóre a ministrului turcescu Aali pasi'a indreptata câtra principele Cuz'a, prin carea cestui din urma, aducendui-se aminte de tractate mai vechi sî mai nóue, i arata, ca nu are cuventu sa inarmeze, dupacumu inarméza. (Pórt'a séu ministrulu si-au uitatu, ca tractate au esistatu sî mai innainte sî cu tóte acestea Romani'a-fiindu de dêns'a comdamnata a fi cu mânile góle—au fostu bantuita chiaru decatra Turci'a protrectice, sî rupta de celu carele s'au sculatu mai de diminétia. De studiá ministrulu turcescu istori'a patriei sele sî a tieriloru invecinate, nu potea scrie ce au scrisu.)

In tempulu din urma s'au votatu de camera mai multe proiecte de insemnatate, precum cele de inarmarea tierei sî acum de nou concessiunea la cladirea drumului de feru in Romani'a moldoveana cu o maioritate insemnata de 70 voturi contr'a 16.

Nr. 79—1 EDICTU.

Rafil'a nascuta Rokfsin din Méhkerek, inca in a. 1860 1 dî Novembre au inceputu procesu de totala despartîre in contr'a barbatului seu Parteniu Trajanu; deci acel'a se indatoréza, cá pe 28 Apriliu a. c. diminéti'a la 8 óre sa se infatîsieze naintea subscrisului judetiu consistorialu, câci la casu din protiva sî in nefiinti'a lui de fatia se voru decide cele prescrise de SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu marturisitóre.

Din siedinti'a consistoriala, din 10 Februariu 1864 tînuta in V. Velencze.

Consistoriulu gr. orientalu din Oradea mara.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Marti in 25 Febr. (8 Martiu) 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	80
„ de midilocu „	2	53
„ de códa „	2	27
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	73
„ de midilocu „	1	67
„ de códa „	1	60
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 26 Febr. (9 Mart.) 1864.

Metalicele 5%	71 33	Actile de creditu	177 80
Imprumulu nat. 5%	79 30	Argintulu	119 70
Actile de banca	771	Galbinulu	5 73

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 18. ANULU XII.

Sabiiu, in 1 Martiu 1864.

Problemele Sinodului.

(Continuare sî capetu.)

Atingendu-se insa odata córd'a acést'a, va trebuí Soborulu sa procéda sî mai departe, sî adica la deplinirea organisârei vietiei bisericesci in Eparchii, Protopopiate sî Parochii. Sî fiindca scól'a sta in legaturi asiá de intime cu biseric'a, incâtu ori ce miscare intr'ens'a are influintia sî asupr'a scólei: de aceea credemu, ca sî scól'a va fi unu obiectu alu celei mai serióse ingrijiri a Sinodului. Sî ací cu deosebire credemu ca Sinodulu nu va perde din vedere insemnatatea cea necalculabila de mare a institutului diecesanu. Nu vomu avé preoti sî invetiatori capaci pe deplinu de inaltîmea missiunei loru, panacandu nu vomu avé unu institutu diecesanu capace pe deplinu de inaltîmea missiunei sele! Câci nu in desiertu se numescu acestu felu de scóle seminarie— locuri de sementia, resadnitie—, ci 'n adeveru sî suntu; sî ceeace se sémena aici: sciintia, moralitate— au contrariulu loru, aceea resare in diecesa sî cresce din generatîune in generatîune. De aceea dar nainte de tóte scólele institutulu diecesanu! Incercârile cele sincere sî iubitóre de lumina ale Venerabilelui Scaunu Episcopescu: de a aduce cursurile de mai nainte de 6 luni sî de 6 septemâni la cursuri de trei ani pentru clerici, sî de doi ani pentru candidatii de oficiulu invetiatorescu, suntu testimonii onorifice pentru iubirea de progressu, ce-lu insufletiesce; dar panacandu bun'a vointia nu erá basata si pe potintia, vomu sa dîcemu panacandu institutulu diecesanu n'aveá nici unu fondu pentru sustînerea sea, pân'atunci ori ce incercare semená cu sórtea paraliticului dela laculu Vitezd'a, care zacuse 38 ani indesiertu lânga lacu, pentru ca „nu avuse omu, care sa-lu arunce in apa“. Acumu insa, dupace Proni'a ddieésca prin mijlocirea veneratului Archipastoru ni-a datu sî potinti'a de a ne organisá institutulu diecesanu, acum in adeveru potemu dîce, ca sórtea nóstra e 'n mân'a nóstra, sî respunderea pentru ceea ce vomu face cu acestu institutu devine indoitu mai grea, decum fu pâna aci.

Dar sî scólele gimnasiale, elementare sî populare ascépta sî reclamá atentîunea Sinodului; cu deosebire ni se pare de lipsa neamanabila a se definí sî precisá odata lini'a cea in adeveru fina, ce desparte influinti'a bisericei sî influinti'a statu'ui in privinti'a scóleloru populare. Numai dupace se va trage acésta linia de demarcare, voru sci ambe corporatîunile datorintiele sî drepturile loru, sî scól'a populara va remané scutita de indoielile ce o bantuiescu acum, candu organele statului se descarca pe organele bisericesci sî iarasi organele bisericesci se plângu asupr'a crganeloru statului.

Afara de trebile bisericesci sî scolare, cercelariulu Episcopescu cuprinde in program'a acestui Sinodu sî afacerile fundatîunale. Cine cunósce, ce va sa dîca autonomi'a bisericésca, acel'a scie, ca acésta autonomia e numai o umbra, unu fantomu, déca biseric'a nu e indreptatîta a-si administrá insasi fondurile sî asiediamintele sele. E unu semnu de minorenitate fisica ori intelectuala, candu legile statului administrarea averei cui-va o subtragu din mânile acestui'a sî o incredintiéza mâniloru altui'a. Asiá e sî ací cu fundatîunile bisericesci sî scolare. Unu esemplu dinaintea ochiloru nostri— nu trebuie sa-lu numimu, câci lu scimu cu totii— ne atesta destulu de invederatu, ca o biserica, ce aru fi sa dispuna de millióne, sta dieci de ani fâra catedrala, fâra resiedintia episcopésca, fâra biserici corespundiatóre, fâra case parochiale destule sî bune, mai de totu fâra scóle; ca o biserica, dîcemu, ce posede millióne, trebuie sa servésca geografiloru sî statisticiloru dreptu modelu pentru dejositatea culturei in Austri'a! Sî pentru ce? Pentruca biseric'a nu dispune liberu de fondurile sele. Prin acést'a insa n'amu dîsu, nici vomu sa dîcemu, ca statulu sa resigneze sáu sa se eschida dela acea controlare a acestoru fonduri, ce-i compete asupr'a ori cârei institutîuni publice.

Acestea dar: trebile bisericesci, scolare sî fundatîunale voru fi obiectele de desbatere la fiitoriulu Sinodu. Audîmu, ca pentru tóte acestea Esc. Sea Parintele Episcopu diecesanu au elaboratu nisce proiecte fórte pretióse, cari s'au sî pusu sub tipariu, spre a se impartî spre preconsultare membriloru Sinodului. De aceea, cá sa nu gresîmu in referat'a nóstra asupr'a loru, vomu asceptá pâna la esîrea loru de sub téscu, candu apoi nu vomu intardiá a comunicá schizzarea loru sî astfelu a desfasiurá dinaintea ochiloru publicului nostru programu'a fiitoriului nostru Sinodu. —

Sabiiu in 29 Februariu. Comunicaramu in nr. din urma o scire scósa din diuariulu „Bucovin'a,“ dupa carea caus'a Mitropoliei române gr. orientale din Austri'a aru fi intratu intr'o fasa nóua, lucrandu cu deosebire Episcopulu Siagun'a, spre a se desface insusi sî pre Episcopii sufragani decâtra patriarchatulu carlovitianu. Pasagiulu din urma ne simtîmu datori a-lu indreptá intr'acolo. ca nu Esc. Sea Episcopulu Siagun'a, sî toti Românii de religiunea gr. or. din Austri'a lucra pentru recastigarea acestui dreptu. Dovéda la acést'a suntu nu numai petitîunele cele numeróse date câtra regimu din partea bisericei gr. res. din Ardealu, ci cu deosebire si cea din Vienn'a dto 21 Augustu 1860. substernuta de Episcopulu Br. de Siagun'a impreuna cu dd. Senatori imperiali Andreiu Mocioni de Foenu din Banatu sî Nicolau Br. Petrino din Bucovin'a, la care a sî emanatu p. n. resolutîune imperatésca din 27 Septembre 1860, ca Maiestatea Sea nu e neaplecata infiintiârei unei mitropolii pentru Românii de relegea gr. or. in statele austriace. Apoi cine nu scie, ca la anulu 1862. s'au adunatu representantii crestiniloru nostri din Ardealu, Banatu, Ungari'a sî Bucovin'a la Vienn'a, sî au datu o petitîune colectiva Imperatului iu caus'a constituirei Mitropoliei nóstre; prin urmare Eppulu Siagun'a nu cá unu desbinatoru de Ierarchi'a serbésca, ci cá unu credinciosu fiiu sî Archiiereu alu Bisericei ia parte la inaintarea acestei cause drepte.—

Varietâti sî noutâti de dî.

(Alegatorii din Romani'a). Dupa aretarea „Monitoriului“, in Romani'a sunt preste totu numai 4839 alegatori directi, vá sa dica alegetori de aceia, cari alegu pre deputatii in camera. Câtu e de micu numerulu acest'a fatia cu locuitorimea intreaga de 5 millióre ómeni, potemu cunósce lesne, deaca ne vomu aduce aminte, cà la noi în Transilvani'a, pe lânga censulu de 8 fl. v. a., totusi in câte unu singuru scaunu seau comitatu fusera câte atâti'a alegatori. Nu e mirare dar, ca Romani'a nu póte innaintá cum s'aru cuvení, cu o camera, la a cârei compunere mass'a poporului românu potemu dîce ca nu ia nici o parte. —

(Dar generosu) Onorat'a Redactiune a Bucimului, retiparindu unii numeri ai diuariului seu din anulu trecutu, cari nu se mai aflau, binevoiesce a promite, ca bibliotecelor române din Transilvani'a si Bucovin'a (si nu ne indoimu si din Banatu si Ungari'a,) adresanduse catra Redactiune, le va daruí gratis câte unu esemplaru completu din acésta stimata fóia. Chiamâmu atentiunea tuturoru bibliotecelor române din monarchi'a austriaca asupr'a acestui generosu daru, prin care D. Bolliacu si-a castigatu unu titlu nou la recunoscinti'a Românilor de dincóce de Carpati.—

(Premiu musicalu.) Reuniunea musicala din Bucovin'a, dupacuma ne spune fói'a de acelasi nume, alese presiedinte alu seu pre Baronulu Nicolau Mustatia care accentuandu in cuventulu seu de inaugurare necessitatea

pe a cultivá lânga music'a classica sî music'a natîunala, incepù activitatea sea cu fixarea unui premiu de 50 galbinî pentru compositîunea unei Liturgii dupa ritulu greco-orientalu. Applaudandu sî noi din partea nóstra acestei frumóse idei a d. Br. Mustatia, i urâmu cu cuvintele bisericei, cá Domnedieu pre Ds'a cá pre unulu ce iubesce frumseti'a casei lui, sa-lu impodobésca cu ddieésca marirea sea; ear nóue toturoru ne urâmu, cá sa se afle concurinti demni la acésta tînta sacra! —

(Armat'a italiana). Dupa unu prospectu publicatu in Monitorulu de Bologn'a, Itali'a are cu armele in mâni: infanteria de linia 275,000, venatori 30,000, cavaleria 24000, artileria 30,000; geniu, carari, administratiune 23,000 feciori. La acestia mai adaugendu-se gendarmi (carabinieri) 22000, tóta armat'a de uscatu a Italiei aru face 404,000 feciori. —

(Espositîune croato-slavono-dalmatina in Zagrab i'a.) Foile de Viena ne spunu, ca dupace inca in anulu trecutu incuviintiase Cancelari'a aulica croato-slavona infiintiarea unei espositiuni, in Iuliu anulu a cest'a va urmá espositîunea proiectata de producte de arte sî de industria, de agricultura sî de animale folositóre. Obiectele se voru impartî in 4 sectiuni sî 32 classe. Espositîunea cu atât'a e mai insemnata, câci va fi cea d'antâiu in felulu seu in regatulu treiunitu. In fruntea comitetului va stá contele Kulmer; spesele le va portá tiér'a, carea a sî applacidatu spre scopulu acest'a 12,000 fl.—

(Unu balu clericalu.) Baluri pentru seraci, baluri pentru orfani, baluri pentru scóle, ba sî pentru biserici sî pentru morti! Tempulu nostru e tempulu celu mai fericitu, câci piciórele nóstre pentru tóte celea suntu gat'a la jocu!— Seminaristii clericali din Cernautiu — spune „Bucovin'a“— avura de curendu unu balu, firesce cu binecuventarea Esc. Sele a Par. Eppu Hackmanu. Arrangiamentulu sa fia fostu stralucitu, frequenti'a fórte numerósa, toaletele in tóta privinti'a pretióse sî elegante.— Scopulu balului a fostu formarea unui fondu, din care sa se ajutorésca studinti seraci de biseric'a resariténa, cari se voru sacrá studiului drepturiloru ori alu medicinei sî spre scopulu acest'a voru sa mérga la universitate. Din balu sa fia sî resultatu 400 f. — E lucru de conscîintia póte a judecá asupr'a cuviintioi acestui actu; noi din parte-ne amu crede, ca acelasi scopu s'aru fi ajunsu sî prin niscari productiuni de cantâri séu declamatîuni. Scopulu, fâra contradîcere, e fórte bunu sî frumosu, dar óre mijlócele potu-se rectificá? —

Din opurile dlui Georgiu Sionu se afla unu micu depositu la redactiunea acestei foi, sî anume poesiele à 1 fl. 60 (airea 3 fl. 75), Suveniri de calatoria in Bessarabi'a à 30 xr., Istori'a tierei romanesci de fratii Tunustli à 1 fl., sî Istori'a generala a Daciei de Fotino à 5 fl. (airea 10 fl). Tragemu atentiunea publicului romànu, sî cu deosebire a junimei asupr'a acestoru opuri, destulu de importante in literatur'a nóstra, nu numai pentru pretiulu loru materialu sî pentru straordinar'a loru eftinatate, purcésa numai din iubirea cátra noi sî generositatea dlui autoru, ci chiaru si pentru limb'a cea dulce si fluida, ce caracteriseza stilulu dlui Sionu. Câci ori câtu ne vom sucí noi Românii de dincóce, desteritatea in limba o vomu poté invetiá mai bine numai dela fratii de dincolo, sî precum pentru de a se face cine-va Spartanu, trebuiá sa bea din Eurot'a, asiá sî noi pentru de a vorbí sî scrie bine romanesce, va trebui sa gustâmu, sî inca sa gustâmu bine, din ap'a Dambovitiei! —

Prospectu politicu.

Nici dieulu Marte nici diplomati'a se vede a nu aflá modulu, prin care sa se póta deslegá usioru nodulu ce s'au innodatu prin cestiunea dano-germana. Amu amintitu in numerulu trecutu inca despre spiritulu ce domnesce intre poporulu danu, sî acést'a avemu de a inregistrá sî acum, cu tóte ca foile cele mai nóue vinu se constateze faptulu implinitu despre ajungerea scopului din partea cabinetului din Berlin la celu din Vienn'a prin generalulu Manteuffel, ca adeca Austri'a dupa precugetare de patrusprediece dîle s'au decisu a participá la continuarea luptei sî in Iütland'a. Aru fi crediutu ori sî cine, ca acésta tierutia mica vediendu seriositatea celoru dóue puteri aliate va desiertá intariturile dela Düppel sî insul'a Alsen, dar se vede ca diplomatii Daniei au alte pareri despre tóta starea lucrului. Ei se vedu a calculá multu la unu focu resboiosu inadusîtu sî reslatîtu mai in tóta Europ'a sî póte ca cugeta, ca Dani'a e destinata alu aprinde. Scopulu loru celu mai de aprópe este asiá dara a dá resboiului de presentu dimensiuni mai mari, va se dîca ei voru mai anteiu se atraga mai multe puteri in concertulu acest'a infricosiatu sî apoi in turburél'a generala se póta pescui ce-va sî mai favoritoriu pentru dênsii decâtu in trecutu. Incuragiarea spre asiá ce-va póte sa fia sî in neintielegerea ce domnesce inca intre statele federatîunei germane de o parte, de alta parte, sî cu deosebire in aspiratîunile poporului germanu.

Unu altu factoru, carele póte incuragiá pre Dani, e tacerea cea profunda a lui Napoleonu III. sî pasîrea Italiei totu mai pe fatia cu pregatirile de resboiu, precum in fine si decoratiunile ce le spendeza imperatulu Francesiloru togm'a acumu in Itali'a.

Din Stochholm s'au demintîtu de atatea ori prin diuarie intentiunea de a se dá ajutoriu decatra regatele intrunite Nordwegi'a sî Swedi'a, dar cu tote acestea adunarile ce se intempla din partea poporeloru acestor'a in favorea Daniei potu se dea unu altu ventu sî diplomatiei.

Dîuarele englese, cari sî au perdutu incatuva creditulu in Dani'a, sufla mai tare ca ori candu in tub'a resboiului sî se'silescu din resputeri a atrage pe Franci'a seu mai bine a castigá pe Franci'a pentru o actiune comuna. Acele dîuarie nu crutia cu midiulocele, prin care aru putea scóte pe Franci'a din passivitatea ei. Intre iconele cele ingrodîtóre, ce le depingu ele continuu, punu unu accentu deosebitu pe „sant'a aliantia,“ pe carea o inviia din morti, spre a dá peptu cu libertatea, si ordinea constitutiunala din Europ'a. Acele diuarie nu se sfiescu a pune inaintea Franciei si cate unu folosu din actiunea comuna contra celoru trei puteri din „sant'a aliantia“ si adeca castigarea tînuturiloru renane, despre care foile englese au convingerea, ca suntu mai multu francese de câtu nemtiesci. Usiuratatea, prin carea se invingu cele trei puteri, o ofera dupa foile engleze, Itali'a sî Poloni'a.

Dîuarele ce ne vinu in momentele candu scrieamu cele de mai susu nu demintiescu nimic'a din situatiunea espusa. Dincontra ele ne mai spunu de o epistola a lui Napoleonu III câtra asiá numitt'a „Societ'a nazionale“, altele vorbescu asiá, ca cum mâne aru fi se resune tunulu la tiermii riului Mincio. Napoleonu se vede dara, ca are voia de a face ceva sî se va sî apucá de lucru indata ce va terminá cu Messiculu.

In privinti'a acést'a ne spunu foile unanimu, ca archiducele Maxu va plecá câtu mai curendu la Messicu unde va ocupá tronulu celu nou cá Maximilianu I imperatu alu Messicului. Franci'a i lassa legiunea straina, carea va fi marita inca cu vre-o câte-va bataliuni, in 10 ani. La curtea din Brussel'a sî Madridu s'au sî luatu notificatîuni despre imperatulu celu nou, sî la celelalte se voru luá dupa ce va ocupá Archid. Maximilianu tronulu imperatescu.

Imperatulu celu nou se afla in Paris unde Imperatulu Francesiloru lau curtenitu sî lu curtenesce, cá pre o Majestate. Program'a calatoriei, personele care voru petrece spre ambe Majestatîle messicane, suntu deja decise. Eata daralucrulu celu crediutu de tota lumea impossibile realisanduse, ba dîuarele vienese, cari combateu cu atata ardóre ide'a acesta napoleonica ne spunu, ca curtea din Vien'a va fi cea din taiu, carea-si va tramite solulu seu la Curtea din Messicu.

O aliantia pacifica.

„Bucimulu“ ne aduce in nr. 198 o scire de importantîa pentru tóte gintile române. In capital'a Italiei adica s'a formatu o societate de literati insemnati, a cârei problema este, a face unu felu de legatura mai stricta, unu felu de aliantia pacifica intre popórele neolatine prin introducerea acelorasi monete, acelorasi mesuri, acelorasi greutâti, si in câtu se póte acelorasi legi mai cu séma privitóre la comerciu. Ide'a este mare, sî de va succede a o realisá, ea va dá unu aventu fórte iute atâtu infratîrei imprumutate intre aceste popóre, câtu sî bunei stârei loru materiale. O asemenea institutîune e reuniunea de vâmi (Zollverein) a staturiloru sî statuletieloru germane.– Celu mai insemnatu momentu pentru noi e, ca 'n acésta legatura a gintîloru latine vedemu figurandu lânga Francesi sî Italiani, lânga Spanioli sî Portugesi sî pre Românii. Dar lasâmu sa vorbésca „Bucimulu“ insusi.

„Concetaténulu nostru, demnulu deputatu in parlamentulu italianu, Vegezzi Ruscalla, impreuna cu colegulu seu d. Cordova, au conceputu, séu mai bine au datu viétia unei idee mari, unei idee menite a pune sî a stabilí concordi'a intre tóte popórele neo-latine, a rechiamá infratîrea intre tóte natiunile de rass'a latina. O asemenea idea nu potea sa plece decâtu din Itali'a. Acésta idea mare sî salutaria s'a anuntiatu de câtra acesti doi barbati Italiani, sub nume de o Societate internatiunala neolatina, care negresîtu are sa produca ceea ce diplomatiele sî politic'a, ori câtu de fideli aru fi acestei mari idee, n'o sa póta produce: o sa produca legatur'a de anime sî unu fluidu simpaticu din

estremitâtîle Carpatîloru pâna la marginele oceanului Atlanticu. Latinii din Daci'a voru comunicá cu Latinii din Itali'a prin Latinii din Macedoni'a sî Iliri'a, cei din Itali'a cu cei din Franci'a, sî cei din Franci'a peste Pirenei cu cei din Ispani'a sî din Portugali'a. Acésta rassa eterna, care a dominatu lumea in anticitate, care a creatu civilisatiunea moderna, este, prin organismulu sî prin aptitudinele ei, menita a dominá lumea moderna prin civilisatiune sî prin acelu elanu alu animei, pe care nu l'a mai possedatu sî nu-lu mai possede alta rassa. Artele sî sciintiele purificate sî desvoltate prin estetic'a latina voru face pré curendu, cá valórea inerente acestei rase sa se inaltie la culmea unde tînta tóte aspiratîunile ei cele nobili.

Publicâmu cu cea mai via fericire programm'a acestei societâti spre cunoscinti'a tutoru Romaniloru, sî sperâmu ca aceste tendintie de panlatinismu, care nu are nimicu din ignobilele ce contînea panslavismulu sî chiaru pangermanismulu,— pentruca aci nu este nici o idea de incalcare de terâmu strainu séu de absorbire de popóre eterogene,— va prosperá; sî panlatinismulu incepe mai tardîu decâtu panslavismulu sî pangermanismulu, insa elu o sa-si ia précurendu totu aventulu care o sa-i dea simpathiele sî concursulu a o suta de millióne de animi neo-latine. —

Eata programm'a acestei societâti :

S o c i e t a t e a i n t e r n a t i u n a l a n e o - l a t i n a.

„Proiectulu de a convocá unu Congressu de suverani spre a resólve prin intielegere problemele, cari agita astadi Europ'a sî spre a o constituí dupa dorintiele popóreloru, nu s'a potutu pune in lucrare in urm'a refusului Angliei sî a respunsului evasivu seu conditiunale alu poteriloru de la Nord. Singure guvernele Europei latine au aderatu la acestu proiectu fâra intardîiare sî fâra reserva, ceea ce e o proba evidinte de conformitatea cugetâriloru, ce domnescu la tóte popórele neo-latine.

„In fati'a unui asemenea accordu', amu conceputu proiectulu a constituí o societate internatiunala a popóreloru de rassa latina, adica Francesi, Italiani, Ispanioli, Portugesi sî Români, fondata pe respectulu vointiei acestoru popóre sî neavendu altu scopu decâtu garantarea independintiei sî intregitâtii teritoriului tutoru popóreloru d n famili'a latina. Cugetarea sea va fi sa dobóre tóte diferintiele, ce le separa prin adoptarea unei sisteme uniforme de monete, de greutâti sî de mesuri, sî prin asimilarea legiloru ce le dirigu, mai cu séma in materia comerciale.

„Societatea se va silí asemenea sa engagieze guvernele popóreloru neo-latine a-si dá reciprocamente tóte inlesnirile possibile in comerciu sî navigatiune, sî a desfiintiá paspórtele pentru supusii loru respectivi. Ea se va silí asemenea sa faca a se acordá ori-cârui individu de rasa latina, in strainetate, protectiunea ori cârui consulu ce va avé acolo un'a din poterile neo-latine.

„ Societatea internatiunala face apelu la persónele de convictiuni liberale; ea este convinsa, ca confederatîunea e posibile numai in Statele libere; dara nu intielege de locu prin acést'a a se pronuntiá asupr'a celei mai bune sisteme de guvernu. Acésta reserva i permite a sperá, ca guvernele, in locu de a impedecá actiunea sea voru staruí a o favorisá. Asociatîunea deosebiteloru spitie ale familiei latine este o idea propagata de scriitori alesi: ea incepe a petrunde in masse. Rolulu societâtii nóstre este sa radice acestu sentimentu la inaltîmea unei doctrine, pe care mai tardîu guvernele o voru introduce in dreptulu loru internatiunale.

Acest'a este mersulu naturale alu lucruriloru; asiá vomu umblá sî noi, déca voimu sa ajungemu la scopulu nostru.

„Déca esemplulu nostru aru poté sa faca a resarí, in restulu Europei, intre natiuni de o origine comuna, ide'a de confederatîuni analoge, vomu avé fericirea a ne bucurá in interessulu umanitâtii. Constituirea acestoru nóue grupe internatiunale este posibile prin caderea prejudicieloru sî ureloru, cari au despartîtu atâtu de multu pâna acum popórele. Popórele nu potu subsistá sî a se mantiné de câtu prin pace, care e conditiunea necesaria esistintiei loru; sî se póte dîce, ca in dîu'a cându ele voru fi constituite, Europ'a va pasî pe calea concordiei sî umanitâtii, cari o voru duce la nóue destine."

Rectificare.

Ne aflâmu in curios'a positîune, de a fi comisu o eróre, sî a nu scí de ea, pana candu nu ni o aducu altii la cunoscintia, ba sî dupa acést'a a o cautá cu scrupulositate sî totusí a nu o poté aflá. On. redactîune a „ Concordiei" r ó g a in nr. seu 16 pre on. redactîune a Gaz. Transs. cu tóta stim'a, cá acea sa ne provóce pre noi, a numí anume pre „ Concordi'a,", candu priimimu din trens'a câte ce-va in colónele Telegr. cá sa nu se mai intêmple (Gazetei) sî de alta data cá cu referat'a despre fundatîunea veduvei Ghib'a. Escusandu acésta provocare, ce o face, o motivéza cu aceea, ca sî Telegrafulu si Gazet'a aru fi facutu cu „ Concordi'a " asemenea. Maî departe provocandu-se la loialitatea sea, a„ Concordiei", fatia cu Telegrafulu sî Gazet'a sî la procedur'a acestor'a fatia cu„ Concordi'a," lasa lucrulu la dejudecarea celoru 700 abonati ai sei sî incheia cu tanguirea, ca „Telegrafulu" sî „Gazet'a" dela inceputu s'au portatu sî se pórta inca pân'acum câtra „Concordi'a" cu recéla, ba aversîune,— ceeace „Concordi'a" nu crede a fi modulu de a immultî numerulu cetitoriloru.

Marturisimu, ca ne-a frapatu acésta scriere, nu numai pentru aceea, ca ne scimu nevinovati la imputârile „Concordiei," ci sî pentruca incepuseramu a sperá in armoni'a foiloru române, sî aveamu mangaiós'a convictiune, ca la facerea acestei armonii amu lucratu sî noi cu tóta sinceritatea sî resignatîunea. Nu vomu sa 'ntrebâmu pre on. redactîune a „Concordiei", cu ce dreptu póte ea r o g á pre on. redactîune a Gazetei, cá pre noi sa ne p r o v ó c e la cutare séu cutare lucru; nu vomu nici sa cercetâmu, ca pentruce „Concordi'a", déca are de a face cu „Gazet'a" ne incurca sî pre noi, sî déca are de a face cu noi, de ce trage sî pre „Gazet'a" in acésta hora neamusanta; nu vomu sa accentuâmu rogarea in câte-va cuvinte, ce o facuseramu noi „Concordiei" in acésta privintia mai anulu, sî sa o asemenâmu cu lung'a deductîune, prin carea „Concordi'a" cérca a discreditá fói'a nóstra sî a ne espune in fati'a lumei cá pre unu felu de compilatori din „Concordi'a"; nu vomu sa facemu apelu nici la cei „700" abonanti ai „Concordiei" nici la cele câte-va sutisióre de abonantî ai nostri, pentru de a cercá loialitatea eii sî neloialitatea nóstra ; nu vomu sa aretâmu, de care parte e recél'a sî aversiunea : de a nóstra, cari totdeun'a amu respectatu ori ce fóia româna, prin urmare sî — pre „Concordi'a", ori de partea eii, carea nu de multu ne 'mproscase 'n fatia, ca Telegr. n'are nici o auctoritate;— nu, tóte acestea nu le vomu face. Sî pentruce ? Pentru-ca scimu, ca nóue nu ni-amu folosí nimicu, ear in publicu amu starní de nou disgustulu de certele gazetariloru. Vomu sa spunemu numai on. redactîuni a „ Concordiei" cu tota onórea, dar sî cu tóta resoluteti'a, ca astfelu de apucaturi de noi nu se prindu : vomu sa-i spunemu, ca déca petr'a de smintéla e caus'a cu fundatiunea dómnei Ghib'a, (a cârei amintire, in locu de a o glorificá cu unanimitate, o deonestâmu prin certele nóstre cele de nimic'a)—, apoi on. redactiune n'are dreptu, pentruca nr. 11. din Telegrafu traiesce sî documentéza, ca noi a m u n u m i t u funtân'a, din carea am scosu (vedi sîrulu 21. din articulu.), sî asiá imputarea ce ni se face, e fâra temeiu; vomu sa-i spunemu, ca déca „ Gazet'a" a preferitu a reproduce estrasulu din Telegrafu si nu articululu celu lungu din „Concordi'a,", nu e vin'a nóstra; vomu sa-i spunemu, ca déca, pelânga tóta veghiarea nóstra, cá sa aretâmu pâna sî la noutâtile de dî dîuariulu de unde le am luatu, totusi s'a stracuratu vreo eróre, fâra voi'a sî scirea nóstra: sa aiba bunatate a ni o aretá cu degetulu, cá sa ni o indreptâmu, sî déca nu va voí sa o faca acést'a pe cale privata, cum facuramu noi odata cu on. redact. a „ Gazetei," carea, spre onórea sea, apoi a sî 'ndreptatu erórea stracurata, faca-o sî in publicu; dar preste totu aiba bunatate on. Redactiune a „Concordiei„ a fi mai cu crutiare câtra unu dîuariu independinte sî nesubventîunatu, care se sustîne, bine reu cum póte, din omeni'a sea. — R e d a c t î u n e a T e l. R o m.

Mai nou.

Din R o m'a ne spunu diuarele de o incaieratura intre soldatii papali si francési.

Generalulu Montebello au demendatu sa se incungiure casarm'a papala. Patrole de ambe partîle au restabilitu ordinea. Cu ocasiunea aceast'a au muritu siese soldati sî mai multi fara raniti. Poporulu, care s'au fostu adunatu la scandalulu acest'a, au aruncatu cu petri asupr'a soldatiloru fora deosebire.— Russi'a au cerutu dela Pap'a unu actu, prin carele celu din urma se-si arate desconsideratiunea sea fati'a cu insurectiunea polona. Pap'a insc au respunsu negativu.

Emigrantii magiari se dîce, ca se aduna in Marsilia, de unde numai decatu s'a se duca la Turinu. Klapka, care inca se afla aci, corespunde neintreruptu prin telegrafu cu Turinulu.

Din A l t o n'a se telegraféza, ca 20 de soldati danesi cu doi oficeri au debarcatu pe pamentu holsteinesu la orasielulu Heiligenhafen. — Din Stokholm se spune dupa „Inricks- Tidnik" ca se facu pregatirí mari sî grabnice de resboiu si concentrari de trupe.

O adunare populare, care sau tienutu de curendu in

Stocholm provoca pre regimu sa dea ajutoriu Daniei.— Blocârile porturiloru germane de catra marina daneza se continua.

Dupa unu telegramu alu foii „H. Z.“ etc. dto Vienn'a 9 Mart. nou, armat'a austriaca in 6 Martiu s'a lovitu cu cavaleri'a danesa aprópe de Veile (dinsusu de Friderici'a). Austriacii perdura câti-va feciori din dragonii Windischgrätz; contele U e x k ü l l fu ranitu usioru, contele C z e r n i n, ranitu de mórte, cadiù in mânile Danesiloru. 3 regimente danese se reculesera sî reconstituira, dar brigadele N o s t i z sî G o n d r e c o u r t, conduse de G a b l e n z le refrânsera. Perderile Danesiloru suntu insemnate, ale Austriaciloru inca necunosoute de ajunsu. — Asemenea reieptara sî Prusii pre Danesii la Friderici'a. —

M a x i m i l i a n u II., regele Bavariei, a moritu in 9 Martiu de foeu viu la peptu.

C a m e r 'a d i n R o m a n i 'a i n 26 Febr. a v o t a t u c u u n a n i m i t a t e 3000 g a l b i n i p e n t r u c e i l i p s i t i d i n B a n a t u f â r a d i s t i n c t î u n e d e n a t î u n a l i t a t e. Mai pe largu in nr. venitoriu.

PUBLICAREA

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei in lunile Novembre Decembre 1863, Ianuariu sî Fauru 1864 pâna la siedinti'a Comitetului Associatîunei tînuta in 1 Martiu n. a. c.

1) D. Colectoriu din Poian'a Nicolae Cingudeanu a depusu la Secretariatulu Associatîunei summ'a de 17 f. 20 xr. v. a., cá oferta generósa din partea junimei române din Poian'a.

2) D. Capelanu castrense (aflatoriu degia (? Red.) in Leopole) Ioanne Dumbrav'a tramite la fondulu Associatîunei tacs'a de membru ord. pre a. $186^3/_4$ in summa 5 f. v. a.

3) Prin D. Advocatu Ioanne Gozmanu din Urbea mare (Oradea mare) s'a tramisu la fondulu Associatîunei summ'a de 13 f. sî anume: a) dela Ilustritatea Sea D. Episcopu Iosefu Papp Szilágyi pentru diploma 1 f. v. a. b) Rm. D. Canonicu Ioanne Vancea cá tacsa de membru ord. pre a. $186^3/_2$ 5 f. sî pentru diploma 1 f. c) D. Advocatu Ioanne Gozmanu tacs'a de membru ord. pre a. $186^3/_4$ sî pentru dipl. 6 f. Cu totulu 13 f. v. a.

4) Prin D. Adm. protopopescu din Nocrich Gregoriu Maieru s'a tramesu la fondulu Associatîunei sum'a de 24 f. v. a. sî anume: a) D. Sea tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ sî pentru diploma 6 f. b) D. Nicolau Oancea parochu in Sulunbergu tacs'a pre anulu $186^3/_4$ sî pentru diploma 6 f. c) D. Ioann Lazcu parochu in Iacobeni tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ sî pentru diploma 6 f. d) D. Moise Fliter (Grecu) parochu in Hundrubechiu tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ sî pentru diplgma 6 f. Summ'a totala 24 f. v. a.

5. Dela D. Advocatu in Aradu Lazaru Ionescu s'a priimitu tacs'a diplomei 1 f. v. a.

6. Pentru 3 esemplaria din protocolulu adunârei generale I. vendute a 60 xr. v. a. câte 1 esempl. Dlui Ioann Marcu s'au incassatu 1 f. 80 xr. v. a.

7. Prin Domnulu Pootopopu din Ardusatu Stefanu Valeanu s'a tramisu la fondulu Associatîunei cá tacsa de membru ord. pre a. $186^3/_4$ 30 f. v. a. sî anume:

a) dela D-S'a protopopulu 5 f. b) D. Vasiliu Popu parochu in Busiacu 5 f. c) D. Simeonu Tom'a parochu in Farcasea 5 f. d) D. Petru Bur'a parochu in Tamaia 5 f. e) D. Stefanu Popu parochu in Buzesci 5 f. f) D. Simeonu Stanu Jude alu Cercului de Ardediu 5 f. Summ'a tramisa 30 f. v. a.

8. Prin D. practicantu gubernialu Iuliu Bárdosi s'a administratu la cass'a Associatîunei, tacs'a de membru ord. pre anii $186^3/_4$ pentru D. Dr. Basiliu Pascu medicu superiore militariu in Orlatu in suma 10 f. v. a.

9. D. prot'a din Borsi'a Alimpiu Barboloviciu a tramesu la fondulu Associatîunei tacs'a de m. ord. pentru D. S'a sî pentru D. Simeonu Boesi'a prot'a Logierdului, pre a. $186^3/_4$ in summa de [illegible] f. v. a.

10. Dela Escelenti'a Sea D. Vice-presiedinte gubernialu s'a priimitu tacs'a pentru diplom'a de m. fundatoriu 1 f.

11. Dela D. prot'a din Turd'a Ioanne Antoneli, s'a priimitu la fondulu Associatîunei cá tacsa de m. ord. pre a. $186^3/_4$ pentru D-S'a sî pentru Vasilie Ciurileanu parochu in Ciurila, in summa 10 f. v. a.

12. D. Aronu Densusianu depune la secretariatulu Associatîunei tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ pentru d. Ladislau Olteanu Jude cercualu in Ili'a, in summa 5 f. v. a.

13. An mai incursu deadreptulu la cass'a Associatîunei transsilvane summele urmatórie:

a) dela d. Ioanne Tulbasiu Concepistu de finantie tacs'a pentru diploma 1 f. b) d. Macedonu Popu prepositu Capitulariu tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ 5 f. c) Rm. d. Ioanne Anderco Canonicu tacs'a pre a. $186^3/_4$ 5 f. d) d. Dr. Basiliu Szabo apromis'a tacsa anuala 20 f. e) d. Ludovicu Romanu Capitanu in pensiune tacs'a de m. ord. pre a. $186^3/_4$ 5 fl. f) d. Consiliariu de finantia Petru Manu tacs'a pre a. $186^3/_4$ 5 f. g) d. Iosifu Baracu parochu in Brasiovu tacs'a de m. ord. pre doi ani 1863, 1864 10 fl. v. a.

Summ'a 51 fl. v. a.

14. Dela D. prot. in Dobr'a Nicolau de Crainicu s'a tramesu la fondulu Assoeiatîunei tacs'a pre a. $186^3/_4$ in summa 5 fl. v. a.

15. Prin D. Dr. Ioanne Nemesiu s'au administratu la cass'a Associatîunei 12 fl. v. a., dintre cari: a) D. Advocatu in Beiusiu Partenie Cosm'a tacs'- anuala sî pentru diploma 6. fl. b) D. proprietariu in Pest'a Alessandru Nedelcu tacs'a anuala sî pentru diploma 6 f. v. a. Asiadara summ'a administrata la cassa prin D. Dr. Ioann Nemesiu 12 fl. v. a.

S a b i i u in 1 Martiu n. 1864.

Nr. 80—1 **Provocare.** *)

Amesuratu decisiunei adnse in siedinti'a Comitetului Associatiunei transilvane §. 17., D. D. Colectori respectivi ai Associatiuuei suntu poftiti cu tóta onórea, cá sa benevoiesca a starui pentru tramiterea tacsei anuale din part a membriloru ordinari ai Associatiunei pre anulu $186^3/_4$.

D e l a C o m i t e t u l u A s s o c i a t i u n e i t r a n s s i l v a n e p e n t r u l i t e r a t u r 'a r o m â n a s i c u l t u r 'a p o p o r u l u i r o m â n u.

*) Celelalte dîuarie române inca suntu rogate a priimi in colónele sele acésta provocare.

Nr. 79—2 EDICTU.

Rafil'a nascuta Rokszin din Méhkerek, inca in a. 1860 1 dî Novembre au inceputu procesu de totala despartîre in contr'a barbatului seu Parteniu Trajanu; deci acel'a se indatoréza, cá pe 28 A p r i l i u a. c. diminéti'a la 8 óre sa se infatîsieze naintea subscrisului judetiu consistorialu, câci la casu dimprotiva sî in nefiinti'a lui de fatia se voru decide cele prescrise de SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu marturisitóre.

Din siedinti'a consistoriala din 10 Februariu 1864, tînuta in V. Velencze.

C o n s i s t o r i u l u g r. o r i e n t a l u d i n O r a d e a m a r a.

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u, M a r t i i n 28 Febr. (11 Martiu) 1864.

		fl.	xr.
G r â u l u	de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„	de midilocu „	3	33
„	de códa „	3	7
S e c a r 'a	galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„	de midilocu „	2	7
„	de códa „	2	—
O v e s u l u	de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„	de midilocu „	1	60
„	de códa „	1	53
C u c u r u z u l u	galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

B u r s 'a d i n V i e n n 'a 29 Febr. (12 Mart.) 1864.

Metalicele 5%	71 60	Actile de creditu	180 10
Imprumulu nat. 5%	79 50	Argintulu	116
Actile de banca	773	Galbinulu	5 69 5/10.

☞ I n d r e p t a r e. Onorata Redactîune! Cu privire la protocolulu siedintiei Comitetului tienuta in 1-a Martiu, publicatu in n-rii 16 sî 17 suntu de a se indreptá urmatóriele:

a) La nr. 26 col. 2 seri'a 7 in locu de: scrisu, e de a se dice seriósa.

b) La nr. 17 pag. 66 col. 1 seri'a 36 la practicantu gubernialu e de a se adauge: I. Bárdosi; ceea ce a remasu in condeiu, cu grab'a cea mare. I. V. Russu.

Corespundintia.

On. D. Mich. Popoviciu Parochu la k. Borosnyo. N'amu priimitu pentru abonamentulu DV. nici unu cruceriu; cercetati.- M. B., P. Avemu de cugetu sa ignorâmu sî noi lucrulu, despre care ne scrii, precum amu fostu sî noi nesocotiti la facerea lui. — Secatur'a mentiunata las' s'o combata altii! Dintr'alte multiamita.— N. A., I. Mare multiamita.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foicei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 19. ANULU XII.

Sabiiu, in 5 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Din Bucovin'a ni se comunica o mica brosiura, intitulata: „Sânt'a Scriptura, lamurindu singura indestulu regularea referintieloru nóstre bisericesci din Bucovin'a.“ Motto scrierei e: „Séu faceti pomulu bunu sî ród'a lui buna; séu faceti pomulu putredu sî ród'a lui putreda; ca din róda se cunósce pomulu. (Mat. capu 12, v. 33.) — Cernauti, tipariulu sî editur'a lui Rudolfu Echardt. 1864.“ —

Viulu interesu, ce amu avutu totdeun'a pentru fratii nostri din Bucovin'a, precum sî pretiulu internu alu micei scrieri ne indémna a o reproduce in diuariulu nostru. Eata cuprinsulu eii:

Asiediamentulu bisericei resaritene.

Cela ce nu este cu mine, improtiv'a mea este, si cela ce nu aduna cu mine, risipesce. (Mat. c. 15. v. 30.)

Ori cine voiesce, sa viia dupa mine, sa se lepede de sine, si sa-si ia crucea sea, si sa-mi urmedie mie. (Mat. c. 15 v. 24.)

Cela ce nu va luá crucea sea, sa viia dupa mine, nu este mie vrednicu. (Mat. c. 10 v. 38.)

Odinióra venindu Iisusu in pârtîle Cesariei lui Filipu, au intrebatu pre invetiaceii sei, dîcendu: Cine-mi dîcu ómenii, ca sunt u eu, fiiulu omului? Eara ei i-au dîsu: Unii Ioann botezatoriulu; altii Ilie; ear altii Ieremi'a séu unulu din prooroci. Dîs'a loru Iisusu: dar voi cine-mi dîceti, ca sunt u? Sî respundiendu Simon Petru, a dîsu: Tu esti Christosu fiiulu lui Dumnedieu celui viu. Sî respundiendu Iisusu, i-a dîsu lui: fericitu esti Simone, Var Ioaná, ca trupu sî sânge nu ti-a descoperitu tîe, ci tatalu meu celu din ceriuri; sî eu ti dîcu tîe: ca tu esti Petru, sî pe acésta pétra voiu zidí biseric'a mea; sî portile iadului nu voru biruí pre dens'a, sî-ti voiu dá tîe cheile imperatîei ceriuriloru, sî ori ce vei legá pre pamentu, va fi legatu sî in ceriuri, sî ori ce vei deslegá pe pamentu, va fi deslegatu sî in ceruri. Atunci a poruncitu ucenicilor (invetiaceiloru) sei, cá sa nu spuna nimenui, ca elu este Christosu. Mat. c. 16. v. 13—20.

Eata aicea in cuvintele acestea respicatu apriatu, pe ce temelia si-a ziditu Mantuitoriulu biseric'a, adeca pe temeli'a urmatórei credintie séu dogme: ca elu este Christosu fiiulu lui Dumnedieu. Pre acésta temelia a dechiarat'o Iisusu cu autoritatea s'a dumnedieiésca atâtu de puternica, incâtu biseric'a lui, adeca comunitatea crediuciosiloru, nici portîle iadului, adeca nici resucirile, unelti-rile sî intrigele cele mai cumplite nu voru fi in stare s'o derime, s'o sfarme; sî apoi a juruitu lui Petru, carele in numele toturoru invetiaceiloru a rostitu acésta credintia, ca le va dá sî poterea cheiloru la imperatîa ceruriloru, adeca tóta potera sî autoritatea spre a intrá intr'ens'a sî spre a face, cá sî altii, crediendu, sa intre. Insa unii din invetiaceii lui Iisusu nu-lu pricepeau bine, ce felu de imperatîe sa fia acést'a; ei presupuneau, ca elu voiesce sa restaureze imperatîa perduta a Israilteniloru. Dreptu aceea ne spune Mateiu c. 20. v. 20—28., ca venindu mum'a fiiloru lui Zevedeiu impreuna cu fii sei la Iisusu, sî apropiindu-se a cerutu óre-si ce dela dênsulu. Ear Iisusu i-a dîsu ei: ce voiesci?— Dîs'a lui: Dî, cá sa siéda acesti fii ai mei, unulu de a drépt'a t'a sî altulu de a stâng'a t'a intru imperatîa t'a. Ear Iisusu, respundiendu a dîsu: nu sciti ce cereti: poteti sa beti pacharulu, care voiu sa-lu beau eu, sî cu botezulu, cu care eu me botezu, sa ve botezati? Dîs'au lui: Potemu! Sî a graitu loru: Pacharulu meu cu adeveratu veti bé, sî cu botezulu, cu care eu me botezu, ve veti botezá: ear a siedé dea dreapt'a mea sî dea stâng'a mea, nu este alu meu a dá, ci celoru ce s'au gatitu dela tatalu meu. Sî audîndu cei diece s'au maniatu pentru cei doi frati. Ear Iisusu chiamându-i pre dênsii li-a dîsu: Sciti, ca domnii pagâniloru i domnescu pre ei, sî cei mari i stapanescu pre dênsii. Ear intru voi nu va fi asiá, ci care dintre voi va vré, sa fia antâiu, sa fia vóue sluga, precum sî fiiulu omului n'a venitu, sa-i slujésca lui, ci cá sa slujésca, sî sa-si dea sufletulu seu rescumperare pentru multi. Sî la Ioann c. 18. v. 36. dîce Iisusu câtra Pilatu: Imperatî'a mea nu este din lumea acést'a; de aru fi fostu din lumea acést'a imperatî'a mea, slugile mele s'aru fi nevoitu, cá sa nu me fi datu Iudeiloru; car acum imperatî'a mea nu este de aici.

Din tóte acestea lamuritu se vede, ce felu de imperatîa a voitu Christosu sa infiintieze pre pamentu pe temeli'a credintiei susnumite, adeca: imperatî'a dragostei sî a fratîei, unde toti credinciosii lui sa fia, fâra deosebire, asemenea unulu altui'a intru tóte drepturile umane, sî nimenea sa nu caute, sa domnésca unulu preste altulu, séu unulu sa fia celu d'antâiu sî ceialalti supusi lui la órba ascultare, sî acel'a, carele aru incercá castigarea unei poteri de astfelu, sa fia sluga celoralalti; câci sî Christosu nu a venitu, cá ómenii sa-i slujésca lui, ci elu cá sa slujésca altor'a prin invetiaturile sele, dandu-se chiaru sî in bratiele mortii cumplite sî pline de chinuri pentru adeverulu invetiaturiloru sele sî pentru rescumperarea ómeniloru prin respandirea luminei íntre dênsii.

La astfelu de urmare, la astfelu de jertfe, la astfelu de portare in intielesulu dragostei, fratîâtâtii sî egalitâtii a provocatu Christosu pre invetiaceii sei, când u li-a datu intr'adeveru juruit'a poterere a cheiloru la imperatîea sea, care nu erá din lumea acést'a, dîcendu la Mat. c. 28 v. 18—20. „Datu-mi-s'a tóta stapanirea in ceru sî pre pamentu: dreptu aceea mergêndu invetiati tóte némurile, botezandu-i pre ei in numele tatalui, sî alu fiiului sî alu sântului duchu, invetiandu-i pre dênsii sa pazésca tóte, câte v'amu poruncitu vóue. Sî eata eu cu voi sunt u in tóte dîlele pâna in sfarsîtulu veaculuí.“ Sî la Ioann c. 20. v. 21—23. dîce Christosu: „Pace vóue! precumu m'a tramisu pre mine Tatalu, sî eu ve tramitu pre voi.“ Sî acést'a dîcendu, a suflatu, sî a dîsu loru: luati duchu sântu! câror'a veti ertá pacatele, se voru ertá, sî câror'a le veti tiné, voru fi tînute.“

Eata spuse aici cuvintele domnului nostru Iisusu Christosu, prin carele si-a infiintiatu sî si-a constituitu elu biseric'a sea, detiermurindu-i scopulu sí dându-i in intielesulu invetiaturei sale tóta poterea sî libertatea intru alegerea midilóceloru corespundiatóre spre respandirea, intarirea sî inflorirea ei.

Intr'aceste cuvinte se afla cuprinsu totu dreptulu bisericei la o autonomia deplina, pre carele nu i-lu póte negá séu marginí nimenea, de órece acestu dreptu la autonomia deplina i este datu ei dela insu-si Mantuitoriulu lumei; câci dîce elu: precumu m'a tramisu pre mine tatalu, carele mi-a datu tóta stapanirea in ceriu sî pe pamentu, asiáve tramitu sî eu pre voi; decimergeti, de invetiati tóte popórele, cá sa pazésca, câte v'amu poruncitu vóue; sî câte veti legá sî deslegá, voru fi legate sî deslegate, câci eu sunt u cu voi in tóte dîlele pâna la sfarsîtulu veacului.

Asiá dara biseric'a este cu totulu neaternata, are indatorirea de a respandí intocm'a invetiatur'a lui Christosu, sî de a cautá, cá popórele sa o pazésca acuratu; ea are dreptulu sî datorinti'a de a legá sî deslegá gresielele credinciosîloru sei, prin urmare biseric'a este deplinu autonóma.

(Va urmá.)

Ajutoriulu Romaniei pentru Banatieni.

Comunicaramu in nr. din urma, ca Camer'a Romaniei, in siedinti'a din 26 Febr., la propunerea dlui C. A. Rosetti, auacor-

datu cu unani mitate guvernului 3000 galbini pentru Banatienij cei bantuiti de fómete. Suntemu fericiti a poté adauge, ca, la propunerea dd. C. sî D. G h i c ' a s'au mai adausu alte trei mii galbini totu spre acelu scopu.

Impartasîmu ací strabatatoriulu cuventu alu dlui C. A. R o s e t t i , prin care cere sprijinulu tierei pentru nefericitii lipsiti din Banatu.

D o m n i d e p u t a t i !

Românii din Banatu suferu de fómete, sî suferinti'a este atâtu de mare, in câtu nu li-a mai remasu nici chiaru puterea de a strigá, sî de aceea, numai de aceea suferinti'a loru n'a gasitu indata resunetu in animele acestoru cinci millióne de vecini sî frati.

Lips'a este atâtu de mare, in câtu caritatea publica n'a potutu procurá Romaniloru sî chiaru Magiariloru murindi de fóme, de câtu câte 44 dramuri de pâne pentru unu omu, sî acést'a pentru siepte dîle.

Ce simtieminte doreróse sî sfasîatóre descépta in animile d-vóstre aceste cuvinte, ce ni se tramitu de peste Carpati cu repedîciunea mortii! Care din d-vóstra nu vede colea , la actualele otare a le Romaniei , copii intindiendu micele loru bratie tremurânde sî uscate, câtra o mama mai tramurânda inca sî mai uscata, sî care nu mai póte dá de câtu cea depe urma picatura de sânge stórsa sî transformata in câte-va lacrime ferbinti , ce cadu pe buzele uscate a le sermanului pruncu, le sórbe cu acea spasmotica lacomia a agoniei, sî . . . nu mai scapa sî prunculu sî mam'a, de câtu prin darea sufletului.

Mandatari ai natîunei Romane, clopotulu care auuntia pe fia care dî c'a mai peritu o mama, c'a mai muritu unu copilu de fóme, a strabatutu acumu in audiulu vostru , a strabatutu prin urmare in rerunchii natîunei, sî de aceea va 'nceta indata, celu putînu atâtu, pre câtu ve este astadi prin potintia, sî deaceea ve supunu spre votare urmatórele linie, ce nu suntu, o sciu, sî o recunoscu cu fericire, de câtu o fórte palida reproducere a vointiei vóstre.

Art. 1. Se deschide d-lui ministru dinintru unu creditu de trei mii galbeni spre ajutoriulu tutoru locuitoriloru din Banatu, de ori ce natîunalitate, cari suferu de fómete.

Art. 2. D. Ministru dinintru se va intielege indata cu municipalitatîle de decindea (de dincolo. Red.) spre a le tramite acestu ajutoriu in grâu, in faina, in malaiu, séu in bani, precumu voru voì ele, remanendu cá totu ele sa faca impartîrea la cei cari suferu, a acestui micu ajutoriu de la vecinii sî fratii loru Români de dincóce de Carpati." C. A. R o s e t t i.

In adeveru unu faptu mare sî nobilu din partea Camerei Romaniei , — unu faptu , „care-dupa cuvintele „Conventîunei" — va fi salutatu cu respectulu, ce merita faptele bune, nu numai de Romani'a intréga de tóte pârtîle Romaniei , dar de tóta lumea cu simtieminte de umanitate." Paguba numai sî pecatu , ca „Conventîunea" nu s'a potutu inspirá de acésta idea sublima intru atât'a , incâtu sa uite , baremu pe unu momentu , de ticalosîele unei vieti certaretie de tóte dîlele. Marturisimu sinceru, ca faptulu camerei, decandu amu cititu laudele din „Conventîunea", au perdutu in ochii nostri multu, fórte multu din pretiulu seu, sî suntemu siguri, ca cu noi multi altii voru judecá totu astfelu. Noi adica credemu, ca binefacerea atuncia numai are deplinulu ceresculu meritu alu virtutei , candu se face fâra egoismu sî fâra incriminarea altor'a. Sî tocmai acést'a „Conventîunea" nu o face. Ea dupace lauda sî glorifica Adunarea, incrimina pre ministreriulu intregu , dar cu deosebire pre ministrulu de justitia , d. Papiu Ilarianu (pre care , ne aducendu-si aminte ca mai mare laude nu-i póte face, nu-lu mai slabesce din numirea „tribunulu Blajului"), ca p e n t r u c e n ' a f a c u t u d ê n s u l u acea propunere pentru fratii sei ? Amu avé argumente fórte valoróse pentru aperarea d. Papiu Ilarianu, déca bun'a cuviintia ne-aru iertá a ne face in vreo causa advocati nechiamati; vomu dîce insa numai atât'a, ca déca cum-va d. Papiu Ilarianu faceá insusi acésta propunere, aceeasi „Conventînne" l'aru fi lovitu in fatia , ca pentru ce risipesce banii tierei? Câci nu de adeveratele merite séu scaderi ale guvernului se pare a se ingrijí partid'a, ce spira prin „Conventîunea", ci numai de aceea, cum se afle vini guvernului, cumu sa-lu póta discreditá, cumu sa-lu póta prostituí inaintea lumei! Cum-ca unei astfelu de foi, sî unei astfelu de partide nu-i va poté face pe voia nici unu ministeriu, nici unu ministru independinte, solidu, moderatu sî patrioticu, vede ori sî cine . Sî acést'a noi o deplorâmu cu atât'a mai vertosu , câci „Conventîunea" in adeveru se vedesce totu mai tare cá fóia fâra judecata propria, cá aceea ce o-amu numit'o cu alta ocasiune: puiulu „Romanului"; ear „Romanulu" este organulu unei partide tari sî mari. Vedemu cu placere,— sî dee cerulu cá sa fia totdeun'a asiá, — ca „Romanulu" sî aici e mai moderatu sî msi cu tactu; „Romanulu" adeca e redigeatu de d. C. A. R o s s e t i carele a facutu sî propunerea respectiva, sî cârui'a prin urmare nu se cuveniá a panegirisá propunerea s e a in dîuariulu s e u. Cu atât'a mai cu abundantia o face „Conventîunea". Dar sî dênsei i s'aru iertá, sî noi sî toti Românii amu crede in sinceritatea laudeloru eii, candu de o parte d. C. A. R o s s e t t i aru fi facutu propunerea sea n a i n t e de a publicá d. Andreiu M o c i o n i renumit'a sea provocatîune, de carea de altmintrea- destulu de semnificativu !— nici „Romanulu", nici „Conventîunea" nu pomenescu nici cu o litera !—, de alta parte „Conventîunea" n'aru fi esploatatu acestu actu filantropicu pentru degradarca guvernului sî in specialu a d. Papiu, a acelui barbatu, cá care nu se nascu in tóta Romani'a pe tóte dîlele. Nu vomu a micí faptulu d. Rosetti prin presupunerea , ca Dlui a fostu numai unu echo fericitu alu cuvinteloru dlui Andr. de Mocioni, pentruca in ochii nostri a suscepe insusi o idea buna ori a o adoptá dela altulu e deopotriva laudabilu ; dar ve deplorâmu, fratîloru de dincolo, déca sî filantropi'a o faceti róba patimeloru vóstre de partida ! Câci cele 6000 galbini, ce i-ati applacidatu pentru fratii vostri sî ai nostri din Banatu, ba de 60 ori câte 6000 galbini , impartîti intre cei lipsiti, n'aru poté cumpaní stricaciunea, ce vi o-ati face vóue prin rivalitâti de felulu acest'a. —

Varietâti sî noutâti de dî.

R e g e l e M a x i m i l i a n u d i n B a v a r i ' a a re. posatu in 10 Martiu c. n. pe la amédi. Scirea acést'a trista a strabatutu cá unu fulgeru prin tóta Bavari'a , sî a produsu prosternatîune cu atât'a mai mare, cu câtu regele, de sî camu bolnaviciosu, totusi bolnavu de patu se facuse numai din dîu'a trecuta. Cu patru dîle mai nainte sa se fia sgariatu regele cu unu acu de peptu de partea stânga a peptului, sî acést'a se pare a fi fostu mai deaprópe ans'a bólei. — In 9 Martiu inca priimì pre archiducele Albrecht , sér'a pe la 5 óre erá 'n patu , diminéti'a la 5 óre priimì SS. Taine, tragendu-se clopotulu celu mare alu catedralei, la care semnu tóta cetatea se revoltà de dorere sî mii preste mii de ómeni alergara la palatiu.— Poporulu bavaresu plânge pre regele seu, cá o familia pre tatalu seu ; sî déca se considera iubirea lui câtra poporu, imbunatîrile sortii poporului seu in tóta privinti'a, apoi iubirea acést'a face onóre regelui sî poporului. — Maximilianu se suise pe tronu in 20 Martiu 1848 , mai lipsiau dara 10 dîle , pentru de a se 'mpliní 16 ani ai regimului lui. Clironomulu e printiulu L u d o v i c u, fiiulu celu mai mare alu regelui, care e intre 18 sî 19 ani, sî cârui'a i s'a sî depusu din partea tierei juramentulu omagialu. —

(F o i a n ó u a r o m a n é s c a.) „Romanulu" in locu de numerulu seu de dominec'a va dá o fóia „mai adaptata pentru trebuintiele poporului", carea abonantîloru lui se va dá gratis. —

D i n t u n u r i l e d a n e s e , facute de tuciu (feru versatu), care fusesera plantate pe Danewirke , se mai adusera câte-va la Vienn'a. Acelea , precumu se scie, le batusera Danii cu cuie: de aceea nu se mai potu intrebuintiá, ci se voru versá de nou in fonderi'a dela Maria—Zell.

G a r i b a l d i a peritu depe Caprer'a ; nu se scie inca , unde ?

Principatele române unite.

I a s i 21 Februariu 1864. Dupre cele comunicate in epistol'a precedenta, aflu cu cale de a-ti impartasî unu actu autenticu, relativu la conflictulu , ce esista intre Guvernulu Principateloru sî Curtea suzerana, carea se vede ca combinâriloru ce le face cérca a le dá óresi-care formalitate diplomatica; câci altfeliu si-aru compromite titlulu seu de potere suzerana sî innaintea aceloru poteri Europene, care se opunu la asemenea interventîuni. Asiá Pórt'a otomana nu lipsì prin organulu Vizirului Fuad Pasi'a a declará Principelui Domnitoriu, ca nu póte privi legea pentru secularisarea averiloru monastiriloru inchinate decâtu cá nula sî fâra fiintia, sî ca cestiunea acést'a trebuie sa se intórca iarasi sî sa se puna pe terenulu diplomaticu. Eata acea nota , séu mai bine dîcendu tescherea turcésca adresata Principelui.

Printiulu meu !

Inalt'a Pórta a luatu sciintia, ca adunarea Principateloru unite votà, dupre cererea ministriloru, o lege, in virtutea câreia monastirile inchinate s'au declaratu a fi secularisate , acordandu-se locuriloru sfinte o despagubire banésca de 51 millióne lei.

Nu-mi vine sa ascundu Inaltîmei Vóstre efectulu, ce au produsu asupr'a Inaltei Porti acestu modu de procedere alu Guvernului seu.

Mirarea nóstra a fostu cu atâtu mai mare, cu câtu eramu mai departe de a gandí, ca Inaltîmea Vóstra Serenisima aru pune atâtu de mare precipitatîune de a revestí cu o nóua consecrare modulu de solutîune ce propusese, sî fâra de a asceptá respunsulu Inaltei Porti sî alu poteriloru garante.

Cestiunea monastiriloru inchinate atârna esentîalu de la o transactîune internatîunala, a cârei cuprindere este precisata in protocolulu XIII. alu Conferintiei de Parisu. Ea nu s'aru poté deci resolví decâtu prin intervenirea poteriloru, de óre ce n'au mijlocitu o intielegere directa si de impacare intre pârti.

Sciti, Printiulu meu! ca Guvernulu imperialu au facutu totu ce i-a statu prin potintia, pentru a aduce acésta intielegere, sî ca silintiele sale au ajunsu a se nimicí dinaintea unoru greutâti neinvinse.

Sî numai dupace au venitu la convictîunea inutilitâtii de a mai urmá pe acésta cale, Inalt'a Pórta au socotitu de datoria a propune Escelentîeloru Sale representantîloru poteriloru garante de a se intruní in conferintia spre a cercetá de'mpreuna cu ea, sî in form'a indicata de protocóle, mijlócele cele mai potrivite de a resolví definitivu cestiunea.

Inaltîmea Vóstra trebuie sa fia iucredintiata, ca M. S. Sultanulu pórta unu interesu egalu de a ocrotí drepturile legitime a le Principateloru-unite sî de a ferí de ori ce loviri totu ce este legitimu in reclamârile clerului grecescu.

Incidentulu, despre care vorbescu mai susu, au aggravatu situatîunea in fati'a unui actu ce jignesce stipulatîunile subscrise de marile poteri a le lumei; Inalt'a Pórta cá suzeran'a Principateloru, cá suveran'a pârtii directu interesate in afacerea ast'a, sî cá signatóre conferintiei de Parisu, se gasesce in necesitate de a declará formalu Inaltîmei-Vóstre, ca ea nu recunósce votului adunârei nici unu caracteru de natura a aduce dauna drepturiloru sî stipulatîuniloru esistente; ca ea considera dîsulu votu cá nula sî fâra fiintia (sic) sî ca ea mentîne pe fatia cestiunea monastiriloru inchinate pe terâmulu eii legalu, care este acel'a alu protocóleloru din 1858. Bine voiti a priimí, printiulu meu, increditiarea prea inaltei mele consideratîuni. —

Subscrisu: F u a d. —

Precumu vedeti din actulu de fatia, nu resulta alt'a decâtu ca Pórt'a in forma declara, ca e suzeran'a Principateloru, ear in fapta insinuéza sub velulu celu turcescu, ca aru fi suverana; acumu numai Alah! sa-i ajute, ca si-au traitu traiulu, si-au mancatu malaiulu. — A.

Citimu in „Romanulu“ din 27 Februariu: D. P a p i u I l a r i a n u a dimissiunatu, séu a fostu dimisiunatu, sî s'a numitu ad-interim d. Orbescu. De ce acestu interimu? Iar nu se mai gasescu ministri?

„Magyar Sajto“ despre Romani'a.

Subt titlulu: „giurstârile mai nóue in Romani'a“ aduce „Magyar Sajto“ unu articulu, carele lu impartasîmu in totu cuprinsulu lui.

„Inalt'a pórta au adressatu fórte decurendu o nota la principele Romaniei, prin care arata, ca portarea guvernului romanescu au frapatu pre guvernulu de acolo mai alesu dupa ce au priimitu sî au pusu in lucrare legea adusa de Camera, prin care se secularisézа monastirile asiá numite inchinate. Frapparea inaltei porti cu atât'a e mai mare, cu câtu, ca ea nici odata nu au presupusu de principele Cuz'a, ca va duce la indeplinire deslegarea cestiunei acestei mari, fâra de a intrebá mai inainte de vre-o indreptare in privinti'a acést'a pre inalt'a porta. In fine se dechiara, cá ea privesce votarea acést'a priimita de tiér'a intréga cu entusiasmu sî aprobata de tóta lumea civilisata de nula sî cá cumu nu s'aru fi intemplatu de locu. Ori câtu e de aspra sî de otarita not'a vezirului, totusi potemu dîce cu sigurantia, ca pecandu legea secularisarei au causatu o frappare asiá de mare guvernului turcescu, pe atunci guvernulu Romaniei nu s'au frappatu de locu, ba not'a au fostu priimita asiá dîcendu cu indiferintia, sciindu inainte ca asiá cev'a are sa urmeze, sî fiindu guvernulu convinsu, ca deslegarea cestiunei acesteia privesce pe tiéra sî ca ea eschide ori ce influintia straina sî in fine ca numai in modulu acest'a deslegata póte sa aiba resultate splendide. Guvernulu Romaniei au datu legei acestei'a demultu valóre de dreptu sî au pus'o in lucrare. Scimu ca monastirile s'au sequestratu pe sém'a statului sî ca stimabilulu barbatu, ministrulu de culte Demetriu Bolintineanu, cá unu individu demnu de nemurire pe câmpulu sciintieloru sî alu arteloru sî cá unu patriotu invapaiatu lucra fâra de a crutiá vre-o ostenéla dar sî ca elu lasa urme nesterse de insemnatate sî frumóse pe cararea sea, care elu cu multa neobosintia le sciù incopciá deolalta.

Ordinatiunile lui, ce esu pe tóta dîu'a, regulatóre de instructiunea cea pâna acum neglesa promitu aprobatiune generala. In urm'a propunerei sale s'au adusu in fiutia sî legea cea radicalminte reformatóre incâtu privesce ordinile bisericei, care lege au stersu calugari'a conducatóre la neactivitate spirituala sî corporala, cu esceptiunea, ca in ordinea calugaritieloru numai acele femei potu sa pasiésca, care-si sacrifica activitatea loru séu instructiunei séu ingrijirei de bolnavi; in ordinea calugariloru insa numai preotîloru santîti si acelor'a inca numai déca suntu veduvi, séu celoru ce suntu cultivati prin sciintie sî suntu celu putînu de o etate de 30 de ani. Asemenea elu au publicatu mai multe concurse pentru opere latitóre de cunoscintie folositóre, care voru fi rebonificate cu 200—300 de galbeni. (Va urmá.)

Prospectu politicu.

Pecandu trupele aliate stau inca inaintea inimicului, respective a federatîunei germane, sî in Germani'a inca suntu dispute intre o actîune comuna cu cele dóue poteri sî intre o actîune separata; pe atunci ne anuntia dîuarele despre mórtea cea aprópe a doi regi din statele secundarie, Bavari'a sî Würtemberg'a. Despre celu din Bavari'a aflâmu ca au sî muritu. Dîuarele ne spunu, ca in loculu lui Max II., din Bavari'a sau sî radicatu pe tronu fiiulu lui Max II., Ludovicu II. dar totdeodata nu nerecunoscu influinti'a, ce póte sa aiba schimbarea acést'a de tronu, precumu sî cea eventuala in Würtemberg'a.

Temerea e de o schimbare a politicei in Bavari'a sî eventualminte sî in Würtemberg'a. Fi-va acea politica mai apropiatóre de cele dóue poteri aliate germane séu nu, innainte e greu de a predîce. Bavari'a, séu mai bine domnitorii eii suntu prin relatîuni familiarie legati de Austri'a, Würtemberg'a prin asemenea relatiuni de Russi'a, prin urmare déca cumv'a se va realisá alianti'a tripla intre Austri'a, Prussi'a sî Russi'a, eata numai decâtu cum dîcu Francii: chanse de a slabí pre cei dela Würzburg, sî federatîunea germana atrassa seu absorbita de acésta aliantia.

Intr'aceea nu e de ignoratu o alta impregiurare, la prim'a vedere cu totulu neinsemnata. Acést'a este calatori'a ducelui de Coburg la Parisu, despre care se asigura, ca nu are intentiuni politice. Nu comentâmu mai departe acésta calatoria, nici vomu se conjecturâmu asupr'a ei, ci insemnâmu numai, ca acestu duce e quasi capulu National-Vereinului germanu, carele-si are membrii in tóta Germani'a sî carele in Camer'a Prussiei nevediutu au facutu atâtea opositîuni, sî alu cârui scopu e o Germania unita.

Sa presupunemu, dupa cumu credu unele dîuarie, ca calatori'a ducelui de Coburg la Parisu e politica. Nu vomu potea incheiá insa la resultate mari, celu pucinu pentru unu tempu, din causa ca Napoleonu de sî e mai gat'a cu cestiunea cea mai grea, cu a Messicului, totusi asiá e de passivu in cele europene, cá sî inainte de acést'a. Pentru ce passivitatea acést'a, si pâna candu, nu se póte sci. Atât'a numai, ca in Franci'a sî cu deosebire in cercurile diplomatice domnesce o nemultiamire mare cu purtarea aliatiloru in Schleswig. Pentrucа aliatii nu se pórta cá intr'o tiéra luata dreptu zelogu, ci cá 'ntrun'a cucerita.

Angli'a, carea se vede acumu mai multu séu mai pucinu isolata aru da bucurosu ajutoriu Daniei, insa aru vrea cá sa aiba sî pe Franci'a pe partea sea.

Fric'a Angliei insa este, ceea ce au sî esprimat'o unele dînarie englese firesce in alta forma, — ca Franci'a va anexarea provincieloru germane dela Renu. Lordulu Cewley au pipaitu pulsulu Franciei in privinti'a acést'a, au priimitu insa unu respunsu rusînatoriu din partea ministrului francesu Drouin. Acest'a adeca dechiarà, ca Franci'a nu are de cugetu anexarea provincieloru renane. Decâtu pentru incungiurarea periculiloru, dupa ce Germani'a va ajunge odata a fi statu unitu, sî pentru pastrarea ecuilibrului europénu, elu aru dorí cá din dîssele provincie sa se formeze unu statu independinte sî neutralu intre ambele puteri. Neinvoirea la congressu din partea Angliei, va cercá Napoleonu III a o resplatí scumpu sî póte ca Napoleonu speculéza sî la alte resplatiri. Cu tóte acestea se dîce ca Cabinetulu francesu aprobà in principiu ocupatiunea Holsteinului sî se invoiesce sî la anexarea Schleswigului la federatiunea germana. O apucatura, carea déca este adeverata, póte sa fia de odata isolatóre pentru Angli'a sî impedecatóre aliantiei, despre care vorbesce, séu in celu mai reu casu impedecare de a atrage pre Germani in aliantia sî póte de a le devení protectoru.

In casulu din urma aru avea intielesu politicu calatori'a ducelui de Coburg la Paris.

Deaca aru fi dara, ca calatoria aceasta a ducelui germanu la Parisu, sa fia politica, atunci dupa cum bine observa M. S. s'aru implini dîs'a diplomatului francesu Thiers,

carele dîcea odata, ca politica francesa totdeaun'a siau avutu radîmulu in cabinetele din Monacu, Stuttgârt, Dresda si Honnovera; ca Franci'a va luá pre cei slabi sub potectiunea ei, si aceast'a erá si politic'a cea marinimosa a Romaniloru celoru vechi.

Date statistice asupr'a Daniei.

Din o cronica de anu englesa (The Statesman's Year-Book), reprodusa in „Pressa“ de Vienn'a, estragemu sî noi câte-va date mai principale în privinti'a regatului Daniei, care le credemu de interesu pentru publiculu nostru cu deosebire astadi, candu ochii toturoru cauta la lupt'a lui cu Germani'a. Constitutîunea Daniei se datéza din 1863., in care anu (18 Novembre) se sanctîunà de regele. Poterea esecutiva e pusa in mânile regelui sî ale ministriloru lui respunsabili; ear facultatea de a aduce sî de a modificá legile, compete senatului imperialu (Rigsdag), care consta din cas'a de susu (Landsthing) sî cas'a de josu (Folkething); cel'a consta din 75, cést'a din 130 membri. Censulu, pentru de a fi alesu in cas'a de susu, c: venitu de 1200 taleri séu contributiune directa de 200 taleri; pentru alegibilitatea in cas'a de josu nu este censu, ci ajunge a fi cine-va pamenteanu, de 30 ani, sî sa nu fia smintitu ori proletaru (cersîtoru.) Lânga parlantu esista unu colegiu de 60 membri, Rigsraad numitu, consiliulu supremu alu natiunei.— Poterea esecutiva compete regelui sî ministrilorn, cari suntu 8 la numeru. — Religiunea domnitóre e cea luterana, de carea trebuie sa se tina sî regele; dar sî celelalte biserici crestine, chiaru sî Iudeii au tolerantia perfecta.— Afacerile bisericesci le dirigu 8 episcopi.— Scólele stau fórte bine; regatulu are 2 universitâti: un'a danesa in Kopenhageu, alt'a germana in Kiel, gimnasie in Lorvé sî Alton'a, scóle gramaticale, academii sî scóle normale suntu mai in tóte orasiele mai mari. Numerulu scóleloru parochiale, in care copiii seraciloru se crescu pe spesele statului, trece preste 1000.— Bugetulu pe anulu din urma, din 1 Aprile 1862. pâna 'n 31 Martiu 1863. arata venituri: 16.880,391 taleri, spesele 16,636,241 taleri, va sa dîca, veniturile intrecu spesele cu 244,150 taleri. Spesele cele mai mari le casiuna datoriele statului, din care se platira 5,736, 400 taleri, sî armat'a, ce constete 4,270,206 taleri. Spesele marinei facura 1,949,162 taleri.— Armat'a consta in tempu de pace cam din 22—24,000 feciori, in tempuri de resboiu se duplica; sî-iu batâile din 1848—49 mic'a Dania desvoltase o armata considerabila de 49,000 feciori infanteria, 10,600 feciori cavaleria sî 9000 feciori artileria cu 144 tunuri. — Armat'a se compune prin subscriptîuni; fiacare barbatu sanatosu dela 22 pâna la 45. ani e datoru a militá, mai antâiu in armat'a regulara 8 ani, apoi cá reserva de class'a antâi'a sî a dóu'a. Cei 8 ani de servitiu de altmintrea in realitate se prescurta la 10 luni, in care tempu soldatii invétia esercitiulu; apoi se dimitu pe acasa sî se conchiama numai la mustra pe fiacare anu. (O mesura fórte intielépta!) — Marin'a de resboiu (flot'a) Daniei se datéza dela anulu 1807; in anulu 1862. ea numerá 19 vase cu pândie sî 704 tunuri, sî 28 vapore cu 340 tunuri; lânga acést'a mai are Dani'a o flotila de 50 luntri de tunuri cu vre 100 tunuri. Armat'a marina face aprópe la 2000 feciori.— Teritoriulu Daniei, dupa protocolulu de Londr'a din 8 Maiu 1852. consta din regatulu Daniei propriu impreuna cu ducatele Schleswig—Holstein sî Lauenburg. Tóta monarchi'a are 2494. miluri patrate, din care 2154 (cam de 2 ori cá Transsilvani'a) Dani'a propria, 167 Schleswig., 154 Holstein sî 19 Lauenburg. — Populatîunea Daniei, dupa numerarea din 1 Februariu 1860, steteá asiá: Dani'a propria 1,600,551, Schleswig 409,907, Holstein 544,419, Lauenburg 50,147, — cu totulu dar 2,605,024 suflete. — Ocupatîunea locuitoriloru e mai cu séma agricultur'a, apoi meseriele, sî negotiulu de mare; câtu e de importantu comerciulu regatului se póte vedé din mârfile importate sî esportate; in anulu 1861. adioa se importà marfa de 62,391,035 taleri, ear esportulu facù 40,315,796 taleri. —

Afara de aceste tieri mai cuprinde Dani'a o multîme de insule, in Europ'a Faroe, Island sî Grönland cu vreo 85,000 locuitori, apoi in Indi'a apuseana cu vreo 37,000 locuitori, O multîme de tînuturi sî insule risipite prin tóte mârile parte le vendù, parte le perdù, parte le parasì de buna voia, pentruca nu aduceau nici unu folosu statului. —

Acest'a dar e statulu-piticu, care se lupta acumu cu armatele aliate ale duoru poteri mari europene.

Fortaréti'a Friderici'a.

Afara de siantiurile dela Düppel sî de insul'a Alsen, de cea mai mare insemnatate in espeditîunea de fatia din Schleswig—Holstein e fortaréti'a Friderici'a. De aceea crediuramu, ca va fi de lipsa a dá cititoriloru nostri o mica descriere a acestei fortaretie. — Fortaréti'a Friderici'a e in Iuti'a (Iütland), tocmai la marginea tierei de câtra resaritu, zidita cá sî sianturile dela Düppel pe o peninsula, ce se'ntinde 'n mare sî e despartîta numai prin o mâneca de mare de 3000—2400 urme de insul'a Fünen. Sî precumu siantiurile dela Düppel, asiá sî fortaréti'a Friderici'a tocmai prin aceea castiga tari'a sea, câci sta 'n legatura cu o insula, dela carea-si póte trage ajutórele trebuincióse in ómeni, arme sî proviantu. Fortificârile Fridericiei se cuprindu mai cu seama in valuri (umplaturi) de pamentu, care insa suntu tari destulu de a opri glónţiele tunuriloru ghintuite. Tocmai pe marginea peinsului decâtra mare este unu fórte singuru, sî aliatîloru li se da svatulu de a-si pune tóta poterea pentru luarea acestui fortu, care apoi aru taiá legatur'a intre Friderici'a sî insul'a Fünen, sî asiá póte aru silí pre Danii a lasá sî siantiurile dela Düppel, sî insul'a Alsen, sî sî Friderici'a, pentru de a aperá insul'a Fünen. Friderici'a incepe inlauntrulu fortificatîuniloru sele 20,000 feciori, sî de aceea, panacandu aliatii nu voru luá siantiurile dela Düppel sî insul'a Alsen, precum sî fortaréti'a Friderici'a, nu potu operá in Schleswig sî Iütland, câci totu intînsu aru fi amenintiati din cóste.— Pregatirile cele mari, ce le facu armatele aliate pentru castigarea acestoru positîuni, dovedescu de ajunsu, ce pretiu punu ele pe possessiunea loru sî câtu de multu credu in tari'a sî resistinti'a loru.

Mai nou din politica sî câmpulu resboiului.

Dupa unu telegramu alu lui „Botschafter“ dto Frankfurt 12 Martiu nou, Bavari'a in siedinti'a dietei confederatîunale aduse unu proiectu in proiectu in privinti'a successiunei în Holstein (cá sa urmeze in ducatulu Holstein ducele Fridericu in stapanire), sî dorí cá acestu proiectu dupa 8 dîle sa se aduca la votare. Austri'a sî Prussi'a propusera din contra, cá acel'a sa se predea comitetului peatru darea opiniunei. Acésta propunere afiá sprijinire, sî Bavari,a retrase propunerea sea pentru votare.— Asemenea se predara comitetului spre preconsultare sî alta propunere privitóre la conchiamarea dietei holsteinese, precum sî propunerea Hanoverei, de a provocá pre Dani'a a 'ncetá cu prinderea corabieloru germane. —

Dupa „memorial diplomatique“ contractulu intre Napoleon sî archiducele Ferdinandu Max, pentru tronulu imperatescu din Mexicu, e facutu. Trupele francese se voru rechiamá cu 'ncetulu; legiunea straina de 6000 feciori remâne. Mexiculu platesce franciei in 14 ani câte 25 millióne franci.

Din câmpulu resboiului nimicu mai importantu. Facendu-se in Veile mai multe atacuri din partea civililoru (danesi) asupr'a soldatîloru austriaci, gen. Gablenz a demandatu locuitoriloru, a dá afara in persóna armele sî munitîunile sele in 24 óre.

Nr. 79—3 EDICTU.

Rafil'a nascuta Rokszin din Méhkerek, inca in a. 1860 1 dî Novembre au inceputu procesu de totala despartîre in contr'a barbatului seu Parteniu Trajanu; deci acel'a se indatoréza, cá pe 28 Aprilie a. c. diminéti'a la 8 óre sa se infatîsieze naintea subscrisului judetiu consistorialu, câci la casu dimprotiva sî in nefiinti'a lui de fatia se voru decide cele prescrise de SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptu marturisitóre.

Din siedinti'a consistoriala din 10 Februariu 1864, tînuta in V. Velencze.

Consistoriulu gr. orientalu din Oradea mara.

Nr. 80—1 **Citatîune edictala.**

Mateiu Gurâu, din Satulungu, Districtulu Brasiovului, in Ardélu, de legea gr-orientala, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ann'a Ioann Cazacu, din Turchesiu, Districtulu Brasiovului, acumu de diece ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de mai josu, in terminu de siese luni sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarâre la actî'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 27 Fauru 1864

Ioann Popasu m. p. Protop. Brasiovului.

Corespundintia.

I. F., O. Dialogulu e bunu, dar nu se potrivesce cu caracterulu foii nóstre.— I. B., Rosî'a sas. Articululu s'a sistatu din cause, ce amu dorí a Vi le impartasî cu gur'a. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 20. ANULU XII.

Sabiiu, in 8 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de prenumeratîune

la

„Telegrafulu Romanu"

pe triluniulu Aprile, Maiu sî Iuniu c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu	—	1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca		2 f. —
Pentru Romani'a sî tieri esterne		3 f. —

☞ De sine se 'ntielege, ca abonamente se priimescu sî pe ½, precum sî pe ¾ de anu.

Redactîunea sî Editur'a.

Asiediamentulu bisericei resaritene.

(Continuare.)

Dar biseric'a lui Dumnedieu nu-i alt'a nimica decâtu adunarea crestinilora séu comunitatea loru, care compune trupulu lui Christosu, alu cârui capu este elu singuru, dupa cuvintele s. ap. Pavelu Cor. I. c. 10. v. 17. „câci o pâne, unu trupu, cei multi suntemu: ca toti dintr'o pâne ne impartâsîmu," sî Efes. c. 5. v. 23. „precum sî Christosu este capu bisericei." Deci biseric'a, institutu dumnedieescu, este o societate, care are de scopu latîrea invetiaturei lui Christosu sî realisarea moralului ei; cá sa-si póta ajunge acestu institutu dumnedieescu scopulu seu dupa poruncia Mantuitoriului, carele dîce: Mergeti de invetiati, legati sî deslegati, trebuie numai de câtu sa i se cada sî o autonomia, adeca dreptulu, precum sî datori'a de a se organisá insusi, de a-si dá legi corespundiatóre scopului seu sî de a-si administrá singuru trebile sele, fara cá alta societate deosebita, fia ea sî cea mai mare sî mai poternica, care se numesce statu, sa aiba vr'unu dritu óre-care, de a se amestecá intr'acésta autonomia séu de a impedecá acestu institutu ddieescu intru urmarirea scopuriloru sele prefipte de Dumnedieu; câci prin acésta amestecare acelu cutezatoru s'aru improtiví porunciloru Mantuitoriului, care este urdîtoriulu acestui institutu.

Deci dara biseric'a, cá sa-si ajunga scopulu propusu de Mantuitoriulu lumei, trebuie sa aiba nu numai datori'a, ci sî dreptulu, de a latî invetiatur'a crestinésca fâra de nici o impedecare, de a priveghiá, cá in tóte institutele de invetiamentu sa nu se propuna nimic'a contrariu spiritului invetiaturei crestine, sî la intemplare, cându s'aru ivi ce-va contrariu, sa oprésca asemeni invetiaturi; sa aiba libertate intru oranduirea esercitieloru pióse; sa grijésca de tînerea in buna stare a locasieloru dumnedieesci, de sustînerea pastoriloru bisericesci, sî de desciplin'a loru, sa-si administreze ea singura averile sele proprie, ce le are spre ajungerea scopuriloru sele; sa-si dea legi, dupa carele sa póta functiuná cu usiuratate totu organismulu seu, carele se facu prin Sinóde séu ale tierei séu locale séu ecumenice, sî carele trebuie sa se tîna celu putînu odata intr'unu anu.

Acésta autonomia, ce o au medularii societâtii, ce se chiama biserica, li se cade loru, dupa cum amu vediutu, din poruncia Mantuitoriului Christosu. Pre acésta autonomia nici statulu nu o póte impiedecá; dar elu nici nu o impedeca, câci Maiestatea Sea dîce in Diplom'a Sea din 20 Octobre 1860: Chizesiuescu fia cârui'a libertatea confessiunei sele! Deci vine rendulu acum'a la medularii bisericei, cá, esîndu din nepasare, sa-si eserciteze acésta autonomia, sa-si implinésca datoriti'a impusa loru de Mantuitoriului Christosu, carele dîce: cel'a ce nu va luá crucea s'a, sa vina dupa mine, nueste mie vrednicu. (Mat. c. 10. v. 38.)

Insa de óre ce acesti medulari bisericesci suntu sî medulari ai altei societâti adica cetatieni ai statului, de aceea sî Mantuitoriulu, intrebatu fiindu de farisei: (Mat. c. 22. v. 17—20.) ori de se cade a dá dajde imperatului? a dîsu: „dati innapoi precele ce suntu ale imperatului, imperatului, sî pre cele ce suntu ale lui Dumnedieu, lui Dumnedieu," bine sciindu, ca sî societatea statului, care are de scopu asecurarea drepturiloru medulariloru sei, tînerea ordinei bune, paz'a liniscei, inlesnirea culturei sî desvoltarea mijlóceloru materiale de sustînere, inca trebuie sprijinita sî ajutata cu tóte mijlócele trebuincióse, câcis copurile bine 'ntielese ale acestoru dóue societâti marinici decum nu suntu contrarie unulu altui'a, ci din contra ele se sprijinescu sî se sustînu unulu pre altulu. De aicea urméza sî indatoririle imprumutate, ce le au biseric'a sî statulu unulu câtra altulu: biseric'a are sa ia séma, cá statulu sa nu favoreze invetiaturi contrarie spiritului invetiaturei lui Christosu, precum sî statulu are dreptulu de a priveghiá, ca nu cumv'a biseric'a, abusandu de autonomi'a ei, sa restórne ordinea publica sî liniscea comuna.

Amu dîsu, ca scopurile amenduroru societâtiloru nu suntu contrarie, ci suplinitórie, séu cá sa vorbimu in icóna: statulu este trupulu sî biseric'a sufletulu, de aceea amendóue societâtîle trebuie sa grijésca imprumutatu un'a de alt'a. Biseric'a are trebuintia de linisce, de securantia, pre cari statulu trebuie sa i le chizasiuiésca; bisericei i trebuiescu mijlóce de subsistintia, sî de-i lipsescu, statulu trebuie sa si le dea, sî de le are biseric'a, statulu este datoriu, sa o pazésca in posessiunea loru, câci sî biseric'a ajuta statului prin respandirea moralitâtii, indemnandu pre credinciosii sei la ordine, la legalitatea lucrâriloru; ea formé-za cetatieni linisciti, probi sî ascultatori, câci inriuresce asupr'a inimei sî intentiuniloru loru sî sporesce prin acést'a legalitatea faptuiriloru; ea condémna ori ce vatemare de drepturi cá pecatuire, indémna spre indeplinirea datorintieloru chiamârei loru, dechiarându-le de datorintie ale consciintiei sî in urma poruncesce ascultare câtra diregatoriele lumesci. De aceea sî statulu trebuie nu numai sa recunósca, ci inca sa apere cu energia constitutiunea bisericei, precum sî drepturile ei, carele decurgu nemijlocitu din orenduirile Mantuitoriului; câci scopulu bisericei este virtutea sî fericirea medulariloru sei, la carii cauta ea nu numai la faptele loru cele din afara, ci sî la intentiunile loru cele dinlauntru; de aicea urméza, ca sî mijlócele, ce le intrebuintiéza biseric'a spre ajungerea scopului seu, spre infiintiarea imperatîei lui Christosu, ce nu erá din lumea acést'a, nu constau in sil'a trupésca, ci in invetiatura, in sfatuire, in indeletniciri spre indreptare séu sî in eschidere din comunitatea credinciosîloru; insa statulu, care are tari'a trupésca in mâna, trebuie sa stea bisericei intr'ajutoriu, candu biseric'a i cere acésta potere trupésca. (Va urmá.)

Sabiiu in 5 Martiu. Escellentî'a Sea, D. Presiedinte alu Inaltului Guberniu regiu transsilvanu sî Comissaru regiu dietalu, Contele Ludovicu Folliot de Crenneville, a plecatu astadi la Vienn'a. — Afacerile guberniale in absenti'a Escellentîei Sele le va dirige, incâtu scimu, Esc. Sea d. Vicepresiedinte gub. Ladislau Basiliu Popp.

Sabiiu in 7 Martiu. Astadi la S. Liturgía Parintele Protopopu alu Brasiovului Ioann Popasu priimi tagm'a calugarésca in biseric'a Schimbârei la fatia din cetate.

Din Banatu scrie „Tem. Ztg", ca la o adressa a comunei serbesci din Timisiór'a câtra Vicariulu patriarchalu din Carlovitiu (fostulu Episcopu alu Timisiórei) Par. Samuilu Maschirewic, prin care-i cere parerea in privinti'a

unui recursu câtra Maiestatea Sea pentru conchiamarea congressului natîunalu serbescu pentru regularea afaceriloru bisericesci sî scolare sî pentru alegerea de patriarchu, — Esc. Sea aru fi respunsu in modu afirmativu, sî ca 'n urm'a acestui respunsu recursulu se va sî face câtu mai curendu. (Dar fratii nostri din Banatu ce mai facu óre in caus'a nóstra comuna bisericésca?)

In Galitî'a duréza starea de assedia. De curendu fu osanditu generalulu Kruszewski la prinsóre de trei luni, pentruca aru fi sprijinitu revolutîunea polona. — Principele Sapieha sa fia scapatu in Romanî'a.

Dietele tieriloru germano-slavice suntu in deplina activitate. Ne pare reu, ca despre diet'a Bucovinei aflâmu numai sfarmituri macre risipite prin dîuariele germane, sî rogâmu pre dd. competinti a face dispositîune, cá sa ni se tramita, cá sî mai nainte, câte unu esemplariu din protocólele stenografice dietale. —

Bucovin'a, din Perdele, 23 Februariu 1864. In dîuaristic'a româna s'a aretatu in multe renduri, din diferite punturi de vedere, trebuinti'a cetirei gazeteloru sî cu preferintia a gazeteloru celoru natîunale.

Subt acestu reportu luandu in vedere referintiele bucovinene, venimu de insemnâmu urmatórele.

Erá adeca unu tempu, candu ai nostri, necumu sa recunósca meritulu nedisputaveru alu publicitâtii, dara nu concepusera inca nice ide'a cea mai simpla despre trebuinti'a sî poterea eii; gazetele le priviau cá o marfa de lucsu, carea si-o procura numai nisce ómeni risipitori sî esîti din minte.

Asta cugetare neferice, subt inriurinti'a ideeloru de 'naintare, s'a schimbatu acum'a, sî interesulu pentru publicitate pe dî ce merge totu cresce, cu tóte ca inca nescutitu de o scadere de totu insemnata, sî anume de lips'a de decernintia, cari gazete suntu de preferitu la legere.

Fia-care natîune adeca, in poterea individualitâtii sale, are interesele sale proprie, de care trebuie sa se ingrigésca numai decâtu, déca este vorb'a cá sa subsiste cá natîune separata sî sa nu se cufunde sî asemene cu alte natîuni.

Dejudecandu deci, dupa acestu criteriu, cari gazete suntu de lesu mai antâiu cu folosu natîunalu, urméza de sine ca gazetele cele ce desbatu interese specificu natîunale suntu de preferitu naintea celoru ce se ocupa cu interese comune seau chiaru antinatîunale. —

Intre Românii din Bucovin'a lumea cetitóre de gazete, luandu peste totu, sta din preoti sî boieri; aplecandu la unii sî la altii dreptariulu atinsu, cauta sa marturisimu, ca mai toti nu-si sciu alege gazetele de lesu; câci, desfacendu-se cét'a loru in dóue, un'a parte o vedi ocupandu-se „con amore“ cu gazetele polóne, ear ceealalta cu gazetele nemtiesci, sî amendóue pârtîle ascépta sa le vina scaparea sî mantuinti'a natîunala dela formele sî tipurile, cumu li le predica acestea, — ne mai cugetandu sî ne mai punendu urechi'a la gazetele romanesci, care par exellence suntu chiamate a representá interesele Româniloru.

De ací urméza, ca multi din preotii sî boierii nostri nu cunoscu interesele nóstre specificu natîunale, sî nu sciu, ca in casele, familiele, in petrecerile loru cá Români, trebuie sa se folosésca, conversandu, de limb'a romanésca; cumca in scólele popurale, in gimnasiulu dela Sucéva si in scól'a reala dela Cernautiu trebuie sa se propuna peste totu in limb'a romanésca; cumca antistiele, sî respective scriitorii comunitâtîloru au sa corespunda cu ori-ce diregatoria numai câtu in limb'a romanésca; cumca trebuie sa ne incordâmu tóte poterile spre a infiintiá institute natîunale sî anume spre a infiintiá in Cernautiu sî Sucév'a câte unu institutu pentru crescerea natîunala a fetitieloru, pe cari parintii din nepricepere le constringu acum'a, fâra cale sî cu daun'a natîunala, a invetiá mai totu au in limb'a polóna au in limb'a nemtiésca; a infiintiá in Cernautiu au in Sucév'a unu institutu de agricultura, fâra de care suntemu numai nisce pigmei in afacerile agriculturale; a urdî fonduri pentru tramiterea tineriloru nostri buni de capu la institute mai nalte, pentru cá sa se dedee cu jurisprudenti'a, cu medicin'a, cu filosofi'a, cu technic'a, cu comerciulu, cu industri'a; pentru cá sa se ocupe cu artele frumóse, cu music'a, cu pictur'a; cumca avemu trebuintia de bibliotece romanesci; cumca reuniunea româna din Cernautiu trebuie sustînuta cu ori ce pretiu; cumca avemu de a infiintiá o gazeta romanésca pentru Bucovin'a; cumca ne trebuie. . . .

Acestea sî inca sî multe altele suntu interesele nóstre, de a câroru imperativitate cauta sa fia convinsu totu sufletulu românu in Bucovin'a, care convingere si-va poté-o castigá numai atunci, déca, cumu amu atinsu mai susu, si-va pune urechi'a cu luare aminte sî la ratîunamintele gazeteloru romanesci. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Monitorulu de statu alu Prussiei comunica, ca M. Sea Regele s'a 'nduratu a daruí maresialului campestru generalu Br. de Wrangel, comandantelui supremu alu armatei aliate, stéu'a sî crucea mariloru comthuri ai regescului ordinu de casa Hohenzollern-ianu cu spade; generalului de cavalleria, printiului Friderícu Carolu din Prussi'a ordinulu pour le mérite cu frundia de stejariu, sî maresialului campestru generalu cesareo-austriacu, Br. de Gablenz, ordinulu pour le mérite. —

Cancelarulu aulicu ungaru, Contele Forgách e bolnavu reu. —

(Actu de binefacere crestinésca.) Din Homorodu (Comitatulu Hunedórei) se scrie: Locuitoriulu de acolo Ioann Luc'a au lasatu prin testamentu averile sale, ce sau pretiuitu cu 427 f. v. a., in favórea Bisericei greco-resaritene de acolo cá portiune canonica pe sém'a Parochului sî Invetiatorului localu, sî aceste averi s'au sî predatu din partea judecatorésca in proprietatea susatinsei biserici prelânga sustînerea dreptului de usufruptuare pentru veduv'a Mari'a Ioann Luc'a, pâna va fi in viétia. Fia-i tierân'a usióra! Sî fapt'a lui sa lumineze toturoru, cari suntu in stare sa faca asemenea fapte vrednice de unu crestinu! —

(Fondulu „Andreiu Muresianu“ pentru scriitori beletristici.) Damele române din Oradea mare, in urm'a propunerei on. redactîuni a „Aurorei române“ din nr. 9. 1863. alu acelei foi, au pusu temeiu pentru unu fondu, numitu in onórea poetului nostru „fondulu Andreiu Muresianu“, dintr'ale cârui interesse sa se premieze scriitorii belletristici români. Summ'a adunata de damele din Oradea, dupacumu arata „Aur. rom.“ in nr. 5., face pe anu 11, pe $^1/_2$ anu 20, cu totulu dar 31 f. —

Stipendii dela Associatîunea din Aradu (credemu celu putînu, ca dela Associatîune, nu din colecte speciale, cu tóte ca „Aur.“ dîce numai ca din Aradu) s'au datu urmatoriloru juristi dela universitatea din Pest'a: Ioanu Russu 25 f., Mich. Sierbanu 25 f., Procopiu Laza 25 f., Georgiu Pop'a 25 f., Vasiliu Paguba 25. f., Iulianu Grozescu 25 f., Ioann Nichit'a 15 f., Grigoriu Birisiu 8 f. 17 xr., cu totulu dar 188 f. 17 xr. — (Dupa Aur. rom.)

(Fóia polona in Bucovin'a.) „Bucovin'a“, fói'a (germana) a tierei, aduce in nr. 58 invitarea de prenumeratîune la o fóia polona „Bratek“, ce va esî din 15 Martiu incolo de 2 ori pe luna in Cernautiu. Scopulu eii va fi petrecerea sî instructîunea, asiá dar cam beletristicu sî literariu. — Óre candu vomu fi fericiti, a vedé realisata sî dorinti'a corespundintelui nostru din Bucovin'a de mai susu, carea este sî dorinti'a toturoru Româniloru binesimtîtori: de a salutá in Bucovin'a sî o fóia romanésca? —

(Teatru romanescu in Cernautiu.) Pentru scirea ne-esîrei unei foi romanesci in Bucovin'a ne despagubesce incâtu-va o societate de actori, cari au sositu de câte-va dîle in Cernautiu, sî incependu din $^1/_{13}$ Martiu, voru dá 20 productîuni teatrale de piese romanesci. —

Despre Garibaldi inca totu nu mai sciu spune dîuariele, ca unde a peritu. Astadi aflâmu o notitia in „Press'a“ de Vienn'a, dupa carea s'aru fi proclamatu chef (capu) alu armateloru (?) unite ungaro-polono-italiane. Regimulu din Turinu e ingrijitu pentru vreo intreprindere neasceptata, temendu-se sa nu mai faca vreo nefacuta.

Principatele române unite.

„Bucimulu“ ne spune de o descoperire insemnata, de aflarea adica a mormentului lui Mircea II. in Tergoviste. Eata insesi cuvintele „Bucimului.“

O mare sî importanta descoperire, intemeietóre de natîunalitate sî intaritóre de patriotismu, a fostu reservata sa se faca totu in dîlele Alesului Româniloru Alessandru Ioann I.

Mormentulu lui Mircea II., sfaramatoriu alu jugului oligarchiei despotice sî tiranice, care prinsese de multu radacina sî dincóce de Carpati de la venirea lui Negru sî pâna la Dan; mormentulu lui Mircea II., ascunsu trei secule, se descopere astadi spre a salutá pe alesulu Româniloru Alessandru Ioann I., care prin amóre sî intielegere a facutu ceea ce facuse Mircea I. prin valórea spadei sele sî ceea ce Mircea II. n'a potutu sa faca prin valórea sea militaria.

Mircea II. in câte trele domniele sele a combatutu idr'a oligarchica spre mantuirea poporului de crudîmile ei, pâna candu in cele din urma vediù, ca nu este alta potintia de combatere a reului, de câtu esterminarea.

Nu intielegemu, cumu Mircea II, despre care ne spune istori'a ca a moritu in anulu 1559. sî s'a ingropatu in biseric'a Curtii domnesci din Bucuresci, a potutu sa se gasésca lânga ruinele unei biserice din Tergovisce. Nu mai este in-

doiéla, ca monumentulu autenticu sî contimpuranu cu faptulu este mai veridicu de câtu ori-ce cronica, sî ca atâtu Fotino, câtu sî toti cronicarii, dupa cari s'a luatu Fotino, au pusu mórtea lui Mircea II cu trei ani mai 'nainte. Totu astfeliu este invederata eróre, ca Mircea II a fostu ingropatu la biseric'a curtii domnesci din Bucuresci.“—

La cele ce dîseramu in nr. premergatoriu despre ajutoriulu celu marinimosu, acordatu din partea statului românu celoru bantuiti de fómete din Banatu, avemu sa mai adaugemu, ca aru fi dorinti'a nóstra intima, cá gubernulu romanescu sa binevoiésca a luá mesurele de lipsa, pentru de a se 'mpartî generosulu daru, amesuratu decisiunei Camerei legislative, intre t o t i cei lipsiti, fâra deosebire de natîunalitate, sî de a nu patimí prin dîcerea: f â r a deosebire etc. tocmai Românii, — unu ce, de care noi cei mai aprópe de teatrulu lucruriloru, avemu causa de a ne 'ngriji cu atât'a mai vertosu câci atâtu in comitatulu Carasiului, câtu sî intr'alu Timisiului sî alu Torontalului in fruntea municipieloru stau capi ne-români, ba în ceste din urma sî din amploiatii subalterni d'abiá 2—3 suntu de natîunalitate româna.

In privinti'a s e c u l a r i s â r e i m o n a s t i r i l o r u „i n c h i n a t e“ vedemu ca se face aceea, ce noi credeamu inca dela inceputu: ca adica sî poterile apusene voru recunósce legalitatea secularisârei pelângu despagubire. Câci in adeveru, Franci'a au approbatu pe fatia, celu putînu in principiu, cele facute, sî incâtu se vede, sî Engliter'a se 'nvoiesce cu dêns'a sub conditîunea despagubirei calugariloru greci. Sî óre sî poteau ele face astfelu?

In s i e d i n t i 'a C a m e r e i din 28 Februariu, in urm'a unei motiuni din partea d. C o s t a f o r u adunarea decide, ca ea cu 55 voturi va fi completa sî capace de a aduce decisiuni.— In aceeasi siedintia d. ministru de finantie comunica adunârei, ca s'a sanctîunatu legea pentru infiintiarea curtii de compturi— cea d'antâiu din cele votate de Camera— „sî provóca adunarea a alege pre membrii respectivi ai acestei curti, cá numele loru sa se presenteze spre sanctîunare Domnitorului. La propunerea dlui Ioann G h i c 'a acést'a remâne a se face in siedinti'a de Luni. (2 Martiu).— Dlu primu— ministru aduce la cunoscinti'a casei, ca d. ministru de justitia Papiu Ilarianu a dimissiunatu, ca cu trebile acestui ministeriu s'au insarcinatu ad interim d. Orbescu. „Romanulu“ ne spune, ca acésta scire despre „tribunulu Blajului“ a fostu priimita din partea mai multoru deputati cu applause sgomotóse.— Noi din parte-ne nici pâna 'n ór'a acést'a nu scimu de ajunsu caus'a acestei dimissiuni; trebuie sa ne tememu insa, ca d. Papiu va fi avutu motive fórte valide pentru retragerea sea cea repede. Cu atât'a mai tristu.

„Magyar Sajto“ despre Romani'a.

(Continuare sî capetu.)

Asemenea sî ministrulu de resbelu publicà dóue concurse, dintre cari unulu promite 200 galbeni pentru autorulu cârtiei celei mai bune pentru militari, in care sa se impletésca cá intr'o cununa intemplâri din trecutulu natiunei, cari aprindu curagiulu sî patriotismulu, intr'unu stilu usioru sî popularu; alu doilea pretinde lucruri tienatóre de art'a bellica, care se premiéza cu 300 galbeni. Cu unu cuventu, guvernulu de acumu alu Romaniei sa silesce totu mai multu sî mai multu a corespunde chiamârei sele. Guvernulu scóte o lege mai salutaria decâtu alt'a din ghiarale Camerei, sî boiarii vrendu nevrendu trebuie sa se arate patrioti mari, pentruca in cele din urma vedu sî ei, ca poterea spiritului tempului de acum lesne i póte nimici, déca se voru opune cursului ei celui tare.

Legea tientitóre la constituirea guardei natiunale s'a votatu, dara nu asiá, cá sa castige multiumirea generala.

In intielessulu legei acestei'a gardistu póte fi acel'a, carele Bucuresceanu séu Iasianu fiindu are unu venitu de 5000 lei séu platesce o chiria de 500 lei; in orasiele celelalte déca are unu venitu de 200 lei séu platesce atât'a chiria; inarmarea poporului vine apoi in o atrei'a classa sub numire de glóte.

Decandu guvernulu acestu energicu de acum, au mantuitu natiunea din convulsiunile ei fâra de tienta sî au impinsu elelementele cele fâra de frêu pe unu terenu de o activitate consciósa: de atunci sî spiritulu de partide s'au constrinsu la repasîre intr'atât'a, incâtu se vede a fi sositu tempulu de a putea sperá cu siguritate, ca sî boiarii din Romani'a voru liberá pre poporu de sub jugulu servitutei. Precum scimu, principele Cuz'a au prelungitu sessiunea Camerei din anulu acest'a, pentruca mai multe proiecte de legi nu suntu votate, intre care se afla sî legea rurala, prin carea se libera poporulu. Energi'a guvernului aflà unu echu asiá de mare in tiéra, incâtu mai in totu orasiulu, mai in tóte districtele se facu daruiri pentru tunuri, cari se oferu apoi guvernului.

Asiá orasiulu Giurgiu sî districtulu au oferitu dóue tunuri. Magistratulu orasiului Brail'a au votatu spre asemenea scopu 6000 galbeni. Rosiorii de Vede, Teleormanulu, Magurelele au oferitu asemenea fia-care câte unu tunu. Bucurescii capital'a sî resiedintia inse au presentatu o bateria intréga. In celelalte orasie sî districte inca curgu continuu ofertele patriotice, asiá incâtu Romani'a, dupa cum dîce „Bucimulu“, in scurtu tempu va avea celu pucinu 100 tunuri in modulu acest'a oferite.

Dupa câtu scimu, in Romani'a strainii nu suntu supusi legiloru tierei, ci consulii respectivi au tribunale deosebite pentru suditii loru; lucru naturalu ca o astfelu de procedura vine fórte de multe ori in conflictu cu institutiunile interne ale tierei sî dau ansa la nenumerate neplaceri. In privinti'a acést'a guvernulu de fatia alu Romaniei inca in sessiunea acést'a va aduce unu proiectu de lege, alu cârei scopu va fi stergerea procedureloru straine pe teritoriulu Romaniei intregu. E afara de tóta indoiél'a, ca astfelu de constitutiuni voru avea de a invinge mai antâiu nenumerate greutâti, pentruca poterile straine nu voru abdîce bucurosu de respectivele loru drepturi parute; intr'acea e de speratu, ca déca va garantá legislatiunea Romaniei validitatea drepturiloru strainiloru, atunci de siguru sî institutiunea acéstr'a se va aduce cu succesu la indeplinire. Agentulu francesu, italianu sî serbu s'au pronunciatu pâna acum, ca pre lânga garanti'a cuvenita ei cedu pre supusii guverneloru loru jurisdictiunei tierei.“ . . .

Prospectu politicu.

Dela multu traganatele sî multu sucitele sî resucitele desbateri diplomatice asupr'a conflictului germano-danesu se detrasese, pe unu momentu, atentîunea publica asupr'a l u c r u r i l o r u d i n B a v a r i 'a, unde au urmatu, cu totulu pe neasceptate, o schimbare de tronu. Despre mórtea regelui Maximilianu II. reportaramu in nrii din urma; adi adaugemu, ca fiiulu celu mai mare alu regelui, Ludovicu, s'a suitu pe tronulu vacantu sub numele Ludovicu II. in 11 Martiu c. n. Toti ministrii sî consiliarii de statu actuali, precumu sî toti membrii casei regesci se 'nfatîsiara in sal'a de tronu, sî ministrulu de statu, Br. de S c h r e n k salutà pre noulu rege intr'o cuventare, prin carea dupace manifestéza dorerea tierei pentru mórtea regelui Maximilianu II, precumu sî omagiulu tierei pentru tinerulu rege Ludovicu II, i uréza domnia lunga sî fericita, sî 'n fine-lu provóca, a depune juramentulu, ce i-lu va prelege ministrulu de justitia. Dupace se facù sî acést'a sî se luà documentu solenu despre actulu decursu, luà cuventulu regele insusi, sî petrunsu pâna la lacrimi, promise a fi cu ajutoriulu lui Domnedieu reginte bunu, credinciosu sî constitutîunalu. „Credinciosu juramentului, asiá incheià regele, ce l'amu depusu in momentulu acest'a, sî in spiritulu constitutîunei nóstre celei probate intr'o jumetate de seculu voiu domní. F e r i c i r e a i u b i t u l u i M e u p o p o r u b a v a r e s u s î m a r i r e a G e r m a n i e i v o r u fi t î n t e l e n e s u i n t i e l o r u m e l e. — Bavarii suntu entusiasmati de tineretiele, blandetiele, barbatî'a sî resoluteti'a regelui loru celui june. — Patent'a despre suirea pe tronu, ce o emise regele, promite sî pretinde credintia sî alipire; se ascépta in curendu o proclamatîune, in carea regele sa espuna mai in specialu tendintiele sele politice. Lumea e curiósa a scí, ca urmá-va sî dênsulu, ori nu, politic'a tatalui seu, carele pâna la cea din urma resuflare consimtîá cu desfacerea totala a ducateloru Schleswig—Holstein decâtra Dani'a, sî cu supunerea loru subt unu domnitoriu propriu germanu, sî specialminte sub Fridericu de Augustenburg.

Trecendu acum la caus'a cea mai de frunte a presintelui, la c a u s 'a d a n o - g e r m a n a, inregistrâmu, precum le aflâmu totu gramada prin tóte dîuarele, scirile ce ni se paru mai autentice.— Foile englese care totu mereu viséza de alianti'a austro-prusso-russa voru sa scia, ca Russi'a s'aru fi oblegatu a pune 'n fati'a Svediei 150,000 soldati, déca acést'a s'aru aliá cu Engliter'a sî Franci'a. Dealtmintrea Engliter'a staruiesce pre lânga Dani'a, cá sa faca pace cu Germani'a pe bas'a uniunei personale a ducateloru cu Dani'a, sî aru fi amenintiandu, ca déca Dani'a n'aru priimí acésta propunere, atunci sa nu mai spere nici unu ajutoriu din partea Engliterei. Dani'a insa se pare ca nici de acestu svatu alu protectricei sele nu va sa asculte, ci sa 'mpinga sórtea resboiului pâna la estremu. Fói'a englesa „Times“ dîce: Dani'a sa se socotésca bine, nainte de a respinge acestu ofertu. Ea a facutu destulu, sî multu mai multu decâtu destulu pentru onórea sea. Continuarea sî mai departe a inimicieloru nu mai póte marí multu glori'a ei, dar mediele sele le póte desecá pe multu tempu incolo. Manandu lupt'a mai departe, e 'n periculu de a perde flórea unei populatiuni nu prea numeróse pe câmpiele de batalia, fâra de a poté face inimiciloru sei paguba potrivita; e 'n periculu de a slabí finantiele monarchiei prin o datoria, a cârei replatire pentru

fiacare dî, ce tîne resboiulu, devine totu mai grea. Vocea sperantiei póte ca vorbesce de rescóle, revolutîuni sî resbóie civile possibile, dar acestea suntu lucruri, care trecu cu tótele in sferele speculatîunei, pe carea unu omu prudinte ori o stapanire intielépta nu póte basá. —

Austri'a sî Prussi'a au tramisu o nota identica câtra poterile, ce au subscrisu tratatulu de Londr'a, prin carea rectifica calcarea Iütlandiei sî arata aplecarea loru câtra pace séu armistitiu. Not'a suna asiá:

Guvernulu . . . a speratu, ca guvernulu danesu va fi mai conciliabilu. In casulu acest'a s'aru fi grabitu amendóue poterile mari germane, a-si intrerumpe actîunea militara sî a se 'nvoi la pertractâri. Noi insa trebuie sa constatâmu cu dorere, ca amu fostu insielati in asceptârile nóste. Procederea curtii din Kopenhagen, refusarea eii de a luá parte la conferintiele proiectate din partea Engliterei, ne impunu datorinti'a, a remané pelânga mesurile de sfortia, la care ne luaramu refugiulu. Consideratîuni momentóse strategice au motivatu impoternicirea, ce se dedù comandantelui supremu alu armateloru austro-prusse, de a marsiá in Iuti'a, pentru de a assecurá positîunea trupeloru sele sî de a tîne 'n frêu pre Danesiii strinsi la Friderici'a, impedecandu-i, de a amenintia flancele armatei ori de a-si pune tóte poterile pentru aperarea liniei dela Düppel. Ambele poteri cu atât'a mai putînu au intardîatu de a concede acésta miscare strategica, cu câtu erau mai indreptatîte, de a luá repressalii incontr'a dispositîunei guvernului danesu, carea demanda a se luá nâile de pe mârí nu numai ale poteriloru belligerante, ci sî ale altoru staturi din confederatîunea germana. Estinderea data prin acést'a operatîuniloru militare dealtmintrea nu schimba nimicu din declaratîunile de mai nainte ale guvernului . . . fatia cu positîunea loru in conflictulu presinte. Pentru de a manifestá sî mai multu, ca intentîunile lui de pace suntu sincere sî ca scopurile lui nu s'au schimbatu, guvernulu . . . declara totdeodata, ce e gat'a de a 'ncheiá unu armistitiu cu Dani'a, ori pe bas'a golirei reciproce a positîuniloru dela Düppel sî insul'a Alsen din partea trupeloru danese, sî a Iütlandiei din partea armatei austro-prusse, ori pe a militariului „uti possidetis" (stârei, in care se afla). Ear la amendóue casurile regimulu . . . . pune conditîunea, de a cuprinde in armistitiu sî incetarea dusmanieloru pe mare, a dá afara de amendóue pârtîle prisele (nâile prinse. Red.) luate sî a suspende embargulu (sequestrulu. Red.) pusu pe nâile din porturi. Asemenea declara guvernulu . . . , ca e gat'a a intrá in conferintia cu poterile participante, pentru de a consultá asupr'a mijlóceloru corespundiatóre pentru restatornicirea pâcei." —

In urm'a acestei note atâtu de moderate a Austro-Prussiei insasi Engliter'a au indemnatu pre Dani'a la pace; déca insa s'au priimitu svatulu acest'a bunu din partea Daniei, ori nu, inca nu se scie de siguru.

In Franci'a suntu la ordinea dîlei afacerea mexicana, despre carea vorbiramu in nr. din urma la: Mai nou, sî presinti'a ducelui Ernestu de Got'a, a cârui missiune, de si e 'nvelita in velulu misticitâtii, se crede a fi mijlocirea la Napoleonu pentru ducele Fridericu de Augustenburg, respective pentru aperarea principiului natîunalu in Schleswig-Holstein. — Archidueele Ferdinandu Maximilianu, fiitorulu Imperatu alu Mexicului, dupace a 'ncheiatu tractatele de lipsa cu Franci'a, se duce la Londr'a, de acolo pela Bruxell'a sî Prag'a la Vienn'a, apoi la Triestu sî la Rom'a sî 'n fine va plecá câtra loculu destinatîunei sele. —

Positîunea Prussiei dinlauntru se póte mesurá intre altele, sî depe acea impregiurare, ca comunitatea din Berlinu nu s'a 'nvoitu a aduce Regelui indatînat'a adressa la diu'a nascerei.

Din celelalte staturi nimicu de importantia deosebita, afara dór de Itali'a, unde regimulu ne mai dandu de urmele lui Garibaldi, a tramisu o nota cercularia câtra tóte poterile, prin carea declara, ca n'are de cugetu a atacá Venetî'a.

Mai nou.

Austriacii au intratu in 12 Martiu c. n. la 8 óre sêr'a in Aarhuus (capital'a Iütlandiei). Infanteri'a danesa s'au imbarcatu, pentru de a trece la Friderici'a ori la Alsen, cavaleri'a s'a trasu spre Viborg.— Ataculu asupr'a siantiuriloru dela Düppel s'au inceputu cu aceea, ca trupele germane au ocupatu positîunile Danesiloru dela Nübbel sî Rackebüll. Ambe armatele lucra cu energi'a cea mai mare la pregatirile de lovire. Se crede, ca voru trebuí 5—8 dîle, panacandu bateriele aliatîloru voru poté face celoru 10 siantiuri atât'a stricaciune, incâtu armat'a loru sa póta face asaltu cu baionetulu. In lupt'a, ce se ascépta, póte ca si-voru stá fatia 'n fatia aprópe la 400 tunuri.

Starea trupeloru danese din Friderici'a telegramele foiloru germane o descriu infricosiata. Soldatii sa fia obositi de marsiuri grele, nemultiamiti sî fâra sperantia.

Archiducele Ferdinandu Maxu a plecatu in $^{3}/_{15}$ Martiu din Londr'a la Bruxell'a.

Unu telegramu alu „Independintiei belgice" din 15 Martiu nou dîce, ca Dani'a reiépta definitivu proiectulu conferintiei facutu de Engliter'a. Caracteristica e dîs'a ministrului danesu Monrad: ca Daniei nu se póte dictá pacea, panacandu nu va fi luata Kopenhag'a.

Russi'a demintiesce scirile despre re'nviiarea sântei aliantie (a aliantiei austro-pruso-russe, dupa invingerea lui Napoleonu I.), carea aru portá caracterulu unei aliantie a suveraniloru incontr'a libertâtii popóreloru, ori alu unei coalitîuni a Europei incontr'a unei poteri mari. „Singur'a sânt'a aliantia, ce se póte, dîce „Journ. de St. Petersbourg" e aliant'a pâcei a progressului sî a bunei stâri generale.

Tocmai pecandu incheiamu, „Herm. Ztg." etc. aduce unu telegramu din Vienn'a dto 18 Martiu, in care se dîce, ca dupa unu telegramu din quartirulu generalu prussescu din 17 Martiu c. n. erumpendu Danii (din siantiurile dela Düppel) câtra Rackebüll, fura respinsi de brigad'a Göben. Brigadele Röder, Canstein sî batalionulu alu treilea de venatori luara Oster-Wester-düppel. — Perderile Prusiloru mai putînu de 100. Danesii se luptara cu bravura, sî perdura 300 prisonieri.

Nr. 80—2 **Citatîune edictala.**

Mateiu Gurâu, din Satulungu, Districtulu Brasiovului, in Ardélu, de legea gr-orientala, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ann'a Ioann Cazacu, din Turchesiu, Districtulu Brasiovului, acumu de diece ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea sea.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de mai josu, in terminu de siese luni sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarâre la actî'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 27 Fauru 1864

Ioann Popasu m. p. Protop. Brasiovului.

Nr. 81—1 **Ioann Costande,**

professoru de desemnu in Teresianulu din Sabiiu, academicu, pictoru sî sculptoru, are onóre a invitá pre on. publicu la vederea monumentului facutu de densulu pentru vestitulu mineralogu M. I. Ackner, fostulu Parochu evang. lut. in Gusteriti'a, sî a se recomandá pentru facerea de totu felulu de lucruri sî monumente din marmora alba, négra, rosia sî pistritia rosîa cu pete albe, sî mai multe fetie.

Totdeodata anuntia on. publicu românu, ca la dênsulu se afla de vendiare **portretulu marelui nostru poetu Andreiu Muresianu:** fotografii negre à 50 xr., fotografii mai mare, colorata cu rame aurite 5 f. v. a.

Locuinti'a: Orfanotrofiulu Teresianu in Sabiiu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 6|18 Martiu 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ de códa „	1	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	53
„ de midilocu „	1	47
„ de códa „	1	40
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	80

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 7|19 Martiu. 1864.

Metalicele 5%	72 35	Actile de creditu	183
Imprumulu nat. 5%	80 50	Argintulu	117 50
Actile de banca	773	Galbinulu	5 64

Corespundintia.

M., Z. S'a predatu; nu meritâmu nici o lauda, câci onórea atacata trebuie sa si-o apere ori ce omu de omenia.— G. P., V. Nr. doritu nu s'a potutu tramite pân'acumu; iertare. — I. P., S. Priimitati epistolele nóstre? —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foici; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 21. ANULU XII.

Sabiiu, in 12 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de prenumeratîune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Aprile, Maiu sî Iuniu c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu	—	1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca		2 f. —
Pentru Romani'a sî tieri esterne		3 f. —

☞ De sine se 'ntielege, ca abonamente se priimescu sî pe ½, precum sî pe ¾ de anu.

Redactîunea sî Editur'a.

Sinódele bisericesci, compunerea sî competinti'a loru.

(Continuare din nr. 19 sî 20.)

Sinódele bisericesci suntu unu institutu dumnedieescu. Mantuitoriulu nostru Iisusu Cristosu cu privire la lumea smintelorule-a intemeiatu pre ele, câci 'sta scrisu la Mateiu c. 18. v. 19—20: „Eara-si aminu graiescu vóue: ca déca doi din voi se voru uní pre pamentu, pentru totu lucrulu, ce voru cere, va fi loru dela tatalu meu, care este in ceriuri. Caunde suntu doi séu trei adunati intru numele meu, acolo suntu in mijloculu loru.“ Sî apoi iara-si dîce Mantuitoriulu (Mat. c. 18. v. 13—18.) „Sî de-ti va gresî tie fratele teu, mergi si-lu mustra pre densulu intre tine sî intre elu singuru: deci de te va ascultá, ai dobanditu pre fratele teu; ear de nu te va ascultá, mai ia impreuna cu tine inca unulu séu doi, cá prin gur'a a dóue séu trei marturii sa stea totu graiulu. Ear de nu-i va ascultá pre ei, spune-lu soborului, sî de nu va ascultá nici de soboru, sa-ti fia tîe cá unu pagânu sî vamesiu. Aminu graiescu vóue: oricâte veti legá pre pamentu, voru fi legate sî in ceriu; sî oricâte veti deslegá pre pamentu, voru fi deslegate sî in ceriu.“

Eata aici cuvintele Mântuitoriului, prin carele au infiintiatu elu sobórele credinciosiloru sei, dîcendu: caunde suntu macaru doi séu trei adunati intru numele seu, acolo este sî elu in mijloculu loru, sî acesti doi séu trei infatîsiéza pre credinciosii sei fâra deosebire, destulu-i este, cá sa-i fia credinciosi sî sa se adune intru numele seu.

Asemenea sî in casu de gresiéla a vre unui frate, adeca a vre unui credinciosu, sa nu-i fia unuia singuru ertatu sa-lu judece pre elu, ci numai sa-lu mustre, sî de nu se va indreptá sî de nu va ascultá nici de mai unulu séu doi, inaintea câror'a-i va repetî mustrarea, atunci vine soborulu, adunarea credinciosiloru, sa-lu judece, câci numai acestei adunâri i-a datu Christosu poterea cea mare, cá sa lege sî sa deslege pre pamentu, asiá cá sa póta fi legatu sî deslegatu sî in ceriuri.

Fiinti'a sinódeloru bisericesci intocmite de Mantuitoriulu nostru sta dupa evangelistulu Mateiu c. 18. v. 3—11. intru aceea, cá ori ce smintéla s'aru iví in comunitatea crestiniloru, prin ori cine sî din ori ce parte, numai prin adunarea credinciosîloru sa se cerceteze, sa se curme sî sa se delatureze, ca Christosu dîce: vai lumei de sminte le; ca trebuie sa vina smintelele; dar vai omului acelui'a, prin carele vine sminteal'a. Ear de te smintesce pre tine mân'a t'a séu peciorulu teu, taia-le pre ele sî le lépeda dela tine, ca mai bine-ti este tîe, sa intri in viétia schiopu séu ciungu, decâtu dóue mâni séu dóue pecióre avendu, sa fii aruncatu in foculu celu vecinicu. Sî ochiulu teu, de te smintesce pre tine, scóte-lu pre elu, si-lu arunca dela tine, ca mai bine-ti este tîe cu unu ochiu sa intri in viétia, decâtu amendoi ochii avendu, aruncatu in geen'a focului. Câutati sa nu defaimati pre unulu dintre acesti mai mici, ca dîcu voue, ca ângerii loru in ceriuri pururea vedu fati'a tatalui meu, care este in ceriuri, ca a venitu fiiulu omului sa mantuiésca pre celu perdutu.“

Tint'a sinódeloru este de a cercetá pre cei smintiti, pre cei nepriceputi sî de a-i indreptá, inscurtu: de a cautá óea cea perduta. Christosu dîce (Mat. c. 18. v. 12—14.) Ce vi se pare vóue? De va avea unu omu o suta de oi, sî se va retací un'a dintr'ensele, au nu lasa pre cele nóuedieci sî nóue in munti, sî mergendu cauta pre cea retacita? Sî de i se va intemplá, s'o gasésca pre ea, aminu grai scu vóue, ca se bucura de dens'a mai multu, decâtu de cele nóue-dieci sî nóue, ce nu s'au retacitu. Asiá nu este voi'a innaintea tatalui vostru celui din ceriuri cá sa péra unulu dintr'acesti mici.“

Asiá dara Mantuitoriulu lumei a sciutu fórte bine, cumu numai se va poté infiintiá imperatîa sea, „carea nu erá din lumea acést'a“ (Ioann c. 18. v. 36.), adeca din lumea despotismului sî a sclaviei, din lumea urei sî a desbinâriloru, din lumea privilegiatîloru asupritori sî a privilegiatîloru asupriti, din lumea casteloru dusmane tóte un'a altei'a; elu a sciutu prea bine, ca imperatî'a sea, imperatî'a dragostei imprumutate, a fratîetâtii, a egalitâtii sî a libertâtii, numai atunci o va poté infiintiá, déca pre toti fâra osebire, i va dechiará de fii ai aceluia-si parinte, ai tatalui seu din ceriuri, sî déca va face, cá sa pricépa sî sa cunósca, ca toti suntu medulari ai aceleia-si familii ceresci, sî déca-i va provocá, ca intre olalta sa se pórte acuratu cá medulârii aceleia-si familii cu dragoste, cu blandetia, stându cu totii la invoiéla, cautându intielegerea, voi'a buna sî unirea, sî de aceea a propusu, cá mijlocu spre ajungerea scopului seu, spre infiintiarea imperatîei sale, ce nu erá de lumea acést'a, adunârile intru numele seu, sobórele, carele sa reguleze ori ce neintielegeri sî desbinâri, sa delatureze tóte neajunsurile sî sa stirpésca din comunitatea credinciosiloru sei tóte smintelele, carele trebuie sa vina in decurgerea tempului. Deci dara numai atuncea, câudu sî la noi, urmandu esemplului Mantuitoriului nostru, tóte trebile bisericesci se voru pertractá, desbate sî decide de intrég'a comunitate crestina cu dragoste fratiésca, cu blândetie, numai atuncea trebile se voru regulá, smintelele se voru curmá sî se voru stirpí, contielegerea, invoiél'a, unirea sî dragostea fratiésca se va intemeiá, numai atuncea comunitatea crestiniloru se va intarí, sî biseric'a va fi deplinu zidita, numai atuncea va sosí acea imperatîa, pre carea o ceremu cu atâtea lacrimi in rugaciunea domnésca de tóte dîlele! (Capetulu va urmá.)

Voci jurnalistice despre secularisarea monastiriloru in Romani'a.

Intre celelalte voci din Europ'a apuseana, ce s'au pronunciatu in obiectulu acest'a atâtu de importantu pentru Romani'a, nu va fi, credemu, fâra interesu a audî sî parerea unoru foi liberale din Austri'a; sî asiá, dupa cum amu mai datu estracte de dîuarie asupr'a acestei cause, facemu sa urmeze unu articulu din „Ost und West“, care elu inca l'au adusu dupa fói'a magiara liberala „A Hon.“

„Ost und West“ dupa ce schizzéza positiunea orientului preste totu, vine sa vorbésca despre monastirile asiá numite inchinate. „La inceputu, dîce, monastirile acestea au fostu menite a fi locuri de aperare contr'a inimiciloru din afara, sî cea mai mare parte le aflâmu zidite pela pólele Carpatîloru, pecandu cele dela câmpu suntu zidite multu mai tardîu. In tempuri de

pace ambele serveau binefaccrei crestine. Enormele loru avutîi au fostu sacrate spre scopuri bincfacatóre sî devenira asile ale miseriei sî ale seraciei. Asiá-monastirea Golea a devenitu asilu alu smintitîloru, altele iarasi tipografii mari, in cari se tipariau cârtîle bisericesci de lipsa pentru tiéra. Iarasi alele aduceau zestrele pentru fetele boieriloru. Monastirile acestea cea mai mare parte suntu m e t o c h i i, adeca pârtî ale altoru monastiri in Turci'a. Multe din ele suntu subordinate monastiriloru din muntele Athosu sî Sinai, sântului mormentu din Ierusalimu sî Patriarchului din Constantinopole. Averea acestoru monastiri e enorma sî constà mai cu séma din mosîi, c a r e f a c u a c i n c e a p a r t e d i n a r i ' a i n t r é g a a p r i n c i p a t e l o r u. Proportîune in adeveru de mirare! Ele suntu zidite de principi pamenteni in secululu 15, sî fiindu ca pe tempulu acel'a monastirile muntiloru Athosu sî Sinai aveau mare autoritate la tóta crestinatatea resariténa, fundatorii concrediura acelor'a administratîunea. Resplat'a pentru acést'a erá sa fia prisosulu din venitulu menitu spre scopuri filantropice. Acést'a se póte cetí limpede in diplomele fundatîunale ale monastiriloru Radu—Voda sî Cotroceni. Dar' se constateaza sî prin comissiunea Engliterei, Franciei, Austriei, Prussiei sî Italiei, carea-si dete parerea intr'acolo, c a e a p r i a t u i n c o n t r ' a d o c u m e n t e l o r u, d e a r e s u c í s i m p l ' a d e d i c a t î u n e sî a o p r e f a c e i n d o n a t î u n e, precumu facu preotii grecesci. Afara de aceea invatia Istori'a moldo-romanésca, ca dupa supunerea sub domni'a Turciloru, incepura Grecii a se asiediá prin tiéra, dar' intr'atât'a gramadira asupra-si ur'a Românilcru, incâtu in secululu 17. colonisârile loru mai departe se oprira, sî indigenatulu (adeca dreptulu de a-si cumperá mosîi) li se luà.

Dupa nefericit'a campania a lui Petru celu Mare la anulu 1711, la carea sub B r a n c o v a n u l u sî C a n t e m i r u luara Românii parte activa, intr'atât'a crescù preponderanti'a Turciloru, incâtu pe multu tempu perì tóta speranti'a de eliberare. Cu Turcii ajunse la potere in principatele de la Dunare sî fanariotismulu sub M a u r o c o r d a t o s. Grecii firesce sî monastirile le rapira la sine, scósera limb'a tierei sî asiediara preotii sei propri. Veniturile menite binefacerei crestinesci le 'mpartîra intre sine demnitarii cei mai inalti grecesci sî turcesci, sî intr'atât'a scósera monastirile de sub ori ce inspectîune a statului, incâtu ele devenira dupa tóta form'a statu in statu. Cumu de fâra sufletu au economisatu Ierarchi'a grecésca cu acésta avere colossala, arata prea bine starea loru cea depravata, lips'a totala de scóle sî de disciplina crestinésca, de care ne spunu calatorii pâna in dîu'a de astadi. Erá dar lucru naturalu, cá cu desceptarea natîunala subt Ypsîlanti sî cestiunea monastiriloru sa invieze, sî numai intrigile poteriloru mari, ce se combateau un'a pre alt'a, impedecara deslegarea definitiva a cestiunei. Astfelu se gramadira consultâri preste consultâri, fâra de a se fi ajunsu vreunu resultatu. Nici congressulu de Parisu nu facù vreunu pasu inainte pentru resolvirea intrebârei, pâna cându in fine C u z ' a, in necasulu toturoru, luà mesuri asiá numite violente.

Vomu asceptá capetulu acestei fase nóue, sî schizz'a acést'a istorica o aduseramu numai, pentru de a face cunoscutu pre cititorulu cu factorii, ce conlucra in acestu conflictu. Motivele atâtu din punctulu de vedere alu statului, câtu sî dintr'alu economiei natîunale suntu pentru secularisatîune. Sî d r e p t u l u s e p a r e a f i p e p a r t e a r o m a n é s c a, d é c a n e a d u c e m u a m i n t e, c a d i n s e c u l u l u 17. i n c ó c e G r e c i i p e r d u r a d r e p t u l u d e i n d i g e n a t u. Din acestea se póte 'ntielege zelulu partidei natîunale russesci incontr'a clerului grecescu. Se pare, ca poterile europene nici ca voru sa combata principiulu in sine, ci voira numai a descarcá de pe spatele sele dificultâti, dupace afara de aceea au multe griji de altu felu. Acést'a din partea Russiei e cu atât'a mai probabilu, câci ea dedù foiloru independinti deplina libertate de a atacá (pre clerulu grecescu). Dar sî celelalte poteri nu-si voru contradîce, dupace la anulu 1857. recunoscura cá drepte pretensiunele Româniloru. Engliter'a, ce e dreptu, totdeun'a sta gat'a a tîné in functiune o r i c e o r g a n u, f i a ç â t u d e p u t r e d u, alu omului bolnavu (Turciei. Red.); dar politic'a eii in caus'a Greciei dovedesce totusi, ca ea nu sta tocmai mortîsiu pelânga traditîune. Franci'a sî Itali'a, incâtu scimu, n u se alaturara la protestulu celoralalte poteri. Directîunea politicei loru e cunoscuta de ajunsu. Precumu in ori ce alta cestiune europeana Franci'a umbla singura fâra aliatu adeveratu, in aliantia numai cu acele elemente poterice, ce le mâna prinse inaintea sea, pentru de a le folosí ori ea insasi ori pentru de a spariá pre altii: asiá sî 'n acésta cestiunea sta singura cu planurile sele cele secrete. — Acést'a camu e starea lucruriloru in Turci'a.

S a b i i u in 8 Martiu. Astadi furamu martori unui actu bisericescu, care va avé insemnatatea sea sî urmârile sele pentru tóta biseric'a nóstra greco-resariteana din Transsilvani'a. Parintele Protopopu alu Brasîovului I o a n n P o p a s u, dupace Sâmbata in 7 Martiu intrase in tagm'a monachala, astadi la S. Liturgia, seversîta in biseric'a din cetate, priimì prin Escellentî'a Sea Parintele Episcopu diecesanu A n d r e i u B r. d e S i a g u n ' a chirotesí'a de Protosinchelu. —

S a b i i u in 9|21 Martiu. Cu cea mai viia participare a publicului sabiianu urmà astadi immormentarea d. Vicecolonelu—Auditoru, Franciscu L o b i n g e r, care in nóptea de 8 spre 9 Martiu dupace sér'a petrecuse cu amicii sei, fu lovitu de damlá. Immormentarea s'a facutu cu o démna parada militara. — E de 'nsemnatu póte, ca 'n 4 ani au reposatu in Sabiiu acumu trei persóne militare totu in acésta calitate. —

P e s t ' a in 6|18 Martiu 1864.

(I. I.) Dîlele acestea amu fostu martori unoru intemplâri triste;— triste dîcu, câci ele aréta nematuritatea unei pârti mari a poporului magiaru, care inca n'au invetiatu nimic'a din scól'a, prin carea a trecutu tiér'a in $184^{8}|_{9}$, sî dupa aceea subt absolutismulu de 11 ani, éra acum'a mai de curendu prin introducerea provisoriului. O multîme de ómeni nepriceputi, cari nu vedu mai departe, decâtu le este nasulu, s'au adunatu in sér'a de 13 l. a., aniversarea dîlei celei renumite din 1848, innaintea cafenelei „La Zrinyi“ cu scopu de a face o demonstratiune in onórea aducerei aminte a acelei dîle faimóse. Unulu dintre patriotii acesti'a nepriceputi se folosì de ocasiunea data, cá sa-si arete talentulu oratoricu, incepù cu cuvinte inflacarate a vorbí despre libertate, despre bravulu poporu magiaru, sî fini cu „Sa traiésca Cosiutu, Clapc'a sî Garibaldi“. Multîmea, firesce, priimì vorbirea lui cu entusiasmu. Dupa aceea plecara toti pe strate 'n susu sî 'n josu, nepaciuira pre cei ce mergeau in linisce câtra casa, pefugara pre doi insi, cari abiá potura scapá dinnaintea demonstrantîloru pin pitularea loru in o casa straina;- pre unu maiestru de casa (Hausmeister) vrura a-lu constringe, sa urezo lui Cosiutu sî Garibaldi „sa traiésca,“ ce acest'a nevrendu, fu intempinatu cu impunseturi de cutîte sî de unele focosie,— termometrulu culturei loru. Astfelu neliniscira ei stratele pâna tardîu, candu se departara fâra intrevenirea militiei, ori a altui organu de securitate. Frumósa festivitate, spre a onorá aducerea aminte a dîlei de 13 Martiu din 18|48!

Dóue dîle dupa demonstratiunea acést'a judetiulu militaru a surprinsu in asternutu pre Paulu de Almási, Ludovicu de Beniczky, Nedeczky, Ladislau de Szelestey, Clementis dela „Phönix“ sî pre librariulu Sebes sî i-au arestatu pentru compromise politice. In diminéti'a urmatóre patrolele cele dese sî neindatinate, ce se preumblau pre strade 'n susu sî 'n josu, precum sî machnitiunea, ce se poteá cetí de pe fetiele aristocratiei, carea in órele dela amédi are datin'a a face promenada, ne lasau sa asceptâmu ce-va neplacutu, de ce Ddieu pâna acum'a ne-a feritu.

E tristu a audî, ca se intempla astfelu de lucruri in presentu, cari, déca nu reu, bine nici decâtu nu potu aduce tierei, carea acum mai multu decâtu alta data are lipsa de pace, asuprindu-o pre de o parte fómetea neimpacabila, eara pe de alta parte ponderositatea cestiuniloru, ce trebuie deslegate ori sî cumu, câci starea de acuma nu mai póte durá, — e sî mai tristu insa, candu vedemu intre cei arestati sî compromisi pre unii, cari numai eri, alaltaeri au fostu agratîati de [clementi'a Maiestâtii Sale, sî acuma iara nu incapu in pele!

Noi n'amu luá notitia despre demonstratîuni sî arestâri de acestea, déca urmârile loru aru nimerí numai pre cei compromisi, séu déca ele s'aru face numai pe cont'a natîunei magiare sî nu a tierei intregi, in carea locuiescu sî alte popóre devotate sî credincióse tronului sî Maiestâtii. E lucru de mirare, ca astfeliu de ómeni, cari au carantîtu dejá in suferintie politice, n'au invetiatu nimic'a din trecutulu loru, n'au vediutu, ca anii 48 sî 49 au adusu tiér'a la sépa de lemnu, sî ca nu conspiratîunile suntu mijloculu, prin care se póte fericí o tiéra. — Poloni'a ne arata destulu de invederatu, unde duce o lupta neprecugetata sî desperata, — la nimicirea totala a natîunei. —

Jurnalele mai nóue ne spunu, ca sî prin districte s'aru fi facutu câte-va arestâri de acestea, sî ca la unii suspecti s'aru fi aflatu arme sî harthii revolutîunare.—

L u g o s i u in 7 Martiu 1864.

Onorata Redactiune! Deórece corespundinti'a Trifrundiariului din V. dto 10|22 Fauru nr. 14 alu Concordiei— de adeverata priimindu-se, spre batjocur'a nóstra sî iritarea strai-

niloru sî in celelalte jurnale române *) s'au reprodusu; subscrisulu in interesulu adeverului sî pentru cunoscinti'a publicului românu róga pre on. Redactîune, sa binevoiésca urmatórea rectificare a dá sa se tiparésca :

Trifrundiariulu si 'ncepe articululu seu : „pentru ca intre Români s'au latîtu intrebuintiarea literelor latine, incâtu sî intre teologii români fórte arareori au potutu densulu vedé potcóvele ?" asiá dara incheiâmu : ca e de trebuintia, cá candidatii, cari nu s'au ocupatu pe la alte institute cu ortografi'a bisericésca, cá atari individi, cari se pregatescu pentru statulu preotiescu, sa se eserciteze intr'ens'a·

Spre scopulu acest'a, pelânga gramatic'a româna a lui Sav'a P. Barceanu, carea se propune sî in institutele teologiloru din Aradu sî Sabiiu, pecandu nu le este opritu Teologiloru a se folosi sî cu literele sale strabune, Clericii nostri suntu obligati aici a invetiá sî literatur'a bisericésca cu slove, cá sa o scria sî sa o póta intrebuintiá cá preoti pâna la retiparirea cârtîloru bisericesci cu litere, dar póte sî dupa aceea.

Eu credu, ca acésta predare asemenea se face la tóte institutele clericale române; prin urmare e mincinósa aretarea ca prin decidere consistoriala s'au alesu slovele, cu atâtu mai putînu au locu argumentele scornite pentru slove, precumu sî ceea-ce atinge gramatic'a nóua a Trifrundiariului de Preasfintîtulu D. Eppu edata, deórece aceea nu de Eppulu, ci de competintele Professoru se compune, séu cumpusa se predà, sî subscrisulu dupa chiamare-mi fiindu-mi datorinti'a a indeletnicí pre Clerici sî in ortografi'a bisericésca, in putîne regule insumi o propunu.

Deci tóte cele cuprinse in pomenitulu articulu fiindu minciuni sî scornituri, care sub steametulu natiunalitâtii spre alte scopuri tîntéza, mi pare reu, ca „Concordi'a" pre acel'a priimîndulu, rectificarea mea, nevenindu-i la socóta ,— a u l a p e d a t ' o.

E de mirare ! cum se intereséza Corespundintele din V. de literatur'a clericiloru nostri, nesuferindu-i a se indeletnicí in acea literatura, carea in biserici pâna acum au pastratu sî pastréza limb'a nóstra natîunala, pecandu ceealalta parte, a Clericiloru uniti, nunumai ca suntu siliti a-si invetiá studiile in limb'a latina (? Red.), ci se indeletnicescu sî in literaturele vechi eline sî evreesci (acést'a e sî cea natiunala a Trifrundiarului), fâra a se cuprinde cu un'a din cele romane!

Cu dorere trebuie se marturisimu, ca pecandu inteligînti'a nóstra sa vede a se interesá sî de cea din launtru organisare a institutului nostru primitivu, pre atunci nu se misca de starea cea cadiuta a preotîmei sale, nu are nici o condurere cu dens'a la necasurile sî nedreptâtile ce-i provinu dela proselitismulu unoru preoti fanatici, cari in pârtile nóstre prin fagaduintie false de bani, de bucate s. a. patimindei omenimi, sî prin impartîrea baniloru-sî inmultiescu poporulu, instrainandu-lu dela credinti'a sea sî demoralisându-lu, incâtu s'au facutu cu totulu nesuferiti, sî e de trebuintia intrevenirea Inaltului Guvernu, spre a ne pune in starea egalei indreptatîri proclamate de Maiestatea Sea prin in'alt'a-l Diploma; deci Trifrundiariulu, sî dupa densulu obrazniculu corespundinte din Furlug cu ceialalti impreuna sub numele natîunalitâtii séu cá aperatori de litere cochetéza la ceea ce candu le desfacemu masc'a, cá vespii saru, se acopere. Intereseze-se séu de totu ce atinge pre Românu fâra distingere sî contribueze precumu la luminarea spirituala, asiá sî la bunastarea materiala a poporului românu sî a preotimei sale, séu sa ne lase in pace, cá sa suferimu plâgile, ce ne vinu dela fratii nostri. —

*) Noi din parte-ne trebuie sa reieptâmu acésta invinuire; câci scirea aceea o reproduseramu in câte-va cuvinte intre noutâtile de dî in nr. 16. cu reserv'a cuvenita, dîcendu espressu: d e v a f i a d e v e r a t u. Spre batjocur'a nóstra aru fi corespundinti'a numai candu aru fi adeverata, pecandu deca nu e adeverata, batjocur'a cade numai pe referintele, nu sî pe dîuarie, care nu potu fi atotsciutóre.- Din tralte ni-amu tînutu datorintia de d r e p t a t e, a priimí acésta rectificare, dupa ce amu priimitu sî ce-va din acusa; câci cititorii nostri voru fi vediutu, ca chiaru sî atacurile a s u p r ' a n ó s t r a le-amu reprodusu in dîuariulu nostru. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(D i s t i n c t î u n e.) Maiestatea Sea a denumitu pre generalulu Ludovicu Br. de G a b l e n z comendatoru, sî pre maiorulu generalu Contele Leopoldu G o n d r e c o u r t cavaleru alu ordinului Mari'a-Teresi'anu. —

(D r e p t u l u d e c e t a t i é n u o n o r a r i u.) „Bucovin'a" spune, ca comunitatea din Cernautiu in siedinti'a sea din 9 Februariu 1864. a datu ablegatului provincialu sî imperialu, A l e s s a n d r u B a r o n u d e P e t r i n o dreptulu de cetatiénu onorariu alu regescei cetâti sî capitale provinciale Cernautiu. —

(D i n b i o g r a f i ' a l u i P a v e l u A l m á s i.) Acestu nobilu magiaru, celu mai de frunte intre cei prinsi in Pest'a, a fostu presiedintele dietei ungare din Debretînu la anulu 1849; dupa aceea a petrecutu mai multi ani in arestu politicu; bunurile confiscate i se rededura la 1861. Sotî'a lui e o fiia a sententîatului Louis Bátthyányi, (dupa alta versiune nu;) unicului lui fiiu reposà in vêrsta de 20 ani cá locoteninte in servitie imperatesci la anulu 1860. La diet'a din 1861., de-sî alesu de dóue ori, n'a luatu parte cá deputatu, dar totusi a fostu unulu din corifeii politici ai Pestei.- Despre galanteri'a sea dedù d. Almássy unu documentu nou in dîlele trecute; câci elu e acel'a, ce platì sarutarea din bazarulu dameloru pestane cu 1000 f. —

T e a t r u l u r o m a n e s c u d i n C e r n a u t î u, dupacumu ne spune fói'a locala „Bucovin'a," s'a 'nceputu in 1|13 Martiu cu pies'a „Radu Calomfirescu." Dram'a sa se fia produsu fórte bine sî teatrulu sa fia fostu fórte plinu. —

C e l u m a i b e t r â n u o m u i n P e s t ' a, Ladislau F a r k a s a reposatu in 11 Martiu in etate de 117 ani. —

Principatele române unite.

Cea mai de frunte faima, ce avemu a o anuntiá din tiér'a vecina, e, ca d. P a p i u I l a r i a n u, ministrulu de justitia, dupa o depesia telegrafica, cerculatóre prin foile germane, n'a d i m i s s i u n a t u, ci a fostu s u b s t i t u i t u numai interimalminte — nu scimu inca din ce causa — prin d. Orbescu: Trebuie sa ne mirâmu de precipitatîunea, cu carea foile coalitîunei, precumu d. e. „Romanulu" trambitara 'n lume cu atât'a emfasa faim'a acést'a de dimissiunare, ba „Romanulu" se simtîse datoriu de a constatá, ca „caderea" dlui Papiu Ilarianu s'a priimitu de multi membri ai Camerei „cu huietu." — Óre 'n care Camera din Europ'a se mai priimesce scirea dimissiunârei unui ministru cu huietu ? —

La Vienn'a a sositu scirea, ca 'n 7|14 Martiu Kossuth, Klapka sî Türr, veniti pela Constantinopole, aru fi avutu in Galatiu o 'ntalnire. Se 'ntielege de sine, ca scirea acést'a adauge sî aceea, ca intalnirea s'a facutu cu voi'a principelui Cuz'a, care, — cumu sa nu ? — e amestecatu sî elu in acestu complotu. Ba sî Garibaldi sa se fia vediutu in Romani'a ori Serbi'a. Eata dar de nou Romni'a espusa prin sciri surde sî absurde in ochii lumei cá vétr'a revolutîuniloru !- G a r i b a l d i insa s'a re'ntorsu la Caprer'a sea sî „Press'a" de Vienn'a ni se pare ca are fórte dreptu, candu dîce, ca ea mai s'aru poté remasî, ca Kossuth, Klapka sî Türr siedu pe pace în Genev'a, Parisu sî Turinu.—

Mare sensatîune a facutu in tiéra sî sî in afara o declaratîune — adeverata ori fictiva nu scimu — a primului ministru, d. C o g a l n i c e a n u, care aru fi luatu o calésca din sequestrele monastiresci sî s'aru preumblá cu ea pe stratele Bucurestiloru, ear interpelatu in Camera pentru acést'a, aru fi respunsu, ca avendu densulu numai 4 galbini pe dî, nu póte dá 2 galbini pentru calésca inchiriata sî asiá a luatu o calésca monastirésca pe sém'a sea.

In articululu reprodusu din M. S. s'au fostu amintitu generalminte mai de tóte actiunile de dincolo de Carpati.

In dîlele din urma mai aflâmu prelungirea sessiunei pâna la Aplile, cá numai sa se póta luá inainte tóte proiectele de lege promisse prin mesagiu la deschiderea sessiunei presente. Cetimu prin dîuariele române, ca sa tînu siedintie sî nóptea numai spre apoté terminá proiectele, ce e cu anevoia de crediutu dela o Camera, carea a potutu discutá asiá de pucinu in decursu de patru luni. Afara de aceea nu scimu ce sa credemu de Camera, candu ea va, cá cestiunile cele mai grave, cumu suntu regularea comuneloru, legea rurala sî electorala sa se desbata sî voteze asiá cu precipitare. Amu fi mandri cu aristocrati'a boerésca din Romani'a, candu o amu afla de odata mai patriota, mai natîunala de cumu amu vediut'o, sî amu vedea, ca cu cea mare abnegatîune sî in celu mai scurtu tempu surprinde tiér'a, surprinde natîunea, surprinde Europ'a civilisata. —

Pentru insemnatate sî curiositate reproducemu dupa „Bucimulu urmatórele:

In siedinti'a de Joi sér'a s'a continuatu desbaterea asupr'a legei comunale. Celu mai mare interesu alu acelei siedintie au fostu spitalele. S'au combatutu binefacerile proiectului sub cuventulu ca ingreuiéza comun'a, sî s'a priimitu cá comunele sa-si faca spitale sî guvernulu sa adjute numai pe cele scapatate. Asemenea s'a priimitu, cá comunele sa-si aiba tauri, armasari, berbeci de soiu bunu pentru imbunatatîrea rasei animaleloru, precumu sî gradina de dudi. Siedinti'a s'a opritu asupr'a drepturiloru municipali, ce d. Costaforu sî d. Boerescu pretindea a se dá Ovreiloru. Din contra d. Vasescu sî altii cereá, sa se mai restringa sî chiaru din drepturile ce au astadi Ovreii, câci au innecatu Moldov'a.

In 6. Martiu, ne spune Bucimulu, ca sau intemplatu unu scandalu evreescu in Bucuresci in urm'a desbateriloru mai susu

amintite. Rabinulu provocatu se dea informatiuni asupr'a prochiamatiuniloru evreesci sî portânduse arogantu fatia cu guvernulu, fu indreptatu a se duce din tiéra. Lucrulu e inca pendinte, sa ascéptâmu resultatulu definitivu.

Despre Bulgaria reproducemu din Bucimulu:

Bunii nostri vecini Bulgari au mai fondatu in Romani'a, afara de aceea ce se editéza la Brail'a, o fóia ebdomadara de o camu data, in mare formatu, in dóue limbe, bulgara sî româna, intitulata V i i t o r i u l u.

Felicitâmu pe amicii nostri vecini pentru semnele de viétia ce dau, sî ne felicitâmu sî pe noi pentru ospitalitatea ce potemu sa le dâmu.

O fóia bulgaro-româna editata in Bucuresci rechiama vechi'a nóstra unire cu Bulgarii, spre a scóte Rom'a nóua din grecismulu, in care cadiuse sî in care s'a molesîtu pâna a devenitu victima, fâra poteri de aperare.

Negresîtu ca avutii Bulgari din Roman'ia sî din alte tieri voru sprijini acésta frumósa imagine a natiunalitâtii loru, care nu va fi de locu ostile guvernului turcescu, ci va aperá numai bulgarismulu contr'a grecismului, care lupta de atâti'a seculi sa-lu cotropésca sî nu póte.

Redactorulu V i i t o r i u l u i este neobositulu patriotu bulgaru D. Racowski, sî colaboratoriulu seu D. Velisson alu cârui talentu lu cunoscu lectorii nostri.

Pretiulu abonamentului la V i i t o r i u l u este doi galbini pe anu.

Prospectu politicu.

Dupa oficiós'a „Cor. Gen. din Vienn'a ne spunu tóte diuariele, ca Dani'a saru fi invoitu in cele din urma a priimí unu proiectu de incetare de arme propusu de puterile mari germane pe bas'a statului quo, cerendu sistarea inaintârei trupeloru austro-prusse in Iütland'a sî promitiendu din partesi, ca pe viitoriu sî dens'a va incetá de a prinde corabiele nemtiesci. Tóte foile mari nemtiesci se mira de schimbarea ventului cá din seninu sî se mira cumu póte lucrá astfelu Dani'a, alu cârei ministru primariu dîcea mai candu, ca numai atunci sa fia vorb'a de invoieli intre pârtile resbelice, candu inimicii voru fi luatu capital'a Daniei Copenhag'a. Cele mai multe foi suntu asiá dara fórte suspicióse asupr'a statului invinsu sî nu credu in seriositatea Daniloru, ci presupunu, ca acést'a aru fi o apucatura pentru de a castigá tempu pentru preparari nóue sî pentru asceptarea unoru ocasiuni mai favoritóre.

Ori cum, póte ca diplomati'a va aduce totu lucrulu la o conferinti'a, in care se va discutá deslegarea conflictului intre certanti pre o cale impaciuitóre. Dar e de miratu totusi cum se voru invoí cele dóue poteri mari, cari suntu asiá dîcendu invingatóre la o incetare de arme pe bas'a unui status quo, care aru sventurá tóte sperantiele Germaniei, carea din urma inadeveru dupa tóte ostenelele resbelului de fatia nu aru profitá mai nimica. Acést'a inse o voru intielege diplomatii mal bine. Noi se trecemu la alte state sî adeca la Franci'a, despre carea inca nu se scia ce are de cugetu. Aici atentiunea inca totu asupr'a cestiunei messicane e atientita. Din candu in candu se respandesce scirea, ca ministrulu de finantie Fould si-aru fi cerutu dimissiunea, pre carea ómenii politici o esplica cá semnu de resbelu. In dîlele din urma cetimu sî o convorbire profetica intre ministrulu acest'a sî suveranulu seu Napoleonu III, din care aru urmá cea mai grabnica schimbare in ministeriulu de finantie, apoi resbelulu.

Fisionomi'a situatiunei politice din Franci'a de astadi nu e togm'a asiá martiala, dupa cumu voru unii sa ni o depinga. De aceea lasandu conjecturele despre ceea ce va fi cugetandu Napoleonu adî sî ce va cugetá mâne, se aruncâmu pe unu momentu privirea pe o pagina mai practica a intemplârilotu dîurne; intielegemu o programa a unui candidatu esîtu din sinulu lucratoriloru, despre care Ost sî West ne spune, ca cere inainte de tóte libertate de pressa, fâra de aprobare premergatóre decatra guvernu, fâra de cautiune sî fâra timbru, dreptu de adunâri ca conditiune normala esentiala sî neaperatu de lipsa pentru eserciarea dreptului de sufragiu universalu sî alte de feliulu acest'a, instructiune gratuita sî obligatóre in scóle populare, libertatea instructiunei mai inalte etc.

„Franci'a", observa totu acelu diuariu,-si iea aventulu celu mai bunu de a fi unu statu liberu cá Angli'a prin o reforma sociala multu cuprindiatóre, la care reforma se iea iniciativ'a cea mai puternica chiaru decâtra classele cele mai de josu a le poporului. Câtu tempu le trebuie Francesiloru pentru asiá ceva, lesne nu se póte spune; dar atât'a e sciutu, ca unu popóru sanguinicu cum suntu Francesii, sciu realisá intr'o dî, — precumu ne invétia esperiintia— proiecte qualificate de visuri, de aru fi chiaru sî prin revolutiune."

Mai departe aflâmu, ca ducele de Coburg n'aru fi potutu reesî cu missiunea sea.

Din Itali'a erá sa se verse foculu resboiului mai candu, ba pre Kossuth, Klapka sî chiaru sî pre Garibaldi celu perdutu jurnalele i preumblau prin Galati, pecandu adi aflâmu, ca celu din urma e in insul'a Caprer'a sî cei d'antâiu inca nu voru fi departe de Itali'a. Regimulu cu tóte acestea face pregatiri, póte mai multu cá sa multiamésca partitulu revolutionariu, decâtu de a neliniscí pre altii.

Din câmpulu resboiului.

Din C o p e n h a g e n se scrie pe cale oficiósa, ca b o m b a r d e m e n t u l u f o r t a r e t i e i F r i d e r i c i ' a s ' a u i n c e p u t u i n 5|17 Martiu.

Din F l e n s b u r g (Schleswig, nu departe de Düppel) se telegrafeza in 6|18 Martiu, ca foculu asupr'a siantiuriloru dela Düppel s'a re'nceputu sî se aude o canonata infricosiata.— „Times" are unu telegramu din 19 Martiu c. n., dupa care se 'ncinsese o lupta crâncena dealungulu liniei intregi dela Düppel; P r u s s i i, d u p a r e s i s t i n t i a e r o i c a d i n p a r t e a D a n i l o r u, a u l u a t u s a t u l u D ü p p e l sî p o s i t î u n e a T o n b j e r g, ear positiunea Düppel e inca nevatemata. Prusii preponderara cu poterea in multe puncte; artileri'a loru duse trei miluri. Astadi a cadiutu u n u c o l o n e l u d a n e s u, sî se adusera la Sonderburg (insul'a Alsen) 70 raniti. P e r d e r e a P r u s î l o r u e i n s e m n a t a. Curagiulu Daniloru e nefrântu.—

O dispositiune ministeriala danesa ordina, a s e r e d á H a n o v e r a n i l o r u t ó t e n â i l e l o r u, ce se afla cu embargo (sequestru) in porturile danese. —

Mai nou.

Dani'a nu numai ca nu va scie de conferintie si de armistitiu, ci foile loru scriu, ca a r m i s t i t i u l u p e b a s ' a s t a t u l u i m i l i t a r i u d e a c u m u a r u f i e g a l u c u n i m i c i r e a p a t r i e i, sî c a r e g i m u l u, p r e a f i r e s c e, n u - l u p ó t e p r i i m í.

L i n i ' a d e v a m a intre Holstein sî Schleswig s'a radicatu.

E n g l i t e r ' a inca totu spera, ca Danesii voru priimí propunerile de pace din partea poteriloru; discussiunea asupr'a causei germano-danese in parlamentu s'au amanatu pâna dupa Pasci.

D i n B u c o v i n ' a o scire 'mbucuratóre. In siedinti'a dietala din 7|19 Martiu siefulu tierei aduce la cunoscinti'a casei, ca M. S. Imperatulu a suspendatu robot'a preotîmei resaritene ortodoxe, sî a demandatu a se dá preotîloru despagubire din fondulu religiunariu. Diet'a decide a tramite o adressa de multiamita câtra Mai. Sea.

PUBLICAREA

baniloru incursi la cass'a Associatiunei pentru eternisarea memoriei poetului A. Muresianu.

Prin staruinti'a stimabilei Dómne M a r i ' a P o p u d e H a r s i a n u din Abrudu s'a tramisu in dispositiunea Associatiunei summ'a de 36 f. 70 xr. v. a. dela urmatórele sorori sî dómne române:

a) Irin'a Boeriu 2 f. b) Netti Duc'a 2 f. c) Galu Neti 1 f. in bani suaatori, d) Galu Eugenia 1 f. in bani sunatori, e) Iosephin'a Popoviciu 2 f. in bani sunatori, f) Iuli'a Tobias 1 f., g) Eugeni'a Pressi'a 1 f., h) Mari'a Popu de Harsianu 1. # in natura computatu in 5 f. 75 xr. i) Sofi'a Teleki 4 f. k) Susan'a Bulzu 1 f., l) Sofi'a Crisianu 1 f., m) Neti Crisianu 1 f., n) Amali'a Boeriu 3 f., o) Sabina Tobias 2 f. p) Amali'a de Bosiota 1. f, g) Francisca Cumanu 1 f. r) Lazaru An'a Cocu 1 f. s) Emili'a Veltianu 1 f. t) Iuli'a Vasiiu 2 f., u) Elen'a sî Amali'a Cocu 2 f., v) Remetei Netti 1 f.

Summ'a totala 36 fl. 70 xr. v. a.

Dela Reverendismulu D. Can. Stefanu Biltiu s'au priimitiu unu ofertu generosu de 4 #.

Dela cass'a Associatiunei transsilvane.

S a b i i u in 10 Martiu 1864.

Nr. 1—1 **Publicare de concursu.**

In comun'a Curtea e vacanta statiunea invetiatorésca, inzestrata cu emolumentele anuale de 120 f. v. a. 100 p. de clisa, 100 p. de sare, 15 p. de lumini, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 10 stângeni de lemne, 1½ jugeru de locu de aratura, 1 jugeru de gradina sî cortelu liberu.

Doritorii de a cuprinde postulu acest'a au de a-si substerne recursele sale Consistoriului Diecesanu Temisiorean cuviinciosu timbrate sî provediute cu Estrasulu de botezu, cu adeverintia despre sciintiele absolute, despre siervitiulu de pâna ací, sî despre purtarea sea morala sí politica pâna in 15 Aprile a. c.

Dela scaunulu protopresviterescu alu Fagetului in 1 Martiu 1864.

Atanasiu Ioanoviciu m. p.
Protopresv. sî inspectoru scolariu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 22. ANULU XII.

Sabiiu, in 15 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Aprile, Maiu sî Iuniu c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu	— 1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca	2 f. —
Pentru Romani'a sî tieri esterne	3 f. —

☞ De sine se 'ntielege, ca abonamente se priimescu sî pe ½, precum sî pe ¾ de anu.

Redactîunea sî Editur'a.

Sinódele bisericesci, compunerea sî competinti'a loru.

(Continuare sî capetu din nr. 19, 20 sî 21.)

Sa vedemu acuma, cum au intielesu apostolii pre invetiatoriulu loru, sî ori de au urmatu ei acestoru invetiaturi cu scumpatate?

Intru adeveru, ca apostolii Domnului au fostu cei mai acurati talmacitori sî propagatori (propoveduitori) ai ideiloru lui mantuitóre.

Smintéla se facuse in biserica, adeca intre credinciosii lui Christosu prin renegatulu Iud'a. Apostolii, vrendu sa aléga pre altu barbatu in loculu vendiatoriului, cá sa fia marturia inviiârei lui Christosu, s'au adunatu cu totii, unde erá sî o multîme de invetiacei (ucenici), adeca credinciosi de ai lui Christosu séu crestini mireni cá la o suta sî dóue-dieci (Fapt. Ap. c. l. v. 15.) sî, sfatuindu-se impreuna, au alesu din doi barbati, Iosifu, ce se chiama Varsav'a, sî Matî'a, propusi de Petru dintru aceia, carii se adunau cu densii in tóta vremea, incependu dela botezulu Domnului sî pâna in dîu'a, intru carea s'a innaltiatu la ceriu, prin sorti pre Matî'a de apostolu in loculu lui Iud'a.

Eata aicea prea vederatu, ca aceia, cari suntu chiamati sa fia marturia de Christosu sî de invetiatur'a lui, trebuie sa fia alesi d e t o t i c r e s t i n i i dintre aceia, cari se pregatescu anume „cá sa ia sórtea slujbei sî apostoliei acesteia“, din carea a cadiutu vre unulu prin mórte séu altu ceva, câci numai atuncia credinciosii voru avé recerut'a incredere intrênsii sî le voru daruí cuvenit'a ascultare, urmandu intru tóte invetiaturiloru loru, altmintrea s'aru nasce nemultiamiri, ne'ncrederi sî desbinâri, carele nu potu z i d í biseric'a lui Christosu, dupa cumu o cere apostolulu Pavelu. (Cor. l. c. 14.)

Immultîndu-se din dî in dî invetiaceii, adeca crestinii, dupa cumu amu dîce noi astadi, se evî alta s m i n t é l a in biseric'a séu in comunitatea lui Christosu. Elinii carteau impotriv'a Evreiloru, câci veduvele loru se trecea cu vederea intru slujb'a cea de tóte dîlele de pe la mesele crestiniloru. Atunci cei doisprediece apostoli au chiamatu m u l t î m e a invetiaceiloru, adeca a crestiniloru, sî au dîsu: Nu ne este nóue cu placere, cá, lasându cuventulu lui Domnedieu, sa slujimu (servimu) meseloru; dreptu aceea, f r a t î l o r u, a l e g e t i dintre v o i siepte barbati marturisiti, plini de duchulu sântu sî de intielepciune, pre cari sa-i r e n d u i m u la tréb'a acést'a, ear' n o i n e v o m u s e r g u í i n t r u r u g a c i u n e sî i n t r u s l u j b ' a (s i e r b i r e a) c u v e n t u l u i. S î a p l a c u t u cuventulu acest'a i n n a i n t e a a t ó t a m u l t î m e a, sî a u a l e s u p r e s i e p t e b a r b a t i, pre cari i-au pusu innaintea apostoliloru, sî rugandu-se si-au pusu mânile preste densii; sî cuventulu lui Domnedieu cresceá sî se immultiá numerulu invetiaceiloru, adeca alu crestiniloru fórte. Multa multîme de preoti se supuneá la credintia. Fapt. Ap. c. 6. v. 1—7.

Oare nu-i acést'a argumentulu celu mai poternicu sî neresturnaveru, ca urmasîloru lui Christosu in apostolatu li se cuvine curatu n u m a i grij'a respandirei cuventului lui Domnedieu, ear crestiniloru, credinciosîloru mireni, insa grij'a pentru administrarea trebiloru lumesci, materiale ale bisericei, ale comunitâtiei crestiniloru? Se vede, ca in co'ntielegere sî cu invetiatorii loru! Oare nu este aicea destulu de vederatu, ca numai intr'acestu chipu, candu intrég'a biserica, adeca sî lumenii sî clericii de asemenea sî dimpreuna intru intielegere se voru grijí de mijlócele sporirei invetiaturei lui Christosu, sî neci de câtu intr'altulu, „v a c r e s c e c u v e n t u l u i D o m n e d i e u sî n u m e r u l u c r e s t i n i l o r u s e v a i m m u l t î.“? Eata peatr'a scandelei de astadi, câci acésta conlucrare sî co'ntielegere a toturor'a se denéga acum'a de unii, de sî bine sciu, ca pentru totu cuventulu desiertu, care-lu voru graí ómenii, voru sa dea séma de densulu in dîu'a judecâtii, ca din cuvintele tale te vei indreptá, sî din cuvintele tale te vei osandí“ (Mat. c. 12. v. 36—37.) Sî eata cum au stirpitu apostolii cei adeverati ai Mantuitoriulu „s m i n t é l ' a“ virita in biseric'a lui, adeca numai prin concursulu toturoru credinciosîloru fâra deosebire!

Alta s m i n t é l a mai bântuí dupa acea comunitatea crestiniloru, mai alesu in Antiochi'a. Aicea invetiá óre-carele: „ca de nu ve veti taiá impregiuru dupre obiceiulu lui Moisi, nu veti poté, sa ve mantuiti.“ Sî escandu-se cérta mare la intrevenirea lui Pavelu sî Varnav'a, cari invetiau contrariulu, au fostu acesti'a tramisi de câtra c r e s t i n i i antiochieni la a p o s t o l i sî l a b e t r â n i in Ierusalimu spre deslegarea acestei intrebâri. Deci Pavelu sî Varnav'a, fiindu tramisi de b i s e r i c a, au venitu in Ierusalimu sî au fostu priimiti de b i s e r i c a, de a p o s t o l i sî de b e t r â n i sî li-au vestitu intre altele sî despre acestu e r e s u. Sî s'au adunatu apostolii sî betrânii, sa védia de cuventulu acest'a, sî facendu-se multa intrebare, s'a sculatu Petru sî a dîsu intre altele: Sa nu puna acestu jugu, adeca taiarea impregiuru preste cerbicea i n v e t i a c e i l o r u, adeca a c r e s t i n i l o r u. Atunci tóta m u l t î m e a a tacutu sî ascultá pre Pavelu sî Varnav'a. Sî incetându ei a vorbitu sî Iacobu. Atunci s'a parutu a p o s t o l i l o r u sî b e t r â n i l o r u i m p r e u n a c u tóta a d u n a r e a, ca, alegendu b a r b a t i d i n t r e e i, sa tramitia la Antiochi'a i m p r e u n a cu Pavelu sî Varnav'a, pre Iud'a Varsav'a sî pre Sil'a, scriindu prin mânile loru acestea: A p o s t o l i i s î b e t r â n i i sî f r a t i i celoru dela Antiochi'a, sî Siri'a sî Chilici'a f r a t i, celoru ce suntu din neamuri, sa se bucure: de vreme ce amu audîtu, ca se invetia pe la voi, cá sa ve taiati impregiuru, ce noi n'amu poruncitu, n i s ' a p a r u t u n ó u e, c a r i i n e - a m u a d u n a t u c u u n u s u f l e t u pentru ca s'a parutu sî duchului santu: cá mai multu nici o greutate sa se puna preste voi, afara de a ve feri de jertfele idoliloru sî de sânge, sî de sugrumatu sî de curvía. Sî venindu tramisii in Antiochi'a sî adunandu m u l t î m e a, au datu cartea sî cetindu-o s'au bucuratu pentru mangaiare. Fapt. Ap. c. 15.

Eata altu esemplu apostolescu, cum se potu delaturá smintelele din biserica! De sî causa dogmatica, totusi ea nu fu pertratata numai de apostoli singuri, ci sî de betrâni sî d e c e i ' a l a l t i f r a t i c r e s t i n i, pentru ca se dîce: „S'a parutu Apostoliloru, betrâniloru i m p r e u n a c u tóta a d u n a r e a.“ Sî apostolii, sî betrânii sî fratii mireni, cu totii au fostu da fatia, sî asiá au produsu rodu bunu. Numai conlucrarea, contielegerea sî unirea toturoru au adusu fratîloru crestini din Antiochi'a mangaiarea trebuinciósa iu caus'a susu atinsa. Numai intr'acestu chipu s'a potutu intarí sî zidí biseric'a pe tempulu apostoliloru, nemijlocitîloru urmasi ai Mantuitoriului; deci numai intr'acestu chipu sî astadi se potu

curmá sî stirpí multele smintele, de carele este cercata sî bantuita biseric'a nóstra, carele au adus'o intr'o stare cu totulu nenormala, intr'a stare de desfacere sî de risipire. Numai prin sinóde, intocmite din preoti sî mireni dupa esemplulu apostoliloru nemijlociti ai Mantuitoriului, vomu liniscí spiritele, vomu intemeiá sî intarí credinti'a, vomu griji consciinciosu pentru mantuinti'a sufleteloru, vomu introduce dragostea sî fratîetatea, vomu sporí sî vomu inflorí biseric'a, nu mai asiá-i vomu dá vadi'a sî autoritatea cuvenita, numai asiá, sî nu altmintrea, vomu zidí-o, câci dîce Mantuitoriulu (Mat. c. 12. v. 25.) „Tóta imperatî'a, ce se imparechiéza intru sine, se pustiesce, sî tóta cetatea séu cas'a, ce se imparechiéza intre sine nu va stá"! Deci dara o mai repetu inca o data, sinóde intocmite din preoti sî mireni credinciosi dupa cele de pe tempurile Apostoliloru, cá nu cumvá prin desbinâri sa se risipésca biseric'a; câci mai dîce Christosu (Mat. c. 12. v. 33.) Séu faceti pomulu bunu sî ród'a lui buna, séu faceti pomulu putredu sî ród'a lui putreda: ca din róda se cunósce pomulu." Sî ród'a bisericei, sî biseric'a nóstra in dîu'a de asta-di este cadiuta intr'o stare de putrejune, din carea trebuie sa fia scapata, sî uniculu mijlocu alu scapârei suntu numai sinódele intocmite din preoti sî mireni. Ori ce altu chipu de incercare de a regulá referintiele nóstre bisericesci din Bucovin'a vá fi unilâturalu sî nici decâtu ducatoriu la scopu, pentru ca numai sinódele compuse din preoti sî mireni suntu suprem'a sî unic'a autoritate pentru deslegarea toturoru indoieliloru, sî intrebâriloru, pentru curmarea toturoru nemultiamiriloru, pentru stirpirea toturoru sminteleloru ivite in comunitatea credinciosîloru, pentru delaturarea toturoru desbinâriloru sî frecaturiloru sî pentru zidirea bisericei; câci sî apostolulu Pavelu dîce câtra Corinteni ep. I. c. 12. v. 19-25: Ear' acumu multe medulâri cu adeveratu suntu, dar' unu trupu este, sî nu póte ochiulu sa dîca mânei: n'amu trebuintia de tine; séu iara-si capulu picióreloru: n'amu trebuintia de voi; ci cu multu mai vertosu medulârile trupului, cari se socotescu a fi mai slabe, suntu mai de tréba, sî cari ni se paru, ca suntu mai necinstite la trupu, acestor'a cinste mai multa le dâmu, sî cele nesocotite ale nóstre mai multa marire au, ear' cele de cinste ale nóstre, n'au trebuintia; ci Domnedieu a tocmitu trupulu, celui mai de josu mai multa cinste dându, cá sa nu fia desbinare in trupu, ci sa se ingrijésca medulârile intre sine asemenea unulu de altulu.

Obiectele, asupr'a câror'a voru avé aceste sinóde sa desbata, suntu lamuritu cuprinse in citatîunile de mai nainte asupr'a sinódeloru apostolesci de mustru, adeca:

I. Alegerea urmatoriloru in apostolatulu lui Christosu,

II. Disciplin'a bisericésca,

III. Administratîunea averei bisericesci,

IV. Partea dogmatica, adeca stirpirea eresuriloru.

Aceste obiecte s'au tînutu sî pe tempulu apostoliloru, se tînu inca sî in dîu'a de astadi de competinti'a sinódeloru intocmite din preoti sî mireni dupa mustrulu apostoliloru, sî ori cine aru denegá acést'a, denéga autoritatea sî adeverulu cuprinsu in cartea cârtîloru, deneaga originea loru dumnedieeasca, restórna ordinea, da drumu eresuriloru, atîtia urele, introduce desbinâri, ucide dragostea, stirpesce fratîetatea, deschide arbitrariului sî fórtiei pórt'a, risipesce biseric'a, câci „cel'a cenueste cumine, dîce Christosu (Mat. c. 12. v. 33.), improtiv'a mea este;" sî asiá dara se face dusmanu apricu alu imperatîei lui Christosu, carea nu este din lumea acést'a, sî vai omului aceluia, prin carele vine sminteal'a, ca mai de folosu iar' fi lui, sa-si spendiure o pétra de móra de grumadiulu seu sî sa se innece intru aduncu lu mârei! (Mat. c. 18. v. 6—7)"

Proiecte pentru Sinodu.

Sinodulu, multu doritulu, este la usia. Fiii bisericei resaritene din Transsilvani'a dupa trei ani plini de insemnatate pentru tiér'a sî biseric'a nóstra, se voru revedé, se voru resalutá sî se voru apucá cu amendóue mânile de lucru; câci a sositu momentulu, cá sa ne organisâmu bisericesce, sa punemu o temelia tare, pe carea sa zidimu pentru noi sî urmatorii nostri edificiulu vietiei nóstre religióse, morale sî intelectuale!

Cu câtu se apropia mai tare dîu'a de 22 Martiu menita pentru deschiderea Sinodului, cu atât'a mai urginte devine intrebarea: Carea e programulu lui? care e substratulu lucrâriloru lui?

In nr. 18 alu acestei foi amintiseramu, ca proiectele de pertractatu se voru estinde asupr'a trebiloru bisericesci, scolare sî fundatîunale. Asemenea amintiseramu, ca, dupacum audîmu, Esc. Sea Parintele Episcopu diecesanu au elaboratu sî pusu sub tipariu unu proiectu in aceste privintie, care se va 'mpartî intre membrii Sinodului spre preconsultare. Proiectulu acum a esîtu de sub tipariu, sî noi urmandu indatoririi luate asupra-ne vomu cercá a pune subt ochii cititoriloru nostri o scurta schizzare a acestui elaboratu.

Acel'a cuprinde, afara de Introducere, 12 tractate despre urmatórele 12 pârti organice ale unei provincii bisericesci, va sa dîca ale unei mitropolii: 1) despre Parochii, 2) despre Protopresbiterate, 3) despre Monastiri, 4) despre Eparchii, 5) despre Mitropolia, 6) despre Epitropi'a eparchiala sî mitropolitana, 7) despre Senatulu scolasticu, 8) despre Sinodulu mitropolitanu pentru alegerea Mitropolitului sî consultarea asupr'a trebiloru obstesci bisericesci, scolare sî fundatiunale, 9) despre Sinodulu episcopescu, 10) despre Sinodulu comunu alu Ierarchiei române sî serbe, 11) despre dreptulu maiestaticu in privinti'a denumirei prea inalte a Mitropolitului sî a Episcopiloru, sî 12) despre dreptulu supremei inspectîuni a Corónei in privinti'a bisericei. —

Introducerea cuprinde mai antâiu declaratîunea, ca nu s'a proiectatu nimicu séu preaputînu nou sî ce n'aru fi amesuratu naturei obiectului insusi; ca prax'a de pânacumu, incâtu aceea a corespunsu teoriei canonice, remâne in valóre, sî numai abnormitâtîle se reducu la regularitate; ca se proiectéza a se aduce la valóre asiediamintele de lipsa pentru ajungerea scopuriloru religióse, care asiediaminte din felurite cause n'au fostu in valóre; ca se reguléza afacerile scolare sî 'n fine se aducu la ordine fondurile bisericesci, scolare sî fundatîunale.

Mai cuprinde introducerea sî unele determinatîuni generale privitóre la factorii sî pârtîle organice ale unei Mitropolii, sî anume la parochii, protopresbiterate, monastiri sî eparchii.— Aici indata se vedesce spiritulu, de care e condusu totu elaboratulu: spiritulu legalitâtii bisericesci, adica alu canonicitâtii, sî spiritulu libertâtii crestinesci. Biseric'a se pune pe base câtu se póte de late, tari sî liberale; se proclama libertatea sî independinti'a pârtîloru organice siesi coordinate; se concede pârtii mai mici influinti'a cuvenita in afacerile partii mai mari; se indatoréza pârtîle mai mari la grija, priveghiare sî respundere pentru pârtîle mai mici: se aducu preste totu in legatura organica, naturala singuritele pârti, singuritii factori ai bisericei, sî impregiurulu toturoru se 'ncinge brêulu armoniei sî alu unitâtii corpului celui compusu din multe medularie,— intocmai dupa icón'a, ce o desfasiura Apostolulu Pavelu in epistol'a 1 câtra Corinteni, capu 12, versu 20—26: . . Cu adeveratu multe medulâri, eara unu trupu. .- Cá sa nu fia desbinare in trupu, ci sa se grijésca medulârile intre sine, unulu de altulu. Sî ori de patimesce unu medulariu, patimescu tóte medularele dimpreuna, ori de se maresce unu medulariu, impreuna se bucura tóte medularele.

Comun'a bisericésca parochiala, dupa acestu proiectu, are influintia asupr'a afaceriloru din protopopiatu, protopopiatulu ia parte la afacerile Eparchiei diecesane, sî eparchi'a diecesana e competinte a participá la afacerile Mitropoliei, — eata in câte-va cuvinte bas'a unui organismu bisericescu pe câtu de naturalu sî logicu, pe atât'a sî fundatu in institutîunile, istori'a sî prax'a bisericésca! —

Trecendu la specialu, proiectulu contîne determinatîuni despre tóte punctele aretate mai susu. Determinatîunile dovedescu, ca 'n adeveru s'au pastratu principiele din Introducere; ele adica suntu luate nainte de tóte din S. Scriptura si din Canónele Sobóreloru ecumenice sî locale; unde acestea n'au mai ajunsu, — pentruca scimu, ca biseric'a resariteana din cause politice nu s'a potutu desvoltá in pârtîle nóstre amesuratu maretieloru scle institutîuni, — acolo s'a luatu intr'ajutoriu istori'a sî prax'a bisericésca sî convingerile obstesci, reduse la o regula ratîunala, ocupandu naturalminte obiceiulu sî convingerile obstesci loculu legiloru positive: sî unde 'n fine n'a fostu de ajunsu nici acést'a, acolo s'au adusu proiecte scóse din spiritulu Canóneloru positive sustatóre.

Nu vomu petrece la punctele acelea, care mai multu mai putînu au fostu cunoscute sî introduse in biserica sî pân' acumu; ci vomu trage atentîunea publicului nostru, care credemu ca ne urméza la aceste desfasiurâri cu destulu interesu, cu deosebire asupr'a duoru institutîuni, ce proiectulu cérca a le aduce la valóre. Un'a din aceste institutîuni e Senatulu scolasticu, care dupa proiectu „este acea auctо-

ritate, carea conduce tréb'a scóleloru confessiunale in Archidiecesa sî Eparchía, ear ceealalta este Epitropi'a archidiecesana sî eparchiala.“ Senatulu scolasticu aru fi dar pe câmpulu invetiamentului scolasticu aceea, ce este pentru cele bisericesci Consistoriulu. Elu are sa fia compusu din 6 membri ordinari sî totu atâti'a supplenti, cari $^1|_3$ voru fi din cleru, ear $^2|_3$ din mirenime. Presiedintele lui va fi totdeun'a capulu diecesei (Episcopulu ori Mitropolitulu), cei 6, sî respective 12 membri se voru alege la 'nceputu prin Sinodu, ear dupa aceea se voru re'ntregí prin insusi corpulu Senatului, la care va luá parte cu votu consultativu sî Consiliarulu scolaru regescu de relegea nóstra. Problem'a Senatului scolariu este,

1) a lucrá activu pentru imbunatatîrea obstésca a scóleloru mari sî mici confessiunale,

2) a face Sinodului archidiecesanu sî respective eparchialu propuneri in privinti'a obiectiva sî didactica a scóleloru,

3. a se ingrijí pentru cele mai bune cârti scolare, sî acele ale asterne Sinodului archidiecesanu sî respective eparchialu spre aprobare;

4. a priveghiá asupr'a perfectîunârei sî portârei morale a Professoriloru, sî Invetiatoriloru;

5. a propune Sinodului archidiecesanu, sî respectivu eparchialu spre remunerare pre acei barbati literati, cari prin edarea vreunui opu in ori care sfera scolara s'au meritatu;

6 a sustiné principiulu scóleloru confessiunale, in intielesulu legiloru patriei;

7. a dispune cele de lipsa, cá tinerimea confessiunala, carea frecuentéza scólele de alte confesii, sa invetie Doctrin'a Religiunei nóstre, sa cerceteze Biseric'a nóstra, sî sa se cuminece in posturile prescrise, prin urmare

8. a pune catecheti pentru toti tinerii nostri confessiunali, afle-se ei in ori ce scóla de alta confessiune, sî piedecele ce s'aru iví in privinti'a acést'a, a-le delatură in intielesulu legiloru patriei sî alu ordinatîuniloru previgente mai innalte;

9. a prefige terminulu pentru esaminarea aceloru individi, cari aspira la ocuparea vreunui postu profesoralu séu invetiatorescu;

10. a denumí din sinulu seu o comissiune esaminatóre, constatatóre din trei membrii;

11. a staruí, cá numai acei individi sa se puna de Professori la gimnasiele confessiunale, cari suntu bine pregatiti, sî au depusu esamenu inaintea comissiei ad hoc cu succesu bunu din sciintiele filologice, matematico-naturale sî istorice, precumu sî din cunoscinti'a limbeloru clasice sî patriotice, precumu sî din literatur'a limbei române;

12. cá de Profesori in institutulu clericalu sî pedagogicu sa se asiedie astfeliu de individi, carii au depusu esamenu din sciintiele teologice, pedagogice, din dreptulu canonicu, din tipicu sî cantări bisericesci;

13. cá de Invetiatori in scólele capitale sî populare sa se inainteze astfeliu de clerici sî pedagogi, cari cursulu teologicu séu pedagogicu l'au absolvatu sî din studiele pedagogice au depusu esamenu cu calculu bunu;

14. a classificá pre cei esaminati strinsu sî a le dá loru calcululu meritatu, distinsu—bine—suficiente—ne'ndestulitoriu,

15. celui esaminatu, carele capeta calculu cu: „ne'ndestulitoriu“ a-i dá voia spre repetîrea esamenului, carele nu se mai póte repeti, déca sî a dóu'a óra a reportatu calculu de „ne'ndestulitoriu.“

Ear datorinti'a Epitropiei va fi, „de a conduce sî manipulá averea miscatóre sî nemiscatóre a Mitropoliei sî a fia-cârei Eparchii, sî a portá grija pentru odóre sî pretîóse, biblioteca sî fundulu instructu, precumu sî pentru fundatîunile respective, ce se afla la mitropolia séu la vr'o eparchía.“

Epitropi'a, a cârei compunere sî functîune sémena multu cu a Senatului scolasticu, inca se proiectéza a constá din 6 membri ordinari sî totu atâti'a straordinari, $^1|_3$ din cleru, $^2|_3$ din eparchioti, apoi dintr'unu cassieru sî controloru, cari cesti doi din urma pelânga religiositate sî moralitate nepetata trebuie sa aiba sî stare materiala deplinu assecurata sî assecuratóre. Problem'a Epitropiei se vede din oblegamintele ei; mai specialu cuprinde proiectulu problem'a ei in urmatórele:

1.) a priveghiá pentru sustînerea in intregitate a acelei averi, carea i s'au incredintiatu, sî a manipulá cu dêns'a amesuratu dispositiuniloru aduse prin Sinodulu respectivu;

2.) a staruí pentru immultîrea acelei averi prin propuneri la Sinodu sî prin mijlóce religióse;

3.) a staruí pentru incassarea regulata a interesseloru sî a altoru venituri, cu care cassieriulu este insarcinatu, spre esemplu dela arendi, sî banii de prisosu numai decâtu a-i e-

locá spre fructificare in cass'a de pastrare séu in harthii de statu, prin urmare nu sî la privati;

4.) a tiné in evidintia starea averei intregi;

5.) a tiné siedintie de dóue ori pe anu, sî adica in antâi'a domineca a lunei lui Ianuariu sî Iuliu, cu care prilegiu are de a scontá tóta vistieri'a, de a se cercetá harthiele de statu sî obligatîunile sî a le conferí cu Inventariulu, sî apoi despre tóte a referí Consistoriului archidiecesanu, sî respective eparchialu;

6.) a staruí, cá realitâtîle sa fia in stare buna, de aceea a nu amaná reparatîunile cele trebuincióse;

7.) a reportá Sinodului archidiecesanu sî respective eparchialu despre starea sî alte impregiurâri ale averei, ce loru li s'au incredintiatu, sî a cere inviatîuni spre mai departe urmare cu aceea.“—

Salutâmu cu bucuria ambe aceste institutîuni importante, sî le urâmu, cá sî Sinodulu sa se convinga despre necessitatea loru cea imperativa sî despre derivarea loru din insesi instructîunile bisericesci. Sî apoi adaugendu, modificandu séu scotiendu ceeace opiniunei comune fundate sî motivate se va paré de lipsa, sa le adopteze sî densulu, cá astfelu câtu mai curendu sa se póta pune in lucrare sî sa incépa activitatea loru cea multu cumpanitóre in viéti'a nóstra bisericésca! —

Cu aceeasi escugetare matura cá sî ceste dóue institutîuni, cu aceeasi cunoscintia de lucru teoretica sî practica, cu aceeasi liberalitate constitutîunala suntu elaborate sî celelalte taiâri sle proiectului; cu deosebire bine desfasiurate ni se paru sî afacerile comune ale bisericeloru coordinate româna sî serba, pentru care proiectulu propune unu Sinodu comunu alu ambeloru mitropolii, precum sî referintiele intre statu sî biseric'a nóstra, sî iarasi intre biseric'a nóstra sî alte biserici.

Proiectulu, dupacum arata chiaru sî numele lui, nu pretinde a fi unu ce perfectu, ci si-a propusu numai a dá liniamentele, principiele, pe care apoi venitoriulu va poté zidí mai departe. Noi din parte-ne credemu, ca fundamentele espuse in acestu proiectu preste totu suntu destulu de tari, pentru de a portá tóta zidirea, ce se va radicá deasupr'a loru, sî avemu cea mai buna sperantîn, ca ele voru fi binepriimite din partea Sinodului, sî completate sî perfectîunate de tempu in acelasi spiritu crestinescu, bisericescu sî liberalu, in care s'au conceputu. —

Sabiiu in 13 Martiu. Scaunulu protopopescu alu Sabiiului I. alese eri sub conducerea P. Protopopu Ioann Hanniа, deputatii sei sinodali. Dintre preoti se alese P. Alessandru Lebu din Cacov'a, ear dintre mireni d. Ioann Puscariu, Administratorulu Comitatului Cetate de Balta.—

Varietâti sî noutâti de dî.

Esc. Sea, Contele Crenneville, Gubernatorulu Transsilvaniei, au avutu de curendu audiintia la Maiestatea Sea Imperatulu, sî merge la bâile din Karlsbad, pentru de a se re'ntórce pe Maiu la dieta in Sabiiu. —

(Dîuariu nou.) in Bucuresci ese din 8 Martiu a. c. sub redactîunea dlui G. S. Racovsky unu dîuariu nou politicu, literariu sî comercialu in limb'a bulgara sî româna: Бѣдѫщность, Viitoriulu. Elu pórta 'n frunte dreptu simbolu dóue mâni strinse la olalta,— sî acést'a este sî problem'a lui: de a infratî natiunile româna sî bu'gara pe bas'a traditîuniloru loru istorice comune, pe bas'a unitâtii loru religiunarie, pe bas'a suferintieloru loru comune, politice din partea Turciei, bisericesci din partea Greciloru fanarioti. — Ocupatîunile noului dîuariu voru fi: 1) articuli de fondu, 2) literatur'a bulgara sî româna, 3) scirile comerciale, 4) noutâtile de dî sî evenemintele importante. Cuvintele din urma ale programei lui suntu:

„Nici o data nu s'a miscatu mai tare cestiunea Oriintelui cá in dilele nóstre. Nici odata nu s'a simtîtu mai mare necesitate, cá in dîlele nostre, de cunoscinti'a populiloru cu cari avemu a face, a mijlóceloru loru, a caracteruiui loru. Trebuie sa bagâmu bine de séma acést'a. Suntemu in mijlocului unui oceanu, din care potemu esî numai prin noi, prin fortiele nóstre fisice, morali sî intelectuali.

Români sî Bulgari de pretotindene! Voi tineti in mâna chei'a Orientului. Prin concursulu vostru ve vá aretá acést'a dîuariulu nostru.“

Pretiulu abonamentului pe anu pentru tierile esterióre 2 galbini sî portulu de posta. Inceputulu se vede mare; i urâmu succesulu ce merita ori ce intreprindere buna. Vomu comunicá sî noi candu sî candu câte ce-va din interesantii lui articuli. —

Principatele române unite.

Dîuariele la Presse, Journal de Débats,

L'Europe etc. etc. publica o depesia din Constantinopole de la 13 Martiu, in care se dîce:

„Principele Cuz'a a respunsu Pórtei la scrisorile viziriali ca staruiesce in observârile sele de mai nainte.“

Independinti'a Belgica de la 15 Mart. adauge:

„S'a priimitu in fine respunsulu principelui Cuz'a la scrisorile viziriali relative la afacerile Principateloru. Principele se marginesce a mantîné declaratîunile sale de mai 'nainte, sî conferinti'a diplomatica, care se va uní la Constantinopole, va rectificá, este prea probabile, decisiunile guvernului românu.“

„Din partea sea, Principele Alessandru adress'a Pórtii, in 17 Ianuariu, o scrisóre plina de sentîmentele cele mai impacatóre sî care nici unu dîuariu inca n'a publicat'o. Éta paragrafele cele mai insemnate.

Principele Alessandru Ioann câtra Aalipasi'a.

(Estractu)

Bucuresci 5|17 Ianuariu 1864.

.....Pressiunea simtiementului natîunali devenise asiá de insemnata, in câtu numai erá putinti'a de amanare, fâra a provocá esplosiuni, ale câror'a consecintie nu se potea prevedé. Mai nainte de tóte a trebuitu, sa me ocupu de ordinea care erá sa se amenintie. Numai unu singuru midilocu erá a assigurá liniscea publica; acel'a erá a substituí actîunea guvernului in loculu actîunei natîunei sî a radicá totu pretestulu unei miscâri popularie, de care aru li profitatu turburatorii. Cu unu cuventu, trebuiá sa conducu simtiementulu natîunalu.

Acést'a amu facutu Eu. Initiativ'a mea a scapatu totu. Instructîunile tramise agintelui meu voru convinge pe Inaltîmea Vóstra, ca votulu de la 13|25 Decembre a fostu o mesura de inalta trebuintia; acele instructîuni voru confirmá totu ceea ce D. Negri avusese onórea sa Ve dîca de atâtea ori asupr'a singurei solutîuni, ce se potea dá cestiunei monastiriloru inchinate. „Bucimulu.“

Prospectu politicu.

Dani'a primesce conferinti'a, nu primesce conferinti'a, sî acumu iara ca primesce conferinti'a- au fostu de unu tempu in cóce conjecturele dîuarieloru. Svonulu din urma dóra nu se va mai revocá de dîuarie, pentruca acumu ni se spune sî o conditîune lânga care Dani'a au acceptatu conferinti'a, sî acést'a e cá inipe miciele de ocamdata inca sa nu inceteze. Impregiurarea acést'a inca nu face sânge reu in ómenii politici, pentruca o esplica cá unu ce analogu cu cele intemplate inainte de conferinti'a dela Paris din 1856.

Lumea e totdeun'a gat'a de a aretá analogismi, de sî aru potea fi convinsa ca sórtea face istori'a fâra de ai pasá multu de analogismii ómeniloru. Dani'a primindu conferinti'a dupa cumu se spune, in sperantia de a ajunge se puna bas'a pertractâriloru din 1852, nu póte multiamí pe Germani, sî atunci conferinti'a totu aru fi fâra efectu. Poporulu danesu aru suflá pre regimu intr'o lingura de apa, candu s'aru invoí la o pace umilitóre. Episcopulu Monrad, ministrulu primariu, se vede a possede cu multu mai multa vengiositate, decâtu sa se umilésca. Pentruce ore espectoratiuni de feliulu acest'a, candu vede ca ceste doue puteri mari germane aliate acusi i sugruma? Unii politici vrea mai cand se scia de unu complotu a supr'a dinastiei regesci. Altii se vedu a crede ca poporulu danesu vrea ca sa fia deocamdata imbrancitu, spre a se putea mantui de rege si in fine spre a realisá uniunea Scandinaviei, deunde aru fi a se esplicá apoi simpathiele Swediloru catra Danesi.

Angli'a sî Russi'a au interesu mare sa impedece efeptuirea acestoru planuri, sî de aceea se silescu din tóte poterile a marginí cestiunea in marginile de fatia. Russi'a se vede a cuprinde situatîunea sea, sî de aceea de sî amica a aliatîloru Austro-prusi, totusi aru fi bucurósa cu o 'nvoiéla, carea sa impedece crearea unui statu scandinavicu mare togm'a in cóstele ei. Russi'a mai are adî si altu meritu in ingrijirea de interessele ei, sî acest'a e improprietarirea tieraniloru poloni. Prin mesur'a acést'a mai curendu cá prin ori ce alta va suprimá resculârea, câci tieranulu polonu are inca odata ocasiune a recunósce in regimulu russescu unu mai mare binefacatoriu, decâtu in nobilii sei, cari dedera libertate tieraniloru, candu ei singuri demultu nu o mai aveau.

Insurectiunea polona inca nu e cu totulu stinsa, inse dupa asigurarea dîuarieloru, multe inca n'o se mai aiba, câci i lipsesce subs'ratulu celu de atâtea ori ignoratu de Poloni,— poporulu. Acum se voru convinge, ca entusiasmulu a vre-o câtiva sî forti'a nu ajuta unui poporu. Se voru convinge, ca Polonii faceau mai bine, déca nu emigrau asiá in massa in tóte pârtîle, ci déca au cadiutu odata patri'a loru in nenorocire, impartiéu sî ei tóte necasurile cu poporulu, sî in fine déca banii versati de atâtea ori pe inarmâri zadarnice ii foloseau pentru luminarea poporului, cá sa le póta intielege glasulu,-le sî isi pastrau mosîele, cá sa aiba patria pentru carea sa se lupte. —

Pecandu dîuariele din Vienn'a tacu despre sgomotele revolutîunare, eata ca Bucimulu ne infatisiéza unele pareri, cari ni-aru face sa credemu, ca o erumpere sta inaintea usîloru. Dupa memorialu diplomatique aru esistá unu planu vastu de resculare pentru primavér'a de fatia, care aru fi sa se estinda mai preste tóta Europ'a. Noi credemu, ca diplomati'a, carea nu mai inchide absolutu urechile, cá in trecutu, la dorintiele popóreloru, va sci paralisá prin preveniri indestulitóre aceste resculari, cari cu deosebire in orientulu Europei aru duce la incurcaturi sî mai mari, pentruca interessele, ce se crucescu aci, inca suntu binisioru departate de a fi chiarificate.

Mai nou.

Scirile cele mai nóue ne spunu, ca canonad'a asupr'a Fridericiei se continua sî ca Prusii se fortifica cu energi'a cea mai mare dinaintea siantiuriloru dela Düppel. Curagiulu trupeloru danese, vediendu-se lipsite de totu ajutoriulu din afara, incepe a scadé, la carea nu putînu contribuie cei preste 2000 prinsi, ce i-au perdutu pâna acum, precum sî desele desertâri ale Nemtiloru din Schleswig, cari servescu in armat'a danesa. —

Garibaldi a parasitu Caprer'a in 9/21 Martiu, imbarcandu-se impreune cu alte siese persóne pe unu vaporu englesescu. Se crede, ca va merge la Engliter'a.

Kossuth, dupa o corespundintia a lui „Botschafter“ e in Belgiu, unde tocmesce arme. — Cravalulu de curendu din Pest'a sa fia avutu firele intinse pe departe prin tiéra; se crede, ca 'n Pest'a ori Bud'a trebuie sa fia undeva vreocâte-va mii de arme ascunse. —

Nr. 80—3 **Citatîune edictala.**

Mateiu Gurâu, din Satulungu, Districtulu Brasiovului, in Ardélu, de legea gr-orientala, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea solîa Ann'a Ioann Cazacu, din Turchesiu, Districtulu Brasiovului, acumu de diece ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea sea.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá, dela dat'a de mai josu, in terminu de siese luni sa se infatîsieze negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarâre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 27 Fauru 1864

Ioann Popasu m. p. Protop. Brasiovului.

Nr. 81—2 **Ioann Costande,**

professoru de desemnu in Teresianulu din Sabiiu, academicu, pictoru sî sculptoru, are onóre a invitá pre on. publicu la vederea monumentului facutu de densulu pentru vestitulu mineralogu M. I. Ackner, fostulu Parochu evang. lut. in Gusteriti'a, sî a se recomandá pentru facerea de totu felulu de lucruri sî monumente din marmora alba, négra, rosia sî pistritia rosia cu pete albe, sî mai multe fetie.

Totdeodata anuntia on. publicu românu, ca la dênsulu se afla de vendiare **portretulu marelui nostru poetu Andreiu Muresianu:** fotografii negre à 50 xr., fotografii mai mare, colorata cu rame aurite 5 f. v. a.

Locuinti'a: Orfanotrofiulu Teresianu in Sabiiu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 13|25 Martiu 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ de códa „	1	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 12|24 Martiu. 1864.

Metalicele 5%	72 45	Actile de creditu	183 70
Imprumulu nat. 5%	80 50	Argintulu	117 25
Actile de banca	770	Galbinulu	5 62

Corespundintia. D. B. A. Multiamita; se va tiparí indata ce ne voru iert'a lucrurile cele urginti, ce suntu la ordinea dîlei.— M. B. Pe nr. venitoriu.— B. B. Se va face.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Epariulu tipogpitur'a sî tirafiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fcicí; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 23. ANULU XII.

Sabiiu, in 19 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu literé mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de prenumeratîune

la

„Telegrafulu Romanu"

pe triluniulu Aprile, Maiu sî Iuniu c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu	—	1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca		2 f. —
Pentru Romani'a sî tieri esterne		3 f. —

☞ De sine se 'ntielege, ca abonamente se priimescu sî pe ½, precum sî pe ¾ de anu.

Redactîunea sî Editur'a.

Program'a

pentru Sinodulu conchiamatu la Sabiiu pe 22. Martiu 1864.

1. Dumineca in 22. Martiu Liturgi'a cu chiamarea Santului Duchu se va incepe la 9. oare.

2. Dumineca in 22. Martiu se voru aduná Membrii Sinodului la ½ 12. oare inainte de amédi in Biseric'a Schimbârei la fatia a Domnului, candu apoi la 12. óre va urmá deschiderea Sinodului prin o cuventare archiereasca, dupa aceea alegerea Secretariloru Sinodali; verificarea membriloru sinodului sî constituirea lui; in câtu tempulu va iertá, consultare asupr'a modului pertractârei proiectului de organisatia, sî inceputulu raporteloru archieresci;

3. Luni in 23. Martiu continuarea raporteloru archieresci, sî Raportulu Epitropiei diecesane, sî alu Fundatiei Franciscu-Iosifiane, precum sî presentarea Proiectului de organisati'a trebiloru bisericesci, scolari sî fundationali, sî dupa imprejurâri inceperea pertractârei aceluiasi proiectu;

4. Marti in 24. Martiu continuarea pertractârei proiectului de organisatia;

5. Miercuri in 25. Martiu Liturgi'a la 8. oare diminéti'a, ear la 11. oare Siedinti'a Sinodale cu mai departe pertractarea proiectului de organisatia;

6. Pentru urmatórele dîle Sinodulu insusi va defige ordinea obiecteloru.

☞ Membrii Sinodali suntu poftiti a predá Presidiului inca in 21. Martiu harthiele loru de invitatia, sî Plenipotentiele loru.

Sabiiu in 16 Martiu. O parte mare a colóneloru numerului nostru de astadi o umplu dorintie pentru Sinodulu diecesanu, intr'alu cârui ajunu ne aflâmu. Le comunicâmu cu atât'a mai vertosu, câci ni se paru espressiuni credincióse ale dorintieloru sî aspiratîuniloru fiiloru bisericei nóstre. Caus'a Mitropoliei va fi fâra 'ndoiéla obiectu de desbatere in Sinodu; dar clerulu de josu ascépta cu totu dreptulu, ce se va face vreunu pasu sî pentru imbunatîrea stârei preotîmei parochiale preste totu. Sarcinele crescu, trebuintiele se immultiescu, cerintiele dela preoti devinu din ce in ce mai grele; numai isvórele loru de subsistintia remânu desecate. Grati'a Monarchului a luatu sî aici iniciativ'a, acordandu cele 24,000 fl.; imperiulu a urmatu acestu esemplu sî la staruintiele maimariloru nostri bisericesci au acordatu sî elu alte 25,000 fl. pe anu pentru imbunatîrea lefei episcopesci sî pentru organisarea Consistoriului sî a Institutului diecesanu; aru fi tempulu, cá sî tier'a in specialu sa faca ceva pentru acésta preotîme incarcata de sarcini sî de respunsabilitâti, dar ne'ntrebata pe subsistinti'a sea.

Aru trece preste competinti'a nóstra, a esî in publicu acumu, in ajunulu Sinodului, cu proiecte pentru realisarea acestei dorintie generale a preotîmei; dar nu potemu a nu ne esprime de nou intim'a dorintia, cá Sinodulu sa nu lase neatinsu acestu obiectu, ce taia atâtu de afundu in presintele sî venitoriulu vietiei nóstre bisericesci. —

Sabiiu in 16 Martiu. (Alegeri sinodale. Dlu Alduleanu.) In celatea Sabiiului se alese ablegatu sinodalu d. Ioann Brote. — In Protopopiatulu Sabiiului II. se alesera dintre Preoti: P. Sav'a Popoviciu Barcianu din Rasînari, sî dintre mireni: d. Bucuru Cioranu totu de acolo; in Protopopiatulu Mercurei din Preotîme: P. Georgiu Reulu din Ludosiu, din mirenime d. Georgiu Macelariu din Mercurea.— In Prot. Sighisiórei se alesera dintre Preoti P. Sofr. Brandusiu din Apoldu, dintre mireni d. Ioann Ciceiu, inv. I. in Sighisióra.— In Prot. Tarnavei de susu se alesera din preoti P. Zach. Crisianu Parochu in Siórdu, sî dintre mireni d. Jude proc. Ioann Pinciu. — Alte alegeri inca nu ne suntu cunoscute.— Avému placut'a datorintia de a comunicá suppletorie cititoriloru nostri, ca d. I. Alduleanu, Consiliaru gubernialu sî Vicepresiedinte dietalu, e denumitu Vicepresiedinte alu Tablei regesci din Osiorheiu.

Brasiovu 10 Martiu 1864. Cetiramu cu bucuria, ca Sinodululu cá suprem'a iurisdictîune bisericésca, se conchiama iara pe 22 Martiu a. c. sî inca nu in urm'a multeloru strigate inzadaru, cá pe airea, ci de sine. Fórte bine! Cetiramu ca problem'a acestui Sinodu este: organisarea trebiloru bisericesci, scolare, fundatiunale, sî raportulu P. L. Scaunu Episcopescu in caus'a restaurârei Mitropoliei. Ai poté dîce, ca sub problem'a acést'a in generalu se cuprindu tóte din cele ce are lipsa biseric'a nóstra. In specialu insa cetiramu, ca aru fí proiectele sub teasculu tipografiei, cari se voru impartî membriloru.

Noi nu scimu mai in detailu, ce voru fi cuprindiendu acele proiecte, de aceea innainte de deschiderea Sinodului ni se va iertá, déca dîcemu ceva in privinti'a acestor'a.

I. De tréb'a bisericésca se tîne sî dotarea Preotîmei, câci a pune preotîmea la renduiéla, fâra a se poté tînê materialicesce, credu ca aru fi fâra temeiu, pentru ca nu se va poté tînê de renduiél'a ei.

Nu voimu sa dîcemu, ca Sinodulu sa imparta salare sirmanei nóstre Preotîmi, câci n'are de unde, ci esprimemu numai intim'a nóstra dorintia, cá Sinodulu sa nu uite sî sa nu tréca cu vederea preste cele intemplate in pamentulu regescu cu salarisarea Preotîmei. Dîcemu acést'a, pentru ca scimu, ca multe plângeri de acestu feliu s'au inaintatu la scaunulu Episcopescu. Dîcemu, ca acea „salarisare" a fostu o batjocura, sî o repetîmu, sî credemu ca ne va dá dreptu ori cine, cându va audî, ca d. e. la Brasiovu, la orasiulu celu bogatu asiá numitu sasescu, unde Românii balantiéza cu Sasii, nu s'a datu inca nemic'a Preotîmei in urm'a hotarirei Inclitei Universitâti de acumu trei ani. Nemic'a; pentru ca déca sau 'mbiiatu 15. holde d-lui Popasu séu Bisericei St. Nicolaie, noi o luâmu de batjocura, pentruca 9. Preoti din Brasiovu, cari pastorescu preste 10 mii de suflete, cu atât'a se dotéza? Sî deaca ceialalti nu se voru fi socotitu, ei numai cei 3 dela sf. Nicolaie, cari pastorescu peste 4 mii de suflete, nu e destula batjocura? — Ce se intempla cu aceialalti, ni sau spusu, ca ei suntu socotiti de Popsiori (Capelani), si nu capeta nemica. Totu asiá celui dela Derste sî dela stupini.

In urm'a unei asemenea tractâri cu hotarîrea Incl. Universitâti, in urm'a unei impartîri cá de pomana Preotîmei de prin Comunele Sasesci cu câte unu sghiabu de locu sterpu, Preotîmea totoru trele Tracturi Protopopesci de aici au innaintatu o petitîune la Incl. Magistratu cu acea rogare: cá sa binevoiésca a ne spune, facu Dloru pamana cu Preotîmea româna, séu esecutéza hotarîrea Incl. Universitâti? Ca la casulu d'antâiu nu priimimu nimic'a, ear intr'alu doilea casu nu corospunde fapt'a Dloru acelei hotarîri. Acea harthía, care a-vù de scopu cá sa incepemu lucrulu asiá, pentru cá sa potemu apelá pâna unde ne va multiamí, e inaintata din Augustu a. tr.

sî inca n'au esitu nici alba nici négra. Audîmu, ca-sî ridu de ea, sî ne voru aretá cotulu.

Acum déca pe aici la Brasiovu se plânge preotîmea, atunci de buna séma in totu loculu se va vaierá; déca pe aici se urméza astfelu cu hotarîrile mai innalte, de siguru ca prin alte locuri din pamentulu regescu Preotîmea n'au capetatu mai nimic'a, séu celu multu câte unu stiucu sterpu batutu de Ddieu. Apoi cu o asemenea potere de viétia sa o organisezi, sî sa-i puni indetoriri preste indetoriri? Ce va fi facendu Preotîmea din Comitate? De siguru, ca aceea postesce sî in dî de dulce. Ordinaciuni de pe la Incl. Universitate, de pe la In. Guvernu sî din tóte pârtîle, tóte cu indatoriri sî servitie amenintiatóre sub respundere curgu pe tóta dîu'a; sa dâmu tabele la luna despre morti, sa raportâmu despre Militari etc. etc., dar in nici un'a nu se intréba macar, cu ce traiescu Preotii?!

Cu acestea nu voimu alt'a de câtu cá sa tragemu atentîunea Sinodului asupr'a acestui obiectu importantu, cá sa nu-lu tréca cu vederea; câci starea Preotîmei e de vaieratu, sî salarisarea cii nu mai e de amanatu. Sa chiamâmu cu tóta veneratîunea atentîunea Sinodului la aceea, ca Preotîmea au inaintatu multe gravamine asupr'a esecutârei, ce se facù cu hotarirea I. universitâti; sa spunemu, ca alocurea sbéra de saracía sî e data prada lipsei chiaru de trebuintiele vietiei.

De aceea pre lânga alte noi asceptâmu dela Sinodu, sa hotarésca unu proiectu, prin care sa se faca cele de lipsa in privinti'a acelei neaperate necesitâti. Sinodulu póte face ce-va câci membri lui suntu membri alesi ai poporului. Dreptu aceea déca nu vede mijlocu de ammeliorare pe alta cale, atunci totu va poté ammeliorá starea Preotîmei pe acelu drumu, candu s'aru proiectá sî hotarí: Cá fia care comuna, carea are salarisati pastorii de vite, sa salariseze cu unu ficsu sî pre Preotulu. Acést'a cu atâtu mai neaperatu, cu câtu ca servitiulu sî progresulu ce se ascépta a se implini de câtra Preotu, e fórte importantu. Dupa o asemenea mesura s'aru poté apoi determiná qualificatîunea membrului, care s'aru santî intru Preotu.

II. L a t r e b i l e s c o l a r e pre lânga senatu scolasticu etc. etc., care suntu generale, nu scimu, va vení inainte ca Preotii suntu (Suntu, ori aru fi sa fia? Red.) in totu loculu sî Catecheti; câci fâra catechisatiune scimu ca n'are fundamentu invetiatur'a. Asiá dar precâta detoria respundiatóre aru avé Preotulu sî aici, va fi cugetandu óre cineva sî la vr'o meliorare a servitiului lui? Ori se va fi dîcendu: De s'aru poté meliorá macar lefsiór'a dascaliloru cá de Dómne-ajuta, necumu si a catechetîloru. Se va fi dîcendu, sî o dîcemu sî noi, ca multe-su necasurile poporului nostru celui imbrancitu de dâri; cumu sa-lu faci cá sa mai dea? La aceste dîse trebuie sa luâmu ce e mai importantu sî sa-lu capacitâmu, ca ori cumu aru face sa nu neglige acést'a; sa-i aretâmu averea comunala, veniturile comune, care pe ici pe colea se facu mere-pere sî cu d'ande asemenea sa se faca.— Puna sî dela dênsulu o grosîtia unde pune mii'a, acum pentru invetiatoru, câci dela harnici'a unui asemenea urméza pre lenga desceptare sî cultura sî imbunatâtîrea stârei loru materiale; credemu ca se voru face sî asemenea representatîuni de câtra Sinodu, dar pâna atunci sa nu stâmu cu gur'a cascata.

III. F u n d a t î u n i ! La acestea pelânga cele infiintiate ni se va iertá sa dîcemu ceva despre cele ce aru trebuí sa se infiintieze. Scimu ca se cuprindu intr'acestea sî acelea, ce le numera „Gaz. Transsilvaniei" Nrii 97 sî 98 a. tr. cari ni se paru ca suntu sub administratîunea Guvernului; scimu ca mai esista unele intemeiate de nemuritoriulu nostru Archiereu A n d r e i u Br. de S i a g u n 'a; scimu ca intre acestea e inceputa sî un'a pentru ajutorarea Preoteseloru veduvite. Dómne, Dómne! cându gandescu Preotii la acésta stare,— credemu ca pre fia-care-lu apuca fiori, pentru ca morindu elu, Preotés'a cu ce va traí? cu ce se va sustiné famili'a? cu ce voru cresce fiii loru? Accentuâmu dara, ca aru fi pré necesariu, cá acésta fundatiune sa se inlesnésca a cresce mai iute, cá sa se póta ajutá unele dintr'ens'a. Nu mai pucinu se spaimenteza Preotii nostri, candu cugeta la vr'o nepotintia, la batrenetie, óre cu ce sa se sustîna ei atunci? Cu ce sa-si hranésca famili'a? Vedemu cu ce, câci unii din Preotii nostri de adi din cei betrâni cersiescu. Dreptu acést'a aru fi mare necesitate pentru infiintiarea unei fundatîuni de pensiuni. Dupa fundatîunea proiectata la Brasiovu *) nu s'aru poté luá esemplu, cá sa se infiintieze un'a pentru intrég'a diecesa? Nu s'aru poté lalî aceea? Ne rogâmu sa cugete cei apti. In fine suntu multe, asupr'a câror'a credemu ca n'amu cugetatu noi mai antâiu, ci se voru fi sî preparatu barbatii nostri, spre a le proiectá meliorarea. Decâtu cu tóte acestea amu dîsu sî noi; câci copilulu vede pe mum'a sea, sî scie ca are sî póte sa-i dea, insa totu plânge pâna atunci, pâna-i astupa gur'a. — B.

*) Nu ne aducemu aminte, sa se fia publiçatu unde-va, cá s'o cunóscemu cu totii. Red.)

B r a d u 12/24 Martiu 1864.

Subscrisulu mi-amu tînutu de sânta datorintia, a face unu servitiu onorabilei Redactîuni a „Tel. Rom." impatasîndu-i cu multa bucuria urmatórele:

Esamenele semestrale, tînute cu elevii tinerului nostru institutu, respective ai scólei normale de aici, au duratu Luni sî Marti—in 9 sî 10 Martiu st. v. in tipulu sî ordinea urmatóre:

Luni in 9 Martiu nainte de ameadi, dupa invocarea Duchului sântu se esaminara elevii clasei a IV. — ear' dupa ameadi—elevii cl. a III.; Marti nainte de ameadi—cei din cl. I. sî despartiamentulu alu II., care se finì pela 1 $^1/_2$ óre dupa ameadi cu cantârile servitiului ddieescu multu patrundiatóre, sî altele natîunale intonate de elevii toturoru classeloru deodata. Esaminarea decurse in presinti'a D-lui Protopopu-Presiedinte I. B a s i 'a, ear' din partea inclitului comitatu luara parte: D. Dr. H o d o s i u antâiulu V. Comite, insotîtu de alti trei amploiati comitatensi, precumu sî in presinti'a multoru st. dd. sî parinti din locu sî dimpregiuru.

Respunsurile eleviloru din tóte clasele, amesuratu timpului celui scurtu, sub care au decursu studiarea, au fostu preste asceptare indestulitóre, — despre ceea ce insu-si on. domnu V. Comite Dr. Hodosiu sau dechiaratu inaintea auditoriloru, — adresandu-se câtra elevi cu o cuventare scurta, sfatuindu-i parintesce sî animandu-i la studiare, promitindu-le premiarea toturor'a celoru ce se voru distinge cu finea anului scolasticu. — Asemenea multiami sî d-loru Invetiatori respectivi pentru multele ostenele, ce le au dovedilu prin resultatulu doritu. I o s. K o r h a n i u. m p.

Notariu opidului Bradu, cá auditoriu.

D e p e H a r t i b a c i u. Prea onorate domnule Redactoru! Ne rogâmu a dá putîntelu locu in colónele stimatului D-Vóstre jurnalu pentru urmatórele. — Dumineca in 8 Martiu s'a hotaritu dîu'a pentru alegerea representantîloru comunali, cari voru sa aléga unu Deputatu la scaunulu Protopopescu alu Cincului-mare in 16. ale c. pentru Sinodulu Bisericei nóstre orientale din Transsilvani'a, conchiamatu pe 22. Martiu la Sabiiu. Acésta dî consfintîta nadejdei sî dorintieloru insufletî pre totu Românulu; sunetulu clopoteloru vestescu de dimineatia inceputulu unui periodu, sperâmu, mai fericitu. Cantârile religióse pastrate prin secoli saluta antâi'a óra, in care sa lasà Românulu in libera voia, a dîce unu cuventu la pertractarea organisârei trebiloru bisericesci, scolare sî fundatîunale. Poporulu alearga cu gramad'a la Biserica, cá sa se róge lui Ddieu pentru Imperatulu, tóta curtea sî suditii lui, pentru indelungat'a viétia a prea veneratului seu Archipastoriu. Toti-si pironescu cantatur'a asupr'a sortii, ce o gatesce organisarea. Fia carele-si inchipuiesce planurile sî face projecte. La acestea mai vine sî acea intrebare: candu vomu poté fi asiá norocosi de a ne vedé sî caus'a cea dreapta a mitropoliei realisata? Ca noi avemu temeiuri istorice, precumu Iererarchi'a Transsilvana sau ocarmuitu ne-intreruptu dela anulu 1479. pâna la a. 1700. de mitropoliti canonici; ca alu II. Soboru Ecum. in intelesulu canonului 6. alu Soborului Ecum. I., sî alu 3. Soboru Ecum. din Efesu Can. 8., sî Canónele Apostolesci 34,35.; acestea suntu nisce Planete, care pórta intru sine corón'a mitropoliei nóstre. Acestea suntu monumente, pre care moliile, sî rugin'a nu le strica, nici furii la sapa, sî le fura, — prin acestea cá o lumina, de-sî pusa sub obrocu, prin crepaturi sî margini transpare lumin'a, de carea s'au lipsitu ortodoxii români din provinciele austriace preste unu seculu sî jumetate.

Asceptandu cu incordare efeptuirea organisârei, ce ne sta innainte, sperâmu, ca dupa multu putînu dorintiele nóstre voru trebuí sa se realiseze sî in privinti'a mitropoliei spre asigurarea vietiei bisericesci, sî odichnirea fiiloru ei. — Pelânga care amu onóre etc. U n u P r e o t u s a t e s c u.

P e s t 'a in 22 Martiu 1864.

⊙ Cetitorii acestui dîuariu voru fi insciintiati pâna acum'a despre arestârile cele numeróse, ce se intemplara in Capital'a Ungariei in 16, 17 sî 18. Martiu.

La inceputu, candu se respandise faim'a acést'a prin Pesí'a, nu voiramu a dá nici crediamentu, nici ceva ponderositate mai mare acestei arestâri, din causa ca de acestea se intempla adeseori in cetâtile mai insemnate, mai alesu din punctu de vedere politîalu.

Astadi insa, candu intre cei arestati vedemu numele celo mai insemnate ale barbatiloru din Ungari'a, cari au avutu sî

au sî acum'a rola insemnata în causele politice ale patriei nóstre, nu potemu fi indiferinti fatia cu evenimintele acestea.

Caus'a adeverata a arestâriloru nu se scie inca, aceea insa se scie de comunu, ca pâna acum'a vre-o 70 insi suntu in prinsóre. Versiunile despre causele arestâriloru suntu fórte multe sî diferite, din tóte insa potemu estrage aceea, ce se vestesce in fia-care versiune, cumca politî'a astadata a descoperitu semintiele unei rescolâri revolutîunarie, ce prinsera dejá radecine, sî se apropiau de o desvoltare adeverata. Politî'a, precumu se dîce, aru fi descoperitu mai multe scripte, date autentice, cari tóte consuna intru aceea, ca preparârile la o rescóla curgu de mai multu tempu, ca corifeii acestei rescóle suntu in legatura cu mai multi barbati revoltanti din strainetate, ca primira dela ei ajutoriu in arme sî in bani.— Intru adeveru arme, scripte revolutiunarie sî proclamâri s'au sî gasitu la mai multi, insa nu s'au gasitu inca cele 26,000 de arme, ce suntu ascunse in Bud'a— Pest'a, cu scopu de a le întrebuintiá la tempulu seu.

Intre cei prinsi se afla mai multi magnati, precum sî din class'a de medilocu, sî se dîce, ca glót'a din 16 Martiu a. c.,— ce se adunase pe stradele Pestei, sî intre strigâri „sa traiésca Kossuth, sa traiésca Garibaldi, Mazzini" etc. facù escesse insemnate, aru fi fostu semnulu la rescól'a preparata de cei ce suntu astadi in prinsóre.

Lumea firesce astadi e fórte curiósa de a scí legaturile celoru cadiuti in prinsóre cu strainii, sî apoi face combinâri intre cele intemplate sî intre cele neintemplate cu succesu demnu numai de unu caracteru immoralu sî dejositu, care nu vede, nu cunósce nimic'a santu!

Unu dîuariu latîtu sî alt-cumu cu fumu mare din Vienn'a a sî luatu asupr'a sea sarcin'a politîei, sî face denunciarea neobrasnica, ca ajutoriulu votatu in Camer'a Bucurescilor pentru lipsitii din Banatu nu e altceva, decâtu unu ajutoriu spre eruperea revolutîunei preparate in Ungari'a!— Celu-ce scie câtu au votatu guvernulu austriacu, câtu au adunatu sî conferitu ómeni privati pentru ajutorarea acestoru nefericiti din Ungari'a sî Banatu, sî celu-ce scie sî vede scenele cele sfasietóre de inima de prin locurile lovite de secet'a anului trecutu: acel'a, déca mai are semtiu omenescu, nu va necunósce marinimositatea Romaniei, ci numai unu caracteru dejositu, unu omu fâra credintia crestinésca, cá denunciatorulu din Vienn'a, e capace a face asemenea scorniture. Romani'a aru fi bucurósa, déca aru poté scapá insa-si de impilatorii poporului românu, precumu sî de intrigele balauriloru celoru neadormiti, ce se nutrescu pe pamentulu ei, necum sa dee ajutoriu spre periclitarea unui guvernu strainu, de unde ea n'aru trage nici unu folosu! Guvernulu Austriei insa din scrutârile sî documintele scóse dela cei ce suntu astadi in prinsóre se va convinge din destulu, ca n'are nici o temere de Romani'a, carea insa-si abiá póte incungiurá erumperea complotelor tiesute spre nimicirea ei!

Bucovin'a. O corespondintia a „Concordiei" dto Cernautiu 14 Martiu ne comunica in totu cuprinsulu ei interpellatiunea, ce o facura in siedinti'a V. din 12. Martiu dd. Iliutiu, Isacesculu, Turechi, Carcea, Fosca, Alt, Bendell'a, Iavorschi, Petroviciu, Miculiciu, Fechner, Ioanoviciu, Alecu Popoviciu sî Georgiu de Flondoru— ni se pare preste jumatatea membriloru dietali- câtra siefulu tierei, in carea dupace arata trebuinti'a imperativa de a cunósce sî amploiatii Bucovinei limb'a poporului, cá sî amploiatii toturoru celoralalte tieri din monarchia, incheia asiá:

Deci ne permitemu intrebarea: Ori de are vointia inaltulu guvernu, a oranduí cele trebuincióse, cá acei amploiati, ce nu cunoscu limbele tierei, sî cari suntu instalati pentru tiéra, sa invetie limbile tierei intr'unu terminu fiesu neprelungiveru, sî ca nime sa nu se instaleze, care nu are deplina cunoscintia a limbeloru tierei. — Subsemnati: Iliutiu, Issacescu, Turecki, Carcea, Fosc'a, Alt, Bendel'a, Javorschi, Petroviciu, Miculiciu, Fechner, Janoviciu, Aleco Popoviciu sî George de Flondoru." —

Salutâmu cu bucuria acestu faptu cá pre naintevestitorulu unei epoce mai fericite pentru Bucovin'a, cá pre unu caracteru de desceptare din letargía a spiritului romanescu. —

Vestea comunicata sî de noi in numerulu 21., ca adica poporulu s'a deslegatu de lucrulu de claca in favórea preotîloru, va produce in tiéra mare bucuria, dîce „Bucovin'a", cu atât'a mai vertosu, câri eliberarea acést'a s'a facutu de totu sî fâra de a se cere dela poporu vreo despagubire in bani ori alte celea. Greutatea acestei dâri de pamentu o va portá de ací incolo fondulu religiunariu alu Bucovinei. (Fói'a semioficiósa privesce aceste prestatiuni cá o dare de pamentu; vomu vedé, ce va decide diet'a nóstra in privinti'a „capetîeloru" din Secuime.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîuni sî denumiri.) Mai. Sea Imperatulu a daruitu presiedintelui judecatoriei urbariale, Ioann Mezeí la transpunerea lui in pensiune, titlulu de Consiliaru de Curte; pre Secretarulu aulicu onorariu Müller de Milborn l'a denumitu Secretaru actualu, pre d. Gustavu Meister Consiliaru la tribunalulu apelatorialu din Sabiiu, sî pre d. Carolu Toppler Assessoru de class'a a dóu'a la Tabl'a regésca transsilvana,— ambii extra statum. —

(Sacrificare de viétia pentru altii.) Unu medicu din Engliter'a puse nu de multu unu premiu de 2000 punti sterling (camu 20,000 f. v. a.) pentru acel'a, care pentru o esperimentare medicinala va suferí a se 'ncuiá pe 2 septemâni intr'unu spatiu fâra aeru. Iosifu Kubinyi din Margila (Ungari'a) declara prin dîuarie, ca elu e gat'a a se sacrificá pre sine spre acestu esperimentu, ear banii castigati a-i dá pe sém'a celoru bantuiti de fómete. —

(Esundâri.) Orasiulu Sheffield in Engliter'a a patimitu de curendu o esundare infricosiata prin rumperea gaturiloru riului Donu. Stradele din Sheffield mai multe dîle au statu subt apa, multe case cu toti locuitorii au devenitu prad'a infricosiatului elementu. Asemenea sciri de esundâri vinu sî din Portugali'a, unde de 30 ani nu s'au mai pomunitu astfelu de potopuri, cá acumu. —

Congressulu serbescu, dupa o corespundintia a lui „Hon" din Belgradu, se va aduná câtu de curendu. Problemele lui voru fi: alegerea Patriarchului, precumu sî organisarea trebiloru bisericesci sî scolare. Cá Comissaru regescu va functîuná la Congressu generalulu Filippovich. —

Lui Garibaldi se pregatesce in Engliter'a o priimire stralucita. Cetatea Londr'a i tramite inainte unu vaporu propriu, corporatîunile mesteriloru sî ale lucratoriloru lu voru intempiná la debarcare cu stégurile loru, sî lordulu maioru (maimarele) i va predá diplom'a de cetatianu onorariu alu Londrei:— o onóre, de carea putîni moritori au parte. —

Principatele române unite.

Despre Klapka ect. ne aduce „Romanulu" urmatórele:

Suntu diece dîle, de cându s'a respanditu in Bucuresci scirea, ca generarii Klapka sî Türr aru fi sositu la Galati sî vinu la Bucuresci. Dupa informârile nóstre, acésta scire esîta dela unele din consulatele din Bucuresci. Missiunea pressei fiindu de a dá pe fatia adeverulu, sî aci mai fiindu inca d'a dovedí, ca pamentulu românescu este liberu sî ca ori ce óspe aru vení, chiame-lu principele Sapieha, scapatu din inchisorile Austriei, chiame-lu Klapka séu Türr, contr'a caror'a nimenea n'are nici unu dreptu a protestá, potu vení pe pamentulu Romaniei, sî fâra cá poporulu românu sa tainuiésca venirea loru, fiindu ca numai cei fricosi, cei misiei sî cei cari cugeta acte ilegale s'ascundu; astfelu dar deteramu publicitâtii acea scire, suptu cuvenit'a reserva. Astadi facemu din nou cunoscutu, ca sciri telegrafice ne spunu, c'acesti bravi generari suntu, unulu la Turino, sî celalaltu (Klapka) la Genev'a, sî prin urmare tóte acele sciri au fostu spaim'a ce au cei slabi de umbr'a loru.

La cari Bucimulu reflecta in urmatoriulu sî bine nimeritulu modu:

Amu voi sa scimu, din ce punctu de privire dîuariulu Românulu, organulu coalitîunei monstruóse formata contr'a tronului Romaniei-Unite, anuntia cu atât'a emfasu sî atât'a fericire venirea generaliloru unguri Türr sî Klapka in Romani'a? Cá sa tradea politîei austriace pe acesti bravi sî devotati patriei loru, séu cá sa indemne pe Români sî pe guvernulu românu sa intre in relatîuni cu acesti generali unguri? Déca aru fi casulu antâiu, aru fi negresîtu o infamia; déca insa aru fi casulu alu doilea, este cea mai mare imprudintia. Pamentulu Romaniei, cá pamentu classicu de ospitalitate tutoru natiunalitâtiloru, cari aspira la liberarea loru, a priimitu totu d'aun'a sî pe generalii unguri, cá sî pe generalii poloni, candu acesti'a au pazitu cuviintiele câtra unu Statu organisatu, sî n'au pusu in periculu interessele nóstre natîunali; sî nici o data Românii n'au facutu politî'a sugrumatoriloru de natîuni. Aru trebuí sa scie insa organulu strainiloru sî alu coalitîunei monstruóse, ca unu Statu organisatu, unu guvernu regulatu sî legitimu alu unui astfeliu de Statu, nu se póte intielege de câtu numai cu guverne regulate sî legitime ale Stateloru organisate. Acést'a cá principiu de dreptu alu gintiloru. Cá simpathía, cá interesse de natîunalitate, sî cá afectîuni de anima, intrebâmu pe dîuariulu numitu Romanulu: are elu sciintie positive, cumu ca generalii unguri,— déca acést'a aru fi,— sa se intieléga cu Românii din Ro-

mani'a libera, cari traiescu cu viéti'a natiunala in Statulu loru propriu ,— s'au intielesu mai antâiu cu Românii de sub Austri'a, cu Românii, cu cari au fostu in resbelu Ungurii in 48 sî 49 sî cu cari suntu in conflictu sî pâna astadi ? Este incredintiatu diuariulu R o m â n u l u, ca Ungurii sau convinsu despre drepturile sî dreptâtîle a cinci millióne de Români. ?

Dorimu intielegerea, pacea sî bun'a petrecere a Ungurîloru cu Românii, insa nu ne vomu rosti nici pro nici contr'a, in ori-care miscare ungurésca, fâra cá mai antâiu sa avemu o sciintia, oficiósa macaru, ca Ungurii suntu bine intielesi cu cele cinci (? Red.) millióne de Români de sub Austri'a. Cunóscemu simtiemintele reali ale braviloru generali patrioti unguri Turr sî Klapka ; pâna candu insa aceste nobile sî patriotice simtîminte ale acestoru doi generali nu se voru traduce printr'o manifestare oficiala a maioritâtii capiloru unguri, atatu a celoru din essiliu câtu sî a celoru din Ungari'a, noi nu potemu privi altfeliu simtîmintele acestoru doi generali de câtu cá idee propria , partienlaria ale Domnialoru, idee cari le facu onóre sî pe cari noi le imbrâtisiamu cu fericire.

Acestea credemu noi in privinti'a relatîuniloru sî simpatieloru dintre poporulu românu sî poporulu unguru. Revenimu însa la ceeace privesce guvernulu, sî repetîmu : ca guvernulu unui statu constituitu nu póte intrá in relatiuni decâtu numai cu State constituite."

In siedinti'a de astadi (din 7 Mart.) a Adunârei s'a urmatu desbaterea legei comuneloru. Atâtu aséra câtu sî astadi cestiunea, déca se voru accordá sî Israelitîloru drepturi comunale, a provocatu lungi desbateri sî de dóue ori cele mai elocinte (?Red.) au fostu a le dlui Costa-Foru, care a sustienutu, din tóte punturile de privire, a s'acordá drepturi Israelitîloru pamenteni. Sa fimu insa drepti sî câtra cei cari combateau sî sa marturisimu, ca nimenea n'au combatutu pe israelitî din punctulu de vedere alu religiunei, ci numai cá o plaga, ce este in unele pârti ale Moldaviei. D. Primu Ministru, care constata acea plaga, a dîsu insa, ca sa se lumineze Israelitii, sa fia cá Israeliti români, ceeace suntu Israelitii germani, poloni, unguri, sa bata anim'a loru la ori ce fapta nationale, sa se manifeste, sî atunci voru luá tote drepturile. In sfersîtu dupa o lunga desbatere s'a admisu unu amendamentu propusu de d. C. A. Rosetti si'adoptatu de comissiunea Adunârei sî Ministeriu, daru care fusese combatutu de 39 de deputati contr'a a 42. Acestu amendementu dîce, ca pâna la o nóua legiuire se aiba drepturile comunale Israelitii pamenteni, cari voru fi dobanditu in armata gradulu de suptu-oficieri; acei cari voru invetiá in scólele din Romani'a ; acei cari voru avé diplome din strainetate de licentiate sî doctorate de ori ce sciintie, sî acei cari voru avea o industria, unde sa se 'ntrebuintieze 50 de lucratori.

Prospectu politicu.

Renumit'a conferintia in caus'a dano-germana inca totu face rotund'a prin diuarele cele mari. De astadata pedec'a definitivei realisâri a acestei conferintie nu mai e Dani'a, ci Franci'a, carea nu vrea a participá, pâna candu federatîunea germana nu va fi chiamata cá atare la conferintia, sî atunci inca numai la casu cându Conferinti'a va dechiará protocolulu din Londonu dela 1852 , capabilu de o revisiune. Asiá dara, de sî acea conferintia e acceptata de Dani'a sî óre câte poteri mari, totusi afla pedeci destule spre a o poté dechiará de realisabila. Ba chiaru sî cabinetulu danesu se esprima pe lânga tóta acceptarea nefavoritoriu conferintiei , restringendu-o la stipulatîunile din 1851 sî 1852, sî dîcendu , ca in altu modu regele Daniei aru poté vení in perplesitatea de a nu-si poté formá unu ministeriu. Federatîunea germana, din motivulu ei propriu ori inspirata de cineva, nu mai vrea sa recunósca protocolulu numitu de bas'a conferintiei. Fórte nimeritu a fostu dara titululu unui articulu a lui M. S: care tractéza despre conferinti'a acést'a „asiá de aprópe sî totusi asiá departe" (oly közel s mégis oly távol.)

Press'a de Vienn'a scie , ca cabinetele din Vienn'a sî Berlinu aru fi promisu mai multoru state federatîunale ajutoriu militariu, la casu candu ele nu aru fi in stare sa innadusiésca revolutîunea, sî ca Hessen sî Hanover'a aru fi priimitu cu multiamita propunerile acestea. Se vede dar, dîce insasi Press'a, ca cele dóue poteri mari germane nu au de a constringe numa pe Dani'a, ci sî passiunile aprinse in Germani'a. Pe lânga tóte afirmarile diuarieloru nemtiesci , ca calatori'a ducelui de Coburg—Gotha au fostu fâra de resultatu , ceva resultatu totu transpare.

Conflictele acestea, ce se nascu din conferinti'a de atâtea ori numita, voru face o nepossibila, sî in fine voru aduce póte sî alte lucruri neprevediute. Diuarele francese povestescu continuu de o schimbare de ministrii in Angli'a. Schimbarea acést'a nimenui nu i-aru fi asia binevenita, cá tocm'a lui Napoleon III., pentruca mai alesu candu fiitoriulu ministeriu va fi din partid'a Toryloru (a partidei aristocratice) atunci politic'a austro-prussa nu aru mai aflá aparatori caldi in cabinetulu londonezu sî póte ca acesti'a aru recunósce state confederate din Americ'a, prin acést'a Angli'a s'aru obligá dincolo de Atlantic'a sî Napoleon apoi aru avea mâna libera in Europ'a.

Despre Garibaldi ni se spune, ca calatoresce la Angli'a unde se facu pregatiri mari pentru primirea lui. Se mai vorbesce, ca in onórea acestui erou se va serbá unu banchetu in palatulu de cristalu.— Klapka se afla in Genev'a sî Türr in Paris, asiá dara fórte departe de Galati. Cu tóte acestea scirile despre adunari revolutiunarie in Romani'a curgu inca mereu. Ca ele suntu numai scornituri, potu cetitorii nostrii se vada din cele reproduse de noi sub rubric'a : Principatele române unite.

Regimulu natiunalu polonu eara incepe a aretá semne de viétia. Mai candu si-au aretatu desplacerea sea fatia cu mesurele luate din partea Austriei in Galiti'a, prin o prochiamatiune câtra Europ'a. Regimulu natiunalu polonu nu néga nici acum tendinti'a resculârei de a restituí Poloni'a dupa marginile ce le avù la 1772, dara dîce, ca n'au avutu de cugetu nici candu, ca partea, carea se afla sub Austri'a, sa o recastige prin poterea armeloru Polonii spera tocm'a , ca evenemintele europene voru aduce lucrulu la atât'a, incâtu Galiti'a de sine sa recada in mânile Poloniei celei mari. Mai incolo incusa pe regimulu austriacu, ca de sî au simulatu o politica comuna cu poterile apusene, in ascunsu au impedecatu revolutiunea. Acum au luatu masc'a josu sî au publicatu starea de asediu in Galiti'a, carea in fapta esistá de multu.

Despre celelalte fantasme de revolutiuni ale Cor. Gen. sî ale altoru diuare din Vienn'a sî Herm. Ztg. etc. din Sabiiu, fiindca nu le credemu , nu mai perdemu tempulu.

Mai nou.

Regele din Dani'a impreuna cu ministrulu de resbelu a fostu in Alsen sî la Düppel, spre a inspectiuná armat'a. — In siedinti'a dietei federative germane din 14|26 Martiu se ceti invitarea Engliterei la conferinti'a , ce se va tiné la Londr'a in 4 Aprile. — O naia francesa de resbelu armata cu 28 tunuri sî cu 430 feciori, a sositu la Triestu, pentru de a 'nsoti pre Imperatulu sî Imperatés'a din Mexico la Vera-Cruz.

MULTIAMITA PUBLICA.

Prin d. Cancelistu la Tribunalulu comit. din Dev'a I. I. O l a r i u s'au substernutu subscrisului Comitetu 35 f. v. a. colectati pentru juristii Comitatului Hunedórei dela mai multi nobili domni contribuitori, sî anume dela d. Fr. Br. de Nopcea, Comite supremu 4 f. (cu promissiune de 2 f. pe luna), d. Prot. I. P a p i u 4. f., d. G. Nicorescu 3. f., d. Ios. Veliczka 5. f., d. I. Moldovanu 3. f., Dom. Iordanu 2. f., I. Bauer 1. f., d. G. Csáklány 5. f., d. P. Dragiciu 2. f., d. I. Hentes 4 f., d. Franc. Csonka 1 f., d. II. Olariu 1 f., — pentru cari nobililoru domni ajutatori aduce multiamita publica

Sabiiu in 7 Martiu 1864.

C o m i t e t u l u p e n t r u a j u t o r i r e a J u r i s t i l o r u.

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u, M a r t i i n 17|29 Martiu 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
S e c a r 'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93
„ de midilocu „	1	87
„ de códa „	1	80
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de códa „	1	53
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

☞ In nr. 17 la numele tinerului studinte N. Olariu in locu de cl. VI. sa se dîca class'a VIII.—

Corespundintia. La mai multi. Din poesiele d-lui Sionu sî din Istori'a lui Fotino nu mai avemu nici unu esemplariu; din Tunusli sî Suveniri mai suntu câte-va esemplare.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 24. ANULU XII.

Sabiiu, in 22 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de prenumeratîune
la
„Telegrafulu Romanu"

pe triluniulu Aprile, Maiu sî Iuniu c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu	—	1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca		2 f. —
Pentru Romani'a sî tieri esterne		3 f. —

☞ De sine se 'ntielege, ca abonamente se priimescu sî pe ½, precum sî pe ¾ de anu.

Redactîunea sî Editur'a.

Sabiiu in 21 Martiu. Suntemu in ajunulu unui Sinodu eparchialu. Cu atât'a amu dîsu totu, pentru de a aretá cugetele cele serióse, ce ne cuprindu in acésta dî; câci fâra voi'a nóstra ni se punu dinaintea ochiloru marile cestiuni, ce acestu Sinodu e chiamatu a le deslegá. La deslegarea acést'a nainte de tóte e de lipsa spiritulu libertâtii, alu pâcei, alu iubirei, alu rabdârei, alu placabilitâtii, care e caracterulu bisericei crestine preste totu, sî care trebuie sa fia sî caracterulu unui Sinodu bisericescu in specialu. Déca, precum sperâmu, va domní spiritulu acest'a bunu, atunci suntemu siguri, ca resultatele Sinodului voru fi salutarie; altmintrea suntemu in periculu de a creá opuri fâra potere de viétia, fâra statornicía. Sórtea bisericei nóstre e data in mân'a nóstra; a nóstra va fi onórea, alu nostru va fi folosulu, de vomu fi capaci de a lucrá bine; a nóstra va fi respunderea cea grea, de nu vomu lucrá bine. Domnedieu sa ne ajute la ceea, sî sa ne ferésca de césta lalta!

Membrii Sinodului suntu adunati mai toti.

Brasiovu 17|29 Martiu 1864. Adi iar petrecuramu la mormentu pre unu negotiatoru dintre cei mai buni, diliginti sî economi ai Brasiovului. Domnulu Georgiu Ankenu, cetatianu sî negutiatoriu teneru de aici, in etate de 43 ani, din familia ne'nsemnata, crescutu in cas'a d-loru George Ioann sî fii, cu care pâna mai eri dupa servitiu fu atâti'a ani cá companistu, de unde si-au luatu sî indreptariu la vietiuirea sea sî la dirigerea treburiloru sale, sî si-au pregatitu nemorire inainte de a morí.

Acelu demnu barbatu, fâra a mostení, ci numai dupa munca sî pastrarea sea, au lasatu prin Testamentu o avere insemnata. Din acea avere elu mai antâiu au lasatu la scólele nóstre gimnasiale de aici 500 fl., la fondulu gimnasticu 400 fl., la fondulu musicei vocale 500 fl., la fondulu juristiloru din Sabiiu 500fl. *) v. a. sî 100 fl. taxa dreptu membru alu Associatîunei literarie române din Transsilvani'a. Ear cecalalta avere scumpei sotii sî rudeniiloru. Eata acelu „Comiu" de mai eri, care traiá atâtu de simplu sî nepretentîosu, — Ce esemplu sciù sa dea, ce natîunalismu a portatu la inim'a sea! Eata acelu Negotiatoru têneru, care erá pre câtu de neobservatu, câci nu iubiá lucsulu, pe atâtu de iubitu pentru portarea sî diliginti'a sea!

Elu au sciutu sa unésca averea trupésca cu cea sufletésca; Elu n'au lasatu numai cele de susu, dar sî vietiuirea sea dreptu modelu altor'a, cari voru fi avutu ochi de vediutu sî minte de priceputu. S'au vediutu apretiuirea lui din petrecerea publicului atâtu de numerósa dintre tóte confessiunile: amploiati sî scólele cu toti elevii sî stindardele loru, care l'au insotîtu pâna la momentu. S'au intielesu din strabatatórea cuventare a d-lui Protopopu sî Protosinghelu Popasu, in urm'a câreia toti l'au jelitu sî i-au dîsu: Sa-i fia tierân'a usióra! B.

*) Ne luâmu voia a propune, ca atâtu on. membri ai Comitetului respectivu, câtu sî totu corpulu juristiloru români sa-i serbâmu si onorâmu amintirea prin unu parastasu. Red.)

Ungari'a. Despre arestârile din urma se scrie „Presei" vienese din Pest'a cu datulu 24|12 Martiu. „Scen'a, ce se petrecù aici Luni dinaintea otelului „La Regin'a Engliterei", arata, câtu de lesne se crede prin cercurile politice de aici in eliberarea dlui Pavelu de Almásy. Fenomenulu acest'a e camu batatoriu la ochi, dar se esplica din tóte datele, ce esista despre portarea politica a lui Almásy. Elu a fostu capulu partidei resolutîunistice; dar se spune cá de siguru, ca sub conducerea sî influinti'a lui partid'a acést'a fâra 'ndoiela a devenitu mai placabila. Persóne demne de crediamentu mai adaugu inca chiaru sî aceea, ca capii acestei partide tocmai in tempulu din urma au avutu o consultare, unde facura unu programu de impaciuire cu imperiulu, sî cu acésta ocasiune amintíra in termini fórte placabili de senatulu imperialu. Fiindca d. de Almásy la siedintiele acestea a luatu parte eminínte, in acést'a voru sa véda ómenii o dovéda, ca nu se póte sa se fia ocupatu cu planuri inimice imperiului sî Maiestâtii. Asemenea se scie prin cercurile informate de comunu, ca intre d. de Almásy sî Kossuth totdeun'a a fostu dusmania cumplita. Domnulu de Almásy a biciuitu in casina, centrulu conversatîunei politice, de mai multe ori planurile cele aventurióse sî fâra capu ale lui Kossuth in modulu celu mai aspru, sî totdeun'a s'a dechiaratu intr'acolo, ca Ungurulu, care contéza la aliantie esterne, ori de ce felu aru fi, e bunu de cas'a smintitîloru. In fine se mai povestesce, ca pecandu de câteva luni resarira prin tiéra proclamatîunile lui Kossuth, capii partidei resolutîunistice se adunara la svatu, ca ce portare sa observe ei fatia cu acésta agitatîune nóua Kossuthiana. La propunerea lui Almásy se hotorì in acésta conferintia, ca toti membrii partidei au de a predá politîei proclamatîunile, ce li-aru vení la mâna. Acésta decisiune a clubului nu remase secreta, sî Almásy in urm'a acestor'a capetà o epistola de amenintiare dela acei smintiti, cari intreprinsera sî in Ungari'a o miserabila copia a regimului natîunalu polonesu. Tóte aceste impregiurâri, déca, dupacum sperâmu, s'aru adeverì, aru fi in stare de a serví dreptu motive de desvinovatîre pentru d. Almásy. —

Cu tóte acestea nu e cu potintia a crede, ca regimulu sa fia luatu mesurile cele serióse din dîlele din urma fâra motive temeinice. Sî acést'a cu deosebire in privinti'a domnului de Almásy. Articululu d'antâiu, ce-lu publica „Sürgöny" despre arestâri, vorbiá de admonitîuni, ce s'aru fi adressatu câtra cei compromisi. Eu aflu despre acést'a mai de aprópe urmatórele. De curendu d. locoteninte Contele Pálffy, chiamà pre d. Almásy la sine sî-i dechiarà, ca densulu cá Locoteninte alu Regelui, carele iubesce blandeti'a sî crutiarea, sî cá amicu din tineretie, se afla motivatu a admoní pre d. Almásy; câci suntu acuse grele in contr'a lui. Preste cele trecute sa se arunce unu velu, dar' dênsulu sa se re'ntórca, sa abdîca de aliantiele de proditîune s. a. Almásy dechiarà serbatorescе, ca nu e vinovatu, sî Locotenîntele-lu dimise. Déca dar cu tóte acestea regimulu astadi s'a vediutu silitu, a pune mân'a pe persón'a lui Almásy, mai nu se póte crede, ca acést'a sa o fia facutu numai in urm'a unoru denunciatîuni. Aici cauta ómenii a complaná contrastulu acestoru eveniminte prin aceea, ca presupunu, ca dór arestatii au datu mâna de ajutoriu Poloniloru la procurarea de arme, sî acést'a aru fi crim'a loru, dar' nu comploturi de proditîune in contr'a securitâtii imperiului. Noi dorimu din tóta inim'a, cá sa se adeverésca acésta suppositîune, dar trebuie sa inregistrâmu, ca dupa comunicate demne de crediamentu s'au aflatu unu stégu natîunalu greu tivitu cu auru, in pretiu de 10-12,000 fl., care pórta o inscriptîune de les'a Maiestate.

Dar ori cumu va fi, tiér'a uu numai nu e partasia la aceste eveniminte, ci déca s'aru adeverí incercarea de renitintia, tiér'a o-aru condamná cu tóta resoluteti'a sî indignatîu-

nea. Tiér'a de 14 ani incóce a patimitu destulu, sî tóte partidele politice, chiaru sî cele mai inaintate, dorescu pacea, ordinea sî libertatea, dar nu furtune, care fâra indoiéla iar aru trebuí sa aduca nefericiri. Tocmai pentru ca nu voru, cá sa cada vr'o umbra asupr'a portârei celei serióse, ce o observa tiér'a de trei ani incóce, numai cu greu póte crede lumea de pe aici, sa se fia aflatu ómeni, cari sa cunósca atât'a de reu situatîunea, simtiementulu sî cugetulu natîunei, incâtu sa se slobóda la planuri de tradarea tierei. De aceea acésta necredintia a publicului inca e unu caracteru pretîosu alu simtieminteloru sî cugeteloru tierei.“ —

In Galiti'a se continua arestârile sî judecâtîle; de cu-endu se prinsera Contesele Ostrovska sî Wodzizka, la care sa se fia aflatu multe scripte fórte momentóse.

Varietâti sî noutâti de dî.

(S c i r i p e r s o n a l e.) Administratorulu patriarchalu in Carlovitiu, P. S. Sea Episcopulu Timisiórei S a m u i l u I a s c h i r e v i c s a sositu in 16‖28 Martiu la Vienn'a. Pentru ce? nu se spune n renduri, ci p r i n t r e renduri.—

(D e m o n s t r a t î u n i i n C l u s i u.) In dîu'a, in area se facura in Pest'a sciutele demonstratîuni spre aminrea dilei de 13 Martiu din 1848, se 'ntemplà sî 'n Clusiu mica demonstratîune? iluminandu-se impreuna cu mai multe ase sî colegiulu reformatu. Intrebati de diregatorii, ce va a dîca acea iluminatîune. studentii dîsera: ca se facù penu— capetulu semestrului. Diregatoriele au fostu destulu de tielepte, a priimí respunsulu dreptu bani buni sî a nu crestá ai departe cele intemplate. —

(T u n e l u l u p r i n m u n t e l e C e n i s.) Un'a din le mai gigantice intreprinderi ale secului nostru e separea ui tunelu prin muntele Cenis, ce desparte Itali'a de Franci'a. acrulu celu imposantu s'a planuitu la 1859, s'au inceputu la ulu 1861. sî, lucrandu-se la elu necontenitu, se va terminá in l ani, va sa dîca la anulu 1872. Spesele suntu preliminate cu 65 illióne franci, din cari mai dóue pârti le va respunde Franci'a numai un'a parte va remané Italiei. Astfelu dar va trece câti-va ani unu drumu de feru - nu preste, ci pesubt ulu din cei mai colossali munti, facendu unu tunelu mai de 2,000 metre (la vr'o 36,000 urme.)— Ceea-ce inca de cundu se pareá cu nepotintia, astadi vedemu aducendu-se la ntia:- Proiectulu e facutu de ingenierii G r a n d i s, G r a t o n i S o m m e i l l e r, sî susceputu de ministrii C a v o u r sî e n a b r e a. —

F ó i ' a c r o a t i c a „P o z o r“, admoniata sî apoi 'susndata pe trei luni, in fine a fostu oprita de totu, „pentru-ca dactorulu la pertractarea finala a vatematu pre amploiati.“ are sa fia cu potintia intr'unu statu constitutîunalu? —

Principatele române unite.

Despre lururile din Romani'a citimu in „Bucimulu“ nr. 206.

„In siedinti'a din 14 Martiu d. ministru presiedinte alu onsiliului a anuntiatu, ca va aduce Luni proiectulu pentru gea rurala.

D. Docanu a cititu urmatórea motîune:

Motiune.

Considerându, ca in siedinti'a din 3 Martiu domnulu Preiedinte alu consiliului, luându de pretestu unele cuvinte isolate de ne incredere a unui deputatu, rostite in sîrulu discustiunei, a venitu de o data a impune camerei de a-si rostí eincrederea sea in ministeriu prin unu votu de blamu;

Considerandu, ca camer'a, fâra a tiné séma de provocâile domnului ministru primariu, sî fâra de a se lasá a trage e teremulu unde vrea a o conduce, a sî trecutu la ordinea ilei asupr'a acestui incidentu, ne voindu a intrerumpe lucrâile sale;

Considerandu insa, ca acésta trecere la ordinea dilei, in rm'a provocârei ministeriale, póte sa se fi interpretatu de âtra Presiedintele consiliului cá unu votu de incredere, mai u séma in urm'a precautîunei, ce a avutu de a invocá in nai multe renduri increderea adunârei, pe candu dlui nu poeá fi in dreptu sa ascepte din parte-i decâtu o tolerantia de irconstantie sî provisoria;

Considerandu din contr'a, ca cu trecerea la ordinea dîei, adunarea nu a intielesu câtusi de putînu a manifestá prin votulu seu aprobarea principieloru guvernamentali ale d-lui rimu ministru;

Considerandu, ca in fati'a espirârei ultimului terminu de prorogare a adunârei sî in ajunulu votârei bugetului sî a proiecteloru celoru mai importanti, ce s'au elaboratu sî s'au prelucratu de camera cu atât'a stradanie;

Considerandu, ca mai multu decâtu ori candu are sa depinda sórtea Romaniei de la o intielépta sî credinciósa aplicatîune a nóueloru base de organisatîune atâtu de imperiosu reclamate de trebuintiele de astadi ale tierei;

Adunarea in dîu'a convocârei sale, vedienduse in fatia cu unu ministeriu de transitîune, in dorinti'a de a respunde prin fapte la caldurosulu apelu alu Mariei Sele, a inlaturatu chiaru sî respunsulu la discursulu Tronului, sî a cautatu a se face a trece pentru unu momentu in a sea suvenire sî chiaru gravile sî de triste memoria antecedinte ale d-lui Cogalniceanu pe candu se aflá ministru in Moldov'a; — vediendu insa putîn'a séma, ce d-lui a tînutu de indulginti'a sî rabdarea adunârei; vediendu marsi'a progresiva pe calea ilegalitatîloru sî a arbitrariului d-sele, cari nu potu de câtu a sporí legitimele ingrijiri, ce s'au manifestatu in tóta tiér'a din dîu'a venirei d-sele la potere; —

Considerandu, ca in contr'a magulitóreloru protestâri de constitutîunalismu, de ordine sî de moralitate, Domnealui publica, inprascie fâra incuviintiarea camerei arme pe la sateni, implinesce pentru ele bani, arbitraricesce ordona esecutîuni in contr'a legei, face isgoniri sî infrenâri fâra judecata tocmai in tempii pe candu afectéza de a dá garantii prin presentarea de proiecte pentru respectulu domiciliului sî alu persónei, provóca intr'unu modu oficialu la nesupunere sî la rescóla, sî acést'a in vremea chiaru a sessiunei adunârei, sî in fine avendu in a sea próspeta memoria scandalósele sî ne demnele scene, la cari a trebuitu cu desgustu sa asiste adunarea cu ocasiunea interpelârei d-lui deputatu Sichleanu;

Considerandu, ca tóte acestea nu potu decâtu a compromite ordinea publica, a surpá cu deseversîre prestigiulu poterei esecutive, care in interesulu tierei sî alu Domnitoriului, trebuie a se tiné la inaltîmea missiunei sele;

Propunu urmatórea incheiare:

Adunarea, in interesulu ordinei publice, in interesulu legalitâtii, declara ca nu mai póte tolerá presinti'a d-lui primu ministru actualu pe banc'a ministeriala.

Trebui'a 7 insi cá sa sustîna acésta motîune. Acesti 7 se sî gasira: D. Arsache, D. Otetelesianu, D. I. Docanu, D D. Iepureni, D. Cornea, D. Costaforu, D. Boierescu, D. N Niculescu.

Trebuiá 15, sa se priimésca urginti'a, insa s'au sculatu numai D. D. Iepureni, D. Arsachi, D. Costaforu, D. Otetelesianu, D. Ioann Docanu, D. Boerescu.

Motîunea s'a tramisu la sectîuni.

Asceptâmu dîu'a de Luni, care ne vá poté pune in positîune sa comentâmu acésta motîune atâtu de strania.“—

Despre a r m e l e sosite din Franci'a scrie „Romanulu“:

In numerulu de Sambata facuramu cunoscutu cele intemplate la Sulina cu cele dóue corabii, cari erau incarcate cu tunurile nóstre. Turculu, cum vediù, ca capitanulu francesu ii arata coltii, se supuse, cá turcu ce este, sî corabi'a francesa ce se numesce T a u r u, a sî sositu la Brail'a incarcata cu 264 de lâdi sî cu siese tunuri.

Ni s'a spusu, ca armat'a româna a tramisu séu va tramite o deputatiune la consululu francesu, spre a-i multiamí in numele armatei. Credemu, ca asiá s'a sî facutu, câci armat'a româna trebuie sa aiba tare intemeiatu in ea simtiementulu recunoscintiei; câci tóte simtiemintele cele tari, simtiemintele cele nobile suntu nedeslipite de adeverat'a bravura. Sî mai adaugemu, ca suntemu siguri, ca va veni in curendu dîu'a, in care armat'a sî natiunea româna voru dovedí prin fapte Franciei, c'au meritatu iubirea ei.—

Ear caus'a cu armele o descrie totu „Romanulu“ asiá:

Dóue bateluri incarcate cu arme sî munitîuni romanesci au sositu, suntu câte-va dîle, la Sulin'a. Unulu este din mesageriele francese, Lloyd sî celalaltu din compagni'a austriaca Loid. Turcii, cá turci ce suntu, au opritu acele bateluri sî au cerutu sa le dea loru averea Românîloru; sî Loid cá Loid ce este, a sî facutu pe poft'a Turcului. Francesulu inse, cu relele sale obiceiuri de francesu, adica d'a nu-si plecá capulu de câtu in fati'a dreptâtii si-a loví pe ori cine, fia chiaru Marele Turcu, cându vorbesce secature, n'a voitu se dea nimicu. Turculu se superà sî dechiarà francesului ca de se va miscá va dá cu tunulu in elu si-lu va afundá, dându inse, — câci Turcii au inceputu sa fia une-ori cam intielepti,— dându-i 24 de óre spre cugetu sî a se otarî. Francesulu cugetà, inse nu in 24 de óre, ci in 24 de minute, sî porni indata o stafeta la Galati, spre a chiamá sa vina la densulu unu batelu sî o sialupa canoniara de resbelu, care si plecara indata sî se pusera un'a la drépt'a sî alt'a la stâng'a batelului cu pricina, séu in pricina. Aci sta lucrulu la cele din urma sciri ce avemu. Acumu dar, ori cine vede, ca se póte prea bine se cadia scântei'a pe erbâria; câci n'are decâtu sa plece batelulu, sî Turculu n'are decâtu sa dea unu tunu, sî eaca cestiunea Ori-

rea Românilorn, trebuie mai antâiu sa strepunga o scandura a Franciei. Frumósa, nobile sî brava natiune! Francia! Tu care esti Christulu natiuniloru, cându óre va vení dîu'a, in care se póta sî poporulu românu sa-ti platésca sacrificiele, ce ai facutu pentru noi, dovedindu-ti prin fapte, ca merita iubirea ta, ca este d'unu sânge cu tine. Nu scimu, dar n'amu mai poté traí, déca n'amu crede, ca va vení acea-dî; câci de n'amu crede asiá, apoi n'amu mai crede in viéti'a poporului românu.

C. A. R.

Alta scire de cea mai mai mare insemnatate pentru Romani'a e scirea despre aducerea legei rurale (de pamentu)— a legei acelei'a, carea impreuna cu o lege buna sî drépta electorala suntu chiamate a inspirá poporului românu spiritu nou de viétia. Eata ce dîce „Bucimulu“ despre acésta lege.

„Eri s'a depusu pe biuroulu camerei de câtra primulu ministru legea rurala, legea cea mai mare din tóte legile, legea prin care totu Românulu plugaru are sa devina proprietaru, are sa devina liberu pe munc'a, pe bratiele sele, liberu a muncí pentru densulu, liberu dintr'o sclavia seculara. Trece-va acésta lege votata de camera, séu se va aplicá printr'unu plebiscitu, ne este indiferinte. Voimu cá legea sa fia, sî plugariulu sa devina proprietariu, sa aiba patria reale, sa remâna numai alu seu sî alu Statului.

De astadi se deschide o era nóua Romaniei; de astadi poporulu românu comptéza intre popórele libere ale Europei; de astadi vocea sea este o voce de omu, sî orice omu liberu i póte intinde mân'a cu incredere sî póte tîné socotéla de dîsele lui. Mare sî fericita este dîu'a, in care Domnitorulu Românilorn a subscrisu mesagiulu, prin care a tramisu acésta lege in camera, sî mare sî fericita va fi dîu'a, in care Domnitoriulu va promulgá acésta lege.

Publicâmu ací mesagiulu Domnitoriului, precum sî preiectulu, ce s'a depusu Luni pe biroulu camerei.

Domniloru Deputati!

Proiectulu de lege rurale, votatu de onorabil'a adunare in sessiunea din anulu 1862, nu l'amu potutu sanctiuná, fiindu ca elu nu corespunde la conditiunile de imbunatatîre a sórtei muncitoriloru de pamentu, garantata loru prin art. 46 alu conventiunei incheiate la Paris in 7|19 Augustu 1858.

De aceea, in urmarea incheiârei consiliului meu de ministrii din 14 ale lunei acestei'a sî a raportului sub Nr. 7369. care Mi s'a presintatu de câtra Ministrulu Meu Secretariu de Statu la Despartiementulu de Interne sî Presiedinte alu aceluiasi Consiliu, conformu art. 6 sî 14 din Conventiune, anecsatu aici inaintezu in a D-vóstre deliberatiune unu nou proiectu de lege rurale.

Domnedieu sa ve aiba, Domniloru deputati, in a sea sânta paza!

Datu in Bucuresci, la 14 Martiu 1864.

(Subscrisu) Alessandru Ioann I.

Ministru Secretaru de Statu la Departamentulu de Interne.

Cogalniceanu.

Prospectu politicu.

Trecemu de asta data preste memorabil'a conferintia in caus'a germano-danesa sî observâmu numai cá in trécatu, ca unii politici se temu, ca Napoleonu numai se preface sî ca in cele din urma va primí sî elu conferinti'a sî o va transformá in unu congressu, asiá dupa cum -lu doresce.

Mai mare sensatiune face acumu calatori'a lui Garibaldi la Londonu. M. S. ne spune, ca ministrulu francesu Drouin aru fi intrebatu pe ambasadorele italianu din Parisu despre scopulu calatoriei lui Garibaldi la Londonu. Ambasadorele insa nu fu in stare a dá respunsu deslucitoriu, dechiarandu ca guvernulu seu nu are cunoscintia de scopulu calatoriei acestei.

Opiniunea privata a ambasadorelui in privinti'a calatoriei mentîunate e, ca scopulu calatoriei aru fi, cá Garibaldi sa faca unu apelu la bunastarea materiala a Angliei, in favórea natîuniloru apesate sî sa se intieléga cu emigratîunea despre isvóre de bani. Altii insa dîcu, ca tóta calatori'a nu are alta insemnatate, decâtu o simpla schimbare de aeru.

Din insulele Ionice ne vine scirea, ca Englesii se pregatescu de parasirea acestei pârti a Greciei. Tóte feliurile de tunuri sî de alte arme se incarca pe corabii sî se transporta deacolo. O parte din trupe se voru fi sî imbarcatu pâna acumu pentru Gibraltaru, sî mâne poimane vomu audî, ca insulele Ionice suntu in forma sî in fapta o parte constitutiva a regatului Greciei.

Strainii cu deosebire suntu fórte ingrigiati de sórtea, loru dupa ce voru parasí trupele englese insulele, sî o parte insemnata au sî inceputu a emigrá. Negotiulu sî cu densulu flórea, in carea se afla mai naínte Corfu scadu pe dî ce merge. [illegible]

cari voru avé sa ocupe teritoriulu acestu nou, nu suntu de junsu spre a sustiné ordinea sî liniscea.

Dupa „Viitoriulu“ aflamu, ca in Erzegovin'a eara se agitatîuni, provenite din refusulu locuitoriloru de a plati butulu guvernului turcescu, — agitatîuni care potu urmâri insemnate pe viitoriu in intregu cuprinsulu imper ottomanu.

Lucrurile din Poloni'a.

Press'a de Vienn'a are o corespundintia de Varsio de dto 15|27 Martiu, in carea se dîce, ca de câteva dîle membrii autoritâtîloru celoru mai inalte ale regimului na nalu se afla in mânile comissiunei bellice investigatóre. U din acesti membrii, dupa cumu se istorisesce din sciri aute ce, sau insinuatu insusi politîarului supremu, si s'a decla ca e gat'a a dá afara pre colegii sei, déca i se va dá pa ca nu-i va ajunge pedéps'a mai grea, decatu deportatîu Crediendu-se asiguratu de ajunsu, spuse numele altoru barbati, toti de class'a amploiatîloru, numi loculu, unde in tinau a se aduná sî desemnà o casa, intr'acarei pórta e lacritia de posta, la carea fiecare din cei optu membri vea câte o cheia, asiá incâtu oricandu poteau deschide lacriti scóte scriptele menite pentru sine. Acestu mediu sa fia sioratu multu comunicatîunea devenita acum atâtu de g Tóte aceste persóne acumu suntu in fortarétia, sî astfelu volutîunea aru fi smulsa din radacina. (Óre a câtea óra?R

In Volhyni'a sî Podoli'a autoritâtîle russesci au l mesurile cele mai estinse, pentru de a calcá in aceste provintie revolutîunea pe deplinu. O ingrijire deosebit rata in privinti'a organisatiunei depline a glóteloru, ce se cepuse in anulu trecutu. Gard'a acést'a de lânceri sa se urcatu la 70 mii feciori; totu alu diecelea fecioru e ar cu pusca. Regimulu russercu contéza multu la abrutire armarea deplina a acestei garde nóue, carea va portá s numele de cozaci, sî pentru carea se pregatescu sî unifo Portarea acestei garde, precum preste totu a toturoru tie loru din Podoli'a cele mai autentice sciri o descriu cât póte dusmana revolutîunei, sî se crede, ca dens'a va fi radîmu fórte tare alu regimului russescu in provinci'a acé

Asemenea grija porta stapânirea rusésca pentru cern amploiatîloru din acésta provincia, sî se pare ca regimul a substitui pre toti amploiatii de natiunalitate polona prin am iati rusi; in tempurile din urma sa se fia sî transpusu n amploiati poloni mai afundu in Russi'a; ear altii de mai tîna incredere sa se fia suspendatu de functîunile loru, n dintre dênsii se dîce ca-si ceru de buna voia dimissiune

Din partea regimului russescu se facu in Podoli'a Volhyni'a mari cumperaturi de cai, sî oficierii russes motiveaza acést'a pre fatia prin aceea, ca dupa ce arn mai tóta Europ'a, sî regimulu russescu e silitu a armá legatura cu acést'a sta fâra indoiéla sî ordinulu regimului tra tóte oficiele postale din Volhyni'a, cá in terminu de o l salse mai câpuiésca cu jumetate din numerulu cailoru de acu Acelasi ordinu se ascépta sî pentru Podoli'a. Mai dinc s'a latîtu sî faim'a aceea, ca divisiunea de trupe de pe Kamieniec, in numeru de 16,000 feciori, aru fi priimitu o nulu de marsiu. De si despre scopulu sî tînt'a cea adeve a acestei mesuri nu e cunoscutu nimicu, totusi se crede comunu, ca acésta gatire de marsiu privesc deocamdata la principatele dela Duna (?! Red.) Tóte aceste mesuri arata apriatu, ca regimulu r sescu e fórte resolutu, a se pregatí pentru ori ce event litate. —

Calatori'a lui Garibaldi la Engliter'a.

Calatori'a unui omu renumitu dintr'o tiéra intr'alt'a alta data aru fi fostu numerata intre noutâtîle de dî; cu latori'a lui Garibaldi la Engliter'a insa nu e asiá. Jurnal facu din acésta calatoria unu evenimentu politicu, sî f cele mari englesesci scriu articuli incepatori despre cala ri'a lui Garibaldi, „a celui mai mare cetatiénu“, la Englite sî despre priimirea lui acolo. Dintre foile austriace sî g mane unele dîcu, ca Garibaldi face acésta calatoria, pentru a consultá pre unu chirurgu renumitu din Londr'a (Fernusson) privinti'a ranei sele dela picioru, altele iarasi, ca va sa se int nésca pentru ori sî ce pretiu ca Mazzini, pre care starea nitâtii nu-lu, ierta a se departá din Engliter'a; altele mai parte suntu de parere, ca Garibaldi va cu ocasiunea ace calatorii sa castige simpathiele Englesiloru pentru patri'a Itali'a; in fine suntu sî de acelea, care dîcu, ca scopulu ca toriei lui aru fi de a colectá bani din bogat'a Englitera p tru nefericitii Poloni, sî asiá mai departe, unele un'a, altele t'a. La tóta 'ntemplarea Garibaldi n'a parasitu insul'a Caprer'a numai de urîtu séu pentru schimbarea aerului, c fi [illegible] cum, atât'a e

Garibaldi impreuna cu cei doi fii ai sei sî alte siese séu siepte persóne s'au imbarcatu pentru Engliter'a, sî ca 'n Engliter'a i se pregatesce o priimire stralucita. In Londr'a s'a formatu unu comitetu anume, care s'a sî pusu in legatura cu feliuritele reuniuni de mesteri sî de lucratori, sî a sî ţînutu adunâri spre a se consultá asupr'a modului priimirei. Garibaldi va fi priimitu cu conductu solenu, cetatienii investiti in vestminte serbatoresci cu stégurile corporaţiuniloru loru, sî in onórea lui se va face unu banchetu maretiu. Unu englesu nobilu au oferitu atâtia cai sî atâtea trasuri pentru ór'a priimirei, câte voru fi de lipsa. Cumca rarului óspe i se va predá diplom'a de cetaţiénu onorariu alu Londrei, amintiseramu inca in nrulu trecutu. Intr'o alta adunare sub presidinti'a lui Edmond Beales, presiedintele ligei natiunale polone, s'au adusu otarirea, ca adunarea au audîtu cu bucuria nefatiarita de sosirea eroului italianu, sî crede ca acel'a merita cea mai distinsa atentiune a cetâtii. In urm'a unui cuventu alu dlui Richardson, care pórta corespundintia cu Garibaldi, se otarî a se face o colecta de bani, spre a se cumperá lui Garibaldi o suvenire, carea sa fia deamna de cetatienii Londrei sî sa imbarbateze sî pe celelalte cetâti mari ale regatului a-i urmá. Tóte jurnalele din Londr'a se intrecu intru glorificarea lui Garibaldi. „Times" dice: Preste putîne dîle va calcá pe malurile Engliterei unulu dintre cei mai remarcabili barbati ai Europei. Spiritulu sî patriotismulu, virtutea aceea privata, carea refusa resplâtile cele mari, sî unu caracteru de minune simplu sî entusiasticu, tóte acestea se intrunescu, pentru de a aretá pre Garibaldi demnu de tóta admiratiunea, ce i-o póte dá Engliter'a. . . . De siguru suntemu plini cu totii de acelasi unu simtiementu alu respectului câtra acestu barbatu bravu. Cu atât'a e mai de lipsa dar, cá la sosirea sea sa nu pice in mâni rele. Nice unu strainu, aiba câtu de multa minte firésca séu cunoscintia de lume, nu póte pricepe numai de câtu la sosire societatea englesa, nice póte deosebí intre aceia, a câroru ospitalitate sî prevenire in adeveru e de doritu, sî intre aceia, cari totdeun'a suntu gat'a de a pune mân'a pe unu barbatu emininte sî a face din numele lui capitalu politicu ori socialu.

Cu atât'a mai pucinu póte sci acestu erou bravu, care tóta viéti'a s'a o-a petrecutu cá soldatu ori matrosu in ambele emisfere, intre ce feliu de omeni pica . . . O intimpinare liniscita sî demna, dar cordiala, acel'a e modulu celu adeveratu de alu salutá, fiindu ca e modulu, cum sa bineventéza in generalu prin Engliter'a barbatii cei inalti, sî nici ca e cu cuviintia, cá unu barbatu, ce in Engliter'a are parte de atât'a popularitate, sa se ia cá unu monopoiu in sequestrulu acelor'a, cari se acatia de spatele lui numai cá sa faca pre lume sa vorbésca putintelu sî de ei." —

Calatori'a acést'a a lui Garibaldi se pare a fi cea mai tare garantîa ca Itali'a e pe pace sî deocamdata n'are de cugetu a intreprinde ce-va mai insemnatu. La tóta intemplarea insa sgomotulu celu mare, ce-lu face in Europ'a acésta simpla calatoria a eremitului (sichastrului) din Caprera, e unu documentu invederatu, câtu de turburata e Europ'a nóstra, sî cumu tóta miscarea de frundia o face sa tresara de spaima ori de sperantia. —

Mai nou.

Conferinti'a in caus'a germano danesa e priimita acum, dupacum dîce oficiós'a „Gen. Corr." de Austri'a, Prussi'a, Dani'a, Franci'a sî Russi'a. (Se'ntielege, si de Engliter'a, dela carea esî proiectulu.) Sî confederatiunea germana e invitata a luá parte la conferinti'a acést'a europeana, — acumu antâi'a data. Tóte poterile au sî priimitu; numai confederatiunea nemtiésca, dupa obiceiulu eii, inca totu se mai socotesce.— Conferinti'a se va 'ncepe la Londr'a in 12 Aprile c. n. Conditiunile eii suntu: Nici o basa,— basele nu mai placu nici unei poteri,— sî continuarea resboiului.

La Friderici'a sî Düppel inca totu canonate, dar pân' acum inca fâra resultate mari.

Despre calatori'a de curendu a ducelui de Coburg la Parisu se scrie, ca aceea au avutu celu mai bunu successu. (Nu suntu 10 dîle, decandu tóte jurnalele dîceau, ca s'au prinsu cá mazerea 'n parete.) Napoleonu adica sa fia promisu, ca la conferintia va sta ruí pentru votulu universalu in Schleswig—Holstein, dupace insa mai antâiu sî Danii sî Nemtii voru golí tiér'a.

In Kopenhagen se ascépta sosirea unui generalu francesu cu solia straordinaria.

Venturino, adjutantele lui Garibaldi, a fostu priimitu in insul'a Alsen de regele Christianu in 26 Martiu c. sî apoi a calatoritu la Engliter'a. —

Prin Sabiiu ferbe vestea, ca trupe numeróse au esîtu la Turnu—Rosiu. Vomu referí.

Nr. 2—1 **Concursu.**

Spre ocuparea Postului invetiatorescu din Cella inzestratu cu emolumentele anuale de 94 f., 4 jugere de livade, $^1|_2$ jugeru de gradina, 15 chible grâu, 25 chible cucuruzu, 51 p. sare, 100 p. clisa, 15 p. lumini, 8 orgii de lemne, sî cortelu liberu, aviséza a substerne acestui Consistoriu diecesanu recursurile sele provedinte cu estrasulu de botezu, cu Atestatu despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna aci, sî despre portarea sea morala, sî politica pâna in 16 Aprile a. c. Din siediuti'a Consistoriala scolastica tienuta in Temisiór'a in 3 Martiu 1864.

Nr. 3—1 **Publicare**

de concursu literariu la premiele Rosetti.

Este unu adeveru probatu prin esperiintia: ca traducerea in limb'a materna- cea nimerita a autoriloru classici este pe de o parte mediulu celu mai eficace, sprê a inaintá cultur'a unei limbe viue. éra pe dealt'a lectur'a cea mai sanatósa, ce se póte oferí unui poporu fâra multa literatura natiunale.

D. Conte Scarlatu Rosetti, petrunsu de acestu adeveru, a sciutu ce ne lipsesce, candu in 21 Maiu 1860. s. v. a depusu la subscris'a Eforia, pe lânga alte dóue premie de câte 240 f. v. a. destinate pentru traducerea lui Svetoniu sî a lui Jordanes *) sî alu treilea de 1000 f. v. a. dimpreuna cu fructulu de 4 ani pentru traducerea lui Tacitu.

De órece terminulu prefiptu, publicatu prin diuarie, pentru traducerea scripturiloru lui Tacitu ce esistu, cum su: agricola, Germania, Istoria sî anuales, se apropia a se implini la 21 Maiu 1864. s. v. subscris'a Eforia, conformu oblegamentului seu fatia cu laudatulu Conte, se grabesce cu acést'a a provocá pe acei'a din DD. Literati români, cari concurendu voru fi tradusu numitele opuri Tacitane séu unulu ver altulu dintr'ensele, sa binevoiésca a-si tramite traducerile francate la subscris'a Eforia pâna la 21 Maiu 1864 st. v. in modulu usitatu, adeca insotîndu-si Manuscrisele de o epistola sigilata, pre a cârei'a copérta sa stea scrisu unu Moto órecare, éra inlaintru numele sî locuinti'a Concurintelui. —

Manuscrissele incurse se apretiuiescu printr'o Comissiune de trei membri competinti.— Resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a celoralalti doi autori, dimpreuna cu parerea aprobatóre séu desaprobatóre a Comissiuniloru se voru aduce prin diuarie la cunoscinti'a on. publicu la timpulu seu.

Efori'a scóleloru romanesci ortodocse.

Brasiovu 10|22 Martiu 1864.

*) Eróre de péna in locu de: Jornandes. Red.)

Nr. 81—3 **Ioann Costande,**

professoru de desemnu in Teresianulu din Sabiiu, academicu, pictoru sî sculptoru, are onóre a invitá pre on. publicu la vederea monumentului facutu de densulu pentru vestitulu mineralogu M. I. Ackner, fostulu Parochu evang. lut. in Gusteriti'a, sî a se recomandá pentru facerea de totu felulu de lucruri sî monumente din marmora alba, négra, rosîa sî pistritia rosîa cu pete albe, sî mai multe fetie.

Totdeodata anuntia on. publicu românu, ca la dênsulu se afla de vendiare **portretulu marelui nostru poetu Andreiu Muresianu:** fotografii negre à 50 xr., fotografii mai mari, colorate cu rame aurite 5 f. v. a.

Locuinti'a: Orfanotrofiulu Teresianu in Sabiiu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 20 Martiu (1 Aprile) 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87
„ de midilocu „	1	80
„ de códa „	1	73
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	80

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Editur'o sî tiparitulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 25. ANULU XII.

Sabiiu, in 26 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Sinodulu diecesanu greco-orientalu din Transsilvani'a, s'au inceputu astadi Domineca in 22 Martiu cu rogaciuni de multiamita sî de cereri câtra Acel'a, dela care vine tôta darea eca buna sî totu darulu deseversîtu. La 9 óre diminéti'a membrii Sinodului sî timerimea pedagogico-clericala formau spaliru dela biseric'a Schimbârei la fatia din cetate pâna la resiedinti'a episcopésca, sî dupace preotîmea cea destinata pentru slujb'a domnedieésca sî imbracata in vestminte serbatoresci bisericesci s'au dusu la Escell. Sea, P. S. Acelasi au sî plecatu la Biserica, trecendu prin sîrulu acest'a frumosu alu fiiloru Sei sufletesci.

Actulu celu d'antâiu in decurgerea S. Liturgii, carea se începù fu chirotesirea P. Protosinchelu P o p a s u intru Archimandritu, — unu actu intempinatu de membrii Sinodului cu viua multiamire. S. Liturgía, in a cârei decurgere se chirotesi P. Administratoru protopopescu V a s i l i u R o s i e s c u intru Protopopu actualu alu Clusiului de josu, sî se mai chirotoni unu Preotu sî unu Diaconu, a decursu in cea mai frumósa ordine sî cu evlavi'a sî gravitatea aceea, ce o cercá momentulu celu raru serbatorescu. Dupa: „Fia numele Domnului!“ P. Episcopu diecesanu citi rogaciunea, archiierésca, prin carea invôcá ajutoriulu lui Domnedieu sî darulu Duchului sântu asupr'a membriloru adunati la Sinodu sî asupr'a lucrâriloru loru. In fine in ordinea dela intrare fu sî esirea. Erá maretiu aspectu, a vedé pre veneratulu Archiiereu incungiuratu de flórea clerului sî a poporului seu! O multiamita din sufletu câtra Domnedieu trebuiá sa inspire pre ori cine, care aruncá o privire asupr'a acestui cleru, asupr'a acestui poporu, sî asemená trecutulu nostru cu presintele nostru. —

S i e d i n t i ' a I.

din 22 Martiu c. v. 1864.

Adunandu-se membrii Sinodului la 11½ óre in biseric'a din cetate, alesera mai antâiu, la propunerea P. Archimandritu P o p a s u, o deputatîune din 12 membrii (P. P. Popasu, Pope'a, Panoviciu, de Crainicu, sî DD. Alduleanu, Maioru Strav'a, Munteanu, Macelariu, Dr. Szabo, Dr. Nemesiu), ce merse spre invitarea P. Episcopu la Sinodu, Preasântîtu-Carele la 11¾ óre sî intrà priimitu cu entusiastice: Sa traiésca! Apoi ocupandu Esc. Sea, P. Episcopu scaunalu presidialu, se facù linisce profunda, sî Esc. Sea citi urmatoriulu

Cuventu archiieresc.

In numele Tatalui, sî alu fiiului sî alu sântului Duchu.

Sa multiamimu lui Domnedieu, carele ne-au invrednicitu de a ne potea aduná cá Biserica, sî a ne consultá asupr'a obîecteloru nóstre bisericesci, scolari sî fundatîunali.

Ne amu adunatu, dîcu, cá Biseric'a“. Sub „Biserica“ intielegemu acele dóue concepte, care in limb'a grecésca se esprime cu „ἐκκλησία sî κυριακόν“, va sa dîca: „adunarea sî cas'a Domnului.“

Asiá dara noi sub cuventulu „Biserica“ intielegemu „Biseric'a legei cei nóue, pre carea Mantuitoriulu Iisusu Christosu o au intemeiata pe pamentu spre mostenirea imperatîei ceresci, sî pre carea Prooroculu Ieremi'a Cap. 31. v. 31—34. o au numitu „legatur'a nóua de pace sî „asiediamentu de pace.

De unde urmeaza, ca noi sub adunarea nóstra intielegemu o adunare spirituale spre acelu scopu, cá sa ne consultâmu asupr'a aceloru afaceri, dela care atârna mostenirea imperatîei ceresci.

Ear ca avemu lipsa neincungiurabile pentru o asemenea consultare, scie totu insulu dintre noi, sî o marturisesce cá pre unu adeveru recunoscutu in deobste.

Cine nu scie, ca totu omulu pórta in sine unu simtiu innascutu alu dependintiei sale dela fiinti'a cea mai inalta domnedieeasca? Manifestarea acestui simtiu se chiama „Religia“ sî lucrá asiá de poternicu asupr'a omului, incâtu vatemarea cea mai mica, ce i se face omului in privinti'a simtiului seu religiunariu, este pentru elu superarea cea mai durerósa, câci aceea petrunde pâna la sufletu, pâna la consciintia, sî turbura convingerile acelea, care pre elu au sa-lu faca mosteanu de imperati'a cerésca.

Asiá este; problem'a adunârei nóstre este asiediarea trebiloru nóstre bisericesci, care se refereza la Religi'a nóstra. Insa noi asiediarea trebiloru nóstre bisericesci, ce ne sta innainte, nu o intielegemu asiá, cá sî cum Biseric'a nóstra n'aru posede din vechime organisati'a s'a, ci intielegemu incetarea aceloru impregiurâri vitrige, care din cause politice impedecau pâna acum valórea organisatinei Bisericei nóstre; intielegemu revocarea sî restabilirea institutiuneloru celoru vechi sî primitive bisericesci, sî aducerea loru la valórea, ce li se cuvine. —

In decurgerea Sinodului nostru vomu tractá sî despre mijlócele culturei intelectuale, va sa dica: despre tréb'a seclara; pentru aceea este de lipsa, cá sa atingu sî acestu obiectu, cá sa vedemu, incâtu se tiene de sfer'a activitâtii Sinodului nostru.

Precum amu dîsu, ca sub „Biserica“ intielegemu adunarea poporului credinciosu, sî cas'a de rugaciune spre a mosteni imperati'a cerésca, asiá dîcu mai departe, ca sub „scola“ intielegemu adunarea tinerimei credincióse, sî cas'a de invetiatura de cultura, sî de civilisatia. Biseric'a christiana pórta in sine simburele culturei sî alu civilisatiei prin institute literarie. Temeiulu sî inceputulu acestoru institute de luminare ni-au datu insusi Fundatorulu Bisericei nóstre, Domnulu sî Mantuitoriulu nostru Iisusu Christosu, ceea ce lamuritu se vede din tóte invetiaturile lui, sî mai de aprópe din acele cuvinte ale lui, cu care demandase Invetiaceiloru sei, sa nu oprésca pre prunci, sa vina la dênsulu. Marcu, Cap. 10. v. 14.— Apoi tramitiendu Christosu pre Apostolii sei in lume, li-au impusu loru: cá mai nainte sa invetie popórele, sî apoi sa-le boteze, Mateiu c. 29. v. 19, sî cá sa scia Apostolii, ca nu este destulu a invetiá numai cu cuvinte, precum faceau invetiatorii secteloru evreiesci, ci sî cu fapte, au dîsu loru: Asiá sa lumineze lumin'a vóstra innaintea ómeniloru, cá vediendu faptele vóstre cele bune, sa prémarésca pre Tatalu nostru celu din ceriuri.

Va dîce insa cineva: ca Christosu pomenesce numai de învetiatura, dar nu sî de scóla, prin urmare scól'a nu se tiene de Biserica. Insa cine va poté trage la îndoiéla, ca unde se face amintire despre invetiatura, acolo totodata nu s'aru intielege de sine sî loculu celu menitu pentru invetiatura, va sa dîca: scól'a?

Sa consultâmu scrierile Apostolului Pavelu in privinti'a acestui obiectu, sî vomu aflá, ca acestu Apostolu da lui Timoteiu, cá unui Episcopu, acésta indreptare despre crestini (.); Carele nu pórta grija de ai sei, sî mai alesu de casnicii sei, acel'a s'au lapedatu de credintia, sî este mai reu, decâtu unu necredinciosu.“

Óre poté-va afirmá cineva, ca ací Apostolulu intielege numai ingrijirea cea pentru trupu, dar nu sî ingrijirea cea pentru sufletu sî minte a copiiloru? candu acelasiu Apostolu câtra Efeseni (..) scrie asiá: Parintîloru chraniti pre fiii vostri intru invetiatur'a sî sfatuirea Domnului.“

Ear in Canonulu 86. apostolescu se da Parintîloru acea indreptare, cá ei sa invetie pre copiii loru in moralitate dupa invetiatur'a intieleptului Sirachu.

Istori'a bisericésca ne arata, ca comunele cele primitive bisericesci erau fórte ingrijite pentru infiintiarea scóleloru. Cine nu scie scól'a cea vestita din Alessandri'a, pre carea o au intemeiatu Evangelîstulu Marcu? Nici gónele cele barbare ale Imperatîloru pagâni romani n'au potutu impedecá pre cre-

(.) I, Timot. Cap. 8.— (..) Efes. Cap. 6. v. 4.

Cini, cá sa nu infiintieze scóle, pentru ca totu Istori'a ne invatia, ca crestinii pe tempii aceloru góne tienéu scóle pe ascunsu, unde se luminau copiiloru, sciindu, ca acést'a au fostu duchulu invetiaturiloru lui Christosu sî alu povetieloru Apostoliloru. Ear candu au datu Dumnedieu, cá Imperati crestini au inceputu sa stapanésca, atunci Sinódele bisericesci au ingrijitu numai decâtu sî pentru scóle; asiá Sinodulu localu din Gangr'a prin Canonulu 15 pune sub blastemu pre acei parinti, carí nu se ingrijescu pentru bun'a crescere sî luminarea copiiloru sei.“

Aru fi de prisosu a prelungí cuventulu despre acestu obiectu in privinti'a principiale, câci nime nu deneaga acelu adeveru, ca adeca Biseric'a nu se póte gândí fâra scóla, sî ca scól'a este o parte intregitóre a unei Biserici. Óre nu Bisericei, va sa dîca: adunârei Preotîloru sî cristinianiloru nostri, sî simtiului loru religiosu insotîtu de celu natîunalu, avemu sa multiumimu Gimnasiulu celu mare sî maretiu la Brasiovu, sî pre celu proiectatu sî curendu infiintiandu Gimnasiu micu in Zarandu la Bradu, cele patru scóle capitale din Brasiovu, Dobr'a, Resînariu sî Satulungu, precumu sî cele 600 de scóle populare din Eparchi'a nóstra ardeleana.

Trecu cu tacerea starea scóleloru nóstre pâna la finitulu seclului alu 17, sî voiu sa amintiescu numai cele ce scimu de siguru din acte oficióse, ca s'au intemplatu dela anulu 1783 pâna astadi.

La anulu 1783 au capetatu Biseric'a nóstra din Ardealu iarasi unu Archiereu, dupa ce veduvise 83 de ani. Ierarchi'a nóstra reinviéta, de sî nu cu atributele ei cele vechi sî canonice, au indreptatu numai decâtu ingrijirea sea câtra tréb'a scolare, sî au constituitu unu Directoru natîunalu cu aprobarea Regimului, de carea atunci avea lipsa, câci nu se bucurá, cá sî celelalte Biserici in Tiéra, de Autonomia. Acestu Directoru erá subordinatu Episcopului nostru camu pâna la anulu 1837, candu atâtu Directorulu câtu sî scólele nóstre confessiunale in urm'a unei ordinatîuni guberniale sau subordinatu supremei Inspectîuni a Episcopului latino-catolicu. Acést'a au duratu pâna la anulu 1850., candu Sinodulu nostru din acelu anu prin otarirea sea §. 17. au impoternicitu pre Episcopulu seu cu suprem'a inspectîune scolara, ear pre Parintii Protopopi cu directîunea tractuala, sî prin acésta otarâre sinodale din a. 1850 amu scapatu scólele nóstre de sub suprainspectîunea unui Episcopu de Biserica straina. Totu acelasi Sinodu, precumu arata conclusulu lui in §. 12, sau rugatu de Maiestatea Sea, cá sa se indure a denumí la Gubernulu Tierei unu Consiliariu scolariu de relegea nóstra, carele sa fia Referinte la Guvernu in trebile scóleloru nóstre. La rogarea acést'a preaumilita a Sinodului sau induratu Maiestatea Sea prin preainalt'a otarare din 26 Novembre (.) a denumi la Guvernulu Tierei pre unu consiliariu scolariu de relegea nóstra, ca prin preainalt'a resolutîune din 9 Octobre 1862. (..) a-lu reactivá pre acela la rogarea Consistoriului nostru. Mai mari sî mai indelungate lupte m'au constatu pre mine aducerea la valóre a §-lui 17 din conclusele Sinodului nostru din a. 1850, pentruca Ministeriulu de atunci absolutisticu au resolvitu numai la anulu 1859 prin emisulu seu din 23 Fauru, ca se incredintiéza sî din partea Statului inspectîunea locale a scóleloru Preotîmei locale, inspectîunea tractuala Protopopiloru, ear Episcopului sî Consistoriului seu suprainspectîunea sî ingrijirea afaceriloru scolare.

In fine intr'o tiéra, cumu este Patri'a nóstra, unde suntu mai multe recepte Religii crestine din partea Statului egalu indreptatîte, unde representantii acestoru Religii crestine suntu ingrijiti pentru sustînerea Religiiloru loru in intregire sî in curatieni'a dogmeloru loru, unde scólele sau infiintiatu séu din munificenti'a unui séu altui Domnitoru, séu din munificenti'a corporatîuniloru bisericesci, sî tóte acestea scóle s'au botezatu cu caracteru confessiunalu dupa voi'a fundatoriloru loru, — dîcu, intr'o siéra, cumu este Patri'a nóstra, sî inca adaugu, ca intr'o tiéra, unde astfeliu sau desvoltatu trebile scolare din vechime sub scutulu legiloru positive politice, precumu le vedemu acelea astadi desvoltate, legislati'a Tierei nóstre preaintieleptiesce au otaritu sî in Diet'a anului trecutu, cá adeca Religiile recepte sa reguleze, sa administre, sî sa conduca independinti un'a de alt'a trebile loru scolare, intieleganduse de sine conservarea dreptului de suprainspectîune alu Corónei, determinatu prin legile tierei, ce ei compete a esercitá in intielesulu constitutîunei.

Ací trebuie sa amintescu cu multiamirea cea mai mare, ca Inaltulu nostru Regimu constitutîunalu m'au sprijinitu pre mine in nediuielele mele in privinti'a conducerei trebei scolare, câci 1), Înalt'a Cancelaria aulico-transsilvana au binevoitu a otari la a. 1861 din 13 Septembre in urm'a declaratîunei mele aprobate sî din partea Inaltului Guvernu alu Tierei, cá ordiratîunea ministeriala din 23 Febr. 1859. sa incete, prin carea se dispune regularea scóleloru nóstre cu delaturarea Iurisdictîunei bisericesci, sî ca dupa principiulu autonomiei bisericesci sa se increada ordinariatului episcopescu Acestu adeveru se póte vedé din Circulariulu Consistorialu Nr. 657. 1862. 2) câci Inaltulu Presidiu gubernialu au binevoitu a me insciinti'a despre gratîós'a sea otarâre din 3 Mart. 1863 urmata la pâr'a inclitului Presidiu comitatense alu Hunedórei, cumca adunarile, ce se tînu spre venitoriu spre scopulu curatu bisericescu sî scolariu, suntu iertate a se tînê fâra intrevenirea Comisariului politicu. Acestu adeveru inca se vede din Circulariulu Consistorialu Nr. 134. 1863. —

Astfeliu amu statu pâna adi cu treab'a scóleloru nóstre; acumu intr'amu in altu stadiu, adeca in stadiulu garantîei constitutîunale, ce ne da legea Patriei din anulu trecutu in tréb'a scolara, sî intr'altele tocmai spre acestu sfarsîtu neamu sî adunatu bisericesce; sî asiá de adi inainte sórtea scóleloru nóstre va depinde dela Sinodu, câci a lui problema va fi a regulá sî a conduce tréb'a scolara.

Sî fiindca jace in firea lucrului, ca adeca scopurile Bisericei sî ale scólei pretindu sî nisce midilóce banale, sî ca aceste le sî posedemu in mai multe fundatîuni, sau vediutu lamuritu din pertractârile Sinodului din anulu 1850, pentru aceea, sî fondurile bisericesci, scolari sî filantropice ceru dela noi, cá nu numai sa ne ingrijimu pentru sustînerea loru, ci cá sa ne ingrijimu sî pentru immultîrea loru, câci astfeliu fiindu dispusi, vomu potea fi siguri, ca trebile nóstre bisericesci sî scolare voru inflorí spre binele nostru comunu.

Nu va fi de prisosu a amintí ací, ca Sinodulu acest'a presentu este alu treilea dela anulu 1848, candu au inceputu Biseric'a nóstra sa recastige positîunea sea cuviinciósa in Patria. Pre celu d'antâiu Sinodu l'amu tînutu la anulu 1850. in 12 Martiu, ear pre celu alu doilea la anulu 1860; in 24. Octobre. De amu vré sa recapitulâmu afacerile aceloru dóue Sinóde, vomu aflá, ca Archiereulu antai'a óra la an. 1850. au potutu aduná intr'unu Sinodu pre Biseric'a prin representantii Clerului sî ai poporului credinciosu, dupa ce sistem'a de góna asupr'a Bisericei de 300 de ani au incetatu. In acelu Sinodu amu tractatu I, despre marturisirea credintiei nóstre; II. despre starea Bisericei nóstre locale din Ardealu pâna la anulu 1850.; III. despre starea cea viitóre a Bisericei nóstre fatia cu toti connatiunalii români de relegea nóstra ortodocsa din Statele Maiestâtii Sele, adeca despre Mitropoli'a româna de relegea ortodocsa resariténa; IV. despre starea preotîmei sî a celoralalte fetie bisericesci; V. despre scóle sî imbunatatîrea loru, sî VI. despre fondurile bisericesci.

Ear in Sinodulu din anulu 1860. amu tractatu despre infiintiand'a Mitropoli'a nóstra româna greco-orientala pe bas'a préinaltului Rescriptu imperatescu din 27. Septembre 1860.

Acum vine intrebarea: ce problema mai de aprópe ne sta nóue inainte la acestu alu treile Sinodu? La care respundemu: ca problem'a Sinodului nostru presentu are a cuprinde: I. raporturi despre cele cs s'au intemplatu mai momentosu in privinti'a Bisericei nóstre locale din Ardélu; II. unu raportu potrivitu Conclusului sinodalu §. 12. din anulu 1860, privitoriu la infiintiand'a nóstra Mitropolia; sî a III. asiediarea unui regulamentu de organisatia a trebiloru nóstre bisericesci, scolari sî fundatîunali.

In decurgerea pertractârei acestoru obiecte se va convinge Sinodulu despre cele ce avemu a face cu privire la aceste momente mari, care taia in vieti'a nóstra bisericésca.

Sciu preabine, ca Sinodulu nu ascépta dela mine cuvinte multe, ci fapte complinite. Sciu sî aceea prea bine, ca Sinodulu ascépta ocasiune de a desvoltá activitatea s'a pe terenulu celu sântu alu Bisericei; pentru aceea incheiu Eu cuventarea mea cu cuvintele Apostolului Pavelu, dîcandu: Vati apropiatu, Fratîloru sî Fiiloru sufletesci, de muntele Sionului, sî de Cetatea lui Domneddieu celui viu; v'ati apropiatu de Ierusalimulu celu cerescu, sî de adunarea celoru dintâiu nascuti, carii suntu scrisi in ceriuri; v'ati apropiatu de Duchurile Dreptiloru sî de Iisusu Cristosu Mijlocitoriulu asiediamentului celui nou de lege“ Evrei cap. 12. v. 22—24;— sî fiti tari in acea credintia, ca Domnulu sî Mantuitoriulu nostru ne va povatiuí in afacerile nóstre, sî va fi cu noi, cari neamu adunatu in numele lui; câci elu au promisu a fi acolo, unde doi séu trei se voru aduná in numele lui. Aminu.

Esc. Sea Presiedintele pune 'ntrebarea, déca va urmá mai antâiu alegerea secretariloru ori verificarea membriloru? sî la propunerea d. Macelariu, precisata prin d. Brandu de Lemény, se alegu Secretari

(.) Nr. Cons. 114. 1856.—Nr. Cons. 811. 1862.

(..) Not'a Locotiintiei c. r. din 24. Martiu 1859. Nr. 5557. Nr. Cons. 354. 1859. —

ad hoc: P. Prot. Papiu, D. Jude reg. Macelariu sî D. Administr. comit. Ioanu Puscariu.

D. Presiedinte 'ntréba, déca verificarea se va face brevi manu, ori prin o comissiune alegenda spre acestu scopu? — La propunerea P. Prot. Hanni'a: a se face verificarea ací, câci panacandu si-aru terminá comissiunea lucrârile, Sinodulu totu n'aru poté procede mai departe, — se 'ncepe indata verificarea.

D. Presiedinte citesce numele membriloru atâtu chiamati câtu sî alesi. La observarea dlui Bolog'a, ca lipsesce unu membru, care dupa Statutulu provisoriu din 1860. II. b) vine a fi chiamatu, adica Vicecolonelulu c. r. pensiunatu Paulu din Hatiegu. D. Presiedinte esprime parerea de reu ca nu-lu cunósce, sî promite ca-lu va chiamá.— Apoi enuncia, ca pe bas'a statutului sinodalu din 1860. punctu II. a) suntu de fatia 42; pe bas'a pct. II. b) 17; pe bas'a pct. II. c) 6; pe bas'a pct. II. d) 11., sî pe bas'a pct. III. din partea clerului 40, din partea poporului iar 40, cu totulu dar 156.- Intréba, ca privi-se-voru cá verificati?

D. Bolog'a. Secretarii totusi sa tréca prin harthii. D. Presiedinte. Eu amu trecutu prin ele, sî tóte suntu bune sî dupa unu formulariu.

D. Macelariu. Nu s'au aretatu la in. Presidiu despre vr'o illegalitate?

Presiedintele. Nu; déca insa se va aretá, voiu face cunoscutu.

D. Alduleanu, de sî nu se indoiesce, ca provocârile nu s'aru fi facutu dupa statutulu din 1860, totusi cere cá Sinodulu sa dechiare, déca chiamârile suntu conforme statuteloru? câci actele, sî dupa ce se voru risipí membrii, trebuie sa dea dovada, ca cei ce suntu aici suntu autorisati cá membri. (Se citescu numele toturoru celoru alesi din insesi actele de alegere.)

D. Bolog'a pune intrebarea, déca Protopopii conchiamati cà demnitari bisericesci se potu substituí prin altii? sî déca acést'a o potu demnitarii bisericesci, o potu óre sî demnitarii mireni?

D. Alduleanu cere a se deslegá mai antâiu intrebarea generala, ca déca unu deputatu nu póte vení, are dreptu sa tramita pre altulu in loculu seu ori nu? si ce dîcu in privinti'a acést'aSS. canóne? câci dupa pracs'a civila, nevenindu celu alesu, dreptulu de alegere se re'ntórce la alegtori cari apoi au dreptulu a-si alege persóna. Casurile venite ací inainte n'aru fi asiá momentóse, déca aru remanea numai pentru Sinodulu de acumu sî nu siaru estinde consecuintiele sî in veitoriu; dar' altmintrea saru potea nasce o pracsa periculósa. Cere deslusîre in privinti'a acést'a dela barbatii competinti.

P. Hanniа respunde, ca pracs'a acést'a o aflâmu in biseric'a primitiva insa numai la Episcopi sî Patriarchi, cari candu nu potéu merge trâmitéu diaconi in loculu loru; nu scie insa, ca sî alte persóne bisericesci se fia avutu dreptulu acest'a.

D. Macelariu. Patriarchii sî Episcopii si-au potutu trâmite substituti, câci ei nu aternau de alegeri; aici insa e vorba de aceea, carii atarna dela alegeri.

D. Presiedinte. Précum in cele politice asiá sî in cele bisericesci suntu fetie cu drepturi eschisive sî fetie cu drepturi acuisite. In biseric'a dela inceputu aflâmu dóue feliuri de Sinóde unulu este pentru cele dogmatice altulu pentru cele economice, la celu pentru cele dogmatice au venitu numai Episcopii, carii nu s'au alesu, ci au fostu membri nascuti ai Sinodului. —

La astfeliu de intemplâri, avemu sciri din instoria, unde episcopii nepotendu singuri veni au trimisu in loculu loru pe altii, patriarchii totu asiá au facutu.— La celalaltu neamu de sinóde, unde au luatu parte sî poporulu sî preotîmea, acela nu au fostu nici decâtu octroare, decatu s'a impartîtu eparchi'a in cercurile de alegere si acolo sau alesu. Eu nu amu cititu in istori'a bisericésca intemplari, unde asiu fi aflatu ca unu alesu din partea bisericésca ori mirenésca aru fi potutu tramite pre altulu in loculu seu, pentru ca déca eu suntu alesu de poporu sî d. e. me bolnavescu: atunci cumu potu eu tramite pe altulu? Noi suntemu in ajunulu unui sinodu, unde trebuie sa hotarimu ceva; nu avemu tempu multu de a ne ocupá cu intrebari de acestea mici.

Eu socotescu, ca nu va stricá nimicu, déca vomu priimí pre toti membrii cumu suntu aici.

D. Alduleanu crede, ca de óre-ce suntu doi membri cá substituti, de astadata sa se priimésca, punendu-se insa la protocolu, ca pe venitoriu acést'a sa nu-se mai practizése (strigari: asiá sa fia!) D. Presiedinte enuncia, ca Sinodulu e constituitu, câci membrii suntu verificati sî cunoscuti de legali, cu acea modificare, ca pentru astadata se priimescu substituti, ear' pe venitoriu cei chiamati sî alesi nu au dreptu sa substituie pe altii in loculu loru. —

Apoi se trece la alegerea secretariloru, sî dupa o consultare de câte-va minute se alegu secretari d. d. Ioann Puscariu Administratoru comitatensu, Prof. Dr. Mesiota, Assessoru Orbonasiu jun., Prof. Ioann Popescu, Protopopu Ioann Ratiu sî Protop. Ioann Papiu.

D. Presiedinte pune acumu la ordine consultarea asupr'a proiectului de organisatîune elaboratu de Es. Sea sî inpartîtu intre membri pentru preconsultare, provocandu pe Sinodulu a se declará mai antâiu asupr'a modului, cumu sa se pertracteze acelu proiectu.

D. Branu de Lemény e de parere, ca cu privire la ponderositatea proiectului sî la angustimea tempului sa se aléga o comissiune de 12 membri, carea se percurga proiectulu din § in §. sî sa raporteze Sinodului din dî in dî. (Aclamatiuni de consimtiementu.)

D. Presiedinte. Sa se alega dar 12. membri: 4 preoti si 8 mireni. P. Pope'a socotesce, ca ar fi destulu cu nóue membri: 6 mireni si 3 preotii—D. Puscariu staruiesce pe lânga 12 membri din tóte specialitâtile.

D. Branu de Lemeni róga pe Presidiu, a propune, pentru castigarea tempului, insusi pre acesti membri, cu privire la deosebitele clase.— (Se priimesce.)

D. Gaitanu. Se nu se faca alte clase, ci numai de preoti sî de mireni.

D. Lengeru. Nu e destulu, a fi representata in acésta comissiune numai preotii sî mireni, câci alegându-se membri nepatrunsi de trebile scolare, aceia nu aru poté corespunde scopului acelui'a. (Sgomotu.) D. Gaitanu. Sa remâna la voi'a fia-cârui membru voia libera de a-si votulu acelui'a, in care are mai multa incredere sî care cugeta ca are insusîrile cuviintióse. (D. Lengeru va se replice; D. Presiedinte róga pre membri a se insinuá mai antâiu la vorbire sî a nu tînea dialoguri.)

Prof. Boiu sprijinesce propunerea Prof. Lengeru cu atât'a mai vertosu, cu câtu un'a din problemele cele mai momentóse ale proiectului e regularea trebiloru scolare. Crede ca nu e nici o vatemare pentru dd. amploiati, déca va presupune, ca acesti'a in privinti'a cestiunata nu au nici in teoria nici in pracsa cunoscintiele, ce se póte presupune, ca le au professorii. Natur'a lucrului aduce cu sine, ca la desbaterea trebiloru scolare se fia de fatia sî profesori. In fine, nainte de ase luá obiectulu la desbatere, se róga a se deslegá intrebarea: ca alege-se-voru membri comissiunei numai din clas'a preotîloru sî mireniloru, ori mirenii sa fia subimpartîti in amploiati, professori sî ómeni privati?

P. Pope'a e de parerea D. Professoru Boiu, observandu mai departe, ca densulu inca mai nainte nau avutu alta intentîune cu propunerea sea, decâtu numai a vedea representate tóte clasele, care suntu aici. Vorb'a e de proiectulu de organisare, ce cuprinde in sine trei lucruri momentóse: adeca trebile bisericesci, scolare sî fundatîunale, de aceea trebuie sa se aléga barbati competinti din fia care ramu.

D. Alduleanu. Toti cei de fatia suntemu fii ai unei biserici, suntemu frati de unu sânge sî fii ai unei natîuni. (Bravo!) Nu este nice unu bineficiu, ci numai o greutate a fi alesu; sa nu se arunce dar nici o umbra asupr'a oricâroru membri de aici; earu ce se atinge de lucru, se intielege de sine, ca alegerea se fia libera sî fia-care sa voteze dupa increderea propria pre cine va voí. La ordinea dîlei insa e propunerea D. Branu: a se imputernici Esc. D. Presiedinte sa denumésca pre cei doispredece membrii ai comissiunei pe temeiulu conclusului ad hoc, cá optu se fia din partea mirenésca sî 4 din cea preotiésca. (Bine!) D. Presiedinte multiamesce Sinodului pentru increderea manifestata, adaugendu inse, ca nu-i multiamesce pentru greutatea cea mare ce vine asupra-i prin acésta incredere. „Insa ce se facu? unu tata are cele mai multe greutâti: pâna candu amu fostu eu fiiu, nu amu avutu atâtea greutâti, cá acum de candu suntu tata". (bravo! bravo! sa traiésca!) Apoi vestesce, ca pe bas'a celoru dóue classe din afara (càci din launtru numai un'a scie) propune din partea preotiésca pre Parintele Archimandritu Popasu, dd. Prot. Pannoviciu, Trombitasiu sî Hannea (se priimescu cu: se traiésca!) din partea mirenésca propune pre dd. Alduleanu, Branu de Lémeny, Munténu, Datco, Orbonasiu, Gaitanu, Dr. Mesiota sî Prof. Popescu. (Sa traiésca!)

D. Orbonasiu se escusa cu bóla, sî D. Presiedinte propune in loculu d-lui pre d. Secul'a din Zarandu, iaru in loculu P. Prot. Trombitasiu carele se afla in Sabiiu, insa e bolnavu, pre P. Prot. Ratiu din Hatiegu. (Se priimescu).—

D. Presiedinte. Inainte de a incepe cu raportu-

rile archiieresci, fiindca trecuse de 2 óre, doresce a face numai inceputulu, care nu va face greutâti.

P. Archimandritu P o p a s u invita pe membri Comissiunei pe 5 óre dupa amédi in Cancelari'a Associatîunei, spre a se constitui.

D. P r e s i e d i n t e. Asiá, d-loru, in fruntea toturoru acelora ce amu sa ve aducu inainte asiá dîcendu tóte spre placuta cunoscintia, in fruntea toturoru celor'a sta mil'a bunatatea sî indurarea imperatésca. Câci intemplarea cea mai momentósa, cea urmata in biseric'a nóstra gr. orientale din Transsilvani'a dupa Sinodulu din 1860, este aceea, ca Maiestatea Sea s'a induratu in urm'a repetîteloru nóstre rogari a resolví din vistieri'a statului pe totu anulu 25,000 f. v. a. pe sém'a bisericei nóstre gr. orientale din Transsilvani'a (Sa traiésca!) cu acea Prea Inalta voia espresa, ca din cele 25,000 f. valut. austriaca 1,000 f. valut. austriaca sa se chieltuié sca pe sém'a seminariului diecesanu ear' cele 24,000 f. valut. austriaca sa se impartiésca intre Protopopi sî preotii nostri dupa chipsuiál'a Episcopului sî a Consistoriului, sî lucrulu acest'a in 29 Maiu 1861, sa se faca, prin urmare de 3 ori amu priimitu ajutoriulu acest'a, sî cu ajutoriulu lui Ddieu sî in anulu acest'a -lu vomu priimí. D. P u s c a r i u propune o adressa de multiamita câtra Maiestatea Sea. P. H a n n e a propune a se aduce multiamita P. Episcopu diecesanu pentru esoperarea acestui ajutoriu. (Sa traiésca!) D. Presiedinte Punctulu alu doilea asemenea este unu momentu de totu ponderosu in viéti'a nóstra bisericésca, ce s'a intemplatu in 15 Martiu 1862. Acést'a este, ca tóta romanimea din statulu Maiestâtii Sele de relegea gr. or. s'au intielesu prin fruntasii sei din partea mirenésca sî preotiésca, ca prin o deputatiune sî pre lânga predarea unui recursu se se infatisieze la Maiestatea Sea Imperatulu sî sa-lu róge în numele toturoru românilor gr. or. din Monarchi'a austriaca, sa se indure a ne concede constituirea mitropoliei nóstre, pe bas'a hotarirei imperatesci din 27 Sept 1860, despre care amu sî tractatu in Sinodulu precedinte, sî asiá o petitîune colectiva s'a substernutu Maiestâtii Sele, unde au fostu urmatorii: Eu, P. Episcopu alu Aradului P r o c o p i u, P. Archimandritu din Bucovin'a B e n d e l a, dd. Eudocsiu H u r m u s a c h i, de B u c h e n t h a l, Vasilco, Andreiu sî A n t o n i u M o c i o n i de F o e n u, G o z d u, F i l i p u P a s c u, C o n s t. U d r e a, B a b e s i u, G r i g o r i u P o p o v i c i u, P o p a s u, M o l d o v a n u secret. aul., N i c o l a u P o p e'a sî S e r v i a n u P o p o v i c i u. Daca voiti d-loru a sci cuprinsulu acelei petitîuni, aceeasi se afla sî romanesce. (Voci: sa se cetésca !d-lu secret. Popescu o cetesce.)

D. B o l o g'a crede ca aru fi de lipsa, cá Sinodulu sa faca o rogare nóua catra Maiestatea Sea: a se resolví petitîunea acést'a sî a se pune in lucrare dupa totu cuprinsulu ei.

D. P r e s i e d i n t e afla motiunea dlui Bolog'a temeinica; se róga insa a se amână pertractarea ei, pentru ca Esc. Sea purcediendu in ordinea chronologica are de a referí mai de parte in acésta causa. (Se priimesce!). Apoi comunica Sinodului, ca in proieptulu tiparitu au aflatu de bine a face unele modificâri, cari crede ca va fi bine a-le predá comissiunei alese. (Se priimesce.)

D. A l d u l e a n u aduce aminte, ca s'a decretatu o adressa de multiamita câtra Maiestatea Sea, dara inca nu s'a insarcinatu niminea cu elaborarea unui proieptu.

D. P r e s i e d i n t e, doresce a se enunciá facerea petitiunei numai in principiu, pâna la finea raportului.

Cu acestea siedinti'a se incheie la $2^{3}|_{4}$ óre. Siedinti'a urmatóre Luni inainte de amédi la 9 óre diminéti'a.

Prospectu politicu.

Unele dîuare aducu o scire de totu interesanta in privinti'a Schlesvig-Holstainului, si adeca, ca cestiunea loru sa se deslege prin sufragiu universale, dupa ce voru desiertá atatu Danii catu si trupele aliate si ale federatiunei ducatele.

Atentiunea publica e acum binisioru atientitá catra orientulu Europei de unde se vorbesce cu atata temere despre erumperea unei revolutiuni. Temerea e mai multu desiarta si deaca aru urmá vreo miscare aceea de siguru va fi mai curendn provocata de tematori decatu de temuti. Crestinii negreci din Turci'a incepu a se desvoltá. Pórt'a crede minciuniloru fanarului ca acei ómeni aru voi surparea ei sî-i amenintia sî neliniscesce mereu Romani'a inca e descrisa de vulcanu revolutîunariu sî mai scia Dieu ce, pecandu ómenii acolo nu cugeta la nimic'a mai putînu decatu la revolutîuni.

Eata ce ne aduce dîuariulu Bucimului in un'a sî alt'a privintia:

„Vecinii sî amicii nostri Bulgari dau din dî in dî simptome mai pronuntiate de vitalitate. Patru dîuarie politice pâna acumu se dau in limb'a bulgara: in Constantinopole dóue, dintre cari unulu umoristicu, sî in Romani'a dóue, unulu la Brail'a, sî celu altu in Bucuresci in dóue limbi bulgara sî româna. Din dóue numere cari au vediutu lectorii nostri au potutu sa-si faca o idea, credemu, cari suntu tendintiele acestui dîuariu sî care este pâsulu celu mare alu acestoru siése siépte millióne de bulgari sub dominatîunea Sultanului. Nu este guvernulu turcescu care supera pe bulgari, ci tentativele secularie sî neintrerupte spre unu panelenismu chimericu, gonitu de cate-va capete essaltate, ce se vede ca se perpetua in acésta natîune, care, fâra acésta idea amenintiatória de natîunalitâti, aru fi fostu iubita sî adjutata in interessele ei de tóta ortodocsi'a.

Poporulu românu a esîtu la viétia si-si reclama drepturile sele la lumin'a sî incaldîrea sórelui. Astadi Românii recunoscu patri'a loru, drepturile loru sî datori'a ce au de a si le aperá; astadi ei dau tunuri sî mâine voru dá bratiele loru. Acest'a este patriotismulu, patriotismu realu, nu vorbe sunatóre. Fia bine cuventati toti cei ce oferescu adî dinarii loru, toti cei ce se intrecu a face celu mai nobilu din tóte sacrificiele pentru aperarea Romaniei. Candu vomu-avé arme, bratiele cari sa le incinga nu voru lipsi la strigatulu supremu alu patriei: la arme!“

In Poloni'a urméza mereu arestâri sî apoi transportâri in partîle cele mai departate ale Russiei. Pâna acumu sa se fia esilatu din Poloni'a russa preste 23,000 de individi.

Sórtea cea mai trista o au cei guvernati de vestitulu generalu Murawieff, de unde se sî facu deportatîunile cele mai mari.

Mai nou dela Sinodu.

In cele dóue siedintie din 24 sî 25 Martiu s'a pertractatu proiectulu de regulamentu pâna la § 37. inclusive. Pentru compunerea adressei de multiamita sî a petitîunei nóue câtra Maiestate s'au alesu unu comitetu de 4 membri: DD. B o l o g'a, P o p e'a, P i n c i u sî Dr. T i n c u. Desbaterile decurgu in cea mai frumósa ordine, sî interesulu pentru lucrurile bisericesci, scolare sî fundatîunale e celu mai viu.

Nr. 3—2 **Publicare**

de c o n c u r s u l i t e r a r i u la p r e m i e l e R o s e t t i.

Este unu adeveru probatu prin esperiintia: ca traducerea in limb'a materna- cea nimerita a autoriloru classici este pe de o parte mediulu celu mai eficace, sprê a inaintá cultur'a unei limbe viue. éra pe dealt'a lectur'a cea mai sanatósa, ce se póte oferí unui poporu fâra multa literatura natiunale.

D. Conte S c a r l a t u R o s e t t i, petrunsu de acestu adeveru, a sciutu ce ne lipsesce, candu in 21 Maiu 1860. s. v. a depusu la subscris'a Eforia, pe lânga alte dóue premie de câte 240 f. v. a. destinate pentru traducerea lui Svetoniu sî a lui Jornandes sî alu treilea de 1000 f. v. a. dimpreuna cu fructulu de 4 ani pentru traducerea lui Tacitu.

De órece terminulu prefiptu, publicatu prin dîuarie, pentru traducerea scripturiloru lui Tacitu ce esistu, cum su: agricola, Germania, Istoria sî anuales, se apropia a se implini la 21 Maiu 1864. s. v. subscris'a Eforia, conformu oblegamentului seu fatia cu laudatulu Conte, se grabesce cu acést'a a provocá pe acei'a din DD. Literati români, cari concurendu voru fi tradusu numitele opuri Tacitane séu unulu ver altulu dintr'ensele, sa binevoiésca a-si tramite t r a d u c e r i l e francate la subscris'a Eforia pâna la 21 Maiu 1864 st. v. in modulu usitatu, adeca insotîndu-si Manuscrisele de o epistola sigilata, pre a cârei'a copérta sa stea scrisu unu M o t o órecare, éra inlaintru numele sî locuinti'a Concurintelui. —

Manuscrissele incurse se apretiuiescu printr'o Comissiune de trei membri competinti.— Resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a celoralalti doi autori, dimpreuna cu parerea aprobatóre séu desaprobatóre a Comissiuniloru se voru aduce prin dîuarie la cunoscinti'a on. publicu la timpulu seu.

E f o r i'a s c ó l e l o r u r o m a n e s c e i o r t o d o c s e.

Brasiovu 10|22 Martiu 1864.

B u r s'a d i n V i e n n'a 25|6 April. 1864.			
Metalicele 5%	73 30	Actile de creditu	186 60
Imprumulu nat. 5%	81 35	Argintulu	115 50
Actile de banca	773	Galbinulu	5 53

Redactoru res pundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu, ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentra celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a Pentru princ.. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 26. ANULU XII.

Sabiiu, in 29 Martiu 1864.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a a II., tînuta in 23 Martiu 1864.

Esc. Sea D. Presiedinte, invitatu prin o deputalîune, se priimesce cu acclamatîuni de bucuria.

La cetirea protocolului siedintiei trecute prin secret. P. Prot. Papiu, venindu vorb'a „secretaru", D. Prof. Lengeru cere cuventu. sî cu privire la publicitatea siedintieloru propune, a se substitui terminulu „secretariu" prin „notariu". D. Dr. Glodariu, dandu sî o deductîune istorica despre originea cuventului „Secretariu", se alatura lânga parerea D. Lengeru sî se folosesce de ocasinnea data, pentru de a pune intrebarea: déca siedintiele suntu publice ori nu? Digresandu insa prin acest'a dela ordinea dîlei, mai multe voci, sî d. Presiedinte lu rechiama la ordine. D-lu Bolog'a inca aru dorí a se mai desbate cuventulu „Secretariu"; d. Gaitanu cere a se asceptá cetirea protocotocolului pâna la capetu. (Voci: Asiá e!). Dupa ce d. Glodariu de nou cere cuventu, insa nu i se póte dá, d. Presiedinte róga pre membrii Sinodului, cá de óre ce aici n'avemu sa facemu gramatica, sa nu perdemu tempulu pentru nisce cuvinte fâra de nici o insemnatate. D. Branu de Lemény constatéza, ca scopulu verificârei protocolului e, de a vedé ca suntu óre tóte puse asiá, dupa cumu s'au intemplatu; de aceea déca Sinodulu eri au alesu secretari, astadi in protocolu nu póte luá altu cuventu. Pe venitoriu insa i potemu numí cumu vomu vrea. D-lu Gaitanu repetiesce asertulu seu, ca in decurgerea cetirei protocolului nu se potu face observatîuni, acumu insa, dupa incheiarea cetirei, are sa observe, ca in protocolu s'a dîsu, ca pre secretarii i-a denumitu d. Presiedinte, pecandu adeverulu e, ca Ven. Sinodu a rogatu pre Esc. Sea sa-i propuna, observandu proportiunea de dóue pârti din mireni sî un'a parte din cleru. (Asiá e!)

Dlu Presiedinte aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca pe bas'a conclusului de eri au invitatu sî pre d. Vice-Colonelu Paulu, pre care astadi sî are onóre a-lu salutá in mijloculu nostru. (Sa traiésca!) Asemenea. ca au mai sositu patru deputati, sî adica: dlu controloru Filipescu din Comit. Solnocului dinlauntru, dlu Constantinu Apostolu senatoru magistratualu din Hatiegu, P. Georgiu Reulu din Ludosiulu mare sî dlu Visarionu Romanu din tractulu Ternavei de josu. (Se priimescu cá verificati.)

La ordinea dîlei e continuarea raportului episcopescu; dlu Dr. Glodariu cere inca odata cuventu, pentru de a intrebá, déca siedintiele suntu publice, ori nu? (Ilaritate.) Dlu Puscariu sen. lu rechiama la ordinea dîlei.

Dlu Presiedinte. Aducu la cunoscinti'a Sinodului, ca mi-amu tînutu de o datoria de totu sânta sî consciinciósa, cum amu intratu in Eparchi'a nóstra, cá sa cautu ce-va sî pentru imbunatatîrea unoru impregiurâri bisericesci, dela care atârna propasîrea nóstra bisericesca, intelectuala sî morala. Sî asiá amu cautatu cu tóte prilegiurile, cum s'aru poté un'a séu alt'a castigá prin infiintiarea unei fundatîuni séu prin nisce colecte de banisiori, cu cari sa cumparâmu realitâti, séu prin alte mijlóce. Nesuiél'a acést'a a mea au aflatu resunetulu celu mai mangaitoriu pentru mine pretotindenea, la bogati sî la seraci, la mari sî la mici, asiá incâtu s'au infiiniiatu fundatîuni, s'au cumperatu realilâti s. a. Sî fiindca acést'a nu odata s'a facutu, ci din anu in anu s'a castigatu câte ceva, asiá dar fiindu sumele nóstre la inceputu mici, m'amu straduitu eu cu ele sî amu avutu grija sa le pastrezu; cu sfarsîtulu fia-cârui anu amu datu socotéla Consistoriului sî amu scrisu totu pe chartia,- pentru ca chartí'a e buna sî rabda tóte. Asiá a datu Domnedieu, ca sementi'a de mustariu a crescutu asiá, incâtu amu vediutu ca eu singuru nu mai potu lucrá, dar nice ca amu aflatu cu scopu acést'a. Sî dupa cumu m'am esprimatu inca in Sinodulu din 1850, ca trebuie sa avemu o grija mare pentru averea bisericei nóstre din Transsi.vani'a, sî sa avemu grija sa nu se priimesduiésca, atunci inca s'a hotaritu prin sinodu, sa se infiintieze o epitropia, sî sinodulu a sî denumitu pre epitropi. Eu dupa impregiurârile tempului de atunci m'amu rogatu de Guvernulu de atunci sa incuviintieze constituirea unei epitropii diecesane, insa dênsulu nu au aflatu cu cale a-mi incuviintiá rogarea. Asiá amu fostu silitu sa ducu eu, cum amu potutu, greutatea acést'a, sî vediendu tempuri mai favoritóre, la an. 1862 m'amu hotaritu sa tînu o conferintia cu barbatii nostri mai alesi din Sabiiu, Mireni sî Preoti. Pre membrii conferintiei acestei'a i-amu poftitu sa se dechiare, óre nu aru aprobá cugetulu meu, care intr'acolo merge, sa asiediâmu o epitropia diecesana interimala. Svatuirea acést'a a fostu in 1 Iuliu 1862. Conferinti'a acést'a unanimu a priimitu cugetulu meu sî propunerea mea, sî asiá dar s'au alesu atunci trei barbati unanimu, unulu din cleru: Dlu Prot. Hanni'a, doi din mireni: D. Ioann Brote din Sabiiu (séu déca vreti din Resînari) sî d-lu Senatoru magistratualu din Sabiiu Petru Rosc'a. Acestoru domni amu predatu socotelele mele; de aceea amu pomenitu in programm'a sî reportulu meu Epitropi'a acést'a diecesana cá ceva definitivu. Sinodulu sa bine voiésca a hotarí; eu din parte-mi gandescu, ca reportulu acest'a acumu deodata se póte priimí numai spre sciintia, câci apoi iarasi voiu revení la obiectulu acest'a. Totu asiá amu facutu sî la anulu 1859, crescendu sî immultîndu-se fundatîunea Franciscu Iosifiana. Prevediendu eu atunci, ca voiu absentá vreme mai indelungata din Sabiiu, — câci erá vorb'a de senatulu imperialu immultîtu, asiá atunci in 1859, prin o conferintia tînuta s'au alesu o epitropia interimala esclusivu numai pentru fundatîunea Franciscu Iosifiana, carea a constatu din Par. Prot. Pannoviciu, Par. Prot. Bodill'a, d-lu Negotiatoriu Bechnitiu sî d-lu Capitanu supremu Branu, care atunci inca erá in Sabiiu. Va vení sî reportulu epitropiei acesteia la tempulu seu la rendu.

Câtu interesu au avutu biseric'a, va sa dîca representantî'a bisericei in privinti'a institutului clericalu sî pedagogicu din Sabiiu, se vede din actele sinodului din a. 1850., asiá dar erá lucru prea firescu sa me luptu sî eu incâtu voiu vedé ca iérta impregiurârile mai cu séma banale, cá institutulu clericalu sî pedagogicu sa devina din candu in candu intr'o stare mai perfecta. De aceea inca la anulu 1846, candu amu venitu eu antâi'a data in Transsilvani'a cá Vicariu generalu, amu renduitu, cá cursulu clericalu in locu de siese luni sa fia de unu anu. La 1851 cursulu clericalu l'amu immultîtu la 2 ani, introducendu totodata sî unu cursu pedagogicu de unu anu. Dar apoi sporindu in cele de lipsa pentru perfectîunarea acestoru dóue institute, de la anulu scolariu $186^2|_3$, s'a maritu cursulu clericalu inca cu unu anu, va sa dîca s'a facutu unu cursu clericalu de 3 ani, sî cursulu de unu anu din institutulu pedagogicu iarasi s'au immultîtu cu unu anu, sî asiá s'a facutu sî cursulu pedagogicu de doi ani.

Totu in decursulu anului scolasticu 1863 amu compusu o instructîune pentru invetiatori despre didactic'a generala sî speciala la tractarea cu scolarii in studiele singuratice, sî amu prescrisu de directiva prin o scrisóre cu datulu 27 Sept. 1862 instructîunea acést'a. Acésta instructîune este asiá dîcendu o copia de pe instructîunea regimului in privinti'a scóleloru populare séu capitale. Nou nimicu nu cuprinde in sine, dar cuprinde acomodare practica la impregiurârile nóstre.

Urméza mai departe, sa ve reportezu in obiectulu Mitropoliei. In anulu trecutu amu avutu onóre a priimí o chartía

presidiala a inaltei Cancelarie aulice transsilvane, prin carea Innaltu-acelu Presidiu me incunoscintiéza, cumca Mai. Sea cu privire la rogarea, carea eu cu mai multi barbati români de legea nóstra o-amu asternutu preainaltului Tronu din 15 Martiu 1862, s'au induratu pregratiosu a se dechiará prin autografulu preainaltu din 25 Iuniu 1863, ca intentiunea Maiestâtii Sele este, ca pentru Românii de biseric'a gr. orientala sa se infiintieze o Mitropolia independinte, coordinata cu cea serbésca; insa mai nainte de a se hotarí de câtra Maiestatea Sea, ca acea metropolia are a se estinde deocamdata numai asupr'a marelui principatu Transsilvani'a, séu numai decâtu acumu sî asupr'a Românilor de relegea gr. orientala din Ungari'a, Banatu sî Bucovin'a?, me provóca pre mine susu laudatulu innaltu presidiu alu Cancelariei aulice transsilvane, spre a-mi dá parerea mea in dóue directinni, adeca 1) cum gandescu eu sa fia metropoli'a aceea pentru toti Românii din Austri'a de relegea nóstra, sî 2) cum gandescu eu ca aru poté sa fia deocamdata numai o metropolia pentru noi Ardelenii?

La casulu primu, unde voiu dá eu parerea mea despre aceea, ca cum aru fi o mitropolia pentru toti Românii de relegea nóstra din Austri'a, sa dau deslucire sî la urmatórele intrebâri, 1) unde aru fi resiedinti'a Metropoliei? 2) sa fia unu séu mai multi Episcopi sufragani? 3) unde sa fia resiedinti'a Eppiloru sufragani? cum sa se defiga teritoriele loru? 4) din ce dotatiune séu in ce altu modu sa se procure mijlócele de lipsa pentru metropólia?— 5) sa dau desluciri despre tipulu sî modulu, in care aru avé sa se astérna propunerea la Maiestatea S'a in privinti'a alegerei Metropolitului si a noului Episcopu? Aceste obiecte mi-au fostu propuse spre deslegare si deslusîre de susu laudatulu innaltu presidiu la mandatulu Maiestatei Sele. Eu amu ganditu despre lucrulu acest'a destulu, sî fiindca insusi presidiulu mi da mie voia sa me consultezu despre obiectulu acest'a cu vr'o câti-va fruntasi de ai nostri, asiá amu si facutu. M'amu consultatu cu barbati din Banatu sî Bucovin'a, sî din tóte pârtile mi s'a descoperitu dorinti'a, ca eu, candu voiu dá parerea mea, sa nu me abatu dela petitîunea colectiva din 1862; eu inca amu fostu convinsu, ca asiá va fi mai bine, sî numai in acea directîune amu datu parerea mea la punctele susu numite. Sî adeca la punctulu I. „unde aru fi resiedinti'a Mitropolici? Eu pe bas'a istoriei sî pe bas'a fapteloru istorice amu dîsu: in Ardélu; sî apoi amu spusu pe bas'a concluseloru Sinodului din 1850, unde se dice: Fiindca s'au schimbatu impregiurârile politice, ele aducu cu sine, cá sî lipsele bisericei sa se acomodeze dupa acelea in privinti'a scaunului Mitropolitanu: asiá dar' la Sabiiu sa fia.

La punctulu alu 2-lea: câti Eppi sufragani sa fia cari au a se tiné de mitropoli'a acést'a? amu spusu, pre cumu se vede in petitîunea colectiva: in Banatu aru trebuí sa fia celu putînu doi, in Aradu iarasi sa remâna unulu, sî apoi unulu in Bucovin'a; asiá au fostu totdeun'a intielesulu nostru, sî acést'a e porunc'a dîlei.

La punctulu alu 3-lea „unde aru fi resiedintiele pentru Eppi? amu spusu: in Cernautiu, Aradu, Timisiór'a sî Caransebesiu:

La punctulu alu 4-lea „In privinti'a dotatîunei Mitropolitului, Episcopiloru etc. amu datu parerea mea intr'acolo, ca mai antâiu trebuie sa se adune unu Sinodu, carele sa tracteze lucrulu sî sa véda, in câtu potemu noi astadi sî in câtu pre venitoriu sa ne facemu mijlóce banale, sî apoi sa se véda, ca de ce ajutóre sî pâna unde avemu lipsa de ajutoriu din partea statului? La intrebarea, ca cumu sa se aléga Mitropolitulu sî Eppii? amu spusu cumu e pracs'a bisericei, ca dupa ce se alege Episcopulu, actulu se asterne Maiestâtii Sele spre denumire sî intarire; asiá sî cu Mitropolitulu, dupa ce se face alegerea, se asterne Maiestâtii Sele spre intarire sî spre urmand'a prea inalta denumire.

Totu in anulu trecutu, pre cumu ne este toturoru cunoscutu, s'au intemplatu o epocha pentru biseric'a nóstra, care totdeun'a bucuria sî simtiu de multiumita va aretá câtra toti acei'a, cari au fostu factorii faptei acelei'a frumóse sî maretie. Aicí intielegu legea dietala din anulu trecutu, prin care a ajutatu Ddieu sub patrociniulu prea innaltu alu Maiestâtii Sele glóriosului nostru Imperatu, ca intre celelalte biserici recepte crestine din Tranni'a s'a priimitu sî biseric'a nóstra in tocmai cu celelalte egalu indreptatîta.

Sciindu eu, ca unu pomu tineru, câtu de frumosu sa fia sî câtu de sanatosu, candu se sadesce, are lipsa de o grija nei ntrerupta din partea gradinariului, asiá fiindu sî cu tréb'a scolara, séu mai de aprópe dicendu cu dascalii scolari, amu aflatu de lipsa a rendui conferintie dascalesci pe tempulu vacantiei an. 1863 si de bas'a modului tînerei acestoru conferintie amu gasitu de totu potrivitu impregiurâriloru nóstre metodulu lui Bell sî Lancaster, care cuprinde in sine instructiunea reciproca; va sa dîca candu doi amici buni sa intalnescu sî sciu intre sine ce calitâti au, unulu lucréza pentru perfectiunea celuialaltu. Asiá amu ganditu sî eu, déca asiu poté aflá intre dascalii nostri câti-va 6—10 harnici, cari sa tîna conferintie cu fratii loru sî sa le dee o inviatiune in privinti'a acést'a, aru fi bine.

Cautandu eu, amu aflatu 9 insi, in cari amu avutu incredere cu atât'a mai multu, cu câtu intrebându sî alte persóne competinti, m'au incredintiatu despre capacitatea loru. Sî asiá s'au tînutu conferintie in tómn'a anului trecutu, sî multiamescu provedintiei domnedieesci, ca acelea s'au tînutu prea frumosu preste tóta asteptarea mea, adaugendu sî aceea, ca nu voru remané pre josu urmârile cele bune sî folositóre, care dupa firea loru voru urmá din lucrârile desbatute sî deslusîte in conferintiele acelea.

Vine rendulu, Domniloru, iarasi la o impregiurare favoritóre sî imbucuratóre pentru noi, sî adeca, cá sa fiu scurtu, la o bunatate nemarginita a Mestâtii Sele, dar apoi marturisesau sî aceea, ca sî simtiulu de dreptate alu mai multoru barbati de s'atu a facutu, cá petitiunea mea din 1 Novembre 1863, care amu predatu Maiestatei Sele Imperatului pentru unu ajutoriu din partea statului, cá sa ne potemu mai bine organisá in privinti'a Consistoriului, Episcopiei sî a institutelor nóstre diecesane, sa fia bine priimita de câtra Maiestatea Sea préinnaltu care s'au induratu a asignâ petitiunea acést'a sî a o predá presidiului innaltei Cancelarie aulice transsilvane. Innaltu-aceeasi iara fâra nici o amanare a luat'o in pertractare, au adus'o inaintea Senatului imperialu sî acolo s'a hotarîtu prin votare spre scopurile acestea, cá sa potemu avé unu Consistoriu, dupacum ceru impregiurârile de fatia sî lipsele, sa mai imbunatatîmu starea institutului nostru teologico-pedagogicu, cá sa ni se dee pre totu anulu 25,000 f. v. a. din cass'a statului, care suma Maiestatea Sea numai decâtu o-au aprobatu sî sanctiunatu. (Adunarea se radica cu veneratîune sî acclama cu entusiasmu: Sa traiésca Maiestatea Sea!!!)

La Sinodulu 1860 amu indreptatu o chartía fundata pe canónele sî institutiunile bisericei nóstre câtra Mitropolitulu sî Sinodulu episcopescu din Carlovitiu. § 8 M. Sinodulu din 1860), unde niamu descoperitu, in ce tipu dorimu noi infiintiarea unei mitropolii române, sî i-amu poftitu sî pre Sântîile Loru, ca vediendu adeverulu celu mare din canónele bisericei, nu numai sa nu opacésca dorinti'a nóstra, si dupa potintia sa o innainteze Nu avemu nici unu respunsu.

Totu pre bas'a § 10 lit. O. din Sinodulu din 1860 amu indreptatu o rogare câtra Domnitoriulu Principateloru unite romane pentru unu ajutoriu banalu, la carea pâna astadi nu a urmatu nici unu respunsu.

Vine acumu, Dloru! totu obiectulu Mitropoliei, pentru ca din partea innaltului presidiu alu Cancelariei aulice-transsilvane amu priimitu insarcinare din 28 Martiu a. c., cá sa insciintiezu Sinodulu nostru de astadi despre otârirea Maiestâtii Sele din 25 Iuniu 1863, despre care amu sî amintitu; sa insciintiezu pre Sinodu despre parerea mea, ce amu datu in privinti'a acestei pré innalte decisiuni imperatesci din a. trecutu, sî apoi sa poftescu pre Sinodulu nostru actualu de a-si dá parerea sea in privinti'a directîunei a dóu'a despre Mitropolia, adeca in privinti'a directîunei Mitropoliei numai pentru noi Ardelenii.

Candu vine tréb'a la persón'a propria, atunci merge lucrulu fórte greu. — Asiá, dd-loru, numai atâtu pomenescu ací, ca in anulu trecutu in 1 Februariu 1863. amu cumperatu din propri'a mea se racía (ori déca vreti: bogatîa) o casa in strad'a macelariloru sub nr. 15, carea o-amu sî scrisu pe numele meu, din causa câci amu remasu datoriu pentru dens'a cu o summa mai insemnata. Dar acumu, fiindu datori'a acést'a depurata prin mine, sî nefindu nici o datoria asupr'a casei aceleia, asiá pentru toti timpii o inchinu bisericei nóstre din Ardélu. (Adunarea se radica; lungi sî entusiastice:bravo! sa traiésca! Domnedieu sa tina pre Escellenti'a Sea!)

Eu d-loru amu gatatu acumu reportulu meu, sî asiá eu gandescu, ca deocamdata sa ne reintórcemu la obiectulu Mitropoliei, cá sa facemu prin acést'a indestulire sî conclusului Sinodului din 1860. Eu cugetu, ca din trei repórte, ce amu facutu in obiectulu acest'a, ati potutu intielege, pâna unde amu ajunsu de 16 ani, cu petitîunea acést'a a nóstra. Adeca amu ajunsu acolo, cu Maiestatea Sea in anulu trecutu s'a induratu a enunciá, cá sa avemu sî noi o Mitropolia natîunala in intielesulu canóneloru sî institutîuniloru bisericei nóstre, carea sa fia coordinata, va sa dîca egalu indreptatîta cu cea serbésca.

Insa cá apoi mai departe sa hotarésca ceva Mai. Sea in obiectulu acest'a, la aceea ce aru privi recursulu nostru din 1862, au cerutu deslusîre, in dóue puncte, ceea ce amu amintitu sî mai susu.

Eu din parte-mi gandescu, ca sa ne tiermurimu la hart'a presidiala a In. Cancelarie aulico-transsilvane.

D. Puscariu sen. propune 1,) cá raportulu Esc. Sele sa se priimésca in protocolu, 2) cá sa se faca o adresa de multiamita câtra Mai. Sea Imperatulu, sî 'a 3) sa se aduca o multiamita sî Esc. Sele. (Sa traiésca! din tóte partîle!)

P. Protos. Popea se escusa, ca tocmai densulu va sa faca propunerea urmatóre, dar crede, ca acestea fiindu productulu convictiunei sele, voru fi primite din partea Ven. Sinodu. Densulu nu se multiumesce cu o simpla manifestatiune in onórea Esc. Sele, ci cu privire la nenumeratele binefacori, ce le-a reversatu Esc. Sea de 18 ani incóce usupr'a bisericei sî diecesei acestei'a nenorocite, sa I se faca o adressa formala de multiamita din partea Sinodului. Densulu inca acumu doi ani, candu Esc. Sea au predatu fondurile, despre cari au fostu vorb'a, propusese cá pentru neobositele staruintie ale Esc. Sele, care mai din nimic'a au facutu ceva, ne aflându la venirea s'a nici baremu unu fundus instructus, sa se aduca Esc. Sele o adresa de multiamita, a cârei compunere se sî concrediuse P. Prot. Hanni'a, acum dar repetiesce propunerea sea.

D. Puscariu sen. modifica partea din urma a motiunei sele in favórea motiunei P. Prot. Pope'a.

P. Prot. Hanni'a reflecta la cele dîse de P. Protosinchelu, ca in siedinti'a din prim'a Iuliu 1863. tomai densulu au fostu acel'a, care a adusu Esc. Sele multiamita cea mai calda, ce i-o dictà anim'a. Dar fiindca propunerea de adresa i-s'a facutu numai dupa esîrea Esc. Sele din siedintia, va sa dîca nu in siedintia, de aceea nu o-a facutu pâna acumu. Se bucura insa din totu sufletulu, ca intrebarea acést'a se aduce de nou inainte sî se alâtura la propunerea facuta, dar' i-aru paré reu, déca P. Protosingelu aru voi a aduce vr'o incusa asupr'a densului. P. Pope'a declara, ca n'a voitu se acuse pre nimenea, sî e indestulitu, ca P. Hanni'a a constatatu faptulu asiá, dupa cumu l'a espusu sî densulu.

Esc. Sea D. Presiedinte multiamesce pentru adres'a proiectata sî se róga a nu se mai face vorba de ea, ci celu multu a se luá in câte-va cuvinte la protocolu.

D. Onitiu staruiesce pentru adresa.

D. Vis. Romanu propune o adresa de multiumita catra Maiestatea Sea, alu câruí organu constitutiunalu, adica diet'a transsilvana, a proclamatu indreptatîrea egala a bisericei nóstre gr. resaritene cu celelalte biserici.

D. Alduleanu reflecta la acésta propunere, ca deórece legea dietala, de si e sanctîunata de Maiestatea Sea, dar' inca nu e publicata, prin urmare inca nu esista cá lege: adres'a acést'a sa se amâne pe acelu tempu.

D. Gaitanu redeschide desbaterea asupr'a adresei de multiamita catra Esc. Sea P. Episcopu, fiindu de parere, ca de óre ce reportulu Esc. Sele s'a petrecutu la protocolu, asiá sî motîunea pentru adresa in protocolu sa-si afle loculu, enumeranduse tóte binefacerile sî nezuintiele Esc. Sele intru înaintarea bisericei nóstre. Câtu pentru motîunea d. Romanu, se alatura sî densulu lânga parerea d-lui Alduleanu.

D. Onitiu. S'a hotaritu a se face adresa in scrisu. D. Alduleanu. Déca s'a hotaritu e bine; déca nu, cere cuventu.

D. Presiedinte repetiesce rogarea sea a se petrece lucrulu cu dóue trei cuvinte la protocolu, sî mai multu nimicu.

D. Alduleanu. Eu suntu convinsu, ca nu se afla nimenea in pré maritulu Sinodu, care se nu fia petrunsu de simtiurile cele mai bune câtra Esc. Vóstra pentru aceea, ce ati facutu spre podób'a sî fal'a bisericei nóstre gr. orient.; prin urmare numai intrebarea aceea póte vení la mijlocu, ca cumu se dâmu noi espressiunea simtieminteloru nostre: pre calea protocolului ori printr'o adresa scrisa catra Esc. Sa. Eu in privinti'a acést'a me alaturu curatu sî sinceru lânga parerea Escellentiei Sele, câ-mi vine a crede, ca acést'a aru semená ca cându noi namu fi aci de fatia cu Escellenti'a Sea Parintele nostru. Eu amu vedîutu chiaru sî la inceputulu deschiderei sinodului, ca numai de câtu dupa intrarea Escellentiei Sele au erumptu simtiemintele nóstre in „sa traiésca!“ ertusiastice. Acestu faptu constatéza pre deplinu simtiemintele nótre catra Escellenti'a Sea. Mai departe s'au propusu din partea dlui Administratoru Puscariu in legatura cu motiunea dlui Protopopu Hanni'a de eri recunóscerea nóstra pentru multele ostenele fatia cu Escellenti'a Sea, cá sa se ia numai la protocolu.

Acést'a asemenea s'a primitu cu unanimitate sî este unu viu faptu constatatu prin protocolu. Eu asiu cugetá, ca asu fi mai corespundiatoru impregiurâriloru nóstre, a ne lipí de parerea Escellentiei Sele sî sa ne restringemu pre lânga declararea recunoscintiei sî multiamirei nóstre numai pe calea protocolului, pe calea singurului organu, care este chiamatu sî pentru venitoriu a dá dovada deplina despre aceea, ce amu simtîtu sî simtîmu fat'a cu Escellenti'a Sea. Sî asiá asiu propune priimirea propunerei Escellentiei Sele facuta la motîunea Parintelui Protosinchelu Pope'a.

Dlu Presiedinte declara, ca intre sine sî membrii Sinodului este alta relatiune, cá intre mai marii sî mai micii unui oficiu din afara; ca ceea ce a facutu pentru imbunatâtirea sortii bisericei, a facutu numai cu ajutoriulu datu din partea fiiloru sei sufletesci, sî asiá se róga de nou a se incheiá lucrulu prin câteva cuvinte puse la protocolu. Dupa o reflessiune a Parintelui Protosinchelu Pope'a, ca simtiemintele de bucuria sî multiamita nu vá sinodulu a le face numai pentru presinte, ci sî pentru venitoriu, sî ca densulu modifica dar parerea sea in favórea parerei dd. Alduleanu sî Gaitanu, apoi dupa o propunere a dlui Onitiu: ca obiectulu acest'a sa se pertracteze numai dupa esîrea dlui Presiedinte; in fine dupa ce dlu Gaitanu repetiesce propunerea sea: a se petrece lucrulu la protocola, care remâne pentru toti vecii, sî care este órecum trupulu sinodului,— propunerea acést'a se priimesce, sî asiá obiectulu este terminatu.

Dlu Presiedinte pune acum la ordine harthí'a inaltei Cancelarie aulice transsilvane in privinti'a infiintiandei Mitropolii greco-orientale.

Dlu Branu de Lemeny se róga a se cetí harthí'a sî a se aduce la pertractare din punctu in punctu; sî urmandu-se astfeliu, sî aducendu dlu Presiedinte la ordine intrebarea 1-a:

ca unde sa fia Mitropoli'a?

D-lu Branu de Lemény da parerea sea intr'acolo, ca procederea cea mai potrivita aru fi, cá preluminatulu Sinodu sa se enunci'a pentru cele dîse in privinti'a acést'a de Esc. P. Eppu: cá adeca Mitropoli'a sa-si aiba resedinti'a in Transsilvani'a sî anume in cetatea Sabiiului.

D-lu Presiedinte róga pre Sinodulu a se declará in principiu: ca va o Mitropolia pentru toti Românii din Austri'a, ori o Mitropolia partiala? pentruca Escellenti'a Sea a respunsu numai la punctulu d'antâiu, ear la punctulu alu doilea, neavendu nici o basa, n'a respunsu.

D-lu Rosc'a recomanda, cá respunsulu Escellentîei Sele datu innaltei Cancelarie aulice transsilvane, Sinodulu sa-lu priimésca de alu seu.

Dlu Glodariu dupa câteva cuvinte introducatóre: Adeveratu este, ca resiedinti'a Mitropoliei a fostu pe tempulu vigórei ei in Belgradu. Acestea suutu fapte istorice, neresturnabile de nimenea. Dar' acumu vine intrebarea; ce ni-o puse inalt'a Cancelaria aulica transsilvana, cumu sa se constitue biseric'a romanésca resariténa in venitoriu? Pentruca noi Românii din tóta monarchi'a austriaca amu cerutu pentru toti Românii un'a Mitropolia resariténa. Asia eu credu, ca noi cari suntemu ací astadi adunati si infatîsiâmu numai o parte a româniloru, desî pe bas'a istoriei amu poté sa ne esprimamu dorinti'a, totusi din punctu de vedere politicu sî dupa impregiurârile politice sa nu ne aretâmu asiá de eu-eni, séu cu cuventulu barbaru latinu egoistici, (Ilaritate multa); sa lasâmu intrebarea despre resiedinti'a Mitropoliei române, ca unde are sa fia loculu eii pâna atunci, pâna candu sa va aduná soborulu toturoru Româniloru din Monarchi'a austriaca, care singuru este competinte a decide despre resiedinti'a Mitropolici.“

Apoi ce se tîne de intrebarea a dóu'a, crede, ca Sinodulu sa se tîna strinsu de hotarîrile din tóte adunârile de mai nainte sî sa nu se abata dela ele nici o iota. Sa stea, dîce, Sinodulu pelânga Metropoli'a generala, pentruca P. Episcopu diecesanu este astadi Mitropolitu alu Transsilvaniei sî nu are lipsa de a se mai proclamá de acelasi.

D. Gaitanu inca e de acea parere, ca numai un'a mitropolia sa se infiintieze sî ca resiedinti'a mitropolitana sa fia in Transsilvani'a; anume aru dorí, cá deca se póte uní cu interesele toturoru Românilor din Austri'a, resiedinti'a Mitropolitului sa fia in cetatea, unde resiede guberniulu tierei; ear déca aceste interese nu se potu uní, atunci sa avemu in vedere numai interesele bisericesci, sî pe bas'a acestor'a apoi sa hotarimu loculu, care sa fia resiedinti'a Mitropolitului. —

(Va urmá.)

Principatele române unite.

Motiunea dlui Docanu, reprodusa sî in dîuariulu nostru, au cadiutu cu eclatu. Ministeriulu aduce proiecte preste proiecte sî camer'a dupa cum cetimu in dîuarele din Romani'a, e mai activa decâtu ori candu alta data. Unu proiectu momentosu s'au adusu in dîlele din urma, celu alu legei rurale. Nu avemu inca proiectulu intregu, spre a ne poté dá parerea asu-

pra-i sî asiá deocamdata reproducemu in privinti'a acést'a din „Conventiune“ urmatórele:

Principiulu admisu in legea infacisiata de ministeriulu actualu este impropietarirea tieraniloru pe pamenturile legiuite cu o drépta despagubire a proprietariloru. Acestea se coprindu in art. 1 sî 18.

Art. I. Clac'a (boieresculu), dijm'a, podvedîle, dîlele de meremetu, carele cu lemne, sî alte aseminea insârcinari respunse de tierani proprietariloru de mosîe, aceste fia in natura, fia prin indatoriri banesci, ce tînéu loculu clacei, unele sau altele stabilite prin legi, hrisóve, contracte séu invoieli perpetue ori temporale, se desfiintiéza odata pentru totdeun'a in tóta intinderea Romaniei.

Proprietarii de mosîe, odata cu desfiintiarea sarcineloru de mai susu ale tieraniloru, priimescu pentru acést'a o potrivita despagubire, respunsa sî garantata de Statu, in modulu ce se vá statornicí mai josu.

Art. 18. Pentru desfiintiarea clacei sî a celorlalte sarcine, la care pâna acumu au fostu supusi tieranii, asiediamintele publice, ale câroru venituri nu intra in cass'a Statului, precumu sî proprietarii particulari priimescu despagubirea garantata prin art. I. alu legei de fatia, in urmatoriulu chiipu:

Peutru desfiintiarea sarcineloru de mai susu, valórea banésca anuale este

a) La unu tieranu, ce are pamentu pentru 4 boi sî o vaca, 5 galbini.

b) La acel'a, ce are pamentu pentru 2 boi sî o vaca, 4 galbini.

c) La acel'a, ce are pamentu numai pentru sine sî o vaca, 3 galbini.

d) Valórea muncei tieraniloru din satele de munte de peste Milcovu este aceeasi prevediuta prin legea muntelui din 1851, adeca 98 lei cursulu pietiei Moldovei.

Despagubirea totala cuvenita proprietariloru se face prin capitalisarea séu multiumirea cu 15 a sumeloru mai susu citate.

Asiá dar, proprietarii de mosîe priimescu odata pentru totdeun'a urmatórea despagubire:

a) Pentru sarcinele tieranului, ce are pamentu pentru sine sî 4 boi sî o vaca, 75 galbini.

b) Pentru sarcinele acelui'a, ce are pamentu pentru sine sî 2 boi sî o vaca, 60 galbini.

c) Pentru sarcinele acelui'a, ce are pamentu pentru sine sî o vaca, 45 galbini.

d) Pentru sarcinele unui tieranu din satele de munte de peste Milcovu 1470 lei, cursul uMoldaviei, sau 39 galbini sî dóuedieceri.

e) In acésta-sí proportîune, se otaresce sî despagubirea pentru sarcinele tieraniloru de pe acele mosîe strimte (Art. 7 alu acestei legi) unde ei au mai pucinu pamentu de câtu acelu ce li se acórda de câtra legile anteriórie.

f) Acolo unde prin invoieli de mai inainte incheiate, clac'a sî dijm'a suntu schimbate in dare banésca, servesce dreptu norma despagubirei datorite, sum'a anuale contractata, immultîta cu 15. —

„Romanulu“ dela 23|3 esprima temerea, ca desbaterea cestiunei rurale va luá dimensiuni mari, din causa ca passiunile inca si-au rolulu loru intr'ens'a. Speramu ca Camer'a Romaniei va sci sa pretiuésca insemnatatea cestiunei. Déca ea va resolve spre multiumirea natiunei cestiunea rurala sî electorala, s'au salvatu inaintea natiunei sî inaintea Europei. Din contra se va face respundiatóre pentru viitoriulu tierei si-si va dá ins'a testimoniulu de afirmatiune, ca dens'a e o coalitiune monstruósa de nisce oligarchi egoisti. —

Guvernulu au cerutu unu bugetu pentru infiintiarea unoru castre (lager) la Focsiani pe primavér'a fiitóre.

Prospectu politicu.

In mai multi numeri ne-amu silitu a aretá netemeinici'a sciriloru respandite despre focariele revolutiunarie din pregiurulu nostru. Dîuarele vienese nu incéta insa a ne aretá cenfiscâri de arme la cutare sî la cutare margine a imperiului, in cutare sî cutare orasiu séu cetate, ba unele atât'a au fostu de impinse intre fantasmele de revolutiuni, incâtu sî nobilulu faptu alu Romaniei, in favorea celoru lipsiti din Banatu sî Ungari'a nu s'au rusînatu alu imbracá in suspiciuni daunose pentru acei lipsiti.

Sa presupunemu insa, ca voru fi sî ómeni de acei'a, cari domniti de unu temperamentu mai viu sî miscati de vre o passiune, aru cercá a pune in lucrare vreo rescóla, nu potemu insa crede ca focariulu loru sî l'aru aflá tocm'a in Romani'a. Acést'a este satula de bantueli politice venite din afara, sî o vedemu astadi ca cauta liniscea spre a se poté consolidá in interiorulu seu. Potemu privi dara tóte sciríle neliniscitóre din acea parte ca nisce reu voitóre, sî nimic'a mai departe.

Inarmârile ce se facu in Romani'a, suntu, dupa cumu sau potutu convinge ori ce omu asiediatu la minte, pentru sustinerea liniscei sî ordinei, ce aru poté fi conturbata de din launtru sî dinafara.—

Credemu, ca in scurtu tempu vomu avé linisce de alarme resboióse, pentruca esplicatinnile, cari se incepu a fi date calatoriei lui Garibaldi la Londonu, suntu de natura pacifica. Se dîce adeca, ca intreprinderea acestei calatorii e numai o schimbare de aeru politicu, carea o doresce eroulu italianu cu atât'a mai multu, cu câtu elu au incetatu de a mai pune pretiulu care-lu punea mai nainte pe entusiasmulu poporului seu, sî s'au convinsu ca incercârile lui aru dá numai apa pe mór'a diplomatíei, care e anca destulu de puterica.

Franci'a lucra nevediutu din respoteri la realisarea sufragiului universalu in ducatele Schleswig-Holstein,—o mesura carea realisandu-se nu aru fi placuta necì poteriloru mari germane, nici Angliei.

Germani'a, incâtu transpare prin dîuarele Natiunal-Vereinului, se vede a fi invoita cu sufragiulu sî se vede asiá dara, ca capulu acelui Natiunalu — Verein au fostu insarcinatu de a-lu esoperá. Germani'a a iá dara si-au plecatn capulu inaintea politicei francese in momentulu, candu poterile ei mari versau sânge in numele ei.

Spre confirmarea celoru dîse ne vine inainte o depesîa din Alton'a, dupa carea locuitorii celoru dóue ducate protestéza in contr'a vre unei otarâri definitive in sórtea tieriloru loru fâra de a fi ei intrebati. Candidatulu loru se vede a fi Fridericu de Augustenburg, care e totdeodata sî protegiatulu lui Napoleonu.

Mai nou dela Sinodu.

Eri Sâmbata la $2\frac{1}{2}$ óre dupa amédi, dupa o siedintia grea sî ostenitóre de $5\frac{1}{2}$ óre, Sinodulu Bisericei resaritene transsilvane si-a terminatu lucrârile. Incheiarea a fostu frumósa, pacifica, armoniósa, cá sî inceputulu. Esc. Sea Par. Episcopu diecesanu multiamí „fratîloru sî fiiloru“ sei sufletesci pentru sprijinire, Par. Archimandritu Popasu multiamí Escel. Sele pentru intielépt'a conducere. — Mâne doxologia. Membrii parte mare au sî plecatu spre casa.

Nr. 3—3 **Publicare**

de concursu literariu la premiele Rosetti.

Este unu adeveru probatu prin esperiintia: ca traducerea in limb'a materna- cea nimerita a autoriloru classici este pe de o parte mediulu celu mai eficace, sprê a inaintá cultur'a unei limbe viue. éra pe dealt'a lectur'a cea mai sanatósa, ce se póte oferí unui poporu fâra multa literatura natiunale.

D. Conte Scarlatu Rosetti, petrunsu de acestu adeveru, a sciutu ce ne lipsesce, candu in 21 Maiu 1860. s. v. a depusu la subscris'a Eforia, pe lânga alte dóue premie de câte 240 f. v. a. destinate pentru traducerea lui Svetoniu sî a lui Jornandes sî alu treilea de 1000 f. v. a. dimpreuna cu fructulu de 4 ani pentru traducerea lui Tacitu.

De órece terminulu prefiptu, publicatu prin dîuarie, pentru traducerea scripturiloru lui Tacitu ce esistu, cum su: agricola, Germania, Istoria sî anuales, se apropia a se implini la 21 Maiu 1864. s. v. subscris'a Eforia, conformu oblegamentului seu fatia cu laudatulu Conte, se grabesce cu acést'a a provocá pe acei'a din DD. Literati români, cari concurendu voru fi tradusu numitele opuri Tacitane séu unulu ver altulu dintr'ensele, sa binevoiésca a-si tramite traducerile francate la subscris'a Eforia pâna la 21 Maiu 1864 st. v. in modulu usitatu, adeca insotîndu-si Manuscrisele de o epistola sigilata, pre a cârei'a copérta sa stea scrisu unu Moto órecare, éra inlaintru numele sî locuinti'a Concurintelui. —

Manuscrissele incurse se apretiuiescu printr'o Comissiune de trei membri competinti.— Resultatulu atâtu in privinti'a lui Tacitu, câtu sî a celoralalti doi autori, dimpreuna cu parerea aprobatóre séu desaprobatóre a Comissiuniloru se voru aduce prin dîuarie la cunoscinti'a on. publicu la timpulu seu.

Efori'a scóleloru romanesci ortodocse.

Brasiovu 10|22 Martiu 1864.

Burs'a din Vienn'a 25|6 April. 1864.

Metalicele 5%	73 30	Actile de creditu	186 60
Imprumulu nat. 5%	81 35	Argintulu	115 50
Actile de banca	773	Galbinulu	5 53

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 27. ANULU XII.

Sabiiu, in 2 Aprile 1864.

Inseratele se pla'escu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a II, tînuta in 23 Martiu 1864.

(Continuare sî capetu.)

Dupace in caus'a resiedintiei Mitropoliei vorbira dd. Branu de Lemény, dr. Glodariu sî Gaitanu, ia cuventulu

P. Protos. Pope'a, care approbandu cele dîse de antevorbitorulu, cere a se face deosebirea cuvenita intre principiu sî specialitate. Dintr'alte afla, ca respunsulu datu de P. Episcopu: ca adica numai in privinti'a unei mitropolii generale póte respunde, ear despre o mitropolia speciala nu póte tractá,— a fostu fórte bunu, sî sî Sinodulu in acésta privintia sa se declare.

D. Alduleanu crede, ca s'au facutu abatere dela ordinea dîlei. La ordine adica e motiunea dlui Branu: cá sa se priimésca spre cunoscintia respunsulu Esc. Sele in privinti'a mitropoliei, eara nu, cá Sinodulu sa respunda la hotarîrea In. Cancellarie aulice.

D. Presiedinte comunica pentru deslusîrea lucrului, ca nu Sinodulu se intréba din partea In. Cancellarie, ci numai Esc. Sea, carele apoi sa intrebe Sinodulu, ca ce doresce a face.

D. Alduleanu nu se indoiesce, ca ceea ce s'a lucratu in privinti'a mitropoliei, s'a lucratu in adeveru in interesulu bisericei sî conformu dorintieloru nóstre; asiá incâtu Soborulu aru trebuí sa recunósca numai cele lucrate prin Escellenti'a Sea. (Bravo!)

D. Presiedinte enuncia, ca motiunea dlui Capitanu supremu Branu se priimesce din partea Sinodului cu unanimitate. Apoi declara, ca ceea ce a facutu in acésta privintia, n'a facutu dupa parerea sea, ci numai dupa hotarirea Sinodului din 1850, sî anume dupa § 11. alu protocolului (cere-lu citesce.) Apoi continua: Noi n'amu avutu mitropolia cu titlu de Alb'a-Iuli'a, ci amu avutu mitropolia cu titlu de provinciala, a cârei resiedintia a fostu Alb'a-Iuli'a, ci mitropoli'a s'a chiamatu transsilvana, dupacumu vorbesce sî o harthia a Patriarchului din Constantinopole despre Mitropolitulu Transsilvaniei. Esc. Sea a dîsu, ca Sabiiulu sa fia; dar déca la Sinodulu fiitoriu voru fi de fatia sî ceialalti frati, sî déca dênsii voru poftí a se asiediá centrulu nostru bisericescu intr'altu locu: atunci va remané dupa otarirea acelui'a.

D. Macelariu. Déca nu aru fi nici unu altu motivu, bun'a cuviintia insasi ne-aru oprí de a decide ce-va in privinti'a resiedintiei, panacandu nu vomu fi la olalta cu ceialalti frati; câci nici nóue nu ni-aru placé sa decida ei fâra noi. E de parere, ca in privinti'a resiedintiei sa nu se aduca nici unu conclusu in protocolulu de astadi.

D. Presiedinte apróba tóte, dar aru dorí cá sa intre in protocolu, ca deslucirea Episcopului in privinti'a acestui punctu (ca adica loculu resiedintiei mitropoliei sa fia Sabiiulu) nu se priimesce din partea Sinodului; pentruca Esc. Sea trebuie sa aiba o basa firma, pentru de a poté respunde Presidiului Inaltei Cancellarie aulice.

D. Alduleanu crede, ca Sinodulu adaugerea acést'a n'o priimesce numai pentru aceea, pentruca dreptulu de a se declará in privinti'a acést'a, compete Sinodului Mitropoliei infiintiande. (Asiá e!)

D. Presiedinte enuncia, ca Sinodulu s'a declaratu in principiu pentru priimirea petitîunei colective din 1862., sî numai pasagiulu despre resiedinti'a mitropoliei nu-lu priimesce.

E. Puscariu sen. Déca se va dîce, ca dreptulu de a decide resiedinti'a mitropoliei se reserva sinodului mitropolitanu, nu e de lipsa a se mai dîce, ca Sinodulu nu 'ncuviintiéza cele facute. Sinodulu sa declare, ca priimesce respunsulu Esc. Sele de alu seu. —

D. Presiedinte pune acum la ordinea dîlei raportulu Epitropiei eparchiale.

Nainte de a se 'ncepe insa citirea acestui raportu, d. Bolog'a face intrebarea, ca n'aru fi aici loculu opportunu, cá sa se ia la protocolu propunerea densului in privinti'a innoitei rogâri pentru resolvirea petitiunei substernute prin deputatiunea bisericésca? Dr. Petreanu sprijinesce propunerea dlui Bolog'a, adaugendu, ca dupa tramiterea unui felu de ursoriu câtra Innaltulu Guberniu sa se convóce unu Sinodu in intielesulu petitiunei colective din 1862., care apoi sa decida in privinti'a infiintiandei mitropolii. P. Pope'a partinesce parerea dlui Cons. Bolog'a: cá sa se faca unu felu de ursoriu, in care sa se esprime mirarea Sinodului, ca de sî caus'a acést'a e sânta sî drépta, sî de sî noi de multe ori ni-amu aretatu loialitatea fatia cu impregiurârile de astadi; macarca nu amu avutu dreptulu sa ne bucurâmu de acea mitropolia impreuna cu celelalte confessiuni sî natiuni, care se bucura de mai multi ani, vedemu totusi, ca in privinti'a acést'a suntemu impedecati. Pentru aceea, crede, noi avemu dreptulu sa proclamâmu mitropoli'a nóstra (Voci: Asiá e!) sî numai din respectu câtra In. Regimu mai amanâmu lucrulu acést'a. Sa rogâmu dar pre In. Regimu sa implinésca cererea acést'a justa a bisericei nóstre, pentruca nu se afla nici o pedeca, sî nici In. Regimu nu va aduce nici unu argumentu, prin care sa restórne argumentele nóstre din petitiunea colectiva; ba chiaru sî Maiestatea Sea S'au induratu a declará, la punctulu I, ca nu este neaplecatu infiintiârei unei mitropolii resaritene române, ear la punctulu II. in respunsulu datu câtra In. Cancellaria aulica transsilvana iara-si arata vointi'a de a concede restaurarea mitropoliei nóstre române.

D. Branu de Lemény cugeta, ca de óre ce mitropoli'a nóstra româna din Transsilvani'a dupa SS. Canóne nici odata n'au incetatu a fi sî a esiste, ci numai politicesce a fostu apesata sî sugrumata; sî de ore ce, din grati'a preabunului nostru Imperatu, acele legi barbare nu mai suntu, sî biseric'a nóstra astadi este egalu indreptatîta cu celelalte biserici sî independinte: Sinodulu pe bas'a fapteloru istorice sî a mai multu decâtu parintesciloru autografe imperatesci sa recunósca mitropoli'a nóstra cá esistinte, sî sa róge pre Mai. Sea a ne concede organisarea mitropoliei nóstre sî a ne poté declará in privinti'a resiedintiei eii.

D. Puscariu se alâtura la parerea antevorbitoriloru, dar crede, ca acésta declaratîune nu mai e de lipsa, deórece acést'a s'a facutu prin sinódele nóstre precedinti.

D. Alduleanu. Eu déca amu priceputu bine pre d. Capitanu alu Fagarasiului Branu de Lemény, motiunea densului merge intr'acolo, ca noi sa recunóscemu in Sinodulu acest'a pe calea protocolului mitropoli'a nóstra româna de re'nvieata sî sa ceremu dela Maiestatea Sea numai concessiune de a ne poté constituí mitropoli'a. Mi se pare, ca despre acést'a sa facutu amintire sî s'a priimitu cu unanimitate, cá sa nu ne abatemu nimicu dela calea acést'a, carea amu pornit'o impreuna cu fratii nostri din celelalte provincie.

Déca fratii nostri aru fi aici representati intre noi in caus'a mitropoliei, atunci aru fi terenulu mai usioru, de a ne pune in contielegere cu densii, sî atunci amu poté sa declarâmu Mitropoli'a de esistinte; dar noi suntemu numai o parte a provincieloru acelor'a, ai câroru representanti suntu subscrisi in petitiunea collectiva.

Asiá dara eu asiu fi de parere, ca de sî aru fi lucru imbucuratoriu, cá sa priimimu motiunea dlui Capitanu Branu, socotescu, ca nu este oportunu, ca noi sa pomenimu despre lucrulu, care sî pentru ceialalti frati e de mare insemnatate. Credu, ca noi sa ne tiermurimu pe lânga motiunea dlui Cons. Bolog'a, rogandu pre Maiestatea Sea, cá sa ne resólve petitiunea nóstra colectiva sî atâtu de drépta, câtu mai in-

graba, remanendu consecuinti pe lânga cele ce amu decisu pâna acumú. (Asiá e!)

Dlu Presiedinte ar dorí, ca fiindu acumu lucrulu din tóte partîle desbatutu sî lamuritu destulu, sa se aduca acumu o hotarire. Apoi resuma, ca obiectulu desbaterei este motiunea dlui Cons. Bolog'a, ca sinodulu sa dea unu ursoriu,— o espressiune, prin carea Escellenti'a Sea intielege o petitiune nóua câtra Maiestatea Sea,— care sa stea in legatura cu recursulu nostru din anulu 1862. Hotarirea, ce ar urmá, o enuncia in urmatórele: sa se róge din nou Maiestatea Sea, cá sa se indure a deferá prégratiosu recursulu collectivu din anulu 1862, in tóte ramurile lui. Mai departe crede, ca dupa ce s'a hotaritu odata o adresa de multiamita câtra Maistatea Sea, sinodulu ar poté dór aduce intr'un'a sî rogarea sea, multiamindu adeca mai antâiu Maiestâtii Sele pentru prégratiós'a resolutiune, ear la svarsîtu in câteva cuvinte aducendu sî rogarea sea. Aru fi póte necuviinciosu, cá intru o adressa de multiamita sa intre sî o rogare, insa in fine — merge sî asiá.

Dlu Macelariu: Sî sinodulu din 1850 in §lu 11 au esprimatu o asemenea hotarire.

Dlu Alduleanu: Câtu pentru motiune, motiuni suntu dóue: un'a pentru multiamita, alt'a pentru rogaminte. Densulu din parte-si crede, ca lucrulu sa se concréda inaltului presidiu pe lânga rogarea, de a concepe aceste acte cu ajutoriulu dd. Secretari, ce remânu in Sabiiu; câci alegendu-se o comissiune anumita, se prea indelunga tempulu.

Dlu Presiedinte intréba, ca de órece Sinodulu a priimitu parerea Escellentiei Sele n'ar fi destulu o rogare câtra inaltulu presidiu alu Cancelariei aulice transsilvane, cá aceeasi sa se intrepuna la Mai. Sea pentru incuviintiarea cererei nóstre?

D. Alduleanu staruiesce, cá acésta rogare sa mérga deadreptulu dela Sinodu la Maiestatea Sea.

D. Presiedinte propune pentru compunerea acestoru chartii pre dd. Protosingelu Pope'a, Assessoru Gaitanu, Pinciu sî dr. Tincu, cari crede ca in scurtu tempu voru concepe aceste chartii. D. Gaitanu se róga a nu se insarcinâ cu unu lucru, in privinti'a cârui'a nu si-a potutu descoperí parerea, sî recomanda pre dlu Cons. Bolog'a cá pre celu mai competinte la elaborarea acestei adresse. (Se priimesce.)

D. Lengeru intreaba, ca óre nu ar fi mai bine, déca sî fratii nostri ceialalti s'aru provocá a alaturá petitiunile loru la petiunea nóstra, de órece sî rogarea din 1862 a fostu collectiva?

D. Presiedinte: Nu, nu, D-le! Ei voru scí ce au de a face.

Apoí provóca a se ascultá
raportulu Epitropiei eparchiale.

Referintele P. Protopopu Hanni'a espune in câte-va cuvinte, ca un'a din indatoririle, ce le a luatu asupra-si Epitropi'a, a fostu sî aceea, cá sa raporteze Sinodului despre starea fonduriloru priimite. Mai antâiu dar va comunicá, ce fonduri a priimitu Epitropi'a, apoi va enumerá unulu câte unulu aceste fonduri din ce au constatu, sî 'n fine va aretá crescamentulu loru din dîu'a priimirei pâna 'n momentulu de fatia (22 Martiu 1864.) Dupa acestu raportu
Starea de astadi a acestoru fonduri sî fundatîuni e cea urmatóre:

1. Fondulu Bisericei catedrale	50.002 f.	9 xr.,	60#.
2. Monumentulu Pantasianu	5,917 f.	37 xr.	—
3. Fondulu bissericeloru serace	1,800 f.	—	—
4. Fondulu dascaliloru seraci	1,867 f.	—	—
5. Fondulu clericalu noucreatu	7,286 f.	97 xr.	—
6. Remasîti'a ajutoriului imperatescu din .1861. pe sém'a Seminarului	1,142 f.	50 xr.	—
7. Fondulu Tipografiei	5,343 f.	7 xr.	—
8. Fondulu nou creatu alu Episcopiei	9,820 f.	7½ xr.,	2 #.
	83,179 f.	07½ xr.,	62 #.

afara de realitâti, sî mai multe amanete private, depuse la Eppia.

Apoi se róga, cá, de óre ce nu toti Epitropii suntu in Sabiiu cu locuinti'a sî nu se potu intalní totdeun'a, candu aru cere trebuiuli'a, sa se ia din partea Sinodului alte mesuri pentru administratîunea fonduriloru, sî anume a se hotarí alta Epitropia.

La 'ntrebarea dlui Presiedinte, raportulu audîtu se priimesce; sî la propunerea P. Protopopu referinte, adunarea in semnu de multiamita câtra Esc. Sea P. Episcopu, carele a creatu aceste summe din nimic'a, erumpe in lungi strigate: Sa traiésca!

P. Protosinchelu Pope'a. Sa traiésca Epitropi'a! (Sa traiésca!)

Dlu Presiedinte da acumu spre citire raportulu despre fundatîunea Franciscu-Iosifiana. (Secretarulu Eforiei, d. Prof. Popescu citesce raportulu.) Dlu Presiedinte. Sî D-loru Efori ai acestei fundatîuni propunu a se aduce o multiamita. (Sa traiésca!)

D. Dr. Glodariu ia ansa dela obiectulu dîlei, pentru de a multiamí in cuvinte calduróse diecesei pentru ajutoriulu, care precumu altor'a, asiá sî densului i l'a datu in mai multi ani din fundatîunea Franciscu-Iosifiana. (Sa traiésca!)

D. Presiedinte aduce acum la ordine Proiectulu impartîtu pentru preconsultare intre membrii Sinodului, sî poftesce pre Comitetulu respectivu a referí.

D. Alduleanu aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca Comitetulu alesu s'au adunatu cri sî s'a constituitu, alegendu-si presiedinte sî referinti, sî intrandu in desbaterea principiala a Proiectului, crede, ca pe siedinti'a urmatóre va poté dá atât'a materialu, incâtu Sinodulu sa aiba ocupatîune destula.

D. P. Nemesiu mai scie de unu fondu alu clerului de 30,000 f. asiá numitu greco- neunitu, care se pastréza in cass'a statului, sî care aru dorí cá sa-lu administrâmu noi insîne.

D. Macelariu propune, cá pentru liniscirea dloru Epitropi sa se aléga o comissiune, carea sa esamineze rapórtele. D. Alduleanu inca e de parerea acést'a; dar fiindca luarea socoteleloru n'aru constá numai in numerarea baniloru, ci aru trebuí sa cuprinda o esaminare mai afunda, ca adica buna a fostu administratîunea, ori nu? ear pentru o astfelu de cercetare tempulu e prea scurtu, acum sa ia Sinodulu numai la cunoscintia rapórtele acestea; câci in dd. Epitropi cugeta ca avemu deplina incredere.— P. Prot. Hanni'a aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca Epitropii decandu au priimitu fondurile, totdeun'a la ½ de anu si-au depusu socotél'a inaintea Esc. Sele P. Episcopu sî totdeun'a la anulu Consistoriului diecesanu.

D. Presiedinte dissólve adunarea pentru astadi la 1¼ óra dupa amédi.

Siedinti'a III. tînuta Marti in 24 Martiu 1864. Inceputulu la 11 óre.

Escellentî'a Sea, invitatu de o deputatîune, se priimesce cu acclamatîuni vii. Apoi ocupandu presidiulu, impartasiesce, cá protocolulu inca e de totu gat'a, sî asiá verificarea lui va remané pe mai tardîu; sî punendu la ordinea dîlei raportulu despre proiectu, lu introduce prin cuvintele urmatóre:

Sumu convinsu, ca on. membri ai Sinodului voru priimí o deslusîre despre proiectulu acest'a, pre carele l'amu elaboratu sî l'amu presentatu Sinodului, sî voru binevoi a ascultá principiele acele de capetenia de mânecare, care mi-au fostu mie de indreptariu. Innainte de tóte me descoperu intr'acolo, ca eu nu asiu dorí, cá cineva dintre membrii Sinodului sa privésca in proiectulu acest'a alu meu persón'a mea, ci dorescu sa privésca numai lucrulu, care se cuprinde in proiectulu acest'a.

Acést'a din convingere, din fric'a lui D-dieu, din credintia netiermurita câtra biseric'a nóstra sî canónele eii, marturisescu ací sî inaintea lumei intregi, adaugendu sî aceea, ca eu m'amu aflatu indatoratu la inceputulu, temeiulu sî temeli'a unui asemenea lucru sî proiectu; câci vréu sa credu, ca prin elaboratulu acest'a alu meu amu imtempinatu voi'a intregei nóstre biserici sî a factoriloru eii.

Prin urmare candu e vorb'a despre pertractarea lucrului acestuia séu a proiectului ce amu compusu, póte fi fiacarele convinsu in sufletulu seu, ca liberu, adeca fâru sfiéla de mine séu de poterea mea (cá candu cine scie ce mare potere aru avea unu Episcopu, prin urmare sî eu) sa-si descopere parerea sea sî tînt'a incatrâu nezuesce. (Bravo! Sa traiésca!)

Eu sumu de 18 ani in eparchi'a acést'a, sî fiindca séu cá Vicariu generalu in doi ani, séu cá Episcopu de 16 ani acumu nu m'amu desbracatu de omenire, va sa dîca, nu amu incetatu de a fi omu sî cá unulu cá acest'a, ba sî cá Episcopu amu potutu avé, si amu sî avutu slabiciunile mele, dar intrun'a sumu convinsu, ca asupr'a bisericei, va sa dîca, asupr'a asiediaminteloru bisericesci nu amu gresîtu; câci candu erá sa batu séu sa pedepsecu pre cinevá, l'amu batutu cu pâne, dar nu cu pétra, ba nici ca l'amu batutu séu pedepsitu de buna voia, câci la mine e o greutate mare, candu nu pedépsa, dar' sî numai dojana sumu silitu sa dau cuiva. De 18 ani dorescu sa fiu parinte, dar' nu judecatoriu. Candu sumu judecatoriu, implinescu ceea ce prescrie biseric'a. De ací, sî fiindca nu amu lipsa sa castigu voi'a séu bun'a vointia a membriloru acestui sinodu intr'unu tipu dejositoriu sî vatematoriu de caracterulu unui barbatu séu alu unui Episcopu, pré firesce urmarescu din cele ce amu dîsu pâna acumu, ca eu astadi, candu se vá incepe prelucrarea, candu se vá incepe prejudecarea pro-

iectului meu, departe sumu, dar de totu departe de ori ce idea preconcepta, de ori ce idea de capriciu séu de ide'a aceea, ca eu cu voi'a sî cu vointi'a amu facutu ceva in elaboratulu acest'a. Ceeea ce amu facutu, sa-mi credeti sî ve veti convinge, ca nu amu facutu din capulu meu, ci amu facutu dupa cumu prescrie biseric'a ; insa eu m'amu dusu sî mai departe; amu luatu positîunea bisericei nóstre, precumu cea din launtru asiá sî cea din afara. Capulu bisericei nóstre e Iisusu Christosu, lui ne închinâmu; dar candu e vorb'a pentru intocmirea trebiloru bisericesci, cere sî invetiatur'a bisericei nóstre, cere sî crescerea nóstra, sî cere sî intielepciunea aceea, pe carea trebuie sa o inplantâmu in inimele nóstre, cá sa nu facemu nimicu ceea ce aru avé vrunu tipu de vatemare a cuiva ; ací intielegemu vatemarea regimului, vatemarea altoru religiuni crestine séu sî necrestine; pentru ca eu sumu celu d'antâiu, care dîcu: Sa multiamimu lui D-dieu sî Imperatului, câci amu castigatu independinti'a bisericei nóstre.

Dar' vine intrebarea, cumu intielegemu noi autonomi'a bisericei nóstre? Eu gandescu, ca precumu eu, asiá fia care medulariu alu bisericei nóstre intielege aceea, ce cu cuvinte lamurite s'a otaritu in Diet'a tierei nóstre din anulu trecutu, unde limpede se dîce: ca sî biseric'a nóstra e recepta intocm'a sî e egalu indreptatîta cu cele lalte biserici crestine, sî póte regulá, administrá sî conduce trebile sele in intielesulu canóneloru sî institutiuniloru bisericesci ale sele. Eu sumu celu d'antâiu, carele asiu gresî de totu, candu m'asiu fi incumetatu eu sa punu in elaboratulu meu ceva, ce nu aru fi in intielesulu canóneloru sî institutîuniloru bisericei nóstre. Prin urmare numai atât'a rogare amu câtra membrii sinodului, cá sî ei sa purcéda din punctulu de vedere, carele este unicu legalu, unicu legiuitu sî unicu asiguratoriu de sporiulu celu bunu alu lucrâriloru nóstre, ce ne stau inainte. Din acestu punctu legalu sa purcéda, sî pre acest'a sa-lu aiba innaintea ochiloru fiesce carele din noi; câci de ací atârna bunatatea sî legalitatea lucrâriloru nóstre, de ací atârna sî aprobarea lucrâriloru nóstre din partea regimului, care cá sa aiba sî afara de biseric'a nóstra valóre sî potere, trebuie sa se astérna spre intarire sî inaltului regimu.

La observatiunile, care se voru face, fia in principiu, fia in pârti singuratice, din partea membriloru sinodali, eu numai cu unu cuventu voiu respunde totdeun'a, adeca cu acestu cuventu, precum ca cutare observatiune are temeiu in Sânt'a Scriptura, are temeiu in canónele sî institutiunile bisericesci, sî asiá eu cu multiamita o priimescu. Séu voiu dîce: Sa mi se intarésca cu vr'unu canonu seau vre-o institutiune a bisericei, sî eu priimescu. Ear ceea-ce nu va corespunde canóneloru sî institutîuniloru bisericesci, aceea nu potu priimí, nu din vr'o cerbicositate, ci numai cá sa nu vatemu legea bisericésca sî politica; pentru ca in intielesulu canóneloru sî institutiuniloru bisericesci, biseric'a nóstra are potere sa-si conduca sî reguleze drepturile sele bisericesci. (Bravo!)

Acumu poftimu dle referinte!

P a r. P r o t. H a n n i' a: Esc. T'a sî Maritu Sinodu! Dandu-se proiectulu Esc. Vóstre pentru organisarea trebiloru bisericesci, scolari sî fundatîunali etc. unei comissiuni, intre cari avui onóre a fi sî eu numitu, acést'a in siedinti'a sea cea d'antâiu, candu s'a constituitu, mi-a datu mie onóre cu alegerea de referintele eii, de referintele lucrâriloru sele, ceea ce fiindu ca a cadiutu asupra-mi, a trebuitu sa o sî priimescu.

Mai nainte de a fi intratu in vr'o lucrare a proiectului acestuia, eu precumu sî mai nainte—dar apoi firesce, fiindca atunci nu sciamu, ca tocmai eu voiu fi chiamatu, cá sa fiu organulu comissiunei acesteia—atunci m'amu ocupatu mai pre de parte cu cele cuprinse in proiectu, — acumu insa m'amu ocupatu-dimpreuna cu membrii comissiunei-mai cu deadinsulu despre principiele conducatóre ale proiectului acestuia. In siedinti'a nóstra prima, ceeace o amu tînutu in 22 Martiu (3 Apriliu) sî dupa constituirea comissiunei, intrebarea cea d'antâiu a venitu, cumca sa se lase referintelui a se esprimá sî enunciá asupr'a principiului, asupr'a sistemei sî chiaru sî asupr'a impartîrei proiectului acestuiá? séu in comissiune sa desbatemu obiectulu acest'a? sî asiá s'a otaritu, cá 'n comissiune sa ne punemu intrebârile acestea sî sa le lamurimu si sa ne statorimu punctulu de plecare.

Dupa studiele, ce amu facutu despre principiulu sî spiritulu conducatoriu alu proiectului, amu venitu acolo, cumca adoptâmu principiulu proiectului, sî cumca acel'a este de ajunsu cá sa ne conduca in tóte, sî amu dîsu, ca tóte câte suntu in proiectu, suntu destulu, cá sa ne servésca de substratu lucrâriloru nóstre; pentru ca incâtu se tîne de principiulu, care l'amu vediutu ca este conducatoriu sî spira in tóte ramurile sî pârtile proiectului acestuia, amu vediutu autonomi'a bisericei nóstre in tóte pârtîle ei; amu vediutu iarasi a 2 regularea sî administrarea toturoru trebiloru bisericei nóstre prin ea sî de ea, pe temeiulu sânteloru canóne; sî apoi amu vediutu intrebuintiata sî prax'a sî usulu, care prin tempu indelungatu—cá tóta prax'a sî usulu —s'a prefacutu in lege; adeca amu vediutu, cumca spiritulu proiectului e, ca biseric'a si reguléza sî administra trebile sele dupa form'a representativa, prin sinóde de susu pâna josu, séu din contra de josu pâna susu.

Amu vediutu mai departe in proiectu acea impregiurare basata pe canóne, adeca participarea pârtîloru organice bisericesci mai mici la afacerile bisericei celei mai mari, — dela parochia pâna la mitropolia. Sî asiá vediendu proiectulu Esc. Sele condusu de spiritulu acest'a, l'amu priimitu de alu nostru sî pe temeiulu lui amu purcesu mai departe in lucrârile nóstre.

Lucrârile nóstre au trebuitu sa le intocmimu dupa tempulu fisicu, care, dupa sî in asemenare cu materialulu de lucratu, este fórte scurtu. Dupa cumu noi cu totii, câti suntemu ací suntemu convinsi, asiá sî membri comissiunei scimu, ca Esc. Sea, cá unu barbatu, nu numai alu bisericei, ci carele au imbetranitu in institutîunile sî s'a ocupatu cu asiediamintele ei, ceea ce a pusu in proiectu, este unu lucru defecatu, este unu lucru temeinicu; insa de óre ce este chiamatu Sinodulu, sî cu chiamarea Sinodului Esc. Sea a lasatu proiectulu din mânile sele, sî ceeace va esî din Sinodu, nu mai este alu Escellentioi Sele, ci alu Sinodului: pentru aceea atentiunea comíssiunei nu a potutu fi numai superficiala, ci a trebuitu sa petrunda in proiectu mai afundu. Numai decâtu la inceputu ni s'a infatisiatu o greutate fórte mare, provenita din positiunea, carea o cuprindemu sî carea o cuprinde sî ocupa Sinodulu de fatia, fatia cu cele ce se cuprindu in proiectulu acest'a; adeca mai chiaru: proiectulu acest'a are sa devina unu regulamentu, are sa devina o lege, care sa reguleze afacerile bisericesci, scolare sî fundatiunale din o provincia bisericésca mitropolitana.

Eri tocm'a a fostu verb'a ací despre mitropolia sî despre aceea, ca ce felu de mitropolia ne intipuimu noi, in ce felu de mitropolia credemu sî ce felu de mitropolia amu cerutu sî ceremu? Sî s'au dîsu, ca noi ceremu o mitropolia, carea sa cuprinda pre lânga diecesa'a nóstra Tranna sî pârtîle, care odata s'au tînutu de ea; adeca Ungari'a, Banatulu sî B u c o v i n 'a, cu o vorba noi ceremu o mitropolia pentru tóta biseric'a gr. or. româna din statele austriace, pâna candu noi ací cuprindemu numai locu unui sinodu eparchiale transsilvanu. Sî asiá ni-amu pusu intrebarea: óre sta in competinti'a nóstra, cá sa ne lasâmu in elaborarea unui regulamentu sî pentru pârtîle acelea, care astadí nu suntu representate ací? sî respunsulu ni-a fostu, ca nu suntemu competinti, cá nu cumva cei nerepresentati aicea sa dîca: Voi ati facutu ceva de noi fâra de noi, prin urmare pre noi elaboratulu vostru nu ne póte oblegá. Framentându-ne noi multu tempu, cum sa trecemu preste greutatea acést'a, nu amu aflatu alta cale, fâra cá maritulu Sinouu la unu locu potrivitu sa se dechiare, ca pentru pârtîle ací nerepresentate, regulamentulu acest'a bisericescu, vine a se privi numai cá unu proiectu (Esc. Sea Dlu Presiedinte: fórte bine!) sî numai pentru biseric'a nóstra astadi ací representata, cá o lege obligatóre.

Impregiurarea acést'a ni-a rapitu dóue óre, pâna ce amu trecutu numai preste titlulu cârtii. Purcediendu noi din temeiurile amintite, amu deslegatu sî delaturatu pedec'a, ce ne stá inainte in privinti'a acést'a, sî crediendu ca cele cuprinse ací, suntu numai pâna atunci proiectu, pâna ce nu suntu priimite de Sinodu, ear dupa aceea trecu pentru noi in regulamentu, amu statoritu, cumca titlulu cârtii acesteia sa fia „Regulamentu pentru organisarea trebiloru bisericesci, scolare sî fundatiunale române de relegea gr. or. in statele austriace, propusu de Esc. Sea Eppulu Bisericei gr. or. in Ardélu A n d r e i u Br. de S i a g u n' a, pertractatu sî statoritu de Sinodulu eparchiei ardelene, conchiamatu sî adunatu in Sabiiu in 22 Martiu 1864."

Dupa ce acést'a s'a priimitu cu unanimitate din partea tuturoru fratiloru comembri ai Comissiunei, amu trecutu numai decâtu mai departe sî adeca la introducere sî amu facutu chiar sî introducerea Esc. Sele de a Soborului, schimbându numai in stilu persón'a prima in a trei'a persóna d. e. in locu de „eu proiectezu" noi amu dîsu „Soborulu statoresce." etc. —

(Va urmá.)

S a b i i u 1 Aprile. (Felurite.) Comitetulu Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu a tînutu eri, dupa obiceiu, siedinti'a sea lunaria. Sperâmu, ca pe numerula venitoriu vomu poté comunicá protocolulu siedintiei, carea dealtmintrea s'a ocupatu numai cu lucruri curente.— Astadi fu alegerea de Parochu la biseri-

c'a din cetate de aici, sî se alese cu unanimitate professorulu in institutulu diecesanu Z. Boiu. — Eri nópte sî eri de dî a ninsu mai neintreruptu ; ómenii suntu ingrijiti, cá nu cum-va sa 'nghietie, câci atunci nu numai pómele, dar sî semenaturile sî viiele aru patimí; astadi néu'a s'a topitu mai de totu, sî tempulu e caldu sî serinu. —

Principatele române unite.

„Spre a cunósce lectorii nostri patriotismulu sî persistinti'a, cu care lucréza Domnitoriulu Românilorn pentru binele patriei sele, le ceremu atentiunea asupr'a urmatóreloru fragmente de acte diplomatice, publicate in fói'a periodica Autografulu. Totu din aceste acte voru vedé sî intentiunile poteriloru amice sî inimice (Noi reproducemu numai unulu. Red.)

„O depesia dela Londr'a sosita eri la o ambasada anuntia, ca Angli'a -si propune sa supuna la poterile cele mari cestiunea dirimârei fortaretieloru dela Corfu. Austri'a este singura, care a facutu cunoscutu pâna acum opiniunea sea: ca protesta contr'a neatingerei acestoru intariri. D. Comite Ludolf s'a espresu fórte categoricu in acésta privintia intr'o convorbire, care a avutu cu Fuad pasia sî Aali pasi'a: „N'ar intielege, a dîsu elu, sa nu se unésca Pórt'a cu cabinetulu seu cá sa arete periculile, ce trebuie sa resulte neaperatu pentru provinciele occidentali ale Turciei din Europ'a din darea insuleloru Ionice Greciei cu forteretiele, ce a constituitu Angli'a acolo. Me temu multu ca Fuad pasi'a, care a asociatu fortun'a Turciei sî pe a sea la a Angliei in Oriente, sa nu impinga complesintia pâna sa inchida urechile la aceste consilie dictate cu tóte astea de cea mai elementaria prudintia.“

„Sperasèm, ca Pórt'a va fi inticlesu in fine ceea ce-i urdiesce Angli'a punendu pe de o parte, pe unu pensiunariu alu ei pe tronulu Greciei, sî ceea ce-i prepara, impedecându, de alta parte, pe Principele Romaniei a luá dela 13—15 milióne de franci, cari represinta veniturile monastiriloru inchinate la Sântele Locuri, sî cari trebuie sa tréca din mânile patriarchului grecu, care are dreptu, dupa acésta potere, asupr'a loru, in mânile regelui Georgiu in dîu'a, câudu Pan-Elenismulu, condusu de Angli'a, va intrá in lupta deschisa cu Pan-Slavismulu. Vai ! m'amu incelatu. Totulu se face dupa placerea Marelui-Vizir. Afara de Aali pasi'a, care nu perde din vedere greutatea, ce a facutu situatiunei Turci'a prin politic'a ce inaugurèza Angli'a, dara care nu mai cutéza a avea o opiniune contraria cu a lui Fuad pasi'a, nu vedu décâtu unu membru séu doi din cabinetu, capabili sa scape de funest'a domnire ce esercita celu din urma impregiurulu lui din dîu'a, câudu, cu ajutoriulu diplomatiei europene, fu inaltiatu in postulu de Mare-Vizir.

„Grecii nu se gandescu la nimicu mai multu, decâtu la absorbirea Turciei europene. Unu organu speciale de Pan-Elenismu va aparé in adeveru la Aten'a in lun'a viitória sub titlulu de Stéu'a Grecésca.

„Tóte contribuiescu, cum se vede, la triumfulu marei idei nóue. D. Muesurus sî D. Fotiades veniserá oficialminte dela Londr'a sî dela Atene cá sa termine cele din urma dificultâti, ce se radicasera intre densii in privinti'a succesiunei cumnatului loru, reposatulu principe Vogorides, insa in realitate avea sa sustiena candid'atura St. sele Antimos la tronulu patriarchale din Constantinopole, sî cá sa dea esplicâri in privinti'a afaceriloru grecesci.

„Principele Cuza este mereu fórte tare atacatu aici. Me voiu marginí a dîce, ca, afara de inalte cuvinte politice, ce v'am enumeratu sî care militéza in favórea proiectului asupr'a monastiriloru, déca voiesce cineva in adeveru imbunatatîrea stârei materiale sî crescerea proprietâtii Principateloru-Unite, nu ar potá blamá pe Principe, ca voiesce sa se scape de cursele, ce-i intinde inaugurarea dîsului pe sine regimu constitutiunale in Romani'a. Déca membrii camerei aru fi fostu animati de aceleasi sentimente cá Principele pentru binele patriei, aru lasá odata pentru totdeun'a acea opositiune meschina, sicanatória, plina de personalitâti sî dictata de interesulu privatu, sî i'ar da unu concursu francu sî leale, spre a dotá in fine tiér'a cu reformele de cari are atât'a trebuintia.

„In adeveru nu aru fi de miratu, ca principele sa faca unu actu de energia, proclamându indata inchiderea camerei ce e sa se convóce curendu, sî apoi sa faca apelu la natiune.!“

„Bucimulu.“

„Reform'a scrie:“ In fine legea cea mare intemeiatóre a natîunalitâtii române, legea care va da viétia la atâtea sute mii de tierani napastuiti de secoli, desmosteniti de drepturi sî considerati cá straini in tiér'a loru, legea, care va pune temelia esistintiei sî viitoru lui patriei nóstre, legea rurala asiguratóre drepturiloru cultivatoriloru, sî intereseloru proprietariloru nostri, sî dela a câreî solutîune atârna in mare parte consolidarea viitoriulu nostru politicu sî socialu, se va luá in desbatere in dîlele acestea de câtra adunarea legislativa, care sî cu acésta ocasiune, sperâmu, ca vá probá lumei patriotismulu sî se vá aretá cá o adeverata representatîune natîunala.

Cu tóte propagandele reu-voitóre, ce se facu din partea inamiciloru progresului sî ai binelui comunu, sî pe care ministeriulu vine a le demascá in publicu sî a le stigmatisá precumu se cuvine printr'o circularia câtra prefecti, credemu ca bunulu simtiu alu locuitoriloru acestei tieri vá triumfá contr'a celoru ce dorescu sî propaga piirea natîunalitâtii române; credemu, ca ratîunamentulu sî simtiementulu de dreptate alu proprietariloru nostri i vá face sa dispretiuiésca ori ce siópte sî propagande, ce se facu in contr'a inproprietarirei, ca voru ascultá sî voru desbate cu sânge rece acésta mare sî sânta cestiune, dela solutîunea câreî'a atârna binele sî prosperitatea natîunei nóstre, sî fiindu incredintiati ca nici unu bine nu se póte realisá fâra sacrifice.

Guvernulu, prin acésta cestiune s'a pusu pe teremulu celu mare sî mantuitoriu alu viitoriului, sî pe acestu teremu va fi a totu puternicu sî triumfatoriu, câci va avea natîunea intréga cu densulu. Dea Domnedieu, cá sî adunarea legislativa sa-lu imiteze sî sa-lu insotiésca pe acésta cale, sî ea va fi bine cuventata de natîune sî posteritate ; ear déca adunarea va parasí principiulu ecitatei sî alu binelui publicu sî se va conduce de interese esclusive sî particularie, atunci tóta vin'a va fi a ei, sî respunderea va cadea numai pe dens'a.

Prospectu politicu.

Ni se spune in tóte dîlele despre contrageri de trupe câtra fruntariele Romaniei. Nu scimu, de suntu adeverate sî cu atâtu mai pucinu amu poté sci caus'a aceloru contrageri, candu ele aru fi adeverate. Se vorbesce de organisâri revolutîunari. Firesce acumu, dupa ce Garibaldi e asiediatu in Angli'a, dupa ce Mazzini inca e acolo sî ceialalti se atla iarasi prin Itali'a etc. etc., trebuie sa fia altii, cari causéza sgomotele acestie neliniscitóre intre ómeni.

Noi credemu, ca revolutîunarii cei din Romani'a voru fi toti camu de categori'a celui de deunadîle, de care ne spune unu dîuariu magiaru, cá unu aventuriasiu unguru avendu pofta sa-si ofere viéti'a Poloniei, au cautatu sa tréca in Moldov'a. La trecerea lui avu nenorocirea de a fi prinsu de unu plaiesiu românu. Amendoi ajunsera la unu riu, peste care ducea o punte angusta. Aventuriesiulu pretinse a merge plaiesiulu inainte, sî elu venindu dinapoi au impinsu pe plaiesiulu românu de pe punte in parâu sî au fugitu apoi in Poloni'a sa-si faca chefulu cu Russii. Plaiesiulu, dîce acelu dîuariu, adi nu mai merge elu inainte pe punte, candu prinde câte unu revolutîunariu de acestia, ci i ia din apoi sî i lifera diregatorieloru respective.

Romani'a nu are de cugetu a nepaciuí imperiele invecinate, avendu lipsa insasi de pace sî liniscе; ea au datu dovedi, ca-si scie pretiuí neutralitatea candu vrura Polonii sa insulte vadi'a Romaniei ; ea fâra de aceea se ocupa adi cu crearea de legi pentru intarirea liniscei sî ordinei interne. Cu tóte acestea gazetele de Vienn'a ne alarméza, sî cu deosebire cele russesci descriindu Romani'a cá cuibu alu toturoru releloru din Europ'a.

In dîlele din urma se paru a se mai liniscí politicii fatia cu Romani'a, sî la ordine pasiesce Serbi'a. Descrierea lucruriloru de aici e astfeliu, incâtu nu scimu, ór'a candu ne va sosí scirea telegrafica despre incaierarea Serbiloru cu Turcii. Aprindienduse resbelulu odata ací, aru incinge totu imperiulu turcescu, sî acést'a pentru identitatea popóreloru sî a jugului acestoru popóre.

Diplomatîa, care cara apa la Londonu sa stinga foculu resboiului din Schleswig—Holstein, va gasi midilóce de a potolí sî orientulu, cá disolutîunea sa mérga incetu sî de asiá, incâtu, candu va fi odata imperiulu otomanu adormitu, sa nu se simta nici o sguduire.

In Londonu voru decide mâne poimane diplomatii sórtea ducateloru, pentru care se pórta adi resboiu. Sufragiulu universalu este sî adi inca la ordinea dîlei.

Din Itali'a se spune, ca Pap'a nu au fostu in stare sa se urce la loculu obicinuitu, de unde binecuventa in dîu'a de Pasci cetatea sî lumea, ci au fostu purtatu pâna in biserica cu lectic'a. In tempulu candu avea se séversiésca actulu binecuventârei, au câdiutu la pamentu, fâr'a sci ceva de sine, in urm'a câreî intemplâri fu dusu mai antâiu in capel'a ss. sacramente sî apoi acasa.

Dîuarele ultramontane spunu, ca Pap'a s'aru fi aflandu iar sanetosu.

Dóue lucruri momentóse mai inregistrâmu, sî adeca calatori'a principelui Napoleonu la Stockholm, sî intrarea in Cabinetulu Angliei a Lordului Clarendon, unu amicu alu ideei congressului europénu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a; ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 28. ANULU XII.

Sabiiu, in 5 Aprile 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a III. tinuta Marti in 24 Martiu 1864. Inceputulu la 11 óre.

(Continuare sî capetu.)

Dupace P. Prot. Hanni'a espune in referad'a asupr'a proiectului, *) ca comissiunea au adoptatu principiele din proiectu sî proiectulu insusi l'au aflatu aptu a-lu luá dreptu basa la pertractârile urmatóre: P. Protos. Pope'a propune a se incepe desbaterea generala, sî numai dupa ce Sinodulu va priimí proiectulu in principiu, sa tréca la desbaterea speciala. D. Presiedinte e de parere, ca sa se ascepte capetulu referadei intregi. D. Munteanu. Principiulu espusu in proiectu sî priimitu de comissiune e sistem'a representativa; atât'a e destulu; nu trebuie despartîta desbaterea in generala sî speciala, cá 'n dieta. D. Alduleanu inca e de parerea D. Presiedinte: ca sa nu se desparta principiulu de §§; dar cá sa nu fimu impedecati mai tardîu prin amendemente privitóre chiaru la principie, partinesce parerea P. Pope'a: ca Sinodulu au aflatu proiectulu aptu, pentru de a pertractá pe bas'a lui, sî sa se deschida desbaterea generala. D. Presiedinte provóca Sinodulu, a se declará, déca afla proiectulu aptu pentru unu materialu de organisatîune alu bisericei nóstre? D. Dr. Glodariu pune 'ntrebarea, ca de óre ce din cele espuse n'a potutu scóte principiulu celu adeveratu, care sa fia principiulu acest'a? cu alte cuvinte: Cine e auctoritatea suprema in biseric'a nóstra? Biseric'a cá atare, ori persónele mai inalte bisericesci cá atari? In privinti'a acést'a aru dorí sa se enuncie Sinodulu. D. Gaitanu reflecta, ca intrebarea acést'a si-a pus'o sî comissiunea, dar a venitu la convictîunea aceea, ca noi nu avemu a ne slobozí la Canónele ecumenice, ci a face numai unu regulamentu pentru biseric'a nóstra, care regulamentu va servî sî pentru noi, dar sî pentru alti christiani, cari nu se tînu de biseric'a nóstra, cá acestia sa se convinga, ca biseric'a nóstra nu cuprinde in sine nimicu anticanonicu sî periculosu pentru alte biserici. D. Alduleanu rechiama atentîunea Sinodului asupr'a ordinei dîlei: ca adica este apta propositîunea Esc. Sele P. Episcopu de a se luá dreptu basa a desbateriloru, ori nu? Déca suntu care-va reflessiuni inlauntrulu principiului séu chiaru sî in principiu, séu déca vreunu principiu nu se va fi atinsu de ajunsu in proiectu, se póte aduce motîune la loculu seu.

Dlu Lengeru staruiesce a se desbate acumu principiele, câci altmintrea facenduse reflessiuni la specialitâti sî neunindu-se cu principiulu, nu se voru luá in bagare de séma. Dlu Branu de Lemény róga pre inaltulu presidiu, cá sa se pasiésca la votare despre aceea, ca principiulu propusu de presidiu priimesce-se ori nu? Dlu Presiedinte respunde dlui professoru Glodariu cam in modulu urmatoriu:

Potestatea cea mai mare intr'o Eparchia in privinti'a lucruriloru dogmatice, sî strinsu spirituale este Episcopulu; in lucruri economico-ecclesiastice sî scolare potestatea cea mai mare intr'o Eparchia este Sinodulu eparchialu constatatoriu din representantii Clerului sî poporului cu Episcopulu; acestu Sinodu efectuiéza otaririle sale dupa natur'a loru prin Epitropi'a eparchiala, sî prin senatulu scolariu eparchialu; — in lucruri eclesiastico-judiciali, disciplinari sî administrative potestatea cea mai mare intr'o Eparchia este Episcopulu cu Consistoriulu seu. Astfeliu standu tréb'a, crediu tare, ca d. Prof. Glodariu se va poté convinge mai deplinu despre canonicitatea espusului meu in decurgerea pertractârei obiecteloru din proiectulu de organisatia.

Punendu intrebarea, déca se priimesce propunerea comissiunei: se priimesce.

P. Pope'a crede, ca parerea comissiunei e, ca principiulu conducatoriu, precumu sî sistem'a sî cuprinsulu din proiectulu organisatîunei suntu basate pe canónele sî prescisele bisericei nóstre resaritene sî consuna sî cu legile tierei.

P. Hanni'a: Aceea nu amu dîsu, eu despre legi n'amu vorbitu nimicu. . . . .

P. Pope'a: Eu asiá amu intielesu. . . .

D-lu Branu de Lemény cere a se trece la desbaterea speciala.

P. Hanni'a cá referinte comunica mai departe, ca comissiunea a priimitu introducerea, sî acést'a remâne neschimbata, prefacendu-se numai persón'a antâi'a in persón'aa trei'a.

D. Dr. Petreanu afla contradicere in assertulu, ca Sinodulu acest'a va pertractá trebile bisericesci, scolare sî fundatîunale din Tranni'a pentru tóta biseric'a gr. or. din staturile austriace. D. Vis. Romanu deosebesce intre parerea comissiunei sî intre priimirea acestei pareri din partea Sinodului; dintr'alte afla drépta observatîunea dlui Petreanu.— La 'ntrebarea dlui Presiedinte, propunerea Comissiunei se priimesce.

Referint. P. Hanni'a espune mai departe, ca comissiunea, luandu proiectulu § de §, a venitu apoi la determinatîunile generale, sî acolo § 1. l'a modificatu dupa parerea sea astfelu: „Biseric'a greco-orientala româna din statele austriace, cá biserica autonóma, si-administra, reguléza sî conduce tóte trebile sî afacerile sele bisericesci, scolare sî fundatîunale in tóte pârtile sî factorii ei constitutivi canonici dupa form'a representativa, fundata in s. scriptura, in canónele, institutîunile sî prax'a bisericésca, sî fiindca Soborulu in acestu regulamentu voiesce a tractá despre organisatîunea canonica a unei mitropolii, pentru aceea se va tiermurí la factorii sî pârtile organice ale unei mitropolii.“ — D. Dr. Glodariu aru dorí a se dîce in locu de „in s. Scriptura:“ „in spiritulu s. scripturi.“ (Ilaritate.) D. Presiedinte: Ba nu, dle Dr.! tocmai dincontra „in liter'a S. Scripturi.“— § 1 se priimesce, dupacumu l'a statoritu Comissiunea.

Refert. P. Hanni'a vine la § 2, 3, 4, . . . D. Branu de Lemeny intréba, n'aru fi bine, cá dupa fiacare § sa se 'ntrebe Sinodulu, ca priimesce? sî déca priimesce, sa se citésca § cumu s'a priimitu? D. Bolog'a se róga, cá nainte de a se pune intrebarea priimirei, sa se 'ntrebe: ca are cine-va ce-va de observatu la §. (Bine! Bine!)

Refert. P. Hanni'a continua: § 2 sî § 3, care in proiectu suna asiá (citesce), comissiunea i-a priimitu neschimbati, dîcendu numai in locu de protopresbirate protopopiate. — D. Dr. Glodariu aru mai adauge la fine „bunastarea sî desfasiurarea bisericei dupa impregiurâri.“ D. Puscariu sen. Ast'a mirósa a reformatîune. (Ilaritate) §§ se priimescu.

Refert. P. Hanni'a. Sî § 4 l'a priimitu Comissiunea cu modificarea de susu. — P. Pope'a aru dorí, cá §§, cari Comissiunea i-a priimitu neschimbati, pentru castigarea tempului sa nu se mai citésca. (Nu se priimesee.)

Refert. P. Hanni'a. Sî § 5 s'a priimitu totu numai cu modificarea pomenita. D. Dr. Tincu observa, ca cuvintele „d. e.“, fiindca nu se aduce numai unu esemplu, ci se enumera tóte pârtile, n'are locu, sî propune in loculu loru „sî adica“, séu „precumu.“ (Prof. Boiu: „Precum“ e totu un'a cu „d. e.“; sa se dîca: sî adica. Se priimesce.) D. Popescu crede, ca aru trebuí sa se decida mai de aprópe modalitatea, dupa carea au de a se regulá afacerile bisericesci, scolare sî fundatîunale. D. Presiedinte crede, ca mai limpede, decum s'a dîsu, nu se póte. — § 5 cu modificarea Dr. Tincu se priimesce. —

Ref. P. Hanni'a. § 6. s'a priimitu neschimbatu, afara de cuvintele protopresbiteratu sî „d. e.“,— cá mai susu. — Prof. Boiu aru dorí, a se dîce in locu de „sî“ mitropolitanu“, respective“ mitrop. (Voci: Se priimesce.) D. Presiedinte doresce, cá pentru ponderositatea cea mare a acestui §, sa intre in elu sî citatiunea din nota. P. Hannia

*) Care noi firesce trebuie sa-lu presupunemu cunoscutu cititoriloru nostri. Red.)

aru citá numai loculu; prof. Boiu indrépta erórea verita in citatîune; (v. 25, nu 23); Dr. Borcea va cáregul'a pâna la „d. e.“ sa remâna afara, D. Serv. Popoviciu sprijinesce parerea Esc. Sele, cá un'a indatinata in canóne; D. Bolog'a citatiunea n'o afla la locu in lege; d. Popoviciu sustîne parerea sea, nefiind aici vorb'a de legi politice, ci de legî bisericesci; d. Dr. Glodariu intréba, déca representantii Sin. mitr. se tramitu din eparchii ori din protopopiate? P. Hannia: Vine mai tardîu; D. C. Dragusianulu propune a se dice ori totdeun'a Sinodu ori totdeun'a Soboru, nu odata un'a odata olt'a. D. Puscariu: Noi amu dîsu: Sinodu; Dr. Tincu e de parere a se citá numai loculu, nu sî testulu. D. Presiedinte recomanda propunerea D. Popoviciu. (Se priimesce.)

Refer. P. Hannia continua: § 7 s'a priimitu cu modificarea, ca 'n locu de Sinodulu eppescu s'a dîsu: Sinodulu Eppiloru.— D. Puscariu, pentru incungiurarea ori cârei ecuivocitâti, recomanda terminulu „Consis'oriu“ eppescu. D. Presiedinte remâne pelânga numirea primitiva.— Dr. Glodariu intréba, cui e subordinatu Sinodulu acest'a eppescu? D. Presiedinte: Sinodului patriarchalu, sî acest'a Soborului ecumenicu, dela care- non datur appellatio. D. Bolog'a cere a remané afara incheiarea §-lui; d. Onitiu combate, dd. Tincu, Hannia, Branu sprijinescu acésta propunere, carea cu o modificare neesentiala a Dr. Glodariu se priimesce. — Asemenea § 8 § 9, dupa o mica desbatere prin dd. Munteanu sî dr. Petreanu se priimesce, modificandu-se dupa propunerea comissiunei cuvintele „se va asiedia câte o eforia“ in „câte unu comitetu sî o epitropia in fiacare parochia.“ — Acésta modificare se face sî 'n § 9. 10 se stiliséza din partea comissiunei asiá: Scaunulu protopopescu cu atributîunile §-lui 56; (celelalte remânu afara.) Se priimesce. — § 12 l'a formulatu comissiunea asiá: In fiacare diecesa va functîuná cá instanti'a a dóu'a Consistoriulu eparchialu pentru tóte obiectele bisericesci, disciplinarie sî matrimoniale.“ — D. Presiedinte da unele desluciri in privinti'a instantiei a dóu'a sî antâi'a. D. Bolog'a apera propunerea comissiunea, D. Presiedinte sustîne proiectulu primitivu, D. Puscariu crede, ca in sver'a activitâtii Consistoriului cadu acele obiecte, ce nu suntu de competinti'a Scaunului protopopescu. — In § 12 s'a modificatu prin comissiune terminulu „Sinodulu eppescu“ in „Sinodulu Eppiloru.“, Comissiunea a luatu Sinodulu Eppiloru numai cá a trei'a instantia. D. Puscariu se teme, ca autonomi'a bisericei vine in perplesitate dela o instantia mai mare la alt'a mai mica. D. Bolog'a staruiesce a se creá sî a trei'a instantia, câci se póte intemplá sa nu capetâmu mitropoli'a; D. Presiedinte sustîne proiectulu primitivu, sî d. Gaitanu lu sprijinesce. D. Dr. Glodariu observa, ca trebuie negresîtu unu apelatoriu, care aru trebuí sa fia Sinodulu eparchialu sî respective Sinodulu mitropolitanu; pentruca sî istori'a ne arata, ca tiranulu Apafi n'a potutu depune pre Mitropolitulu Sav'a, ci a conchiamatu unu Sinodu mitropolitanu, care l'a depusu. Dela scaunulu Eppiloru trebuie sa potemu apelá la unu Sinodu mitropolitanu cá la instanti'a suprema, pentruca astadi nn se mai póte conchiamá Sinodu ecumenicu. D. Presiedinte arata nepotrivirea unei asemenâri intre atunci sî acumu, sî §-lu se priimesce dupa propunerea comissiunei. Asemenea S. 13 schimbandu-se la propunerea Prof. Boiu cuventulu „de sustînerea“ in „pentru sustînerea“ etc. Acelasi propune la §. 15, cá in locu de „Mitropoli'a serbésea nu va vré sa ignoreze Mitropoli'a româna“ etc. sa se dîca: nu póte se ignoreze etc. sî spre motivare aduce istori'a dreptu marturia. D. Dr. Tincu nu vede nici o lege in §-ulu acest'a sî aru dorí, ca in loculu lui sa se puna unu § scurtu, in care sa se dîca, ca legea acést'a se estinde asupr'a toturoru Românîloru de relegea gr. res. din staturile austriace. D. Presiedinte espune motivele, ce l'au condusu la compunerea acestui §: ca adeca sa se preciseze lamuritu positiunea bisericei nóstre fatia cu biseric'a serbésca, precum s'a facutu acést'a sî in petitiunile sî actele nóstre de mai nainte, in urm'a câror'a apoi sî Maiestatea Sea s'a induratu a enunciá in anulu trecutu, ca Mitropoli'a nóstra româna are sa fia coordinata cu cea serbésca.

D. Vis. Romanu sprijinesce propunerea dr. Tincu sî cere a se dîce espresu, ca bis. rom. este coordinata cu cea serbésca. D. Puscariu sen. remâne pelânga §; câci Sinodulu n'are potestate politica, sî § constatéza numai fapte, care pentru noi au potere de lege. D. Aldulеanu partinesce parerea dlui Puscariu; dintr'alte motîunea dr. Tincu nu s'aru poté priimí nici pentru aceea, pentruca Români aru poté locuí sî in Carlovitiu, cari de siguru nu s'aru tiné de mitropoli'a nóstra. D. Bolog'a cá dr. Tincu, numai sa nu se dica toti Românii, ci Românii de relig. gr. or. (Asiá dîsese sî dr. Tincu. Red.)— § remâne, cu modificarea prof. Boiu. — § 16. Comissiunea l'a priimitu neschimbatu. — D. Branu combate terminulu „infiintiarea mitropoliei“ etc. sî pe bas'a istoriei l'aru inlocuí prin „organisare“; dr. Glodariu prin re'nviiare. D. Presiedinte apera terminulu generalu primitivu; D. Lengeru aru dorí, cá ceea ce privesce pre Serbi, sa remâna de totu afara din §; D. Presiedinte: Aceea e parerea nóstra; déca voru ei, vomu sî noi; déca nu voru ei, nu vomu nici noi. D. Bolog'a cere a i se esplicá cuventulu „permamentu“ sî recomanda „Sinodu comunu“, carc s'aru poté conchiamá ori sî candu. D. Presiedinte esplica, sa prin acést'a a 'ntielesu, ca Sinodulu sa se póta aduná ori candu, sî fâra concessiunea espressa a regimului. D. Alduleanu crede, ca cuventulu acest'a aru poté remâné de totu afara, d. Gaitanu sî P. Pope'a credu tocmai din contra, ca e fórte de lipsa. — Astfelu se priimescu cu unele modificâri § 17 sî 18. Siedinti'a se 'ncheia la $2\frac{1}{4}$ óre.

Siedinti'a IV. tînuta Mercuri in 25 Mart. 1864.

Escellenti'a Sea Parintele Episcopu Presiedinte, invitatu prin o deputatîune se priimesce, cu acclamatîuni.

Se citesce sî se verifica protocólele din cele dóue siedintie din urma; nu vomu portá pre cititorii nostri prin specialitatîle acestea, ci vomu dîce numai, ca dóue propuneri ni s'au parutu mai essentiale: un'a a d-lui Gaitanu sî P. Pope'a: de a se alege o comissiune pentru verificarea protocóleloru sî a stenografieloru (in carea se alegu antâiu dd. Professori Almasianu, Oroianu, Boiu, sî Prot. Metianu, dupa aceea la propunerea d-lui Alduleanu, cá fiindu insarcinati cu 2 verificatîuni, sa li se immultiésca numerulu, se alegu: Onitiu, dr. Tincu, Almasianu sî Oroianu, Petricu sî Metianu), ear alt'a a d-lui Cons. gub. Bolog'a: cá legatulu reposatului in Domnulu Protopopu Ighianu de 1000 # pentru fund. Franciscu-Iosifiana sa se pastreze cá fondu deosebitu sub numirea multu meritatului fundatoru (care propunere, combatuta de dd. Branu sî Gaitanu cá un'a ce nu e la loculu seu, se reiépta.)

La ordine e taiarea antâiu a proiectului, despre parochii.

Refert. P. Hann'a comunica successive, ca comissiunea l'au alesu pre DSea referinte sî a alesu sî unu coreferinte, mai cu séma in caus'a scolara, pre d. Directoru Munteanu. — § 19 in legatura cu 20 comissiunea i-a priimitu. D. Lengeru propune in locu de cuventulu „parochia“ „comun'a bisericésca“, motivandu propunerea sea. D. Gaitanu propune „satu“ séu „orasiu“ in locu de „locu.“ D. Presiedinte afla cuventulu „comuna bisericésca“ trivialu. Urméza dispute formale pentru dreptulu de a vorbí sî a aduce motîuni, prin dd. Alduleanu, Dr. Tincu, Pope'a; §-ulu se priimesce. — § 21. l'a modificatu comissiunea asiá: Parochiele matere cu séu fâra filii remânu in starea loru actuala, insa regularea loru, potrivitu tempului sî impregiurâriloru, se recunósce de o necessitate imperativa.

D. Presiedinte crede, ca sa se adauga numai, ca „deocamdata pâna la regularea parochieloru“. D. Bolog'a aru dorí, cá §-ulu acest'a sa remâna de totu afara sî 'n loculu lui sa se faca o requisitiune câtra diregatori'a bisericésca, cá pâna pe Sinodulu venitoriu sa póta aretá starea parochieloru sî plat'a, ce o are fiacare preotu; pentruca ne sta la inima, cá preotîmea nóstra, ce a rabdatu atât'a, sa vina la o stare mai favoritóre. (Sa traiésca!) D. Presiedinte nu afla motîunea la tempulu seu; pentruca mai nainte trebuie sa ne organisâmu bisericesce, sî sa avemu Sinodulu parochialu sî presbiterialu; pe capetulu siedintieloru promite sî Esc. Sea astfelu de materialu. D. Aldulеanu inca aru dorí a se aduce la altu §, unde i-aru fi loculu. P. Pope'a crede, ca Consistoriulu sî acum aru poté dá óre-care desluciri in privinti'a stârei preotîmei. D. Bolog'a retrage partea II. a propunerei sele, ear cea d'antâiu o sustîne: cá sa remâna afara §-ulu. D. dr. Tincu observa, ca remanendu afara §-ulu trage dupa sine sî alti §§; D. Branu sî P. Adm. Prot. Patiti'a ceru a se priimí §-ulu, dupacum e propusu; cestu din urma arata starea cea iregulara a parochieloru prin muntii apuseni, sî-si afla liniscirea intru aceea, déca se va dîce, ca organisarea parochieloru sî a protopopiateloru sa se aduca la deplinire câtu mai curendu. D. Alduleanu arata identitatea parerei P. Adm. prot. Patiti'a cu a comissiunei. D. Presiedinte aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca inca in anulu 1860. a fostu vorb'a despre regularea parochieloru; dar fiindca se va schimbá fatia politica a tierei, pentru aceea sî biseric'a va suferí in impartîrea eii schimbâri. — § 21 se modifica asiá: Parochiele matere cu séu fâra filii remânu in starea de pân'acumu pâna la o regulare a loru mai potrivita. (Se priimesce.) § 22 se priimesce cu modificatiunea aceea

din partea Comissiunei, ca obiectulu acest'a are a se aretá consistoriului respectivu, prin Protopopulu atarnatoriu, spre decissiune finala.— § 23 Comissiunea l'a priimitu fora nici o schimbare. DD. Puscariu, Dr. Tincu sî Gaitanu arata defectuositatea §-ului in privinti'a celoru ce ar trece dela alte religiuni la religiunea nóstra; sî dlu Presiedinte propune a se dice, ca in locu de „ca n'a parasitu nici candu religiunea sea stramosiésca", „ca este de religiunea nóstra" §-ulu, modificatu astfelu, se priimesce.— §-ulu 24 Comissiunea l'a priimitu cu adausulu: sî prin epitropi'a parochiala. Se priimesce.— Asemenea § 25, punendu Comissiunea in locu de „suntu de 20 de ani" „suntu maioreni". Dr. Tincu e de parere, ca o lege bisericésca sa nu se faca atarnatóre de legile politice; pentruca póte fi cine-va pedepsitu pentru o crima, care biseric'a nu o recunósce de atare. Prof. Boiu crede, ca definitiunea din §: care este cu fric'a lui Domnedieu etc. este prea vaga; câci a fi crestinu bunu sî cu fric'a lui Ddieu etc. este unu lucru internu intre omu sî Ddieu, care comun'a bisericésca din afara nu-lu póte cunósce; propune a se dice: ca toti parochienii, cari nu stau sub canonu bisericescu etc. suntu membrii ai Sinodului parochialu. P. Hanni'a observa (cea ce dîsese sî antevorbitoriulu,) ca noi cá ómeni suntemu datori a judecá cele din launtru dupa cele din afara. D. Presiedinte sta pe lânga formulatiunea primitiva a §-ului; D. Dr. Tincu se róga a i-se aduce propunerea la votare; acésta propunere o sprijinesce sî o illustra prin unu esemplu viu D. Alduleanu, aretandu, ca sî déca a fostu cineva pedepsitu pentru vre-o crima politica, prin acést'a inca n'au incetatu de a fi membru alu parochiei. P. Pope'a s'aru multiamí cu parerea acést'a, dar afla in ea contradîceri; câci déca d. e., pedepsindu-se cineva pentru vre-o crima, d. e. pentru omoru, insa cu tóte acestea aru fi membru alu parochiei: s aru poté alege apoi sî in comitetulu parochialu séu in epitropia pe langa totu caracterulu seu celu petatu. La obiectîunea, ca parochi'a nu-lu va alege, respunde cu aceea, ca adeseori se facu terorisâri. Deci de óre ce prin alegerea astorfelu de membrii petati, póte patimí binele comunu, partinesce §-ulu cumu este. D. Serv. Popoviciu partinesce propunerea d-lui Tincu, tragendu o paralela intre legile civile sî legile bisericesci. Unu facatoriu de rele, déca se pocaiesce, e atâtu de bine priimitu innaintea lui Ddieu, cá sî celu ce n'a pecatuitu. Biseric'a nu recunósce ur'a cea neimpacabila asupr'a aceluia, care a cadiutu intr'nou pecatu, dar iaru s'a impacatu cu biseric'a; câci biseric'a de unulu cá acelá dîce, ca sa se intórca sî sa fia viu. Déca va remâné §-ulu asiá, atunci multi crestini cu fric'a lui Ddieu voru remâné afara; câci o crima póte face cineva sî fâra voia; sî asiá propune, a se priimí motiunea Drului Tincu sî a se adauge numai, cá membrii comunei bisericesci sa fia ómeni neatârnati. D. Gaitanu crede, ca pasagiulu; n'a fostu pedepsitu pentru vre-o crima din partea judecatoriei politice, fâra de a suferí ceva intielesulu §-ului, póte remâné afara. D. Presiedinte da unele deslusîri in acésta privintia. E adeveratu, ca crestinulu prin pocaintia se curatiesce, dar mai multu numai innaintea bisericei celei din launtru, decâtu innaintea celei din afara. Noi suntemu crestini, dar totdeodata sî ómeni. Suntu pecate, care sî innaintea lumei straine se curatiescu; dar suntu iarasi sî de acelea, care se lipescu óre cumu de pecatosulu, sî déca s'aru indreptá de 10, ori de 20 de ori, totusi lasa pre pecatosulu petatu. Biseric'a nu póte perde din vedere nici vadi'a din afara a crestiniloru sei. Canónele poruncescu, ca celu ce se sfintiesce Preotu sa fia cu renume bunu in afara asemenea sa fia sî cu mireanulu. Biseric'a nu-lu ósândesce, dar nici lu priimesce; sî prin acést'a biseric'a nu numai nu perde nimicu, ci inca castiga incredere. (Asiá e!) Propune a se dîce: sî n'au fostu pedepsiti pentru vreo crima din partea judecatoriei politice, si-au implinitu datoriile loru parochiale sî suntu maioreni. D. Bolog'a rechiama atentiunea sinodului asupr'a motiuniloru dd. Tincu sî Boiu, care sî DSea le partinesce. D. Borcea cérca a impacá diferintiele prin propunerea, ca cei judecati bisericesce, séu politicesce, potu la cererea loru sa se priimésca, intrebandu la sinudulu parochialu. D. Alduleanu recomanda priimirea §-ului formulatu de Esc. Sea. Refert. P. Hanni'a continua: § 26 Comissiunea l'au aflatu de prisosu, pentruca se suplinesce prin § 40. P. Popea: mai bine sa remâna § 40 afara. (Se priimesce.) D. Munteanu propune, ca nu sinodulu, ci Comitetulu parochialu, cá celu cu mai multa inteligintia, sa alége pre Professorii sî invetiatorii.

Punctele 3 pân' la 9 parte remânu afara, parte se modifica, parte se priimescu neschimbate. La punctulu 9, (asternerea decisiuniloru parochiale) comissiunea propune a se adauge, ca acele decisiuni sa se tramita Consistoriului „prin Protopopulu respectivu spre suprarevisiune, sciintia sî eventuala aprobare. D. Presiedinte doresce, cá decissiunile acestea sa se astérna senatului protopopescu spre revisiune. D. Gaitanu afla, ca prin acést'a, afara de aceea, ca aru fi unu lucru fórte greu, dar s'ar vatamá sî autonomi'a bisericei parochiale; câci atunci Sinodulu protopopescu d. e. alu Sabiiului ar poté schimbá decissiunile sinodului parochialu d. e. din Resînariu. D. Alduleanu sprijinesce propunerea Dlui Gaitanu, sî demustra fórte chiaru, ca numai consistoriului, dar nu sî sinodului protopopescu compete supraveghiare asupr'a averei comuneloru parochiale. P. Hanniа citesce punctulu 9 modificatu asiá: substernerea decisiuniloru sele consistoriului eparchialu sî respective senatului scolariu prin Protopopulu respectivu spre suprarevisiune sî aprobare. D. Presiedinte crede, ca pre cum stâmu acum'a la inceputulu organisatiunei nóstre bisericesci, o autonomia preste mesura a parochieloru li-aru fí mai multu spre paguba, decâtu spre folosu. Déca vrei sa ai bucuria de copilulu teu, sa nu-lu lasi dupa voi'a lui, câci altmintrea nu scoti omu din elu. O controla intielépta nu e robia, ci innaintéza numai binele comunu. D. Datco, ca representante alu Brasiovului cere in numele acestei comune, a nu ee strimtorá autonomi'a comuneloru. Intrebatu de Dlu Presiedinte pentru acésta autonomia, D. Datco nu e pregatitu cu date. D. Presiedinte crede, ca prin decisiunea acestui § autonomi'a comuneloru bis. nu se vatema, ci se intaresce, sî spre illustrarea lucrului aduce dreptu esemplu starea bis. grecesci din Brasiovu. D. Alduleanu: Comissiunea au avutu innaintea ochiloru, cá autonomi'a, ce compete comuneloru dupa legile civile sî bis., sa nu sufere restringere, sî prin acésta formulare va sa corespunda la trei alternative; câci unele obiecte se voru tramite spre sciintia, altele spre revisiune, sî iarasi altele spre aprobare. D. Branu nu afla §-ulu destulu de chiaru; D. Dr. Petreanu partinesce propunerea D-lui Alduleanu, cá un'a ce impaca deosebitele pretensiuni. D. Munteanu: Guvernulu bis. sa faca in privinti'a averiloru bis. aceea, ce face guvernulu politicu cu averile publice. D. Puscariu deslusiesce, ca prin comitate decissiunile comuneloru se tramitu la guvernu, dar' sî cele ce cadu in competinti'a comitatului, spre sciintia ori revisiune inca trebuie tramise la guvernu. Casurile speciale se otarescu prin decisiuni speciale. D. Branu: sa remâna dar' §-ulu, dar sa se dîca, ca defectele lui se voru suplini prin alte instructîuni. (Va urmá.)

Protocolu

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatiunei transsilvane, tienuta in 12 Aprile a. c. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dd. membrii ai Comitetului: D. Consiliaru Iac. Bolog'a, D. Consiliaru Petru Manu, D. Cons. Dr. Pavelu Vasiciu, D. Protosinchelu N. Pope'a sî D. Dr. Ioane Nemesiu; apoi Secr. II. Ioanne V. Russu, D. Controloru Ales. Bachu sî D. Archivariu Vis. Romanu.

D. membri ai Comitetului, Sav'a Barcianu Popoviciu din cause temeinice, nepotendu luá parte in persóna la asta siedintia, si-a datu invoirea s'a la lucrârile acelei'a.

Siedinti'a s'a inceputu cu cetirea protocolului siedintiei trecute, carele, dupa unele indreptâri stilistice, s'a verificatu. Dupa aceea s'a trecutu la ordinea dilei.

§. 21. Mai antâiu s'a presentatu starea Cassei Assoc. pre tempulu acestei siedintie; din care, se vede, cumca Cass'a Assoc. are in proprietatea: a) in obligatiuni publice, ad: urbariali, natiunali sî dela imprumutulu Statului in valóre nominale sum'a de 4920 f.; b) in asemnatiuni de a le bancei ipotecarie 13,500 f.; c) in obligatiuni private 1100 f.; d) in bani gat'a, adeca: 7 #.—39 f. 78 xr. v. a.; in argintu 104 f. 45 xr. v. a.; in BN. 756 f. 51 xr.—900 f. 74 xr. v. a. prin urmare summ'a totala face: 20,420 f. 74 xr. v. a.

Ear erogatele se suie pâna la asta siedintia la summ'a de 1494 f. 75 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 22. Cu asta ocasiune Esc. Sea D. Presiedinte, face propunerea, cá indata ce banii incursi la fondulu Assoc. in metalu, ad. in auru sî argintu, se voru suí pâna la summ'a de 100 f. v. a., sa se schimbe numai decâtu sî sa se eloceze.

Conclusu. Acésta propunere se priimesce cá Conclusu alu Comitetului, sî DD. Casierulu sî Controlorulu suntu poftiti a urmá in sensulu acestui Conclusu.

§ 23. Fiindca Comitetulu Associatiunei, observéza cu dorere, cumca tacsele anuali defipte prin § 6 din statutele Assoc. din partea membriloru ord. ai Associatiunei, nu incurgu regulatu, de sî in ast'a privintia s'a facutu din partea Secretariatului Comitetului Assoc. pre calea jurnaleloru natiunale in re-

petite renduri, provocâri, si in specie in N-rii 63. 1863 sî 18. 1864 ai „Telegrafului Romanu“, cá ad. fia-care membru ord. sa binevoiésca a respunde la tempulu seu tacs'a anuala defipta: asiá Comitetulu, cu privire la acestu obiectu momentosu, se afla motivatu a decide:

Cá Secretariatulu in raportulu seu anuale, se aduca la cunoscinti'a adunârei gen. viitóre acésta impregiurare, cá unu motivu temeinicu, pentru modificarea resp. amplificarea unoru §§i din statutele Associatiunei, privitori la primirea membriloru ordinari ai Associatiunei.

§. 24. Domnulu proprietariu din Zlathn'a Georgiu Visi'a, prin scrisórea s'a de dto 28 Martiu n. a. c. (pres. la Comitetu numai in 8 Aprile a. c.) face cunoscutu Comitetului Associatiunei, cumca D-lui fu citatu din partea Sedriei judecatoresci din Oradea mare, cá pre 16 Martiu a. c. sa fia de fatia la pertractarea judecatorésca despre impartîrea massei debitoriului Vasilie Curesiu din Beiusiu intre Creditorii sei,— intre cari s'a aflatu sî Dlui, observandu totu deodata, ca Dlui, citatiunea oficiósa a priimit'o numai in 19 Martiu a. c., prin urmare, cu trei dîle mai tardîu, dupa terminulu defiptu pentru infatîsiare— sî apoi adauge, ca dupa ce Dlui prin scrisórea s'a de dto 4 Ianuariu c. v. 1863, obligatiunea respectiva, sunatóre despre 300 f., detori'a s'a, ce a avut'o la susnumitulu debitoriu Vasiliu Curesiu din Beiusiu, a daruit'o in proprietatea fondului Associatiunei, prin urmare, Associatiunea fiindu deja pretendente legiuita la acea massa cá creditoriu: asiá róga pre Comitetulu Associatiunei, cá sa binevoiésca a luá mesurele de lipsa in asta privintia, pentru cá fondulu Asoc. sa nu se pagubésca.

Decisiune. Comitetulu Associatiunei decide, cá d. Advocatu din Oradea mare, Ioanne Gozmanu sa fia din partea Comitetului poftitu, a luá asuprasi insarcinarea, pentru de a lucrá sî staruí, cá fondulu Associatiunei sa-si capete pre cale legala, sum'a de 300 f. v. a., ce-i compete dupa tenorea respectivei obligatiuni, din mas'a debitoriului Vas. Curesiu din Beiusiu,— ce cade sub impertîre intre creditorii sei; sî spre acestu scopu, se i se tramitia, câtu mai curendu p l e n i p o t e n t i a formale din partea Comitetului Assoc. cu acea rogare, cá despre pasii facuti in asta causa, cum sî despre resultatulu aceloru pasi, sa nu intardîe a incunoscintiá din tempu in tempu, pre Comitetulu Associatiunei.

Totu deodata, in nesu cu acésta decisiune, cas'a Associatiunei, inca se impoteresce a dá afara obligatiunea, cum sî alte acte relative la asta detoria activa a Assoc., spre a se strapune susu laudatului D. Advocatu spre indebuintiarea de lipsa.

§. 25. Secretariulu II. aduce la cunoscinti'a Comitetului, cumca dênsulu, amesuratu decisiunei aduse in siedinti'a Comitetului Assoc. tienuta in 1 Martiu a. c. § 10, s'a pusu in relatiune cu unele librârii, anume: cu Librari'a lui „Bettelheim testvérek“ din Aradu, câreia, i-a sî tramisu 25 esemplaria din actele adunâriloru gen. I, II sî III in depositu spre vendiare cu pretiulu statoritu pre lenga subtragerea de 20 proc. la 100; ear la Librari'a lui Filtsch din Sabiiu, totu pre lenga acelu proc. a depusu 10 esemplare din actele adunâriloru gen. I, II sî III. —

Totu deodata Secr. II mai adauge, ca s'a pusu in relatiune sî cu Librari'a lui Holosy Lajos din Oradea mare; insa fiindca din partea acestei Librarii, pre lenga proc. de 25 la 100, se mai pretinde sî portarea speseloru la espeditiunile facende pre posta: asia numitulu Secretariu, nu a aflatu cu cale, a se invoí la asemenea conditiuni, prin urmare, nici ca a potutu tramite esemplaria in depositu spre vendiare.

Comitetulu luându spre sciintia pasii facuti din partea Secretariului II in privinti'a inlesnirei vendierei acteloru Assoc., conformu decisiunei sele din 1 Martiu a. c., totu de odata-i sî incuvenintiéza.

§. 26. Totu in legatura cu acestea, Secretariatulu raportéza, cumca la cererea Dlui Prot. din Tord'a, Ioanne Antonelli, i-a tramisu 10 esemplare din actele adunâriloru gen. I, II sî III spre a le vinde pe la Domnii, cari voru voí a le posiede.

Se priimesce spre sciintia.

§. 27. Facendu-se propunere pentru unu Colectoriu in Blasiu, Comitetulu afla cu cale a denumí pre acestu Colectoru in multu stimat'a persóna Revrds. D. Canonicu sî Secretariu Mitropolitanu Ioanne Fekete, Negrutiu, sî Secretariatulu Associatiunei, se insarcinéza ai tramite resp. decretu de denumire.

§. 28. Se reportéza despre sumele de bani incursi la fondulu Assoc. dela siedinti'a Comitetului tienuta in 1 Martiu a. c. pâna la siedinti'a presente, care sume se voru publicá in nr. celu mai de aprópe alu Telegrafului romanu.

Aceste sume suntu: a) prin Esc. Sea d. Presiedinte, s'a priimitu dela d. Prot. din Mehadi'a Dimitrie Iacobescu 3 f. b) d. Eliseiu Iuniu Armatu proprietariu in Bucuresci, a depusu la Secretariatulu Associatiunei 5 #. in natura, tacs'a promisa pre fiacare anu. c) dela d. Presiedinte alu Comissiunei urbariale din Bistriti'a Gabr. Dorgo, cá tacsa pre an $186^3/_4$ pentru Ds'a cum sî pentru d. inspectoru catastralu Ios. Popu 10 f. v. a.; d) prin d. Colectoru sî inspectoriu mitrop. in Blasiu, Georgie Pop'a, cá tacse anuale pre $186^3/_4$ 70 f. v. a. c) prin d. Colectoriu sî VCapitanu in Fagarasiu Ioann Codru Dragusianulu, cá tacse anuale pre $186^2/_3$ sî $186^3/_4$ 65 f. f) prin d. Colectoru sî Prot. in Sebesiu, Ioanne Tipeiu 11 f. v. a., dintre cari 10 f. cá tacsa anuala pentru doi membri ord., sî 1 f. pentru o diploma, g) prin d. Colectoru sî Prot in Clusiu Vas. Rosiescu tacse anuali pre an. $186^3/_4$ 26 f., h) prin d. Prof. in Brasiova, Dr. Ioanne Mesiot'a tacse anuali pre $186^2/_3$ sî $186^3/_4$ dela d. membri ord. 20 f., i) prin d. Colectoru sî Prot. in Dev'a Ioanne Papiu cá tacse pre an. $186^3/_4$ 55 f., k) prin d. Colectoriu sî Jude primariu in Comitatulu Cetatiei de Balta Iosifu Siulutiu s'a priimitu 68 f. cá oferte dela 7 Comune din acelu Comitatu, sî anume: dela Comunele Giulusiu, Laticudu, Samosiu-Selechiu, Cerghidulu mare, Cergidulu micu, Terimi'a mare sî Subpadure, in urma, l) deadreptulu la cass'a Assoc. dela patru m. ord., s'a incassatu cá tacse pre an. $186^3/_4$ 20 f. v. a.

Se iau spre sciintia.

§. 29. Luandu-se in consideratiune, ca siedinti'a viitória a Comitetului, aru fi sa se tiena in 3 Maiu a. c. ad. chiaru a-trei'a dî de pasci: Comitetulu din estu motivu, cum sî in conglasuire cu otarirea adunârei generale din 1861, siedinti'a IV, afla cu cale a amaná asta siedintia pâna in 10 Maiu dupa cal. nou a.c.

Cu acestea siedinti'a Comitetulu Assoc. se incheia pre la $11\ |_2$ óre inainte de amiédi.

Br. de S i a g u n ' a, m. p.
Presiedinte.
Ioanne V. R u s u, m. p.
Secretariulu II.

R e s î n a r i 25 Mart. 1864. *) Astadi fu in institutulu nostru o solemnitate rara, fiindu „Bun'avestire“ serbatórea patronala a scóleloru normale de aici. Acésta dî au fostu solemna pentru noi, câci de unu deceniu incóce nu s'a mai serbatu, cu tóte ca chiaru Escellenti'a Sea Parintele Episcopu A n d r e i u Br. de S i a g u n ' a au ienduitu sî poruncitu, inca la cea d'antâiu venire aici, cá Vicariu generalu, a se serbá in totu anulu dupa cuviintia intru pomenirea cu laude a nobililoru ei fundatori. Deci vrendu noi a rennoí memori'a aceloru demni barbati, din pietate fiiésca sî recunoscintia, ne-amu intielesu cu totii a serbá acésta dî. Sî asiá dupa dispusetiunile on. directîuni a institutului, contielese sî cu alti membrii demni ai acestei comune, s'au purcesu cu lith'a din biseric'a cea vechia dupa finirea sântei liturgii, cu trei preoti locali in fruute sî cu tóta tinerimea studiósa cu stégurile innainte condusa de invetiatorii respectivi,— in edificiulu scóleloru, unde nefiindu-ne tempulu favoritoriu de a poté tiné santîrea apei in curte, ne adunaramu in sal'a cea mare decorata cu portretulu Imperatului Franciscu I., supt a cârui blanda domnire s'a pusu fundamentu acestei zidiri. Ací se sevarsî santîrea apei, sî botezandu-se tóte clasele sî cu totu poporulu, ce erá de fatia, se intonà imnulu cunoscutu alu prébunului nostru Archipastoriu; urmà apoi o cuventare meduósa din partea directorelui. In cuventare se desfasiurà pe largu insemnatatea cea mare a festivitâtii de astadi sî se amintira virtutîle sî meritele venerabililoru fundatori ai acestui institutu binefacatoriu, care vá aduce din nému in nému frupte dulci pentru venitorimea acestei comune. Sau cetitu numele acestoru adeverati crestini sî binefacatori, amintindu-se ca succesorii acelor'a numai asiá se voru aretá multiamitori sî demni urmasi ai aceloru virtuosi barbati, déca voru calcá in urmele loru, sî aceea ce au inceputu ei, voru duce in deplinire.

Facendu asiá, voru face destulu dorintiei sî asceptârei maimariloru nostri, a Escellentîei Sale pré bunului nostru Archipastoriu, pré luminatului sî augustului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I, ale Cârui intentîuni sî dorintia e numai inflorirea, luminarea sî fericirea popóreloru Sele. — Intonandu-se de câtra tinerime scolara imnulu popularu „Dómne tîne sî protege“, se fini estu modu solemnitatea.

U n u i n v e t i a t o r u.

*) Intardîata din lips'a spatîului.

Corespundintia.

I. S., N. Conditîunile mai de aprope ale concursului nu ne suntu cunoscute. — L. H; G. Priimitu. —

Redactoru respundiatoru **Zaoharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 29. ANULU XII.

Sabiiu, in 9 Aprile 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a IV. tînuta Mercuri in 25 Mart. 1864.
(Continuare sî capetu.)

La desbaterea asupr'a § 26 (punctu 9: asternerea decisiuniloru Sinodului parochialu la Consistoriulu diecesanu), dupa d. Branu de Lemény ia cuventulu

D. Presiedinte, sî pe bas'a canóneloru, care-i demanda, ca asiá sa supraveghieze, cá candu Domnedieu din ceriu aru cautá asupra-i, sta pe lânga parerea sea, sî déca aceea nu s'aru priimí, atunci baremu sa intre la protocolu. D. Bolog'a se alatura la parerea Comissiunei. D. Alduleanu cérca a complaná diferinti'a prin unu terminu generalu: spre suprarevisiune séu aprobare. D. Onitiu obiecta, ca se restringe alegerea parochului. P. Hanni'a propune „spre pertractarea mai departe séu superióra", care terminu in fine -lu priimesce sî d. Presiedinte. Asemenea d. Macelariu.-§ 27 Comissiunea l'a priimitu, sî Sinodulu, dupa ce-lu combatu dd. Iolog'a sî Gaitanu, ear d. prof. Almasianu lu sustîne, lu priimesce.

§ 28 se priimesce dupa unele obiectiuni neesentîale. — § 29 Comissiunea l'a formulatu asiá: Presiedintele ordinariu e Parochulu; ear unde suntu mai multi parochi, acolo parochulu celu mai betrânu in servitiu ocupa presidiulu. In finti'a de fatia a Protopopului pórta acest'a presidiulu, sî parochulu ocupa loculu vicepresiedintelui." — Aline'a penultima (a dóua din urma) suna modificata asiá: Sî din partea membriloru Sinodului parochialu se potu face propuneri, pentru cari presiedintele va defige ordinea pertractâriloru."— D. Presiedinte aprobéza respectarea betranetieloru, carea o pretinde sî biseric'a; dar a se face din partea parochieniloru propunerile in scrisu, nu i se pare bine.— D. Dr. Glodariu, constatandu ca'n §u vinu terminii „parochia" sî „comuna bisericésca", arata parerea de reu, ca Sinodulu n'a luatu in consideratîune observârile facute de d. prof. Lengeru cu privire la aceste cuvinte. Apoi combate pasagiulu, unde se dîce, ca presiedintele defige ordinea obiecteloru de pertractatu; câci atunci se da presiedintelui potere prea mare, o potere, carea elu'o póte esploatá pentru de a totu amaná unu obiectu de adi pe mâne. In fine insa digrede dela obiectu, sî trebuie chiamatu la ordine. D. Bolog'a doresce a se dîce, ca presiedint. trebuie sa puna obiectele la ordine inca 'n decurgerea Sinodului. D. Branu de Leméný propune a se dîce, ca propunerile, facute sî cu graiu, se priimescu, déca suntu sprijinite de trei membri. Cu carea sî d. Bolog'a se 'nvoiesce. P. Hanni'a observa, ca nu trebuie sa ne intipuimu unu sinodu parochialu cá o dieta, câci altmintrea nu vomu ajunge departe.— § 30., piimitu din partea comissiunei, se priimesce sî din partea Sinodului, cu acea modificare propusa de d. Puscariu sen., cá cuvintele dela „ce s'aru provocá" etc. sa remâna afara.— § 31. comissiunea l'a priimitu cu acea modificatîune, ca cuvintele „professorii sî invetiatorii" sa remâna afara. (Se priimesce.)— § 32 comiss. inca l'a priimitu, lasandu afara aline'a din urma. (Se priimesce.) Asemenea § 33. La § 34. d. Branu propune iu locu de „proteste" „apellatîunile ori recursurile." D. Alduleanu desfasiura diferinti'a intre protestu sî recursu: cel'a se face acolo 'n locu, cest'a la o instantia mai inalta.— D. Presiedinte propune lânga „proteste" „sî recursuri." (Se priimesce cu acésta modificatîune.) — § 35 sî 36 se priimescu cu modificatîuni neesentîale. D. Branu de Leméný propune in locu de ⅔ „preste jumetate"; D. Gaitanu cere celu putînu maioritate absoluta.— § 37. se priimesce neschimbatu.

Cu acestea siedinti'a se 'nchide la 3¾ óre.

Siedinti'a V.,

tînuta Joi in 26 Aprile 1864.

Escellenti'a Sea D. Presiedinte, invitatu prin o deputatîune din cleru sî mirenime, sî intempinatu cu acclamatîuni de bucuria, deschide siedinti'a la 9¼ óre.

La cetirea protocolului prin d. Secretaru Orbonasiu, Parintele Protopopu Papiu aduce la cunoscinti'a sinodului, ca din trecerea cu vederea a secretariatului, unde s'au enumeratu cele facute in diecesa dela anulu 1860 incóce, (siedinti'a II, nr. 23) a remasu afara unu institutu de mare importantia, cu care Escell. Sea Parintele Eppu au inzestratu Eparchi'a nóstra: adica Tipografi'a diecesana, sî propune a se adauge la protocolu. (Se priimesce). P. Hanni'a referéza mai departe, sî se priimescu parte fâra schimbâri, parte cu schimbâri ne'nsemnate §fii 38, 39, sî 40.— La §fulu 41 comissiunea in esintia n'a schimbatu nimicu; numai tiesetur'a a formulat'o asiá: „comitetulu parochialu, constituindu-se, -si alege pre presi lintele seu din sinulu seu; de secretariu póte alege sî pre ev'a nefiinde membru alu comitetului, d. e. unu Professor i invetiatoriu. Déca secretariulu alesu va fi membru alu comitetului, va avé votu decisivu, ear altmintrelea numai consultativu." Dupa o mica desbatere, la carea participa d. Presiedinte, apoi dd. Glodariu, admin. Puscariu, adm. prot. Patiti'a, Protos. Pope'a, Vicepresied. Alduleanu sî Adv. Onitiu, §fulu 41 se priimesce in form'a urmatóre: Comitetulu parochialu, constituindu-se, si - alege pre presiedintele sî pre secretariu. Presiedintele trebuie sa fia alesu din membrii comitetului, ear secretariulu pote fi sî altu individu cualificatu, care, de nu vá fi membru alu comitetului, va avé numai votu informativu.

§ulu 42 comissiunea l'a priimitu neschimbatu, sî dupa unele observâri ale d. Dr. Glodariu: (a se dîce, in locu de ratiociniu dare de séma séu socotéla, sî ca nu e destulu ca comitetulu parochialu sa se adune de dóue ori pe anu), reflectate de P. Hanni'a sî d. Presiedinte, se priimesce sî din partea sinodului.— §lu 43 se priimesce cu modificarea, ca in locu de ⅔ sa se dîca: preste jumatate. —

La §lu 44 comissiunea alegerea Professoriloru sî Invetiatoriloru din §lu 26 punctulu 2. o-a pusu aici cá punctulu 1; punctele 2—7 sî respective 8 le a priimitu cu acea unica modificare, ca cuvintele: „care insa in scrisu trebuie sa se faca" le a lasatu afara. D. Presidinte trage atentiuneu asupr'a ponderositâtii lucrâriloru comitetului parochialu sî asupr'a trebuintiei de a se deprinde sî ómenii nostri la o ordine mai stricta. D. Alduleanu aprobéza, in parte, dar apera totusi parerea comissiunei. D. V. Romanu aru dorì cá alegerea Invetiatoriloru sa se puna dupa punctulu 7 cá punctu 8; d. Alduleanu-lu face atentu, ca a alege pre Invetiatorii e unu dreptu materialu, ear a escrie concursu e numai o procedura; totdeun'a dreptulu in sine trebuie pusu inaintea unei modalitâti, carea e numai o bagatela. D. Munteanu in locu de „Directîunea locala" propune „Inspectîunea locala." P. Hanni'a continua referarea: punctele 10, resp. 9, pâna la 23, resp. 22, comissiunea le-a priimitu fâra nici o schimbare. Deschidiendu-se desbaterea speciala, d. Macellariu propune la §-lu 44 unu adausu: ca despre inventariulu bisericei sa se tramita unu esemplariu sî consistoriului concerninte; câci altmintrelea nu s'aru poté tîné evidinti'a. P. Hanni'a o afla acést'a cuprinsa in punctu 19; d. Alduleanu sprijinesce propunerea d. Macellariu cá un'a ce nu e de prisosu. Asemenea sî d. Presiedinte, adaugendu numai, ca dór nu Consistoriului, ci Epitropiei eparchiale sa se tramita acelu inventariu. D. Macellariu crede, ca Consistoriulu vá dá acestu inventariu Epitropiei eparchiale. Asupr'a punctului: ca au a se tramite inventarele Consistoriului ori Epitropiei eparchiale? se

incinge o desbatere interesanta sî instructiva. — D. Presiedinte sî d. Gaitanu suntu de parere, ca socotelele sa se sustérna epitropiei diecesane; d. d. Alduleanu, Macellariu sî Puscariu sustînu, ca la Consitoriu, sî 'n fine acésta parere din urma se priimesce. — In privinti'a formulariului, dupa care voru avé a se face inventariele, d. Bolog'a face intrebarea, déca acel'a e gat'a dejá, ori nu? câci la casulu din urma apoi propune alegerea unei comissiuni, carea pâna 'ntr'un'a din siedintiele urmatóre sa elaboreze unu astfelu de formulariu. D. Macelariu afla propunerea la loculu seu sî o partinesce, ear d. Alduleanu crede, ca acést'a, cá o afacere curatu administrativa, sa remâna de totu afara; d. Presiedinte permite, ca e unu ce administrativu, de care se va 'ngrijí Consistoriulu la tempulu seu; dar cu tóte acestea aru dorí, cá pasagiulu sa remâna cá unu principiu. P. Hanni'a aru dîce in locu de apodicticulu „se va face" mai bine „are a se face," sî ca pari'a din inventariu sa se faca in 3 esemplarie, din care unulu va remané in biserica, alu doilea la comitetulu parochialu, alu treilea se va tramite la Episcopia. D. Puscariu aprobéza acésta parere; d. Alduleanu crede, ca socotelele sa se predeá epitropiei. D. Presiedinte remâne pelânga parerea sea, carea Sinodulu o sî priimesce. Dupa unele observatîuni necesentîale, D. Bolog'a observa la pct. 19, ca dór din trecerea cu vederea s'a lasatu afara, ca obiectele respective au a se tramite Senatului scolasticu. D. Gaitanu. Obiectele, ce se scotu din inventariu, inca aru trebuí aretate Consistoriului. D. Alduleanu: Aceea vine in raportulu anualu.— Prof. Boiu aru dorí a se adauge in pct. 6. lânga mobile „sî aparatele" de Geografia, Istori'a naturei, Fisica etc. (Se priimesce.) La § 14 (esaminarea sî asiedierea cautaretieloru, clisieriloru s. a. servitori mai mici bisericesci) observa P. Admin. prot. Patiti'a, ca acést'a pâna acum s'a tînutu de competinti'a Protopopiloru. D. Presiedinte. Acést'a sta 'n parantesa in § 14. D. Dr. Glodariu: Sa se stérga parentesa. D. Presiedinte propune, in intielesulu canóneloru, cá alegerea cantaretîloru, clopotariloru etc. sa se astérna Protopopului spre censurare sî imarire. D. Gaitanu afla contradîcere intre aceea, cá protopopulu sa censureze sî sa sî asiedie pre acesti servitori bisericesci. D. Dr. Tincu se 'nvoiesce cu propunerea d. Presiedinte; numai aceea, cá protopopulu sa dea atestatu cantaretîloru, nu-î convine; câci plui protopopu póte nu-i place, cum cânta cutare cantaretîu, sî nu-i da atestatu. D. Presiedinte. Nu e destulu, cá cantaretiulu sa scia cantá, ci se cere, cá elu sa cânte dupa melodiea bisericei. Câtu pentru esamenu, acel'a va constá din aceea, ca cantaretiulu va cantá in biserica 2—3 stichuri, sî 'ndata se cunósce, ca scie cantârile sî tipiculu. D. Dr. Tincu afirma, c'a dîsu, ca cantaretiulu sa nu fia legatu de testimoniulu protopopului, ci sa aiba valóre si altu atestatu, ce l'aru produce dela vr'o persóna competinte. D. Dr. Glodariu cérca a sprijiní pre Dr. Tincu; dar merge asiá de departe, incâtu vatema bun'a cuviintia sî respectulu câtra oficiulu protopopescu, prin carea nu numai produce indignatîune sî chiamare la ordine, ci provóca sî o apología a stârei protopopesci prin P. Prot. Hanni'a, care 'n cuvinte chiare, energice sî insotîte de applausele adunârei arata pe de o parte indatoririle cele multe sî sarcinele cele grele ale protopopiloru, pe de alt'a dotarea loru cea de totu mica sî necorespundiatóre, asiá incâtu adeseori suntu constrinsi la lucrulu mâniloru. D. Dr. Tincu se apera de prepusulu, cá candu densulu aru fi voitu a atacá pre cine-va, sî repetiesce propunerea sea: cá sî atestatele din institute competinti sa aiba valóre. D. Presiedinte: Cantârile in biseric'a nóstra suntu in decadintia, sî parintii nostri din véculu V. inca au cerutu aceste calitâti. Canónele din Soborulu ecumenicu VI. ceru, cá cantaretiulu sa nu faca strigâri necuviincióse in biserica sî sa nu cânte in biserica ce-va, ce nu e potrivitu. Se póte intemplá, cá cineva sa se faca astadi cantaretiu, care n'au invetiatu cleric'a séu pedagogí'a.—D. Gaitanu pretinde, cá atestatulu dela ori ce protopopu de legea nóstra sa aiba valóre. D. Puscariu: Sa se dîca mai bine: déca va avé atestatele cuviincióse. D. Presiedinte formuléza §-ulu asiá, ca numai acelu alesu, care s'au esaminatu din partea Scaunului Protopopescu, póte fi cantaretiu. D. Onitiu. Alegerea sa nu se faca prin comitetu, ci prin obstea 'ntréga, dupacumu s'a facutu sî pân'acumu. D. Presiedinte: Ba pân'acumu l'au alesu numai câte trei patru insi din comuna. — D. Fericeanu (catechetu gimn. in Brasiovu) aru dorí a se dîce, ca bibliotecele nu sa se infiintieze, ci sa se realiseze. (Nu se priimesce.) —

La ordine vine sectîunea IV: despre epitropi. Refert. P. Hanni'a raportéza mai departe, ca Comissiunea §§-ii 45, 46 sî 47 i-a priimitu fâra nici o schimbare. — § 48. pct. 1, 2, 3 remânu neschimbate, in pct. 4. in locu de eforu Comissiunea a dîsu: Comitetulu. Pct. 5 sî 6 remânu neschimbate; 7, 8, 9 sî 10 s'au aflatu nepotrivite cu § 45, sî s'au lasatu afara. D. Bolog'a, aflandu contradîcere intre aceea, ca epitropii au de a pune in lucrare hotaririle Comitetului sî Sinodului parochialu, pecandu aceste hotariri vinu a se substerne Consistoriului spre revisiune etc., pune adausulu, ca hotaririle Sinodului sî Comitetului parochialu, „trecute in valóre de dreptu." D. Alduleanu néga acésta contradîcere, de óre ce epitropi'a priimesce dela Comitetu conclusele spre efeptuire. D. Macelariu crede, ca epitropi'a duce unu rolu fórte supusu comitetului sî sinodului; prin urmare n'are de a esaminá conclusele comitetului de bune ori de rele. D. Bolog'a sustîne parerea sea, adaugendu ca schimbandu-se odata decisiunile Comitetului paroch. (d. e. prin Consistoriu), decisiunea acést'a au incetatu a fi decisiune a Comitetului parochialu. D. Alduleanu sustîne tocmai contrariulu, ca decisiunile Comitetului séu ale Sinodului parochialu, sî déca se stramuta in intielesulu legiloru din partea diregatorieloru mai inalte, totu remânu decisiuni ale Comitetului séu ale Sinodului parochialu. — De acésta parera e sî P. Protosinchelu Pope'a, argumentandu, ca asiá e sî la judecatoriele politice.

Dupace se mai ventura cestiunea prin dd. Alduleanu, Bolog'a, Gaitanu (care inca o partinesce parerea dlui Alduleanu) sî Pope'a, multe voci ceru incheiarea desbaterei, carea se face cu aceea, ca §ulu remâne neschimbatu. —

§ 46. Comissiunea l'a priimitu fâra schimbare. D. Dr. Tincu propune dupa analogi'a in comunele politice a se dîce sî „secretariulu." (Se priimesce.) Refert. P. Hanni'a continua: §ulu 47 Comissiunea l'a priimitu neschimbatu; sî sinodulu inca-lu priimesce, modificandu la propunerea dlui Dr. Glodariu cuvintele: de o miia suflete in cuvintele: pâna la o miia de suflete. —

§ 48. (problemele epitropiei parochiale) Comissiunea l'a priimitu intregu, schimbandu numai cuventulu „efori" (gresiala de tipariu) in epitropi D. Bolog'a a voitu sa faca la punctulu d'antâiu acelea-si observâri, ce lea facutu la § 45.; dar fiindca acolo nu s'au priimitu, trece sî aici preste ele. La punctulu 2 indrépta e eróre stilistica (cá nu la trei epitropi sa fia un'a cheia, ci la fia-care epitropia câte un'a). La punctulu 6 observa, ca potu vení casuri, unde se cere vreo cheltuiéla grabnica, pentru carea nu se póte aduná comitetulu séu sinodulu parochialu; de aceea e de parere, ca epitropiloru sa le fia liberu a cheltuí sî antecipative d. e. pe sate 10, in Brasiovu pâna la 100 f., carea sa o póta cheltuí epitropii la casuri de lipsa. D. Puscariu propune o instructiune speciala in privinti'a acést'a. D. Alduleanu apera testulu originalu. Nu avemu noi, dîce, sa pertractâmu dreptulu agendeloru epitropiloru, incâtu sî déca au ei dreptu de a face spese. Ei suntu organele comitetului, care, fiindu membrii lui totu la unu locu, se póte aduná in tempulu celu mai scurtu. Incâtu are comitetulu dreptu de a aplacidá bani, sî incâtu nu, nu e aici loculu de a otarí. Epitropii, aiba bani multi ori putîni, nu potu cheltuí nimicu fâra comitetu, ale carui ordinatiuni ei trebuie sa le implinésca. Aru dorí numai, ca epitropii sa nu póta intreprinde nici o chieltuiala fâra aprobarea comitetului parochialu, (nu a Sinodului sî a comitetului.) D. Presiedinte: In totu anulu se va face preliminariulu pentru spesele anului urmatoriu, sî preliminariulu acest'a comitetulu lu propune Sinodului parochialu, care-lu preda comitetului, car comitetulu epitropiloru. Preliminariele acelea de bugetu apoi se substernu Consistoriului. D. Bolog'a. In § 44 punctu 19 s'a otaritu, cá asternerile la Consistoriu sa se faca prin scaunulu protopopescu; priimindu-se § 6 asiá precumu e, vomu vení in perplesitate. P. Pope'a inca e de parerea dlui Bolog'a, numai nu epitropiloru, ci comitetului sa se dea poterea acést'a. D. Presiedinte cérca a impacá parerile propunendu a se dîce, ca sa nu intreprinda nici o chieltuiéla fâra imputernicirea comitetului parochialu. D. Alduleanu remâne pre lânga parerea sea, carea o sprijinesce sî D. Gaitanu. D. Macelariu propune a se lasá punctulu 6 de totu afara; câci densulu privesce pre epitropi de unu ce cu multu mai subordinatu, decâtu cá ei sa supraveghieza asupr'a portârei preotîloru sî a invetiatoriloru. P. Administratoru Patiti'a face o mica intrebare in privinti'a celoru 3 chei. D. Dr. Tincu intréba, ca déca epitropii n'au dreptu de a cheltuí nimicu, cumu voru poté ingrijí de ceva? D. Dr. Petreanu observa, ca punctulu 8 vine prevediutu in afacerile comitetului la nrulu 4; sî asiá lu afla de prisosu. P. Pope'a observa, ca in punctulu 10 sa se dîca inspectori in locu de directori. D. Macelariu aru dorí, cá sî pun-

ctulu 10 sa remâna afara totu din motivele dela punctulu 7; D. V. Romanu sprijinesce parerea d-lui Macelariu; dar' déca cu tóte acéstea §-ulu s'aru priimí, atunci aru propune a se adauge, cá epitropii sa staruiésca la parochieni, cá prunciì de scóla sa cerceteze scól'a regulatu, câci, déca nu, se voru pedepsí parintii dupa mesurile cuviinciose. (Punctulu 10 sî 11 remânu neschimbate.)

Aru urmá acumu taierea II. despre protopopiate; dar' dupacumu raportéza d. referinte, comissiunea a facutu unu adausu in privinti'a scóleloru: ca adica, unde dóue séu mai multe comune sustînu un'a scóla, acolo comitetulu scolaru se alege din membrii fiacarei comune bis., ear membrii diferiteloru comune au fatia cu scól'a aceleasi datorintie, cá sî membrii altoru comune singuratice. — Trecendu-se acumu la taiarea a dóu'a, comissiunea a priimitu § 49, resp. 50 neschimbatu. — In § 50, resp. 51 propune comissiunea, a se dîce, ca protopopiatele sa remâna in starea loru presinte pâna la o alta regulare. (Se priimescu.)— In § 51, resp. 52 a pusu comiss. in locu de 2 moduri 3 moduri. — D. Presiedinte aduce aminte Sinodului, ca Esc. Sea inca de multu (ni se pare in siedinti'a II. Red.) a spusu, ca §§-ii urmatori i-a schimbatu sî ca asiá dara nu se voru citî din carte. Refert. P. Hanni'a citesce §ulu 52, resp. 53. modificatu astfelu: Scaunulu protopopescu este o corporatîune in afacerile bisericesci, scolare sî fundatîunale, care in aceste afaceri in genere, ear in specie in afacerile mai chiaru enumerate forméza in biserica forulu de instanti'a antâi'a. D. Bolog'a. Déca e la desbatere §ulu 54. din carte, atunci intréba, cine e locotîitorulu protopopului, despre care vorbesce §ulu 54? D. Presiedinte a 'ntielesu prin acést'a totdeun'a pre administratorii protopopesci. D. Bolog'a. Atunci in tóte protopopiatele aru trebuí sa fia lânga protopopulu sî câte unu administratoru protopopescu. Crede, c'aru fi mai bine a se dîce, ca locotînatorulu e celu mai betrânu dintre assessorii scaunului protopopescu.— D. V. Romanu sî dr. Tincu suntu de parere, ca definitîunea scaunului protopopescu n'are locu aici. D. Bolog'a repetiesce intrebarea sea, pentru casuri de bóla s. a. din partea protopopului. D. Presiedinte se 'nvoiesce, cá sa remâna afara cuventulu acest'a; P. Pope'a crede, ca sa remâna; dd. Puscariu sî Hanni'a sustînu, ca caus'a se va regulá prin praxa; d. Alduleanu aru dorí, cá ingrijirea pentru acést'a, cá protopopulu sa aiba locotînatoru, sa se faca pe calea administrativa. D. Presiedinte aru mai adauge, oa se potu alege in scaunulu protopopescu cá membrii sî unu capelanu sî unu diaconu sî unu mireanu. — § 55. Comissiunea l'a priimitu fâra schimare. Prof. Boiu propune, a se dîce, ca pre membrii scaunului prot. i denumesce Consistorialu pe bas'a candidatîunei facute din partea „preotîmei tractuale", (nu din partea scaunului protopopescu), conservandu-se ustfelu, dupa parerea densului, mai bine principiulu constitutîunalu alu bisericei. P. Hanni'a. In sinodulu protopopescu suntu sî mireni; d. e. 10 preoti, 20 mireni; ce influintia póte avé aici Protopopulu?— D. Alduleanu apera conceptulu comissiunei; câci altmintrea remânu protopopului numai agende dogmatice sî spirituale. D. Presiedinte crede, ca §-ulu destulu e de liberalu pentru asta data; candu vomu avé mai multa lumina intelectuala, atunci ne vomu perfectîuná sî mai departe. D. Gaitanu intréba, ca póte denumí Consistortulu la unu scaunu protopopescu pre cine-va, care n'au venitu la candidatîune. DSea crede, ca ar trebuí sa póta. Dlui Macellariu i pare reu, ca s'au adusu de d. antevorbitoru acésta intrebare; câci DSea crede, ca numai din cei 3 candidati se póte denumí unulu, nu sî dintr'altii. Propunerea prof. Boiu o partinesce, dar numai pentru prim'a ocupare sî constituire a scaunului protopopescu, câci apoi se voru intregí membrii dupa modalitatea §-lui acestuia. D. Gaitanu. Tocmai acést'a la condusu, cá sa dîca, ca sa se reserve Eppului acestu dreptu. —D. Presiedinte. Me rogu, dloru! noi vremu sa ne regulâmu numai pe venitoriu; insa eu dorescu, cá regularea acést'a sa fia cu bagare de séma câtra institutele de mai nainte. Noi nu amu avutu nici odata scaunu protopopescu fâra norme; noi nu dîcemu, ca candu se va introduce organismulu acest'a, atunci cele de pâna acumu sa se stérga, ci regul'a de pân'acumu sa remâna frumósa, cumu a fostu. Protopopii sî pân'acumu s'au intielesu cu assessorii loru sî au facutu aratare la Consistoriu. — D. Puscariu cere a remané §-ulu cumu e. — La problemele Scaunului protopopescu, unde se vorbesce despre rapirea mireseloru, se nasce o discussiune, alu cârei capetu, fiindca lucrulu se tîne sî de forulu civilu, e, ca se adauge la punctulu respectivu: „incâtu privesce partea canonica." Asemenea la complanarea certeloru, la casurile de apostasía ale preotîloru. §§ 60. resp. 61, sî 61, resp. 62. Comissiunea i-a priimitu, sî Sinodulu inca-i priimesce. Asemenea § 63, resp. 64, sî § 64, resp. 65. La § 65. D. Gaitanu cere a se dîce in locu de $^2|_3$ „preste jumetate." D. Alduleanu combate, câci aici suntu membrii putîni, pecandu la parochii suntu multi. D. Puscariu sen. Sa se dîca, ca jumetate din membrii veniti suntu capaci de a aduce unu conc usu. D. Alduleanu. Sa bagâmu de séma, ca unu conclusu are sî o parte morala. D. Presiedinte cérca a mijlocí; P. Pope'a pentru $^2/_3$; acést'a apoi remâne. — §§-ii 66, 67, 68, 69 sî 70 comissiunea i-a priimitu, sî d. referinte i propune Sinodului spre asemenea. La § 70 d. Bolog'a cere, cá presiedintele o motîune sprijinita de 5 membrí sa fia datoriu a o luá la pertractare.-D. Alduleanu: Presied. este respundiatoriu pentru ordinea buna sî sî pentru sustînerea ordinei e datoriu a luá obiectele la pertractare; dar potu venì sî motiuni nefolositóre, care apoi dupa sunetulu §ului acestui'a totusi aru trebuí puse la ordine. D. dr. Glodariu cá D. Bolog'a. D. Presiedinte. Intielepciunea practica cere, cá sa ficsâmu o dispositiune statatóre, cá nu in locu de progressu sa vedemu regresu. O disciplina sanatósa nu numai ca nu strica, ci tocmai e buna. Trebuie sa fia o lege morala, carea sa silésca pre crestini la o ordine buna.— §ulu se priimesce cu schimbarec facuta.— § 71 sî 72 se priimescu. La § 73, punctulu 6, la propunerea Dlui Presiedinte, se adaugu lânga Gimnasie sî scólele reale sî capitale. D. Dr. Glodariu intréba, ca adunandu-se sinodulu protopopescu odata pe anu, in decursulu anului cine va portá lucrurile, cari competu sinodului? Prof. Boiu ar dorí, cá la alegeren Protopopului sa fia toti parochii sî din fiacare comuna câte unu mirénu. D. Dr. Glodariu: ba câte doi mireni. Refert. P. Hanni'a citesce §-fii 74 sî 75, sî-i propune neschimbati spre priimire. Prof. Boiu repetiesce propunerea sea. D. Dr. Glodariu o sprijinesce cu aceea, cá la alegerea Protopopului sa fia un'a parte preoti sî dóue pârti mireni. D. Bolog'a nu póte priimí motîunea Prof. Boiu, câci comuneloru mai numeróse prin aceea li s'aru face nedreptate. (§§-ii se priimescu dupa proiectu.) Refert. P. Hanni'a recomânda § 76 spre priimire. D. Bolog'a. Sa nu se restringa alegerea de Protopopu la trei candidati, ci sa dâmu alegatoriloru cea mai libera voia. D. Presiedinte. In §-ulu acest'a, cumu este tiparitu, este o bunatate fórte mare, pentru insasi alegerea de Protopopu, sî adeca: ca alegerea nu se va face nici odata fâra resultatu. Consistoriulu va avé privire la impregiurarea locala, la preoti bine meritati; dar' cându nu va avé incâtrau, va fi silitu a pune in candidatîune sî alti individi, cari nu se tînu de protopopiatulu respectivu, cându ei nu au clerici buni sî preoti charnici.

Dlui Alduleanu i se pare, ca comissiunea a facutu aici o schimbare. P. Hanni'a. Asiá e. Sinodulu protopopescu candidéza prin alegere sî-i propune Consistoriului diecesanu spre a priimí pre unulu dintre ei. D. V. Romanu. Primindu-se §ulu dupa cum l'a formulatu comissiunea, atunci chiaru momentele aduse innainte de Esc. Sea nu suntu luate in séma. Consistoriulu mai bine va cunósce membrii cei apti din diecesa, de cum i-aru cunósce membrii unui protopopiatu. D. Presiedinte. Prin propunerea comissiunei mai multa voia libera se da Episcopului, decâtu prin testulu din proiectu; pentruca déca i place vre unulu dintre cei trei candidati, lu priimesce; déca nu, nu. P. Hanni'a. Déca din tînutulu acel'a inca a concursu unulu, atunci firesce acel'a se va respectá. D. Puscariu: Neprimindu-se motiunea comitetului, dlui numai asiá s'aru poté invoí cu §ulu, déca in locu de 3 s'aru pune 6 candidati. D. Presiedinte sustîne parerea sea, ca mai mare volnicia se da Consistoriului dupa propunerea comitetului. D. Alduleanu. Atunci mai bine sa se denumésca Protopopii fâra influinti'a Protopopiatului; câci déca candidatiunea se face de susu, atunci totusi e denumire, numai in alta forma. Dlu Presiedinte reflecta, ca sa nu se confunde alegerea de Eppu cu alegerea de Protopopu. Prof. Boiu partinesce propunerea primitiva, câci afla mai multa garantia pentru alegerea individului celui mai aptu, câudu pre cei 3 candidati i va propune Consistoriulu, care cunósce pre toti preotii sî clericii din eparchia, pecându preotîmea unui tractu d'abiá cunósce pre cei din tractulu seu sî unulu sau dóue tracturi invecinate. P. Archimandritu Popasu. Sa nu se scape din vedere increderea carea este midiloculu celu d'antâiu sî celu mai moralu, sî asiá sa se lase voia fiacarui protopopiatu de a-si alege cei 3 candidati (Sa traiésca!) §-ulu se priimesce dupa propunerea comissiunei. §§-ii 77 sî 78 dupa unele reflessiuni ale dd. Bolog'a sî prot. de Crainicu se priimescu§ 79 sî resp. 80 comissiunea i-a priimitu neschimbati. La propunerea D-lui

Macellariu se sterge §-ulu, care oblegá pre protopopulu la portarea speselorualegerei sale.

Urméza capu IV. Refert. P. Hanni'a raportéza, ca comissiunea §§ii 80—86 i-a priimitu neschimbati, lasandu-se afara § 87. Asupr'a acestui § se pórte o discussiune fórte viia intre dd. Presied. Alduleanu sî Puscariu; in fine §ulu remâne afara. D. Codru observa o contradîcere: comitetulu protop., se dîce, sa consté din 15 persóne, pecându sinodulu protop. consta numai din 12. Eróre se indrépta, dîcendu-se dupa propunerea Dlui Presiedinte pe jumetate.

Urméza taerea a IV, carea Sinodulu o priimesce en bloc (preste totu).

Cu acést'a se inchide siedinti'a la $2^1|_4$ óre dupa amédi. La ordinea dîlei urmatóre se pune taerea a V. despre eparchii.

Prospectu politicu.

In unulu din numerii trecuti facuseramu pomenire de dóue lucruri insemnate, dintre care unulu erá intrarea lordului Clarendonu in cabinetulu Angliei, unu amicu alu congressului, sî prin urmare a lui Napoleon III. Actiunea acestui nou ministru amu poté dîce, ca incepe cu o comissiune din partea Angliei la cabinetulu Tuilieriloru in cas'a germano-danesa. Dupa o depesia din Hamburg, missiunea lordului Clarendon la Partis aru fi de a incunosciintiá pe cabinetulu francesu despre concessiunile, cari numa le póte face Dani'a, sî a prepará pe Franci'a la aprobarea punctelorn statorite de Angli'a sî Dani'a cá basa a conferintiei cei demultu trambitiate prin dîuarie. Concessiunile din partea Daniei se reasuma cam in tipulu urmatoriu: Rendsburgulu sa se prefaca in fortareti'a federatîunala sî sa aiba garnisóna mestecata din Prussi sî Hanoverani. Schleswigulu sa fia unitu, dar nu incorporatu cu ceealalta Dania. Holsteinulu va capatá unu Locutiitoriu, carele de buna séma va administrá ducatulu, cá locutiitoriulu ducelui de Holstein (care va fi regele Daniei) sî cá atare partasiu la Bundestagulu din Frankfurt.

Lordulu Clarendonu se dice ca aru fi imputernicitu a face Franciei alte concessiuni in casulu candu aru aprobá basele aceste.

Resboiulu cu tóte aceste curge, sî cu deosebire foile engleze latiescu sciri despre scene sî intemplâri infioratóre din câmpulu resboiului. Asiá ne spunu, ca la bombardarea Sonderburg-ului s'au periclitatu multe vieti de a le ómeniloru privati, facenduse bombardarea fâra semnalisare premergatóre. Unele dîuarie voru sa ne asigure despre desiertarea siantîuriloru Düppel-ului.

E greu de gacitu, déca lordulu Clarendon sî ajunge scopulu in Paris, sî e greu de a gací, déca conferintiele voru avé unu finitu bunu. Catu bine astépta Dani'a, se póte vedé de acolo, ca ea-si procura necontenitu óste sî nâi de resboiu. In dilele din urma sa fia plecatu o naia danesa cuirassata (tîntuita) cu 72 de tunuri fâra a se sci incatrâu. Dealta parte Napoleonu III. s'au salvatu inaintea Franciei sî a Europei incoronandu-si actîunea sea politica in Mexico prin reesîtulu de a fi datu Mexicului unu imperatu. — Intre concessiunile, ce se dîce ca vrea Angli'a sa faca lui Napoleonu III. e sî aceea, ca Angli'a va recunósce pe imperatulu mexicanu. Acumu, de-lu va recunósce, de nu-lu va recunósce, imperatî'a mexicana e faptu implinitu sî déca nu altii celu pucinu Francesii voru recunósce sî voru sprijini unu lucru, care le mai maresce splendórea cu o fapta mare de initiativa in viéti'a popóreloru nu ale unei partî de lume, ci a lumei intregi.

Gener. Garibaldi fu in dîlele acestea idolulu Angliloru. Chiaru sî corespundintii cei mai reci dîcu, ca atât'a onóre nu i au datu lui Garibaldi nici Neapolitanii. Câtu tempu au fostu in Londonu, au fostu mai numai pe la banchete; la celu din Stafordhause au fostu invitati sî plenipotentiatii Daniei. Acumu sa se afle Garibaldi in Belgiu. —

Din Romani'a aflâmu dupa dîuariele nemtiesci, ca sessiunea camerei s'au prelungitu pâna in 1 Maiu c. v. sî ca camer'a au incuviintiatu bugetulu pentru infiintiarea unui lageru la Focsiani, precumu sî cá ministrulu Cogalnicianu au cerutu unu bugetu de 500,000 lei pentru unu ablegatu la congressulu europeanu.

Din dîuariele romanesci insa nu aflâmu alta decâtu ca cestiunea importanta rurala sufere din partea camerei amanari preste amanari. Parintii patriei din Romani'a strigau mai candu ca nu au tempu, candu sa voteze legi mantuitóre. Acumu, candu au tempu, se vede ca nu au bunavointi'a.

Publicarea

summeloru incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a comitetului tînuta in 1 Martiu pâna la siedinti'a din 12 Apriliu a. c.

1. D. Eliseiu I. Armatu a depusu la Secretariatulu Associatîunei competinti'a anuala appromisa in suma de 5 #. Totu d-lui pentru unu esemplariu din Protocolulu adunârei generale a III. a platitu 50 xr.

2. D. Colectoru din Bistritia Gabriele Dorgo tramite la fondulu Associatîunei tacs'a de m. ord. pre a. $186^3|_4$ pentru d-sea sî d. Iosifu Popu in suma de 10 fl. v. a.

3. D. Colectoru din Blasiu Georgie Pop'a a tramisu la fondulu Assoc. 70. v. a. cá tacse de m. ord. pre a. $186^3|_4$ sî anume, dela urmatorii m. a) dela Rm. D. prepositu capitulariu B. Ratiu contingentulu anuale in 10 fl. v. a. b) Rm. D. Canonicu Constantinu Alutanu contingentulu anuale, in 10 fl. c) Rm. D. Canonicu Constantinu Papfalvi contingentulu anualu apromisu in 10 fl. d) Rm. D. Can. Ioanne Fekete tacs'a anuala 5 fl. e) Rm. D. Can. Ioanne Chirila 5 fl. f) Rm. D. Can. Grigoriu Mihali 5 fl. g) Rm D. Can. Antoniu Vestemeanu 5 f. h) Rm. D. Can. Eli'a Vlass'a 5 f. i) Rm. D. V. Rectoriu Teodoru Deacu 5 f. k) Rm. D. Colectoriu Georgie Pop'a contingentulu apromisu pre fia-care anu 10 fl.

Asiá dara, summ'a tramisa prin mai susu numitulu Colectoru face in valut'a austriaca summ'a de 70 fl, dî: siepted.eci f.

4. D. Colectoru din Fogarasiu Codru Dragusianulu a tramesu la fondulu Assoc. 65 f. v. a., sî anume dela Domnii:

a) dela D. Basiliu Stantiu c. r. Capitanu in pensiune, tacs'a de m. ord. pre anii 1863 sî 1864 in summa de 10 f. b) D. Michaele Poparadu c. r. Capitanu in pensiune pre anii 1863-4 10 f., c) D. Prot. Petru Popescu tacs'a de m. ord. pre a. 1864 5 f., d) D. negotiatoru Georgiu Eiseru 5 f. e) D. notariu prim. Daniilu Gremoiu 5 f. f) D. Vicariu foraneu Nicolae Maniu 5 f. g) D. Assessoru Distr. Grigoriu Maieru 5 f., h) D. Jude procesualu Georgie Strimbu 5 f., i) D. V. Capitanu Ioane Codru Dragusianulu 5 f., k) D. docinte in Cartisiór'a Nicolae Buda cá m. nou 5 f. l) comunitatea Sinc'a vechia cá tributu casualu 5 f.

Asiá dara summ'a tramesa prin D. Colectoru Codru Dragusianulu face 65 fl. v. a.

5. Prin D. Colectoriu sî Prot. in Sabesiu Ioanne Tipeiu s'au administratu la fondulu Assoc. 11 fl. v. a., sî anume:

a) dela D-sea tacs'a de m. ord. pre a. $186^3|_4$ 5 f., b) D. Notariu Ioane Carpenisianu tacs'a de m. ord. pre a. $186^3|_4$ sî pentru decretu 6 f. Summ'a 11 fl. v. a.

6. Prin D. Colectoru sî Prot. in Clusiu Vas. Rosiescu s'a administratu la fondulu Assoc. cá tacse pre a. $186^3|_4$ summ'a de 26 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. Secretariu gubr. Nic. Barbu tacs'a pre anulu $186^3|_4$ sî pentru diploma 6 fl., b) D. c. r. Directoru de Cancelaria Ioann Babb de Kapolnok-Monostor, tacs'a de m. ord. pre anii $186^3|_4$ 5 f., c) D. Prot. Vas. Rosiescu 5 f., d) D. Prot. Ioanne Pamfilie 5 f., e) D. Capelanu Gregoriu Chif'a 5 f.

Summ'a deci administrata prin D. Colectoru Vas. Rosiescu face 26 fl. v. a.

7. D. Dr. Ioanne Mesiot'a Prof. gim. in Brasiovu a adminlstratu la fondulu Associatîunei tacs'a de m. ord. pre anii 1863 sî 1864. pentru D-sea sî pentru D. prof. gimn. Davidu Almasianu in summa 20 fl. v. a.

8. D. Colectoru sî Prot. in Dev'a Ioanne Papiu administréza la fondulu Associatîunei ca tacse de m. ord. pre anii $186^3|_4$ summ'a de 55 fl. v. a. sî anume:

a) dela Ill. sea D. Baronu sî Comite supremu de Nopcea tacs'a de m. ord. pre anii $186^3|_4$ 5 f., b) D. Franciscu Iechimu Assess. de Sedria 5 f. c) D. Dominicu Iordanu Jude primariu 5 f. d) D. Elia Hentesiu ratiocinante 5 fl, e) D. Lehman Robertu advocatu 5 f., f) D. Ioanne Moldovanu preside la Comissiunea de desdaunarea pamentului 5 f., g) D. Ioanne Papiu Prot. in Dev'a 5 f., h) D. Dr. Lazaru Petco advocatu 5 f., i) D. Georgie Ciaclanu V. Comite 5 f., k) D. Ivantie Chigsi'a docente 5 f., l) D. Georgiu Nicorescu parochu numai pre anii $186^2|_3$ 5 f. Summ'a 55 fl. v. a.

9. D. Colectoru sî Jude primariu alu Comitatului Cetatiei de balta Iosifu Siulutiu a tramesu la fondulu Assoc. 68 fl. v. a., cá oferte dela 7 Comune din comitatulu Cetatiei de balta, sî anume: a) dela Comun'a Giulusiu 10 f., b) Comun'a Laticudu 12 f., c) Comun'a Samosiu-telecu 10 f., d) Comun'a Cergidulu mare 10 f., e) Comun'a Cergidu micu 6 f., f) Com. Teremi'a mare 10 f., g) Comun'a Subpadure 10 f. Summ'a 68 fl. v. a.

9. Deadreptulu la cass'a Associatîunei a mai incursu summ'a de 20 fl. v. a. cá tacse anuali pre $186^3|_4$ sî anume:

a) dela D. Prot. Ioanne Hanni'a 5 fl., b) D. Protopopu Gregoriu Ratiu 5 f., c) D. parochu Alessandru Lebu 5 f., d) D. parochu Radu Popea 5 f. Summ'a 20 fl. v. a.

10. D. Prot. in Mehadi'a Dimitrie Iacobescu a tramesu 2 f.

11. D. parochu Nicolae Tatucu 1 f.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane.

Sabiiu in 12 Aprilie 1864.

☞ In nr. 28 fati'a 110 sîrulu 21 de din josu ne rogâmu a se indreptá „presbiterialu“ prin „protopresbiteralu.“ —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 30. ANULU XII.

Sabiiu, in 12 Aprile 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a VI.,

tînuta Vineri in 27 Aprile c. v. 1864.

Escellenti'a Sea, D. Presiedinte, invitatu prin o deputatîune de preoti sî mireni, sî intempinatu de acclamatîunile adunârei, deschide siedinti'a la 9 óre diminétia.

Protocolulu siedintiei din urma inca nu e de totu gat'a, sî se va citî la capetulu siedintiei.

Refert. P. Hanni'a crede, ca §§-ii despre monastiri, fiindu basati pe SS Canóne, de sî nu s'au citîtu in publicu, totusi Sinodulu i va priimí. (Voci: S'au priimitu inca eri.)

Urméza § 97 din proiectu, 105. alu comissiunei, care definesce: ce e Eparchi'a? sî care Comissiunea l'a priimitu sî-lu priimesce sî Sinodulu. §-ulu 98. (sver'a de activitate a Eppului), fiindca tóte cele dîse aici vinu sî in § urmatoriu, Comissiunea unanimiter l'a lasatu afara; d. Presiedinte se 'nvoiesce, sî Sinodulu priimesce.— § 100 (alegerea Eppului) Comissiunea l'a scurtatu sî precisatu asiá: „Episcopulu, carele trebuie sa fia din tagm'a monachala, se alege din Sinodulu eparchialu.“ D. Presiedinte, fiindca cele cuprinse in §-ulu acest'a vinu sî mai tardîu, se 'nvoiesce cu acésta tiesatura. D. Dr. Glodariu, pe bas'a Istoriei bisericesci, carea pâna 'n sut'a a patr'a ne arata Episcopi casatoriti, pretinde a remané afara restrictîunea, ca Eppulu trebuie sa fia din tagm'a monachala, sî sa se dîca, ca ori ce crestinu se póte alege Episcopu, déca va fi aptu.— Sî D. Bolog'a cugeta, ca aru fi fórte intieleptiesce din partea Sinodului, déca aceste cuvinte s'aru lasá afara, pentruca biseric'a sî Canónele ne spunu curatu, ca cine póte fi Episcopu. Suntu legi, cari biseric'a le-a sanctîunatu prin intrebuintiarea loru. Reposatulu nostru Episcopu, candu s'au alesu Episcopu, n'a fostu monachu, ci s'a facutu dup'aceea. P. Episcopulu de astadi alu Aradului are 2 feciori, cari suntu protopopi. Afara de aceea Can. 7. apost., ce vorbesce despre acést'a, (citesce Canonulu) nu cere, cá celu ce se alege Eppu, sa fia monachu. Motîunea d. Glodariu dar, crede, ca se póte priimí. D. Presiedinte priimesce motîunea d. Glodariu, câci sî Esc. Sea asia au intielesu stilisarea §-ului, care asiá dara va sunâ asiá: „Episcopulu se va alege prin Sinodulu eparchialu.“ § 101, (108) se priimesce cu o mica modificatîune. Asemenea §§-ii 102, 103, 104 sî 105 (109, 110, 111 sî 112) se propunu din partea Comissiunei spre priimire fâra schimbare. Cei trei §§-i d'antâiu se priimescu fâra desbatere; § 105. (adunare familiara in ajunulu dîlei de alegerea Episcopului) Comissiunea, cá o lucrare, ce atârna de bunavointi'a fia cârui'a, l'a lasatu afara. D. Presiedinte n'are nimicu incontr'a stergerei; dar fiindca suntemu intr'o lume nóua, nu va stricá sa remâna §-ulu asiá. D. Alduleanu vede unu felu de ilegalitate intru aceea, candu membrii Sinodului s'aru aduná sî aru hotarí intr'o siedintia fâra presiedinte. D. Bolog'a. Se pare a fi ce-va „bujtogatás.“ (Ilaritate). §ulu se sterge.- § 106. in esentia inca nu s'a schimbatu, numai s'a stilisatu ce-va altfelu. D. Macelariu aru dorí, cá scrutiniulu sa nu se faca prin presiedinte sî doi secretari, ci prin presiedinte sî alti doi membri ai sinodului, cari sa fia alesi spre scopulu acest'a. D. Alduleanu. Comissiunea a cugetatu la acést'a; dar apoi pre scrutatorii cine sa-i scruteze? dór iar alti scrutatori? Sî asiá mai departe in infinitum? D. Gaitanu partinesce propunerea D-lui Alduleanu, sî respective a comissiunei. D. Glodariu. Sa se traga sorti pentru fiitorii scrutatori. La 'ntrebarea pusa de d. presiedintele, propunerea Comissiunei se priimesce. — D. V. Romanu crede, ca cuventulu „denumire“, (din partea Maiestatei Sele) nu e la locu. D. Presiedinte. Déca doi séu trei se voru alege cu maioritate de voturi, sî Maiestatea Sea va alege pre unulu dintre acestia, acést'a e denumire. Biseric'a catolica a capetatu concordatulu, sî acolo espressu sta, ca Mai. Sea—Si reserva dreptulu de denumirea Episcopiloru catolici. Apoi asiá e sî prax'a; dreptulu acest'a maiestaticu totdeun'a s'a chiamatu dreptu de denumire. Póte remané asiá; nu strica nimicu. (Se priimesce.) — § 107. din proiectu Comissiunea l'a priimitu neschimbatu, lasandu afara numai aline'a din urma. (Se priimesce. — In § 108 (procederea la asternerea actului de alegere de Eppu) Comissiunea a facutu unele schimbâri, sî adica §-ulu incepe asiá: Déca dupa reactivat'a mitropolia româna Mitropolitulu a condusu in persóna sinodulu de alegere. . . . (cá 'n proiectu.) La finea §-lui se adauge: Ear pâna la reactivat'a mitropolia româna se va urmá dupa prescrisele §-ului 106, resp. 112.“ Ear in locu de Sinodulu eppescu, s'a dîsu sî aici „Sinodulu Eppiloru.“ (Se priimesce.) — La § 109 din proiectu Comissiunea au adausu „Dupa urmarea preainaltei confirmatîuni sî denumiri.“ D. Dr. Glodariu aru mai adauge, ca Episcopulu sa se sfintiésca de Mitropolitulu sî doi Episcopi „sufragani“ (nu numai doi Episcopi, cá 'n proiectu), sî la reflectarea d. Presiedinte; ca nu e obiceiu sî nu are basa canonica, respunde, ca: dá; câci tocmai Esc. Sea a dîsu in Anthorismu, ca la santîre sa fia Episcopi sufragani, dar nu titulari. (Ilaritate.) D. Alduleanu. De unde sa-i luâmu pre amendoi? La anulu 1848 cumu ne-amu ajutatu? (Se priimesce §-ulu dupa propunerea comissiunei.) - § 110 din proiectu (administratîunea pârtii economice a Eppiei) s'a priimitu prin Comissiune adaugendu-se, la pasagiulu, ca Eppulu este respundiatoriu Epitropiei diecesane etc. cuvintele: „in intielesulu §-ului 169 pct. 7.“— D.Petru Nemesiu intréba, ce 'nsemnéza cuvintele, ca economulu este respundiatoriu Eppului pentru tóte? câci mai tardîu vine inainte, ca Eppulu va fi respundiatoriu epitropiei. D. Presiedinte: Se 'ntielege asiá, ca câte lucruri de economia a priimitu economulu pelânga inventariu dela Eppulu, pentru tóte este respundiatoriu. (Se priimesce propunerea comissiunei.) — § 111 s'a priimitu de Comissiune neschimbatu; numai in locu de „va insarciná“ s'a dîsu „insarcinéza.“ (Se priimesce.) — § 112. s'a priimitu din partea Comissiunei intregu; numai câtu lânga cuventulu „dieata“ s'a pusu intre parentese sî „testamentu.“ (Se priimesce.)— § 113. s'a priimitu din partea Comissiunei neschimbatu. (Se priimesce.) — In § 114. (denumirea unui Vicariu prin Eppulu) comissiunea a facutu o schimbare mai momentósa, dîcendu: Episcopulu eparchialu din cause momentóse póte sa-si designeze pre unu dignitariu bisericescu din clerulu seu de Vicariu (cá 'n proiectu) „sî a-i incredintiá din cerculu activitâtii sele dupa permissiunea prescriseloru bisericesci.“ Celelalte Comissiunea le a lasatu afara pâna la aline'a din urma, carea o-a formulatu asiá: Vicariulu eppescu are a fi inzestratu cu o dotatîune cuviinciósa.“ (Se priimesce.) D. Dr. Glodariu cere cuventu, sî nedându-i-se dupa ce s'a priimitu odata §ulu, irumpe: Fratîloru, dîce Apost. Pavelu, ingaduíti unulu altuia cu dragoste etc. Acestea suntu cuvinte din Anthorismulu, care l'a datu preasfintîtulu Eppu Andreiu Baronu de Siagun'a. (Ilaritate.) D. Presiedinte. Poftimu dara, vorbesce.—Apoi propune d. Dr., cá dupa ce sinodulu a priimitu principiulu constitutîunalu representativu, care in §ulu acest'a se calca in picióre, sî de óre ce vicariatulu este o demnitate bis. cá sî episcopatulu: vicarulu sa se aléga cá sî Episcopulu, dar nu sa se denumésca prin Eppulu. Nu trebuie sa facemu confusio idearum. Nu trebuie sa dâmu dreptu unui demnitariu bis., cá sa denumésca pre altu demnitariu bis. Se róga, cá sinodulu sa nu tréca preste acestea numai asiá; câci totu in Anthorismu se dîce: Mancati nu mancare peritóre etc. Dar digrediendu dela obiectu, mai multe voci lu rechiama la ordine, sî asiá incheia cuventulu seu cu: Dixi et salvavi ani-

mam meam. D. Alduleanu. Comissiunea crede, ca § acest'a nu denéga principiulu constitutîunalu representativu, pentruca I) Eppulu alege pre vicariulu din cleru, II) vicariulu pórta numai o parte a lucruriloru Eppului, acelea adeca, ce i le incredintiéza acest'a sub respunderea sea propria. Cându s'aru alege vicariulu de sinodu, atunci Eppuln nu aru mai poté fi respundiatoru pentru faptele vicariului seu. Apoi morindu Eppulu, incéta sî functîunile de vicariu ale vicariului. Prof. Boiu. In propunerea comissiunei se dîce, ca pe tempulu veduviei scaunului eppescu vicariulu functîunéza numai cá presiedinte alu consistoriului etc.; insa fiindca unulu din atributele Eppului este sî presidiuln in senatulu scolasticu, de aceea crede, ca aru fi lipsa a se decide ací, ca vicariulu generalu pe tempulu veduviei scaunului eppescu este sî presiedintele senatului scolasticu. P. Hanni'a. Din cele respicate de D. Vice-pres. Alduleanu cadu de sine obiectîunile facute, câci vicariulu pórta oficiulu seu numai in numele Eppului viu. Sî asiá elu este numai Pres. consistoriului, ear senatulu scolasticu la casu de veduvia a scaunului eppescu si va alege insusi presiedintele. D. Bolog'a se indestulesce cu form'a, ce o-a datu §-ului comissiunea, pâna la cuvintele, ca vicariulu pórta o parte a agendeloru Eppului. Insa de vreme ce vicariulu, dîce, devine presiedinte alu consistoriului, nu mai este incredintiatulu Eppului, ci este unu demnitariu din cei mai alesi ai clerului. Sa punemu acumu, ca unu demnitariu mai tineru bis. aru avé trecere mai buna la Eppulu, acest'a póte trece preste mai multi membrii consistoriali mai betrâni, sî póte devení vicariu generalu. Crede, ca vicariulu acest'a tineru nu va póté fi presiedinte alu consistoriului, sî asiá cugeta, ca dreptulu de a alege pre presiedintele consistoriului sa se reserve consistoriului insusi. D. Pres. crede, ca preste acést'a s'a trecutu, priimindu-se odata §-ulu. (Voci: S'a priimitu.) § 115 din proiectu l'a priimitu comissiunea, schimbandu numai cuvintele „sinodulu presviteriloru“ in „consistoriulu eppescu.“ — § 116 din proiectu Sinodulu l'a schimbatu astfeliu: Consistoriulu eppiscopescu este acea corporatîune, ce consta din câti-va membri distinsi din clerulu eparchialu, cu cari Episcopulu eparchiei pertractéza obiectele bisericesci, spirituale, rituale, disciplinare, administrative sî judiciale. Membrii Consistoriului se numescu Assessori consistoriali, dintre cari acei'a, cari suntu cu locuinti'a in loculu resiedintiei eppesci sî priimescu obiecte spre referada, se numescu Assessori ordinari, sî unii cá acestia se inzestréza cu leafa cuviincidsa din vistieri'a Eparchiei, carea o hotaresce Sinodulu eparchialu. Ear ceialalti se numescu Assessori consistoriali titulari. Assessorii consistoriali ordinari nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu 6 gradu de sânge sî alu 4 de cuscria.“ (In aline'a din urma Comissiunea pusese, ca membrii inruditi pâna la 6 gradu de sânge sî 4 de cuscria, nu potu luá parte deodata la siedintie; de aceea se rogara apoi de cuventu:)

D. Dr. Glodariu. Aru mai adauge, ca Consistoriulu sa pertracteze „liberu sî amesuratu institutîuniloru bisericesci.“ Acést'a o propune pentru aceea, cá persónele consistoriale sa fia libere de pressiunea eppésca. Eara in locu de „corporatîune“ ar dorí a se dîce „organulu delegatu alu sinodului eparchialu.“ D. Alduleanu: Atunci ne facemu unitari. D. Dr. Glodariu: Unitari sî suntemu în principiu. (Ilaritate). Prof. Boiu e nedumeritu de unu punctu din §ulu acest'a, sî de sî-i cade greu a vorbí despre elu, dar nu-lu rabda consciinti'a, a nu vorbí. Se dîce adeca in §ulu comissiunei, ca membrii ordinari ai consistorului, cari suntu ruditi pâna la alu 6-lea gradu de sânge sî alu 4-lea de cuscria, déca suntu cu locuinti'a in orasiulu resiedintiei eppesci, potu priimí obiecte spre referada, numai sa nu fia deodata in siedintia. Pre vorbitoriulu acést'a nu-lu multiamesce, pentruca, dupa cumu arata desvoltarea institutîuniloru bisericei nóstre, sî Eppului tocmai pentru aceea i s'a impusu a fi din tagm'a monachala, cá sa nu se póta introduce lânga scaunulu eppescu unu felu de regimu alu rudenieloru, seau dupa cum se dîce: nepotismulu. (Voci: bravo!). Pre densulu dar nu-lu multiamensce, cá assessorii consistoriali ruditi sa nu fia numai in cutare sî cutare siedintia; sî de aceea aru dorí, cá in spiritulu bisericei nóstre, ce s'a feritu de nepotismu, §ulu sa remâna dupa stilisarea lui originala sî sa se dîca: assessorii ordinari consistoriali, cari suntu cu locuinti'a in cetatea resiedintiei eppesci, nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu 6-lea gradu de sânge sî alu 4-lea de cuscria. Pentruca densulu face deosebire fórte stricta intre assessorii ordinari sî estraordinari. Assessori estraordinari, dupa pracs'a de pân' acumu, e fia care Protopopu actualu din diecesa; assessoru ordinariu insa e numai acel'a, care locuiesce in cetatea resiedintiei episcopesci. Asiá dar, pentru cá sa nu facemu scandela eparchiei sî sa nu se dea ansa la suspiciuni, pe lânga totu respectulu, ce-lu avemu câtra membrii acluali ai consistoriului nostru, se róga, cá prealuminatulu sinodu sa binevoiésca a luá motîunea densului in bagare de séma, sî a remané pe lânga stilisarea din proiectu; pentruca pracs'a acést'a se observa in tóta lumea bisericésca, ba chiaru sî la diregatoriele mirenesci. (Bravo!) P. Pope'a sprijinesce din convingere propunerea prof. Boiu din motivele acelea prea ponderóse, dar sî din altele. Sinodulu trebuie sa fia consecuinte in tóte lucrârile sele. Noi amu priimitu principiulu acestui proiectu, sî pe acésta basa amu edificatu lucrarea nóstra intréga. La tóte corporatîunile pertractate pâna acumu: la cele parochiale, la cele protopopesci, amu adoptatu sî principiulu, ca membrii loru sa nu fia ruditi intre sine pâna la alu VI. gradu de sânge sî alu IV. de cuscria. Mai departe, prax'a acést'a se observa in tóta lumea, sî la corporatîuni politice, sî la bisericesci. Dupa aceea scimu, ca chiaru sî Canónele o prescriu acést'a. (P. Hanni'a: Care Canóne ?!) Me rogu eu nu vorbescu ad personam, eu vorbescu in genere, — abstractu. Caus'a, pentru carea nu e iertatu, cá membrii unei corporatîuni sa fia ruditi intre sine, e increderea, carea nu o potu avé partidele processuante, candu in forulu judecatorescu siedu inruditi. Prin consecuintia nu potemu lucrá altmintrea, decâtu priimindu stilisarea din proiectu. — Reflectéza mai departe, ca nu are de a face aici cu persóne (Dr. Glodariu: Cu principiulu!), ci numai cu principiulu. Sa ne aducemu aminte, câtu sânge reu a produsu nepotismulu in tóta lumea, sî ce sânge reu a produsu sî in biseric'a nóstra. (Bravo!) Socotesce, ca nu e unu membru ací, care sa nu cugete la tempulu trecutu, candu scimu, ca cei mai multi membri ai Consistoriului nostru au fostu ruditi intre sine nu numai dupa cuscria, dar chiaru sî dupa sânge. Consecuintiele ne suntu sciute. (Bravo!) Dupa principiulu statoritu odata nu póte altmintrea decâtu a sprijiní din convictîune motîunea prof. Boiu. (Sa traiésca!)

Sî d. dr. Glodariu are sa faca unele observâri. Cu dorere a vediutu pân'acum persóne, care au imbracatu câte dóue trei oficie totdeodata sî au luatu trei sarcini pe umerii loru; au servitu la trei domni, au fostu professori, assessori consistoriali, protopopi,— tóte deodata. Acést'a nu se mai póte; pentruca chiamarea unui professoru este de a lucrá dîu'a sî nóptea pentru perfectîunarea sea in sciintie . . . Asemenea unu protopopu . . . . . (Voci: La ordine!) Dlu Presiedinte dupa indatorirea, ce o pórta, e silitu a sustiné ordinea cea buna. Prin acést'a nu 'ntielege insa, cá sa astupe cui-va gur'a. Dar de óre ce d. Glodariu s'au abatutu dela ordinea dîlei, va sa dîca a vorbitu despre altu felu de lucruri, trebuie sa-i ia cuventulu. D. Bolog'a nu va sa infire vorbe multe, ci dîce numai, ca lucru mai bunu sî mai sântu, decâtu celu espusu in proiectu, nu se póte. Prax'a acést'a se observa in tóte pârtîle; sî asiá sa nu perdemu multe vorbe, ci sa priimimu ceeace este in proiectu insusi, dupa propunerea d. Boiu; câci au dreptu acei'a, cari au impumnatu propunerea comissiunei.— D. Alduleanu n'aru fi dîsu nimicu, déca nu audiá vorbirile cele cam spirituóse in privinti'a acést'a. — Comissiunea n'a luatu in consideratîune deosebirea intre assessori (consistoriali) referinti séu ordinari, sî assessori estraordinari. Assessori estraordinaria vemu in Transsilvani'a preste 40, sî pentru aceea a cugetatu comissiunea, ca spitiele rudeniei sa le aplice numai la membrii, cari se afla in siedintia. Dupa ce insa deosebirea aceea s'a facutu, d. prof. Boiu are dreptu cu propunerea sea, sî propunerea e fórte buna. P. Prot. Hanni'a. Maritu Sinodu! S'a vorbitu cu focu sî cu spiritu fórte din adunculu inimei purcediatoriu, de unde trebuie sa créda fia-carele, care a audîtu pre d. prof. Boiu sî pre fratele protosinchelu Pope'a, cumca dloru au vorbitu din adunculu inimei sî ca trebuie sa fia petrunsi de unu lucru mare sî pagubitoriu bisericei, care a trebuitu sa urmeze din nepotismulu, ce s'a sustînutu pâna acumu la Eppi'a nóstra. (P. Pope'a. Eu amu dîsu, ca privescu numai la lucru, nu la persóne.) P. Hanni'a Sa me ierti; eu sum pétr'a, de carea v'ati lovitu; eu sum acel'a, care amu periclitatu biseric'a, (Voci: Ast'a nu s'a dîsu, n'a dîs'o nimenea); eu sum acel'a, carele amu portatu atâtea deregatorii, câte a enumeratu D. Dr. Glodariu, carele insa nu au aretatu sî aceea, ca déca amu portatu atâtea deregatorii, óre câte plâti amu trasu ? (Bravo ! sa traiésca !). Eu me provocu la mâritulu sinodu, carele de 19 ani ai activitâtii mele trebuie sa cunósca, cumu sî cu ce credintia amu slujitu eu clerului nostru. (Sa traiésca ! bravo !). Eu sum ginerele P. Prot. Bodil'a; dlui de multu a fostu assessoru consistoriului nostru sî va fi avendu sî d-lui vre unu meritu. (Sa traiésca!). Acumu de vreocâti-va ani sum sî eu assessoru. De a urmatu din acést'a vr'o stricare sî scadere; déca s'a pagubitu prin acést'a sî bis. nóstra ? lasu sa otorésca maritulu sinodu. Eu insa cu tóte acestea recunoscu principiulu statoritu in proiectu sî me inchinu lui. (Bravo !) sî fiindu ca e asiá, eu astadi, cá

sa nu periclitezu bis. nóstra in principiele ei cele liberale sî sânte, marturisescu ací, ca eu din 20 Fauru nu mai sum in consistoriu sî ca de astadi mainte nu voiu mai fi membru consistoriului. (Nu se priimesce! sa traiésca!). D. Alduleanu. Legea privesce numai la cele venitóre, nu sî la cele trecute sî presente. P. Hanni'a: Amu audîtu vorbe de stricarea cuibului nepotismului. P. Pope'a. Eu amu dîsu serbatoresce, ca nu amu de a face cu persône ací. Ce a reflectatu insa D. Vice-pres. Alduleanu; ca s'a vorbitu camu cu spiritu, e adeveratu, D. Alduleanu: Imbinare spre desbinare. D. Presiedinte. Cum remâne dar? D. Alduleanu: Noi membrii comitetului, dupa esplicatîunea priimita, priimimu insîne stilisarea din proiectu, carea marturisimu, ca numai din uitare s'a lâsatu afara. D. Lengeru. In proiectulu intregu s'a luatu dreptu basa principiulu representativu. Fiindu ca se vorbesce de consistoriu, trebuie sa marturisésca, ca consistoriulu nu este cunoscutu de canóne. Dupa parerea d-sele, consistoriulu nu e altceva, decâtu unu organu mai micu alu eparchiei. D. Presiedinte. Se róga, a se retîné parerea acést'a pentru altu locu mai potrivitu, ear pre D. Refert. lu invita a continuá. P. Hanni'a. § 117 comissiunea l'a priimitu fâra nici o schimbare. D. Presiedinte aru dorí a se dîce la inceputulu §ului: „Postulu de assessoru consistorialu se deplinesce prin denumire pre bas'a facutei candidatiuni trine din partea consistoriului"; apoi sa vina celelalte din §. P. Hanni'a crede, ca adausulu acest'a mai bine s'aru incopciá cu §ulu premergatoriu. (Voci: sa remâna cum a dîsu Esc. Sea!). G. Gaitanu partinesce §ulu dupa cumu este stilisatu in proiectu, cá adeca Eppulu sa denumésca, insa fâra candidatiune. D. Presiedinte: Eu m'amu luatu dupa conclusulu de eri, pentru aceea amu dîsu acestea. P. Petricu partinesce parerea Esc. Sele cu atât'a mai vertosu, câci secretarii se denumescu. D. Alduleanu: Eu dîcu, ca noi organisâmu statulu bisericescu. Acest'a trebuie sa-lu organisâmu cu privire la organele din statulu mirenescu. Cum e acolo legislatîune sî esecutiva, asiá e sî ací. Déca potemu dîce ací, ca capulu poterei esecutive este datoriu cu responsabilitate fatia cu constituant'a, poporulu crestinu; prin urmare déca avemu dreptu sa pretindemu respundere, sa nu dâmu ocasiune Eppului, cá sa ne póta dîce: Voi mi-ati datu persónele. Din punctulu acest'a de vedere pureediendu, cu tóte ca Esc. Sea face concessiuni ací, mai bucurosu me alâturu pre lânga propunerea Dlui Gaitanu. Apoi nici ca vedu eu a zacé in interesulu nostru o astfeliu de restringere a Eppului; câci acést'a aru derogá sî splendórei bis. nóstre, séu celu putînu o aru aduce acolo, unde d'abiá s'ar mai cunósce splendórea bisericei nóstre. Eu credu dar, cá sa lasâmu in bun'a chipsuiéla a capului esecutivei bisericesci, cá sa denumésca persónele, care suntu destinate spre esecutarea canóneloru sî institutîuniloru bisericesci. — D. Puscariu inca priimesce acésta parere, dar crede, ca n'amu gresî, déca amu dîce: „in urm'a recomandârei"; câci atunci n'aru mai fi effussulu esecutivei.— O recomandatîune priimesce sî d. Gaitanu, dar mai multu nu. D. Presiedinte: Déca sî va candidá Consistoriulu, Episcopulu totusi e indreptatîtu, a dá indereptu candidatîunea, déca vede ca nu-lu multiamesce. — Totusi, prevediendu ca propunerea Esc. Sele va sa cada, aru dorí a se dîce macaru asiá: „Episcopulu denumesce pre tóte persónele consistoriale (D. Alduleanu: din barbati distinsi.) sî este respundiatoriu Sinodului eparchialu." D. Macellariu aru adauge, ca consistorialistii suntu denumiti pe viétia. D. Glodariu: Pentru ce sa fia respundatoriu Episcopulu? D. Presiedinte: Pentru dreptulu seu de denumire. D. Glodariu: Sa se adauga: Sî pentru agendele sele. D. Gaitanu: Ast'a nu se póte; câci unde vine vorb'a de trebí judecatoresci, acolo membrii Consistoriului adesea suntu independinti de Episcopulu in agendele loru. D. Petru Nemesiu aru dorí, déca dupa assessori s'aru numí sî persónele manipulante. D. Serv. Popoviciu. Prin numirea totului se 'ntielege sî partea. P. Pope'a aru dorí, ca déca se dîce acést'a, sa se lamurésca sî egendele Consistoriului. D. Presiedinte. Episcopulu remâne respundiatoriu pentru compunerea Censistoriului. — O voce: Din câti membri sa constea Consistoriulu? D. Presiedinte. Acést'a nu o potu spune. Eu candu amu cerutu plata, amu propusu 6 membri, dintre cari unulu va fi vicariu; amu pusu unu secretaru sî unu vicesecretaru, unu archivaru sî altu personalu mai de josu. Asiá dar ve rogu sa fiti cu rabdare pâna la Sinodulu celu mai deaprópe. Eu déca voiu capetá ce-va, voiu face ce-va; insa nimicu definitivu. Spre venitoriu banii acei'a de ajutoriu imperatescu voru vení in vistieri'a eparchiei nóstre, sî apoi Sinodulu va hotarí despre ei. Insa eu sî pâna atunci, déca i voiu priimí, i voiu intrebuintiá in intielesulu resolutîunei imperatesci, sî nu-i voiu intrebuintiá dupa volnici'a mea. Sa-mi credeti, ca simtu eu tóte greutâtîle nóstre; dar apoi tocmai câce suntu asiá grele sî multe, nu potemu deodata sa esîmu din labirintulu loru. Sî asiá e de lipsa o judecata de totu sanatósa despre starea nóstra de astadi, cá sa potemu face o stare pentru noi toti intr'adeveru multiamitóre pe venitoriu. Eu gandescu, ca sî suntemu pe cararea aceea, sî cu voi'a lui Domnedieu o vomu sî ajunge. Sa avemu numai incredere unii in altii, sî tóte celea se voru face bune.— §. acest'a, dupa invoirea toturoru, va suná dar asiá: „Episcopulu denumesce pre assessorii ordinari sî estraordinari, pre secretari, pre defensorulu tainei casatoriei sî pre celelalte persóne manipulante ale Consistoriului numai din membrii cei mai alesi, mai cualificati sî mai bine meritati pe terenulu bisericei sî alu scólei din eparchi'a nóstra."— D. Alduleanu aru dorí, cá cuvintele „mai bine meritati" sa se reduca numai la assessori. Asemenea d. Gaitanu. (Se priimesce.)— P. Hanni'a continua referat'a. Comissiunea dela § 117 a trecutu la § 121; câci asiá aru veni, crede, intielesulu mai bine; in §. 121. dar (agendele Consistoriului eparchialu) a facutu schimbârile urmatóre: Punctele 1, 2, 3, 4, 5 le-a priimitu asiá, precum suntu. La pct. 6, dupa cuventulu „tractualu" s'au adausu „precumu sî ratîociniele anuale bisericesci, scolare sî fundatîunale." Pct. 7 sî 8 s'au priimitu neschimbate. Pct. 9 remâne de totu afara sî 'n loculu lui vine ca pct. 9 punctulu 10, care apoi suna asiá: „A decide in instanti'a a dóu'a causele apelate dela scaunele protopopesci."— D. Dr. Glodariu mai naînte, dîce, amintise la constituirea Consistoriului, ca dupa starea nóstra cea trista unu individu adeseori a fostu silitu a portá mai multe sarcini. Dar precum professorulu nu se cade sa fia incarcatu preste mesura, asiá nu e cu cuviintia nici aceea, cá unu protopopu sa fia totdeodata judecatoru sî actoru in causele, ce suntu a se dejudecá. Aru dorí, dîce, cá pe venitoriu sa nu se mai intemple astfelu de iregularitâti, combinandu-se adica dóue oficie intre sine incompatibile. (Voci: La ordine!) D. Presiedinte enuncia, ca s'a pertractatu §ulu prin care constituirea Consistoriului se concrede Episcopului, carele apoi este respundiatoriu. Asiá dara sa vedemu, ce va face Eppulu, sî apoi sa-lu tragemu la dare de séma, déca va face reu.— § 122 Comissiunea l'a precisatu sî a dîsu dupa „cârm'a Eparchiei": „sî sa staruiésca, cá pâna la intregirea Scaunului eppescu sa mérga tóte dupa cuviintia." Celelalte remânu afara. D. Presiedinte aru dorí a se mai adauge: „sî sa faca insciintiarile cele cuviincióse despre intemplat'a mórte a Episcopului." — § 118 din proiectu Comissiunea l'a redusu sî schimbatu in urmatoriulu tipu: Conclusele consistoriale in obiectele disciplinare, administrative sî matrimoniale se facu dupa pluralitatea voturiloru. Cându suntu voturile egale, dirima votulu presiedintelui. Ear causele dogmatice sî cele pure spirituale le decide Episcopulu dupa plenitudinea poterei episcopesci. „D. Presiedinte: Sî eu priimescu. D. Bolog'a: Sa traiésca Escellenti'a Sea! Sa traiésca comissiunea! (Sa traiésca! entusiastice.) — §-ulu 120 comissiunea l'a priimitu neschimbatu, adaugendu numai dupa „Eppului seu" cuvintele: „sî a Consistoriului eparchialu." — D. Dr. Glodariu aru dorí, a se concede individului, care aru cere, unu foru de compromissu séu complanare, dela care apoi sa nu se mai póta apelá. D. Presiedinte: Candu va cere cine-va, sa me credi, ca i se va dá; celu putînu pentru mine e unu lucru fórte greu a pedepsí. —

P. Hanni'a aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca Comissiunea numai pân'aici a potutu percurge proiectulu, sî asiá nu póte merge mai departe. D. Bolog'a propune incheiarea siedintiei, cá comissiunea sa aiba tempu de lucratu. D. Alduleanu sprijinesce propunerea, cá apoi in siedinti'a urmatóre sa se póta luá, dupacumu spera, proiectulu pâna 'n capetu. D. Bolog'a róga pre Esc. Sea D. Presiedinte, cá de sî e obositu de atât'a lucru, totusi sa binevoiésca a luá parte la desbaterile Comissiunei, câci astfelu merge lucrulu multu mai lesne sî mai bine. (Voci: Ne rogâmu.) D. Presiedinte multiamesce, apoi da protocolulu siedintiei premergatóre spre citire (d. prof. Popescu citesce), care dupa o observare nepriimita a d-lui V. Romanu, privitóre la denumirea candidatului, de protopresbiteru, se priimesce, sî astfelu siedinti'a se 'ncheia la $12\frac{1}{2}$ óre.

Pest'a in 1|13 Aprile 1864. *)

Interesulu celu mai mare, ce ocupa astadi spiritele Românilor pre la noi este „autonomi'a bisericei nóstre ortodoxe", cu alte cuvinte „restaurarea mitropoliei

*) Intardiata pentru lips'a spatîului. Red.)

nóstre“, — unu interesu, in care s'au concentratu astadata tóte dorintiele sî piele oftâri ale poporului sî intieleginţiei nóstre intregi. Dar', cunoscendu noi in mare parte colosalele pedeci, ce ni se opunu sistematice, cauta sa marturisimu, ca sperantiele nóstre mai ca nu afla adapostu, decâtu in prébunulu Ddieu sî in alesulu seu, prégratiosulu nostru Monarcu.— Contrarii nostri-si punu tóte silintiele a face din caus'a mitropoliei nóstre periclu de statu sî lovitura de mórte pentru catolicismu, precumu sî prejudetie pentru felurite drepturi istorice, privilegie, suprematie sî Ddieu mai scie pentru câte tóte interese mari sî sâete, fâra cari lumea pare ca s'aru preface de locu in pulbere sî cenusia ! Preotii cei mari, clericali sî laici, catolici sî catolisati, ultramontanii, cumu le dîcu, simtîndu-si prin restaurarea mitropoliei nóstre atacatu nimbulu omnipotentiei, striga sî se vaiera, ca prin mitropoli'a nóstra e perdutu orientulu monarchiei—deocamdata pentru catolicismu, éra apoi sî pentru tronu ! Ierarchi'a serbésca, deda a a se ingrasiá din sângele sî sudorile nóstre, incérca a pune in miscare ceriulu sî pamentulu, spre a-si conservá numerósele sî blandele turme, pre cari aprópe de doi seculi atâtu de cu placere le mulge sî le tunde, fâra cá insa sa le sî pasiuneze dupa cuviintia ! Suprematîele natîunali, pre cari nu mai avemu lipsa de a le numí respicatu, vediendu in mitropoli'a nóstra scutulu sî paladiulu desvoltârei sî solidaritâtii nóstre natîunali, spumega de mania sî câraia cá ciórele asupr'a nóstra, predîcendu ciuma sî fómete pentru „santele“ drepturi istorice !

Va sa dîca, natîunea nóstra sa nu se desvólte, biseric'a nóstra sa remâna incatusiata, consciinti'a nóstra crestinésca sa sece sî sa péra, pentru cá usurpatorii seculari de drepturi sa nu sufere vre-o scadere ! !

De ací provine deci, ca in sferele mai innalte incérca, spre a salvá sî capr'a sî vérz'a, a adoptá sí a latî espediintele cá sa infiintieze metropoli'a ortodoxa numai pentru Ardélu;— o intentîune nefericita, pre carea noi pre aici nu o potemu audî fâra celu mai mare disgustu. Nu Ardelenii au cea mai urginte lipsa de mitropolia, nu, ci chiaru noi ungureni sî banatienii; nu ardelenii suntu cei nemijlocitu apesati sî impilati de slavonismu in biserica, in scóla sî in civilisatîune; nu, ci noi banatienii sî ungurenii. Pentru aceea sî tînemu intentîunea amintita de cea mai amara satira pentru noi, si o respingemu cu indignatîune, provina ea ori dela cine.

De alta parte s'a nescocitu planulu de a infiintiá nu o motropolia, ci unu „Patriarchatu“ pentru Românii ortodocsi din Austri'a, precumu se vede, cu intentîunea, de a ne abate de lacurat'a ortodocsía sî de a impedecá buna óra supunerea bisericei nóstre esarchatului din Romani'a ! In câtu pentru acést'a, lasâmu bisericei sa dejudece valórea planului din punctu de vedere bisericescu; ear' din punctu de vedere politicu, noi prébucurosu primimu restaurarea mitropoliei nóstre pentru toti Românii din Austri'a, anume insa pentru banatieni sî ungureni, sub ori ce titlu, fia cá Archiepiscopatu, fia cá mitropolia, fia ma chiaru sî cá Patriarchatu. —

Alu doilea interesu capitale, ce ne descépta ingrijirea, e caus'a limbei nóstre in oficie. Audîmu, ca pre sferele mai innalte le-a luatu gróz'a de multele sî intetitórele vaierâri, sî mai alesu ale Românîloru, pentru nerespectarea limbei loru in viéti'a publica, sî pentru calcarea mandateloru préinnalte, custatórie in acésta privintia.

Se vorbesce despre unu ursoriu maiestaticu fulminante, datu câtra guvernulu unguresen inca in lun'a lui Ianuariu in caus'a acést'a; de alta parte intielegemu, ca chiaru in dîlele trecute, luandu-se lucrulu la innaltulu consiliu locotenente din Bud'a la pertractare, maioritatea s'aru fi pronunciatu pentru amanarea deslegârei la diet'a venitóre, carea, Ddieu scie, cine o va mai ajunge !

Incâtu pentru parerile manifestate cu acésta ocasiune din partea representantiloru popóreloru nemagiare, audîmu, ca Slavii staruiescu mai cu séma pre lânga teritorie natiunali, cá unicele garantie practice pentru desvoltarea sî conservarea limbeloru sî interesseloru nemagiare;— din contra Românii s'aru multiamí de ocamdata sî numai cu esact'a punere in lucrare a ordinatiuniloru préinalte, emanate pâna acum'a,— prin ce iara se adeveresce, ca Românii suntu pururea cei mai moderati in pretensiunile loru fatia cu fratii magiari sî cu regimulu. —

Caus'a scóleloru, adeca a reorganisârei directîunei sî inspectîunei loru, sta balta, dincontra abusurile ordinariateloru serbesci devinu din ce in ce totu mai resfetiate. Audîmu, ca abusurile unoru preoti serbesci au petrunsu pâna sî la inaltulu consiliu de instructîune. Sciti, ca scandalele consistorieloru din Versietiu sî Timisiór'a se paru atâtu de ciudate, incâtu nu afla crediementu ! —

Din Banatu ni sosescu sciri, cari ne facu sa credemu, ca ceea ce se predîsese in corespundinti'a din 18 Ianuariu din Vienn'a, publicata in Nrulu 4 alu Telegrafului s'a sî inceputu, inca cu tóte mijlócele— ertate sî neiertate — a se realisá ! Omulu nu-si póte inchipuí moméla, de care nu s'aru servî contrarii nostri, folosindu-se mai cu séma de Români cá unelte, spre a face proselitismu religiunariu. Asiá voru dusmanii nostri sa ne resolvésca caus'a mitropoliei pentru Banatu sî firesce sî Ungari'a; dar bunu e Domnedieu ! !—

Nu potu sa incheiu, fâra a amintí, ca m'a prinsu mirare impressiunea, ce a facut'o in unele pârti reportulu meu despre incercârile de apropiere intre unii conducatori magiari sî unii barbati ai nostri. Nu refletezu la „Gazet'a Transsilvaniei“, in ale cârei colóne de unu tempu incóce nu mai citimu in privintia-ni altu ce-va, decâtu insinuatîuni sî sarcasmi, dara nu cuprindemu, cumu unii ómeni de ai nostri de dincóce cutéza a trage la indoiéla lucruri positive, numai pentru aceea, pentru-ca ei n'au participatu la ele ! — Caus'a, pentru carea amu fostu aflatu cu cale, a dá o lina espressiune aceloru incercâri, a avutu, — sa fiti convinsi— motive destulu de momentóse, sî scopulu s'a sî ajunsu in mare parte. Déca nescari clemente, luandu fati'a de factori, incérca a ne pipaí pulsulu, credu, ca nu va fi fostu fâra cale a cercá, ca la spatele aceloru elemínte óre cine pandesce? Insa cauta sa prescurtu, cá sa nu mergu prédeparte. — Unu banatiénu.

Prospectu politicu.

In urm'a missiunei lordului Clarendon la Paris, se simte o apropiare a cabineteloru din Londonu cu celu din Parisu, catu se póte mai intima. Intr'atât'a dar amu poté dîce, ca eramu pré pessimisti candu ne indoiému in numerulu trecutu despre succederea missiunei. Sa observâmu inse bine, ca Napoleonu totu aduce lucrulu acolo, incâtu folosulu celu d'antâiu sa fia a politicei lui. Caus'a germano-danesa, dupa ce au cadiutu in mânile Prussiloru sî intariturele cele mai de insemnetate pe teritoriulu de cérta (siantiurile dela Düppel,) este la usi'a conferintiei, cârei nici Pussi'a nu i se mai opune. E intrebarea, ca cine va conduce Conferinti'a ? Semnele pregatitóre le potemu avé, câci catu mai curendu vomu audî ca printiulu de coróna alu Angliei va cercetá insotîtu de soci'a lui pe Napoleonu in Tuilerii. Palmerstonu e invoitu cu visit'a acést'a sî e gat'a sî cu alte servitie, numai cá Napoleonu sa-i sté in ajutoriu in caus'a germano-danesa.

Déca e Angli'a asiá de angusta la anima, séu asiá de strimtorata de a cere ajutoriulu din Parisu, atunci ne vomu pomení, cá conferinti'a cea pentru cestiunea germano-danesa, ve sa se termine numai dupa ce au luatu inainte sî cestiunile cele pendinti din Orientu, Poloni'a sî Itali'a, va sa dîca dupa ce s'au implinitu ce doré Napoleon in anuln trecutu— conferinti'a sa devina congressu.

De siguru ca s'a convinsu sî Angli'a despre necesitatea unei mesuri pacînice complanatóre a diferintieloru europene, sî de siguru ca in intielegere cu Franci'a are credintia sî despre realisabilitatea loru. De acolo, sî mesurile acele pacinice in Franci'a sî Angli'a facendu amendóue o reducere mare in bugetele loru marinarie. Póte in scurtu tempu vomu poté referá sî despre alte reduceri sî despre o pace generala in Europ'a. In casulu din urma, Napoleonu aru avé meritulu de a fi incungiuratu unu resboiu infricosiatu, care avé sa erumpa de maí multe pârti.

Messiculu in scurtu tempu sî va priimí pre imperatulu seu Maximilianu I. Conventîunea intre Franci'a sî Messicu arata ca Napoleonu privesce cestiunea acést'a cá deslegata sî trupele francese pe rendu voru desiertá Messiculu, dupa cumu adeca va cresce organisarea celoru indigene.

In tempulu din urma, ne sosira sciri alarmatóre din partea Russiei fatia cu Romani'a, se póte insa ca conferinti'a sa le domolésca sî pe acestea sî sa domolésca sî scirile ce le avemu despre mesurile luate de guvernulu nostru pentru asigurarea marginiloru catra Romani'a sî Serbi'a, pe care G. C. inca vine in ajutoriu ale stempará.

N 6—1 **O casa mare in strad'a Cisnadiei**
de inchiriatu pe mai multi ani

Cas'a, ce se afla in strad'a Cisnadíei sub Nru 177. in apropiere de piati'a mare cu mai multe incaperi atâtu parteru, câtu sî in catulu primu, intre care sî dóue salóne, cu pivnitia, grajduri, siopru de trasuri sî o curte spatiósa, este de a se inchiriá pe mai multi ani séu la vre unu arendatoru, séu eventualminte la mai multe partenii.

Incaperile parteru se potu ajustá sî pentru bolte deschise, séu pentru altceva asemenea, localitâtile din catulu de susu sî cele din curte se potu intrebuintiá specialminte pentru cancelarii.

Notitie mai de aprópe in privinti'a acést'a se dau in cas'a Nru 73. strad'a Poplâcei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 31. ANULU XII.

Sabiiu, in 16 Aprile 1864.

Marti in 10 Maiu cal. nou a. c., se va tiné siedinti'a lunaria a Comitetului Associatiunei transsilvane.

DD. membrii respectivi suntu poftiti cu tóta onórea a luá parte la aceeasi.

Dela Comitetulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.

Sabiiu in 25 Apriliu 1864.

Sinodulu.

Siedinti'a VII. si cea din urma, tinuta Sâmbata in 28 Martiu 1864.

Escellenti'a Sea D. Presiedinte, invitatu prin o deputatiune din cleru si mirenime, si priimitu cu acclamatiuni de bucuria si veneratiune, deschide siedinti'a la 9 óre diminéti'a.

Nainte de citirea protocolului siedintiei din urma d. Macellariu cere cuventu, si se róga, cá sinodulu sa decida a se citi si verificá protocolulu numai la capetulu siedintiei, ori mai bine inca a se alege o comissiune pentru verificarea lui; câci multoru membrii sinodali se pare, ca le suntu numerate inca si minutele petrecerei aici. (Bravo!) D. Presiedinte: Sub nrulu 22 alu protocolului sinodului s'a priimitu opiniunea comissiunei sinodale, ca dens'a priimesce cu unanimitate proiectulu de regulamentu, precumu si sistem'a si impartirea materialului din acelasi, de óre ce vede intr'ensulu desvoltata si assigurata autonomi'a bisericei in tóte pârtîle ei, in intielesulu canóneloru si institutiuniloru bisericesci; mai departe, ca comissiunea recunósce oblegatóre numai acea parte a proiectului, carea atinge dieces'a representata prin acestu sinodu, ear pârtîle, ce se atingu de mitropoli'a intréga, cá unu obiectu, ce cade in competinti'a unu sinodu mitropolitanu, le privesce deocamdata numai cá proiectu din partea sinodului,— din care causa apoi sinodulu a si pertractatu numai obiectele atingatóre de eparchia, ear cele privitóre la o mitropolia româna infiintianda le-a precisatu numai in mai multe puncte. Este de lipsa dar, cá sinodulu sa priimésca in regulamentu numai obiectele, ce privescu la organisarea unei eparchii, cá astfeliu sa observe strictu acea legalitate, ce si o-a prefiptu dreptu punctu de manecare si dreptu terenu alu seu. Prin urmare propune,

1. cá obiectele pertractande sa le pertracteze Sinodulu numai cu privire la eparchi'a nóstra, si

2. sa se impoterésca comissiunea, cá in contielegere cu presidiulu sa stiliseze cele pâna acumu adoptate de catra sinodu in acelu modu, carele corespunde organisatiunei unei diecese.

Acést'a crede, ca va fi atât'a mai de lipsa, cá nu cumva ca preocupâmu parerile celoralalti frati ai nostri, cari inca voru o mitropolia româna, si cá sa nu ni se póta imputá, ca noi amu tractatu de ei fâra ei. Impregiurârile dar aducu cu sine, cá noi organisatiunea sa o facemu numai pentru biseric'a nóstra ardeléna; câci cele de lipsa pentru recastigarea mitropoliei nóstre se voru face, dupacumu scie Sinodulu, prin o rogare catra Maiestatea Sea. (Sa traiésca!)

Acumu fiindu ca D. Refert. nu e ací, sa se citésca protocolulu. (Secretarulu Prot. Papiu citesce protocolulu, care se priimesce fâra vre-o observatiune.)

D. Referinte, P. Prot. Hanni'a continua referad'a. La ordine e capu IV. § 123 din proiectu si 128 alu comissiunei (despre sinodulu eparchialu.) Comissiunea a restrinsu §-ulu acest'a la cele dóue renduri d'antâiu, care suna asiá: Sinodulu eparchialu este adunarea representantiloru clerului si ai poporului eparchialu. (Se priimesce) — § 124 (compunerea sinodului eparchialu) comissiunea l'a stilisatu astfeliu: Sinodulu eparchialu se compune si se alege dupa modalitatea cuprinsa in statutulu provisoriu alu soborului eparchialu din 1860 despre alegerea deputatiloou la soborulu celu d'antâiu alu bisericei dreptcredincióse resaritene din Ardélu. Eara statutulu se dechiara prin acést'a de statutu definitivu pentru alegerea deputatîloru la sinodulu eparchialu. (Se priimesce.) — §§-ii 125 si 126 din proiectu comissiunea i-a lasatu afara. (Se priimesce.) — §§-i 127, 128, 129, 130 (130, 131, 132, 133) comissiunea i-a priimitu neschimbati in fondu, lasandu numai afara in 130 cuvintele „si motiuni“, in § 131 schimbandu cuventulu „rugaciune de multiamita“ in „docsologia“, in § 132 lasandu afara cuvintele dela „de si“ pâna in capetu, in fine in §. 133 lasandu afara cuventulu „doi.“— § 134 l'a schimbatu comissiunea astfelu: Episcopulu eparchialu e datoriu a conchiamá in fia care anu odata sinodulu eparchialu, si anume in restempulu din Pasci pâna in prim'a Octobre (canonulu VIII alu sinodului ecumenicu VI, si canonulu VI alu sinodului ecumenicu VII), in casuri urginti si mai de multe ori. (Se priimesce).— § 135 din proiectu se priimesce intregu schimbandu-se numai nrulu §§iloru 103 si 104 in 110 si 111.. (Se priimesce).— § 136 din proiectu (activitatea Sinodului eparchialu) se priimesce, remanendu afara cuventulu „civile“ in punctulu 1; in pct. 2 remânu afara cuvintele „si presentarea“; in pct. 3 in locu de „tóte chipsuiescu“ s'a pusu „facu“; punctele 4, 5, 6, 7 si 8 le-a priimitu comissiunea fâra schimbare; punctulu 9 l'a lasatu afara; in punct. 10 in locu de „tineretu“ a pusu „tinerime“; pctele 11, 12, 13, 14, 15 si 16 respective 10 pâna in 15 au remasu neschimbate. (Se priimescu.) — § 137 din proiectu, aflându de lipsa comissiunea, cá sa tréca preste tractatulu despre mitropolia si sa vina nemijlocitu la celu despre epitropi'a eparchiala si senatulu scolariu, l'a lasatu afara. (Se priimesce.)

Urméza taierea VI. din proiectu, V. aComissiunei: despre epitropi'a eparchiala. § 156 alu proiectului Comissiunea l'a priimitu, lasandu afara numai ceeace privesce eparchi'a mitropolitana. D. Alduleanu crede, ca Sinodulu administra averea aparchiei intregi, si ací póte fi si avere nemiscatóre, carea nu este a Eppului; pentru aceea aru dorí a se dîce in finea §-lui „la Eparchi'a“ in locu de „la Eppi'a.“ (Se priimesce.) D. Puscariu observa, ca la § 115 s'a vorbitu despre o epitropia parochiala, aici se vorbesce despre cea eparchiala; dar epitropia protopopiala nu este? D. Presiedinte: Nu; déca insa aru fi de lipsa, se va suplini. Si d. Alduleanu e de parerea d-lui Puscariu, si crede, ca sa se ia pentru epitropi'a protopopésca — mutatis mutandis — epitropi'a parochiala dreptu analogía. (Se priimesce.) — § 157 din proiectu, dupa propunerea Comissiunei, va suná: „Epitropii acesti'a se numescu epitropi eparchiali. (Se priimesce.) § 158. Comissiunea l'a schimbatu numai intr'atât'a, ca 'n locu de „siese“ membri a pusu „trei.“ (Se priimesce.) — § 159 dupa propunerea Comissiunei va suná asiá: „Pre personalulu epitropiei eparchiale l'alege si re'ntregesce Sinodulu eparchialu.“ (Celelalte remânu afara. Se priimesce.) — § 160 Comissiunea l'a priimitu, schimbandu numai cuvintele „epitropiei“ in „Sinodului eparchialu.“ (Se priimesce.) — § 161 Comissiunea l'a priimitu nestramutatu. (Se priimesce cu modificarea din partea P. Archimandritu Popasu, ca 'n locu de „eparchioti“, prin cari se potu intielege si preotii, se pune „mireni.“) — § 162 din proiectu Comissiunea si Sinodulu l'a priimitu neschimbatu. Asemenea a priimitu Comissiunea si § 163. D. Alduleanu. Comissiunea a trecutu cu vederea, ca epitropi'a eparchiala are in adminisiratiunea sea si banii Eparchiei, nu numai ai Episcopiei, si acést'a aru dorí a se adauge la § prin cuvintele „respective ai Eparchiei.“ (Se priimesce.) § 164 Comissiunea l'a priimitu neschimbatu. D. Bolog'a. Intr'unulu din §-ii premergatori amu vorbitu despre datorinti'a Episco-

pului de a-si luá unu economu sî unu protodiaconu, câror'a sa li se dea cutare lucru spre ingrijire. Suntu aceste lucruri curatu episcopesci? D. Aldulea. Epitropii iau averea dupa inventariu, acestia o predau Episcopului, sî apoi acest'a o predà economului sî protodiaconului.— D. Dr. Glodariu. Póte cine-va, venindu Episcopu intr'o eparchia, sa aiba averea sea propria privata, carea nu va sa o amestece cu averea eparchiei. O astfelu de avere privata, déca Episcopulu nu o-a consacratu eparchiei, densulu trebuie sa si-o póta sî administrá independinte de eparchia. Aru trebuí dar sa diferimu intre averea obstésca eparchiala sî intre cea privata a Episcopului. D. Presiedinte crede, ca ceva precisatu sî prefiptu in canóne nu mai e de lipsa a se pune in acestu organismu. Canónele dîcu chiaru sî limpede, ca déca Episcopulu vine intr'o eparchia sî aduce cu sine averea sea privata (Dr. Mesiota: Dela parinti ori agonisita, totu atât'a) sî nu arata eparchiei averea acést'a, prin insasi nearetarea acést'a indata ce móre— cu séu fara diéta— averea devine a eparchiei. Ear déca Episcopulu arata eparchiei averea sea miscatóre séu nemiscatóre, apoi acést'a se ia la protocolu, sî asupr'a unei asemenea averi are dreptulu de a dispune sî pe tempulu dupa mórtea sea. Déca nu-si arata averea sî nu face protocolu despre ea, atunci obit in rem dejudicatam. D. Macellariu cu atât'a mai vertosu afla potrivita observatîunea d-lui Glodariu, câci, precumu si-aduce aminte, s'au aflatu sî unii de aceia, cari au dîsu, ca canonulu acel'a nu are intrare in Ardealu; de aceea o sprijinesce. D. Gaitanu afla de prisosu citarea canonului, de óre ce Esc. Sea D. Presiedinte prin cele dîse mai susu au espusu de ajunsu starea lucrului D. Presiedinte. Din pct. de vedere juridicu luandu-se, ori ce testamentu ori e compusu dupa legile prescrise, ori nu. Acést'a o dejudeca judecatorii mai nainte de tóte; sî déca afla ca testamentulu e compusu pe cale legala, acel'a in tóte pârtîle sele se pune in lucrare, ear déca nu, totu judecatori'a hotaresce, ce are de a urmá mai departe. D. Alduleanu chiama atentîunea adunârei asupr'a impregiurârei aceleia, ca motîunea Dlui Dr. Glodariu privesce la altu obiectu, ear nu la celu cuprinsu in §ulu acest'a.— §§ii 165, 166 sî 167 din proiectu comissiunea i-a priimitu nemodificati. La propunerea Dlui Macellariu in § 167 remâne afara cuventulu „sigilulu“.— § 168 comissiunea l'a priimitu neschimbatu, asemenea sî Sinodulu.— La § 169 (chiamarea epitropiei) in pctulu 1. s'a pusu in locu de „respectiva“ „eparchiala“; pctele 2, 3 sî 4 se priimescu nedesbatute; la pctulu 5 propune D. Dr. Glodariu a se adauge dupa „Consistoriului“ „generalu“, ceea ce D. Gaitanu nu afla de lipsa; câci in Consistoriu suntu membrii putîni. D. Alduleanu stiliséza pctulu 5 asiá: „A tîné siedintie de dóue ori pe anu; cerendu insa trebuinti'a, sî mai de multe ori. D. Presiedinte. Acést'a se intielege de sine. P. Pope'a. S'aru intielege, candu s'aru adauge: Celu putînu de dóue ori.“ D. Alduleanu aru dorí a se dîce in locu de „Consitoriului.“ „Sinodului eparchialu“ D. Gaitanu. S'aru poté dîce amendóue: „Consistoriului, sî acest'a sinodului eparchialu.“ D. Bologa. Mai bine aru fi sa se dîca: „Consistoriului sî la tempulu seu Sinodului eparchialu.“ (Se priimesce.) Punctu 6 si 7 se priimescu de comissiune neschimbate. (Se priimescu.) — § 170 se priimesce, schimbandu-se nrulu 117 in nrulu 116, sî la propunerea d-lui Bologa lasandu-se afara cuventulu „i.“ — §§-ii 171 sî 172 comissiunea i-a priimitu neschimbati. (Se priimescu.) — § 173 din proiectu comissiunea l'a lasatu afara. (Se priimesce.) — § 174 comissiunea l'a stilisatu asiá: Eara la reposarea Episcopului, Consistoriulu, Epitropi'a sî Senatulu scolasticu eparchialu suntu datori a desemná câte doi membrii din sinulu seu, cari sa fia insarcinati, a pazí la ór'a mortii Episcopului, carea urmându“ etc. cá in proiectu. D. Dr. Glodariu in locu de „posessiune“ aru pune „proprietate.“ D. Alduliánu: mai bine sa se puna amendóue, câci posessiunea e mai multu decâtu proprietatea. D. Macellariu e de parere, ca pasagiulu: „Sî sa se ferésca de chieltuieli zadarnice sî lucsurióse“, sa remâna afara; pentru ca acést'a aru poté dá ansa la unele frecâri. D. Presiedinte. Pentru Ungari'a esista in privinti'a acést'a mai multe ordinatîuni imperatesci. De altmintrea Esc. Sea n'are nimicu in contra, déca se va lasá afara; dar apoi aru dorí, cá lânga substantivulu „ingropaciune“ sa se adauga adiectivulu „cuviinciósa.“ (Se priimesce.)

Urméza tractatulu despre Senatulu scolariu, cu a cârui referada este insarcinatu D. Directoru gimnasialu Munteanu.

D. Munteanu: Taierea VII., respective VI.: despre Senatulu scolariu. § 175 din proiectu comissiunea l'a priimitu, lasandu afara numai cuvintele: „Archidiecesa sî.“ (Voci: se priimesce!) D. Dr. Glodariu. Me rogu, nu se póte priimí numai asiá, câci ací suntu multe de vorbitu. D. Presiedinte. Veti vorbí, déca veti fi sprijiniti; déca nu, nu. D. Lengeru aru modificá §-ulu acest'a astfeliu: „Senatulu scolariu e acelu organu delegatu alu sinodului eparchialu sî respective archidiecesanu, câruia i se incredintiéza conducerea sî administratîunea scóleloru confessiunale din Eparchia séu Archidiecesa.“ Caus'a, ce l'a indemnatu la acésta formulare, e, ca n'a vediutu nicairea infatîsiatu unu organu, care sa represente sciintiele la noi, sî la acést'a crede a fi chiamatu Senatulu scolariu. D. Munteanu. Prin conducere se intielegu tóte. D. Popescu observa, ca Sinodulu trebuie sa deosebésca sî a sî deosebitu intre afacerile economice ale scólei, care le-au incredintiatu comitetului, si intre afacerile, ce se tînu de inspectiune. Inspectîunea este incredintiata unoru organe sustatóre inca, sî déca lânga densele amu mai creá inca o autoritate, fara consensulu regimului, amu intimpiná numai dificultâti; deaceea dar crede, ca trebuindu sa remâna sî de ací incolo organulu de inspectîune de pân'acum, Senatulu scolariu nu va poté fi alt'a decâtu unu organu consultativu. D. Alduleanu. Ce a dîsu d. Lengeru, se cuprinde sî in proiectu, numai in mai multi §-i. In §-ulu acest'a vine o definitîune generala; agendele Senatului scolariu etc. vinu tóte mai tardîu: De aceeasi parere e sî d. Presiedinte. Din contra d. dr. Glodariu e de parere, ca tocmai aici aru fi loculu celu mai potrivitu, de óre ce cele urmatóre suntu numai deductîuni dintr'aceea, ce definitîunea cuprinde mai pe scurtu. D. Alduleanu. Definitîunea trebuie sa fia in termini generali, cá la motîunile de mai tardîu, ori mai largi, ori mai strimte sa fia aplicabila. Déca s'aru priimí propunerea d. prof. Lengeru, prin acest'a s'aru preocupá motîunile, ce s'aru aduce mai tardîu. D. Gaitanu partinesce stilisarea din proiectu, pentruca d. e. dreptulu de a 'ntroduce cutare séu cutare cârti in scóle va cá sa remâna Sinodului sî nu-lu póte dá Senatului scolariu. Sinodulu are a luá in consideratîune mai multe impregiurâri, intre cari sî positîunea lui fatia cu institutîunile statului. Pentru aplicarea resultateloru din sciintie la scóle inca se va ingrijí Sinodulu, sî inca póte mai bine decâtu Senatulu scolariu. D. Dr. Glodariu. Aceeasi o dîcemu sî noi, numai câtu nu ne amu intielesu. D. Popescu. Trebuie sa deosebimu: vremu noi sa dâmu Senatului scolasticu dreptulu, ce l'au avutu pân' acum organulu de inspectîune alu regimului,— atunci e bunu senatulu scolaru;- dar déca vremu, cá elu sa descopere resultatelo sciintieloru, atunci mai bine aru fi sa priimimu modificatîunea data. D. Presiedinte: Tóte acestea vinu mai tardîu. D. Vis. Romanu va sa observe ce-va la cele dîse de antevorbitorulu; acel'a adica se teme, ca regimulu póte sa nu intarésca statutulu, venindu elu in conflictu cu dreptulu de inspectîune alu regimului: pecandu pre noi in proiectulu intregu nimicu nu ne-au imbucuratu mai tare, decâtu tocmai capitulu acest'a. Apoi face atentu pre antevorbitorulu la ceea-ce amu facutu pâna acum. Dealtmintrea partinesce propunerea dlui prof. Lengheru. D. Presiedinte va sa dea unele deslusîri. Pân'acum, dîce, amu avutu conducerea séu inspectîunea trebiloru scolare astfelu: in comuna amu avutu unu inspectoru comunalu, in protopopiatu unu inspectoru districtualu in persón'a protopopului; a trei'a a fostu suprem'a inspectîure a Episcopului cu Consistoriulu. Acestea suntu cuvintele celei mai din urma ordinatîuni ministeriale. Eu sumu convinsu, ca inspectîunile acestea, candu aru remané asiá cá pâna acumu, nu multiamescu asceptârile obstesci (Asiá e!), sî marturisescu, ca inspectîunile acestea nici ca potu multiamí asceptârile obstesci. Asiá dara ce erá de facutu? Erá de facutu aceea, cá sa se reguleze trebile scolare dupa convictîunea obstésca, asiá insa, cá sa nu se vateme nimicu din acele institute, pre care le-a sanctîunatu regimulu. Ce amu facutu pentru scólele parochiale, scimu cu totii, ce amu facutu pentru scólele districtuale, iara scimu cu totii; Acumu sa indreptâmu atentîunea nóstra asupr'a supremei inspectîuni scolare. Prin urmare noi nu vremu nici unu institutu nou, decâtu celu vechiu sa-lu regenerâmu asiá, cá sa ne multiamésca; de unde urméza, ca 'n locu de unu inspectoru supremu, care erá Episcopulu cu Consistoriulu seu, avemu lipsa de o auctoritate regulata, carea sa conduca trebile scolare in punctele acelea, in care le a condusu pân'-acumu Episcopulu singuru cu Consistoriulu; sî nu avemu nimicu sa ne tememu, ca vomu face ceva, ceea-ce aru vatemá pre regimu. Déca scic cine-va ordinatîunile regimului, le sciu sî eu; sî déca vrea óre-cine sa le observe, sî eu sum unulu din cei d'antâiu, care consciinciosu vreau sa le observezu; prin urmare cele espuse aici suntu conformu datorintieloru nóstre, sî asiá §-ulu acest'a credu ca póte remané,

precumu este. (Se priimesce.) — Refert. d. Munteanu: § 176, resp. 159 s'a priimitu din partea Comissiunei cumu este, lasandu afara numai aline'a din urma. (Se primesce.)— § 177, resp. 160 s'a priimitu din partea Comissiunei intocmai. Prof. Boiu crede, ca nu e prevediutu casulu, candu e vacantu scaunulu eppescu, sî aru dorí a se dîce, ca pe tempulu veduviei scaunului eppescu Vicariulu generalu pórta presidiulu senatului scolariu. D. Aldulеanu reflecta, ca cu mórtea Eppului incetéza sî functîunea de Vicariu generalu, sî acest'a devine numai presiedinte alu Consistoriului; prin urmare numai asiá amu poté dîce, ca 'n tempu de vacantia (a Sc. eppescu) Presiedintele Consistoriului va presiedé sî Senatului scolariu. D. Presiedinte. Óre n'aru fi bine a se dîce asiá, ca, morindu Episcopulu Consistoriulu denumesce pre presiedintele interimalu alu Senatului scolariu. (Se priimesce asiá.)— D. Munteanu. § 178. resp. 161. Comissiunea l'a modificatu astfelu: Ear membrii ordinari ai Senatului scolariu sî supplentii se alegu, sî posturile vacante se re'ntregescu prin Sinodulu eparchialu prin barbati competinti. D. Dr. Glodariu propune in locu de prévagulu „competinti" „de specialitate." (Se priimesce §ulu cu adausulu acest'a.)— §-ii 179, resp. 162; 180, resp. 163; 181, resp. 164; 182, resp. 165; 183, resp. 166 se priimescu de Comissiune neschimbati. (Se priimescu.) — § 184., resp. 167 Comissiunea l'a schimbatu asiá: Agendele Senatului scolasticu suntu etc. Pct. 1 l'a priimitu neschimbatu, sî dupa o 'ntrebare a d. dr. Glodariu: ca ce 'ntielege Comissiunea prin „a lucrá activu"? sî dupa respunsulu datu de refert. d. Munteanu, ca: a lucrá din tóte poterile — se priimesce sî din partea Sinodului. Punctu 2. Comissiunea l'a lasatu afara. (Se priimesce.) Pct. 3 (2) l'a priimitu numai pâna la com'a cea d'antâiu. (Se priimesce.) Pct. 4 (3): (a priveghiá asupr'a perfectîunârei sî portârei morale a professoriloru sî invetiatoriloru) Comissiunea l'a priimitu neschimbatu. D. Lengheru crede, ca prin determinatîunile acestui § se vatema sî se dejosesce demnitatea unui professoru. Atestatele sî portarea morala a lui, esaminata inainte de punerea in oficiu, dau garantîa destula pentru portarea luí in venitoriu; ear déca portarea lui de mai tardîu devine rea, acést'a mai bine o póte judecá publiculu decâtu Senatulu scolariu. In fine sî simtiulu de onóre sî demnitate se innadusiesce in professori prin astfelu de mesuri. D. Presiedinte e de alta parere: Nu e omu pe lume, dîce, care sa fia fâra controla sî priveghiare,—ci vai de omulu, care sa teme de controla sî priveghiare. Motîunea d. Lengheru in sine e dreapta; daru unu Professoru inca e omu sî asiá póte alunecá. Noi vorbimu despre Professorii din scólele nóstre confessiunale, sî vremu, ca densii d. e. pe tempulu slusbei Ddieesci sa nu petréca prin cafenele sî carcime (Bravo Asiá e!) Incâtu pentru perfectîunarea in morala sî in sciintie, ce are de a se teme unulu cá acel'a de priveghiare, care intru adeveru in tóte sporesce, cá unu pomu tineru frumosu?! D. Dr. Glodariu. Sau observatu din partea d-lui Lengeru despre o ambiciune, séu mai bine: simtîciune de ambiciune (Ilaritate.)— Densulu are a mai observá, ca prin §-ulu acest'a nu vomu poté moralisá pre unu omu, carele au venitu la consciuitate (Ilaritate), ci unulu cá acel'a de fric'a §-lui acest'a aru devení numai unu ipocritu séu fatiarnicu. . . . D. Presiedinte. Destulu, d-le dr. Glodariu! Se priimesce dar punctulu acest'a? (Se priimesce). Punctulu 5 (4) Comissiunea sî Sinodulu lau priimitu. Pctulu 6 (5), lasanduse afara cuventulu „Patriei." Pctulu 7 sî 8 cu aceeasi modificare se priimescu. La pctulu 9, pre care Comissiunea l'a priimitu, d-lu Lengeru face motîunea urmatóre: A prelige terminulu a mesuratu regulamentului, ce se emite de consiliulu scolasticu, pentru esaminarea aceloru individi, cari aspira la ocuparea vreunui postu professoralu séu invetiatorescu, sî nu potu aretá atestate indreptatîtóre de a ocupá postulu professoralu, data din partea unui Institutu competinte. Acésta parere o motivéza apoi prin valórea atestateloru date din partea unui institutu recunoscutu, dar' afla sî contr'adîcere, déca d. e. unulu dela Universitatea din Vienn'a, care are tóte atestatele prescrise, sa se mai essamineze de Senatulu scolariu, ci acét'a o-aru pretinde numai dela acei'a, cari nu-si potu produce atestatele valide. D-lu Presiedinte: Aceste atestate suntu numai pentru finirea studiiloru, dar nu pentru ocuparea unui postu professoralu. Cumu vá esaminá comissiunea senatului scolariu pre unu concurinte la postulu professoralu, va fi grij'a ei, insa dela unu esaminu specialu (Fachpriifung) nu se póte retrage nimenea. D-lu Lengeru: densulu inca a vorbitu nnmai despre aceia, cari producu atestate despre Fachpriifung. Esaminele ce se facu d. e. la universitatea Viennei, suntu de felulu acest'a, sî senatulu scolariu, vrendu sa esamineze inca odata pre unu astfeliu de individu, s'aru pune óre cumu preste universitatea din Vienn'a. Dlu Presiedinte. Unu Dr. de drepturi inca are destule atestate; si totusi candu va sa se face advocatu, trebue se faca unu esamenu specialu. Dlu Macellariu. Insa cine are odata cualificatîunea de Advocatu, póte fi ori sî unde, fara de a se mai esaminá. Dlu Dr. Glodariu cearca a ilustrá parerea Dlui Lengeru prin esemplulu unui Românu Bocovinénu, care-si face esaminele innaintea Comissiunei din Vien'a, producendu unu astfelu de atestatu dela celeberrim'a Universitate din Vienn'a, care apoi óre póte fi priimitu la noi, ori nu? asemenea tinerii din Institutulu diecesanu potu fi invetiatori pe bas'a atestateloru loru semestrale? D. Gaitanu sustîne in modu categoricu, ca cine va sa capete unu postu in scólele nóstre confessiunale, trebuie sa se supuna sî unei censuri din partea organeloru nóstre, sî ca testimoniele dela celeberrim'a Universitate din Vienn'a n'au dreptu de a face pre cineva Professoru la noi, pentru ca eu vreau sa ingrijescu de mine, sî pre mine sa me ingradescu, mai innainte de a grijí de altii. (Bravo!) Pct. 9 (8) remâne neschimbatu, asemenea pct. 10 (9), lasandu-se afara, cuvintele: din sinulu seu. Pct. 11 (10) Comissiunea l'a stilisatu asiá: a staruí, cá numai acei individi sa se puna professori pela gimnasie, cari dupace au absolvitu cursulu de Filosofia la vreo universitate, au depusu esamenu cu succesu bunu inaintea Comissiunei ad hoc séu din obiectele filologico-istorice, séu din obiectele matematico-fisice, séu din Istori'a naturala, precum sî din limb'a sî literatur'a româna. Dlu Dr. Glodariu i pare reu, ca de sî au fostu in comissiune unu barbatu de specialitatea acést'a, totusi s'a scapatu din vedere Filosofi'a; dar tóta impartiél'a acést'a in studii filosofice, mathematico-naturale sî istorice e rea sî intortocata. D. Munteanu declara, ca a facutu impartîrea dupa normativulu regimului din anii trecuti, unde tóte studiile se impartu in dóua categorii: istorico-filologice sî matematico-fisice. D. Dr. Mesiota observa dlui Glodariu, ca densulu a propusu in Comissiune, a se dîce numai: ce au depusu esamenu cu succesu bunu din studiile, la care vrea sa se aplice, insa nu i s'a priimitu. (Se priimesce propunerea Comissiunei.) Pct. 12 (11) Comissiunea l'au lasatu afara. (Se priimesce.); celelalte pcte comissiunea lea priimitu neschimbate. La pct. 13 (12) D. V. Romanu aduce motîunea: ca de invetiatori in scólele capitale sî populare sa se inainteze astfelu de individi, cari cu privire la scólele capitale au absolvatu gimnasiulu micu, ear cu privire la scólele populare patru classe normale. D. Lengeru aru dîce: cari au absolvitu cursulu pedagogicu, séu déca au absolvitu numai cursulu teologicu, suntu in stare de a depune esamenu din Metodica. D. Popescu crede, ca prin propunerea Dlui Romanu se trage o linia despartîtóre intre scólele capitale sî populare; sa se lase la judecat'a comissiunei, de este cineva aptu de dascalu séu ba. D. Presiedinte partinesce propunerea dlui Romanu. Dlu Popescu. Suntu invetiatori cu un'a classa mai buni decâtu altii cu 4. D. Gaitanu. Déca unulu cá acel'a aru fi absolvatu gimnasiulu intregu, atunci esiá mai multu decumu este asiá. D. Puscariu crede, ca §lu sa remâna cum este, câci la Pedagogia sî Teologia nu se voru priimí altii decâtu cari au absolvatu 4 classe gimnasiale, respective 4 classe normale. D. Presiedinte. De regula asiá e, dar fiindu plâtîle fórte mici, adesea trebuie sa ne abatemu. D. Popescu. Atunci pentru invetiatorii satesci nu este nici unu avantiamentu. Part. Hanni'a crede ca venimu in contradîcere, déca de o parte suntu decisive testimoniele scolare (dupa propunerea Dlui Lengeru, sî acumu a dlui Romanu), de alta parte remanu valide numai esamenele depuse inaintea senatului scolariu. D. Aldulеanu denéga acésta contradîcere, de óre ce propunerea Dlui Lengeru nu s'au priimitu. Par. Prot. Hanni'a. Dupa propunerea dlui Romanu cu 2 séu 3 classe nu póte face nimenea esamenu la Senatulu scolariu. D. Presiedinte partinesce propunerea dlui Romanu, un'a cá sa silimu pre parinti moralicesce, a nu-si scóte pruncii inainte de vreme din scóla, alt'a, cá sa dâmu o basa Senatului scolariu. P. Popasu sprijinesce propunerea Dlui Romanu sî o intaresce cu esemple din viéti'a sea protopopésca. Dlu Macellariu inca doresce acee'a, ce dîce D. Romanu, dar nu afla la locu. Câci ací e vorba numai de esaminare, dar nu de trecerea prin scóle. P. Pope'a inca aru dorí o cualificatîune câtu se póte de mare din partea invetiatoriloru, dar trebuie sa ne uitâmu sî la impregiurâri, sî sa nu aducemu o lege, carea mane poimâne nu o vomu poté implini. Déca cineva, sî fâra de a absolvá Gimnasiulu micu, e invetiatoriu bunu, pentru ce sa nu fia?! D. Romanu repetiesce propunerea sea, dela care ascépta multu bine. D. Presied. afla temeinica propuneeea d-lui Romanu, câci altmintrelea saru poté intemplá, ca cineva sa devina in-

vetiatoriŭ in class'a 3 séu a 4, carea elu insusi nu o au invetiatu; asemenea se strica tinerii de prin scóle, cá sa apuce mai curendu dascali. D. Popescu. Déca facemu deosebire intre scóle, atunci trebuie sa facemu deosebire sî intre invetiatori, sî atunci prin urmare trebuie sa facemu sî dóue institute pentru invetiatori: unulu adeca pentru cei dela scóle capitale, altulu pentru cei dela scólele populare. D. Presiedinte crede, ca obiectulu s'a desbatutu de ajunsu; sî asiá aducendu la votare propunerea comiss. sî a d-lui Romanu, dintre acestea Sinodulu priimesce cea d'antâiu. — Pct. 14 (13) sî 15 (14) s'au priimitu de Comissiune neschimbati. D. Lengeru e de parere, ca pct. 14 sî 15 cá unulu ce taia in lucrarile dinlauntru ale Senatului scolariu, sa remâna de totu afara. D. Presiedinte apera punctele combatute. D. Dr. Mesiota e de parere, ca pct. 14 sa remâna afara, ear pct. 15 póte remané cumu e. (Se priimescu punctele, cumu suntu.) — § 185 (168) s'a priimitu din partea comissiunei, punendu-se numai in locu de 9-15, 8-13. (Se priimesce.) — § 186 s'a modificatu ce-va in stilu. D. Lengeru observa la §-ulu acest'a, ca de óre ce salariele professorale suntu fixate, de aceea casulu prevediutu ací nu se intempla nici odata. D. Presiedinte. Ceea-ce nu s'au intemplatu pâna acumu, se póte intemplá pe venitoriu. (§-ulu se priimesce dupa propunerea comissiunei.) — § 187 (170), 188 (171) s'au priimitu din partea comissiunei neschimbati. La § 187 d. Ciceiu, (invetiatoriu I. in Sighisiór'a) observa, ca tax'a pentru invetiatorii populari e prea mare. (Se priimesce neschimbatu.) Asemenea § 189 (172) din partea comissiunei. D. Dr. Glodariu aru dîce: Senatulu scol. este deoblegatu a tramite din sinulu seu etc. (Se priimesce.) P. Hanni'a afla prea mare diurnulu de 5 f. D. Alduleanu. Nu e prea mare, câci de aici platesce 3-4 f. carausîa, sî alte diurne nu are. D. Puscariu recomanda in locu de diurne „despagubire“, (O voce: „Onorariu“ e mai bine. Se priimesce onorariu.) D. Presiedinte, fâra de a voí sa mai motiveze propunerea sea, aru dorí, cá §-ulu acest'a sa remâna afara. D. Alduleanu inca au avutu indoiéla despre §-ulu acest'a, de órece aici se creeaza unu organu priveghiatoriu, pecandu inca nu suntemu descurcati cu regimulu in privinti'a consiliaratului de scóle. D. Dr. Glodariu. Nu e bine sa remâna afara. (§-ulu se sterge.) — §-ii 190 (172) 191 (173), 192 (174) comissiunea i-a priimitu neschimbati. (Se priimescu.) —

D. Presiedinte. Consecuinti propunerei nóstre' taiarea VIII. (despre Sinodulu mitropolitanu) remâne afara. Asemenea taiarea IX. despre Sinodulu Episcopiloru. Asemenea taiarea X. despre Sinodulu comunu alu Mitropoliei române sî serbe.

Urméza dar taiarea XI. intr'unita cu taiarea XII. din proiectu: despre dreptulu maiestaticu sî alu Corónei. D. Alduleanu. Eri in sectîune s'a hotaritu, ca deórece au cadiutu tóte capetele din proiectu despre Mitropolia, sî taiarea XII, ce cu deosebita atentîune la mitropolia tractéza despre dreptulu maiestaticu, cá sa Ve rogâmu pre Esc. Vóstra, sî Esc. Vóstra ni-ati sî promisu ce-va in privinti'a acést'a. Ne rogâmu dar, sa ni se spuna parerea Esc. Vóstre; câci noi in privinti'a acést'a, nefiindu pregatiti, nimicu nu potemu propune. D. Presiedinte. Parerea mea in privinti'a taiâriloru acestor'a, respective a taiârei VII. este: § 120 din carte remâne de totu afara, sî in locu de § 221., resp. 175 vinu urmatórele: Sinodulu eparchialu, dupace a facutu actulu alegerei de Episcopu amesuratu §§loru cutari sî cutari, asterne Maiestatei Sele o rogare preaumilita, cá Préinnaltu-Acelasi sa se indure a confirmá sî denumí pre noualesulu Episcopu. § 222, resp. 176. remâne, numai câtu vorbele din urma: „prin ajutóre banale din vistieri'a statului“ remânu afara sî 'n loculu loru se pune „a eparchiei nóstre.“— D. Bolog'a aru dorí a se combiná cei doi §§i, din cari celu din urma cuprinde numai motivarea celui d'antâiu. (Se priimesce.) D. Alduleanu. Fiindca sî § 223, cá sî 222, e numai o motivare a § 221, óre n'aru fi mai bine sa se contraga tustrei §§-ii intr'unulu? (Se priimesce.) D. Presiedinte. Parerea mea se concentréza intr'aceea, ca toti §§-ii din taiarea XI. (220—222) sa remâna afara sî 'n loculu loru sa vina uniculu acestu §: Dreptulu maiestaticu in privinti'a confirmârei sî denumirei noualesului Episcopu din partea Sinodului eparchialu indatoréza pre Sinodulu eparchialu, cá sa astérna Maiestatei Sele c. r. apostolice actulu alegerei noului Episcopu sî sa se róge préumilitu, cá Maiestatea Sea sa Se indure a sanctîuná pre nou alesulu Episcopu, cá biseric'a sa nu fia fâra Episcopu preste tempulu canonicu de trei luni. (Can. 25 alu Sin. ecum. IV.) (Se priimesce.)

Taiarea XII. despre dreptulu supremei inspectîuni a Corónei in privinti'a bisericei (§ 224 (176) sî 226 (177) se priimesce. —

D. Bolog'a, crediendu, ca acum e tempulu sî loculu pentru unele motîuni facute de DSea sî mai nainte, dar delaturate cá neoportune, propune de nou, cá Sinodulu sa ia órecare mesuri pentru regularea parochieloru sî dotarea preotîmei, adaugendu, ca sa rogâmu pre regimulu bisericescu, cá pre celu mai competinte in privinti'a acést'a, cá pâna la Sinodulu celu mai de aprópe sa faca unu planu pentru regularea parochieloru sî protopopiateloru, sî pentru dotarea preotîmei sî a protopopiloru. (Bravo! Sa traiésca!) A-si motivá propunerea crede ca nu e de lipsa, câci vorbesce ea singura de sine, sî asiá róga pre Sinodulu, cá déca e buna, sa o priimésca. P. Pope'a sprijinesce propunerea d. Bolog'a, adaugendu, ca aru fi de neaperata trebuintia, cá Consistoriulu diecesanu, la insarcinarea Sinodului, sa faca pentru dotarea preotîmei nóstre o petitîune câtra diet'a tierei, carea in curendu are a se readuná. (Sa traiésca!) D. Dr. Glodariu. Preotîmea nóstra se 'mpartasiesce din partea statului cu unu ajutoriu de 25,000 f. pe anu. DSea au audîtu iusa glasuri, ca impartiél'a acést'a nu s'aru face séu nu s'a u fi facutu dupa cuviintia. Propune a se regulá afacerea acést'a prin unu statutu specialu, cá cei ce se ajutora sa se ajutore dupa merite, dar nu cá de poména. D. Presiedinte observa la tóte trei propunerile urmatórele: Motîunea d. Consiliaru Bolog'a este de totu temeinica, sî purcede din impregiurârile actuale ale eparchiei nóstre sî esprime dorinti'a nóstra a toturoru, carea merge intr'acolo, cá sa se aduca la o organisatîune mai buna atâtu parochiele singuratice, câtu sî protopopiatele, pentruca de ací atârna dupa aceea sî imbunatâtîrea stârei preotîloru nostri. Ce se atinge de adausulu la motîunea acést'a din partea P. Protosinchelu, acest'a nu-lu aflu temeinicu; pentru ca noi, candu vremu sa rogâmu pe regimu pentru unu ajutoriu, nu potemu sa-i spunemu, ca nu suntemu inca gat'a in organisatîunea bisericei nóstre— sî de ací vremu sa atârne ajutoriulu acel'a. Eu amu vrutu sa vorbescu despre acést'a mai multu, dar m'au prevenitu altii. In privinti'a imbunatâtîrei sórtei preotîloru nostri sa facemu cele ce suntu cu cale sî sa ne punemu in legatura cu rogârile sî recursele nóstre de mai de multu, in urm'a câror'a diet'a tierei la anulu $184^{6}/_{7}$ a hotaritu cu prilegiulu regulârei referintieloru domniloru pamentesci sî ale iobagiloru, cá sî preotîmea nóstra sî dascalii nostri sa capete pamenturi — unu preotu câte o sessiune coloniala, unu dascalu o jumetate de sessiune. Asiá dara sa facemu o rogare din partea Sinodului câtra diet'a tierei, sî sa o rogâmu sa caute mijlóce, cumu sa puna in lucrare legea dietala din an. $184^{6}|_{7}$. —

Ce se atinge de vorbele — nu potu dîce motîunea — Dlui dr. Glodariu, amu sa observezu, ca e de totu pe cale ratacita, candu cutéza ací in gur'a mare sa dîca, ca ajutoriulu imperatescu s'aru fi impartîtu dupa volnicía séu din patima. S'a impartîtu dupa voi'a imperatesca de Eppu sî de Consistoriulu seu. Eu amu intielesu voi'a acést'a asiá, cá sa se dé din banii acei'a mai antâiu preotîloru celoru mai seraci, dara nu fâra nici o socotéla buna sî cu o minte sanatósa, va sa dîca, inainte de tóte sa se dea o parte din ajutoriulu acel'a preotîloru celoru mai seraci, cari nu umbla pustii sî pre la orasie sî târguri — suntu silitu sa vorbescu asiá, câci fatia cu opponentulu nu potu luá altu limbagiu; — alu doilea s'a datu preotîloru, cari suntu mai putînu seraci, apoi s'a datu sî se póte dá sî preotîloru, cari suntu mai avuti, cari insa traiescu dupa fric'a lui Ddieu: (Bravo! Sa traiésca!) Sî apoi ací e preotîmea intr'unu numeru atâtu de mare representata, câtu amu trebuitu sî eu sî Consistoriu'u sa impartiescu sî interesele anuale ale capitalului clerului de 30,000 f. v. a.; sî atâtu interesele acestea, care facu 1900 f. pe anu, câtu sî ajutoriulu imperatescu leamu impartîtu cu privire la o momentósa impregiurare, voiu sa dîcu, ca in Ardélu póte sa aiba cine-va multe lucruri, multe victuale de vendiare, sî totu sa nu aiba bani, câci in Ardélu nimicu nu e asiá greu decâtu a vení la bani gat'a, sî nimicu nu doresce natîunea asiá cá cultur'a venitorimei nóstre: a tinerimei nóstre; asiá dar la impartîrea baniloru amu avutu in bagare de séma sî pre preoti de aceia, cari tramitu pre fiii loru la scóle. (Bravo! Sa traiésca!) Fórte bine e a vorbí, dara mainainte de a vorbí despre unu lucru, trebuie invetiatu bine; pentru ca póte fi cine-v'a câtu de invetiatu in Filosofia sî Matematica, sî totu póte fi ignorantele celu mai mare in lucruri administrative, déca nu le-a studiatu. (Bravo! Fórte bine!) D. Alduleanu. Ce privesce motîunea d-lui Bolog'a, vedu ca e priimita de onoratulu sinodu; insa incâtu pentru propunerea Esc. Vóstre, pentru modalitatea, prin ca-

La n-rulu de astadi se alâtura unu supplementu de o jumetate de cóla.

rea sa esprime Sinodulu dorinti'a sea câtra regimu, socotescu ca aru fi mai cu scopu, sa luâmu acést'a numai la protocolu, in care sa se dechiare Sinodulu, ca recunósce de necese regularea dotatîunei preotiesci sî ca ascépta dela on. Consistoriu eppescu, cá acést'a pâna la sinodulu venitoriu sa astérna in privinti'a acést'a unu proiectu. (Asiá e! bine!) Mai multu credu ca nu aru fi de lipsa sa facemu. — Ce privesce la adausulu dlui Protosinchelu, de-si aru fi de doritu, cá sa fimu ajutorati de regimu, totusi cugetu ca nu aru fi la tempu; pentru ca dotatîune potemu cere numai déca suntemu organisati cá biserica. Apoi nici nu este drumulu competinte, cá noi sa ne adresâmu câtra dieta inprivinti'a acést'a, pentru ca averile tierei prin diplom'a din 20 Oct. 1860 au trecutu in legislatîunea consiliului imperiale. Tiér'a nóstra nu mai are nice o avere cá statu, ci numai o avere provinciala, carea sta din fonduri sî cari fonduri suntu fiesce-care spre scopulu seu destinate, pentru care se sî potu numai intrebuintiá. Déca amu recurge la dieta, urmarea aru fi, ca diet'a aru dice câtra noi, ca spre scopulu acest'a sa facemu o aruncatura asupr'a membriloru bisericei nóstre. Óre consultu aru fi, cá noi sa recurgemu la diet'a tierei spre imbunatatîrea stârei materiale a preotîloru nostri prin metodulu acest'a? — Din motivele acestea cugetu, ca nu se póte priimí adausulu P. Protosinchelu. — Ce sa tîne de motîunea facuta din partea Esc. Sele, cá sa ceremu dela dieta portîunile hotarite in diet'a din $184^6|_7$, asiu avé din partea mea cá organu alu regimului sa observezu, cumca prin patent'a urbariala din an. 1854 tóte legile urbariale de pâna atunci s'au stersu. In pat. acest'a se prescrie regularea referintieloru foste intre iobagi sî domni, sî totdeodata se ingrigesce sî despre aceea, cá sa capete partea loru descrisa in lege sî preotii, cantorii sî bisericile locului. Lege materiale dar avemu, sa grijimu numai cá sa se mantîna din partea organeloru esecutive ale regimului. Sî ací aru trebuí, cá sa se ingrijésca fiacare preotu sî dascalu, cá densulu sa-si capete partea sea cuvenita, sî in casu candu nu s'aru pazí prescrisele patente, sa faca apelatiune séu recursu la loculu acel'a, carele este chiamatu sa ingrijésca de esecutarea legiloru. In privinti'a propunerei D-lui Bolog'a, sa se ia, cumu amu dîsu la incepulu, o dechiarare la protocolu. — P. Pope'a. E o parere gresîta, ca noi nu amu avé dreptu a ne adresá cu rogarea nóstra câtra diet'a tierei. D. Gaitanu. Patent'a urb. din 1854 nu da preotîloru nostri mai nimicu. D. Alduleanu. Atunci trebuie sa se faca o motîune pentru modificarea §-ului de lege, care nu ne multiumesce. — D. Bolog'a crede, ca aci e loculu pentru o propunere adusa odata, dar atunci delaturata cá neoportuna, sî asiá propune, cá 1000 galbini, daruiti de reposatulu Protopopu Ighianu fundatîunei Franciscu-Iosifiane, sa se pastreze sub numele de „Fundatîune Ighiana“ alâturea cu fundatîunea Franciscu-Iosifiana. D. Presiedinte desfâsiura starea lucrului. Reposatulu, de tóta onórea demnulu Protopopu Ighianu a daruitu fundatîunei Fr.-Iosifiane prin testamentu 1000 #. Neamurile lui s'au incercatu a stricá testamentulu, dar nepotendu, s'au rogatu de Consistoriu, cá darulu unchiului loru sa se pastreze cá o fundatîune pe numele lui. Consistoriulu a luatu cererea la pertractare sî au hotaritu, a nu se abate dela testamentu, dela care crede ca nu se póte abate nici Sinodulu. Déca o voru nepotii acést'a, sa caute schimbarea testamentului pe cale politica. Banii cestiunati inca nu se afla in possessiunea fundatîunei, dar voru vení; sî atunci numele reposatului va stralucí intre cele d'antâiu ale fundatoriloru pentru biserica sî natîune. D. Alduleanu inca e de parerea d. Presiedinte, ca nu se póte face fundatîune pe numele reposatului, dar se va aflá totdeun'a alaturata la fundatîunea amintita sub numele lui. D. Bolog'a e multiamitu cu acést'a; câci sî DSea numai atât'a a voitu, cá sa nu se contopésca summ'a acést'a asiá, incâtu sa se pérda pomenirea eii. D. Presiedinte. Nici cruceriulu unei veduve serace nu se va perde, necum sa se pérda astfelu de daru. —

P. Hanni'a cá referinte aduce la cunoscinti'a Sinodului, ca comissiunea la capetulu regulamentului a mai facutu unu §, nr. 178, care va suná asiá: Sinodulu eparchialu hotaresce, cá regulamentulu acest'a sa se astérna Maiestâtii Sele c. r. apostolice spre preagratiós'a sanctîunare. (Se priimesce.)

D. Presiedinte aduce la ordine cuprinsulu adresseloru, ce s'a hotaritu sa se faca din partea Sinodului. D. Macellariu cere cuventu mai nainte, pentru de a trage atentîunea Sinodului sî asupr'a preotîmei din fundulu regescu. Pentru dotarea acestei'a s'au facutu legi deosebite, care déca s'aru fi dusu in deplinire, aru fi multiamitu pre cea mai mare parte a poporului nostru din fundulu regescu; insa parte nu s'a facutu nimicu, parte de totu putînu, ba sî unde s'a facutu ce-va, nu s'a 'ntaritu, asiá incâtu sî putînulu castigatu iar se póte perde. Propune dar, cá sa se róge Consistoriulu a cere de prin protopopiate datele pentru cele ce s'au facutu in privinti'a acést'a, sî Consistoriulu sa staruiésca pentru ducerea in deplinire a legiloru amintite. D. Presiedinte se 'nvoiesce. D. Alduleanu intielege pre d. Macellariu astfelu, ca sa se castige date statistice in privinti'a stârei parochieloru sî a dotârei preotîloru pâna pe Sinodulu urmatoriu; apoi tréb'a preotîloru va fi, de a se ingrijí cá sa capete ce-va. P. Hanni'a. S'a facutu o lege din partea Universitâti sasesci inca la a. 1848., prin carea pentru preotii nostri din fundulu regescu se otarescu portiuni canonice. Intentiunea d. Jude regescu (Macelariu) e, cá locurile competinti sa arete, ce s'a facutu in privinti'a acést'a, sî unde s'a facutu ce-va, sa se intarésca; pentruca pe unele locuri preotîmea s'a multiamitu. D. Alduleanu. Ací trebuie o motîune de totu chiara, déca vremu sa facemu ce-va; apoi mai vine sî 'ntrebarea aceea, ca are Preotulu séu invetiatorulu dreptu de a pasî la invoieli cu comun'a? P. Pope'a va sa intrebe, ca unde sa ne mai plângemu, dupace amu intempinatu nenumerste pedeci; amu scrisu la In. Guberniu, ba amu cerutu, cá In. Guberniu sa dispuna a se duce la deplinire legea dietala din $184^6|_7$, séu celu putînu panacandu prin Mai. Sea se voru suspende §§-ii acei'a pagubitori pentru noi, sa se oprésca impartîrea locuriloru comunale; câci la urma, candu vomu ajunge sî noi la impartîtu, nu vomu mai avé ce impartî. D. Alduleanu crede ca póte asecurá pre Sinodulu, cá 'n privinti'a acést'a s'a lucratu inca fórte putînu, sî noi n'amu intardiatu. D. Presiedinte afla buna motîunea, dar nu scie, pe ce se baséza; déca vomu sa facemu lucruri mari, trebuie sa avemu documinte. D. Alduleanu. Totu lucrulu acest'a aru trebuí datu unei comissiuni.— D. Bolog'a referesce, ca facerea asiá numitului ursoriu s'a concrediutu dlui Protosinchelu Pope'a, ear a adressei de multiamita Dlui Dr. Tincu.

P. Pope'a e gat'a cu elaboratulu, sî déca binevoiesce Sinodulu, lu va citî (Voci: Sa se citésca!) ori totu deodata; ori punctu de punctu. (Voci: Deodata!) P. Pope'a observa, ca dreptu basa a luatu petitîunea deputatîunei celei numeróse din 1862, sî ca n'au adoptatu terminulu „ursoriu“, ci a numitu actulu „petitîune“. (Citesce conceptulu.) D. Presiedinte e de parere, ca conceptulu sa se predeá Presidiului, care sa-lu considere mai de aprópe sî sa se 'ntieléga asupr'a lui cu mai multi barbati competinti; dupa aceea se va purisá sî se va substerne. (Se priimesce.) D. Puscariu e de parere, ca sî adress'a sa mérga totu pe calea acést'a [Se priimesce.]

D. Presiedinte pune la ordinea dîlei o provisiune interimala pentru Epitropi'a eparchiala; câci hotarire definitiva nu se póte aduce, panacandu nu va fi sanctîunatu regulamentulu. Din parte-si aru dorí, cá Sinodulu sa róge pre dd. Epitropi de pân'acumu: P. Prot. Hanni'a, d. proprietaru Ioann Brote sî d. Senatoru Petru Rosc'a a portá grija sî de ací 'ncolo pentru administrarea averei eparchiale. [Se priimesce cu acclamatîuní pentru dd. epitropi.] — Autenticarea protocolului asemenea propune d. Presiedinte a se concrede Presidiului, care cu mai multi membri distinsi ai Sinodului sa-lu revéda sî verifice. D. Alduleanu crede, ca 'ndata se póte alege o comissiune, sî propune din parte-si pre P. Protosinchelu Pope'a, P. Protopopu Hanni'a, d. Consiliariu Bolog'a sî d. Secretariu Popoviciu. [Se priimescu.] — D. Presiedinte propune, cá sî Efori'a interimala a fund. Franciscu-Iosifiane sa remâna neschimbata. [Se priimesce cu acclamatîuni pentru dd. Efori.] P. Prot. Pannoviciu se róga, cá banii fund. Franciscu-Iosifiane pentru mai mare siguritate sa se priimésca in cass'a diecesana. [Se priimesce.]

Cu acestea lucrârile Sinodului sau terminatu. D. Presiedinte se radica acumu, sî standu atâtu Esc. Sea, câtu sî tóta venerabil'a adunare, rostesce urmatoriulu

cuventu archiierescu de inchidere:

Asiá dar cu ajutoriulu lui Ddieu amu sevarsitu lucrârile sinodului nostru. —

Déca este vreo mângaiere adeverata morala, décu este vreo mangaiere purcediatóre din fric'a lui Ddieu sî din nesuiéla câtra totu ce este bunu, care pentru toti tempii remâne celu mai bunu: atunci nu e omu, care se simta mai mare mângaiere, de cum simtu eu. (Sa traiésca!).

Eu sum astadi plugariulu acel'a, care cu mare grija a aratu hold'a sea, o a semenatu cu grauntiulu celu mai fructiferu, a ayutu tóta iérn'a, primavér'a sî vér'a grija de hold'a s'a, sî esîndu sa secere, a seceratu secerisiu bogatu. (Sa traiésca!!!!)

Inse nu dîcu eu acestea in intielesulu bogatului acelui'a, despre care cetimu in Evangelia, ca candu si-au umplutu magazinele sele, a vorbitu câtra sine: „Vedi suflete, mânca, bea

sî te desfetéza acumu“, ci eu de totu din contra pentru secerisiulu acest'a multiamescu lui Ddieu, dar multiamescu sî ródeloru de unde a provenitu secerisiulu acest'a bogatu ; sî candu dîcu: multiumescu pentru rodulu acest'a, intielegu o adeverata lauda a inimeloru, a cugetâriloru sî portâriloru celoru intielepte a toturoru membriloru sinodului nostru. (Sa traiésca ! !)

Sciu, ca veti crede, de aceea dîcu, ca mangaierea acést'a a mea in locu se me faca falosu, sa me faca fudulu, me va umilí, sî precumu plugariulu cu atât'a mai mare ingrijire are pentru hold'a s'a, cu câtu vede multîmea ródeloru, care le capeta de acolo, asiá sî eu secerisiulu acest'a duchovnicescu, care l'amu seceratu, nu-lu privescu de alu meu, ci de alu nostru alu toturoru, sî voiu cautá, cá totu deun'a asemenea secerisiu sa avemu. —

Ati fostu, iubitiloru frati sî fii sufletesci ! intr'adeveru pe muntele Sionului, ati petrecutu in cetatea Ierusalimului celui nou, v'ati apropiatu, ba v'ati impreunatu cu santii sî alesii lui Ddieu, ati doveditu, ca v'ati adunatu in numele lui Isusu Christosu, dar prin portarea sî lucrarea Vóstra ati doveditu totdeodata, ca intr'adeveru Iisusu Christosu a fostu intre noi.

De unde harmoni'a acést'a mare, de unde intielegerea acést'a minunata, de nu de acolo, ca uniculu capu alu bisericei nóstre a lucratu in mijloculu nostru ? ! —

In lucrarea nóstra se arata lamuritu adeverirea cuvinteloru mantuitoriului Christosu, unde dîce: Ca ceriulu sî pamentulu voru trece, dar cuvintele lui voru remané. — Unde e Iisusu Christosu, acolo numai póte sa fia dragoste sî intielegere, sî astfeliu apoi sfarsîtulu inca póte sa fia numai bunu. —

Asiá sî prin portarea sinodului s'a aretatu, ca cuvintele mantuitoriului nu voru trece, de sî ceriulu sî pamentulu póte sa tréca; sî precumu la inceputu amu dîsu, ca sa multiamimu lui Ddieu, ca ne amu potutu aduná, asiá sî cu finea sa dîcemu: Multiamimu lui Ddieu, ca astfeliu amu potutu lucrá spre binele, spre védi'a bisericei sî spre cinstea toturoru. Aminu.

(Sa traiésca ! entusiastice.)

La acést'a respunde P. Archimandritu P o p a s u urmatórele:

Preasantite sî Prévenerate Parinte ! Préluminatu Sinodu ! Cu dreptu cuventu se dîce, ca unu preotu bunu este o binecuventare pentru poporulu, ce-lu pastoresce. Asiá ce vomu dîce noi, iubiti ascultatori! despre Présantî'a Sea marele nostru Archiiereu, carele atât'a a staruitu pentru imbunatatîrea intelectuala, morala sî religiósa a poporului tienatoriu de biseric'a nóstra d r e p t u credinciósa ? ce vomu dîce noi despre Presanti'a Sea, carele a staruitu intr'atât'a, pentru inzestrarea eparchiei nóstre cu insemnate fundatiuni, cu realitâti chiaru sî dín averea propria a Eseellentiei Sele ? (Sa traiésca ! ! !— Ce vomu dîce despre Archiiereulu nostru, carele a midilocitu cu influinti'a soa cea poternica la inaltulu tronu imperatescu, de s'a inzestratu eparchi'a nóstra cu 50,000 f. v. a. pe totu anulu? Ce vomu dîce, iubiti membri ai venerabilului Sinodu ! de Présantî'a Sea bunulu nostru Archipastoriu, carele dandu-ne esemplu de credintia sî alipire neclatita câtra inaltulu nostru Imperatu, (Sa traiésca !) a condusu corabi'a multu incercatei nóstre natiuni in tempurile cele mai primejdióse, eu invederata primejduire a scumpei sele vieti ? ce vomu dîce despre Archiereulu acel'a alu nostru, carele a avutu marea bunatate, a ne restitui, a reinviá constitutiunea primitiva a bisericei nóstre dreptucredincióse? Negresîtu, ca acést'a vomu fi siliti sa marturisimu, ca venirea Présantîei sele in acésta eparchia a fostu celu mai mare daru ddieescu asupr'a nóstra a toturoru, câci Présantî'a sea este alu doilea Moise, care ne-a scapatu de suferintiele timpuriloru celoru vitrigi; ca Présantî'a sea este vrednicu de a se numí intre Archiierei cei mai mari ai bisericei nóstre.

Sî asiá noi membrii Sinodului, cá adeverati fii ai Escellentiei Vóstre, Ve multiumimu cu lacrimi pentru tóte bunatâtîle, ce le-ati versatu asupr'a poporului nostru din Tranni'a, sî potu dîce din tóta Monarchi'a austriaca; Ve multiumimu din genunchi, pentru cruntele osteneli, ce ati pusu la elaborarea proiectului, sî Ve rogâmu sa ne iertati pentru slabiciunile sî nedumeririle, ce amu aretatu in decursulu desbateriloru, sî Ve fagaduimu serbatoresce inainte lumei, ca vomu pastrá in inimile nóstre stralucitulu nume alu Escellentiei Vóstre din nému in nému intru binecuventare.

(Sa traiésca ! ! ! entusiastice.)

Sinodulu se inchide la 2 óre dupa amédi. —

Astfelu intre cele mai entusiastice acclamatîuni de bucuria pentru Esc. Sea P. Episcopu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n ' a sî intre manifestatîuni de stima pentru P. Archimandritu Popasu, D. Vicepresiedinte alu Tablei regesci Alduleanu, D. Consiliaru gub. Bolog'a, d. Administr. Puscariu, d. Assessoru Gaitanu, PP. Protosinchelu Pope'a, Protopopu Hanni'a sî alti membri ai Sinodului urméza esîrea din biserica sî 'ncheiarea Sinodului.

Câtu au fostu de festive momentele, candu adoratulu Archipastoru a rostitu profundulu seu cuventu, candu P. Archimandritu i-a respunsu cu voce tremuratóre de gravitatea simtieminteloru, nu potu sci fâr' cei ce au fostu fatia. Parintele Episcopu erá petrunsu pâna la lacrimi; multi din parintii Sinodului lacrimau. Au fostu momente mari, grave, neuitate sî neuitabile.

S a b i l u in 15 Aprile. (Felurite.) Din intrulu monarchiei nóstre avemu de a inregistrá mai multe sciri importante. Un'a e din Ungari'a, ca Cancellarulu Ungariei, Contele F o r g á c h, in urm'a cererei sele motivate prin impregiurâri sanitaric, prin p. n. autografu imperatescu din 10|22 Aprile a. c. se pune in pensiune interimala, ear prin alte dóue bilete de mâna administratorulu comitatensu Cont. Arminiu Z i c h y se denumesce Cancelaru aulicu ungaru, ear Consiliarulu intimu de P r i v i t z e r Cancelaru secundariu aulico-ungaru. Stramutarea acést'a se pare ca sta 'n legatura cu vreunu pasu decisivu, ce va sa-lu faca regimulu in Ungari'a séu prin conchiamarea dietei tierei, séu prin aducerea la valóre a constîtutîunei imperiale. — D i e t ' a t r a n s s i l v a n a, in urm'a unei p. n. resolutîuni din aceeasi dî (22 Aprile nou) se va redeschide in 11|23 Maiu. Esc. Sea D. Gubernatoru, incâtu scimu, inca e totu bolnavu; sî asiá demnitatea de Comissaru regescu dietalu se va incredintiá altei persóne distinse. — D i n B u c o v i n ' a in fine avemu de a comunicá successive, ca d. Eudoxiu H o r m u z a c h i, marele patriotu alu Bucovinei, e denumitu Capitanu alu tierei,— unu faptu, la care gratulâmu cu cea mai mare fericire tierei sorori. —

Prospectu politicu.

Siantiurile dela Düppel dimpreuna cu multi prinsi, de multu suntu in manile Prussiloru, sî Daniloru nu le remase decâtu insul'a Alsen din totu ducatulu Schleswig. Armistitiulu se credea ca va fi indata dupa acésta cadere a Daniloru. Dupa scirile mai nóue Danii voru continuá a se aperá sî pe insul'a Alsen sî sî mai departe, déca nu va intreveni conferinti'a a linisci partile certante.

Regele Prussiei au cercetatu in persóna câmpurile de lupta din Schlewig. Se dîce ca'n tóte partîle pe unde ajungea erá priimitu cu entusiasmu. Sunetele insa, ca cabinetulu din Berlinu aru fi in togmela cu celu din Copenhagen, spre a impartî ducatele asiá incâtu Holsteinulu sa fia alu Prussiei sî Schleswigulu alu Daniei— suntu de o natura, cari aru recorí fórte multu entusiasmulu nemtiescu.

F r a n c i ' a, dupa câte greutâti are de gâtu, au mai capetatu o revolutîune in Algeri'a (Africa).— Amiciti'a cu Angli'a este inca in crescere sî asi'a de o parte temerea de alta parte speranti'a, ca la conferinti'a ce se va tiené in Loudonu se voru aduce sî alte cestiuni, totu esista sî acum. Politic'a Franciei in cestiunile, ce au sa fia deslegate, va influinti'a fórte multu. Fatia cu aceste se mai radica altu nuoru din Nordulu Americei. Uniunea adeca nu vrea sa recunósca pe Imperatulu messicanu. Conflictulu intre membrii Uniunei care se parea mai deslegatu, prin acésta nerecunóscere se se póte re'nnoí, indata ce partea uniunei, carea se numesce sî confederatîune, aru recunósce pre noulu Imperatu. Firesce, ca la unu astfelu de resboiu americanu prelungitu in tipulu acest'a aru trebuí sa participe sî europeni.

Vinu pascile, sî Romani'a carea este unu obiectu importantu in politic'a Europei, se afla inca totu cu cele dóue pecate de mórte pe anim'a ei, intielegemu servitutea tieraniloru sî legea pentru representanti'a tierei prin vreocâti-va boieri. Dupa dîuarie audîmu, ca in comissiuni s'aru fi lucratu unu altu proiectu de lege rurala, de care „Bucimulu“ dîce, ca e mai perfidu decâtu chiaru proiectulu lui Catargiu. Noi o credemu, pentruca acumu potemu dîce sî noi cu scriptur'a: ca de acumu nu mai credemu Bucimului, pentruca singuri ne amu convinsu, vediendu cotiturile sî unghetiele, pe cari apuca unii „patrioti“, numai cá sa impedece cestiunile cele mai vitali.. Scirile cele ingrodîtóre despre invasiuni sî ocupâri sî mai scia Domnulu ce au mai incetatu. Dîuare cu renume europénu ne arata imposibilitatea acestoru mesuri, pentruca nu suntu cause.— Guvernulu este energicu, sî intra totu mai multu in reputatîunea Europei civilisate, castiga pe dî ce merge potere morala, incâtu póte pasî categoricu cumu o-au facutu principele Cuz'a mai candu chiaru cu Russi'a. Césta din urma amenintià cu retragerea consulului, ce inse nu au facutu.

Redactoru responsabiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 32. ANULU XII.

Sabiiu, in 23 Aprile 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Supplementu la referat'a despre Sinodu.

Amesuratu decisiunei Sinodului din siedinti'a din urma, Esc. Sea Parintele Episcopu diecesanu cá Presiedintele Sinodului a sî conchiamatu pre barbatii de incredere, ce se afla cu locuinti'a in Sabiiu, la câte-va conferintie, in care s'a verificatu protocolulu siedintiei din urma sî s'au cititu sî adjustatu petitiunea sî adress'a de multiamita hotarite de Sinodu. Câtu pentru césta din urma, cu a cârei compunere se 'nsarcinase d. dr. Tincu, avemu sa inregistrâmu, ca de óre ce d. dr. nici in siedinti'a din urma, unde erá sa se citésca conceptulu, nu s'a 'nfatisiatu, nici conceptulu nu l'a predatu Presidiului, nici dupa re'ntórcerea sea dela Sabiiu nu l'a tramisu, Comissiunea acést'a a 'nsarcinatu cu conceperea unei adresse nóue de multiamire pre d. professoru din institutulu diecesanu Ioann Popescu, care a sî facutu conceptulu spre multiamirea obstésca. Astfelu apoi Presidiulu a dispusu a se purisá sî a se substerne ambele acte la loculu preainaltu. Conceptele, de óre ce voru esî cá accluse in brosiur'a, ce va cuprinde protocolulu Sinodului, aici nu le mai reproducemu.

Actu de egalitatea limbeloru.

Câtu de multu se respectéza la noi egal'a indreptatîre a limbeloru tierei, despre acést'a mai elocuinte decâtu cele mai temeinice arguminte vorbescu actele oficióse. Sórtea a voitu, cá sî nóue sa ne vina la mâna unu astfelu de actu. Eata-lu

Nr. 242. 1864.

Comissiunea orfanala din Desiu se róga in limb'a româna la oficiolatu pentru transpunerea unoru harthii procesuale. Subscrisu e Bartha.

La acést'a se respunde a dorso.

Mig a megyei bizottmány elhotároza megyenkbe használando hivatalos nyelvet, miután a közellebi törvények szerént hatalmámba van, azon nyelvet használni, mellyett jobban tudok, az Árvaizséknél negyen lévén kik magyarul tudnak irni, ezt el nem fogadhatom. Pataki m. t. k.

Pe romanesce: Pânace comitetulu comunalu nu va decide, care limba sa se intrebuintieze oficiosu in comitatulu nostru, fiindca in intielesulu legiloru mai próspete mi stà in potere a intrebuintiá acea limba, carea o cunoscu mai bine, sî fiindca la scaunulu orfanalu suntu patru insi, cari sciu scrie unguresce, acést'a nu o potu priimí.

Pataki.

Resolutîunea acést'a, ce vedesce atât'a intolerantia de limba, ne atinge cu atât'a mai dorerosu, câci vine dela capulu unui comitatu care aru avé datorinti'a de a conlucrá spre introducerea u suârei limbiloru patriei, in intielesulu espresu alu ordinatiuniloru celoru mai nóue, dela unu amploiatu, care dealtmintrea iubesce atât'a de multu ostentatîunea, ca face dreptate sî impartîalitate in oficiulu seu, sî carele scie limb'a romanésca mai bine decâtu multi alti amploiati de alta limba. Se nasce 'ntrebarea, ca sa credemu óre cuvinteloru ori fapteloru dlui Pataki?

Respunsulu nu e cu anevoia.

Rectificare publica.

„Bucovin'a“ aduce in nr. 94. scirea din Sabiiu, ca „Sinodulu bisericescu romanescu a decisu in siedinti'a sea a dóu'a din 4. ale curgatórei, a rogá pre Maiestatea Sea Imperatulu pentru infiintiarea unui patriarchatu, care sa cuprinda pre toti Românii de confessiunea greco-neunita din Austri'a.“— Fâra de a cercetá isvorulu, din care a scosu „Bucovin'a“ acésta basna, ca adica Sinodulu s'a rogatu pentru infiintiarea unui „patriarchatu“, noi avemu datorinti'a de a refutá cu tóta energi'a acésta scornitura, nascocita din malitîa tendentîósa, cu scopu de a suspiciuná atâtu inaintea fratîloru nostri de sânge sî de credintia din celelalte tieri austriace, câtu sî inaintea regimului sî a lumei dreptele incercâri ale bisericei nóstre transsilvane, spre a-si restituí vechi'a sea „mitropolia.“— De acést'a ne mirâmu cu atât'a mai vertosu, câci „Bucovin'a“ priimesce sî fói'a nóstra, in carea s'au comunicatu pertractârile Sinodului in esenti'a loru, va sa dîca, a avutu ocasiune de a se informá despre aceea, ca ce au lucratu Sinodulu nostru.

Asceptâmu dela iubirea de dreptate a amintitei foi oficióse, ca pe bas'a desbateriloru Sinodului, publicate prin foile romanesci, precum sî pe bas'a acestei rectificâri, va emendá câtu mai in curendu asertulu seu, cu atât'a mai vertosu, câci la dincontra aru trebuí sa o declarâmu in publicu de unu organu alu neadeverului. —

Sabiiu in 22 Aprile. (Felurite.) Precum audîmu, dd. deputati sî regalisti ai dietei nóstre transsilvane au priimitu invitare dela d. presiedinte, Consiliarulu gubernialu r. Gustavu Groisz, spre a se 'nfatîsiá la 23 Maiu a. c. in sal'a dietei pentru continuarea lucrariloru intrerupte.— Tîrgulu din urma a fostu câtu se póte de slabu, mai cu séma din lips'a baniloru.— Astadi dupa amédi incepù a ninge, sî ninsur'a continuà tótu dup'amédi'a, asiá incâtu San-Georgiulu de mâne va semená mai multu a Santulu-Nicolaie. Lumea e fórte 'ngrijita pentru aceste fenomene, cari se teme ca voru aduce o calamitate preste tiér'a nóstra. —

Ungari'a.

Pest'a in 24|4 1864.

⊙ Publiculu va fi sî luatu notitia despre demissiunarea Cancelarului Ungariei Cont. Forgach, precum sî despre suplinirea acestui'a prin Cont. Arminiu de Zichy, administratorulu Comitatului Vas (Eisenburg), ear mai nainte sub sistemulu absolutisticu amploiatu cesaro-regescu.

Acésta stramutare grabnica sî fâra veste intru adeveru a casiunatu o sensatiune fórte mare prin cercurile politice, cu atâtu mai vertosu, câci cancelarulu demissiunatu Forgach dupa unu morbu mai indelungatu avendu audiintia la Maiestatea Sea, fu primitu cu cea mai viua placere, de unde firesce se potecá conchide, ca pusetiunea domnului Cancelariu astadi e mai favoritóre cá ori candu alta data, sî ca nicí nu póte fi vorba despre o crisa ministeriala, precumu bucinau tóte jurnalele cu dóue luni mai nainte; deci surprinderea fu cu atâtu mai mare pretotindenea.

Ce a fostu caus'a adeverata a demissiunârei? Nu se scie de siguru; câci pecandu unii dau de motivu starea cea camu totu morbósa a densului, altii afirma, sî cu totu dreptulu, ca guvernulu nu s'aru fi indestulitu cu politic'a cea dubiósa sî cu energi'a cea fâra nici unu succesu de trei ani de dîle a densului. Precumu ne aducemu aminte, Cancelariulu Forgach avea, (séu mai bine trebuiá sa aiba) de tienta a-si desvoltá tóta poterea sea intr'acolo, cá patent'a din 26 Fauru 1861 sa o faca popurala in Ungari'a, sî sa prepareze spiritele la intrarea in senatulu imperialu. Forgách insa, cu tóte ca a intrebuintiatu tóte mijlócele, pâna chiaru sî jurnalistic'a parte subventîunata, parte infiintiata pe actîuni, — nu numai ca nu si-a ajunsu scopulu, ma sî preparârile la ajungerea lui erau preaintardîate, asiá câtu pe lenga tóta nesuinti'a guvernului de a conchiamá o dieta in Ungari'a, carea apoi sa descalcésca sî sa deslege cestiunile cele mari ale tierei sî in legatura cu aceste sî ale imperiului intregu,— n'amu innaintatu nici unu pasiu; de aceea a dîsu Maiestatea Sea câtra Contele Forgach (pe tempulu candu Ardelenii intrara in senatulu imperialu) cuvintele cele de multa insemnatate: „Acum'a iubite Forgach, vine rendulu la DT'a“.

Cu acestea ni se pare cá sta in legatura strinsa remanerea in oficiu a dlui Cancelariu Nádasdy, cu tóte cá in septemân'a trecuta se vorbiá ca va sa abdîca de siguru din punctu de vedere alu sanetâtii sele celei struncinate. Stramu-

tarea insa astadata s'a intemplatu in persón'a acelui'a, la care nici n'a cugetatu nimenea.

Starea nóstra cea esceptiunala de astadi cu schimbarea Cancelarului inca trebuie sa devina in fase nóue; acumu fi-va mai bine ori mai reu? pâna candu nu vedemu programulu noului Cancelariu, nu scimu; aceea insa e mai multu de câtu verosimilitate, ca diet'a Ungariei peste putînu tempu se va conchiamá, sî inca potemu afirmá, ca mai multu pentru punerea in viétia a diplomei din 20 Octobre sî a patentei din 26 Fauru prin tramiterea deputatîloru Ungariei la senatulu imperialu, ce se va sî intemplá de siguru, daca elementulu filogubernialu, sî natîunalitatîle nemagiare ale Ungariei voru poté formá óresicare maioritate in diet'a tierei, séu daca celu putînu alegerile deputatîloru nemagiari voru fi in proportîune cu poporimea natîunalitâtîloru nemagiare.

Acestea firesce suntu numai combinatîunile nóstre private; déca insa óre aceste seau alte principii voru predomní in urm'a demissiunârei Cancelariului,— va documentá viitoriulu.

Din Bucovin'a, 6 Aprilu c. v. Putîne numai respunsuri la sciutele „siepte tese“ despre autonomi'a bisericei ortodosse sî reconstituirea administratîunei ei sosira pâna acumu inca la Episcopi'a nóstra: eara cea mai mare parte din persónele prochiamate de Esc. Sea parintele Episcopu alu nostru a-si infatîsiá motivatele loru pareri asupr'a celoru tese, se lupta inca-cumu audîmu-cu lips'a isvóreloru proprie-ortodossistice, din care sa-si scóta argumentatîunile loru la assertu-rile ce aru avea sa le induca; sî mare sa le fia acelor'a necasulu, câci opuri ausiliare concerninte la acele intrebaciuni sî respective respunsuri — afara de sânt'a scriptura sî vr'o 5-6 Pidalióne in tóte dieces'a la noi nu se afla, de-óre ce opurile eclesiastice din bibliotec'a seminariului suntu mai multu de autori ai bisericei apusului, eara scriptele obiecteloru teologice-scolare multu inca neajungante, spre a oferí materialulu necesariu la dislusîrea fundamentala a aceloru respunsuri.

In necesari'a consideratîune a acestei camu fatale circumstâri E. S. Episcopulu nostru se aflà deci indemnatu a cere dela supremulu Guvernu o delatîune pentru supunerea cerutului elaboratu, sî Guvernulu sî concese o prelungire de terminu de dóue luni inca, in a cârei urmare prelungì sî E. Sea Episcopulu nostru terminulu tramiterei elaborateloru din partea preotîloru receruti la acelea, pâna la 12|24 Aprile a. c.

Luându insa in seriósa bagare de séma, ca autori istorico-canonici orientali scapara din viscolele vécuriloru, sî mai cu séma din caus'a nefavoraverelorn consecuinti ale dominârei Islamului preste orientu, numai putîni, sî sî acesti'a, cari mai esista pe ici pe colea, suntu scrisi in limbi straine sî grele, sî-apoi sî in privinti'a pretiului loru materialu greu de castigatu de nisce preoti parochiali de rendu: apoi, dupa parerea nóstra, sî aceste dóue luni de prelungire suntu prea putîne; câci autorii mai trebuie dupa acuirarea loru de prin departâri inca sî cetiti sî scrutati, nepotendu luá o respunsabilitate atâtu de mare, cumu e cestiunea respectiva, asupra-si fatia cu cugetulu seu, fatia cu intrég'a eparchia, ba, fatia cu intrég'a biserica ortodossa sî intrég'a lume civisata, a luá dîcu o asemine respundere asupra-si asiá „pele mele“, adeca, ori sî cumu.

Dara ce e de facutu! Terminulu e prefiptu: intrebâmu insa, déca din caus'a scurtimei tempului, au din caus'a lipsei de autori ortodosistici solidi séu sî din alt'a oaresi-care, numai totusi nu esentîala sî ne'ncungiuravera, ci numai incidentîala sî particularia, respunsele acelea n'aru fi deplinu identice cu caracterulu sî firea bisericei nóstre orientale-ortodosse, — ce va urmá atunci? Remané-vor a s i á, nu se voru revedé ele, mai nainte de a fi tramise la Guvernu, de unu soboru? Cine va avé final'a redactîune a acestui elaboratu conditiunatoriu de viéti'a, binele, multiamirea sî póte chiaru sî viitoriulu bisericei sî comunitâtii nóstre din Bucovin'a? Cine se va incumetá sa priimésca p r o p r i ' a r e s p u n d e r e, care necontestaveru e de totu manina sî grea, asupra-si?— Archiiereulu singuru Présantî'a Sea, seau cu Consistoriulu Seu, sî inca póte iarasi „intaritu“ cá odinióra? Acést'a n'ar fi de doritu, dara de va fi asiá, sa nu se uite numai, ca din anomalii se nascu iarasi numai anomalii, din abusu iara abusu: sî numai din regularitate — regula, carea sî trebuie, sî are sî competintia sa fia de totu insulu priimita sî respectata. — Tribunalulu legislatoriu in biseric'a nóstra ortodocsa, e unicu numai sinodulu, „in dogmaticis“ Sinodulu ecumenicu, ear „in oeconomicis“ sinodulu provincialu, diecesanu, decanalu seau parochialu, care sa represente insa pre intrég'a respectiv'a comunitate bisericésca.

Nu ne e loculu aice sa argumentâmu aceste aici dîse, cu dovedi din s. scriptura sî din ss. parinti: insa macaru la acele locuri din s. scriptura sa provocâmu, care o p r e s c u apriatu a s c u l t a r e a abateriloru de adeverulu limpedei invetiaturi ai lui Christosu, socotimu de necesariu; acele locuri vedi Mat. c. 7. st. 15. — Ep. càtra Gal. a l. Paulu c. 1. st. 8. sî câtra Corint. a 2. ep. c. 13. st. 8, care o p r i r i de a ascultá cele ce nu suntu identice cu adeverulu invetiaturei lui Christosu, sî S. Augustinu in epistol'a s'a contr'a Petilicanii le repetiesce sî mai in specie le aplica *) sî care esplicatîune toem'a in caus'a de fatia ne e concerninte.

Aici ne pica in péna o scire, ce ne vení in dîlele trecute din eparchia, ca adeca unii din preotii „intrebati“ aru fi stându la cumpena, i n c e s p i r e t u sa compuna parerile loru: au in celulimpede ortodossu, ori in sensulu „dorintielor“ sciute din anulu 1861 care, in ce feliu de „duchu“ sunt alcatuite, scie dejá tóta lumea.

De-si, cum dîseram, si cum e si in fapta: propri'a si final'a redactiune a referatului la Guvernu asupr'a celor „siepte tese“ e reservata Escellentiei Sale presantitului nostru Episcopu, si numai nu scimu, eschisivu, seau cu consultarea altei corporatiuni, care corporatîune din inima amu dorí, cá sa fia representatóre de intrég'a biserica, adeca diecesa, si sa aiba tóte insusîrile unui „soboru;“ dara totusi, audîndu acele sciri de prin diecesa, ca unii preoti adeca stau la indoiéla, c u c i n e s a t î n a in darea opiniuniloru loru, au cu ortodocsismulu originalu, o i cu unu „blumerismu“ bizaru de lege n ó u a nascocita numai pentru Bucovin'a, sî fundata dóra numai pe abusuri cam v e c h i in biseric'a ortodossa orientala, audîndu, dîcu, acestea, ne pare sî pentru singur'a acésta dubitare reu; ne simtîmu deci in interesulu istoriei indatoriti a luá despre acésta aparitiune notitia, nu asiá insa pentru ca s'aru fi aflându unii preoti la indoiéla, nu:— câci acést'a la ómeni, sub óresicari impregiurâri cá acelea, ce esista la noi, e firesce: — dara vremu sa luâmu notitia pentru nefericitele urmâri, ce le produce unu reu, sî anume pentru deploraver'a inriurire, ce lasara dupa sine acele „dorintie“ din anulu 1861 cu modulu plasmuirei sî subscrierei loru. De sî „intrebatii“ preoti póte sî mai toti si-aru descoperí c o n v i c t i u n i l e s a l e f r â n c u s î o b i e p t i v u cu conceptulu sî natur'a santei ortodossii: ei suntu din alta parte p r e j u d i c i a t i de „Dorintie“ sî socotu a avé causa de temere pentru u r m â r i, déca voru cutezá a jignî spiritulu sî tendinti'a acelui preiudiciu; cu atât'a mai multu, câci in prochiamatîunea archierésca câtra respectivii preoti: a-si dá acele ale loru socotintie despre tesele mai de multe ori pomenite, se dîce apriatu, ca acelea, ce suntu dislusîte si destulu de bine motivate in „Dorintie“, sa nu se mai repetiésca, ci numai simplu sa se provóce la ele. — Lucru fatalu! conditîune aspra! — insa, ierte-ne D-loru respectivii dubitanti sciosi, déca le vomu spune, ca nu e lucrulu asiá, numai déca vomu luá bine sém'a.

Lasa, cá missiunea preotiésca e o missiune seriósa sî sânta, pre-cumu fu aceea a apostoliloru: prin urmare deci dupa porunc'a s. scripturi, in afacerile credintiei-religióse „nu e de ascultatu porunciloru omenesci mai multu, decâtu porunciloru lui Domnedieu“; eara in „dorintie“ suntu pochte sî intetîri omenesci contr'a limpedei veritâti a invetiaturei lui Christosu. — Lasa, ca acumu, in caus'a acést'a, a dârei de socotintia convictîunala sî strinsu corespundiatóre sântei ortodosii despre cele „siepte tese“ nu ceru unii ómeni, (sî inca póte in interesulu numai alu loru particulariu;) subscrierile „intrebatiloru“ la conceptele loru individuale: ci unu Guvernu supremu alu statului, dreptu, sî pentru noi induratu, impreuna cu ins'a nóstra maica Biserica se adreséza prin legitimulu ei organu présantîtulu nostru Archiiereu câtra acei preoti, recerendui cá sa-si dee sî acesti'a concursulu loru la reconstituirea administratîunala a acestei a nóstre sânte Maici-Biserici pe temeiulu propriului ei organismu ortodossu sî o r i g i n a l u; — lasa, in fine sî aceea, ca demnitatea, vadi'a sî respectabilitatea ortodossismului lu preferéza pre acest'a intre celelalte biserici chiaru prin constitutîunalitatea lui, care-i e caracteristic'a cea mai esentîala, cea mai classica sî pentru aceea splendida, salutaria sî garantatóre de viitoriulu ei: — care deci din preoti cá cei mai de aprópe stâlpi ai bisericei aru poté sa urmeze in locu pre cei „unsprediece“ apostoli, pre celu „proditoriu“ unulu, sî nu aru staruí din tóte poterile a pastrá acea caracteristica sublima, gelosita astadi chiaru sî de bisericele apusului, sî la care tóte bisericele culturiale, sî anume „Evangelicii“, „Calvinii“ s. a. prin „reformatîune“ insemnaveru dejá se sî 'n t ó r s e r a?! Dara pe lânga aceste tóte sî insele cuvinte ale provocatîunei archiieresci pretindu, cá numai aceea din „dorintie“ sa se usiteze acumu la darea pare-

---

*) Nici episcopiloru alesi dupa regula, sa nu se deie ascultare, unde ei g r e s i e s c u, séu ce va invatia, sî poruncescu, ce e im protiv'a sântei si dumnedieescei scripturi. Nota Ref.)

riloru de fatia, ce aru fi b i n e 'n t e m e i a t u sî de ajunsu dislusitu. Bine motivatu sî 'ntemeiatu insa in „dorintiele“ acelea nu e mai nemic'a: câci noi suntemu de r e l i g i u n e a orientala-ortodossa, sî nu de o confessiune concarpita din a b u s u r i l e invêrite in ea in decursulu tempuriloru sî anume ori prin slabiciunile séu patimele episcopiloru pochtitori de stapanire lumésca, ori in urm'a insistâriloru despotismului guverneloru politice ale diferiteloru staturi, care vrura cá sî prin mediulu bisericei sa-si intarésca principiele loru. Dela esceptiunalitate sî nelegiuiri in organismulu celu fundamentalu alu bisericei orientale-ortodosse a deduce regule si motive pentru reconstituirea administratiunala a acestei biserici, aru fi unu ce absurdu sî spiritului ortodosismului cu totulu contrariu; sî aru trebuí, firesce, sa ne schimbe impreuna cu caracterulu bisericei nóstre sî numirea din „o r t o d ó s s a“ in „s c h i m o s i t a d i n o r t o d o s s i s m u“ sî dreptu schismatica de primitivele sî apostolescile ei institutiuni sî de adeveratulu intielesu alu invetiaturei lui Christosu.

Acést'a insa, dupa cumu vedemu, scrisórea archiierésca nu numai nu pretinde, ci in altu locu, din contra si opresce, unde pomenesce adeca de „planulu regulativu din anulu 1786“, dîcendu: „Care s c h i m b âr i aru fi de lipsa . . . cá institutiunile bisericei ortodósse bucovinene legiloru canonice, prescripteloru bisericesci sî istorice bisericesci sa corespunda i n t o t a p r i v i n t i' a.“ — Nu aflâmu aice nici o iota, care aru concede séu pretinde, cá sa-si dee nescine parerile sale intr'acolo, ca dóra aru corespunde cle a b u s i v i t â t i i din biseric'a ortodossa, sî nu b i s e r i c e i i n s e s i.

Eara ce se atinge de canónele sinódeloru din seculele carunte, apoi se scie, ca unele fura prochiamate de circumstâri, au tempurarie, au locale; débe deci cumpanite sî alese, care corespundu spiritului luminei celei necontestavere a invetiaturei lui Christosu, a cârei invetiaturi adeverata fiica e biseric'a nóstra ortodossa, sî care suntu a s t a d i nepotrivite.

Pe lânga acést'a scimu unu „canonu“, carele e mai pre susu sî mai puternícu de-câtu iutregu Pidalionulu, séu carele e „pétr'a-probârei“, care canonu din Pidalionu corespunde sî astadi spiritului geneticu alu santei ortodossii, sî care nu; sî acelu canonu principalu e: „S a a v e t i d r a g o s t e s î p a c e i n t r e v o i!“

Ce e, sa intrebâmu deci dara, acum'a sublimulu scopu alu bisericei ortodosse, cá originalei institutîuni a lui Christosu? — Conducerea credinciosiloru la adeverat'a mantuire: sî care suntu mijlócele cele ortodosse, adeca mai corespundiatóre, ba, unicu abile a conduce pre credinciosi la mantuire? Cu buna séma, numai „dragostea sî pacea.“

Eata deci intregulu Pidalionu in dóue cuvinte, care sî atunce ni-aru fi destule spre a ne dá parerile nóstre despre form'a administratîunei bisericei nóstre, câudu ni-aru lipsí sî tóte alte opuri ausiliarie sî numai acestu „condice de legi“ amu avé pre lânga numirea bisericei nóstre „o r t o d ó s s e.“ Dragoste sî pace se ceru cu cea mai mare taria de circumstârile diecesei nóstre; pe acestu temeiu deci e de trebuintia, cá sî reconstituirea afaceriloru nóstre eclesiastice sa urmeze.

Multu ne pare bine, a poté registrá aice, mai nainte de ce finimu, unu incidentu fórte momentosu, carele vá fi dóra in stare sa desdumereze pre clerulu nostru—inclusive cu inventatorii sî creatorii „Dorintieloru“ din anulu 1861. — sî sa indigiteze, pe care cale sa pasiésca sî clerulu sî noi toti diecesanii Bucovinei, ca pe câudu „parturia muntii“ de noi sî de „invetiatur'a“ nóstra, sa nu mai „nascemu“ macaru de acumu inainte iarasi unu tîncu siodu sî deploraveru cá — „Dorintiele.“ —

Despre alta parte ne pare bine de acelu incidentu, pre carele acusi lu vomu induce aicea; câci elu se pare a fi unu „bonum omen,“ cum ca sî propri'a redactîune a pareriloru despre acele „siepte tese“ va pasî pe o cale buna, dorita sî de folosu adeveratu pentru intrég'a eparchia.

Incidentulu e acest'a: E. S. Episcopulu nostru emise sub dat'a 15|27 Martiu unu cercularíu archiierescu „câtra intrég'a eparchia“ cu scopu de a aduce aminte acestei'a de seriós'a chiamare a preotîloru sî evitarea a tóta departarea de ea; sî in acestu cercularíu aflâmu urmatórele sî préimportantele cuvinte: „. . . . . Câte progresuri au facutu clirosulu nostru pâna acum in cele b u n e sî de f o l o s u eparchiei Nóstre? cari preoti de alta confessiune facu asiá? Ce voru socotí de noi ómenii de alta lege, sî ce voru socotí vecinele tieri de a n ó s t r a c r e d i n t i a? . . . .“

O, recunoscintia, profunda recunoscintia Présantîtului nostru Archipastoriu pentru acésta de sî dojenitóre, dar binegandítóre sî parintésca invetiatura, cum sa urmâmu macaru de acumu inainte. O cunóscemu noi, cunóscemu ca amu meritatu acésta mustrare, bá, ca ea au fostu sî de trebuintia intr'unu modu asiá de seriosu sî petrundiatoriu sa ne vina, pentru cá sa ne descepte odata din somnuositatea sî indiferentismulu fatia cu cele „bune sî de folosu eparchíei nóstre,“ pre care trebuie cá crestíni sî preoti nunumai cu trupu sî cu „háine“, ci sî cu sufletu sa o iubímu sî sa o sprijinimu cá insasi viéti'a nóstra!

Eparchi'a Bucovinei, sî anume clerulu sî inteliginti'a ei, trece la celelalte sorori ale cii cá cea mai proccpsita in cultura: cá asemine deci, are acésta diecesa datori'a, cá un'a ce este situata nemijlocitu la otarele bisericei apusene, r e p r e s e n t é z a deci, cum amu dîce, ortodocsismulu inaintea confessiuniloru apusului, acésta representare sa o efeptuiésca asijderea in sensulu „culturei“. Ce voru socotí insa de noi aceste confessiuni straine, care sciu bine, ce e cá sa fia ortodosi'a, déca ne voru vedé departandu-ne de acést'a sî maimutiandu nisce forme, care pe dî ce merge totu mai multu pica in cursu sî la „apusulu“ insulu, ba chiaru sî in sistem'a regimeloru politice. Ortodocsismulu, adeca constitutiunalitatea cea mai ratiunala e astadi parol'a intregei lumi civilisate: ear absolutismulu sî privilegiele de caste se afla dejá pe picióre putrede. — Ortodocsismulu e identitatea cu intentiunele cele sante sî mantuitóre ale lui Domnedieu—Omulu Christosu, rescumperate de sub barbari'a intunerecului sî inaugurate in lume prin coborirea—l din ceriu sî prin versarea pe cruce a sangelui Lui!— Ortodocsismulu, in fine, e cá m i j l o c u l u c e l u m a i i n l e s n i t o r i u m a n t u i r e a, de D o m n e d i e u introdusa sî firei o m e n e s c i adoptata. Procopsit'a deci, sî cultivat'a eparchia a Bucovinei sa pérda acestea tóte din vedere, sî in locu cá ea sa pasiésca cu esemplu bunu in desbracarea de abusuri odióse inainte, ce vedemu ca astadi facu tóte megiesîtele tieri, intielesualminte nu asiá de favorite cá Bucovin'a, ea sa remâna sî decâtu acelea inca mai inapoi?!

S i l v e s t r u.

D i n d i e t' a B u c o v i n e i. In siedintiele din urma ale dietei Bucovinei veni la pertractare patronatulu asupr'a scóleloru sî spesele pentru localitâtîle de scóla. Obiectulu se desbatuse sî 'n sessiunea din urma, dar pentru unii paragrafi respectivulu articulu de lege nu se sanctîunase. Despre afacerea acést'a estragemu din o corespundintia a „Concordiei“ urmatórele. Dupa propunerea guvernului § 6 aru pretinde, ca pentru scól'a romano-c a t o l i c a din Cernautiu; cu carea e impreunatu unu institutu completu de preparandía; sa pórte f o n d u l u s c ó l e l o r u n o r m a l e a trei'a parte din spesele pentru localitâti, ear pentru s c ó l' a n o r m a l a gr. r e s a r i t é n a (româna) sa pórte spesele acestea f o n d u l u r e l i g i u n a r i u g r e c o - r e s a r i t é n u. (Minunata egalitate! Red.) Ací se scolà ablegatulu F l o n d o r u, sî pretinse a se decide cá sî 'n anulu trecutu, ca la tóte scólele normale, cu cari e 'mpreunata o preparandía completa, fondulu scóleloru normale sa pórte a trei'a parte a speseloru pentru localitâti, f â r a d e o s e b i r e, de c a r e c o n f e s s i u n e s e t î n e s c ó l' a, Prof. I o a n o v i c i u sprijinesce cu energía propunerea dlui Flondoru, aretandu cà scólele gr. resariteniloru, cari suntu 5|6 a locuitorimei, d'abiá se ajuta cu a 22-a parte atât'a din partea statului cá catolicii. Comissariulu imp. M e d v e y combate parerile antevorbitoriloru sî staruiesce pentru proiectulu regimului. Dar motivele suntu prea interesante sî prea caracteristice, decâtu sa nu impartasîmu ce-va mai pelargu atâtu asertele Comissarului, câtu sî cuventulu cunoscutului patriotu Alecu P e t r i n o cá respunsu la aceste aserte. Eata-le dar din aceeasi corespundintia a „Concordiei.“

Comissariulu imperatescu Medvey spriginí propunerea guvernamentala, dîcendu ca fondulu scóleloru normale are se contribuie numai acolo, unde nu esista fonduri apriate pentru scóle, sî ca guvernulu nu voiesce sa estinda indetorirea fondului normalu; mai de parte dîce, ca s'aru nedreptatí tierile unguresci ca ce sî acelea contribuie la fondulu scóleloru normale, fara sa se folosésca de elu.— Fondulu religiunaru e detoriu a sustîné scólele, sî guvernula nu póte concede nemicu, ca ce da destulu din fondulu normalu pentru scólele catolice din Cernautiu sî Sucév'a. Guvernulu e aplecatu a realisá egalitatea drepturiloru, pentru aceea au sanctîunatu legea pentru israelitii din Cernauti, sî au otaritu, ca tacsele mortuale dela gr. resaritenii din Bucovin'a sa incurga in fondulu religiunariu.—

D'ací se scolà baronulu A l e c u P e t r i n u sî respunse urmatórele: „Scólele normale impreunate cu cursuri preparandiale suntu active pentru scopurile statului, deci urméza ca fondulu normalu, adeca tesaurulu statului, sa le sustîna. Principiulu crutiârei e bunu, dar nu in privinti'a scóleloru, budgetulu instructiunei e asiá de micu in Austri'a cá nicairi.

Deci sa se marésca budgetulu acest'a, sî nime nu va fi incontra, de siguru. In privinti'a Ungariei intréba, consta Austri'a din jumetâti de imperiu, séu din tiere? De ce sa nu se deie Ungariei nimicu din tesaurulu publicu pentru scóle? Elu n'are nemicu incontra, dar sa nu se argumenteze de acolo in desfavórea Bucovinei. Aserturele guvernulu, ca voiesce egalitatea, nu le apretiuiesce prea multu, candu faptele contradîcu loru cá aci. Guvernulu sa nu se laude cu emanciparea israelitîloru cernautieni, câce diet'a insasi au luatu initiativ'a in privinti'a acést'a; guvernulu erá sa faca cu toti Israelitii astfeliu, atunci i-aru fi aplaudatu. — Cându au ajunsu Bucuvin'a sub Austri'a, i s'a asiguratu, cumca biseric'a gr. or. nu va avé asupra-si nici o biserica a statului. Pentru aceea nici patentulu de tolerantia ací nu s'a publicatu, câce legea gr. or. nu erá tolerata, ci egalu indreptatîta. Guvernulu absolutisticu au tînutu cuventulu seu pâna ce au venitu concordatulu care cá o lege a statului are valóre sî pentru noi, dar e in contradîcere cu promissiunile de mai nainte, pentruca concordatulu se nesuiesce a aduce biseric'a nóstra in o pusetiune mai umila. Din norocire concordatulu nu afla pamentu bunu în Bucovin'a, pentru ca nici chiaru clerulu catolicu nu póte face nimicu inprivinti'a acést'a. Dar apoi sa inceteze odata guvernulu de a preferí pre catolici, cum o face acum, despre ce se póte incredintiá ver-cine, privindu la cele 18 scóle poporale gr. res., cari stau sub consistoriulu catolicu in Lembergu, sî din care 14 inca nu s'au redatu consistoriului gr. res. Destulu a pricepe, cumca sî ací guvernulu inca sustîne esagerârile clerului catolicu. In Crasn'a, satu romanescu, e scóla, unde invetiatorulu e catolicu polonu, sî nu scie dóue cuvinte romanesce, sî totusi primesce leal'a s'a din fondulu religiunaru gr. or. Dreptate e ast'a? Sî de ce nu sn despartéza reulu? Sucului propunerei guvernamentale e: scólele catolice suntu de privilegiatu. Se inceteze guvernulu cu d'aste, câci nici odata nu va avé pentru ele maioritate in diet'a Bucovinei." —

Onóre sî recunoscintia publica braviloru barbati din diet'a Bucovinei!

Prospectu politicu.

In fruntea evenimînteloru politice actuale sta conferinti'a din Londr'a, la carea s'au sî adunatu toti membri poteriloru respective sî carea s'a 'nceputu in 25 Aprile. Jurnalele spunu cá unu ce hotaritu, ca Franci'a sî Engliter'a voru aduce solidarminte propunerea unui armistitiu, sî anume dîce „Independinti'a belgica", ca 'n a trei'a ori a patr'a siedintia representantele Franciei va propune o desarmare generala,— unu pasu, care aru deschide usi'a congressului europeauu proclamatu de Napoleonu de pe tronu. „Memorialu diplomatique", dîce, ca Austri'a sî Prussi'a voru pazí sî la conferintia solidaritatea in caus'a danesa sî voru aperá prin representantii loru urmatórele principie: Intregitatea monarchiei danese, autonomi'a politica sî administrativa a ducateloru, nedespartîbilitatea loru sî prefacerea fortaretiei Rendsburg in fortarétia a confederatîunei germane.

Numele diplomatîloru adunati la Londr'a suntu urmatórele: Austri'a e representata prin Contele Apponyi sî Consiliarulu intimu de Biegeleben, Prussi'a prin Contele Bernstorff sî Consiliarulu intimu Balan, confederatîunea germana prin ministrulu saxonesu, d. de Beust, Engliter'a prin lordii Russell sî Clarendon, Franci'a prin principele Latour d' Auvergne, Russi'a prin baronulu Brunow sî Consiliarulu de statu Ewers, Svedi'a prin generalulu Wachtmeister sî Dani'a prin ministrulu Quaade sî Consiliarulu de statu Krieger.

Dupa scirile, mai nóue, ce le avemu despre cursulu conferintiei, plenipotentîatii Engliterei sî Franciei (dupa alta versiune mai credibila, ai Daniei) adusera o motîune, in urm'a câreia aru aru avé sa inceteze deocamdata tóte ostilitâtîle pe apa sî pe uscatu pâna la 'ncheiarea unui armistitiu, sustînendu-se insa blocadele porturiloru marine. Va sa dîca, cá Austri'a sî Prussi'a, invingatórele, sa se dea prinse de buna voia, sî Dani'a, invins'a, prin marin'a sea sa faca paguba câta va vrea negotiului nemtiescu. Germanii credu, ca Franci'a sî Engliter'a au fostu invoite inca de mai nainte la acésta propunere, sî se temu ca sî Russi'a o va acceptá, sî atunci apoi Germani'a sta la conferintiele acestea fatia cu trei patru poteri, ce facu partida in favórea Daniei. Representantii Austriei sî Prussiei firesce n'au priimîtu propunerea pâna nu voru referí guverneloru sele. Asemenea sî representantii Daniei, cari dealtmintrea conditîunea blocârei porturiloru germane o priimira. Se póte, ca representantii Austriei sî Prussiei, strimtorati de astfelu de pressiuni, voru sî parasí conferintiele, sî voru lasá, cá nodulu conflictului germano-danesu sa-lu desnóde deplinu sabí'a. —

Garibaldi in 27|15 Aprile a plecatu din Engliter'a spre Caprer'a sea. Motivulu re'ntórcerei acestei'a repede acumu se da pe fatia ca nu e starea sanatâtii generalului, ci politic'a; se vede, ca guvernulu francesu a cerutu dela celu englesu acésta placere, sî e unu ce fórte caracteristicu, ca guvernulu celu mare sî tare sî liberalu englesu pune atâtu pre in pe amici'a Franciei, incâtu au induplecatu sa parasésca Engliter'a pre unu barbatu, cârui'a i adusese poporulu englesu ovatîuni cá unui rege. Chiaru sî principele de coróna i facuse curtenirea. Garibaldi promise, ca devenindu impregiurârile mai favoritóre, se va re'ntorná la Angli'a.

Danesii, dupace perdura positîunea dela Düppel impreuna cu mai multu de 5000 feciori parte morti, parte raniti, parte prinsi, se retrasera la insul'a Alsen, carea insa inca se prepara a o parasí, pentru de a oprí inaintârile inimiciloru in Iüti'a. Pentru luarea fortaretiei Friderici'a erau menite mai cu séma trupele austriace, sî generalulu br. de Gablenz se sî rogase a se 'ncredintiá dînsului lucrulu acest'a. Intr'aceea Danesii desiertara sî Friderici'a, sî astadi Iüti'a 'ntréga e 'n mânile aliatîloru. Numerulu tunuriloru relasate in fortarétia se dîce a fi 197; brigadele Tomas sî Nostiz se gatescu a ocupá fortaréti'a. —

Estrassu

din protocolulu Consistoriului diecesanu Aradanu.

Aradu, in 19 Martiu 1864.

N-rulu 124

S'au censuratu socotile Fundatiunei Zziga-iane, pentru ajutorarea studintiloru români greco-resariteni din Oradea-mare, dela 1-a Novembre 1862. pâna la 1-a Novembre 1863. care infacisiédia Sumariulu urmatoriu:

I. Perceptiunea:

Arend'a casei fundatiunale — — 1062 f. 50 xr.

II. Erogatiunea:

Pe desplatirea supererogatului din anulu trecutu, — pe repararea casei fundatiunale; — pe instruarea Alumneului; — sî pe provisiunea alumniloru, detotu — 1451 f. 33 xr.

III. Alaturare:

Erogatiunea e mai mare decâtu perceptiunea cu 388 f. 83 xr. cu care suma fundatîunea remâne datóre manipulantelui fundatoru.

Determinare:

Socotile acestea de bune aflandu-se, se retrimitu Senatului fundatiunalu; eara determinatiunea acést'a, dupa punctulu 14 alu Statuteloru fundatiunale, se tramite la Gazetele române, pentru bun'avointia de a o publicá.

Semnatu prin Protodiaconulu sî Notariulu Consistorialu

Andreiu Papp.

Nr. 6—2 **O casa mare in strad'a Cisnadîei**
de inchiriatu pe mai multi ani.

Cas'a, ce se afla in strad'a Cisnadîei sub Nru 177. in apropiere de piati'a mare cu mai multe incaperi atâtu parteru, câtu sî in catulu primu, intre care sî dóue salóne, cu pivnitia, grajduri, siopru de trasuri sî o curte spatiósa, este de a se inchiriá pe mai multi ani séu la vre unu arendatoru, séu eventualminte la mai multe partenii.

Incaperile parteru se potu ajustá sî pentru bolte deschise, séu pentru altceva asemenea, localitâtîle din catulu de susu sî cele din curte se potu intrebuintiá specialminte pentru cancelarii.

Notitie mai de aprópe in privinti'a acést'a se dau in cas'a Nru 73. strad'a Poplâcei.

Nr. 5-1 **Se insciintiéza publicului românu, cumca se afla de vendiare Predice pe tóte Dominecile, la serbatorile cele mai alese sî la morti, câte-va cu litere cirile, la Tipogarfi'a lui Georgiu Closius in Sabiiu, sî la autoru D. Parochu romanu Georgiu Metesiu in Cutu,- pretiulu: nelegate cu 2 f. sî brosiurate cu 2 f. 10 xr.**

Georgiu Metesiu, Parochu rom. in Cutu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiu 21 Aprile (3 Maiu) 1864

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de códa „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87
„ de midilocu „	1	80
„ de códa „	1	73
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de códa „	1	47
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	80

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 33. ANULU XII.

Sabiiu, in 20 Aprile 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Proportiunea poporatiunei. possessiunei si a dârei intre natiunile ardelene.

Subt acestu titlu citimu in „Kol. Közl." nr. 22. 1864. urmatoriulu articlu de fondu, care-lu dâmu aci in versiune câtu se póte fidela, cu scopu de a ne poté face vre-o câte-va observatîuni asupr'a dateloru numerice si a punctului de plecare a corespundintelui. Articolulu suna:

„Fiindu provocatu din mai multe pârti: ca in ce modu s'aru poté sci proportîunea possessiunei (de pamentu, trad.) intre cele trei natîuni de capetenia, care locuiescu in Ardélu, amu menitu seri'e acestei ierni grele, spre a intreprinde acésta scrutare. Nu dîcu, cumca acestu articlu alu meu aru fi o sumare infalibila, insa o dîcu, ca incâtu sufere starea cea confusa si incerta a referintieloru nóstre statistice, se va apropiá pré multu de adeveru, marturia despre acést'a póte fi acea impregiurare, ca de-si amu plecatu din trei diferite puncte de vedere, totusi resultatulu, afara de o mica diferintia numerica, este totu acela-si.

„Aceea inca o sciu bine, cumca asiu fi potutu face unu operatu mai bunu si mai corespundiatoriu scopului, cându, provediutu cu mai multe mii de cóle liniate, asiu fi cercetatu tóte 8 diregatoriele catastrale, si luându lânga mine câtiva individi din acelu impregiuru, cari cunoscu lucrulu bine, asiu fi lucratu câte va septemâni, — — — — insa acést'a remâne unu— pium desiderium—, acusi candu comissiunea statistica se va face fapta, dêns'a apoi va face unu opu mai temeinicu si va poté indreptá si smintelele mele."—

„Dar pâna atunci sa vedemu urmatórea prescurtare a calculârei mele, deórece sciu pré bine, ca o lucrare statistica mai specificata n'are locu in colónele unui dîuariu, o facu acést'a singuru pentru aceea, pentruca, cum se scie, dela noi Magiarii tóte vréu sa le detraga, sa se scie incai si sa se véda celu putînu, cumca si materialminte mai multu posede natiunea magiara si secuia pe partea loru, decâtu celelalte natiuni la olalta luate."

„Spre eruarea proportîuneei de posessiune natîunala, amu luatu trei fundamente: adeca I. operatele dessarcinârei de pamentu, II. Calcularea supremului ingenieru catastralu Mersich, III. darea pamentului de astadi." —

Dela inceputu facu acea observatiune, cumca despre Ardealu totdeun'a astfelu vorbescu, cá candu „pârtile" aru fi totu intrupate cu densulu, din acea causa, pentruca atâtu operatele catastrale, si cele pentru dessarcinare, atâtu calcularea ingenierului, câtu si darea intru atât'a suntu legate un'a de alt'a, incâtu de presinte despre Ardélu fâra de pârti nu póte fi vorb'a, ba si aceea debuie sa insemnezu, cumca numerulu locuitoriloru l'amu luatu in calculu rotundu de 2,200,000, din care 200,000 se impartu intre Evrei, Zigani, asiá numitii straini si Armeni, prin urmare remânu Magiari, Secui, Români si Sasi 2,000,000." —

Sa ne incercâmu cu insasi proportîunarea mai nainte dupa dessarcinarea pamentului: teritoriulu Ardélului face 10,375,186 jugere.

din care neproductivu	—	—	389,219 jugere
„ „ productivu	—	—	9,985,967 „
numerulu fumuriloru	—	—	401,219, punendu

la unu fumu 5½ suflete; fiindu numerulu fumuriloru celoru desjobagite 173,781, numerulu sufleteloru va fi 955,795. — Dintre acesti desjobagiti $^{9}/_{12}$ voru fi Români, $^{1}/_{12}$ Sasi, $^{2}/_{12}$ Magiari. Intru adeveru nici cu celu mai mare calculu póte vení mai mare numeru pe partea Românniloru, ba póte mai putînu, pentruca de vomu luá $^{9}/_{12}$ din fumurile desjobagite, voru picá pe partea loru 130,335 fumuri, care immultite prin 5½ va dá 716,842 suflete." „Ast'a e mai multu, de câtu se póte calculá, deórece $^{9}/_{12}$ din intregulu numeru alu Românniloru de 1,200,000 face numai 900,000, este insa sciutu, cumca s'au desjobagitu preste totu 955,000 suflete. — deórece in fundulu regiu (in scaunime, — transl.) locuiescu 186,692 Români si 149,752 Sasi dupa numerarea dela 1857. Asiá sa cugetâmu, cumca romanimea possede jumetate din pamentulu fundului regiu. —

„Pamentulu productivu facendu 9,985,967 jugere, din care: araturi, fenatie, vinatie, si trestiisiu facu 4,688,553 jugere

pamentulu desjobagitu face	—	—	1,615.574 jugere
remâne	—	—	3,072,979 jugere
Pamentulu din fundulu regiu face	—		1.550,000 jugere
neproductivu	—	—	58.268 jugere
remâne productivu	—		—1,491,732 jugere,

deórece in cerculu catastralu alu Sabiiului, care mai preste totu cuprinde pamentu din fundulu regiu, suntu 558,573 jugere araturi, fenatie si vinatie, ear paduri si pasiune 582,491 jugere, asiá dar potu supune, cumca jumetate din 1,491,732 jugere este aratoriu, fenatiu si viie, eara din ceealalta jumetate ¼ parte este pasciune, si ¾ pârti padure. Acumu scotiendu din cele 3,072,979 jugere acea jumetate de 745,866 jugere de araturi, fenatie, vinatie si trestiisiu, apoi totu mai remâne pe partea possessoratului 2,327,113 jugere, insa si din acestea sa dîcemu, cumca $^{1}/_{10}$ parte o possede possessoratulu de sânge românu, astfeliu va remané in araturi, fenatie, vinatie si trestiisiu, pe partea possessoratului magiaru, si pe partea desjobagitiloru magiari la olalta 2,363,665 de jugere, a cârui dare fa ce630,580 fl.; darea possessiunei române (az oláhok birtok) de 1,817.324 jugere face 484,817 fl.; possessiunea sasésca de 507,564 jugere are o dare de 135,405 fl. v. a. Totalitatea pamentului de pasiune face 1,164,407 jugere, din care subtragendu celu din fundulu regescu cu 186,466, remânu 977,941 jugere, a cârui $^{4}/_{12}$ pârti astadi este a possessoratului, precumu si din partea remasa, in sensulu patentei urbariale, si la ce'u mai reu casu, inca i se vinu $^{2}/_{12}$ pârti, dar si din acést'a sa lasâmu $^{1}/_{10}$ parte possessoratului românu.

La paduri debuie sa intórcemu proportîunea cu totulu, pentruca aci astadi se afla in mânile possessoratului $^{8}/_{12}$ pârti, éra din $^{4}/_{12}$ pârti, ce remânu in sensulu patentei, si la cea mai nepartinitóre templare inca debuie sa mai vina $^{1}/_{12}$ parte, dar iaru sa dâmu $^{1}/_{10}$ parte si de ací, possessoratului românu. —

Proportîunile acestea, adeca: ca possessoratulu possede astadi $^{4}/_{12}$ pârti de pasciune si $^{8}/_{12}$ pârti de padure, nu le-amu luatu volnicesce, pentruca in Ardealu suntu 2845 comune, din cari substragendu cele din fundulu regiu, in summa de 236, mai remânu 2609; dintre aceste comune 359 platescu dare pe terenulu comunu 23,794 fl., dintre cele remase 2250 sa fia inca 1125, care sa platésca câte 20 fl. adeca o dare de 22,500 fl., ear 1125 câte 10 fl. séu o dare de 11,500 fl. pe care summe insa fâra indoiéla nu le platescu, totusi cu totulu aru face 57,544 fl. —

Amu luatu pamentulu de pasciune, in care inca $^{3}/_{12}$ debuie asemnate possessoratului, pe partea desjobagitiloru cu 651,961 jugere, venitulu curatu dela unu jugeru de pasciune, un'a cu alt'a fiindu 61 xr., astfelu darea pasciunei aru face 39,770 f.

Padure amu luatu pe partea desjobagitiloru 1,191,202 jugere, din care $^{3}/_{12}$ se cadu possessoratului, venitulu curatu alu unui jugeru, un'a cu alt'a, fiindu 28 xr., darea va fi 33,354 f., preste totu 73,124 f., prin urmare, n'amu pusu pré putînu pe partea desjobagitiloru, ci din contra mai multu cam cu 15,580 f. si cu pasciunea si padurile, care respundu la asta suma de dare. —

Ceealalta proportiunare facendu-o, precumu amu facutu-o si la araturi, ese pe partea possessoratului magiaru si a magiarimei desjobagite, pasciune: 521,568 jugere cu dare de 31,815 f., pe partea romanimei 508,858 jugere cu dare de

31,040 f., pe partea sasimei de 133,981 jugere cu dare de 8,173 f.

Padure vine pe partea ungurimei 2,561,084 jugere cu dare de 71,710 f., pe partea romanimei 1,217,771 jugere cu dare de 34.097 f., pe partea Sasiloru 354,150 jugere sî cu dare de 9,916 f.

prin urmare pamentu productivu pe partea magiara 5,446,317 jugere
cu dare de 734,115 f. v. a.
pe partea româna — — 3,593,953 jugere
cu dare de 549,955 f. v. a.
pe partea sasa — — 995,695 jugere
cu dare de 153,495 f. v. a.

Dupa calcularea inginerului supremu Mersich, possessiunea magiara sî secuia face 5,800,000, din care subtragendu celu neproductivu, remânu 5,382,968 jugere, a câroru dare este 775,148 f., possessiunea româna face 3,600,000 jugere, din care este productivu 2,346,746 jugere cu dare de 481,931 f., ear cea sasésca face 1,350,000, din care este productivu 1,153,377 jugere cu dare de 180,486 f.

Ce se atinge in urma de a trei'a proportîunare dupa darea pamentului; Ardélulu aru avé astadi dare de pamentu 1,437,565 f.; insa deórece cei cu 25 f. dare, numai in Ardealu, afara de pârti, platescu dare de pamentu sî casa 237,336 f., astfelu, la olalta cu pârti'e, potemu calculá numai darea pamentului cu 240,000f., care suma subtragendu-o din 1,437,565 f., remâne 1,177,565 f., tóte trei natiunile luandu-le in numeru de 2,000,000, pica pe unu sufletu 59 $^{9}/_{10}$ cruceri, mai putînu cu o fractîune, ce nu se póte luá in privire. —

Deórece in fundulu regiu locuiescu 189,000 Români sî 151,000 Sasi, prin urmare, pe acesti locuitori pica o dare de 206,333 fl. sî remâne 991,232 f., ací dupa suflete aru picá pe Români 114,637 fl., ear pe Sasi 91,696 f., dar fiindca sî in fundulu regiu suntu mai putîni possessori români, decâtu sasi, apoi, sî ací, precumu amu facutu sî in comitate, numai dóue din trei pârti amu potutu luá de possessori, pentru aceea va fi darea Sasiloru 129,908 fl., ear a Românîloru 76,425 fl. —

In comîtate sî in scaune secuiesci, locuiescu Magiari 585,000, Români 1,028,000 sî Sasi 47,000, asupr'a acestora dupa numerulu sufleteloru aru picá, pe partea magiara — — 349,320 fl.
pe cea româna — — 613,847 fl.
pe cea sasa — — 28,065 fl.
dar fiindca dintre Români numai $^{2}/_{3}$ s'au desjobagitu, prin urmare din remas'a $^{1}/_{3}$ parte $^{9}/_{10}$ trece la Magiari, $^{1}/_{10}$ la Sasi sî loru debuie computata, prin urmare va fi darea Magiariloru in comitate sî scaunele secuie, adaugendu sî cele 240,000 f. laolalta 773,475 f., sî fiindca venitulu curatu, luandu pamentulu un'a cu alt'a, face 1 f. 44 xr., asiá dar summ'a pamentului, care respunde la summ'a dârei de mai susu, va fi pe partea loru 5, 372,909 jugere, a Românîloru dare 485,656 fl, séu 3,373,586 jugere, a Sasiloru 178, 434 fl s'au 1,239,472 jugere.

Impreunandu tóte trei proportiunile, voru resultá urmatórele :

	dupa dessarcinarea pamentului		dupa Mersich		dapa darea pamentului de astadi	
	pamentu productivu	dare f.	pamentu productivu	dare f.	pamentu productivu	dare f.
A Magiariloru sî Secuiloru	5,446,317	734115	5,382,968	775148	5,372,909	773475
a Românîloru	3,543,953	549955	3,346,746	481931	3,373,586	485656
a Sasiloru	995,695	153,495	1,253,377	180486	1,239,472	178434
Summ'a	9985965	1437565	9983091	1437561	9985967	1437565

(Va urmá.) H. H.

S a b i i u 21 Aprile. „Coresp. gen.“ comunica, ca Mai. Sea Imperatulu au applacidatu pentru ajutorirea cultului sî invetiamentului greco-orientalu din Transsilvani'a summ'a totala de 25,000 f., din cari 4000 f. pentru imbunatatîrea dotatiunei Episcopului greco-orientalu, 2400 f. pentru dotarea Vicariului generalu, a cârui denumire remâne reservata Maiestâtii Sele; 4800 f. pentru 4 Assessori consistoriali, cari se voru intarí de Maiestatea Sea, 800 f. pentru dotarea Secretariului episcopescu, sî 2300 f. pentru spesele Cancelariei sî a Bisericei catedrale; mai departe s'au incuviintiatu 3800 f. pentru dotarea a patru professori la facultatea teologica greco-orientala, sî remunerare de 300 f. pentru directorulu acelei'a; apoi 5000 f. pentru ajutorirea a 50 elevi ai facultâtii teologice, sî 2000 f. spre acelu scopu, cá patru elevi clericali sa póta cercetá universitâti. —

Noi in privinti'a acestei impartîri facute din partea Statului avemu a observá: ca prin aceea s'au vatematu dreptulu de dispositiune alu Bisericei fatia cu acelu ajutoriu, pre care Statulu l'au aplacidatu spre scopuri bisericesci sî scolare ale Bisericei nóstre din Ardélu. Vatemarea dreptului Bisericei in privinti'a dispusetiunei proprii este cu atâtu mai invederata, cu câtu se scia, ca acestu ajutoriu vine din partea unui statu constitutîunalu, ca s'au incuviintiatu dupa formele legale constitutîunale si ca altoru biserici, câror'a li sa'u datu din partea statului asemenea ajutóre, nu li s'au impusu si acésta conditîune restringatóre. —

Cincu-mare 9|4 1861. *)

Duminec'a a 5 a s. postu avui norocire a fi sî eu pelânga cei multi barbati de natîune straina, cá audîtoriu la esamenulu tînutu in aceeasi dî la scól'a gr. res. din Cincu-mare. Resultatulu acestui esamenu a fostu fórte bunu; câci intrebârile cele puse de invetiatoriulu Ignatiu Mondocea sî de alti domni, copiiloru sî copileloru din clas'a II. sî a III., fu spre mirarea numerosîloru audîtori. Cu deosebire fiindu amploiatii oficiolatului scaunalu dd. Jude reg. Eitel, Jude scaunalu Welther sî altii, precumu sî dd. invetiatori ai scólei reale luterane interesati de a audî ceva din istori'a patriei, cu respunsurile din partea pruncîloru, s'au declaratu tare multiamiti; precumu sî cu deslegarea unoru probleme grele aritmetice. — Invetiatoriulu Mondocea la inceputulu esaminului au tînutu o cuventare, in care au aretatu problem'a scóleloru populare; sî in fine dupa ce d. Jude regescu si-au declaratu multiamirea pentru sirguinti'a invetiatoriloru sî a scolariloru, s'au incheiatu esamenulu cu alta cuventare scurta a invetiatoriului Mandocea, care s'au finitu cu acclamatîuni pentru Escellenti'a Sea D. Episcopu, pentru dd. audîtori etc. etc. I. P.

G u r a r i u l u i in 13 Aprile. (Intardîatu.)

In iérn'a trecuta avù scól'a nóstra norocire de a fi cercetata de d. Consiliariu de scóle Dr. Vasiciu, care ospitandu mai multe óre la propunere, se convinse, ca invetiatorii dupa procedur'a metodica, ce o intrebuintiéza, potu face sporiu bunu, le observà cele ce erá de observatu, sî dandu-le indreptariu si-esprimà dorinti'a de a fi fatia la esamenu. Convinsi, ca voru fi facutu destulu obligatîunei loru fatia cu scól'a sî cu comun'a, invitara pre d. Protopopu Hanni'a la esamenu, care sî veni dimpreuna cu d. Consiliariu Dr. Vasiciu. Câtu erá de mare asceptarea comunei nóstre, se vede de acolo, ca fiindu localitâtîle de scóla anguste, pregatirea pentru esamenu se facù in Biserica, care erá indesuita de ómeni astfelu, incâtu deabea potura strabate onoratii dd. óspeti la locurile destinate pentru densii. Esamenulu incepù la 1 óra cu clas'a 1, sî durà pâna la 5 $^{1}/_{2}$ óre. Respunsurile, ce le dedura scolarii, fura precise, sî dupa cercetârile, ce le facùra d. Consiliariu sî d. Protopopu, dovedira, ca copiii nu au invetiatu nemicu, ce nu aru fi priceputu, sî desî se parea ca se impedeca ici colea la vreo intrebare neasceptata, totusi dupa o conducere buna sciura insîsi sa se ajute. — Déca s'a destinsu class'a I. cu sporiulu, ce l'a facutu in cetire dupa metod'a nóua, intrebuintiandu Abcdariulu d-lui Boiu, pe care d. Consiliariu pune mare pretiu, apoi class'a II. a incantatu pre toti ascultatorii cu respunsurile cele eminente, éra mai cu séma pre d. Consiliariu, care animandu pre scolari, strigà: detotu bine! fórte bine! prea bine! sî intru adeveru respunsurile din Istori'a biblica, din Catechismu erau de totu bune, insa ceea ce multiamì fórte multu, fu tractarea Gramaticei intr'unu modu practicu, astfeliu incâtu scolarii sî scolaritiele nu remasera datori cu nice unu respunsu din analis'a ce o facura, sî aretara ca sciu deosebí cuvintele sî cunoscu pretiulu loru in vorbire. Computulu, cantârile bisericesci sî lumesci, cunoscintiele geografice, istorice, naturale, declamârile sî cuventârile miscara animile toturoru, sî invetiatoriulu Georgiu P o p p ' a secerà meritat'a lauda.

Dupa finirea esamenului esprimà d. Consiliariu bucuri'a sea pentru respunsurile cele frumóse sî la intielesu, multiamì parintiloru pentru partea ce au luat'o la esamenu, sî pentru rabdarea, ce au avutu in decursulu lui, multiamì mumeloru, care au datu fetele la scóla sî au venitu la convingere, ca si fetele au lipsa de invetiatura, rogà pre parintii cá sa dee copiii la scóla, pre invetiatori cá sa continue mai de parte cu metod'a loru cea buna. D. Prot. Hanni'a aretà, ce deosebire este intre scól'a de mai nainte sî íntre cea de acumu, sî crediendu ca se va fi convinsu ori cine, c a i n v e t i a t o-

*) Intardîata din lips'â spatîului. Red.)

riulu este sufletulu scólei, se bucurà ca au fostu norocosu in alegerea invetiatoriului Georgiu Popp'a, sî ca prin acést'a a contribuitu la sporiulu ce l'au facutu scolarii; multiami in fine sî diregatoriei sî inspectîunei locale, sî dandu-le indreptâri mai departe, esîra multiamiti din mijloculu nostru. — Poporulu luà parte pâna la fine cu cea mai mare atentîune, dovada destula, cum inseteaza elu dupa invetiatura; se impartîra premii in bani la scolari, carii inca se pareau a fi mândri ca au seceratu atât'a lauda.

Ddieu sa ne ajute, cá sa potemu continuà cele incepute, spre marirea lui sî folosulu nostru!

Unu ascultatoriu.

Principatele române unite.

Temerea nóstra, ca Camer'a din Bucuresci nu va votá legea rurala, se adeveresce. Deputatii acelei cameri atât'a s'au invertitu in giurulu proiectului, pâna candu au venitu la o idea politica, (?) la o lovire cumu amu dîce, care mai multu i'au lovitu pe densii decâtu pre ministeriulu, asupr'a cârui erá indreptata lovirea. Legea rurala erá obiectulu, dupa care se ascundeau deputatii cu pucine esceptiuni, cari vréu acum cu ori ce pretiu sa restórne ministeriulu. D. Boierescu fu unulu dintre eroi, care cetea pecatele ministeriului comise cu ocasiunea procederei la asternerea proiectului de lege rurala. In fine ceea cc erá intentiunea Camerei, se sî facu,— se dedù ministeriului votu de neincredere. Pentruce? se voru intrebá cititorii? Acést'a nici cei ce l'au datu nu credemu sa o scia curatu, póte pentruca „poterea e **Bruta**“ a dlui Boierescu et comp., tieranii pe carii dupa acelu domnu se radîma ministeriulu, erá sa se scóta de sub jugu.

In urm'a acestui votu erá firescu lucru, ca ministeriulu sa demissiuneze. Domnitoriulu insa nu au primitu demissiunea, ci au adressatu camerei urmatoriulu mesagiu:

Domniloru Deputati!

In urmarea votului de desaprobare, ce maioritatea Adunârei Elective a datu ministeriului Meu, in privinti'a infatîsiârei proiectului de lege rurala, cabinetulu meu din 12 Octobre 1864., a depusu demissiunea s'a in mânile Mele.

Eu nu amu potutu priimí acésta demissiune, pentru ca votulu de desaprobare este datu de d-vóstra fâra macaru sa fi intratu in disscusiunea unei cestiuni de mare importantia, imbunatatîrea sórtei locuitoriloru muncitori de pamentu, garantata loru prin Art. 46 alu Conventîunei din Parisu, sî pre care tiér'a intréga o ascépta cu o legiuita nerabdare, sî acést'a in insusi interesulu asigurârei proprietâtii fonciare.

De aceea, eu amu insarcinatu pe minsteriulu meu de a ve infatîsiá proiectulu pentru reform'a legii electorale, prevediuta de Innaltele Poteri subscriitóre Conventîunei din Parisu, reclamata de unu indetungatu timpu de tiéra, sî in multe renduri sî de insîsi d-vóstra.

Acésta reforma mai multu decâtu ori sî cându a devenitu astadi urgenta, pentru ca numai prin ea Romani'a póte dobandí o Adunare, in care interesele tuturoru claseloru societâtii, voru fi mai deplinu representate.

Insa fiindca pe de o parte se apropie sfintele serbatori ale invierei mantuitoriului omenirei, ear pe de alt'a dorescu cá d-vóstra pe unu scurtu tempu sa ve intórceti pe la locuintiele d-vóstre, pentru cá la insusi sorgintea mandatului d-vóstre sa ve incredintiati de sentimentulu natiunei sî totu deodata sa ve convingeti ca, multiamita provedintiei, ordinea publica nici intr'o parte a Românei nu este nici turburata, nici chiaru amerintiata; asupr'a propunerei consiliului meu de ministri, eu prerogu Adunarea Electiva pâna la 2 Maiu viitoriu, sî dar, in acea dî Adunarea este din nou convocata in sessiune estraordinaria, spre a se ocupá cu discutarea sî votarea proiectului de lege electorala.

Domnedieu sa ve aiba, domniloru deputati, in a s'a santa paza.

Datu in Bucuresci la 15 Aprile 1864.

Alessandru Ioann I.

Ministeriulu dar remâne inca, sî Camer'a dupa o recreatîune va veni cá sa descute asupr'a legei electorale; din câte vedemu insa din „Romanulu“ maioritatea camerei sî nepretenii guvernului suntu fórte esacerbati de cursulu lucruriloru sî speru ca ministeriulu nu se va mai suí pe bancele lui la redeschiderea camerei. De alta parte manifestatîunile cele multe dovedescu incredere in guvernulu actuale sî cu deosebire in Domnitoriu, sî asiá e fórte probabilu, ca déca camer'a nu se va aretá impacabila va fi tramesa a casa, cá sa fia inlocuita de alt'a.

Legea electorala este data Camerei inca dela 14 Aprile spre desbatere, liniamentele principali dintrens'a suntu urmatórele:

Alegatorii suntu séu primari séu directi. Censulu este pentru cei din urma dare directa de patru galbeni celu putînu atâtu pentru tierani, câtu sî pentru orasieni. Etatea alegatoriloru e 25 ani, pe langa care se mai adauge sî conditîunea, ca alegatorii sa scie cetí sî scrie. Fâra censu suntu parochii, professorii de academii sî facultâti, doctorii sî licentiatii, advocatii, inginerii sî architectii, toti acesti'a déca suntu provediuti cu documente sî diplome recunoscute de guvernulu tierei, institutorii primari ai scóleloru publice, in fine pensiunistii militari sî civili, cari priimescu o pensiune anuala celu putînu de 3000 lei. Celoru ce voru sa fia alesi la adunarea generala, li se cere sa fia români nascuti séu se fia dobânditu naturalisatîunea cea mare; sa aiba dreptulu de alegatoriu in vre-o comuna urbana séu rurala; sa aiba verst'a de 30 de ani sî sa scia cetí sî scrie. Comunele, care numera dela 50 pâna la 100 alegatori primari (acestia au censu de 48 lei la tiéra, iara la orasiu sî preste totu in comunele dela 3000 pâna la 15000 locuitori 80 lei, celelalte in susu 110 lei) alegu câte unu alegatoriu directu. Comunele dela 100 pâna la 200 doi, sî asiá mai departe crescandu cu fiacare suta numerulu unui alegatoriu directu.

Toti alegatorii directi ai unui districtu formeza unu colegiu. In colegiulu, unde aru trece numerulu alegatoriloru directi preste 300, se impartu in sectîuni a câroru numeru nu póte fi mai putînu de 200. Camu la 25000 suflete se vine unu deputatu pentru Camera. Alessulu trebuie se aiba maioritate absoluta, carea consta din jumetatea voturiloru cu unulu mai multu.

Membrii curtii de casatîune, directorii sî siefii de sectîune la diferite ministerie, prefectii, subprefectii, siefii sî comissarii de politîa nu potu priimí mandatulu de deputatu in camera; presiedintele si membrii tribunaleloru nu potu fi alesi in districtulu jurisdictîunei loru. Deputatulu, care aru priimí o functîune publica salariata séu inaintare se priivesce cá dimissiunatu sî supusu realegerei. —

Câtu privesce politic'a din afara a Romaniei, reproducemu dupa Bucimulu unu casu, care arunca destula lumina asupr'a situatîunei. Eata ce se scrie in Bucimulu dela 18 Aprile 1864.

Din dîuarinlu Debate dela 23 Aprile aflâmu acestea:

Noutâtile turburatórie se urméza; astadi populatîunea orasiului nostru este pusa in miscare de consululu rusescu, care a avutu la amédi o audiintia la Principele Cuz'a, sî i-a cerutu, din ordinea Principelui Gortschakof, sa dimissiuneze minîsieriulu actuale M. Cogalnicénu, pe care lu acusa ca conspira cu Polonii sî cu revolutîunea polona.

Aflu din sorginte competinte, ca Principele Cuz'a, observându baronului Offenberg, consululu generale rusescu, ca nu crede cumca principele Gortschakof sa-i fi datu o asemenea instructiune sî ca doresce s'o véda scrisa, baronulu Offenberg i spuse ca-i va supune o nota scrisa a vicecancelarului Russiei in acésta privintia, sî ca-i va infacisiá sî alte piese scrise, cari sa-i probeze, ca primulu seu ministru Cogalnicénu fusesc in relatîuni cu revolutîunarii poloni.

Principele Cuz'a declarà consulului generalu, ca consîdera tóte acestea cá facute din capu-i, fiindu ca nu póte crede ca guvernulu rusescu aru fi potutu formulá prin agintii sei cereri incomptabili cu demnitatea sea de Domnitoriu sî cu demnitatea natiunei române.

Se dîce, ca se dedera esplicâri violinti, sî ca consululu generale esî din palatu sburlitu de turbare. Baronulu Offenberg a fostu concediatu de Principe in astfelu de termeni, in câtu i-aru fi cu neputintia sa remâne la postulu seu la Bucuresci. Dupa amédi, consulii Austriei sî Prussiei au avutu o conferintia cu colegulu loru infruntatu.

Prospectu politicu.

Conferinti'a din Londr'a, amanata pâna la respunsurile Austriei, Prussiei sí Daniei in privinti'a armistitiului, va poté continuá acumu lucrârile sele; pentruca Austri'a sî Prussi'a au respunsu, ca armistitiulu pe basele cunoscute nu-lu priimescu.

Englesii spumega de mania, ca regimulu loru s'a potutu degradá pân' la atât'a, incâtu pentru placerea Franciei sa 'nduplece pre Garibaldi la plecare. Adunâri de poporu, afisie prin coltiurile strateloru, deputatîuni la ministrii, injuraturi in publicu suntu dese, sî politi'a a fostu silita a 'mpedecá adunârile sî cuventârile cele infocate ale adoratoriloru eroului italianu. Garibaldi impreuna cu fiiulu seu secundariu Riciotti au plecatu din Engliter'a in 15|27 Aprile pe o naia a ducelui de Sutherland. Prin foile englesesci cerculéza o

adressa de mult'amita a lui Garibaldi câtra press'a englesa. Intr'alta adressa câtra poporulu englesu dîce, ca simpathiele câtra sine le privesce cá simpathii pentru Itali'a. „Itali'a, se dîce in acésta adressa, admira institutîunile britice.“ — Impressiunea cea neplacuta, ce o-a facutu priimirea cea stralucita a lui Garibaldi sî asupr'a regelui Italiei Victoru Emmanuilu, se vede de acolo, ca in prim'a unda avisà pre ambasadorulu seu din Londr'a, sa nu mai calce in casele aceloru barbati de statu englesi, cari au facutu banchete etc. in onórea lui Garibaldi. Dar fiindca acést'a, precumu scimu, o facusera cele mai inalte personalitâti ale Engliterei, pâna chiaru sî ministrii, pentru aceea ambassadorulu remonstrà indata. La plecare sa fia promisu Garibaldi, a se re'ntórce in curendu. —

D i n c â m p u l u r e s b o i u l u i nimicu nou. Friderici'a e golita; in ce directîune s'au retrasu Danesii, nu se scie. Se dîce, ca 'n Kopenhagen se mira tare, cumu Prusii dupa luarea Düppelului n'au atacatu sî insul'a Alsen, carea pe atunci n'aru fi fostu aperata de mai multu decâtu vr'o 4000 soldati. — O parte a marinei austriace a plecatu sî póte va fi sî sositu in apele mârei medînoptîale; asemenea erá sa se duca acolo sî o flota englesésca; scopulu cestei din urma este óre numai, a 'nspaimentá pre Austri'a sî Prussi'a, cá sa faca concessiuni la conferintie in privinti'a armistitiului? ori cá sa 'ntarésca pre regele incontr'a partidei estreme natîunale din Kopenhagen? Venitoriulu va aretá; probabilitatea negresîtu e pe partea acestei conjecture, câci déca aru fi voitu Engliter'a seriosu sa ajute pre Dani'a, o-aru fi facutu, pân'a nu se perde atâtea vieti ale fiiloru ei. —

Re'ntorcendu-ne la conferintiele din Londr'a, Prussi'a sî Austri'a ceru edarea corabieloru germane (neaustriace sî neprusse), ce le-a prinsu marin'a danesa; Danii dîcu, ca de óre ce confederatîunea germana a concesu, cá trupele austroprusse sa tréca prin o tiéra confederatîunala (Holstein) sî prin acést'a au facutu reu Daniloru, de aceea sî Dani'a au avutu dreptulu de a caperá (prinde) corâbii ale stateloru confederative. La acést'a insa respundu poterile aliate (Austri'a sî Prussi'a), ca deórece Dani'a confederatîunei germane nu i-a declaratu resboiu, de aceea ori ce prindere a nâiloru ei trebuie sa se privésca cá pirateria (hotîa de mare); de aceea nâile g e r m a n e sa le dea afara. Franci'a se crede ca va sprijiní parerea acést'a. — Scirea despre mergerea unei flote englesesci in marea de médianópte a frântu cerbici'a Danesiloru, sî asiá cestiunea armistitîului se vede ca se va resolví.

Totu mai generala devine ide'a, ca Napoleonu va reusî acumu cu planulu seu de c o n g r e s u e u r o p e a n u, prefacendu intru acelasi tocmai conferintiele de fatia. Precumu se scie, un'a din causele principale, ce s'aru pertractá la acelu congresu, aru fi caus'a polona; aici insa se lovesce intentîunea cea filopolona a Franciei de resoluteti'a cea firma a Russiei, carea precumu dela 'nceputu asiá sî acumu privesce cestiunea polóna cá o cestiune interna, ce trebuie resolvita in interesulu imperiului russescu. —

In privinti'a e s c a d r e l o r u a u s t r î a c e sî e n g l e s e, ce erau a se tramite in marea medînoptîala, scrie „Monitoriulu“ din Parisu urmatórele: Engliter'a a cerutu deslusîri asupr'a tramiterei de nâi belice austriace in marea baltica. A u s t r i ' a a d e c l a r a t u, c a n u a r e s c o p u l u a c e s t ' a. In urm'a acestei declaratîuni nu va tramite nici Engliter'a escadra in marea baltica. Austri'a sî Prussi'a staruiescu pelânga suspenderea blocadei; Prussi'a dreptu recompensa aru abdîce la ocupatiunea Iutiei sî la contributîunea belica. Afara de aceea aru d e s i e r t á I ü t l a n d i ' a 'n d a t a ce Dani'a aru desiertá Alsen sî aru redá nâile prinse.“ Scirea acést'a se adeveresce sî prin o depesia din Berlinu a „Pressei“ de Vienn'a.

Starea religiósa-natîunala a Bulgariloru.

Ceea-ce preocupa astadi mai multu natîunea bulgara, este c e s t i u n e a r e l i g i ó s a n a t î u n a l a. Acést'a se constatà din corespundintiele pressei bulgare, ce i se tramitu de câtra mai tóte comunitâtîle asupr'a acelui'a-si subiectu importante. Ear orasiulu Plovdiv, care figuréza cá c h e f l i c u sî care s'a distinsu mai multu in asta causa natîunala, cum amu mai avutu ocasiunea d'a vorbí sî alta data despre acést'a, ne da sî acum'a cele mai nobili esemple. Noi reproducemu o corespundintia a dîuariului Bulgaru „Savetnicu“ (Consilierulu) redigiatu in Constantinopole.

— P l o v d i v (F i l i p p o p o l i s) 18. M a r t i u.

Serbatóre remarcabila in Istori'a Ecclesiei, Dominec'a adeveratului ortodocsismu, e pe la noi de o importantia cu totulu deosebita; câci in dîu'a acést'a, suntu acum trei ani, s'a alungatu din bisericele nóstre numele Patriarchului grecu sî aparù dorinti'a generala a popu'ului pentru re'nnoirea Ierarchiei nóstre ecclesiastice. Pentru a patr'a óra se glorifica acésta dî remarcabile cá serbatóre a Eparchiei, nici odata insa ceremoni'a n'a fostu atâtu de splendida, atâtu de marétia, cá in anulu acest'a.

Ceremoni'a a fostu onorata de câtra urmatórele comune prin representantii loru, persóne religióse sî laice. Comun'a Pazargicu, Haschiniu, Chirpanu, Calofer, Gabarev, Adjaru, Carlovo, Clisur'a, Coprivciti'a, Streles, Bârtigovu, Pester'a, Stanimen, Dermen-derelii sî Pahie: Coiun-tepe, Caradjadag sî Conusiu.

Dupa ceremoni'a servitiului divinu, la care a asistatu o mare multîme de populu sî care se efectuà in biseric'a Santa — Madona, de câtra 24 preoti sub presiedinti'a parintelui Archimandritu Damaschinu supplinitorulu Prea Santîei sele Pastoriului nostru, d. Paisiu, se tînù in scól'a Santului Chiril sî Metodiu sinodulu ordinariu alu Eparchiei, in care s'a presintatu intr'o espunere comptulu de cursulu lucrâriloru administratiunei ecclesiastice pe anulu acest'a.

In patru siédintie, tienute in intervalu de trei dîle, s'au cercetatu lucrâri mai remarcabile, cá cele urmatore:

Revisiunea a aretatu tóte compturile active sî pasive ale administratîunei a fi esacte.

In urm'a demissiunei membriloru administratîunei ecclesiastice de pâna acum, s'au numitu membri ai dîsei administratîuni dd. Iscro Kesiacov, Pavelu Curtovici, Vele Teodorov, Tioco Cablescov, Constantinu Nicolov, Georgiu Lulcev sî Ivanu Undji; eara de inspectori ai administratîunei dd. Christo Ghesioglu, Geoge S. Cialoglu sî Pee Georgiev.

In unanimitate se luà decisiunea sî se aprobà, cá in viitoriu sa se tîna in Constantinopole unu representante pentru cestiunea religiósa, sî astfelu se alese in unanimitate d. Dr. Stajan Ciomacov. Apoi se determinà a i se aduce prin o scrisóre colectiva multiamirile cuvenite pentru servitiele, ce a adusu pâna acum'a natiunei sî a se invitá, cá sî 'n viitoriu sa continue a staruí pe lânga Guvernulu Imperiale spre efectuirea dorintiei natiunale pentru dobandirea drepturiloru nóstre religióse.

Se formà o lista de subscriptiune a ofrandeloru, pe cari comunele cele mai avute se obligara a le tramite Administratîunei pentru intempinarea chieltuieleloru, ce se voru face cu representantele.

Se determinà salariulu, ce se va dá D. Paisiu, sî familiei sele. — „Badustnost-Viitoriulu.“

MULTIAMITA PUBLICA.

Parochulu din Vac'a, Bradu, sî locuitoriu din Valea, Comitatulu Zarandului, Nicolaie Tulea, in lun'a Ianuariu 1864. au daruitu sfintei nóstre Biserici gr. orientale din Vac'a 55 f. v. a. pentru procurarea unui clopotu; acum'a in lun'a Martiu, Comun'a Bisericei mentîunate voindu a cumperá o gradina dela Avraamu Ioann din Vac'a. pomenitulu Preotu intielegendu acést'a, numai decâtu au cumperatu acésta gradina cu 60 f. v. a. sî astadi in 17 Martiu 1864 au daruitu acésta gradina asemenea sfintei biserici. —

Pentru care daru nobilu sî simtieminte crestinesci, acestui binefacatoriu din tóta inim'a i multiamimu. —

Vac'a in 17 Martiu 1864.

Ioann Mané, Parochu in Vac'a. Petru Luea, Invetiatoru.

I o a n n L o s,

Curatoru primariu, in numele Comunei intregi.

Nr. 6—3 **O casa mare in strad'a Cisnadiei**

d e i n c h i r i a t u p e m a i m u l t i a n i.

Cas'a, ce se afla in strad'a Cisnadiei sub Nru 177. in apropiere de piati'a mare cu mai multe incaperi atâtu parteru, câtu sî in catulu primu, intre care sî dóue salóne, cu pivnitia, grajduri, siopru de trasuri sî o curte spatîósa, este de a se inchiriá pe mai multi ani séu la vre unu arendatoru, séu eventualminte la mai multe partenii.

Incaperile parteru se potu ajustá sî pentru bolte deschise, séu pentru altceva asemenea, localitâtîle din catulu de susu sî cele din curte se potu intrebuintiá specialminte pentru cancelarii.

Notitie mai de aprópe in privinti'a acést'a se dau in cas'a Nru 73. strad'a Poplâcei.

Nr. 5-2 S e i n s c i i n t i é z a publicului românu, cumca se afla de vendiare Predice pe tóte Dominecile, la serbatorile cele mai alese sî la morti, câte-va cu litere cirile, la Tipografî'a lui Georgiu Closius in Sabiiu, sî la autoru D. Parochu romanu Georgiu Metesiu in Cutu,- pretiulu: nelegate cu 2 f. sî brosiurate cu 2 f. 10 xr.

G e o r g i u M e t e s i u, Parochu rom. in Cutu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. siralu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 34. ANULU XII.

Sabiiu, in 30 Aprile 1864.

Astadi in 10 Maiu c. n. nepotendu-se tiené siedinti'a lunaria a Comitetului Associatîunei transsilvane, din causa, ca numai trei membrii ai Comitetului se potura presentá la siedintia: asiá resp. DD. membrii ai Comitetului suntu poftiti, cá la siedinti'a venitóre, ce se va tiné in 7 Iuniu dupa cal. nou a. c., sa binevoiésca a luá parte.

Dela presidiulu Associatîunei transsilvane.

Sabiiu in 10 Maiu c. n. 1864.

Proportiunea poporatîunei, possessiunei si a dârei intre natiunile ardelene.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Acest'a este cuprinsulu articlului mentîunatu, pe care credemu a-lu fi tradusu sincere, ba nice erórea din calcululu ingenieriului Mersich, la care in textu pune 2 millióne in locu de 3 millióne, nu l'amu schimbatu; séu de suntu sminte in traducere, ele au purcesu din convingere, cumca asiá, ear nu altmintré debuie intielesu.

Articlulu nu este nice de câtu favoritoriu Românîloru, ba nu este nice dereptu pentru densii; totusi suntemu de parere, ca are mare interesu pentru Români, din care causa suntemu cu multiamita recunoscatóre pentru corespundintele H. H., deórece calcularea Domnialui ni-au fixatu unele puncte de plecare pentru totdeun'a; acestu castigu este cu atâtu mai mare, cu câtu este mai cu anevoia a face astfeliu de calcule, ori a le poté censurá si controlá, descoperindu alte date totu din funtânele, din care suntu scóse, fiindca pentru de acumu ne este cu nepotintia a ajunge la acele fontâni si a ne face noi de noi calculâri derepte radîmate pe date positive.

Punctele fipsate suntu:

1. Cumca possessiunea séu proprietatea de pamentu a natîunei române in Ardélu si pârtile desmembrate: a) la nice o templare nu póte fi mai mica de 3,543,953 jugere productive, b) cumca póte, si in fapta este mai mare de atâta.—

2. Cumca possessiunea séu proprietatea magiaro-secuia de pamentu, a) nu póte fi la nice o templare de 5,446,317 jugere productive, b) cumca póte, si in fapta este mai mica de atât'a. —

3. Cumca proprietatea de pamentu pe partea Românîloru, este calculata: a) singuru numai pentru $^2|_3$ pârti a Românîloru desjobagiti in comitate si cele dóue districte Fagarasiu si Chióru, b) pentru $^2|_3$ a Românîloru din fundulu regiu, care se vede din aceste cuvinte: „De miután a szászföldön is kevesebb oláh földbirtokos van, mint szász, ugy itt is, mint a megyéknél vettem volt fel, csak két harmadát vehetem ugy mint földbirtokos“ — ipsissima verba, — c) pentru possessoratulu, adeca nobilimea de sânge romanescu, este calculata $^1/_{10}$ din acea catatîme de jugere, care a remasu, dupace a subtrasu din 9,985,967 productive, partea care au dat'o Românîloru si Sasiloru. —

4. Cumca nu s'au calculatu pe partea Romanimei a) din fóstele dóue regimente de infanteria si din fostulu regimentu de hussari de granitia, b) pe partea Românîloru, cari locuiescu si possedu pamentu in cetâti, oppide si locurile taxale, c) pe partea clerului, respective a parochieloru greco-unite, si a bisereceloru unite, nice baremu unu jugeru de pamentu, care tóte bine suntu possessiuni curatu romanesci, d) nice domenulu metropoliei dela Blasiu, nice alu seminariului dela Cutu, pe care nu potemu crede, ca sa le fia cuprinsu in acea $^1/_{10}$ data nobilimei române; pentruca nu se potu numerá intre acea possessiune; nu suntu calculate la proprietatea româna. —

5) in proprietatea de 5,446,317 lasate natîunei magiaro-secuie, este computata a) intrég'a possessiune de pamentu, din dominiele fiscale Ardelene, b) tóta possessiunea romanésca de sub punctulu 4. c) tóta proprietatea de pamen'u a Armeniloru, strainiloru si Evreiloru, macarca pe aceste poporatîuni le-a subtrasu din numerulu locuitorilioru Ardealului de 2,200,000, d) si tóta possessiunea de pamentu a totuloru episcopieloru, bisericeloru si institueloru neromâne, din tóta tiér'a. —

Cându articlulu de fatia aru fi unu simplu operatu statisticu, fâra alte tendintie, n'amu avé nemic'a incontr'a dênsului, ori ca i-amu descoperí scaderile singuru din punctu de vedere statistico-sciintîficu; elu insa are tendintia polica, cu scopu, de a legitimá nasuintiele opuse celoru romanesci, care se vede din urmatórele cuvinte a le articlului: „Sok helyről fel lévén szolitva, hogy mi modon lehetne az Erdélyben lakó három fönemzetek földbirtok-arányát megtudni“, ear mai la vale se vedu aceste dîse: „Ezt is csak azért teszem, hogy miután tőlünk Magyarobtól mindent el akarnak vonni, legalább lássák, hogy anyagilag iöbbet bír a magyar és székely nemzet magára, mint a többi nemzet egyetemesen“; deci aceste sîre nu lasa nice o indoiéla mai multu despre scopulu articlului. Deci déca scopulu acestui articlu statisticu este, cá sa legitimeze si escuse tendintie politice a le natîunei magiare si ale celei secuiesci in Ardealu, incontr'a tendintieloru politîce ale natîunei române si sasesci, apoi avemu totu dreptulu de a pretinde: cá operate statistice, culese cu scopu politicu, sa nu cuprinda in sine nice unu jugeru de pamentu mai multu, decâtu intr'adeveru si in fapta possedé cutare natîune. —

Amu fi trecutu cu tacerea si preste acestu articlu, precum amu facut-o cu alte incercâri de soiulu acest'a, care fusera date mai antiertiu publicitatei, fiindca eramu convinsi, cumca ori cine le va luá a mâna, usioru va cunósce, ca nu suntu cualificate de a poté basá ce-va pe dênsele. Altfelu insa sta lucrulu cu articlulu de fatia; acest'a dupa intocmirea sea, si dupa imbracamintea, sub care ese in publicu, este cualificatu de a poté seduce si a dá indreptariu convingeriloru aceloru barbati, cari stau in fruntea afaceriloru politice natîunale romanesci si sasesci; adeca pe cei d'antâiu de a-i abate dela partinirea drepteloru tendintie române si sase, ear pe cei din urma, a-i face si mai infocati in aperarea nasuintieloru române si sase, ba chiaru de a-i aduce in pericliu, de a se opune si la acele nasuintie magiare si secuie, care suntu drepte si vrednice de tóta partinirea, vediendu ca pe partea cestoru din urma se folosescu argumente, scóse din posessiunea de pamentu, carea intru adeveru nu este nice magiara, nice secuiésca. —

Deci dar parerea nóstra este aceea: ca sa se subtraga din possessiunea de 5,446,317 jugere: 1) teritoriulu districtului Naseudu, cá proprietate româna,— teritoriulu comuneloru si alu locuitoriloru fosti militari in regimentulu I. de granitia, si alu pârtii române din fostulu regimentu de husari, care, afara de Racostia, este proprietate româna, — Proprietatea de pamentu, care se tîne de bisericele si parochiele unite in Ardélu si pârtile desmembrate, — proprietatea de pamentu a locuitoriloru români prin cetâtîle, orasiele si locurile taxale din comitate si scaunele secuiesci, care tóte adaugendu-se la possessiunea româna de 3,543,953 jugere, se va vedé de locu, cumca proprietatea de pamentu româna trece multu preste 4 millióne jugere, adaugendu-se si domenulu archiepiscopescu si alu seminariului din Blasiu. —

2. Sa se subtraga tóta proprietatea de pamentu a domnieloru fiscale, care nu este iertatu a se pune in cumpen'a nice uneia din natîunile ardelene. —

3. Sa se subtraga proprietatea de pamentu a Evreiloru, si strainiloru, dar anumitu proprietatea natîunei armene, care este multu cumpanitóre, precumu suntu adeca teritoriele cetâtîloru l. r. Gherl'a si Ibasfaleulu cu dominiele care le pos-

sedu, sî care nu suntu proprietate magiara, nice secuiésca, precumu nici cele multe mosîi, ce facu proprietatea mai multoru familii armene in tóta tiér'a. Acésta subtragere o pretindemu cu dereptu atâtu mai mare, cu câtu ca H. H. au luatu de basa la calcularea sea, operatele dessarcinârei, sî darea pamentului; deci dar cine nu vede, câtu de multu a debuitu sa immultiéca in modulu acest'a proprietatea magiara sî secuiésca, computandu totu pamentulu in partea loru, câtu compete dupa summ'a de dare, care o suppórta, proprietatea româna de sub 1), cea fiscala de sub 2), proprietatea arména de sub 3), precumu sî proprietatea de pamentu a episcopiei catolice transsilvane, a capitulului sî a celoralalte institute pie sî scolastice, atâtu catolice, câtu sî de alte confessiuni! —

Convingerea nóstra mai incolo este aceea: ca, candu se elaboréza statistic'a possessiunei de pamentu spre scopuri politice pentru natîunile ardelene, sa se lasa afara din calculu tóta proprietatea de pamentu, care nu privesce pre individii fiecârei natîuni, cá pârti intregitóre genetice, prin urmare, ca sa remâna afara din calculu atâtu dominiele fiscale, câtu sî cele episcopale, ale instituteloru, bisericeloru etc. calculandu-se tóte aceste proprietâti fiecare pentru sine, cá persóne morale câroru competu drepturi politice cá atari, ear nu cá natîunale; — in Ardélu unde religiunile suntu factori politici pentru sine (recepte), se póte cere acést'a cu totu dreptulu, pentruca numai astfeliu se póte sci faptic'a proprietate areala a fiecârei natîuni. —

Este fapta, cumca natîunea secuiésca cá natîune politica nu voiesce a fi un'a cu cea magiara politica; deci dar este pré firescu lucru, ca possessiunea de pamentu secuiésca sa nu se amestece cu cea magiara, ci sa se calculeze diferita pentru sine, fiindca numai in modulu acest'a se póte cunósce faptic'a possessiune de pamentu a celoru patru natîuni politice (recepte) in Ardélu. —

Ear pâna candu nu se va face acést'a, cá sa ne potemu convinge de contrario, noi Românii vomu crede sî vomu dîce fâra incetare, cumca noi avemu mai mare proprietate de pamentu in patria, fatia cu fiacare natîune, prin urmare noi dâmu mai multa dare, portâmu mai multe greuminte etc., dar cu tóte acestea, nu pretindemu mai mari sî mai multe drepturi, ci numai — egale. —

Acea impregiurare cumca corespundintele H. H. candu imparte proprietatea dupa numerulu sufleteloru, face atâtu din Românii desjobagiti, câtu sî din cei din fundulu regiu pe câte $^1/_3$ parte proletari, negandu-le tóta proprietatea de pamentu, o supunemu simpleminte la judecat'a publicului cetitoriu, care cunósce referintiele de proletariatu in Ardélu, sî scie, cumca aproportione, Românii cá cei mai numerosi, au totusi celu mai micu numeru de proletari, sî cumca proletariatulu se incuibéza cam prin cetâti sî orasie. — (Capetulu va urmá.)

Inca unu cuventu in privinti'a industriei.

De unu tempu incóce cetimu mereu la articuli atingatori de starea finantîala a tîerei nóstre, sî vedemu o gramada de proiecte indreptatóre de acea misera stare, in carea ne aflâmu. Audîmu de tóte pârtî tanguiri asupr'a greleloru contributîuni sî asupr'a luxului, care graséza sî care au inceputu a se verî pâna sî in classele inferióre a le societâtiei nóstre, ba mai citimu iarasi in K. K. o modesta parere a unui corespundinte din Mezö Bandu, in care ni se face propunerea a me intórce iara la pânurile sî manufapturele, ce se potu produce in familii s. a. m. d. p.

In adeveru, ca déca cetimu in Omeru, cum Andromache femei'a ducelui din Troi'a Hectoru tiesea la resboiu; déca vedemu astadi producendu-se pe scena câte o drama classica antica sî vedemu pre Clitemnestr'a in purpuru sî pre fii'a acestei Electr'a, torcendu cu fusulu din caieru sî déca mai citimu ca cutare sî cutare consorta a cutârui sî cutârui cesare Românu facea cu mânele cii auguste tog'a etc.: este ceva rapitoriu sî pentru nescine cu o fantasía poetica sî corumpatoriu, incâtu s'aru cugetá strapusu in o aurea aetate, cându soci'a s'a cu delicatele cii manutie aru resucí firele, care se fia mai tardîu tiesute in unu vestmentu, pentru trebuintia iubindului cii barbatu. Dar acele tempuri au trecutu demultu, sî lumea nu va sa scia decâtu de „progressu.“ Astadi masînele cele multe au maturatu classicitatea antica, sî astadi ducessele, princessele, ba sî contessele sî baronessele nici atât'a ostenéla nu-si mai iau, cá sa mérga in depositele fabriceloru in pravalii, cá sa dea bani gat'a pe ele. Acést'a o facu numai damele sî in genere femeile din classele mai josu decâtu cele pomenite, câroru déca amu avea sa le observâmu ceva in privinti'a acést'a, aru fi numai, ca póte cercetéza prea de multeori aceste deposite, fatia cu referintiele nóstre, numai absorbitóre de bani.

Eata dar la care modesta observatiune ne-amu restrinse, fâra de a fi asiá de crudeli, cá sa ne condemnâmu intregu secsulu frumosu la tóte maltratârile, câte li le potu oferre cânep'a, inulu sî alte de feliulu acest'a dela smulsu, topitu, spalatu, melitiatu, periatu sî tóte câte mai vinu de a se face panacându devinu vestminte,— pentruca trebuie sa cugetâmu sî la impregiurarea, ca cu tóte acestea pentru incaltiaminte sî alte multe trebuintic totu nu amu castigá multu. Nu potemu dar subscrie propunerea din Mezö-Bánd, cá unu ce scapatorîu de calamitatea finantîala, chiaru sî pentruca ne tememu, ca de s'aru sî apucá vreocâtiva a o practisá, aru fi numai unu ce efemeru. Tierile apusene a le Europei, unde classicitatea mai susu pomenita de multu nu mai esista nici in poporu, nu ducu atât'a lipsa de bani, de sî pórta vestminte mai fine; dar caus'a e, ca acolo e impartîta activitatea, lucrulu mai bine decâtu la noi, sî din causa ca au industria.

Nu ne remâne alta decâtu sa incepemu de nou a pledá pentru radicarea industriei; a pledá de nou pentru procurarea toturoru mijlóceloru favoritóre industriei, cu unu cuventu pentru de a pune poporulu in positîunea de a castigá mai multu, spre a-si poté implini tóte recerintiele de astadi.

Candu industri'a aru fi radicata, o parte a populatîunei producenta de materii crude le aru liferá industriasiloru pentru bani. Industriasii aru liferá iarasi productele loru parte deadreptulu celoru ce au trebuintia de ele, parte negutiatoriloru, cari din a dóua mâna le lifera celoru ce au trebuintia totu pentru bani. Dar pintre aeestia inca cate bratie nu mai trebuie ocupate, cari prin ostenél'a loru iara castiga bani? câte capacitâti nu se potu remunerá inca parte prin inventîunile spre usiurarea producerei, fia a materieloru crude, fia a producteloru artei sî industriei; parte pentru inteligint'a dirigere a masîneloru inventate spre togmai mentiunat'a producere mai inlesnitóre.

Ei! daru cumu sa se puna tóte acestea in picióre, candu ne lipsescu banii, dupa cari ne svercolimu in atâtea feliuri sî nu i potemu aflá? Mosiulu Adam de siguru nu au capetatu capitalu in bani, dela care sa-i fa ereditu stranepotii lui, ci elu au priimitu aceea ce ni-au remasu sî nóue: natur'a, in care ne aflamu sî noi, cu tóte productele ei. Acei stranepoti cari au invetiatu a folosí bine aceste producte ale naturei au prasitu capitalu, pe care inmultîndulu siau inmultîtu sî resuisitele de lipsa pentru trebuintiele loru, cu cari au inmultîtu apoi atâtu capitalulu, câtu sî celelalte requisite pentru o nóua immultîre a capitalului. (Va urmá.)

„Sürgöny“ despre politic'a Magiariloru sî Secuiloru.

„Sürgöny“, fói'a oficiósa din Pest'a, -si da silintia, cá sa convinga pre Magiarii sî Secuii din Transsilvani'a, ca politic'a loru de pân'acumu fatia cu diet'a a fostu gresîta; le imputa de nou, câci n'au intratu în dieta in anulu trecutu, sî-i svatuiesce, cá, cunoscendu-si erórea, sa si-o indrepte, mergendu de ací 'ncolo mâna 'n mâna cu celelalte natîunalitâti transsilvane sî intrandu in diet'a, ce se redeschide in 11/23 Maiu. Sa parasésca, dîce, politic'a de pân'acum, politic'a passivitâtii, carea Magiariloru sî pân'acum li-au adusu atât'a nefericire, sî carea, de nu se voru lasá de ea, le va aduce in fine perirea totala.— Spre intarirea assertului seu aduce unu citatu din scrierile lui Stefanu Szechényi din 1846, unde acest'a descrie iu câte-va trasuri politic'a lui Franciscu Deák. Szechényi dîce, ca nu cunósce alu doilea individu cu atât'a patriotismu cá Deák; sî diplomati'a lui aru fi escelinte, déca aru fi Ungari'a o tiéra de sine sî pentru sine; dar deórece cestiunea Ungariei trebuie privita din punctulu de vedere alu imperiului austriacu, ceea-ce Deák nu face, pentru aceea politic'a lui atât'a o afla de stirba sî de manca, incâtu totu ce s'aru zidí pe ea, mai curendu ori mai tardîu, dar órecandu de siguru, aru trebuí sa se ruineze sî sa se sdrobésca.“ —

Ni se pare insa, ca svatulu lui „Sürgöny“ nu va aflá priimire. Din pregatirile de pân'acum célu putînu asiá se vede, cu tóte ca sî In. Guberniu alu tierei a staruitu sî staruiesce cu energía pentru intrarea Magiaro-Secuiloru in diet'a, ce are a se re'ncepe in curendu.

Sabiiu in 29 Aprile. (Dietalu.) Tocmai citimu prin foile vienese intre scirile personale, ca Esc. Sea Presiedintele Guberniului regiu transsilvanu, Contele de Crenneville a trecutu prin Vienn'a, pentru de a se duce la Gastein la cura. Sanetatea distinsului barbatu din nefericire se vede a fi cam siubreda, sî asiá pentru restaurarea cii se pare ca va fi de lipsa tempu mai indelungatu sî abtînere dela lucrurile oficiale. Déca potemu crede unei sciri din Vienn'a; ba póte mai curendu din Sabiiu, ce o aduse de curendu

„Presse“, apoi comissaru regescu s'aru denumi Esc. Sea Vicepresiedintele gubernialu, d. Ladislau Vasiliu Popp, pre care corespundinti'a amintita lu numesce unulu din cei mai resoluti representanti ai partidei române, credincióse constitutiunei. (Noi scimu, ca Românii nu cá partida, ci cá totalitate s'au declaratu pentru constitutiune in conferinti'a natiunala din anulu trecutu.)

Fagarasiu in 7. Martiu 1864.

Cu bucuria me supunu la scrierea acestoru rendurele, si acésta bucuria o simtu eu, si trebuie sa o simtia totu Românulu bine cugetatoriu. Dómn'a Mari'a Branu de Lemény, consórt'a dlui Capitanu supremu alu districtului nostru, petrunsa de spiritulu tempului si de zelulu si iubirea, ce pastréza in peptulu seu de mama si fiica româna câtra fiii natiunei, petrunsa si insufletita de chiamarea, ce o pretinde in momentulu de fatia natiunea dela toti fiii si dela tóte fiicele ei adeverate, inspirata de cerintiele tempului, si-puse tóte silintiele, a incepe temeiulu unui fondu pentru ajutorirea juristiloru lipsiti de mijlóce din Districtulu Fagarasiului. Acestu inceputu se va realisá prin tinerea unui „Maialu natiunalu“ in 3|15 Maiu a. c., pentru care s'a tramisu bilete de invitatiuni in tóte partile Transsilvaniei, Ungariei si Banatului, apoi in Bucuvin'a si Bucuresci. Deci suntu rogati toti acei fii ai natiunei, cari au priimitu bilete de invitatiune, a le impartí intre fii zelosi, cari suntemu convinsi, ca nu-si voru retrage denariulu loru dela acésta intreprindere natiunala, de care se póte dice, ca cá in tiér'a Oltului nicairi airea nu este lipsa.

La acestu maialu se voru tiné declamatiuni in onórea dilei, din partea mai multoru tineri juristi etc. Voru luá parte tóte comunitátile din Districtu prin representantii loru, si câti locuitori voru dorí a se bucurá de acésta serbatóre natiunala.

Totdeodata ne-amu bucurá prémultu, déca stimabilii Domni si dómne invitati nunumai aru contribui, dara ne-aru si onorá cu presenti'a Domnieloru Sele.

Ce tine de immultirea acestui fondu, dómnele si damicelele române din Districtu voru fi rogate la tempulu seu pentru gatirea unoru lucruri de mâna, care dandu-se in loteria voru spori, apoi se voru dá mai departe concerte, baluri, etc. si asiá suntemu convinsi, ca spriginindu intreprinderea nobilei dómne, si fiindu mai pasatori decâtu in trecutu, vomu face aceea, pentru care posteritatea ne va binecuventá si dincolo de mormentu. I. C.

Saschizu a trei'a dí de Pasci, 1864.

Astadi pela 11 óre dandu-se semnalulu cu clopotulu celu mare, se adunara toti elevii si elevele in numeru de 83 in scól'a nóstra de aici gr. or., si fiindu ca ací erá loculu pré 'ngustu spre a cuprinde multimea eleviloru si auditoriloru, ne duseramu cu totii in s. biserica, unde se tinù esaminarea ambeloru despartiaminte sub conducerea P. Protopopu Z. Boiu. Cându intrà P. Protopopu cu mai multi preoti si invetiatori de prin-pregiurulu nostru, cari toti venisera, cá sa véda resultatulu esamenului nostru, precumu si metodulu aplicatu de invetiatoriulu nostru D. C. Rolbeanu, i priimiramu cu acclamatiuni, si apoi numai decâtu standu cu totii pe picióre, elevii cantara rogaciunea inainte de scóla „Bine esti cuventatu Christóse Dumnedieulu nostru,“ si dupa ast'a numai decâtu incepura a se 'ntrebá elevii din despartiamentulu I. si apoi din II. Elevii cu totii respunsera la tóte intrebârile, ce li se propusera, fórte respicatu si pe neasceptate, incâtu pre toti auditorii i cuprinse viua placere, cumu acesti elevi asiá micuti au propasitu asiá departe cu invetiamentulu, in restimpu asiá de scurtu de 7 luni. — Dupa ce se 'ntrebara elevii din tóte studiele, intonara cantârile S. Liturgii si nisce poesii natiunale, cu melodia fórte placuta, incâtu din ochii multoru ascultatori vedeai curgendu lacrimi de bucuria, vediendu ceea-ce n'au mai vediutu la noi. Esamenulu se finì cu „Fia numele D-lui binecuventatu de acumu si pâna 'n vécu“ si cu unu cuventu alu Dlui Protopopu, in care laudà diliginti'a si portarea invetiatorului in si afara de scóla, laudà pre elevi, ca s'au purtatu asiá de cu cuviintia si au cercetatu asiá de regulatu scól'a, cá nici odata aici la noi, imbarbatà pre parinti, cá si pre venitoriu sa-si tramita regulatu pruncii la scóla, câci numai asiá-si va pote implini invetiatoriula missiunea sea cea mare, si numai asiá ne vomu poté ajunge scopulu si tint'a, la care nadiuimu cu totii; apoi provocà pre poporu, cá sa faca cas'a pentru invetiatoriu, cá sa nu mai fia silitu a umblá dintr'o casa 'ntralt'a, si sa repareze scól'a, câci nu-i corespundiatóre pentru atâti'a elevi ect.— In fine, noi poporulu românu de aici avemu santa datoria, de a aduce profunda multiamita publica atâtu d. Consiliaru de scóle dr. P. Vasiciu, câtu si d. prof. Z. Boiu pentruca ni-au recomendatu de invetiatoriu pre unu tineru asiá zelosu, care se consacrézà cu totdeadinsulu missiunei sele si care diu'a nóptea se straduiesce pentru cultivarea fiiloru nostri.— La esamenulu nostru ne imbucurara si onorara cu presenti'a si O. D. Parochulu evangelicu Binder, precum si dd. invetiatori evangelici de aici. Ioann Sianta, Inspectoru scolariu.

K. Vásárhely 18/30 Aprile 1864. Pré Onorate Domnule Redactoru! De trei ani, decându me aflu si eu statiunatu in K. Vasiárhely impreuna cu batalionulu Baronu Kelner Nr. 41., supt alu cârui stindartu si eu slujescu, vedu revn'a ce are curatorulu de ací, D. Ioann Francu pentru S. Biserica de ací, care sta numai din 2 familii, lânga care si noi soldatii, cari cea mai mare parte ne tinemu de religiunea ortodocsa gr. or. din Bucovin'a, si cari nu remaseramu nici odatata nemangaiati in cele sufletesci, ci vedemu ca in tóte dominecile si serbatorile se face domnedieésc'a slujba pe rendu prin preoti din Orasiulu Breticu, cari pe lânga preaputînulu venitu, ce se da, pentru vre-o 2 holde, singuru pe spesele susladatului curatoru, se ostenescu calo de 2 miluri si mai bine. Acumu dela 28 Aprile pâna 2 Maiu c. n. inca au fostu Preotu, prin care neamu impacatu cu Domnedieu.— Nu potu trece cu tacerea a nu aminti, ca totdeun'a, la invierea si aretarea Domnului s'au facutu parada militara cu salvele obicinuite, spre marirea lui Domnedieu, si spre mangaierea nóstra, pentru care aducemu recunoscinti'a dlui curatoru I. Francu, cá unui'a, ce mai multu multu pentru noi se ostenesce si chieltuiesce, si nu lasa cá sa remanemu negrijiti si nemangaiati in cele sufletesci. Unu soldatu bucovinénu.

Varietati si noutâti de dí.

(Scóla nóua in Sabesiulu sasescu.) Concetatienii nostri Sasi serbara in 15|27 Aprile in Sabesiu o serbatóre frumósa natiunala-bisericésca: punerea petrei fundamentale la o scóla reala si populara. Festivitatea se 'ncepù cu rogaciuni si cantâri religióse in biserica, apoi merse numerós'a adunare la loculu destinatu, unde zelosulu directoru alu gimnasiului micu, d. F. W. Schuster (cunoscutu si Româniloru prin ocuparea cu limb'a si cântecele nóstre populare), rosti o cuventare in adeveru démna de festivulu momentu, ear parochulu C. Mauksch o rogaciune intima si profunda, dupa carea apoi urmara ceremoniele indatinate. Simpatriotii nostri din Sabesiu, — o mâna de ómeni, dar tari prin unitate si cugetu credinciosu cetatienescu, — facu lucruri mari si minunate, radica monumente ale spiritului si activitâtii loru, cladescu palatie Museloru: pecandu noi, cei indoiti si intreiti la numeru in acestu tinutu, nici baremu o scolutia centrala nu avemu! —

(Contributiunea cetâtii Vienn'a.) In patrariulu celu d'antâiu alu anului curinte se incassara de oficiulu perceptoralu din Vienn'a: dare de pamentu 15,827 f., dare de chiri'a caseloru 1,968,746 f., dare de castigu 481,620 f., dare de venitu 977,341 f., laolalta 3,443,634 f. si adause 1,072,980 f., preste totu dara 4,516,614 f. In Aprile a. c. s'au incassatu cu totulu dare 1,432,418 f. cu 192,454 f. mai multu decâtu in Aprile anulu trecutu, — testimoniu invederatu despre crescerea Viennei. —

(Magiari romanisati.) Câtu de arogante potu fi foile magiare in assertele loru privitóre la natiunea loru fatia cu alte natiuni, despre acést'a ne da o proba nóua „Kol. Közlöny“, care pune $^1/_2$ millionu numerului Magiariloru si Secuiloru din Transsilvani'a, cari acumu vorbescu romanesce. Scimu si noi, ca suntu unde si unde grupe, unde Magiarii vorbescu ori jumetate unguresce si jumetate romanesce, ori de totu romanesce, precumu suntu iarasi tinuturi, unde Românii vorbescu unu astfelu de jargonu; dar nici de o parte, nici de alt'a nu póte fi vorb'a de jumetâti de millióne. Comitatulu Hunedórei, dupa acésta alegatiune, aru constá cea mai mare parte din Magiari, ce vorbescu romanesce (audîti!), mai asemenea si comitatulu Turdei, Clusiului, Dobâcei si Solnoculuí dinlauntru. Spre argumentare aduce K. K. numele de familia: Ardányi, Borodi, Bors, Dorgo, Fogarasi, Huszár, Kurucz, Zoltán etc., care suntu legate cu numele de botezu Axentiu, Gligoru, Sofroniu, Georgiu etc. Argumentarea se vede indata câtu e de clatinatóre; pentruca a trecutu cu vederea dóue impregiurâri fórte momentóse la numele ardelene: un'a, ca domnii de pamentu, cea mai mare parte Magiari séu magiaroni, au magiarisatu numele cele romanesci ale jobagiloru loru, alt'a ca professorii magiari au magyarisatu sistematicesce numele scolariloru sei români, séu celu putînu le au schimonositu, si astfelu s'a facutu din Pop'a Papp, din Sielaru Nyerges, din Pitarulu Sütö din Cândea Kendi, din Fagarasianu Fogarasi, din Dârgu Dorgo, din Campeanu Mezei, din Cuteanu Kutfalvi si preste totu cele

terminate in „canu“ s'au prefacutu in „i.“ Va sa dîca, nu atât'a s'au romanisatu Magiaro-Secui, câtu s'au magiarisatu nume romanesci, — ceeace acumu iar Magiarii o folosescu, pentru de a trage resultate in favórea loru. Magiarii voru sa se 'mmultiésca pentru ori ce pretiu, sî mira-te-vei, de nu vei audî preste putînu vorbinduse fâra sfiéla prin dîuariele loru de unu „poporu magiaru cu limba româna.“ Ce paguba, ce nu potu face cá Deucalionu sî Pyrrha din metamorfosele lui Ovidiu', cari facura ómeni din petri. Tendinti'a acést'a sta 'n legatura cu aceea, ce o demasca atâtu de bine stimatulu nostru corespundinte prin articululu: Proportîunea poporatîunei etc. ce-lu aducemu in fruntea foii de astadi. —

(Resbunarea unui redactoru.) Ministrulu Serbiei oprise pentru tóta Serbi'a dîuariulu serbescu din Novisadu „Serbski Dnewnik“, cá unu organu inimicu regimului sî poporului serbescu. La câteva dîle scsî redactîunei unu telegramu dela insusi principele Michailu din Serbi'a, prin care acest'a cere ai se tramite sî mai departe fói'a numita. Dar redactorulu respunse totu prin telegramu, ca nu póte, de óre ce dîuariulu e opritu in tóta Serbi'a, prin urmare sî celui d'antâiu cetatianu alu Serbiei, adica principelui. —

(Garibaldi in Londr'a.) Despre distinctîunea, ce se facù lui Garibaldi in Londr'a, ne potemu face o intipuire intre altelé sî din aceea, ca 467 deputatîuni se rogasera a fi priimite de Garibaldi, ear rogaminti din partea Dameloru pentru câte o bucla de peru, incursera 267,000. Bietulu Garibaldi, sa tî-lu omóre cu omeni'a! —

Pap'a Pius IX s'a nascutu in 7 Maiu 1792, sî asiá e de 72 ani. —

Archiepiscopulu gr. cat. Litvinovicz din Leopole (Lemberg) se instalà in 5 Maiu cu mare festivitate in biseric'a s. Georgiu. —

(Denumire.) Din Croatî'a se scrie, ca Cancelarulu aulicu croaticu Mazuranics se va retrage dela postulu seu sî va intrá in consiliulu statului, ear urmatoriulu lui va fi Ozegovics. —

Resultatulu bazarului dameloru din Pest'a, facutu in favórea lipsitîloru din Ungari'a e: venitu curatu 23,660 f. 2 xr., care suma comitetulu dameloru o sî impartî intre 10 comitate mai lipsite sî comitetulu pestanu pentru impartîrea de pâne la cei asupriti de fómete. —

(Translatoru românu la Canc. aul. trans.) D. Iosifu Galu, Accesistu la Canc. aul trans., e denumitu translatoru pentru limb'a româna.

Prospectu politicu.

Cestiunea armistitîului se pare ca 'n fine totusi se va aduce la o decisiune, de sî nu finala, totusi multiamitóre deocamdata pentru tóte pârtîle. Poterile germane, iritate prin pretensiunea Daniei: cá ele sa 'nceteze cu dusmaniele, ear ea sa continue a 'ncuiá porturile germane: acum dupace fortaréti'a Friderici'a a 'nceputu a se destruí (stricá) prin armatele aliate sî dupace ducele supremu Wrangel au impusu lutiei o contributîune grea de 650,000 taleri, prin care sa se despagubésca poterile germane pentru pagubele facute negotiului marinu germanu din partea Daniloru, póte ca se voru invoí la conditîunile de armistitiu propuse de poterile neutrale. In siedinti'a din 4 Maiu c. n., candu veni la desbatere cestiunea destructîunei Fridericiei, plenipotintele danesu Krieger sa fia vorbitu fórte cu focu asupr'a poteriloru germane, imputandule „cele mai malitióse intentîuni fatia cu Dani'a cea câtu se póte de placabila.“

Câtu pentru escadr'a de nâi austriace, ce e destinata a merge in marea medînoptîala, aceea in 4 Maiu a sositu la Hamburg; de va merge insa sî in marea resariténa, nu se scie de siguru; regimulu englesu a declaratu in parlamentu, ca escadr'a englesésca numai atunci va esî, déca Austriacii voru intrá in marea resariténa; de altmintrea instructîunile de lipsa suntu date marinei pentru ori ce casu. Se intielege de sine, ca indata ce flot'a englesa aru atacá pre cea austriaca séu prussésca, plenipotentiatii Austriacu sî Prussu ar parasí conferintiele.

Din Greci'a inregistrâmu o schimbare a ministeriului. la cârma se afla partid'a moderata: Balbi Presiedinte, Agerîno pentru interne, Papazaferapulos pentru justitia, Zimbrakaki pentru resboiu, Canaris pentru mariua, Caligas pentru esterne. — Armat'a englesa din insulele ionice se va retrage in 3 Iuniu.

In Itali'a, in urm'a caletoriei lui Garibaldi, iara ferbe mai tare; Ministrulu de interne a declaratu in camer'a deputatîloru, ca nu póte espune planurile regimului fatia cu Garibaldi, pâna cându nu va sci anumîtu, ce vrea Garibaldi si partida lui.

Franci'a, punendu la reserva militi'a, alu cârei servitiu se gata in anulu 1864, se dice, ca aru fi redusu armat'a cu 45,000 de feciori; dar de óre ce in loculu acestor'a vinu mai totu atâti'a recruti, schimbarea in armata va fi de totu mica.

Prussi'a se imbata de triumfurile armatei sele in Schleswig-Holstein; in 4 Maiu c. n. se adusera la Berlinu 118 tunuri luate din siantiurile dela Düppel.

Russi'a se prepara a tramite 50,000 soldati la Besarabi'a; spre ce scopu, nu se spune. — Principele Gortschakoff a tramisu o nota câtra representantii sei pela curtîle straine, in carea espune mai pe largu, (ceea-ce comuniseramu sî noi in nr. din urma), ca Russi'a nu crede a fi de lipsa congressulu europeanu, de órece caus'a polona e o causa interna, ce se póte resolví numai cu privire la interesele imperiului intregu. — Franci'a prin acést'a va vedé tragendu-se cruce preste planurile sele; sî cumca acést'a o simte in modu fórte neplacutu, se vede dintr'unu discursu, ce l'au avutu ambasadorulu russescu cu ministrulu francesu Drouin de Lhuys, in care cestu din urma aretà fórte pe fatia simpathiele Franciei sî ale suveranului eii pentru Poloni, sî dincontra cea mai amara reprobare a procederei Russiei celei ortodoxe fatia cu Poloni'a cea catolica.

Mai nou.

„Botschafter“ aude, ca diet'a transsîlvana se va ocupá nainte de tóte cu propositîunea privitóre la organisarea curtii apelative pentru Transsilvani'a, apai cu legea electorala. Asemenea crede „Botschafter“, ca se voru tramite dietei in curendu mai multe propositîuni regesci, cari i se assecurara la conchiamarea eii, precum proiectulu de lege privitoriu la infiintiarea unei bance ipotecarie, sî altu proiectu privitoriu la protocólele funduarie. —

In Clusiu se alesera deputati dietali dd. Conte Colomanu Eszterházy sî Vitalis Bányai; in Ocn'a Sabiiului: Alexandru Lakatos; in S. San-Georgiu Br. Sigismundu Szentkereszti; in Kézdi-Vásárhely Contele Pavelu Kalnoki, in Illyefalva Moise Berde; in Treiscaune: Contele Emericu Mikó, Gregoriu de Tury, Contele Dionisiu Kalnoki.

Nr. 7—1 EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christianu, scaunulu Sabiiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Iacovu-Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, procesulu matrimoniale asuprai pornitu, se vá hotarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Nr. 5-3 Se insciintiéza publicului românu, cumca se afla de vendiare Predice pe tóte Dominecile, la serbatorile cele mai alese sî la morti, câte-va cu litere cirile, la Tipografi'a lui Georgiu Closius in Sabiiu, sî la autoru D. Parochu romanu Georgiu Metesiu in Cutu,- pretiulu: nelegate cu 2 f. sî brosiurate cu 2 f. 10 xr.

Georgiu Metesiu, Parochu rom. in Cutu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 28 Aprile (10 Maiu) 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„ de midilocu „	2	7
„ de códa „	2	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de códa „	1	53
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 28 Apr. (10 Maiu.) 1864.

Metalicele 5%	72 35	Actile de creditu	194 10
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argintulu	114 25
Actile de banca	781	Galbinulu	5 47

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tiparulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 35. ANULU XII.

Sabiiu, in 3 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Proportiunea poporatiunei, possessiunei si a dârei intre natiunile ardelene.

(Continuare si capetu din nr. 33 si 34)

Atâta insa este lucru cunoscutu, cumca in comitate, districte si scaunele secuiesci, nu vei gasí, de ai cautá cu lumin'a diu'a pe la amédi 342,666 $^{2}/_{6}$ români proletari, care numeru face $^{1}/_{3}$ dintru 1,028,000 români, locuitori intr'aceste pârti ale tierei. — Subt acesti proletari intielege pre fostii curialisti, conventiunali, si pre cei cari locuiescu in „siculica hæreditas“, insa ací este de insemnatu, cumca intre fostii curialisti si cei din hæreditatea siculica o précumpanitóre parte au dreptu in sensulu innaltei patente urbariale dela 21 Iuniu 1854 de a rescumperá din propriele mediulóce pamentulu ce folosescu, si care pamentu, nepotendu-se pe lege luá dela dênsii, lu possedu si astadi, si subpórta darea lui, ba o mare parte a loru s'au si rescumperatu dejá. —

Asemenea este lucru cunoscutu, ca in fundulu regiu nu esiste $^{1}/_{3}$ din 186,692 locuitori români, cari aru face 62,230 $^{2}/_{3}$ de proletari, deórece este fapta recunoscuta, cumca in fundulu regiu, séu in scaunime, afara de unele comune impoporate de Sasi séu preste totu, séu in numeru multu precumpanitoriu, in cari petrecu unii pastori la vitele satului, si locuiescu in casele satului, precumu si putîne familii române, de pe la cetâtile sasesci, cunoscute sub nume de „maieri“, fâra de a avé casele propri: si cele mai serace familii române inca possedu celu putînu o casa cu o gradina; — deci dar este lucru invederatu, cumca: corespundintele H. H. au intinsu condeiulu pré afundu in calamariu, candu dîce: a megyékben és székelyszékekben laknak 585,000 magyar, 1,028,000 oláh és 47,000 szász, — — — — — de miután az oláhok közzül csak $^{2}/_{3}$ része szabadult fel, ugy ezen $^{1}/_{3}$ résznek $^{9}/_{10}$ a magyaroknak, $^{1}/_{10}$ a szászoknak kell felszámitattni“ cá si candu, vedi Dómne! Magiari si Sasi n'aru fi potutu fi curialisti si conventiunali. — H. H. se vede a ignorá apucaturile unoru magnati, ce au intreprinsu in anii cei mai de aprópe inante de 1848, pentru a straplantá familii secuiesci in satele romanesci din comitate; densii adeca aduceau familii secuie serace, le dislocau mai antâiu prin casele de conventiunali si curialisti, precumu erau: de vintieleri, jitari (pazitori de câmpu), ciurbirâi, birâi dominali, pastori dominali de vite etc., ear preste vre-o câti-va ani, candu acumu aceste familii si procurasera vite de jugu in pusetur'a loru cea scutita, apoi sub diferite preteste, scoteau familii române, seracite ori veduvite, ori altfeliu odióse, din sessiunile colonicale si elocau in ele pre cele secuiesci; — tempulu inse fu pré scurtu, 1848 au curmatu tóta intreprinderea, ale cârei urmâri le vedemu si astadi, ca adeca mai toti conventiunalii prin satele române foste colonicale, suntu Magiari, pelânga acést'a ca au facutu o mare multîme de Români proletari, cá astfeliu darea, care pica de densii, si pamentulu, care corespunde la acea dare, sa-lu póta impartí pe Magiari si Sasi (vedi calcularea dupa darea de pamentu). Mai subtrage inca din darea de pamentu 240,000 f. si o ascrie dimpreuna cu pamentulu corespundiatoriu numai Magiariloru. (Vedi totu acolo!)

Nu ne suntu cunoscute secretele politice a le instructiunei pentru provisori'a organisare a comitateloru, districteloru si a scauneloru secuiesci. —

Dupa § 3 alu acestei instructiuni, au dreptu de representare (in calitate de proprietari de pamentu) de alegatori si alesi, numai proprietarii cei dinante de 1848, ear cei carii s'au facutu proprietari dela 1848 incóce, prin desjobagire ori prin cumperare, déca suntu totodata români, suntu relegati in class'a locuitoriloru de comune, si numai cá atari sub numele comunei potu avé dreptu de alegatori si alesi,— celu putînu noi asiá amu vediut-o practicandu-se.

Aru fi cugetatu omulu, cumca stându lucrulu astfelu, se va luá o suma de dare atâtu de mare, câtu proprietarii români, prin acea suma sa remâna eschisi din class'a proprietariloru (birtokosok-Grundbesitzer); § 10 insa alu ordinei de alegere pune sum'a dârei de pamentu si case numai dela 25 f. v. a. insusu. —

Aru crede omulu, cumca corespundintele H. H. sa nu aiba in calcularea sea nemicu a face cu acestu calculu politicu, insa dincontra eaca cc dîce: „de miután Erdélyben a 25 frt. (sic!) adó fizetök a partiumom kivül 237,336 frt. föld és ház adot fizetnek, ugy a partiummal együtt csak is földadot a leggkisebb számitásban 240,000 frt adot számithatunk“ etc., eara mai la vale dîce „a magyarok adoja a megyékben és székely székekben, hozzáadva a 240.000 frtos teszen összvesen 773,475 frtot.“

Acésta calculare in sine nu aru fi nedrépta atunci, candu coresp. H. H. au calculatu dupa numerulu locuitoriloru, aru fi scosu dimpreuna cu summ'a dârei de 240,000 f. si numerulu sufleteloru care-lu dau familiele celoru cu dare de casa si pamentu de 25 f.; nefacendu insa acést'a, este invederatu, cumca au maritu volnicesce darea de pamentu pe partea Magiariloru cu 240,000 f. v. a. si prin urmare si proprietatea de pamentu magiara, cu catatîmea de jugere respundiatóre la acésta suma de dare. —

Acésta purcedere a corespundintelui H. H. mai ca ne da dreptu a presupune, cumca articlulu domnialui póte sa aiba suflâri si tendintie de o importantia, despre care in de fatia nice ca ne vine a visá, si tocmai pentru acést'a din parte-ne mai multu ne convingemu despre necessitatea aducerei acestui articlu la cunoscinti'a publicului românu, prin urmare rogâmu cu tóta stim'a pre onorata redactîune a Tel. Rom., sa binevoiésca a-i face locu, dimpreuna cu observârile nóstre in foile pretiuitului seu dîuariu.

Incâtu se atinge de calcularea ingenierului Mersich, este lucru pipaitu, cumca si acea ca culare, deórece ajunge totu la acele resultate, patimesce de tóte acele scaderi, ce le-amu descoperitu in calcularea corespundintelui H. H.

A. Resultate.

Din calcularea corespundintelui H. H. cu referintia la observârile nóstre.

Din resultatele calculare sub B. se vede si mai apriatu, cumca din intregulu pamentu productivu alu Ardélului si pârtîloru de 9,985,967 jugere, nu s'au subtrasu alt'a decâtu: 1. pamentulu productivu din fondulu regiu, 2. partea care au binevoitu a o dá a) Româniloru desjobagiti, b) possessoratului românu, 3. Româniloru din scaunime, ear ceealalta parte, au dat-o tóta natîunei magiare si celei secuie; deci ne luâmu voia de a subtrage din acésta parte urmatórele proprietâti de pamentu productivu, adeca: 1. pentru dominiele fiscale, 2. pentru cele dóue regimente române foste de granitia, si pentru partea româna din fostulu regimentu de hussari, 3. pentru dominiele episcopiei catolice, ale capitulului, fundatîuniloru pie si scolare, si pentru portio canonica a toturoru parochieloru catolice, 4 pentru superintendentulu ev. ref. si unitariu, pentru institutele pie si scolare ale acestoru dóue confessiuni, precumu si pentru portio canonica a parochieloru ev. ref. si unitare, si cele luterane din comitate, 5 pentru dominiele archiepiscopesci si seminariale, precumu si portio canonica a parochieloru gr. unite, 6 pentru mosîile bisericei gr. or. din cetatea, si a santului Nicolaie din Schiaii Brasiovului, 7 pentru proprietatea natîunei armene, 8 pentru Românii de prin cetâti, orasie si locuri taxale, 9 pentru evreii si strainii, carii possedu unele mosîi nobilitare.

Pentru tóte acestea sa subtragemu din asiá dîs'a possessiune magiaro-secuia de — — 5,446,317 jugere
nu mai multu, de câtu numai — — 1,350,000 jugere,
si va remanea Magiariloru si Secuiloru 4,096,317 jugere.

Deórece natiúneá politica secuiésca, nu este totu un'a cu cea politica magiara, asiá dara sa impartîmu acésta possessiune intre dênsele in pârti egale, sî va picá pe fia care câte 2,048,158$^{4}|_{2}$ jugere, prin urmare proportîunea possessiunei de pamentu intre cele patru natîuni politice ardelene va fi cea urmatóre:

Natiunile			
magiara	secuia	româna	sasésca
2,048,158 jugere	2,048,158 jug.	3,543,953 jug.	995,695 jug.
éra dupa darea de pamentu	—	—	1,239,472.

B. Resultate

Din calcularea corespundintelui H. H. Pamentu productivu 9,985,967 jugere in Ardealu sî pârti, aratoriu, fenatie, vinatie sî arundinetu { 4,688,553. Pasciune { 1,164,407. Padure { 4,133,005. jugere. —

I. Natiunile

1. magiaro-secuia		2. româna		3. sasésca	
1 pe partea possessoratului	2,094,402	1 partea desjobagitiloru	1,211,680	1 partea din fundulu regiu	372,933
2 a Magiariloru desjobagiti	269,263	2 din fundulu regiu	372,933	2 a celoru desjobagiti	134,631
Summ'a	2,393,665 jug,	3 a possoratului românu	232,711	Summ'a	507,564 jugere.
		Summ'a	1,817,324 jugere.		

la olalta	2,363,665	
	1,817,324	
	507,564	
dau summ'a de susu	4,688,553	jugere.
din care este	1,615,574	„ pamentu desjobagitu
pe fundulu regiu pica	745,866	„ araturi, fenatie sî vinatie

Nota. Preste totu se vede o differintia de 2. jugere in calculu.

II. Pasciune 1,164,407.

I. magiaro-secuia		II. româna		III. sasésca	
1. la mân'a possessoratului	293,382.	1. din pasciunea desjobagita	383,037	1. pentru fundulu regiu	93,233
2. adauge $^{2}|_{12}$ din celu desjobagitu	162,991.	2. din fundulu regiu	93,223	2. a sasiloru desjobagiti	40,748
3. partea magiariloru desjobagiti	65,195.	3. a possessoratulu românu	32,598	Summ'a	133,971 jugere.
Summm'a	521,568 fugere.	Summ'a	508,858 jugere.		

la olalta 1,164,407 jugere
comitate sî scaune 977,941 jugere.
din care pica pe fundulu regiu 186,466 jugere.
pasciunea desjobagita face 651,961 jugere.

III. Padure 4,133,005

I. magiaro-secuia		II. româna		III. sasésca	
1. partea possessoratului magiaro-secuiu	2,427,328	1. padure desjobagita	906,180	1. din fundulu regiu	261,599
2. a celoru desjobagiti — —	134,756	2. possessoratului românu	268,591	2. a desjobagitiloru	92,551
Summ'a	2,561,084 jug.	3. din fundulu regiu	43,000	Summ'a	354,150 jugere.
		Summ'a	1,217,771 jug.		

la olalta 4,133,005
Din care pica 1. pe comitate 3,828,410 jugere.
2. pe fundulu regiu 304,595 jugere.
3. pe partea desjobagitiloru 1,191,262 jugere.

Datele acestea numai intru atât'a se potu priví de sigure, incâtu ni-a statu prin potintia a le scóte din articlu in lips'a altoru date. I. I.

Inca unu cuventu in privinti'a industriei.

(Continuare sî capetu.)

Indata ce au inceputu unde-va a se radicá industri'a, s'au simtîtu necessitatea de intruniri sî asiá vedemu formate asiá numitele tiechuri. Tiechiurile acestea inse si-au fostu gresîtu chiamarea loru, pentruca ele in locu de a fi fostu propasîtóre erau conservative, ele incatusiau prin multele formalitâti ale loru desvoltarea industriei, facendu fiacare unu privilegiu din meseri'a ce se lucrá de membrii sei. Astadi in tóta lumea luminata s'au derimatu aceste privilegii, dar in loculu loru totu au trebuitu sa pasiésca altfelu de intruniri, pe cari lumea le numesce „reuniuni“ sî „associatîuni.“ Scopulu acestor'a este consultaren ómeniloru cunoscatori despre cutare sî cutare inlesnire ce s'aru poté aflá pentru producerea cutârui sî cutârui lucru atâtu ce privesce calitatea câtu sî cuantitatea, mai bunu. Aceste intruniri sî consultâri au avutu sî au de resultate multele inventiuni. Pentruca de sî inventiunile s'au facutu sî se facu sî astadi sî de ómeni singuratici, totusi ceste intruniri au meritulu, ca cérca inventiunile cele nóue sî le perfectiunéza, eara déca le afla folositóre, le spriginescu realisarea sî prin acést'a incuragiaza de o parte pre inventatoriu, eara de alta parte inlesnescu competintiloru acuirarea, sî folosirea loru.

Pentrucá sa afle séu dupa cum mai dîcemu sa inventéze cine-va ce-va nou, trebuie pre lenga capacitatea ce negresîtu trebuie presupusa, sa aiba sî o deprindere, unu studiu in legile naturei. Simtîta odata lips'a acésta, au sî resaritu institute, unde sa aiba cineva ocasiunea cunósce legile naturei, dar sî deducerile din aceste legi prin deplin'a cunoscintia de inventiunile deja facute. Acestea suntu institutele technice (dela cuventulu techne-arta maiestria), care le vedemu inflorindu in tóte tierile cu industrii insemnate.

Nu mai persecutâmu mai departe desvoltarea celoru alte institute, cari stau mai multu séu mai pucinu in legatura cu industri'a sî cari servescu spre inaintarea bunei stâri a popóreloru, ci constatâmu simplu numai, ca acestea tóte suntu de lipsa pentru ori ce poporu, ce vrea sa se radice sî sa aiba insemnatate in viéti'a popóreloru.

Aicea amu poté insirá sî institutele de credite, care suntu de neaperata trebuintia spre radicarea toturoru ramuriloru contribuitóre la bunastarea materiala a unei tieri, unde associatîunile ori intrunirile cu poterile loru proprii nu au potutr ajunge, au recursu la ajutoriulu statului sî asiá vedemu ca in cele mai multe staturi institutele technice suntu fundate de aceleasi. Avemu totu dreptulu dar de a pretinde sî noi dela statu sî pentru noi ingrigirea de asemenea institute.

Ce ne atinge pe noi, pâna atunci sa nu stâmu cu mânile 'n sinu, câci vedemu ca pe ici pe colea avemu sî noi dejá industriasi, avemu, desî la câte dóue trei decenii, câte unu technicu sî de órece avemu acu Associatiunea româna transsilvana pentru **„cultur'a“** poporului românu, sa staruimu din tóte poterile cá sa se formeze sî alte reuniuni speciale, care sa-sî aiba centrulu in susu amintit'a Associatiune, in care sa se intrunésca tóte celelalte. De aici avendu barbati de tóte ramurile vietiei, s'aru poté versá lumina preste tóta societatea

nóstra româna, sî de sî cu pasi mai mici totusî aru poté resultá o prosperare. Atunci dóra maiestrii nostri s'aru poté scóte, de sî nu in totalu, din letargiós'a stare de maistarasi; eara barbatii versati in technica, carii cu tóte ca suntu rari, nu aru mai fi siliti a se rumpe din sinulu patriei sî din sinulu natiunei loru spre a-si aflá deoparte o subsistintia pucinu recompensatóre, de alta parte nemultiamitóre fiindu privati chiaru sî de resultatele talenteloru sî studiiloru loru.

Eata unu esemplu tristu de feliulu din urma, cè ne venì a mâna prin o corespundintia privata, pe carea o lasâmu sa vorbésca insasi: *)

„Adóu'a . . . . aru fi causa comuna intru atât'a, incâtu unu geometru, cu numele **Lazaru Popoviciu, românu** nascutu in Aradu, carele este a n t i s t e in statîunea drumului de feru la Marchegg in Austri'a, inca camu la a. 1839 a aflatu unu metodu, prin carele se scotu din apa nâile innecate, sî metodulu acest'a acuma face furóre in G e r m a n i' a insa nu pe cont'a lui P o p o v i c i u, ci pentru renumele unui g e r m a n u. Unguriloru (Magiariloru) li-au venitu lucrulu la cunoscintia, sî press'a magiara a replicatu in gazete, ca respectulu se cuvine m a g i a r i l o r u, devenindu ide'a dela unu m a g y a r h o n f i. . . . .

. . . Eu pe Popoviciu numai cam de anulu cunoscu sî incepu a me invinge, ca elu, carele intre Germani sî Romani au facutu o propasîre in art'a sea, carele acumu se deprinde cu lucrarea unui vocabulariu franceso-germano-românu pentru technic'a caliloru ferecate, ne póte folosi romaniloru, sî cugetu, ca aru fi cu cale a sterni in densulu o ambitîune romana, respective a provocá atentiunea Romaniloru la unu technicu gat'a de românu Pe numitulu geometru l'a condecoratu orasiulu Aradului pentru inventîunea acést'a cu dreptulu de cetatiénu."

O activitate dar din partea toturoru membriloru natîunei sa desvoltâmu in privinti'a acést'a, inteligenti'a prin scrieri folositóre sî prin intrevenire la representanti'a tierei; preotîmea sî invetiatorimea prin invetiaturi populare; earu cei intrati pe cararea acést'a prin esemplu bunu sî prin diligintia de imitatu; sî atunci nu vomu avé lipsa sa intórcemu sî pre cei deja esîti din pânuri gróse iarasi la ele. Sa lasâmu sa se imbrace in sacu sî cenusia aceia, cari au sa-si plânga pecatele trecutului, eara noi, cari ne pocaimu de sute de ani, sa ne pazimu numai sa nu cademu in pecatele unui lucsu derapanatoriu, sî sa ne imbracamu in fineti'a corespundiatóre secului nostru, cá intrunu vestmentu de serbatórea reinvierei, aretandune demni de intrarea in chorulu popóreloru, cari demultu suntu in viétia. (c.)

O f f e n b a i' a la c a p e t u l u i Martiu 1864. **)

„Concordi'a" in nr. 15, 16, 17 impartasiesce publicului cetitoriu o corespundintia din Secarambu, Comitatulu Hunedórei, pecâtu de interesanta, pe atât'a de trista: despre starea Românilor metalurgi, de sub Pretur'a montanistica de acolo fatia cu Germanii colonisati, intru care d. corespundinte pre largu descrie neegal'a indreptatîre din folósele casseloru infiintiate din crucerii ce-i contribuiescu la acele casse toti metalurgii: germani sî români. De sî scopulu infiintiârei aceloru casse au fostu spre a ajutorá tóte religiunile: acele de mai multe decenii, cu pucina esceptiune le folosescu mai numai romano-catolicii, adeca preotii, biseric'a sî scól'a acestor'a; eara Românilor li se denéga acestu folosu pentru cultulu loru religiosu, de-sî Românii contribuiescu asemenea la acele casse, ba ce e mai multu, ca dupace Românii, prin ordinariatele loru respective, aru fi miscatu caus'a la innaltele locuri, spre a mijlocí o egala impartasîre sî spre partea religiuniloru gr. or. sî gr. cat. dela acele casse comune, prin comissiunea emisa sub Presiedinti'a d. Forsecu, in locu de a dobandí drépt'a pretensiune, Românii fura prin acea comissiune despoiati sî de osebitele loru casse bisericesci, contopindu-le sî acestea cu cassele cele de comunu cu Nemtii, lasandu-le sub tutoratulu patroniloru religiunei rom. cat., fâra a respectá câtu de pucinu, protestulu preotîloru sî inteligintiei române. Din care se adeveresce, ca fratii germani, intocmai cá Magiarii, dorescu a continuá amicitî'a cu Românii, dupa cum au esplicat-o Pista: „Moi Ivane! Tate-to bunu pretinu fostu la Tata meu, che „Tatoto totu cumperatu vinu, sî Tata meu totu beutu; asiá „fórte bine petrecutu amundoi".

Eu credu, ca fórte bine amu poté sî noi Românii prietení cu fratii Germani colonisati printre Români, déca noi amu totu contribuí, dar apoi sa nu indrasnimu a pretinde ce-va dintru ale nóstre; ca apoi e pace cu prieteni'a. — Dreptu aceea pre cumu ou cu ou, intru aseminea se potrivesce sórtea Românilor metalurgi din Offenbai'a, cu a celoru din Secarâmbu fatia cu Germanii; ba póte e sî mai trista;— ce se va cunósce din urmatórele":

Precumca metalele nobile, d. e. teluru aurosu sî altele, in Offenbai'a s'au descoperitu sî cultivatu din vechime de Romani, póte sî de Daci, dovedescu mai multe vetre de topitori sî sgure dela acelea: dar in tempii de invasiunea popóreloru, sî resbóieloru de totu s'au fostu pustiitu; incâtu acestu dominiu au fostu donatu de principii transsilvani familiei Miches, ca mai avemu ómeni betrâni, cari ne povestescu, ca parintii lor au ajunsu acele dile, candu erau jobagi la famili'a Miches. Camu pela mediulu seclului trecutu au venitu acestu dominiu in possesiunea c. r. fiscus, despagubindu pre famili'a lui Miches cu dominiulu dela Uiór'a de susu sî 35,000 fl.; de atunci iara s'au inceputu lucrarea mineloru: prin care posîtiunea Românilor cá lucratori la fodinele sî topiturile c. r. erariale, au devenitu mai de suferitu. Dar nu trecù multu, sî incepura a se strecorá ací emigranti, din provinciele cele mai departate ale monarchiei: Germani, Boemi, Teuti, Rusneci sî Magiari, (adeca dela 1770 incóce, ca pâna ací avemu documente: ca nu mai Românii erau sî metalurgi, sî plugari) din acesti venetici colonisati pe alodiulu c. r. fiscu, la care sî actu platescu taxa cá sî alti curialisti (jeleri) la c. r. fiscu, cu pucina esceptîunea au fostu de religiunea rom. cat., cari din natîunalitâti diferite, sub scutulu religiei formara unu poporu sub nume de Nemti. —

Mosiile Românilor din centrulu comunei vrendu ne vrendu se ocupara pentru scopuri de topitori sî edificie pentru locuintie pe sém'a oficialiloru, cu care ocasiune sî alti straini se sciura tiese in centru câtu de binisioru.—

Colonisatii noi, in societate cu Românii, incepura lucrarea mineloru, sî pela topitorile erariale.

Acésta societate metalurgica, de câte-va decenii infiintià o cassa a confraternitâtii (Bruderlade) cu asemenea scopu, cá sî cea din Secarâmbu, adeca: pentru pensiunarea metalurgiloru nepotinciosi; dar cu unu cuantu sa ajute sî la cultu. Cass'a acést'a s'au adunatu din crucerii, care dupa fiorinu s'au trasu dela fiacare metalurgu, fara osebire; totusi dela Români mai multu, fiind mai numerosi. —

Cass'a acést'a, prin asemenea contribuiri, au venitu intr'o stare buna, câtu dispune preste câte-va dieci de mii, dupi cumu se vorbesce; câci pentru noi este secretu inca. Acumu vine intrebarea, cum sî in ce proportîune tragu folosu România dela numit'a cassa fatia cu Nemtii? Eata cum: neputinciosii metalurgi, capeta sî Românii, scii ca aceia, cari n'au din natîunalitatea loru, nici unu oficialu, sî nici unu representante inteligentu la cassa de partea loru (daca nu cumva-vomu numí de oficialu pre unu Metalurgu Românu cei dîcu Bruder-vater, carele ne cunósce nici o litera, este silitu a crede ce-i spunu altii dela masa, panace acel'a radîma usi'a cu pelari'a in mâna:)—ci impartîrea bineficieloru se face prin c. r. oficiali montanistici de alta confessiune sî natîunalitate, cari facu repartitîunea ajutóreloru la cultulu religiosu dupa egalitatea lui Pista, adeca:

a) Parochului rom. cat. pe lânga leaf'a de 400 f. v. a. dela c. r. Fiscus cá patronu, dela Bruder-Lada sub numire, de requisitii adeca, spalatulu haineloru s. a. 52 f. 56 xr. v. a.

b) Docentelui rom. cat. 40 ferdele grâu séu in natura séu in bani dupa pretiulu târgului sì pentru negréla, creta s. a. 6 fl. —

c) Crisnicului rom. cat. pe anu 15 f. 74 xr. calculanda dara sî grâulu dupa pretiulu târgului de aicea, cu 1 f. 40 xr. face sum'a Geului 56 f.— requisite pentrn negréla 6 f., face numai ajutoriu dela Bruder-Lada docentelui in suma de 62 f. afara de leaf'a fixa Intr'o summa socotita: Preotulu, Crisniculului sî Docentelui romano-cat. dela Bruder-Lada 130 f. 30 xr.

Acum'a vine rendulu sa vedemu, sî Românilor cata parte li-au facutu fratii Nemti dupa egalitatea dnialoru? adeca:

a) Parochului gr. res., care nu are salariu de locu, dela B r u d e r - L a d a, pe anu 0. —

b) Invetiatorului gr. r., care are salariu din contribuiri dela poporulu g. r. 60 f. fâra de comunele vecine, care dau iara 60 f.,— apoi dela Bruder-Lada 0. —

c) Crisnicului sî clopotariului g. r. dela Bruder-Lada 0 —

Summ'a 000 —.

sî apoi cu acésta summa frumósa mai dîca cine-va ca nu suntu ajutorati Românii la cultulu bisericescu de ajunsu? cá celor'a ce suntu mai multi metalurgi, sî prin urmare contribuiésca sî mai multu la Bruder-Lada? Ba de minune, cumu sciu fratii Nemti face repartitîunea din beneficiele comune! dupa egalitatea, ce au dîsu unulu ortacului seu, adeca: „Rati'a sî óuele mie, cuibulu sî nimic'a tîe." — (Va urmá.)

*) D. Corespundinte nu ne va luá in nume de reu acésta intrebuintiare a stimatei sele epistole nici ni o va computá cá indiscretîune. Red.)

**) Intardiatu pentru lips'a spatîului. Red.)

Proiectu de unirea sî organisarea bisericei ortocse române în Romani'a.

(„Trib. rom.“)

Art. 1. Biseric'a ortodocsa româna, intemeiata pe canónele sinódeloru ecumenice, se numesce un'a santa, catolica si apostolica (mia, agía, katholiki kai apostoliki.) Fiica sî membru alu marei biserice a resaritului, alu cârei capu incepatoriu este Domnulu sî Dumnedieulu nostru Isusu Christosu, ea marturisesce sî pazesce fâra schimbare tóte dogmele sî canónele apostolice sî sinodale, precumu sî tóte santele traditîuni, conformandu-se in totulu cu credinti'a bisericei resaritului. Biseric'a româna póte dar' sî in viitoriu a se consultá in privinti'a dogmeloru cu biseric'a ecumenica din Constantinopole, insa candu sinodulu tierei o va gasí de cuviintia.

Art. 2. Biseric'a româna este independinte de ori care alta biserica (auto-kefalos;) ea se va administrá de Chiriarchulu Romaniei-Unite, carele va po.tá titlulu de Primate alu Romaniei, de doi mitropoliti sî de mai multi episcopi.

Art. 3. Biseric'a româna este representata prin unu sinodu generalu, compusu dupa vechiulu usu, din clerici sî laici; care sinodu are potere legelativa in afacerile eclesiastice.

Art. 4. Limb'a bisericei române, atâtu in ceremoniele bisericesci, câtu sî in afacerile administrative, este cea româna.

Art. 5. Primatele Romaniei cá capu alu bisericei române, este supremulu inspectoru alu eparchieloru mitropolitane sî episcopale. Elu chirotonesce pre episcopi sî mitropoliti sî mantîne ordinea de ierarchia intre densii; e presiedinte de dreptu alu Adunârei legislative, alu sinodului generalu sî alu consistoriului supremu.

Primatele va fi organulu centralu, de care se va servi sinodulu, spre a esprime dorintiele sale câtra guvernu; asemenea elu este organulu, cârui'a guvernulu comunica mesurile sale atingatóre de afacerile bisericesci.

Demnitatea de primate alu Romaniei este unita cu ceea de mitropolitu alu tierei romanesci.

Art. 6. Alegerea primatelui, a mitropolitîloru sî a episcopiloru se va face de adunarea estraordinaria a Romaniei. Acést'a se va formá de deputatii camerei legislative, de sinodu sî de representantii estraordinari ai clerului monacu sî laicu. O lege speciala vá determiná conditîunile sî modulu acestoru alegeri.

Art. 7. Sinodulu generalu alu bisericei se compune din Primatele Romaniei, din mitropolitulu de Iasi, din toti episcopii, din toti protopopii, din câte trei deputati laici sî deputati clerici din fia-care eparchia, alesi din sinódele episcopale. Primatele Romaniei e presiedinte ordinariu alu sinodului generalu, in lips'a lui presiede mitropolitulu de Iasi.

Art. 8. Pentru afacerile administrative, cá suprem'a instantia bisericésca, este consistoriulu mitropolitanu din Bucuresci, compusu de preoti sî laici, sub presiedinti'a Primatelui Romaniei, carele are dreptu a numí unu vice-presiedinte in loculu seu.

Art. 9. Fia-care eparchia va avé sinodulu seu eparchialu sî pentru afacerile sale administrative vá avé unu consistoriu episcopalu, sub presiedinti'a episcopului, care are dreptu a numí unu vice-presiedinte in loculu seu.

Atributîunile aceloru sinóde sî consistorie se voru statorí de sinodulu generalu in antâi'a sea reunire. Spre a devení obligatóre dispusetiunile adoptate de sinodu, voru trebuí a fi incuviintiate de poterea legislativa sî santîunate de Domnu.

Art. 10. Sinodulu generalu a) si-alege consistoriulu seu, b) face legi administrative, disciplinarie sî eclesiastice economice pentru tóte bisericele din Romani'a-unita, c) ingrijesce de tóte stabilimintele mitropolitane sî episcopale sî de intretînerea loru, precumu sî de intretînerea sî crescerea clerului, in specie a celui innaltu, d) judeca causele persóneloru bisericesci in ultim'a instantia, prin urmare sî pe episcopi sî mitropoliti, e) cere comptu de la consistoriulu generalu, care e detoriu sa puna in lucrare tóte dispusetiunile sinodului generalu.

Sinodulu nu vá poté schimbá nemicu in dogme. Vá face tóte regulamentele sî statele episcopieloru, monastiriloru, dicasterieloru bisericeloru parochiale. Aceste lucrâri, cá se aiba potere de lege, trebuie sa fia confirmate de câtra guvernu; cele de ramuri administrative voru fi supuse la santîunarea capului statului, ear' cele de ramuri legislative voru fi mai antâiu discutate sî votate de camer'a legislativa, apoi supuse la santîunarea Domnitoriului.

Art. 11. Sinodulu generalu va avé a decide inca asupr'a organisatîunei invetiamentului clericalu, intr'unu tipu astfeliu, cá monacii sî laicii sa castige cunoscintiele intielese de facultâti. Sessiunea ordinaria a sinodului generalu se tîne odata la doi ani: estraordinaria dupa trebuintia, la cererea primatelui incuviintiata de guvernu.

Art. 12. Consistoriulu generalu ingrijesce de institutele archiepiscopale sî educatîunea clerului innaltu in particulariu, judeca causele de casetoria in ultim'a instantia, sî causele disciplinaria a le deregatoriloru bisericesci, apelate de la Sinódele eparchiale; insa in a le episcopiloru face numai instructîunea, care apoi o da la sinodulu generalu.

Ministrulu culteloru:
Dimitriu Bolintineanu.

Prospectu politicu.

In fine poterile representate la conferintiele din Londr'a se ajunsera cu târgulu sî priimira armistitîu de o luna pe bas'a de: uti possidetis (pe starea de fatia.) Positîunile de pân'acumu remânu tóte nesehimbate; blocad'a se suspende. Armistitîulu se 'ncepe Joi in 30 Aprile c. n.

Schleswig-Holstein'ianii tînura in 8 Maiu o adunare de poporu, la carea sa fia participatu vreo 55,000 barbati. Resolutîunile, cele aduse adunarea, suntu: rumperea totala a Schleswig-Holstein-ului decâtra Dani'a, supunerea tierei sub domni'a ducelui Fridericu VIII., conchiamarea dietei tierei, sî 'n fine concessiunea de a participá sî Schleswig-Holstein'esii la lupt'a pentru eliberarea patriei loru. — De alta parte vedemu totu pre Schleswig-Holstein'esii substernendu o adressa regelui din Prussi'a, prin carea-lu róga, cá sa incorporeze ducatele pâna la Königsau monarchiei prusse. Carea va fi mai cu resultatu? —

In Franci'a se ocupa camer'a cu discutarea bugetului. In privinti'a stârei finantîale a imperiului a tînutu istoriculu Thiers unu cuventu, care durá o siedintia intréga sî facù impressiune straordinaria asupr'a Camerei. Starea finantîala a Franciei se vede a fi fórte sbuciumata sî periculósa, — ból'a toturoru staturiloru mari de astadi. Din cuventulu acest'a alu unei'a din cele d'antâiu celebritâti ale Franciei, care nu va lipsí a aflá resunetu in totu imperiulu, in tóta Europ'a, in tóta lumea, estragemu deocamdata numai atât'a, ca bugetele Franciei dela 1831 pâna la 1851 nu treceau nici candu preste 1500 millióne, pecandu acumu s'a urcatu la 2300 millióne, pecandu veniturile nu facu mai multu decâtu 1900 millióne; pentru platirea cameteloru datoricloru statului se cheltuiescu acumu pe anu câte 600 millióne.

La gur'a Elbei a fostu in 9 Maiu c. n. o bataia maritima intre Austriaci sî Dani. O naia austriaca se aprinse sî aruncá aughir'a la Helgoland. Unu telegramu de mai tardîu spune, ca batai'a a fostu fórte cumplita sî a duratu $2^1|_2$ óra. Flot'a germana s'a retrasu. Focului escatu intr'o fregata austriaca se stinse. Danesii se dusera spre médianópte resaritu. Austriacii perdura cam 180 feciori. Perderile Danesiloru inca nu suntu cunoscute; dar se crede ca voru fi insemnate, de óre ce sî ei se retrasera.

Din Paris se signalizéza o aliantia ofensiva sî defensiva intre Romani'a, Serbi'a sî Muntele-negru. Oare a câtea óra?

Legaturile intre Engliter'a sî Franci'a devinu din ce in ce mai strinse, — semnu de periculu pentru amendóue. —

Mai nou.

Alegeri dietale avemu sa mai inregistrâmu urmatórele: In scaunulu Ciucului: Iosifu Ferentzí, Martinu Szabo, Ioanu Horváth; in scaunulu Muresiului: Contele Stefanu Rhédey, Samuilu de Nagy; in Dev'a: Ladislau Tóth, in Elisabetopole: J. Zacharias sî Stefanu de Csiki, in Cojocn'a: Contele Franciscu Béldí; in Deaju Stefanu Torma; in Turd'a Ladislau de Tisza; in Odorheiu: Daniilu Kovács; in Olafaleu Carolu Both.

Nr. 7—1 EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christianu, scaunulu Sabiiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, procesulu matrimoniale asuprai pornitu, se vá hotarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 2/14 Maiu. 1864.

Metalicele 5%	72 65	Actile de creditu	194 30
Imprumulu nat. 5%	80 40	Argintulu	113 75
Actile de banca	783	Galbinulu	5 47

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu
Editur'a sî tinariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 36. ANULU XII.

Sabiiu, in 7 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Starea actuala a Romanici.

(Din „Bucimulu“)

Sa esaminâmu putînu ce amu voitu noi sa facemu, ce amu cerutu noi, pentru ce amu facutu noi o revolutîune in 48? Fost'au basele revolutîunei nóstre improprietarirea clacasiului sî votulu universalu? Ars'amu noi Regulamentulu organicu sî archondologi'a, pentru-ca contineau intrênsele sclavi'a poporului românu, sî acésta oligarchia, care nu mai are nici unu cuventu de a fi? Mai remas'a ceva din cele cerute prin cart'a nóstra constitutîunala din 48, pe care sa nu le fi dobanditu cu prisosu? N'amu dobanditu inca sî ceea ce pe atunci nu cutezamu sa cugetâmu: Unirea sî luarea monastiriloru ce se diceau inchinate? Ce mai puteamu noi, spre coronarea revolutîunei nóstre, de câtu o lege de improprietarire a clacasiului sî o lege electorala intinsa? Déca acestea ne vinu gratis, pentru ce sa voimu negresîtu cá ele sa ne vina prin versare de sânge? Déca revolutîunea proclamata de noi se confirma astadi de catra alesulu nostru,—pe care negresîtu ca noi nu l'amu alesu de câtu numai in acésta sperantia,— pentru ce sa voimu sa tînemu tiér'a intr'o agitatîune perpetua, candu nu mai avemu nimicu de cerutu? Voiti cá aceste dóue legi, cari incheia revolutîunea din 48, sa fia mai liberali de pe câtu suntu cele date de catra Domnitoriu? Amendati proiectele guvernului in sensulu acest'a. Pentru ce aceste cualitîuni monstruóse, eterogene? Pentru ce cualitîuni cu acei'a chiaru, contr'a câror'a s'a facutu revolutîunea, sî cari ni-au datu necontenite dovedi, ca nici nu potu, nici nu voru sa uite séu sa invetie cevá; ca suntu aceiasi cari erau candu s'a facutu revolutîunea? Pentru ce cualitîunea cu acesti'a contr'a acelui ce confirma revolutîunea nóstra; sî sa nu-i dâmu ajutoriu lui, contr'a celoru ce néga revolutîunea nóstra? Nu suntemu noi aceia, cari amu laudatu, amu admiratu sî amu adoratu pe regele Belgiei, care a facutu in monarchi'a sea de la sinesi tóta revolutîunea, ce a presimtîtu ca o doresce poporulu seu? Nu amu disu noi d'atâtea ori: fericitu acelu poporu, care are unu rege atâtu de preintempinatoriu trebuintieloru poporului, care face elu insusi revolutîunea prin ordine, sî nu o lasa sa se faca de catra poporu prin desordine?

Pe candu Domnitoriulu Românîloru se cercà sa lase organisatîunea sî sórtea tierei pe mân'a acelor'a, contr'a câror'a amu facutu noi revolutîunea; pe candu ministeriele Catargiu sî Mitica Ghic'a provocau, inventau tulburâri, spre a prinde ómenii cu arcanulu prin tiéra, spre a-i inchide, a-i tortur'a, a-i ucide sî ai ingropá in baligare; pe candu judecatoriele criminali nu mai pridideau a judecá procesele de pressa; pe candu puscariele se umpleau cu dîuaristi; pe candu se dresau liste de proscriptîuni, in cari se destinau esiliului toti cei bonuiti de liberali: se intielegea pe atunci o incuietudine, se intielegea temerea, sî aru fi fostu legitima o coalitîune intre toti aceia, cari au luptatu sî cari dorescu cu sinceritate libertâtile publice sî libertâtîle individuali. Candu insa vedemu pe Domnitoriu ca-si alege ministri cá acesti'a, cari au compusu aceste dóue din urma cabinete; candu vedemu unirea desevarsîta; candu vedemu monastirile ce se diceau inchinate luate, intocmai dupa cumu amu cerut'o noi prin petitîunea nóstra catra Domnitoriu; candu vedemu averile ce se risipéu pe la câti-va boeri, monastirile poroclite brancovenesci, luate pe sém'a Statului; candu vedemu ca se arméza tiér'a sî ne vinu atâtea arme cá printr'unu farmecu; candu ne bucurâmu de o libertate absoluta a pressei; candu avemu o lege atâtu de intinsa pentru instructîunea publica; candu ni se da dóue legi cá acestea a improprietarirei clacasiului sî a intinderei votului electoralu; candu vedemu pe strainii vrasmasii nostri, atâtu de gelosi pentru prosperitatea nóstra: nu facemu óre o crima, sa venimu insîsi noi sa impedecâmu acestu soiu de progressu peste sperantiele nóstre? sî nu este sî de temutu chiar, ca, punendu-ne noi stavila acestui sîoiu, sîoiulu vá trece peste capetele nóstre, sî ca tóta viiéti'a nóstra de lupta vá avé celu mai tristu sfarsîtu? (Capetulu va urmá.)

Sabiiu in 4 Maiu. Escellenti'a Sea, Parintele Episcopu Br. de Siagun'a se pregatesce, precum audîmu, a plecá pe Joi'a venitóre la scaldele dela Elöpatak, spre a-si restabilí sanatatea cea siubreda, dupa consiliulu mediciloru.— Conferintiele invetiatoresci, ce se tînura in feriele de véra ale anului trecutu, se voru tîné sî 'n anulu acest'a sub conducerea acelorasi invetiatori din scólele centrale sî normale, adaugendu-se numai lânga cei 9 comissari de pân'acum sî alu 10-lea comissaru in persón'a invetiatorului primaru din Sighisióra, d. I. Ciceiu.

Sabiiu in 5 Maiu. (Alegeri dietale.) Pentru têrgulu Ciucu—Szered'a se alese Ioann Getzö, pentru têrgulu Brezcu (asémena corespundinti'a din Poian'a sarata) Emericu Gábor; in scaunulu Ciucului Carolu Antalffy, Ludovicu Nagy sî Franciscu Puskás. (Cei insemnati mai nainte: Ioann Ferentci etc. suntu alesi nu in scaunulu Ciucului, ci intr'alu Odorheiului.) In com. Albei de susu-cerculu Heghigului—Franciscu Pocsa; in têrgulu Aiudu Iosifu de Zeyk; in têrgulu San-Miclausiulu Giurgeului: Petru Györffy; in orasiulu Belgradu: Br. Geyza Kemény sî Georgiu Szoboszlói.

Din Poian'a—sarata ni se scrie, ca alegerea de deputatu dietalu, ce a urmatu in 27 Aprile (9 Maiu.) in têrgulu Brezcu, s'a facutu cu rara unanimitate intre maioritatea magiara sî minoritatea româna, alegendu-se cu mare maioritate Senatorulu de acolo, d. Emericu Gábor, omu de incredere a ambeloru pârti sî capace de a corespunde missiunei sele. Parochulu rom. cat. nu luà parte la alegeri. Dupa finirea actului de alegere o deputatîune, cu P. Proin-Protopopu Petru Popu in frunte, merse spre a salutá pre alesulu, care cu multiamita sî bucuria priimì alegerea sî promise, ca cu ajutoriulu lui Domnedieu pe 23 Maiu se va aflá in Sabiiu la dieta sî-si va implini cu consciintia chiamarea. Apoi invità pre deputatîunea sî pre onoratîorii locului la unu banchetu, unde se adusera 3 toaste in limb'a magiara, la care respunse P. Ioann Beloiu in limb'a româna, sî asiá se despartîra toti in cea mai frumósa armonia. —

Offenbai'a la capetulu lui Martiu 1864.

(Continuare sî capetu.)

Dar ascultati frati Români, fratii Nemti nu numai cu acésta memorata mai susu repartitîune s'au aretatu galanti,— dar au de cugetu, totu spre scopulu culturei Românîloru, a se aretá sî generosi prin o fapta, ce le servesce spre onóre, adeca: Cinci comune, din care 4 curatu române sî greco res. ear Offenbai'a mestecata—dar totu cu majoritate gr. res. preste cea rom. cat. sî gr. cat., la propunerea on. d. Adm. prot. Ioann Patiti'a se invoiescu, a dá imprumutulu loru de statu la fondulu scolaru gr. res. sub conditiune, ca aceste 5 Comune sa edifice o scóla centrala in Offenbai'a; dar facenduse acést'a cunoscutu inclitului comitatu spre aprobarea protocóleloru in privinti'a acést'a luate: unde cercetandu-se au aflatu a fi fondulu prea micu 2060 fi. v. a. spre acoperirea spesceloru edificârei, sî salariu pentru sustînerea docintelui, asiá dara prin on. d. jude cerc. de Vadadi, ni-au facutu cunoscutu, ca sa mai cautâmu isvóre de venitu spre crescerea fondului; dar ne aflandu noi altu isvoru de câtu din esarendarea crismeloru pe 3 luni, destinate prin legile patriei in folosulu fostiloru iobagi, asiá 4 comune române se invoira, cumu sî din Offenbai'a Românii gr. res., cari suntu majoritatea in comuna, a dá partea loru la fondulu scolaru. On. d. Jude cerc. de locu sî luà protocolu cu poporulu adunatu; dar fratii nemti protestara contra cu tóta furi'a, poftindu cá crismaritulu sa fia liberu, séu sa se traga spre

alte folóse comunale; numai spre scopu de scóla romanésca-nú! — On. D. Jude cerc. li-au respunsu, ca n'au dreptu a protestá contr'a maioritâtii, cá aceea partea loru competenta sa nu o intrebuintieze pentru naintarea cultului loru, déca ei nu opresc pre catolicii a se folosí sî ei cu particic'a loru, ori la cultu, ori unde le place. — Dar acestia nu se multiamira, ci insinuara recursu la Incl. Comitatu sî la Innaltulu Guberniu, sî acum'a de 2 ani pórta procesu cu noi, nu pentru ca dóra amu fi luatu alu loru ce-va; ci pentru cá noi sa nu facemu cu ale nóstre aceea ce cunóscemu mai necesariu pentru noi; sî inca sa dispuna ei preste unu dreptu alu nostru vechiu, la care ei nici unu jusu nu potu avé, cá curialisti, ce sî actu platescu taxa, sî nu au propriulu loru, decâtu acoperementu, afara numai de vr'o 4., cari si-au cumperatu dela Români proprietate. — Legea tierei, care da dreptu liberu fostiloru iobagi la crismaritu de 3 luni, erá de multu sanctîunata, la venirea noiloru colonisti taxali; acestu dreptu l'au folositu strabunii Româniloru din vechime; apoi nu credemu, ca au adusu fratii „Nemti“ acestu dreptu in rufele din spate, de prin Boemi'a, Galiti'a s. a., cá sa póta apelá la dreptulu istoricu, cá sî Pista la granariulu vecinului. (Umoristulu nr. 5.) Sî ce cugetati, on. cetitori? ca de ce nu se multiamescu fratii nemti nici candu li se apromite parte din aceea, ce n'au posedatu, sî nu au dreptu a pretinde? de aceea, ca ei socotescu a fi pentru ei tote bunatâtîle sî folósele, ear pentru Români, tóte contributiile; buna óra cá sî Bruder-Lad'a. — Dar noi ne-amu cam saturatu de acésta impartîre fratiésca, ce tîne cam de 400 ani. —

Se pare, ca fratii nemti vedu unu pericolu pentru dnialoru in cultivarea Românului, de se opunu cu atât'a cerbicia la innaintarea nóstra in cultur'a, ce provine din edificarea scóleloru; temendu-se dóra, ca apoi nu-i voru mai poté calarí sî sucí de nasu dupa placu de o parte, cára de alt'a, li-aru fórte placé, cá sa fia crismaritulu liberu, ca atuncia dnialoru in centru aru tîné crismele, ear Românii li-aru bea spirturile sî vinurile cele falsificate, sî dupa ce aru gatá banii, si-aru mai vinde mosiórele ce li-au mai remasu la dnialoru dupa cumu sî facura unii ómeni de nimic'a pâna acum'a.

Acést'a este sórtea Româniloru din Offenbai'a fatia cu Nemtii. —

Pe lânga tóte cele enumerate mai susu este dorerea nóstra sî mai mare, dupa cumu au disu vulturulu sagetatu, vediendu pean'a de vulturu dela cód'a sagetii, ce l'au petrunsu: „N u - m i e s t e, d î c e, a t â t ' a j a l e c a m o r u, c i d e a c e c a, c a t r e b u i e s a m o r u d e p e n e l e m e l e“, — ca s'au aflatu unu Românu, carele cá hutman sî fiiu de Preotu se tîne de inteligintia, care nu voiu a o denegá, dar apoi cine aru mai cugetá, ca unu inteliginte, in timpulu presinte aru devení la atât'a slabiciune, nu numai a se face uncalta, dar a se pune in fruntea neamiciloru culturei române, ostindu-se din respoteri, spre impedecarea scopului filantropicu, candu poporulu românu voiesce a sacrificá atât'a pentru cultur'a fiiloru sei? — din care pelânga tóta cultur'a, ce si-o insusiesce a o avé, dovedesce scurt'a vedere, ce posede: daca pâna acuma n'au intratu la anima-i spiritulu timpului sî alu natîunalitâtii, ci din ura confessiunala: pentru ca adeca nu ne invoiramu la poft'a d-lui (cá scól'a edificanda centrala din Offenbaia, la carea contribuie 4 comune curatu gr. res. sî Offenbai'a cu 820 suflete gr. res. fatia cu 20 suflete de uniti gr. cat.) ca scól'a sa o botezâmu s c ó l a n a t î u n a l a, e a r n u c o n f e s s i u n a l a. — Eata pretensiune de omu cultu! 5 comune sa-sî sacrifice dreptulu loru in favórea a 19, séu 20 de suflete! — Acést'a este pretensiunea cea mai esagerata sî mai nedrépta! — Eu sum convinsu ca intre inteligint'a româna se vor aflá fórte putîni nu numai in Offenbai'a, dar ori sî unde de aceia, cari din ura confessiunala sa dea mân'a cu ne amicii culturei natîunale, dupa cumu o facu acést'a mentîunatulu hutmanu. —

Avemu sperantia ca parintii patriei adunandu-se in dieta, voru luá inainte, sî voru pune capetu *) abusuriloru ce se comitu cu fondurile, sî cassele de comunu infiintiate, cá sa se folosésca iara de toti contribuitorii acelora, dupa drépt'a egalitate, computandu-se tóte acele summe, care le-au trasu pâna acuma, asiá: cá acelea - sa le póta dobandí fára nici o scadere sî aceia, cari pâna acuma n'au trasu folosu nimic'a; — cumu sî acea mangaiere dela inclitulu com. sî inalt. Guberniu, ca vor decide, cá venitulu ce compete Româniloru, mai cu séma din esarendarea celoru 3 luni din crismeritu, acestia sa-lu póta folosí spre edificarea scólei loru; câci aceea ce o avemu acuma, nu póte corespunde numelui de scóla centrala, fiind in tóta privinti'a prea strimta. F.

*) Da, déca ve veti plânge! Red.)

Ungari'a. Din cerçulu Bogsicei, inceputulu lui Maiu. Cu ce midilóce se lucra in cerculu nostru pentru latîrea greco-catolicismului, slujésca-ne de esemplu intre altele Comun'a româna Ramn'a. Acésta comuna, care cuprinde mai multu de 2000 locuitori, toti de religiunea greco-orientala, prin uneltirile - dupa cum de comunu se scie - ale indemnatului jude localu asiá de tare s'au demoralisatu in simtiulu seu religiosu, câtu o mare parte a locuitoriloru eii s'au lapedatu de biseric'a s'a, sî s'au inscrisu spre trecere la biseric'a greco-catolica. Fâra a asceptá prescris'a prin lege constatare a trecerei acesteia, episcopatulu greco-catolicu din Lugosiu indata au tramisu unu comisaru in fati'a localui, care cu sprijinulu suspomenitului jude localu au luatu profess'a dela ómeni, in urmarea câreia judele localu punendu mân'a pe cheile bisericei au predatu acésta casa domnedieiésca gr.-catoliciloru, ear pre locuitorii greco-orientali remasi statornici in credinti'a stramosiésca i-au despoiatu de biseric'a s'a, vrendu prin acésta mesura silnica a-i aduce sî pre ei, cá sa tréca la biseric'a greco-catolica. Dar nu si-au potutu ajunge scopulu, câci ómenii au remasu statornici in propusulu seu, de a nu se lapedá de credinti'a s'a sî a trece la alta biserica. Deóre ce in tiér'a ungurésca esista o lege, si acumu in potere, cumca déca intr'o comuna bisericésca o parte a locuitoriloru trece la alta religia, biseric'a remâne pârtii remase credincióse religiei sale, pentru aceea locuitorii din Ramn'a remasi statornici in religi'a greco-orientala au facutu indata pasii cuveniti la episcopatulu greco-orientalu din Versietiu, ear acest'a din urma la inaltulu Gubernu din Bud'a, cá biseric'a din Ramn'a sa se deie inapoi locuitoriloru de credinti'a greco-orientala. Inaltulu Gubernu au datu numai decâtu prin telegrafu porunca diregatoriei comitatense din Lugosiu, cá cheile bisericesci sa le iee dela judele localu, sî sa le predeie comissarului renduitu din Versietiu spre priimirea loru, sî despre acést'a au incuoscintiatu pe cale telegrafica sî pre Episcopulu greco-orientalu din Versietiu, facendu-i totdeodata cunoscutu, ca dispusatiunile mai departe voru urmá in scrisu.

Porunc'a acést'a chiara sî lamurita a inaltului Gubernu insa, dorere! pâna astadi nu s'au implinitu. Deregatori'a comitatensa din Lugosiu n'au aflatu de bine pâna astadi a dá ascultarea cuvenita acestei porunci guberniale, câci cheile bisericei din Ramn'a sî astadi se afla in mânile judelui localu trecutu la biseric'a greco-catolica, sî locuitorii ramneni remasi statornici credintiei sale stau sî astadi sub apesarea, ce se face asupra-le prin nedrépt'a retînere a bisericei sale. Nu va fi dara nici o mirare, déca simtiulu loru religiosu se va moiá prin acésta sila apriatu facuta cu deadinsulu asupr'a loru, sî in urma voru trece sî ei la biseric'a greco-catolica, *) ceea ce e invederat'a tendintia a judelui localu sî a celoru ce-lu sprijinescu pre elu.

De ce nu s'au adusu la implinire pâna astadi porunc'a inaltului Gubernu, nu se scie de siguru; se vorbesce insa de comunu, cumca aru fi fostu temere, ca cheile bisericesci fâra sila sî fâra de a turburá liniscea publica in Ramn'a nu se voru poté luá dela judele comunalu, care voiá in totu tipulu, ca elu sî ceialalti locuitori ramneni trecuti cu densulu la biseric'a greco-catolica sa nu remâna lipsiti de slusb'a domnedieiésca in biserica peste serbatorile Pasciloru. Noi nu scimu, incâtu e adeverata scirea acést'a; ne indoimu insa tare a-i dá credintia, pentruca nu potemu crede, cumca in acestu casu sa se póta sustiné unu jude comunalu, câruia-i lipsesce cea mai d'antâiu sî mai necesaria insusire: ascultarea câtra mai marii sei sî supunerea porunciloru mai inalte. La tóta intemplarea portarea judelui comunalu din Ramn'a nu se potrivesce cu pusetiunea lui cá diregatoriu, carea in astfelu de intemplari grele precumu lui, asiá sî fia cârui deregatoriu publicu neamestecarea sî mai alesu nepartinirea i-o face de cea mai strinsa datorintia, sî cumca judelui comunalu din Ramn'a i-au lipsitu tocmai nepartinirea acést'a, ne e dovada cercarea, care se face incontr'a lui, pentru ca aru fi pedepsitu cu inchisóre pre mai multi locuitori din Ramn'a, cari s'aru fi improtivitu incercâriloru lui de a amagí locuitorii Ramnei spre parasirea bisericei sî trecerea la biseric'a greco-catolica, cá sa nu pomenimu de o cercare criminala, de carea dênsulu nici pâna astadi nu s'au potutu scapá.

Dupa cumu audimu, septemân'a viitóre va esí o comissiune mestecata spre constatarea trecerei la biseric'a greco-catolica a mai multoru locuitori din Ramn'a; noi nu vomu in-

*) Noi credemu, ca voru face tocmai dincontra: ca resistinti'a loru va cresce in mesura egala cu apesarea, dupacumu au facutu sî facu sî alte comune de ale nóstre la asemenea incercâri perfide. Red.)

tardiá resultatulu comissiunei acestei'a alu aduce la cunoscinti'a publicului. *) —

Oradea mare 3 Maiu 1864. Audîmu din isvoru autenticu, ca Ven. Consistoriu gr. resaritenu Oradanu in siedinti'a tînuta marti dupa dominec'a Tomei a determinatu a tramite o adressa de fericitare nou numitului cancelaru aulicu alu Ungariei Contelui Arminiu Zichy, precum si Escellentiei Sele Eppului Transsilvanu Baronu de Siagun'a pentru activitatea sî barbatîa, ce au desfasiuratu in Sinodulu de curendu tînutu in Ardélu in privinti'a restaurandei Mitropolii române, in care privintia Consistoriulu si-aru descoperi pentru sine sî tóta eparchi'a sea ferbintea dorintia pentru infiintiarea unei mitropolii pentru toti Românii din Austri'a.

Pecic'a româna 6 Aprile, 1864. In decurgerea deceniului trecutu mari intrigi sî multe frecâri natiunale s'au intemplatu intre Români sî Serbi,— dara tóte le amu suferitu cu rabdare sî amu tacutu;— insa un'a fapta intemplata sî ne mai audîta din partea fratiloru nostri greci, cari altcum se tînu de Serbi, — nu potu a nu o comunicá publicului românu.— In 5 ale curintei morindu l. l. grecu de vitia in etate de 60 ani, ce are locuinti'a s'a in Pecic'a-magyara, care in tóte e separata de Pecic'a româna, — se dice, ca aru fi lasatu cu limba de mórte, cumca preotu sî invetiatoriu românu nu-i trebuiesce sa-lu ingrópe, ci numai serbi, — macarca densulu e in parochi'a preotului românu, carele scie serbesce cá ori care Serbu. Amintitulu lasà dupa sine doue fetitie inca necrescute, dintre care una mai mica umbla in scóla la subscrisulu, carele au absolvatu Retoric'a in Carlovitiu.

In dîu'a urmatóre desu de diminétia merse fratele mortului A. l. la invetiatoriulu secundariu I. E. chiamandu-lu la ingropaciune, sî diece prunci sa-i renduiésca pe dupa ameadi. Coleg'a meu lu indreptà la invetiatoriulu de class'a II, ca alu lui e rendulu sî septemân'a sa mérga la mortu, sî ca numai pruncii din clas'a lui mergu la mortu, — dara din clasele inferióre nu mergu.

Numitulu venindu in furia mare apucà a suduí in totu tipulu pre bietulu invetiatoru dicendu: ca mai voiesce sa mérga la Batania dupa invetiatoriu serbu, decâtu la subscrisulu cá la Românu. Coleg'a meu venì si-mi spuse, ce s'a intemplatu cu elu pentru mine. Intr'aceea iata ca vine sî preotulu B. P., unchiulu invetiatorului, sî ne spune, cumu sî cine e chiamatu la ingropaciune dintre preoti sî invetiatori sî cine nu. Poft'a loru firesce, dupa datina, s'au implinitu!!

Déca mortulu au facutu acést'a, cei vii se cadeá sa acopere astfelu de neplaceri ridicule, cá sa nu se faca de risu la lume; fratele reposatului trebuiá a se ferí de a vatemá pre Români, sî trebuiá sa-si aduca aminte, ca fiiulu seu adi figuréza sub nume de Românu— mancandu pâne romanésca cá scriitoriu in comitatulu Zarandului.

Românii cá la siese mii suflete suntu in Pecica, sî nu sau aflatu pâna adi macaru unulu, sa fia protestatu in contr'a preotîloru serbi—de sî au avutu casuri nenumerate; insa fratii nostri coreligiunari, o mâna de ómeni, sî cei mai multu cá filiali, sa dispuna cu Românii dupa placulu loru, tocma asiá ca candu aru aternà dela ei, sî mai vertosu cu invetiatorii, cari nu traiescu dela ei. —

Principatele române unite.

Publicâmu ací o circularia a d-lui Ministru câtra domnii Prefecti, trasa din Monitoriulu de la 30 Aprile.

Prin acésta circularia s'ardica cu desevarsîre batai'a sî pedepsele corporale d'asupr'a poporului românu, ardicatu la demnitatea de omu de câtra suveranulu seu, sî i se asigura inviolabilitatea domiciliului.

Legile dara pentru libertatea individuala sî pentru inviolabilitatea domiciului; legile date de câtra ministrii Domnitoriului in camer'a oligarchiei, — sî pe cari camer'a oligarchiei le-a respinsu, spre rusînea ei, sî spre a dovedí ca nu voiesce nici intr'unu tipu sa se radice sclavagiulu de pe poporulu românu in statulu constitutîunalu alu boeriloru, — aceste dóue legi umane, liberale sî constitutîunale, se applica astadi de câtra ministrulu Domnitoriului prin ordinu circulariu câtra domnii Prefecti.

Eata acestu ordinu:

ORDINU CIRCULARIU CATRA PREFECTURE.

Domnule Prefectu!

„M'amu informatu, ca cu tóta rostirea legei, cu tóte ordinile date de ministeriu, batai'a inca se intrebuintiéza, mai alesu prin sate, sî acést'a nu numai de câtra agintii autoritâtii publice, dara sî chiaru sî de particulari, precumu de arendasi, ingrijitori de mosîi, vatasi, epistati sî alti asemeni individi.

Batai'a, domnule Prefectu, este astadi desfiintiata chiaru din sentintiele rostite de tribunalele judiciare. Cumu dara o asemene penalitate s'aru mai poté applicá administrativmente numai prin bunulu placu alu agintiloru autoritâtii publice, mai alesu ca alaturea cu penalitatea batâii, chiaru legile anteriori Conventîunei din 7/19 Augustu 1858 prevedu amend'a sî inchisórea?

Legea fundamentala a tierei, Conventîunea, a venitu apoi a proclamá intr'unu tipu solemnu respectulu persónei sî alu domiciului fia-cârui'a cetatiénu. Cumu dara acumu amu mai poté invoí agintiloru administratîunei sî fetieloru particularie, ori cari aru fi ele, cá sa bata pe concetatienii loru? Cumu asemenea amu mai poté invoí ori-cui, cá sa calce domiciliulu strâinu, cá sa lovésca in fine in totu, ce legea garantéza mai multu?

„Me vedu dara nevoitu, domnule Prefectu, a ve repeti ordinele anteriori, sî acést'a intr'unu tipu categoricu.

„Nimenea, fia functiunariu, fia particulariu, nu póte bate, fâra cá din data sa fia urmaritu sî supusu penalitâtii prevediute de lege.

„Nimenea asemenea, in ori ce conditîune s'ar' aflá, nu póte calcá domiciliulu strainu fâra a fi supusu la penalitatea prevediuta de legi. Nimenea in fine nu póte a-si face singuru dreptate.

„Astadi, in celu mai micu coltiu alu Romaniei suntu autoritâtii publice, constituite prin lege; in orasie suntu Politîele, in orasiele sî sate suntu consiliele comunale. Aceste din urma, prin legea comunala, suntu inzestrate cu indestule atribute, spre a face a se respectá persón'a, locuinti'a sî dreptulu fia-carui'a.

„Prin urmare, domnule Prefectu, veti comunicá tutoru sub-prefectiloru, siefiloru sî comisariloru de politîe, precumu sî tutoru autoritâtiloru comunale de prin sate, rostirea legei sî otârirea guvernului Inaltîmei Sale Domnului Alessandru Ioann I.: de a face cá garanti'a cea mai mare a Conventîunei sa fie respectata in orasie sî sate. Acésta garatîa este, ca persón'a sî domiciliulu fia-cârui cetatiénu trebuie a fi respectate, ca nimenea nu póte a-si face singuru dreptate, ca batai'a sî calcarea domiciului suntu fapte oprite de legi, cari tragu dupa sine penalitate. Prin urmare ori-cine in viitoriu se vá face vinovatu de asemene fapte, va fi supusu fâra crutiare la urmarire sî la judecat'a prevediuta de lege.

Speru, domnule Prefectu, ca acestu ordinu nu va remané in judetiulu d-v. o litera mórta; speru ca d-v. veti avé o neadormita priveghiere, pentru cá atâtu in orasiele câtu sî in satele districtului d-vóstre, actele arbitrarie ale batâii sî ale calcârei domiciului, odata cu comiterea loru, sa fia supuse actîunei justitiei.“

„Priimiti cu acésta ocasiune, domnule prefectu, asigurarea deosebitei mele consideratîuni.

Ministru, **Cogalniceanu.**

Nr. 4600, Aprile. „Bucimulu.“

Ce erá de multu predîsu sî prevediutu, vine sa ne afirme „Romanulu“ din 3 sî 4 Maiu, adeca, ca Camer'a din Bucuresci e dissolvata.

La redeschiderea Camerei in 2 Maiu, ministrulu presiedinte cetesce unu mesagiu, care dupa „Românulu“ dice ca nu cere alta lucrare dela camera decâtu a votá legea electorala sî unu creditu, pâna candu se va aduná Adunarea cea nóua (15 Augustu). Adunarea inse, se vede, ca nu au refusatu de a dreptulu aceste cereri, ci au datu sa se desbata in sectiuni mesagiulu celu nou, sî dupa aceea se cetesce o propunere din partea dlui Boierescu, carea nici mai multu, nici mai pucinu nu cere, decâtu resturnarea ministeriului, provocându-se la liberalismu sî constitutiunalismu, se intielege boierescu.

Ministrulu le spune, cá se nu faca abateri, ci sa remâna prelenga cele propuse. Cu tóte acestea iau mai multi cuventulu in favórea legalitâtii, in carea se simte Camer'a a fi, sî e interesantu a sci ca d. D. Ghic'a, care subscrise órecandu respunsulu celu faimosu contr'a Domnitoriului, acum apelá din resputeri, cá la „alesulu“ cá la „fruptulu“ acestei Adunâri.“ Dlu. I. Bratianu vrea se capacite pre primulu ministru, ca n'a facutu alt'a decâtu la sustienutu in legea rurala s. a. m.; dar ministrulu nu vrea se mai scie de acestea ci arata ca d. I. Bratianu l'au sustienutu cá sî funea pre celu spensuratu, sî ca aceste cuvinte sa le fia dîsu densulu mai nainte.

Discussiunea se inchise, dîce „Romanulu“, dara ministrulu presiedinte cere cuventulu, ce nu i se da. Dupa aceea vrea sa cetésca unu mesagiu de pe tribuna, dar fu o-

*) Forte bine veti face, cá sa scia baremu lumea si sa scia istori'a—judetiulu lumei,—cine a 'ntinsu si 'ntinde mân'a fratucida intre Români. Red.)

pritu. Ministrulu primariu ese afara. Adunarea se apuca sa voteze, dar atunci i se anuntia ca e disolvata.

„Romanulu“ apeléza la natiune, inse natiunea e cu multu mai rigorósa; câci ea din câte cetimu din dîuarele Romaniei apretiuiesce tóta activitatea Camerei fos e, dar nu faptele singuratice stórse cu forti'a dupa cum dîcea deunadîle unu dîuariu magiaru, din ghiarele ciocoiloru.

Prospectu politicu.

Armistitîulu dar e 'ncheiatu pe o luna de dîle. Dar numai cu armistitîulu acest'a inca putînu s'a facutu: lucrulu celu mai greu alu conferintiei e inca indereptu, sî adica crearea unei pâci statornice. Câtu de grea va fi problem'a acést'a, se póte prevedé din impregiurarea aceea, ca voru trebuí impacate atâtea pretensiuni diferite, cari de cari mai greu de impacatu. Danesii voru firesce sa recastige ducatele perdute, ducatele însesi s'au declaratu in marea adunare de poporu dela Rendsburg pentru principele Fridericu de Augustenburg sî independinti'a loru, Prussi'a s'aru folosí de ocasiune, pentru de a annectá ambele ducate pâna la Königsau lânga corpulu seu celu fâra de aceea cam angustu. Dar pecandu se otaresce sórtea acestoru tieri la mas'a verde in Londr'a, dupace au incetatu bubuitulu tunuriloru pe uscatu, au inceputu pe apa. Batai'a maritima dela Helgoland intre Danesi de o parte sî Austro-Prusi de alt'a, ne face a nu ne prea increde pâcei.

Despre acésta bataia n'avemu sa comunicâmu nimicu nou, decâtu ceeace dîcu foile vienese dupa telegrame nemtiesci: ca de buna séma Asstriacii aru fi invinsu, de nu li se aprindeá vaporulu Schwarzenberg; dar cumca sî Danesii au avutu pagube insemnate, deducu de acolo, ca n'au persecutatu nâile germane, ci s'au dusu intr'alta parte. Altii insa nu dîcu asiá; in Engliter'a d. e. domnesce parerea, ca Danesii au invinsu, sî candu aduse ministrulu lordulu Grey in cas'a ablegatîloru parlamentului scirea acést'a, atunci irupsera de tóte pârtile, pâna sî de pe galerii—lucru ne'ndatinatu — applause, incâtu de multu nu se pomenesce in parlamentulu englesu de unu asemenea entusiasmu. — Intr'aceea Austri'a tramise alti marinari dela Triestu, sî Austriacii raniti se curéza in Hamburg cu cea mai buna grija din partea comunei, carea s'a 'nsarcinatu cu acést'a de buna voia. Sî Dani'a se 'ntaresce mereu, sî 'n 10 Maiu trecù spre médianópte-resaritu vaporulu englesescu Medus'a cu 62 tunuri sî 8000 pusci, pe conta svedesa adeveratu, dar de siguru pentru Dani'a. Acestea tóte nu-su semne de pace.

In Franci'a se continua desbaterile asupr'a bugetului. Starea lui amu espus'o in câte-va cifre in nr. premergatoriu, dupa espunerea lui Thiers; la cuventulu acest'a remarcabilu, care durà 3½ óre, sî demascà cu multa moderatîune sî finetie, dar totusi resolutu sî seriosu starea cea periculósa a finantieloru Franciei, devenita totu mai rea dela suirea pe tronu a lui Napoleonu, respunse Dalloz, unulu din proprietarii foii oficióse „Monitorulu“, intr'altu cuventu de 2 óre, dar nu restornà nimicu din dîsele lui Thiers. Asemenea nici cuventulu lui Vuitry, alu directorului bancei francese, in care acest'a apera fórte energiosu politic'a regimului. — Se vorbesce tare de o crisa ministeriala: ca adica Fould se va retrage sî va fi inlocuitu prin Magne.

Din Itali'a se scrie, ca Pap'a, dupa o bóla usióra de o septemâna, iar e sanatosu deplinu. Regimulu papalu a destinatu o monastire pentru preotii poloni, cari fiindu osanditi de Rusi la mórte, au scapatu la Rom'a.— Garibaldi s'a re'ntorsu in 9 Maiu c. n. la insul'a sea Caprer'a.

In Greci'a se pregatesce tinerulu rege, a face o calatoria prin tiéra. In Patras va fi intempinatu regele de unu lordu-comissaru englesu, care-i va predá insulele ionice; regele apoi va calatorí la ele, insotîtu de ambassadorii curtîloru straine.— Mai multi oficieri de partid'a oppositîunei — câci in Greci'a sî soldatii jóca role politice— au fostu inaintati in rangu.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei, de pre tempulu siedintiei Comitetului Associatîunei tînute in 12 Aprilie a. c. pâna in 10 Maiu 1864.

1) Prin D. Colectoru sî notariu comunalu in Campeni, Georgie Ioanette s'a tramesu la fondulu Associatîunei, cá tacse restante de pre an. 1863, 25 f. sî anume:

a) dela D. Sea 5 fl., b) D. parochu in Bistr'a Ioane Balea 5 f., c) D. Vas. Burzu Jude com. in Bistr'a 5 f., d) D. Dumitru Pallade proprietariu in Campeni 5 f., e) Comun'a Campeni 5 f. Summ'a 25 f. v. a.

2. Prin D. Jude primariu sî Colectoriulu Associatîunei din comitatulu Cetâtii de balta Iosifu Siulutiu, s'a tramesu la fondulu Associatîunei summ'a de 379 f. 38 xr. v. a. cá oferte benevole dela 19 Comune din comitatulu Cetâtii de balta, sî anume:

a) dela Comun'a Nádos 15 f., b) Comun'a Sárd 18 f., c) Comun'a Balavásár 5 f., d) Comun'a Czikmántor 20 f., e) Comun'a Hétur 26 f., f) Comun'a Széplak 30 f., g) Comun'a Ernye 30 f. 40 xr., h) Comun'a Solymus 24 f., i) Comun'a Hondorf 32 f. 11 xr., k) Comun'a Andrásfalva 16 f. 80 xr., l) Comun'a Boiu 48 f. 59 xr., m) Comun'a Zsákod 14 f. 40 xr., n) Comun'a Hidegkut 16 f., o) Comun'a Egrestő 13 f. 64 xr, p) Comun'a Gógány 7 f., q) Comun'a Bonyha 24 f., r) Comun'a Dányán 6 f. 20 xr., s) Comun'a Leppend 32 f. 24 xr., t) Orasiulu Elisavetopole 30 f.

Summ'a totala 409 fl. 38 xr. v. a.

Dar din acésta summa subtragendu-se 30 fl. v. a., cari s'au datu cá ajutoriu la 3 Juristi din comitatulu Cetâtii de balta: asiá s'a tramesu la fondulu Associatîunei summ'a de 379 fl. 38 xr. dî trei sute, sieptedieci sî nóue florini 38 xr. in valut'a austriaca.

3. Prin D. prot. din Turd'a Ioane Antoneli s'a tramesu la fondulu Associatîunei 25 fl. v. a., dintru care:

a) pentru 10 esemplaria din protocolulu adunâriloru generale I. II. sî III. s'a capetatu 10 fl., b) D. V. Comite in Turd'a Ioane Groze cá tacsa pre a. $186^3/_4$ 5 f., c) D. Advocatu in Turd'a dr. Ioane Ratiu cá tacse pe anii 1863 sî 1864 10 fl.

Summ'a 25 fl. v. a.

4. Deadreptulu la cass'a Assoc. au depusu tacsele de m. ord. pre a. $186^3/_4$ urmatorii Domni:

a) D. Secr. gub. Ladislau Vajd'a 5 f., b) D. Senatoru Petru Rosc'a 5 f., c) D. parochu sî Asses. consist. Clemente Tamasiu 5 f., d) D. parochu in Sasciori Ioane Stoicuti'a 5 f.

Summ'a 20 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane.
Sabiiu in 10 Maiu 1864.

Multiamita publica.

Prin staruinti'a p. t. dlui Dim. Boeru Jude supremu in Abrudu s'au adunatu pentru ajutorirea juristiloru lipsiti: dela dd. Dem. Boieru 8 f., Basiliu P. de Harsianu 4 f., Barany Karol 1 f., Nicolau Veltianu 2 f., Basiliu Duc'a 2 f., Bas. Popu Stragianu 1 f., Basiliu Bosiota 1. f., Tordai Lázár György 1 f., Nagy Lászlo 2 f., Ioane Teocu 1 f., Basilie Ciobanu 1 f.,

pentru care nobililoru contribuitori aduce cea mai caldurósa multiamita

Comitetulu pentru ajutorirea jnristiloru.

Nr. 7—3 EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christianu, scaunulu Sabiiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, procesulu matrimoniale asuprai pornitu, se vá hotarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiu 5|17 Maiu) 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„ de midilocu „	2	7
„ de códa „	2	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	80
„ de midilocu „	1	73
„ de códa „	1	67
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 6/18 Maiu. 1864.

Metalicele 5%	72 70	Actile de creditu	193 50
Imprumulu nat. 5%	80 35	Argintulu	114
Actile de banca	782	Galbinulu	5 45

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu. Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 37. ANULU XII.

Sabiiu, in 10 Maiu 1864.

Starea actuala a Romanici.

(Din „Bucimulu“)

(Continuare sî capetu.)

Sa vedemu acum, déca sî politica, ce pretindeti voi ca aru trebuí sa avemu cu strainii, este ratiunabile. Suveranitatea nóstra se baséza pe neutralitatea nóstra chiaru; violandu-ne noi insîne acésta neutralitate, nu vomu clatí óre sî suveranitatea nóstra? Voindu noi,—fia dîsu in trécatu,— sa dâmu eroiloru poloni si viteziloru unguri ceea ce negresîtu ei, fiindu in starea nóstra, nu aru poté sa ne dea nóue, ceea ce ei nici odata nu ni-au datu nóue candu au potutu sa ne dea; voindu noi sa facemu tiér'a nóstra cea libera, in virtutea neutralitâtii, in care a pus'o tractatulu din Parisu, unu bulevardu justeloru revolutînni polona sî magiara; voindu noi sa deschidemu fruntariele nóstre trecerei acestoru revolutîuni in colóne sî cu mâna armata, cá sa mérga sa-si verse sângele loru acolo unde-i chiama patriele loru iubite,— nu ve temeti de locu, ca cercandu-ne sa adjutâmu noi aceste patrie nenorocite, vomu omorî patri'a nóstra, sî vomu omori-o fâra incredintiarea, ca vomu poté, prin mórtea ei, sa dâmu viétia patriei Poloniloru sî Unguriloru? Este positîunea nóstra, cá sa voimu sa luâmu noi initiativ'a la ajutoriulu ce trebuie sa dea popórele cele libere sî fericite popóreloru subjugate sî nenorocite? Cându natiunile cele mari, candu Statele cele tari ale Europei nu dau acestoru popóre decâtu numai simpathie, s'aru cuvení cá noi sa le dâmu chiaru sórtea tierei nóstre? Dara de nu voru isbutí ei, ce devenimu noi? Ce devine patri'a nóstra? Cine opresce pe patriotii cosmopoliti, pe devotatii liberârii popóreloru, sa nu se strecóre, sa nu se duca a-si versá sângele generosu in Poloni'a séu in Ungari'a?— Este liberu fia-care, sa-si dea sângele acolo, unde-lu trage anim'a, sî vomu admirá, sî vomu fi mândri, ca s'a versatu sî sânge romanescu pentru liberarea veciniloru nostri amici Poloni sî Unguri; cu sórtea tierei nóstre insa, cu sórtea acestei patrie,— pentru care noi nu amu facutu nimicu inca,— aru fi nu numai o imprudintia, dara aru fi sî o crima sa ne jocâmu! Consângenii nostri Italieni, cari ne indémna pe noi sa ne sacrificâmu pentru Unguri; cari ceru sacrificarea nóstra in asardu, pentru ce nu indémna guvernulu loru sa dea unu ajutoriu potinte sî eficace Unguriloru?— Eata Fiume, eata totu litoralulu Iliriei i ascépta cu bratiele deschise! Mergemu sî mai departe,— sî dîcemu: Incépa ei, sî ne vomu gandí sî noi, ce trebuie sa facemu. Sî apoi, candu Italienii ne indémna la un'a cá acést'a, asiguratu-s'au ei, cum stau Ungurii cu cele cinci (?Red.) millióne de Români din Austri'a? Credemu, ca aru fi imprudentia sa mergemu cu intrebârile mai departe; noi amu fostu sî suntemu de parere, ca guvernulu Domnitoriului se pórta cu tóta demnitatea sî cu tóta umanitatea cuvenita unui Statu liberale, tolerante, dara neutru, atâtu in privinti'a Poloniloru, câtu sî in privinti'a Unguriloru; sî ca nici unu omu cu minte, fia chiaru Polonu séu Unguru, nu póte cere nimicu mai multu dela noi astadi.

Sa lasâmu dara pe cei ce au invocatu totdeun'a baionetele straine a sprijiní privilegiele loru, sî sa cautâmu a organisá sî a intarí Statulu nostru, cum sa potemu fi siguri acasa la noi sî cum sa potemu vení sî chiaru in stare a poté ajutá sî pe altii; sa inchidemu cu desevarsîre cartea strainatâtii sî sa deschidemu numai pe a tierei nóstre; sa ne imaginâmu, ca suntemu despartîti astadi de tóta ceealalta lume printr'unu zidu cá alu Chinei, sî sa ne punemu cu totii la lucru, prin giurulu Domnitorului patriotu cá albinele ingiurulu matcei, spre a ne cladí Statulu, a-lu organisá sî a-lu face sa prospere prin tóte bunurile sele. Nu avemu resbelu cu nimeni, suntemu in pace cu tóta lumea; nu amu datu nimenui ocasiune de ura; din contra, uitâmu tóte griefurile ce amu fi in dreptu sa avemu contr'a celoru ce pretindu dela noi lucruri nedrepte, numai sa ne lase in pace. „Cându Europ'a este monarchica, noi nu potemu sa fimu decâtu monarchisti; cându Europ'a va fi republicana, vomu fi sî noi republicani“, — a dîsu unu amicu alu nostru in Divanulu ad hoc;— noi dîcemu astadi: Cându Europ'a este indiferinte pentru natiunalitâtîle sufferinde, noi nu potemu sa dâmu acestoru natiunalitâti decâtu numai simpathiele nóstre; cându Europ'a va intervení prin fapta pentru liberarea popóreloru subjugate, atunci vomu fi sî noi in actiune!

Sabiiu in 7 Maiu. Escellentî'a Sea, Parintele Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a plecà asta diminétia la 5 óre la scaldele din Elöpatak sî Covasn'a, spre a-si cercá reintregirea sanatâtii celei sbuciumate. Unu micu cercu din cei mai de aprópe ai Escellentîei Sele se aflase la resiedintia, spre a-i urá calatoria fericita. Sî noi unimu cu aceste manifestatîuni sincere cele mai calde ale nóstre urâri, cá Domnedieu sa-lu pórte in pace sî sa-lu readuca intregu sî sanatosu la Scaunulu archipastorescu, care tocmai in aceste dîle de transitîune are cea mai simtîta trebuintia de cârm'a Preasfintîei Sele.— Audîmu, ca P. Archimandritu Popasu, dupa câte-va dîle venindu la dieta, va luá cârm'a interimala a lucruriloru bisericesci. —

Sabiiu in 9 Maiu Apropierea dietei se cunósce de pe venirea ablegatîloru, cari de câte-va dîle se vedu totu mai desi prin Sabiiu. Dar prin numerulu celoru ce vinu transpare sî numerulu celoru ce nu voru vení, intre cari voru fi unii din cei mai escelinti membri ai dietei. Ablegatii magiari, precumu se vede, nu voru sa intre in dieta nici de asta data; câci in cele mai multe locuri se alesera totu deputatii de mai nainte, cari de siguru nu-si voru schimb'a politic'a, pecandu pe airea, unde se alesera ablegati noi, acestia inca suntu mai infocati uniunisti, prin urmare sî mai infocati inimici ai constitutîunei imperiale, decumu fara cei de mai nainte. — Preste totu se pare, ca lumea nu va urmarí lucrârile dietei presinti cu atentîunea sî interesulu, ce s'aru cuvení in astfelu de impregiurâri representantiei provinciale. —

Din tiér'a Bârseí, in Aprile 1864. Viétia clandestina! Candu vietiuimu in tempuri grele, candu tóte treburile mergu atâtu de reu, candu negotiulu imbrancesce, candu creditulu dispare, candu harthiile sî politiele perdu din valóre, candu abea pre lânga o mare sbuciumare mai potemu implini dárile sî ne mai potemu sustîné: se póte, cá sa ne coplisiésca sî viéti'a clandestina cá o alta calamitate?! Aru fi dorere, aru fi testimoniu tristu, pentru ca se molipsescu ómenii sî pe aici cu acésta bóla gangrenósa. Sî óre sa se fia intinsu acestu pecatu si asupr'a acestui coltiu de tiéra, care pân'acumu erá modelu in evlavia? óre sa schiopeteze cu moralitatea sî ómenii de pe aici? Astfelu vorbescu sî se intréba betrânii nostri pe aici, cari avendu inaintea ochiloru loru viéti'a cea de modelu din tineretiele sale, ce erá pe aici, se mira despre cea de acumu. Sa descurcâmu putînu intrebârile loru sî sa vedemu, incâtu au dreptu a se mirá sî a se lamentá asiá dorerosu. Au dreptu sirmanii betrâni, ca traimu in timpuri grele sî fâra castigu, dar totusi erau cu multu mai grele cele din timpurile loru, candu invasiile Turciloru strabateau pâna aici; candu pagânii jefuiau sî maltratau sî dupa aceea ne lasau bólele epidemice din orientu asupr'a nóstra; ear adi candu ne apara D-dieu de acelea, n'ar fi sa vietiuimu cu cuviintia? Au dreptu, ca moralitatea de pe atunci sî evlavi'a erau cu multu mai in flóre, ear viéti'a clandestina erá fórte rara; au dreptu, ca ast'a ne ruinéza, câci strabuniloru nostri

acést'a sî lucsulu li-au ajutatu sa cada in perire; au dreptu, ca unde e viétia clandestina, nu póte fi moralitate. Ear la cea din urma intrebare: ca s'ar fi intinsu acea bóla sî la noi, remanemu surprinsi, trebuie sa fimu mai cugetatori. Noi ne aflâmu pe locurile acelea, care suntu luate de modelu moralitâtii, sî de aceea precâtu amu vré sa crutiâmu pat'a acestoru locuitori, pe atât'a amu dorí sa cutediâmu a taia gangren'a afundu sî asiá a delatură ból'a. Deci dara 1) sa vedemu, esista pe aici o asemenea bóla periculósa? 2) sa vedemu urmârile cii, sî a 3) ca ce medicina necesaria s'aru cere la ea?

1. Cumca sa fia unu astfelu de reu ingiurulu nostru, ne-amu incredintiatu de plinu chiaru dela Preoti. Sî dicu durere, ca suntu in poporulu mai de josu in drépt'a Timisiului peste suta sî in steng'a in câteva sate preste 200, dî dóue sute concubinate. Câti betîvi, câti desblevuiti sî câti militari licentiati facu logodne sî nunte formale, fâra a merge la biserica! Câti blastemati, câror'a li s'au urîtu lucrulu, parasescu muierile loru, cu copiii intr'unu locu sî traiescu in nelegiuire cu altele intr'altu locu! Amu vediutu cu ochii, cumu astfelu de nupturienti nelegiuiti, cari si-au datu mân'a prin gradini, avendu fii ilegali, dupa ce-si impartîra perulu cu furc'a, venira la D. Protopopu sa-i desparta! Acestu domnu i-au sî despartîtu — pre unulu intr'o temnitia, sî pre altulu in tr'alt'a. Incremenimu audîndu de acestea pe aici. Dar sa audîmu mai antâiu in putîne cuvinte urmârile acestor'a. 2. Presupunendu, ca voru urmá fii, óre ai cui suntu acei fii? Ai nimenui. Pre cine mostenescu acesti'a? Pre nimenea. Ce va esî din ei? Proletari sî ómeni rei de totu feliulu; câci cu esemplele parintiloru crescu fiii. Apoi va lipsí moralitatea; va lipsí rusînea, voru cresce naravurile rele sî se voru latî, sî asiá voru duce pre omu la urgía. Ce e de facutu? Nimic'a mai multu, ci cu o óra mai curendu sa cautâmu 3) Medicin'a, carea e cea cunoscuta: e indatorata sî pré indatorata medicin'a prin ordinatîunile archiieresci, intre altele cea cu nr. 952.859, ordinatîunea In. Ministeriu cu nr. 1852.859 sî a Inalt. Guvernu cu nr. 8953.1859, care tóte suna, ca sa se arete sî sa se pedepsésca acesti concubinatori de câtra dregatoriile competinte, ear militarii licentîati sa se arete la dregatoriele loru militare, dupa care trebuie sa fia chiamati la Regimentele loru. Apoi ordinatîunea P. O. Sc. Protopopescu dto 23 Iuniu nr. 192.858 care suna: Amu intielesu, ca bâjbaie de traitori in nelegiuiri, sî asiá se ivesce unu feliu de ciuma asupr'a poporului nostru; de aceea se poruncesce cu tóta straijnici'a: 1) Ca 'ndata sa-i aretati la ofiiciulu competinte, 2) Sa-mi reportati la tóte 3 luni despre acestia, cara celu lenesiu sa scie, ca va fi aretatu Scaunului Episcopescu. (De ce nu sî celu diliginte?) O asemenea ordinatîune s'au repetîtu in fia care anu, insa ból'a cresce. Raporturile, audu, ca de unde au mersu au mersu, dar tóte intr'acolo, ca dregatoriele politice séu asculta cu o urechia cá sa easa pe cecalalta, séu i tîne o dî prinsi sî apoi acei concubinatori traiescu in fala mai departe. Oare biseric'a n'are mijlóce de indreptare? Canonulu Apostolescu 18, Canónele sob. alu 6. 5 sî 86 Vasile Can. 59 alu lui Nikifor Can. 33 ce 'ndatoréza?

Amu scrisu acestea, ca dîce Proroculu Isaiia la cap 8 v. 1-15. Ia-ti o harthie si scrie in trêns'a, ca slabescu multi din trênsii; se incurca, cadu sî se sfarama etc. sî iarasi Isaiia c. 58 v. 1.: Striga cu tarie cá o trambitia, sî spune poporului pecatele loru. B.

Din Galiti'a. Despre starea politica a tierei n'avemu sa spunemu nimicu deosebitu: tacere sî asceptare, — eata in dóue cuvinte totu ce amu poté dîce. In privinti'a bisericésca insa e de insemnatate destulu de mare, ca intre Rutenii uniti se renasce dorulu de a se apropiá de biseric'a resariteana. Dorulu acest'a de siguru sta in legatura cu desceptarea natîunala a Ruteniloru, precumu firesce sî cu incercârile preotîmei rom. catolice, mari sî mici, intru a stringe sî biseric'a greco-catolica in mesurile absolutistice ale papismului sî a-i rapí sî acea schinteia de libertate constitutîunala ce-i mai remasese prin unirea cu biseric'a romano-catolica. De aceea sî escesulu, ce-lu facura studintii cu profesorulu Czerluczakiewiczin 13|1 Maiu candu venì la prelegeri, (Vedi noutâtîle de dî!) nu e unu faptu isolatu, nici vine a se computá vreunei ure séu resbunâri personale, ci in studintii tumultuanti avemu sa vedemu partid'a natîunala, liberala, progressista, ear in prof. Czerluncz-akiewicz vedemu estremitatea acelei partide dintre Ruteni, carea e mai papistica decâtu Pap'a, care va sa stérga din biseric'a gr. cat. tóte reminiscintiele remase din biseric'a resariténa, carea in urm'a urmeloru e antînatîunala, iliberala sî regresista.— E unu fenomenu fórte interesantu, ca pecandu vedemu simtiulu natîunalu alu Ruteniloru revoltandu-se astfelu incontr'a incercâriloru de romano-catolisare sî o inclinare de buna voia, nesilita, nefacuta, sincera câtra biseric'a resaritulni, acceasi observare o facemu sî intre fratii nostri români de religiunea gr. cat., cari intorcu spatele cu disgustu decâtra tendintiele ascunse sî pe fatia ale unoru zeloti falsi din mijloculu loru, sî 'n tempurile din urma au imbratîsiatu de nou renduielele sî institutîunile bisericei resaritene. De ací re'ntórcerea la portulu resariteanu alu preotîmei, dorulu celu inflacaratu de Sinóde etc. etc.

Eata ce se scrie lui „Botschafter“ in privinti'a acést'a din Leopole in 14 Maiu. „De mai multu tempu se totu aretara aici intre preotîmea mai tinera gr. catolica incercâri multu resolute, de a se lipí in lucruri rituale de biseric'a neunita grecésca, va sa dîca a se departá de cea greco-unita. Preotîmea demandà, a nu se bate clopotielulu prin biserici, a se priimí s. cuminecatura standu etc., ba incepù a portá sî barbe lungî, cá preotii russesci, romanesci sî grecesci. Preotîmea mai inalta se improtivì cu resoluteti'a acestoru incercâri, purcediatóre mai cu séma din partea ultranatîunaliloru (!Red.), sî zelosii de un'a sî de cecalalta parte se polecrira unii pre altii schismatici. Treab'a venì la frecâri sî certe, in cari se amestecara sî Polonii prin jurnalele loru, luandu partida pentru unitii cei rigorosi, — ceeace insa in tempurile din urma, candu Polonii deodata incepura a fraternisá cu Rutenii, incetà. Ambele partide si-aflara representantii: ceea intr'unu professoru strinsu uniunisticu alu facultâtii teologice (Czerlunczakievicz Red.), cealalta in elevii acestui'a, cari, celu putînu parte, nu inclina multu spre uniune sî suntu fórte natîunali, in elevii seminariului grecescu. Pecandu acestia dorira, cá professorulu loru studiulu seu, care se predà amesuratu ordinatiuniloru in limb'a ruténa, sa-lu predeá in limb'a ruténa, sî neglesera in modu batatoriu la ochi prelegerile lui, acest'a aretà pre cei ce frecuentara reu, privindu-i cá pre nisce schismatici, sî prin totu feliulu de presupuneri miraculóse, asprime mare sî tractare vatematóre provoca asupra-si esacerbarea loru, asiá incâtu in fine asta diminétia se facù unu escesu brutalu, care, de nu intreveniá unu professoru de alta facultate, aru fi mersu si mai departe. Venindu adica professorulu de Teología in colegiu, fu bombardatu cu injuraturi ordinarie sî cu óue, fu aruncatu din scóla cu olalâu sî cu siuiete enorme, pe ambitu lu incungiurara studintii de tóte pârtîle si-lu tractara in asemenea modu, pâna candu venì la midîlocu unu professoru de alta facultate si-lu scapà din multîmea furiósa in museulu seu. Scandalulu brutalu, precum se vede din óuele aduse prin buzunare, a fostu pregatitu, ba o parte mare a eleviloru, preste obiceiu, se armase cu betie, va sa dîca se pregatise sî la altecelea, nu numai la cuvinte resunatóre. Aru fi fórte de doritu, cá intrevenirea energiósa sî nepartinitóre a senatului academicu sî a consistoriulu sa delature dupa potintia inversiunarea mutuala, din carea se nascù acestu cravalu uritu. Escessulu acest'a e cu atât'a mai deplorabilu, câci nu e numai urmarea unei colisiuni isolate sî destramate intre unu profesoru sî ascultatorii lui, ci parte mare este icón'a certei din launtru intre dóue partide.“

Leopole in Aprile 1864. Multu stimate domnule Redactoru! De ne uitâmu in dîuariulu ori cârei natiuni, aflâmu in fie care timpu columne pline insîrate cu numele braviloru, ravnitoriloru, ostenitoriloru cu zelu sî marinimosiloru, cari se jertvescu pentru binele confratiloru sei. Sî noi, fiii natîunei române, aflâmu destui barbati cu astfelu de râvna; sî cu tóte ca adeseori modesti'a ne retrage, a descoperí aste nobile nume, aretândule publicului, eu insa nu me potu supune acest ei taceri, — ba asi lucrá chiaru sî in contr'a cugetului cu ea, carele aspru m'ar mustrá, a trece cu vederea zelulu confratelui. In Leopole, capital'a regatului Galitiei, este asiediata o garnisóna a regim. Archiducele Iosif nr. 37, pe lânga care, suntu particulariu sî din alte regimente feciori spre servitiu ordinati; in care corpu feciori români se afla peste 2000. Cá pastoriu sufletescu — de legea ortodossa- le sta inaite vredniculu Par. Ioann Dumbrava, capelanulu numitului regimentu. In Leopole se afla sî o bisericutia (paraclis) a sf. Treime pentru suflete ortodocse. Vina, frate! in fia care dumineca sî serbatóre, dupa sfarsîtulu sf. Liturgii, sî audi pre zelosulu pastoriu, adapându turm'a sea cu cele mai de frunte invetiaturi despre cunoscintii'a celei mai inalte fiintie; vedi biserícuti'a plina de ai sei, sî ai mai altoru confessiuni!— Ast'a, aru dîce multi, e oficiulu. Eu insa respundu: Cei mai putîni numai o facu. — Asculta mai departe, frate! Unu fecioru stricându-si moralulu prinsotietâti feliurite rele,— ear' mai alesu unu militaru, ocupatu cu servitiulu, perde lesne voi'a, spre a corespunde bunei crestinatâti,- deci dara nu-i destulu numai prin predica in dumineca sî serbâtóre a radicá sufletele cadiute, ci se cade a curatî moralulu stricatu, sî 'n adeveru Par. Ioanne Dumbrava, simtînduse cá duchovnic, nici ca se multiamesce cu atât'a, ne crutiandu-si timpulu, jert-

vindu ór'a libera pentru ai sei. In fie care séra la timpulu vecerniei, gasesci paraclisulu plinu cu feciori. — Bunulu parinte impartasiesce unor'a invetiatur'a despre cunoscinti'a lui D-dieu, altor'a cantâri bisericesci sî tipiculu, si iarasi altor'a intielegerea literelor, carii nu potu citi.— Sî astea leau produsu cu asiá bunu sporiu, incâtu toti feciorii, cari din inceputu cu nevrerea, acum care de care, cu celu mai mare zelu se silescu a fi fruptulu acestoru nobile ostenintie. — Bolnavii gasescu in elu adeveratu mangaitoriu; sî care erá de elu cercetatu, fia sî cu cea mai cruda inima, se intórce câtra adeveratulu D-dieu.— Aici de sî lipsescu cârti in limb'a româna, totusi acestea le cumpera din locuri depârtate impârtindu-le pela feciori. — Sî vedi, fructulu ostenelei acestui parinte lauda prin cantâri sî rogâciuni numele celui de susu. — Ajuta Dómne!

Unu studinte românu.

Din Bucovin'a. In siedinti'a dietala din 9 Maiu veni la desbatere propunerea d. professoru Ioanoviciu privitóre la tînerea serbatoriloru sî dominecelor: cá adica sa se respecteze sî serbatorile bisericei orientale. Pentru preconsultarea obiectului se alesese o comissiune, carea preparase in privinti'a acést'a o lege speciala, ce se sî priimì din partea dietei cu putîne modificâri. Pentru casulu, candu asupr'a proiectului de lege nu s'aru aduce vre-o hatarire, propusese abl. Mikulitsch a se decide: 1) cá sa fia rogatu regimulu, cá 'n cea mai de aprópe sessiune a Senatului imperialu sa aduca o lege fundamentala privitóte la tînerea in santienia a serbatoriloru, care lege apoi dupa sanctîunarea ei sa se tramita dieteloru provinciale spre pertractare amesurata; 2) sa fia rogatu regimulu imperatescu, a staruí baremu pentru cercare, cá Archipastorii bisericei rom. catolice sî orientale sa se intrunésca intr'aceea, cá sa se stérga serbarea indoita a serbatoriloru, introducendu-se calendariulu comunu. — In aceeasi dî d. Br. Alecu Petrino, renumitulu aperatoru alu drepturiloru patriei, natîunei sî bisericei sele, depuse mandatulu seu de ablegatu dietalu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daru de mirésa.) In. Sea Archiducele Iosifu, care 'n 12 Maiu c. n. s'a casatoritu cu Princes'a Clotild'a din Coburg-Gotha, a daruitu miresei sele o diedema, in care se afla unu rubinu, ce se pretiniesce cu 60,000 fl.

(Modelu de stilistica româna.) In nr. 35 alu „Gazetei“ se publica unu concursu din partea In. Guberniu reg. transsilvanu, care-lu recomandâmu atentîunei filologiloru români. Erá bine póte, sa se fia pusu de ceea parte sî o traductîune germana séu magiara, cá sa se 'ntieléga barem.

Bugetulu Vienei pe 1865 arata sum'a venitului cam de $7\frac{1}{2}$ millióne fl.

Pentru teatrulu serbescu din Neoplant'a (Novisadu) sa se fia adunatu dela negotiatorii serbi din Vienn'a 900,000 fl. —

(Frisure nóue pentru dame.) In Parisu a mai facutu mod'a unu progresu: au introdusu adica frisure de dame cu inscriptîuni. Inscriptîunile acestea se cuprindu in tablitie de argintu, auru etc., pe cari este scrisa câte o sentintia séu câte unu proverbu. — Dela tablitie pâna la cornitie e inca numai unu pasu! —

(Escessu in Leopole.) Professorulu greco-cat. Czerlunczakiewicz, acelu zelotu, carele sa fia dîsu deunadi depe catedra, ca biseric'a resariténa este sinodulu diavoliloru, fu 'ntempinatu de studintii lui propri cu strigate si fluierate, sî voindu a-si ocupá catedr'a, fu aruncatu cu óie, ce le cumperasera seminaristii anume spre scopulu acest'a. Mai multi professori dela facultatea juridica, cari voiau sa potolésca scandalulu, nu fura ascultati, panacandu se amenintià tumultuantîloru cu intrevenirea militîei. Casulu acest'a aru trebuí sa fia de 'nvetiatura pentru toti zelotii fanatici. —

(Ból'a Papei.) In Rom'a erá scrisa de curendu pe un'a din statuele Papei urmatórea gluma spirituósa: Ce-i este? Tumore (o umflatura.) Din ce? Sterge pre T: umore (umediéla.) Ce va fi urmarea? Sterge pre M: more (móre). Candu? Sterge pre M: ore (in câte-va óre.) Sî cine va veni in locu-i? Sterge pre O: RE (regele.) Care? Sterge pre R: E (Emanuilu.) —

Principatele române unite.

Dîu'a de 2 Maiu este o dî mare, remarcabila sî plina de urmâri grave pentru Romani'a: Camer'a s'a dissolvatu. Cititorii nostri sciu din scirile, ce ne amu silitu a li le comunicá dupa potintia din Principate, ca conflictele intre Guvernu sî Camera, adica intre ministeriu sî diet'a tierei, devenisera totu mai inflacarate, pâna candu in fine Camer'a dete ministeriului de fatia unu votu de ne'ncredere. In staturi constitîunale o astfelu de mesura cumpanesce fórte multu sî trebuie sa traga dupa sine ori dimissiunarea ministeriului, ori dissolvarea Camerei; câci altmintrea impedecandu-se un'a pre alt'a poterea legislativa (Camer'a) cu poterea esecutiva (ministeriulu), lucrurile se paraliséza, sî tempulu trece cu certe seci sî cu frecâri neroditóre. Domnitorulu n'a demissiunatu ministeriulu, ci a dissolvatu camer'a. Noi totdeun'a amu fostu de parere, ca cele dóue rane grele, ce slabescu corpulu Romaniei, suntu legea electorala, carea dreptulu de alegere sî de alesu in Camera lu léga de câti-va boieri cu pung'a grósa, pecandu sutele de mii de barbati, cari pórta sarcinele tierei sî dau vietile sele pentru tiéra, suntu eschisi dela acestu dreptu; precumu sî starea cea deplorabila a tieraniloru, a câroru sórte chiaru sî Russi'a cea „barbara“ o usiuréza pe dî ce merge, numai ciocoiulu neromânu din Romani'a continua a o sustîné. Sî asiá, de óre ce camer'a tocmai de aceste dóue legi s'a feritu mai tare sî s'a totu coditu de adi pe mâne cu votarea loru, noi approbâmu pasulu Domnitorului Romaniei si urâmu tierei multu cercate nainte de tóte o camera nóua, conchiamata pe base largi, liberale sî adeveratu constitutîunale, carea apoi, mâna 'n mâna cu Guvernulu, sa voteze acele legi, de cari atârna mantuirea sî venitoriulu Romaniei.

„Bucimulu“ din respectu câtra acésta dî s'a 'mbracatu de nou in vestmentu rosiu serbatorescu cu litere aurite. Sa-lu lasâmu de ací 'ncolo sa vorbésca elu in elocuintele seu limbagiu. Eata ce dîce „Bucimulu“ despre acésta dî.

„Acésta camera, fâra valóre in esenti'a ei, devenise illegale, dupa desevarsît'a Unire a Romaniei libere, sî fâra capacitatea ceruta, spre a presidá organisarea tierei. Necontenitu in lupta cu poterea esecutiva, sî nepotendu-se invoi cu sieptesprediece ministerie schimbate, gonite sî date in judecata de câtra dens'a, trebuiá sa vina dîu'a, in care sa se curme acésta lupta neroditória sî impedecatória organisârei sî aplicârei ideiloru progresiste, reclamate de câtra poporulu românu sî de câtra civilisatiunea actuala a Europei.

Tóte luptele acestei camere au fostu contr'a libertâtii sî contr'a egalitâtii tutoru Româniloru inaintea legiloru, precum s'a doveditu prin atâtea acte, incâtu este de prisosu a ne mai silí s'o dovedimu. Raportulu comissiunei asupr'a legei rurale data de câtra guvernu in acésta camera, vorbesce atâtu de deslusîtu, arata atâtu de lamuritu, cari au fostu intentiunile oligarchiei pentru improprietarirea plugariului românu.

Acésta lege a ocasiunatu blamulu maioritâtiei Camerei datu guvernului, ce a presintatu acésta lege. Domnitoriulu negresîtu ca n'a mai crediutu de cuviintia, ca trebuie sa sacrifice sî pe acestu alu sieptespredieceleа guvernu alu seu essigenteloru unei camere cu rea vointia, sî care nu represinta adeveratele interesse ale natiunei. A tramisu prin mesagiulu seu unu proiectu de lege electorale acestei camere, spre convocarea unei alteia, cu care sa se póta operá lucrârile cele mari spre organisarea tierei sî spre intarirea sî civilisarea Statului românu. Din momentulu, candu o lege electorala s'a depusu pe biuroulu acestei camere, s'au trasu negresîtu tóte celelalte proiecte de legi date mai dinainte, sî s'au curmatu tóte celelalte lucrâri ale camerei; sî acést'a nu prin surprisa, câci a fostu anunciata in program'a acestui ministeriu sî repetîta de atâtea ori de pe tribuna de câtra primulu ministru alu Domnitoriului. Camer'a a fostu convocata acum in sessiune estraordinaria, numai pentru a desbate sî a votá legea electorala, pentru nimicu mai multu. Cum s'a portatu insa maioritatea acestei camere in cea d'antâiu siedintia a acestei sessiuni estraordinarie?.. ! Representantii oligarchiei, vediendu ca le scapa din ghiare prin acésta lege poporulu românu, robitu loru, a impinsu escessulu pâna la turbare, in fati'a unui guvernu liniscitu, demnu sî tare prin convictiunea principieloru ce represinta. Unu numeru de deputati voira sa improviseze o motiune violinte, trecendu peste tóte cuviintiele parlamentarie sî in dispretiulu toturoru formeloru constitutiunei. Atunci ministrulu crediù de cuviintia sa curme scandalulu prin citirea mesagiului de disolvare a camerei. Nu apucà sa se urce bine pe tribuna, sî deputatii, cari intielesera ceea ce cuprindea charthi'a, ce voiá sa citésca ministrulu, incepura a strigá cu atât'a violintia, a apostrofá in tóte modurile pe ministru, a amenintiá sî a face unu sgomotu atâtu de selbaticu, incâtu ministrulu, nepotendu citi mesagiulu in midiloculu strigâriloru de totu feliulu, rosti numai, ca acea charthía este messagiulu domnescu de disolvare a camerei, aruncà mesagiulu pe biuroulu camerei inaintea presiedintelui sî esî din camer'a tumultuósa, lasandu-o in certe nointielese, unde cei mai multi din deputati strigau pe câtu le luá gur'a, fâra sa se mai intieléga unulu pe altulu. Motiu-

nea, despre care vorbiramu, remase nevotata, sî presiedintele camerei potù sa faca a se audî cuvintele: C a m e r ' a e s t e d i s s o l v a t a!"- Sgomotulu erá atâtu de mare; cei mai inversiunati dintre reactiunari se rapedîra pâna la banc'a ministriloru; spaim'a cuprinse pe cei mai multi prin propriele loru escesuri, sî vre-o câti-va, desperandu a mai gasí usi'a, sarira pe ferestre!

Amenuntele acestei siedintie se voru descrie sî se voru povestí multu tempu, precumu se descrie sî se povestesce despre cele petrecute in dîu'a din urma a aceloru, ce nu mai suntu. Camer'a oligarchiei s'a desfiintiatu; o camera natiunala i va luá loculu, sî Romani'a se va constituí de câtra toti pe basi large sî solide, sub auspiciele Alessului ei; eara ministrulu Cogalnicénu va avé glori'a, c'a smulsu oligarchi'a sî c'a plantatu in loculu ei democratí'a in patri'a sea.

Astfelu se sfersî cu acésta camera, care a vietiuitu atâtu de reu. In câtu pentru noi, sciu toti aceia câror'a va fi cadiutu ver-o data in mâna unu singuru numeru alu acestei foi, c'amu strigat'o necontenitu in totu modulu sî pe tóte tonurile, c a d i s o l v a r e a a c e s t e i c a m e r e v a f i s a l v a r e a p a t r i e i. Este de prisosu dara a mai vorbí, sî ne parâmu in vestminte de serbatóre, cá sa serbâmu acésta fericita dî. Traiésca Domnitoriulu sî guvernulu seu! Traiésca democratí'a!"—

Domnitorulu aduce la cunoscinti'a tierei dissolvarea Camerei prin unu decretu din aceeasi dî, la care se alatura totdeodata alte dóue acte de mare 'nsemnatate: unulu legea cea nóua electorala, cunoscuta in elementele sele sî lectoriloru nostri din nr. 33. a. c. alu acestei foi, altulu unu „statutu desvoltatoriu conventîunei din 7|19 Augustu 1858." In acestu statutu se proclama, ca conventîunea dela Parisu din 7/19 Augustu 1858 intre curtea suzerana sî intre poterile garante autonomiei Principateloru—Unite este sî remâne legea fundamentala a Romaniei; dar prin alegerea indoita din 5 sî 24 Ianuariu 1859 sî prin desfiintiarea comissiunei centrale au devenitu trhbuincióse unele schimbâri in conventîune, sî schimbârile acestea se aducu la cunoscinti'a poporului in acestu „statutu desvoltatoriu." Essinti'a acestui statutu, compusu din 28 articuli, e, ca Domnitorulu stringe mai tare frênele gubernârei in mân'a sea sî intre ministeriu sî camera mai creaza unu corpu, numitu corpu ponderatoriu, care va constá din mitropolitii tierei, din episcopii eparchiali, din antâiulu presiedínte alu curtii de cassatîune, din celu mai vechiu dintre generalii armatei in activitate, sî inca alti 64 membri, cari se voru numí de Domnulu. — Ambe aceste acte dar, legea electorala reformata sî statulu desvoltatoriu etc. se accludu la decretulu domnescu, cu aceea, ca poporulu românu sa se declare prin: Da sî Ba, déca priimesce ori nu priimesce aceste acte. Poporulu se convóca a respunde la aceste 'ntrebâri in dîlele din 10 pâna'n 14 Maiu; chiamati la darea acestui respunsu suntu toti Românii in versta de 25 ani, cari se bucura de drepturile loru civile sî politice sî cari prin legea comunala insusiescu conditîunile de alegatori comunali, cu esceptîunea provediuta in art. 22 alu legei respective. Asiá dar eata aprópe de realisare votulu universalu! Dee cerulu, cá Romani'a sa tréca fericita preste acésta crisa grea, preste acestu salto mortale politicu, care póte fi insotîtu de cele mai fericite, dar sî de cele mai funeste urmâri. Sa sperâmu, ce e mai bunu! Geniulu Romaniei fia cu dens'a!

Conferintiele din Constantinopole, menite a regulá referintiele monastiriloru „inchinate" sî apoi sî tóta caus'a principateloru, se voru incepe câtu de curendu; „Press'a" din Vienn'a crede, ca nu mai e departe tempulu, candu principatele române unite se voru smulge sî de sub suzeranitatea Portii otomane, sî astfelu in curendu vomu poté vedé la Dunarea de josu unu statu romanescu de totu independinte. — La casulu acest'a fia de auru gur'a „Presseii"

Prospectu politicu.

In siedinti'a c o n f e r i n t i e i d e L o n d r ' a din 5|17 Maiu impoternicitii Austriei sî Prussiei adusera propositîunile loru privitóre la o pace definitiva, cari propositîuni impoternicitii danesi le priimira, pentru de a le aduce la cunoscinti'a guvernului loru. Siedinti'a cea mai de aprópe va fi in 16|28 Maiu, pecandu se va ascultá declaratîunea Daniei sî se va aduce decisiune in privinti'a prolungirei armistitîului. Asiá spune unu telegramu alu „Herm. Ztg." etc. —

S i t u a t î u n e a D a n i e i e fórte turbure. Patriotii cei mai cu sânge rece credu de acumu, ca ducatele Schleswig-Holstein suntu perdute; cei mai infocati voru sa duca lupt'a pâna la estremu, cá mai bine sa péra Dani'a dintr'odata decâtu pe rendu. —

I n c a m e r ' a i t a l i a n a mai multi deputati ceru de nou, in diverse moduri, a declará Camer'a, ca Rom'a este de ne'ncungiurata trebuintia pentru regatulu Italiei. Regimulu nu s'a slobozitu la acésta cestiune, carea astfelu se temporisà. —

M o l d o — R o m a n i ' a a devenitu de nou obiectu de ordinea dîlei in politic'a Europei. Foile austriace nemtiesci, firesce, injura ce le ia gur'a asupr'a Domnitorului moldo-românu, numindu-lu Napoleonu celu micu etc. sî tragendu atentiunea Austriei, Russiei sî Turciei cu tóta seriositatea asupr'a celoru ce se petrecu in principate. Ele credu, séu mai bine dîcendu póte, se facu a crede, ca 'n adeveru Domnitorulu Romaniei a facutu o lovitura de statu prin mesur'a acést'a sî apela la mass'a poporului necultu, p e n t r u d e a s u r p á i n t e l i g i n t i ' a t i e r e i. Óre ce aru dîce ele, candu li s'aru documentá matematicesce, ca tocmai inteligînti'a tierei c á a t a r e pân' acum n'au avutu facultatea de a intrá in camera, déca nu cum-va cumpaniá pung'a mai multu decâtu capulu?! Incâtu scîmu noí, in camer'a de pân' acum n'a siediutu d. e. unu singuru professoru cá professoru,— lucru ne mai auditu in staturiie moderne civilisate! sî ca tocmai prin legea cea nóua Principele va sa efectueze, cá sa fia representate dupa potintia tóte classele locuitorimei, ear nu cá pân'acum sa se cumpanésca valórea deputatîloru numai dupa sutele de galbini!— Insa precum paserea depe pene, asiá sî aceste incuse asupr'a guvernului romanescu se cunoscu depe glasu.— Suntemu curiosi, ce voru dîce aceste foi, cari striga acum, ca conventîunea de Parisu se calca 'n picióre, candu voru vedé statutulu amintitu mai susu, in care se dîce espresu, ca legea fundamentala a tierei este sî remâne conventîunea de Parisu?!

Tocmai pecandu incheiâmu, ne aduce „Bucimulu" nr. 226. proclamatîunea, ce o emise A l e s s a n d r u I o a n n I. câtra poporulu Seu totu in dîu'a dissolvârei Camerei. O vomu comunicá publicului nostru in nr. venitoriu. —

Nr. 8—1 EDICTU.

Prin care Constantiu Migea din Cacov'a, scaunulu Seliscei, carele de 7 ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a nascuta Ioann Mileusiu totu din Cacov'a, fâra a se sci loculu aflârei sî modulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se vá otarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 1 Maiu 1864.

Scaunulu protopopescu gr.-res. alu Tractului Sabiiului I. cá foru matrimonialu.

I o a n n H a n n i ' a m. p.
Protopopu.

In nr. 36. fati'a 147 s'au stracuratu intre contribuitorii pentru fondulu juristilorú sî numele ddloru Laázár György sî Ioann Teocu, ambii cu câte 1 f., cari insa numai au subscrisu, dar n'au platitu, prin urmare vinu a se lasá afara din numerulu contribuitoriloru.

Pretiurile de piatia

d i n S a b i i u, M a r t i i n 8|20 Maiu) 1864.

	fl.	xr.
G r â u l u de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midîlocu „	3	47
„ de códa „	3	20
S e c a r ' a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„ de midîlocu „	2	7
„ de códa „	2	—
O v e s u l u de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midîlocu „	1	60
„ de códa „	1	53
C u c u r u z u l u galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

B u r s ' a d i n V i e n n ' a 8/20 Maiu. 1864.

Metalicele 5%	72 75	Actile de creditu	193 60
Imprumulu nat. 5%	80 20	Argintulu	113 75
Actile de banca	781	Galbinulu	5 45 5/11

Corespundintia.

I. S. in Saschizu. Rectificarea ce ni o tramiti, e subscrisa de D-Ta cu mân'a propria; corespundinti'a, ce ni o-ai tramisu, asemenea de aceeasi mâna; pre cine vei dar sa demintiesci? Pre D-Ta insuti? Noi din parte-ne n'avemu nimicu incontra, déca poftesci sa te bati insuti preste gura. — N. P., F. Respunsulu Ti s'a tramisu prin graiu viu. — B. B. B. Priimitu cu multiamita; se va face.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu literé mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 38. ANULU XII.

Sabiiu, in 14 Maiu 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 11|23 Maiu 1864.

Diet'a se redeschide prin presiedintele seu de mai nainte, consiliarulu gub. Gustav Groiss la 10¼ óre prin cetirea scrisórei dto Vienn'a 26 Aprile 1864 a d. comisariu reg. imputernicitu, Conte de Crenneville in carea acest'a aduce la cunoscinti'a presiedintelui, ca diet'a va continuá lucrârile sale din 11/23 Maiu incolo.

Presiedintele saluta pre membrii readunati ai dietei si-i provóca a lucrá sî pe venitoriu din tóte poterile pentru fericirea patriei.

Cá membru nou intratu depune appromissiunea regalistu Antoniu Koronka decanu unitariu din Traczkau fiindu salutatu cu acclamatiuni de bucuria.

Presiedintele aduce la cunoscinti'a dietei mai multe petitiuni de concedie, sî anume a superintendintelui luteranu Dr. Binder, a Contelui Ioann Nemesiu, a Mitropolitului gr. cat. Conte Sterc'a Siulutiu, pe diece dîle sî a Episcopului gr. or. Br. Siagun'a pentru nesanetate documentata prin atestatu medicalu pe 3 luni. Dar fiindca multe voci aprobasera concedi'a, sî iarasi multi deputati tacusera: de aceea C. Schmidt staruiesce a se votá amesuratu regulamentului prin siedere sî scolare; sî facendu-se astfelu, concediele cerute se dau. Asemenea se da concedia sî Episcopului gr. cat. Dobr'a din Lugosiu pe 2 luni, care escusa nevenirea sea cu o scrintitura de picioru sî cu datorinti'a sea archipastorésca de a organisá unele parochii nóue.

Presiedintele aduce la cunoscintia o scrisóre a directiunei c. r. postale, dupa carea corespundintiele deputatiloru se voru priimí sî afara de óreleindatinate, ear pentru inlesnirea comunicatîunei s'a pusu o lacritia deposta in antecamer'a salei dietale. Se priimesce cu bucuria.

Presiedintele cetesce harthi'a comissarului reg., prin care acest'a comunica approbarea legei privitóre la intrebuintiarea celoru trei limbi patriotice in comerciulu publicu oficiosu. P. n. rescriptu, care multi deputati români lu saluta cu acclamatîuni, se impartiesce intre membrii dietali, sî adunarea se radica pentru de a-lu ascultá. Testulu lui e urmatoriulu:

Franciscu Iosifu Antâiulu,

din grati'a lui Domnedieu Imperatulu Austriei,

Regele Apostolicu alu Ungariei, Boemiei, Galitîei sî Lodomeriei; Regele Lombardiei, Venetîei sî Iliriei; Archiducele Austriei; Marele Principe alu Transsilvaniei sî Comitele Secuiloru, s. c. l. — s. c. l.

Dâmu de scire sî priceputu representantîloru iubitului Nostru Mare—Principatu Transilvani'a, pe 1. Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

Articlulu de lege privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatîunea publica ofiiciósa, care Ni l'ati substernutu iubitiloru Credinciosi cu representatîunea Vóstra preumilita din 29. Septembre a. c. prin impoteritulu Nostru Comissaru r. de dieta, lu aprobâmu prégratîosu pre deplinu, sî Ve provocâmu iubitîloru Credinciosi, sa-lu substerneti acelu articlu de lege sanctîunei Nóstre pré'nalte in modulu indatinatu pre lânga observarea §-ului 23 alu regulamentului provisoriu de dieta, care l'amu emisu Noi.

Pre lenga care Ve remanemu cu bunavointi'a sî grati'a Nóstra cesareo-regésca sî mareprincipésca nestramutaveru aplecati.

Datu in capital'a sî resiedinti'a Nóstra Vienn'a in 21 Novembre anulu un'a miia optu sute siésedieci sî trei, alu imperatîrei Nóstre alu cincispredieceleа.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu Br. de Reichenstein m. p.

In urm'a mandatului préinaltu alu Maiestatei Sele c. r. apostolice.

Eugeniu Br. de Friedenfels m. p.

Presiedintele pune rescriptulu la ordinea dîlei pe mercuri 13|25 Maiu; Puscariu cere terminu celu pucinu de trei dîle; adunarea e multiamita cu propunerea Presiedintelui.

Presiedintele aduce la cetire propunerea deputatului Obert, cá diet'a prin comitete speciale se elaboreze fâra amanare:

1) unu proiectu de lege privitoriu la fundarea de scóle mici de agricultura;

2) unu proiectu de lege privitoriu la fundarea de scóle mici industriare;

3) unu proiectu de lege privitoriu la cladirea drumuriloru de tiéra, ce aru mai fi de lipsa pentru comunicatiune;

4) unu proiectu de lege privitoriu la infiintiarea de espositiuni periodice de agricultura sî industria.

Propunerea acést'a, fiindu sprijinita de ajunsu, presiedintele promite a o aduce la tempulu seu la ordinea dîlei.

Puscariu propune, cá notarii, ducenduse protcolulu in trei limbi, sa se schimbe la tóta lun'a; presiedintele lu face atentu, ca § 21 din regulamentu pretinde, ca notarii se alegu pentru tóta sessiunea; C. Schmidt reflecta ca § 79 alu regulamentului dîce, ca propuneri privitóre la schimbarea regulamenteloru au a se tractá intocma cá sî alte propuneri. La intrebarea presiedintelui propunerea nu e sprijinita fâra numai de propunatoriulu insusi. In fine Obert interpeléza pe presiedintele: candu va vení la ordine propunerea densului privitóre la micsiorarea tempului de militare; sî presiedintele promite a respunde intrun'a din cele mai de aprópe siedintie.

Cu care siedinti'a se incheia la 11 óre.

In decurgerea siedintiei se imparte intre membrii raportulu comitetului dietalu pentru a opt'a propositîune regésca despre organisarea tribunaleloru de justitia, sî maí alesu constituirea curtii judecatoresci de instanti'a a treia.

Sabiiu in 13 Maiu. „Corespundintiel generale“ din Vienn'a se scrie din Sabiiu, ca in Septembre a. c. va urmá instalatîunea Comitelui natîunei sasesci cu o pompa ne mai vediuta, sî ca spre scopulu acest'a se facu pregatirile de lipsa incà de pe acumu.

Pest'a in 21 Maiu 1864.

(I. I.) De candu n'amu mai scrisu nimic'a despre trebile nóstre, s'au intemplatu stramutâri de insemnatate mare, nu dóra in politica séu sistemulu guvernârei, ci in personalulu, ce sta in fruntea tierei unguresci. Contele Forgách, acestu ministru placutu la curte mai multu decâtu ori sî care dîntre colegii sei, dupa regastigarea sanetâtii, fù provocatu de ministrulu presiedinte a-si dá demissiunea, ce cu atâtu fu mai neasceptatu, cu câtu canceleriulu cu o dî mai nainte a fostu primitu fórte cu grati'a de Maiestatea Sea, sî densulu, dupa ce a reusîtu bine din cris'a ministeriala de asta iérna, a cugetatu, ca siede fórte securu in siéua, sî nu si-au adusu aminte de sórtea Contelui Bach, carele s'a bucuratu in gradulu celu mai mare de grati'a préinnalta, dara in fine devenindu-i sistemulu pocitu, a trebuitu sa demissiuneze. E fórte de mirare, ca doi ministri, cari au statu fórte in grati'a Maiestâtii, au introdusu astfeliu de sisteme, cari de sine se derima:— Bach absolutismulu germanu, éra Forgach provisoriulu, care inca nu e altu ce-va, decâtu absolutismulu magiaru, pâna ce numai astfelu de ómeni poteau reusî cu unu programu, care sa fericésca monarchi'a sî resp. tiér'a.

In loculu Contelui Forgách s'a chiamatu contele Arminiu Zichy, fostulu vicepresiedinte la despartiementulu locotenentiei din Oradea—mare sub Bach, éra mai in urma administratorulu comitatului Cetâtii albe, unu barbatu, care n'are trecutu politicu de sine statatoriu, ci de la capu pâna la picióre e burocratu cu maniere militaresci. Densulu cu ocasiunea representatiunei personalului cancelariei aulice s'a esprimatu, ca progamulu seu e cunoscutu, sî nu e altulu decâtu implinirea demandatiuniloru préinnalte. Demandatiunile sî voi'a Maiestâtii intru adeveru trebuie sa fia sânte sî lege pentru ori sî cine din monarchia; insa vai sî amaru de unu barbatu de statu, care n'are altu programu politicu, decâtu implinirea demandatiuniloru!.. Dintru inceputu s'a dîsu, ca schimbarea acést'a e drépta, câci pâna astadi nu audîmu nimic'a de vre-o stramutare a direptiunei politice. Cu tóte acestea noi credemu, ca trebuie sa se intemple stramutâri radicale in politic'a regimului ungurescu; câci déca in Vienn'a s'ar fi indestulitu cu sistemulu lui Forgách, atunci de ce l'aru fi demissiunatu, dupa ce scimu, ca densulu a fostu sî e fórte placutu la curte. Se crede, ba e securu, ca Forgách, pâna ce n'a fostu chiamatu la Vienn'a, n'a avutu nici o idea propria despre politica, ci a sciutu numai sa comandeze sî sa implinésca demandatiunile mai mariloru sei, sî chiaru pentru acést'a a sî fostu denumitu de cancelaru, cá sa fia numai esecutorulu politicei ministrului Schmerling, sî sa lucre intr'acolo, cá Ungari'a sa primésca patent'a din 26 Fauru sî sa tramita representanti in senatulu imperiale. Forgách a lucratu din respoteri,— mi aducu aminte de o manevra nefericita a lui, care a fostu, ca a tramisu pre sub mâna pe la organele sale o provocare, sa adune subscrieri pentru senatulu imperialu; dara a facutu fiasco, câci din tóta Ungari'a n'a capetatu mai multe, decâtu vr'o câte-va sute, sî acestea mai numai din partea diregatoriloru; dara pre elu cu tóte acestea l'a predomnitu prétare aristocratí'a magiara, incâtu n'a fostu in stare in tempu de 3 ani sa corespunda pe deplinu politicei de centralisare a lui Schmerling. Ce n'a potutu efeptuí Forgách, se crede prin Vienn'a, ca va succede lui Zichy, sî inca asiá, ca pre de o parte va scóte Magiariloru ochii cu ce-va concessiuni patriotice, cá prin acestea sa-i malcomésca a priimí patent'a din 26 Fauru sî a merge in Reichsrath, pre de alta parte i va intimidá totu spre acelu scopu cu natiunalitâtile. Pre celelalte natîuni inca va cautá Zichy sa le mângaie prin nisce concessiuni, pentru cari acestea trebuie sa sacreze ceva din pretensiunile loru. Noi Românii n'amu scí ce pretensiuni sa jertfimu, câci noi amu fostu atâtu de modesti in pretensiunile nóstre;— n'amu cerutu teritorie, supremátía, sî Ddieu mai scie ce, ci numai ne-amu plânsu, de ni s'a facutn vr'o nedreptate, si amu cerutu respectarea limbei nóstre sî a parolei Maiestâtii; amu cerutu, cá la dicasteriele mai innalte ale statului sa se aplice sî fiii natiunei nóstre, amu cerutu scólele din ghiarele ierarchiei serbesci, sî din acestea nu potemu sacrá nici unu firu de peru, sî déca dreptele cerintie ale nóstre nu se voru luá in socotintia nici in venitoriu, precum nu s'au respectatu nici in trecutu, atunci iara ne vomu plânge de nou la Maiestate, pâna odata ni se va face sî dreptate. Ori sî ce sa fia voi'a sî cugetulu cancelarulni Zîchy sî a colegului seu Privitzer, noi credemu tare, ca o organisare nóua trebuie sa se intemple, cu atâtu mai multu, ca nu scimu, traimu in constitutiune, absolutismu séu Ddieu mai scie ce feliu de guvernare; atât'a insa vedemu cu ochii, ca tóte mergu pe cale ratecita, sî mai alesu justiti'a nóstra se afla intr'o stare de totu deplorabila. S'a sî fostu nascutu ide'a, de a impartî tabl'a regia in 5 despartieminte, sî a lasá ací numai forulu supremu — tabl'a septemvirala, dara, precum sum informatu din funte credibila, cancelarulu are parol'a Maiestâtii despre intregitatea tierei, prin urmare sî a guverneloru ei. Se póte intemplá insa, ca jurisdictiuniloru comitatense li se va dá unu câmpu mai largu prin incetarea jurisdictiuniloru militarie in cause civile, sî ca se voru infiintiá d. e. pentru dóue, trei comitate apelatorie de adóu'a instantia cu competintia detiermurita, care sa fia in locu; câci a apelá tóte la Pest'a e fórte greu atâtu pentru pârti, câtu sî pentru foru insu-si, unde trebuie sâ se gremadésca causele, cari apoi mergu calea racului. Venitoriulu ne va dá o deslusîre sî despre stramutârile acestea; pâna atunci vomu asceptá, neperdiendu din vedere, ca de ací incolo ori ce se intempla, nu se mai intempla dupa voi'a sî capritiulu cancelariului séu locotenintelui regiu, ci din demandatiunile Maiestâtii, fiindca cancelarulu a dîs'o lamuritu, ca programulu lui e implinirea mandateloru préinalte! — Despre contele Pálfy, guvernatorulu nostru, inca se vorbesce tare, ca-si va priimí demissiunea; atât'a e securu, ca densulu ieri se duse cu unu concediu de trei luni. Cele-lalte le vomu vedé.

Tocmai candu vréu sa incheiu, ne vine din Vienn'a din funte credibile scirea, ca la Cancelari'a aulica se facu pregatiri pentru denumirea duoru consiliari, unulu românu, eara alu doilea slavu. Pentru postulu slavu aru fi candidatu cavalerulu de Dobranzky, unu barbatu, care se bucura dè popularitate fórte mare la poporulu slavu carele cá consiliariu de locotenentia la Oradea-mare a fostu mân'a drépta a vice-presiedintelui locotenintiei de atunci, éra acuma a cancelarului Zichy, — pentru celu românu aru fi candidatu septemvirulu nostru d-lu Simeonu Popoviciu. Noi din parte-ne amu dorí fórte, cá d. septemviru sa nu-si parasésca postulu, ce-lu ocupa acuma, sî unde corespunde atâtu de bine asceptârei sî dorîntiei nóstre, precumu sî chiamârei sale. Ne tememu, ca candidarea acést'a nu e alt'a, decâtu o cursa, ce ni-o punu dusmanii, sî ca intrigele inimiciloru nostri voru sa-lu chiame la Vienn'a, pentru de a-i intinde o cursa de blamu, precumu s'au incercatu a face acuma vr'o siese luni altui barbatu alu natîunei nóstre, sî de aceea ne luâmu voia a face atentu pre d. septemviru, ca nainte de a priimí dóra postulu de consiliariu la Cancelaria, sa traga socotéla atâtu cu interesele sale private, câtu sî cu ale natîunei, cari, suntemu convinsi, i suntu mai sânte de ori sî ce pe lume.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Adress'a Rectorului universitâtii de Iasi catra Rectorulu universitâtii de Turin.)

Domnule Rectoru!

„Universitatea de Iasi, pentru a celebrá unu mare barbatu, sî pentru a realisá sî in modu esterioru simtiemintele de solidaritate colegiale, ce le are pentru surorile ei din Itali'a, au instituitu ieri o festivitate academica in memori'a nascerei lui Galilei, pe care sî Universitâtile Italiane o celebrara. Festivitatea fu ilustrata prin presenti'a unui numerosu publicu din elit'a inteligintiei române sî straine din Iasi.

Suntu fericitu, Domnule Rectoru, a ve comunicá acésta sciintia sî a ve rogá sa priimiti esprimarea distînsei mele consideratîuni. Rectorulu, T. L. Maiorescu.“

La acésta adressa, scrisa in limb'a româna, Rectorulu Universitâtii de Turinu respunse indata prin urmatórea adressa Italiana, care s'au transpusu in romanesce:

„Subscrisulu au priimitu préstimat'a d-vóstre adressa impreuna cu documentele ei, adress'a sî program'a pentru festivitatea lui Galilei, traduse in italienesce, fura publicate la colónele Palatului acestei Universitâti regie, precumu sî in Gazet'a oficiala a regatului Italiei sî intr'unu diuariu sciintificu sî literariu.

Ele suntu o proba de unirea, ce din norocire domnesce nu numai intre Universitatea de Iasi sî cea de Turinu, ci intre natîunea Româna sî Itali'a. De s'ar' poté implini in scurtu timpu destinele loru!

Subscrisulu, de o camdata, ve multiamesce cu distingere pentru gentileti'a ce-i ati aretat'o, sî ve tramite, sub banda, unu programu alu professoriloru Universitâtii de Turinu.

Rectorulu, Ricoti.“ (Trib. rom.)

(Umanitate ciocoiésca.) „Bucimulu“ ne spune despre o „porunca“ a beizadelei (feciorului de principe) Petru Mavrogheni, prin carea acest'a insarcinéza pre cancelari'a mosîei sele Dersc'a, cá pre nisce ómeni fugiti dela lucrulu ciocoiului sa-i prinda, sa-i puna in grosu (in butuci), sa-i tîna inchisi o luna de dîle, sa-i scóta in tóte diminetiele, sî ungendu-i cu pâcura pâna 'n brêu sî legandu-i sa-i pórte impregiurulu satului sî sa se strige, ca asemenea se voru pedepsí toti asemenea fugari, in fine sa-i duca dinaintea cârciumei, unde sa li se dea câte 20 bice, sî apoi iar sa-i inchida la grosu. Procedur'a césta din urma—pentru sfintieni'a dîlei asieptea, firesce dupacumu o 'ntielege adeveratulu ciocoiu!— sa se faca dominec'a! Afara de acea nefericitii clacasi, nu numai insîsi, dar sî copiii loru sa-si pérda dreptulu de lemnaritu, chiaru sî pe bani, sî munc'a ce au muncitu, sa se ia in favórea boieriului. — Gubernulu dór nu va fi 'ntardîatu a trage la dare de séma pre o asemenea bestia imbracata in pelitia de omu. Sî vedi, d'alu d'estia tîpotescu in lume, ra le calca guvernulu drepturile! D'alu d'estia au pretensiunea, d'a fi inteligînti'a, flórea, poterea sî salvarea Romaniei! — Ne pare bine in sufletulu nostru, ca Mavrogheni celu putînu nu e nume romanescu. —

(Condamnâri in Galitî'a.) Dîuariulu din Leopole aduce la cunoscinti'a publica condemnârile facute de câtra cele 10 tribunale militare pentru delicte politice in Galiti'a sî Cracovi'a; dupa care in decurgerea lunei lui Aprile se facura 2999 cercetâri, cu acusarea a 4254 persóne. Dintre care 1479 cercetâri cu acusarea a 2062 persóne, se finira in decurgerea lunei lui Aprile, fiindu 748 persóne arestate. Prin urmare mai

remasera cu 1 Maiu 1864, 1520 cercetâri cu acusarea a 2192 persóne, dintre care 905suntu arestate. —

Principatele române unite.

Colónele diuariului nostru suntu prea strimte, pentru de a reproduce tóte actele memorabile, ce vediura lumin'a in 2|14 Maiu, sî asiá ne tiermurimu numai pelânga cele mai insemnate. Reproducemu ací la vale Proclamatîunea Domnitorului:

Românilor u!

Siése ani se voru împliní in curendu, de candu esistinti'a politica a Romaniei s'a recunoscutu intr'unu tipu solenelu sî s'a proclamatu prin unu tratatu, la care au luatu parte inalt'a Pórta, august'a nóstra suzerana, sî marile poteri ale Europei. Actulu internatîunalu, Conventîunea din 7 sî 19 Augustu 1858, ne-a inzestratu tiér'a cu institutîuni liberali sî binefacatórie, a câror'a desvoltare progresiva aru fi asiguratu prosperitatea nóstra.

Sî cu tóte acestea Romani'a sta inca pe locu.

De unde vine reulu?

Radicatu la tronu prin voturile unanime ale ambeloru adunâri elective, Eu eramu in dreptu de a Me rezimá pe concursulu acelor'a, cari Mi-au impusu gloriós'a, dara greau'a missiune de a reorganisá tiér'a. A fostu insa din contr'a; de a dóu'a dî, Eu amu gasitu inaintea Mea o neimpacata opositîune.

In zadaru Eu amu datu nenumerate dovedi despre celu celu mai scrupulosu alu Meu respectu pentru privilegiele parlamentarie; in zadaru amu chiamatu la potere tóte partidele unulu dupa altulu.

In zadaru amu facutu adunâriloru concessiuni peste concessiuni, sî amu impinsu spiritulu de impacare, pâna a tolerá incalcâri grave asupr'a atributîuniloru Mele.

In zadaru m'amu invoitu pâna a face sacrificiulu spontaneu chiaru sî alu unoru prerogative suverane.

Tóte au fostu nefolositórie!

Unirea tieriloru-surori sevarsîta; averile monastiriloru inchinate — a cincea parte a pamentului romanescu, — inapoiate domeniului natîunalu, nisce asemeni mari resultate, dobandite de guvernulu Meu, tóte au fostu uitate!

Interesele tierei sî demnitatea sea, dorintiele, trebuintiele vóstre cele mai neaperate, tóte s'au sacrificatu unoru patime vinovate!

Dreptu resplata pentru devotamentulu câtra caus'a natîunala, Alesulu Românilor u, n'a gasitu de câtu ultragiulu sî calomni'a; sî cu tóta intieleptiunea unui numeru de deputati, o oligarchia turburatória a sciutu a impedecá necontenitu staruintiele Mele pentru binele publicu, sî a redusu guvernulu meu la nepotintia.

Ce-Mi remanea dara de facutu?

Amu otarîtu de a face o de pe urma cercare, de a face unu de pe urma apelu la patriotismulu adunârei.

Mi-amu schimbatu din nou ministrii, sî, in timpulu sessiunei actuale, guvernulu Meu a înfatîsiatu camerei tóte proiectele de legi, ce ea insasi le ceruse. In tóte acestea Eu amu voitu aceea, ce au voitu augustii subscriitori ai tratateloru, cari au radicatu Romani'a, aceea ce o voiescu marile principie de egalitate sî de dreptate ale timpului nostru. Amu voitu in fine sa se realiseze sî marea fagaduintia data muncitoriloru de pamentu de art. 46 alu Conventîunei. Amu voitu, cá clacasii, prin plat'a muncei loru, sa ajunga a stapaní particic'a loru de pamentu in plina proprietate.

Cumu a respunsu adunarea la infatîsiarea proiectului de lege rurala? O sciti toti. Ea a datu unu votu de blamu guvernului Meu, sî pentru ce? Pentru-ca proiectulu infatîsiatu erá o lege de dreptate, erá realisarea sperantieloru legitime a trei millióne de tierani. Adunarea, prin blamulu seu, loviá in persón'a ministriloru propri'a cugetare a Sieîului Statului.

O asemene stare de lucruri nu mai poteá sa se prelungésca.

Amu voitu dara sa ve facu, pe voi toti, judecatori intre adunarea electiva sî intre Alesulu Românilor u.

Spre acestu scopu, ministrii Mei au presentatu adunârei o nóua lege electorala, a cârei utilitate este marturita de insîsi subscriitorii Conventîunei, sî care asigura tierei o representatîune mai deplina, o representatîune adeveratu natîunala.

Adunarea a refusatu de a discutá acésta lege.

Nu-Mi remâne dara alt'a de câtu de a apelá la natîune, la cetatienii de tóta starea sî de tóta averea.

R o m â n i l o r u, voi sunteti acumu chiamati de a dá unu votu otaritoriu.

Eu supunu priimirei vóstre nóu'a lege electorala, respinsa de adunare, sî unu proiectu de Statutu, care va desvoltá sî indeplini dispositîunile bine-facatórie ale Conventîunei.

Deliberati dara sî otariti in tóta neaternarea.

De acumu vóue, sî numai vóue, este datu de a ve rosti, daca tiéra trebuie sa fia sî in viitoriu lasata préd'a agitatîuniloru desierte, cari de mai multu de cinci ani deconsidera natîunea, compromitu securitatea ei, si-i impedeca ori-ce progressu.

Vóue de a otarí, déca Natîunea Româna este démna de libertatile publice cu cari amu voitu sî voiescu a o inzestrá, sî pre cari o maioritate de privilegiati i le refusa.

Vóue, Românilor u, de a aretá Europei, prin intieleptiunea vóstra, ca meritâmu inaltele simpathie, ce ne suntu castigate.

Vóue totor'a, de a dovedí, ca intocmai cá in dîlele de 5 sî 24 Ianuariu 1859, suntemu cu totii uniti inaintea unei situatîuni, de la care atârna fericirea, viitoriulu sî marirea Romaniei.

ALESSANDRU IOAN.

C o g a l n i c e a n u. B a l a n e s c u. D. B o l i n t i n e a n u. P. O r b e s c u. G e n e r a l u M a n u.

2 Maiu 1864.

La recererea Ministrului de cultu s'a grabitu sî capulu bisericei române a provocá preotîmea sea, cá sa sprijinésca cu caldura intentîunea gubernului. Eata cercularîulu Présantîei Sele.

Nifonu

cu mil'a lui D o m n e d i e n A r c h i e p i s c o p u sî M i t r o p o l i t u alu U n g r o - V a l a c h i e i.

Circularia câtra toti protoiereii sî iereii din tiéra.

Cucernici'a T'a esti destulu de convinsu, credemu, atâtu din consiliele ce Ti-amu datu in parte, câtu sî din multîmea circularieloru de peste totu anulu, ca de cându tînemu in mânele nóstre toiagulu archipastoriei, n'amu lasatu sa tréca nici o ocasiune, fára a-Ti pune inainte datoriele sarcinei, ce tîni asupra-Ti.

Noi n'amu incetatu sî nu vomu incetá, de a fi cu priveghiere, mai vertosu astadi, candu turm'a ce pastorimu, candu poporulu nostru Românu pasiesce câtra regenerarea sî fericirea sea.

Preotii, câror'a le este incredintiata sórtea acestui poporu blandu sî iubitoriu de pace, cá unoru conducatori pe carârile mantuirei sî fericirei lui, suntu datori a nu uitá legea Domnului; de la ei, ca cei ce au darulu asupra-le, se cere sî se ascépta mantuirea sî fericirea natiunei nóstre române.

Preotii suntu datori inca a nu uitá, ca legea Domnului este o vointia de pace, de infratîre sî de dragoste, care nu se potu dobandí decâtu numai prin implinirea datorieloru fiacârui omu in societatea in care traiesce.

Cucernici'a T'a, cá celu ce tîne loculu Nostru in plâsîle ce-ti suntu incredinte, vei atrage luarea aminte a tutoru preotiloru asupr'a datoriei ce au de a pune inaintea poporaniloru loru aceste invetiaturi aretându-le, ca numai prin respectulu la ordinele stapanirei, care este pusa de Domnedieu, precum dîce sântulu Apostolu Pavelu, pentru pacea sî odichn'a loru, sî numai prin implinirea datorieloru loru, in care se cuprindu anume sî cele câtra proprietari dupa legile in fiintia, ei voru ajunge la implinirea dorintieloru loru, silindu-se a-i convinge, ca Domnitoriulu Romaniei, cá unu parinte alu tutoru, nu póte decâtu de a avé grija de a multiamí pre toti de o potriva pentru prosperitatea sî fericirea neamului romanescu.

Actulu dela 2 Maiu sî proclamatîunea Mariei Sele Domnitorului cu anecsele, ce s'au publicatu, tîntescu a deschide o nóua era tierei, avendu de scopu bun'a sea organisare sî prosperitatea tutoru stâriloru societâtii, din care sî clerulu nu mai pucinu face o insemnatória parte.

Astfelu dara, Cucernici'a T'a, nepotendu avé alte convictiuui decâtu ale Nóstre, intemeindu-te pe invetiaturele sântei nóstre biserici, vei staruí prin preotii din cuprinsulu plâsîloru ce administrezi, a convinge pe locuitori, ca tîntirile Mariei Sele Domnitorului au de scopu marirea sî fericirea poporului românu.

Nici odata n'a fostu mai multa trebuintia, decâtu astadi, a ve aduná cu anim'a impregiurulu Domnitoriului. O mica uitare in acésta recomendatiune va fi o mare ratacire sî ar pune in pericolu interessele tierei sî ale clerului românu. Veti tramite adhesiunile vóstre la nóu'a stare de lucruri.

Nu ne indoimu, ca Cucernici'a T'a, patrundiendu-te de tóte cele ací spuse, vei face a se produce in animele poporaniloru resultatulu doritu sî asceptatu de toti, staruindu a se citi in tóte bisericele din cuprinsulu aceloru plâsi proclamatîunea Domnitoriului câtra tiéra, sî noulu Statutu desvoltatoriu Conventîunei.

(subscrisu) **Nifonu,** Mitropolitulu Ungro-Valachiei.

Prospectu politicu.

Evenimentele din principatele romanesci au trasu asupra-si in cea mai mare mesura atentîunea Europei. Tóte dîuarele, de ori ce colóre, recunoscu, ca pasulu ce l'a facutu principele Cuz'a in 2|14 Maiu, este de insemnatate européna; dar dejudecarea sî appretiuirea lui este fórte felurita. Pecandu d. e. foile iuternatîunale, precumu „Europ'a“ din Frankfurt,— alu cârei redactoru este Românu— sî „Independinti'a“ belgica espunu lucrulu asiá, precum ní se pare sî nóue ca e, ca adica principele Alessandru Ioan I. a salvatu Romani'a de perirea, ce o pregatiá de siguru partid'a oligarchica, in ale cârei mâni nesincere pusese conventîunea de Parisu sórtea principateloru: pe atunci foile austriace nemtiesci, de cari dispunemu, continua a strigá 'n lumea larga, ca Cuz'a a frântu conventîunea, si-bate jocu de poterile garante, maimutiaresce pre Napoleonu in politic'a sea, calca 'n picióre dreptulu mai nou, fixatu prin stipulatiunile pâcei de Parisu din 1856 etc. etc. La tóta 'ntemplarea Domnitorulu Romaniei n'au intreprinsu faptulu acest'a fâra precumpanirea positiunei sele atâtu inlauntru in principatele sele, câtu sî inafara fatia cu poterile Europei, sî va fi paratu a se rectificá inaintea poteriloru garante pentru pasulu ce l'a facutu. Rectificarea cea mai buna insa a pasului lui negresîtu va fi multiamirea sî prosperarea tierei pe câli constitutiunale.— „Jurnalulu de Constantinopole“ spune, ca principele Cuz'a in curendu are sa vina la Constantinopole, pentu de a aduce Sultanului omagiulu seu. Pentru locuinti'a lui se adaptéza, dîce, unulu din palatiele imperatesci. —

In Prussi'a cerculéza ne'ntreruptu adress'a amintita, pusa pe picióre de partid'a aristocratica, prin carea sa fia rogatu regele, a staruí pentru desfacerea totala a ducateloru. Schleswig-Holstein decâtra Dani'a sî annectarea loru cu Prussi'a.

De alta parte insa din propunerea plenipotintelui prussu sî austriacu dela Conferintiele din Londr'a s'aru vedé, ca Prussi'a a parasitu politic'a acést'a.

In Itali'a se adusese in camer'a deputatîloru propunerea, oá sa se oprésca a se mai stringe din regatu asiá numitii dinarii lui Petru, — unu felu de colecta, ce se face in tóta lumea rom. cat. pentru Pap'a. Propunerea insa nu se luà in consideratîune; se vede, ca Itali'a inca doresce mai multu a potoli, decâtu a aprinde sî mai tare foculu partideloru celoru multe sî felurite din tiéra. —

Conferinti'a din Londr'a se pare a fi aflatu in cele din urma chei'a unei pâci definitive in conflictulu germano-danesu. Austri'a sî Prussi'a adusera in siedinti'a din 5|17 Maiu o propositîune solidara, prin carea ceru: autonomia perfecta a ducateloru, uniune personala, garantii materiale; dreptulu de a decide in caus'a successiunei lu reserva confederatiunei germane; de aceea sî representantele confederatîunei, Br. de Beust, acceptéza propunerile. Russi'a inca nu e neaplecata a le priimí. Ablegatii Daniei la 'nceputu nu voiau sa intre nici in discussiune, panacandu in fine prin mijlocirea lordului Clarendon se 'nvoira a le priimí spre a le aduce la cunoscinti'a regimului loru. — Dani'a mai ca nu va avé incatrâu, decâtu a le priimí; sî astfelu pacea Europei iar aru fi restabilita de asta data, — cine scie pâna candu. —

„Cor. gen.“ se scrie din Constantinopole, ca conferinti'a pentru principatele dela Dunare s'au inceputu in 7 Maiu c. n. sî ca la aceste conferintie, in urm'a propunerei Franciei, se va invitá sî principele Cuza, spre a dá deslucirile de lipsa. — Noi nu credemu scirea acést'a, câci credemu a fi multu mai pe josu de demnitatea Domnitorului unui poporu de 5 millióne, cá acelasi sa ia parte in persóna intre plenipotentiatii poteriloru europene. — Dar calatori'a, ce erá s'o faca principele—dupa scirile unoru jurnale—la Sultanulu, ni se pare a nu fi cu totulu fâra temeiu, câci déca i-aru succede, a castigá approbarea Portii la actulu din 2 Maiu, atunci nici o potere europeana n'aru mai poté avé nici umbra de dreptu de a intrevení in Romani'a; câci tractatulu de Parisu pentru unu astfelu de actu cere unanimitate intre cele 5 poteri mari europene (Franci'a, Engliter'a, Austri'a, Russi'a sî Prussi'a) sî inca sî intre Itali'a sî Turci'a. Austriei sî Russiei cu deosebire le vine fórte reu acestu punctu fatalu, care nu le iérta a intreveni; din contra principele Cuz'a tocmai pe bas'a acestui punctu e siguru, câci sta sub garanti'a nu a poterei cestei'a ori celei'a, ci a intregei Europe.

Franci'a e ocupata in Tunis sî Algeri'a, sî fatia cu causele europene se pórta fórte cu reserva.

Mai nou.

Dupa unu telegramu dto Vienn'a 23 Maiu, produsu de „Herm. Ztg.“ etc. s'aru fi descoperitu in Bucuresci unu complotu, alu cârui scopu aru fi fostu a surpá pre Domnitorulu. Dr. Lamberti, la care s'aru fi aflatu harthii de compromissiune, sî principele Sutiu sa se fia arestatu.— (Dupa alte sciri mai credibile iritatiunea intre boieri e mare, dar liniscea nu s'a turburatu, sî depesiele numeróse din Bucimulu vestescu dincontra bucuria in tóta tiér'a.) —

Dela dieta. In siedinti'a de adi (Mercuri) se detera mai multe concedie, se citì p. n. rescriptu imperatescu privitoriu la 'ntrebuintiarea celoru tei limbi ale tierei, sî la propunerea lui C. Schmidt se predete comitetului respectivu pentru conceperea representatîunei de sanctîunare. Puscariu aduce mai multe propuneri, privitóre la trebuintiele sî comoditatea ablegatiloru dietali. Unele se priimescu, altele se voru tiparí, impartî sî pune la ordinea dîlei.

Siedinti'a cea mai de aprópe Luni; ordinea dîlei propositîunea regésca VIII. —

Publicatiune
despre premiele pentru prasil'a cailoru din mijlócele statului in acestu anu in Transsilvani'a dande.

In intielesulu pré'naltei decisiuni a Maiestatei Sale ces. reg. apostolice din 9 Fauru 1860 se vá intemplá impartîrea premieloru pentru prasil'a de cai din mijlócele statului in Transsilvani'a in acestu anu dupa determinatîunile urmatóre:

1. Premii pentru prasil'a de cai din mijlócele statului se voru dá:

a) pentru iepe fatatóre de 4—7 ani cu manzu sugatoriu nimeritu, daca suntu bine tînute, sanatóse, sî in potere, sî au insusîrile iepeloru bune de prasila.

b) pentru iepe de 3 ani, daca promitu desebit'a destoinicie de prasila si inca nu au fostu prinse in hamu. Sau de au sî fostu, dara pentru aceea nu sau stricatu.

2. Proprietarii iepeloru, carii concuru la premii pentru prasila, au prin adeverintia dela deregatori'a locala a aretá, cumca séu ép'a fatatóre produsa cu manzu sugatoriu a fostu proprietatea loru inca in'ante de fatarea manzului, séu mam'a iepei produsa de 3 ani in'antea nascerei acesti'a din urma a fostu proprietatea loru, sî acést'a din urma a crescutu la ei.

3. Eap'a cu premiu de prasila, impartasita, póte concurge pâna la alu 7-lea anu, de cum-va in care-va anu dupa premiare iarasi se vá produce cu manzu sugatoriu nimeritu, la alu doilea premiu de prasila.

Epe de dóue ori premiate suntu dela altu concursu eschise.

4. Impartîrea premieloru pentru prasila se intemplà in anulu acest'a:

in Bistritia 10 Augustu;
in Aiudu 15 Septembre;
in Sighisióra 22 Augustu;
in Sepsi-Szt.-György 1 Septembre.

La tóte numitele 4 statiuni de concursu se voru impartî 14 premii de 85 galbeni, sî anume:

Pentru epe fatâtóre cu manzi

1 Premiu 15 galbeni;
6. Premie 5 galbeni.

Pentru epe de 3 ani

1. Premiu de 10 galbeni;
6. Premiuri de 5 galbeni.

5. Judecarea meritârei epeloru produse la premiu precum sî conferirea premiului se intempla la tóte statiuníle de concursu prin o Comissiune mista de militari sî civili, care spre acést'a anume se denumesce.

6. Premiele conferite se voru solví proprietariloru animaleloru premiate in fiinti'a de fatia a intregei Comissiuni sî in fati'a toturoru concurintiloru prin membrulu politicu alu comissiunei pe lânga quietantie de locu in bani gat'a, precum sî numele aceloru concurinti, cari au produsu animale demne de premiare, insa pentru neajungerea premieloru la aceste nu sau potutu impartasî, se voru cetí publice; afara de acést'a totu proprietariulu a unei animale demne de premiu capata unu medailonu de argintu. Resultatele impartîrei de premii, precumu sî numerulu animaleloru concurinde se voru public'a la vremea sea in modulu cuviinciosu.

7. Cá comissiunea cu impartîrea premieloru incredintiata sa aiba scire de tempuriu despre toti concurentii, cari se infatisiéza la statiunea de concursu, au proprietarii iepeloru concurinde celu mai tardîu pâna la 11 óre inainte de amiédi in dîu'a impartîrei premieloru la comitele supremu séu judele regescu supremu alu statiuniloru de concursu, séu la substitutii acestor'a a se insinuá, unde voru implini celelalte instructiuni.

Vicepresidentulu Guvernului Regescu
Ladislau V. Popp.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 39. ANULU XII.

Sabiiu, in 17 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 13|25 Maiu 1864.

Dupa cetirea si verificarea protocolului regalistulu Dr. Teutsch cere cuventulu, si amintindu in cuvinte insufletite de gloriósele lupte, pe uscatu si pe apa, ce le-au avutu armat'a austriaca, — icón'a cea mai viua a unitâtii imperiului, — aliata cu alta armata gloriósa, aperandu o causa santa si drépta de insemnatate europeana: provóca pre membrii dietei, a se radicá de pre scaune in semnu de stima si a proclamá unu: Sa traiésca! din inima pentru brav'a armata austriaca. Adunarea se radica, si sal'a resuna de „Sa traiésca!“ si „Hoch!“

Presiedintele aduce la cunoscinti'a casei, ca mai multi membrii au cerutu si castigatu concedia dela presidiu: Buteanu si Baritiu pe 8 dîle. Apoi invita pe membrii comitetului de petitiuni a se aflá pe Vineri in 15|27 Maiu la 10 óre la siedintia.

Ablegatulu Nicol'a cere in scrisu concedia pe cinci septemâni. Hanni'a, fara de a preocupá opiniunea casei, e de parere, ca diet'a se nu fia prea darnica in darea concedieloru; câci altmintrelea nu numai se voru golí de totu scaunele din sal'a dietala, ci si in comitenti s'aru poté nasce unu feliu de nemultiamire cu ablegatii loru. Presiedintele inca afla concedi'a ceruta prea lunga, cu atât'a mai vertosu, câci Nicol'a este si referinte alu comissiunei pentru dessarcinarea pamentului. Concedi'a ceruta nu se da.

Presiedintele da spre cetire harthi'a, prin care regalistulu Eránosz din caus'a bólei cere concedia pe tempu nehotaritu. C. Schmidt recunósce in cuvinte onorifice meritele lui Eránosz din dieta si din senatulu imperialu; dar de si bolei nu se póte pune lesne terminu, totusi nici diet'a concedia pe tempu nehotaritu nu póte dá: se i se dea pe 4 septemâni. Pope'a inca e de parere, ca concedia fâra de lipsa sa nu se dea, dar iarasi unde e de lipsa sa nu se refuse, numai câtu lips'a unei concedii sa se motiveze in modu autenticu. Motivarea absentârei la casuri de bólâ este atestatulu medicalu, dar acest'a aici lipsesce; de aceea crede, ca sa se lase in voi'a presidiului, a-i dá concedia de 8 dîle, in care restempu apoi, avendu lipsa de concedia si mai departe, sa produca atestatu medicalu. Puscariu nu consimte nici cu C. Schmidt, nici cu Pope'a. Unui deputatu trebuie sa i se créda; concedi'a ceruta sa i se dea pâna la reinsanatosiare. Pope'a staruiesce, ca fia care deputatu are datorinti'a de a documentá absentarea sea. C. Schmidt observa, ca dela regalistii din siedinti'a premergatóre nu s'au cerutu documente, si propune de nou a se dá concedia lui Eranosz pe 4 septemâni. Mog'a: Cine e bolnavu, nu póte vení la dieta, si fiindca tempulu bólei nu se póte defige, concedi'a sa se dea pâna la insanatosiare, spunendui-se totu deodata, ca dupa insanatosiare sa se presenteze numai decâtu. Presidele intréba, déca e sa se aduca obiectulu la votare ori nu? Maioritatea se decide pentru a se aduce, si aducendu-se,

propunerea lui Pope'a nu se priimesce;

propunerea lui Puscariu—Mog'a nu se priimesce;

propunerea lui C. Schmidt se priimesce.

Cá la Eránosz, se decide si in privinti'a regalistului Br. Bruckenthal.

La ordinea dîlei e p. n. rescriptu dto 21 Novembre 1863 pentru intrebuintiarea limbeloru patriotice in comerciulu publicu oficiosu, care se cetesce in tóte trele limbile. *) La intrebarea presiedintelui, cum sa se urmeze mai departe? C. Schmidt e de parere, cá sa se urmeze asiá, dupa cum s'au urmatu si la propositiunea antâi'a pentru inarticularea natiunei române: insarcinandu-se adeca comitetulu respectivu a concepe representatiunea de inarticulare. Dr. Maior crede, ca obiectulu cestiunatu e numai o formalitate de espeditura, si astfelu, dupa § 23 din regulamentu, si se concréda presidiului.

Propunerea Dr. Maioru, nu afla partinire; din contra se priimesce a lui C. Schmidt mai cu unanimitate.

Presiedintele, fiindu terminata ordinea dîlei, enuncia siedinti'a cea mai de aprópe pe Luni 30 Maiu c. n. si pune la ordinea dîlei propositiunea a 8-a regésca privitóre la organisarea tribunaleloru de justitia si mai alesu constituirea curtiei judecatoresci de instanti'a a trei'a. Apoi respunde la interpelatiunea lui Obert, pentru scurtarea anîloru de militia, ca proiectulu s'a datu in tipariu, s'au impartîtu intre membrii dietali si se va aduce la tempulu seu la ordinea dîlei.

Puscariu cere cuventu, pentru de a aduce mai multe proiecte. Mai antâiu propune, cá pentru inlesnirea comunicatiunei si schimbarea ideiloru intre deputati sa se infiintieze in localitâtile dietale o sala de conversatiune, unde deputatii sa se póta intalní, si unde sa afle si jurnalele patriotice si cele mai insemnate esterne, precum e si la senatulu imperialu. Presiedintele promite, ca va face cele de lipsa in privinti'a acést'a, si intrebandu, care jurnale sa le procure? diet'a concredé biroului alegerea loru.

Puscariu se plânge asupr'a releloru dispositiuni pentru cuartirele deputatîloru, asupr'a pretensiuniloru esorbitante ale stapâniloru de case, asupr'a pretiului celui mare alu victualeloru, cari dupa cum a esperiatu, suntu mai scumpe si decâtu in Viena (?), si astfelu propune: 1) a se dá deputatîloru cuartire dupa analogi'a oficieriloru, ori apoi 2) a li se asignâ câte 400 f. v. a. bani de cuartiru pe anu, ori va tînea diet'a unu anu intregu ori nu; 3) a li se dá despagubire de drumu cate 1 f. pe milu dela loculu alegerei, dupacum se da si ablegatiloru senatului imperialu, si ai altoru diete; 4) cá cu esecutarea acestei decisiuni sa se insarcineze presidiulu. Presiedintele pune intrebarea de spriginire din punctu in punctu, si resultatulu e, ca pct. 1 nu e spriginitu de nimenea, pct. 2 e spriginitu de ajunsu, pct. 3 e spriginitu fórte tare, pct. 4 propunatoriulu insusi lu retrage.

C. Schmidt si Dr. Teutsch observa, ca procederea acést'a cu propunerile lu Puscariu e in contr'a § 15. alu ordinei dietale si in contr'a § 43 alu regulamentului de afaceri; Puscariu reflecta, ca s'au hotaritu odata, si asiá sa se dea la o comissiune. Presiedintele enuncia, ca propunerile lui Puscariu se voru tiparí in tóte trele limbile, se voru impartí intre membrii dietali si la tempulu seu se voru aduce la ordinea dîlei.

I. Balomiri se plânge, ca n'au priimitu inca toti deputatii protocólele dietale; Presiedintele promite, ca celoru ce nu le-au priimitu inca, se voru tramite a dóu'a óra.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la 11 óre 55 minute.

*) Noi l'amu comunicatu in nr. 38 alu acestei foi. Red.)

Foile magiare despre Romani'a.

Evenemintele din Romani'a n'au lipsitu a aflá resunetu in tóte tierile Europei, si faptulu, dupa punctulu de vedere alu feluriteloru situatiuni politice, este dejudecatu in deosebite moduri. Nu va fi, credemu, fâra interesu, atâtu pentru noi, câtu si pentru fratii din Romani'a, a audî si opiniunea unoru foi magiare, cari divergéza multu de foile germane; câci pecandu acestea acusa intemplârile din urma si incérca in totu modulu a discreditá acea tiéra in fati'a Europei, numindu-o neapta de a se constituí de sine fâra intrevenirea poteriloru garante, pe atunci acelea pazescu moderatiunea si se opunu ideiloru esprimate in diuariele germane. Unu esemplu de felulu acest'a ne da si „Pesti Naplo“ din 21 Maiu a. c., care cuprinde in privinti'a acést'a urmatoriulu pasagiu: In dîlele tre-

cute-dîseramu despre regimulu românu, ca sî C u z'a in politic'a sea interna urméza dupa capt'a francesa, sî ca negresîtu la acesti pasi este impintenata din Paris. Acésta fapta este constatata prin intemplârile din urma. Principele Cuz'a se afla astadi nici mai departe, nici aprópe, fâra acolo unde s'au aflatu Napoleonu III. in renumit'a dî de 2 Dec. 1852. Camer'a e dissolvata, votulu universalu va avé a decide asupr'a aceloru proiecte, care fost'a camera au fostu gasitu cu cale a le reieptá en bloc.

Lucru naturalu, ca astfeliu de eveneminte drastico-eroice, care se vedu a se iví in Bucuresci, facu sgomotu in tóta Europ'a sî nu voru poté trece, fâra de a fi judecate cu patima. Cuz'a se vede a starní intrebarea orientului de nou, sî acésta intrebare e atâtu de delicata, atâtu de ponderósa, incâtu fiacare potere mare europeana e silita, a fi atenta la aceea, ce se intempla pe malulu inferioru alu Dunarei.

Asiá, de esemplu, dîuariele de Vienn'a nu gasescu cuvinte destulu de aspre, pentru de a reprobá pasii regimului românu. Acéste foi acusa regimulu moldo-românu, sî cá pre capulu acestuia, pre principele C u z'a, dîcendu ca voiesce a restorná aristocratî'a, sî vedu in afacerile ministeriului românu unu feliu de radicalismu, comunismu, socialismu sî numai scimu ce feliu de „ismuri“, prin urmare astfeliu de fapte, care aru periclitá tóta lumea civilisata.

Noi din parte-ne trebuie sa marturisimu, ca despre mas-s'a acést'a de Români nici noi in privinti'a morala nu avemu o opiniune deosebitu buna, insa cumca prin nisce institutîuni favoritóre din acésta massa aru esî o natîune destulu de brava, nu dubitâmu. Sa trecemu insa acestea cu vederea sî sa ne tînemu de materia; suntemu asiá de indrasneti, a pune acésta intrebare: ca óre cu ce dreptu s'aru amestecá cine-va in afacerile interne ale Principateloru? La acést'a, noi din parte-ne, cunóscemu numai dóue titule de dreptu, unulu purcede din suzeranitatea Portii, alu doilea din conventiunea din Parisu.

Pórt'a, dupa câtu ne este nóue cunoscutu, nunumai ca nu s'au plânsu asupr'a regimului românu,— fiindca pe câtu scimu noi nici ca are influintia in aceste afaceri,— fâra din contra se vede, ca Cuz'a sta fórte bine la Pórta. Acést'a o potemu conclude de acolo, fiindca, dupa cum audîmu, Pórt'a au fostu cea d'antâiu potere, care au propusu, cá la conferintiele, ce se tînu pentru monastiri, sa se chieme sî principele Cuz'a. De ací se vede, ca inalt'a Pórta nu are nimicu in contr'a pasîloru mai noi intreprinsi de regimulu românu. Conventîunea din Parisu o potu interpretá adeveratu numai acele poteri, care au subscris'o; numai acelea potu judecá, ca atari lucruri suntu acomodate conventîunei ori ba, o potere singura insa nici decumu nu póte judecá cu validitate. Poterile garante, dupacum scimu noi, inca n'au avutu ocasiune a se dechiará in acésta cestiune, sî pâna atunci, pâna candu nu va urmá o astfelu de dechiaratiune, trebuie sa tînemu leganata intrebarea, ca óre trecut'au regimulu românu preste limitele cuvenite propriului seu dreptu, séu ba?

Cea mai naturala sî totodata singuru numai drépta dorire aru fi aceea: cá subscriitorii conventiunei din Parisu sa se adune la olalta sî sa cerceteze starea lucrului, cá pe bas'a acestui'a sa póta decide. Negresîtu ca acést'a e tînt'a, la care sî politic'a din tuilerii voiesce a strabate.

Cadiendu proiectulu pentru congressu, diplomati'a Franciei aru voí acum a ostení Europ'a prin conferintie, cá sa póta pe urma dîce: Uite, sî ici, sî colo, sî dincolo conferintie! nu aru fi mai bine, cá tóte aceste conferintie sa se contopésca intru unu congresu?

Insa firesce ca pentru unele poteri tînend'a conferintia in privinti'a Principateloru— aru fi tocmai acum'a nepotrivita, de o parte pentruca prin acésta conferintia s'aru stramutá esentialminte dela aceea ce au a tractá in Londr'a in caus'a germano-danesa, car de alta parte fiindca in acelu tempu s'aru iví pe tapetu sî alte intrebâri, cari intrebâri fiescecare aru avé grup'a sea de poteri, sî prin urmare s'aru escá negresîtu unu caosu in relatiunele Europei.

Dupa acestea tóte mai este inca o fatalitate. Déca se va luá intrebarea principateloru danubiane la pertractare, atunci la acele pertractâri, cá subscrisa la conventiunea din Parisu, trebuie sa ia parte sî Itali'a. Nici nu vorbimu despre acea greutate, ca Victoru Emanuilu nu aru mai poté fi representatu cá Rege alu Sardiniei, deórece acum'a nu mai este; dar cá rege alu Italiei inca nu, de vreme ce, spre esemplu, Austri'a inca nu recunósce regatulu Italianu. Fâra numai despre acea impregiurare vorbimu, ca intre astfelu de convorbiri— cum au facutu cu ocasiunea congressului din Parisu Cavour— potu vení pe tapetu sî astfelu de lucruri, cu care un'a séu alta potere nu s'aru intalní bucurosu.

Sî totusi, dupa parerea nóstra, nu remâne alta cale decâtu séu a propune intemplârile din Moldo—Romani'a inaintea adunârei subscrisîloru la conventîunea din Paris, séu a nu se opune acelor'a nicidecumu. Concedemu, ca acésta un'a alternativa e tocmai asiá de nefavoritóre pentru poterile singulare, cá sî ceealalta; insa acelea trebuie sa cugete, ca aceste dóue neplaceri suntu proportiunalminte fórte mici pe lânga aceea ce s'aru poté escá din unu amestecu unilateralu; pentruca déca acestu amestecu aru remâné numai pe terenulu diplomatîei, de siguru ca nu aru avea nici unu efectu; déca insa s'aru estinde preste terenulu fapteloru, atunci negresîtu ca nu numai principatele s'aru opune, ci s'aru intalní sî cu unele poteri- póte cu cele mai de frunte,— care au subscrisu conventiunea din Parisu. —

Dintr'unu articulu din „Magyar Sajtó“ estragemu totu in privinti'a lucruriloru din principatele danubiene urmatórele:

Asiá dara nu ne insielâmu, ca camer'a din Bucuresci ne priimindu la desbatere legea electorala, fu desfacuta prin forti'a armeloru. La tóta 'ntemplarea au trebuitu sa rumpa regimulu românu odata relatîunile intre sine sî representatîunea cea mica la sufletu a camerei, cá câtu mai curendu sa se inzestreze tiér'a cu unu parlamentu nou in sensulu celu adeveratu. —

Negresîtu ca partidele contrarie inca nu s'au impacatu; intracea insa, déca odata dîu'a libertâtii au trezitu poporulu, déca simte acest'a poterea binefacerei eî, atunci indesiertu se silescu paserile de nópte a o intunecá cu aripele loru, câci totusi nu va fi nópte. Déca poporulu e pe lânga regimu, cine-i va fi in contra? S'aru aflá póte vre o potere straina, care aru staruí, cá boieriloru sa li se dea drepturile avute mai nainte? Nu credemu, ca déca luâmu in considerantia mai de aprópe conventîunea din Paris, pe care e basata constitutîunea Romaniei de acumu, vomu aflá, ca regimulu românu au lucratu pe terenu legalu, pentru ca au voitu eliberarea poporului sî au voitu a aduce la validitate o lege nóua electorala. Conventîunea dîce apriatu, ca relatiunile intre clas'a proprietariloru sî intre tierani sa se ordineze, ceea-ce insa pâna in dîu'a de astadi nu s'au intemplatu, pentruca boierii se tînu cu obraznicía de drepturile avute mai nainte, sî nu voiescu a scí nimic'a de eliberarea poporului.

Cu tóte ca regimulu prin lovirea acést'a cu camer'a facù o mare impressiune in tiéra, totusi pacea nici decumu nu s'a turburatu, de-sî umblara câti-va a interitá poporulu la neincredere câtra regimu, dîcendu ca ei intielegu reu ceea ce voiesce acest'a cu ei, sî-i promisera câte tóte, insa inzadaru; ca poporulu n'au datu ascultare acestoru amagitori, fara se incredintiéza cu totulu regimului, vediendu-si aprópe eliberarea de sub jugulu celu greu alu boieriloru. —

Tóte scirile belicóse din Romani'a suntu luate din ventu, pentruca acésta tiéra voiesce pacea, spre a se poté constitui. Câci sî dupa cele mai nóue intemplâri nu s'au schimbatu relatiunile nici decumu, libertatea nu s'au restrinsu, sî acésta libertate, carea domnesce, este celu mai bunu semnu, ca regimulu are cea mai buna incredere in poporu, sî n'are pentru ce luá alte mesuri mai strinse. — (Va urmá.)

F a g a r a s i u in 24|5 1864. Maialulu, care a fostu otaritu a se tîné pe 15|3 Maiu in tiér'a Oltului in favórea juristiloru lipsiti din Districtulu Fagarasiului, din caus'a tempului ploiosu sî rece s'au amanatu pâna pe 20|8 Iuniu a. c., pe a d ó u' a dî de R o s a l i e l e n ó s t r e, pentru care ceremu indulginti'a stimatiloru domni invitati.

Totodata suntu rogati sî ceialalti dd. Redactorî ai jurnaleloru nóstre, sa binevoiésca a inregistrá aceste renduri in colóncle foiloru Domnieloru Sale. C o d r e a n u.

Din Banatu. R a m n'a*) in dîu'a de Pasci.

„Acést'a este dîu'a, carea a facut'o Domnulu, cá sa ne bucurâmu sî sa ne veselimu in tr'ens'a.“

Pentru noi crestinii de religiunea ortodoxa resariténa din Ramn'a dîu'a acést'a n'a fostu dî de bucuria, ci o dî plina de intristare eî amaratiune:

Nu intr'atât'a lipsele sî neajunsele, casiunate prin secet'a anului trecutu, — carea ne a facutu seraci, cersitori, sî aprópe peritori de fóme—ne au vatematu asiá de poternicu, ci calamitâtîle sî prigonirile religiunarie au fostu acelea, care ne au nepaciuitu in consciinti'a nóstra sufletésca, ne au turburatu in simtiemintele nóstre religióse, bá numai ele singure au fostu acelea, care ni-au datu lovitur'a cea mai dorerósa, lovitur'a cea de mórte.

Dîu'a de Pasci Mantuitoriulu lumei a menit'o sa fia o dî de bucuria pentru toti crestinii, dar vai sî amaru! pentru noi

*) A se asemená nr. 36 Red.)

crestinii de religiunea or. din Ramn'a a fostu o dî de cea mai mare superare sî desperatîune.

Credeamu, ca prin patimirile lui Christosu—chiaru dupa invetiatur'a lui propria *) — voru fi incetatu sî patimirile toturoru crestiniloru, barem cele sufletesci, — insa pentru noi, sermanii de noi! dupa-cumu vedemu, Pascile inca n'au sositu, pentruca noi sî adi totu ne mai aflâmu in septemân'a patimiloru.

Oare póte in lumea acést'a sa fia ce-va mai dorerosu sî mai sentîtoriu pentru unu Românu crestinu, decâtu déca elu se vede nepaciuitu in insasi consciinti'a sea crestineasca! turburatu in esercitiulu de pietatea religiósa; ba — fiorosu! — scosu sî lapedatu din cas'a domnedicésca, din cas'a cea sânta, pre carea parintii, mosii sî stramosii nostri au fundat'o intru marirea lui Domnedieu numai pe sém'a crestiniloru de religiunea or., cá acestia prin inaltiarea rogatiuniloru loru smerite sî oftâriloru loru afunde sa-si póta in trens'a aflá mangaierea sufletésca, sî adapostu pentru suferinticle cele nemarginite.

Dar cu anim'a sfasîeata de dureri amu trebuitu sa esperiâmu: ca pentru noi Ramnenii au fostu pastrate dîle de cele mai amare sî suferintie de cele mai grele.

Pânace tóte religiunile crestine, ba sî insîsi Iudeii in Monarchi'a austriaca se bucura de aperarea sî scutinti'a legiloru sî-si aflu mangaiere de a se poté aduná in sântele case, fundate de ei intru marirea lui Domnedieu, fâra nici o temere sî frica, ca cine-va li-aru poté candu-va rapí sî si insesi bisericele loru, noi amaritii de religiunea o. r. din Ramn'a n'avuramu mangaierea aceea de a ne poté aduná nici in dîu'a de s. Pasci in biseric'a nóstra, edificata de parintii nostri numai pe sém'a credintiosîloru de religiunea o. r., de a ne poté inaltiá rogatiunile nóstre cele mai ferbinti la Tronulu Tatalui cerescu: pentru fericit'a, liniscit'a, sî indelungat'a viétia a preinduratului nostru Imperatu, parintele celu bunu alu toturoru supusîloru sei credinciosi, sî totodata pentru bunastarea, fericirea, sî prosperitatea toturoru ómeniloru, pentruca biseric'a, proprietatea nóstra, ni-au rapit'o contrarii religiunei nóstre, sî ni-au silitu in dîu'a de Pasci sa remanemu fâra biserica, sî fâra mangaiere sufletésca. (Va urmá.)

De lânga Carasiu 28 Aprile v. 1864.

Eaca, Onorata Natîune! dîu'a nascerei unui mare fiiu alu teu, unui neuitatu frate sî demnu barbatu alu nostru, a resaritu astadi, sî in spiritu ne saruta insusi acestu barbatu, in Domnulu fericitulu **Paulu Iorgoviciu-Brancovanu**, cá reculegendu cele din prunci'a s'a sî alaturandu-le la cele de acu, sa véda, câtu au inaintatu in tóta privinti'a dulcii sei frati consangeni, pentru cari elu s'a consacratu intr'unu vécu de dîle. —

Eruditulu sî multu meritatulu nostru barbatu, D. Dr. Vasiciu dupa marele zelu ce-lu insufletiesce câtra totu ce póte radicá védi'a natiunei, fù celu d'antâiu, carele de sî nu e de nascere banatianu si-aduse aminte de unu frate banatianu mai uitatu, sî inca in an. 1862. in multu stimat'a nóstra fóia „Telegrafulu Romanu“ Nr. 71 si—descoperí ardórea: cá dîu'a nascerei nemuritoriului nostru barbatu Paulu Iorgoviciu-Brancovanu,- eruandusc,- in an. 1864. sa se serbeze de toti Românii cá o aniversaria de o suta de ani sî cá o dî natîunala démna de marele nostru barbatu.

Spre acestu scopu laudatulu d. Dr. Vasiciu a invitatu pre inteligînti'a româna din Banatu a face preparârile de trebuintia pentru serbatórea jubileului, sperandu ca toti Românii, éra mai vertosu ardelenii nu voru fi cei din urma, cari se voru impartasî la acésta solenitate in adeveru natîunala.

Scrietoriulu acestoru sîruri aflandu dorit'a dî aniversaria (28 Aprile. Red.), in acelasi anu 1862. sub nr. 92 alu laudatului dîuariu o-a publicatu impreuna cu mai multe date din viéti'a marelui barbatu, sî intre altele sî aceea, cumca dupa o traditiune, care se pastréza in famili'a Iorgoviceniloru, acésta familia e de origine din Ardélu, — sî in fine si-a esprimatu sî densulu dorinti'a pentru tînerea iubileului, dîcendu: ca déca spre glorificarea mai tardîu vietiuitoriloru nostri barbati: Si'ncai, Maioru sî Miculu (Klein) s'au potutu pune la cale cele necesarie, cá sa li se radice monumentu cu ajutoriulu toturoru Româniloru; au dóra Paulu Iorgoviciu — Brancoveanu, cá celu ce a adusu mai antâiu caldurós'a lumina in parasitulu sî intunecatulu agru alu literaturei nostre, sa nu fia sî elu demnu de aceeasi onóre sî gloria?! sî amu dîsu: ce lucru frumosu aru fi, déca pâna la 28 Aprile 1864 s'aru poté vedé incai inceputulu unui atare monumentu!

Facutu-s'a ceva in privinti'a acést'a au bá, nu sciu; — credu ca nimic'a; cu tóte ca aru fi de doritu, cá pre candu Românii austriaci se sbuciuma sî se lupta intru cultivarea s desvoltarea limbei sî intru aperarea drepturiloru sale natînnale, sa nu-si uite de tributulu, ce suntu detori regeneratorului sî aperatorulni pretiosului nostu tesauru, — alu limbei.

Acestu barbatu in acelu timpu, intre cercustâri nefavorabile nu a potutu face mai multu; inse mic'a sementia de elu pe intielinitulu pamentu alu Banatului aruncata a crescutu- cum dice D. Dr. Vasiciu— in arbore mare, care intinde ramurile sale in tóte directîunile.

Cercustârile tempului sî pusetiunea poporului românu din Banatu in etatea barbatîei lui Paulu Iorgoviciu—Brancovanu— chiaru pe candu se nimicisera privilegiele Românilor banatieni— radica sî marescu faptele acestui barbatu, pentru acelu tempu estraordinariu. Acele cercustâri deplorabile se vedu de ajunsu din biografi'a scurta a densului, care o amu publicatu—cum disei—in Telegrafulu Rom. nr. 92. 1862. din persecutârile, suferintiele sî modulu mortiei sale, dupa cari cu dereptulu merita a fi neuitatu sî onoratu cá anteluptatoriu sî martiru alu natîunei nóstre române.

Nici tempulu presinte nu e prea de laudatu. Nu intielegemu de straini, câci aceia nu au mai incetatu a fi straini câtra noi Românii, ci multe fapte chiaru ale Românilor de astadi aru fi de condamnatu! Nu le mai numimu nici acestea . . . . cei intielepti le sciu. . . . — Pâna candu nu se vá curatî sî stórce de totu de susu pâna josu veninulu, ce a strabatutu intregu corpulu nostru natîunalu; pâna candu nu se voru sparge tóte capetele hidrei . . . . sî mai vêrtosu cele dóue: egoismulu sî indiferetismulu cu tóte productele loru, pâna atuncia tóte indesiertu! Avemu multi semenatori, cari sémena neghina pentru scopuri in parte! Avemu multi vermi cari rodu la pomulu natîunei! . . . — Numai bunulu Dumnedieu póte sa ne ajute, câruia ne rogâmu cá sa vina câtu mai curendu tempulu pacei, amórei sî concordiei, séu celu putînu tempulu, unde cei mai buni sa fia mai multi sî mai tari; câci, dupa Vacarescu: „multu potu cei multi buni impreuna“, éra dupa Cichindealu: „Ce i rei nu mai atuncia voru perí, candu cei buni se voru impreuná. T. V—ia.

Din Bucovin'a. Diet'a tierei se inchise in 2|14 Maiu prin unu cuventu lungu sî meritoriu alu capitanului tierei Dlui Eudoxiu de Hormuzachi, din care comunicâmu sî noi incheiarea, rostita in limb'a româna in urmatórele:

Domniloru! Viéti'a poporului precum sî esistinti'a statului este lunga, mai lunga decâtu de a fi mesurata cu mesur'a prefipta pentru traiulu unui individu. Reformarea totala a Statului sî a tierei cere unu timpu mai indelungatu, sî pe lânga acést'a este de neaperata trebuintia, cá tiér'a sa se simtia sî cá unu trupu intregu sî cá o parte a altui trupu; dupa ce au vorbitu Bucovin'a, sa vorbésca acum sî Austri'a; câci precumu provinci'a, asiá sî Monarchi'a trebuie sa se bucure de libertatea vorbei spre inaintarea binelui publicu.

Asiá dara, dupa prea inalt'a resolutîune din 17 Aprile Diet'a tierei nóstre astadi se va inchide, cá sa se póta curendu conchiamá diet'a Imperatîei. La inchidere, precum sî la deschidere, ne insufletiescu insa totu acele simtieminte, care se esprimá in urmatórele cuvinte:

Sa traiésca Imperatulu sî Duc'a nostru Franciscu Iosifu! Sa traiésca Austri'a sî Bucovin'a! Sa traiésca constituti'a Imperiului sî a tierei!

Varietâti sî noutâti de dî.

(Scandalulu din Leopole.) Dr. Czerlunczakiewicz, professorulu sciutu de Teologi'a dogmatica in Seminariulu gr. cat. din Leopole, la demandarea Mitropolitului Litwinowicz e suspendatu deocamdata; asupr'a studintiloru turburatori se face inquisitiune aspra.

(Multiamita publica.) On. Parinte Tom'a Filipu din Porcesci. Mi-a facutu o nespusa bucuria, vediendu, ca nu m'ati datu uitârei nici in acestu anu, ci v'a placutu a me ajutorá inca odata. Cei 5 f. v. a., tramisi mie cá ajutoriu, i-amu primitu; sum sî voiu fi recunoscatoriu; ve multiumescu din anima!— Sabiiu in 14 Maiu 1864.

I. R. Maximu, Juristu.

Principatele române unite.

Actele domnesci, prin care se incérca trecerea la o nóua viétia de statu a Romaniei, se gramadescu pe dî ce merge, sî spatiulu jurnalului nostru e cu multu prea angustu pentru de a le cuprinde tóte. Vomu comunicá dar, pe rendu, lânga cele publicate pâna acum numai cele mai esentiale. De astadata: decretulu pentru disolvarea camerei, ear datorinti'a de a discutá cestiunea mai pe largu, o vomu implini indata ce se voru mai chiarificá ideile asupr'a acestui gravu evenimentu.

*) Ba dincontra; „de m'au gonitu pre mine, sî pre voi ve voru goní.“ Red.)

ALESSANDRU IOANN 1-iu,

Cu mil'a lui Domnedieu sî voinți'a natiunala Domnu alu Principateloru Române Unite.

La toti de fatia sî viitori sanatate. Decretâmu :

Art. 1. Adunarea Electiva este dissolvata.

Art. 2. Statutulu desvoltatoriu conventîunei din 7 (19) Augustu 1857 sî reform'a legei electorale, ambe alaturate pe lânga acestu Decretu, se supunu aprobatiunei poporului Românu.

Art. 3. Poporulu Românu se convóca dela 10 pâna la 14 Maiu curentu, inclusivu, spre a se rostí prin DA séu NU, asupr'a acteloru mai josu urmatóre.

Art. 4. Suntu chiamati a votá toti Românii in vârsta de 25 ani, carii se bucura de drepturile loru civile sî politice, sî cari prin legea comunala insusiescu conditîunile de alegatori comunali, cu singur'a esceptiune dela art. 22 lit. b din acea lege.

Ei voru trebuí a justificá inscrierea loru în listele electorale comunale din anulu acest'a.

Art. 5. La priimirea acestuiDecretu autoritâtîle comunale, urbane sî rurale, din tóta Romani'a, voru deschide registre, unulu de priimirea sî altulu de nepriimirea plebiscitului.

In cele 48 de óre dupa priimirea acestui Decretu, prefectii sî siefii de politîi prin orasie sî sub-prefectii prin orasiele sî sate, se voru transportá in tóte comunele jurisdictiunei loru, spre a priveghiá sî a asigurá infiintiarea sî deschiderea acestoru registre.

In casu de refusu, de abtînere s'au de absentia din partea autoritâtîloru comunale, Prefectii sî sub-prefectii voru delegá unu anume membru din autoritâtîle comunale, séu unu notabilu alu localitâtiei, pentru priimirea voturiloru.

Art. 6. Aceste registre voru remâné deschise în tóte cancelariele comunale a le Românieî dela 8 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a, sî acést'a dîn dîu'a de 10 Maiu pâna la 14 Maiu sér'a.

Cetatienii voru inscrie insîsi, séu (nesciindu singuri a scrie) prin altii, votulu voru in unulu din registre, cu aratarea numelui sî pronumelui loru.

Art. 7. La sfarsîtulu terminului de mai susu, sî in cele d'antâiu 24 de óre, celu multu, numerulu voturiloru date se va adeverí, la finitulu registrului, de autoritatea comunala, séu de delegatulu Guvernului, care apoi va tramite registrulu la Prefectur'a judetiului.

Art. 8. In presiedintî'a fiacarui judetiu tribunalulu de antaia instantia, fatia fiindu Prefectulu judetiului, sî in Bucuresci Prefectulu politîeî, va adressá Ministrului de Interne prin calea cea mai repede.

Art. 9. Recensementulu generalu alu voturiloru, date de poporulu Românu, se va face la Bucuresci în sinulu unei inalte comissiuni, care se va instituí prin unu altu Decretu.

Resultatulu se va promulgá prin poterea esecutiva.

Art. 10. Ministrulu de Interne este insarcinatu a activá sî a regularisá formarea, deschiderea, tînerea, inchiderea sî tramiterea registreloru plebiscitului.

Datu in Bucuresci la 2 Maiu anulu 1864.

ALESSANDRU IOANN.

(Contr'a semnati.) Cogalnicénu. Balanescu. Bolintinénu. Orbescu. Generalu Manu.

Prospectu politicu.

Scirile despre conferinti'a din Londr'a asiá suntu de dubie sî de ecuivoce, incâtu mai ne vine a le asemená cu profetîele oraculeloru din Greci'a vechia. Atât'a insa credemu ca potemu comunicá cetitoriloru nostrii cá siguru, ca Austri'a sî Prussi'a sau declaratu, ca in urm'a resboiului cu Dani'a, din care ele au esîtu triumfatóre, ele nu mai recunoscu pentru sine tractulu de Londr'a din 1852 cá oblegatoriu. Declaratiunea aceast'a insa concede mai multe interpretatiuni, asiá incatu nu se póte scí ca in adeveru se voru desface ele de numitulu tractatu, va sa dîca voru staruí pentru rumperea totala a ducateloru Schleswig—Holstein decatra regatulu Daniei, ori voru partiní numai autonomi'a ducateloru cu uniune personala, asiá incâtu regele Daniei sa fia totdeodata sî ducele Schleswig—Holsteinului. Germanii, chiaru sî cei din Austri'a spera, ca declaratîunea vá fi a se interpretá in intielesulu din taiu; vomu vedé cumu o voru interpretá insîsi propunatorii. Ducele de Augustenburg a substernutu conferintiei prin Lordulu Russell in 12 Maiu c. n. unu memorandu, in care espunendu din punctu de vedere istoricu, juridicu sî politicu dreptulu seu de successiune in ducate, cere partinirea conferintiei pentru caus'a sea.

In Prussi'a sau adunatu pentru adress'a lui Arnim catra Regele (prin carea, dupa cumu se scie, se cere anexarea ducateloru lânga Prussi'a) 30,000 subscriptîuni. Adress'a se predede regelui prin o deputatîune de 17 membrii in 23|11 Maiu, sî regele promise, ca va cercá sa deá causei germanodanese o astfelu de solutîune, carea sa corespunda succeseloru glorióseloru armate aliate, demnitatei sî onórei Prussiei sî marirei sî fericirei Germaniei; formá insa, in care se va imbracá acésta solutîune, sa nu ascepte, dîse, dela densulu sa o comunice intr'unu momentu, candu inca pertractarîle suntu in curgere.

In Franci'a se sustînu scirile despre o schimbare in ministeriu; tóte jurnalele spunu, ca Drouin de Lluys se va retrage sî ca Rouher e domnulu situatîunei. Dupa alte sciri insa ministeriulu va remané neschimbatu; câci imperatulu, dorindu a se retrage la tiéra, nu va voí sa fia neliniscitu prin piedecele unai masîne nóue de guvernare. Principele Zartorysky sa fia avutu o convorbire decurendu cu imperatulu in privinti'a Poloniloru, sî acest'a sa fia escusatu neactivitatea Franciei in caus'a polona cu pasivitatea Europei, sî sa fia mangâiatu pe Polonii cu asceptarea altoru tempuri mai favoritóre. Va sa dîca, inca o revolutîune polona in desiertu! — Desbaterile bugetului in corpulu legislativu sau terminatu, sî inchiderea sessiunei va urmá câtu decurendu. — Lucrurile din Algiria iau fatia totu mai seriósa, sî totu intinsu se tramitu trupe preste mare in contra Arabiloru, cari se lupta cu inversiunare infricosiata in contra Francesiloru.- Generalulu Pelissier a moritu in Algeri'a.

Itali'a ascépta cu incordare fatala reposarea Papei, a le caruí dîle se scrie ca suntu numerate; câci ap'a i-se suie totu mai susu, asiá incâtu nici medicii insîsi nu mai au sperantia de insanatosiare. Guvernulu italianu staruiesce cu totu deadinsulu la Napoleonu, cá dupa mórtea lui Pius alu IX sa conceada Romaniloru sufragiulu universalu, va sa dîca, sa le dea voia a se declará sî ei afi parte intregitóre a Regatului Itali'a.

Prin Turinu se crede, ca Austri'a indata dupace va inchide pap'a ochii, va ocupá Legatiunile sî Marcele. — Garibaldi fu intempinatu de amicii sei cu entusiasmu. La sosirea in Caprera sa fia dîsu catra densii: Tóte mergu bine amicii mei, sa pasâmu inainte cu mare iutiéla, venitoriulu e alu nostru. — Victoru Emanuilu se dîce ca cearca a apropiá pre Garibaldi de curtea regésca, alu initiá in politic'a regimului, a-lu duce pe aren'a parlamentara sî astfelu a scóte din elu „omu practicu.“ Suntemu curiosi, cumu i va succede esperimentulu.

Cu Romani'a se ocupa fórte cu interesu tóte foile.

Multiamita publica.

Illustritatea Sea, Domnulu Baronu Zenovie Constantinu Hagi Popp de Boemstetten, nobilulu patronu alu bisericei greco-orientale din suburbiulu superiorulu iosefinu din Sabiiu, carea precumu sî scól'a tiitóre de dens'a multiamescu bun'a loru esistintia numai generositatei acelui'a, a implinitu in dîlele acestea sî un'a din cele mai ferbinti dorintie ale comunei bisericei greco-orientale cu chramulu sântului Evangelistu Luc'a din preurbiulu inferioru alu Sabiiului, dispunendu a se reversá unu clopotu stricatu alu comunei acesteia bisericesci, — care a din lips'a insemnateloru mijlóce cerute spre acést'a nu-lu mai poteá repará cu spesele sale— sî a se mai marí acel'a pe socotél'a sea.

Aflandu-se dar in urm'a acestei generositâti a susu laudatului Domnu Baronu comun'a susu-mentîunata in intrebuintiarea unui clopotu destulu de mare, prea frumosu, care sta cu prea placutulu sî mangaiosulu seu sunetu in incantatóre armonia cu celelalte dóue clopote ale ei, sî care totdeun'a, candu ne striga la rogaciune in cas'a Domnului sî ia parte credinciósa din bucuriile sî intristârile nóstre, respandesce cu tonu inaltu laud'a sî marirea daruitoriului nobilu sî publica nemurirea numelui lui: si-implinesce prin noi representantii ei o santa datorintia, dictata de iubire sî veneratîune câtra prea meritatulu Domnu Baronu Zenovie Constantinu Hagi Popp de Boemstetten esprimendu acestui'a in publicu cele mai sinceri simtiri al ei de nemarginita multiamita pentru darulu acest'a marinimosu, sî rugandu pre Parintele nostru celu cerescu, cá sa-lu tîna intre ceí vii inca la nenumerati ani spre laud'a numelui lui si spre binele publicu!

Sabiiu in 16|28 Maiu 1864.

Representanti'a bisericei gr. orientale din preurbiulu inferioru alu Sabiiului cu chramulu S. Evangelistu Luc'a
Petru Badila m. p. Parochu gr. res. Maerii de josu.
Nicolaie Simtionu, Nicolaie Imberusiu.

Mai nou. Dupa scirile mai nóue Engliter'a sî Franci'a s'aru invoi cu stergerea tractatului de Londr'a sî aru concede a se desface Holstein sî Schleswig-ulu de médiadî de câtra Dani'a. Austri'a se dîce ca va recunósce drepturile ducelui de Augustenburg.

Redactoru respundiatoru **Zaharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 40. ANULU XII.

Sabiiu, in 21 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18|30 Maiu 1864.

Siedinti'a se incepe la 10¾ óre. Dupa cetirea protocolului, care se facù in limb'a româna, observa C. Schmidt, ca neintielegendu deplinu conceptulu protocolului privitoriu la cuventulu Dr. Teutsch, aru dorí a se cetí passulu respectivu in limb'a germana, pe lânga care apoi, facendu-se, C. Schmidt sî afla multiemirea. Gaitanu cere a se insemná mai deaprópe, carea din interpelatiunile lui Obert se intielege aici. Cu acést'a protocolulu e verificatu.

Presiedintele comunica, ca tocmai acumu iau sositu dóue pré inalte rescripte care cuprindu sanctiunarea duoru legi aduse de diet'a transsilvana, sî punendu-le indata la ordinea dilei, citesce harthi'a comissarului regescu, prin carea se tramite articululu de lege pentru inarticularea natiunei române.

Acestu pré inaltu rescriptu, datatu din 26 Octobre 1863, se citesce in tóte trei limbile, sî adunarea, radicandu-se lu asculta cu reverintia.

Apoi cetescu notarii articululu respectivu, acumu intaritu sî sanctiunatu, iarasi in tóte trei limbile; dupa care apoi

Archimandritulu Popasu ia cuventelu, pentru de a multiamí Maiestatei Sele sî de a depune de nou omagiulu credintiei sî alipirei natiunei române la tronulu imperatescu, sî dîce cu voce sonóra sî tonu inaltu:

Inalta casa! Déca natiunca rómâna din instinctulu naturalu a asceptatu mantuirea ei in vremile cele deplorabile sî funeste ale trecutului numai din mânile gloriosîloru sî iubitoriloru de dreptate imperati ai Austriei; déca romanulu, condusu de religiunea lui resariteana, a privitu in domnitoriulu seu legiuitu pe unu mandataru alu lui Domnedieu pe pamentu, — eu mi iau voia a dîce, ca acésta inclinare a inimei lui au fostu pré justa, pré sanatósa; pentruca astadi vedemu acelu instinctu, vedemu acea credintia a lui prefacuta in fapta, prefacuta in corpu. De aceea eu cá slabu organu alu scumpei mele natiuni aducu in numele ei cea mai ferbinte multiamita Maiestatei Sele pré gratiosului sî cavalerescului nostru Domnitoru Franciscu Iosifu I. (Sa traiésca! entusiastice! sî Hoch!) pentru ca a scosu natiunea româna-cea mai vechia ací in tiéra— a scos'o dîcu, din mórte la viétia, a facut'o a se renasce sî reinviá, sî cu tóta curatieni'a inimei apromitu in numele natiunei mele ací in fati'a inaltei camere, in fati'a lui Domnedieu sî a lumei intregi, ca natiunea acést'a va morí sî vá traí pentru gloriosulu Domnitoriu alu Austriei, pentru stralucit'a casa Habsburgico-Lotaringica, (Sa traiésca! Hoch!), pentru unitatea imperiului austriacu nedespartîta (Sa traiésca! Hoch!) Apromitu, inalta camera, in numele romaniloru celoru curati la anima ca natiunea mea va fi credinciósa sî cu alipire neclatita nu numai pe candu vá fi imperiulu in fericire sî in pace, ci sî in tempulu necasului (Bravo! sa traiésca!)

Românulu vá stá gat'a in totu minutulu, a-si versá sî cea din urma picatura de sânge pentru unu astfelu de parinte gloriosu sî pentru imperiulu seu celu fundatu pe unitatea sî egalitatea toturoru natiuniloru, din care e compusu. (Sa traiésca! Hoch!) Sî in fine promitu, ca natiunea mea vá tiné de un'a din cele mai sânte datorii ale ei a cautá sî sustiné bun'a intielegere sî cordial'a infratîre intre celelalte natiuni ale patriei. (Bravo! Sa traiésca! Hoch! entusiastice.)

Puscariu inca se simte datoriu, a multiamí in a dóu'a linia regimului de fatia alu Maiestatei Sele sî membriloru neromâni din dieta; sî priimindu-se sî acestu cuventu cu acclamatiuni, presiedintele enuncia bucuri'a casei pentru publicarea legei amintite.

Gaitanu aru dorí, cá in conclusulu dietei sa intre sî aceea, ca legea publicata sa se efeptuiésca; la care presiedintele observa, ca indatorirea efeptuirei se cuprinde in insusi p. n. rescriptu.

Mog'a propune, cá multiamita sî bucuri'a casei sa se aduca la cunoscinti'a Maiestatei Sele pe cale delegrafica.

Presiedintele observa, ca diet'a corespunde cu Maiestatea Sea numai prin préumilite representatiuni. Mog'a: se intielege de sine, ca pe calea acést'a sî presiedintele promite a urmá astfeliu.

Presiedintele citesce acum o harthia de dto Gastein 23 Maiu, in care comisariulu reg. comunica legea privitóre la inarticularea din 20 Octobre 1860 sî a patentei din 26 Februariu 1861.

Cas'a se radica sî asculta cu reverintia acestu preainaltu rescriptu dto 20 Octobre 1863 in tóte trele limbele, dupa care apoi iar in tóte limbele se cetesce legea intarita sî sanctiunata.

C. Schmidt ia cuventulu, sî aruncandu o scurta privire asupr'a binefaceriloru, ce le-au sî adusu asupr'a tierei diplom'a sî patent'a de óre ce deputatii nostri au intratu dejá in senatulu imperialu, provóca inalt'a casa a se radicá sî a aduce Maiestatei Sele multiamita prin aclamatiuni intreite entusiastice,— ceea ce se sî face.

Presiedintele aduce la ordine mei multe cereri de concedia sî anume:

Cont. Béldi cere concedia pâna la insanatosiare. Se va tramite la inalulu Guvernu spre tractare ultarióra. Br. Zinoviu Hagi Constantinu Poppu de Boemstetten cere concedia pe siese septemâni, pentru de a merge la bâi. Se va tramite asemenea la Guvernu.

Sîpotariu din caus'a bólei cere concedia de siese septemâni. I-se da.

Simeonu Balomirî cere concedia pâna la insanatosiare.

La propunerea Dr. Teutsch se hotaresce cá la Eranosz, a i-se da concedia de 4 septemâni. Franciscu de Trauschenfels depune mandatulu seu de ablegatu, sî presiedintele promite a face cele de lipsa pentru reintregirea acestui postu.

Presiedintele comunica, ca ablegatii Thiemann sî A. Bohatielu suntu intr'o comissiune oficiósa, sî pâna la terminarea ei nu voru luá parte la dieta.

Eitel se róga, a fi scutitu de postulu de notariu; se priimesce sî in siedinti'a urmatóre se va face alegere nóua. In fine se citesce o propunere de urgintia adusa de regalistulu Mager sî 13 consoti, prin carea fatia cu concessiunile date din partea regimului romanescu pentru cladirea a trei drumuri ferate, prin cari Transsilvani'a se incungiura de totu sî remâne eschisa din drumulu celu mare europeanu, ceru:

1) cá diet'a sa róge pre inaltulu regimu, a intr'a in negotiatiuni cu guvernulu romanescu in privinti'a acést'a;

2) cá un'a din liniele, ce se voru trage prin Transsilvani'a negresîtu se tréca sî pe la Brasiovu;

3) cá la inceputulu sessiunei senatului imperialu regimulu sa refereze despre cele facute in privinti'a acést'a, sî

4) propunerea acést'a sa se privésca sî pertracteze cá urginte.

Presiedintele promite, ca o vá tiparí, o va impartî intre membrii sî o va pune la ordinea dilei, dupace asupr'a tempului sî modului se portà discussiune viua intre dd. Filtsch, Obert, C. Schmidt, Dr. Teutsch, Maager, E. Herbert, Puscariu, Gaitanu, Rannicher, Gull sî I. Balomiri.—

Foi magiare despre Romani'a.

(Continuare sî capetu.)

„Magyar Sajtó“ intr'altu numeru marturisesce,— ceea ce acum sî dealtmintrea scie tóta lumea, in ce tipu cele mai multe jurnale germane scuipa focu asupr'a mesureloru, ce le-a luatu decurendu Domnitoriulu Romanici sî Gubernulu lui, cualificandu tóte evenimentele desvoltate in Romani'a de unu timpu incóce mai scie Ddieu de ce feliu de intreprinderi ten-

dintióse sî ilegale. Cetésca cui i place faimós'a „Pressa“ vienesa, sî va vedé, cu câtu veninu descrie dêns'a faptulu Domnitoriului Cuz'a din 2|14 Maiu.— Eata ce dîce „M. Sajtó“: „Déca vre'unu Polonu au cumperatu in Iasi unu cutîtu, apoi Iasii se proclama numai decâtu de vatr'a revolutiunei, sî notele rusesci curgu cá bróscele dupa plóia; déca órecine-si pune gaitane pe vestminte, apoi eata se sî vorbesce despre pregatiri de resculare, ear reclamatiunile austriace se ajungu un'a pe alt'a, firesce dupa audiulu jurnaleloru germane. Déca s'au audîtu pe stradele Bucurescilor unu cuventu italianu, de l'aru fi vorbitu chiaru Consululu italianu, eata ca ací fabul'a e sî gat'a, sî adeca: ca ací vorbesce gur'a partitei actiunarie itale séu mai bine dîsu ca mân'a aceleiasi partide lucra ací. Déca din intemplare au esîtu la esercitiele militare chiaru insasi milití'a româna, apoi eata ca sî acést'a trece de tendîntia de a opugná Pórt'a, cu violarea stipulatiuniloru parisiane! Se aduna de locu in Constantinopole ambasadorii impoterniciti, spre a carpí asta ruptura; insa provedinti'a, alu cârei destinu e neprevediutu, a vrutu, cá aceea sa remâna dupa cum este. Adunarea natîunala din Bucuresci, s'au mai bine dîsu, aristocratii boieri faurira planuri incontr'a lui Cuz'a sî a Gubernului lui, à la Changranier et Comp., ear Cuz'a cá unu Napoleonu i alungà afara din Camera prin baionete,— unu actu, carele de sî din punctu de vedere alu dreptului nu se póte aprobá, totusi e bunu in interesulu poporului românu; câci reieptandu boierii legea rurala sî electorala, au vrutu a lipsí poporulu de tóte folósele sî libertâtîle acelea, cu care Domnitoriulu erá datoriu a-lu prevedé dupa tractatulu parisianu. Principele Cuz'a, in interesulu poporului, s'au provocatu chiaru insusi la poporu.

Lovitur'a de statu insa, dupa cum o numescu cu placere jurnalele germane,— s'au intemplatu fâra vre-o urmare óresi-care seriósa; câci se vede, ca sî boieriulu - si teme pelcuti'a, intocmai cá sî sermanulu celu de tóte dîlele. Nu s'au intemplatu o singura arestare, nu s'a confiscatu nici o fóia, de sî d'astea se 'ntempla in lume uneori chiaru sî fâra lovituri de statu. Votulu universalu alu poporului, la care s'a provocatu Cuz'a, i va justificá faptulu; ear camer'a, ce se va aduná pe bas'a alegeriloru nóue, va fi sprijinulu guvernului lui Cogalnicénu.“ —

Mai multu mai putînu favoritoriu despre cele intemplate in Romani'a vorbescu sî celelalte foi magiare, ale câroru pasagie mai interesante numai lips'a spatiului sî multîmea materieloru, ce zacu asupra-ne, nu ne permitu a le reproduce. Un'a insa o vedemu sî din acést'a: ca preste totu press'a germana e mai egoistica sî mai mica la sufletu decâtu cea magiara.

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Romani'a.

Cu câtu suntu mai multe sinistrele sî odiósele dejudecâri ale lucruriloru din Romani'a prin foile germane vienese, sî cu câtu curgu mai cu patima informatiunile ce le priimescu sî le reproducu ele despre aceste eveneminte grave: cu atât'a mai imbucuratoriu e a vedé, cumu un'a din aceste foi, sî inca un'a din cele mai de frunte sî mai considerate, si-ia ostenél'a a cercetá starea lucruriloru pe bas'a istoriei, sî a le judecá dupa adeveratulu loru meritu, dupa date positive, sî nu dupa inspiratiuni momentane sî afecte fantastice. Acésta fóia este „Reform'a“, edata de Schuselka, de acelu barbatu, pre care Vienn'a sî tóta Austri'a lu cunósce de adeveratu omu alu poporului, de „echter Volksmann.“

„Reform'a“ dar', in nr. 21 din 26 Maiu a. c., apretuiesce pe deplinu insemnatatea europeana a celoru ce se intempla acumu in vecin'a Romania, unde „unu poporu, desceptatu din sclavia de sute de ani, se'ncórda din tóte poterile sele de viétia, a scutură creditatea unui trecutu tristu sî a ajunge la forme de statu, cari potu dá medulariloru lui conditiunile unei esistintie demne de omenime.“ Dar, pentru de a poté dejudecá lucrulu ma bine, ea crede, ca e de lipsa a aruncá o reprivire asupr'a istoriei celei mai nóue a Romaniei.

„Dupa ce resboiulu orientalu, dîce ea, eliberase principatele de protectoratulu rusescu, poterile cele mari in conventîunea de Paris din 7|19 Augustu 1858 regulara referinti'a loru fatia cu Pórt'a suzerana, sî recunoscendu pe deplinu autonomi'a tierei, statorira liniamentele formatiunei cii politice. Acésta conventiune a datu principateloru binefaceri mari sî nenegabile. Insa dorintiei poporului ambeloru tierei, esprimate cu taria sî urgintia, se improtivì in dóue puncte esentiale. Ea adeca denegà principateloru unirea, sî in locu de principele ereditariu, care-lu cerura, le dete doi principi alesi pe viétia. Déca insa monarchi'a electiva in sine se potrivesce fórte reu cu forme constitutiunale, reulu crescù inca prin constitutiunalismulu impusu principateloru. Representanti'a natiunei, ce se dete prin censulu celu preste mesura mare, se prefacù in representantia a boierimei, intr'o representantia, in carea ambitiosîi candidati ai tronului principescu cu putîna ostenéla castigara superioritatea.

Din cele trei classe de alegatori, cea d'antâiu, ce presupuneá venitu curatu anualu de 1000 galbini din proprietatea de pamentu, aveá totu atâtia deputati, cá cele dóue urmatóre impreuna. In orasie poteau alege numai acei'a, cari intrebuintiéza capitalu de 6000 galbini in vr'o intreprindere industriala de vreunu felu, sî in class'a proprietariloru mici censulu alegibilitâtii au fostu 100 galbini pe anu, trasi din proprietatea de pamentu. Déca vomu considerá acumu, ca 'n principate mai nu este stare cetatienésca, ca locuitorii mai cu stare ai orasieloru suntu cea mai mare parte straini, cari fiindu subordînati la poteri esterne de statu, se bucura chiaru sî de jurisdictîunea propria a patriei loru; ca intreprínderile industriale suntu cea mai mare parte agronomice, sî ca prin urmare intreprindiatorii in multe privintie atârna in cele economice de proprietarii cei mari: vomu intielege, ca 'n representanti'a tierei erau representate numai interesele boieriloru. Ear tieranii, enorm'a maioritate a natiunei, nu suntu representati de locu in acésta camera. Sa nu se créda cum-va, ca 'n class'a proprietariloru mici suntu respectate sî interesele poporatiuniloru satesci. Cea mai mare parte a acelor'a n'are de locu proprietate de pamentu, sî chiaru sî in putînele sate libere censulu de 100 galbini atât'a e de mare, incâtu sî numai la dreptulu de alegere activa a tieraniloru nu se póte nici cugetá.

Caracterulu unei representatiuni esîte dintr'o astfelu de ordine electorala, se póte hotarí inainte cu securitate. Spre caracteristic'a eii fia dîsu, ca, dupacumu aretà de curendu „Europ'a“ de Frankfurt, este unu cercu electoralu, in care doi alegatori au a alege t r e í deputati.

In periodulu d'antâiu ferbinte alu entusiasmului patrioticu se ajunse plinirea celoru mai urginti dorintie de unire ale natiunei. Alegerea din 5 sî 24 Ianuariu c. v. 1859. chiamà unu singuru principe la tronulu ambeloru principate. Preste comissiunea centrala din Focsiani, acésta creatura nascuta mórta a conventiunei de Parisu, evenemintele curendu trecura la ordinea dîlei, sî astfelu prin contopirea ambeloru camere intru un'a singura, cârei'a-i stetù in fatia u n u ministeriu, se facù celu d'antâiu pasu dela uniunea curatu personala la uniunea cea adeverata reala. Uniunea acést'a adeveratu ca se concese numai pe câtu tempu va trai principele Alessandru Ioann I; dar natiunea sperà cu dreptu cuventu totulu dela auctoritatea fapteloru complinite, sî nu potù crede, ca va despartî cine-va cu poterea ceeace se impreunase naturalminte.

Dupace se castigase astfelu terenulu, pe care sa se faca transformarea organisatiunei statului, acumu erá tempulu de a pune mân'a la opulu celu mare, de a delaturá ruinatur'a mostenita, de a constituí societatea pe base nóue, de a desceptá mass'a cea mare din leturgi'a de pân'acumu, de a radicá positiunea loru materiala sî intelectuala sî de a-i dá potinti'a a participá la viéti'a politica, la formarea propriului loru destinu. Solutiunea acestoru probleme mari sî grele cerù intielepciune inalta sî patriotismu mare la ambii factori ai legislatiunei.

Celu d'antâiu pasu in directiunea acést'a fu solutiunea cestiunei tieraniloru. Acest'a fu punctulu, in care interesele natiunei cu interesele acelor'a, cari erau chiamati a formá representatiunea cii, venirà in celu mai diametralu contrastu, sî unde prin urmare erá sa se manifesteze patriotismulu boieriloru pe câmpulu intereseloru materiale. De presinte, credemu, ca Romani'a e singura tiér'a in Europ'a, in carea eliberarea tieraniloru de servitute inca nu e dusa la deplinire. In príncipate nu e vorb'a de aceea, de a eliberá proprietatea tieraniloru de servituti sî sarcini reale, ce zacu pe dens'a. Problem'a e mai vertosu aceea, de a castigá mai antâiu tieraniloru proprietate. Pentruca referinti'a de pân'acumu a acestor'a fatia cu pamentulu datu loru spre a-lu lucrá, dupa faptu sî dupa dreptu nu este proprietate. Ear cumca acésta stare fâra dreptu sî fâra proprietate a multîmei populatiunei agricole, atâtu din motivele dreptâtii, câtu sî ale intielepciunei de statu nu se póte sustiné, acésta convictiune si-facù locu totu mai multu. Durandu ea sî mai departe, trebuiá sa traga dupa sine ruin'a economica a tierei, ingreunandu formarea capitaleloru, facendu cu nepotintia inflorirea industriei, ba periclità deadreptulu immultîrea populatiunei. De aceea inca in art. 46 alu conventiunei de Parisu a fostu esprimata in principiu imbunatîrea stârei tieraniloru. Dar tóte incercârile, de a o esecutá acést'a, se sparsera de ne 'ntrerupt'a resistintia a celoru indreptatîti. Boierii conservativi se tînu de parerea aceea, ca totu pamentulu e proprietatea loru, la carea dupa decisiunile

legale de pân'acumu din nefericire au temeiu de ajunsu. Cu aparinti'a loru in mâna, eliberarea tieraniloru de sub servitute voru a o concede numai cu acea conditiune, cá sa nu dea tieraniloru nimicu din pamenturile loru. Enormulu periculu, ce se produce prin aceea, déca 3½ millióne de ómeni prin un'a lovitura sa se deslipésca de pamentu sî sa se predeá pe bine pe reu conditiuniloru, ce li le va puné buna-voi'a boieriloru, in orbire egoistica nu-lu vedu.

Fatia cu reclamarea reformei, ce devine din ce in ce mai urginte, alu cârei organu e mai cu séma generatiunea mai tinera formata in tierile straine, adeveratu ca ei nu indrasnescu a esî cu teori'a loru desvelita sî góla sî astfelu a loví 'n fatia principiele umanistice ale secululuí sî ale opiniunei publice a Europei civilisate. Dar punerea la cale a acestei reforme o sciura amaná din dî in dî.

Mijlócele spre acést'a le au in mâna pré de ajunsu, fiindca intr'o camera conchiamata pe bas'a legei electorale a conventiunei de Parisu, cu putîna ostenéla castiga invingerea. Candu cam acumu doi ani ministeriulu Cretiulescu adusese unu proiectu de lege, care 'n fine erá sa realiseze ce promiteá art. 46 alu conventiunei de Parisu, atunci camer'a adeveratu ca nu reieptà proiectulu de lege, dar lu amendà intr'unu modu, incâtu in tóta form'a-si batù jocu de intentiunea art. 46 din conventiune. Principele Alessandru Ioann I., care pelânga minte limpede are sî inima calda pentru marirea patriei sele sî pentru fericirea supusîloru sei apesati, cu dreptulu refusà acestei legi nefericite sanctiunea. Acésta proditiune fatia cu interesele boierimei inalte, conservativii nu i-au potut'o iertá. Depe tempulu acel'a se datéza ur'a cea de mórte a boieriloru asupr'a alesului natiunei; sî lupt'a cea maî antâiu ascunsa, dar in urma chiaru sî pe fatia incontr'a principelui, — acésta dreptate trebuie sa li o facemu—n'o portara fâra istetîme. Boierii se aruncara cá pe unu calu de parada pe constitutiune sî sciura face lumea sa créda, ca ei apera libertatea legala incontr'a navaliriloru absolutismului. Egoismulu in inima sî libertatea pe buze, cutezara a atacá tronulu principelui sî printr'ensulu sacratulu paladiu alu unirei natiunei. Fiindca dóue tronuri detera mai multe sperantie ambitîunei loru, nu se 'ndoira, a dá prada bunulu celu pretîosu sî d'abiá castigatu alu unitâtii natiunale. In cele din urma nu se sfiira a-si luá refugiulu la refusarea contributiunei, nepasandu-le, ca prin aceea poteau sa faca sa stea pe locu masîn'a statului sî sa dea strainiloru ansa binevenita de a se amestecá in afacerile interne ale tierei. Persistinti'a barbatésca in acésta lupta este meritulu ministeriului Cretiulescu.

Principele, dela suirea sea pe tronu, a cercatu totu ce i-a fostu prin potintia, spre a aduce la armonia poterile legislative, sî unîtu cu camer'a a 'mplini marea sea missiune. Elu in cugetulu acest'a intrebuintiase tóte mijlócele parlamentarie, chiamase la potere tóte partidele, un'a dupa alt'a, sî cu tóte acestea solutiunea celei mai ponderóse cestiuni vitale a natiunei inca nu 'naintase nici cu unu pasu. Se vediù pe fatia, cu boierii nu voiescu eliberarea tieraniloru; câci incercara a amaná legea uriciósa câtu se va poté mai multu. Atunci principele cercà in odata, pentru cea din urma óra, contielegerea cu acésta camera. Pentru binele, ce-lu asceptá elu dela conlucrarea armonica, trecù cu vederea unele necuviintie sî prevaricatiuni, ce se facusera asupr'a prerogativeloru tronului seu, sî pre Cogalniceanu celu intr'adeveru liberalu, alu cârui talentu cmininte oratoriu inca 'n sessiunea din urma aperase tronulu principelui intr'unu cuventu capu de opera, l'insarcinà cu formarea unui ministeriu nou. (Va urmá.)

Sabiiu 31 Maiu s. n. 1864. (Tramisu. *) Diet'a Transsilvanici si continua siedintiele sale din 23 Maiu incóce. Deputatii din natiunea saxona suntu de fatia toti, afara de unulu din cerculu Brasiovului, care sî-a depusu mandatulu-, deputatii Români inca s'au adunatu— insa nu in asiá numeru, câtu sa ne potemu bucurá de majoritate,— unii suntu adeveratu bolnavi,— sî au cerutu concedia de absentare — altii suntu simulati bolnavi, castiga atestate medicale pentru a poté capetá concedia de a absentá, ear unii ceru concediu pentru a-si poté compune lucrurile sale private. Nu numescu cu asta ocasiune pre nime, ci spunu onoratului publicu atât'a, ca afara de cei adeveratu bolnavi, ceialalti suntu considerati de nepasatori— sî de neinteresati pentru lucrurile dietale, sî déca nu au resemnatu la tempulu seu, candu se poteá face in loculu loru alegeri nóue— suntu provocati a grabí, sa-si cuprinda locurile,— ca acum suntu sî voru fi pertractâri afundu taiatóre in viéti'a natiunala a Românilóru p. e. infiintiarea sî organisarea curtii supreme judecatoresci pentru Transsilvani'a, inpartîrea tierei, desbaterea patentei urbariale etc. voru dîce Domnii, cari absentéza, ca densii nu voru stramutá cursulu lucruriloru; la acei Domni le respunde articululu I. despre egal'a indreptatîre a natiunei române— care abiá, dupa cum a fostu compusu prin maioritatea româna a dietei— este prin Maiestatea Sea sanctiunatu, sî se va pune totu asiá sî in lucrare.

*) Articolulu urmatoriu lu publicâmu numai la apriat'a dorintia sî pe respunderea dlui corespundinte. Red.)

Sperâmu dela cunoscut'a iubire de dreptate preagratîosului nostru monarchu; sa stâmu dara numai cu credintia sî statornicia in aperarea causei nóstre natiunale, sî grati'a sî partinirea Maiestatei Sele nu ne va lipsí. —

Suntu rogate tóte gazetele române a petrece sîrurile acestea in colónele loru. M.

Din Banatu. Doclinu in 1|13 Maiu 1864. Precum totu omulu, asiá sî biat'a comunitatea nóstra trebuiá sa-si aiba necasulu seu. Necasulu sî potc'a nóstra ne este Notariulu, carele prin veninulu seu ni-a bolnavitu comunitatea nóstra. Pentru starpirea reului acestuia amu intrebuintiatu multe buiezi, dar pâna adi anca n'amu aflatu lécu in contr'a lui, sî din dî in dî ce merge ból'a acést'a nu numai ca ne-au cutropitu trupulu, dar a inceputu a se latî sî asupr'a consciintiei nóstre sufletesci.

Doftorulu nostru celu mai istetiu sî celu mai poternicu ni-au prescrisu unu remediu drasticu in sperantia sigura, ca mai multu pâna in 3|15 Maiu va scóte reulu dela noi, sî comunitatea nóstra se va insanatosiá.

In urmarea medicinei prescrise reulu cá sa nu se póta incuibá sî mai tare in comunitatea nóstra a inceputu sa róda sî la redacin'a cunoscintiei nóstre, sufletesci, cu acea socotéla ca bolnavindu-se odata sî sufletulu, trupulu va slabí sî mai tare, prin urmare reulu va remané statornicu in comun'a nóstra.

Dupa planulu acest'a Notariulu prin nisce ómeni insemnati, a sî inceputu lucrârile sale. Ómenii acestia, uneltele notariului sî ai altor'a, luandu ulitiele in susu sî in josu, sî nepaciuindu ómenii din casa in casa au buitu, sî au scrisu pe mai multi ómeni, ca aru voí se primésca legea greco-catolica.

Urmarea a fostu, ca in 3|15 Maiu ne amu pomenitu cu o comissiune in satulu nostru, carea venise cu scopu sa constateze pre cei ce voru sa tréca la legea greco-catolica, sî sa se unésca cu biseric'a dela Rom'a.

Presidele Comissiunei, spunendu scopulu venirei sale, a provocatu pre ómenii adunati, cá totu insulu, care voiesce sa se unésca, sa se dechiare inaintea comissiunei numai pentru capulu seu. La acést'a poporenii au intrebatu, ca cum va fi cu „iberlandulu“ sî cu alte usiurâri, sî dupa-ce D. Presidele au respunsu: ca pentru trecerea la legea greco-catolica nu se da nemic'a, ci déca aru avé cine-va vr'unu dreptu la „iberlandu“ acel'a trebuie sa mérga la judecata, sî acolo nu se cauta, déca cine-va e unitu, séu neunitu, românu séu jidovu, sî numai asiá póte castigá, déca -si va aretá dreptulu seu inaintea judecâtii.

Dupa acést'a s'au dechiaratu vr'o 10 ómeni, ca vréu sa tréca la legea greco-catolica, ear ceialalti nu, dar sî acestia fiindu putîni nu s'au primitu, sî asiá au remasu nemangaiati in cunoscinti'a loru sufletésca.

Comissiunea, finindu-si lucrarea, s'au indepartatu dela noi, dar reulu nostru celu amaru totu ni-a mai remasu, câci notariulu chiamandu ómenii cei ce s'au dechiaratu pentru unire li-au spu: ca ei de adi inainte au se platésca totu insulu cu 3 f. mai putînu, fiindca nici la Vladic'a, nici la invetiatoru nu-su indatorati a mai platí mai multu,— sî prin amagirile acestea se incérca sî maî departe a ne turburá pacea sî liniscea nóstra sufletésca.

Dar bunu e Domnedieu, sî avemu credintia tare, cá Ilustritatea sea Domnulu Administratoru va stramutá reulu acest'a dela noi sî va restituí pacea sî liniscea deplina in comunitatea nóstra.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Emendare.) Onorate Domnule Redactoru! Aducendu nr. 35 alu „Telegralului Romanu“ din 30 Aprile a. c. scirea,*) ca subscrisulu asiu fi denumitu de translatoru la Cancelari'a aulica transsilvana pentru limb'a româna, de órece scirea acést'a nu e adeverata, sî „Concordi'a“ a reprodus'o cu nisce observâri, cari suntu in stare a tredî in cetitoriu parerea, ca m'amu batutu dupa unu postu, care e spre scaderea natiunei, ve rogu sa aveti bunatate a-o indrept'a intr'acolo, ca nu la Cancelari'a aulica transsilvana, ci la tribunalele civili din Vien-

*) Scósa din foile germane de Vienn'a. Red.)

n'a sum denumitu de translatoru alu limbei romane, sî nu din partea cancelariei aulice transsilvane, ci a curtei de apelatiune de aici.

Pre lânga care remanu cu deosebita stima.

Vienn'a in 22 Maiu 1864.

Iosifu Gallu m. p.

Accesistu la Cancellari'a aulica transsilvana sî translatoru de limb'a româna la tribunele civili din Vienn'a.

Principatele române unite.

Amesuratu declaratiunei nóstre din nr. premergatoriu comunicâmu astadi alu doilea actu mare diu 2|14 Maiu 1864.

STATUTU

desvoltatoriu conventîunei din 7|19 Augustu 1858.

Conventîunea incheiata la Parisu in 7|19 Augustu 1858 intre curtea suzerana sî intre poterile garanti autonomiei Principateloru Unite, este sî remâne legea fundamentala a Romaniei.

Insa indoita alegere din 5 sî 24 Ianuariu 1859, sevarsîrea Unirei sî desfiintiarea comissiunei centrale facendu neaplicabili mai multe articole esentiali din Conventiune, atâtu pentru reasiediarea ecuilibrului intre poterile Statului, se propune natiunei urmatoriulu Statutu:

Art. 1. Poterile publice suntu incredintiate Domnului, unei adunâri ponderatrie, sî adunârei elective.

Art. 2. Poterea legiuitória se esercita celectivu de Domnu, de adunarea ponderatrice sî de adunarea electiva.

Art. 3. Domnulu are singuru initiativ'a legiloru; elu le pregatesce cu concursulu consiliului de Statu sî le supune adunârei elective sî corpului ponderatoriu, spre votare.

Art. 4. Deputatii Adunârei Elective se alegu conformu asiediamentului electorale ací anecsatu.

Presiedintele Adunârei se numesce in fia-care anu de Domnu, din sinulu ei; éra Vicepresiedintii, Secretarii sî Cestorii se alegu de Adunare.

Art. 5. Adunarea Electiva discuta sî votéza proiectele de legi, ce i se voru presintá de Domnu. Aceste proiecte se voru sustîné in Adunare de Ministrii séu de membrii Consiliului de Statu, ce se voru delegá de Domnu spre acestu sfersîtu; ei voru fi ascultati ori cându voru cere cuventulu.

Art. 6. Budgetulu chieltuieleloru sî alu receteloru, pregatitu in totu anulu prin ingrijirea poterei esecutive sî supusu Adunârei Elective, care-lu va poté amendá, nu va fi definitivu, decâtu dupace va fi votatu de dens'a. Déca budgetulu nu s'aru votá in tempulu oportunu, poterea esecutiva va indestulá ser viciele conformu ultimulu budgetu votatu.

Art. 7 Corpulu ponderatoriu se compune de Mitropolitii tierei, de episcopii eparchieloru, de antâiulu presiedinte alu Curtii de cassatiune, de celu mai vechiu dintre generalii armatei in activitate, sî osebitu inca de 64 membrii, cari se voru numí de Domnu, jumetate dintre persóne recomandabili prin meritulu sî esperiinti'a loru, sî ceealalta jumetate dintre membrii consilieloru generali ale districteloru, sî anume câte unulu de fia-care judetiu.

Membrii Adunârei ponderatória se bucura de aceeasi neviolabilitate garantata deputatîloru prin art. 36 alu asiediamentului electorale aici anexatu.

Art. 8. Membrii Corpului ponderatoriu se re'nnoiescu din doi ani in doi ani, câte o a treia parte, dara numai incâtu se atinge de membrii numiti de Domnu.

Membrii esîti se voru poté numí din nou; funcțiunile loru uu voru incetá decâtu cu instalarea membriloru celoru noi.

Art. 9. Durata sessiuniloru corpului ponderatoriu, prelungirea loru sî convocarea acestui corpu, suntu supuse reguleloru prescrise prin Art. 17 din Conventîune pentru Adunarea Electiva.

Art. 10. Membrii corpului ponderatoriu voru priimí o indemnisare de trei galbeni pe dî in totu timpulu sessiunei.

Art. 11. Mitropolitulu primaru alu Romaniei este de dreptu presiedintele corpului ponderatoriu; doi vice-presiedinti se numescu de Domnu din sinulu acestuí corpu. Ceialalti membrii ai biuroului se alegu de Adunare.

In casu de impartîre egale a voturiloru, votulu presiedintelui este precumpanitoriu.

Siedintiele corpului ponderatoriu suntu publice, afara câudu contrariulu s'aru cere de o a trei'a parte a membriloru presinti.

Ministrii, chiaru nefiindu membri ai Adunârei ponderatórie, au dreptulu de a asistá sî a luá parte la tóte deliberarile; ei voru fi ascultati ori cându voru cere cuventulu.

Art. 12. Dispositiunile constitutive ale nóuei organisatiuni a Romaniei suntu puse sub ocrotirea corpului ponderatoriu. Elu póte, la finitulu fia-cârei sessiuni, propune Domnului imbunatatîrile ce aru socotí trebuitórie in diferitele ramuri ale administratiunei.

Aceste propuneri, Domnulu le va poté recomendá consiliului de Statu spre a se preface in proiecte de legi.

Art. 13. Ori ce proiectu votatu de Adunarea Electiva, afara de budgetulu veniturilor sî chieltuieleloru, se supune corpului ponderatoriu, care va apretiuí, déca este compatibile cu dispositiunile constitutive ale nóuei organisatiuni.

Art. 14. Corpulu ponderatoriu, séu adópta proiectulu asiá cum s'a votatu de adunare, séu ilu amendéza, séu ilu respinge cu totulu.

Déca proiectulu de lege este adoptatu fâra modificare de corpulu ponderatoriu, elu este supusu sanctiunei Domnului.

Déca proiectulu este amendatu de corpulu ponderatoriu, elu se intórce adunârei elective.

Déca adunarea incuviintiéza amendamentele corpului ponderatoriu, proiectulu amendatu se supune sanctiunei Domnesci.

Déca, din contra, Adunarea electiva respinge acele amendemente, proiectulu se tramite consiliului de Statu spre a se studiá din nou. Guvernulu póte apoi presintá Camerei, in sesssiunea curente séu viitórie, proiectulu revediutu de consiliulu de Statu.

Déca corpulu ponderatoriu respinge cu totulu proiectulu votatu de Adunare, acestu proiectu se tramite Consiliului de Statu, spre a se studiá din nou. Unu aseminé proiectu nu se póte presintá Adunârei elective, decâtu in a dóu'a sessiune.

Art. 15. Numai corpulu ponderatoriu are dreptululu de a priimi petitiuni sî de a le discutá, déca este trebuintia.

Art. 16. Regulamentele interiori ale adunârei elective sî ale corpului ponderatóriu se pregatescu prin ingrijirea Guvernului.

Art. 17. Toti functiunarii publici fâra esceptiune, la intrarea loru in functiune, suntu datori a jurá supunere Constitutiunei sî legiloru tierei sî credintia Domnitoriului.

Art. 18. Statutuln de fatia sî asiediamentulu electorale ací anexatu, voru avé potere de lege din dîu'a aprobatiunei loru prin sufragiulu natiunale.

Nóu'a adunure electiva sî Corpulu ponderatoriu se voru constituí sî intruní in termenulu prevediutu de art. 17 alu Conventîunei.

Decretele, ce pâna la convocarea nóuei adunâri se voru dá de Domnu, dupa propunerea Consiliului de ministri sî Consiliulu de Statu ascultatu, voru avé potere de legi.

Datu in Bucuresci, in 2 Maiu 1864.

Alessandru Ioann. (Subscrisii.) Cogalnicénu. Balanescu. D. Bolintinénu. P. Orbescu. Generalu Manu.

Mai nou.

In siedinti'a dietala de astadi (Mercuri) Presiedintele aduce la ordinea dîlei propunerea de mai susu a lui Maager, sî acest'a motivéza in cuventu, ce tînù preste o óra, propunerea sea sî a consotîloru sei din punctu in punctu. Dupa mai multe desbateri, ce le vomu comunicá pe largu in nr. mai de aprópe, se decise: a se alege unu comitetu de 14 membrii din sinulu dietei, care 'n tempu de 8 dîle sa pertracteze propunerile aduse sî sa refereze dietei.— Se citesce o petitiune a d. Axentiu Severu privitóre la alegerea lui de deputatu dietalu, sî se da comitetului de petitîuni spre pertractare ulterióra. Pope'a interpeléza pre Presidiu pentru alegerea dr. Hodosiu.— In loculu notarului Eitel se alege cu mare maioritate dep. Budacker. —

„Herm. Ztg.“ etc. are anu telegramu dto Vienn'a 13|19 Maiu, in urm'a câruí'a consiliulu ministriloru aru fi hotaritu in aceeasi dî (eri), ca sa se incépa cladirea drumului feratu Aradu—Sabiiu sî spre scopulu acest'a a cere imprumutu dela banc'a de creditu 5 millióne.

In politic'a esterióra nimicu mai importantu. In Romani'a au urmatu declaratiunile poporului cu enorma maioritate in favórea Guvernului. D. e. in Bucuresci din 21,734. votanti 21,730 au votatu pentru actele domnesci, sî numai 4 contr'a. Resultatele generale nu vomu intardîá a le comunicá cititoriloru nostri indata dupa publicarea loru. —

Corespundintia.

T. V., S. Mare multiamita; se va face.— G. S. sî D. R. in S. Pentru certe personale suntu inchise colónele acestui dîuariu. — I. P., L. Salutare sî multiamita.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 41. ANULU XII.

Sabiiu, in 24 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 20 Maiu (1 Iuniu) 1864.

Dupa citirea protocolului se face votarea pentru functiunea de notariu dietalu in loculu d. Eitel. Apoi sa da cuventu regalistului Maager, spre a-si motivá propunerile aduse in privinti'a drumului de feru transsilvanu.

Acést'a in cuventu meritoriu mai de 2 óre espune o istorisare a cestiunei drumului de feru transsilvanu dela inceputulu ei din anulu 1847 pâna in tempulu de fatia. La anulu 1847 adeca mersera deputatii transsilvani mai antâi'a data la diet'a din Poszon, pentru de a se intielege cu representanti'a tierei vecine inprivinti'a cladirei acestei linie.

Dar din nefericire in acestu întervalu lungu de 17 ani caus'a n'au inaintatu de locu, sî noi transsilvanii incâ n'avemu drumu de feru nici de unu policariu. Tiér'a nóstra a remasu eschisa de comerciulu celu mare europénu, enormele avutii ale ei zacu necautate prin sinurile pamentului, sî noi a câroru buna stare aru poté fi atâtu de infloritóre, suntemu unii dintre cei mai seraci locuitori ai monarchiei austriace. Drumulu feratu e lânga noi, dar noi asemenea lui Tantalus, care in midiloculu apei móre friptu de sete, nu potemu pune mân'a pe elu. In tóta Monarchi'a austriac'a Transsilvani'a e unica provintia ce nu are drumu feratu. La 1856 se formase o societate pentru ducerea unei linie ferate prin Transsilvani'a, sî densulu nu va se cerceteze de ce intreprinderea acestei societâti nu s'au potutu realisá; destulu atât'a ca Transsilvaniloru chiaru sî intreprinderea acést'a nenorocita li-a lasatu dupa sine numai cért'a, nepotendu-se invoí in privinti'a liniei de ziditu. Astadi densulu nu va sa vorbésca cá advocatulu cutârei séu cutârei linii, ci numai in favórea câlei ferate transsilvane preste totu; deaceea va sî vorbí cu cea mai mare moderatiune sî crutiare a toturoru opiniuneloru ce sustau in acésta privintia, asceptandu firesce ca sî ceialalti oratori in acésta privintia se voru portá cu aceeasi moderatiune. (Bravo!) La anulu 1861 se initià de nou ide'a drumului de feru transsilvanu prin societatea tisana; dar prin lini'a, ce erá sa se traga atunci (Aradu—Sabiiu) Brasiovulu erá ruinatu de totu. Astfelu apoi se incepù o cérta la Vienn'a intre cetâtîle transsilvane pentru cladirea liniei ferate.

La anulu 1862 o casa de banchieru, cu nume bunu in tóta Europ'a, adeca Bischofsheim sî Hirsch din Belgiu voira se dea midilócele banale pentru lini'a Oradea Brasiovu; dar regimulu sî o partida in Transsilvani'a fura in contra, cu tóte ca la anulu 1861 ministeriulu de finantie se declarase pentru dens'a, asemenea la acelasi anu sî guvernulu regiu transsilvanu, ear la anulu 1862 sî ministeriulu comerciu. Pe candu insa la anulu 1863 se faceau lucrarile pregatitóre din partea acestei societâti, se deschise senatulu imperialu, sî Maiestatea Sea insusi promise, ca cestiunea câlei ferate transsilvane va vení la desbatere in representanti'a imperiului. Senatulu imperialu insa pertractà drumulu dela Leopole la Cernautiu, ear celu transsilvanu remase nehotâritu, dupace se alese o comissiune, carea propusese cladirea a patru linie. Ea ceru intre altele sî aceea, cá regimulu austriacu sa intre in negotiatiuni cu guvernulu românescu. Ce s'a facutu in privinti'a acést'a, ce nu, densului nui este cunoscutu; atât'a insa vede, ca comitetulu acest'a neavendu basele delipsa, semená cu unu omu, care este in drumu, dar nu scie in câtrau sa mérga. Destulu atât'a, ca regimulu austriacu purcese, fâra de a se intielege dupa cumu trebuiá cu regimulu tierei vecine, decretandu tragerea liniei de feru pe la Turnulu rosiu. La acésta neconsiderare a referintieloru cu vecinii, Romani'a respunse cu aceea, ca camer'a, incâtu scie densulu, in 20 Aprile a decretatu a se trage drumulu de feru romanesu câtra Austri'a dela Giurgiu pâna la marginea romanésca dela Vercerov'a; ba ce e mai multu, a se incepe cladirea nu din Romani'a câtra marginea austriaca, ci din contra, — o procedere, prin carea Transsilvani'a spre cea mai mare dauna a sea de nou aru remâné eschisa dela drumulu celu mare alu comerciului europeanu. De aceea dar a staruitu densulu in propunerea sea atâtu de multu pentru contielegerea regimului austriacu cu regimulu vecinu romanescu. —

Asemenea motivéza oratorulu sî punctulu alu doilea alu propunerei sale: cá adeca un'a din liniele de esîre negresîtu sa fia in apropierea Brasiovului, de óre ce Brasiovulu este cea mai de frunte, ba unic'a cetate comerciala sî industriala a Transsilvaniei, ea e piati'a tierei Bârsei sî a Haromszekului, sî lini'a ce aru trece pe la Brasiovu, aru taiá prin cele mai bogate tînuturi ale tierei. Punctulu 3 (substernerea cestiunei la senatulu imperialu) o motivéza cu aceea, ca numai elu e competinte, a vorbí in acésta causa. (Ho! ho! in centru — Sasi — Bravo! in stâng'a — Români.) — Punctulu 4 (a se declará sî a se pertractá obiectulu de urgintia) crede ca nu e delipsa a-lu mai motivá, sî astfelu propune:

1) a se alege unu comitetu de 7 membrii, 2) alegerea sa se faca inca in siedinti'a de astadi, 3) comitetulu in terminu de 3 dîle sa-si termine lucrârile sî sa reporteze, 4) propunerea sa se tiparésca indata, sa se imparta intre membrii dietei sî sa se aduca câtu mai curendu la ordinea dîlei. — Propunerea e sprijinita mai de toti Românii si sî de câti-va Sasi.

C. Schmidt deplora ca Mager au insîratu acésta trista istoria, care aru fi doritu sa fia remasu de totu afara; câtu pentru punctele propuse, observa, ca se invoiesce cu alegerea unui comitetu, dar nu din cas'a intréga ci din sectiuni, sî anume sa se aléga din fia care sectiune câte doi, va sa dîca cu totulu 18 membrii. Terminulu de 3 dîle e multu pré scurtu, sa fia celu putînu de 15 dîle. — Facendu-se intrebarea de sprijinire, punctulu d'antâiu a lui C. Schmidt a remasu in minoritate sî se sprijinesce propunerea lui Mager. La punctulu 2 vorbesce sî Binder, ca de óre ce multoru deputati mai cu séma din maioritate le e caus'a cu totulu necunoscuta, (Contradîceri in stâng'a.) sî de óre ce intrunu comitetu de 7 membrii alesi acumu in ferbintiél'a momentului póte nici o minoritate considerabila nu s'aru poté formá: sa se lase alegerea pe siedinti'a urmatóre. Se spriginesce sî priimesce, sî presiedintele enuncia, ca sa se aduca in siedinti'a urmatóre siedule gat'a cá 7 nume. La punctulu 3 vorbesce Rannicher, cerendu restimpu celu putînu de 8 dîle. Maager retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Rannicher; asemenea sî C. Schmidt. Gaitanu protestéza incont'a retragerei motiuneloru, dupace acelea au fostu sprigînite odata, de óre ce atunci motiunea nu mai e proprietatea motivatoriului, ci a partidei ce o-a spriginitu. (Nu se admite la desbatere). Punctulu alu patrulea alu lui Maager se spriginesce sî devine conclusu. Presiedintele, facendu intrebuintiare de dreptulu seu, propune cá de órece 7 membrii la tóta intemplarea suntu prea putîni pentru unu lucru atâtu de momentosu, ear de alta parte propunerea lui C. Schmidt: a se alege cate doi membrii din fia-care sectiune, cu totulu adeca 18 nu s'a priimitu: sa se aléga 14 membrii. (Se aprobéza sî priimesce mai cu unanimitate.)

Presiedintele da spre cetire o petitiune documentata a lui Axentie Severu privitóre la pretins'a, dar neadeverata illegalitate a alegerei lui; sî remanendu lucrulu nechiarificatu, la intrebarea lui Bolog'a apoi se enuncia, ca petitiunea se va dá comitetului de petitiuni spre pertractarea ulterióra. Intr'aceea interpeléza Pope'a pentru alegerea deputatului dr. Hodosiu, sî presiedintele respunde, ca indata ce se va constatá oficialminte pedec'a pusa: adeca neplatirea contributiunei pe anulu 1862, va reportá dietei.

Pope'a de nou cere cuventu; dar dupa ce s'a respunsu odata la interpelatiunea facuta, nu i se mai póte dá.

Presiedintele aduce la cunoscintia, ca deputatulu Witstock ia datu concedia pe 8 dîle.

Apoi trece la ordinea dîlei sî provóca pre referintele Dr. Maiorua raportá despre lucrarea comitetului in privinti'a propositiunei a 8-a regesci; dar fiindu tempulu inaintatu, C. Schmidt propune inchiderea siedintiei, ceea ce urméza la 1 óra dupa amédi.

Siedinti'a de Vineri 22 Maiu (3 Iuniu 1864.

Dupa citirea in limb'a româna sî verificarea protocolului, se comunicà o petitiune a comunei Manarade, prin carea protestéza incontr'a incorporârei sele in Scaunimea sasésca. Se da comitetului de petitiuni. —

La ordine e propositiunea VIII. regésca, refert. maioritâtii e Dr. Maioru, alu minoritâtii Dr. de Trauschenfels, Proiectulu regimului e acest'a:

Proiectu de lege

despre infiintiarea sî organisarea unui tribunalu supremu pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei.

§ 1. Pentru cuprinsulu Marelui Principatu alu Transsilvaniei se infiintiéza unu tribunalu supremu cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“, care-si vá avé scaunulu in resiedinti'a imperatésca Vienn'a.

§ 2. Acestu tribunalu vá constá dintr'unu presiedinte, din consiliarii câti voru fi de trebuintia, sî din personalulu, care vá fi de lipsa pentru ajutorintia sî manipulatiune.

Denumirea presiedintelui sî a consiliariloru e reservata Maiestatei Sele.

§ 3. Tóte posturile se voru umplé numai cu Transsilvaneni.

§ 4. Tribunalulu supremu vá decide cá forulu alu treilea sî din urma in tóte causele civili sî in tóte trebile urbariali supuse procesurei judetiali, in cari s'au facutu decisiuni de câtra curtîle apelative ale Transsilvaniei in forulu alu doilea, incâtu prescriptele, ce suntu in vigóre, permitu remedie legali in contr'a decisiuniloru facute de curtîle apelative.

§ 5. In cause penali va decide tribunalulu supremu cá forulu alu treilea despre tóte casurile penali supuse procesurei judetiali, cari voru ajunge la densulu in conformitate cu prescriptele procesuali ce custa.

§ 6. Afara de acést'a vá mai decide tribunalulu supremu:

a) despre propuneri sî cereri pentru delegatiune, de câte ori se tractéza transpunerea unei cause civili ori penali din cerculu jurisdictiunei unei curti apelative transsilvane in cerculu de jurisdictiune alu celeialalte, ori delegarea unei curti judetiali ordinarie a tierei intr'unu casu penale in loculu acelei curti judecatoresci speciali din tiéra, carea e competinte in casurile § 10 lit. a) a regulamentului de procesu penale; mai incolo despre plansori in contr'a delegatiunei altui judetiu in loculu celui competinte, care a dispus'o vreun'a curte apelativa a Trassilvaniei intre marginile cercundariului ei.

b) Despre controversie de competintia, déca judetiele, intre cari s'a escatu controversi'a, stau sub diverse curti apelative ale Transsilvaniei, sî nice acestea nu se potu uní in privinti'a obiectului de contraversia, ori déca s'a nascutu contraversia chiaru intre curtîle apelative ale Transsilvaniei despre competinti'a loru propria.

c) In casu candu se recusa un'a curte apelativa întréga ori presiedintele ei.

§ 7. Despre delegarea altui judetiu in loculu unui judetiu Transsilvanu ori din contra, mai incolo despre contraversie de competintia, candu numai unulu din judetiele, ce suntu in contraversia, e Transsilvanu, sî respectivile curti apelative nu se potu uní, ori candu se nasce contraversia intre un'a curte apelitiva din Transilvani'a si un'a dintr'altu locu despre competinti'a loru propria, vá decide tribunalulu supremu transsilvanu in contielegere cu forulu supremu judetiale alu celuialaltu judetiu respectivu.

Nepotenduse uní cele dóue tribunale supreme, vá decide Maiestatea Sea, facandu-i-se propunere din partea respectiveloru dregatorii aulice de justitia.

§ 8. Despre conflicte de competintia intre autoritatîle judetiali sî politice vá decide tribunalulu supremu intr'unu senatu micstu, a carui compunere o determína § 13.

§ 9. Tribunalulu supremu vá decide despre plansori de sindicatu in contr'a lucrâriloru oficióse ale membriloru sei propri sî in contr'a lucrâriloru oficióse ale curtîloru apelative séu ale membriloru acelor'a, mai incolo despre recurse in contr'a decisiuniloru, cari le-au facutu curtîle apelative asupr'a plansoriloru de sindicatu.

§ 10. Fiindu poftitu tribunalulu supremu de Cancellariulu aulicu, isi va dá parerea pretinsa in privinti'a emiterei de legi ori a modificârei acelor'a.

Acel'asi e insa sî indreptatîtu, sa faca Cancellariului aulicu propuneri de sine statatóre pentru emiterea de legi ori modificarea acelor'a.

§ 11. Tribunalulu supremu va fi condusu de presiedinte, sî fiindu densulu absinte ori impedecatu, de substitutulu seu spre acestu scopu denumitu.

§ 12. Tribunalulu supremu va pertractá sî decide despre tóte afacerile, cari cadu in sfer'a activitâtei sele, intr'unu senatu de siese judi sî unu presiedinte.

§ 13. In casu candu e de a decide despre unu conflictu de competintia intre autoritâtîle politice sî judetiali ale Transsilvaniei, cum sî in cause urbariali, voru intrá de votanti in loculu a trei judi de ai tribunalului supremu totu atâti membri ai Cancellariei aulice transsilvane.

§ 14. Limb'a afaceriloru tribunalului supremu se va acomodá dispusetiuniloru generali, cari se voru face prin o lege speciale despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica.

§ 15. Tóte espeditiunile tribunalului supremu se voru provedé cu inscriptiunea: „r. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ sî se voru subscrie de presiedinte ori de substitutulu seu.

Sentintiele voru portá inscriptiunea: „In numele Maiestatei Sele c. r. Apostolice, Marelui Principe alu Transsilvaniei sî Comitelui Secuiloru“, sî afara de subscrierea mai susu numita, se voru mai subscrie de unu votantu.

§ 16. In sigilu va fi sapata pajur'a c. r., dimpreuna cu marc'a Transsilvaniei, sî cu cercuscrierea: „Sigillum regii supremí Tribunalis Magni Principatus Transylvaniæ.“

§ 17. Sfer'a de activitate a tribunalului supremu in cause personali sî disciplinari, organisarea lui interna sî regulamentulu lucrâriloru lui, cum sî relatiunea lui câtra Cancellari'a aulica Transsilvana se va regulá pe calea ordinatiuniloru.

Inca odata calea ferata a Transsilvaniei.

(M. B.) Diet'a Transsilvaniei e conchiamata de nou, sî pe lânga alte proiecte de mare 'nsemnatate póte ca va discutá sî asupr'a proieptului, a cârui votare sî realisare taia deadreptulu in prosperitatea, inavutîrea sî cultur'a generala a Transsilvaniei,— sî acest'a e proiectulu câlei ferate.

Dela inceputulu anului presinte avuramu ocasiune de a ne desfasiurá ideile asupr'a proiecteloru, ce sî le-a formatu opiniunea publica, sî guvernulu, sî carea dintre cele dóue linie (Aradu—Sabiiu—Turnu-rosiu; sî Oradea—Clusiu—Brasiovu) merita mai multa apretiuire cu privire la interesele materiale ale Transsilvaneniloru.

Aflat'au óre resunetu cuvintele nóstre la Românii Transsilvaneni? Priceput'amu óre bine interessele acestei tieri virgine, séu ba?— Nu scimu; sperâmu insa, ca cele ce le-amu dîsu atuncea, se voru aduce la 'ndeplinire mai nainte séu mai tardîu.

Amu fostu dîsu: ca lini'a opiniunei publice (câtra Brasiovu) aru fi o linia adeveratu transsilvanéna, sî cea mai corespundiatóre interesseloru tierei.

Astadi inca stâmu pe lânga asertulu acest'a.

Pe la inceputulu lui Ianuariu senatulu imperialu se ocupase multu in comissiune deosebita cu cestiunea câlei ferate ardelene, insa partidele sî proiectele au fostu asiá de multe, asiá de contrarie, câtu nu se potù face nimic'a; de aceea nici n'a venitu la siedinti'a plenara a camerei; va sa dîca: necesitatea cea urginta e unei câli ferate in Transsilvani'a e recunoscuta, insa pâna acum'a calea ferata remase unu fetu nebotezatu.

Multi afirmau, ca cestiunea câlei ferate, in poterea diplomei sî a patentei, este a se decide in camer'a particulara a Transsilvaniei. Apoi bine! Astadi diet'a si-a sî inceputu consultârile, credemu, ca fia-care deputatu, petrunsu de simtiulu celu maretiu alu missiunei sale, se va sentì indreptatîtu, ba chiaru sî deoblegatu a-si dá parerile sale despre cestiunea ast'a ponderósa pentru viitoriulu tierei, cu atâtu mai vertosu cá apoi atâtu guvernulu, care are nefericire de a fi condusu de svatuitori nepractici sî necunoscatori ai referintieloru, câtu sî cei ce calea ferata o afirma de competinti'a dietei, se véda apriatu, sî sa se convinga despre parerea representantiloru adeverati ai tierei, cari de siguru voru sci sî voru cunósce mai bine interessele, lipsele sî referintiele materiale ale tierei, prin urmare ei voru poté recomendá medicamentulu mai potrivitu spre alinarea doreriloru, decâtu doctorii din strainatate.

Sa vedemu insa, ce s'a petrecutu din Ianuariu in cóce in caus'a câlei ferate a Transsilvaniei.

Nerodirea anului trecutu a silitu pre guvernulu nostru a intreprinde lucrâri publice, estraordinarie prin regularea apeloru, innoirea drumuriloru de comunicatiune, cladirea drumuriloru ferate, la cari se ocupa in fia-care dî mii sî mii de lucratori.

Se scie de comunu, ca guvernulu are o preiubire nespusa câtra lini'a proiectata dela Aradu câtra Sabiiu—Turnurosiu. Deci n'au lipsitu svatuitori de aceia, cari (o spunemu pe fatia) pentru aradicarea sî inavutîrea elementului sasescu imbarbatau pre guvernu spre realisarea visuriloru fromóse, ce sî le intipuiescu multi despre chiamarea fratîloru Sasi in Transsilvani'a ;— dîceau, ca anulu acestu nerodîtoriu chiaru e binevenitu de a începe cladirea drumului pela Aradu, firesce ca sub mantéu'a de lucrâri publice spre alinarea plageloru grandióse.

Altii, razemandu-se de unu paragrafu alu patentei din Februariu, au spusu apriatu, ca guvernulu sa nu ascepte convocarea sessiunei celei mai de aprópe a senatului imperialu, ci sa lucre in intielesulu acelui §, care imputeresce pre guvernu, cá la casuri estraordinarie sa aiba potere de a intreprinde orice lucrare sî fâra convoirea senatului imperialu absinte ; insa §ulu acest'a nu s'a potulu aplicá, pentruca, multiemita Domnului ! secet'a n'a fostu asiá mare prin giurulu acel'a câtra Sabiiu, sî asiá „casu estraordinariu“ din seceta nu s'a potutu face de feliu; ear de alta parte cu tóte ca calea ferata a Transsilvaniei se vede a fi urginte, totusi guvernulu a vediutu, ca nu va perí lumea, déca Transsilvanenii pâna la conchiamarea senatului imperialu voru mai asceptá cu calea ferata.

De mirare, cum unii domni cu sil'a aru voí sa isbutésca cu calea ferata dela Aradu câtra Sabiiu, cu tóte ca insii vedu apriatu, ca binele comunu alu Transsilvaniei, principiile cele neresturnavere ale economiei natiunale, sî opiniunea publica, acésta potere mare a Europei, pretindu de a dreptulu, ca intre aceste dóue linie numai cea dela Oradea câtra Clusiu—Brasiovu póte împacá tóte interessele tierei.

Insa situatiunea astadi e cu totulu alt'a decâtu in anulu trecutu; ea s'a schimbatu astfeliu, câtu guvernului nu-i mai remâne alt'a decâtu a cladí lini'a Brasiovului,— câci camer'a Romaniei a decisu dejá asupr'a câiloru ferate de acolo!

Incâtu scimu, centrulu câiloru ferate ale Romaniei va fi in Bucuresci, de unde apoi se voru trage mai multe linie laterale prin orasiele cele mai insemnate.

Dintre liniele aceste laterale pentru noi austriacii mai multu 3 punturi suntu de insemnatate mai mare, adeca un'a carea se trage pâna la granitia câtra Orsiov'a, a dóu'a dela Bucuresci la Ploiesci, sî a trei'a dela Bucuresci pâna la Focsiani.

Déca Austri'a intru adeveru aru fi cugetatu numai la zidirea unei câli ferate, carea sa o aduca in legatura cu orientulu, séu mai bine : cu marea négra pe calea cea mai scurta, — atunci de siguru aru meritá antaietate lini'a Orsiovei, câci din Austri'a plecandu, prin Pest'a, Temisiór'a câtra Oraviti'a, pe unde e gat'a calea ferata, — amu poté ajunge indata la graniti'a româna câtra Orsiov'a, sî apoi de acolo câtra Bucuresci sî asiá mai departe; insa astadata e vorba numai despre calea ferata a Transsilvaniei sî nu despre a Banatului séu a granitiei militaresci, deci lini'a prima, a Orsiovei, nici nu póte vení la socóta.

Celelalte dóue linie, ce se finescu in Ploiesci sî Focsiani, suntu dara de a le luá la privire mai de aprópe.

Acuma déca luâmu map'a la mâna, vomu vedé distanti'a acestoru dóue puncte pâna la graniti'a Ardealului.

La prim'a vedere potemu observá indata, ca Focsianii suntu cu multu mai aprópe de Ardealu decâtu Ploiescii; deci Austri'a trebuie sa vina in legatura cu câile ferate ale Romaniei prin Focsiani !

Austri'a de siguru n'are de cugetu a-sî trage o linia numai pâna la marginile Ardealului, ci venindu in legatura pe calea cea mai aprópe cu liniele tierei vecine, sa-si deschida calea câtra marea négra. Plecandu din acestu punctu de vedere, ea va trebuí sa caute: carea e calea cea mai scurta, distanti'a cea mai mica, ce esista intre ea sî intre liniele ferate ale Romaniei.

Sî acést'a e lini'a la Focsiani, carea apoi guvernulu Romaniei va sa o lungésca pâna la marginile Ardealului.

Candu dîcemu, ca Austri'a va trebuí sa-si aléga lini'a acést'a, scimu prébine, ca Austri'a, cá statu sî potere mare, nu e deoblegata a se supune vointiei altui statu strainu, insa tocmai asiá nu e supusa Romani'a vointiei Austriei; deci nu póte fi vorb'a despre atare pressiune; ci deórece camer'a Romaniei a votatu dejá liniele câliloru ferate de acolo, ea nu-si póte retrage cuventulu pentru voi'a altui statu, care inca nici nu s'a detiermuritu: care linia va sa o cladésca !

Ci fiindca punctulu acest'a cade mai aprópe de marginile Ardealului, decâtu celu dela Ploiesci, sî fiindca lini'a acést'a e votata prin camera, sî lucrârile se voru începe câtu mai curendu: aceste sî asemenea impregiurâri voru sili pre Austri'a sa intreprinda cladirea liniei Orade—Clusiu—Brasiovu cu atâtu mai vertosu, ca prin acést'a aru fi multiumite tóte interesele, atâtu materiale câtu sî politice aletierei intregi.

Apoi sa presupunemu macaru pe unu momentu, ca Austri'a nerespectandu impregiurârile imperative, ce sustau astadi, lini'a câlei ferate a Transsilvaniei o-aru trage totusi câtra Sabiiu—Turnurosiu: ce va urmá de aicea ? Acea: ca Austri'a nu va poté merge mai departe dela marginile Transilvaniei, sî nepotendu constringe pre Romani'a, cá dela Turnulu rosiu sa continueze cladirea câtra marea négra, — milliónele puse in lini'a acést'a nu voru aduce abiá séu póte nici procentele legiuite ale capitalului, sî asiá o patimesce numai tiér'a, carea va portá spesele unei cladiri sumtuóse, dela carea numai o parte a locuitoriloru,— Sasii voru trage folosu.

De aceea Românii chiaru sî din punctu de vedere alu dreptâtii aru trebuí sa partinésca lini'a Brasiovului, deórece tocmai noi suntemu cei ce strigâmu de sute de ani dupa dreptate, fire-aru óre consecintia a nu votá la o linia, carea multiamesce tóte interesele locuitoriloru de ori-ce natiunalitate séu confessiune politica sa fia aceea ?

Apoi sî alt-cumu Romani'a nici nu póte sa continue lini'a Turnului rosiu câtra Ploiesci ; câci, precumu este sciutu de comunu, natur'a insasi i-a pusu pedece neinvingibile, creandu nisce munti gigantici, a câroru frunte se perde pintre nuori, —eara la pólele loru curgu valurile cele repedi sî rapitóre ale Oltului.

Daca pe lânga tóte acestea presupunemu ceva, ce nu e cu potintia, adeca: ca Romani'a pentru voi'a Austriei va continuá lini'a ferata dela Turnulu rosiu câtra Ploiesci: se póte óre, cá Austri'a sa voiésca a trece la marea négra prin Ploiesci, Bucuresci, sî apoi iarasi sa faca unu incungiuru mare câtra Focsiani, séu facendu o punte gigantica peste Dunare sa-si continueze calea prin Dobrugia séu Besarabi'a ? Unu incungiuru cá acest'a aru fi spre stricarea comerciului intregu alu Austriei câtra marea négra, câci putîni se voru aflá de acei'a, cari pentru spedarea marfeloru si-voru alege o cale curmedîsia sî mai scumpa decâtu pe Dunare !

Aceste sî asemenea impregiurâri, credu, ca discutandu-se calea ferata a Transsilvaniei, ori in senatulu imp. ori in diet'a speciala a Transsilvaniei, se voru luá in considerare mai de aprópe, sî asiá lini'a guvernamentala, cá o linia netranssilvana, sî nemultiamitóre a tutoru intereseloru, precumu nici a pretensiuniloru sciintiei economice, ni se va infatîsiá in tóta goletatea sea ! —

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Romani'a.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Celu d'antâiu faptu alu ministeriului Cogalniceanu a fostu conchiamarea camerei. In programulu, ce i se propuse, a fostu promisa intre alte insemnate legi reformatórie solutiunea cestiunei urginti a dîlei, propunerea unei legi rurale sî a unei legi nóue electorale. Intru urmarea acestui programu se propuse dar camerei in 28 Martiu anulu curinte proiectulu unei legi rurale, introdusu prin unu mesagiu domnescu. De siguru acestu proiectu de lege, mai cu seama in pârtile acelea, unde se tractéza despre o drépta despagubire a proprietariloru, e capace de multe perfectiunâri. Dar cuprinde marele principiu, ca tieranii se facu possessori ai aceloru mosîi, ce li-au fostu lasate pâna acumu spre a le lucrá. Acest'a e uniculu mediu, de a esecutá acésta transitiune sociala cu cea mai mica confusiune a notiuniloru de dreptu sî in modulu celu mai putînu simtîbilu. Afara de accea declarà ministeriulu in publicu in camera, ca elu cu privire la cestiunea despagubirei e gat'a a intrá in ori ce amendementu, afara de uniculu acel'a, care pentru mosî'a data tieraniloru, din punctulu de vedere alu proprietariloru ingreuiata, li-aru da arii egale din bunurile statului cá proprietate libera, — ceea ce afara de aceea in specialu erá cu neputintia de esecutatu. Dar camer'a odata cu capulu nu voí acésta lege, ba nu voí nici a intrá in discussiunea ei, ci urdîtoriului ei, ministrului de interne Cogalniceanu i dete in tóta form'a unu votu de neincredere. Cogalniceanu cutezase, a publicá proiectulu seu de lege „in Monitoriulu oficialu“, sî acest'a la tóta intemplarea a fostu unu actu de mari dimensiuni ; câci de óre ce Monitoriulu trebuie sa se tîna sî sa se cetésca in tóta comun'a, intentiunile regimului domnescu prin acésta publicatiune se latîra câtu se póte mai tare intre tierani.

In votulu de neincredere datu nimistrului presiedinte se sî pusese pe acésta procedere pondu deosebitu sî se imputà ministeriului comunismu, numai pentruca voì sa castige tieraniloru proprietate. Imputarea acést'a insa cu acelasi dreptu se va poté face ori carei incercâri serióse intru a radicá positiunea tieraniloru. Indesiertu aperà Cogalniceanu cu tóta poterea elocuintiei procederea cea de totu legala a regimului; indesiertu aduse aminte boieriloru, ca déca, dupacumu unii voiau, voru face impartîri nóue ale pamenturiloru, prin acést'a voru calcá pe aren'a cea periculósa a legislatiunei agrarie, sî astfeliu voru insielá ei mai curendu notiunile de dreptu ale tieranimei. Votulu de neincredere se priimì din partea camerei cu mare maioritate. In urm'a acestui'a ministeriulu si-dete petitiunea de dimissiunare. Principele insa n'o priimì, ci demandà ministeriului, a aduce proiectulu unei legi nóue electorale, sî conchiamà de nou camer'a la sied intia estraordinaria, spre a pertractá sî a aduce conclusu asupr'a nóuei legi electorale in 2|14 Maiu a. c., dupace mai nainte cu privire la pascile grecesci o amanase pe tempu putînu sî asiá deduse ablegatiloru ocasiune, de a se convinge in fati'a locului despre situatiunea populatiunei sî totu deodata despre ordinea publica cea cu totulu neturburata.

Readunandu-se camer'a in 2|14 Maiu a. c., sî in locu de a incepe discussiunea asupr'a unicei probleme, pentru carea se adunase acum, incependu a atacá ministeriulu, pasî inainte sî dechiarà la insarcinarea principelui, ca camer'a e dissolvata. Totdeodata emise principele o proclamatiune câtra poporulu seu, in carea-lu provocà, a se declará prin votare generala numai cu dá ori bá asupr'a priimirei constitutiunei, ce i o propuse, desvoltandu mai departe ideile conventîunei din Paris.

Acést'a acum adeveratu c'a fostu o abatere dela carârile legale de pâna acum, o calcare a constitutîunei, a fostu cu unu cuventu lovitur'a de statu. Prin acést'a principele se adresà deadreptulu câtra natiune sî o provocà a decide ea insasi cu mân'a ei asupr'a celei mai de aprópe a sele sorti. Dupace se adeverise zadarnici'a toturoru cercâriloru, de a castigá intrare in Romani'a urgintiloru cerintie ale tempului pe calea cea ordinaria a legislatiunei, faptulu a fostu unu actu alu sustînerei de sine, pentru care partid'a liberala din tiéra se rogà inca cu lunile inainte. Scirea despre acésta procedere a principelui fu priimita de populatiune cu entusiasmu. Caracterulu liberalu alu legei cei nóue electorale propuse spre priimire nici chiaru cei mai inversiunati contrari ai principelui nu l'au negatu. Afara de aceea s'a propusu totdeodata a se creá unu corpu nou in statu, care e menitu a tînè cumpan'a partidei conservative in contr'a eventualeloru escesse ale adunârei legislative. Acestu corpu se forméza din amendoi mitropolitii tierei, din episcopii dieceseloru, din presiedintii colegieloru supreme ale guvernului, celu mai vechiu generalu alu armatei, in fine din 68 membrii denumiti de principele, din cari 34 se voru luá din representantiele districteloru, eara ceialalti din barbati de merite eminenti in tóte ramurile activitâtii publice. Ambele adunâri impreuna cu principele, esercéza poterea legislativa. Numai votarea bugetului se reserva numai adunârei legislative, carea in adeveru representéza tóte classele locuitorimei sî e alésa pe bas'a unui dreptu electoralu fórte estinsu.

Bucuri'a cea nespusa pentru stricarea domniei oligarchice asurdî atâtu in Bucuresci câtu sî in tóta tiér'a indoielele de midilócele intrebuintiate. Dar nu intocmai de favoritóre fura vocile strainatâtii. Chiaru nici foile cele bine informate asupr'a evenimenteloru de acolo sî care nu se insielara despre subsumptiv'a libertate parlamentara, ce o representà camerei in Bucuresci, nu potura trece numai asiá preste acésta grea calcare de dreptu. Cu deosebire foile austriace de tóta colórea condamna cu unanimitate pre principele sî regimulu lui. Locuitorii principateloru, din nefericire, de unu sîru de ani incóce suntu dedati, a aflá in foile austriace cea mai despretiuitóre dejudecare a nesuintieloru loru natiunale. Chiaru sî aceia, ale câroru buze suntu pline sî preapline de mierea liberalismului, nu se indoira a luá partid'a privilegieloru boieresci, sî tóte incercârile tierei intru a rumpe catusîle unei oligarchii desbinatóre, nu se'ndoira a le gramadí cu cele mai amari batjocuri. Câci erá lesne a glorificá stralucirea sea propria prin loviri cu piciorulu date vecinului, sî defaimandu faptele altor'a a acoperí ne-activitatea sea propria. Dar de imputarea egoismului aru trebuí sa apere pre Alesandru Ioann I. unic'a considerare, ca densulu déca aru fi voitu sa sacrifice pre tieranii boieriloru, aru poté avé pace cu camer'a; insa elu prefere, a-si pune corón'a sî póte sî viéti'a, pentru de a eliberá maioritatea cea mare a poporului seu din sclavi'a, in carea a fostu tînuta pâna acumu.

Din Banatu. Din cerculu Bogsicî 20 Maiu.

(Continuare din nr. 39.)

Comissi'a, care sa constateze trecerea locuitoriloru ramneni la biseric'a greco-catolica, siau sfarsîtu lucrarea sea sub conducerea unui Assessoru dela sedri'a comitatensa in dîlele trecute. Resultatulu acestei constatâri e in scurtu urmatoriulu:

Macarca s'a fostu dîsu sî spre scopu tendentîosu s'a fostu latîtu pretotindinea, cumca Ramn'a intréga a trecutu la biseric'a greco-catolica, sî cumca numai vr'ocâti-va insi au remasu inapoi, cari sî ei voru trece, déca va remâné biseric'a la greco-catolici: totusi prin constatarea de susu s'au adeveritu, cumca 90 familii din Ramn'a n'au trecutu nici decumu la biseric'a greco-catolica.

Scirea deci, cumca afara de o neinsemnata frantura toti locuitorii Ramnei si-au parasitu religi'a stramosiésca, a fostu mincinósa, sî noi ne mirâmu cu atâtu mai tare, ca diregatori'a comitatensa din Lugosiu n'au constatatu mainainte impregiurarea, ci s'a lasatu prin simpl'a aretare facuta din partea gr. catoliciloru a se seduce spre neimplinirea poruncei inaltului guvernu din Bud'a, care i face de datorintia a dá biseric'a cuprinsa de greco-catolici locuitoriloru Ramnei de religi'a ortodoxa resariténa inapoi. Informarea acést'a partîala despre starea lucrului a avutu urmarea aceea, ca biseric'a luata dela aceia, ce pe temeiulu legiloru aveau dreptulu celu mai invederatu de a remané in posesulu ei, cu apriat'a vatemare a acestui dreptu, s'a lasatu sî mai departe in mânile noiloru greco-catolici, care precedura partîala nu numai ca au implutu cu dorere animile locuitoriloru comitatului nostru, cari, luandu afara vrocâteva dieci de mii de romano-catolici, greco-catolici, luterani, calvini sî Israeliti toti de religi'a greco-orientala se tînu, ci totdeodata li-au insuflatu sî mare temere pentru viitoriulu credintici sî alu bisericei sale, vediendu ei, cumu insasi deregatori'a comitatensa, care dupa positiunea sî chiamarea sea aru avé datorintia a nu fi pentru unulu muma, eara pentru altulu ciuma, ia parte invederata pentru greco-catolici, ear pre noi credinciosii bisericei orientale ne tractéza cá pre nisce copii masteri. Ceea-ce face, ca acésta partinire a greco-catoliciloru sî a nezuintieloru, de a se latî in modulu sî prin mijlócele de pâna acumu in comitatulu nostru, sa bata sî mai tare la ochi, e: ca dens'a sufere sî astadi pre judele comunalu in Ramn'a in fruntea comunitâtii, macarca judele acest'a au indreptatu câtra preotulu Velceleanu pre carele consistoriulu greco-orientalu din Versietiu l'a trimisu preotu in Ramn'a, spre a supliní loculu preotîloru apostati, o porunca in scrisu, in care-lu amerintia, ca déca nu va parasí satulu, lu va scóte cu poterea dintr'ensulu.

Infricatulu preotu a trebuitu numai decâtu sa se duca din satu, sî numai intrevenirei consistoriului greco-orientalu din Versietiu, i-a potutu succede a mijlocí, cá preotulu sa-si cuprinda iarasi loculu in mijloculu credinciosiloru sei in Ramn'a.

(Va urmá.)

Principatele române unite.

Din scirile esîte prin Monitoriulu sî alte foi transcarpatine vedemu, ca complotulu, de care spuseramu sî noi cititoriloru nostri la tempulu seu, a fostu tiesutu cu intentiunea, de a restorná pre Principele Alessandru Ioann I., de a desface unirea tieriloru sorori sî de a mijlocí dela Pórta denumirea a doi caimacami, sî anume in Moldov'a Panoiotu Balsiu, ear in Romani'a propria Constantinu Grigoriu Sutìu. Instrumentulu principalu alu conspiratiunei se pare a fi fostu unu Grecu de „græca fides“, doctorulu Lomberti, mediculu mitropolitanu, — unu omu, alu cârui caracteru tavalitu lu cunóscemu inca din anii trecuti dintr'o alta cronica scandalósa. Toti trei suntu arestati.

Domnitoriulu sî Dómn'a Elen'a au fostu gramaditi de tóte pârtile cu adresse de fericitâri, cu daruri, cu poesii, cu rogaciuni. Colossalels pagine ale „Bucimului“ d'abiá incapu a reprodure cele mai esentiale din aceste manifestatiuni, provocate prin actele de 2|14 Maiu. Lânga inalt'a parechia domnitóre numele celu mai veneratu e alu ministrului Cogalnicénu, prin care fratii de dincolo - sî credemu ca cu dreptulu— vedu organulu celu mai de frunte alu salvârei Romaniei din catusiele oligarchiei innecate in materialismu. — Intre alte felicitatiuni aflâmu sî un'a din partea universitâtii din Iasi, subscrisa de rectorulu d. Maiorescu sî totu corpulu professoralu, in care cu bucuria vedemu figurandu sî numele unor'a din compatriotii nostri.

Resultatulu plebiscitului, dupa Monitorulu oficiosu, e urmatoriulu:

713,387 voturi cu DA,
57 „ „ NU,
52,520 „ de absinti sî abtînuti.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 42. ANULU XII.

Sabiiu, in 28 Maiu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

„Concordi'a“ aduce funest'a scire, ca natiunea româna a mai perdutu pre unulu din cei mai demni sî mai devotati fii ai sei: pre

Simeonu Barnutiu,

care reposà in 16/28 Maiu a. c. in Boccea româna.

O natiune jelesce mórtea lui.

In veci pomenirea ta!

Anonciu.

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II. a adunârei generale a Associatiunei transsilvane, tînute la Blasiu in 8 Septembre c. n. 1863 p. 36, adunarea generala a Associatiunei transsilvane pe anulu 186¾ se va tînè la Hatiegu in 1 Augustu dupa calendariulu nou, a. c.

Ceea ce prin acest'a, in sensulu §-lui 25 din statutele Associatiunei, se aduce la cunoscinti'a publica. *)

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî curtur'a poporului românu.

Sabiiu in 7 Iuniu c. n. 1864. T. Cipariu m. p. Vice-presiedinte.

Ioanne V. Russu m. p. Secretariu II.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 22 Maiu (3 Iuniu) 1864.

Luandu firulu raportului nostru despre acésta siedintia, comunicâmu in cele urmatóre sî proiectulu séu mai bine dîcendu proiectele comissiunei pentru tribunalulu supremu transsilvanu; câci lânga maioritatea comissiunei se formase sî o minoritate, care adusese unu proiectu independinte. Proiectulu maioritâtii este urmatoriulu:

Proiectu de lege

despre infiintiarea sî organisarea unui tribunalu supremu pentru Marele Principatu Transsilvani'a.

§ 1. Pentru cuprinsulu Marelui Principatu alu Transsilvaniei se infiintiéza unu tribunalu supremu de justitia cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ care -si va avé scaunulu seu oficiale in loculu unde va fi guvernulu r. transsilvanu.

§ 2. Acestu tribunalu va consiste din unu presiedinte, din consiliarii câti voru fi de trebuintia, sî din personalulu care va fi de lipsa pentru ajutorintia sî manipulatiune.

Denumirea presiedintelui sî a consiliariloru e reservata Maiestatei Sele.

§ 3. Tóte posturile se voru conferí numai transsilvaneniloru,

§ 4. Tribunalulu supremu va decide cá foru alu treilea sî din urma in tóte trebile urbariali asemnate procesurei judecatoresci, in cari s'a decisu in forulu alu doilea, incâtu permitu prescriptele ce suntu in vigóre, remedie legali in contr'a decisiuniloru lui.

§ 5. In cause penali va decide tribunalulu supremu cá foru alu treilea, despre tóte casurile penali asemnate procesurei judecatoresci, cari voru ajunge la elu in conformitate cu prescriptele procesuali ce esistu.

§ 6. Afara de acést'a va mai decide tribunalulu supremu despre propuneri sî cereri de delegatiune, de câte ori va fi vorb'a in cause penali de delegatiunea unui tribunalu ordinariu in loculu tribunalului urbanu speciale ce e competinte in casurile §-lui 10 lit. a. din regulamentulu procesului penale; precum sî despre plansori incontr'a delegatiunei altui judetiu in loculu celui competinte, dispusa de câtra forulu alu doilea.

§ 7. Despre delegarea altui judetiu in loculu unui judetiu transsilvanu ori din contra, mai incolo despre controversie de competintia, candu numai unulu din judetiele ce suntu in contraversia e transsilvanu si respectivele curti apelative nu se potu uní, ori candu se nasce contraversia intre curtea apelativa din Transsilvani'a sî intre un'a din altu locu despre competinti'a loru propria, va decide tribunalulu supremu transsilvanu in cointielegere cu forulu supremu judetiale alu celuialaltu judetiu respectivu.

Nepotendu-se uní cele dóue tribunale supreme, va decide Maiestatea Sea, facendu-i-se propunere din partea respectiveloru dicasterie aulice de justitia.

§ 8. Despre conflicte de competintia intre autoritâtîle judeciali sî politice, va decide tribunalulu supremu intr'unu senatu micstu, a cârui compunere o determina § 13.

§ 9. Tribunalulu supremu va decide despre plânsori de sindicatu in contr'a lucrâriloru oficióse ale membriloru sei propri sî in contr'a lucrâriloru oficióse ale forului alu doilea séu ale membriloru lui, mai incolo despre recurse in contr'a decisiuniloru, pe cari le-a facutu forulu alu doilea asupr'a plansoriloru de sindicatu.

§ 10. Fiindu poftitu tribunalulu supremu de cancellariulu aulicu, i-si va dá parerea pretinsa in privinti'a emiterei de legi ori a modificârei acelor'a.

Elu inse e sî indreptatîtu sa faca cancelarului aulicu propuneri de sine statatóre pentru emiterea de legi ori modificarea loru

§ 11. Tribunalulu supremu va fi condusu de presiedinte, sî fiindu acest'a absinte ori impedecatu, de substitutulu lui denumitu spre acestu scopu.

§ 12. Tribunalulu supremu va pertractá sî decide de regula despre afacerile, cari cadu in sfer'a lui de activitate, intr'unu senatu de siese judecatori sî unu presiedinte.

Pentru senatele plenari constatatóre din toti consiliarii sî presiedintele suntu reservate urmatórele:

a) Tóte causele personali sî disciplinari, incâtu cadu acestea in sfer'a de activitate a supremei curti apelative.

b) Tóte opiniunile sî propunerile ce se voru dá in privinti'a legislativa.

c) Procesele criminali, candu are sa se decida pedéps'a de mórte.

d) Revisiunile in contr'a, sentintieloru civili consunatóre, candu va fi sa se decida in privinti'a admiterei loru.

e) Dechiaratiunele de mórte spre scopu de recasatorire.

§ 13. In casulu candu va fi a se decide despre unu conflictu de competintia intre autoritâtîle politice sî judiciali ale Transsilvaniei, precum si in cause urbariali, voru intrá de votanti in loculu a trei judi de ai tribunalului supremu, totu atâti membrii ai guvernului r. transsilvanu.

§ 14. Limb'a afaceriloru tribunalului supremu, se va indreptá dupa dispusetiunile generali, cari se voru face prin o lege speciale despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica oficiósa.

§ 15. Tóte espeditiunile tribunalului supremu se voru provedé cu inscriptiunea: „r. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ sî se voru subscrie de presiedinte ori de substitutulu lui.

Sentintiele voru portá inscriptiunea: „In numele Maiestatei Sele c. r: Apostolice, Marelui Principe alu Transsilvaniei sî Comite alu Secuiloru“, sî afara de subscrierea mai susu numita, se voru subscrie de unu votantu.

§ 16. Sigilulu tribunalului supremu de justitia va portá

*) Celelalte Jurnale române inca suntu rogate a publicá in colònele sale acestu anonciu.

vulturele c. r. dimpreuna cu insemnulu Transsilvaniei sî cu cercuscrierea: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni Principatus Transsilvaniæ.“

* 17. Sfer'a de activitate a tribunalului supremu in cause personali sî disciplinari, organisarea lui interna sî regulamentulu lucrâriloru lui, precum sî relatiunea lui catra Cancelari'a aulica transsilvana se va regulá pe calea ordinatiuniloru. —

Ear proiectulu minoritâtii este celu urmatoriu:

Votulu

minoritatei comissiunei pentru r. proiectu alu regimului despre infiintiarea sî organisarea unei supreme curti apelative pentru Marele Principatu Transsilvani'a.

Invoita pe deplinu principialminte cu principiulu unei separâri esecutate strictu a justitiei de administratiune in tóte sî mai alesu in instanti'a suprema, din care purcede proiectulu regimului, minoritatea comissiunei inca votiseaza cu maioritatea in privinti'a infiintiârei unei supreme curti apelative de sine statatóre pentru patri'a nóstra, avendu in vedere dreptulu de statu positivu transsilvanu (P. III. a Diplomei imperatesci din 20 Octobre 1860) sî dorintiele maioritatei locuitoriloru.

Minoritatea insa se abate dela maioritate in privinti'a alegerei locului de resiedintia a acestui tribunalu supremu, sî propune in conformitate cu § 1 din proiectulu regimului, ca scaunulu oficialu sa se defiga in resiedinti'a imperatésca din Vienn'a, pentruca intentiunea generala a poporului ascépta decisiunea din urma chiaru sî cea judecatorésca dela principele tierei ori celu putînu din apropiérea lui dea dreptulu, sî pentruca mai incolo pentru scaunulu oficialu in resiedinti'a imperatésca vorbesce dreptulu istoricu sî starea faptica a totuloru periódeloru istoriei transsilvane pâna la rescriptulu imperatescu din 31 Martiu 1861, afara numai de intervale fórte scurte (Trip. p. III. t. 2. §. 3 sî C. C. p. II. t. 1 a. 1 §. XI. a. 4 §. XI. a. 4 §. XI. sî a. 5 § XI.) sî pentruca in urma cea mai posibila independintia a judecatoriloru supremi se pare a fi pastrata numai prin transferirea instantiei supreme in altu locu afara de tiéra, prin urmare afara de influintiarea de a dreptulu a patimeloru natiunali.

Minoritatea nu se póte alaturá mai incolo lânga schimbarile intreprinse de maioritate in § 4, 6, 7, 9 sî 13 din proiectulue regimului, cari suntu calculate pe desfiintiarea curtiei apelative sasesci, pentruca mai antâiu la organisarea instantiei a trei'a nu se póte luá ocasiune numai cam asiá spre regularea instantiei a dóu'a, pentruca ea crede, ca la organisarea supremei curti apelative nu se póte purcede decâtu numai din starea faptica presenta sî sa nu se faca o lege pe viitoriu pentru organisme, ce e cu putintia ca se voru face in viitoriu; pentruca mai incolo din tempulu privilegiului Andreanu din 1224 (ipsos nullus judicet nisi Nos vel Comes Cibiniensis si nec eos etiam aliquis ad præsentiam nostram citare præsumat, nisi causa coram suo judice non possit terminari) pâna la rescriptulu imperatescu din 4 Noembre 1862, prin care s'a aprobatu pré gratiosu infiintiarea unei curti apelative permanente pentru tiér'a Sasiloru, nu s'a impumnatu nece odata constitutiunalminte dreptulu de jurisdictiune alu natiunei sasesci intre marginile tierei Sasiloru sî intre terminii dreptului supremu de justitia a principelui tierei, sî pentruca in urma, desfiintiarea acestei curti apelative nu se tîne de competinti'a dietei, ci se póte dispune singuru sî numai de câtra universitatea natiunei sasesci pre lânga sanctiunarea principelui tierei.

Minoritatea propune din contra, cá

in § 6 lit. a, pag. 2 s. 2 sa se indrepteze erórea de tipariu „propriu“ in „unu“ sî

totu acolo S. 6, 7, 8 sa se faca schimbarea corespundiatóre faptei, cumca in presentu pentru casurile specificate in § 10 lit. a, din reg. proc. penale competinte adeca: magistratulu din Sabiiu sî tribunalulu penale din Muresiu-Vasiarheiu sî sa se puna in locu da „a . . . . tribunalului competinte speciale“ „a . . . . . tribunaleloru competinti speciali“, mai incolo cá in § 10 s. 2—5 sa se faca stilisarea mai corespundiatóre demnitatei sî pusetiunei supremei curti apelative, a tierei adeca: in privinti'a emiterei ori modificârei de legi sa se dica „propune“ in locu de „are sa propuna.“

Stilisarea sî modificarea § 12 din proiectulu regimului in raportulu maioritatei s'a facutu in intielegere cu minoritatea.

Pe lânga aceste indreptâri de tecstu sî propuneri recomenda minoritatea proiectulu regimului spre acceptare neschimbata.

Sabiiu in 19. Decembre 1863.

Iosefu Trausch m. p., regalistu. Eduard Herbert m. p., deputatu. Augustu Lassel m. p., deputatu. Ioann Brecht m. p., deputatu. Salmen m. p.*)

Dr. Trauschenfels m. p., referintele minoritâtii.

Pe candu referintele comissiunei Dr. Maioru se marginesce pe lânga a cetí simplu raportulu tiparitu alu comissiunei, pe atunci referintele minoritâtii Dr. Eugenu de Trauschenfels citesce unu raportu estinsu, meritoriu, documentatu prin multe date istorice, sî intreruptu mai adesеori de acclamatiuni din centru. Referintele minoritâtii incheia cu aceea, ca de sî suntu diferintie mai cu séma in dóue puncte intre maioritatea sî minoritatea comitetului, totusi densulu spera, ca aceste dóue puncte diferintiale voru fi numai cá cele dóue cameri ale inimei, cari amendóue servescu aceluiasi scopu: curatîrei sângelui.

Inscrisi suntu pentru desbaterea generala: Br. Salmen, Koronka, G. Maniu, Mog'a sî Puscariu. Br. Salmen, fiindu bolnavu pe tempulu siedintieloru comitetului, nu si-a potutu desfasiurá parerile sele in acel'a; dar si-a reservatu dreptulu de a le desfasiurá in dieta. Esinti'a propunerei lui e: ca de óre ce diet'a a recunoscutu odata unitatea imperiului, ea nu póte creá acumu unu tribunalu propriu transsilvanu; dar nici de lucru n'aru avé destulu unu atare tribunalu, de órece densulu scie din praxa, ca la „Oberster Gerichtshof“ in Vienn'a erau 4 transsilvaneni, din cari numai trei erau ocupati cu lucruri judiciarie transsilvane, ear alu 4-lea se intrebuintiá la cele ungare. Déca insa aru fi a se creá o judecatoria suprema transsilvana, aceea dupa decisiunile legei aru trebuí sa aiba celu putînu 10, ba pentru aducerea de sentintie de mórte 15 judecatori, pre cari Transsilvani'a nici ca aru fi in stare a-i platí dupa cuviintia: de aceea propune, a rogá pe Maiestatea Sea, cá ori sa se creeze o curte apelativa generala austriaca dupa diplom'a din 20 Octobre 1860, ori apoi sa se infiintieze unu tribunalu supremu transsilvanu deosebitu. (Ici colea in centru: Bravo!)

Presiedintele face atentu pre oratorulu, ca in desbaterea generala se potu aduce numai propuneri de reieptare ori de amanare, ear modificârile se admitu numai la desbaterea speciala. (Bine! Helyes!)

G. Manu, dupa o introducere lunga neesentîala, in carea se mira de propunerea lui Salmen, aflandu intrensa opositiune in contr'a proiectului regimului, espune, ca aveá de cugetu a staruí, cá organisarea tribunalului supremu sa se amâne pâna la organisarea judecatorieloru inferióre; dar acumu de óre ce natiunea româna este inarticulata sî guvernulu Maiestatei Sale au aretatu atât'a incredere câtra dieta, nu se cade, cá noi sa respundemu cu neincredere, ci sa priimimu proiectulu regimului, in care densulu din parte-si afla mai multa multiumire de câtu intr'alu minoritâtii séu alu lui Salmen. Pentru ilustrarea stârei cei rele a justitiei de josu aduce dreptu esemplu comitatulu Solnocului din launtru sî alu Dobâcei.

Koronka renuncia la cuventulu ce-lu ceruse la inceputulu siedintiei.

Mog'a in cuventu mai lungu desfasiura trebuinti'a de a se desface justiti'a de administratiune, sî totu camu din acele-si motive cá sî Manu partinesce proiectulu regimului, reservendu-si cá sî acel'a a face amendemente la desbaterea speciala.

Puscariu renuncia la cuventu.

Schuler-Libloy partinesce in cuventu mai lungu proiectulu regimului, argumentandu cu istori'a a mâna, ca judecatori'a suprema mai nainte erá in mân'a monarchului cá a instantiei celei din urma; acest'a insa, ascultandu la geniulu tempului, impartiesce facultatea acést'a cu popórele sale, reservandu pentru sine numai sentintiele asupr'a vietiei sî mortii. De altmintrelea sî densulu, cá sî antevorbitorii, si-reserva dreptulu de a aduce amendemente la desbaterea speciala.

Vlass'a inca aru fi doritu, cá sî Manu sî Mog'a, cá regimulu sa se fia luatu dupa logic'a lucruriloru sî sa fia purcesu la organisarea justitiei de josu in susu, dar in fine se póte impacá sî cu acést'a procedere a regimului, fiindu convinsu, ca acel'a au avutu inaintea ochiloru binele sî fericirea patriei. Dintr'alte mai fericitu s'aru crede ,déca i-ar succede a combiná proiectulu regimului cu proiectulu comissiunei, sî-si reserva dreptulu de a vorbí la desbaterea speciala.

Conrad Schmidt se vede in positiunea unui corabieriu, care a visatu de fortuni sî viscole infricosiate, sî desceptandu-se vede tempulu celu mai frumosu sî ventulu celu mai favoritoriu. Cu parerea lui Manu, cá candu proiectulu minoritâtii sî alu lui Salmen aru fi opositiuni in contr'a regimului, nu se póte impacá, nefiindu adeverata acésta presupunere; din contra sî densulu priimesce proiectulu regimului

---

*) Pre lânga reservarea de a face alta propunere.

vediendu in elu unu adeveratu progresu, adeca desfacerea justitiei de administratiune, sî-lu partinesce cu atât'a mai vertosu, câci déca aru fi fostu sa se organiseze mai antâiu justiti'a inferióra, precumu dorira antevorbitorii, sî precumu doresce sî elu insusi: atunci mai nainte trebuiá sa se faca impartîrea tierei in cercuri, cá pe bas'a acestor'a sa se organiseze sî justiti'a, pe candu astfeliu terenulu e datu.—Cerendu-se inchiderea desbaterei generale sî a siedintiei, Presiedintele comunica resultatulu alegeriloru in comitetulu drumului feratu, in care s'au alesu: Alduleanu cu 81, Hanni'a, Koronka, Rannicher sî Obert cu câte 79, Macedon Popu cu 78, Michael Binder cu 77, Maager cu 76, Lazar cu 75, Dr. Ratiu cu 70, Mog'a cu 64, Iosifu Siulutiu cu 63, Lassel cu 48, Budacker cu 47 voturi. Comissiunea acést'a se va aduná in dîu'a urmatóre la 9 óre diminéti'a, spre a se constituí.

Siedinti'a din 23 Maiu (4 Iuniu) 1864.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului, presiedintele da spre cetire o harthia, prin carea deputatulu Nicol'a din cause urginti cere de nou concedia pe 20 de dîle, adaugendu, ca aotulu acest'a, candu i s'aru refusá rogarea, area se privi totu deodata cá actu de dimissiunare.

Negrutiu constateaza, ca multi deputati absenteaza fâra causa de ajunsu, sî staruiesce a se dá concedia chiaru numai la casuri de bóle sî de nepotintie absolute.

Gaitanu apera absentarea lui Nicol'a, care pâna tardîu in Februariu au fostu ocupatu intr'unu comitetu dietalu in Sabiiu, apoi s'a pregatitu pentru censur'a advocatiala, carea au sî depus'o in 7 Aprile; de aceea partinesce rogarea lui Micol'a.

Mog'a sprijinesce pre Gaitanu, sî concedi'a ceruta se da.

Românii din comun'a Tiapu, $^2/_3$ a locuitorimei protestéza prin o harthia substernuta prin Negrutiu in contr'a tendintieloru conlocuitoriloru sei Sasi, de a se anectá comun'a loru lânga scaunimea sasésca. Se predà comitetului de petitiuni.

Presiedintele comunica, ca comitetulu pentru drumulu de feru s'a constituitu, alegendu presiedinte pre Alduleanu, substitutu pre Koronka, referinte pre Maager sî notatiu pe Budaker.

Trecendu-se acumu la ordinea dîlei, titlulu din proiectulu comitetului se priimesce neschimbatu.

La § 1. ia cuventu Eduardu Herbert sî espune in cuventu mai lungu, intreruptu adeseori de ilaritatea casei, ca nu e nici pentru proiectulu regimului, nici pentru alu comitetului, sî astfelu propune a se dîce: Activitatea c. r. curti casative din Vienn'a, normata prin imp. patentu din 7 Augustu 1850 Nr. 325, F. l. I. din anulu 1850, apoi prin p. n. scrisori de cabinetu din 31 Decembre 1851 Nr. 4 F. l. I. din anulu 1852, apoi prin ordinatiunea imp. din 27 Maiu 1852 Nr. 121 F. l. I. din 1852, in fine prin ordinatiunea imp. din 1 Martiu 1852 Nr. 55 F. L. I. din anulu 1852 — sa se estinda sî asupr'a marelui principatu alu Transsilvaniei. — Propunatorulu aretase in cuventulu seu intre altele sî aceea, ca spesele unui tribunalu supremu deosebitu pentru Transsilvani'a s'aru urcá la 100,000 fl. pe anu, pecandu contopindu-se cu tribunalulu supremu alu tieriloru dincolo de Lait'a s'aru reduce mai numai la jumetate.

O mica desbatere in privinti'a aceea, ca sa se cetésca sî ceialalti §§. ai proiectului lui Herbert, ori nu? dupa o scurta dar via discussiune intre C. Schmidt, M. Binder sî presiedintele, care din urma se vede nevoitu a infruntá pre celu de alu doilea pentru espressiuni vatematóre, se termina cu aceea, ca pentru informatiune se cetesce totu proiectulu lui Herbert. (Va urmá.)

Sabiiu in 26 Maiu. (Felurite.) De 3 dîle decurgu acumu desbaterile dietale asupr'a unui paragrafu. Ne mirâmu sî nu prea, de acésta lupta cerbicósa; câci Românii vedemu ca staruiescu toti pentru resiedinti'a tribunalului supremu aici in Transsilvani'a, Sasii iar toti pentru transpunerea lui la Vienn'a; tertium non datur. Lupt'a se póte finí numai cu invingere de o parte sî cu perdere de alt'a, mâne credemu ca va vení la votare, sî atunci vomu vedé resultatulu. (Vedi: Mai nou. Red.)— Alâturea cu lupt'a pentru tribunalulu supremu decurge lupt'a pentru drumulu de feru, respective pentru propunerile lui Maager, pre care nainte de toti sî de tóte le combate séu mai bine dîcendu cérca a le combate „Herm. Ztg.“, etc. carea cu aceste ocasiuni nu se póte suferí a nu imbalá, dupa vechiulu seu obiceiu, sî pre Romani'a. Trebuie sa constatâmu tristulu faptu, ca acésta fóia imbetranita in pecate iar jóca rolulu seu cu cinismu innoitu; intr'aceea Romani'a preste astfelu de barfele firesce trece la ordinea dîlei fapteloru sele. — Comitetulu Associatiunei a tînutu eri siedintia lunaria; protocolulu in nr. venitoriu.

Din Banatu. Din cerculu Boccei 20 Maiu.
(Continuare sî capetu din nr. 39 sî 40.)

Sî pre lânga tóta nedrépt'a, nelegiuit'a sî tiranic'a acésta portare a judelui comunalu, care de tóte medilócele se folosesce spre terorisarea credinciosiloru besericei greco-orientale, densulu totu se sustîne in postulu seu, pentru-ca e temere: ca depunendu-se din diregatori'a sea, ómenii se voru intórce iarasi la biseric'a s'a de mai nainte.

Pe lânga cele 90 familii remase statornice in credinti'a s'a cu prilegiulu constatârei s'au dechiaratu inca vre-o 80 familii: ca ele cu nedreptu sî fâra scirea loru s'au inscrisu in numerulu celoru trecuti la biseric'a greco-catolica, deórece n'au avutu nici candu intentiune de a-si parasí credinti'a biseric'a s'a. Afara de acést'a o parte mare a femeiloru sî prunciloru celoru inscrisi spre trecere la biseric'a greco-catolica s'au dechiaratu, ca nu vréu sa scie nimic'a despre trecerea barbatiloru sei la alta biserica, ci vréu sa remâna sî mai departe in credinti'a s'a de pâna ací. Acést'a ne slujesce de nóua dovada, cu ce pripéla se procede la conscrierea celoru ce se insinua spre trecere la biseric'a greco-catolica, sî cum in atari conscrieri vinu sî atari ómeni inainte cari traiescu sî voiescu sî mai departe a traí in pace sî in linisce, in credinti'a sî biseric'a s'a stramosiésca. Procederea acést'a observata mai pretutindenea din partea greco-catoliciloru n'are alt'a de scopu, decâtu de a demustrá lumei aplecarea poporului românu spre imbratîsiarea religiunei greco-catolice, sî prin acést'a a aruncá unu velu preste machinârile, care se punu in lucrare, spre a rumpe pre Români de câtra biseric'a greco-orientala. Vení-va tempulu, candu cele ce se punu astadi in lucrare de câtra fratii nostri de unu sânge spre aducerea Româniloru la apostasía dela biseric'a s'a, voru esî la lumina, sî lumea va reprobá cu totu despretiulu vilele midilóce, care se intrebuintiéza spre demoralisarea simtiului religiosu alu Româniloru de religi a greco-orientala. Sî ce póte fi altulu resultatulu demoralisârei acesteia, decâtu decaderea morala sî intelectuala a poporului nostru sî re'mpingerea lui din veaculu culturei sî alu luminârei in vécurile demultu trecute ale intunerecului! Ne dóre a spune acést'a, pentruca n'amu fostu in stare a presupune la fratii nostri de unu sânge atât'a nepasare pentru binele poporului seu. Lasâmu istoriei, sa cumpanésca faptele acestea, éra noi dorerea nóstra o vomu ascunde in adenculu animei nóstre, nutrindu speranti'a cumca va vení tempulu, candu sî fratii nostri de unu sânge se voru convinge, ca midilócele, care se intrebuintiéza spre latîrea religiei greco-catolice, nu suntu acelea, din care sa póta resultá fericirea poporului nostru. —

Reculegendu datele constatate, potemu luá numerulu aproximativu alu celoru ce au remasu credintiosi religiunei sî bisericei greco-orientale in Ramn'a intre 1100 pâna la 1600 de suflete, cari prin volnic'a procedere a diragatoriei comitatense din Lugosiu s'au lipsitu de orice mangaiere sufletésca in dilele mariloru serbatori ale Pasciloru, menite de insusi Mantuitoriulu lumei de a ne bucurá sî a ne veselí intr'ensele.

Tocmai candu incheiamu acestea, ne vine scirea, cumca greco-catolicii, neindestulati cu resultatulu comissiei constatatóre, au cerutu o superrevisia a constatârei comissiunale, avendu sperantia, cumca din superrevisiunea acést'a va esî unu resultatu mai bunu pentru densii. Nu vomu intârdiá sî resultatulu acestei superrevisiuni a-lu aduce la cunoscinti'a publicului.—

Varietâti sî noutâti de dî.

(Necrologu.) Din sciri private audîmu trist'a novela, ca P. Protopopu alu Lupsiei, Absolonu Popoviciu a reposatu. —

(Baniantici.) Din Banatu ni se scrie, ca in comun'a serbésca Serb-Ittebe „in Comitatulu Torontalu unu saténu sapandu unu siantiu in giurulu casei sale, la vreo 4 urme in pamentu au aflatu o óla acoperita cu o caramida subtîre, sî intr'ensa mai multe dieci de numi de argintu curatu in marimea cruceriloru noi, sî inca de pe tempulu colonisârei Daciei prin Imperatulu Traianu sî a succesoriloru lui. — Din acei numi se afla cá vreo 30 la D. Advocatu Mihailu Panics; referintele nostru a vediutu la D-sea numai 5 numi: unulu cu fatia sî inscriptiunea Cesarului „Trajanus Hadrianus“, altulu cu a lui „Cæsar Aurelianus“ alu 3-lea cu a lui „Antoninus pius“, alu 4 cu a lui Faustinus Augustus, alu 5 Faustina pia, — earu din dereptu cu inscriptiunea sî tipulu Junei, cara de triumfu sî alti Diei, — ceialalti numi, ce n'au fostu la densulu, au fetiele altoru imperati sî diei ai Romaniloru vechi. Déca vreunu amatoriu de numismatica, sau ingrijitorii de musee séu vreunu patriotu din principatele unite aru dorí sa le cumpere, se póte adresá câtra Domnia sea in comun'a mai susu numita „Serb-Ittebe.

Principatele române unite.

Dîu'a de 21 Maiu, dîu'a onomasticei Dómnei Românilor, dîu'a in carea imperatés'a Elen'a au aflatu crucea Domnului, a fostu pentru Romani'a in adeveru o dî mare sî natiunala. Ea s'a 'nceputu cu bubuitulu tunuriloru de diminétia; cerulu celu mai serinu sî tempulu celu mai frumosu favoriau serbatórea cea marétia, in carea erá sa se aduca la cunoscinti'a Domnitorului vointi'a tierei, resultatulu plebiscitului. Tóta incercarea nóstra de a descrie dîu'a acést'a dupa cele citite prin dîuariele fratîloru transcarpatini, aru fi numai o schizza palida pelânga tabloulu celu viu, ce ni-lu dà „Bucimulu.“ Noi renunciâmu la cuventu in favórea sî onórea lui.

„Dela palatu pâna la Mitropolia, dîce „Bucimulu“, unu poporu in serbatóre, intiesatu pe marginile drumului, prin usîle sî ferestrele pravalieloru, pe ferestrele fia-cârui etagiu sî pe strasîne, infatîsiá unu aspectu imposantu. Tóte pietiele erau pline de poporu, sî délulu Mitropoliei semená cu unu munte alcatuitu de ómeni.

Aceeasi espressiune in femei sî barbati, in copilasi sî in gârbovi; parea ca-si dîcu unii altor'a, cei d'antâiu: O s a a v e m u o p a t r i a, sî cei de alu doilea, o s a l a s â m u o p a t r i a. Dela palatu sî pâna 'n catedrala se desfasiurau dóue trâmbe de soldati, mândri de serbatórea ce erau chiamati sa impodobésca. Pe la $10^{1}|_{2}$ óre, unu detasiamentu de gendarmi, prefectulu capitalei, commendantele militariu alu capitalei sî apoi unu plotonu de lâncieri desceptá cu trécatulu loru lumea asceptânda, sî Domnitoriulu Românilor, calare, singuru, veselu, treccá la catedrala; dupa Mari'a Sea, la o distantia, totu statu—maiorulu splendidu sî apoi trei plotóne de lancieri. In catedrale Mari'a Sea a fostu priimitu de SS. Mitropolitulu in capulu clerului. S'a cantatu unu Te-Deum sî s'a cititu o rugaciune, pe care o vomu comunicá lectoriloru nostri. Preste o óra, in aceeasi renduiéla, Suveranulu se intorceá la palatu. Urárile prelungea pe amendóue pârtîle ulitieloru o singura voce, care pareá imnulu inaltiatu din anim'a natiunei la Creatoriu. Calulu Domnitoriulu mergeá pe buchetele aruncate de pe la tóte ferestrele din tóte etagiele, sî dintre cele ce cadeau pe calu, Principele afabile le aruncá cu mân'a lui pe la ferestrele incarcate de dame. Cá sa-si faca cineva o idea despre intiesarea lumei pe amendóue laturile ulitieloru, dela pavagiu pâna la strésîne - sa-si inchipuiésca unu teatru plinu, dela parteru pâna la galerii, sî va avé o idea justa de aspectulu ulitieloru dela palatu pâna la mitropolia. Prin tóte pietiele sî de pela tóte bisericele sunau fanfarele sî resunau clopotele.

Preste o jumetate de óra, salve de tunuri anuntiau plecarea plebiscitului dela Mitropolia, sî clopotele, acum amestecate cu fanfarele musicceloru, erau solemne sî infioratóre totdeodata. Ele anuntiau trecerea i n c a r n â r e i v o i n t i e i p o p o r u l u i. Siese carete domnesci de gala,— in cea d'antâiu Présanti'a sea mitropolitulu Romaniei cu primulu presiedinte alu inaltei curti de casatiune, sî in celelalte ceialalti membri ai inaltei comissiuni ad-hoc,— aduceau, pe o perna mare de catifea rosîa, mandatulu celu mare de plenipotintia, pe care natiunea-lu tramiteá Alesulu ei.

Noi nu amu avé sa dîcemu altu-ceva ómenîloru din 1848, coalisati cu reactiunarii cei clasici, decâtu numai aceste cuvinte: In timpulu boieriloru, asemenea solemnitâti, intr'unu asemenea triumfu, pe o asemene perina de catifea rosîa, in loculu plebiscitului poporului românu, se aducea Domnului firmanurile; séu se duceau cheile cetâtii, pânea sî sarea, inaintea invusiuniloru rusesci, turcesci séu austriace, totu de câtra Mitropolitulu tierei, cu códa de boieri.

Preste unu cuartu de óra Principele, precesu sî urmatu de Statu-maiorulu seu, traversându sal'a tronului, — unde erau tóte corpurile Statului in mare tînuta sî asiediate in ordine de câtra siefulu ceremonialului curtii, — s'a asiediatu pe tronulu seu. Mitropolitulu inaintà spre tronu sî oferì Mariei Sele plebiscitulu, citindu aceste cuvinte:

MARI'A T'A!

„Depunemu in mânele Inaltîmei Tele actulu solemne, p l e b i s c i t u l u din 2 Maiu, prin care poporulu Românu ascultandu vocea Mariei Tele, care-lu chîama la egalitate sî libertate, a sanctiunatu inca odata maretiulu seu faptu din 5 sî 24 Ianuariu 1859.

„Mari'a T'a! sperantiele acestui poporu se concentra in Mari'a Vóstra; câci istori'a lui i spune, ca precum din principii sei, unii l'au liberatu de sclavagiu, altii i-au datu gloria militaria, totu astfeliu sî Mari'a T'a lu vei conduce pe calea dreptâtii, la egaiitate, libertate sî gloria natiunale.

„Sa traiti Mari'a Vóstra! Sa traiésca Romani'a!

Mari'a Sea-lu priimí sî respunse:

P r é S â n t e P a r i n t e s î D o m n i l o r u!

„Imi este fórte greu a ve ascunde emotiunea ce simtiescu, primindu din mânele DVóstre rostirea vointiei Natiunei. Acésta manifestatiune atâtu de vederata, atâtu de mare a Romaniei pentru persón'a Mea sî pentru marile fapte ce avemu a seversî, Eu o priimescu cu bucuria sî cu o legiuita mandria.

„Trebuie insa sa ve marturisescu, Domniloru. Eu nici ca me indoiamu de resultatulu votului natiunale.

„Facendu unu apelu câtra natiune, punendu tiér'a in positiune de a se rostí Ea insasi, Eu eramu incredintiatu ca tiér'a se va uní cu cugetârile Mele, Eu eramu deplinu incredintiatu, ca bunulu seu simtiu, ca inteligintele seu patriotismu se voru grabí a osendí patimele nesocotite, care de siése ani impedica desvoltarea fericirei publice. Astadi tiér'a a vorbitu, sî Europ'a intréga aplauda, cum aplaudu sî Eu, deplin'a sî minunat'a ordine, cu care unu Statu de cinci millióne locuitori a indeplintu unu actu atâtu de solenelu.

„Primescu puterile estraordinarie, ce Romani'a Mi da prin mânile D-vóstre. Eu voiu sci a Me aretá demnu de acésta incredere, facendu intrebuintiare de aceste poteri, numai pentru a organisé intr'unu tipu solidu constitutiunea nóstra politica, sî apoi impartindu-le cu ambele adunâri prevediute de Statutu, sî care in adeveru voru fi representatiunea natiunala a tierei.

„Votulu, ce D-vóstra Mi presintati, nu este numai legitimatiunea actului din 2 Maiu. Elu este totodata sî resplatirea necontenitelor Mele staruintie pentru binele publicu sî pentru emanciparea classeloru impilate. Acestu actu este in ochii Mei cea mai puternica incuragiare, ce-Mi da tiér'a, pentru ca, dupa espressiunea D-vóstre sî dupa dorinti'a Mea, sa conducu Romani'a pe calea dreptâtii la egalitate, libertate, sî gloria natiunala.

„Déca cu atâtea greutâti, ce amu intempinatu in trecutu; déca cu tóte impedecârile, ce cu scopu vederatu s'au facutu pâna acumu guvernului Meu, Eu amu potutu realisá ce-va folositoriu, ce nu vomu poté noi dobândí, candu Domnulu sî marile poteri ale Statului voru fi strinsi uniti prin o legatura statornica sî leale?

„Acést'a este speranti'a Mea, présânte parinte sî Domniloru. Acésta sperantia se va 'mpliní, nu Me indoiescu, cu ajutoriulu provedintiei sî cu impreuna lucrare a tutoru barbatiloru de bine.

„Eu Me razimu pe bun'aveintia a Augustei Curti Suzerane sî a Inalteloru poteri garanti, pentru a indeplini mesurele mantuitórie, ce natiunea intréga a sanctiunatu. Ele pururea ni-au doveditu tóta ingrijirea loru, de câte-ori Romani'a si-a esprimatu dorintiele sî trebuintiele sele. Sî asta data, simpaticulu loru concursu nu ne va lipsí. Dupa ce Inaltele poteri au garantatu prin tractate solenele esistinti'a nóstra politica, ele cu aceeasi bunavointia voru recunósce institutiunile, ce Alesulu tierei sî vointi'a natiunei le-au judecatu cá neaperate pentru fericirea din launtru a Romaniei.

„Sa urâmu dara cu tóte sperantiele nóstre acésta dî binecuventata, care ne deschide unu nou viitoriu, sî care asociéza intr'unu tipu atâtu de fericitu cu numele Dómnei, iubitei mele socie, un'a din datele cele mai insemnate ale istoriei nóstre.

„Sa traiésca Romani'a!“

Corpulu municipale alu capitalei citì apoí unu discursu, pe care-lu vomu comunicá lectoriloru in nr. viitoriu.

Unu electrismu parca plecá din anim'a Domnitoriului in tóte animele celoru presinti,— sî avemu marturi pe toti acei'a, pe cari i-amu vediutu noi plangendu.— Fisionomi'a cea aprinsa pâna acum a Alesului Românilor devenì palida sî se idealisà cá divinitatea: „D o m n i l o r u, rostì Domnitoriulu „a c u m s a l a s â m u d i s c u r s u r i l e s c r i s e sî o„f i c i a l i; s a v e v o r b e s c u c u r a t u r o m a n e s c e: **Sa traiésca Romani'a!**“ sî ardicandu plebiscitulu in susu, adause cu o voce sigura sî petrundiatóre: „Câtu pen„tru mine, juru, ca astfelu cum au peritu suitorii mei a„perandu drepturile tierei, voiu perí sî Eu; nu voiu perí insa „pâna nu voiu sfarsî tóte câte cuprinde acestu plebiscitu.“

Acestea a rostitu Domnitoriulu uitându etichet'a in transportulu seu, sî vorbindu în sinulu familiei.

Entusiasmulu nu a scosu decatu o singura voce in tóta sal'a: **Sa traiesci!**

Spuna altii cele ce s'au mai facutu, câci celu ce scrie aceste linii, n'a mai vediutu, n'a mai audîtu nimic'a!“ —

Mai nou dela dieta. In siedinti'a de astadi (Mercuri) s'a votatu asupr'a § 1. din proiectulu minoritâtii sî a maioritâtii. Celu d'antâiu se reiépta cu 47 in contr'a a 40 voturi, ear celu de alu doilea se priimesce cu 47 contr'a 40 voturi. Românii toti- afara de doi- pentru proiectulu comitetului. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 43. ANULU XII.

Sabiiu, in 31 Maiu 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 23 Maiu (4 Iuniu) 1864.

(Continuare sî capetu.)

Purcediendu-se la punctulu 1 din proiectulu lui Herbert, acel'a e sprijinitu fórte tare in centru (Sasi), ear din partea stânga (Romani) nu se radica nimenea pentru sprijinirea lui.

Comissarulu regescu de Papp combate propunerea lui Herbert cá un'a, ce lovesce in constitutiunea patriei sî e incontr'a diplomei din 20 Octobre 1860, in fine cá un'a ce are tendinti'a de a rumpe Transsilvani'a de câtra corón'a St. Stefanu. Recomanda sî apera proiectulu regimului; observa unele la cuvintele lui Br. Salmen sî Manu, sî promite din partea regimului, ca acest'a va aduce unu proiectu de lege despre organisarea judecâtorieloru inferióre.

Mitr. Conte St. Siulutiu espune mai antâiu, cum de reu e organisata sî mantînuta justiti'a inferióra in patri'a nóstra, sî câte rele pagubitóre provinu de ací. Aru fi fórte de doritu, dîce mai departe, cá regimulu sa fia adusu mai antâiu unu proiectu de lege pentru mai bun'a administrare a justitiei de josu, de óre ce aici se iau informatiunile, sî de óre ce fiindu informatiunile rele sî rumpendu-si unu procesu grumazii la instantiele inferióre, acel'a in instantiele de susu cu anevoia se mai póte re'ntregí sî indreptá. Dar din increderea cea mare, ce o are in inaltulu regimu, se invoiesce a se luá acumu la desbatere proiectulu de lege privitoriu la infiintiarea unui tribunalu supremu transsilvanu; cu accea insa nu se póte impacá, cá tribunalulu acest'a sa se asiedie afara de marginile Transsilvaniei; câci densulu e Episcopulu unui poporu seracu, ale cârui interesse sî in privinti'a justitiei trebuie sa le apere. Crede, ca sî aceia, cari lipsescu astadi din dieta, voru fi totu de parerea accea, de carea suntu Românii din Tranni'a: ca tribunalulu acest'a pentru Ardélu sa remâna inlauntrulu Ardélului. Acést'a insa o pretinde sî diplom'a din 20 Octobre 1860, sî biletulu de mâna alu Maiestatei Sele câtra cont. Rechberg din 20 Octobre 1860, cari suntu basele vietiei nóstre cele nóue de statu, sî cari ambe garantéza autonomi'a Tranniei in acésta privintia. Chiaru sî Maiestatea Sea in cuventulu de tronu din 1863 a recunoscutu autonomi'a Tranniei, sî diet'a a reservatu tierei dreptulu acest'a in representatiunea adressei. — S'a dîsu din partea minoritâtii comitetului, cá tribunalulu acest'a sa fia elocatu acolo, unde e resiedinti'a principelui. Adeveratu, ca Domnedieu au impreunatu sub sceptrulu casei habsburgico-lotaringice multe tieri sî popóre; dar Imperatulu cá princîpe alu Transsilvaniei e independinte de regele Ungariei sî de Imperatulu Austriei. Prin crearea acestui tribunalu nu se va slabí nicî decâtu tari'a Austriei, carea densulu doresce sa deie Domnedieu sa fia cea d'antâiu potere in Europ'a; dar independinti'a tierei sa nu se pericliteze nici decâtu.— S'a dîsu mai departe, ca judecatori'a acést'a statorindu-se in Transsilvani'a, va fi espusa influintieloru patimiloru natiunale, sî nu-si va poté pastrá independinti'a accea, carea este atributulu unei judecatorii. Densulu nu o crede acést'a; din contra e convinsu, cá Maiestatea Sea va denumí la acestu tribunalu barbati drepti, solidi, tari de caracteru, cari voru judecá cu aceeasi impartialitate, ori voru fi in Vienn'a, ori voru fi in Transsilvani'a. In fine repetiesce, ca judecatoriile suntu pentru poporu, pentru omulu debilu sî seracu, care trebuie sa-si caute dreptulu seu, sî care aperarea cea mai buna trebuie sa si-o afle in justitia, cu atât'a mai vertosu, ca locuitorii Transsilvaniei cea mai mare parte (Românii) suntu cetatieni noi ai patriei, pre cari densulu i socotesce cá pe nisce fosti orfani. Ei adeseori trebuie sa alerge pela judecatorii, d'abiá avendu in straitia putîna mamaliga; ce voru face acesti ómeni seraci, candu tribunalulu supremu s'aru stramutá la Vienn'a! Sprijinesce dar din tóta inim'a propunerea comissiunei: cá tribunalulu supremu sa fia acolo, unde este Guvernulu tierei. (Acclamatiuni in stâng'a.)

Budaker in cuventu mai lungu pentru siedinti'a tribunalului in Vienn'a, fiindca judecatorulu trebuie sa stea mai presusu de partide, — ceeace se póte numai atunci, déca nu va fi in mijloculu partideloru.

Pope'a inca aru fi doritu, sa se fia 'nceputu cu organisarea justitiei de josu, apoi sa se fia procesu la tribunalulu supremu, dar increderea in regimu lu face a se abate acumu dela acésta dorintia. Diplom'a din 20 Octobre 1860 punctulu 3 spune espresu, care obiecte au de fi substratu alu activitâtii senatului imperialu, sî cari nu. Apoi espune mai pe largu, ca din punctu de vedere politicu (ho! ho! in centru), istoricu, juridicu sî administrativu sî in fine din tóte punctele de vedere trebuie sa se declare pentru proiectulu comitetului; apoi combate pe Budaker sî cu deosebire proiectulu minoritâtii din punctu in punctu. Cu deosebire combate tare parerea accea, ca judecatorii voru fi mai independinti in Vien'a decâtu in Transsilvani'a; câci déca aru fi asiá, atunci aru trebuí sa staruimu chiaru noi, a ni se transpune toti judecatorii, chiaru sî cei mai de josu la Vienn'a.

Cons. reg. de Papp combate propunerea maioritâtii sî recomânda proiectulu regimului.

Dr. Teutsch din motivele de mai susu, dar cu deosebire din motivulu dreptului istoricu combate parerea maioritâtii sî recomanda proiectulu lui Herbert: cá adeca sa ne subordinâmu in privinti'a judiciaria sub curtea generala judecatorésca sî casativa din Vienn'a; câci numai astfelu póte avé justiti'a nóstra unu venitoriu.

Episcopulu Fogarasy in cuventu mai lungu sî meritoriu sî intreruptu adeseori de acclamatiuni in stâng'a se declara pentru §. 1 din proiectulu comissiunei; ear cadiendu acest'a, si-reserva dreptulu de a propune, cá sa se lase in voi'a principelui tierei de a determiná loculu resiedintiei tribunalului supremu.

Dupa observarea lui Rannicher: ca densulu nu intielege deplinu propunerea lui Fogarasy, la carea presiedintele respunde, ca cine n'o intielege sa nu voteze, — propunerea lui Fogarasy e sprijinita de ajunsu, sî cu acést'a siedinti'a se termina.

Siedinti'a de Luni, 25 Maiu (6 Iuniu) 1864.

Dupa cetirea protocolului in limb'a magiara, se citescu dóue petitiuni; prin un'a cere Baritiu concediu de trei septemâni, prin cecalalta Demianu pâna in 15 Iuniu. Li se acorda.

Luandu-se firulu desbateriloru asupr'a proiectului comissiunei, (tribunalulu supremu transsilvanu),

Vajda adoptéza parerile desfasiurate de Mitr. Siulutiu sî Episcopulu Fogarasy, sî motivandu mai pe largu propunerea sea, o predà in scrisu presidiului. Accea suna asiá: Pentru cuprinsulu marelui-principatu alu Tranniei se infiintiéza unu tribunalu supremu de justitia cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ cu scaunulu seu oficialu in loculu guvernului regescu transsilvanu in Transsilvani'a.

M. Schuler in cuventu mai lungu se declara inimicu alu sufragiului universalu, precumu sî parerei aceleia, ca asiá ori asiá doresce poporulu, care in astfelu de cestiuni nu e competinte de a judecá. Dar cu tóte acestea poporulu nu trebuie trecutu cu vederea. Elu ascépta decisiunile cele din urma de la Imperatulu; simtiementulu monarchicu este plantatu afundu in inim'a poporului transsilvanu, sî elu nici odata nu va fi multiamitu cu o judecata din Transsilvani'a, in carea, dupa lim-

bagiulu poporului albnlu s'aru face negru, sî negrulu albu, favorindu judecatorulu pre partid'a de natiunalitatea sea (Ho! ho! in stâng'a). Sa ne ferimu de a stricá acestu simtiementu monachicu alu poporului, dar sa ne ferimu de alta parte sî de aceea, cá sa nu deschidemu patimiloru natiunale câmpu de lucrare; câci natiunalitatea, ori câtu e de respectabilu isvorulu iubirei ei, totusi, esundandu in foculu patimei devine unu demonu reu. Lauda proiectulu minoritâtii sî se declara pentru proiectulu lui Herbert, reservându-si dreptulu, cá cadiendu acest'a sa partinésca proiectulu regimului.

M o g' a combate pre Herbert sî minoritatea. La considerarea trecutului, dîce, trebuie sa deosebimu bine: câci in unele cause adeveratu ca Meiestatea Sea a fostu instanti'a suprema, dar asemenea e adeveratu sî aceea, ca intr'altele a fostu r. guberniu provincialu, sî numai prin recursu, dar nu sî prin apelatiune se inaintau causele la Imperatulu. Deci sa fia curtea apelativa acolo unde e guvernulu. Maiestatea Sea nu si-a reservatu dreptulu de a decide in instanti'a suprema in cause judecatoresci; ci dreptulu acest'a l'a datu tribunalului supremu; de aceea totu un'a e, ori unde va fi resiedinti'a lui. Oratorulu combate parerea acelor'a, cari nu punu pretiu pe vocea poporului; densulu din contra intru atât'a pretiuiesce vocea acést'a, incâtu e mai gat'a, a-si depune mandatulu, decâtu a veni in contradîcere cu dorintiele comitentîloru sei. Câci pentru diet'a urmatóre se voru face sî alegeri nóue, la cari apoi cei ce nu aru respectá voi'a poporului, n'aru poté fi realesi, sî astfeliu n'aru mai poté servi patriei sî Maiestatei Sele. — In fine combate sî pre Herbert sî dîce, ca chiaru sa fia avutu deputatii români aplecare câtra Vienn'a, acum in urm'a celoru audîte dela Herbert sî partid'a lui s'au indepartatu. Nici cu Pest'a, nici cu Vienn'a! (Voci: Bravo! Sa traiésca!)

P r e s i e d i n t e l e intréba pentru propunerea lui Vajda; aceea e spriginita de ajunsu.

R a n n i c h e r chiarifica intrebarea de discussiune sî afla, ca suntu dóue cestiuni: 1) cá sa se creeze pentru Transsilvani a unu tribunalu supremu independinte? 2) cá sa fia loculu lui in Transsilvani'a ori in Vienn'a? Pentru punctulu d'antâiu staruiesce sî proiectulu regimului sî crede ca mai tóta diet'a; numai Salmen sî Herbert suntu in contra. In privinti'a punctului alu doilea lupt'a e ferbinte, sî se pare ca numai prin invingere séu perdere a unei pârti se va poté fini, ear mijlocire nu va fi intre cele dóue partide; in fine dupace lauda pre Teutsch cá istoricu, dar afla ca a trecutu cu vederea starea actuala a tierei, se mira, cum Br. Kemény in 15 Novembre 1841 potù desfasiurá in dieta atâtu de elocuinte scaderile justitiei transsilvane, sî totusi cá cancelaru aulicu, la anulu 1860 reintroduse acésta justitia confusa. Densulu partinesce din totu sufletulu punctulu primu: crearea unui tribunalu independinte transsilvanu; ear câtu pentru siederea acelui'a, de óre ce vede ca nu se voru uni parerile, crede ca sa se lase punctulu acest'a la voi'a principelui. —

H. S c h m i d t nu e multiamitu nici cu proiectulu comitetului, nici cu alu regimului, ci partinesce proiectulu lui Herbert.

I. B a l o m i r i declara, ca aru combate proiectulu lui Herbert; dar de óre ce acel'a prin Rannicher s'a combatutu atâtu de emininte, incâtu se póte privi cá sî cadiutu, nu va sa mai ostenesca atentiunea casei prin repetîri. Intre motivele, ce-lu indémna a partini proiectulu comitetului, e sî acel'a neamintitu pân'acumu, cá banii sa nu casa din Transsilvani'a, carea fâra de aceea e atâtu de seraca. Proiectulu minoritâtii lu combate din punctu in punctu.

S c h u l e r — L i b l o y imputa combatatoriloru lui Herbert, ca n'au luatu privire atâtu la starea justitiei, câtu la alte impregiurâri, sî-i asémena cu Narcisu, care fiindu amorisatu in sine insusi, vedeá tipulu seu in tóte funtânile. Pentru Herbert sî din punctulu de vedere economicu, câci datoriele statului suntu de 2 ori atâtea in florini, câte minute suntu dela nascerea lui Christosu pâna 'n dîu'a de astadi (2,600 millióne.)

G u l l in cuventu lungu, in care intre altele propunerea comitetului o numesce regresu, se alatura la proiectulu regimului.

Dr. R a t i u in cuventu mai lungu se declara pentru proiectulu comissiunei.

Br. S a l m e n respunde la unele observâri ale comissarului regimului Papp din siedinti'a premergatóre, sî partinesce propunerea lui Herbert.

Cu acestea, la propunerea lui Fr. Schneider, siedinti'a se 'nchide la 2 óre. —

Prrtocolulu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatiunei tînuta in 7 Iuniu c. n. a. c. sub presidiulu Reverendisimului Domnu V. presiedinte Tim. Cipariu, fiindu de fatia DD. membri ai comitetului: Par. Archimandritu Ioanne Popasu, D. Cons. Iac. Bolog'a, D. Cons. de finantia Petru Manu, D. Cons. de scóle Dr. P. Vasiciu, D. protosinchelu Nic. Popea, D. Jude regiu Elie Macelariu, D. Directoru Gimnasialu Gabriele Munteanu, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. parochu Sav'a Barcianu Popoviciu, apoi Secr. II. Ioann V. Rusu, Cassierulu Ioane Brote, Controlorulu Alessandru Bacu sî Archivariulu Vis. Romanu.

Siedinti'a s'a inceputu cu verificarea protocolului siedintiei trecute. Dupa aceea trecendu-se la ordinea dîlei, s'au pertractatu urmatórele:

§. 30. S'a presentatu starea cassei Associatiunei, din carea se vede, ca cass'a pre tempulu acestei siedintie are in proprietatea sea summ'a totala de 19,704 fl. 62 xr.

Ear' erogatiunile se suie pâna la summ'a de: 2369 fl. 42 xr: v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 31. D. Vice-presiedinte alu Assoc. Tim. Ciparíu ofer̆éza in folosulu fondului Associatiunei, in obligatiuni urbariali summ'a de 200 fl. v. a., facendu-se prin acést'a membru fundatoriu alu Associatiunei.

Comitetulu priimesce cu cea mai caldurósa multiamita acestu frumosu ofertu sî decide, a se dá resp. Domnu diplom'a de membru fundatoriu alu Assocatiunei.

§ 32. In urm'a decisiunei comitetului Associatiunei din 1 Martiu a. c. D. Secretariu primariu Georgie Baritiu, tramite proiectulu de ordinea lucrâriloru pentru adunarea gen. IV a Associatiunei, ce se vá tîné la Hatiegu in 1 Augustu dupa calend. nou, anulu curinte; totdeodata insinuandu-si dimissiunea din postulu de Secretaru, se róga a se luá acést'a spre sciintia sî a se referí adunârei generale.

Conclusu. Proiectulu de programa (séu ordinea lucrâriloru) compusu de D. Secr. primariu, dupa putîne modificatiuni, s'a priimitu de alu seu din partea Comitetului, sî s'a decisu a se publicá câtu mai curendu. Ear' ce atinge dimissiunea d-lui Secretariu primariu, Comitetulu tînenduse de §§-ii 11 sî 29 din Statutele Assoc., o ia numai spre sciintia.

§ 33. D. membru alu Comitetului Elia Macelariu, citesce o harthia de dto 22 Maiu (3 Iuniu) a. c., prin carea Domnii: Dionisiu Adamoviciu Capelanu gr. orientalu sî Gerasimu Muncacianu Curatoriu bisericei gr. orientale, — ambii din Abrudu, facu cunoscutu Comitetului, cumca Dómn'a Ann'a Colosi veduva din Abrudu, li-a predatu o suma de 1000 # cu scopu de a o administrá la fondulu Associatiunei, cá o fundatiune destinata pentru ajutorarea a trei tineri studenti din Muntii apuseni, sî ca chiaru pre candu numitii Domni, in calea loru câtra Sabiiu, ajunsera in Belgradu, Incl. Magistratu din Belgradu, la intrevenirea consangeniloru nobilei daruitorie, — cari consangeni nu-i suntu nici ascendenti, nici descendenti, ci numai colaterali— le luà in secuestru sum'a de 1000 # destinata spre scopulu mai susu amintitu; deci in urmarea acestor'a se róga, cá Comitetulu Associatiunei sa binevoiésca a pune pasii de lipsa pentru castigarea amintitei sume. Totu in legatura cu acést'a, susnumitii Domni producu sî unu atestatu demnu de credintia, prin carele inca se constatéza scopulu, spre care fu destinata acea fundatiune.

Conclusu. Dupa desbateri mai indelungate, in urma se decise, cá din partea Comitetului Associatiunei numai decâtu sa se faca pasii de lipsa la presidiulu In. Guberniu regiu, pentru cá acest'a sa se indure a demandá, cá susnumit'a suma de 1000 #, care de presinte se afla pusa in secuestru la Inclitulu Magistratu din Belgradu, sa se pastreze acolo in depositu pâna la deciderea finale a acestei cause: inse totdeodata sa se poftésca sî D. Advocatu din Abrudu Mateiu Nicol'a, cá in numele Associatiunei, cá impoteritulu acceleia, se iee mesurele, ce leva aflá de lipsa, pentru asecurarea sumei resp. in interesulu Associatiunei, comunicandu-i-se spre acestu scopu sî actele relative. Tóte acestea, dimpreuna sî actele resp. in copia, sa se comunice sî cu Escellenti'a Sea D. presiedinte alu Associatiunei, carele se afla acum la Elöpatak.

§. 34. Secretariatulu reportéza, cumca la premiulu de 100 f. v. a. destinatu pentru o carte agronomica mai buna, — pentru care se publicase concursu dto 6 Oct. 1863 au concursu doi insi, tramitiendu-si manuscrisele sale la Comitetulu Associatiunei spre censurare. Asemenea se afla unu concurinte sî pentru premiulu de 100 f. destinatu pentru unu meseriasiu mai desteru sî mai capace in art'a s'a, carele inca si-a tramisu atestatele cerute.

Decisiune. Manuscrisele DDloru Concurinti la premiulu destinatu pentru cea mai buna carte in ramulu agronomicu,

cum sî Concurintele la premiulu destinatu pentru unu meseriasiu desteru, sa se predea spre censurare unei Comissiuni denumite spre acestu scopu in persónele DDloru membri ai Comitetului: Dr. P. Vasiciu, Petru Manu, Ilia Macellariu sî Gabriilu Munteanu.

§ 35. Secretariatulu mai reportéza despre pasii facuti pâna acum din partea Dlui Ioane Gozmanu, Advocatu in Oradea mare, in caus'a unei pretensiuni a Associatiunei la mass'a debitoriului seu Vasilie Curesiu din Beiusiu, ce a devenitu sub impartîre intre creditorii sei.

Se ia spre sciintia.

§ 36. Secrtariatulu raportéza in urma, despre sumele incurse la fondulu Associatiunei de pe tempulu siedintiei trecute pâna la siedinti'a presinte, cu acea observatiune, ca sumele incurse pâna la 10 Maiu a. c. s'au publicatu in Nulu 36 alu Telegrafului românu, ear sumele incurse dupa 10 Maiu pâna la siedinti'a presinte se voru publicá in numerulu celu mai de aprópe alu Telegr. românu.

Totu cu asta ocasiune Secr. aduce la cunoscinti'a Comitetului, cumca sume mai frumóse au intratu dela DD. Colectori ai Associatiunei Iosifu Siulutiu Jude primariu in Comitatulu Cetatiei de balta, sî Aug. Ladai Comite supremu in Comitatulu Albei de susu. Celu d'antâiu a tramisu cá oferte benevole adunate prin zelulu sî staruinti'a s'a, dela 19 Comune din Comitatulu Cetatiei de balta sum'a de 379 f. 38 cr.

Celalaltu Domnu iarasi cá oferte sî contribuiri deoblegate pre mai multi ani dela 8 individi sî 47 Comune din Comitatulu Albei de susu, a administratu sum'a de 282 f. v. a.

Comitetulu luandu acestu raportu spre placuta cunoscintia, totu deodata se simte indatoratu a esprimá prin acést'a susu amintitîloru Domni Colectori public'a s'a recunoscintia. —

Cu acestea siedinti'a Comitetului se incheia pe la 8 óre sér'a.

T. Cipariu, m. p. Vice-presiedinte.
Ioanne V. Russu, m. p. Secretariu II.

Brasiovu 25 Maiu 1864. Se scie sî se crede, ca toti cei ce au cetitu in jurnalele nóstre, cumca Episcopii sî cu deosebire Escellenti'a Sea Archipastoriulu Andreiu Br. de Siagun'a, cunoscutulu conducatoriu sî luptatoriu pe aren'a politica, care adi patimesce la bâi, lipsescu dela acea lupta, sî anume de asta data dela siedinticle dictale, s'au intristatu adencu. O asemenea deosebita intristare sî superare sfasîetóre s'au vediutu la locuitorii nostri de pe aici din 5 Protopopiate, cari au in mijloculu loru pe acelu Inaltu Parinte suferindu, sî cari au implinitu adi unu cuvenitu actu de reverintia sî pietate câtra veneratulu loru Archipastoriu. D. Protopopu I. Petricu, insotîtu de o deputatiune de 12 persóne din dd. Negutiatori sî Preoti din Brasiovu sî Sacele,— au predatu Essellentiei Sele o Adressa, in carea arata compatimirea loru cu inaltulu barbatu, sî-i uréza din adunculu inimei, cá Domnedieulu poteriloru sa-i restituie câtu de curendu scump'a sî préscump'a sanetate. +

Varietâti sî noutâti de dî.

(Dembovitî'a re'nviecata.) In valulu lucruriloru celoru mari de aici sî de dincolo amu intardîatu a comunicá cititoriloru nostri, ca fói'a „Dembovitî'a," creata de actualulu ministru de culte, d. Bolintineanu la 1859, dar curendu suspendata, reapare sub redactiunea tinerului poetu sî patriotu Haralambu Grandea. Program'a lui e: Egalitate! Organisare!— Sa traiésca sî sa prospereze!

La c. r. academia din Sabiiu se voru tînê esamenele publice ale ambeloru cursuri la finea semestrului de véra a anului $186\frac{3}{4}$ in lun'a lui Iuliu in modulu urmatoriu:

Cunoscinti'a legei de administratiune, script. in 4 Iulie dela 8—12; verb. in 6, dela 8—12 sî dela 4—6; sî in 7. dela 8—10 óre.

Dreptulu civilu austriacu, script. in 4 dela 3—6; verb. in 6 dela 9—12, dela 3—6; in 7 dela 9—12 sî dela 3—6, s in 8 dela 8—9 óre.

Filosofî'a dreptului, script. in 7 dela 10—1; verb. dela 9—12 sî dela 3—6 óre.

Pandectele, script. in 7 dela 3—6; verb in 9 dela 9—12 sî dela 3—6 óre.

Dreptulu canonicu script. in 8 dela 8—11; verb. in 12 sî in 13 dela 8—12 sî dela 4—6 óre.

Administratiunea politica, script. in 8 dela 4—7 verb. in 12 dela 7—10 sî dela 4—7 óre

Dreptulu cambialu sî comercialu script. in 8 dela 3—6 verb. in 13 dela 9—12, 3—6 sî in 14 dela 8—10 óre.

Dreptulu penalu sî procedur'a, script. in 12 dela 10—1; verb. in 15 sî 16 dela 9—12 sî dela 3—6, sî 18 dela 9—12 óre.

Dreptulu montanu, script. in 18 dela 4—7; verb. in 20 dela 7—10 sî dela 4—7; in 21 dela 7—10 óre.

Procedur'a civila, script. 19 dela 3—6; verb. in 22 dela 9—12, 3—6 sî in 23 dela 9—11 óre.

Istori'a austriaca, script. in 23 dela 3—6, apoi in 25 sî 26 dela 9—12 sî dela 3—6 óre; in urma

Statistic'a austriaca, script. in 21 dela 4—7; verb. in 25 sî 26 dela 7—10 ante sî dela 4—7 dupa amédi. —

(Unu anuntiu din Romani'a.) Fói'a nóstra germana aduce unu anuntiu, prin care unu apotecaru din Focsiani, anume Oravetz, cauta unu asistinte, care sa scie bine limb'a germana, magiara sî — româna. Cá candu Focsianii aru fi unde-va la Renu, sî nu in inim'a Romaniei! Asiá le umbla fratiloru nostri de dincolo cu strainii, in cele mici, — sî dorere sî in cele mari: „carele manânca din pânea mea, radica asupr'a mea viclenia!" —

O brosiurica fórte de lipsa a esîtu in dîlele acestea in libreri'a Filtsch in Sabiiu (pretiulu 30 xr. v. a.) adica tabela de reductiune a piastriloru (leiloru) sî paraleloru in valuta austriaca, sî a valutei austriace in piastri sî parale, — carea prin trebuinti'a eii insasi se recomanda toturoru ce au de a face cu Romani'a in negotiu sî comerciu de totu felulu. —

(Multiamita publica.) Subscrisulu priimindu prin st. Domnu Michailu Dobo de Rusc'a, secretariulu judicialu din Orestía, o colecta de ajutorintia in cursulu academicu de 18 f. v. a., me aflu in placut'a pesetiune de a-mi esprime profund'a mea multiumita publica atâtu câtra Domni'a Sea pentru initiativ'a acestei fapte nobile, câtu sî câtra acei marinimosi Domni contribuenti, din a câroru bunatate a resultatu acestu ajutoriu generosu, pentu care le voiu pastrá totdeun'a adunc'a mea multiamita sî recunoscintia.

Georgiu Danila, juristu.

Principatele române unite.

Principele Alessandru Ioann I., dupace a priimitu din mânile comissiunei ad hoc plebiscitulu sî prin elu binecuventârile bunului Seu poporu, a plecatu Domineca in 24 Maiu la Constantinopole, spre a salutá pre Sultanulu. Mari'a Sea este insotîtu de o suita numerósa sî stralucita, in carea se afla sî d. Negri, bravulu aginte alu principateloru in Constantinopole, inteligintele sî patrioticulu fiiu alu Romaniei, ce servesce Principelui seu sî patriei sele de atâti'a ani in acestu postu greu cu celu mai profundu devotamentu sî celu mai fericitu succesu. Priimirea Domnitorului Românîloru va fi fórte distinsa; spre insotîrea lui e avisatu unulu din ganeralii adjutanti ai Sultanului, care-lu va intempiná indata la trecerea Sea preste Dunare; spre resiedintia i se pregatesce celu mai frumosu palatu dela Apele-dulci, — sciri acestea cu totulu contrarie acelor'a, ce le imprâscia cóbele tierei, cari precumu ascépta furii cei vili dupa intunereculu noptii, asiá ascépta cu ochii cascati, dór dór vine vr'o invasiune straina, cá sa se ascunda dupa spatele eii sî sa restórne edificiulu din 2 Maiu. —

La plecarea Sea Domnitorulu au emisu câtra poporulu Seu unu manifestu, din care ori cine-lu va citî fâra preocupatiune, va simti, ca Domnitorulu vorbesce limbagiulu unui tata, candu se departéza pe câta-va vreme de acasa, din mijloculu fiiloru sei. Eata-lu!

Alessandru Ioann I.

Cu mil'a lui Domnedieu sî voinți'a natiunale Domnu alu Principateloru Române-unite.

La toti de fatia sî viitori sanetate.

De mai multu timpu doriamu a salutá in persóna pre Maiestatea sea noulu Sultanu, augustulu nostru suzeranu; bun'a-vointia sî ingrijirea, ce pururea amu gasitu lânga inalt'a Pórta sî poterile garanti pentru natiunalitatea sî prosperitatea tierei nóstre, sî de care amu avutu dovedi in mijloculu ultimeloru eveniminte, Ne indémna dara sî mai multu a Ne duce pe unu scurtu tempu la Constantinopole, sî acést'a pentru a dobandí o nóua recunóscere a autonomiei Romaniei.

In lips'a Nóstra din tiéra, Noi incredintiâmu ocarmuirea Principateloru-unite consiliului Nostru de ministri.

Consiliulu Nostru de ministri in generalu, sî fia-care ministru in deosebi, voru indestulá trebuintiele publice, in competinti'a loru sî in marginirea legiloru in vigóre.

Din lucrârile, cari ceru santiunea domnésca, se voru pune in aplicatiune numai acelea de o neaperata trebuintia. Pentru acestea se va tînê o anume lista, spre a Ni se infatisiá la intórcerea Nóstra.

Schimbâri in funtiunile publice, atâtu civili câtu sî militarie, nu se voru face, de câtu la casuri gravi sî numai cu antorisatiunea consiliului de ministri, pentru posturile la cari se facu numirile prin ordinantie séu ordine de dî domnesci.

In asemeni casuri, nóuele numiri voru fi numai provisorie, pâna la intarirea séu revocarea nóstra.

Noi ne punemu tóta increderea in patriotismulu sî in spiritulu de ordine, de care natiunea a datu pururea, sî mai indestulu in impregiurârile actuali, nisce dovedi atâtu de vederate. Sperau, ca in scurt'a Nóstra lipsa din tiéra vá domni pretutindene aceeasi ordine esemplaria, care ne a radicatu atâtu de susu in ochii lumei civilisate.

Presiedintele consiliului nostru de ministri sî ministru din intru, este autorisatu a luá tóte mesurile cuvenite pentru mantînerea liniscei publice, sî tóte autoritâtile civili sî militarie suntu chiamate sî datóre, a aduce in implinire dispositiunile, ce va socotí de cuviintia de a adoptá.

Presiedintele nostru de ministri este însarcinatu cu esecutarea acestei ordonantie.

Datu-s'a in orasiulu Bucuresci la 24 Maiu anulu 1864.

Alessandru Ioann I.

(Contr'asemnatu) Ministrulu secretariu de Statu, Presiedintele consiliului ministriloru. Cogalniceanu.

In cele urmatóre comunicâmu alte dóue acte de insemnatate din 21 Maiu.

ACTU

de constatarea voturiloru date de populu Românu asupr'a **Plebiscitului** propusu pentru 2|14 Maiu 1864.

Noi subscrisii: Nifonu Mitropolitulu Ungro-Valachiei, Vasiliu Sturz'a, primulu Presiedinte alu Curtiei de cassatiune, Alessandru Catargiu, Presiedinte de sectiune la Curtea de Casatiune, Ioann Emanuilu Florescu, generalu sî capulu I. comandamentu militaru, Constantinu Apostolescu, Presiedintele Curtiei de Appelu civile sectiunea I din Bucuresci, Dimitri Melegie, Presiedintele Curtiei de apelu din Craiov'a, Constantinu Bosianu, Decanulu facultâtiei de dreptu din Bucuresci, Titu Liviu Maiorescu, Rectorulu Universîtâtiei din Iasi, Stefanu Stoic'a, Presiedintele Municipalitâtiei din Bucuresci, Michailu Idieriulu, Presiedintele Municipalitâtiei din Iasi, Ioann Solomonu, Presiedintele Municipalitâtiei din Craîov'a, Nicolaie Hagi Nicola, Presiedintele Municipalitâtiei din Galati, Georgiu Alexiu, Pesiedintele Municipalitâtiei din Ploesci, cari prin decretulu Mariei Sele Alessandru Ioann I, Domnulu Romanici, cu nr. 565 din 14|26 Maiu 1864, suntemu numiti Inalta comissiune, pentru a cercetá votulu datu de poporulu Românu asupr'a Plebiscitului, ce i s'a propusu de Mari'a S'a, prin proclamatiunea dela 2/14 Maiu, ne amu adunatu in sânt'a Mitropolia, in dîlele de 18, 19 sî 20 Maiu sî am cercetatu registrele originale, adeverite sî de Tribunalele fiacârui judetiu, in care au subscrisu cetatienii de ori ce trépta,— cuprindiendu sî preotîmea sî armat'a— din tóte satele sî orasiele tierei întregi, sî din numerulu totalu de 754,148, (siepte sute cinci-dieci sî patru de mii, un'a suta patrudieci sî optu) alu celoru cu dreptu de a votá, dupa aretarea Administratiuniloru, amu doveditu, ca 682,621, (siese sute optu-dieci sî dóue de mii, siese sute dóue-dieci sî unu) de cetatieni au priimitu Plebiscitulu propusu de Mari'a Sea, dîcendu: DA, sî numai 1,307 (un'a miia trei sute sî siepte) au votatu improtiva, dîcendu: NU.

Acestea amu gasitu sî le marturisimu inaintea Natiunei.

Ear spre deplin'a loru intarire noi amu subscrisu toti cu propri'a nóstra mâna actulu de fatia in dóue esemplare, din care unulu lu vomu supune noi insîne Mariei Sele Domnului, ear celalaltu lu vomu inaintá Dlui Presiedinte alu Consiliului de ministri, pentru a fi asiediatu in archivulu Statului.

Incheiatu la Bucuresci in sânt'a Mitropolia Joi la 21 Maiu (2 Iuniu), anulu mantuirei un'a miia optu sute siesedieci sî patru.

Urméza semnaturele Presiedintelui sî membriloru Inaltei Comissiuni. Secretariu I. **C. Petrescu.** „Demboviti'a.“

Comunicâmu ací lectoriloru discursulu municipalitâtii capitalei cititu in diu'a presentârei plebiscitului, sî respunsulu M. S. Domnitoriului.

Pré-Inalte Dómne!

„Dorintiele poporului românu sî sperantiele, ce elu a pusu in Mari'a T'a de candu V'a chiamatu pe tronulu ambeloru tieri surore, aceste dorintie sî sperantie, multiumîta patriotismului luminatu sî inteliginte alu Inaltîmei Tale sî alu demniloru consiliari ce V'ati alesu, suntu astadi in mare parte realisate.

„Un'a din marile fapte natiunali, ce voru glorificá numele Mariei Tale in istori'a tierei, este, Mari'a T'a, sî aceea ce ne a facutu a vení astadi inaintea Inaltîmei Tale.

„Actele supuse aprobârei natiunei prin decretulu Mariei Tale din 2 Maiu, suntu dóue mari acte natiunali sî liberali, menite a deschide Romaniei o nóua era de prosperitate sî de progresu pe calea, ce strabatu acumu natiunile cele mai civilisate ale Europei.

„Capital'a intielegendu folósele, ce are sa produca pentru tiéra punerea in lucrare a acestoru mari acte, s'a grabitu a respunde chiamârei Mariei Tale cu acelasi devotamentu, ce V'a aretatu totdeun'a in asemeni mari cestiuni natiunali: ce tatienii din Bucuresci au votatu mai in unanimitate plebiscitulu.

„Votulu poporului este depusu astadi in mânile Mariei Tale. Clerulu a invocatu bine-cuventârile Cerului asupr'a acestui votu, sî noi, representantii capitalei, in capulu deputatiloru de suburbie, sî alu corporatiuniloru comerciali sî industriali, facemu cele mai calduróse urâri, cá Domnedieu sa Ve tîna multi ani pe tronulu tierei sî sa mergeti neincetatu pe calea de dreptate, de libertate sî de progresu, pe care voiti a conduce natiunea, sî pe care capital'a va dá totdeun'a Mariei Tale totu concursulu seu devotatu sî patrioticu.

„Urâmu totdeodata, sa traiésca asemene multi sî fericiti ani sî Mari'a Sea Dómn'a, illustr'a sî pretiós'a consórte a Inaltîmei Tale, cârei'a depunemu respectuósele nóstre omagie cu ocasiunea aniversarei numelui Seu!

„Sa traiésca Mariele Loru!

„Sa traiésca Romani'a!“

Respunsulu Mariei Sele.

„Multiumescu Municipalitâtii de Bucuresci pentru felicitatiunile, ce-Mi adreséza in numele orasiului.

„Multiumescu comerciului sî populatiunei întregi a antâiului orasiu alu Romaniei. I multiumescu pentru ordinea minunata, ce a presiediutu la sevarsîrea unui actu atâtu de importante in viéti'a fiecârei natiuni.

„Nóu'a era, in care pasîmu, va fi manósa in îmbunatatîri morali sî materiali. O mare parte din acestea voru privi orasiulu Bucuresci, a cârui buna stare sî inflorire Ne voru fi pururea scumpe.

„Aici totulu este de facutu. Nóuele institutiuni comunali voru dá orasiului midilócele de a-sî poté indestulá tóte trebuintiele sele.

„Din partea Mea, Eu ve fagaduiescu totu concursulu guvernului pentru desvoltarea sî inflorirea unui orasiu, care a castigatu nóue titluri la recunoscinti'a Mea.

Ve multiumescu, Domniloru, despre felicitatiunile ce-Mi adressati pentru Mari'a Sea Dómn'a; Mari'a Sea le va priimí cu o deosebita placere.“ — „Bucimulu.“

Mai nou.

Jurnalele continua criticele asupr'a agendeloru din Romani'a. Vomu comunicá in nr. urmatoriu parerea foii „Ost und West“, care de mai multe ori a datu dovedi ca 'ntielege sî appretiuiesce nesuintiele Romaniei. —

Din afara nimicu mai insemnatu. Ducele de Augustenburg colinda pela curtîle din Berlinu sî Vienn'a. Conferinti'a de Londr'a inca n'a gasitu chei'a pâcei.

Nr. 8—2 EDICTU.

Prin care Constantîu Migea din Cacov'a, scaunulu Seliscei, carele de 7 ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a nascuta Ioann Micleusiu totu din Cacov'a, fâra a se sci loculu aflârei sî modulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se vá otarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 1 Maiu 1864.

Scaunulu protopopescu gr.-res. alu Tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

Ioann Hanni'a m. p.
Protopopu.

Nr. 9—1 **Escriere de concursu.**

Devedindu vacanta statiunea de invetiatóre la scól'a fetitieloru din comun'a opidului Resînari, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea ei.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 fl. 50 xr. v. a., unu relutu de lemne de 16 fl. 60 xr. sî bani de cortelu de 16 fl.

Dómnele concurinte voru avé, prelânga cererea scrisa de mân'a domniei loru, a dovedí prin atestate bune,

a) ca au dusu pâna acumu o vietiuire nepetata in tóta privinti'a;

b) ca sciu cití sî scrie bine romanesce; sî

c) ca sciu totu feliulu de lucru muierescu de mâna, trebuitoriu femeiloru nóstre sî se pricepu bine la invetiarea altora.

Cererile in asta privire suntu a se indreptá franco câtra oficiulu mai josu insemnatu (Post'a Sabiiu) celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. cal. nou; fiindca harthielemai tardîu sosite nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 9 Iuniu 1864. Oficiulu opidanu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tinarimlu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 44. ANULU XII.

Sabiiu, in 4 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte Ianuariu — Iuniu sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu. pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu. pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ¹⁄₁₃ Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Ordinea lucrâriloru

Adunârei generale a IV, care se voru tîné de Associatiunea transsilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu la Hatiegu in 1 Augustu 1864 c. n.

Siedinti'a I.

1. Membrii Associatiunei adunati fiindu la 9 óre diminetî'a la loculu destinatu pentru tienerea siedintiei, alegu o deputatiune de 12 insi, spre a invitá pre Escellenti'a Sea Domnulu presiedite in adunare.

2. Presiedintele deschide siedinti'a prin unu cuventu corespundiatoriu scopului adunârei.

3. Indata dupa acést'a unulu din Secretarii Comitetului comunica adunârei unu raportu despre activitatea Associatiunei desvoltata in decursulu unui anu, cum sî despre resultatele, ce se voru fi ajunsu.

4. Cassierulu sî Controlorulu asternu bilantiulu venituriloru sî speseloru anuale, cum sî starea averei intregi a Associatiunei.

5. Se alege o comissiune de cinci membri dedati cu portarea de contabilitate, spre a cercetá socotelele sî a-si dá opiniunea in a trei'a siedintia.

6. Se mai alege sî alta comissiune de trei insi, spre a conscrie intru intielesulu §§-loru 6,8 sî 9 intr'unu localu separatu membri noi, a incasá tacsele sî a le submínistrá Cassierului.

7. Se alege sî a trei'a Comissiune de cinci cu insarcinarea de a preliminá in consunetu cu lit. f. g. sî h. din § 23. spesele anului viitoriu sî a le impartasî adunârei totu in a III siedintia.

Aceste comissiuni si-voru tîné siedintiele loru sér'a dela 6 pâna la 8 óre.

8. Presupunendu-se, cá lucrârile enumerate pâna aici nu voru produce desbateri rapitóre de timpu, presiedintele dà ocasiune doritoriloru de a citî séu a rostí pâna la 2 óre disertatiuni sciintifice séu artistice din câte voru fi fostu destinate spre acestu scopu, se imparte inse tempulu asiá, câtu fia-cârui oratoriu sa-i ajunga ½ óra.

Neci o disertatiune nu se ia la nici o desbatere. Disertatiunile resp. se voru tramite la Comitetulu Associatiunei pâna 'n 15 Iuliu c. n. a. c.

Siedinti'a II.

1. Fiind-ca in sensulu §§-loru 11 sî 29 din statutele Associatiunei, functiunile membriloru Comitetului, cum sî ale oficialiloru Associatiunei, incéta cu implinirea de trei âni; asiá adunarea generala va procede la alegeri nóue,— inticlegendu-se de sine, cumca atâtu oficialii catu sî Comitetulu remânu la posturile loru pâna la deplinirea nóueloru alegeri, pentru cá sa aiba la cine transpune oficiulu sî actele.

2. Restulu tempului se implinesce iarasi cu ascultarea de disertatiuni.

Siedinti'a III.

1. Adunarea priimesce raporturile celoru 3 comissiuni alese din siedinti'a prima sî le ia in ordine la desbatere.

2. Se mai impartasiescu adunârei inca sî alte proiecte seu motiuni din câte se voru fi infatîsiatu in cursulu tempului la Comitetu.

3. Se instaléza noii oficiali sî membrii Comitetului.

4. Se destina loculu sî dîlele pentru a V. adunare generale. —

Din siedinti'a Comitetului Associatiunei transsialvane tienute la Sabiiu in 7 Iuniu c. n. 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 26 Maiu (7 Iuniu) 1864.

Inceputulu la 10½ óre. Dupa cetirea protocolului in limb'a germana, care fu priimitu fâra nici o observatiune; se continua desbaterea despre resiedinti'a instantiei a trei'a de apelatiune.

Din cei insinuati vine la ordine mai antâiu deputatulu I. Schneider. Vorbitoriulu, dupa ce aduce inainte eminintele cuventâri ale consotîloru sî antevorbitoriloru sei, dîce: S'aru paré cui-va, ca fiindu mai eri alalta eri la desbaterea generala proiectulu regimului priimitu in principiu, totu asiá se va priimí sî la desbaterea speciala, însa nu e asiá; pentru ca nu numai suntu desbinate ideile acestei inalte case in dóue grupe mari, ci mai suntu sî opiniuni singure, alu câroru numeru suie la cinci; densulu din parte-si nu póte consimtî cu nici unulu din aceste proiecte, fâra numai cu alu lui Herbert; pentru ca acest'a, dupa parerea lui, dà cea mai mare garantia. Apoi combate atâtu proiectulu comissiunei, câtu sî celelalte; dîce intre altele, ca fiindu acumu legile austriace in tóte tierile in valóre, eara dintre inteligínti'a juridica transsilvana cei mai multi suntu adapati cu sciinti'a dreptului celui vechiu cumu s'aru poté alege astfeliu de membri la acea judecatoria, cari sa judece dreptu dupa spiritulu legiloru austriace? de aceea e bine, cá acésta judecatoria sa-si aiba resiedintî'a acolo, unde suntu barbati, cari cunoscu aceste legi fundamentalminte. Diplom'a din 60 sî patent'a din 61 nu patimescu prin acést'a, nici se clatina din temeliele loru; pentruca intr'acelea se dîce apriatu, ca numai in Ungari'a sa se faca unu foru supremu, ear celelalte tieri trebuie sa stea sub judecatori'a de cassatiune din Vienn'a. Vlas'a vine la ordinea vorbirei. Obert propune incheiarea desbaterei asupr'a § 1.

Vlas'a cugeta, ca intentiunea Maiestatei Sale nu este de a desbiná trecutulu de viitoriu, fâr cérca prin o punte nimerita ale aduce in armonia, cá asiá constitutiunea vechia cu reformele cele nóue sa conlucre spre prosperarea patriei nóstre; e pentru realisarea unei judecatorii supreme in Transsilvani'a, pentruca o tiéra autonóma fâra judecatoria suprema e cá unu scheletu fâra sufletu, sî unu astfeliu de scheletu nu voiesce a lasá stranepotiloru sei (Bravo! in stâng'a.) Combate pre antevorbitoriulu, care au dîsu, ca unulu dintre membri (Români) s'au provocatu la votulu poporului sî cugeta ca opiniunea publica e opiniunea jurnaleloru, la cari s'au provocatu consotiulu seu, ear nu la votulu poporului. In fine róga pe Herbert, cá sa vorbésca mai cu discretiune asupr'a capacitâtiloru din Transsilvani'a. Antevorbitorii din centru se plângu, dîce densulu, ca in Transsilvani'a nu aru fi destui ómeni cu

sciintie juridice, cá sa se póta umplé numerulu cerutu pentru o judecatoria de a trei'a instantia; le spune, ca la casu de lipsa singura natiunea aceea, de carea se tîne centrulu aru fi in stare a dá 15 membri la acea judecatoria; dar apoi déca voru cautá sî intre Magiari sî Români, cu câtu se va immultî numerulu acest'a? sî ca prin urmare acésta lamentare e netemeinica. Dupa tóte cele dîse de elu remâne pentru realisarea unui tribunalu supremu in Transsilvani'a.

Filtsch, dupa ce espune, câtu s'au facutu situatiunea lui de critica dela cererea cuventului (de 3 dîle) pâna acumu, sî dupa ce si-esprima simtiulu seu, care nu-lu lasa sa odichnésca, cere dela inalt'a casa indulgintia spre a-i ascultá sî cuventarea lui. Vorbitoriulu incepe cu aceea, ca elu au sprijinitu propunerea lui Herbert, sî acést'a au facut'o din deplina convictiune, pentru ca elu e de parere, ca unitatea dreptului mai curendu ori mai tardîu se va preface in unitatea imperiului. Atâtea cuventâri escelente oppumnara propunerea acést'a, incâtu densulu nu póte sa nu le admire, dara totusi nu-lu potura convinge a crede contrariulu. Fiesce cine, continua, déca-lu ataca vre o nenorocire, si-radica ochii insusu câtra ceriu sî cere ajutoriu sî mangaiere; asiá cugeta ca sî cetatianulu, care se vede periclitatu in dreptulu seu siradica ochii sei câtra judecatori'a suprema, deunde ascépta dreptate; nu trebuie sa uitâmu, ca mass'a poporului vede sî acum'a in Maiestatea Sea unu ce supernaturalu sî prin urmare sî pre judecatoriulu celu mai inaltu. Nu póte consimtî cu Fogarasy, care dîce, ca déca decisiunile se facu in numele Maiestatei Sale, e totu un'a, ori sî de unde voru vení acelea. Combate parerea acelor'a, cari voiescu a documentá, ca judecatorii s'aru poté corumpe ori sî unde, sî dîce, ca sî implinirea oficiului l'aru face judecatorii cu mai mare esactitate acolo, unde suntu sub priveghiarea Maiestatei Sele. Se alatura pe lânga propunerea lui Herbert, ear in casu, candu aceea nu se va priimí, pe lânga proiectulu regimului.

Domzsa considerandu deosebitele propuneri, ce s'au facutu de câtra unii membri ai acestei inalte case, densulu in alte impregiurâri aru fi de parere, ca tribunalulu supremu sa-si aiba resiedinti'a nu ori sî unde in Transsilvani'a, — dupa cumu au dîsu altii — fâra totdeun'a in Clusiu;— dara dupa impregiurârile sî legile de fatia propune, ca acést'a fiindu unu dreptu alu Maiestatei Sele, sa se lase Aceluiasi spre hotarire.

Br. Friedenfels, in cuventare scurta va sa faca óresîcare observatiuni esplicative înaltei case. Densulu nu vorbesce despre independinti'a judecatoriloru, nu despre unu testimonium paupertatis, care-lu atribuie unii capacitatîloru din Transsilvani'a; nu vorbesce despre natiunalitâti, despre diplom'a leopoldina, carea fu comentata fórte reu de câtra unu membru alu acestei inalte case; nu consimte cu aceia, cari lamentéza asupr'a celoru 12 ani- in cari rogandu-se a i se concede acésta observatiune— au luatu mai antâiu Românii parte cá oficiali in servitiulu patriei, fâra, dupa cum amîntì mai susu, voiesce a face óresi-care observâri. — Ce se atinge de propunerea lui Herbert, densulu, afara de óre câte-va puncte consimte pe deplinu cu acelu d. deputatu. De ací trece la autonomi'a tierei sî desfasiura, ca cumu aru trebuí accea intielésa, sî cum o intielegu unii de sinistru. Combate pre antevorbitoriululu seu Vlas'a, care s'a provocatu la opiniunea publica, la jurnale; dîce ca in Transsilvani'a nu este nici unu jurnalu in stare, cá sa-si atribuie opiniunea publica, dara elu cugeta, ca opiniunea publica e cu totu dreptulu cas'a representantîloru, fiindu ca acestia suntu tramisi de poporu sî autorisati de Maiestate a formá opiniunea publica.

Mai suntu sî alti membri, cari se provóca la votulu universalu alu poporului; densulu insa nu crede ca va fi unulu dintre membri acestei inalte case, care s'aru acomodá dupa acestu votu, pentruca acel'a e fórte seducatoriu, acestu votu au servitu de multe-ori in multe state de mantéu'a celoru mai grozave minciuni, celoru mai infricosiate scandaluri. Asiá cugeta ca membrii acestei inalte case nu se voru preocupá de acestu votu, ci fia-care va lucrá dupa convingerea sea propria. Arata, ce este a se pricepe prin cuventulu „resiedintia imperatésca“, sî cugeta, ca calea cea mai moderata, spre a-si ajunge proiectulu scopulu seu, e acel'a alu regimului, pentru care sî densulu se declara, recomandandu-lu totodata sî inaltei case spre priimire.

C. Schmidt. Stadiulu, in care se afla elu acum'a, e acel'a, care l'a documentatu totdeun'a representatiunea universitâtii sasesci, sî acest'a este: ca acea representatiune au fostu sî este pentru o lege egala universala de justitia sî administratiune. Sî cá unulu, care voiesce sa fia consecuinte sî credinciosu acelei representatiuni, nu póte sî nici ca voiesce sa se declare pentru altu proiectu, fâra numai pentru alu regimului. Estremitatea, dîce densulu, intre proiectulu regimului sî intre alu lui Herbert nu e asiá mare, cá intre proiectulu regimului sî alu comissiunei; câcî pe candu acel'a duce la progresu, acest'a trece in regresu, sî prin urmare densulu cu astfelu de propunere nu póte consimtî nici decumu. Elu cugeta, ca déca aru fi judecatori'a suprema in Vienn'a, sî barbatii transsilvani denumiti la acésta judecatoria schimbandu-si ideile cu acei barbati mari ai Austriei, nu le va fi spre scadere, ci tocmai spre mare folosu. Amintesce fasele, prin cari au trecutu dreptulu austriacu, sî arata, ca la desfasiurarea acestui'a pâna in stadiulu unde au ajunsu acum'a, au luatu parte cei mai mari barbati, cele mai escelinti capacitâti. Se intórce la dreptulu transsilvanu, sî dîce, ca acest'a din stadiulu seu primitivu n'au mai esîtu, fâra au remasu totu in acea trista stare, in care domniá mai multu tari'a fisica, decâtu accea a mintii. Trece preste cei 12 ani absolutistici in provisoriulu dela 60 in cóce, sî dîce ca elu este convinsu, ca poporulu sî acuma mai bine voiesce a fi totu acele legi absolutistice, decâtu confusi'a provisoriului acestui'a. Se alatura lânga proiectulu minoritâtii sî prin urmare sî lânga alu regimului. In fine face pre fiesce care dintre membrii casei atentu, ca ori care, care nutresce idei separatistice, acel'a nu voiesce prosperitatea patriei sale. —

Fabini, intr'o cuventare umoristica, intreruptu adeseori de risuri, sî provocatu in mai multe renduri de presiedintele la ordinea dîlei, dîce cam urmatórele: Elu de sî n'are a dîce nimicu nou, pentru ca antevorbitorii lui au adusu destulu, totusi insinuandu-se trebuie sa-si dee sî elu parerea. Va intrebá cineva, ca la proiectulu de fatia fost'au o unitate continua? Elu aru poté respunde, ca acésta unitate a duratu dela inceputulu proiectului pâna la § antâiu, candu se formà o maioritate colosala, sî de va vorbí densulu câtu de multu sî câtu de bine, totusi nu va fi in stare a convinge pre acea maioritate (llaritate); ba de s'aru pogorí chiari sî ângerii din ceru cu tonulu loru celu suavu, sî n'aru fi in stare a abate pre contrarii. (Presiedintele-lu provóca la ordinea dîlei.) Fabini continua, ca maioritatea acést'a asiá e de inderetnica, incâtu dens'a accea ce voiesce sî face; nu din convingere, fâra numai pentru ca asiá voiesce. Presiedintele-lu intrerumpe sî dîce, ca aici nu este vorb'a de maioritate, fâra de combateri temeinice.

Fabini dupa aceste provocâri, incepe cu tonu posomoritu a desfasiurá folósele, ce aru aduce alegerea resiedintiei tribunalului supremu in Vienn'a, sî amintesce, ca prin separarea acestei judecatorii s'aru periclitá „salus publica.“

Fogarasy lauda in cuvinte inalte vorbirile membrîloru casei in acestu obiectu. Combate pre C. Schmidt, care au dîsu, ca legile magiare au fostu regresu, ear nici unu progresu; i arata, ca de sî tempurile sî mijlócele pentru legislatiunea magiara n'au fostu asiá favoritóre cá pentru cea germana, totusi nici accea n'a statu in locu; densului insa i se pare, ca suntu aici ómeni de aceia, cari se ingâmfa de sciinti'a loru, sî déca vedu pre altii numai cu unu gradu mai josu, séu numai li se paru a fi, si-tînu virtute, pre aceia a nu-i privi de asemenea loru; dara aceia se insiéla fórte, ca densulu cugeta, ca a despretiuí in astfeliu de casuri nu e virtute, nu e sciintia. (Bravo! Sa traiésca! in stâng'a.) Déca voiescu domnialoru a impacá natiunile diferite sî a le face amice, atunci nu trebuie sa atinga córdele cele mai doreróse ale uneia séu alteia. (Bravo! Heljes! in stâng'a.)

Nu simtu domni'a loru cá patrioti buni, ce se numescu, acea dorere, ce o simte sî densulu, ca scaunele acelea suntu góle de o parte mare de compatrioti demni? Se vede, ca nu; pentru ca déca aru simtî sî déca li-aru stá la inima unirea sî intielegerea cu acestia, atunci negresîtu n'aru vorbí astfelu; atuncea nu l'aru face a crede, ca insasi o parte din acésta inalta casa nu-i doresce. (Bravo! Heljes.) Trece la obiectulu dîlei sî dîce, ca nu centralisati'a, ci libertatea popóreloru face unu statu poternicu. Sa ne uitâmu in istori'a, dîce, sî vomu vedé consecuintiele centralisatiunei; vomu vedé, ca centralisatiunea cea mare din Franci'a au adusu dupa sine revolutiunea cea grozava. Scimu insa, totu din istoria, sî aceea, ca Austri'a inainte de 48 erá necentralisata, sî imperatulu demandá acusi din Innsbruck, acusi din Prag'a totu cu acelu efectu, cá candu aru fi fostu in Vienn'a, in resiedinti'a sea. (Bravo! Heljes! in stâng'a.) Asiá dara nu prin stramutarea judecatoriei la Vienn'a vomu face poporulu nostru din patri'a acést'a fericitu, ci numai printr'o organisare buna a justitiei aici in patri'a nóstra. Cugetu, domniloru, ca va vení tempulu, dee Domnedieu sa vina câtu de curendu! candu aceste 4 natiuni voru dá mân'a de impacare un'a cu alt'a, sî atuncea, vediendu confraternitatea cea buna intre ele, chiaru Maiestatea Sea le va concede acestu foru aici in mijloculu loru. Prin urmare densulu nici decumu nu afla acuma, subt aceste impregiurâri,

cu cale transpunerea acestei curti supreme la Vienn'a; fâra e de parere, ca ea sa-si aiba resiedinti'a aici in tiéra. (Bravo! Éljen! in stâng'a.)

Herbert se defendeaza contr'a deputatului Vlassa, care au dîsu, ca sa vorbésca mai cu mare discretiune despre capacitâtile tranne, sî dîce, ca elu n'a voitu sa vateme pre nimenea; totodata esplica, ca ce a 'ntielesu densulu prin capacitâti.

Rannicher se scóla sî intr'o cuventare lunga sî infocata combate de o parte pre Fpiscopulu Fogarasy, ear de alta parte si-esprima mirarea, ca cumu au potutu cuventarea acést'a a Episcopului sa afle atât'a partinire in stâng'a; dîce ca Românii au dîsu ca suntu credinciosi imperatului, sî déca e asiá, ca suntu credinciosi sî multiamitori, arete acést'a prin priimirea § 1 alu regimului (ho! ho! ho! in stâng'a), care cu voi'a sî concedi'a Maiestatei Sele s'au presentatu dietei.

Comisarulu regimului de Papp aduce inainte, ca senatulu judicialu cá judecatoria suprema pe atuncea in Transsilvani'a au aretatu óresi care inconvenientia; insa face cas'a atenta, ca déca Maiestatea Sea nu aru intarí nici proiectulu lui Herbert, nici alu maioritâtii, acésta inconvenientia s'aru traganá sî mai departe, sî dupace face nisce observatiuni personale asupr'a Dr. Teutsch, Episcopului Fogarasy sî E. Herbert, recomanda proiectulu regimului.

M. Binder cugeta, ca proiectulu lui Herbert nici decumu nu angustéza autonomi'a tierei. Au audîtu dela unii antevorbitori, ca aceia, ale câroru bance st'au góle, de aru fi fostu de fatia, negrsîtu ca aru fi fostu pentru realisarea unui foru supremu in Transsilvani'a; densulu insa cugeta, ca unii cá aceia cari nu voiescu a sci de diet'a acést'a, nici ca aru trebuí bagati in séma; ca, dîce elu, de aru fi fostu dupa voi'a loru, atunci natiunea româna nici ca aru fi inarticulata sî sanctiunata. Asiá dara nu trebuie sa lucre nimenea pe socotél'a altora, fâra fiesce care sa faca dupa convingerea sea, dupa simtiulu seu celu patrioticu. Cu Episcopulu Fogarasy nu póte consimtî nici de cumu, pentru ca Eppulu Fogarasy s'a pusu pe unu terenu istoricu, pe care densulu nu póte pasî. Semira, ca unii deputati si-temu natiunalitatea prin ducerea judecatoriei supreme la Vienn'a, sî cu atâta-lu suprinse acésta mai tare, cu câtu se dîse din partea unui românu (Vayda) in limb'a magiara. Elu se declara pentru proiectulu regimului.

Presiedintele provóca pre membrii comitetului pentru drumulu de feru, sa se adune la 5 óre la preconsultare.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Lucrurile din Romani'a.

Evenimintele din urma in principatele române unite au devenitu de nou cestiune mare europeana, sî pe candu tóte dîuariele se ocupa sî preocupa de acésta cestiune, pe atunci pentru noi este datorintia dupla, de a cunósce, ce facu fratii nostri de preste Carpati.

Prin conventiunea de Parisu (7|19 Augustu 1858) poterile europene dedusera principateloru române dela Dunare o constitutiune. Acésta constitutiune, precum e adeveratu ca fu mai buna decâtu legile de mai nainte, prin cari Romani'a devenise mai numai o provincia russésca, pe atât'a e de adeveratu ca nu corespundeá pe deplinu dorintieloru natiunei române, mai cu séma pentru aceea, ca nu imbinà cele dóue principate Moldov'a sî Tiér'a-Romanésca. Ceea-ce insa nu facù conventiunea pergamentului, facù conventiunea inimeloru: uniunea se 'ncepù prin aceea, ca Romani'a alese in 24 Ianuariu 1859 principe pre acelasi Alessandru Ioann I. (Cus'a), pre care-lu alesese Moldov'a in 5 ale aceleiasi luni sî anu. Odata facuta uniunea personala, uniunea reala trebuiá sa urmeze sî ea, sî 'n adeveru sî urmà treptatu, unindu-se armatele, camerele, justiti'a, administratiunea, in fine sî bisericele subt unu capu comunu in Bucuresci. Pentru-ca prin barbati bine simtîtori, luminati sî patriotici, parte mare rati de ai nostri din Transsilvani'a, resarise in Romani'a unu poporu tineru, cu idei nóue, care pretindeá acésta uniune personala sî reala, sî pretindear sî pentru sine egalitatea de drepturi, ce conventiunea de Parisu nu i-o deduse. Amu avutu ocasiune a amintí de mai multe ori in acestu dîuariu, ca un'a din scaderile cele mai batatóre la ochi ale acestei conventiuni fusese legea electorala, carea dreptulu de alegatoru lu legà de censulu de 100 galbini venitu anualu, ear celu de alegibilu de censulu celu preste mesura esageratu de 1000 galbini — fâra esceptiune. Prin acestu censu, in urma câruí'a se scie ca 2 alegatori avura odata sa aléga 3 deputati, — camer'a trebuì sa devina aceea, ce 'n adeveru a sî devenitu: o camera a oligarchiei, adica a unei mici sî prea mici pârti a poporului, a boierimei banóse; ear mass'a cea mare a populatiunei: tieranulu, mesterulu, negotiatorulu, amploiatulu, professorulu, ingenierulu, mediculu etc. remase cu totulu eschisa din representatiunea natiunei. Relele provenitóre de ací le cunóscemu cu totii; ciocoii, cari sciura amagí multu tempu opiniunea publica din Europ'a, se dedura de golu totdeun'a candu venira la desbatere cestiuni adeveratu afundu taiatóre in referintiele tierei; vomu numí numai legea pentru armarea tierei, legea rurala sî legea electorala. Principele, inteliginte sî patriotu cá putîni domnitori ai Europei din dîu'a de astadi, vedeá aceste rele, dar nu poteá sî nu voiá sa le vindece inca. Nu poteá, pentru ca tronulu lui erá prea crudu in mijloculu valuriloru politice, in mijloculu atâtoru familii tari sî mari, cari nu poteau uitá, ca sî ele au siediutu candu-va pe tronulu cestui séu celui princîpatu, sî 'n fine nu poteá, pentru ca conventiunea de Parisu i legase mânile sî-lu facuse respundiatoriu pentru tóte faptele sele inaintea poteriloru mari europene. Dar iarasi nu voiá, cá sa nu surpe tiér'a, ce d'abiá incepuse a respirá mai liberu, de nou in pericululu de a fi inundata de armate asiá numite protectrice sî sa nu dea ansa strainiloru de a se amestecá in afacerile tierei. Pe de alta parte iarasi voiá sa convinga Europ'a, ca nu densulu, nu poporulu românu, ci conventiunea insasi sî clientii eii suntu pedec'a ori cârei inaintâri, ori cârei imbunatatîri. Sî acesta politica sanatósa in adeveru ca duse la tînt'a dorita; tiér'a, natiunea, lumea a vediutu, ca tóte partidele din tiéra se perendara in ministerie, „la potere“ dupa terminulu technicu alu tierei. Romani'a au avutu in 5 ani 16 ministerie, sî cestu de acumu e alu sieptespredieceleа. Presiedintele ministeriului de acum e Michailu Cogalniceanu, barbatulu ce impreuna in caracterulu seu inteligintia, moderatiune, energía, patriotismu, simtiu de dreptate, cu unu cuventu totu ce póte face pre unu ministru fericitoriu pentru tiér'a lui, unu barbatu care in scurtu tempu si-a facutu, sî, suntemu siguri, va face inca siesi sî Romaniei renume europeanu. Cogalniceanu dela venirea sea la potere si-a pusu tóte silintiele de a complaná conflictulu intre regimu sî camera; dar nu-i succese, panacandu in fine césta din urma, discreditata sî urgisita inlauntru sî inafara pentru duplulu rolu, ce-lu duceá maioritatea eii: de a fi liberala din gura, dar mica la sufletu in fapta, fu desfiiintiata prin ordinu domnescu in 2|14 Maiu, dupace refusase a desbate legea electorala sî rurala propuse de guvernu. Poporulu — sî prin acést'a nu 'ntielegemu numai „mass'a cea cruda“ a d. Boierescu, ci enorm'a maioritate a locuitoriloru români au priimitu acésta scire cu entusiasmu; sî Domnitorulu in dîu'a, in carea a dissolvatu camer'a, a potutu cutezá a umblá singuru, calare pe stradele capitalei, pentru de a se 'mpartasî de bucuri'a poporului Seu. Dieu, acést'a nu sémena a tirania, dupacumu se silira fiii cei rei ai tierei a tîpotí prin strainatate, sî dupacumu, pe urm'a loru, au repetîtu atâtea dîuarie, — din nefericire sî cele mai multe germane austriace! (Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Denumire.) La Cancelari'a aulica ungara se denumi Consiliaru extra statum intre altii sî d. Georgiu Pop'a. Fericitâmu acésta alegere, dorita sî approbata, suntemu siguri, de totu Românulu ungurénu. —

Dintr'a cincea programa a gimnasiului românu orientalu din Brasiovu, edata pe anulu scol. 186¾ de multu meritatulu directoru d. G. I. Munteanu, estragemu urmatórele date: In class'a I. gimnasiala au fostu la capetulu anului 55 scolari, in II. 35, in III. 22, in IV. 13, in V. 6, in VI. 8, cu totulu 139. Scólele elementare, subordinate aceluiasi directoru, avura in class'a I. 96, in class'a II. 77, in class'a III. 93, in class'a IV. 58 scolari. In fine in cele 4 classe de fetitie s'au instruitu 75 fetitie;— asiá dar numerulu totalu alu tinerimei instruite in gimnasiu sî institutele legate de dênsulu fu urmatoriulu:

In gimnasiu	—	—	—	139.
In scól'a elementara		—	—	324.
In scólele de fetitie	—	—	—	75.
			cu totulu	538.

Cu anulu scol. venitoriu 186⅘ se va deschide cu ajutoriulu lui Domnedieu sî class'a VII. gimnasiala. Din professorii vechi esîra: P. I. Baracu sî d. St. Iosifu; professori noi intrara dd. I. Ionasiu, I. Lengheru, dr. G. Petreanu sî dr. V. Glodariu. — Precum a sporitu numerulu eleviloru fatia cu numerulu loru din anulu trecutu: asiá se vede unu frumosu adausu sî la bibliotec'a sî la celelalte colectiuni ale gimnasiului.— Program'a cuprinde sî unu tractatu pretîosu asupr'a gimnasiului, scopului finalu sî medieloru lui,— dela d. directoru gimnasialu.

Principatele române unite.

Cu privire la serbarea dîlei de 21 Maiu insîrâmu dupa

„Dembovitî'a“ sî descrierea acelei dî din partea foii oficióse: „Monitoriulu.“ Eata ce dîce elu!

Dîu'a de 21 Maiu, care este menita a face epoca in istori'a Romaniei, s'a petrecutu in Bucuresci in generala bucuria a populatiunei sele.

Nu vomu descrie cele prevediute de programulu publicatu, sî care s'au sî urmatu intocmai. Vomu reproduce acele necuprinse in programu.

Inaltîmea Sea a mersu calare la Mitropolia, spre a asistá la Te-Deum, cântatu de Présantîtulu Mitropolitu, de trei Archiierei sî de mai multi preoti sî diaconi.

Atâtu la ducere câtu sî la intórcere, Domnulu a fostu incungiuratu de popolu, ce-lu salutà cu mii sî ne'ntrerupte acclamatiuni. Multîmea erá atâtu de mare sî atâtu de désa, incâtu intórcerea Inaltîmei Sele de la Mitropolia pâna la Palatu a tînutu mai multu de o óra, fiindu ca valurile popolului lu impedecau la totu pasiulu de a inaintá. Tóte ferestrele dealungulu stradeloru, pe care trecea cortegiulu, erau ocupate de dame; cununi sî buchete de flori, pocsii tiparite pe foi colorate se aruncau inaintea Inaltîmei Sele, sî ómenii din populu si-intindeau hainele pe pavea, spre a trece pe ele calulu princiaru. Nici odata, nici chiaru in dîu'a de 5 sî 24 lanuariu 1859, Bucurescii n'au avutu pe stradele sî pe piatiele sele unu populu mai entusiastu.

Nici odata Palatulu princiaru sî piati'a s'a nu au vediutu o afluatiune mai mare. Toti erau nerabdatori sa vadia sosirea Comissiunei ad-hoc, insarcinata de a depune in mânile Inaltîmei Sele resultatulu voturiloru date in dîlele de 10—14 Maiu! Ochii toturoru erau pironiti asupr'a acelei foi de pergamentu, ce in calésc'a Présântului Mitropolitu erá asiediata pe o perina de catifeá rosia; câci acea fóia de pergamentu cuprindeá voinți'a Natîunei, plebiscitulu propusu poporului Romînu in dîu'a de 2 Maiu, sî votatu de elu mai in unanimitate in dîlele de 10—14 Maiu 1864! Nici musicele militarie, nici sunetulu clopoteloru dela sutele de biserici ale Bucuresciloru, nici salvele de artileria nu poteau dominá glasulu populului, care prin strigate frenetice, prin unu entusiasmu ardicatu pâna la esaltatiune, salutá emancipatiunea s'a!

Publicâmu mai josu cuventulu Comissiunei ad-hoc, respunsulu Inaltîmei Sele, precumu sî procesulu verbalu incheiatu de Comissiune spre constatarea voturiloru plebiscitului. *) Publicâmu asemenea sî cuvintnle adresate Inaltîmei Sele de Preasântulu Mitropolitu, in numele Clerului, de D. Vasilie Sturz'a Presiedintele Curtii de Cassatiune, in numele acestei Curti, sî de Municipalitate in numele orasiului. Ttóte aceste cuvinte Inaltîmea S'a le au intimpinatu prin respunsuri speciale, care se reproducu mai josu.

Cându Inaltîmea Sea au coboritu treptele Tronului, spre a priimí plebiscitulu din mânele Presiedintelui Comissiunei ad-hoc sî Présântîtulu Mitropolitu, o intreita acclamatiune, rostita de intrég'a adunare cu o unanimitate atâtu de spontanea, incâtu s'aru fi socotitu ca esiá dintr'unu singuru peptu, a salutatu acestu momentu solenelu in tóta poterea cuventului, câci elu uniá pre Domnu cu natiunea s'a, prin o legatura nedestructibila.

A fostu insa unu momentu, care a biruitu tóte fasele programului, tocmai pentru ca acestu momentu nu erá de mai nainte nici prevediutu, nici pregatitu. Acestu momentu a fostu, cându Inaltîmea Sea, dupa sevarsîrea cuvinteloru sî respunsuriloru scrise, neconsultându de câtu propri'a Sea inspiratiune, cedendu emotiunei inimei Sale, emotiune impartasîta de tóta adunarea, sculandu-se de pe Tronu, a adausu cate-va cuvinte improvisate, a câroru espressiune cu greu pén'a o póte descrie, dar care au electrisâtu pre toti ascultatorii.

„Domniloru, a dîsu Inaltîmea S'a, sa lasâmu cuvintele scrise, sa va adaugu câte-va cuvinte afara din programulu oficialu. Sî mai inainte de tóte, sa strigâmu cu totii: Sa traiésca Romani'a!

Unu strigatu unanimu, rostitu de sute de glasuri a respunsu la apelulu domnescu. Sa traiésca Romani'a! Sî acestu strigatu s'a repetatu de popululu, ce nu incapeá in sal'a Tronului, sî care umpleá piati'a Palatului!

„Parintii mei, a adausu Inaltîmea Sea, si-au versatu sângele pentru drepturile Tierei. Domniloru, astadi mai multu decâtu ori sî cându mi aducu aminte, sî sum otarîtu a respectá acésta lege vechia a familiei mele. Ve juru, dar, Domniloru, in fati'a d-vóstra, in fati'a intregei tieri, ca sî eu voiu sci a morí pentru aperarea drepturiloru sî voinți'a Romaniei. Dar Domniloru, ve juru, ca voiu poté morí, dar plebiscitulu, sî totu ce elu fagaduiesce Tierei, se va realisá!“

Dîcendu aceste cuvinte, Inaltîmea S'a a radicatu deasupr'a capului Seu plebiscitulu, sî coborandu-Se de pe treptele Tronului, S'a confundatu in multîme!

„Vomu morí cu totii!“ au respunsu sute de glasuri!

Este cu greu de a descrie solemnitatea acestui mare momentu. Câte-va minute nici s'a vediutu, ca Inaltîmea Sea Se retrasese din sal'a Tronului; câci ochii toturoru erau plini de lacrimi; câci tóta adunarea erá in picióre strigandu cu unu singuru glasu: „Nu sa moriti, ci sa traiti Dómne! Sa traiésca Romani'a! Sa traiésca 2 Maiu!“ Sî aceste vivaturi din sal'a Tronului, resunandu de afara, s'au repetatu pe piati'a Palatului sî pe stradele megiesîte!

La 2 óre a urmatu defilarea trupeloru garnisónei din Bucuresci dinaintea Inaltîmei Sele. Inaltîmea Sea se aflá in balconulu Palatului, sî a fostu salutatu de trupe cu nenumerate acclamatiuni.

Sér'a, representatiunea dela teatrulu natiunalu a fostu onorata cu presinti'a Inaltîmei Sele. La intrarea Sea in logi'a princiara, Inaltîmea Sea a fostu intempinatu cu acelesi acclamatiuni, care L'au salutatu in totu cursulu acestei memorabile dîle.

Nici odata Bucurescii n'au avutu o dî asiá de frumósa, sî cu atât'a ma frumósa, ca frumseti'a s'a nu i-a venitu atâtu din seninulu tempului, diu pompele serbârei, din iluminati'a splendida a orasiului, câtu din bucuri'a sî veseli'a poporului, care pe fati'a s'a esprimá ceea ce simtiá, care aretá ca aveá consciinti'a dreptului, ce in dîu'a de 2 Maiu dobandise dreptulu de a fi o natiune, dreptulu de a fi toti cetatieni, dreptulu de a luá cu totii parte la trebile Romaniei!

Toti acei ce au visitatu gradin'a Cismegiulu, dela órele siepte pâna la 2 dupa amiédia-nópte, toti acei ce au vediutu acestu populu in numeru de mai multu de 50,000, umplendu aleile acestei gradini prefacute tóte in salóne luminate cu mai multu de 50,000 lampe, toti acei ce au studiatu fisionomi'a acestui populu multiumitu sî veselu, au potutu intielege sî resimtí caus'a generalei bucurii; câci acésta causa este „emanciparea classeloru desmostenite!“

*) Noi le comunicaramu in nrii trecuti. Red.)

Sabiiu in 3|15 Iuniu. (Felurite.) In privinti'a drumului de feru scimu dupa telegramele venite la „Herm. Ztg.“ din Vienn'a, ca regimulu e decisu a cladí lini'a Aradu—Sabiiu Turnurosiu: deocamdata se va face lini'a Aradu—Belgradu. Déca va aduce hotarirea dietei nóstre transsilvane vreo schimbare in planulu acest'a, nu potemu predîce; la tóta 'ntemplarea insa e lucru cutezatu, a 'ntreprinde cladirea unui drumu, despre care maioritatea locuitoriloru se convinge totu mai multu, ca nu va corespunde trieb.intieloru tierei. — In dieta decurge de dóue dîle lupt'a pentru § 4 alu proiectului comitetului; resultatulu eii pâna la scrierea acestoru sîruri inca nu erá cunoscutu. — In dîlele trecute a fostu intre satulu Boiti'a sî contumati'a Turnulu-rosiu o rumpere de nuori, in urm'a cârui'a se surpara muntii sî acoperira, precumu audîmu, o parte mare a drumului frumosu sî scumpu, ce mergeá pe malulu dreptu alu Oltului. Drumulu de feru, incâtu scimu, va merge pe malulu stângu, — de va merge. —

De curendu se intemplà o ucidere de tata in satulu Poplac'a; fiiulu degeneratu s'a prinsu sî s'a datu in mân'a justitiei. —

In caus'a germano-danesa s'a prolungîtu armistitiulu pâna pe 13/25 Iuniu. —

Nr. 9—2 **Escriere de concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatóre la scól'a fetitieloru din comun'a opidului Resînari, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea ei.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 fl. 50 xr. v. a., unu relutu de lemne de 16 fl. 60 xr. sî bani de cortelu de 16 fl.

Dómnele concurinte voru avé, prelânga cererea scrisa de mân'a domniei loru, a dovedí prin atestate bune,

a) ca au dusu pâna acumu o vietiuire nepetata in tóta privinti'a;

b) ca sciu citi sî scrie bine romanesce; sî

c) ca sciu totu feliulu de lucru muieresc de mâna, trebuitoriu femeiloru nóstre, sî se pricepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in asta privire suntu a se indreptá franco câtra oficiulu mai josu insemnatu (Post'a Sabiiu) celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. cal. nou; fiindca harthiele mai tardîu sosite nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 9 Iuniu 1864. Oficiulu opidanu.

La numerulu precedinte alu „Tel· Rom.“ pag. 173 col. 1 sa se indrepteze in locu de: concurentu, concursulu, in locu de 282 fl. dî 292 fl. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 45. ANULU XII.

Sabiiu, in 7 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá

la

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ¼3 Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 27 Maiu (8 Iuniu) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna sî rectificarea lui fâra observâri, se continua desbaterea asupr'a § 1. alu proiectului comissiunei.

Mog'a partinesce proiectulu comitetului, cá tribunalulu supremu totdeun'a sa fia acolo, unde este poterea legislativa a tierei. Apoi face mai multe observâri, mai multu personale, la cuvintele lui Baronu Friedenfels, Binder, Gull sî Herbert.

Dr. Teutsch prevede, ca lupt'a se apropie de capetu; câci observârile personale, ce au venitu la ordine de eri incóce, sémena cu puscaturele isolate, ce mai cadu intr'o bataia pe gat'a. Un'a din aceste puscaturi a fostu indreptata sî asupr'a densului; dar cu tóte acestea din ceeace a dîsu nu póte retrage nici unu cuventu. Cu deosebire s'au facutu in privinti'a cuvinteloru lui 2 neintielegeri: un'a, ca comissarulu regimului se pare chiamatu a face observâri personale,— o procedere, ce o combate intre acclamatiunile centrului fórte finu, dar fórte ageru; a dóu'a e, ca densulu, vorbindu despre neajunsele la despartiementulu judicialu alu regescului Guvernu, aru fi vatematu personalitâtîle acestui despartiamentu,—o invinuire, de carea densulu e cu atât'a mai strainu, câci nici ca scie, ce persóne suntu intru acelu corpu.

I. Balomiri in cuventu mai lungu se declara de nou pentru proiectulu comitetului.

Popasu combate intielesulu celu reu, ce l'a datu cuvinteloru lui H. Schmidt, candu, provocandu-se la aceea, ca natiunea româna doresce unitatea imperiului, le-au intrebuintiatu, pentru de a cere unitate de dreptu sî unitate de imperiu dela marea medînoptiala pâna la marea négra,— unu asertu, cu care densulu nici candu nu se póte impretení, câci o astfelu de unitate n'aru intarí imperiulu, ci l'aru slabí.

Mitr. Conte Siulutiu dupa mai multe observâri personale, in cari apera loialitatea stângei, se declara de nou pentru proiectulu comitetului, care Maiestatea Sea, déca nu-I va placé, lu va retramite nesanctiunatu.

Osteniti de observârile personale, multi deputati ceru incheiarea desbaterei. Presiedintele inca se róga a se pune stavila acestoru observatiuni; cu tóte acestea insa Binder sî Gull rectifica unele aserte de mai nainte.

Esc. Sea Poppu ia cuventulu, nu pentru de a maî aduce ceva nou, ci pentru de a combate unele aserte indreptate asupr'a senatului judicialu alu regescului Guberniu. Apoi desfasiurandu starea cestiunei, se declara pe scurtu pentru proiectulu regimului, dar inainte de a espune motivulu seu — câci numai unu singuru motivu dîce ca are — trece preste tóte motivele aduse inainte pro sî contr'a. S'a dîsu, ca infiintiandu-se tribunalulu supremu transsilvanu in Vienn'a, se va consolidá unitatea imperiului; acésta consolidare a unitâtii imperiului sî densulu o doresce, dar numai incâtu este presemnata prin diplom'a din 20 Oct. 1860; a merge mai departe, nu afla la tempu acum'a; câci diplom'a amintita lasa Transsilvaniei dreptulu legislatiunei proprie, sî de aceea, déca amu dorí unitate de dreptu in totu imperiulu, acést'a totu n'amu poté-o face pân'atunci, pâna candu n'amu avé unitate sî in legislatiune. De dreptulu legislatiunei insa nu ne potemu desbracá numai asiá in trécâtu.— S'a dîsu, ca n'avemu in Transsilvani'a capacitâti juridice. Asiá e; insa a fi capacitate iuridica sî a cunósce legile nu e totu un'a. Densulu se multiamesce cu barbati de feliulu alu doilea, de cari avemu in Transsilvani'a destui. Apoi combate justiti'a natiunala, carea dîce ca de doi ani sî jumetate, decându esista senatulu judicialu la Guberniu, nu s'a practisatu.— Câtu pentru transpunerea tribunalului supremu transsilvanu la Vienn'a, atâtea argumente s'au adusu pro sî contr'a, incâtu densulu mai n'aru sci ce sa faca alt'a, decâtu sa arunce sorti, sî ce va dá sórtea, aceea sa fia. Asemenea combate argumentulu, ca in Vienn'a judecatorii nu se voru poté corrumpe asiá de lesne, cá in Ardealu, precumu sî argumentulu lui Schuller: ca radacin'a arborelui trebuie sa fia in pamentu, ear corón'a lui in aeru sî in lumina, de óre ce densulu nu si-aru poté intipuí unu arbore cu radacin'a in Transsilvani'a sî cu corón'a in Vienn'a. Asiá dara din motivele asiá numite practice nu póte aprobá nici unulu; ear motivulu densului e, ca Maiestatea Sea cá Summus Iustitiarius are dreptulu de a asiediá acestu tribunalu supremu unde va aflá de bine. Deci dupace in espositiune mai lunga apera senatulu judicialu de lânga Guvernulu regescu transsilvanu, recomanda spre priimire proiectulu regimului, incheiandu, ca ori care parte va invinge, va poté dîce cu Apostolulu: Lupta buna m'amu luptatu, credinti'a mi-amu pazitu, — dar cursulu nu mi l'amu plinitu! Cuventulu a fostu intreruptu adeseori de: bravo! candu din centru, candu din stâng'a.)

In fine la intrebarea Presiedintelui mai vorbescu ambii referinti: Dr. Maioru aperandu proiectulu comitetului, Dr. de Trauschenfels aperandu parerea minoritâtii.

La punerea in ordine a proiecteloru se nasce desbatere nóua sî viua, la carea iau parte Binder, Herbert, Baronu Salmen, Wittstock, Baronu Friedenfels, C. Schmidt, Gull, Dr. Ratiu, Alduleanu sî Rannicher.

Deci se punu proiectele in ordinea urmatóre:

1. proiectulu lui Herbert **(nu se priimesce)**
2. proiectulu minoritâtii **(nu se priimesce)**
3. proiectulu comitetului **(se priimesce cu 47 contr'a 40 voturi.)**
4. Proiectulu lui Fogarasy, sî) prin acést'a au de-
5. Proiectulu lui Vajda) venitu de prisosu.

Dar Vajda insusi retrage amendementulu seu.

Cu acestea siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 30 Maiu (11 Iuniu) 1864.

Protocolulu se citesce iu limb'a magiara sî se priimesce fâra observari.

Presiedintele aduce la cunoscintia, ca au intratu in dieta deputatulu tergului Bretzku Emerik Gábor, care depune apromissiunea sî e intempinatu din partea dietei cu acclamatiuni de bucuria. Apoi aduce la cunoscinti'a casei, ca comisarulu reg. impoternicitu i-a comunicatu trei srieri oficióse impreuna cu trei proiecte de legi, cari le va aduce la pertractare.

Proiectele se citescu in tóte trele limbile. Celu d'antâiu e urmatoriulu:

Proiectu de lege

privitoriu la modificarea determinatiunei §-lui 75 alu regulamentului dietale provisoriu.

§-lu 75 alu regulamentului dietalu provisoriu se modifica in modulu urmatoriu:

Toti membrii dietei voru capetá unu diurnu de cinci fiorini val. austr., sî anume pe tempulu câtu voru fi de fatia la dieta, séu in amanarea dietei la comitetele durante.

Afara de aceea voru mai capetá toti membrii dietei o rebonificare a speseloru caletoriei de unu fiorinu val. austr. pe fiecare milu alu indepartârei dela domiciliulu loru ordinariu pâna la Sabiiu, atâtu pentru venirea câtu sî pentru re'ntórcerea loru.

Nici unui membru dietalu nu-i este permisu, de a refusá aceste diurne si rebonificâri ale speseloru calatoriei.

Determinatiunea acést'a modificata a §-lui 75 alu redulamentului dietalu provisoriu va pasî in activitate sî pentru sessiunea acumu duratóre a dietei.

Alu doilea sî alu treilea in nr. urmatoriu.

Lucrurile din Romani'a.

(Continuare sî capetu.)

Domnitorulu in aceeasi dî, in carea dissolvà camer'a oligarchica sî plutocratica, emise o proclamatiune câtra poporu, iu carea-i aduce la cunoscintia cele intemplate, sî provóca pre toti, cari au dreptulu de a fi membrii unei comunitâti politice, a se declará prin Dá sî Ba asupr'a unei constitutiuni largite pe bas'a conventîunei de Parisu, carea sub numele de „statutu" lu alâtura la proclamatiune. Dîlele pentru darea votului— plebiscitului— au fostu cele din 10 pâna 'n 14 Maiu— ear resultatulu votârei, adusu la cunoscinti'a Domnitorului in 21 Maiu, dîu'a ss. imperati Constantinu sî Elen'a — dîua onomastica a Dómnei,— e celu cunoscutu cetitoriloru nostri din nr. 43: adica 682,621 voturi cu DA sî 1,307 cu NU. Romani'a au avutu in dîlele acestea serbatori preste serbatori; foile de acolo ne spunu, ca musicele, banchetele, jocurile nu voiau sa mai incete; vivatele poporului in 21 Maiu, candu merse Domnitorulu calare la Mitropolia, spre a asistá la rogaciunea de multiamita,— intreceau musicele militare, trasulu clopoteloru sî bubuitulu tunuriloru. Ba candu s'au audîtu, ca s'a descoperitu unu complotu ciocoiescu asupr'a tronului Romaniei—unite, poporulu infuriatu erá p'ací a face unu sangerosu atacu asupr'a urgisitîloru boieri,— unu atacu, pre care numai intielepciunea sî energí'a guvernului l'a potutu suprime. Câtu de diferita sî aici starea cea adeverata a lucruriloru de desfigurarea loru prin atâtea dîuarie!

Faptulu Domnitorului au aflatu cele mai feliurite dejudecâri, dela entusiasmu sî admiratiune pâna la cele mai uricióse reprobâri, ba batjocuri. Amu comunicatu cetitoriloru nostri din ambe parerile, sî amu promisu a ne enunciá sî noi in acésta privintia. Enunciarea nóstra, dupa cele espuse aici, sî dupa cele ce se petrecura in cele din urma dîle in Bucuresci, nu póte fi anevoia; noi aprobâmu cele sevarsîte de Domnitorulu, fiindca recunóscemu necesitatea loru. Pre unulu, ce e in pericolu de a se innecá, nu-lu vomu intrebá multu: sa-lu apucâmu de capu, de mâni, de picióre?— lucrulu principalu e sa-lu scótemu din furi'a valuriloru, ce amenintia a-lu inghitî. Astfeliu a procesú Domnitorulu Romaniei cu eliberarea poporului Seu, sî cei ce micsioréza séu innegresceu faptulu lui, imputandu-i calcarea dreptului, nu suntu de câtu nisce seci teoretici, cari judeca lumea din pulberea foliantîloru, sî argumentele loru nu ni se paru mai tari decâtu ale aceloru ce aru cercá a demonstrá, ca cine-va, scapandu pre unulu ce e sa se innece, calca drepturile personale ale acestui nefericitu.

Noi marturisimu francu, ca in acésta asiá numita „lovitura de statu", nu vedemu decâtu o parte de constitutiune octroita, sî de-sî nu ne potemu impretiní cu octroirile in principiu, totusi nici le potemu condamná neconditîunatu, câci chiaru sî noi Austriacii stâmu pe bas'a unei constitutîunei octroite. De aceea ce approbâmu la noi, nu potemu reprobá la altii.

Dar sî abaterea dela conventîunea de Parisu atât'a e de neinsemnata, reducendu-se mai numai la crearea unui corpu ponderatoriu intre ministeriu sî camera, incâtu nu ne indoimu, ca poterile garante nu voru aprobá aceste modificâri, afara póte de cea numita. La tóta intemplarea insa Principele nainte de tóte aveá datorinti'a de a se cointielege cu Pórt'a otomana in privinti'a evenemínteloru din urma. Sî in adeveru vedemu ca astfelu a sî urmatu. Câci atâtu de mare fu increderea Inaltîmei Sele in iubirea sî caracterulu poporului Seu, incâtu in mijloculu mariloru valuri politice ce fluctua astadi prin tiéra, densulu cutéza a incredintiá ducerea trebiloru consiliului de ministri sî a face o calatoria la Constantinopole, tocmai atunci, candu inimicii Romaniei- dinlauntru sî dinafara- se sileau mai tare a descuragiá poporulu sî a incuragiá pre ciocoii, ca Turcii séu cine mai scie cine stau la hotarele tierei, gat'a de a o inundá. Scopulu Domnitoriului la Constantinopole e mai de aprópe salutarea noului Sultanu; Romani'a insa, sî cu ea impreuna toti cei ce-i voiescu binele, spera, ca acésta calatoria va contribuí la consolidarea autonomiei Principateloru-unite; ba unii mergu atâtu de departe in aspiratiunile loru patriotice, incâtu spera, ca príncipele va aduce cu sine cá fruptu alu acestei calatorii deplin'a desfacere a Romaniei de câtra Turci'a, suveranitatea eii, séu celu putînu ereditatea tronului domnescu in famili'a lui Alessandru Ioann I.

Astfelu amu vediutu desfasiurandu-se lucrurile inaintea ochiloru nostri. Nu ne mai remâne nimicu de dîsu, decâtu a urá Romaniei propasîre fericita pe calea luata. Principele Alessandru Ioann a pusu basa sìgura inflorirei tierei sî nemorirei numelui Seu, de va reusî cu eliberarea poporului, dupa cum vedemu ca o doresce. „Parintii mei, a dîsu Domnitoriulu la priimirea plebiscitului, si-au versatu sângele pentru drepturile tierei. Domniloru, astadi mai multu decâtu ori sî candu mi-aducu aminte sî sum hotarîtu a respectá acésta lege vechia a familiei Mele. Ve juru dar, domniloru, in fati'a Domnia Vóstra, in fati'a intregei tieri, ca sî eu voiu sci a morí pentru aperarea drepturiloru sî vointi'a Romaniei. Dar, Domniloru, ve juru, ca voiu poté morí, dar plebiscitulu, sî totu ce elu fagaduiesce tierei, se va realisá!" Cine aru cutezá a mai comentá, acestu cuventu profeticu, esîtu din sufletulu unui parinte alu patriei. Repetîmu dar, ca nu ne mai remâne alt'a de dîsu, decâtu a ne esprime dorinti'a, ca ceea ce Domnitoriulu espune aici in forma de dorintia, sa potemu comunicá cetitoriloru nostri câtu mai curendu cá fapte complinite! Traiésca Romani'a!

Programulu Cancellariului aulicu alu Ungariei.

(Voce din Ungari'a.)

⊙ Nu de multu facui câte-va observâri in „Tel. Rom." asupr'a schimbâriloru, ce se facura in personalulu Cancellariei aulice a Ungariei, denumindu-se de Cancelariulu c. Zichy in loculu Contelui Antoniu Forgách, si-mi desfasiurai in câte-va cuvinte parerile individuale despre intentiunile guvernului, a câroru realisare o-au incredintiatu noului cancelariu; sî cu tóte ca atuncea inca nu sciamu nimic'a despre programulu Contelui Zichy, totusi cu prepusele mele, precum astadi ni se documentéza in fapta, am pipaitu cam binisioru, adeca: ca cancelariulu nostru a trebuitu sa primésca pe umerii sei sarcin'a, de a introduce patent'a din Februariu sî in Ungari'a.

Speru, ca cetitorii acestui jurnalu voru sî sciindu dechiaratiunea Cancelariulu Ungariei, ce o facuse cu ocasiunea unui toastu la banchetulu burgermaistrului din Vienn'a Dr. Zelinka, — totusi nu va fi de prisosu a spune, ca in toastulu acest'a aflâmu programulu intregu, ce va sa-lu urmeze Cancelariulu nostru pe terenulu politicu, pe scurtu, densulu a spusu precisu, ca de órece fia-care cetatiénu doresce fericirea patriei sî a imperiului intregu, e de lipsa, cá toti supusii Maiestâtii Sele sî asiá sî Magiarii sa nisuiésca la ajungerea acestui scopu, ce nu se póte nici decâtu, déca nu-si voru tramite deputatii sei la senatulu imperialu; deci densulu voiesce a deslegá problem'a acést'a.

Programulu acest'a este destulu de chiaru, cá sa potemu pricepe intentiunea guvernului, sî specifice a cancelariului Ungariei!

Insa déca cugetâmu numai unu minutu asupr'a lui cu seriositate, indata ne plesnesce prin capu intrebarea cea ponderósa: Prin ce felu de medilóce doresce Cancelariulu efeptuirea programului seu?

Dóue moduri suntu, prin cari Ungarí'a aru poté merge la senatulu imperialu:

a) prin alegerea deputatiloru in diet'a tierei,

b) prin alegerea dirépta fâra midilocirea tierei.

In casulu primu mai nainte de tóte guvernulu aru trebuí sa conchiame diet'a tierei in Pest'a, cá apoi acést'a, primindu sî inarticulandu cele dóue acte de statu, adeca: diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Febr. 1861.— sa-si aléga deputatii din sinulu ei.

Ací insa dâmu de o greutate fórte mare; câci ori sî cum sa fia organisata diet'a Ungariei, ori ce feliu de ómeni sa iee parte in aceea: se póte prevedé mai siguru, ca la inarticularea diplomei sî a patentei diet'a se va opune intr'atât'a, câtu despre tramiterea deputatiloru in senatulu imperialu din sinulu dietei nici vorba nu va poté fi, alegendu-se deputati fruntea inteligintiei, carea este cea mai mare parte aristocratî'a sî nobilimea magiara, tocmai cá in 1861.

Altcum la conchiamarea dietei in Ungari'a nu póte cugetá cu seriositate nici Ungari'a, nici guvernulu. Ungari'a

nu, pentru ca sistemulu acestu provisoriu, in locu de a se radicá, duréza sî acum'a, sî va durá Ddieu scie pâna candu, ba chiaru faptele documentéza, ca acest'a din dî ce merge prinde radacini totu mai afunde spre daun'a cea mai mare a intereseloru singuraticiloru, cari suntu siliti astadi a se dá in procesu séu a recurge la dicasterie pentru vindecarea dereriloru, câci . . . . mai departe nu me iérta press'a.

De alta parte guvernulu asemenea nu póte cugetá cu seriositate la conchiamarea dietei, câci atuncea nu s'aru ocupá cu octroirea legiloru sî acuma, ci aru asceptá convenirea dietei, carea unica este competinte a creá séu a sterge legile, firesce cu convoirea sî sanctiunarea Maiestâtii Sele. Aceea insa este fapta, câci ni-o spune sî gazet'a oficiala din Vienn'a, ca legile, ce se voru introduce in Ungari'a, adi mâne voru fi gat'a, sî Ungari'a se va imbucurá de o justitia mai corespundiatóre tempului sî interesseloru private. *)

Astfeliu, nepotendu-se alege deputatii la senatulu imperialu din sinulu dietei, d. Cancelariu numai prin alegere dirépta póte sa-si ajunga scopulu descoperitu in programulu seu.

Ei, apoi déca guvernulu s'a convinsu din intemplârile aniloru trecuti despre acéea, ca prin mijlocirea dietei Ungari'a nu va fi reprentata in senatulu imperialu deocamdata, sî ca va fi silita a ordiná alegere dirépta: poftimu! de ce ne tîne in bratiele provisoriului atât'a tempu? de ce n'a ordinatu alegere dirépta inainte de 3 ani, candu inca natiunalitâtile deosebite ale Ungariei, spre incungiurarea atâtoru frecâri pe terenulu politicei, se resolvau mai usioru la intrarea in senatulu imperialu?

Nu dîcu, ca astadi nemagiarii aru fi mai nepasatori, séu necredinciosi principieloru sale de atuncea, câci institutiunea Reichsrathului a aflatu resunetu la natiunalitâtile nemagiare, insa dupa ce vedu ca interesele natiunalitâtiloru sî ale tierei, nici aicea in patri'a nóstra, nici in Vienn'a nu se vindeca radicalminte, ba tocmai pe lânga promissiunile cele multe d. e. caus'a mitropoliei române, legea de limba etc. remânu nedeslegate sî nerealisate, apoi deciderea unilaterala sî nelegala a causei drumului de feru in Transsilvani'a, — cam cu greu i va induplecá a trece intr'o tiéra straina la diet'a comuna. In casulu candu guvernulu aru avé cugetu seriosu de a duce pre Magiari sî nemagiari la senatulu imp., dieu alta politica aru trebuí sa urmeze, cá sa vedemu toti cu totii baremu ce-va stramutare mai favoritóre, decâtu o avemu astadi sub provisoriu, care intru adeveru a alinatu cu totulu spiritele nu numai ale fantastiloru, ci sî a dreptu cugetatoriloru.

Din partea mea asi dorí, sî cu mine dimpreuna credu ca doresce fiacare ungureanu, cá provisoriulu acest'a sa se radice câtu mai curendu, sa se conchiame diet'a, sa i se propuna sî sa se desbata legile cele mai salutarie pentru interesele sî creditulu publicu, sî dupa ce s'au delaturatu tóte defectele sî reutâtile administratiunei sî ale justitiei, precum sî certele pentru indestulirea pretensiuniloru natiunale, — s'aru poté ocupá d. Cancelariu cu intrarea Ungariei in senatulu imperialu.

Mai tardîu insa vomu vedé, ce cale si-va alege Cont. Zichy spre realisarea programului seu.

S a b i i u in 6 Iuniu. (Felurite.) Siedintiele dietale din caus'a serbatoriloru resaritene se amâna pe vre-o septemâna.—

D. Jude regescu din Miercurea I l i a M a c e l l a r i u e denumitu consiliaru la r. Guberniu transsilvanu. Pe catu ne bucuramu de acést'a inaintare a Domniei Sele, pe atât'a suntemu in mare nedumerire, prin cine va fi inlocuitu acestu postu de capu alu unui scaunu locuitu cea mai mare parte de Români.

Directorulu gimnasiului r. cath. de statu de aici Dr. Ventzel Eduard K r a t k y pentru meritele sale castigate pentru acestu gimnasiu, a priimitu dela Maiestatea Sea crucea de cavaleru alu ordinului Franciscu-Iosifianu.

Eri nópte au fostu pe aici o fortuna cumplita cu ghiatia; eri frigu sî in mai multe renduri plóia, parte iar cu ghiatia asta nópte sî astadi mai necurmatu plóia. —

Din „G. Tr.“ vedemu cu bucuria, ca trup'a teatrala a dómnei T a r d i n i, ce a petrecutu de unu tempu incóce la Cernautiu, a sositu la Brasiovu, spre a dá mai multe representatiuni romanesci. Fericitâmu pre fratii Brasioveni pentru acésta bucuria spirituala, ce-i ascépta, ear dómnei Tardini i urâmu cea mai buna priimire sî celu mai bunu succesu in patri'a nóstra!

D i n B a n a t u 31 M a i u (12 I n n i u) 1854.

Pe candu Românii banatieni abiá se potu descurcá din neplacerile cele fortunóse sî amenintiatóre de perirea loru, care din partea conlocuitóreloru natiuni pretutindenea se impletescu asupra-le, pe atuncea sórtea loru-cu totulu nepartinîndu-i — incepe a-i desbiná sî a-i desface dela original'a sî stravechi'a loru religiune, intocmita sî asiediata de insusi Mantuitoriulu lumei, — incepu Românii banatieni a se instrainá unii de altii prin trecerea la unire cu biseric'a Romei, prin care ei, cu multe neplaceri se intalnescu, din care apoi intre ei se nasce o discordia nefericita, carea prosperarea loru câtra fericire pe incetulu o va róde. —

Pâna acum'a Românii banatieni se plangeau asupr'a fratiloru serbi, cari in unele locuri si-tîneau dóra mai multu dreptu in bisericele din comunele locuite sî de ei, — acum'a amu ajunsu insa tempulu a ne plânge chiaru sî in contr'a fratiloru nostri (cumu ne numiamu de unu tempu in cóce, sî cum noi din parte-ne amu dorí sa ne potemu numí totdeun'a,— dar din sufletu, nu dela buze!) Românii uniti cu bis. Romei, cari de bisericile de noi sî pentru noi zidite se silescu a ne despoiá. —

Nefericita e sórtea Românului! De câte ori voiesce a ajunge la ce-va dorire, dupa care de dieci de ani se lupta, atuncia tocmai elu singuru se sapa, sî aceea tocmai acei'a o facu, cari in largulu lumei striga a fi Români adeverati, — aceia, dîcu, umbla astadi a semená cele mai mari nepaciuiri intre Români, — cauta a-i trage la unire cu biseric'a Romei sî i nepaciuiescu cu esercitiulu dreptului loru religiunariu, pentru care ei sî sângele si-au versatu. —

Au retacitu in Banatu unele comune, dar nu e mirare, câci apromissiunile unoru „apostoli mincinosi“ li se paru a fi adeverate de asta data, dar insa mai tardîu, dupa ce voru veni la cunoscintia, sî dupa ce voru vedé, ca dincolo gasescu „nulla“ din muntii de auru, ce li se promitu acum,— cá cei ce au mai umblatu pe acelu drumu, voru cautá staululu celu vechiu. —

Alt-cumu noi ne mangaiâmu in cugetele nóstre, sciindu din s. Evangelia, ca sî Mantuitoriulu lumei din 12 Apostoli ai sei, pre unulu (care se numesce fiiulu perdiârei) l'a perdutu.

Unu Preotu.

---

*) Precum audîmu, s'au sî estradatu. Red.)

Principatele române unite.

Despre sosirea Domnitorului la Constantinopole aduce „Monitoriulu“ urmatórele:

La intrarea Sea in Bosforu, Mari'a Sea Domnulu a fostu intempinatu pe corvet'a imperiala Meyruth de câtra E. S. Kiamil-Bey, sî condusu de acest'a la chiosculu Imperialu de la Apele-Dulci.

Maiestatea Sea Sultanulu a tramisu indata pe antâiulu Seu Secretariu, spre a felicitá pe Domnu despre fericit'a Sea sosire.

Inalt'a Pórta sî tóte ambasadele au tramisu asemenea spre a compliment a pe Inaltîmea Sea.

Mari'a Sea Domnulu, cu tóta suit'a Sea, a fostu a dóu'a dî priimitu de Maiestatea Sea Sultanulu cu o distinctiune deosebita.

Inaltîmea Sea Domnulu a fostu condusu la Palatulu imperialu pe unu vaporu alu Statului, pusu la dispositiunea Sea, sî a fostu priimitu prin P ó r t ' a i m p e r i a l a, reservata pâna acumu numai Sultanului. Stralucitii garde-de-corps ai Sultanului erau insîrati de ambe pârtîle la trecerea Inaltîmei Sale Domnului.

Visit'a a avutu unu caracteru de intimitate, care dovedesce bine-voitórele dispositiuni ale Maiestâtii Sale Sultanului pentru Romani'a sî pentru Domnu.

Maiestatea Sea Sultanulu a convorbitu in particulariu cu Inaltîmea Sea aprópe de trei cuarte de óra. La acésta convorbire a fostu fatia numai Marele-Vizir, carele serviá de talmaciu intre Maiestatea Sea Sultanulu sî intre Inaltîmea Sea Domnulu.

Maiestatea Sea, intovarasîtu apoi de Domnulu, a intratu in sal'a cea mare, unde asceptá suit'a Domnului. Acést'a a avutu onóre de a fi presentata Maiestâtii Sale.

M. Sea Sultanulu, cu amabilitatea care-lu caracterisa, a dîsu intre altele Inaltîmei Sale, ca-lu iubiá multu, ca sciá ca Inaltîmea Sea este militariu, sî ca sî Maiestatea Sea se ocupa cu reorganisatiunea armatei Sale. A invitatu dara pe Domnu sa visiteze casarmele, arsenalele sî mai alesu bastimentele de resbelu imperiale. Inaltîmea Sea a facutu Maiestâtii Sale complimentu despre frumós'a tînuta a trupeloru imperiali sî nóuele loru uniforme.

Inaltîmea Sea, voindu a aretá Maiestâtii Sale recunoscinti'a Sea pentru gratiós'a ospitalitate sî pentru particulari'a buna-vointia ce I-a aretatu, a otaritu sa infiintieze unu batalionu de suavi dupa modelulu acelor'a ai gardei imperiale, sî cari voru portá numele Maiestâtii Sale Sultanului.

Maiestatea Sea Sultanulu a asiguratu pe Domnu, ca Ro-

manî'a-i erá cu deosebire iubita, sî ca va fi pururea gelosu de a-i intarí autonomi'a.

Inaltîmea Sea de trei dîle nu face de câtu a priimí sî a inapoiá visitele inaltiloru functiunari otomani sî ai ambasadoriloru. Intre alte, Inaltîmea Sea a facutu visite Patriarchiloru de Constantinopole, de Ierusalimu sî de Antiochi'a.

Inaltîmea Sea sî suit'a Sea au luatu parte la dóue mese de ceremonia, date in onórea Sea de E. S. ambasadorele Franciei sî de A. S. Aali-Pasi'a.

Inaltimea Sea se pregatesce in patru-cinci dîle a se intórce in Romani'a.

Atâtu Inalt'a Pórta, câtu sî representantii poteriloru garanti au aretatu Inaltimei Sale cele mai bune dispositiuni pentru Romani'a sî pentru Domnulu ei.

Nimicu nu este adeveratu in privinti'a celoru dîse de dîuarie despre numirea unei Comissiuni in cestiunea fosteloru monastiri inchinate. Lânga gratulatiunile din tiéra au venitu Domnitorului multe fericitâri sî din strainatate.

Prospectu politicu.

Conferintiele din Londr'a inca totu n'au mai potutu deslega nodulu causei Germano-Danese, nepotenduse uní poterile representate acolo in privinti'a liniei de demarcare la impertîrea Schleswigului, câci cá sa se impartia Schleswigulu astfeliu in catu míadianópte se remaie sub Dani'a, iar miadiadî sa se alature la Holstein, spre a formá ambele unu ducatu de sine statatoriu,— cu acést'a se invoiescu tóte poterile. Intr'aceea D a n i 'a devine intr'o crisa nóua, de óre ce tronulu regelui Christianu alu IX in urm'a unoru referintie familiare, basate pe unitatea imperiului, incepe a se clatiná.

F r a n c i 'a inca totu nu ese din politic'a s'a reservativa, sî jurnalele suntu pline de coniecture asupr'a acestei reserve.

Óre care sgomotu au facutu intalnirele monarchiloru din Austrî'a, Russi'a sî Prussi'a, ce voru urmá in curendu la scaldele dela Kissingen; fia-care din M. M. L. L. are pe lânga sine câte unu ministru.

Publicarea

s u m m e l o r u d e b a n i i n c u r s i l a f o n d u l u A s s o c i a t i u n e i dela 10 Maiu a. c. pâna la siedinti'a Comitetului Associatiunei tînuta in 7 Iuniu a. c.

1. D. Ioanne A l e x i u din Bucuresci, tramite tacs'a de membru ordinariu alu Associatinnei pre a. 186¾ in summa de 5 fl. v. a.

2. Dela D. prot. in Rosî'a de munte Simeone B a l i n t u s'a priimitu tacs'a de membru ordinariu pe a. 186¾ in summa 5 fl. (in argintu.)

3. Dela D. docinte in Resînariu Nicolau C h i o r n i t i a tacs'a de m. ord. pe a. 186¾ 5 fl.

4. Prin D. Colectoriu din Zlatn'a Lazaru P i p o s i u s'au tramisu la fondulu Assoc. 10 fl. cá tacse de m. ord. pe a. 186¾ dela DD. m. ord. Gedeonu B l a s i a n u adm. parochialu, sî Georgie R o s c 'a Jude comunalu.

5. Prin D. Colectoriu sî Comite Supremu in comitatulu Albei de susu Augustinu L a d a i s'au administratu la cass'a Assoc. cá oferte sî contribuiri dela mai multe Comune sî 8 membri din comitatulu Albei de susu pe anulu 1864 summ'a de 292 fl. v. a. dî: dóue sute nóuedieci sî doi florini in valut'a austriaca., si anume: dela urmatorii Domni sî Comune:

a) dela D. Jude primariu Ioanne Suciu 20 fl., b) D. Assessoru Ioanne Popoviciu 5 fl., c) D. protocolistu Stefanu Ladai 4 fl., d) D. Cancelistu Sim. Muntiu 5 fl., e) D. Cancelistu Ioanu Oprisiu 5 fl., f) D. Cancelistu Canditu Oliu 5 fl., g) D. Cancelistu Petru Balcosiu 5 fl., h) D. Nicolaie Hellere 5. fl., i) Comun'a Augustinu 10 fl., k) Comun'a Matefaleu 12 fl., l) dela Comun'a Budilla 10 fl., m) Tei (Nyen) 5 fl., n) Marcosiu 5 fl., o) Bodr'a 5 fl., p) Arcusdi'a 5 fl., q) Arpatacu 10 fl., r) Elöpatak 10 fl., s) Hidigu (Hidvég) 15 fl., t) Bogat'a 5 fl., u) Fontân'a 5 fl., v) Chrihalm'a 10 fl., w) Daisiór'a 10 fl., x) Galati 15 fl., y) Mikojfalu 5 fl., z) Bikszad 5 fl., aa) Noulu-sasescu 5 fl., bb) Rondol'a 2 fl., cc) Crisiu 6 fl., dd) Felds'a 2 fl., ee) Besi'a 2 fl., ff) Malmcravu 2 fl., gg) Vecerdu 5 fl., hh) Ivanfaleu 5 fl., ii) Birghisiu 5 hk) Ghisas'a de susu 5 fl., ll) Ghisas'a de josu 5 fl., mm) Cornetielu 5 fl., nn) Nucetu 5 fl., oo) Gainariu 5 fl., pp) Noulu-romanescu 5 fl., qq) Sialcâu 5 fl., rr) Sialdorfu 5 fl., ss) Revasielu 5 fl., tt) Mártonfalva 5 fl., uu) Mártontelke 2 fl., vv) Bui'a 5 fl., xx) Rucâru 5 fl.

Asiá dara summ'a administrata face 292 fl. v. a.

6. Prin D. Proprietariu sî Colectoriulu Associatiunei in Sasu-reginu Ioanne P. M a i o r u s'a tramisu la fondulu Assoc. tacs'a de m. ord. pe a. 186¾ dela mai multi DD. in summa 129 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. Georgie B á r d o s i presiedinte la Tribunalulu Comitatensu 5 fl., b) D. Nicolaie Marinoviciu negotiatoriu 5 fl., c) D. Georgie Marinoviciu negotiatoru 5 fl., d) D. Michaele Orbonasiu jun. Jude sing. 5. fl., e) Alessandru Silasi perceptoriu pensiunatu 5 fl., f) Iosifu Tincu Jude procesualu 5 fl., g) Ioanne Dombrodeanu Jude procesualu 5 fl., h) Iosifu Brancoveanu Prot. 5 fl., i) Michaile Crisianu Protopopu 5 fl., k) Veronic'a Siorbanu vedu'a 5 fi., l) Petrea Grecu negotiatoriu 5 fi., m) Simeonu Crainicu Jude orfanalu 5 fi., n) Necit'a Callini Notariu in Mesterhaza 5 fi., o) Teodoru Stoic'a parochu in Topliti'a 5 fi., p) Teodoru Siandoru parochu in Cuiesdie 5 fi., q) Ioanne Ujic'a parochu in Mesterhaza 5 fi., r) Demetriu Angelu parochu in Gurgiu 5 fi., s) Nicolaie Mateiu parochu in Solovestru 5 fi., t)Georgie Schiopulu Cancelistu 5 fi., u) Teodoru Popu parochu in Faragau 5 fi., v) Alesiu Onitiu Cancelistu sî pentru dipl. 6 fi., w) Iacobu Pavelea Archivariu m. nou, sî pentru diploma 6 fi., x) Danila Lic'a V. Fiscal, m. nou sî pentru dipl. 6 fi., y) Alessandru Socanu Cancelistu sî pentru diploma 6 fi., z) Ioanne P. Maioru proprietariu 5 fl.

Summ'a tramisa face 129 fi. v. a.

7. Prin D. Colectoriu in Lugosiu Iov'a P o p o v i t s s'a administratu la fondulu Assoc. cá tacse de m. ord. pre a. 186¾ summ'a de 35 fi. sî anume: a) dela D. Propositu Stefanu Moldeveanu 10 fi., b) D. Canonicu Michaele Nagy 10 fi., c) D. Perceptoriu Iulianu Ianculescu 5 fi., d) D. Canonicu Andreiu Liviu 5 fi., e) D. Notariu Aaronu Damaschinu 5 fi.

Summ'a 35 fi. v. a.

8. Prin parochulu din Salcudu Atanasiu G r i n d e a n u s'au tramisu la fondulu Assoc. tacs'a de m. ord. pe a. 186¾ din partea D-lui protopopu in Comitatulu Cetâtii de balta Georgie Tamasiu 5 fi.

9. Dela D. Jude procesualu Ladislau O l t e a n u pentru diploma s'au administratu la cass'a Assoc. prin D. Juristu Mich. Stragianu 1 fi. v. a.

10. Dela auditoriulu de Teologia Iacobu Adamu pentru unu esempl. din actele adunârei gen. I., II. sî III. 1 fi. v. a.

Dela Secretariatulu Associatiunei transsilvane.

Sabiiu in 7 Iuniu 1864.

Mai nou. Tocmai pecandu incheiamu, ne venì o corespundintia dela d. deputatu D. M., prin carea suntu rogati dd. deputati români, cá pe Joi'a venitóre ¹¹/₂₃ Iuniu negresîtu sa se afle la dieta, — câci vine a se citî a trei'a óra proiectulu de lege privitoriu la tribunalulu supremu.

Emendare. In nr. trecutu s'a pusu in loculu numelui d. deputatu G u l l numele dlui dep. R a n n i c h e r; ceea-ce prin acést'a o coregemu.

Nr. 9—3 **Escriere de concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatóre la scól'a fetitieloru din comun'a opidului R e s î n a r i, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea ei.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 fl. 50 xr. v. a., unu relutu de lemne de 16 fl. 60 xr. sî bani de cortelu de 16 fl.

Dómnele concurinte voru avé, prelânga cererea scrisa de mân'a domniei loru, a dovedí prin atestate bune,

a) ca au dusu pâna acumu o vietiuire nepetata in tóta privinti'a;

b) ca sciu citî sî scrie bine romanesce; sî

c) ca sciu totu feliulu de lucru muierescu de mâna, trebuitoriu femeiloru nóstre, sî se pricepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in asta privire suntu a se indreptá franco câtra oficiulu mai josu insemnatu (Post'a Sabiiu) celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. cal. nou; fiindca harthiele mai tardîu sosite nu se voru poté luá in considerare.

Resînari, 9 Iuniu 1864. Oficiulu opidanu.

Nr. 8—3 EDICTU.

Prin care Constantinu Migea din Cacov'a, scaunulu Seliscei, carele de 7 ani au parasitu pre legiuit'a sea sotîa Mari'a nascuta Ioann Micleusiu totu din Cacov'a, fâra a se sci loculu aflârei sî modulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se vá otarí sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiiu 1 Maiu 1864.

Scaunulu protopopescu gr.-res. alu Tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

I o a n n H a n n i 'a m. p.
Protopopu.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu. Editur'a sî tiparulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foicei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 46. ANULU XII.

Sabiiu, in 12 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá

la

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3½ fl.
pentru Tranni'a 4 fl.
pentru principate 6 fl.

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 fl. —
pentru principate 3 fl. —

Sabiiu in ⅓ Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 30 Maiu (11 Iuniu) 1864.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Alu doilea e:

Proieptu de lege

privitoriu la stabilirea preliminariului fondului transilvanu pentru dessarcinarea pamentului pre anulu administrativu 1864.

Articululu I.

Cu scopu de a aduce in viitoriu anulu administrativu in consunantia cu anulu solariu, si spre efeptiurea trecerei in anulu de comptabilitate nou, se stabiléza duranti'a anului administrativu 1864 cu 14 luni, va sa dîca: din 1 Novembre 1863 pâna in 31 Decembre 1864.

Articululu II.

Spesele totali ale fondului pentru dessarcinarea pamentului se stabiléza pe anulu administrativu 1864 in summa de 2,725,328 fl. v. a. spese ordinari, sî 11,666 fl. v a. estraordinari, prin urmare laolalta 2,736,994 fl. v. a.

Articululu III.

Spre acoperirea pârtii neacoperite a speseloru totali se escrie sî se vá scóte pe anulu administrativu 1864 pentru fondulu dessarcinârei pamentului o aruncatura de 71½ xr. dela fiecare fiorinu alu contributiunei direpte (esceptiunandu-se adaugamentulu estraordinariu.)

(Preliminariulu insusi vedi-lu pe pagin'a urmatóre.)

Presiedintele propune, a se dá proiectulu acest'a unui comitetu din tóte despartiamintele; in privinti'a numerului membriloru acestui nou comitetu Puscariu, Presiedinte sî Lazar ar voí a se alege cate doi membri din fiesce care despartiementu, Gaitanu se invoiesce cu cate unulu; Rannicher se alatura la parerea lui Puscariu, cu acelu adaosu ca comitetulu acest'a sa fia apoi sî pentru fondulu de concurintia. Presiedintele lu-face atentu, ca proiectulu la acestu fondu din urma inca nu sau cetitu. Deci se da spre cetire sî este celu urmatoriu:

Proiectu de lege

prîvitoriu la stabilirea preliminariului fondului transsilvanu de concurintia alu tierei pentru periodulu financiale din 1 Novembre pâna în ultim'a Decembre 1864.

Articululu I.

Spre a aduce in viitoriu anulu de pâna acumu administrativu in consunantia cu anulu solariu, se estinde duranti'a anului administrativu 1864 pe 14 luni, va sa dîca, pe periodulu dela 1 Noembre 1863 pâna la 31 Decembre 1864.

Articululu II.

Spesele totali ale fondului tierei pentru periodulu susmentiunatu se aplacidéza in summa de 219,411 fiorini valut'a austriaca.

Articululu III.

Spre acoperirea pârtii din summa de 151,031 fl. a speseloru totali, care nu se póte acoperi din veniturile proprii ale fondului tierei preliminate cu 68,380 fiorini, se vá escrie sî scóte pe periodulu financialu 1864 o aruncatura de patru sî jumetate cruceri pe fieare fiorinu alu dâriloru direpte imperatesci (esceptiunandu-se insa adaugamintele estraordinari.)

(Preliminariulu vedi-lu pe pagin'a urmatóre.)

Presiedintele repetiesce propunerea lui Rannicher, carea se sprijinesce sî de Mog'a sî in fine se priimesce.

Presiedintele aduce la cunoscintia o scrisóre oficiósa a guvernului reg., privitóre la lucratorii bâiloru din Abrudu sî Rosî'a. Catra capetulu sessiunei senatului imperialu adeca mai multi deputati transsilvani sî altii interpelasera pe ministrulu de finantie, ca dela baiesii din Rosî'a sî din Abrudu dela anii 1854—1862 sau luatu pentru aurulu celu amalgamatu totu câte 5% in locu de 3%, sî ca ministeriulu de finantie n'ar' voí sa re'ntórca pagubitîloru cele dóue percente? Ministeriulu de finantie respunde acumu prin guberniulu reg., ca baiesii pagubiti n'au recursu la tempulu seu, sî de aceea lis'a refusatu rogarea; intr'aceea declarandu ei ca cele dóue percente voru sa le intrebuintieze spre unu scopu folositoriu de comunu, ministeriulu au voitu sa le inapoieze sumele respective, dar unii dintrensii au protestatu in contr'a scopului doritu de ceialalti, sî astfelu ministeriulu n'a potutu luá in considerare cererea loru. Cu tóte acestea erarulu este gat'a a-i despagubi, déca se voru hotarí a intrebuintiá summ'a de despagubire spre unu scopu folositoriu in comunu.

Presiedintele crede, ca despre acést'a sa se insciintieze respectivii, cá sa se scie orientá. Branu de Lemeny combate, Gavriilu Manu partinesce propunerea presiedintelui, carea in fine se sî priimesce.

Deputatulu Florianu cere in scrisu concedia de 4 septemâni, fiindu sî densulu membru alu comissiunei de la curte in privinti'a procesului unoru comune romanesci sî sasesci din districtulu Naseudului sî Bistritiei.

Mog'a dîce, ca aru fi de doritu, cá sa se intrebuintieze pentru comissiuni oficióse alti amploiatî, dar nu deputati dietali. Br. Friedenfels e de parere, ca se i-se dea concedia de 4 septemâni. Gull partinesce parerea acést'a cu atât'a mai vertosu câci altmintrelea sî regimulu aru poté oprí pe amploiatii sei de a se face membrii dietali. Puscariu partinesce parerea Br. Friedenfels cu aceea, ca indata ce unu amploiatu este tramisu de regimu intr'o comissiune, elu nu mai are lipsa de a-si mai cere concedia, de óre ce aretarea se face din partea regimului. Mog'a. La inceputu au fostu comissiunea aceea numai de doi membrii, acumu sau adausu sî alu treilea; repetiesce propunerea sea. Gaitanu partinesce cererea dep. Florianu, observandu numai, ca motivele aduse de Gull sî Puscariu nu suntu constitutiunale. In fine concedî'a ceruta se da.

La ordinea dîlei e § 2 din proiectulu comitetului, dupa care denumirea presiedintelui sî consiliariloru tribunalului supremu e reservata Mai. Sale.

Mog'a provocandu-se la usulu de mai nainte, observatu chiaru sî de regele Ferdinandu, dupa care oficialii cardinali se alegeau din partea dietei, n'aru consimtî pe deplinu cu § acest'a; insa crediendu, ca denumirea se va face cu privire la dorintiele poporului sî la competinti'a diferiteloru natiuni sî religiuni ale tierei, partinesce proiectulu regimului.

I. Preliminariu

pentru fondulu de dessarcinarea pamentului, in Marele Principatu Transilvani'a pe periodulu finantiale 1864, adeca: dela 1 Novembre 1863. pana la finea lui Decembre 1864.

A. Recerinti'a.

Titlulu	Spese ordinarie.	dela 1-a Nov. 1863, pâna la finea lui Octobre 1864.	pentru lunile lui Nov. sî Decembre 1864.	Cu totulu	Cum arata acclus'a
	I. Spese de regia.				
1	Directiunea fondului urbariale	12,889 f. v. a.	2,148 f.	15,037 f.	1
2	Spese pentru Comissiunile verificatóre.	30,200 f.	5,033 f.	35,233 f.	2
3	Ajutamentu la spesele de regia ale adm. justitiarie.	69,047 f.	—	69,047 f.	3
	Summ'a	112,136 f.	7,181 f.	119,317 f.	
	II. Replatiri de capitaluri.				
4	Summe de computu la capit. pentru cei indreptatîti.	7,000 f.	1,200 f.	8,200 f.	4
5	Interesse (rente) celoru indreptatîti.	2,452,077 f.	1,500 f.	2,453,577 f.	5
6	Interessele pasive câtra crariulu statului	118,784 f.	25,450 f.	144,234 f.	6
7	Salarii de disponibilitate sî pensiuni.	10,000 f.	1,666 f.	11,666 f.	
	Summ'a totala a recerintiei	2,699,997 f.	36,997 f.	2,736,994 f.	

Titlulu	B. Coperirea	dela 1-a Novembre 1863. pâna la finea lui Oct. 1864.	pentru lunile lui Nov. sî Decembre 1864.	Cu totulu
	I. Desdaunârile ce suntu a se platí din partea fondului urbariale alu Ungariei.			
1	Interessele obligatiuniloru emise.	315,000 f.	—	315,000 f.
2	Interessele datorintiei câtra vistieri'a statului.	16,000 f.	—	16,000 f.
	Summ'a	331.000 f	—	331,000 f.
	II. Contribuiri ale tierei.			
3	Adausulu la Contributiune 71 xr. la fiorinu.	2,128,412 f.	354,736 f.	2,483,148 f.
	Summ'a	2,128,412 f.	354,736 f.	2,483,148 f.
	Summ'a Coperirei.	2,459,412 f.	354,736 f.	2,814,148 f
	Prin urmare in asemenare cu recerinti'a.	—	—	2,736,894 f.
	Superplus.	—	—	77,154 f.

Aclus'a 1. **Recerintia.** Titlu 1: Directiunea fondului urbariale.

1	Salariele oficialiloru, sî adeca: 1) Referinte à 1,260 f.; 3 Concipisti: din cari unulu cu 800 f., 2 a 700 f., Oficialu de Cancelaria sî Espeditoru a 500 f., 1 protocolistu sî Registrante a 500 f. sî unu servitoriu de cancelaria cu 262 f. 50 xr.	5,223 f.	2) Diurne pentru 8 Diurnisti 3,066 f. 3) Remuneratiuni. 900 f. 4) Recerintia pentru Cancelaria 2,000 f. 5) Spese de caletoria 1,500 f. 6) Sî alte chieltuieli 200 f.	
	Summ'a	12,889 f.	2,148 f.	15,037 f.

Aclus'a 2. **Recerintia.** Titlu 2: Comissiunile verificatóre.

1) Salarii pentru cele 9 Comissiuni verificatóre, sî adeca: 9 Conducatori (Comissari) a 1,200 f., 9 ajutatori à 1000 f., Calculatori-ajutatori a 600 f. 25,200 f. 2) Spese de caletoria. 5,000 f.

Summ'a,	30,200 f.	5,033 f.	35,233 f.

Aclus'a 3. **Recerintia.** Titlu 3: Ajutamentu la spesele de regia ale administratiunei justitiarie.

1) Ajutamentu pentru judecatoriile urbariale de 1-a Instantia 46,200 f. 2) Ajutamentu pentru judecatoriele urbariale de a 2-a Instantia 22,847 f.

Summ'a	69,047 f.	—	69,047 f.

Aclus'a 4. **Recerintia.** Titlu 4: Summe de computu la capitaluri.

Cu privire la resultatulu anului 1862. sî presupunendu-se, cá in anulu administrativu 1864, se voru emite indoitu atâtea Obligatiuni, se computéza.	7,000 f.	1,200 f.	8,200 f.

Aclus'a 5. **Recerintia.** Titlu 5. Interesse (rente) celoru indreptatîti.

Cu reprivire la obligatiunile emise pâna la finea anului 1862 de 39,875,650 f., apoi la cifr'a medilocia din 3 ani, care in anulu 1863 s'au socotitu cu 5,706,940 f., sî emiterea de obligatiuni in anulu 1864 preliminata pentru 1864. cu 1,917,410 f. se socóte	2,452,077 f.	1,500 f.	2,453,577 f.
Summ'a	2,452,077 f.	1,500 f.	2,453,577 f.

Aclus'a 6. **Recerintia.** Titlu 7: Interessele pasive câtra Erariulu statului.

1) Datori'a fondului urbariale câtra erariulu statului face de presentu 2,375,671 f. 37 xr., dela cari Interessele	118,784 f.	25,450 f.	144,234 f.

Aclus'a 7. **Recerinti'a.** Titlu 7. Salarii de disponibilitate sî pensiuni.

1) Facu iu suma rotunda	10,000 f.	1,666 f.	11,666 f.
Summ'a	10,000 f.	1,666 f.	11,666 f.

II. Preliminarulu

fondului de concurintia alu Marelui Principatu Transsilvani'a pe periodulu finantiale 1864. adeca: dela 1-a Novembre 1863. pâna la finea lui Decembre 1864.

Titlulu	A. Recerinti'a.	Dela 1-a Nov. 1863 pâna la fineá lui Dec. 1864.	pentru lunile lui Nov. sî Dec. 1864.	Cu totulu	Cum arata aclus'a.
I.	Esactoratulu provinciale	29,461 f.	4,910 f.	34,371 f.	1
II.	Pensiuni	1,960 f.	327 f.	2,287 f.	2
III.	Spese nentru grijirea bolnaviloru sî smintitîloru	60,300 f.	10,050 f.	70,350 f.	3
IV.	Ajutóre, pentru institutele sanitarie sî adeca:				
	a) pentru case de nascere	9,500 f.	1583 f.	11,083 f.	4
	b) pentru spitale de bóle de ochi	3,000 f.	500 f.	3,500 f.	5
V.	Incortelirea gendarmeriei	40,670 f.	5,810 f.	46,480 f.	6
VI.	Incortelirea militîei	8,000 f.	1,333 f.	9,333 f.	7
VII.	Recrutare	1,000 f.	167 f.	1167 f.	8
VIII.	Spese pentru carausii	3,000 f.	500 f.	3,,500 f.	9
IX.	Spese pentru cei urniti	7,200 f.	1,200 f.	8,400 f.	10

Titlulu	A. Recerinti'a.	Dela 1 Nov. 1863, pâna la finea lui Dec. 1864.	pentru lunile lui Nov. si Dec. 1864.	Cu totulu	Com arata aclus'a.
X.	Cladiri pe uscatu sî apa	18,000 f.	2,000 f.	20,000 f.	11
XI.	Premii pentru uciderea fercloru selbatice	3,600 f.	600 f.	4,200 f.	12
XII.	Dâri	977 f.	263 f.	1,240 f.	13
XIII.	Spese diverse	3,000 f.	500 f.	3,500 f.	14
	Summ'a	189,668 f.	29,743 f.	219,411 f.	
	B. Coperirea.				
I.	Venitulu din realitâti.	260 f.	43 f.	303 f.	1
II.	Interessele capitaleloru active	13,954 f.	3,750 f.	17,704 f.	2
III.	Banii facuti din bunurile vendute	320 f.	53 f.	373 f.	3
IV.	Venituri diverse	50,000 f.	—	50,000 f.	—
	Summ'a	64,534, —	3846, —	68,380 f.	
	In asemenare cu summ'a recerintiei	189,668 f.	29,743 f.	219,411 f.	
	resulta unu neajunsu, ce vine a se acoperí prin aruncaturi pe dârile direpte, de — —	125,134 f.	25,897 f.	151,031 f.	

carele recere escrierea unei aruncaturi de 4 ½ xr. pe fia-care fl. alu dâriloru direpte, dela 1 Novembre 1863. pâna in ultim'a Decembre 1864. (fâra adaugamintele estraordinari), in summ'a totala de 156,282 fiorini, cu 3,472,934 fiorini preliminate.

Aclus'a 1.

Recerinti'a. Titlu 1: Esactoratu provinciale.

	Salarie :			
1.	1 Esactoru		1,260 f.	
2.	1 Vice esactoru		1,050 f.	
	5 Consiliari de esactoratu :			
3.	2 a 945 f.	1,890 fl.		
4.	3 a 840 „	2,520 „	4,410 f.	
	1 Registratoru		735 f.	
	16 Oficiali de esaetoratu :			
5.	2 a 735 fl.	1,470 fl.		
7.	5 a 630 fl.	3,150 „		
8.	5 a 525 fl.	2,625 „		
9.	4 a 420 fl.	1,680 „	8,925 f.	
	11 Ingrosisti :			
10.	6 a 367 fl. 50 xr.	2,205 fl.		
11.	5 a 315 „	1,575 fl.	3,780 f.	
12.	6 Accesisti a 262 f. 50 xr.		1,575 f.	
13.	1 Usieru		263 f.	
14.	1 Sierbitoriu de oficiu		262 f.	
15.	1 Ajutatoriu de sierbi		210 f.	
	Summ'a		22,470 f.	3,745 f.	26,215 f.
16.	Adause functiunare sî suplinitórie		2,521 f.	420 f.	2,941 f.
17.	7 Diurnisti a 80 xr.		2,050 f.	342 f.	2,392 f.
18.	Remuneratiuni sî ajutóre		900 f.	150 f.	1,050 f.
19.	Trebuintiele oficiului sî cancellarei		1,320 f.	220 f.	1,540 f.
20.	Spese diverse		200 f.	33 f.	233 f.
	Cu totulu,		29,461 f.	4,910 f.	34,371 f.

In adausele functiunali sî supplinitóre se cuprindu sî adausulu functiunale applacidatu presiedintelui esactoratului tierei, maideparte acele adause supdlinitóre, care se cuvinu dupa normative amploiatiloru sî servitoriloru disponibili c. r. aplecati la mentiunatulu esactoratu in posturi cu salari mai mici, pâna la summ'a salarieloru loru anteriori.

Aclus'a 2.

Recerinti'a. Titlulu 2: Pensiuni.

1 pentru doi amploiati ai esactoratului sî 2 veduve de atari functiunari.	1,960 f.	327 f.	2,287 f.

Aclus'a 3.

Recerinti'a. Titlu 3: Spese pentru grijirea bolnaviloru sî smintitîloru.

1 Cá rebonificare pentru spesele de cura, ce nu se potu scóte dela bolnavi ingrijiti in spitalele publice dupa resultatulu mijlociu alu aniloru 1860, 1861 sî 1862, cuprindiendu-se aci sî tertialitatea spesseloru de vindecarea bolnaviloru sifilitici, ee se pórta din fondulu tierei	40,000 f.	6,666 f.	46,666 f.
2 Preliminandu-se summ'a bolnaviloru in institutulu de smintiti din Sabiiu cu 100 de individi, se priimescu pentru cam la 84 bolnavi de clas'a a III. necapaci de a platí, computendu-se pe dî 66 xr. spesele curei, in summ'a rotunda. . .	20,300 f.	3,384 f.	23,684 f.
Summ'a	60,300 f.	10,050 f.	70,350 f.

Aclus'a 4.

Recerinti'a. Titlu 4. Ajutória pentru case de nascere.

1) Pentru despartiementulu de nascutu in spitalulu carolinu din Clusiu . . .	9,500 f.	1,583 f.	11,083 f.

Aclus'a 5.

Recerinti'a. Titlu 4. Ajutória pentru spitale de bóle de ochi.

1 La despartiementele pentru bolnavii de ochi in spitalele din Clusiu, Sabiiu, Maros-Vásárhely sî Brasiovu cu privire la resultatele din anulu administrativu 1862 . . .	3,000 f.	500 f.	3,500 f.

Aclus'a 6.

Recerinti'a. Titlu 5. Incortelirea gendarmerici.

Spesele incartirârei pentru regimentulu de gendarmi alu 9. computandu-se dupa starea actuala a aceluia-si statatóre diu 1324 de individi, sî care vinu de a se suportá de fondulu tierei, anticipative prelânga darea de computu, dupa recerinti'a efectiva, facu	40,670 f.	5,810 f.	46,480 f.

Aclus'a 7.

Recerinti'a. Titlu 6. Incortelirea militiei.

Cu privire la resultatulu mijlociu alu aniloru 1860, 1861 sî 1862. se preliminéza in summ'a rotunda	8,000 f.	1,333 f.	9,333 f.

Aclus'a 8.

Recerinti'a. Titlulu 7. Recrutare.

Cá diurne sî spese de calatoria pentru barbatii de incredere, cari se voru chiamá la comissiunele mestecate eliberatóre de militîa, sep riimescu . . .	1,000 f.	167 f.	1,167 f.

Aclus'a 9.

Recerinti'a. Titlu 8. Spese pentru carausii.

Spre suportarea celoru 4 xr. cadietori pe fondulu tierei la rebonificarea toturoru caurausîeloru, stabilita pentru 1 calu sî unu milu cu 26 xr. noi, se trece aci, cu privire la summ'a, ce are sa ia fundulu tierei din anticipatiile dejá depuse la cass'a de resbelu in Sabiiu, summ'a rotunda de	3,000 f.	500 f.	3,500 f.

Aclus'a 10.

Recerinti'a. Titlu 9. Spese pentru cei urniti.

Pe bas'a resultatului mijlociu alu aniloru 1860, 1861 sî 1862 se trecu in summa rotunda . .	7,200 f.	1,200 f.	8,400 f.

Aclus'a 11.

Recerinti'a. Titlulu 11. Cladiri pe uscatu sî apa.

Cu privire la resultatulu mijlociu alu aniloru 1860, 1861 sî 1862 cu 22,237 fr., sî considerandu insemnat'a micsiorare a speseloru pentru drumurile tierei in cei doi ani din urma, se preliminéza iu summa rotunda . . .	18,000 f.	2,000 f.	20,000 f.

Aclus'a 12.

Recerinti'a. Titlulu II. Premia pentru uciderea fercloru salbatice.

Pe bas'a resultatului mijlociu alu aniloru 1860, 1861 sî 1862 se trecu in summa rotunda . . .	3,600 f.	600 f.	4,200 f.

Aclus'a 13.

Recerinti'a. Tiilulu 12. Dâri.

Darea de venituri cu 7% pentru interessele capitaleloru active recepte la acoperire in titlulu II.	977 f.	263 f.	1,240 f.

Aclus'a 14.

Recerinti'a. Titlulu 13. Spese diverse.

Spre acoperirea speseloru neprevediute se priimescu	3,000 f.	500 f.	3,500 f.

Aclus'a 1.

Venitурile. Titlulu 1. Venitulu din realitâti.

Cá chirii dela edificiulu din Turd'a, care e proprietatea fondului tierei . . .	260 f.	43 f.	303 f.

Aclus'a 2.

Venitурile. Titlulu 2. Interessele capitaleloru active.

Interesele 5%, ce dela osligatiunele sî efeptele, ce suntu proprietatea fondului tierei, sî anumitu: dela asemnatiunile partiali ipotecari in summ'a de 128,500 f., sî dela sortiturile imprumutului cu loteria din anulu 1860 in pretiulu nominalu de 150,000 f. v. a. mai departe dela obligatiuni de desdaunarea pamentului in pretiulu nominalu de 550 f. m. c.— se suie in anulu administrativu 1864 la 13,954 f. sî pentru lunele Nov. sî Dec. 1864 mai vinu a se priimí interessele semianuali, din sortiturile imprumutului, care se respundu in Novembre cu 3,750 f. . .	13,954 f.	3,750 f.	17,704 f.

Aclus'a 3.

Venitурile. Banii facuti din bunurile vendute.

Particelele sumeloru castigate prin vendiarea unoru cladiri ale fondului tierei in Makfalva, Csókfalva sî Kibéd facu	320 f.	53 f.	373 f.

Aclus'a 4.

Venitурile. Titlulu 4. Venituri diverse.

Din banii gat'a ai fondului de concurintia alu tierei, cari cu finea lui Oct. 1863 se aflau in casa, se trece aici spre acoperirea partiale a scadiemantului acestui fondu summ'a de	50,000 f.	—	50,000 f.

---

câtu sî la cancelari'a aulica erau nu numai membrii alesi séu actuali, dar sî unu mare numeru de membri denumiti de regimu; si de óre ce hotaririle se aduceau prin maioritate de voturi, sî membrii denumiti séu onorari erau mai multi de câtu œi actuali: de aceea provocarea la usulu de mai nainte nu póte fi normativu.

Aducendu-se la votare amendementulu lui Koronka sî Domzsa, **nu e priimitu**; sî astfeliu cu mare maioritate se priimesce proiectulu regimului.

Koronka in cuventu motivatu apera drepturile, ce le-au avutu diet'a tierei totdeuna, sî in fine aduce amende-

La nr. de astadi se alatura unu supplementu de o jumetate de cóla.

mentulu: Denumirea Presiedintelui sî a consiliariloru e reservata Mai. Sele, cu privire la dreptulu de alegere alu dietei.

Domzsa, basatu pe legile de mai nainte, sî cu deosebire pe articululu 21 din 1791 aduce amendementulu urmatoriu: Presiedintele sî consiliarii, pe bas'a legiloru patriei, se alegu de dieta sî se intaresc de Maiestatea Sea.

Br. Friedenfels constateaza cu bucuria, ca s'a recunoscutu in modulu celu mai limpede sî din cele mai diferite pârti, ca Mai. Sea, cá justitiarulu supremu, au adusu decisiunile din urma prin cancelari'a sea aulica sî prin guvernu. De altmintrelea nu trebuie sa uitâmu, ca atâtu la tabl'a reg., câtu sî la alte aficiolate cardinale lânga membrii alesi au fostu sî membri onorari, denumiti de Mai. Sea, cari adeseori intreceau cu numerulu pre membrii actuali.

Trecendu-se la § 3, G. Manu aduce urmatortulu amendementu: „tóte posturile se voru conferí numai Transsilvaneniloru, cu respectu la cele 4 natiuni transsilvane recunoscute prin dreptulu de statu, sî la cele 6 religiuni asemenea dupa dreptulu de statu recepte! Amendementulu acest'a lu-motivéza prin diplom'a din 20 Octobre sî prin consecuintiele egalei indreptatîri, crediendu ca amendementulu acest'a corespunde tocmai intentiunei regimului.

Domzs'a preciséza amendementulu seu, adaugendu: cum indigenis transsilvanis.

Koronka sî Mog'a sprijinescu amendementulu luí Manu.

C. Schmidt combate acestu principiu cá unulu, ce reintroduce in Tranni'a cele siepte pecate ereditarie; adeca cele 3 natiuni sî 4 religiuni de mai nainte.

Vlas'a partinesce sî apera amendementulu lui Manu sî Domzsa. Asemenea Episcopulu Fogarasy in cuventu mai lungu, intreruptu adeseori de acclamatiuni din stâng'a.

Obert se declara pentru proiectulu reg., in care afla garantia destula, dupace in anulu trecutu s'au inarticulatu natiunea româna sî confessiunile ei.

Schuler Libloy arata in cuventu mai lungu, ca la alegerea judecatoriloru confessiunea duce unu rolu cu totulu subordinatu, ca lucrulu principalu este cualificatiunea, ca dorintiele esprimate in stâng'a se ajungu pe deplinu prin inarticularea natiunei române sî prin legea pentru limbi. Spre ilustrarea asertului seu, ca cualicatiunea e adeverat'a recomendare pentru posturi, aduce pre d. Papiu Ilarianu, care, de sî transsilvanu, a fostu ministru in Romani'a, — la carea Mitr. Siulutiu observa, ca d. Papiu a fostu naturalisatu. — In propunerea lui Manu nu vede nici o modificare insemnata din proiectulu reg. nici spre bine, nici spre reu; de aceea n'are nici unu motivu de a se departá dela proiectulu reg.

In fine, dupa ce mai vorbescu comissariulu reg. Papp sî Br. Salmen pentru proiectulu reg., se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 1/13 Iuniu 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, sî dupa ce presiedintele invita pe membrii mai multoru comitete la siedintie private, se dau spre cetire 2 petitiuni, prin cari Orbonasiu sî Ladai ceru concedia pe câte 4 septemâni; cari din motive sanitarie li se sî acordéza.

La ordine e continuarea desbaterei asupr'a § 3.

Mitr. Conte Siulutiu da o deductiune istorica, cum Românii mai cu séma dela anulu 1791. in cóce totdeun'a au solicitatu pentru drepturi egale. Apoi apera amendementulu lui Manu, aretandu, ca déca la ocuparea posturiloru nu vomu fi cu privire la natiunile sî confessiunile Transsilvane, atunci inarticularea natiunei române n'are nici unu intielesu sî devine numai o satira; atunci diet'a au facutu o crima in contr'a toturoru natiunalitâtiloru transsilvane. Natiunea româna sî pâna acum cam totdeun'a delaturata, are causa de a se teme, cá nu cumva sa recademu in sistem'a lui Bach, câudu presumtive nu se cautá la altu ce-va decâtu la cualificatiune, dara in adeveru Românii séu alti fii ai patriei se delaturau, séu celu pucinu se punea indereptulu altor'a mai pucinu cualificati. Afla delipsa sî dreptu amendementulu lui Manu-Domzsa si-lu partinesce. (Presiedintele observa, ca este ore care diferintia intre cele dóue amendemente.) In fine face unele observâri la cuventulu lui C. Schmidt.

Filtsch crede, ca o partida a dietei va sa mérga la bataia cu aceleasi tunuri cari in anulu trecutu le-au batutu odata cu cuie. (?) Numai cualificatiunea sa dea dreptu la posturi!

Mog'a. Nu trebuie despartîtu § 3 alu legei de inarticulare a natiunei romane in dóue parti, câci acela e numai unulu. Membrii din stâng'a nu voru sa eschida pre nimenea de la posturi, nici de la indigenatulu transsilvanu, mai vertosu déca acel'a aduce cu sine possessiune sî inteligintia; dar nici voru a fi eschisi ei prin altii, precumu fura in deceniulu din urma. Apoi combate pre Salmen care dîsese, ca s'aru alaturá la amendementulu lui Manu, insa acel'a eschide cu totulu pre Iudcii, pe candu acela-si Salmen, venindu la anulu 1860 in Transsilvani'a pentru organisarea deregatorieloru, pre Românii i-a trecutu cu vederea. Cine va sa fia liberalu, sa incépa dela sine! (Bravo! in stâng'a.) Dreptu esemplu, cum se considera astadi natiunalitatîle sî confessiunile in tiéra, aduce tabla reg. din Vasarhely, unde intre 30 cancelisti, 18 manipulanti de conceptu sî 12 de scrisu n'a potutu incapé nici unu singuru Românu. (Bravo! in stâng'a.) Cumu s'au restauratu curtea apelativa din Sabiiu? s'au alesu unu românu consiliaru, sî unulu accesistu. Ori nu cunoscu Sasii pre Romanii, ori nu cunoscu Românii pre Sasii, déca cesti din urma au astfelu de pareri despre respectarea natiunalitâtii. (Bravo! in stâng'a.) (Va urmá.)

„Ost sî West“ despre Romani'a.

Promiseramu cititoriloru nostri, a reproduce parerea foii „Ost und West“ despre evenimintele din urma ale Romaniei. Neiertandu-ne spatiulu, cá sa comunicâmu art. respectivu in totu cuprinsulu lui, ne marginimu a-lu impartasî in urmatoriulu estrasu. „Ost und West“ recunósce, ca aceste evenimente au aflatu in cele mai multe jurnale o dejudecare de totu superficiala sî unitaterala, cari jurnale vedescu, ca nu le suntu cunoscute de locu impregiurârile din Romani'a. Apoi espune in modu istoricu, cum s'a facutu conventiunea, cum prin ea poterea s'a pusu numai in mânile boierimei, carea prestatiunile feudale, condamnate in tóta Europ'a, le continuà fatia cu clacasii. Atunci veni Cuz'a la domnia, sî partid'a poporului, partid'a adeveratu liberala, mica la 'nceputu, dar crescendu din ce in ce, incepù o lupta seriósa sî eficace asupr'a institutiuniloru celoru vechi sî cu deosebire asupr'a privilegielorn boieresci. Dar precumu crescù acést'a, in aceeasi mesura crescù sî resistinti'a boieriloru, cari dela 'nceputu cautara a nabusî ideile cele nóue. „Partidele, dice dîuariulu liberalu, steteau armate fatia 'n fatia, lupt'a prerogativeloru evumedîale cu drepturile poporului. De conduit'a Principelui atarná o parte nu mica a decisiunei. Ici boierii, poterici sî avuti, sî spre aperarea loru conventiunea din 1859; — sî de alta parte poporulu strivitu sî apesatu, strigandu spre ceriu dupa dreptu, nu dupa mai multu, nu dupa mai putînu decâtu dupa dreptu. Sî principele Cuz'a se alaturà lânga poporu.“ — Boierimea cautà acumu, espune mai departe, tóte câlile sî tóte mijlócele, pentru de a surpá pre Cuz'a, suspiciunandu toti pasii lui inaintea lumei. Dar Principele nu se abatù dela calea luata odata. Erá greu insa a formá unu ministeriu, care sa aiba sî energi'a sî vointi'a sincera de a lucrá la marîle probleme ale tierei. In fine aflà pre acestu barbatu in Cogalniceanu, „care cu poterea convictiunei, ce tîne strinsu irrevocabilu de principiulu natiunalu-liberalu, impreuna sî acea taría de caracteru, carea e o nóua garantía sigura pentru aceea, ca 'n fine va invinge dreptulu, — caus'a poporului.“ Cum-ca unu ministeriu, ce vi-a propusu a face reforme salutarie pe tóte câmpurile vietiei publice, va dá de conflicte cu boierimea, se poteá prevedé, sî asiá sî fu; câci la legile cele felurite, liberale sî mantuitóre, propuse camerei de ministeriulu Cogalniceanu, boierii respunsera cu totu felulu de machinatiuni contr'a guvernului, ba sî cu comploturi, sî — ceea-ce e mai remarcabilu — sî la Turci, inimicii ereditari*) ai crestinatâtii-si luara refugiulu, pentru de a surpá unu regimu urgisitu. Cu o astfelu de camera nu se mai poteá guvernâ. Camer'a impinse pecatele sele pâna a dá ministeriului celui mai liberalu sî mai natiunalu votu de blamu, — sî principele respunse cu dissolvarea camerei, — unu pasu, care intre impregiurârile actuale erá de necesitate nevitabila. „Faptulu Principelui Cuz'a, dîce, e unu faptu alu libertâtii, sî cá atare-lu salutâmu cu bucuria sî in numele dreptului celui sacru alu poporului protestâmu incontr'a desfigurârei acestoru mesuri prin acele jurnale, cari din necunóscerea impregiurâriloru vorbescu aici de unu „cupu de statu“ sî nu sciu face deosebirea intre procederea acést'a sî procederea cea cu nume reu a lui Napoleonu III., care avù de scopu absolutismulu dinasticu, pecandu a principelui Cuz'a tinde la o reforma de libertate pe basa natiunala. Cá sa se póta manifestá vointi'a poporului in privinti'a acestei legi electorale, i dedù voia a se declará liberu pentru priimirea ori refusarea ei prin sufragiulu universalu. Sî poporulu respunse cu unu veselu: Dá! Câci elu singuru aveá de a decide, ca va sa porte sî mai departe lantiurile unei sclavii apesatóre, ori nu; se dedù voia poporului, a declará frânte aceste lantiuri, sî poporulu se proclamà liberu. Ce e dreptu, ca boierii cei „culti“ se abtînura de a votá asupr'a acestei legi liberale elective, dupacumu dîsera sî dîuariele nóstre cele „liberale.“ Tocmai aceea e preferinti'a acestei legi, tocmai de ací se vede buneti'a ei, ca ea fu atâtu de urgisita de ciocoimea reactiunara din Romani'a.“

*) Noi nu aprobâmu acest'a neconditionatu; câci vedemu, ca tocmai acesti „inimici“ se arata mai buni decâtu „amicii.“ Red.

In fine spera, ca poterile europene, ori câtu le va cadé de greu unor'a dintr'ensele, voru recunósce straformârile din Romani'a cá fapte complinite. —

Totu in asemenea modu, cá 'n articululu seu d'antâiu,— ce-lu reproduseramu sî noi — se enuncia sî „Reform'a“ lui Schuselka despre impregiurârile din Romani'a sî intr'altu articulu mai nou.

Sabiiu 8 Iuniu' (Tramisu.) In dîu'a de eri s'a terminatu desbaterea speciala asupr'a proiectului de lege pentru infiintiarea Curtii supreme judecatoresci.— La § 17. séu celu din urma, facendu-se votatiune nominala, proiectulu din stâng'a facutu: pentru remanerea afara din §-fulu acest'a a urmatóreloru cuvinte: „sî referintiele Curtii supreme judecatoresci câtra Cancellari'a transsilvana aulica“, pentru ca cu acelea tóta bas'a in proiectulu acest'a pentru independinti'a Curtii supreme, se poteá cu tempu surpá— s'a radicatu la conclusu cu 38 incontra la 37 voturi; Sasii au votatu cu totii in contr'a stângei — afara de unulu — din deputatii Români — Deputatulu dîn scaunulu Orestiei A. G. nu au votatu cu Românii- sî inca unulu, alu cârui nume, fiindca pâna acuma au votatu totu cu Românii, acuma-lu retacu; mai multi deputati Români au absentatu, precumu sî unu regalistu, care póte ca ieri, pâna a se incepe siedinti'a, s'a dusu acasa.

Românii la desbaterea sî votare pentru proiectulu acest'a au contestatu o taria nespusa: au statu cá zidulu; insa totusi sum silitu a-mi esprimá dorerea pentru aceea, ca unii din deputati inca nu sau aretatu pâna acuma la dieta, eara altii ne considerandu, ce urmâri grele aru poté vení inainte de s'aru schimbá numai unu § in contr'a intentiuniloru nóstre, séu se ducu din Sabiiu sub titlulu, ca au lucruri private — séu remânu in Sabiiu — dar nu cercetéza siedintiele. Ce sa dîcu de unii cá aceia, cari fiindu in siedintia, se subtragu dela votare?

Lasu sa judece onoratulu publicu cetitoriu.

Aru fi bine sa luâmu esemplu dela deputatii Sacsoni — cari totdeun'a suntu fatia sî votéza la olalta inca sî in punctele acelea, care suntu in contr'a proiectului regimului din partea loru facute. D. M.

Sabiiu in 12 Iuniu. (Felurite.) Proiectulu de lege privitoriu la infiintiarea unui tribunalu supremu in Transsilvani'a s'a priimitu eri in a trei'a citire. — Mai. Sea prin p. n. hotarire din 14 Iuniu a. c. S'a 'nduratu a concede conchiamarea congressului serbescu in Carlovitiu pentru alegerea Mitropolitului pe 20 Iuliu (1 Augustu) a. c. Dupa acestu congressu va urmá apoi nemijlocitu unu Sinodu bisericescu, ear dupa inlocuirea scaunului mitropolitanu adeveratulu congressu natiunalu serbescu. La tóte aceste adunâri este denumitu Comissaru alu regimului generalulu Filipoviciu. Câtu pentru persónele, ce se voru candidá la demnitatea mitropolitana, se crede, ca cu Administratorulu de acum, Eppulu Timisiórei Masîreviciu va rivalisá noulu Eppu alu Karlstadt'ului Gruîciu, celu mai popularu dintre lerarchii de acum ai poporului serbescu.— Din tóte pârtîle tierei vinu sciri intristatóre despre pagubele cele enorme casiunate prin esîrile apeloru sî prin grândine.-

Pest'a in 19 Iuniu, 1864. Unu corespundinte diu Pest'a face in nr. 38 alu „Tel. Rom.“ câtra finea articulului seu unele observâri illustrului nostru barbatu, domnului septemviru S. Popoviciu, sub cuventu, ca aru fi intielesu din funte credibila candidarea Domniei Sale de consiliariu la Cancelari'a aulica, sî-si ia voia a-lu face atentu, ca candidarea acést'a nu e alt'a, decâtu o cursa de blamu, ce i-o punu dusmanii nostri, precumu s'au incercatu a face acést'a acum'a de vr'o siese luni altui barbatu alu natiunei nóstre.

La care ne luâmu sî noi voia a-i reflectá urmatórele: Noi nu vedemu in articululu acest'a altu ce-va, decâtu o intriga destulu de malitiósa, tiesuta spre venarea unoru interese egoistice cu injosirea acelor'a, cari posedu tóta stim'a sî increderea connatiunaliloru sei bine simtîtori. Dar nu si-au ajunsu scopulu, pentru-ca tiesatoriulu articulului celui veninatu insu-si si-a datu unu blamu, parte pentru-ca si-a datu de golu slabiciunile sî intentiunile sale, parte pentru-ca tocmai acelu escelinte Românu, pre carele corespundintele fâra tactu lu negrise, fuse denumitu in urma de referendariu, spre bucuri'a cea mai mare a natiunei. Scriitoriulu articulului insa a graitu sî mai putînu adeverulu, candu au adusu pre d. Septemviru in combinatiune pentru postulu de referendariu, fiindu aceea cunoscutu, ca postulu unui septemviru in Ungari'a e asemenea postului unui referendariu la Cancelaria, sî ca precumu septemvirii, asiá sî referendarii numai in casu de promovare se strapunu din posturile loru, precumu aru fi aceea de consiliariu la consiliulu de statu (Staatsrath) sî de vice-cancelariu; despre usulu acest'a ne póte serví de esemplu denumirea dd. septemviru Andreanszky de consilieriu de statu in tempulu celu mai nou, earasi mai de demultu fura denumiti d. septemviri Szögyényi sî Bedekovits de vice-cancelari.

Asiá dara aru fi fostu cu totulu superflua temerea d-lui corespundinte, ca Domni'a Sea va sa mérga la Vienn'a, déca nu aru fi avutu alte motive. — Afara de aceea suntemu siguri, ca d. septemviru Simeonu Popoviciu nu doresce nici de câtu a fi stramutatu din postulu seu celu inaltu sî odichnitu; insa déca interesulu statului, sî mai alesu alu natiunei nóstre-lu va chiamá la altu postu, suntemu convinsi, ca Domni'a Sea nu se va retrage a aduce ori ce jertfa pe altariulu natiunei, sî acést'a cu atâtu mai vertosu sperâmu, câci avemu nenumerate, ba sî in tóta dîu'a cele mai eclatante dovedi despre loialitatea sî inim'a D-niei Sele inclinata spre folosulu sî spre inaintarea causei natiunei nóstre.

Inca avemu o rogare câtra on. Redactiune a Telegrafului Romanu, cá in viitoriu sa nu dee publicitatei atari articuli, prin cari se petéza cei mai distinsi barbati ai natiunei.

*) Avemu insa si noi o rogare câtra stim. d. corespundinte, cá sa nu crèda pre o redactiune atotu sciutóre, si-lu incredintiâmu cu tóta sinceritatea, ca deaca poteamu vedea in acelu articulu cea mai mica vatemare pentru persón'a p. on. d. Septemviru, nu i-amu fi datu locu in fói'a nóst a. Red.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Esamenulu printiului Napoleonu.) Lunea Rosalieloru e dîu'a de esamenu pentru printiulu imperatescu alu Franciei; câci Imperatulu au alesu anume dîu'a aceea, in carea a venitu spiritulu sântu preste Apostoli. Printiulu se infatisià pe la 12 óre in uniform'a de Zuavu; in sal'a de esaminare se aflá Imperatulu, Imperatés'a, mai multi membri ai familiei imperatesci, Ministrii, Archiepiscopulu din Paris, professori sî literati. Imperatulu salutà pre fiiulu seu, care e acumu de diece ani, cam in cuvintele urmatóre, rostite cu profunda seriositate: Cu câtu sórtea dà unui omu positiune mai inalta, cu atât'a i impune in tonu mai imperativu datorinti'a de a incordá poterile sele, spre a corespunde missiunei celei mari sî grele, ce i o-a datu provedinti'a. Individulu traiesce numai pentru sine sî unu micu cercu; ear cine e chiamatu a domní óre candu preste o natiune mare, trebuie sa intréca pre individulu prin marimea virtutîloru sî prin comorile spiritului seu. Unu printiu, care n'au invetiatu nimicu séu n'au invetiatu de ajunsu, ajungendu pre tronu, va fi unu alu doilea Sardanapalu (unu desfrenatu nebunu pe tronulu Romei decadiute Red.) Carolu celu mare, Alessandru celu Mare, Iuliu Cesaru sî Napoleonu celu mare si-au eluptatu nemorirea, otielindu de tempuriu spiritele sele prin lucru sî diligintia. Déca a facutu printiulu inceputulu marimei sele fiitóre, acést'a sa o dovedésca astadi.“ Esamenulu teoreticu tînù trei óre, apoi urma celu practicu din esercitiu, calaritu sî altele. Crescerea printiului e fórte seriósa, mai aspra, sî multîmea cunoscintieloru lui in adeveru se dîce ca e estraordinaria.

Principatele Romane unite.

Despre agendele Domnitorului la Constantinopole aduce „Bucimulu“ dupa „Monitoriulu“ oficialu urmatórele sciri telegrafice.

Per'a, 30|12 Iuniu.

Joi sî Vineri, Inaltîmea Sea Domnulu a priimitu visitele inaltîloru functiunali ottomani sî ale diplomatiei; sî a inapoiatu apoi visitete Mareluí-Vizir, Ministrului din afara sî ambasadoriloru Angliei sî Franciei, Internunciului Austriei sî Ministrului Prussiei. Domnulu Ministru N. Balanescu a intorsu visitele, din partea Domnului, la insarcinatii de afaceri (chargés d'affaires) ai celoru-lalte poteri straine.

Sâmbeta, Inaltîmea Sea, spre a corespunde la dorintiele Sultanului, a visitatu casarmele sî arsenalele.

Per'a 1/13 Iuniu 1864.

Inaltîmea Sea Domnulu a asistatu eri Domineca, la serbarea liturgiei patriarchale; cele mai mari onoruri s'au facutu Inaltîmei Sele din partea Patriarchului, a clerului sî a populatiunei ortodoxe. Multîmea era nespusa. Atâtu la ducere la Patriarchia câtu sî la intórcere, poporulu strinsu adunatu pe strade a salutatu pe Inaltîmea Sea cu strigârile desu repetîte: Ζήτω! (Sa traiésca!)

Totu in acea dî a fostu masa de onóre la Aali-Pasi'a, la care au asistatu cei mai inalti functiunari ottomani.

Astadi, ambasadorele Angliei dà asemine o masa in onórea Inaltîmei Sale Domnului Romaniei.

Bucuresci 3|15 Iuniu.

Dupa o depesîa telegrafica de la Per'a, cu dat'a din 2/14 Iuniu, Inaltîmea Sea Domnulu, astadi Mercuri, Si-face visit'a de adio la Maiestatea Sea Sultanulu, sî và prandî la internunciatur'a Austriei.

Mâne Joi, Inaltîmea Sea vá plecá din Constantinopole pentru Romani'a. „Monitoriulu.“

Audîmu, ca boierii in absinti'a Domnitorului au incercatu o restornare a lucruriloru; asceptâmu sciri mai nóue.

Actele Sinodului Bisericei gr. orient. din Tranni'a din a. 1864. au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana in Sabiiu. Pretiulu 1 fl.; epistole francate.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 47. ANULU XII.

Sabiiu, in 18 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá

la

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu. pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu. pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ⅓ Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 30 Maiu (11 Iuniu) 1864.

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Binder partinesce propunerea lui Manu, cá astfelu sa se dea o espressiune practica inarticulârei natiunei române. (Bravo! in stâng'a.)

Vajda renuncia la cuventu.

Koronka intre multe aclamatiuni din partea stânga apera autonomi'a tierei, apera pre diregatorii indigeni de imputarea f cuta, ca n'aru fi destulu de capaci pentru posturile trebuincióse, fericitéza pre imperatulu, ca a scosu din tiéra caravanele de amploiati straini, in fine partinesce amendementulu lui Manu.

Dr. Teutsch apera pre C. Schmidtin contr'a observariloru facute de Mitr. Siulutiu: cá candu C. Schmidt n'aru pune pretiu pe religiune, sî arata intielesulu celu adeveratu alu cuvinteloru acestuia.

Vajda pentru propunerea lui Manu cu adaugerea cuventului: indigenu, cá astfeliu sa fia garantata espresu egalitatea de drepturi.

Br. Friedenfels e multiamitu cu proiectulu regimului, cu care s'a invoitu sî comitetulu, ba sî minoritatea comitetului.

Presiedintele se róga a se curmá cuventârile. Gaitanu e de o parere cu Mog'a sî Koronka. Mai bine sa se faca Românîloru o universitate, de câtu sa li-se impute necualificatiunea! Vorbesce mai pe largu despre Judeii, pre cari Goluchowsky i-a scosu din tierile germano-slavice sî ia tramisu pe capulu nostru.

Schuler-Libloy espunendu, ca nu este nici unu periculu in amendementulu lui Manu, provóca a se priimí. Negrutiu respunde: lui Br. Friedenfels, ca Românii au incredere in regimu, dar totusi se temu de sistemulu lui Bach; lui Br. Salmen, ca densulu n'aru avea nimicu in contr'a Judeiloru, candu aru vedea, ca-i priimescu sî Sasii in Sachsenlandulu loru; lui C. Schmidt, ca cele 7 pecate de mórte ale Trannici (3 natiuni sî 4 confessiuni) prin inarticularea natiunei române s'au prefacutu in cele porunci ale lui Domnediu. (Ilaritate.)

I. Schneider pentru proiectulu regimului.

Fogarasy reprobéza espressiunele privitóre la confessiuni, intrebuintiate de Dr. Teutsch, sî se declara pentru propunerea lui Manu.

Presiedintele se róga de nou, a nu se face vorba multa.

Schnell pentru Manu, câci acea corespunde legislatiunei nóstre din vechime.

I. Balomiri pentru proiectulu lui Manu, in care nu vede decâtu o consecuintia naturala sî nevinovata a legei de inarticulare a natiunei române.

C. Schmidt face mai multe observatiuni lui Mog'a sî Koronka.

Mog'a sî Br. Salmen -si mai facu complimente imprumutate de necompetintia sî altele.

Bolog'a pentru proiectulu lui Manu: cá sa inceteze justiti'a de a fi justitia natiunala, ci sa se faca justitia a totuloru natiuniloru.

In fine la urgintile cereri de incheiarea desbaterei, se aducu la votare

1) proiectulu lui Manu, (care se priimesce cu mare maioritate), sî asiá

2) proiectulu regim. (respective alu maioritâtii sî minoritâtii) devine de prisosu.

Cu acestea siedinti'a se termina.

Siedinti'a din 2/14 Iuniu 1864.

Dupa citirea sî verificarea protocolului se da spre citire o petitiune a orasiului Sighisióra, prin carea acest'a radica protestu contr'a liniei ferate Aradu—Sabiiu, sî staruiesce pentru o linia pe tarnâvi la Brasiovu. Se preda comitetului pentru drumulu de feru.

La ordine e § 4 din proiectulu comitetului.

Puscariu nu e multiamitu nici cu proiectulu regimului, nici cu alu maioritâtii, nici cu alu minoritâtii; apoi combate in cuventu mai lungu tribunalulu de instanti'a a dóu'a infiintiatu pentru fundulu regescu, sî desfasiura mai pe largu ide'a, ca dupa ce alte privilegie au cadiutu, nu e cu dreptulu, a se mai observá nici privelegiulu andreanu, pe care baséza Sasii autonomi'a loru municipala deosebita in mijloculu tierei. Deci propune amendementulu urmatoriu, ca Curtea suprema de judecata are de a decide in tóte casurile civile sî urbariale, delegate procedurei judecatoresci, in instanti'a a trei'a sî cea din urma, incâtu i compete dreptulu fatia cu tribunalulu de a dóu'a instantia dupa prescriptele sustatatóre.

Acésta propunere, sprijinita tare in stâng'a, produce in centru combateri cari din cari mai infocate; câci centrulu (Sasii) vede intrens'a unu atacu asupr'a judecatoriei de instanti'a a dóu'a din fondulu regescu, sî prin urmare sî asupr'a autonomiei sasesci.

Celu d'antâiu oratoru este Brandsch, carele combate parerile desfasiurate de Puscariu; dar gerendu-se cá representante alu natiunei sasesci, presiedintele i observa, ca acésta n'are locu.

Representantele regimului de Papp apera proiectulu regimului. Dr. Teutsch da o deductiune istorica despre venirea sasiloru in Tranni'a, despre privilegiulu andrean, despre diplom'a leopoldina, despre decisiunele dietei din 1790, sî in fine despre diplom'a din 1860, prin carea s'au restauratu constitutiunea de mai nainte, prin urmare sî positiunea politica a Sasiloru. In fine crede, ca diet'a nu e competinte de a luá Sasiloru aceea, ce regimulu li-a recunoscutu de mai multe ori. Panacandu referintiele tranne suntu asiá, precum le vedemu astadi, sa n'ascepte nimenea, cá Sasii sa parasésca vechiulu loru turnu de ingradire, pecandu ceialalti locuitori transsilvani intra cu steagurile falfaindu in cetâtîle loru de mai nainte. Sa nu gramadésca diet'a asupr'a sea cuventulu unui mare barbatu de statu: ca voru sa fia liberi sî nu sciu fi drepti! (Cuventulu e 'ntreruptu adeseori de acclamatiuni in centru.)

Domzsa aduce unu amendementu, care in fondu ni se pare ca nu se deosebesce de proiectulu regimului, sî care remâne nesprijinitu.

Gull apera in cuventu mai lungu autonomi'a sasésca in fondulu regesca sî tribunalulu superioru, infiintiatu de curendu, sî la capetulu lui dá Românîloru sa pricépa, ca precum Ungurii in 48 cu tóte bogatele loru mijlóce, cu totu curagiulu loru n'au potutu sustîné o centralisare particulara, asiá nu voru poté nici Românii!

C. Schmidt, radîmatu de deductiunea istorica data de dr. Teutsch, espune mai pe largu natur'a diplomei andreiane, care fâra dreptu se numesce privilegiu, espune positiunea de dreptu a Sasiloru sî a tînutului loru, care n'a fostu unu comitatu singuru, ci a fostu „tertia pars regni", sî 'n fine repetiesce assertiunee prevorbitoriloru, ca panacandu suntu impreginrârile asiá, Sasii nu potu lasá de dreptulu loru. Densulu in amendementula lui Puscariu nu vede nici unu atacu asupr'a tribunalului superioru casescu, câci altmintrea aru trebuí sa se abtîna dela votare, ci vede numai intentiunea, de a-si tîné domnii din stâng'a o cale deschisa, pe candu va vení la desbatere organisarea tribunaleloru de instanti'a I. s II. (Aprobare in stâng'a.) Dintr'alte nu-i pasa, recunósceva diet'a tribunalulu superioru din fundulu regescu, ori nu; câci in ultima analysi cestiunea acestui tribunalu totusi nu depinde de dieta, ci de universitatea sasésca,

Mog'a combate positiunea esceptiunala a Sachsenlandului, sî dupa-ce reflecta mai multe celea lui Brandsch, C. Schmidt sî Dr. Teutsch, se declara pentru amend. lui Puscariu.

Dupa-ce in fine mai vorbesce sî Eppulu Fogarasy, mirandu-se de Sasi, cari pâna bine de curendu erau totu centralisti, ear acumu fugu de centralisare, siedinti'a se'ncheia.—

Siedinti'a din 3|15 Iuniu.

Protocolulu se cetesce in limb'a magiara sî se priimesce fâra nici o observare. La ordinea dîlei e totu § 4 din proiectulu organisârei tribunalului supremu.

Puscariu intr'o cuventare meritoria-si descopere simtiemintele sî intentiunile, ce leau avutu la propunerea amendementului seu, dîcendu, ca elu n'au cugetatu, ca acestu amendementu va aduce astfeliu de desbateri infocate; pentruca n'a vatematu prin tr'ensulu sî prin motivele aduse pre nimenea personaliter, n'au vatematu nobil'a natîune sasésca, nici „obergerichtulu" acestei'a, sî nici pre comitele sas.. Singur'a sea convingere sî intentiune la propunerea acelui amendementu au fostu aceea, ca acest'a e fâra nici unu grejudiciu, pe candu atâtu proiectulu minoritâtii, câtu sî alu maioritâtii cuprindu in sine prejudicie incontr'a legislatiunei, ba incontr a natiunei române. Sî asiá neavendu elu intentiunea de a vatemá pre cineva, nici va respunde cuiva; numai Comitelui sasescu, care nu s'a lasatu in vatemâri, ci in combateri reale, cá sî elu. Comitele, dîce, au dîsu, ca privilegiulu andreianu nu se póte stramutá; densulu insa e de parere, ca dupacum alte legi se potu schimbá, asiá sî acel'a se póte.

Totu D. Comite au dîsu, ca comitele sasescu au fostu sî voivoda in teritoriulu seu; asiá e, dîce elu, dara trebuie sciutu, ca acést'a a fostu pe tempurile acelea sî prin comitate, pentru ca fiacare „Föispanu" erá totodata sî Voda. Prin urmare recomenda inca odata amendementulu seu, care este fâra prejudiciu.

Binder. Nu se mira, ca au fostu asiá desbateri infocate la § acest'a, pentru ca de o parte, acelea provinu din intrebârile cele multe sî complicate, ce se ivescu pe tapetu pentru Tranni'a, ear de alta parte, pentruca propositiunei acestei'a i-ar fi fostu loculu dupa organisarea tierei sî a justitiei de instanti'a a dóu'a. Recomenda membriloru mai mare bagare de séma in privinti'a competintiei dietei. Apoi apera statutele sasesci, dîcendu, ca acelea au fostu mici in volumenu, insa in materialu au intrecutu pre Verbötzi celu voluminosu. Radica natiunea sasésca prin cuvinte inalte, sî dîce, ca déca voiescu ceialalti a goní pre Sasii din Transsilvani'a, nu-i voru poté prin alt'a, fâra numai prin acelu gradu de cultura, la care s'au aventatu ei. Transsilvani'a, dîce, nu e tiéra impartîta numai geografice, ci sî organice, prin urmare tînutulu sasescu bine organisatu nu póte intrá in legatura cu celelalte pârti, in care nu s'au desvoltatu starea cetatienésca, ci trebuie sa remâna isolatu. Combate amendementulu lui Puscariu sî Domzsa, sî dîce, ca densulu se alipesce pe lânga alu regimului.

Br. Friedenfels apera autonomi'a sî legile sasesci, sî dîce, ca vorbele de ieri, cari au batutu la dreptulu „de alu meu, sî alu teu" nu potu produce altceva, decâtu confusiune sî neintielegere; se alatura lânga proiectulu regimului.

Balomiri face deosebire intre a vorbí in numele natiunei, sî pentru natiune, dîcendu, ca elu nu póte vorbí in numele natiunei, ci numai pentru natiune; prin urmare elu vorbesce pentru natiune. La ordinea dîlei au fostu proiectulu de lege pentru tribunalulu de instanti'a a trei'a; insa densulu vede, ca aici s'au intinsu o desbatere infocata pentru instanti'a a dóu'a, carea densulu nici decum n'o gasesce la locu; pentruca va vení tempulu sî pentru acést'a. Numai atât'a voiesce a dîce in privinti'a acést'a, ca au audîtu din partea mai multoru membrii din centru dîcendu, ca diet'a nu e competinte a se amestecá in autonomi'a sasésca; elu din parte-si nu e de parerea aceea, ci din contra cugeta, ca dupa cumu Sasii au dreptu cá representanti ai Transsilvaniei a se amestecá in afacerile celoralalte pârti ale acestei tieri, asiá sî Românii sî Magiarii au a se amestecá in acea parte de tiéra, carea e locuita de Sasi; pentru ca déca aru fi asiá, cum dîcu acei dd. representanti, atunci aru poté Românii sî Ungurii a le negá dreptulu de a fi in dieta, cá sa nu se póta nici ei amestecá in celelalte pârti ale Tranniei. S'au dîsu, ca Sasii suntu sî au fostu fórte liberali, pentru ca ei au fostu cei d'antâiu, cari au iertatu intrarea tineriloru români in scólele sasesci; densulu insa nu afla intr'aceea asiá mare liberalismu, pentru ca este cunoscutu, ca ori care natiune, care voiesce pre cecalalta a o contopí in a sea, deschide acestei'a mai antâiu scólele. Partinesce amendementulu dep. Puscariu, fiindca temeiurile incontr'a acestui'a nu suntu asiá de tari, cá sa-lu póta convinge despre contrariulu.

Schuller dîce, ca densulu n'aru vorbí nimicu, déca n'aru avé de a-si dá votulu, asiá insa e silitu. Densulu s'aru fi alipitu de amendementulu lui Puscariu, déca acest'a nu aru fi mersu prea departe in motivele sele, sî nu aru fi dîsu de andreanum, ca cu acest'a e „pace buna" sî „requiescat in pace"; acést'a l'au indignatu fórte tare, sî cugeta, ca pre toti ai loru. Asemenea sî dep. Mog'a au mersu prea departe in vorbirea sea asupr'a municipieloru. Densulu prin urmare nu vede mai acomodatu sî mai aptu proiectu, decâtu acel'a alu regimului, pentru care se sî declara.

Bolog'a da mân'a cu toti aceía, cari voiescu a sterge justiti'a natiunala (Bravo!). N'aru discutá mai departe, insa au audîtu unu terminu, care nu este adeveratu sî nu se usitéza, adeca terminulu „Obergericht'ulu sasescu"; densulu cugeta, ca sa nu se mai dîca sasescu, pentru ca chiaru statutele nu vorbescu despre sächsisches Obergericht, ci numai de „Obergericht in Hermannstadt", sî chiaru universitea sasésca se vede ca s'au feritu la crearea acestuia, de epitetulu acest'a, cá sa nu cugete cineva, ca e judecatoria natiunala. Apoi se scie sî aceea, ca sau datu voturi sî Românîloru, ba ce e mai multu, se scie sî a ceea, ca intre dóue dieci de membri, ce suntu la acésta judecatoria, au alesu sî pre unu Românu! (Ilaritate), sî prin urmare sa nuse mai dîca „Obergericht sasescu" (Bravo!)

E. Herbert e cu totulu incontr'a amendementului lui Puscariu, sî se alâtura pe lânga alu regimului; pentru ca acest'a leaga trecutulu cu viitoriulu. Combate pre aceia, cari dîcu, ca sa nu se dîca „Sachsenland" partea locuita de Sasi; ci fundus regius; pentru ca acest'a este sî va remané „Sachsenland" (ho! ho! in stâng'a), sî elu nu se va abate nici decum dela terminologi'a acést'a, cu atâtu mai tare, cu câtu sî de Maiestatea Sea e numitu asiá.

G. Manu, dupa ce face distingere intre justitia municipala sî intre justiti'a generala, se alatura lânga amendementulu lui Puscariu.

Obert se declara pentru proiectulu regimului sî cu totulu incontr'a amendementului facutu de Puscariu sî proiectulu maioritâtii comissiunei.

Alduleanu. De sî a fostu desbaterea la acestu paragrafu asiá de infocata sî acerba, totusi vorbirea densului va fi condusa de unu spiritu mai inaltu, de unu spiritu alu invoirei (Bravo!). Fia votarea favoritóre ori pentru care partida, totusi densulu e pe deplinu convinsu, ca fraternitatea va remané nestricata. (Bravo!) Densulu nu va vorbí din istoria, ca vede, ca aceea nu va duce la salvare, nu va vorbí despre competinti'a dietei in privinti'a judecatoriei sasesci, pâna candu va vení sî acést'a la ordine; ci va vorbí despre caus'a neintielegerei, ce domnesce intre membrii inaltei case. Caus'a neintielegerei, cugeta densulu, ca nu provine dintr'altu locu, ci numai de acolo, ca multi nu pricepu cestiunea, ce e la ordinea dîlei. Va intrebá cine-va, care parte dintre membrii acestei case nu pricepe acésta cestiune? Elu trebuie sa marturisésca, ca centrulu, sî din centru vine sî isvorulu neintielegerei; pentru ca membrii acestuia au adusu la lumina unu „Obergericht sasescu", care nu se tîne de acésta cestiune. Aici nu e intrebarea de acestu „Gericht", nici e intrebarea, ca sa se bage in lege numai acest'a séu mai multe tribunale de instanti'a a dóu'a, ci vorb'a e de instanti'a atrei'a; nu avemu aicea de a numerá judecatoriele, care stau supt acést'a, ci ce are acest'a de a face (Bravo! in stâng'a.)

Déca e vorb'a de instanti'a a trei'a sî se vorbesce totusi de a dóu'a, atunci densului i vine tocmai asiá, cá candu aru veni cineva la instanti'a a treia, cá sa bage unu certificatu sî pentru instanti'a a dóu'a. Apoi chiaru sa priimimu noi acésta cerere acumu, cugeta ca n'aru fi consultu, pentruca va vení tempulu sî la implinirea cererei acesteia; sî atunci potemu intr'o intielegere buna sa priimimu un'a judecatoria de instanti'a a dóu'a, insa potemu sa ne intielegemu sî la priimirea a trei judecatorii. Aru rogá dar centrulu, a nu se mai intórce pe lânga instanti'a a dóu'a ci sa se tîna de aceea, de carea e vorb'a. Densulu recomenda amendementulu lui Puscariu, pentruca acel'a e mai potrivitu, sî doresce priimirea lui sî din partea centrului. (Bravo! sgomotóse in stâng'a.) Mai pe urma dîce, ca desbaterile au duratu destulu, sî elu cere incheiarea loru. Se priimesce.

Presiedintele se róga, cá din vorbitorii mai remasi sa-si aléga fia care partida câte unu vorbitoru. Centrulu alege pre Gull, stâng'a impreuna cu o parte din drépt'a (Magiarii) pre regalistulu Koronka.

Gull vorbesce in contr'a amendementului lui Puscariu sî se declara indestulitu cu proiectulu minoritâtii sî alu regimului.

Koronka vorbesce contr'a argumenteloru Sasiloru, sî in favórea Româniloru; nu se declara pentru nici unu proiectu, ci dîce: ca acést'a sa o decida votarea.

C. Schmidt face o observare personala contr'a unoru termini intrebuintiati de Balomiri.

Comissariulu regimului de Papp combate pre aceia, cari deneaga autonomi'a sasésca, dîcendu ca acesti'a au avut'o innainte de 48 sî au recastigat'o prin diplom'a din 20 Octobre; arata lips'a creârei judecatoriei de a dóu'a instantia in Sabiiu, sî dîce, ca aceea nu e numai pentru Sasi, ci pentru tóte natiunile, ce se afla pe terítoriulu acest'a. Recomenda proiectulu regimului.

Presiedintele intréba, ca referintele voiesce a vorbí ce-va la obiectulu acest'a? Ref. Dr. Maioru dîce, ca elu nu afla nici o deosebire intre amendementulu lui Puscariu sî intre proiectulu maioritâtii. Referint. minor. Dr. Eugen de Trauschenfels intr'o cuventare meritoria, desfâsiura trei fase in viéti'a politica a Sasiloru: 1) radicarea relatiuniloru cu voturile curiale prin staturile adunate laanulu1791, — o lovitura grozava pentru Sasi, — insa remasa nesanctiunata; 2) Uniunea cu Ungari'a din anulu 1848 unde chiaru sî Sasii debuira sa-si dea voturile loru de frica; aceea de se sî facù intr'o epocha candu afectele natiunale erau fórte inversiunate, totusi autonomi'a sasésca se recunoscù de câtra comissiunea increditiata cu lucrârile uniunei; 3) e aceea, care insîsi Românii au urdît'o de dóue dîle sî au sî adus'o la indeplinire, afara de vre-o cate-va puncte. Combate pre toti aceia, (Români sî Unguri), cari au vorbitu contr'a proiectului minoritâtii, si-si incheia cuventarea intre acclamatiuni din partea centrului.

Presiedintele reasuma deosebitele proiecte, sî dupa ce se unescu cu tótii in privinti'a ordinei, in carea sa vina la votare, se propunu in urmatoriulu modu:

1) proiectulu minoritâtii.
2) „ lui Puscariu.
3) „ maioritâtii.

Proiectulu minoritâtii, care e identicu cu alu regmului, cade la votarea nominala cu 40 contr'a 48 voturi.

Proiectulu lui Puscariu se priimesce cu o mica maioritate. (Episcopulu Fogarasy votéza atâtu pentru proiectulu minoritâtii, câtu sî pentru alu lui Puscariu.)

Siedinti'a se 'ncheia la 2½ óre.

Immormentarea lui Barnutiu.

„Concordi'a“ din 11/23 Iuniu comunica pe largu ceremoniile de immormentare a le marelui literatu, bunului patriotu, nobilului omu Simeonu Barnutiu. Suntemu fericiti a vedé, cum fratii nostri din Silvani'a sciura dá onorile din urma veneratelor osaminte a le unui'a din cei mai mari fii ai natiunei. Preste 2000 ómeni acursesera din apropiere sî din departare la trist'a solemnitate, 50 preoti alergasera la Boccea romana, spre a comitá cu rogatiunile sî binecuventârile loru unu sufletu nobilu, scapatu dintr'unu corpu multu suferitoriu. Astfelu cei ce petrecura la mormentu osemintele lui Barnutiu devenira representanti fideli ai natiunei române. Ceremoni'a funebrala o condusa D. Vicariu forancu Dim. Coroianu, care impreuna cu D. preotu Silvani sî incoronara festivitatea prin cuvintele sele funebrale. Indata dupa immormentare se sî proiectà facerea unei colecte pentru unu monumentu in memori'a lui Barnutiu, sî intr' ¼ óra se adunara 150 fl. Fratii nostri din Silvani'a facu apelu la toti Românii, cari se sciu entusiasmá de idei superióre, a concurge cu contribuiri la radicarea acestui monumentu. Jertfele acestea se voru tramite deadreptulu in epistole francate Reverendísimului Domnu Dimitriu Coroianu pâna la finea anului curinte.— Fratii nostri gr. cat. in mai multe parti au facutu parastase pentru acestu luceaferu stinsu prea de tempuriu alu natiunei nóstre. Noi, sî de siguru toti Romanii gr. or. impreunâmu rogatiunile nóstre cu ale fratiloru de cecalalta confessiune, cá sufletulu lui Barnutiu sa se odichnésca in cetele dreptîloru, sî cá numele lui sa remâna nemoritoriu in inim'a doiósei natiuni!

Sabiiu in 17 Iuniu. (Felurie.) Diuariele vienese nè spunu, ca alegerile pentru corgressulu serbescu se voru incepe in 1 sî se voru terminá in 15 Iuliu. Suntemu fórte nerabdatori, ca ce voru face fratii nostri din Ungari'a sî Banatu, sî asceptâmu, sá sa ne'ncunosciintieze sî pre noi despre pasii, ce-i voru intreprinde. —Din tóte pârtîle, de pe Muresiu, Oltu, Somesiu sî Tarnâvi sosescu sciri de esundâri pagubitóre.— Tempulu de Marti sér'a incóce iara ploiosu, cerulu plinu de nuori.— Despre mai multe proiecte de legi, sosite dela Vienn'a, vedi la: **Mai nou.**

Hatiegu in 11 Iuniu 1864. Conformu cu conclusulu adusu in siedinti'a III. a adunârei generale a Associatiunei transsilvane din Blasiu in 8 Septembre 1863, prin care s'au alesu loculu pentru tînerea siedintiei generale in anulu acest'a pe 1 Augustu c. n., opidulu nostru Hatiegu, subscrisulu are onóre a aduce la cunoscinti'a préstimabilului publicu, cumca locuitorii români ai acestui opidu, privindu asta distinctiune de onóre cu bucuria, s'au sî ingrijitu a face pasii cuviinciosi, sî asiá spre implinirea celoru de lipsa pentru priimirea ilustriloru sî stimatiloru óspeti, au compusu unu comitetu, alu cârui presiedinte este Domnulu Nicolau Baiasiu.—

Deci suntu rogati toti acei p. st. Domni, cari ne voru onorá cu presenti'a dloru aicea la Hatiegu— cu ocasiunea adunârei generale a Associatiunei pe dîu'a susu menita, a incunoscintiá de timpuriu, sî adeca celu multu pâna 'n 20 Iuliu a. c. pre Domnulu Presiedinte alu Comitetului Nicolau Baiasiu despre venirea-le incóce, cá asiá sa se póta face cele de lipsa pentru priimire sî incuartirare.

Totdeodata suntu rogate celelalte jurnale române, a luá notitia despre aceste sîruri.

La insarcinarea Comitetului suspomenitu din Hatiegu,—
Nicolau Petroviciu m. p.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Denumire.) Dupa „Wiener Zeitung“ d. oficialu postalu din Bucuresci Basiliu Popp e denumitu administratoru alu oficiului postalu in Oradea mare. —

Despre surpatur'a de dealu la Boiti'a ni se scriu urmatórele: 1 sî 2 Iuniu, a. c. nainte de amédi, au fostu in hotarulu Porcesceniloru sî Boiceniloru pâna la vam'a Romaniei, o versare infricosiata de apa, incâtu s'au surpatu pamentulu cu copaci intregi, de sub pólele Strambanului, sî s'au adusu pâna in Oltu; drumulu dela Boiti'a pâna la Rîulu-Vadului asiá de tare s'au stricatu, incâtu numai pedestru mai póte nescine merge pe elu. Dar o 'ntemplare sî mai trista: unu omu din Porcesci, fiindu adóu'a dî in aproprierea apeloru curgatóre de sub munte, l'au acoperitu diluviulu acel'a inspaimentatoriu, sî l'au innecatu, remanendu-i doi prunci orfani sî sotî'a veduva.

Principatele române unite.

Principele domnitoriu a sositu in10/22 Iuniu din calatori'a constantinopolitana la Bucuresci in cea mai deplina sanatate. Despre intempinârile, ce i s'au facutu la intrarea in capitala, nu scimu inca nimicu mai de aprópe; dar succesulu acestei calatorii, de sî publiculu mare nu póte avea pretensiunea de a le cunósce tóte de pe acumu, totusi pentru noi suntu garantia destula pentru cea mai buna sî mai vesela priimire a Domnitorului in tiéra. In adeveru fratii transcarpatini potu fi falosi cu domnitoriulu loru! Cetitorii nostri se voru convinge deplinu despre adeverulu acestui asertu, dupace voru ceti calatori'a Domnitoriului, ce o comunicâmu pe largu in foiti'a „Telegr.“

Ajutoriulu celu generosu de 6000 galbeni, votatu de camer'a Romaniei pentru banatienii cei loviti de secet'a anului trecutu, s'a tramisu din partea ministeriului de statu românu catra agenti'a c. r. austriaca din Bucuresci in 15/27 Maiu, car de acést'a guvernului austriacu in 5 Iuniu. Impartîrea acestei sume de3500 Napoleon-d'ori sa facutu astfeliu: pentru comitatulu Carasiu 7260 fl., com. Timisiórei 10,180 f., com. Torontalului 12,945 fl., cerculu Chichinda 1000 fl., sî orasiulu Versictiu 550 fl., — summ'a 31,935. Drumulu de feru Vercio-

rov'a—Craiov'a se va incepe câtu de curendu, sî asiá se vede, ca contielegerea intre Austri'a sî Romani'a n'au urmatu.

Prospectu politicu

Conferintiele de Londr'a au remasu in fine fâra resultatulu doritu: nici poterile aliate, nici Dani'a n'au voitu sa priimésca propunerea Engliterei: de a 'ncredintiá deciderea causei germano-danese unui arbitru séu judecatoru de pace. Astfelu resboiulu intrecurmatu se va 'ncepe iara in 26 Iuniu c. n.

Regele Guiliemu din Württemberg a reposatu in 13|25 Iuniu. Densulu a fostu celu mai betrânu monarchu in Europ'a: nascutu la anulu 1781.

Intre Poloni sî Rusi totu se mai intempla câte o lovitura.

Calatori'a Principelui Cuz'a.

Courrier d'Orient din 11 Iuniu scrie.

Mari'a Sea Principele Domnitoriu alu Principateloru-unite a sositu Marti la Constantinopole. Eata câte-va amenuntîmi despre caletori'a Inaltîmei Sale.

Dumineca, la 6 óre de diminétia, principele Alessandru Ioann I. a pornitu din Bucuresci: a sositu la 11 óre la Giurgiu, unde Inaltîmea Sea a fostu priimitu cu acclamatiunile cele mai calduróse.

Principele Domnitoriu s'a imbarcatu cu suit'a Sea pe vaporulu acceleratu alu companiei Danubiului „Archiducess'a Sofi'a.“ Mari'a Sea a pastratu incognito pe bordulu bastimentului austriacu. Cu tóte astea, in momentulu candu packebotulu porniá, o multîme considerabila adunata pe malu a salutatu pre Principele Domnitoriu cu vivate repetîte.

La 8 óre sér'a, Mari'a Sea sosiá la Cernovod'a.

Dupa câte-va minute, Principele fu complimentatu pe bordu de Salih Pasi'a generalu de brigada, siefu alu Statului majoru, care a fostu atasiatu pe lânga persón'a Principelui Alessandru Ioann. D. Bordénu gerantele agentîei Principateloru unite lânga sublimea Pórta, se presentà totdeodata. Pasi'a anuntià Principelui Domnitoru, ca o corveta, Beyruthul, pusa la dispositiunea Mariei Sale de Maiestatea Sea Imperiale Sultanulu, l'ascept'a la Kiustenge.

Salih-Pasi'a avù onóre a petrece o parte din séra cu Principele sî a-i presentá, cu doi oficieri ai corvetei, pe generalulu Nusret-Pasi'a, directorulu emigratiunei circasiane.

Inaltîmea Sea petrecù nóptea pe bordulu Beyruthului.

Adóu'a dî, Luni, Principele priimì din nou pe tramisulu Sultanului sî pe Cusret Pasi'a. Mari'a Sea ascultá cu unu mare interesu deslusîrile, ce avù onóre ai dá generalulu Nusret despre emigratiunea circasiana, sî generósele sacrificie ce si impune guvernulu imperiale, cá sa dea nefericitiloru esilati o patria nóua. In asta lunga convorbire, Principele Domnitoriu, aflându, ca erá lipsa de lemne, declarà celoru doi pasi, ca doriá a se asoci'a la operá de umanitate a Sultanului, sî porunci a se dá prin telegrafu ordinu ministrului seu din Intru de a liberá lui Nusret Pasi'a tóte lemnele, de cari s'aru poté dispune din padurile unei insule române situata in fati'a Cernavodei.

La diece óre, unu trenu espresu fu pusu la dispositiunea Mariei Sale. D. Barkley, directoriulu drumului de feru, avù onórea de a conduce elu ensusi acestu convoitu.

Pentru a se duce la drumulu de feru, Principele Alessandru Ioann I-iu a imbracatu uniform'a de mica tînuta de oficiariu generale. Inaltîmea Sea, insotîtu de Salih Pasi'a, trecù prin sîrurile de Circasieni pedestri sî calâri, pe cari Nusret Pasi'a a avutu gratiós'a atentiune de a-i insîruí asupr'a trecerei Inaltîmei Sale.

Dupa ce se oprì unu cuartu de ora la Mediene, trenulu espresu sosì la Kiustenge la 11½ óre.

Beyruthulu erá dej'a gat'a. Mai 'nainte de a se duce pe bordu, Principele Alessandru Ioann voì sa multiamésca insusi D-lui Barkley si-i oferì, dreptu aducere aminte de trecerea Sea, unu orologiu magnificu, ornatu cu cifr'a Sea, in diamante.

La Kiustenge, tóte autoritâtile civili sî militarie erau adunate la intrarea in portu, cá sa faca onóre Mariei Sale. Principele Domnitoriu se duse pe bordu, in vasulu celu mare Beyruth, dinaintea cârui'a felfei'a pavilionulu tricoloru românu; echipagiulu se aflá sub arme, sî candu Mari'a Sea puse piciorulu pe podulu Beyruthului, o salva de 21 tunuri salutà pe óspetele illustru alu Sultanului. Totodata, pavilionulu princiariu erá radicatu pe catargulu celu mare alu corvetei.

La dóua óre, Beyruthulu porniá pe unu tempu magnificu, de care s'a bucuratu pâna la sosirea sea in Bosforu.

In momentulu, candu Beyruthulu trecea pe dinaintea Therapialei, pavilionulu Principelui Alessandru Ioann a fostu salutatu de aviso stationariu francesu, care a radicatu pe catargulu seu celu mare colorile române.

Marti, la nóue óre sî jumetate, Beyruthulu aruncá ancor'a inaintea ciosculuí (palatului) imperialu dela Apele-Dulci.

Indata, Kiamil-bey, marele maestru de ceremonie alu palatului, se duse pe bordu in mare uniforma. Kiamil-bey se scusà, ca nu s'a dusu inaintea Principelui Alessandru Ioann pâna la Cernavod'a, silitu fiindu de a se aflá in dîu'a precedinte la Dardanele, cá sa priimésca pe principés'a egipténa, mum'a vice-regelui.

Dupa Kiamil-bey, sosira oficiarii otomani desemnati de M. S. P. spre a fi atasiati pe lânga persón'a principelui Alessandru Ioann câtu vá siedea la Constantiuopole. Generalulu Salih-pasi'a, siefulu acestui statu-majoru, presentà Mariei Sale:

„Pe colonelulu de statu-majoru Alibey, vechiu directoriu alu colegiului otomanu la Paris.

„Pe capitanulu adjutantu-majoru Ethem-efendi, vechiu elevu alu scólei de statu-majoru din Franci'a.

„Pe capitanulu adjutantu-majoru Gelal-bey, nepotulu Altetii Sale vice-regelui Egidtului sî vechiu elevu alu scólei de St. Cyr din Franci'a.

„Dupa aceste priimiri, Principele Domnitoriu alu Romaniei esì din vasulu Beyruth, sî pavilionulu Mariei-Sale fu din nou salutatu de artileria in momentulu candu inaltîmea Sea esiá de pe bordu. Pe tiermu, de-o companie de suavi din gard'a imperiala erau insiruite pe cheiu sî presentare armele. Principele Alessandrn Ioann intrà in pàlatulu de la Apele-Dulci cu tóta suit'a Sea.

„Se scie ca acestu maretiu kiosku imperialu a fostu reservatu pâna acumu numai pentru persón'a Maiestâtii Sale Imperiale Sultanulu. Prin o distinctiune cu totulu particularia sî prin vointi'a suverana a M. S. I., palatulu de la Apele-Dulcî a fostu pusu la dispositiunea Mariei Sale Principelui Domnitoriu alu Principateloru-unite. (Va urmá.)

Mai nou. Pecandu incheiamu, audîmu, ca au sositu mai multe proiecte de legi pentru diet'a transsilvana, intre cari unulu pentru impartîreatierei spre mai bun'a administrare politica sî judiciara, alu doilea pertru organisarea judecatorieloru de instanti'a antâi'a, sî alu treilea pentru organisarea administratiunei politice. — Din proiectulu primu estragemu, catiér'a aru fi a se impartî in urmatórele 9 municipie: 1. alu Deajului, 2. alu Clusiului, 3. alu Belgradului, 4. alu Devei, 5. alu Sabiiului, 6. alu Fagarasiului, 7. alu Odorheiului, 8. alu Reghinului, 9. alu Naseudului. Vom devení la acestu obiectu.

Nr. 10—1 **Escriere de concursu.**

Infiintiandu-se prin incuviintiare mai inalta in comun'a opidului Resînari statiunea de medicu comunalu, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea eii.

Cu acestu postu e impreunatu afara de accidentiile de pela pacienti (câte 10 cr. dupa visita), unu salariu anualu de 900 f. adica: Nóue sute fiorini v. a. ce se va radicá din cass'a alodiala a opidului in râte trimestrale decursive.

Competîtorii la acésta statiune voru avé a-si tramite franco harthiele loru in asta privire la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) celu multu pâna in 15 Augustu cal. nou, dovedindu fiacarele prin diplomele recerute,

a) ca au absolvitu cursulu medicinei la o universitate, avendu depusu doctoratulu dupa tóte cerintiele statului nostru, sî mai de aprópe —

b) ca este doctoru de medicina, doctoru de chirurgía sî magistru de obstetricia.

Alegerea se va face in sensulu statuteloru statorite in asta privire sî aprobate dela locurile mai inalte.

Resînari, 25 Iuniu 1864.

Oficiulu opidanu.

Nr. 11—1 **O familia onesta germana**

din Sabiiu doresce a luá câte-va domnisióre tinere in crescere. Pentru cultivarea sî perfectiunarea loru se pórta grij'a cea mai consciintiósa. Totu acolo se instruéza dame intr'unu modu practicu sî usioru in facerea de haine.

Desluciri mai de aprópe se dau in Sabiiu, piati'a mica nr. 404, etagi'a I.

Actele Sinodului Bisericei gr. or. din Tranni'a din an. 1864. au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana in Sabiiu. Pretiulu 1 fl.; epistole francate.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate cat'ra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 48. ANULU XII.

Sabiiu, in 21 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá

la

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu— Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu. pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ⅓ Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 4|16 Iuniu.

Dupa cetirea protocolului in limb'a germana sî dupa priimirea lui fâra nici o observatiune, dep. Negrutiu róga pre presidiulu dietalu, cá sa grabéssa comissiunea cu lucrarea representiunei proiectului de lege pentru limba, cá câtu mai curendu sa se tramita spre sanctiunare. Presiedintele i respunde, ca tocmai acum'a i-a venitu acelu operatu la mâna gat'a, sî déca poftescu membrii inaltei case, va dá sa se cetésca. Din mai multe pârti se audu voci, ca nu e de lipsa. Presiedintele invita mai multe comitete la siedintie private.

Dep. Budaker intréba pre presidiu, ca nu-i póte dá deslucire in privinti'a interpelatiunei facute de elu inca in anulu trecutu, pentru crescerea portîei sî despre starea fonduriloru tierei. Presiedintele respunde, ca densulu numai atât'a scie, ca acea interpelatiune s'a datu Guvernului sî de ací despartiementului de contabilitate, unde se afla in lucrare. Asemenea intréba Wittstok de interpelatiunea sea facuta in privinti'a fondului pusciloru de venatu. Presiedintele respunde, ca inca n'a venitu nimicu pâna acum'a, insa e in pertractare. Puscariu. Sa se puna o dî pentru comitetulu de concurintia, cá sa scia, candu sa se adune. Presiedintele dîce, ca mâne la 5 óre dupa amédi.

La ordinea dîlei e § 5, care cetinduse in tóte 3 limbile se priimesce dupa cum se afla in proiectulu regimului.

§ 6 se citesce in tóte 3 limbile. La acest'a vorbescu Br. Salmen, Puscariu, E. Herbert, Conrad Schmidt, Alduleanu, Gaitanu sî dr. Maioru.

Br. Salmen: nu e dedatu a face propuneri, insa aici trebuie sa faca o observare. Maiestatea Sea au datu constitutiunea Transsilvaniei, dar totodata au demandatu, cá pâna atunci, panacandu legile vigente se voru stramutá prin legislatiunea tierei, voru avé acestea validitate. Remanendu acestea in poterea loru, nu este de trebuintia a se creá alti §§-i, spre a descrie competinti'a tribunalului supremu; pentruca acelea cuprindu totu; ce trebuie sa faca judecatori'a suprema, e pentru lasarea afara a § 6 sî 9.

Puscariu dîce, ca §-fii 6 sî 9 sa sune asiá:

Judecatori'a suprema decide afara de causele ajunse la elu in forulu alu treilea:

a) asupr'a toturoru propuneriloru, petitiuniloru sî plânsoriloru in cause de delegatiune,

2) asupr'a refusâriloru órecâreia din judecatorîe sî a presiedintîloru loru;

3) asupr'a toturoru certeloru de competintia ale judecatorieloru subordinate, precumu sî

4) plansoriloru sindicale—conformu cu prescriptele de jurisdictiune, ce esistu.

Cá motivu aduce asemenarea obiecteloru, ce suntu in ambii §-i, sî se róga de inalt'a casa, cá acestu amendementu alu seu sa se priimésca.

Herbert se declara pentru propunerea minoritâtii cu modificarea, cá in locu de „insusi“ sa se puna „unulu.“

Presiedintele intrerumpendu pre Herbert dîce, ca trebuie sa puna întrebarea de spriginire la amendementulu lui Puscariu. Facendu-se acést'a, amendementulu lu iPuscariu e sprijinitu de ajunsu.

C. Schmidt. Amendementulu lui Puscariu e numai o consecuintia a § 4; densulu aru trebuí sa aduca tóte acelea inainte, ce s'au dîsu din partea centrului (Sasii) in contr'a §-lui acelui'a; insa nu voiesce a ostení sî ingreuná inalt'a casa cu astfeliu de repetîri; ci remâne pe lânga proiectulu regimului cu modificârile facute din partea votului minoritâtii. Pe urma face óre care modificâri stilistice.

Alduleanu. §-ii acestia au de a se desfasiurá in sensulu §-lui 4; observéza dep. C. Schmidt, ca Puscariu n'au ignoratu esistinti'a a dóue curti apelative, pentru ca acelea suntu intemeiate pe legile constatatóre, care insusi Br. Salmen le-au citatu; prin urmare Puscariu nu le-au ignoratu, ci le-au sustînutu. Se alâtura pe lânga amendementulu lui Puscariu.

Gaitanu asemenea se declara pentru Puscariu.

Dr. Maioru se declara pentru propunerea maioritâtii, dîcendu ca prin contragerea acestoru §-i s'aru face numai confusiune.

Presiedintele cugeta, a pune astfeliu propositiunile la votare, cá déca se va priimí amendementulu lui Puscariu, atunci sa fia conclusulu atâtu pentru § 6, câtu sî pentru § 9.

Propunerile se aducu la votare in modulu urmatoriu:

a) § 6 alu propunerei minoritâtii,

b) amendementulu lui Puscariu

c) § 6 alu proiectului maioritâtii.

Amendementulu lui Puscariu se priimesce.

Se citesce § 7 in tóte 3 limbile.

Presiedintele. Nime nu e însinuatu la acestu §.

C. Schmidt se declara pe lânga votulu minoritâtii, sî prin urmare sî pe lânga alu regimului.

Puscariu, fiindca C. Schmidt dîce, ca proiectulu comissiunei e cu prejudiciu sî alu regimulu inca e cu prejudiciu, asiá-si ia voia a face urmatoriulu amendementu: „Asupr'a delegârei altei judecatorie in loculu unei judecatorii transsilvane, séu viceversa; mai incolo asupr'a controverseloru de competintia intre judecatoriele transsilvane sî ale altoru tieri, de cumva judecatoriele apelative competinti nu s'aru poté uní, va fi competinte a decide judecatori'a suprema transsilvana, in contielegere cu judecatori'a suprema a celeilalte judecatorii respective.

Déca nu se va poté face o unire intre aceste judecatorii supreme, atunci la propunerea respectiveloru autoritâti aulice de justitia va decide Maiestatea Sea. —

Propunerea lui Puscariu se sprijinesce de ajunsu, sî nevoindu a mai vorbí cineva la obiectulu acest'a, se priimesce sî radica la conclusu.

Se citesce § 8 sî celu cu acest'a in strinsa legatura: alu § 13 in tóte trei limbile tierei.

C. Schmidt, si-esprima dorinti'a, cá déca se voru pertractá acesti paragrafi la olalta, atunci sa se radice la conclusu mai antâiu votulu minoritâtii, sî ca elu se va declarâ pentru acest'a.

Presiedintele voiesce la § 8 a statori numai principiulu; determinarea o relasa §-lui 13.

C. Schmidt. Acumu dara se va pertractá numai despre § 8, sî despre principiu acum nu se va decide?

Balomiri voiesce pertractarea ambiloru §-i.

Presiedintele consimte cu C. Schmidt.

Balomiri continua, insa e opritu de Presied. indreptandu-lu la ordinea dilei.

Lui Balomiri i se da cuventu, care dîce, ca consilíarii dela guvernu inca cá dela o instantia a dóu'a s'aru poté la vreme delipsa chiamá la instanti'a III. in ajutoriu. Propune, cá §-ulu sa sune asiá: Asupr'a controverseloru de competintia intre judecatorii sî oficiolate politice va decide tribunalulu supremu in contielegere cu autoritatea suprema transsilvana.

Br. Salmen intreaba de ordinea dilei, voiesce a vorbi la § 13. Presedintele. E vorb'a numai de § 8.; § 13 s'a cititu numai pentru consunantia.

Propunerea lui Balomiri nu se spriginesce.

Balomiri face alta propunere: §-ulu 9 sa sune asiá: De spre conflicte de competentia intre autoritâtile judiciarie politice sî va decide trtbunalulu supremu in contielegere cu Cancelari'a aulica transsilvana. Propositiuneaacést'a se sprijinesce de ajunsu.

Br. Salmen s'aru ferí de o astfelu de motiune, pentruca sî intentiunea Mai. Sale e a despartî judecatori'a de politica; asiá aru fi de parere, cá sa nu se amestece justiti'a cu politic'a.

Presiedintele. E vorb'a numai de competintia.

Br. Salmen totusi remâne pe lânga parerea sea, sî voiesce mai bine immultîrea consiliariloru judecatoriei supreme. Ne mai voindu a vorbí cine-va la obiectulu acest'a, se radica proiectulu alu 2-lea alu lui Balomiri la conclusu; câci facendu-se votarea nominala, se priimesce cu 42 contr'a 38 voturi. (Koronka, sî Gábor votéza cu Românii; Episc. Fogarasy sî Lászlofi n'au fostu dc fatia.)

C. Schmidt vorbesce la conclusulu facutu, dîcendu asupr'a § 13, ca inca nu s'au decisu. Presied. Nu!

§ 9 in urm'a amendementului lui Puscariu remâne afara. Se citesce § 10 in tóte 3 limbile.

Br. Salmen se declara pentru proiectulu minoritâtii.

I. Balomiri face propunerea, cá § 10 sa fia asiá: In privinti'a causeloru legislatorie concede judecatori'a suprema la cererea cancelariei aulice r. transsilvane, parerea ceruta de câtra acést'a. Se spriginesce de ajunsu.

Alduleanu, cu privire la § 17, va sa se lase de totu afara §lu 10. Se sprijinesce de ajunsu.

C. Schmidt inca e de e de opiniunea lui Alduleanu.

Presiedintele sî comissariulu regimului apera § 10.

Alduleanu motivéza inca odata propunerea sea pentru delaturarea §-lui 10.

Puscariu se declara pentru propunerea iui Balomiri.

Popoviciu sî Branu de Lemény pentru Alduleanu.

Balomiri. Déca se va priimí propunerea lui Alduleanu, atunci a sea o retrage.

Bolog'a pricepe § 10 cá unu dreptu, sî voiesce sustînerea acestuia pelânga modificârile facute de Balomiri.

Gaitanu cugeta, ca dreptulu legislatiunei e impartîtu intre Mai. sî representantii tierei; e pentru stergerea § 10, ear la nepriimire, pentru Balomiri.

Filtsch inca face unu amendementu, care, cu putîna deosebire, e asemenea cu alu lui Balomiri. Se sprijinesce de ajunsu.

Bolog'a. Fiindca ambele propuneri consuna, e atâtu pentru a lui Balomiri, câtu sî pentru a lui Filtsch.

Alduleanu combate pre Filtsch, dîcendu ca intieesulu propunerei lui preocupa; pentru delaturarea §lui.

La votare se priimesce propunerea lui Alduleanu sî § 10 se sterge.

§ 11. se priimesce dupa propunerea maioritâtii.

§ 12. afla aprobare din partea maioritâtii.

Puscariu nu se póte invoí cu parerea comissiunei, ci dîce cá sa fia 6 consiliari; se alâtura la proiectulu regmului.

Br. Salmen inca vorbesce intr'acolo.

Gaitanu pentru votulu maioritâtii.

Comissariulu regimului de Papp pentru proiectulu regimului.

Balomiri pentru proiectulu maioritâtii.

Alduleanu propune, a se priimí proiectulu regimului asiá cumu se afla in § 12, pentruca nu se póte dispune asupr'a numerului consiliariloru.

Gaitanu se declara inca odata pentru maioritate.

Plecker nu este multiamitu nici cu proîectulu regimului, nici cu alu comissiunei; acel'a determina numerulu consiliariloru la judecatori'a suprema prea micu, acest'a prea mare. Se provóca la § din urma, care e pentru ordinea din launtru a acestei judecatorii; prin urmare se declara pentru lasarea afara a acestui §.

G. Manu afla garantia in proiectulu regimului, pentru ca acei siese determinati in acestu § potu sa judece cá sî mai multi. Se declara pentru § 12 din proiectulu regimului.

Puscariu combate pre Plecker.

Koronka nu afla nici o pedeca, cá sa nu se póta priimí § 12 din proiectulu regimului, pentruca ce se observéza din partea contraria acumu, trebuiá observatu la § 2. E pentru proiectulu regimului.

Mog'a inca e de parerea lui Koronka.

Presiedintele pune intrebarea de sprijinire la proiectulu lui Plecker, care nu se sprijinesce de ajunsu.

Dr. Maioru apera proiectulu comissiunei prin aceea, ca dîce, ca la sentintie de mórte nu potu decide numai 6, dar candu aru lipsí dintr'o causa séu alt'a 2 séu 3, atunci cum voru decide? Apoi sî vadi'a acestei jndecatorii s'aru micsiorá fiindu la judecatori'a acést'a numai 6 consiliari, pecandu la judecatori'a de a dóu'a instantia se afla 14.

La votare se priimesce propunerea lui Alduleanu, adeca § 12 din proiectulu regimului.

§ 13 se citesce in cele trei limbi.

Br. Salmen face propunerea spre lasarea cuvinteloru „precumu sî in casuri urbariale“ din § acest'a.

Mog'a propune stergerea de totu a acestui §. Acésta propunere se sprijinesce de ajunsu.

Gaitanu sî Balomiri vorbescu pentru propunerea lui Mog'a.

C. Schmidt se declara pentru proiectulu regimului.

Br. Friedenfels combate pre aceia, cari poftescu lasarea afara a § 13, sî se declara pentru tînerea lui cu modificarea facuta din partea minoritâtii.

Gaitanu. § 13 e reu stilisatu; pentru aceea sa remâna afara.

Mich. Binder pentru proiectulu regimului.

Alduleanu face o observare personala contr'a lui Binder. Comissarulu regimului de Papp arata esistinti'a § 13 sî in privinti'a causeloru urbariale. La votare se priimesce propunerea lui Mog'a, adeca delaturarea §-lui 13.

Siedinti'a din 5/17 Iuniu 1864.

Protocolulu se citesce in limb'a româna, sî dupa unele observâri facute de Balomiri sî respunse bine de Muresianu, se antentica.

Presiedintele citesce o scrisóre venita dela r. comissaru dietalu, prin carea impartasiesce unu proiectu de lege spre pertractare in dieta; acest'a e urmatoriulu:

Proiectu de lege

despre sanctiunarea sî publicarea articliloru dietali pentru Marele-Principatu alu Transsilvaniei.

In privinti'a sanctiunârei sî publicârei articliloru dietali se determina cu modificarea legiloru sî usului de pâna acum:

§ 1. Proiectele de articli conchise de dieta (proiecte de legi) se voru substerne Maiestâtii Sele c. r. Apostolice in cele trei limbi ale tierei spre sanctiune.

§ 2. Sanctiunandu-se de Maiestatea Sea c. r. Apostolica, articlului propusu in tînerea proieptata de dieta, i se da prin aceea potere de lege, sî va urmá indata sî insciintiarea dietei despre acést'a.

§ 3. Articlii dietali sanctiunati se voru tiparí, se voru publicá prin r. Guberniu sî se voru intimá fia-cârei comunitâti in câte unu esemplariu.

§ 4. Tempulu, dela care incependu articlii dietali sanctiunati voru intrá in activitate cá legi ale tierei, se va defige totdeun'a in articlu insusi.

§ 5. Legea acést'a intra in activitate cu dîu'a, in care s'a esecutatu publicarea.

Presied. e de parere, ca acestu proiectu sa se deie spre pertractare acelui comitetu, care se ocupa cu a trei'a propositiune regésca. Camer'a se invoiesce.

Mitr. Siulutiu sî consotii interpeléza in caus'a alegerei lui Axente Severu, sî ceru, cá guvernulu sa se provóce a dá actele de alegere dietei.

Presiedintele intréba, déca acést'a e propunere séu interpelatiune?

Mitr. Siulutiu: O propunere.

Presied. atunci se va traduce, tiparí, impartî sî la vremea sea se va pune la ordinea dîlei.

Branu de Leméný dice, sa nu se tiparésca, ci sa se tracteze cá unu obiectu urginte sî inca astadi sa se ia la pertractare.

Presied. Acést'a trebuiá pusu in propunere espresu.

Branu de Leméný. Dar insa lucrulu e fórte urginte.

Presied. Trebuie dara sa se faca propunere.

Branu de Leméný face propunerea: cá caus'a de alegere a lui Axente Severu sa se tracteze cá unu obiectu de urgintia; propunerea data in privinti'a acést'a sa nu se tiparésca; sa nu se deie spre preconsultare, ci sa se decida inca astadi asupr'a cii.

Presied. intréba de spriginire.

Se spriginesce.

Alduleanu combate pre Branu de Lemény sî face urmatórea propunere: 1) Propunerea in caus'a lui Axentiu Severu sa nu se tiparésca; 2) se se deie unui comitetu de 7 membri alesi din dieta spre pertractare; 3) sî dupa impartîrea raportului comiletului numai decâtu sa se ia la pertractare.

Proiectulu lui Alduleanu se spriginesce.

Obert renuncia la cuventu.

C. Schmidt. Sa nu se dea la altu comitetu nou, ci la celu de petitiuni. —

Dupa mai multe desbateri formale **se priimesce propunerea lui Branu**: cá propunerea Mitr. Siulutiu sa nu mai tiparésca; ear partea a dóu'a: cá sa se ia indata le desbatere, se reiépta'.

Alduleanu retrage partea a dóu'a a propunerei sele; ear a trei'a: cá obiectulu, dupace-si va dá comissiunea raportulu sa se ia indata la pertractare, — se priimesce.

In fine dupa mai multe discussiuni privitóre la form'a pertractârei, se trece

la ordinea dîlei, la § 14. Mitr. St. Siulutiu partinesce proiectulu regimului. Koronka schimba „határozványokhoz“ in „törvényezikhez.“ Puscariu, Dr. Teutsch sî Gaitanu facu amendemente, dar Puscariu sî Gaitanu si le retragu, sî asiá §lu se priimesce dupa proiectulu regimului.

§ 15 dupa unele observâri stilistice, care presied. le amâna pea trei'a citire, se priimescu dupa proiectulu regimului.

§ 16. dupa observâri de Br. Salmen sî Mitr. Siulutiu (cestu din urma, cá 'n sigilu sa se puna sî emblem'a natiunei române), apoi de C. Schmidt sî Alduleanu se priimesce dupa proiectulu regimului.

La § 17. (celu din urma) se nasce o discussiune fórte vgera intre centru sî stâng'a I. Balomiri propune 1) cá cuvintele: referintiele tribunalului supremu câtra Cancelari'a aulica tranna sa se lase afara, sî 2) sa se adauga unu § deosebitu, ca aceste referintie se voru regulá prin o lege deosebita. Br. Friedenfels, C. Schmidt, comiss. reg. de Papp sî Binder apera din respoteri proiectulu regimului; Gaitanu sî Alduleanu lu combate: cel'a cá imperfectu, cest'a pentruca amesteca politic'a cu justiti'a. Sî dupa ce astfelu Balomiri retrage pct. 2. alu propunerei sele, ear amend. lui Gaitanu (a se dîce in locu de: „pe calea ordinatiunei“ „prin legi deosebite“, cade, se **priimesce propunerea lui Balomiri cu 38 contr'a 37 voturi.** (Gaitanu sî Domzsa se abtînu dela votare.)

Obiectulu e terminatu; siedinti'a se 'ncheia.

Sabiiu in 19 Iuniu. (Felurite.) Eri pela 12½ óre la amédi sosì Esc. Sea P. Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a dela cur'u bâiloru. Inteliginti'a româna de tóta starea i facù pela 5 óre dup'amédi reverinti'a.— Eri sî adi au decursu desbateri infocate asupr'a drumului de feru; astadi se decise, a se priimí representatiunea facuta de comitetulu resp. sî a se rogá regimulu, cá sa se 'ngrijésca pentru cladirea liniei dela Belgradu pe Tarnâvi sî prin Secuime la Brasiovu sî de acolo pe la Buzeu in principate.— Esc. Sea Comandant. gen. Conte Muntenuovo pléca la Vienn'a.— Ploile nu se mai curma: vaiu sî amaru din tóte pârtîle nu numai din Tranni'a, ci sî din Romani'a, Bucovin'a, Ungari'a sî Banatu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Parastasu.) Sâmbata in 20 Iuniu se facù in biseric'a or. din suburbiulu iosifinu parastasulu anualu pentru P. Archimandritu Meletiu, fostulu Parochu alu cetâtii. Ceremoni'a fu condusa de P. Archimandritu Popasu, asistandu PP. Protopopi Pannoviciu, Bodil'a sî Hanni'a, apoi Ieromonachulu Germano sî noulu Parochu alu cetâtii Boiu, in fiinti'a de fatia a multoru poporeni din ambe parochiele. —

(Demnu de imitatu.) Cu ocasiunea alegerei de protopresbiteru in tractulu Reghinului, fiindu invitatu la més'a festiva a dîlei sî cunoscutulu mecenate alu tinerimei române, d. P. Maiorescu, D. Sea se folosí sî aici de momentulu binevenitu, pentru de a improvisá o colecta pentru juristii mai lipsiti dela academi'a c. r. din Sabiiu. Rcsultatulu acestei colecte, ai cârei nobili contribuitori urméza cu numele la capetulu foii de astadi, au fostu 44 fl., cari se sî administrara prin d. Vicefiscalu Lic'a comitetului respectivu.—

(Privitoriu la maialulu din Fagarasiu.) In unulu din nrii „Telegr. Romanu“ s'a publicatu, ca in Fagarasiu se va tînê unu maialu spre a aduná ajutóre pentru juristii din acelu districtu.

Maialu s'a tînutu; bani, cumu audîmu cu bucuria, au incursu binisioru, asiá incâtu impartîndu-se acestia, juristii intr'adeveru voru fi ajutorati, sî OO. DD. contribuenti si-au implinitu scopulu nobilu, spre care au tinsu.

Deóre-ce insa pâna acumu nu s'a facutu nici o despusetiune, cá banii adunati sa-si ajunga destinulu loru, sî fiindca necesitâtile nóstre suntu totu mai numeróse, mi-iau libertate a face acésta modesta intrebare: de ce nu se impartu aceste ajutóre atunci, candu ele ajuta mai tare? sî tempulu acel'a e usioru de aflatu: acumu la finea anului scolasticu, candu se cumuléza tóte necasurile. Séu dóra aceste ajutóre suntu reservate pentru alte tempuri sî alte persóne? atuncia e alt'a; . . insa intr'unu atare casu prea pucinu ori nice decâtu s'aru face, credemu, destulu dorintiei celoru ce au contribuitu, fiindca e vorb'a de juristii lipsiti, apoi lipsiti suntu toti, câti suntu la academi'a de aici din tiér'a Oltului. —

Unu juristu din tiér'a Oltului.

Principatele române unite.

Amu avutu dreptulu a dîce in nr. premergatoriu, ca Romani'a póte fi mândra cu Domnitorulu seu, care la Constantinopole nu numai s'a portatu pretotindeni cu demnitatea sî intieleptiunea de principe, ci au adusu cu sine dóue daruri nepretiuite pentru tiéra. Unulu e bunavointi'a Suzeranului, carea se munifestà iu modulu celu mai ecclatante sî totdeodata mai necajiciosu pentru toti reu voitorii Romaniei, prin aceea, ca Sultanulu dedà Principelui unu ordinu din cel e mai mari turcesci,— ordinulu megidianu, —ba i-lu afipse la peptu cu insasi mân'a sea. Altulu e consimtiementulu representantiloru poteriloru garante, intru a recunósce legea octroiata electorala sî statutulu desvoltatoriu, cu esceptiuni mici neinsemnate. — Corespundintiele cele dese, cu cari indópa strainii din Romani'a foile loru de prin alte tieri, suntu cea mai mare parte minciuni tendentióse. Veni-va sî tempulu acel'a, candu aceste masce ticalóse se voru demascá!

In bucuri'a tierei pentru fericitele isprâvi ale Domnitorului la Constantinopole se amesteca vaietele cele dese, casiunate prin esundâri infricosiate. „Bucimulu“ din 14/26 ne spune, ca tóte apele: Oltulu, Jiulu, Argesiulu, Ialomiti'a, Buzeulu, Seretulu etc. au esîtu din matcele loru; drumurile s'au acoperitu, podurile cele scumpe, d. e. pe Prahov'a in drumulu Brasiovului s'au stricatu, câmpuri, case, sate intregi stau supt apa. Bucurescii inundati cá nici odata. Luntrii, poduri inciocolate cu grab'a, birjele lucra dîu'a nóptea, pentru de a scóte din noroiu scule sî ómeni; pentru cesti din urma s'au facutu deocamdata corturi pe dealulu mitropoliei sî la alte locuri radicate. Pagubele suntu necalculabile; guvernulu lucra din tóte poterile pentru alinarea necasului; principele calare alérga in persóna, pe unde este nevoi'a mai mare.

In 11/23 Iuniu s'a simtîtu in Bucuresci unu usioru cutremuru de pamentu.

Coloniele bulgare dela Bolgradu au daruitu statului 2000 galbini, spre a se cumperá sî ecuipá cu ei 2 tunuri.

Prospectu politicu.

Diplomatii fosti adunati la Londr'a, pentru de a face pace séu celu putînu armistitiu intre Austro-Prussi'a de o parte, sî Dani'a de alta parte, s'au re'ntorsu pela resiedintiele sele fâra resultatulu doritu, sî resbelulu s'a re'nceputu in 14|26 Iuniu. Tóta lumea credeá, ca Engliter'a, carea zuraiá atâta cu nâile sele de resboiu, va luá parte factica la campani'a danesa: dar precum se vede, participare a eii pentru Dani'a se va marginí numai pe lânga demonstratiuni simpatice, sî multu cá sa apere insulele sî capital'a Daniei de atacuri neprevediute din partea Germaniloru. Russell sî Palmerston au declaratu in parlamentu in 15/27 pe fatia, ca Engliter'a va remâné neutrala. Intr'accea ostilitâtile s'au inceputu, sî 11 batalióne de Prusi trecendu peste mânec'a de mare Alsensund sî au batutu pre Danesii la Sonderburg. Intr'adcveru trebuie sa se mire lumea de curagiulu celu nefrântu sî, se pare, nefrangibilu alu Danesiloru.

In Franci'a se vorbesce de unu nou complotu asupr'a vietiei Imperatului. —

Din Itali'a multi emigranti, mai cu séma Magiari sî Poloni, se tragu spre Dani'a; se vede, ca 'n Itali'a deocamdata n'au de lucru.

Calatori'a principelui Cuz'a este desbatuta din multe puncte de vedere, sî jurnalele nóstre vienese iar se destingu intre altele prin cele mai uricióse insinuatiuni asupra Domnitorului principateloru sî a totu ce privesce Romani'a. In columnele„ Pressei“ cu deosibire afla locu ori ce gunoiu, ce aru poté mangí caracterulu din dî in dî mai considerabilu alu Principateloru unite.

Calatori'a Principelui Cuz'a.

(Continuare din nr. trecutu.)

Suit'a Principelui Alessandru Ioann se compune de:

D. C. Negri, agintele Principateloru unite lânga sublim'a Pórta, care se intórce la postulu seu. D. R. Balanescu, ministrulu de Esterne, d. Baligot de Beyne, secretariu, siefulu cabinetului Principelui, D. Principele A. Cantacuzino, d. E. Silionu, membrii ai curtiei de cassatiune, d. G. Lambrino, prefectu, d. Stratu, membru alu consiliului superióre alu instructiunei publice, d. doctoru Davil'a, inspectoru generale alu servicieloru sanitarie, civili sî militarie, dd. Locoteninti-coloneli Pisotski, G. Catargiu sî Zefcari, d. Capitanu Silionu din statulu maioru alu Principelui, d. capitanu Filitis sî d. locoteninte Casimir, oficieri de ordonantia de cavaleria, d. Halfon, banchieru din Bucuresci, d. Satmary, pictoru sî fotografu alu curtii, suntu asemene atasiati pe lenga suit'a Mariei Sele.

Cinci suboficieri de diferite arme din armat'a româna, insotiescu pe oficiarii din suit'a Principelui Alessandru Ioann.

In aceeasi di, Marti, Emin-bey, primulu secretariu alu Sultanului, s'a dusu la chiosculu imperiale, spre a felicitá pe Principele Alessandru Ioann in numele M. S. I. Pucinu dupa aceea, unu inaltn functiunariu, venindu din partea lui Fuad-pasi'a, sî Abro-efendi, venidu in numele lui Aali-pasi'a, avura asemenea onóre de a fi priimiti de Mari'a Sea, sî de a-i presentá felicitatiunele Marelui Viziru sî ministrului de Esterne.

In cursulu dîlei, dd, primi dragomani ai diferiteloru ambasade séu legatiuni, in mare uniforma, venira sa presinte Inaltîmei Sele felicitatiunile corpulul diplomaticu.

Mercuri, principele Domnitoriu alu Principateloru Unite a fostu priimitu, cu tóta suit'a Sea, de M. S. I. Sultanulu.

Psincipele Alessandru Ioann s'a dusu la palatulu dela Dolma-Bakce pe bordulu unui vaporu, pe care M. S. I. l'a pusu la dispositiunea Inaltîmei Sele pentru totu tempulu, câtu va siedé la Constantinopole.

La 1 óra, acestu bastimentu, avendu pe catargulu celu mare pavilionulu princiariu, se opriá dinaintea palatului. Mari'a Sea Se duse la uscatu intr'unu caicu magnificu alu palatului. Suit'a Sea lu insociá in vase de resbelu, dinaintea caror'a .falfaiá pavilionulu natiunale românu.

Din ordinulu Sultanului, Principele Alessandru Ioann nu se coborî de locu la scala dela Mabein, dupa cum se obicnuiá mai nainte. Astadata, prin distinctiune neusitata, Inaltîmea Sea a intratu in palatu prín pórt'a reservata M. S. I. Sultanului.

In gradina, o compania de zuavi ai gardii imperiale sî o compania de venatori erau supt arme sî au adusu cuvenitele onoruri Principelui Alessandru Ioann. Cei mai inalti functiunari ai palatului sî adjutantii Sultanului asceptau pe Mari'a Sea josu la scar'a gradineloru.

In tind'a cea immensa a palatului, gardei Sultanului erau insiruiti la trecerea cortegiului in costumele loru magnifice representându tóte provinciele imperiului. Acésta sala sî scar'a cea vasta acoperite cu o cupola de cristalu rosiu, erau de unu aspectu grandiosu. Pe laturele acestoru scare stau nemiscati adjutanti M. Ş. I. Marele Viziru venì sa priimésca pe Principele Alessandru Ioann in capulu scârei, sî conduse pe Alteti'a Sea intr'unu salonu immensu, unde se oprì suit'a princiaria.

Sultanulu a voitu a menagiá Principelui Aiessandru Ioann o priimire de unu caracteru cu totulu conformu scopului calatoriei Mariei Sele. Principele Domnitoriu alu Romaniei, precesu de marele maiestru de ceremonia, de siambelanii Sultanului sî insocitu de Marelc Viziru, in uniforma de ceremonia, fu introdusu intr'unu salonu micu, unde stá Maiestatea Sea. Fuad-pasi'a, singuru, remase cu Sultanulu si cu Principele.

Nu potemu raportá convorbirea ce avù locu; ceea ce insa potemu dîce este, ca la acésta intrevedere, care nu tînù mai pucinu de trei cuarte de óra, Sultanulu aretà cea mai simpatica bunavointia Principelui Alessandru Ioann si cele mai leali dispositiuni pentru Romani'a sî drepturele sele autonome. M. S. I., care se ocupa multu cu studiulu limbei francese, intielegeá destulu de bine limbagiulu Principelui Alessandru Ioann, spre a poté in mai multe renduri respunde Mariei Sele, fâra cá marele Viziru sa aiba trebuintia dc a traduce. Aséra se citá intr'unu salonu diplomaticu din Per'a o dicere atâtu de inalta câtu si alésa a Principelui Alessandru Ioann. Mari'a Sea felicità pe Sultanulu pentru schimbârile fâcute in uniform'a armatei ottomane. Maiestatea Sea i respundea, ca mai remâne inca multu de facutu. „Maiestatea Vóstra imperiale, respunse Inaltîmea Sea, a facutu ceea ce este mai importante: dandu trupeloru Sele costumulu loru natiunale, Maiestatea Sea le a datu credinti'a si drapelulu.“ Sultanulu s'a aretatu cu deosebire simtîtoriu, se dîce, la acestu omagiu facutu fortieloru sele staruitóre pentru imbunatatirea stârei armatei. Se asigura, ca M. S. I., care scie ca Principele Alessandru Ioann a creatu in Romani'a o adeverata armata natiunala, a invitatu pe Inaltîmea Sea a visitá ostirile, casarmele si spitalele din capitale, si a recomendatu lui Fuad-pasi'a de a dá ordine pentru acést'a.

Dupa ce s'a terminatu intrevederea, Marele Viziru a espresu Maiestâtii Sele Imperiale dorinti'a de a-I presintá suit'a Principelui Alessandru Ioann. Sultanulu a binevoitu a priimí rogacianea lui Fuad-pasi'a sl s'a dusu in salonulu celu mare unde asceptá suit'a princiaria. Principele Alessandru Ioann a presintatu Maiestâtiei Sele persónele din suit'a Sea, sî Sultanulu a binevoitu a le adressá cate-va cuvinte gratióse.

Cortegiulu s'a dusu apoi in salónele din apartamentulu de josu. Marele Viziru insociá pe Principele Alessandru Ioann. Ciubuce sî Cafea au fostu servite dupe obicein. Dupa aceea, Principele s'a retrasu cu suit'a Sea. Fuad-pasi'a a petrecutu pe Mari'a Sea pâna la pórt'a gradineloru, unde Marele Viziru a statu cu cortenire pâna candu a esîtu tóta suit'a.

Vaporulu, care adusese pe Principele Alesrandru Ioann, l'a condusu eu acelasi ceremonialu cá sî la sosire, la palatulu dela Apele - dulci.

Inaltîmea Sea a intrebuintiatu restulu dîlei de a priimí visite. Impiegatii agentiei sî cancellariei Principateloru Unite sî o deputatiune a coloniei române din Constantinopole au avutu onóre de a fi admisi a presentá omagiele loru Principelui Domnitoriu.

Totu in dîu'a aceea, Principele Alessandru Ioann a tramisu pe unulu din adjutantii sei pe bordulu vasului francesu Ajacio, cá sa multiumésca Dlui comendante Dupetit-Thouars pentru salutatinnea facuta in dîu'a precedinte pavilonului princiariu.

Joi, Principele Alessandru Ioann a priimitu visit'a Marelui Vizirn sî a ministrului de Esterne.

La o óra, Mari'a Sea S'a imbarcatu cu o parte din suit'a Sea pentru Dolm'a-Bakce, unde trasure sî cai ai palatului erau la dispositiunea Sea. Principele Alessandru Ioann s'a dusu la Per'a in trasura, precesu de mai multi piqueuri (lancieri)ai palatului; pe lânga cele dòue usî ale trasurei se tîneau calari, la drépt'a, capitanulu Gelal-bey sî la stâng'a, D. capitanu Silionu. Generalulu Salih-pasi'a aveá onóre de a siedé in stâng'a Mariei Sele.

Principele Alessandru Ioann a intorsu visitele dlui ambasadoru allu Egliterei, Franciei, Dlui internunciu allu Austriei si Dlui mintstru allu Prussiei. Mari'a Sea a fostu priimitu cu tote onorurile cuvenite rangului Seu de EE. LL, incongiurate de personalulu diseloru ambassade si legatiuni in mare uniforma. (Va urmá.)

Multiamita publica.

Prin d. Vicefiscalu Lic'a din Reghinu s'au administratu Comitetului subscrisu 44 f. adunati cu ocasiunea alegerei P. Administratoru prot. gr. or. Iosifu Brancovanu intru Protopopu actualu, dela urmatorii Domni: I. P. Maieru 10 f. 20 xr., S. Popu Moldovanu 2 f., Ios. Brancoveanu 5 f.. Michailu Orbonasiu 5 f., Ioan Popescu 2 f., Dimitrie Cornea 1 f., Teodoru Popoviciu 1 f., Teodoru Cristea 1 f., Ioanu Ujic'a 1 f., Teodoru Popescu 1 f., Teodoru Stoic'a 1 f., Aaronu Lupu 1 f., Michailu Muresianu 1 f., Gavrila Deacu 1 f., Ioann Fulea 1 f., Michailu Fulea 1 f., Vasilie Popoviciu 1 f.,Gavrile Mateiu 1 f., Danile Lica 1 f., Gregoriu Popoviciu 1 f., Ann'a Popoviciu 1 f., Patrichiu Bresanu 1 f., Georgie Popu 1 f., Aaronu Suagou 1 f., Simionu Bratanu 60 x., Georgie Simonis 20 xr.

Summ'a totala 44 f. v. a., —

pentrn care nobila fapta se aduce toturoru domniloru participanti cea mai intima multiamita publica, cu atât'a mai vertosu, câci cass'a prin rarele contribuiri sî desele ajutóre erá stórsa pâna pe fundu. — Sabiiu in 18 Iuniu 1864.

Comitetulu pentru ajutorirea juristiloru rom. din Sabiiu.

Nr. 10—2 **Escriere de concursu.**

Infiintiandu-se prin incuviintiare mai inalta in comun'a opidului Resînari statiunea de medicu comunalu, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea eii.

Cu acestu postu e impreunatu afara de accidentiele de pela pacienti (câte 10 cr. dupa visita), unu salariu anualu de 900 f. adica: Nóue sute fiorini v. a., ce se va radicá din cass'a alodiala a opidului in rate trimestrale decursive.

Competitorii la acésta statiune voru avé a-si tramite franco harthiele loru in asta privire la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) celu multu pâna in 15 Augustu cal. nou, dovedindu fiacarele prin diplomele recerute,

a) ca au absolvitu cursulu medicinei la o universitate, avendu depusu doctoratulu dupa tóte cerintiele statului nostru, sî mai de aprópe —

b) ca este doctoru de medicina, doctoru de chirurgía sî magistru de obstetricia.

Alegerea se va face in sensulu statuteloru statorite in asta privire sî aprobate dela locurile mai inalte.

Resînari, 25 Iuniu 1864. Oficiulu opidanu.

Nr. 11—2 **O familia onesta germana** din Sabiiu doresce a luá câte-va domnisióre tinere in crescere. Pentru cultivarea sî perfectiunarea loru se pórta grij'a cea mai consciintiósa. Totu acolo se instruéza dame intr'unu modu practicu sî usioru in facerea de haine.

Desluciri mai de aprópe se dau in Sabiiu, piati'a mica nr. 404, etagi'a I.

Actele Sinodului Bisericei gr. or. din Tranni'a din an. 1864. (18 cóle tiparite) au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana in Sabiiu. Pretiulu 1 fl.; epistole francate.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 49. ANULU XII.

Sabiiu, in 3 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu, pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ¼₃ Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Presidiulu Associatiunei transsilvane a aflatu cu cale, siedinti'a Comitetului Assoc. ce erá sa se tîna in 5 Iuliu cu a. c. din lips'a agendeloru curente mai urgente, a o impreuná cu siedinti'a Comitetului tienenda in 15 Iuliu c. n. a. c., c. n. atâtu mai vertosu, cu câtu ca speréza, cumca pe atunci sî dd. membri ai Comitetului voru poté luá parte la siedintia, in numeru mai completu.

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane.

Sabiiu in 4 Iuliu n. 1864.

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II. a adunârei generale a Associatiunei transsilvane, tînute la Blasiu in 8 Septembre c. n. 1863 p. 36, adunarea generala a Associatiunei transsilvane pe anulu 186¾ se va tîné la Hatiegu in 1 Augustu dupa calendariulu nou, a. c.

Ceea ce prin acést'a, in sensulu §-lui 25 din statutele Associatiunei, se aduce la cunoscinti'a publica.

Dela presidiulu Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

Sabiiu in 7 Iuniu c. n. 1864. T. Cipariu, m. p. Vice-presiedinte.

Ioánne V. Russu, m. p. Secretariu II.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 11|23 Iuniu 1864.

(Citirea III. a art. de lege pentru tribunalulu supremu.)

Protocolulu siedintiei din urma se citesce in limb'a magiara, sî dupa o observare a lui Obert: ca protocolulu e prea pe lungu,—la propunerea Presiedintelui se va verificá de nou.

Presiedintele dà spre citire harthi'a Comissarului regescu Contelui Crenneville dto Gmunden 15 Iuniu a. c., prin carea aduce la cunoscinti'a dietei, ca Maiestatea Sea a priimitu cu multiamire manifestatiunile de bucuria, ce le-a esprimatu diet'a transsilvana cu ocasiunea aceea, candu s'a publicatu sanctiunarea inarticulârei natiunei române.— Diet'a aduce Maiestâtii Sele nóue manifestatiuni prin: Sa traiésca! Hoch! sî Éljen! —

La presidiu au incursu dóue petitiuni de concediu: un'a a Br. Salmen pe 9 septemâni pentru mergerea la bâi; a dóu'a a lui Zimmermann pe 4 septemâni, care prin sinódele protestantîloru, ce se tînu de fatia la Vienn'a, este impedecatu de a se presentá. Dupa-ce C. Schmidt pledéza pentru acordarea concedierei, ear Gaitanu observa, ca dupa regulamentu numai la ⅛ din membrii dietei se potu dá concedie, se acórda.

Eránosz substerne o petitiune a satului Mártonfalva, in care acest'a se plânge asupr'a asupririloru, ce i se facu din partea opidului Csik-Szereda, cu care a fostu incorporatu fâra dreptate, — Se dà comitetului de petitiuni, pre care Mog'a-lu róga a grabí cu lucrârile sele.

Dep. Reghinului Schuler—Libloy sî 14 consoti interpeléza regimulu, ca óre va face ce-va pentru regularea navigatiunei pe Muresiu, pentru aducerea unei legi privitóre la politî'a riuriloru sî la ordînea navigatiunei, sî cu deosebire pentru delaturarea vâmiloru dela gaturi, prin cari se impedeca comerciulu fórte multu? Presiedintele promite, ca va cere dilucidârile de lipsa dela in. presidiu gubernialu.

La ordinea dîlei e citirea a trei'a a articulului de lege pentru tribunalulu supremu, care cu unele observâri stilistice facute de Koronka, Balomiri sî Alduleanu, se priimesce.

Presiedintele aduce la cunoscinti'a casei, ca buroulu dietei s'a 'ngrijitu a face sî representatiunea respectiva câtra Maiestatea Sea, precum sî comitiv'a câtra Comissarulu regescu. Ambele se dau spre citire, sî cu unele observâri privitóre la forma se priimescu.

Mai departe e la ordine citirea articulului de lege pentru limbi, aprobatu de Maiestatea Sea, precum sî representatiunea sî formul'a de sanctiunare, ce este datin'a a se substerne Maiestâtii Sele spre sanctiunarea deplina a articuliloru de lege. Tóte actele respective se citescu in tóte trele limbile parte de referint. Schuler-Libloy, parte de notarii casei.

In fine dep. Prot. Hanni'a, cá referinte alu comitetului de verificatiune, refera dietei despre actele de alegere ale deputatîloru nou intrati Klein sî Plecker,— care suntu tóte in ordine buna sî se priimescu. —

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 18|30 Iuniu 1864.

(Impartîrea tierei. Drumulu feratu.)

Dupa cetirea protocolului in limb'a româna sî priimirea lui fâra observâri, presiedintele provóca pre membrii comitetului pentru petitiuni, a se aduná in acea dî la 5 óre dupa ameadi.

Mitr. Conte Siulutiu cere concedia pe 8 septemâni, pentru de a merge la bâi, ear Cipariu de 14 dîle, pentru de a presiedé la esamenele de maturitate in gimnasiulu din Blasiu. Li se acórda.

Presiedintele pune la ordinea dîlei operatulu comissiunei pentru drumulu feratu; dar mai nainte da spre cetire trei proiecte de legi, venite prin comisarulu c. r. impoternicitu. — Celu d'antâiu din acestea este:

Proiectu de lege.

despre schimbârile necesarii in impartîrea politica a Marelui Principatu Transsilvani'a, spre usiorarea unei administratiuni sî justitii regulate.

§ 1. Din Municipiele de pâna acum se desfiintiéza: Comitatele Doboc'a, Turd'a, Cetatea de balta sî Alb'a superióra; se infiintiéza din contra unu Municipiu nou;— sî in consunantia cu acestea, se voru face in marginile municipieloru custatóre de acumu inainte schimbârile corespundiatóre.

§ 2. Deci Marele Principatu Transsilvani'a va sustá in viitoriu din urmatórele municipii:

1. **Municipiulu Deesiului** (Comitatulu Solnocu);
2. **Municipiulu Clusiului** (Comitatulu Clusiu);
3. **Municipiulu Albei Iuliei** (Comitatulu Alb'a);
4. **Municipiulu Devei** (Comitatulu Unedór'a);
5. **Municipiulu Sabiiului** (Sasimea);
6. **Municipiulu Fagarasiului** (Districtulu Fagarasiu);

7. **Municipiulu Odorheiului** (Secuimea).
8. **Municipiulu Reghinului** (Comitatulu Reghinu).
9. **Municipiulu Naseudului** (Districtulu Naseudu),

care se impartu in cercuri (vicecomitate, vicecapitanate, scaune, scaune filiale).

§. 3. I. **Municipiulu Deesiului** (Comitatulu Solnocu) sustà din cercurile (vicecomitatele): Lapusiulu ungurescu, Desiu, Reteagu Armenopole.

Cerculu Lapusiului ungurescu cuprinde: a) procesulu Lapusiului ungurescu totu; b) Comunele: Bab'a, Poian'a Brancei, Dealu mare, Dragi'a, Gostil'a, Curuieni, Vilm'a mare, Birsua, din procesulu Catîcaului; c) Comunele Mogocia, Strimbulu, Thiuesci, din procesulu Reteagului.

Cerculu Desiului cuprinde: a) processele: Olpretu sî Vadu cu eschiderea comuneloru: Bezdedu sî Cernuiu, din proces. Olpretului; b) procesulu Catîcauloi, cu esceptiunea aceloru comune cari s'au intrupatu cu cerculu Lapusiului (sub lit. b); c) procesulu Surducului cu eschiderea Comuneloru: Surducu, Solona, Muncelu, Bristoltiulu micu sî mare, Salomonu, Brigletiu; d) Comunele: Gichisiu, Cetanu, Desiu (opidu), Ocn'a Desiului, Gichisiu sup., Codru, Nim'a sî Terpiu din procesulu Desiului; e) Comunele: Ungurasiu, Mic'a, Sasmiresiu sî Benediugu din procesulu Ungurasiloru.

Cerculu Reteagului cuprinde:

a) Comunele: Deci'a ungurésca, Malutiu, Arpasteu sî St'a-Margita din procesulu Ungurasiloru; b) procesulu Reteagului cu esceptiunea aceloru comune, cari s'au intrupatu (sub lit. c) cu cerculu Lapusiului, c) procesulu Petrei cu esceptiunea comuneloru: Pétr'a, Teuti'a, Mirisieulu rom. sî Sasarmu; d) procesulu Becleanului cu esceptiunea comuneloru Nemigi'a ungurésca sî romanésca, Vireagu, Teuri, Cociu, Minthiu, Prislopu, Cepanu, Lusc'a sî Intreadamu: e) Comunele Bidiu sî Ienciu din procesulu Buzei (alu fostului Comit. Dobîc'a); f) Comunele: Feliacu, Chintelnicu, Siariór'a, St-Andresiu, sî Cristuru din procesulu Chiralesíului (alu fostului com. Dobîc'a).

Cerculu Armenopolei (Gherlei) cuprinde: a) procesele Iclodului mare sî a Sicului din desfiintiatulu Comitatu alu Dobîcei, intregi: b) procesulu Buzei din acelu comitatu cu esceptiunea comuneloru: Giac'a, Biziu sî Ienciu; c) Comunele: Dindelégu, Giroltu, Tîreu, Chiceg'a, Ormanu, Pinteacu, Sigau, Siplacu sî Sintereagu, din procesulu Deesiului; d) Comunele: Bathinu, Ciab'a, Valea rea, Tiopu, Fizesiulu-Gherlei, Petrihazu, Nimthiulu Gherlei, sî Salagiu din procesulu Ungurasîloru: e) Comunele: Panticeu, Ricc'a-Cristur, Checihaz'a, Sotelecu, Catalin'a sî Felciu din procesulu Panticeului (alu com. Dobâc'a); f) Comunele foste provediute cu dreptulu de jurisdictiune: urbea Armenopole, sî opidulu Sicu.

II. **Municipiulu Clusiului** (Comiatulu Clusiu) sustà din cercurile (vicecomitatele) Huiedinu, Hid'a, Clusiu (comunele satene), Mociu, Turd'a, sî lib. urbe reg. Clusiu.

Cerculu Huedinului cuprinde:

a) procesele Huedinului sî alu Bicalatului intregi; b) Comun'a: Jeghi'a din procesulu Baciului; c) Comunele: Panicu, Capusiulu mare, Capusiulu micu, Capusiulu romanescu, Aghirbiciu, Dingau sî Osiorheiu din procesulu Gilaului; d) comunele: Miresiu, Cutiesiu, Babgiu, Siobocu, Stan'a, Nodisiu din procesulu Almasiului.

Cerculu Hidei cuprinde: a) Comunele Cernucu, sî Bezdedu din procesulu Olpretului; — apoi Cristoltiulu micu sî mare, Solon'a, Solomonu, Surducu, sî Brigletiu din procesulu Surducului (alu Com. Solnocu); b) procesulu Ungurasiloru din Comit. Dobac'a totu; c) procesulu Panticeului cu esceptiunea aceloru comune, care (sub lit. e) s'au incorporatu cu cerculu Armenopolei — alu fost. Com. Dobâc'a; d) Comunele Adalinu sî Dragu din procesulu Valasatului (alu fost. Com. Dobâc'a); e) Comun'a Topa-San-Craiu din procesulu Feiurdului; f) Comunele: Stoboru, Cublesiulu romanescu, Thicu, Dâncu, Argisiu, Lapu, din procesulu Baciulu; g) Comunele Restoltiulu mare, Bogdan'a, Tioldu, Berci'a, Simborulu ungurescu, Nerti'a, Cosaplacu, Zuturi, Tomasi'a, Almasiulu mare, Petrindu mare sî micu, Totelecu, din procesulu Almasiului.

Cerculu Clusiului cuprinde:

a) procesulu Feiurdului, cu esceptiunea comunei Topa-San-Craiu totu; b) procesulu Gilaului cu eschiderea comuneloru Panicu, Capusiulu romanescu, Aghirbiciu, Dangau, sî Osiorheiu, care s'au incorporatu cu cerculu Huediului; c) procesulu Baciului cu esceptiunea Comuneloru: Jeghi'a, Stoboru, Cublisiulu romanescu, Thicu, Dincu, Argisiu sî Lapu, care cadu in alte cercuri; d) procesulu Cosiocnei cu esceptiunea comuneloru Aitonu sî Rendiu; e) procesulu Valasutului cu esceptiunea Comuneloru Adalinu sî Dragu; f) Comunele: Suculu superióre sî inferióre, Sucu nemesiescu, Gadalinu, sî Disi'a din procesulu Palatcei; g) Comunele: Fenesiulu micu, St. Laslâu sî Salacuti'a din procesulu St-Laslaului (alu st. Com. Turd'a.)

Cerculu Mociului cuprinde:

a) procesulu Mociului totu, b) din procesulu Palatce comunele: Barcu, Chatina, Chisau, Tiagsioru, Tiagulu mare Heghiu, Caianu, Girisiu, Palatc'a, Petea sî Camarasiulu campestru; c) din procesulu campestru (alu fost. Com. Turd'a) comunele: St. Jacobu sî Cicudu; d) din procesulu Buzeu (alu fostului Com. Dobac'a) comun'a: Giac'a.

Cerculu Turdei cuprinde:

a) procesulu Traticâului totu; b) procesulu Laslaului — cu esceptiunea comuneloru incorporate cercului clusianu, — Fenesiulu micu, St.-Laslâu, sî Saticuti'a; c) procesulu Lupsiei cu eschiderea comunei Lupsi'a (impreuna cu partîle ei) apoi alu Comuneloru Salciv'a superióra sî inferióra; d) din procesulu Ariesiului comunele: Grindu-Cristuru, Hadarau, Cheti'a, Lun'a, Grindu, Ghirisiu, sî Ghirisiu-St-Craiu; e) din procesulu Campiei comunele: Trithiu de josu sî de susu, Beu, Cocu, Cianu mare, Urc'a, Turd'a, Taureni, sî Aghirbiciu (tóte din fostulu Com. alu Turdei), f) din procesulu Cosiocnei: comunele Aitonu sî Rendiu.

Urbea libera regia: Clusiu forméza insa pentru sine unu cercu.

III. **Municipiulu Albei Iuliei** (Comitatulu Alb'a) sustà din cercurile (vicecomitatele) Campeni, Abrudu, Aiudu, Alb'a Iuli'a, Uiór'a, Blasiu sî Ocn'a Sabiiului.

Cerculu Campeniloru (ce are sî o expositura in Offenbai'a) cuprinde: a) procesulu Campeniloru (Zlatinei superióre) totu; b) din procesulu Zlatnei (inferióre) comun'a Musc'a: c) din procesulu Ighiului super. comunele: Bradiescí, Sartesi, Muncelu, Ciór'a, Ponoru sî Offenbai'a; d) din procesulu Lupsiei (alu fost. Com. Turd'a) comun'a Lupsi'a (cu pârtîle ei) sî Salciv'a superióra sî inferióra.

Cerculu Abrudului cuprinde: a) Celelalte pârti din procesulu Zlatnei inferióre; b) prediele din procesulu Rosîei: Mamaligani sî Miclausdeni ale procesului Ighiului superióre.

Cerculu Aiudului cuprinde: a) procesele: Aiudu sî Cimbrudu intregi; b) din procesulu Ighiului superióre comunele: Remetea, Mogosiu, Cosiocani sî Bradesci.

Curculu Albeiluliei cuprinde: a) procesulu Albei Iuliei totu; b) din procesulu Ighiului superióre, comunele: Intre-Galde, Gald'a super. Gaureni, Ighiu, Metesci, Ampoiti'a, Poian'a, Siardu, Totfalau; c) din procesulu Ighiului inferioru: Gald'a inf., Bicasiu, Zerisiu, Benicu, Cetea, Tieln'a, Galteu, Ighielu, Craiov'a, Coslaru, Cricau, Bucerdea ungurésca, St.-Imru, Mesenti'a, Bucerdea romanésca, Thibru, Oierjdea; d) din procesulu Vintiului, comunele: Acumaru, Vintiu inf., Vulneru, Inuri, Cornea, Saracsau, Vintiulu nou, Racatau, Siebesiani.

Cerculu Uiórei cuprinde: a) procesele Uiórei sî St.-Benedicului intregi; b) din procesulu Iernotului alu fostului Comit. Cetatea de balta comunele Babahalm'a, Bordu, Deagu, Chincisiu, Cucerdea romanésca, Iernotu, Sieuli'a, Selcudu.

Cerculu Blasiului cuprinde: a) procesele: Bi'a sî Tatarlacu alu fostului Comitatu Cetatea de balta; b) procesulu Blasiului, cu esceptiunea comunei Cenadea; c) din scaunulu Sabiiului: pârtîle resp. ale Comuneloru Balcaciu sî Jidveiu, d) din procesulu Galfalaului alu fostului Comitatu Cetatea de balta, comunele: Cetatea de balta sî Boianu.

Cerculu Ocnei Sabiiului cuprinde: a) procesulu Paucei cu eschiderea comuneloru: Siorostinu sî Tiapu, b) din procesulu Sangathinului comunele: Buzdu, Drasieu, Ungurei, Sangathinu, Conti'a, Cutu, Ghirbau, Springu sî Vingardu; c) din scaunulu Mercurei comunele: Tapercea sî Ludosiu; d) opidulu tacsale: Ocn'a Sabiiului.

IV. **Municipiulu Devei** (Comitatulu Unedórei) sustà din cercurile (vicecomitatele) Puiu, Hatiegu, Unedór'a; Dev'a, Orestí'a sî Ili'a.

Cerculu Puiulu cuprinde: a) procesele Jiului sî alu Riu-barbatului intregi; b) din procesulu Macesciloru, comunele: Baiesci, Riulu-albu, Corviesci, Macesei, Parosiu, Pester'a, Riusioru, Serelu, Vaidei, Ohab'a de sub Peatra.

Cerculu Hatiegului cuprinde: c) procesele Demsiusiului, alu Clopotivei sî ale Totesciloru; b) din procesulu Macesciloru comunele: Salasiu inferióre sî superióre, Malaiesci, Nucsiór'a, Ohab'a Sibisielu; c) din procesulu Chilidului Comunele: Batialariu, Bojorodu, Gontiag'a, Valcelele bune, Chitidu, Covragi, Luncani, Brete'a romanésca, Valcelele rele; d) din procesulu Hosdatului comunele: Maceu, Bretea ungurésca, Rusi, Plopi; e) opidulu Hatiegu.

Cerculu Hunedórei cuprinde: a) procesulu Unedórei totu, b) din procesulu Hosdatului, comunele: Nadasdea inferióra, Bathizu, Nadasdea superióra, Hosdatu, Calanulu micu, Oclosiu, Crisieni, St-Craiu, sî Strei'a; c) din procesulu Chitidului comunele: Gridu, Oclosielu, Santa-Mari'a de Pétra, Valea-St-Georgiului, San-Georgiu, Ohab'a-Streiului,

Sancialu; d) din procesulu Pestisiului inferióre, comunele: Buitur, Runcu micu, sî Ulmi; e) opidulu Uniedór'a.

Cerculu Devei (ce are sî o espositura in Soimosiu) cuprindu: a) procesele Cev'a sî Soimosiu intregi; b) din procesulu Pesthiciului inferioru, comunele: Pesthisiu inferioru, Archi'a, Baci'a, Giosani, Pesthisiu superioru, Cristuri, Almasiulu-Ghirgociului, Barci'a mare, sî mica, Nandru, Valea-Nandri, Popesci, Maulesci, Santohalm'a, St. Andresiu, Tomastelicu; c) din procesulu Sieledintiului Biscari'a sî Tampa; d) din procesulu Chemendiei comunele: Uroiu, Banpatac'a, Bîrsau, Certesiu, Hondolu, Carpenisiu, Harau, Chemendi'a, Noesiagu, Sacarembu, Vormag'a; e) opidulu Dev'a.

Cerculu Orastiei (ce are sî o espositura in Jioagiu) cuprinde: a) scauuulu Orastiei (cu orasiulu Orasti'a) totu; b) procesele: Jioagiu sî Almosiu; c) din procesulu Chemendiei comunele Babaln'a, Bunu (Boiu), Foldu, Rapoltu, Rapoltielu; d) din procesulu Vintiului alu Comitatului Albei inferióre Comunele: Ciór'a sî Tartari'a; e) din procesulu Sieledintiului, comunele: Orastea Biaculuí, Buciumu, Orasteóra, Dincu mare, sî micu, Costesci, Seledintiu, Lugesci, Magur'a, Martinesci, Spini, Petreni, Simeri'a, Ripasiu, Tamasaz'a, Tomasiu, Totea.

Cerculu Iliei (ce are sî un'a espositura in Dobr'a) cupriude, procesele: Ili'a, Lapusnicu, sî Gurasad'a intregi.

V. **Municipiulu Sabiiului** (Sasimea) cuprinde: cercurile (scaunile) Sabiiu, Siebesiu, Mediasiu, Agnit'a, Sighisiór'a, Rupea, Salisce (ori Orlatu) Bistriti'a, Brasiovu (tiér'a Barsei).

Cerculu Sabiiului cuprinde: a) Scaunulu Sabiiului totu)cu eschiderea Comuneloru Sebesiulu superioru sî inferioru, Colunu, Sacadatu, Carti'a, Feldiór'a, Avrigu, Porcesci, Racoviti'a, Jidveiu, Belcaciu, Tiapu, Boiti'a, Sadu, Talmacelu, Resînari, Poplac'a, Gurariului, Orlatu, Sacelu, Cacov'a, Vale, Salisce, Tilisc'a, Galesiu, Sibielu, Sin'a, Mosn'a, Crisiu (Kreutz), Prostea mica, sî mare, Miclosi'a, sî Amnasiu, care s'au incorporatu altoru iurisdictiuni; b) Partea comunei Cornetielu, sî comun'a Nucetu din procesulu Ghigiasei alu fost. Comitatu Alb'a superióra.

Cerculu Sabesiului cuprinde: a) Scaunulu Sabesiului totu, b) Scaunulu Mercurei cu esceptiunea comuneloru Ludosiu sî Toparcea; c) din Ssaunulu Sabiiului, Comunele Sin'a sî Amnasiu; d) din procesulu Vîntiului, alu Comitatului, Alb'a inferióra Comunele: Lazu, Capîln'a, Siugagu, Sebesielu, Sascioru, Cacov'a; e) din procesulu Sangathinului alu Comitatului Albei inferióre comun'a Aciliu.

Cerculu Mediasiului cuprinde: a)totu scaunulu Mediasiului; b) din scaunulu Sabiiului comunele Prostea mica sî mare; c) din procesulu Buliei alu fost. Comitatu Alb'a superióra comunele: Metisdorf, Morisdorf, Ravasielu, Siolea, Sialcanu, Buli'a, Mighindalu; d) din procesulu Calvasareniloru, Comunele: Calvasereni, Bórt'a, Petreni (Petersdorf(Vesaudulu sasescu, sî Stân'a; e) din procesulu Galfaleului, alu fostului Comitatu Cetate de balta, comunele Blasiutiu, Siarosiu, sî Pocisióra; f) din procesulu Cundului, aceluiasi Comitatu, comunele Dîrlosu, Smigu, Giachisiu, sî Alm'a; g) din procesulu Blasiului, alu Comitatului Alb'a, comun'a Cenadea; h) din procesulu Paucei alu Comitatului Albei comunele Siorostinu sî Tiapu.

Cerculu Agnitei cuprinde: a) Scaunulu Cincului cu eschiderea Comunei Calboru; b) Scaunulu Nocrichiului cu esceptiunea comunei Glimbóc'a; c) din scaunulu Sabiiului Comun'a: Tiapu; d) din procesulu Birghisiului alu fostului Comitatu Alb'a superióra, comunele Cuiesdu, Birgisiu, Zlacn'a, Ibisdorf sî Vecerdu; e) din procesulu Ghigiasei, comunele Gigias'a superióra sî inferióra; f) din procesulu Reteniloru, comun'a Reteni (Retisdorf); g) din scaunulu Sighisiórei comunele Heghieni (Hendorf) sî Netusiu.

Cerculu Sighisiórei cuprinde: a) Scaunulu Sighisiórei cu esceptiunea comuneloru Heghieni, Netusiu sî Bei'a; b) diu scunulu Sabiiului comunele Miclósi'a, Crisiu sî Mosn'a; c) din fost. Comitatu alu Albei superióre, sî adeca: din procesulu Reteniloru comunele: Biseric'a alba, Hasifalau, Siarpatacu, Vulcani, sî Zoltani; din procesulu Crisiului comunele: Malmcrogu, Besi'a, Fels'a, Crisiu, Rudeiu, sî Noulu; d) din fostulu Comitatu alu Cetatei de balta sî anume: din procesulu Nadisiului comunele: Zicumandru, Pipea, Jicodulu romanescu, Fuleatelicu, Sanarusi, Magiarusi, Heturi;— din procesu Zagherului, comunele: Hundorf, Domaldu, Zagheru, Laslau, St-Ioane, Ormenisiu, Salausiulu micu, sî Iernea;— din procesulu Cundului comunele: Cundu sî Idiciu; e) urbea: Elisabetopole.

Cerculu Rupei cuprinde: a) scaunulu Rupei cu eschiderea comuneloru Sión'a sî Gainari; b) din fostulu Comitatu alu Albei superióre sî adeca: comunele Petc'a, Palosiu sî Jimboru din procesulu Palosiului; comun'a Valenci'a (Valendorfu) din procesulu Hoghisului; sî comun'a Moh'a din procesulu Reteniloru; c) din scaunulu Sighisiórei, Comun'a: Bei'a.

Cerculu Saliscei cuprinde: a) Comunele: Salisce, Sacelu, Vale, Cacov'a, Sabielu, Tilisc'a, Galesiu, Orlatu, Gur'ariului, Poplac'a Resînarî, Sadu, Boiti'a sî Talmacelu, d'n scaunulu Tabiiului; b) Comun'a Magu sî un'a parte a comunei Sacelu din procesulu Sangathinului alu Comit. Alb'a inf.

Cerculu Bistritiei cuprinde: a) districtulu Bistritiei intregu; b) comun'a Cepanu din procesulu Becleanului, alu fostului Comit. Solnocu inf.; c) comunele Bilacu sî Siomfalau din procesulu Bîrgaului, alu fost. Comitatu Dobîc'a; d) Comunele Netiu, Saratielu, Garin'a, Galatiu, St. Iacobu, Tiagau, Chiralesiu, Arcali'a, sî Magiarusi din procesulu Chiralesiului acelui fostu Comitatu; e) Comunele: Iud'a, Posmusiu, Voil'a, Pinthicu, Teac'a, Batosiu, Lugigu, Seplacu, Noulu (Uifaleulu romanescu) sî Dedratu, din procesulu Teacei alu fostului Comitatu Clusiu: f) urbea: Reginulu-sasescu.

Cerculu Brasiovului cuprinde: tóte comunele districtului Brasiovu, inchisive asiá numiteloru siepte sate (Sacele) — insa cu eschiderea aceloru comune, care mai inainte s'au incorporatu cu districtulu Fagarasiului.

VI. Municipiulu Fagarasiului (Districtulu Fagarasiu) sustà din cercurile Avrigu, Fagarasiu sî Branu.

Cerculu Avrigului cuprinde:

a) totu procesulu Porumbacului; a) din procesulu Sambetei comunele: Vistea inf. sî superiore, Besimbacu, Dragusiu, sî Corbi; c) din scaunulu Sabiiului comunele Avrigu, Sacadatu, Porcesci, Siebesiu inferiore sî superiore, Racoviti'a, Carti'a, Feldiór'a, sî Colunu; d) din fostulu scaunu alu Nocrichiului comun'a Glimbóc'a; e) din procesulu Ghigiasei, alu fostului Com. Alb'a superiore comun'a Noulu (rom.); f) din procesulu Birghisiului acelui fostu Comitatu comunele Rucuru sî Gainariu.

Cerculu Fagarasiului (ce are sî o espositura in Veneti'a inf.) cuprinde:

a) procesele: Becleanului sî ale Venetiei, intregi; b) din procesulu Sambetei comunele: Sambata inferiore, sî superiore, Voivodeni mari sî mici, Lis'a, Ludisioru, sî Posiort'a; c) din scaunulu Cincului mare comun'a: Calboru; d) din scaunulu Rupei comunele Sion'a sî Gainari; e) din fostulu Comitatu Alb'a superiore, sî adeca: din procesulu Birghisiului comun'a Galatiu, din procesulu Palosiului comunele: Crihalm'a sî Longodari; din procesulu Hoghisului comunele: Dotc'a, Hoghisu, Fontan'a, Matefaleu, sî Bogat'a; f) din procesulu Mundrei comunele: Buciumu, Ohab'a, Sînc'a vechia sî nóua, Vadu, Siarcaiti'a, Mândr'a sî Todoriti'a; g) urbea: Fagarasiu.

Cerculu Branului cuprinde:

a) din procesulu Mundrei comunele Poianamerului sî Holbavu; b) procesulu Branului totu.

VII. Municipiulu Odorheiului, (Secuimea) susta: din cercurile: Chesdi-Osiorheiu, Sepsi-St-Georgiu, Covasn'a, Baraoltu, Ciucu-Sered'a, Ciucu-Somlio, Giergio-St-Miclausi, Odorheiul-secuiescu, Cristurulu-secuiescu, Macufalau, Muresiu-Osiorheiu, (comunele satene) Dicio-St-Martinu, Vintiu-superiore sî urbea libera regia Muresiu-Osiorheiu.

Cerculu Chesdi-Osiorheiului cuprinde:

a) tóte comunele scaunului filiale: Chesdi; b) din fostulu Comitatu alu Albei superiore, procesulu Pesîlniculuí totu.

Cerculu Sepsi-St-Georgiului cuprinde:

a) tóte comunele scaunului filiale: Sepsi; b) din fostulu Comitatu alu Albei superiore procesulu Hidigului, — cu eschiderea comuneloru: Augustinu, Ormenisiu, Racosiulu superiore.

Cerculu Covasnei cuprinde tóte comunele scaunului filiale: Orbay.

Cerculu Baraoltului cuprinde:

a) tóte comunele scauneloru filiali: Bardotiu sî Miclosvár; b) din fostulu Comitatu alu Albei superiore Comunele: Racosiulu inferiore din procesulu Palosiului, sî Racosiului superiore, Augustinu, sî Ormenisiu din procesulu Hidigului.

Cerculu Ciucu-Seredei cuprinde:

a) tóte comunele scaunului; b) tóte comunele scaunului: Ciuculu inferiore.

Cerculu Ciuculu-Simleului cuprinde tóte comunele scaunului: Ciuculu-superiore.

Cerculu Georgio-St-Miclausiului cuprinde:

a) tóte comunele scaunului filiale: Gyergyo; b) din fostulu Comitatu alu Turdei: Comun'a Topliti'a (cu pârtile ei) din procesulu leciului.

Cerculu Odorheiului-secuiescu cuprinde: tóte comunele dîn procesele: Patacufalau, Bögöz, Homorodu, Olahfalau (Romanesci) sî Fartiadu.

Cerculu Cristurului-secuiescu cuprinde:

a) tóte comunele din procesele: Paraidu, Etéd, Cristuru,

(Keresztur) sî Bözöd; b) din fostulu Comitatu: Alb'a superior'a Comunele: Feleacu ungurescu, sî Sedriasiu, din procesulu Reténiloru; c) din fostulu Comitatu; Cetatea de balta comunele: Siardu, Andrasifalaulu romanescu, Boiulu mare sî micu, Hidegcutu, din procesulu Nadesiului.

Cerculu **Macufalaului** cuprinde:

a) tóte comunele din procesele: Abodu, Jobagifalau, Selye, sî Sovat'a; b) din fostulu Comitatu Cetatea de balta comunele: Balavasiaru, Chendu micu, sî mare, Egresitau, din procesulu Nadesiului.

Cerculu **Muresiu-Osiorheiului** cuprinde:

a) tóte comunele din procesele: Gaal sî Galfalaulu sec.; b) totu procesulu Bandului campestru, cu eschiderea comuneloru: Malomfalau, Siausia sî Oroiu; c) tóte comunele procesului Siamsiondu cu eseptiunea Comunei Samsonu sî prediului Madarasiulu campestru. d) din fostulu Comitatu: Cetatea de balta comunele Teremia mica, sî Satu-nou, din procesulu Teremiei.

Cerculu **Dicio-St. Martinului** cuprinde remasitia din fostulu Comitatu Cetatea de balta sî adeca:

a) din procesulu Zagherului comunele: Coroiu-St-Martinu, Coroiu, Soimusiu, St-Laslau-romanescu, Sâplacu, Odorheiu; b) din procesulu Cundului comunele: Bernadea, Bacn'a, Dai'a, Deasiu, Capeln'a sup., Goganu, Varóli'a, Héringlabiu, Hidrifalau, Ciavasiu, Lepindi'a, sî Mic'a; c) din procesulu Galfalaului comunele: Abusiu, Adamusiu, Boziasi, Custelicu, Dicio-St-Martinu, Dîmbau, Galfalau, Craifalau, Poci'a, Siomfalau sî Sauc'a; d) din procesulu Jernotului comunele Chirileu, Chirileu-St-Paul, Vidrasau, Cipau sî Ugr'a; e) din procesulu Teremiei comunele: Bersineu, Teremi'a mare, Cergaulu mare, sî micu, Futacu, Laticudu, Jiulusu, Subpadure, sî Vaidacut'a.

Cerculu **Ariesiului** (Vintiului superioru) cuprinde:

a) scaunuiu Ariesiului; b) din fostulu Comitatu: Turd'a, sî adeca: din procesulu Ariesiului comunele: Fugudinulu inferioru, sî superioru, Deci'a, Cristesiu; San-Martinu, sî Vaid'asîgu.

Urbea libera regia Muresiu-Osiorheiu forméza pentru sine unu Cercu.

VI. Municipiulu Reginului (Comitatulu Reginului) sustà din cercurile (vicecomitatele) Gurgiu-St-Imru, V. St-Joan'a, Ormenisiu, sî Ludusiu.

Cerculu **Gurgiu-St-Imrului** cuprinde:

a) procesulu Jeciului din fostulu Comit. Turd'a, cu eschiderea Comunei Topliti'a (cu partile ei), Rip'a inferiore sî Dumbrav'a; b) comunele Rusii-munti sî Morareni din districtulu Naseudului; c) procesulu Gurgiului cu eschiderea comuneloru: Bec'a ungurésca sî românésca, Cacusiu, Chincesiu, St-Mihaiu-Telicu, Sierbeni, Chiheriu inferiore sî superiore, Urisua inferiore sî superiore.

Cerculu **V. St-Joanei** cuprinde:

a) Comunele eschise sub lit. c) din cerculu Gurgiu-St-Imrului; b) procesele: Jara sî St-Jóna intregi; c) procesulu Reginulu cu eschiderea urbei: Reginul-sasescu; d) din Comitatulu Clusiului si adeca: din procesulu Milasiului comunele: Ercia mare, Faragau, Tonciu, Sfintulu, Hrastasiu, si Filipisiu micu.

Cerculu **Ormenisiului** cuprinde: a) din fostulu Comitatu Clusiu procesulu Milasiului, ce eschiderea Comuneloru carii sub lit. d) sau incorporatu cu cerculu St-Joanei; apoi procesulu Ormenisiului intregu, in fine din procesulu Teacei comunele Budurlau si Bratfalau; b) din fostulu Comitatu Turd'a comunele: Pogaciaoa si Riciul-campestru.

Cerculu **Ludosiului** cuprinde:

a) procesulu Pogacialei cu eschiderea comuneloru Pogaciaoa si Rîsiulu-campestu; b) procesulu Bogatei; c) din scaunulu secuescu alu Muresiului—procesulu Bandului campestru, comunele: Malomfalau, Siausia si Orioiu; apoi din procesulu Siamsiodului comuna: Siamsiond si prediulu Madarasiulu-campestru.

IX. Municipiulu Naseudului (Districtulu Nasaudu) sustà: din cercurile: Naseudu, Rocn'a si Monoru.

Cerculu **Naseudului** cuprinde:

a) procesele: Naseudu si Zagra (intregi); b) din Comitatulu Solnocului, si adeca: din procesulu Pétrei comunele: Pétra Teuza, Miresiul-romanescu, si Sasarma;—din procesulu Becleanului comunele: Nemegia ungureasca si romaneasca, Vireagu, Teuri, Cociu, Minthiu, Prislopu, Lusca si Intreadamu; c) din fostulu Comitatu Dabîca si adeca din procesulu Chiralesiului comunele: Brasfalenii inferiori si superiori; si Comuna Caila.

Cerculu Rocnei (ce are si una espositura in Bîrgau) cuprinde:

a tóte comunele proceseloru St-Georgiu, Roc'na si Bîrgau b) comuna Cusma din procesulu Bîrgaulai (alu fost. Comitatu Dabîca).

Cerculu **Monorului** cuprinde:

a(procesulu Gledenului cu esceptiunea comuncloru Rusiiminti si Morareni; b) din procesulu Bîrgaului alu fostului Comitatu Dabîca comunele: Sebesiulu inf. si superiore, Ardanu, Berladu, Frisiu, Budusiu, Sieulu-mare, Serlingu, Simotelnicu, Sdmosiu, si Orheiu; c) din procesulu Teacei (Comit. Clusiu) conun'a Ripa superiore; d) din procesulu Ieciului (Comit. Turda) comunele Rip'a inferiore si Dumbrava. (Va urmá.)

Sabiiu in 23 Iuniu. (Felurite.) Scirea, ce se respandise in dîlele trecute prin Sabiiu, ca unulu din adjutantii Mâiestâtii Sele va sa vina in Ardélu, pentru de a 'mpartî o grabnica mila imperatésca intre cei pagubiti mai tare prin esundâri, se adeverí eri, sosindu la Sabiiu maiorulu generalu contele **Coudenhoven**, adjutante generalu alu Maiestâtii Sele Imperatului. Dupa eruârile, ce se voru face prin diregatoriele politice, prin gendarmeria, prin judii sî preotii comunali, se voru tramite apoi celoru mai pagubiti ajutóre; audîmu, ca in tînutulu Devei, Orastiei sî Elisavetopolei se sî tramisera astfelu de ajutóre, spre a se 'mpartî indata intre cei mai lipsiti. Eri a plecatu d. Generalu spre Fagarasiu sî Brasiovu totu cu acésta nobila missiune. — Esc. Sea Mitropolitulu gr. cat. St. **Siulutiu** a plecatu astadi la 6 óre diminéti'a la lâile din Elöpatak. Domnedieu sa-lu pórte in pace sî sa-i daruiésca consolidarea scumpei sanatâti! — In diet'a de eri si-a datu raportulu comitetulu de petitîuni sî s'au alesu conitele pentru preconsultarea multu momentóseloru proiecte de legi privitóre la impartîrea tierei.

Din câmpulu resboiului dano-germanu.

La trei dîle dupa incheiarea conferintieloru de Londr'a s'a re'nceputu lupt'a cu accea, ca 11 batalióne de Prusi in 17/29 Iuniu desu de diminétia trecura la insul'a Alsen sî batura pre Danesii, cari se retrasera. Vaporulu pantieratu „Rolf Krake", care participà la lupt'a contr'a Prusîloru, se alungà de tunurile prusesci in dóue renduri sî se aprinse. — Trecerea Prusiloru a urmatu pe 120 cinuri, trecendu de fiacare data câte 3000 feciori. Se dîce, ca 2400 Dani, intre cari 100 oficieri, aru fi cadiutu prinsi in mânile Prusîloru; perderea Prusîloru se computa cu 3 oficieri morti, 17 raniti; feciori gregari 300 morti sî raniti. — In aceeasi dî sér'a se adusera la Rendsburg vre o 800 Dani prinsi. — Sonderburg-ulu, capital'a insulei Alsen, parte au arsu. — Armat'a danesa se pretiuiesce multu la 30-32,000, pecandu a aliatîloru este celu putînu de dóue ori atât'a de mare.

Prospectu politicu.

Cu bubuitulu tunuriloru politic'a au inceputu a pune tacere. Cele mai insemnate sciri, ce le avemu din afara, le contragemu in urmatórele:

Austri'a sî Prussi'a, precum continua lupt'a, asiá mergu mân 'n mâna sî 'n politic'a privitóre la ducatele Schleswig-Holstein. Se dîce, ca ele voru sa propuna in diet'a confederativa, cá Schleswig-Holstein-ulu sa remâna sub guvernarea comuna a celoru dóue poteri mari germane pâna atunci, panacandu bund-ulu va decide asupr'a dreptului de ereditate in ambe ducatele. — Cumca acésta propunere, atâtu de departe de dorintiele Germaniloru sî chiaru sî ale locuitoriloru, va aflá resistintia energica, se póte prevedé.

In **Engliter'a** au invinsu partid'a pâcei. Regin'a Victori'a doresce pacea mai pre susu de tóte, asemenea sî ministeriulu in maioritate; parlamentulu nu e multiamitu cu pacea, dar nici pentru resboiu nu se póte declará, nevediendu nici unu folosu pentru tiéra.

Franci'a pe de o parte repróba, sî iarasi pe de alt'a apróba acésta politica reservativa a Engliterei, câci aceeasi o observa sî ea.

In **Dani'a** e adunatu consiliulu imperialu inca din 13/25 Iuniu. Cuventulu de tronu e fórte posomoritu sî 'ncheia cu rogarea, cá Domnedieu sa conduca inimele acelor'a, intr'ale câroru mâni e pusa sórtea Europei, sî sa starnésca barem intr'unu locu (Angli'a ori Franci'a) simtiementulu compatimirei cu Dani'a.

Din Itali'a se scrie, ca Garibaldi iar aru fi plecatu incatrâu-va; se crede, ca spre Dani'a, sî póte sprijinitu sî indemnatu de barbatii de statu englesi. Aru fi fórte siodu, a vedé pre Garibaldi luptandu-se in Itali'a sî pe airea pentru principiulu natiunalitâtiloru, ear in Dani'a tocmai incontr'a acestui principiu ce au ajunsu la valóre la Germanii din Holstein sî Schleswig! —

In **Romani'a** pregatesce guvernulu mai multe proiecte de legi salutarie, pentru de a le presentá Camerei venitóre; pentru Moldov'a singura se voru creá, audîmu 1000 scóle satesci, ear sórtea invetiatoriloru, in tóta Romani'a se va imbunatatí. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de dona ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 50. ANULU XII.

Sabiiu, in 28 Iuniu 1864.

Inseratele se platescu pentru intela óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iuniu cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte, Ianuariu — Iuniu, sî pe triluniulu Aprile — Iuniu: prin acést'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiunile remânu cele cunoscute:

Abonamentulu pe ½ anu, pentru Sabiiu 3½ f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe ¼ anu. pentru Sabiiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiiu in ¼3 Iuniu 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 13/25 Iuniu 1864.

(Scaderea aniloru militiei. Regalele.

Indreptandu prin acést'a o eróre comisa in nr. premergatoriu prin lasarea afara a acestei siedintie, comunicâmu, ca obiectulu cii a fostu propunerea lui Obert sî consoti pentru imputînarea aniloru de **militia.** Obert motivéza propunerea sea in cventu meritoriu, aretandu relele provenitóre din servitiulu de 10 ani, si binele ce aru resultá dintr'unu tempu mai scurtu de militare. —

Br. Bedeus sprijinesce propunerea lui Obert, dandu-i o forma mai precisata: cá adica regimulu sa elaboreze proiectulu unei legi nóue in privinti'a acést'a.

Dupa mai multe desbateri privitóre la form'a pertractârei obiectului, se decide in fine, a se alege unu comitetu de câte unu membru din fiacare despartiementu pentru preconsultarea propunerei lui Obert.

Branu de Lemény vine a motivá propunerea Mitr. Sterc'a Siulutiu sî consoti in privinti'a actului alegerei lui Axentiu Severu, sî dupa ce arata documentatu, ca Severu e retînutu cu nedreptulu dela intrarea in diela, cere a se dá caus'a comitetului de legitimare, care sa sî referésca despre ea neamanatu, sî sa se aduca indata la ordinea dîlei.

Presiedintele, observandu: ca aru fi trebuitu dîsu espresu in propunere, ca ea e de urgintia,— promite a aduce obiectulu la ordinea dîlei dupa-cum va cere urginti'a lucrului.

Mai multe comune dela Bistriti'a se róga pentru cassarea vâmei de drumu dela Szeretfalva. Se dà comitetului de petitiuni.

In fine Puscariu impreuna cu 16 consoti aduce o propunere de mare importantia: cá adica regalele fostiloru proprietari sa se stérga, sî dreptulu de a carciumarí vinu, vinarsu sî bere sa intre in possessiunea sî administratiunea comuneloru pelânga o despagubire in rate.

Propunerea, constandu din 8 §§-i, se va traduce in cele trei limbi ale tierei, se va tiparí, impartî sî aduce la ordinea dîlei.

Siedinti'a din 18|30 Iuniu 1864.

(Continuare din nr. trecutu.)

Alu doilea proiectu, ce se citesce in siedinti'a din 18/30 Iun. este

Proiectu de lege

despre organisarea administratiunei politice.

§ 1. Administratiunea publica se va despartî de justitia in tóte instantiele.

§ 2. Administrarea publica se va portá de câtra autoritâtîle regesci politice, incâtu afaceri, care se tînu de acést'a, nu s'au concrediutu spre conlucrare séu decidere prin determinatiuni speciali legali comuneloru, ori altoru corpuri representative.

Mai incolo se esceptiunéza tóte acele afaceri ale administratiunei publice, care suntu asemnate altoru autoritâti regesci.

§ 3. In capulu administratiunei publice a M. Principatu Transsilvaniei va stá Guvernatoriulu. Sub presiedinti'a sî conducerea acestui'a va costá guvernulu r. din unu vicepresiedinte, sî din numerulu de lipsa de consiliari de curte sî guberniali, secretari, concipisti, practicanti de conceptu, din personalulu de manipulatiune necesariu, sî din translatori jurati.

§ 4. Administratiunea municipieloru singulari (comitateloru, districteloru, pamentului secuiescu sî sasescu) o voru conduce, sub nemijlocit'a ordinare sub guvernulu r. alu tierei, comitii supremi din Desiu, Clusiu, Alb'a Iuli'a, Dev'a, Reghinulu unguresc, capitanii sepremi din Nasaudu sî Fagarasiu, judele regescu din Odorheiu, judele regescu din Sabiiu sî comitele natiunei sasesci.

§ 5. Acesti fnnctiunari primari conducatorí ai teritorieloru administrative singulari voru fi totdeodata sî membri de senatu la r. guvernu alu tierei, sî se potu convocá in intrebâri de ponderositate mare comuna din casu in casu de câtra Guvernatoriulu, séu in urm'a unei demandâri mai inalte, la consultârile guvernului tierei, la care densii voru participá apoi cu votu decisivu.

§ 6. Functiunariloru primari conducatori ai municipieloru singulari li se va dá spre a-i ajutorí in ducerea afaceriloru pre lenga unu substitutu (antâiulu vicecomite, vicecapitanu, vicejude regescu, substitutu de comite) personalulu de oficiu sî servitiu, care va fi de lipsa.

§ 7. Cercurile, scaunele filiali, scaunele (vicecomitatele, vicecapitanatele), care formézа in privinti'a administrativa unimea politica cea mai de josu, se voru administrá de vicecomiti, vicecapitani, vicejudi regesci, cari suntu nemijlocitu subordinati capului municipiului.

Sî acelor'a li se va dá personalulu de oficiu sî servitiu, care se va gasí de lipsa.

§ 8. In cetâti voru avé magistratele cetatienesci in privinti'a administratiunei politice sfer'a de activitate a acestoru vicecomiti s. c. l.

§ 9. Spre indeplinirea servitiului sanitariu se va aplicá de regula in fiacare municipiu singulariu (§ 4) unu fisicu sî unu veterinariu, pentru fiacare cercu (§ 7) unu medicu cercuale.

§ 10. Statulu personalu alu fiacârei autoritâti politice se va fipsá amesuratu estinderei lucrâriloru ei cu restringere rigorósa prelânga recerinti'a efeptiva.

§ 11. Categoriele de oficiati de conceptu sî manipulatiune, cum sî cele de servitori pentru guvernulu r. alu tierei, apoi pentru administrarea municipieloru (§ 4) sî cercuriloru (§ 7), precum sî salariele acelor'a se potu vedé din alaturatulu statu personale sî salariale A, sî din observatiunile de acelasiu tînatóre (aclus'a B).

§ 12. Spre ingrijirea trebiloru simple ale cancelarieloru sî celoru de scrisu se voru asemná, deórece pentru acestea de regula nu se voru sistemisá oficiati, deregatorieloru diurne sî pausiali de scrisu amesurate.

Pentru recerintiele oficiali sî cancelariali, care se potu tractá cá pausialii sî sub care se intielegu sî iluminarea, apoi incaldîrea localitâtiloru oficiali, se va amesurá deregatorieloru politice unu pausialu, sî spre suportarea speseloru administratiunei, care nu se potu tratá cá pausialii, li se voru pune la dispositiune unu fondu corespundiatoriu prelânga decomputare.

§ 14. Guvernatoriului sî celoralalti membri ai personalului gubernialu le compete in tóte caletoriele de servitiu

sî de curte rebonificârile acelea, care vinu de a se computá strictu dupa normative.

§ 15. Celoralalte deregatorii politice li se voru dá, pentru acoperirea speseloru de caletorii oficióse in teritoriulu propriu, la mân'a capiloru de oficiu pausiali de calatorii.

Pentru calatorii in teritoriulu propriu in causele partideloru voru capetá oficiatii administratiunei politice diurne sî bani de mile, cari se voru rebonificá de partide.

§ 16. Pre guvernatorulu, pre membrii senatului r. guvernu alu tierei, pre capii conducatori ai singulareloru municipii (§ 4) sî pre substitutii loru (§ 6), pre vicecomitii, vicecapitanii, vicejudii regesci, judii regesci, i va denumí Pré'nalt'a Sea Maiestate c. r. Apostolica, sî va considerá prégratîosu, cá intre membrii senatului r. guverniu sa fia totdeun'a unulu din fiacare religiune prin lege recepta a Marelui principatu Transsilvaniei, precum sî cá barbatii chiamati la aceste functiuni sa fia indigeni ai Marelui Príncipatu Transsilvaniei.

§ 17. Maiestatea Sea c. r. Apostolica, vá determiná prégratîosu, sub care modalitâti sî conditiuni sa se aplice, departe din postu, demissiuneze sî sa se tréca in stare de repausu timpurana séu permanenta sî ceialalti oficiali ai administratiunei publice.

§ 18. R. guvernu alu tierei e nemijlocitu subordinatu cancelariei de curte r. transsilvane, capii singulareloru municipii guvernului r. alu tierei, vicecomitii, vicecapitanii, vicejudii regesci, judii regesci, precum sî magistratele cetâtiloru suntu cu privire la ducerea trebiloru politice nemijlocitu subordinati capiloru municipieloru atingatóre.

§ 19. Guvernatorulu, r. Guvernu, capii singulareloru municipii sî antistii cercuriloru, precumu sî magistratele cetatiloru libere regi, sî orasieloru, care suntu indreptatîte spre ducerea trebiloru politice (§ 8), voru indeplini acuratu sî iute dispusetiunile sî demandârile antistiloru sei sî le voru fi respundiatori pentru intrég'a ducere a trebiloru.

§ 20. Guvernatorulu r. alu tierei depune juramentulu de oficiu in mânile Maiestâtii Sale c. r. Apostolice.

Elu representa la festivitâtî publice pre principele tierei.

§ 21. Capiloru conducatori ai singuraticeloru municipii le compete la festivitâti publice in scaunulu ver teritoriulu oficiului, de cumva nu este capulu tierei de fatia, acele prerogative, care se cuvinu dupa prescrise representantelui principelui tierei.

§ 22. Déca nu determina prescrieri speciali altceva in privinti'a unoru obiecte, concrediute competintiei autoritâtiloru politice, se voru inaintá recursele incontr'a decisiuniloru vicecomitiloru, vicecapitaniloru, vicejudiloru regesci, judiloru regesci sî magistrateloru aceloru cetâti r. libere sî orasie, câror'a li s'a concrediutu ducerea trebiloru politice (§ 8), la antistii municipieloru respective, recursele incontr'a decisiuniloru acestor'a la r. guvernu alu tierei, recursele in contr'a decisiuniloru r. guvernu alu tierei la Cancelari'a de curte r. transsilvana.

§ 23. Influinti'a organeloru politice in trebile contributiunei direpte, precum sî ajutorinti'a, ce vine a se dá organeloru finantîali in indeplinirea functiuniloru loru, se vá regulá prin legile de contributîune sî finantîali.

§ 24. Legi speciali determina pusetinnea, pre care o voru ocupá organele politice fatia cu representatiunile singulareloru comune, cercuri singulareloru municipii, precum sî fatia cu diet'a.

§ 25. Locurile de oficie, cari se voru umplé pentru organisare afara de cele dela r. Gubernu sî de ale capiloru teritoriiloru singulari administrative, se voru escrie publicu, sî propusetiunile pentru umplerea acelora se voru face de câtra o comissiune a tierei, custatóre din unu presiedinte, substitutulu lui sî doispredîece membri.

Pre presiedintele, pre substitutulu lui sî patru membri ai acestei comissiuni de tiéra i va denumí Pré'nalt'a Sea Maiestate c. r. Apostolica; pre optu membri ai aceleia-si insa i va alege diet'a in acelu modu, incâtu fiacare din cele optu despartiaminte, in care se imparte diet'a dupa § 27 alu regulamentului dietalu de trebi provisoriu, alege câte unu membru alu acestei comissiuni a tierei din toti membrii dietali.

§ 26. Tempulu, dela care se va incepe activitatea dregatorieloru nóue politice, se vá defige de Maiestatea Sea c. r. Apostolica, sî se vá publicá prin r. Guvernu.

§ 27. Organele politice voru observá in ducerea trebiloru loru legile sî ordinatiunile, care constau in privinti'a obiecteloru de administratiune, asemnate competintiei diregatorieloru politice, pâna atunci, pâna candu li se voru prescrie pe calea legislativa séu a ordinatiuniloru alte norme. —

Alu treilea proiectu este urmatoriulu:

Proiectu de lege

despre organisarea judecatoriiloru de forulu antâiu.

§ 1. Administrarea justitiei se vá desparti sî in forulu antâiu de administrarea politica, sî se vá esercitá prin judecatorii r. de sine statatóre.

§ 2. Cá judecatorii de forulu antâiu voru custá judecatorii singulare sî colegiale.

§ 3. La fiacare judecatoria singularia se vá aplicá cá jude singularin cu substitutii (adjunctii) sî functiunarii de ajutoriu de lipsa unu asesoru dela judecatori'a colegiala, de a cârui cercundariu se tîne respectiv'a judecatoria singularia.

§ 4. Cercundariulu unei judecatorii colegiale cuprinde in sine mai multe cercundare de judecatorii singulare.

§ 5. Fiacare judecatoria colegiala se vá prevedé cu unu preside, sî dupa trebuintia cu unulu séu mai multi substituti (preside de senatu), cum sî cu assessori sî alti functiunari de ajutoriu, câti voru fi de lipsa.

§ 6. In cause comerciale se vá esercitá jurisdictiunea, in câtu nu va fi concrediuta partialminte judecatorieloru singulare, prin senatele judecatorieloru colegiale.

Acestu esercitiu se vá face cu participarea representantiloru din statulu comerciantiloru.

§ 7. Jurisdictiunea in cause montanistice se vá esercitá prin judecatoriele colegiale, cari se voru destiná spre acést'a dupa trebuintia, chiamandu-se votanti, cari posedu cunoscintie technice in trebile minerali sî metalurgice.

§ 8. La fiacare judecatoria colegiala se va denumí unu procuroru de statu, cu substitutii sî functiunarii de ajutoriu de lipsa.

§ 9. Numerulu judecatorieloru, cercundarele sî scaunele loru se voru defige pe calea ordinatiuniloru; luandu-se in consideratiune confiniele municipieloru sî cercuriloru.

§ 10. Statulu personalu alu fia-cârei judecatorii singulare sî colegiale se va defige dupa cuprinsulu afaceriloru, cu marginire stricta la adeverat'a trebuintia.

§ 11. Categoriele de servitiu, clasele de diete sî salariele oficiatiloru sî servitoriloru dela judecatorii sî procuraturi de statu se vedu din siem'a aclusa sub A.

§ 12. Reservandu-se dreptulu de a modificá legile de pâna acuma despre activitatea judecatorésca in privinti'a causeloru civile sî penale, vá trece sfer'a de activitate a pretureloru mestecate de mai nainte, sî anume in cause penale a judecatorieloru de investigatiune la judecatoriele singulare, sî sfer'a tribunaleloru de cercu sî de tiéra, apoi a judecatorieloru urbariale de forulu antâiu, la judecatoriele colegiale.

§ 13. Pâna la regularea legala a tribunaleloru de a dóu'a instantia, voru merge apelatiunile din tînutulu municipiului Sabiiului la curtea de apelatiune din Sabiiu, din tînutulu toturoru celoralalte municipii insa la tabl'a regésca din M. Osiorheiu.

§ 14. Jurisdictiunea oficiului marsialului de curte supremu, a judecatorieloru bisericesci matrimoniale, a judecatoriiloru pentru cause financiare sî militaresci remâne neatinsa prin legea acést'a.

§ 15. In privinti'a propusatiuniloru facende pentru umplerea posturiloru la judecatoriele din nou organisate se voru aplicá determinatiunile custatóre pentru organisarea dregatorieloru politice. (Statulu personalu sî salarialu se va comunicá in nr. urmatoriu. Red.)

Presiedintele e de parere, ca alegerea comiteteloru respective sa urmeze in dîu'a urmatóre.

La ordine e desbaterea asupr'a cestiunei drumului de feru. Refrt. Maager (de pe tribuna) espune in cuvinte chiare principiele, de care fostu condusu comitetulu, sî recomânda dietei de nou, a incuviintiá elaboratulu comitetului sî a se declará cu unanimitate pentru lini'a proiectata de comitetu cá pentru aceea, ce multiamesce mai multu trebuintiele sî dorintiele toturoru locuitoriloru; ear reportulu comitetului — fiindu densulu cuprinsu de cumplita dorere de capu — se róga a-lu citî notarii dictali. (Reportulu in nr. venitoriu·)

Obert in cuventu energicu sî intreruptu adeseori de aplause pledeaza pentru priimirea acestei representatiuni. Obiectulu e fórte momentosu, câci taia in inim'a vietiei sociale transsilvane. De aceea crede, ca va fi unire intre membrii dietei, sî indémna la conciliare sî impacare: sa dea esemplu cu totii, ca sciura triumfá in caus'a cea mai grea, in caus'a iuvingerei de sine insusi. Motivele lui pentru partinirea acestei representatiuni suntu cele urmatóre: 1) vede ca senatulu imperialu s'a declaratu in principiu pentru tragerea numai a unei linii, sî prin acést'a celelalte se amâna pe cine scie câtu tempu; 2) partinesce propunerea, pentru ca ea nu combate pre nimenea, nu prejudeca nimenui; 3) o partinesce,

pentruca acea linia taindu tiér'a dealungulu dela apusu spre rasaritulu de meadiadî, tîne séma toturoru intereseloru comerciale sî economice ale populatiunei, sî nu ingreuiéza nici tesaurulu statului preste mesura. A face politica din nevoile tierei, sî a-i dá o linia, ce ea n'o cere sî n'o doresce, nu e alt'a decâtu a cere tiér'a pâne, sî regimulu a-i dá pétra. — Apoi da o schitia istorica despre comerciulu transsilvanu in vechime, din care resulta, ca Transsilvani'a cu comerciulu seu e avisata câtra rasaritu sî ca intr'acolo cere a i se deschide drumulu. Acolo e Odess'a sî Russi'a, acolo e Constantinopolea sî Turci'a, acolo Trapezuntulu sî drumulu spre Persi'a sî Asi'a interna. Dar sî din punctulu de vedere finantîalu se póte realisá lini'a proiectata de comitetu; câci pentru Transsilvani'a cea ingreuiata cu dâri, cari in alte tieri ale monarchiei nici ca esista, Austri'a a facutu mai putînu decâtu pentru ori care alt'a din provinciele sale. (Bravo! Asiá é! in stâng'a.) Transsilvani'a au patît'o fatia cu monarchi'a, cá seraculu sî bogatulu din istori'a prorocului Natanu, unde adeca bogatulu cu turmele de oi a lacomitu la unic'a oitia a seracului. Dar 4) partinesce proiectulu sî din privinti'a aceea, ca cu lini'a acést'a se impaca sî tiér'a vecina, Pricipatele române. I se va obiectá póte, ca statulu celu mare Austri'a nu póte luá in considerare pretensiunile unui statu cá Romani'a, elu insa crede, ca nici unu statu nu e asiá mare sî tare, cá sa n'aiba lipsa de amici'a sî bun'a contielegere cu alte state invecinate. In fine 5) partinesce proiectolu sî pentru aceea, pentru ca insusi Mai. Sea a promisu la anulu 1862, ca va considerá dorintiele esprimate in acésta privintia. (Bravo! viu in stâng'a.) (Va urmá.)

S a b i i u 25 Iuniu. Gazet'a serbeasca „Serbski-Dnevnik", dupa ce in numerulu 66 aduce la cunoscinti'a cetitoriloru sei, ca Congresulu iliricu este resolvitu de locurile mai inalte spre alegerea Mitropolitului, sî unu Sinodu episcopescu, care are a se tînê dupa Congresu, spre a se alege doi Episcopi, sî spre darea de parere intemeiata pe Canóne in privinti'a Mitropoliei române cu privire la resolutiunea imperatésca din 27 Sept. 1860, prin carea Maiestatea Sea au binevoitu a enunciá: ca nu este neaplecatu infiintiârei unei Mitropoliii pentru Românii greco-orientali din Imperatîa,— sî-i propune in numerulu 67 spre deslegare acésta intrebare: „Óre mai nainte poporulu sî Biseric'a, sî apoi Patriarchu — Mitropolitulu?". Deslegarea o face cam asiá: ca natiunea serbésca nepreruptu s'au rogatu, cá sa i se resólve inainte de tóte unu congresu natiunalu— bisericescu, in care sa se regúleze trebile bisericesci, scolari sî fundatiunali, de sine intielegendu-se sî regularea Eparchieloru serbe sî române, sî infiintiarea Mitropoliei române, cá astfelu urmandu-se sa inceteze nemultiamirea Românîloru correligiunari, cari se afla supt Episcopi serbi, sî dupa tóte acestea sa urmeze unu congresu bisericescu spre alegerea Mitropolitului sî a Episcopiloru.

Nu este asiadara, dîce mai departe Dnevniculu serbescu, de mirare, déca natiunea serbésca cu mesur'a luata din partea Regimului pentru Congresu sî Sinodu nu se póte multiamí, pentru ca aceea este in contr'a convingerei sale, sî o impedeca in interesele ei cele mai flagrante, sî pentru aceea, câci natiunea numai in Congresu, unde s'aru tractá despre organisarea trebiloru bisericesci, scolari sî fundatiunali, aru avé prilegiu a cunósce pre Episcopii sei, sî a alege de Mitropolitu pre celu mai bunu dintre ei.

Natiunea, dîce Dnevniculu Serbescu, este silita a remané prelanga petitiunile sale cu atâtu mai multu, câci se scie, ca tocmai Mitropolitii de pâna acum nu s'au silitu a aduce la valóre otaririle Congresseloru natiunalu-bisericesci din an. 1769. sî 1790. Ba s'au intemplatu sî aceea, ca unele otariri ale Congresului din a. 1790. s'au intaritu din partea Regimului, ear Mitropolitulu au sciutu sa impedece punerea loru in lucrare.

Apoi frecârile Românîloru cu Serbii séu mai bine dîcendu, cu ierarchi'a serbésca striga, cá corelatiile nóstre sa se regúleze, cá sa incetâmu a ne plânge sî a ne vaietá unii in contr'a altor'a la alu treilea, sî a ne causá rane simtîtóre si aducatóre de stricaciune bisericésca, morale sî materiale. Asiá dara regularea referintieloru bisericescî intre Români sî Serbi o doresce natiunea serba cá sî cea româna, insa nu sî Episcopii serbi. Sî pentru ce nu vréu acést'a Episcopii serbi? lesne se póte intielege, sî adeca pentru interesele loru, care le-aru perde prin infiintiarea Mitropolici române, sî asiá Présfintîele Sele mai presusu tînu interessele loru personale, decâtu ale Bisericei.— Raiacici se desvinovatiá cu aceea, ca juramentulu, ce l'au depusu pentru sustînerea unitatei Bisericei din Austri'a, nu-lu iérta a sprijiní dorinti'a Românîloru. Déca mai nainte se va tînê Congresulu pentru alegerea Mitropolitului, sî apoi sub presiedinti'a noului Mitropolitu va urmá Sinodulu pentru alegerea unoru Episcopi, sî mai apoi darea parerei asupr'a petitiuniloru Românîloru, atunci Mitropolitulu nou va dîce, cá sî Raiaciciu, ca nu póte sprijiní petitiunea Românîloru, câci au depusu juramentu pentru unitatea Bisericei, sî Eparchiele banatiene nu-su veduvite, sî asiá Românii prelânga dreptatea invederata totu voru remané nemultiamíti. Prin urmare tréb'a Românîloru are a se tractá mai nainte de alegerea Mitropolitului serbescu, cá acest'a sa n'aiba ocasiune a se desvinovatî cá Raiaciciu, spre daun'a intregei nóstre biserici din Austri'a.

Mai dîce Corespundintele Jurnalului serbescu sî aceea: ca dupa ordinatiunea préinalta are a se tînê dupa congresu Sinodulu Episcopescu, care va regulá relatiunile natiunalu-bisericesci, insa Sinodulu acest'a mai nainte de acést'a are sa aléga pre Episcopii cei noi; insa déca avemu sa impartîmu cu Românii, sî sa facemu Eparchii nóue, precum este dreptu, sî precum acést'a este voi'a sî dorinti'a natiunei serbe, atunci Sinodulu Episcopiloru va fi prejudiciosu impartîrei acelei'a sî formârei Eparchieloru nóue, adeca aru trebuí sa remâna in starea loru de pân'acum, de sî impartîrea aru aretá, ca in Banatu este destulu pe partea serbésca un'a Eparchia, sî asiá n'aru trebuí sa se aléga pentru Banatu alu doilea Episcopu.

Ear ce se tîne de acelu punctu din ordinatiunea Regimului, cá acelu Sinodu Episcopescu sa elaboreze obieptele pentru unu Congresu biserico-natiunale, observâmu, ca acést'a o au potutu face Archiereii sî pâna acum, numai nu potemu recunósce, ca Archiiereii aru poté tiermurí cerculu activitâtii Congresului, pentruca la casu, candu Congresulu aru trece peste cerculu activitâtii sale, Archiiereiloru totu remâne calea deschisa de a protestá la Congressu séu la Regimu in contr'a ori cârei necuviintie, ce o aru face Congresulu, s. a.

Inca nici aceea nu le place Serbiloru, ca Regimulu numai Episcopului din Dalmati'a i dà voia a intrevení la alegerea Mitropolitului serbescu, dar nu sî Eparchiei prin representantii sei. Apoi se dà cu socotél'a, ca Românii din Banatu sî Ungari'a nu voru alege deputati la Congressu.

Prescurtu, Corespundintele Dnevnicului serbescu dîce: ca natiunea serba bine va face, déca va remané credinciósa petitiuniloru sale."

Acestea lasandu inainte, observâmu numai atât'a, ca ne mirâmu, cum de Présfintî'a Sea Raiaciciu au potutu dîce, ca Elu pentru juramentulu depusu spre sustînerea unitatei Bisericei din Austri'a nu póte sprijiní dorinti'a Românîloru, candu Présfintî'a Sea cá Presiedintele adunârei natiunale serbesci din a. 1848. au fostu acel'a, carele au emisu o declaratiune câtra natiunea româna de relegea greco-orientale, dîcendu: ca natiunea serba, asiá dara sî elu, nu voiesce alt'a, decâtu egal'a indreptatîre cu natiunea româna sî fratîetate; apoi unitatea Bisericei este conditiunata de uniformitatea dogmeloru, dar nu de supremati'a Ierarchiei serbesci asupr'a natiunei române, prin urmare, prin Mitropoli'a româna nu s'aru vatemá unitatea Dogmeloru, ci s'aru intarí prin o legatura dogmatica.

Astfelu standu tréb'a, vine intrebarea: ce sa facemu noi Românîi de relegea greco-resariténa din Austri'a, cá sa scapâmu de sub supremati'a Ierarchiei serbe, sî Episcopi anticanonici? respunsulu este usioru, sî adeca: sa remânemu credinciosi petitiuniloru nóstre cu atât'a mai multu, câci acelea suntu basate pe Canónele bisericesci, sî pe legile tierei; câci natiunea româna au otaritu acést'a in Banatu la a. 1848. in adunarea natiunala din Lugosiu; Eparchi'a Aradului in Sinodulu a. 1850; Episcopulu Bucovinei astfelu au respunsu lui Raiaciciu la a. 1848, sî Eparchi'a Ardealului in Sinódele sale din a. 1850, 1860 sî 1864.— Apoi sî Comun'a bisericésca româna din Lugosiu la a. 1862 sî Senatorii imperiall DD. Andreiu Mocioni de Foenu, Br. Nic. Petrino, sî Episcopulu Andreiu Barone de Siagun'a in reprcsentatiunea loru câtra Maiestate din 21 Augustu 1860. Mai departe Diet'a ungurésca din a. 1861 au denumitu o Comissiune, spre a-si dá parerea pentru infiintiand'a Mitropolia româna de relegea ortodocsa resariténa. Acésta Comissiune si-au sî datu Dietei Elaboratulu seu, precum se scie din diuariulu dietalu, dar nu s'au potutu pertractá, câci Diet'a se disolvà. Noi ardelenii sî bucovinenii inca avemu lege favoritóre pentru Biserica; câci aceea dîce: ca suntemu liberi a conduce, administrá sî regulá trebile nóstre bisericesci, scolari, sî fundatiunali independinte de ori care Biserica. Prin urmare de sî ne tînemu de o Biserica cu Serbii, va sa dîca, de o religia, totusi administrarea din afara a Bisericei pe partea Românîloru ortodocsi trebuie sa fia deosebita de câtra cea serbésca, in intielesulu Canóneloru, sî acésta deosebire administrativa nu schimba dogmele credintiei, ci o legatura dogmatica are a le sustîné in tóta curatieni'a loru, precum despre acést'a s'au descoperitu Sino-

dulu Bisericei nóstre ardelene in a. 1850 câtra Sinodulu Episcopiloru serbi din Carlovitiu, la care insa pâna astadi n'au urmatu nici unu respunsu. Din contra dela Meiestatea Sea Imperatulu avemu dóue resolutii, un'a din 27 Sept. 1860, ca Maiestatea Sea nu este neaplecatu infiintiârei unei Mitropolii pentru Românii de rel. gr. orientala, sî alt'a din 24 Iuniu 1863., ca intentiunea Maiestatei Sele este, cá pentru Românii de rel. gr. orientala sa se infiintieze o Mitropolia independinte, coordinata cu cea serbésca.

Varietâti sî noutâti de dî.

Clerulu luteranu a perdutu in dîlele acestea unulu din cei mai distinsi ai sei membri: pre d. Friedsmann, Parochu la Iacobsdorf sî Decanu alu Cincului-mare, veneratu pentru eruditiunea, elocuinti'a sî cu deosebire pentru umanitatea sea. —

(Premiele „Aurorei Romane.“) Din elaboratele incurse la redactiunea Aur. rom. in urm'a concursului sciutu cá cea mai buna poesía s'a premiatu „Unu svatu“ dela d. Georgiu Marchisiu; demne de publicatu s'au mai gasitu poesíele: „Doru de libertate“, sî „Frumósa e femeea!“ dela autori necunoscuti. Ear premiulu pentru cea mai buna novela (4 galbeni) au remasu vacantu, pentru-ca nici unu operatu nu s'au aflatu demnu de premiare. Deci se deschide concursu nou la acestu premiu, care s'a mai maritu cu 2 galbini, asiá incâtu acum face 6 galbini, pâna pe 30 Septembre a. c. cal. vechiu. Critisatorii remânu dd. V. Babesiu, A. Romanu sî I. Miculescu. Poesíele distinse se voru publicá in „Auror'a“.

Calatori'a Principelui Cuz'a.

(Continuare din nr. 47 sî 48.)

Esîndu de la legatiunea Prussiei, Principele Alessandru Ioann s'a dusu la patriarchatulu ecumenicu, unde Inaltîmea Sea a fostu precesu de D. gerante alu Principateloru-unite sî de unulu din adjutantii sei.

Mari'a Sea a fostu priimitu de Patriarchulu ecumenicu incungiuratu de Archiepiscopii, membri ai St. Sinodu, sî de unu numeru mare de prelati. Dupa aceea Principele Alessandru Ioann a facutu o visita scurta patriarchiloru de Ierusalimu, Antiochi'a sî Alessandri'a.

Principele Domnitoriu a anuntiatu S. S. Patriarchului ecumenicu ca vá asistá Dumineca la liturgi'a patriarchala.

Mari'a Sea s'a intorsu la palatulu de la Apele-dulci pe la cinci óre.

In lips'a principelui Alessandru Ioann unu vice-amiralu a venitu sa anuntie, ca din ordinulu Sultanului, D. ministru alu marinei luase dispositiuni pentru cá Mari'a Sea sa póta visitá arsenalele sî flot'a. La diece óre, music'a imperiala, dirigéta de Guateli-pasi'a, a sositu la palatulu de la Apele-dulci sî a esecutatu in totu timpulu seratei bucâti variate. Principele Alessandru Ioann, care este insusi unu amatoru distinsu, a bine-voitu sa chiame pe Guateli-pasi'a, spre a-lu felicitá asupr'a abilei sale directiuni sî asupr'a talentului artistiloru, cari compunu music'a particularia a Maiestâtii Sale, sî a-i dá unu orologiu impodobitu cu cifr'a sea in diamante.

Astadi, Vineri, D. ambasadore alu Franciei s'a dusu la chiosculu imperialu, cá sa faca visita Principelui Alessandru Ioann. D. Marchisulu de Moustier sî totu personalulu ambasadei erau in mare uniforma. Òmenii ambasadorelui erau in tînuta de gala, cu livrea, cu armele Esc. Şale, cu tricornulu sî cu pantaloni scurti.

D. internunciulu Austriei, D. ambasadore alu Engliterei, D. ministru alu Prussiei au facutu asemene visite in mare ceremonia Principelui Domnitoriu alu Principateloru-unite.

Principele Alessandru Ioann aflându, ca Lady Bulwer se aflá pe campi'a de la Apele-dulci, a voitu a se duce sa salute pe D-n'a ambasadrice. Mari'a Sea s'a dusu pe josu prin gradin'a chioscului imperialu pe campia, sî a datu bratiulu la Lady Bulwer, pentru a o aduce in salónele palatului, unde beuture recoritórie s'au oferitu D-nei ambasadrice.

Asta séra, D. ambasadorele Franciei da unu dineu mare Principelui Alesandru Ioann sî la mai multe persóne din suit'a Sea. Marele-Vizir, din caus'a dorerósei perderi, ce a incercatu in dîlele trecute, n'a potutu priimí invitarea D-lui marchisu de Moustier; dara ministrulu afaceriloru straine, ministrulu comerciului sî alti functîunari ai S. Porti voru asistá la acestu dineu.

Dumineca, D. ministru alu afaceriloru straine va dá unu dineu mare Inaltîmei Sale Principelui Alessandru Ioann. —

Totu in Courrier d'Orient de la 15 Iuniu citimu sî acestea, sub titlulu: Interiore:

Precum amu anuntiatu, Domnitoriulu Principateloru-unite a asi statu Vineri la o mare mésa data in onórea Sea de D. ambasadoru alu Franciei.

Principele Alessandru Ioann a mersu la palatulu Franciei, la Terapi'a, pe unu vasu cu vaporu alu Inaltîmei sale Murad—efendi, fiiulu primogenu alu reposatului Sultanu Abdul-Medjid. Este cunoscutu, ca acestu frumosu batelu s'a datu in dispositiunea Domnitorului Românilor prin ordinea Maiestâtii Sale. Candu batelulu ajunse aprópe de Terapi'a, celu statîunariu francesu Ajaccio salutà pavilionulu Principelui inaltiandu colorile natîunali române, pe candu o parte din echipagiu inainte presentà armele, in sunetele clarinei bordului, care comendá onorile cuvenite.

In momentulu candu Mari'a Sea se duceá la uscatu pe unu magnificu caicu alu Palatului imperialu cu siése parechie de lopeti, o numerósa multîme se indesá pre cheu aprópe de palatulu Franciei: asistentii si-descoperiau capetele cu respectu la trecerea Principelui, care respundea cu gratiositate la salutârile loru. Principele Alessandru Ioann lasase uniformá de generalu sî portá haine civile cu placá ordinei imperiale Medjidie.

Inaintea portii ambasadei, DD. secretari sî dragomani, pre cum sî D. comendante Dupetit-Touars sî statulu maioru alu lui Ajaccio asceptá pe principele Alessandru Ioann. Sub vestibululu palatului, Mari'a Sea a trecutu printr'unu sîru de mateloti ai lui Ajaccio, cari i-au facutu onorile militarie.

La intrarea in palatu, Principele Alessandru Ioann, insotîtu de generalulu Salih pasi'a sî de patru persóne sî doi oficieri din suit'a sea, au intâlnitu pe D. ambasadoru alu Franciei, care l'a dusu cu d'ensulu in salonu. Ministrulu afaceriloru strâine, Aali-pasi'a, Kiamil pasi'a, Guritli Mustaf'a pasi'a sî mai multi functîunari ai ministeriului de esterne erau fatia. Corpulu diplomaticu inca aveá mai multi membri, intre altii pe D. Comite Brassier de St. Simon, ministrulu Prussiei sî D. comite Grepi insarcinatulu cu afacerile Italiei.

Principele Alessandru Ioann a parasitu palatulu Franciei la 11 óre totu cu ceremonialulu, cu care sosise. Inaltîmea sea a mersu pe josu, in mijloculu numerosîloru preumblatori la scar'a Terapiei, escortatu de matelotii lui Ajaccio cu tortie, sî insotîtu de D. ambasadoru alu Franciei, de Aali-pasi'a, de Kiamil pasi'a, de DD. ministru Prussiei sî insarcinatulu cu afacerile Italiei, pe cari Principele i invitase cu gratiositate in batelulu seu. Vaporulu, cu stralucire iluminatu, lasà pe óspetii momentani ai Inaltîmei Sale la Bebek, la Top-hane sî pluti apoi câtra chiosculu imperialu de la Apele-dulci, unde sosì câtra mediulu noptii.

A dóu'a dî de diminétia Inaltîmea Sea a priimitu visit'a, in mare ceremonia, a patriarchului ecumenicu, insotîtu de unu numerosu cleru.

Ceealalta parte a dîlei Principele Alessandru Ioann a facutu visitele militarie, la cari lu-invitase Maiestatea Sea Sultanulu. De diminétia, contr'a—admiralulu Rasim pasi'a, adjutante alu Maiestâtii Sale, venise sa se puna la ordinile Principelui.

De la Dolm'a-Bace Principele Alessandru merse in trasura la casarm'a gardei imperiale. Inaltîmea Sea erá in mica tînuta: oficieri români sî otomani escortá trasur'a, pe care o precedeá sî o urmá dóua pelóne de cosaci otomàni. Magnific'a casarma a gardei imperiale sî cea de la Galat'a-Serai au fostu inspectate in totu de Inaltimea Sea, care a datu atentiunea la tóte detaliele relative la bun'a-stare a armatei. Principele a intrebatu pe mai multi soldati sî a luatu de la oficieri informatiuni, cari atesteaza solicitudinea sî cunoscintiele sale in organisarea militaria.

La scól'a militara, Principele Alessandru Ioann gasì pe ministrulu de resbelu, Hussein pasi'a, sî siese batalióne sub arme, cu artileria. Inaltîmea Sea voi sa tréca in revista sî strabatù tóte rendurile esaminându cu mare atentiune ecuipementulu acestoru frumóse trupe. Dupa ce a complimentatu pe siefi asupr'a escelintei tînute a soldatîloru, Principele cerù ministrului de resbelu sa-i esecute mai multe manopere. Miscârile fura esecutate cu o precisiune sî o rapiditate, ce escitara caldurósele felicitâri ale Inaltîmei Sale.

Dupa esercitie, Principele Alessandru Ioann cerù sa se lase soldatii sa se repausese pâna va visitá scól'a, sî se rogà sa nu se intrerupa cursurile prin presinti'a sea. Inaltîmea Sea asistà câte-va minute la o lectiune de fortificatiune si a strabatutu totu stabilimentulu. Intr'un'a din salele de studiu, Principele gasì, cá nisce camaradi de arme printre ceialalti elevi, si doi juni princi imperiali, celu din urma fiiu alu reposatului Sultanu Abd-ul-Medjid si fiiulu celu d'antâiu alu Maiestâtii Sele Sultanulu Abd-ul-Aziz, cu cari Inaltîmea Sea vorbí câte-va minute.

In sal'a de arme, Inaltîmea Sea gasì pe elevi ocupati in esercitiele de scrime. Principele i invità sa le continue innaintea sea sî bine voì sa felicite pe mai multi elevi de siguranti'a si rapiditatea jocului loru. Professorulu de scrima, italianu de natiunalitate, avù onòrea sa fia chiamatu de principe; Inaltimea Sea vorbì cu densuln in limb'a italiana despre metodulu ce intrebuintiá, si-i adresà laudele cele mai magulitóre asupr'a resultateloru dejá obtînute.

Inspectarea tutoru partiloru scólei terminata, Principele Alessandru Ioann fu invitatu a merge in salonulu celu mare alu acestui frumosu stabilimentu, unde erá preparate mai multe beuture recoritórie.

Dupa unu cuartu de ora Inaltîmea Sea se suì in balconulu scólei militarie, cá sa asiste la defilarea trupeloru, ce le trecuse in revista. Zuavii, venatorii si artileri'a erá gramaditi in dosulu scólei, asceptându ordinea de marsiu. (Va urmá.)

Principatele române unite.

„Demboviti'a“ are sciri, ca guvernulu va dá o proclamatîune, prin carea sa arete pe fatia totu ce s'au intemplatu in tiéra sî cu tiér'a dela plebiscitu incóce.

Coloniele sî locuitorii din 22 comune de pe dominiele statului din Bessarabi'a au substernutu prin Administratorulu loru ministrului-presiedinte 700 galbini pentru cumperarea unui tunu, sî Domnitorulu a priimitu acestu daru patrioticu alu suditîloru sei, si au insarcinatu pre ministrulu presiedinte, a aretá contribuitoriloru multiamit'a domnésca.

Pentru cei loviti de inundâri se iau din partea guvernului mesuri estinse binefacatóre. Dar sî filantropi'a privata aduce frumóse jertfe pentru acesti nenorociti P. S. Sea Mitropolitulu Ungro-Vlachiei, Parintele Nifonu, emise unu cerculariu, prin care provóca clerulu de tóta starea, a alergá elu, in fruntea toturoru, spre ajutoriulu celoru lipsiti sî a face sî a staruí a se face colecte pentru densii. Dîuariulu „Romanulu“ a deschisu o lista, ce au avutu frumóse resultate. Spitierii (apotecarii) din Bucuresci s'au oblegatu, a dá pentru cei seraciti prin inundare tóte medicamentele in daru. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei dieecsane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 51. ANULU XII.

Sabiiu, in 2|14 Iuliu 1864.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Iuniu 1864.

Amesuratu promissiunei date in nr. 50. comunicâmu in urmatórele:

Statulu personalu sî salarialu

alu autoritâtîloru politice regesci in m. principatu alu Transsilvanici.

I. Regiulu Guvernu transsilvanu.

a) Personalulu de conceptu.

1) Gubernatorulu — — — — 8000 f.
cu adausu functiunariu de 9000 f.
sî cuartiru naturalu.
2) Vice-Presiedintele gubernialu 6000 f.
3) Consiliari de curte 4000 f.
4), 5) sî 6.) Consiliari guberniali a 3000, a 2500 sî a 2000 f.
7) Protomedicu — — — — 1600 f.
8), 9) sî 10) Secretari a 1600, a 1400 sî 1200 f.
11) sî 12) Concipisti guberniali à 900 sî 800 f.
13) Veterinaru 700 f.
14) Practicanti de conceptu à 400 sî 300 f.

B. Personalulu de cancelaria

15) Directorulu manipulatiunei 1500 f.
16), 17) sî 18) Adjuncti à 1100, 1000 sî 900 f.
19), 20) si 21) oficiali à 800, 700 sî 600 f.
22) sî 23) cancelisti à 500 sî 450 f.

C. Servitorime a.

24) usieru 450 f.; 25) 26) sî 27) servitori de cancelaria à 400, 350, 300 f.; 28), ajutatori 250, 29) portari 250 f.
Toti servitorii priimescu sî imbracamintea de oficiu.

II. Alu diregatorieloru politice reg. in municipii.

A Personalulu de conceptu

1), 2) sî 3) capulu municipiului à 3000, 2500 sî 2000 f. locuintia naturala sî adausu functiunariu.
4), 5) sî 6) Substitutii 1800, 1600 sî 1400 f.
7) Vice-comiti adrepartîti 1200 f.
8) sî 9) Notari primari, Secretari 900 sî 800 f.
10) Notari, concepisti 600 f.
11) sî 12) Medici 700, sî 600 f.
13) Veterinari 400 f.

B. Personalulu de cancelaria.

14) Archivariu 600 f.
cu adause cincenale de 50 f. pâna la 900 f.
15) cancelisti 400 f.

G. Servitorime a.

16) servitori de oficiu 300 fl. cu adause cincenale de 25 pâna la 400; f. 17) ajutatoriu de servitoriu 200 fl. ,— ambii cu imbracaminte de oficiu.

III. Diregatoriile politice de instanti'a antâi'a.

A. Personalulu de conceptu.

1) Vice-comite, Vice-capitanu 1200 f., locuintia libera séu bani de cortelu sî câte unu adausu cincenalu de 100 f. pâna la 1800 f.
2) sî 3) Pretori, Dulâi, Inspectori etc. 1000 sî 800 f.; cei espusi voru avé sî locuintia libera sî 100 f. pausiale pentru servitoriu.
4) sî 5) Adjuncti à 600 sî 500 f.
6) Medici 400 f.
7) Archivari 400 f.; sî dupa câte cinci ani unu adausu cincenalu de 40 fl. pâna la 600 f.

C. Servitorime a.

8) Unu servitoriu de oficiu 250 f. sî dupa câte 5 ani unu adausu cincenalu de 24 f. pâna la 350 f. sî imbracaminte de oficiu; 9) ajutatoriu de servitoriu 200 f. sî imbracamintea de oficiu.

Observâri.

1. a) Guvernatorulu Transsilvanici va avé locuintia naturala séu unu ecuivalentu corespundiatoru de locuintia, sî i se cuvine unu adausu functîunalu cá salariu onerosu in suma de 9000 fl. v. a.

b) Noudenumitulu guvernatoru póte priimí la intrarea lui in postu, cerendu, unu ajutoriu de ajustamentu, care din casu in casu se va âplacidá dela prê'naltulu locu in suma de 5000 fiorini.

c) De e postulu Guvernatorului vacantu mai multu de câtu trei luni, compete pentru tempulu urmatoriu alu vacantiei vicepresiedintelui substitutu jumetate din adausulu functîunalu alu Guvernatorului, nu insa locuintia naturala séu ecuivalentulu aceleia-si.

2. a) Capulu deregatoriei regesci politice a municipiului va avé locuintia libera sî unu adausu de cortelu, mai departe unu adausu functîunalu cá salariu onerosu, carele va fi pentru capulu municipiului din Clusiu, Sabiiu sî Odorheiu câte 2000 fl., pentru alu Deasiului, Albei Iuliei sî Devei câte 1500 fi., in fine pentru acel'a alu Fagarasiului, Reghinului sî Nascudului câte 1000 fl.

b) In casu de vacantia are dreptu de a pretinde substitutulu capului dregatoriei r. politice, durandu vacanti'a preste dóue luni, jumetate din adausulu funnctîunalu alu capului.

3. Antistii deregatorieloru politice de instanti'a d'antâiu (vicecomiti, vicejudi regesci, judi regesci) voru avé locuintia libera in edificiulu dicasterialu, sî déca acest'a nu esista séu nu e disponiveru, unu adausu de cortelu pe fiacare anu in 200 fl.; in casu de vacantia nu va avé dreptu functîunariulu substitutu de a pretinde locuinti'a séu adausulu de cortelu; i-se póte insa, fiindu loculu antistelui mai multu timpu vacantu, licuidá din salariulu antistelui economisatu o suma partîala cá cuveninti'a substitutîunala. —

Statulu personalu sî salarialu

alu judecatorieloru de prim'a instantia.

1) sî 2) Preside de judecatorii colegiale 2500 sî 2000, apoi in Sabiiu sî Clusiu adause de câte 500 f., car in Vasiarheiu sî Brasiovu de 300 f.
3) sî 4) Procurorii de statu 1600 sî 1400 f.
5) si 6) Assessoru la judecatoriele colegiale 1200 sî 900 f. cu adausele urmatóre: a) judecatoriloru singulari espusi locuintia libera, b) déca e espusu unu judecatoriu de a II. classa cá judecatoriu singularu, 200 f. adausu; c) din categori'a cea d'ántâiu ameliorâri cincenale de câte 100 f. pâna la 1800 f. d) Assessoriloru, cari se desemnéza de substituti de presidii, inca unu adausu de plata de 200 f.
7) sî 8) Substituti de procuroru de statu 1000 sî 900 f.
9) sî 10) Notari séu Secretari de consiliu 800 sî 700 f.
11) sî 12) Adjuncti de judecatorii 700 sî 600 f.
13) sî 14) Directori la oficiele subsidiare 1000 sî 900 f.
15) sî 16) Adjuncti de directiune 800 sî 700 f.
17) Oficiali de judecatorii 500 f.
18) Cancelisti la judecatoriele singulare 450 f., sî totu la 5 ani adausu cincenalu de 40 f. pâna la 650 f.
18) Accesisti 400 f.
20) carcerari 400 f., cortelu liberu, sî totu dupa 5 ani adausu cincenalu de 30 f. pâna la 550 f.
21) Servitori de oficiu 250, totu la 5 ani adausu cincenalu de 25 f. pâna la 350 f., apoi imbracamintea oficiala, sî cari fungéza cá esecutori judecatoresci, sî anume la tóta judecatori'a unulu, 50 f. adausu.
22) Ajutatori de servitori 200 f. sî emolumentele celoru de sub 21.
23) Pazitori de prinsi 200 f., cortelu liberu, adausu cincenalu de 25 f. pâna la 300 f.

Reportulu

comitetului dietale pentru propunerile lui Carolu Maager sî consortiloru.

Comitetulu, care in siedinti'a dictale din 1. Iuniu 1864

a fostu concrediutu cu anteconsultarea asupr'a propuneriloru lui Carolu Maager si consortiloru intr'acolo mergatóre, cá inalt'a dieta sa binevoiésca a decide:

1. cá numai decâtu sî cu cea mai mare energía sa se recuire inaltulu regimu, cá inaltu-acelasi sa se unésca cu guvernulu Principateloru unite in privinti'a impreunârei drumuriloru de feru austriace cu cele din Romani'a inca inainte de ce s'aru incepe cladirea drumuriloru ferate in Principate decurendu concessiunate;

2. cá unu astfelu de punctu de impreunare sa se defiga pe tóta intemplarea sî in apropierea Brasiovului;

3. cá inaltulu regimu sa propuna la inceperea sessiuniloru inaltului senatu imperiale mai deaprópe conchiamandu o propusetiune nóua in privinti'a cladirei drumului de feru in Transsilvani'a, spre aducerea unui conclusu pe cale constitutiunala in intielesulu convoirei esoperate;— si-a implinitu acésta missiune, sî substerne in alaturatulu proiectu de préumilita representatiune cá resultatulu consultâriloru sele, pre care cu acést'a lu recomanda spre acceptare.

Sabiiu, in 24 Iuniu 1864.

Alduleanu, m. p. Presiedintele comitetului.
Gottlieb Budacker, m. p. Notariu.

Proiectulu

préumilitei representatiuni in obiectulu drumului de feru ardelénu.*)

Sacratissima cesareo-regia sî apostolica Maiestate!

Pré indurate Dómne!

Dintre tóte tierile monarchiei e unica Transsilvani'a, care spre cea mai profunda dorere e inca totu lipsita de binefacerile drumului de feru.

Cestiunea de a cuprinde sî asta tiéra in sistem'a drumuriloru de feru ale imperatîei, ce se estindu in tóte directiunile, a fostu dara inca de multi ani unu obiectu, care a cuprinsu tóte cugetele, grijile sî sperantiele locuitoriloru Transsilvaniei intr'unu gradu crescendu, pentru ca intr'adeveru numai dela câtu mai grabnic'a resolvare favoritória a cestiunei drumului de feru se póte asceptá deschiderea numeróseleru midilóce de ajutoriu a patriei nóstre, cum sî acea aventare in agricultura, industria, meseria sî comerciu, de care are neincungiurata lipsa acésta multu negligata tiéra spre intemeierea prosperitatei sele.

Pentru aceea si-a tienutu diet'a, dupa ce dupa o intrerupere indelungata conchiamata fiindu de Maiestatea Vóstra pe bas'a unui regulamentu nou, iarasi s'a adunatu, de cea mai santa a sea datorintia, a indicá numai decâtu in cea d'antâiu a sea préumilita adresa câtra coróna drumulu de feru cá cea mai mare sî intelîtóre cerintia pentru Transsilvani'a.

Noi calculâmu asiá dara— astfelu s'au esprimatu préumilitii sî totudeun'a credinciosii representanti ai acestui Mare Principatu in préumilit'a adresa din 21 Augustu 1863,— cu cea mai mare incredintiare, ca prin midilocirea constitutiunala a senatului imperiale se va atrage odata in sistem'a drumuriloru de feru sî acésta tiéra, care dela natura e binecuventata cu totu feliulu de averi, prin positiunea sî formatiunea sea e pentru aperarea Monarchiei de cea mai mare insemnatate, sî ca asiá prin fapt'a acést'a, ce afara de tóta indoiél'a sî cu tóta validitatea documentéza pretiulu sî veritatea celei mai intime connexiuni cu imperiulu intregu, sî patri'a nóstra se va conduce câtra unu viitoriu mai ferice.

Cá o resolvare favoritóre a cestiunei drumului de feru transsilvanu se póte insa privi numai cladirea aceloru linie, care forméza de o parte vêne pentru comunicatiunea universala, de alta parte deschide prin directiunea sî estinderea loru in tiéra, diferiteloru pârti de teritoriu — tînuturi—prospectu siguru, de a luá parte fructifera la binefacerile mijlóceloru celoru nóue de comunicatiune.

Pusatiunea geografica a Transsilvaniei, situatiunea sî formatiunea muntiloru, care determina cursulu vâliloru, face cu nepotintia, cá cu cladirea numai a unei linii de drumu sa se faca destulu cerintieloru comunicatiunei universale si totodata sî subversanteloru interese ale tierei.

Asiá dara din inceputu, de candu s'a escatu cestiunea drumului de feru, s'au luatu in consideratiune d ó u e linii, care ambele au fostu de o potriva destinate de a mijlocí comunicatiunea prin tiéra in tóte directiunile principali ale comerciului universalu.

O linia, care intrandu pe valea Muresiului in Transsilvani'a, sî impreunanduse la Turnu-rosiu cu drumurile Pricipateloru unite, aru deschide comerciului câtra Asi'a mica sî Indi'a calea cea mai scurta prin Bucuresci, Varn'a sî Constantinopole.

Cealalta linia, care ducenduse pe valea Crisiului sî trecendu de alungulu prin Ardélu dela médianópte-apusu câtra mediadî-resaritu, aru fi sa tréca pela Buzeu in Principatele unite sî esîndu la portulu Dunarei, Galatiu, sa asigure comerciului austriacu calea cea mai óbla câtra partea septemtrionale-orientale a mârei negre, câtra Russi'a meridionale sî Persi'a.

Ambe liniele, pentru comerciulu universalu sî anumitu pentru interesele comerciali ale imperiului austriacu de o insemnatate fórte mare, suntu, déca vomu luá in privire cerintiele Ardélului, pusatiunea sî referintiele lui, de diversa momentositate sî importantia.

Pâna candu lini'a Aradu-Sabiiu-Turnu-rosiu cu unu ramu de drumu la Alb'a-Iuli'a trece prin tiéra numai intr'o lungime de 27 miluri pela pólele muntiloru din médiadî-apusu, in apropierea fodineloru de auru, carbuni de pétra sî de feru, sî pe tóta intemplare prin unu tînutu fórte productivu sî impopulatu, trece ceealalta linia dela Oradea mare-Clusiu-Brasiovu-Buzeu cu ramuri de drumu la Alb'a-Iuli'a sî Sabiiu prin Ardealu in cea mai mare estindere, de câtra médianópte-apusu câtra mediadî-resaritu intr'o lungime de 74 de miluri.

Pe candu lini'a acést'a din urma atinge in lungimea estensiunei sale tînuturile cele mai fertile sî fórte tare impopulate, aduce aceea in legatura cetâtîle cele mai de frunte, precumu sî mai tóte locurile mai insemnate de industria. Afara de aceea se apropia acea linia in cursulu seu asemenea de cele mai insemnate sî avute fodine minerale, precum sî de depositorie insemnate de sare, sî se insusiesce prin directiunea sea cu deosebire spre aceea, cá sa se póta luá pe lesne in comunicatiunea sea sî productele de câmpu sî industri'a tînuturiloru mai indelaturate, in câtu prin aceeasi se deschidu comunicatiunei celei mari mai tóte vâile din tiéra, emininte in fertilitate.

Pe drumulu acest'a Oradea mare—Clusiu—Valea Tarnavei —Brasiovu, cu liniele colaterale la Alb'a-Iuli'a sî Sabiiu se impaca cea mai mare parte a toturoru intereseloru Transsilvaniei, sî pentru aceea promite lini'a ast'a din respectulu intereseloru natîunali sî a poporului in genere, cum sî a industriei cele mai multe folóse tierei.

Cladirea acestoru ambe drumuri principali a fostu pentru aceea tînt'a dorintieloru tierei, ce se tîne insa de preferinti'a unui'a inaintea celuialaltu, in privinti'a ast'a, déca se vá luá privire la interesele generali ale Ardealului, credemu ca la cea mai mare parte a locuitoriloru nu a potutu subversá nicí o dubietate.

Pentru aceea locuitorii Transsilvaniei numai cu cea mai mare multiamita au potutu sa intempine pré'nalt'a resolutiune a Maiestatei Vóstre din 14 Iuliu 1862, cu care V'ati induratu prégratîosu in principiu a permite, cá drumurile de feru dela Oradea-mare sî dela Aradu sa se continue prin Ardealu câtra marginile tierei romanesci atâtu pela Brasiovu câtu si pela Sabiiu, sî ati impoternicitu pe ministrulu de comerciu sî economi'a populare, a intrá in negociatiune cu intreprindiatori apti pentru cladirea mai incolo a acestoru drumuri.

Sî candu apoi Maiestatea Vóstra mai tardîu in préinaltulu rescriptu din 27 Septembre 1863, indreptatu câtra dieta V'ati induratu a indicá intrarea deputatiloru transsilvaneni in consiliulu imperiale de urgenta sî pentru atragerea Ardélului in sistem'a drumuriloru de feru, a crediutu tiér'a, dupa ce au intratu deputatii ei in consiliulu imperiale, a se fi apropiatu fórte de realisarea dorintieloru sele celoru mai ferbinti.

Speranti'a acést'a cu dorere a remasu desiérta; cu dorere amara a trebuitu se véda tiér'a, ca caus'a drumului de feru ardelénu nu s'a decisu in senatulu imperiale.

Intr'aceea V'ati induratu Maiestatea Vóstra cu préinalt'a determinatiune din 5 Iuniu a. c. prégratiosu a permite deschiderea unui drumu feratu de locomotive câtra sî prin marele Principatu Transsilvani'a dela Aradu prin Vintiulu de josu la Sabíiu pâna in marginea tierei la Turnu-rosiu cu o linia secundara dela Vintiulu de josu la Alb'a Iuli'a, sî totodata V'ati induratu a impoternicí pe Ministeriulu de comerciu, cá cladirea drumului de feru in distanti'a dela Aradu-Vintiulu de josu pâna la Alb'a-Iuli'a numai decâtu sa se incépa, sî spre scopulu acest'a sa se incheie o invoiéla pentru prestarea chieltueleloru in modu anticipativu cu institutulu de creditu, pentru cladirea drumului, care are sa se faca sub control'a administratiunei de Statu, cu societatea drumuriloru de feru tisane.

Prin inceputulu lucrâriloru terasei pentru mentiunat'a linia de drumu ferecatu Aradu, Vintiulu inferióre, Alb'a-Iuli'a, cei mai credinciosi representanti ai Mareprincipatului Transsilvani'a se vedu in fati'a unui faptu complinitu, care in adeveru acumu de odata au decisu asupr'a unui'a din ambe punctele de intrare, a unui faptu, care, cá unoru representanti ai tierei, le impune detori'a sa conlucre cu incordarea toturoru poteriloru la aceea, cá din acésta fapta tiér'a sa traga totu potenciosulu folosu, ce insa numai in acelu casu s'aru poté, déca pentru acestu drumu ferecatu, celu d'antâiu alu Transsilvanici, incâtu a-cel'a póte ca pe unu tempu mai indelungatu are a remâné

*) Tragemu atentînnea respectiviloru domni asupr'a acestei traductîuni atâtu de ne-romanesci, si ne reservâmu a vorbí despre acestu obiectu cu alta ocasiune. Red.)

uniculu in tiéra,— déca acestui drumu s'aru defige unu astfelu de punctu de esîre, care sa faca cu potintia impartasîrea câtu mai multoru tienuturi ale tierei la binefacerile drumului feratu.

Purcediendu din acestu respectu, singurulu direptariu pentru densii, prérredinciosi supusii representanti ai Transsilvaniei tiermurindu-se pre lenga starea unui faptu complinitu, cutéza dara supt impregiurârile de fatia a indigitá continuarea drumului ferecatu dela Vintiulu inferióre prin lunc'a Tarnâvei la Brasiovu pâna la punctulu esîrei Buzeu, amplectandu deodata cetâtîle Clusiulu sî Sabiiulu in acésta linia principala, a indegetá acésta directiune de acelu modu de resolvare, care considera câtu se póte mai multu interesele Transsilvaniei prin deschiderea mai toturoru valiloru sele, sî anume a celoru mai productive, sî totudeodata deschide sî comerciului austriacu liniele principale de comunicatiune la Galati sî de ací in nordu-ost la marea négra cu Russi'a meridiunala sî cu Persi'a.

In acésta linia principala, supt auspiciele presinte, se concentréza cele mai momentóse interese patriotice transsilvane.

Intrandu in tiéra drumulu feratu in médiadî-apusu, duce pre fertilea vale a Muresiului pâna unde se impreuna ambele Ternâvi prin midiuloculu tienutului principale alu celoru mai pretióse tesaure minerali, carbuni fosili, feru, sare sî vinuriloru nobile murasiene, apoi ramurindu-se spre ostu sî abatendu-se in tienutulu Ternâvei deschide comerciului esternu avuti'a producteloru naturali a dóue vâli din cele mai productive ale Transsilvaniei sî impreuna prin atragerea Sabiiului sî Clusiului locuri importante prin industria sî insemnate prin meseriele ce inflorescu intr'ensele. De ací in cursu progresivu oferesce unei pârti a Secuimei beneficiele unui medilocu perfectiunatu de comunicatiune, aduce tiér'a Oltului cu giganticele poteri de apa in strinsa legatura cu calea cea mare a comerciului, sî desbuca, dupa ce au atinsu Brasiovulu, cea d'antâiu piétia de negotiu transsilvanu, câtra Principatele unite române, aceste tieri ale Dunârei inferióre pre drumulu, ce comerciulu transsilvanu din seculi si-au alesu sî pâna astadi si-au sustînutu pentru cemerciulu seu.

Brasiovulu e depositoriulu capitale pentru cea mai mare parte de producte crude importate din sî prin principatele unite danubiane, sî de ací se straporta acestea departe in tierile superiori ale monarchiei. Parte din aceste predupte crude se prelucra prin industria in acésta cetate sî cercuitulu ei, apoi prin negotiatori brasioveni se reespórta pre calea cea mai scurta cá manufacte in principate sî in Bulgari'a, unde suntu articli de negotiu fórte cautati in terguri.

Esportulu marfeloru brasiovene, ce suie anuatim la mai multe millióne de fiorini, se sustîne de secli in Brasiovu sî e funte de insemnate venite pentru tiér'a Barciei, o parte din Secuime, apoi pentru tractele vecine ale Rupei, Sighisiórei sî Mediesiului.

Cá punctu transenale inca e Brasiovulu de importantia deosebita, câci prin densulu se mijlócesce comerciulu de transitu alu celoru mai multe marfe spedite in principate din Vienn'a sî din statele reuniunei portoriali germane, sî mai vertosu atunci, candu navigatiunea pre Dunare e intrerupta din caus'a iernei.

Motive ponderóse suntu dara acestea din punctu de vedere comercialu, industriariu sî manufaptuariu, cari cu preferintia ne facu a dorí, cá lini'a drumului feratu transsilvanu sa se impreune cu a principateloru unite in vecinatatea Brasiovului.

Acést'a este, Maiestatea Vóstra, acea linia de drumu feratu, pe care a o insemná dupa starea lucrului de astadi cá pe cea mai potrivita, ne tînemu de cea de'antea datorintia a nóstra.

Pe candu se simtu préumilitii sî totdeun'a credintiosii representanti ai Ardealului indemnati in cunoscinti'a loru de a face acésta dechiaratiune, care le impune loru sinceritate fatía cu Corón'a, se tînu totodata strînsu de speranti'a asigurata prin cuventulu imperatescu: precumca intentiunile adeveratu parintesci ale Maiestatei Vóstre in tréb'a cladirei linieloru de drumu feratu in Transsilvani'a, asiá precumu s'a esprimatu acelea chiaru in pré'nalt'a determinatiune din 14 luliu 1862, se voru realisá in fapta câtu mai curendu spre binele toturoru tînuturiloru patriei nóstre.

De órece insa la cladirea ori sî câroru drumuri de feru ardelene, cari au sa intre in principatele unite, e neaperatu de lipsa convoirea cu guvernulu principateloru in privinti'a punctéloru de impreunare cu drumurile ferate acestoru principate; de órece mai incolo prin conclusele camerei legislative din Bucuresci, care dupa cum se aude s'aru fi sî intaritu din partea guvernului principateloru unite, dreptele dorintie sî sperantie ale Transsilvaniei prin o potinciósa incungiurare a acestei tieri se vedu a fi periclitate; se simtu credinciosii préumiliti representanti ai Ardealului préindemnati sî obligati, à se rogá préumilitu:

Sa ve indurati Maiestatea Vóstra prégratiosu a ordiná, cá

1) in privinti'a puncteloru de impreunare a drumuriloru ferate austriaco-ardelene cu cele ale principateloru unite sa se faca o invoiéla cu guvernulu principateloru inca inainte de ce s'aru incepe cladirea drumuriloru de feru, pentru principate numai de curendu concessiunate;

2) din respectulu economiei populare sî alu comerciului Brasiovulu sa se defiga cu preferintia cá unu astfeliu de punctu de impreunare; sî sa se faca senatului imperialu la inceputulu sessiunei mai de aprópe o propusatiune nóua in privinti'a cladirei drumului de feru in Transsilvani'a spre aducerea unui conclusu pe cale constitutîunala in intielesulu convoirei esoperate cu guvernulu principateloru unite.

Cei ce cu credintia, cu deplin'a incredere de a ne fi gratiosu ascultata cererea, sî cu cea mai profunda veneratîune remanemu

Ai Maiestatei Vóstre c. r. apostolice
prea credintiosi sî ascultatori supusi sî servi
Representantii Marelui Principatu alu Ardealului adunati in dieta.

Sabiiu in 24 luniu 1864.

Aldulcanu m. p. Presiedintele comitétului.
Carolu Maager m. p. Referinte.

Dupa Obert (vedi nr. 50) vorbersce

D. R a t i u, care inca e pentru representatiunea comissiunei: Elu cere dela fiitoriulu drumu feratu 4 lucruri: 1) ca lini'a ferata sa multiamésca trebuintiele strategice; 2) cá sa satisfaca cerintieloru comerciului universalu; 3) cá sa indestuleze interesele imperiului, sî 4) cá sa indestuleze interesele tierei. 1. Punctulu strategicu e consideratu de ajunsu dupacum se vede din not'a ministeriului de resboiu, tramisa Cancelariei aulice tranne in 17 lanuariu 1863. nr. 4914. 2. Comerciulu universalu din tierîle nóstre se concentréza la Galatiu, de acolo mergu trei linii: un'a la Odess'a, prin carea se léga Russi'a de meadiadî sî resaritu cu cecalalta Europa; cecalalta e lini'a Trapezuntului, carea duce in Asi'a; a trei'a e lini'a Constantinopolei, carea duce in Europ'a de meadiadî.

Alu treilea punctu, din care privesce densulu drumulu de feru, suntu interesele imperiului. I se va obiectá, ca drumulu Clusiu-Brasiovu este mai scumpu, decâtu celu dela Aradu la Sabiiu; densulu insa crede, ca acel'a e drumulu celu mai scumpu, care folosesce mai putînu. Dar in fine trebuie considerate sî interestele tierei. Cari suntu aceste interese, se vede de acolo, ca $^{8}/_{10}$ din locuitorii Transsilvaniei ceru lini'a Clusiu Brasiovu. Acést'a atinge Clusiulu, Turd'a, Aiudulu, Mediasiulu, Sighisiór'a, Cuhalmulu sî Brasiovulu; dar atinge sî ocnele cele importante dela Turd'a, Ocn'a Deajului sî cu deosebire dela Uiór'a. Dar trebuie luatu in considerare sî aceea, ca Transsilvani'a, carea pâna la 48 platiá câte 400,000 fl. dare pe anu, acumu platesce preste 13,000000, afara de fondulu urbarialu sî de fondulu tierei, pe candu spesele facu 4-5 millióne. Poporulu a seracitu de totu, pentruca regimulu nu s'au ingrijitu nici decâtu a-i deschide vreunu nou ramu de castigu. In acelu gradu, in care s'a folositu imperiulu mai multu dela Transsilvani'a, Transsilvani'a au avutu mai putînu folosu delà imperiu. (Bravo! vivaci in stâng'a, dar sî in centru.) Deci dupa cum a facutu tiér'a atâtea sacrificie pentru statu, faca sî statulu ce-va pentru tiéra! Recomânda lini'a Oradea—Clusiu—Brasiovu. (Bravo! in stâng'a.)

H. S c h m i d t intr'o cuventare sarcastica sî muscatóre — dupa obiceiu — combate pre Maager sî pre Obert, parte pentruca Mai. Sea a sanctîunatu odata o linia, sî diet'a nu póte face retrograda acésta sanctîunare, parte pentruca de-sî crede diet'a competinte a esprime in acésta causa d o r i n t i e l e sele, totusi i-a cadiutu greu, ca se vatema regimulu sî se cérca à se eschide Sabiiulu de totu.

B u d a c k e r partinesce proiectulu lui Maager. Intrarea pe la Aradu nu se mai póte reieptá, pentruca e sanctîunata de Mai. Sea, dar esîrea sa fia pe la Brasiovu; câci acést'a o reclama tóte interesele tierei, care apoi oratorulu le desfasiura fórte bine. Prin acésta linia nu va sa se eschida nici de câtu Turnulu-rosiu pentru totdeun'a, câci acést'a aru fi o nebunia. (Bravo!)

Fr. S c h n e i d e r se róga de iertare — sî cu totu dreptulu—ca striga asiá tare, apoi umple sal'a cu unu cuventu lungu, alu cărui intielesu e, ca secundeaza lui H. Schmidt.

W i t t s t o c k in cuventu fórte energicu repróba principiele lui Schneider, care n'are nici curagiulu de a vorbí, sî aru impedecá sî pre diet'a a manifestá dorintiele sele. Apoi desfasiura cu chiaritate sî elocuintia motivele pentru lini'a Brasiovu, sî intre dese acclamatiuni in stâng'a, sî parte in centru, incheia cu acea, ca imperiulu sa dea tierei ce este a tierei!

Fiindu tempulu inaintatu, continuarea desbaterei se lasa pe dîu'a urmatóre.

S a b i i u 29 Iuniu. Serbski Dnevnik nepreruptu invatia pre publiculu seu despre cele ce are a face la congresu, sî-i deslusiesce positiunea bisericésca a natîunei serbe, dîcendu: ca numai asiá va avé Congressulu resultatulu doritu, déca se voru alege barbati independinti. De aceea dîce, ca in graniti'a militara trebuie sa fia alegatorii cu deosebita atentiune la alegerea Deputatiloru, cari potu votá dupa propri'a loru convingere.

„Serbski Dnevnik" in acelasi numeru 68 aduce numerulu deputatiloru la Congressu dupa Eparchii in urmatoriulu chipu:

1. Archidiecesa	3	Preoti,	3	Provincialisti,	5	Granitieri.
2. Neoplant'a	3	„	4	„	1	„
3. Timisiór'a	3	„	5	„	1	„
4. Pacratiulu	4	„	3	„	6	„
5. Versietiulu	3	„	5	„	2	„
6. Bud'a	3	„	2	„	—	„
7. Aradulu	3	„	3	„	—	„
8. Carlstadtulu	3	„	—	„	10	„
	25	„	25	„	25	„

Déca vomu socotí, ca dupa conscierea de suflete in a. 1797 au fostu in Eparchi'a Timisiórei 343,351 de suflete, in a Versietiulu 224,530, in a Aradului 307,994, car in a Archidiecesei 128,104, in a Pacratiului 86,707, in a Carlstadtului 164,287 (.), atunci trebuie sa se dîca: ca pe Eparchiele cele mai populóse sau pusu numerulu Deputatiloru cu multu mai micu decâtu pe Eparchiele cele mai putînu populóse, sî ca astfelu de impartiéla in timpii vechi cu buna séma nu s'a facutu cu privire la numerulu toturoru crestiniloru, a Romăniloru adeca sî a Serbiloru, ci numai cu privire la numerulu Serbiloru, cari se afla in Eparchiile Timisiórei, Versietiului sî a Aradului.

Despre acésta impregiurare a vorbí multu, aru fi, dupa parerea nóstra, unu ce fâra folosu; câci noi Romănii de relegea gr. or. din statele Maiestatei Sale amu ajunsu la presér'a infiintiârei unei Mitropolii române independinte sî coordinate cu cea serbésca; de aceea vremu sa fimu cu paza câtra cele ce se voru lucrá sî urmá in Carlovitiu.

Noi avemu totu cuventulu a asceptá dela correligiunarii nostri Serbi, sî spre acést'a ne da garantia vocea Jurnalului serbescu, ca ei voru sprijiní din parte-le infiintiarea unei Mitropolii române coordinate cu cea serbésca, sî ca sî dintre Episcopii serbi voru fi unii, cari inca voru fi pentru infiintiand'a Mitropolia româna, sî numai doi Episcopi serbi voru cutezá a se aretá contrari acestei dorintie drepte ale Romăniloru.

S a b i i u in 1/13 Iuliu. (Felurite.) Esc. Sea, P. Episcopu diecesanu Andreiu Br. de S i a g u n' a se pregatesce a plecá diminétia la scalda la Mehadi'a. Domnedieu sa-lu pórte 'n pace sî sa-lu aduca sanatosu in sinulu bisericei sî alu natîunei sele, cari compatimescu deopotriva suferintiele Esc. Sele, cu deosebire in aceste tempuri grele, unde ochii toturoru privescu cu doiosîa la Archipastorii nostri, cari acum lipsescu ambii din diet'a tierei. —
Escellenti'a Sea Gubernatorulu sî Comissarulu regescu impoteritu la diet'a tierei, Cont. Folliot de C r e n n e v i l l e s'a re'torsu alalt'a séra la 9 óre la Sabiiu. Eri a priimitu felicitatîunile dietei, ai cârei membri se conferira in gala la Esc. Sea, spre a-i face reverinti'a.— Se vorbesce multu, ca Magiarii cu Secuii voru sa-si tramita regalistii in dieta, cá sa ia parte la consultârile, ce se voru incepe acum; câci in adeveru de ací 'ncolo vinu la pertractare obiectele cele mai importante, precum impartîrea tierei, revederea unoru §§-i din patent'a urbariala etc. —

Principatele române unite.

Din principate comunicâmu naint.e de tóte festivitatea cea frumósa, prin carea universitaiea din Iasi— cu totu dreptulu: alma mater iassiana— a serbatu mórtea professorului seu Simeonu B a r n u t i u.

Esundârile se vede totu mai multu ca au facutu pagube necalculabile. Municipiulu Bucurescilor a subscrisu pentru inundati 100,000 lei, ear Principele au assemnatu 500 galbini. Dar ce e mai frumosu: S u l t a n u l u a oferitu pentru ajutoriulu celoru inundati 5000 galbini.

Principele Alessandru Ioann I. iar a seversîtu mài multe acte de inalta inteligintia sî nobilu patriotismu, despre cari vomu poté vorbí numai in nr. urmatoriu.

In politic'a esterióra mai insemnata e schimbarea ministeriului in Dani'a.

(.) Vedi Csaploviciu Tom. II.

Solemnitatea funebrala pentru Barnutiu la universitatea din Iasi.

Alm'a universitate iasiana ne onóra prin rectoratulu seu cu requisitiunea, a publicá in fói'a nóstra programulu tristei solemnitâti funebrale in memori'a veneratului ei professoru S i m e o n u B a r n u t i u. Ne 'mplinimu o placuta datorintia urmandu acestei requisitiuni, sî astfelu facendu-ne sî pre noi sî pre publiculu nostru partasi acestei demne solemnitâti; numai ne pare reu, ca strimtimea spatiului ne constrinse a amaná publicarea ei pâna acum.

U n i v e r s i t a t e a d e I a s s i.

Nr. 117. Cancelari'a Rectorului; 14/26 Iuniu 1864. Domnule Redactoru! Binevoiti a publicá in „Telegrafulu Românu" alaturatulu Programmu pentru solemnitatea funebra serbata eri in memori'a unui barbatu, care nu illustra numai Universitatea de Iassi, ci erá cunoscutu sî stimatu pretutindenea, unde se intinde numele poporului românu. O proba mai multu pentru acést'a a fostu asistenti'a la serbare a celui mai numerosu publicu, intre care se observá mai alesu Inaltu Présfintîtulu Locotenentu de Mitropolitu alu Moldovei sî Sucevei, Generalulu Comandantu Iacovachi, Prefectulu Districtului, Comandantulu orasiului, Consululu austriacu etc.

Priimiti, Domnule Redactoru, incredintiarea distinsei mele consideratiuni.

Rectorulu: **Titu Livie Maiorescu.**

P R O G R A M U L U

Solemnitatei funebre, instituite de Consiliulu academicu alu Universitatei de Iassi

in memori'a

Reposatului Professoru Simeonu Barnutiu.

1. Solemnitatea se va serbá Sâmbata in 13/25 Iuniu 1864.

2. In acésta dî, pâna la 10 óre celu multu, se voru fi adunatu in curtea Bisericei Trei-Ierarchi:

a) Institutorii sî scolarii toturoru scóleloru primare din Iasi, fia-care cu stégulu in doliu;

b) Candidatii preparandi ai Institutului pedagogicu;

c) Professorii sî scolarii Seminarului Socol'a cu stégurile in doliu;

d) Professorii sî scolarii Gimnasiului din Iassi cu tóte stégurile in doliu.

e) Studentii Universitâtii in doliu cu cununc sî cu cele cinci stindarde invelite in negru.

3) La 10 óre Cortegiulu funebru pornesce dela Trei-Ierarchi sî pasiesce prin Strad'a mare la Universitate in urmatórea ordine:

Band'a militara.
Stindardele Universitâtii sî studintii.
Stégurile toturoru Scóleloru primari.
Scolarii primarî cu Institutorii loru.
Candidatii preparandi.
Scolarii sî Professorii Seminarului Socol'a cu stégulu.
Scolarii sî Professorii Gimnasiului cu stégurile.

4. Ajungendu la Universitate, Band'a militara ascépta in curte defilarea Cortegiului intregu, sî apoi se retrage.

Studentii cu stindardele se suie in sal'a cea mare a Palatului Universitâtii.

Asemenea intra in Sala Institutorii sî acei scolari primari, cari pórta stégurile; ceilalti scolari primari se asiéza sî sî remânu in curte.

Candidatii preparandi, scolarii Seminarului Socol'a, scolarii Gimnasiului, precum sî toti Professorii intra in Sal'a cea mare.

La ajungerea in Sala, stégurile se grupéza de amendóue laterile piedestalului.

5) La 11 óre incepe solemnitatea prin câtev'a cuvinte de introducere dîse de Rectorulu universitatei.

O r a t î u n e a f u n e b r a din partea Consiliului Academicu o va pronuntiá D. G. M a r z e s c u, Professoru din Facultatea juridica; *)

Apoi va vorbí D. T. Latesiu, Professoru gimnasialu, in numele scóleloru secundare;

Dupa aceea D. Darzeu, Institutorulu superioru de la Trei-Ierachi, in numele scóleloru primari;

Pe urma D. A. Brans'a in numele studentiloru Universitatei.

6) Solmnitatea se va terminá prin depunerea cununeloru pe piedestalulu bustului lui Barnutiu.

Rectorulu Universitatei

Titu Livie Maiorescu.

*) O vomu comunicá in foiti'a Telegrafului in nrii urmatori. Red.)

Corespundintia. N. L., S. Multiamita sincera. A. O., R. Amu intrebatu indata atunci; se va face. G. A., P. Se va face.

Cu nr. acest'a se 'ncepe semestrulu II. alu anului 1864. Rogâmu pre dd. nostri abonatori a grabí cu prenumerarea.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei'; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 52. ANULU XII.

Sabiiu, in 5|17 Iuliu 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 19 Iuniu (1 Iuliu.)

(Drumulu feratu.)

(Continuare si capetu.)

Dupa c:tirea protocolului in limb'a magiara sî dupa aplacidarea unei scurte concedie pentru M. Schuller sî G. Munteanu, se continua desbaterea asupr'a drumului feratu transsilvanu.

Br. de Friedenfels descrie inceputulu acestei cause multu importante; apera regimulu contr'a invinuiriloru aduse in siedinti'a din urma de mai multi oratori; espune datoriele tierei fatia cu imperiulu, care a smulsu tiér'a din ghiarele Turciloru sî i-a restituitu pacea, ordinea sî buna starea; documentéza, ca nu regimulu e de vina, déca inca nu s'au inceputu cladirea drumului feratu, ci luptele cele necurmate íntre cele dóue partide din tiéra, ambele tari sî mari; in fine, de sî nu póte consimtî pedeplinu nici cu principiele, nici cu form'a representatiènei, totusi, apretiuindu mai multu fiinti'a de câtu form'a, se invoiesce cu representatiunea, sperandu, ca astfelu diet'a va devení la unu conclusu unanimu.

Branu de Lemény staruiesce pentru lini'a Aradu-Brasiovu cu linii laterale spre Clusiu sî Sabiiu, cá pentru lini'a cea adeveratu transsilvana.

E. Herbert ia dreptu testu (ilaritate) pentru cuventarea sea legea imperiala din a. 1856. nr. 238, § 2 sî 5, unde se dice, ca concessiunea pentru prelucrârile drumuriloru ferate compete ministeriului de comerciu, industria sî cladiri publice in contielegere cu ministeriulu de interne sî cu comand'a suprema a armatei. Concessiunea facerei drumului o dà Maiest. Sea c. r. apostolica.

Ear § 5 dice: Pentru esoperarea concessiunei la cladirea unui drumu de feru vine a se dá o petitiune respectiva la ministeriulu de comerciu, industria sî zidiri publice etc. Pe bas'a acestoru legi regimulu a fostu in dreptu a cladí lini'a aceea, pentru carea s'au gasitu intreprindiatori. Proiectulu pentru lini'a Aradu-Turnu-rosiu e gat'a, pecandu alu liniei Clusiu-Brasiovu, care linia aru constá vre 120 milióne, inca nu e gat'a. Déca vremu drumu de feru, apoi sa ne multiamimu cu lini'a, ce ni o dà regimulu; câci de nu, remanemu fâra drumu de feru. Apoi combate in representatiune cuventulu „faptu complinitu“ din aline'a 18, prin care se invinuiesce regimulu fâra dreptate. Toti amu castigatu prin regimu: tieranulu libertate, proprietarulu despagubire, preotîmea sasésca ecuivalentulu pentru dicima, preotîmea româna ajutóre, amploiatii lefi etc.; sî asiá nu se cuvine a ne aretá nemultiamitori câtra regimu. Mai departe-lu nedomeresce in representatiune pasagiulu, unde se dice, ca Austri'a sa intre in negotiatîuni cu Romani'a; câci, dice, candu marea-potere Austri'a n'aru mai avé alte trupe, decâtu numai cele eroice, ce stau in Schleswig—Holstein, totusi densulu n'aru poté pretinde, cá ea sa se contieléga cu principele Romaniei, care e numai unu vasalu alu Turciei! (Hoho! in stâng'a.) Cu unu cuventu declara, ca de óre ce stâmu intr'o positiune de alternativa, cá adica ori sa ne lasâmu de speranti'a drumului feratu, ori se priimimu lini'a ce ni se dà, e contr'a representatîunei.

Rannicher in cuventu samburosu espune statulu cestiunei, sî intre applause sî acclamatîuni sgomotóse provóca la unire: desbaterea speciala sa se trécá, dà, sî membrii dietei sa se scóle toti cá unulu in concordia fratiésca sî sa priimésca adress'a câtra Maiestatea Sea!

Gull n'are nimicu incontr'a acestei propuneri, dar dupa regulamentu nu se póte esecutá, câci la desbaterea generala póte fi vorb'a numai de sprijinire ori reieptare. Rannicher crede, ca desbaterea generala se va 'ncheiá sî apoi se va pune intrebarea de sprijinire. Presiedintele nu concede a se terminá desbaterea generala, mai fiindu inscrisi atâtia vorbitori, câror'a le face rendu. Continuandu-se dar desbaterea generala,

Ladislau Vajda intr'o cuventare mai lunga accentuéza preferinti'a drumului Oradea—Clusiu—Brasiovu, care intrandu in Transsilvani'a dela médianópte-apusu ese in Romani'a spre médiadî-resaritu, atinge cele mai multe cetâti sî tînuturi ale Transsilvaniei sî se póte folosí de cea mai mare parte a locuitoriloru tierei. Mai departe amintesce, ca lint'a acést'a e aceea, carea Esc. Sea Gubernatorulu, inaltulu Gubernu alu tierei sî inalt'a Cancellaria aulica transsilvana au aflatu de bine a o recomendá cá mai corespundiatóre atâtu cu privire la interesele tierei, câtu sî cu privire la interesele imperiului, sî ca lini'a acést'a s'a declaratu sî din partea celoru mai competinti technici a fi cea mai buna; sî ca pentru lini'a acést'a s'a declaratu sî ministeriulu c. r. de resbelu din punctu de vedere strategicu. Câtu pentru opiniunea publica, ea prin organele sele: prin jurnalele patriotice, atâtu magiare sî române, câtu sî germane- afara de un'a fóia germana— inca s'au enunciatu pentru acésta linia. Lucrulu celu mai naturelu dar aru fi, cá membri idietei, cá deputati transsilvani, sa se enuncie pentru drumulu acest'a, ce l'aru dorí sî densulu; dar vediedu din vorbirile antevorbitoriloru atâtu ale celoru de ieri, câtu sî ale celoru de astadi, precumu sî din conversârile private cu colegii sei, cu toti purcedu din punctulu de vedere alu concessiunei definitive, ce s'aru fi datu pentru cladirea linici dela Aradu pâna la Alvintz: de aceea, de sî densulu in deschiderea unui concursu pentru acelu drumu inca nu póte aflá o concessiune definitiva, totusi vediendu cu dorere, ca nu va poté schimbá convictiunile dietei, intre astfelu de impregiurâri nu póte alt'a, decâtu a se alaturá lânga lini'a aceea, carea dela Alvintz incolo aru corespunde mai multu intereseloru tierei; sî de óre ce acésta linia este aceea, ce duce pela Blasiu pe Tarnâvi spre Brasiovu sî Buzeu, cu linii laterale la Clusiu sî Sabiiu, sî de óre ce acésta linia o recomânda sî comissiunea: pentru aceea partinesce sî densulu propunerea comissiunei. Acést'a insa o face cu acea conditiune, cá diet'a sa priimésca, a se dîce in adress'a asternenda Maiestatei Sele espresu, ca unu drumu, ce intrandu dela Aradu pela Záám in tiér'a nóstra, sî dupace taia câte-va mile de pamentu dealungulu marginei, indata aru sî esî pela Turnu-rosiu, de sî cumva póte aru conveni intereseloru comerciale ale imperiului, dar de siguru n'aru corespunde nici intereseloru tierei, nici sperantieloru de a se dá Transsilvaniei unu drumu transsilvanu, de óre ce unu astfelu de drumu n'aru poté meritá numele de drumu ardelenescu. Mai departe cu acea conditiune, cá diet'a sa binevoiésca, nu numai in preambulu, unde se pomenesce ce-va despre acést'a, ci sî in petitulu adresei la punctulu 2. a enunciá anumitu, cá in acelasi tempu, in care se va dá concessiunea pentru Alvintz—Brasiovu, sa se concessiuneze totdeodatasî liniele laterale Sabiiu sî Clusiu. —

Obertrenuncia la cuventu.

Dr. Ratiu rectifica comitetulu de 'nvinuirea ce i o face Br. Friedenfels, cá candu elu aru fi deconsideratu lini'a Aradu—Sabiiu—Turnurosiu, câci diet'a nu póte consimtî totdeun'a cu proiectele regimului; apoi respunde lui Herbert, ca nu e nimicu derogatoriu pentru unu statu mare, de a intrá in negotiatiuni cu unu statu câtu de micu, candu acést'a o ceru interesele lui *); in fine crede, ca déca s'aru fi deschisu concursu sî pentru lini'a Clusiu—Brasiovu, pentru aceea inca s'aru fi gasitu concurinti, sî inca póte mai multi decâtu pentru cea dela Aradu la Sabiiu.

Maager cere cuvertulu; intr'aceea se ivesce o scena fórte sgomotósa. Rannicher cere cuventulu pentru unu casu straordinariu sî fulgera asupr'a lui Maager, care parasise tribun'a, ce-i competeá cá referinte, sî se pusese in scaunele deputatîloru. Rannicher cere, a se intrerumpe siedinti'a

*) Trebuie sa marturisimu, ca aperarea acést'a a dreptului principateloru române unite ni se pare prea domóla fatia cu unu atacu atâtu de malitîosu si fatia cu unu atacatoru, cârui'a Romani'a se pare ca si cá statu vasalu i e prea multu. Red.)

pe câte-va minute, cá sa se aléga altu referinte, déca Maager se lapeda de stégulu, ce are datorinti'a a-lu aperá. Presiedintele nu ia 'n considerare propunerea lui Rannicher, dar

Maager se re'ntórce la scaunulu seu de referinte, sî incepe a vorbí despre activitatea sea publica (Binder cere cuventu), carea-lu va scutí de invinuirea, ca si-a parasitu steagulu. Intre deputati, dîce, numai pentru aceea si-a luatu loculu, cá, standu cu totulu pelânga propunerea comitetului, sa póta totusi vorbí despre unu obiectu, despre care in comitetu n'a vorbitu, pentruca inca nu sciá. Au audîtu adica, ca regimulu e resolutu, a remané pelânga propunerea sea sî a cladí lini'a Sabiiu—Turnu-rosiu pentru ori ce pretiu, sî ca hotaririle dietei nu voru poté schimbá intru nimicu planulu acest'a. De aceea dar si-a lasatu loculu de referinte sî s'a pusu in sîrulu deputatîloru, cá catu va poté sa 'mpedece realisarea unui planu, care dupa parerea maioritâtii n'aru duce la sfarsîtu bunu. (Dr. Teutsch cere cuventulu.) Apoi arata in cuventu lungu sî fórte energicu, ca regimulu a parasitu calea constitutîunale, de óre ce cladirea linieloru ferate se póte face numai dupa contielegerea regimului cu senatulu imperialu. Mai departe invinuiesce regimulu, ca e partinitoriu, sî spre argumentarea acestui assertu trece preste tóte motivele, ce l'aru fi potutu indemnâ a partiní lini'a Aradu—Sabiiu—Turnu-rosiu; aduce nainte, ca nici din punctulu strategicu, nici din alu comerciului universalu, (care Austri'a dorere inca nici ca-lu are!), nici din alu intereseloru tierei, nici din alu finantieloru regimulu nu póte partiní lini'a acést'a, ci numai din politica, vrendu adica a se folosí de lini'a acést'a, pentru de a face capitalu politicu sî de a deschide drumu constitutîunei imperiului. In fine spera, ca regimulu va audî cuvintele de nemultamire ale tierei sî va stá pe locu in drumulu, pe care au plecatu.

Vicepres. gub. Popp apera regimulu de acus'a partinirei; dintr'alte nu afla competinte regimulu tierei la aperarea regimului imperialu.

Obert cere incheiarea desbaterei, carea insa nu se priimesce. Astfelu se continua desbaterea, sî cuventulu sedà lui

M. Binder. Acest'a amintesce mai antâiu de positîunea, ce o-a ocupatu densulu atâtu in comitatelu sen. imp., câtu sî in alu dietei. Apoi venindu la meritulu lucrului, cérca a demonstrá, ca lini'a Aradu—Sabiiu—Turnurosiu e cea mai cu scopu de asta data. Transsilvani'a, dîce, e in periculu de a fi 'ncungiurata de alte drumuri sî a remané isolata de comerciulu europeanu; câci drumulu prin Galitî'a e concessiunatu, asemenea celu de prin Moldo-Romani'a; de aceea regimului nu i se cuvinu imputâri, ca n'a facutu nimicu, ci tocmai multiamita, ca n'a lasatu sa se eschida Tranni'a de totu. — Drumulu dela Orsiov'a nu se póte incuviintiá, pentruca e fórte greu sî sumptuosu, e espusu tunuriloru turcesci, dar mai cu séma pentruca e afara din Transsilvani'a. Pela Vulcanu asemenea nu se póte; celu dela Clusiu va trebuí sa se zidésca din Transsilvani'a spre Ungari'a, nu dincontra; deci puctulu celu mai bunu de intrare e valea Muresiului. Déca aru fi insa sa se zidésca tóte liniele, ce trebuiescu Ardealului, aru trebuí facute trei: un'a pe Muresiu, alt'a pe Oltu, a trei'a pe Somesiu. Apoi demustra, ca dupa constitutîune regimulu are dreptulu de a cladí drumuri de feru, sî de aceea procederea regimului nu se póte numí neconstitutiunala; combate parerea acelor'a, cari voru sa semene discordia sî ura intre regimu sî senatulu imperialu, demustra pe largu, ca lini'a cea adeverata a tierei aru fi pe Muresiu insusu, ear nu pela Brasiovu sî Buzeu; combate parerea aceea, ca Romani'a aru avé interesu a 'ncopciá la Buzeu, de óre ce prin acést'a Moldovi'a aru fi espusa armeloru austriace, in fine se ostenesce a aretá pe largu, ca lini'a pela Turnu-rosiu e cea mai buna d ocamdata, sî se declara incontr'a representatîunei.

Dr. Teutsch se 'nvoiesce in principiu cu representatîunea, dar combate pre Maager, pre care-lu espune cá nestatornicu sî plinu de contraste in lucrârile sele, plendandu odata pentru lini'a acést'a, de alta data pentru ceea; o defaimare a regimului din astfelu de gura e lauda pentru regimu!

Br. de Friedenfels apera regimulu sî specialminte Cancelari'a aulica de invinuirea de a fi partinitóre unei séu altei linii.

Rannicher staruiesce pentru propunerea sea: de a se alege altu referinte in loculu lui Maager.

Alduleanu cá preside alu comitetului respectivu combate acésta pretensiune; asemenea sî Obert cá referinte. In fine dupace Gull in cuventu lungu sî meritoriu espune inca odata statulu cestiunei, ear Maager respinge insinuarea suspiciunârei regimului,

se priimesce representatîunea in totu cuprinsulu seu, — cu care acésta siedintia, un'a din cele mai importante, mai sgomotósesî mai interesante ale acestei sessiuni, se 'ncheia pe la 3 óre.

Siedinti'a din 25 Iuniu (7 Iuliu) 1864.

Dupa cetirea protocolului in limb'a magiara sî dupa unele observâri facute de G. Manu, Schuler-Libloy sî Schnell, comunica Presiedintele, ca pentru cele trei propositîuni s'au alesu comitetele respective,

Apoi comunica o petitiune din Bohemi'a in privinti'a drumului de feru.

Puscariu sî consotii au adusu o propositiune pentru modificarea §-iloru 41 sî 49 din patent'a urbariala dto 21 Iuniu 1854, carea dupa ce se va traduce, tiparí sî impartî, se va aduce la tempulu seu spre desbatere.

Moldovanu cere concedia pe 6 septemâni, incependu din 15 Iuliu; Maager asemenea pe 6 septemâni. Ambele concedie se applacidéza.

La ordine e proiectulu de lege pentru sanctiunarea articuliloru de lege, ce i va aduce diet'a. (Proiectulu l'amu publicatu in nr. 48.)

La § 2. Dr. Teutsch cere a se lasá afara cuvintele: dupa obiceiulu de mai nainte, — care propunere, dupace Schuler-Libloy pretinde a fi in parte sî a densului, sî dupace Br. Friedenfels sî Episcopulu Fogarasy dau unele desluciri in privinti'a cuventâriloru loru din siedinti'a din urma, se sî priimesce mai cu unanimitate.

La § 3. propune Fogarasy, a se dîce, ca câte unu esemplariu din legi sa se tramita sî comuneloru, care propunere dupa unu micu discursu intre Br. Friedenfels sî Fogarasy, se sî priimesce. Propunerea lui Negrutiu, a se dice: „tramite“ in locu de „intimá“, sî apoi: a se tramíte sî corporatiuneloru morale, nu afla spriginire.

La § 4. Eitel propune unu adausu: cá legea, nainte de a se publicá, sa nu se aplice. Nu e spriginitu de ajunsu.

§ 5. se priimesce intregu fâra desbatere. Sî astfeliu presiedintele propune, a se face representatiunea sî cele de lipsa prin acela-si comitetu, care a pertractatu obiectulu. Se priimesce.

Citirea a trei'a se va face in siedinti'a urmatóre.

Presiedintele provóca a se alege in comitetulu pentru fondulu tierei altu membru in loculu lui Maager celui concediatu.

La ordine e mai departe reportulu asupr'a proiectului de lege pentru schimbarea §§-loru 23, 26 sî 85. ai patentei imp. dto 21 Iuniu 1856. Referintele Schnell ocupa tribun'a, sî cá comisaru alu regimului presiedintele recomanda pre consiliarulu Lazaru, care din partea dietei e salutatu cu acclamatiuni.

Referintele Schnell citesce raportulu seu de 26 cóle, dupa care siedinti'a se 'ncheia.

Sabiiu in 4/16 Iuliu. (Felurite.) Eccellentî'a Sea Parintele Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a a plecatu Joi in 2/14 Iuliu diminéti'a la 5 óre spre Mehadi'a. Domnedieu sa-i restitue prin binefacatórele bâi de acolo sdruncinat'a scump'a sanatate!— In aceeasi dî se re'ntórse la Sabiiu P. Archimandritu Popasu din calatori'a de 8 dîle, ce o facuse la Brasiovu.— Adjutantele imperatescu, contele Coudenhoven a parasitu eri Sabiiulu, dupaee calatorise in fug'a mare prin tiéra, spre a aduce celoru inundati filantropiculu ajutoriu, tramisu loru de insusi bunulu Domnitoriu. — Dela Brasiovu se scrie, ca 'n urm'a enormeloru inundâri ce au stricatu de totu comunicatiunea cu Romani'a, se simte in tóte pârtîle necasu sî lipsa. Aceste câte-va dîle au documentatu de ajunsu, ca sute sî mii de ómeni patimescu in modu fórte simtîbilu inchiderea tierei nóstre decâtra Romani'a. — Despre esamenele in gimnasiulu nostru din Brasiovu ne sosesce o corespundintia tocmai pecandu incheiamu; o vomu comunicá in nr. venitoriu. —

Resînari 6 Iuliu s. n. 1864. Eri sî alaltaieri s'au tînutu cu elevii din scólele normali-capitali din opidulu nostru, esamenele publice, lu care au presidatu Précinsti'a s'a P. Protopopu sî Inspectoru districtualu I. Panoviciu. —

Se scie, ca cu inceputulu anului acestui'a scól'a poporala de aici se schimbà in scóla normalo-capitala cu 4 clase, se schimbara invetiatorii, sî invetiamentulu se puse pe alta basa, amesuratu instructiunei edate de câtra Suprem'a Directiune scolara. Straformandu-se dara scól'a, sî publiculu au asceptatu cu totu dreptulu sa véda sporiulu, ce l'au facutu invetiatorii cu elevii in decursulu unui anu intregu scolasticu.

Publiculu se adunase intr'unu numeru însemnatu, incâtu d'abiá-lu cuprindeá localitatea. Sî din pârti mai departate ne onorara unii dintre invetiatori. Intre alti óspeti ne imbucurà multu presinti'a P. On. D. deputatu alu nostru sî Secretariu gubernialu Serv. Popoviciu Barcianu, care in dîu'a d'antâiu au fostu pân' sér'a de fatia.

Inceputulu se facù cu class'a I. Citirea cu strabune sî cirile, atâtu civile câtu sî bisericesci, merse atâtu de bine, incâtu toti se mirara de sporiulu, ce l'au facutu elevii acestia incepatori, cari asta tómna nu cunosceau nici literele, insa acum nu numai ca citescu, ci sî scriu in ambe formele cu desteritate. Aici s'a vediutu sî convinsu fia care de bunatatea metodei de a citî sî scrie totu odata, aplicata in Abcdariulu D-lui Prof. Z. Boiu, incâtu numai ignorantii mai potu tîné de metod'a silabisârei, ce au domnitu pâna acum in scólele nóstre incepatóre. Citirea nu numai mehanica, ci sî la intielesu a eleviloru, cari la diferite intrebâri dá respunsuri chiare cu pricepere sî nimerite, documentéza din destulu diliginti'a invetiatorului clasei acestei'a N. Chiornitia, sî bun'a metoda, ce au urmatu.

Totu asemenea de bunu sî frumosu se vediù sporiulu in citire, calculare sî caligrafia sî in clas'a I. a fetitieloru, cá clase paralela, de câtra adjunctulu de invetiatoriu N. Bobesiu.

Dupa clas'a I-a la dorinti'a toturoru s'a luatu clas'a IV. Respunsurile ce le-au datu elevii din catechismulu bogatu, au fostu in tóta privinti'a indestulitóre. Citirea fluida pe lânga analis'a gramaticala, câtu sî sintactica, precum sî espressiunea de rostu a materiei cetite, documentá pe deplinu sporiulu, ce l'au facutu elevii in gramatica atâtu formaria câtu sî in sintaxa. Cu deosebire respunsurile din sintaxa (propusetiunea simpla, amplificata, contrasa sî compusa, cum sî perióde) au adusu pre toti la uimire, vediendu ca elevii din clase normale potu dá astfelu de respunsuri, cari chiaru gimnasisti multi nu suntu in stare a le dá, sî a documentá astfeliu de pricepere a sintaxei. Din german'a luandu-se traduceri dupa manualulu P. Sav'a Popoviciu Barcianu, dela verbele iregularie, nu numai ca tradusera esemple din carte, ci sî esemple date de câtra unii din auditori le resolvara fâra cea mai mica pedeca. Formele gramaticale, atâtu regularie câtu sî irregularie, le sciau nimerí fórte bine. Din Aritmetica fractiunile vulgare, decimale, relatiunile sî proportiunile cu regul'a de trei simpla, se resolvira de câtra scolari atâtu mentalu câtu sî pe tabla cu pricepere sî usiuratate. Probele de caligrafia au fostu in tóta privinti'a esemplare.

Vediendu d. Prot. sporiulu aest'a imbucuratoriu, nu putù tîné a nu-si esprimá placerea sî bucuri'a, sî a rosti multiamita Dlui invetiatoriu sî Directore respectivu N. Mihaltianu, sî sî scolariloru, provocandu totu odata sî pre parintii, dintre carii multi erau ací de fatia cá pentru de a vedé resultatulu sporiului acestuia, sa-si tramita pruncii la gimnasiu,*) sa nu crutie nici o ostenéla, fiindu cei mai multi dintre densii sî inzestrati cu midilócele materiale necesarie, spre a poté tîné câte unu fiiu pela scóle mai nalte, din carí apoi sa esa individi harnici sî inteliginti, sî cari apoi sa póta lucrá pentru radicarea natiunei, pentru binele sî prosperarea ei sî pentru inflorirea sî fericirea patriei. Dupa acést'a se esaminara din cantârile bisericesci, sî dupa ce cantara câte unulu mai multe irmóse din cele maí grele, cu o indemanare sî esactitate de mirare, ce facù onóre invetiatorului de cantárí N. Bobesiu sî dlui Directore, care atâtu s'au interesatu sî au staruitu pentru a radicá mediulu acestu importatu de cultura si nobilare a inimei in scólele elementarie la stadiulu, care pe dreptu i se cuvine. Apoi cantara in coru irmosulu invierei, sî in urma intonara imnulu cunoscutu alu veneratului nostru Archipastoriu, Esc. Sele Andreiu Br. de Siagun'a, sî finira cu imnulu popularíu. —

Totu astadi sa esaminà sî clas'a III., care inca au corespunsu asceptârei generale, de sî dela inceputu scól'a acést'a au avutu elevii cei mai slabi sî nepregatiti, insa pe lânga diliginti'a, ce au aretatu invetiatorulu I. Metiu, au fostu sî aici resultatulu invetiamentului imbucuratoriu.

A dóu'a dî, la 7 óre, se incepù cu clas'a II. esamenulu din citirea româna, din computu- verbalu sî inscrisu- care au fostu fórte bunu; dara cu deosebire din gramatic'a româna, impreunata cu dictandu, dupa form'a analitica, respunsurile au fostu escelinte. Citirea germana, inceputa cu elevíi numai din Semestrulu alu 2-lea, au fostu de lauda. Atâtu de bine au priceputu invetiatorulu respectivu P. Simtionu a-si alege o metoda, prin care sa-si tîna elevii totdeun'a atenti sî vioi, incâtu erá de mirare atentiunea loru, atragerea sî iubirea, ce o aretau câtra invetiatorulu loru in decursulu esamenului, care tînù 5 óre.

*) Rogâmu pre d. corespundinte a ne comunicá, deaca s'au dusu vreunu scolaru de acestia la vr'unu gimnasiu ori alta scóla mai inalta. Red.)

Dupa acést'a se esaminara fetitîele din clas'a de lucru. Atâtu in cetirea cu strabune sî civile, câtu sî in computu s'au aretatu sporiulu bunu sî indestulitoriu. Obiectele lucrate de fetitie erau asiediate pe trei mese: Ciorapi de lâna sî de bumbacu, manecare (scurteice) de lâna cusute sî stricanite cu flori de totu feliulu, sî pe lânga multe alte lucruri de mâna mai mici, cadre fórte frumóse cusute singuru numai dn câtra invetiacele sub conducerea invetiatórei; una, ce intipuiá pre maic'a Domnului rogandu-se,— erá prédelicata sî frumosu lucrata. Toti câti au fostu de fatia, au fostu multiamiti cu cele produse in scól'a de lucru.

In fine P. On. D. Protopopu multiamesce toturoru invetiatoriloru pentru ostenelele ce le-au pusu intru a-sî implini chiamarea loru cea grea de invetiatoriu. P. I. Bratu— si esprimà bucuri'a sî multiamirea din partea comunei pentru sporiulu sî resultatulu, ce l'au vediutu la esamenulu dela scólele acestea de nou organisate sî in privinti'a ast'a tinere. D. Directore multiamesce in termini scurti dlui Protopopu pentru zelulu, ce l'au aretatu si-lu aréta in implinirea chiamârei sele, necrutiandu nici ostenéla nici betranetie, sî in urma amintesce, ca déca s'a facutu vreunu sporiu in anulu acest'a, apoi o buna parte avemu de a multiamí antistelui comunale, care in tóta privinti'a ni-au statu intru ajutoriu, cu deosebire au silitu pre toti acei parinti, cari nu-si tramiteau pre pruncii la scóla, luandu tóte mesurile, cá sa nu sté scól'a góla. Decí i multiamesce in numele toturoru invetiatoriloru.

Astadi dupa ce se tînù rogaciune de multiamita pentru finirea anului scolasticu, se adunara toti elevii cu invetiatorii in clas'a IV, unde pe lânga unu publicu mare erá sî diregatori'a comunala. Ací se citira classificatiunile, se impartîra premiele, se facù promovarea, sî in urma se declamara din partea scolariloru mai multe poesíi potrivite; sî se cantà in coru cu toti elevii. Festivitatea se finì cu impartîrea scolariloru prin clasele, in care se promovara.— Unu Resînarénu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Fói'a româna in Bucovin'a.) In fine ferbintea dorintia a nóstra sî a fratîloru din Bucovin'a e aprópe de realisare. O corespundintia dto Cernauti a „Concordiei“ ne spune, ca 'n 13/25 Iuniu s'a tînutu o conferintia de inteliginti, preoti sî civili, carea a stabilitu esîrea sî program'a unei foi romanesci, ca Esc. Sea Eppulu Hakmann inca au aprobatu intreprinderea sî ca astfelu din 1/13 Augustu va avé sî Bucovin'a o fóia propria romanésca sub titlulu „Steau'a Bucovinei“ sub redactiunea dlui Prot. Sam. Andrievici u. Urâmu din inima acestei intreprinderi, dar ne tememu totdeodata, ca realisarea eii— spre cea mai mare dauna a toturoru Româniloru, dar specialminte a Bucovineniloru- iar se va amaná; câci pân momentulu, in care scriemu acestea, n'amu priimitu inca nici o insciintiare mai deaprópe. —

(Actu generosu.) Dómn'a directrice a teatrului romanescu din Cernautiu, Fani Tardini, a datu in capital'a Bucovinei o representatiune teatrala in favórea fondului reuniunei române literarie, din carea resultà venitu curatu de 470 f. v. a. (Óre dómn'a Tardini, ce ostenesce atât'a pe câmpulu literaturei române, n'aru meritá, a se denumí membru onorariu alu acestei reuniuni?) —

Prospectu statisticu alu c. r. gimnasiu de statu din Sabiiu. La acest'a se afla 1 Directoru, 9 profesori ordinari, 2 Catecheti, 1 Suplentu sî 7 professori estraordinari; cu totulu 20. Studiosi la acestu gîmnasiu se afla 291, dintre cari: Români gr. or. 116, gr. cat. 43, cu totulu 159. Germani rom. cat. 88; Unguri rom. cat. 37; reform. 2; Croati 3; Poloni 3; Boemi 1. —

(Bibliografia.) De curendu a esîtu de sub tipariu „limb'a româna in oficiu“ unu compendiu alu gramaticei române, cu o colectiune de cele mai usitate esprimâri in afaceri oficióse germano-române sî romano-germane de d. I. Puscariu. Cei ce dorescu a-si procurá acésta carte, recomendabila, sa se adreseze la librari'a S. Filtsch in Sabiiu, unde s'a tiparitu sî se afla sî de vendiare.

Calatori'a Principelui Cuz'a.

(Continuare sî capetu din nr. 50.)

Indata ce Principele se asiedià in balconu, incepù defilarea. Inaltimea Sea laudá multu si de mai multe ori precisiunea si escelintea tînuta a trupeloru, si avù placerea sa constate progressele considerabili realisate in instructiune cá si in tînut'a armatei.

Unu incidentu particulariu causà óre-care sensatiune si intre oficierii otomani, ce insociá pe Inaltimea Sea, si intre trupe. In tóte armatele europene este obiceiu, sa se inchine stindardulu inaintea siefului Statului, si siefulu Statului sa salute stindardulu, care personifica, cá sa dicemu asiá, patri'a, si pórta in indoiturele sale interesele si onórea tierei. Acestu obiceiu nu se practica de locu in Turci'a. Cu tóte astea Inaltimea Sea, printr'o cugetare de curtoasía, care a fa-

cutu impressiune asupr'a asistintiloru, si-a desvelitu capulu inaintea fia-carui drapelu ce trecea.

Unu altu incidentu a facutu o placere personala Principelui Alessandru Ioann. La sosirea sea in scóla, Inaltîmea Sea a gasitu pe DD. oficieri ai missiunei militarie francese, renduiti in linia si cari i-au facutu onorile cu sabi'a in mâna. Inaltîmea Sea a vorbitu câtuva cu D. siefu de escadronu din statulu maioru de Lalobe, comendante alu missiunei, si cu cei alti oficieri, si i-au complimentatu asupr'a succeseloru pré invederate ale lucrâriloru loru

Principele Alessandru Ioann si-a luatu atunci concediu de la ministrulu de resbelu, Husseim pasi'a, multiamindu-i de tóte onorile ce-i a facutu. Seraskierulu respunse, ca are o indoita fericire, fiindu ca ordinile pentru priimirea Inaltîmei Sale i se dedese personalminte de Maiestatea Sea Sultanulu. Inaltîmea Sea adause, retragendu-se ca-i parea reu ca nu cunoscuse mai dinainte dispositiunile luate si ca s'a aflatu in mica tinuta pentru o revista de onóre. Principele purtá uniform'a de generalu, cu epolete, cu Kepi si plac'a ordinei imperiale Medjidie. Inaltîmea Sea i spuse inca, ca nu va lipsí de a spune Maiestâtii Sale Sultanului tóta satisfactîunea ce avusese.

Principele Alessandru Ioann se duse apoi la Dolm'a-Bakcé, spre a visitá maretiulu vaporu, ce face servitiulu particulariu alu M. S. Sultanului, si care statiunéza inaintea palatului. Rasim pasi'a si comandantele vaporului facura cu multa gratia onorurile bordului Inaltîmei Sale, care admira in detaliu frumós'a constructiune, ingenióscle amendemente, instalarea splendida sî tinut'a escelinte a T a l i a - h u l u i.

Principele Alessandru Ioann trecù pe urma la Tophanè, unde I. Ş. fu priimitu la scar'a imperiala si unde gasi, cá si la casarme, trupele sub arme. Marele maistru de artileria aflandu-se absinte, unu generalu de divisiune alu artileriei se puse la dispositiunea Principelui Domnitoriu alu Românîloru, spre a-i face onorile maretieloru stabilimente de la Tophané. Atelierele de constructiune a furgóneloru, a careloru etc. fura cu amenuntulu visitate de Inaltîmea Sea, precum si atelierulu de sfredelirea si ghintuirea tunuriloru, cari sosescu aci in starea bruta din usinele militarie de la Zeitin-Burun. Principele a admiratu multu activitatea, ce domina in atelierele de la Tophané, si a felicitatu in gur'a mare pe oficieri pentru abilea directiune data lucrâriloru. „D-vóstra sustîneti cu demnitate, — dîse Inaltîmea Sea unui'a din oficieri, — vechi'a reputatiune a artileriei otomane.“

Principele Alessandru Ioann plecà din Tophane destulu de tardîu, si abiá pe la 7 óre sér'a se duse la chiosculu imperialu de la Apele-dulci.

Dumineca diminéti'a, la 8 óre si jumetate, Principele Alessandru Ioann se duse la Fanaru cu-o suita numerósa si stralucita, spre a asistá la liturgi'a patriarchala. La portulu Fanarului, Inaltîmea Sea se urcà in trasura si pornì spre biserica in mijloculu unei multîmi, care strigá cu entusiasmu „Ζήτω!“ Multiamita intervenirei unei trupe de Cavasi, Principele Alessandru Ioann potù ajunge nu fâra greutate, — asiá de mare erá multîmea, — la patriarchatu. Liturgi'a incepuse dejá. Totu clerulu inaltu venì a priimi pe Inaltîmea Sea la pórt'a din afara a mitropoliei cu cadelnitiele, cu sântele imagini si cu cea mai mare ceremonia a bisericei orientale. Principele-Domnitoriu alu Românîloru se puse in strana pe unu tronu dresatu in fati'a celui alu P. S. Patriachulu ecumenicu.

Patriarchulu crediu ca póte profit'a de presintiá Inaltîmei Sale spre a sacrá unu nou episcopu, cea ce da liturgiei dominicale o lungime neobicinuita. O intemplare neprevediuta, de care se vorbesce multu si intr'unu modu neesactu, si pe care voimu a o mentîuná in adeveratele ei proportiuni, facu pe Principele Alessandru Ioann a se retrage mai 'nainte de implinirea tutoru ceremonieloru consecratiunei noului episcopu.

Voimu a dîce mai antâiu, ca Patriarchulu ecumenicu a facutu Inaltîmei Sale cele mai inalte onoruri, ce biseric'a orientala acorda capeteloru coronate, si a chiamatu bine-cuventârile cerului asupr'a Principelui Domnitoriu si-a Principesei-Dómn'a Principateloru-unite intr'o rogaciune elocinte, in care numele Principelui Alessandru Ioann si alu Principesei Elene fura de mai multe-ori repetîte. Dara dupa câte ne spunu unii din martorii auriculari, Patriarchulu aru fi crediutu a poté resuscitá, intr'unu discursu ce adresà Inaltîmei Sale, o formula, pe care Patriarchii o adresau odinióra ospodariloru, candu acesti'a, venindu a priimí investitur'a S. Porti, se duceau a cere consecratiunea religiósa la Patriarchulu ecumenicu. Astadi insa, Romani'a are o biserica natiunala, alu carei capu este P. S. mitropolitulu Ungro-Vlachiei, capulu clerului românu. Acésta biserica, spiritualminte, ete cá si cea din Constantinopole; ea admite, asigura unii, supremati'a spirituala, altii dîcu numai onorifica, a scaunului Constantinopolei; dara, in ori-care alta privintia, ea se considera iudependinte, Patriarchulu ecumenicu n'are prin urmare nici o actîune, sî mai cu séma nici o actîune politica a esercitá asupr'a Principateloru-unite, nici asupr'a Românîloru, si cu atâtu mai putînu asupr'a Siefului statului.

Formul'a de care se servì venerabilulu Patriarchu: „Te ungu si te recunoscu de Principe etc.“ amintea unu trecutu stersu si, amintindu-lu, parea a dîce, ca acésta consecratiune lipsise pâna acumu Alesului natiunei române. Principale-Domnitoriu alu Principateloru-unite intrerupse cu respectu pe Santî'a Sea, dîcendu-i in limb'a greca si cu o voce fórte accentata: „Suntu siése ani, parintele meu, de candu sum Principele-Domnitoriu alu Romaniei prin vointi'a natiunei. Multiamescu P. S. Vóstre pentru rogatiunile ce ati bine-voitu a adresá pentru mine si pentru Principés'a-Dòmna, Celui Pré'naltu. Voiu remâné, cá si parintii mei, fiiulu credinciosu alu bisericei ortodocse.“

Ceremoniele urmara apoi, si Inaltîmea Sea se retrase dupa inaltiarea sânteloru daruri.

Principele Alessandru Ioann manifestase dorinti'a de a se duce la palatulu patriarchalu, spre a asceptá acolo finele servitiului divinu si a salutá pe P. S. Patriarchulu: dara enorm'a adunare de ómeni nu permise Inaltîmei Sale a-si realisá acestu proiectu: Inaltîmea Sea nu potù nici chiaru a esî din biserica si a se duce la trasura decâtu prin ajutoriulu unui numerosu detasiamentu de cavasi, carè abiá potù deschide unu locu de trecere. Asistintii aretau cea mai viua dorintia a vedé pe Principele Alessandru Ioann, si Inaltîmea Se primì pretutindeni, din mijloculu unei multîmi asiá de impressiunabile semnele celui mai sinceru respectu, cari, afara din biserica, se traduceau in acclamatiuni. Principele erá in mare uniforma si portá pe lânga plac'a ordinului imperialu Medjidie si acea a ordinului regalu a S. S. Mauriciu si Lazar alu Italiei cu cordonulu celu mare.

Spre aducere aminte a visitei sale la Fanaru, Principele Alessandru Ioann a tramesu 100 galbini spitalului grecu.

Populatiunea greca din Fanaru facù actu de recunoscintia priimindu cu curtoasía pe Principele-Domnitoriu alu Romaniloru. Acum de curendu, Principele Alessandru Ioann aflase, ca prin secularisarea averiloru monastiresci in Romani'a, scól'a greca din Constantinopole s'aru fi aflându in lipsa de mijlóce. Inaltîmea Sea, care a anuntiatu proiectulu fondârei in Constantinopole a unei scóle române, in care sa se priimésca elevii tutoru natiunalitâtiloru de religiune orientala, voi pâna la infiintiarea acestui institutu, sa sustîne scól'a greca: Eforî'a acestei scóle a priimitu in dîlele acestea o summa de 3,000 galbini, pe cari Principele Alessandru Ioann i-i da cá ajutoriu, in numele Romaniei.

De la Fanaru, Principele se duse la legatiunea Italiei, spre a inapoiá D-lui comite Greppi, insarcinatulu cu afaceri, visit'a, ce representantele Italiei i-facuse sâmbata diminéti'a.

In restulu dilei, Principele Alesandru Ioann a priimitu visit'a mai multoru membri ai corpului diplomaticu si a mai multoru inalti functînnari ai Inaltei Porti.

Sér'a, Principele a prandîtu la ministrulu afaceriloru esterne cu persónele suitei sale. Toti demnitarii cei mai inalti ai sublimei Porti asistá la serbatórea data in onórea Principelui Alessandru Ioann. Inaltîmea Sea a vorbitu multu cu ministrulu de resbelu Hussein pasi'a si cu ministru marinei, Mehemed pasi'a, si-i a felicitatu asupr'a stârei escelinte a trupeloru si a bastimenteloru ce a visitatu.

Luni diminéti'a, protosinghelulu patriarchului ecumenicu s'a dusu la palatulu imperialu de la Apele-dulci cá sa multiamésca Principelui Alessandru Ioann in numele Santîei ale, ca a bine voitu sa onoreze cu visit'a sea patriarchatulu si ca a asistatu la liturgi'a de Dumineca

Sér'a, Principele Alessandru Ioann a prandîtu la ambasadorulu Angliei. Inaltîmsa Sea avé hain'a civila. Ministrulu afaceriloru straine si cei mai insemnati functîunari ai Inaltei Porti se afla intre óspeti. Sir Henry Bulwer a radicatu unu tóastu pentru Domnitoriulu Principateloru-unite. Intr'unu lungu discursu a facutu istori'a Romaniei de 10 ani si a felicitatu pe Inaltîmea Sea, ca a invinsu atâtea dificultâti. Ambasadorulu Angliei a reamintitu, ca principele Alesandru Ioann are fericirea sa fia unu Principe alesu de natiunea româna; ca Inaltîmea Sea are acésta indoita norocire, ca e alesu de dóue ori, voindu, fâra indoiala, prin o delicata alusiune, sa reamintésca votulu mai unanimu, prin care Românii au incredintiatu din nou destinulu loru in mânile Principelui Alessandru Ioann. Sir Henry Bulwer a reamintîtu asemene, de mai multe ori, raporturile de suzeranitate ale Principateloru-unite cu Inalt'a Pòrta.

Principele Alessandru Ioann a respunsu D-lui Ambasadoru alu Angliei prin unu tóastu in onórea Sultanului Abd-ul-Aziz si armatei otomane. Nu se poté mai bine esprime ultimele vorbe ale D-lui Henry Bulwer. Inaltîmea Sea a adausu, ca a admiratu silintiele si solicitudinea Mai. S. Sultanului pentru armata sea, ca a admiratu si pe soldati, si a declaratu cu glasu mare ca armat'a româna va fi, la trebuintia, avangard'a armatei imperiale. Aceste putine vorbe au produsu, se dîce, o impressiune insemnata asupr'a persóneloru presinti.

Dupa cina, au trecutu in salóne unde au urmatu toti membrii corpului diplomaticu. Principele Alessandru Ioann n'a lasatu pâna la 11 óre si jumetate palatulu ambasadei Angliei. —

Din politic'a esterióra cea mai insemnata novela e, ca Dani'a, dupa decisiunea svatuíriloru din Kopenhagen din 11 Iuliu, a si cerutu dela aliati deocamdata o pausa in lupta, din care pausa apoi sa resulte armistitiu sî pace definitiva.

Nr. 10—3 **Escriere de concursu.**

Infiintiandu-se prin incuviintiare mai inalta in comun'a opidului **R e s î n a r i** statiunea de **m e d i c u c o m u n a l u**, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea eii.

Cu acestu postu e impreunatu afara de accidentiele de pela pacienti (câte 10 cr. dupa visita), unu salariu anualu de 900 f. adica: Nóue sute fiorini v. a., ce se va radicá din cass'a alodiala a opidului in rate trimestrale decursive.

Competîtorii la acésta statiune voru avé a-si tramite franco harthiele loru in asta privire la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiiu) celu multu pâna in 15 **A u g u s t u c a l. n o u**, dovedindu fiacarele prin diplomele recerute,

a) ca au absolvitu cursulu medicinei la o universitate, avendu depusu doctoratulu dupa tóte cerintiele statului nostru, sî mai de aprópe —

b) ca este doctoru de medicina, doctoru de chirurgía sî magistru de obstetricia.

Alegerea se va face in sensulu statuteloru statorite in asta privire sî aprobate dela locurile mai inalte.

Resînari, 25 Iuniu 1864. **O f i c i u l u o p i d a n u.**

Nr. 12—1 **Publicare.**

In urm'a Rescriptului inaltului minísteriu de resbelu din 23 Iuniu a. c. desp. 14 Nr. 1891 se priimesce pre invetiamentulu cursului inaltu, la c. r. Academi'a de medicina sî Chirurgia Iosefina elevi Interni (adeca Scolari solvandi séu nesolvandi-erariali sî Esterni.

Conditiunile mai de aprópe se potu luá in vedere in Hermanstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten din 16-19 sî 22 Iuliu a. c.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a si tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 53. ANULU XII.

Sabiiu, in 9|21 Iuliu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 20 Iuniu (2 Iuliu) 1864.

(Modulu pertractârei celoru 3 proiecte § 75 din legea dietala.)

Protocolulu se cetesce in limb'a germana sî dupa'nisce observâri neesentiale se priimesce fâra modificare.

Presiedintele provóca pre membrii inaltei case, a vorbí despre modulu, cum s'aru poté compune comitetulu pentru cele trei proiecte venite din partea regimului in dîleletrecute.

Dr. Teutsch, fiindca aceste proiecte au o afinitate fórte mare, cugeta, ca acestea sa se dee unui comitetu, care insa sa aiba membrii destui spre a poté mai cu inlesnire lucrá aceste proiecte, sî recomanda urmatórea propunere: „Proiectulu de lege pentru impartîrea tierei, apoi pentru organisarea administratiunei politice, precum sî pentru organisarea judecatorieloru de instanti'a antâi'a sa se dee spre preconsultare unui comitetu, alegendu din fia-care despartiementu trei membri, recomendandu acelui'a pentru cá sa póta lucrá mai iute, despartîrea in trei sectiuni, asiá insa, cá operatulu facutu sa se predea inaltei case supt unu sî acelasi comitetu.“

Branu de Leméný se alâtura pe lânga Dr. Teutsch, numai cu acea modificare, cá sa se aleaga 21 de membri, nu din sectiuni, ci din toti membrii dietei, pentruca asiá s'aru poté alege mai bine capacitâtîle acelea, care cunoscu relatiunile tierei, accentuandu ca de ací atârna fraternitatea, contielegerea sî binele patriei.

Presiedintele: Nu e de lipsa, cá din motivele aduse de antevorbitoriulu sa se aléga din dieta membrii, pentruca si in sectiuni suntu capacitâti, cari potu corespunde scopului doritu; dar fiind-ca sectiunea a trei'a sî a siésea nu e destulu representata, nu se potu alege.

Mitr. Sterc'a Siulutiu. Fiindca obiectulu acest'a e de mare importantia sî trebuie sa se faca cu socotéla; apoi mai departe fiindca acést'a cere barbati distinsi, barbati cari cunoscu relatiunile: se alâtura in principiu lânga Dr. Teutsch, incâtu insa pentru modulu alegerei, consimte cu Branu de Leméný.

Puscariu e de parere, ca ambele amendemente s'aru poté combiná, sî prin urmare ca din sectiuni sa se aléga câte 3 membri, ear pentru sectiunea 3 sî 6 sa se aléga dintre toti membrii casei.

La intrebarea sprijinirei propunerile lui Branu de Leméný sî Puscariu amendóue afla sprijinire.

Alduleanu consimte cu propunerea lui Dr. Teutsch, cu modificarea facuta de Puscariu.

I. Balomiri nu se invoiesce cu proiectulu lui Dr. Teutsch, câci e de parere, ca sa se aléga 3 comitete, sî candu acést'a nu s'aru priimí, atnnci consimte cu propunerea lui Puscariu.

Presiedintele: Domnulu Gaitan are cuventu.

I. Balomiri staruiesce a se pune intrebarea de sprijinire a amendamentului seu, care insa nu se priimesce.

Gaitanu: Sa nu sa aleaga nici din sectiuni, nici prin sectiuni, ci dupa § 30 alu ordinei dietale, cá aceste proiecte sa se dea spre prelucrare unui comitetu constandu din 24 membri alesi din sinulu dietei. Cu Puscariu sî ceialalti inca nu se póte invoí, pentru ca acea propunere e in contr'a regulamentului.

Pres. pune intrebarea de spriginire a acestei propuneri, insa nu se sprijinesce.

Br. Bedeus combate atâtu pre Puscariu, câtu si pre Branu de Leméný; asemenea sî pre Gaitanu, sî se alâtura pe lânga Dr. Teutsch.

C. Schmidt motiveaza alaturarea sea pe lânga Dr. Teutsch: 1) pentru ca acelu amendementu e conformu legiloru ordinei dietale; 2) pentruca afinitatea aceloru proiecte cere, cá sa se dee unui comitetu; elu e sî de parerea lui Puscariu, ear cu celelalte propuneri nu póte consimtî.

Schuler Libloy dîce, ca pentru fraternitate se convoiesce cu Dr. Teutsch sî Puscaru; insa cu modulu alegerei nu se póte invoí. Elu din parte-si propune pentru fiacare propusetiune unu comitetu alegendu din despartieminte. Se sprijinesce.

Puscariu, dupa ce face óresi-care observatiuni antevorbitoriloru, recomanda propunerea sea.

G. Manu sprijinesce pre Schuler sî dîce, ca pentru fia care propositiune sa se aléga unu comitetu, asiá cá din fia care despartiementu sa fia 2 membri, pentru impartîrea tierei sî administratiunea politica; ear pentru judecatoria 1 membru din fiacare despartiementu. Se sprijinesce.

Schuler respunde lui Puscariu, ca numai prin alegerea din despartieminte s'aru poté face destulu dorintieloru centrului.

Dr. Teutsch inca se alâtura pe lânga parerea lui Manu, candu propunerea densului nu s'aru priimí.

Schuler Libloy retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Manu.

Eppulu Fogarasy nu se invoiesce cu propunerea Dr. Teutsch sî Puscariu, pentru ca diet'a nu e competinte a reintregí despartiemintele celoru ce lipsescu; se alâtura lânga propunerea lui Schuler-Libloy, respective a lui Manu.

Presiedintele dîce, ca va propune aceea, cá sa se aléga din sinulu dietei séu din despartieminte, sî déca nu se va priimí, atunci va propune la votare celelalte 3 propuneri.

Branu de Leméný. Sa se aléga din gremiulu dietalu.

Mitr. Sterc'a Siulutiu dîce, ca numai unu comitetu sa se aléga, cara nu trei.

Presiedintele pune la votare

1) propunerea lui Leméný: nu se priimesce

2) a Mitr. Str. Siulutiu: se priimesce.

Presiedintele pune la votare celelalte 3 amendemente in modulu urmatoru.

1) Dr. Teutsch.

2) Dr. Teutsch cu modificarea facuta din partea lui Puscariu, care se sî priimesce, si astfelu votarea pentru propunerea 3, a lui Manu, devine de prisosu.

Dr. Ratiu observa, ca mai este o intrebare, adeca ca sa se aléga 3 séu 4 membri?

Presiedintele. Ací nu mai póte fi vorb'a, de câti membri, ca aceea prin propunerea Dr. Teutsch s'a constatatu.

Presiedintele intréba, ca pentru despartiemintele nerepresentate sa se aléga din membrii dietei? Se priimesce, sî se enuncia prin presiedintele, ca amendementulu lui Dr. Teutsch cu modificarea lui Puscariu s'au priimitu de dieta.

Dupa acestea Pres. provóca sectiunile sa se adune Luni la 9 óre, cá sa aléga membrii pentru aceste proiecte sî totdeodata sa-lu insciintieze despre alegerea acestor'a, cá Marti sa póta alege dintre membrii dietei pentru cele dóue sectiuni absinte.

La ordinea dîlei urméza modificarea § 75 alu ordinei dietale.

Presiedintele recomanda cá comisaru alu regimului pre cons. Iacab, care e bineventatu de câtra dieta cu acclamatîuni. Dupa aceea provóca pre referintele G. Manu a reportá asupr'a lucrârei comitetului.

Refert. G. Manu intr'o cuventare meritoria desfasiura punctulu de manecare, din care a pornitu comitétulu la lucrarea acestui proiectu, care — (lasandu afara pentru angustimea spatîului, precum si pentru mai putîn'a insemnatate a obiectului raportulu insusi) este urmatoriulu:

Proiectu de lege

privitoriu la modificarea determinatiunei §-lui 75 alu regulamentului dietalu provisoriu.

§-lu 75 alu regulamentului dietalu provisoriu se modifica in modulu urmatoriu :

Toti membrii dietei voru capetá unu diurnu de cinci fiorini v. a. sî anume pe timpulu câtu voru fi de fatia la dieta , séu in amanarea dietei la comitetele durante.

Afara de aceea voru mai capetá toti membrii dietei o rebonificare a speseloru caletoriei de unu fiorinu v. a. pre fiacare milu alu indepartârei dela domiciliulu loru ordinariu pâna la Sabiiu, atâtu pentru venirea câtu sî pentru re'ntórcerea loru.

Nici unui membru dietalu nu-i este permisu , de a refusá aceste diurne sî rebonificâri ale speseloru caletoriei.

Determinatiunea acést'a modificata a §-lui 75 alu regulamentului dietalu provisoriu va pasî in activitate sî pentru sessiunea acumu din 15 luliu 1863 duratóre a dietei.

Dupa ce mai multi membri vorbescu pro sî contr'a , se priimesce acest'a asiá dupacum l'au lucratu comitetulu cu singur'a modificare propusa de dr. Ratiu „pân' la loculu dietei“ in locu de: pân' la Sabiiu. — Cu acést'a se incheia siedinti'a.

Cuventulu dep. Alduleanu pentru tribunalulu supremu.

(Tel. Rom. nr. 47, siedinti'a din 3/15 luniu.)

Inalta casa ! De nu aru fi mersu desbaterea pâna la unu stadiu de divergintia , cá celu presinte, nu asiu fi luatu din parte-mi ansa, de a vorbí sî eu la obiectulu dîlei. Inainte insa de a trece la acestu obiectu , aflu de necesariu fatia cu jurstârile esacerbate, in care ne aflâmu, a ve asigurá a priori despre aceea, ca cuventarea mea va fi condusa de spiritulu fratietâtii sî concordiei , acést'a este unu interesu alu nostru comunu sî cu multu mai inaltu, decâtu ide'a §lui, ce se afla la ordinea dîlei. De bun'a intielegere sî concordia avemu, ceia ce ne aflâmu aici sî cei'a, pre cari i representâmu laolalta , cea mai mare trebuintia. (Bravo !)

Pentru aceea mi-a facutu mare placere, ca tocm'a amu audîtu de unu spiritu cá acest'a conduse sî vorbirile unoru domni dintre cei mai alesi din centru, sî cu deosebire ale préstimatiloru Domni deputati comite Conrad Schmidt sî Br. de Friedenfels, sî-mi face deosebita mangaiere, ca— fia resultatulu votisârei asupr'a §lui 4 ori sî care— interesulu principale : concordi'a, spiritulu fratietâtii dintre noi, pentru aceea nu se va conturbá. (Bravo !)

Mai incolo aflu de lipsa , mainainte de a me ocupá cu obiectulu dîlei, a promite domniloru , ca eu me voiu retiné de a urmarí pre Domnii antevorbitori pe terenulu istoricu, pentruca amu luatu convingere in decursulu desbateriloru de trei dîle incóce, ca zebovirea Domnialoru pe terenulu istoricu tocm'a efeptulu contrariu a produsu dela ceea-ce s'au doritu.

In locu sa lamurésca statulu cestiunei , numai câtu l'au intunecatu. Nu vréu sa atingu nice córd'a cea delicata, despre care au vorbitu acei Domni—nu-mi vine numele Domniei loru in graba in minte — suntu insa din partea centrului , ca adeca tîné-s'aru organisarea justitiei de instanti'a I-a sî II-a din pamentulu sasescu (dupa cum i lu numescu Domnialuru) intre drepturile legislatorie ale dietei séu bá ? Pentruca despre unu astfelu de lucru se póte vorbí numai atunci, candu va stá cá obiectu ad hoc la ordinea dîlei, sî este o materia atâtu de momentósa, motivele curgatóre din ea au unu campu atâtu de estinsu , incâtu ni-aru trebuí dîie intregi spre desbatele asupr'a ei. Eu insumi asiu avé multe de reflectatu la afirmatiunile mai multoru préstimati Domni din centru, insa nu se afla la ordinea dîlei; sî nu vréu sa atingu materi'a acést'a sî pentru aceea, pentruca mi se vede din impregiurârile presintelui, ca nu este consultu, dar se sî póte ocolí pré lesne, pentruca, cum dîsciu, nu sta sub desbatere.

Venindu acumu sa vorbescu la obiectu, me voiu restringe numai la acele motive, care curgu din insasi intrebarea aflatóre sub desbatere. Sî de ací purcediendu , trebuie sa marturisescu, Domnii mei, ca eu amu acea parere , ca neintielegerile intre centru sî stâng'a devinu parte mare diu neintielegerea statului cestiunei ; pentruca precandu stâng'a sî anume Domnulu deputatu Puscariu cere in propunerea Dumnealui a nu se face pomenire de mai multe tribunale apelative in legea facenda sî prívitóre la tribunalulu supremu , sî ca prin urmare sa nu se bage in articululu de lege amintirea de numerulu tribunaleloru ; din partea de mediloru , cu deosebire Domnii deputati Bínder sî Obert pretindu, a nu se scóte tribunalulu apelativu sasu din legea ce sta la ordinea dîlei. Ací aflu eu isvorulu neintielegeriloru in privinti'a statului cestiunei, sî ele isvorescu din regiunea centrului. Cumca intrebarea asiá sta, veti luá convingere din manipulatiunea observata pâna acum in facerile de legi , care ne este cunoscuta toturorn , cari suntemu ací.

Nu propusetiunea regimului , nu reportulu comissiunei , séu alu minoritâtii , este harthi'a aceea, pe care are sa urmeze dorit'a preainalt'a sanctiune imperatésca, fâra este acelu articulu de lege, cu a câruí facere ne ocupâmu tocm'a acumu, care va sa dîca nici nu esista, prin urmare cumu se póte sa aiba locu affirmatiunea Domniloru Binder sî Obert, ca adeca prin motiunea Domnului Puscariu s'aru scóte din lege Obergericht-ulu sasescu ? Sa se bage, ori nu, in lege Obergericht-ulu sasu , ast'a e intrebarea, Domniloru !

Ca pretensiunea Domniloru din centru , facuta in directiunea acést'a, póte avé locu séu bá, este o alta intrebare. Eu, purcediendu din punctu de vedere curatu obiectivu, debuie sa afirmu, ca pretensiunea acést'a a Domniloru din centru , de a se priimí in legea privitóre la organisarea tribunalului de a trei'a instantia acestu adausu, ca adeca in Tranni'a suntu mai multe tribunale de instanti'a a dóu'a, este cu totulu straina de obiectulu dîlei. Noi ne ocupâmu, Domniloru, astadi cu organisarea tribunalului de a trei'a instantia, sî ne aflâmu la § 4, unde pentru antâi'a óra vine intrebarea, care are sa fia cerculu de activitate alu acestui tribunalu ? Acést'a este intrebarea dîlei; respunsulu nu póte fi altulu, fâra singuru sî curatu acel'a, ca tribunalulu supremu hotaresce in a trei'a instantia in tóte acele cause, in care s'a hotaritu in instanti'a de forulu antâiu sî alu doilea. Noi avemu prin urmare de a ne ocupá cu prefigerea obiecteloru tîitóre de activitatea tribunalului supremu, ear nu cu enumerarea tribunaleloru de apelatiune. Avemu casuri analoge , Domnii mei ! Pâna la anulu 1860 a esistatu unu singuru tribunalu supremu pentru tóta monarchi'a, pe candu tribunale de apelatiune amu avutu mai multe decâtu dóue, mi se pare camu 20 séu 25.

Scimu cuprinsulu legei de jurisdictiune sî organismu dinlauntu alu acelui foru supremu , dar nicairi nu vomu aflá constatatu in acele legi , cari suntu tocmai asemenea cestei'a, cu a câreí codificare ne ocupâmu noi adî, ca tribunalului acelui'a câte tribunale de apelatiune substau, câte are sub sine ; numerulu acestor'a lu vomu aflá in alte acte, cu totulu deosebite, in actele acelea de legi, cari s'au adusu deadreptulu asupr'a organisârei tribunaleloru apelative in deosebitele provincii ale imperiului. Asiá aflâmu pentru Transsilvani'a— in actele de organisatiune din 1852—54, ca are uniculu foru apelativu, pentru Galití'a in actele de organisatiune de sub numerulu cutare sî cutare alu legiloru imperiale etc. Cumu se póte asiadara cere cu consecuintia logica, de a se bagá unu adausu in lege, care nu este cu obiectulu ei in nici o legatura ? Mie asiá mi se infatîsiéza lucrulu, cá candu órecine aru dîce : Fii buna, inalta casa ! sî ín legea care o faci pentru tribunalulu supremu , forméza §ulu alu 4-lea asiá , cá in elu cu unu drumu sa se dea sî unu atestatu despre aceea, ca noi avemu dóue tribunale apelative in tiéra. (Bravo !)

Asiá sta lucrulu Domniloru ! Sî asiá déca mi infacisiezu cuprinsulu motiunei Domnului deputatu Puscariu ,— formulatiune mai nimerita, luata din puuctu de vedere neinteresatu sî curatu obiectivu, nu aflu alt'a , câci éta cumu dîce Domnialui : „Der oberste Gerichtshof hat in allen Civilsachen und in allen dem gerichtlichen Verfahren zugewiesenen Urbarial-Angelegenheiten in dritter und letzter Instanz zu entscheiden, insoferne nach den bestehenden Vorschriften ein Rechtszug gegen die in zweiter Instanz gefällten Erkenntnisse zulässig ist.“

Tienendu-ne curatu de obiectu, domnii mei, eu din deplina convingere marturisescu, ca nu potu din nici unu punctu de vedere, care voiesce a se numí neinteresatu— sî din nici o privintia, care pretinde unu coloritu logicu,— sa aflu de justificatu ceea ce se doresce din centru.— Ve rogu de iertare , insa debuie sa remanemu fideli obiectului dîlei.

Apoi mai este sî altu motivu incontra, pentru ca chiaru candu amu voí noi sa facemu o placere Domniloru din centru, ce amu sî face bucurosu in hotârulu bunei intielegeri ,— me cara chiaru sî cu calcarea reguleloru logicei, insa nu ne iérta motive de circumspectiune, de intielepciune , cari sfatuiescu pe inalt'a dieta, cá corpu legislativu, a nu preocupá legislatiunea viitóre. A nu preocupá, Domnii mei ! Noi avemu intre alte propositiuni regesci impartasîte nóue chiaru de Maiestatea Sea c. r. Apostolica , de obiectu generale netiermuritu inaintea nóstra : organisarea justitiei intregi pentru Transsilvani'a — pe candu astadi ne ocupâmu numai cu o partialitate a ucelei propositiuni regesci. Consultu este óre asiá dara, domnii mei , cá prin formulatiunea articolului a acestei partialitâti sa preocupâmu propusetiunea reg. intréga ? Eu credu ca nu e consultu, câci decidendu-se in legea asupr'a propusetiunei pentru organisarea tribunalului supremu si asupr'a numerului tribunaleleru de apelatiune, de siguru, ca preocupâmu legislatiunea privitóre la organisarea tribunaleloru apelative.

Candu vomu organisá judecatoriele de josu antâiu , vomu fi detorí sa dîcemu, ca cutare séu cutare judecatoria de instanti'a antâi'a unde si-are tribunalulu seu de instanti'a a dóua

pâna atunci insa este cu totulu de prisosu a ne ocupá cu amintirea numerului tribunaleloru de instanti'a a dóu'a, ba sî periculosu, pentru ca se póte intemplá fórte lesne, Domnii mei, ca noi insîne, sî póte unanimu, vomu aflá cu cale — candu ne vomu ocupá cu organisarea justitiei de instanti'a a dóu'a, — sa contopimu justiti'a in unu singuru foru apelativu. (Bravo!)

Se póte, dîcu; se póte inse sî aceea, ca ne vomu intielege iarasi unanimu, cá sa facemu trei forurî de instanti'a a dóu'a, déca acést'a o vomu aflá potrivita cu impartîrea tierei ce se va face. Acestea suntu posibilitâti probabili, care potu vení la tapetu cu ocasiunea organisârei justitiei de instanti'a antâi'a sî a dóu'a, sî cari sfatuiescu necontenitu a nu aduce concluse preocupatóre. (Bravo!)

Eu din parte-mi asiu face rogare câtra préonoratii domni din centru, cá din motivele aduse inainte prin mine— fiindu cu respectu câtra interesulu principale, câtra concordia, sa binevoiésca a aflá mai consultu de a se abate dela pretensiunea aceea, de a constatá in legea acést'a numerulu tribunâleloru de instanti'a a dóu'a,- sî fiindu ca o desbatere mai departe, póte cá in locu sa nutrésca acelu ieteresu principale, - nu mai catu l'aru slabí, celu pucinu nu contribuie la nutrirea lui, sî de vreme ce in sfarsîtu, acum de dóue dîle ne ocupâmu cu desbaterea, care de sî aru fi trebuitu sa remâna numai pe lânga § 4 a trecutu dejá parte mare pre campulu altoru obiecte straine sî binisioru camu sî in personalitâti, aru fi dóra de doritu (nu vréu sa facu din partemi nici o pressiune) sa ne unimu, cá sa vina lucrulu odáta la decisiune. Ce privesce la obiectu, Domniloru, ve marturisescu cu anima curata sî fâra nici unu cugetu reservatu, ca o formulatiune a § 4 mai nimerita, mai corespundiatóre, de cumu este a Domnului dep. Puscariu, nu se afla alt'a inaintea nóstra. (Bravo! fórte bine! in stâng'a.)

Ea are trei insusîri de preferintia pentru sine, de cari nu se bucura nici proiectulu regimului, nici cel'a alu maioritâtii seu minoritâtii comissiunei ad hoc, pentru ca ea nu preocupa viitoriulu, nu deróga presentului, sî totusi esprima pre deplinu ide'a cercului de activitate a tribunalului supremu. (Bravo!!!)

Autonomi'a jurisdictîunala sasésca.

Principiulu, care petrunde tóte institutîunile evului mediu, a fostu, ca tóte deepturile politice sî private si-aveau radacin'a in p r o p r i e t a t e a, séu mai bine dîcendu, in p o s s e s s i u n e a d e p a m e n t u.

Vechiulu Germanu portá arme, luá parte la adunârile comunale sî marcale, unde se consultau despre binele comunu sî se facea judecata, la espeditinni de resbelu, numai fiindca erá possessoru de pamentu. Acel'a, care nu erá possessoru de pamentu,n'aveá nici drepturi private nici publice, erá servu. Pe acestu principiu se basá intregu f e u d a l i s m u l u. Dar fiindca proprietatea în evulu de mediocu nu erá absoluta, ci dupa ide'a feudalismului impartîta intre mai multe graduri de proprietate inferióra si superióra, pâna la regele, de aceea sî drepturile posesoriloru erau diferite. Drepturile unui proprietariu, séu mai bine dîcendu possessoru de pamentu, erau cu atât'a mai insemnate, cu câtu acelu proprietariu steteá mai susu pe scar'a feudalismului. Regele cá proprietariulu supremu alu intregului teritoriu, steteá pe trépt'a suprema a feudalismului, elu erá siefulu statului feudalu. Cá domnu supremu feudalu, elu erá belidice, conducatoriu alu adunâriloru imperiale sî jude supremu.

Proprietarii de pamentu in privinti'a judiciala aveau insa dóue drepturi:

1) De a judecá pre supusii loru, cari se aflau pe teritoriulu loru in relatiune de servitute in gradu mai mare séu mai micu,— jurisdictiunea dominala;

2) de a fi jurati (Schöffe) la tribunalele, cari judecau despre semenii loru, precumu sî dreptulu de a pretinde, cá insîsi se fia judecâti in prim'a instantia de semenii loru.

Instantiele de ací incolo urmau a merge la superiorii feudali, pâna la regele.

Acest'a s'aru poté numí alu treilea dreptu alu possessoriloru séu domniloru feudali superiori.

Amu tînutu de cuviintia a premite aceste observatiuni, spre a ne poté dá parerea despre autonomi'a jurisdicîiunala, pretinsa de Sasi in Transsilvani'a.

Dupa-cum este cunoscutu, atâtu regele celu d'antâin alu Ungariei, S. Stefanu, câtu sî successorii lui au introdusu in imperiulu loru institutiunile germane ale evului mediu, adeca feudalismulu fâra modificatiune. Prin urmare aceleasi idei, aceleasi institutiuni germane ale evului mediu fura transplantate sî in patri'a nóstra,— in Transsilvani'a.

Mai cu séma insa institutiunile cetatienesei germane au fostu transplantate in patri'a nóstra anume in asiá numitulu fundu regiu, cu deosebire prin emigrantii Sasi.

Cá complinire la cele dîse in introducere 'mi permitu ací cateva cuvinte despre institutiunile cetatienesei—in Germani'a. Este de prisosu, a deduce ací, cum sî din ce cause se formara orasie sî cetâti in Germani'a; destulu, ca se formara. Locuitorii aceloru cetâti la începutu erau conglomerate de ómeni de diferite stâri sî conditiuni, cari prin urmare si-aveau mai marii sî jurisdictiunile loru diferite. Negresîtu ca acésta jurstare erá calamitate fórte simtîbila, care impedecá fórte multu industri'a sî negotiulu, sî prin urmare sî bunastarea cetatieniloru.

Parte pentru inflorirea negotiului sî a industriei, parte insa pentru sume insemnate, ce se oferiau decâtra cetatieni, incepura a se dá orasieloru privilegii, cari esemtîunau pre cetatienii de diferitele jurisdictiuni sî-i puneau in starea de ómeni liberi de aceeasi conditiune. Prin asemenea privilegii se introduse intre cetatieni mai multu mai putînu egalitatea de dreptu. S'aru insielá cine-va insa, candu aru cugetá, ca prin asemenea privilegii orasiele s'aru fi distrasu cu totulu din legatur'a feudala; nu, nici decum.

Printr'o fictiune se chiamá, ca intrég'a comuna, cá persóna morala, luá teritoriulu seu dreptu feudu dela datatoriulu de privilegiu. Fatia cu acest'a remaneá comun'a in conditiunea de luatóre de feudu (Lehnsnehmerin) sî cá atare i erá subordinata.

Déca datatoriulu de privilegii erá regele, apoi orasiulu privilegiatu erá cetate immediata (reichsunmittelbare Stadt), eara déca datatoriulu de privilegii erá singuru portatoriu de feudu, séu domnu teritorialu, apoî orasiulu erá supusu immediatu acestui'a, erá cetate teritoriala, eara nu immediata. In casulu d'antâiu cetatienii nu poteau fi judecati decâtu de judii loru propri sî de regele, in casulu alu doilea orasiulu si-aveá afara de judii propri sî de rege inca sî pre datatoriulu de privilegiu cá jude superioru.

Asiá dara fiacare orasiu privilegiatu prin fictîune erá domnu pamenténu, donatu cu teritoriulu seu. Acestu felu de persóne morale, cá luatóre de feudu, si-implineau detoriele cá atari prin aceea, ca concurau in vreme de resbelu cu contingentulu cuviinciosu de ómeni inarmati, condusi de siefulu orasiului, care representá pre orasiu, cá Domnu feudalu. Drepturile si-le eserceau prin aceea, ca tramiteau deputati la adunârile provinciale, respective imperiale.

Orasiulu privilegiatu, cá Domnu pamenténu, si-aveá sî jurisdictiunea dominala, carea o eserceá prin juratii (Schöffe), pre cari i alegeá orasiulu. Asiá dara tribunalele de jurati (Schöffengerichte) in orasie supliniau pre judecatorii dominali afara de orasie. (Va urmá.)

S a b i i u in 7|19 Iuliu. (Felurite). Siedinti'a comitetului Associatiunei, ce erá sa se tîna Vineri in 3|15 ale acestei luni, pe lânga tóta importanti'a agendeloru, nu s'a potutu tîné din lips'a numerului trebuinciosu alu membriloru comitetului.

Escellenti'a Sea D. Presiedinte plecase in dîu'a premergatóre la bâi, D. Vicepresedinte inca nu se re'ntorsese la Sabiiu.—In caus'a drumului de feru ne spune „Cor. Gen." ca cladirea liniei Aradu — Alvintiu s'au inceputu in 11. Iuliu c.n. —In siedinti'a dietala de eri se incepù desbaterea generala asupr'a elaboratului comitetului insarcinatu cu preconsultarea propusetiunei a 3 regesci, pentru conchiamarea, compunerea sî activitatea dietei transsilvane.— (Noi vomu comunicá proiectulu maioritâtii sî minoritâtii la tempulu sî loculu seu.)— Audimu, ca mai multi membrii ai dietei transsilvane voru priimí feliurite decoratiuni.— Tempulu nuorosu si rece; necasulu cresce din dî in dî. —

B r a s i o v u 4 Iuliu, 1864. Astadi se finescu esaminele publice cu tinerii din classele gimnasiale, mâne se voru strigá classificatiunile. Esamenele cursera dupa programa publicata de on. Directiune. Sporiulu s'a doveditu, din multiamirea auditoriloru, cá destulu de multiamitoriu. Nu vomu sa vorbimu istorisandu, nici laudandu in specialu un'a séu alta classa. Asceptâmu cu nerabdare sa audîmu antâiulu esamenu de maturitate in scumpulu nostru institutu; câci pentru acést'a suntemu incuragiati de adi, pentru ca pe tinerii, cari sa-i vedemu ca voru ajunge antâiu la acésta Classa, nu ne tememu ca-i voru intrece altii. —

Ce e dreptu nu e pecatu, dar Brasiovenii pe câtu se potu mandrí cu Gimnasiulu loru, pe atât'a in specialu sî cu DD. Professori. Meritele Directîunei credemu ca suntu din destulu cunoscute sî apretiuite din partea toturoru Românîloru. Noi insa sî cu toti Brasiovenii impreuna, déca scimu care e missiunea unui Professoru fatia cu fiii nostri; déca scimu, ce greutate are acelu parinte spiritualu; déca pretiuimu pre fii cá pre cele

d'antâiu odóre ale nóstre sî in fine déca s'a doveditu fruptulu de sine multamitoriu alu ostenintieloru D-loru Professori: ne simtîmu indatorati de cunoscinti'a nóstra a le aduce cea mai intima multiamita. B.

Principatele române unite.

Actele Domnitorului, de cari amintiramu in Nr. din urma, suntu: demandarea, a se aduce tierân'a unui vechiu poetu românu, Parisu Memuleanu, la cimiteriulu Sierbanu-Voda, a-i se dá unu locu gratis, a i se radicá unu micu monumentu si a i se retiparí opurile pe spesele statului. Alt'a, au demandatu a se cumperá dela artistii români tablourile loru pentru museele din Iasi si Bucuresci. In fine a demandatu cladirea unui stabilimentu pentru betrânii tipografi români, spre care scopu a daruitu 20,000 lei.— Pecandu ne apropiamu de incheiare, priimiramu sî proclamatîunea Domnitorului despre cele intemplate dela 2/14 Maiu incóce, dar nu ne e cu potintia, a o comunicá astadi.

Din politic'a esterióra mai insemnatu e, ca Dani'a a cerutu si a sî priimitu dela Austri'a sî Prussi'a suspenderea blocadei pâna la capetulu lunei. Dani'a va tramite plenipotentîati la Vienn'a, unde cele 3 poteri beligarante voru desbate conditîunile pâcei. —

Foiti'a Telegrafului.

Promiseramu in nr. 51, a dá cititoriloru nostri frumosulu, spirituosulu sî caldulu cuventu, ce-lu rostî prof. Marrzescu in onórea lui Barnutiu cu ocasiunea serbatórei lui academice funebrale din Iasi. Astadivenimu a ne implini acésta promissiune.

Eulogiulu d-lui Barnutîu.

Domniloru! Universitatea din Iasi, cuprinsa de o profunda consternatiune, vine astadi sa-si esprime sângerós'a sea dorere pentru sevarsîrea din viétia a acelui mai betrânu sî mai stralucitu professoru alu ei, Simeon Barnutiu! Rostirea singura a acestui nume este de ajunsu, spre a face palide tóte fetiele, a paralisá tóte spiritele, câci Românii au perdutu in Simeon Barnutiu nu numai unu ilustru professoru, dar inca sî pre luptatoriulu prudinte sî energicu alu drepturiloru loru stramosiesci. Dar cine este acestu Simeon Barnutiu? De unde este elu? Cum si-au petrecutu viéti'a? Fost'au elu folositoriu neamului romanescu? Contribuit'au elu la rădicarea scoleloru sî la propasîrea sciintiei? Eata intrebări pe care trebuie sa le resolvâmu astadi, câci dupa cum au dîsu unulu din cei siepte intielepti ai vechimei, Solone: „Omulu numai dupa mórte póte sa fia judecatu.“

Acestea suntu sî punctele principale ale discursului funebru pe care celu mai vechiu scolariu de filosofia sî mai apoi colegu alu ilustrului professoru-si propune sa-le desvelésca astadi pentru memori'a barbatului raru, devotatu in anii cei de pe urma ai vietii sale cu inim'a sî trupulu propasîrei acestui asiediamentu universitariu.

Ilustrulu professoru, care au onoratu acésta universitate, este nascutu in 1808, Iuliu 21 (st. v.) in satulu Boccea-românésca dintr'o familia plebeiana, dintr'unu cantaretiu de la biseric'a din satu. De la vârst'a de 6 ani au inceputu a invetiá in scól'a comunala. De aici au trecutu la gimnasiulu din Carâi, sî de acolea, in facultatea teologica din Blasiu, ce este o scóla speciala româna pentru formarea mariloru demnitari ai bisericei române. Brilantele sale studii, meritele sî cunoscintiele intinse ce le dobandesce printr'o silintia esemplaría, atragandu luarea aminte a professoriloru invetiamentului din Blasiu, junele Simeon Barnutiu, abiá in etate de 23 ani, in 1831, este numitu la facultatea filosofica din Blasiu professore de istori'a universala. De la acésta epoca incepe viéti'a mârétia sî brilanta a ilustrului barbatu destinatu mai tardîu de a fi oracululu intregei Transsilvanie.

Cá istoricu, junele professoru scie a însuflá in inim'a scolariloru amórea sciintiei, sî mai presusu de tóte scie a insuflá simtiementulu natîunalu in inim'a juniloru aceloru, cari mai tardîu cá barbatu l'au intovarasîtu cu inim'a sî sufletulu pe campulu asiá numitu la 48 alu libertâtii nationale. Dupa ce profeséza istori'a universala timpu de doi ani, elu este numitu profesoru de filosofia. Cá filosofu, elu se deosebesce nu numai prin o adânca cugetare, dar inca sî prin rarulu meritu de a inradaciná in inim'a scolariloru sei propriele sale convictiuni filosofice. La 1835 celebrulu professorn este numitu notariu dicasteriului (dór Consistoriului. Red.) din Blasiu. Ocupa functiunea acést'a cu onóre sî demnitate timpu de trei ani, in care spatiu idee'a mare sî nobila de a fi folositoriu junimei române doritóre de a studiá, in locu sa se stinga, din contr'a lu-predomina din dî in dî mai multu, pâna ce in fine elu-si reia iarasi firm'a hotarire de a reintrá in tempululu sciintieloru, de unde apoi n'au mai esîtu, sî de unde mórtea ni l'au rapitu cu mare paguba a acestui asiediamentu, cu ireparabil'a perdere pentru intrég'a natîune româna.

Astfelu, la 1838, elu este numitu iarasi professoru de filosofia, sî in timpu de 10 ani, câtu ocupa acésta catedra, elu nu este numai omu de sciintie; cugetarea sea sciintifica nu-lu impedeca de a vedé urdînduse in jurulu seu namolulu acelu de tendintie de magiarisare a Româniloru.

June aprinsu de a vedé natîunea româna re'nviéta sî readusa iu vechi'a sî stramosiésc'a sea splendóre, Simeon Barnutiu, in capulu corpului professoralu sî alu demnitariloru bisericesci din Blasiu, combate in 1842, printr'unu energicu protestu, tendintiele sî chiaru decisiunile de magiarisare a Românîloru. Indeirae, de aice ura, inimicitia, prigonire cruda din partea Episcopului in contr'a vrednicului barbatu. I se intenteaza unu procesu, sî Barnutiu professorulu, Barnutiu românulu, in locu sa gasésca judecatori, elu gasesce, vai! acusatori. Dreptatîle i se intuneca; inzadaru adeverurile lucruriloru suntu puse in ivéla; inzadaru legile suntu invocate, Barnutiu este condemnatu sî destituitu cá professoru in urmarea acestui procesu. Onóre! sî de trei ori onóre tîe suflete fericite a lui Barnutiu!

Nedreptatea omenésca te lovesce sî tu esti totusi mai triumfatoriu decâtu chiaru inimicii tei! Românu cu inim'a sî sufletulu, filosofu prin cugetarea sea, Simeon Barnutiu si-aduce aminte atuncea de nemuritórele adeveruni rostite de istoriculu românu Tacitu: Rara temporum felicitate, ubi sentire quæ velis, et quæ sentias dicere licet.

Plinu de credintia in viitoriulu poporului românu, elu se retrage in linisce la Sabiiu.

Ce sa faca acolo? Sa studieze legile, sa studieze dreptulu. Eata cum acestu omu n'au lasatu unu singuru minutu din viéti'a sea, fâra cá sa dobandésca nóue cunoscintie, cu ajutoriulu câror'a sa fia folositoriu compatriotiloru sei. De pe inaltîmea de profesoru, de unde au fostu isbitu, pentru ca au sustînutu adeverulu, elu se pogóra pe bancele de scolariu; intra cá studentu in facultatea juridica din Sabiiu, studiéza acolo trei ani cu celu mai stralucitu succesu. Dar pe candu acestu martiru alu adeverului, studiá in linisce, retrasu, vócea popóreloru insetate de independintia sî de libertate isbucnesce cá unu vulcanu teribilu. Anulu 48 este epoc'a cea mai brilanta pentru tine, scumpe Barnutiu, pentru tine scolariu modestu, dar demnu de numele de filosofu, demnu de stim'a sî respectulu intregei natiuni române. Sî intru adeveru, ce ve asceptati sa vedeti? Asceptati voi sa vedeti in aceste timpuri de o aprindere generala pe unu scolariu conducendu 60,000 de Români? Asceptati voi sa vedeti pe unu studentu de dreptu devenindu oracolulu unei intregi tieri, unei intregi natîuni? Nu, fâra de'ndoiéla.

Ei bine! Omulu acel'a, care au condusu pe intrég'a Transsilvania, prin intielepciunea sea, au fostu modestulu scolariu de la facultatea juridica din Sabiiu, au fostu professorulu vostru de dreptu naturalu, iubiti scolari, au fostu Simeon Barnutiu, ce nu este mai multu!

Pe candu Românii din Transsilvani'a nu sciau ce drumu se apuce, daca trebuiá sa se arunce in vre o partida, se aude o vóce salutaria, propunandu unu congressu natîunalu romanescu. Recunósceti voi acésta vóce? Erá vócea juristului din Sabiiu, erá vócea lui Barnutiu! Cu totii atunci-lu incungiuru, chiaru sî episcopii. Tóta junimea studiósa, intrég'a vóce populara chiama pe Barnutiu la Blasiu, locu destinatu pentru congressulu natîunalu. Aici, iubiti scolari, este apogeulu, este culmea marirei professorului vostru. In duminec'a Tomei, candu erá sa intre in Blasiu acestu inteliginte sî prudinte demagogu, poporulu in numeru de 5 la 6 mii alérga inaintea lui, se gramadescu toti pe intrecute cá sa desprinda caii sî sa traga ei in triumfu caruti'a cu omulu loru. „Lasati! acumu nu este timpulu, fratiloru, le dîce elu, sa bagâmu pre ómeni in jugu, cî sa-i scótemu: lasati dara sa traga vitele, ca voi a-ti trasu destulu, sî acumu sa fimu ómeni liberi!“ Sublime cuvinte! ce voru remané pentru totdeaun'a adâncu intiparite in inim'a Românîloru!

Sosindu in Blasiu, marele patriotu transsilvanu se radica mai presusu de tóte inimicitiile personale, aduce armonia perfecta intre Românii uniti sî Românii neuniti, provóca pe tóti la concordia sî le spune, cá sa céra de la Guvernu unu congresu natîunalu. Guvernulu silitu de pressiunea popurala, ce nu erá in fondu decâtu o singura suflare, suflarea lui Barnutiu, incuviintiéza pentru 15 Maiu congresulu natîunalu.

(Va urmá.)

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei dieceesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 54. ANULU XII.

Sabiiu, in 12|24 Iuliu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

O depesia telegrafica a foii „Herm. Ztg.“ etc. estrage din fói'a oficiósa „Wiener Zeitung“, ca Maiestatea Sea Imperatulu prin p. n. biletu din 10 Iuniu, recunoscendu meritele eminenti pentru statu, a daruitu: Mitropolitului Sterc'a Siulutiu sî Episcopului Siagun'a ordinulu corónei de feru, class'a I.; Comitelui Conradu Schmidt crucea de comandatoru alu ordinului leopoldinu; Canoniculu Fogarasy sî Vicepresiedintelui gubernialu Popp ordinulu crucei de feru, class'a a dóu'a; Presiedintelui dietalu Groisz crucea de cavaleru alu ordinului leopoldinu; Vicepresiedintelui Alduleanu, Consiliarului gubernialu Rannicher, Administratorului Puscariu, Consiliarului de trib. superioru Binder sî judelui cetatienescu Gull ordinulu corónei de feru de class'a a trei'a, — cu iertarea taxeloru,

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 23 Iuniu (5 Iuliu.) 1864.

(Petitiunile asternute dietei.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, sî autenticarea lui cu o mica observatiune din partoa lui Puscariu, C. Schmidt cere cuventu spre a-si esprimá simtiementulu de multiamita pentru parintesculu ajutoriu tramisu de Mai. Sea c. r. celoru inundati din Transsilvani'a acum de curendu.

De aceea provóca pre membrii dietei, a se radicá de pe scaune sî a intoná dimpreuna cu densulu dorirea cea ferbinte: „cá Domnedieu sa tîna sî sa binecuvinte pre Maiestatea Sea c. r. apostolica, calu mai gratîosu Imperatu sî mare-principe alu tierei nóstre, spre fericirea sî mantuirea toturoru popóreloru, ce stau sub sceptrulu Lui celu fericitoriu. (Tóta adunarea se radica cu vii acclamatîuni: Sa traiésca! Éljen! sî Hoch!)

Presiedintele citesce pre membrii alesi in comitetulu pentru preconsultarea celoru trei proiecte regesci (impartîrea tierei, organisarea administratîunei politice sî a justitiei de instanti'a antâi'a), cari suntu urmatorii: Regalistii Episc. Fogarasy, Koronka, Filtsch, Dr. Teutsch, Baritiu sî Popasu; deputatii Dr. Ratiu, Mog'a, Aless. Bohatielu, Branu de Lemény, Puscariu Lazaru, Gull, Binder, Rannicher, Budacker, Eitel sî Dr. Eugen de Trauschenfels.

Dupa aceea provóca pre membrii a alege, dupa conclusulu facutu, 6 membri din sinulu dietei pentru despartiamintele 3 sî 6. Alegerea se sî pune in lucrare.— Vice-presiedintele Alduleanu ocupa scaunulu de presiedinte sî dà scrutiniulu sub conducerea Vice-presiedintelui Kirchner membriloru dietali Koronka sî Branu de Lemény.

La ordinea dîlei e raportulu comitetului de petitiuni.

Refert. Schuler Libloy la provocarea vicepresiedintelui ocupa tribun'a sî espune, ca se afla la comitetu 13 petitiuni, cari dupa natur'a loru séu se potu dá altoru comitete spre pertractare mai departe séu apoi cu invoirea dietei sa se predea inaltului Guvernu, cá acolo sa se ia mesurile cuvenite spre resolvirea loru. —

Petitiunile suntu urmatórele:

Petitiunea camerei comerciale din Brasiovu, prin care se róga a fi representata printr'unu ablegatu propriu in senatulu imperialu. Comitetulu propune a se dá petitîunea acelui comitetu, cârui'a la tempulu seu se va concrede preconsultarea proiectului despre tramiterea ablegatîloru in senatulu imperialu.— Vice-pres. Alduleanu e de parere, ca asupr'a fia cârei petitiuni sa se consulte sî decida. Sî priimindu-se acést'a, Schnell e de parere, ca acésta petitiune atunci candu va vení vorb'a la tramiterea ablegatîloru la senatulu imperialu, sa se ia in deosebita consideratiune.— La 'ntrebarea Vice-presiedintelui, Schnell face propunerea sea in scrisu. Schuler-Libloy observa, ca acésta petitiune da numai o modalitate de alegere pentru ablegatii senatului imperialu, ear nu cere, cá sa se aléga o persóna esceptîunala. Br. Friedenfels apera propunerea comitetului. Balomiri cere reieptarea petitiunei. Vice-pres. Alduleanu citesce propunerea lui Schnell, carea nu se sprijinesce. Gaitanu inca e pentru reieptarea petitiunei; propunerea afla sprijinire de ajunsu. Vice-pres. Alduleanu intréba, déca mai voiesce cine-va sa vorbésca? Nescolandu-se nimenea, desbaterea se incheia, sî Ref. Schuler-Libloy requira inalt'a casa, a priimí petitiunea sî a o dá comitetului ce se va insarcinâ cu alegerea ablegatîloru pentru senatulu imperialu; éra propunerea lui Gaitanu a nu se priimí.

A dóu'a petitiune e a opidului Blasiu, pentru de a fi representatu printr'unu propriu deputatu in dieta.

Petitiunea se baséza pe meritele Blasiului atâtu in industria (?), câtu sî in cultura sî scóle. Mai incolo acestu opidu e insemnatu pentru natîunea româna, pentruca aici s'au tînutu in 3/15 Maiu 1848 adunarea natîunala româna, si-e locuinti'a unui Archieppu. Ref. recomenda a se dá petitiunea comitetului pentru legea electorala. Schnell recomânda priimirea petitîunei acesteia.

Br. Friedenfels cugeta, ca ase dá unui comitetu pelânga o instructiune, nu este conformu pertractâriloru de pân'acum; nici comitetele, nici diet'a uu se póte legá prin instructiuni.

Gaitanu: Sa se pertracteze separatu in dieta.

Ref. Schuler-Libloy: **Despre acést'a nu s'a enunciatu comitetulu, pentruca acést'a este reservatu dietei pe candu va decide despre ordinea alegerei dietale.**

Gaitanu: **Comitetulu si-a finitu lucrârile sale, acum** are diet'a a vorbí in lucrulu acest'a.

Ref. Schuler-Libloy combate pre Gaitanu; sta pe lânga aceea, ca sa se dea acésta petitiune comitetului pentru ordinea dietala.

Gaitanu face propunerea: ca sa se sisteze desbaterile asupr'a petitiunei acestei'a pân'atunci, pâna candu va veni la ordinea dîlei proiectulu comite ului despre ordinea dietala. Nu se sprijinesce.

G. Manu se alâtura la propunerea comitetului. Negrutiu multiamesce minoritâtii comitetului, pentruca a luatu in consideratîune petitiunea Blasiului. Bolog'a se declara pentru propunerea comitetului. G. Manu combate pre Negrutiu sî respinge invinuirile facute de câtra acest'a maioritâtii comitetului.

Vice-pres. Alduleanu i face atenti la ordinea dîlei. Delara ca desbaterea e incheiata; intréba pre refer., ca vá a mai vorbí, sî renunciandu acest'a, propunerea comitetului la votare se sî priimesce. —

Ref. Schuler-Libloy raportéza mai departe asupr'a mai multoru petitiuni date, de comunele sasesci din comitate: Teac'a, Uil'a, Ighisiulu de susu sî de josu, apoi a comuneloru mestecate Manarade sî Sion'a, pentru a se incorporá cu teritoriulu sasescu; sî protestulu Românîloru din Manarade sî Tiapu contr'a acestei incorporâri. Comitetulu propune, cá aceste petitiuni sa se deie comitetului pentru impartîrea tierei.— Se priimesce unanimu.

Ref. Schuler—Libloy raportéza asupr'a petitiunei lui Axente Severu, pentru cá sa i se dea certificatulu de alegere de deputatu alu cercului I. electoralu din comitatulu Albei de josu. Comit. nu s'a tînutu competinte in privinti'a acést'a a decide alt'a, decâtu numai aceea, ce sau facutu din partea dietei in caus'a acést'a la propunerea lui Branu de Lemény; adeca sa se dee comitetului de legitimatiune. — Se priimesce.

Refert. Schuler Libloy raportéza mai departe asupr'a petitiunei comunei secuiesci Csik-Mártonfalva, pentru despartîrea acestei'a din cerculu administrativu alu opidului Csik-Szereda sî anectârei cu comun'a Csögöd, Comi-

tetulu propune a se dá acésta petitiune inaltului r. Guvernu spre cercetare sî decidere.

Eránosz e contr'a predârei petitiunei la r. guvernu sî propune, cá inalt'a dieta sa decida asupr'a acestei petitiuni. Propunerea se sprijinesce de ajunsu. Referintele combate pre Eránosz sî sta pe lânga propunerea comitetului. In privinti'a pertractârei acestei petitiuni se nasce o discussiune mai indelungata; Br. Friedenfels, Eppulu Fogarasy, C. Schmidt sî Eránosz se 'nvoiescu cu propunerea comitetului; Gaitanu propune verbalu sî in scrisu, a se desbate caus'a in dieta sî a se requirá guberniulu r., cá sa predeá dietei actele respective, tractandu-se despre autonomi'a unei comune. — La votare se priimesce propunerea comitetului.

Intr'aceea intrandu o pausa in desbatere, vicepres. Il. Kirchner citesce resultatulu scrutiniului pentru alegerea din despartiamentulu III. sî VI., in loculu câroru s'au alesu: Gábor, Alduleanu, Bolog'a, Br. Bedeus, Haupt sî Balomiri.

Ref. Schuler-Libloy continua referad'a sea, propunendu petitiunea comuneloru Téc'a, Lechinti'a, Galatiu, Dipsi'a sî Ighisiulu, pentru cá ca se stérga vam'a drumului sî a podului dela Szeretfalva. Propunerea comitetului, e: cá acésta petitiune sa se predeie inaltului Guvernu r. spre considerare deplina, care apoi sa comunice dietei resultatulu. Budacker se invoiesce cu propunerea comitetului, numai nu póte a nu-si esprime ingrijirea, ca acea petiliune sa nu o patiésca cá interpelatîunea lui, data inca in anulu trecutu, despre care nici pâna acum'a n'au auditu nimic'a. Vice-pres. Popp respunde lui Budacker, ca interpelatiunea lui, precum sî celelalte n'au sórte asiá trista, dupa cum cugeta densulu, ci mai multe interpelatiuni s'au sî resolvatu pânacum, sî in siedinti'a cea mai deaprópe sr voru comunicá dietei; asemenea promite respunsu sî la interpelatîunea lui Budacker pentru vâmi. Gaitanu partinesce propunerea comitetului de petitiuni. Fogarasy e pentru comitetu, insa in contr'a cuventului „raportare“ pentru ca guvernulu nu este subordinatu dietei refert. schimba cuventulu „raportare in „comunicare.“

Vice-pres. Alduleanu pune la sprijinire propunerea lui Fogarasy. Nu se sprijinesce. Eppulu Fogarasy rectifica propunerea sea, ce numai pentru aceea o-afacutu, cá nu cum-va poterile statului sa se schimbe un'a cu alt'a. Gull se declara pentru comitetu. Vicepres. Alduleau intréba pe referirtele, ca mai voiesce a vorbí? Ref. Schuler-Libloy combate pre Gaitanu sî recomanda inca odata proiectulu comitetului. Vicepres. Alduleanu provóca la votarea propunerei facute de comitetu, care se sî priimesce.

Ref. Schuler-Libloy. Comitetulu face mai in urma urmatórea propunere: cá decisiunile facute dupa § 18 alu regulamentului dietalu sa tréca la buroulu inaltei case. Se priimesce.

Pres. Groisz, reocupandu presidiulu, dà spre citire comitiv'a, cu carea se va asterne representatiunea facuta in privinti'a drumului de feru transsilvanu comissariului regescu imputernicitu, in tóte trei limbele. —

Pres. La ordinea dîlei mai este raportulu comitetului pentru alu treilea proiectu alu regimului, despre sanctionarea sî publicarea articuliloru dietali, pentru marele-principatu Transsilvani'a. Totu edata face cunoscutu, cumca la proiectulu acest'a va functiuná cá comisaru regescu cons. de guvernu Iakab. (Voci pentru 'ncheiarea siedintiei.)

Budacker propune incheiarea siedintiei. (Bravo!)

(Va urmá.)

Autonomi'a jurisdictîunala sasésca.

(Continuare sî capetu din nr. trecutu.)

Cum dîseramu mai susu, Sasii emigrara in Transsilvani'a, sî inca pe la midiloculu secululuí alu 12-lea din pârtîle Rinului inferioru,— intr'unu timpu, candu principele feudale erau in vigóre, din locuri, unde institutiunile feudalo-cetatienesci erau in flóre.

Este lucru firescu, ca emigratii cautara sa introduca institutiunile vechiei loru patrii sî in locurile unde emigrasera.

Tablóulu descrisu mai susu lu vedemu desfasiuratu sî in patri'a nóstra. Vedemu pre intrég'a comunitate a emigratiloru, cá persóna morala, dotata nemidilocitu de regele cu bunu feudalu, pre care apoi singuratecele comune l'au impartîtu intre sine; vedemu pre comitele sasescu, cá representante alu natiunei sasesci, ca este purtatoriu de feudu per mandatum, sî cá atare conduce contingentulu de subsidiu, ce cetatienii erau datori a dá regelui; vedemu pre natiunea sasésca eserciandu-si dreptulu de a luá parte la udunârile tierei prin deputati, sî — quod bene notandum! — formá numai o persóna morala intr'o curia; vedemu in fine pre natiunea sasésca eserciandu-si, cá sî orasiele privilegiate in Germani'a, dreptulu loru de jurisdictiune dominala, prin judii alesi de singuratecele comunitâti. Acésta jurisdictiune dominala au avut'o Sasii sî inainte de a hotarí privilegiulu andreanu, cá ei sa nu fia judecati decâtu de judii alesi de ei insîsi sî de regele. Candu a scrisu regele Andreiu II. acestea, n'a facutu alt'a, decâtu a normatu jurstârile factice de atunci, consecinte principiului feudalu. Regele n'aveá decâtu sa apere pre Sasi in drepturile ce le dá loru ide'a, ce predominá acelu tempu. Sasii cá comunitate, fiindu immediatu dotati de regele, ocupá aceeasi positiune, cá cetâtîle immediate in Germani'a, prin urmare nu poteau fi judecati decâtu de judii loru propri sî de rege'e. Este de insemnatu, ca in Transsilvani'a dreptulu de jurisdictiune dominala a comunitâtîloru se formà mai departe decâtu in Germani'a. Fiindca intrég'a natiune sasésca erá donata cu bunulu feudalu, eara acést'a a donatu cu pârti ale acelui bunu pre singuratecele comunitâti, de aceea vedemu, ca intre intréga natîunea sasésca (universitate) sî singuratecele comunitâti s'a formatn aceeasi relatiune, ce esistá intre domnulu feudalu superioru sî inferioru; de aceea vedemu pre comunele speciale eserciandu prin judii loru alesi jurisdictiunea dominala inferióra, eara pre intréga natiunea sasésca, cá portatóre superióre de feudu, eserciandu jurisdictiune mai inalta, adica cá prim'a instantia pentru cause mai ponderóse, cá II. instantia pentru celelalte cause. Sî un'a sî alt'a suntu insa eflussulu ideiloru feudale, basate pe eschisiv'a possessiune de pamentu a Sasiloru.

Dar edificiulu basatu pe ide'a feudalismului incetu incetu se invechì, sî istori'a ne arata, cum statu de statu se scuturara de acea ideia, pâna candu in fine sî in patri'a nóstra, sub sgomotulu revolutiuniloru si bubuitulu tunuriloru, acelu edificiu, subminatu de spiritulu tempului, cadiù; acelu opu, slabitu de betranetie, se plecà in mormentulu, ce de multu lu asceptá deschisu. Gratîa Domnului, ca a sî inceputu a cresce érba verde preste acelu mormentu!

Asiá dara feudalismulu cadiù, cu densulu cadiù sî prîncipiulu,in poterea cârui'a numai acel'a aveá drepturi publice sî private, care posedeá pamentu, prîn urmare cadiù sî jurisdictiunea dominala.— Dreptulu de a judecá, dupa principiele moderne ale dreptului de statu, devenì unu atributu alu suveranului, cá sî in alte state moderne.

Cadiendu edificiulu celu vechiu, erá de lipsa a radicá altulu. Parte pentru cá la edificare sa se sustîna ordinea buna, mai cu séma insa pentru a oprí, cá acei cetatieni, cari avusera in edificiulu celu vechiu prea mari comoditâti, sa nu cerce a-si procurá sî in edificiulu celu nou aceleasi comoditâti cu daun'a celoralalti cetatieni, a fostu de lipsa pentru câtu-va tempu o potere netiermurita, unu bratiu de feru. Diece ani dominà acelu bratiu. In fine Maiestatea Sea, cunoscendu cu inalt'a-si intielepciune, ca absolutismulu si-a 'mplinitu missiunea, chiamà pre popórele Sale, cá sa imparta cu ele poterea Sea. Sî pre noi Transsilvanenii ne chiamà bunulu Monarchu la vechi'a nóstra libertate. Dara compatriotii nostri intielesera reu acea chiamare; ei cugetara, ca prégratîosulu nostru Imperatu voiesce sa restitue vechiulu edificiu din ruinele lui cele putrede, ca voiesce sa chiame mortii la viétia.

Deci alergara cu totii, care de care, sa adune ruinele cele cadiute in putrediune, sa puna pe picióre cadavrulu celu prefacutu in tierâna. —

Astfelu vedemu, ca de-sî idei'a fendalismului, pe care se basà jurisdictîunea dominala a comuneloru, séu autonomi'a jurisdictîunala, a cadiutu; de sî astadi fia-care locuitoriu in fundulu regiu este proprietariu; de-sî dupa ideile moderne ale dreptului de statu dreptulu de a judecá este unu atributu alu suveranului, pre care-lu eserciaza prin denumirea mediata séu immediata de judi, cari facu judecata in numele lui; de-sî, cu unu cuventu, proprietatea de pamentu numai dà nimenui dreptu de a judecá pre altulu—jurisdictiune dominala, — totusî vedemu ca compatriotii sasi pretindu cu energía jurisdictîune autonóma, cum au avutu sub domnirea fendalismului.

Deórece dupa principiele moderne, dupacum dîseramu mai susu, dreptulu de a judecá este unu epitetu alu Suveranului deaceea acel'a, care pretinde jurisdictiune autonóma, deróga in modu penabilu drepturiloru regesci, eara nu a-acel'a, care din cause de oportunitate pretinde, cá resiedinti'a unui tribunalu sa fia intr'unu locu séu intr'altulu.

Suntemu incredintiati, ca de sî li-aru succede fratiloru sasi pentru câtu-va tempu a sustiné acea autonomia de jurisdictîune, totusi acést'a nu va durá multu, de óre ce cadiendu fendalismulu nu mai are radacina, prin care sa-si traga sucu; acésta institutîune taraita cu fortî'a dela mórte la viétia va fi

pre câtu va sustá o trista dovada a egoismului fanaticu din evulu mediu, pre care nice secululu alu 19. n'a potutu sa-lu incovóie.

Repetîmu, ca nu voru folosí nimicu compatriotii nostri cu asemenea apucaturi, ci voindu a sculá mortii din morminte, voru scormoní nisce miasme pline de pestilentia, cari le voru stricá atâtu loru câtu sî nóue, sî ale câroru urmâri se arata sî pâna acumu in tristele frecâri natîunale, cari amenintia perire industriei, negotiului, sciintiei sî inaintârei patriei nóstre.

N. S.

Principatele române unite.

PROCLAMATIUNEA DOMNITORULUI.

Românilor u!

„Prin proclamatîunea Mea din 2/14 Maiu trecutu, Eu v'amu espusu motivele de inalta necessitate, care M'au nevoitu a dissolvá adunarea electiva, intemeiata pe basele anexei II la Conventîunei din 7/19 Augusta 1858, sî a face unu apelu a natiune, pentru cá ea sa judece intre Alesulu vostru sî intre desfiintiat'a Adunare.

Totu atunci v'amu espusu si causele, care aprópe de siese ani au tînutu Romani'a pe locu.

Aceste cause erau pe de o parte spiritulu de partitu, ce dominá lucrârile maioritâtii adunârei, sî pe de alta parte defectuositatea legei electorale.

In dîlele de 10|22-14|26 Maiu natiunea, prin 682,681 voturi, a respunsu la apelulu Domnului vostru, sî a aprobatu principiele Statutului sî ale legei electorale, supuse suffragiului seu.

Insa aceste nóue institutîuni, votate de natîune, schimbau mai multe articule din Conventîunea européna, sî oboriau anex'a II a acestei Conventîuni, adica legea electorala.

O asemenea mare reforma aveá dara trebuintia de recunóscerea curtii suzerane si a poteriloru garanti esistintiei politice a Romaniei, si care au subscrisu acé conventiune.

Eu acésta v'am aretat'o din inceputu.

In dîu'a de 21 Maiu (2 Iuniu), câudu inalt'a comissiune ad hoc a depusu in mânele Mele rostirea vointiei natiunale, Eu v'amu dîsu aceste cuvinte: „Dupa ce inaltele poteri au garantatu prin tratate solenele esistinti'a nóstra politica, ele cu aceeasi bunavointia voru recunósce institutiunile, ce Alesulu Tierei sî vointi'a natiunala le-au judecatu cá neaperate pentru fericirea din intru Romaniei.“

Dupa câte-va dîle in urma, v'amu anuntiatu ca me duceamu la Constantinopole, spre a intarí autonomi'a tierei prin o nóua intielegere internatiunale.

Sperantiele Mele, sperantiele vóstre s'au realisatu. Maiestatea Sea Sultanulu, augustulu nostru suzeranu, sî poterile garanti au recunoscutu nóuele institutîuni ale Romaniei, create prin plebiscitusu din 10|22 — 14/26 Maiu.

Din actele, ce totu astadi le promulgu sî le aducu la cunoscinti'a vóstra, ve veti convinge, ca modificatiunile ce amu adoptatu, in impreuna intielegere cu inalt'a Pórta sî cu adesiunea toturoru poteriloru garanti, nu schimba sî nu lovescu nimicu in esinti'a si basele fundamentali ale institutiuniloru aprobate de natiune.

Sî inca aceste modificatiuni nu suntu decâtu provisorie; ele voru poté a se preface sî a se indeplini de corpurile legiuitóre in viitórea loru sessiune.

Câci, Românilor u, trebuie sa v'o spunu, sî singuri voi o poteti constatá, Romani'a numai de astadi reintra in autonomi'a sea din intru, cuprinsa in vechiele nóstre capitulatiuni incheiate cu inalt'a Pórta sî garantata prin tractatulu de Parisu.

Pâna acum acésta autonomia in faptu erá lovita in mai multe privintie. Ce erá de esemplu anex'a II. a Conventîuneí, adica legea electorala, care nu se poteá schimbá, decâtu cu consimtiementulu din afara?

Asta-data Inaltele Poteri, tînendu séma de vechile nóstre drepturi sî de tratatulu de Parisu, prin care Europ'a a luatu sub garanti'a sea esistinti'a nóstra politica, a consantîtu in tóta intinderea autonomi'a nóstra din intru. In capulu actului, prin care s'au recunoscutu nóuele institutîuni ale Romaniei, inalt'a Pórta, cu impreuna intielegerea poteriloru garanti, a inscrisu aceste cuvinte:

„Principatele—Unite potu in viitoriu a modificá sî a schimbá legile, cari privescu administratiunea loru din intru, cu concursulu legale alu toturoru poteriloru stabilite, sî fâra nici o interventiune.“

De astadi dara, sî numai de astadi, natiunea româna reintra in autonomi'a sea; de acum ea va poté modificá sî imbunatatî institutîunile sele din intru, fâra nici o interventiune din afara.

Românilor u! Viitoriulu este alu nostru.

Tari prin solenelulu votu datu de natiune in dîlele memorabili de 10/22 — 14/26 Maiu, sa ne aratâmu pururea demni sî recunoscatori de bunavointi'a curtiei suzerane sî a poteriloru garanti, sa multiamimu provedintiei pentru bunulu succesu dobanditu, sa fimu mandri de acestu succesu, la care toti amu contribuitu, Eu prin initiativ'a mea voi prin votulu plebiscitului sî prin patriotismulu sî intielepciunea, ce ati desvelitu in midîloculu greleloru impregiurâri, prin care amu trecutu.

Increderea intre natiune sî intre Alesulu ei sa devina inca sî mai mare, cá astfelu sa castigâmu timpulu perdutu, cá astfelu iubit'a nóstra patria sa se bucure in curendu de rodulu suferintieloru sî alu sacrificieloru sele, cá astfelu natiunea româna sa dobandésca loculu, ce i se cuvine a ocupá in marea familia européna.

Sa salutâmu dara cu caldura fiitórele adunâri legiuitóre, câci,— respectandu secularíele nóstre legature cu Inalt'a Pórta, mantînendu principiele fundamentali ale Conventîunei din 7/19 Augustu 1858, sî ale nóueloru institutîuni,— ele suntu chiamate a desvoltá legile sî libertâtîle nóstre publice, sî asiá a complectá sî a asiediá pe base solide Constitutîunea din intru a Romaniei.

Sa traiésca Romani'a!

ALESSANDRU IOANNÛ I.

Contra-semnati: Cogalnicénu. Balanescu. D. Bolintineanu. P. Orbescu. Generalu Manu.

Bucuresci 2/14 Iuliu anulu 1864.

Despre celelalte acte mari din 2/14 Iuliu mai pe largu in nr. urmatoriu.

Prospectu politicu.

Scirea despre curmarea resboiului germano-danesu, ce o comunicaramu in nr. penultimu, in câte-va cuvinte, se adeveresce. Evenimentulu acest'a se pregatise din momentulu acel'a, candu regele Daniei Fridericu VII schimbà ministeriulu, demitendu pre belicosulu Monrad sî chiamandu la potere pre pacificii Bluhme-Moltke. Cererea armistitiului s'a facutu din partea Daniei totdeodata la Berlinu sî la Vienn'a, sî ostilitâtîle s'au curmatu deocamdata pâna la capetulu lunei curente. —

In diet'a germana din Frankfurt propuse Austri'a sî Prussi'a, cá sa se provóce ducele Friedericu de Augustenburg, a-si motivá dreptulu de successiune asupr'a ducateloru Schleswig-Holstein. Déca se va priimí propunerea acést'a, atunci apoi s'a mai facutu unu pasu inainte in acésta cestiune, sî ea se apropia totu mai multu de o deslegare multiamitóre atâtu pentru interessele Germaniloru, câtu sî pentru dorintiele locuitoriloru sî pacea Europei.

Franci'a in ceste din urma corespunde fórte multu cu staturile de rangulu alu doilea sî alu treilea din Germani'a. Imperatulu, se dîce, ca e bolnavu, sî nevrendu a i se scí adeverat'a bóla, totu intinsu -si schimba medicii. Faimele dêsgre schimbâri in ministeriu nu se mai curma.

La adress'a parlamentului englesu regin'a Victori'a respunse intre altele, ca e fericita, déca parlamentulu consimte cu politic'a eii: de a nu incurcá tiér'a in interventiune armata intre Dani'a sî poterile germane. Va sa dîca, Engliter'a e pe pace.

In Romani'a lucruri mari de cari amu referitu sub titlulu indatinatu.

Regimulu rusescu au aflatu in orasiulu Kasanu intre Polonii internati acolo o conjuratiune, pentru de a luá cetatea sî de a pune mân'a pe arsenalulu de arme sî pe fabric'a de pravu de pusca. Cei patru conducatori fura judecati la mórte sî puscati.— Franci'a, Russi'a sî Turci'a negotiéza pentru colonisarea Cerchesiloru la Algeri'a. —

Imperatulu sî Imperatés'a din Messicu in calatoriile sele prin imperiu au fostu priimiti de populatiune pretutindenea cu celu mai mare entusiasmu.

Foiti'a Telegrafului.

Eulogiulu d-lui Barnutiu

de prof. Marzescu.

(Continuare sî capetu din nr. precedinte.)

In dîu'a de 15 Maiu poporulu sa adunà la Blasiu. Atunci nóue ovatîuni, nóue semne de respectu pentru campionele independintiei natîunale, pe care-lu jelimu astadi. In biseric'a de la Blasiu se aduna tóte capeteniile române. Ce trebuiá sa se faca? Ce cale trebuiau sa apuce Românii? Nimene nu ia cuventulu; nimene nu scie, cum sa apuce lucrurile. Dar cine erá destinatu, cá sa scóta pe Români din acésta incertitudine? Totu Barnutiu, totu osanditulu odinióra pe nedreptu professoru. Provocatu unanimu de tóte capeteniile române, cá sa spuna starea lucruriloru sî drumulu ce tre-

buiau sa urmeze Românii, vechiulu professoru de Istori'a universale de la facultatea filosofica din Blasiu se inaintéza, cu modesti'a sî simplicitatea sea naturala, in mijloculu celui mai cutrieratoriu aplausu, se suie pe unu sugestu dinaintea altarului, sî acolea, in fati'a lui D-dieu, tîne o cuventare, in care espune pe scurtu, dar in modulu celu mai sublimu, dorerós'a istoria a Transilvaniei; arata raporturile Românilor cu Ungurii, cari totdeun'a i-au asupritu, sî propune, cá in adunarea natîunala sa se proclame natîunea româna de n a t i u n e l i b e r a sî i n d e p e n d i n t e. Electrisati de acestu discursu, toti Românii nu mai au alt'a nimicu in minte decâtu ideea sânta sî prea sânta de natîunalitate.

Dar déca ideea de natîunalitate se incarnéza in tóte inimile, acést'a inca nu erá de ajunsu pentru realisarea acestei idei. Românii aveau trebuiutia, in acele momente solemne, de unu calaudiu, de o capetenia suprema.

S i m e o n u B a r n u t i u este recunoscutu de capulu miscârei de câtra tóte capeteniile române. Ce nu face unu capitanu intieleptu, convinsu de santieni'a sî dreptatea causei ce o apera? Cestiunea ardienda a dîlei erá unirea Românilor cu Ungari'a. — Ce ne trebuie unirea cu Ungurii, candu independinti'a nóstra nu este recunoscuta? striga de lânga altariu capeteni'a cea mare a Românilor, professorele de dreptu naturalu alu acestui asiediamentu. Sî astfelu propune, cá Românii sa se lege prin juramentu, ca totdeun'a-si voru aperá libertatea cu poteri unite, sî ca nimicu nu-i va abate de la caus'a natîunala, pâna ce ea nu vá fi solemnelu recunoscuta. Asterne unu felu de programu despre declaratîunea drepturiloru Românilor in Transsilvani'a, programu care a dóu'a dî erá menitu sa fia adoptatu prin acclamatîuni de intregu poporulu românu, adunatu pe câmpii Blasiului, asiá numiti de atunci: câmpulu libertâtii. Ací, pe câmpulu libertâtii, Simeon Barnutiu, omulu poporului, este invîtatu de intrég'a Adunare cá sa vorbésca. Barnutiu se suie pe tribuna, esprima dorintiele Românilor, care se priimescu cu cea mai inalta insufletîre. — Sa jurâmu fratîloru, sa ne legâmu câtra D-dieu, ca nimicu nu ne va abate de la caus'a natîunala, cea mai sânta pentru ori-ce sufletu romanescu.

Plângeti dar, Românilor, pe capetenî'a vóstra, pe cetatiénulu celu mare, care n 48 au sciutu asiá de bine sa ve conduca! Plângeti pe acestu barbatu intieleptu, cu atât'a mai multu, cu câtu Românii ducu lipsa de barbati cá Simeon Barnutiu! Plângeti dîcu, inca odata, pe aperatoriulu drepturiloru vóstre, fratîloru din Transsilvani'a!

Ací e loculu de a ve vorbí despre reactîunea, ce s'au facutu in contr'a miscâriloru populare, daca sufletulu lui Barnutiu nu mi-aru comandá sa trecu in tacere momentele acele nefaste, in care vócea popóreloru insetate de libertate sî de indepenđintia este innadusîta prin sfortia sî prin baionete. Candu sforti'a brutala vine sa lupte in contr'a drepturiloru popóreloru, atuncea filosofii tacu sî se retragu iarasi in linisce sî pace, in templulu sciintieloru. Asiá Barnutiu, vediendu ca nu póte face sa triumfeze drepturile Românilor, refuge iarasi in studiile sale, pléca la Vienn'a, sî acolo sa inscrie cá studentu in facultatea juridica. La 1853 pléca in Itali'a, la Pavi'a, unde cu mijlócele de viétia cele mai mici posibile, depune doctoratulu de legi sî dobândesce diplom'a de doctor, la vârst'a de 46 de ani, elu care erá dejá doctu mai dinainte de a avé titlulu oficialu. Dela Pavi'a se'ntórce la Vienn'a, de unde in 1855 ministeriulu de culte de la noi i-face invitare sa vina spre a ocupá catedr'a de filosofia. Astfelu sosesce Simeon Barnutiu in Iasi in 1855, Ianuariu. De acolea cunósceti cu totii viéti'a lui Barnutiu. Nu mai departe decâtu din dîu'a in care Barnutiu se sui pe catedra, studentii toti au potutu sa apretiuieze, sa stimeze, sî sa respecteze pe professorulu loru, care asiá de bine scie a-si indeplini datorintiele sale. Solidu sî limpede in esplicârile sale, dulce sî afabilu in manierele sale, Barnutiu au sciutu sa-si castige respectulu nu numai alu studentiloru, dar chiaru alu intregu corpului professoralu. Din professoru de filosofia la Colegiu, in care spatiu ocupa a d-i n t e r i m sî postulu de inspectoru generalu, elu este numitu professoru de filosofia in facultatea filosofica sî de dreptu naturalu in facultatea juridica. Oh! lasu vóue, iubiti studenti, cá sa plângeti insîve nenorocirea ce aveti perdiendu prea de timpuriu pe acelu ce asiá de bine sciea sa ve conduca pe calea sciintiei sî a virtutei. Timpu de nóue ani, de candu ocupa aceste catedre, Barnutiu n'au fostu lipsitu de a fi citatu cá modelulu professoriloru atâtu pentru indeplinirea datorintieloru sale, câtu sî pentru viéti'a sea simpla, dar démna de tóte laudele. Asiediamentulu acestu universitariu care se resimte de perderea ireparabila a lui Barnutiu, tardîu vá poté sa fia inzestratu cu unu professoru cá Barnutiu; tardîu, dîcu, vá poté sa-si aiba ocupata catedr'a de dreptulu publicu alu Românilor, ce este o creatîune a ilustrului professoru, acârui mórte au lasatu in tóte inimile unu desiertu asiá de cumplitu. Studenti, professori, toti intr'unu cuventu, priviau in Barnutiu nu numai unu invetiatu professoru, dar unu stilpu solidu pentru tóte asiediamintele nóstre de instructîune publica. Sî intru adeveru, care altulu mai multu decâtu Barnutiu au sciutu sa radice asiediamintele nóstre de instructîune publica? Care altulu mai multu decâtu Barnutiu au sciutu sa atraga prin esplicârile sale sanetósa sî limpedi unu mai numerosu audîtoriu? Care altulu mai multu decâtu Barnutiu au produsu studenti, carii facu onórea ac stui asiediamentu? De pe bancele asiediamentului nostru academicu au esîtu barbati cu cunoscintie mai temeinice, decâtu multi din acei, cari se falescu ca au studiatu prin facultâtîle din strainatate. Barnutiu, sî iarasi Barnutiu au sustînutu multu sî indelungatu timpu acestu asiediamentu.

Esplicârile sî doctrinele lui Barnutiu suntu sî astadi privite cá nisce tesaure pretîóse. Opurile lui Barnutiu suntu de fatia cá se atesteze, pâna la ce punctu acestu raru barbatu nu crutiá nimicu pentru a fi folositoriu junimei doritóre de a studiá. Seracu sî dintr'o familia seraca, pe care trebuiá sa o ajute, Barnutiu, in dorinti'a lui ardiatóre de a veni in ajutoriulu juniloru aceloru lipsiti de mijlóce spre a studiá, Barnutiu, eminentele professoru, adeveratulu parinte alu junimei studióse, au sacrificatu o parte din onorariulu seu in ajutoriulu studentiloru seraci. D-dieule inalte! ce inima de adeveratu crestinu mai aveá acestu barbatu! Tóte aceste insusîri sî inalte calitâti, pe care Barnutiu le intruniá in celu mai inaltu gradu, au facutu din elu, nu comitu nici o esagerare de voiu dîce, oracolulu acestui asiediamentu universitaru.

Eata ce felu erá barbatulu, alu cârui doliu ne-au strinsu astadi aici! Eata frumós'a lui viétia desvelita, nu insa cu maestri'a pe care maretiele lui fapte o reclama, dar dupa potintiele unui vechiu alu seu scolariu, alu cârui sufletu este amaritu sî intristatu.

Pe candu acestu barbatu ajunse a concentrá in sine atât'a iubire sî atât'a respectu de la toti, ce compuneau nu numai acestu inaltu asiediamentu, dar sî tóte celelalte stabilimente de instructîune, suflarea rece a mortii au venitu sa ni-lu rapésca, vai! pentru totdeaun'a.

Din Lun'a Decembre a anului trecutu acestu martiru alu adeverului, acestu mare cetatiénu românu, acestu ilustru professoru au fostu necontenitu bolnavu. Doreri grozave i-surpa zilnicu sanatatea. Mai multi dintre amicii sei prevediura, ca dîle indelungate nu mai póte avé pe acestu pamentu, unde atâtu de vrednicu si-au petrecutu viéti'a; sî astfelu-lu sfatuira sa iee concediu sî sa plece la loculu nascerei pentru cautarea sanatâtii, ce pentru toti ne erá atâtu de pretîósa. Au plecatu, D-dieule! pentru cá sa nu se mai intórca! Pe drumu doreri grele au pusu capetu dîleloru sale. In 28 Maiu (s. n.) diminéti'a, la 8 óre 8 minute, S i m e o n B a r n u t i u in valea Almasiului si-au datu sufletulu in bratiele nepotului seu. Trupulu lui s'au immormentatu in loculu nascerei in Boccea Romanésca in 2 Iuniu, cu o pompa demna de numele lui celu mare.

O iubite Barnutiu! iubite invetiatoriu sî conducatoriu pe calea sciintiei sî a virtutei, tu nu esisti mai multu cu trupulu intre noi, dar vei esistá pentru totdeun'a in sufletulu Românilor.

Omulu de bine, omulu de onóre, dîceai câtra studentii tei de pe inaltîmea locului de professoru, nu pere. Ei bine! tu omu de bine, omu de onóre nu vei perí din memori'a scolariloru tei, din memori'a colegiloru tei, din memori'a fratîloru tei. Faptele tale, viéti'a t'a cea plina de atât'a bunatate sî atâtea virtuti ne vá serví in totdeun'a de modelu. Tierân'a, care acopere trupulu teu, sî peste care se varsa astadi lacrimi de dorere, nu vá impedecá, cá sa ne aducemu de-apururе aminte de tine, nemuritoriule Barnutiu. Maretiulu teu sufletu, care astadi este radicatu in regiunile cele inalte, vá fi in acésta universitate cá o flacara viua, ce vá luminá pe junimea studiósa in câmpulu intinsu alu cunoscintieloru omenesci. O! nu! Barnutiu, tu nu esti mortu! Tu esti viu, câci in totdeaun'a faptele tale voru fi vii in memori'a nóstra. Sa plângemu dara cu totii perderea acestui barbatu raru, câcí dorerea, ce lasa dupa dênsulu, nici nu ingaduie alta elocintia decâtu elocinti'a lacrimiloru!

Corespundintia.

N. P., C.—M. a sositu sanatosu. Pentru urâri multiamita sisalutare fratiésca.—S. P., R. Cea mai cordiala multiamita.—D.R., S. Nu s'a potutu publicá, dar s'a predatu la loculu seu. — B. B. Pâna la alta renduiéla multiamita la B. sî la S. — I. P., L. Multiamita; respunsu câtu de curendu.

Redactoru responsabilu Zaharia Boiu ... Editurla sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 55. ANULU XII.

Sabiiu, in 16|28 Iuliu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 23 Iuniu (5 Iuliu.) 1864.

(Petitiunile asternute dietei.)

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

Pres. Dupa ordinea dietala Presiedintele are dreptulu a deschide sî a inchide siedinti'a; in tempulu din urma nu ne amu présilitu asiá tare. Recuira pre ref. Klein a citi raportulu.

Refer. Klein se urca pe tribuna sî citesce raportulu comitetului in limb'a germana. Dealtmintrea n'are de a dîce nimic'a nainte de desbaterea generala.

Dupa aceea se citesce raportulu sî proiectulu de lege in limb'a româna sî magiara. Ref. Klein recomanda proiectulu regimului asiá, dupa cum se afla modificatu de câtra comitetu. Pres. deschide desbaterea generala. Fogarasy se declara, cu mare recunoscintia a drepturiloru de suveranitate, pentru proiectulu regimului. M. Binder e in contr'a parerei lui Fogarasy; dîce ca articolii sa se sanctiuneze in sensulu legiloru celoru nóue. Propune desbatere speciala. Pres. deschide desbaterea speciala. Dr. Ratiu voiesce, cá in § 1. sa steie in locu de „Proiectu de articuli“ „articuli de lege.“ Propunerea acést'a se priimesce. —

La § 2. Schuler-Libloy cere, a se lasá afara „dupa form'a sanctiunârei de pân'acum indatinata“. Apoi se incinge o disputa infocata intre comisarulu regescu sî Episc. Fogarasy.

Comissarulu regescu se declara in sensulu lui Schuler-Libloy pentru proiectulu regimului sî in contr'a lui Fogarasy; Eppulu Fogarasy se declara in contr'a cuvinteloru „dupa form'a sanctiunârei indatinate pâna acumu.“ In fine comissarulu regimului Iakab se bucura, ca au intielesu reu pre Eppulu Fogarasy. Schnell propune, cá sa se dîca „cu indatinat'a forma de sanctiunare de pân' acum'a.“ — Propunerile lui Schuler-Libloy sî Schnell se spriginescu. Br. Friedenfels e incontr'a propunerei lui Schnell. — Dar fiindu tempulu inaintatu, desbaterea se curma sî siedintia se 'nchcia.

Siedinti'a din 25 Iuniu (7 Iuliu)

o comunicaramu pe scurtu antecipative in nr. 52. alu acestei foi. Avemu datorinti'a a completá relatiunea nóstra intr'acolo, ca petitiunea din Boemi'a n'a fostu pentru drumnulu de feru, ci pentru tempulu militiei; mai de parte a adauge propunerea adusa de Puscariu in privinti'a dotârei preotîmei sî dascalimei, carea este cea urmatóre:

Propunerea

Deputatului dietalu I. Puscariu et consortii.

Pentru modificarea §§ 41 sî 49 ai patentei din 21 Iuniu 1854 in privinti'a dotârei preotiloru sî dascaliloru din pasiunile sî padurile comunali.

Considerandu, ca pasiunile sî padurile, ce au fostu in comun'a folosintia a fostiloru domni pamentesci sî a fostiloru supusi dominali, in poterea patentei din 21 Iuniu 1854 au trecutu in proprietatea ambeloru pârti pe lânga dreptulu sî detorinti'a de segregatiune;

Considerandu, ca inca diet'a dela 184⅙ prin art. XV. a fostu determinatu, ca la regularea urbarialitatîloru sa se doteze bisericele sî scólele cu câte o sessiune intréga, care dispositiune numai pentru intrevenirea evenimenteloru dela anulu 1848 s'au fostu impedecatu;

Considerandu, ca determinatiunile privitóre la acestu obiectu prin patent'a din 21 Iuniu 1854 §§ 41 sî 49 au remasu nelamurite séu neperfecte;

Considerandu, ca — cu tóte ca atâtu c. r. Ministeriu de justitia câtu sî r. cancelaria aulica de repetîte ori au impusu judecatorieloru urbariali detorinti'a, cá cu ocasiunea regulâriloru urbariali sa ia privintia la dotarea bisericeloru sî a scóleloru, aceste judecatorii in lips'a unei legi positive sî lamurite ori nu potu ori nu vréu a corespunde acestei juste cerintie; mai incolo

Considerandu, ca incependu dela Leopoldu I. mai dela toti domnitorii esistu repetîte ordinatîuni in privinti'a dotârei preotiloru cu portiuni canonice, ce inca nu s'au efeptuitu pretotîndinea; sî in fine

Considerandu, ca sî in comunele libere din fundulu regiu dotarea preotiloru sî dascaliloru din pasiunea sî padurile publice s'au facutu sî se face inca spontaneu in urm'a conclusului universitâtii municipali intaritu chiaru prin Maiestatea Sea, care recerintia in locurile foste dominali cu atât'a mai vertosu aru fi de consederatu:

Inalt'a Dieta sa binevoiésca a hotarí urmatórea modificatiune a §§ 41 sî 49 din patent'a urbariala, sî prin urmare §§ acestia sa sune asiá:

§ 41. Asemenea sî competinti'a de pasiune, ce e a se rumpe pentru preoti séu popi (de ori ce confessiune), se va mesurá in proportiune cu statulu posessiuniloru. Insa, unde posesiunea preotiloru e mai mica decâtu face o sessiune midilocia a unui fostu colonu din acea comuna, séu unde preotii nu voru fi avendu nici o posessiune, acolo din pasiunea publica sa se rumpa mai antâiu atât'a, câtu e de lipsa a se intregí ori fundá o sessiune preotiésca celu putînu atâtu de mare, câtu e o sessiune colonicala mijlocia din acea comuna, — apoi la acést'a sa se mai adauga sî competinti'a proportîunata de pasiune observata sî la ceialalti coloni.

Dascaliloru se vá asemná aceeasi partiune.

Eara unde segregarea pasiunei s'au efeptuitu fâra sa se fi dotatu preotii sî dascalii in mesur'a ací prescrisa, acolo se va face o rebonificare suplementara in calea politica, câtu se póte fâra stricarea planului de regulare.

§ 49. Preotii sî dascalii (de ori ce confessiune) se voru considerá in privinti'a competintiei loru intocmai cá fostii coloni; acolo unde le compete acelor'a pâna acum dreptu de lemnaritu sî unde se face alegerea partiuniloru de padure, — de cumva nu esista alta invoiéla mai favoritóre, — se va rumpe aceeasi partiune pentru fia-care preotu sî dascalu, cá sî pentru unu colonu, ce avé catimea insemnata in § 48.

Unde sau efeptuitu segregarea padurei fâra a se fi luatu respectu la dotarea preotiloru sî dascaliloru celu putînu in mesurá ací determinata, acolo li se va intregí competinti'a de padure dupa principiele ací desvoltate, pe calea politica.

Sabiiu in 4 Iuliu 1864.

Puscariu m. p. cá proponente. Dr. Vasiciu m. p. Dr. Major m. p. I. Fekete Negrutiu m. p. Stefanu Biltiu m. p. Michailu Orbonasiu m. p. Ios. Siulutiu m. p. I. Hanni'a m. p. Leontinu Popu m. p. de Lemény m. p. Domzsa m. p. Macedon Popp m. p. Ioann Ratiu m. p. Protopopu. Dr. Ratiu m. p.

Siedinti'a din 26 Iuniu (8 Iuliu.)

(Caus'a urbariala: lupte seriése.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, vine la ordinea dîlei raportulu comitetului asupr'a propositiunei regesci a 9 (caus'a urbariala.).

Conrad Schmidt afla prémare deosebire intre propunerea respectiva a Dlui Ratiu sî consotii de o parte sî propositiunea regimului de alta parte; câci pe candu césta din urma atinge numai form'a, cea d'antâiu intra afundu in materi'a patentei urbariale. De aceea propune, cá raportulu sa se dea comitetului inapoi, cá ambe propositiunile sa le tractezo separatu, sî despre fiacare sa raporteze in modu multiamitoriu deosebitu.

Puscariu partinesce parerea lui Conrad Schmidt, pen-

truca afla in propositiunea regimului o specialisare a pârtii formale din patent'a urbariala, sî pentruca patent'a urbariala de aci incolo va avea a se privi cá lege constitutîunala, adusa prin dieta, sî déca diet'a aru intrá in materi'a patentei, atunci ca singura si-aru fi taiatu drumulu de a mai face pe venitoriu modificâri in trens'a. Deci se alatura la parerea lui C. Schmidt, cu acea rogare, cá nu numai propunerea dr. Ratiu, ci sî celelalte amendemente, cari s'au mai adusu inainte sî cari privescu la revisiunea patentei, d. e. pentru dotarea preotîloru sî dascaliloru etc. sa se dea acestei comissiuni, carea sa refereze despre tóte.

K o r o n k a arata adunc'a sea parere de reu, ca scaunele din stâng'a inca totu stau góle, cu atât'a mai vertosu, câci vinu la ordine lucruri, ce taia afundu in viéti'a natîunala (? Red.) a Magiaro-Secuiloru. Aru fi cu totu dreptulu, cá propunerile aduse sa se amâne pe alta sessiune, sî nu Magiariloru, cari de buna voia s'au desbracatu de mantí'a de auru, sa li se ia acum sî camesi'a. Deci propune, ca de óre ce aici e vorb'a de possessiuni personale, desbaterea asupr'a raportului comitetului sa se amâne pâna candu se va aduná o dieta, in carea sa fia representati sî proprietarii in numeru de ajunsu, fia acést'a inca in sessiunea acést'a, ori numai in diet'a urmatóre. — Propunerea nu e sprijinita de nimenea.

D o m z s ' a espune mai pe largu greutatea cea mare a pertractârei causei urbariale, precum sî causele acestei ingreunâri, care le afla in nechiaritatea legiloru atâtu approbatale sî verböczi-ane, câtu sî a celoru dietale din 1769 sî a urbariului din 1847. De aceea sî operatulu comitetului n'a potutu esî destulu de esactu. Deci cá operatulu celu nou alu comissíunei, propusu de C. Schmidt, sa nu easa póte mai confusu (Ilaritate) decâtu acest'a, propune a se stabilí prin dieta, cá comissiunea respectiva ori sa se tîna strinsu de principiele statorite in pat. urb. din 1854. ori—de óre ce legile patriei nu-su destulu de clare—sa se statorésca alte principie, de cari comissiunei sa nu-i fia iertatu a se departá. — Apoi trecendu la desfasiurarea principieloru din patenta, dupa cari totu pamentulu nobilitariu este séu alodialu séu colonicalu, dîce cu privire la despagubire, respective la propunerea dr. Ratiu, ca pat. urb. din 1854 sa se ia la pertractare din capu in capu, §§-ii esacti sî buni sa remâna, ear in loculu §§-loru defectuosi sa se faca schimbâri dupa principiulu espusu acum.— Precum e cu pamentululu aratoriu, asiá e sí padurile, cu pasiunile si cu muntii.—Câtu pentru inquilini (dîleri), diet'a aru trebui sa stabilésca unu principiu nou, déca va sa desbata despre propunerea dr. Ratiu; câci densulu in rescumpararea pamentului vede o donatiune facuta pe spesele statului; ear dupace s'a stabilitu, ce pamenturile alodiale remânu proprietateafostiloru domni pamentesci, densulu nu concede legislatîunei dreptulu de a luá aceste pamenturi ale fostiloru proprieteri si a le dá fostiloru dîleri; câci prin acést'a s'aru vatemá dreptulu de proprietate. In fine nu afla dreptu, cá fostii domni sa se despagubésca pentru pamentu, ci pentru prestantiunile (lucrulu. Red.) ce l'au priimitu dela iobagi si dileri. Deci la rescumpararea atâtu a coloniloru, câtu si a dîleriloru sa nu se ia dreptu cinosura pamentulu, ci prestatiunile dinainte de 48. (Va urmá.)

Cuventulu dep. Ladislau Vajda

p e n t r u t r i b u n a l u l u s u p r e m u t r a n s s i l v a n u.*)

Inaltu Presidiu! Inalta Casa! Fiindca la ordinea dîlei este acea propunere a d-lui dep. G. Manu, carea a facut'o densulu alaltaieri la §-lu 3 alu proiectului regimului pentru organisarea supremei Curti judecatoresci, sî alu cârei scopu este, cá la denumirea membriloru acelei curti supreme judecatoresci sa se iea privire cuviinciósa la cele 4 natiuni sî 6 confessiuni: cu atâtu mai putînu me potu retîné dela vorbire la acestu obiectu, cu câtu tocmai eu amu fostu facutu mai d'antâiu acésta propunere in un'a din siedintiele Comitetului respectivu, alu cârui membru fui si eu norocitu a fi, numai cu acea deosebire, ca eu propusesem a se adauge inca sî cuventulu: i n d i g e n ' a. Fiindu ca acei Domni deputati, cari au vorbitu de candu-mi cerusem eu cuventu, au adusu inainte mai tóte motivele, câte doriamu eu a le aduce pentru acésta propunere, asiá cu, cá sa nu repetezu sî cá sa fiu scurtu, me restringu numai la declararea, ca partinescu acea propunere.— O partinescu de o parte pe bas'a motiveloru aduse inainte de altii; o partinescu mai incolo pentru aceea, pentruca acést'a o aflu basata in diplom'a leopoldina sî in articululn 15 din 1791 sî in mai multe alte legi ale patriei; o partinescu in urma sî pentru articlulu primu de lege, facutu in diet'a presenta sî sanctîunatu de preagratîosulu nostru Monarchu, sunatoriu despre inarticularea natiunei române sî a confessiuniloru ei, care mie-mi servesce de motivu de ajunsu spre acést'a, pentru ca eu, Inalt'a Casa! marturisescu, ca din parte-mi nici nu asiu pricepe, ce intielesu practicu sî ce efectu aru avé altmintrea inarticularea natiunei române, déca noi acum'a la proiectulu acest'a de lege sî tocma la §-lu presentu amu lasá neefeptuitu tocma acelu fundamentu, care ni-au servitu de directiva la inarticulare, adeca fundamentulu séu bas'a de 4 natiuni sî 6 religiuni recepte. In urma mai partinescu acésta propunere sî pentru aceea, fiindu ca, de óre ce insusi sî in proiectulu regimului se afla espressiunea „siebenbürgische Landesangehörige,“ asiá propunerea aceea nu e o idea nóua, ci numai esplicarea mai de aprópe a acelei espressiuni, sî indicarea densei mai limpede dupa legile patriei.

Eu credu, ca nimenea nu va presupune despre mine sî nici despre unulu dintr'aceia, cari au aperatu propunerea Dlui deputatu Manu, ca dór noi am tîntí intr'acolo, cá pe aceia sa-i escludemu sî scótemu din tóte drepturile, cari de altmintrelea dupa nascere suntu ardeleni, séu indigenati, dar dupa sânge nu se tînu nici de natiunea magiara, nici de cea sasésca, nici de cea româna, sî nici de cea secuiésca.

Aru fi de totu fâr de cale dela noi Românii, cari de o parte prin simtiulu de dreptate alu membriloru neromâni ai dietei, eara de alta parte din gratî'a Maiestâtiei Sele amu castigatu inarticularea cea de multu dorita a natiunei nóstre; aru fi, dîcu, fórte uritu dela noi, déca noi acea positiunea a nóstra candu acum'a sî noi cá natiune luâmu parte la legislatîune,— amu folosí-o spre a eschide dela drepturile politice pre acei'a, cari de altmintrelea suntu fii ai patriei nascuti ardeleni, dar dupa sânge nu se tînu de nici un'a din cele 4 natiuni recepte.

Noi nu voimu acést'a nici pe departe, sî eu din parte-mi numai atât'a dorescu, cá patri'a n ó s t r a s a s e a s s i g u r e d e s p r e a c e e a, c á s t r a i n i i, c a r i n u - s u n a s c u t i a r d e l e n i, s î c a r i n i c i p r i n i n d i g e n a t u n u s i - a u c a s t i g a t u d r e p t u r i p o l i t i c e i n p a t r i ' a n ó s t r a, s a n u s e a p l i c e n i c i l a t r i b u n a l u l u s u p r e m u, sî nici la alte oficie transsilvane, de laturandu prin acést'a pre alti fii ai patriei binemeritati.

Déca Maiestatea Sea i n u n e l e c a s u r i singuratice aru voí a aplicá la tribunalulu supremu séu in altu postu vreunu individu binemeritatu pentru tronu sî patria, care insa nici nu s'aru tîné de vreun'a din cele 4 natiuni recepte sî nici nu aru fi nascutu ardeleanu, séu impamentenitu prin indigenatu, apoi in privinti'a aceea nimenea nu va trage la indoiélu dreptulu Maiestatei Sale, (ce sî diplom'a leopoldina, precum credu in art. 5, asigura Maiestatei Sale cá dreptu maiestaticu,) cá sa esopere immatricularea séu impamentenirea aceluia prin intrevenirea dietei, sî dupa ducerea acesteia in deplinire apoi e s c e p t i v e sa póta aplicá sî pre unu atare individu.

Prin urmare, precum amu dîsu, partinescu propunerea d-lui Manu, sî dorescu fórte tare, cá propunerea densului cu adausulu facutu de mine in siedinti'a comitetului, adeca cu adausulu cuventului „i n d i g e n ' a“, care e terminu legalu, sa fia priimita din partea inaltei case, dupa cari apoi §-lu acest'a aru suná in modulu urmatoriu: „La tóte posturile de oficiu se voru denumí numai ardeleni indigeni, cu respectu la cele 4 natiuni recunoscute prin dreptulu de statu, precum sî la cele 6 religiuni recepte.“

Provocu dara sî pre inalt'a casa, cá dupace maioritatea inaltei case, (intre cari insa eu nu me numeru, pentru ca eu amu partinitu propunerea) nu a priimitu propunerea, carea au fostu facut'o dd. regalisti Koronka sî Domzsa in siedinti'a trecuta la § 2 alu proiectului acestui'a de lege, sî carea a avutu de scopu de a sustîné dietei patriei dreptulu de alegere, sî asiá sî siguranti'a cea mai ponderósa, care a possedat'o diet'a in liber'a alegere, respective in candidare la posturile cardinali, care dreptu lu memora mai multe legi ale patriei, ba-lu sustîne sî insasi diplom'a leopoldina in art. alu 8 sî resolutiunea alvintiana in punctulu alu 7, sî care dreptu sî Maiestatea Sea S'au induratu a nu ni-lu detrage nici prin diplom'a de Octobre sî nici prin patent'a din Fauru;— deci mai repetu odata, ca déca maioritatea inaltei case nu a voitu a sustîné sî realisá acestu dreptu la alegerea consiliariloru dela tribunalulu supremu, — apoi sa binevoiésca a pastrá patriei barem acésta sigurantia cu multu de mai mica insemnatate, carea e espressa in propunerea d-lui Manu. —

Inalta Casa! mai nainte de a-mi incheiá vorbirea, numai un'a mai voiescu a memorá. La cele pâna ací dîse aru poté

*) Cuventulu acest'a ne crediramu datori a-lu comunicá in totu cuprinsulu, fiindu estrasulu din nr. 47 (siedinti'a din 30 Maiu, 11 Iuniu) prea scurtu si ne'ntieligibilu. Red.)

observá cineva, ca numai acel'a se obicinuiesce a cere asigurantia, care nu are destula incredere. Eu la acést'a numai atât'a asiu respunde, ca a presupune asiá ceva despre mine aru fi fórte nedreptu; pentruca intre toti membrii inaltei case nu e nici unulu, care sa fia cu mai mare credintia, recunoscintia sî multiamita câtra Maiestatea Sea decâtu sum eu, sî nu e nimenea care sa fia cu mai mare veneratiune câtra regimulu Maiestatei Sale, decâtu mine. Insa candu ia cineva parte la legislatiune, sî legislatiunea séu diet'a se ocupa cu facerea de legi: apoi trebuie sa-si cugete, ca legile acelea nu-su numai pentru generatiunea presinte, ci acelea le face sî pentru venitoriu.

Prin urmare nici mie, nici celor'a cari partinescu propunerea acést'a, nu ne póte luá nimenea in nume de reu, déca noi sî pe venitoriu voimu a ne procurá sigurantia, pentruca noi cu acést'a suntemu datori patriei sî comitentiloru nostri.

Eu credu, Inalta casa, ca nici Maiestatea Sea, sî nici regimulu presentu, sî déca nu vomu aduce preservativa prin lege, nu va aplicá nici la tribunalulu supremu sî nici la alte posturi ardelene, individi straini neindigenati; credu sî aceea, ca modificarea, ce se cuprinde in numit'a propunere, de presentu e cu totulu superflua; insa sî despre aceea inca sum convinsu, ca potu vení candu-va atari tempuri, candu preservârile aceste estreme cu privire la venitoriu nu voru fi cu totulu de prisosu. — In secretele venitoriului nimenea nu póte vedé, asiá dara este de lipsa, séu sî déca cum-va nu e de lipsa, dar totusi servesce spre odichnirea nóstra, ca asiá sa compunemu legea, câtu in sensulu acelei'a sa nu póta face nimenea asiá ceva, ce nu doresce patri'a nóstra, sî respective cá tribunalulu supremu sî alte posturi ardelene sa nu se póta ocupá cu individi straini neindigenati. Prin urmare de nou mai repetu, ca eu nu numai partinescu propunerea d-lui deputatu Manu, ci o sî recomendu cu tóta caldur'a, spre a fi priimita de inalt'a casa legislativa. —

Congresulu serbescu.

Inca câte-va dîle, sî congresulu Serbiloru se deschide. Ce rolu voru duce Serbii la acestu congresu, cu tóte ca cestiunea din punctu de vedere politicu e destulu de importanta, pentru noi Românii resariteni are insemnatate numai secundaria; intrebarea principala pentru noi, dupa parerea nóstra, e: ca ce voru face Serbii fatia cu Românii, sî respective ce voru face Românii fatia cu Serbii? Vre-o programa dusa cu consecuintia din punctu in punctu in acésta privintia n'amu vediutu, sî nici ca e mirare, déca considerâmu starea cea desolata, mai ne vine a dîce: desperata bisericésca a fratîloru din Ungari'a sî Banatu. Scirile singuratice, ce se stracurara pâna la noi, erau contradîcatóre: unele adica dîceau, ca Românii voru alege deputati sî voru merge in numeru câtu voru poté mai mare la Carlovitiu; altele sustîneau tocmai din contra, ca Românii au hotaritu a se retîné dela ori-ce amastecu la acestu congresu. (Scirile mai nóue ne spunu, ca la cele mai multe locuri sî Românii au alesu.) Convictîunea nóstra e, ca procederea acést'a negativa din urma nu va fi de folosu, celu putînu nu va contribuí a se hotarí odata acésta causa multu importanta sî prin numerósele scrieri asupr'a ei destulu de ilustrata sî numai prin influintie straine incurcata. Suntemu dar de parere, ca Românii sa mérga la congresu in numeru câtu mai mare, (câci numerulu acest'a— multiamita legei de alegere— cu tóta multîmea locuitoriloru români, totusi va fi destulu de micu),— sa mérga dîcemu, insa numai pentru de a incercá o 'ntielegere pacifica cu „pars sanior“ a natîunei serbesci, ear la nereusîrea acesteia pentru de a protestá incontr'a durârei mai departe a stârei anormale de acum, pentru de a repetî rogârile sî ursoriele Românîloru ungureni sî banatieni pentru desfacerea loru administrativa bisericésca de câtra Serbi, sî pentru de a staruí de nou pentru annecsarea loru la mitropoli'a comune a Românîloru resariteni austriaci.

Dar acést'a in fine se póte face, ori va fi mare numerulu deputatîloru români, ori va fi micu, capulu lucrului e, cá sa se faca in numele toturoru Românîloru ungureni.

Fratîloru nostri din Ungari'a, cari au luptatu umeru la umeru cu noi Transsîlvanii pentru acésta causu drépta sî sânta, li se ofere o nóua ocasiune binevenita, pentru de a-si manifestá firm'a sî unitar'a dorintia in caus'a religiunara. Sperâmu ca o voru scí folosí!

Ierarchi'a serbésca, parte mare urgisita de insîsi Serbii — unu testimoniu infricosiatu de increderea fiiloru in parinti!- ierarchi'a serbésca, dîcemu, continua vechile sele apesâri, vechiulu seu indiferetismu; preotii români stau in lupta necurmata sî neegala cu ignoranti'a sî cu lips'a; scólele române nu numai lasate in mân'a sortii, dar pare-ca inadinsu impedecate in désvoltarea loru naturala; poporulu selbatacindu-se pe dî ce merge in cunoscintie sî in naravuri; tinerimea mergendu câtra unu venitoriu greu, pentru care i voru lipsí poterile materiale sî morale spre a-lu suportá; apesâri din afara, apesâri dinlauntru, apesâri chiaru dela ai sei,—eata posomoritulu, dar adeveratulu tablou alu stârei fratîloru nostri din Ungari'a! In adeveru e alu unspredieceleа ceasu, cá sa se deslege—ori sa se taie odata nodulu acest'a, ce cá unu blastemu vechiu tîne legate dóue natîuni, cea româna sî cea serbésca, ambe pline de viétia, ambe doióse de a se desface sî de a traí in fratîa, ambe demne de unu venitoriu mai bunu, decum cérca a l'i-lu prepará o ierarchia atâtu de necapace de chiamarea sea! Guvernulu singuru póte fi acelu Alessandru Macedone, care sa descurce nodulu acest'a intr'unu modu multiamitoriu pentru ambe pârtîle, multiamitóriu sî pentru sine; câci dieu guvernulu are multe cause de a deslegá cestiunea, dar niciun'a de a o mai tîné incurcata. —

Sabiiu in 12/24 Iuliu. In septemân'a trecuta decursera esamenele semestrale cu elevii institutului diecesanu gr. or. de aici. Presidiulu in tóte esamenile ostenicióse cu cinci classe sî preste un'a suta de elevi lu portà cu multu interesu sî multa jertfire P. Archimandritu Popasu.

Despre prestatiunile eleviloru, facendu sî Redactorulu acestei foi parte din corpulu professoralu, vomu lasá sa judece altii; atât'a insa credemu ca vomu poté constatá, ca instructiunea eleviloru totu mai multu se face dupa principiele mai nóue ale sciintieloru, deslipindu-se din ce in ce mai multu de metod'a memorârei sî apropiandu-se de adeverat'a metoda a intielegerei celoru ce s'a învetiatu. Sâmbata sér'a intre 9 sî 10 óre corulu vocalu alu eleviloru aduse P. Archimandritu o serata de cantâri in semnu de adunca reverintia sî multiamita. Domineca P. Archimandritu, insotîtu de Parochulu sî unu altu Preotu, celebrà liturgi'a serbatorésca cu Doxologi'a sî rogaciune de multiamita din genunchi in biseric'a cetâtii; ear dupa biserica professorii sî elevii se adunara in sal'a institutului la cuventulu de despartîre. P. Pot. Hanni'a, cá celu mai vechiu professoru alu institutului, rostì câtra elevii adunati unu pretiosu cuventu, cârui ideia fundamentala fu, ca acel'a a sfarsîtu bine cursulu scolasticu, care a 'nceputu cu Domnedieu sî a sfarsîtu cu Domnedieu. P. Archimandritu cu cunoscut'a sea caldura sî potere multiamí ddloru profesori pentru ostenelele ce au pusu, sî indemnà pre elevii a fi sî pe venitoriu fii buni sî credinciosi ai bisericei sî ai natiunei. Unn clericu tertianitu respunse acestoru cuvinte adeveratu parintesci, dupa care apoi intréga tinerimea intonà imnulu poporului austriacu sî imnulu archiieresc: Iata dîu'a cea dorita!— poema de Andreiu Muresianu. Dupa care apoi professorii sî elevii se despartîra pâna la alta revedere. Numerulu totalu alu eleviloru fu in anulu acest'a 129, din cari 88 clerici, 41 pedagogi.

Din Ungari'a. (Privitoriu la congresu.) Comunele bisericesci rom. din tînutulu Mehadiei dedura o declaratîune, prin carea respundu la provocarea ven. Consistoriu din Versietiu: a alege deputati pentru congresu. In acésta declaratîune se dîce: ca de vreme ce din partea natîunei nóstre române din provinciele imperatîei austriace, precum prin o deputatîune numerósa la a. 1862, asiá sî dupa aceea din mai multe pârti sau substernutu inaintea p. n. tronu alu Maiestatei Sale Imperatului cererea, cá sa ni se daruiésca ingaduintia de a poté avé Mitropolitulu nostru românu, de marturisirea nóstra resariténa ortodoxa pe bas'a fostei Mitropolii române din Alba-Iuli'a, sî cu aceea totodata sa avemu sî Ierarchi'a nóstra româna ortodoxa deschilinita de câtra cea serbésca din mai multe sî mari cause motivate: dreptu aceea nupotu luá parte la adunarea sî tînerea congresului numitu Carlovitianu, mai alesu la alegerea Mitropolitului pentru natiunea sirbésca, ci lasa alegerea aceea bunei vointie a fratîloru serbi. Totdeodata dorescu sî ascépta p. n. dispositiune, dupa carea voru avé a tîné unu congresu natîunalu pentru nati'a nóstra româna, la carele se vá poté luá inainte precumu alegerea doritului Mitropolitu, asiá sî desbaterea sî organisarea Ierarchiei române sî a altoru obiecte in interesulu bisericei, alu preotîmei, sî alu scóleloru natîunale asiá precum va aflá de mai bine sî dreptu din partea organeloru inteliginti române bisericesci sî politicesci. —

Câtu pentru alegerile dintre Români, „Conc.“ ne spune urmatórele:

In Versietiu se alesera din partea clerului D. Ioanne Marcu Prot. in Lugosiu sî D. Nicolau Andreoviciu capelanu sî dir. scol. in Caransebesiu. Din partea mireniloru pentru distr. Lugosiu: D. Filipu Pascu; Boccea, D. Atanaseviciu, Oravitia: dr. Demetriu Hatieganu; Versietiu: D. dr. Aur. Maniu. —

Clerulu din protopopiatulu Mehadicin'a vrutusa ice parte la alegere, nici militarii din Caransebesiu.— Din partea resariténa a granitici militare ni se scrie : „Mai multe companii din acestu regimentu românu s'au opusu a tramite deputati la congresulu serbescu, insa principele gubernatore n'au consideratu de valida acésta dechiarare, sî ni-au demandatu sa mergemu. Ei bine, suntemu militari, ascultâmu de disciplin'a militara, ne ducemu; dar o spunemu pre fatia, ca noi vomu votá pentru Escellenti'â Sea Andreiu Br. de Siagun'a, déca nu scimu ce resultatu au dorintiele nóstre secrétarie.“

In Bud'a, la propunerea dlui Gozsdu, se dete instructîune deputatîloru, cá sa nu participeze la alegerea Mitropolitului, pâna nu se voru decide causele serbo-române; la dincontra sa se retraga. —

Principatele române unite.

Amu comunicatu în nr. precedinte proclamatîunea, prin carea Domnitoriulu Romaniei pune subt ochii natiunei evenemintele decurse in tiéra sî cu tiér'a dela 2/14 Maiu a. c. încóce. Datorimu acum cetitoriloru nostri celelalte acte, ce stau in legatura cu acea dî multu memorabila pentru Romani'a. In dîuarele de dincolo de Carpati indata dupa proclamatîune se comunica de nou statutulu desvoltatoriu conventîunei din 7/19 Augustu 1858; noi insa, constrinsi de angustimea spatiului, trebuie sa avisâmu pre cititorii nostri la nr. 40 din 21 Maiu 1864. alu acestui dîuariu, unde statutulu e comunicatu intregu, sî ne vomu tiermurí pe lânga comunicarea aceloru paragrafî numai, cari in urm'a conferintieloru din Constantinopole s'au modificatu. Acestia suntu cei urmatori : Modificatiuni indeplinitóre Statutului.

In preambululu Statutului.

Principatele Unite potu in viitoriu a modificá sî a schimbá legile, care privescu administratiunea loru din intru, cu concursulu legale alu toturoru poteriloru stabilite, sî fâra nici o interventiune; se intielege insa, ca acésta facultate nu se póte intinde la legaturele, care unescu Principatele Unite cu Imperiulu Ottomanu, nici tratatele intre Inalt'a Pórta sî celelalte poteri, cari suntu sî remânu obligatóre pentru aceste Principate.

La Art. III. Nici o lege nu póte fi supusa sanctiunei Domnului, inainte de a fi discutata sî votata de adunarea electiva sî de senatu (adunare ponderatrice.)

Domnulu accórda séu refusa sanctiunea Sea.

Ori ce lege cere invoirea a tustreleloru poteri.

In casulu candu guvernulu aru fi nevoitu á luá mesure de urgintia, cari ceru concursulu adunârei elective senatului in timpulu candu aceste adunâri nu suntu deschise, ministeriulu va fi datoriu a le supune la cea d'antâiu convocatiune motivele sî resultatulu acestoru mesure.

La Art. VII. Din 64 membri ai adunârei ponderatrice, 32 voru fi alesi sî numiti de Domnu dintre persónele, cari au esercitatu cele mai inalte functiuni in tiéra; séu cari potu justificá unu venitu anuale de optu sute galbeni. Câtu pentru ceialalti 32 membri, ei voru fi alesi dintre membrii consilieloru generali ale judetieloru sî numiti de Domnu pe o lista de presintatiune de trei candidati pentru fia-care districtu.

La Art. VIII. Acesti 64 de membri ai senatului, alesi in conformitate cu dispositiunile articolului de mai susu, se re'nnoiescu din trei in trei ani câte o jumetate.

La Art. XI. Mitropolitulu primariu este de dreptu presiedintele Senatului. Unulu din vice-presiedinti ai adunârei ponderatrice, luatu din acestu corpu, este numitu de Domnu; celalaltu vice-presiedinte sî biuroulu suntu alesi de senatu.

La Art. XII. La finitulu fiecârei sessiuni senatulu sî adunarea electiva, voru numí fia-care unu comitetu, ai cârui membri voru fi alesi din sinulu loru. Ambele comitete se voru intruní in comissiune mixta, spre a face unu raportu Domnului asupr'a lucrâriloru ultimei sessiuni sî a-i supune cestiunile de imbunatatîre, ce aru crede trebuitóre in deosebitele ramuri ale administratîunei. Aceste propuneri voru poté fi recomendate de Domnulu consiliului de Statu, spre a fi prefacute in proiecte de legi.

La Art. XV. Petitiunile date secatului, voru fi esaminate de o comissiune. Asupr'a raportului acesteia, senatulu va poté, de va fi trebuintia, a le tramite guvernului. —

Precumu se vede din adausulu acest'a, care pentru de a fi intielesu pe deplinu cere neconditiunatu a se asemená cu statutulu originalu, poterea Domnitoriului se restringe parte prin aceea, ca i se ia dreptulu de a initi'a singuru legile, parte prin aceea, ca din cei 64 membri ai senatului numai jumetate, adica 32 voru fi denumiti de Domnitoriulu, ear ceialalti 32 voru fi alesi de prin districte. —

Câtu pentru legea electorala, ea inca s'au stramutatu in parte, sî anume pentru alegatorii primitivi séu indirecti (alegatorii alegatoriloru) s'au pusu censulu 40, 80 sî 110 lei dupa locurile locuintiei loru; ear pentru alegatorii secundari séu directi (alegatorii deputatîloru) censulu de 4 galbeni, adeca venitu de 100 galbeni; ear dela deputati se cere censu séu venitu duplu. Dupa liter'a legei acesteia, articolulu 8, póte fi alesu deputatu la adunarea generala, totu insulu, care 1) este Românu nascutu séu a dobanditu naturalisatiunea cea mare, 2) care are vêrst'a de 30 ani impliniti; 3) care este alegatoriu sî are censulu de eligibitate (deocamdata venitu anualu de 200 galbeni), in fine potu fi alesi deputati sî fâra censu toti Românii, cari au esercitatu functiuni mari in serviciulu activu, professoratulu sî professiunele liberale corespundiatóre.

Dupa tab'el'a deputatîloru conforma legei celei nóue electorale, camer'ase va compunepreste totu din 160 deputati, sî anume :

Argesiu, din care 2 pentru Pitesci sî 1 pentru Curtea de Argesiu, 5. Bacâu, din care doi pentru orasiulu Bacâu sî 1 pentru tergulu Ocnei, 5. Bolgradu, din care 2 pentru orasiulu Bolgradu, 4. Botosianii, din care 2 pentru orasiulu Botosianii sî 1 pentru tergulu Harlâu, 5. Brail'a, din care 2 pentru orasiulu Brail'a, 4. Buzeu, din care 2 pentru orasiulu Buzeu sî 1 pentru Mizilu, 5. Cahulu, din care 2 pentru orasiulu Cahulu, 4. Covurluiu, din care 2 pentru Galati, 4. Dembovitî'a, din care 2 pentru Tergovisce sî 1 pentru Gaiesci, 5. Doljiu, din care 2 pentru Craiov'a sî 1 pentru Calafatu, 5. Dorohoiu, din care 2 pentru Husi sî 1 pentru Hertî'a, 6. Falciu, din care 2 pentru Husi sî 1 pentruFalciu, 5. Gorjiu, din care 2 pentru Targulu-jiului, 4. Ialomiti'a, din care 2 pentru Calarasí, 4. Iassi, din care 4 pentru orasiulu Iassi sî 1 pentru Têrgulu frumosu, 7. Ilfovu, din care 6 pentru Bucuresci sî 1 pentru Olteniti'a, 9. Ismailu, din care 2 pentru orasiulu Ismailu, 4. Mehedintii, din care 2 pentru Severinu, 1 pentru Cernetiu sî 1 pentru Bai'a-d'arama, 6. Muscelu, din care 2 pentru Câmpu-lungu, 4. Némtiu, din care 2 pentru Pétr'a sî 1 pentru TergulуNémtiu, 5. Oltu, din care 2 pentru Slatin'a, 4. Prahov'a, din care 2 pentru Ploiesci, 1 pentru Câmpin'a sî 1 pentru Valenii de munte, 6. Putn'a, din care 2 pentru Focsiani, 1 pentru Odobesci sî Panciu, 5. Rîmnicu-Saratu, din care 2 pentru orasiulu Rîmniculu-Saratu, 4. Romanatii, din care 2 pentru Caracalu, 4. Romanu, din care 2 pentru orasirlu Romanu, 4. Sucév'a, din care 2 pentru Folticeni, 4. Tecuciu, din care 2 pentru orasiulu Tecuci sî 1 pentru Nicoresci, 5. Teleormanu, din care 2 pentru Magurele, 1 pentrn Rusii de vede sî 1 pentru Alessandri'a, 6. Tutov'a, din care 2 gentru Barladu, 4. Vâlcea, din care 2 pentru Rîmnicu-Vîlcei, 1 pentru Ocn'a sî 1 pentru Dragasiani, 6. Vasluiu, din care 2 pentru orasiulu Vaslui, 4. Vlasc'a, din care 2 pentru Giurgiu, 4. Totalu 160.

In aceeasi dî (2 Iuliu) s'au constituitu consiliulu de statu la care Domnitoriulu a denumitu pre urmatorii : Vice-presiedinte, D. C Bozianu, fostu deputatu sî decanu alu facultâtii de dreptu din Bucuresci. Membri D. P. Poenaru, fostu membru alu eforiei instructiunei publice. D. I. Voinescu, colonelu in retragere. D. A. Cretiescu, procuroru de sectiune la curtea de cassatiune. D. G. D. Vernescu, fostu deputatu. D. Gr. Bengescu, fostu deputatu. D. G. Apostoleanu, fostu deputatu. D. Papadopolu Calimacu, fostu membru la curtea de Apelu din Iassi. D. I. Strat, fostu membru alu consiliului superiore de instructiune publica. Secretariu generalu, D. A. Vericeanu, professore de economi'a politica la facultatea din Bucuresci. Secretari secundari DD. C. Marcovici sî I. Kalognomu.

Totu deodata se insarcinéza acestu consiliu, a elaborá unu proiectu de lege rurala, carea „o boarinduclac'a sî respectandu stapanirea clacasîloru pe locurile ce ei astadi le possedu in poterea legiloru in fiintia, garanteaza totodata sî o despagubire pe câtu drépta sî sigura proprietariloru de mosîa, pe atât'a sî indemanatica pentru statu sî pentru cultivatorii pamentului.

In fine in aceeasi dî se institui sî curtea de compturi, in carea se alesera : pres. A. Romalo, membrii : DD. M. Gradisteanu, E. Platonu, G. Nitiescu, A. I. Filipescu, M. Batîcoveanu, I. Bozianu, I. Cretianu sî A. Milo. —

Universitatea din Bucuresci s'a sanctiunatu de Domnitorulu, sî in curendu are sa urmeze constituirea eii perfecta.

Astfelu vedemu in Romani'a sciinti'a mergendu cá portatórea de faclía mâna 'n mâna cu desvoltarea politica a natîunei. —

Nr. 12—2 **Publicare.**

In urm'a Rescriptului inaltului minísteriu de resbelu din 23 Iuniu a. c. desp. 14 Nr. 1891 se priimesce pre invetiamentulu cursului inaltu, la c. r. Academi'a de medicina sî Chirurgia Iosefina elevi Interni (adeca Scolari solvandi séu nesolvandi-erariali sî Esterni.

Conditiunile mai de aprópe se potu luá in vedere in Hermanstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten din 16-19 sî 22 Iuliu a. c.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a, ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 56. ANULU XII.

Sabiiu, in 19|31 Iuliu 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 26 Iuniu (8 Iuliu.)

(Caus'a urbariala: lupte serióse.)

(Continuare sî capetu din nr. premergatoriu.)

— Alessandru Bohatielu ia la cernere — fórte stricta sî fórte drépta — assertele lui Koronka. Combate mai antâiu parerea aceea, ca cestiunea pusa la ordine aru fi simpla sî chiara, sî documentéza, ca e tocmai dincontra. Apoi ia la desbatere assertulu lui Koronka, ca proprietatea de pamentu pâna acum a fostu a natiunei magiare, sî acum s'aru impartasî de ea sî nemagiarii. Câtu pentru colonicatura (mosîele iobagesci), Istori'a ne spune, ca Ungurii au venitu in Tranni'a cá poporu liberu sî au datu mân'a cu Românii iar cá cu poporu liberu. De unde dar la 1848 d'abiá a sut'a parte de Magiari liberi, ear 99 pârti, Magiari sî Români, iobagi séu curialisti? De acolo, ca iobagi'a s'a facutu cu'ncetulu prin aceea, ca regii donau pre militarii sei cu nobilime, nobilimea erá impreunata cu diregatorii fâra plata sî numai cu onorarie, in loculu câror'a apoi s'au introdusu câte o dî de lucru, claca, banii etc., pânacandu in 1848 jugulu acest'a devenise nesuferitu. — Cumca mosîele iobagiloru au fostu proprietatea loru, se vede insa respicatu din acordulu dela Capoln'a facutu intre nobili sî iobagi la anulu 1432, precum sî din acea impregiurare, ca preste colonicatura totdeun'a a dispusu statulu, ear nu domnii pamentesci. —

Mai departe restórna essertulu lui Koronka, ca lipsindu din dieta Magiarii sî Secuii, fostii proprietari, legile aduse in dieta n'aru avé valóre. Acést a nu sta, déca intielege Kor. prin natiunea mag. pre cea din uniunea celoru 3 natîuni, pentruca acolo nu e vorb'a de „natio hungarica,“ ci de „natio nobilium.“ Dar nu sta nici pentru aceea, câci déca dietele dinainte de 48, in cari iobagii nu erau representati de locu, aveau valóre, cu câtu mai vertosu va avé acést'a, unde suntu representate nu numai tóte natîunalitâtîle, ci sî tóte classele.— Asemenea combate assertulu lui Koronka, ca n'aru fi dreptu, a aduce legi in favórea curialistiloru din comitate sî a dîleriloru din Secuime, a celoru de pe „ereditâtîle secuiesci,“ cari s'aru fi asiediatu pe acele pamenturi, ca sa scape de greutâti. Curialistii din comitate, dîce oratorulu, parte mare suntu locuitori pe pârti intregitóre ale u n e i mosîi iobagesci. Tatalu d. e. avendu mosîa mare, au asiediatu pe o parte din ea unu fiiu, pe alt'a pre altulu, asiá incâtu ei tustrei locuiau totu pe un'a colonicatura; insa domnii pamentesci au facutu din acesti locuitori curialisti, pentru cá se póta luá dela ei dîle etc. Acést'a o ilustra cu unu esemplu fórte evidinte, unde unu colonu dedù altui'a locu pe mosî'a sea, pentru carea dá 104 dîle pe anu, ear nobilulu facù pre noulu colonu, a-i dá, dîle deosebite, asiá incâtu in locu de 104 capetá 208 dîle, sî candu a venitu despagubirea, atunci pentru lucrulu colonului vechiu luà 600 f., ear pre celu nou lu-botezà curialistu, lu-scóse din casutia sî-lu facù proletariu. Sî acést'a o facù S z e c h e n y i a l u A r d é l u l u i, dar ce voru fi facutu ceialalti ?! „Mi pare reu, Dloru! incheia oratorulu, ca am fostu silitu a atinge acésta córda preadelicata; dupa ce insa s'au crediutu obligatu d. Regalistu Koronka in interesulu natiuniloru magiare sî secuie ale intoná, sî fâra nici o crutiare a pârtii cei mai apasate; travestandu intemplârile, m'amu silitu sî eu indatoratu, in interesulu adeverului, a premite aceste putîne reflessiuni, spre a dovedí tocm'a in interesulu préstimateloru natiuni magiara sî secuia, (sî a potiori fit denominatio) mi-a tramisu inaltulu regimu sî mi-au datu d. Dr. Ratiu proiectele de lege despre acestu obiectu, cari se afla astadi la ordinea dîlei. —

Sum convinsu Domniloru din adânculu sufletului, ca regulandu acésta cestiune, ce sta la ordinea dîlei, vomu vindecá o rana secularа, vomu indreptá o neindreptatîre secularа, vomu eliberá sî acea parte a Secuiloru de sclavia, ai câroru strabuni au sangeratu in seria de mai multi seculi spre aperarea cuibului seu: Terrae Seculorum, sî pentru aperarea patriei, vomu emancipá o parte mare a fratiloru magiari, ai câroru strabuni au intratu liberi in acést'a patria a Românîloru, carî asemenea au fostu liberi sî ai câroru strabuni cu strabunii Secuiloru sî Magiariloru de astadi dimpreuna au aperatu neintreruptu acést'a patria, sî cari nu au fostu nici odata necredintiosi câtra aceia, sî cari toti numai prin vitrigimea tempului s'au facutu mai tardîu sclavi in stravechiulu loru pamentu, sa scutimu d-loru pre remasîtiele prébraviloru Secui de necessitatea de a-si parasí vechiulu seu cuibu sî a luá lumea in capu cá resplata pentru sângele versatu prin mosi sî strabuni in aperarea patriei! sa stergemu, d-loru! sî cea mai mica remasîtia din nedreptatea tempuriloru! Sa delaturâmu, d-loru! sî remasîti'a neginei, care face imparechiare chiaru sî intre fratii de acelasi sânge, intre fratii, cari cand-va au fostu deopotriva! Sum convinsu, d-loru, ca prin acést'a mai folositoriu servitiu vomu face sî acelora frati, carii nu se afla aicea, decâtu prin pomenirea de „aranyos mente“ si facendu „haza vagy házi tolvajok“, pre aceia, cari nu se afla de fatia. — In fine dîce d. reg. Koroka, ca a regulá astadi sî a hotarí in acésta intrebare preadelicata in nefiinti'a de fatia a Magiariloru sî Secuiloru, aru semená a „comunismu.“ La acésta assertîune amu de a-i reflectá, ca intrebarea de fatia n u e i n t r e b a r e n a t î u n a l a, ci e intrebare i n t r e c l a s s e sî c l a s s e. In diet'a de fatia suntu representate tóte classele mai bine decâtu in ori care alta dieta, apoi dupace s'au aretatu mai insusu genes'a dîleriloru din Secuime sî din comitate, de va poté numí d. reg. Koronka comunismu desrobirea cu despagubire a curialistiloru sî a dîleriloru din Secuime sî din comitate, ce terminu vomu poté aflá spre numirea acelei fapte, prin carea s'au facutu cu fortî'a dîleri Secuii, Magiarii sî Românii cei liberi?! Assigurezu pre d. reg. Koronka, ca se va ferí acésta dieta a comite atât'a comunismu in acestu obiectu, câtu a comisu sî cea mai liberala dieta dinainte de 1848., neluandu afara nici diet'a din 1791., care 'n art. 30 numai ex incidenti cu unu periodu, care nici n'au venitu la desbatere, nici s'au tînutu de obiectulu, despre care sunà acelu articulu, voiesce a statorí unu principiu pâna atunci inca nicaria dîsu, sî inca in favórea aducatoriloru acelei legi, nefiindu prin nimenea representata acea parte de a cârei pele se hotarì“.—deci e de parere, ca sa se ia la desbatere indata operatulu comisiunei, ear dupa finerea acelui'a sa se ia la pertractare patent'a urbariala insasi spre revisiune.—

— P u s c a r i u in cuventu intreruptu adeseori de ilaritate sî Bravo-uri, apera pre Românii incontr'a asertului referint. Schnell, cá candu ei la venirea Magiariloru aru fi fostu unu bietu poporu de pastori, aretandu din Anoymus sî din Keza, ca Românii pe atunci au avutu organisatiuni sî capi natîunali. Dar sî pastorii pe atunci erau o classa avuta sî respectata, pre care nu trebuie sa-si intipuiésca referintele cá pre vacarii sî porcarii de adi din Cisnadia (Inlaritate), ci dupacum suntu pastori si astadi in Resînari, Salisce, Sacele, cari pre multi cetatieni din Sabiiu i-aru poté bagá in buzunariu (Ilaritate generala; Bravo! in centru). Apoi trecandu la originea iobogiei, acea o desfasiura totu cá A. Bohotielu, asserendu, ca iobagi'a n'a f o s t u s u b j u g a r e n a t i u n a l a, ci o r e f e r i n t i a c o n t r a c t u a l a. Caci cautandu la originea nobililoru magiari, vomu aflá póte, ca cea mai mare parte au fostu Români. (Asiá e! so ist's!) Apoi combate pretensiunea lui Koranka, cá candu nobilii magiari aru fi adusu o jertfa prin stergerea iobagíei, la 1848. ceea ce nu e adeveratu; câci nu nobilii magiari, ci spiritulu

tempului a stersu iobagi'a. Cumca desfiintiarea iobagiei n'avemu a o multiamí nobililoru magiari, se vede de acolo, ca tocma; acesti nobili au facutu cu unu anu mai 'nainte (la a 1847.) urbariulu acel'a , care a fostu unu scandalu pentru intrég'a Europa civilisata. Dar afara de acesta nobilimea a capetatu despagubire cu miliónele, la carea trebuie sa contribue tóta tiér'a cine scie câte sute de ani: a m s c h i m b a t u i o b a g i m e a u n o r u o m e n i c u i o b a g i m e a t i e r e i, i n t r e g i. (Asiáe! So ist's!) Dar' afara de despagubire au mai remasu proprietatiloru regalele; apoi pe dreptu pe nedreptu ei au trasu la sine pasiunile, padurile sî muntii, cari patent'a urbariala le-au impartîtu intre ambe pârtîle. Dar in fine la stergerea iobagiei au contribuitu sî acea natiune, carea au sciutu sustîné in tiéra libertatea cetatienésca. (Bravo! in centru.) La cuventulu lui Koronka despre mantea de auru, densulu néga ca aceea aru fi fostu de auru, dar s'a rescumperatu cu auru. In fine dîce, ca nu e de lipsa, cá sa asceptâmu cu desbaterea obiectului pâna candu va vení aristocratí'a magiara in dieta ; câci d. Koronka au aperatu pre aristocratii magiari mai bine decum s'aru fi aperatu ei insîsi, sî câci nu crede, ca altulu afara de Koronka aru fi avutu curagiulu sî fruntea de a numí pre dîlerii loru „hoti privilegiati ai tierei" (Ilaritate). Repetiesce propunerea sea.

Dr. R a t i u se alatura la parerea lui C. Schmidt sî Puscariu, adaugendu numai ca pentru de a manifestá diet'a pretiulu celu mare, ce-lu pune pe acésta propunere , sa se defiga comitetului tempu de 15 dîle , in care sa gate operatulu seu.

R e f. S c h n e l l escusa asertele sele sî recomanda de nou propunerea comitetului. Propunerea d. Dr. Ratiu e spriginita.

La observarea Referintelui, ca presidele comitetului nu e ací, respunde presiedintele, ca in scurtu tempu va vení.

B r a n u d e L e m é n y spriginesce pre Schmidt sî Puscariu; ear lui Koronka dupa cele ce au dîsu Bohatielu sî Puscariu, are a-i adauge numai atât'a, ca dupa regulamentulu dietalu, diet'a acést'a nu e compusa dupa natiunalitâti sî dupa classe, ci dupa cercuri, comitate sî districte; va sa dîca, comitatele unde siedu proprietarii cei mari, suntu representate aici; acesti representanti insa representéza totu poporulu. —

G a v r i i l u M a n u propune 8 in locu de 14 dîle ; câci referintele a dîsu, ca proiectele s'aru poté despartî in dieta. P r e s. crede, ca nu suntu prémultu 15 dîle, cu carea G. Manu se multiamesce.

L a z a r u cá representantele regimului e de parere, ca pentrtru desfacerea celoru dóue proiecte nu suntu de lipsa 15 dîle, ba nici 8, ci acést'a sa se lase la voi'a comitetului.

Venindu la votare, s e p r í i m e s c e p r o p u n e r e a l u i C. S c h m i d t c o m b i n a t a c u a l u i Dr. R a t i u.

Apoi se dá locu Br. Bedeus, spre a-si motivá propunerea privitóre la imputînarea tempului militîei. —

P r e s i e d i n t e l e aduce la cunoscinti'a casei, ca in comitetulu pentru fondulu de desdaunare in loculu lui Maager s'au alesu Schuler—Libloy.

S c h n e l l propune , a se intregí comitetulu seu, ceea ce insa, lipsindu numai doi membrii, nu se afla a fi de lipsa; dar de va cere importanti'a lucrului a se immultí membrii , presiedintele promite ca se va face in siedinti'a urmatóre.

Cu care siedinti'a se 'ncheia la $1^3/_4$ óre.

S i e d i n t i' a d i n 30 I u n i u (12 I u l i u.) 1864.

(Respunsu la interpellatiune.)

Dupa cetirea protocolului in limb'a româna sî verificarea lui, P r e s i e d i n t e l e provóca diet'a a salutá pre Comissariulu regescu dietalu, Contele de C r e n n e v i l l e, care in sér'a trecuta s'a re'ntorsu din caletori'a sea. Se priimesce. —

Apoi se citesce respunsulu la dóue interpelatiuni ale lui Budacker sî consotii. La cea d'antâiu : ca guberniulu reg. nu va intarí, cá pentru drumurile transsilvane sa nu se introduca vâmi, sî cá pe unde s'au introdusu , sa se stérga ? Guberniulu respunde, ca i-a venitu dela regimu insarcinare , in urm'a cârei'a densulu a sî facutu o préumilita rogare, cá pentru drumurile transsilvane sa nu se introduca vâmi. La a dóu'a interpellatiune din 18 Sept. 1863. 1) ca guverniulu dá-va socotéla dietei despre fondulu tierei pe 1862 sî 1863 ? 2) ca substerne-va dietei bugetulu pe anulu 1864, sî cere-va aprobarea constitutîunala a cârtii contributiunei ? 3) ca facutu-s'au dispositiuni, cá fondurile sî fundatiunile, ce se afla inca in administratiunea estor-felu de diregatorii, ce nu suntu respunsabile dietei, sa se ia dela ele, sî déca nu s'au facutu , pentru ce nu s'au facutu ?— respunde guberniulu reg. : 1) ca atâtu despre fondulu tierei, asiá numitulu fondu de concurintia alu tierei, câtu s' despre celelalte fonduri, nu numai pe anulu acest'a, ci sî pe venitoriu se va dá dietei socotél'a, precum sî despre scopulu, marimea sî intrebuintiarea loru; 2) ca preliminârile pentru fondulu tierei sî pentrû fondulu dessarcinârei pamentului, pentru periodulu din 1 Novembre 1864. s'au sî predatu dietei spre pertractare constitutiunala, ear pe anulu 1865 se va predá câtu mai curendu; 3) ca fondurile sî fundatiunile se intrebuintieza de cassîa generala a c. r. transsilvana, control'a asupr'a loru o pórta esactoratulu regiu transsilvanu, sî administrarea loru compete guberniului regiu sî nu altui oficiu, ce n'aru fi respundiatoriu dietei, de aceea Guberniulu n'au aflatu de lipsa a face vre-o schimbare in privinti'a acést'a, cu atât'a mai vertosu, câci acést'a aru gramadi numai tiér'a cu chieltuieli nóue.

Dupa acestea siedinti'a se incheia, sî membrii dietei, condusi de presiedintele G r o i s z se infatîsiéza la Esc. Sea Gubernatoriulu sî Comissariulu regescu dietalu , Contele de C r e n n e v i l l e, spre a-lu salutá sî bineventá.

S i e d i n t i' a d i n 1/13 I u l i u 1864.

(Lucruri curente.)

Dupa cetirea protocolului in limb'a magiara, F i l t s c h se plange, ca in cabinetulu de cietire lipsescu dîuarele, P r e s i e d i n t e l e p r o m i t e a luá masurile pe lipsa. Apoi provóca comitetele pentru impartirea politica a Transsilvaniei, pentru organisatiunea administrârei politice si a judecatorieloru de prim'a instantia, a se aduná dupa amédi la 5 óre la siedintia.

Deputatulu P a n t i u cere concediu pe 5 septamâni. I se dà.

M u r e s i a n u asterne o petitiune a comunei. R o d n'a, pentru de a fi representata in diet'a tierei prin unu deputatatu propriu. Petitiunea, dupa o scurta desbatere, la propunerea lui Muresianu sa predà comitetului pentru preconsultarea legei electorale.

G u b e r n i a l u r. respunde la interpelatiunea lui Wittstock sî consorti, aratandu spre ce se intrebuintiéza fondulu bileteloru pentru venatu.

P r e s i e d i n t e l e provóca pre Refert. K l e i n, a citî representatiunea pentru a trei'a propositiune regésca, cu carea sa sâ substerna articululu de lege pentru sanctîunarea sî publicarea articuliloru de lege in Transilvani'a. B r a n u d e L e m é n y propune ase trimite câte unu esemplariu autenticu, subscrisu de Mai. Sea nu numai la Cancelaria aulica, la r. Guverniu, la Monastirea Colosmanostorului sî la Capitululu din Balgaradu, dupa datin'a de pâna acumu, ci sî la fiecare municipiu. Br. Fridenfels si A l d u l e a n u combate parerea lui Branu, carea apoi nici ca se primesce. Asemenea se reiepta sî propunerea lui N e g r u t i u: a se tramite câte unu esemplaru si Episcopiloru. In fine dupa o mica corectura stilistica, facuta de B o l o g'a, se priimesce sî representatiunea câtra Mai. Sea sî comitiv'a catra Comissariulu reg. dietalu. P r e s i e d i n t e l e propune spre desbatere dorinti'a lui Schnell : de a se immultî numerulu membriloru comitetului urbarialu , care propunere , dupa ce vorbesce Dr. de T r a u s c h e n f e l s in contr'a ei, nu se priimesce. Apoi se da spre citire representatiunea sî comitiv'a pentru schimbarea paragrafului 75 din legea electorala, cari ambe se priimescu fâra schimbâri. In fine pres. provóca pre comitetulu pentru propunerile lui Obert sî Baron B e d e u s (scurtarea tempului de militatu), a se constituí; ear pre comitetele celelalte a lucrá barbatesce, cá sa aiba diet'a propositiuni.

Alegeri nóue pentru dieta.

S a b i i u in 17/29 Iuliu 1864. Inaltulu gubernu regiu transsilvanu in urm'a decisiunei din 25 Iuliu 1864 nr. 22,342 se adresséza câtra alegatorii deputatîloru dietali, sî facendu-i atenti pe de o parte la obiectele cele préimportante , ce se pertractéza sî se voru pertractá in diet'a presinte transsilvana , de alta parte la datorintiele loru pentru aperarea drepturiloru sî interesseloru tierei, ale natiunalitâtii sî ale individului, precum sî la sântele drepturi ale pré'naltului Domnitoriu, i provóca acum a trei'a óra a pasí la alegerea de ablegati dietali, despre cari voru scí cu securitate, ca voru intrá in dieta sî voru representá drepturile comitentîloru sei. Inaltulu Guberniu la capetulu provocârei sele face respundiatori pentr urmârile acestoru alegeri pre toti acei'a , cari prin opiniunea sî prin esemplulu loru au vre-o potere asupr'a poporului. —

Traducendu limbagiulu oficiosu din acésta proclamatîune in limbagiulu de tóte dîlele , aceea cuprinde provocarea, c á M a g i a r o - S e c u i i , abtînuti pân'acumu, s a i n t r e s î e i i n d i e t a. Intrarea acést'a intr'adeveru aru fi de doritu pentru o solutîune multiamitóre a intrebâriloru celoru grele , ce stau la ordinea dîlei; câci de sî Magiaro-Secuii , neluandu parte la lucrârile dietei, n'au potutu impedecá rót'a evenimin-

teloru politico-sociale in patri'a nóstra, carea a trecutu durandu preste protestele loru publice sî private, sî de sî ei, dupa parerea nóstra, n'au stricatu nimenui mai multu decâtu siesi; totusi s'a cunoscutu sî s'a simtîtu in câtu-va lipsirea loru, totusi o impaciuire duratóre sî perfecta in tiéra se póte asceptá numai dela concursulu toturoru fiiloru ei. De aceea de sî ne padîmu a fi optimisti sî a luá totu ce suna dreptu auru curatu, sî de sî prevedemu multe sî grele lupte pe aren'a parlamentara din Sabiiu: totusi credemu, ca prin activitate incordata, prin resignatîune de pretensiuni esagerate, prin cumpetare intielépta sî prin sinceritate imprumutata va succede dictei presinte, a pune séu celu putînu a demarcá temeliile zidirei celei nóue, ce va avé sa incapa in spatîele sele pre toti Transsilvanii. De aceea dorimu, cá provocarea In. Guberniu sa afle resunetulu doritu. —

Sabiiu in 17/29 Iuliu. (Felurite.) Foile vienese ne spunu, ca Esc. Sea Comandantele Generalu in Transilvania, Maresialul locoteninte Contele Montenuovo se va radicá la rangu de principe.

Adunarea generala a Associatîuneii la Hatiagu, in valulu lupteloru politice, nu va desceptá acelu interesu, ce l'arui merit'a tocmai acesta adunare — carea antái'a date dupa in fiintiarea multu doritei Associatiuni comitetulu si-va dá séma despre activitatea sea in acestu trieniu, si dupa statute se va alge comitetulu celu nou. Noi din partene ne-amu ingrijitu, cá sa dâmu cititoriloru nostri referate complete despre cele ce se voru face si se voru vorbi. — Siedintiele dietale— nu potemu sci ca pentru Assoc. séu sî din alte cause, s'au temporisatu pe 8 dile. —

Varietâti sî noutâti de di.

(Odemintîre.) Din Brasiovu ni se scrie in 13 Iuliu. In nr. „Gazetei Transsilvaniei“ fu publicatu cumca Domnisiórele din Brasiovu aru fi dedicatu o poesia subscrisa de I. C. D. Domnei Fani Tardiní sî chorului teatralu. —

Domnisiórele prindîndu de veste 'si dederâ urmatórea demintîre, pe carea insa D. Redactoru alu susnumitului dîuariu nu o priimí:

„Nimicu de noi fâra de noi.“

Multu onorate Domnule Redactoru! Dnpa cum insciintiasi sî Domni'a T'a in numerulu trecutu alu stimatulu-Ti dîuariu, aru fi dedicatu Domnisiórele române de aici Dómnei Fani Tardiní sî chorului teatrale!!! o poesia, subscrisa de chimerulu I. C. D. —

Domnule Redactoru! Domnisiórele din Brasiovu, desî stiméza pe Dómn'a Fani Tardiní,— sî acést'a au doveditu-o prin fapta-le—, totusi nu potu a nu demintí cu tóta energi'a ca poesi'a esîta de sub tipariu sî subsemnata cu literile susu atinse, s'aru fi facutu cu scirea loru. Domniile loru respingu fapt'a acést'a cu atâtu mai tare, incâtu numitulu poetastru fâra nume nunumai ca nu a fostu impoternicitu de Domnisiórele din Brasiovu la asiá numit'a poesia, dar Domnisiórele nici chiaru nu-lu cunoscu cine-e, sî unui necunoscutu de siguru nu-i voru increditi'a unu lucru, prin care densele, sî déca ar vrutu sa-lu faca, trebuiau sa-si faca onóre inaintea publicului.— Poesia esîta insa nu e démna nici de scopulu, care sî l'a propusu, nici de persónele in a câroru nume si-a arogatu de a esî.

In fine sa scí Domnule Redactoru, ca nu e datina la Domnisiórele din Brasiovu a dá astfelu de dechiaratîuni la choruri teatrale, chiaru sî candu le stiméza. —

Domnisiórele din Brasiovu privescu deci dara poetulicióra acést'a in numele loru, s'au de o necunóscere a bunecuviintie din partea autorului— pentruca cá necunoscutu trebnie sa ne garanteze celu putinu cu subscrierea numelui seu— s'au de o arogantia obraznica— pentruca trebuiá sa ne ceara invoire la inceperea lucrului, sî incuviintiarea poesiei gat'a. —

Domnisoarele Te róga dara sa dai locu acestoru renduri in numerulu urmatoriu, in inticlesulu acel'a, ca faimosulu poetastru fara de nume, sau sa demintiasca prin „G. T.“ a fi facuta aceia poesia in urm'a unei inputernicíri din partea noastra sau sa numiasca pe acele Domnisioare romane din Brasiovu de la care au primitu imputernicirea, si care i-au incuviintiatu poiesia; iara stima't'a redactiunesa-si demintiasca scirea din gazet'a Transsilvaniei atingatóre de obiectulu acest'a. Unu teneru.

Principatele române unite.

Un'a din causele principale, ce ocupa de presinte atentiunea tierei, suutu bugetele, cari parte voru trebuí fixate prin decrete domnesci, parte se voru substerne nóuei Camere, ce se va conchiamá pe bas'a legei cei nóue electorale. Bugetulu ministeriului de cultu a esîtu de sub tipariu sî s'a predatu publicitâtii. In acel'a dupa „Demboviti'a“ vedemu figurandu, intre altele, urmatórele propusetiuni:

1, o nóua episcopie sî unu nou seminaru la Ismailu, in acésta parte parasita a Romaniei; 2, câte unu procuroru civilu la tóte consistoriele Eparhiale din tiéra; 3, consistoriele din Iasi sî Bucuresci puse pe piciorulu tribunaleloru in personalulu loru. 4, desfiintiarea a mai multoru schituri sî schituletie sî transmutarea acestoru calugari sî calugaritie in schituri mari; 5, cladiri la aceste schituri mari, sî sume pentru transportulu monahiloru. 6, pentru formarea unui spitalu la monastirea Varateculu. 7, pentru desvoltarea chimiturului Sierbanu Voda. 8, cladirea Cosiei, Tismaniei, Sinaiei, Sinagovului, Curtea de Argesiu, St. Stefanu din Bucuresci, monastirea Némtiu; cladirea unui gimnasiu in Bucuresci, Caldarusani, Cernic'a, Sarindarulu. 9, infiintiarea a 172 proistosi. 10, o facultate de teologia la Bucuresci, alt'a de artele frumóse. 11, completari de gîmnasii sî creatîunea din nou. 12, egalisarea numerului claseloru, profesoriloru sî apuntamenteloru in ambele provincii ale Romaniei. 13, o miia de scoli de sate din nou in Moldov'a. 14, o scóla pentru catolicii din Moldov'a, o scóla de surori de caritate. 15. optdieci sî trei inspectori de plasi ai scóleloru, 16, de judetie, doi inspectori generali. 16, pentru adunarea si tiparirea documenteloru istorice. 17, dóue dîuare, unulu pentru invetiamentulu publicu, altulu pentru istori'a tierei. 18, premii literarie autoriloru cari se voru distinge prin opere insemnate. 19, unu revisoru clericu pe la episcopii sî mitropolii. 20, coruri vocale. 21, veniturile Marcutiei luate pe sém'a Statului. 22, adausu de scoli primarie. 23, inmultîrea bursieriloru in cele trei scoli normale Iasi, Bucuresci si Craiov'a, 23 adausu de bursiere primarie. 24, scóla normala superióra. 25, trei clase la seminariulu din Bucuresci. 26, scóla româna in Macedoni'a. 27, bursieri la universitâtîle din Bucuresci sî Iasi, 28, ajutóre scolariloru saraci sî silitori. 29, unu ingrijitoru la Parisu asupr'a copiiloru români.

Dîuariulu „Românulu; care in ceste din urma se siliá insusi a provocá suspendarea sea, s'a suspendatu prin decretu principescu, sî societatea, ce-lu sustîné, s'a desfiintiatu. In loculu lui esî indata „Libertatea.“ —

Prospectu politicu.

Pecandu cele trei staturi beligerante Austro-Prussi'a sî Dani'a tramitu representantii sei la Vienn'a, cá sa consulte asupr'a unei pâci definitive, pe atunci in Schleswig se aprinde altu focu. In urm'a unei simple batai intre soldati hanoverani sî soldati prusi, principele Carol, comordantele supremu prusu aruncà in fortaréti'a Rensburg, 6000 feciori, dinaintea cârui'a Hanoveranii si Sacsonesii se retragu din cetate, protestandu incontr'a acestei violentie. Acum incepe a clocoti in Germani'a de ura a supr'a Prusiei, carea calca 'n picióre auctoritatea bund-ului, era la bund citimu ca se formara 2 parti din cari un'a doresce a pasí bund-ulu indata incontr'a Prussiei, pecandu ceealalta cérca mai nainte o aliantia cu Austri'a. Germanii credu ca Prussi'a in adinsu a inceputu secatur'a acést'a, pentru de a avé pretestu, cá sa puna mân'a pe Schleswig. — Câtu pentru pace, se dîce, ca cele 2 poteri aliate s'aru fi iovoitu in puctele principale, dintre cari unulu e, ca Prussi'a platesce Austriei spesele resboiului sî Schleswig-ulu -lutîne ocupatu, pânacandu va inapoiá Prussiei spesele cii, cam 20 millióne taleri prussesci.

Imperatulu Napoleonu lucra pe sub mâna la o aliantia intre Franci'a, Eugliter'a sî staturile germane medîóre pentru casulu candu s'aru adeverí vestile despre restituirea vechiei legaturi („sântei aliantie“) intre Austri'a, Prussi'a sî Russi'a. — Ministrulu Drouin de Lhuys se radicà la rangu de comite.

In parlamentulu englesu declara ministrulu de esterne, ca acordele din urma ale Romaniei cu In. Pórta suntu recunoscute de tóte poterile garante.

Se vorbesce despre o intalnire intre Napoleonu sî regele Prussiei in Baden, carea insa fatia cu evenimentele mai nóue nu credemu ca se va realisá. —

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatiunei transsilvanc de pre tempulu siedintiei Comitetului Associatiunei tienute in 7 Iuniu c. n. a. c. pâna la 5 Iuliu a. c.

1) Prin P. Archimandritu sî Colectoru alu Associatîunei, Ioanne Popasu s'a administratu la fondulu Associatiunei, cá tacse de membru ord. pre an. 186¾ sum'a de 105 f. v. a. dela urmatorii membrii:

a) dela Dni'a Seatacs'a pre anulu 1863|4 5 f., b) d. negutiatori din Brasiovu Georgie I. Teclu 5 f., c) d. Nicolau Voinescu 5 f, d) d. Ioann H. Ciurcu 5 f., e) d. Alecu Georgiu 5 f., f) d. Ioann Manole 5 f., g) d. Nicolau Maciuca 5 f.,

h) d. Nicolau T. Ciurcu 5 f., i) d. Radu Radoviciu 5 f., k) d. Ioann B. Popu f., l) d. Ioann Stafoveanu 5 f., m) d. Ioann Dusiviu 5 f., n) d. Demetriu Teclu 5 f., o) d. Nicolau B. Popu 5 f., p) d. Ioann B. Popoviciu 5 f., q) Ioann M. Burbea 5 f., r) d. Demetriu Eremi'a 5 f., s) d. Nicolau Babreanu 5 f., t) d. Constantinu Steriu 5 f., u) d. Constantinu Nicolau 5 f., v) d. Nicolau Soiu 5 f., toti negotiatori in Brasiovu. —

Asiá dara sum'a administrata prin d. Colectoru Ioanne Popasu face: 105 f. v. a· dî: O suta cinci fiorini in valuta austriaca.

2) Prin Rvrdis. d. Can. Metrop. sî Colectoru in Blasiu Ioanne Negrutiu s'a administratu la fondulu Assoc. 5 f. cá tacsa de m. ord. pre an. 186$^3/_4$ pentru d. professoru in Blasiu, Dr. Ioanne Bobu.

3) Secr. II a Assoc. Ioanne V. Rusu depune tacs'a de m. ord. pre an. 186$^3/_4$ in suma de 5 f. v. a.

4) Prin d. parochu din Satulu Saratu Ioanne Balloiu s'a tramisu la fondulu Assoc.

a) dela d. Constantinu Dimonisie din Tergulu Ocnei pre an. 186$^3/_4$ 2 galbini in natura, b) d. parochu Ioane Baloiu 5 f.
Sum'a 2 galb. sî 5 f. v. a.

5) De a dreptulu la cas'a Associatiunei a mai incursu: a) dela d. parochu in Resînari Sav'a Popoviciu Barcianu tacs'a pre an. 186$^3/_4$ 5 f., b) dela d. prefectu dominale Gregoriu Mezei tacs'a pre an 186$^3/_4$ 5 f., c) dela d. docente primariu in Orlatu Moise Panga tacs'a pre an. 186$^3/_4$ 5 f., d) dela d. negotiatoru in Sabiiu Demetriu Popoviciu tacs'a pre an. 186$^3/_4$ 5 f.
Sum'a 20 f. v. a.

6) Dela d. Parochu in Sasciori Ioanne Stoicuti'a tacs'a pre an. 186$^3/_4$ sî pentru diploma cu totulu 6 f. v. a.

7) Prin D. Colectoru si poprietariu in Teac'a Gregoriu Vitezu, s'a tramesu la fundulu Assoc. cá tacse de m. ord. pentru anulu 1863/4.

a) dela D. Sa. 5 fl. b) dela D. Asesoriu de Sedria iu Teac'a Iosefu Popu 5 fl.
Sum'a 10. fl v. a.

8) Prin Rvrdis. Domnu Canonicu si Secretariu Metropolitanu si deodata Colectoriu a Asociatiunei, Ioane Negrutiu s'a administratu la fondulu assoc. cá tacse de m. ord. pre an, 1863/4 Sum'a 50 fl. v. a. si anume dela urmatori domni membrii:

a) dela D. profesoriu de Teologia in Blasiu Iosefu Tarti'a pre an.1863/4 5 fl. b) dela D. prof. Teologia Gabriele Popu in Blasiu 5 fl. c) profesoriu gimn. Alesandru Micu din Blasiu 5 fl. d) prof. gimn. Ioane Moldoveanu dein Blasiu 5 fl. e) prof. normalu Ioane Balintu dein Blasîu 5 fl. f) Jude opidanu Michaele Tipografu dein Blasiu 5 fl. g) prof. gimnasiale Ioane Stoianu dein Blasiu 5 fl. h) econ. Metrop. Alesandru Neagoi 5 fl. i) Actuariu Metropolitanu Sim P. Mateiu 5 fl. k) dela D. prof. gimn. Ioane Popescu din Blasiu 5 fl. Suma administrata face 50 fl. v. a.

9) Pentru 1 esemplariu dein actele adunariloru geu. a. Asoaiatiuuei I II si III dela II. Sa Consilarlu d. Finantia de Trausch s'a primitu 1 fl v. c. 10) Prin D. protop. Ioane Petricu déla parentele Spiridonu Dimianu dein Bretîcu, tacs'a pre 186$^3/_4$ 5 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Asotiatiunei transilvane.

Sibiu in 5. Iuliu n. 1864.

Nr. 16—1 ESCRIERE CONCURSUALA

In'alt'a Cancelaria regia a Transsilvaniei a binevóitu pré gratîosu prin pré inalt'a decisiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829 a concede in principiu radicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr.-cat. din Naseudu sî a celoru triviale romane din Sagra, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acumu deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatorî sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a. pausialu de cortelu 60 fl. ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu vá fi totodata sî directoru, este statoritu anualu cá salariu 300 fl. v. a. cortelu naturalu ori relutum pentru elu 70 fl. v. a. lemne de focu ori relutum pentru astea 30 fl. v. a.; directorulu percepe separatu un'a remuneratiune anuala de 100 fl. v. a. sî unu pausialu scripturisticu de 20 fl. v. a. —

Salariulu anualu pentru adjunctulu scólei principale este sistemisatu cu 300 fl. v. a. fâra alte emoluminte.

I. Competîtorri la dóue posturi de professori gimnasialî voru avé a document'a:

1. Ca este inascutu romanu, alaturandu atestatu de botezu
2. Ca a absolvatu studiile gimnasiale dupa nóu'a organisatîune, infatîsîandu atestatulu de maturitate, ori unu atestatu academicu, ca a absolvatu facultatea filosofica.
3. Ca are un'a portare morala sî politica nepatata, substernendu despre acést'a unu atestatu datu din partea autoritâtii politice locale. —

Se voru preferi aceia, cari voru dovedí prin atestatu ca au facutu anii de proba cu successu bunu.

Concurintii la statiunile de docinti principali precumu sî de adjunctu voru avé a-si dovedi cualitatea ceruta in punctulu I. 1, apoi ca au absolvatu cursulu pedagogicu prescrisu, ca suntu in stare de a propune limb'a romana dupa gramatica, ca au destula cunoscintia atâtu teoretica câtu sî practica din economi'a rurala, adeca: despre gradinaria, pomaria, stuparia etc. ca sciu bine celu putînu un'a din celea dóue limbi a le patriei neromane (germana séu magiara) sî ca au un'a viétia morala sî politica buna sî nepatata. Sî la aceste statîuni voru fi acei preferiti, cari voru dovedi prin atestatu ca-si-au facutu anii de proba cu bunu successu.

Concurintii la ori care din aceste statiuni au a-si tramite cererile loru cu tóte dovedîle despre cele amintite celu multu pâna la 10 Augustu 1864 st. n. la Presidiulu Comitetului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Naseudului in statiunea Naseudu. —

Concurintii la statiunile de professori sî docenti, cari cunoscanduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitionandu acestu postu, au a-si esprim'a dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisi m. p.
Viciariu eppescu foranu.

Nr. 14—1 CONCURSU

Cu inceputulu anului scolasticu venitoriu 164/5 avendu a se mai âdauge la cele siese Classé gimnasiale deja infiintiate in Gimnasiulu romanu de religiunea gr: orientale din Brasiovu si Classea a VII se-desehide cu acést'a concursu pentru a X profesura cu salariu anuale de 800 fl. v. a.

Dela concurente se cere cá se documenteze:

1) prin atestatu de botezu, c'a este romanu de natiune si crestinn gr. orientale de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de nouá organisatiune a gimnasieloru;

3) prin atestatu academicu; cà a finitu facultutea filosofica in vreo Academia séu Universitate óre care;

4) prin atestatu de conduita dela dregatoriele politice locali, cà aceea i este nereprobavera.

Tóte aceste documente, Concurentele le va trumite celu multu pana la 15. Augustu 1864. st. v. adresandule francate catra subscrîsa Eforia.

Brasiovu 14. Iuliu 1864.

Eforia scóleloru romane gr. oríentale din Brasiovu

Nr. 12—3 **Publicare.**

In urm'a Rescriptului inaltului minísteriu de resbelu din 23 Iuniu a. c. desp. 14 Nr. 1891 se priimesce pre invetiamentulu cursului inaltu, la c. r. Academi'a de medicina sî Chirurgia Iosefina elevi interni (adeca Scolari solvandi séu nesolvandi-erariali sî Esterni.)

Conditiunile mai de aprópe se potu luá in vedere in „Hermanstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten“ din 16-19 sî 22 Iuliu a. c.

Nr. 11—3 **O familia onesta germana**

din Sabiiu doresce a luá câte-va **domnisióre tinere in crescere.** Pentru cultivarea sî perfectiunarea loru se pórta grij'a cea mai consciintiósa. Totu acolo se instruéza **dame** intr'unu modu practicu sî usioru in **facerea de haine.**

Desluciri mai de aprópe se dau in **Sabiiu, piati'a mica nr.** 404, **etagi'a I.**

Mai nou.

Audîmu ca dintre membrii dietei au plecatu la adunarea generala a Associatîunei.

Esc. Sea D. Vice-pres. Ladislau Popp dimpreuna cu famili'a; asemenea DD. Alduleanu, Popasu, Popea, Cipariu sî Bolog'a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemană: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 57. ANULU XII.

Sabiiu, in 23 Iuliu 1864.

Telegramm

a „Telegrafului Romanu“

datu: Karlovitz in 2 Augustu 5 óre 40 min. sositu: 2 Augustu 10 óre 45 minute.

Toti ablegatii români, dupa ce se presentara in corpore, condusi de Eppulu Aradului, predara comissarului de congresu la intrarea lui cea serbatorésca o nota declaratória motivata, din ce causa nu póte luá parte natiunea româna la congresulu serbescu, precum sî la alegerea mitropolitului; totodata alaturara sî unu Memorandu deslucitoriu pentru a se predá Mai. Sele Imperatului — Pasîrea Românîloru in totu loculu sî totdeun'a solidara, in comunu recunoscuta de loiala, sincera sî resoluta. Miscarea alegerei insemnata. Diu'a alegerei nedeterminata.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 3/15 Iuliu.

(Petitiuni, Raportulu Comitetului pentru legea dietala.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, Fabini se plânge, ca recitindu-se respunsulu la interpelatîunea lui Wittstock din siedinti'a premergatóre sî in limb'a germana, densulu nu l'au intielesu; propune a se concepe protocolulu mai pe largu sî a se comunicá respunsulu la interpelatiuni sî in limb'a germana sî dóra (?Red.) sî in cea româna. Binder inca aru dorí a se luá la protocolu respunsurile in totu cuprinsulu loru. Presiedintele amâna desbaterea asupr'a limbiloru pe capetulu siedintiei, sî se róga a se vorbí numai cu privire la protocolu; dar nefacendu-se sî alte observâri, protocolulu se verifica.

Presiedintele invita Comitetele pentru impartîrea politica, pentru administratiunea politica sî pentru judecatoriele de instanti'a prima, la siedintia.

Cerculu Branului predà prin Puscariu o petitiune, prin carea se cere, a se reduce tempulu militîei la 5 ani sî a se delatură o multîme de abusuri la assentare.

Presiedintele va sa se predea acésta petitîune Comitetului de petitiuni, sî Puscariu sprijinesce parerea acést'a cu atât'a mai vertosu, câci petitîunea cuprinde dóue puncte. Bolog'a e de parere, ca sa se dea comitetului pentru propunerile lui Obert sî Bedeus. Gull cá Puscariu, câci petitîunea cuprinde sî plansori, cari se tînu de comitetulu pentru petitîuni. — Propunerea lui Puscariu se priimesce.

Negrutiu a susternutu o petitîune a comunei Siorostinu, prin carea acést'a cere a nu fi adausa la scaunulu Mediasiului, dupa cum sta in impartîrea cea nóua proiectata de regimu, ci a se alatur'a ori la Ocn'a ori la Blasiu. — La propunerea lui Puscariu petitiunea acést'a se predà comitetului, ce are sa preconsulte impartîrea cea nóua politica a tierei.

Revenindu la obiectîunile lui Fabini dela inceputulu siedintiei, Presiedintele chiama atentîunea casei asupr'a hotârirei dietale din 18 Septembre 1863 nr. 213, dupa carea interpelatîunile nu se iau la protocolu in totu cuprinsulu. Binder retrage propunerea sea sî recomânda, a nu se mai lasá diet'a in cestiunile acestea limbistice; — dupa carea apoi protocolulu se declara verificatu.

La ordinea dîlei vine raportulu comitetului pentru a trei'a propositiune regésca, privitóre la conchiamarea, compunerea sî activitatea dietei transsilvane. Presiedintele recomenda pre Comnsilierulu gubernialu de lak ab cá comissaru alu regimului la propositiunea acést'a, care e salutatu cu acclamatîuni; ear Mog'a cá referintele maioritâtii; sî Obert cá referint. minoritâtii ocupa tribun'a.

Referintele Mog'a, in vorbirea sea face unu prospectu asupr'a trecutului legislatiunei sî dîce: ca Transsilvani'a in tempii cei mai vechi candu erá sub principi, sî unita cu Ungari'a avé legislatîunea ei propria, aducendu cá esemplu diet'a din anulu 1437 candu sau facutu uniunea. Aceste diete au duratu sî dupa despartîrea Tranniei de Ungari'a pâna in anulu 1690. Din tóte acestea legi aduse prin acele diete suntu compuse „Aprobatæ constitutiones et compilatæ constitutiones magni Principatus Transsilvaniæ.

Dupace au venitu Tranni'a la anulu 1690 sub regimulu casei austriace determinà diplom'a Leopoldina in Art. 10 ca diet'a se va aduná in totu anulu, va face concluse peste tóte lucrurile ce se tînu de administratîunea publica, reservandu-si principele numai dreptulu de a sanctîuná aceste legi. Cu acestu punctu s'au multiamitu representatîunea Tranniei 100 de ani. In anulu 1791 se facura in privinti'a acést'a dóue puncte, articululu 10 sî 11; celu d'antâiu prescriá, conchiamarea dietei in totu anulu sî facerea concluseloru dietei asupr'a toturoru obiecteloru ce se tînu de administratîunea patriei; ear celu de alu doilea determiná, ca cine are de a compune dieta; in acestu articulu sau luatu sî aceea ca representatîunea comitateloru sî a scauneloru secuiesci trebuie sa fia nobili possessionati. In starea acést'a, dîce elu, aflà anulu 1848 legislatîunea. Se conchiama diet'a din acestu anu epocalu, insa fâra de respectu la inaintarea spiritului tempului, ca déca acelu guvernu aru fi luatu pe acest'a in considerintia, atunci negresîtu ca nu se intemplá acele eveniminte triste, care se intemplara, numai din nemodificarea articolului 11 din anulu 1791. Dela anulu 1848 pâna la anulu 1860 gasí cu cale inaltulu regimu a luá átâtu poterea legislativa câtu sî aceea executiva la mâna. In anulu 1860 au binevoitu Mai. Sea prin diplom'a din 20 Octobre a restituí constitutiunea Tranniei. In 17 Decembre a aceluiasi anu prin prea inaltulu seu rescriptu sau ingrijitu Mai. Sea cá pentru diet'a Tranniei sa se faca pregatîri, cá aceea dieta sa fia conchiamata cu o representatiune correspundiatóre geniului tempului. Maiestatea Sea a conchiamatu spre acestu scopu conferinti'a din Alb'a Iuli'a, care insa remase, neputendu-se partidele intr'uní, fâra nici unu resultatu.

In anulu 1861 a binevoitu Maiestatea Sea a tramite guberniului tierei unu rescriptu, prin care a ordinatu a se conchiamá diet'a la Alb'a Iuli'a; ce efectu au avutu acestu rescriptu, cu tóte ca erau cuprinse intr'ensulu nisce dispositiuni pentru patri'a nóstra fórte salutarie, nu ne este cunoscutu. Totu pe bas'a rescriptului acestui'a fu conchiamata diet'a din anulu 1863. Mai incolo vorbitoriulu desfasiura bas'a, pe care e conchiamata diet'a presenta, adeca ordinea dietei provisoria sî dîce intre altele despre acést'a: ca acésta ordine dietala e fórte salutaria pentru patri'a nóstra, pentruca vedemu, ca unu numerosu poporu alu Transsilvaniei, care prin tóte staruintiele sale, fiindu legile acelea din nainte de 1848 in vigóre, nu potù sa ajunga, a fi representatu pâna in anulu 1863, candu, de sî nu fu representatu dupa numerositatea poporului acelui'a, totusi dupa impregiurâri intr'unu numeru asiá insemnatu, incâtu densulu se afla multiamitu.

Din acestu punctu de vedere s'a vediutu Comitetulu indreptatîtu, a lucrá proiectulu de lege pentru conchiamarea, compunerea sî activitatea dietei, pe bas'a proiectului regimului; sî recomanda inaltei case, prin acclamatîuni de Bravo! acestu proiectu spre priimire.

In urm'a acestei cuventâri aduce referintele principiele inainte, care au facutu pe comitetu a luá dreptu basa proiectulu regimului; care noile dâmu pe scurtu cetitoriloru nostrii, in urmatórele:

1) Proiectulu regimului privesce situatiunea Tranniei din respectulu natîuniloru colacuitóre, fiindu cercurile de alegere

asiá compuse, incatu tôte natîunile sa-si póta alege intr'unu numeru corespundiatoriu deputatii loru in dieta.

2) Pentruca acel'a ia in considerintia representatîunea Tranniei pâna in anulu 1848 in intielesulu legiloru patriei cu respectu la stramutarile facute in legile de fatia; asiá incâtu tôte jurisdictîunile sî opidele privilegiate care au avutu pâna in anulu 1848 dreptu de representatîune, au capetatu acestu dreptu sî acum'a; apoi unoru opide care pâna in anulu 1848 nau avutu acestu dreptu, insa distingendu-se prin unu numeru insemnatu de locuitori, prin o stare favoritóre comerciala sî economica, li-sau concesu eserciarea acestui dreptu. In comitate, districte sî in scaunele secuiesci sau immultîtu numerulu representantîloru dupa numerulu alegatoriloru. In cetatîle libere sasesci, scaune, sî districtulu Bistritiei sau hotaritu se aiba fiesce care câte 2 deputati; iara Brasiovulu 3.

3) Pentruca acel'a retîne institutulu regalistîloru care este intemeiatu pe Art. XI. lit. b. din anulu 1791.

4) Pentruca acela cuprinde in sine nisce principii drepte, dupa care suntu respectate câtu se póte possessiunile cele mari, sciinti'a, comerciulu, manufacturile sî economi'a rurala.—

Mai la vale lasamu sa urmeze acestu proiectu de lege, a comitetului, insa ne ertandune angustimea jurnalului nostru cá se punemu sî paragrafele modificate din proiectulu regimului, facemu pe cetitori nostri atenti la numerulu 37 alu „Tel. Rom.“ din anulu 1863 unde lamu publicatu pe acela, cá sa-lu asemeneze cu acest'a.

Proiectu de lege

despre conchiamarea, compunerea sî activitatea dietei transsilvane.

§ 1. Diet'a se va conchiamá de Maiestatea Sea in totu anu. (Punctu 10 din diplom'a Leopoldina,— art. diet. X. din 1891.)

Tempulu sî loculu unde are sa se adune diet'a, se voru defige de câtra Domnitoriulu dupa ce se va fi ascultatu Guberniulu reg.)

§. 2. Diet'a o va deschide, amaná sî inchide in urm'a mandatulu specialu préinnaltu impoteritulu comisariu r. de dieta, denumitu spre acestu scopu de Maiestatea Sea c. r. apostolica.

§. 3. Diet'a Marelui Principatu Transsilvani'a va constá: a) din 125 de deputati alesi prin alegere directa; b) din unu numeru nu mai mare de 40 de barbati, cari se distingu prin possessiune sî inteligintia, esperiintia in afacerile publice, merite pentru tronu sî statu, biserica, sciintie sî arte, sî cari (fâra deschilinire de religiune sî natiunalitate) voru fi chiemati de Maiestatea Sea c. r. apostolica, spre a luá parte la acést'a dieta transsilvanéna.

Membrii dietei nu voru poté fi legati de nici o instructiune, sî-si voru esercitá dreptulu loru de votare numai in persóna. (§. 1. regulu. prov. diet.)

§. 4. Gubernatoriulu, vicepresiedintii sî consiliarii Guberniului reg. tramisi de Gubernatoriulu au dreptu a fi de fatîa in dieta sî in comitetele dietei, sî a vorbí in ori ce têmpu; cu tóte acestea insa la votâri numai asiá voru luá parte, déca voru fi totodata membri dietei prin alegere ori cehiamare r.

Candu s'aru aflá de lipsa ori de doritu tramiterea ver unui membru de a oficiolateloru regimului spre a dá informâri séu desluciri la unele pertractâri, atunci se va adresá presiedintele dietei câtra impoteritulu comisaru r. dietalu. (§. 10. regul. prov. diet.)

§. 5. Presiedintele sî vicepresiedintii dietei se voru denumí de Maiestatea Sea c r. opostolica din acele siése persóne, pre care le va propune diet'a din sinulu seu cu privintia la deosebitele religiuni pentru fiacare din aceste locuri prin votare secreta. (§. 2 ragul. prov. diet.)

§. 6. Pâna la denumirea presiedintelui sî a ambiloru vicepresiedinti va presiedé in dieta unu membru alu Guberniului tierei, care va fi trâmisu de acel'a-si spre acestu scopu.

§. 7. Diet'a i-si alege protocolisti din sinulu ei (§. 4. din reg. prov. diet.), ear pâna atunci voru luá asupra-si provisoriu agendele de protocolisti cei mai tineri siése dintre membrii de fatîa, séu iu casulu ver unei refusâri, cei in etate mai aprópe urmatori.

§. 8. Toti membrii dietei se voru alege ori chiamá pe unu tempn de trei ani.

Alegerile deputatîloru pentru dieta nu se potu revocá de câtra alegatori.

In casurile, in care sub tempulu, câtu va tiené diet'a, uuii deputati alesi, voru esî, voru morí, ori voru perde calîtatea receruta spre a poté fi alesi, ori voru fi impedecati in tempu mai indelungatu de a poté fi mémbrii ai dietei, se voru intreprinde alegeri nóue. (§. 5 regul. prov. diet.)

§. 9. Membrii dietei la intrarea loru in dieta voru promite in locu de juramentu, Maiestatei Sele c. r. apostolice, in mânnle presiedintelui dietei, credintia sî supunere, precum sî observarea dispusetiuniloru legei acestei'a sî implinirea consciintiósa a datorintieloru loru.

Presiedintele dietei sî ambii vicepresiedinti voru depune acést'a promissiune in mânile impoteritului comisaru r. dietale in siedinti'a publica a dietei. (§. 7. regul. prov. diet.)

§. 10. Pâna atunci, pâna candu se va fi efeptuitu pe calea legislatiunei upromis'a nóua impartîre politica a tierei, sî apoi pe bas'a acelei'a sî o impartîre nóua a cercuriloru electorale; deputatii alesi prin alegere directa in intielesulu §. 3 se voru alege dupa o impartîre proportiunala, basata atâtu pe respectarea drepturiloru politice esercitate sî pâna acumu, sî a nnmerului locuitoriloru, câtu sî pe privintie de teritorii sî de economia de statu, in urmatoriulu tipu:

A. Deputatii, cari se voru tramite din partea comuneloru singulari:

1. Liberele cetâti r. Clusiu 2., 2. Muresiu Osiorheiu 2, 3. Alb'a Iuli'a 2, 4. Gherl'a 2, 5. Elisabetopole 2, 6. Sabiiu 2, 7. Brasiovu 2, 8. Sighisiór'a 2, 9. Mediasiu 2, 10. Bistriti'a 2, 11. Sebesiu 2, 12. cetatea r. Orescia 2, 13. cetatea r. Reghinu 2, 14. Opidulu Abrudu 1, 15. Opidulu Ocn'a 1, 16. Opidulu Hunedór'a 1, 17. Opidulu Kézdi-Vasiárhely 1, 18. Opidulu Hatiegu 1, 19. Opidulu Sepsi-San-Giorgi 1, 20. Opidulu Odorheiu 1, 21. Opidulu Iliefalv'a 1, 22. Opidulu Cic-Sered'a 1, 23. Opidulu Bereteu 1, 24. satulu Olafaleu 1, 25. Opidnlu Sicu 1, 26. Opidulu Cosogn'a 1, 27, Opid. Aiudu 1, 28. Opid. Turd'a 1, Opid. Desiu 1, 30. Opid. Fagarasiu 1, 31. Opid. Giergîo-San-Miklosiu 1, 32. Opid. Resînari 1, 33. Opid. Rosî'a 1, 34. Opid. Mociu 1, 35. Opid. Dev'a 1, 36. Opid. Huediu 1,

B. Cercurile de alegere formate din cuprinsulu comitateloru, districteloru sî scauneloru, la a câroru alegere de peputati comunele acele nu voru luá parte, care dupa cele de-asupr'a scrise au dreptu a tramite deputati proprii la dieta. 37. Comitatulu Albei de susu 2, 38. Comit. Albei de josu 6, 39. Comit. Cetâtiei de balta 3, 40. Comit. Turdei 4, 41. Comit. Clusiului 5, 42. Comit. Dobaciei 3, 43. Comit. Solnocului dinlauntru 4, 44. Comit, Hunîedórei 6, 45. Districtulu Fogarasiului cu pârtîle anexate din Dominiulu Branului 3, 46. Districtulu Naseudului 2, 47. Scaunulu Odorheiului 3, 48. Scaunulu Treiscaune 3, 49. Scaunulu Ciuculu i 3, 50 Scaunulu Muresiului 2, 51. Scaunulu Ariesiului 2, 52. Scaunulu Sabiiului 2, 53. Scaunulu Sighisiórei 2, 54. Distrietulu Brasiovului sî asiá numitele siepte sate dinpreuna cu Apati'a, Crisb'a sî Uifalu 3, 55. Scaunulu Mediesiului 2, 56. Scaunulu Bistritiei 2, 57. Scaunulu Sabesiului 2, 58. Scaunulu Cinculni mare 2, 59. Scaunulu Cohalmului 2, 60. Scaunulu Mercurei 2, 61. Scaunulu Nocrichiului 2, 62. Scaunulu Orasciei 2, 63. Scaunulu filiale alu Saliscei sî alu Talmaciului, cu comunele mai nainte militarisate Orlatu, Vestemu, Racoviti'a sî Gin'a voru tramite la olalta 2.

§. 11. Spre alegerea deputatîloru aceloru comune singulari, care dupa paragrafii antecedenti au dreptu a tramite deputati proprii la dieta, formédia fia-care dein acele comune singura câte unu cercu de alegere.

§. 12. Spre alegerea fiacârui deputatu in comitatele, districtele sî scaunele tierei intregi, se va formá câte unu cercu deosebitu de alegere, sî fiacare cercu de alegere va alege numai câte unu peputatu de dieta.

§. 13. Spre alegerea deputatîloru in comitate, districte sî scaune formédia jurisdictiunile singulari urmatórele cercuri de alegere:

I. Comitatulu Albei de susu dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Pesielnecu, Hidvegu, Palosiu sî Heviz la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Reten. Crisiu, Gezesiu, Bîrgisiu, Hidegviz, Buli'a, mai incolo comunele Colunu, Feldiór'a sî Carti, la olalta unu cercu de alegere.

II. Comitatulu Albei de josu siése cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Cimbrudu, San-Benedicu sî Uiór'a la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Blasiu sî Paoc'a la olalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Aiudu sî Ighiulu de susu la olalta unu cercu de alegere. 4. Cerculu Campeni sî comunele Abrudiclu, Buciumu sî Carpinisiu din cerculu Zlagnei, la olalta unu cercu de alegere. 5. Cerculu Zlagnei fâra de eele trei comune citate, cerculu Ighiului de josu, sî comunele de pre malulu dreptu a Muresiului, ce se tienu de cerculu Albei Iuliei, la olalta unu cercu de alegere. 6. Ceialalta parte a cercului Albei-Iuliei, mai incolo cercurile Vintiului de josu sî Sangatinu, la olalta unu cercu de alegere.

III. Comitatulu cetâtiei de balta trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Cerculu Tataru-lacu, Bi'a sî Ernutu, laolalta unu cercu de alegere. 2. Cnrcurile Satulu-nou, Galfalu, afara de comunele Cundusî Idiciu, la olalta unu cercu de alegere. 3.

Cercurile Zagorsî Nádosi mai incolo comunele Cundu sî Idiciu, la olalta unu cercu de alegere.

IV. Comitatulu Turdei patru cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Veci sî Giurghiu la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Reghinulu ungurescu sî Iar'a, Santivanu sî Pogaci'a, la olalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Bogat'a, Mezöség sî Ariesiu la olalta unu cercu de alegere. 4. Cercurile Trascau, Lupsi'a sî San-laslo, la olalta unu cercu de alegere.

V. Comitatulu Clusiului cinci cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Cosiocn'a, Feiuru sî Baciu la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Almasiulu mare, Bicalat'a sî satele Buténe, Bociu, Ciul'a, Zam-Sanchraiu, Finciu, Calatielu, Valcâu, Câlat'a mare, Vâlcu-Calatiele, Zamu, Margau, Rechitielu din cerculu Huedinului, la olalta unu cercu de alegere. 3. Celelalte sate a cerculuî Huedinului cu cerculu Gilaului, la olalta unu cercu de alegere. 4. Cercurile Palatc'a sî Mociu cu satele Köbölkut, Dembu, San-Georgi, San-Petru, Silvasiu Tuson, Gisulea din cerculu Ormenisiului, la olalta unu cercu de alegere. 5. Celelalte locuri a cercului Ormenisiu, cum sî cercurile Niulasi sî Teac'a, la olalta unu cercu de alegere.

VI. Comitatulu Dobâcei trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Agrisiulu sî Panticoulu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Valasutu, Iclodulu mare sî Sicu, la olalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Buz'a, Chiralesiu sî Bargau, la olalta unu cercu de alegere.

VII. Comitatulu Solnocului din launtru patru cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Lapusiulu-Unguresc si Caticau, afara de comunele Urisioru, Cosiaiu, Rugasiesci, Gug'a si Copleanu, la o-lalta unu cercu de alegere. 2. Cerculu Reteagului sî a Petrei, sî din cerculu Caticaului comunele Urisioru, Cosiaiu, Rugasiesci, Gug'a sî Copleanu, la o-lalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Becleanu, Ungurasiu, sî din cerculu Deasiului Ocn'a-Deasiului, la o-lalta unu cercu de alegere. 4. Cerculu Deasiului fâra de Ocn'a-Deasiului, cercurile Alparet, Vadu sî Surducu, la o-lalta unu cercu de alegere.

VIII. Comitatulu Hunedórei siése cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Silli, Riu-Barbatu, Clopotiv'a, la o-lalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Macesdi, Todesdi Demsiusiu, Titidu, la o-lalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Hasidate, Huniedór'a sî Pestisi, la o-lalta unu cercu de alegere. 4. Cercurile Almasiu, Geoagiu de josu sî Chemendu, la o-lalta unu cercu de alegere. 5. Cercurile Siomosi, Ili'a, Gurasad'a, la o-lalta unu cercu de alegere. 6. Cercurile Lapusnicu, Dev'a, Geledinti'a, la olalta unu cercu de alegere.

IX. Districtulu Fagarasiului trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Veneti'a, Mandr'a sî comunele Herseni, Ileni, Copacelu, Margineni, Rîusioru, Siebisiu, Baribolu mare sî micu, Ureai, sî Sascioru din cerculu Beclenului, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte locuri a le cercului Becleanului, mai incolo cerculu Sambetei sî acel'a a-lu Porumbacului, la olalta unu cercu de alegere. 3. Comunele anesate districtului din Dominiulu Branului cu cercurile Tohanulu vechiu sî Tintiari, la olalta unu cercu de alegere.

X. Districtulu Naseudului dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Cerculu Rodnei vechie cu alu San-Giorgiului sî alu Borgo-Prundului, la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Naseudu, Zagr'a sî Monoru, la olalta unu cercu de alegere.

XI. Scaunulu Odorheiului trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Bardotz, Oláfalu, Homorod, Patacfalu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Fortiadu, Paraid sî Bögöz, la olalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Kerestur, Etéd sî Bözöd, la olalta unu cercu de alegere.

XII. Treiscaune trei cercuri de alegere sî anume: 1. Scaunulu filiale Kézdi unu cercu de alegere. 2. Scaunulu filiale Orbai unu cercu de alegere. 3. Scaunulu filiale Sepsi sî Miklosvár, la olalta unu cercu de alegere.

XIII. Scaunulu Cicului trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile Cason-Uifalu, Cicu-San-Martinu, Cicu-San-Imbru, la olalta unu cercu de alegere. 2. Cercurile Sépviz sî Racosi, la ollalta unu cercu de alegere. 3. Cercurile Giergio-Sant-Miclosi sî Tölgiesi, la olalta unu cercu de alegere.

XIV. Scaunulu Muresiului dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Cercurile tînutului din susu, la olalta unn cercu de alegere. 2. Cercurile tînutnlui din josu, la olalta unu cercu de alegere.

XV. Scaunulu Ariesiului dóue cercu de alegere, sî anume: 1. Cerculu inferiore unu cercu de alegere. 2. Cerculu superiore unu cercu de alegere.

XVI. Scaunulu Sabiiului, dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Crastianu, Gur'a-Riului, Siur'a mare, Gusteriti'a, Hambacu, Siur'a mica, Turnisioru, Amnasiu, Poplac'a, Rusciori, Rusi sî Slimnicu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Comunele Bungardu, Vulperu, Sadu. Avrigu, Bradu, Cisnadi'a, Casi-holti, Cisnadiór'a, Mou, Noulu, Rosî'a, Sielinberg, Sacadatu, Dai'a, la olalta unu cercu de alegere.

XVII. Scaunulu Sighisiórei dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Tînutnlu din josu sî din mijlocu, fâra de satele Dai'a sî Tielin'a, la olalta unu cercu de alegere. 2. Tînutulu din susu cu satele Dai'a sî Tielin'a din tînutulu de mijlocu, mai incolo cu Mosin'a, Crisiu sî Miclosi'a, la olalta unu cercu de alegere.

XVIII. Districtulu Brasiovului trei cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele tînutului din susu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Comunele tînutului din josu, la olalta unu cercu de alegere. 3. Asiá numitele siepte sate cu Crisb'a, Apati'a sî Uifalu, la olalta unu cercu de alegere.

XIX. Scaunulu Mediesiului dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Tiapu, Alm'a, Agribiciu, Eibesdorf, Hasiagu, Frâu'a, Prostea mica, Prostea mare, Copsî'a mica, Sieic'a mica, Sieic'a mare, Mardesti, Rechisdorf, Síalea, Vurmloch, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune a scaunului Mediesiului, la olalta unn cercu de alegere.

XX. Districtulu Bistritiei dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Aldorf, Dorolea, Iadu, Dumitriti'a, Dumitr'a, Petrisiu, Pinticu, Iagn'a, Treptinu, Uifalu sî Ghind'a, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune a-le Districtului Bistritiei, la olalta unu cercu de alegere.

XXI. Scaunulu Siebisiulu dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Dolu, Câlnicu, Rehâu, Petrifalau, Loman, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune a scaunului Siebisiului, la olalta unu cercu de alegere.

XXII. Scaunulu Sînculai mare dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Siulenberg, Mergu-indélu, Naiestadt, Prosti, Rugea, Seligstadt, Agnit'a, Hunderbecu, Vesâudu, Iacobsdorf, Vordu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune a scaunului Sîncului mare, la olalta unu cercu de alegere.

XXIII. Scaunulu Mercurei dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Mercurea, Apoldu mare, Dobârc'a, Apoldulu micu, Ludosiulu mare sî Topârcea, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune ale scaunului Mercurei, la olalta unu cercu de alegere.

XXIV. Scaunulu Nocrichiului dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Altîn'a, Holzman, Kirchberg, Nocrigu, Magarei sî Marpodu, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune ale scaunului Nocrigului, la olalta unu cercu de alegere.

XXV. Scaunulu Cohalmului dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Dras, Homorod, Cati'a, Cohalmu, Cisieriu, Simboru, Deisiór'a sî Stân'a, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune ale scaunului Cohalmului, la olalta unu cercu de alegere.

XXVI. Scaunulu Orasciei dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Comunele Sibotu, Balomiru, Vinerea, Cugiru, Romosu, Vaidei, la olalta unu cercu de alegere. 2. Celelalte comune ale scaunului Orascieni, la olalta unu cercu de alegere.

XXVII. Scaunulu filiale a-lu Saliscei cu comunele mai nainte militarisate Ginn'a, Orlatu, Vestemi, sî Racoviti'a dóue cercuri de alegere, sî anume: 1. Scaunulu filialu a-lu Saliscei cu comunele Orlatu sî Ginn'a, la olalta unn cercu de alegere. 2. Scaunulu filialu alu Talmaciului cu comunele Vestemi sî Racoviti'a, la olalta unu cercu de alegere. (Va urmá.)

S a b i i u Dupa unu Telegramu a lei „Hermanstädter Zeitung.“ etc. din Vienn'a, sositu in 1 Augustu in Sabiiu; siedinti'a conferintieloru au duratu 4 óre. „Gen. Cor.“ insciintiéza: astadi la amédi s'au subscrisu preliminarele de pace sî unu urmistitiu de trei luni, Dnnimarc'a predâ poteriloru mari germane cele trei ducate — afare de insu-

lele Schleswig-ului sî Enclave Ribe. Dela Ribe incependu se va trage lini'a demarcatóre intre Dani'a sî ducatele Schleswig-Holstein, asiá incâtu nu va margini nici decum autonomi'a sî integritatea ducateloru. Insul'a Areonu remane Danimarcei.

Fagarasiu in 15 Iuliu 1864. In n-rulu 48 alu „Telegrafului Romanu“ suntemu provocati de unu juristu din tiér'a Oltului intr'unu modu nematuru, dece nu impartîmu banii adunati pentru ajutorarea juristiloru lipsiti de mijlóce?— Juristulu din tiér'a Oltului si-a uitatu, ca acesti bani s'au adunatu pentru intemeiarea unui fondu, din care numai óresicare procente anumite se voru poté dá, respective impartî aceloru juristi numai, cari posedu mai multa modestia cá corespundintele juristu.

Ca cuantitatea acestui fondu nu sau publicatu pâna acum'a e caus'a ca DD., cârora li s'a tramisu bilete spre impartîre jumetate nu ni-a tramisu nici banii nici biletele, care trebui'a sa servésca pentru legalisarea nóstra. — Sî asiá amu asceptatu sî asceptâmu, cá sa potemu de-odata tramite spre publicare numele tutoru D-loru contribuenti, ca nóue ne place lumin'a, — pâna candu se va infiintiá sî unu comitetu in a cârui ingrijire sa se predé fondulu respectivu. — Juristulu din tiér'a Oltului se vede a fi unulu din acei tineri necopti, cári n'au rusîne a macul'a caracterulu acelor'a, ce se incérca a-i scóte din neputintie.

Mi pare reu, ca ceialalti juristi din tiér'a oltului n'au potutu reflectá pre consotiulu loru fâra omenia! avutau lipsa mare sa se fia adresatu, sî pâna la dispunere cu acestu fondu poté sa capete o anticipatîune.

In fine asceptu dela domnii juristi ne vinovati a se declará publice séu dea dreptulu despre modesti'a loru nevinovata, ca la impartîrea ajutóreloru sa aflâmu meritulu.

D-lu Redactoru este rogatu a publicá aceste renduri in pretiuit'a sea fóia. *) Mari'a de Lemény.

Nr. 14—2 CONCURSU

Cu inceputulu anului scolasticu venitoriu 164/5 avendu a se mai âdauge la cele siese Classé gimnasiale deja infiintiate n Gimnasiulu romanu de religiunea gr: orientale din Brasiovu si Classea a VII se-deschide cu acést'a concursu pentru a X profesura cu salariu anuale de 800 fl. v. a.

Dela concurente se cere cá se documenteze:

1) prin atestatu de botezu, c'a este romanu de natiune sî crestinn gr. orientale de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de nouá organisatiune a gimnasieloru;

3) prin atestatu academicu; cà a finitu facultutea filosofica in vreo Academia séu Universitate óre care;

4) prin atestatu de conduita dela dregatoriele politice locali, cà aceea i este nereprobavera.

Tóte aceste documente, Concurentele le va trumite celu multu pana la 15. Augustu 1864. st. v. adresandule francate catra subscrîsa Eforia.

Brasiovu 14. Iuliu 1864.

Eforia scóleloru romane gr. orientale din Brasiovu.

Nr. 16—2 ESCRIERE CONCURSUALA

In'alt'a Cancelaria regia a Transsîlvaniei a binevóitu pré gratîosu prin pré inalt'a decisiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829 a concede in principiu radicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr.-cat. din Naseudu sî a celoru triviale romane din Sagra, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acumu deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a. pausialu de cortelu 60 fl. ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu vá fi totodata sî directoru, este statoritu anualu cá salariu 300 fl. v. a. cortelu naturalu ori relutum pentru elu 70 fl. v. a. lemne de focu ori relutum pentru astea 30 fl. v. a.; directorulu percepe separatu un'a remuneratiune anuala de 100 fl. v. a. sî unu pausialu scripturisticu de 20 fl. v. a. —

Salariulu anualu pentru adjunctulu scólei principale este sistemisatu cu 300 fl. v. a. fâra alte emoluminte.

*) O facuramu cu acea convictîune, ca aceste polemii cu acést'a se voru terminá, — celu putînu in fói'a nóstra. Red. „T. R.“

I. Competîtorri la dóue posturi de professori gimnasiali voru avé a document'a:

1. Ca este inascutu romanu, alaturandu atestatu de botezu

2. Ca a absolvatu studiile gimnasiale dupa nóu'a organisatîune, infatîsîandu atestatulu de maturitate, ori unu atestatu academicu, ca a absolvatu facultatea filosofica.

3. Ca are un'a portare morala sî politica nepatata, substernendu despre acést'a unu atestatu datu din partea autoritâtii politice locale. —

Se voru preferi aceia, cari voru dovedí prin atestatu ca au facutu anii de proba cu successu bunu.

Concurintii la statiunile de docinti principali precumu sî de adjunctu voru avé a-si dovedi cualîtatea ceruta in punctulu I. 1, apoi ca au absolvatu cursulu pedagogicu prescrisu, ca suntu in stare de a propune limb'a romana dupa gramatica, ca au destula cunoscintia atâtu teoretica câtu sî practica din economi'a rurala, adeca: despre gradinaria, pomaria, stuparia etc. ca sciu bine celu putînu un'a din celea dóue limbi a le patriei neromane (germana séu magiara) sî ca au un'a viétia morala sî politica buna sî nepatata. Sî la aceste statîuni voru fi acei preferiti, cari voru dovedi prin atestatu ca-si-au facutu anii de proba cu bunu successu.

Concurintii la ori care din aceste statiuni au a-si tramite cererile loru cu tóte dovedîle despre cele amintîte celu multu pâna la 10 Augustu 1864 st. n. la Presidiulu Comitetului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Naseudului in statiunea Naseudu. —

Concurintii la statiunile de professori sî docenti, cari cunoscanduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitionandu acestu postu, au a-si esprim'a dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisi m. p.
Viciariu eppescu foranu.

Nr. 13—1 **Escriere concursala.**

In'alt'a Cancelaria regia a Transilvaniei a binevoitu pré gratîosu prin pré in'alt'a petitiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829. a concede in principiu redicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concessu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr. cat. din Naseudu sî a celoru triviale române din Sagr'a, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acum deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totdeun'a sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., pausialu de cortelu 60 fl. v. a., ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru docinte, cari cunoscenduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitiunandu acestu postu, au a-si esprimá dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din districtulu Naseudu. Grigoriu Moisil m. p.
Vicariu eppescu foraneu.

Nr. 15—1 ANUNTIU DE LICITATIUNE.

Din partea Comitetului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Nasudului se publica ca cu incépere dela 5. Septemvrie 1864 st. n. se va esarendá in 29. Comune din acestu Ditrictu dreptulu regalu de carcimaritu dela 1 Noemvrie 1864 sî pana la fincea Decemvrie 1867. Conditiunile relative se potu vedea in órele de cancelaria la acestu Comitetu, la oficiolatulu Districtului Naseudului sî la proximile oficiolate Districtuale sî Comitatense.

Naseudu in. 18 Iuliu 1864.

Presiedintele Comitetului fond scrl:
Grigoriu Moisi m. p.
Vicariu for. eppescu.

Corespundintia.

P. B. P. Brasiovu anunciulu tramisu e prea generalu sî publicarea lui n'aru fi de folosu. —

D-lui I. V. Cincumare. Prenumeratiunea dela M. nu s'a priimitu, cu tóte acestea s'a dispusu a se tramite „T. R.“ pe adress'a D-Vóstra.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 58. ANULU XII.

Sabiiu, in 26 Iuliu (7 Aug.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Telegramu alu „Tel. Rom."

Datu: Carlovitiu la 5 Augustu, 4 óre, 45 minute dup'amédi, Sositu la Sabiiu in 5 Augustu, 6 óre, 13 min. dup'amédi.

Astadi se despartîra Românii in modulu celu mai solenelu de congresulu serbescu sî de natiunea serbésca. Missiunea ni-o impliniramu cu demnitate. Din partea Serbiloru intempinare fratiésca. Alegerea va fi mâne. Masirevits are prospecte sigure. Noi suntemu multiamiti. —

Babesiu.

Tocmai pecandu incheiaseramu nr. premergatoriu, ne sosise sî altu telegramu din Lugosiu, care cuprindeá mai pe scurtu totu aceea, ce sciu cititorii din telegramulu comunicatu in nr. din urma.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 3/15 Iuliu.

(Proiectu de lege dietala.)

(Continuare din n-rulu trecutu.)

§. 14. Dreptu de alegere au atâtu in comunele, care tramitu representanti propri, câtu sî in comitate sî in tóte scaunele sî districtele:

a) Toti locuitorii indigeni séu iucetatîaniti de genulu barbatescu, cari au implinitu anulu alu 24-lea alu etatei, posedu liber'a administrare a averei loru sî nu se tînu de clas'a sierbitoriloru, in câtu au respunsu pentru anulu administrativu ce a premersu conchiamarei dietei, in tóte contributîunile directe de statu la olalta, celu putînu 5 fl. v. a. (necomputandu aci tacs'a capului.) b) Fâra privire la darea directa, care o respundu: parochii, capl anii, predicatorii, doctorii, chirurgii, advocatii, inginerii, artistii academici, professorii, apotecarii, notarii comunali sî invetiatorii comunali in cerculu de alegere, in care-si au locuinti'a stabila. c) Déca in vreo comuna, care dupa § 10 A. are dreptu a tramite deputati propri la dieta, numerulu celoru cu dreptu de alegere nu va ajunge celu putînu la 40, atunci se va intregí pâna la 40 din cei ce respundu dupa densii in comun'a aceea darea cea mai mare.

§ 15. Fiacare alegatoriu i-si vá esercitá dreptulu seu de alegere numai intr'unu cercu de alegere.

Se lasa in voi'a libera de a alege, in care cercu de alegere sa-si esercite dreptulu seu de alegere unu alegatoriu, care are dreptu de a alege in mai multe cercuri de alegere.

Acel'a insa va avé sa produca la comissiunea de alegere a cercului, in care voiesce a-si esercitá dreptulu seu de alegere, unu certificatu dela presiedintele jurisdictîunei politice a locului seu de locuintia despre aceea, precum ca densulu nu voiesce a-si esercitá dreptulu seu de alegere in cerculu acel'a de alegere, unde-si are locuinti'a.

Acestu certificatu remâne lânga actulu de alegere alu cercului acelui'a, in care si-au esercitatu densulu dreptulu seu de alegere.

§ 16. Persónele morali, intre care se numera sî comunele cá atari, voru esercitá dreptulu loru de alegere pin acei'a, carii dupa normele legali, ce esista, au dreptu a le representá in afara.

§ 17. De deputatu póte fi alesu fia cine, care, ori unde in Transsilvani'a, are dreptu de alegere dupa § 14, déca a trecutu preste etatea de 30 de ani.

§ 18. Dela dreptulu de alegere sî dela alegiveritate suntu esemti:

Oficierii in servitiu, sî partidele militari in servitiu cu titlulu de oficieriu, feciorimea dela sergente séu maiestrulu de vighília in josu de impreuna cu feciorimea de reserva sî individii feciorimei equiparati, partidele militari in servitiu fâra titlulu de oficieriu, sî amploiatii militari in servitiu, ambii in câtu se tînu de statulu unui corpu alu trupeloru.

Partidele militari in servitiu fâra titlulu de oficieriu, sî amploiatii militari in servitiu nu suntu nice atunci alegiveri, candu nu se tînu de vr'unu corpu de alu trupeloru.

Sub conditîunile defipte in § 17, respective in § 14, despre alegiveritate au oficierii, partidele militari sî amploiatii militari, cari suntu quitati cu sustînerea caracterului militaru, ori cari se afla in pensiune definitiva, sî dreptu de alegere sî suntu sî alegiveri.

§ 19. Dela dreptulu de alegere sî dela alegiveritate suntu eschise:

a) persónele, care voru fi recunoscute de culpóse pentru o crima, ori delictu, ori pentru o abatere purcediatóre din poft'a de castigu, ori comisa in contr'a moralitatei publice, ori care voru fi dechiarate de libere dela acusa pentru o crima ori delictu, ori pentru o abatere purcediatóre din poft'a de castigu numai din caus'a neajunsului mijlóceloru de comprobatu; b) persónele, contr'a câror'a s'a urdîtu investigatîune pentru vr'un'a din faptele penali indicate sub a) pâna candu vá tîné acésta investigatîune, c) persónele, asupr'a averei câror'a se vá fi deschisu concursu, ori se vá fi urdîtu procesur'a de invoire, pâna candu va tîné pertractarea de concursu ori de invoire, sî dupa terminarea pertractârei, déca nu voru fi recunoscute de neculpóse in privinti'a acést'a.

Spre conducerea sî esecutarea afacerei de alegere in tóte privintiele, se va alege in fiacare comitatu, scaunu sî districtu câte unu comitetu centralu, sî in fiacare comuna, care dupa § 10 are dreptu a tramite deputati propri la dieta, câte o comissiune centrala de alegere.

§ 21. Comitetulu centralu se va alege in comitate, scaune sî districte prin comitetulu, respective prin adunarea scaunala séu districtuala a acelor'a, ear' comissiunea centrala in comunele, care au dreptu a tramite deputati propri la dieta, prin representanti'a comunala, cu privire la natîunile in cercurile de alegere aflatóre, insa nu eschisivu numai din sinulu loru. — In scaunulu Talmaciului sî a-lu Saliscei, sî in comunele anesate acelor'a, se va alege comitetulu centralu prin o adunare, care se va compune sub presiedinti'a unui comisaru tramisu de r. Guvernu anume spre acestu scopu, din representantii tramisi ai toturoru comuneloru concerninte in acelu modu, ca fiecare comuna, carea numera 200 de fumuri séu mai multe, va tramite la acésta adunare câte trei, sî fiacare comuna mai mica, câte doi deputati alesi prin representanti'a comunala.

§ 22. In comitetulu centralu vá presiedé antistele municipiului ori substitutulu lui, ear in acel'a alu Saliscei sî alu Talmaciului comisariulu destinatu spre acést'a de r. Guvernu.

In comissiunile centrale de alegere ale comuneloru, care au dreptu a tramite deputati propri la dieta, va tîné presidiulu anstistele comunei ori substitutulu lui.

§ 23. Aceste comitete centrali sî comissiuni centrali de alegere voru stá in referintia de-a-dreptulu cu Guvernulu r. alu tierei.

§ 24. Déca vr'unu corpu representativu, indreptatîtu a face alegerea acestoru comitete centrali sî comissiuni centrali de alegere, va fi impedecatu séu nu va voí a face alegerea din care-va causa, atunci se va compune comitetulu centralu séu comissiunea centrala de alegere prin antistele jurisdictîunei, ori prin antistele comunei.

§ 25. Fiecare comitetu centralu va constá din trei ori atâti membrii, câte cercuri de alegere se afla in cuprinsulu jurisdictîunei, sî inca din 6 predeasupr'a, nenumerandu pre presiedintele sî pre notariulu, ce e a i se dá.

Comissiunile centrale de alegere voru constá, afara de presiedinte sî notariu, din 12 membri.

§ 26. Membrii comitetului centralu sî ai comissiunei centrale de alegere voru depune urmatoriulu juramentu:

„Eu N. N. juru, ca voiu implini fâra partinire tóte, ce sum dupa lege datoriu a face cá membru alesu alu comitetului, in privinti'a alegerei deputatului la dieta. Asiá sa-mi ajute Domnedieu.“

§ 27. Comitetulu centralu se va aduná celu multu intr'o septemâna dupa tramiterea sea sî

a) va defige loculu principalu alu fiacarui cercu de alegere; b) va ingriji, dupa ce i s'au tramisu din partea antistelui jurisdictiunei conscriptîunile de alegatori compuse dupa cercurile de alegere, sî estractele facute din acele dupa comune, totu deodata in trei parii, cá sa se tramita fiecârei comune consemnatiunea alegatoriloru conscrisi din aceea, spre indata publicare sî afigere publica; c) va denumí pentru fiacare cercu de alegere, statatoriu sub conducerea sea, câte unu comitetu de trei membri din sinulu seu spre rectificarea sî susceperea rechiamatiuniloru in contr'a acestoru liste de alegatori; d) va determiná dîu'a, in carea se va incepe, continuanduse trei dîle dupa olalta, activitatea acestoru comitete in loculu principalu defiptu pentru fiacare cercu de alegere.

§ 28. Dîu'a, in care se va incepe activitatea acestoru comitete deodata in locurile principali ale toturoru cercuriloru de alegere, debuie adusa fâra intardîere la cunoscintia publica prin cerculare, prin afigerea publicatîuniloru in locurile publice din comuna in comuna, sî prin alte moduri locale indatinate.

§ 29. Comitetulu centralu denumitu dupa § 27 pentru fiacare cercu de alegere va tînê in loculu principalu alu cercului de alegere in dîlele prefipte dupa § 27 d) ne'ntreruptu siedintie. Elu va esaminá legitimarile produse de acele persóne, care voru cere susceperea loru posterióra in list'a de alegatori.

Déca va aflá comitetulu, ca legitimârile produse de acele persóne, care se insinuiéza spre susceperea suplementaria intre alegatori, intemeiéza pentru densele dreptulu de alegere dupa §§ 14—19 a acestei legi, atunci va inscrie numele alegatoriului in ambele liste de alegatoriu, capetate dela comitetulu centralu, pre lânga reproducerea sumaria a produseloru legitimatiuni, si-i va spune acést'a alegatoriului sî cu gur'a.

Acele persóne insinuate spre susceperea suplinitóre in list'a de alegatori, pre care comitetulu afla a le reieptá, despre care acel'a va portá o consemnatîune deosebita, sa se provóce asemine verbalu, de câtra comitetu, cá sa-si dea la comitetu fâra intârdîare, sî inca in tempulu, câtu va tînê activitatea comitetului acestui'a, rechiamatiunile, care aru voí a le indreptá catra comitetului centralu in contr'a reieptârei, fiind-ca rechiamatîuni date mai tardîu inlauntru nu se voru luá in consideratîune.

§ 30. Rechiamatîuni in contr'a susceperei unor'a cá acelor'a in listele alegatoriloru, carii n'au dreptu de alegere, suntu asemine a se dá la comitetele aceste sub tempulu activitatei loru in locurile principali ale cercuriloru de alegere, fiindca rechiamatîuni date mai tardîu, nu se voru considerá.

§ 31. Dupa decurgerea celoru trei dîle defipte in § 27 pentru activitatea comiteteloru de rectificatiuni sî rechiamatîuni, voru substerne acelea-si comitetului centralu:

a) listele de alegere provedinte cu subscrierile loru; b) consemnatîunile facute despre persónele, care s'au insciintiatu la comitetu spre suscepere in listele de alegatori, dar fusera reieptate; c) rechiamatîunile date la comitetu atâtu in contr'a susceperei denegate, câtu sî a susceperei de persóne in listele alegatoriloru, care nu au dreptu de alegere.

§ 32. Cine nu s'a insciintiatu la vr'unu comitetu de rectificatîuni sî rechiamatîuni spre susceperea suplinitóre in listele de alegatori, nu va mai poté cere acést'a dela comitetulu centralu.

§. 33. Comissiunele centrale de alegere in comunele indreptâîte dupa §. 10. de a tramite deputati propri la dieta au aseminea de a emite din sinulu loru unu comitetu de rectificatîuni sî rechiamatîuni, constatatoriu din trei membrii, care va avea a se tînê de dispusatiunile paragrafiloru precedinti.

§ 34. Celu multu optu dîle dupa terminarea activitatei comiteteloru emise de rectificatîuni sî rechiamatîuni, se va aduná comitetulu centralu, sî a) va supra-esaminá susceperile suplinitóre de alegatori, pre care le-au intreprinsu comitetele in listele alegatoriloru; b) va decide definitivu asupr'a rechiamatîuniloru facute la tempulu seu; c) va statorí definitivu listele alegatoriloru pentru fia-care cercu de alegere; d) va sterge din liste pe temeiulu informatîuniloru castigate dela respectivele autoritâti acele persóne, care dupa § 19 alu legei acestei'a suntu eschise dela dreptulu de alegere; e) va emite bilete de legitimatîune pentru toti alegatorii, sî le va predá, dupa insertiunea dîlei de alegere defipte de câtra r. Guberniu, prevediute cu o consemnatiune dupla pentru fiacare comuna, oficiolatului competinte politicu, pentru cá sa ingrijésca de intimare.

Un'a din aceste consemnatîuni se va retramite provedinta cu adeverinti'a de percepere din partea respectiviloru indreptatîti la alegere, comitetului centrale, ceealalta insa prevediuta asemenea cu adeverinti'a perceperei se va pastrá prin antisti'a comunala respectiva.

§. 35. Cá sa póta fi capace de conclusu comitetulu centrale, e de lipsa fiinti'a de fatia celu putînu a 6 membri, afara de presiedinte.

Membrii comiteteloru singulari de rectificatîuni sî rechiamatîuni nu voru poté luá parte la pertractârile comitetului centrale, candu se va decide despre cele de ei substernute.

§. 36. Comitetulu centrale va portá despre tóte desbaterile sele unu protocolu regulatu prin notariulu, in care se voru insemná totdeun'a numele celoru presinti; unu esemplariu din acel'a se va depune in archivu, sî unulu se va tramite Guberniului reg. (Va urmá.)

Despre autonomi'a bisericei gr. or. din Austri'a.

Esenti'a unei promemorie compuse dupa unu manuscriptu ce tractéza despre dreptulu istoricu alu autonomiei bisericei natîunale a Românîloru gr. orientali din Austri'a sî despre drepturile Românîloru banatieni, cu scopulu cá prin datele sî documentele culese sa eludeze pretensiunile Ierarchiei serbesci din Carlovitiu asupr'a bisericei romanesci din Ungari'a sî Banatu sî asupr'a teritoriului Românîloru banatieni.

Compusetiunea acestei esentîe e scósa in forma rapsodica, fragmentaria din mai multe sectîuni ale manuscriptului;— eacat'o:

Din sectîunea IV. despre Ierarchi'a romanésca ortodocsa-orientala din Austri'a.

Cum-ca acestei Ierarchie cu scaunulu in Alb'a-Iuli'a Transsilvaniei iau fostu sufragane diecesele romanesci din Ungari'a sî Banatu, ne incredintiéza:

1. Legamentulu ce a statu odinióra intre ducele Daciei centrale (Proconsul aurariarium) sî intre supusii acestui'a, ducii din celelalte parti daciane, care legamentu a adusu cu sine— dupa datin'a de atunci — sî intocmirea Ierarchiei bisericesci iéra in acésta ordine sî forma. (Tröster: Das alte und neue deutsche Dacia, c. XI. pp. 40—43.)

2., Legamentulu acest'a, nici printr'o lege positiva ruptu, ci numai relasatu-slabitu-sî mai tardîu (1537.) iara restrinsu a adusu cu sine numirea Mitropolitului: „alu Ungrovalachiei“ prin carea se intielegeau tierile despartîte prin Muresiu in Crisian'a sî Temisian'a (Mag. ist. t. I. p. 29.)— Cum-ca Mitropolitulu de Alb'a-Iuli'a portá numirea „alu Ungrovlachiei, ne demustra istori'a sî analele bisericesci.

3. Nu mai putînu se sustîne asertulu nostru prin titlele speciale, carele arata mai multe scaune episcopesci dejá de multu sterse, ale câroru title insa mitropolitii sî mai târdîu le portau, precum: Deiusiu, Cumani'a, Muncaciu, Oradea-mare sî Satu-mare, tóte in Ungari'a (Crisian'a), opoi in Temisian'a sî Banatulu Severinului: Cenade séu Muresian'a, unde in véculu IX sî X. erá episcopu gr. orientalu, carele nu a potutu fi alu altui poporu de câtu alu locuitoriloru tierei, ceia ce erau romani gr. orientali cá sî Cinadu Domnulu loru. Dupa Harvidei I. c. p. 56. §. 5. apoi Zorinu-Zevcinu-Severinu. (Magaz. ist. t. III. p. 254.) La Severinu sa fia fostu intre anii 336-352 episcopi Nichita sî Vitalis (Samuilu Miculu Hist. Romanorum sî Valachorum capu I.) sî esarchii de acolo mai tardîoru sa se fia numitu Archiepiscopi ai Romanatîei (Râmnicu) sî ai Noului—Severinu. (Leswiodax, istori'a biser.) sî de pre atuncia dóra cá esarchi ai Mitropoliei Albei-Iulie-voru fi avutu sub preveghiarea sea—pre unu tempu— Temisian'a (Istor. biser. ort. resar. univers. de Episcopulu Transsilvaniei A n d r e i u Baronu de S i a g u n ' a, t. II. p. 229) pâna candu—cum se da cu socotél'a—esarchatulu acest'a mai tardîu s'a stralocatu in Muresian'a numita apoi Cenade sî de ací la Temisiór'a. Vomu vorbí despre acést'a sî mai injosu.

4., Parochii Lugosiului sî ai Caveranu—Siebisiului au colucratu pre lânga Mitropoli'a gr. orientala de Alb'a—Iuli'a in a. 1581 la traducerea bibliei de Orestí'a. (Dupa analele bisericesci.)

5., Protopopulu Varadiei (Dieces'a Caveranu—Siebisiului) Petru Siutu a lasatu o traditîune lunga sî interesanta, din carea scótemu numai acestea: „Ca densulu intre anii 1712-1716 cá pruncu a audîtu dela dascalulu seu casnicu betrânulu parochu alu Varadiei Pop'a Ioann (dela Hinedór'a de origine)

sî dela alti preoti sî ómeni betrâni de ai tempului acelui'a: cum-ca in Caransebisiu sî în Lipov'a au fostu din vechime nepomenita episcopi români sufragani Mitropoliei gr. orientale din Ardélu s. a.; cum-ca precumu elu pentru Varadi'a sî prejuru, asiá sî unu preotu Hatieganu pentru Secasiu, Docnecea sî prejuru, sî óre care Popa Mihaiu séu Miclau pentru Recascia sî pregiuru,—apoi nisce preoti din Tiér'a-romanésca pentru Oraviti'a, Sasc'a, Boccea—Varsiov'a (mai dreptu Barsiova) Versietiu sî Costeiu, — au fostu santîti la Mitropoli'a romano-ortodocsa din Ardélu; sî ca Versietiulu, Vasiov'a, Secasiulu sî Recasci'a preste putînu s'au facutu scaune protopopesci, cari însa numai vr'o câtîva ani putînu au custatu sub lerarchi'a romanésca, dara insa nu au apusu cu acést'a, ci au remasu sî sub cea serbésca, pâna candu prin decretulu sinodalu din an. 1774. dupa doi ani (1776) scaunulu protopopiei din Secasiu dupa mórtea protopopei de acolo Ioann Pop'a (stramosiulu socrului meu) s'a stralocatu in Varadi'a, sî aci l'a cuprinsu densulu (Petru Siutu), celu din Recasci'a s'a stralocatu in Palauc'a, celu din Versietiu a remasu in viétia, eara celu din Vasiov'a s'a casatu. Va sa dîca: Ierarchi'a serbésca candu a venitu nu a fostu in pace pâna nu a facutu cá sa se stinga totu ce a mai fostu scapatu de dintele tempului din viéti'a lerarchiei romanesci de Alb'a-Iuli'a Transsilvaniei. s. a. s. a.

(Va urmá.)

Adunarea generala a Associatiunei transsilvane.

I.

Ajunulu serbatórei.

Hatiegu domineca in 19 Iuliu 1864. Siedintiele adunârei gene-rale pe a. 1864. ale Associatiunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, precum se scie, aveau sa se 'ncépa Luni in 20 Iuliu, dîu'a de S. Ilia. Insinuâri de quartire, cu tóta amicabil'a invitare din partea cetatieniloru din Hatiegu, se facusera fórte putîne; sî Sâmbata sér'a sosisera inca numai d. Secretariu Il. Russu, apoi P. Archimandrtu Popasu, P. Protosinghelu Pope'a — ambii membri de comitetu— sî unu micu numeru de professori din Sabiiu sî Brasiovu. Domineca pâna la âmédi crescuse numerulu membriloru prin venirea mai multoru domni- sî dómne din Orestía, Dev'a s. a. Dupa finirea s Liturgii, ce o celebrà in biseric'a resariténa, loculu fiitórei adunâri, P. Archimandritu cu assistintia de trei preoti, se facura visitele indainate: comun'a bisericésca salutà prin P. Prot. localu Ioann Ratiu pre P. Archimandritu sî pre P. Protosinghelu, cari din parte-si, insotîti mai de toti óspetii de fatia, facura curtenire P. Vicariu gr. cat. Petru Popu (cu care se 'ntalnira in piatia veniudu la Rev. Loru.), apoi fostului antiste sî bravu Românu I. Baiasiu sî altoru fruntasi ai comunei. Tempulu de dupa prândiu, in care numerulu óspetiloru cu 'ncetulu se totu immultî, o societate-lu folosì pentru de a face o escursiune la satulu invecinatu Santa-Mari'a, spre a vedé „drumulu lui Traianu“,— o sioseá radicata sî petruita cu petre merunte atâtu de tare legate prin tinciu, incâtu drumulu pâna 'n dîu'a de astadi- acusi 1800 ani— stà sî se folosesce de locuitori. Astfelu scieau lucrá Romanii, unde puneau mân'a!

Scirea, ca Escell. Sea Eppulu Br. de Siagun'a, Presiedintele Associatîunei, va vení in persóna la adunare, pelânga tóte respunsurile negative sî pelânga tóta nepotinti'a fisica de a se 'ntemplá acést'a, se sustînù in poporu pâna 'n momentele din urma,— testimoniu prea elocuinte pentru iubirea sî alipirea Hatieganiloru de Archiiereulu loru. In fine insa speranti'a acést'a facù locu unei profunde intristâri, candu se vediù, ca barbatii de frunte ai natîunei nu voru vení la adunare, dar cu deosebire candu se facù vestea, ca nici d. Vicepresiedinte, P. Canonicu Cipariu, fiindu ocupatu cu trebile oficiului, nu va vení. Sub séra insa sosì novel'a, ca d. Vicepresiedinte e aprópe de Hatiegu. Cetatienii, cu steagurisî musica in frunte, sî insotiti de multîme de óspeti sî de poporu din locu i esîra spre 'ntempinare pâna 'n capetulu orasiului. La sosire-i, cam pela 8 óre sér'a, lu bineventà d. Baiasiu in numele comunei, ear P. Vicariu in numele cercului seu. D. Vicepresiedinte se pogorì depe carutia, sî pe josu, precesu de unu micu pichetu de calareti tierani, incungiuratu de cei mai de aprópe ai sei, intre acclamatîuni de bucuria sî sunetulu musicei, ajunse la piatia sî trase la quartirulu ce i se preparase in gustuósele case ale d. negotiatoru Popoviciu. Dupa curtenirile de bineventare Reverenti'a Sea se retrase sî se incepura consultârile preliminarie cu membrii comitetului. Sér'a intre 9 sî 10 óre cetatienii din Hatiegu adusera Dlui Vicepresiedinte unu conductu de facle, salutandu-lu prin d. Cancelistu de Tribunalu Micsi'a cá pre representantele Associatîunei, ce este menita a lucrá la luminarea poporului românu sî la prepararea unui venitoriu mai bunu. P. Canonicu respunse multiamindu sî indemnandu la imbratîsiarea scintieloru de totu felulu, cá sa fimu fii demni ai natîunei, nepoti bravi ai Romaniloru, preste ale câroru morminte calcâmu mai cu séma aici in valea Hatiegului. De acolo se duse conductulu la P. Archimandritu Popasu la casele protopopesci gr. orient., sî-lu salutà cu unu cuventu scurtu, improvisatu de juristulu sabiianu Trifu. P. Archimandritu multiamì asemenea braviloru cetatieni hatiegani sî braviloru tineri români, despre cari, intre altele, dîse sî aceea, ca au o preferintia mare naintea tineriloru altoru natîuni; câci pecandu acestia au veaculu loru de auru indereptu, tinerimea româna-lu are inainte. De aici incungiurandu de nou frumosîc'a piatia, conductulu cu cantarea instrumentala sî vocala a marelui nostru imnu: „Descépta-te Române!“ se duse la cas'a svatului, unde se depusera faclele. Cu acést'a se 'ncheià festivitatea Dominecei; musicele insa sunara tóta nóptea, grupandu ingiuru-si societâti de tineri sî anuntiandu astfelu serbatórea dîlei urmatóre. —

Postscriptu. Luni diminéti'a se facù s. Liturgía cu chiamarea s. Duchu in biseric'a parochiala gr. orientala, carea erá gatita serbatoresce sî 'ntempiná pre fiii natîunei cu unu spaliru de frundia verde. S. Liturgía o celebrà P. Archimandritu Popasu, insotîtu de PP. Protopopi: de Crainicu din Dobr'a, Popoviciu din Orestía sî Ratiu din Hatiegu, precum sî de Parochulu localu Ciuciu. In biseric'a gr. catolica celebrà s. Liturgía P. Canonicu Cipariu, asistandu PP.Protopopi Berciánu din Orestia, Fodoru din Hunedór'a sî Ianz'a din Gradisce, cestu din urma ca diaconu.—

Nu potu incheiá, fâra de a face amintire sî publica despre amicabilitatea, ospitalitatea sî sinceritatea fratiésca, cu carea cetatienii Hatiegului sî familiele loru se 'ntreceau care de care a priimí sî a tractà pre óspetii sei. In adeveru, o priimire mai buna sî mai caldurósa nu póte asceptá Associatîunea nicari'a in Transsilvani'a. Singura comun'a sacrificà spre facerea celoru trebuincióse 400—500 f. v. a.,— summa fórte 'nsemnata fatia cu micimea eii sî cu mijlócele, de cari dispune. Asemenea si-a meritatu multiamit'a Assoc. sî d. Comite supremu Br. de Nopcea in mesura deosebita prin instituirea mai multoru prejuncturi-Vorspann— sî prin pregatirea unui banchetu pentru membrii Associatîunei.— Dar nu potu a nu amintí sî intristarea, ce se manifestà pre fetiele toturoru sî cu deosebire ale Hatieganiloru, ca adunarea erá inca atâtu de putînu cercetata, sî cu deosebire ca barbatii de frunte ai natîunei nu pusera tóte la o parte, spre a vení la adunarea generala, sî astfelu a face destulu unei intetitóre datorintie câtra poporulu românu. Numele acestoru barbati se luau de a rendulu, sî fórte putîni din ei se escusau séu celu putînu se justificau naintea tribunalului opiniunei publice; cei mai multi, pelânga tóte incercârile de desvinovatîre din partea celoru de fatia, remasera nejustificati sî angagiati cu o datoria, ce voru trebuí sa o depureze cu interese cu totu, deca voru voí a sterge intristarea acestei adunâri pentru lipsirea loru. —

Dela Associatîune.

Siedintiele sî lucrârile Associatîunei, respective ale adunârei eii generale din Hatiegu le comunicâmu pe largu cititoriloru nostri. Dar cá sa multiamimu interesulu celu viu alu publicului fatia cu tiner'a nóstra Associatîune literaria, antecipâmu sî pâna atunci, ca numerulu membriloru presinti in Hatiegu d'abiá trecù preste 60. Din conclusiunile aduse cele mai insemnate suntu: Comitetulu este rogatu a remané neschimbatu sî pe cei trei ani urmatori; dimissiunea secr. l. d. Baritiu nu se priimesce, numai in loculu dlui cassieru Brote, care renunciase cu tóta resoluteti'a, se alese altu cassieru in stim. persóna a dlui Capitanu pens. Stezar. Mai departe se alesera lânga comitetu 6 membri suplenti pentru casurile, candu aru absentá vreunu membru actualu. Pentru casulu candu aru absentá presiedintele séu vicepresiedintele, se hotarí a duce presidiulu membrulu celu mai betrânu din comitetu, sî pentru ambe punctele din urma a se face schimbârile de lipsa in statute. Grij'a colectantiloru pentru immultîrea fondului se agerì prin conclusulu, cá cercurile colectantiloru sa se normeze dupa protopopiate, ear colectorii sa se insarcineze a reportá in totu anulu comitetului.

La propunerea P. Archimandritu Popasu se instituira 3 sectìuni literarie: un'a 'n Blasiu pentru Filología, alt'a 'n Sabiiu pentru sciinticle naturei, sî a trei'a in Brasiovu pentru Istoria. Siedintie fura dóue: Luni sî Marti; césta din urma fu succésa de unu banchetu pentru 70 persóne, datu din partea opidului Hatiegu. —

Sabiiu in 6 Augustu 1864. La siedinti'a de ieri au fostu fatia urmatorii Români: Angyal, Lazar, Nicol'a, Buteanu, Romanu, I. Balomiri, Simeonu Balomiri, Codru, Szancsali, Iosifu Siulutiu, Dr. Vasiciu, Balasiu, Dr. Ratiu, Dr. Majoru,

Florianu, Tulbas, Michailu Bohatielu, Gabr. Manu, Vlass'a, Fekete, Popoviciu, Popasu, Pope'a, Dunc'a, Bolog'a, Puscariu, Mog'a, Muresianu, Alduleanu, Russu, Hanni'a, in summa de 31; sî asiá fiindu membrii dietali cu numeru totalu 58, au absentatu 27 membri,— lucru de mirare, mai alesu dupa ce unii de abea au fostu la sessiunea de acum 3 septemâni peste totu, sî nu ne este cunoscutu, cum voiescu a tîné loculu cá deputati— necuprindiendulu dupa cum se cuvine. x.

Principatele române unite.

Din Romani'a avemu a comunicá cititoriloru nostri nainte de tóte bugetulu statului pe anulu 1864. Acel'a se cifréza astfelu :

I. Spese ordinarie:		lei	parale
1) consiliulu Ministriloru		97,200	—
2) pentru consiliulu statului		552000	—
3) pentru Ministeriulu	de interne	24,580,076	—
4) pentru Ministeriulu	de finantie	43,866,552	17
5) „ „	de resbelu	40,182,515	13
6) „ „	cultului	26,418,044	—
7) „ „	de justitia	12,428,136	—
8) „ „	de esterne	1,643,474	—
9) „ „	de comerciu	16,000,000	—
	Summ'a	165,767,997	30

II. Spese estraordinarie:		lei	parale
1) pentru Ministeriulu	de interne	804,529	—
2) „ „	de finantie	1,265,3879	2
3) „ „	de resbelu	15,009,908	27
4) „ „	cultului	1,163,282	—
5) „ „	de esterne	600,000	—
6) „ „	de comerciu	8,000,000	—
7) „ „	de justitia	41,080	—
	Summ'a	38,272,678	29

(Spesele ord. sî estraord. dar preste 30,000,000 fl. v. a.)

Bugetulu acest'a la parere e fórte mare; credemu insa, ca aici se cuprindu sî sumele cele mari, ce va a le inapoiá Romani'a calugariloru greci, cá despagubire pentru secularisarea monastiriloru „inchinate.“

Prin diuarele de dincolo aflâmu publicandu-se multiamit'a Domnitoriului câtra locuitorii din districtulu Némtiu, precum sî câtra ai districtului Muscelu, cari ambii oferira statului românu bani pentru câte unu tunu.

„Buciumulu“ spune, ca fostulu ministru d. N. Cretiulescu iar au intratu la Guvernu.

Totdeodata cu celelalte foi indatinate din principate ne vine o nóua fóia bulgaro-româna „Epanitelh“— Aperatorulu. Diuariulu cestu nou pórta vestmentulu espiratului Bîdsmtnoct—Viitoriulu“; devis'a lui e: Concordia sî alianta.„ Drepturile natîunalităţîloru! Sprijinitorii lui suntu 300 actîunari, fiacare cu câte o actîa de 10 galbeni, asiá incâtu fondulu lui face 3000 galbini.— Despre tendinti'a diuariului vorbesce elu insîsi in art. V. alu statuteloru sele urmatórele: Art. V. Scopulu sî directiunea principale a acestui diuariu va fi: desvoltarea spiritului natîunale in genere alu Bulgariloru sî apropierea ambeloru natîuni, bulgara sî româna; va aperá interessele natîuniloru dupa divis'a sea sî va aveá de obiectu in genere totu ce va poté contribuí la desvoltarea morala sî materiala a acestoru natîuni. Principiulu politicu alu acestui diuariu va fi urmatoriulu: Nu va vorbí in contr'a nici unui guvernu; nu va intrá in polemica personala. Respunsurile ce va face contr'a celoru ce aru atacá interessele natiunali, interesele ce va aperá elu,— voru fi totdeun'a basate pe probe istorice, rationabili sî fâra atacuri.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei dela 5 Iuliu a. c. pâna in 29 Iuliu c. n. a. c.

1. Prin d. prot. I. Antoneli dela protop. din Indolu Samuilu Vlass'a tacs'a de m. ord. nou pre an. 186¾ sî pentru dipl. 6 f.

2. Prin d. Colectoru din M.-Osiorheiu, Iosifu Fülepp s'a tramisu la fondulu Assoc. cá tacse pre an. 186¾ sum'a de 50 f. sî anume :

a) dela d. proprietariu in Sant-An'a Petru Alessandrescu 5 f., b) dd. negotiatori in Muresiu Osiorheiu Radu Fogarasi 5 f., c) Georgiu Moldovanu 5 f., d) Daniilu Moldovanu 5 f, e) Iosifu Fülepp 5f., f) d. Prot. Iosifu Nyulasi 5 f., g) dela biseric'a gr. cath. din M.-Osiorheiu 5 f., h) d. Assessoru de Tabl'a r. Antoniu Stoic'a 5f., i) d. Asess. de Tapl'a regia Math, Popu de Grideanu 5 f., k) d. Asess. de Sedria Nicolau Vladu 5 f. Summ'a 50 f.

3. Deadreptulu la cass'a Assoc. au incursu urmatórele sume :

a) dela d. prefectu montanu in Govasdi,a Autoniu Sianciali tacs'a pre an. 1863 sî 186¾ 10 f., b) d. Oficialu monetariu Victoru Piposiu in Belgradu tacs'a pre an. 186¾ 5 f., c) d. Ioanne Patiti'e Adm. protop. in Campeni 5 f., d) d. Ioanne Alduleanu V.-presiedinte de Tabla 5 f., e)Petru Truti'a parochu in. Cricâu 5 f., f) d. prepositu capitularu Macedonu Popu 5 f., g) d. Ioanne Anderco Canouicu in Gherl'a 5 f., h) d. Petru Popu Vicariu in Hatiegu 5 f., i) d. Michailu Bohatielu Jude primariu 5 f., k) d. Ioanne Balomiri Senatoru in Orastia 5 f., l) d. prot. in Orastía I. Popoviciu 5 f., m) d. Consiliaru Dr. P. Vasiciu 5 f., n) Ilia Macelariu Cons. gub. 5 f., o) d. Gabriilu Muuteanu Dir. gimn. in Brasiovu 5 f., p) d. I. Popescu prof. de Teólogia in Sabiiu 5 f., q) d. Alessandru Bach Cancelistu belicu 5 f., r) d. Petru Brotte proprietariu in Resînari 5 f., s) d. Gabriele Manu Jude primariu in Deesiu 5 f., t) Clemente Hoszu Asessoriu de Şedria in Deesiu 5 f., u) d. Ioanne Brote proprietariu in Resînari 5 f. Summ'a 105 f. v. a.

4. Prin d. Colectoriu din Abrudu Nic. Boieru s'a tramesa la fondulu Assoc. cá tacse pre an. 1863 186¾ sum'a de 50 f., sî anume dela urmatorii membri :

a] dela d. Nicolau Moldovanu jun. negotiatoru in Abrudu tacs'a pre an. 1863 5 f., b] d. Advocatu Mateiu Nicol'a pre 1864 5f., c] d. Asessoru Basiliu Duc'a pre 1864 5 f., d] Dómn'a Sofi'a Telechi proprietarésa pre 1864 5 f., e] d. Sebastianu Henzel pre an. 1864 5 f., f] Dn'a Sabin'a Tobiasiu proprietariu pre 1864 5 f., g] d. Basiliu Bosiot'a proprietarésa pre 1864 5 f., h] d. Petru St. Siulutin proprietariu pre 1864 5 f., i] d. Nicolau Veltianu Cancelistu pre 1864 5 f., k] d. Lazaru Siandoru proprietariu pre 1864 5 f., toti din Abrudu. Summ'a 50 f, v. a.

5] Secretariatulu Assoc. respunde la cas'a Assoc. superplusulu din spesele asemnate pentru trebuîntiele Cancelariei pre an. 1863 liquidatu cu ocasiunea adun. gen. III. in suma de 39 f. 90 cr.

6. Prin d. Colectoriu a Assoc. V. Comiteld din Zarandu Dr. Iosifu Hodosiu s'a tramisu la fondulu Associatîunei sum'a de 61 f. parte cá tacse de m. ord. no! pre an. 186¾ parte cá daruri sî anume dela urmatorii Domni :

a] dela Il. Sea d. Comite in Zarandu Ioanne Piposiu 10 f. b] d. Jude de cercu Ladislau Popu din Criscioru 5 f., c] d. Jude de cercu Tobi'a Mihalovicin din Halmagiu 5 f., d] d. Alessandru St. Siulutiu Jude de cercu in Aciuv'a 5 f., e] d. Georgiu Moldovanu Jude de cercu in Bati'a in Bai'a de Crisiu 5f., f] Georgiu Secul'a Asess. de Tribunalu 5 f., g] Antoniu Cuteanu Asessoru orfanalu 5 f., h] Daniilu Papu Secretariu 5 f., i] Silviu Bolf'a Cancelistu 5 f. k] Georgiu Bardosi jun. Cancelistu 5 f., l] Iosifu St. Siulutiu Cancelistu 1 f., toti din Bai'a de Crisiu, m] Pompeiu Dascalescu Notariu Comunalu in Risculiti'a 5 f.,

Asiá dara sum'a tramisa prin d. Dr. Iosifu Hodosiu face in v. a. Siésedieci sî unulu floreni.

7. A mai intratu la cass'a Associatîunei cá tacse pre an. 186¾ dela urmatorii Domni :

a] Nicolau Gaetanu asses. la Tabl'a regia in M.-Osiorheiu 5 f., b] Constantinu Pantiu asess. judiciariu in M.-Osiorheiu 5 f., c] Petru Manu Consilieru de finantia 5 f., d] Georgiu Romanu asess. de 5 f., e) Serviamu Podoviciu Secretariu Gubernialu 5 f., f) Ioane Ratiu Prot. in Hatiegu 5 f., g) Stefanu Biltiu jun. prof. in Beiusîn 5 f., h) d. Zacharia Boiu professoriu in Sabiiu 5 f., i) Nicolaie Cristea prof. in Sasiiu 5 f., k) Nicolaie Lazaru parochu in Sabesiu 5 f. Summ'a 50 f. v. a.

8. Prin d. Colectoriu din Blasiu Georgiu Pop'a a tramesu la fonoulu Associatîunei cá tacse pre an. 186¾ 25 f., sî anume :

a. Avraamu Boeriu profes. gimn. 5 f., b. Nicolau Solomonu prof. gimn. 5 f., c. Bas. Popescu prof. gimn. 5 f., d. Georgiu Ratiu prof. gimn. 5 f., e. Bas. Puianu Jude cercuale 5 f., toti din Blasiu 5 f. Summ'a 25 f. v. a.

9. Prin d. Colectoriu sî adm. protopopescu in Abrudu Ioanne Gallu s'a tramisu la fondulu Assoc. cà tacse pre an. 186¾ sum'a de 21 f. sî anume :

a) dela d. Demetriu Boeriu presiedinte de tribunalu in Abrudu tacs'a pre a. 186¾ 5 f. b) d. Ioanne Gallu adm. protop. in Abrudu 5 fl. c) d. Vasiu Alessandru Jude com. in Abrudu-satu 5 f. d) d. Vasilie Lud. Redania oficialu silvanalu in Abrudu cá membru ord. nou 5 f. tacs'a pentru diploma dela d. Vas. Lud. Redania 1 f. Summ'a 21 f. v. a.

10. Prin par. Archimandritu Ioanne Popasu s'a administratu la cas'a Assoc. cá tacse anuali pre 186¾ summ'a de 80 f. v. a. si anume dela urmatorii membrii ord.

a) D. invetiatoriu in Brasiovu Ioanne Peligradu 5 f. b) Cantoriu in Brasiovu Georgie Ucenescu 5 f. c) Negotiatoriu in Brasiovu Nicolau Flustureanu 5 f. d) Negotiatoriu in Brasiovu Ioanne Lec'a 5 f. e) Neg. in Brasiovu Constantinu Ioan Popasu 5 f. f) macelariu in Brasiovu Cristea Orghidanu 5 f. g) Negotiatoriu in Brasiovu Stanu Blebea 5 f. h) macelariu Nicolau Butmalvin 5 f. i) macelariu Ioann Drantiu 5 f. k) Comisariu de finantia Damianu Dateo 5 f. l) Oficialu Ioanne Saniutia 5 f. m) Invet. Constantinu Murgu 5. f. n) parochu din Cernatu Oprea Verz'a 5 f. o) medicu dr. Nicolaie Ganescu 5 f. p) profes. in Ploiesci Zachari'a Antinescu 5 f. q) parochu in Satulungu Eremi'a Verz'a 5 f. Summ'a 80 fi. v. a.

Sabiiu in 29 Iuliu 1864. Secretariatulu Associatiunei.

Prospectu politicu.

Armistitiulu intre Austro-Prussi'a sî Dani'a va durá, dupacum espuseramu in n-rii din urma, trei luni, adeca pâna 'n 15 Septembre c. n., ear preliminariele pentru pacea definitiva se voru incepe in septemân'a venitóre la Vienn'a. Actulu insusi, prin care se incheia armistitiulu, inca nu s'a publicatu.

Parlamentulu englesu s'a prorogatu in 29/17 Iuliu. Regin'a dîce in cuventulu de tronu, intre altele, ca insulele ionice Engliter'a le-a predatu definitivu Greciei, ca referintiele fatia cu Chin'a suntu amicabile, cá conflictele intre principatele române sî pórt'a otomana s'au complanatu, in fine, cá regin'a e resoluta a pazí sî pe venitoriu neutralitatea.

Redactoru respundietoru Zacharia Boiu. Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transil ei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 59. ANULU XII.

Sabiiu, in 30 Iuliu (11 Aug.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5¼ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Dupa scirile cele mai nóue din Carlovitiu dto 25 Iuliu (6 Augustu) alegerea de Mitropolitu a urmatu astfelu:

Dupa esîrea Românîloru, remasera 60 votanti, dintre cari 57 votara pentru Eppulu Masirevic, 1 pentru Eppulu Atanazcovic, care ded'i votulu seu Eppului Masirevic; doi deputati nu votara.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 3/15 Iuliu.

(Proiectu de lege dietala.)

(Continuare sî capetu din nr. 57 sî 58.)

§. 37. Siedintiele comitetului centrale, precum sî ale comiteteloru de rectificatiuni sî rechiamatîuni suntu publice.

§ 38. Dupa ce a defîptu r. Guberniu terminulu de alegere, presiedintele comitetului centrale, sî in comunele indreptatîte a tramite deputati propri la dieta, presiedintele comissiunei de alegere, are de a-lu publicá fâra intardîare in modulu indicatu in §-lu 28 cu publicitatea câtu se póte mai mare.

§ 39. Comitetulu centrale va alege pentru fia-care cercu de alegere spre conducerea alegerei unu presiedinte sî unu protocolistu, precum sî substituti pentru densii, mai incolo 5 membri dintre cei ce au dreptu de alegere in acelu cercu de alegere, carii toti la olalta voru formá comissiunea de alegere. Déca alegerea de presiedinte sî protocolistu, precum sî de substitutii acelor'a aru cadé pe persóne, care nu suntu membri ale comitetului centrale, atunci aceia au sa depuna juramentulu prescrisu in § 26.

In acestu tipu se voru compune sî comissiunile spre conducerea alegerei in acele comune, care au dreptu a tramite deputati propri la dieta, prin comissiunile centrali de alegere.

§ 40. Biletulu de legitimatîune datu celui ce are dreptu de alegere, i-lu indreptatiesce pre acest'a a intrá in anumitulu loclu de alegere, sî servesce in locu de provocatiune spre a se infacisiá la alegere, fâra de ver o citare nóua, in diu'a insemnata pre acel'a sî in ór'a defipta.

§ 41. In dîu'a publicata pentru alegere, in ór'a prefipta sî in loculu principale alesu pentru acést'a in fia-care cercu de alegere, se va intreprinde actulu alegerei, fâra privintia la numerulu alegatoriloru, cari suntu de fatia.

§ 42. Presedintele tramisu pre temeiulu § 39 spre conducerea comissiunei de alegere, carui'a i se va preda prin presiedin'ele comitetului centrale, ori alu comissiunei centrale de alegere consemnatîunea celoru ce au dreptu de alegere in cercu'u respectivu de alegere, are de a esplicá alegatoriloru dispusetiunile legei acestei'a despre calitatîle recerute spre a poté fi alesu, a le deslucí procesur'a la votare, a-i provocá sa-si dea voturile dupa convingerea loru libera, fâra privire la vr'unu interesu egoisticu, asiá cumu le spune consciinti'a loru propria, ca va fi mai salutariu pentru binele comunu.

§ 43. Alegerea deputatului pentru dieta nu e ertatu a se face prin acelamatîune, ci debuie facuta prin votare.

Publicitatea — in câtu va admite spatîulu, nu e eschisa. (§ 58. regul. prov. diet.)

§ 44. Presiedintele tramisu spre conducere nu póte fi alesu de deputatu la dieta in cerculu acel'a, in care presiede elu alegerei.

§ 45. Déca cineva inainte de inceputulu votisarei aru contradîce dreptului de alegere a vreunei persóne inscrise in list'a de alegatori sî aru afirmá, ca aceea au perdutu dela gatirea listeloru de alegatori incóce o calitate receruta pentru dreptulu de alegere, se vá decide despre acést'a indata, fâra cá sa se dea locu vreunui recursu.

§ 46. Votisarea se va incepe cu aceea, ca-si voru dá voturile mai antâiu acei indreptatîti la alegere, cari suntu membri comissiunei de alegere.

Dupa aceea va provocá unu membru alu comissiunei pre cei cu dreptu de alegere la votare, in ordinea, in care suntu inscrise numele loru in listele de alegatori.

§ 47. Fiacare alegatoriu provocatu la votare, predandu biletulu seu de legitimatîune, are sa numésca cu o indicare esacta persón'a, pre carea voiesce a o alege de deputatu la dieta.

In comunele, care dupa § 10 lit. A. au dreptu a tramite doi deputati propri la dieta, are sa numésca fiacare alegatoriu dóue nume.

§ 48. Candu s'aru nasce sub votare indoieli in privinti'a identitatei alegatoriului, atunci vá decide comissiunea de alegere indata, fâra cá sa se dea locu vreunui recursu.

§ 49. Fiacare votu se va inscrie lânga numele alegatoriului in rubricele duplei consemnâri de votare spre acestu scopu pregatite.

Inscrierea o va face intru o consemnatîune protocolistulu comissiunei de alegere, in ceealalta unu membru alu comissiunei, insa totodata, cést'a din urma va servi de contralista spre controlarea inscrierei.

§ 50. Votulu, care se va dá sub conditîuni, séu se va legá de mandate pentru persón'a, ce e a se alege, nu are valóre.

Despre validitatea séu nevaliditatea voturiloru singulari vá decide indata comissiunea de alegere, fâra cá sa fia ertatu vr'unu recursu.

§ 51. Alegerea debuie finita de regula in decursulu dîlei spre aceea prescrise. Déca voru intrevení insa impregiurâri, care sa impedece continuarea séu terminarea alegerei, atunci se va poté amaná ori prelungí alegerea pre cea mai aprópe dî, ce urméza. Incunosciintiarea despre acést'a se va face dupa datin'a locala.

§ 52. La 4 óre dupa amédi in dîu'a prescrisa de alegere sî indata ce toti alegatorii de fatia, cari inca nu au votatu, si-voru fi datu voturile, se vá dechiará prin presiedintele comissiunei de alegere votarea de terminata, se va subscrie prin comissiunea de alegere consemnatîunea dupla de votare, sî se va incepe indata scrutiniulu.

Resultatulu numerârei terminate a voturiloru se va publicá indata prin presiedintele comissiunei de alegere.

§ 53. Pentru cá sa fia alegerea cui-va de deputatu la dieta valida, se recere maioritatea absoluta a voturiloru date.

De voru fi voturile asemenea impartîte, atunci va decide sórtea, carea o va trage presiedintele comissiunei.

§ 54. Déca la actulu de votare nu va reesî pentru unulu séu altu deputatu, ce e a se alege, nici o atâre maioritate de voturi, atunci se va procede la alegere marginita.

§ 55. La alegerea marginita au a se marginí alegatorii pre lânga acele dóue persóne, care au avutu relative voturile cele mai multe pentru sine la antâi'a alegere.

Fia-care votu, care cade la a dóu'a alegere pre o persóna nesuscepta in alegerea marginita, se va considerá cá nula.

§ 56. Dupa ce s'au finitu alegerea, se va incheiá protocolulu portatu despre actulu alegerei, se va subscrie de câtra membrii comissiunei, sî apoi se va tramite, pre lânga acluderea consemnatîuniloru de votare sî a listeloru de numerarea voturiloru, comitetului centrale.

§ 57. Sustienerea ordinei atâtu la pertractârile comissiuneloru rectificatóre sî rechiamatóre, câtu sî la insasi alegere e unu dreptu sî o datorintia a presiedintelui comissiunei tramise pentru rectificare sî acelei pentru alegere, carele póte ordiná spre acestu scopu in casu de lipsa sî aplicarea poterei inarmate.

§ 58. Comitetulu centrale are de a emite sî admanuá fiacârui deputatu alesu, carui'a nu-i sta in contra ver unulu dín punctele de eschidere, normate in §§. 16, 17 sî 18, unu

certificatu de alegere, sî de a tramite Guberniului r. unu esemplariu alu protocolului luatu despre numerarea voturiloru. Certificatulu emisu -lu indreptatiesce pre deputatulu alesu a intrá in dieta, sî intemeiadia presumtiunea validitatei alegerei lui pâna atunci, pâna candu va dechiará póte diet'a alegerea de nevalida.

§ 59. Guberniulu are de a indreptá tóte actele de alegere la dieta, carea e chiamata a esaminá sî decide despre validitatea acturiloru de alegere a deputatîloru alesi.

§ 60. Toti membri comiteteloru centrali, precum sî ai comissiuniloru de reclamatîune sî de alegere capeta pe tempulu aplicârei loru câte unu diurnu de 3 f. v. a.

§ 61. Totí membri dietei voru capatá pe tempulu câtu voru fi de fatia la dieta câte unu diurnu de 5 f. v. a., sî anume dela dîu'a insinuârei loru la presiedintele dietei.

Asemenea le compete acelor'a rebonificarea speseloru de calatoria dela loculu locuintiei pâna la loculu unde se va tînê diet'a sî innapoi cu câte 1 f. v. a. pe unu milu.

Nici unui membru dietale nu-i e ertatu a resignâ de aceste competintie. (§ 75 regul. diet.)

§ 62. Despre validitatea alegeriloru de deputaii decide diet'a. (§ 8 reg. diet.)

§ 63. De neimpumnatu se va considerá fia-care alegere in privinti'a cârei'a va fi in ordine protocolulu de alegere dupa dispusatiunile acestei legi.

§ 64. Siedintiele dietei se voru ordiná, deschide sî inchide prin presiedintele eii.

§ 65. Siedintiele dietei suntu publice.

Spre sustienerea pâcei sî ordinei de lipsa la desbateri sî spre contenirea ascultatoriloru dela ver care demonstrare de placere ori neplacere, va statorí diet'a mesurile cuviincióse, a câroru esecutare cade pe presiedinte.

§ 66. In privinti'a acést'a se determina, cumca ascultatoriloru nu le va fi ertatu a couturbá desbaterile in nici unu modu.

§ 67. Déca unu ascultatoriu séu ascultatorii voru conturbá consultârile, sî admonitiunea prima a presiedintelui vá remané fâra resultatu, atunci presiedintele provocandu-se adóu'a óra la acésta dispusatiune, vá poté demandá ascultatoriului séu ascultatoriloru sa lasa afara, sî ai indepartá.

§ 68. Prin esceptiune se póte tînê o siedintia confidentiala, déca séu presiedintele séu celu putînu 10 membri voru cere, sî diet'a, dupa departarea ascultatoriloru, se vá decide pentru acést'a.

§ 69. Obiectele de pertractare se voru infatîsiá dietei:

a) cá propusatîuni ale regimului prin impoteritulu comisariu r. de dieta; b) cá propuneri facute din partea membriloru singulari ai dietei.

Propunerile de sine statatóre ale membriloru singulari dietali, care nu stau in legatura cu vr'o propusatîune de a regimului, se voru predá mai inainte in scrisu presiedintelui, care vá decide, de se potu ele admite la pertractare in dieta ori ba? sî in casulu d'antâiu va defige ordinea, in care are sa via fiecare la pertractare.

Decidendu presiedintele a nu admite propunerea la pertractare, propunatoriulu va avé dreptu a apelá la impoteritulu comisariu r. de dieta.

§ 70. Presiedintele dietei va detiermurí ordinea obiecteloru, ce suntu a se pertractá. Propusatiunile regimului, care voru sosí la dieta, se voru pertractá sî decide inainte de tóte celelalte obiecte de consultare.

Déca presiedintele dietei proiectulu de sine statatoriu alu carui-va membru dietalu, admisu spre desbatere, nu-lu va pune la ordinea dîlei tempu invederatu pré lungu, fâra causa fundata, atunci propunatoriulu, membru dietalu are dreptu sa se planga impoteritului Comisariu r. de dieta.

§ 72. Cá sa póta pasî diet'a la conclusu, se recere, sa fia de fatia celu putînu jumetate din numerulu intregu alu toturoru membriloru, cari si-au ocupatu scaunulu loru in dieta, ear spre validitatea conclusului e de lipsa maioritatea absoluta din voturile celoru de fatia.

Déca voru fi voturile impartîte asemine, proiectulu luatu la pertractare se va considerá cá reieptatu.

§ 73. Votarea se va face de regula prin sculare sî siedere. Ne avendu acést'a resultatu siguru, se va procede la votarea dupa nume.

Afara de acestu casu nu are locu votarea dupa nume, séu votarea secreta prin bilete, decâtu numai in urm'a unui conclusu specialu alu dietei.

Alegerile se voru intreprinde priu bilete de votare.

§ 74. Pertractârile tînute in dieta se voru aduce la cunoscinti'a préinalta prin impoteritulu comisariu r. de dieta pre lânga acluderer'a protocóleloru de siedintie.

Modulu publicârei pertractâriloru dietali lu-va defige diet'a.

§ 75. Dietei nu e ertatu a intrá incomunicatîune cu nici o representatîune de tiéra din celelalte regate sî tieri ale monarchiei, nici a emite publicatîuni.

In adunarea dietei nu se voru admite deputatîuni, sî petitîuni se voru poté acceptá numai atunci, candu se voru predá dieteî prin unu membru alu ei.

Tramiterea de deputatîuni la curtea imperatésca se va poté face numai dupa ce s'au castigatu mai antâiu aprobarea Maiestatei Sale c. r. apostolice.

§ 76. Fiecârui membru alu dietei i sta in voia a se folosí la pertractârile dietei de ori care din cele trei limbi ale tierei.

Proiectele de legi sî representatîunile decise prin dieta se voru espeduí in tóte trele limbile tierei, se voru srbscrie de presiedintele dietei sî de unu protocolistu, sî se voru substerne Maiestatei Sale c. r. apostolice prin impoteritulu comisariu r. de dieta.

§ 77. La pertractârile dietei se va observá regulamentulu de trebi. (§ 24 regul. prov. diet.)

Despre autonomi'a bisericei gr. or. din Austri'a.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

6., Sêrbii, Grecii, Macedo-romanii cei trecuti intre anii 1387-1437 in Ungari'a sî asiediati in insul'a Capelei in Santu-Andreiu, Ratzkeve s. a. sî cei trecuti in an. 1438 sî asiediati pre bunurile despotului Serbiei Giurgiu I. Brancoviciu cele din Ungari'a, câci cele din Banatu mai tardîu s'au colonisatu, — sî cei trecuti in an. 1481 sub conduct'a lui Pau Chinezu (cá la 25,000) *) sî asiediati pre malulu banatianu alu Dunarei sî alu Tisei in vecinatatea Baciului, acestia toti impreuna cu fratii loru din Baciu, Sirmiu, Slavoni'a, Croatî'a sî Dalmatî'a pre la an. 1650 aveau numai cinci episcopate cu scaunele loru in Croati'a, Slavoni'a sî in comitatulu Baciu, Siomogíu sî Barani'a, sî aceste episcopate erau numai ale Sèrbiloru, carii in Banatulu celu atunci cuprinsu de Turci nu aveau teritoriulu seu propriu, ci numai in mai susu numitele tieri, unde duceau sî ceva viétia politico-natiunala. (Черте живота napoda српскогъ етс. de Алесandpъ Стоіачковіч 1849. p. 23). Deci Românii banatiani aveau alti episcopi- ai loru natîunali supusi Mitropolitului romanescu de Alb'a Iuli'a.

Acést'a o adeverescu sî mai multe alte date, fapte sî argumente preserate prin celelalte tractate, sî anume cele

Din sectiunea VI. despre emigrârile colonieloru serbesci in Austri'a;

despre privilegiele, patriarchatulu sî seritoriulu loru.

Privilegiele serbesci n'au nimic'a a face cu Românii. Ele vorbescu de gente sî limba rasciana-serbésca, ritu rascianu, patriarchu, archiepiscopu sî episcopi serbesci; ca episcopii au potere a chirotoní preoti serbi; ca jurisdictîunea loru e estinsa numai asupr'a colonieloru serbesci, carile cu preotii sî episcopii loru serbi suntu subordinate Metropolitului serbescu din Carlovitiu cá capulu loru bisericescu. De poporu românu sî de preoti români nu vei aflá nici o vorba s. a.— Nu mai pucinu se adeveresce asertulu pâna ací sustînutu sî prin datele scóse.

Din sectiunea VII. Dissertatîune istorica asupr'a dieceseloru romano-ortodose din Monarchi'a austriaca fatia cu Metropoli'a romanésca dc Alb'a Iuli'a sî cea serba din Carlovitiu.

1. Tractatulu despre dieces'a metropolitana a Ienopolei.

Eparchi'a acést'a cu poporulu seu: români, serbi, macedo-romani se numiá de insîi Sêrbi sî se numesce sî in istori'a serbésca „Блашка-tiéra romanésca (Черте живота napoda српскогъ етс. p. 25.)

Eparchi'a acést'a purtá in sut'a 16 pâna la incepetulu sutei 17 titulu onorariu de metropolia. Cumnatulu Principelui Romaniei Radu Sierbanu cu numele Georgiu Brancovanu, cam pe la inceputulu vécului 16 a capetatu dela Principele Transsilvaniei Sigismundu unele locuri de pre lenga Muresiu sî s'a facutu Iupanu—Comite alu Ienopolei. Moisila-nepotulu lui Georgiu s'a facutu acolo metropolitu cam pre la an. 1570—1575., cârui a urmatu Sav'a I. Brancovanu inainte de an. 1600, sî apoi fugindu acestu Sava pre la an. 1600 de fric'a Turciloru cu multu poporu in Transsilvani'a, i-a urmatu in scaunulu eparchialu óre care Longinu. Sav'a la an. 1618— murindu Metropolitulu Albei—Iuliei Daniilu- si fiindu alesu de cleru sî de poporu, a cuprinsu insusi acelu scaunu alu Mitro-

*) Ales. Stoiacicoviciu imparte cei 50,000, Serbi sub trei comandanti, dintre carii, Vucu Brancoviciu sî Dumitru Iacsiciu sa fia trecutu cu cetele loru in Sirmiulu de susu sî de josu, eara Pau Chinezu cu partea sea in Banatu sî Bacica. (Черте живота napoda српскога p. 10.) Dupa ce Stoiacicoviciu cá Serbu nu afirma ca au trecutu 50,000 Serbi in Banatu, asiá crediu ca sminteseu barbatii nostri candu afirma: ca tóta acea suma a trecutu in Banatu etc. Ref.)

polici romanesci, in care apoi i-a urmatu mai tardîu in an. 1656. renumitulu combatatoriu alu calvinismului Simeonu Brancovanu, protopop'a Ienopolei sub numele Sav'a II, carele a fostu stranepotu alu lui Georgiu Bracovanu ; éra acesti'a Geurgiu numitu de serbi „блашкі генерал'-generariu romanescu“ a fostu frate alu Mitropolitului Moisila. (Dupa istori'a poporului serbescu de Daniile Medacoviciu III. 1852., sî dupa „Черте живота народа српскогъ etc. p. 22.) Testulu se incérca a adeverí, ca acésta familia de Brancoveni— mai tardîu Brancoviceni, aru fi fostu de origine romanésca.

Aceste cercustâri de un'a parte, éra diplom'a intaritória a Principelui Georgiu I. Rákotzi data Metropolitului Sav'a II. Brancoviciu alias Coreniciu de alta parte adeverescu: ca dieces'a metropolitana a Ienopolei pâna la infiintiarea Metropoliei Carlovitiane cu toti Românii sî Sêrbii sei a fostu sufragana Metropoliei romanesci ortodose din Transsilvani'a. (Va urmá.)

Adunarea generala a Associatiunei transsilvane.

II.

Siedinti'a I. din 20 Iuliu (1 Augustu) 1864.

Dupa finirea s. Liturgii in biseric'a gr. or. sî gr. cat. se adunara membrii Associatîunei in biseric'a gr. or., carea erá frumosu gatita sî bine adjustata spre scopulu adunârei.

P. Archimandritu Popasu propuse o deputatîune de 6 membri, carea sa invite pre d. Vicepresiedinte, Can. Ciparíu, la adunare, carele venindu la $10^1/_4$ óre, fu intempinatu cu vii acclamatîuni, sî deschise adunarea cu cuventulu urmatoriu :

Stralucita Adunare, prea onorati Domni !

In absenti'a Escellentiei Sele prea veneratului presiedinte alu Associatîunei nóstre, cadiendu acumu a dóu'a óra asupra-mi sórtea de a presiedé adunârei generale a Associatîunei, nu aflu cuvinte de ajunsu, cu cari sa-mi esprimu sentiemintele animei de care e petrunsa acumu mai multu de câtu ori candu de alta data. Tóta istori'a natiunei nóstre, cu tóte tristele sî ne stersele ei urme, se imbuldiesce inaintea ochiloru animei nóstre, candu ne vine aminte, ca ne aflâmu standu pre acelu locu sacru alu gloriosiloru nostri parinti, cari sub flamur'a neasemenatului principe au ocupatu acestu pamentu clasicu, teatrulu virtutiloru romane, dar sî teatrulu aceloru indelungate suferintie, cari cu bratiu de feru au jacutu pre umerii nepotiloru acelor'a. Istori'a a fostu lunga, sî cá o fortuna de multi seculi, cu atâtu a fostu mai infioratoria, cu câtu chiaru sî urmele acelui trecutu s'au redusu la cea mai de pre urma desolatîune, — sî cu atâtu mai trista, cu câtu noi nici astadi, cu tóta glori'a trecutului sî cu tóta consolatîunea presintelui, nu ne aflâmu in stare, de a scapá celu putînu de acumu in nainte aceste triste ruine sî desolate monumente de perirea totala a loru inainte de perirea loru. Ear' candu vá vení tempulu, cá Romanulu sa-si cerceteze aceste antanie incunabule sacre, póte fi, cá sa nu mai afle nici umbr'a aceloru urme sacrate, cá sî espatriatulu, care dupa multi ani de esiliu revediendu arele sî penatii parintesci nu mai afla nici macaru cenusi'a aceloru are, pre cari si-au adusu sacrificia, dar nici macaru cenusi'a, in carea s au prefacutu penatii parintesci. O ! pâna mai sustà vreun'a ruina, ori câtu se fia ea de trista, ori câtu de desolata sî desolatória, — inca totu mai sustà sî o fantâna de consolatîune, celu putînu, cá sa o potemu udá cu lacremile nóstre; — ear candu s'a stersu tóta urm'a, totu semnulu, ce ne revoca scump'a memoria a aloru nostri, nu remâne locu de câtu desparatiunei. Ferice de noi, cari inca nu amu ajunsu pâna la acelu gradu de nefericire, sî cari inca totu mai suntemu in stare de a aflá locurile cele sânte ale devotiunei nóstre. Detorinti'a nóstra sî a natiunei va fi de ací in colo, cá dupa emanciparea ei din sierv'itutea tempuriloru barbare, dupa ce numele românu sî limb'a lui au inceputu a fi respectate dupa cuveninti'a loru, dupa ce consolidandu-se fundamentulu esistintiei nóstre politice va sa se consolideze sî fundamentulu bunei stâri natîunali, cu totii se lucrâmu intr'acolo, cá scopulu chiaru alu acestei Associatîuni, literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, sa se faca adeveru, ear' nu numai litera mórta.

Scopulu meu nu póte fi aici, cá pre largu sa esplicu sî sa espunu, ce aru fi de facutu spre inaintarea literaturei romane, cu atâtu mai putînu se aretu, ca in ce stà cultur'a adeverata a unui poporu, sî cari suntu mijlócele spre atingerea acestei culture. Eu presupunu bucurosu, ca celu putînu la atât'a amu ajunsu, câtu este intrebatîuni nu mai au lipsa de comentariu sî de esplicatîuni. Insa totu deodata suntemu constrinsi a constatá, cum-ca in respectulu literaturei, alesu in patri'a nóstra, atâtu de putînu se lucra, câtu s'aru paré, ca séu nu intielegemu, in ce aru stá acestu scopu inaltu, séu amu fi cu totulu neconvinsi despre inaltîmea acestui scopu.

Adeveratu, ca cestiunile politice mai bine de unu anu in cóce, ni au sorbitu tóte poterile natîunali, asiá câtu prea putînu tempu ne a remasu spre a ne mai poté ocupá sî cu lucrâri literarie, mai alesu déca cugetâmu, cá acésta preocupatînne cu cestiuni politice nu e restrinsa numai la cei, ce au de a se ocupá cu ea din diregatoria, ci la totu publiculu romanescu e intinsa cu cea mai mare incordatîune. De aceea domniloru mei, de sî asta impregiurare e fórte neplacuta preste totu, ear' mai alesu cu respectu la Associatîunea nóstra, de aceea insa, eu unulu nu aflu destula causa de desperatu, dupa cumu sum convinsu, ca incetandu incordatîunea politica, séu celu putînu mai micsiorandu-se, de aci incolo sî interesulu pentru literatura se va intramá cu mai multa vigóre, sî ca, ceea ce in alte impregiurâri prea lesne s'aru poté judecá de apathia sî reposare literaria, in impregiurârile de acumu nu este alt'a, de câtu o neajungere necongiurabile de o camu data, dar' incungiurabile subtu alte impregiurari.

De alta parte, déca in respectulu literariu nu potemu sa fimu multiumiti cu presintele nostru, — dar in respectulu mijlóceloru culturei natiunali, in câtu ast'a nu depende sa fimu cu totulu nemultiumiti, dela literatura, nu potemu dupa ce si in decursulu anului trecutu nu s'a recitu zelulu pentru institutele de cultur'a natîunala, asiu poté inca dîce, ca s'a sî mai incaldîtu, fiindca chiaru in decursulu acestui anu s'au deschisu dóue institute nóue, cumu este gimnasiulu dela Naseudu sî scól'a de fete la Blasiu,— dóue institute, dela care nu numai cultur'a poporului românu póte multu se dependa, dar cu tempu chiaru sî inaintarea literaturei natiunali.

Premetiendu acestea, amu onóre totodata o atrage atentîunea stralucitei adunâri la diversele reporturi, cari dupa program'a dîlei numai de câtu voru sa incépa a se cetí publice, din carele stralucit'a Adunare va cunósce mai cu evidintia nu numai starea presenta a Associatîunei nóstre, dar' totdeun'a sî alte particularitati in detaliu, cari tóte se referescu la maretiulu scopu alu Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

Dupa care amu onóre de a dechiará Adunarea de deschisa, sî a provocá pre dlu secretariu secundariu la cetirea raportului anualu pentru anulu 1863/4. T. Ciparíu m. p.

Dupa-ce adunarea cuventulu D. Vice-presiedinte l'a salutatu cu vii acclamatîuni, D. Baiasiu se urca pe tribuna sî saluta adunarea generala prin cuvintele urmatóre:

Reverendisime D-le Vice-resiedinte ! Preonorata adunare ! Onórea, ce s'a datu acestui opidu din partea adunârei generale a Associatîunei nóstre transsilvane, alegendu pentru tînerea aceleia in estu anu opidulu nostru Hatiegu, a fostu pentru noi locuitorii o destinctîune intru adeveru fórte mare. — De sî mi s'a datu mie acea missiune placuta, de a manifestá in numele toturoru locuitoriloru acestui orasiu bucuri'a sî multiamit'a nóstra câtra preonorat'a adunare generala, marturisescu, Domniloru, curatu, ca nu aflu cuvinte, prin care sa fiu in stare a descrie acésta norocire sî bucuria a nóstra, ce o simtu toti locuitorii Hatiegului dela micu pâna la mare. Associatîunea nóstra transsilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu si-are missiunea cea mai nobila, ce o póte avé vre-o societate omenésca pe fati'a pamentului,— a radicá adeca pe o natîune scapetata sî apesata din seculi sî démna de unu viitoriu mai bunu, a resboí in contr'a intunerecului sî a produce lumin'a, a latî sciintiele sî artele, dela care depinde viéti'a sî viitoriulu fiesce cârei natîuni, a face cá natîunea româna inapoiata nu din vin'a sea, sa intre in concertulu natîuniloru civilisate moderne, a se poté cunósce pre sine, cine a fostu, cine e astadi sî ce póte fi ? Cum dara asiu poté fi eu in stare, a esprimá pe deplinu sentiamentulu orasieniloru nostri de bucuria câtra acestu institutu salutariu, câtra acestu asilu de sciintie sî arte, mai vertosu fiindu noi astadi norociti, a vedé in mijloculu nostru pe atâti'a barbati illustri, pe flórea natîunei române. — Nu voiu a amintí, ca sentiamintele nóstre câtra institutulu Associatîunei suntu cu atât'a mai adânci, cu câtu dóra nici unu tînutu in Transsilvani'a intréga nu e atâtu de scapatatu in privinti'a sciintieloru sî a artei, cá chiaru tînutulu Hatiegului, — acestu tînutu plinu de atâtea reminiscentîe insemnate, ce vorbescu de trecutulu sî glori'a strabuniloru nostri; me marginescu, Domniloru, numai a ve rogá, cá in mijloculu nostru sa ve aflati cá in mijloculu unei familie, care a asceptatu cu atât'a doru ferbinte dîu'a de astadi. Dee ceriulu, cá Associatîunea nóstra pentru cultur'a poporului sa prospereze sî sa inflorésca ! in fine multiamindu Rever. D. Vice-presiedinte pentru neobosit'a ostenéla, ce o face necurmatu pentru inaintarea poporului nostru, priimiti, ve rogu Domniloru, din parte-ne unu „bine ati venitu“ fratiescu; ear bunuln nostru Monarchu Mai Sea Imperatulu, subt alu cârui sceptru blându s'au infiintiatu acestu

Institutu: la multi ani sa traiésca! Traiésca patri'a! traiésca natîunea româna!! (Sa traiésca!)

La propunerea D. Vice-presiedinte: a se alege secretari ad hoc, P. Pope'a recomenda pre dd. professori Popescu sî Dr. Mesiota, cari cu approbarea adun. ocupa loculu la més'a comitetului.

Secretarulu secundaru I. Russu vine apoi spre a citi reportulu comitetului dela 7—8 Septembre 1863 (adunarea generala din Blasiu pâna la adunarea de fatia (1 Augustu c. n.), care se va reproduce intregu in actele Associatîunei. Elu cuprinde cinci cóle scrise sî insîra in modu cronologicu cele mai momentóse lucrâri ale Asssociatiunei, cari tóte suntu cunoscute cetitoriloru acestei foi din protocólele siedintieloru lunarie, sî de aceea, considerandu sî angustimea colónceloru nóstre nu le mai reproducemu. Cu vii acclamatîuni priimesce adunarea generala scirea despre generósele sacrificie, aduse pentru Associatîune din partea Escellentiei Sele Dlui Presiedinte Br. de Siagun'a, care a dispusu a se tiparí gratis actele Associatîunei sî in anulu decursu, apoi din partea Dlui V.-Presiedinte Can. Ciparíu, care depunendu 200 f. s'a facutu membru fundatoru alu Assoc., in fine din partea dd. Comite supremu de Laday sî Jude primariu Iosifu Siulutiu, cari au accuiratu Associatîunei ajutóre sigure pe mai multi ani din partea unoru comune ale cercuríloru sele.

D. V. Presiedintele da spre citire chartiele de multiamita: a Esc. Sele Cancelariului aulicu transsilvanu Conte Nádasdy, a d. prof. la Academi'a c. r. de drepturi din Sabiiu Dr. Sentz,— ambe in limb'a româna, in fine a d. Consiliariu Schuler in limb'a germana, pentru alegerea loru de membri onorari ai Associatîunei. Cestu din urma adausese sî o traductiune in germana a poesiei lui G. Sionu: Limb'a nóstra, carea se da spre citire publica, sî traductiunea bine nimerita in materia sî in forma afla aprobare unanima din partea adunârei, ceea-ce la propunerea D. Popescu se va sî esprime in protocolu.

V. Presiedintele da spre citire concursele la premiulu de 50 f. pentru prasirea celoru mai multi fragari. Concurinti suntu doi, D. Victoru Piposiu din Belgradu sî scól'a gr. or. din Erdö-Szt-György, câror'a li-se acórda premiele de câte 25 f.

Presidiulu da spre citire raportulu cassierului sî controlorului, din care se vede, ca starea fondului Associatiunei in 29 Iuliu 1864 c. n. erá de 21,083 f. 39 cr. v. a.

La propunerea prof. Boiu se aduce oficialiloru Associatîunei multiamita publica.

Presidiulu provóca acumu la alegerea a trei comissiuni ad hoc: 1) pentru revederea socoteleloru, 2) pentru inscrierea membriloru noi, 3) pentru preliminarea bugetului pe anulu venitoriu. La propunerea Par. Pope'a se alegu in 1) dd. I. Balomiri, Moldovanu din Dev'a, Can. Vesternceanu, Prot. Papiu, prof. Dr. Glodariu; in 2) cetatienii din Hatiegu dd. Apostolu, Baiasiu sî Lud. Munteanu; in 3) Prot. Ratiu, Prof. Boiu, Vicariu P. Popu, Protos. Pope'a sî Cons. Dr. Vasiciu.

Acumu se da ordine pentru citirea tractateloru incurse, sî Secretariuln II, P. Prot. Russu ocupandu tribun'a sî insotîtu de atentîunca sî acclamatîunea adunârei, carea intr'aceea crescuse prin intrarea a 20—30 óspeti magiari, parte Amploiati comitatensi sî locali, parte proprietari din pregiuru, — intre cari la urma sî betrânulu Br. Nopcea— citesce o disertatîune pretiósa istorica asupr'a Româniloru din Daci'a lui Aurelianu. —

Presidiulu defige ordînea lucrâriloru pe siedinti'a urmatóre; ear P. Pope'a, nainte de a se incheiá siedinti'a, cere cuventu sî propune, cá aflandu-ne pe locurile cele mai classice ale Transsilvaniei, pe unde a calcatu piciorulu strabuníloru nostri, membrii Associatîunei sa casa in corpóre la satulu Gradisce, spre a venerá ruinele Zarmizegetusei sî ale UlpieiTraiane Propunerea se priimesce cu entusiasmu, sî siedinti'a se incheia la 1 óra.

Dela congressulu serbescu.

Ceea ce aflâmu despre congressu, suntu urmatórele: Congressulu se deschise in 4 Augustu (23 Iuliu) prin o cuventare a comissariulu imperatescu, dupa carea urmá alta cuventare a Administratorului mitropolitanu Masirevits, ce facù amintire de marile merite ale Patriarchului reposatu. Dr. Hadzic propuse, cá fiindu de urgintia nenegabila regularea trebiloru bisericesci sî scolare, congressulu pentru pertractarea acestor'a sa premérga congressului de alegere. Dr. Miletic inca e de acésta parere, de óre ce sinodulu aru fi numai organu esecutivu, ear poterea legislativa o are congressulu. Mikovic, Ludaic sî Brankovic sprijinescu pre Dr. Miletic. Comissariulu, imp. atribue regimului dreptulu de a decide ordinea pertractâriloru, sî indémna adunarea a nu perde din vedere missiunea speciala, ce are. Archimandritulu Angielic va sa documenteze din rescriptulu de conchiamare sî din canónele bisericesci, ca despartîrea Românilor in privinti'a ierarchica sî dogmatico-spirituala nu se póte scóte de sub judecat'a Mitropolitului, ca Eppii fâra Mitropolitulu nu potu tîné sinóde, sî la congressulu de pertractare nu potu intrá in meritulu lucrâriloru. Cusevic acceptéza cu incredere deplina ordinele regimului, asemene Trifunac sî Volic. In fine insa se priimesce propunerea comitelui supremu Petrovic: cá sa se pastreze terenulu legalu sî sa se faca alegere, ear mai nainte sa fia rogatu Mai. Sea afara de congresu, cá din congressulu acest'a sa se aléga o comissiune, spre a face unu programu, care apoi sa se confereze cu sinodulu, astfelu, in câtu congressulu sa fia numai temporisatu sî sa se continue dupa sinodu.— (Mai nou: infruntea foii.)

Sabiiu 10 Augustu 1864. s. n. (Tramisu). In un'a din dîlele finale ale lunei Iuliu a. c. esindu cam la 8 óre diminéti'a din cuartirulu meu, vediendu tineri, cari stau in servitiu la inaltulu r. Guberniu cá practicanti de conceptu, in miscare neobicînuita sî in vestminte serbatoresci, intrebu, ce e caus'a? Mi se respunse, ca astadi e consiliu plenariu, sî voru denumí doi concipisti la Guberniu. Sciindu ca prin promotiunea concipistîloru Székely sî Kedves de Secretari guberniali urmase inca in anulu 1863 in lun'a lui Iuliu, sî sciindu ca la acelu inaltu Dicasteriu tóte religiunile au câte doi Concipisti, numai religiunile române câte unulu, eramu curiosu, cari se voru denumí din tinerii români de Concipisti. Trecu dîle, trecu septemâni, sî denumirile nu esîra la lumina.

Ce s'a determinatu, este necunoscutu; insa Românii dela Dieta, ba din tiér'a intréga ascépta cu mare sete sî nerabdare, sa auda, ce s'au intemplatu in caus'a acést'a? sa véda, óre observase-va legea pentru efeptuirea egalei indreptâtîri a natîunei române sî a confessiuniloru ei? séu remané-va liter'a mórta fâra viétia? óre inaltulu regimu tîné-va axioma jurîdica: Patére legem, quam tuleris ipse? Ori in urma deschide-va ocasiune, ca articolulu de lege pentru egal'a indreptatîre a celoru trei limbi ale patriei sa se puna fâre amanare in lucrare? ce e caus'a intardîârei acestei'a nu scimu; insa sperâmu, ca caus'a acést'a va fi deslegata spre multiamirea Românilor, cari nu ascépta alt'a decâtu dreptate. —

In privinti'a dietei avemu acea reflecsiune, ca Regalistii d. Br. Zenobiu Popu sî G. Baritiu pâna 'n dîu'a de astadi nu s'au aretatu la dieta. D. Baronu Popu este omu de 80 ani, sî asiá locuindu in Vienn'a, este împedecatu prin betranetie,— dar d. Baritiu si Eppulu Dobr'a de ce nu vinu? nu potemu pricepe, ca nici estu din urma n'a venitu pâna acum'a nici decâtu.*) Sî dintre Deputati facu unii absentâri candu sî candu, nesocotindu, ca absentarea loru póte fi de mare stricare. Eu acumu i retacu, insa asiu dorí, cá unii cá aceia, cari, neconsederandu ca absentarea loru póte face mare stricare la consultârile dietale, sa-si dea dimissiunea sî sa se aléga in loculu loru ómeni de aceia, care nu au atâtea lucruri private, câtu acusi acusi sa fia siliti a parasí diet'a, sî a fugi a casa, sî cari déca suntn in loculu dietei, sa cerce siedintiele din inceputu pâna in fine, in siedintia sa nu faca cá unii, cari vinu la 12 óre sî esu la 12½.

Asceptâmu cu mare sete sî reintórcerea Escellentieloru Sele Mitropolitului Alessandru Sterc'a Siulutiu sî a Episcopului Baronu de Siagun'a dela bâi; asemenea a Dluî Consiliaru aulicu Moldovanu,— cá sa fimu toti fatia la consultârile pentru impartîrea tierei, organisatîunea politica preste totu, sî a justitiei inferióre— ca acestea determína viitoriulu Transsilvaniei, sî alu Românilor in Transsilvani'a locuitori. Asiá amu dorí, cá sa ia parte toti membrii dietali români la consultârîle asupr'a proiecteloru urbariale— asupr'a representatiunei pentru scaderea servitiului militîei câtra Monarchulu facende etc.

Se aude din isvoru siguru, ca articululu de lege pentru suprem'a curte judiciala a venitu indereptu cu unele stramutâri. In siedinti'a de eri au fostu fatia 38 membrii dietali de natiunea Româna: sî asiá n'au fostu fatia: Baritiu, Biltiu, Ciparíu, (acest'a a fostu numai trei septemâni in anulu acest'a fatia); Dobr'a, Gaetanu, Hannea, Constantinu Ioann, Petru Manu, Moldovanu, Munteanu, Orbonasiu, Pantiu, Popoviciu, Esc. Sea Popu, Petru Popu, Eppulu Br. de Siagun'a, Sîpotariu, Mitr. Siulutiu. x.

Sabiiu in 29 Iuliu. Escelenti'a Sea V. Cancelarulu aulicu transsilvanu Br. Reichenstein, de alaltaeri e la dieta.

*) Aici d. coreps. intielege dela re deschiderea dietei. Red.)

Redactoru respundietoru Zacharie Boiu ... Editorulu sî tiparitulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. fa

Nru 60. ANULU XII.

Sabiiu, in 2|14 Augustu 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 4/16 Iuliu 1864.

(Desbaterile asupr'a legei electorale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna sî dupa ce Dr. Ratiu predà petitiunile mai multoru comune magiaro-române dela graniti'a Moldaviei pentru stergerea tacseloru de lazuitu, Vice-pres. Alduleanu, care duce presidiulu, pune la ordinea dîlei propositîunea a trei'a reg. pentru conchiamarea, compunerea sî activitatea dietei. Dupa ce se citesce operatului comissiunei (comunicatu de noi nr. in 57, 58 sî 59), in tóte 3 limbile Obert cá refert. minoritatei ia cuventulu, pentu de a comentá operatulu minoritatei, sî purcediendu dela problem'a dietei: de a face o constitutîune nóua pe bas'a celei vechi, pervine la acsiom'a, ca spre a se manifestá in tiéra voinți'a toturoru, representanti'a tierei trebuie sa fia o icóna credinciósa a totalitatei poporului; de accea representanti'a cea adeverata va trebui sa fia o representantia a toturoru intereseloru, a toturoru claseloru.

Cu unu cuventu pe candu maioritatea comitetului va numai anumite cercuri electorale, pe atunci minoritatea cérca a se face compunerea dietei dupa representatîunea intereseloru. Sî dupa ce Obert apoi citesce proiectulu minoritâtii in limb'a germana sî se decide, cá citirea romanésca sî ungurésca pentru scurtarea tempului sa se tréca: siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 6/18 Iuliu.

(Desbaterea generala asupr'a legei electorale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, Obert propune, a se face intrebarea pentru spriginirea votului minoritâtii, care se spriginesce. Gavriilu Manu vorbesce in contr'a operatului minoritatei, crediendu ca prin priimirea acelui'a diet'a transsilvana s'aru degrada la starea dieteloru germano-slavice. C. Schmidt purcede dela diet'a din an. 1781, care antâi'a data a facutu o ordine dietala in Transsilvani'a. Apoi tragendu o paralela intre operatulu maioritâtii sî alu maioritatii, sî espunendu, ca nici unulu nici altulu nu-lu multiamesce deplinu, mai cu séma pentruca nu vede in nici unulu asiguratu dreptulu minoritâtii dietale: de a se face in representatîuna câtra Imperatulu, amintire sî despre parerile sî dorintiele ei, propune, cá raportulu comitetului sa se predé comitetului pentru impartîrea tierei, care aducendu la consonantia proiectulu maioritâtii sî alu minoritâtii sî avendu inaintea ochiloru sî impartîrea cea nóua a tierei sa elaboreze unu proiectu nou, sî a dóu'a, cá dupa decisiunea art. XI. din 1791 se ventileze intrebarea, ca cum sî candu sa fia ertatu minoritâtii in dieta, a se priimí sî votulu ei cu motivare cu totu in representatîunea câtra Imperatulu, sî astfelu a se aduce la p. n. cunoscintia. — Propunerea afla sprijinire.

Koronc'a staruiesce, cá diet'a sa intre neamanatu in pertractarea meritoria a obiectului. Binder apera sistem'a representatîunei staturiloru; ear despre proprietarii mari dîce, ca déca ei nu vinu la dieta, nici ca au lipsa de a fi representati; apoi lauda class'a cetatieniloru cá factorulu celu mai insemnatu alu culturei.

Eppulu Fogaras i indémna diet'a a se pazí de ambe estremele: atâtu de democratia, câtu sî de absolutismu; ear câtu pentru pertractarea obiectului, crede, ca sa se pertracteze indata. Puscariu sî Vlass'a vorbescu pentru proictulu comitetului sî contr'a institutîuniloru din provinciele germano-slavice, sî astfelu in contr'a representatîunei intereseloru; ear Br. Friedenfels, neaflandu mare diferintia intre votulu minoritâtii sî alu maioritâtii, se marginesce a face numai unele reflessiuni mai multoru antevorbitori. De altmintrea spriginesce institutulu regalistiloru cá unu dreptu maiestaticu, n'are nimicu in contra cá sa se incépa desbaterea indata, sî sprijinesce inca inainte propunerea lui C. Schmidt, cá la tóta intemplarea minoritâtii dietale sa i se pastreze dreptulu a-se luá sî votulu ei la protocolu sî a se aduce la cunoscinti'a Monarchului impreuna cu alu maioritâtii

Cons. Iakob cá representantele regimului staruiesce a se luá proiectulu la partractare neamanata.

Votarea pentru propunerea lui Schmidt sî vorbîrile finale ale referintiloru sa lasa pe siedinti'a urmatóre.

Despre autonomi'a bisericei gr. or. din Austri'a.

(Continuare din n-rii. 58 sî 59.)

2. Despre dieces'a Oradiei mari.

Se adeverésce in testu, cum ca dieces'a acést'a inca dintru 'nceputu curatu romanésca a statu in viétia sub regele Ungariei Ladislau pre la an. 1069., sî cumca dens'a de sî in sut'a 15 a mai capetatu sî coloni sêrbi pre bunurile brancovicene; totusi nu a incetatu sî de ací inainte a fi sufragana Mitropoliei romanesci ortodocse din Alb'a-Iuli'a pâna la catastrofele sciute, cari suntu: infiintiarea Ierarchiei serbesci in Carlovitiu, trecerea Mitropolitului romano-ortodocsu din Alb'a Iuli'a, apoi sî a unei pârti din dieces'a Oradiei-mari la unire cu biseric'a Romei.

Din o parte a romanescei diecese dela Oradea-mare sî din desfiintiat'a in an. 1695. prin Ierarchi'a serbésca diecesa a Ienopolei—iéra românésca—sî acést'a din tiér'a „влашка“ s'a nascutu apoi dieces'a Aradului.

3. Despre dieces'a metropolitana a Timisiórei sî a Lipovei.

Temisiór'a sî Lipov'a au fostu inca din vechime scaune de episcopate romanesci, intre cari celu d'antâiu cu titula de metropolia.

Acésta titula a re'nviatu in an. 1737, precumu se vede din urmatoriulu documentu suscrisu sî sigilatu de Patriarchulu Arsenie Ioanoviciu: „Арсенїѣ Бжіеїѣ мілостіїѣ Свіатіа, Восточніа, апостолскіа і іеросолімо-католічкіа церкве православнїй Архіепископ' Пекскіі, всетже сервлет' і болгарот' і всего Іллірїка Патріарх' і проч.— Іакоже от' Первопрестолніков' і стїпна благочестіа пашего Богопроповіедніков' і блаженіа' і віечнодостоінїа памяті трона Іпекскаго блаженнїеі шіх' Патріархов',- і мї тоіа благодаті і власті пасліедніцї бівше, поставліаті разлічніа чіні і степені церковніа етс. етс. . . . . Еліко за предцесоров' пашіх' бівшаіа о бріетохотъ, сіце і въ кондітѣ посвідѣтелствованно біст', да престол' Темішварскіа і Ліповскіа Епархіі мітрополітскі іменъетъ ест', і предцесорі Господіна Ніколаіа Димітріевіча істінніі Мітрополіті от' предцесоров' пашіх' бівша соѣтвержденнії, пакоет' основанії і az nazidaiѣ і властіѣ моеіѣ патріаршескоіѣ реченна Господіна Ніколаіа Димітріевіча za Мітрополіта іменъет' і поставліаем' і соѣтверждаем', da poznan' бѣдет' от' всехъ za істінна Мітрополіта Темішварскаго і Ліповскаго етс.— Za болше віероіатіе і вкрѣпленіе соѣствепноіѣ рѣкоіѣ пашеіѣ подписъемъ і печатом пазпаменъемъ. Danno въ Белградѣ 1737 года месеца Ноемврїа 17 dne (L. S.) Арсенії Іоапповіч т. р. apoi urméza: рѣкоіѣ властноіѣ.“ —

Scriitoriulu acestui estractu nu se tînù ací strinsu de ortografi'a slavenésca a originalului, din unic'a causa, cá déca va fi sa se dea publicitatei acestu estractu, sa nu vina culegatoriulu de litere in perplesitate pentru slovele, cari tipografiele nóstre nu le au. —

Asiadara Patriarchulu Ars. Ioanoviciu in an. 1737 pre Episcopulu Temisiórei—Lipovei Nicolaie Dimitrievic l'a denumitu sî intaritu de Mitropolitu alu Temisiórei sî alu Lipovei, séu mai dreptu dîcendu a rennoitu sî intaritu aceea ce a fostu sî mai 'nainte in viétia; câci cuvintele de susu cele mai ba-

tatóre la ochi dau a pricepe : cum-ca predecesórii numitului Patriarchu incependu in josu pâna la Arsenie Cernoviciu sî mai nainte au aflatu toti scaunulu mitropolitanu in Temisióra deja in viétia; eara cele ce dîcu: ca predecesorii lui Dimitrievic au fostu denumiti sî intariti dela predecesorii lui Ioanoviciu, cuvintele acelea nu se potu reduce mai departe decâtu numai pâna la Cernoviciu (1690.), câci inainte de venirea primeloru colonie (1438, 1481.) nu erá nici semintia de serbi, au de ierarchia serbésca in Banatu; iéra acele prime colonie asiediate pre marginele Banatului, dupa citatele date séu au avutu pre unulu din mai susu atinsii cinci episcopi antecernoviceni, care se pare a fi fostu celu din Bacîc'a; séu au fostu pastoriti de episcopi români sufragani Mitropoliei romanesci pâna la infiintiarea Ierarchiei serbesci (1690). Supremati'a ierarchica serbésca pâna atuncea, ba in fapta chiaru sî pâna la 1720—22 in Banatu nu a fostu cunoscuta.— Dupa tóte aceste date sî argumente e afara de tóta indoiél'a, cumca originea Metropoliei Temisiórei—Lipovei este romanésca sî are a se reduce la cele mai carunte tempuri. Aflarea vechimei ei se pare a stá in lagamentu cu cunóscerea istoriei episcopatului gr. orient. dela Cenade (Muresian'a) sî a celui dela Severinu in specie a stralocârei resiedintiei loru sî a capului politicu dintr'unu locu intr'altulu, sî anume dela Cenade la Temisióra, care se va fi 'ntemplatu— déca nu mai inainte— de siguru pre la an. 1311, candu Regele Carolu I. Robert a radicatu cetatea Temisióra la rangulu de capitala a tierei (Dupa articululu : „Zur Geschichte Banats, din Volks-und Haus-Kalender, Temesvar 1852.)

Fia fostu acést'a ori sî candu, Episcopulu metropolitanu dela Temisiór'a a fostu sufraganu sî Exarchu alu Metropolitului adeveratu canonicu dela Alb'a Iuli'a.

Pre la an. 1552. Mitropoli'a Temisiórei de furiele Turciloru si va fi stramutatu scaunulu in Ienopolea, ce imbinata fiindu cu Transsilvani'a cá sî cele 8 privilegiate districte romanesci din Banatu, a fostu preste unu tempu cu totu tînutulu seu crutiata de Turci. Dela an. 1570 inainte vedemu episcopi mitropolitani la Ienopolea pâna la Longinu, sî câteva diecenie dupa acest'a la 1690 aflâmu pre Isaia Diacovic, carele reducenduise dieces'a in 1695 s'a facutu Episcopu in re'nviat'a, dar acuma Ierarchiei serbesci subordinat'a diecesa mitropolitana a Temisiórei. Se póte ca acestu Isaia sî urmatoriulu seu Ioanichíe Martinovic voru fi fostu sî ei, — cumu ne spune mai susu comemoratulu decretu—recunoscuti sî intariti de mitropoliti din partea capului Ierarchiei serbesci. Eu celu ce scriu acestea—atare fapta aflai numai pentru Nicolaie Dimitrievic (1737) sî pentru urmatoriulu seu Georgie Popoviciu (1737—1748)—dupa o singelia. — De ací inainte morindu Patriarchulu Ars. Ioanovic nu au mai fostu nici patriarchu in Carlovitiu, nici metropolitu in Temisióra, pâna candu dereptu la 100 ani (1848) re'nviandu iéra patriarchatulu serbescu a re'nviatu cu elu, dar asta data **numai** promissiunea ajutoriului la reactivarea Metropoliei, nu a celei sufragane dela Temisiór'a, ci a celei adeverate canonice dela Alb'a Iuli'a cá Mitropolia natîunala—romanésca basata pe dreptulu istoricu, dara dorere, promissiunea patriarchului data in scrisu a remasu sî pâna astadi numai promissiune ! (Va urmá.)

Adunarea generala a Associatiunei transsilvane.

III.

Siedinti'a II. tînuta in 21 Iuliu. (2 Augustu.) 1864.

Siedinti'a se incepe la 10 óre. Dupa citirea sî verificarea protocolului, d. Senatoru I. **Balomiri** propune, a se conscrie membrii presinti, cari se afla a fi cu numerulu 60; intre acestia adunarea vede cu placere sî pre dd. Vicecomiti Dr. **Hodosiu** sî **Frâncu**, pre d. Advocatu Dr. **Brandusianu** sî d. Prot. **Balintu**.

Presidiulu aduce la ordinea dîlei raportulu comitetului ad hoc pentru cercetarea socoteleloru. (Preside Can. **Vestemeanu**, referinte Prof. Dr. **Glodariu**.) Cestu din urma, ocupandu loculu la més'a preparata, reportéza, ca socotelele Associatîunei afara de 2 mici positiuni, dela cari lipsescu documentele, suntu in cea mai buna ordine, sî propune a se aduce d-lui cassieriu **Brote** multiamíta publica din partea Associatîunei. Apoi, abatendu-se dela ordinea dîlei, face amintire de perderea cea dorerósa, ce o avù Associatîunea prin reposarea poetului **Andreiu Muresianu**, a prof. Dr. **Barnutiu**, a negotiatoriului din Brasiovu **Georgiu Ancanu**, sî doresce, cá simtiamentulu de dorere alu Associatîunei sa se esprime la protocolu. P. **Pope'a** continua firulu, adaugendu numele ddloru **Andreiu Vasiciu** V. Comite **Petcu** sî **Turdosianu**, sî astfelu completata propunerea Dr. Glodariu se ia la protocolu.

Dr. **Brandusianu** constata mai antâiu, ca antevorbitorii s'au abatutu dela ordinea dîlei, apoi reintorcendu-se la socotele, aru dorí, cá cele dóue positîuni de câti-va cruceri, cari nu erau documentate, sa se dificulteze, sî socotelele pâna atunci sa nu se declare rectificate. Dupa o desbatere mai indelungata asupr'a acestoru mici indoieli, in carea secretariulu rectifica posturile dubie, pres. **Ciparu** trage atentîunea aduuârei asupr'a micimei sî neinsemnatatei lucrului, prof. **Boiu** la insarcinarea orala din partea dlui cassieriu declara, ca acest'a e gat'a a-si dá séma in scrisu asupr'a ori carui punctu de indoiéla: se priimesce propunerea presiedintelui, cá in privinti'a acestoru positîuni sa se recuire d. cassieru a le documentá.

La ordine urméza raportulu comitetului ad hoc pentru preliminarea bugetului pe anulu venitoriu. (Preside Dr. **Vasiciu**, refert. prof. **Boiu**.) Cestu din urma espune mai antâiu principiele, din cari a purcesu comitetulu: 1) a se luá dreptu venitu numai ce **esiguru**, nu sî ce **eprobabilu**, dupa cum se facuse in anulu trecutu, apoi 2) a nu se preliminá mai multu, decum permitu statutele, sî anume § 26. Apoi citesce raportulu, din care se vede, ca venitulu siguru alu Associatîunei pe anulu venitoriu 1864/5 va fi 2955 fl., din cari Associatîunea póte dispune de 2360 fl. Acést'a aru fi cu 483 fl. mai putînu decâtu in anulu trecutu; lips'a acést'a insa se acopere cu 463 fl. prisositori din anulu din urma, asiá, încâtu summ'a pentru spese face 2823 fl., sî comitetulu crede, ca din acést'a sa se acopere tóte rubricele de erogate, cá sî in anulu premergatoriu, numai premiulu pentru stenografi sa remâna afara. Astfelu aru prisosí apoi 193 fl., cari comitetulu propune a se lasá la dispositiunea comitetului permanentu **pentru casuri neprevediute**.

In privinti'a stenografiloru se nasce desbatere : Dr. **Brandusianu** arata necesitatea cea mare de stenografi sî imputa comitetului ad hoc, pentru ce a lasatu postulu acest'a neconsideratu.

Referint. escusa lucrulu cu aceea, ca invetiarea stenografiei acum, dupa esîrea unuî manualu de stenografia in limb'a româna, de d. Dim· **Racuciu** (Vedi la varietâti !) nu va mai fi asiá grea. Gimnasistulu Filimonu Ilea din Blasiu tocmai substernuse o petitîune pentru unu stipendiu stenograficu; dd. **Ciariu, Papfalvi** s. a. spriginira rogarea, sî Dr. **Brandusianu** propuse a se aplacidá stipendiulu carutu; in fine se priimesce propunerea Prof. **Boiu**: cà petitîunea respectiva sa se predé comitetului cá celui cc-i compete impartîrea stipendieloru.

Propunerea P. **Pope'a**: a se face dóue stipendie a 25 f., nu se priimesce, ci in fine se conchide a se fundá dóue stipendii stanografice de câte 50 f., ear restulu de 93 f. a se petrece in rubric'a speseloru neprevediute.

Secretariulu II. **Russu** trage atentîunea cea seriósa a adunârei generale asupr'a acteloru Associatîunei, cari nu numai ca nu se vendu nici cu pretiuri scadiute, dar sî dupa ce Esc. Sea Presied. Br. de **Siagun'a** dispuse a se tiparí sî in an. acest'a gratis (Sa traiésca !), sî dupa ce adunarea generala din Blasiu a hotarîtu cá sa se imparta gratis, totusi nu se petrecu, ci jacu cu sutele in archiv'a Associatîunei.

Aici se incinse o discussiune viua : Dr. **Brandusianu** cu multi altii e de parere, ca sî de aici inainte sa se imparta gratis, portandu respectivii numai spesele postale; prof. **Cristea** propuse, cá pretiulu pentru acte sa se tramita deodata cu taxele anuale; in fine dupa ce din deslucirile V.-presiedintelui sî V.secretariului se vediù, ca Associatîunea n'are de unde tiparí actele, se decise : cá acelea sa se venda cu pretiulu ce-lu va defige Comitetulu, insarcinandu-se colectorii cu vendiarea loru in modululu celu mai efectivu.

Prot. **Bercianu** purcediendu dela drumulu de feru, ce vine a se cladí, sî aretandu lips'a cea mare, ce o avemu noi Românii de barbati technici, propune a se decretá crearea unoru stipendie pentru technici sî montanisti români. P. **Pope'a** reflecta, ca statutele impunu Associatîunei datorinti'a de a se 'ngrijí pentru deosebitele ramuri de sciintie sî arte, sî de óre ce bugetulu pre an. $186^4/_5$ nu permite a se creá stipendie nóue, sî iarasi cele vechi nu se potu luá dela cei ce le au acum, nu remâne alt'a, decâtu devenindu vre unulu din aceste stipendie in vacantia, acel'a prin concursu sa se ofereze unui tîneru, ce va sa studieze technic'a. Sî dupa ce in caus'a acést'a mai vorbescu de repetîte ori **Frâncu**, Dr. **Hodosiu** sî Dr. **Brandusianu**, apoi **Balintu**, Dr. **Glodariu**, Dr. **Petco** s. a., se decide, ca devenindu in vacantia vre unulu din stipendiele à 300 fl., comitetulu sa escria concursu pentru unu studinte de technica.

Cu acestea lucrârile propri ale adunârei erau mai terminate. De óre ce insa dela prim'a alegere a comitetului sî

a functîunariloru Associatîunei trecusera trei ani, sî astfelu conform §-lui II. din statute veniau a se face alegeri nóue: Vicepresiedintele multiamindu adunârei generale pentru onórea sî increderea, ce li s'a datu din partea Associatîunei, apoi urandu fiitoriului comitetu sî mai mare succesu, decum potù aretá cestu actualu, se róga a se priimí dimissiunea functîunariloru de acum, sî spre scopulu consultârei asupr'a nóueloru alegeri suspenda siedinti'a pe ¼ óra.

Intre membrii de fatia in tóte pârtîle se audiá dorinti'a, cá sa functîuneze sî mai departe comitetulu de acum; de aceea Dr. Hodosiu vorbì din inim'a toturoru, candu propuse a se aduce functîunariloru de acumu cea mai intima multiamita a adunârei, sî a se rogá, cá sa binevoiésca a portá acésta sarcina sî pe urmatorii trei ani. Nici o singura voce nu se radicà contr'a acestei propuneri, carea fu priimita cu acclamatîuni nenumerate.

Dimissiunea d-lui Baritiu nu se priimì; numai in loculu d-lui Brote, care-si aretà absolut'a nepotintia, de a mai administrá cass'a Associatîunei, se alese d. capitanu pens. Stezaru.

Mai departe propune Dr. Hodosiu, ca de óre ce atâtu presiedintii, câtu sî alti membri ai comitetului adeseori suntu impedecati a luá parte la siedintiele lunarie: de aceea sa se alége 6 membri substituti din Sabiiu sî apropiere; asemenea, cá in lips'a presiedintiloru presidiulu comitetului sa-lu pórte membrulu celu mai betrânu dupa vârsta, sî in fine a se modificá sî §§-ii respectivi ai statuteloru in intielesulu acest'a.

Asupr'a numerului, precum sî asupr'a numirei acestoru membri se nasce discussiune indelunga: Unii (Boiu sî Dr. Brandusianu) suntu de parere, ca aceia trebuie sa fia totu 12, altii iarasi (Dr. Hodosiu, Frâncu Russu sî altii) voru numai 6; in fine parerea césta din urma la votare castiga maioritatea voturiloru. Câtu pentru numirea loru: onorari? substituti? supplenti?— se priimesce numirea césta din urma, sî la propunerea Dr. Hodosiu se alegu dd. Dunc'a, Hanni'a, Popescu, Boiu, Cristea sî Vaid'a sen.

Secretariulu II. Russu din caus'a multîmei sî greutatci oficieloru sele, precum sî a nesanetâtii si-cere dimissiunea, carea se reiépta cu: Sa traiésca! Repetîndu rogarea sea, pres. deschide desbaterea asupr'a aflârei unui espedientu, prin care sa i se dea ajutoriu. D. Secr. declara in fine, ca astfelu conditiunatu va mai duce anulu acest'a oficiulu seu. Aici se nasce o desbatere mai indelungata, la care iau parte presiedintele, Frâncu, Pope'a, Dr. Hodosiu, Dr. Brandusianu sî altii. Dupa ce se cérca feliurite câli, prin cari s'aru poté dá ajutoriu secretariatului in cancelari'a Associatîunei, acest'a in fine declara cu parere de reu, ca juristii stipendiati nici pe departe nu i-au datu ajutoriulu acel'a, la care-i indatorase hotarirea adunârei generale din Blasiu, ba doi dintre densii nici ca au intratu vre-odata in cancelari'a Associat. Adunarea generala cu multa neplacere ia spre sciintia aceste descoperiri, sî in fine, la propunerea Dr. Brandusianu, decide: cá din cele siepte stipendie a 100 fl., menite pentru iuristii din Sabiiu, unulu sa se traga sî cu sut'a aceea de florini sa se remunereze unu scriitoriu stabilu alu secretariatului.

Secretariulu II. aduce la cunoscinti'a adunârei trist'a impregiurare, ca membrii Associatîunei scadu neincetatu, asiá incâtu dela intemeierea ei cu preste 800 membri pâna acumu numerulu acest'a s'au injumetatîtu. O parte mare a acestei impregiurâri la desbaterea ce urméza se imputa d-loru colectanti, cari cu mica esceptîune au aretatu préputînu interesu sî zelu pentru inaintarea Associatîunei. De aceea se priimesce cu placere propunerea d. Frâncu, cá colectorii sa se indatoreze a reportá pe fiacare anu comitetului despre starea membriloru din cercurile loru respective; ear cercurile, dupa ce se audu mai multe pareri, adunarea decide a se face dupa protopopiate.

P. Archimandritu Popasu ia cuventulu, spre a aretá, câtu de putînu s'au apropiatu pâna acum Associatîunea de scopulu seu celu adeveratu, sî astfelu câtu de putînu folosu practicu au adusu pâna acum. Politic'a ne absórbe intru atât'a, incâtu nici sectîunile, ce s'au formatu pentru deosebiti rami de sciintia, inca n'au potutu dá vre'unu semnu mai remarcabilu de viétia. Un'a causa, pentruce aceste sectîuni n'au desfasiuratu pâna acum activitate mai mare, va fi sî aceea, ca membrii loru suntu departati cu locuintiele, sî consultarea imprumutata astfelu devine fórte cu anevoie. De aceea densulu propune, a se creá trei sectîuni, un'a in Blasiu pentru Filología, alt'a in Brasiovu pentru Istoria, sî a trei'a in Sabiiu pentru sciintiele naturei. Propunerea se priimesce cu viua multiamire.

Urméza alegerea membriloru onorari, spre care scopu Dr. Vasiciu propune pre presiedintele dietei transsilvane Gustavu Groisz, ear Russu pre rectorulu universitatei din Iasi, Dr. Titu Liviu Maiorescu. Ambii se priimescu cu applausu.

La alegerea locului pentru adunarea venitóre domniau dóue pareri: unele voiau Belgradulu, altele Abrudulu. In fine se priimì cestu din urma.

Cu acestea e finita ordinea lucrâriloru.

Vice-pres. se radica, spre a rostí cuventulu de incheiare sî a esprime multiamit'a sea pentru intieleptiunea sî moderatîunea, ce o manifestara membrii adunârei; ear P. Vicariu Petru Popu din Hatiegu multiamesce V.-presiedintelui sî toturoru membriloru, cari parte din departâri mari au imbucuratu pre Hatieganii cu venirea loru, sî incheia cu multiamita câtra Mai. Sea, subt a cârui scutire infloresce Associatîunea.

Intre strigâri sgomotóse: Sa traiésca Mai. Sea! se incheia ostenicios'a siedintia, ce durase dela 10 pâna la 4½ óre dupa amedi. —

In otelulu opidanu comun'a arangiase unu banchetu pentru siepte dieci persóne. Acest'a decurse cu cea mai animata jovialitate. D. Presiedinte deschise pórt'a toasteloru, inchinandu pentru Mai. Sea, P. Vicariu Petru Popu pentru pres. Associatîunei Eppulu Siagun'a, P. Protosinchelu Pope'a pentru Esc. Sea Mitropolitulu Siulutiu, P. Archimandritu Popasu pentru Hatiegani, Dr. Glodariu pentru V.-presiedintele Associatîunei, Dr. Hodosiu pentru natîunea româna, d. Silvasi judele supremu pentru prosperarea Associatîunei sî infratîrea popóreloru transsilvane prin cultura s. a. s. a.

Sub séra vr'o 7—8 carutie cu óspeti, cu d. Vice-presied. in frunte, se dusera la satulu invecinatu Farcadinu, spre a face curtenire Baronului Nopce'a betrânului, care invitase pre óspetii Assoc. la prândiu, sî nepotendu-se acést'a, i priimì acumu cu indatînat'a-si finetie sî ospitalitate.

Multi dintre membrii Associatîunei plecara inca Marti sér'a, cei mai multi insa numai Mercuri diminéti'a si-luara adio dela ospitalii Hatiegani, cu bucuria, ca si-au plinitu datorinti'a fatia cu Associatîunea, sî cu intristare, ca cele dóue-trei dîle pe pamentulu celu mai classicu alu Transsilvaniei se strecurasera prérepede. —

Dela congressulu serbescu.

Despre cele petrecute in Carlevitîu din dîlele acestea aflâmu, afara de cele comunicate pâna acum, dupa „Tem. Ztg.“ urmatórele: Deputatii români caletorira la Carlovitîu cu programulu gat'a. In Neoplant'a sî Carlovitiu cercetara cu deameruntulu impregiurârile sî se consultara asupr'a modalitatei ducerei la deplinire a programului loru, ceeace o sî facura intr'unu modu aprobatu atâtu de comissarulu imperatescu, câtu sî de Serbi. In 31 Iuliu Românii, cu Episcopulu Ivacicoviciu in frunte se presentara comisariului r. in Petrovaradin, sî anume cá representanti ai dorintieloru sî intereseloru poporului românu de relig. ort. or. In prim'a Augustu, dupa ce comissariulu r. intrase in Carlovitiu sî priimise salutârile indatinate, iar i se presentara Românii cu Eppulu din Aradu in frunte; Eppulu adresà in numele deputatîloru români câteva cuvinte, in cari apostrofà, ca deputatii români suntu siliti a luá positîune deoaebita fatia cu congressulu natîunalu iliricu.

Acést'a o espusera mai pe largu in declaratoriulu datu comissariului, sî in memorandulu substernendu Mai. Sele. Deputatulu Babesiu prededù ambe actele comissariului rogandu-lu, a-le luá la cunoscintia sî a-le substerne la loculu préinaltu. Comissarulu priimì actele, a câroru esintia e, ca Românii acestu congressu electivu trebuie sa-lu privésca cá curatu serbescu menitu pentru alegerea Archiepiscopului sî Mitropolitului curatu serbescu, la care ei cu consciintia curata nici chiaru din iubire sî respectu câtra sor'a natîune serbésca nu potu luá parte.

La festivitâtîle sî banchetele, ce urmara, participara sî Românii, sî preste totu se folosira de tóta ocasiunea, pentru de a castigá causei Mitropolici loru sî inaintea clerului serbescu, sî inaintea deputatîloru serbesci sî la totu poporulu serbescu positiunea cuvenita. Pasîrea loru in publicu fu mai pe urma in 5 Augustu in adunarea congressului, nemijlocitu dupa ce comissariulu congressului anuntiase deschiderea desbateriloru sî a acteloru de alegere. Deputatulu Babesiu dedù o de claratîune in limb'a germana, carea fu intrerupta mai de multe ori cu: Zsivio!

Vre-o desbatere ori declaratîune a deputatîloru serbesci asupr'a acestei manifestatîuni a Românilor nu concese Comissariulu, sî Românii sî esîra indata cu densulu, incependuse actulu alegerei. Serbiloru le batù la ochi, ca Românii toti

se grupau impregiurulu unui centru, sî tóta activitatea loru purcedeá de aici. Centrulu acest'a, cá totdeun'a, erá d. de Mocioni.

Mai departe spune totu „Tem. Ztg.“, ca deputatii români in 6 Augustu plecara câtra casa sî ca p. n. sanctiunare a alegerei de Mitropolitu va urmá câtu mai curendu. Serbatórea instalatiunei se va face in 6/18 Augustu, dîu'a natala a Mai. Sele, cu pompa neindatinata, carea o va marí unu batalionu de militîa cu musica, ce va intrá atunci in Carlovitiu.

Sabiiu in 31 Iuliu. (Felurite.) In siedinti'a dietala de astadi se citira p. n. rescripte imperalesci, prin cari se aduce la cunoscinti'a dietei, ca Maiestatea Sea au intaritu articululu de lege pentru tribunalulu supremu (schimbandu-se loculu resiedintiei acelui'a la Vienn'a, in locu de Transsilvani'a. sî cu unele alte modificâri), apoi pentru schimbarea § 75 din legea dietala (privitóre la diurnale deputatîloru), in fine pentru sanctiunarea sî publicarea legiloru in Transsilvani'a, — Din alegerile cele nóue intre Magiaro-Secuii esîra mai pretotindenea totu deputatii de mai nainte. — De erî nópte plóua mai ne'ntreruptu sî e rece; ne tememu cá a dóu'a catastrofa de inundare. —

Belgradu 10 Augustu. Adi se incepù a patr'a alegere de deputati in orasiulu nostru, alu cârei resultatu fu, ca se alesera cu pluralitatea voturiloru:

Baronele Stefanu Kemény sî Canoniculu Franciscu Barts. Evrei luara parte la votare fórte putîni, Magiarii inca nu toti; ér Românii asemenea putîni, acestia din urma, dîceau mai multi, ca dece sa mai votiseze, fiindu in minoritate absoluta, sî Magiarii ori pe care voru alege, totu nu se ducu, lânga care mai adausera, ca unu magiaru care impartî biletele, liaru fi dîsu, cumca barbatii loru sciuti pentru cari au votisatu A. T. sî N. B. jun. sî déca ii voru alege, totu nu se voru duce la dieta! —

Bucovin'a, de pe ap'a Siretului 18 Iuliu 1864. (Intardîatu.) Suntemu in ajunulu unei fapte momentoase pentru biseric'a ortodocsa-resariteana in Austri'a, avendu in curendu sa urmeze, dupa vointi'a imperatésca, alegerea Mitropolitului serbescu.

Unu feliu de inviatoriu la asta alegere i-a venitu dela ministeriulu de statu, sî Eppului nostru, carele s'a sî adresatu in dîlele trecute la Comissarulu c. r. Philipoviciu cu scopu, de a capetá unele desluciri in privinti'a alegerei sî a celoru ce au sa urmeze dupa dâns'a.

Pân'acum'a n'a strabatutu inca in publicu, ca pe ce motive rediamatu voiesce Escellenti'a Sea a luá parte la alegere, atât'a insa se scie, ca necapetându inca nici unu respunsu dela domnulu Philipoviciu, nu face dispusetiuni de calatoria.

Intr'aceea in insusietate de fii ai bisericei dreptu-credincióse, carii dorimu binele ei, simtîmu detorinti'a a face observaciunea, ca, déca s'aru otarí Escellenti'a Sea, de a calatorí la Carlovitiu, pentru cá sa iaie parte la alegerea mitropolitului serbescu, ar face o fapta, ce cuprinde in sine nisce resultate canonice cu totulu opuse celoru ce tindeá a le ajunge atâtu insusi prin purtarea-i de pân'acumu fatia cu tendintiele serbiloru, câtu sî clerulu bucovinénu prin renumitele sele „dorintie“ din anulu 1861.

Pe lânga aceea e de luatu bine aminte, ca las'ca Românii din Banatu, Ungari'a sî Ardélu nu se potu impacá cu procedur'a aceea, ca mai antâiu sa se aléga mitropolitulu sî episcopii pentru locurile vacante sî dupa aceea abiá se urmeze desbaterile asupr'a afaceriloru scolarie-fundaciunale si bisericesci, dar'apoi cu astfeliu de procedur'a nu se tienu multiemiti nece chiaru Serbii si cu atâta mai putînu se poate invoi cu dans'a Escelentia Sa, episcopulu nosrru, carele inca trebuie sa doreasca din toata inim'a, cá sa se lamureasca si sa se statoreasca odata drepturile si referintiele bisericei ortodocse in Austri'a fatia cu statulu si fatia cu alte natiuni si confesiuni.

De aceea credemu noi, ca Esc. Sea, déca se va duca la Carlovitiu, nu va poté sa tîna cu Serbii sî cu Românii incâtu se atinge de schimbarea procedurei, cá sa se incuviintieze adeca de câtra Maiestatea Sea Imperatulu, ca mai antâiu sa se puna la cale referintiele bisericei ortodocse die atinsele puncturi de vedere sî apoi sa vina la rendu alegerea pentru locurile vacante; câci numai asiá va poté ajunge sî dieces'a nóstra la credintia cu pretinderile sale istorice sî cu tendintiele s prematice ale ierarchiei serbesci.

Facendu-se schimbarea procedurei in intielesulu acest'a, ce arn avé apoi Escelenti'a Sea de sustînutu sî de concesu in desbaterile atinse, ast'a a intielesu acum atâtu din respunsurile, ce i le-a datu preotîmea la cele siepte intrebâri de asta carna, sî din respunsurile, ce i s'a datu de curendu la cele dóue intrebâri, ce le-a fostu pusu unoru preoti distinsi nainte de santîrea catedralei, câtu sî din articululu din gazeta bisericésca „Preotulu“ Nr. 22, 29 Februariu 1864, sî suprascrisu, Incercâri serióse spre rumperea legaturei canonice dintre Biseric'a ortodocsa a Bucovinei sî cea a Moldovei“, din carele reproducemu pasagiulu urmatoriu: Apelâmu deci la patriotismulu sî iubirea de ortodocsía a fratîloru Bucovineni, sî in particulariu, a Présantîtului Episcopu de Cernauti, Eugenie Hacmanu, ca sa se nevoiésca cu nevointia buna . . . spre a nu se compromite o legatura canonica, a cârei rumpere nu-i va atrage decâtu defaimarea sî disaprobarea a totu ce este ortodocsu, a totu ce este românu sî simte romanesce.“

Mai multi.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Daruliterariu.) Esc. Sea Mitropolitulu greco-catolicu, Conte Alessandru Sterc'a Siulutiu a facutu „Tesaurului de monumente istorice pentru Romani'a“ unu daru literariu prépretîosu: unu volumu de 162 manuscripte de documente istorice, privitóre mai cu séma la istori'a politica sî bisericésca a Românîloru transsilvani. In epistol'a Sea comitativa dîce ven. Archipastoriu câtra d. Papiu Atât'a voi-scu sa scii, ca acestea suntu scóse din locuri unde nu ori cine póte sa strabata, sî care eu, impreuna cu fratii Mocionesci, cu dóue mii fl. le-amu rescumperatu dintr'o mâna lipsita. Eata dar tî-le tramitu cu acésta buna ocasiune, crediendu, ca in mai buna mâna intre fiii natîunei nóstre, nu le potu incredintiá, etc.

(Stenografia româna.) Suntemu fericiti a poté anuntiá publicului românu esîrea unui oposculu despre Stenografi'a româna dupa sistemulu lui Gabelsberger. Autorulu carticelei, d. Dimitriu Racuciu, juristu absolutu sî de asta data stenografu românu la diet'a transsilvana, incâtu scimu, este celu d'antâiu care cérca a latî acésta frumósa sî trebuinciósa desteritate intre Români. Carticic'a se afla de vendiare la tipografi'a diecesana in Sabiiu à 1 fl. v. a.

(Bibliografia.) Societatea bisericésca literaria a teologiloru români gr. cat. di Vienn'a a tradusu unu opu catecheticu sub numele „I. Dehar be“, care constà din 3 tomuri à 28 cóle. Tomulu I. e gat'a sî se póte procurá prin prenumeratîune cu 1 fl. 50 xr. v. a., tramitiendu-se epistolele francate la: Societatea bisericésca literaria a Teologiloru românii in seminariulu gr. cat. centralu. Schönlatern-Gasse Nr. 10 in Vienn'a.

Spesele Russiei pentru debelarea revolutîunei in provinciele sele apusene sî 'n Poloni'a facu 68 millióne ruble; bugetulu militariu pe anulu 1863. se urcà la summ'a de 154,048,636 ruble, sî 'n anulu 1864. se va urcá la 152,435,399 ruble.

Premiu literariu. D. Vasiu dintr'o impregiurare sióda a destinatu 20 fl. pentru cea mai buna poesía satirica, ce va esî in Umoristulu in triluniulu Iuliu, Augustu, Septembre. La lupta dar toti iubitorii umorului!

Principatele române unite.

La propunerea ministruluí presiedinte d. Cogalnicénu, Domnitorulu prin decretulu Seu din 19 Iuliu a. c. a decretatu, ca ministeriulu justitiei sî alu culteloru sî instructiunei publice voru formá pe venitoriu unu singuru ministeriu cu numirea de: Ministeriulu justitiei, alu culteloru sî alu instructîunei publice. Asemenea s'au contrasu prin altu decretu domnescu din aceeasi dî ministeriulu de agricultura sî lucrâri publice intr'un'a cu ministeriulu de interne. Cu acestea in legatura d. Ministru alu culteloru sî instructîunei publice d. Bolintinénu, precumu sî d. ministru alu justitiei P. Orbescu au demissiunatu. Scopulu acestoru reductîuni este parte economisarea cu veniturile statului, parte o concentrare mai stricta a administratîunei.

Prin altu decretu de acelasi datu Domnitorulu acórda amnestía generala pentru tóte delictele poltice, cu acea conditîune insa, cá straini implicati in aceste delicte deodata cu priimirea amnestíei sa parasésca Romani'a.

Prin tóte foile din urma de ori ce colóre se vorbiá cu multu interesu despre alegerile membriloru la municipalitatea din Bucuresci, ce erau sa se faca Domineca in 27 Iuliu. Despre resultatulu loru inca nu scimu nimicu; la tóta intemplarea insa acelea voru fi unu barometru insemnatu alu opiniunei publice din capitala.

Corespundintia.

La Porcesci. Odata pentru totdeun'a: corespundintie anonime nu priimimu.— Unu Pr. din B. Cuventulu câtra „Umoristulu“ prea lungu pentru fói'a nóstra, unde nici ca-i e loculu.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 61. ANULU XII.

Sabiiu, in 6|18 Augustu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Scrisórea dechiaratória sî legitimatória a deputatîloru români la congressulu iliricu-natîunalu din Carlovitiu câtra Illustritatea Sea dlu Generalu sî Comisariu imperatescu Iosifu baronulu Philipovich de Philippsburg.

Illustrissime D-le Generalu, imp. r. comissariu alu congressului!

Umilitu subscrisii deputati alesi, precum se vede din credintiunalele predate la loculu cuvenitu, din partea poporatîunei române sî a clerului românu din diecesele Aradu, Temisiór'a sî Versietiu, la congressulu natiunalu iliricu conchiamatu din orenduiél'a pré'nalta pre dîu'a de astadi pentru alegerea Archi-episcopului sî Mitropolitului de Carlovitiu,— ne tînemu de cea mai santa detorintia, a dechiará prin acést'a in tóta supunerea, cumca noi,

considerandu, ca s. biserica ort. orient. dupa fiinti'a ei esterna — e b i s e r i c a n a t î u n a l a, sî ca ei — fiindu ea chiamata in urmá determinatîuniloru pré'nalte, de a conduce cultur'a poporului sî instructîunea publica, caracterulu natiunalu, déca va cá sa corespundia missiunei sale inalte, nu e iertatu sî nu póte sa-i lipsésca;

considerandu, ca ierarchi'a de Carlovitiu, cá mitropolia séu cá patriarchatu, dupa privîlegiile serbesci sî mai cu séma dupa caracterulu ei inherinte istoricu sî fapticu — c o a d e v e r a t a i e r a r c h i a s e r b é s c a n a t î u n a l a, sî dupa dorinti'a comuna in multe moduri espresa sî interesele intetîtórie ale natiunei serbesci, trebuie sa remâna c u r a t u n a t i u n a l u s e r b é s c a;

considerandu, ca scaunulu mitropolitanu natiunalu serbescu, dupa canónele bisericesci, pre dreptu sî dupa cuvenintia, nu e iertatu sî nu se póte inlocuí, decâtu numai prin representantii alesi ai natiunei serbesci sî cu individi apti de natiunalitatea acést'a, sî ori ce incurgere straina, taia in dreptulu natiunalu sî in interesele natiunei serbesci;

considerandu, ca poporatîunea româna din cele trei diecese ort. orient. Aradu, Temisiór'a sî Versietiu, care numera unu milionu de suflete sî care singura face cu multu mai multu de câtu o jumetate din intréga poporatiunea ort. a celoru optu diecese, ce se tînu de congressulu iliricu, — de sî are acelasi simvolu alu credintiei cu Serbii, sî dupa acest'a, precum sî in urm'a mai multoru relatiuni reciproce, de sî are mai multe puncte de atingere mai de aprópe sî aceleasi interese cu natiunea serbésca, totu-si nu se tîne nici decâtu de biseric'a natiunala serbésca, sî nu tinde dupa interese de cultura sî desvoltare natiunali bisericesci, ci din contra posede biseric'a sea propria, româna natiunala dupa fiinti'a-i esterna cu totulu deosebita, sî cultur'a sî desvoltarea voiesce sî trebuie sa si-o mijlocésca naturalminte precum sî in spiritulu bisericei sale, in limb'a sea propria româna cu totulu deosebita de cea serbésca, spre scopulu acest'a insa ierarchi'a serbésca natiunala, dupa insusîrea, destinatiunea sî practic'a ei comprobare de pân'acum, n i c i d e c â t u nu póte corespunde;

considerandu, ca Românii gr. or. din Monarchia preste totu, sî cei d i n Banatu in specie, s'au incorporatu la ierarchi'a serbésca natiunala de Carlovitiu, precum se scie, numai in modu n e c a n o n i c u prin poterea lumésca, la intarirea evenimenteloru de pe la capetulu seclului 17 sî inceputulu secl. 18, de buna séma numai cu intentiune nobila pré'nalta, adeca spre folosulu sî prosperarea ambeloru natiuni, care incorporare insa in d e c u r s u l u tempuriloru, abstragendu de la firea-i necanonica, s'a desvoltatu sî aretatu fórte nefolositória, ba de comunu periculósa;

considerandu, ca scopulu ierarchiei bisericesci de Carlovitiu, nici de câtu nu póte stá in periclitarea sî debilitarea ortodocsîei prin impiedecarea instructiunei române poporali, a progressului Românîloru, a luminarei sî civilisatiunei poporului românu peste totu; ierarchi'a natiunala serbésca insa a siervitu scopului acestui'a pân'acum'a in o mesura ce s'a facutu de proverbu, spre celu mai mare necasu sî spre necomputabil'a scadere a ambeloru natiuni si a bisericei loru comune;

considerandu, ca chiaru din respectulu abnormitâtiloru si inconvenientiloru acestoru triste, ce neodichnescu consciinti'a fie cârui credintiosu, natiunea româna din tóte pârtile Monarchiei la tóte ocasiunile ce i se oferira, in parte si tóta, precum in a. 1850 dieces'a Aradului prin sinodulu diecesanu tînutu atunci, apoi dieces'a transsilvana prin repetîte sinóde diecesane, regimentulu banatianu rom. de granitia in a. 1851 prin tóte comunele lui, in fine si mai cu séma dupa esîrea din vietia a S. S. Patriarchului serb. Iosefu Br. de R a j a c i c in primavér'a a. 1862, prin o deputatiune numerósa si vediuta cu cei doi episcopi din Tranni'a si din Aradu in frunte, — se rogà préumilitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pentru pré gratîós'a ajutorare prin restaurarea mitropoliei de demultu, române natiunale, si aceste rogaminti pré umilite se afla inca in pertractare si-si ascepta resolvarea finala;

considerandu ca Maiestatea Sea c. r. apost. pré gratîosulu nostru domnu si rege, s'a induratu pré parintesce in pré-'nalt'a scrisóre de mâna din 27 Sept. 1860 in urm'a petîtîunei predate in acésta dîrectîune de câtra cei trei consiliari imp. estr. din Banatu, Bucovin'a si Transsilvani'a a asigurá, ca Pré'naltu acela-si, nu e neaplecatu la radicarea unei mitropolie române ort. orientale; ear' in pré'nalt'a scrisóre de mâna din 25 Iuniu 1863 indreptata câtra Esc. Sea D. ministru si cancelariu de curte, conte Nádasdy, s'a induratu a dechiará in cestiunea acést'a mai determinatu, ca intentiunea pré'naltu aceluia-si e „d e a s e r a d i c á p e n t r u R o m â n i i b i s e r i c e i g r. n e u n i t e, o m i t r o p o l i a d e s i n e s t a t a t ó r i a, c o o r d i n a t a c u c e a s e r b é s c a“;

considerandu, ca Românîloru, totdeun'a si in tóte impregiurârile neconditîunatu credintiosi Maiestatei Sale si gloriosîloru antecesori ai pré'naltu aceluia-si, cuventulu adoratului loru monarchu li-a fostu, le este sî le remâne totdeun'a santu cârui'a se incredu cu tóta securitatea sî a cârui indeplinire de aprópe chiaru pentru aceea o ascépta cu cea mai deplina incredintiare; ca asiá dara, — in urm'a pré'naltei acestei'a intentiuni atâtu de deschisu, chiaru sî detiermuritu câtu sî marinimosu sî gratîosu esprese, precumu sî in urm'a argumînteloru sî fapteloru positive — dupa parerea nóstra fórte importante — mai in susu desfasiurate,— Românii nu potu sî nu le e iertatu n i c i d e c â t u dupa dreptulu canonicu sa considere de archieppulu sî mitropolitulu seu, pre archieppulu sî mitropolitulu ce e de a se alege acum in Carlovittu, sî inca cu atât'a mai putînu, câci ei (Românii) in congressulu natiunalu iliricu in fapta abiá, dupa nume insa de locu nu-su representati, de óre ce ei, de sî — dupa cum e cunoscutu — forméza jumetatea cea cu multu mai mare a ortodocsîei nemijlocitu coucentrate pân'acum la Carlovitiu, dupa unu u s u arbitrariu, care n'are nicl o basa de dreptu sî cuvenintia, introdusu sî sustînutu chiaru de ierarchi'a serbésca, suntu representati dela câte 60—70,000 de suflete cu câte unu deputatu, precandu fratii loru Serbi au dela câte 13—14,000 de suflete câte unu deputatu, sî suntu asiá dara in comparatîune cu Românii, chiaru de c i n c i o r i representati, — o situatiune nepotrivita, care s'a recunoscutu destulu de chiaru sî in pré'nalt'a scrisóre de mâna a Maiestatei Sale c. r. apost. câtra fostulu patriarchu Iosefu Br. de R a j a c i c, sî care nu póte sa fia de câtu spre batjocur'a natiunei române si a celoru mai sante interesse bisericesci si scolari ale ei;

considerandu, ca o participare ori câtu de mica a po-

porului românu cá atare, resp. a mandatarîloru lui la alegerea metropolitului de Carlovitiu, precum aru taiá ea de un'a parte in dreptulu propriu alu sororei natiuni serbesci, chiaru asiá de alta parte s'aru paré a intemeiá unu dreptu logicu sî politicu séu moralu pentru alesulu principe bisericescu asupr'a Românîloru, asupr'a besericeloru sî scóleloru loru, cari ambe consecintie noi, dupa consciinti'a sî simtiulu nostru de dreptu, in urm'a respectului sî amórei nóstre sincere câtra sor'a natiune serbésca sî in urm'a semtieminteloru poporului nostru nóue bine cunoscute, — ne tinemu de detorintia a le incungiurá cu tóta acurateti'a ;

considerandu asiá dara tóte aceste momente ponderóse, — nice decâtu nu ne semtîmu aplecati, de a luá parte la alegerea archiepiscopului sî metropolitului de Carlovitiu, din contra constatâmu aici solenelminte sî cu tóte consecintiele posibili — caracterulu curatu natiunalu serbescu alu adunârei de alegere, precum sî alu principelui bisericescu ce lu va alege, cu deosebire insa sî cu tóta seriositatea corespundiatória ponderositatei lucrului trebuie sa accentuâmu, ca chiaru de aici e evidinte, cumca dóue milliónede supusi credinciosi sî plecati Maiestatei Sele din natiunalitatea româna de religiunea gr. orient. se afla orfani sî lipsiti de scutintia, lipsiti de pastoriulu sufletescu supremu sî de conducatoriulu scóleloru si educatiunei, si mai cu séma in pârtile Banatului, unde nu au nici episcopi propri, ba in multe locuri nici preotii si protopopii sei, suntu aprópe de a cadé intr'unu indiferentismu religiosu periculosu si intr'o desperare politica fatala !

Ilustrissime ! Aicea trebuie sa observâmu espresu, cu provocare la motivele insîrate, ca dechiaratiunea acést'a anóstra sî abtînerea nóstra dela alegerea archiepiscopului si metropolitului de Carlovitiu, nici de cumu nu e influinti'a óre cârui spiritu de opusetiune séu renitentia, precum aceste totdeun'a au fostu departe de Românii credinciosi Maiestatei Sele, ci din contra— precumu se vede destulu de chiaru din cele premise — e consecinti'a cea mai naturala a consciintiei nóstre curate si a semtîului nostru adeveratu de loialitate si direptate, cu cari nici decâtu nu se unesce, cá noi Românii sa participâmu la alegerea unui archiepiscopu si metropolitu menitu pentru natiunea serbésca, cu atât'a mai pucinu la alegerea unui metropolitu serbescu pentru natiunea româna.

Cumca acestu semtiementu si acésta convingere a nóstra e si a intregu poporului românu documentéza evedinteminte fapt'a, ca poporulu românu acolo, unde locuesce cu totulu nemestecatu cu Serbi, anume in frontier'a Caransebesiului si la Oradea mare, privindu insasi alegerea la congressulu iliricu de inconvenienta au denegat'o aceea formalminte, si de regula numai acolo au alesu deputati si ne au delegatu pre noi cá Români de representanti conscientiosi ai lui, unde voi a impedecá prin acést'a, cá minoritatea serbésca, cea de altmintrea fórte neinsemnata, sa nu pasiésca in numele poporului românu si sa dee abtînerei lui o espressiune falsa.

Insa nu numai gat'a, ci fórte fericiti amu fi noi si intréga natiunea româna, de a lua parte la unu congressu natiunalu romanescu pentru alegerea unui archiepiscopu si metropolitu românu sî pentru regularea relatiuniloru nóstre cu si câtra ierarchi'a serbésca, precum si pentru regularea afaceriloru nóstre bísericesci si scolari.

In fine nu potemu trece cu vederea, Ilustrissime, a nu amintí, cumca nóue, de dupa impregiurârile umilitu insirate mai in susu, nu ni se pare pré dreptu si cuvenintia, cá spesele congressului natiunalu iliricu in asemenea mesura sa se repartiésca si asupr'a familieloru române, cari nu suntu representate in acel'a nici dupa nume.

Ne rogâmu deci Ilustrissime cu tóta supunerea, cá acésta scrisóre dechiaratória a nóstra pre lânga préumiiitulu memorandu aici alaturatu sî prelânga esprimarea loialitatei nóstre sî a comitentiloru nostri celei mai sincere sî mai neconditiunate sa binevoiesci a o asterne spre prégratiós'a cunoscintia sî luarea in consideratiune a Maiestatei Sele c. r. apostolice, prégratiosului nostru Domnu. Ai Ill. Vóstre préplecati servi

Carlovitiu 1 Augustn 1864.

Constantinu Gruiciu m. p. protopopulu Haziasiului, deputatu românu alu diecesei Timisiórei; Ioanne Marcum. p. Protopopulu Lugosiului. deput. rom. alu diecesei Versietiului; Iosifu Belesiu m. p. Protop. Totvaradiei, deput. rom. din dieces'a Aradului ; Nicolau Andreeviciu m. p. preotu, directoriu scóleloru natiunali de granitia, deput. rom. din dieces'a Versietiului; Andreiu de Mocioni m. p. deput. rom. din dieces'a Timisiórei ; Vincentiu Babesiu m. p. cojude la tabl'a reg. in Pest'a, deput. românu din dieces'a Temisiórei; Georgiu de Fogarasi, m. p. advocatu sî proprietariu in Lipov'a, deput. rom. diu dieces'a Timisiórei ; Filipu Pascu m. p. pretofiscalulu comitatului Carasiului, dep. rom. din dieces'a Versietiului; Alessandru de Atanasieviciu advocatu sî proprietariu in Lugosiu, deput. rom. din dieces'a Versietiului; Sigismundu Popoviciu m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului; Lazaru Ioanescu m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului, Dr. Demetriu Hatieganu, advocatu, dep. rom. din dieces'a Versietiului; Aureliu Maniu m. p. advocatu, deputatu românu din dieces'a Versietiului.

„Concordi'a“

Românii in congressulu din Carlovitiu.

Sub titlulu acest'a d. Babesiu da in nr. 61 alu „Concordiei“ o descriere mai pe largu a celoru intemplate in Carlovitiu. Din acestu articulu remarcabilu, esîtu din pén'a cea maiéstra a domniei sele, estragemu sî noi urmatórele pasage:

Dupa ce d. refert. promite a comunicá tóta starea causei biser. a Românîloru res. din Austri'a intr'o brosiura deosebita, vine apoi a vorbí despre portarea Românîloru din Caransebesiu sî din Oradea mare; sî apoi la a celoru din tînuturile Aradului, Timisiórei sî Lugosiului. Sî dupa ce espune caus'a, pentru ce Românii din aceste pârti au alesu pre cei 14 ablegati, sî pentru ce acesti ablegati au priimitu alegerea sî s'au infatîsiatu la Carlovitiu: ca adeca sa se folosésca de acestu mandatu cá de o basa legala sî valida, in modulu celu mai eficace, spre legitimarea, popularisarea sî inaintarea causei nóstre ortodocse natîunale, in caus'a mitropoliei române res: espune d. refert. mai departe, ca cei doi factori mai insemnati la resolvirea acestei cause suntu regimulu sî natîunea serbésca cu Ierarchi'a sea, sî altu locu mai potrivitu, pentru de a vorbí cu acesti doi factori nu erá, decâtu congressulu din Carlovitiu; dar sî afara de aceea erá o datorintia imperativa, a cunósce odata, ce credu si ce dîcu barbatii cei mai competinti ai Serbiloru in caus'a biser.; câci pâna acum se sciá numai atât'a, ca natîunea serbésca sî Ierarchi'a aceleia nu voru odata cu capulu despartîrea Românîloru de câtra densele.

Dupa aceste premise apoi urméza descrierea insasi a celoru sevarsîte, cari lasâmu sa ni-le espuna insusi d. corespundinte :

„In congressulu natîunei ilirice din Carlovîtiu faptorele principale e— comissarulu imperatescu, cá direptu representante alu Maiestatei Sele. Deci detorinti'a nóstra pretindeá, ca mai nainte de tóte sa ne chiarificâmu tréb'a cu comissarulu imperatescu.

Mai antâiu se presentà aceluia-si — Domineca in 31. luliu la 9 óre de diminéti'a Ilustritatea s'a dlu Andreiu de Mocioni, descoperindu-i cu tóta bun'a cuviintia— scopulu, interesele sî intentiunile nóstre, sî rogandu-lu pentru o priimire solenela colectiva a Românîloru inca in aceea-si dî. Dupa o desbatere sî consultare lunga, mai multu cordiala, cá oficiósa, dlu generariu sî comissariu imperatescu— recunoscù loialitatea sî necesitatea intentiuniloru nóstre sî— se aretà petrunsu de o rara gratia sî bunavointia câtra Români.

Totu in acésta dî intre 12 sî 1 óra de amédi cinci trasure incarcate cu deputatii români cu aduncu veneratulu loru Episcopu Ivacicoviciu in frunte— trasera— venindu din Carlovitiu la cortelulu prémaritului Dnu comissariu imperatescu in Petrovaradin, unde deputatii români antâi'a óra se presentara oficiosu in numele natîunei române ortodocse din Ungari'a sî Banatu sî fura priimiti sî tratati— intr'adeveru cá demnii representanti ai unei natîuni atâtu de brave sî loiale !

De aici incolo — terenulu nu mai aveá nice o greutate pentru noi. Dlu comissariu — convingendu-se din pasii sî cuvintele nóstre— despre atitudinea, loialitatea sî solidaritatea intentiuniloru nóstre, — ne preveniá cu o gratia sî destingere rara.

Luni in 1. Augustu — intrandu comissariulu imperatescu cu prescris'a straordinari'a pompa sî solenitate, intre bubuitulu tunuriloru Petrovaradinului sî trescuriloru Carlovitiului intempinatu de deputatiuni numeróse sî stralucite cu oratîuni sî vivate — in Carlovitiu, sî ocupandu-si cortelulu oficiale in cas'a magistratului, dupa-ce administratorulu metropolitanu sî episcopii unulu câte unulu si-facura reverinti'a, deputatii rmâni iara-si toti impreuna cu Episcopulu loru Ivacicoviciu in frunte -i se presentara in celu mai serbatorescu modu; episcopulu I. citì o alocutiune, in carea apostrofà, cumca Românii fatia cu congressulu serbescu electivu suntu necesitati a pastrá opusetiune straordinaria, pe carea dorindu a o motivá, legitimá sî escusá, au compusu o dechiaratîune câtra Ilustritatea Sea dlu comisariu (comunicatu mai susu Red. T. R.) sî unu préumilitu memorandu câtra Maiestatea Sea, pentru ale câroru priimire sî gratiósa respectare ei se róga

cu tóta cuviinti'a. Dupa acést'a indreptà suscrisulu câte-va cuvinte escusatóre de acestu pasu sî intinse dlui comisariu ambele scrieri, pe cari Ilustritatea Sea le priimì intre asecurâri de cea mai viua partinire a acelor'a la Maiestatea Sea sî la locurile mai inalte.

Cuprinsulu dechiaratîunei sî memorandului credu ca se va publicá câtu de curendu pe deplinu, sî pentru aceea aici me marginescu a atinge despre acelea numai atât'a, ca dechiaratîunea are de tema a schitiá momentósele cause, pentru cari Românii— nu potu nici decum sa privésca congresulu alegatoriu din Carlovitiu de congresu sî alu Românilor sî pe alegendulu archiepiscopu sî metropolitu, de supremu archipastoriu sî alu seu, sî pentru aceea nici ca potu luá parte la alegere — fâra cá dreptu acést'a sa póta cadé asupr'a loru ma sî numai umbr'a de neloialitate sî renitentía; ear memorandulu lamurésce mai pe largu totu acést'a tema sî cuprinde préumilit'a rogare pentru câtu de curend'a gratiós'a resolvare a metropoliei ortodose române.

Cu aceste acte missiunea nóstra fatia cu regimulu erá terminata sî inca câtu de bine terminata. Scirea despre acestu pasiu alu nostru, alu cârui cuprinsu sî momentu — pâna ací numai unoru pucini corifei ai Serbiloru, cu carii noi dintru inceputu intraseramu in relatiuni amicabile — erá cunoscuta,— se latî curendu in totu Carlovitíulu sî — marì nespusu védi'a românilor, sî respectulu de conducatorii loru! Deputatii români fura chiamati sî binevediuti sî fetati la festivele mese atâtu ale comissarului, câtu sî ale administratorului metropolitanu;— nu se póte descrie triumfulu ce celebrà — bunulu tactu sî solidulu caracteriu, fratiésc'a armonia, ce manifestara representantii Românilor la tóta ocasiunea. —

La deschiderea formale a congressului — Joi in 4 Augustu – Românii se infacisiara toti, tînendu acésta solenitate de o forma neesentiala; ear apoi desvoltandu-se la acésta ocasiune — cu permissiunea comissarului imperatescu o lupta parlamentaria intre pârintií partideloru, de sî in decursulu aceleia mai decâtra toti cuventatorii se atingeá din adinsu caus'a nóstra cu ierarchl'a serbésca, Românii totusi se abtînura strinsu de orice câtu de mica participare la aceste discurse, luandu altmintre placuta notitia in animele loru despre fórte fratiescile espectoratiuni ale deputatîloru serbi.

Aici nu potemu a nu amintí, cumca Escellenti'a Sa dlu administratore alu metropoliei in cuventârile sele ceie fórte frumóse sî formosu perorate, de repetîte ori se incercà a amintí sî de natîunea româna pe lânga cea serbésca, sî óresi cum a transfigurá congressulu serbescu intr'o parte de congressu sî alu românilor; dar nu i se prindeá incercarea de feliu, sî amintirea natiunei române se potrivea in testulu oratiuniloru sele— chiaru cá mazerea 'n parete! Noi din partene atâtu acea intreprindere a Escellentiei Sele, câtu sî unele asemenea respunsuri ale prémaritului dnu comissaru imperatescu— le tribuiamu laudaverei dorintie de a gagiulá Românilor presinti.

In fine sosí dîu'a de Vineri in 5 Aug., destinata pentru deschiderea actului de alegere. La $8^1/_2$ óre de demanéti'a se celebrà in catedrale chiamarea spiritului santu,— de ací deputatii toti cu comissarulu sî cu episcopii in frunte purcesera in sal'a de adunare, sî Românii, remanendu ei cevasi indereptu, chriaru atunci sosira in sala, candu comissarulu imperatescu s'a fostu asiediatu pe tronu. Vediendu-i deci comisariulu, cu o nespusa gratiositate se radicà de pe tronu sî pasî spre ei, unde apoi spre surprinderea sî uimirea intregei adunâri se intielese cu dlu de Mocioni asupr'a momentului sî modalitatei facendei manifestatiuni. Deci deschidiendu dlu comissaru siedinti'a, amintí despre dechiaratîunea sî pasíi ce facusera Românii nainte cu patru dîle inaintea s'a sî de rogarea loru, cá sa li se ierte a face o asemenea dechiaratiune sî congressului natiunei serbesci de-a dreptulu, o rogare ce - n'aru fi cu cale a li se denegá; un'a inse adause, cumca adeca nu vá, sî nu póte permite, cá asupr'a dachiaratiunei Românilor sa se intemple câtu mai mica sî mai pucina discussiune. Dupa acést'a dede cuventulu subscrisului, sî subscrisulu indreptà câtra adunare, sî prin adunare câtra natiunea serbésca unu discursu — totu de materi'a dechiaratîunei sî memorandului mai susu amintitu, insa de o forma cu totulu diferitória, impreunandu ea câtu de multu graiulu animei cu celu alu mintei, dupa cum se cuvine acést'a intr'unu discursu alu unei natîuni câtra alta natiune amata sî stimata.

Acestu discursu, ce culminà in despartîrea— inse fratiésca sî binevoitória— de congressu, a trebuitu sa faca mare sî profunda intiparire in ascultatori, fiindca de repetîte ori prerupsera in vivate „Zsivio!“ entusiastice, sî— dupa radicarea sî indepartarea Dlui comissaru, câruia de locu urmara sî Românii toti binisioru,i petrecura pe acesti sî anume pe subscrisulu cu urâri, imbrâtisiâri sî stringeri de mâna.

Totu in acea dî dupa amédi Românii iarasi cu veneratîu loru episcopu Ivacicoviciu in frunte si-luara sanetate buna atâtu dela administratorele metropolitanu, a cârui alegere de archiapiscopu sî metropolitu acum erá secura,— câtu sî dela dlu generariu sî comisaru imperatescu, la care ocasiune cestu din urma facù Românilor pentru portarea loru cea loiala, solida sî resoluta — cele mai recunoscatóre elogie sî complimente.

Cu acést'a românii -si implinira— dupa cum vediuramu, sî dupa cum ne vomu convinge sî din diurnalistic'a serbésca — cu tóta domnitatea — formós'a s'a missiune— precum numai se póte dorí sî asceptá, sî 'n dîu'a urmatória plecara din Carlovitiu cari in cotrou.

Asiá se implinescu missiunile ma câtu de grele, déca ele suntu combinate sî conduse de unu capu intieleptu, incarcatu desciintie sî esperiintie, si devotatu curatu numai fericirei natiunei sele si bunului comunu. — Hei, pe câti serbi de tóta plas'a i-amuaudîtu vaierandu-se, ca nu au sici unu—M o c i o n i!—

Incheiâmu cu bun'a credintia ca amu contribuitu iarasi câtu-va la inaintarea si popularisarea santei nóstre cause, si cu dulcea sperantia, cá lucrârile sî ostenelele nóstre in Carlovitiu — nu vora remané fâra meritatulu succesu.

B a b e s i u.

Despre autonomi'a bisericei gr. or. din Austri'a.

(Continuare sî capetu din n-rii 58, 59 sî 60.)

4. D e s p r e d i e c e s ' a L i p o v e i.

In testu suntu mai multe date sî traditîuni despre esistinti'a acestei episcopii, despre resiedinti'a ei, sî cum-ca Turcii candu au impresuratu Lipov'a (1551, au 1552, au 1596 ?) au prinsu pre Episcopulu Lipovei sî l'au omoritu s. a.

5. D e s p r e d i e c e s ' a C a v e r a n u-S e b i s i u l u i sî c e a a V e r s i e t i u l u i.

Tractatulu acest'a e celu mai lungu sî fórte interesantu. Eaca ací numai câteva pârti, apoi sî acestea in schitie rapsodice.

Descrierea vechimei Caveranu-Sebisiului sî a Meadiei sî inflorirea loru in tempulu Imperatului Traianu. Numerositatea, avutî'a si insemnatatea Romaniloru din Temisian'a in véc. X-XII. - Traditiunea poporului d'in tînutulu Caveranu - Sebisiului despre anticitatea si primitiv'a estindere teritoriala a diecesei Caveranu—Sebesiului asupr'a celei mai mari pârti din cunoscutele 8 districte romanesci sî din terenulu, din carele mai tardîu s'au creatu districtele: Versietiu sî Palanc'a; despre atarnarea acestei diecese de Mitropoli'a romano-ortodocsa a Transsilvaniei s. a. O traditîune serbésca curiósa, pâna la publicarea ei 1858 in „Verschetzer Gebirgs-Bote“ la insusi publiculu serbescu necunoscuta, care intr'unu stilu ambitîosu, dar necioplitu dîce: „ca Românii din Banatu se datéza n u m a i dela 1453, ear Serbii dela 1438 sî alte multe fârfele sî corcofele.“ Acésta traditîune o refuta manuscriptulu, de unde e acestu estractu, cu documente istorice, contratradictîuni sî fapte, cari demustra a fi fostu Romanî in Banatu inca atuncia, pre candu de Serbi nici nu se scie ca óre esistau ei in lume, cari areta mai departe intemeiarea Versietiului prin Români, preponderanti'a elementului romanescu in giurulu Versietiului. Dupa acestea urméza demustrarea, cum ca Românii banatiani nu au vrutu sa scia de episcopi sî preoti de ai lerarchiei serbesci pâna câtra anii 1716—1720—1722.— Se arata, intre ce cercustâri favorabile Sêrbiloru au devenitu Românii alipiti de lerarchi'a serbésca.— Se adeveresce esistinti'a sî independinti'a diecesei romanesci de Caveran-Sebesiu, sî se eruéza primitivulu seu teritoriu, de carele s'au tînutu dupa date autentice sî districtele mai multu romanesci din dieces'a Negotiniului (in Serbi'a) „Cluiciu, Crivin'a sî Crain'a.“ — Dieces'a Caveranu-Sebesiului dela 1722 mai forfecata in favórea nou-createi diecese a Versietiului, s'a facutu sufragana Mitropoliei serbesci dela Carlovitiu chiaru in contr'a diplomeloru imperatesci sî numai prin usurpatîune favorita de tempu, sî s'a administratu cumu arata unu decretu alu sinodului metropolitanu d'in Carloviciu d'in an. 1731. fevruariu 25. sub numele seu propriu, cá diecesa de sine statatóre pana la an. 1774. Atuncia prin incheiare sinodala vechi'a diecesa romanésca dela Caransebesiu s'a redusu sî s'a alipitu de cea nóua dela Versietiu, remanendu-i cá semnu de viétia numai numele, reminiscentiele traditîunali sî speranti'a emancipârei sale.

6. sî 7. D e s p r e d i e c e s e l e T r a n s s i l v a n i e i sî B u c o v i n e i

Lasu sa vorbésca numai testulu,—asiá sî despre lerarchi'a romano-ortodocsa din Romani'a sî Besarabi'a.

Din sectîunea IX despre monastirile rom. din Banatu.

Pre scurtu ací numai atât'a: ca devenindu ele in mânile

vitrege ale Ierarchiei serbesci, s'au adusu in starea de a trage de mórte, pâna ce prin o propunere a f a t a l u l u i sinodu serbescu din an. 1774 de Imperatulu Iosifu II. incuvenintiata, s'au redusu sî asiá li s'a stinsu sî loru sî cea din urma schinteia de viétia. Cea dela Ciclov'a a re'nviatu in an. 1859 in bratiele cele reci sî de feru ale stapanirei straine de acuma.

Din sect. X. despre drepturile Românilorn din Banatu asupr'a district. Lugosiu, Caransebesiu, Meadi'a, Almasiu, Carasiov'a, Bêrsiov'a, Comeatu sî Iladi'a fatia cu privilegiele sî pretensiunile colonieloru sî ale Ierarchiei serbe din Austri'a.

Disertatiunea acést'a in tempulu din urma mai latîta s'a lucratu cu multa diligintia. Pre doritoriulu de a o scí lu avisâmu la testu, spunendu-i din partea aceea, carea tractéza despre biserica sî ierarchia, numai atât'a: cumu ca se demustra in testu cu istori'a, cu documente serbesci, cu fapte cunoscute sî cu argumente nerefutabile, 1) ca Mitropoli'a dela Alb'a Iuli'a nici candu nu a fostu subordinata nici Patriarchului dela Ipecu, nici altui patriarchu ori mitropolitu serbescu; 2) ca biseric'a romano-ortodocsa din Austri'a nu e dupa legea canonica nici astadi subordinata Patriarchului ori Mitropolitului serbescu dela Carlovitiu; 3) ca Metropoli'a romano-ortodocsa din Austri'a dupa lege inca esista sî numai ce i s'a impedecatu activitatea prin nisce mesure politice, cari iéra nu vorbescu nimic'a de Banatu sî Ungari'a, ci numai de Ardélu sî Bucovin'a.— Mai departe se arata, cari suntu privilegiele adeverate sî neresturnabile. . . . „cari suntu cele nóue nefericiri, cari le-au adusu asupr'a Românilorn privilegiele serbesci, intre cari 3 suntu deadreptulu ucidiatóre de viéti'a natîunei române, eara celelalte ajuta esecutarea uciderei.— Adresare câtra Serbi cu intrebâri sî provocâri, cari nu potu a nu miscá inim'a ori cârui omu dreptu sî intieleptu, cari aducendu inainte fapte complinite, nu potu a nu convinge sî pre cei mai preocupati sî pre cei mai cerbicosi sî mai passiunati despre subsaparea Românilorn spre a li se stinge viéti'a sî seminti'a româna s. a.— In sfarsîtu o provocare sî catra dulcii frati Români, cá sa esamine bine sî absque studio et ira relele, de cari ne bolesce corpulu natîunei sî bisericei, sî aflându ca acelea nu vinu totu numai din afara, ci sî din launtru dela medularii ei, (Fórte adeveratu! Red.) sa caute sî consulte pre cei mai buni medici sî sa urmeze svatului acestor'a, cá dóra trist'a, palid'a, macr'a sî nevoiós'a nóstra mama s'aru radicá din patulu doreriloru sî aru vení in starea ce i-o dorescu din inima curata fiii ei cei buni sî credinciosi s. a. s. a. —

Nóue din parte-ne nu ne remâne decâtu a rogá pre stim. d. autoru, cá sa ia dispositîunile de lipsa pentru tiparirea sî publicarea pretîosului seu opu, sî a-i promite totu concursulu, prin cuventu s î f a p t a, ce ne e cu potintia. Red. „T. R.“

O f f e n b a i a f i n e a l u i I u n i u 1864. *)

Onorata Redactiune! In nr. 36. alu „T. R.“, intru carele se descriu injuriele causate prin Nemtii din Offenbaia religiunariloru gr. resariteni— vine unu incisu alu Dlui corespundinte F. unde aduce esemplulu vulturelui, care a trebuitu sa móra de penele sale,— illustrandu acestu esemplu cu necuviós'a portare a unui Românu inteligentu, Hutmann sî fiiu de preotu, carele din partea gr. catoliciloru s'aru fi opusu la scopulu celu santu sî salutariu alu scólei centrale din Offenbaia.— Deci fiindca in Offenbaia altu Hutmanu gr. catolicu sî fiiu de preotu, nu este decâtu subscrisulu, indrasnescu a rogá pre On. Redactiune, cá sa binevoiésca a dá putîntelu locu in colónele sele acestoru sîruri, cari nu spre esculparea séu escusarea mea le scriu-pentruca sciu acelu dicteriu, ca qui se excusat incusat, ci cá sa judece on. publicu cetitoriu intre faptele mele, sî procedur'a Dlui F.— Asiá-dara: audiatur et altera pars!— Dupa ce se starni acésta santa idea de a se radicá o scóla centrala in Offenbaia, fuseramu provocati sî noi, cá sa dâmu imprumutulu statului in folosulu acelei scóle, care fâra nici o contradîcere l'amu sî cedatu in summa de 500 f. v. a. dupa cum cunósce sî d. corespundinte, sî nefiindu acea summa de ajunsu s'au mai cautatu sî alte isvóre de venitu.— Asiá d. F facù unu protocolu cu coreligiunarii sei sî d. jude cercualu, in care a hotaritu, cá arend'a de trei luni a crismaritului inca sa se dea in folosulu pomenitei scóle,— dupa care mai tardîu sî vine tempulu licitatiunei. — Ce e dreptu, Nemtii s'au opusu la acést'a, dara noi gr. catolicii, despre cari dîce d. F. ca suntemu numai 20 de sufletè (cu tóte ca déca s'aru fi uitatu in conscriptiune, ar fi aflatu mai multe) nu ne-amu opusu, de sî d. F. la consultare ne-au ignoratu cu totulu,— dîcendu-ne in sine: Estote procul profani;— ci dupa ce se facù din lucru publicitate,— ce e dreptu— amu facutu numai dóue pretensiuni: un'a, cá scól'a sa se numésca natiunala, — inse dela acésta pretensiune ne-amu abatutu dupa ce ne-amu convinsu, ca dupa ordinatiunile mai inalte acést'a nu se póte,— ear a dóu'a cerere a nóstra a fostu, ca sa avemu sî noi unu representantu,— dara numai unulu — intre cei 10 séu 12 ai eforiei scolastice; inse, Dómne feresce, cá sa-ti concéda d. F. nici atât'a.— Motivele cari ne-au adusu pre noi la acésta pretensiune, nu au fostu vr'o ambitiune, ci spiritulu de a predomní preste scóla, pentruca unulu la 10 e fórte pucinu, ci altele, cari déca le va poftí d. F. le-amu poté sî enumerá, dara cu acésta ocasiune le retacu. —

Acumu intrebu pre d. F., óre nu erá mai cu scopu déca Domni'a Sea aru fi concesu pucinu locu in consultârile sî hotaririle facute in privinti'a esarendârei crismaritului, precumu sî a sistemisârei scólei, sî parochului nostru, déca nu cu votu decisivu, bataru consultativu; pentruca parochulu nostru, cá unu barbatu practicu, care servesce cá de 40 ani in vii'a Domnului, omu absolutu in sciintie, carele mai multi ani a servitu in gimnasiulu Blasiului cá professoru, socotu ca de aru fi sî intratu in acea consulta, nu s'aru fi profanatu adunarea; ba eu socotu ca aru fi fostu lucru convenientu, cá sî din cele 20 de suflete greco-catolice, cari dîce d. F. ca suntemu in Offenbai'a, sa se fi impartasîtu sî de aceia cari suntu posesori, sî pórta spesele comunale, sî nu numai unulu de religiunea nóstra, care astadi e aici, sî mâne transpusu la altu locu: pentruca e lucru firescu, ca acolo unde si-pune, séu-si cere cineva filerilu a-lu depune, vréi sa scii: spre ce scopu? sî cu ce modalitate se va intrebuintiá? — dara acestea d. F. le-a socotitu superflue, — neaducendu-si aminte de cuvintele apostolului Pavelu, carele dîce: T o t u r o r u t ó t e m' a m f a c u t u, c á p r e t o t i s a-i d o b a n d e s c u. — Dealtmintrea eu laudu zelulu sî energi'a D-lui F., pentruca fiindu fiiu de preotu—precumu sî domni'a sea dîce,— amu invetiatu dela parintele meu acele cuvinte ale s. scripturi: Iubiti pre inimicii vostri, sî ve rogati pentru cei ce ve calumniéza pre voi; — numai asiu dorí, ca domni'a sea, care astadi—mâne va fi inaltiatu la o demnitate bisericésca mai inalta, sa procéda in asemene casuri cu o tactica mai fina, mai loiala, cu o procedura mai discreta, cá nu cumva in lucruri asiá momentóse sa faca fiasco.

Intr'altele sa fii incredintiatu d-le F., ca numai sa observezi regulele etichetei sî ale bunei cuviintie, din partea mea, — precumu nici din partea coreligiunariloru mei — nu vei fi sagetatu in planurile cele bune sî sante. V. M.

*) D. Coresp. va iertá, déca respunsulu acest'a pentru lips'a spatîului sî importanti'a materieloru lu aducemu numai acum. Red.)

Principatele române unite.

Domnitorulu a tramisu consiliului de statu mai multe proiecte de legi, cari sa se prelucre spre a devení obiecte de desbatere in camer'a urmatóre. Unulu din aceste proiecte privesce la infiintiarea unei s c ó l e c o m e r c i a l e in Bucuresci, altulu la i n f i i n t i a r e a d e c a m e r e p e n t r u a g r i c u l t u r a, alu treilea la m i n e (baiasîa), alu patrulea: a se d e c l a r á I a s i i o r a s i u l i b e r u sî i n t r e p o s i t u c o m e r c i a l u, alu cincilea la i n f i i n t i a r e a d e e s p o s i t î u n i p r i n t î n u t u r i (judetie), in fine la desvoltarea comerciului natîunalu prin e s p r o p r i a r e l a c a s u r i d e u t i l i t a t e p u b l i c a sî prin introducerea sistemului metricu (decimalu) de ponduri sî mesuri. —

Alegerile la municipalitatea din Bucuresci au esîtu mai de totu in favórea guvernului; din 17 membri 14 suntu liberali, dupa cum ne spune Bucimulu, sî numai 3 reactiunari. Cam asemenea fu resultatulu alegeriloru sî in Craiov'a s. a. Bucimulu scuipa focu asupr'a „popimei“ din Bucuresci, carea aru fi luptatu cu 'nversiunare contr'a liberaliloru sî intr'unu articulu lungu cérca a demonstrá, ca popimea, boierimea sî jidovimea suntu totu de un'a classa, standu luntre punte pre lânga privilegii. Noi din parte-ne deplangemu o tiéra, carea cu tóte minunatele sele mijlóce nu s'a sciutu ingrijí mai bine pentru crescerea sî positîunea preotîmei; dar deplangemu sî o preotîme, carea pogorindu-se dela inaltîmea missiunei sele e capace a devení instrumentulu partideloru politice, sî prin acést'a a gramadí asupra-si despretiulu lumei, cum nu se mai face nicaria,—despretiu de altmintrea, care nici despretiuitorului nu face onóre.

O multîme de studintî tramisera d-lui Ex-Ministru B o l i n t i n e a n u o adressa, in carea i esprimu reverinti'a sî parerea de reu, câci s'a retrasu dela ministeriu, nainte de a fi dusu la deplinire opulu celu mare alu luminârei poporului, ce-lu incepuse sî continuase cu atât'a energia.

Jurnalulu „Libertatea“, in care se prefacuse „Românulu“, inca fu suspendatu, nu scimu temporalminte, ori pentru tot-

---

La nr. de adi se alatura unu supplementu de o jumetate de cóla.

deun'a. Caus'a suspendârei e unu articulu, prin care Libertatea inspaimentase pre cetitorii sei cu resultatele, la cari voru duce deficitele tierei intr'unu șîru de ani. Noi din parte-ne marturisimu, ca dupa parerea nóstra guvernulu trebuiá sa ia alte mesuri, pentru de a delatură acea spaima.

S a b i i u in 5 Augustu. (Felurite.) Dîu'a onomastica a Mai. Sele Imperatului se va serbá astfelu: La 8 óre rogatiune in bis. orient. sî luterana, la 9 óre presentare la Esc. S. Guvernatorulu, la 10 óre rogatiune in bis. rom. cat.— Tempulu in fine, dupa ploi mai necontenite de 4—5 dîle s'a 'nserinatu, dar pagube insemnate s'au facutu sî de asta data. Tieranii de prin giurulu Sabiiului, cari parte seserasera dar inca nu carasera bucatele acasa, parte inca nu se apucasera de seceratu, trebuira sa véda cu ochii in lacrimi, cum li se stricau bucatele in momentele cele din urma, candu credeau ca le au sigure baremu acelea. Fênurile inca parte mare s'au innoroitu. La munti a ninsu pâna departe 'n josu, mai pâna pela fenatiele munteniloru; in urm'a frigului oile sî mai cu séma meii, tunsi in primavéra, au patimitu fórte greu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(T i u n e s î c i u n e.) Unu professoru de latinesce in gimnasiulu St. Sav'a, esplicá scolariloru despre terminaciunea c i u n e cu multa esaltaciune.

Unu scolaru, care compunea versuri, ii facù urmatórea interpelaciune.

— Dar cum va suná in versuri, Dle Professoru, acésta terminaciune ciune ?

— No, tare multu armoniosu, Dle, sî cá sa capeti sonvincciune amu sa-ti facu o declamaciune a unoru versuri ce amu facutu eu cá modelu de compusaciune.

Asculta, Dle, cu atinciune :

„De iubesci sinceritatea,
„De urasci incelaciunea,
„Asculta cu bunatate
„Simpl'a mea dechiaraciune.“

Ovidu ! Ovidu ! d'ai fi traitu inca, dreptu recunoscintia, pe autorulu acestoru versuri, in ce l'ai fi metamorfosatu tu ? Siguru ca intr'unu t a c i u n e ! — „D e m b o v i t i' a.“

(M u l t i a m i t a p u b l i c a.) Petrunsu de simtiemintele cele nobile, ce le nutresce in sine Illustrisimulu domnu Comite supremu Franciscu Baronu de Nopcea pentru ajutarea tinerimei studióse, me simtu indatoratu ai aduce sî eu Illustritâtii Sale, multiamit'a mea publica pentru ajutoriulu de 10 fl. v. a. tramisu mie prin D. Georgiu Lorintiu V. Notariu in comitatulu Hunedórei, de asemenea sî acestui'a pentru 1 fl. — Sabiiu in 25 Iuliu 1864. Simeonu Trifu m. p.
Juristu anu II.

Prospectu politicu.

Foile publice publicara protocólele preliminarieloru sî conditîuniloru de pace intre Austro-Prussi'a sî Russi'a. Aceste suntu cunoscute cetitoriloru nostri inca de multu in estrasu telegraficu; Schleswig-Holstein sî Lauenburg impreuna cu mai multe insule se rumpu de câtra Dani'a, sî datoriele facute se platescu parte de câtra Dani'a, parte de câtra ducatele acestea. Despagubirea, ce o pretinde Prussi'a, audîmu acum ca aru face 16 millióne taleri, ear ceea ce o cere Austri'a 10 millióne, care tóte le voru respunde ducatele. Armistitiulu e incheiatu pâna pe 3/15 Septembre astfelu, incâtu déca pâna atunci preste asceptare nu s'aru poté pune pace definitiva, de atunci incolo in terminu de 6 septemâni sa aiba voia ori care parte de a incepe resboiulu. Pe candu insa in Vienn'a se lucra la preliminariele pâcei germano-danese, pe atunci Austri'a sî Prussi'a se pregatescu a face o propunere la confederatiunea germana, in urm'a cârei'a ele amendóue se asieze unu regimu provisoriu in Schleswig-Holstein. In casulu acest'a ducele Fridericu de Augustenburg aru mai poté asceptá dupa domnia !—

Hanover'a sa fia insarcinatu pre plenepotentiatulu seu a declará in Frankfurt, cá déca bund-ulu nu e in stare a aperá staturile sele de violintiele Prussiei, ea-si va retrage trupele din ducate. Intr'aceea Prussi'a se ocupa seriosu cu planulu de a aduce ducatele intr'unu felu de legatura cu sine insasi, legandu efacerile loru militare sî diplomatice de ale sele propri; asemenea de a reservá Lauenburgulu pentru sine dreptu despagubire de resboiu.

Pe de alta parte insa aflâmu, ca in Lauenburgu inaintéza trupe confederative.

In Vienn'a sî Berlin s'aru priimitu conditiunile pâcei cá unu triumfu gloriosu, in Kopenhagen din contra cá cea mai grea perdere, sî regele sî ministeriulu au mare nevoia de a domolí sî a mangaiá poporulu. In Parisu scirea pâcei acesteia au produsu nemultiamire, ear in Engliter'a tóte foile vorbescu cu furia mare asupr'a Germaniloru.

Regele Leopoldu din Belgiu in 4 Augustu a sositu la Parisu.

Imperatulu Napoleonu cu incetulu progatesce lumea câtra congressulu europénu, propusu de densulu in anulu trecutu.

In F r a n c i' a a facutu mare sensatiune processulu a 13 barbati de partid'a republica, cari fusesera acusati cá agitatori la alegerile in corpulu legislativu. Nu numai Parisulu, dar tóta Franci'a privise cu incordarea la desvoltarea acestui procesu, in care parte cá acusati, parte cá aperatori figurasera cei mai emininti juristi sî parlamentaristi ai Franciei. Sentinti'a de a platí câte 500 frc. sî a suferí arestu câte 6 luni, este unu testimoniu tristu pentru nelibertatea, ce comnesce astadi in Franci'a.

In D a n i' a se deschise in 6 Augustu c. n. senatulu imp. cu pompa neindatinata. Regele citì insusi cuventulu de tronu, care pórta caracterulu dorerei pentru perderile suferite, sî increderea intr'unu venitoriu mai serinu.

In dîlele din urma se spenzurara in Varsiovi'a 5 capi ai regimului natiunalu polonu. Sentinti'a esî astfelu, pentruca consiliulu belicû rusescu calcase in picióre legea militara, dupa carea pedéps'a armatîloru este glontiulu. Osanditi protestasera cu tóta energi'a in contr'a modului mortii, ba traugott trebuì sa se duca de 8 soldati pe treptele furciloru de altmintrea toti Polonii murira cu sânge rece, ba unulu isusi cu mân'a sea si-puse strénguluu de grumazi.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei dela 5 Iuliu c. pâna in 29 Iuliu c. n. a. c.

Taxe anuale au mai intratu

dela urmatori membri adeca : a) dela d. Georgiu Baritiu sectariu alu Associatîunei I. pre 1863/4 5 f., b) d. Georgiu Moisil bariu for. Naseudu 5 f., c) d. Basiliu Axenti Assessoru sedr. 5 d) d. Leo Galatianu Assistinte c. r. 5 f., e) d. Maximus Halitia Economu 5 f., f) Grigoriu Hangia c. r. Cancelistu 5 f., g) d. Severu Hangia Capitanu pens. 5 f., h) d. Aritonu Marcutiu Notariu dr. 5 f., i) d. Nascu Basiliu Invetiatoriu norm. 5 f., k) d. Ioanravelu Cancelistu 5 f., l) d. Florianu Porcius Assessoru sedr. 5 f., n) d. Basiliu Verticu Assistinte pens. 5 f., n) d. Ioann Gelan Parol 5 f., o) d. Simeonu Tancu Parochu 5 f., p) Cifor Ciocanu Parol 5 f., q) d. Dr. Stefan Popp fisicu districtualu 5 f., r) d. Maxi Lica Assessoru sedr. 5 f., s) Leone Pavelia Professoru 5 f., Ioann Poppu Parochu r. c. 5 f., u) d. Salamonu Salvanu Jude c. 5 f., v) d. Moise Poppu Parochu 5 f., w) Leontinu Luchi siedinte sedr. 5 f., x) d. Ioanne Florianu Assessoru sedrialu din Beudu 5 f., y) Alessandru Bohhetielu Capitanu supr. districtualu 10., z) d. Ioachimu Muresianu Fiscalu districtualu 5 f. Summ'a 125 v. a.

Prin Parintele protopopu Metianu dela Zernesci:

a) d. Ioann Comsia Parochu 5 f., b) d. Mironu Mlovenescu arendatoru 5 f., c) losifu Puscariu Assessoru 5 f., d) d. Ioann Ratiu Cancelistu 6 f,. e) d. Nicolaie Popoviciu Parochu 5 f.

Summ'a 26 v. a.

Nr.13—1 **Escriere concursala.**

In'alt'a Cancelaria regia a Transilvaniei a bevoitu pré gratîosu prin pré in'alt'a resolutitiune din 4 Maiu c. Nr. 829. a concede in principiu redicarea unui Gimnasiu eco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a conceu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr. cat. din Nasudu sî a celoru triviale române din Sagr'a, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acum deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjurtu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, ditre cari unulu va fi totdeun'a sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., pausialu de cortelu 60 fl. v.a., ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 401. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu va fi totodata sî direcoru docinte, cari cunoscenduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitiunandu acestu postu, au a-si esprimá dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din districtulu Naseudu. G r i g o r i u M o i s i l m. p.
Vicariu eppescu foraneu.

Nr. 14—2 C O N C U R S U.

Cu inceputulu anului scolasticu venitoriu 164/5 avedu a se adauge la cele siese Classe gimnasiale dejá infiintiate in Gimnasiulu romanu de religiunea gr. orientale din Brasiovu sî Cassea a VII, se deschide cu acést'a concursu pentru a X profesura cu salariu anuale de 800 fl. v. a.

Dela concurente se cere, cá se documenteze :

1) prin atestatu de botezu, ca este romanu de natiune crestinu gr. orientale de religiune ;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimsiale dupre sistem'a prescrisa de nóu'a organisatiune a masieloru;

3) prin atestatu academicu; cà a finitu facultatea filosoin vreo Academia séu Universitate óre care;

4) prin atestatu de conduita dela dregatoriele politice lo-, cà aceea i este nereprobavera.

Tóte aceste documente, Concurentele le va tramite celu tu pana la 15. Augustu 1864. st. v., adresandule fran- catra subscris'a Eforia.

Brasiovu 14. Iuliu 1864.

oria scóleloru romane gr. orientale din Brasiovu.

16—2 ESCRIERE CONCURSUALA

In'alt'a Cancelaria regia a Transsilvaniei a binevóitu pré osu prin pré inalt'a decisiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829 ncede in principiu radicarea unui Gimnasiu greco-catolicu ioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a anisare a scólei principale gr.-cat. din Naseudu sî a ce- triviale romane din Sagra, Telciu , Sangeorgiu , Prundu oului sî Monoru.

Acumu deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu totodata sî directoru, este statoritu unu salariu anualu 00 fl. v. a. pausialu de cortelu 60 fl. ear directorulu mai pe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. entru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre nulu vá fi totodata sî directoru, este statoritu anualu cá 300 fl. v. a. cortelu naturalu ori relutum pentru elu 70 a. lemne de focu ori relutum pentru astea 30 fl. v. a.; crulu percepe separatu o remuneratiune anuala de 100 . sî unu pausialu scripturisticu de 20 fl. v. a. —

alariulu anualu pentru adjunctulu scólei principale este natu cu 300 fl. v. a., fâra alte emoluminte.

Competîtorri la dóue posturi de professori gimnasiali a documentá :

Ca este inascutu românu, alaturandu atestatu de botezu

Ca a absolvatu studiile gimnasiale dupa nóu'a orgatîu, infatîsîandu atestatulu de maturitate, ori unu atestatu lem, ca a absolvatu facultatea filosofica.

3. a are un'a portare morala sî politica nepatata, subnen despre acést'a unu atestatu datu din partea autoritâtii tice ale. —

Se oru preferi aceia, cari voru dovedí prin atestatu ca au itu an de proba cu successu bunu.

Concintii la statiunile de docinti principali precumu sî adjunct voru avé a-si dovedi cualitatea ceruta in punctulu 1, apoi au absolvatu cursulu pedagogicu prescrisu , ca itu in ste de a propune limb'a romana dupa gramatica, ca destula unoscintia atâtu teoretica câtu sî practica din eomi'a rula, adeca : despre gradinaria, pomaria , stuparia . ca sciuine celu putînu un'a din celea dóue limbi a le riei nerpane (germana séu magiara) sî ca au o viétia rala sî potica buna sî nepatata. Sî la aceste statîuni voru acei'a prfeii, cari voru dovedi prin atestatu ca si-au facutu i de proba bunu successu.

Concurinii la ori care din aceste statiuni au a-si tramite erile loru c tóte dovedîle despre cele amintite celu multu na la 10 Agustu 1864 st. n. la Presidiulu Comitetului mitieresc administratoru de fondurile scolare din Districtulu seudului in statiunea Naseudu. —

Concurintiila statiunile de professori sî docenti , cari noscendu-se óplinu apti pentru portarea oficiului de direcratu sî ambitioandu acestu postu, au a-si esprim'a dorina loru in relatv'a cerere, pentru a se poté luá in considetiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din parea Comitetului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisi m. p.

Vicariu eppescu foranu.

17—1 EDICTU.

Prin care Mari'a Georgie Comanu din Feldiór'a , Distriulu Brasiovului, care cu necredintia au parasitu pre legiuilu ei sotiu Andreiu Dragosiu din Vladeni , fâra a se sci culu aflârei sî modulu petrecerei sale, se provóca prin acé-'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu , entru-ca la din potriva , processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Brasiovu 10 Iuniu 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Brasiovului II. cá foru matrimoniale

Ioann Petricu m. p.

Protopopu.

Nr. 15—2 ANUNTIU DE LICITATIUNE.

Din partea Comitetului granitieresc administratoru de fondurile scolare din Districtulu Nasudului se publica ca cu incépere dela 5. Septemvrie 1864 st. n. se va esarendá in 29. Comune din acestu Ditrictu dreptulu regalu de carcimaritu dela 1 Noemvrie 1864 sî pana la fincea Decemvrie 1867. Conditiunile relative se potu vedea in órele de cancelaria la acestu Comitetu, la oficiolatulu Districtului Naseudului sî la proximile oficiolate Districtuale sî Comitatense.

Naseudu in. 18 Iuliu 1864.

Presiedintele Comitetului fond scrl:

Grigoriu Moisi m. p.

Vicariu for. eppescu.

Nr. 18—1 **Anunciu.**

Subscrisulu a coloratu unele esemplare din

Cart'a Transilvaniei de Fetti

Dupa impartirea cea nóua politica, proiectata de in regimu, sî le ofere onoratiloru cititori de jurnale spre mai usiór'a intielegere a pertractâriloru, ce voru veni in curendu la desbatere in Diet'a transsilvana.

1. esemplaru impreuna cu prospectulu tiparitu costà 2 fl.

S. Filtsch,

tipografu sî librariu in Sabiiu.

Nr. 16—1 **Anunciu.**

Cei cu plecatiune subscrisi si-iau prin acést'a voia , a face pre antestatorii comuneloru sî bisericeloru atenti la aceea, ca densii producu **clopote** de ori ce marime sî sunetu nu din metalu de clopote eftinu rosîeticu, ci curatu albu—sub garantia —pe lânga pretiurile urmatóre:

Pentru pretornarea clopoteloru vechi, dupa scaderea in focu de 10%

dela	1	pâna	100	punti	pentru	puntu	45	pâna	40	xr.
„	1	„	10	mâji	„	„	40	„	34	xr.
„	10	„	20	„	„	„	34	„	28	xr.
„	20	„	40	„	„	„	28	„	20	s. a. m.

Pentru versarea de clopote nóue;

dela	1	pâna	100	punti	a	puntu	1 fl. 30	pâna	1 fl. 20	xr.
„	1	„	10	mâji	a	„	1 fl. 20	„	1 fl. 10	xr.
„	10	„	20	„	a	„	1 fl. 10	„	1 fl. —	„
„	20	„	40	„	a	„	1 fl. —	„	— 95	„

Inscriptiuni, ornamente sî icóne de sfinti se facu la dorinti'a d-loru ordinatori gratis, sî imbracamintea pre lânga cele mai moderate pretiuri.

Asijderea se compunu de subscrissii **tulumbe de focu** de ori ce forma sî marime, precumu sî totu feliulu de lucruri de arama sî metalu, promptu sî pe lânga cele mai scadiute pretiuri.

Pentru comissiuni numeróse se róga

I. Georg sî Iosef Graef.

Clopotari civili in Sabiiu.

Pretiurile de piatia

din Sabiiu, Martiin 4|16 Augustu 1864.

	fl.	xr.
Grâulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	4	—
„ de midilocu „	3	73
„ de códa „	3	47
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	2	20
„ de códa „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de códa „	1	53
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	73

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 5/17 Augustu. 1864.

Metalicele 5%	72 50	Actile de creditu	197 20
Imprumulu nat. 5%	80 70	Argintulu	113 50
Actile de banca	782	Galbinulu	5 46 5/10

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 62. ANULU XII.

Sabiiu, in 9|21 Augustu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. st pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 8/20 Iuliu 1864.

(Desbaterea generala asupr'a legei electorale. Titlulu legei. *)

Dupa ce se citesce protocolulu in limb'a germana, dupa ce pres. recomanda pre dep. Rannicher cá representante alu regimului la proiectulu de lege pentru impartîrea tierei, in fine dupa ce regalistulu Koronka predà o petitîune a opidului Trascâu (Torcozko), pentru de afi representatu la dieta prin unu deputatu propriu,

se continua desbaterea generala asupr'a legei electorale, dandu-se cuventulu finalu referintîloru respectivi. Obert, referint. minoritâtii in cuventu lungu sî insotîtu adesceori de applausele casei, respunde cu deosebire la 3 puncte, ce s'au imputatu operatului minoritâtii: 1) ca aru fi in contradîcere cu sine insusi, 2) ca nu tîne séma natiunalitâtîloru, sî 3) ca cuprinde prea multu, adica cuprinde sî regulamentulu de afaceri, ce nu se tîne de legea electorala. Imputarea d'antâiu, ca aru fi in contradîcere cu sine insusi votulu minoritâtii, lasandu de o parte pre regalistii afara, ear de alta parte introducendu pre Episcopii, Superintendintii sî rectorii academieloru de drepturi cá deputati stabili (nascuti) in dieta, cérca a o combate cu aceea, ca la representarea classeloru numai in privinti'a bisericei sî a sciintiei minoritatea n'a potutu aflá o cale potrivita; dintr'alte sî in tierile germano-slavice sî in Engliter'a Episcopii sî Rectorii universitâtîloru suntu representanti ai poporului. Câtu pentru natîunalitâti, — imputarea a dóu'a — cu natîunalitatea e cu individulu: cu câtu e mai desvoltatu caracterulu lui, cu alât'a mai mare e pretiulu lui; dupa votulu minoritâtii tiér'a aru fi representata cam prin 40 Sasi, 53 Români sî 66 Magiaro-Secui, va sa dîca nu e pisica 'n sacu, dupecum i s'a reflectatu. — La imputarea a trei'a in fine respunde citindu pasagiulu respectivu din votulu minoritâtii, unde se dîce, ca regulamentulu afaceriloru nu se póte despartî de legea dietala, sî acést'a o demustra prin esemplulu acel'a, ca dreptulu dietei de a propune legi se tîne de legea electorala, ear modulu, cum sa se realiseze acestu dreptu, taia in sfer'a regulamentului de afaceri. — Representanti'a intereseloru, crede, ca trebuie priimita sî pentru aceea, **cá sa nu se faca alegerile numai dupa numerulu capeteloru** (va sa dîca romanesce: cá sa nu apuce Românii deasupr'a.) — In fine combate institutulu regalistiloru cá unu ce, ce astadi nu mai are nici unu intielesu, cá unu lucru necunoscutu sî nehotaritu, cu care nici odata nu poti scí, unde stai sî cum te aflii, cá o institutîune, ce adeseori a fostu spre paguba insusi regimului, in fine cá o usia nedrépta, spre a intrá regalistii **denumiti** in senatulu imp. alâturea cu deputatii **alesi**.

Refert. comitetului **Mog'a** apera sî recomenda operatulu maioritâtii sî infrunta pre Obert pentru cu-ventulu celu cutezatu, ca parerea minoritâtii aru trebuí sa 'nvinga sî pentru aceea, cá sa nu domnésca poterea cea cruda.

Venindu la votare, propunerea lui C. **Schmidt**a se amaná desbaterea asupr'a acestei legi, remâne in minoritate; apoi se da cuventu lui **Binder** pentru o observare personala câtra Obert.

Presied. aduce la sprijinire propunerea lui Obert: de a se luá dreptu basa la pertractarea acestei legi operatulu minoritâtii; crede insa, ca bas'a pertractârei este proiectulu comitetului. Dintr'alte fiacare membru dietalu póte partini cutare § din proiectulu comitetului ori alu minoritâtii, dupacum va aflá mai bine.

Deschidiendu-se astfelu desbaterea speciala, sî citindu-se titlulu proiectului, care Obert lu recomenda dupa minoritate, ceea ce pres. n'o mai aduce la sprijinire fiindu sprijinitu odata votulu minoritâtii intregu, Br. **Friedenfels** chiama atentîunea casei asupr'a impregiurârei aceleia, ca dupa regulamentulu in valóre, desbaterea meritoria urméza la citirea a dóu'a, ear la citirea a trei'a se potu face numai modificâri stilistice, de aceea diet'a sa se uné-ca intr'acolo, cá §§-ii, cari stau in legatura cu impartîrea tierei, sa nu se ia de astadata nici la citirea a dóu'a; câci altmintrea diet'a singura si-léga mânile pentru schimbârile esentîale, ce aru fi a se face in acésta privintia, voindu a urcá ori a scadé numerulu deputatîloru.

Dr. **Teutsch** partinesce propunerea Br. Friedenfels, illustrandu-o cu esemplulu acel'a, ca in § 3 se dîce, ca diet'a va fi compusa din 125 membri alesi, ear diet'a acést'a nu o póte nici decâtu hotarí, pâna candu nu va decide mai nainte in privinti'a comuneloru acelor'a (Blasiu, Trascâu), cari au petitîunatu, spre a fi representate prin câte unu deputatu propriu.

Gaitanu nu afla propunerea Br. Friedenfels destulu de motivata; câci de sî nrulu membriloru dietali nu se póte defige inainte, totusi regulamentulu concede a se face modificâri sî la citirea a trei'a.

Pres. crede, ca propunerea Br. Friedenfels se intielege de sine, sî diet'a aprobéza acésta parere.

Buteanu, basatu pe datin'a de pâna acum, propune a se dîce in locu de proiectu de lege: articulu de lege, sî priimindu-se acést'a, propune mai departe, ca passagiulu privitoriu la activitatea dietei sa remâna afara sî sa se dîca numai: Proiectu de lege despre conchiamarea sî compunerea dietei transsilvane; câci activitatea dietei e normata prin diplom'a din 20 Octobre 1860. E sprijinitu.

Dr. **Teutsch** espunendu, ca constitutîunea Transsilvaniei s'a facutu cu 'ncetulu in decurgerea tempului, sî ca diet'a presenta, incâtu póte, are datorintia de a se tînè de formele vechi, afla, ca testulu minoritâtii corespunde mai multu formuleloru celoru vechi, sî anume celoru din 1790/1, precum sî legei electorale provisorie; de aceea partinesce titlulu, dupa cum l'a stilisatu votulu minoritâtii.

Binder arata, câtu este de greu a detiermurí activitatea dietei transsilvane, ale cârei drepturi in diferite perióde au fostu diferite. Dar este sî unu periculu ascunsu in cuventulu „activitate"; câci de aici ar urmá, ca obiectele, ce nu s'aru cuprinde in sfer'a activitâtii dietei dupa acestu articulu de lege, in adeveru nu s'aru tînè de competinti'a acelei'a. De aceea sa se lase titlulu articulului de lege mai largu, sî anume asiá, cum se afla formulatu in votulu minoritâtii.

Eppulu **Fogaras**y propune titlulu astfelu: Legea dietala transsilvana cu privire la X sî XI din 1791. E sprijinitu.

Lassel partinesce testulu din votulu minoritâtii, adaugendu la cele dîse de antevorbitori, ca titlulu unei legi trebuie sa corespunda cuprinsului aceleia, — ceea ce in proiectulu maioritâtii nu s'a facutu; câci in totu proiectulu comitetului nu se vorbesce nicaria despre activitatea dietei, de aceea nici in titlu nu póte fi vorb'a de dens'a.

C. **Schmidt**: Diet'a nu póte scí inainte, cum va esî acésta lege; de aceea titlulu trebuie alesu asiá, incâtu ori care va fi cuprinsulu legei, titlulu sa fia potrivitu; deci nu remâne alt'a, decâtu ori sa se priimésca titlulu asiá, dupa cum l'a formatu minoritatea, ori sa se lase titlulu afara pâna candu va fi legea gat'a, cá sa se póta acomodá dupa cuprinsulu legei. — Lui Fogarasy reflecta, ca art. X din 1791 (ca in toti anii sa se conchiame diet'a) se numera intre legile fundamentale ale tierei sî cá atare nu póte fi trasa la indoiéla, pecandu o lege dietala astadi póte fi asiá, sî preste 3—4 ani altmintrea. Ear provocarea la art. XI n'o póte partiní pentru aceea, câci in art. acest'a, s'au facutuschimbâri forte esentîale.

*) A se vedé art. de lege in nr. 57—59 incl. alu „T. R."

Br. Friedenfels inca afla logica propunerea cea dupla a lui C. Schmidt, dar a-si reservá diet'a acusi punctulu acest'a, acusi acel'a pe mai tardîu, crede ca nu e cu scopu sî va produce numai incurcaturi. De aceea partinesce propunerea minoritâtii. Ear Eppului Fogarasy respunde totu cam acelea, ce i-a respunsu si C. Schmidt, crediendu, ca dorintieloru lui Fogarasy se va face destulu in decurgerea legei.

I. Balomiri inca combate pre Fogarasy sî partinesce propunerea minoritâtii.

Dupa mai multe desbateri mai merunte se 'ncheia in fine discussiunea asupr'a titlului, ce tînuse vr'o dóue óre, sî la votare

propunerea lui Fogarasy cade,

ear propunerea minoritâtii se priimesce cu mica maioritate.

La desbatere urméza § 1 *) din proiectulu comitetului.

Gull e de parere, ca nu póte fi vorb'a de aceea, de a statorí o lege dietala dupa cele mai nóue teorii, ci de aceea, cum sa corespunda constitutîunea transsilvana legiloru fundamentale de statu sî cerintieloru tempului presinte. De aceea citarea legei din 1791 n'o afla de lipsa, sî propune a se lasá cu totulu afara § 1 din proiectulu comitetului. E sprijinitu.

Buteanu sustîne acestu §, numai sa se lase afara provocarea la diplom'a leopoldina, sî cuvintele: dupa ce se va fi ascultatu guvernulu regescu. E sprijinitu.

Obert crede, ca § 1 alu comitetului n'are locu aici; câci mai nainte trebuie vorbitu despre esistinti'a sî compunerea, sî apoi numai despre conchiamarea dietei. De aceea, ce sta in § 1, sa vina numai dupa § 3, ear déca acést'a nu s'ar priimí, atunci recomanda § 3 sî 4 din proiectulu minoritâtii (Diet'a se va cenchiamá de Imperatulu in totu anulu—de regula odata. Tempulu sî loculu adunârei lu defige Imperatulu.)

Dr. Teutsch: Proiectulu acest'a de lege trebuie sa se baseze pe legile fundamentale de statu impreuna cu schimbârile adâncu taietóre, cuprinse acolo; tocmai pentru aceea, ce sta odata in aceste legi fundamentale, nu trebuie repetîtu.

De aceea partinesce propunerea lui Gull. Ear provocarea la art. X din 1791 n'o afla la locu pentru aceea, pentruca acolo stau lucruri, ce astadi nu mai au valóre, d. e. pentru cei ce nu voru vení la dieta se pune pedépsa de 200 fl. Mai departe a-line'a a dóu'a a §-lui 1 e in contradîcere cu art. X din 1791, unde se dîce espresu, ca tempulu sî loculu adunârei dietei lu defige Imperatulu; ear de ascultarea mai nainte a r. Guvernu nu e vorba. De aceea nainte de tóte partinesce propunerea lui Gull, sî cadiendu acést'a, propunerea minoritâtii (punctulu 3 sî 4), care insa sa urmeze numai dupa § 3.

Refert. Mog'a nu se póte invoí nici cu Gull nici cu Obert, ear propunerile lui Buteanu le acceptéza, sî astfelu modificatu recomanda § 1 dupa proiectulu comitetului.

In fine, dupa ce Fogarasy lauda dreptulu istoricu, sî combate pre aceia, cari se inspaimintéza de densulu, sî dupa ce intre altele dîce sî aceea, ca pedéps'a de 200 fl. pentru neintrarea in dieta n'aru fi de prisosu, câci astfelu póte n'ar stá góle scaunele Magiariloru, — fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se 'nchide.

Siedinti'a din 10/22 Iuliu 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna se continua desbaterea asupr'a § 1 din proiectulu comitetului. *)

Celu d'antâiu vorbitoriu este Gaitanu, care afla, ca in privinti'a acestui proiectu suntu 3 partide: un'a, carea plecandu din Transsílvani'a s'aru oprí oblu la Frankfurt, a dóu'a, care aru trage sî Transsilvani'a in senatulu imp. redusu, sî a trei'a, carea consimte cu elaboratulu comissiunei sî este partid'a regimului patrioticu (ho! ho!), apoi combate pre Gull sî Teutsch sî rectifica § 1, dupa cum l'a formulatu comitetulu; in fine afla, ca propunerea lui Buteanu mai nu se deosebesce de a comitetului sî asiá recomanda spre priimire § 1 din operatulu comissiunei.

Dupa aceea vorbesce Br. Friedenfels, care afla obiectulu destulu de desbatutu sî recomanda propunerea minoritâtii, ori apoi a maioritâtii cu modificarea facuta de Buténu.

In fine dupa ce vorbesce sî C. Schmidt respundiendu mai cu séma lui Gaitanu, recomanda impreuna cu Fabini unu amendementu nou: Diet'a se conchiama prin Mai. Sea c. r. apost. Imperatulu sî Marele Principe. Conchiamarea se face de regula in totu anulu odata. Tempulu sî loculu adunârei sî tînerei dietei le determina Imperatulu.

Dupa mai multe desbateri formale, privitóre la ordinea votârei, la cari iau parte C. Schmidt, Presiedintele, M. Binder sî Rannicher,

1) propunerea lui Gull cade,

2) propunere a I. a lui Obert cade,

3) propunerea II a lui Obert cade,

4) propunerea lui C. Schmidt sî Fabini cade,

5) propunerea lui Buteanu se priimesce sî astfelu § 1, dupa cum e propusu de comitetu, cu amendementulu lui Buteanu devine conclusu dietalu.

La § 2, care se citesce in tóte 3 limbile,

Obert recomanda § 5 alu minoritâtii, care suna asiá: „Deschiderea, amanarea sî inchiderea dietei se va efeptui in urm'a ordinatîunei p. n. de câtra comissarulu r. de dieta denumitu de Imperatulu“; ear Buteanu priimesce priimirea neschimbata a §lui dupa proiectulu comitetului.

Ne mai insinuandu-se alti vorbitori, ambe amendementele se aducu la votare: alu lui Obert cade, ear alu lui Buteanu se priimesce.

La § 3, care se citesce in tóte 3 limbile,

reg. Filtsch propune a se lasá afara n-rulu deputatîloru de 125, sî a se dîce numai in generalu: Din deputatii alesi prin alegeri directe, alu câroru numeru se vede din § 10. Afara de aceea numerulu acest'a e schimbatîosu, dupa cum adeca se voru incuviintia ori nu se voru incuviintiá petitîunile aceloru comune, cari ceru a fi representate in dieta prin deputati propri. Apoi lauda sî maresce institutulu regalistiloru, sî propune a se dice in punctulu b), ca diet'a se va compune dintr'unu numeru, nu preste 40, de fii ai patriei, cari eminéza prin possessiune sî inteligintia, esperiintia in afacerile publice, merite pentru tronu sî statu, biserica, sciintia sî arta sî se chiama de Maiestatea Sea c. r. apostolica in intielesulu egalitâtii de dreptu politice sî confessiunale, a toturoru locuitoriloru tierei, fâra distinctîune de religiune sî natîunalitate, precum sî fâra privire la stare sî nascere, a luá parte la diet'a tierei. E sprijinitu.

Popoviciu partinesce propunerea lui Filtch, numai sa remâna afara cuvintele: Fâra distingere de religiune sî natîunalitate.

Lassel cá membru alu comitetului respectivu, sî anume cá membru alu minoritâtii acestui comitetu, se simte datoriu a sustiné sî a aperá sî in punctulu acest'a principiele minoritâtii. Câtu in specialu pentru institutulu regalistiloru, densulu impreuna cu votulu minoritâtii aru voí a se sterge acelu institutu sî a se inlocuí prin representantii proprietâtîloru mari de pamentu, sî anume din 4 motive: 1) pentruca asiá cere principiulu constitutîunalu, cu care nu se unesce cá sa intre in dieta membri, ce nu i-au alesu poporulu; 2) pentru ca acést'a o pretinde dreptulu istoricu, care prin art. XI. din 1791 chiama la demnitatea de regalistu pre nobilimea cea inalta sî cu possessiuni mari; 3) acést'a o pretinde sî dreptatea, câci in mânile nobilimei ceii mari este o parte insemnata a pamentului patriei, dens'a cuprinde in viét'a sociala o positîune emininte sî esceléza sî prin inteligintia sî cultura; in fine 4) consideratîunea acést'a o cere sî legislatîunea, ce domnesce in Austri'a, câci chiaru sî in senatulu imp. domnesce representatîunea interesseloru.

Koronka propune, cá § 3 sa sune asiá: Diet'a marelui principatu Transsilvani'a va constá:
a) din deputatii judetieloru sî ai orasieloru sî comuneloru indreptatîte, ce se voru alege prin alegeri directe; b) din fii ai patriei, cari eminéza etc. (cá Popoviciu). Se sprijinesce.

Domzsa propune a suná § 3 astfelu: Diet'a marelui principatu Transsilvani'a va constá: a) din 125 deputati alesi prin alegere directa, b) din barbati, cari eminéza prin posessiune si inteligintia, esperiintia in afacerile publice, menite pentru tronu si statu, biserica, sciintia sî arta, sî fâra distingere de religiune sî natîunalitate suntu chiamati de Mai. Sea c. r. din fiii patriei in intielesulu art. XI din a. 1791 a luá parte la dieta.

Schuler-Libloy urmarindu firulu istoricu ajunge la parerea aceea, ca a se infatîsiá la dietele tierei nu erá atâtu unu dreptu, câtu o datorintia a nobilimei, ceea ce se vede de acolo, ca trebuiéu sa se puna pedepse pentru cei neascultatori sî unoru comune sa li se dea dreptulu, de a nu vení la dieta; de aceea densulu nu se póte entusiasmá pentru o datorintia a nobilimei, care acum e sa tréca in dreptulu altei classe.— Libertatea cetatienésca se cuprinde astadi intr'aceea, cá sa se stavilésca burocrati'a, cá sa se controleze economi'a statului, cá sa se conduca intréga administratîunea statului, spre a serví binelui publicu, cá sa avemu scutintia pentru autonomi'a nóstra municipala sî comunala. Institutulu regalistiloru nu va fi representanti'a aristocratiei, ci va fi, adeca se va poté face o 'mmultîre a burocratiei. Apoi combate diferite pareri aduse inainte pentru aperarea institutîunei regalistiloru, carea o asemenéza cu o casa de susu a altoru staturi, in ca-

*) A se vedé § lu in nrulu 57 alu „T. R.“ Red.)

re casa apoi Transsilvani'a aru ave sistem'a de 2 camere, o sistema , carea unu autoru a numit'o propasîrea impedecata ori repasirea inaintata.

Noi avemu in Austri'a cine sa tîna progresului frênele: cas'a magnatîloru, ministeriele, consiliulu de statu; nu ne trebuiesce elementulu acest'a sî in dieta.—Trecendu la parerile luî Filtsch , afla, ca aru fi unele puncte de oportunitate, care l'au condusu; câci astadi póte fi unu regimu de felulu acest'a, mâne de celalaltu, sî atunci cata, ca amu lasatu in voi'a regimului, de a alege regalisti de partid'a sea. Dar sî in votulu minoritâtii nu se póte invoí cu pasagele, unde se dîce, ca proprietarii cei mari sa formeze u n u cercu de alegere in Clusiu, sî iarasi, ca directorii academieloru sa fia ex officio membri dîetali. In fine se declara înca odata i n c o n t r'a institutîunei regalistiloru si incheia rogandu pre membrii dietei, a-si aduce aminte, c a s u n t r e p r e s e n t a n t i a i p o p o r u l u i: grijésca dar de poporu. (Cuventulu e intreruptu adeseori de applause si manifestatîuni de aprobare.)

Desbaterea asupr'a institutului regalistiloru cu acést'a inca nu e terminata, ci se amâna pe siedinti'a urmatóre, ear acumu se predà prin Br. Friedenfels o petitîune a opidului Nocrichiu, cá sa nu i se ia de totu jurisdictîunea politica sî judiciala, sî se citesce harthi'a, prin carea autorulu Kankoffer poftesce pre membrii dietei a se aboná la o carte despre armat'a austriaca, alu cârei venitu curatu se va intrebuintiá pentru fundatîunea Gablenziana.

Cu acestea siedinti'a se inchide.

S i e d i n t i ' a d i n 14/26 I u l i u 1864.

Dupa citirea sî verificarea protocolului , apoí dupa ce R u s s u interpeléza pentru propunerea Dr. R a t i u , in fine dupa ce W i t t s t o c k interpeléza pentru absinti'a lui Rosenfeld, ear Branu de Lemeny pentru absinti'a regalistiloru Br. Popu sî Baritiu, se continua desbaterea asupr'a institutîunei regalistiloru, carea o combate de nou in modu fórte aprigu refert. minoritâtii O b e r t, aretandu neconstitutiunalismulu sî nepracticitatea eii pe bas'a istoriei sî a institutiuniloru domnitóre astadi sî in alte staturi. Refert. maioritâtii M o g 'a apera din respoteri proiectulu maioritâtii, priimindu intr'ensulu modificârile proiectate de F i l t s c h.

Totu de aceste pareri este sî F o g a r a s y , care numai in privinti'a nrului regalistiloru ar dorí a se dîce, ca acel'a sa nu tréca preste jumetatea membriloru alesi ; numai sa ne ferimu de democratia. L á d a y partinesce proiectulu regimului, respective alu comitetului.

Apoi ia cuventulu W i t t s t o c k, care in discursu lungu, meritoriu sî intreruptu adeseori de applause, combate institutulu regalistiloru din punctu in punctu. Mai antâiu nu se póte invoí cu principiulu acel'a anticonstitutiunalu, cá intre alesii poporului sa se mestece sî alti membri nealesi. Apoi afla mare deosebire intre a dóu'a camera sî intre institutulu regalistiloru; câci pe candu in tierile cu 2 camere acestea suntu independinte un'a de alt'a, pe atunci regalistii siedu intre deputati sî iau parte la desbaterile sî la conclusele loru.— S'a dîsu mai incolo, cá unu astfelu de amestecu alu regimului in conclusele deputatîloru e tocmai de doritu; la acést'a insa reflecta, ca regimulu are mijlóce destule in contr'a prepotintiei deputatîloru : are adeca dreptulu de initiativa, are banc'a regimului deosebita in dieta, are in fine dreptulu de a reieptá legile, ce nu-i suntu pre placere.— S'a dîsu mai departe, ca tramiterea de regalisti in dieta este unu dreptu maiestaticu; la acést'a reflecta, ça déca aru fi unu dreptu maiestaticu, nu ni s'aru fi datu spre discutare in proiectulu regimului, va sa dîca regimulu insusi nu vede intr'ensulu unu dreptu maiestaticu. —

S'a dîsu iarasi, ca regalistii, ce se afla la diet'a acést'a presinte, se numera intre cei mai buni sî mai demni fîi ai patriei; acést'a densulu nu o va denega, dar de acolo , ca astadi este asiá, nu se póte concheiá, ca pe venitoriu va fi totu astfelu. — S'a dîsu iarasi , ca prin institutîunea acést'a a regalistiloru s'ar dá ocasiune de a se chiamá la dieta ómeni cu capacitate, cari la alegeri s'au trecutu cu vedere urmarea firésca de aci insa aru fi, ca numerulu regalistiloru nici sa se marginésca, cá sa póta intrá in dieta tóte capacitâtîle din tiéra. — Asemenea s'au adusu inainte, ca regalistii nu voru fi instrumente órbe ale regimului; la acést'a reflecta , ca in contr'a acelei temeri nu avemu garantîa, de óre ce sî regimele suntu schimbatióse, sî déca regalistii nu voru fi totdeun'a un'a cu guvernulu, acést'a inca nu e de ajunsu spre a-i rectificá; câci déca stapanitorii cu stapanitii aru fi totdeun'a de o parere , atunci ce lipsa amu mai avé de sistem'a constitutiunala!— S'a disu mai departe , ca ce potu stricá 40 de regalisti intre 125. deputati ; aici observa , ca potu vení casuri , unde jumetate deputatii sa fia de un'a parere, sî jumatate de alt'a; aici votulu decisivu lu au regalistii.—In contr'a regalistiloru mai aduce sî aceea, ca pe cându dela ablegati se ceru cualificatiunile cutari sî cutari, si credintiunalete loru trebuie sa se substérna dietei, acést'a la regalisti nu se face, va sa dîca suntu dóue feluri de membri dietali, cari se cumpanescu cu cumpana deosebita sî se mesura cu cotu deosebitu. E mai departe in contr'a regalistiloru sî pentru aceea, pentruca dietele tierei necurmatu s'au plânsu asupr'a loru; in fine pentru ca prin acestu institutu se da regimului o arma tare, carea densulu, dupa cum va fi Cancelariulu aulicu transsilvanu, o va intrebuinti'a totdeun'a in favórea unei natîuni sî in nefavórea celoralalte. In sfarîstu reflecta la imputarea democratiei, marturisindu-se pre sîne insusi a fi democratu, „partisanu alu acelui nobilu democratismu, care va sa faca tóte pentru poporu sî prin poporu.— Dorescu, dîce, unu terenu legalu, unde tóte clasele populatîunei tierei sa aiba dreptulu, libertatea sî cuventulu liberu de a espime sî de a aperá dorintiele sele. Mai nu credu, ca acestu democratismu va poté fi cuiva spre imputare, pentruca elu se póte uní cu cea mai mare loialitate (bravo!); câci cu câtu suntu popórele mai fericite, mai multiamite, cu atât'a mai asigurate stau tronulu sî dinastí'a. (Bravo!).

Déca crede cine-va, ca a vorbí in contr'a institutului regalistiloru sî a nu se poté uní cu densulu, este democratismu: atunci, domnii mei! me bucuru, ca sum democratu in societate fórte onesta sî onorifica. Atunci indata amu sotiu pre ministrulu de statu de Schmerling, care se scie, ca n'au aflatu de bine a introduce in legile dietale ale tierîloru dincolo de Leit'a institutulu regalistiloru; atunci me aflu in cea mai frumósa societate cu toti ministrii si cu tóte regimele din Europ'a; câci domnii mei! noi suntemu singuri in lumea constitutîunala cu institutulu nostru de regalisti. Ear déca prin democratismu se intielege aceea, ca sa se dea totu poporului sî sa se ia regimului, atunci, domniloru, póte nu e de lipsa a adhortá aici de densulu; pentruca mai nu credu, sa siéda unusinguru partinitoriu alu acestui principiu aici in cas'a acést'a. (Va urmá.)

S a b i i u in 8/20 Augustu. Dupa unu telegramu alu foii „Herm. Ztg.“ de dto Vienn'a 6/18 Augustu, Presiedintelui guvernului regiu transsilvanu sî Comissariului regescu dietalu, Conte C r e n n e v i l l e s'a datu ordinulu corónei de feru de class'a antâi'a.— Acelasi dîuariu aude, ca negotiatîunile de pace se voru incepe in Vienn'a in septemân'a venitóre. — Intre deputatii noi dietali aflâmu la Gherl'a alesu pre P. Protopopu Sim. Popu M o l d o v a n u.

C o s i o c n 'a, Opidulu Colosiu, 6|7 1864. (Intardîatu.) Eri serbaramu dîu'a tînerei Esamenului semestrului alu II.-lea din anulu scolasticu $186^3/_4$ in scól'a nóstra populara româna gr. res. Sî intr'adeveru precum dîu'a de eri avù indoita insemnatate, asiá sî bucurî'a nóstra a fostu pentru eri duplicata; câci dupace fuseramu oficiose preinsciintiati despre terminulu tînerei esamenului de câtra P. O. D. Prot. Vas. R o s i e s c u, sî dupace din partea P. O. D-Sale ni se apromise, ca, iertandui justârile, va sa ia parte la acestu esamenu, eata ca spre cea mai mare bucuria a nóstra Sambata la 6 óre, pre lânga tóta greutatea drumului din caus'a deseloru ploi sî viscole , au sositu in midîloculu nostru.— Deci eri, Domineca, la 8 óre incependu-se serbarea cultului divinu, care P. Protopopu, asistatu de Parochulu locului, l'au seversitu, cu care ocasiune s'au santîtu sî vasele pentru sant'a jertfa, cumperate mai multu din contribuiri de buna voia, decâtu din cass'a Bisericei , P. Protopopu rosti o cuventare corespundatóre dîlei,— sî miscatóre de inima pentru contribuentii vaseloru, in urm'a câreia poporulu se sî apromise , ca va mai contribuí sî mai de parte, cá cass'a bisericésca, ce sî asiá e camu mica, sa nu scada.— Apoi aducandu multiamita contribuentilor, in numele Bisericei, sî fiind ca sau cumparatu sî unu luminariu mare la care unu Crestinu bunu au datu 6 fl. v. a., pre acestu crestinu l'a numitu cu numele, sî apoi provocandune, sî cu deosebire pre parintii prunciloru scolari, cá lá 2. óre se vina toti la esamenu, esîramu din S. Biserica. —

Mai nainte insa de a incepe descrierea esamenului si a succesului lui, Ve rogu, concedeti-mi M. St. D. Redactoru a amintí despre un'a imprejurara din Protopopiatulu nostru, sî adeca: de sî acestu Paotopopiatu e celu mai miseru, totusi amesuratu stâriloru nóstre , se facura in trensulu de catra Crestinii nostri frumóse sî nobile fapte crestinesci sî filantropice ; insa fiindca facatorii acelora le facu pentru marirea lui Ddieu sî mantuirea sufletului loru , cara nu pentru laud'a séu trimbitare , — asiá parte remânu ne cunoscute — parte se sciu numai in jurulu unde s'au implinitu. — Fiind ca insa avendu sî eu norocire din candu in candu a luá a mân'a pretiuitulu nostru T. R. sî vediendu , ca acolo adese se vestescu astfelu de fapte , care lucrare nu numai ca nu e in contra—ci chiaru dupa invetiatur'a dumnedieiésca: „asiá sa lumineze“ . . . asiá suspinandu din adânculu inimei , ca

injurulu nostru póte nu se afla barbati, cari suntu esercitati, cu descrierea lucrului pentru jurnalistica, asiá mi luai libertatea sî audacia a scrie asiá precum sciu, sî prin urmare a Te rogá pre M. St. D-t'a a dá locu in colónele pretiuitului nostru jurnalu, fiindu spatiu sî avendu tempu, câci sciu ca acum suntu alte lucruri sî mai momentóse, sî ca sunteti prea multu ocupati, urmatóreloru sîruri :

Me marginescu numai prelenga parochi'a nóstra. sî asiá dîcu, ca spre bucuri'a nóstra, la noi crestinii din betrani suntu usuati a lasá câte ceva de pomenire la S. Biserica. Asiá asta primavéra unu crestinu bunu anume Alesiu R a t i u, au lasatu 120 f. v. a., pentru care fapta i se aduce public'a multiamita poftindui-sa-i fia tierân'a usióra, sî memori'a eterna! dorindu cá se dee ceriulu sa se mai afle imitatori! Asemenea spre memoria eterna, s'au donatu pamentielele sî fenatiele, ce se afla in possessiunea s. bisericei nóstre, de câtra in Domnulu adormiti parintii sî mosii nostri; câci frumós'a sî marea gortiune canonica sî padure bisericésca impreuna cu frumós'a Biserica de pétra, s'au luatu dela stramosii nostri in tempurile vitrige,— sî s'au datu la fratii nostri cadiuti in apostasía. —

(Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(F i l a n t r o p i a.) Nu de multu morî in Vasiarheiu d. Simonu Capdebou, care tóta averea sea o testà spre scopuri de binefacere, afara de aceea cu 17 mii f. facù o fundatiune capdebo-éna, din cari 200 sa se dea unui Teologu arménu sî 4 stipendii a 150 f. pentru 4 copii seraci de Arménu, cari au percursu cu succesu bunu gimnasiulu micu.—

(T i t l u n o u.) „Auror'a“ au inventatu in ceste din urma inca unu titlu, menitu, cum se vede a 'mmultí vocabulariu celu micu alu servilismului intre Români. Acestu titlu e : S t r e l u c i t a t e! Aurora draga, ai grija ca creandu astadi Stralucitâti, mâne va trebuí sa creezi sî : I n t u n e r e c i t â t i.

(M u l t i a m i t a p u b l i c a.) Subscrisii juristi. patrunsi de bucuria sî simtiementele ce le nutrescu ferbinte câtra toti patronii sî binefacatorii loru; prin acést'a 'si tienu de sânta detorintia a aduce multiamita publica toturoru patroniloru binefacatori, din Bradu—Bai'a de Crisiu— Vacc'a sî Crisîciori,— carii, cu ocasiunea maialului tinerimei scolare a noului institutu din Bradu (Comitatulu Zarandu)— au oferitu filerìulu loru spre ajutorarea nóstra,— câci, prin zelós'a staruintia a Dloru invetiatori de acolo — Ioane Popescu sî S. Bacila, amu priimitu in 3 renduri summ'a de 36 f. v. a., spre egal'a impartîre, pentru care se aduce toturor'a intim'a sî public'a nóstra multiamita.— Dee cerulu, cá astfelu de patroni bine semtitori câtu mai multi sa se sporésca,— carii nu crutia a-si aduce jertf'a cea mai santa pe oltariulu patriei sî alu natiunei loru,— multiamita intima Dllui Colectante sî amicu alu nostru Popescu, care sî astadata au sciutu folosí ocasiunea binevenita de a poté sprijiní sî din departare pre vechii sei amici.

S. Trifu jur. de an. II.
Ambr. Bersanu de an. II.
Ales. Comanescu jur. de an. I.

Principatele române unite.

Despre alegerile municipale din Iasi citimu in „Tribun'a româna“ urmatórele :

Alegerile nóstre municipale au esîtu bune, fórte bune anca, dupa impregiurâri. List'a cea adoptata in intrunirea preparatória de Joi sér'a, aceea au reesîtu bine, aceea au triumfatu Domineca; ear listele sioptite au cadiutu. Candidaturele discutate sî publicate au covarsîtu pe cele insuflate sî dictate. O n ó r e p r o f e s s o r a t u l u i i e s i a n u! o n ó r e p r e o t î m e i i e s i e n e! onóre toturoru concetatieniloru nostri liberi, carii s'au unitu spre a face sa triumfeze candidaturele de principiu, list'a discutata.

Potemu constatá aici unu adeveratu progresu, unu mare pssiu inainte spre imbunatatîrea moravuriloru nóstre electorale : partea cea mai mare din alegatori au votatu in cunoscintia deplina a lucrului, sî politi'a n'au cautatu a indireptá consciinti'a ómeniloru. . . .

Spunu ca sî prefectur'a de politie, cà pe alte dâti, au statu frumusielu de o parte, cu bratiele crucisiu, lasandu breslele in pace. Atât'a téma erá : cá nu cumva in loculu breslelorn sa via tagm'a cá unu legionu, sî sa faca a triumfá o lista nediscutata sî resvratitóre. Asemenea ingrijurare n'aru fi cuprinsu pe nimenea, déca spre Domineca sî Domineca diminéti'a se poteá dá incredintiare la toti de ceea ce se prepunea s'au se scieá numai de pré putîni, adeca ca prefectulu politiei avea ordinu telegraficu dela d. ministru sa nu se amestece, sa nu esercite nici o pressiune in alegeri.

Bine cuventatu fia ministrulu, care au datu aseminea ordinu, aseminea d e s l e g a r e! Breslasii de astadata n'au fostu adusi de'napoi cà sa votéze pentru candidatii carmuirei. Carmuirea, propriu dîsa, n'au avutu candidati. Locurile de unde s'au i scaturitu listele zise gubernamentale au fostu tînute secretu sî invalite in misteriu, de sî pecetea secretului sî mantî'a misteriului erau acoperite numai cu unu velu prevedîu.

Anca odata, onóre clerului poporénu sî professoratului din Iasi! Onóre toturoru cetatieniloru liberi, carii, prin consfatuire publica, au venitu la aceea de au votatu in cugetulu sî simtiulu toturoru! Lauda sî binecuventare guvernului M. S. care au respectatu marele principiu alu alegerei, cá temeli'a cea sanatósa a institutîuniloru nóstre natîunale!“

Foile din Romani'a vorbescu inca cu celu mai viu interessu despre alegerile municipale din urma. „Bucimulu“ cu aceeasi indiscretîune cá despre preotîme, fulgera sî trasnesce astadi asupr'a amploiatîloru, cari n'au mersu cu guvernulu. Nu fâra intristare constatâmu acésta procedere esagerata a Bucimului, care in nerabdatórea sea dorintia de a vedé tóte in tiéra mergendu bine, aru destituí sî culcá la pamentu pre toti aceia, cari nu suntu de o parere cu densulu.

Acestea insa suntu primele inceputuri ale absolutismului, care nu-lu dorimu nici decâtu principateloru !

Cu multu mai blânda, sî dupa noi, maí drépta este parerea „Dembovitiei“, carea nu da crediamentu asiá usioru toturoru fa imeloru.

D. N e g r i, agintele principateloru la 'nalt'a pórta, trecendu prin Bucuresci, s'a dusu la postulu seu. Dór presinti'a bravului representante alu Romaniei va contribuí a se deslegá odata caus'a monastiriloru inchinate, carea apasa asupr'a tierei cu gr-utate de plumbu.

Mai multi professori publici se depusera pentru amestecu in trebi politice.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei cu ocasiunea adunârei generale tienute la Hatiegu in 1 sî 2 Augustu, 1854.

Comissiunea denumita din partea adunârei gen. spre a conscrie pre acei dd. membrii, cari voru a platí tacs'a de m. ord. a predatu in siedinti'a II. a adunârei gen. sum'a de 210 f. in v. austr. sî 2 # in natura sî anume dela urmatorii dd.

1) dd. Ceorgiu Ciuciu parochu gr. or. in Hatiegu pre an. 186 3/4 5 f., 2)Nicolau Baiasiu Jude primariu 5 f., 3) Bucuru Popoviciu negotiatoru 5 f., 4) Nicolau Petroviciu negot. 5 f., 5) Constantinu Apostolu Senatoru 5 f., 5) Nicolau Popescu proprietariu 5 f., 7) Ioanne Casanu Senatoru 5 f., toti din Hatiegu, 8) Ludovicu Munteanu Cancelistu de Tribunalu 5 f., 9) Marcu Popu Cancelistu Magistr. 5 f., 10) Alessandru Popescu Cancelistu de Tribunalu 5 f., 11) Alessandru Baiasiu proprietariu 5 f., 12) Michaiu Munteanu proprietariu 5 f., 13)Dr. Iacobu Brandusianu advocatu in Bai'a de Crisiu cá tacsa de m. ord. nou pe an. 186 3/4 186 4/5 2 # in natura, 14) Petru Dragiciu Jude procesuale in Dev'a pre an. 186 3/4 186 4/5 10 f., 15) Isai'a Moldovanu negot. in Dev'a 5 f., 16) Georgiu Bardosi negot. in Dev'a 5 f., 17) Georgiu Bardosi jun. negot. in Boiti'a 5 f., 18) Michaiu Iechimu V.Comite in Dev'a m. nou 5f., 19) Georgiu Nandr'a proprietaru in Hatiegu m. nou 5 f., 20) Teodoru Popescu m. nou 5 f., 21) Avraamu Ciuciu m. nou 5 f., 22) Marcu Teodosie sen. m. nou 5 f., 23) Marcu Ciuciu m. nou 5 f. toti proprietari din Hatiegu. 24) Marcu Moldovanu Canc. de Trib. in Dev'a m. nou 5 f., 25) Ioanne Ioanichie de Olariu Canc. pre. an. 186 3/4 186 4/5 m. nou 10 f., 26) Aaronu Crainicu prof. in tiér'a romanésca m. nou 5 f., 27) Michailu Dobo de Rusc'a Secretariu magistr. in Orastia m. nou 5 f., 28) Demetriu Eli parochu in Orestía m. nou 5 f., 29) Nicolau Barbu Secretariu in Orestía 5 f., 30) Iosifu Micusia Cancelistu de Tcib. in Hatiegu m. nou 5 f., 31) Georgiu Bercianu prot. in Orestía 5 f., 32) Georgie Nandr'a Jude procesuale in Dobr'a m. nou 5 f., 33) Dr. Vasilie Glodariu prof. in Brasiovu pre an. 186 3/4 186 4/5 m. nou 10 f., 34) Ioanne Fodoru prot. in Hunedór'a m. nou 5 f., 35) Antoniu Sanciali jun. Canc. in Dev'a m. nou 5 f., 36) Iacobu Orosz Notariu in Orastía pre an. 186 3/4 186 4/5 10 f., 37) Ignatiu Rainai procuroru de statu in Dev'a 5 f., 38) Ioanne Crainicu Capitanu in Romani'a 5 f., 39) Marcu Teodosie jun. proprietariu in Hatiegu m. nou 5 f. —

Asiá dara cu ocasiunea adunârei gen. dela Hatiegu s'a administratu 210 f. 2 # adeca : dóue sute diece florini v. a. sî 2 # (galbini) in natura.

S'a mai tramesu la fondulu Assoc. prin d. Colectoriu din Muresiu Osiorheiu Ios. Fülepp cá tacse pre an. 186 3/4 10 f. v. a. sî anume :

Dela d. Ioanne Bardosi din M. Osiorheiu 5 f., d. Constantinu Bardosi din M. Osiorheiu 5 f. Summ'a 10 f. v. a.

Dela Secretariatulu Assoc. transsilvane.

Sabiiu in 15 Augustu n. 1864.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu**. Editur'a sî tiparitulu tipografiei d[i]

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 63. ANULU XII.

Sabiiu, in 13|25 Augustu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Memorandulu

deputatiloru români dela congressulu iliricu câtra Maiestatea Sea, in caus'a metropoliei române ortodocse-orientale; alaturatu câtra dechiaratîunea de mai susu. *)

Maiestate imp. reg. Apostolica!

Pré gratióse Dómne!

Noi pré umilitu subscrisii,— in urmarea pré 'naltului actu de gratia din 14 Iuniu a. c., prin care in modu traditîunale s'a conchiamatu pe dîu'a de astadi congressulu natîunale iliricu pentru alegerea Archiepiscopului sî Mitropolitului de Carlovitiu— furamu alesi din partea natîunei române, ce numera unu millionu de suflete, de inteligînti'a sî de clerulu ei, cá sa-i fimu representanti legitimi in caus'a alegerei Archiepiscopului, sî — precum aréta credintiunalele predate de loculu competinte— espresivminte ni se facù insarcinarea ce altmintrea de sine se precepeá, ca noi in numele comitentiloru nostri sa ne radicâmu graiulu conformu cu consciinti'a nóstra de crestini;— drept-aceea ne tînemu de cea mai strinsa detorintia, ca in consonantia cu dorintiele loiali binecunoscute cu interessele pré sânte sî cu necesitâtîle imperióse ale comitentîloru nostri, sa ne deschidemu inim'a cu incredere deplina în ante Mai. Tale imperatesci regie apostolice pré gratiosului nostru Domnu sî Parintelui Tierei, sî din aceste motive cu cea mai adanca stima, cu pietate fiiésca sa dâmu espressîune adeverata sî chiara sentieminteloru ce le pastramu in ca, precum sî cugeteloru ce misca sî de cari se ocupa spiritele nóstre.

Maiestate! Cându Maiestatea T'a prin suslaudatulu actu de gratia ai aretatu salutar'a intentiune de principe alu tierei, de a redá natîunei serbesci— acestui radiemu multu probatu alu inaltului tronu— pe conducatoriulu supremu alu bisericeloru sî instructiunei natiunali, de care cu dorere a fostu lipsita de trei ani, sî totodata ai binevoitu a-i dá prospecte secure ca curendu se voru regulá afacerile scolare sî bisericesci natîunale-serbesci; atunci Maiestatea T'a, prin acésta deschilinita consideratîune dovedita fatia cu natiunea serbésca sî prin pré'nalt'a gratia, ai deoblegatu spre multiamita mare sî sincera sî pre natîunea nóstra româna, care cu natîunea sorora serbésca sta in corelatiuni d'aprópe prin mai multe legature potinti— de iubire sî de stima, sî prin multe sentieminte comuni sî interese egali, participa la sórtea sî norocirea ei, de aceea noi ne grabimu a esprime acù cu solenitate multiumit'a nóstra.

Intr'aceea, Maiestate, precum iubirea nóstra câtra deaprópele sî relatiunile amicali ne indémna a ne bucurá de fericirea coreligiunariloru nostri de natiunalitate serbésca, sî precumu credîtele nóstre despusetiuni loiali ne demanda a esprime cu cuvinte solene sentiemintele de bucuria in antea innaltului Tronu alu Maiestatei Tele a regelui sî Domnului nostru sa ascundemu, câtu de tare ne-amu amaritu sî ne-amu superatu vediendu, cum intr'acel'a-si tempu, candu in analele imperiului Austriei celui mare— ce se guverna dupa masimele culturei sî ale dreptului egale— se insémna unu actu de dreptate sî afectu pré'naltu alu Maiestatei Tele in favórea nobilei natîuni serbesci, totu atunci o alta natîune nu mai putînu brava sî plina de merite, sî care pe lânga acést'a e cu multu mai numerósa, mai neingrigita sî mai apesata, precepemu natîunea româna, inca totu inzadaru suspina sî langediesce, nu de ani, ci de diecenie, cerendu totaceea-si favóre sî gratîa pré'nalta sî totu spre acel'a-si maretiu scopu; inzadaru nici odata n'a intrelasatu— de câte-ori i s'a datu ocasiunea— de a radicá câtra inaltulu tronu bratiele sele cersîtóre de aceea-si gratîa.

Maiestate! Românii, ce se tînu de biseric'a ortodoxa-orientale numera numai in Ungari'a sî in Banatu unu millionu de suflete, cara in Transsilvani'a sî Bucovin'a celu putînu mai odata atâti'a: sî acesti Români cari intre tóte impregiurârile au fostu neconditîunatu credinciosi Maiestatei Tale sî gloriosiloru antecesori ai Maiestatei Tale, in mare parte suntu lipsiti de secle de supremulu pastoriu spirituale, de sî acésta autonomîa li s'a garantatu sî loru tocm'a asiá cá sî altoru popóre ale imperiului,— atâtu prin lege, câtu sî prin santulu cuventu alu Maiestatei Tefe.

Dar nici candu acésta lipsa Românii din Monarchi'a austriaca n'au sentit'o mai tare sî mai cu dorere, decâtu in periodulu din urma, in care si-elupta validitate de tóte pârtîle, ma sî de pe tronu s'a prochiamatu epoc'a progressului generale sî a culturei generali prin instructiunea generala a poporului sî prin desvoltare, sî — deschilinitu de candu Maiestatea T'a ai binevoitu prin o sentintia autorevole a incredintiá in genere clerului conducerea scóleloru poporale sî a culturei poporului sî estu modu pe lânga mantuinti'a sufletcloru s'a depusu in mânile ierarchiei bescricesci sî invetiamentulu civile sî progressulu poporului.

Maiestate! Déca luâmu in consideratîune periodulu decursu cu gloria alu domnirei M. Tele sî resultatele cele stralucite, nu potemu a nu ne castigá convingerea, cumca— incuviintiandu Maiestatea T'a pré gratiosu unu congressu natîunalu natiunei serbesci pentru alegerea Archiepiscopului sî Metropolitului ei, sî totodata binevoindu a-i dá unu prospectu securu sî pentru unu altu congressu ce se va tiné curendu, cá sa pertrateze afacerile bisericesci sî scolare, — acésta pré-'nalta favóre sî gratîa si-afla bas'a mai de aprópe in motivulu dreptatei, necesitatei sî a folosului acestoru pré'nalte dispusetiuni, sî credemu cumca privilegiele vechi numai intr'atât'a s'au luatu in consideratiune in asta privintia, incâtu ele sun u in consonantia cu postulatele dreptatei, necesitatei sî ale folosului.

Din acestu motivu, sî pentru ca semtiemintele pietatei sincere, ce le legâmu de persón'a sacra a Maiestatei Tale, ne oprescu a deduce din altu motivu pre domnitori si actulu de gratia alu Maiestatei Tale, de câtu din motivulu dreptatei, necesitatei sî a folosului acelor'a; de aceea credemu, ca e cuviinciosu de asta-data sa petrecemu momentele istorice de dreptu ale causei nóstre; dar ceea ce atinge respectele dreptatei, necesitatei sî ale folosului,— dupa parerea nóstra— conformu imprejurâriloru sî fapteloru, trebuie sa le accentuâmu, nici de câtu mai slabu séu mai putînu intetîtoriu, sî trebuie cá sa ceremu sî sa motivâmu acele dispusetiuni pré'nalte sî in favórea natiunei române ceii multu cercetate sî totusi pururea nemiscatu credincióse sî loiale.

Pentru ca ce se atinge deschilinitu de Românii ortodoxi din pârtîle ungarice ale Monarchiei, la ale câroru interesse sî relatiuni mai cu séma trebuie sa ne restringemu in urmarea situatîunei sî a mandatului specialu alu nostru—de-si n'avemu nici in capulu cugetului a repetî sî a desbate ací gravaminele cele multe sî grele sî incusârile aduse pâna la pré'naltulu tronu de câtra poporulu românu, de clerulu sî de inteligînti'a lui mai cu séma de patru diecenie in cóce, sî mai alesu sî mai intetîtóre in tempurile mai nóue, in contr'a suprematîei bescricei natiunale serbesci, care suprematía se representá sî se sustieneá prin ierarchi'a de Carlovitiu, sî in contr'a inaltîloru demnitari pentru multele sî deschilinitele apesâri natiunali, persecutârî sî volnicii; dar totusi indrasnimu a insîrá ací câteva inconveniintie sustatórie, ce nu se potu demintí sî unele anomalii rele, cari inse de sine facu cu nepotintia remanerea Românîloru sub ierarchi'a de Carlovitiu fâra de daune mari, batatóre la ochi, atâtu morale câtu sî ale ambeloru natiuni ortodoxe, sî cari aréta necesitatea intetîtóre pentru desfacerea sî despartîrea neamenavera a conducerei sî administratîunei bescricesci sî scolare romanesci de câtra ierarchi'a serbésca.

Mai antâiu e o fapta istorica, cumca Românii, sî respec-

*) Cea predata Comissarului Br. Filipovic. Red. „T. R.“

tive diecesele locuite in preponderantia de ei, nici candu nu s'au incorporatu canonicesce ori besericesce la ierarchi'a de Carlovetiu intemeiata la capctulu seclului alu 17, ci incorporarea s'a facutu prin poterea politica in urmarea evenimintelorn politice d'atunci, sî anume d'o parte in urmarea navaliriloru sî cuceririloru facute de Turci in tienuturile Dunârei de josu sî ale Tisei, derimandu-se cu volnicia sî in fapta ierarchi'a româna prin trecerea la uniune a mitropolitului românu de Alb'a-lulî'a **Atanasiu,** éra de alta parte in urmarea imigratîunei de pe acele tempuri ale patriarchului ipecu serbescu **Csarnojevits,** sî a numeróseloru familii serbe, sî in urmarea importantei carte de libertâti, mediulocite in favórea natiunei serbesci sî a besericei ortodoxe orientale. Nu se póte denegá, ca poterea politica a facutu acést'a cu intentîune nobila, sî dreptulu istoricu alu Românîloru de a avé ierarchia propria l'a recunoscutu prin aceea, că Archiepiscopului sî Metrepolitului natîunalu serbescu i-a datu sî titlulu de Mitropolitu alu natiunei române, — dar ver-cum acésta fapta e unilaterala sî necanonica, sî totu in acestu modu sî forma s'a sustienutu pâna in dîu'a de astadi; o fapta e acést'a, care singura de sine e in stare a turbură consciinti'a ver-cârui Românu ortodoxu piu sî luminatu.

Pâna ce popórele crestine fura ocupate in resbele continue in contr'a semilunei, ma sî dupa aceea, pâna ce cultur'a sî luminarea popóreloru n'a fostu dintre scopurile chiare ale guverneloru, sî chiamarea propria a clerului, pâna atunci s'a potutu suferí acésta stare abnorma in organismulu besericei nóstre in tocm'a cá sî unu reu ascunsu; dar primele radie ale luminei generali reversate la începutulu seclului 19 fura d'ajunsu, pentru cá sa faca a erumpe reulu acest'a cu tóte urmarile periculóse, sî inconveniintiele lui sa le arete totu mai multu sî mai uritu.

Maiestate! E unu lucru cunoscutu sî de securu nu mai are lipsa de vr'o demonstratiune, cumca Românii ortodoxi din Ungari'a sî Banatu, cari numera unu millionu de suflete — **nu suntu Serbi**, cumca biseric'a sî scól'a loru— **nu e biserica sî scóla serbésca**, cumca scopulu culturei sî desvoltârei loru— **nu nesuesce la cursulu culturei sî desvoltarei slavice-serbesci:** cumca dreptu-aceea besericele sî scólele loru séu interesele loru de cultura nici de câtu nu suntu sî nu potu fi rudite séu identice; cumca Archiepiscopulu sî Metropolitulu séu patriarchulu serbescu-natiunale, intru tóta esinti'a sea e curatu serbescu natiunalu, sî dupa maximele santei nóstre beserice orientali, alu cârei'a tipu esternu trebuie sa fia totdeun'a natiunale, sî dupa organismulu sustatoriu recunoscutu pré'naltu de legitimu sî din partea Maiestatei Tale, precum sî dupa dorintiele esprese sî interesele natîunei serbesci trebuie sa remâna curatu serbescu — prin urmare e o nepotintia logica sî faptica, cá elu sa fia totodata sî pastoriulu supremu alu besericei române natiunale sî conducatoriulu supremu alu culturei sî invetiamentului românu; — cumca mai departe congressulu natiunale serbescu, séu iliricu precum se numesce in respectivele acte vechi, menitu pentru alegerea Archiepiscopului sî Mitropolitului serbescu-natiunale sî pentru pertractarea sî deciderea afaceriloru de cultu sî invetiamentu serbescu-natiunale, dupa esinti'a sea traditiunala sî dupa compunerea sea pe bas'a pré'naltului rescriptu dechiaratoriu din 16 Iuliu 1779 sî a traditîunei legali— e cu nepotintia d'a fi aptu sî chiamatu sî pentru ingrijirea intereseloru române de cultu sî invetiamentu, sî in genere d'a representá dupa cuviintia sî poporulu românu celu duplu asiá de numerosu, fâra daun'a propria a acestui poporu.

Maiestate! Intru inticlesulu normeloru regulative sustatatóre, Serbii din tóta Ungari'a, Croatî'a Slavoni'a sî din tóta graniti'a militare se tienu de congresulu de Carlovitiu, pe candu Românii nici chiaru cei din Ungari'a nu suntu cu totii representati acolo, anume nu e representatu districtulu Halmagiului; dar sî cei ce suntu representati acolo, forméza maioritatea decisa a credinciosiloru ce se tînu nemediulocitu de Carlovitiu; sî totusi ierarchi'a de Carlovitiu, fâra a considerá vr'o basa de dreptu séu cuviintia, au impartîtu cei 75 deputati natiunali ce forméza congressulu dupa pré'naltulu rescriptu dechiaratoriu, favorindu in modu batatoriu la ochi elementulu seu natiunale, astfelu câtu câte 60—70,000 Români tramitu unu deputatu, pe candu Serbiloru cu calcululu de mediulocu la 13—14,000 suflete li se vine unu deputatu; drept-aceea maioritatea româna a poporatiunei ortodoxe ce se tîne nemediiocitu de Carlovitiu, in casulu celu mai bunu— adeca déca se va incungiurá la alegeri veri-ce amestecu neindreptatîtu sî volnicu din partea ordinariateloru domnitóre serbesci— va fi representata la congressu numai cu 15—18 deputati, pe candu Serbii in modulu celu mai simplu voru avé 57—60 de deputati; ceea ce pentru Români este o nedreptate nesuportabila, ma chiaru unu scandalu publicu, sî cu atât'a mai vertosu, fiindea spesele congressului de regula se arunca asupr'a toturoru familieloru aceloru credinciosi ce se tienu de metropoli'a de Carlovitiu, sî astfelu maioritatea româna, care la congressu abiá se póte dîce representata, solvesce maioritatea speseloru congressului. Acestu reu alu nedeplinei representâri a Românîloru la congressu ai binevoitu Maiestatea T'a imp. reg. Apostolica a-lu recunósce parintesce in pré'naltulu biletu de mâna indreptatu la 27. Sept. 1860 câtra fericele patriarchu serbescu **Iosifu Baronulu de Raiaciciu**, sî totodata Te-ai induratu a ordiná, cá Românîloru gr. n. u. din diecesele Aradu, Temisiór'a sî Versietiu, sa li se asecure o representatiune cuviinciósa in congresulu natiunale.

Maiestate! — Noi sî intrég'a natiune româna ne semtîmu deoblegati spre cea mai intima multiumita pentru acésta ordinatiune prégratiósa, de-sî ea pâna acù sî anume la alegerile din urma pentru congresu, a remasu cu totutu neconsiderata din partea autoritâtîloru respective; totusi trebuie sa ne esprimemu préumilitu convingerea nóstra in asta privintia, cumca stergerea fundamentala a acestui reu, ni-lu potemu imaginá numai prin despartîrea totala a Românîloru de câtra Carlovitiu, sî respective a administratiunei loru bisericesci sî scolare; pentruca in momentulu, in care s'aru dá Românîloru unu dreptu egale de representatiune la acelu congressu, ei aru formá acolo maioritatea, sî congressulu aru trebuí sa incete sî in fapta aru fi incetatu a fi **unu congressu serbescu-natîunalu**, sî asiá sî ierarchi'a sî Archiepiscopulu sî Metropolitulu séu Patriarchulu de Carlovitiu; prin ceea ce besericei natiunale serbesci i s'aru dá o lovitura de mórte, unu casu, ce aru stá in celu mai aspru contrastu cu drepturile sî meritele natiunei serbesci sî care nici candu n'a zacutu sî nici nu va zacé nici intru intentîunea, nici in interesulu natiunei române, sî precum suntemu convinsi, tocm'a asiá de putînu póte sa fia acést'a intentiunea inaltului regimu alu Maiestatei Tale.

Aceste fapte sî respecte au datu ansa natiunei române de biseric'a ortodossa-orientala, ma au silitu-o moralicesce, a rogá inca pe antecesorii gloriosi ai Maiestatei Tale, dar deschilinitu pre Maiestatea T'a, pre adoratulu loru rege sî Domnu, de atâtea-ori sî in unanimitate sî in tipu intetîtoriu, spre ajutorarea sî salvarea dintr'o situatîune atâtu de periculósa sî care apésa sî spiritele sî consciintiele, sî acést'a au cerut'o sa se faca pe calea legala, care unic'a póte fi folositória, adeca prin incuviintiarea pré 'nalta a restaurârei ierarchiei române natîunale, care canonicesce nici candu nu s'a stersu, sî d'aceea dupa dreptulu bisericescu susta inca!

Maiestate! Abiá s'a potutu candu-va, cá cutare poporu fidelu, sa fia rogatu pre adoratulu seu monarchu din tóte partîle cu atât'a pietate sî constantia pentru o causa drépta, ma santa sî totodata evidentu necesaria sî folositóre, precum au facut'o acést'a Românii de religiunea ortodocsa din tóte partîle monarchiei locuite de ei, cerendu mitropoli'a loru natîunala.

Retacemu ací pasii facuti de Români in asta privintia inca la gloriosii antecesori ai Maiestatei Tale; pestrecemu sî graiurile ce s'au radicatu in asta privintia la diet'a din Pojonu in anulu 1848, sî care si-a avutu de urmare articululu XX de lege din acel'a-si anu; nici nu insusîmu vr'o importantia proiectului de lege, ce s'a adusu mai tardîu in asta cestiune la diet'a din Pest'a; nu voimu a amintí in asta privintia nici de postulatele insîrate cu consecintia sî priimite cu unainimitate pe tempulu acel'a de câtra poporulu românu la tóte ocasiunile, sî in tóte adunârile sale sî in programele statorite; si sî aceea voimu a o constatá ací numai cá o fapta istorica, cumca fericele patriarchu **Rajacic** in cunoscut'a sea prochiamatîune din 1 Maiu 1848 sî tocm'a asiá sî rdssimulu episcopu alu Bucovinei intr'o scrisóre oficiala indreptata câtra suslaudatulu patriarchu in anulu 1849, au recunoscutu in publicu sî cu solenitate dreptulu sî necesitatea, cá Românii sa aiba mitropolia româna-natîunala independinte; dar, Maiestate! dupa pré umilit'a nóstra parere, in asta privintia voru fi nedenegatu de mare importantia sî firmu convingatórie, urmatórele eveniminte:

Diecesele ortodocse-erientali de Aradu sî Transsilvani'a, cea d'antâiu cu preste 400.000, éra cea din urma cu preste 600,000 de suflete, inca in anulu 1850 din sinódele loru diecesane au asternutu Maiestatei Tale multu staruitóri'a sî intetîtóri'a rogare pentru despartîrea de câtra ierarchi'a de Carlovitiu, sî infiintiarea unei mitropolii proprie române-natîunale coordinata cu cea serbésca; ma dieces'a d'antâi'a in poterea dreptului ei de autonomia s'a sî dechiaratu formalu de despartîta de câtra ierarchi'a de Carlovitiu; totu pe acelu tempu deputatii sî barbatii de incredere ai Românîloru din Bucovin'a, Banatu, Transsilvani'a sî Ungari'a, cari petreceau la curtea Maiestatei Tele, au petitîunatu de repetîte ori in acésta causa;

Maiestatea T'a imp. reg. Apostolica ai binevoitu pré gratîosu a priimí aceste pré umilite petitîuni, sî inaltele organe ale guvernului centralu alu Maiestatei Tale au dechiaratu nu numai cu cuventulu innantea representantîloru Românîloru, ci sî prin jurnalulu oficiosu d'atunci intitulatu „Der österreichische Correspondent“ din 28 Martiu 1851, cumca dorintiele Românîloru suntu deplinu drepte sî basate, sî cumca pentru implinirea loru este prospectu.

Dupa acést'a intrà o pausa lunga, aprópe de diece ani; natîunea româna tacù sî asceptà; tacù câci a trebuitu sa taca, pentru ca sistem'a d'atunci nu suferiá graiulu popóreloru; — sperà sî asceptà, pentru ca se incredeá deplinu in adoratulu seu rege sî Domnu.

In anulu 1860 ai binevoitu Maiestatea T'a imp. reg. apostolica a conchiamá la senatulu imperialu straordinariu de representanti pentru natiunalitatea româna din Transsilvani'a pre Episcopulu ortodocsu-orientalu d'acolo **Baronulu de Siagun'a**, din Banatu sî Ungari'a pre **Andreiu de Mocioni**, **domnulu de Foen** sî din Bucovin'a pre **Baronulu Nicolau de Petrino**, sî acei'a si-au recunoscutu indata de santa detorintia a loru, a rennoí pré umilitu antea Maiestatei Tale cererea Românîloru pentru restaurarea mitropoliei loru natîunale, la ce Maiestatea T'a imp. reg. apostolica prin pré'naltulu biletu de mâna din 27 Septembre 1860 ai binevoitu a le dá asecurarea pré gratiósa, cumca Maiestatea T'a **nu esti neaplecatu pentru infiintiarea unei Mitropolii independinte gr. n. u. române natîunale.**

In anulu 1860 dieces'a de Transsilvani'a tînù iarasi unu sinodu diecesanu, care renoì pré umilitu in antea Maiestatei Tale cere[illegible] pentru Mitropoli'a româna.

In anulu 1861 la diet'a Ungariei, cestiunea natîunalitâtîloru, precum se scie, a jocatu o rola principala, sî fiindu ca deputatii de natîunalitate româna au fostu nu numai principalii, ci mai ca unicii representanti ai acestei cestiuni, sî purtatorii acestei idee, sî fiind-ca cestiunea mitropoliei române, în câtu mitropoli'a dupa esinti'a sea esterna e sî trebuie sa fie natîunala sî in câtu ea e chiamata sî menita a conduce cultur'a poporului sî invetiamentulu lui, nu se póte denegá ca nu sta in aprópe relatîune cu cestiunea natîunalitâtîloru, de aceea a intempinatu resunetu sî priimire in ambele proiecte de legi gatite in asta privintia de comissiunea esmisa de dieta in cestiunea natîunalitâtîloru; cari proiecte insa, precum sî celelalte pertractâri sî elucrâri ale acestei diete, remasera fâra de vr'unu resultatu folositoriu.

In fine dupa mórtea patriarchului serbescu **Baronu de Rajacic** in anulu 1862, Românii din tóte partîle monarchiei re'nnoira pré umilit'a loru cerere intetîtóre pentru a-i salvá pré gratîosu de legatur'a administrativa necanonica, nenaturala, fórte daunaciósa sî periculósa cu Carlovitiulu, sî pentru conchiamarea unui congressu natîunalu-românu, cá se restitue o mitropolia propria independinte ortodocsa-orientala, — anume, o deputatîune numerósa sî insemnata din Ungari'a, Banatu, Transsilvani'a sî Bucovin'a in frunte cu Episcopii de Transsilvani'a sî Aradu prededera Maiestatei Tale la Martiu 1862 o petitîune pré umilita sî pré loiala in asta privintia, care s'a invrednicitu de pre'nalt'a semnatura sî s'a luatu la pertractare; totu la acelu tempu multe comunitâti bisericesci române au indreptatu asemene petitîuni pre umilite câtra inaltulu tronu: sî regimentulu de granitia romano-banaticu au asternutu inca mai 'nainte o asemene petitîune colectiva, dupa ce aceea a fostu subscrisa sî incuviintiata de tóte comunitatîle lui.

In urmarea acestoru pasi noi pré umiliti sî multu staruitori, ai binevoitu Maiestatea T'a — in biletulu pré 'naltu de mâna indreptatu la 25 Iuniu 1863 câtra domnulu ministru sî cancelariu de curte alu Transsilvaniei Contele de **Nádasdy**, – a esprime asecurarea multu afectuósa sî mangaiatória, cumca intentîunea pré nalta a Maiestatei Tale este **„ca pentru Românii de biseric'a gr. n. u. sa se infiintieze o mitropolia independinte coordinata cu cea serbésca.“**

Maiestate! Maretiulu cuventu alu Maiestatei Tele pré gratîosului nostru Domnu, este sî remâne santu antea Românului, de aceea in urmarea promissiunei pré gratióse, elu este siguru de mitropoli'a sea sî de salvarea consciintiei sale, securu cumca biseric'a sî scól'a lui natîunala voru scapá de apesarea ce s'a aruncatu asupra-i d'atât'a tempu, sî care e atâtu de grea si atâtu de dorerósa sî de comunu daunatória. Déca totusi Românulu se simte inca totu neliniscitu sî iritatu, caus'a este, ca de-sî e in possessiunea garantieloru celoru mai secure pentru salvare, totusi nu simtiesce inca sî nu póte sa sentiésca salvarea ins'asi, pentru ca impilarea cea vechia cu tóte urmârile sele grele inca totu neslabita l'apésa sî inca totu i impedeca sistematice progresulu sî desvoltarea lui natîunala, sî epoc'a eliberârei adeverate sî faptice ca sî prin o potere magica inimica nevisibila totu mai multu se pare a se indepartá de la realisare.

Pré gratîós'a conchiamare a Maiestatei Tale la congressulu natîunalu iliricu pentru alegerea Archiepiscopului sî Mitropolitului de Carlovitiu, a aflatu pre poporulu românu ortodocsu din Ungari'a sî din Banatu intr'acésta situatîune sî dispusatinne incordata, sî elu a sentîtu de locu, a recunoscutu sî a manifestatu pretotindinea in unanimitate cumca considerandu argumintele, faptele sî respectele premise pré umilitu sî cari de securu suntu de mare importantia sî impunatórie — e cu nepotintia, cá congressulu natîunalu iliricu conchiamatu pré naltu pre dîu'a de astadi, sa fia menitu sî aptu d'a representá sî interesele scolare sî bisericesci române natîunali, sî cumca prin urmare e cu nepotintia, cá archiepiscopulu sî mitropolitulu alesu de acelu congressu sa fie chiamatu sî aptu a fi mitropolitulu românu, pre care Maiestatea T'a pré naltu ni l'ai promisu de securu, sî ai dîsu sa fia coordinatu cu celu de Carlovitiu.

Din acestu motivu, Maiestate, poporulu românu cu clerulu sî inteligînti'a lui, acolo unde elementulu românu locuiesce neamestecatu, precum e casulu acest'a in regimentulu granitiaru de Caransebesiu, sî in partîle invecinate a le regimentului Bisericei-Albe, care tînutu a fostu chiamatu a alege doi deputati din statulu militaru pentru congressulu iliricu,—apoi in districtulu Oradei-mari, care asijdere a fostu chiamatu a alege doi deputati, unulu din statulu preotiescu sî altulu din celu civilu, in urmarea decisiunei unanime a alegatoriloru, nici n'au intreprinsu alegerea, éra acolo unde se afla poporatîune sî serbésca de sî mica, Românii au facutu alegerea sî ne-au alesu pre noi pré umilitu subscrisii de representanti, dar totusi cu intentîunea manifestata espresaminte, cumca prin acést'a d'o parte sa se dee dovéda cu fapt'a, cumca diecesele acelea suntu decisu diecese românesci, sî ca totodata sa se impedece ca minoritatea serbésca cea fórte putîna sa aléga in numele Românîloru, sî ca alesii loru sa participeze sî in numele Românîloru la alegerea archiepiscopului sî mitropolitului de Carlovitiu, — éra de alta parte ca nóue sa ni se dee unu mandatu formalu sî o ocasiune legala a rennoì in termini fideli adeveratulu sentiu, gelós'a dorintía sî intetîtóri'a necesitate a poporului românu. Acésta intentîune sî respectîve insarcinare a comitentîloru nostri, ce o credemu cu totulu de loiala sî consecinte, amu socotitu a o implini mai antâiu prin pré umilit'a **scrisóre dechiaratória** predata pré demnului **comisariu de congressu** alu Maiestatei Tale, **generalu-maiorelui** sî brigadirului **Baronu Philippovits de Philipsburg**, apoi amu corespunsu detorintiei nóstre sî prin pré umilitulu memorandu; prin actulu antâiu amu aretatu sumariaminte dar fidelu comissariului de congressu alu Maiestatei Tale acele motive sî respecte importante, pentru cari noi nici de câtu nu ne potemu sentî aplecati a participá la alegerea archiepiscopului sî mitropolitului de Carlovitiu; éra prin actulu presinte indrasnimu a asterne pré umilit'a cerere.

Binevoiesce Maiestate imp. reg. Apostolica a luá in pré gratîós'a consideratîune cá parinte alu Tierei acea scrisórea dechiaratória a nóstra, care, precumu suntemu incredintiati, o va asterne la tempulu seu comisariulu de congressu Maiestatei Tale, sî din cuprinsulu acelei'a, precum sî din memorandulu presinte ce l'asternemu pré umilitu, Te indura Maiestâte a recunósce cu multa indurare loialitatea, consciinti'a sî demnitatea portârei nóstre sî a comitentîloru nostri.

Mai departe binevoiesce, Maiestate, imp. reg. Apostolica, considerandu pré gratîosu caus'a descrisa fidelu mai susu, a Te indurá spre biseric'a sî scól'a româna ortodocsa orientala cea cù totulu devenita orfana sî parasita, fiindca de la acést'a aterna apriatu salutea sî progresulu natîunei române fidele Maiestatei Tele, — demandandu pré gratîosu, ca sa se decida definitivu sî cu folosu numerósele sî intetîtóriele petitîuni pré umilite asternute de Romanii ortodocsi-orientali, sî deschilinitu petitîunea din Martiu 1862, pentru restaurarea mitropoliei loru sî conchiamarea unui congressu bisericescu românu natîunalu spre scopulu acest'a.

In fine, in privinti'a sinodului episcopescu, ce se va tîné dupa congressulu alegatoriu, in urmarea pré naltei ordinâri — indrasnimu a asterne Maiestatei Tele urmatórele observatîuni pré umilite:

a) decumva sinodulu alegatoriu aru devení in starea, câtu aru trebuí sa imple unulu séu altulu dintre celc dóue episcopate banatice, locuite, precum se scie, in preponderantia de Români, — nóue sî natîunei nóstre ni se pare ca o asemene implere aru fi menita a ingreuiá multu sî a amaná deslegarea dorita a cestiunei mitropoliei nóstre; sî tocm'a din acestu motivu, noi avemu sperantî'a sî credemu, ca aceea nu

e neindreptatîta, — cumca Maiestatea T'a deocamdata vei binevoí a nu sanctîuná o astfelu de implere;

b) cumca natîunea româna nu privesce tocm'a cu neincredere câtra votulu sinodului episcopescu de Carlovitiu, cârui'a in pré naltulu biletu de mâna din 27 Septembre 1860 s'a datu prospectu a desbate cestiunea mitropoliei nóstre din punctu de vedere canonicu; dar trebuie sa marturisimu, cumca natiunea romana — precum s'a dechiaratu in petitiunea sea pré umilita din lun'a lui Martiu 1862, — cu multu mai vertosu aru fi doritu, cá emanciparea sea bisericésca sî scolara sa o póta multiumí unui actu directu sî neintardîatu alu domnitoriului, cu atât'a mai vertosu, ca acea formalitate nu o considera de receruta sî de necesaria, câci ea servesce numai spre amanarea causei; sî anume nu o considera de receruta sî de necesaria pentru aceea, pentru ca incorporarea Romaniloru sî a diecesceloru loru la ierarchi'a de Carlovitiu nu s'a facutu in urmarea unei decisiuni competinti sinodali, ci a urmatu numai simplu prin unn actu directu alu Domnitoriului, si ca tocm'a pentru acést'a acelu sinodu din punctulu de vedere canonicu abiá se pare competinte de a si-dá votulu seu validu in asta privintia.

Remanemu cu cea mai adunca pietate sî stima omagiala.

Ai Maiestatei Tale imp. reg. Apostolice.

Carlovitiu 1 Augustu 1864.

Pré umiliti supusi:

Constantinu Gruiciu m. p. protopopulu Hassiasiului, deputatu românu alu diecesei Temisiórei; Ioanne Marcu m. p. protopopulu Lugosiului, deput. rom. alu diecesei Versietiului; Iosifu Belesiu m. p. protop. Totvaradiei, deput. rom. din dieces'a Aradului; Nicolau Andreeviciu m. p. preotu, directoriu scóleloru natîunali de granitia, deput. rom. din dieces'a Versietiului; Andreiu de Mocioni m. p. deput. rom. din dieces'a Temisiórei; Vincentiu Babesiu m. p. cojude la tabl'a reg. in Pest'a, deputatu romanu din dieces'a Temisiórei; Georgiu de Fogarasi, m. p. advocatu sî proprietariu in Lipov'a, deput. rom. din dieces'a Temisiórei; Filipu Pascu m. p. protofiscalulu comitatului Carasiului, deputatu rom. din dieces'a Versietiului: Alesandru de Atanasicviciu, advocatu sî proprietariu in Lugosiu, deput. rom. din dieces'a Versietiului; Sigismundu Popoviciu m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului; Lazaru Ionescu m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului; Dr. Demetriu Hatieganu m. p. advocatu, deputatu rom. din dieces'a Versietiului; Dr. Aureliu Maniu m. p. advocatu, deputatu romanu din dieces'a Versietiului.

Cuventulu dechiarativu sî de despartîre alu Românîloru câtra congressulu natiunei serbesci, tînutu de deputatulu V. Babesiu.

In siedinti'a din 5 Aug. (24 Iul.) 1864.

Illustrissime Domnule Generariu sî Comissariu alu congressului!

Pré marite congressu, multu stimati Domni!

Dati-mi voia, cá in acestu serbatorescu momentu, candu congressulu natîunei ilirice séu proprie serbesci, fiindu elu constituitu sî deschisu, va se pasiésca la deslegarea momentósei sale teme, — sa potu Dindreptá câtra omniele Vóstre, sî prin Domniele Vóstre, cari in acésta adunare pre terenulu administratîunei bisericesci representati natîunea serbésca, câtra acést'a nobila sî pretiuita natîune, in numele poporului românu de religiunea orientala dreptu credinciósa, pre carea noi avemu onóre a o representá, unu cuventu fratiescu,— seriosu, sinceru sî solenelu.

Permiteti-mi a face acést'a, de óre-ce Domniele Vóstre nu pricepeti a nóstra, éra noi nu pricepemu a Domnieloru Vóstre dulce limba natîunala in recerut'a mesura, — in limb'a germana, in limb'a culturei sí estinderei celei mai generali, carea — dupa cum credemu noi — chiaru pentru acést'a va respunde scopului nostru mai deplinu.

Sa-mi iertati a ve observá aice mai nainte de tóte cu tóta cuviinti'a, cumca cuventulu meu, cuventulu ce amu onóre a vi-lu dîce, espressiunea celoru mai curate simtieminte ale nóstre toturoru, e resultatulu intielegerei nóstre colective.

Prestimati domni! Cându eu sî condeputatii mei de natiunalitatea româna din diecesele Aradului, Temisiórei sî VersietiuIui — furamu onorati cu missiunea la acestu congressu natiunalu, comitentii nostri, pe temeiulu dorintiei celei adeverate sî comune a poporului, carea — firesce — loru li erá mai bine cunoscuta, ni-au descoperitu o pofta sî vointia deosebita in privinti'a comportârei nóstre — observande fatia cu acestu maritu congressu; implinirea acurata sî credinciósa a acelei pofte sî vointie— noi o recunóscemu de cea mai santa lege a detorintiei sî onórei, cârei— intr'o parte sî pâna acum amu corespunsu prin dóue scrteri, ce— condusi de multu amatulu sî 'naltu stimatulu nostru Episcopu dela Aradu — intinseramu Ilustritatei Sele Dlui c. r. generariu, sî comissaru alu congressului cu tóta solenitatea— in dîu'a solenei sale intrâri in Carlovitiu,— din cari scrieri amu avutu onóre de a ve impartasî sî domnieloru Vóstre tipariturc, — ear prin acestu de fatia serbatorescu actu— dorimu sî suntemu detori a-i face cu totulu din destulu intregindu-ne sî completandu-ne missiunea.

Prestimati Domni! Natiunea româna de religiunea orientala dreptu-credinciósa, din tóte tierile locuite de ea ale marei Austrie, ear anume acea parte intregitória a cii, ce locuiesce in Ungari'a sî Banatú, de multi ani incóce, a intreprinsu la tóte potrivitele ocasiuni— toti pasii legali ce numai se potcau escugetá— spre acelú scopu, pentru cá legatur'a administrativa, dîcu— singuru numai cea administrativa legatura a bisericei cii române natiunale sa se desfaca de ierarchi'a besericei natiunale serbesci din Carlovitiu, sî pentrucá ea, natiunea româna, sa se repuna iarasi in posessiunea stravechiei, nependintei sale ierarchie natiunale— pe calea dreptului bisericescu nici candu nu s'a desfiintiatu, ci numai in fapta s'a suprimatu prin violinti'a nefavoraveriloru impregiurâri ale tempuriloru.

Natiunea româna a facutu acést'a, pentruca legatur'a administratiunei besericei cii cu Carlovetiulu, carea dintru inceputu— credemu— cumca va fi fostu de mare insemnatate sî folosu pentru ortodoxi'a intréga,— mai la urma, in decursulu tempuriloru, devenì pentru poporulu românu, si anume pentru cultur'a sî desvoltarea lui natiunala— impedecatória sî apesatória;— natiunea româna a facut[illegible] acést'a, sî a trebuitu s'o faca,— sî nu va incetá a-o face, pentruca consciinti'a ei cea desceptata— pe de o parte i face sa simtia acésta legatura cu Carlovetiulu— de ne mai suferivere, sî pentruca de alta parte esperiinti'a i-o areta aceea cá pentru comunele cele mai sante interese ale ambeloru natîuni fórte periculóse, sî pentru fratiésc'a armonia, amóre sî stima a ambeloru natîuni câtra olalta—nespusu de stricaciósa.

Scurtu, consciinti'a,— esperiinti'a, — interesulu comunu, sî totu deodata plecarea cea mai sincera câtra sororea natîune serbésca — induplecara pre natîunea nóstra — a nu crutiá nici unu sacrificiu, nici o ostenéla, spre a pune odata capetu unei referintie, ce se vedeá a nu mai poté deservì altui scopu, decâtu — reciprocci stricâri sî slabiri, instrainâri sî neincrederi — a duoru popóre destinate dupa fire, patri'a sî biseric'a — de frati adeverati.

Românulu multele sî feluritele apesâri sî despoieri natîunale, ce si-au iertatu fatia cu elu mai marii bisericei serbesci natîunale,— adesea cu multa consecintia sî fâra de totu scrupululu sî tóta crutiarea,— nu le mai tîne a minte; elu scie bine sa deosebésca intre faptele singuraticiloru demnitari cu rea pricepere séu orbiti de egoismu, sî intre nobilele simtieminte, intentîuoi sî interese ale amatei natîuni sorore: sî chiaru pentruacést'a pasii Romanului nici de câtu n'au fostu sî nu voru fi condusi de ura sî mania, ci curatu numai — de amóre sî amicia sî de comunulu santu interesu. —

Inaltele organe ale regimului Maiestatei Sale, ba chiaru sî Maiestatea Sea, prégratîosulu nostru domnu insusi — de repetîte ori au recunoscutu prin mai multe 'nalte sî pré'nalte acte sî manifestatîuni — dreptatea, necesitatea sî utilitatea loialeloru atâroru nisuintie ale natîunei române, sî au binevoitu a apromite curend'a, positiv'a implinire a acestor'a.

Deci dara — 'naltu stimati domni sî frati! standu tréb'a asiá, precum noi acést'a in scrierile nóstre predate dlui generariu sî comisariu alu Congressului — mai pe largu amu lamurit'o, — credemu a fi chiaru sî invederatu, cumca Archiepiscopulu sî Metropolitulu séu Patriarchulu ce e cá sa se aléga prin acésta multu stimata adunare — nici de câtu nu póte fi destinatu, cá sa fia sî alu Românîloru Archiepiscopu sî Metropolitu,— cumca asiá-dara participarea natiunei române prin noi la acésta alegere— aru fi unu neconvenientu, calificatu numai spre a impedecá curend'a nóstra fratiésca descurcare sî a marí sî immultî periclele sî daunele legaturei nóstre ierarchice.

Din acésta causa poporulu nostru românu intregu, pretotindeni s'a pronunciatu cu unanimitate, sî in urm'a acést'a ne-amu aflatu sî noi, determinati— a nu luá parte activa la acestu congressu. — — Ear déca totusi noi toti alesii Românîloru amu venitu a ne infacisiá aici cu tóta cuviinti'a, acést'a o facuramu— mai nainte de tóte— din innascut'a loialitate a nóstra câtra pré'naltele dispusetiuni ale Maiestatei Sele, prégratiosului nostru rege si domnu,— mai departe din respectulu ce-lu avemu câtra prédemnulu locutienatoriu alu M. Sele, domnulu comisaru alu congressului, —

La nr. de adi se alatura unu supplementu de o jumetate de cóla.

in fine— din adeverat'a, sincer'a amóre sî stim'a ce nutrimu in peptu-ne câtra soror'a natiune serbésca, respectivminte câtra bravii fii sî representanti ai ei, pre cari noi — in numele natiunei nóstre, in persóna eramu detori din tóta anim'a ai saluta, sî despre semtiemintele sî intentiunile nóstre a-i convinge.

Noi credemu, cumca domniele vóstre, multu stimatîloru frati, cuprindeti sî apretiati motivele sî tendintiele nóstre pre deplinu sî recunósceti comportarea nóstra— de unic'a ce corespunde santieniei causei nóstre sî difiicultatei pusetiunei nóstre; deci noi nutrimu speranti'a, ca Domniele Vóstre, sá frati adeverati ai nostri, veti conferí din tóte porerile, pentru ca câtu se póte de curendu sa ne desfacemu, regulâmu sî fipsâmu fratiesce reciprocele nóstre referintie ierarchice; pentru ca in chipulu acest'a tóte greutâtile sî diferintiele ce custa intre ambele nóstre natiuni— câtu mai curendu sa se compuna sî delature; pentru cá noi de ací inainte cá frati buni, liberi de orice temere séu neincredere câtra olalta, de totu indemnulu de mania sî amaratiune, cu poteri unite, sub scutulu pré'naltului sî chiaru prin contielegerea, amórea sî solidaritatea braveloru sî loialeloru sale popóre, potintelui Tronu — sa potemu conlucrá la aperarea sî asecurarea comunei nóstre mame biserice dreptu-credincióse orientali, natîanalitâtîloru si limbeloru nóstre, prosperârei nóstre morali sî cetatienesci!

Fratiloru! Noi cu acést'a ni-amu implinitu missiunea nóstra; noi ne despartimu de voi si esîmu din midiloculu vostru, dar- credetî-ne — in anima suntemu ai vostri — asiá de adever***, precum suntemu credinciosi sî cuviosi fii ai santei biserici ortodocse-orientali.

Pastratî-ne sî voi, ve rogâmu, totu asemeni cordiali simtieminte.

Salutâmu pre eroic'a natîune serbésca!! —

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 14/26 Iuliu 1864.

(Desbaterea asupr'a institutului Regalistiloru.)

(Continuare sî capetu.)

Dupa Wittstock ia cuventulu C. Schmidt sî dîce camu urmatórele: Densulu a fostu unulu din cei d'antâiu, care la conferintiele din Belgradu a combatutu institutulu regalistiloru: odata pentruca dupa legile vechi ale patriei elu cuprindeá in sine numai pre nobilii cu proprietâti mari, si a dóu'a pentruca numerulu regalistiloru nu erá detiermuritu. Cu totulu altceva e institutulu regalistiloru in intielesulu nostru de astadi; câci acest'a preti nde inteligintia escelinte, merite pentru statu, biserica, sciintia sî arte, séu sî posessiune insemnata; asiá incâtu transsilvanii potu fi veseli si mândri, vediendu in diet'a loru astfelu de barbati. Numai candu aru fi cá in dietele vechi, la cari numerulu regalistiloru erá odata 20, de altadata si pâna in 300, s'ar teme de acestu institutu, cari barbatii regimului de la cârma l'aru poté intrebuintiá in favórea unei natîuni spre stricarea celoralalte. Dar institutulu regalistiloru in intielesulu de acum alu regimului trebuie sa-lu partinésca si pentru aceea, pentruca ori dupa cari principie sa se faca alegerea deputatiloru, totusi va esî o dieta cu caracteru mai multu mai putînu natiunalu, si deputatii eii voru representá diferitele natiunalitâti cu tóte aspiratiunile si pretensiunile loru; si tocmai pentru aceea suntu de lipsa regalistii, cari voru cercá a micsiorá diferintiele sî a complaná contrastele natîunale. De aceea se declara pentru pastrarea neschimbata a alineei b) din § 3 alu proiectului comitetului.*)

Cu acestea siedinti'a se 'ochide.

Siedinti'a din 15/27 Iuliu 1864.

(Desbaterea asupr'a institutului regalistiloru.)

Dupa ctirea sî verificarea protocolului Schuler-Libloy predá o petitîune a comuneloru secuiesci Vargyas, Baroth, Füle sî Szàldobos pentru rescumperarea prestatiumiloru loru urbariale din fondulu tierei, carea dupa o scurta discussiune se da comitetului pentru afacerile urbariale. Motîunea lui Negrutiu: de a se alege in comitetulu urbarialeloru altu presiedinte (in loculu lui Thiemann) nu se comite la pertractare, nefiindu la ordinea dilei.

Apoi continuandu-se desbaterea asupr'a §ului 3 alu proiectului comitetului pentru legea dictala. *)

Schuler — Libloy vorbesce a dóu'a óra in cestiunea regalistiloru aperandu proiectulu mineritâtii incontr'a toturoru atacuriloru aduse asupra-i. In fine dupace mai vorbesce Budacker pentru elu, Filtsch retrage propunerile sele, afara de cea privitóre la numerulu regalistiloru, Koronka apera acésta institutiune vechia a patriei, Balomiri combate pre Schuler—Libloy sî Budacker, Gull sî Haupt partinescu proiectulu maioritâtii, resp. alu regimului, Domzsa propune: cá regalistii sa nu tréca preste 1/3 a membriloru dietali, in fine Puscariu sî Gaitanu inca pledéza pentru proiectulu comitetului; siedinti'a se 'ncheia. Desbaterea asupr'a acestei cestiuni inca nu e terminata. (Cuventulu dlui Puscariu sperâmu ca lu vomu poté comunicá mai pe largu in nr. venitoriu.)

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 ai „T. R.“ Red.)

Comissarii scolastici.

Sabiiu in 12 Augustu. Domineca in 9/21 Augustu Comissarii scolastici: 1) Nicolau Soiu Parochu sî Invetiatoriu la Turchesiu in Sacele, 2) Georgiu Belissimu Invet. la Brasiovu, 3) Dimitriu Cioflecu Invet. la Brasiovu, 4) Dimitriu Contianu Invet. in Sabiiu, 5) Ioanne Petricu Invet. la Satulungu in Sacele, 6) Avraamu Pecurariu Invetiat. la Dobr'a, 7) Ignatiu Mandocea Invetiat. la Cincu mare 8) Ioanne Dorc'a Invet. la Satulungu in Sacele, 9) Ioanne Dobreanu Invet. la Brasiovu, 10) Ioanne Ciceiu Invetiat. la Sighisiór'a,- sosira la Sabiiu, spre a priimí instructîunile, sî a tîné conferintiele preliminarie, in urm'a câror'a apoi sa se imprascie prin diecesa, unde au a tîné, cá sî in anulu trecutu, conferintie collegiale cu Invetiatorii scóleloru populare gr. or. Ne reservâmu a vorbí mai pre largu despre aceste conferintie intr'unulu din nrii urmatori ai acestei foi; deocamdata inregistrâmu numai atât'a, ca Domineca dupa cultulu ddieescu dd. Comissari facura autoritâtîloru bisericesci sî scolare in corpore reverintiele sele; ear Luni sî Marti tînura conferintie ndelungate, percurgendu din punctu in punctu Instructîunea, ce li se deduse spre scopulu acest'a dela ven. Scaunu Eppescu cá Inspectoratulu Supremu alu scóleloru. P. Archimandritu Popasu conduse in persóna aceste conferintie familiare ale Comisscriloru scolastici, si desfasiurá si cu acésta ocasiune neobosit'a sea atentiune si incordare pentru inaintarea a totu ce este bunu in biseric'a nóstra si in poporulu nostru. Comissarii erau surprinsi in modulu celu mai placutu de prevenitórea si familiar'a procedere a P. Archimandritu, precum si de amicabilulu interesu, cu careunii dintre dnii profesori ai Institutului diecesanu pedagogico-teologicu luarea parte la conferintiele loru, si plecara incuragiati la missiunea cea frumósa, la carea suntu chiamati prin increderea mai mariloru sei. Ddieu sa-i pórte in pace si sa dé, cá semintiele culturei crestinesci, ce le voru aruncá in tiarinele inimeloru invetiatoresci, sa resara si sa aduca rodu indiecitu si insutitu in tinerimea nóstra.

Din Dev'a ni se scrie, ca spre cea mai mare bucuria a toturoru Românîloru d. Filipu decâtra tribunalulu din Aiudu s'au aflatu sî declaratu nevinovatu.

Varietâti sî noutâti de dî.

Dela Comitetulu juristiloru. In decursulu anului scol. 186 3/4 au intratu dela binefacatori in fondulu pentru ajutorirea juristiloru seraci 365 fl. 49 1/2 xr. v. a.

Din acésta summa s'au platitu pentru spese postale 25 xr., iara restulu de 365 fl. 24 1/2 xr. s'auimpartîtu intru 17 juristi seraci, ce se dovedesce prin quitantiele acelora.

Acést'a se aduce la cunoscintia multstimatiloru contribuitori cu multiemita in numele ajutoratiloru juristi sî cu provocare, ca aceia binefacatori, a câroru nume si oferte din eróre nu s'ar fi publicata prin acestu dîuariu, sa binevoiésca a aretá la comitetu.

Ajutórele, ce decâtra binesimtîtori natîunalisti se voru tramite si pe anulu scol. 186 4/5 cu mare multiamita se voru priimí si cu sinceritate se voru impartí sî publicá.

(Multiamita publica.) Petrunsu de bunatatea ce p facuse cu nume stimatalu Invetiatoriu din Poiana Ioann Bann, carele-mi trimise, la finea anului scolariu 186 3/4 5 fl. v. a. spre ajutorarea mea, me simtiu indatoratu a aduce suslaudatului Invetiatoriu pentru acésta filantropie multiamita mea publica.

Sabiiu in 6 Augustu 1864.

Nicolau Olariu
absolutu gimnasistu.

Prospectu politicu.

Evenimentulu celu de mai mare insemuatate politica, este conferinti'a diplomatîloru la Vienn'a, spre care sfarsîtu representantii respectivi ai poteriloru belice gerante suntu prevediuti cu instructîunile de lipsa. In Coppenhagen sa fia fostu fórte grea aducerea acestei jertfe;e regele insa sî ministeriulu aretara constanti'a de feru in partinirea pâcei.

Regimulu provisoriu, ce voru a-lu infiintiá Austri'a sî Prussi'a in ducatele dela Elb'a, va constá din 3 barbati, precum se crede, unulu alu Austriei, unulu alu Prussiei, sî unulu alu federatîunei germane. Regele Prussiei au avutu in scaldele dela Ischel o 'ntalnire cu regele Bavariei; sî de acolo calatoritu la Vienn'a, spre a salutá pre inaltulu seu aliatu.

Staturile medii germane, cari in dîlele din urma se pareau ca voru merge mâna 'n mâna in contr'a Prussiei, acumu incepu a se retrage unulu câte unulu sî a lasá pre Saxoni'a singura. Prusii ridu de nu mai potu de acésta miseria.

Regele din Spani'a, a sositu in 4/16 Augustu in St. Cloud; pregatirile, ce i s'au facutu sî ce voru sa i se faca inca, voru fi câtu se póte mai stralucite, câci Napoleonu are de cugetu a re'nnoi cu acésta ocasiune tóta pomp'a din tempurile lui Ludovicu XIV. Asiá intre altele sal'a cea mare in castelulu din Versallle la o productîune teatrala va fi ilumináta cu 2000 faclii de ceara sî 1200 flacari de gasu.

Dani'a e cercetata de grele fluptuatîuni politice. In siedinti'a dietei in 3/15 Augustu ministrulu pres. Bluhme declarà, ca legea fundamentala de statu din 18 Novembre 1863, in urm'a rumperei ducateloru de câtra Dani'a, nu mai are valóre. Ce constitutîune va urmá acumu, nu sciá sa spuna nici ministrulu insusi.

Nr. 14—3 CONCURSU.

Cu inceputulu anului scolasticu venitoriu 164/5 avedu a se adauge la cele siese Classe gimnasiale dejá infiintiate in Gimnasiulu romanu de religiunea gr: orientale din Brasiovu sî Cassea a VII, se deschide cu acést'a concursu pentru a X profesura cu salariu anuale de 800 fl. v. a.

Dela concurente se cere, cá se documenteze:

1) prin atestatu de botezu, ca este romanu de natiune sî crestinu gr. orientale de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiele gimnasiale dupre sistem'a prescrisa de nóu'a organisatiune a gimnasieloru;

3) prin atestatu academicu; cà a finitu facultatea filosoica in vreo Academia séu Universitate óre care;

4) prin atestatu de conduita dela dregatoriele politice locali, cà aceea i este nereprobavera.

Tóte aceste documente, Concurentele le va tramite celu multu pana la 15. Augustu 1864. st. v., adresandule francate catra subscris'a Eforia.

Brasiovu 14. Iuliu 1864.

Eforia scóleloru romane gr. orientale din Brasiovu.

Nr. 16—3 ESCRIERE CONCURSUALA

In'alt'a Cancelaria regia a Transsîlvaniei a binevóitu pré gratîosu prin pré inalt'a decisiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829 a concede in principiu radicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr.-cat. din Naseudu sî a celoru triviale romane din Sagra, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acumu deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a. pausialu de cortelu 60 fl. ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu vá fi totodata sî directoru, este statoritu anualu cá salariu 300 fl. v. a. cortelu naturalu ori relutum pentru elu 70 fl. v. a. lemne de focu ori relutum pentru astea 30 fl. v. a.; directorulu percepe separatu o remuneratiune anuala de 100 fl. v. a. sî unu pausialu scripturisticu de 20 fl. v. a. —

Salariulu anualu pentru adjunctulu scólei principale este sistemisatu cu 300 fl. v. a., fâra alte emoluminte.

I. Competîtorii la dóue posturi de professori gimnasiali voru avé a documentá:

1. Ca este inascutu românu, alaturandu atestatu de botezu

2. Ca a absolvatu studiile gimnasiale dupa nóu'a organisatîune, infatîsîandu atestatulu de maturitate, ori unu atestatu academicu, ca a absolvatu facultatea filosofica.

3. Ca are un'a portare morala sî politica nepatata, substernendu despre acést'a unu atestatu datu din partea autoritâtii politice locale. —

Se voru preferi aceia, cari voru dovedí prin atestatu ca au facutu anii de proba cu successu bunu.

Concurintii la statiunile de docinti principali precumu sî de adjunctu voru avé a-si dovedí cualitatea ceruta in punctulu I. 1, apoi ca au absolvatu cursulu pedagogicu prescrisu, ca suntu in stare de a propune limb'a romana dupa gramatica, ca au destula cunoscintia atâtu teoretica câtu sî practica din economi'a rurala, adeca: despre gradinaria, pomaria, stuparia etc. ca sciu bine celu putînu un'a din celea dóue limbi a le patriei neromane (germana séu magiara) sî ca au o viétia morala sî politica buna sî nepatata. Sî la aceste statîuni voru fi acei'a prferiti, cari voru dovedi prin atestatu ca si-au facutu anii de proba cu bunu successu.

Concurintii la orî care din aceste statiuni au a-si tramite cererile loru cu tóte dovedîle despre cele amintite celu multu pâna la 10 Augustu 1864 st. n. la Presidiulu Comitetului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Naseudului in statiunea Naseudu. —

Concurintii la statiunile de professori sî docenti, cari cunoscendu-se deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitionandu acestu postu, au a-si esprim'a dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisi m. p.
Vicariu eppescu foranu.

Nr. 13—2 **Escriere concurs la.**

In'alt'a Cancelaria regia a Transilvaniei a binevoitu pré gratîosu prin pré in'alt'a resolutitiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829. a concede in principiu redicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concessu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr. cat. din Naseudu sî a celoru triviale române din Sagr'a, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acum deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totdeun'a sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., pausialu de cortelu 60 fl. v. a., ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru docinte, cari cunoscenduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitiunandu acestu postu, au a-si esprimá dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din districtulu Naseudu. Grigoriu Moisi l m. p.
Vicariu eppescu foraneu.

Nr. 17—2 EDICTU.

Prin care Mari'a Georgie Comanu din Feldiór'a, Districtulu Brasiovului, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sotiu Andreiu Dragosiu din Vladeni, fâra a se sci loculu aflârei sî modulu petrecerei sale, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Brasiovu 10 Iuniu 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Brasiovului II. cá foru matrimoniale

Ioann Petricu m. p.
Protopopu.

Nr. 15—3 ANUNTIU DE LICITATIUNE.

Din partea Comitetului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Nasudului se publica ca cu incépere dela 5. Septemvrie 1864 st. n. se va esarendá in 29. Comune din acestu Ditrictu dreptulu regalu de carcimaritu dela 1 Noemvrie 1864 sî pana la finea Decemvrie 1867. Conditiunile relative se potu vedea in órele de cancelaria la acestu Comitetu, la oficiolatulu Districtului Naseudului sî la proximile oficiolate Districtuale sî Comitatense.

Naseudu in. 18 Iuliu 1864.

Presiedintele Comitetului fond scrl:
Grigoriu Moisi m. p.
Vicariu for. eppescu.

Nr. 18—2 **Anunciu.**

Subscrisulu a coloratu unele esemplare din

Cart'a Transilvaniei de Fetti

Dupa impartirea cea nóua politica, proiectata de in regimu, sî le ofere onoratiloru cititori de jurnale spre mai usiór'a intielegere a pertractâriloru, ce voru veni in curendu la desbatere in Diet'a transsilvana.

1. esemplaru impreuna cu prospectulu tiparitu costà 2 fl.

S. Filtsch,
tipografu sî librariu in Sabiiu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 64. ANULU XII.

Sabiiu, in 16|28 Augustu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 16/28 Iuliu 1864.

(Desbaterea asupr'a institutului Regalistiloru.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, dupace Budaker predà o petitîune a comunei Orheiu: de a nu fi anessata la Naseudu, ci la municipiulu Sabiiului, Pres. comunica rogarea comitetului de petitîuni: cá petitîunea Braneniloru, predata prin Puscariu, sa se deá comitetului, ce are a preconsultá propunerea lui Obert sî Br. Bedeus, privitóre la scaderea tempului de militatu. Puscariu staruiesce, a se redá petitîunea comitetului de petitîuni; dar in fine se decide a se dá comitetului pentru anii de militîa.

Urmandu la ordinea dîlei totu desbaterea asupr'a § 3 din proiectulu comitetului, *)

regalistulu Dr. Teutsche inscrisu cá celu d'antâiu oratoru. Dupace densulu espune statulu cestiunei, sî dupa ce demustra, ca esista 2 partide, dintre cari un'a apera continuitatea de dreptu, precum a fostu inainte de 1848, ear ceealalta a scrisu pe flamur'a sea autonomi'a, din carea cá dóue rîuri s'au derivatu apoi doctrinarismulu sî radicalismulu: se marturisesce pre sine partinitoriu alu câlei midilocie, alu „medium tenuere beati.“ — Apoi trecendu la obiectu insusi, crede, ca pentru de a cunósce o institutîune de ale presintelui, trebuie sa cunóscemu mai nainte trecutulu aceleia. Trecutulu acest'a ne spune, ca representanti'a in diet'a transsilvana s'a basatu pre principie natîunale; câc ide sî la diet'a conchiamata de regele Andreiu III. au fostu adunati „universi Nobiles, Saxones, Siculi et Olachi“, totusi mai tardîu vedemu numai 3 natîuni in Transsilvani'a, dupa ce Românii nobili din comitate se amalgamara cu nobilii magiari, immultîndu sîrurile acelor'a. Acést'a o póte dîce chiaru sî despre celu mai mare barbatu alu secululuí XV, despre Ioann Hunyadi, pre carele regele Sigismund într'o diploma din a. 1437 lu numesce Iohannes Oláh, filius quondam Vojk de Hunyad. Uniunea din a. 1542, incheiata intre Nobili, Secui sî Sasi, sî carea este fundamentulu de statu alu Transsilvaniei pâna în dîu'a de astadi, au strinsu sî mai tare sistem'a de 3 natîuni. In atari impregiurâri institutulu regalistiloru aveá loculu seu; câci acelasi art. 1 alu bullei de auru din a. 1222, care obléga pre regele a tînè dieta in totu anulu, cuprinde sî aceea, cá Nobilii sa póta vení liberi la diete. In fine din acestu dreptu se facù datorintia, sî astfelu institutulu regalistiloru a fostu o immultîre nu a poterei regimului, ci a acelui poporu, dintru alu cârui sinu esîra. La anulu 1733 au fostu 114 regalisti, la a. 1761 au fostu 63, la a. 176⅞ au fostu 140, in fine la a. 1841 intre 310 membri dietali au fostu 152 regalisti sî numai 96 deputati, va sa dîca de vreo representatîune dupa principie constitutîunale aici nu póte fi vorb'a. Deci nou influinti'a regimului o-a maritu acestu institutu, ci influinti'a unei natîuni asupr'a celoralalte natîuni, sî influinti'a unei stâri asupr'a toturoru celoralalte stâri. Ear unde interesele acestei natîuni mergeau in contr'a intereseloru regimului, acolo se vede din acte, incatrâu bateá ventulu. Trupele acestorfelu de diete erau apoi legile, prin cari nobilii gramadeau pe lânga sine totu numai drepturi sî folóse, ear pe lânga poporu tóte sarcinele sî datorintiele. Intraceea tempulu nou lamuri sî in acésta privintia ideile, sî inca in diet'a dela 1841 dîse unu regalistu: „Noi regalistii nu suntemu deputati ai regimului, nu suntemu representanti ai aristocratiei, ci veghiatori independinti, alesi de principele, ai constitutîunei, carea suntemu datori a o aperá, ori de unde aru vení atacuri asupra-i; sî acésta demnitate a nóstra aduce cu sine, cá la tóta intemplarea sa ne conservâmu acésta independintia.“ Insa nu numai din partea regimului, precumu s'a dîsu dreptu imputare adeseori in dîlele din urma, ci sî din partea poporului se potu face incercâri de atacuri nedrepte asupr'a fundamenteloru ori cârei constitutîuni adeverate; de aceea este o fericire mare, déca avemu o institutîune, menita a tiné cumpen'a de amendóue pârtile. O astfelu de institutîune vede densulu in institutulu regalistiloru, sî in acésta credintia va votá pentru conservarea acestui institutu, cu atât'a mai vertosu, câci din nobilitatea cea vechia a stârei sî a nascerei s'a formatu o nobilitatea spiritului, sî câci coróna-si reserva dreptulu de a chiamá barbati, cari escelléza prin possessiune, inteligintia, prin merite pentru sciintia, sî arta biserica, tronu sî statu, asiá dara pentru cele mai sante sî mai nobile interese, cari nu suntu numai interese ale regimului ori ale corónei, ci in asemenea mesura sî interese ale poporului. „Deci fiindu institutulu regalistiloru o parte intregitóre a dreptului de statu transsilvanu; fiindu problem'a nóstra reform'a sî desvoltarea în intielesulu constitutîunei fundamentale a imperiului intregu; avendu proiectulu regimului caracterulu acestei reforme in modulu celu mai nobilu, sî adaugendu la representanti'a cea nóua séu venitóre a tierei nóstre unu organu nou plinu de viétia — precum sum sî convinsu, ca organulu acest'a numai pân' atunci va traí sî va poté traí, pâna candu va stá pe acest principie, — de aceea votezu pentru proiectulu regimului dupa cum la tecstatu propunerea maioritâtii, sî anume din tóte acele motive, cari parte se desfasiurara inca in siedinti'a premergatóre; votezu pentru testulu neschimbatu alu respectivei propuneri a comitetului, esceptandu aline'a 1., unde numerulu (deputatîloru) aru fi sa se lase afara negresîtu. — Domniloru! Inalt'a casa au ajunsu la unu punctu insemnatu alu desvoltârei constitutîunei; alegerea sta in mân'a cii. Eu sum convinsu, ca ea va face alegerea sea astfelu, cá sa nu se realiseze la noi cuventulu unui vechiu intieleptu sî poetu, carele dîce: „Cu tóte te face cunoscutu tempulu, îmbetranitoriulu; sî eata ca inca nu 'nvetiasi, a fi intieleptu!“ (Bravo! vivace!)

Binder desfasiurandu sî densulu statulu cestiunei din punctulu seu de vedere, sî espunendu diferinti'a sî consunanti'a intre votulu minoritâtii sî alu maioritâtii, crede, ca este de lipsa a face o reprivire in trecutulu dieteloru transsilvane sî astfelu a adauge la cele ce s'au dîsu dejá cam urmatórele: In diet'a Transsilvaniei nainte de 1848 aveau locu: Guberniulu reg., Tabl'a reg., regalistii, comitii supremi sî judii reg. ai comitateloru sî scauneloru secuiesci sî fórte putîni deputati. Déca s'au imputatu proiectului comitetului burocratismu, apoi ce sa se dîca óre despre legea dietala dinainte de 1848! Acolo au fostu multu predomnitóre potestatea burocratica. Acést'a dela 1848 incóce s'a schimbatu, devenindu indreptatîti sî aceia, cari mai nainte n'avusera drepturi. A aduce cerintiele tempului vechiu cu ale tempului nou la consunantia, fusese problem'a conferintieloru dela Belgradu din a. 1860, adeca crearea unei legi dietale, in urm'a cârcia sî cei fosti neindreptatîti sa intre in drepturile celoru fosti indreptatîti. Conferintiele acelea insa remasera fâra resultatulu doritu, sî astfelu regimulu trebuì elu insusi sa ia în mâna obiectulu acest'a pré importante, care apoi l'a sî decisu in modu fórte liberalu sî perfectu. Regimulu s'a restrinsu pre sine insusi, abdîcendu de drepturile sele avute, sî n'a chiamatu la dieta pre capii municipieloru, pre Guberniulu sî Tabl'a reg., ci a datu voia poporului intregu din comitate, scaune sî districte, a alege deputatii sei din ori ce stare, legandu dreptulu de alegere numai de óre care censu. Numerulu regalistiloru celu mai nainte nedetiermuritu, regimulu insusi l'a redusu la 40; a merge de astadata mai departe, crede, ca diet'a n'are causa. Mincritatea au adusu motive in contr'a institutului regalistiloru, un'a insa, sî inca un'a din maximele principale in viéti'a constitutîunala, minoritatea o a trecutu cu vederea: ca adeca

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 alu „T. R.“ Red.)

constitulîunea cea vechia a unei tierei nu se póte privi cá n tabula rasa, sî tiér'a nu se póte guberná dupa teorii ; ci din constitulîunea vechia trebuiescu reservate cele bune sî necesarie , sî sterse numai cele ce au devenitu rele. Institutulu regalistiloru insa inca nu s'au aretatu reu. Sî déca parintii nostri n'au condamnatu institutulu regalistiloru peste totu, ci au staruitu numai pentru imputînarea membriloru regalistiloru: noi inca sa remanemu pe lânga acésta continuitate de dreptu. Apoi combate pre representantele regimului, care a trecutu preste nrulu de 40, de ceea ce densulu fórte s'au spariatu. Nici argumentele aduse de Koronk'a nu l'au convinsu despre necesitatea sî folosulu institutului regalistiloru. Mai departe la inspaimentârile cu democratî'a sî celelalte, facute de Fogarasy, observa, ca nici in dieta nici in Tranni'a nu este democratîa. Coi nu vomu, sa domnésca demulu (mass'a poporului); acést'a nu vomu. (Bravo !). Noi vomu, cá sa domnésca Imperatulu. (Bravo !). Dar sî aceea vomu, ca Imperatulu, dupa dîs'a Imperatului Iosifu, sa nu aiba între supusii sei o multîme de Imperatiei. Vomu, cá nobilulu sî proprietariulu mare sa se pogóre in sîrulu cetatieniloru statului. Apoi combate negatîunea, ce esista inca intre marginele corónei ungaresci, sî carea merge intr'acolo, ca unii domni aru vreá sa fia sî mai departe Imperatiei. Densulu recunósce meritulu celu mare alu minoritâtii, carea au efaptuitu prin votulu seu , incâtu diet'a nu va trece preste nrulu de 40 regalisti. Despre fiinti'a institutului modernu alu regalistiloru a vorbitu Dr. Teutsch, nu va sa mai vorbésca sî elu. „Nu e numai nobilimea, carea va fi representata intre regalisti. Dar nici eschisa sa nu fia; din contra, domniloru, eu sum de acea convictîune, ca o stare, ce esista in tiéra, nu póte fi ignorata; sum de parere, ca ea trebuîe sa fia representata aici, sî ca n'aru fi interesulu nostru, cand n'aru fi representata. Noi dorimu, cá sa fia representata; dar, domniloru, cá nobilimei cá aristocratî'a cum póte ea vení la dieta ? Cá proprietarime mare o potému induce in alegeri, cá nobilime n'o putemu; câci nobilimea numai in monarchia are insemnatate , in alta forma de statu n'are locu. Sî ce va sa dîca acést'a ? Ca nobilimea numai atunci are insemnatate, déca se grupéza impregiurulu tronului; nefacendu-o acést'a, nesocotesce principiulu aristocratiei sî nu merita representare sî considerare. Credu dara, ca e cu dreptulu, cá nobilimea cá atare numai prin coróna sa se chiame in dieta. Corónei compete apoi firesce , de a chiamá lânga nobilime sî pre acei barbati in dieta , cari se egaléza cu nobilimea prin possessiune, inteligintia, esperiintia in afacerile publice , merite pentru tronu sî statu, biserica, sciintia sî arta; câci, domniloru, multiamita luí Ddieu, amu ajunsu in desvoltarea vietiei popóreloru la atât'a , incâtu nu numai nobilimea si-póte castigá aceste merite mari. — In intielesulu acest'a dar votezu cu dupa votulu maioritâtii pentru proiectulu regimului, accentuandu inca, ca pentru unu numeru nedeterminatu de regalisti, cu privire la statu sî la binele statului, nu me potu resolví. (Bravo !)

Representantele regimului I a k a b apera asertele sele contr'a lui Binder sî Schuler—Libloy.

B a l o m i r i reproba vorbirile cele lungi istorice ale lui Teutsch sî Binder, ilustréza positîunea sea, in urm'a câreia e in contr'a institutului regalistiloru sî nu sî pentru votulu minoritâtii.

S c h n e l l consimte cu Teutsch sî Binder: a se priimí § 3 alu votului maioritâtii , lasandu-se afara nrulu 125 din aline'a a).

B o l o g ' a cere cuventu, pentru de a face lui Budacker o observare personala. Budacker dîsese intre altele, ca la judecatoriele transsilvane se sprijinesce dreptulu ocupatîunei celei d'antâiu, Bolog'a cá judecatoriu se simte atacatu prin aceste cuvinte la onórea sea, carea-i este mai scumpa decâtu ori ce pe lume. Cuvintele lui Budacker le declara a fi vorbe góle sî cu intentîuni malitióse , sî nu va incetá ale declará de atari , pâna candu Budacker le va dovedí.

P r e s i e d. esprime parerea sea de reu, ca se facu astfelu de vorbe, sî róga pre oratorii a remané strictu pre lânga obiectu.

A l e s s. B o h a t i e l u : Inaltu presidiu ! §-ulu care e obiectulu desbaterei presinte, e celu mai insemnatu §. din proiectulu de lege, ce sta astadi innaintea nóstra. Acestu §. e fundamentulu legei intregi. Dela deslegarea lui, aterna multu deslegarea dreptului publicu alu patriei nóstre. Preste (dór: la Red.) acestu § s'au facutu dóue propuneri, un'a prin comissiunea dietale, alt'a prin minoritate. In operatulu comissiunei dietale , se sustîne principiulu de statu in privinti'a compunerei dietei transsilvane sustatoriu pâna acumu in patri'a nóstra, adeca dupa principiulu priimitu de comissiunea dietale are de a constá diet'a din regalisti conchiamati prin Domnitoriu sî din deputatii poporului. Candu aru stá la ordinea dîlei a face o lege nóua, cându aru fi desvoltatu mai pe deplinu acestu principiu alu representantiei intereseloru in operatulu minoritatei, atunci sî eu asiu priimi principiulu adoptatu de minoritate. Dupace inse chiamarea acestei adunantie nu este a formá, cum se dîce romanesce, din pajisce lege nóua de representantia ; dupace nu avemu date secure despre deosebitele interese din patria, dupace avemu o lege de representantia in comitate dupa interese, sî dupace vedemu, ca nici acolo, precumu nici in operatulu minoritatei, nu-su representate tóte interesele egale: asiá in legea ce o avemu nu e nici o proportiune, nu e nici o cheia secura; pentru aceea cu atâtu mai pucinu nu potu partini proiectulu minoritâtii. Eu nu voiescu, cá legea sa se compuna pre temeiulu acel'a, ca ce nici nu aflu tempulu potrivitu, pentruca de s'au sî provocatu mai multi membri ai inaltei case pre (dór: l a. Red.) bancele góle la o intrebare secundaria, cum a fostu de esemplu hæreditas siculica, cu atât'a mai tare trebuie sa ne provocâmu acumu, candu e sub pertractare legea fundamentale, eu nu voiescu cá „per incidentem“ sa se otarésca asupr'a unei legi asiá de delicate. Asiá dara me dechiaru pentru propunerea comissiunei sî sustînu principiulu de regalisti. Nu asiá inse precum au voitu unii dintre vorbitori a-lu sustiené: adica regalistii sa se póta chiamá fâra de numeru detiermuritu; fâra eu sustienu principiulu asiá, dupa cum s'a primitu de comissiune, ad. unu numeru otarîtu sî inca numerulu de 40, ce se afla in proiectulu regimului. Dupace insa mai incolo nu se potu ignorá mai multi factori, cari au figuratu de seculi in patri'a nóstra, ad. deosebitele natîunalitâti sî deosebitele confessiuni , dupace scimu din istori'a trecutului , ca de câte ori au apesutu o natîune ori confessiune pre cecalalta , totu deun'a s'au nascutu celc mai dureróse frecâri intre natîunalitâti, sî totu deun'acu daun'a binelui publicu. Spre incungiurarea acestoru frecâri, vedu in tóte legile patriei, sî insusi in articululu 11 din 1791 principiulu natîunalitâtii, vedemu principiulu de confessiuni, in care sî despre deputati se dîce , ca alegerea sa fia cu privire la confessiuni.

Acést'a se dîcea atunci, candu se alegea din fia-care jurisdictiune doi deputati comulative. Astadi insa numerulu alegeriloru se intempla dupa cercuri. Eu dorescu cá acestu principiu sa fia representatu in denumirea regalistitoru. Cu acestea mi-amu descoperitu parerea despre obiectulu ce sta la ordinea dîlei.— (Apoi va sa faca unele observâri in urm'a celoru dîse de Bolog'a, dar nu i se dà cuventu.)

B r e c h t, dupa ce mai multi escelinti oratori au vorbitu atâtu de pe largu asupr'a acestui obiectu , se alatura la votulu maioritâtii, respective alu regimului. Dar se simte datoriu, a esprime recunoscinti'a sea votului minoritâtii.

B u d a c k e r cere cuventulu, pentru de a respunde lui Bolog'a; pres. insa nu i-lu da, ci repetiesce rogârile sele: de a nu se face atacâri personale sî de a nu se priimí in desbatere elemente straine.

Cuventulu finalu se da referintîloru O b e r t sî M o g ' a, dintre cari celu d'antâiu apera in cuventu mai lungu sî intreruptu adeseori da aprobâri sî aplause operatulu minoritâtii , sî anume stergerea regalistiloru sî representatîunea interesseloru, in fine se 'nvoiesce a se pune in pct. 7 sî 8 din § 1 alu minoritâtii in locu de directorii academieloru din Sabiiu sî Clusiu: deputati alesi de corpulu professoralu alu acestoru academii, ear in pct. 12. in locu de possessiuni mari sa se dîca : Cei ce respundu mai multa contributîune.

La votare numerulu deputatîloru din alinea a) se lasa afara ;

alinea b) se priimesce dupa testulu comitetului cu amendementulu lui Popoviciu ;

La alîne'a 3 se insinua la cuventu Fogarasy sî Obert ; pres. insa sustîne , sî diet'a aprôba , ca la desbatere a fostu § 3 intregu; deci déca n'a vorbitu cineva sî la alinea 3, acést'a nu e vin'a altui'a, fâr'a lui propria.

Cu acestea sî alinea 3 se priimesce, sî desbaterea asupr'a institutului regalistiloru ce tînuse 4 siedintie lungi sî 'nfocate, cu acést'a se terminá.

Cuventulu deputatului Puscariu

in siedinti'a dietala din 15/27 luliu 1864. *)

Domnule Presiedinte ! La obiectulu dîlei sî anume la §ulu 3 s'au vorbitu din tóte pârtîle destulu de largu , incâtu mie putînu -mi remâne a mai adauge; sî deca s'au vorbitu multu sî multe, intru adeveru obiectulu acest'a o au sî meritatu , pentruca paragrafulu acest'a este fundamentulu intregei legi, ce ne sta inainte, sî pertractarea asupr'a lui este asiá dîcendu o desbatere generala, sî de aceea cu tóte ca avemu sa desbatemu numai in specie unu paragrafu, trebuie sa ne estindemu cu cuventârile nóstre sî in generalitate. Cu tóte acestea, Dloru, eu nu voiu a alunecá de a discutá despre ob-

*) Cu acést'a ne 'mplinimu promissiunea data in nr. din urma. Red.

iectulu acest'a per longum et latum, pentruca despre o parte cum amu disu s'au discutatu destulu, eara de alta parte mi e frica, ca slobodîndu-me sî eu in teoria sî consecuintie practice, coleg'a meu Dlu Schuler me va chiamá iara la esamenu (llaritate.) sî eu amu datu odata esamenulu tocm'a la academi'a din Sabiiu.

Mai incolo mi-aru fi frica, ca slobodîndu-me intro discussiune nemarginita, me voiu pomení odata ca ni-amu acatiatu de obiecte, ce nu suntu la ordinea dîlei, d.e. la acte procesuali ce nu ne st'au inainte, s. a. dupa cum i s'au intemplatu acést'a Dlui dep. Budacker. Eu me voiu restringe a recapitulá desbaterea pe scurtu câtu se póte, ca totu meritulu discussiunei se intórce pe lânga aceea intrebare, ca sa fia o representantia a poporului séu o representantia de interesse. (Asiá e !)

Eu, Dloru, stimediu tendinti'a, care o au avutu minoritatea, stimediu sî pretiuescu cugetulu curatu, din care purcede referintiele ei, insa, dupa cum amu disu sî la desbaterea generala, operatulu minoritâtii celu de altu felu cu mare studiu elaboratu, nu e operatu asiá de norocosu, cá sa multiamésca câtu de putînu asteptârile nóstre. Pentruca, déca minoritatea comissiunei si-au luatu altu principiu, care nu se afla in proiectulu regimului, adeca principiulu representantiei interesseloru, atunci ea trebuiá sa faca o lege perfecta, care sa multiamésca tóte interessele tierei, pecandu noi vedemu, ca operatulu comissiunei in privinti'a acést'a este cu totulu neperfectu. Mai antâiu, ca nu tóte interessele suntu representate,

a 2-a ca nu suntu dreptu representate;

sî a 3-a nici e proportîune intre classele de representantia.

Asiá vedemu, ca multe classe s'au representatu ací in mesura pré mare sî de repetîte ori; de esemplu: „Der grosse und kleine Grundbesitz", negotiatorii sî industriarii cá orasieni sî iarasi orasieni cá „Handels-und Geverbekammer.

Noi vedemu, ca aceste cuvinte vinu inainte sî de câte trei ori, pecandu noi avemu sî alte classe de locuitori in Transsilvani'a, ale câroru interese inca nu jóca o rola mica, de esemplu oierii sî baiasii (minerarii.)

Avemu o clasa de oieri, care pórta economia de vite fórte insemnata, cari intorcu millióne. sî leaga unu comerciu intre productîunea din Oriente sî fabricile mai din tóta Germani'a— de totu importante.

Eu socotescu, ca acestu interesu înca n'a trebuitu sa fia ignoratu cu totulu. Asemenea baiasii, cari scotu millióne din fondulu pamentului, de ce nu suntu acesti'a representati in operatulu minoritâtii ? Mai incolo amu dîsu, ca eu nu gasescu nici o proportîune intre clasi. Sa-mi spuna mie Dlu referinte alu minoritâtii, pentruce a fipsatu numerulu proprietariloru mari tocm'a cu 22. sî nu 21. ori 23. de deputati ? Sa-mi spuna ce cheia si-a luatu la fipsarea numerului deputatîloru tieranesci sî orasienesci ? Anevoia -mi va dá o cheia ratîonabila.

Asiá dara nefiindu operatulu perfectu, neavendu elu o basa statornica a proportîunei ori altu caracteriu lamuritu, nici decâtu eu nu me potu alaturá lânga elu, ci din contra vedemu, ca in principiulu, care l'au luatu regimulu in proiectulu seu, se gasescu tóte aceste interese representate, care le-a specificatu minoritatea, pentruca ací este representanti'a sî acést'a contîne ori ce feliu de interesu, sî déca la alegere s'aru intemplá niscari defecte, adeca unele séu alte interese nu aru fi destulu de representate, atunci avemu institutulu de regalisti, cari sa ne scóta din perplesitate sî sa aduca unu ecuilibru sî o proportîune intre deosebitele interese de representantia. Asiá dara eu, Dloru, gasescu proiectulu regimului de fórte bine nimeritu sî in compositîunea s'a de totu norocosu.

Reflessiunea unui deputatu, ca proprietarii mari se calca prin censulu de 8 f. v. a. nu stá, pentruca resultatulu a aretatu, ca s'au alesu in Transsilvani'a dupa censulu de 8 f. 50 de proprietari mari, cari numai de aceea lipsescu de ací, ca nu au voitu sa intre in dieta. Asiá nu trebuie sa avemu asiá mare grija de o clasa, care prin legea acést'a destulu s'au representatu, sî póte mai bine decâtu cum vré minoritatea. Afara de aceea, proprietarii mari voru aflá refugiu sî in institutulu de regalisti. Asiá eu me alaturu lânga proiectulu regimului cu schimbârile stilistice ce le-a aflatu comitetulu dietale de trebuintia.

S a b i i u in 15|27 Augustu 1864. Dupa cateva dîle calde sî frumóse, de alaltaeri incóce fruntea cerului iara e plina de nuori, sî tempulu s'a recitu insemnatu. Inca o ninsóre complita, cá cea de acumu 2 septemani la munti, si oierii nostri, precum se scie toti Români, suntu ruinati pe o multîme de ani inante.

O f f e n b a i'a 8. Augustu 1864. Multu Onorate Domnule Redactoru ! Nu putîna intristare ni-au cuprinsu citindu impartasîrea corespondintiei T: R. din nr. 59. sub semnulu x. carea ne face cunoscuta nepasarea unoru membri români dela diet'a tierei: ca adeca pentru interese private paresescu siedintiele dietale: eara altii ca le cercetéza numai camu ½ óra pe finitu,*) s. a. prin urmare— candu se pertracteaza unele cestiuni de viétia natîunala, dela cari depinde fericirea in venitoriu, prin absentarea aceloru dd. deputati devenindu Românii in minoritate, prea lesne s'aru templá a se decide contr'a dreptelor nóstre asceptâri ce le avemu dupa egal'a indreptatîre.

Apoi intristarea nóstra se maresce sî mai multu pentru o nepasare cá aceast'a din partea a celoru D. D. Deputati, candu ne aducemu aminte, câta ostaneala sî lupta neau costatu pre noi alegerea loru de deputati: sî apoi increderea nóstra ce amu pusu in zelulu patrioticu sî natîunalu alu D-loru asiá de putînu sa-lu pretîuiésca ! Noi am dorí, cá d. corespundinte sa binevoiesca, a osebí specifice numele aceloru D. D. Deputati, cari pertru cuvióse sî neincongiurable cause au absentatu, de câtra acei nepasatori; câci departe de noi sa fia a imputá, séu a sî cugetá ce-va contr'a a celoru prea demni dintre D. D. deputati, cari in luptele cele grele si-au struncinatu sanatateá, pentru a carei'a reintregire au fostu nevoiti a se curá pela bâi, séu si aceia, carii de oficiu insarcinati, au fostu siliti a absenta: ci pre acei dintre D. D. Deputati amu dorí ai cunósce, cari nici prin nepotintie fisice corporale, si nici prin oficiu n'au fostu impedecati de a luá parte la siedinticle dietale, nu si-au implinitu missiunea de ablegatu dietalu, pentru cá alta data, candu va mai fi trebuintia a se mai alege deputati la diet'a tierei, sa-si cunósca natîunea pre barbatii sei. U n u a l e g a t o r u.

C o s i o c n 'a, O p i d u l u C o l o s i u, 6/7 1864.

(Continuare sî capetu din nr. 62.)

Acumu sa revenimu la obiectu. Esamenulu s'au tînutu in biseric'a, care erá infrumsetiata cu ramuri verdi, cu o coróna mare, in locu de policandru, de flori de câmpu sî gradina impletite astfelu, incâtu representau anume cele trei colori natîunale române.— Asemenea cununi din flori alese de gradina erá puse sî pre mésa inaintea P. Protopopu sî d. Jude primariu, care tóte insa numai energiosulu sî zelosulu nostru tineru Invetiatoriu Vasiliu M e t e a le-au efeptuitu.— La 2 óre veni P. Protopopu insotîtu de antistî'a scolara, sî de alti fruntasi ai poporului la Biserica, unde scolarii, in numeru frumosu preste 30, in frunte cu Invetiatoriulu, impreuna cu mai toti parintii scolariloru sî unu numeru frumosu de poporeni sî poporene erau intru asteptare. Dupa usuatele rogatiuni, sosindu sî dela Incl. Magistratu, care sî oficiose a fostu recviratu On. D. Jude primariu Andreiu P e t h e, insotîtu de d. Notariu magistratualu sî de Curatorulu nostru primariu, sî ocupandu-si locurile destinse. se incepù esaminarea din obiectele prescrise.— Respunsurile au fostu preste asceptare multiamitóre, asiá incâtu la toti, dar mai alesu parintîloru li s'au castigatu o bucuria mare; cara zelosulu Invetiatoriu au seceratu laud'a mai mariloru sei, a parintîloru sî a toturoru ascultatoriloru. — Frumosu lucru erá, candu audiai, cumca atâtu pruncii câtu sî fetitiele, cari sciiau bine cetí, nu numai dupa litere, ci chiaru sî dupa intielesu, analisau tóte cuvintele, ce se pofteá. Multi prunci ba sî prunce au invetiatu a cetí sî maghiaresce sî nemtiesce.— Asemenea din Catechismulu micu sî Istori'a biblica, pruncii sî pruncele cele mai mari sciéu respunsurile bine sî dupa intielesu. Cetirea propusa dupa ABCdariulu d. prof. B o i u a multiamitu pre toti. — Candu veni tréb'a la computu, care de câtra cei mai inaintati dupa tóte 4 speciele se sciú face bine, atunci sculandu-se d. Jude primariu, sî ducendu-se lânga tabla, spre a se convinge sî mai de aprópe despre esecutarea operateloru, intorcendu-se câtra publicu dîse magiaresce: „Mai multu nici in a IV. classa normala nu se póte face". Asemenea s'au esprimatu sî pentru scrisóre, care de câtra cei mai inaintati erá facuta sî in celelalte dóue limbî patriotice.— P. Protopopu sciú, cu ocasiunea respunsuriloru, a convinge pre parinti despre folosulu invetiaturei; câci cându ori care pruncu séu prunca respundeá, indata chiamá sî pre tatalu-séu mama-s'a sî intrebá, ca bucura-se de fiiulu séu fiic'a s'a—séu le pare reu ca l'au datu la scóla ? sî apoi cá sa le arete, ca care scie odata cetí, póte sa cetésca ori in ce carte, aducendu la mésa mai multe cârti bisericesci sî dandu la prunci sî prunce se cetésca, cari firesce, ca sciá cetí sî in acestea—atunci parintii oftá de bucuria, apoi intre lacrimi se re'ntorceá multiamindu lui Ddieu, ca au ajunsu vremea de a-si potea vedé fiii in starea acést'a. —

---

*) Acést'a de siguru d. Coresp. n'a luat'o in intielesu literalu. Red.)

Esamenulu s'au finitu cu cantâri bisericesci sî natîunale, apoi au urmatu mai multe cuventâri. Asemenea au cuventatu sî P. Protopopu, sî au multiamitu scolariloru pentru respunsurile loru cele bune, pentru bun'a loru portare sî pentru stradani'a pusa intru invetiatur'a predata, poftindu-le binecuventarea cerésca, cá crescendu cu vârst'a sî cu intielepciunea sa póta fi, cá crestini buni sî patrioti adeverati, spre bucuri'a sî mangaierea parintîloru.— Apoi întorcendu-se câtra parinti, dîse: ca aru fi de prisosu a le mai vorbí despre folosulu scólei sî alu invetiaturei, fiindca despre acést'a densulu li-au vorbitu, sî i-au convinsu; numai atât'a doresce a le mai spune, cá parintii, cari si-au tramisu regulatu pruncii la scóla, — totu asemenea sa urmeze sî pe venitoriu; cara cari ori din ce causa nu si-au tramisu regulatu la scóla pruncii, sa se silésca pre venitoriu a-i tramite regulatu; câci numai asiá se voru poté bucurá de scopulu scólei etc.— Au multiamitu invetiatorului pentru energiós'a sî zelós'a s'a activitate intru corespunderea acurata la tóte detorintiele sale, — sî l'au animatu, cá sî pe venitoriu astfelu sa lucre, neuitandu-se nici la greutâtîle, ce are a intempiná pentru implinirea chiamârei sele cu moderat'a léfa de 100 f., alt'a nimicu, precum sî pentru nemultiamirile sî indaratniciele unoru parinti.— Asemenea au multiamitu Antistiei scolare pentru ostenelele aduse intru sustînerea scólei etc.— In fine a multiamitu sî d. Jude primariu pentru pacienti'a ce au aretatu câtra toti, fiindu bunu a ascultá dela inceputu pâna 'n sfarsîtu,— precum sî pentru grabnic'a sî energiós'a conlucrare sî asistenti'a, ce o-a datu pentru scól'a nóstra in decurgerea anului, apoi i-lu rogà, a nu-si trage nici pe venitoriu energiós'a s'a activitate. Pentru aceste au multiumitu sî D. Jude in limb'a magiara, P. Protopopu,— sî i-au poftitu dela Ddieu intregimea sanetâtii sî lungime de viétia, cá sa póta pastorí turm'a siesi incredintiata la multi ani, conducendu-o la limanulu fericirei.

In fine multiamindu P. Protopopu publicului pentru bunavointi'a de a luá parte la acestu esamenu,— sî priimindu dela toti repetîte: Sa traiésca! dupa 6 óre ne re'ntórserâmu fia care la casele nóstre plini de multiamire sî bucuria, remanendu in inimele nóstre o memoria placuta. —

Ce se atinge de energiós'a activitate a tinerului nostru Invetiatoriu pedagogu, numai atât'a trebuie sa mai adaugu, ca audîndu-se despre portarea lui acést'a, i sau adusu spre invetiatura sî din altu Protopopiatu prunci sî 2 fetitie din comun'a nóstra de alta natîunalitate.— I. Cheschisiu.

Principatele române unite.

Dintre actele mai din urma ale guvernului cá ce'e mai însemnate inregistrâmu urmatórele:

In urm'a raportului consiliului ministriloru din 4 Augustu Domnitoriulu au aprobatu supprimerea sectîunei d'antâiu, a reclamantîloru, a curtiei ee cassatîune; prin acést'a nu numai se simplifica sî se acceleréza cursulu justitiei, ci sî tesaurului publicu se face o insemnata crutiare.

La propunerea ministrului interimalu de finantie Domnitoriulu au priimitu unu proiectu de lege pentru infiintiarea unei casse de depositu sî consignatîuni, sî a dispusu trâmiterea lui la consiliulu de statu spre studiare.

O a trei'a institutîune fórte folositóre vedemu formandu-se in orasiulu Giurgiu, unde s'a creatu o societate cu numele „Mantuitoriulu“ pentru asigurarea pe Dunere a bucateloru, oleiuliloru, seuriloru sî altoru marfuri. Capitalulu societâtii face 40,000 galbini in 200 actîuni de câte 200 galbini. Nici unui actîunariu nu-i este iertatu a avé mai putînu decâtu o actîune, nici mai multe decâtu 10.

„Demboviti'a“ afla, ca d. Steghe, care fusese dusu in Europ'a apuséna, pentru de a angajá unu împrumutu pe sém'a statului, se va re'ntórce câtu mai curendu in tiéra, dar, dupacumu se scie celu putînu pân acum, fâra resultatulu doritu.

Prospectu politicu.

In politic'a esterna mare seceta. Afara de visitele monarchiloru: a regelui din Spani'a la Parisu sî a Regelui din Prussi'a la Vienn'a, nimicu mai insemnatu. Lânga aceste, visite, care se interpretéza in felu de forme, jurnalele francese spunu, ca Napoleonu va cercetá pre regele Belgiului in 26 Augustu la Ostende, sî cu acea ocasiune se va intalní sî cu famili'a regésca din Würtemberg. (Dupa scirile mai nóue aceste planuri se demintiesce prin foile oficióse.)

Printiulu Friderícu Carolu din Prussi'a (fostulu comandante alu armatei prussesci in batâile germano-danese) se pregatesce a plecá din Schleswig cu 25000 feciori spre Berlinu.

Din Greci'a de astadata nimicu, decâtu o schimbare de ministeriu.

Mare sgomotu facu in lume dóue impregiurâri religióse! un'a silirea unui tineru Israelitu din Rom'a, a trece la religiunea romano-catolica, alt'a conflicte fórte serióse intre romano-catolicii sî protestanti'a din Iri'a, cari degenerara sî in atacuri sangeróse.

Negotiatîunile diplomatice intre cabinetele din Vienn'a sî din Berlinu curgu mereu, fâra insa de a fi dusu pâna acumu la vre-unu resultatu. Diferinti'a se pare a fi aceea, ca pecandu Austri'a doresce o resolvíre definitiva a causei ducateloru Schleswig-Holstein sî Lauenburg, pe atunci Prussiei i-aru placeá mai bine, a tiné lucrulu inca câta-va vreme incurcatu. — Destulu atât'a, ca deschiderea conferintieloru de pace din Vienn'a iar s'a prorogatu.

Regele din Spani'a a priimitu in 21 Augustu o depesia, prin carea este chiamatu a grabí câtu se póte cu re'ntórcerea sea, câci astfelu pretinde positîunea politica a tierei, carea se vede a fi cercetata de agitatiuni politice serióse.

In Poloni'a inca n'au incetatu de totu convulsiunile revolutîunare. Din Cracovi'a se scrie, ca fiindu ocupati la secere vre-o 50 soldati (lucru indatinatu, prin care se suplinesce lips'a lucratoriloru) la amédi, punendu-se sa dórma, fura atacati d'o banda de insurgenti, carea le luà puscele puse piramida sî macelarì vr'o 15 dintr'ensii.

Imperatulu rusescu, care erá sa faca o calatoria prin Poloni'a, s'a lasetu acum de totu de planulu acest'a; caus'a se crede, ca suntu incercârile cele mai nóue ale insurgentîloru poloni de a re'nnoí revolutîunea.

In Herzegovín'a s'au intemplatu conflicte sangeróse intre Turci sî Crestini. Turcii voira a radicá ici colea case de paza, ceea ce Montenegrinii nu voira a suferí. Revolt'a se aprinse deodata in dóue locuri: in Colasinu sub Stoic'a Cerovic, sî in Zubci sub cunoscutulu voivodu Luc'a Vucalovic.

Nr. 13—3 **Escriere concursala.**

In'alt'a Cancelaria regia a Transilvaniei a binevoitu pré gratîosu prin pré in'alt'a resolutitiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829. a concede in principiu redicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concessu definitiv'a reorganisare a scólei principale gr. cat. din Naseudu sî a celoru triviale române din Sagr'a, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului sî Monoru.

Acum deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, sî la scól'a principala 4 invetiatori sî 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totdeun'a sî directoru, este statoritu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., pausialu de cortelu 60 fl. v. a., ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune sî 40 fl. pausialu scripturisticu. — Pentru unulu din cei 4 docenti la scól'a principala, dintre cari unulu va fi totodata sî directoru docinte, cari cunoscenduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu sî ambitiunandu acestu postu, au a-si esprimá dorinti'a loru in relativ'a cerere, pentru a se poté luá in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitetului fonduriloru scolare din districtulu Naseudu. Grigoriu Moisil m. p.
Vicariu eppescu foraneu.

Nr. 17—3 EDICTU.

Prin care Mari'a Georgie Comanu din Feldiór'a, Districtulu Brasiovului, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sotiu Andreiu Dragosiu din Vladeni, fâra a se sci loculu aflârei sî modulu petrecerei sale, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari sî fâra de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Brasiovu 10 Iuniu 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Brasiovului II. cá foru matrimoniale
Ioann Petricu m. p.
Protopopu.

Nr. 18—3 **Anunciu.**

Subscrisulu a coloratu unele esemplare din
Cart'a Transilvaniei de Fetti
Dupa impartirea cea nóua politica, proiectata de in regimu, sî le ofere onoratiloru cititori de jurnale spre mai usiór'a intielegere a pertractâriloru, ce voru veni in curendu la desbatere in Diet'a transsilvana.

1. esemplaru impreuna cu prospectulu tiparitu costà 2 fl.

S. Filtsch,
tipografu sî librariu in Sabiiu

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Nru 65 ANULU XII.

Telegrafulu e se de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foici pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori franeate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o junetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Sabiiu, in 20 Aug. (1 Sept.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 17/29 Iuliu 1864.

(Interpelatiunea pentru comunele naseudene. Desbaterea speciale asupr'a legei dietale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se citesce de protocolistulu Muresianu

Interpelatiunea

Dr. Ratiu si cosotii in caus'a comunitâtiloru Ilv'a mica, Feldru, Vararea (Nepos) si Rebrisiór'a din districtulu Naseudului in contr'a comunitâtiloru Iadu, Pinticu si Dumitrea (Mettersdorf) din districtulu Bistritiei pentru o parte de otaru cam de 20000 de jugere:

Dupa infiintiarea confiniului militaru din Ardélu in 1763, s'a aretatu necesitatea de a demarcá tînuturile militarisate si a-le separá de tînuturile vecine, remase afara de sistem'a militara a granitiei ardelene. Asiá se demarcara marginele districtului militaru alu Rodnei in anulu 1764 prin o comissiune mestecata din civili si militari si constatatória din comitele Adamu Vass si vicecolonelulu barone de Mayersheim. Acésta comissiune demarcà districtulu militaru decâtra comitatulu Solnocului interióre, decâtra comitatulu Maramuresiului din Ungari'a, precum si decâtra Moldavi'a (Bucovin'a de adi) fara nici o pedeca si fâra cá juredictîunile vecine sa faca vre-o pretensiune.

Venindu inse comissiunea Vass-Mayersheim pre culmile déluriloru si ale muntîloru pâna pe muchi'a délului, ce desparte Borgoulu (care atunci erá dominiu de sine si nu erá militarisatu) de otarulu comunitatei militarie Ilv'a mica, esî inaintea comissiunei representantele dominiului Borgo cu pretensiunea, ca confiniulu nu aru merge pe muchi'a dealului, ci mai injosu pe cósta câtra comunitatea militara Ilv'a mica.

Atunci representantii magistratului si centumviratului din Bistritia, cari luara parte la comissiune, spre a documentá, ca graniti'a intre comunitâtîle cele militarisate din valea Somesiului si intre dominiulu Borgo, care jace pe valea Bistritiei, e culmea dealuriloru, ce despartu tînuturile acestoru dóue ape, presentara unu documentu metale, ce erá facutu de insusi magistratulu Bistritiei inca la anulu 1549, candu aveá sub juredictîunea sea politica comunitatea Ilv'a mica.

Pe temeiulu acestui documentu se invoì representanti'a Borgoului cu comissiunea intréga, cá muchi'a dealului séu despartîtórea cursului apeloru, sa fia met'a, si asiá paraiele ce curgu câtra Borgo dimpreuna cu totu teritoriulu, câtu lu percurgu ele, sa fia alu Borgoului, eara paraiele ce curgu câtra Ilv'a mica, dimpreuna cu intregu terenulu ce-lu percurgu ele, din culmea dealului incependu, sa fia alu Ilvei mici.

Muchi'a dealului remase in acestu punctu de marca despartîtória intre Borgo si comunitatea Ilv'a mica pentru totudeun'a.

Erá dara dupa acestu principiu sa se continue lini'a totu pe culmile dealuriloru si mai departe, spre statorirea granitiei intre comunitâtîle districtului Bistritiei si intre cele din valea Rodnei séu a Somesiului (Ilv'a mica, Feldru, Vararea (Neposu) si Rebrisiór'a.)

Acesti representanti ai Bistritiei, cari intariá inca cu documentu, cumca intre dominiulu Borgo de pre valea Bistritiei si intre comunitâtîle de pe valea Somesiului este graniti'a culmea dealuriloru, care desparte apele, candu a sositu comissiunea la puntulu dealului Sîncu (séu dealulu Ciungu) unde este triplex confinium, adeca unde se 'ntalnescu otarulu Borgoului cu districtulu Bistritiei si cu districtulu militaru alu Rodnei, se abatura dela acestu principiu, si fiindca acum erá de a se determiná graniti'a intre Sasi si Romani, pretinsera dela comissiune, sa nu continue lini'a demarcatória mai incolo, pe culmea dealuriloru câtra apusu, ci dela dealulu Sîncu sa se duca lini'a pe pareu la vale câtra médianópte, deadreptulu prin comunitatea Ilv'a mica in Somesiu, si asiá graniti'a intre comunitâtîle Ilv'a mica, Feldru, Vararea si Rebrisiór'a din valea Somesiului si intre Jadu, Pinticu si Dumitrea (Mettersdorf) din valea Bistritiei sa fia graniti'a pareulu Ilvei, riulu Ilv'a mare si Somesiulu.

Reducendu-se cu nesce scrisori dela voivodulu Stiborius si dela imperatulu Sigismundu din 1412 si 1414, cari tractéza de totu despre alte lucruri, partea civila a comissiunei ascultà de representantii magistratului Bistritiei, insa partea militara a comissiunei, cu baronu Mayersheim in frunte, care avé instructîunea espresa dela generariulu baronele Siscovich, sa nu céda nici o palma de locu din teritoriulu militare alu Rodnei, continuà lini'a pe culmile déluriloru, dela dealulu Sîncu peste vârfulu grosu, vârfulu lacuriloru, vârfulu Ghirliciu, la scaune, si asiá mai incolo pâna la pétr'a vêneta, ce jace deasupr'a comunitatei Cepanu din Solnoculu interióre si e triplex meta intre Solnoculu interióre, intre districtulu militaru alu Rodnei si intre districtulu Bistritiei. Astfelu se escara dóue linie demarcatórie, un'a civile (séu a lui Vass), pe riulu Somesiu, si alt'a militara pe culmile dealuriloru, dela dealulu Sîncu peste vêrfulu lacuriloru etc. pâna la pétr'a vaneta, adeca lini'a lui Mayersheim numita mai tardîu si a generarului Siscovich, la a câruî instructîune s'a facutu.

Terenulu dintre aceste dóue linie, care erá si atunci in proprietatea, precum si in legal'a posessiune a comunitâtîloru militarie, dintre cari Ilv'a mica si atunci in o parte a ei insemnata, erá asiediata pre acelu terenu lunga riulu Ilv'a mare, ce-lu pretindeau representantii magistratului cá linia demarcatória pâna in Somesiu, a devenitu de ací 'ncolo obiectu de cérta.

Pre temeiulu liniei lui Mayersheim (Siscovich) si a posessiunei faptice in urm'a mandateloru pré'nalte si conformu cu unu planu aprobatu de suprem'a autoritate militara, se mutà la vreo câti-va ani dupa militarisare satulu Vararea peste Somesiu, pe acestu terenu si capetà numirea de „Nepos.“

Capetandu inse acumu comunitâtîle Jadu, Pinticu si Dumitrea (Mettersdorf) din districtulu Bistritiei prin pretensiunea representantîloru magistratului seu ansa, incepura a molestá pe locuitorii comunitâtîloru Ilv'a mica, Feldru, Nepos si Rebrisiór'a, din care se nascura certe intre aceste comunitâti, si in decursu de o suta de ani se intemplara conflicte mai in totu anulu, spre a câroru compunere esîra comissiuni politice mestecate din civili si militari, cari insa nu se invoira nici candu, de órece comissiunile civili cereau Somesiulu de confiniu, eara cele militari lini'a de pe vêrfulu dealuriloru, dela dealulu Sîncu, preste vêrfulu lacuriloru, Ghirliciu, la scaune etc, pâna la „pétr'a vêneta,“ care s'a numitu si a lui Siscovich.

De acolea incolo, adeca din 1764 pâna in dîu'a de astadi, tînura si tînu certele intre comunitâtîle de amendóue pertîle, precumu si neintielegerile intre juredictîunile loru.

Comand'a regimentului, pâna a esistatu, se certá cu magistratulu din Bistriti'a si cu universitatea sasésca, comand'a generare a Ardealului, cu guberniulu regiu, si consiliulu belicu de curte cu cancelari'a de curte pentru Ardealu, aperandu fiacare parte pre ai sei.

1. Dintre comissiunile mestecate emise, parte spre a cercetá conflictele, parte spre a incercá compunerea certeloru, mai memorabili au fostu urmatórele:

1. In anulu 1769 comissiunea statatória din baronulu Michaele Bruckenthal si colonelulu barone Enzenberg.

2. In anulu 1773, imperatulu Iosifu alu II-lea cá coreginte a fostu in fati'a locului la demandarea imperatesei Ma-

ri'a Theresi'a in caletori'a sea pré'nalta prin districtulu militare alu Rodnei.

3. In anulu 1777, comissiunea statatória din comitele Adamu Teleky cu Michaile Conradu de Heydendorf sî din vicecolonelulu Schlaun.

4. In anulu 1834 maiorulu Beczmann cu representanti dela magistratulu din Bistriti'a.

Comissiunea din 1836 totu sub presidiulu majorului Ehrenreich Beczmann, totu cu represenți din Bistriti'a.

In urm'a reportului acestei comissiuni din 27 Iuliu 1836 dele comand'a generare a Ardealului sub datulu din 27 Iuliu, 1837, Nr. 3907 mandatu la comand'a regimentului din Naseudu, cá sa tîna de base lini'a cea naturala a despartîrei valiloru, adeca culmile dealuriloru, dela dealulu Sîncu peste Ghirliciu, scaune. pâna la pétr'a vaneta.

6. In anulu 1841 comissiunea statatória din administratorulu Dobocei Mariaffy cu vicecolonelulu dela Secuî Szent-Páli.

7. In anulu 1842, comissiunea statatória din supremulu jude regiu alu Treiscauneloru Albertu Horváth sî majorulu Iosifu Beczmann.

In contr'a operatului acestei comissiuni au recursu ambe pârtîle.

Totu acésta comissiune s'a emisu sî in anulu 1847 in fati'a locului, spre a incercá impaciuire intre ambele pârti, ce insa nu i-a succesu din causa ca, dupa cum spunu Românii, fostulu atunci de fatia advocatulu comunitâtîloru sasesci, Ioanne Weiss, chiaru candu pertraptá ambe pârtîle intre sine, s'a apropiatu de sal'a in care se aflá ele sî a influintiatu la judii comunali sasesci, sa nu se impace nici sub o conditîune in urm'a cârei impregiurâri apoi sî representantii comunitâtîloru române si-au retrasu vorb'a data mai inainte la comissiune, ca sub unele conditîuni cuviincióse suntu gat'a de a se impacá, sî apoi au pretinsu totu cá sî mai înainte terenulu pâna in varfulu dealuriloru.

8. Comissiunea din Aprile 1851, statatória din subcomissarulu din Naseudu Schwertecky sî senatorulu dela Bistriti'a Franciscu Schmidt, cari inse avea numai de a desemná otarele pentru provisoriulu de dare; dara nici acesti comissarii ai juredictîuniloru nu se unira, ci -si detera in scrisu opiniuni separate, in urm'a câror'a,

9. Se dîce, ca in Iuliu 1851 aru fi esîtu alta comissiune, statatória din senatorulu Franciscu Schmidt din Bistriti'a sî din advocatulu Ioanne Weiss, care acolo au figuratu de fiscale.

Tóte comissiunile, ce au urmatu dupa reambulatîunea lui Vass-Mayershdim pâna la comissiunea lui Horvath din 1842 inclusive, au avutu sa reambuleze lini'a cea statorita de Mayersheim pe temeiulu instructîunei lui Siscovich pe culmile dealuriloru, dela dealulu Sîncu peste varfulu lacuriloru, Ghirliciu etc pâna la „pétr'a vaneta", eara nu graniti'a acceptata de Vass, pentruca acést'a erá demarcata destulu prin riulu Somesiu sî Ilv'a.

Graniti'a lui Vass nu potea stá nici decâtu, fiindca satulu militare Ilv'a mica erá sî atunci parte mare asiediatu peste riulu Ilv'a pe terenulu de câtra comunitâtîle sasesci, eara Vararea chiaru pe temeiulu liniei lui Mayersheim sî a posessiunei faptice sî legali a comunitâtîloru romanesci, s'a mutatu la câtiva ani dupa statorirea acestei linie, de pe partea drépta a Somesiului pe partea stenga, adeca chiaru pe terenulu, care -lu petindéu Sasii de alu loru.

Nici un'a din aceste comissiuni, nu a reambulatu nici lini'a cea adeverata a lui Mayersheim (Siscovich), nici graniti'a lui Vass, ci au statoritu alte linie diferite un'a de alt'a mai susu séu mai josu, câtra riulu Somesiu, sî asiá causara certe pentru unu terenu camu de 20000 de jugere in estinsiune, eara Românii s'au tînutu de proprietatea loru pâna la culmile dealuriloru, unde se despartu apele sî s'au sustînutu totdeun'a sî in posessiunea acelui terenu.

Operatulu comissiunei lui Horváth din 1842 sî lini'a fâcuta sî propusa de acést'a spre aprobarea mai inalta, in urm'a recurseloru indicate mai in susu, s'a nimicitu de câtra fostulu c. r. ministeriu de interne sub Nr. 21813 M. I. cu datulu din 4 Septembre 1852.

Totu prin acésta ordinatîune ministeriala se determinà de linia provisoria intre otarele comunitâtîloru de amendóue pârtîle, lini'a ce se dîce ca aru fi fâcut-o comissiunea numita din Iuliu 1851, care aru fi constatu din comissarii Weiss sî Schmidt sî care aru fi avutu numai sa demarce loculu pentru provisoriulu de catastru, dupa sectîunea III. §§ 1, 23, 24 sî 25 a respectivei instructîuni de catastru.

Comunitâtîle românesci Ilv'a mica etc, pe lânga tóta decisiunea acést'a ministeriala in privinti'a liniei metali, au remasu sî mai incolo in proprietatea sî posessiunea loru de mai nainte, sî numai in 1856 fura locuitorii loru conturbati de mai multi Pintecani in posessiunea loru, cari insa pentru ca au cositu fruptele Românîloru se pedepsira cu inchisóre de câtra fostulu c. r. tribunale din Bistri'a sî se dejudecara la despagubire, sî asiá Românii se sustînura totu in posessiunea loru cea vechia.

In anulu 1859, caletorindu Gubernatoriulu principele Lichtenstein prin acele pârti sî interesandu-se de caus'a acést'a, ce produceá atâtea conflicte, le consultà pârtîloru de a se impacá, séu celu putînu a-si alege unu arbitru, care sa le decida caus'a sî totdeodata s'a dechiaratu, ca insusi e gat'a a priimí asupra-si acea sarcina. Românii priimira acésta propunere, Sasii insa nu.

In anulu 1861, candu adeca s'au desfiintiatu oficiele sistemei trecute, sî administratîunea districtului Bistritiei a devenitu iarasi in mân'a magistratului, comunitâtîle sasesci, póte animate prin unii, carii voiau a-si deschide unu isvoru de venitu din acele pârti, navalira in 18 Augustu sî 30 Sept. 1861 cu glót'a, in numeru de mai multe sute de barbati armati, asupr'a locuitoriloru din comunitâtîle romanesci spre a-i alungá sî scóte cu poterea din posessiune. Cu ocasiunea acestoru conflicte remasera mai multi morti in fati'a locului, precumu sî vulnerati. Spre cercetarea acestoru intemplâri s'a esmisu o comissiune guberniala sub conducerea secretariului de atunci Demetriu Mog'a sî a maiorului Virágh.

Dupa mai multe plânsorî sî recurse ale ambeloru pârti, in urma decise in. guberniu regiu sub Nr. 8804 din 1862, de a emite o comissiune guberniala, care sa reambule lini'a lui Horváth, sî de comisariu gubernialu a denumitu d'antâiu pe presiedintele urbarialu Gavriilu Dorgo, eara dupa aceea sub Nr 9565 din 1862 pe consiliariulu Samuilu Fekete, sî in urma sub nr. 10794 pe consiliariulu gubernialu Pap Alajos. Totu sub acestu nr. alu inalt. guvernu regiu se ordinà, ca loculu de cérta pâna la sosirea comissiunei sa se puna sub secestru.

Sub nr. 12970 dto 14 Iuniu 1862, decide inaltulu guvernu regiu la recursulu Românîloru in contr'a secestrului, ca lini'a, pentru acârei reambulare e denumitu comisariu Pap Alajos, nu va atinge intru nimic'a posessiunile privatîloru, sî va serví numai de linia demarcatória intre otarele comunitâtîloru. Astfelu Românii-si cultivara sî mai incolo parcelele loru private. Comissariulu reambulatoriu D. Pap Alajos sî asecurà pe Români in fati'a locului inaintea unui numeru insemnatu de ómeni, la tóta ocasiunea, cumca posessiunea privatîloru nu se va alterá nici decâtu prin acésta linia.

In urm'a acestei asecurâri, Românii continuara cultivarea parceleloru loru private de peste linia, de câtra hotarulu comunitâtîloru sasesci.

Sub nr. gubernialu 14318 din 1862, comisariulu gubernialu Pap Alajos, dupa ce a ajunsu cu movilele pâna la a 18-a aretà inaltului guvernu regiu, cumca nu póte continuá lini'a lui Horváth nici dupa mapa, nici dupa protocolu, nici dupa instrumentulu metale din 1842, pentruca nu consuna un'a cu alt'a, si- contradîcu, sî apoi nici semnu de movile inca nu se mai afla; mai incolo dîce in reportu, cumca i-a aretatu senatorulu din Bistriti'a Decani copi'a unui protocolu, ce se dîce, ca s'a susceputu de câtra comissiunea Weis-Schmidt din Iuliu 1851, dupa care aru poté statorí o linia.

Inaltulu reg. guvernu i sî demandà sa statorésca lini'a pe temeiulu copiei capetate dela Decani.

D. comisariu Pap Alajos, dupace mai inainte reportase guvernului, cumca lini'a Horváthiana este de totu nenaturala sî nu se vá poté sustiné, in urm'a ordinatîunei de mai susu, observandu, ca lini'a reambulata pâna la movil'a a 18-a pe bas'a operatului lui Horváth e identica cu cea din copi'a protocolului produsa de Decani, nu o a mai reambulatu inca odata, ci dela a 18-a movila incolo, a continuatu reambularea pe bas'a copiei atinse.

In 11 Iuliu 1862 sosì Escel. Sea D. presiedinte gubernialu Ludovicu Folliot comite de Crenneville in Naseudu, sî esîndu in fati'a locului de cérta, insotîtu de comissariulu Pap Alajos, dupace s'a convinsu despre pusetîunea loculuî, in urma n'a avutu nimic'a in contra, cá locuitorii români sa-si cultive sî mai departe parcelele de peste lini'a, ce acumu e Pap Alajosiana sî sa-si stringa bucatele in anulu acel'a.

Totdeodata puse in Nepos sî Feldru dóue despartiaminte de soldati, pe cari-i tînura locuitorii din alu loru, pâna in finea lui Septembre 1862, candu-si strinsera bucatele.

Intre acestea Escell. Sea D. presiedinte gubernialu dete mandatu sî in scrisu sub nr. 3837 din 11 Augustu 1862, prin care dîce, ca locuitoriloru români numai in anulu curinte le este iertatu a cultivá sî folosí locurile numite de peste linia, care mandatu sta in contradîcere cu ordinatîunea guber-

niala de mai susu, unde privatîloru romînî li se asigurézа posessiunea faptica sî peste linia.

Protocolulu de reambulatîune alu lui Pap Alajos se substernù dupa aceea la locurile mai inalte. In primavér'a anului 1863, Românii-si arara iarasi parcelele de peste linia, in urm'a carei'a inaltulu presidiu gubernialu puse pe Neposu sî Feldru din nou peste 100 de soldati, afara de gendarmeri'a, ce e postata acolo permanente.

Neposenii sî Feldrianii tînura soldatii din 25 Martiu pâna la capetulu lui Decembre 1863, adeca peste nóue luni din alu loru.

La tóte acestea intrevenì impregiurarea, ca in 28 Aprile 1864 se publicà comunitâtîloru romanesci Ilv'a mica, Feldru, Nepos sî Rebrisiór'a, cumca Maiestatea Sea c. r. apostolica cu rescriptulu seu pré'naltu din 24 Aprile 1864 a binevoitu a denumí o comissiune de curte, care sa cerce o pace intre comunitâtîle acestea sî intre comunitâtîle Jadu, Pinticu sî Dumitrea (Mettersdorf.)

Românii salutara acésta dispusetîune prénalta cu cea mai ferbinte sî mai devota multiamita fiiésca; insa cu atâtu mai mare suprindere-i ajunse in 30 Aprile 1864, adeca chiaru in dîu'a de Pasci publicarea altei ordinatîuni guberniali, prin care se dá de scire, ca consiliarulu Pap Alajos va sosí in 4 Maiu 1864, adeca minteni dupa trei dîle sa publice in fati'a locului de cérta o ordinatîune a Cancelariei de curte nr. 352, care se provocá la unu prénaltu rescriptu regiu de mainainte din 31 Martiu 1864, adeca mai cu o luna de dîle mai vechiu, decâtu celu pentru impaciuire.

Sî mai mare uimire-i impresorà, candu audîra, ca lini'a lui Pap Alajos se apróba, sî chiaru sî proprietarii privati, carii au case sî intocmiri economice peste linia, sî acei'a, ale câroru pamenturi se taia prin linia in dóue, fâra de a fi fostu candvá sî densii macaru pe cale politica intrebati, sî in contr'a asecurâriloru facute prin D. Pap Alajos cu ocasiunea tragerei liniei, se scotu din proprietate sî posessiune.

Atât'a consolatîune le mai remasese in punctulu 5, ca intru acestu punctu se ordina ca judecatoriele delegate se apróba sî procesele urdîte nu se alteréza prin punctele de mai inainte, ci judecatorieloru delegate le sta in dreptu, a face provisorie sî a dispune tóte intre marginile legiloru.

Atât'a e pe scurtu in caus'a acést'a istori'a comissiuniloru politice, la cari locuitorii români nu au luatu parte nici candu sî nici nu au subscrisu nici odata nici unu protocolu.

II. Pe cale judecatorésca s'au facutu pasi in acésta causa numai din partea advocatului Weiss in numele Sasiloru din cele trei comunitâti sî anume:

1. In anulu 1854 la c. r. tribunale din Bistriti'a. Românii si-au datu la incusa respunsulu, sî acest'a s'a datu lui Weiss sub datulu din 28 Augustu 1860, spre a-si dá replic'a, care insa nu o a datu pâna in dîu'a de astadi.

2. Totu advocatulu Weiss a datu incuse de conturbare in posessiune in contr'a comunitatîloru române la judecatoti'a cetatei Bistriti'a in anulu 1861 sî Românii dupa ce li s'a admanuatu incus'a cea d'antâiu, fâra de a se lasá in meritulu lucrului au asternut'o la inaltulu reg. guvernu cu rogarea, de a li se delegá unu foru strainu nepartinitoriu, facendu-se cunoscuti acesti pasi prin oficiolatulu din Naseudu sî la judecatori'a respectiva din Bistriti'a.

Inaltulu Guvernu regiu a resolvatu acésta rogare in urm'a mai multoru ursorie numai dupa 6 luni; eara judecatori'a Bistritiei nu a luatu nici intr'o consideratîune acesti pasi, ci a dejudecatu pe Români de vinovati „in contumaciam“, bataru ca Românii au voitu a stá fatia la pertractare, dara numai la alta judecatoria, sî apoi universitatea natîunèi sasesci cá foru apelativu, nedandu locu recursului Românîloru, firesce a intaritu decisiunea judecatoriei Bistritiei. Acést'a e acea sentintia a comunitâtîloru sasesci, ce se numesce intrata in potere de lege.

3. In anulu 1862 se incepura de nou procesele de conturbare in posessiune, atâtu la Bistritia, câtu sî la Naseudu, adeca fiecare parte si-a datu incusele la forulu seu. Fiindu insa ca Românii s'au totu plânsu la inaltulu Guvernu regiu sî s'au rogatu pentru delegatîunea de foruri straine neinteresate in loculu judetiului sî alu magistratului din Bistriti'a, de aceea inaltulu regiu Guvernu cá suprema curte judecatorésca sî de casatîune in urm'a urmeloru a delegatu pe judecatori'a singulara din Bileagu sî pe tribunalulu scaunale colegiale din Muresiu-Osiorheiu, pe fiacare cu sfer'a de activitate, ce i compete in acésta causa dupa norm'a de jurisdictîune. Intru aceea judecatori'a din Bistriti'a cu tóte ca Românii respectivi se rogasera de delegatîune, mai pronuncià unele otariri, cari insa prin delegatîune se impedecara deimpreuna cu tóte procesele, atâtu cele dela Naseudu, câtu sî cele dela Bistriti'a, prin urmare sî decisiunea cea renumita din 1861, aretata sub punctulu 2, sî actele se transpusera parte la tribunalulu scaunalu din Muresiu-Osiorheiu, parte la judecatori'a singulara din Bilegu.

Advocatulu Weiss cerù dela judecatori'a din Bilégu esecutarea decisiunei judecatoriei din Bistriti'a, pronunciata in contumaciam, sî pe temeiulu acestei'a scóterea Neposeniloru din posessiunea unei pârti din terenulu de cérta, insa judecatori'a delegata-i respinse cererea. Weiss recurse la inclit'a Tabul'a regia. Tabul'a regia judiciaria demandà judecatoriei din Bilégu sa resólve acea cerere in sensulu procedurei.

Judecatori'a delegata resolvà cererea, insa in favórea comunitâtîloru sasesci, sî tramise unu comissariu judecatorescu in fati'a locului, care scóse pe Neposeni din partea pretinsa a terenului de cérta.

Neposenii detera plânsóre de nulitate atâtu in contr'a resolutîunei judecatoriei singulari, câtu sî in contr'a faptului esposessiunârei.

Inclit'a Tabula regia nimicì nu numai resolutîunea cea favoritóre Sasiloru, ci sî fapt'a esposessiunârei Neposeniloru.

In urm'a acestei decisiuni tabulari, Neposenii cerura repunerea in posessiune, ce li se sî concese, sî in 22 Aprile 1864 esî unu comissariu judecatorescu in fati'a locului sî repuse pe Neposeni in posessiunea unei pârti din pretinsulu terenu de cérta, insa dupa subscrierea protocolului aduse unu Sasu din Pinticu ori din Iadu, la Neposu, unde se reintorsese comissariulu, unu telegramu dela presidiulu Tabulei regie, — urmatu precumu se aude dupa unu mandatu telegraficu din partea inaltului presidiu alu Cancelariei de curte, prin care se demandá comissariului, respective judelui singulariu sa nu procéda mai incolo cu repunerea in posessiune, ci fiindu ca Sasii dîcu ca au recuratu, sa se tramita recursulu loru la Tabula.

Pe temeiulu repunerei in posessiune, 13 Neposeni trecura in 25 Aprile 1864 la parcelele loru peste linia sî incepura a ará, crediendu, ca daca i-au reintrodusu judecatori'a in posessiune dupa tóte formalilâtîle, dóra acumu si-voru poté folosí locurile in pace, insa candu erá câtra amédi, navalira camu la 300—400 de Sasi armati cu pusce, lanci sî cóse asupr'a loru. Sasii puscara sî vulnerara pe unii din cei 13 Neposeni, cari inspaimentati de acésta glóta de poporu, lasandu-si unele pluguri pe locu, fugira in satu sî reportara gendarmeriei ce patrolá, eare apoi alergà inaintea glótei sasesci sî o respinse.

Dupa premiterea acestoru fapte si-iau voia subscrisii membri ai dietei a indreptá câtra inaltulu Guberniu regiu, respective câtra inaltulu presidiu guberniale, sî preste totu câtra innaltulu regimu cu tóta cuviinti'a urmatórele intrebâri:

1. Dupace ministeriulu de interne a casatu lini'a lui Horváth in anulu 1852 sub nr. 21813, din ce motivu sî pe ce base, a otaritu inaltulu guberniu regiu in 1862 sub Nr. 8804 re'nnoirea sî sustînerea acestei linie casate odata?

2. Pe ce temeiu sî din ce motivu a demandatu inalt. guberniu regiu in decurgerea reambulârei liniei horvathiane comissarului emisu, cá dela movil'a a 18-a incolo sa nu mai innoiésca lini'a lui Horvath pe basea instrumenteloru compuse de comissiunea lui Horváth, ci pe bas'a copiei unui protocolu de reambulatîune subscrisu de Ioane Weiss, advocatulu comunitâtîloru sasesci, cá comissariu in acestu obiectu?

Dupace, cu scirea comunitâtîloru din districtulu Naseudului in Iuliu 1851 (cincidieci sî unulu) nu s'a intemplatu nici o reambulatîune; cum a potutu innaltulu guberniu regiu a demandá reambularea liniei pe temeiulu acelei copie, sî convinsu-s'au inalt. guberniu regiu, cumca copi'a acést'a e intru tóte consunatóre cu originalulu, sî ca originalulu acelei copie e genuinu (echt) sî unde se afla?

3. Dupace inalt. Guberniu regiu cu ordinatîunea din 14. Iuniu 1862 Nr. 12790 a dispusu limpede, ca lini'a horvathiana, spre a cârei innoire a fostu tramisu consiliarulu guberniale Pap Alajos, are de a regulá folóselo comunali sî nu prejudeca posessiunei privatîloru; pentru ce a dispusu inaltulu presidiu guberniale sub Nr. 3837, din 11 Augustu 1862, cá locuitorii privati numai in anulu 1862 sa-si folosésca, adeca sa-si póta folosí locurile private, cari le au din susu de acea linia?

4. Dupace prin diplom'a imperatésca din 20 Octobre 1860, s'a repusu inalt. guberniu regiu in drepturile sele constitutîunali, cu ce dreptu inalt. presidiu guberniale a nimicitu dispusetîunile inalt. Guberniu regiu sî a dispusu in cause curatu judecatoresci?

5. Dupa ce legi vechi ori nóue, séu dupa ce principie de dreptu a dispusu inalt'a Cancelaria aulica in ordinatîunea din 13 Aprile 1864, Nr. 352 cancel. aul. din 1864 sî scóterea

din posessiune a privatîloru din locuri de acelea, dintre cari multe nici candu nu au fostu contraverse ? sî de unde a luatu principiulu celu de totu nou, cá sa se scóta sî privatii din posessiune pe cale administrativa sî inca neascultati , sî apoi ei posessorii sa se indrepte pe calea legei ?

6. Dupace prin acésta ordinatîune a Cancelariei aulice ardelene s'a aprobatu delegarea judecatorieloru, sî anume a judecatoriei singulari din Bilégu sî a judecatoriei colegiali scaunali din Muresiu-Osiorheiu pentru tóte causele contraverse, ce cadu dupa norm'a de juredictîune in sfer'a activitatei loru in acésta causa, sî dupa ce judecatori'a singulara din Bilégu a facutu unu provisoriu judecatorescu in procesele urdîte la ea, sî acestu provisoriu s'a lasatu in valóre sî de tabl'a regia judecatorésca sî de inalt. guberniu regiu , cá suprema curte judecatorésca sî de cassatîune; spre ce scopu sî din ce causa s'a tramisu militî'a cu ordinatîunea sub nr. 830 din 14 Iuliu 1864 in comunitâtîle Neposu sî Feldru, dupa ce in a. c. nu au comisu nici unu escesu, ci din contra comunitâtîle din districtulu Bistritiei au turburatu liniscea sî pacea publica in 25 Aprile a anului curinte ?

Decumva acésta militîa s'aru fi tramisu spre sustînerea linici horvathiane, ce dispusetîuni a facutu inaltulu presidiu guberniale , cá posessorii privati, cari au locuri din susu de lini'a acést'a, sa-si póta cultivá acele locuri, sî sa-si póta stringe fruptele de pe ele, de óre ce acele locuri suntu lasate deocamdata in posessiunea loru sî prin dispusetîunea judecatorésca ?

Mai incolo , dispus'au inaltulu presidiu guberniale , cá sa nu se préde semenaturele respectiviloru posessori sî sa nu se eludeze provisoriulu judecatorescu ?

7. Dupace in 22. Aprile 1864 a esîtu o comissiune judecatorésca in fati'a locului de cérta sî pe basea unei otariri judecatoresci a re'ntrodusu pe Neposeni in posessiunea unei pârti a terenului de cérta de preste lini'a horvathiana; sî dupace cei 13 Neposeni, dandu crediamentu actului judecatorescu de re'ntroducere, in 25 Aprile au esîtu bona fide cu plugurile spre a-si ará parcelele lorn proprie fâra tumultu , mai incolo dupace contrarii loru Sasi, in numeru de mai multe sute, armati, au navalitu cu tumultu asupr'a celoru 13 Neposeni, conturbandu pacea sî liniscea publica; pentru ce a ordinatu inaltulu presidiu guberniale militî'a pe comunitatea Nepos cá atare, carea cá comunitate nu a comisu nici unu escesu , sî pentruce n'a pusu militî'a pe comunitâtîle sasesci , ai câroru locuitori au esîtu in tumultu sub conducerea antistîeloru comunali sî au conturbatu pacea sî liniscea publica ? eara déca inaltulu presidiu guberniale a fostu de opiniune, ca cei 13 Neposieni , trecendu peste linia pe temeiulu unui actu judecatorescu , aru fi comisu ceva fapte nelegali , de ce nu au pusu militî'a pe densii, cá persóne private ?

8. Dupace, in sensulu tutoru regulamenteloru de procedura civile din monarchi'a austriaca, la ori ce procesu sî mai alesu la procesele verbali, e prescrisu, cá inainte de inceperea pertractârei sa se incerce intre ambe pârtîle o impaciuire, sî numai dupace acést'a nu aru succede, apoi sa se pertracteze caus'a sî sa se enuncie sentinti'a séu decisiunea ; prin urmare, dupace rescriptulu imperatescu din 24 Aprile 1864 despre denumirea unei comissiuni impaciuitóre de curte s'au facutu de scire comunitâtîloru române in 28 Aprile, de ce s'a publicatu ordinatîunea Cancelariei regie de curte pentru Ardélu ddto 13 Aprile 1864 Nr. 352 ex 1863 inainte de a-si incepe sî terminá comissiunea de pace lucrârile sele, de órece, precum se vede , innaltulu Guberniu regiu a avutu in mâna deodata amendóue actele acestea inainte de a le publicá ?

Sabiiu in 28 Iuliu 1864. (Urméza subscrierile.)

La ordinea dîlei e desbaterea asupr'a § 4 din proiectulu comitetului. *)

Mich. Bohatielu afla contr'adîcere intre § 4 sî § 3. Acolo adeca se dîce, ca deputatîloru nu le este iertatu a luá instructîuni dela comitentii sei; ear aici se da voia regimului a instruí pre representantii sei. Prin acést'a representatii regimului vinu in starea cea critica, de a vorbí ori in contr'a instructîunei dela regimu, ori in contr'a consciintiei loru. Din acésta dilema densulu nu vede alta scapare, decâtu a se modificá §ulu asiá: Gubernatoriulu, Vice-presiedintii sî consiliarii guberniului reg. tramisi de guberniu, au dreptu a fi de fatia in dieta sî in comitetele dietei, sî a vorbí in ori ce tempu , insa la votare nu voru luá parte.“

Fogarasy afla legatura logica intre § 3 sî 4, sî recomanda cestu din urma dupa proiectulu comitetului.

Gavriilu Manu sprijinesce propunerea lui Michailu Bohatielu cá un'a, ce este in stare a scutí pre amploiati de positîuni neplacute ori fatia cu regimulu ori fatia cu comitentii loru.

C. Schmidt apera proiectulu comitetului. Atâtu dupa legea dietala provisoria, câtu sî dupa cele din nainte de 1848 ori ce amploiatu politicu poteá fi deputatu alesu , precum sî regalistu, ba câte odata regimulu mai pre toti consiliarii de gubernu ii denumiá regalisti. Déca dar amploiatii devinu membri ai dietei ori prin alegere orí prin chiamare p. n., nu póte fi 'ndoiéla, ca trebuie sa aiba sî dreptulu de a votá. Sî mai multu nu pretinde nici § 4. — Instructîuni, despre cari e vorb'a in § 3, ei nu priimescu, ci numai cá consiliari ai guvernului au datorinti'a de a aperá propositîunile regimului. De altmintrea nu trebuie sa ne intipuimu, ca diet'a totdeun'a se afla in opositîune cu regimulu. Densulu crede , ca nu e nici decâtu constitutîunalminte , a luá cuiv'a dreptulu de votatu numai pentru aceea, câci e amploiatu. Candu insa unu atare amploiatu aru avé missiunea sa apere unu proiectu alu regimului, ce nu se unesce cu convictîunea sea , acést'a cá omu de caracteru aru trebuí s'o spuna inainte, sî atunci regimulu de siguru nu l'aru insarciná a vorbí sî a votá in contr'a consciintiei sele.

Branu de Lemeny propune, cá § 4 sa sune astfelu: Candu tramiterea de membri din organele regimului pentru darea de desluciri la pertractâri singuratice in dieta aru fi de trebuintia ori de doritu, atunci pres. dietei , resp. presidele comitetului are a se adressá câtra presidiulu reg. gubernu. E sprijinitu.

H. Schmidt e in contr'a lui Bohatielu. Membrii dietei nu suntu aici in calitatea de amploiati, ci ori de deputati, ori de regalisti, sî asiá nu potu perde dreptulu de a votá. Esperiinti'a ni-au aretatu, ca chiaru membri guberniali de natîunalitatea d. Bohatielu au votatu mai de multe ori in contr'a regimului.

Dr. Ratiu nu e multiamitu nici cu aline'a 1 din § 4, nici cu propunerea lui Bohatielu. Déca pres., V-pres. sî consiliarii guberniali au dreptulu de a se presentá in dieta sî in siedintiele comiteteloru, atunci prin acést'a se paraliséza lucrârile comiteteloru. Déca d. e. intr'unu comitetu de 12 suntu 2 séu 3 regalisti, sî mai vinu sî 2 vicepresiedinti sî 2 consiliari guberniali, eata indata maioritate! Câtu pentru votarea consiliariloru guberniali in favórea poporului, despre aceea nu se indoiesce, ca n'aru poté urmá; ear cumca acei'a voru votá in contr'a regimului, anevoia s'aru poté dîce, câci ei suntu tocmai datori a aperá regimulu. De aceea propune, a se dîce in aline'a 2, ca presiedintii sî consiliarii guvernului , tramisi de gubernatorulu in comitetele dietei , numai atunci sa aiba votu , déca suntu sî membri ai comiteteloru respective. Ear in alinea d'antâiu sa se dîca: La votare numai atunci iau parte, déca prin alegere ori prin chiamare suntu membri ai dietei, respective ai comiteteloru.

Mog'a cá refert. maioritâtii combate pre Michailu Bohatielu sî Branu de Lemény, ear cu propunerea Dr. Ratiu se 'nvoiesce. (La unu locu potrivitu spune membriloru din centru , ca sî consiliarii sasi au votatu adeseori in contr'a regimului.)

Rannicher combate parerea lui M. Bohatielu , cá un'a ce angustéza libertatea constitutîunala. Regimulu nostru, dîce, e uuu regimu constitutîunalu sî liberalu , sî de câte ori densulu va fi chiamatu a aperá acestu regimu, totdeun'a se va aflá onoratu , câci e convinsu , ca regimulu nu va face nici cea mai mica sila consciintiei lui. Propunerea lui Bohatielu insa impune o sila dupla: odata adeca regimului, sî de alta data poporului. Pe regimulu adeca va sa-lu faca sa nu-si mai ia aperatorii din sîrulu consiliariloru guberniali, ear pre poporulu cá sa nu mai aléga pre acesti consiliari , de óre ce aru poté devení vre-odata aperatori ai regimului. Preste totu afla, ca din propunerea lui Bohatielu nu aru resultá o lege a libertâtii, ci o lege a silei, a fortiei.

Alduleanu: Inalta casa ! Eu nu amu cugetatu sa se desvólte o intrebare asiá de principiala cu ocasiunea desbaterei asupr'a §-ului 4, dupa cum vediu acumu. Pentru aceea nu me potu nici eu retîné de a nu luá cuventu la propunerile pro sî contr'a.

Ce privesce la parerea mea, mi iau mai antâiu voia a atinge propunerea dlui deputatu Branu. Eu sumu de parere , precum pré temeinice s'au observatu din partea Dlui referinte alu comissiunei, cumca corelatîunea sî positîunea dietei nóstre fatia cu ceea a senatului imperiale este cu totulu deosebita. Pe candu acolo se afla organele centrali ale monarchiei, la noi suntu numai cele partiali , subordinate; pe candu acolo se potu castigá ori sî ce desluciri la intrebârile facute de consiliulu imperiale séu de comitetele lui prin presidiulu consiliu-

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 alu „T. R. Red.)

La nr. de adi se alatura unu supplementu de o jumetate de cóla.

lui imperiale, aicì la noi stâmu cu totulu altmintrelea. Atunci, cându s'aru face recuisitîune immediata, candu s'aru cere ce-va dela unulu séu altulu dicasteriu, ce nu se tîne de jurisdictîunea legislatîunei acestei diete, póte ca hartî'a dietei nu aru aflá resultatulu doritu, póte s'aru pune ad acta, déca aceea s'aru indreptá immediatu la presidiulu reg. gubernu, dupa cum propune D. de Lemény, eara nu la comissarulu reg. impoteritu dietale. Cest'a din urma, eara nu presidiulu guberniului regiu representéza, Dloru, pre inalt'a persóna a Mai. Sele, pre capulu tierei, esecutivei. (Asiá e!)

Prin urmare este singuru in pusatiune de a garantá efeptu recuisitîuniloru dietali. Sî pentru aceea nu potu spriginí propunerea Domniei Sele. Tocm'a asiá de putînu potu spriginí sî propunerea facuta din partea Dlui Dr. Ratiu, câci eu nu vediu nici o deosebire esentiala in ea fatia cu formulatîunea aliniei d'antâiu din §-ulu 4. E de prisosu a desbate asupr'a ei.

Sî in sfarsîtu nu me potu alaturá nici lânga propunerea Dlui dep. Bohatielu asiá, dupa cum e ea formulata inaintea presidiului dietale, pentru aceea, ca ea indigitéza deschiderea unui drumu de a desbracá pe membrii regiului guberniu de acelu dreptu, de a puté fi si insii alesi de poporu, séu chiamati de Mai. Sa de membrii ai dietei. Câci dupa propunerea Domniei Sele Gubernatoriulu tierei, vicepresiedintii Guberniului, cari totudeodata, desi aru fi chíamati cá regalisti séu alesi membrii ai dietei, numai pentru aceea ca suntu vicepriesiedintii, respect. gubernatorulu reg. nu potu luá parte cu votu decisivu in dieta. Eu credu, ca pana atunci, pana candu noi nu adoptâmu principulu acel'a, de a eschide dela dreptulu passivu alu alegerei séu chiamarei de membri dietali pe membrii regimului, pentru care inse timpulu inca nice de departe nu au sositu, pana atunci nu este aretatu, nu se potu eschide din alegiveritate functionarii inalti ai regimului!

Pentru aceea atare propunere a Dlui deputatu Bohatielu Michailu nu se póte spriginí.

Este inse in propunerea Dlui deputatu Bohatielu simburulu unei idei, desî nu pre deplinu deslucite, care merita considerarea si atentiunea inalt. diete. Este aceea, inalta casa, ca diet'a nu are sa stea facia numai cu membrii dietali, fia aceia totudeodata si membrii regimului, seu mai bine dîcendu amploiati de statu.

In dieta obicînuescu a se infaciosiá si astfeliu de persóne cari de si sunt ele membrii dietei, totusi se ivescu totuodata si cá representantii inaltului regimu.

Acumu este intrebarea, Domniloru, cum au de a se privi acesti barbati in privinti'a insusîrei loru de membri dietali, sî deosebi ce privesce la votulu decisivu, care compete numai membriloru dietali?

Ací vedu eu de D. Bohatielu Mihaiu aruncata o intrebare ponderósa pentru viéti'a constitutiunale inaintea casei, care trebuie sa se deslege. (Bravo!)

Intrebarea acést'a trebue sa ni o deslegâmu potrivitu spiritului §-lui precedinte 3 stabilitu in siedinti'a de eri. Paragrafulu precedinte 3 dîce, ca membrii dietei nu potu luá uici o instructiune cu sine in dieta, se intielege din nice o parte; ei trebuie sa fie liberi in convingerile loru individuale pe scen'a corpului legislativu. (Asiá e!) Acumu me rogu Dloru! póte sa me nimerésca pre mine séu pre altulu din colegii mei norocirea aceea, de esemplu, cá sa fiu denumitu de inaltulu presidiu alu guberniului regiu séu cel'a alu Cancelariei aulice de representantu alu inaltului regimu spre aperarea cutarui séu cutarui proieptu de lege, cá unulu ce sumu supusu lui si me aflu in referintie de subordinatiune, dandumise missiunea speciale de a'lu representá in cutare séu cutare proiectu alu seu facia cu diet'a tierei; este invederatu Dloru, ca in acestu casu concurgu detorintie siesi contrarie. Ce este ací de facutu?

De au si placutu Dlui Conrad Schmidt si Rannicher a dice, ca intr'unu tempu, cá celu presînte, unde nebueuramu de unu regimu liberalu, de unu regimu, care care se intrece in cautarea ocasiunei de a ne intempiná cu tendintie de harmonia, si ca unu membru alu regimului nu va primi aperarea proiectului regimului atunci, candu cuprinsulu lui nu aru corespunde convingeriloru sale individuali; eu totusi nu aflu in aceea garanti'a aceea de libertatea convingerei, care o cere circumspectiunea corporatiunei legislative la facerile de legi, dara nici mediulu de a aduce §. 4 cu §. 3 in armoni'a dorita.

Noi, inalta casa, nu facemu legile acestea cu acea conditiune, cá sa aiba durare numai pentru tempulu durârei functiunei barbatiloru, cari se afla in culmea regimului de adi, ci si pre venitoriu, precandu unu regimu illiberale nu se tîné nece de cumu de imposibilitate.

Concedu si eu, ca astadi avemu unu regimu liberale, carui trebue sa'i gratulâmu, pentruca ne areta fapte si resultate grandióse, cari le amu esoperatu intilnindune la olalta in cea mai perfecta armonia.

Dara punu casulu acela posibile, candu vomu avé unu regimu cá acél'a, facia cu care póte sa avemu mai multe lupte si disarmonii, decatu intre noi insine, si pentru atunci aru fi unu lucru pré siodu, cá inaltu acelasi sa aiba dreptu permisu de insasi diet'a de a denumi de representanti ai sei unu numeru de deputati dietali dupa bunaplacerea sa, si inca cu dreptulu acel'a, ca candu va vení tréb'a sub votare, atunci sa ia si ei parte cu votu decisivu. De esemplu, candu representantele regimului opugna o propunere din partea unui membru alu inaltei case spriginita pre deplinu de membrii dietali, si aceea vine spre priimire sub votisare, óre cumu se infaciosiéza lucrulu, candu si elu cá aperatoriu delegatu ad hoc inca aru luá parte la votisare?

Acést'a este unu ce, ce nu aflu corespundiatoriu cu chiamarea unui membru dietale, fia acel'a chiamatu de Mai. Sa ori alesu de poporu. Nu aflu ací legatura firésca, bá si combate acést'a in principiu §. 3, pre care l'amu stabilitu noi in sessiunea de ieri, unde se dîce, ca membrii dietali nu potu fi legati de nici o instructîune. Pe candu noi trebue sa fimu convinsi, inalta casa, ca unu representante alu regimului, pana candu se afla elu in referintiele subordinatiunei la corpulu acel'a, alu carui membru este si densulu, si care este denumitu facia cu dieta' de a apérá unu proiectu alu regimului, trebue sa primésca si instructiuni in privinti'a acést'a. (Asiá e!) Ori ce presumptiuné contraria in privinti'a acést'a, celu pucinu la mine, nu are locu, nu incape.

Nici acea presumtiune amintita de D. Conrad Schmidt nu sta, ca adeca candu i va placé inaltului presidiu alu Cancelariei aulice séu alu Gubernului regiu, a se adresá câtra mine ori câtra altu amploiatu de statu spre a primi representarea in care-va proieptu de lege, cá noi toti dea rendulu sa lupote mu espedá (abfertigen) cu aceea, dicendu ca nu putemu primí missiunea acést'a, fiindu ca proiectulu nu aru corespunde convingeriloru nostre individuali. In viéti'a practica nu pré este aretatu de a respinge astfeliu de missiune, de si nu aru corespunde convingerei respectiviloru, caci nu se potrivesce cu referintiele, in cari se afla subordinatii catra mai marii sei.

Asiá dara vine ací intrebarea, ca cumu putemu sa impreunamu noi sâmburele propunerii Dlui Bóhatielu intr'o formulatîune corespundiatória, cá sa nu derogâmu nici dreptului membriloru inalt. regimu de a poté fi membri dietali, si totusi sa se aduca §. 4 cu §-lu 3 in armonia.

Péntru aceea eu asiu propune, cá §. 4 sa sune in chipulu urmatoriu: Guvernatorulu tierei, V.-presiedintii au dreptulu de a se infatisiá in dieta sî comissiunile dietei sî a luá cuventulu ori sî candu, ear la votâri numai atuncea i'au parte, déca prin alegere séu chiamare reg. suntu membri ai dietei. Acumu vine unu adausu: Acelasi dreptu compete sî membriloru regimului delegati in calitatea speciala de representanti ai regimului; la votare insa, chiaru sî déca suntu membri dietali, acei'a câtu tîne acésta calitate oficiala a loru, nu iauparte. (Dupa tradutîunea nóstra neautentica, câci in orig. e numai in limb'a germana. Red.) (Bravo!) Eu am impartîtu paragrafulu acest'a in dóue parti: gubernatorulu regescu, vîcepresiedintii gubernulri reg. séu ori si care alti membrii ai inaltului regimu, déca suntu deputati, potu sa ia parte la desbatere si si la votare, dara acei membri ai inaltului regimu, cari vinu cu mandatu speciale de a representá, de a aperá unu proieptu in dieta, de si aru fi totuodata si membri dietali, la votare sa nu póta luá nici in dieta nici in comisiunile ei parte. Acést'a mi se pare a fi unu ce firescu, pentru ori si cine — déca are vointia — lesne de preceputu, de órece ei cá representantii delegati din casu in casu ad hoc, trébue sa representedie vointi'a, convingerea mandatului seu, eara nu a sa propria individuale. Iata Dloru, disharmoni'a cea invederata intre §. 3, dupa care membrii dietei nu potu primí instructiune din nici o parte, pentru cá sa póta fi liberi, si intre §. 4. din elaboratulu comisiunei.

Tocm'a asiá se vede, ca au talmacitu si inalt'a casa paragrafulu 18 din legea fundamentale a dietei, câci avemu casu inaintea nóstra, in pré stimatii dd. deputati Lazaru si Rannicher, cari au fostu alesi in deosebite comitete si cari capetandu mandatu speciale de a representá pre inaltulu regimu, numai decatu s'au dechiaratu de inalt'a casa oá repasîti din comisiuni, alegunduse alti membri in loculu loru.

Eu cugetu, ca amu corespunde problemei amintite de mine in amendóue directiunile pomenite, daca s'aru primí propunerea mea, petru ha prin ca amu aduce §. 4 cu §. 3. in armonia si ne amu asigurá, Dloru! pe viitóriu printr'o formulatîune potrivita nu atatu fatia cu regimulu celu bunu si li-

berale de astadi, dara deosebi pentru viitoriu fatia si cu vreun regimu iliberale, care inca nu se tîne de categori'a imposibilitâtîloru.

P o p e ' a sprijinesce propunerea lui Alduleanu.

B i n d e r e surprinsu de desbaterea, ce s'au incinsu la §. acest'a. Câci déca poporulu au onoratu pre unu consiliariu gubernialu cu increderea sea, alegendu-lu deputatu dietalu, atunci au aretatu incredere sî câtra sistem'a, ce o representa acestu amploiatu; sî de sî consiliariulu gubernialu nu va poté fi de o parere cu regimulu pâna la cele mai mici meruntîsiuri, totusi in cestiunile cele mari va merge pe un'a cale cu densulu. Acum'a cum va multiamí acestu deputatu ambele sele datorintie de deputatu sî de consiliariu gubernialu, ast'a e tréb'a lui, ast'a se tîne de consciintia. La casulu estremu póte depune ori mandatulu ori oficiulu seu; dar a-i luá dreptulu de votare nu potemu nici chiaru pentru aceea, pentruca nu potemu despoiá pre nici unu cercu electoralu de dreptulu de a fi representatu la votâri. — Consecuinti'a propuneriloru lui M. Bohatielu sî Alduleanu aru fi, ca nici unu cercu n'aru mai alege consiliaru gubernialu, crediendu, ca totusi la urma voru fi fâra de elu. De altmintrea intrebarea acést'a sta in legatura cu alta 'ntrebare, cu aceea adeca, déca preste totu se potu alege amploiatii deputati dietali ori nu. Densulu crede ca se potu, sî inca cu câtu este unu amploiatu mai susu, cu atât'a mai bine se póte alege, câci cu atât'a mai multu va fi independinte. E dar in contr'a propunerei lui Alduleanu, sî recomanda priimirea neschimbata a § 4.

B r a n u d e L e m é n y nu póte consimtî nici cu Bohatielu nici cu Alduleanu, care cestu din urma afara de aceea e sî in contradîcere cu sine insusi, dandu Gubernatorului sî vicepresiedintîloru atâtu in dieta, câtu sî in comitete votu decisivu.

M i c h. B o h a t i e l u retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Alduleanu, a cârui motîune in fondu o afla identica cu a sea, ear in forma multu mai precisa.

C. S c h m i d t combate pre Bohatielu, resp. pre Alduleanu. Trebuie, dîce, sa se faca deosebire intre instructîunile, ce se dedeau deputatîloru nainte de 1848 sî intre referinti'a, in carea se afla amploiatii fatia cu statulu, cu regimulu. Dupa usulu de mai nainte comitentii, déca deputatulu nu se tîneá strictu de instructîunea priimita dela ei, aveau dreptulu de a-lu rechiamá, regimulu insa nu dà nimenui astfelu de instructîuni. Ear pentru aperarea proiecteloru sele regimulu va scí alege totdeun'a pre barbatulu celu aptu, care adica sa consimta cu principiele propositîunei. Déca n'aru consimtî representantele regimului cu propositîunea, ce are s'o apere, atunci va avé sa-si dea sém'a naintea regimului; diet'a prin acést'a nu patimesce in decisiunile sele. Esemplele cele mai eclatante incontr'a propunerei lui Alduleanu le afla tocmai in senatulu imperialu, unde ministrulu de statu, ministrulu de finantie, fiindu sî deputati ai cutârui cercu electoralu, au votatu de pe banc'a regimului. Pentruce diet'a sa fia mai jalusa (tematóre) de constitutîune, decum e senatulu imperialu?! — Deci p a r t i n e s c e propunerea lui Dr. Ratiu, dar e i n c o n t r ' a propunerei lui Alduleanu.

Dr. R a t i u partinesce a 2-a parte a propunerei lui Alduleanu, ear pentru partea antâi'a recomanda propunerea sea.

A l d u l e a n u apera motîunea sea. Nu se potu face concheiâri din resultatulu unui anu, in care domnesce o armonia atâtu de frumósa intre regimu sî dieta; câci potu vení intemplâri, candu acést'a sa nu fia asiá; sî de astfelu de vremi trebuie sa ne preingrijimu. Regimulu, dîce mai departe, nu póte esaminá parerile unui séu altui consiliariu gub. in privinti'a cutârei séu cutârei propositîuni, de óre ce representantele regimului se denumesce nainte de a ajunge proiectulu regimului la cunoscinti'a individiloru, sî de aceea observarea lui C. Schmidt n'are temeiu; ci unu consiliaru gub. astfelu prélesne póte vení in cursa de a se luptá cu convictîunea sea sî cu a regimului. Apoi dupa ce esplica inca odata propunerea sea lui C. Schmidt sî lui Branu de Lemény, nu póte intielege cum s'a potutu dîce din partea unoru antevorbitori (Schmidt, Rannicher, Binder,) ca propunerea sea restringe libertatea regimului, candu tocmai in diu'a de eri s'au lasatu regimului in voia a tramíte la dieta 40 regalisti, candu regimulu are atât'a influintia, chiaru sî asupr'a representatîunei poporului. (Bravo!)

S c h u l e r — L i b l o y se mira, cum eri s'au datu regimului 40 voturi, ear astadi unulu i se denéga. Apoi espune mai pe largu, ca nu se 'nvoiesce cu motîunea lui Alduleanu, ci va priimirea neschimbata a § 4, cu adausulu facutu de Dr. Ratiu, cu atât'a mai vertosu, câci cu acest'a se 'nvoiesce sî referintele comitetului.

O b e r t in principiu consimte cu Alduleanu, câci intielege, ca unu deputatu, avendu totdeodata sî missiunea de a aperá unu proiectu alu regimului, póte vení in colisiunea de a se luptá cu sine insusi. De aceea cá de o parte sa scutésca pre deputatii de acésta colisiune, de alta parte 'cá sa scutésca pre regimulu de perplesitatea de a se retrage toti consiliarii gub. dela aperarea cutârei séu cutârei propositîuni, nici densulu n'aru conlucrá la o decisiune cá acést'a. Apoi combate pre C. Schmidt, care au asemenatu pre consilierii gub. transsilvani cu ministrii imperiali din Vienn'a; câci pe candu ministrii din Vienn'a insîsi facu legile, sî déca cutare séu cutare lege nu afla complacere, dimissiunéza, pe atunci cu Guberniulu e altmintrea, câci consiliarii gub. in generalu nu conlucra la legi, ci acestea le capeta gat'a din Vienn'a (Ilaritate). De altmintrea propune in locu de § 4 alu comitetului § 2 alu minoritâtii, (care suna asiá: Gubernatorulu sî consiliarii Guberniului reg. au dreptu a fi de fatia in siedintiele dietale sî a vorbi in ori ce tempu. —Dreptu de votare au numai atunci, déca vóru fi ablegati.)

M o g ' a apera proiectulu maioritâtii sî combate propunerea lui Alduleanu cá un'a, ce vatema dreptulu unei persóne sî alu unui cercu electoralu. Din contra se 'nvoiesce cu propunerea lui Ratiu.

Cerendu-se incheiarea desbaterei, R a n n i c h e r sî D o m z s a renuncia la cuventu, ear Binder combate propunerea lui Alduleanu cercandu óre cumu a suspitîuná sinceritatea acestei propuneri, sî imputandu lui Alduleanu, ca mesura consciinti'a ablegatîloru dupa clas'a lefeloru.

A l d u l e a n u face la acést'a o observare personala fórte moderata, dar tare sî logica, cu carea desbaterea se termina.

La votare propunerea lui Obert nu vine, câci n'a fostu sprijinita.

Aline'a antâiu a § 4 se priimesce dupa propunerea lui Dr. Ratiu. Propunerea luî Branu de Lemény se reiépta.

Ear alinea a 2 din § 4 se priimesce dupa propunerea comitetului. Cu acestea siedinti'a se termina.

S a b i i u in 17/29 Augustu 1864. Astadi se incepura conferintiele invetiatoriloru din ambe protopopiatele Sabiiului sub comîssarulu scolasticu P. S o i u, invetiatoriu la Turchesiu in Sacele. Dupa Instructîunea Eppésca conferintiele acestea au sa tîna 3 dîle, inainte sî dupa amédi, cu totulu dar au a se tîné 6 conferintie.

Conferintiele se deschisera cu unu cuventu alu P. Prot. I. H a n n i ' a, dupa care urmà altu cuventu alú P. Comissaru, sî cu conscrierea invetiatoriloru. In siedinti'a 2 veni la desbatere, amesuratu programei, desvoltarea poteriloru trupesci în copii, in 3. se pertractà despre poteríle loru spirituale, in 4. despre invetiarea limbei cu tóte câte se tînu de dens'a, in 5. computulu cu toti ramii sei, în 6. despre educatîunea religiósa sî morala. Finirea se facù cu unu cuventu alu P. Comissaru, la care din partea invetiatoriloru respunse invet. Bobesiu din Resînari.

P. Comisaru conduse desbaterile cu multu zelu sî cunoscintia de lucru, sî invetiatorii cea mai mare parte probau prin respunsurile loru, ca s'au petrunsu de chiamarea invatiatoresca si se silescu sî intru inaintarea loru propria. Din câtu avuramu ocasiune a vedé, ne convinseramu despre importanti'a acestoru conferintie; totulu, ce amu fí mai doritu; afara firesce de o cualificatîune sî mai generala a invatiatoriloru, atinge numai unele forme din afara, cari insa, dupa noi, inca suntu de mare insemnatate. Amu fi doritu nainte de tóte, cá conferintiele acestea sa se fia tînutu intr'unu localu mai bine adaptatu, decumu e o scóla de copii mici, unde invetiatorii, dupacum fu sî dorinti'a d. Comissaru, sa fia potutu portá f i a c a r e unu dîuariu regulatu despre cele vorbite sî pertractate, care dîuariu apoi in lips'a cea mare, ce o avemu de cârti bune scolastice, li-aru fi potutu serví pe venitoriu in multe casuri dreptu manualu. Asemenea amu fi doritu, cá tonulu domnitoriu in aceste conferintie sa fia fostu sî mai putînu celu de esaminatoriu sî esaminati, ci tonulu f a m i l i a r i t â t i i c o l e g i a l e, care se potrivesce fórte bine sî cu seriositatea obiecteloru. Invetiatorii intre sine, chiaru sî de dd. Comissari cá primi inter pares, aru trebuí, dupa parerea nóstra, sa se tituleze: f r a t i, nu d o m n i. Insa tóte inceputurile suntu grele, sî observârile acestea nu voru sa detraga nimicu din valórea conferintieloru invetiatoresci pe cari dincontra punemu sî mai multu pretiu, decandu vediuramu, ca ele nu voru remané fâra resultatu; conferinti'a adicahotarî, ca invetiatorii aecstoru tracturi voru tîné sî preste anu conferintie trilunarie, grupandu-se pentru inlesnirea comunicatîunei pelanga 4 centre: Sabiiu, Resînari, Salisce sî Avrigu. La conferintie luasera parte in deosebite renduri P. Archim. P o p a s u, PP. Prott. P a n n o v i c i u sî H a n n i ' a, dd. prof. B o i u sî C r i s t e a s.a.

Sinodulu Episcopiloru din Carlovitîu s'a 'nceputu Joi in 13/25 Iuliu. D. B a b e s i u e chiamatu prin telegramu acolo, dupacumu spune „Concordi'a pe 18/30 Augustu.“

In Romani'a s'a promulgatu legea rurala, prin carea se sterge iobagi'a (clac'a, boieresculu) pelanga despagubire. Bucuria mare. Mai multu in nr. venitoriu. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu e se de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 66 ANULU XII.

Sabiiu, in 23 Aug. (4 Sept.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 24 Iuliu (5 Aug.) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, si dupace Eppului Dobr'a pentru unele impregiurâri momentóse in diecesa, i se prolungesce concediulu pe alte 6 septemâni, se citesce :

O rogare a locuitoriloru români din Cenade predata prin Ios. Siulutiu: de a nu se transpune la scaunulu Mediasiului ori Sabiiulu, ci de a se incorporá la cerculu Blasiului ;

Alta rogare a comuneloru Siorostinu, Tiapulu si Cenade predata totu Ios. Siuluti u : pentru de a se transpune la municipiulu sasescu ;

a 3-a rogare a comunei Rusii de munte : pentru de a remané la Naseudu, si a nu se transpune la Reghinu; a 4-a o rogare a comunei Cincu mare, pentru de a remâné densulu comun'a centrala a cerculuí. — Tóte aceste petitiúni se dau comitetului pentru impartîrea tierei.

Dr. Ratiu predà o petitiune a urbarialistiloru din Ormenisiu : pentru de a fi scutita proprietatea loru de padure si pasiune de violintiele fostiloru proprietari. Se dà comitetului de petitiuni, pentru care Bologa observa, ca n'are nici presiedinte nici vice-presiedinte, si pres. promite a dispune cele de lipsa.

Dep. Schnell predà o rogare a comunei Siercai'a : pentru de a fi incorporata la districtulu Brasiovului ori la scaunulu Cohalmului. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei.

Dep. Florianu predà o petitiune a comuneloru Elöpatak si Arpatak, pentru de a se sistá tóte decisiunile urbariale pâna la aducerea legei celei nóue urbariale.

Dep. Obert predà o petitiune a comuneloru Balcaciu si Jidveiu, de a se incorporá la municipiulu Sabiiului. Se da comitetului pentru impartîrea tierei.

La ordine e desbaterea asupr'a § 5 din proiectulu comitetului. *)

Filtsch face indatinatele sele obiectiuni : ca nu va sa scie de cele 4 natiúni si 6 confessiuni, ci numai de cualificatiune; in legatura cu acést'a dar propune simplu, cá pre presiedintele si pre cei 2 vicepresiedinti dietali sa-i denumésca Mai. Sea din câte 3 candidati pentru fiacare din aceste posturi, alesi de dieta prin alegere secreta si propusi Mai. Sele. E sprijinitu.

Puscariu combate propunerea lui Filtsch cá un'a ce aru nemultiamí negresîtu ori pre un'a ori pre alt'a din natiunalitâtîle séu confessiunile transsilvane. Nu pentruca s'aru teme, ca Românii nu voru avé destui barbati pentru aceste posturi, ci pentru cá sa nu se deá ansa la nemultiamiri si frecâri, densulu va sa se pastreze cu tóta scumpetatea sistem'a natiunala de mai nainte, si se mira, cum se accentuéza in centru atâtu de tare cualificatiunea tocma acum. Dór nu pentruca acum au intratu si Românii in drepturile egale?! De 400 de ani a fostu domnitóre sistem'a celoru 3 natinni si 4 confessiuni, si cu succesu bunu; sa remâna si de aicea inainte asiá. Partinesce propunerea regimului, resp. a maioritâtii.

Dr. Teutsch sprijinesce pre Filtsch prin art. V. din diplom'a leopoldina si propune : Pre presiedintele si cei 2 vicepresiedinti ai dietei ii denumesce Mai. Sea c. r. apostolica din 6 barbati, cari se voru alege din sinulu dietei prin votare secreta cu privire la natiunile si religiunile recunoscute dupa dreptulu de statu, si se voru propune Mai. Sele. E sprijinitu.

C. Schmidt partinesce amendementulu lui Teutsch, pentruca afla in elu garantí'a cea mai sigura pentru multiamirea toturoru pretensiuniloru; câci pe candu proiectulu comitetului considera numai confessiunile (prin ceeace nici de câtu nu se asigura natiunalitâtîle), si pe candu Filtsch eschide si natiunalitâtîle si confessiunile, pe atunci amendementulu lui Teutsch cuprinde si natiunile si confessiunile.

Obert din motivele aduse de C. Schmidt propune § 7 din votulu minoritâtii, care suná asiá : Presiedintele si ambii vicepresiedinti se voru denumí de Imperatulu din acei 4 membri ai dietei, pre cari i va alege diet'a cu privire la natiunile patriei pentru fiacare din aceste posturi.

Represent. regimului Iakabb lauda amendementulu lui Filtsch, dar crede ca inca nu i-a venitu tempulu, si se declara pentru amendementulu lui Teutsch.

Asemenea si Gavriilu Manu, care pre Filtsch lu afla a fi pré ingrijatu pentru sórtea celoru ce s'aru mai asiedià in Transsilvani'a si nu s'aru tiné de vreun'a din natiunile si confessiunile tierei, si-lu sfatuiesce a nu face politica ilusoria cu principie ultr'aliberale.

Dupa ce refert. Mog'a apera si recomanda proiectulu comitetului,

la votare propunerea lui Filtsch nu se priimesce,

propunerea lui Obert (a minoritâtii) nu se priimesce,

propunerea lui Teutsch se priimesce, prin urmare propunerea comitetului, resp. a regimului nu mai vine la votare.

§§ii 6, 7, 8 si 9 din proiectulu comitetului se priimescu fâra desbatere.

La § 10, care cuprinde cercurile electorale specificate, pres. propune a se amaná desbaterea, pâna candu comitetulu pentru impartîrea tierei va terminá lucrârile sele; intr'aceea sa se procéda mai departe.

Dr. Ratiu nu póte partiní propunerea presiedintelui, de óre ce nu póte scí cu securitate, ca óre vení-va la desbatere in sessiunea acést'a proiectulu pentru inpartîrea tierei ori nu.

Negrutiu se 'nvoiesce cu ori care si cu ori ce propunere, numai Blasiulu sa nu remâna afara !

Dupace pres. mai vorbesce inc'odata pentru temporisarea §ului, ear Dr. Ratiu pentru desbaterea neamanata asupr'a lui, ear referintii amendoi renuncia la cuventu, se priimesce propunerea presiedintelui.

§ 11 se priimesce fâra desbatere.

La § 12 Dr. Ratiu afla contradîcere intre §ulu acest'a si § 10 ; câci prélesne s'aru poté intemplá, incâtu in urm'a feluriteloru petitiúni venite la dieta, numerulu deputatîloru sa se schimbe, si atunci apoi diet'a aru preocupá decisiunea §ului 10. De aceea aru dorí, cá §ulu acest'a sa vina la desbatere numai dupa § 10. Propunerea acést'a; dupace vorbesce si Mog'a in favórea cii, e sprijinita si in fine si priimita.

La § 13 Presied. observa, ca acel'a numai in legatura cu § 10 se póte pertractá, si recomanda temporisarea lui.

Urméza § 14 (calitâtîle alegatoriloru).

Balomiri face aici dóue propuneri: un'a cá in locu de : Locuitori, sa se dîca : Ardeleni, câci altmintrea aru fi eschisi Ardelenii, cari nu locuiescu in Ardealu, d. e. amploiatii Cancelariei aulice; a 2 : cá in locu de 5 f., sa se dîca 8 f., ear cuvintele dintre parentese: „Necomputandu-se tacs'a capului“ sa remâna afara. Ambe propunerile suntu sprijinite.

Hanni'a: Déca s'aru statorí censulu de 5 fl. fâra darea capului, prin acést'a multi chiaru si dintre alegatorii de pan' acum aru perde dreptulu acest'a. Proiectulu regimului adeca dîce, ca dreptulu de alegere 'lu are totu insulu, care platesce contributiune de totu felulu 8 fl. Darea capului face 4 fl. 20. cr., va sa dîca proiectulu regimului cere, afara de darea capului numai 3 fl. 80 cr., pe candu, dupa

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 ai „T. R.“ Red.)

propunerea comitetului, s'aru mai cere 5 fl. Astfelu dar proiectulu comitetului cere censu cu 1 fl. 20 cr. mai mare, decâtu proiectulu regimului, sî acestu censu aru loví pre alegatorii cu atât'a mai greu, câci, dupa cumu se scie, la multi alegatori le lipsiá numai câte 1-2 cruceri, sî cu tóte acestea se reieptau. De aceea propune, mai precisu decâtu Balomiri, a se dîce: In tóte contributîunile directe de statu la olalta celu putînu 8 fl. v. a., computandu-se ací sî tacs'a capului.

Propunerea e sprijinita.

O b e r t declara, ca n'a crediutu sa ajunga desbaterea pâna la § 14, sî cugeta, ca sî altoru domni le va fi umblatu asiá; de aceea nu se afla in stare a intrá in desbatere mai departe, sî propune terminarea siedintiei. P r e s. insa cu parere de reu declara, ca fiindu proiectulu de 10—14 dîle in mânile deputatîloru, aru fi avutu fiacare ocasiune de a studiá §§ii respectivi.

E i t e l consimte in principiu cu propunerea lui Hanni'a; dar neintielegendu-se din aceea destulu de chiaru, ca óre intre contributîunile aceste de statu computate suntu sî aruncurile (Zuschläge) ori nu, propune a se dîce, ca fâra adaugerea aruncuriloru. E sprijinitu.

B i n d e r crede, ca § 14 nu se va poté desbate in merito pâna candu nu voru fi resolviti §§ii 10 sî 13, câci e 'ndoiéla, óre punctulu c) din § 14 nu se va schimbá? De aceea propune amanarea desbaterei meritorie asupr'a § 14. Se sprijinesce.

G. M a n u: Numai punctulu c), care sta in legatura strinsa cu §§ii 10 sî 13, sa se amane, ear nu §ulu intregu.

Dr. R a t i u regreta (i pare reu), ca nu s'a desbatutu asupr'a § 10, sî sprijinesce propunerea lui Manu cu atât'a mai vertosu, cu câtu la punctele a) sî b) s'au facutu sî amendemente.

C. S c h m i d t nu s'au insielatu, dîce, candu a propusu temporisarea desbaterei asupr'a acestui proiectu, câci prevedeá, ca diet'a se va infundá in perplessitâti. De aceea sprijinesce propunerea lui Binder, câci nainte de a statorí censulu, trebuie sa avemu cercurile electorale.

A l d u l e a n u: Inalta casa! Sa-mi iertati sî mie óre cari reflessiuni asupr'a § 14, de vreme ce din mai multe pârti s'au facutu propuneri nóue in privinti'a formulatîunei lui, sî mai cu séma propunerea de amanare. Eu nu asiu vorbí, de nu asiu vedé tendititi'a de a face cu nepotintia desbaterea asupr'a proiectului intregu, ce sta la ordinea dîlei. Eu din parte-mi am salutatu propunerea facuta sî conclusulu urmatu pentru amanarea §-lui 10. pentru aceea, pentruca nu amu aflatu nice o asemenare intre propunerea acést'a sî intre propunerea esîta din centru la desbaterea generala asupr'a acestui proietu, care merge intr'acolo, cá sa se amâne desbaterea asupr'a acestei legi, pânâ ce se va face legea pentru impartîrea cea nóua a tierei.

Propunerea la §. 10 este o propunere de totu nóua sî nu sta in nice o legatura cu propunerea ce s'a facutu cu privire la amanarea proiectului intregu. Conclusulu, care s'a facutu la §. 10 dîce numai atât'a, ca asupr'a §-lui 10 sa se desbata dupa-ce se va finí desbaterile asupr'a §§-loru celoru-alalti din acésta lege, iéra nu dîce, cá sa se amâne pâna dupa facerea legei despre impartîrea cea nóua a tierei. Asiá-dara noi prin conclusulu acest'a nu numai nu amu pierdutu nimic'a, din contra amu castigatu aceea, câci decum-va aru poté pâna atunci inaintá lucrârile privitóre la impartîrea tierei pâna acolo cá sa ne póta dá o basa noua la formarea cercuriloru de alegere, sa nu ne fia ocasiunea prin noi insîne inchisa, de a o poté respectá. Trecu acuma la propunerea Domnului deputatu Binder privitóre la amanarea desbaterei asupr'a §-lui 14.

Ací trebue sa marturisescu, ca acésta propunere nu este cu nimic'a motivata: §. 14 cu §. 10 nu are nimicu comunu, §. 10 cuprinde in sine numai o parte mechanica, cuprinde formarea cercuriloru de alegere sî numirea comuneloru, cari au dreptu de a fi representate in dieta. Despre intrebarea, ca inlaintru cutâroru cercuri séu cutâroru comune, concetatienii dupa ce cheia sa aiba a alege deputati, nu cuprinde §. 10 nemic'a.

Acést'a este o intrebare principala, care ne vine mai antâiu in §. 14. In §. 14 avemu sa aretamu chei'a, dupa care cutare séu cutare cercu de alegere, orasiu séu comuna are sa-si aléga deputatii sei. Nu me ducu mai departe fâra me ducu deadreptulu la punctulu c., unde afla Domnulu deputatu Binder, dupa parerea Domniei sele, motive destule, dupa cumu dîce, de a propune amanarea §-lui intregu. Eata ce dice punctulu c. din §. 14. „Sollte in einer zur Entsendung von Landtags-Abgeordneten nach §. 10 A. berechtigten Gemeinde die Anzahl der Wahlberechtigten nicht mindestens 40 sein, so werden die Wähler durch die in der Gemeinde zunächst am höchsten Besteuerten bis auf diese Zahl von 40 ergänzt.“ Ací me rogu Domniloru, lit. c. cá sî b. sî a. privesce numai la dreptulu activu, la alegerea de deputati, privesce la chei'a, dupa care au se aléga Transsilvanii in cercurile formande séu comunele denuminde deputatii sei. Punctulu c. este cu totulu ne prejudeciosu; reiésa conclusulu asupr'a §-lui alu 10-lea prin inalt'a casa cumu va vré; prin c. este prevediutu numai acelu casu possibile, candu in órecare comuna séu cercu, nu aru fi unu numeru de 40 de barbati cari sa aiba dreptu de alegere; déca s'aru intemplá o astfelu de posibilitate sa urmeze cei mai de aprópe cu contributîunea, pâna-ce se va impliní numerulu de 40. Acést'a sta in lit. c. Prin urmare eu intre §-lu acest'a sî intre §. 10 nu aflu nici unu picu de rudenia. Sî asiá dara eu asiu fi de parere, cá nefiindu nici unu picu de necsu intre §. 14 sî 10, sa intrâmu numai decâtu in desbaterea lui speciala. (Bravo! Fórte bine!)

M o g' a nu afla nici o legatura esentiala intre § 14 sî § 10, sî partinesce propunerea lui Alduleanu: de a intrá fâra amanare in desbaterea speciala asupr'a §-ului 14 p r e s t e t o t u.

G. M a n u retrage propunerea sea. (Bravo! in stâng'a.)

C. S c h m i d t cere inca odata cuventulu, pentru de a reflectá la cele dîse de Alduleanu, ca censulu de 8 f. in legea dietala provisoria s'a facutu pe bas'a cercuriloru electorale de atunci, va sa dîca pe basa sigura. Acum insa cercurile electorale nu le avemu, prin urmare nu ne potemu declará cu liniscire deplina nici asupr'a censului, câci nu scimu, óre nu va avé cerculu cutare prémulti séu préputîni alegaturi. Repetiesce propunerea sea.

B i n d e r repetiesce sî accentéza assertulu seu, ca intre liter'a a), b) sî c) este legatura stricta. Legea, dîce, nu se decretéza pentru cercuri electorale fictive sî ideale, ci pentru cercuri sî comune reale. Se póte ca vomu dá dreptulu vre-unei comune, carea pâna acum'a nu l'au avutu, déca vomu vedé, câta contributîune platesce in cass'a statului; dar ne vomu pazí a pune representanti'a tierei sî eserciarea drepturiloru constitutîunale in astfelu de mâni (pe semne romanesci. Red), cari prin insasi intrebuintiarea loru le-aru nimicí; câci mediulu celu mai bunu, de a nimicí drepturi constitutîunale, e a-lu dá in astfelu de mâni, cari n'au chiamare înterna pentru densulu. Va sa dîca, censulu sta in legatura immediata cu cercurile electorale.

A l d u l e a n u combate pre Binder. Elu n'a negatu necsulu intre litera a, b sî c, ci necsulu intre § 10 sî 14; apoi documentéza pâna la evedintia, ca insusîrile, ce dau dreptu la alegere, nu depindu de cerculu cutare séu cutare, ci de locuitorii barbatesci ai tierei preste totu. Despre meritulu §ului 14 si-reserva dreptulu a vorbí la tempulu seu.

P u s c a r i u observa totu camu acelea, ce au observatu Alduleanu. Déca aru stá assertulu lui C. Schmidt in privinti'a cercuriloru electorale, atunci aceste cercuri aru trebuí sa aiba numeru egalu de alegatori, ceea ce insa nu se póte sî nici ca s'a facutu.

Unulu din principiele alegerei este sî censulu; ear impartîrea in cercuri electorale este numai o esecutare a acelui principiu. De aceea mai nainte principiulu, apoi esecutarea, eara nu din contra!

Dr. T e u t s c h apera in cuventu mai lungu propunerea lui Binder.

M o g' a propune incheiarea desbaterei. G u l l replica, ca a cerutu cuventulu. P r e s.: S'a cerutu odata incheiarea desbaterei.

Dr. T e u t s c h: Lucrulu e préimportantu, pentru de a se poté votá asupr'a incheiârei desbaterei.

G u l l cere incheiarea siedintiei, sî dupace pres. reflecta, ca acést'a depinde de densulu, cere amanarea desbaterei pâna pe siedinti'a urmatóre. P r e s.: Mai nainte s'a cerutu incheiarea desbaterei; Gull cere cá mai nainte sa se voteze asupr'a propunerei lui.

P r e s. remâne pe lânga ordinea amintita; dar aducendu la votare propunerea pentru incheiarea desbaterei, aceea nu se priimesce,

ear siedinti'a se 'ncheia.

S i e d i n t i'a d i n 25 I u l i u (6 A u g u s t u) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: Alegatorii, censulu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, sî dupace se impartu intre membrii dietei conspecte comparative despre aceea cumu a fostu repartîta contributîunea de case sî pamentu fâra adaus intre contribuentii, cari au respunsu din aceste contributîune 25 fl. ori mai multu sî intre toti celalalti contribuenti in a. 186 ½ in acele jurisdictîuni, pentru cari e emisu regulamentulu munic. provisoriu din 21 Dec. 1861; in fine dupace se

ce citesce harti'a comisarului reg. dietalu, prin carea se tramite dietei preliminariulu fondului transsilvanu pe an. 1865, —

Gull iá cuventulu, pentru de a aretá in deductîune mai pe largu, ca nainte de a se decide censulu, trebuie sa se cunósca cercurile electorale, dupa care cunoscintia apoi censulu se póte scadé séu scarí astfelu, incâtu sa nu se pericliteze ecuilibriulu drepturiloru politice intre toti locuitorii tierei.

Obert a cerutu cuventu, dar si-reserva dreptulu de a vorbí pâna dupa ce se va decide cestiunea amanârei séu neamanârei §ului.

Popasu se vede indemnatu a rumpe tacerea, pentruca la desbaterile asupr'a legei electorale zaresce nisce tendintie, cari nu suntu salutarie nici patriei nici imperiului. Principieloru espuse in acésta lege avemu de a multiamí inarticularea diplomei sî a patentei, avemu de a multiamí infratîrea cea buna de pâna acum, pe candu tendintiele, de a delaturá acestu principiu salutiferu, aru duce la pérderea resultateloru castigate. Afla mai departe, ca in desbaterile presinti s'au amestecatu fatalele patimi, ca jóca o rola prémare necumpetat'a iubire de sine. Deci indémna diet'a a documentá, ca este prudinte sî circumspecta, ca se conduce in lucrârile sele de adeveratele interese ale patriei sî ale imperiului, sî sa continua desbaterea inceputa asupr'a § 14. (Bravo! in stâng'a.)

Fogarasy partinesce temporisarea desbaterei.

Dr. Ratiu respunde lui Gull, ca candu e vorb'a de indreptatîre la alegeri, atunci trebuie facuta o lege generala, nu pentru unii mai favoritóre decâtu pentru altii. Apoi aduce sî argumentele lui Puscariu, pentru de a aretá, ca §14 nu sta in nici o dependintia de § 10. Déca la desbaterea generala s'aru fi reieptatu proiectulu comitetului, atunci amu fi cautatu numerulu contribuentîloru sî summ'a contributîuniloru din tiéra; pentru amanare însa, cá sa castigâmu tempu sî cá sa póta lua parte la dieta sî altii, cari se intereséza de acestu proiectu, nu este causa de ajunsu. De aceea § 14 sa se iá la desbatere acumu indata.

Puscariu, dupace espune statulu cestiunei, afla, ca este necesariu, a se hotarí mai antâiu censulu sî apoi numai a se face cercurile electorale. A urmá contrariulu aru fi o teoria nóua de legislatîune, ce nu se mai afla pe fati'a pamentului. Censulu are numai unu caracteru politîanu sî nu de dreptu politicu; câci de dreptulu politicu se bucura toti locuitorii sî asiá sî la alegeri aru trebuí sa iá parte cu totii; câci altmintrea aru fi o nedreptate mare, cá cei cu 8 f. sa aléga, cara cei cu 7 f. sî 99 cr. nu. Censulu dar este numai o mesura politîana, sî in loculu lui in alte staturi esistu alegerile directe sî indirecte. Sî in tierile germano-slavice e asiá, ca unde suntu mai multi alegatori, se facu cercuri mai multe sî mai mici, sî iarasi din contra. Asiá va fi sî la noi: prin Sasime voru fi cercuri mai mici sî mai dese, in alte pârti iarasi voru fi mai mari sî mai rari. La tóta 'ntemplarea insa e de lipsa: a se hotarí mai antâiu censulu in principiu, sî numai dupa aceea a se arondá cercurile electorale. In fine reflecta lui Fogarasy, ca déca aru stá assertele lui sî s'aru amaná §. 14, atunci aru trebuí sa amanâmu tóta legea sî sa ne ducemu acasa. Ear a cautá date mai departe pentru numerulu alegatoriloru etc. dupa tóte câte s'au facutu in privinti'a acést'a, aru insemná, a cerne tóta dîu'a pentru de a nu mai frementá. A amaná §. 14, aru insemná, ca diet'a Transsilvaniei va sa respinga proiectulu regimului.

Balomiri cere incheiarea desbaterei, — ceea ce se sî priimesce.

Gull cere cuventu, pentru de a face o observatîune personala, resp. reala lui Ratiu sî Puscariu.

C. Schmidt inca cere cuventulu pentru o reflessiune personala; dar degenerandu sî acést'a in observâri de alte féliuri, pres. va sa-i ia cuventulu; in fine C. Schmidt respunde lui Popasu, scuturandu de pe sine sî de pe cei ce suntu de o parere cu densulu insinuatîunea, cá candu ei n'aru fi partinitori sinceri ai indreptatîrei egale a natîunalitâtîloru.

La votare asupr'a amanârei ori neamanârei §ului 14, propunerea lui Binder pentru amanare nu se priimesce.

Ear câtu pentru meritulu lucrului, pres. enuncia, ca va vení la votare:

1) propunerea cea d'antâiu a lui Balomiri,
2) propunerea a 2a alui Balomiri,
3) propunerea lui Hanni'a,
4) propunerea lui Eitel.

Obert interpretéza §ulu respectivu din proiectulu minoritâtii, care-lu afla mai precisu sî decâtu proiectulu regimului, sî decâtu alu maioritâtii, atâtu in privinti'a alegatoriloru, câtu sî a censului. Amendóue determinatîunile suntu de cea mai mare insemnatate; câci dupa parerea densului §ulu acest'a da séu iá chei'a dela zidirea Transsilvaniei: censulu, dreptulu de alegere decide in tieri constitutîunale, ca cine e mai mare sî cine e mai micu. Dupace apoi imputa votului maioritâtii, ca da dreptulu de alegere numai pamenteniloru séu impamentenitîloru, pe candu noi n'avemu lege despre impamentenire, arata, ca votulu minoritâtii da votulu acest'a toturoru persónelorú de genulu barbatescu, cari au proprietete, va sa dîca, cari platescu censulu de 8 fl. Ear câtu pentru censu, sî aici e mai chiaru votulu minoritâtii, care pretinde 8 fl., nici mai multu nici mai putînu, sî darea capului nici ca o pomenesce. Apoi opunna parerea lui Puscariu, cá candu censulu aru fi numai o mesura politîana; densulu dîce dupa juristulu englesu Burke, ca o representatîune cuvenita a unui statu pretinde a fi representata in ea sî capacitatea sî proprietatea. De aceea crede, cá unu censu mai înaltu garantéza o representatîune buna in mesura cu multu mai mare, decâtu unu censu mai josu, mai cu sema in Transsilvani'a, unde nu esista representatîunea intereseloru, unde prin urmare proprietarulu celu mare, ce plâtesce contributîune 1000 f., are acelasi dreptu de alegere, cá sî celu ce platesce 8 fl. In fine sa nu fimu mai democratici decâtu poporulu insusi, care pân' acumu n'au amintitu nici cu unu cuventu, ca censulu de 8 fl. i-aru fi prémare, sî ca aru dorí a se micsiorá.

Mog'a ca refert. comitetului espune motivele, din cari comitetulu a pusu censulu de 5 fl, ca adeca a cugetatu, ca darea capului negresîtu se va stérge; sî de óre-ce atunci aru fi remasu numai de 3 fl. sî 80 cr., comitetulu l'a radicatu la 5 fl., presupunendu, ca darea capului se va transformá in dare pentru pamentu. Cu propunerea lui Balomiri: cá censulu sa fia de 8 fl., se 'nvoiesce; propunerea lui Hanni'a sî a lui Eitel le afla de prisosu. In fine combate assertulu lui Binder din siedinti'a trecuta: ca constitutîunea in mâni neculte este periculósa etc. sî aduce dreptu esempiu alegerile din nainte de 1848, la cari luau parte numai privilegiatii, sî cari au fostu multu mai sgomotóse sî mai cu inversiunare, decâtu alegerile din a. 1863. cu censulu de 8 fl. (Asiá e!) „Nu ne este nóue cunoscutu, dîce, ca pâna in 1848 la alegerea unui deputatu s'au cheltuitu mii de fiorini, cá sa corumpa pe alegatori, cá ei sa nu lucre dupa convingerea loru?! Eu potu dîce din esperiintia sî potu sî dovedí, ca pre poporulu acest'a, care au intratu acumu in dreptulu de alegere, s'au incercatu multi prin felurite amagiri cu bani, beuturi, mancâri, amenintiâri sî frica, a-lu aduce intr'acolo, cá elu sa nu lucre dupa convingerea sea. Sî poporulu ce au facutu? nici ca s'a uitatu acolo, unde au fostu puse cârcimele sî mancârile, ci s'au dusu la loculu alegerei, cá la sant'a biserica. (Asiá e!)

Asiá dara dreptulu de alegere dupa censulu de 8 f. n'au venitu in mânile ómeniloru acelor'a, cari aru aduce primejdia pentru patria, natîunalitâti sî tronu. Acestu dreptu de alegere au venitu in mânile cele mai credincióse câtra monarchu sî tronu. Acestu poporu au traitu cu dreptulu alegerei siesi incredintiatu dupa convingerea sea, sî de-lu va tîné Domnedieu, pe fati'a Transsilvaniei va trai pâna va sustá tronulu. (Bravo!)

In fine reflecta lui Obert, ca densulu (Mog'a) nu mesura dreptulu cetatieniloru numai dupa contributîuni, ci dupa tóte sarcinele publice, de cari se tîne sî militi'a s. a.; ear ca poporulu n'aru dorí a se micsiorá censulu nu e adeveratu; densulu a vediutu probe tocmai despre contrariulu.

Reg. Schneider afla de lipsa a se precisá mai bine punctulu a) sî a se dîce, ca ori unde in monarchia aru platí cineva darea acést'a s. c. l. E sprijinitu.

Obert observa, ca precisarea acést'a se cuprinde in votulu minoritâtii § 29 pct. 2.

Dr. Teutsch se'nvoiesce cu propunerea lui Balomiri: Ardéleni in locu de: Locuitori ai tierei; asemenea sî cu propunerea lui Eitel. In privinti'a censului priimesce votulu minoritâtii; propunerea lui Schneider o afla de prisosu, câci se cuprinde in: contributîunea de statu; in fine dupa aline'a a) aru mai priimí o alinea despre persónele morale, sî asiá propunerea lui intréga aru fi, cá § 14 sa sune astfelu: Dreptu de alegere au atâtu in comunele, cari tramitu representanti propri, câtu sî in comitate, scaune sî districte:

a) Toti Ardelenii incetatieniti de genulu barbatescu, cari au implinitu anulu alu 24-lea alu etatei, posiedu liber'a administrarea averei loru sî nu se tînu de class'a servitoriloru, incâtu au respunsu pentru anulu administrativu, ce a premersu conchiamârei dietei, in tóte contributîunile directe de statu la olalta, celu putînu 8 fl. v. a., computandu-se aicea sî tacs'a capului (necomputandu-se adausele.)

b) Persónele morali, cari au platitu contributîunea amintita sub a.

c) Fâra privire la darea directa care o respundu: parochii capelanii, predicatorii, doctorii, chirurgii, advocatii, ingînerii, ar-

tistii, academicii, profesorii, apotecarii, notarii comunali sî invetiatorii comunali in cerculu de alegere, in care si-au locuinti'a stabila.

d) Déca in vre-o comuna, care dupa §. 10 a) are dreptu a tramite deputati proprî la dieta, numerulu celoru cu dreptu de alegere nu va ajunge celu putînu la 40, atunci se va intregí pâna la 40 din acei ce respundu dupa densii in comun'a aceea darea cea mai mare. Dupa diferite reflessiuni privitóre la ordinea votârei,

la votare se primesce propunerea lui Teutsch. Urméza §. 15, la care M. Schuller propune o emendare stilistica in testulu germanu; apoi cá aline'a 3. sî 4. sa ramâna afara, ear aline'a 1. sî 2. sa sune in modulu urmatoriu: Fiacare alegatoriu si-va esercitá dreptulu seu de alegere numai intr'unu cercu de alegere.

Acelui'a, care are dreptu de a alege in mai multe cercuri, i sta liberu de a-si alege insusi cerculu, unde vré sa esercitieze acestu dreptu. Mai incolo face propunerea eventuala, ca de se va tiné aline'a 3. sî 4., atunci aceste linie aru avé sa sune numai asiá, ca celu ce are dreptu de alegere in mai multe cercuri, are sa dechiare inaintea comissiunei, unde alege, ca densulu nu va esercitá acestu dreptu sî in altu cercu de alegere. E sprijinitu.

Obert recomanda § 26 din votulu minoritâtii cá unulu ce cuprinde aceleasi principie.

Fogarasy doresce, cá acei'a, cari platescu contributiuni in mai multe cercuri, sa aiba sî dreptulu de a alege in mai multe cercuri.

Buteanu propune tocmai contrariulu: cá fia-care indreptatîtu, chiaru sî déca aru avé dreptulu de a votá in mai multe cercuri, numai intr'unu cercu electoralu póte practisá dreptulu seu. Nu se sprijinesce.

Mog'a recomanda aditamentulu, ce l'a facutu comissiunea la proiectulu regimului, pentru de a evitá óri ce indoiéla.

Gavriilu Manu se declara pentru propunerea facuta de Obert; apoi reflecta Eppului Fogarasy, ca constringendu pre posessorii cei mari a alege numai intr'unu cercu, nu li se face nici o nedreptate fatia cu miile de posessori mai mici, cari parte mare inca au fostu nobili. Dar nici posessorii cei mari nu potu dorí cá sa aléga in mai multe cercuri, câci prin acestu privilegiu nou numai si-aru atrage ur'a posessoriloru mai mici; apoi scimu, ca nainte de 1848 posessorii cei mari pâna au lucratu intr'o intentîune cu cei mai mici, ei singuri au fostu alesi de deputati; sî astadi inca posessorii cei mari potu sa castige pentru sine opiniunea publica sî dragostea celoru mai mici, sî potu fi alesi deputati chiaru de iobagii loru. (Bravo! Asia e!) Asiá dara sa nu ne tememu, ca posessorii cei mari nu voru fi alesi deputati, candu interesele loru voru fi un'a cu interesele poporului, cu interesele patriei sî cu interesulu tronului. (Bravo!) Despre acést'a sumu convinsu. (Bravo! Fórte bine!)— (Strimtimea spatiului ne silesce a lasá incheiarea pe nr. urmatoriu. Red.)

Principatele române unite.

Pe candu ne gateamu a aduce la cunoscinti'a cititoriloru nostri mai multe mesuri folositóre luate de Guvernulu principateloru române, precum: o lege pentru constringerea corporala a datorniciloru, prin carea are a se radicá creditulu tierei, mai departe dispositîunile ministrului presiedinte pentru provisiunarea Bucurescilor cu apa buna sî destula de beutu, pentru saparea de funtâni in câmpulu Baraganului, pentru aducerea de armasari sî tauri din cele mai renumite ergelii sî turme din tiéra la scól'a de agricultura din Bucuresci dela S. Panteleimonu, — lucruri mici póte la vedere, dar de mare importantia in realitate: pe atunci ne vine „Bucimulu“ investitu in hain'a sea serbatorésca (harthi'a rosîa cu literele titulare aurite), spre ane anunti'a, ca Domnitorulu Romaniei in 15/27 Augustu a promulgatu legea rurala, **improprietarirea plugariului românu, stergerea iobagiei** (clâcei, boieresculu) de pe totu pamentulu Romaniei.

Pasulu cardinalu pentru prosperitatea, pentru venitoriulu Romaniei s'a facutu prin acést'a. Domnitorulu sî demni ministri, ce-lu incungiura, au cunoscutu cu inalta intieleptiune, ca fundamentulu toturoru stariloru, toturoru classeloru din statulu românu este tieranulu, sî ca de sórtea lui e conditîunata partea cea mai mare sórtea tierei. Bucuri'a nóstra pentru acestu mare pasu de inaintare sî de fericire alu fratîloru nostri de preste munti este mai mare, decâtu cuvintele, de cari dispunemu. Gloria Domnitorului Romaniei! Onóre demniloru lui consiliari! Salute tieraniloru liberi români! Salute „Bucimului“, care vede astadi realisatu unulu din visele sele cele de auru! Salute toturoru, cari au conlucratu prin cuventu sî fapta la acestu nou triumfu alu dreptâtii, alu civilisatîunei, alu umanitâtii! —

Dupa acestea facemu sa urmeze insusi decretulu domnescu, ba nu, ci parintescu alu Principelui Alessandru Ioann.

Proclamatîunea
M. Sele Domnitoriulu Românîloru
câtra satenii clacasi.

Sateniloru!

Indelungat'a vóstra asceptare, marea fagaduintia data vóue de inaltele poteri ale Europei prin art. 46 alu „Conventîunei“, interessulu patriei, asigurarea proprietâtii fonciaric sî dorinti'a Mea cea mai viua, s'au indeplinitu.

Clac'a (boieresculu) este desfiintiata pentru d'a pururea, sî de astadi voi sunteti proprietari liberi pe locurile suppuse stapanirei vóstre, in intinderea otarîta prin legile in fiintia.

Mergeti dara mai 'nainte de tóte la pólele altarului sî cu genunchele plecate, multiamiti a-totu-puternicului Dumnedieu, pentru ca, prin ajutoriulu seu, in sfarsîtu a-ti ajunsu a vedé acésta dî frumósa pentru voi, scumpa animei Mele sî mare pentru viitoriulu Romaniei

„De astadi, voi sunteti stapâni pe bratiele vóstre; voi aveti o particica de pamentu, proprietate sî mosîa a vóstra; de astadi voi aveti o Patria de iubitu sî de aperatu.

Sî acum, dupa ce cu bratiulu celui de susu amu potutu sevarsî o asemene mare fapta, me intorcu câtra voi, spre a ve dá unu sfatu de Domnu sî de parinte, spre a ve aretá calea pe care trebuie sa o urmati, de voiti sa ajungeti la adeverat'a imbunatatîre a sortii vóstre sî a copiiloru vostri.

Clac'a sî tóte celelalte legaturi silite intre voi sî intre stapânii vostri de mosîe, suntu desfiintiate, prin plat'a unei drepte despagubiri.

De acum inainte, voi nu veti mai fi cu densii in alte legaturi de câtu acele ce voru isvorî din interesulu sî bun'a priimire a unor'a sî a altor'a. Aceste legaturi insa voru fi pururea ne-operate pentru ambele pârti. Faceti dara cá ele sa fia intemeiate pe iubire sî incredere. Multi sî fórte multi din proprietari au doritu imbunatatîrea sortii vóstre; multi din ei au lucratu cu tóta anim'a cá sa ajungeti la acésta frumósa dî, pe care voi astudi o serbati. Parintii vostri sî voi ati vediutu de la multi stapâni de mosîe ajutoriu la nevoile sî trebuintiele vóstre. Uitati dara dîlele grele, prin care ati trecutu. Uitati tóta ur'a, sî tóta vrajb'a; fiti surdî la glasulu acelor'a, cari ve voru interitá in contr'a stapâniloru de mosîe, sî in legaturile de bunavoia ce veti mai avé de ací in colo cu proprietarii; nu vedeti in ei de câtu pe vechii vostri sprijinitori sî pe viitorii vostri amici sî buni vecini; au nu sunteti toti fii ai aceleiasi tieri? au pamentulu Romaniei nu este mum'a, care ve chranesce pe toti?

„Stapâni liberi pe bratiele sî pe ogórele vóstre, nu uitati mai'nainte de tóte ca sunteti plugari, ca sunteti muncitori de pamentu. Nu parasiti acésta frumósa meseria, care face bogatî'a tierei, sî dovediti sî in Romani'a, cá pretotindene, ca munc'a libera produce indoitu de câtu munc'a silita. Departe de a ve dedá trandaviei, sporiti inca harnici'a vóstra, sî ogórele vóstre indoitu sa fia mai bine lucrate, câci de acum aceste ogóre suntu averea vóstra sî mosî'a copiiloru vostri.

Ingrijitîve asemene de vetrele sateloru vóstre, care de astadi devinu comune neaternate sî locasiuri statornicite ale vóstre, din care nimeni nu ve mai póte isgoní. Siliti-va dara a le imbunatatî sî a le infrumsetiá; faceti-ve case bune sî indestulitóre; incungiurati-le cu gradini sî cu pomi roditori. Indiestrati-ve satele cu asiediaminte folositóre vóue sî urmasîloru vostri. Statorniciti mai alesu, sî pretutindene scóle, unde copiii vostri sa dobandésca cunoscintiele trebuitóre, pentru a fi buni plugari sî buni cetatieni. Actulu din 2 Maiu a datu la toti dreptu; invetiati dara pe copiii vostri a le pretiuí sî a le bine intrebuintiá.

Sî mai pre susu de tóte, fiti sî in viitoriu, ceea ce ati fostu sî pâna acum, sî chiaru in timpurile cele mai rele, fiti barbati de pace sî de buna renduiéla; aveti incredere in Domnulu vostru, care ve doresce totu binele; dati cá sî pâna acum, pild'a supunerei câtra legile tierei vóstre, la a câror'a facere aveti sî voi de acum a luá parte; sî in tóta intemplarea iubiti Romani'a, care de astadi este drépta pentru toti fii sei.

Sî acum, iubitîloru Mei sateni, bucurati-ve sî pasîti la munc'a de buna-voia, care inaltia sî imbogatiesce, sî Domnedieulu parintîloru nostri sa bine-cuventeze sementi'a, ce veti aruncá pe cea antâiu brésda libera a ogóreloru vóstre.“

ALESSANDRU IOANN.

(Subsemnati) **Cogalniceanu. N. Cretiulescu. N. Balanescu. Generalu Manu.**

Nr. 1015. la 14 Augustu 1864.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu se'sc de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 67 ANULU XII.

Sabiiu, in 27 Aug. (8 Sept.) 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 24 Iuliu (5 Aug.) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale.)

(Continuare si capetu.)

Obert espune consecuintiele, ce aru urmá din propunerea lui Fogarasy: ca adica déca n'amu restringe dreptulu de alegere pe lânga persóne, atunci aru poté alege si muierile, dupa cumu aflâmu la diet'a din 1485. 8 consiliari principesci, 10 baroni si magnati si 2 veduve de magnati (Ilaritate), si asiá si la alegere amu poté veni in atingere cu femei. (Ilaritate). Dar afara de aceea unulu ce platesce contributiune 1000 fl. intr'unu cercu de alegere, aru avé numai 1 votu, pecandu altulu cu contributiune de 100 fl., insa in 10 cercuri, aru avé 10 voturi. In sfarsitu nu e de lipsa, a 'mmultî numerulu alegatoriloru; câci déca in Engliter'a la 26 mill. locuitori suntu 1 mill. de alegatori, eara in Iri'a la 8 mill. locuitori 160,000 alegatori, si noi potemu fi multiamiti cu 160,000 alegatori dela 2 millióne locuitori.

Gull propune: Fiacare indreptatîtu póte dá votulu seu numai personalminte si numai intr'unu cercu electoralu, si anume de regula numai intr'acel'a, in care are locuinti'a stabila. Apoi mai propune in locu de aline'a 3) a minoritâtii, cá unu alegatoriu in mai multe cercuri sa produca unu atestatu dela comissiunea sea: ca s'a declaratu a votá in cutare locu. E sprijinitu.

Fiindu tempulu inaintatu, diet'a se termina, dupace Dr. Ratiu mai face propunerea urmatóre, carea o si motivéza: Inalt'a dieta sa decida: Comitetului pentru elaborarea causeloru urbariali i se impune, cá in 8 dîle sa astérna tóte elaboratele asupr'a proiecteloru de legi priimite inca in anulu trecutu, si totdeodata sa se justifice pentru intardîarea cu reportarea asupr'a aceloru proiecte siesi incredintiate.

Siedinti'a din 27 Iuliu (8 Augustu) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: alegatorii, censulu.)

Dupa cetirea protocolului in limb'a româna, se da spre citire o petitîune a comunei Valea Jidanului pentru dobandirea locului Podiciu spre scopuri comune (biserica si scóla.) Alta petitîune a mai multoru fosti granitieri husari din Dobr'a, cari se róga a se interpelá Guvernulu pentru fondulu loru de nutrirea cailoru (Furagiu) se da impreuna cu cea d'antâiu comitetului de petitîuni. Comun'a Cicudulu de Campia predà prin Vlass'a o rogare: de a fi scósa dela cerculu Mociului si transpusa la Turd'a.

Rosenfeld din caus'a bólei se róga a i se prolungí concediulu. Se face.

Presied. face intrebarea sprijinirei propunerei lui Ratiu din siedinti'a din urma. E sprijinitu.

G. Manu va sa vorbésca despre interesulu celu mare, ce-lu au pentru causele urbariale nu numai iobagii si curialistii, ci si posessorii. Presied. observa, ca despre ast'a nu se indoiesce nimenea; Manu: Sa se priimésca propunerea Dr. Ratiu. Punendu-se intrebarea, nimenea nu va sa vorbésca la acésta propunere; Dr. Ratiu va sa modifice propunerea sea; Presied. insa nu-i mai póte dá cuventu. Si venindu propunerea Dr. Ratiu la votare, nu se priimesce.

Pope'a va sa vorbésca la propunerea lui Puscariu pentru modificarea §§loru 41 si 49 din patent'a urbariala; Presied. nu-i póte dá cuventu, câci nu s'au insinuatu mai nainte.

La ordinea dîlei e inca totu § 15 din proiectulu comitetului

Vlass'a intre amendamentele facute de Schuller, Gull si votulu minoritâtii nu afla nici o deosebire esentîala; dar fiindu alu lui Gull mai precisu, pentru acel'a se va declará. (Bravo! in centru.) Apoi face observâri la cuvintele lui Fogarasy din siedinti'a din urma, care a disu, ca diet'a acést'a n'a luatu in consideratîune principiele cele liberale din 1789, si dupace prin § 14 se restringe libertatea multoru proprietari, cari nu platescu censulu de 8 f., § 15 restringe chiaru si libertatea aceloru proprietari mari, cari platescu censulu de 8 f. in mai multe locuri. La acestea observa, ca de si principiele din 1789 au fostu fórte liberale, câci pe bas'a loru Ludovicu XVI a conchiamatu camer'a francesa, in carea intrara 1200 deputati. totusi principiulu acest'a, desvoltandu-se mai departe, au dusu la sufragiulu universalu. De altmintrea a fostu o tactica fórte intielépta din partea dietei, de a nu se luá dupa aceste principie, câci si noi avemu asemenea legi liberale mai aprópe, precum in Austri'a si in Ungari'a, unde censulu e de 5 f. Mai departe a venitu paradocsu, dice, lui Fogarasy, ca proprietarii cei mici sa-si aiba representantii in dieta, ear posessorii cei mari nu. La acést'a respunde, ca constitutîunea Transsilvaniei este basata pre principiulu representatîunei poporului, ear prin poporu se intielegu si prelatii, baronii, magnatii si alti nobili. Posessorii cei mari nu suntu nici decâtu eschisi nici dela alegere, nici dela alegibilitate, ba tocmai vedemu, ca increderea poporului au alesu si proprietari mari, precum pre br. Franciscu Kemény, Daniilu Bánfy, comitele Mikó s. a. s. a., si déca acesti'a au voitu mai bine a remané afara, nu li s'a facutu nici o nedreptate; câci „volenti non fit injuria.“ In sfarsitu e adeveratu, ca proprietarii mari platescu mai multa contributîune decâtu cei mici; dar contributîunea cea mai scumpa este contributîunea de sânge, la carea pe candu proprietarii cei mari concurgu d'abiá cu 2—3 %, proprietarii mici iau parte cu 40—60 %. Partinesce dar principiulu, ca fiacare numai intr'unu locu sa póta alege.

Filtsch se multiamesce cu propunerea lui Gull, dar mai propune inca: Cei indreptatîti la alegere, cari nu locuiescu in tiéra, voru practisá dreptulu loru de votare acolo, unde suntu nascuti séu indigenati. Se sprijinesce.

Ne mai voindu nimenea a vorbí, se trece la votare.

Schuller retrage propunerea sea, si venindu la votare

1) propunerea minoritâtii, — nu se priimesce;

2) propunerea lui Gull, — se priimesce;

3) propunerea suplinitóre a lui Filtsch, — se priimesce;

4) proiectulu comitetului — devine de prisosu.

Si astfelu § 15 va suná in modulu urmatoriu:

Fiacare alegatoriu numai in persóna si numai intr'unu cercu de alegere, si inca numai intr'acel'a póte sa aléga, in care si-are locuinti'a sea stabila.

Le sta insa in voia libera aceloru alegatori, cari au dreptu de a alege in mai multe cercuri, a-si esercitá dreptulu de alegere si afara de cerculu, in care locuiescu.

In casulu acest'a insa au de a dá comissiunei respective de alegere unu atestatu din partea comissiunei de alegere, unde locuiescu, despre aceea, ca densii au dechiaratu, ca unde au voia de a alege.

Acei cu dreptu de alegere, cari nu locuiescu in tiéra si-voru esercitá dreptulu de alegere acolo, unde suntu nascuti, séu unde suntu incetatieniti.

La § 16 Obert propune unu adausu: cá unde suntu mai multi posessori la unu obiectu de contributîune de 8 fl., acolo sa aléga acel'a dintre ei, pre care-lu voru impoternici ceialalti. Dupace insa Mog'a observa, ca adausulu acest'a nu e la loculu seu, câci in § 16 se vorbesce de persóne morale ear nu de persóne individuale,

la votare se priimesce § 16 din proiectulu comitetului

neschimbatu, ear adausulu lui Obert, care la dorinti'a representantelui regimului Iakobb inca se aduce la votare, remâne in minoritate.

La § 17 Fogarasy aru dorí, cá censulu de 8 fl., sa fia numai pentru alegatori, ear pentru alesi sa se puna unu censu mai mare.

Gavriilu Manu combate acésta parere a lui Fogarasy cu aceea, ca chiaru legile celè vechi ale tierei nu faceau nici o deosebire intre nobili, cari singuri aveau dreptulu de alegere sî alegibilitate, sî in fine partinesce proiectulu comitetului.

Mog'a observa lui Fogarasy, ca pâna in 1848 deputatii au fostu legati de instructîuni sî n'au fostu datori a-si dá credeulu politicu inaintea comitentîloru sei, pe candu acést'a acumu e unu usu constitutîunalu. Recomanda proiectulu comitetului,

care apoi la votare se sî priimesce.

Urméza § 18, la care mai antâiu Filtsch face o observare stilistica. Apoi ia cuventulu

Schuler — Libloy, care espunendu mai pe largu de o parte abusulu, ce l'aru poté face amploiatii politici la alegerea deputatîloru, pentru de a fi alesi séu ei insîsi, séu alti barbati ai regimului, sî pentru de a-si castigá prin acést'a merite, distinctîuni sî inaintâri in oficiu, de alta parte positîunea poporului, care n'aru cutezá a dá votulu seu altui'a, decâtu séu amploiatului seu, séu acelui'a, pre care l'aru voí acest'a, propune: Dela dreptulu de alegere suntu esempti toti amploiatii administrativi, denumitî de regimu, in cercurile subordinate immediatu oficiului loru. Din contra suntu alegibili dupa § 17 in alte cercuri, care nu se tînu de jurisdictîunea aceea. Asupr'a amploiatîloru de justitia séu asupr'a amploiatîloru aplicati in altu oficiu de statu, decâtu celu politicu, esemtîunea acést'a nu se estinde. E sprijinitu.

Refert. comitetului Mog'a aru partiní propunerea lui Schuler, déca ea s'aru estinde asupr'a toturoru amploiatîloru, ba sî asupr'a preotîloru, professoriloru, dascaliloru, advocatîloru s. a., pentruca sî acesti'a au avutu influintia mare asupr'a poporului la alegere. Afara de aceea influinti'a amploiatîloru mai mici sî ea este mai mica, decâtu a amploiatîloru celoru mari.

Dr. Ratiu partinesce sî trebuie sa partinésca propunerea lui Schuler, carea e conforma pe deplinu cu constitutîunalismulu; sî de óre ce referintelui nu i-a placutu propunerea lui Schuler, câci nu se estinde asupr'a toturoru amploiatîloru, densulu acum'a o estinde asupr'a toturoru sî propune, cá toti amploiatii dela administratîune in cercurile, districtele sî comitatele loru sa fia eschisi dela dreptulu de a fi alesi. (Puscariu: Dar nici advocatii! Ilaritate.) Se sprijinesce.

C. Schmidt accentéza, ca dupa cumu stâmu astadi in Transsilvani'a, amploiatii politici parte suntu asiediati numai provisorie, parte nu suntu impiegati de regimu, ci alesi de poporu; de aceea crede, ca pâna candu nu va fi organisata pe deplinu politic'a sî justiti'a in patri'a nóstra, pâna atunci propunerea acést'a este prétempuria sî cá atare n'o póte priimí.

Dr. Teutsch dîce, ca propunerile lui Schuler sî Dr. Ratiu numai la parere suntu liberale, ear in adeveru fórte illiberale. Câci precumu unu regimu, care n'aru lasá pre amploiatii sei sa fia alesi deputati, adica nu li-aru dá concediu, aru fi illiberalu, asiá sî o lege, ce aru luá amploiatului celu mai frumosu dreptu cetatienescu, aru fi illiberala. Dupa constitutîunea de mai nainte poteau fi alesi in comitate numai nobilii; acestu zidu acum'a a cadiutu, sî diet'a s'a fericitatu de atâtea ori, câci au incetatu odata acésta neegalitate de drepturi. Dupa ce dar acumu amu surpat'o acést'a, sa radicâmu alt'a in loculu eii?! Dar sî afara de aceea n'amu castigá prin o astfelu de lege nimicu, pentruca amploiatulu din cerculu A. aru aduce pre poporulu seu, déca aru fi tocmai asiá de minorenu, dupa cum credu Schuler sî Ratiu, la aceea, cá sa aléga pre amploiatulu din cerculu B, ear celu din cerculu B., cá sa aléga pre celu din cerculu A., sî asiá n'amu fi castigatu nimicu. In sfarsîtu nu trebuie sa cercâmu a proptí constitutîunea nóstra cu astfelu de stâlpi de hartía sî de pergamentu, cari nu duréza multu, ci sa cercâmu mai bine a dá poporului nostru o cultura mai generala sî mai buna, sî acést'a apoi va fi razimulu celu mai tare alu constitutîunei; dar barbatîloru de încredere ai poporului, barbatîloru celoru ce traiescu cu poporulu, celoru ce cunoscu trebuintiele poporului, sa nu le luâmu celu mai frumosu dreptu constitutîunalu.

I. Balomiri aru sprijiní propunerea lui Ratiu numai cá unu reu mai micu decâtu propunerea lui Schuler, dar candu aru fi sa aléga, mai bucurosu decâtu amendóue acestea aru alege proiectulu regimului; câci déca unu amploiatu nu s'aru poté alege in cerculu seu, cu atât'a mai putînu s'aru poté alege intr'altulu.

Schuler-Libloy respunde la imputârile ce s'au facutu propunerei sele. Déca C. Schmidt au imputatu, ca nu scimu deosebirea intre amploiati alesi sî amploiati denumiti, apoi sa remâna cuvintele acestea afara, sî sa se dîca numai preste totu: Amploiatii. (C. Schmidt de acést'a se sparia sî mai tare). Apoi s'a dîsu, ca propunerea lui e illiberala. Liberalu sî illiberalu suntu nisce cuvinte fórte arbitrarie, câci nu de multu a cititu o gazeta, unde se dîceá, ca ministeriulu lui Bismarck din Prussi'a este celu mai liberalu. S'a dîsu mai departe, ca amploiatîloru va sa li se iá dreptulu celu mai nobilu: de a fi alesi; acést'a nu-i adeveratu, câci numai in cerculu acel'a, unde functîunéza, sa nu póta fi alesi. S'a dîsu mai departe, ca propunerea lui n'aru merge destulu de departe, de óre ce n'aru eschide sî pre amploiatii cei mai mari; densulu a voitu sa eschida numai pre cei mai mici, sî sî la acestu putînu au aflatu resistintia, — motivu de ajunsu, pentruce n'a mersu mai departe. Apoi espune inca odata positîunea cea critica a amploiatului insusi, candu d. e. aru fi unu Românu intr'unu cercu sasescu s. a. m. d. sî candu regimulu aru pretinde dela elu cést'a, connatîunalii lui ceea etc. Sî apoi luandu casulu, candu amploiatulu insusi pasiesce la mijlocu cá candidatu, ce va fi de elu, déca nu va reusî? Atunci inaintea regimului e innegritu, ca n'are popularitate, ca nu e de nici o tréba, ear inaintea poporului s'aru espune rusînei, ca n'a potutu reesî, sî rusînea acést'a n'aru fi numai a lui, ci sî a regimului. La tóta intemplarea insa nu e bine sa lasâmu, cá sa crésca burocratíei aripile asiá mari.

Fogarasy in cuventu mai lungu se declara pentru proiectulu comitetului, sî nu póte consimtî cu eschiderea amploiatîloru.

Dr. Ratiu observa lui C. Schmidt, ca de sî nu scimu cu securitate, totusi potemu prevedé, ca unii amploiati in patri'a nóstra voru fi denumiti; ear lui Teutsch observa, ca propunerea lui sî a lui Schuler nu va sa tiermurésca libertatea poporului, ci sa o scutésca de influintî'a amploiatîloru, cá poporulu sa nu fia silitu moralicesce a votá sî a alege incontr'a convictîuniloru sele, sî cá sa scutimu pre poporulu de asemenea influintie e cu atât'a mai de lipsa, câci nu avemu inca nici lege comunala, nici lege municipala, ci adeseori influinti'a judelui cercualu sî a comitelui este singur'a lege in cercu séu districtu. In fine se mira, cumu propunerile acestea au potutu aflá atât'a opositîune, pe candu in alte tieri constitutîunale unu deputatu déca se alege amploiatu, indata depune mandatulu seu sî ese din corpulu legislativu. Densii voru numai sa garanteze libertatea poporului. Câtu pentru influinti'a preotîloru, dascaliloru sî a advocatîloru, aceea nu provine din sila, ci din increderea cea libera a poporului. Re'nnoiesce propunerea sea.

Regalistulu Schneider repetiesce preste totu argumentele lui C. Schmidt contr'a propuneriloru Schuler—Ratiu; câci dependinti'a sî independinti'a nu suntu conditîunate de stare, ci de caracteru.

Negrutiu pentru proiectulu comitetului, câci contrariulu aru fi unu semnu de neincredere in amploiati, ba póte sî in regimu preste totu. (Hoho!) Eschidiendu pre amploiatii, prin aceea facemu o mare nedreptate nu numai amploiatîloru, ci sî poporului; câci amploiatii potu scí sî sciu prea bine starea sî lipsele poporului, sî cu atâtu mai bine potu sa lucre in dieta pentru interesele lui, sî sa staruiésca pentru plinirea lipseloru, ce le are elu. (Bravo!)

La votare (dupace Filtsch retrage propunerea sea stilistica),

se priimesce §-ulu 18 dupa proiectulu comitetului;

propunerea Dr. Ratiu nu se priimesce;

propunerea lui Schuler — Libloy nu se priimesce.

Pope'a se róga, cá propunerea lui Puscariu din 7 Iuliu a. c., privitóre la modificarea §§-loru 41 sî 49 ai patentei din 21 Iuniu 1854., fiindu obiectulu (provederea preotîloru cu portîuni de pasiunitu sî lemnaritu) fórte urginte, sa se imparta intre membrii dietei sî sa se puna la ordine câtu mai curendu.

Presiedintele promite, ca va aduce obiectulu câtu mai curendu la ordinea dîlei.

Siedinti'a din 28 Iuliu (9 Augustu) 1864.

(Desbaterea generala asupr'a legei dietale: Esemtîunea dela alegere sî alegibilitate.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, urméza la desbatere § 19 din proiectulu comitetului. *)

*) A se vedé proiectulu de lege in nrii 57—59 ai „T. R. Red.)

Budacker in cuventu lungu sî motivatu espune relele provenitóre din restringerea pressei (tipariului), sî voindu a incungiurá, cá sa nu fia tractati sî jurnalistii in privinti'a dreptului de alegere sî alegibilitate cá furii sî cá talharii de rendu, propune : Delicte iu contr'a legei de pressa nu suntu temeiu de a eschide pe cineva dela dreptulu de alegere sî alegibilitate.

Schuler - Libloy consimte pe deplinu cu acésta parere, sî espunendu sî elu mai pe largu sî cu multa logica sî energía scaderile legiloru nóstre de pressa, face o propunere, carea numai in forma se dosebesce de a lui Budacker : Cá fapte culpabile, ce se dejudeca numai dupa legea de pressa, sa nu fia motivu de eschidere.

E. Herbert dupa obiceiulu seu cérca a combate câtu cu seriositatea, câtu cu umorulu aceste propuneri, câci diet'a n'are dreptulu de a revedé legea de pressa, sî pentruca aru fi nedreptate a face o esceptiune numai in privinti'a delicteloru de pressa, ear in privinti'a celoralalte nu.

Obert sprijinesce din tóta inim'a propunerea lui Budacker, dar facendu mai departe deosebire intre delicte rusînatóre sî delicte nerusînatóre, propune cá aline'a a) din § 19 sa sune astfelu : Persóne judecate peutru crime, delicte séu prevaricatîuni, cari dupa opiniunea publica suntu rusînatóre; ear dreptulu loru de alegere sî alegibilitate re'nviua de nou déca dela pedéps'a judecatorésca esecutata séu iertata pe calea gratiei au trecutu 10 ani. Déca o crima, unu delictu séu o prevaricatiune este rusînatóre dupa opiniunea publica, ori nu, in casulu de alegere decide comitetulu centralu, ear la casu de alegibilitate diet'a.

Binder aru dorí, cá aline'a a) a § 19 sa sune asiá: Persóne, cari dupa codicele penalu civilu suntu etc.

Puscariu espunendu influinti'a cea mare sî adeseori órte rea a pressei, precum d. e. a foii germane din Sabiiu, combate pre Budacker sî Schuler—Libloy, precum sî pre Obert sî Binder sî partinesce §ulu dupa cum l'a testatu comitetulu.

H. Schmidt face o observare personala lui Schuler-Libloy sî lui Puscariu, care reprobase modulu lui de a comunicá referadele asupr'a siedintieloru dietale, sî dîce, ca elu cá deputatu e supusu dietei, ear cá jurnalistu nu.

Schuler-Libloy retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Budacker, carea i se pare a cuprinde libertatea personala.

Binder face acelu amendementu də modificare la propunerea lui Obert, cá la crime dupa 10 ani, iar la delicte dupa cinci ani sa se stérga urmele pedepseloru.

Obert priimesce acésta modificare, câci in codicele penali nu se vorbesce nicari'a de perderea dreptului de alegere.

In fine, dupa ce G. Manu aru dorí a se lasá afara cuvintele: Pentru o abatere purcediatóre din poft'a de castigu, ear Mog'a recomanda propunerea comitetului, aline'a a) se priimesce cu amendementulu Obert — Binder.

La aline'a b) Schuler-Libloy propune a se dîce: contr'a câror'a s'au urditu investigatîune pentru vreun'a din faptele penale indicate sub a), pâna candu va tîné acésta investigatîune, cu esceptîunea celoru acusati pentru delicte de pressa.

Bologʼa, facendu deosebirea intre investigatîune sî cercetare speciala, propune cuventulu cestu din urma, care apoi se sî priimesce impreuna cu propunerea lui Schuler—Libloy.

La punctulu c) mai vorbesce Obert in favórea persóneloru date in concursu, dar nu afla sprijinire.

Reg. Schneider propune, cá persónele, cari au fostu de trei ori sub concursu, sa fia eschise pentru totdeun'a. Herbert combate fórte aspru acésta propunere, Schneider o apera, dar in fine se reiépta, sî se priimesce pctulu c) dupa propunerea comitetului.

Sabiiu in 25 Augustu (6 Septembre) 1864. Siedinti'a cea d'antâiu lunaria a comitetului Associatîunei in anulu celu nou 186⁴/₅ se tînù astadi sub presidiulu d. Vicepresiedinte, fiindu de fatia membrii actuali Popasu, Vasiciu, Popeʼa, Macellariu sî Dr. Nemesiu, ear dintre suplenti Boiu sî Cristea, apoi Secr. II Russu, Contr. Bacu sî Archivarulu Romanu. Dupa citirea sî verificareu protocolului siedintiei din urma starea cassei se aretà a fi de 21,363 f. sî 39 xr. Cele mai esentîale din decisiunile acestei siedintie suntu urmatórele :

dispositiunile pentru esecutarea decisiuniloru adunârei gen. din Hatiegu, apoi citirea testamentulu reposatului negotiatoru Ancanu, priimirea mai multoru scrieri magiare in proprietatea Associatîunei, oferirea ajutorului de 100 f. sodalului de mesariu Dim. Boiu, precumu sî a dóue premie a 25 f. pentru prasirea de fragari d. Victoru Piposiu din Belgradu sî scólei gr. or. diu St. Georgiu, mat departe tiparirea acteloru Associatîunei sî a diplomeloru, cari s'au finitu ; in fine procurarea columnei traiane pentru biblioteca sî rogarea câtra ministeriulu de statu pentru esoperarea opuriloru academíei de sciintie din Vienn'a sî ale institutului geologicu totu de acolo. — Tóte aceste pertractâri numai pentru acea nu le comunicâmu mai pe largu cititoriloru nostri, câci sperâmu, ca in numerulu venitoriu vomu poté comunicá sî insusi protocolulu.

Conferintiele invetiatoresci.

Sub titlulu acest'a generalu facemu sa urmeze câteva corespundintie speciale in acésta materia, menita a angajá atentîunea fiacârui Românu inteliginte, ce va prosperarea natîunei sele.— Incepemu cu Brasiovulu. (Despre cele din Sabiiu amu vorbìtu in nr. 65.

Brasiovu 19 Augustu 1864. Conferintiele invetiatoresci le vadiuramu sî estu tempu. De alaltaeri pâna adi la incheiarea loru cei ce au luatu parte s'au potutu incredintiá despre o seriositate sî activitate mai mare intru desvoltarea scopului loru. S'a rostitu la deschiderea loru, ca scopulu nici decum nu e gresîtu. Acést'a o argumentà eruditulu sî meritatulu d. Adm. alu Tract. I. alu Brasiovului Iosifu Baracu; demnulu seu cuventu pentru deschiderea acestoru conferintie au cuprinsu acele arguminte. DS'a au oglindatu invetiatoriloru prea chiaru chiamarea sî facultatea, care trebuie sa o aiba individulu celu ce este invetiatoru. Dela unu asemenea póte depinde propasîrea sî repasîrea atâtu a moralului, câtu sî a culturei intelectuale a poporului. Vorbindu in acésta chestie lungu sî meritoriu, câtra fine reverì pre Esc. S'a D. Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a cu: „Sa traiésca!“ (ceeace aflà unu ecbo viu in inimele invetiatoriloru,) câci au initiatu aceste conferintie, sî câci prin acestea celu putînu se potu desvoltá invetiatorii din tempu in tempu, spre a devení mai deplini in adeverat'a loru chiamare. Dupa acestea cerù dela invetiatori stima câtra d. Comissaru, atentîune, activitate sî buna armonia in conferintie, apoi incheià cu o rogatiune, cá pentru sî prin scóle sa ne ajute Ddieu ! Asupr'a acelui cuventu nu dîcu mai multu, ci asiu rogá pre multu onor. Domnu cá sa-lu dea publicitâtii. *)

D. Comissariu Contianu iarasi printr'unu cuventu frumosu salutà mai antâiu cu bucuria pre colegii sei invetiatori, apoi ilustrà prin esemple, in ce au ei se obosésca; aretà ca disciplin'a are înfluintia asupr'a moralitâtii sî amórei eleviloru câtra scóla, ear dela invetiatur'a practica resare sporiulu ce se ascépta. Incredintiéza apoi pe colegi ca conferintiele acestea s'au doveditu ca au folosulu loru; descopere in fine ca va urmá dupa program'a dela suprem'a Inspectîune, sî le cere activitatea. Finindu, provóca, déca mai vrea vr'unulu sa vorbésca; sî neaflandu-se i provóca a se inscrie, sî asiá s'au incheiatu conferinti'a antâi'a. — Dupa prândiu urmà conferinti'a II. sî decurse consultarea asupr'a intrebâriloru din Instructîune : Prin ce se desvólta trupulu pruneului ? nutrementulu, vestmintele, curatieni'a, culcarea sî siederea loru in scóla cum sa fia ? vatema acestea sanetatea ? etc. La desbateri luà parte sî d. Professoru I. Popescu.

Eu dîcu, ca de sî suntu acele intrebâri la privire simple, totusi cei ce n'au gustatu opuri pedagogice, nu potu avé directîune in respunsurile loru. Adeveratu, ca erá de lipsa a se desbate asiá ceva, pentru ca poterile fisice trebuie sa mérga mâna 'n mâna cu cele intelectuale.— Conferinti'a III. cá urmare a celei de anu au cursu mai usioru; pentru noi a fostu fórte interesantu, ca d. Dir. Munteanu sî dd. Professori Dr. Mesiota, Fericeanu, Lengeru sî Ionasiu au luatu parte, inca d. Directoru sî cu cei doi din urma chiaru sî prin parerile Domnieloru Sele, cele ce au fostu destulu de neaperate la aceste conferintie.

Conferinti'a IV sî V. inca cursera in modu multiamitoriu. Ceea ce a fostu mai multiamitoriu la asceptârile nóstre, fu, ca tinerii invetiatori, de altfelu de laudatu, incetu incetu frecandu-se perdura sfiél'a sî incepura a conferí barbatesce. Noi inse totu remanemupre lânga ide'a, ca la aceste conferintie déca voru mai curge, sa ia parte sî Preotii cá inspectori, dintre cari numai doi amu vediutu; apoi copii inca sa fia in loculu unde se tînu conferintiele, ca altfelu intrebârile respective se respundu totu numai de ómeni mari sî nu de prunci. **) B.

Sighisióra in 20 Augustu 1864. Fiindu fericitu a luá parte la desbaterile conferintieloru invetiatoresci din Sighisiór'a, me simtu placutu indatoratu a referí ceva despre aceste conferintie on. Redactîuni a „Tel. Rom.“

*) Noi unimu rogarea nóstra cu a d. Coresp. Red.)

**) Ast'a sî noi o credemu de lipsa, dar nu la aceste conferintie generale, ci la conferintiele speciale ale invetiatoriloru dintr'unu cercu mai micu; dincontra insa la conferintiele generale anuale e neaperatu de lipsa, cá sa ia parte sî preotii, şî incâtu se pòte sî inspectorii mireni. Red.)

Luni în 17 Augustu, dupa ce se finì servitiulu d., ne duseramu cu totii in corpore la scól'a româna din Cetate, carea erá decorata sî pusa cu tóte in ordinea cea mai buna din partea invetiatoriloru deacolo; apoi se deschisera conferintiele prin P. On. P. Protopopu sî Presiedinte alu conferintieloru districtuale Zachari'a B o i u, cu o cuventare plina de bunavointia sî zelu, esprimendu-si apoi parerea de reu, ca o parte chiaru din acei invetiatori, cari luara parte la conferintiele anului trecutu, nu are bucuria a-i poté vedé in conferinti'a anului presinte. In fine adresandu-se câtra D. comissariu, multiamì Escelentiei Sele P. Episcopu, ca au binevoitu prea parintesce a ordiná tînerea conferintieloru sî in anulu acest'a.

Dupa aceea luà D-lu comisaru scolariu I. M a n d o c e a cuventulu, sî cu glasu sonoru tînù o cuventare lunga, in carea aretà starea culturei Românìloru de mai nainte, înalt'a chiamare invetiatorésca, sî in fine aduse invetiatoriloru imbucuratórea scire despre pasii facuti din partea Ven. Supremu Inspectoratu pentru meliorarea lefeloru invetiatoresci. —

Dupa aceea vorbira invetiatorii Pacala, Pareu, Rolbianu sî Manzariu, multiamindu Escelentiei Sele pentru ingrijirea cea parintésca, ce vedemu ca o esercéza cu privire la perfectîunarea sî cultivarea invetiatoriloru nostri. Dupa ameadi se trecù la desbaterea §§-loru din Instructîune. In decursulu desbateriloru desvoltara vr'o câti-va invetiatori in resolvirea intrebâriloru, multu studiu, zelu sî esperiintia. Securitatea, cu care respundeau, sî modulu cu care esplicau unoru copii, ce se aflau de fatia, dovedeá indestulu, ca suntu dedicati chiamârei invetiatoresci. In decursulu desbateriloru ne onorara pelânga mai multi on. Preoti, sî D. Secr. magistr. Theil sî D-lu parochu rom. cat. Petru Decei, care luà parte sî la desbateri, s. a. Dupa ce in fine Invetiatorii si esprimara dorinti'a unanima de a tiné macar dóue conferintie particulare, atât'a pentru scopulu inaintârei, câtu sî pentru anteconsultarea temeloru pentru conferintiele tînende, D-lu Comisaru finì desbaterile prin o cuventare potrivita, in care aretà, ca pe câtu e chiamarea invetiatorésca de grea, pe atât'a e sî de fromósa sî necesaria pentru natîune, biserica sî statu. Cuventarea se finì cu unu intreitu: S a t r a i é s c a p r e a b u n u l u n o s t r u I m p e r a t u F r a n c i s c u I o s i f u I! c a r e au deschisu sî natîunei nóstre câmpulu câtra cultura! S a t r a i é s c a E s c e l e n t i ' a S e a P. E p i s c o p u! Asemenea se aduse multiamita sî Dlui Dr. Vasiciu pentru ostenél'a, ce pune in chiamarea sea. In sensulu acest'a mai cuventà sî D. Prot. Z. B., sî cu acestea se incheià conferinti'a pe la 4½ óre dupa ameadi. —

M e d i a s i u, 20 Augustu 1864. Adunandu-se in 16 ale curg. Luni toti invetiatorii Tract. gr. or. alu Mediasiului, dimineti'a la 6 óre in biseric'a gr. or. de aicea, fiindu fatia P. Adm. Prot. Dionisiu C h e n d i sî Comissarulu scol. d. Ioann C i c e i u, se facù servitiulu ddieescu cu chiamarea sf. Duchu. Dupa aceea se trecù la ordinea dîlei, sî P. Adm. deschise conferintiele prin o cuventare, in carea espuse neobosit'a sî neadormit'a nevointia a preabunului nostru Archiiereu, carele se ingrijesce a aduce scólele nóstre populare la o stare mai buna. In acésta cuventare amintì, cumca sî noi, cari suntemu chiamati de a luminá sî cultivá tinerímea nóstra, sa ne luâmu de basa devis'a Escellentiei Sele: „Innainte!“

Dupa aceea tînù Comissarulu scol. o cuventare despre missiunea sea, in carea desfasiurà folosulu ce potu sa aduca invetiatoriloru nostri astfelu de conferintie invetiatoresci, accentuandu cu deosebire insusîrile personale ale individului, ce 'mbraca postulu invetiatorescu; in fine spuse, ca potu perorá ori cari dintre invetiatori, marginindu-se numai singuru la obiecte curatu scolare, in urm'a câreì'a invetiatoriulu din Atialu T. Romanu sî rostì o cuventare de cuprinsu curatu pedagogicu.— In urm'a acestei'a se facù conscrierea invetiatoriloru, sî cu acést'a pe la 11¾ se finì I. siedintia. Celelalte siedintie se tînura totu sub presiedinti'a P. Adm. prot. prin conducerea d. Comissariu scol. in ordinea cea mai buna, aretandu sî invetiatorii destula activitate, sî cu deosebire la conferinti'a a III., in carea s'au pertractatu desvoltarea poteriloru intelectuale ale copiiloru.

Incheiandu-se conferintiele prin o alta cuventare din partea d. Comissariu scol., P. Adm. prot. multiamì dlui Comissaru, precum sî invetiatoriloru pentru activitatea, ce au aretatu la conferintie, provocandu-i cá sî pe venitoriu totu asemenea zelu se arete câtra conferintie, sî câtra chiamarea loru invetiatorésca.— Cantandu-se in armonia frumósa Doxologi'a sî salutandu-se toti fratiesce, s'au intorsu fiacare la ale sele.

Principatele române unite.

Dupa ce in nrii. din urma amu comunicatu cititoriloru nostri faptulu celu mare alu improprietarirei tieraniloru, precum sî proclamatîunea cea sublima a Domnitorului câtra sateniì desrobiti,— actu, ce va stralucí cá un'a din cele maì pretióse petre in corón'a principelui A l e s s a n d r u I o a n n! — credemu de inaltu interesu a impartasì cititoriloru nostri cele mai de frunte determinâri ale legei rurale. Acésta lege cuprinde 6 capete sî 54 articuli. Capulu I tractéza despre dreptulu de proprietate alu saténului clacasiu sî despre rescumperarea sarcineloru lui câtra stapanulu mosîei, capu II despre vatr'a satului; capu III despre determinarea pretiului rescumperârei clâcei sî a celoralalte sarcini; capu IV despre cass'a de despagubire; capu V despre vendiarea de pamenturi, de pre mosîete statului; capu VI cuprinde dispositîuni diverse. Cei mai esentîali articuli suntu urmatorii:

Art. I. Satenii clacasi (pontasi) suntu sî remânu deplini proprietari pe locurile supuse posessiunei (stapanirei) loru in intinderea ce se otaresce prin legile in fiintia.

Acésta intindere (peste loculu ce au satenii in vétr'a satului, pentru casa sî gradina) este:

a) In judetiele de dincóce de Milcovu (tiér'a Românésca:)

1. Pentru saténulu cu 4 boi sî o vaca unsprediece pogóne.

2. Pentru saténulu cu doi boi sî o vaca siepte pogóne, nóuesprediece prajini.

Pentru saténulu ce are o vaca séu toporasiu, patru pogóne sî cincisprediece prajini.

b) In judetiele de dincolo de Milcovu (Moldov'a):

1. Pentru saténulu, cu patru boi sî o vaca, cinci fâlci patrudieci prajini.

2. Pentru saténulu, ce are doi boi sî o vaca, patru falci.

3. Pentru saténulu ce are o vaca, séu palmasiu, dóue fâlci patrudieci prajini.

c) In judetiele de peste Prutu (Bassarabi'a):

1. Pentru saténulu cu patru boi sî o vaca, siése fâlci sî treidieci prajini.

2. Pentru saténulu cu doi boi sî o vaca patru fâlci sî treidieci prajini.

3. Pentru saténulu, ce are o vaca séu palmasiu, dóue fâlci sî sieptedieci prajini.

Art. II. Locuitoriloru, cari nu se bucura de intinderea pamentului ce li se cuvine dupa Art. precedinte, li se va implini intinderea legala de pamentu.

Art. XXII. Satenii, pentru rescumperarea clâcei, a dijmei sî celoralalte sarcine, care s'au desfiintiatu prin presintele decretu, voru platí pentru dobândi sî amortisementu pe fiacare anu, intr'unu terminu de 15 ani, celu multu, sî in moneta dupa cursulu Vistieriei, conformu alaturatei tabele, insa:

Celu cu 4 boi sî o vaca, lei 133.

Celu cu 2 boi sî o vaca, lei 100 par. 24.

Celu cu mânile sî o vaca, lei 71 par. 20.

Saténulu, din satele de munte de peste Milcovu, va platí pe fiecare anu:

Celu cu patru boi sî o vaca, lei 94 par. 10.

Celu cu 2 boi sî o vaca, lei 73 par. 2.

Celu cu mânile sî o vaca, lei 51 par. 36.

Acésta plata se va respunde odata sî in acelési termine cu dârile fiscali.

Art. XXIII. Summ'a pentru rescumperare se determina, immultîndu-se cu dobânda legala de 10% pretiulu in bani alu clâcei sî alu dijmei. Asiá dara proprietarii de mosîe voru avé a priimí in totu:

a) Pentru sarcinele tieranului ce are pamentu, pentru patru boi sî o vaca, lei: 1521 par. 10.

b) Pentru ale celui cu doi boi sî o vaca, lei 1148 par. 20.

c) Pentru ale celui cu mânile sî o vaca lei 816.

Pentru saténulu din satele de munte de peste Milcovu:

a) Pentru sarcinele celui cu patru boi sî o vaca, lei 1076.

b) Pentru ale celui cu doi boi sî o vaca, lei 834 par. 1½.

c) Pentru ale celui cu mânile sî o vaca, lei 592 par. 2.

Guvernulu a 'ncheiatu cu banc'a otomana unu imprumutu de 700,000 punti sterling (cam 7 mill. f.)

Prospectu politicu.

De doi numeri in cóce suntemu datori cititoriloru nostri prospectulu evenimenteloru politice; n'avemu insa, credemu, multa causa de a ne escusá pentru acésta tacere; de óre ce politic'a in dîlele ceste din urma n'a produsu in nici o parte vreunu interesu deosebitu.

In conferintiele de pace din Vienn'a se crede, ca s'aru fi unitu negotiatîunile intr'acolo, cá sa priimésca de basa a impartîriloru teritoriale liniele statorite la incheiarea armistitîului. De altmintrea pertractârile acestea se tînu câtu se póte secrete. Siedintiele se tînu fórte raru sî neregulatu.

In nr. 59. in cuvent. dlui Vicepres. Cipariu s'a stracuratu erórea: reposare literaria in locu de: n e p a s a r e l i t e r a r i a; apoi mai in josu sa se citesca: incâtu ast'a nu depinde dela literatura, nu potemu sa fimu cu totulu nemultiamiti, dupacc etc. —

Redactoru respundiatoru Zacharie Boiu Editor'a sî tiparitulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu e se de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 68 ANULU XII.

Sabiiu, in 30 Aug. (11 Sept.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. st pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Inca o stea de marime primaria a cadiutu de pe cerulu literaturei române!

Ioann Maiorescu

a reposatu la Bucuresci Luni in 24 Augustu (5 Sept.)

Mus'a româna nu se mai desbraca din doliu.

In veci pomenirea lui!

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 29 Iuliu (10 Aug.) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale. Modalitatea alegerei.)

Dupa cetirea sî verificarea protocolului in limb'a româna, Pres. trage atentiunea casei asupr'a impregiurârei acelei'a, ca pe candu dupa decisiunile din siedinti'a trecuta delincuentii sî criminalistii dupa unu sîru de ani se potu restabilí in drepturile loru, cei absolviti abinstanti'a (eliberati din lips'a dovediloru) remânu eschisi dela acestu dreptu pentru totdeun'a. Diet'a incuviintiéza acésta observare fórte drépta, sî Obert ia cuventulu, pentru de a o constatá sî a o indreptá prin aceea, cá adausulu la propunerea lui din siedinti'a trecuta sa se lase afara, cá nu cum-va crim'a dovedita sî pedepsita sa afle mai multa considerare, decatu crim'a nedovedita sî nepedepsita.

Binder inca marturisesce, ca diet'a s'au incurcatu intr'o contradicere, dar nu se póte multiamí nici decâtu cu parerea declarata de Obert: cá o decisiune adusa eri sa o stricâmu astadi, câci prin acést'a s'aru deschide o usia sî pentru alte casuri de feliulu acest'a. Dincontra e de parere, ca decisiunea asupr'a casului acestui'a sa se amâne pâna la citirea a trei'a, in carea dupa regulamentulu de dreptu inca se potu complaná divergintia sî contradîceri. (Asiá e!)

Puscariu consimte cu Obert, ear cu Binder numai atunci s'aru poté 'nvoí, candu adausulu respectivu la citirea a trei'a s'aru lasá afara. Déca acést'a nu s'aru face, atunci decisiunea de eri s'aru modificá prin o propunere nóua, sî asiá densulu aru face o propunere independinte pentru stergerea acelui adausu; câci altmintrea propunerea lui Binder, chiaru candu aru fi sa se priimésca aceea, densulu o aru marginí numai pe lânga alegatori, de órece aru fi lucru camu greu, cá unulu ce a siediutu 10 ani la Gherl'a, sa póta fi deputatu dietalu. (Asiá e!)

Fogarasy aru dorí sa se lase afara aditamentulu respectivu.

Bolog'a propune a se reasumá pertractarea sî a se aduce parerile la votare.

Binder se provóca la unu cuventu alu lui Fogarasy: forma dat esse rei, sî accentéza, ca de órece membrii dietali au apromisu a observá regulamentulu casei, astadi nu se mai póte desbate ceva, ce s'a priimitu eri odata prin votare, sî repetiesce propunerea sea cá un'a ce e permisa prin § 52 alu regulamentului, cá la a trei'a citire a articulului de lege sa se oblésca contradîcerea, ce s'a trecutu aici cu vederea.

Alduleanu inca e de parere, ca indreptarea de lipsa sa se faca la citirea a trei'a, cá sa nu se faca unu prejudetiu reu in privinti'a decisiuniloru dietale.

Dr. Teutsch arata parere de reu, ca diet'a in siedinti'a din urma a trecutu cu atât'a pripire preste unu § de atât'a importantia. Acést'a sa ne fia de 'nvetiatura pe venitoriu. Altu mijlocu nu este, decâtu a emendá defectulu acest'a la citirea a trei'a; de nu se va poté nici acést'a, apoi va emendá regimulu sî va retramite articululu de lege spre desbatere de nou. Incontr'a propunerei lui Bolog'a propune, a se trece la ordinea dîlei, — ceeace apoi, dupace vorbesce Obert pentru Binder sî dupace Puscariu mai desfasiura lui Binder odata propunerea sea,

se priimesce, sî astfelu, dupace Presied. convóca comitetele se trece la ordinea dîlei.

La § 20 Fogarasy face o 'ndreptare stilistica, sî astfelu § se priimesce neschimbatu.

La § 21 propune Eitel, a se amaná desbaterea asupr'a obiectului pâna la capetu; déca acést'a nu s'aru priimí, atunci sa se amâne celu putînu aline'a a dóu'a (compunerea comiteteloru centrale in scaunulu Talmaciului sî alu Saliscei).

Dupace Mog'a recomanda testulu din proiectulu comitetului, car Iakabb repres. regimului se 'nvoiesce cu lasarea afara a alineei 2., sî Eitel inca modifica propunerea sea,

aceea **la votare** se sî priimesce.

La aline'a 1. a §-ului 21 Dr. Teutsch observa, ca pe candu proiectulu comitetului cere a fi representate in comitetele centrale sî natiunile ce locuiescu in acelu cercu, pe atunci proiectulu regimulu nu cuprinde acésta conditiune; deci de óre ce nationalitâtile prin legea fundamentala a inarticulârei suntu asigurate pe deplinu, de alta parte insa, déca unu amu voí a le asigurá aici prin §-ulu acest'a de nou, aru trebuí sa facemu amintíre sî de confessiuni: pentru aceea densulu se declara pentru proiectulu regimului, prin care nu se face nimenui nedreptate.

I. Balomiri se 'nvoiesce cu proiectulu comitelui; numai in locu de „representanti'a comunala“, aru voí a se dice: Cei indreptatîti la alegere din comuna.

In fine, dupace Russu mai vorbesce in favórea proiectului comitetului, care-lu rectifica sî-lu recomanda sî refert. Mog'a,

la votare se priimesce aline'a 1. a §-ului 21 din proiectulu comitetului.

La § 22 Presied. crede, ca in privinti'a scaunului Saliscei sî alu Talmaciului nu se va aduce hotarire.

Brandsch va sa se schimbe cuvintele: „antistele municipiului“, in cuvintele: „antistele comitatului, scaunului séu districtului; câci municipiulu nu e totu un'a cu acestea.

Mog'a combate acésta parere; Alduleanu sî C. Schmidt o partinescu. M. Bohatielu propune: Presidiulu in comitetulu centralu lu pórtra antistele municipiului comitatensu, scaunalu séu districtualu. Nu e sprijinitu.

Dupace mai vorbesce sî Russu in favórea proiectului comitetului,

la votare se priimesce § 22 dupa propunerea lui Brandsch.

La § 23 Balomiri propune schimbarea urmatóre: Comitetele centrale sî comissiunile centrale elective suntu subordinate nemijlocitu Guberniului reg.— Nu se sprijinesce, ci § 23 se priimesce dupa propunerea comitetului.

In § 24 Eitel, de sî preste totu e multiamitu cû cuprinsulu lui, totusi aru face restringerea aceea, cá la sfarsîtulu lui sa se dica: Antistele comunei in intielesulu §ului 21.— E sprijinitu.

Represent. regimului Iakabb combate propunerea lui Eitel cá de prisosu.

Russu aru voí a se dîce in locu de: „Antistele jurisdictîunei,“ „Antistele comitatului, districtului sî scaunului.“

Brandeleny partinesce propunerea regimului, resp. a comitetului.

Alduleanu propune: Déca vreunu corpu representativu, indreptatîtu a face alegerea acestoru comitete centrale sî comissiuni centrale de alegere, va fi impiedecatu séu nu va voí a face alegerea din care-va causa, atunci se compune comitetulu centralu séu comissiunea centrala electorala de câtra antistele comitatului, scaunului, districtulu, séu decâtra antistele comunei cu privire la natîunile locuitóre in cerculu electoralu. E sprijinitu.

Eitel motivéza inc'odata propunerea sea cu aceea, câci altmintrea remâne in voi'a antistelui respectivu, de a chiamá in comitetulu centralu séu in comissiunea centrala pre cine va voí, chiaru sî din alte jurisdictîuni, ba sî din alta tiéra. (Ilaritate.) Intr'aceea precumpanindu, ca antistele unei jurisdictîuni va fi harbatu de capacitate sî de inima, sî iarasi de alta parte, ca unde n'aru priimí óre cari cetatieni ai unei jurisdictîuni, a fi denumiti in comitetulu centralu, acolo nici

prin amendementulu seu nu s'aru poté constringe, dar sî amendementulu lui Alduleanu aru fi de prisosu : retrage propunerea sea, insa totdeodata se declara sî incontr'a propunerei lui Alduleanu.

B u t e a n u consimte cu amendementulu lui Alduleanu, numai aru dorí a se lasá afara cuvintele: „aru fi impiedecatu a face alegerea.“ E sprijinitu sî partinitu, in cuventu deosebitu prin Mich. B o h a t i e l u.

Reprent. regimului Iakabb recomanda proiectulu regimului, ear M o g ' a alu lui Alduleanu, care din urma apoi

la votare, d u p a c e m o t î u n e a l u i B u t e a n u r e m â n e i n m i n o r i t a t e,

s e s î p r i i m e s c e.

La § 25 G u l l propune, pentru incungiurarea ori cârei indoieli, stilisarea urmatóre : „Fiacare comitetu centralu consta din intreitu atâti'a membri, câte cercuri electorale suntu in sfer'a activitâtii lui etc.“ Propunerea acést'a se sprijinesce sî se sî priimesce.

In locu de § 26 alu proiectului comitetului P l e c k e r propune § 52 din proiectulu minoritâtii (in care se vorbesce sî despre periodulu functîunei acestoru comitete); dar apoi retragendu propunerea sea

se priimesce § 26 din proiectulu comitetului.

La § 27 aline'a a) B i n d e r propune a se dîce, ca locurile principale ale cercuriloru de alegere sa fia câtu se póte in centru acestoru cercuri ; ear la aline'a b) propune E i t e l, cá conscriptîunile etc., din punctu de vedere alu economisârei cu tempulu, cu ostenél'a scrisului sî cu spesele tipariului, sa se duca numai intru unu esemplariu ;

la votare s e p r i i m e s c e p r o p u n e r e a c o m i t e t u l u i c u a m e n d e m e n t u l u l u i B i n d e r;

sî astfelu, dupace § 28 se priimesce fâra desbatere, siedinti'a se termina.

S i e d i n t î ' a d i n 31 I u l i u (12 A u g u s t u) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: reclamatîunile.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara prin deputatulu românu M. B o h a t i e l u, P r e s i e d. da spre citire in tóte 3 limbile p. n. rescripte

1) dto 1 Augustu pentru sanctîunarea articulului de lege privitoriu la tribunalulu supremu judecatorescu alu Transsilvaniei ; (numai in locu de : resiedintia Sabiiu s'a pusu: resiedinti'a Vienn'a.)

2) ddto 1 Augustu a. c. pentru sanctîunarea articulului de lege privitoriu la diurnele deputatîloru; (in locu de : 15 Iuniu 1863 s'au pusu dietele regalistiloru din 23 Maiu 1864.)

3) dto 2 Augustu privitoriu la articululu de lege pentru sanctîunarea legiloru provinciale transsilvane, care s'a sanctîunatu fâra modificari. —

Tóte aceste p. n. rescripte etc. se predau comiteteloru, cari au elaboratu articulii de lege respectivi.

La ordinea dîlei e § 29 alu proiectului comitetului, care, dupace B a l o m i r i va sa faca o emendare stilistica, dar e avisatu la a trei'a citire,

s e s î p r i i m e s c e f â r a d e s b a t e r e s î m o d i f i c a r e.

La § 30. P u s c a r i u aduce aminte, ca adeseori potu veni reclamatîuni din partea unor'a asupr'a altor'a, pentru de a sterge pre cesti din urma din listele electorale ; comitetele de 3, ce functîunéza numai 3 dîle, n'au tempu sî nici ca suntu indreptâtite a ascultá sî respunsurile celoralalte partide, cari póte adeseori nici ca au scire, ca suntu sterse din listele electorale. Acést'a o ilustréza prin unu esemplu chiaru din cerculu electoralu, intr'alu cârui comitetu centralu a presiediutu densulu; au venitu adica reclamatîuni preste reclamatîuni mai asupr'a jumetate alegatoriloru, sî déca densulu aru fi datu ascultare acestoru reclamatîuni sî n'aru fi chiamatu inainte pre alegatorii protestati, cá sa se póta justificá: atunci jumetate alegatorii aru fi remasu lipsiti de dreptulu loru. Asemenea a patît'o sî deputatulu Codru, care candu a fostu la Siercai'a in comitetulu electoralu, in Fagarasiu sub preteste de nimic'a fusese stersu din listele alegatoriloru. Cá pe venitoriu sa nu se mai póta face astfelu de incurcaturi, propune adausulu urmatoriu : „Astfelu de reclamatîuni suntu a se aduce la cunoscinti'a acelor'a, in contr'a câror'a s'au facutu, cá sa se póta justificá la comitetulu centralu“.— Acést'a se póte face fórte lesne, ori chiamandu-se inainte persónele reclamate, ori publicandu-se listele facute in urm'a reclamatîuniloru. E sprijinitu.

Mich. B o h a t i e l u partinesce motîunea lui Puscariu sî propune, cá § 30 sa sune astfelu : Reclamatîuni contr'a priimirei in listele electorale de persóne indreptatite la alegere, inca trebuie sa se insinue la aceste comitete in dîu'a d'antâiu a activitâtii loru in loculu principalu alu cercului electoralu, de óre ce reclamatîuni facute mai tardîu nu se voru mai considerá.

L a v o t a r e, dupa ce mai vorbesce sî N e g r u t i u in favórea lui M. Bohatielu,

p r o p u n e r e a l u i B o h a t i e l u s e r e i é p t a, e a r § 30 s e p r i i m e s c e d u p a p r o i e c t u l u c o m i t e t u l u i c u m o t î u n e a l u i P u s c a r i u.

§ 31 s e p r i i m e s c e f â r a d e s b a t e r e.

La § 32 B u t e a n u face propunerea : ori a se lasá afara totu §-ulu, ori apoi sa se dîca numai: Reclamatîuni pentru priimire séu stergere nu se mai priimescu la comitetulu centralu.

Motîunea acést'a nu e sprijinita,

s î l a v o t a r e s e p r i i m e s c e §-u l u 32 d i n p r o i e c t u l u c o m i t e t u l u i n e s c h i m b a t u.

§ 33 se priimesce fâra desbatere.

La § 34 face B r a n u d e L e m é n y dóue amendemente: 1) cá in punctulu b) sa se dîca : Va decide asupr'a reclamatîuniloru facute la tempulu seu; contr'a acestoru decisiuni e deschisu recursulu câtra Guvernulu reg.; ear a dóu'a, cá punctulu d) sa remâna afara. Amendementulu d'antâiu nu e sprijinitu, alu doilea e sprijinitu.

Gavr. M a n u propune, cá din pct. b) sî c) sa remâna afara cuventulu definitivu; recursele sa se faca lá dieta, dar sa n'aiba potere impiedecatóre.

E i t e l nu póte consimtî cu propunerile acestea. La pct. b) observa, ca nu e de lipsa a oprí comissiunile centrale dela ori ce indreptare in listele elective, câci suntu sî casuri de acelea, d. e. la reposati, unde reclamatulu nu se mai póte rectificá. Lui Manu observa, ca densulu (Eitel) vede in comissiunea centrala o judecatoria de pace, esîta din increderea poporului. Alegerea e unu obiectu, care nu permite o judecata traganata ; dar chiaru sî candu aru remané deschisa calea câtra concursu, de ce folosu aru fi recursulu dupace s'a facutu odata alegerea ?! In fine tóte protocólele se substernu dietei, sî acést'a apoi va decide, ce e cu dreptulu.

B a l o m i r i propune la b) adausulu : Fiindu insa legata a se tînê in decisiunile sele strinsu de talmacirea legei dietale, ce o da Guberniulu reg. Nu e sprijinitu.

C. S c h m i d t contr'a lui Manu; câci ce aru sî folosí unui'a, ce s'a stersu din listele electorale, a recurge sî a portá procesu pâna la Guberniu, déca processulu lui nu póte anulá séu modificá alegerea facuta ! Densulu inca marturisesce, ca intre 100, ba póte sî 500 alegatori póte fi vatematu unulu in drepturile lui; dar aru fi sî mai mare nefericire, candu din caus'a acést'a alegerile pentru dieta s'aru traganá cine scie pâna candu. Dar ce aru sî fi urmarea acestoru reclamatîuni alt'a, decâtu ca diet'a s'aru ingreuiá cu nenumerate reclamatîuni, sî tempulu celu scumpu alu lucrâriloru legislative s'aru petrece cu cercetarea acteloru de alegere ! De aceea nu póte partini propunerea lui Manu. Dincontra consimte cu Branu in privinti'a stergerei alineei d), pentruca i se pare, ca aline'a acést'a se afla in contradîcere cu §§ii de mai nainte, prin cari s'au regulatu procedur'a cu reclamatîunile. In fine la inceputulu §ului 34, aru dorí a se dîce : 4 in locu de : 8 dîle, dupacumu sî sta in proiectulu regimului.

G. M a n u arata nepractibilitatea propunerei de 4 dîle. mai cu séma dupacumu suntu comitatele in dîu'a de astadi : ungi sî anguste ; de aceea e de lipsa, cá sa fia 8 dîle pentru corecturele, ce se voru face in listele electorale.

Refert. M o g ' a observa, ca suntu de lipsa 8 dîle dupa propunerea comitetului, sî tocmai in interesulu Comitelui natîunei sasesci C. Schmidt; câci la 'mpartîrea cea nóua lesne póte veni districtulu Bistritiei la municipiulu Sabiiului, sî atunci apoi nu s'aru poté face lucrulu in 4 dîle. (Ilaritate, bravo!) Dar in ori care cercu mai mare, unde numerulu alegatoriloru face 3—4000, membrii comiteteloru centrale nu se potu aduná asiá curendu. De altmintrea déca se dîce 8 dîle, prin acést'a nu se opresce nici decâtu comitetulu centralu, de a nu se aduná sî mai curendu. Câtu pentru propunerea lui Manu, densulu inca e de parere, ca stergerile din listele electorale sa se substérna dietei; sî cumca diet'a va fi ingreuiata preste mesura cu astfelu de acte, densulu nu se teme ; câci sciindu comitetele centrale, ca actele acestea se substernu dietei, voru grijí cu multu mai bine pentru acurateti'a loru. De aceea recomanda amendementulu lui Manu. Asemenea sî amendementulu lui Branu, de a se lasá afara pct. d).

L a v o t a r e, dupace C. S c h m i d t retrage propunerea sea,

a d a u s u l u l u i M a n u l a b) s î c) s e p r i i m e s c e.

P r o p u n e r e a l u i B r a n u d e L e m é n y pentru stergerea punctului d) s e p r i i m e s c e, sî astfelu § 34 din proiectulu comitetului devine conclusu.

§. 35 se priimesce fâra desbatere.

La § 36 Russu este la 'ndoiéla, , ca cine va alege pre notariulu, sî propune, cá notariulu comitetului centralu sa fia notariulului ordinariu alu comitatului, scaunului, districtului séu alu comunei; nepriimindu-se acést'a, apoi notariulu sa se aléga din sinulu comitetului. Propunerea d'antâiu nu e sprijinita, ear a dóu'a e.

Rannicher afla, ca propunerea acést'a consuna deplinu cu § 51 din proiectulu regimului, unde se dîce espresu, ca notariulu sa se aléga din sinulu comitetului.

Refrt. Mog'a recomanda §. dupa propunerea comitetului, de órece in § 25 alu proiectului comitetului se dîce, ca notariulu i se va dá, ear in § 51, comitetulu sa aléga pre notariulu din sinulu seu.

M. Bohatielu nu afla acésta contradîcere sî sprijinesce propunerea lui Russu.

Gull arata, ca acésta contradîcere esista in adeveru, sî spre delaturarea eii propune: Comitetulu asupr'a toturoru consultâriloru sele, la cari trebuie sa se insemneze numele celoru de fatia, pórta prin notariulu, care asemenea vine a se alege, protocolu regulatu. Contradîcerea ce aru mai remané, s'aru poté complaná la a trei'a citire. E sprijinitu.

Refert. Mog'a sî Puscariu afla, ca ori se va priimí propunerea lui Gull, ori a comitetului, deosebirea nu va fi mare.

La votare se priimesce propunerea lui Gull.

Sî dupace § 37 se priimesce fâra desbatere, siedinti'a se termina. —

Siedinti'a din 1/13 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: reclamatîuni sî recurse la alegeri.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, G. Manu cere cuventu, pentru de a esprime dorerea sea, câci vede in dieta atâtea scaune góle, fâra de a scí caus'a lipsirei stapâniloru loru. Nu va propune, cá diet'a sa-si arete in protocolu parerea sea de reu, câci lipsescu atâti'a membri sî prin lipsirea loru nemotivata facu abusu de increderea Mai. Sele sî a poporului, ci aru dorí numai, cá Presidiulu sa faca cunoscuti pre acei membri, cari au concediu de câte o septemâna, cá sa se scia, pentru ce absentéza unulu sî altulu, sî apoi dupa 8 dîle iarasi sa se spuna, déca acesti membri au cerutu concediu nou, ori nu? sî déca au cerutu, cu ce si-au motivatu cererile? Câci acum d. e. nu scimu, pentruce absentéza dd. Gaitanu, Petru Popu, Cipariu s. a., ci numai vedemu, ca absentéza. Presied. promite a dá deslucirile de lipsa totdeun'a.

Comun'a Petc'a se róga prin Fogarasy a fi transpusa la Odorheiu. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei.

Lui Ioann Constantinu se dà concediu nou de 6 septemâni.

Prin Comissarulu reg. dietalu se tramite dietei proiectulu de lege pentru modalitatea, dupa carea sa aléga diet'a transsilvana deputatii sei pentru senatulu imperialu, — sî se sî citesce in tóte trei limbile tierei.

Dupa o scurta desbatere asupr'a pertractârei acestui proiectu se priimesce propunerea lui Mog'a: a se predá unui comitetu compusu din câte doi membri ai fiacârui despartiementu; in loculu despartieminteloru III. sî IV. (Magiari) sa se aléga din tóta diet'a.

La ordinea dîleie § 38 din proiectulu comitetului.

Gull face observarea, ca atâtu in proiectulu regimului, câtu sî intr'alu comitetului lipsesce ori ce determinatîune mai deaprópe: ca dîu'a alegerei facese-va in tóta tiér'a intr'o dî, ori in diferite cercuri in diferite dîle? Densulu propune, cá pentru incungiurarea alegeriloru duple sa se faca alegerile mai antâiu in comunele indreptatîte, apoi in cercuri; câci mai curendu se aude pe sate, cine s'au alesu la orasiu, decâtu dincontra.

Presiedintele, fâra de a influintiá desbaterea, observa, ca nefacendu-se alegerile tóte intrun'a dî, se voru poté intemplá pedeci, — la carea Gull mai adauge la propunerea sea: ca de regula, nu totdeun'a. E sprijinitu.

Puscariu tocmai pentru incungiurarea incurcaturiloru, sî cá cetatienii sa nu póta terorisá pre satenii la alegeri, afla de lipsa, cá tóte alegerile — de regula— sa se faca intr'un'a dî, ce o va determiná Guberniulu. Candu s'au facutu alegerile la Galfaleu, se latîse faim'a, ca cetatienii din Elisavetopole sî Osiorheiu sî cu 200 studenti armati vinu la alegeri, asiá incâtu multi alegatori cerura asistintia militara. Sî ce fu caus'a, de n'a fostu de lipsa asistinti'a acést'a? Accea, ca totu atunci s'au facutu alegerile sî 'n Ibasfaleu sî in Osiorheiu. — Deci sa se lase deciderea dîlei In. Guberniu, care la casuri de lipsa va determiná sî mai multe dîle, dar de regula sa fia numai un'a.

Gull repetiesce motîunea sea sî o motivéza cu aceea, ca déca satenii aru alege totu pre acel'a, pre care l'au alesu sî cetatienii, sî deputatulu aru priimí alegerea cetâtii, atunci la satu aru trebuí sa se faca alta alegere. Atunci insa satenii aru vení fórte cu greu, sî partit'a agitatóre cu atât'a mai usioru aru poté ajunge scopurile sele.

Iakabb represent. reg. pentru propunerea regimului.

La votare propunerea lui Gull remâne in minoritate, ear a comitetului se priimesce.

La § 39 observa Gull, ca nu e destulu de chiaru, câci dîce numai: Déca alegerea de presiedinte sî de protocolistu, precum sî de substitutii acelor'a etc., dar de ceialalti membri ai comissiunei electorale nu vorbesce. Propune dar a se dîce: Alegandu-se persóne, ce nu suntu membri ai comitetului centralu etc.

C. Schmidt consimte cu Gull, numai nu s'aru departá de stilisarea §ului, ci aru dîce: Déca alegerea cade pe persóne etc. Gull se 'nvoiesce cu acésta schimbare.

Refert. Mog'a crede, ca propunerea lui Gull nu e de lipsa, de óre ce ceialalti membri suntu mai multu numai marturii.

G. Manu se 'nvoiesce cu 'ntregu §ulu comitetului, numai la inceputu aru dîce: Comitetulu centralu va alege pentru fiacare cercu de alegere, cu privire la natîunile locuitóre intr'ensulu etc. E sprijinitu.

Gull documentéza lui Mog'a, ca ceialalti 5 membri ai comissiuniloru nu suntu numai dreptu marturii, ci adeseori trebuie sa-si dé votulu in cutare séu cutare causa, sî de aceea sî ei trebuie sa depuna juramentulu.

La votare propunerea lui C. Schmidt, resp. Gull se priimesce;

adausulu lui G. Manu se priimesce, sî astfelu modificatu § 39 devine conclusu.

§§-ii 40, 41 sî 42, dupace dupa obiceiu se citescu in tóte 3 limbile, se priimescu fâra desbatere.

§ 43 I. Balomiri aru dorí sa sune astfelu: Alegerea deputatîloru dietali nu e iertatu a se face prin acclamatîune, ci trebuie sa se faca prin votare sî sa fia publica. Nu e sprijinitu.

C. Schmidt afla, ca alîne'a 2. a §ului, ce vorbesce despre publicitatea la alegeri, nu numai nu e de lipsa, ci tocmai spre stricare. Densulu nu e inimicu alu publicitâtii, ci tocmai doresce, cá consultârile corporatîuniloru autonome sa fia câtu se póte publice; aici insa publicitatea aru influintiá prémultu asupr'a libertâtii alegatoriloru, sî mai multu aru impedecá, decâtu aru ajutá actulu alegerei, de aceea alîne'a 2 sa se lase afare.

I. Balomiri tocmai dincontra: publicitate câtu de mare!

Represent. regim. Iakabb inca partinesce propunerea lui C. Schmidt. Asemenea Negrutiu; Russu contr'a.

La votare se priimesce propunerea lui C. Schmidt.

§ 44 se priimesce fâra desbatere.

La capetulu §-ului 45. G. Manu propune a se dîce: atunci indata se decide asupr'a lui; apoi, a se mai adauge: Déca s'aru decide a se sterge cine-va din listele electorale, celui stersu i sta deschisu recursulu contr'a unei atari decisiuni, dar fâra valóre de amanare.“ E sprijinitu.

Brandsch afla de prisosu propunerea lui Manu, de óre ce comissiunea nu are potere, de a schimbá listele electorale, ci numai de a priimí séu de a respinge pe cineva dela alegerile de acumu.

M. Bohatielu sî Negrutiu sprijinescu propunerea lui Manu; ear I. Balomiri o afla defectuósa, câci de sî in § 34 se da locu recursului, totusi nu se scie, câtra cine sa se faca; de aceea, mai cu séma dupa ce in §§-ii 29 sî 30 se pune unu terminu, preste care nu se póte trece, §-ulu acest'a sa se stérga. (Bravo! de repetîte ori.)

E. Herbert are 'ndoiéla pentru casulu acel'a, candu cineva in restempulu dela conscriere pâna la alegere perde dreptulu seu de alegere.

C. Schmidt consimte cu propunerea lui Balomiri intr'atât'a, incâtu dîce, ca accea i e scósa din inima; câci mai bine sa tréca unu alegatoriu ne'ndreptatîtu, decâtu sa se impiedece actulu alegerei prin reclamatîuni sî câte sî mai câte incurcaturi.

La votare se priimesce propunerea lui Balomiri, sî § 45 se sterge.

§ 46 Erânosz propune sa sune asiá: Dupa aceea

prin unu individu denumitu de Pres. se voru provocá cei indreptatîti la alegere in ordinea acea, dupacum suntu petrecute nnmele loru in listele electorale, ob ervandu-se cea mai stricta ordine. E sprijinitu.

La votare, dupace M. Bohatielu vorbesce contr'a motîunei lui Eránosz,

acésta propunere se reiépta sî § 46 se priimesce dupa proiectulu comitetului. § 47 se priimesce fâra desbatere.

La § 48 Buteanu propune a se lasá afara cuvintele: fâra cá sa se deá locu vre-unui recursu. Nu se sprijinesce, sî ne mai cerendu altu cineva cuventu,

se priimesce dupa propunerea comitetului.

§ 49 se priimesce fâra desbatere.

La § 50 Fogarasy propune a se lasá afara cuvintele: séu se va legá de mandate. E sprijinitu.

Br. Bedeus cere stergerea alineei 2, de óre ce decisiunea finala asupr'a validitâtii voturiloru nu compete comissiunei electorale, ci dietei.

Wittstock partinesce propunérea lui Fogarasy, ear propunerea lui Br. Bedeusu pentru stergerea cuvinteloru din urma a alicei 2. o estinde asupr'a alineei 2. intregi.

Dupace Fogarasy vorbesce de nou pentru propunerea sea, propunerea lui Wittstock e sprijinita.

C. Schmidt afla, ca cuvintele osindite din partea lui Fogarasy, a fi de sterse, densului nu i se paru a fi de prisosu; ear stergerea alineei 2 o partinesce sî densulu.

I. Balomiri combate in limb'a germana propunerile lui Fogarasy sî Wittstock; dupa care apoi,

la votare se priimesce testulu din proiectulu comitetului neschimbatu.

§ 51 se priimesce fâra desbatere.

La § 52 Eitel, de órece nu se póte scí inainte, ca la câte óre se va finí actulu alegerei, propune a se dîce numai asiá: indata ce voru votá toti alegatorii de fatia etc. E sprijinitu.

Wittstock partinesce acésta propunere, câci a se defige sî ór'a incheiârei nu e de nici unu folosu, sî nici ca are locu, câci nici inceperea actului nu s'a defiptu pe óra.

Refert. Mog'a sî repres. regimului Iakabb apera defigerea órei.

Gull se alatura la acésta parere chiaru sî cu privire la § 41, unde se defige ór'a inceperei; câci defigerea órei opresce, cá nu cumva comissiunea, dupace aru fi votatu impripa 10—30 alegatori, cari aru fi fostu fatia din intemplare, sa se inchiaie actulu alegerei.

M. Bohatielu inca afla de lipsa defigerea órei; ear in privinti'a stilisârei se 'nvoiesce cu Eitel.

Dr. Teutsch combina propunerea lui Eitel cu a lui Bohatielu; sî astfelu, retragendu acesti'a propunerile loru,

la votare se priimesce propunerea lui Teutsch.

La § 53 G. Manu propune, a se dice: candu suntu tóte voturile egale. Presied. observa, ca acést'a e atunci candu d. e. dela 100 voturi 50 cadu pe A. sî 50 pe B., sî atunci apoi decide sórtea, ce-o trage Presiedintele comitetului; sî astfelu

se priimesce § 53 din proiectulu comitetului neschimbatu.

Cu acestea siedinti'a se termina.

Sabiiu in 28 Augustu (Dela dieta.) De câte-va dîle diet'a nóstra desbate asupr'a proiectului de lege privitoriu la schimbarea §§-loru 23, 26 sî 85 ai patentei urbariale din 21 Iuniu 1854 despre rescumperarea prestatîuniloru rescumperabile. Dupa desbateri indelungate astadi se terminà d'abi'a § 1 alu acestui obiectu, ce-lu vomu comunicá la tempulu seu.— Spre liniscirea publicului observâmu, ca multi dintre membrii români fosti absinti s'an re'ntorsu sî acuma suntu in dieta, precum Esc. Sea Mitr. Siulutiu, d. Cons. aulicu Moldovanu, d. can. Cipariu d. Baritiu, d. Gaitanu, d. Sîpotariu s. a.

Din Mehadi'a ni se scrie, ca in 6|18 Augustu, totdeodata dîua natala a Mai Sele Imperatului, dupa finirea cultului ddieescu in biseric'a gr. resarit. sî in capel'a gr. cat., s'a finitu totdeodata sal'a cea nóua de cura prin stropirea cu apa santîta sî prin o frumósa parada militara. Sî astfelu bâile din Mehadi'a au castigatu unu nou acrescamentu pentru usiurarea sî comoditatea óspetiloru, cari din tóta Europ'a alérga aici pentru recastigarea sanetâtii. Escellenti'a Sea P. Eppu Br. de Siagun'a cá óspe de cura inca luà parte la tóte aceste frumóse festivitâti, cari se marira inca prin alesele piese, parte sî natîunale române, esecutate de band'a militara banato-româna statîunata aici. —

Dupa scirile din Carlovitiu caus'a mitropoliei române res. se apropia totu mai multu de resolvirea sea, ceeace se vede nu numai din denumirea mitr. Masirevic numai pentru Serbi sî din neocuparea Eppiei din Timisiór'a, ci sî de acolo, ca sinodulu a recunoscutu in principiu canonicitatea acestei mitropolii, sî desbaterile acumu curgu numai asupr'a cestiuniloru economice intereclesiastice, resp. internatîunale.— Dintre Români, incâtu scimu, afara de Eppulu transsilvanu, aradanu, sî bucovinénu, se mai afla dd. A. de Mocioni, G. Pop'a, V. Babesiu sî I. Ianculescu.— Pe candu astfelu lucrurile au luatu sborulu celu mai imbucuratoriu, pe atunci din Bucovin'a sufla prin jurnalele germane unu ventu fórte neplacutu de separatismu alu Bucovineniloru de câtra fratii loru din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu.— Noi insa scimu, de unde vine acestu ventu, sî sperâmu, ca va fi gonitu de altu ventu mai puternicu: de vointi'a clerului sî poporului românu alu Bucovinei!

Principatele române unite.

Bucuri'a ce o-a produsu in tóta tiér'a promulgarea legei rurale, este atât'a de mare, cá legea insasi. Lipsesce acum, dupacum prea bine observa „Demboviti'a“, cá guvernulu sa aiba la dispositîunea sea amploiati devotati in adeveru servitiului loru de aperatori sî esecutori ai legiloru.—

Primulu-ministru Cogalnicénu in calatori'a sea prin tiéra este intempinatu pretotindenea cu celu mai viu entusiasmu.

Maiorulu Papasoglu si-a finitu escursiunea archeologica, facuta in restempu de 4 luni in districtele Dolju sî Romanati, pentru de a scrutá ruinele romane din Romani'a mica. In relatîunea sea câtra Domnitorulu zelosulu sî cruditulu archeologu arata a fi fostu caletori'a sea incoronata de prea frumóse successe, sî róga pre Domnitorulu, a dispune prin ministri cele de lipsa, cá momentósele anticitâti aflate sa se transpuna in museulu natîunalu dela S. Sav'a in Bucuresci, ear cele ce se voru aflá mai tardîu, sa nu se instraineze prin agentii poteriloru straine.

Prospectu politicu.

Conferintiele de pace din Vienn'a suntu intrerupte pe tempu nehotaritu. Intr'aceea lucra o comissiune la regularea limiteloru (granitieloru) schleswigiane, alt'a la regularea causei finantîale între Dani'a sî ducatele eliberate.

Se vorbesce cá de siguru de o aliantia naturala intre Dani'a sî Russi'a prin casatori'a printiului de coróna Nicolau cu princes'a Dagmar. Asemenea de casatori'a reg. grecescu Georgiu cu o princesa rusésca.

In dîlele din urma printiulu italianu Humbert a petrecutu in Parisu in caus'a petîrei princesei Murat; dar de óre ce acésta impreunare a datu de piedeci neinvingibile, se dîce, ca acumu se lucra la unu proiectu alu casatoriei lui cu princes'a Dagmar din Dani'a. (Dupa scirile mai nóue Italianulu a trebuitu sa cedeze Russului.)

Imperatulu Napoleonu a caletoritu in 18/30 Augustu in castrele dela Chalons, acum iar se afla la S. Cloud.

In Greci'a e readunata camer'a constituanta. Un'a din lucrârile eii cele d'antâiu dupa readunarea sea din 10 Augustu a fostu, a declará biseric'a grecésca biseric'a statului sî independinte de ori ce alta biserica.

Confederatîunea helvetica ceruse, ni-se pare, inca in anulu trecutu estradarea dictatorului polonu Langiewic din internarea austriaca, fiindu acel'a cetatianu helveticu. Regimulu austriacu, cu tóte ca mai nainte ceruse pentru implinirea acestei cereri numai garantî'a Helvetiei, ca Langiewic nu va mai luá parte la revolutîunea polona, acumu sa fia respunsu in modu negativu.

Dupa scirile mai nóue, greutâtile la negotiatîunile de pace nu suntu cele teritoriale, ci cele finantîale. Pentru regularea fruntariului (granitiei) fruntariului celui nou intre Iuti'a sî Schleswig s'au delegatu o comissiune compusa din unu oficieru austriacu, unulu prussescu sî 2 danesi.

Diet'a Serbiei (Scupcin'a) se deschise in 16/28 Augustu cu mare solenitate prin principele in persóna. In cuventulu de tronu se anuntiara mai multe legi de mare importantia, intre cari sî un'a pentru regularea comuneloru. Referintiele Serbiei cu staturile straine se dice acolo a fi fórte amicabile; chiaru sî pórt'a sa fia facutu Serbiei mari concessiuni. Priimirea principelui a fostu câtu se póte de cordiala, sî la intrarea sî esîrea lui in sal'a adunârei „Zivio!“ nu mai aveá capetu. — Acum e ocupata Scupcin'a cu adress'a la cuventulu de tronu, carea se crede ca va aprobá in cei mai alesi termini politic'a Principelui Michailu. —

Calendariulu pe anulu 1865 au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana. Pretiulu: nelegatu cu 20 xr., sî brosiuratu cu 22 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu e se de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 69 ANULU XII.

Sabiiu, in 3|15 Septembre. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 4/16 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale. Modalitatea alegeriloru.)

Dupa cetirea protocolului in limb'a româna, si dupa ce lui Gaitanu se dà concesu de 2 septamâni,

se trece la ordinea dilei si § 54 *) din proiectulu comitetului se priimesce fâra desbatere.

La § 55 Mich. Bohatielu propune, a se modificá aline'a 1 astfelu: In acele cercuri electorale, unde e a se alege mai multu decâtu unu deputatu, la alegerea restrinsa sa se ia numerulu duplu alu deputatîloru de alesu.“ E sprijinitu.

C. Schmidt, sprijinindu propunerea lui Bohatielu, divergéza numai iutr'atât'a, ca dîce mai generalu: La alegerea restrinsa au a se marginí alegatorii pelânga acele persóne, cari la alegerea d'antâiu au avutu maioritate relativa de voturi.“ E sprijinitu.

I. Balomiri propune urmatórea conceptare pentru aline'a 1 a §-ului 55. In acele cercuri electorale, in cari suntu de a se alege mai multi ablegati, la alegerea restrinsa numerulu candidatîloru, cu privire la maioritatea relativa sa se ia duplu. E sprijinitu, dupace si repres. reg. vorbesce in favórea lui.

Presied. crede, ca stilisarea §-ului din proiectulu comitetului e destulu de buna; ear Lassel recomanda in loculu §-ului acestui'a § 74 din proiectulu minoritâtii: Subtu alegerea marginita voru vení acei'a, cari la alegerea cea d'antâiu au avutu relative voturile cele mai multe pentru sine.

Mog'a illustra si recomanda propunerea maioritâtii; asemenea Puscariu, cu acelu adausu, ca déca nu se va priimí acést'a, atunci va partiní motîunea lui C. Schmidt.

Alduleanu nu se póte 'nvoí nici cu propunerea maioritâtii, nici cu a minoritâtii, pentruca nu suntu de ajunsu pentru tóte eventualitâtîle. La alegerea unui deputatu se póte 1), cá unu candidatu sa aiba maioritate absoluta de voturi; 2), cá d. e. din 600 sa aiba 2 câte 300; 3), cá 3 deputati sa capete câte 200 voturi, si in casulu cestu din urma negresîtu aru trebuí sa intre toti 3 in alegere, — ceea ce insa in lege nu e prevediutu. De aceea recomanda propunerea lui Bohatielu, carea o crede identica cu a lui C. Schmidt.

C. Schmidt inca afla contradîcerea aretata de Alduleanu, si recomanda de nou propunerea sea, carea cuprinde in sine si propunerea lui Bohatielu; Puscariu, Balomiri si Alduleanu mai vorbescu inca odata pentru propunerile loru respective.

Gull aru dorí, cá aline'a d'antâiu a §-ului 55 sa sune astfelu: La alegerea restrinsa a unui deputatu alegatorii au a se marginí pe lânga acele 2 persóne (§ 53 aline'a 2.), cari la alegerea d'antâiu au avutu maioritatea relativa de voturi. E sprijinitu.

Dr. Teutsch nu afla indestulitóre nici un'a nici alt'a din propunerile aduse, ci crede, ca e de lipsa unu adausu la §-ulu minoritâtii propusu de Lassel, care aru fi sa sune dar astfelu: In alegerea marginita, pentru carea eventualminte inca are valóre §-ulu 53 aline'a 2 etc.

Aless. Bohatielu recomanda § 69 din proiectulu regimului.

Russu va sa se pastreze aline'a I. a §vului 55, dar cu adausulu urmatoriu: Casulu acel'a, candu mai multu decâtu 2 persóne aru avé maioritatea relativa de voturi, decide sórtea, carea din ele sa intre in alegerea destrinsa.

Filtsch se 'nvoiesce cu propunerea lui Teutsch, numai in locu de a citá § 53, aru dîce: candu suntu voturile egale, decide sórtea. Balomiri si Bohatielu ceru si a trei'a óra cuventulu, dar nu li se dà.

Haupt combina motîunile propuse in urmatórea stilisare: La alegerea restrinsa alegatorii pentru fiacare din deputatii alegendi au a se marginí pe lânga acele 2 persóne, cari la alegerea d'antâiu avura maioritate relativa de voturi. Avendu dintre acesti'a mai multi de 2 voturi egale, decide sórtea dupa § 53 aline'a 2.

Alduleanu observa, ca motîunea acést'a e decopiata din cuventu in cuventu de pe a lui Russu.

Iakabb recomanda propunerea regimului. Dupace refert. Mog'a partînesce motîunea lui Russu, si propunerea lui Puscariu pentru amanarea desbaterei séu celu putînu intrerumperea siedintiei pe 6 minute, in fine Bohatielu retrage propunerea sea in favórea lui Gull si Russu.

C. Schmidt si Russu in favórea lui Haupt,

la votare propunerea lui Teutsch se reiépta,

propunerea lui Filtsch se reiépta,

propunerea lui Lassel se reiépta,

propunerea lui Haupt remâne in minoritate,

propunerea lui Russu se priimesce.

§§-ii 56 si 57 se priimescu fâra desbatere.

La § 58 Balomiri propune, a remané afara cuvintele: cârui'a nu-i sta in contra vreunulu din punctele de eschidere normate prin §§-ii 16, 17 si 18.

Wittstock propune stilisarea urmatóre: contr'a cârui'a pe bas'a §-ului 17, 18 si 19 n'aru fi motivu legalu de eschidere.

Russu sprijinesce propunerea lui Balomiri, câci altmintrea se dà comitetului centralu potere mai mare, decâtu cum i se cuvine, dupacumu se vede din esemplulu lui Axentiu Severu, cârui'a comitetulu centralu n'a voitu sa-i deá certificatulu de deputatu.

Dr. Teutsch partinesce pastrarea testului, cum se afla in proiectulu comitetului, carea e identica cu proiectulu regimului; câci comitetulu centralu va cunósce cualificatîunile candidatului de deputatu cu multu mai bine, decâtu totalitatea dietei, carea dealtmintrea decide in instanti'a din urma.

Balomiri motivéza propunerea sea cu aceea, ca la tóta 'ntemplarea diet'a e mai competinte a sterge pre unu deputatu din list'a deputatîloru, decâtu comitetulu centralu.

Represent. regim. Iakabb e pentru testulu din proiectulu regimului.

Binder inca n'aru dá comiteteloru centrale atât'a potere in mâna, câci va poté face mare abusu de ea, mai cu séma déca n'aru fi deschisa calea de a recurge cu succesu contr'a refusarea astorfelu de certificate. Regularea si supraveghiarea lucrâriloru privitóre la dieta dupa principiele constitutîunale compete dietei séu unui organu alu dietei. Dar fiindca noi acestu organu- comitetu alu tierei— nu-lu avemu, de alta parte representantele tierei este Guberniulu; si asiá densulu propune, a se adauge la § 58 inca o alinea, carea sa sune asiá: Contr'a refusârei edârei certificatului de alegere sta deschisu recursulu la Guberniulu reg.“

Dr. Ratiu contr'a lui Binder. Déca comitetulu centralu póte priimí séu reieptá pre unu deputatu, apoi acést'a o póte face totu asiá de bine si diet'a. De aceea crede, ca comitetele centrale sa fia indatorate a dá deputatului alesu cu maioritate de voturi certificatulu, a judecá apoi, déca e cualificatu ori nu, acést'a sa o judece diet'a. Pentru Balomiri.

Lassel inca partinesce propunerea lui Balomiri, câci altmintrea se da comiteteloru centrale potere mai mare, de-

*) A se vedé proiectulu de lege in nrii 57—59 ai „T. R. Red.

cum are insasi diet'a. Dreptulu de a sterge pre cine-va ex offo din listele electorale, nu s'a datu comiteteloru centrale; cum sa li se dea acum unu dreptu cu multu mai mare: de a nu dá deputatului alesu certificatulu de alegere ?! Dreptulu de a esaminá alegerile compete dietei! (Bravo!)

B i n d e r modifica sî respective amplifica motîunea sea intr'acolo: Cându diet'a inca nu e adunata, la Guberniulu regescu; ear candu e adunata diet'a, la dens'a.

R u s s u sprijinesce propunerea lui Balomiri.

G u l l e de parere, ca comitetele sî comissiunile centrale, candu suntu pedeci sî motive i n v e d e r a t e legale, sa nu dea deputatului certificatulu, dar cu tóte acestea tóte actele privitóre la alegere sa le substérna Guberniului. Intr'aceea insa deputatulu, pâna candu actele acestea aru trece dela Guberniu la dieta sî s'aru aduce aici decisiune finala, deputatulu sa-si ocupe loculu in dieta. §ulu dar dupa propunerea lui aru fi sa sune astfelu: „ Tóte actele de alegere Guberniulu reg. fâra privire déca comitetulu centralu au immanuatu certificatulu ori nu, suntu a se transpune la Guberniu.“— E sprijinitu.

W i t t s t o c k espune mal pe largu necuviintiele incurse pâna acumu la alegeri, candu la unii deputati nici ca s'au datu certificatele de alegere, nici s'au tramisu actele de alegere dietei spre aprobare, ci s'a statoritu ici colea prin tiéra vre-o alta jurisdictîune, carea sa decida in meritulu alegeriloru, ba dór au fostu sî casuri de acelea, unde comitetele centrale au refusatu unui deputatu certficatele chiaru sî acolo, unde nu erá pentru acést'a nici unu motivu legalu, chiaru numai dupa placere. De aceea densulu dupa cugetare seriósa inca trebuie sa voteze pentru lasarea afara a alineei acestei'a, dupa propunerea lui Balomiri. Câci e o abnormitate in tiér'a nóstra, cá unu comitetu centralu, ce are numai de a conduce alegerea, sa decida asupr'a meritului unei alegeri, ear diet'a, instanti'a cea mai inalta, sa aiba numai dreptulu de a numerá voturile sî de a vedé, déca este protocolulu votâriloru pentru alegeri in ordine buna. Densulu crede, ca acést'a nu se potrivesce nici cu demnitatea dietei, nici cu insemnatatea positîunei unui ablegatu, sî e de parere, ca asupr'a membriloru unei diete in instanti'a din urma totu numai diet'a are a decide. (Bravo!)

Refert. M o g 'a priimesce motîunea lui Balomiri,
c a r e a p o i l a v o t a r e s e s î p r i i m e s c e.

La § 59 F i l t s c h e de parere, ca acel'a sa vina numai dupa § 60; insa dupace R a n n i c h e r observa, ca acést'a se póte face la citirea a trei'a,

§ 59 se p r i i m e s c e fâra desbatere.

La § 60 observa B i r t h l e r, ca suntu statorite diurnele numai pentru membrii comiteteloru centrale de prin cercuri, ear despre comissiunile centrale de prin orasie nu se face pomenire. S'aru poté insa intemplá, cá sî membrii acestoru comissiuni sa pretinda diurnele de câte 3 f.,— ceea ce n'aru fi cu cuviintia. De aceea propune: Afara de comunele singuratice, indreptatîte la tramiterea de deputati dietali, toti membrii comiteteloru centrale, precum sî ai comissiuniloru de reclamare sî alegere pe tempulu functîunârei loru tragu diurne de câte 3 f. E sprijinitu.

I. B a l o m i r i va sa se mai adauga: din fondulu, din care se suppórta spesele dietale.

Dr. T e u t s c h propune a se lasá afara §ulu acest'a; câci in constitutîunalismu cetatienii statului trebuie sa fia in stare a aduce sî câte o jertfa,— sî fâra de a pretinde diurne, sî câci fondulu tierei prin gramadirea acestei sarcini nóue s'aru ingreuiá preste mesura. (Bravo!) E sprijinitu.

Refrt. M o g 'a e in contr'a parerei lui Teutsch; asemenea sî

Mich. B o h a t i e l u, care propune: Toti membrii comiteteloru centrale, precum sî ai comissiuniloru de reclamare sî de alegere priimescu pe tempulu functîunârei loru diurne de câte 3 f. v. a. Asemenea le compete sî rebonificarea de drumu dela locuintiele loru pâna la loculu comissiunei de câte 1 fl v. a., déca nu potu renunciá la aceste sportule. Nu e sprijinitu.

B r a n u d e L e m é n y nu e de parerea lui Teutsch. Nainte de 1848 erá datin'a, cá sa pórte cineva oficie publice fâra remuneratîune, sî acést'a atunci erá lesne, câci in loculu loru lucrau altii. (Asiá e!) Astadi insa trebuie sa lucre fiacare pentru sine; sî fiindu ca poporulu transsilvanu cea mai mare parte constà din tierani, cari tocmai pe atunci suntu mai impresurati cu lucrulu câmpului, de aceea e cu totu dreptulu a li se dá despagubire. Dar cá sa nu se ingreuieze preste mesura fondulu tierei prin astfelu de despagubiri, acelea sa se deá numai atunci, candu membrii aceloru comissiuni sî comitete nu se afla in comunele locuintieloru loru. Sî asiá propune: Toti membrii comiteteloru centrale, precum sî ai comissiuniloru de reclamatîune priimescu pe tempulu intrebuintiârei loru afara de loculu oficiului, resp. alu locuintiei loru, diurne de câte 3 fl. v. a. In privinti'a fondului, din care sa se respunda aceste diurne, consimte cu Balomiri. Nu e sprijinitu.

Gavr. M a n u propune amanarea desbaterei pâna pe siedinti'a urmatóre.

P r e s i e d. crede, ca in fiacare cercu electoralu se voru aflá sî câti-va barbati de acei'a, cari sa priimésca acestu oficiu fâra diurne.

R u s s u partinesce § 60 cu adausulu lui Balomiri; G. M a n u §-ulu neschimbatu.

I. B a l o m i r i aru priimí propunerea lui Teutsch, déca aru scí, ca se va ajunge scopulu crutiârei speseloru; densulu insa scie din pracsa, ca in scaunulu Orastiei nu numai membriloru comitetului, ci sî alegatoriloru s'au datu diurne din cassele alodiale, sî asiá crede ca se va face sî pe venitoriu, sî de va remané afara acestu §.

Mich. B o h a t i e l u adauge la propunerea sea, ca numai d é c a v o r u c e r e membrii comiteteloru diurne, li se voru dá. E sprijinitu.

B i n d e r consimte intru tóte cu Teutsch, adaugendu, ca e sî reu a dá aceste diurne, câci prin acést'a se creéza posturi platite, la cari voru sa se imbulzésca concurintii.

Curiósa insa i se pare sî propunerea lui Balomiri, cá aceste diurne sa se platésca din fondulu tierei, pe candu comissiunile respective operéza numai in interesulu cercuriloru loru.

R a n n i c h e r dà dietei de cugetatu, ca aplacidarea acestoru diurne, déca e sa se platésca din cass'a statului cá pân'acum, nu depinde de dieta, ci de senatulu imperialu, sî ca contributîunea nóstra prin gramadirea acestoru spese pe fondulu tierei se va urcá celu putînu cu 3 cr. — Cá Teutsch. (Bravo!)

R u s s u reflecta, ca fâra diurne nu se voru aflá membrii pentru aceste comissiuni.

In fine, dupace V l a s s 'a inca vorbesce pentru platirea aceloru diurne,

B u d a c k e r, combinandu propunerile lui Branu sî Bohatielu, propune: Acei membri ai comiteteloru centrale, precumu sî ai comissiuniloru de reclamare sî de alegere, cari se intrebuintiéza afara de locuintiele loru, priimescu, déca ceru, pentru tempulu functîunârai loru diurne de câte 3 fl. v. a., —

care propunere, dupace M o g 'a recomanda inca odata propunerea maioritâtii,

l a v o t a r e s e s î p r i i m e s c e.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Protocolulu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatîunei transsîlvane, tienuta in 6 Septembre cal. nou sub presidiulu Reverendissimului Domnu V.-presiedinte Timoteiu Cipariu; fiindu de fatia dd. membrii ai Comitetului: P. Archimandritu Ioanne Popasu, D. Consiliariu de scóle Dr. P. Aasiciu, D. Cons. Gubernialu Elia Macellariu, D. Protosinghelu N. Pope'a, Dr. Ioanne Nemesiu; dd. professori: Zach. Boiu sî Nic. Cristea cá membri suplenti; Secr. II. I. V. Russu, D. Controloru Ales. Bacu sî V. Romanu Archivariulu Associatîunei.

In asta siedintia s'au pertractatu urmatórele obiecte.

§. 37. Mai antâiu s'a presentatu starea cassei Assoc. pre tempulu cestei siedintie, din care se vede, ca fondulu Assoc. are in proprietatea sa summ'a de 21,363 f. 39 xr. ear erogatiunile dela tempulu adunârei tienute la Hatiegu in anulu curente, pâna la acésta siedintia facu numai 5 f. v. a.

Se ia spre sciintia, cu acea observatiune, cá sumele, ce voru intrece preste spesele curente, sa se cloceze indata.

§. 38. Dupa aceea Comitetulu si-a tienutu de detoria a se ocupá inainte de tóte cu punerea in lucrare a decisiuniloru aduse in siedinti'a II. a adunârei generale tienute la Hatiegu in 1 sî 2 Augustu a. c., sî anume: fiindu ca numit'a adunare prin Conclusulu seu adusu in siedinti'a II p. 18 aflà de lipsa a face unele adause la unii §§ din statute sî resp. la § 30, unde, in casulu lipsirei atâtu a presiedintelui câtu sî a V.presiedintelui Assoc. dela loculu siedintieloru lunarie ale Cotetului Assoc., s'a adausu: cá presidiulu sa-lu porte celu mai betrânu dupa etate dintre membrii presenti ai Comitetului. Asemenea sî la § 23 lit. b. s'a adausu cuvintele: cá Comitetulu Assoc. pre lânga 12 membri ord., sa consté sî din 6 suplenti, s'a decisu, cá conformu insarcinârei priimite dela numit'a adunare generala,

Sa se faca câtu mai curendu pasii necesari la In. Gu-

berniu reg. pentru esoperarea gratiósei aprobâri dela In. regimu a adauseloru, resp. a modificatiuniloru facute la susu numitii §§ 30 sî 23.

Totu cu asta ocasiune, amesuratu §ului 11 din statutele Assoc. se decise a substerne prégratiósei aprobâri intemplat'a nóu'a realegere a Esc. Sele d. presiedinte sî a Rm. d. V.-presiedinte alu Associatîunei.

§. 39. Amesuratu Conclusului adusu in siedinti'a II a adunârei gen. tienute la Hatiegu in a. c. p. 15., se luà la pertractare modalitatea, ca cum sa se impartiésca stipendiele Assoc. preliminate pre an. scol. $186^4/_5$.

Decisiune. Dupa o desbatere mai indelungata asupr'a acestui obiectu, in urma Comitetulu afla cu cale a decide, cá atâtu cele dóue stipendie decâte 300 f. destinate pentru doi tineri ascultatori de facultatea filosofica in Vienn'a, câtu sî cele 6 de câte 100 fl. destinate pentru ascultatorii de drepturi, cum sî cele de câte 50 fl. v. a. menite pentru studentii gimnasiali, sa se confereze prin concursu cu aceia adaugere, cá aceia, cari sî in a. scolasticu trecutu s'au bucuratu de usuarea acestosu stipendie, au numai de a se legimitá inaintea comitetului, despre portarea sea sî progresulu facutu in a. scol. trecutu.

§ 40. Amesuratu conclusului adunârei generale dela Hatiegu adusu in siedinti'a II. p. 15 se luà la pertractare petitîunea adresata la aceeasi adunare, a studentului gimnasialu dela Blasiu Filimonu Ilie, prin carea acel'asi se róga a i se conferí unu ajutoriu pentru ulterior'a sea perfectîunare in art'a stenografica, ce a studiat'o cu diligintia privata.

Conclusu. Dupace numitulu teneru si-a documentatu progresulu seu in art'a stenografica, atâtu cu ocasiunea adunarei gen. dela Hatiegu prin stenografarea unoru cuventâri tînute acolo de membrii Assoc., câtu sî prin stenografarea opului datu A. Tr. Laureanu sub titlu : Istori'a Romaniloru : asiá comitetulu se afla motivatu a conferí numitului studentu Filimonu Ilia, unulu din cele dóue stipendie de câte 50 fl. v. a. preliminate pentru an. $186^4/_5$; ear pentru celalaltu stipendiu de 50 fl. v. a. aflatoriu sub dispunere, a publicá concursu cu terminulu pân in 1 Maiu 1865.

Totdeodata cass'a Assoc. sa se poftéca a esolví numitului teneru stipendiulu conferitu.

§ 41. Totu cu asta ocasiune, in sensulu conclusului adunârei gen. dela Hatiegu p. 15 se iau la pertractare sî concursele adresate numitei adunâri, alu d-lui Victoru Piposiu oficialu de monetaria in Belgradu sî alu scólei române gr. orientale din Erdö Szent-György, pentru dobandirea premieloru de câte 25 fl. v. a. destinate pentru doi insi, cari voru documentá, ca posiedu cei mai multi fragari, meniti pentru prasirea vermiloru de metasa.

Decisiune. Dupace ambii concurenti au doveditu cu atestate demne de credintia, cum ca au corespunsu conditiuniloru defipte in concursulu resp., sî anume: D. Victoru Piposiu prin aceea, ca a doveditu, cumca posiede 109 de fragari de 5–6 ani in cea mai buna sî mai frumósa stare; ear scól'a romana gr. orientala din Erdö Szen-György prin aceea, ca posiede 72 fragari de câte 3–5—8 ani, iarasi in stare buna, sî pre lânga aceea o scóla de ultoi de câte 4—5 ani in numeru pâna la 200; asiá comitetulu se afla indemnatu, a conferí susnumitiloru concurenti, respectivele premie, sî totdeodata a dá asemnatîune la cass'a Associat. in privinti'a esolvârei acestoru premie.

§ 42. In legatura cu acestea D. Consiliariu de scóle Dr. P. Vasiciu referéza sî asupr'a concursului la unulu din cele dóue premie de câte 100 fl., destinate pentru ajutoriulu aloru doi tineri români cualificati in vreo mesaria—datu din partea sodalului de mesaria din Sighisiór'a, Dem. Boiu.

Decisiune. Dupace resp. concurente a corespunsu pe deplinu conditiuniloru prefipte pentru meritarea numiteloru premie: asiá comitetulu lu afla demnu spre a-i conferí unulu din amintitele 2 premie, sî totdeodata a asemná la cass'a Assoc. esolvirea acelui'a; ear pentru cel'alaltu aflatoriu inca in dispunerea Comitetului, a publicá Concursu cu terminulu pâna in 1 Maiu 1865.

§. 43. Amesuratu budgetului preliminatu din partea adunârei gen. dela Hatiegu p. 15 pentru anulu Assoc. $186^4/_5$, se mai asemnéza urmatórele solutiuni :

a) 200 f. v. a. onorariulu Secr. II. pre an. $186^4/_5$ in rate trimestrali, anticipativu.

b) 100 f. in dispunerea sî priimirea Secretariului secundariu pentru de a-si procurá unu Scriitoriu stabilu in Cancelari'a Associatîunei, iarasi in rate trimestrali, anticipativu.

c) 140 f. v. a. destinati pentru trebuintiele curente ale Cancelariei Associatîunei.

d) 70 f. 10 xr. v. a, pentru refuirea unui Conto datu din partea Directîunei tipografiei diecesane, pentru brosiurarea acteloru adunârei gen. tienute la Blasiu in an. trecutu, cum sî pentru publicarea mai multoru Concurse in „Tel. Rom.“.

§. 44. Fiindu ca adunarea gen. a Assoc. trne tienuta la Hatiegu a. c. in siedinti'a s'a II p. 20 a decisu Constituirea sectiuniloru scientifice proiectate in adunarea gen. dela Brasiovu din 1862, sî punerea in lucrare a acestei decisiuni a incredintiat'o Comitetului inca in prim'a siedintia, sî de óre ce numit'a adunare a decretatu sî loculu adunârei cum sî presiedintii aceloru sectiuni, sî anume : a sectiunei filologice in Blasiu, sub presidiulu Rmului d. V.-presiedinte Cipariu; a sectîunei istorice in Brasiovu sub presidiulu dlui Directoru G. Munteanu, sî in urma a sectiunei fisico-naturale in Sabiiu, sub presidiulu Esc. Sele Dlui presiedinte alu Assoc. Andreiu Br. de Siagun'a : asiá Comitetulu, pétrunsu de dorinti'a de a vedé aceste sectiuni intrate in activitate, decide :

cá respectivii Domni presiedinti de numitele sectiuni, sa se incunoscintieze despre aceste dispositîuni ale adunârei generale.

§. 45. Fiindu ca conformu p. 19 din conclusulu adunârei gen. dela Hatiegu, Colectorii Assoc. pre viitoriu suntu a se denumí dupa protopopiate : asiá Comitetulu aflà cu cale a decide,

cá resp. ordinariate episcopesci se fia rogate a le servi cu câte o consemnare despre Protopopiatele române sie-si subordinate.

§. 46. In. Guberniu regiu prin harthi'a s'a de dto 3 Augustu Nr. 21,338 1864 intréba pre Assoc. transsilvana, ca voiesce ea a intrá in comunicatiune cu comissiunea centrala din Vienn'a, infiintiata cu scopu de a erui sî sustiené monumentele edilie.

Conclusu. Comitetulu priimesce cu bucuria acésta provocare, sî dechiara, ca Associatîunea e determinata a intrá in comunicatîune sî relatîuni cu numit'a Comissiune centrala din Vienn'a.

§. 47. Consistoriulu gr. or. din Sabiiu sub dto 16 Iuliu Nr. 555 a. c. transpune in priimirea Assoc. transsilvane, in copia autentica testamentulu Dlui Georgiu Ancanu din Brasiovu, carele a testatu in folosulu fondului Associatîunei 100 f. v. a.

Decisiune. Comitetulu priimesce cu recunoscintia acestu sacrifiiciu, sî decide, cá d. negotiatoru din Brasiovu Ioanne Teclu, portatoriulu de firm'a repausatului in Domnulu testatoriu, sa se poftésca a esolví sum'a testata de 100 f. v. a. in priimirea cassei Associatîunei.

§. 48. D. prof. gimn. Adolfu Simiginovicz (Ludvig Adolf Staufe) din Brasiovu, prin scrisórea s'a de dto 19 Augustu a. a., face cunoscutu Associatîunei, cumca Dlui, de mai multu tempu ocupandu-se cu poesii române, a tradusu pre nemtiesce unu numeru de poesii române, care facu unu opu, mai bine de 200 pagine, sî ca aru dorí, cá Associatîunea transsilvana sa priimésca asupra-si edarea sî tiparirea acelui opu,— incunoscintiandu-lu totu deodata, cá sa-lu tramitia la Comitetulu Assoc. spre vedere.

Decisiune. Comitetulu pre lânga espressiunea recunoscentiei sele, decide, cá numitulu Domnu professoru, sa fia rogatu a-si tramete opulu seu la Comitetulu Assoc., spre vedere.

§. 49. In siedinti'a II a adunârei gen. tienuta in 2 Augustu a. c. p. 16. in loculu Dlui Ioane Brote,— carele si- arata absolut'a nepotentia de a mai poté functiuná in postulu de Cassieru alu Assoc.— se alese d. Capitanu in pensiune Const. Stezariu; deci Comitetulu aflà cu cale a decide :

cá nou denumitului Cassieru se i se dé decretu de denumire, cu acea provocare, cá in presenti'a unei Comissiuni denumite in persónele Dloru membri suplenti ai Comitetului : Zach. Boiu sî Nic. Cristea, sa ice in priimire pre lânga unu inventariu formalu, tóte efectele, actele sî documentele cassei Assoc., incunoscintiandu-se despre acést'a sî fostulu Cassieru I. Brote, carele va avé de a face transpunerea.

§. 50. D. Capelanu din Abrudn Dionisiu Adamoviciu prin scrisórea s'a de dto 29 Maiu a. c. referéza, cumca veduv'a Ann'a Kolosy cei 1000 #, daruiti in folosulu ajutorârei aloru 3—4 tineri dintre muntii apuseni, nu i-a daruitu in primirea Assoc., ci deadreptulu in primirea Esc. Sele Domnului Episcopu Andreiu Br. de Siagun'a.

Se ia spre sciintia, cu accea, ca in urm'a acestei incunoscientiâri, decisiunea Comitetului adusa in siedinti'a din 7

Iuniu a. c. § 33, prin acest'a se revóca, incunosciintiandu-se totu deodata sî Advocatulu Assoc. in ast'a causa, d. M. Nicol'a.

§. 51. La propunerea Secr. II, se denumescu de Colectori ai Associatîunei, Domnii: Ioanne Bartolomeiu adjunctu de Conceptu la Cancelari'a aulico-transsilvana pentru Vienn'a, d. Petru Popu Vicariu foraneu pentru Hatiegu, sî dd. Prot. Georgiu Bercianu sî Nic. Popoviciu pentru Orastía.

Secretariatulu se insarcinéza, nou denumitîloru Domni Colectori ale espedá resp. decrete.

§. 52. Aducendu Secretariulu II inainte lips'a de diplome tiparite pentru unii membri ai Associatîunei, comitetulu decide:

cá sa se tiparésca diplome in 1000 de esemplarie, ear protocolulu adunârei gen. tînute la Hatiegu in 1—2 Augustu, in 500 esempl.

§ 53. Aducenduse pre tapetu cestiunea, ca cum sa se asecureze pre viitoriu fondulu Assoc., deórece cu dorere s'a observatu pân'acum, cumca membrii ord. ai Assoc., in locu de a se immultî cu numerulu, se imputînéza pre tempu ce merge: asiá comitetulu la propunerea Dlui Archimandritu sî membru alu Comitetului, Ioanne Popasu, afla de lipsa a decide:

cá toti acei DD. membri ord. ai Assoc. cari se afla in restantie cu platirea tacseloru anuali dela prim'a loru incriere cá membri, sa fia prin Domnii colectori resp. poftiti prin bilete anumite, cá pre lânga cuitantii oferite sa binevoiésca a respunde tacsele restante, sî numai acei membrii ord. se voru considerá de a fi repasîti din Associatîune, cari si-aru dá dechiaratiunea in scrisu despre repasîrea sea.

§ 54. D. V.-presiedinte alu Assoc. Tim. Cipariu propune cá comitetulu Associatîunei sa-si ia voia a rogá pre Escelenti'a Sea D. Ministru de Statu Cavalerulu de Schmerling, cá sa aiba bunatate a face dispunere, cá din partea Academiei de sciintie din Vienn'a sa se tramitia câte unu esemplariu din actele aceleia sî pentru bibliotec'a Assoc. transsilvane. Asemene sa se róge sî institutulu c. r. geologicu din Vienn'a pentru tramiterea unui esemplariu din actele sî opurile sale.

Conclusu. Propunerile Rm. D. V.-presiedinte se priimescu cu plac re, sî se radica la valóre de conclusu alu comitetului Associatîunei, cu acea dechiarare, ca Assoc. inca va serví din parte-si numiteloru asiediaminte cu câte unu esemplariu din actele sale.

§ 55. D. Controloru Ales. Bacu propune castigarea columnei trajane in folosulu bibliotecei Assoc.

Conclusu. Propunerea se priimesce, sî D. propunatoriu e pofitu a luá dispositiunile necesarie pentru procurarea aceleia.

§ 56. In urma secretariatulu reportéza despre sumele incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a din urma a comitetului, cu acea observare, ca acelea s'au publicatu in Telegrafulu Romanu.

Se ia spre sciintia.

§ 57. D. V.-presiedinte presentéza nescai carticele daruite in folosulu bibliotecei Assoc. din partea d-lui Stefanu Torm'a.

I se esprime multiumita din partea comitetului.

Cu acestea siedinti'a comitetului Assoc. s'a incheiatu pre la 1 óra dupa amédi

Ioanne V. Rusu m. p.
Secretariulu II.

T. Cipariu m. p.
V.-presiedinte.

Prospectu politicu.

Dela conferintiele de pace din Vienn'a nimicu mai nou, decâtu ca ele lucra in comissiuni la descurcaturile finantîale, sî ca representantele Daniei e impoternicitu, a prolungí armistitîulu, ce espira in 3/15 Septembre. —

Imperatés'a Eugeni'a din Franci'a, carea, precum se scie, ia parte fórte activa la politic'a sotiului seu, se afla de presinte in Schwalbach, unde se crede ca va avé intalniri cu famili'a imperatésca din Russi'a, intre altele sî cu marele principe Nicolau, care acum se dîce a fi logoditu cu princ. Dagmar.

Imperatulu Maximilianu din Mexicu iar a mai accreditatu soli pe la unele din curtîle staturiloru suverane din Europ'a, precum la Spani'a sî la Elveti'a. —

Principele de corónă din Engliter'a sî sotî'a sea (princesa danesa) se afla in Dani'a; priimirea loru din partea Danesiloru, dupa simpatîele cele mari la cuventu, dar mici in fapta, ce le a manifestatu Engliter'a pentru Dani'a in resbelulu din urma, nu potá fi decâtu rece, precum a sî fostu. —

Regatulu Greciei se va recunósce câtu de curendu sî decâtra Austri'a; se dîce ca sî alu Italiei, dar noi nu credemu.

In Romani'a s'a serbatu dîu'a onomastica a Domnitorului (30 Augustu) cu mare solemnitate. —

Publicare de concursu.

Intru urmarea sî in intielesulu conclusului adunârei generale a Asociatîunei transsilvane tinute la Hatiegu in 1-2 Augustu a. c. ciedinti'a II p. subscrisulu Comitetu publica prin acest'a Concursu pentru urmatórele Stipendie scolastice;

1) doue Stipendie de câte 300 fl. v. a. destinate pentru ascultatorii de facultatea filosofica la Vien'a, spre a se pregatí de profesori gimn.

2) Siése stipendie de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 6 ascultatori de drepturi ori-unde in Monarchia.

3) Siése stipendie de câte 50 fl. v. a. pentru 6 scolari din clasele gimnasiale superiori.

Terminulu Concursului se defige pre 1. Noemvre a. c. calendariulu nou.

Aspiratorii la susu-numitele stipendie, voru avé pâna la defiptulu terminu a-si substerne la Comitetulu Assoc. transsilvane petitîunile sele, provediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimonia scol. despre progressulu in studia, cum sî despre portarea morala, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia, despre lipsirea midilóceloru materiale spre a poté continuá cursulu invetiatoriloru.

Acei concurenti insa, carii s'au bucuratu sî in anulu scolasticu trecutu de usuarea vreunui stipendiu al Asociatîunei, au numai de a se legitimá despre purtarea s'a morala, cum sî despre progresulu in studia, facutu in an. trecutu. *)

Din siedinti'a Comitetului Associatîunei transsivalne tînuta la Sabiiu in 6 Septembre n. 1864.

*) Sntu poftite sî celelalte jurnale române a reproduce in colónele sele acestu concursu.

Nr. 25—1 **Concursu.**

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopresviteratului Dobrei in Dobr'a devenindu doue posturi de Invatietori vacante se escrie concursu pana în 22. Septemvre 1864 st. v. cu unu salariu anualu de 400 v. a. pentru fiacarele.—

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestoru dóue posturi trebuie sa fia de natîunea româna sî de religiunea ortodocsa orientala, cá sa póta correspunde caracterului natîunalu sî confessiunalu alu scólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Efori'a scolara din Dobr'a provediendu-si recursele loru.

1) Cu atestatu de botediu

2) Cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupaciunea de mai nainte, precum sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbiloru patriei. —

Inspectorulu Districtualu sî Presiedintele Eforiei scólei capitale a Protopresbiteratului ort. or. diu Dobr'a. —

Nicolau de Crainicu,
Protopresbiteru.

Nr. 24—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statîunile invetiatoresci din comunele greco-resaritene Topliti'a sî Palot'a; cea d'antâiu impreunata cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne; eara a dóu'a cu 80 fl. v. a. cortelu sî lemne,

se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c. Carii aru dori a ocupá vreun'a dintre aceste statîuni invetiatoresci, pâna la suscitat'a dî au asi asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate, sî adeca: la cea d'antâiu statîune e de lipsa cá concurentii sa scie tustrele limbile patriei, éra la a dóu'a numai limb'a româna, precum sî tipiculu sî cantârile bisericesci, sa aiba Estrasu de botezu, Adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitîulu de pâna acum sî despre portarea loru morala sî politica.

Administratur'a sîInspectoratulu Distr. scolaru alu Turdei de susu.

Idicelu in 23 Augustu 1864.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Adm. Protopopescu sî Inspectoru distr. scol.

Calendariulu pe anulu 1865 au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana. Pretiulu: nelegatu cu 20 xr., sî brosiuratu cu 22 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu é se de dóua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. éar' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 70 ANULU XII.

Sabiiu, in 6|18 Septembre. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dóua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 5/17 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: diurnele deputatiloru, comitetulu pentru alegerea in senatulu imperialu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se citesce o petitiune a comuneloru Ghijas'a de susu si de josu: a se incorporá la scaunulu Nocrichiului. Se dà comitetului pentru impartirea tierei. Asemenea si o petitiune a comunei Glambóc'a pentru incorporarea la cerculu Avrigului.

Presied. comunica, ca in comitetulu pentru preconsultarea unei legi privitóre la alegerea in senatulu imp. s'au alesu in despartiamentulu I: Dunc'a si Vlass'a; in II: Alduleanu si Branu de Lemény; in IV: Budacker, Obert; in V: Rannicher, Binder; in VII si VIII: Macedonu Popu, Laszloffy, Filtsch, Dr. Teutsch. Dupa unele observâri ale lui Balomiri, privitóre la despartiamentele III si VIII

se trece la ordinea dilei: § 61 *) din proiectulu comitetului.

Russu nu e multiamitu numai cu diurnele de 5 f. pentru deputati, ci pretinde si unu relutu amesuratu pentru cuartire.

I. Balomiri cere stergerea alineei 3; câci déca unulu ori altulu dintre deputati va poté si va voí sa renuncie la diurne, nu scie pentru ce sa nu-i póta fi iertatu. Nu e sprijinitu.

M. Bohatielu va sa se deá deputatiloru numai aceea, ce se dà si membriloru comiteteloru centrale, adica câte 5 f. pe dî, dar numai atunci, candu deputatii se afla afara de locurile locuintiei loru, si candu ceru ei insisi aceste diurne. Bani de cuartiru si de drumu sa nu se deá! In fine, prevediendu, ca propunerea lui va sa cada, se róga, cá baremu sa fia sprijinita (Ilaritate.) Nu e sprijinitu.

Plecker propune adausulu acel'a, cá si acei membri, cari lucra prin comitete, sa priimésca aceste diurne. E sprijinitu.

Russu cere esplicare dela repres. regimului: ca ce se intielege prin aline'a din urma, dupa carea nici unui membru sa nu-i fia iertatu a resignâ la diurne. Repres. regimului dà esplicarea ceruta.

C. Schmidt contr'a lui Balomiri si Bohatielu, afla priimirea acestoru diurne fórte de lipsa tocmai in constitutiune, cá sa nu se faca deosebire intre membri ce priimescu diurnele si intre acei'a, cari nu le priimescu, cá sa nu se deá ansa a mesurá patriotismulu dupa diurne, si cá sa nu se puna nimenui sarcini mai grele, decum e in stare a portá.

Codru Dragusianu inca e de parerea lui C. Schmidt. Adeveratu, ca nainte de 1848 deputatii nu luau diurne, dar de alta parte smulgeau pe poporulu si-i trageau si pelea, falindu-se apoi, ca servescu tierei pe nimicu.

Gull chiama atentiunea casei asupr'a unui felu de coruptiuni, ce s'aru face din partea deputatiloru cu alegatorii loru, candu adica deputatii n'aru priimí diurne. Mai departe sprijinesce propunerea lui Plecker, adaugendu inca din partea sea, ca si acei deputati, ale câroru alegeri s'au aflatu nevalide, sa priimésca aceste diurne si sa nu-le restitue, candu s'aru intemplá sa se nulifice alegerile loru. E sprijinitu.

Dupace C. Schmidt combate propunerea lui Gull cá de prisosu, ear Puscariu pledéza pentru pastrarea testului comitetului cu adausulu lui Plecker,

la votare se priimesce proiectulu comitetului cu adausulu facutu de Plecker.

La § 62 Pope'a observa, ca cele cuprinse aici se cuprindu si in § 59, si propune stergerea acestui §. E sprijinitu.

Gull propune formularea §-ului acestui'a in modulu urmatoriu: Dupa darea apromissiunei vinu inainte de tóte a se esaminá actele de alegere.

Mog'a observa, ca in § 59 se vorbesce despre actele de alegere numai in trécatu, eara in § 62 in esintia. Ceea ce propune Gull, se tine de regulamentu.

La votare se priimesce propunerea lui Pope'a.

La § 63 Eitel propune, cá diet'a sa póta trece preste defecte formale mai mici. Nu e sprijinitu de nimenea.

Lassel propune stergerea acestui §, câci se cuprinde in § 59. Se sprijinesce si

la votare se priimesce propunerea lui Lassel.

Intr'aceea comissiunea insarcinata cu constatarea scrutiniului si-a finitu lucrarea, si Presied. enuncia, ca in comitetulu pentru preconsultarea legei tramiterei la senatulu imp. s'au alesu Lazar cu 42, Fogarasy cu 38 voturi; alu treilea membru n'au avutu maioritate absoluta de voturi, si asiá se va face alegere restrinsa.

§§-ii 64, 65, 66, 67 si 68 se priimescu fâra desbatere.

La § 69 Koronka face o observare stilistica, ear Vaid'a propune: Dreptulu de initiativa compete ambiloru factori ai legislatiunei de o potriva, adica Mai. Sele c. r. apostolice si dietei; prin urmare (apoi sa urmeze §-ulu cum e.) E sprijinitu:

C. Schmidt n'are nimicu in contr'a propunerei lui Vaid'a, dar n'o afla de lipsa, câci nu contradice nimenea. (Vaid'a: Superflua non nocent.)

Binder observa, ca nu e constitutiunalu, a face vre-unu deputatu recursu la comissariulu reg. dietalu, ci la dieta insasi. E sprijinitu, si

la votare propunerea lui Vaid'a remâne in minoritate,

ear a lui Binder se priimesce.

§ 70 se priimesce.

Din scrutiniulu restrinsu, resulta, ca s'au alesu Gull si Bolog'a.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 7/19 Augustu. 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: regulamentulu dietei.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, la care se incinge o desbatere sgomotósa, si dupace se citesce o petitiune a comunei Demsiusu pentru pasiunitu si paduritu, si iarasi alta petitiune a comunei Riciulu de Campia pentru ajutoriu in urm'a necasuriloru vremiloru:

se trece la ordinea dilei, adica la § 71 din proiectulu comitetului.

Binder repetiesce si aici propunerea sea dela § 69: cá apelarea unui membru dietalu, a cârui propunere Presied. n'aru voí a o pune la ordinea dilei, sa nu se faca la comissarulu reg. impoternicitu, ci la insasi diet'a, carea va pertractá intrebarea, déca e admissibila propunerea ori nu, si déca o va aflá admissibila, va statorí totdeodata si tempulu, candu sa se aduca la ordinea dilei.

H. Schmidt contr'a acestei propuneri, carea de siguru va duce la conflicte intre regimu si dieta.

---

*) A se vedé proiectulu de lege in nrii 57—59 ai „Tel. Rom.“ Red.)

Fogarasy crede, ca prin propunerea acést'a se prejudeca dreptului regimului sî se dà prémare libertate dietei, resp. maioritâtii dietale; de aceea sa remâna §-ulu cum e.

Binder apera propunerea sea. Lui H. Schmidt i spune, ca déca acésta propunere aru provocá conflicte intra dieta sî regimu, apoi modulu celu mai bunu de a incungiurá aceste conflicte, e, cá sa n'avemu dieta. Dar pentruca cu unu briciu ascutîtu póte sa-si taie cineva grumazii, de aici inca nu urméza, ca sa ne rademu cu briciuri tempite. Dar nu numai tiér'a are causa de a incungiurá astfelu de conflicte, ci sî regimulu, pre care-lu deosebesce de tronu, are datorinti'a de a incungiurá conflictele cu diet'a. Sî afara de aceea regimulu mai are inca unu mijlocu, de care s'aru poté serví in atari impregiurâri, mijlóculu adica de a nu sanctiuná hotaririle dietei. Lui Fogarasy observa, ca déca propunerea densului (a lui Binder) aru prejudecá dreptului regimului, câci o propositîune reg. s'aru poté traganá din dî in dî, diet'a totusi are unu mijlocu in favórea sea, adica ea póte reieptá propositîunea regimului. In staturi constitutîunale initiativ'a la facerea legiloru o ia mai cu séma totu diet'a insasi, sî tocmai institutîunea acést'a constitutîunala s'aru calcá, déca nu s'aru priimí propunerea densului. In fine observa, ca comissarulu reg. impoternicitu e o institutîune nóua, ce esista numai de candu a venitu Transsilvani'a la Austri'a, câci mai nainte principele insusi erá membru alu dietei. De aceea densulu nu póte recunósce alta autoritate deasupr'a dietei, decâtu pre corón'a insasi, carea are dreptulu de a sanctiuná ori de a reieptá propunerile dietei.

H. Schmidt repetiesce assertulu seu sî se alâtura lânga Fogarasy.

Dr. Ratiu combate pre Fogarasy, alu cârui asertu n'aru avé temeiu, de óre ce dupa § 70 alu acestei legi propositîunile regimului vinu la pertractare nainte de tóte celelalte. De aceea pentru Binder.

Puscariu crede, ca principiele nu trebuiescu repetîte; sî de óre ce § 71 e cuprinsu cu totulu in § 69, de aceea aici sa se stérga. Nu e sprijinitu.

Branu de Lemény espune deosebirea intre § 69 sî 71. Apoi se declara pentru Binder. Dar parendu-i-se, ca nici prin motîunea lui Binder nu e destulu de preingrijitu, de óre ce ursoriulu pentru aducerea unei propositîuni la ordinea dîlei iara merge la Presiedintele, care iara póte traganá predarea lui, de aceea propune urmatoriulu adausu: Presied. dietei va fi indatoratu, acésta plângere, precum sî recursulu la 14 dîle dupa esibitîune a le pune la ordinea dîlei. E sprijinitu.

Dr. Teutsch chiaru sî cu pericululu de a se pareá anticonstitutîunalu se dechiara pentru § 71 din proiectulu comitetului neschimbatu, care i se pare destulu de dreptu; câci déca regimulu are dreptulu initîativei, diet'a are dreptulu refusârei. Procedur'a, cá recursele de felulu acest'a sa mérga la Comissarulu reg., consuna deplinu cu art. XI din 179°/₁, unde se dîce, ca déca preste tóta asceptarea Presiedintele dietei n'aru face ordinea dîlei asiá, dupacum doresce diet'a, acestei'a i stá deschisa calea mai antâiu la Gubernatorulu, sî déca n'aru ajutá nici mijloculu acest'a, atunci la Comissarulu reg. In fine afla, ca tocmai acestu modu de recursu, adica dela Presiedintele dietei la Comissarulu reg. e de lipsa intr'o tiéra, unde suntu atâtea diferintie natîunale sî confessiunale cá in Transsilvani'a.

Dr. Ratiu combate pre Branu de Lemény sî pre Teutsch, espunendu, ca propunerea lui Branu nu e de lipsa 'sî ca nici prin dens'a nu potemu scapá de indoieli, ear lui Teutsch observandu-i, ca legile vechi nu potu fi totdeun'a normative pentru noi. Se declara de nou pentru Binder.

C. Schmidt respectéza tóte opiniunile, dar principiele constitutîunale i stau mai pe susu de tóte opiniunile private. Unulu din aceste principie e, ca dreptulu initîativei compete de o potriva ambiloru factori ai legislatîunei, va sa dîca atâtu Mai. Sele Imperatului, câtu sî dietei, resp. membriloru ei. Cu câtu aceste principie se voru observá mai strictu, cu atât'a mai putînu suntu de temutu conflicte intre regimu sî dieta. Institutulu Comissarului reg. dietalu l'a illustratu Binder de ajunsu; densulu nu va sa stérga acestu institutu, ci doresce cá acel'a sa susteá sî mai departe. Dar la cele aduse de Dr. Teutsch trebuie sa observe, ca chiaru sî atunci, candu recursulu se faceá la Gubernatorulu sî dela acest'a la Comissarulu regescu, conflictele intre regimu sî dieta nu se evitau, pentruca staturile cereau necurmatu, cá gravaminele loru sa se ia mai nainte decâtu propositîunile regesci. Tocmai pentruca dreptulu legislatîunei e impartîtu intre regimu sî dieta, interesulu ambiloru factori e a nu se slobozí la conflicte, câci altmintrea se perde tempulu indesiertu. Déca gravaminele, despre cari e vorb'a aici, in locu de a se dá Comissarului dietalu, se voru dá dietei. densulu nu vede intr'acést'a nici o calcare a dreptului regimului séu a dreptului Presiedintelui; pentruca densulu crede, ca de regula sî de aici inainte Presiedintele va aduce obiectele la ordinea dîlei, sî numai candu sî candu la vreunu casu escepţîunalu diet'a. Pentru propositîunea regimului nu vede nici unu periculu, câci in § 70 s'a statoritu odata, ca propositîunile regimului vinu la desbatere inainte de tóte celelalte. Adausulu lui Branu lu afla de prisosu, sî se declara cu tóta resoluteti'a pentru motîunea lui Binder. (Bravo! de repetîte ori. Voci: Incheiarea desbaterei!)

Schuler—Libloy priimesce de ale sele tóte motivele aduse de Binder sî C. Schmidt, sî mai adauge numai aceea, ca dreptulu initîatívei dietele de mai nainte lu aveau sî-lu practisau in mesura cu multu mai mare, decâtu diet'a de acumu; câci cu tóte ca pe atunci propositîunile reg. cuprindeau numai teme, cari apoi diet'a insasi avea de a le perlucrá sî a le umplé, totusi adeseori acelea se puneau la o parte sî se luau inainte gravaminele. De aceea sa nu angustâmu dreptulu dietei sî mai tare, ci sa-lu lasâmu cu câtu e de angustatu in proiectulu comitetului, sî sa priimimu propunerea lui Binder! (Bravo!)

Dupace Refert. Mog'a recomanda proiectulu comitetului neschimbatu,

la votare se priimesce propunerea lui Binder, ear a lui Branu sî a comitetului se reiépta. (Nici Branu de Lemény nu se scóla pentru propunerea sea.)

Inainte de a se trece la § 72, Dr. Teutsch cere cuventulu pentru de a propune, cá sa se introduca sî aici in ordinea dietala §§-ii 27—31 din regulamentulu prov. de afaceri (formarea celoru 8 despartiamente).

Puscariu se'nvoiesce cu propunerea lui Teutsch; dar spre a se pertractá, trebuie luati §§ ii resp. unulu câte unulu, spre care scopu sa se dee comitetului resp. pentru preconsultare. Apoi adauge sî din partea sea unu §, care cuprinde §§-ii cei d'antâiu ai regulamentului.

Br. Bedeus propune, cá fiacârui deputatu sa-i fia permisu a face interpelatîuni. — E sprijinitu.

Buteanu face deosebire intre ordinea electorala sî regulamentulu casei, sî nu se póte 'nvoí cu aceea, cá sa se priimésca in legea electorala sî regulamentulu de trebi. Afara de aline'a 1 a §-ului 76 (ca decisiunile dietei se aducu la p. n. cunoscintia numai prin Comissarulu reg.) sî afara de § 77, (ca diet'a n'are dreptulu de a intrá in comunicatîuni cu alte diete séu de a priimí sî de a tramite deputatîuni) sa nu se priimésca nimicu din regulamentu. §§-ii acesti'a sa se priimésca in legea dietala, ear § 72 sî cei urmatori sa se stérga de aici sî sa se transpuna in regulamentu. Nu e sprijinitu.

Refrt. Mog'a combate propunerile lui Teutsch sî Puscariu sî apera proiectulu comitetului. A luá din regulamentu mai un'a mai alt'a, va sa dica a face carpituri, sî cu carpituri diet'a nu se ajuta.

Eitel propune, a se percurge legea dietala pâna in capetu, câci §-ulu din urma face amintíre espresa de regulamentu, sî acolo apoi sa se dîca, ca diet'a adoptéza regulamentulu provisoriu.

Dr. Ratiu e in contr'a propuneriloru lui Teutsch, Puscariu sî Br. Bedeus; câci sî déca aru intrá aceste propuneri in legea dietala, aceea aru remané o lege manca.

Puscariu inca a fostu de parere, ca §§-ii privitori la manipulatîunea din launtru a dietei sa se transpuna in regulamentu; dupace insa acést'a nu s'au observatu, ci dela § 64 incóce s'au priimitu atâtea decisiuni privitóre la regulamentu, sî densulu s'a crediutu indreptatîtu, a face propunerile ce i s'au parutu de lipsa. Apoi combate pre refert. Mog'a pentru terminulu neparlamentariu „carpituri“ (Ho! Ho! Bravo!) Déca propunerile acestea suntu carpituri, apoi elaboratulu comitetului e o sdrantia (Ho! Ho! La ordine! La obiectu!); câci numai sdrantiele au lipsa de carpituri. (Sensatîune. Pausa.)

Branu de Lemény n'a sprijinitu nici un'a din propunerile aduse inainte, câci nu se tînu de ordinea electorala, alu cârei § 1 suna asiá. (Citesce §-ulu, cum a fostu la 'nceputu; apoi observandu-i-se ca acel'a s'a modificatu,) se declara pentru Eitel.

Schuler—Libloy vede in regulamentulu de afaceri o parte fórte esentîala a ordinei dietale insasi, sî de aceea e in contr'a lui Eitel sî pentru Teutsch, Puscariu sî Br. Bedeus.

Dupa care, fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina.—

Siedinti'a din 11/23 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: unii articuli din regulamentu.)

Dupa ce se citesce protocolulu in limb'a româna sî se

priimesce fâra observâri, deput. Eppului Br. de Siagun'a i se acórda concediu pâna la capetulu lui Septembre.— Baritiu anuntia venirea sea pe septemân'a urmatóre.— Opidulu Zlatn'a se róga pentru dreptulu de a avé deputatu propriu dietalu. Petitîunea se dà comitetului pentru legea dietala.— Totu comun'a Zlatn'a se róga, cá sa aiba baremu unu jude singularu in sinulu seu. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei.— Comun'a Rosî'a de munte petitîunéza contr'a modalitâtii alegerei de deputatu, dupace la In. Guberniu aru fi petitîunatu de trei ori indesiertu; Presied. e de parere, ca sa se dé comitetului de petitîuni, Nicol'a sî I. Bolomiri sustînu, ca celui de legitimare,— ceea ce apoi la votare se sî priimesce.— Comun'a Murareni din distr. Naseudului se róga a fi transpusa la Reghenu, dupa cum stà in proiectulu regimului. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei.

La ordinea dîleie § 72 din proiectulu comitetului, resp. intercalarea unoru §§-ii din regulamentulu de afaceri.

Repres. regimului Iakabb e de parere, ca trebuie sa se faca deosebire intre legea dietala sî intre regulamentulu de afaceri; câci pe candu ceea e proprietate comuna a regimului sî a dietei, acest'a e numai alu dietei, sî diet'a póte sa si-lu faca dupa trebuintia pentru fiacare sessiune.

Refert. Mog'a repetiesce propunerea sea din siedinti'a din urma sî declara, ca densulu prin cuventulu „carpituri“ n'a voitu sa vateme pre nimenea; ear déca respunsulu lui Puscariu a fostu parlamentariu ori nu, lasa la judecat'a opiniunei publice.

Plecker partinesce propunerea lui Teutsch, Br. Bedeus sî Puscariu din siedinti'a din urma, dar e de parere, ca §§ii respectivi din regulamentu, adica § 27-31, apoi § 70- 71, numai in principiu sa se priimésca, ear cu preconsultarea loru, precumu sî cu rangiarea §§-iloru sa se insarcineze comitetulu respectivu.

Presied. observa, ca diet'a póte desbate sî decide asupr'a loru sî fâra preconsultare sî predare la comitetu, cu atât'a mai vertosu, câci §§ii acesti'a se afla cuprinsi in votulu minoritâtii.

Plecker se abate dela parerea sea intr'atâta, incâtu numai rangiarea §§iloru vá sa se predé comitetului. E sprijinitu. Apoi propune, cá §§ii 16 (netragerea la respundere a deputatîloru pentru dechiarârile facute in dieta) sî § 17 (cá nici unu membru alu dietei pe tempulu câtu va tîné sesiunea sa nu se póta arestá séu persecutá judecatoresce fâra invoirea dietei, luandu afara aflarea in fapta) din votulu minoritâtii sa devina conclusu. E sprijinitu multu.

I. Balomiri partinesce propunerea lui Plecker, cá un'a ce se tîne de legea electorala; ear propunerea lui Teutsch sî Puscariu nu le priimesce; regulamentulu de trebi sa si-lu faca fiecare dieta pentru sine!

Koronk'a propune o schimbare in §§i.

Puscariu retrage propunerea sea, de a se dá §§ii respectivi comitetului spre preconsultare, sî crede, ca acei'a sa se pertracteze in dieta sî sa se puna atâtu in legea materiala (dietala), câtu sî in cea formala (regulamentu); câci de-i vomu pune i vomu ave, de nu, nu. (Gull: Asiá e!) Mâne, poimâne voru intrá sî Ungurii in dieta; atunci in comitete se potu alege membrii duoru partide, ear partid'a a trei'a póte remané eschisa, déca nu se va aduce in privinti'a acést'a lege positiva. De aceea partinesce propunerea lui Plecker, carea garantéza deputatului libertatea sî independinti'a, propunerea lui Dr. Teutsch, carea va formarea despartiaminteloru dupa cercurile electorale, in fine propunerea lui Br. Bedeus, carea dà ori cârui deputatu dreptulu de interpelatîuni. (Bravo! in centru.)

Obert recomanda spre priimire §§-ii 19 (desfiintiarea dietei) sî § 20 (sfer'a de activitate a dietei) din votulu minoritâtii. E sprijinitu.

Aldulеanu pentru motîunile lui Dr. Teutsch, Plecker sî Obert. Cá sa fia diet'a representata dupa cuviintia la preconsultârile materieloru, e de neincungiurata lipsa, a se formá sectîuni, sî acést'a fâra 'ndoiéla se tîne de materi'a legei sî are loculu seu in ordinea dietalo. Ori care natîunalitate singura póte fi maiorisata de celelalte 2 natîunalitâti; sî de acést'a sa ne ferimu. Dar fiindca sectîunile se forméza dupa cercurile electorale, ear cercurile electorale se potu formá numai dupa impartîrea cea nóua a tierei: pentru aceea pertractarea obiectului acestui'a sa se amâne pâna dupace se va decide asupr'a §§-loru 10 sî 13.

C. Schmidt. Propunerea lui Alduleanu contradîce propunerei lui Teutsch; de aceea amanarea nu e de lipsa. —

Fiindu sî diet'a de acésta parere, se continua desbaterea asupr'a propunerei lui Teutsch.

Budacker cere a se aduce propunerile un'a câte un'a la votare.

Dr. Teutsch reflecta lui Alduleanu, ca amanarea propusa de acest'a nu e de lipsa, de óre ce in propunerea lui (Teutsch) se dîce, ca formarea despartiaminteloru sa se faca mai tardîu, dupace se va decide asupr'a §-ului 10.

Aldulеanu convingendu-se, ca prin propunerea lui Teutsch intrebarea formârei sectîuniloru remâne deschisa, de sî crede, ca amanarea obiectului pâna la finea legei aru fi mai potrivita, retrage motîunea sea.

Budacker e de parere, ca sa se priimésca formarea sectîuniloru in principiu, ear mai multu de atât'a nu.

C. Schmidt combate pre acei'a, cari dîcu, ca regulamentulu nu se tîne le ordinea dietala, sî ca nici un'a din decisiunile lui nu se potu priimí in legea dietala.

Gavr. Manu in principiu consimte cu Teutsch, ear pentru partea formala aru trebuí sa se vorbésca mai antâiu preste (in locu de: despre) cercurile electorale, alu câroru numeru inca nu se scie. De aceea partinesce propunerea lui Alduleanu, cá obiectulu acest'a sa se amâne pâna la finea legei dietale; ear déca acést'a nu s'aru priimí, atunci din propunerea lui Teutsch sa remâna afara numerulu cercuriloru. E sprijinitu.

Mich. Bohatielu e de aceeasi parere cá Manu.

Refert. Mog'a imputà lui Koronka, ca mai antâiu au aprobatu elaboratulu comitetului, ear acum lu critica, sî dupace mai face unele alusiuni sî la Puscariu, priimesce propunerea lui Manu.

La votare, propunerea lui Manu pentru amanare remâne in minoritate de 34 contr'a 38 voturi; propunerea lui Manu (a nu se determiná numerulu cercuriloru) se priimesce.

La a dóu'a parte a propunerei Dr. Teutsch: cá in fiacare comitetu sa se tramita câte unu deputatu din fiacare sectîune,

Budacker propune: Unu ori mai multi membri din sectiune. E sprijinitu.

I. Balomiri propune: In comitetele formande se voru tramite deputati dupa deciderea dietei.

Aldulеanu combate pre Budacker sî sprijinesce propunerea Dr. Teutsch, carea apoi

la votare, dupace Budacker retrage propunerea sea, se sî priimesce.

Dr. Teutsch mai propune, ca déca 2 sectîuni se voru uní intrun'a, acelea sa tramita in comitete numerulu duplu de deputati. E sprijinitu. Gavr. Manu in contr'a acestei propuneri. Dr. Teutsch retrage propunerea sea.

§ 75 (stenografirea pertractârîloru dietale) sî § 76 (intrebuintiarea comuna a rapórteloru stenografice si aducerea pertractâriloru dietale la p. n. cunoscintia) din regulamentulu de afaceri se priimesce.

Cu cari siedintiá se termina la 2 óre.

Dela Sinodulu Eppiloru din Carlovitiu.

Amu fi fórte fericiti, candu amu poté spune cititoriloru nostri multu nou sî multu bine dela Sinodulu din Carlovitiu. Nu potemu nici un'a, nici alt'a. Cea mai insemnata noutate o-amu comunicatu: ca Esc. Sea Eppulu Bucovinei, Eugeniu Hacmanu, insotîtu de doi preoti sî de Secretarulu consistorialu Sienbach (incâtu scimu, Neamtiu!! romano-catolicu!) a plecatu la Sinodu. Despre sosirea sî activitatea Esc. Sele inca nu scimu nimicu; ne tememu insa, ca nu duce cu sine altu ce-va, decâtu o pétra, — pétr'a smintelei, carea o rostogolesce acum de atâti'a ani. Programulu Esc. Sele, déca potemu dá crediamentu foiloru genrmane, prin cari spira, aru fi sî de asta data crearea unei mitropolii in Bucovin'a, subordinarea eii subt unu corpu representativu in Vienn'a, comunu pentru toti greco-orientalii din monarchia (!), sî infiintiarea unei Episcopii 'rutene, câci subordinarea bisericei din Moldov'a sub cea din Bucovin'a e prea mare basna, cá sa ne potemu ocupá cu ea. — Greutâtîle la desfacerea ierarchica crescu; capulu partidei serbo-ierarchice se pare a fi Episcopulu din Versietiu Kengelatz, cunoscutu atâtu de bine fratîloru nostri din Banatu. (Dupa scirile mai nóue din „Presse“ Eppulu Hacmanu s'aru aflá cu trupu cu sufletu in castrele neromâne. = Oare acést'a e missiunea, ce i o-a 'ncredintiatu „intregu clerulu sî poporulu“ din Bucovin'a ?!—

Numerulu membriloru mireni, dupacum ne spune „Concordi'a,“ s'au immultîtu prin d. Teodoru Mandiciu, consiliaru la Locotîinti'a reg. din Bud'a, pentru a cârei tramitere Mitr. Masirewic aru fi facutu pasii cuveniti la Gubernatorulu Ungariei Contele Pálfy. —

Sabiiu in 4/16 Septembre. D. Marcu Békessy, translatoru magiaro-germanu alu dietei transsilvane, publica fói'a de prenumeratîune la o fói'a nóua ungurésca, ce va sa ésa sub redactiunea densului din 1 Oct. a. c. sub titlulu „Erdélyi Hetilap“, sî a cârei devisa e: Nu trebuie o-

positîune pentru orîce pretiu! — Mai multi literati, venindu dela adunarea generala a mediciloru sî naturalistiloru unguri din Osiorheiu (ținuta cu frumóse festivitâti sî resultale ia 27 Augustu ¡sî dîlele urmatóre) petrecura câte-va dîle in Sabiiu. — La dieta au mai venitu P. Eppu Dobr'a sî d. Axentiu Severu. — Têrgulu de mârfuri a fostu mai slâbutiu, celu de vite mai bunu. Preste totu s'a simtîtu lips'a baniloru. —

Sabiiu in 3/15 Septembre. Eri dupa amédi pe la 1 óra, pe caudu se aflau partea cea mai mare a locuitoriloru din satulu invecinatu Turnisioru aici la târgu, erupse in acésta comuna focu, carele, dupacum se dîce, s'aru fi escatu din curtea unui fauru zîganu, sî manatu de ventu in câte-va minute au nimicitu proprietatea a mai multu de 60 locuitori, sî anumitu siurile sî casele locuitoriloru români fiindu de materialu mai slabu, au arsu pâna 'n fundamentu. Ómeni nu s'au periclitatu, cu tóte ca se latîse faim'a ca aru fi arsu sî nisce cópii; dar vite mai multe devenira prada focului

Din tiér'a Oltului, in dîu'a de taiérea capului sfantului Ioann. Domnule Redactoru! Omulu saténu, faca-se in lume orî ce schimbâri adanci se voru face,— totu remâne in cele mai multe pârti necajitu, sî fórte asupritu.

Pentru densulu se pare ca sórele nu incaldiesce de o potriva, elu in multe privintie nu e consideratu, sufere nemangaiatu. Lasu, ca dârile cele mari trebuie sa le platimu fâra vaietu: dara suntemu nemangaiati sî cu atâtu mai multu sî nedreptatîti atunci, candu noi nu ne potemu intielege cu acei'a, in a câroru mâna depunemu contributulu nostru. Dupa cumu audîmu noi dela unulu sî dela altulu, ori sî ce amploiatu, care odata are de lucru cu noi, trebuie sa fia pentru noi sî nu noi pentru densulu, prin urmare trebuie celu pucinu sa ne intieléga limb'a nóstra propria, déca nu toti baremu unulu doi dintre toti; ce insa cu dorere trebuie se observâmu, ca la onoratulu nostru c. r. Perceptoratu din districtulu Fogarasiului asemenea omu de intielesu nu se afla nici unulu, care celu pucinu sa ne intieléga graiulu vorbirei nóstre romanesci; de unde apoi noi in cele mai multe casuri trebuie séu sa ne procurâmu unu talmaciu, care asemenea ne costà bani, séu in lips'a acestui'a devenimu confusi unii pentru alti, sî ne remânu nu arare orî tóte câlile nóstre zadarnice, din care cause apoi ne sî pagubimu adesecori. Noi nu scimu cu siguritate, ce insa amu dorî sa scimu, ca acesti Domni dela onoratulu perceptoratu suntu ei siliti a cunósce celu pucinu dóue limbi de ale patriei, séu densii au privilegiu numai esclusive pentru cunoscinti'a limbei germane, pre care noi nici pre departe nu o cunóscemu,— cá asiá sa tacemu sî sa nu ne osandimu in fati'a lumei culte! Insa de nu posedu astfelu de privilegiu, apoi suntemu de tóta convingerea, cumca Innaltele locuri respective nu au nici câtu de pucina cunoscintia*) despre aceea, ca noi suntemu nevoiti a ne folosí in tóte afacerile nóstre de talmacitori cu Domnii amploiati dela c. r. Perceptoratu, ce credemu cumca nici statului prin asemenea neconsideratiune se face atare folosu insemnatoriu: ca statulu cere, sî prédreptu, sa fia intielesu intru tóte ale sele, dela care noi cá fii adeverati amu dorî asemenea.— Dara amu dorî din inima sî sufletu, cá la asemenea perceptoratu sa se aplice bataru doi séu trei individi, cari intielegu sî vorbescu limb'a nóstra româna.—

Secerisiulu estanu au fostu preste totu nemultiamitoriu. Malaiu nimicu, fênu pucinu, intru atât'a, incâtu ni téma ca o vomu patî-o cá fratii din Banatu sî Ungari'a. C.

*) De unde s'o aiba, deaca nu ve plângeti?! Red.)

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Assoc. dupa adunarea gen. a Associatîunei, pâna la siedinti'a comitetului Assoc. ținuta in 6 Septembre n. 1864.

1. Prin D. prof. Boiu s'a administratu la cass'a Associatîunei dela D. Dr. Iacobu Brundusianu 2 fl. v. a. pentru 1 esempl. din actele adunariloru gen. I. II. sî III.

2. D. medicu in Siomcut'a mare Dr. Ioanne Colceriu corabianu tramite la fond. Assoc. tacs'a pre an. 186¾ in summa 5 fl. v. a.

3. D. Jude procesualu in Dobr'a, Alessandru de Crainicu tacs'a iarasi pre a. 186¾ 5 fl.

4. D. Teodoru Moldoveanu Bucea din Mediasiu cá m. nou tacs'a sî pentru diploma cu totulu a tramesu la fond. Assoc. 11 fl. v. a.

5. Prin D. protop sî colectoru in Sabesiu Ioanne Tipeiu s'a tramesu la fondulu Assoc. 5 fl. v. a. cá tacsa pre a. 186¾ dela D. Georgiu Elia Munteanu economu in Câlnicu.

6. Deadreptulu la cass'a Associatîunei a incursu tacse de m. ord. pre anulu trecutu a Associatîunei 186¾ dela urmatorii Domni:

a) dela D. administratoru de comitatu Ioanne Puscariu tacs'a de m. ord. 5 fl. b) D. Adm. parochu in Brasiovu Bart. Baiulescu 5 fl. c) D. adm. protop. in Bai'a de josu Nic. Fodoru tacs'a de m. ord. 5 fl. sî 1 fl. pentru diploma 6 fl. d) D. negotiatoru in Brasiovu Constantinu Jug'a tacs'a pre anii 186⅔ sî 186¾ 10 fl., e) D. prof. in Bucuresci Ioanne Radilescu tacs'a pre a. 186¾ 5 fl.

Dela Secretariatulu Associatîunei.

Sabiiu in 6 Septembre 1864.

Nr. 27—1 **Concursu.**

Comitetulu Associatîunei transsilvane, amesuratu Conclusului adusu in siedinti'a II. a adunârei generale ținuta la Hatiegu in 2 Augustu p. publica prin acést'a concursu la unu premiu de 100 fl. v. a. destinatu pentru unu teneru românu din clas'a professiunistiloru (meseriasîloru), destoinici a lucrá cá maisteri, cu terminulu pâna in 1 Maiu n. 1865. Pre lânga urmatórele conditîuni:

1. Competitorii la acestu premiu, trebue sa fi invetiatu vreun'a din ací insemnatele siese professiuni, adeca: de zidari, bardasi (lemnari, dulghieri), mesari (alias templari), fauri (covaci), lacatusi, rotari, cá unele din cele d'antâia trebuintia.

2) se alatura langa petitiunea loru: a) carte de botezu. b) testimoniu scolasticu, celu putînu de 3 clase elementare, sî de sciinti'a desemnului, celu putînu, pre câtu se cere la meseri'a loru, c) testimoniu despre invetiarea respectivei professiuni, din carele sa se cunósca invederatu, cumca resp. concurenti aru fi destoinici spre a-si portá professiunea sî a conduce vreo lucratória (Werkstatt) spre indestularea publicului, d) adeverintia despre o portare morala cuvenintiósa, séu dela Parochulu respectivu séu dela deregatori'a publica resp. (oficiolatu, Magistratu.)

Concursurile provediute cu mai susu-insemnatele documente sa se substérna la comitetulu Associatîunei pâna la terminulu mai susu insemnatu. *)

Din siedinti'a comitetului Associatîunei transsilvane ținuta la Sabiiu în 6 Septembre n. 1864.

*) Suntu poftite sî celelalte jurnale române, a reproduce in colónele sale acestu concursu.

Nr. 25—2 **Concursu.**

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopresviteratului Dobrei in Dobr'a devenindu doue posturi de Invatietori vacante, se escrie concursu pana în 22. Septemvre 1864 st. v. cu unu salariu anualu de 400 f. v. a. pentru fiacarele.—

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestoru dóue posturi, trebuie sa fia de natîunea româna sî de religiunea ortodocsa orientala, cá sa póta correspunde caracterului natîunalu sî confessiunalu alu scólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Efori'a scolara din Dobr'a provediendu-si recursele loru

1) Cu atestatu de botezu

2) Cu documentu despre capacitatea. despre servitîulu avutu, séu despre ocupaciunea de mai naiute, precum sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbiloru patriei. —

Inspectorulu Districtualu sî Presiedintele Eforiei scólei capitale a Protopresbiteratului ort. or. din Dobr'a. —

Nicolau de Crainicu, Protopresbiteru.

Nr. 24—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statîunile invetiatoresci din comunele greco-resaritene Topliti'a sî Palot'a; cea d'antâiu impreunata cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne; eara a dóu'a cu 80 fl. v. a. cortelu sî lemne,

se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c. Carii aru dori a ocupá vreun'a dintre aceste statîuni invetiatoresci, pâna la suscitat'a dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate, sî adeca: la cea d'antâiu statîune e de lipsa cá concurentii sa scie tustrele limbile patriei, éra la a dóu'a numai limb'a româna, precum sî tipiculu sî cantârile bisericesci, sa aiba Estrasu de botezu, Adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitîulu de pâna acum sî despre portarea loru morala sî politica.

Administratur'a sî Inspectoratulu Distr. scolaru alu Turdei de susu.

Idicelu in 23 Augustu 1864.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Adm. Protopopescu sî Inspectoru distr. scol.

Calendariulu pe anulu 1865 au esîtu de sub tipariu sî se afla de vendiare la tipografi'a diecesana. Pretiulu: nelegatu cu 20 xr., sî brosiuratu cu 22 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. eur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 71 ANULU XII.

Sabiiu, in 10|22 Septembre. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 14/26 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale: Unii §§-i din regulamentu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, si dupace se citesce o petitiune a comunei Naseudu: pentru de a fi representata la dieta prin unu deputatu propriu, precum si alta petitiune a comunei Vingard: pentru de a fi incorporata la Sabesiu, eara nu la Ocn'a Sabiiului, dintre cari cea d'antâiu se dà comitetului pentru ordinea dietala, ear a dóu'a comitetului pentru inpartîrea tierei:

la ordinea dîlei e propunerea lui Puscariu: Dupa deschiderea dietei se voru esaminá nainte de tóte actele de alegere ale membriloru alesi ai dietei, spre care scopu se voru formá deosebite despartieminte; pentru cei ce voru intrá mai tardîu, se va compune unu comitetu permanentu. Se priimesce fára desbatere.

Urméza propunerea lui Br. Bédéus: Fiacârui membru dietalu i stà in voia, a aduce cu scirea Presiedintelui la ordinea dîlei unu obiectu, ce nu se afla la ordinea dîlei. Br. Bédeus insa modifica propunerea sea intr'acolo, ca priimesce §§ii 70 si 71 din regulamentu intregi si neschimbati. (§ 70 suna asia: Fiacare deputatu are dreptu a aduce la vorba unu obiectu, care nu e pusu la ordinea dîlei, prin intrebâri indreptate câtra Presied dietei, câtra Presiedintii despartiamenteloru ori ai comiteteloru.— Nici candu nu e concesu, a intrerumpe desbaterea inceputa prin o interpelatîune.— Interpelatîunile, care va vrea a le indreptá vre'unu membru alu dietei câtra Presied. Guberniului reg., suntu de a se predá Presiedintelui dietei in scrisu provediute cu 10 subscrieri, a se impartasi de câtra acest'a Presiedintelui Guvernului reg. si a se precetí in siedintia. — Respunsulu pe (citesce: la) astfelu de interpelatîuni séu respingerea loru se va tramite Presiedintelui dietei si se va aduce prin elu la cunoscinti'a dietei. — § 71 suna: Despre interpelâtîunile facute si respunsulu la acelea datu nu e iertatu nici o desbatere.) E sprijinitu.

Gull partinesce acésta propunere, crediendu ca in adeveru se tîne de legea dietala; numai in aline'a 3 din § 70 aru voí a se dîce in locu de: Presiedintele Guvernului: Regimulu tierei.

I. Balomiri se 'nvoiesce si cu propunerea Br. Bedeus si cu a lui Gull; numai in aline'a 4 din § 70 aru dorí sa se dîca, ca respunsurile sa se tramita la dieta, (ear nu la Presied. dietei.) Motivulu lui e, ca respunsurile sa urmeze in tóte 3 limbile, de óre ce candu s'aru tramite numai câtra Presied. dietei, atunci s'aru potè tramite si numai intr'o limba, — prin ceea ce legea pentru indreptatîrea egala a celoru 3 limbi ale tierei aru devení ilusoria. E sprijinitu.

M. Bohatielu in principiu partinesce propunerea Br. Bedeus, dar specificârile cuprinse acolo, ne tînendu-se de legea dietala, ci de regulamentu, sa remâna afara.

La votare propunerea lui Bohatielu cade,

propunerea lui Gull remâne in minoritate (34 voturi contr'a 38),

propunerea lui Balomiri nu se priimesce,

propunerea Br. Bedeus se priimesce, si astfelu §§-ii 70 si 71 din regulamentu trecu neschimbati in legea dietala.

Urméza propunerea lui Plecker: spre a se mai priimí in legea dietala § 16 din votulu minoritâtii: (Membrii dietei pentru votarea facuta intru esercitarea chiamârei loru nici decum, ear pentru dechiaratîunile facute intr'asta a loru chiamare numai de câtra dieta se potu trage la respundere dupa dispositîunile respective ale regulamentului de trebi.)

C. Schmidt recomanda propunerea acést'a cu atât'a mai vertosu, câci ea garantéza libertatea vorbirei, de carea s'au ingrijitu atâtu de multu si constitutîuneá cea vechia a tierei, dupacum se vede din Aprobate partea II, titlulu I, articululu 8.

Propunerea lui Plecker e sprijinita si priimita mai cu un'animitate.

Obert recomanda § 19 din votulu minoritâtii: (Imperatulu are dreptu de a desfiintiá diet'a si sub decursulu periodului de legislatîune. — Numai câtu in astfelu de casu debue fára amanare sa se ordine alegeri nóue. — Déca s'au intemplatu desfiintiarea dietei, atunci durarea legiuita a dietei celei nóue se estinde numai pe (citesce: la) acea parte a periodului de legislatîune, care mai este indereptu.)

Gull n'aru avé nimicu in contr'a acestei propunerei, dar crede ca aceea nu se potrivesce cu legea dietala, si nici regimulu n'a primit'o in proiectulu seu. Aline'a 1 si 2 nu le póte acceptá nici decâtu, dincontra aline'a 3 crede a fi de lipsa, câci durarea dietei e de 3 ani. Aru dorí, cá aline'a 3 sa se ia cá adausu la § 8 din proiectulu comitetului in form'a urmatóre: Desfiintiandu-se diet'a, atunci alegerile nóue si chiamârile din partea corónei se voru estinde numai asupr'a tempului restante. E sprijinitu.

Fogarasy nu afla de lipsa acésta dispositîune a legei, de óre ce Mai. Sea are nu numai dreptulu de a desfiintiá diet'a, ci si datorinti'a de a o conchiamá de nou pe anulu urmatoriu. Decisiunea acést'a dar sa remâna afara; déca propunerea lui nu s'aru priimí, atunci partinesce propunerea lui Gull.

Branu de Leméný inca afla de prisosu §ulu acest'a si aru dorí remanerea lui afara; de altmintrea insa alegerile cele nóue sa nu se faca numai pe tempulu restante alu periodului dietalu, ci mai cu séma pentru incungiurarea speseloru pe alti 3 ani.

I. Balomiri: Sa nu se priimésca la desbatere obiectulu acest'a, de órece deputatii se alegu pe câte 3 ani, ear diet'a se conchiama pe totu anulu.

Dr. Teutsch aline'a 1 si 2 le afla de prisosu, ear aline'a 3 de lipsa. Pentru Gull.

Obert nu afla diferintia principiala intre propunerea sea, resp. a minoritâtii si propunerea lui Gull. Dar de lipsa e §ulu la tóta 'ntemplarea, câci inchiderea dietei e o eventualitate prélesne posibila, d. e. la schimbarea ministerieloru etc.

Binder inca afla cestiunea fórte importanta si partinesce propunerea lui Gull.

Punendu-se la votare priimirea séu nepriimirea decisiunei cuprinse in § 19 alu votului minoritâtii, voturile atât'a suntu de impartite, incâtu trebuie sa se faca votare nóminala, din carea resulta reieptarea eii cu 39 contr'a 36 voturi. (Baritiu se abtîne dela votare.)

Russu face o propunere cu totulu nóua: cá adica amploiatului alesu deputatu sa nu i se póta trage léf'a oficiala, nici sa i se póta denegá concediulu dela oficiu. E sprijinitu.

Branu de Leméný nu póte partiní propunerea acést'a, parendu-i-se cu totulu de prisosu, de óre ce vre-unu astfelu de casu pân'acumu nu s'au intemplatu.

Schuler—Libloy dincontra partinesce cu energía propunerea lui Russu; câci se póte intemplá prélesne vreunu regimu antiliberalu, care pre amploiatii liberali, ce s'aru alege deputati, sa cerce a-i impedecá dela intrarea in dieta tragendu-le lefile de amploiati ori denegandu-le sub cutare séu cutare pretestu concediulu de oficiu. Sa creâmu prin priimirea propunerei lui Russu unu scutu legalu pentru amploiatii liberali! (Bravo!)

La votare propunerea lui Russu se priimesce.

Filtsch, pentru de a se impedecá descle absentâri

ale deputatîloru dela siedintiele dietale sî comitetîale , propune spre priimire in legea dietala §§-ii 24 sî 34 din regulamentu, cari i contrage intr'unulu. (Prin cel'a se 'ndatoréza membrii dietei a vení regulatu la siedintiele dietei , ear prin cest'a a luá parte activa la lucrârile comiteteloru.) Apoi recomanda asemenea § 39 din regulamentu, insa nu in form'a lui originala, ci in form'a ce i-a dat'o minoritatea in § 125, care suna asiá: Déca facendu-se in comitetu prin maioritatea voturiloru vreo decisiune , séu conchidendu-se vr'o propunere câtra dieta, o minoritate de celu putînu trei membri doresce a aduce parerea minoritâtii inaintea dietei, atunci are acést'a dreptu a-si alaturá parerea reportului seu propusetîunei, sî a alege pentru ea unu referinte; totusi sa nu se intardieze prin acést'a nici predarea, nici facerea reportului ori a propunerei. Apoi atari propuneri, spre a poté sosí in dieta la votisare, au lipsa de sprijinire intocmai cá ori sî care alta propunere.)

Ambe propunerile suntu sprijinite, sî

P r e s i e d. in urm'a descopeririloru facute de Filtsch se vede indemnatu a provocá pre membrii dietei, cá sa cerceteze mai regulatu siedintiele publice sî private.

B r a n u d e L e m é n y propunerea d'antâiu o afla de prisosu, câci asemenea minutii nu se tînu de legea dietala sî câci vatema demnitatea deputatîloru sî chiaru sî veneratîunea câtra Mai. Sea, p. n. cârui'a s'aru substerne spre sanctîunare o astfelu de lege. (Bravo ! Bine ! in stâng'a sî in centru.)

G u l l a partinitu propunerea lui Filtsch , crediendu ca aceea e cumulativa; de altmintrea cu propunerea d'antâiu nu se 'nvoiesce.

L a v o t a r e numai Teutsch, Filtsch sî Plecker se scóla pentru propunerea antâi'a a lui Filtsch.

Urméza a dóu'a propunere a lui Filtsch. H a n n i 'a o afla de prisosu, sî intréba, ca déca se iau atâtea carpituri de ici sî de colo , pentruce sa nu se priimésca mai bine regulamentulu intregu?!

C. S c h m i d t sî O b e r t sprijinescu propunerea lui Filtsch, cá sa se garanteze câtu mai bine libertatea personala a deputatîloru.

F o g a r a s y nu afla deosebire intre § 125 sî intre § 39 din regulamentu.

L a v o t a r e propunerea lui Filtsch se p r i i m e s c e.

Trecendu-se acum iar la proiectulu comitetului, dela care se facuse abaterea, se citesce § 72 alu acelui'a.

P l e c k e r propune in aline'a 2 o neinsemnata modificare stilistica. E sprijinitu.

M B o h a t i e l u afla cuventulu „dieta“ cu dóue intielesuri sî propune : siedintia dietala. Nu e sprijinitu fâr' de Óbert. (Ilaritate.)

B i n d e r : Sa se stérga aline'a 2 din § 72. Nu e sprijinitu.

B r a n u d e L e m é n y combate pre Plecker sî propune in testulu românu o modificare stilistica.

C. S c h m i d t partinesce propunerea lui Branu , insa cu aceea, cá dreptu testu autenticu sa nu se ia german'a séu român'a, ci magiar'a, unde se dîce: Tárgy (obiectu), ear nu: propunere.

L a v o t a r e propunerea lui Plecker r e m â n e in m i n o r i t a t e , ear propunerea lui C. Shmidt s e p r i i m e s c e.

Cu cari siedinti'a se termina. —

S i e d i n t i ' a d i n 18/30 A u g u s t u. 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legei dietale : Priimirea unoru §§-i din regulamentu.)

Dupace se citesce protocolulu in limb'a germana sî se verifica fâra observâri, se dau spre citire mai multe petitîuni: a comunei Sohodolu, a mai multoru locuitori din C e t a t e d e B a l t a : spre a fi suferiti in casciórele loru pâna la regularea referintieloru urbariale; a comunei S i c u l u m a r e, spre a fi transpusa la Bistritia sî Sabiiu, ear nu la Naseudu; ale mai multoru comune de pe Oltu , a nu fi transpuse la Avrigu , ci la Fagarasiu; in fine a Br. Bruckenthal : cá comun'a Cusm'a sa fia transpusa la Bistritia , ear nu la Naseudu , chiaru sî candu satenii n'aru voí , pentruca densulu are mai multa posessiune , decâtu toti satenii. Tóte aceste petitîuni se transpunu la comitetele respective.

L a o r d i n e a d î l e i aru fi § 73 din proiectulu comitetului; dar

A l d u l e a n u propune a se intretiese aici aline'a 4 din § 48 din regulamentu, care § suna asiá: Propositîunile regimului sosite la dieta se voru pertractá sî decide inainte de tóte celelalte obiecte. — Totusi sî propositîunile regimului se voru supune mai antâiu pertractârei in comitetu. — Propositîunile regimului nu au lipsa de intrebarea sprijinirei, sî nu potu fi reieptate fâra anteconsultare. — Déca propunerile comitetului asupr'a substrateloru regimului se voru departá de totu ori in unele pârti de ele , atunci voru vení in casulu reieptârei propuneriloru lui substratele acelea in cuprinsulu loru primitivu la votare. — Regimulu póte modificá ori retrage cu totulu propunerile sele ori sî candu. —

Motivulu pentru recomandarea acestui § e, ca altmintrea remânu eschise proiectele regimului. E sprijinitu.

G u l l se 'nvoiesce cu propunerea lui Alduleanu , dar aru priimí sî alineele 3 sî 5, cari le afla fórte de lipsa.

Dupa o scurta observare a lui Alduleanu, ca dupa parerea densului alineele acestea se 'ntielegu de sine,

l a v o t a r e s e p r i i m e s c e propunerea lui Gull impreunata cu a lui Alduleanu.

La § 73 P l e c k e r adauge a se intercalá : Déca e dubiu resultatulu votârei, atunci se face prob'a contraria. E sprijinitu , chiaru sî prin votulu minoritâtii.

Dr. T e u t s c h propune, cá votarea nominala sa se faca totdeun'a , decâteori o ceru 10 membri dietali. Propunerea sea o motivéza cu aceea, ca numai astfelu se voru formá in sî prin dieta caractere solide politice, cari ori sî candu sa aiba curagiulu de a spune opiniunea loru. Votarea nominala adeseori e de lipsa sî pentru aceea, cá un'a ori alt'a dintre partide, sa se póta convinge despre sinceritatea celeialalte. E sprijinitu.

B r a n u d e L e m é n y combate acésta propunere cá un'a ce lovesce in dreptate sî in ordinea buna, sî câci nu se potrivesce nici cum cu demnitatea dietei , cá ori sî candu la poft'a séu la capriciulu a 10 membri sa se scóle tóta diet'a, póte câte-va sute de membri. 10 membri potu sa p r o p u n a dar nu sa d e c i d a, ca face-se-va votare nominala ori nu.

G u l l partinesce propunerea lui Teutsch, câci un'a e de lipsa, cá modalitatea votârei fiacârui membru sa intre la protocolu, alt'a e de lipsa a se cunósce fia-care membru dupa darea votului seu.

R u s s u propunerea lui Teutsch o afla de prisosu, ear despre Gull dîce, ca va sa sparia pre cine-va, cá sa nu voteze dupa convictîune, temendu-se cá sa nu intre in cartea cea négra.

N e g r u t i u partinesce propunerea lui Teutsch. Asemenea sî M. B o h a t i e l u , cá sî amploiatulu sa spuna francu convictîunea sea sî sa nu-si schimbe parerile dupa umblarea atmosferei.

Gavr. M a n u : Déca Teutsch tîntesce prin propunerea sea a pune pe proba caracterulu deputatîloru, atunci nu partinesce acésta propunere, dar altmintrea dá.

B r a n u d e L e m é n y repetiesce assertulu seu sî espune mai pe largu, ca libertatea parlamentara patimesce prin aceea , déca 10 voru propune , sî 20,30,100 voru trebuí sa se scóle. Qui nimium probat, nihil probat!

C. S c h m i d t pentru Teutsch , pre care la intielesu asiá, ca totdeun'a candu voru cere 10 membri , sa se faca votare nominala.

V l a s s ' a inca partinesce pre Teutsch, pentruca votarea nominala e unu mijlocu prébunu de a impacá consciinti'a sea sî a se justificá inaintea opiniunei publice.

L a v o t a r e propunerea lui Dr. Teutsch s e p r i i m e s c e mai cu unanimitate.

Nainte de a se trece la § 74, Dr. Teutsch a cerutu cuventu, pentru de a face o propunere, carea crede ca se va priimí de toti , chiaru sî de Branu. Apoi, dupace dà o deductîune istorica despre desvoltarea sî urmârile votului curiatu (votârei dupa natîunalitâti) in dietele vechi transsilvane, propune: O minoritate de 20 membri celu putînu are dreptulu de a dá opiniune separata la protocolu sî a o aduce astfelu la cunoscinti'a principelui. — Dreptulu acest'a, dîce, este de mare importantia sî trebuie sa priveghiâmu pentru pastrarea lui; câci astadi va fi natîunea acést'a, ear mâne cealalta in minoritate, sî acést'a apoi, neavendu sperantia nici barem ca opiniunea eii va ajunge la cunoscinti'a Imperatului, aru luptá o lupta desiérta sî desperata, pecandu déca i se cede dreptulu acest'a, ea se mangaia celu putînu cu aceea, ca parerea eii va vení la cunoscinti'a Imperatului. (Gull e fórte activu pentru propunerea acést'a.)

B r a n u d e L e m é n y face lui Teutsch o observare personala.

F o g a r a s y in cuventu mai lungu in ca se declara lânga propunerea lui Teutsch; ear acest'a, (pe semne in urm'a solieloru lui Gull,) mai adaugo in conceptulu seu, ca opiniunea minoritâtii sa se priimésca numai la protocolu, sî sa se amintésca sî in representatîune.

I. Balomiri nu afla potrivita propunerea lui Teutsch cu chiamarea dietei. Propunerea acést'a are de scopu de a mijlocí, ori cá Mai. Sea numai sa scie, ori apoi cá sa sî intrebuintieze votulu minoritâtii. La casulu d'antâiu nu e de lipsa, pentruca Mai. Sele se substernu tóte actele dietei; la casulu alu doilea inca nu e de lipsa, pentruca nici o lege nu se póte aduce, déca nu e sî cu consimtiamentulu dietei. Dupa propunerea lui Dr. Teutsch maioritatea sî minoritatea s'aru infatîsia naintea Mai. Sele cá dóue partide naintea judecâtii.

Binder apera propunerea lui Teutsch cu atât'a mai vertosu, câci diet'a transsilvana nu se tîne in Vienn'a, nemijlocitu sub ochii sî urechile Imperatului, ci in Ardealu, sî câci asiá a fostu sî dupa constitutiunea cea vechia a tierei, sî dispositiunea acést'a n'a fostu spre stricarea nici unei natîuni. (Membrii din centru misca tóte petrile.)

Mich. Bohatielu inca va, cá minoritatea sa aiba asilulu seu in parlamentu sî inaintea Domnitorului, de sî nu propunerea minoritâtii, ci numai a maioritâtii devine lege. Deci propune: De sine se'ntielege, ca numai conclusulu maioritâtii se póte privi cá lege a dietei. E sprijinitu d'abiá.

Eitel combate aditamentulu lui Bohatielu cá de prisosu.

Branu de Lemény nu atâtu in principiu, câtu in privinti'a numerului membriloru, cari potu formá o minoritate, nu póte partiní pre Dr. Teutsch. Intr'unu comitetu de 8 membri trebuie sa fia celu putînu 3, pentrucá sa póta forma o minoritate. Aplicandu sî aici chei'a acést'a, aru resultá, ca numai minoritatea cea mai mare, carea se póte, are dreptulu de a formá o minoritate valida, capace de a dá votu separatu. Deaceea propune, cá minoritatea acést'a sa fia celu putînu de 30 membri. E-sprijinitu.

Fogarasy pentru Teutsch. (Helyes! Bravo! in centru.)

C. Schmidt se bucura, ca propunerea lui Teutsch au aflatu atât'a sprijinire, câci e convinsu, ca legea acést'a are motivulu seu in referintiele patriei nóstre. Toti voimu indreptatîrea egala a toturoru popóreloru, alu cârei razimu este municipiulu. Propunerea lui Bohatielu o afla de prisosu, dar nici cu Branu nu póte consimtî.

Gavr. Manu: Despre numerulu membriloru, cari sa póta formá minoritate indreptatîta la votu separatu, nu póte fi vorb'a, pâna candu nu se scie numerulu totalu alu membriloru dietei. Densulu propune $^1/_5$ a toturoru membriloru de fatia. E sprijinitu.

C. Schmidt contr'a lui Manu, pentruca iubesce precisiunea. Ce vomu sa dâmu minoritâtii, sa-i dâmu pe fatia!

Negrutiu nici cu Branu nici cu Manu, ci cu Dr. Teutsch.

M. Bohatielu, dupace au ajunsu la convictîunea aceea, ca votulu minoritâtii nu póte fi normativu, retrage propunerea sea de mai nainte sî propune: Minoritatea indreptatîta la votu separatu sa constee din $^1/_3$ a membriloru presinti. E sprijinitu.

Hanni'a observa, ca propunerea lui Mich. Bohatielu nu e nóua, ci e numai propunerea lui Manu. (I se observa, ca Manu a voitu $^1/_5$, ear Bohatielu va $^1/_3$; Hanni'a renuncia la cuventu.)

Puscariu numerulu de 20 lu afla fórte potrivitu.

La votare propunerea lui Teutsch in principiu se priimesce,

propunerea lui Mich. Bohatielu nu se priimesce,

propunerea lui G. Manu nu se priimesce,

propunerea lui Branu de Lemény nu se priimesce,

propunerea lui Teutsch se priimesce.

Cu acestea siedinti'a se termina.

Metropoli'a româna.

(Voce din Ungari'a.)

⊙ Opiniunea publica sî jurnalele straine, potemu dîce, ca se ocupa fórte multu in dîlele acestea cu caus'a cea mai importanta pentru noi Românii de biseric'a gr. or., cu caus'a Metropoliei nóstre; cu atâtu mai vertosu, câci dupa alegerea Metropolitului serbescu, sî intarirea lui prin Maiestatea Sea Imperatulu, Sinodulu Episcopiloru astadi se consulteze in Carlovitiu despre ordinarea causeloru bisericesci sî póte ca sî scolare.

Aci firesce, dupa atâte plansori, rogâri, deputatîuni, din voca Maiestâtii Sele a trebuitu sa vina la ordinea dîlei sî pertractarea causei Metropoliei nóstre, va sa dîca: despartîrea Româniloru de religiunea ortodocsa de câtra ierarchi'a serbésca, o causa atâtu de ponderósa, câtu marturisimu cu consciintia curata, cá dela deslegarea fericita a ei atârna cultur'a poporului sî clerului nostru in viitoriu.

La pertractârile sinodulni, precum cetimu nu numai in jurnale, ci sî in epistole private, unii barbati fruntasi ai Românîloru suntu invitati prin comissarulu regescu in numele Maiestatei Sele, cu votu consultativu spre descurcarea treburiloru nóstre comune bisericesci, dreptu semnu de bunavointia din partea Guvernului; ma suntemu insciintiati din isvóre sigure, ca sinodulu curatu serbescu a recunoscutu de a dreptulu, ca Românii ortodocsi in poterea legiloru canonice potu sî este de lipsa sa fia despartiti de Serbi.

Principiulu acest'a astadi este stabilitu, urméza de sine despartîrea in fapta, va sa dîca: sinodulu va trebuí sa se apuce de deslegarea practica a cestiunei de despartîre.

Insa, precum scimu, sinodulu ací a datu de nisce pedece atâtu de insemnate, câtu despartîrea totala a Românîloru de Serbi nu se póte asceptá inca deocamdata. *)

Sî cari suntu pedecile acelea?

Bunurile! se dîce, ca fratii Serbi nu suntu in curatu cu sine insusi, candu vine la pertractare intrebarea despre „alu meu sî alu teu;“ câci de órece noi cei ce pâna acum'a amu fostu legati cu ei in spiritualibus et materialibus, vomu fi despartîti de densii cu tóte averile, bunurile acele, ce suntu ale nóstre, ale Românîloru greco-orientali. precum: monastirile cu bunurile ce se tînu de ele, fondurile bisericesci sî scolastice, averile remase de Metropoliti sî Episcopi, ce se administréza prin fratii Serbi sî mai multe de aceste voru trebuí sa cada in partea nóstra.

Insa intrebâmu: cari suntu bunurile acele. ce trebuie sa cada in partea nóstra dupa dreptu sî dreptate sî cari astadi ni se punu de pedeca la despartîre? **)

Acést'a in adeveru este o intrebare atâtu de ponderósa, câtu aru meritá o desbatere fundamentala din partea jurnalisticei sî a barbatîloru nostri, cari cunoscu din firu in peru caus'a serbo-româna, cá asiá opiniunea publica nu numai a Românîloru, ci sî a strainiloru sa fia chiarificata in asta privintia, ear de alta parte sî pentru aceea, cá generatîunea tinera, carea adi mâne va pasí in locului aceloru lei, cari se luptara cu bravura pâna candu Românulu potù devení la stadiulu de astadi— sa aiba cunoscintia deplina din capulu locului despre tóte lucrârile sî cestiunile natîunale ale nóstre sî legile pe cari ne basâmu totu dreptulu nostru in privinti'a despartîrei! ***)

N'aru fi óre cu cale tocmai acum'a, candu devine lucrulu la frângerea de pâne, ca barbatii nostri sî jurnalistic'a sa ne arete modulu celu mai salutariu sî celu mai dreptu, prin care s'aru poté efeptuí despartîrea totala? cine scie, dintre mai multe proiecte sî desbateri nu s'aru alege óre un'a, carea apoi ar serví de cinosura toturoru Românîloru? De ce suntu dîuarele, déca nu pentru latîrea cunoscintieloru sî formarea opiniunei publice? †)

Ací nu se póte desvinovatî nimenea cu argumentulu ca dóra desbateri de aceste nu s'aru poté strecurá prin ciurulu censurei; câci déca Guvernulu insusi recunósce, ca esista cestiunea metropoliei române, nu póte negá dreptulu jurnalisticei, ca legile fundamentale sî dreptulu nostru, pe care ne basâmu, sa nu le aduca la lumina, sî sa nu le desbata publice in interesulu amenduor'a!

Amu dorí, cá sî pâna candu va esî brosiuric'a (amintita sî in Telegrafu) despre caus'a serbo-româna, barbatii nostri, cari incaruntîra in luptele aceste, sa ne arete din firu in peru tóte fasele, prin cari a trecutu caus'a metropoliei române pâna

*) Se pare ca D-lu corespundinte nu e informatu de ajunsu despre cele intemplate sî otarite in Sinodulu episcopescu din Carlovitiu. Noi asigurâmu atâtu pre Dlu corespundinte câtu, sî pre intregulu nostru publicu, ca despartîrea totala a Românîloru de câtra Serbi se póte asceptá curendu, fâra sa ne facemu vreo ilusiune, de óre ce se scie din isvoru siguru, ca Sinodulu amintitu au decisu unanimu infiintiarea unei Mitropolii române, de carea voru avea a se tiné toti Românii din Ardealu, Banatu sî Ungari'a. Acelasi Sinodu au otaritu sî nisce principie pentru aceasta impartîre, sî dupa aprobarea loru din partea Regimului se voru pune acelea in efectuare, va sa dîca: Mitropoli'a româna de relegea gr-or. se va potea infiintiá numai decâtu. Red.

**) Sinodulu amintitu sau ingrijatu sî pentru aceast'a, activisându pre Eppii din Aradu sî Bud'a cu câte doi barbati de increderc din Români sî Serbi, ca sa cerceteze socotelele, sî sa erueze partea aceea, ce compete natîunei române. — Red.)

***) Fâra indoiéla se voru aduce aceste impregiurâri la cunoscintia publica, cum voru potea sci barbatii nostri de increderc acele impregiurâri. Interesarea sî motîunea D-lui corespundinte demne de tóta laud'a, suntu comune toturoru Românîloru binesimtîtori. Red.)

†) Mai multe proiecte nu esista in privinti'a dispusetîunei, de óre ce unanimu Sinodulu au decisu, c aceea are a se face pe bas'a natîunalitâtii, si asiá in aceasta impregiurare este garantia a curendu infiintiandei nóstre Mitropolii. — Red.)

în dîu'a de astadi, precum sî modurile practice ale despartîrei nu numai, ci sa ne arete: cari suntu bunurile acele, la cari dupa credinti'a nóstra avemu dreptu la despartîre? cum sî prin cine s'au fondatu, administratu? cum s'aru poté efeptuí d. e. dotarea Metropolitului sî a clerului intregu românu din venitulu acestoru bunuri, séu: in casulu neasceptatu, déca din monastirile greco-orientale nici un'a n'aru cadé in partea nóstra, cum? sî prin ce mediulóce s'aru pote provedé Metropolitulu românu cu salariu? Oare dotarea din partea Guvernului, ori a poporului intregu merita mai multa apretiuire cu privire la autonomi'a bisericei nóstre? dar apoi scólele?

Ba ce e mai multu demarcarea tiermuriloru, pâna unde s'aru estinde Metropoli'a româna, asemenea este pe vediute o cestiune importanta. N'aru fi óre la loculu seu a aretá cu date statistice poporimea Românîloru din ierarchia d. e. a Aradului, Temisiórei sî a Versietiului, cá asiá ilusiunile unor'a sî altor'a sa péra cá fumulu?! *)

Multe de aceste ascépta la deslegare definitiva, fâra cari n'avemu nici viétia, nici potere, nici desvoltare natîunala. — De ce nu esu dara la lumina cei ce aru poté servî de indreptariu cu svatulu, sciinti'a sî esperiinti'a loru?

Tinerimea se dîce ca este speranti'a natîunei, insa putîna sperantia avemu in ea, déca va fi silita a incepe de nou, sî nu va poté continuá acolo, unde au finitu betrânii.

Apoi déca ar sî esiste atare carte mucedîta, unde s'aru poté aflá date despre tóte aceste, ast'a nu ne folosesce prea multu déca nu ni-o arata, nu ni-o esplica nimenea, ear de alta parte, déca in dîuarele române aru fi fostu atare corespundintia séu articolu in privinti'a metropoliei române, credemu, ca de aceea remâne adeveru proverbiulu: Repetitio est mater studiorum. Din zelu câtu mai multu, sî din nepasare câtu maiputînu! **)

Sabiiu in 6/18 Septembre. Esc. Sea P. Eppu diecesanu Andreiu Br. de Siagun'a sosi astadi la 5¼ dupa amédi din calétori'a sea dela Mehadi'a sî Carlovitiu.

Varietâti sî noutâti de dî.

(Multiamita publica.) Subscrisulu petrunsu de recunoscintia câtra toti acei Români cu simtiu adeveratu nobilu, cari n'au crutiatu dinariulu loru, fâra l'au datu in listele deschise pentru mine, cu care ajutoriu numai am fostu în stare in anulu trecutu a continuá studiele juridice,— aducu, cu deosebire Rvrds. Domnu Protosinghelu Nicolau Pope'a cá colectoru, toturoru P. T. deputati români, sî Dlui Profesore la academi'a c. r. de aici Schuler—Libloy; precumu sî Dloru colectanti Alessandru Herbay jude procesuale in Ili'a; sî Ambrosiu Luch parochu gr. or. in Câmpuri, in fine d. Dr. Lazaru Petcu et Dómnei a sea multiamita publica. Ambrosiu Bersanu, juristu.

Tax'a pentru eliberarea dela militîa pentru anulu 1865 s'a statoritu cu 1200 f. —

Pétr'a fundamentala la biseric'a gr. or. din Mercurea se va pune cu solemnitate démna Joi in 10/22 Septembre. D. Jude reg. Ilia Macelariu, acumu consiliaru gub., va prin acést'a a relasá unu frumosu monumentu alu activitâtii sele de oficialu, Românu sî crestinu.

Principatele române unite.

Dîuariele de dincolo de Carpati ne aducu sciri interesante despre entusiastic'a serbare a dîlei de santulu Alessandru. Dîu'a acést'a, care este totdeodata sî onomastic'a Domnitoriului Alessandru Ioann I., nu fu serbata numai la cetâtîle de insemnatate ale Romaniei, ci ea fu o dî de serbatóre in tóta tiér'a. Acésta dî se vede a fi fostu sî unu sinceru respunsu la tóte actele importante seversîte sub regimulu Domnitoriului presinte.

„Bucimulu“ ne spune, ca s'a publicatu legea constringerei corporale. Ne pare bine ca „Bucimulu“ dupa ce afirméza, ca o astfelu de lege e combatuta in statele civilisate, constatéza, ca in Romani'a va fi o cura pentru moralitatea decadiuta; câci sî noi suntemu convinsi, ca printr'ens'a se va radicá sî se va assecurá, spre celu mai mare avantagiu alu eî, creditulu tierei.

De pe câmpulu literariu avemu sa anuntiâmu publicului nostru, ca „Tesaurulu de monumente istorice“, alu d-lui Papiu Ilarianu reapare. Lânga acést'a ni se spune, ca mai ese la lumina o fóia suplétoria celei de mai nainte: Archiv'a istorica a Romaniei de D-lu Hajdeu. Ne aru paré fórte bine candu acésta scriere aru corespunde mai multu programei ce-si propune, decum s'a intemplatu candu esîse o alta fóia de feliulu acest'a totu sub redactîunea Dniei Sele: „Lumin'a.“

Dupa o scire privata a „Concordiei“ d. Papiu Ilarianu aru fi numitu ministru de interne.

Prospectu politicu.

Conferintiele din Vienn'a mergu mersulu — melculul.

Dânesii cauta tempu de a-sî castigá amici sî mijlóce, spre a stórce dela poterile germane conditîuni câtu mai bune. Unu jurnalu prussescu dîce, ca de va merge totu asiá, in 12 luni pacea e facuta. —

Regele Prussiei au avutu intalnire cu imperatés'a Francesiloru in Schwalbach; totu acolo se va intalní Imperatés'a in 9/21 Sept. sî cu Imperatulu russescu.

Nr. 29—1 **Publicatiune de concursu.**

Comitetulu Associatîunei trassilvane, in urmarea conclusului adusu in siedinti'a II. adunârei generale tînuta la Hatiegu in 2 Augustu a. c., publica prin acést'a concursu la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu teneru românu, carele voiesce a se perfectîuná in art'a stenografiei.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si tramite concursele sele provediute cu documentele necesari, la comitetulu Assoc. transsilvane, pân' in 1 Maiu c. n. 1865. *)

Din siedinti'a comitetului Associatîunei transsilvane tînuta la Sabiiu in 6 Septembre n. 1864.

*) Suntu poftite sî celelalte jurnale române, a reproduce in colónele sele acestu concursu.

Nr. 25—3 **Concursu.**

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopresviteratului Dobrei in Dobr'a devenindu doue posturi de Invatietori vacante, se escrie concursu pâna în 22. Septemvre 1864 st. v. cu unu salariu anualu de 400 f. v. a. pentru fiacarele.—

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestoru dóue posturi, trebuie sa fia de natîunea româna sî de religiunea ortodocsa orientala, cá sa póta corresponde caracterului natîunalu sî confessiunalu alu scólei, sî au a se adresá pâna la datulu descrisu câtra Eforî'a scolara din Dobr'a provediendu-si recursele loru

1) Cu atestatu de botezu

2) Cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupaciunea de mai nainte, precum sî despre portarea morala, politica, sî cunoscinti'a limbiloru patriei. —

Inspectorulu districtualu sî Presiedintele Eforiei scólei capitale a Protopresbiteratului ort. or. din Dobr'a, —

Nicolau de Crainicu. Protopresbiteru.

Nr. 28—1 **Concursu**,

ce se deschide la scól'a provisoria comunala din Vistea inferióra, pentru unu docente. Acesta scóla va fi numai pe anulu curgatoriu provisoria comunala, ear mai incolo se va organisá de scóla centrala pentru cerculu fostei 8 Compagnia granitieresca.

Salariulu pe anulu acest'a provisoriu va stá din 180 f. cuartiru liberu cu 2 odâi, bucataria, pivnitia, gradina de legumi, 6 orgii de lemne sî 6 jugere aratura, dela concurenti se cere de documentare:

1) ca este românu de legea gr. orientala,

2) testimoniu cumca a studiatu pedagogi'a, séu patru classe gimnasiale,

3) atestatu de botezu dela diregatori'a politica,

4 pe lânga limb'a româna sa cunósca sî limb'a nemtiésca sî cantârile bisericesti.

Salariulu se va radicá din Cas'a comunala in tóta lun'a anticipative.

Tóte aceste documente concurentii le voru tramite celu multu pe la finitulu lui Sept. a. c. cal. nou la subscris'a deregatoria comunala.

Vistea inferiore 4 Sept. 1864

Deregatori'a comunala din Vistea inferióra.

Nr. 21.—1. **Edictu.**

Prin care Ann'a lui Iosifu Pecurariu din Racoviti'a, scaunulu Sabiiului, care cu necredintia au parasitu pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Cândea din Poian'a, scaunulu Mercurei, fara a se scí loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 1 anu sî o dî dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra procesulu incaminatu se va otarí si fâra de dens'a in intielesulu ss. Canóne bisericesci. Sabiiu 1. Augustu 1864.

Petru Badila, Prot. gr. res. alu Mercurei.

*) Demarcarea tiermuriloru se va estinde pâna la locuintiele Romaniloru in masse mai mari, si mai mici, si aceast'a ne póte multiumí deocamdata; ear datele statistice astadi nu le potemu avea, câci ne lipsesce jurisdictîune. — Rabdare, si tóte voru fi. Red.)

**) Periódele din urma arata precâtú zelulu infocatu alu Dlui Corespundinte câtra binele comunn, pe atât'a si convingerea sea morala despre audîrea vocei unoru barbati, carii au chiamare a fi conducatori in treab'a Mitropoliei nóstre, ca de acesti sa se arete posteritâtii calea, pe carea are a pasî si a propasî in venitoriu. — Credemu tare, ca barbatii nostri conducatori nu voru lipsi a multiumí publiculu cu desluciri necesari. Red.)

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 72 ANULU XII.

Sabiiu, in 13|25 Septembre. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Augustu 1864.

(Incheiarea desbaterei asupr'a legei dietale.)

Cá suplementu la referat'a nóstra din nrulu trecutu avemu sa mai adaugemu, ca dupace §§-ii 74 si 75 din proiectulu comitetului se priimescu neschimbati, la § 76 dupa aline'a 1 la propunerea lui Pope'a se adauge: Impartasirile ce se facu dietei, propunerile si obiectele ce vinu la votare, se voru publicá in tóte 3 limbile tierei. Protocólele dietei asemenea se voru portá in cele 3 limbi ale tierei.

§-ului 77, la propunerea lui Obert, se dà testuarea urmatóre: La pertractârile dietei va veni a se observá regulamentulu de afaceri, ce-lu va proiectá diet'a.

Ear §§-ii 10, 12 si 13 remânu a se desbate dupa terminarea lucrâriloru comitetului pentru impartîrea tierei.

Si cu acestea apoi se termina siedinti'a, si se termina si desbaterea asupr'a legei dietale. —

Siedinti'a din 20 Augustu (1 Sept.) 1864.

(Dietele regalistiloru; cuventulu lui Puscariu pentru dotarea preotiloru si invetiatoriloru.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, se dau spre citire mai multe petitiuni. Comunele: Bundorf, Critiu, Meschendorf si Ródasiu, tóte din scaunulu Sighisiórei, se róga a fi transpuse la impartîrea cea nóua la scaunulu Cohalmului. Se dau comitetului pentru impartîrea tierei.

Comunele: Siorostinu si Tiapu se róga a li se dá dreptulu de a lazuí arborii de pe mosîele sateniloru, cari se afla pela marginile paduriloru alodiale. Se dà comitetului pentru causele urbariale.

La ordine e articululu de lege, privitoriu la modificarea §-ului 75 alu ordinei dietale provisorie (dietele regalistiloru si despagubirea de drumu a deputatiloru.)

Refrt. Gavr. Manu espune, ca comitetulu insarcinatu cu preconsultarea acestui obiectu au incuviintiatu schimbarea facuta in articululu de lege respectivu, acordându dietele regalistiloru nu dela 23 Maiu 1863, ci dela 15 Iuniu 1864, de óre ce regimulu e mai competinte a interpretá legile sele.

Dupa o mica desbatere, in carea Mich. Bohatielu incuviintiéza lucrulu, dar nu motivarea lui, dupa cum a facut'o comitetulu, ear Mog'a indrépta pre Bohatielu, ca regimulu prin determinarea acést'a a plinitu numai unu defectu alu legei de mai nainte,

la votare se priimesce propunerea comitetului nesch mbata mai cu un'animitate.

La ordine urméza mai departe articululu de lege intaritu, privitoriu la sanctîunarea si publicarea articuliloru dietali pentru marele principatu alu Transsilvaniei, care articulu, dupace refrt. Klein espune lucrarea comitetului, se priimesce neschimbatu.

In fine se dà ordine lui Puscariu, pentru de a motivá propunerea sea privitóre la modificarea §§-iloru 41 si 49 ai patentei urbariale, cari tractéza despre dotarea preotîloru si invetiatoriloru din pasiunile si padurile comunale.

Puscariu: Dle Presiedinte! Inalta dieta! Eu nu m'amu pregatitu, cá sa comentezu propunerea mea cu o cuventare démna de obiectulu, ce-lu cuprinde dens'a; despre o parte, câci nu amu speratu, ca propunerea mea va veni inca astadi la ordinea dilei; ear de alta parte, pentruca propunerei mele premergu acele motive, cari m'au indemnatu a o face; in sfârsîtu credu ca obiectulu propunerei mele este atâtu de chiaru, atâtu de justu, incâtu mai ca nu aru mai avea lipsa de o comentare lunga, de o cuventare ostenitiósa.

Este adica cunoscutu, Dloru, cumca bisericile si scólele, resp. preotii si dascalii aceloru comune, cari au fostu iobagesci, au fostu mai cu totulu lipsiti de dotatîuni si de venituri, ba din contra scimu din istoria, cumca dela Români si bunurile bisericesci si bunurile monastiriloru in multe pârti s'au confiscatu, si asiá au devenitu atâtu bisericele, câtu si scólele române de totu serace. Dupace a venitu Ardélulu sub gloriós'a casa austriaca, regimulu imperatescu a cunoscutu starea cea miserabila si lipsele cele mari, ce le simtiau bisericele si scólele — cu deosebire ale Româniloru (pentruca de scólele celoralalte natîuni si confessiuni erá ori si cum mai bine ingrijitu, cu tóte ca si la celelalte natîuni si confessiuni se afla multe scóle, cari nu suntu dotate cum se cade.) Si asiá aflâmu urme, ca dela Imperatulu Leopoldu incóce mai de toti Domnitorii s'au datu ordinatîune, cá preotii si scólele sa se doteze de comune cu o portîune canonica din locurile comunali.

Asiu poté citá mai multe ordinatîuni de acestea, insa cum dicu nu amu fostu pregatitu pre astadi; — insa acele ordinatîuni le voiu comunicá spre intrebuintiare acelui comitetu, câruí'a i se va incredintiá acésta propunere spre anteconsultare.

Cu deosebire aflâmu mai multe ordinatîuni dela Mari'a Teresi'a date pre cale administrativa, in cari se dice, ca bisericele române sa se doteze cu câte 30—40 de jugere din posessiunea publica. In multe locuri au avutu afectu acele ordinatîuni; in cele mai multe insa nu au avutu nice unu resultatu, câci scimu, ca staturile si ordinile mai totdeun'a s'au impotrivitu la ducerea in indeplinire a toturoru ordinatîuniloru esîte afara de calea legislativa. Dabiá diet'a anului 184⁶/₇ a aflatu cu cale a otarí in articululu 15, cumca cu ocasiunea segregârei pasiuniloru si a paduriloru, si cu ocasiunea regulârei urbariali sa se rumpa pentru fiacare biserica si scóla câte o portîune canonica, care sa fia asiá de mare, precum e dupa calcululu de mijlocu luata, o sessiune iobagásca din respectivulu satu. Asemenea si universitatea sasésca din a. 1848 a adusu unu conclusu, cumca din posessiunea comuneloru sa se rumpa o parte pentru dotarea bisericeloru si scóleloru românesci din fondulu regiu. Dupa 1848 dupace au intratu evenemitele, ce le cunóscemu cu totii fórte bine, nu s'a mai facutu nimicu in privinti'a acést'a, pâna ce a esîtu patent'a urbariala din an. 1854. Patent'a acést'a a luatu fórte multe dispositîuni din legea urbariala din a. 1847 mai cu séma ce privesce regularea pasiuniloru, a paduriloru etc. insa patent'a acést'a din a. 1854 a trecutu cu totulu cu vederea articululu alu 15-lea din a. 1847, din ce causa nu o potu precepe, pentruca articulii 41 si 49 ai patentei cuprindu de totu altele, decum este otaritu in art. 15 din an. 1847. Póte ca urzitorii patentei au presupusu, de sine se intielege, ca preotii si dascalii trebuie dotati celu putînu cu câte o sessiune intréga, séu au cugetatu, ca §§-ii 41 si 49 ai patentei urbariale voru grijí mai bine, decâtu dispositîunea articulului 15 din an. 1847. Vedemu insa, ca dispositîunea §§-iloru 41 si 49 au avutu urmâri de totu nefavoritóre pentru preotii si scólele comunali, pentruca in comitate pasiunile publice suntu mici din acea simpla causa, ca fostii domni pamentesci au ocupatu din acelea pentru sine mai tóte pasiunile, asiá incâtu pentru comuna d'abiá a mai remasu putînu locu lânga satu — asiá numitulu locu opritu, — intr'atât'a, incâtu sub Mari'a Teresi'a s'a poruncitu prin bizonyos pumtumok, ca domnii pamentesci sa nu ocupe locurile trebuincióse pentru pasiunea satului.

Dupa § 41 alu patentei urbariale, prin care se otaresce, ca si preotii sa capete pin pasiunea comuna atât'a parte, câtu capeta unu iobagiu, adica o particica de pamentu, care si pentru preoti sa fia atâtu de mare, câtu pentru iobagi. Acumu eu amu vediutu insumi casuri, ca s'a impartîtu sessiunea intre membrii comunei, dintre care fiacare d'abiá au capetatu

câte unu jugeru séu sî mai putînu, prin urmare sî preotii sî dascalii dabiá au capetatu câte 1—2 jugeri. Eu socotescu ca intentîunea patentei din a. 1854 nu a fostu, cá preotii sî dascalii sa capete numai câte o jumetate séu pre unele locuri chiaru sî numai câte unu patrariu de jugeru. Sî unde s'a facutu dara segregarea, preotii, cum dîcu, nu'au capetatu mai nimic'a. Ce e dreptu in multe locuri au sî capetatu, adica acolo unde la pertractarea segregârei insîsi proprietarii au fostu de fatia (pentruca proprietarii in comitate suntu de altmintrea fórte liberali.) Dara in cele mai multe locuri proprietariulu nu este de fatia la astfelu de pertractâri, ci caus'a se dà la advocati, sî scimu, ca advocatii pentru o brasda de locu suntu in stare sa pórte procesu 10 ani, numai cá sa-i mérga spesele procesuali inainte. (Ilaritate.) Vediendu dara, ca lucrulu nu merge bine, s'au facutu mai multe reclamatîuni din partea ordinariateloru bisericesci, in urm'a câror'a atâtu ministeriulu de justitia, câtu sî cancelari'a aulica au datu ordinatîuni, cá judecatoriele urbariali sa aiba de grija pentru dotarea preotîloru sî dascaliloru. Insa judecatoriele urbariali nu s'au tînutu de acele dispositîuni, séu ca nu au vrutu, séuca nu au potutu.

Din aceste motive, Domniloru! mi-amu luatu indrasnéla a face o propunere in privinti'a modificârei §§-iloru 41 sî 49 din patent'a urbariala, care suna: (perlege propunerea sea.) Din acést'a se póte vedé, inalta dieta, ca eu amu tînutu stilisarea §§-iloru din patenta, sî numai acolo amu dîsu sa li se dee preotîloru o portîune canonica, unde inca nu s'a facutu, celu putînu atâtu de mare, câtu e o sessiune urbariala. Scopulu meu principalu, Domniloru, a fostu sa se faca pentru preoti sî dascali dotatîunea cuviinciósa din bunurile comunale; apoi despre modalitatea, ca cum? lasu sa judece inalt'a casa dupacum va aflá mai cu cale. Apoi déca voiu avé onóre, cá comitetulu, ce se va alege pentru obiectulu acest'a, sa me chiame in siedintiele sele, eu i voiu desfasiurá parerile mele mai pe largu. Socotindu dara ca diet'a din a. 1864 nu va fi mai putînu liberala, decâtu diet'a din a. 1847 sî decâtu universitatea sasésca din a. 1848, mi iau indrasnéla a recomandá inaltei case acestu proiectu alu meu, sî a propune, cá inalt'a casa sa binevoiésca a dá propunerea mea unui comitetu spre anteconsultare, sî adica acelui'a, care este alesu in caus'a urbariala.

N e g r u t i u crede, ca obiectulu acest'a este unu obiectu de urgintia, pentruca comassatîunile sî segregatîunile de paduri sî pasiuni se facu totu mereu. De se va dá obiectulu comitetului urbarialu, lucrulu se va amaná prémultu, sî preotii sî dascalii voru patimí. Deci sa se pr.vésca obiectulu cá urginte, sa se tiparésca câtu mai curendu sî sa se imparta indata intre membrii dietei.

Dupa ce P r e s i e d. reflecta, ca densulu nu póte privi obiectulu cá urginte, dar cu tóte acestea va grabí câtu se va poté mai multu pre comitetulu cu elaborarea problemei lui;

p r o p u n e r e a l u i P u s c a r i u s e p r i i m e s c e, sî siedinti'a se 'ncheia.

S i e d i n t i' a d i n 3/15 S e p t e m b r e 1864.

(Legea pentru rescumperarea prestatîuniloru rescumperabile (jeleresci.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, se citescu comitivele, prin cari cei doi articuli de lege, adusi in siedinti'a din urma, se tramitu Esc. Sele Comissarului reg. dietalu, spre a-i substerne Mai. Sele c. r. apostolice. Totdeodata se alege o deputatîune de 5 membri (Branu de Lemény, G. Manu, Klein, Br. Bedeus sî Lasloffy) sub conducerea Eppului F o g a r a s y, carea sa predee aceste acte.

L a o r d i n e a d î l e i e raportulu comitetului asupr'a propositîunei 9 regesci, prin carea se modifica sî resp. se intregescu unii §§i din patent'a urbariala dto 21 Iuniu 1854. Proiectulu de lege e celu urmatoriu:

Proiectu de lege,

prin care stramutandu sî intregindu §§-ii 23, 26 sî 85 ai patentei imp. din 21 Iuniu 1854, Nr. 151 din bulet. imp. se facu dispusatiunile despre rescumperarea prestatiuniloru rescumperavere, cum sî despre platirea capitalului de rescumperare sî a reditului anuale de cinci procente.

§ 1. Capitalulu de rescumperare pentru prestatiunile rescumperavere, scalculatu in intielesulu dispusatîuniloru patentei imp. din 21 Iuniu 1854 Nr. 151 a bulet. imp., cum sî usurele cinciprocentuali ale acelui'a au sa-le platésca cei ce suntu obligati in patrudieci de rate de asemine sî totu la jumetate de anu decursive, déca nu se va fi facutu ori nu se va face din buna voia alt'a invoiéla intre persónele indreptatîte sî obligate Cei ce suntu obligati au de a platí ratele aceste deadreptulu celoru indreptatîti. Sentinti'a despre rescumperare va aratá summ'a fiacârei'a rate, sî cea d'antâiu rata se va platí cu unu jumetate de anu dupa 1-a Ianuariu séu 1-a Iuliu, ce cade mui aprópe de diu'a, in care s'a enunciatu sentinti'a de rescumperare.

§ 2. Acele sume restante din capitalulu de amortisatiune, cari nu se suia la unu florenu, nu se voru sterge prin platiri partiali, ci se voru depune de o data cu platirea ratei celei d'antâiu de câtra cei obligati.

§ 3. Pamentulu dessarcinatu e legatu pentru ratele scalculate sî definitivu defipte; aceste rate se voru inregistrá din oficiu in protocólele funduarie, sî despre inregistrarea facuta se va dá adeverire pre sentinti'a licvidatória.

§ 4. Ratele, alu câroru terminu de platire s'a implinitu, suntu esecutavere indata.

§ 5. Producendu partea obligata sentinti'a despre rescumperare sî cvitanti'a, ca a platitu rat'a din urma, se voru sterge din protocólele funduarie fâra cheltuiéla de timbru sî tacse tóte ratele trecute acolo, câtu sî ins'a-si sarcin'a rescumperata, care jaceá pre pamentu, déca a fostu asigurata prin inregistrare.

§ 6. Spre esecutarea acestei rescumperârei se voru asiediá, cu preschimbarea §§ 26 sî 85 ai patentei imp. din 21 Iuniu 1854, comissiuni anumite de rescumperare.

§ 7. Pentru fia-care cercu, séu unde se va vedé ca e cu scopu dupa firea impregiurâriloru, pentru mai multe cercuri la olalta, se va infiintiá câte o comissiune de rescumperare; acést'a va custá din câte duoi membrii alesi din partea celoru indreptatîti sî câte doi membrii alesi din partea celoru obligati, cari membri laolalta si-voru alege apoi presiedintele.

§ 8. Alegerea celoru doi membrii, cari suntu a se tramite in comissiunea de rescumperare din partea celoru obligati se va face asiá: ca obligatii din fia-care comunitate voru alege dupa datin'a locala câte doi barbati de incredere, ear barbatii de incredere ai cercului intregu voru alege in fiinti'a de fatia a judelui cercuale ori a comissarului emisu de antistele jurisdictîunei, prin maioritatea voturiloru membrii comissiunei de rescumperare.

§ 9. Cei indreptatîti voru pasî la alegerea membriloru, pre cari au sa-i tramita densii in comissiunea de rescumperare, in fiinti'a de fatia e unei persóne magistratuali, sî-si voru alege membrii loru.

§ 10. Atâtu cei indreptatîti, câtu sî cei oblígati voru alege mai incolo totu in acelu modu câte doi suplinitori, cari ocurendu casulu suplinirei, cu privintia la maioritatea de voturi, ce a dobanditu-o, voru intrá in comissiunea de rescumperare.

§ 11. Despre alegerile facute se va suscepe unu protocolu in dóue esemplare, dintre cari unulu se vá predá membriloru alesi in comissiunea de rescumperare, ear celalaltu se va substerne antistelui jurisdictîunei.

§ 12. Candu vr'un'a parte, adeca: cei indreptatîti ori cei obligati aru refusá ori emite alegerea membriloru, pre cari erá sa-i tramita densii la comissiunea de rescumperare, de sî fusera repetîtu provocati din partea Antistelui jurisdictîunei, atunci va alege in loculu loru Antistele jurisdictîunei membrii sî suplentii comissiunei de rescumperare.

§ 13. Membrii comissiunei de rescumperare i-si alegu presiedintele prin maioritatea de voturi. Candu insa nu s'aru poté uní in privinti'a persónei presiedintelui, atunci va numí fiacare membru câte o persóna, sî sórtea va decide, carea dintre aceste sa fia presiedinte.

§ 14. Fiindu constituta comissiunea de rescumperare, are dreptu a-si defige loculu lucrârei sele, debe insa sa-lu incunosciintieze pre Antistele jurisdictîunei despre loculu, care si l'au alesu, sî persón'a cârei'a sa se immanueze esibitele indreptate câtra comissiunea de rescumperare, pentrucá sa le póta aduce la cunoscinti'a generala.

§ 15. Comissiunea de rescumperare se va tiné la deslegarea problemei sele de determinatîunile concerninti ale patentei imp. din 21 Iuniu 1854.

§ 16. In comissiunea de rescumperare se voru face decisiunile prin maioritatea absoluta de voturi. Suntu voturile asemine, atunci va decide votulu presiedintelui.

§ 17. In casurile de contraversia despre natur'a pamentului ori despre dreptu, le va indreptá comissiunea de rescumperare partîle — déca se va aflá de lipsa unu asiediamentu provisoriu — la dregatori'a politica, ear in celelalte casuri la judetiu.

§ 18. Rescumperarea prestatîuniloru rescumperavere va avé locu sî atunci, candu o voru cere numai unii dintre cei ce suntu obligati unui sî aceluia-si indreptatîtu intr'un'a comunitate.

§ 19. Déca a portatu celu indreptatîtu dârile sî celelalte tribute publice pentru obiectulu supusu rescumperârei, se va luá in computare cá contra-prestatîune catîmea mijlocia a acestor'a din anii cei trei de pre urma. Comissiunile de rescumperare se voru folosí pentru espedirea decisiuniloru loru de blanchete de o forma, cari le va intogmí sî emite directîunea fondului de dessarcinarea pamentului. Unu membru alu

comissiunei va suplini loculu unui actuariu, comissiunei de rescumperare i-sta insa in voia, a-si luá lânga sine unu actuariu anumitu.

§ 20. Sentintiele comissiunei de rescumperare suntu definitive. Numai déca a enunciatu comissiunea de rescumperare sentinti'a, de sî erá inca sub contraversia natur'a pamentului séu a dreptului, e permisu a apelá in contr'a acelei'a. In acestu casu se va indreptá recursulu câtra directîunea fondului de dessarcinarea pamentului, sî se va dá inlauntru pâna 'n patru septemâni din dîu'a, in care s'a intimatu sentinti'a.

§ 21. Comissiunile de rescumperare voru tramite Antistelui jurisdictîunei o paria a sentintiei despre rescumperare, carele va dispune inregistrarea in protocólele fundarie.

§ 22. In casurile de rescumperare, in cari vr'unu membru alu comissiunei e parte interesata, se va face de câtra acest'a aretare la directîunea fondului de rescumperare, carea va delegá comissiunea ce se afla mai aprópe pentru ducerea la capetu a astorfelu de pertractâri de rescumperare.

§ 23. Legea acést'a intra in activitate fâra amanare.

S a b i i u in 11/23 Septembre. In dieta se desbate acum articululu de lege pentru infiintiarea tribunalului supremu transsilvanu, intaritu de Mai. Sea c. r. cu unele modificâri. Modificârile acestea se cuprindu intru aceea, ca in § 1 in locu de: „in loculu unde va fi Guvernulu regescu“, s'a pusu: „in resiedinti'a imperatésca Vienn'a“; 2) in § 6 s'au dîsu in aline'a 1 in locu de: „in forulu alu treilea“ „conformu cu prescriptele de jurisdictîune ce esistu.“ Desbaterea pentru pct. 1 a decursu cu mare interesu Mercuri in 9/21 Septembre; multi dintre Români au aperatu testulu originalu alu dietei, multi insa s'au induplecatu a votá acum altmintrea cá d'antâiu, sî asia schimbarea facuta de regimu s'a priimitu cu mare maioritate. (Vedi mai pe largu raportulunostru la tempulu seu.) Astadi au adusu Z i m m e r m a n n o propunere cu totulu nóua pentru inamobilitatea (nedepunerea) membriloru tribunalului supremu etc., care insa nu se priimi, ci la propunerea lui B u d a c k e r se predete comitetului asiá numitu justitîaru; ear §§-ii ceialalti din articululu de lege pentru tribunalulu supremu se priimira en bloc. — Tempulu de vr'o 2 septemâni e celu mai frumosu, asiá incâtu se pare, ca va sa diréga tómn'a ceea ce a stricatu vér'a. Dîlele suntu calde, cerulu senimu, sî noptîle inca nu suntu reci.

D a n e s i u (lânga S i g h i s i ó r a) in 8Sept. 1864. Onorata Redactîune! Erá unu tempu inainte cu unu dieceniu sî mai bine de jumetate, candu intre alte pucine aveá sî comun'a nóstra o scóla satésca, din carea pâna 'n dîu'a de astadi inca mai audi ici colea pre unulu sî pe altulu dîcendu, ca „au esîtu multi parinti sî dascali harnici de prin pregiuru.“ Sî nici ca se póte negá. Dupa ce trecù insa tempulu acel'a sî dieceniele cele dóue din urma se aruncara cu potere viua asupr'a invetiaturiloru, sî se desceptà sî in poporulu nostru cunoscinti'a de sine sî trebuintiele sele, trebuì firesce sa scada sî 'n adeveru scadiù sî renumele scólei nóstre, ba aceea devenì cu totulu necorespundiatóre atâtu pentru angustimea-i locala, câtu sî pentru angustimea planului de 'nvatiamentu de mai nainte, care trebuiá sa faca locu celui nou, ce sa corespunda in adeveru ideei scólei populare. Spre ajungerea scopului acestui'a ne puseramu tóta silinti'a, cá sa ne radicâmu in loculu celei vechi o scóla nóua, o scóla populara corespundiatóre tempului de fatia. De ani incóce portà poporulu comunei cu sine acestu cugetu, escitatu de zelosulu seu pastoru sufletescu Zach. T a t a r u, pâna ce acum'a, imbarbatatu sî sprijinitu de svatulu preotului seu, dupa o incordare démna de unu poporu asiá de seracu sî materialicesce lipsitu cum e acest'a din comun'a nóstra, -si vede dorirea realisata. Numai conducatori intielepti prin urmare trebuie, cari sa se scia folosí de vointi'a cea buna a poporului, sa-lu scia convinge din destulu despre folosulu invetiaturiloru, sî multe se potu, câci acestu poporu acum simte, ca are datorinti'a câtra sine sî câtra lume a dovedí, ca numai catusiele l'au tînutu intru intunereculu nesciintiei. Numai decâtu dara dupace se incuviintià de In. r. Guberniu sub Nr. 18821. 1863 planurile sî calcululu de spese elaborate sî tramise inaltu-aceluia-si spre a-si dá parerea, in urm'a repriimirei acestor'a prin onorabilulu Magistratu alu sc. Sighisiórei sub Nr. 2476. 1863 ne sî apucarâmu de zidire, punendu-se inca in Augustu 1863 pétr'a fundamentala sub celebrarea rogatiuniloru cuviincióse de P. On. D. Prot. Zachari'a B o i u, sî asiá acum'a sta gat'a scól'a cea nóua frumósa, spatiósa sî luminósa, de materialu tare, o adeverata decóre a comunei, a poporului sî cu deosebire a zelosului seu Preotu sî staruitoriloru curatori Dan. Medrea, Moise Regmanu sî Zach. Crisianu Inspect. scol. mireanu, cu inscrierea desemnata de subscrisulu: „Scól'a populara româna greco-orientala.“

Scóla prin urmare amu avé. Cas'a o-amu fi facut'o, insa unu factoru de capetenia, o léfa bine sistemisata, carea sa ne garanteze pe deplinu esistinti'a invetiatoriloru, ne mai lipsesce inca. Dóra Ddieu, cel'a ce face tóte, ne va ajutá sî spre sistemisarea aceleia; câci pâna nu vomu avé lefi corespundiatóre sî statornicite pentru invetiatori, pâna atuncia putînu succesu ne voru aduce zidirile, de aru fi câtu de frumóse sî câtu de corespundiatóre.

Cu bucuria salutaramu propunerea Dlui deputatu P u s c a r i u, meritatului nostru barbatu in dieta, care suna sî in directîunea acest'a, sî care dupa cum audîmu sa se fia sî luatu de comitetulu pentru propositîunea a 9 la desbatere sî s'a sî priimitu in principiu de toti membrii acelui comitetu. Dée Ddieu dara, cá aceea sa-sî afle o resolvire favoritóre sî sanctîunarea din partea Regimului. Sî atunci voru prosperá scólele nóstre; câci pâna va dispune poporulu asupr'a urcârei sî imputînârei lefei, pâna atuncia educatîunea poporala va stá dupa potintia reu. — I. P.

Ungari'a. De mai multu tempu se vorbiá prin dîuarie despre o calatoria a Maiestatei Sele Imperatului la Ungari'a. Acésta calatoria o vedemu acum realisandu-se. Mai. Sea a sositu in 7/19 Septembre diminéti'a la 7 óre in bubuitulu tunuriloru din fortaréti'a Budei, in Igmand, de acolo impreuna cu suit'a Sea s'a dusu la Baboln'a, unde au fostu priimîtu cu solemnitate; apoi dupace vediù ergeli'a militara de acolo, sosi intre acclamatîunile cele mai vii ale poporului in Kisber, sî de acolo in dîu'a urmatóre erá sa sosésca in fortaréti'a Komorn, carea de astadata e tînt'a calatoriei imperatesci. De altmintrea foile de Vienn'a dau incredintiarea, ca acésta calatoria nu are nici unu caracteru politicu.

Principatele române unite.

Domnitorulu a plecatu in 2/14 Septembre in tiér'a dincolo de Milcovu, spre a cercetá districtele de acolo. Calatori'a va durá vre-o 10 dîle. Ce priimire va face poporulu, cu deosebire poporulu tieranu eliberatoriului seu, se póte prevedé.

Totu „Demboviti'a“, din carea scótemu acésta scire, afla, ca consiliulu de statu a preparatu mai multe legi capitale. Intrebâmu cu viu interesu, candu óre aceste legi salutarie se voru substerne camerei celei nóue? câci e camu de multu dela remarcabil'a Sâmbat'a mortîloru din 2 Maiu, candu camer'a oligarchica s'a desfiintiatu!

Domineca in 6/18 Septembre s'a tînutu cu mare solenitate impartîrea premieloru intre orfanii din asilulu Elen'a— Dómn'a. Cei mai inalti functîunari ai statului bisericescu sî civilu au fostu de fatia; impartîrea premieloru, o-a facutu, in loculu Dómnei, Dómn'a Zulni'a Sturz'a. —

Prospectu politicu.

Candu finantiele, candu regularea fruntarieloru (granitieloru), candu lips'a instructîuniloru, candu alte o miia sî o suta de greutâti impedeca mergerea inainte a conferintieloru din Vienn'a. Prusii se temu, ca Austri'a cu Engliter'a sî Russi'a voru sa faca sî sa diréga atât'a, pânacandu voru aduce ducatele in vechi'a loru legatura personala cu Dani'a, de carea scapasera prin resboiulu din urma. Preste totu nu este o politica mai pecatósa, decâtu acést'a nemtiésca, carea totu numai ia la protocóle sî aduna conferintie.

O scire de importantia europeana e a c o r d u l u celu nou facutu i n t r e F r a n c i ' a sî I t a l i ' a, dupa care Itali'a se 'nsarcinéza a respectá teritoriulu presinte papalu, sî a-lu aperá de ori ce atacu din afara, ear Franci'a, amesuratu organisatîunei armatei papale, va retrage trupele sele din Rom'a, asia incâtu acést'a in doi ani sa fia de totu desiertata de Francesi.— Generalulu Mac Mahon, fiitorulu Guvernatoru alu Algeriei, a sositu in 5/17 Septembre la Versali'a, sî de acolo se va duce la postulu seu.

C a m e r e l e I t a l i e i, dupa scirile cele mai nóue, suntu conchiamate pe 5 Octobre.

I m p e r a t u l u r u s s e s c u sî principele de coróna caletorescu la Berlinu, spre a fi de fatia la monoperele cele mari de tómna ale armatei prussesci.

In S p a n i ' a conflicte serióse intre regimu sî poporu.

Apelu la filantropia.

D. F. K. S c h u l e r, Consiliaru de locotenentia in pensiune, dorindu a aduce sî din partea sea unu micu ajutoriu celoru 63 familii din Turnisioru, cari arsera in 2/14 Sept. a. c., face apelu câtra toti iubitorii de ómeni, rogandu-i a subscrie câte unu esemplariu de poesii englese dela C h a r l e s B o n e r, traduse de dni'a sea sî altii, cari se voru tiparí la Steinhaussen in Sabiiu sî alu câroru venitu curatu intregu se va conferí spre alinarea necasului seraceloru familii. Noi n'avemu a adauge nimicu la acestu apelu nobilu, decâtu a rogá sî din parte-ne pre cetitorii acestei foi, a concurge cu ajutoriulu loru (20 cr. pentru unu esemplariu) la acestu actu de binefacere crestina. Abonamente sî bani spre scopulu acest'a vomu priimí sî noi sî vomu cuitá aici in publicu. R e d a c t î u n e a „T e l. R o m.“

Nr. 23—1 **Publicatîune de concursu.**

A. Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Albacu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 200 f. v. a., lemne câte trebuie sî cuartiru liberu.

B. Asemenea pentru postulu invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Ponorelu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 160 f. v. a., patru stângeni de lemne, cuartiru liberu sî o gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi suntu poftiti a-si asterne petitîunile sele pâna la terminulu de susu, provediute cu urmatórele documente :

a) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu in institutulu diecesanu,

b) cà suntu Români de relegea gr. or.

c) ca suntu ómeni cu moralitate buna.

Ce au a se tramite pre terminulu de susu la scaunulu Protop. alu Zlatnei de susu.

Campeni 20 Augustu, 1864.

Inspectorulu scolariu districtuale din Protop. Campeniloru.

Ioanne Patiti'a,
Administr. protopopescu.

Nr. 30—1 **Publicare de concursu.**

Spre ocuparea posturiloru invetiatoresci, la scólele populare gr. or. din tractulu protopresbiteratului Zlatnei de josu, se deschide concursu, in urmatórele comune :

a) in Petrosieni, cu emolumentele 130 f. v. a., cortelu liberu, lemne de focu, o particica din venitele cantoriei.

b) in Buciumu-Cerbu, cu salariu de 120 f. v. a., cortelu liberu, lemne de focu, sî cu o parte din venitele cantoriei.

c) in Valea-dosului, cu salariu de 100 f., cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

d) in Tre'mpóele, cu salariu de 100 fl v. a. cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

e) in Fenesiu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

f) in Presaca, cu leafa de 60 fl. v. a. cortelu, lemne de focu, sî jumetate din venitele cantoriei.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi, provediendu-si cererea, cu Atestatu ca au absolvatu celu putînu trei clase normale, cursulu pedagogicu in institutulu diecesanu, ca suntu cantareti, Români, sî de confessiunea gr.-orientala; au de a o adressá subscrisului, celu multu pâna 'n 30 Sept. a. c., spre a se poteá asterne Esc. Sele Pré sfintitului D. Episcopu diecesanu, pentru inalt'a aprobare.

Abrudu in 8 Septembre 1864.

Inspectoratulu scóleloru gr. or. din Protopresbiteratulu Zlathnei de josu.

Ioanne Gallu, Administr. Protop.

Nr. 24—3 **Concursu.**

Devenindu vacante statîunile invetiatoresci din comunele greco-resaritene Topliti'a sî Palot'a, cea d'antâiu impreunata cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a., cortelu liberu sî lemne; eara a dóu'a cu 80 fl. v. a. cortelu sî lemne,

se deschide concursu pâna la 20 Septembre a. c. Carii aru dori a ocupá vreun'a dintre aceste statîuni invetiatoresci, pâna la suscitat'a dî au a-si asterne concursele sele la subscrisulu, cuviinciosu timbrate, sî adeca: la cea d'antâiu statîune e de lipsa, cá concurentii sa scie tustrele limbile patriei, éra la a dóu'a numai limb'a româna, precum sî tipiculu sî cantârile bisericesci, sa aiba Estrasu de botezu, Adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitîulu de pâna acum sî despre portarea loru morala sî politica.

Administratur'a sî Inspectoratulu distr. scolaru alu Turdei de susu.

Idicelu in 23 Augustu 1864.

Iosifu Brancoveanu m. p.
Adm. Protopopescu sî Inspectoru distr. scol.

Nr. 31—1 **Concursu.**

La ocuparea postului de invetiatoru in opidulu montanu Zlatn'a, cu emolumentele 200 f. v. a., trei orgii lemne de focu, jumetate din venitele cantoriei, se deschide concursu.

Competitorii, pe lânga producerea atestatului, ca au absolvatu celu putînu câteva classe gimnasiale inferióre, ca suntu pedagogi, cantareti, sî ca cunoscu tóte trei limbile ale patriei, au a-si adresá cererea la subscrisulu pâna la 30 Septembre a. c., spre a se substerne Esceletiei Sele D. Episcopu diecesanu, spre intarire.

Ispectoratulu scóleloru gr. or. din Protop. Zlathnei de josu.

Abrudu in 8 Septembre 1864.

Ioanne Gallu, Administr. Protop.

Nr. 28—2 **Concursu**,

ce se deschide la scól'a provisoria comunala din Vistea inferióra, pentru unu docente. Acésta scóla va fi numai pe anulu curgatoriu provisoria comunala, ear mai incolo se va organisá de scóla centrala pentru cerculu fostei 8 Compagnii granitieresci.

Salariulu pe anulu acest'a provisoriu va stá din 180 f. cuartiru liberu cu 2 odâi, bucataria, pivnitia, gradina de legumi, 6 orgii de lemne sî 6 jugere aratura, dela concurenti se cere de documentare :

1) ca este românu de legea gr. orientala,

2) testimoniu, cumca a studiatu pedagogi'a, séu patru classe gimnasiale,

3) atestatu de botezu dela diregatori'a politica,

4 pe lânga limb'a româna sa cunósca sî limb'a nemtiésca sî cantârile bisericesci.

Salariulu se va radicá din Cas'a comunala in tóta lun'a anticipative.

Tóte aceste documente concurentii le voru tramite celu multu pe la finitulu lui Sept. a. c. cal. nou la subscris'a deregatoria comunala.

Vistea inferiore 4 Sept. 1864

Deregatori'a comunala din Vistea inferióra.

Nr. 32—1 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Darste, districtulu Brasiovului, se cere unu invetiatoriu cu salariu anualu de 120 fl. v. a.

Predîsulu salariu se priimesce regulatu la sfarsîtulu fia cârei luni dela diregatori'a comunala pe lânga infatîsiarea quitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu are a tramite in Brasiovu la Pré Onóratulu Scaunu I. prot. alu Brasiovului pre lânga petitîune timbrata cu 50 cr.

1. Atestatu ca a absolvatu cu purtare buna sî cu sporiu de class'a I. gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu putînu gimnasiulu micu.

2. Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr-orientala, sî in fine

3. Atestatu de portare politica; acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Escelentiei Sele Pré Santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésc'a intarire. Darste 8 Sept. 1864.

Tom'a Bersanu, Parochu.
George Mesiota, Curatoru.

Nr. 33—1 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Zizinu, districtulu Brasiovului, sa cere unu invetiatoru, care sa fia sî cantaretiu la Biserica, cu salariu anuale de 80 f. v. a.

Predîsulu salariu sa priimesce regulatu la sfarsîtulu fiacârei luni dela Diregatori'a comunala pre lânga infatisiérea cuitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu, are a tramite in Brasiovu, la Pré On. scaunu Protopopescu I alu Brasiovului pe lânga petitiune timbrata cu 50 xr.

1) Atestatu ca a absolvatu cu portare buna sî cu sporiu de class'a I gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu pucinu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2 Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or., sî in fine

3. Atestatu de portare politica; sî acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Esc. Sele, Pré santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésca intarire. Zizinu 8 Septembre 1864.

Oprea Bogdanu, Parochu. Ioann Ciceiu, curatoru.

Nr. 21.—2. **Edictu.**

Prin care Ann'a lui Iosifu Pecurariu din Racovitî'a, scaunulu Sabiiului, care cu necredintia au parasitu pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Cândea din Poian'a scaunulu Mercurei, fara a se scí loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 1 anu sî o dî dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra procesulu incaminatu se va otarí si fâra de dens'a in intielesulu ss. Canóne bisericesci. Sabiiu 1. Augustu 1864.

Petru Badila, Prot. gr. res. alu Mercurei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 73 ANULU XII.

Sabiiu, in 17|29 Septembre. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Octobre, Novembre sî Decembre c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu — — 1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca 2 f. —
Pntru Romani'a sî tieri esterne — — 3 f. —

Sabiiu in 17/29 Septembre 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

In caus'a mitropoliei.

Sabiiu 16 Septembre. Ne vine a presupune, ca publiculu românu de relegea gr. or. s'au spariatu, audîndu din jurnale, ca Episcopulu Bucovinei se afla la Sinodulu dela Carlovitiu, sî ca Preasantî'a Sea nu sprijinesce tréb'a Mitropoliei nóstre, ci propune Sinodului trei Mitropolii partiali, un'a in Bucovin'a cu doi Eppi sufragani, unu românu, sî altulu ruténu: alt'a la Ardealu, sî a trei'a la Carlovitiu cu Eppii cei de pâna acum. Sî precum suntemu informati, au mai cerutu Par. Eppu Hacmanu, cá Sinodulu sa aduca otarîre, de au potutu tîné Eppulu Ardealului sobóre cu representantii clerului sî ai poporului valide sî canonice ?

Noi fiindu informati binisioru despre starea acestoru impregiurâri, avemu a amintí ací: ca P. S. Eppulu Bucovinei cu provocarea la „Dorintiele Clerului“ au facutu Sinodului din Carlovitiu susatinsele propuneri, fâra sa fia consideratu stadiulu, la care au fostu ajunsu in Sinodu tréb'a Mitropoliei nóstre; Preasantî'a Sea, precum este sciutu, au sositu la Carlovitiu atunci, candu Sinodulu au fostu decisu u n a n i m u infiintiarea Mitropoliei pe sém'a Românîloru din Transsilvani'a, Banatu sî Ungari'a, neamintindu nimicu despre Bucovin'a; câci astfelu erá intielesulu ordinatîuniloru prea'nalte, ce venisera la Sinodu. — Unu membru sinodalu au observatu, ca propunerile bucovinene nu se potu pune la ordinea dîlei din mai multe cause fundate, insa Par. Hacmanu s'au provocatu la o ordinatîune pré'nalta, in carea se dîce: ca Sinodulu póte tractá asupr'a lucruriloru bisericesci generali; de sî acelasi membru Sinodalu au reflectatu ca Sinodulu póte tractá numai acele lucruri bisericesci generali, care privescu la biseric'a Românîloru din Ardélu, Banatu sî Ungari'a, ect.; totusi Par. Hacmanu curendu si-au facutu amici pre Eppii serbi, sî au inceputu cu prelegerile sale.

Ne vine a dîce. ca Preasantî'a Sea bucovineana d'abiá gatise prelegerile sele, care le ceteá in limb'a germana, sî eata vinu nisce intrebâri preainalte la Sinodu, in care se dîce lamuritu: ca relatîunea ierarchica a Diecesei bucovinene numai atunci póte vení la pertractare, dupace infiintiarea nóuei Mitropolii române pentru Ardélu, Banatu sî Ungari'a se va efeptuí. Acést'a asiá fiindu, urméza, ca tóta silinti'a Présantîei Sele bucovinene au remasu fâra efeptu. Dar nici ca s'au potutu intemplá altmintrelea; pentru ca Présantî'a Sea Hacmanu n'aru fi trebuitu sa pearda din naintea ochiloru, ca Preasantî'a S'a inca la anulu 1861. au predatu Ministeriului de Statu „Dorintiele Clerului bucovineanu“ spre decisiune; ca decisiunea ministeriale la acele dorintie inca n'au urmatu; ca din partea Onoratîloru Bucovineni mireni sî preoti s'au datu Ministeriului de Statu representatîune in contr'a „Dorintieloru“, sî in fine, ca unu obiectu intr'unu timpu nu se póte tractá la dóue Jurisdictîuni, la Ministeriulu de Statu, sî la Sinodulu Carlovitiu.

Din istorisarea acestor'a se vede chiaru, câte stricaciuni au causatu trebei Mitropoliei nóstre Preasantî'a Sea P. Eppu alu Bucovinei.

Déca in lucruri mici nu sta bine omului a fi inconsecuinte, cu atât'a mai putînu in lucruri momentóse. Inconsecuinti'a Preasantîei Sele P. Hacmanu se dà pe fatia in tótagoliciunea sea atunci, candu asemenâmu hartî'a sea din a. 1849 câtra Raiaciciu cu nediuelele sale dela a. 1861 pàna astadi.

Asiá dara treab'a Mitropolici nóstre nu sta reu; ci sa ne pregatimu a intempiná infiintiarea ei cu caracteru barbatescu, sî cu multiamita ferbinte câtra Imperatulu nostru, câci Elu ni o va dá!

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 22 Augustu (3 Sept. 1864.

(Continuare sî capetu.)

Refert. S c h n e l l, provocându-se mai antâiu la cele ce le-au dîsu la alta ocasiune despre referintiele urbariale, espune cam urmatórele. Referintiele urbariale prin comitate esista inca de pe tempurile regelui Stefanu, sî s'au estinsu cu incetulu sî asupr'a Secuimei, de sî aici la 'nceputu domnise egalitate de drepturi. Robotele prin nefavórea tempuriloru devenira totu mai grele, pâna candu la a. 1848 se desfiintiéra pentru totdeun'a. In legile vechi indesiertu vomu cautá, ce se intielege prin o sessiune intréga, de jumetate ori a patr'a parte, câte dîle s'au datu pentru ea, sî ce s'au numitu pamentu alodialu? câci de sî regimulu cá de o jumetate de seculu totu intinsu staruì la dieta pentru unu urbariu, totusi acel'a pâna la a. 1847 nu s'a facutu, sî sî atunci fórte defectuosu sî nepracticabilu. Pe bas'a propositîunei acestei'a a regimului avemu de a face cu pamentulu alodialu, care sa se dessarcineze. Patent'a urbariala din a. 1854, ce a fostu interpretata sî de Puscariu cu multa diligintia, sî carea constà din 87 §§-i, o presupune cunoscuta, sî esprime totdeodata parerea sea de reu, ca nobilimea chiaru nici dupa a patr'a provocare, sî chiaru nici la obiectulu acest'a, ce o atinge atâtu de multu, n'au intratu in dieta, câci prin acést'a perde tiér'a o multîme de sciintia, inteligintie sî esperiintia parlamentara. Dar pentru daun'a, ce va resultá de aici, sa-sî impute siesi! — In cele d'antâiu siedintie ale comitetului s'au desfasiuratu ide'a, cá tóta patent'a urbariala sa se supuna unei revisiuni scrupulóse sî apoi astfelu sa se prefaca intr'o lege a tierei; câci nu e constitutîunalu, cá diet'a sa faca unu supplementu la o patenta, de óre ce prin acést'a diet'a indirectu aru recunósce tóte principiele acestei patente. De alta parte insa s'au reflectatu, ca comitetulu nu este indreptatîtu la acést'a, sî ca dessarcinarea pamentului au inaintatu prédeparte, decâtu sa se mai póta stabilí; câci, incâtu se scie, spre scopulu dessarcinârei s'au respunsu 51 mill., sî summ'a, cu carea se va ingreuiá tiér'a preste totu, se va urcá, se dîce, camu la 75 mill. (Schuler—Libloy: Ori la 90 mill.) Déca s'aru fi potutu conchiamá o dieta la a. 1854, candu s'a facutu patent'a urbariala, atunci summ'a dessarcinârei nu s'aru fi urcatu asiá susu, câci s'aru fi statoritu alte principie sî s'aru fi mesuratu lucrulu cu alte mesuri. Atunci insa impregiurârile au fostu cu totulu altmintrea, sî patent'a urbariala s'a facutu, fâra de a se fi ascultatu mai nainte representanti'a tierei, diet'a; câci de aru fi fostu atunci dieta sî de s'aru fi potutu declará ea in privinti'a acést'a, de siguru tiér'a aru fi castigatu celu putînu 30 mill. (Asiá e!)—Sî de aici inca se vede buneti'a unui regimu constitutîunalu, care se pare greoiu sî cu spese mari, care insa apera interesele tierei. Astadi tiér'a nóstra atât'a e de 'ngreuiata prin dessarcinarea pamenturiloru colonicale (iobagesci), incâtu despre dessarcinarea pamentului alodialu (jelerescu) din fondurile tierei nu póte fi vorb'a.

(Citesce apoi raportulu comitetului, sî notarii citescu proiectulu de lege in cele 3 limbi ale tierei.)

Nainte de a se trece la desbaterea generala, refert. mai espune deosebirea cea mica neesentîala intre operatulu regimului sî alu comitetului.

T h i e m a n n dà date mai cu deameruntulu despre starea dessarcinârei pamentului, pentru carea a platitu tiér'a pâna acum preste 53 mill. Cá sa nu se ingreueze tiér'a sî mai multu, comitetulu a hotarîtu, cá rescumperarea acést'a a incuiliniloru (jeleriloru) sa nu se mai gramadésca pe fondulu tierei, ci sa se lase individîloru a se rescumperá din poterile loru propri.

S c h u l e r — L i b l o y in cuventu fórte energiosu espune, ca la facerea patentei urbariale au influintiatu preste mesura aristocratî'a sî partea cea mai buna a luat'o pentru sine, pretindiendu adeseori indoitu sî intreitu mai mare despagubire, decâtu i-a fostu pagub'a. Prin acést'a Transsilvani'a cea seraca s'au adusu aprópe la sépa de lemnu sî s'au incarcatu cu o datoria de 80—90 mill. fl., la carea voru avé ce platí copii sî nepotii generatîunei de acumu. Acésta sarcina e cu atât'a mai simtîta, cu câtu Ungari'a cea de 5 ori asiá de mare cá Transsilvani'a platesce numai ceva preste 100 mill., ear Boemi'a cea avuta numai vre-o 53mill. Densulu nu vede alta scapare de acésta greutate nesuportabila, decâtu numai dandu-ne ajutoriu sî imperiulu, de care Transsilvani'a s'a lipitu cu atât'a incredere; ajutoriulu acest'a crede ca s'aru poté da prin antecipatîuni fâra interese.

V a j d'a afla proiectulu comitetului mai cu scopu decâtu alu regimului, fiindu ca dupa densulu summele de rescumperare au a se incassá cá sî contributîunea prin dregatoriele imperatesci.

L a z a r u, repres. regimului nu afla deosebire essentîala intre proiectulu comitetului sî alu regimului; ear ingrijirea lui Schuler—Libloy, ca datori'a acést'a se va urcá la 80—90 mill. o afla esagerata, sî crede ca aceea nu va trece preste 70 mill.

Dupace mai vorbira K o r o n k' a sî C. S c h m i d t, desbaterea generala asupr'a obiectului acestui'a, siedinti'a se terminà.

S a b i i u in 14/26 Septembre. Unulu din acele proiecte de legi, care aru urmá acum mai de aprópe la desbatere in diet'a nóstra, este celu pentru impartîrea politica a tierei. Sessiunea dietala presinte insa se apropia de sfarsîtu, sî este 'ndoiéla, ca óre proiectulu acest'a de lege, de importantia atâtu de mare, de urmâri atâtu de neprecalculabile, luá-se-va la pertractare in sessiunea acést'a ori nu ? Acést'a credemu ca aterna de tempulu deschiderei senatului imperialu, carea de va urmá mai curendu, va prescurtá, ear de va urmá mai tardîu, va prolungí sî sessiunea dietei nóstre. Ori cum insa, noi avemu datorinti'a, de a face atente pre comunele române, ca a venitu tempulu sî ocasiunea, spre a-si m a n i f e s t á d o r i n t i e l e c a u n d e v o i e s c u a fi i n c o r p o r a t e l a i m p a r t î r e a c e a n ó u a.

Cea d'antâiu intrebare, cepóte fi normativa aici, e i n l e s n i r e a a d m i n i s t r a t î u n e i, adica indepartarea respectiveloru comune dela centrulu cercului loru; de aceea comunele sa se intrebe inainte de tóte, c a r e l o c u c e n t r a l u l e e m a i i n d e m a n a t e c u i n t ó t a p r i v i n t i' a? Sî acolo apoi sa céra a fi incorporate. Sa nu uite comunele sî locuitorii loru, ca aici e vorb'a sî despre interesele loru materiale aduncu taietóre, sî sa céra acum'a, cându au sî dreptulu sî ocasiunea de a cere, cá sa fia admise acolo, unde ceru interesele loru. Aru fi unu ce deplorabilu, dupa parerea nóstra, candu s'aru adoptá de diet'a transsilvana principiulu teritorieloru natîunale; un'a ca prin acést'a s'aru ingreuiá fórte tare administratîunea,— spre pagub'a cui? numai sî numai spre a poporului. Dar aru fi deplorabilu acestu principiu sî pentru aceea, câci pecându s'aru creá unu teritoriu sasescu sî altulu secuiescu, de celu romanescu n'aru fi vorb'a, precum in adeveru in proiectulu regimului de vre-unu municipiu romanescu nu se face nici baremu amintíre; dar chiaru sî cându s'aru formá unu municipiu romanescu, acel'a nici pedeparte n'aru poté cuprinde pre toti Românii, cari locuíescu compacti in Transsilvani'a, sî astfelu pecându in teritoriulu romanescu natîunalitâtîle strâine s'aru strecurá d'abiá cu sutele, Românii din teritoriele neromâne aru numerá cu diecile, déca nu tocmai cu sutele de mii. (Va urmá.)

Senatulu imperialu,

dupa cum aude „Const. Oestr. Ztg.“, se va deschide in Novembre (27 Octobre). Dupa o corespundintia vienesa se voru aduce in sessiunea urmatóre proiecte de legi de mare importantia; cu deosebire va substerne ministrulu de justitia elaborate momentóse. (Dar óre celu de f i n a n t i e ? !)

Economi'a de vite a Românîloru transilvaneni in Turci'a.

Este cunoscutu, ca locuitorii Transsilvaniei se ocupa in lini'a d'antâiu sî cu o predilectîune caracteristica cu agricultur'a sî economi'a de vite. Din aceste dóue ocupatîuni capitale si-acoperu densii lipsele sale vitale, aceste ocupatîuni ajutora mic'a industria sî manufactura a tierei, ele dau negotiului internu sî esternu o suma de articuli insemnati.

Modulu despre promovarea acestoru rami capitali ai economiei natîunale aru meritá cu atât'a mai vertosu unu studiu seriosu, cu câtu facuramu trist'a esperiintia, ca ambii acesti rami nu inaintéza asiá, precum cu totu dreptulu se asceptá dupa desfiintiarea iobagíei.

Ne-amu indepartá prea tare de scopulu prefiptu voindu a aretá causele acestei stagnâri dealtmintrelea putînu scrutate de jurnalistic'a nóstra, sî asiá ne marginimu prelânga o cestiune, care amenintia subsistinti'a unei numeróse clase de locuitori ai Transsilvaniei, adeca pelânga economii de vite in Turci'a.

Din timpii cei mai vechi se pare a se fi ocupatu Românii locuitori la marginile amédionali sî resaritene ale Transs.lvaniei, adica in Scaunulu Mercurei, alu Sabiiului, Districtulu Fagarasiului sî alu Brasiovului in Treiscaune sî Cincu cu prasirea viteloru, mai alesu cu oieritulu. Cu crescerea progresiva a populatîunei se angustara locurile de pasiunitu, sî remanendu credintiosi patriei loru natale, i-aflamu continuându-si economi'a pe campiile cele largi sî fertile, dar neinpopulate ale Romaniei, Besarabiei sî Turciei.

Dela devenirea Besarabiei sub regimulu Russiei populatîunea acestei tieri crescù prin colonii bulgare sî rusesci intreitu, sî asiá indata dupa trei diecenii oierii nostri fura constrinsi a parasí pentru totdeun'a cercetarea acestei tieri cu turmele loru. Ce se atinge de Romani'a, cu privire la urmand'a impamentenire a tieraniloru sî reformele cele salutari pentru tiéra parte trecute in viétia parte proiectate, timpulu inca sosesce cu pasi repedi, candu oierii nostri sî de aici voru fi pentru totdeun'a respinsi.

Singurulu loru refugiu remânu dar acum campiile fiscului turcescu in Bulgari'a sî anumitu in Dobruci'a. Guvernulu nostru austriacu in drépta consideratîunea momentósei insemnatâti a acestei economii atâtu pentru statu, câtu sî pentru poporulu, carele o pórta, nu pregeta a-i asecura esistinti'a prin tractate. Ultimulu tractatu i-lu vedemu incheiatu intre Austri'a sî Turci'a la anulu 1855 pe duranti'a de siépte ani, sî care prin urmare espirà cu finea anului 1861. La mai multe petitîuni ale oieriloru, Guvernulu nostru nu intrelasà, dupa cum ni-se spune, de a face pasii cuveniti spre reinoirea acestui tractatu, dar in realisare intempina acest'a greutâti mai ne'nvingibile.

Dupa resbelulu din Crimu dela 1854 incóce sî mai alesu dela cucerirea totala a Circasiei prin Russi'a popórele subjugate preferu a emigrá din patri'a loru, decâtu a se supune despotismului rusescu. Sî asiá vedemu Tatari din Crimu sî Cerchesi din Caucasu cu diecimele de mii imigrandu in Turci'a, cu care se afla aceste popóre in legaturi traditîunale, consangene sî confessiunale.

Ce estensiune iau aceste imigrâri pâna acum necurmate se póte vedé din gazetele europene in tóte dîlele sî nu credemu, ca gresîmu, déca tacsâmu numerulu acestoru emigranti de fatia cu summ'a de peste o jumetate de millionu de suflete.

Turci'a priimesce cu ospitalitate pre acesti nenorociti sî ii transferéza pre toti câtra malulu dreptu alu Dunarei adeca in Bulgari'a sî Dobruci'a, unde apoi se re'npartu pre bunurile intinse ale fiscului turcescu, care pâna acum erau folosite de oierii nostri cá locuri de pasiune pentru vitele loru.

Eata pe scurtu starea lucrului. Turci'a, voindu pe o parte a-si intarí elementulu seu, pe care se afla ea astadi fundata éra pe alta parte in drépt'a sea presupunere, ca dela unu poporu intru tóte eii-si suditu va trage neproportîunatu mai mari folóse, decâtu dela supusi streini, apoi fatia cu c o n s t r u i r e a c â i l o r u f e r a t e p â n a s î i n a c e s t e l o c u r i, care radica pretiulu mosîeloru: refusa ori sî care re'noire a mentionatului tractatu sub pretestu, ca tóte locurile pâna acum de oierii nostri folosite s'aru fi impartîtu intre colonistî crimieni sî circasieni, prin urmare nu aru fi cu potintia cá fâra daune mari ale fiscului turcescu sî ale privatîloru sa se concéda continuarea unei economii neratîunabile sî stricatóre desvoltârei agriculturei.

Dupa unu sîru lungu de pertractâri in privinti'a contraversieloru provenite, la propunerea guvernului austriacu Turci'a se 'nvoí la aceea, cá o comissiune austriaco-turcésca sa

mérga in fati'a locului sî sa cerceteze cu deameruntulu starea de fatia a locuriloru de pasiunitu, folosite de oieri sî celelalte impregiurâri; pâna la constatarea acestor'a insa, prelungindu-se sa se susţîna de câtra ambele pârti tractatulu dela 1855 in deplin'a sea valóre. De suntemu bine informati, comissiunea acést'a erá sa-si incépa activitatea sea inca in tómn'a anului trecutu, dar cu tóta atentîunea, cu care urmarimu noi acestu obiectu, nu amu potutu aflá despre resultatele ei pâna acum nimicu. Póte ca Turci'a sciù sî póte i-a succesu de a traganá deslegarea acestei cestiuni sî a ruiná intraceea pe economii nostri. Ne-a atinsu insa tare durerosu, candu amu intielesu, ca in anulu acest'a dupa alte calamitâti, de care fu cercetata multu cercat'a nóstra patria, economiloru de oi se denegà cu totulu trecerea peste Dunare cu turmele loru multe putîne câte le mai au, spre ernatu in Bulgari'a.

Sperâmu sî asceptâmu dela Guvernulu nostru, ca va luá sî va fi sî luatu póte mesurile recerute spre a delaturá pe calea diplomatica nu numai acésta scadere momentana, daru va ingriji sî pentru aceea, cá sa scape economii nostri din nesecur'a positîune, in care se afla astadi, prin invoirea tractatului mentionatu fia acést'a chiaru cu pretiulu unoru modificatîuni mai putînu favoritóre.

Ori sî care insa va fi resultatulu pertractâriloru diplomatice in acésta privintia, noi fatia cu referintiele Turciei de astadi espuse mai susu, ne tînemu de o santa datorintia, a trage de timpuriu atentîunea aceloru barbati, câror'a le jace la inima bunastarea sî prosperarea poporului nostru, asupr'a abnormitâtii, in care a ajunsu acésta economia sî asupr'a imposibilitâtii de a o sustîné pe viitoriu.

Mii de familii voru serací cu totulu, voru devení simpli proletari, neputandu-si continuá modulu castigârei hranei invetiatu dela protoparintii sei. Cunóscemu aceea cu totii, ca câtu de greu isi scie ajutá poporulu in atari casuri. Multe din scapatatele familii voru parasí cu lacrimi pe fatia patri'a loru natala emigrandu in Romani'a sî Turci'a, unde de acum chiaru gasimu sate intregi de Transsilvani. Pentru noi insa nu póte fi egale, de perdemu séu ba numerice din elementulu nostru, precum nu potemu fi indiferenti nici la aceea, cá o populatîune atâtu de brava sa devina cu totulu in decadentia sî in miseria, in ale câroru urme pasiesce sî depravarea sî demoralisarea.

A demonstrá prin arguminte afirmatîunea nóstra acest'a, tînemu a fi de prisosu sî ne luâmu voia, a readuce spre acestu scopu in memoria cetitoriloru ieremiadele jurnaleloru magiare despre miseri'a, in care a ajunsu astadi o parte mare a Secuiloru.

Signalisandu periculului amenintiatoriu sî constatandu tristele-i urmâri pentru o parte mare a Româniloru din Transsilvani'a, nu potemu incheiá fâra sa amintímu pe scurtu sî remediele, prin care, dupa parerea nóstra, s'aru poté duraveru sî cu efeptu intempiná o atare calamitate.

A cere, cà oierii nostri, de care e vorb'a, sa-si continue economi'a loru de vite in patria séu sa o schimbe cu aceea a campului, e neposibilu parte din caus'a angustimei sî sterilitâtii pamentului, unde locuiescu ei astadi, parte din caus'a positîei locuriloru.

Singurii rami de economia, pe care s'aru poté aruncá ei cu prospectu la óre-si care successu duraveru, aru fi cultur'a pomiloru roditori, a gradineloru sî in fine a paduriloru. Nedespectaverulu negotiu cu materii crude alu Principateloru cu Transsilvani'a inca usioru s'aru poté asecurá mâniloru loru. Mai incolo suntu órecare meserii, precumu argasîtulu de pei, construirea de carutie, butnari'a, pandiari'a s. a. care de acum inflorescu in unele pârti ale tierei.

De voimu dar a asecurá subsistinti'a periclitata a unei clase numeróse din noi, de voimu sa nu ne slabésca elementulu nostru, ci sa se intarésca, e necesitate imperativa, a studiá de timpuriu esinti'a mentîunateloru ocupatîuni sî meserii sî a ingrijí cu seriositate de promovarea, incetatienirea sî generalisarea loru. B.

Varietâti sî noutâti de dî.

Pentru biseric'a rom. (gr. or.) din Dev'a au incursu: dela Esc. Sea Mitropolitulu Alessandru Sterc'a Siulutiu 10 f., Ioann Moldovanu-Farkas in Vienn'a 1 #., Ioann'a Moldovanu in Vienn'a 2 f., Dr. Basiliu Szabó in Sabiiu 1 #., Theocaru S. Mantsiu in Brasiovu 1#., G. Sfantigu in Focsiani 1 #, Constantinu I. Friand'a in Bucuresci 5 f., Diamandi G. Arseniu in Brasiovu 5 ., Constantinu Pantiu in M.-Osiorheiu 2 f., Mari'a Haggi Iordanu in Brasiovu 1 #, Ioann Lec'a in Brasiovu 10 f., Nicolae Gaitanu in Vasiarheiu 2 f., Oprea P. Sfetea in Brasiovu 2 f., I. Herisiescu in Bucuresci 1 #, Ecaterin'a B. Popp in Brasiovu 6 f., Ioann Pannoviciu in Sabiiu 2 f., Ioann Mog'a in Elöpatak 1 f., Basiliu P. de Harsianu in Abrudu 2 f., Iosifu Popu in Teac'a 1 f., Nicolau Barbu in Clusiu 2 f., Summ'a totala 6#. 52 f.

Cu vorb'a siése galbeni imperatesci sî cinci dieci sî doi fiorini m. a. care summa s'a sî tramesu cu post'a de astadi la curatorulu bisericei române in Dev'a. —

DD. Nic. Popoviciu Parochu in Kovászn'a 1 f., Georgiu Ioann in Brasiovu 5 f., Petru Spuderc'a in Brasiovu 30 xr., Ioann Paei'a in Kovaszn'a 1 f., Constantinu Munteanu in Kovaszn'a 10 xr., Ioann Flesieru in Kovaszn'a 30 xr., Georgiu Petreanu in Brasiovu 1 f.. Prin ajutoriulu parochului localu dela 27 crestini scrisi in unu catalogu reservatu spre asiediarea intre scrisorile bisericei din Dev'a 3 f., 34 xr. Summ'a 12 f. 4 xr. sî unu duoidieceriu. — „Gaz. Transs."

Lucrârile pentru recrutatîunea pe anulu 1865 se voru incepe in Octobre 1864. Totu contingentulu va face 85,000 feciori. Tax'a de eliberare, dupacum amu comunicatu, e 1200 fl. v. a.

Imperatés'a Eugeni'a din Franci'a farmeca inimele Germaniloru in modu neindatinatu. Toti câti scriu din Schwalbach, nu potu laudá din destulu popularitatea, simplitatea sî amicabilitatea inaltei dómne. Ea umbla ori pe josu ori intr'o trasura simpla cu doi cai, povestesce cu toti, salutá 'n drépt'a sî stâng'a sî arata cu deosebire poporului iubirea sea. Acésta portare cu atât'a bate mai tare la ochi, câci Imperatés'a Russiei, ce fusese ací cu putînu mai nainte, observase totdeun'a regulele etichetei, umblá cu trasur'a cu 6 cai sî incungiurata de suita numerósa, ear de publicu se tîneá departe. —

Principatele române unite.

Unulu din cele mai insemnate acte ale guvernului romanescu este introducerea, séu mai bine reintroducerea vâmei de esportu pentru tóte productele crude, ce se espórta din tiéra. Prin vâmile acestea de 5% veniturile statului voru cresce insemnatt.

Diu'a onomastica a Domnitorului, dupacum spunu desele corespundintia din tiéra, s'a serbatu pretotindeni cu mare solemnitate,—cu tóte ca corespundintiele foiloru germane néga acésta solemnitate sî o espunu numai cá un'a maiestrita prin organele guvernului.

D. Martianu, meritatulu statisticu alu Romaniei, publica in „Bucimulu" o epistola fórte interesanta despre cei 50—60,000 Români (Valachi) din Moravi'a. —

Diuariele din urma din Romani'a inca nu ni-au sositu.

Prospectu politicu.

Cestiunea cea mai importanta astadi nu mai e caus'a germano-danesa, carea prin indelungat'a sea traganare a perdutu interesulu, ci e caus'a franco-italiana, resp. franco-romana. Comunicaseramu in numerulu din urma, ca Napoleonu a 'ncheiatu unu tractatu cu Victoru Emanuilu, dupa care cel'a in decursu de 2 ani sa retraga trupele francese, ce apera astadi Rom'a, ear cest'a se obléga, a respectá sî a aperá fruntariele statului bisericescu. Tractatulu acest'a, ce póte avé urmâri fórte momentóse, este astadi obiectulu celoru mai feliurite combinatîuni, mai cu séma dupace se constatéza prin scirile mai nóue, ca acelu tractatu s'a ratificatu in 8/20 Septembre. In urm'a acestui'a se crede, ca Victoru Emanuilu va sî stramutá resiedinti'a regésca dela Turinu la Florenz'a.— Camerele italiane suntu conchiamate pe 5 Octobre (25 Septembre); nevoi'a finantîala se pare a fi mare. —

In dilele din urma s'au intemplatu in Turinu mai multe atacuri intre civili si militîa, la cari de ambe pârtîle a cursu sî sânge. Poporulu a strigatu: Josu cu ministeriulu! Sa traiésca capital'a Italiei Turinulu!- Revolt'a, de sî repetîta in mai multe seri, n'a luatu dimensiuni mai mari. —

Dupa unu telegramu, de altmintrea inca negarantatu din Berlinu, Dani'a aru fi reieptatu proiectulu platirei unei summe preste totu câtra staturile germane beligerante.

Adunarea natîunala a Greciei a decretatu cu mare maioritate suspendarea senatului, sî astfelu Greci'a de aici inainte va avé numai un'a camera.

Camer'a Serbiei s'au inchisu in 6/18 Septembre. Cuventulu de tronu alu principelui esprime deputatîloru multiamit'a pentru concursulu patrioticu sî luminatu, ce l'au datu regimului.

In Poloni'a russésca inca totu nu e pace. Emigratîunea polona din Parisu de curendu emise o proclamatîune câtra poporulu polonu, in carea-i spune, ca lupt'a cu Russi'a inca n'a 'ncetatu, ci au intratu numai intr'o fasa nóua a desvoltârei sele. Sî in adeveru, Russi'a nu se 'ncrede pâcei de acumu, ci tîne frênele guvernârei mai totu asiá de strinse cá pe tempulu resbelului.

Nr. 30—2 **Publicare de concursu.**

Spre ocuparea posturiloru invetiatoresci, la scólele populare gr. or. din tractulu protopresbiteratului Zlatnei de josu, se deschide concursu, in urmatórele comune:

a) in Petrosieni, cu emolumentele 130 f. v. a., cortelu liberu, lemne de focu, o particica din venitele cantoriei.

b) in Buciumu-Cerbu, cu salariu de 120 f. v. a., cortelu liberu, lemne de focu, sî cu o parte din venitele cantoriei.

c) in Valea-dosului, cu salariu de 100 f., cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

d) in Tre'mpóele, cu salariu de 100 fl v. a. cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

e) in Fenesiu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu, lemne de focu, sî o parte din venitele cantoriei.

f) in Presaca, cu leafa de 60 fl. v. a. cortelu, lemne de focu, sî jumetate din venitele cantoriei.

Doritorii de a ocupá unulu din aces'e posturi, provediendu-si cererea, cu Atestatu ca au absolvatu celu putînu trei clase normale, cursulu pedagogicu in institutulu diecesanu, ca suntu cantareti, Români, sî de confessiunea gr.-orientala; au de a o adressá subscrisului, celu multu pâna 'n 30 Sept. a. c., spre a se poteá asterne Esc. Sele Pré sfintitului D. Episcopu diecesanu, pentru inalt'a aprobare.

Abrudu in 8 Septembre 1864.

Inspectoratulu scóleloru gr. or. din Protopresbiteratulu Zlathnei de josu.

Ioanne Gallu, Administr. Protop.

Nr. 33—2 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Zizinu, districtulu Brasiovului, sa cere unu invetiatoru, care sa fia sî cantaretiu la Biserica, cu salariu anuale de 80 f. v. a.

Predîsulu salariu sa priimesce regulatu la sfarsîtulu fiacârei luni dela Diregatori'a comunala pre lânga infatisiérea cuitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu, are a tramite in Brasiovu, la Pré On. scaunu Protopopescu I alu Brasiovului pe lânga petitiune timbrata cu 50 xr.

1) Atestatu ca a absolvatu cu portare buna sî cu sporiu de class'a I gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu pucinu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2 Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or., sî in fine

3. Atestatu de portare politica; sî acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Esc. Sele, Pré santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésca intarire. Zizinu 8 Septembre 1864.

Oprea Bogdanu, Parochu. Ioann Ciceiu, curatoru.

Nr. 32—2 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Darste, districtulu Brasiovului, se cere unu invetiatoriu cu salariu anualu de 120 fl. v. a.

Predisulu salariu se priimesce regulatu la sfarsîtulu fia cârei luni dela diregatori'a comunala pe lânga infatisiarea quitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu are a tramite in Brasiovu la Pré Onóratulu Scaunu I. prot. alu Brasiovului pre lânga petitîune timbrata cu 50 cr.

1. Atestatu ca a absolvatu cu purtare buna sî cu sporiu de class'a I. gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu putînu gimnasiulu micu.

2. Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr-orientala, sî in fine

3. Atestatu de portare politica; acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesî din concurenti Escelentiei Sele Pré Santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésc'a intarire. Darste 8 Sept. 1864.

Tom'a Bersanu, Parochu.

George Mesiota, Curatoru.

Nr. 23—2 **Publicatiune de concursu.**

A. Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Albacu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 200 f. v. a., lemne câte trebuie sî cuartiru liberu.

B. Asemenea pentru postulu invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Ponorelu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 160 f. v. a., patru stângeni de lemne, cuartiru liberu sî o gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi suntu poftiti a-si asterne petitîunile sele pâna la terminulu de susu, provediute cu urmatórele documente:

a) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu in institutulu diecesanu,

b) ca suntu Români de relegea gr. or.

c) ca suntu ómeni cu moralitate buna.

Ce au a se tramite pre terminulu de susu la scaunulu Protop. alu Zlatnei de susu.

Campeni 20 Augustu, 1864.

Inspectorulu scolariu districtuale din Protop. Campeniloru.

Ioanne Patiti'a,
Administr. protopopescu.

Nr. 31—2 **Concursu.**

La ocuparea postului de invetiatoru in opidulu montanu Zlatn'a, cu emolumentele 200 f v. a., trei orgii lemne de focu, jumetate din venitele cantoriei, se deschide concursu.

Competitorii, pe lânga producerea atestatului, ca au absolvatu celu putînu câteva classe gimnasiale inferióre, ca suntu pedagogi, cantareti, sî ca cunoscu tóte trei limbile ale patriei, au a-si adresá cererea la subscrisulu pâna la 30 Septembre a. c., spre a se substerne Esceletiei Sele D. Episcopu diecesanu, spre intarire.

Ispectoratulu scóleloru gr. or. din Protop. Zlathnei de josu.

Abrudu in 8 Septembre 1864.

Ioanne Gallu, Administr. Protop.

Nr. 19—1 EDICTU.

Ioann Tronariu din Comun'a Pórt'a, Cerculu Brasului, de religiunea gr.-or. carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîe Bucur'a Ioann Musiu totdeacolo, precum sî Oprea Gaina, carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîe Paraschiv'a Petricu ambi din Rasnovu, — fâra a-se sci loculu petrecerei loru — se provocu prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, pentruca la din protiva, procesulu matrimoniale asupra-le pornitu, se va decide sî fâra de ei in intielesulu SS. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr.-or. alu Brasiovului.

Zernesci in 10 luliu 1864.

Ioann Metianu m. p., Protopopu.

Nr. 20—1 EDICTU.

Ioann Tom'a Costandinu, din Turchesiu, in Ardélu, de relegea gr. or. a parasitu pe legiuit'a sea socia Ecaterin'a Nicolae Bidu, din Brasiovu, de legea ortodoxa, de 10 ani de dile, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu in unu anu sî o dî sa se infacisiedie negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarîre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 7. Augustu 1864.

Iosifu Baracu, Adm. prot. int. alu Brasiosului.

Nr. 22—1 CITATIE EDICTALA.

Elen'a Davidic'a legiuit'a sotîe a lui Nicolaie Oagé amandoi din Bodol'a (Budila) Comitatulu Albei de susu Cerculu Hegigului, carea de 6 ani de dîle siau parasitu cu necredintia pre numitulu seu sotiu sî au prebegitu in lume, prin acést'a se sorocesce, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, negresîtu sa se presenteze innaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, spre a stá fatia la judecata, pentru ca la dincontra, procesulu din partea barbatului ei asupr'a ridicatu, sî fâra de dens'a se va hotari, amesuratu Canoaneloru Sfintei Bisereci Ortodocse greco orientale.

Scaunulu Protopopescu greco res. alu tractului Hidvegului.

Elöpatak 15. Augustu 1864. Ioann Mog'a, m. p. Protopopu.

Nr. 21.—3 **Edictu.**

Prin care Ann'a lui Iosifu Pecurariu din Racoviti'a, scaunulu Sabiiului, care cu necredintia au parasitu pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Cândea din Poian'a scaunulu Mercurei, fâra a se sci loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 1 anu sî o dî dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra procesulu incaminatu se va otarí si fâra de dens'a in intielesulu ss. Canóne bisericesci. Sabiiu 1. Augustu 1864.

Petru Badila, Prot. gr. res. alu Mercurei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 74 ANULU XII.

Sabiiu, in 20 Sept. (2 Oct.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Octobre, Novembre si Decembre c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu — — 1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a si monarchi'a austriaca 2 f. —
Pntru Romani'a si tieri esterne — — 3 f. —

Sabiiu in 17/29 Septembre 1864.

Redactiunea si Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 24 Augustu (5 Sept. 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, ablegatulu Cosiocnei Toth depune apromissiunea si e salutatu de dieta cu: Elyen! Hoch! si Sa traiésca!

Comun'a Rosi'a protestéza contr'a insinuârei de ilegalitate a comissiunei ei electorale.

Opidulu Resnovu se róga pentru dreptulu de a avé deputatulu seu propriu in dieta. Se da comitetului pentru legea dietala.

Comun'a Murareni se róga a nu fi incorporata la municipiulu Nascudului, ci la alu Reghinului. Se da comitetului pentru impartirea tierei.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a proiectului de lege privitoriu la modificarea §§-iloru 23, 26 si 85 ai patentei urbariale din 21 Iuniu 1854. *)

La titlulu proiectului comitetului Budacker propune modificarea urmatóre: Proiectu de lege, prin care se facu dispositiunile despre rescumperarea prestatiuniloru rescumperavere, cum si despre platirea capitalului de rescumperare si a reditului anualu de 5%. E sprijinitu.

Koronka in cuventu mai lungu propune, ca déca propunerea lui Budacker nu s'aru priimí, sa se lase afara din titlulu legei provocarea la § 23 alu patentei urbariale, si §-ulu acest'a sa se inapoiéze comitetului, spre a preconsultá unu proiectu E sprijinitu.

Puscariu nu póte partiní nici decâtu propunerea lui Budacker, prin carea acel'a va, cá diet'a sa nu recunósca patent'a urbariala cá lege constitutiunala. Nu va sa se lase mai afundu in intrebarea acést'a, ci va numai sa-i observe scurtu, ca dupa propunerea densului titlulu n'aru avé nici unu intielesu, de óre ce nu s'aru scí, de ce rescumperare, de ce prestatiuni, de ce redite anuale este vorb'a. Astfelu dar Budacker nu si-aru ajunge scopulu. Prin aceea insa, ca citéza câti-va §§-i din patent'a urbariala, diet'a inca n'a recunoscutu acésta patenta de lege constitutiunala, ci numai de lege statatóre, carea au intratu odata in viétia. Mai suntu si alte propositiuni, facute din partea altoru membri, precum a Dr. Ratiu si a densului (Puscariu privitóre la dotarea preotiloru si a dascaliloru, si déca nu ne vomu provocá la patent'a urbariala, atunci n'avemu de ce legá hotaririle nóstre. In fine observa lui Koronk'a, ca lasandu-se afara citarea §ului 23, tóta legea putînu aru platí; câci de si § 23 nu atinge materi'a legei, ci numai form'a, adica modalitatea cum sa se rescumpere dîlerii, totusi form'a acést'a are unu pretiu respectabili pentru dîleri. § 23 alu patentei cere, cá dîlerii sa se rescumpere toti deodata, pecandu proiectulu regimului, care e totdeodata si alu comitetului, concede a se rescumperá dîlerii si unulu câte unulu. Densulu recomanda deci titlulu din proiectulu comitetului neschimbatu.

Gull propune, a se modificá titlulu legei astfelu: Proiectu de lege despre efeptuirea dispositiuniloru patentei imp. din 21 luniu 1854, nr. 151 din buletinulu imp., privitóre la rescumperarea prestatiuniloru rescumperabile. E sprijinitu.

Vajd'a propune, cá nepriimindu-se propunerea lui Budacker, titlulu legei sa se faca numai la urma, dupace va fi desbatuta si priimita legea intréga. E sprijinitu.

C. Schmidt nu va sa laude patent'a urbariala, dar nici negá nu póte, ca aceea e unu faptu complinitu. Ingrijirea lui Budacker n'o afla temeinica, de órece recunoscendu ce-va cá faptu complinitu aru aprobá ce s'au facutu. Legea urbariala e facuta in tempulu absolutisticu, candu regimulu avé in mâna tóta poterea; modificarea ei s'aru, poté face numai pe calea constitutiunala, ceeace aici nu e la tempulu, la locului seu. Cumca legea nu e perfecte, recunósce regimulu insîsi, câci altmintrea n'aru fi modificatu unii §§i. In fine recomandá titlulu dupa proiectulu regimului. Pre Koronk'a lu combate, câci tocmai § 23 alu patentei trebuie schimbatu, si fostiloru jeleri trebuie data inlesnirea de a se rescumperá si unulu câte unulu. In contr'a propunerei lui Vajd'a n'are nimicu, déca propunerea originala nu s'aru priimí. Numai in locu de: proiectu de lege, densulu aru dîce: articulu de lege.

Budacker esplica propunerea sea intr'acolo, ca densulu aru voí sa 'ncungiure, cá nu cum-va diet'a prin priimirea titlului originalu sa se para, ca aprobéza legea acést'a. Poporulu, care nu scie 'mpregiurârile de ajunsu, va cugetá, ca legea acést'a, ce-lu apasa totu mai tare, au esitu dela dieta. Apoi reflecta lui Puscariu si lui Gull.

G. Manu se declara pentru propunerea lui Vajd'a.

Rannicher, dupace diet'a in adress'a sea dto 24 Aug. 1863 a recunoscutu, ca dessarcinarea pamentului este o trebuintia imperativa, nu póte consimtí cu Budacker, câci prin acést'a s'aru confundá natiunile despre alu meu si alu teu si s'aru surpá de totu creditulu tierei.

I. Balomiri a sprijinitu propunerea lui Budacker, dar acum dupace s'a convinsu de contrariulu, nu o póte partiní. (Bravo! Ilaritate.) Propunerea lui Budacker ignoréza patent'a din 21 luniu 1854 prin aceea, ca nu face pomenire despre dens'a. Diet'a intra acum in desbaterea speciala asupr'a cutâroru §§-i din patent'a urbariala, dela carea nu se póte abate; ear déca Budacker n'aru recunósce patent'a, atunci aru trebuí sa o reiepte, ceea ce acum nu are locu. De aceea partinesce propunerea comitetului.

Repr. regimului Lazaru recunósce, ca diet'a are dreptulu, de a trage la revisiune patent'a urbariala intréga, dar ce succesu aru avé o astfelu de revisiune, despre acést'a nu va sa vorbésca. Cu privire la propunerea lui Budacker dîce, ca comissiunei, candu i s'a datu proiectulu respectivu i s'a dîsu, ca sa-si deá parerea asupr'a §§-iloru 23, 26 si 85, ear acum i se dîce, ca nu a datu operatu bunu, câci §§-ii acei'a trebuie sa remâna afara. Du privire la propunerea lui Gull observa, ca aru fi indestulitu cu ea, déca s'aru poté pune in titlu si cugetulu lui, ca adica nu voiesce a se lasá in dispositiuni materiale. Ear déca nu se va dîce in titlu espressu, ca la ordinea dîlei suntu §§-ii cutari si cutari, atunci totusi s'aru poté slobozí óre care dintre deputati si la desbaterea propositiuniloru materiale. Câtu in fine pentru propunerea lui Vajda, aceea inca o afla curiósa: cá adica diet'a sa desbata o lege, neavendu o tesa otarita, despre carea sa desbata; câci acést'a numa ne-aru departá dela firulu desbateriloru si ne-aru duce pe unu terenu, unde fiacare aru poté vorbí ce aru voí. De aceea dar partinesce propunerea regimului si resp. a comitetului.

Presied. resuma propunerea lui Budacker, propunerea lui Koronka (nesprijinita), propunerea lui Gull si propunerea eventuala a lui Vajda.

*) A se vedé proiectulu de lege in nrulu 72 alu „Tel. Rom.“ Red.)

La votare propunerea lui Budacker nu se priimesce,

propunerea lui Vajd'a nu se priimesce,

propunerea lui Gull nu se priimesce,

propunerea comitetului se priimesce.

La § 1, care se citesce in tóte 3 limbile,

Presied. va aduce tóte 4 alineele un'a dupa alt'a la votare.

Domzs'a dîce, ca totu pamentulu, care se tîne de dispositîunea nobilitara, este séu alodialu séu colonicalu. In sensulu patentei, ai cârei §§i 23, 26 sî 85 din sectîunea 2 se iau acumu la desbatere, trece sî o parte a pamentului alodialu in posessiunea fostiloru incuilini. Elu nu afla legislatîunea indreptatîta a luá dela domnii pamentesci averea privata sî a o transpune fostiloru incuilini. Fiinduca patent'a urbariala s'au facutu in an. 1854, sî bas'a aceloru principie in decursu de 10 ani s'au facutu mai multe hotariri, asiá densulu este de convingere, cumca inalt'a casa trebuie sa se tîna strinsu de principiele stabilite in patenta. Dupa acésta introducere trece vorbitorulu la § 1 din proiectulu comissiunei sî afla terminulu „40 de rate“ fâra deosebire sî privire la summele, care au de a se platí, prélungu, prin urmare face deosebire intre summele, care au de a se platí sî intre terminii, in care au de a se platí, sî acést'a o face atâtu in folosulu domniloru pamentesci, câtu sî in folosulu fostiloru incuilini. In privinti'a acést'a face urmatórea propunere: „Summele, care suntu mai mari de 200 f. sa se platésca 'n 30 rate, summele, care suntu mai mici decâtu 200 f. sa se platésca in 20 rate, sî summele, care suntu mai mici decâtu 100 f. sa se platésca in 10 rate.“ Apoi se róga de Presied., ca de sî nu s'au cititu punctele celelalte ale §ului acestui'a, pentruca densulu au facutu o propunere pentru §-ulu intregu, sa vorbésca sî la celelalte puncte.

Presied. se róga de iertare de d. regalistu, insa fiindca ací e vorb'a numai de aline'a 1 a §ului 1, asiá nu-i póte dá licentia acum'a, a vorbi despre acestu pct., fâra dupace se va radicá aline'a 1 a §ului acestui'a la vigóre de conclusu, atunci densului i va dá mai antâiu cuventulu. Apoi provóca pre membrii casei la sprijinirea proiectului regal. Domsz'a, care se sî sprijinesce.

Schuler-Libloy intr'o cuventare fórte lunga face la § 1 urmatórea propunere: Tóte acele sarcini pâna acumu cá prestatîuni urbariali nerescumperate séu nerescumperande, suntu rescumperavere, care pentru posessori, fatia cu supr'a-proprietarii bunului domnescu statorescu referintiele de prestatîune séu de administratîune; contractele temporali séu contractele de arenda séu de dreptu privatu prin acést'a nu se atingu.

§ 2. Pretiulu constatatu alu prestatîuniloru anuali, dupa subtragerea contr'a — prestatîuniloru sî dupa subtragerea unei tertîalitâti pentru pretiulu mai micu alu prestatîuniloru urmate de sila a scadiamenteloru, a speseloru de incassare sî administrare immultîtu de 20 de ori— capitalulu de rescumperare, care se póte platí statorindu-se anuitâti de amortisatîune.“ Se róga de inalt'a casa, acestu amendamentu alu densului a-lu cerne sî de totu séu in parte a-lu priimí.

Presied. facc inalt'a casa atenta, cumca propunerea facuta s'atinge de partea materiala, care nu e la ordinea dîlei. Dupa aceea provóca pre membrii pentru sprijinirea amendamentului pusu de Schuler-Libloy. Se sprijinesce.

In fine declara siedinti'a 'ncheiata, sî siedinti'a urmatóre o pune pe Marti'a venitóre la 9 óre, dîcendu, ca va incheí'a-o la 1 óra dupa amédi, cá comitetele sa póta continuá lucrârile loru dupa amédi.

Siedinti'a din 26 Augustu (7 Sept.)

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, lui Brandsch se acórda concediu pâna la finea lui Septembre. Apoi se citesce o scrisóre a directîunei finantîale, prin carea cere cá satulu leghi'a sa se incorporeze la municipiulu Clusiului. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a alineei 1 din proiectulu comitetului. Vlass'a are cuventulu. Espunendu importanti'a cestiunei sî urginti'a de a se deslegá câtu mai ingraba, oratorulu trece la assertulu lui Domzs'a (de altmintrea nesprijinitu), ca rescumperarea prestatîuniloru pentru locurile dîleresci séu alodiale aru taiá in dreptulu privatu alu aristocratîei. Densulu nu póte lasá sa tréca numai asiá assertulu acest'a, care aru espune diet'a in opiniunea publica cá pre un'a ce nu e condusa de spiritulu tempului presinte sî de principiele umanitâtii. Dintre tóte amendementele celu mai potrivitu i se pare a fi alu lui Schuler, care-lu sî recomanda dietei spre priimire; ear nepriimindu-se acest'a, atunci partinesce proiectulu regimului.

Presied., nefiindu insinuati alti vorbitori, va sa tréca la votare; Gaitanu observa, ca 'nu e de ajunsu numerulu deputatîloru presinti spre aducerea unui conclusu; sî adeverindu-se assertulu acest'a in urm'a numerârei,

Gaitanu cere cuventu. Nepotendu-si face inca o idea chiara despre totu operatulu, de órece l'a priimitu numai in dîu'a trecuta, dar totusi conformandu-se, ca o lege adusa pe cale absolutistica nu póte serví dreptu basa unei legi constitutîunale, pânacandu legea aceea nu s'a priimitu in principiu sî nu s'a supusu unei revisiuni: propune urmatórele: 1) a remané afara citatulu din § 1 aline'a 1; 2) dupa cuvintele: „ori nu se va face“, a se adauge: „pe cale legala“; câci dupa ordinatîunile esîte sub regimulu cadiutu nici o 'nvoiéla privata nu avea potere, déca nu erá aprobata de directîunea fondului de despagubire séu facuta in fati'a tribunalului urbarialu; 3) sa se dîca, ca capitalulu de rescumperare etc. se va respunde parte prin cei indatorati, parte prin fondulu tierei. Pentru motivarea propunerei din urma aduce impregiurarea aceea, ca dîlerii de 14 ani au platitu pe capu câte 3 f. pe totu anulu, va sa dîca in 14 ani 42 f., sî inca pelânga acesti'a aruncaturi in summa de 34—35 f. in fondulu desdaunârei. Considerandu insa, ca dîlerii au sî locuri in hotaru, pentru care au platitu contributîuni sî aruncaturi, asiá de regula se póte dîce, ca dîleriulu au platitu in fondulu desdaunârei 35—50 f. in decurgerea acestoru ani. Fiinduca capitalulu de despagubire pentru 52 dîle cu palmele face 145 fl., sî fiinduca 43 fl. e cam a trei'a parte din 145, trebuie sa dîca, ca fondulu pentru desdaunarea pamentului datoréza cu acesti bani dîleriloru sî are sa-i platésca pentru ei proprietariloru. In privinti'a proportîunei intre dîleri sî fondu, precum sî pentru aceea, cá capitalulu de despagubire sa nu fia nîci odata mai mare, decâtu pretiulu pamentului dessarcinatu, va face propuneri mai tardiu. In mai multe comune se afla dîleri, cari locuiescu câte 4—5 in bordee sî indesati pe câte unu petecu de locu, sî Ziganii mai nainte n'aveau voia de a umblá din satu in satu, ci trebuiau sa se asiedie la unu locu, unde faceau proprietariului atâtea prestatîuni, câte cereá dela ei. A despagubí acum astfelu de prestatîuni de sila, crede ca nu e cu dreptulu, ci prestatîunile acelea aru trebuí reduse numai la atât'a, incâtu capitalulu rescumperârei sa corespunda pretiului pamentului dessarcinatu. (Bravo!) E sprijinitu.

Thiemann percurge indoielile, ce s'au adusu asupr'a operatului comitetului. Mai antâiu respunde la imputarea câci nu s'au facutu anuitâtîle, documentandu ca numai in cuventu e deosebire, ba inca proiectulu comitetului e mai favoritoriu pentru dîleri. Apoi combate propunerea, a se scadé $^1/_3$ in locu de $^1/_6$, sî documentéza, ca asemenarea intre locurile alodiale din Transsilvani'a, sî cele dintr'alte tieri nu se potrivesce, sî arata mai pe largu, in ce se cuprinde deosebirea intre cele sî cést'a, sî ca priimindu-se referintiele de acolo cá normative pentru noi, sórtea jeleriloru nu s'aru imbunatatî, ci dincontra aru devení mai rea. Ielerii se afla preste totu in stare fórte ticalósa, sî cu câtu se voru poté rescumperá mai curendu, cu atât'a va fi mai bine; ear déca se va scadé $^1/_3$ in locu de $^1/_6$, proprietarii se voru silí a ingreuiá câtu se póte rescumperarea, sî acést'a li-aru sî succede cu atât'a mai vertosu, cu câtu fórte arareori se afla ceva scrisu in privinti'a acést'a; ear a portá fostulu jeleriu processu, aru fi ruinarea lui totala.— Cu câtu pamenturile jelerescí voru trece mai multu in mâni de ómeni lucratori, cu atât'a mai bine pentru Transsilvani'a preste totu; sî tocmai pentruca pamenturile jelerescí suntu mici, jelerii se voru silí a le cultivá câtu se póte mai bine, cá cu atât'a mai curendu sa se póta rescumperá. Câtu pentru propunerea aceea, cá fostii dîleri in parte sa se rescumpere din fondulu tierei, trebuie sa marturisésca, ca de órece despagubirea acést'a se va urcá susu sî aru incordá preste mesura poterile tierei pentru unu scopu, care nu atinge interesulu toturoru locuitoriloru, asiá comitetulu lânga sarcinele cele mari de pâna acumu n'a mai potutu adauge sî alte sarcini nóue, cu atât'a mai putînu, câci nu se scie mai nainte, câte millióne va face acésta despagubire. E unu lucru fatalu, a impune poporului sarcini, sî a nu scí, câtu de mari voru fi aceste sarcini. In fine câtu pentru persónele incuiliniloru, sî de acestea s'au ingrijítu comitetulu prin aline'a 4. Sî asiá se róga, a se priimí propunerea comitetului.

(Va urmá.)

Sabiiu in 14/26 Sept. 1864. (Continuare sî capetu.) Nu potemu scí, déca diet'a va adoptá principiulu inlesnírei administratîunei, fâra privire la natîunalitâti, dupacum fusese

d. e. sub absolutismu, ori va decretá impartîrea tierei dupa cercuri cu caractere natîunale, ori in fine (ceeace aru fi mai greu) va cercá a combiná aceste dóue principie; noi insa remanemu pelânga parerea nóstra, basata numai sî numai pe adeveratulu interesu alu poporului, bine sa fimu intielesi: alu poporului, nualu amploiatîloru ori alu burocratîei preste totu, ca adica dupacum suntu de amestecate referintiele topografice sî etnografice ale patriei nóstre, numai principiulu inlesnírei administratîunei póte duce la resolvirea multiamitóre a acestei grele cestiuni. Sî tocmai de aceea ne-amu tînutu datori, a trage atentîunea publicului nostru asupr'a acestei impregiurâri, sî a provoca comunele române, cá sa nu 'ntardîe a se declará inaintea dietei, c a u n d e v o i e s c u a f i i n c o r p o r a t e? Astfelu voru implini comunele o datorintia câtra sine insesi, voru dá ocasiune sî deputatîloru loru respectivi de a cunósce trebuintiele poporului sî de a le aperá apoi in diet'a tierei dupa potintia, sî in modulu acest'a comunele insesi voru usiurá deputatîloru loru positîunea cea grea in acésta causa. Dintr'alte fiindca asiá numitele teritorie natîunale inca stau inlauntrulu cercului posibilitâtii, comunele aru trebuí sa stiliseze rogârile loru astfelu, incâtu la casu de infiintiare de teritorie natîunale sa-si reserve dreptulu de a se declará din nou.

B r a s i o v u in 15/27 Septembre. Efori'a gimnasiului nostru românu, cunoscuta pentru invapaiatulu zelu, cu care inaintéza caus'a acestui institutu sacru, a dispusu a se serbá in totu anulu o dî spre amintirea punerei petrei fundamentale la acestu gimnasiu, sî anume totdeun'a in Dominec'a, ce urméza dupa dîu'a S. Sofie (dîu'a adeveratei puneri a petrei fundamentale). Spre a serbá cu demnitate acésta insemnata dî, a proiectatu urmatórea

Program'a

despre modulu, cum sa se serbeze s. Sofia, ce cade Joi in 17, Dumineca in 20 Septembre, cá patrón'a scóleloru romanesci gr.-orientale din Brasiovu.

1. Se va tîné s. liturgia, se va face parastasulu intru pomenirea binefacatoriloru repausati, potendu-se S. Liturgia o va cantá corulu musicei vocale.

2. Sub s. Liturgia se va tîné de câtra unulu dintre Preoti unu cuventu acomodatu serbatórei.

3. Dupa Liturgia, tinerimea studiósa atâtu gimnasiala, câtu sî normala cu Professorii, in rendulu in care au venitu la s. Liturgie, in acelasi se voru intórce la edificiulu scolariu, precesi de flamurile sale respective, dupa densii urméza prapurele Bisericei, apoi Preotii in ornate, apoi Representantii dela ambele Biserici, Efori'a, potendu-se in rendu doi câte doi, sî celalaltu poporu, sî asiá vinu cu totii la scóla.

4. Ací in vestibululu Edificiului se va face santîrea apei sî se voru stropí classele.

5. Se va cantá de scolari imnulu popularin alu Imperatului sî alu Archiereului.

6. Se va tîné din partea unui Professoru unu cuventu corespundiatoriu festivitâti.

7. Se voru cetí regulile scolastice.

Spre a serbá mai cu demnitate acésta memorabila dî, Efori'a au invitatu sî pre Rev. D. Archimandritu P o p a s u a onorá vechiulu locu alu salutariei sele activitâti de Parochu sî Protopopu cu presinti'a sea. (A sî plecatu. Red.)

Despre Mitropolia scirile cele mai bune.

Diet'a Dalmatîei s'a deschisu in modu solenelu in 14/26 Sept. prin Gubernatorulu Br. Mamul'a. De fatia aufostu 34ablegati.

Varietâti sî noutâti de dî.

(D i s t i n c t î u n e.) Mai. Sea s'au induratu prégratîosu, a darui directorului de politîa din Sabiiu Iosifu Kirchner, pentru indelungatulu sî credinciosulu servitiu ce l'a facutu, ordinulu corónei de feru de class'a III. cu iertarea taxeloru.

I m m o r m e n t a r e a l u i M a i o r e s c u se facù in Bucuresci cu mare solemnitate. La mormentu se tînura 3 cuvinte funebrale: unulu de P. Eppu Dionisiu, alu doilea improvisatu de P. Veniaminu, vechiu elevu alu reposatului, alu treilea de d. A. Papiu Ilarianu. Iertandu-ne spatîulu, vomu comunicá sî noi dintr'ensele. —

A d u n a r e a g e n e r a l a a A s s o c i a t î u n e i n a t î u n a l e d i n A r a d u pentru cultur'a sî conversarea poporului românu se va tîné in 13/25 sî urmatórele dîle ale lunei lui Octobre a. c. Un'a dintre afacerile adunârei generale va fi sî schimbarea statuteloru, in cari s'aru fi observatu unele scaderi. (Intre aceste scaderi nóe dela 'nceputu ni s'a parutu a fi chiaru titlulu sî resp. scopulu Associatîunei, adica: „Sî conversarea poporului românu“— o numire, prin carea Associatîunea insasi se caracteriséza in ochii lumei cá o simpla casina.) —

E s a m i n u l u d e m a t u r i t a t e l'au facutu la gimnasiulu din Beiusiu 33, ear la celu din Blasiu 35 tineri.—

D. B a b e s i u, dupacum ne spune „Concordi'a“, prin p. n. resolutîune dto 4 Septembre e denumitu Consiliaru actualu alu tabulei reg. din Bud'a. —

P r e l e g e r i l e l a a c a d e m i ' a c. r. d e d r e p t u r i din Sabiiu pe anulu $186^4/_5$ se voru incepe in 23 Septembre (5 Octobre) a. c. —

C a l e n d a r u l u U m o r i s t u l u i va esî in 20 Sept. cu vr'o 25 caricaturi. Pretiulu lui va fi 30 cr. Cuprinsulu lui promite destula materia de petrecere, pentrucá sa-lu recomandâmu publicului românu in aceste tempuri serióse.—

(T u r i n u l u sî F l o r e n z ' a.) Pecâtu Turinulu este mai intristatu pentru perderea resiedintiei regesci, si nu se póte mangaiá nici cu cele 30 mill. franci, ce i se promitu dreptu despagubire, pe atât'a e mai vesela Florenz'a, unde casele, in urm'a sciriloru telegrafice: ca ea are sa fia pe venitoriu capital'a Italiei, s'au urcatu la pretiulu duplu. —

Principatele române unite.

Nu ne-amu insielatu nici decâtu, candu dîceamu in nrii trecutí, ca caletori'a Domnitorului va fi salutata de poporu, mai cu séma de clacasii eliberati, cu mare bucuria. Eata ce ne spune despre acést'a unu telegramu alu „Bucimului“.

R u g i n ó s ' a in 9/21 Septembre 1864.

„Dupace Mari'a Sea Domnitorulu, pe tóta intinderea drumului din Bucuresci pâna 'n Ruginós'a, a fostu intempinatu de gramedîle clacasîloru cu urâri de multiamire pentru legea rurala; astadi, pe neasceptate, ne-amu pomenitu cu gramede insemnatóre de clacasi intrandu pe tóte portîle Ruginósei, in numeru de siése mii, din tóte pârtîle Moldovei, cu primarii sî preotii in fruntea loru.

Mari'a Sea aflandu, a ordonatu Colonelului Pisotschi; ca sa mérga intre ei, sî sa-i intrebe care le este nevoi'a ce -i aduceá? Respunsulu loru a fostu, ca ei, fiindu acum scapati de tóte nevoile, au venitu sa se inchine sî sa multiamésca Mantuitorului loru.

Mari'a Sea, invoindu-le apropiarea, s'a coborîtu in mijloculu loru, sî dupace a priimitu urârile care facea sa resune tóte laturele, li-a datu o tâlmacire asupr'a legei rurale, sî totodata parintesci sfatuíri sî povatiuíri, dicendu-le, ca, pentru a se poté bucurá in viitoriu de rodulu legei, trebuie sa fia mai multu decatu in trecutu, ómeni de buna renduiéla sî de o indoita harnicia, fiindu in adeveru liberi pe munc'a loru. Odata cu urârile, sătenii au inchinatu Mariei Sele o pâne mare purtata de siése betrâni, cu sare, unu berbecu impodobitu cu cordele de trei colori, sî urmatórea adresa:

„Pré Inaltiate Dómne! Mare esti Tu Dómne! prin actulu din 14 Augustu, millióne de suflete care zaceau de seculi subt osând'a boieresculu sî in desevarsît'a seracía, adi suntu eliberati sî chiamati la rendulu ómeniloru.

Bunule parinte alu plugariului Românu! Tu ne dai lumina, Tu ne dai viétia sî Tu esti puterniculu stapanitoriu, uniculu Domnitoriu, carele ai fostu menitu de Domnedieu Santulu sa fi mantuitorulu nostru, dela copilulu din fasia pâna la betrânulu din cârgia. (Eara tieranii saltandu de bucuria, strigau din fundulu animei, Sa traiésca Alessandru Ioann I!) Asiá, pré Inaltiate Dómne, ni-ai facutu dreptate. Ai ruptu in fine zapisulu sclavíei, ni-ai datu ogorasiulu, chrana familiei nóstre, sî ai facutu cá sî in vétr'a tieranului sa domine liniscea sî fericirea. Speranti'a de viitoriu, Tu ai desceptatu in anim'a amortîta a locuitorului saténu; sî elu, cu totulu petrunsu de recunoscintia pentru facatoriulu lui de bine, de la altariulu Domnedieescu unde a radicatu glasu de rogaciune, alérga, vine, sa Ve intempine cu bucuria sî respectu, sî jura la piciórele Mariei Tale credintia, dragoste, recunoscintia eterna!

Uitate sa fia Dómne, suferintiele trecute. Nici voimu, Préinnaltiate Dómne, a scí, cine a fostu pricin'a indelungatei nóstre patime in trecutu, sî tréca cu tóta ur'a ce i se cuvine. Anime senine incoróne pe suveranulu tierei sî dela tóta suflarea audia glasulu de bucuria sî de binecuventare!

„Sa traiésca Mantuitorulu tieranului pontasiu!

Sa tráiésca Alessandru, suveranu alu Românîloru, dimpreuna cu Mari'a Sea Dómn'a, ani multi sî fericiti, sî in sprijinulu bratieloru nóstre remâne la fiacare d'apururea incredintiata tari'a tronului Marieloru vóstre.

Priimesce Mari'a T'a, binecuventarea sî juramentulu de credintia, ce venimu cu miele sa depunemu, noi préplecatii sî umilitii Vostri servitori.“

Prospectu politicu.

C o n v e n t î u n e a i n t r e F r a n c i ' a s î I t a l i ' a, despre carea raportaramu in nrii nostri din urma, dà ansa la cele mai feliurite combinatîuni politice. Itali'a preste totu de siguru se va fi bucuratu de acestu pasu facutu in

caus'a cii, câci pentru o natîune altu de sanguinica nimicu nu potea fi asiá molestu sî neplacutu, cá o asceptare neintrerupta de câti-va ani. Cetatea Turin insa a priimitu acésta scire cu multa amaraciune, ceea ce se vede din revoltele de strade, facute in nóptea din 9 spre 10 sî cele urmatóre ale lui Septembre. Lovirea intre poporu sî militîa se pare a fi fostu fórte seriósa: câci, déca se póte dá crediamentu unei foi vieneze, prin spitalele din Turînu jacu preste 250 cetatieni raniti. — Italienii credu firesce — cu câtu dreptu, va dovedí venitoriulu, — ca Florenz'a numai pe órecare tempu va fi capital'a Italiei, ear capitala definitiva in sfarsîtu totusi va fi cea de multu dorita: Rom'a.

Diuariele francese dejudeca lucrulu acest'a in moduri feliurite; „France" amenintia pre Austri'a, cá pre ceeace strica desvoltarea sî consolidarea Italiei.—Ministeriulu francesu se ocupa cu elaborarea bugetului pe anulu venitoriu, care se va infatîsiá camereloru cá bugetu de pace.

Conferintiele vienese in caus'a dano-germana inca totu au vacantia. Caus'a se dîce a fi, ca Austri'a sî Prussi'a aru fi tramisu note fórte energice la Kopenhagen, prin cari aru fi cerutu declaratîune neamanata ori intr'o parte ori intr'alt'a.

Imperatés'a Russiei erá sa se duca in 14/26 Septembre la Darmstadt, spre a se 'ntalní cu Imperatés'a Francesiloru.

Camer'a Serbiei (Scupcin'a), dupacum amintiramu, s'au inchisu in 6|18 Sept., sî asiá nu tînuse fâr' 20 de dile (din 15|27 Aug.) Lucrulu principalu, cu care s'au ocupatu in acestu scurtu terminu, se pare a fi fostu votarea bugetului, care cá mai in tóte staturile Europei, sî in Serbi'a e un'a din greutâtîle cele mai mari. Scirile despre revoltele din Montenegro se paru a fi fostu esagerate.

„Köln. Ztg." aduce o corespundintia din Vienn'a dto 12/24 Sept., in carea se dîce, ca Austri'a e aplicata a recunósce regatulu Italiei, déca Conventîunea franco-italiana nu va avé de scopu unificatîunea Italiei. La casulu acest'a Austri'a, pelânga despagubire, va resignâ la drepturile sele din Itali'a. In privinti'a teritoriului papalu cere dela Itali'a recunóscerea sî consolidarea prin tractatu a statului quo, mai departe recunóscerea posessoriului anstriacu din Venetî'a pentru tóte tempurile. Pre regele Victoru Emanuilu lu va recunósce Austri'a in posessoriulu tieriloru lui de acum. Motivulu acestoru concessiuni aru fi starea finantîala a monarchiei. — Scirea acést'a trebuie priimita cu mare reserva.

Nr. 23—3 **Publicatîune de concursu.**

A. Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Albacu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 200 f. v. a., lemne câte trebuie sî cuartiru liberu.

B. Asemenea pentru postulu invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. din Ponorelu, se deschide prin acést'a concursu pâna 'n 25 Septembre 1864.

Emolumente suntu 160 f. v. a., patru stângeni de lemne, cuartiru liberu sî o gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi suntu poftiti a-si asterne petitîunile sele pâna la terminulu de susu, provediute cu urmatórele documente:

a) ca au absolvitu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu in institutulu diecesanu,

b) ca suntu Români de relegea gr. or.

c) ca suntu ómeni cu moralitate buna.

Ce au a se tramite pre terminulu de susu la scaunulu Protop. alu Zlatnei de susu.

Campeni 20 Augustu, 1864.

Inspectorulu scolariu distr. din Protop. Campeniloru.
Ioanne Patiti'a,
Administr. protopopescu.

Nr. 28—3 **Concursu**,

ce se deschide la scól'a provisoria comunala din Vistea inferióra, pentru unu docente. Acésta scóla va fi numai pe anulu curgatoriu provisoria comunala, ear mai incolo se va organisá de scóla centrala pentru cerculu fostei 8 Compagnii granitieresci.

Salariulu pe anulu acest'a provisoriu va stá din 180 f. cuartiru liberu cu 2 odâi, bucataria, pivnitia, gradina de legumi, 6 orgii de lemne sî 6 jugere aratura, dela concurenti se cere de documentare:

1) ca este românu de legea gr. orientala,

2) testimoniu, cumca a studiatu pedagogi'a, séu patru classe gimnasiale,

3) atestatu de botezu dela diregatori'a politica,

4 pe lânga limb'a româna sa cunósca sî limb'a nemtiésca sî cantârile bisericesci.

Salariulu se va radicá din Cas'a comunala in tóta lun'a anticipative.

Tóte aceste documente concurentii le voru tramite celu multu pe la finitulu lui Sept. a. c. cal. nou la subscris'a deregatoria comunala.

Vistea inferiore 4 Sept. 1864

Deregatori'a comunala din Vistea inferióra.

Nr. 33—3 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Zizinu, districtulu Brasiovului, sa cere unu invetiatoru, care sa fia sî cantaretiu la Biserica, cu salariu anuale de 80 f. v. a.

Predîsulu salariu sa priimesce regulatu la sfarsîtulu fiacârei luni dela Diregatori'a comunala pre lânga infatisiérea cuitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu, are a tramite in Brasiovu, la Pré On. scaunu Protopopescu I alu Brasiovului pe lânga petitiune timbrata cu 50 xr.

1) Atestatu ca a absolvatu cu portare buna sî cu sporiu de class'a I gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu pucinu gimnasiulu micu, sî ca cunósce tipiculu sî cantârile bisericesci.

2 Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr. or., sî in fine

3. Atestatu de portare politica; sî acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Esc. Sele, Pré santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésca intarire. Zizinu 8 Septembre 1864.

Oprea Bogdanu, Parochu. Ioann Ciceiu, curatoru.

Nr. 32—3 **Concursu.**

La scól'a populara, româna, ortodocsa, din Darste, districtulu Brasiovului, se cere unu invetiatoriu cu salariu anualu de 120 fl. v. a.

Predîsulu salariu se priimesce regulatu la sfarsîtulu fia cârei luni dela diregatori'a comunala pe lânga infatisiarea quitantiei timbrate.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 30 Septembre a. c. st. v.

Dreptu aceea ori care doresce a concurá pentru postulu susu numitu are a tramite in Brasiovu la Pré Onóratulu Scaunu I. prot. alu Brasiovului pre lânga petitîune timbrata cu 50 cr.

1. Atestatu ca a absolvatu cu purtare buna sî cu sporiu de class'a I. gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu din Sabiiu, séu celu putînu gimnasiulu micu.

2. Atestatu de botezu, ca e de confessiunea gr-orientala, sî in fine

3. Atestatu de portare politica; acestea pâna la susu prefiptulu terminu, spre a se poté asterne cei alesi din concurenti Escelentiei Sele Pré Santîtului Episcopu alu Bisericei ortodocse, pentru parintésc'a intarire. Darste 8 Sept. 1864.

Tom'a Bersanu, Parochu.
George Mesiota, Curatoru.

Nr. 22—2 CITATIE EDICTALA.

Elen'a Davidic'a legiuit'a sotîe a lui Nicolaie Oagé amandoi din Bodol'a (Budila) Comitatulu Albei de susu Cerculu Hegigului, carea de 6 ani de dîle siau parasitu cu necredintia pre numitulu seu sotiu sî au prebegitu in lume, prin acést'a se sorocesce, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, negresîtu sa se presenteze innaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, spre a stá fatia la judecata, pentru ca la dincontra, procesulu din partea barbatului ei asupr'a ridicatu, sî fâra de dens'a se va hotari, amesuratu Canoaneloru Sfintei Bisereci Ortodocse greco orientale.

Scaunulu Protopopescu greco res. alu tractului Hidvegului.

Elöpatak 15. Augustu 1864. Ioann Mog'a, Protopopu.

Nr. 20—2 EDICTU.

Ioann Tom'a Costandinu, din Turchesiu, in Ardélu, de relegea gr. or. a parasitu pe legiuit'a sea socia Ecaterin'a Nicolae Bidu, din Brasiovu, de legea ortodoxa, de 10 ani de dile, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu in unu anu sî o dî sa se infacisiedie negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarîre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i.

Brasiovu 7. Augustu 1864.

Iosifu Baracu, Adm. prot. int. alu Brasiosului.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 75 ANULU XII.

Sabiiu, in 24 Sept. (6 Oct.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de a prenumerá
la
„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Octobre, Novembre sî Decembre c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu — — 1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca 2 f. —
Pntru Romani'a sî tieri esterne — — 3 f. —

Sabiiu in 17/29 Septembre 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 26 Augustu (7 Sept.)

Rescumperarea prestatiuniloru urbariale (Jeleresci.)

(Continuare sî capetu.)

Lad. Vajd'a intr'unu cuventu lungu motivatu desfasiura opiniunea sea in privinti'a amendementeloru lui Schuler-Libloy facute la 5 Sept. sî alu lui Gaitanu din siedinti'a acést'a.— Ce se atinge de motiunea lui Schuler-Libloy, scopulu acestei'a, adica cá in proiectulu acest'a de lege despre mopulu rescumperârei sa se fia definitu sî aceea: ca care locuri sa fia rescumperabile? lu partinesce. Trebuie sa-lu partinésca cu atât'a mai vertosu, pentruca la desbaterea generala chiaru densulu (Vajda) a fostu celu d'antâiu, care a facutu atenta pre inalt'a casa la calamitâtîle sî necasurile cele multe, ce purcedu de acolo, ca patent'a urbariala se esplica in atâtea moduri, cá sî Bibli'a din partea preotiloru feluriteloru confessiuni. Densulu a fostu, care au adusu dreptu esemplu § 16 alu pat. urb. sî au aretatu, ca acelu unu §-u singuru se interpretéza in mai multu decâtu 20 de intielesuri, sî in urma pentruca chiaru densulu a rogatu pre in. casa mai antâiu, cá la inceputulu acestui proiectu sa fia definitu in modu câtu mai lamuritu sî necapace de mai multe esplicatîuni: cari pamenturi alodiale au calitatea de rescumperare ?

Relatiunile possessiuniloru in tiér'a nóstra suntu in mare disordine, sî caus'a principala, ca pân'acum nu s'au adusu inca la ordine, se póte dîce c'a fostu patent'a urb. insasi, fiindu conceptata astfelu, incâtu se póte comentá in atâtea moduri. Trebuie dar sa nesuimu, cá prin comentarea stricta a patentei intregi sî cu ocasiunea acést'a prin definirea barem a aceloru §§-i ai patentei, cari privescu la prestatiunile rescumperabile, sa facemu unu pasu câtra multu dorit'a punere in ordine a referintieloru possessiunarie; pentruca starea de acum a lucrului este rea sî pagubitóre atâtu pentru possessori, câtu sî pentru iobagi sî dîleri, ba chiaru sî pentru tiér'a insasi.

Panace relatiunile de possessiune intre fostii domni pamentesci sî fostii iobagi, respective fostii dîleri sî curialisti nu voru fi deslegate, nici unulu nici altulu nu scie, de ce are a se tiné, adica cari pamenturi voru remané in proprietatea sea sî cari voru trece in possessiune straina; de aceea nici ca are voia a portá economi'a sea ratiunalminte sî cu zelulu recerutu, ba sî pretiurile realitâtiloru in urm'a acestei nesigurantie sî fluctuatîuni scadu intr'unu modu fórte pagubitoriu. Chiaru sî curgerea buna a trebiloru comassatiunale este impedecata, ba devine mai cu nepotintia prin acésta nesigurantia; câci nescindu pe deplinu nici inginerii, nici tribunalele urbariale, in a cui tabla sa fia pusu cutare séu cutare pamentu de controversia, lesne se póte 'ntemplá sa-lu puna ad libitum, ear in fine judecat'a sa-lu atribue partidei contrarie,— candu apoi scopulu commasatîunei, segregarea possessiunei fostului domnu pamentescu de a fostiloru slujbasi sî viceversa, nu s'aru póté realisá. Dar nici in alte cause urbariale nu va sci judecatorulu, cum sa afle din atâtea interpretatîuni felurite interpretiunea cea mai buna, sî dupa carea sa judece, nici advocatulu nu va sci dá svatu siguru clientului seu, sî de aici se voru nasce sute de processe urbariale, cari de n'aru fi apta patent'a urbariala de atâtea interpretatîuni, ori nu s'aru nasce de locu, ori déca suntu incepute, s'aru terminá pe calea pâcei. sî bietulu tieranu n'aru trebuí sa chieltuiésca adeseori tóta averea sea in processe urbariale, sî inca de multe ori fâra resultatulu doritu, sî tiér'a n'aru fi silita a sustiné cine scie panacandu tribunalele urbariale sî organele de despagubire cu multa chieltuiéla.

Dupace dara se vede, ca starea cea neregulata a possessiuniloru de acum este atâtu de daunósa in privinti'a totuloru interesatîloru, este daunósa sî in privinti'a economiei natîunale, scade pretiulu possessiuniloru, submina creditulu sî da ansa la atâtea processe adeseori ruinatóre; dupace iarasi caus'a acestei impregiurâri triste este parte mare, ca pat. urb. lasa usi'a deschisa la esplicâri fórte multe, asiá dara nu póte a nu sprijiní scopulu amendementului lui Schuler. Dincontra definitîunea, ce o da Schuler prestatîuniloru rescumperabile, nu-lu multîamesce sî asiá aceea n'o póte partiní; pentruca e multu mai vaga sî mai espusa feluriteloru comentâri, decâtu insisi §§-ii respectivi ai patentei. De aceea densulu e gat'a a aduce la toti §§-ii acestia definitîuni speciale despre aceea: ca ce e rescumperabilu ? Ear dupace la desbaterea titlului a vediutu, ca incatrâu merge intentîunea casei: cá adica de asta data sa nu se ia la desbatere partea materiala a patentei, sî dupace sî presiedintele a fostu de acésta parere; pentru acést'a, cá sa nu ostenésca cas'a cu motîunile sele sî cu motivarea acelor'a, si-ia voia a rogá pre presiedintele, cá sa 'ntrebe mai nainte pre in. casa, déca va sa se lase la desbaterea materiala a aceloru §§-i din patent'a urb., cari privescu la rescumperarea locuriloru alodiale, ori nu ?

Trecendu apoi oratorulu la partea a dóu'a a amendementului lui Schuler, motivéza, pentru ce acésta parte n'o afla nici in interesulu proprietariloru, nici intr'alu fostiloru slujitori, sî pentruce n'o póte partiní.

Câtu in fine pentru propunerea lui Gaitanu, aceea declara ca o partinesce cu inim a sî cu sufletulu: cá adica fondulu tierei inca sa vina in ajutoriu jeleriloru sî curialistiloru sî sa contribue barem in parte la rescumperarea pamenturiloru acestor'a; pentruca jelerii sî asia numitii curialisti se tînu de class'a poporului celui mai seracu, care pelânga tóta usurarea, ce i o da proiectulu regimului (20 ani sî 40 rate) totusi elu singuru d'abiá si-aru poté rescumperá prestatiunile facute pentru pamentulu avutu. Apoi sórtea acestoru bieti ómeni acum e mai vitrega, decum a fostu nainte de 1848, fiindca ei, pelânga aceea ca pân' in dîu'a de astadi au fostu indatoriti a dá slujbele cele de mai nainte sî pelânga aceea, ca pretiulu slujbeloru loru acum e cu multu mai mare, decum a fostu naainte de 1848, trebuie sa platésca sî contributîune sî sa pórte poverile publice, de cari tóte pâna 'n 1848 au fostu scutiti. Luandu dar in consideratiune aceste impregiurâri, precum sî aceea, ca ei inca contribuiescu la dessarcinarea pamenturiloru urbariale, resulta cá o deductîune logica sî drépta, ca sî tiér'a sa-i ajute pre ei la rescumperarea prestatiuniloru, ce le faceau ei. Ear déca maioritatea casei n'aru priimí acestu amendementu, atunci densulu si reserva dreptulu a aduce o motiune nóua, cá adica jelerii sî curialistii, barem câtu tîne tempulu rescumperârei, sa fia scutiti de platírea adauseloru pentru dessarcinârile pamenturiloru urbariale.

(Dandu-si unu amendementu in intielesulu acest'a sî in scrisu, cas'a nu-lu incuviintiéza.)

Aldulean u, dupace arata mai antâiu, ca desbate-

rea a luatu unu cursu digressivu, care aru poté produce confusiune, ca ce se afla la ordinea dilei: proiectulu specialu alu regimului ori revisiunea patentei urbu preste totu? Dupa parerea densului, la ordine nu e facerea vreunei legi nóue, ci modificarea celoru 3 §§-i numiti in proiectulu regimului, sî adica §§-ii 23, 26 sî 85, cari tocmai asiá suntu obiectulu dîlei, precum fu de curendu proiectulu regimului menitu a schimbá §-ulu 75 din ordinea dietala, privitóre la diurnele membriloru dietei; (Bravo!) sî precum acolo nu s'a potutu desbate asupr'a cualificatîunei deputatîloru séu regalistiloru, asiá sî aici nu se póte desbate sî asupr'a altoru §§-i din pat. urb.; ear déca aru fi sa se desbata sî asupr'a altor'a, atunci propunerile lui Schuler sî Gaitanu cu multu n'aru fi de ajunsu, ci aru trebuí revediuta patent'a dela inceputu. Densulu (Alduleanu) inca a fostu aplicatu la tribunalele urbariale sî aru poté dá desluciri in privinti'a dreptului materialu, dar la acést'a nu e tempulu acum. Apoi dupace espune, ca inaintea dietei sta numai deslegarea intrebârei despre modalitatea platirei capitaleloru de rescumperare dupa chei'a hotarita prin ceialalti §§-i ai pat. urb., pentru pamenturile dechiarate de rescumperavere, sî altu nemic'a: trece la specialu.

„D. dep. Gaitanu, dîce, vreá sa delature provocarea la pat. urb. din § 1 alu elaberatului comissiunei din acelu motivu, ca o lege octroita, adusa sub regimu absolutisticu nu s'aru poté recunósce de bas'a unui articulu de lege facutu pre cale constitutîunala, diet'a constitutîunala nu aru poté luá despre un'a cá aceea notitia. Dupa parerea mea propuneree acést'a, din motivele date, este o propunere periculósa, periculósa, pâna sî pentru esistinti'a corpului legislativu presinte, câci pecându dni'a sea cugetà a scapá de vre-o-cate-va buchi din § 1 in privintia de totu ne'nsemnata, tocmai atunci sguduie esistinti'a nóstra constitutîunala din temelia, s'arunca neproportîunatu mai mari daune in alta privintia. Dni'a sea trece cu vederea, ca fundamentulu constitutîunei de astadi este octroitu, ca chiaru bas'a, pe care sta adi parlamentulu nostru, ai cârui membri avemu noi onóre a fi, inca este fruptulu unei legi octroite.

Déca noi totu aceea ce este octroitu amu ignorá, nu amu recunósce— sî consecuintiele parerei d. dep. Gaitanu acolo ne-aru duce— atunci diet'a presinte aru debuí sa dispara, sa se disólve. Sa nu uitâmu, Dloru, ca ide'a octroírei are contrari destulu de numerosi, nu-i lipsa sa le intarimu numerulu; sî de le va succede acelor'a resturnarea legiloru octroite, credu ca nu aru fi présalutariu nice pentru ddnii aceí'a, cari au sprijinitu propunerea acést'a. (Asiá e! Bravo!)

Apoi credu, domniloru! ca nici n'aru cam fi demnu de noi, cá o lege octroita, pre care o aflâmu de buna, sa o imbratîsiamu cu aplause de placere, dupacum se 'ntemplà mai adeseori pân'acum, eara despre alt'a asemenea octroita, care nu ne e tocmai pe placu, nici chiaru notitia sa nu luâmu, s'o ignorâmu cu totulu pentru aceea, câci este octroita? ¦Ce consecuintia este ast'a? ce este, domniloru, diplom'a din 20 Octobre 1860, ce este patent'a din 26 Februariu 1861, care cu atât'a bucuria sî ardóre s'a salutatu chiaru din partea aceloru ddni, cari astadi suntu incontr'a provocârei la legi octroíte? Nimic'a alt'a, domniloru, decâtu numai proiectulu unei vointie imperatesci, imbracata in hain'a octroirei, sî acelor'a avemu sa ascriemu astadi esistinti'a constitutîunei imperiale in genere, sî a Transsilvaniei in specia. (Gull: Asiá e!)

Dar nu póte stá propunerea dlui Gaitanu nici din altu punctu de vedere, nici din punctu de vedere curatu obiectivu; câci déca vomu ocolí citarea patentei urb., resp. a §§iloru de modificatu, apoi nu avemu nici o basa, pre carea sa fundâmu desbaterile nóstre de astadi; atunci aru trebuí d. dep. Gaitanu, lucrandu cu consecuintia, sa propuna reieptarea proiectului regimului, câci pân'atunci n'amu poté luá la desbatere §§ii 23, 26 sî 85, pânace pe calea legislatîunei constitutîunale nu s'aru subtrage mai antâiu la revisiune patent'a urbariala.

Partea a dóu'a a propunerei dlui Gaitanu, unde dîce, ca capitalulu de despagubire sa se platésca parte prin obligati, parte prin fondulu de desdaunare, nu sciu cum s'o pricepu cu participarea fondului desdaunârei. Acésta propunere e préscurta, prénedesevarsîta, stà numai din vre-o dóue cuvinte; acést'a aru trebuí s'o propuna d. propunente prin o propunere statatóre celu putînu din 8—9 §§i, câci altmintrea este numai o idea atinsa, ear nu desfasiurata. Propunerea dlui dep. Gaitanu din nici unu punctu de vedere nu se póte luá de intemeiata, prin urmare nici nu se póte luá de conclusu din partea inaltei case.“

Trecendu apoi la propunerea lui Schuler—Libloy, aceea o afla mai departe de ordinea dîlei, câci cuprinde in sine dóue dispositîuni materiale, care, dupace arata ambele propuneri, le combate astfelu: „De sî amendóue partîle propunerei dlui Schuler-Libloy suntu o dovada de bunavointia câtra fostii tierani, dar nu suntu aduse la loculu seu inainte. Asiá dar din parte-mi asiu cugetá, ca dupacum propunerea dlui Gaitanu, asiá nici acést'a titulo obiectului dîlei de astadi nu se póte priimí dreptu conclusu, sî asiu dorí, cá toti acei ddni, cari aflla in proiectulu regimului care-va folosu pentru fostii tierani, dupacum eu intr'adeveru aflu, sa binevoiésca, a nu face neposibila devenírea in valóre a unei legi pre temeiulu acestui proiectu alu regimului prin amendemente sî propuneri eterogene, care nu au nici unu necsu cu proiectulu propusu de regimu;— câci sanctîunarea legei aru fi neposibila, candu amu aruncá cutari sî cutari amendemente, de sî de altmintrea laudabile sî bune pentru fostii tierani, de sî datatóre de dovedi de ingrijirea parintésca pentru tiéra sî tiereni, in acestu articulu de lege, cu ocasiunea presinta ex incidenti nu potemu ajutá nimicu tieraniloru, ba dincontra numai câtu le stricâmu, câci impedecâmu a !devení proicctulu inalt. reg. la valóre de lege, dupa care capitalulu despagubirei are sa se platésca in 40 de rate, eara nu in 6 cá de presinte; mai incolo mai avemu sî folosu in elu; câci in § 23 se dîce, ca numai atunci potu pretinde dîlerii rescumperarea, déca séu toti séu cea mai mare parte a loru din satu o ceru; pecandu dupa proiectulu regimului póte pretinde rescumperarea fiacare dîleriu pentru sine singuru pe candu va voí.

Acestea, domniloru, suntu folóse, de care noi pre ierani i-amu lipsí prin propunerile facute din partea mai multoru dni, sî li-amu ajutá dîleriloru cum dîce proverbulu nemtiescu — preste si'a (über den Sattel.) Acei ddni, cari au aretatu atât'a ardóre pentru binele tieraniloru, voru avé ocasiune fórte bine venita, ocasiune fórte corespundiatóre—déca suntu resoluti a representá spiritulu bunei vointie câtra tierani— a colucrá atâtu in comitetulu respectivu, câtu sî în dieta, cá proiectele purcese din initiativ'a dietei prin d. Dr. Ratiu sî consoti, cari tocmai privescu la partea materiala a pat. urb. la araturi, fenatie, la paduri sî pasiuni, unde intr'adeveru se póte ajutá bietiloru tierani pe temeiulu dreptâtii, — voru avé dîcu ocasiune larga, de a-si dovedí simtieminte de iubire, de dreptate sî de vointia de a le dá ajutoriu; dar pe calea, pe care au apucatu astadi, le potu numai stricá, astadi le potemu numai asiá folosí, déca priimimu proiectulu regimului neschimbatu. (Bravo! Bravo!)

(Aici urméza cuv. dd. Domzs'a, sî Schuler—Libloy stracurate din eróre in nr. trecutu, apoi cuv. Mitr. Siulutiu, care partinesce propunerea lui Domzs'a, in fine propunerea lui Russu.)

C. S c h m i d t consimte intru tóte cu Alduleanu, ear propunerile, ce se abatu dela obiectulu propusu, crede ca trebuie sa se tracteze deosebitu, dupacum prescrie regulamentulu dietalu. Apoi combate pre Gaitanu, care a trasu la'ndoiéla activitatea patentei urbariale cá lege, dîcendu, ca déca nu vomu recunósce legea acést'a din absolutismu, atunci nici libertatea insasi, ce o da acésta lege iobagiloru liberati, nu aru avé potere. O lege adusa in absolutismu pân'atunci are valóre, pânacandu se schimba pe cale constitutîunala. De aceea despre aceste propuneri materiale, nefiindu la loculu loru, nu va vorbí mai departe, ci va observá numai lui Russu, ca propunerea densului o afla de prisosu fatia cu testulu din proiectulu comitetului. Partinesce priimirea neschimbata a proiectului comitetului.

G a i t a n u. „Propunerea mea au cuprinsu in sine 3 pârti. In partea d'antâiu amu poftitu, cá sa se lase afara citarea patentei urbariale. Acést'a, dupacum mi-aducu aminte, o amu poftitu din acelu motivu, ca patent'a acést'a s'au adusu sub regimulu absolutisticu, sî ca o asemenea lege absolutistica nu póte serví de bas'a unei legi nóue aduse pe cale constitutîunala, pânacandu nu s'a revediutu sî priimitu mai antâiu aceea. Cu acésta ocasiune eu nu m'amu folositu de espressiune: octroitu, sî de cum-va m'amu folositu cu acésta espressiune, amu facut'o numai din gresiél'a limbei; pentruca, dupa priceperea mea, lege octroita este numai aceea, carea suveranulu o dà din plenitudinea potestatei sele supusîloru sei sa o urmeze neconditîunata, nedandu dreptu supusîloru a o discutá séu modificá. Asemenea legi avemu noi numai dóue, adica diplom'a din 20 Octobre 1860 sî patent'a din 26 Februariu 1861.“ Apoi arata mai pe largu, ca elu nici ordinea dietala, nici patent'a urbariala, nici alte legi esîte sub absolutismu nu le privesce cá octroite, pentruca nu s'au adusu fâra activitatea factorului alu doilea alu legislatívei. Ba dincontra tóte legile esîte sub regimulu absolutu stau sub revisiunea dietei, câci candu a cadiutu regimulu absolutisticu, Mai Sea a datu unu rescriptu, prin care tóte legile de sub regimulu absolutu se sustînu in vigóre numai pânacandu se voru revedé pe cale constitutîunala. (Asiá e!) Fiindu lucrulu astfelu, diet'a cu totu dreptulu póte asceptá dela regimu, cá acest'a sa pasiésca la revisiunea patentei urbariale sî la modificarea aceloru dispositîuni din ea, care dupa 10 ani de esperiintia s'au aretatu a fi de lipsa. Sî acést'a trebuie sa o

faca regimulu actualu cu atât'a mai vertosu, câci are o multîme de procese incepute dela 1848, tóte pendinti sî nehotarite, atâtu la instanti'a 1. câtu sî la 2 sî 3. Trebuiá sa pasiésca regimulu actualu la revisiunea acestei legi, pentruca in patent'a urbariala nu s'a precisatu destulu caracteristic'a urbarialitâtii sî a alodiaturei. Acést'a trebuie sa se faca; pentruca de sî intre § 3 sî § 28 din patent'a urbariala cu privire la intrebarea: de e órecare pamentu de fire alodiala ori de ereditate siculica, in esistintia nu e deosebire, totusi aplicarea §-ului 3 la deosebite foruri a fostu deosesita. Necesitatea revisiunei patentei urbariale se póte vedé sî din propunerea Dr. Ratiu, sî ea s'a sî promisu intre propositîunile regescî. In mani'a atâtoru motive, ce vorbescu pentru pat. urb., regimulu actualu a luatu din patenta numai o particica mica mica, adica §§ii 23, 26 sî 85; vreá insa prin unu citatu sa asigure mai multoru dispositîuni din patenta vigórea de lege constitutîunala. D. Vice-pres. Alduleanu dîce, ca nu aru sta la ordinea dîlei a desbate despre aceea, déca are sa se faca rescumperarea prin tiéra séu prin dîleri, ci numai despre modalitatea despagubirei, pentruca in pat. urb. e hotaritu, ca rescumperarea au sa o faca pentru sine dîlerii. Dar apoi in propunerea regimului sî in § 1 inca se cuprinde unu citatu, care dà la mai multi §§i din pat. urb. vigóre de legi constitutîunale sî cari §§i cuprindu unu materialu, ce cade in dreptulu materialu; ba chiaru § 1 aline'a 1 a operatului comitetului dietalu are asemenea dispositîune, dîcendu-se, ca despagubirea sa se faca prin dîleri. Cere Gubernulu dela dieta, cá sa-si dee consensulu sî invoirea sea, cá rescumperarea sa se faca prin dîleri, trebuie sa dee dara dietei acelasi dreptu de a se esprime, ca rescumperarea sa se faca prin statu, séu celu putînu parte prin dîleri. „Regimulu actualu vrea, dupa parerea mea, cá prin acestu citatu sa dee toturoru dispositîuniloru din pat. urb. vigóre de lege constitutîunala, sî tocmai din acestu motivu socotescu eu, ca citatulu acest'a sa remâna afara, pentrucá sa nu prejudecâmu lucrâriloru ulterióre sî propunerei facute din partea d. Dr. Ratiu. Câci candu va vení la ordinea dîlei propunerea acést'a, de vomu dîce acumu, ca rescumperarea sa se faca numai prin cei indatorati, nu vomu mai poté resolví acésta cestiune in combinatîune cu celelalte dispositîuni ale dreptului materialu urbarialu. Lasandu citatulu din acestu § afara, dietei remâne voia libera in conclusele ulterióre pe de o parte, eara pe de alt'a rescumperarea se va face in intielesulu dispositîuniloru concerninte din pat. urb. sî pânacandu acestea voru trece prin revisiunea dietei.“

Muresianu in cuventu scurtu dar samburosu combate patriotismulu celu falsu alu unor'a, sî e de parere, ca déca nu tóta, dar celu putînu o parte a acestei despagubiri sa se acopere din fondulu tierei; câci déca participa toti din tiéra la despagubirea urbarialitâtîloru sî a dicimei, cari suntu atâtu de insemnate cu multu mai usioru va participá tiér'a la acésta rescumperare a celei mai serace pârti a poporului. Apoi aduce de esemplu cerculu, din care e alesu (Distr. Naseudu) ca acel'a cu tóte ca acolo nu esista astfelu de referintie, totusi contribue la tóte desdaunârile sî mai alesu la decim'a preotîloru sasesci, care singura face 6 millióne. Partinesce propunerea lui Gaitanu, numai aru dorí, cá la mijloculu alineei 1 a §-ului 1 sa se mai adauga: „Celu multu“ (in 40 rate etc.); câci se póte 'ntemplá, cá domnulu pamentescu sa nu voiésca a priimí despagubirea in rate mai putîne séu odata, sî asiá aru remané cu iobagi pe 20 de ani. Nu e sprijinitu.

Schnell cá referinte trece preste argumentârile aduse inainte. Cursulu ideiloru lui este cam urmatoriulu. Déca diet'a aru priimí propunerile aduse, s'aru incurcá in contr'adîcere cu sine insasi, câci in siedinti'a din 8 Iuliu s'a decisu, cá operatulu celu d'antâiu alu comitetului totu despre acectu obiectu sa se redé comitetului, care sa aiba grija, cá sa nu incurga aici sî dispositîuni materiale, de órece proiectulu regimului cuprinde numai dispositîuni formale. Acum insa propunerea lui Schuler—Libloy cuprinde sî drepturi materiale, voindu a definí: ce este pamentulu alodialu sî voindu a se scadé nu $^1/_6$, ci $^1/_3$ din pretiulu capitalisatu. Acésta din urma insa Schuler—Libloy n'a motivat'o prin nimic'a, decâtu numai va sa fia liberalu, ceea ce 'n adeveru e sî fórte lesne din pung'a altui'a. Asemenea n'a motivatu Schuler nici pretensiunea sea, de a se scadé $^1/_3$ in locu de $^1/_6$. Apoi face atenta diet'a sî la aceea, ca dupa acea propunere perde proprietarulu de mosîi jelerescî cu multu mai multu, decum a perdutu prin rescumperarea iobagiei, ear din contra jelerulu castiga. Urmarea acestei decisiuni aru fi, ca proprietarii pamentulu alodialu l'aru face pamentu colonicalu, sî fostulu jeleriu la acést'a aru tacé, pentruca rescumperarea nu s'aru face din pung'a lui, ci din fondulu tierei. De propunerea acést'a a lui Schuler—Libloy se mira cu atât'a mai multu, câci tocmai acest'a s'a plânsu asupr'a ingreunârei ceii mari a fondului tierei, care tocmai dupa propunerea densului s'aru mai irgreuiá cu câte-va millióne. Apoi combate pre Schuler sî pentru paralel'a, ce o a trasu intre referintiele transsilvane sî referintiele din Austri'a, sî face atentu pre Schuler, ca cu fantasi'a sî cu vorbele frumóse aici nu folosimu nimicu, câcî matematic'a e inimic'a cea mai mare a fantasiei. (Ilaritate. Bravo!) Ear lui Gaitanu observa, ca propunerea lui nu este la ordinea dîlei, sî asiá recomanda propunerea comitetului sî resp. a regimului.

Lazaru cá repr. regimului in cuventare lunga percurge parerile desfasiurate de mai mulii oratori. Propunerile privitóre la dispositîunile materiale spera ca nu voru vení la votare, pentruca diet'a le va respinge. Lui Schuler—Libloy observa, ca definitîunea abstrasa, ce a datu densulu §ului 1, nici nu sterge, nici nu esplica §§ii acei'a, cari vorbescu despre prestatîunile réscumperabile; va sa dîca, o afla de prisosu. Cu privire la calcululu aceluiasi oratoru, facutu dupa analogii din tieri straine, argumentéza, ca déca calcululu acel'a s'aru face sî in Transsilvani'a dupa normele din provinciele austriace, atunci jelerii nu numai ca n'aru castigá nimic'a, ci dincontra aru perde; câci dupa calcululu transsilvanu despagubírea pe 104 dile cu boi séu cu cai aru face 28 f., ear dupa cea austriaca 48 f. Camu in asemenea mesura ese sî despagubírea pentru lucrulu cu palmele.— Trecendu la propunerea lui Gaitanu, combate mai antâiu pretensiunea acestui'a, cá impaciuírea sa se faca numai inaintea deregatorieloru urbariale séu politice, de órece impaciuírile acestea suntu invoieli de buna voia, sî nu li se póte pune nici o pedeca. Asemenea assertulu lui Gaitanu, sî resp. alu lui Muresianu, cá candu tiér'a aru fi datóre a platí sî pentru despagubirea inquiliniloru, ale câroru referintie arata mai pre largu ca au fostu cu totulu diferite. Dupace combate sî pre Russu totu camu asiá, recomanda proiectulu comitetului.

La votare Schuler—Libloy **retrage** propunerea sea.

Propunerea lui Russu nu se priimesce.

Propunerea luî Gaitanu nuse priimesce.

Propunerea comitetului se priimpsce, sî siedinti'a se termina.

Brasiovu in 20 Sept. 1864. Aniversarea dîlei sftei Sofie cu trei fiice ale cii: Pistis, Agapi sî Elpis, cá dîu'a in care s'a pusu pétr'a fundamentala de câtrâ Inaltulu Archiereu Andreiu Baronu de **Siagun'a** la maretiulu nostru gimnasiu, a fostu pentru noi o dî de bucuria sî de serbatóre. Este netagaduitu, ca candu vedi obiectulu pretiuitu sî multu doritu infiintiatu, te bucuri de elu sî cu tóta inim'a faci pomenirea lui cu atât'a mai veselu, cu câtu mai multe greutâti sî jertfe te-a costatu. Câci ce póte fi mai nobilu de câtu aducerea aminte a jertfeloru sî nesuintieloru, cu cari s'a initiatu mijloculu acest'a de cultura, scumpulu nostru gimnasiu? Marétia sî in veci ne uitata va fi dîu'a, in carea s'a pusu pétra fundamentala la scólele gimnasiále din Brasiovu. Pompósa fu celebritatea acelei dîle din a. 1851. — Au mai fostu ceremonii intru serbarea sî pomenirea acestei dîle, dar cele de adi au cuprinsu tóte câte se ceru la unu adeveratu chramu alu scóleloru. Program'a facuta de stimat'a Eforia credu ca este cunoscuta dejá on. publicu alu Tel. Rom. Ea cuprindea: a se face unu parastasu ctitoriloru sî ajutatoriloru acestoru scóle gimnasiale; cá sa se impreune parochienii din cetate cu cei dela sf. Nicolaie spre a audî adi slujba sî cuventarea intr'un'a Biserica; cá sa mérga totu poporulu in rendulu cuviinciosu inaintea scóleloru spre a se face acolo santîrea apei; sî cá dupa acésta sa se rostésca o cuventare de câtra unu D. Professoru, apoi tinerimea sa cânte imnulu Imperatului sî alu Archiereului, sub care têmpu sa se stropésca zidirile, incaperile sî poporulu. Tóte erau intocmite bine; ómenii nostri erau nu numai asceptatori, dar invapaiati de simtiu festivu, mai cu séma candu audîra ca P. Archimandritu I. **Popasu** li-au ascultatu rogarea loru sî venindu din Sabiiu va luá sî singuru parte la acésta serbare.

Au sositu dîu'a aceea insemnata, carea sunetulu clopoteloru o anunciá serbatoresce; amu vediutu Biseric'a cea mare a sf. Nicolaie pré indesuita de poporu; amu vediutu pre demnulu Archimandritu cu 9 Precti celebrandu sî rogandu-se pentru sufletele fondatorilorusî ajutoriloru acestoru scóle; amu auditu din vocea lui cea sonóra strabatatóre cuventarea cea patrundiatóre sî plina de spiritu. Ce sufletu va fi fostu in acea Biserica, care sa nu scie cuprinsulu acelei cuventâri? Ce omu tempitu sa fia fostu, cá sa nu intieléga trist'a istoria a vietiei Românîloru, candu erau fâra scóle, sî dupa cuventulu intieleptului Solomnu: Ca cei fâra invetiatura suntu servi celoru invetiati? Cui sa nu se fia batutu inim'a, candu audî despre jertf'a Românîloru din Austri'a in anulu 1848, candu dieci de mii de

suflete s'au jertfitu morindu pentru Imperatulu, patri'a sî natîunea loru?

Ear atunci candu se rostì despre scóla, uniculu acest'a mijlocu care pastréza drepturile castigate sî care ne luminéza sî pentru care ne-amu jertfitu; candu se rostì despre invapaiarea Brasioveniloru cá sa ridice acésta scóla; atunci amu audîtu ca ei s'au fostu hotarîtu pâna la atât'a, a luá pânea materiala din mânile fiiloru loru sî a o dá la scóla pentru de a chraní sufletulu loru. Atunci in a. 1850, ba mainainte dela 1844 sî dupa 1851 representantii Bisericeloru sf. Nicolae sî a Adormirei impreuna cu poporulu s'au hotaritu a radicá acestu edificiu sfântu; atunci Brasiovenii (ajutorati, incâtu scimu, de Saceleni, Braneni sî alti binesimtîtori. Red.) s'au hotaritu sî au inceputu a contribuí, jertfindu totu, numai cá sa radice gimnasiulu.

Simtiulu loru a fostu dela Ddieu sî hotarirea loru a fostu nobila, de aceea s'au legatu ei tare sî pentru sufletulu scólei, adeca pentru fondulu professoriloru spre a contribuí in 10 ani aprópe 50 de mii. Anii acesti'a espirara, sî ei au remasu ingrijati, ca ce sa faca pentru viitoriu? se adresara la Camerile din Romani'a pe temeiulu unoru Chrisóve dela Principii Romanici cá titorii Bisericei sf. Nicolae. Camerile Principateloru române priimindu rogarea Brasioveniloru indata o sî incuviintiara. Ele hotarira atâtu pe temeiulu chrisóveloru, câtu sî pentru scopulu celu nobilu o miia de galbeni pe totu anulu. Apoi chiaru sî Mai. Sea Imperatulu nostru vediendu incordarea Brasioveniloru pentru a aduce gimnasiulu la deplinire, incuviintiâ din Cass'a Statului 4000 fl. v. a. pe totu anulu, ear 1600 pentru requisite, cá odata pentru totdeun'a. Destulu ca cine póte cuprinde aci totu ce s'au cuventatu? cine póte aretá intiparirea ce a priimitu poporulu din aceste cuvinte? S'a accentuatu, ca pe poporulu de josu numai scól'a-lu scapa din viéti'a robiei. Ear negotiatorii audira, ca din cei 100 de negotiatori plini de averi, cari erau inainte de 80 ani, nici remasîtiele loru nu se mai vedu, s'a stinsu averea s'a stinsu sî professiunea acést'a frumósa; câci fiii loru n'a avutu sciintia, n'au fostu la scóle. Scól'a dar pastréza sî averea. In fine apoi prin o rogatiune, care cuprinse totulu, P. Archimandritu incheiâ cuventarea sea. Bine aru fi s'o po-temu sî cetí! (Va urmá.)

Din Ungari'a se scrie, ca partid'a actiunaria trage din conventîunea italo-francesa nutrementu nou pentru planurile sî aspiratîunile sele. Óre a câtea óra?— Episcopulu rom. cat. din Transsilvani'a, Dr. Ludovicu Haynald, venindu dela Alb'a Iuli'a (Belgradu) a trecutu in 10/22 Sept. prin Pest'a câtra Vienn'a, sî de acolo va merge spre Rom'a, unde va sî remané; câci Pap'a, priimindu dimissiunea lui de Episcopu alu Transsilvaniei, l'a denumitu Archiepiscopu in partibus (fâra Eparchia) cu resiedinti'a in Rom'a. Successorulu lui se crede cá siguru ca va fi Eppulu titularu Fogarasy din Oradea-mare, (care póte tocmai in legatura cu aceste impregiurâri s'a concediatu dela diet'a din Sabiiu pe o luna de dile. Red.)

Prospectu politicu.

Imperatulu Napoleonu iubesce a surprinde lumea prin câte unu actu de mare importantia, precalculatu de multu, dar tînutu câtu se póte mai secretu, pânacandu lu emite apoi fâra veste, repede, cá unu fulgeru din cerulu seninu. Astfelu a fostu ide'a congressului europénu din anulu trecutu; astfelu e sî conventîunea cea nóua cu Itali'a, despre carea din urma, dupa scirile cunoscute pân'acum, n'au avutu veste nici chiaru poterile cele mai interesate de caus'a Italiei, adica Austri'a sî curi'a papala. E fórte caracteristicu, ca multe jurnale, dar mai cu séma cele austriace suntu de parere, ca acésta conventîune nu este indreptata atâtu incontr'a Romei, carea mai curendu ori mai tardîu totusi va devení capital'a Italiei, câtu incontr'a Austriei, adica pentru cederea Venetîei. Sfatulu celu vechiu datu Austriei mai cu séma de foile englese sî prusse, de a lasá regatului italianu Venetî'a sî de a se despagubí apoi la resaritulu Europei, inviua de nou,— cá unu fenomenu monstruosu alu acelei idei de nimic'a, ca cu ómenii sî cu tierile sî astadi inca se mai póte face têrgu cá cu nisce mârfuri fâra viétia sî fâra vointia!

In Itali'a conventîunea se pare ca n'a produsu efectulu doritu: unor'a adica (clericaliloru) li se pare a fi mersu regimulu prédeparte sî a pregatí papismului perirea, altor'a iarasi (partídei natîunale) li se pare, ca n'a mersu destulu de departe, câci Turinulu n'aru fi trebuitu sa se schimbe cu Florenti'a, ci numai sî numai cu Rom'a. — In urm'a schimbârei ministeriului au ajunsu la potere Lamarmora ca presiedinte sî ministru de esterne. Unulu din cele d'antâiu acte ale lui a fostu, cá sa dimita o parte din trupele concentrate in Turinu. — Garibaldi, se dice, ca partinesce conventiunea, ba ca aceea s'aru fi facutu cu scirea lui.

Conferintiele din Vien'a pare ca asculta la cursulu naturei, sî cu câtu dîlele scadu, ear noptîle crescu, cu atât'a mai tare dormitéza. Dani'a se vede ca in urm'a conventîunei franco-italiene spera vre-o intórcere a lucruriloru in favórea sea.

Imperatulu Francesiloru, regele Prussiei sî imperatulu Russiei voru avé câtu de curendu o 'ntalnire la Baden--Baden. — Imperatés'a Russiei, carea erá sa petréca earn'a in Florenti'a, acum in urm'a impregiurâriloru celoru mai nóue politice se va duce la Nizz'a.

Sabiiu in 22 Sept. (4 Oct.) (Dela Associatîune.) Dupa unu cuventu scurtu de revedere rostitu din partea Esc. Sele Dlui Presiedinte, in siedinti'a lunaria a Comitetului s'au luatu inainte rapórtele privitóre la starea finantiala a Associatîunei, care s'au datu in urm'a transpunerei cassei noului Cassieru D. Capitanu in pensiune Stejariu. Dupa ce s'au luatu mesuri in privinti'a obiecteloru Associatîunei, ce se afla de vendiare la Brasiovu inca din tempulu espositîunei, au referitu Dlu Dr. Pavelu Vasiciu despre dóue opuri de agronomia, care referatu ni-aru placé a-lu cití in intregu cuprinsulu lui in vre-unu dîuariu, pentruca aru serví multor'a, cari se incérca a scrie câte ce-va, de indreptariu, sî nu amu fi espusi de a ne torturá adese cu câte o compilatura séu traducere stricata din unulu séu altu autoru strainu. —

In numerulu venitoriu credemu ca vomu poté comunicá protocolulu intregu. —

Sabiiu in 22 Sept. (4 Oct.) Dîu'a onomastica a Maiestâtii Sele Imperatului s'a serbatu cu rogaciuni pe la tóte bisericele. —

Nr. 34—1 **Concursu.**

Devenindu vacante statîunile invetiatoresci din Comunele gr.-res. E. Sacal, G. Hodak sî Gernessegu, cea d'antâiu impreunata cu unu salariu anualu dela 120 familii câte un'a metreta cucuruzu, Cortelu sî lemne, a dóu'a cu 60 fl. v. a. cortelu sî lemne, sî a trei'a cu 20 fl. v. a. cortelu sî lemne:

Spre ocuparea acestoru posturi invetiatoresci se deschide concursu pâna la finea lui Septembre a. c. st. v.

Carii aru dorí a ocupá vreun'a din acestea statîuni invetiatoresci pâna la suscitat'a dî, au a-si asterne concursele sale la subscrisulu cuviinciosu timbrate, sî cu Atestatu de botezu din care sa se dovedésca, ca e de religiunea nóstra gr.-res., adeverintie despre sciintiele absolute, despre servitîulu de pâna acumu, sî despre purtarea loru morala sî politica.

Administrutur'a sî Inspectoratulu districtualu scolaru alu Turdei de susu.

Idicelu in 14 Septembre 1864.

Iosifu Brancovean m. p.
Adm. Prot. sî Inspectoru distr. scolaru.

Nr. 19—2 EDICTU.

Ioann Tronariu din Comun'a Pórt'a, Cerculu Branului, de religiunea gr.-or. carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîa Bucur'a Ioann Musiu totdeacolo, precum sî Oprea Gaina, carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîe Paraschiv'a Petricu ambi din Rasnovu, — fâra a se scí loculu petrecerei loru — se provocu prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, pentruca la din protiva, procesulu matrimoniale asupra-le pornitu, se va decide sî fâra de ei in intielesulu SS. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr.-or. alu Brasiovului.
Zernesci in 10 Iuliu 1864.

Ioann Metianu m. p., Protopopu.

Nr. 22—3 CITATIE EDICTALA.

Elen'a Davidic'a legiuit'a sotîe a lui Nicolaie Oagé amandoi din Bodol'a (Budila) Comitatulu Albei de susu Cerculu Hegigului, carea de 6 ani de dîle siau parasitu cu necredintia pre numitulu seu sotiu sî au prebegitu in lume, prin acést'a se sorocesce, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, negresîtu sa se presenteze innaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, spre a stá fatia la judecata, pentru ca la dincontra, procesulu din partea barbatului ei asupr'a ridicatu, sî fâra de dens'a se va hotari, amesuratu Canoaneloru Sfintei Bisereci Ortodocse greco orientale.

Scaunulu Protopopescu greco res. alu tractului Hidvegului.

Elöpatak 15. Augustu 1864. Ioann Mog'a, Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fói'ei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 76 ANULU XII.

Sabiiu, in 27 Sept. (9 Oct.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de a prenumerá

la

„Telegrafulu Romanu“

pe triluniulu Octobre, Novembre sî Decembre c. v. 1864.

Abonamentulu pentru Sabiiu — — 1 f. 75 xr.
Pentru Transsilvani'a sî monarchi'a austriaca 2 f. —
Pntru Romani'a sî tieri esterne — — 3 f. —

Sabiiu in 17/29 Septembre 1864.

Redactîunea sî Editur'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 28 Augustu (9 Sept.) 1864.

(Rescumperarea prestatiuniloru urbariale (jeleresci.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se citescu petitîunile comuneloru: Hedereu, Kez'a ung. sî Gerendu—Cristuru, date prin Vlass'a, spre a fi transpuse din municipiulu Clusiului, cerculu Turdei, la municipiulu Reghinului, cerculu Ludosiului. Tóte trei petitîunile se predau comitetului pentru impartîrea tierei.

La ordinea dîlei e aline'a 2 a §-ului 1 din proiectulu comitetului, care, dupace in nrulu 72 amu comunicatu numai proiectulu regimului, e de lipsa inainte de tóte a-lu reproduce aici:

Proiectu de lege

prin care stramutandu sî intregindu §§. 23, 26 sî 85 ai patentei imperiale din 21 Iuniu 1854 Nr. 151 din bulet. imper. se facu dispusetiunile despre rescumperarea prestatîuniloru rescumperavere, cum sî despre platirea capitalului de rescumperare sî a reditului anualu de cinci procente.

§ 1. Capitalulu de rescumperare pentru prestatîuni rescumperavere, escalculatu in intielesulu dispusetiuniloru patentei imperatesci din 21 Iuniu 1854 Nr. 151 alu bulet. leg. imp., cum sî interesele cincipercentuali ale acelui'a au sa le platésca cei ce suntu oblegati in patrudieci de rate de asemene sî totu la jumetate de anu decursive, déca nu se va fi facutu, ori nu se va face din buna voia alta invoiéla intre persónele indreptatîte sî oblegate.

Ratele se voru platí prin oblegati la acelu perceptoratu c. r., unde-si platescu contributîunea regia, eara indreptatîtii si-tragu ratele de rescumperare dela respectivulu perceptoratu c. r. pelânga quitantia scutita de timbru.

Sentinti'a despre rescumperare va aretá summ'a fiecarei'a rate, sî cea d'antei'a rata se va platí cu o jumetate de anu dupa 1 Ianuariu séu 1 Iuliu, ce cade mai aprópe de dîu'a, în care s'a enunciatu sentinti'a de rescumperare.

Summ'a rescumperârei nici decum nu va intrece venitulu curatu capitalisatu, escalculatu dupa provisoriulu contributîunei de pamentu alu obiectului ce se rescumpera.

§ 2. Acele sume restante din capitalulu de amortisatîune, eare suie la unu florinu, nu se voru sterge prin platiri partiali, ci se voru depune deodata cu platirea ratei celei d'antâiu de câtra cei oblegati.

§ 3. Pamentulu dessarcinatu e legatu pentru ratele scalculate sî definitivu defipte, aceste rate se voru inregistrá din oficiu in protocólele funduarie, sî despre inregistrarea facuta se va dá adeverire pre sentinti'a licuidatória.

§ 4. Ratele, alu câror'a terminu de platire s'au implinitu, suntu a se incassá dupa norm'a contributîunei regie.

§ 5. Producendu partea oblegata sentinti'a despre rescumperare sî quitanti'a ca a platitu rat'a din urma, dreptulu de ipoteca spre asecurarea acést'a petrecutu in protocolulu funduariu se va sterge dintr'ensulu fâra tacse sî timbru.

La cererea partii se potu sterge sî singuratice rate solute.

§ 6. Spre esecutarea acestei rescumperâri se voru asiediá cu preschimbarea §§-loru 26 sî 85 ai patentei imperatesci din 21 Iuniu 1854 comissiuni anumite de rescumperare subt immediat'a conducere a directîunei fondului de dessarcinarea pamentului.

§ 7. Pentru fiacare cercu (járás), séu unde se va vedé ca e cu scopu dupa firea impregiurâriloru pentru mai multe cercuri la olalta, se va infiintiá câte o comissiune de rescumperare. Acésta comissiune consta din cinci membri, din cari doi se alegu prin indreptatîti, doi prin oblegati, eara presiedintele se denumesce prin directîunea fondului de dessarcinarea pamentului.

§ 8. Alegerea celoru doi membri, cari suntu a se tramite in comissiunea de rescumperare din partea celoru oblegati, se va face asiá: ca oblegatii din fiacare comuna voru alege dupa datin'a locala câte duoi barbati de incredere; ear barbatii de incredere ai cercului intregu voru alege in fiinti'a de fatia a judelui cercuale, ori a comissarului emisu de antistele jurisdictîunei, prin maioritatea voturiloru membrii comissiunei de rescumperare.

§ 9. Cei indreptatîti voru pasî la alegerea membriloru, pre cari au sa-i tramita densii in comissiunea de rescumperare, in fiinti'a de fatia a comissarului delegatu prin antistele jurisdictîunei, sî asiá si-i voru alege.

§ 10. Atâtu cei indreptatîti, câtu sî cei obligati voru alege totu in acelu modu sî câte doi suplinitori, cari ocurendu casulu suplinirei, cu privintia la maioritatea de voturi ce au capetatu, voru intrá in comissîunea de rescumperare.

§ 11. Despre alegerile facute se va suscepe unu protocolu in trei esemplare, dintre care unulu se va predá membriloru alesi in comissiunea de rescumperare; alu doilea se va substerne antistelui jurisdictîunei; eara alu treilea directîunei fondului de dessarcinarea pamentului.

§ 12. Candu ver un'a parte, adeca cei indreptatîti ori cei oblegati aru refusá ori emite alegerea membriloru, pe cari erá sa-i tramite densii la comissiunea de rescumperare, de sî fusera repetîtu provocati din partea antistelui jurisdictîunei; atunci va denumí in loculu loru antistele jurisdictîunei membrii sî suplentii comissiunei de rescumperare.

§ 13. Fiindu constituita comissiunea de rescumperare, are dreptu de a-si defige loculu lucrârei sele, trebuie insa sa incunosciintieze pre antistele jurisdictîunei sî pe directîunea fondului de dessarcinarea pamentului despre loculu alesu sî persón'a, câreí'a sa se immanueze esîbitele indreptate câtra comissiunea de rescumperare, pentru cá sa se póta aduce la cunoscinti'a publica.

§ 14. Comissiunea de rescumperare se va tiné la deslegarea problemei sele de determinatîunile concerninte ale patentei imp. din 21 Iuniu 1854 sî de prescriptele acestei legi.

§ 15. In comissiunea de rescumperare se voru face decisiunile prin maioritatea absoluta de voturi. Suntu voturile asemenea, atunci va decide votulu presiedintelui.

§ 16. In casurile de contraversia despre natur'a pamentului, ori despre dreptu, va indreptá comissiunea de rescumperare pârtîle la judecatoria, sî déca s'aru aflá de lipsa unu provisoriu, la deregatori'a politica.

§ 17. Rescumperarea prestatîuniloru rescumperavere va avé locu sî atunci, candu o voru cere numai unii dintre cei ce suntu oblegati unui sî acelui'a-si indreptatîtu intr'o comunitate.

§ 18. Déca a prestatu celu indreptatîtu dârile sî celelalte tribute publice pentru obiectulu supusu rescumperârei, se

va luá in computare cá contraprestatîune catâtîmea mediulocia a acestor'a din anii cei trei depre urma.

Comissiunile de rescumperare se voru folosí pentru espedírea decisiuniloru loru de blanchete totu de o forma, care le va intocmí sî emite directîunea fondului de dessarcinarea pamentului.

Unu membru alu comissiunei va supliní loculu unui actuariu, comissiunei de rescumperare, i stá insa in voia a-si luá lânga sine unu anumitu actuariu.

§ 19. In contr'a sentintieloru comissiunei de rescumperare ambe pârtîle potu recurge la directîunea fondului de dessarcinarea pamentului. Asupr'a recursului, ce are de a se inaintá in cele patru septemâni numerate din dîu'a intimârei sentintiei, decide directîunea fondului de dessarcinarea pamentului definitivu.

§ 20. Comissiunile de rescumperare voru tramite antistelui jurisdictîunei o paria a fia-cârei sentintie de rescumperare, care va dispune registrarea in protocólele funduarie, apoi o a dóu'a paria se va substerne directîunei fondului de dessarcinarea pamentului.

§ 21. In casurile de rescumperare, in cari vre-unu membru alu comissiunei e parte interesata, se va face de câtra acést'a aretare la directîunea fondului de dessarcinarea pamentului, care va delegá comissiunea ce se afla mai aprópe pentru ducerea la capetu a astoru feliu de pertractâri de rescumperare.

§ 22. Din momentulu, candu sentinti'a de rescumperare a intratu in valóre de lege, sarcin'a contributîunei ce jace pre pamentulu rescumperatu—care e a se petrece cu numerulu topograficu de particele intr'unu registru regulatu, — cade asupr'a oblegatului.

§ 23. Prestatîunile restante mai vechi de trei ani din dîu'a publicârei acestei legi se voru considerá dreptu sterse.

§ 24. Legea acést'a intra in activitate fâra amanare.

L a d. V a j d a. Partea I. a alineei a dóu'a din operatulu comitetului, carea dîce, ca o b l i g a t i i a u a p l a t í r a t e l e l a p e r c e p t o r a t e l e c. r., (dupace propunerea de densulu sprijinita din siedinti'a din urma: ca baremu o parte a rescumperârei pamenturiloru alodiale sa o platésca statulu, nu s'a priimitu), o partinesce, sî dà preferintia acestei propuneri inainte de proiectulu regimului— dupa care adica aceste rate de rescumperare aru avé sa le platésca obligatii deadreptulu câtra fostii proprietari; prin urmare aru dorí cá sî diet'a sa priimésca partea I. a alineei 2 din § 1 alu comitetului asiá precum se afla acolo. Câci se scie indeobste, ca ómenii acesti seraci, déca nu aru fi siliti a platí ratele de rescumperare chiaru cá sî contributîunea la perceptoratele c. r., depacum proiectéza comitetulu, ei n'aru respunde ratele loru la tempulu seu, prin urmare proprietarii, chiaru sî cei mai indulginti, n'aru avé incatrâu, fâr' sa parésca pre dîlerii sî curialistii lasatori de atâtea ori, de câte ori ratele aru fi remasu nerespunse, adica in 20 ani de 40 ori,— o procedura, prin carea bietulu curialistu, dupa 5—6 pâri de acestea sî urmârile loru, intr'atât'a s'aru pagubí sî s'aru serací, incâtu apoi in adeveru n'aru mai fi in stare a-si rescumperá locurile alodiale. Apoi prin astfelu de processe multe s'aru casiuná dauná sî pentru tiéra insasi, câci déca aceste processe s'aru concrede tribunaleloru civile ori diregatorieloru politice, acestea intr'atât'a aru fi de inundate cu cause de acestea, incâtu aru trebuí negresîtu sa le negléga ori pre densele ori celelalte afaceri ale loru proprie oficiale. Déca dar diet'a va sa faca atâtu obligatîloru, câtu sî indreptatîtîloru unu adeveratu bine, sî déca va sa se 'ncungiure neplacerile sî frecârile intre partide, precum sî chieltuielele, ce aru resultá din acele processe fâra capetu sî pagubitóre pentru toti locuitorii patriei, ale câroru cause politice séu judiciale aru remané puse la o parte: atunci sa binevoiésca a priimí pasagiulu respectivu din proiectulu comitetului, dupa care summele de desdaunare vinu a se depune la oficiele perceptorale. —

Câtu pentru partea 2. a alineei II. din proiectulu comitetului, densulu aru dorí, cá aceea sa se stérga de totu sî propune, cá in loculu cii sa se priimésca pasagiulu urmatoriu: „In favórea proprietariloru indreptatîti se voru emite obligatîuni 5%-uale sunatóre despre capitalulu de rescumperare sî assecurate de o parte prin creditulu tierei, sî de alta parte prin insesi pamenturile respective rescumperabile alodiale cá ipoteca. Un'a parte a acestoru obligatîuni, carea se va desemná prin sortírea anuala, se voru platí in anulu celu d'antâiu, sî astfelu tóte obligatîunile se voru platí pe rendu celu multu in 25 ani din summele acelea, ce le-au platitu cei indatorati cá rate de rescumperare la perceptoratele c. r.,—candu apoi de sine se 'ntielege, ca pamenturile respective alodiale voru incetá a mai servi de ipoteca.“

Scopulu acestui amendementu este, a folosí atâtu proprietariloru, câtu sî tieraniloru, ba sî tierei, sî sî insusi statului. P r o p r i e t a r i l o r u l e va fi de folosu, pentruca in locu de a priimí summele respective in catatîmi mici in 40 rate asiá incâtu nu le-aru poté intrebuintiá mai spre nimicu; voru priimí deodata summ'a intréga in obligatîuni, ear obligatîunile acestea avendu cursulu celu mai bunu dintre tóte harthiele tierei, pentruca voru fi garantate odata prin creditulu tierei, apoi prin respectivele pamenturi rescumperabile, in fine prin summele de bani gat'a, ce voru incurge, dela obligati cá rate anuale la perceptoratele c. r., le voru poté folosí la inzestrarea cu cele trebuincióse sî la portarea unei economii mai ratiunale mai cá bani gat'a. Pentru t i e r a n i inca va fi fórte de folosu; câci déca voru scí proprietarii, ca voru priimí summ'a rescumperârei deodata in obligatîuni pe deplinu assecurate, nu voru pune pedeci, cá judecatoriele urbariale sa nu póta decide, de este pamentulu cest'a séu cel'a rescumperabilu ori nu?— ci in multe casuri se voru invoí cu tieranii pe calea pâcei; dincontra déca voru vedé, ca se platescu in 20 ani in rate mici, de cari nu voru avé mai nici o dobanda, e lucru firescu, ca se voru silí in totu modulu, cá sa impedece, cá tribunalele sa nu póta declará cutare pamentu de rescumperabilu, sî din acést'a iar se voru nasce pâri, prin care tieranii voru cercá a demonstrá rescumperabilitatea pamenturiloru, ear fostulu proprietariu, pe bas'a patentei urbariale celei e s p l i c a b i l e i n a t â t e a m o d u r i, lesne va poté impedecá acést'a, pânacandu in fine tieranulu va chieltuí pe processe tóta averea sea, incâtu la urma nu va mai poté rescumperá pamenturile alodiale, chiaru sî candu aru reusî cu pâr'a sea. T i é r ' a sî s t a t u l u inca nu s'aru periclitá prin acést'a intru nimicu, câci nu aru luá asupra-si nici o povara, nu aru platí din fondurile loru n i c i u n u c r u c e r i u, n'aru d á a l t ' a, d e c â t u t i é r ' a c r e d i t u l u s e u; pentru-ca obligatiunile s'aru platí din banii, ce-i depunu obligatii in rate la diregatoriele de dare. Dar m e d i a t u aru castigá tiér'a sî statulu, ca procesele urb. s'aru imputiná, sî asiá sî trebuinti'a de a sustiné judetiele urbariale sî organele de desdaunare aru incetá mai degrabu, apoi obligatîunile acestea, fiindu — precum s'a spusu mai inainte — in 3 moduri garantate sî afara de aceea sciinduse, ca o parte chiaru in anulu d'antâiu, ear celu mai multu in 25 ani de siguru se voru schimbá cu bani gat'a, voru avé valóre mai cá banii umblatori; sî immultîndu-se banii, capacitatea de a platí darea va cresce, sî agricultur'a, industri'a sî comerciulu voru luá unu sboru mai inaltu. Deci nefiindu amendementulu acest'a daunosu in nici o parte, dincontra, folositoriu in tóte directîunile, lu recomanda inaltei case cu tóta caldur'a spre sprijinire sî priimire. (Bravo!)

L a z a r u, repres. regimului iaru vede in propunerea lui Vajd'a o apucatura incontr'a acelei hotarîri a dietei, dupa carea nu póte fi desbatutu sî pertractatu altu ceva, decâtu numai §§-ii 23, 26 sî 85 ai patentei urb. din 21 luniu 1854. Prin a dóu'a parte a propunerei sele Vajd'a nu va nici mai multu nici mai putînu, decâtu a esoperá, cá la rescumperarea acestoru prestatîuni rescumperabile sa concurga tiér'a séu statulu. § 22 hotaresce tocmai dincontra, ca tiér'a la rescumperarea acestoru prestatîuni sa nu concurga, dar §-ulu acest'a nici ca e la ordine, nici dupa proiectulu regimului, nici dupa alu comitetului. De aceea fâra de a se slobodî la desbaterea celoralalte pârti, propunerea lui Vajd'a cá un'a ce taia in partea materiala a patentei, sa nu se aduca la sprijinire.

Propunerea lui Vajd'a la intrebarea Presiedintelui se sprijinesce.

P l e c k e r nu póte consimtí cu Vajd'a, de órece desfacerea este o causa privata intre fostulu indreptatîtu sî fostulu indatoratu, sî statulu aici nu póte intrevení. Dincontra partinesce parerea lui Lazaru, ca propunerea lui Vajd'a taia in dreptulu materialu. In fine nu póte partiní nici propunerea comitetului: cá incassarea rateloru sa se faca prin diregatoriele de contributîune, de órece aceste diregatorii suntu ingreuiéte de ajunsu sî nu se mai potu insarciná sî cu povar'a acést'a, cu atât'a mai putînu, câci spre scopulu acest'a oficialii de contributîune aru trebuí sa capete instructîuni speciale sî aru trebuí sa pórte o multîme de protocóle, pentru de a tiné in evidintia atâtu summele platite, câtu sî platinde. Tóte acestea se potu incungiurá, déca se va priimí proiectulu regimului, care densulu, dupace arata ca sî partideloru li-aru fi greu a depune acele summe la oficiele de dare, lu recomanda, adaugeudu numai atât'a, ca ratele au a le platí cei indatorati nemijlocitu celoru indreptatîti pelânga adeverirea, ce are a se scrie pe o cóla netimbrata de cuitare, carea aru vení a se lipí de sentinti'a rescumperârei. Se sprijinesce.

G a i t a n u dupa promissiunea facuta 'n siedinti'a din urma, aru fi trebuitu sa contínue amendementulu seu la ali-

ne'a 1 a §-ului 1. Dupace insa amendementulu lui nu s'a priimitu, spre cea mai mare nemultiamire se vede scutitu de acésta sarcina. Deci a cerutu cuventu numai pentru de a combate argumentulu adusu de Vajd'a, ca $^1/_6$ din capitalu, in sensulu §-ului 25 alu patentei urb., s'aru sterge in favórea erariului, care parere este gresîta, pentruca se sterge in favórea tieranului. Asemenea a cerutu cuventu, pentru de a combate sî de a declará nedrépta sî gresîta pretensiunea representantelui regimului: cá presidiulu sa reiepte propunerea lui Vajd'a, câci involve unu dreptu materialu. Acést'a vorbitorulu o adeveresce provocandu-se chiaru la § 15 din propunerea regimului, care inca cuprinde dreptu materialu, sî despre care va vorbí la tempulu seu. Acum si-va dá parerea prin siedere séu sculare.

C. S c h m i d t motivéza mai pe largu, pentruce a sprijinitu propunerea lui Plecker, sî aduce lânga argumentele acestui'a sî acelu argumentu incontr'a propunerei comitetului, ca rescumperarea e unu lucru curatu privatu, precum se vede chiaru din pat. urb., carea lasa drumulu deschisu pentru impaciuri de buna voia. Dar prin propunerea comitetului se ingustéza sî libertatea fostiloru supusi, cari de altmintrea sî in tempu mai putînu, decum prescrie legea, s'aru rescumperá, precandu astfelu i-amu legá de ratele semestrale, sî de tóte neplacerile, cu cari e 'mpreunata platirea contributîunei. Asemenea nu se póte 'nvoí nici cu propunerea lui Vajd'a, câci nu scie pentru ce aru intrevení aici fondulu tierei, sî cum acestu fondu sa faca operatîuni finantîale pe cont'a libertâtii unei clase de poporu. Pentru propunerea regimului cu adausulu lui Plecker.

A l d u l e a n u admonéza a fi cu luare aminte la obiectu, câci altmintrea se voru face confusiuni. Trebuie sa se recapituleze, dîce, ca ce este dreptulu de rescumperare? de unde se va vedé, incâtu s'au abatutu diet'a dela obiectu. „Patent'a urb. in §§-ii cei materiali decide, care pamentu este urbarialu sî care apoi remâne fostiloru iobagi fâra despagubire din parte-le in proprietatea sea, sî statulu are a despagubí pre fostii domni pamentesci, sî care pamentu este alodialu— de natura rescumperabila, care remâne in voi'a dîlerului, déca vrea sa-lu rescumpere ori nu? de unde se vede lamuritu, ca legea nu impune datorinti'a de a rescumperá pamentulu, ci numai i concede dreptu spre acceea. De unde a venitu acceea, ca despagubirea câtra domnii pamentesci pentru urbarialitâtîle perdute se face din fondulu tierei prin asiá numitele obligatîuni de despagubire, sî nu intr'altu tipu? Pentru aceea, dloru! pentruca presumtiunea a fostu a priorí, ca pamentulu acel'a, care-lu capeta cine-va fâra plata din parte-si, cum amu dîce in cinste, lu priimesce ori cine; nu s'a potutu presupune contrariulu, pecandu la pamentulu alodialu de natura rescumperabila nu sta presumtiunea acést'a. § 22 din pat. urb., care adi nu este obiectulu desbaterei nóstre, dîce: (citesce §-ulu.) Asemenea si § 24 dîce (lu cetesce), ca numai atunci se póte rescumperá pamentulu de natura rescumperabila, candu domnulu pamentescu insusi o doresce acést'a. Ne 'nvétia insa esperiinti'a, celu putînu scimu, ca 'n multe feluri se facu impaciuíri cu privire la pamenturi rescumperabile; amu vediutu, ca s'a facutu impaciuíre sub acésta conditîune, cá sa se lase lui pamentulu in folosíre inca 10 ani ori 5 ani fâra plata, fâra prestatîuni pelânga aceea, ca dupa decursulu acestui tempu sa-lu dea indereptu fostului domnu pamentescu. S'au facutu impaciuíri, cá sa se platésca summ'a întréga in un'a rata sî intr'unu terminu scurtu pelânga iertare de 10% séu 20% din capitalulu rescumperârei. Se facu impaciuíri cá acelea, in care s'au priimitu de conditîuni, in care se dîce, ca jeleriulu va avé sa platésca capitalulu seu de dreptu la mân'a pârtii contrahente, séu sa depuna o asemenea datoria a aceleia-si séu se convoiesce, ca sa se traga séu indoseze o politia asupr'a lui. Se face adesé împaciuíre, cá sa nu se platésca bani gat'a, ci slujb'a in natura, care este unu ce obicînuitu la poporulu tieranu, sî unu omu liberu, nu numai dîleriulu. S'au facutu impaciuiri sî cá acestea, unde s'au indatoratu dîlerulu in contielegere cu domnulu pamentescu, ca d. e. din 12 holde, ce le are, sa se dea a trei'a parte domnului indereptu, sî celelalte $^2/_3$ sa remâna dîleriloru in proprietate fâra plata. Acum cutezu a intrebá, domniloru! unde amu esî noi cu propunerea d. dep. Vajd'a, candu s'aru priimí de conclusu, candu scimu, ca pentru dîleri nu e indatorire de a se rescumperá? sî de voiescu a face acést'a, amu vediutu, ca câte feliuri de impaciuíri se observéza de ei in viéti'a practica.

Cum s'aru poté aflá capitalulu, care aru fi sa servésca de basa la obligatîunile, cari vrea d. Vajd'a a le emite. Natur'a pamentului alodialu este cu totulu alt'a, decâtu a pamentului urbarialu; sî pânaandu d. dep Vajd'a nu va introduce schimbarea §§-iloru materiali, cari dau dîleriloru numai dreptu permisivu de rescumperare, intr'acolo, cá ei sa fia siliti, vreau, nu vreau de a rescumperá pamenturile alodiale; sî pânace nu se va introduce mesur'a aceea, cá loru sa nu le fia iertatu de a se impaciuí, pân'atunci propunerea dniei sele este neesecutabila; pentruca cum aru fi cu potintia escalcularea capitalului atunci, candu sta in bun'a vointi'a dîleriloru, a se rescumperá ori nu. Nu aru duce ast'a intr'o confusiune, carea aru fi de compatimitu?“ De aceea nu póte sprijiní propunerea lui Vajd'a. Dar nu póte sprijiní nici partea a dóu'a din § 1 alu proiectului comitetului, câci actulu de despagubire nu concede nici unu contractu intre pârti sî regimu. Organele regimului influintiéza numai pân'atunci, pânacandu s'a facutu impaciuire intre partíde sî s'au intaritu de tribunalulu urbarialu apelativu, ori pânace s'au adusu sentinti'a cu valóre de lege; asiá dara intrevenírea perceptorateloru este cu totulu eterogena sî nepracticabila. In fine mai este sî impregiurarea cea adusa de Lazaru, Plekker sî C. Schmidt, dupa carea procedur'a s'aru ingreuiá in nefavórea dîlerului cu 20—30%. In fine propunerea lui Vajd'a e tocmai incontr'a conclusului adusu de dieta in siedinti'a din urma, candu s'a priimitu de conclusu partea 1 a §-ului 1, in carea se lasa in liber'a vointia a persóneloru indreptatîte sî obligate, a face intre sine impaciuíri cum voiescu. Deci e incontr'a propunerei lui Vajda sî a comitetului. (Va urmá.)

Protocolu

ce s a luatu in siedinti'a lunaria a Comitetului Associatîunei transsilvane, tienuta in 4 Octobre cal. nou a. c. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: DD. Cons. P. Manu, Iac. Bolog'a, Dr. P. Vasiciu, Elia Macelariu, Par. Protosinghelu Nic. Pope'a, P. Sav'a Barcianu, Dr. I. Nemesiu, apoi Oficialii Associatîunei: G. Baritiu, Secr. I., I. V. Russu Secr. II, Const. Stejariu Cassieru, Al. Bacu Controloru sî V. Romanu Archivarulu Associatîunei.

Escellenti'a Sea D. Presiedinte alu Associatîunei deschide siedinti'a Comitetului, cu nescari cuvinte calduróse de cuprinsulu urmatoriu: Ne-amu adunatu iarasi in siedintia lunaria dupa voi'a membriloru Associatîunei transsilvane; recunoscu, ca chiamarea nóstra e grea, câci grele suntu sî imprejurârile tempului, sî desî fiindu ocupatu cu multe alte lucruri oficióse, sî trebuindu a absentá adeseori de acasa iarasi in afaceri momentóse a-siu fi doritu, cá acésta sarcina se cadia asupr'a altui'a: totusi sum aplecatu a-mi supune umerii, inca pre unu tempu, acestei sarcini, sî resp. vointiei membriloru Assoc.; inse candu nu voiu mai poté nici decâtu portá acésta sarcina: atunci me voiu rogá sa fia absolvitu; dorescu intr'aceea sanetate sî buna contielegere intre noi sî pre viitoriu. La aceste cuvente calduróse Comitetulu Assoc. respunse cu acclamatîuni de: „Sa traiésca!“

Dupa aceea se trecù la ordinea dîlei:

§ 57. Esc. Sea d. Presiedinte presentéza Comitetului raportulu despre starea cassei Associatîunei pre tempulu acestei siedintie, din care raportu se vede, cumca cass'a Assoc. are in proprietatea sea summ'a de 21099 f. 60 xr.; ear erogatele pân' acum se suie la summ'a de 315 f. 10 xr. v. a.

In legatura cu acestu raportu, Esc. Sea d. Presiedinte, presentéza sî raportulu Comissiunei insarcinate inca in siedinti'a trecuta a Comitetului, a asistá la transpunerea cassei Assoc. dela fostulu Casieru Ioanne Brote la nou denumitulu Casieru Const. Stejariu, sî totudeodata incunosciintiéza, ca noulu Cassieru a intratu in postulu seu.

Se ia spre placuta sciintia.

§ 58. Se presentéza charthi'a Comitetului Juristiloru de dto 18 Iuliu a. c. § 134, pre lânga care retramitiendu-se la Comitetulu Assoc. incunosciintiarea oficiósa a Incl. Magistratu din Abrudu, facuta in privinti'a dispositîunei testamentarie a d. negotiatoru dîn Abrudu Dionisiu Telechi, totdeodata se aduce la cunoscinti'a Comitetului Assoc., cumca numit'a dispositîune testamentaria destinata pentru croscerea unui teneru dintre muntii apuseni, nu privesce pre Comitetulu Juristiloru, carele are de scopu singuru numai ajutorarea Juristiloru seraci, ci privesce pre Assoc. transsilvana româna.

Conclusu. Cetindu-se charthi'a oficiósa a Incl. Magistratu din Abrudu de dte 8 Iuniu a. c. sunatória despre dechiaratîunea de ereditate a succesoriloru lui Dionisiu Telechi de pres. 3 sî 12 Novembre 1863 nrii 369,385, sî din cuprinsulu acelei charthii oficiósé convingendu-se Comitetulu Assoc. pre deplinu, cumca realitâtîle testate sî anume: casele de sub nrii 229 sî 52, cum sî un'a parte de baia dela „Poian'a“ in Chîrnicu, sî un'a diumetate parte din Chîrnicelu la „Catielu“ dintre care cas'a de sub nr. 52 sî pârtile de bâi, numai dupa mórtea veduvei reposatului testatoriu, voru devení in proprietatea fondului Assoc., privesce întru adeveru pre Associatîunea transsilvana, câtra carea sî fù indreptata resp. charthia oficiósa; asiá Comitetulu Assoc. priimesce asupra-si dispunerea,

ingrigirea sî administrarea realitâtîloru testate, sî totu deodata decide, cá Domnulu Advocatu M. Nicol'a, sa se impoterésca in cualitate de advocatu alu Assoc. a face pasii necesari pentru cá drepturile sî interesele fondului Assoc. cu privire la numit'a dispusetiune testamentaria, sa nu se vateme; pre lânga aceea numitulu D. Advocatu sa fia poftitu a compune unu inventariu despre acele realitâti, a le intabulá pre numele Associatîunei sî a tramite la comitetulu Assoc. o copia din dispositîunea testamentaria respectiva.

§ 59. D. prof. gimn. din Brasiovu Adolfu Szimiginovitz, cu privire la scrisórea comitetului de dto 6 Sept. a. c. nr. 130 respunde, cumca nu se afla in positîunea de a poté tramite spre vedere la comitetulu Assoc. opulu seu, contînatoriu de unu numeru de poesii române traduse pre nemtiesce, din causa, ca manuscrisulu resp. l'a tramesu unui librariu din Vien'a, cu carele a sî intratu in relatîuni, in privinti'a tiparirei opului seu.

Se ia deocamdata spre sciintia.

§ 60. Se presentéza harthi'a de multiamita a tenerului sodalu de mesariu Dem. Boiu din Sighisiór'a, pentru premiulu de 100 fl. v. a., asemnatu in siedinti'a trecuta a comitetului.

Se ia spre sciintia.

§ 61. Secretariatulu reportéza, cumca din partea ordinariateloru episcopesci române din Sabîiu sî Gherl'a, in urm'a recuisitiunei comitetului de dto 6 Sept. nr. 134 a. c., s'au sî tramesu cerutele consemnatîuni despre protopopiatele subordinate.

Se ia spre placuta sciintia.

§ 62. D. Secr. I. G. Baritiu aducendu inainte cestiunea vinderei manufactureloru dela espositîunea din Brasiovu, dupa ce in respectulu manufactureloru aduse spre vendiare in Sabîiu, D. Controloru Ales. Bacu, da deslucirile necesarie, — fiindca o parte din acele manufacturi a remasu in Brasiovu, sî acele acolo pâna'acum, cu mare dauna, jacu nevendute: asiá Comitetulu se aflá motivatu, a decide:

cá Comitetulu de espositîune din Brasiovu, infiintiatu in an. 1862, ad. cu ocasiunea espositîunei, sa fia poftitu a luá mesurele delipsá pentru vinderea manufactureloru aflatórie in Brasiovu câtu mai curendu, cu unu pretîu, ce-lu va afla mai acomodatu sî mai corespundiatoriu-dupa bun'a aflare sî chipsuirea sea. — Sî despre acésta decisiune a Comitetului Assoc. sa se incunosciintieze susu-amintitulu Comitetu de espositiune, prin par. Archimandritu Ioanne Popasu.

§ 63. D. Dr. P. Vasiciu reportéza despre concursurile intrate la Comitetulu Assoc. pentru premiulu de 100 fl. v. a. destinatu pentru cea buna carte (cá de 10 cóle tiparite) despre **i n a i n t e a r e a e c e n o m i e i s î a p o m a r i e i** intre Români, sî anume unulu de dto Rusu 15 Aprile a. c. sî altulu de dto Blasiu 27 Aprile a. c.

Conclusu. Comitetulu Assoc. desî recunósce cu bucuria zelulu respectiviloru concurenti sî mai alesu a d-lui concurentu din Blasiu, alu carui manuscrisu se recomenda sî prin o ortografia mai corecta sî o sistema mai corespundiatóre in dispunerea materieloru, ce tractéza': totusi nici unulu, nici altulu dintre manuscrisele resp. concurenti, nu-lu afla destulu de aptu spre a se poté premiá din partea Associatîunei transsilvane române, nefiindu corespundiatórie conditiuniloru puse din partea Assoc. ad. nefiindu opuri originale, ci traduceri; prin urmare pentru sus-amintitulu premiu de 100 fl. v. a. se decide o alta publicare de concursu cu terminulu pân' la adunarea gen. venitória a Associatîunei transsilvane române.

Conformu conclusului adusu in siedinti'a II. a adunârei gen. tînuta la Hatiegu in 1—2 Augustu pag. 15 acl. lit. G., Comitetulu asemnéza la cass'a Associatîunei urmatórele solutîuni:

a) câte 60 fl. v. a. pentru ajutorarea museeloru naturalofisice din Blasiu sî Brasiovu;

b) 100 fl. v. a. pentru procurarea cartiloru in folosulu bibliotecei Associatîunei.

Cass'a Assoc. se poftesce a exsolví pre lânga cuitantii, susu-amintitele summe.

§ 65. D. Cons. sî membru alu Comitetulu Iacob Bolog'a platesce tacs'a de m. ord. alu Assoc. pre an. $186^4/_5$.

In legatura cu acést'a Secr. inca reportéza despre sum'a de 35 fl. v. a. intrati in decursulu lunei trecute la fondulu Assoc. cá tacse anuali.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea se incheia siedinti'a Comitetului Assoc. la 1 óra dupa amédi.

B a r o n u d e S i a g u n ' a m. p.
Presiedinte.
I o a n n e V. R u s u m. p.
Secretariulu II.

B r a s i o v u în 20 Sept. 1864. (Continuare sî caretu.) Cuventulu acest'a alu P. Archimandritu a produsu sî a lasatu impresiuni adânci in inimele auditoriloru, asiá incâtu potemu sperá frumóse frupte in urm'a lui.

Sevarsîndu-se s. slujbe ale Parastasului cu tóta evlavia s'au cetitu de repetîte ori numele ctitoriloru sî ajutatoriloru scólei. Pe list'a acestoru nemoritori figurá antâiu acel'a, care au datu cu sap'a la fundamentu indata dupa Archiereulu Br. de S i a g u n ' a; figurá zelosulu V a s i l i u L a c e a. Dómne! déca traiá acelu Românu bunu, acelu sufletu nobilu, acelu negotiatoru demnu fâra fii, care totusi crescù unulu prin scóle, acel'a, care pre lânga aceea ca si-a datu averea sea pentru scóle, erá sî cu bâtiulu in mâna dile intregi cá priveghitoriu sî luatoru de séma asupr'a lucratoriloru cari ajutau la radicarea zidirei, de traiá cá sa véda sî elu acésta solenitate,—elu, care intr'o parte sî alt'a sî in totu loculu buciumá cuventulu: Sa dâmu la scóle, ca numai acestea ne scotu de sub despretiulu altoru neamuri! Dar numele lui traiesce, ba traiesce sî figur'a lui prin portretulu ce ornéza sal'a Museului. De aru fi traitu adi zelosulu acest'a, cu care numai I. J u g ' a se póte asemená, de siguru aru fi dîsu astadi: Acum slobozesce pre robulu teu in pace, ca vediura ochii mei mantuirea ta!

Dupa parastasu urmà conductulu câtra scóle, cantandu-se cele ale santîrei apei. Inainte erá numerós'a tinerime cu stindardele sele, apoi corpulu professoralu, praporele Bisericei, preotîmea sî poporulu. Ajungendu in fati'a maretieloru zidíri, unde erau pregatite tóte, se cuprinse totu loculu acel'a sî se incepura rugaciunele sî ceremoniele santîrei apei. Candu se rostíra rogaciunile, in care se pomenì M. S. Imperatulu, resunara sî treascurile. Dupa santîre se stropira zidírile scóleloru sî poporulu. Apoi d. Professoru L e n g e r se adressà poporului cu unu cuventu insufletîtu, in care oglindà trecutulu, tragendu o paralela fórte nimerita intre starea nóstra de mai nainte sî cea de acum, decandu sub sceptrulu in. case austriace amu inceputu a respirá, decandu provedinti'a ne tramise pre marinimosulu Episcopu, ce-lu venerâmu astadi, decandu preotii sî poporulu Brasiovului au intielesu vocea tempului, vocea datorintiei. Toturoru acestor'a le urà cu voce inalta: Sa traiésca! ear poporulu celu numerosu cu entusiasmu respunse: Sa traiésca. Destulu, ca anevoia póte cine-va cuprinde sî descrie totu intielesulu unei cuventâri de $^3/_4$ de óra sî cu atâtu mai greu espressiunile cuventatorului; de aceea aru fi bine sa se dea publicitâtii.

In fine apoi intonandu Elevii Normei imnulu Imperatului, alu Episcopului sî altele, dupa acestea in cânturi bisericesci cá unii ce incepuseramu slujbele la 6 óre diminéti'a, amu finitu la 1 óra dupa amédi, sî totusi eramu toti neobositi, plini de voia sî pré multiamiti.

In politica nimicu mai insemnatu, afara de aceea ca Napoleonu esplouatéza convetîunea cu Itali'a pentru realisarea congressului seu europeanu.

Nr. 34—2 **Concursu.**

Devenindu vacante statîunile invetiatoresci din Comunele gr.-res. E. Sacal, G. Hodak sî Gernessegu, cea d'antâiu impreunata cu unu salariu anualu dela 120 familii câte un'a metreta cucuruzu, Cortelu sî lemne, a dóu'a cu 60 fl. v. a. cortelu sî lemne, sî a trei'a cu 20 fl. v. a. cortelu sî lemne:

Spre ocuparea acestoru posturi invetiatoresci se deschide concursu pâna la finea lui Septembre a. c. st. v.

Carii aru dorí a ocupá vreun'a din acestea statîuni invetiatoresci pâna la suscitat'a dî, au a-si asterne concursele sale la subscrisulu cuviinciosu timbrate, sî cu Atestatu de botezu din care sa se dovedésca, ca e de religiunea nóstra gr.-res., adeverintie despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna acumu, sî despre purtarea loru morala sî politica. Idicelu in 14 Septembre 1864.

Administrutur'a sî Inspect. distr.scolaru alu Turdei de susu.
I o s i f u B r a n c o v e a n m. p.
Adm. Prot. sî Inspectoru distr. scol'aru.

Nr. 19—3 EDICTU.

Ioann Tronariu din Comun'a Pórt'a, Cerculu Branului, de religiunea gr.-or. carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîa Bucur'a Ioann Musiu totdeacolo, precum sî Oprea Gaina, carele de mai multi ani a parasitu pre legiuit'a sea sotîe Paraschiv'a Petricu ambi din Rasnovu, — fâra a se scí loculu petrecerei loru — se provocu prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresîtu sa se presenteze inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, pentruca la din protiva, procesulu matrimoniale asupra-le pornitu, se va decide sî fâra de ei in intielesulu SS. Canóne bisericesci.

Dela Scaunulu Protopopescu gr.-or. alu Brasiovului.
Zernesci in 10 Iuliu 1864.
I o a n n M e t i a n u m. p., Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 77 ANULU XII.

Sabiiu, in 1/13 Octobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 28 Augustu (9 Sept.) 1864.

(Rescumperarea prestatiuniloru urbariale (jeleresci.)

(Continuare si capetu.)

Alessandru Bohatielu sprijinesce propunerea lui Vajd'a, pentruca afla, ca propunerea acést'a e in interessulu acelor'a, ce au a se rescumperá, pentruca câtu va scí respectivulu proprietariu, ca densulu nu are de a capetá in 20 de ani si 40 de rate cu cruceriulu pretiulu rescumperârei, ci-lu va capetá odata, desî in obligatîuni, si obligatîuni, care pânace se voru rescumperá cu bani gat'a, umbla dupa ele 5%, mai incolo are de a capetá rescumperarea obiectului in obligatîuni, care dupa sórte potu sa se platésca cu bani gat'a intr'unu anu séu celu multu in 25 de ani, nu va pune pedeci, cá sa nu se póta rescumperá dîleriulu. Afla alu doilea, ca propunerea lui Vajd'a e si in interesulu acelor'a, ce au de a perde sessiunile alodiale, pentruca acei'a nu capeta pretiulu mosîeloru rescumperabile cu cruceriulu, fâra-lu capeta odata.— Afla a trei'a, ca propunerea acést'a e si in interessulu statului, câci crede, cae si interessulu statului sa se ciónte odata relatîunile si cu acelea frecârile intre domnii pamentesci si curialisti.

„Pre mine, dîce, nu me sparia a partiní propunerea dlui dep. Vajd'a, nici assertulu representantelui regimului, ca adica propunerea acést'a aru taiá in partea materiala a patentei. Eu dîcu, ca nu taia in partea materiala, câci nu dîce, ca ce e de a rescumperá, fâra usiuréza modulu rescumperârei, si face mai posibila rescumperarea. Mai incolo, dupa a mea convingere, nu stà nici assertulu dlui dep. Plecker, care dîce, ca rescumperarea e o afacere privata. Câtu a hotaritu statulu, ca sessiunile acestea alodiale se potu rescumperá, câtu s'au ingrijitu statulu despre modulu rescumperârei, si prin dóue legi s'au amestecatu statulu in cestiunea sessiuniloru alodiale, nu potu nici decâtu priví afacerea acést'a cá o afacere privata. Nu me sparia a partiní propunerea dlui dep. Vajd'a nici argumentele cele lungi ale dlui Vicepresiedinte Alduleanu, care au dîsu, ca legea nu are de a face nimicu cu acea cestiune, ca cum sa se faca rescumperarea, câci acést'a e unu lucru privatu. Eu sum de alta convingere. Eu scopulu legei acestei'a lu privescu altmintrea. Patent'a urb. dîce, ca ce are de a se rescumperá, si prin urmare legea acést'a are de a hotarí modulu, cum s'aru poté face mai usioru rescumperarea, unde n'au venitu intre partide nici o invoiéla privata. Nici legea acést'a, nici propunerea dlui dep. Vajd'a nu impedeca si nu sta in cale la invoieli private. Asiá d. e. unii lasa o parte de mosîa la proprietari si dóue pârti mergu in proprietatea rescumperandului. Intr'altu locu se 'nvoiescu, cá sa se platésca odata pretiulu rescumperârei, intr'altu locu dupa 2 séu 3 ani s. c. l. Acestoru invoieli nici decâtu nu le sta in cale propunerea dlui dep. Vajd'a. Acésta propunere, dupacum amu priceputu eu, merge intr'acolo, cá sa deá statulu ajutoriu cu creditu, unde nu este 'nvoiéla privata despre modulu platírei, si unde rescumperarea aru avé a se face dupa prescrisele legei acestei'a.

Au dîsu mai incolo d. Vicepres. Alduleanu, ca propunerea dlui dep. Vajd'a e in contradîcere cu hotarîrea in. case de alaltaieri. Eu nu aflu nici decâtu contradîcere, pentruca alaltaieri au hotaritu inalt'a casa, ca unde nu suntu invoieli sa se faca rescumperarea prin platíre din partea celoru indatorati in 20 de ani in 40 rate; si asiá propunerea d. Vajda este numai o efluintia naturala a hotarirei de alaltaieri, care asiguréza, dupa a mea parere, si e favoritóre si pentru fostii domni pamentesci, si pentru cei indatorati, si precumu amu dîsu, si pentru statu.— Apoi statulu, care au adusu acésta lege despre usiurarea rescumperârei, credu ca póte luá atât'a greutate asupra-si, cá sa manipuleze obligatîunile acestea. Si dupa parerea mea oficiele de contributiune 'nu suntu ingreuiate prin manipularea acestoru obligatîuni prétare, pentruca suntu mai putîne decum suntu afacerile rescumperârîloru iobagiloru; si déca in interesulu seu au luatu statulu asupra-si obligatîunea de a rescumperá pre coloni, cu multu mai usioru póte luá asupra-si greutatea, de a manipulá aceste obligatîuni.— Pentru aceea recomandu in. case priimirea propunerei d. dep. Vajd'a.“ (Bravo!)

Vajd'a, Dupace A. Bohatielu a respinsu tóte obiectîunile aduse incontr'a amendementului seu, se restringe numai pelânga a face unele observatîuni la vorbirea repr. reg. si a lui Gaitanu. Déca represent. regimului a voitu sa-i imputo densului tendinti'a de a p u c a t u r i necesacte, trebuie sa respinga acésta imputare; câci martúria i e inalt'a casa, ca densulu, chiaru si candu aru fi cerutu interesulu lui, nici candu n'a umblatu per ambages, ci a spusu totdeun'a francu convictîunea sea. Ear la observarea lui Gaitanu: ca nu e de unu cugetu cu densulu in privinti'a §-ului 25, reflecta, ca densulu n'au espusu parerea sea, candu a disu, ca scadiamentulu de ⅙ se face in favórea erariului, ci numai, ca unii asiá esplica § 26 alu patentei, — ceea-ce e tocmai unu argumentu pentru assertulu densului din siedinti'a de astadi si din cea din urma: ca adica patent'a urbariala este capace de mai multe esplicatîuni; câci d'abiá s'a ivitu la desbatere unu bietu §-u, si eata ca s'au si aretatu, ca se esplica in mai multe moduri! (Ilaritate.)

Russu face o observare la propunerea lui Plecker. Propunerea lui Plecker merge intr'acolo, cá oblegatii sa platésca ratele de rescumperare la indreptatîti. Densulu acést'a o vede pentru oblegati fórte periculosu, pentruca, de s'aru priimí propunerea acést'a, atunci „potu sa dîcu, ca tóta legea nu aru platí unu cruceriu (Ilaritate), ca amu espune pre oblegati la cele mai mari greutâti. S'aru poté intemplá, cá unu omu, care vré sa se rescumpere si are sentinti'a comissiunei rescumperatóre in mâna, venindu dîu'a platírei, sa mérga la proprietari sa-i platésca rat'a. Insa proprietariulu au avutu de lucru séu nu siede in cercului acel'a, unde se afla oblegatulu, séu e dusu de acasa, si nu are acasa fâra numai pre unu jude dominalu, care nu scie scrie, cá si oblegatulu. Acumu vine omulu, ce are sa se rescumpere, la judele acést'a, care i dà respunsu, ca domnulu pamentescu nu e acasa. Póte ca domnulu are unu advocatu la Clusiu, Vasîarheiu, ori in Sabiiu, si omulu aru trebuí acum sa mérga acolo, séu judele i dîce, ca sa tramita banii pe posta la Clusiu. Acumu omulu trebuie sa-si capete unu scriitoriu ca sa-i scrie epistol'a. Acést'a este o greutate fórte mare. Dara sa presupunemu, ca domnulu este acasa si priimesce rat'a dela oblegatu. D. dep. Plecker dîce, ca ratele sa se scrie intr o cóla, pentruca cuitantiele singuratice se potu perde; dara, domniloru, tocm'a asiá se póte perde si Zahlungs-bogen-ulu dni'alui. Ce face omulu? Au platitu 20 de rate, si acumu vine la domnulu pamentescu dîcendu, ca au perdutu Zahlungs-bogen-ulu. Domnulu pam. i respunde: Déca l'ai perdutu ce sa-ti facu? ca eu nu potu portá protocolulu cá perceptoratulu. Acum se nasce unu procesu mare, si omulu e silitu sa platésca a dóu'a óra. De altmintrea eu credu, ca oficiele perceptorale suntu ale patriei si cá atari aru fi datóre a priimí si astfelu de greutâti, câci a portá cu unu jurnalu mai multu nu e lucru mare, si totusi este in interesulu oblegatului si a proprietariului, pentruca tocma presupunendu, ca omulu sa-si pérda Zahlungsbogen-ulu, elu se duce la perceptoratu si vede in jurnalu, ca câtu mai are de a platí. Se potu multe casuri intemplá, precum s'au intemplatu in acestu anu pe Muresiu, ca la ómeni li-au dusu ap'a si casele, dar apoi cuitantiele? Dar se póte intemplá si aceea, ca la proprietariu nu-i place, sa se rescumpere dî-

lerulu, ci i-aru placé sa mai aîba vre-o câti-va ómeni, cari sa-i mai lucre, sî venindu omulu la domnu, acest'a se ascunde sî apoi vine odata cu ecsecutîa sî-lu silesce a platí sî spesele.“— Argumentulu lui Alduleanu, ca invoirile se potu face pe cale privata, nu impedeca nimic'a, fiindca acesti'a nu vinu inaintea comissiunei de rescumperare, ci numai acei'a, cari n'au facutu nici o 'nvoiéla. La dîs'a lui Plecker, ca oblegatii n'aru poté platí la cassele perceptorale in rate mai putîne, densulu concede ca este iertatu pârtîloru a se 'nvoí sî la mai putînu de 40 rate, dar acést'a se póte sî la cass'a perceptorola, ori deodata ori in rate mai putîne, candu sî proprietariului, priimindu o summa mai mare, i vine mai bine. Se póte intemplá insa sî aceea, cá jeleriulu, dupace a platitu summ'a intréga, din nesciintia sa arunce cuitanti'a in focu, ori d. e. sa móra, sî apoi veduv'a si orfanii lui sa pice in processu cu proprietariulu, care póte dîce, ca n'au platitu, — ceea ce s'aru incungiurá deplinu, déca platirile s'aru face la perceptorate. Deci partinesce pre Vajd'a, sî cadiendu acest'a, operatulu comitetului.

M o g' a afla lucrulu de mare importantia sî doresce a vení la deplinire câtu mai curendu; câci la pertractare a venitu destulu de tardîu. Nevoindu a se slobodî la desbaterea argumenteloru aduse de Vajd'a, Plecker sî Alduleanu, marturisesce numai, ca fâra controla platirea celoru oblegati câtra cei indreptatîti va face multe greutâti, care voru trebuí sa le deslege apoi judecatoriele urbariale, câtra cari poporulu nu are multa incredere; de aceea nu póte partiní nici propunerea regimului, nici a comitetului nici a lui Plecker, ci propune amendementulu urmatoriu: „Ratele se voru platí prin oblegati la antisti'a comunei, in carea locuiescu oblegatii, ear indreptâtîtii si-tragu ratele de rescumperare dela antisti'a comunala pelânga cuitantia scutita de timbru.“ Prin priimirea acestei propuneri s'aru delaturá atâtu greutâtîle celoru oblegati, câtu sî ale celoru indreptatîti, sî in fine sî ale perceptorateloru, mai cu séma déca s'aru mai priimí adausulu acel'a, ca asupr'a acestoru platiri priveghiéza amploiatulu politicu. Apoi mai observa, ca pat. urb. in §§-ii 3—7 sî 16—22 e câtu se póte de favoritóre pentru tierani, sî lipsesce numai a se esecutá bine. Se sprijinesce.

I. B a l o m i r i dîce, ca propunerile lui Thiemann sî Schuler—Libloy se pare ca arata cea mai mare mila câtra dîleri; ear déca privimu la decisiunea dietei in privinti'a dîleriloru, apoi póte dîce: Nesze semmit, fogd meg jól! (Ilaritate.) Propunerea lui Gaitanu, cá o parte a summei de rescumperare sa o pórte dîlerii, ear ceealalta tiér'a, nu s'a priimitu, sî intre obiectîunile aduse este sî aceea, ca prin acést'a s'aru ingreuiá tiér'a preste mesura; densulu insa intréba pre acei domni, ca déca summ'a acést'a pentru tiéra e pré grea, apoi dîlerii singuri cum o voru purtá?! (P r e s i e d. dîce, ca preste acést'a amu trecutu, B a l o m i r i respunde, ca déca noi facendu o lege pentru rescumperarea dîleriloru, nu le usiurâmu rescumperarea, atunci legea acést'a n'are nici unu resultatu.) Alta obiectîune e aceea, ca caus'a acést'a este de natura privata; déca e asiá, apoi de ce face diet'a lege pentru rescumperarea dîleriloru? A trei'a obiectîune e, ca § 22 din patent'a urb. ne sta incontra; acést'a densulu o denéga; câci chiaru in proiectulu regimului se dîce, ca cei oblegati au de a platí ratele deadreptulu celoru indreptatîti, sî in assertîunea acést'a indirectu se cuprinde sî § 22. (P r e s i e d. observa, ca acest'a nu e la ordine.) Câtu pentru propunerea lui Vajd'a, densulu afla, ca aceea consuna cu conclusulu dietei din siedinti'a trecuta, câci nu schimba nimicu nici in privinti'a oblegatîloru, nici in privinti'a indreptatîtiloru, ci numai i ajuta cu unu imprumutu din fondulu tierei pe 25 de ani. „D é c a d i e t' a d e a c u m, f â r a U n g u r i, c u m a i o r i t a t e r o m a n é s c a, n u v a s a e l i b e r e z e p r e d î l e r i i, c a n d u d i e t' a d i n 1848 f â r a R o m â n i a u e l i b e r a t u p r e i o b a g i i, a p o i s a l e v i n a c e l u p u t î n u i n t r' a j u t o r i u c u i m p r u m u t u l u p r o p u s u d e V a j d' a!“

R u s s u aru partiní propunerea lui Mog'a, déca comunele nóstre aru fi organisate, dupacum aru trebuí sa fia; dar dupacum stâmu astadi, nu póte concrede banii dela dîleri judîloru comunali, cari adeseori sî contributîunea o manânca. Ba a concrede aceste rate judîloru comunali, adeseorí aru fi mai periculosu, decâtu a e dá insîsi proprietariloru. Recomanda dar de nou propunerea comitetului cu atât'a mai vertosu, câci intre fostulu dîleriu sî fostulu proprietariu, dupacum dovedescu procesele cele multe, domnesce cea mai mare antipatía.

G. M a n u in rendulu d'antâiu partinesce propunerea lui Vajd'a din motivele aduse de altii; ear déca, „nefiindu ide'a destulu de cópta“, propunerea acést'a aru cadé, atunci o priimesce a comitetului; in fine cadiendu sî acést'a, aru face o propunere eventuala: ca ratele se potu platí prin cei obligati immediatu la cei indreptatîti, ori la perceptoratele c. r., la cari platescu sî contributîunea c. r., sî indreptatîtii au de a radicá ratele dela aceste perceptorate pelânga cuietantie netimbrate.— Apoi reflecta lui C. Schmidt sî Plecker, ca de órece dregatoriele politice sî civile in patri'a nóstra suntu cu multu mai vechi, decâtu perceptoratele, sî cu tóte ca noi amu inarticulatu diplom'a din Octobre sî patent'a din Februariu, nu crede, ca perceptoratele nu s'aru poté cuprinde sî cu aceste summe, precum se ocupa sî alte oficie camerale; câci nu trebuie sa uitâmu, ca chiaru pe temeiulu dipl. leop. sî la perceptorate au a se aplicá numai fiii patriei, câror'a crede, ca nu le va fi cu greu, a se ocupá cu astfelu de lucruri. — Propunerea eventuala a lui Manu se sprijinesce.

Refert. S c h n e l l are cuventulu din urma. Comitetulu, dîce elu, a cernutu proiectulu regimului cu deameruntulu, sî au aflatu de bine a-lu priimí in form'a modificata; cu tóte acestea sî la acele modificâri s'au mai facutu alte modificâri. Trecendu la propunerea lui Vajd'a, espune, ca aceea cuprinde o sarcina nóua, nedrépta pentru tiéra séu pentru statu, (Contradîcere in stâng'a); nedrépta, pentruca rescumperarea pamenturiloru alodiale este unu lucru privatu, fatia cu care statulu sî tiér'a n'au nici o datorintia. Proprietarii aveau dreptulu a dá din mosîele sele câtu voiau altor'a, cá sa li le lucre, mai cu séma candu aveau folosu. Déca se voru emite sî pentru pamenturile dîleresci obligatîuni in pretiu de bani, cari proprietarii sa le póta vinde, ei firesce tóte locurile loru cele rele, mai cu séma prin munti, le voru dá dîleriloru spre folosire, spunendu-le, ca acest'a e sî folosulu loru, câci le platesce statulu, sî atunci comissiunea respectiva fórte anevoia aru poté aflá, d e c a n d u esiste acésta referintia, de eri, ori de acum 15 ani, sî cum a fostu in 1 Ianuariu 1848? De aceea dar propunerea lui Vajd'a n'aru fi bine a o priimí. Dar nici din punctu de vedere formalu nu se recomanda propunerea lui Vajd'a; câci s'aru face multe nedreptâti in urm'a eii, dupace sî in cei 15 ani din urma, dar mai cu séma dela esîrea patentei incóce, intre fostii dîleri sî fostii proprietari s'au incheiatu multe contracte de despagubire, in urm'a câror'a dîlerii au platitu summe, séu au redatu proprietarului de buna voia o parte din pamentulu avutu. Intre acesti dîleri, carii s'au rescumperatu de totu séu in parte, s'aru nasce mare nemultiamire, candu acum deodata patent'a urb., pe a cârei basa s'au invoitu ei, (de órece aceea in § 22 dîce, ca rescumperarea dîleriloru se face f â r a concurinti'a tierei) de odata s'aru interpretá altmintrea, sî astfelu s'aru dá ansa la cele mai mari incurcaturi. (Asiá e!) Apoi combate parerea lui Vajd'a in privinti'a §-ului 25 din pat. urb.; câci acolo prin spesele administratîunei nu se intielege administratîunea politica, ci administratîunea mosîeloru respective. Assertulu lui Russu, ca déca s'aru priimí propunerea lui Plekker, legea intréga n'aru fi vrednica unu cruceriu, o combate cá neparlamentara.— Dupace dar comitetulu a prejudecatu lucrulu din firu in peru, sî a datu dietei operatulu acest'a, densulu crede, ca pe acestu operatu la tóta 'ntemplarea trebuie sa se puna mai mare pretiu, decâtu pe propunerile aduse in urm'a unoru impressiuni momentane. In fine nu se 'ndoiesce, ca cei mai multi din oratori n'aru fi intentîunatu usiurarea dîleriloru; dar proiectulu regimului, sî apoi alu comitetului suntu destulu de favoritóre pentru dîleri. Sa cautâmu dar nainte de tóte, cá caus'a acést'a, pentru carea ex officio inca nu s'a facutu nimicu afara de ce au facutu dîlerii cu proprietarii din indemnu propriu, sa se aduca odata la resolvire spre multiamirea ambeloru pârti!

L a z a r u repres. regim., dupace dîce, ca regimulu prin proiectulu acest'a de lege n'au avutu altu scopu, decâtu a usiurá rescumperarea prestatîuniloru rescumperabile, arata ca aceste usiurâri se cuprindu mai antâiu intru aceea, ca platírea s'a pusu pe 20 de ani sî 40 de rate, ear a dóu'a, ca sî dupa aducerea sentintiei rescumperârei dà pârtîloru voia libera, a se invoí in privintiá platírei rateloru singuratice. Déca s'aru indatorí partidele, dupacum proiectéza comitetulu, atunci amu dá de greutâtîle ce le-au insîratu Plecker, mai adaugendu din partea sea, ca perceptoratele suntu institute imperiale, care dupa inarticularea diplomei din 20 Octobre 1860 nu se mai tînu de legislatîunea tierei, sî aru trebuí prin urmare sa-si capete instructîunile de susu, apoi aru trebuí sa se 'mmultiésca sî personalulu; sî óre immultîrea acést'a prin cine sa se faca? prin dieta? prin ministeriulu de finantie? prin senatulu imp.? — Trecendu apoi la propunerea lui Vajd'a, observa nainte de tóte, ca n'a voitu sa-lu vateme; propunerea densului o a 'ntielesu asiá, ca rescumperarea sa se dee afara in obligatîuni de statu. Dupace

insa § 22 alu patentei urb. dîce apriatu, ca tiér'a n'are sa concurga la acésta rescumperare, insa Vajd'a totusi poftesce cá sa concurga sî tiér'a, densulu (Lazaru) trebuie sa observe, ca obligatîunile de statu de pâna acum suntu garantate din partea statului intregu, ear tiér'a n'aru fi in stare a edá astfelu de chartii, pentruca ea nu póte hotarî, cá acelea sa fia garantate de statu. Asiá dara unde amu ajunge aducendu o lege, a cârei valóre aru depinde de priimirea séu nepriimirea garantîei din partea statului ? ! — Folosu adeveratu ca aru avé proprietarii mai mare, déca aru capeta despagubirea tóta deodata, dar precum firea, asiá sî dessarcinarea pamenturiloru alodiale nu póte fi un'a cu a celoru colonicale. Ear procese purcediatóre din neplatirea regulata a rateloru anevoia s'aru poté face, dincontra s'aru face aceea, ca la casu de neplatire aru trebuí sa se faca esecutîuni cá sî pentru dare. — Câtu pentru propunerea lui Mog'a : cá ratele acestea sa le incasseze sî administreze judii comunali, aceea póte ca aru fi favoritóre pentru obligati, dar pentru indreptatîti aru fi rea sî nefavoritóre, dupacum intre multe rele bine au observat'o acést'a un'a Russu (Ilaritate), ca adica se 'ntempla, cá multi judi sa manânce banii acesti'a.– Ce se atinge de propunerea lui G. Manu : a se platí ratele ori la proprietari ori la perceptorate, la casu candu s'aru priimí aceea, negresîtu aru trebuí sa se faca mai multe regule, in care tempu sî dupa ce modalitate sa se depuna banii respectivi la perceptorate, sî prin acést'a iaru numai s'aru ingreuiá efeptuirea legei acestei'a. De aceea, dupace mai espune odata, cá sî la inceputu, referintiele proiectului regimului, recomanda din parte-si priimirea acestui proiectu. Apoi cérca a demonstrá lui Gaitanu, ca parerea densului, dupa carea sî § 22 din patenta aru fi la ordinea dîlei, este gresîta; ear lui Balomiri observa, ca ce se afla in proiectulu regimului in privinti'a §-ului 22, aceea se referesce la § 26.

R u s s u cere cuventu pentru o observare personala sî reflecta pre Lazaru; ca a judecá, déca argumentele lui (Russu) au fostu rele ori bune, nu e tréb'a densului, ci a dietei sî a publicului din afara, sî ca tocmai asiá aru poté dîce sî densulu, ca intre argumentele lui Lazaru cele lungi sî multe unulu a fostu fórte reu. (Va sa vorbésca mai departe, dar mai multe voci lu chiama la ordine.)

Cu acestea desbaterea e finita, sî Presiedintele reasuma.

La votare p r o p u n e r e a l u i V a j d ' a (impreunata cu partea 1 a alineei comitetului) r e m â n e i n m i n o r i t a t e ;

p r o p u n e r e a l u i M o g ' a n u s e p r i i m e s c e ;

p r o p u n e r e a l u i P l e c k e r n u s e p r i i m e s c e ;

p r o p u n e r e a c o m i t e t u l u i (aline'a 2 a §ului 1) in urm'a votârei nominale n u s e p r i i m e s c e. (43 voturi contr'a, 32 pro),

p r o p u n e r e a l u i G. M a n u n u s e p r i i m e s c e ,

p r o p o s i t î u n e a r e g i m u l u i s e p r i i m e s c e.

La ordine urméza a l i n e ' a 3 a § 1. din proiectulu comitetului, care se citesce in tóte trei limbile sî se priimesce fâra desbatere.

La a l i n e ' a 4 cere cuventu S c h u l e r — L i b l o y, sî basatu pe legile respective dintr'alte tieri, propune : Summ'a capitalului de rescumperare nu póte sa tréca preste 40% ale venitului anualu, eruitu dupa catastru alu obiectului ce se rescumpera, care summa are sa o platésca celu oblegatu; eara ce aru trece preste summ'a acést'a, aceea se va platí prin ajutoriulu comunei sî alu cercului, in care se afla obiectulu de rescumperare. E sprijinitu.

G a i t a n u sprijinesce propunerea lui Schuler—Libloy, pentruca va sa ajute pre cei obligati, nu insa pentruca aru fi drépta; apoi dupace demustra, ca dreptulu aru fi, candu dîlerii, cari platescu la rescumperarea altor'a, sa fia sî ei ajutoriti din partea acestor'a, propune in amendementulu lui Schuler schimbarea aceea, cá superplusulu de 50% sa nu-lu platésca comun'a séu cerculu respectivu, ci sa-lu platésca fondulu tierei. E sprijinitu.

Dr. T e u t s c h e atâtu in contr'a propunerei comitetului, câtu sî a lui Schuler—Libloy sî a lui Gaitanu, de-si se teme, ca nu va aduce nici unu argumentu nou. Apoi espune motivele cele vechi, ca nu se face lege nóua urbariala, ca diet'a nu póte intrá in partea materiala a patentei, ca § 22 dîce espressu, ca despagubirea respectiviloru are a se face din mijlócele loru fâra concurinti'a tierei etc. Ear deosebi se declara apoi mai pe largu in contr'a propunerei lui Schuler, prin carea unele cercuri s'aru ruiná de totu, ear altele mai n'aru simtî nici o greutate.

W i t t s t o c k observa, ca desbaterile curgu invertindu-se totu intr'unu locu sî accentuéza, ca procedur'a de pân'acum'a a fostu neparlamentara; câci déca nu suntemu multiamiti cu pat. urb.— precum in adeveru nici ca potemu fi,—atunci proiectulu de lege trebuiá reieptatu, sî partea a dóu'a a patentei, carea inca n'au intratu in activitate, trebuiá revediuta, candu apoi se poteau face sî schimbâri materiale. Dar cea mai mare parte s'a declaratu, ca va sa intre in desbaterea proiectului, sî astfelu ne-amu incurcatu intr'unu cercu, din care nu potemu esî. (Asiá e !) Câtu pentru propunerile ce se facu necurmatu, cá cercurile séu tiér'a sa ajute rescumperarea dîleriloru, densulu nu pote pricepe, cum se mai aducu astfelu de propuneri; câci de sî vede, ca prin decisiunile dietei o parte mare a dîleriloru in câti-va ani potu devení proletari, totusi despagubirea dîleriloru sî despagubirea iobagiloru n'o póte pune intr'unu rendu, de órece cesti'a au fostu intr'o referintia de dreptu p u b l i c u, ear cei'a de dreptu p r i v a t u fatia cu domnii loru. Déca se face apelu la bunatatea lui, sî déca densulu póte ajutá cu ceva pre dîlerii, atunci bucurosu; ear déca ajutorulu acest'a se pretinde cá dreptu, atunci trebuie sa se opuna. Apoi arata mai pe largu, care au fostu referinti'a colonului, sî care a fostu referinti'a dîlerului, ca a cestui din urma a fostu unu contractu incheiatu de buna voia intre dóue persóne; sî precum facerea, asiá sî deslegarea acestui contractu depinde numai de ele amendóue, sî déca se amesteca sî tiér'a, acést'a o face numai pentrucá sa creeze cetatieni sî proprietari liberi, dar nu cá sa ee asupra-si vre-o indatorire de bani. Câtu pentru propunerea lui Schuler, densulu (Wittstock) scie, ca sî in alte tieri, d. e. in Boemi'a rescumperarea acést'a se face prin individu f â r a c o n c u r i n t i ' a t i e r e i, a c o m u n e i séu a c e r c u l u i. Apoi dupace arata, camu cum aru trebuí sa se faca calcululu rescumperârei cu privire la referintiele nóstre, se declara in fine atâtu contr'a lui Schuler, câtu sî contr'a lui Gaitanu. (Bravo !)

G. M a n u partinesce aline'a 3 din operatulu comitetului. Apoi illustra, sî resp. combate pre Teutsch, negandu, ca § 24 alu pat. urb. aru cuprinde drepturi materiale.

G a i t a n u multiamesce mai antâiu lu Wittstock pentru lectîunea parlamentara, dar n'o priimesce. Amendementulu densului,(Gaitanu) este astadi antâi'a data la ordinea dîlei. sî asiá crede, ca s'a portatu dupa ordinea parlamentara. Câtu pentru deosebirea intre iobagi sî dîleri, ce o sustîne Wittstock, in intielesulu legiloru patriei intre relatîunile coloniloru la sessiunile colonicale sî intre ale incuiliniloru la posessiunea loru n'a fostu nici o deosebire, câci in tiér'a nóstra n'a fostu introdusu urbariulu, prin care sessiunile colonicale sî incuilinale sa fia fostu statorite sî resp. despartîte. Dupacum scie densulu, in punctele regulative date de Mari'a Teresi'a in 11 Novembre 1769, colonii cu incuilinii suntu considerati de o potriva, nu se face intre ei nici o deosebire, sî se dîce sî despre unii sî despre altii, ca au sa faca pe septemâna 1—2—3 dile robote etc. In Aprobate se vorbesce de iobagi sî de incuilini reali. Pela anulu 1760 domnii pamentesci au pretinsu dela fiscu, sa nu priimésca incuilinii in servitiulu montanu, eâci (domniloru) le remânu mosîele pustii. Articululu in privinti'a acést'a, sanctîunatu de Mari'a Teresi'a, dîce, ca incuilinii reali au sa se tréca in urbariu sî sa se tracteze cá colonii, platindu numai darea capului 3 f.; sî acést'a se facù intr'unu tempu, candu inca colonii erau legati de glia (glebae adscripti.) Pat. urb. din 21 Iuniu 1854, fiindu in limb'a germana, nu mai face nici o deosebire intre coloni sî incuilini, sî afara de § 6 nu vorbesce decâtu numai de „Unterthanen“. Relatîunea coloniloru sî a incuiliniloru dar, lipsindu urbariulu, a fostu totu aceea, sî acést'a o dovedescu sî conscriptîunile facute prin comissarii tramisi de Guvernu séu Tabl'a reg., unde se vorbesce numai de „posessiones colonicales antiquae et novae“. Tabelele de dare inca au pretiu in privinti'a acést'a, ear din acelea se vede, ca atâtu colonii, câtu sî incuilinii trebuiau sa dee dare, furagiu sî soldati. (Presied. lu chiama la obiectu, Gaitanu escusa digressiunea sea prin cuventulu lui Wittstock). Câtu pentru aceea, ca aline'a acést'a aru cuprinde in sine o parte a dreptului materialu sî ca n'aru stá la ordinea dîlei, aru dorí sa scie dela repres. regimului, ce intielesu dà densulu citatului din § 1 sî §-ului 15 din propunerea regimului. In fine dîce, ca déca bas'a rescumperârei prestatîuniloru incuilinale e hotarîta sî trebuie sa se iee de presinte in consideratîune in alti §§i ai patentei urb., eara nu in 23, 26 sî 85, atunci chiaru bas'a acést'a este o parte a dreptului materialu, sî acést'a este subintielésa in citatulu din § 1, sî servesce de fundamentu sî §-ului 15 din propunerea regimului. Prin urmare dreptulu materialu in privinti'a acést'a stá la ordinea dîlei, si atâtu aline'a 4 din § 1 alu comitetului, câtu sî amendementulu densului facutu la ea, au loculu loru legiuitu.

Presied. repetiesce, ca la ordinea dîlei suntu numai §§ii 23, 26 sî 85.

Lazaru, repres. reg, la provocarea lui Gaitanu respunde, ca § 1 sî 15 din proiectulu regimului, in cari se face provocarea la pat. urb. au insemnatatea accea, ca dispositîunile celelalte ale pat. urb. (luandu afara §§ii 23, 26 85) nu suntu la ordinea dilei. (Ilaritate pentru acésta interpretare minunata). De altmintrea face atenta diet'a, ca dens'a a hotaritu, ca rescumperarea prestatîuniloru au sa o faca cei obligati etc. Ear acum se face o propunere, dupa carea capitalulu n'are a se escalculá in intielesulu pat. urb., ci dupa mesurile propuse de Schuler sî Gaitanu, sî asiá propunerile acestea stau in cea mai aspra contradîcere cu conclusulu de eri. Dint'alte aru fi bine a se curmá odata desbaterile acestea ndelungate. Câtu pentru observarea, ca capitalulu de rescumperare sa nu tréca preste venitulu curatu catastralu capitalisatu, reflecta, ca acolo de regula au fostu sî contraprestatîuni, d. e. dîleriulu a capetatu mâncarea séu baremu pânea etc. Recomanda de nou proiectulu regimului.

Eitel crede ca se póte desbate acésta alinea sî o partinesce. (Bravo!)

C. Schmidt in cuventu mai lungu, cá diet'a sa nu se 'ncurce nici cu conclusele sele nici cu pat. urb., propune stergerea alineei 4. Ear lui Schuler-Libloy respunde, ca impregiurârile tieriloru dincolo de Leit'a suntu altmintrea decâtu ale nóstre, câci in acelea nu este vorb'a, de comune autonome, dupa cum avemu noi; ear cu ide'a comunei autonome nu se unesce nici decâtu, cá ele sa se 'ngreuieze cu sarcini fâra scirea sî fâra voi'a loru, sî la acést'a diet'a nici ca e 'ndreptatîta. De aceea sa se stérga aline'a acést'a. E sprijinitu.

Ne mai insinuandu-se altcine-va la cuventu, desbaterea se declara finita, sî cuventulu din urma se da

refert. Schnell, care espune motivele, pentru ce comitetulu a priimitu aline'a acést'a, carea e pentru incuilini cea mai favoritóre din tóta legea; si déca in pat. urb. s'aru fi priimitu o asemenea decisiune, despagubirea n'aru fi ajunsu la summ'a aceea enorma, asupr'a câreí'a ne plângemu acum. Necessitatea alineei acestei'a o illustra prin unu esemplu. Unu incuilinu n'au avutu fâr' dóue juguri de pamentu sî a facutu pentru ele 52 de dîle cu palmele pe anu. Dupa § 24 alu pat. urb. dîu'a de lucru cu palmele se computa cu 10 xr. m. c., va sa dîca pe anu 52 jumetâti de dóuedieceri (sfantî, husosi) séu 26 dóuedieceri; capitalulu de rescumperare aru fi pretiulu anualu capitalisatu alu acestei prestatiuni, va sa dîca cam 500 dóuedieceri. Acum se póte prelesne, cá cele dóue juguri sa nu fia vrednice mai multu decâtu 80—100 dóuedieceri, va sa dîca sa platésca cu 400 dóuedieceri mai multu decum se cuvine, pecandu pentru pamentulu de 100f. aru fi sa platésca numai 100 fl. rescumperare (Asiá e!) Dar se póte, cá incuilinulu sa fia avutu sî numai o cascióra fâra mosîa, pentru carea inca sa fia facutu 50—52 dîle de lucru, dar lucru póte mai usioru; sî in casulu acest'a apoi aici nici ca s'aru aflá venitulu curatu, de órece in catastru nu se cuprinde sî venitulu caseloru. Comitetulu a crediutu, ca toti cei ce voru binele dîleriloru, voru priimí aline'a acest'a fâra desbatere; insa, precum se vede, s'au aflatu unii membri, cari au voitu s'o faca sî mai buna, propunendu etc. (reproduce propunerea lui Schuler—Libloy.) Insa ceea ce e bine dincolo de Leit'a, nu urméza cá sa fia bine sî pentru tiér'a nóstra; de altmintrea propunerea acést'a, aflandu-se in contradîcere cu § 1, ce s'a priimitu, spera ca nu va devení cunclusu dietalu, (Bravo!) sî recomanda propunerea comitetului.

La votare propunerea lui C. Schmidt (resp. a lui Teutsch) nu se priimesce,

propunerea lui Gaitanu nu se priimesce,

propunerea lui Schuler-Libloy nu se priimesce,

propunerea comitetului se priimesce, sî asiá aline'a 4 a §-ului 1 din proiectulu comitetului devine conclusu dietalu.

Cu acestea siedinti'a se termina.

Alegerile pentru Senatulu imperialu

Sabiiu in 29 Sept. (11 Oct.) Astadi s'au facutu alegerile ablegatiloru pentru Senatulu imperialu. Resultatulu loru e urmatoriulu: din class'a III. sî VI. se alesera: Groisz, V. Popu, Alduleanu, Br. Reichenstein, C. Schmidt; din despartiementulu VII sî VIII (regalistii) se alesera: Laszlofy, Dr. Teutsch, Br. Friedenfels, Filtsch, Baritiu, Puscariu; din despart. I: Mog'a, A. Bohatielu, G. Mauu, Buteanu; din desp. IV: Obert, Zimmermann, Dr. Eugeniu de Trauschenfels; din desp. III: Brann de Lemeny, Pope'a Popasu, Moldovanu; din desp. V.: Schuler-Libloy, Gull, Binder. " —

Din Carlovitiu se scrie, ca Sinodulu si-a finitu lucrârile, ca P. SS. Loru Episcopii s'au imprasciatu pe la ale sale, ca actele s'au substernutu la locurile mai inalte impreuna cu program'a lucrârileru Congresului natiunalu-bisericescu, ce are a se conchiamá in curendu. Cum-ca Sinodulu a declaratu cu unanimitate, ca infiintiarea unei mitropolii române este canonica, amu comunicatu cititoriloru nostri inca mai nainte. — Episcopulu din Carlstadt au reposatu. — D. Babesiu s'a re'ntorsu la Pest'a.

Principatele române unite.

Afacerile drumuriloru de feru in Romani'a se pare ca au cam asemenea sórte cá sî ale drumului nostru transsilvanu: a naintá adica cu iutîmea — melcului. „Demboviti'a" se plânge, ca concessiunea Wart a lesînatu, ca nu se mai vorbesce nimicu de ea, ca inginierii, ce au lucratu planuri in socotél'a acestei concessiuni, si-au sistatu lucrulu.

Totu „Demboviti'a" comunica cá unu ce vorbitu de toti, ca la monastirea Cernic'a unu calugaru aru fi fostu omoritu de alti calugari, — unu testimoniu infricosiatu pentru gradulu de cultura alu tagmei monachale din tiér'a vecina.

Scól'a sî instructîunea publica din Romani'a, dupa Barnutiu sî Maiorescu, mai deplânge sî mórtea vechiului professoru de Filología Georgiu Saulescu, care a reposatu la Husi in 9/21 Septembre.

Diregatoriele vamale din districtulu Prahova au descoperitu in Ploiesci la unu ospetaru alu lui Sutiu 750 oc'a prafu de pusca; asemenea s'au prinsu la Craiov'a totu cam pe acelasi tempu 800 oc'a. Gubernulu a luatu mesurele de lipsa, pentru de a 'ndoí paz'a fruntarieloru.

„Monitorulu" publica conchiamarea colegieloru electorale pentru alegerea consilieloru de judetie. La aceste alegeri se va vedé (dór pentru prim'a óra) valórea votului universalu.

Priimarii (judii) comuneloru satesci voru portá pe venitoriu bastóne lungi sî esiarpe tricolóre, in semnulu autoritâtii ce representa. Totu „Bucimulu", din care scótemu aceste sciri, publica unu memorandu in caus'a muntîloru, cari s'au ruptu din teritoriulu Tierei—Romanesci sî alu Moldovei la 1769 sî s'au intrupatu cu Transsilvani'a. —

Prospectu politicu.

Obiectulu de desbatere alu toturoru foîloru de ori ce colóre este inca totu conventîunea franco-italica, carea se crede camu in generalu ca Napoleonu o va folosí pentru realisarea ideei sele de congressu europénu. Tóta Europ'a privesce de nou la Itali'a, carea dupa o scurta odichna de 3—4 ani iara ferbe astadi dela médianópte pân' la médiadî. Pap'a, cá detunatu de acésta conventîune, carea se facuse parte mare despre elu fâra de elu, câtu-va tempu nu se declará nici bine nici reu in privinti'a conventîunei, pânacandu in fine acum aru fi fórte esacerbatu asupr'a acestei conventîuni, sî aru avé de cugetu sa faca unu apelu câtra tóte poterile romano-catolice. Apelulu acestîa, de se va face (ceea ce noi din parte-ne nu credemu), va fi unu testimoniu evidinte, déca Rom'a mai dispune sî astadi de acea potestate, ce o avù asupr'a popóreloru europene in tempulu copilariei loru. —

De siguru se pregatescu insa órecari pasi seriosi din partea curiei romane, câci din Franci'a, Germani'a, Spani'a sî Belgiu se ducu multi demnitari bisericesci la Rom'a. — In colegiulu Cardinaliloru, ca s'a tînutu in 11/23 Septembre, cei mai multi vorbira fórte aspru incontr'a Franciei, numai Antonelli sfatuì a se ferí de pripire si a asceptá impartasîrea oficiala. Acést'a sî urmá 13/25 Septembre, la care apoi Pap'a respunse, esprimandu-si parerea de reu, ca acésta conventîune s'a facutu fâra scirea lui, marturisindu, ca elu crede periclitate prin dens'a drepturile lui suverane, sî proclamandu, ca scaunulu papalu va luá tóte mesurile, ce le ceru demnitatea lui. De curendu sa fia priimitu Pap'a o scrisóre autografa dela Napoleonu, care l'aru fi umplutu de spaima sî de 'ntristare, câci i-aru fi luatu speranti'a, de a se restaurá provinciele perdute sub domni'a papala. In urm'a acestor'a Pap'a aru fi ordinatu rogatiuni sî litii sî dîle de pocaintia. — Poporulu din Rom'a a facutu o demonstratîunea imposanta in favórea conventîunei.

Regimulu italianu preste totu se pare a fi multiamitu cu resultatulu, ce l'au produsu conventîunea in Itali'a; câci insciintià la Parisu, ca Franci'a póte contá la aprobarea conventîunei din partea parlamentului italianu. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 78 · ANULU XII.

Sabiiu, in 4/16 Octobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 31 Augustu (12 Sept.) 1864.

(Rescumperarea prestatiuniloru alodiale (jeleresci.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, se dà spre citire petitîunea tergului Codlea, predata prin Schnell, prin carea aceea cere dreptulu a fi representata in dieta prin unu deputatu propriu. Se dà comitetului pentru legea dietala.

Apoi se citesce petitîunea tergului Batesiu: pentru de a fi incorporatu la universitatea sasésca. Se da comitetului pentru impartîrea tierei.

Se citescu petitîunile mai multoru comune din secuime pentru cause urbariale. Se dau comitetului respectivu.

Obert cere cuventulu, pentru de a interpelá pre presiedintele in privinti'a bancei ipotecarie, carea va fi obiectulu propositîunei 11 regesci: ca adica acést'a, precum sî propositîunea 10. despre introducerea cârtiloru funduarie, veniva curendu in dieta la pertractare? Presied. respunde, ca, incâtu scie densulu, la regimu se lucra in privinti'a acést'a; déca insa propositîunea va vení curendu la dieta ori nu, nu-i este cunoscutu.

Maager in cuventu lungu,- de siguru mai lungu, decum cereá obiectulu-interpeléza pre regimulu, déca au intratu ori nu in negotiatîuni cu guvernulu principateloru române in privinti'a restaurârei drumului celui stricatu de ape, care duce dela Brasiovu la Bucuresci, sî care e de celu mai mare interesu nu numai pentru Brasiovu, dar pentru tiér'a intréga? Interpelatînnea e subscrisa de Schnell, Obert, Klein, Plecker, Eitel, Nagelschmidt, Baritiu, Codru, Dr. Vasiciu sî Trausch; sî Presied. promite a comunicá presidiului Gubernului regescu interpelatîunea acést'a sî la tempulu seu a comunicá respunsulu venitu.

La ordinea dîleie § 2 *) din proiectulu comitetului, care se citesce in tóte 3 limbile sî se priimesce fâra desbatere.

Asemenea sî § 3 alu proiectului comitetului.

La § 4 Obert propune: Cu platirea celei d'antâiu rente anuale, are de a'ncetá platirea prestatîuniloru de pân'acum. E sprijinitu.

Binder crede, ca propunerea lui Obert e in contradîcere cu § 1 alu acestui articulu de lege, precum sî proiectulu comitetului aru contradîce decisiunei de mai nainte, dupa carea ratele vinu a se platí nu la perceptorate, ci deadreptulu la indreptatîti.

Branu de Lemény inca e de parerea lui Binder; câci nu dela platírea ratei d'antâiu este cu dreptulu cá sa inceteze prestatiunile, ci din dîu'a, in carea s'a facutu hotarîrea in carea adica s'au defiptu ratele, pentruca din dîu'a acést'a se computa sî interesele dela capitalulu de rescumperare. De aceea, desî a sprijinitu in principiu pre Obert, trebuie sa modifice propunerea lui astfelu: Sa inceteze prestatîunile din dîu'a, in carea s'au prefiptu ratele. Dar mai bine aru fi, a se lasá § 4 de totu afara.

Plecker propune priimirea §-ului 4 din proiectulu regimului, care e bunu sî pentru oblegati, sî pentru indreptatîti.

Schnell recunósce, ca dupace aline'a 2, § 1 din operatulu comitetului nu s'a priimitu (cá ratele sa se platésca la perceptorate,) e urmare logica a se priimí § 4 din proiectulu regimului. Dupa o mica discussiune, in carea Branu doresce a se pune la ordine sî propunerea densului, ear Presied. i denéga acestu dreptu, de órece nici c'a facutu propunerea dupa formele indatinate, nici n'a reclamatu la tempu incontr'a procederei Presiedintelui,

la votare propunerea comitetului nu se priimesce,

ear § 4 din proiectulu regimului se priimesce.

Adausulu lui Obert nu se priimesce,

Acum succesive aducendu-se la sprijinire propunerea lui Branu, aceea se sprijinesce; ear la votare, dupace Lazaru recomanda respingerea eii, nu se priimesce.

§ 5 alu proiectului comitetului se priimesce fâra desbatere.

La § 6 Plecker documentéza, ca propunerea comitetului lovesce in § 373 alu procedurei civile, dupa care unde functîunéza odata arbitri, (de cari suntu sî comissiunile de rescumperare), acolo judecatoriele ordinarie n'au locu, sî de aceea propune a se priimí § 6 din proiectulu regimului.

Gaitanu la tóta 'ntemplarea afla de lipsa, cá comissiunile de rescumperare sa stea subt o inspectîune, pentrucá sa-si implinésca datori'a sî se nu se dee lenevirei; de aceea recomanda adausulu facutu de comitetu, cá o garantía pentru lucrârile acestoru comissiuni.

Schnell combate parerea lui Plecker, ca aceste comissiuni aru fi arbitrii (judecatori alesi de buna voia), arata lips'a, cá afacerea rescumperârei sa nu fia lasata numai in mânile comissiuniloru, in fine espune mai pe largu trebuinti'a acestui adausu, de órece s'au intemplatu sî pâna acum, cá proprietarii, cari au priimitu despagubire din fondulu tierei, acelesi locuri, pentru care au priimitu despagubirea, sa le reclame mai târdîu cá locuri alodiale. Deci de órece comissiunile nu potu scí, care pamentu e despagubitu deja, sî care nu, de aceea e de lipsa, cá ele sa stea sub conducerea directîunei fondului de dessarcinarea pamentului. Sî asiá recomanda § 6 din operatulu comitetului.

Lazaru, parte repetîndu mai pe largu motivulu adusu de Plecker, combate assertele lui Schnell si recomanda proiectulu regimului.

La votare proiectulu comitetului nu se priimesce,

ear proiectulu regimului se priimesce.

Se citesce § 7 din proiectulu comitetului.

Plecker in consecuintia cu decisiunea adusa la § 6 propune a se lasá afara constructîunea din urma sî a se priimí pasagiulu respectivu din proiectulu regimului, sî fiindu ca § 7 sta in legatura reala cu § 13 din proiectulu regimului, propune a se combiná intr'un'a acesti doi §§-i, ear in § 7 sa se dîca, ca alegerea presiedintelui se face prin maioritatea voturiloru. Se sprijinesce.

Gaitanu, espunendu mai pe largu statulu cestiunei, nu póte fi multiamitu cu aceea, cá comissiunile de rescumperare sa fia privite numai cá nisce foruri de arbitriu, nesupuse nici unei inspectîuni, prin carea sa se controleze activitatea loru; de aceea partinesce propunerea comitetului, numai câtu numerulu de 5 membri, ori de unde se voru acoperí spesele remuneratîunei loru, lu afla prémare, sî propune numai 3, dintre cari unulu sa-lu aléga oblegatii, unulu indreptatîtii, ear pre presiedintele sa-lu denumésca directîunea fondului de dessarcinare. Nu e sprijinitu.

Thiemann, dupace au cadiutu propunerile comitetului, cari suntu la ordinea dîlei, trebuie sa partinésca sî densulu propunerile lui Plecker. sî apoi espune mai pe largu motivele, cari au condusu pre comitetulu la formularea actuala a acestoru §§i, cari suntu de importantia cu atât'a mai mare, cu câtu aici nu e vorb'a numai de alu meu sî alu teu, ci de

*) A se vedé proiectulu de lege in nrulu 76 alu Tel. Rom., Red.)

a creá au aruiná subsistintie. Si-reserva dreptulu, de a face vre-o propunere in favórea oblegatîloru.

Repres. reg. Lazaru arata, ca regimulu pentru aceea a socotitu, ca sî presiedintele comissiuniloru sa se aléga, pentruca n'a voitu sa iee asupra-si responsabilitatea, cc aru urmá din nemultiamirea denumirei presiedintîloru. Membrii se alegu câte doi de fiacare partida, sî presiedintele se alege de membrii, ear la casu de ne'nvoire, prin sórte,— sî acést'a regimulu o a facut'o in adinsu, cá sa nu i se póta imputá partinire, denumindu pre presiedintele ori dintre indreptatîti ori dintre oblegati. Asemenea aru trebuí sa se dea presiedintîloru plata dintr'unu fondu publicu, candu ei aru fi denumiti, pecandu asiá si-voru trage plat'a dela indreptatîti sî oblegati. Recomanda proiectulu regimului; ear propunerea lui Plecker n'o afla tocmai de lipsa, câci nu se alegu mai antâiu presiedintii sî apoi membrii, ci tocmai dincontra.

La votare propunerea lui Plecker nu se priimesce,

§ 7 din proiectulu comitetului nu se priimesce,

ear § 7 din proiectulu regimului se priimesce.

§§-ii 8, 9 sî 10 din proiectulu comitet ului sepriimescu fâra desbatere.

La § 11 Presied. observa, ca 'n legatura cu cele hotarîte vine la desbatere § 11 din proiectulu regimului, care asemenea se priimesce fâra desbatere.

Totu asia sî § 13 din proiectulu comitetului; ear nainte de § 13 Plecker cere a se cetí § 13 din proiectulu regimului, sî neinsinuandu-se nimenea la cuventu, acest'a sî devine conclusu.

§ 14 din proiectulu regimului asemenea se priimesce fâra desbatere. Ear la § 14, resp. 15 din proiectulu comitetului Buteanu, de órece 'n §§-ii precedinti se decide asupr'a constituirei comissiuniloru de rescumperare, ear cerculu activitâtii loru nu se detiermuresce, face intre § 14 sî 15 propunerea urmótóre: Activitatea oficiala a comissiuniloru de rescumperare se defige pe 3 ani dela dîu'a activitâtii acestei legi, in care tempu datoriele rescumperabile trebuie sa fia insinuate sî resolvite. E sprijinitu.

Lazaru repres. regimulni inca aru dorí, cá rescumperarea sa se termine câtu mai curendu, cu tóte acestea se róga a nu se radicá la vigóre de lege propunerea lui Buteanu, de órece la casulu acest'a aru trebuí sa se hotarésca sî aceea, ca tóte diferintiele dintre fostii domni pamentesci sî fostii dîleri inca sa se termine in 3 ani; ear déca acést'a nu s'aru poté, atunci oblegatii sa-si pérda dreptulu.

Gaitanu se declara pentru § 14, dupacum l'a formulatu comitetulu; dintr'alte remâne pe lânga parerile sele de mai nainte in privinti'a dreptului materialu.

C. Schmidt tórce mai departe obiectîunea facuta de Lazaru incontr'a propunerei lui Buteanu sî recomanda § 14 dupa testuarea comitetului, care apoi

la votare se sî priimesce. (Buteanu retrage propunerea sea.)

§§ii 15, 16, 17 sî 18 din proiectulu comitetului se priimescu fâra desbatere.

La § 19 Plecker in consecuintia cu decisiunile aduse la § 6 sî 7 propune in loculu §-ului acestui'a § 20 din proiectulu regimului, dupa care nu se facu recurse la directîunea fondului de dessarcinarea pamentului, ci sentintiele comissiuniloru de rescumperare suntu definitive.

Gaitanue de parere, ca incontr'a hotarîrei comissiuniloru acestor'a in terminu de 14 dîle sa se póta dá representatîuni, cari comissiunile au sa le resólve dupa impregiurâri, séu incuviintiandu-le, séu respingendu-le, sî recomanda priimirea §-ului, dupacum l'a formnlatu comitetulu,

care apoi la votare se sî priimesce.

La § 20 Presied. observa, ca pentru legatur'a logica cu cele decise mai nainte, in loculu §-ului acestui'a va propune spre desbatere § 21 din proiectulu regimului, care

la votare se sî priimesce.

La § 21 din proiectulu comitetului Tóth propune, cá fiindu interesatu la rescumperare vre'unu membru alu comissiunei, in loculu acestui'a sa intre unu substitutu. E sprijinitu.

Mog'a crede, ca propunerea lui Tóth nu se póte priimí, intielegendu-se de sine, ca de delegatîune numai atunci póte fi vorb'a, candu substitutii voru fi interesati, sî asiá se póte 'ntemplá, cá toti membrii substituti sa fia vre-odata interesati.

Schmidt partinesce propunerea lui Tóth, câci nu va fi de lipsa, a se luá refugiulu numai decâtu la delegatîuni, sî câci nu scie, de ce tréba suntu altmintrea substitutii. Dar sî observarea lui Mog'a are temeiu, câci se póte 'ntemplá, cá membrii sa nu fia in numeru de ajunsu, pentru de a aduce conclusu, sî atunci apoi trebuie sa intrevina delegatîuni. De aceea tocmai de s'aru sî priimí propunerea lui Tóth, trebuie preingrijitu pentru astfelu de casuri, sî preingrijirea acést'a s'aru face atunci, candu s'aru priimí amendementulu urmatoriu: In casurile de rescumperare, in care vre-unu membru alu comissiunei e parte interesata, se va face de câtra acést'a aretare la directîunea fondului de dessarcinarea pamentului, carea in casu candu membrii comissiunei nu s'aru aflá in numeru capace de a decide, va delegá comissiunea, ce se afla mai aprópe, pentru ducerea astorfelu de pertractâri de rescumperare. E sprijinitu.

Dupace Tóth esplica sî rectifica propunerea sea,

la votare propunerea lui Tóth nu se priimesce,

propunerea lui C. Schmidt nu se priimesce,

propunerea comitetului se priimesce.

La § 22 din proiectulu comitetului Branu de Lemény face propunerea, cá dupa cuvintele: „au intratu in valóre de lege“ sa se dîca: „incetéza prestatîunile, ce avea sa le faca etc.“ E sprijinitu.

Lad. Vajda propune, cá la fine'a §-ului acestui'a sa se mai adauga pasulu urmatoriu: „Toti acei obligati (dîlerii séu curialistii), cari prin eliberare nu a dobanditu pamenturi colonicale, ci posedu numai locuri alodiale rescumperabile, pâna candu voru respunde tóte ratele, ce au a platí pentru rescumperare, voru fi scutiti de solvirea aruncatureloru la contributîune pentru dessarcinarea pamenturiloru colonicale (Grundentlastungs Steier-Zuschläge).“

La motivarea propunerei sele declara vorbiforiulu, ca dupace fondulu tierei in urm'a proiectului regimului sî a conclusului dietei, nu va concurge cu nimic'a la rescumperarea alodiala, densulu aru tîné de unu lucru fâra dreptate, cá sermanii dîleri sî curialisti sî in venitoriu candu chiaru voru avé a solví ratele de rescumperare, sa fia siliti a mai luá parte prin platirea aruncaturiloru respective la dessarcinarea mosîeloru colonicale.

Gaitanu, cá unulu ce s'a silitu a usiurá sórtea dîleriloru, voiá insusi sa faca unu asemenea amendementu cá Vajd'a; dar precumpanindu mai seriosu urmârile unui asemenea amendementu, nu l'a facutu. Câci aruncaturile se platescu sî dupa contributîunea capului, câci morindu unu dîleriu, mosîór'a se póte impartî intre mai multi fii ai lui ori póte cadé sî in mâni straine, sî atunci e 'ntrebare, ca cine sa nu platésca aruncaturile dupa contributîunea capului? afara de aceea fondulu de rescumperare póte ca nu va platí datori'a sea in 100 de ani, sî atunci a portá elu inspectîunea asupr'a pamenturiloru acestor'a dîleresci, e cu nepotintia. De aceea dar din punctulu de vedere alu nepracticabilitâtii trebuie sa se declare contr'a propunerei lui Vajd'a; dar cá fostii dîleri totusi sa fia ajutoriti, face amendementulu urmatoriu: „Resplat'a membriloru comissiunei de rescumperare, ce se va statorí pre cale administrativa, precum sî alte spese de manipulare le va portá fondulu tierei pentru dessarcinarea pamentului.“

Presied. observa, ca nici propunerea lui Gaitanu, nici a lui Vajd'a nu se tiuu strinsu de § 22.

Lazaru combate propunea lui Branu, carea presupune ca loculu séu sessiunea rescumperata n'a trecutu in proprietatea rescumperatorului prin sentinti'a de rescumperare. Densulu (Lazaru) acést'a nu o pricepe, ci dincontra crede, ca prin sentinti'a de rescumperare proprietatea a trecutu in mânile rescumperatorului, sî asiá consecuinti'a cea d'antâiu este, cá sî darea sa tréca la celu rescumperatu; câtu pentru prestatîuni, déca n'aru fi cametele de 5%, care chiaru dela datulu sentintiei are sa le pórte rescumperatulu, atunci s'aru poté intielege aceea, ca sa se faca óre cari dispositîuni; dar de órece rescumperatulu platesce camete, care representéza prestatîunile, e de prísosu a mai face dispositîuni pentru incetarea acestor'a. Mai este in §-ulu acest'a sî aceea, ca sa se faca o consignatiune parcelara asupr'a locuriloru, ce s'au rescumperatu. Densulu pentru acést'a nu afla nici unu argumentu. Recomanda stergerea totala a acestui §.

Schnell cá refert. apera propunerea comitetului sî dîce, ca consemnatîunea locuriloru rescumperande, prevediute cu numerulu parcelariu alu cârtii funduarie, este de lipsa din mai multe cause. Câci aceste consemnatîuni suntu uniculu mijlocu pentru organele statului, spre a poté supraveghiá caus'a rescumperârei; dar sî pentru cei oblegati aru fi órecare liniscire, déca s'aru intocmí sî s'aru portá aceste consemnatîuni astfelu, incâtu la tempu de lipsa sa póta fi documinte autentice, sî acelea s'aru poté portá fâra spese.

La votare § 22 alu comitetului cu modificarea lui

Branu n u s e p r i i m e s c e, ear § 22 alu comitetului neschimbatu s e p r i i m e s c e.

Nainte de a trece la § 23, P r e s i e d. aduce la desbatere propunerea lui Vajd'a.

C. S c h m i d t nu póte consimtî nici decâtu cu propunerea lui Vajd'a (carea o repetiesce); câci desî propunerea se recomanda, déca ai naintea ochiloru numai pre cei oblegati, pre cari vei sa-i ajutori câtu se póte, totusi nu trebuie trecutu cu vederea, in ce referintia stau cei oblingati fatia cu cealalti locuitori ai tierei, cari se impartasiescu la despagubirea pentru dessarcinarea pamentului. Adausele pentru fondulu de dessarcinare nu se facu dupa principiulu acel'a, ca are cineva pamentu ori nu, ci se facu dupa darea directa. (Asiá e!) Astfelu la fondulu acest'a contribuie sî celu ce n'are pamentu, precum amploiatulu, capitalistulu, industriarulu etc. (Asiá e!) Ba se póte 'ntemplá, cá unu oblegatu de categori'a acést'a, afara de pamenturile rescumperande sa aiba desî nu mosîa, dar alta avere insemnata, sî atunci pentru ce dîlerulu sa fia eliberatu de acésta sarcina, sî deficitulu, ce se nasce de ací, sa-lu acopere altii póte mai seraci?! Prin priimirea propunerei lui Vajd'a aru cadé diet'a in inconsecuintia sî neindreptatîri fatia cu cealalti locuitori, ce platescu contributîunile.

Gavr. M a n u detrage atentîunea casei dela teorii abstrase sî o indrépta asupr'a aceloru locuitori ai tierei, cari se socotescu de proletari sî cari inca e ratîunabilu a se eliberá. Din acestu punctu de vedere asemenârile aduse de Schmidt nu se potu priimí; ei dincontra densulu crede, ca trebuie sa lucre diet'a intr'acolo, cá sî curialistii sa se elibereze odata, sî cá la acésta eliberare sa le stee intr'ajutoriu baremu câtu de putînu tiér'a séu statulu. Recomanda propunerea lui Vajd'a.

Dr. T e u t s c h recunósce bunavointi'a câtra dîleri, de carea e inspirata propunerea lui Vajd'a, dar aici i stà dreptulu mai pe susu de gratîa. Afara de argumentulu espusu prin C. Schmidt, ca scutindu-se dîlerii de aruncaturile dârei, summ'a ce aru lipsí aru trebuí sa o plinésca cealalti locuitori ai tierei totu asiá de seraci, d. e. industriarii cei seraci, oratorulu norméza judecat'a sea n a i n t e d e t ó t e dupa l e g e. In § 9 alu patentei urb. se dîce, ca despagubirea pentru prestatîunile de pe pamenturile alodiale se respunde din mijlócele tierei; mijlócele acestea, in urm'a altei legi, se aduna prin aruncaturile, ce se facu la fiorinulu de dare. Priimindu propunerea lui Vajd'a, stergemu § 9 din pat. urb., sî la acést'a nu suntemu indreptatîti. Contr'a lui Vajd'a.

B a r i t i u. In lungulu decursu alu desbateriloru ce amu audîtu asupr'a proiectului de lege, ce sta inca inainte, amu potutu observá eu, cum sî tóta cas'a sî totu publiculu, care le-au ascultatu, cumca toti, câtí au vorbitu in materi'a acést'a s'au silitu intr'unuu modu séu altulu a usiurá sórtea asiá numitîloru dîleri sî curialisti. Unulu din mijlócele, cu care s'au incercatu a usiura acésta sórte, au fostu sî acelu propusu din partea dlui dep. Vajda, adica ca sa li se ierte acelu adausu séu acea crescatura de contributîune, din carea apoi sa se formuleze fondulu urbarialu alu tierei. De au meditatu cine-va asupr'a acestei classe de locuitori, amu meditatu sî eu, amu venitu sî la mijloculu, care s'au propusu din partea d-lui dep. Vajd'a. Amu aflatu insa, ca este sî unu altu mijlocu mai siguru sî mai necomplicatu, pre care noi lu asceptâmu sî dorimu, cá câtu mai curendu sa vina la ordinea dîlei, eara acel'a este budgetulu, din care tocma se compune fondulu urbarialu. Insa prelânga acelu budgetu mai este inca sî cestiunea dârei capului, d-loru, prin a cârei deslegare seapandu pre asiá numitulu proletariatu transsilvanu de darea capului, l'amu scapá totdeodata sî de aceea, ce vré sa-lu scape amendementulu d-lui dep. Vajd'a; pentruca déca ei nu voru platí darea capului, atunci nu platescu de siguru nici crescatur'a, pe care o platescu acum'a, sî care póte ca astadata va ajunge la 71½ xr. insa de siguru ca nu voru trece multi ani, sî precum a observatu unu altu membru alu casei in un'a din siedintiele trecute, vomu platí cá crescatura pentru fondulu urbarialu câte 1 fl. pâna la 1 fl. 50 xr. la 1 fl. de dare directa. Pentruca, domniloru, cifr'a nu va remané numai de 53 mill. sî nici de 70 mill., ci aceea se va marí mai multu sî va apasá asupr'a spinârei nóstre a toturoru.

De altmintrea voindu a me intórce la sórtea dîleriloru, asiu fi doritu, cá sa avemu numerulu constatatu pe cale oficiala alu toturoru aceloru ómeni, care suntu a se rescumperá din averea loru, pentrucá cu atât'a mai usioru sa potemu vorbí despre rescumperarea loru. Avendu insa acestu numeru, credu ca vomu avé sî altulu de alti proletari, cari n'au fostu nici odata iobagi nici dîleri, sî cari se afla preste totu respandîti in tiér'a nóstra. Mérga numai cine-va prin fundulu regescu, d. e. in Resînari sî câti proletari va aflá, cari au numai o casutia sî o gradinutia, sî totusi platescu atâtu darea directa, câtu sî crescatur'a, fâra de a mai sperá, ca-i va cumperá cine-va pe venitoriu mosî'a pe sém'a lui! In Brasiovu inca este unu suburbiu intregu, in care locuiescu partea cea mai mare Români sî Secui; acesti'a nu au alt'a nimicu, decâtu o casutia, sî totusi platescu darea capului cu aruncatura. Asemenea multîmea cea mare de bocskoros nemes emberek, nobiles unius sessionis, armalistii sî ce mai sciu eu cum se mai numescu, Români sî Unguri dupa natîunalitate, in numeru prémare, cari au numai câte unu petecutiu de pamentu cá sî jelerii.

Deci, domniloru! parerea mea este, ca sa lasâmu acestu proiectu de lege cá sa tréca asiá precum se asiedià pân'acum sî sa ne punemu cu tóte poterile la ocasiunea, candu voru vení celelalte dóue proiecte, adica alu dlui Dr. Ratiu sî alu bugetului propusu de regimu. Atunci sa ne concentrâmu tóté ideile, tóte cugetele sî tóte poterile nóstre, spre a ajutá seracimea. Acum stau pelânga §-ulu cum este acelasi formulatu din partea comissiunei. (Bravo! in centru.)

W i t t s t o c k da dietei de cugetatu, ca pecându va sa faca bine unei pârti a locuitoriloru tierei, e in periculu de a face ceà mai mare nedreptate câtra alta parte a locuitoriloru acesteiasi tieri. Déca se va priimí propunerea lui Vajd'a, acést'a aru insemná atât'a, ca sî acei locuitori, cari n'au avutu nici unu amestecu cu feudalismulu, sî cari prin urmare n'au avutu nimicu de a rescumperá, sa pórte nu numai rescumperarea pamentului colonicalu ci sî a celui alodialu, va sa dîca nu numai un'a, ci dóue sarcini.

Déca e asiá, atunci pentruce sa nu-lu ajute tiér'a sî pre densulu (Witstock), cá sa-si cumpere sî sa-si platésca o mosióra, séu pentruce sa nu ajute tiér'a pre maierulu, care aru vrea sa cumpere mosî'a stapânuluiseu, scutindu-lu de adausele pentru dessarcinarea pamentului panacandu se va platí?! De aceea dar s'aru face o nedreptate dupla acelor'a, cari nu prin dreptate, ci numai prin potestatea absolutismului au fostu siliti a luá parte la aceste sarcini straordinarie ale despagubirei pamentului. Dar privindu lucrulu sî din punctulu practicu, óre ce aru esî, candu s'aru priimí propunerea lui Vajd'a? Darea directa a Trassilvaniei face pe anu cam 3 mill. fl. Socotindu capitalulu dessarcinârei pamentului numai cu 76 mill., sî eata, ca interesele aru face 3 mill. sî jumetate; venindu odata tempulu, cá capitalulu acest'a sa-lu platimu cu bani gat'a d. e. in 35 de ani, atunci ni se vinu pe anu câte 2 mill., sî aceste 3 summe apoi aru face frumós'a sumulitía de 8½ mill. La 3 mill. fl. dare directa aru face adausele 5½ mill., adica mai 200%, pécandu acum avemu numai 71%, sî sî acestea nu le potemu platí, asiá incâtu ecsecutînnile nu se mai curma. In fine se róga a se precugetá seriosu, déca sarcin'a acést'a enorma se póte luá de pe un'a parte a poporului sî pune pe ceealalta; sî atunci apoi sa se voteze pentru propunerea lui Vajd'a!

H a n n i' a nu cugeta, dîce, a sprijiní propunerea lui Vajd'a din causele aduse de mai multi antevorbitori, sî anume din caus'a impracticabilitâtii sî a complicatîunei, ce s'aru face prin punerea in lucrare a unei atari dispositîuni. Ceea ce l'au indemnatu insa a rostí câte-va cuvinte, e numai córd'a atinsa de Wittstock: ca adica lui Vajd'a prin priimirea amendementului s'aru face mare nedreptate acelei pârti a tierei, carea mai nainte n'a sciutu nimicu despre referintiele feudale. Nu trebuie a se trece cu vederea, ca precum partea acést'a a tierei a luatu asupra-si o parte din sarcin'a rescumperârei pamentului feudalu, tocmai asiá sî partea ceealalta a participatu la rescumperarea dicimeloru acelor'a, cari numai pentru preotîmea sasésca suie la 7 mill.— E adeveratu, ca cadintiele pentru rescumperarea pamentului colonicalu suntu mai mari; dar déca póte fi vorb'a de nedreptatîre in privinti'a acést'a, apoi trebuie sa dîca, ca pe spatele Româniloru din fundulu regescu cade nedreptate indoita. Nu va sa se duca mai departe sî sa cercetcze, ca Românulu, care in partea acést'a a tierei a trebuitu sa aiba dreptu cá sî altii, cu ce dreptu a fostu silitu sa dea decima preotîloru sasesci, sî inca nu numai poporulu, dar sî preotii românesci; ci nu póte retacé, ca nedreptulu acest'a secularu apasa acum asupr'a tierei intregi, de sî tocmai asiá se póte dîce, ca toti locuitorii tierei ne-saso-luterani nainte de desdaunarea decimei n'au fostu indatorati a dá decima preotîloru sasesci sî astfelu aceea pentru Români din fundulu regeseu a fostu o nedreptate. „Unde este vorb'a de a ajutá sî a sprijiní pre celu neputinciosu, acolo trebuie sa se fáca abatere dela dreptulu strictu!“ Densulu n'aru poftí lui Wittstock a se aflá in positîunea dîleriloru sî a reclamá mil'a dietei, cu tóte ca acésta mila nu e a se luá in intielesulu strinsu, ci este numai o consideratîune, ce purcede din acea impregiurare, ca ómenii acesti'a au facutu robote de sute de ani, au facutu 52 sî mai

multe dîle pe anu pentru casciórele sî mosiórele ce le-au avutu, au portatn tóte sarcinele comune sî au platitu dare tocmai asiá, cá sî acei'a, pre cari acumu i rescumpera tiér'a. Densulu aru voi, cá sî pre ei sa-i rescumpere tiér'a; dar nepotendu-se acést'a, nu vede altu modu mai bunu de a-i usiurá, decâtu propunerea luí Baritiu.

Z i m m e r m a n n nu se numera intre cei îndreptatîti nici intre cei oblegati; dar doresce din inima, cá constitutîunalismulu celu adeveratu sa prinda radacini câtu mai curendu in patri'a nóstra, ceea ce se póte numai asiá, déca vomu avé cetatieni liberi. Fiindu impregiurârile tierei nóstre atâtu de diferite, crede, ca celoru ce au adusu la an. 1859 sî mai tardîu atâtea jertfe, sa nu se impuna sarcini sî mai grele. I pare reu, ca nu suntu representati mai bine in sal'a acést'a fostii posessori de colonicaturi etc. Densulu cugeta adeseori atâtu la complanarea intru popórele Transsilvaniei, câtu sî preste totu la complanarea Ungariei fatia cu ceealalta Austria; insa cu priimirea propunerei lui Vajd'a, orî câtu suntu de nobile intentîunile cii, nu ne vomu prea invitá pre Magiarii sî Secuii la dieta. Dar propunerea acést'a i se pare a fi in contradîcere sî cu decisiunile de pâna acumu; câci déca acum, dupace s'a hotarîtu cá fostii dîleri sa se rescumpere in 20 de ani, i vomu scutí de dare, ei nu voru face intrebuintiare de dreptulu loru de a se rescumperá sî mai curendu, ci voru amaná pâna in lunile din urma ale anului alu 20-lea. Deci de órece un'a parte a casei se pare ca pune atât'a pretiu pre acestu amendementu; de óre ce diet'a a fostu surprinsa astadi prîn acestu amendementu sî n'a meditatu de ajunsu asupr'a lui; de órece in fine nu se scie nici cifr'a. pâna la carea s'aru urcá summ'a, carea prin scutirea dîleriloru aru fi a se aruncá pe spatele celoralalti locuitori: de aceea propunerea lui Vajda sa se predee acestui comitetu spre preconsultare sî reportare.

Nainte de a vení la votare. ia cuventulu

r e f e r t. S c h n e l l. Sî densulu aru voí sa usiureze câtu se póte rescumperarea incuiliniloru, dar fâr' de a vatemá drepturile proprietariloru. Acésta propunere a lui Vajd'a s'a facutu aici ex incidenti fâra de tóta preconsultarea sî atât'a e de momentósa, incâtu nu crede, ca membrii dietei voru poté votá asupr'a cii cu consciintia linisc.ta. Câci de sî preste totu n'amu fi neaplecati a usiurá incuiliniloru rescumperarea, totusi trebuie sa se desbata cestiunea din tóte pârtîle sî sa se considere urmârile cii. Câci, dupacum a dîsu Zimmermann, déca fostii incuilini se voru scutí de o parte a dârei pe 20 de ani, ei nu se voru rescumperá mai curendu, cu tóte ca aru fi sî interesulu loru sî sî alu proprietarului. Mai departe trebuie consideratu, ca cest'a séu cel'a din fostii incuilini in 20 de ani póte morí, sî posessiunea lui póte trece in mâni straine, unde apoi ear e 'ntrebarea, ca sî posessorii cesti noi voru fi scutiti de acésta dare ori nu? In fine insa sî nainte de tóte aru trebuí sa avemu date statistice despre summ'a juguriloru rescumperande, despre contributîunile directe sî despre aeuncatirile pentru dessarcinarea pamentului, Tóte aceste intrebâri nu se potu precumpaní sî respunde asiá cu prip'a. De aceea crede, ca propunerea lui Vajd'a sa se temporiseze pâna atunci, pânacandu va vení la desbatere propunerea lui Ratiu privitóre la pamenturile alodiale rescumperabile sî a creditâtii siculice. (C. S c h m i d t: Sa se reiepte!)

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la 1½ óra, sî incheierea acestei desbateri se lasa pe siedinti'a urmatóre.

Principatele române unite.

Joi in 16 Septembre, Inaltîmea Sea, pe la 10 óre a visitatu casarm'a din curtea palatului administrativu, apoi spitalulu militaru dela Beilicu, sî in urma casarm'a de cavaleria dela Copou. Pretutindeni Mari'a Sea fu priimitu cu strigâri de ura!

Cercetarea s'a facutu de Inaltîmea Sea cu cea mai mare scrupulositate. Mari'a Sea a convorbitu cu soldatii, plinu de afabilitate sî bunavointia; ómenii, casarmele, grajdurile, caii, totu au fostu obiectulu domnescei cercetâri. Multiamirea si-a aretat'o domniloru siefi pentru ingrijirea ce au.

Astadi, Vineri, inaltulu cleru cu Présf. Sea locotenintele de Metropolitu, Calinicu, dd. prefecti, alu judetiului sî alu politîei, primarulu cu consilierii, presiedintii curieloru criminali, ai tribunaleloru, corpulu doctoriloru, alu professoriloru sî unu numerosu publicu se aflau fatia in sal'a palatului domnescu la recceptiunea ce a facutu Inaltîmea Sea.

La 12 Pré'naltiatulu Domnu s'a infacisiatu in mijloculu adunârei, a tînutu o alocutîune esplicativa mesurei celei mai mari a improprietarirei clacasîloru, aretandu, ca pentru a depliní acestu faptu, insusi mai antâiu s'a improprietâtitu cu o nóua mosîia sî apoi a ruptu legatur'a clâcei, chiamandu la improprietarire pe locuitorii clacasi sî facendu-s ischiaru Inaltîmea Sea comparatiune cu vechii proprietari la acésta regulare.

Mari'a Sea apoi, adresandu-se la primariulu, tragendu óre-cum o linia de demarcare intre atributîunile administrative sî acele comunali, a aretatu increderea ca din nóuele institutîuni comunali va esîpr osperitatea comuneloru. Intorcendu-se apoi câtra prea sf. sea locotenintele de mitropolitu, Inaltîmea Sea a cerutu sa iasa in fatia parintii de miru, câror'a li-a recomendatu deplin'a supunere chiriarchului, capulu bisericei, prin mijloculu cârui'a au a se regulá tóte trebuintiele sî punerile la cale ale clerului, in care nu recunósce calugaru sî preotu mirénn, ci numai slujitori ai bisericei Domnului.

Adresandu-se apoi câtra d-nii Professori, Inaltîmea Sea li-a recomendatu mai cu deosebire esplicarea legiloru nóue sî ca a d-niloru este datori'a de a pregatí viitoriulu natîunei, prin luminarea ce voru respandí in nóu'a generatîune. Voru esplicá moralea, voru esplicá legile tierei, cá unii ce mai bine le potu intielege. Acést'a e dorinti'a guvernamentului, acést'a e tendinti'a scólei.

In urma, adressandu-se dlui presiedinte alu comissiunei epitropicesci, Inaltîmea Sea a aretatu parerea sea de reu pentru perderile causate in averile orfanicesci prin depretiarea cladiriloru ipotecate din Iassi, recomendându-i a presintá ministeriului unu memoriu spre avisare.

D-lui presiedinte alu curtii appelative civile i-a facutu observare, ca unii din membri sî amploiati intardîa cu mergerea la cancelaria. Dupa aceea salutandu adunarea, Inaltîmea Sea s'a retrasu in unanimele strigâri: Sa traiti Mari'a-Vóstra!

Mari'a Sea Dómn'a, astadi la 4 óre, a visitatu scól'a de pictura sî scól'a centrala de fete.

Mari'a Sea, Sambâta la 11 óre, pléca la Ruginós'a. „Bucimulu.“

Prospectu politicu.

De nu ne insiéla tóte semnele, congressulu europénu alu lui Napoleonu cu incetulu se apropia de realisare; se crede. ca Russi'a sî Engliter'a voru priimí negresîtu acestu proiectu, sî aceeasi se spera in Parisu sî despre Austri'a sî Prussi'a.— Caus'a italiana se desfasiura in modn pacificu, sî foile oficióse francese nu 'ncetéza a mangaiá pre Austri'a, ca caus'a venetîana va remané neatinsa; câci Franci'a nn va sa potolésca in Itali'a de médiadî unu focu sî in cea de médianópte sa atîtie altulu.— Conferintiele vienese se apropia de capetu, sî Dani'a insasi spera, ca pacea definitiva se va 'ncheiá inca in lun'a acést'a. — Russi'a vinde mereu la bunuri confiscate in Poloni'a, numai nu prea afla cumperatori. —

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Associatîunei transsilvane dela siedinti'a Comitetului tînuta in 6 Sept. a. c. pâna in 6 Oct a. c.

1) Dela d. negotiatoru in Brasiovu Nicolau Bîrth s'a priimitu tacs'a de m. ord. pre an. 186¾ in suma de 5 fl.

2)Deadreptulu la cass'a Associetîunei au incursu tacs'a de m. ord. dela urmatorii Domni:

a) d. Visarionu Romanu notariu comunale in Resînari pre an. 186¾ 5 f., b) Comunitatea Borgan Tiha pre an. 186¾ 10 f., c) d. Basiliu Popp prefectu postale pre an. 186¾ 5 f., d) d. Ludovicu Romanu Capitanu in pensiune in Codlea pre an. 186⅘ 5 f. Summ'a 25 f. v. a.

3) Au mai platitu tacsele de m. ord. urmatorii Domni:

1) Illustr. Sea Domnulu concepistu actuale la Cancelari'a de Curte transsilvana Ladislau Ciupe de Draga-Vilm'a pre anii 186⅔ sî 186¾ in summa 10 f. v. a.

Sebiiu in 6 Octobre 1864.

Nr. 35—1 **Concursu.**

Amesuratu decisiunei aduse in siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane tienuta in 4 Octobre a. c. § 63 se publica prin acést'a Concursu la premiulu de 100 f. v. a. preliminatu din partea adunârei gen. tînuta la Hatiegu in 1—2 Augustu n. a. c. pentru cea mai buna carte despre i n a i n t a r e a e c o n o m i e i d e c â m p u sî a p o m a r i e i intre R o m â n i. Terminulu acestui concursu se defige pâna la viitórea adunare gen. a Associatîunei transsilvane in 15 Augustu n. 1865. Conditiunile suntu urmatórele:

a) Acea carte se dé celu putînu 10 cóle tiparite in 8° mare (cam 30 cóle in manuscrisu.)

b) Sa fia compusa in stilu, precâtu se póte mai populariu sî usioru de intielesu, sî cu deplina cunoscinti'a teoretica sî practica in acésta specialitate (adeca: sa fia productu originalu, ear nu traducere).

c) Manuscrissulu sa fia curatu, usioru de cetitu, insa nu scrisu de mân'a autorului, sî nici subscrisu de elu, ci numai provediutu cu unu „Motto“. *)

Din siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române tînuta la Sabiiu in 4 Octobre n. 1864.

*) Suntu rogate sî celelalte Jurnale române a reproduce in colónele sale acestu concursu.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si' Dumineca, — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicipe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nr. 79 ANULU XII.

Sabiiu, in 8/20 Octobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Septembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna sî verificarea lui cu unele observâri de Binder sî Gaitanu, deputatulu districtului Brasiovu Conrad intre acclamatiuni depune promissiunea.

Presied. dà spre citire interpelatîunea lui Obert sî consoti, prin carea acesti'a intréba, déca memorandulu ministeriului de comerciu privitoriu la drumurile de feru austrince s'a predatu sî Guvernului regiu transsilvanu spre cercare sî opiniunare, ori nu? Presied. promite, a substerne interpelatîunea la presidiulu gubernialu sî a respunde la tempulu seu.

La ordine e desbaterea asupr'a §-ului 22 alu proiectului comitetului. *)

Vajd'a in cuventu mai lungu sî motivatu retrage propunerea sea din siedinti'a din urma, sî astfelu urméza la desbatere propunerea lui Gaitanu, dupa carea remuneratîunea pentru membrii comissiunei hotarênde pre calea administrativa, precum sî celelalte spese ale comissiunei se voru portá din fondulu pentru dessarcinarea pamentului. E sprijinitu.

Plecker. Dupa § 7 alu acestui proiectu de lege comissiunile respective se voru alege numai pentru anumite cercuri, apoi nu este nici o necessitate, cá spesele acestea sa le pórte fondulu dessarcinârei, sî suntu impregiurâri, in cari totu insulu trebuie sa iee asupra-si órecari insarcinâri de officium boni viri; dar § 22 dîce espresu, ca rescumperarea se face fâra concurinti'a tierei, sî de ací urméza, ca sî spesele administrative nu se voru acoperí din fondulu tierei. De aceea se declara cu totu deadinsulu contr'a propunerei lui Gaitanu.

Br. Salmen se mira, cum intr'o tiéra atâtu de seraca, ce se plânge atâtu de multu asupr'a greutâtii contribuîuniloru, mai are cineva curagiulu, de a 'nsarcinâ tiér'a cu spese nóue. Apoi, dupace espune deosebirea intre referintiele îobagiloru, se declara preste totu contr'a unei propuneri, dupa carea s'aru trage sî statulu in acésta causa curatu privata, tocmai cá candu d. e. unu veru seracu aru voí sa 'ndatoreze pre altu veru bogatu, a platí impreuna la datoriele lui.

Gaitanu au avutu de gându sa faca unele reflessiuni la vorbire contr'a amendementului lui Vajd'a; dar de órece acestu amendementu s'a retrasu, va sa apere numai propunerea sea contr'a obiectîuniloru lui Plecker, (care le repetiesce.) Mai antâiu reflectéza, ca § 22 din pat. urb. nu cuprinde dispositîuni privitóre la spesele impreunate cu procedur'a rescumperârei, apoi ca acestu § a fostu aplecatu in decursu de 6 ani parte mare de dregatoriele politice, fâra cá tiér'a sa fia pretinsu vre-odata dela partide re'ntórcerea speseloru procedurei, ba tóte aceste spese s'au platitu de tiér'a intréga. Ca se infiintiéza in fia-care cercu câte o comissiune, aceea nu e nici unu argumentu, a nu se portá chieltuielele procedurei din fondulu tierei. Este dreptu, ca oblegatii inca contribuie dupa poterile loru la fondulu tierei, de aceea este dreptu dara, cá tiér'a inca sa iee in consideratîune acésta impregiurare; sî déca nu le póte dá ajutoriu mai mare, sa pórte celu putînu spesele acestoru comissiuni!

C. Schmidt n'a sprijinitu propunerea lui Vajd'a, câci a crediutu, ca face nedreptate unei pârti a locuitoriloru in favórea altei pârti; dar nu póte partiní nici parerea lui Plecker, cá spesele comissiuniloru respective sa le pórte cei oblegati. Provocarea lui Plecker la § 22 alu patentei urb. nu i se pare intemeiata; câci acolo se dîce numai atât'a, ca oblegatii au a se rescumperá fâra ajutoriulu tierei, dar de aici inca nu urméza, ca sî spesele, ce le causéza comissiunile desu pomenite, sa le pórte oblegatii. Statulu a trebuitu sa reguleze sî caus'a acést'a, macar ca e de natura privata, sî au trebuitu sa asiedie órecari organe, care stau in legatura cu organele statului, sî care nu scie din ce altu fondu s'aru poté acoperí, fâra numai dintr'alu tierei. De aceea partinesce propunerea lui Gaitanu.

Muresianu. Candu s'a sculatu Gaitanu, s'a temutu, cá nu cum-va sa faca sî acest'a cá Vajd'a, ear candu s'a sculatu C. Schmidt, se temeá sî mai tare. De órece insa temerea sea nu s'au adeveritu, sî de órece propunerea lui Gaitanu au aflatu sprijinire din partea unei personalitâti cu votu atâtu de cumpanitoriu, precum e alu lui C. Schmidt, densulu nu va vorbí despre câte s'au declaratu in siedinti'a premergatóre. Se bucura, ca propunerea lui Gaitanu au aflatu sprijinire atâtu de puternica, sî spera, ca aceea se va sî priimí, cá baremu intr'atât'a sa se usiureze bietîloru dîleri rescumperarea. Sprijinesce propunerea lui Gaitanu din totu sufletulu sî din totu cugetulu seu.

Popoviciu crede, ca comissiunile respective nu voru functîuná numai din simtiulu patriotismului, pentruca causele de despagubiri suntu cu miile sî voru ocupá pre comissarii respectivi intr'atât'a, incâtu acei'a voru trebuí sa negléga lucrurile loru private. Diet'a dar aru trebuí sa se ingrijésca pentru acoperirea speseloru. Se póte cá acést'a sa se faca ori din partea obligatîloru sî indreptatîtîloru, ori din vreunu fondu; câci déca comissarii nu voru fi platiti, nici ca voru lucrá, sî nici ca voru poté fi restrinsi a lucrá, cî astfelu rescuperârile se voru traganá din anu in anu. Déca se voru portá spesele din partea privatîloru, atunci comissarii aru trebuí sa se impace cu partidele; unii voru cere prémultu, altii, nu voru vrea sa lucre fâra plata etc. De aceea densulu crede, ca remunerarea comissariloru respectivi sa se faca din órecare fondu, sî anume din fondulu pentru dessarcinarea pamentului, pentruca de o parte judecatoriele acelea voru scí ficsá unu felu de diurne pentru membrii comissiuniloru, alt'a ca sî § 85 alu pat. urb. indegetéza intr'acolo, ca spesele acestei procedure sa le pórte tiér'a.

Lazaru repres. regim. face atenta diet'a, ca dupa patent'a din an. 1856 din fondulu despagubirei au a se platí numai prestatîunile urbariale (Asiá e!), sî déca cu tóte acestea diet'a voru dorí a luá intr'ajutoriu fondulu de despagubire, atunci aru trebuí sa esopereze schimbarea acestei patente.

Refert. Schnell. Comitetulu n'au adusu in privinti'a remunerârei membriloru comissiuniloru nici o decisiune, crediendu, ca acést'a se va face din partea Gubernului pe calea administrativa; dar de órece propunerea lui Gaitanu au aflatu atât'a sprijire, densulu insa nu o póte partiní, propune unu § deosebitu, in care sa se dîca, ca spesele acestea le pórta fondulu de dessarcinarea pamentului prin antecipatîuni, care apoi cei indreptatîti sî cei obligati au a i le intórce in pârti egale. (Pres. observa, ca Schnell cá referinte nu póte propune altu-ceva, decâtu ce a propusu comitetulu. Se aprobéza.)

La votare propunerea lui Gaitanu se priimesce.

Urméza § 23, care

Mitr. Siulutiu propune a se sterge de totu, cá sa nu se immultiésca processele sî controversele intre oblegati sî indreptatîti, ceea ce negresîtu s'aru face, câci prin §-ulu acest'a s'aru nimicí multe sentintie judecatoresci in partea indreptatîtîloru.

Thiemann illustra sî rectifica procederea comitetului cu aceea, ca pecandu comitetulu in referinti'a dîleriloru sî proprietariloru a vediutu o afacere publica, pe atunci diet'a a declarat'o de causa privata. De aceea partinesce propunerea lui Siulutiu.

Gaitanu aveá de cugetu a propune o schimbare in

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 76 „Tel. Rom.“ Red.)

§-ulu acest'a, că acel'a sa cuprinda numai prescriptîunea rateloru privitóre la platirea capitalului de rescumpèrare. De aceea sî densulu cugeta, ca § 23 e de prisosu, dar sî stilisarea lui e confusa.

Mog'a in cuventu mai lungu apera propunerea comitetului; ear déca aceea nu s'aru priimí, atunci propune: „Prestatîunile restante suntu a se considerá cá cametele capitalului de rescumperare, sî suntu a se platí cá acestea in 40 rate sî 20 ani la finea fiacârui anu decursive.“ Dar propunerea acést'a o afla a fi de lipsa chiaru sî atunci, candu propunerea comitetului s'aru priimí. Apoi combate pre Thiemann, care si-a schimbatu parerile. (Bravo!) Propunerea lui Mog'a e sprijinita.

Negrutiu da dreptu mitr. Siulutiu intr'atât'a, ca déca indreptatîtii au recerutu prestatîunile restante pe cale judecatoriei respective, ear oblegatii nu leau prestatu, atunci oblegatii suntu de vina, ear nu indreptatîtii, sî déca acesti'a ne potendu-le esecutá in 3 ani pe cale judecatorésca, acum s'aru pedepsí indreptatîtii, candu nu le aru mai potè scóte. De aceea propune modificarea §-ului in modulu urmatoriu: „Prestatîunile restante mai vechi de 3 ani, din dîu'a publicârei acestei legi, déca nu voru fi repetîte pe calea judecatoriei, se voru considerá dreptu sterse.“ Motivarea acestei propuneri e, ca déca indreptatîtulu pretindea pe cale judecatorésca dreptulu seu, atunci oblegatulu si-facea prestatîunile cu lucrulu pe rendu sî nu trebuiá sa le platésca acum cu bani gat'a. E sprijinitu.

Br. Salmen afla drepte propunerile lui Mog'a sî Negrutiu, sî se declara incontr'a stergerei §-ului.

Popoviciu in cuventu mai lungu propune: Prestatîuni restante, ce au remasu nerespunse preste 3 ani dela dîu'a publicârei acestei legi, incâtu nu intrevinu conditîunile de prescriptîune respective ale codicei civile, suntu a se privi cá sterse. E sprijinitu.

C. Schmidt. Mesur'a acést'a in privinti'a punctului, dela care incóce se póte incepe processu pentru restantie, este fórte de lipsa; câci in § 27 alu pat. urb. se dîce, ca restantiele dela an. 1850 incóce se potu scóte prin esecutîune. Déca in legea presinte nu s'aru decide nimicu in privinti'a acést'a, atunci judecatoriulu la casuri de acestea aru trebuí se licuideze restantiele dela 1850 incóce, sî partid'a indesiertu s'aru provocá la prescriptîune dupa codic'a civila. Voindu dar a combiná restantiele acestea cu norm'a ce o cere codic'a civila, atunci trebuie sa se aduca vre-o hotarire in privinti'a acést'a, sî densulu propunerea lui Negrutiu cu carea propunerea lui Popoviciu e identica, o afla corespundiatóre, câci stà 'n legatura cu codic'a civila sî nu face nedreptate nici proprietariloru, de órece a se plânge la dregatoriele competinti asupr'a restantieloru a fostu cu potintia fiacârui'a. De alta parte iarasi trebuie sa marturisésca, ca in cele mai multe casuri oblegatii s'aru ingreuiá preste mesura, candu aru fi sa platésca tóte restantiele dela an. 1850 incóce, câci acelea aru face mai catimea dupla a capitalului de rescumperare.

Schnell espune mai pe largu motívele, ce au condusu comitetulu la formularea acestui §; apoi se declara sî densulu pentru propunerea lui Negrutiu, carea aru dorí numai a se modificá astfelu: Prestatîuni restante nelicuidate etc. (Aici Schnell a vorbitu nu cá referinte, ci cá deputatu, sî de aceea pentru propunerea lui se face din partea presiedintelui intrebarea sprijinirei.) E sprijinitu.

I. Balomiri contrage aceste dóue propuneri sî dice: Prestatîunile restanti, incâtu in intielesulu codicei de dreptulu civilu nu voru fi prescrise, au sa se platésca in (atâtea rate, dupacum e propunerea lui Mog'a.) E sprijinitu.

Mog'a retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri.

Filtsch nu póte sprijiní propunerea lui Negrutiu, nici celelalte, nefiindu la loculu loru, câci la ordinea dîlei nu e § 27 alu pat. urb. ci suntu §ii 23, 26 sî 85.

Negrutiu retrage propunerea sea in favórea propunerei lui I. Balomiri.

La votare, (dupace Popoviciu inca retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri),

propunerea mitr. Siulutiu nu se priimesce,

ear propunerea lui Balomiri se priimesce, sî astfelu § 23 va suná astfelu: Prestatîunile restante, incâtu acelea in intielesulu codicei civile nu voru fi prescrise, suntu a se considerá cá cametele capitalului de rescumperare, sî suntu a se platí in 40 rate sî 20 ani, totu la finea fiacârui anu decursive.

§ 24 sî celu din urma din proiectulu comitetului **se priimesce** fâra desbatere,

sî fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 3/15 Septembre.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara sî verificarea lu, Axentiu Severu cá membru nou intratu depune apromissiunea. (Sa traiésca!)

Dr. Ratiu cere concediu de 14 dîle; se acórda.

Nainte de a se trece la ordinea dîlei, se da spre a trei'a ciire proiectulu de lege pentru dessarcinarea prestatîuniloru recumperabile.

Thiemann face câte-va propuneri formale la rangirea §-ului 18 din proiectulu comitetului, resp. §-ului 19 aceptatu de dieta, propunendu, cá aline'a 1 a acestui § sa se ie dreptu § independinte, asemenea sî aline'a 2; ear aline'a 3sa se adauga cá apendice la § 13, cu care sta in legatura logica. Se sprijinesce sî **la votare se sî priimeste**.

I. Balomiri observa, ca testulu romanescu din §§ii 24sî 25 nu corespunde testeloru magiaru sî germanu alu aceloru §§i, câci ce sta in § 24, aru trebui sa stee in § 25, sî viceversa. Se va indreptá.

La § 5 totu I. Balomiri observa, ca cuvintele„ petrecute in protocolulu fundualu“ in testulu germanu sî magiaru nu se afla, sî asiá propune a se sterge sî din celu romanescu. Se priimesce.

Puscariu. In § 19, cuvintele din testulu germanu: „Auch über Ansuchen Einzelner,“ s'a tradusu in romanesce: „S candu o voru cere numai unii;“ de órece insa in romanesce prin „unii“ se intielegu celu putînu doi, propune a se dîce: „câte unulu.“ Mitr. Siulutiu „sî unulu.“ Se priimesce.

Gaitanu observa la § 7, ca in testulu romanescu se dîce numai, ca comissiunile constau din doi membri alesi de cutare, sî din doi alesi de cutare, dar nu se amintesce, ca constau din 5 membri, precum sta in testulu germanu sî magiaru. Se va indreptá. — Totu Gaitanu la § 20 propune in locu de „intimare“ „immanuare.“ Se priimesce.

Iar Gaitanu propune, cá §-ulu, ce vorbesce despre remunerarea membriloru comissiuniloru sa se puna nu cá § ultimu, ci cá paenultimu. Se priimesce, sî astfelu articululu acest'a de lege e priimitu sî la a trei'a cetire.

Koronka a predatu rogarea comunei Siarosiului ungurescu, prin carea aceea doresce a se incorporá la municipiulu Muresiu—Vasiarheiului. Se da comitetului pentru impartîrea tierei.

Dupace apoi Presîed. invita mai multe comitete la siedintie,

Binder cá refert. comitetului delegatu pentru preconsultarea proiectului privitoriu la tramiterea deputatîloru in senatulu imp., citesce raportulu respectivu, sî adauge din parte-si, ca comitetulu au avutu inaintea ochiloru mai cu séma patru principie: 1) Legea fundamentala de statu din 26 Februariu 1861, dupa carea Transsilvani'a tramite 26 deputati, 2) p. n. autogramu din 26 Februariu 1861 câtra Cancelariulu provisoriu transsilvanu, Br. de Kemény; 3) representatîunea dietei transsilvane din 27 Septembre 1863, prin carea diet'a s'au oblegatu, a desbate asupr'a proiectului de lege privitoriu la acésta afacere; 4) principiulu, dupa care e compusa diet'a transsilvana, in carea alesii sateloru au a representá interesele agronomice, alesii orasieloru sî orasieleloru interesele industriale sî comerciale, in fine regalistii interesele per escellentiam spirituale sî ale statului. Sî de órece proiectulu regimului corespunde pre deplinu impregiurâriloru sî intereseloru tierei, sî consuna cu modulu adoptatu de dieta inca in an. tr., de aceea recomanda proiectulu regimului spre priimire neschimbata, afara de un'a mica indreptare stilistica.

Maager nu e multiamitu cu aceea, ca camer'a comerciala sî iudustriala din Brasiovu sî dupa petitîunea eii din 30 Octobre 1863 nr. 452 e privita cá un'a, ale cârei interese se indentifica cu interesele celoralalte orasie sî orasiele din tiéra. Apoi se róga, a se mai dá inca odata spre cetire petitîunea respectiva, pentruca póte unii dintre membrii dietei nu-si mai aducu bine aminte de ea. (Voci in stâng'a: Nu e de lipsa! Altele: Sa audîmu! Se citesce petitîunea amintita.) Maager recomanda acésta petitîune cu atât'a mai vertósu, câci acum nu mai e vorb'a numai de aceea, cum sa se tramita **odata** deputatii transsilvani la senatulu imp., ci cum sa se reguleze acésta afacere in modu definitivu spre multiamirea toturoru classeloru populatîunei. Apoi espune mai pe largu, cum interesele industriei sî ale comerciului numai prin barbati de aceste specialitâti potu fi representate de ajunsu, de órece numai acesti barbati au cunoscintia deplina, teoretica sî practica, in afacerile privitóre la moneta, la creditu, la bance, poste, drumuri de feru, telegrafe etc. Decisiunea definitiva

asupr'a intereseloru materiale ale poporului, este pusa acum in mânile senatului imp.; diet'a dar sa ingrijésca, cá nu numai cá din intemplare, ci in adinsu sî de siguru sa se aléga in senatulu imp. sî barbati de acei'a, cari cunoscu pe deplinu, sî voru sci aperá cu succesu bunu intereselè industriei. Nu póte consimtî cu propunerea comitetului sî-si reserva dreptulu a face propunerile sele la desbaterea speciala.

Koronka in cuventu lungu se declara pentru proiectulu comitetului.

Puscariu, dupa câteva cuvinte introducatóre: „D. dep. Maager, dîce, aru dorí, precum se vede din cuventarea D. S., cá in legea, ce stá la ordinea dîlei, sa se bage o determinatîune, prin carea camer'a comerciala sî industriala din Brasiovu sa aiba dreptu a tramite unu representante in senatulu imp. Eu o astfelu de intentîune nici decum nu o potu partiní; antâiu pentru aceea, pentruca sta in contradîcere cu ordinea dietala, atâtu cu cea provisoria, câtu sî cu aceea, care s'a hotarîtu acî in dieta cá lege definitiva, mènita spre a se tramite Mai. Sele spre sanctîunare. Acolo inca s'a desbatutu sî s'a decisu cu maioritate, cumca representanti'a Transniei in diet'a cii, pe bas'a intereseloru de classe la noi inca nu este cópta, la noi nu este potrivita. Acolo la pertractarea ordinei dietale s'au delucidatu, ceea ce fórte bine a dîsu sî d. referinte alu comitetului, ca aicea in tiér'a nóstra inca nu se potu limit'a interesele asiá, cá sa se póta multiamí tóte classele sî partidele, precum se multiamescu in celelalte provincie austriace; acolo la desbaterea ordinei dietale amu aretatu, ca la noi prin representanti'a poporului moderata, prin unu anumitu numeru de regalisti, mai curendu sî mai bine se acopere representanti'a toturoru intereseloru, decum o-aru acoperí o ordine dietala facuta dupa calapodulu provincieloru dincolo de Leith'a. Dar nu asiu poté partiní propunerea dlui Maager nici dintr'alta privintia, adica, pentruca in ordinea dietala provisoria sî inca determinata acî in cas'a acést'a cá proiectu de lege, interesele industriale sî comerciale suntu destulu de bine, ba inca prérepresentate. In tóta monarchi'a austriaca nu vomu gasí atâtea orasie representate cá la noi; ori ce orasielu, fia câtu de micu, unde se afla numai câte 2-3 negotiatori, câte 2-3 mesteri au capetatu câte unu representante séu doi in dieta, sî avendu orasiele dóue sectîuni, ce tramitu 6 ablegati la senatulu imp., interessele comerciale sî industriale sî acolo voru fi destulu de bine representate. Acum cum s'aru potrivi, cá totu class'a acést'a sa se mai representeze inca odata deosebitu?

Dar nu asiu poté partiní propunerea dlui Maager nici din acelu punctu de vedere, pentruca concedienău noi, cá o classa de locuitori transsilvaneni, precum este class'a industrieriloru sî a comercialiloru, sa se representeze inca odata deosebitu prin camer'a loru, acést'a aru fi celu d'antâiu pasu, spre a introduce in tiér'a nóstra representarea classeloru sî a intereseloru, ceea ce noi mai inainte ex principio o-amu delaturatu. Dar nu asiu poté partiní propunerea aceea nici din acea privintia, pentruca déca chiaru amu simtî trebuinti'a cá camer'a industriala sî comerciala din Brasiovu—prin urmare sî cea din Clusiu—sa fia deosebitu representate in diet'a tierei sî in senatulu imp.; eu inca nu mi-asiu poté da votulu meu la acést'a nici din acea causa, pentruca camerele acestea nu suntu asiá organisate, cá sa corespunda pe deplinu chiamârei loru. Se vedemu cum suntu aceste camere constituite, cum suntu representate sî ce felu de resultatu au avutu pân'acum pentru tiéra? Mai antâiu avemu pentru Tranni'a dóue camere industriali sî comerciali; pentru ce nu avemu numai un'a? camerele industriali sî comerciali suntu chiamate a representá tóte interesele industriali sî comerciali ale intregei tieri sistematice; spre acésta chiamare nu numai aru ajunge o camera industriala sî comerciala pentru tóta tiér'a, dar dóue nici nu aru poté sustiné unitatea sî integritatea, ecuilibriulu sî armoni'a acestoru interese de altfelu fórte ponderóse. Asiá insa, desbinate in dóue pârti, aceste dóue camere numai desbina interesele industriali sî comerciali ale tierei, necum sa contribue ce-va la unitatea, armoni'a sî prosperitatea loru. Amendóue camerele au luatu unu caracteru natîunalu, in locu sa ia unu caracteru cosmopoliticu, precum s'aru cadé. (Bravo!) Cum suntu representate aceste camere? suntu ele óre representate asiá, cá sa arete voi'a sî sa fia efluxulu intereseloru toturoru industrialiloru sî comerciantîloru din tóta tiér'a? Nici decumu.

Eu amu avutu ocasiune a cunósce activitatea acestoru camere, de sî nu nemijlocitu, celu putînu mijlocitu. Amu fostu 7 ani pretoru la Siercai'a, sî totdeun'a camer'a din Brasiovu cerea regulatu tacsele dela toti morarii sî carcimarii din cerculu acel'a, ear candu veniá la alegere, ne tramitea listele de alegere 14 dîle dupace s'au intemplatu alegerile membriloru camerei in Brasiovu.

Asiá vedemu, ca camer'a din Brasiovu sî cea din Clusiu se constitue, fâra cá sa scia tiér'a ceva despre ele. (Bravo!) De 3 ani sum in Cetatea de Balta, carea se tine jumetate de camer'a din Clusiu, jumetate de cea din Brasiovu, sî inca n'amu capetatu macaru o lista de alegere, spre a edunâ voturile industriariloru sî negotiatoriloru in acelu comitatu pentru un'a séu pentru alt'a camera. Sî ce resultatu au avutu aceste camere pâna acum? Nice unu resultatu, ba inca vedemu, ca decându s'au infiintiatu aceste dóue camere, bancheroturile suntu „an der Tagesordnung." (Haritate. Bravo!) Cele mai multe case din Brasiovu au cadiutu, si déca suntu representate interessele industriale sî comerciale prin dóue camere, pentru ce nu suntu representate sî interesele agriculturei? pentruce nu este represantata economi'a de vite? Ori dóra nu suntu acestea basea a tóta industri'a sî a totu comerciulu? !"—De aceea mai bine da votulu seu de 100 ori cá sa se aléga Maager in sen. imp., decâtu odata la aceea, cá camerele din Brasiovu sî din Clusiu sa tramita deadreptulu deputati la Senatulu imperialu.— Sen. imp. nici ca are lipsa de „ablegatis natis"; senatulu imperialu are camer'a de susu sî camer'a de josu, nu are lipsa de ablegatis natis. Déca in provinciele dincolo de Leith'a dietele tramitu sî din partea comercieloru ablegati la sen. imp.; acést'a e cu totulu alt'a; pentruca in insesi dietele acelea provinciale camerele industr. sî comerc. au representantii loru,—ceeace insa la noi nu s'a priimitu. Dupa acestea -si reserva dreptulu, de a contravotá pre Maager, candu va aduce amendementulu seu la desbaterea speciala, cu atâtu mai vertosu, pentruca acést'a este o 'ntrebare principiala, carea la noi s'a resolvitu odata.

Luî Koronka va sa-i dea numai unu respunsu odichnitoriu pentru aceea, câci legea dietala la noi inca nu este sanctîunata de Mai. Sea. „D-Lui a dîsu, ca noi inca nu scimu, câte sectîuni voru fi in diet'a nóstra dupa ordinea dietala ce o avemu in pertractare. Adeveratu ca acést'a inca nu o scimu; insa noi avemu o lege dietala provisoria, sî dupa acésta lege, scimu, câte sectîuni avemu. Apoi noi tóte legile de pân'acum le amu facutu cu privire la legile ce esista; sî déca facemu acum o lege in privinti'a tramiterei la Sen. imp., in carea facemu 8 sectîuni, acést'a o facema pentruca totu acést'a este sî modalitatea in privinti'a toturoru afaceriloru nóstre dietale din ordinea dietala. Déca cumva se va schimbá acésta lege prin diet'a nóstra tranna, atunci cu atât'a mai vertosu sî mai lesne se va poté schimbá legea, ce sta astadi la ordinea dîlei; pentruca legea acést'a nu este nici decâtu principiala, nu e nici decâtu lege materiala, ci e o lege de totu formala, e o simpla procedura, ca cum sa tramitemu deputati la Sen. imp." —

Din aceste motive este pentru proiectulu comissiuni, resp. alu regimului, sî la desbaterea speciala va stá strinsu pelânga acel'a. — (Va urmá.)

Sabiiu in 4/16 Octobre. Aflâmu din isvoru siguru, ca sî Preasantî'a Sea, Eppulu Bucovinei se afla calatorindu spre casa sî ca petrece la Vienn'a, unde a descalecatu in otelulu „la omulu selbaticu" (zum wilden Mann"). Se dice, ca Preasantî'a Sea s'aru fi plansu asupr'a recelei, cu carea aru fi fostu priimitu nu numai din partea fiiloru sei sufletesci aflatori in Vienn'a, ci sî decâtra alti barbati mari. Dreptu resbunare pentru aceea s'aru fi pusu in otelulu seu sa elaboreze unu „opus operatum", prin care sa documenteze legalitatea canonica a votului seu din Carlovitiu. Omenii, cari fura norocosi a vedé acestu opu, spunu ca aru continé 18 cóle scrise pe harthia imperiala de formatu mare. Preasantî'a Sea cugeta, ca prin acestu opu va impune lumei cerbicóse, sî o va capacitá, ca nu voiesce nimicu alt'a, decâtu ce sta in SS. Canóne.

Noi ne incumetâmu a reflectá, ca P. Episcopu alu Bucovinei dela anulu 1860 pâna astadi nu sta pe acelu terenu, de unde aru poté impune lumei sî o aru poté capacitá, ca nu voiesce nimicu alt'a decâtu ce sta in SS. Canóne; pentru-ca de aru stá Preasantî'a Sea pe acestu terenu, atunci n'aru avé pentru sine numai o fractiune mica, constatatóre din rudeniele sele sî din nisce spirite ambitióse, ci intrég'a sea eparchia numerósa; câci este scintu, ca clerulu intregu, nobilimea, inteliginti'a, cetatienii, — cu unu cuventu intréga biseric'a din Bucovin'a atunci nu s'aru aflá in opositîune cu Episcopulu seu sî cu partid'a cea mica episcopésca. Spre dovéd'a acestor'a amintimu ací petitîunea cea impunatóre, substernuta Esc. Sele de o multîme de proprietari, preoti, amploiati sî inteliginti, care petitîune o comunicâmu sî noi lectoriloru nostri, sî prin carea se arata Episcopului nemultiamirea cu portarea-i dela Carlovitiu sî cu asiá numitele „Dorintiele

clerului“ cá nisce nesuieli nu numai unilaterale sî subiective, dar sî vatematóre sî pagubitóre pentru biserica, sî 'n sfarsîtu este rogatu, cá 'n intielesulu ord. minist. din 30 Sept. 1860 sa convóce Sinodu compusu din representantii clerului sî ai poporului, cá sa intieléga Preasantî'a Sea dorintiele cele adeverate ale eparchiei sele.

Eata petitîunea, de carea vorbîmu, în traductîunea româna, ce o poturamu face cu grab'a din originalulu germanu.

Escellentjeî Sele,
Preasantîtului Episcopu alu Bucovinei sî Consiliariu intimu c. r.
Eugeniu Hacmanu.

Petitîunea
multoru credinciosî din Bucovin'a
pentru tînerea unui sinodu canonicu provincialu cu participarea mireniloru asupr'a cestiunei, organisârei sî sistemisârei ierarchice a bisericei gr. or. din Austri'a.

Escellentî'a Vóstra! Decandu impulsulu celu potinte alu miscâriloru din an. 1848, care in modu sguduitoriu dedù viétia sî libertate contrasteloru politice, sociale sî natîunale, reversà spiritulu seu de miscare sî de viétia sî asupr'a terenului bisericescu, biseric'a gr. or. din Austri'a se simtî impinsa cu potere iresistibila la regularea referintieloru sele inlauntru sî iufara sî la reorganisarea pecâtu canonica, pe atât'a reclamata sî de trebuinti'a tempului, a constitutîunei sele. Biseric'a se determinà a tîné séma acestei trebuintie cu atât'a mai vertosu, câci de o parte emancipârea societâtîloru religiunarie de sub tutel'a statului toturoru comunitâtîloru bisericesci recunoscute in statu le dedù semnalulu de organisare, consolidare sî întarire, care semnalu ele pâna la un'a lu intielesera bine sî-lu folosira cu totdeadinsulu, ear pe de alta parte nedeplinatatea, stirbitur'a sî anticonstitutîunalismulu stârei bisericei gr. or. din Austri'a nu se mai potù ascunde dinaintea ochiloru, ce se deschideau dupa dormitare de multi ani.

Spiritulu unei reforme salutarie bisericesci se desceptà, trebuinti'a unei convorbiri sinodale sî a unei statoriri în urm'a cii devenì totu mai urginte din dî in dî, sî Archipastorii bisericesci in adeveru sî adusera la ordinea dîlei pe acelu tempu propunerile loru privitóre la organisarea referintieloru de cultu grecoorientale. Intielepciunea sî evlaviosulu zelu alu Esc. Vóstre se manifestà in acea epoca prin unu proiectu de organisatiune, care in form'a unei opiniuni dto 18 Iuliu 1849 a fostu adressatu câtra Mitropolitulu din Carlovitiu, totdeodata Patriarchu alu Seebiloru, sî care atât'a a fostu de corectu logicesce, atât'a de practicu esecutabilu sî atât'a de dreptu sî de cu tactu in tóte pârtîle, incâtu merita multiamit'a fiacârui omu nepreocupatu, sî incâtu valórea lui n'a patimitu nici prin dintele tempului celui invîforatu sî curendu rodiatoriu alu actiunei. Preasantî'a Vóstra cerurati intr'acel'a cá conditiune ne'ncungiurabila la sistemisarea organica a ierarchiei, cá representatîunea sî administratîunea natîunei române din Austri'a sa se concréda în acelasi modu unui Metropolitu propriu natîunalu, precum e incredintiata natîunea serbo-slavica inca din vechime Mitropolitului din Carlovitiu. Pentru complanarea interesseloru colidante ale ambeloru natîuni se cerù mai departe, cá acele eparchii, unde maioritatea locuitoriloru suntu Sloveni, sa se inzestreze cu Episcopu serboslavicu; ear cele impoporate cu maioritâti romanesci, cu Episcopu romanescu, alesu din sinulu natîunei. In estensiunea sea mai departe la complinirea mai inalta sî cea mai inalta a organismului bisericescu se formulà in fine acestu proiectu de organisatîune alu Esc. Vóstre intr'acolo, cá Episcopii romanesci sa aléga pre Metropolitulu romanescu, ear Episcopii serbo-slavici pre Metropolitulu serbescu, ambe pârtîle insa nnmai prin concursulu unui asemenea numeru de mireni de aceeasi credintia, in fine, cá ambii Mitropoliti alesi cu unu numeru egalu de Episcopi din ambe mitropoliele sî cu unu numeru egalu de mireni sa pasiésca la alegerea Pro-Patriarchului austriacu, sî cá tóte aceste alegeri sa se substérna p. n. !sanctîuni a Mai. Sele Imperatului. Compunerea césta din urma, sub presidiulu Pro-Patrtarchului, dupacum espune acestu proiectu cu privire agera sî inteliginte, aru fi totdeodata sinodulu gr. or. austriacu, si prin acést'a s'aru tîné sém'a cuvenita drepturiloru egale ale ambeloru natîuni, s'aru inaintá dupa potintia binele credinciosîloru, s'aru aduce o organisare practicabila sî naturala a ierarchiei, sî astfelu s'aru delaturá ori ce temere de schisma in biserica. —

Fatia cu preferintiele acestui proiectu demnu de recunoscintia batu cu atât'a mai tare la ochi defectele proiectului de organisare, propusu in celu din urma asiá numitu „Sinodu diecesanu“ alu Bucovinei, precum sî ale acelui'a, care pe bas'a acestui'a acum l'ati propusu Esc. Vóstra in Sinodulu din Carlovitiu. Dupa acest'a in privinti'a administrativa Biseric'a gr. or. din Austri'a aru fi sa se impartia in trei biserici particularie cu autonomii administrarative, sî adica 1) in cea serbésca, 2) in cea romanésca din Transsilvani'a, sî 3) in cea (reala) din Bucovin'a. Acestu proiectu insa in esecutarea sea practica inlauntru sî inafara nu se póte uní nici cu principiulu iubirei crestinesci, nici cu dreptatea statului, nici cu o politica de statu intielépta. Scopulu, pentru care s'au introdusu canonicescе metropoliele cá foruri bisericesci de intanti'a a dóu'a, sî pentru care Metropolitîloru se dedù dreptulu de a conduce sinódele provinciale, la inceputu diecesane, precum sî preste totu de a superinspectiuná sî de a portá jurisdictîunea mai inalta, in Bucovin'a cea redusa la sine insasi nu s'aru poté realisa. Impartîrea canonica a administratîunei bisericesci aduse cu sine, ca precum mai multe parochii se intrunira intr'o provincia, asiá mai multe provincie se intrunira intr'o diecesa, carea apoi erá mai de totu identica cu dieces'a politica. Episcopii, cari erau maimarii unei diecese bisericesci, se numerau intre cei mai inalti demnitari, sî de órece in totu imperiulu romanu pe tempulu estensiunei lui celei mai mari erau numai 13 diecese, pentru aceea pe atunci erau sî numai 13 Episcopi diecesani. In intielesulu acest'a Bucovin'a, de sî e tiéra de coróna, totusi aru trece numai de provincia, ear nu de diecesa, carea cuprinde sub sine mai multe provincie; Episcopulu Bucovinei dar canonicesce e numai Episcopu provincialu, ear nu diecesanu. In generalu substratulu drepturiloru metropolitane lipsesce de totu in Bucovin'a cea isolata. Câci de órece ea nu cuprinde în sine mai multe provincie bisericesci, cari compunu unu sinodu diecesanu, sî de órece prin urmare nu póte infatîsiá unu astfelu de sinodu, de aceea sî conducerea prin Metropolitulu propriu a unui sinodu diecesanu, neesistinte sî inca nerealisabílu, inca trece in sfer'a imposibilitâtii. Superinspectîunea generala aru deveni numai o inspectîune a Episcopului asupr'a sea insusi, sî jurisdictîunea mai inalta aru emaná asemenea numai dela acel'a, care are sî jurisdictîunea mai de josu. Contopindu-se drepturile unui prepusu cu drepturile unui supusu intr'un'a persóna, acést'a aru poté duce numai la neutralisarea toturoru acestoru drepturi sî in fine la ruinarea provinciei bisericesci isolate. (Va urmá.)

Sabiiu in 6/18 Octobre. In dîlele acestea a esîtu de sub tipariu unu opu de multa trebuintia sî insemnatate pentru noi, adica: Compendiu de Istori'a Transsilvaniei cu distincta privire la Români, scrisu de I. V. Russu. Opulu acest'a se vinde cu pretiulu de prenumeratîune (2 f.) numai pâna la 25 Octobre, ear de atunci incolo intra in valóre pretiulu de comerciu 2 f. 50 xr. Ne reservâmu, a revení la acestu opu cu alta ocasiune mai indemanatica.

Principatele române unite.

Domnitorulu au sositu la Bucuresci in deplîna sanetate Luni in 29 Octobre, ear M. S. Dómn'a a mai remasu la mosî'a Ruginós'a, panacandu se voru gatí sî adaptá apartamentele palatului din capitala.

„Bucimulu“ publica circulariu ministrului presiedinte, prin carea se pune in lucrare decretulu domnescu din 24 Iuliu a. c. pentru introducerea corpului dorobantieloru sî in Moldov'a. Dorobantii voru avé oficiulu acel'a, care la noi in Austri'a lu au gendarmii. Totu „Bucimulu“ publica o alta cercularia a primului ministru, prin carea acest'a recomanda functîunariloru subalterni admtnistrativi, a dá primariloru comuneloru onórea, ce li se cuvine in poterea oficiului loru.

„Demboviti'a“ are sciri, ca tieranii nu facu araturile de tómna in speranti'a legei rurale, ce s'a promulgatu, sî provóca Guvernulu a ingrijí pentru acést'a.— Totu „Demboviti'a“ afla, ca consiliulu de statu a votatu in adunare generala codic'a penala sî ca a inceputu a votá sî codic'a civila, — ceea ce aru fi unu nou pasu giganticu în formarea sî consolidarea societatei române.

D. Dumb'a sa fia datu tieraniloru depe mosî'a sea, preste pogónele cuvenite, inca 300 pogóne aratura, ear pentru scól'a comunala asemenea sa fia aplacidatu pamentu, care dá 70 galbini venitu anualu, pe sém'a scólei satesci.— O asemenea fapta, emanata din cele mai nobile simtieminte, seversî sî d. G. Seulescu, care la mórtea sea sa fia lasatu prin testamentu 15000 galbini pentru tiparirea de cârti folositóre.—

Nr. 20—3 EDICTU.

Ioann Tom'a Costandinu, din Turchesiu, in Ardélu, de relegea gr. or. a parasitu pe legiuit'a sea socia Ecaterin'a Nicolae Bidu, din Brasiovu, de legea ortodoxa, de 10 ani de dîle, nedandu celu mai micu semnu de ubicatîunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorocesce, cá dela dat'a de mai josu in unu anu sî o dî sa se infacisiedie negresîtu inaintea Scaunului Protopopescu I alu Brasiovului, câci la din protiva se va dá hotarîre la acti'a sociei lui sî in lipsa-i. Brasiovu 7. Augustu 1864.

Iosifu Baracu, Adm. prot. int. alu Brasiovului.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 80. ANULU XII.

Sabiiu, in 11/23 Octobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 3/15 Septembre 1864.

(Continuare si capetu.)

Mog'a provocandu-se la cele espuse de Puscariu, combate pre Maager totu camu cu aceleasi argumente; ear insinuarea lui Koronka, cá candu diet'a n'aru fi adunata pe basa legala si cá candu legea acést'a aru poté-o suflá unu ventu o combate si respinge o asemenea idea cá gresîta. (Koronka reflecta, ca nici pe departe n'a dîsu acést'a.)

Mog'a cérca a demonstrá, ca acést'a se póte deduce din cuvintele lui, si se declara pentru acceptarea operatului comitetului.

Baritiu in cuventu mai lungu espune inalt'a insemnatate ce o are pentru interesele tierei nóstre tramiterea ablegatîloru la senatulu imp. Intre aceste interese numera densulu: 1) bugetulu tierei. Spesele imperiului suntu pe anulu curgatoriu 1864, care este de astadata de 14 luni, 614 mill., veniturile numai 581 mill., va sa dîca este unu deficitu infricosiatu. Mai departe a 'ntielesu, ca pe anulu acest'a ne mai ascépta altu deficitu cam de 100 mill., „si acest'a este unu interesu, o cestiune de viétia, la care au sa vorbésca cei 26 deputati alesi in senatulu imp., incâtu i va luminá Ddieu si mintea loru.“ 2) Altu interesu de viétia suntu datoriele statului, cari pâna 'n Decembre 1863 se urcasera preste 2470 mill., afara de datoriele provinciale urb., garantate prin imperiu, care cu ale Transsilvaniei cu totu facu 522 mill., asiá incâtu datoriele statului preste totu trecu preste 3 miliarde. 3) Unu operatu colossalu este reformarea contributîuniloru, aflarea unei chei mai drepte, si cu deosebire stergerea contributîunei capului, asupr'a cârei'a mai cu séma seracimea „tîpa cá din gur'a sierpelui.“ Ací va veni cestiunea contributîunei directe si indirecte la desbatere; ací au sa duca Transsilvanenii tóte cunoscintiele loru teoretice si practice si sa apere interesele tiereî acestei'a nefericite, uitate acum mai de 50 ani de toti sântii. Pentruca avemu a ne teme cu totu dreptulu, nu cum-va sa se afle o cheia, carea pentru altii sa fia favoritóre, séu mai bine nu atâtu favoritóre, câtu mai vertosu drépta, ear pentru noi asupritóre, — unu lucru, care se póte intemplá pe lânga cea mai curata bunavointia.“ Câci densulu cá membru alu comitetului finantîalu s'a convinsu, ca multi aveau bunavointia câtra Transsilvaneni, dar nu le sciéu interesele, pentruca nu le cunosceau împregiurârile. Mai suntu in fine si alte interese vitale, despre cari se lucréza, precum regularea tarifei comerciale, reuniunea de vâmi (Zollverein) cu Prussi'a si cu tóta Germani'a, cestiuni, cari numa in senatulu imperialu se potu resolví, si anume numai cu ajutoriulu ómeniloru de specialitate, pre cari crede, ca-i va tramite diet'a la sen. imp. Asemenea e si cu drumurile de tiéra si cu regularea rîuriloru s. a. Densulu si colegii sei sciu, cu ce greutate a potutu scóte Vice-cancelarulu transsilvanu 48000 f., pentru de a se taiá o limba de pamentu in dreptulu Belgradului, câci se dîcea, ca nu mai suntu bani de unde sa se dea. (Voci: Sa audîmu! Hören wir!) Presied. observa, ca s'au abatutu dela obiectu; Baritiu se escuza cu aceea, ca a fostu datoriu a espune, cum legea acést'a numai atunci póte sa-si ajunga scopulu, déca diet'a va luá in considerare tóte interesele, cari au a le representá cei 26 deputati transsilvani.

Adressandu-se câtra Koronka, reflecta, ca densulu (Baritiu) nu pricepe nici decâtu cá ce interese natîunale si confessiunale au Transsilvanii sa duca acolo, afara numai déca voru, cá sa se compromita in ochii imperiului si ai Europei intregi, dandu pe fatia rivalitâtîle loru natîunale si confessiunale. (Bravo!) Dar crede, ca nici ca este in competinti'a senatului imperialu, a se ocupá cu trebile nóstre natîunale si confessiunale. Cu tóte acestea densulu tocmai in impartirea tierei dupa sectîuni vede indirectu respectate atâtu interesele natîunale si cele confessiunale. „Déca insa cutare si cutare sectîune nu e deplinita, déca partea drépta a casei este inca desiérta, cerulu ne este martoru, ca nici noi din stâng'a nici centrulu nu suntemu la acést'a de vina; pentruca de repetîte ori ni-amu aretatu dorinti'a, cá sa-i vedemu in mijloculu nostru.“ Preste totu consimte cu operatulu comissiúnei, reservandu-si a mai vorbí, de va fi de lipsa, la desbaterea speciala.

Cu acést'a desbaterea generala este terminata, si urméza desbaterea speciala.

Proiectulu de lege alu regimului, adoptatu si de comitetu, este urmatoriulu:

Proiectu de lege

despre modulu, in care suntu a se alege prin diet'a Marelui Principatu alu Transsilvaniei deputatii la senatulu imperialu.

Modulu alegerei celoru dóuedieci si siese de membri, carî in intielesulu §-ului 6 alu legei fundamentale despre representatîunea imperiului din 26 Februariu 1861 suntu a se tramite in cas'a deputatîloru senatului imperialu pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei, se statoresce in urmatórele.

§ 1. Din cele optu despartiamente, in cari se imparte diet'a dupa § 17 alu regulamentului de trebi spre provederea mai usióra a agendeloru sele, va alege despartiamentulu antâiu si alu doilea câte patru, despartiamentulu alu treilea, patrulea, cincilea si sieselea, câte trei, alu septelea si optulea laolalta siese membrii din mediloculu toturoru membrilonu dietei prin maioritatea absoluta de voturi.

§ 2. Candu inse intr'unu despartiamentu séu mai multe nu s'aru aflá de fatia atâti membri, câti santu necesarii in intielesulu §-ului 33 alu regulamentului de trebi, spre a poté enunciá conclusu, séu candu ver unu despartiamentu séu altulu n'aru poté ori n'aru voí a intreprinde aceste alegeri din alt'a careva causa, atunci acelu numeru de membri, care erá sa se aléga altcum prin unu atare despartiamentu pentru cas'a deputatîloru senatului imperialu, se va alege de ins'a-si diet'a din mijloculu toturoru membriloru dietei prin maioritatea absoluta a voturiloru aceloru membri dietali, cari iau parte la acésta alegere.

§ 3. Legea acést'a intra in activitate din dîu'a publicârei eî.

Titlulu si introducerea s e p r i i m e s c u fâra desbatere.

La § 1 Macedonu P o p u propune a se dîce, ca membrii alegendi sa fia cunoscatori de limb'a genmana, (Rosz!), motivandu propunerea sea cu aceea, ca cei ce se voru tramite nu numai sa intieléga, dar sa si vorbésca limb'a germana, câci altmintrea nu voru poté aperá cu succesulu doritu interesele tierei, insîrate de Baritiu. Se sprijinesce.

M a a g e r propune, cá din sectîunile 6 si 8, cari la olalta alegu 6 membrii, 4 sa se aléga din sinulu dietei, ear 2 sa-i aléga diet'a din sinulu seu, dar din class'a industriariloru si negotiatoriloru. Nu e sprijinitu.

B a r i t i u recunósce scopulu celu frumosu, ce l'au avutu dinaintea ochiloru Macedonu Popu, dar de óre ce acést'a aru fi o restrictiune a libertâtii toturoru acelor'a, cari din intemplare nu cunoscu limb'a germana, de aceea cá o iliberalitate din partea dietei n'o póte priimí. Nu este nici o lege, prin carea sa se restringa libertatea limbiloru, si 2 Italieni in Senatulu imperialu au vorbitu in limb'a loru si s'au pusu numai decâtu traducatori. Asiá este si 'n Elveti'a.

M a a g e r modifica prepunerea sea astfelu, cá din sectt. VI. si VIII., cari la olalta alegu 6 membrî, aceste sectîuni s a aléga 4 membri din mijloculu toturoru membriloru dietali, si apoi inca 2 membri afara de acestia va alege diet'a din

sînulu seu din class'a industriariloru sî negotîatoriloru. Nu e sprijinitu.

Wittstock in cuventu lungu sî fórte bine motivatu combate elu insusi (Germanulu !) propunerea lui Mac. Popp, sî doresce prin acést'a a aretá, ca densulu nu se tîne de acei'a, cari voru sa germaniseze lumea prin Reichsrath. Apoi combate sî pre Maager, a cârui propunere o afla nenaturala, pentruca emana din principie nenaturale, sî combate preste totu principiutu, de a se alege deputatii pentru Senatulu imp. din sînulu dietei. (Cuventulu e 'nsotîtu adeseori de Bravo sî aprobâri.)

Gull inca combate intre dese acclamatîuni propunerea lui Mac. Popp cá de prisosu, ba tocmai stricaciósa.

I. Balomiri nu se póte multiamí cu modalitatea tramiterei la Sen. imp., câci acei'a au sa represente tóta tiér'a sî câtu se póte tóte pârtîle tierei,— ceeace dupa proiectulu regimului nu se póte, de óre ce dupa acel'a ablegatii nu se alegu din diet'a 'ntréga, ci din despartiaminte de 20—22 membri. Dar nu consuna nici cu legea fundamentala de statu (din 26 Febr. 1861), carea dîce in § 7: (citesce §-ulu.) Deci propune: Diet'a, carea dupa § 17 alu regulamentuiui de trebi se se imparte in 8 despartieminte, alege cu maioritate absoluta de voturi din despartiemintele 1 sî 2 câte 4, din despp. 3, 4, 5, sî 6 câte 3, sî din despp. 7 si 8 laolalta 6 membri. Nu e sprijinitu.

Fogarasy pentru propunerea regimului.

Refert. Binder combate si elu indirectu propunerea lui Mac. Popp, câci prin aceea s'aru strimtá libertatea alegatoriloru de deputati dietali. Apoi nu se póte suferí, a nu combate sî pre Maager, macarca Presied. lu face atentu, ca propunerea acestui'a nu s'a sprijinitu.

Mac. Popu retrage propunerea sea.

La votare § 1 se priimesce dupa proiectulu de lege alu comitetului, resp. alu regimului.

§ 2, dupace se citesce in tóte 3 limbi, se priimesce fâra desbatere.

La § 3. Gaitanu, vediendu, ca in § 1 si 3 s'au priimitu citate, cari nu corespundu impregiurâriloru de fatia, ba suntu contrarie decisiuniloru de mai nainte ale dietei, se vede constrinsu a luá cuventu sî a propune, cá citarea §§-iloru 17 sî 33 din regulamentulu de trebi sa se lase afara.

Alduleanu propune: „Legea acést'a intra in activitate in dîu'a publicârei eii in dieta.“ E sprijinitu.

Gaitanu observa lui Alduleanu, ca diet'a a decisu odata, ca articulii de lege intra in vigóre indata dupa sanctîunare, sî asiá propunerea lui Alduleanu sta 'n contradîcere cu decisiunea dietei. Alduleanu respunde lui Gaitanu, ca a facutu o reflexiune gresîta; câci s'a decisu, ca unu articulu de lege prin sanctîunarea p. n. devine lege, dar este intrebarea, ca legea aceea candu sa intre in potere obligatóre? In §-ulu din urma alu legei pentru santîunarea legiloru se dîce, ca dîu'a, din carea intra in vigóre o lege, se hotaresce totdeun'a in lege insasi. —

La votare propunerea lui Alduleanu se priimesce.

Presied. aduce proiectulu la a trei'a citire sî observa, ca 'n testulu rom. sî mag. citatulu din § 1. e gresîtu. in locu de § 26 § 17. Se va indreptá.

Eitel totu aceea a voitu sa observe.

Hanni'a indrépta in titlu: „representatîunea imp.“ in „representanti'a imp.“

Gaitanu propune, a se lasá afara din §2. alu citatului § 33 din regulamentuln de afaceri, deorece acest'a inca nu este lege priimita. (Pres. observa, ca in meritulu lucrului nu mai póte concede acum desbateri.)

Dupa cari la votare se priimesce articulu de lege in a trei'a citire.

In privinti'a suplicei camerei comerc, din Brasiovu se priimesce propunerea comitetului: cá acésta petitiune sa se declare respectata prin conclusulu adusu acum de in. casa in privinti'a acestui articulu de lege.

Cu cari siedinti'a se termina.

Petitîunea Bucovinenilor câtra Esc. S. Eppulu Hacmanu.

(Continuare din nr. din urma.)

Absolutismului administrativu in provinci'a acést'a s'aru lasá frêulu liberu, sî spiritulu bisericei greco-orientale, alu cârei caracteru fundamentalu este constitutîunalismulu, aru trebuí sa se revólte necurmatu sî nesfiitu contr'a unei institutîuni opuse diametr.lu. Preste aceea acestu absolutismu s'aru aretá cu atâtu mai periculosu, cu câtu n'aru aflá remedîu nici chiaru in „Sinodulu generalu“ ce s'aru tînê pe totu anulu inir'unu locu principalu alu monarchiei, de óre ce dupa punctulu alu sieselea alu proiectului, ce l'ati propusu Escellenti'a Vóstra in Sinodulu din Carlovitiu, Sinodulu generalu numai atunci aru fi competinte, a statorì canóne administrative peetru o Biserica particulara cu potere obligatóre, déca din partea Bisericei particularie respective, adica din partea capului ei bisericescu nemijlocitu sî a sinodului s'aru recunósce a fi acomodate dupa referintiele proprie ale acestei Biserici particularie, sî s'aru priimí. Considerandu acum, ca dupa punctulu alu sieptelea din proiectu cei doi Preoti, cari aru fi a se tramite la Sinodulu generalu, de-sî oesemnati dupa alegerea Episcopului respectivu, totusi au intr'ensulu numai votu consultativu; sî precumpanindu mai departe, ca sî Preotii, cari voru fi chiamati la sinódele provinciale, voru avé fatia cu Episcopulu in cause administrative numai votu consultativu; in fine considerandu, ca dupa punctulu 10 din proiectu chiaru sî in afaceri curatu administrative indreptatîrea canonica a mireniloru a participá la sinódele provinciale e supusa indoielei sî se reserva unei consultatîuni nóue sinodale : in poterea toturoru acestoru motîve sî consideratîuni se arata instifiectu pe deplinu presumtiunea ce ese cá resultatu finalu, ca incuviintiarea sî sanctîunarea aceloru proiecte aru fi identice cu recunóscerea unei potestâti episcopesci fâra margini, scóse de sub tóta control'a sî supraveghierea, cu potestate absoluta personala, carea in impregiurâri nefavoritóre aru trebuí sa duca la apriat'a stricaciune a Bisericei, sî incontr'a câror'a chiaru sî bratiulu lumescu, legatu incâtuva prin principiulu libertâtii religiunarie, s'aru aretá in parte nepotinciosu.— Biseric'a cea isolata a Bucovinei insa prin acést'a aru devení in positîunea de a se lipsí de tóte folósele, de tóte mijlócele de intarire sî intinerire, cari isvorescu din alipirea de unu ce intregu mai mare, de a suferí tóte inconvenientiéle isolârei sî ale neajutorintiei sî de a scí aternandu prosperarea sea chiaru sî numai de cualificatîunea eventuala a unei singure personalitâti, ale cârei eveneminte aru influintiá aspru asupr'a stârei bisericei. Impulsulu celu preatare de independintia, asiá numit'a „achefalia“, ce se manifestà acum, pentru provinci'a cea mica bisericésca s'aru poté castigá numai prin aceea, candu ea aru renunciá la intarirea sea dinlauntru, la emularea in afara, la tóta autoritatea insusu, la tóta influinti'a injosu. Sî déca positîunea neutrala a acestei biserici particularie intre dóue natîuni contrarie aru fi sa arete scopulu cii, de a nu lovî in nici un'a din ele, pe de alta parte in intentîunatulu absolutismu nemarginitu cu aceeasi probabilitate s'aru diarí tentatiunea, de a neglege intru asemenea ambe natîunile in cerculu diecesanu, ori a le sacrificá unei'a a trei'a. De frica, cá sa nu se faca pré natîunala, aru devení tocmai antinatîunala. Câci de órece ambe natîunalitatîle traiescu in pace deplina sî neperturbata, se afla in amicia sî concordia in biserica sî scóla, pazescu cu scumpatate un'a câtra alt'a principiulu indreptatîrei egale: ingrijirea aceea, cá candu prin alaturarea Bucovinei lânga dieces'a mitropolitana romanésca s'aru poté perturbá cumva pacea acést'a, este de prisosu sî imaginaria, cu atât'a mai vertosu, câci atâtu in sinodulu provincialu, câtu sî in celu generalu elementulu slavicu aru fi representatu mai multu decâtu de ajunsu. In fine pericululu, ce nu se póte privî tocmai cá imposibilu, candu biseric'a particulara din Bucovin'a cu incetulu aru fi sa se contopésca intr'o biserica poternica de alta credintia, o-aru aflá lipsita de totu scutulu dinafara sî de resistinti'a cuvenita din launtru; câci dorit'a autonomia admiristrativa nemarginita aru departá dela sine orice amestecu strainu sî orice ajutoriu prin cuventu sî fapta, ce i s'aru oferí. Sî astfeliu libertatea esagerata a administratîunei episcopesci, achefali'a, aru fi numai unu vehiculu spre darapanare, o cale câtra perirea sigura.

Déca dar in favórea acestui proiectu de constitutîune, ce pórta pe frunte atâtu de invederatu caracterulu nedeplinatâtii, sî déca anume in favórea unei mitropolii indepedinti in Cernautiu, se arunca in cumpana votulu afirmativu alu clerului bucovinénu, apoi contr'a acestor'a e de ajunsu a observá, ca asupr'a unei cestiuni atâtu de momentóse nu s'a declaratu sinodulu provincialu in tóta form'a, s'a declaratu ci numai o adunare simpla de preoti. Câci in locu de a conchiamá numai decâtu sinodulu diecesanu completu, la care sa participe de o potriva clerulu sî mirenii, sî care prin urmare sa dee garanti'a impartialitâtii sî a omnilateralitâtii, Consistorulu episcopescu sub presidiulu Escellentiei Vóstre se intarì mai 'nainte prin vre-o câti-va membri, alesi dupa socotinti'a propria, cari nu se tîneau de statulu consistorialu, apoi in siedintieln din 29, 30 sî 31 Ianuariu 1861 cerintiele, ce veniau a se substerne inaltului regimu parte in privinti'a positîunei erarchice a Bu-

covinei, parte in privinti'a trebuintieloru economice ale clerului, le formulà dupa socotinti'a sea propria in optu proiecte partîale separate, dupa aceea conchiamà pe 19 Februariu 1861 o adunare compusa din demnitari bisericesci sî preoti mireni sî monachi, alesi dupa placu, in numeru totalu de 52 persône, eschidiendu pre mireni dela orice participare, i propuse elaboratulu lucratu, sî in propuneri sî motivâri dejá incheiatu sî gat'a, nu se slobozì la desbaterea formala, progressiva separata dupa materii sî sistematicesce din punctu in punctu, cí mai vertosu dedù numai spre citire proiectulu ce trecea de nemodificabilu, nu concese asupr'a materiei sî formei lui nice o desbatere séu reflessiune, decâtu carea fù suprimata de autoritatea mai inalta, crediù de prisosu a mai desface partea economica a proiectului, cu carea consimtiau toti cei de fatia, de partea ierarchica organisatóre, despre carea nu erau toti membri de aceeasi parere, dupa cum s'aru fi cerutu pentru esactitatea votului, ci in sfarsîtu punctele cetite din proiectu cu pripire demandà a se subscrie prin cei 52 de membri dupa o singura siedintia. —

Precum tînerea unui atare Sinodu parutu pentru de a representá eparchi'a, asiá sî dorintiele sî hotaririle sinodale presumtive, esprimate pe calea acést'a, lovescu deopotriva in prax'a bisericésca a tempului mai vechiu sî mai nou, in concluselе sinodale ale concilieloru ecumenice, in dreptulu de participare alu mireniloru, in conditiunile rî institutîunile unei administratîuni bisericesci practice sî practicabile, in legatur'a bisericésca la aretare legala ierarchica, ce esista inca pâna la prefacerea cu validitatea legala, a societâtii religiunarie gr. orient. din Austri'a, in p. n. decisiune din 27 Septembre 1860, privitóre la infiintiarea unei mitropolii române, in fine in emisulu ministerialu comitativu dto 30 Sept. 1860, prin care se indegetá procedur'a respectiva.

Defectuositâtii compunerei, neajungerei indreptatîrei acestei adunâri de preoti corespunde apoi in adeveru defectuositatea sî nepracticabilitatea proietului de organisatîune, adoptatu de ea, asupr'a sistemisârei ierarchice a bisericei greco-orientale din Austri'a sî asupr'a positîunei eparchiei eppesci a Bucovinei inlauntrulu acelei'a. De-sî biseric'a prin sublim'a sea positiune e mai presusu de tóte diferintiele natiunale, totusi in interesulu activitâtii sele salutarie proprie nu póte ignorá nici decâtu dorintiele moderate natiunale. Crearea duoru mitropolii pe bas'a principiului natiunalitâtii, sî crearea unei a trei'a metropolii aru cuprinde o contradîcere flagranta, carea nu numai ca lovesce in logica, ci chiaru sî in privinti'a administrativa practica duce la contradîceri pecâtu pagubitóre, pe atâtu sî anticanonice, cari servescu numai pentru de a acoperí golitatea contradîcerei celei d'antâiu. Adunarea amintita de preoti cercá a neutralisá contradîcerea acést'a prin aceea, ca propuse a se introduce in biseric'a greco-orientala din Austria sî anume din Bucovin'a institutulu celu necanonicu, sî pecâtu de sumtuosu, pe atât'a sî de prisosu alu Episcopiloru titulari, purcediendu dela presumtiunea aceea, cá candu astfelu de functîunari bisericesci, dealtmintrea totdeun'a atarnatori de Episcopulu actualu sî subalterni, aru poté devení organe destulu de potinti, cu influintia sî autonóme, pentru de a poté modificá ori annullá in appellatorio dispositînnile aduse de Episcopulu actualu in Consistoriu sî afara de Consistoriu. Dar aceea merse sî mai departe, taindu administratîunea eparchiala in dóue sî presupunendu despre Episcopulu deadreptulu, ca elu se va substituí prin unu Episcopu titularu, pentrucá sa se póta face appellatîuni incontr'a sea, séu cu alte cuvinte: Episcopului in adeveru nu-i este iertatu a fi Episcopu, pentrucá sa devina Mitropolitu. Ear déca Episcopulu titularu sa represente in Consistoriu loculu sî potestatea Episcopului, atunci elu este adeveratulu Episcopu provincialu, ear Episcopulu nu este decâtu numai Mitropolitu fâra diecesa, numai chefu alu appellatoriului intr'o eparchia mica cu Episcopu titularu, prin urmare este pentru acést'a o sarcina neproportiunatu insemnata, carea fiindu de prisosu s'aru poté incungiurá. Alu doilea Episcopu titularu, dîce adunarea preotîloru mai departe, aru stá lânga Episcopulu cá coadjutoriu pentru lucrârile pontificale inlauntrulu diecesei, sî totdeodata aru avé ambii Episcopi titulari a representá pre Episcopulu eparchialu atâtu in Sinodulu provincialu, câtu sî in celu generalu. E documentatu prin Istoria sî se scie in de obste, ca mitropoli'a din Suceav'a de multu s'a stramutatu la Iasi, ear episcopi'a dela Radautiu cu multu mai tardîu la Cernautiu. De aceea, déca, cum credu unii, din stramutarea unui Episcopu se deriva inaltiarea ierarchica a Episcopului remasu, atunci inca nainte cu 200 ani Episcopulu din Radautiu aru fi trebuitu sa se radice la rangu de Mitropolitu, — ceeace insa nu se potù pentru aceea, câci erá subordinatu mitropoliei din Iasi, mai tardîu celei din Carlovitiu, cârei'a e subordinatu pâna astadi. Pe temeiulu canóneloru sî alu necontenitei praxe bisericesci o Episcopia chiaru sî dupa transpunerea sea conserva titlulu scaunului de pân'atunci sî acum parasitu; Mitropolitului din Iasi inca totu i compete connumele: Mitropolitu alu Sucevei, sî Episcopului din Cernautiu connumele de Episcopu alu Radautiului. (Capetulu va urmá.)

Organisarea in Ungari'a.

I.

Decandu contele Zichy a ocupatu loculu contelui Forgách in Cancelari'a aulica a Ungariei, jurnalele vorbescu necontenitu despre stramutâri radicale in administratîune sî justitia, de carea avemu lips'a cea mai mare, déca nu voimu, cá pe lânga procedur'a de astadi creditulu, care este inim'a comerciului, sa se pérda de totu pe cont'a sî spre daun'a locuitoriloru din tiéra.

Nu se scie de siguru, cari sî de ce colóre voru fi acele stramutâri, câci in asta privintia chiaru sî jurnalele oficióse vorbescu numai „dupa cum se aude“ sî „se latiesce faim'a.“

Noi, sî dimpreuna cu noi credemu ca doresce fiecare ungureanu, magiaru, nemagiaru, cá starea de astadi, atâtu in privinti'a politicei, câtu sî in a justitiei sî administratîunei sa incete câtu mai cu graba, va sa dîca: dorimu toti stramutare câtu se póte de fundamentala pentru Ungari'a.

Oare cum sî in ce modu ne va indestulí dorinti'a cancelariulu de astadi prin organisarea sea? nu o potemu spune de locu pâna candu nu o vedemu negru pe albu in tóta estinderea sea.

Spunemu insa pe scurtu, ce amu auditu noi despre tóte aceste a, sî apoi mai la vale ne vomu desfasiurá ideile nóstre in privinti'a straformâriloru.

Se dîce adeca, ca innainte de tóte, dupa organisarea nóua a despartieminteloru la cancelaria, ce s'a sî intemplatu, va urmá curi'a regésca in Pest'a, adica: tabl'a regésca sî tabl'a septemvirala, cari la noi suntu in genere judetie in instanti'a a dóu'a sî a trei'a; dupa cari apoi voru urmá cele pentru instanti'a prima.

Precum se vorbiá, organisarea curiei regesci aru fi fostu astfelu, cumca curi'a, cá unu foru centralu (câci numai in Pest'a este,) sa se desfiintieze, sî in loculu acestei'a sa se infiintieze mai multe foruri de apelatiune prin tiéra, sî in privinti'a resiedintiei cu privire firesce la numerulu, economi'a, sî comerciulu locuitoriloru, adeca: erá sa se introduca impartîrea tierei intregi dupa sistemulu repausatu alu lui Bach.

Cancelariulu insa ací indata dedù de o pedeca atâtu de mare, câtu astadi multi credu, ca din organisarea proiectata cu tóte ca nu esista nici unu barbatu sanetosu ba capetîn'a care aru pledá pe lânga organisarea de astadi, nu va fi nimic'a; câci cei ce se tînu mortîsiu de dreptulu istoricu in tóte, unde ap'a o potu maná pe mór'a loru, au facutu o opusetîune atâtu de mare, câtu suntu gat'a mai bine a se retrage dela activitatea publica, decâtu sa stérga curi'a regésca, cá foru apelatoriu centralu; ci dorescu, cá organisarea Ungariei sa tréca mai nainte prin diet'a tierei, ce insa guvernulu nu o voiesce.

Din acést'a sî din alte cause, ce suntu ascunse pe dupa culisse, astadi se vorbesce despre atari stramutâri in personalulu curiei, bà inca chiaru sî in alu cancelariei!

Cumca profetîrea acést'a implini-se-va, ori bà, ne va aretá viitoriulu celu mai de aprópe; am dorí totusi, ca sa se puna odata capetu provisoriului de astadi, cu atâtu mai vertosu, câci causele juridice sî administrative, neavendu o atare legatura strinsa cu politic'a mai innalta, nu potu suferí amanare.

Despre celelalte jurisdictîuni scimu atât'a, ca competînti'a celoru de instanti'a prima nu va fi totu cea de astadi, de órece justiti'a va sa fia despartîta de administratîune, cá sî in tóte staturile bine ordinate: sî asiá d. e. judele cercualu nu s'aru ocupá cu alt'a, decâtu numai cu procese civile criminale séu numai cu administratîunea politica; — stramutâri erau sa se faca sî in sedriele comitateloru; insa de órece proiectulu organisârei a datu de pedece indata la curi'a regésca, despre celelalte putienu se vorbesce; cu tóte ca dupa priceperea nóstra, organisarea trebuiá sa se incépa la instanti'a prima, cu carea au de lucru toti cei ce recurgu vr'odata la ajutoriulu statului in causele, unde persón'a sî averea este atacata, vatemata, sî cu carea poporulu vine in atingere in tóte dîlele, sî simte greutatea, cu carea are de a se luptá, unde se cere ajutoriu grabnicu.

De aicea este fórte vederatu, ca fratii nostri, cari jóca unu rolu mare in politic'a mai innalta, aru voí sa remâna sî curechiulu sî apoi sî capr'a sa fia sâtula; va sa dîca li-aru placé sa lapede vesmintele aceste nesuferibile de astadi din justitia, sî totdeodata se opintescu din tóte partîle a sustiné tóte drepturile de pâna acuma, ce se dîcu istorice.

De patru ani innóta acu barc'a justitiei sî a administratîunei nóstre pe marea viforósa a politicei, din anu in anu asiá dîcendu se stramutara conducatorii barcei, unulu mai energiosu decâtu altulu, — totusi in locu de a merge innainte câtra scopulu doritu, stâmu pe locu, ba adeseori valurile politicei fine ne arunca indereptu.

Deci déca cei ce tînu frênele guvernârei voiescu a introduce unu sistemu nou, mai corespundiatoriu referintieloru nóstre, nu remâne alt'a, decâtu a-lu introduce cu ori ce pretiu sî a nu conchiamá pre barbatii patriei la dieta sa faca unu fiasco nou cá in 1861, ce o recunoscu sî densii; séu, daca guvernulu insusi doresce, cá organisarea sa tréca prin consultârile dietale: va fi de lipsa a lucrá intr'acolo, ca natîunalitatîle nemagiare sa fia representate intr'unu numeru câtu mai mare, câci aceste de siguru nu voru voí, cá sî capr'a sa se sature, apoi sî curechiulu sa remâna intregu.

Ear déca este téma ca unu astfelu de elementu nu se va poté formá in diet'a tierei: guvernulu cá in fiecare statu, are dreptu de a se folosí de tóte mijlócele, ce aducu bine in tiéra, deci are dreptu a face organisare nóua, corespundiatóre recerintieloru nóstre sî fâra conchiamarea dietei.

Sabiiu in 10/22 Oct. **Inchiderea dietei transsilvane** va urmá Sambata in 17/29 Octobre, sî dupa acést'a ablegatii transsilvani pentru Senatulu imperialu voru plecá la missiunea loru. Deschiderea Senatului imp., dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. se va face in 31 Octobre (12 Novembre.)

Principatele române unite.

Despre priimirea Domnitorului in Iasi, a dóu'a capitala a Romaniei, aduce „Tribun'a româna“ unu articulu lungu si fórte intresantu. Credemu ca plinimu o datorintia fatia cu publiculu nostru, déca vomu comunicá unele pasagie din acestu articulu, cure numai angustimea colóneloru ne opresce a nu-lu reproduce in totulu lui. Trecendu preste introducere, facemu sa urmeze numai strictu descrierea celoru intemplate:

„Cum a intratu (Domnitorulu) in sal'a cea mare a palatului, in sal'a de unionista memoria, M. S. s'a inaintatu dreptu la grup'a, in fruntea cârei'a erá primariulu orasiului, sî a stetutu a vorbí despre legea comunala. A dîsu, ca ea contîne dóue principie insemnate: descentralisarea administrativa sî initiativ'a comuneloru, representative activitâtii private. Pâna acum, dîse espresu M. S., totulu se asceptá dela Guvernu, de acum inainte trebuie sa-si caute sî guvernatii de interessele loru locali. A atinsu cu vorb'a sî despre infiintiarea consilieloru judetiene sî de curend'a convocare a representârei natiunale, compuse, M. S., dîse de o adunare sî unu senatu, accentuandu acestu diu urma cuventu.

Dela primariulu orasiului M. S. s'a intorsu cu privirea la prefectulu districtului, carele stá la celalaltu capetu, sî a dîsu, ca trebuie, ca trebuiá, -a se esplice nóuele reforme sî mai cu séma decretulu improprietarirei. Déca nu s'a facutu, voiu sa o facu eu aici, dîse espresivu M. S., esplicarea acestei legiuiri, voiu sa o esplicu cá unu dascalu la academia. Sî s'a pusu, in adeveru, M. S. cá de pe catedra, a esplicá ex p r o f e s s o reform'a rurala din punctulu de vedere istoricu, politicu, eara mai cu séma juridicu. Lectîunea a fostu perfecta sî professorele admirabilu. Sciému, din primele siedintie, ale adunârei elective de la 1858, ca deputatulu proprietariloru mici de la Husi este fórte elocinte la trebuintia, sî escelá punendu-se pe terenulu conciliatîuniloru sî alu transactîuniloru; ci inca nu-i cunosceamu cu totii rarulu talentu alu unui catedrante.

Dupa ce a trasu, in câte-va cuvinte, istoriculu cestiunei rurale, si a aretatu ca insusi reposatulu domnu Gr. Ghic'a alu Moldovei a facutu unu pasu inainte, apoi M. S. a dîsu, cu convictîune, ca va venî timpulu candu insîsi proprietarii, cari astadi nu-si intielegu interessele loru, voru bine-cuventá reform'a rurala, sî atunci istori'a justa va spune, ca: „Cuz'a a liberatu proprietatea.“ Fâra proprietate sî fâra poporu, adause M. S., nu póte fi o natîune.

Numai de astadi inainte in Romani'a proprietariulu póte sa puna piciorulu pe pamentulu seu sî sa dîca: „Acest'a este alu meu.“ Numai de astadi inainte Românulu nu va mai fi cá o vita. (Va urmá.)

Prospectu politicu.

Déca nu 'nsiéla tóte semnele, apoi c o n f e r i n t i e l e d e p a c e v i e n e s e suntu aprópe de capetu cu lucrârile loru; foile oficióse din Vienna dîcu, ca resultatulu se spera ca va fi „spre multiamirea toturoru.“

In I t a l i ' a domnesce cea mai mare iritatiune; partid'a revolutiunara, cu Mazzini in frunte, protestéza solenu incontr'a conventîunei cu Franci'a; clericalii firesce suntu fórte nemultiamiti; Pap'a e ingrijitu pentru esistinti'a statului bisericescu, dar totdeodata resolutu, a nu face nici regatului Italiei, nici staruintieloru Franciei séu altei poteri vre-o concessiune in privinti'a acést'a; Victoru Emmanuilu e tristu sî iritatu; sî preste totu Italienii numai asiá se potu impacá cu ide'a conventîunei, câci credu, ca transpunerea capitalei la Florenti'a va fi numai unu pasu nou câtra a castigá Rom'a.

I m p e r a t u l u N a p o l e o n u va sosí in 10/22 Oct. la Nizz'a, spre de a 'ntempiná pre famili'a imperatésca russésca, pentru ale cârei primiri se facu pregatiri grandióse. —

E n g l i t e r ' a a recunoscutu in forma imperiulu messicanu.— Foile engleze profetiescu mereu resboiulu, pecandu Austri'a imputînéza armat'a sea cu vr'o 50,000 feciori. —

Nr. 23879—1864.

Nr. 37—1 **Publicatiune.**

Dupa insciintiarile venite din provinciele invecinate pâna in ultim'a l. t. Septembre au domnitu ból'a de vite in 12. Comitate a Ungariei, sî au fostu de patri'a noastra mai apropriate in Maramuresiu.

In Banatu au apucatu potere mai mare, asiá catu in 12 comune infecte a regimenteloru granitieresci banatiano-nemtiescu, banatiano-serbescu sî Petervaradinu s'au suitu perderea de vite la 1864 de capete.

Au domnitu mai incolo in 50 comune in Galiti'a, unde introducandu-se prin o ciurda mînata la tergu in Lutovisko au ajunsu o estindere neobicinuita.

Afara de acést'a se latiesce inca in tînutulu granitiei Croato-slavonesci, unde anumitu pe teritoriulu regimentului Varasd St. Georg au apucatu cu putere mare, si au pricinuitu daune mari in otarele aloru 5. companii de lânga riulu Drav'a precum sî in cinci comune a regimentului granitierescu de Sluin, si dóue comune a regimentului Lik'a.

Sau ivitu inca sî in Croati'a in comîtatele Zagrab, Pozeg'a si Kreucz, dara acolo afara de comun'a Ducic'a in cerculu Siseku s'au aretatu numaí raru.

In Bosni'a e decursulu bólei stramutatoriu, sî deaca din unele tînuturi suntu stirile mai favoritose, din alte parti se relatiuneze despre erumperi mai nóue séu latiirea mai mare a bólei.

Mai favoritóse au fostu relatiunile in privinti'a aceast'a din Moldov'a sî Romani'a sosite, unde acum ból'a domneste numai in cerculu Kahulu in Moldovi'a, iara in alte parti e aprópe de incetare.

De totu au incetatu ból'a numai in Bucovin'a sî ducatulu mare Krakau, din contr'a in Bessarabi'a sî tînutulu granitierescu. — — — —

Titel au eruptu de nou.

In sfirsitu pe teritoriulu granitierescu croato-slavonescu sau lipitu sî pe oi.

Patri'a nóstra in presentu e perfecte libera de periclu, si starea sanitatei asiá intre populatiune, precumu sî intre dobitoacele domestice e favoritóse. Ból'a ivita in comunele Reichersdorf si Ghiertanu intre cai au incetatu in Roginou nu sau aratatu mai multu bóla de antrae intre dobitóce, sî acumu numai in Fru'a se mai arata versatu intre oi.

Disenteriá ivita intre populatiune in comuna Bratej inca incéta, si in Gerla mai sunt cu Scorbutu numai doi bolnavi.

Despre care se da prin aceasta de scie in publicu.

Dela regescu Guvernu alu Transsilvaniei.

Sabiiu in 3-lea Octobre 1864.

Nr. 36—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in Comun'a gr. res. Cristianu (Grossau), cu carea suntu impreunate urmatórele emolumente:

1. unu salariu annuale de 210 fl. v. a. din cass'a allodiale comunale;
2. optu stengeni lemne de focu pentru scóla sî invetiatoriu;
3. Cuartiru naturale in edificiulu scólei,

Se deschide prin acést'a Concursu pâna in finea lunei Octobre. a. c.

Coucurentii au a-si innaintá cererile loru cu mân'a propria scrise, la subscrisulu Inspectoratu scolare, documentandu religi'a si capacitatea loru, precumu si portarea de pâna acumu, deaca au mai fostu in servitiu, si cu deosebire cunóscerea typicului si a cantâriloru bisericesc.

Sibiiu 6. Octobre 1864.

Inspectoratulu scolare gr. res. alu Tract. Sibiiului I.

I. H a n n i ' a m. p. Prot. si Inspector

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 81. ANLU XII.

Sabiiu, in 15/27 ctobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedînti'a din 5/17 Septembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana,

la ordinea dîlei e propunerea comitetului respectivu pentru priimirea articulului de lege privitoriu la curtea appellativa, dupacum l'a modificatu regimulu.

Refert. Dr. Trauschenfels in cuventu lungu espune, cum din vechime dreptulu de a defige loculu de functiunare alu dicasterieloru mai inalte a fostu alu principelui tierei, si dupace citesce raportulu comtetului, prin care se recomanda art. de lege modificatu spre priimire, lu recomanda si densulu; „câci, priimindu-se, acest'a va fi unu semnu despre loialitatea Transsilvaniei, va fi unu semnu, ca tiér'a nóstra innaintéza necurmatu pe calea câtra tînt'a aceea, carea tóte partidele, de-si póte in felurite sensuri, o doresc, va fi unu pasu mare si celu d'antâiu, spre a deveni Austri'a unu statu mare alu dreptului“ (Bravo!)

(Schimbârile, ce se facu prin p. n. rescriptu imperatescu dto Schönbrun, 1 Augustu a. c. in articululu de lege pentru curtea suprema judecatorésca, suntu acelea, ca in § 1. loculu resiedintiei acestei curti, care diet'a lu pusese in Transsilvani'a unde va fi Guberniulu r., p. n. rescriptu lu pune la Vienn'a; apoi ca in § 6. se face alta stilisare, carea insa nu atinge sensulu.)

Vajda face propunerea, cá art. de lege-afara de § 1—sa se priimésca, ear comitetulu sa se 'nsarcineze, cá in terminu de 8 dîle sa faca o representatîune câtra Mai. Sea, in carea diet'a aretandu motivele, pentru ce a hotaritu cá acelu tribunalu sa fia in tiéra, sa se róge a-i dá p. n. sanctîunare. Acésta propunere insa Presiedintele cá eterogena de ordinea dîlei n'o admite la desbatere, la carea apoi Vajd'a si- reserva dreptulu pentru desbaterea speciala.

Zimmermann in cuventu lungu si motivatu prin multe date istorice espune trebuinti'a desfacerei justitiei decâtra administratiune, si apoi cu privire la acea impregiurare, ca pentru ministrii, si anume pentru Cancelarulu aulicu transsilvanu nu esista foru de judecata, propune: eá propositîunea, ce sta la ordinea dîlei, privitóre la constituirea si organisarea unei curti supreme judecatoresci pentru Tranni'a sa se redea comitetului spre relatiunare nóua cu acea insarcinare, cá câtu mai curendu si câtu mai cu temeiu sa espuna din legislatiunea de pân' acum cu privire la ide'a respunsabilitâtii ministriloru desbatuta mai de multe ori in Senatulu imperialu, sa se declare, in câtu Curtea suprema proiectata se potrivesce a fi foru judecatorescu pentru eventualulu Cancelaru aulicu transsilvanu?“ (Presied., dupace oratorulu ilustra si motivéza propunerea sea, reflecta, ca aceea nu e la ordinea dîlei; oratoriulu intre „Bravo!“ din centru apera dreptulu seu de a vorbí, câci aici e loculu si tempulu; Presied. intrerumpe de nou; pausa, nelinisce.)

Negrutiu a voitu, dîce, sa propuna indata la incepulu, cá indata sa se tréca dela desbaterea generala la cea speciala; dar de óre ce 2 domni au vorbitu naintea lui, va sa vorbésca si elu. La pertractarea d'antâiu a votatu pentru remanarea tribunalului supremu in patria, dar in conferintiele (natîunale) a dîsu, ca déca Mai. Sea nu va intarí articululu de lege facutu astfelu, nici unu deputatu nu se va improtivi vointiei Mai. Sele. Deci credinciosu (?) parolei sele votéza acum pentru Vienn'a, câci asiá va Mai. Sea, si vointiei Mai. Sele trebuie sa ne supunemu, câci Mai. Sea e celu mai mare binefacatoriu alu natîunei române etc. (Unu: Rosz! energicu din stâng'a e resplat'a acestui cuventu.)

In acest'asi intielesu vorbesce si Mitr. Siulutiu. Densulu inca mai nainte a vorbitu, dîce, pentru Ardealu in favórea seracimei, dar acum stâmu pe altu terenu (?); câci avemu dinainte-ne dreptulu corónei si vointi'a Maiestâtii Sele; deci naintea acestor'a trebuie sa ne plecâmu capulu, câci a desbate mai departe asupr'a loru nu e in competinti'a nóstra si art. de lege acum nu spre desbatere ne este propusu(?). Si asiá recomanda de nou priimirea unanima a modificatîunei facute.

Binder contr'a lui Vajd'a, si pentru priimirea schimbâriloru facute, apoi róga pre Presiedintele, cá sa aduca la sprijinire propunerea lui Zimmermann, câci va sa vorbésca incontr'a ei.

Gaitanu sprijinesce propunerea lui Zimmermann, ce sta 'n legatura deaprópe cu § 14 alu acestui articulu de lege, cu atât'a mai vertosu, câci elu insusi inca la pertractarea cea d'ntâiu facuse o propunere in favórea independintiei justitiei de administratîune.

C. Schmìdt aru fi salutatu cu bucuria propunerea lui Zimmermann, déca s'aru fi facutu la desbaterea cea d'antâiu; dar de óre ce diet'a au adusu odata articululu de lege sciutu, si de óre ce Mai. Sea l'au intaritu, propunerea lui Zimmermann nu mai e la loculu seu si dupa parerea densului nu póte fi admisa la desbatere. Articululu acést'a in form'a sea de acum inca nu-lu multiamesce deplinu, dupacum a desfasiuratu si mai nainte; dar cu privire la stadiulu de transitiune, in care ne aflâmu, lu priimesce impreuna cu schimbârile facute.

Br. Salmen aru partini propunerea lui Herbert; dar de óre ce aceea nu s'a priimitu, se declara pentru proiectulu regimului; câci o curte suprema judecatorésca cá cea pentru Tranni'a singura nu si-o póte intipuí salutifera.

Baritiu cu atât'a mai putînu póte partini propunerea lui Herbert, cu câtu precugeta mai multu urmârile ei; câci aceea e unu testimonium paupertatis nu numai pentru generatîunea de fatia, ci si pentru cea venitére transsilvana. Déca noi Transsilvanii nu avemu incredere in siguritatea si impartialitatea justitiei nóstre, atunci urméza de sine, ca si pentru forurile de instantiele mai josu sa aducemu judecatori straini si pre ai nostri sa-i tramitemu iar in tieri straine. Densulu nu scie, cum sa se si admita la pertractare propunerea lui Herbert, carea e cu totulu straina de ordinaa dîlei. E cu totulu incontr'a propunerei lui Herbert si pentru propunerea originala a Dietei. (Bravo! in stâng'a.)

Zimmermann n'a vediutu in propunerea lui Herbert vre-unu Testimonium paupertatis, der nu-lu vede nici in propusetîunea regimului, adeca in § 1 alu acelui'a. Câci chiaru diplom'a leopoldina aru cuprinde atunci unu Testimonium paupertatis pentru tiéra, si staturile Transsilvaniei dela 1791, cari decretara, ca Diplom'a leopoldina sa se confirme de atâtea ori, de cate ori se depune omagiulu, aru fi eternisatu prin acestu decretu acestu testimoniu. Atât'a lui Baritiu. Mai departe insa vede, ca in tóta Europ'a apuséna se facu incercâri de a unificá legile civile, penale s. c. si prin acest'a a aduce justiti'a la unu felu de uniformitate. Prussi'a d. e. are aceeasi codica comerciala, ce o are Curhessen, staturile Turingice au aceeasi lege penala, aceeasi procedura penala si unu foru appellatorialu comunu in Ien'a, de care aterna nóue staturi de altmintrelea independinti cu armate si cu finantie proprii. Transsilvanenii singuri nu crede ca aru dorí armate si finantie proprie, dupa cum au avutu sub principii natîunali; ear o institutîune cá a staturiloru turingice e laudata in tóta Germani'a; pentru ca nici unu ministru alu vreunui statu nu póte influintiá independinti'a acestui foru. Monarchi'a prusésca e mai mare decâtu Transsilvani'a, dar cu tóte acestea dupa constitutîunea din 1850 are numai o singura curte cassativa, pe candu mai nainte avea dóue, cari judecau dupa diferite legi. Asemenea e si in Austri'a dincolo de Laith'a, unde d. e. Boemi'a, cu tóte ca da mai multi soldati si platesce mai multa contributiune decâtu Transsilvani'a, totusi are acelasi foru appellatorialu cá Moravi'a, Stiri'a etc. etc. Dar de aici nu se póte conclude ca ne 'ntórcemu la absolutismu indereptu. (Cuventulu e insotîtu de acclamatîuni vii in centru.)

Pope'a la desbaterea cea d'antâiu a fostu de parere sî s'a declaratu, ca Tribunalulu supremu sa remâna in patria sî argumentele celoru ce au aperatu acésta parere, au fostu, dîce atâtu de temeinice, incâtu convictîunile loru se radicara la conclusu dietalu. „Cu privire la motivele acestea, dîce, car totu acelea suntu sî astadi care a fostu sî atunci la desbatere prima, marturisescu, ca convingerea mea nu s'a schimbatu nic decum in privinti'a acést'a, sî pentru aceea sî astadi cá sî atunci, me dechiaru, cá tribunalulu supremu s remâna in tiér'a nóstra sî sa nu se scóta afara. Am audîtu in siedinti'a de astadi vorbiri fórte elocuinti di partea altoru antevorbitori. La desbaterea antâiu, dloru mi luasemu voia a me estinde sî eu mai departe, a vor bí mai multu, a aduce mai multe motive inainte pentr sprijinirea causei, carea o-amu aperatu, ear astadi marturi sescu, ca nu aflu de lipsa a me lasá mai departe; sî asiá t nendu-me strinsu de obiectulu cestiunatu, voiu vorbí mai putînu. — Ossi'a, ingiurulu cârei'a s'au intorsu astadi tóte vorbirile, sî impregiurulu cârei'a se invertesce tóta desbaterea d astadi, este préinaltulu rescriptu r. sî anume cuvintele acelea, ce se cuprindu in acelu p. n. rescriptu, ca adica atâtu corón'a, câtu sî suditii au avutu dreptu mai nainte de a inaintá procesele sele pâna la tronulu Mai. Sele sî de acolo a-si asceptá decisiunile finale in processele loru. Eu marturisescu, ca altu motivu nou, ce s'aru fi adusu astadi inainte sub decursulu desbaterei acestei'a, nu cunoscu, numai uniculu acestu motivu, cu tóte ca nici acest'a nu este nou; pentruca la desbaterea d'antâiu s'a desbatutu obiectulu destulu sî 'n privinti'a acést'a. Asiá eu in privinti'a acést'a in consecuintia cu cele ce amu vorbitu atunci sî in legatura cu cele ce dejá se adusera inninte de alti dd. antevorbitori, cu deosebire de domnii dr. Ratiu sî Mog'a amu de a dîce numai atât'a, ca nainte de a. 1848 au potutu sa recurga suditii in privinti'a processeloru loru pâna la persón'a Mai. Sele, pentruca dupa legile de atunci nu erau trei instantie cá astadi, ci erau 4 sî 5, dupacum prea indestulitoriu s'a doveditu. Au potutu sa recurga dar sî sa apeleze la persón'a Mai. Sele, pentruca ultim'a instantia dupa legile dinainte de 1848 erá intruníta asiá dîcendu in persón'a Mai. Sele. Astadi insa, dloru! relatîunile s'au schimbatu; astadi intrevenira alte relatîuni, astadi nu mai suntu 4 sî 5 instantie, ci numai 3, sî ultim'a instantia, carea nainte erá eschisivu pelânga Mai. Sea, astadi vedemu ca Mai. Sea o-a datu din mâna, o-a transpusu tribunalului supremu de tiéra. Asiá dara conditîunea, carea nainte de 1848 au trasu legalminte dupa sine inaintarea processeloru civile sî criminale pâna la persón'a Mai. Sele sî asceptarea decisiuniloru finale iara dela persón'a Mai. Sele, astadi au incetatu cu totulu; sî „cessante conditione, cessat conditionatum.“— Asiá dara nu potu pricepe, ca de ce sa se dîca, ca sî astadi tribunalulu supremu aru trebuí sa se asiedie in Vienn'a la Curtea M. S.— Ce se atinge de dreptulu eschisivu alu corónei, in privinti'a obiectului acestui'a sî eu sum de parerea aceloru domni cari au afirmatu, ca 'n rescriptulu r. nu se cuprinde nimicu despre acést'a, ba tocmai prin p. n. rescriptu r. se dovedesce chiaru, ca asiezarea tribunalului supremu este unu dreptu alu corónei s î alu tierei. Acést'a se dovedesce prin p. n. rescriptu; câci Mai. Sea insusi ne da nóue spre desbatere sî decidere obiectulu acest'a.— Cu tóte ca eu cu privire la citatele dlui referinte alu comitetului dietalu, cu privire adica la citatele acelea, care dlui le-a facutu la desbaterea generala in siedinti'a trecuta, dîcendu ca aru stá in dreptulu Mai. Sele, a determiná resiedinti'a Guberniului tierei sî resiedinti'a Tablei r., sî ca atâtu Guberniulu reg., câtu sî Tabl'a reg. au avutu in urm'a decisiunei Mai. Sele resiedintiele loru candu in Clusiu, candu in Sabiiu sî iara candu in M. Vásárhely, candu in Mediasiu,— cu privire la impregiurarea acést'a, dîcu, sî eu inca sum de parere, ca are dreptu corón'a la tóta intemplarea, cá sa determineze loculu sî alu resiedintiei trib. supr., insanici decum afara de Tranni'a, ci numai in patri'a nóstra. Intr'acolo credu ca tîntescu sî documentele acelea, ce le-au adusu inainte in privinti'a acést'a d. referinte; pentruca nu l'amu audîtu spunendu-ne, ca Mai. Sea aru fi stramutatu resiedinti'a Gubdrniului regescu ori a Tablei regesci afara din tiéra. Totu acestea vinu a se 'ntielege sî despre resiedinti'a trib. supremu de tiéra. Asiá dara eu marturisescu, ca nu aflu nici unu motivu temeinicu adusu inainte din partea dloru cari pretindu, ca tribunalulu supremu de tiéra sa se asieze in Vienn'a. Vre-unu motivu nou in privinti'a acést'a nu am aupîtu nici le desbaterea cea d'antâiu, nici la cea de astadi,“ sî densulu tocmai aru dorí ai se spune motive temeinice sî interesse adeverate. La obiectîunea ce i s'aru poté face, ca acésta stramutare o cere interesulu corónei, respunde, ca densulu nu pricepe acésta pretensiune. De interessele corónei privesce densulu legile fundamentale, adeca diplom'a din 20 Oct. 1860 sî patent'a din 26 Febr. 1861, precum sî legea pentru tramiterea deputatîloru la Senatulu imperialu, in fine dreptulu ce diet'a insasi l'a datu din mâna, dreptulu adeca de a alege ea singura pre amploiatii la posturile cardinale. (Asiá e!)

„Dloru! candu astfelu de drepturi a datu diet'a din mânile sale, sî candu astfelu de concessiuni a facutu ea in interessulu corónei pentru de a aduce interesele corónei in armonia cu interessele patriei,— apoi marturisescu ca nu potu pricepe, cum s'aru mai poté pretinde dela noi, cá precum bine a dîsu sî d. Dr. Ratiu, unic'a particica de autonomia, ce ni-a mai remasu, adeca tribunalulu supremu inca sa-lu dâmu din mân'a nóstra. Déca s'aru intemplá acést'a, dloru! apoi nu sciu, cum s'aru mai poté numí tiér'a nóstra autonoma; pentruca, cá sa marturisescu adeverulu, in privinti'a Gubernului de astadi alu tierei nóstre putîna autonomia ni-a mai remasu, asiá incâtu déca-mi este iertatu a me esprimá asiá, acel'a au devenitu astadi la starea unui Kreisamt! (Asiá e!)

Mai dâmu inca sî tribunalulu supremu din mâna, si atunci eu unulu nu voiu mai aflá nici o deosebire intre Transsilvania autonoma sî intre ori care dintre provinciele de dincolo de Leitha!“

Deci e de parere, ca Diet'a se remâna pe lânga conclusulu seu sî intr'o representatîune nóua se róge pe Mai. Sea a intarí acelu articlu; câci crede, ca Mai. Sea dupa iubirea de dreptate va implini tierei acésta dorintia. (Bravo! Bravo! sa traiésca.)

(Va urmá)

Petitîunea Bucovinenilor câtra Esc. S. Eppulu Hacmanu.

(Continuare sî capetu.)

Episcopulu din Cerneutiu cononicesce e numai unu sufraganu alu metropolitului din Iasi; de aceea e datoriu ori a se subpune acestui'a, ori apoi, desfacendu-se legatur'a cu tierile esterne, a se subordiná unui metropolitu austriacu de aceea-sî confessiune.

Dreptulu lui la independintia bisericésca canonicesce nu e documentatu prin nimicu.—

Progredendu in progressiune geometrica pe cararea cea piedîsia a inconsecuintiei, adunarea amintita de preoti crede cu tóte acestea, ca fatia cu unu fondu mare religiunaru sî fatia cu dotatîunea cea grasa, ce o garantéza acestu fondu, nu e lipsa mare de titluri canonice pentru crearea de Episcopii nóue in Bucovin'a; câci orasiulu Seretu inca din vechime au avutu Episcopu; asemenea sî orasiulu Radautiu; ear orasiulu Suceav'a cu deosebire are chiaru si dreptulu de metropolia; b'a ce e mai multu, fiindca dupa canone fiecare orasiu póte avé Episcopulu seu, o astfeliu de pretensiune nu se póte denegá nici orasieloru Sadagur'a si Vistnitiu, unde fâra de aceea sustau rabinate considerabile pentru credincosii de legea vechia.—

Atât'a liberalitate in împartîrea venerabileloru mitre episcopesci chiaru si Escellentiei Vóstre se pare necompatibila cu demandârile canonice, cu autoritatea episcopesca sî cu trebuintiele practice ale bisericei nóstre. De aceea in propunerile facute de Escelenti'a Vóstra la Sinodulu din Carlovitiu nu se face pomenire de crearea de Episcopi titulari, de sî de alta parte nu se néga formalminte necesitatea loru si nu se esprime anumitu abdîcerea de a-i dorí.

Astfeliu de propuneri anticanonice si antipratice poteau cadé cá fructe nemature numai din pomulu cunoscintiei unei adunâri, carea erá pusa sub pressiunea cea unilaterala a unei inspiratiuni dictate cu autoritate împerativa, sî carea nu poté aflá in sine insasi acea soliditate, ce o da numai privirea neturburata sî independinti'a barbatésca.

De aceea in constitutiunea bisericei orientale inca din cele mai vechi tempuri apostolice are valóre principiulu acel'a, cá câtu se póte consultarea diferitîloru capi bisericesci sa se faca impreuna cu ceialalti membri ai bisericei, cá prin acést'a sa insufletiésca simtiulu comunu sî sa nu se hotarésca nimicu fâra considerarea cea mai matura. *)

Participarea mireniloru la afacerile bisericesci preste totu, cu deosebire la acelea, ce nu se tînu de credintia sî de disciplina, trecù apoi cu legalitate perfecta in prax'a bisericei, sî pâna in dîu'a de astadi in feliurite tieri se admite cá indreptatîta sî se practiséza fâra impedecare. Astfelu la Patriarchatulu ecumenicu din Constantinopole pentru administrarea afaceriloru publice bisericesci esista unu comitetu propriu permanentu, careconsiste din 4 Episcopi 4 magnati mireni sî 4 dintre cetatienii cei mai de frunte. Asiá vedemu si in dilele nóstre pre mirenii in Sinódele provinciale in Transsilvani'a si Ser-

*) Can. Apost. 33, c. 2 c. IX, q. 3 Concil. Antioch. c. 5 D. XCV.

bi'a cu votu deplinu consultativu in tóte agendele nedocmatice ori nedisciplinarea. Asemenea, de si cu óre care restringere, se urmedia si in Principatele Romane dela Dunare, si simtiulu celu nobilu de dreptate alu Eselentiei-Vostre trebue se recunosca, ca in epoca antiaustriaca a Patriei nostre unulu din drepturile principale administrative bisericesci, dreptulu adeca alu alegerii de Episcopu, dupa prax'a strabuna competea representantiloru clerului, ai nobilimei si ai poporului, si se practisá din partea loru fara impedecare. Chiaru si acea adunare de preoti desu amintita ce formula dorintiele clerului bucevinenu, simtindu necompetinti'a sea, se crediù datóre, a revocá in memoria cu totu deadinsulu tinerea de sinóde provinciale intocmite canonicesce, la care apoi sa se pota ascultá sî vocea mireniloru in cause atatu de momentóse. Acésta dorintia a adunarei Preotiloru, ce afla priimire in punctulu 8 alu proiectului Escelentii-Vóstre merita considerare nunumai pentru aceea de a practisá dreptulu loru de consultare comuna, ci sî pentru cá scopulu celu salutariu, la care tinde acésta institutîune canonica, sa se póta ajunge.—

Reieptarea mireniloru dela ori ca participare la afaceri e bisericesci duce la langedîa, la indiferentismulu religiunariu, va sa dîca la simtieminte spirituale, ce suntu stricacióse sî condamnabile statu pentru religiune sî statu câtu sî pentru individu. Dincontra déca biseric'a aceea, ai cârei credinciosi facu maioritatea locuitoriloru Bucovinei, aru fi unu obiectu de ingrijire sî cultivare bine precugetata sî seriósa nu numai pentru preoti, ci sî pentru multîmea cea cu multu mai mare a mireniloru; déca biseric'a acést'a, pazitórea cuventulu mantuirei, sustînatórea sî cultivatórea ambeloru natîunalitâti sî limbi principale ale acestei tieri, e cá sa reclame pentru intentîunile sele totu interesulu nostru, pentru binefacerile sele tóta recunoscinti'a nóstra; déca ea mai departe aru tinde intr'acolo sî i-aru sî succede, a castigá chiaru sî pentru scopuri particularie, ce-i obvinu câte odata, atentîunea simpatica—indreptata spre chiamarea eii principala, privitóre la aperarea de ori-ce ratacire, chiaru sî impreunata cu ingrijirí, — a credinciosiloru eii: atunci, sî de siguru atunci n'aru poté sî nu i-aru fi iertatu a se lipsí de participarea mireniloru la afacerile eii administrative. Din contra aru fi chiaru interesulu eii, cá prin o institutîune reinvianda spre onorarea canóneloru pe deoparte sa dee prob'a vivacitâtii sî activitâtii sele atâtu in spiritulu seu câtu si in spiritulu tempului, ear de alta parte sa demustre, ca libertatea constitutîunala, ce se revarsa preste Austri'a—nóua, incepe a desvoltá sî pe terenulu bisericescu acea activitate binefacatóre, insufletîtóre sî plina de viétia interna, fâra de carea viétia din afara a bisericei aru trebuí sa decada, desvoltarea eii salutifera sa se curme, influinti'a eii cea mareatia asupr'a crescerei morale a omenimei aru trebuí sa se imputîneze. Déca preste totu ómenii, ce nu se tînu de statulu preotiescu, iau parte vivace sî faptica la sórtea eii, acést'a trebue sa fia prin urmare unu ce prea inbucuratoriu, atâtu pentru membrii bisericei invetiatóre, câtu sî pentru multîmea mireniloru pastorita de dêns'a. De altmintrea sî fâr' de a cautá la tînerea regulata de sinóde provinciale anuale, in cestiunea cea multu importanta, ce se tractéza acum, despre crearea unei mitropolii romanesci independinti sî despre legatur'a ierarchica a acelei'a cu scaunulu metropolitanu din Carlovitiu, in celelalte eparchii romanesci din Austri'a, afara numai de Bucovin'a, s'a facutu formalminte intrebarea câtra cleru sî câtra mireni impreuna sî totdeodata. Cu deosebire conchiamá sî tînù Episcopulu eparchialu din Transsilvani'a, Consiliariulu intimu Baronulu de S i a g u n ' a, in 24, 25 sî 26 Octobre 1860 la Sabiiu unu Sinodu provincialu, care fiindu compusu din 47 preoti sî 52 mireni, sî decidendu dupa deliberare matura sî votare libera, aduse in privinti'a acést'a concluse, cari dupa forma sî cuprinsu cu totu dreptulu se potu privi cá adeverat'a opiniune a eparchiei greco-orientale din Transsilvani'a.

Altmintrea insa se are lucrulu cu propunerile sî pretensiunele acelea, cari, aduse numai de preoti ori apoi chiaru numai de persón'a Episcopului, cérca a-si dá aerulu de manifestatîuni formale ale clerului sî ale Eparchiei intregi. Sî nu numai dreptulu canonicu, cí sî o politica intielépta bisericésca sî recerinti'a oportunitâtii se improtivescu unoru propuneri, cari inlauntru sî inafara remanu departe de tóte asceptârile drepte, ci din contra lovescu in fatia fâra sfiéla ori ce indreptatîre natîunala sî canonica. Sî chiaru sî inainte se póte predîce cu securitate, ca atâtu in mitropoli'a cea serbésca din Carlovitiu, câtu sî in cea nóua creanda romanésca se voru înaltiá indoieli tari sî temeinice contr'a unei positîuni ierarchice sî contr'a unei coordinari, prin carea Episcopulu Bucovinei, care aru avé numai o eparchia mica sî nici unu sufragan sub sine, s'aru poté pune in sinodulu generalu cu aceea auctoritate sî cu acelasi dreptu lânga mitropolitulu serbescu sî romanescu, cari ambii cu privire la marimea populamei, ce o pastorescu, sî cu privire la numerulu sufraganiru loru, aru trebuí sa se privésca cá chiriarchi potinti sî pi de influintia. Cei doi representanti bisericesci ai potaiciloru sî numeróseloru natîuni serba sî româna fâra indoié n'aru intardî'a, a aduce la vedere sî la valóre superioritat loru fatia cu representantele unei eparchii in asemenare micmenatîunale, sî tocmai pentru aceea pré adesceori isolate, sî ltóta intemplarea aru cautá a restabilí in casuri speciale, cand neutralitatea s'aru plecá spre o parte séu cecalalta, a resbilí, dîcemu, cumpan'a cea stricata natîunala spre daun'a lui. Reornarea unui atare organismu ierarchicu, gresîtu inca in plaulu lui, prin frecârile din insusi Sinodulu generalu aru fi celu d'antâiu sî celu mai siguru resultatu alu infiintiârei lui, pentrucare cu tóte acestea o voce normativa staruiesce cu atât'a urgtia.

Spre a se evitá atari erori sî rele intr'o causa de atât'a imprtantia sî de atâtea urmâri, emisulu ministerialu din 30 Septembre 1864 a lasatu la socotinti'a Escellentîei Vóstre, cá se ascultati mai nainte parerile sî dorintiele diecesei din Bucovin'a. De óre ce mai de parte atare dreptu compete dupa cnóne ori cârui capu diecesanu in dieces'a séu eparch'a lui, er de alta parte respunsabilitatea la presinte sî venitorime pntru resultatulu celu reu alu unei afaceri multu insemnate fâra idoiéla e o sarcina gigantica: de aceea nu e numai o rgintia imperativa, ci sî unu ce pré usioru a tîné unu snodu diecesanu in Bucovin'a. Coordinare lânga doi Mitropoliti, subordinare subt alta mitropolia, ori subordinarea altoru diecese sub dieces'a Bucovinei,— alegerea intre aceste trei modalitâti ale positîunei ierarchice atât'a e de seriosa, incâtu totdeodata deschide calea sî câtra concordia sî câtra schîsma, incâtu ne pune dinainte Rubiconele bisericescu. Ear a stá intr'ajutoriu veneratului Archipastoru spiritualu intr'o crisa atâtu de momentósa cu cuventulu sî cu fapt'a, este datorinti'a fiacârui fiiu credinciosu alu bisericei, sî tocmai prin acésta indatorire, precum sî prin interessulu, ce-lu are séu celu putînu trebuie sa-lu aiba fia-care fiiu alu bisericei de starea bisericei sele, se justifica procederea acést'a de fatia.

Deci esprimendu Esc. Vóstre recunoscinti'a nóstra cea cu multiamita sî respectu pentru propunerea, ce o-ati adusu la Sinodulu din Carlovitiu cu privire la infiintiarea unei mitropolii române, sî rogandu-Ve cu plecaciune, a stá cu barbatîa pelânga dens'a, ne luâmu voia, a face in privinti'a celoralalte propuneri partîale preaumilit'a rogare: „cá Escellenti'a Vóstra urmandu cu credintia p. n. decisiune din 27 Septembre 1860 sî emisulu ministerialu din 30 Septembre 1860 sa Ve indurati a conchiamá pentru afacerile comune ale bisericei gr. or. din Austri'a, precum si in specialu pentru positiunea ierarchica a diecesei Bucovinei, in capital'a Cernautiu unu Sinodu completu, alegendu pe bas'a principiului representativu, compusu in jumetate egala de mireni, a-lu tîne dupa cuviintia, sî hotaririle lui aduse dupa considerâri mature a le aduce prin introducendulu Sinodu generalu la substernerea inalta sî preainalta.“

(Urméza subscriptiuni numeróse.)

Organisarea in Ungari'a.

II.

Acú ne luâmu voia a desfasiurá parerea nóstra despre organisarea Ungariei, dupa cum aceea s'aru poté sî aru trebuí sa se introduca, déca barbatii de statu sî aperatorii dreptâtii voiescu a fi drepti fatia cu locuitorii tierei, sî nu voiescu a ignorá cu totulu unele cestiuni ponderóse, ce suntu la ordinea dîlei de atâti'a ani sî totusi nedeslegate.

Organisarea e de lipsa, ast'a o recunósce totu insulu; insa noi mai adaugemu: organisarea sa fie fundamentala sî drépta fatia cu referintiele natîunalitatîloru deosebite ale Ungariei!

De aicea usioru se póte deduce, ca dorinti'a nóstra este nu numai a introduce unu sistemu nou sî mai corespundiatotiu scopului in privinti'a justitiei sî administratîunei, ci totu deodata in legatura cu organisarea sa se puna capetu sî cestiunei natîunalitâtîloru, carea este sî va remané o cestiune atâtu de ponderósa, câtu aceea astadi, candu natîunalitâtîle Ungariei suntu tredie sî voiescu a-si esecutá dreptele pretensiuni in privinti'a limbei loru in afacerile publice, nu se mai póte sugrumá nici cu sil'a!

Guvernulu celu putînu nu odata a datu semnu de bunavointia, ca voiesce a face destulu pretensiuniloru, ce le forméza natîunalitatîle dupe sensulu loru de dreptate; câci numai bunulu Ddieu scie, câte ordinatîuni mai venira dela locurile inalte in asta privintia, totusi caus'a natîunalitatîloru nu mai

inaintéza, ci stă pe locu, séu adeseori pasiesce in deru fâra voi'a sî fâra vin'a nóstra. — Causele pedeciloru, cari se punu din tóte pârtîle la intrebuintiarea limbei, nu ne te de scopu a le enumerá; câci precum natîunalitâtîle nemagiare, tocmai asiá de bine le scie sî guvernulu; de aceea vou numai a aduce la publicitate in caus'a natîunalitâtîloru u modu cu multu mai practicu sî mai salutariu, decatu te celelalte, câte se mai ivira din tóte pârtîle spre deslegarea-cestei cestiuni; sî acestu modu, combatendu-se mai pe lgu de cei competinti, cugetâmu ca aru poté serví de espeditu bunu tocmai acum'a cu introducerea organisârei.

Pretensiunile natîunalitâtîloru cugetâmu a se poté reasná in acést'a; intrebuintiarea libera a limbei materne la tóte-i-casteriele, in oficiu sî afara de oficiu!

Cu acést'a aru trebuí sa urmeze organisarea tierei in-tregi. —

Natîunalitâtîle nemagiare de un'a sî aceeasi rasa cea ai mare parte locuiescu compacte la olalta, pe unu teritoru, séu celu putînu aprópe de olalta, asiá câtu intrebuintîœa limbei loru materne n'aru avé nici o pedeca, d é c a t e r - t o r i e l e c o m i t a t e l o r u d e a s t a d i s ' a r u i n - p a r t î d u p a n a t î u n a l i t â t i!

Credemu, ca o massa dintre fiii natîunalitâtii, cari apra cu atât'a zelu dreptulu istoricu, crâncenu ne va atacá pentru ca cutezâmu a aduce pe tapetu unu astfelu de proiectu.

Voimu insa a ne legitimá, cá sa nu cademu in suspiciue de atacatori ai intregitâtii teritoriului.

Ungari'a, precum se scie, este impartîta sî astadi, cá u sute de ani mai nainte, in comitate, cari si-au tiermurii si istorici, precum adeca teritoriele acelor'a le-au asiediatu moi sî stramosîi patriei in dietele tierei.

Comitatele acestea, cu tóta nepracticitâtea impartîrei, e-sista sî astadi asiá, câtu pe candu unele dintre ele au o po-poratîune mai bine de ½ millionu, unu teritoriu de 200 de miluri patrate, pe atuncea altele au 15,000 de locuitori sî abia 10 miluri patrate; sî totusi tóte comitatele suntu provediute totu cu aceleasi sedrii comitatense, deregatori in cause civile, criminale, sî in administratîunea politica! —

Comitatulu Bihorului are 200 miluri de pamentu, ear' Tornósz 10 miluri, sî totusi in fruntea ambeloru sta câte unu comite supremu, vicecomiti, sedrii, judecatori in cercuri etc.

De aicea usioru se póte vedé bunatatea sî reutatea, ce cade asupr'a locuitoriloru din acésta impartîre!

Cu câtu aru fi mai buna impartîrea pe câtu se póte e-gala a Comitateloru? nu este de lipsa a demustrá; câci acést'a o scie totu insulu, sî este fórte probabilu, ca insasi diet'a tierei déca nu acum'a, peste putînu tempu va proiectá sî infiintiá o impartîre mai practica a Comitateloru, cá tocmai in Ardealu.

Sî precua in Ardélu, asiá sî la noi de siguru este de lipsa, cá pe lenga impartîrea teritorieloru comitatense sa se iee in privire sî natîunalitâtîle, ce locuiecu compactu in Ungari'a, fâra cá prin acést'a sa se pericliteze intregitatea Ungariei, fâra cá elementulu magiaru prin acést'a sa sufere a-tare scadere in drepturile sale, cu atâtu mai vertosu, ca acést'a mai nainte ori mai tardîu o va face insasi diet'a, carea va fi mai justa fatia cu natîunalitâtîle, decâtu cele de pâna a-cum'a.

Acù intrebâmu: déca Ungari'a cá tocmai Ardélulu este supusa ingrigirei dinastîei, déca Guvernulu introduce legi, or-ganiséza justiti'a sî administratîunea fâra de a intrebá diet'a tierei: de ce sa nu se póta introduce o organisare fundamentala sî in privinti'a teritorieloru comitatense? n'aru fi mai consultu cu o cale a pune capetu prin acést'a sî cestiunei natîunalitâtîloru astfelu, cumca Comitatele Ungariei sa constee incâtu se póte, din unulu sî acel'a-si elementu de aceea-si natîunalitate, séu celu putînu in locurile amestecate asiá, cá un'a dintre natîunalitâti, carea este domnitóre pe acolo, sa aiba maioritate absoluta? Bihorulu d. e. are peste 500,000 locuitori, dintre cari peste 230,000 suntu Români, si incependu dela Oradea-mare, pâna la Ardealu Românii locuescu compactu, ear câtra mediulu noptii Magiarii. Acestu Comitatu mare, impartindu-se in dóue dupa natîunalitâti, in veci n'aru mai fi scen'a frecâriloru natiunale. Tocmai asiá s'aru poté face sî cu celelalte!

Bunetâtîle, ce aru poté isvorì dintr'o organisare fundamentala pe bas'a natîunalitâtîloru, aru fi necalculabile atâtu pentru Guvernu, câtu sî pentru locuitorii tierei.

Prin acést'a credemu ca ne-amu legitimatu; cei competinti, mai alesu cei ce stau aaprópe de tronu sî de Guvernu, la organisarea infiintianda nu potu perde dinnaintea ochiloru cestiunea natîunalitâtîloru, carea cá unu firu rosiu s'a trasu sî se va mai trage peste paginele istoriei patriei nóstre, pâna candu ea nu va fi deslegata dupa dreptu sî dreptate.

„Dati Imperatului ceea ce este a Imperatului, sî dati po-porului ceea ce este a poporulu!“ Adeverulu acest'a amu dorí sa se realiseze prin organisarea, ce va sa introduca peste putînu in Ungari'a.

S a b i i u in 12/24 Octobre. (Felurite.) Dupa unu tele-gramu alu „Herm. Ztg“ etc. fói'a oficiósa „Wiener Abendpost“ dîce ca privire la conchiamarea Senatului imperialu amplificatu: Ca regimului trebuie sa-i remâna osibilitatea, cá dupace Se-natulu imperialu amplificatu va terminá lucrârile sele (pre-fîgerea bugetului, propunerile finantiale sî alte afaceri mo-mentóse) si indata dupace Sen. imp. mai restrinsu se va conchiamá formalminte la pertractarea obiecteloru de legisla-tiune, ce-i competu, sî i n j u m e t a t e a r e s a r i t e a n a a i m p e r i u l u i s a s e c o n c h i a m e d i e t e l e l a a c t i v i t a t e a l o r u c o n s t i t u t i u n a l a. (Asi'a dar se face unu pasu si in caus'a Ungariei.)—Noulu Seminariu diecesanu gr. or. s'a inauguratu Domineca in 11/23 Octobre cu indatinatele cermonii religióse.— De câte-va dîle avemu in Sabiiu o trupa de actori magiari. —

Principatele române unite.

(Continuare sî capetu din nr. din urma.)

Alesulu din 5 sî 24 Ianuariu a intratu aici in conside-râri cu totulu subiective, sî a spusu, cu cea mai perfecta fran-chetia, sî pentru ce a facutu pâna acum economie din list'a civila, sî pentru ce a luatu léfa de doi domni. Amu voitu, dîse M. S., sa amu sî eu proprietâti mari, pentru cá, facendu reform'a acést'a insemnata a liberârei proprietâtii, sa nu póta remané in spiritulu nimenui, nici macaru prepusulu, ca amu voitu sa o facu in daun'a proprietariloru.

Acum, dupa dispositîunile esprese ale legiuirei, sta in voi'a proprietariloru, sa se impace deadreptulu cu satenii, dîse curatu M. S.; caute sa nu dea locu de nemultiamire in appli-carea mesurei: ca altmintrele voiu fi nevoitu sa tramitu in-ginerii statului cá sa faca constatarea sî mesuratórea lo-curiloru.

Trebuie despre partea nóstra, sa renuntiâmu a reproduce, intr'o prescurtata analisa, tóte considerârile mature, ce M. S. a desfasiuratu in subiectulu vastu ce l'a tratatu, la ocasiunea priimirei de la 18 Septembre. Dara cauta sa constatâmu aici opiniunea generala despre impressiunea, ce a produsu cuvintele rostite de M. S. Domnulu. Pâna sî cei mai ruginiti conser-vatori ai trecutului au fostu nevoiti sa recunósca, ca autore-le decretului din 14 Augustu a facutu, in adeveru, unu mare bine proprietâtii terene in Romani'a, sî ca are consciinti'a li-niscita de totu ce a facutu.

Despre altele, M. S. a atinsu numai cá in trecuîu cestiu-nile locali; insa sî in acestea a fostu precisu, sî cu o singura esceptîune, la parerea nóstra, conciliantu cu desevarsîre. Asiá, in cestiunea atributîuniloru politienesci ale primariului, M. S. a dîsu, ca politî'a sa fie organulu esecutivu; in cestiunea perderei depositeloru de la epitropi'a orfanîcésca, M. S. a dîsu, ca Statulu va cautá sa nu fia pagubiti orfanii; in cestiunea esactitudinei curtii de Appelu civila, M. S. a dîsu, ca-i pare reu sa aiba a face aceleasi recomendâri de câte-ori vine la Iasy; in câtu se atinge de jurisprudinti'a curtii criminale, M. S. a dîsu, ca suntu casuri, bunaóra, cá batai'a unui procurore, unde curtea trebuie sa ia in considerare sî caracterulu poli-ticu alu delictului: in sfarsîtu, in cestiunea conflictului dintre proestosîi calugari sî mireni de pe la bisericele monastiresci, M. S. a dîsu in fati'a preotîloru de miru, ca ei trebue sa-si adnca aminte de regulile ierarchiei, cá cum numai din partea loru s'aru fi escatu discordi'a, in adeveru regretabile, intre preotîmea monachala sî cea laica pentru posturile retribuite de curatori pe la bisericile inzestrate. In punctulu acest'a singuru ni s'a parutu, ca cuvintele M. S. au machnitu pe acei ce aveau nevoia de mangaiere.

M. S. a incheiatu cuventarea sea cea frumósa prin o dulce reamintire de sacrificiele, ce au facutu Iasy pentru unirea na-tîunala, pentru regenerarea patriei. Iasy, dîse M. S., au fostu leaganulu unirei sî alu multoru alte propasîri; Iasy are dreptu la recunoscinti'a Româniloru.

In adeveru, Iasy nu trebuie sa fia datu uitârei nici odata, pentru ca acestu betrânu municipiu romanu are inca o mare missiune in Romani'a. Iasyenit trebue sa-si 'mpoporeze ora-siulu loru cu Români, sa se innoiésca in viéti'a loru românésca sa devina o comuna româna modelu, sa dea tutoru Români-loru esemplulu unei regine municipale in tóta poterea cuven-tului. Spre acestu scopu n'aru trebui data uitârei mai cu séma dorinti'a rostita mai anu, prin initiativ'a P. S. Locote-nintelui de mitropolitu, pentru intemeiarea suburbieloru Iasy-loru cu poporatîune rurala jùna, proba, plina de vitalitate.“

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Trausilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 82. ANULU XII.

Sabiiu, in 18/30 Octobre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 5/17 Septembre 1864.

Dupa Pope'a, a cărui cuventare o-amu comunicatu mai pe largu in nr. 81, urméza la cuventu Axentiu Severu. „Navita de ventis, de tauris narat arator;“ apoi in cuventu lungu si intreruptu adesecori de ilaritate, in care tiese si istori'a sea din 1848, privindu lucrulu din punctu de vedere alu economiei, si demonstrandu, cum cele 100—200 mii f., ce i-aru constá pe anu tribunalulu supremu, pentru Vien'a aru fi nemic'a, ear pentru Ardealu fórte insemnatu, precumsi din punctulu de vedere alu economiei statului, cá sa se inputîneze spesele transportului chartîeloru si persóneloru: partinesce conclusulu celu vechiu alu dietei.

Gull combate asse tele lui Pope'a si Axente si recomanda propositîunea comitetului, dupa-cum o-a modificatu regimulu. Déca candu a fostu vorb'a de drumulu feratu n'amu facutu apelu la autonomi'a tierei, apoi acum cu atât'a mai vertosu sa nu facemu, câci acésta autonomia prin intrebarea localitâtii tribunalului nu patimesce nimicu.

Dupace mai vorbescu Popoviciu si Alduleanu, la votare propunerea lui Herbert nu se priimesce,

propunerea lui Vajd'a nu se priimesce;

ear propositîunea regimului se priimesce,

si astfelu resiedinti'a tribunalului supremu se defige in Vienn'a.

Cu acestea siedinti'a—un'a din cele mai interessante in acésta sessiune—se 'nchcia.

Siedinti'a din 9/21 Septembre 1864.

Nainte de a trece la referat'a acestei siedintie, ceremu indulginti'a cetitoriloru nostri pentru confundarea unoru cuventâri din siedinti'a trecuta si din siedinti'a acést'a,— confundare, ce provine din greutatea, cu carea unu diuariu micu póte folosí protocólele stenografice.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, se trece la desbaterea speciala asupr'a art. de lege privitoriu la tribunalulu supremu transsilvanu. Herbert innoiesce propunerea sea facuta inca la desbaterea cea d'antâiu a acestui obiectu: cá tribunalulu supremu transsilvanu sa se contopésca cu curtea cassativa din Vienn'a. Vajd'a vorbesce de nou pentru pastrarea conclusului dietalu in privinti'a curtei supreme judecatoresci, dupace propunerea densului dela desbaterea generala nu s'a priimitu. Puscariu in cuventu mai lungu combate atâtu propunerea lui Herbert, câtu si a lui Vajd'a si recomanda art. de lege modificatu de regimu. Dr. Ratiu in cuventu fórte energicu apostrofóza autonomi'a Transsilvaniei, ce devine in periculu prin acésta stramutare. Transsilvani'a au adusu atâtea jertfe pentru imperiu, si dintre tierile de dincóce de Leitha ea a fostu cea d'antâiu, carea a inarticulatu diplom'a si patent'a, si acumu diet'a ei se ingrópe autonomi'a?!

Zimmermann si Esc. Sea Poppu pentru propunerea regimului, Br. Salmen pentru propunerea lui Herbert, Mog'a, Balomiri, Vlass'a, Baritiu, Pope'a, Axentiu pentru conclusulu dietalu de mai nainte; Fogarasy, Gull, Popoviciu si Trauschenfels pentru propositîunea regimului, carea apoi

la votare se si priimesce.

(Din cuventârile rostite in aceste dóue siedintie ne reservâmu a comunicá unele mai pe largu.)

Siedinti'a din 11/23 Septembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, Presied. intréba, ca luá-se-voru la desbatere nóua toti §§-ii, si cei modificati si cei nemodificati din articululu de lege, ori numai cei d'antâiu? Zimmermann nu va sa scie decâtu de regulamentulu dietei, dupa care propositîunile regimului au a se pertractá cá ori ce alte propositîuni, adica a se desbate din punctu in punctu, din § in §; si acést'a trebuie sa se faca si aici, câci la acést'a are diet'a dreptu. Fogarasy din contra crede, ca la ordinea dîlei suntu numai cei doi §§-i modificati; mai departe nu se póte intinde diet'a. (Approbare din stâng'a.) Filtsch pentru casulu, candu s'aru luá la desbatere toti §§-ii, si-reserva dreptulu de a vorbí la § 3. Dr. Teutsch regreta, ca nu póte fi de parerea lui Fogarasy, dar crede, ca prin acést'a s'aru vatemá, ba s'aru nimicí dreptulu, ce-lu are tiér'a cá unulu din cei doi factori ai legislatîunei. Câci déca diet'a e unulu din acesti doi factori, atunci urméza de sine, ca ea are dreptulu de a venturá unu articulu de lege modificatu de regimu pâna atunci, panacandu diet'a si regimulu se'ntalnescu in dorintiele loru. Acést'a asiá a si fostu totdeun'a, dupacum se póte vedé din protocólele dietale din secululu 17, 18 si 19.

Zimmermann repetiesce parerea sea si staruiesce cu totu deadinsulu, cá sa se pertracteze de nou paragrafii legei intregi, cari nu suntu sanctîunati in form'a aceea, in carea i-a substernutu diet'a ci din partea regimului s'au modificatu. Acésta pertractare de nou a obiectului e insa de lipsa si pentru aceea, câci prin modificarea unui § dintr'o lege se potu alterá si alti §§-i, cari stau in legatura cu §-ulu modificatu. De aceea déca e vorb'a, ca are diet'a dreptulu de a desbate de nou legea acést'a, atunci densulu trebuie sa dîca necondionatu, ca are; ear déca e vorb'a, ca are diet'a voia a o pertractá? atunci e alta intrebare, si acést'a o va decide diet'a insasi.

Puscariu: Dupa cum amu intielesu eu, intrebarea din partea presidiului e, cá sa luâmu noi legea venita in josu la desbatere nóua din § in §. Eu dîcu, cum ca noi nici decâtu nu potemu sa o luâmu la desbatere nóua, pentru ca déca amu luá noi legea áceea pe care o amu facutu si pe care Mai. Sea o au intaritu; déca dîcu amu vrea a luá a dóua óra la desbatere, de ací aru urmá dóue calamitâti. Un'a ca s'aru face casu de precedintia, ce aru fi in contr'a moralitâtii parlamentarie si ce aru face ne sigura ori ce contractare intre dieta si coróna. Se delucidâmu lucrulu d-loru cu unu esemplu practicu chiaru cu privire la obiectulu de fatia. Daca noi legea acést'a, pe care o amu facutu si pe care corón'a o au priimitu si intaritu afara de unu §, la care acum ne-amu acomodatu si noi, déca noi din nou amu luá la desbatere, atunci aru urmá, ca noi avemu dreptu sa schimbâmu din legea acést'a toti §§-ii Atunci legea acést'a iara aru trebuí sa mérga in dereptu, spre acestu scopu, cá corón'a sa o intarésca si sa o trimita inca odata la noi indereptu spre a o luá iar in discusiune nóua si asiá fâra sfarsitu. Acést'a e in contr'a moralitâtii parlamentarie, ce se póte asemená tocmai cu acelu lucru, cá candu te duci in târgu sa cumperí p. e. o parechia de telegari. Proprietariulu cailoru cere 200 ♯ pe ei, eu ii dau 100, noi targuimu, in sfarsîtu me chiama proprietarulu de cai si-mi dîce, ca acum ti-i dau si cu 99 de ♯; Eu dîcu ba, ca acum nu-mi trebuie nici cu atât'a. Tocmai acest'a e si pentru tergaciu lucru rusînosu, cu atât'a mai vertosu pentru unu parlamentu. Astfelu de procedura nu ne-aru duce la scopu, pentru ca noi amu merge intr'unu circulu vitiosu si legea nu si-aru poté ajunge scopulu ei, care noi altmintrelea vremu cá câtu mai curendu sa intre in activitate, si amu veni la proverbulu: ca cine nu vrea sa cóca cerne tóta diu'a. Cum schimbâmu noi ceva, cum bagâmu noi ceva nou in lege, atunci legea numai este intarita, ci e o lege nóua. Dór intrebu eu, pentru ce sa luâmu noi legea acést'a la desbaterea speciala din § in §? Dór pentru aceea, ca cutare si cutare deputatu

cu ocasiunea desbaterei antâi'a nu a fostu de fatia ? Acést'a nu este caus'a; câci atunci indata ce vine unu deputatu in dieta, care pâna acum nu a luatu parte la desbatere, aru trebuí, cá tóte legile, care s'au facutu nefiindu elu de fatia, trebuie luate de nou la pertractare. Dar chiaru sa fia lucrulu asiá precum a dîsu Dlu regalistu Zimmermann, ca legea acést'a nu e intarita de Imperatulu, intrebu eu pe D. reg. Zimmermann, ca déca nu e intarita legea acést'a, óre o amu facutu noi legea acést'a, sî déca o amu facutu noi, pentru ce sa o mai revedemu sî pentru cá sa ne mai perdemu tempulu cu ea, devreme ce ne ascépta alte lucruri urginte, cu care avemu sa ne ocupâmu. — De aceea eu dîcu, ca nu me invoiescu cu procedur'a acést'a, ca Dlu Presied. a slobodîtu astfelu de intrebare la discussiune. Déca d. reg. Zimmermann se provóca la casuri precedinti ale dieteloru dinainte de 1848, eu voiu aduce o precedintia din dietá nóstra, care s'au întemplatu cu articululu de lege despre-inarticularea natiunei romane, care lau intaritu insasi corón'a cu deosebire ca s'au facutu schimbâri numai in doi §§-i. Cu ocasiunea desbaterei legei acestei'a intarite de Mai. Sea, presidiulu dietale n'au slobozitu ceialalti §-i la desbatere, fâra numai cei modificati, sî diet'a séu invoitu.

Gaitanu: Nu e asiá !

Puscariu: Ba asiá e! Eu sum in stare a aretá acést'a din protocolulu stenografiloru. Eu sum dara, dloru, de parere, ca nu sta in poterea nóstra a schimbá legea acést'a, ba nici nu este de lipsa sî oportunu, cá sa mai desbatemu despre ea sî sa perdemu tempulu cu astfelu de discussiuni nóue, cari nici nu se potrivescu cu parlamentarismulu, ori cu moralitatea parlamentara, cá o lege intarita de coróna, astadi dupace amu ispravitu lucrulu, cum dîce proverbulu sa dâmu cu piciorulu, candu sustariulu e plinu de lapte. (Ilaritate). Asiá dara eu rogu pe Dlu Presiedinte, cá legea acést'a sa nu o mai lase sub discussiune, ci numai § 6, care inca are numai o indreptare stilistica de scopu."

Obert face propunere in scrisu, cá la desbatere sa se ia numai §§-ii modificati, apoi reprobéza intre applause sgomotóse asemanârile cele „drastice" (târgulu cailoru etc.) facute de Puscariu.

Rannicher sprijinesce propunerea lui Obert, câci si-aduce aminte totdeun'a de cuvintele ce le a pusu diet'a in representatîunea din 21 Augustu 1863: ca-si tîne de datorintia a ajunge câtu mai curendu la resultate salutifere in administratîune sî justitia. Déca aru schimbá diet'a ce-va in articululu de lege, prin acést'a aru dá voia sî corónei de a schimbá, sî acést'a aru intardîá nespusu activitatea legislatiunei.

Brandu de Lemény inca sprijinesce propunerea lui Obert, cá adeca sa nu se slobóda cas'a acum din nou in discussiunea acestui articulu de lege, care a venitu intaritu de Mai. Sea cu o mica modificatîune; sî pre lânga cele ce s'au adusu inainte din partea lui Fogarasy sî Rannicher, putîne are sa reflecteze in privinti'a acést'a.— Câtu pentru intrebarea, ca incâtu se tîne de dreptulu inaltei case a se slobodî de nou in discussiunea articulului de lege intaritu de Maiestatea Sea, se alatura cu totulu lânga parerea lui Fogarasy sî e de convingere, ca diet'a nu s'aru poté acum din nou slobodî in discussiunea articulului intaritu. Insa prescindendu dela cestiunea meritoria de dreptu, care nici ca se afla la ordine, e de convingere, ca este unu articulu de lege câtu se póte mai urginte; eara despre alta parte avemu obiecte de asemenea urgintia sî de asemenea importantia, cu care sa ne ocupâmu : impartîrea tierei, organisarea politica sî judiciaria etc.; deci sa ne silimu câtu se póte sa le ispravimu sî acelea, deórece cu acelea este legata ordinea legala din tiéra, pacea, liniscea sî multiamirea poporului; pentruca cu totii scimu, ca suntemu intr'o stare, care nemultiamesce poporulu, nemultiamesce pre amploiatii sî insusi pre regimu, sî care e o nemultiamire generala a tierei. —

Asiá dara sa pastrâmu tempulu pentru alte obiecte, cu atâtu mai vertosu, ca tempulu trece sî momentulu inchiderei dietei se apropia. —

Din aceste motive a sprijinitu propunerea lui Obert. Acum sa procedemu la deslegarea intrebârei, care o propune Presiedintele; ca adeca voiesce diet'a a se slobozí in discussiunea articulului de lege intaritu de Mai. Sea, ori nu ? In privinti'a acést'a e cu totulu de parere, ca nu este nici decâtu iertatu sî de lipsa, cá diet'a sa se slobóda acum in discussiunea acestei legi dín § in §, dara nici cu cuviintia, ba cutéza a dîce, ca aru fi in contr'a datorintiei reverintiei câtra noi insîne sî câtra Mai. Sea, cá noi sa ne slobozîmu a discutá, a trage la desbatere unu articolu de lege adusu de dieta ieri alaltaieri sî intaritu de Mai. Sea. — Dara este sî cu totulu de prisosu, pentru ca impregiurârile de ieri alaltaieri pâna in momentulu de fatia nici de câtu nu s'au schimbatu. Póte numai ca unulu séu altulu dintre multu stinatii membri ai dietei, cari atunci nu se aflau de fatía, acum suntu presinti — Articululu acest'a de lege cu modificatîunea la § 1 se afla intaritu de Mai. Sea, sî acum noi sa ne slobodîmu la desbatere, sa ne slobodîmu la modificatîuni nóue, sî atunci déca s'aru substerne Mai. Sale, póte ca dupa cum i se pare au atinsu sî D. antevorbitoriu Rannicher, ca prin acést'a amu dá óresi cum unu casu de precedintia din partea unui factoru alu legislatîunei, adeca cá acestu articulu de lege, ce l'amu adusu mai inainte sî l'au intaritu Mai. Sea, atunci sî Mai. Sea aru poté iarasi sa lu schimbe,- ceeace in adeveru aru fi unu ce neplecatu, candu in articululu de lege substernitu sî intaritu, dupa aceea substernendu-lu spre sanctîunare, anu vedé ce-va schimbatu. Dar cu atât'a mai putînu vede cause a se slobodî diet'a din vou la desbatere, de órece in totu cuprinsulu articulului de lege nu s'a facutu nici o alterare nici o schimbare prin aceea ce s'au facutu in § 1 (?) Asiá nu aru fi nici o necesitate, cá sa se ia articululu acest'a din nou la desbatere. (Bravo !)

Rosenfeld face propunere, ca prescidiendu-se dela inducerea de conclusu asupr'a propunerei facute din partea lui Obert, sa se ia la desbatere speciala articolulu de lege intaritu de Mai. Sea din § in §. E sprijinitu.

Gaitann. Observandu procedur'a care o au urmatu presidiulu in aceste 2 sessiuni ale dietei, totdeun'a s'a convinsu, ca presidiulu a consideratu proiectele de lege venite la dieta confirmate séu incatuva schimbate de Mai. Sea, cá propuneri regesci sî totu intr'unu modu cá sî acelea d'antâiu le-a luatu sî acestea la antâi'a, a dóu'a sî a trei'a citire. Procedur'a acést'a din parte-si o afla amesurata regulamentului de trebi, pentruca acolo intre proiectele de lege confirmate de coróna sî intre propunerile regimului nu se face nici o deosebire, nici macaru nominala, ci vinu inaintea dietei totdeun'a numai cá propuneri regesci. Purcediendu dara din punctulu de vedere alu reg. de trebi sî avendu in vedere, ca fiacare dieta are sa-si elaboreze regulamentulu seu de trebi, sî densulu consimte cu aceia, cari dîcu, ca diet'a de astadata sa nu intre in resolvirea meritoria a intrebârei. Déca diet'a are dreptu sî are datori'a de a se slobodî in desbaterea singuraticiloru paragrafi ai unei legi in totu cuprinsulu eii intarite de coróna séu in unele pârti modificate ? resolvirea intrebârei acestei'a este de mare importantia, sî dupa parerea densului aru trebuí la compunerea reg. de trebi sa se ia in consideratîune multefariile casuri, sî sa se preciseze legea, cá sa deá garantia de ajunsu dietei de a disputá unele pârti sî unii paragrafi ai unui proiectu de lege aprobatu de coróna in parte, séu sa deá ocasiune de a pertractá mai departe cu corón'a sî a complaná lucrulu, eara nu de a o adstringe la rumpere. Resolvirea intrebârei in merito nici nu sta la ordinea dîlei, pecandu propunerea lui Rosenfeld este cu totulu potrivita cu procedur'a urmata de Presidiu pâna acum'a sî cu regulamentulu provisoriu de trebi, sî de aceea o partinesce.

Obert apera propunerea sea contr'a lui Rosenfeld sî Fogarasy. Lui Fogarasy i respunde intre altele, ca maxim'a citata de acest'a: „Roma locuta, res decreta !" aici nu póte avé valóre; deórece e o maxima de credintia, sî cá atare póte avé numai valóre relativa. Propunerea densului nu e de prisosu, câci § 2 din regulamentulu de trebi dîce, ca diet'a are dreptulu, de a prîimí ori de a reieptá o lege, candu acèea vine la votare; sî de aici se deriva sî dreptulu de a desbate asupr'a eii din § in §.

Dupa aceea mai vorbescu Balomiri, care propunerea lui Obert o afla negativa sî a lui Rosenfeld affirmativa, dar nici un'a nici alt'a nu aru fi apta, a se luá la desbatere speciala. Dintr'alte densulu inca crede, ca propunerea lui Rosenfeld este cea mai buna; apoi dupace repres. regimului Aloisiu Popu sî Dr. Teutsch inca vorbescu in favórea propunerei lui Rosenfeld, ear Puscariu face propunerea, cá articululu de lege, ce se afla la ordinei dîlei sî este intaritu de Maiestatea Sea, sa se radice la vigórea de conclusu en bloc, fâra de a se desbate mai departe:

La votare propunerea lui Rosenfeld, dupa o discussiune formala intre Puscariu, Presiedintele, Gaitanu, I. Balomiri sî Gull, se priimesce, sî astfelu devenindu conclusu, se incepe cetirea §§-loru, precum urméza unii dupa altii.

La intrebarea Presiedintelui, se aduce la sprijinire sî propunerea lui Puscariu, carea se sî sprijinesce.

Zimmermann staruiesce cu totdeadinsulu, a se desface justiti'a de administratîune sî a se assecurá celei d'antâiu independinti'a, ce i se cuvine si ce o are sî in alte staturi. Spre scopulu acest'a face propunerea urmatóre: § 2 din articululu acest'a de lege sa sune asiá: „Acestu tribunalu

va consiste din unu presiedinte, 6 consiliari ordinari sî din personalulu, ce va fi de lipsa pentru ajutorintîa sî manipulatîune. Cea d'antâiu denumire a membriloru acestui tribunalu va urmá prin Mai. Sea in urm'a preaumilitei candidatîuni facende prin Cancellari'a aulica transsilvana, ear celelalte denumiri se voru face in urm'a propuneriloru, ce voru avé sa se faca prin acestu tribunalu insusi. Nici unu individu dela acestu tribunalu, fiindu denumitu definitivu, nu se póte departá tempurariu, nici dimissiuná afara de sentintia judecatorésca intrata in vigóre de lege. Nici unulu din membrii acestui tribunalu nu se va poté pune in altu serviciu séu in pensiune, fâra numai la cererea lui propria. — Acésta propunere propunatorulu o motivéza cu esactitate din punctu in punctu, escusandu-se cu aceea, ca la antâi'a pertractare a obiectului n'a fostu de fatia, câci altmintrea facevá propunerea sea inca atunci. Propunerea se sprijinesce.

Dr. Teutsch in cuventu fórte oratoricu da dreptu lui Zimmermann in principiu sî demustra prin Istori'a tranna, câtu de multu s'au silitu staturile totdeun'a a aduce justiti'a in starea celei mai perfecte independintie; dar din punctu de vedere alu oportunitâtii, sî anume cá sa nu se tragane preste mesura realisarea acestei legi atâtu de importante, propune, cá § 2 sa se priimésca in form'a lui originala, ear cerintieloru lui Zimmermann sa se faca destulu in determinatiunile generale, ce s'aru pune in fruntea legei pentru forurile justitiare de instanti'a antâi'a.

Rannicher, aretandu sî densulu mai pe largu, câtu de insemnata este propunerea lui Zimmermanu si cé urmari va trago dupa sine, fiindu unu principiu cu totulu nou, face propunerea: cá acésta motiune sa se tracteze dupa § 43 din regulamentu, adica sa se tiparésca, sa se impartia intre membrii dietali, sa se dea comitetului de justitia spre preconsultare, si apoi la tempulu seu sa se puna la ordinea dîlei. E sprijinitu.

Gull partinesce propunerea lui Zimmermann, in principiu; de altmintrea e de parerea lui Dr. Teutsch. Herbert totu camu asemenea.

Zimmermann esplica mai pe largu propunerea sea.

V. Pres. Poppu: Nu am avutu de cugetu, dîce, sa iau cuventu la §. 2. din articululu de lege, care ne sta in nainte, nu amu avutu de cugetu, se me batu pentru acele doue mere de cearta, care le-a aruncatu aici intre noi D. regalistu Zimmermann. Mi pare bine, ca pre merulu celu dintâiu nu l'a apucatu nime, ci i-a remasu Dlui Zimmermann, si amu sperantia ca sî alu doilea i va remané D. Sele, sî inalt'a casa nu-lu va priimí.

Alaturandu-me sî priimindu cu totulu parerea dlui. reg. Dr. Teutsch sî a dlui dep. Rannicher, incâtu dîcu, cumca obiectulu, care l'a adusu dlu regalistu Zimmermann inainte. e cu multu de mai mare insemnatate decâtu sa se póta deodata numai din incidentulu acest'a a se conchide asupr'a lui,— mi i-au voia, afara de argumentele aduse de D-loru, a aduce unu altu argumentu, séu mai bine dîcendu, a face pre inalt'a casa atenta, ca óre potrivesce-se propunerea dlui Zimmermann antâiu cu bun'a cuviintia parlamentara, a dóu'a cu demnitatea acestei innalte case. Dîcu antâiu cu bunacuviintia parlamentara. Eu nu voiu, sî nu potu denegá nici odata dreptulu dietei, de a se ocupá cu desbaterea unei legi intarite atunci, candu acésta nu s'a intaritu, dupa cum s'a tramisu de dieta spre intarire; insa cugetu, cumca nici odata nu va fi o dieta in acea positiune, cá intr'unu astfelu de casu, candu unu articulu de lege, substernutu de dieta spre confirmare, va vení indereptu la dieta schimbatu, sa se lase in o discussiune asupr'a puncteloru acelor'a ale legei, care nu stau in nici o legatura cu schimbârile facute, déca impregiurârile nu s'au schimbatu. Suntu trei luni, decandu s'a trimisu acestu proiectu spre confirmare; de atunci nu s'au schimbatu impregiurârile intru nimicu. Intrebu dar, ce causa aru poté sa fia, carea se misce totu pre acea dieta, cá materiele ce sau desbatutu sî conchisu odata, sa le iee din nou la desbatere, séu plane se conchida acuma altfelu. Nu e nimicu nou, Dloru, ceeace dîce astadi dlu Zimmermann; ne aducemu aminte, ca s'au facutu sî la desbaterea trecuta propunerea, cá amploiatii dela tribunalulu supr. sa se aléga prin dieta, precum a fostu inainte de 1848; s'a vorbitu sî atuncea despre independinti'a judecatoriloru destulu. Déca diet'a astadi aru priimí propunerea dlui Zimmermann, atunci aru trebuí sa recunóscemu, cumca dietei de atunci, fâra de d. Zimmermann, nici in minte nu i-a venitu materi'a acést'a, nici n'a cugetatu asupr'a eii, sî trecendu-o cu vederea, a facutu numai unu § neindeplinitu.“ Esc. Sea n'aru luá nici opata acésta invinuire asupra-si, ca la facerea unei legi aru fi trecutu ceva cu vederea. Pentru aceea socotesce, ca unde nu s'a schimbatu nimic'a, sa nu se mai ia legea de nou la desbatere, cu atât'a mai putînu sa se schimbe. Socotesce, ca propunerea lui Zimmermann nu se potrivesce nici cu demnitatea casei, câci nu se potrivesce cu demnitatea acestei inalte case, cá acumu neschimbandu se nici decatu inpregiurarile, sa schimbâmu aceea, ce inainte de trei luni amu hotaritu sî substernutu Maiestatei Sele spre confirmare. Recomanda dar priimirea § lui 2. „asiá, cumu e confirmatu. (Bravo!)

Gaitanu partinesce propunerea lui Zimmermann, pentruca corespunde pareriloru sî convictîuniloru sele desfasiurate a § 14; câci diet'a a creatu unu tribunalu supremu, fâra de a-i assecurá prin vre-o dispositiune independinti'a. Apoi administratîunea justitiei n'o afla asiá defectuósa, incâtu infiintiarea unui tribunalu supremu sa fia o necessitate urginte, ear calamitâtîle sî intardierile, ce se intempla ici colea in administratîunea justitiei, densulu le atribue mai multu impartîrei ei desmembrate a tierei sî respandirei tribunaleloru de justitia prin comunele orasiene sî mai sî satene sub titlu de autonomia comunala, dupa care atâtea comune mici sî ticalóse sau insarcinatu cu administratîunea justitiei, sî cari apoi totu vinu la regimu dupa bani (Ilaritate.) Aceste sî alte impregiurâri ingreuiza justiti'a, ear nu lips'a de individi cualificati, dupacum dice Herbert; câci de acestia suntu destui in tiéra. Recomanda propunerea lui Zimmermann, sî cadiendu acést'a, a lui Rannicher, carea e resolutu a o sustiné chiaru sî atunci, candu Rannicher o-aru retrage.

Budacker inca partinesce in principiu propunerea lui Zimmermann; apoi propune, cá propunerea lui Zimmermann sa se transpuna spre antecocsultare sî reportare acelui comitetu, care este insarcinatu cu desbaterea preliminaria asupr'a organisârei justitiei in instanti'a prima. E sprijinitu.

Brann de Lemény partinesce in principiala propunerea lui Zimmermann, dar de óre in articululu de lege privitoriu la tribunalulu supremu nu este nicaria vorb'a despre desfacerea justitiei de administratiune, ear loculu celu mai potrivitu pentru acèst'a va fi la organisarea tribunaleloru de instanti'a antâi'a, pentru aceea partinesce acum propunerea lui Teutsch si a lui Budacker.

C. Schmidt arata parere de reu, ca Zimmermaun a esîtu cu propunerea acést'a tocmai acum; pe bas'a regulamentului de trebi propunerea acest'a aru fi trebuitu sa se dea presiedintelui in scrisu, sî acést'a aru fi trebuitu sa defiga o dî spre a o aduce la ordinea dîlei, ear propunatoriului aru fi trebuitu a se dá tempu si ocasiune, a motivá propunerea sea. Sî asia adoptându parerile desfasiurate de Dr. Teutsch sî de Esc. S. Popu partinesce priimire §-ului 2 in form'a aceea, in care a venitu dela regimu.

D. Eugen de Trauschenfels cá referinte combate propunerea lui Zimmermann, cá un'a, ce de o parte merge prédeparte, ear de alt'a nu merge destulu de departe; nu merge destulu de departe pentru aceea, câci influintiarea sî pressiunea asupr'a judecatoriloru nu se póte face numai prin departarea din postu, prin transpuneri séu persiunâri, ci sî prin adausuri de léfa, prin darea de titluri, ordurí s. a. Dar de alta parte propunerea merge prédeparte; câci déca consiliarii acestei curti nu se potu pensiuná, fâr la cererea loru, atunci acestu tribunalu supremu aru devení cu tempu unu spitalu de babe. (Ilaritate.) Câci consiliarii, chiaru sî dupace aru serví 40 ani, nu s'aru pensiuná, cá sa nu pérda banii de cuartiru séu alte emolumente, ce le-aru avé cá functîunari actuali, pecandu in staturi, cari au justitie de modelu, esista legi anumite, pâna candu póte fi unu judecatoriu in serviciulu actualu: deci nu póte priimí propunerea lui Zimmermann, ci recomanda priimirea §-ului 2 in form'a aceea, dupacum a venitu confirmatu de M. S.

Nainte de votare Rannicher retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Budacker.

La votare, dupace Gaitanu declara ca va sustîne propunerea lui Rannicher sî candu acest'a o aru retrage (câci dandu-se comissiunei propuse de Budacker, atunci fiindu aprópe sî tramiterea la senatulu imp., lucrulu iaru s'aru amaná ad calendas graecas),

propunerea lui Zimmermann nu se priimesce, ear

propunerea lui Puscariu (priimirea cu bloc a totturoru §§-iloru fâra desbatere mai departe), se priimesce; asemenea sî propunerea lui Budacker.

Zimmermann propune a trei'a citire, ce se sî face, sî astfelu articlulu de lege intregu, cu modificatîunile facute de regimu, se piîmesce.

Apoi se dau spre cetire mai multe petitîuni, sî anume: a comunei Amnasiu: pentru de a remané la Mercurea; a comuneloru din scaunulu filialu alu Talmaciului: Boiti'a, Talmacelu, Sebesiulu de susu sî de josu, cá sa se pertracteze câtu mai curendu caus'a drepturiloru regale; petitîunea comuneloru foste granitieresci: Orlatu, Jin'a, Vestemu sî Racoviti'a, cá muntii revindicati, cart se

afla acumu mai de 100 ani in mânile loru sa remâna sî pe venitoru asiá, sî sa nu se dee natîunei sasesci séu altoru pretendenti presumptivi; apoi petitiunile mai multoru comune sasesci din districtulu Bistritiei, spre a remané incorporate la municipiulu sasescu; in fine o petitîune a S a c e l e l o r u: (Satu lungu, Cernatu, Turchesiu, Bacifalau, Terlurgeni, Purcereni, Zezinu, Budil'a, Marcosiu, Teliu sî Buzeu, preda prin Pope'a, spre a nu fi reincorporate la municipiului Sabiiului, resp. sub municipiulu Brasiovului, ci date la unu municipiu romanescu, s. e. la alu Fagarasiului.

Cu acestea siedinti'a se'ncheia.

S a b i i u in 17/28 Octobre. Astadi se terminà sîrulu siedintieloru dietale pe anulu 1864. P r e s i e d i n t e l e G r o i s z multiamesce membriloru pentru concursulu s zelulu manifestatu., O b e r t aduce o acclamatiune forte elocuinte pentru Imperatulu, pentru Senatulu imperialu s pentru libertate; F a b i n i pentru ablegatii la Senatulu imperialu; M o g'a pentru toti membrii dietei; Br. S a l m e r pentru Esc. Sea Comissarulu regescu Conte Crenneville.

Dupa aceea toti deputatii sî regalistii mergu in corpore, cu Presiedintele in frunte, la Esc. Sea Gubernatorulu si Comissarulu regescu.—Dupa scirile din foile vienese Senatulu imperialu se va deschide prin Maiestatea Sea Imperatulu in persóna.

S a b i i u in 16/28 Octobre. Satulu invecinatu Siur'amare a fostu eri séra teatrulu unui focu infricosiatu, care sa fia nimicitu averea a mai multu de 60 familii. Caus'a escârei focului inca nu se scie.

N a s e u d u in 6 Octobre Pré On. Domnule Redactoru! Dîu'a din 4 Octobre. a. c. are pentru noi, ba pentru toti fratii ardeleni, o insemnatate mare, fiindu dîu'a onomastica a Protectorului gimnasiului nostru, a Maiestâtii Sele Imperatului, - sî dîu'a aniversârei infiintiârei acestui gimnasiu, precum sî a radicârei clasei a II gimnasiale; s'au serbatu dara cu acea devotiune, care caracteriséza pe locuitorii acestui Districtu sub tóte impregiurârile din tempii cei mai vechi.

E unu ce sublimu, candu vede cineva— sî acést'a chiaru sî acum'a candu pe câli politice ni se disputa proprietâtile avitice sî ni se iau muntii daruiti prin mai multi Imperati, — cum curgu locuitorii nostri din munti sî vâli spre cas'a Domnului, pentru a rogá mil'a cerului pentru sanetatea, indelung'a viétia sî bunasporirea prégratiosului nostru Monarchu.

Chiaru strainulu e surprinsu vediendu bisericele de credinciosii eii asiá umplute, incâtu mai nu póte strabate in ele. Dîlei acestei'a a percursu in sér'a precedenta iluminare, transparente, bubuitu de pilóne, serenada, tortie, etc. Reversatulu eii l'a anunciatu 101 bubuiri pilonarie sî revelulu cu musica. La 9 óre intrare in biserica sî liturgisire, dupa acea s'au juratu invetiatorii sî catechetii dela scólele normale de aici, sî dela triviale din Monoru, San-Georgiu, Telciu sî Zacr'a, apoi Professorii ambeloru classe gimnasiale, a câror'a salarie s'au urcatu in urmarea organisârei aprobate de In. Cancelaria aulica. La amédi prandiu sî tóste,— cele mai nimerite prin Domnulu Presiedinte Leonte Luchi pentru M. S. Protectorulu gimnasiului gr. cat. de aici sî prin Dlu medicu distriactuale Dr. Stefanu Popu pentru dejurati Invetiatori sî Professori. —

Nici ca a potutu fi resultatulu altulu! Noi se contribuimu la biseric'a din Demsiusi, candua nóstra se afla inchisa prin stapanirea politica, pentru ca sta a se surpá in totu minutulu, de aceea din mil'a Parochului rom. cat. tînemu esercitiulu divinu in biseric'a rom. cat. de aici cu destule restringeri sî neajungeri. Ce se tîne de monumentulu fericitului S. Barnutiu avemu temere ca chiaru candu aru fi intratu bani la balu, alu fi avutu sórtea baniloru adunati pentru monumentulu Marianu, care publicandu-se pâna la unu locu au luatu cursulu peraeloru numite in Itali'a „Rio secco“, pentru ca nu s'au capitalisatu, nici ca s'au radicatu monumentulu proiectatu.

Vicarulu sî directorulu scolaru Ioanne Marianu a adormitu in Domnulu acum'a suntu aprópe 20 ani, sî verde vorbitu, afâra de betranulu Parochu localu Ioaane Lazaru— fatia cu schimbârile urmate cu ómenii sî cemiteriu— nimenea nu scie cu securitate mormentulu nemuritorului barbatu, carui'a nu au aflatu cu cale chiaru cei crescuti sî mai multu decâtu parentesce adjutati de densulu a-i radicá inca o cruciulitia simpla de lemnu. Invidi'a unde se incuibà nu cunósce marginele datorintieloru!

De s'au instrainatu banii pentru alte scopuri, afara de cel'a menitu, atunci nu suntu respectivii in stare a se escusá sî respunde. Nu e mirare dara, ca fatia cu egoismulu nostru perdemu tóta increderea nobilului nostru poporu contribuitoriu. Se vorbesce— insa numai se vorbesce— ca se va dá computu despre fondulu Marianu. Vomu vedé ce va nasce „muntele.“ —

Din Ungari'a compunemu diferitele sciri ce avemu in urmatórele: Se vorbesce, ca in curendu aru avé a se face mari stramutari in personalulu comitîloru supremi; pentru noi mai interesanta aru fi restituirea d. Iosifu M a n u in Marmati'a sî denumirea d. Gergiu P o p ' a in Aradu. — „Concordi'a“ ne spune, ca d. Cimponeriu a depusu censur'a de advocatu, — o scire fórte imbucuratóre, carea insa de alta parte se turbura prin mórtea advocatului Ioann Popovicu din Aradu. —

In Pest'a s'a formatu o societate nóua de asecurantia, carea alese presiedinte pre contele G e r g i u A d r a s y, ear Vice-presied. pre d. E m m a n u i l u G o z s d u.

Pecandu incheiamu nr. acest'a, ne sosì scirea, ca s'au denumitu:

1. Comitele Supremu alu Aradului D. Teodoru Serbu de Septemviru;
2. Consiliarulu aulicu D. Georgiu Popa de Comite supremu alu Comitatului Aradu;
3. D. Ioonn Sierbanu de Capitanu supremu alu Districtului Chioarei.

Principatele române unite.

De curendu ministrulu de interne, agricultura sî lucrâri publice au impartîtu premie pela cei ce au espusu obiecte mai distinse din horticultura sî apicultura (gradinaritu sî stuparitu) la espositiunea din gradin'a publica Cismegiu. — Postulu de Vicariu la S. Mitropolia, in urm'a cererei espresse a Ecs. Sale Mitropolitului din Bucuresci s'a re'nfiintiatu. — S'au publicatu sî datu in numele Domnitorului mai multe premie pentru prasirea de vite frumóse; asiá pentru unu tauru de rassa curatu pamentenésca 40 galbini. (Dupa Bucimulu.)

Chiriarchii resariteni au mare sperantia, ca conferinti'a din Constantinopole a representantiloru poteriloru europene voru annullá mesurile guvernului romanescu in privinti'a monastiriloru inchinate. Se crede in comunu, ca Principele Cuz'a va aperá pâna la estremu dispositiunile sele.

Nr. 36—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in Comun'a gr. res. Cristianu (Grossau), cu carea suntu impreunate urmatórele emolumente:

1. unu salariu annuale de 210 fl. v. a. din cass'a allodiale comunale;
2. optu stengeni lemne de focu pentru scóla sî invetiatoriu;
3. Cuartiru naturale in edificiulu scólei,

se deschide prin acést'a Concursu pâna in fînea lunei Octobre. a. c.

Concurentii au a-si innaintá cererile loru cu mân'a propria scrise, la subscrisulu Inspectoratu scolare, documentandu religi'a si capacitatea loru, precumu si portarea de pâna acumu, deaca au mai fostu in servitiu, si cu deosebire cunóscerea typicului si a cantâriloru bisericesci.

Sibiiu 6. Octobre 1864.

Inspectoratulu scolaru greco-reseritenu alu Tract. Sibiiului I.

I. H a n n i ' a, m. p.
Prot. sî Inspectoru.

Nr. 38—1 **Concursu.**

Dovenindu vacanta statiunea invetiatorésca din comun'a gr. or. Rip'a de josu, care e impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a, cortelu sî lemne, se deschide Concursu pâna la 25 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, au de a-si asterne, cererea sea provediuta cu Atestatu de Botediu, despre absolvarea scóleloru, despre portarea morala si politica, precumu si Testimoniu de Pedagogia din Institutulu nostru diecesanu, pâna la susu scris'a dî, provedinte cu timbru, sî sa se adreseze la acéstu Protopopiatu si Inspectoratu distr. scolaru, spre a se poté asterne Escellentei Sele Prea Santitului Episcopu diecesenu pentru inalt'a aprobare.

Protopopiatulu sî Inspectoratulu greco-orientalu alu Tractului Turd'a de josu.

Idicelu in Octobre 1864

I o s i f u B r a n c o v a n u, m. p. Protopopu

Corespundintia. G. B. Descrierea dîlei Imp. din 6/18 Aug. prin Octobre totu e cam intardîata.—Prin publicarea abusuriloru amploiatului putînu ati castigá.—B. B. B. Non est de tempore.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 83. ANULU XII.

Sabiiu, in 22 Oct. 3 Nov. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dona óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 12/24 Septembre 1864.

(Petitîuni: Hatiegu, muntii revindicati. Scaderea aniloru militiei.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, Thiemann cá preside alu comitetului pentru propositîunea 9 regésca interpeléza pre presiedintele pentru anteactele cerute dela regimu, ear Obert pentru §§ii 10, 12 sî 13 din legea dietala, cari la pertractarea obiectului remasesera afara pâna la finirea desbaterei, sî de atunci incóce inca totu nu s'au mai luatu la pertractare. Presied. promite a luá mesuri indestulitóre in ambe pârtîle.

Comun'a Seplacu se róga a nu fi transpusa la Bistritia, ci la Reghenu; se predà comitetului pentru impartîrea tierei.

Cipariu cere sî priimesce concediu pe 2 septemâni.

Opidulu Hatiegu prin rogarea predata de Codru Dragusianu se róga, a i se restituí poterea judecatorésca ce o avù pân'acum sî carea acumu i se luà prin Gub. reg. Codru Dragusianu recomanda rogarea acést'a. „In putîne cuvine, dîce, asiu voí, dle Presiedinte, sa dîcu ce-va asupr'a acestei petitîuni, dupacum in. casa a binevoitu a ascultá. Opidulu Hatiegu, pururea devotatu in. regimu, s'a bucuratu pâna la an. 1848 sî sî dela an. 1861 incóce de o jurisdictîune propria definitiva; acum insa se plânge, ca i s'a restrinsu intr'atât'a, incâtu trebîle criminali este silitu sa le predé la judecatori'a comitatensa a Hunedórei. Opidulu Hatiegu prîn acést'a se vede strimtoratu in autonomi'a sea jurisdictiunala, sî eu rogu pre in. casa, cá sa ia acésta suplica cu atât'a mai multu in bagare de séma, câci scimu, ca sî noi in districtulu Fagarasiului amu avutu o asemenea lupta autonomica, o lupta crâncena cu in. regimu, fiindca ni-a subtrasu de sub jurisdictîunea districtuala opidulu Fogarasiului sî au facutu din elu unu municipiu micu, cá Hatiegulu, pe cale administrativa. Eu nu vedu, pentruce acum'a opidulu Hatiegu sa se restringa in autonomi'a sea, dupace o asemenea autonomia se dede sî opidului Fagarasiu, sî mai alesu acum in ór'a 11, candu se lucra la reorganisarea tierei. De aceea eu miau cutezanti'a a propune. sî rogu pre in. casa a se intrepune, cá opidului Hatiegu sa nu i se ia jurisdictîunea criminala, pe cale administrativa in provisoriu, sî asiu dorí, cá acésta suplica sa se privésca cá unu felu de interpelatîune, pentruca este dîsu intr'ens'a, ca se vatema autonomi'a sî nu este datu nici unu motivu, pentruce? pentru aceea asiu fi de parere sa se dee acésta petitîune prin in. presidiu dietalu deadreptulu la in. regimu, séu déca acést'a dupa ordinea de trebi a in. case nu s'aru poté, atunci asiu fi de parere, sa se predeie nu comitetului de petitîuni, care nu are presiedinti sî nu póte lucrá cu graba in acésta causa urginte, ci sa se incréda comitetului de 24, care se ocupa cu organisarea justitiei de instanti'a prima, cá acel'a intr'unu terminu scurtu de vr'o câte-va dîle sa opineze in obiectulu acest'a.“— Se dà comitetului de petitîuni, pentru care Gaitanu propune a se alege presiedinte nou, de órece atâtu presiedintele, câtu sî vicepresiedintele lipsescu.

Dep. Conrad predà o petitîune a comunei Resnovu: cá in cerculu acel'a de asentare tragerea sortîloru sî darea recrutîloru sa se faca dupa natiunalitâti: se dà comitetului de petitîuni. Asemenea o petitîune a lucrâtoriloru de sare din Uiór'a asupr'a directîunei salineloru.

Comunele Orlatu, Jin'a, Vestemu sî Racoviti'a au predatu prin dep. Lazaru o petitîune, prin carea ceru, cá muntii revindicati, ce suntu acum mai de 100 ani in posessiunea loru, sa nu se dea natîunei sasesci séu altoru pretendenti, ci sa le remâna loru sî pe venitoriu. (O vomu cnmunicá.)

Presied. e de parere, ca petitîunea acést'a sa se dea comitetului de petitîuni; Pope'a crede, ca cuprinsulu eii este fórte insemnatu, un'a pentruca dela aceste comune foste granitiarescise ia o posessiune, ce ele au avut'o de 100 ani, a dóu'a pentruca espropriatîunea acést'a nu se face pe calea judecatorésca, ci pe cea politica administrativa, a trei'a pentruca s'a lacutu fatia cu acei granitieri, cari mai unu seculu au sangeratu pentru tronu sî patria mai pe tóte câmpurile de bataie ale Europei. Dar totdeodata crede, ca petitîunea acést'a este de mare urgintia, de órece e renduita dejá o comissiune, carea sa esecuteze sentinti'a espropriârei; deci cu privire la aceste impregiurâri propune, cá petitîunea sa se dea unui comitetu alesu din despart amente, care in 6 dîle sa raporteze asupr'a eii. E sprijinitu.

Axentiu Severu partinesce propunerea lui Pope'a nu numai pentruca „justitia est regnorum fundamentum“, dupacum dîceá Imperatulu Franciscu II, ce a portatu atâtea resbóie alaturea cu granitierii români, ci sî pentruca marele Imperatu Iosifu II a datu muntii acesti'a pentru totdéun'a granitieriloru.— Voindu oratorulu a se slobodî sî in meritulu lucrului, Presied.— nefiindu acést'a la ordinea dîlei— nu concede, sî asiá Severu, provocandu-se numai la cuvintele lui Teutsch, ca deputatii dietali n'au a se maiorisá, ci a se convinge, partinesce pre Pope'a.

Gaitanu, voindu a intregí propunerea lui Pope'a, propune: „Cá petitîunea sa se dee la unu comitetu statatoriu din 8 membri alesi prin dieta din despartiamintele de fatia, ear in loculu despartiaminteloru, ce nu suntu representate de ajunsu in dieta, sa se aléga din mijloculu dietei, sî cá totdeodata caus'a acést'a sa se privésca cá urginte.“— E sprijinitu.

Asupr'a intrebârei: ca cum sa se tracteze acésta petitîune? se nascu desbateri vii, infocate si indelungate. Gaitanu in fine retrage propunerea sea, l. Balomiri sî Muresianu partinescu pre Pope'a, Sasii dearendulu: Dr. Teutsch, Binder, Br. Salmen si Gull combatu fórte aprigu propunerea lui Pope'a, carea apoi

la votarea nominala, ce trebuì sa se faca, (nepotendu-se cunósce cu securitate, de care parte e maioritatea,) remâne in minoritate de 36 contr'a 43 voturi.

(Toti Românii au votatu pentru propunerea lui Pope'a, afara de Baritiu sî Iosifu Siulutiu; contr'a lui Pope'a toti Sasii sî Ungurii, cari au fostu de fatia; absenti fura: Angyal, Béldi, Binder, Bolog'a, Brandsch, Br. Bruckenthal, Cipariu, Domzsa, Dunc'a, Eránosz, Negrutiu, Br. Friedenfels, Hanni'a, Constantinu, Kirchner, Laday, Lazaru, Macelariu, Munteanu, Nemes, Pantiu, Popu, Russu, Ratiu, Br. Siagun'a, Sîpotariu, Siulutiu, Szancsaly, Thiemann, Vajd'a, Wittstock, Zimmermann.)

Sî astfelu petitîunea numiteloru comune granitiaresci se predà comitetului de petitîuni.

Dupace Schuler—Libloy sî Pope'a se róga pentru re'ntregirea comitetului de petitîuni, se citesce rogarea orasiului Reghinulu sasescu: de a fi incorporatu la municipiulu Sabiiului; se dà comitetului pentru impartîrea tierei.

Apoi se citesce comitiv'a, prin carea se substerne Esc. Sele Gubernatorului spre p. n. sanctîunare articululu de lege pentru tribunalulu supremu, carea se priimesce. (Scaunulu presidialu lu ocupa Alduleanu.)

La ordinea dîlei e raportulu comitetului insarcinatu cu preconsultarea propuneriloru deputatîloru Obert sî Bedeus, privitóre la modificarea unoru determinatîuni ale **legei despre intregirea armatei.** Representatiunea acést'a este urmatórea:

Maiestate ces.-reg. apostolica!

Dómne prégratiósе!

Cu altisim'a sanctîunare a articlului de lege XXI. din anulu 1847 privitoriu la modulu asentârei sî la capitulatîunea

recrutîloru, precum sî a instructîunei respective totodata substernuta, dupa o lunga sî desiérta asceptare, s'au fostu delaturatu in fine acea neferice procesura repumnetória atâtu legiloru patriotice, câtu sî cerintieloru umanitatei, dupa care junii meniti spre intregirea óstei se prindeau cu violintia, se smulgeau din sinulu familieloru sele sî se asentáu spre servitiulu belicu pre tóta viéti'a loru.

Prin acést'a se facù potintiósa intregirea regimenteloru transsilvane multu tempu amanata sî se regulà intr'unu modu, care corespundeá atât'a recerintieloru tierei, câtu sî privintieloru celoru lamurite sî petrunse de respectulu demnitatei umane ale tempuriloru moderne, de-sî nu pre deplinu, incai intr'o parte fórte insemnatória.

Conformu stârei constitutîunali de atunci, acelu articlu de lege remase, anume intr'unu respectu, suptu gradulu recerintieloru sapientiei de statu sanetóse, lasandu adeca neatinsa pusetiunea privilegiata a nobilitatei, ce erá deoblegata numai la insurectîune, nu insa sî la servitiulu militaru stabilu, sî dechiarà numai poporatîunea ignobila de indetorata spre implinirea sarcinei militarie.

Numai resturnatur'a cunoscuteloru intemplaminte, cari sî asupr'a patriei nóstre si-manifestara reactîunea neinvingibila, aduse la valóre ide'a egalitatei toturoru cetatieniloru innantea legei, sî gloriosului regimu alu M a i e s t a t e i T a l e fù reservatu, de a realisá principiulu acest'a alu dreptatei prin estinderea oblegamentului de servitiu militaru asupr'a tutoru cetatieniloru fâra distinctîune de nascere, de pusetiune in viétia sî de clase sociale.

Binefacerea ce resultà din acésta marinimósa determinatîune a M a i e s t a t e i T a l e, poporatîunea marelui-principatu Transsilvani'a o intempinà cu bucuria sî gratitudine. In comun'a oblegatîune spre portarea armeloru a tutoru cetatieniloru ea vede o legatura, care unesce strinsu sî durabilu diversele regate sî tieri reunite supt potintele sceptru alu M a i e s t a t e i T a l e nu numai intre sine, ci sî cu marea comun'a patria.

Precandu dara dorinti'a de a vedé o partiala modificatîune a legei pentru intregirea óstei din 29 Septembre 1858 se aratá sî in mediulu credinciosei sî principelui seu spre totu sacrificiulu aplecatei poporatîune a Transsilvaniei, — apoi motivulu acestei dorintie jace numai in antipati'a câtra determinatîuni singuratice, sî nici decum intr'aceea, ca dóra n'aru apretiá principiele cele mari ale acestei legi comune purcese din bas'a invariabila a sanctîunei pragmatice, ce conditiunéza unitatea imperiului.

Pré-credinciosii supusi representanti ai Marelui principatu Transsilvani'a adunati in dieta inca in pré-umilit'a loru adresa din 21 Augustu 1863 au accentatu cu celu mai profundu respectu faptulu, cumca poporatîunea transsilvana cu doru ascépta o regulare a oblegamentului militaru, ce aru respectà mai bine recerintiele unei economii populare sanetóse.

Dupa ce iara suntemu adunati spre a ne consultá despre binele patriei, sentimu boldulu, cá de nou sa pronunciâmu acésta dorintia, sî totdeodata préumilitu indegetâmu mai apriatu acele determinatîuni ale legei pentru intregirea óstei, cari cu preferintia se paru apesatóre poporatîunei estei tieri.

1. In sensulu susmentîunatei instructîuni din anulu 1847 contingintele de recruti alu diverseloru jurisdictîuni se repartiá pre singuraticile comunitâti, precandu conformu prescripteloru legali de acum la repartitîunea contingintiloru de recruti se ia respectu numai la cercurile completatórie, la comune cá atari insa nici de cum.

Acést'a insa e cu atât'a mai deplorabilu, cu câtu acea determinatîune a instructîunei din anulu 1847 corespunde nu numai pré-momentósei pusetîuni ce se cuvine comunei in organismulu statului, ci totdeodata e sî scutulu celu mai securu in contr'a orbului jocu alu intemplârei, dupa care junii din câte o comuna apti de militîa se potu asentá toti intr'unu anu, precandu alt'a sau sî mai multe comunitâti vecine potu sa remâna crutiate deplinu, apoi forméza sî control'a cea mai eficace, spre a contení desu obvenitóriele insielaciuni, sî in fine anumitu posibilitatea dosirei de la asentare, ce e cu totulu facilitata.

2. In virtutea prescriptului din § 28 alu legei pentru completarea óstei, Comandantii cercuriloru intregitórie séu substitutii loru, cá membri ai respectiveloru comissiuni, au sa iee parte sî la decisiunile asupr'a dreptului de eliberare, precandu dupa usantiele legali de mai inainte persónele militarie activá numai la cercetarea medicala sî la asentare, éra decisiunea asupr'a dreptului de eliberare erá atributu netiermuritu alu oficieloru politice. Aceste din urma dregatorii a priori intempiná incredere mai mare din partea poporului, pre candu in contr'a individiloru militari se radica imputarea, cumca n'aru fi familiarisati cu impregiurârile vietiei cetatiene, ce se reducu la titlele de eliberare, in acelu gradu, cá sa póta enunciá sentintia drépta.

Pre lânga acést'a concurge inca o impregiurare apesatóre, ca adeca modalitatea cea simpla a conscrierei recrutandîloru de mai inainte se straformà intr'o procesura complicata, care preste tóta mesur'a immultiesce numerulu reclamatîuniloru, ce cadu cu greu atâtu pârtîloru, câtu sî diregatorieloru.

3. Fórte apesatoriu e mai departe prescriptulu despre substitutîunea in servitiulu militariu, citatu in § 23 alu legei pentru intregirea óstei, sî anume dispusetiunea cea cu totulu nedrépta, conformu cârei'a are sa se depuna tax'a de eliberare mai inainte de trasulu sórtei sî de asentare.

Marimea taxei de eliberare, pentru cea mai mare parte a locuitoriloru tierei de sine enorma, devine cu atât'a mai apesatóre, cu câtu prescriptulu multu mai blandu cuprinsu in § 11 alu instructîunei din 1847 e profundu radacinatu in notîunile de dreptu ale pré-credinciosu supusei poporatîuni transsilvane, ca ce in sensulu acestui'a fie-ce recrutu asentatu poteá presentá in loculu seu altu individu aptu de militia, sî in acestu modu, adese cu spese putîne poteá reduce sarcin'a militaria repumnitóre póte relatîuniloru personali séu aplecâriloru sele asupr'a unui individu, ce din liber'a sea determinatîune erá paratu a se consecrá estei chiamâri.

4. Motivulu din care, cu tóta lips'a de bani a acestui mare-principatu, sî acum inca se dau cereri pentru concessiunea depunerei de taxe eliberatóre, sta mai alesu intr'aceea, ca legea pentru intregirea óstei in dispusetiunile sele despre titlele de eliberare nu respectéza de ajunsu indigentiele unei economie populare sanetóse.

In sensulu acestoru dispusetîuni suntu adeca conditîunatu scutiti de sarcin'a militara studentii gimnasieloru superiori sî ai seminarieloru, pre candu pre alumnii scóleloru reali superiori, ai institutéloru de forestaria sî de agricultura mai inalte insasi legea-i eschide dela acésta favóre.

Acesti din urma dara nici macar de acelu prescriptu alu legei pentru intregirea óstei mai multu decâtu aspru nu se potu bucurá, dupa care cei d'antâiu au dreptu de scutintia dela servitiulu militaru atunci, candu potu sa documenteze clase emininte din tóte obiectele studiului ce li se propune; precandu in asemenare cu acést'a legea patriotica de mai inainte se margineá a prescrie numai documentarea clasei progresive buna, cum se recere sî acum in respectulu studiului teologicu.

Instrustîunea din anulu 1847 in § 14 conditiuná scutinti'a de militia a singuriloru fii fâra diferintia numai de dovedirea neaperatei lipse spre portarea economiei rurali séu intreprinderei industriare; asemenea dá dreptu de scutintia tutoru celoralalti fii ai unui parinte, incâtu acel'a aveá unu fiiu in servitiu ostasiescu: din contra legea pentru intregirea armatei in vigóre prin dispusetiunile sele eliberéza chiaru pre singurii fii numai suptu certe conditîuni adese absolutu irrealisabili, sî indetoréza la portarea armeloru pre toti fiii unui parinte de familia.

Scaderile ce se nascu din acést'a in respectulu culturei de pamentu sî alu portârei meserieloru industriarie in acestu mare-principatu, considerate din punctulu de vedere alu bunastârei poporului, precum sî alu contribuîbilitatei trebuie sa le dechiarâmu cu atât'a mai mari, cu câtu la noi din dî in dî mai multu se simte lips'a de mâni active sî apte de lucru. Casurile, in cari prin aplecarea fâra nici o crutiare a dispusetiuniloru acestei legi familie mai inante avute au ajunsu in stare cu totulu precaria, nu suntu nici decum raritâti, sî e unu faptu nedisputaveru, ca crescintea scapetare a poporului sateanu sî urbanu transsilvanu prin determinatîunile acestei legi s'au acceleratu esentialminte, sî fâra incetare inca se totu potentiéza.

5. In opositiune totu asiá de apriata cu recerintiele unei economie populare sanetóse stà in fine durat'a capitulatîunei militarie normate de legea intregirei óstei.

In articlulu XXI. din anulu 1847 capitulatîunea recrutiloru erá ficsata la optu ani, sî acest'a stipulá chiaru, cumca dupa implinirea estoru ani soldatii toti au de a se concediá definitivu, éra in sensulu § 6 alu legei de intregirea óstei viginte sî dupa decursulu acestei capitulatîuni destulu de lungi se indetoréza respectivii inca la doi ani de reserva.

Acum firea acestei indetorire aduce cu sine, ca numai escepţiunalmente se afla de cuviinciosu fundarea unui asiediamentu domesticu prin incheiarea unei casatorii legale, sî asiá juniloru inrotulati in óste numai dupa 10 ani, adeca in etate de 30 séu 31 de ani le e cu potintia a devení independinti sî a-si vedé de casa sî de economia independinte.

Prin acést'a se instrainéza nu numai vocatîunei loru sociali, dara-si perdu inca sî acea amóre spre lucru sî acelu

spiretu de intreprindere, cari de ordinariu suntu apanagiulu dieceniului barbatîei immediatu urmatoriu celui copilarescu sî de regula esercetéza influinti'a cea mai durabile asupr'a esistintiei economice a omului; nu potemu lasá insa ne amintitu, cumca asta perdere in modulu celu mai simtibile lovesce sî pre statulu, cace debiletéza poterile contribuibili. a câroru intarire din respectulu stârei de totu strimtorate a finantieloru imperiului e atât'a de doritu.

Acestea suntu, Maiestate, acele despusetîuni ale legei pentru intregirea óstei, a câroru modificare preacredinciosi-supusii representanti ai Mareprincipatului Transsilvani'a cu doru o ascépta in interesulu inflorirei industriei sî agriculturei, in interesulu celei mai mari crutiâri posibile a contribuibilitatei sî acrescamentului capacitatei de impositiune atât'a la tiéra câtu sî in cetâti.

Dupace o reforma a legei pentru intregirea óstei corespundiatória acestoru asceptâri, dupace anume reducerea capitulatîunei ostasîloru la mesur'a cea mica posibile nu numai nu involve debilitarea, ci din contra e apta a contribuí spre intarirea armatei, cace reducenduse capitulatiunea junii cu mai multa bucuria si alegrétia vor alergá suptu gloriosele stindarte, cá pâna acì, spre a-si implini detori'a catra principe si patria,—cutediamu dara preumilitu a substerne la gradurile sacratisimului tronu rogamentu nostru:

Maiestatea T'a prégratiosu sa Te induri a dispune:

cá o lege regulatóre a indetorirei militare considerandu catu se póte recerintiele unei economii popularie ratiunale sa se prelucre sî sa se presenteze inaltului consiliu imperiale spre cuvenit'a pertractare in calea constitutîunala.

Cu neclatita credintia sî plini de incredere, cumca rogorea nóstra prégratiosu va fi ascultata suntemu cu cea mai profunda veneratîune

Ai Maiestatei Tale ces. reg. apostolice
fidelisimi supusi sî servi
Representantii Marelui-Principatu Transsilvani'a adunati in Dieta.

Sabiiu in 17 Septembre 1864.

Br. **Iosifu Bedeus** m. p.
Presiedintele comit.

Franciscu Obert m. p.
referinte.

Obert in cuventu lungu sî meritoriu motivéza propunerea sea. Dupace escusa cutezarea sea, ca a facutu acésta propunere, cu carea mai tóte dietele provinciale au reusîtu reu, dîce, ca s'a simtîtu totusi indemnatu a o face din compatimire câtra acei'a, pre cari ii vede patimindu sub sarcin'a cea grea a unoru decisiuni din legea pentru intregirea armatei.

Numai aceste determinatîuni apesatóre aru voí densulu cá sa se schimbe, dar nu va nici decâtu sa combata principiulu celu mare, pe care e basata acésta lege datorinti'a comuna de a militá. „Nu va negá nimenea, dîce, ca acésta jertfa mai cu séma pentru acei'a, cari n'au nici o aplecare câtra servitiulu militaru, este un'a dintre cele mai mari, câci prin ea devine cu nepotintia unulu din cele mai insemnate momente ale libertâtii personale, adica libertatea de a-si alege cine-va chiamarea sea. Eu din parte-mi trebuie sa me marturisescu a fi de parerea aceea, ca statulu constitutîunalu este chiamatu sî indatoritu de a dá sî libertâtii personale a cetatieniloru statului recunóscere sî scutíre deplina, fiindu libertatea personala in asemenea modu unu dreptu privatu, pre cum d. e. dreptulu de proprietate. Eu trebuie sa marturisescu, ca din punctulu de vedere alu teoriei preste totu nu potu recunósce, ca datorinti'a de a militá aru fi o datorintia cetatienésca neevitabila.“ Insa privindu la impregiurârile practice, oratorulu afla, ca Austri'a fiindu incungiurata de vecini cu armate mari sî tari, are datorinti'a de a tîné armate aseminea de mari,— ceea ce se póte numai asiá, déca toti barbatii voru fi datorî a militá. Altu motivu pentru acésta mesura densulu nu afla, sî déca Br. Stein dîce, ca numai in urm'a datorintiei de a militá toti cetatienii se potu portá resbóie mari cuceritóre, apoi densulu acést'a la Austri'a n'o póte aplicá; câci Austri'a nu e statu cuceritoriu, nu e statu militariu, ci unu statu alu culturei; sî ceea ce se cereá órecandu dela unu domnitoriu naainte de tóte, cá sa se ocupe cu armat'a sî resbelulu, aceea astadi nu se mai póte dîce, ci principii de astadi trebuie sa fia mai antâiu barbati de statu, apoi numaî heliduci.—Propunerea densului voiá sa schimbe numaî § 6 alu legei recrutârei, care tractéza despre durat'a tempului de militare, ear comitetulu s'a declaratu pentru propunerea Br. Bedeus, sî astfelu a elaboratu representatîunea de fatia, carea cuprinde numai cele mai apasatóre pasagie, sî care cá unu opu de moderatîune 'nticépta lu recomanda in. case. —

(Apoi citesce representatîunea în limb'a germana, ear prese citirea in limb'a româna sî magiara se trece, de órece representatîunea o au toti membrii tiparita, sî asiá e cunoscuta tuturoru.)

Cá vorbitori la desbaterea generala suntu inscrisi Conrad, Schuller, si Haupt.

Conrad, dupace istorisesce pe largu alegerea sea sî espune credeulu seu politicu, pentru care V. Presied. Aldulea nu lu chiama mai de multe ori la ordine, propune in fne, cá in aline'a penultima a representatîunei dupa: „sa se presenteze in. Consiliu imperialu“, sa se adauga: „care se va adunâ mai curendu.“ V. Presied. observa, ca acista propunere se tîne de desbaterea speciala.

Schuller, dupa câte s'au dîsu de antevorbitori, are de a observá numai atât'a, ca legea pentru intregirea óstei din an. 1858 in mai multe privintie este apasetóre si trebuie indreptata câtu mai curendu. Acést'a nu vine de acolo, ca dór poporului i-aru fi doru de legea cea vechia, dupa carea fiitorii aperatori ai patriei se prindeau cu funi'a sî se duceau in lantiuri la locurile de assentare, nici de acolo, ca dór poporulu s'aru lepadá de a portá sî greutâtîle statului, de alo cârui binefaceri se bucura, ci motivele suntu cuprinse in representatîune; sî densulu va amintí numai unulu dintr'ensele, si adica tempulu militârei. Acest'a face 10 ani, sî inca acei 10 ani, in cari omulu devine din june barbatu, in cari are sa-si aléga sórtea sea venitóre sî sa-si aléga chiamarea pentru viétia,— sî acést'a apasa mai greu pre poporulu. Densulu nu scie, ce sórte va avé representatîunea, ear din parte-si i doresce succesulu celu mai bunu; destulu ca din partea oficieloru militarie se imputa, ca soldatii austriaci de aceea trebuie sa servésca asiá multu, pentruca suntu prèputînu cualificati. Spre a-î cualificá mai bine, tiér'a trebuie sa se ingrijésca, cá scól'a sa fia mai cercetata, sî cu deosebire, cá gimnastic'a sa se introduca sî in scólele populare sî normale cá studiu obligatoriu, dupacum s'a facutu cu celu mai bunu succesu in cele mai multe staturi germane, sî dupacum s'aru face cu successu sî in statulu nóstru, de órece fiindu pregatiti tinerii prin gimnastica la miscârile repedi sî regulate ale trupului, tempulu militârei inca se va mai poté prescurtá. De aceea propune: „cá in. dieta sa binevoiésca a conchide, de a se recuirá in Gub. reg. alu tierei, a indatorí pre oficiele cele mai inalte ale acestei tieri la aceea, cà gimnastic'a, incâtu privesce la mergere, fugire sî sarire,— asiá dar gimnastic'a populara— sî in scólele populare sa devina obiectu obligatu.“

V. Pres. Aldulea nu observa, ca propunerea acést'a nu se tîne nici de desbaterea generala, nici nu stà in legatura cu ordinea dîlei. De aceeasi parere este sî Binder.

Haupt saluta cu bucuria ocasiunea de a vorbí intr'ó cestiune atâtu de importanta; dar fiindu ca afacerile militare se tînu de Senatulu imperialu, de aceea despre densele voru avé a vorbí mai pe largu ablegatii nostrii imperiali; acum propune a se priimí in principiu representatîunea facuta, ear propunerile, ce aru mai fi de lipsa, a se lasá pe desbaterea speciala.

Frid. Schneider se vede prevenitu prin propunerea lui Haupt; cu tóte acestea propune a se incheiá desbaterea generala.

Fabini nu va sa demustre mai pe largu relele sî defectele legei presinte de militare, câci acelea le cunóscemu cu totii sî de aceea amu hotarîtu a face acésta representatîune câtra Mai. Sea. Motivele aduse inainte pentru unele modificâri in acea lege privescu mai cu séma la economi'a natîunala sî la dreptate; densulu si-ia voia a trage atentiunea casei inca asupr'a momentului moralu. „Domnileru! déca o lege influintiéza asupr'a poporului in modu demoralisatoriu, orî déca cuprinde tentatîuni mari pentru popoau la retaciri morale, atunci trebuie sa ne incordâmu cu totu deadinsulu sî sa cercâmu a ne opune acestoru retaciri morale. Sî intru adeveru aceste pericule sî aceste demoralisâri amenintia pre poporulu nostru in tempulu de militare de 10 ani, in care junii nostrii cei obligati la militia suntu condamnati a duce viétia singuratica. Domniloru! a fi lipsitu in flórea viettei sî a poterei, de ordinea ddicésca, de casatoria, 10 ani, de siguru e unu reu mare, sî acésta impedecare a casatoriei prin lege trebuie sa-si resbune in modu infricosiatu. Preotii, dloru! sciu, cum se are lucrulu in privinti'a acést'a, sî cum de cându esista acésta lege pantru intregirea óstei, se immultiescu asiá numitele casatorii din flori, cum se immultiescu copiii relegiuîti, cum pere din poporu totu mai multu rusînea sî fric'a de pecatu. (Asiá e!) Dloru, inca vechiulu invetiatoriu in dreptulu statului sî in politica, betrânulu Platone a dîsu, ca unu

statu trebuie sa traiésca dupa principie morale, elu singuru merge câtra ruinarea sea. Dloru, acést'a va sa se dîca a traí dupa principie morale, candu statulu insusi prin legle sele impeca ordinea domnedieésca, sî prin acést'a indémna sî teatéza sî seduce la fâradelege ?!" Densulu aru dori, cá sî momentulu acest'a moralu sa intre in representatîune, sî la desbaterea speciala va face o propunere in privinti'a acésta. (Bravo !)

Gavr. Manu in cuventu mai lungu espune, ca densulu nu crede, ca se voru atacá legile fundametale de statu, déca se voru respicá mai bine dorintiele dietei, sî dupace arata, ca densulu in principiu e multiamitu cu representatîunea, propune: „Inalt'a dieta sa decida: cá raportulu comitetului, privitoriu la modificarea unoru determinatîuni ale legei decpre intregirea armatei sa se redea comitetului spre facerea unei propuneri precise in privinti'a modificâriloru dorite ale determinatîuniloru legei atînse.— (I. Balomiri. Acést'a se tîne de desbaterea speciala; Manu négá.)

V. Presied. Alduleanu va aduce propunerea lui Manu la sprijinire, dar trebuie sa observe, ca aceea, nefiindu nici ea singura precisa, nu va duce la nici unu scopu.

Propunerea lui Manu nu se sprijinesce.

Cu acestea desbaterea generala asupr'a acestui obiectu, precum sî siedinti'a insasi se termina cu aceea, ca se citesce intre vii acclamatîuni chart'a, prin carea colonelulu de ulani contele Waldstein invita pre membrii dietei la alergarea de cai, ce se va face in 25 sî 27 Septembre pe câmpurile Crstianului.

Sabiiu in 20 Octobre. Telegrafulu anuntia o scire de mare importantia: ca adica ministrulu nostru de esterne, Contele Rechberg s'a retrasu, sî in loculu lui s'a denumitu Contele Mensdorf—Pouilly (fostulu comandante generalu in Galitî'a.) Celu mai de aprópe venitoriu va descoperí, cari suntu motivele acestei schimbâri repedi tocmai in ajunulu sessiunei Senatului imperialu, precum sî, ca ce felu de prospecte deschide politicei din afara a Austriei noulu ministru de esterne. — Ablegatii dietali s'au dusu mai toti din Sabiiu sî se sî simte indata acésta stirbitura. — Focului din Siur'a-mare, dupacum arata Parochulu luteranu sî Judele satescu in „Herm. Ztg." etc. au arsu averea a 83 familii; caus'a escârei focului inca nu se scie; prin Sabiiu se vorbesce, ca acel'a aru fi esîtu dintr'unu grajdu cu cai ulanesci. —

Varietâti sî noutâti de dî.

Pentru biseric'a gr. or. din Dev'a au mai incursu, afara de cei publicati in nr. . alu „Teleg. Rom. dela dd. cetatieni români din Sabiiu 40 fl., sî anume dela d. Grigoriu Mateiu 4 fl, d. Antoniu Bechnitiu 8 fl., d. Dimitriu Popoviciu 4 fl., d. Georgiu Vladu 2 fl., d. Constantinu Bugarschi 3 fl., d. Stefanu Zacharia 2 fl., d. Petru Nedelcoviciu 2 fl., d. Georgiu N. Haggi 5 fl., d. Naum Nasto 2 fl., d. Petru Busiacu 1 fl., d. Ioann Cearanu 2 fl., d. Dimitriu Burbea 1 fl., d. Georgiu Santeiu 1 fl., d. Michailu Nasto 1 fl., d. Vichentiu Buda 2 fl.; — dela dd. deputati Esc. Sea Vicepres. Lad. Popu 10 fl., d. Can. Negrutiu 5 fl., d. Adm. Buteanu 10 fl., d. Archim. Popasu 25 fl., d. Jude reg. Macelariu 40 fl., d. Prot. Hanni'a 10 fl., d. Cons. gub. Bolog'a 10 fl., d. Secr. gub. Servianu Popoviciu 8 fl., d. Directoru de fabrica Baritiu 4 fl., d. Cons. tabl. reg. Mog'a 5 fl., d. Jude reg. Domzsa 10 fl., d. Adm. Puscariu 2 fl., d. Directoru scol. Dr. Vasiciu 1 fl, Vicepres. tabl. reg. Alduleanu 2 fl., d. Can. Cipariu 5 fl., d. Secr. gub. Vajd'a 2 fl.; — din Brasiovu: dela biseric'a s. Nicolae din Scheiu 50 fl., d. Nicolau Padure 2 fl., d. Nic. Maciuca 2 fl., d. Dan. Dumitrn 2 fi., d. Nic. Voinescu 2 fi., d. Ioann Manole 4 fi, d. Alecu Georgiu 4 fi., d. Nic. Catana 1 fi., d. Dir. gim. G. Munteanu 3 fi., d. Gr. R. Lecc'a 2 fi., — summ'a totala 266 fi., cari bani s'au sî tramisu la curatoratulu bisericescu din Dev'a. *)

(Manu sî Mog'a Secui.) „Press'a" de Vienn'a, vorbindu deunadi cititoriloru sei despre alegerile la senatulu imperialu din diet'a transsilvana, dîceá intre altele, ca dintre membrii cei noi Buteanu sî Popasu suntu Români, Tóth, Manu sî Mog'a (regalistu !) Secui. „Press'a" nóta 'n fericire, ca cesti 3 Secui nu suntu de partid'a lui Deák !

Principatele române unite.

Fói'a „Preotulu" comunica din cuventulu Domnitoriului la Iasi câtra preotîme urmatórele sîruri, cari le credemu de interessu sî pentru cititorii dîuariului nostru:

„Sa venimu acum la resultatulu ce avù astadata o asemenea apucatura a preotîloru aspiranti la proestosîele bisericiloru foste inchinate. Acesti parinti, dupacum ne amu informatu, au cautatu in dóue renduri a se presentá la Mari'a Sea Domnitoriulu in septemân'a trecuta, spre a-si marturí Mariei Sale durerile sî dorinti'a, de care erau consumati; dara, precum se spune, nu au fostu priimiti. Cu tóte aceste Inaltîmea Sea se informase de ceea ce se pet ecea acum in clerulu Iasyanu, sî in dîu'a priimirei solene a tutoru functîunariloru laici sî bisericesci la palatu, in vinerea trecuta, intre mai multe observâri sî sfatuiri in adeveru patriotice sî parintesci, s'a adresatu sî câtra clerulu insuratu, cam in modulu urmatoriu: „Parintiloru, audu de unu conflictu in cleru. Candu v'am datu drepturile politice prin actulu din 2 Maiu, nu amu intielesu nici decum sa ve sustragu de la subordinat'a câtra chiriarchi'a bisericésca, nu amu ganditu sa turburu ierarchi'a bisericésca, ci mai vertosu sa aternati, spandiurati sî mai multu de ea. Audu de cleru calugaru sî mirénu: nu vréu sa sciu de calugari sî preoti mireni. Unu cleru cunoscu, carele trebuie sa-si implinésca datoriele sale, fiecare in ce este chiamatu. Pe pré santî'a sea (aretandu la présantîtulu loco eninte de mitropolitu) lu-cunoscu de siefulu vostru, nu ve voiu priimí cereri, nici reclamâri, de câtu totu prin pré-santî'a sea." Mari'a Sea Domnitoriulu, vorbindu acestea, a fostu totu asiá de dreptu sî edificatoriu adresandu-se clerului, ca-si in celelalte cestiuni despre cari a vorbitu. Póte ca preotii in cestiune au esîtu confundati de la palatu astadata; dara Mari'a Sea nu a avutu aici in vedere interese partiali, ci interesulu bisericei in genere, a cârei'a linisce sî prosperare atârna fórte multu dela perfecta respectare a ierarchiei sale, sî de la padîrea datorieloru canonice a fie-cârui'a in biserica. Din acestu punctu de vedere a vorbitu preotîloru retînendu-se fórte bine la spiritulu sî asiediamintele bisericei nóstre. Este adeveratu, ca preotîmea nóstra se afla in genere fórte reu pusa: dara imbunatatîrea sortii cii de fatia nu se ajunge sî nu se va adjunge nici decum, prin inlaturarea a diece séu dóuedieci proestosi actuali de pe la bisericile loru, in favórea a diece séu dóuedieci preoti insurati, nici prin turburarea sî derangiarea ierarchiei bisericesci; ci prin asigurarea esistintiei materiale a totu clerulu in genere, prin invetiatura sî moralisarea loru, sî prin reconstituirea bisericei nóstre pe basele cii primitive.—

Mai multe persóne distinse, precum ministrii Cogalniceanu sî Cretiulescu, apoi fostulu ministru Papiu Ilarianu s. a., dupa „Gaz. Transs." au priimitu orduri turcesei megiddiane de felurite classe. —

In Bucuresci sî Iasi s'au infiintiatu conservatorie (scóle) de musica sî declamatîune.

In politic'a esterna predomnesce atentîunea la parlamentulu Italiei, in care, precum se prevede, conventîunea cu Franci'a se va 'ncuviintiá cu mare maioritate. —

Nr. 36—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in Comun'a gr. res. Cristianu (Grossau), cu carea suntu impreunate urmatórele emolumente:

1. unu salariu annuale de 210 fl. v. a. din cass'a allodiale comunale;
2. optu stengeni lemne de focu pentru scóla sî invetiatoriu;
3. Cuartiru naturale in edificiulu scólei,

se deschide prin acést'a Concursu pâna in finea lunei Octobre. a. c.

Concurentii au a-si innaintá cererile loru cu mân'a propria scrise, la subscrisulu Inspectoratu scolare, documentandu religi'a si capacitatea loru, precumu si portarea de pâna acumu, deaca au mai fostu in servitiu, si cu deosebire cunóscerea typicului si a cantâriloru bisericesci.

Sibiiu 6. Octobre 1864.

Inspectoratulu scolaru greco-reseritenu alu Tract. Sibiiului I.

I. Hanni'a, m. p. Prot. sî Inspectoru.

Nr. 38—2 **Concursu.**

Dovenindu vacanta statiunea invetiatorésca din comun'a gr. or. Rip'a de josu, care e impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a, cortelu sî lemne, se deschide Concursu pâna la 25 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, au de a-si asterne, cererea sea provediuta cu Atestatu de Botediu, despre absolvarea scóleloru, despre portarea morala si politica, precumu si Testimoniu de Pedagogia din Institutulu nostru diecesanu, pâna la susu scris'a dî, provedinte cu timbru, sî sa se adreseze la acéstu Protopopiatu si Inspectoratu distr. scolaru, spre a se poté asterne Escellentei Sele Prea Santitului Episcopu diecescnu pentru inalt'a aprobare.

Protopopiatulu sî Inspectoratulu greco-orientalu alu Tractului Turd'a de josu. Idicelu in Octobre 1864

Iosifu Brancovanu, m. p. Protopopu

---

*) On. Red. a „Gazetei Transsilvaniei" este rogata a reproduce aceste colecte. Colect.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a poiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 84. AULU XII.

Sabiiu, in 25 ct. 6 Nov. 1864.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. siruiu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 15/27 Septembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, se aducu la cunoscintia mai multe petitîuni. Biertanulu se róga a capetá dreptulu de a tramite unu deputatu dietalu; se dà comitetului pentru legea dietala. — Comun'a Magu se róga a fi transpusa la Belgradu, comun'a Hosmanu la Sabiiu, déca nu s'aru infiintiá o espositura la Nocrichiu; ambe petitîunile se predau comitetului pentru impartîrea tierei. Representanti'a Fagarasiului se róga pentru licenti'a de a infiintiá in Fagarasiu sî a dóu'a apoteca; se dà comitetului de petitîuni. Comun'a Scarisiór'a intr'o petitîune de vr'o 5 cóle se plânge asupr'a mai multoru abusuri, mai cu séma in privinti'a folosirei lemneloru de lucru, prin care-si castiga densii pânea cea de tóte dîlele; se dà comitetului de petitîuni. Comunele Petelea sî Ighisiulu de susu sî de josu se róga a fi transpuse la municipiulu Sabiiului; se dau comitetului pentru impartîrea tierei.

V.-Pres. Alduleanu dà spre citire respunsulu Esc. Sele comissarului reg. dietalu la interpelatîunea lui Obert sî consotii: ca adica memorandulu pentru o retiea de drumuri de feru austriace, lucrata la insarcinarea ministeriului de comerciu, s'a datu Gubernului regiu transsilvanu spre cercetare sî darea parerei.

V.-Pres. Alduleanu impartasiesce dietei propunerea independinte a lui Gavriilu Manu sî consotii pentru stergerea contributîunei capului sî pentru micsiorarea contributîunei directe. (Notariulu Dr. Maior citesce propunerea, carea noi o vomu comunicá la tempulu eii.) G. Manu propune, a se tractá obiectulu cá urginte, Dr. Teutsch: a se tractá cá obiectu ordinariu dupa § 44 alu regulamentului, adica a se tiparí, impartî sî aduce la tempulu seu la ordinea dîlei. Propunerea lui Teutsch se sprijinesce sî

la votare se sî priimesce.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala asupr'a representatîunei câtra Mai. Sea, privitóre la unele punete din legea pentru intregirea óstei.

Titlulu cu o corectura stilistica facuta de Fabini se priimesce. *)

Br. Bedeus ia cuventulu, sî in vorbire lunga, bine motivata sî illustrata prin numeróse esemple arata necesitatea armateloru stabile, precum sî istori'a loru dela Ludovicu XIV din Franci'a de pela an. 1690 pâna in dîu'a de astadi; arata acésta necesitate cu deosebire sî pentru Austri'a; demustra, ca staturile Transsilvaniei singure s'au invoitu, ba parte au sî cerutu, a se schimbá sistem'a de mai nainte a recrutârei cu cea de acum, sî astfelu recomanda spre priimire punctulu 1 alu representatîunei, care apoi sé sî priimesce. Asemenea pct. 2 sî 3; aici apoi propune C. Schmidt, cá sa se priimésca en bloc tóta introducerea pâna la punctulu 1, sî priimindu-se acésta propunere, se priimesce totdeodata sî introducerea intréga.

Urmandu apoi in specialu pct. 1, Haupt cere cuventu, sî arata atâtu relele câtu sî bunele, ce provinu din darea recrutîloru dupa comunitâti sî dupa cercuri. Densulu, dîce, mai nainte inca a fostu de parere, ca e mai bine a se dá recrutii dupa comune, dar pracs'a mai indelungata l'au adusu la alte convictîuni. Câci déca o comuna seraca n'aru avé destui feciori apti pentru militîa, inse cu tóte acestea aru trebui sa plinésca numerulu prin bani, atunci ea prin acést'a s'aru scrací de totu, ba aru ajunge la sépa de lemnu, pecandu altmintrea o ajuta comunele vecine. De aceea densulu déca aru avé a alege intre darea recrutîloru dupa comune sî intre darea recrutîloru dupa cercuri, de siguru s'aru decide pentru cercuri. Dealtmintrea crede, ca modulu celu mai bunu aru fi acel'a, candu s'aru combiná darea fecioriloru dupa comunitâti cu darea fecioriloru dupa cercuri, candu adica, nejungendu intr'o comuna recrutii din tóte 5 classele, aru ajutá comunele vecine, sî numai candu nici ele n'aru poté dá numerulu receerutu de recruti, atunci aru trebuí sa se ajute comun'a respectiva cu bani séu intr'altu felu. De aceea propune, cá aline'a 1 sa sune astfelu: „Aru fi sa se impartiésca contingentele de recruti in adeveru dupa comune; insa atunci, candu care-va comuna nu aru avé numerulu, cu care sa se acopere numerulu contingentelui cadiutu asupr'a eii, la intemplarea acést'a lips'a sa se acopere din class'a I. sî II. a tineriloru din celelalte comune, sî numai la casulu acel'a, candu nici asiá nu s'aru impliní contingentele, atunci sa fia oblegate comunele singuratice, a se rescumperá cu bani. E sprijinitu.

Eitel dupa esperiinti'a ce o a facutu, inca e de parerea lui Haupt; dar de ore ce se póte, cá in cutare casu nici comun'a, nici cerculu sa nu póta dá numerulu receerutu de recruti, sî atunci apoi totu amu veni la aceea, ce dîce legea pentru intregirea óstei, cá adica repartitîunea sa se faca pe tiér'a intréga; de aceea propune simplu a se sterge aline'a intréga.

Mog'a. Datorinti'a de a militá este o datorintia personala sî nu este detorintia care s'aru poté rescumperá prin sila. De este iertata rescumperarea prin bani adeca prin 1200 f. v. a., acést'a este pentru acei'a, cari suntu in stare sî au voia a se rescumperá; nu este insa asiá o datorintia, cá regimulu sa póta silí persónele neapte de a militá, sa-si rescumpere contingentulu seu prin o suma de bani. (Fórte bine!) Din acestu punctu de vedere nu póte partini propunerea lui Haupt, cá comunele, care nu potu intregí contingentulu prin persónele loru, sa fia silite a-si le rescumperá prin bani. Intorcendu-se la aceea ce a propus'o comissiunea in privinti'a recrutârei dupa cercuri intregitóre trebuie sa dîca, ca densulu inca s'a ocupatu cu servitiele acestea peste doi ani la inaltulu reg. Guberniu. S'au facutu din partea Gubernului multe cercâri spre acelu scopu, cá contingentele cu cea mai mare usiuretate sa se póta intregí. S'au facutu in anulu 1862. aceea, ca la reclamatîunile ce se facu din partea obligatîloru de a militá sa fia ómeni de incredere din cerculu intregu, pentru aceea cá acolo sa nu vina insielaciuni, sî in premiulu Gubernului sî in specie la propunerea dlui dep. Haupt, care atunci cá presiedinte la comissariatulu provinciale in anulu 1862, cá sa se intemple recrutarea nu dupa cercuri, ci dupa comune. Gubernulu n'au potutu sa incuviintieze acelu pasu, nu pentru ca insusi dep. Haupt au adusu inainte, ca déca s'aru fi facutu repartîre dupa comune atuncea s'aru fi intemplatu lesne, ca in unele comune nu s'aru fi aflatu ómeni, cari aru fi fostu apti a-si impliní datorinti'a de a militá, sî asia déca aru fi fostu siliti sa platésca cu bani, inse datorinti'a de a militá este o detorintia personala, sî nu este datorintia in totu respectulu sa fia cine-va indatoratu a o rescumperá cu bani. Din acestu punctu de vedere Gubernulu in an. 1862. sî 1863 au fostu silitu a priimí chei'a aceea, cá contingentulu, ce au venitu pe Transsilvani'a cu 5028. de barbati sa-lu dee dupa cercuri, sî nu dupa comune. Din acestu punctu de vedere batar ca este cunoscutu, ca in unele comune mai bine aru poté prevedé in privinti'a abusuriloru acelor'a, care trebuie sa marturisésca cu dorere ca se facu sî se voru face sî de ací in colo, privitóre la scutirea dela militia, dicu, ca prin repartirea dupa comune abusurile acestea s'aru poté evitá. Dupa ce in intielesulu ordinatîunei statatóre, ba sî dupa intielesulu legei pentru intregirea armatei socotescu, ca nu este ier-

*) A se vedé representatîunea in nr. 83 alu „Tel. Rom.“ Red.)

tatu nimarui, cá sa-si capete omu in locu pentru bani, pe care sa-lu inroleze la militîa, ci datorinti'a se póte numai prin acelea persóne impliní, care voiescu a depune pretiulu de 1200 f. v. a.; asiá numitulu pretiu de rescumperare dela servitiulu militariu. Dupa ce comunele, care in a. 1847 in intielesulu institutîuniloru de atunci atâtu ele, câtu sî unii individi erau indreptatiti a se rescumperá dela servitiulu militaru prin substituirea altor'a; dupace in intielesulu legei pentru intregirea armatei acést'a nu este cu potintia, nu póte recomandá casei cá sa priimésca repartitîunea dupa comune, ci este pentru repartîrea dupa cercuri. (Fórte bine!) Ce mesuri va aveá Gubernulu a intreprinde pentru sterpirea abusuriloru ce s'au intemplatu 1) la conscrierea oblegatîloru, 2) la mantuirea aceloru ablegati cu diverse titluri; 3) insusi la titlulu recrutatîunei pentru aceia, ca se aflara neapti, care aru poté sa fia apti, eu socotescu, ca nu este lucrulu legislatîunei; acestea suntu a se lasá inaltului Gubernu sî representatîuniloru municipali, cari ingrijindu-se de implinirea contingentului voru sci mai bine a gasí mijloculu prin care s'aru poté cassá abusurîle, cari suntu toturoru cunoscute. Din acestu punctu de vedere recomandu inaltei case, ca repartîrea pe comune, cá un'a care face neposibîlu unoru comune statorirea contingentului, sa nu se primésca, ci sa se priimésca impartîrea dupa cercurile intregitóre. (Bravo)

Dr. Teutsch e tocma de parerea contraria cá Haupt, ca adica recrutii sa se dea dupa comune, ear nu dupa cercuri. Transsilvani'a da pe anu cam 5000 feciori, asiadara pe totu tempulu capitulatiunei (8 ani) cam 40,000 feciori; fiindu numerulu locuitoriloru aprópe la 2 millione, se vinu câte 2% (2 soldati pe 100 locuitori). Dupa calcululu acest'a Agnit'a de esemplu cu 2810 locuitori, aru trebuí sa dea pe anu câte 6 feciori; ear cum au patimitu si patimescu comunele subt acésta dare a recrutîloru dupa cercuri, dovedesce esemplulu târgului Agnit'a, care la anulu 1854. in locu de 6 au datu 10, la anulu 1858. 9, la anulu 1859. 12; la anulu 1861. 11; la anulu 1863. 8, asiá dara in fiacare din anii acesti'a cu multu mai multu decâtu s'aru fi cuvenitu. De aceea se declara cu totu deadinsulu pentru propunerea comitetului, sî propune la aline'a acésta inca adausulu urmatoriu, care aru vení a se intretiese dupa cuvintele acestei alinee: „sa remâna scutite de totu:“ — „Dés'a esperintia, ca 'n adeveru unu numeru nu micu de comune mai in toti anii au fostu lovite de acést'a in modu fórte dorerosu, care periclitéza totu venitoriulu loru, sî cari comune sarcinele, ce dupa dreptate cadu pe toti, au trebuitu sa le pórte si pentru altii, indémna cu atât'a mai tare, de a semnificá acestu mare reu in lini'a d'antâiu, cu câtu in mantînerea lui s'aru cuprinde totudeodata control'a cea mai eficace, pentru de a impedecá desele insielatorii, sî anume posibilitatea cea preainlesnita de a fugí de militîa. (Bravo!) E sprijinitu.

Br. Bedeus espune sî densulu motivele aduse de Teutsch, pledéza in cuventu mai lungu pentru darea recrutiloru dupa comune sî priimesce propunerea lui Teutsch cá o indreptare stilistica.

I. Balomiri Mie punctulu acest'a d'antâiu mi se pare cá saculu cu mîti'a. Candu m'amu insinuatu la cuventu, dle presiedinte! amu avutu de cugetu sa facu propunere pentru stergerea punctului acestui'a; insa fiindu ca s'a facutu acést'a din partea dlui deputatu Eitel, me alâturu sî eu pre lânga dens'a. Nu vreau sa atingu motivele, pre care jace punctulu acest'a, nici scopulu care vrea sa se ajunga prin punctulu acest'a; fâra dîcu, cumca nu aflu deplorabila modalitatea recrutârei de acum fatia cu modalitatea recrutârei dupa prescriptiunea din 1847; ba din contra modalitatea de acum o aflu in privinti'a repartitiunei contingentelui de recruti mai practicabila decâtu cea din 1847. Domnulu reg. Dr. Teutsch dîce, cumca se face nedreptate, sî comunitâtîle patimescu dupa modalitatea de acum. Eu socotescu, ca tocma modalitatea de acum fatia cu cea prescrisa de legile din 1847 e o usiurare pentru comunitâti; câci déca s'aru face repartitiunea de recruti pre comunitâti, póte ca pre un'a comuna aru vení sî o jumetate de fecioru. (Ilaritate.) Asiá e domniloru, asiá! Sî nepotendu-se face séu realisá repartitiunea acést'a, aru trebuí adusa pre alta comunitate, sî se póte ca pre o comunitate vinu mai multi de câtu pre alt'a, fâra de a poté dá comunitatea aceea contingentulu seu pentru lips'a de feciori in genere séu de fetiori destoinici de militîa,—sî atunci'a comunitatea aceea aru suferí mai multu.

Insa dupa cum vedu eu din motîunea domnului reg. Dr. Teutsch, Domni'a-lui aru vrea sa aduca chei'a dupa numerulu capeteloru, supunendu ca 4% din populatîunea din Agnit'a s'au datu in totu anulu la militîa. Eu de aicea vedu, domnule presiedinte, ca candu e vorb'a de a impartî drepturi, atuncea se ia o cheia dupa Grossgrundbesitz, intelegintia, industria si interese (Bravo) candu inse e vorb'a despre impartîrea de greutâti, atuncia se ia chei'a dupa numerulu capeteloru — dupa dumme Kopfzahl—(Bravo in stâng'a. o ho! centru:) Asi'a e Domniloru! eu socotescu, Domnule presiedinte! ca déca luâmu noi o cheia la drepturi, s'o tînemu totu acésta cheia sî la greutâti. (Bravo! in stâng'a). Mai incolo dice domnulu Baronu Bedeus, ca jace in interesulu comunitâtiloru de a aduce pre cei fugiti acasa, déca se face repartitîunea dupa comunitâti. Eu trebuie se dîcu, ca déca vecinulu meu e independinte de mine, sî feciorulu lui fuge de militîa, nu sciu, pre ce temeiu me póte indetorá pre mine cine-va, cá eu sa-lu silescu, cá elu sa-si implinésca detorinti'a sea, care o are elu fatia cu statulu; câci detorinti'a de a militá e o detorintia personala sî nu stá in legatura cu vecinatatea, comunitatea séu cu tiér'a, ci numai cu statulu. Asiá dara statulu trebuie sa se ingrijésca pentru acést'a, dara nu vecinulu nici comunitatea. Din aceste cause, Domnule presiedinte, mi-iau indrasnélu a repetî, ca partinescu propunerea Domnului Eitel, cá punctulu acest'a sa remâna cu totulu afara.

Gaitanu. Inaltu presidiu! Eu inca m'am insinuatu la vorbire cu cugetulu de a face propunere, cá punctulu acest'a din elaboratulu Comitetului dietale sa remâna afara. Dechiarandu-se inse inaintea mea d. Eitel sî vorbindu pentru acésta propunere sî d. Balomiri, eu inca sum de acele convingeri in privinti'a celoru aduse inainte, de care suntu si Domnialoru. Eu recunoscu din parte-mi, cumca legea despre intregirea armatei trebuie sa tréca prin reforme, reformele acelea inse trebuie sa fia esentîali, eara sa nu atinga, dupacum dîce comitetulu dietale, numai unele dispositîuni subordinate. Trebuie sa fia esentîali pentru aceea, pentruca acelea trebuie sa fia dictate despre o parte de védi'a, carea o are imperiulu cu positîunea s'a câtra celelalte imperiuri sî regate in Europ'a, ear de alta parte trebuie sa fia sî cu consideratîune la starea finantieloru sî resp. a detorieloru statului austriacu. Recunoscu insa, ca nu este tempulu acum, cá sa se faca asemenea schimbâri esentîale in legea despre intregirea armatei, sî consimtu cu comitetulu dietalu intr'aceea, cá in representatîunea, ce se face, sa se propuna numai nisce modificatîuni, care le dicteza presintele, ear nu care aru trebuí sa se faca cu privire sî la venitoriu. Nu potu partiní din punctulu acest'a de vedere punctulu antâiu alu elaboratului comitetului dietale, sî nici propunerea Domnului Cons. gub. Haupt, pentruca, Domniloru! in propunerea acést'a, care o sprijinesce sî d. Dr. Teutsch, se arata pe de o parte ca s'aru face óre care usiurintia unoru comune; nu au dedusu insa sî nu au dovéditu, ca ce greutate mare s'aru impune apoi pe de alta parte aceloru comune, cari dupa soiulu ómeniloru, dupa ap'a, care o bén, dupa traiulu vietiei loru nici decum nu potu sa dea contingentulu ce li s'aru impune loru dupa § 5 alu legei pentru intregirea armatei, dupa care contingentulu se imparte dupa capete, sî nu se ia privire la alte mai multe recerintie, la cari in adeveru aru trebuí sa se iee privire. Nu au dovéditu Domnialoru, ca ce detrimentu aru suferí armat'a atunci, candu mai multe comune nu si-aru poté dá de locu contingentulu seu, séu ca l'aru dá numai in parte. Spre motivarea punctului antâiu din elaboratulu comitetului se aduce de argumentu sî motivu sî aceea, ca atuncia nu s'aru poté inlesní desertarea dela asentare sî mai multe celatiuni. Eu socotescu, cumca impartîrea pe comune nu aru poté intru nimic'a inlaturá celatîunile, sî nu aru oprí disertarea, pre candu pre de alta parte socotescu, ca déca regimulu va incheiá cu staturile vecine tractate despre darea inapoi a desertariloru, déca se voru precisá urmârile desertârei prin lege mai pre largu de cum stau in § 44, déca se va aduce la cunoscinti'a poporului mai cu mai mare silintia, decâtu cum se templa acum, socotescu ca cei mai multi tineri nu se voru retrage dela asentare.—Déca se va priimí sî scurtarea servitiului, tinerimea nu va mai avé ansa de a se subtrage dela asentare, sî asiá desertârile se voru imputiná.—S'a dîsu, ca militarisarea aru fi o indetorire personala, sî nu generala. Eu dupa cum se afla in § 3 alu legei pentru intregirea armatei, trebuie sa recunoscu, ca detorinti'a acést'a nu numai ca este personala, ci sî generala, de sî se esecutéza numai asupr'a unoru persóne. Principiulu din § 3 insa nu e dusu in deplinire, sî aru trebuí cá in privinti'a persóneloru acelor'a, care servescu statului cu persón'a loru, sa se ia in bagare de séma servitiulu loru sî sa se usiureze nu numai prin beneficiuri ce li se dau din partea statului, ci chiaru prin impartîrea unei sume de bani, care s'aru aduná din taxe care s'aru aruncá asupr'a acelor'a, carii vinu sub asentare, pentru defecte corporale insa

nu se asentéza. Eu, cum dîcu, din convingere, cá priimirea punctului antâiu aru aduce schimbâri esentîale in organisarea armatei, care in dîu'a de astadi nu póte suferí asemenea schimbâri esentîale, nu potu partiní nici decum priimirea punctului 3, ci sum pentru remanerea lui afara.

C. Schmidt trage atentîunea casei asupr'a împregiurârei acelei'a, ca diet'a aici n'are sa decida, ci numai sa se róge. De aceea densulu nu póte altmintrea, decâtu a aprobá procederea comitetului.

Haupt. Greutatea a decide caus'a acést'a e fórte mare, câci este intrebarea, ca sa se róge diet'a, cá darea recrutîloru sa se faca dupa comune séu dupa cercuri. Densulu au cercatu a combiná aceste dóue modalitâti, sî de aceea modifica propunerea sea intr'acolo, cá sa se re'ntroduca darea recrutîloru dupa comune, car pentru delaturarea releloru provenitóre de aici, darea recrutîloru dupa comune sa se combine intr'unu modu corespundiatoriu cu darea recrutîloru dupa cercuri. —

Puscariu nu se póte invoí nici cu aline'a 1 a operatului comissiunei, nici cu amendementulu lui Teutsch, ci trebuie sa partinésca propunerea lui Eitel: a se lasá aline'a acést'a de totu afara. „Domniloru, nu in modalitatea, carea e prescrisa pentru intregirea armatei, ci in principiulu însusi jace ból'a. Pâna ce nu se va introduce datorinti'a de a militá preste toti fâra deosebire, precum este in Prussi'a, pâna atuncí inzadaru vomu incercá noi a face schimbâri in Heeresergänzungsgesetz. Eu de 15 ani in totu anulu amu datu recrute, sî nimenea póte nu si-a batutu capulu câtu mine asupr'a legei acestei'a. Eu amu datu recrute dupa instructiunea din 1850, dupa carea a trebuitu, cá recrutii sa se dea dupa comune, amu vediutu insa, ca legea acést'a n'a fostu nici decum buna, sî nici n'a statu nici doi ani in vigóre; asiá dar sî propunerea comissiunei e cu totulu nepracticabila; pentruca déca suntu din unele comune muntene toti gusiati, ori suntu toti plattfüssig, atunci ce sa faca comun'a? Sa-i platésca? Acést'a nu e datorintia comunala, ci e datorintia personala, dupacum insasi legea dîce. Pentruca nu este de lipsa, cá toti cei apti sa se duca la militia pelânga detorinti'a de a militá 10 ani. Sa scademu noi anii sî sa vedemu, ca atunci nu se voru mai retrage asiá. En din acestu punctu de vedere o astfelu de modalitate, dupacum se propune in operatulu comissiunei, care a fostu la noi odata sî care s'a vediutu c'a fostu de totu nepracticabila, sî tocmai acea nepracticabilitate au adusu legea din 1858, n'o aflu la locu. Apoi sî aceea se dîce, ca sa se repartiésca antâiu pe municipie, apoi pe submunicipie, apoi pe comune, sî déca comunele nu potu, atunci sa se arunce pe submunicipiu, sî déca submunicipiulu nu póte, sa aruncâmu pe municipiu. Eata totu acolo venimu, sî numai ne incurcâmu in manipulatîune; de aceea dîcu sî eu, sa remâna punctulu acest'a afara. —

Cerendu-se incheierea desbaterei, vorbesce inca Mog'a „Inalta casa! Déca a consideratu cineva vorbirile de astadi, aru potê socotí, ca noi ací suntemu dóue tabere, adica, ca deputatii de o natîa suntu contr'a deputatîloru de ceealalta natîa. De aci aru trage cineva acea nedrépta consecuintia, ca deputatii din stâng'a aru fi pentru aceea, cá propunerea comitetului la aline'a acést'a sa se lase afara sî sa se faca repartîrea dupa cercuri, car nu dupa comune, pe candu deputatii din centru aru vré, ca repartîrea sa se faca dupa comune.“ Dóue recrutatîuni, dîce, le-a petrecutu cá refert. gub. sî a venitu intr'o gazeta din cele mai latîte ale Austriei „Press'a“ o invinuire, ca in Transsilvani'a s'aru face mari abusuri prin aceea, ca ómenii de pre sub pólele muntîloru, aprópe de Moldavi'a sî Romani'a, trecu dincolo sî in loculu loru se inroléza tinerii de alte natîunalitâti sî in specie Sasi. Acést'a au adusu pre in. Gubernu a statorí numerulu acelor'a, cari suntu in armata cá substituti din partea Transsilvaniei. Statorindu-se numerulu acelor'a in an. 1862 s'au aflatu, cumca au fostu 42, din care 26 Români, 8-10 Unguri, 5-6 Sasi sî 2 Zigani. Resultatulu acest'a s'a aretatu dregatorieloru mai inalte spre aceea, cá sa se dovedésca din partea Guvernului, cumca prin ferirea aceea celelalte natîunalitâti nu suntu apasate, sî din numerulu acest'a socotesce, ca Guvernulu s'a convinsu, ca nu suntu apasate, fiindca proportîunea natîunalitâtîloru din Tranni'a corespunde proportîunei substitutîloru intru totu. Asiá dar nu este aci vorb'a de aperarea unei natîunalitâti incontr'a celeialalte, ca dóra deputatii de natîunalitatea româna aru avé sa-si aperé poporulu seu incontr'a deputatîloru natîunei sasesci. Ací este vorb'a despre possibilitatea aceea, cá contingentulu pe tiéra împartîtu sa se póta implini. De s'a intemplatu aceea, ce dîce d. reg. Teutsch, ca in Agnit'a s'au datu in mai multi ani toti tinerii, cari s'au aflatu harnici spre servitiulu militaru, acést'a s'a intemplatu din acea causa, ca celelalte comune póte in aiulu acel'a nu au fostu in stare, de a numerá tineri harnici pre servitiulu militaru, sî adscriu acést'a sî stârei acelei'a, a dóra in comun'a aceea a dlui dep. Teutsch au fostu tinerimea mai bine pastrata spre servitiulu militaru. (Ilaritate.) e s'aru intemplá, ceea ce se póte intemplá, ca unii séu altii e altmintrea apti spre servitiulu militaru prin lucruri artifiióse sa se faca neapti, legea pentru intregirea armatei au ngrijitu sî pentru acesti ómeni, dîcendu, ca acei'a suntu de se pedepsí dupa intielesulu legiloru criminale. Eu me inorcu acumu la unu altu cercu de recrutare, adica la cerculu Bistritiei, care in 2 ani au remasu in restantia intr'unu numeru de 69 feciori sî in altu anu totu atât'a. Ce este ací aus'a, unde suntu numai tineri de natîunalitatea, de care se tîne entrulu? Gubernulu, cá sa se informeze despre acést'a, au erutu listele de conscriere sî au vediutu, ca nu suntu ómenii pti pentru servitiulu militaru. Ce este caus'a? póte ca ómenii icei'a nu suntu asiá sanetosi, cum suntu in Agnit'a, de unde este d. dep. Teutsch. Contingentulu acel'a insa se imparte e tóta tiér'a. Contingentulu acel'a, care este de vr'o 85,000, e nu insa intr'unu anu, trebuie sa iasa intr'altulu. De aru resce restantiele comuneloru, eu socotescu, ca comunele, cari u suntu in stare de a-si dá contingentulu seu in 2 séu 3 ani, u anevoia voru poté dá contingentulu in anii urmatori, (Bravo!) sî cum le-aru poté silí tier'a sa si implinésca contingentulu? Eu socotescu, ca numai asiá, ca aru trage de e fiecare comuna cu executîune tax'a de 1200 fl. de atâtea ori, câti individi suntu de a se asentá. Acést'a socotescu, ca aru fi u totulu nedreptu, aru fi nedreptu, cá pe cerculu Bistritiei sa puni pe totu anulu se platésca de 69 ori 1200 fl. De aceea eu nu potu partiní principiulu pusu de comissiune in oct. 1. Repartitîunea in Transsilvani'a in anii acei'a, in cari amu fostu eu referentu militaru, s'au facutu dupa numerulu ineriloru oblegati in class'a I. si a II. Repartitîunea acést'a o a facutu Gubernulu cu cea mai mare scumpetate, dupace s'-au datu tóte jurisdictiunile contingentulu conscrisu din class'a I. sî II. Sî eu socotescu, ca déca cei obligati suntu siliti a stá innainte intr'o suma concretala, sî acei'a tragu sórte, sî sórtea au lovitu pe cei din Agnit'a sî nu au lovitu pe altii, acést'a e lucrulu sórtei, care nu se póte face altmintrea. Din aceste cause rogu pre in. dieta sa lase afara punctulu acest'a. Inca unu argumentu, dloru, mai amu si acum'a care socotescu, ca aru poté sa servésca pentru cele adusé inainte. Cunoscutu este, Dloru, ca acei ómeni, cari suntu representati in centru, suntu in stare mai buna decâtu acei'a, pre carii representâmu noi in stâng'a (O ho! in centru) suntu de rendu mai avuti. Eu dîcu dara, ca déca se intempla abusuri, (sî se potu intemplá) atunci'a mai multe mijlóce au acei'a de a se eliberá, cari au mai multu, decâtu acei'a, cari au mai putînu, cari suntu seraci. Eu insa credu, ca abusurile acestea se voru estirpá atunci, candu va venî viéti'a municipala in lucrare; ca atunci municipiele si submunicipiele voru avé insesi privegliere, cá asemenea abusuri sa nu se intemple. Eu dar socotescu, ca deocamdata potemu remané prelânga legea ce avemu acumu, adeca cá sa se faca impartîrea dupa cercuri, sî nu dupa comune. Au mai cercatu Guvernulu inca unu lucru cu comunele, care au absentatu la tempulu assentârei, au pusu contingentulu pe 3 séu pe 2 séu sî numai pe 1 comuna, insa resultatulu totu acel'a au fostu. Din aceste puncte de vedere eu socotescu dar, ca in. casa aru face bine, déca aru lasá punctulu acest'a 1 cu totulu afara. (Bravo! in stâng'a.)

Se pune intrebarea sprijinirei propunerei lui Haupt, care se sprijinesce.

Cu acestea siedinti'a se 'nchide la 2 óre dupa amédi.

Sabiiu in 23 Octobre (4 Novembre). Sensatîunea, ce o produse in jurnalistic'a austriaca conchiamarea Senatului imperialu, este mare. Tóte dîuariele se 'ntréba cu 'ngrijire, ce va sa dîca conchiamarea Senatului imperialu amplu fâra de celu redusu? Foile centralistice se temu, ca tînt'a acestoru nesuintie, cari ele le privescu cá o abatere dela constitutîune, va fi dualismulu imperiului, adica impartîrea statului in dóue pârti, un'a tierile germano-slavice (dincolo de Leith'a), alt'a tierile foste supuse corónei Santului Stefanu. Tóta lumea e cu cea mai mare atentîune asupr'a deschiderei Senatului imperialu, dupa carea se crede ca indata se voru cere dela regimu desluciri in privinti'a acést'a. —

De pretutindeni ni se scrie, ca culesulu viilorú sî alu cucuruzeloru au fostu parte de mijlocu, parte mai slabu decâtu de mijlocu. Vinulu cu deosebire nici ca merita numele acest'a. Bucatele in piati'a nóstra au inceputu a se urcá la pretiuri neobicinuite pe tempulu acest'a.— In dîlele din urma audîmu despre unu focu mare la Altîn'a lânga Nocrichiu. —

Vienn'a 18/30 Octobre. Astadi intre 1 sî 2 óre dupa amédi s'au incheiatu in fine pacea definitíva intre Austri'a sî Prussi'a de o parte, sî Dani'a de ceealalta parte; stipulatîunile mai deaprópe ale pâcei acestei'a nu suntu cunoscute, atât'a insa e siguru, ca Holsteinulu, Lauenburgulu sî parta cea mai mare a Schleswigului s'au ruptu definitivminte e câtra Dani'a sî s'au adausu la Germani'a, sî prin acést'a s'u implinitu un'a din cele mai ferbinti dorintie ale poporului germanu. — Generalulu Filipoviciu a sositu in 12/24 Octobe aici, pentru de a referí despre resultatele sinodului din Carlvitiu privitóre la program'a fiitoriului congressu.

Din Aradu scriu foile germane, ca Associatîuna pentru cultur'a poporului românu a tînutu siedinti'a seageneralu in 15|27 Octobre. Nobilitâtîle de frunte fura: Episcopulu Ardului Ivacicoviciu, cei 2 frati mai tineri Mocioniani, Babes'a, Siorbanu s. a. Cuventulu de deschidere lu rostì Eppulu prisiedinte; Babesiu referì despre adres'a substernutâ Mai. See in anulu trecutu, sî la capetulu siedintiei d'antâiu publiâ unu concursu cu premiu de 100 # din partea illustrei famîe Mocioni pentru cea mai buna istoria a originei, decadintei sî re'nvierei poporului românu la resaritulu Europei, mai a séma in Austri'a. Associatîunea numera 1200 membrii, er venitulu eî anualu face 4—5000 f. v. a., din cari sî pe anulu acest'a s'au asignatu 1000 f. pentru ajutorirea tinerimei lipsite studióse. (E umilitoriu pentru noi Romanii, ca scirile acestea trebuie sa le scótemu din foile germane, neluandu-si precum se vede, nimenea ostenél'a de a referí ce-va publicului românu prin foile române.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Denumire.) Fostulu Episcopu titularu Nicanoru Gruiciu prin p. n. resolutiune din 6 Octobre, la propunerea Sinodului din Carlovitiu, se denumì Eppu actualu alu Pacratiului.

(Necrologu.) In 11/23 Octobre reposà nobil'a S. N. Cernoviciu fiic'a proprietarului Petru Cernoviciu sî sor'a sociei dlui Andreiu de Mocioni. Associatîunea din Aradu aduse doiósei sorori condolenti'a sea prin unu telegramu dto 24 Octobre, la care nobil'a femeia respunse in ce mai alesi termini. (Dupa Conc.)

Ministrulu celu nou de esterne contele Mensdorf se trage dintr'un'a din cele mai stralucite familie ale Austriei, fiindca e veru alu doilea cu regin'a Victori'a din Engliter'a sî cu ducele Ernst din Saxoni'a coburgiana. Elu s'a nascutu in 4 Augustu 1813, se casatorì in 28 Aprile 1857 cu contes'a Alexandrin'a de Dietrichstein; la armata intrà fiindu de 16 ani sî servì mai antâiu la infanteria, apoi la ulani sî usari. In an. 1848 erá Majoru, la 1849 se facù Colonelu sî dupa batai'a dela Comorn priimì crucea teresiana. La an. 1850 se facù Generalu, apoi fu ambasadoru in Petropole, dupa aceea Generalu comandante in Banatu, ear in urm'a diplomei din 20 Octobre 1860 se denumì Comissaru imperatescu in Voivodin'a serbésca, in fine dela 1862 incóce e locotenínte sî Generalu comandante in Galitî'a.

Principatele române unite.

Cu câtu dormisera somnu mai indelungatu si mai neferice tierile romanesci, cu atât'a mai ageri suntu acum pasii loru, intru a urmá sî a ajunge pre cei ce alergasere inainte in calea progresului. Nu cetimu unu singuru numeru din foile de dincolo, in care sa nu ne incredintiâmu despre vre-o nóua imbunatatîre in cutare séu cutare ramu alu vietiei sociale a fratîloru nostri. In urmatorele comunicâmu câte-va din aceste imbunatatîri. In siedinti'a consiliului ministriloru din 25. Septembre ministrulu de esterne a presentatu, sî consiliulu ministriloru a priimitu sî tramisu consiliului de statu unu proiectu de lege pentru infiintiarea de tribunale maritime pe literalulu romanescu, care voru avé a judecá tóte procesele privitóre la navigatîune sî la statîunarea nâiloru in porturile romanesci, precumu sî pentru concentrarea toturoru causeloru privitóre la navigatîune in mânile ministeriului de esterne.—„ Monitorulu óstei“ publica ceremoni'a, ce a urmatu la 2 Augustu a. c. in Giurgiu, candu s'a inauguratu primulu vaporu romanescu de resbelu cu numele„ Romani'a“ — Ministrului de interne, agricultura sî lucrâri publice s'au acordatu unu creditu estraordinariu de 45770 lei, spre a infiintiá o scóla elementaria de templaria, feraria sî rotaria cu trei ateliere diferite la penitentîarulu (prinsórea) dela monastirea Bucovetiu,-o mesura nespusu de folositóre, in urm'a cârei'a cei prinsi prin lucrulu mâniloru loru voru castigá o parte din intertentîunea loru, voru fi pelânga aceea mai sanatosi, sî in fine candu voru esî din prinsóre, voru scí o meseria onesta sî nu voru fi siliti nici a cersî, nici a furá pentru de a traí.

O alta mesura prélaudabila e introducerea posteloru romanesci, prin care postele rusesci sî austriace de pâna acum dela 1. Ianuariu 1865 voru incetá. Noi din parte-ne punemu mare pretiu pe imbunatatîrea acést'a, câci credemu, ca fiacare marca postala, ce va esî din Romani'a, va fi unu solu, care va spune lumei, ca Romani'a esista sî propasiesce!

In siedinti'a ministriloru din 7 Octobre, in carea presiediù insusi Domnitorulu, s'a hotarîtu, ca satenii aflatori sub stéguri, déca au fostu clacasi nainte de intrarea loru la militîa, sa se bucure sî ei de dreptulu, ce se acórda celoralalti sateni clacasi in genere prin legea cea nóua rurala, art. I sî II; ear cei ce la luarea loru sub stégu voru fi fostu neinsurati, sa se socotésca in rendulu sporniciloru sî sa se inzestreze cu locuri din mosîele statului, potrivitu art. VI din dîs'a lege.

Cea mai mare insa sî mai departe privitóre sî mai salutifera din tóte aceste imbunatatîri ni se pare acea hotarîre a consiliului de statu, in urm'a cârei'a in scólele primarie sî secundarie se introduce instructîunea publica obligatória intre 8 sî 14 âni sî gratuita. Noi amu salutá realisarea acestei mesuri nu cu mai putîna bucuria, de cum amu salutatu la tempulu seu legea rurala; câci suntemu convinsi, ca ceea ce este legea rurala pentru viéti'a materiala, aceea aru fi instructîunsa obligatória pentru viéti'a spirituala a poporului.

Prospectu politicu.

Nainte de a trece la politic'a esterióra, trebuie sa constatâmu mult'a desbinare, ce esista inlauntrulu imperiului nostru, o desbinare, carea prin retragerea ministrului de esterne contelui Rechberg totu mai multu se dà de golulu sî ne face a ne teme de schimbâri colosale.

Parlamentulu italianu, ce se deschise in 12/24 Octobre in linisce sî cea mai buna ordine, a priimitu din mânile ministriloru actele privitóre la conventîunea franco-italiana, apoi alese o comissiune de 9 membri, carea sa cerceteze aceste acte mai cu deamenuntulu sî sa raporteze asupr'a loru. Pâna atunci siedintiele plenarie se voru amaná. Intr'aceea partid'a revolutîunara, cu Mazzini in frunte, misca tóte petrile, pentru de a interitá poporulu asupr'a conventîunei; chiaru sî Garibaldí, care pâna acum a tacutu tacerea pescelui, declara acum, ca nu va a se face complice (impreuna vinovatu) cu acei barbati, cari au maculatu Itali'a prin conventîunea din 15 Septembre.

Creditulu cerutu pentru transpunerea capitalei italiane dela Turinu la Florenza, face cam 7 mill. lire; ministrii dîcu in espositîunea, ce o dau camerei, ca sanctîunea conventîunei a fostu o necessitate politica, sî ca regimulu e convinsu, ca folóscle voru precumpaní cu totulu pagubele; apoi constatéza jertfele cele mari, ce le va cere transpunerea capitalei, dar din jertfele acestea, dîce, va resultá departarea trupeloru straine de pe pamentulu Italiei, sî se va pregatí o deslegare definitiva a cestiunei romane.

Imperatulu Napoleonu a plecatu in 14/26 Octobre la Nizza, pentru de a cercetá pre Imperatulu sî Imperatés'a Russiei; se sioptesce, ca ambii monarchi voru avé convorbiri serióse asupr'a congressului europénu.

Economi'a statului mesicanu nu se pare a fi préstralucita; câci bugetulu celu d'antâiu alu imperiului arata a fi veniturile de 60, ear spesele de 200 mill. piastri.

Imperatulu rusescu dupa intalnirea cu Napoleonu din 16/28 Octobre la Nizza se va re'ntórce pe la Berlinu, unde va petrece vre-o dóue dîle.

Consiliulu imperialu alu Daniei e conchiamatu la Copenhagen pe 5 Novembre c. n.; afacerea lui principala se intîelege de sine, ca va fi luarea la cunoscintia a pâcei cu Austri'a sî Prussi'a.— Câtu pentru caus'a Poloniei, e fórte caracteristicu, sî se adeveresce a nu fi numai fabula, ca Imperatulu rusescu inca inainte de intalnire a rogatu pre Napoleonu, a nu intretiese in convorbire sî caus'a Poloniei. Acésta procedere sémena intru tóte cu procedur'a, ce o observa Russi'a fatia cu Poloni'a, cârei'a nu va sa-i faca nici o concessiune, pâna candu nu va cadé neconditîunatu la piciórele invingatoriului.

Nr. 38—3 **Concursu.**

Dovenindu vacanta statiunea invetiatorésca din comun'a gr. or. Rip'a de josu, care e impreunata cu unu salariu anuale de 125 fl. v. a, cortelu sî lemne, se deschide Concursu pâna la 25 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, au de a-si asterne, cererea sea provediuta cu Atestatu de Botediu, despre absolvarea scóleloru, despre portarea morala si politica, precumu si Testimoniu de Pedagogia din Institutulu nostru diecesanu, pâna la susu scris'a dî, provedinte cu timbru, sî sa se adreseze la acéstu Protopopiatu si Inspectoratu distr. scolaru, spre a se poté asterne Escellentei Sele Prea Santitului Episcopu diecescnu pentru inalt'a aprobare.

Protopopiatulu sî Inspectoratulu greco-orientalu alu Tractului Turd'a de josu. Idicelu in Octobre 1864.

Iosifu Brancovanu, m. p. Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 85. ANULU XII.

Sabiiu, in 29 Oct. 10 Nov. 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Petitîunea Bucovineniloru câtra ministeriulu de statu in causele bisericesci.

Sabiiu in 26 Octobre. In Bucovin'a este mare miscare pe terenulu bisericescu. Deunadi, precum tóte jurnalele, sî cu deosebire celu serbescu din Neoplant'a, aducendu la cunoscinti'a publicului propunerile, care ar. Eppu alu Bucovinei le-au facutu Sinodului din Carlovitiu, incepura saltá de bucuria, afirmandu: ca Eppulu Bucovinei este in contr'a infiintiârei unei Mitropolii pentru Românii de Relegea ort. res. cá sî cum Parintî'a Sea aru stapaní in arenda biseric'a, va sa dîca: pre preotii sî crestinii din Bucovin'a; séu cu alte cuvinte: cá sî cum Preasantî'a Sea aru poté fi Eppu cu absoluta potere, sî sa nu dé nimenui respunsu pentru cele facute sî facende in biseric'a lui Christosu!

S'au insielatu gazetarii serbi, dar sî Eppii serbi, cari inca attribuiá Preasantîei Sele bucovinene o auctoritate nespusu de mare, câci au tacutu toti afara de unu Eppu românu, candu Eppulu Bucovinei in decursulu desbateriloru sinodali au afirmatu: ca elu pricepe tréb'a sea, de órece Elu unicu este Eppu cultivatu sistematice; la care acelu Eppu românu i-au respunsu: ca Preasantî'a Sea este in parere stangace. Insa adeveru este sî aceea, ca Eppii serbi nu din convingere, ci din lingusîre atribuiá Par. Eppu bucovineanu acea mare autoritate, cá sa-i dé prilegiu a incurcá binisioru tréb'a Mitropoliei române, cá asiá Preasantîele Sele serbe sa mai domnésca asupr'a Românîloru din Banatu. Dar nu li s'a svetitu. Dovada este representatiunea celoru mai multi nobili, preoti sî cetatieni din Bucovin'a câtra Eppulu loru, carea o amu publicatu noi innumerii 79–81 ai acestui dîuariu; dovada este sî representatîunea acelora-si Domni Bucovineni, carea au asternutu Ministeriului de statu in 8 Octobre a. c., din carea sî Redactîunea Tel. au fostu norocósa a priimí unu esemplariu cu multiamirea cea mai cordiala atâtu pentru tramiterea eii la dens'a, catu sî pentru cuprinsulu eii celu plinu de sciintie si cunoscintie genuine ale Recurentîloru in treburi bisericesci; sî nu ne indoimu nici câtu este negru sub unghia, ca pasulu acest'a bine nimeritu nu se va coronâ cu unu resultatu doritu din partea Ministeriului de Statu. Ponderositatea cea mai eclatanta a acelei representatîuni, câtu sî a celei date Eppului Eugeniu, o aflâmu in acea imprejurare, ca Recurentii intr'un'a sî intr'alt'a tractéza lucrulu obiective, dar nu subiective; nu perdu din vedere prescrisele canóneloru, nici pracs'a bisericésca; nezuescu a reinviá Biseric'a, sî a o eliberá din catusiele, in care se tînecá pân'acum; vreau sa remâna credinciosi câtra interessele cele bine socotite ale Eparchiei loru, sî nu suntu voitori de neindreptatîrea unoru séu altoru factori in Biserica, ci vreau sinodalitate, va sa dîca: cointielegere sî cunoscintia in tóte afacerile biserico-economice, sî asia condémna ori sî care separatîsmu, sî dictatura.

Triumfulu este siguru, unde suntu astfelu de virtuti.

Dupa acestea facemu sa urmeze petitîunea insasi, ce o au datu unu numeru de eparchioti din Bucovin'a— sî inca eparchioti de frunte— la ministeriulu de statu in afacerile loru bisericesci, carea o vomu comunicá in numerii cei mai de aprópe venitoei ori Tel. Pom.“ in traductiunea. ce vomu face din testulu germanu.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Septembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, sî dupace contelui Béldi i se acórda concediu de 6 septemâni; dupace se citesce petitîunea a 15 comune, cá sî pe venitoriu Cinculu mare sa remâna loculu centralu alu cercului loru, târgului Prejmeru apoi se róga a i se da dreptulu de unu deputatu dietalu: se citesce chartî'a Esc. Sele Comissarului reg. impoternicitu, prin carea comunica sanctîunarea articlului de lege, privitoriu la sanctîunarea sî publicarea articuliloru dietali transsilvani.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei speciale asupr'a representatîunei la propunerea lui Obert-Bedeus.

Cuventulu din urma lu are refert. Obert, care in cuventu lungu espune punctele de manecare ale comitetului sî arata, câtu de pagubitóre e pentru comunele singuratice procedur'a de a se dá recrutii dupa cercuri, candu apoi atêrna dela intemplare, cá un'a comuna sa deá toti feciorii cei apti, sî alt'a póte nici unulu. Relele provenitóre de aici, dîce, le cunoscu cu totii, sî Teutsch le-a documentatu prin cifre pâna la evidintia. Desbaterea dar nu s'a nascutu de aici, ci din propunerea cea mijlocitóre a lui Haupt. Cá referinte alu comitetului se simte datoriu a face in unele pârti câte o observare, numai la cele ce le-a dîsu Mog'a cu atât'a preocupatîune sî cu atât'a ura natîunala (?), nu va urmá, ci se va conduce in tóta afacerea acést'a numai de cea maí curata bunavointia câtra tóte natîunalitâtîle tierei. (Bravo!) Puscariu a dîsu, ca datorinti'a de a militá este personala; densulu respunde, ca despre aceea, cá candu celu obligatu la tóta intemplarea aru trebuí sa militeze insusi in persóna, in legea respectiva nu stá nici barem unu cuventu, dincontra este ertata rescumperarea cu bani, ba sî instituirea prin alta persóna, celu putînu intre frati. Cumca datorinti'a de a militá nu este curatu personala, se vede sî de acolo, ca parintii sî comunele se constringu a dá afara pre cei fugari. — S'a dîsu mai departe, ca sistem'a conscriptîunala este apesatóre; densulu acést'a o recunósce din tóta inim'a sî aduce dreptu marturia opiniunea Br. Hoch, presidelui de sectîune in ministeriulu de finantie, care conscriptîunea o afla fórte irratîunala, de órece dà soldati, cari slujescu fâra voia sî cari adeseori cu multu mai multu bine aru poté face in alte stâri. Dar tocmai pentruca este asiá, trebuie ingrijitu, cá sarcin'a de a militá celu putînu sa se impartiésca intr'unu modu câtu se póte mai dreptu sî mai egalu pentru toti, sî acést'a se póte numai asiá, déca repartîrea se va face dupa comune. (Bravo!) Deci recomanda punctulu 1 alu representatîunei dupa stilisarea comitetului.

Vicepresied. Aldulean u reasuma, sî aducendu amendementele la votare,

propunerea lui Eitel nu se priimesce;

propunerea lui Haupt nu se priimesce;

la propunerea lui Teutsch resultatulu este dubiu, dar facendu-se prob'a contraria, propunerea lui Teutsch se priimesce sî devine conclusu.

Urméza aline'a 2, inaintea cârei'a

Haupt, aretandu necesitatea, cá darea recrutîloru sa nu se repartiésca numai dupa numerulu populatîunei, ci sî dupa proportîunea aptitâtii, dupa carea Transsilvani'a aru fi sa dea cu 5—800 feciori mai putînu decum dà in adeveru, propune: La repartîrea contingentului imperialu preste singuritele tieri de coróna se ia in socotintia numai numerulu poporului, sî prin acést'a Transsilvani'a se ingreuéza prétare, de órece aici din cause climatice sî dietetice capacitatea junimei de a militá e cu multu mai mica, decâtu in alte tieri. De aceea aru fi fórte de doritu sî aru fi dreptu sî potrivutu pentru tóte tierile de coróna, cá in venitoriu la repartîrea contingentului imperialu pelânga numerulu populatîunei sa se ia in consideratîune sî aptitatea, sî pe Transsilvani'a sa se puna contingentulu acel'a, ce corespunde capacitâtii eii. (Bravo!) Se sprijinesce.

Obert consimte cu propunerea lui Haupt, numai câtu e la indoiéla, déca aceea e basata pre premise adeverate ori nu;

câci pecandu Haupt dice, ca contingentulu imperialu se repartiesce dupa numerulu populatîunei, pe atunci vede, ca det'a Salzburg-ului tocmai se róga, cá repartîrea sa se faca dupa populatîune.

La votare propunerea lui Haupt se priimesce.

Urméza la desbatere aline'a 2, resp. acum 3 din representatîune.

Haupt in cuventu lungu arata,ca asistinti'a militara nu e de prisosu, ci e tocmai de lipsa, dar se plânge totdeodata asupr'a reului acelui'a, ca comissiuniloru militare, déca tramitu la comissiunile de superarbitrariare juni, pre cari acesti'a i afla neapti, platescu spesele calatorieloru acestor'a cu 21 f., din care causa apoi medicii militari, cá nu cum-va sa cada in pedéps'a acést'a, facu sa vina sub sórte sî de acei'a, cari de altmintrea aru fi fostu scutiti. De accea propune:

1) cá partea d'antâiu a punctului 3 sa remâna cu totalu afara;

2) cá aline'a 2 a acestui pct. sa sune in modulu urmatoriu: In loculu procedurei ceii simple, care a fostu mai nainte usitata, s'au introdusu o procedura plina de forme, carea nu numai immultiesce cheltuielele sî asupresce erariulu, dar causéza sî deosebiteloru partide multe spese in castigarea documenteloru pentru reclamatîuni, sî dà ocasiune de a aduce de sî nu documente false, dar celu putînu nu de totu adeverate in privinti'a reclamatîunei; sî asiá aru fi consultu, ca procedur'a sa se simplifice analogu procedurei de mai nainte.

A trei'a propunere a deputatului Haupt suna: „O asemenea greutate causéza sî § 106 din instructîunea data la legea despre intregirea armatei, dupa care § doctorii dela asentare aru fi datori a platí insisi spesele de 21 f., déca feciorulu declaratu de aptu s'aru aflá la supraarbitriu neaptu. Atunci s'aru urmá cu o securitate cu multu mai mare din partea mediciloru asentatori etc.

Aducendu-se la intrebarea sprijinirei, propunerea 1 a lui Haupt e sprijinita, asemenea a dóu'a sî a trei'a.

Gaitanu apera mai antâiu in contr'a lui Obert dreptulu seu de deputatu, cá sa póta vorbí sî sa-si póta dá parerea sî intr'o petitîune; apoi trecendu preste propunerile lui Haupt, propune densulu, cá adausulu la aline'a 2 sa se stérga.

G. Manu arata parere de reu, ca propunerea densului de a se precisá dorintiele dietei in privinti'a acést'a, nu s'a priimitu, car ce se tîne de propunerea lui Haupt, cá aline'a 3 sî 4 sa remâna afara, densulu nu afla pentru acést'a causa indestulitóre. Ear câtu pentru amendementulu alu doilea alu lui Haupt, privitoriu la simplificarea procedurei de reclamatîuni, se declara francu pentru densulu sî e cu totulu in contr'a assertului lui Gaitanu: ca unde suntu forme multe, e sî garantia multa. Cei ce au functîunatu in aceste oficie, sciu câtu de grea este procedur'a acést'a, sî de siguru voru sprijiní propunerea lui Haupt; numai câtu aru fi dorîtu, cá reclamamatîunile sa se duca la sfârsîtu ex officio, pentruca amploiatulu politicu, ce conduce in vre-o comuna conscriptîunea, cu acea ocasiune póte duce la capetu sî reclamatîunile.— Asemenea se declara sî pentru alu treilea amendementu alu lui Haupt.

Br. Bedeus recomanda testulu originalu alu comitetului, cá sa nu se priimésca intr'o representatîune câtra Mai. Sea lucruri de insemnatate mai mica. (Asiá e!)

Hanni'a din motivele aduse de Gaitanu inca e de parere, ca aline'a 1. din punctulu 2. alu operatului comissiunei sa remâna cu totulu afara.

Referint. Obert se vede nevoitu a vorbí, câci aude partinindu-se cu atât'a zelu stergerea acestei alinee. E unu votu de neincredere in jurisdictîunile civile, candu ceremu asistinti'a militara, sî densulu, celu putînu pentru tînutulu fundului regescu, protestéza contr'a acestui votu nemeritatu. Soldatii nu cunoscu impregiurârile sotîale sî locale, sî asiá reclamatîunile, ce s'aru face din partea unui séu altui june reclamante, n'aru avé nici unu resultatu, de óre ce oficierii, cari suntu membri ai aceloru comissiuni, privescu numai la esteriorulu fecioriloru, ear la alte impregiurâri nu. Apoi afara de aceea feciorulu vine sub jurisdictîunea militara numai dupace depune juramentulu steagului, ear pâna atunci stà sub jurisdictîunea civila. In fine nu numai diet'a nóstra, dar sî altele, precum d. e. cea din Vorarlberg inca suntu de parere, ca oficiele militarie nu suntu competinti la comissiunile de reclamare.

La votare propunerea lui Gaitanu (stergerea alineei intregi) nu se priimesce;

propunerea 1. a lui Haupt (stergerea alineei 1) nu se priimesce;

propunerea 2. a lui Haupt (modificarea alineei 2) nu se priimesce;

propunerea 3. a lui Haupt (a dausulu cititu) se priimesce.

Urmeza pct. 4, resp. 3 din operatulu comíssiunei.

Rannicher propune, cá dupace representatîunea cuprinde in generalu dorintiele dietei transsilvane sî ale tierei, passagiele urmatóre sa se priimésca en bloc fâra desbatere. Presied. observa, ca Conrad a facutu o propunere aditativa, Conrad insa o retrage, déca s'aru priimí propunerea lui Rannicher. Fabini inca observa, ca aru avé de a propune unu adausu la aline'a 5; apoi aducendu-se la sprijinire propunerea lui Rannicher, aceea se priimesce; sî ne mai insinuandu-se nimenea la cuventu, V.-pres. Aldu-leanu aduce la votare partea meritoria a propunerei lui Rannicher: cá adica alineele restante sa se priimésca en bloc, sî

astfelu propunerea lui Rannicher se priimesce,

sî a trei'a citire se lasa pe siedinti'a urmatóre, ear siedinti'a acést'a se termina la 1 óra dupa amédi.

Siedinti'a din 19 Sept. (1 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, sî dupace lui Fogarasy sî lui Wittstock se acórda concediu de câte 4 septemâni, se trece

la ordinea dîlei, la carea suntu §§-ii 10, 12 sî 13 din legea dietala, cari la desbaterea d'antâiu remasesera in suspenso, sî cari se citescu acum. Noi comunicaseramu proiectulu acest'a de lege inca in numerulu 57 alu acestei foi; dar presupunendu, ca acel'a nu voru mai fi in memoria viua, lu reproducemu aici de nou.

§ 10. Pâna atunci, pâna candu se va fi efeptuitu pe calea legislatîunei apromis'a nóua impartîre politica a tierei, sî apoi pe bas'a acelei'a sî o impartîre nóua a cercuriloru electorale; deputatii alesi prin alegere directa in intielesulu §. 3 se voru alege dupa o impartîre proportîunala, basata atâtu pe respectarea drepturiloru politice esercitate sî pâna acumu, sî a numerului locuitoriloru, câtu sî pe privintie de teritorii sî de economia de statu, in urmatoriulu tipu:

A. Deputatii, cari se voru tramite din partea comuneloru singulari:

1. Liberele cetâti r. Clusiu 2, 2. Muresiu Osiorheiu 2, 3. Alb'a Iuli'a 2, 4. Gherl'a 2, 5. Elisabetopole 2, 6. Sabiiu 2, 7. Brasiovu 2, 8. Sighisiór'a 2, 9. Mediasiu 2, 10. Bistriti'a 2, 11. Sebesiu 2, 12. cetatea r. Orescia 2, 13. cetatea r. Reghinu 2, 14. Opidulu Abrudu 1, 15. Opidulu Ocn'a 1, 16. Opidulu Hunedór'a 1, 17. Opidulu Kézdi-Vasárhely 1, 18. Opidulu Hatiegu 1, 19. Opidulu Sepsi-San-Giorgiu 1, 20. Opidulu Odorheiu 1, 21. Opidulu Iliefalv'a 1, 22. Opidulu Cic-Sered'a 1, 23. Opidulu Brezcu 1, 24. satulu Olafaleu 1, 25. Opidulu Sicu 1, 26. Opidulu Cosiocn'a 1, 27. Opid. Aiudu 1, 28. Opid. Turd'a 1, 29. Opid. Desiu 1, 30. Opid. Fagarasiu 1, 31. Opid. Giergio-San-Miclosiu 1, 32. Opid. Resînari 1, 33. Opidulu Rosi'a 1, 34. Opid. Mociu 1, 35. Opid. Dev'a 1, 36. Opid. Huedinu 1,

B. Cercurile de alegere formate din cuprinsulu comitateloru, districteloru sî scauneloru, la a câroru alegere de deputati comunele acele nu voru luá parte, care dupa cele deasupr'a scrise au dreptu a tramite deputati proprii la dieta. 37. Comitatulu Albei de susu 2, 38. Comit. Albei de josu 6, 39. Comit. Cetâtii de balta 3, 40. Comit. Turdei 4, 41. Comit. Clusiului 5, 42. Comit. Dobacei 3, 43. Comit. Solnocului dinlauntru 4, 44. Comit. Hunedórei 6, 45. Districtulu Fagarasiului cu pârtîle anexate din Dominiulu Branului 3, 46. Districtulu Naseudului 2, 47. Scaunulu Odorheiului 3, 48. Scaunulu Treiscaune 3, 49. Scaunulu Ciucului 3, 50. Scaunulu Muresiului 2, 51. Scaunulu Ariesiului 2, 52. Scaunulu Sabiiului 2, 53. Scaunulu Sighisiórei 2, 54. Districtulu Brasiovului sî asiá numitele siepte sate dimpreuna cu Apati'a, Crisb'a sî Uifalu 3, 55. Scaunulu Mediesiului 2, 56. Scaunulu Bistritiei 2, 57. Scaunulu Sabesiului 2, 58. Scaunulu Cincului mare 2, 59. Scaunulu Cohalmului 2, 60. Scaunulu Mercurei 2, 61. Scaunulu Nocrichiului 2, 62. Scaunulu Orasciei 2, 63. Scaunulu filialu alu Saliscei sî alu Talmaciului, cu comunele mai nainte militarisate Orlatu, Vestemu, Racoviti'a sî Jin'a voru tramite la olalta 2.

Obert cá refert. minoritâtii espune relele de pâna a-

cum ale representantiei transilvane, care densulu le afla a fi fostu cu deosebire patru: 1) ca scaunele dietale erá cea mai mare parte in mânile nobilimei, carea inca in diet'a din 184½ numerá 245 deputati nobili sî numai 65 cetatienesci ; 2) ca multe terguri sî sate neinsemnate tramiteau deputati propri, cá sî comitate, scaune séu districte intregi, pecandu orasie insemnate nu aveau dreptulu acest'a; 3) ca multe comitate, scaune sî districte in decurgerea tempului se marisera multu, car deputati tramiteau totu numai cá mai nainte, in fine 4) erá legea electorala insasi, carea eschideá pre cea mai mare parte a poporului dela alegerea deputatîloru. Pentru de a delaturá aceste rele, suntu dóue câli: un'a cá din totu trecutulu sa se faca tabula rasa, adica sa se stérga totu ce au fostu, ori apoi ca arondarea cercuriloru sî darea dreptului de alegere sî alegibilitate sa urmeze dupa impregiurârile cele schimbate ale tempului. Minoritatea, alu cârui referinte are densulu onóre a fi, s'a tînutu de principiulu cestu din urma, nu restornandu, ci innoindu trecutulu; de aceea a datu in votulu cii preferintie mai mari cu deosebire classei cetatienesci, câci pretutindinea elementulu cetatienescu a fostu poterea sî tari'a staturiloru. Putîn'a representatîune a elementului cetatienescu d. e. a fostu sî caus'a caderei Polonici. (Eppulu Siagun'a: Acolo au fostu cu totulu alte cause!) Minoritatea in locu de 49 ablegati de comune a pusu 52; câci asiá a crediutu, ca va corespunde cuventului lui Mirabeau dela an. 1789, ca representanti'a unei tieri trebuie sa fia aceea, ce este cart'a geografica: unu tablou alu totului. In Engliter'a comunele tramitu 400 ablegati, ear comitîatele numai 252. Preste totu dela popórele apusene sa invetiâmu, câci avemu multu de invetiatu. (Bravo!)

Koronka in cuventu lungu propune, cá scauneloru Odorheiului, Muresiului sî Trei-scauneloru, apoi cetâtîloru Clusiu sî Osiorheiu sa se acórde câte unu deputatu, asemenea comunei Trascâu, ear comuneloru Iliafaleu, Olafaleu, Cosiocn'a, Sicu, Bretîcu, Ocn'a Sabiiului sî Késdi-Vasiarheiu sa li se deá câte doi deputati, cá sî pâna in an. 1848.

Pope'a. „D. antevorbitoriu in vorbirea sea cea lunga au adusu atâtea momente inainte, incâtu marturisescu, ca déca asiu voi a respunde la momentele acelea, mi-aru trebuí sa vorbescu o dî intréga. Atât'a totusi trebuie sa reflectezu dlui antevorbitoriu spre liniscirea sî odichnirea dniei sele, cá incâtu se atinge de natîunea româna, acést'a nici odata nu au contribuitu sî nu va contribuí nici odata la aceea, cá vre-un'a din celelalte natîuni ale Tranniei sî cu deosebire natîunea magiara sa se stérga din cartea popóreloru. Ca natîunea româna nici odata nu a contribuitu sî nici nu va contribuí, cá sa se sape grópa pentru natîunea magiara cu atât'a mai putînu nu, pentruca Românii, domniloru, au unu proverbu, carele dîce, ca celu ce sapa grópa altui'a, cade singuru intr'ens'a. Deca i-au placutu dlui antevorbitoriu a mentîuná, ca Ungurii intr'unu numeru insemnatu au peritu in resbóie sî prin acést'a s'au desertatu orasiele sî satele, apoi sa-î placa a scí dni'a lui sî aceea, ca Românii, cari suntu cei mai numerosi sî cei mai vechi in tiér'a acést'a, de buna séma voru fi peritu intr'unu numeru sî mai insemnatu sî intr'unu numeru mai mare voru fi lasatu sate sî orasie deserte. Insa cumu amu dîsu, nu voiu sa me lasu mai afundu a respunde la momentele atinse de d. antevorbitoriu, ci voiescu a remané strinsu pelânga obiectulu, care este pusu la ordinea dîlei, adica pelânga § 10 din ordinea dietala.— Dupa cum vedemu, domniloru, din aline'a 1 a acestui §, comitetulu dietalu si-a luatu de puncte de plecare la formarea cercuriloru electorale, drepturile politice esercitate mai nainte, numerulu locuitoriloru si alte privintie de teritorii sî de economi'a de statu.— Procedur'a acést'a a comitetului dietalu se vede a fi basata pe constitutîunea cea vechia in legatura cu schimbârile afundu taietóre,— se vede ca comitetulu dietalu au vrutu a combiná trecutulu cu presintele, au vrutu sa acomodeze trecutulu cerinticloru tempului presinte, sî pentru aceea in unele partinescu sî cu acésta procedura a comitetului dietalu. Numai mi se pare, ca pecandu de o parte comitetulu diet. au trasu séma pré mare pentru trecutu, pe atunci elu au trasu séma cevasi mai mica pentru presinte; va sa dîca pecandu comitetulu diet. au observatu o consecuintia asiá dîcendu de feru in privinti'a unoru puncte de plecare ale sele, pe atunci elu nu au observatu asemenea consecuintia sî in privinti'a celoralalte puncte de plecare ale sele, de ce vedemu, ca la liter'a A, unde se insîra orasiele sî opidele, se aducu tóte inainte, câte mai nainte au avutu dreptu de a tramite deputati proprii la dieta, asiá incâtu nu se lasa nici unu orasiu sî nici unu opidu afara, pecandu despre alta parte in celelalte orasie sî opide, care inca au tóte cerintiele de a poté fi representate in diet'a tierei prin deputati proprii, sî inca in mesura cu multu mai mare, din acestea dîcu nu s'au priimitu, decâtu numai unulu adica Resînarulu.— Astfelu de orasie sî opide, cari dupa parerea mea au tóte cerintiele pentru de a fi representate prin deputati proprii in diet'a tierei, aru fi mai multe, dar anumitu aru fi sa se socotésca dupa parerea mea sî comun'a Satulungu dela Sacele lânga Brasiovu, aru fi sa se socotésca sî Saliscea de lânga Sabiiu, aru fi sî Dobr'a din comitatulu Hunedórei. Incâtu pentru Satulungu, comun'a acést'a numera 9—10,000 de locuitori,— unu numeru acest'a, domniloru, care precumpanesce pre departe numerulu locuitoriloru totturoru opideloru acelor'a, care au dreptu a fi representate prin unu deputatu propriu in diet'a tierei, dîcu numerulu locuitoriloru totturoru opideloru acelor'a luate singuratice. Ba elu precumpanesce sî numerulu locuitoriloru cetâtîloru acelor'a, care au dreptu a fi representate prin câte doi deputati in diet'a tierei, afara de cetâtîle capitale Sabiiulu, Clusiulu sî Brasiovulu. Mai incolo comun'a Satulungu representéza o economia de vite fórte insemnata. Locuitorii din Satulungu tînu turme fórte numeróse de vite, sute de mii de oi, cai, vaci etc. Cine nu au audîtu, ca locuitorii din Satulungu, sî in deobste dela Sacele pascu câmpurile cele intinse ale Romaniei, Bessarabiei, Bulgariei, pâna la muntele Balcanu sî Marea-négra, cu turmele loru cele numeróse? Eara pe de alta parte productele viteloru loru le petrecu in partea cea mai mare ací în tiéra, le petrecu la Brasiovu sî in tiér'a Bârsei intréga, care nu sciu, ce aru face in privinti'a acést'a, déca nu aru fi Sacelenii cu turmele loru cele numeróse. Mai incolo locuitorii din Satulungu pórta sî unu negotiu insemnatu cu Principatele-române. Lân'a Saceleniloru, sute de mii de mâji, se tramite la Pest'a, Vienn'a sî mai departe; erghelîile loru de cai se ducu pâna in tiér'a — ungurésca sî Banatu spre vendiare. Comun'a Satulungu platesce o contributîune fórte insemnata; nu-mi aducu bine aminte de summ'a totala, dara sciu positivu, ca suntu locuitori in Satulungu, cari se potu asemená in privinti'a contributîunei cu proprietarii cei mai mari de pamentu, suntu adica locuitori in Satulungu, cari platescu contributîune anuala 5—600 f. v. a. Eu credu, ca acést'a este indestulitoriu, pentru cá sa convinga pre fiacare despre summ'a contributîunei celei mari, care se radica in totu anulu din satulu acest'a. Mai incolo vine de consideratu sî acea impregiurare, ca in privinti'a industriei comun'a Satulungu inca este bine representata mai cu séma se destinge in manufacturi de lâne, pandiaria s. a. In vecinatatea comunei acestei'a in Cernatu se afla unu târgu de septemâna, in comun'a Satulungu este sî scóla normala; subt absolutismu s'au aflatu aici sî resiedinti'a unei preture, sî credu ca sî in venitoriu inca va fi resiedinti'a vre-unui submunicipiu. Sî asiá aceste impregiurâri luate la olalta credu ca suntu destulu de convingatóre despre aceea, cumca comun'a Satulungu nu numai unu deputatu, dara in adeveru, cu privire la celelalte orasie sî opide cu multu mai neinsemnate, inca sî doi deputati proprii aru poté sa pretinda, prin cari sa fia representata la diet'a tierei. — Ce se atinge de opidulu Salisce a, acest'a este mai aprópe de noi sî eu credu, ca fiacare dintre noi scie sî cunósce, cumca mai tóte acele impregiurâri, care le-amu adusu inainte pentru Satulungu, intr'o mesura numai ce-va mai mica le aflâmu sî in comun'a Salisce. Sî in comun'a acést'a numerulu locuitoriloru trece preste 5½ mii suflete. Comun'a acést'a inca pórta o economia de vite in principatele vecine, pórta mai totu acel'asi comerciu, cá sî comun'a Satulungu. Asemenea sî in privinti'a industriala vine a se asemaná cu Satulungu cu deosebite obiecte de industria. Apoi Saliscea este unu punctu de comunicatîune, unu centru intre atâtea sate din vecinatate sî din impregiuru; are târgu de septemâna sî de trei ori pe anu târgu de tiéra. Ce se atinge de Salisce, ca de altmintrea este pusa din partea minoritâti in rendulu opideloru, care au sa fia representate prin unu deputatu in diet'a tierei.— Incâtu pentru opidulu Dobr'a, trebuie sa insemnezu, ca orasiulu acest'a sî pâna la an. 1848 au avutu drepturi nobilitari, care le-au esercitatu totdeun'a sî le esercitéza sî astadi. Ací inca cresce din dî in dî ce merge comerciulu, industri'a. Orasiulu acest'a este unu punctu de comunicatîune intre Banatu, Tiér'a—ungurésca sî Ardealu, este unu opidu, care are târgu de septemâna sî de tiéra; elu este unu punctu, la care tóte comunele din impregiuru sî mai departe concurgu, sî representéza in sîrsîtu sî orasiulu acest'a atâtea interese materiale sî morale— potemu dîce—.“ Pentru aceea propune: cá in. dieta sa binevoiésca a priimí sî aceste 3 opide, adica: Satulungu, Saliscea sî Dobr'a in numerulu aceloru opide, care suntu indreptatîte a tramite câte unu deputatu la diet'a tierei. (Bravo!)

Puscariu observa mai antâiu, ca §§ 10, 12 sî 13 din proiectulu de lege alu comitetului s'au lasatu afara la

pertractarea de mai nainte, cu acea credintia, ca pâna va reveni diet'a la densulu, se va terminá legea pentru impartîrea tierei. Dar de óre ce acést'a nu s'a facutu, crede, ca nu remâne alt'a de facutu, decâtu a priimí neschimbati §§-ii 10 sî 13 din operatulu comissiunei, privitori la cercurile electorale sî la despartiemintele interne ale dietei; câci indata ce se va lasá diet'a la desbateri sî la concessiuni in favórea unor'a, indata voru pretinde sî ceialalti asemenea, sî asiá nu se va mai gatá. — (Bravo!) „Dupa acestea, dîce, nu-mi remâne alt'a, decâtu a face unele reflessiuni dlui reg. Koronka, cele ce nici decâtu nu i le potu iertá. Dlui dîce, ca nu e representata destulu aristocriti'a, nici natîunea magiara sî secuia in asemenea mesura, dupacum este representata natîunea germ.-sasa sî româna. Eu amu onóre a respunde dlui reg. Koronka, ca déca Sasii au in diet'a tranna de facto preste 40 sî Românii preste 50 membri, atunci socotescu, ca natîunea magiara sî secuia, care are unu numeru de membri dietali ce trece preste 60, póte fi deplinu multiamita. Au va d. reg., cá natîunalitatea magiara sa maioriseze pre celelalte dóue natîunalitâti? Eu socotescu, ca acést'a nu o va nici natîunalitatea magiaro-secuia; nu, pentru aceea, pentruca acést'a aru stricá ecuilibriulu sî fratîetatea internatîunala a tierei, acést'a aru aduce dupa sine unu comunismu politicu. Apoi insusi d. reg. Koronka totdeun'a, candu a tînutu cuventâri mai lungi, a combatutu comunismulu, sî eu nu cunoscu altu comunismu in tiér'a acést'a, decâtu tendinti'a d'a trage la sine tóte drepturile. (Bravo!) — Eu socotescu, Dloru! ca diet'a Transsilvaniei nici odata nu va concede, cá o natîunalitate sa maioriseze celelalte dóue natîunalitâti. — A dîsu d. reg. Koronka, ca aristocrati'a, nobilimea de prin comitate nu e destulu representata in dieta. Acum intrebu eu pre d. reg. Koronka, ca intre cei 60 membri alesi sî chiamati de Mai. Sea au nu erá partea cea mai mare aristocratia? Pentruce n'au venitu? Dara sa punemu, ca aristocrati'a si-aru perde tóta popularitatea in tiéra, incâtu nu s'aru alege la dieta nici unulu dintre aristocrati; atunci totu remânu cei 40 regalisti de reserva, din cari luandu numai $^1/_3$ pentru aristoc. la casulu celu mai reu aru fi destulu representata.“ — Obert cu asertulu; despre cetatieni are dreptu, déca 'ntielege pre toti locuitorii liberi ai tierei. — Apoi reflecta lui Koronka pentru natîunea româna inarticulata, carea n'a voitu sa inarticuleze trei natîunalitâti, ci s'au inarticulatu pre sine cá a patr'a natîune. „Dara de ací, dîce, sa nu deduca nimenea consecuinti'a, ca natîunei române sî sase compete numai câte $^1/_4$, eara celei magiaro-secuie $^1/_2$ din folósele publice. Nu, nici decum! D. e. déca in dieta aru fi 100 membri, 25 Români, 25 Sasi sî ceialalti de natîunalitatea magiara, atunci acesti'a la olalta aru maiorisá in dieta. (Bravo!) Asiá dara la astfelu de sperantie sa nu ne intindemu, dle reg. Koronka! Noi ne vomu silí, déca va veni nat. magiara sî secuia in dieta sî se va vedé vatemata in drepturile sele, cá sa le vindecâmu, dar cá sa lasâmu sa ne mai supremátiseze cá pâna 'n 1848, acést'a nici odata nu o vomu concede. (Bravo!) Inarticularee celoru 4 natîuni si-au aflatu esplicarea sea in articululu de lege privitoriu la egal'a indreptatîre a limbiloru in tiéra; sî fiindu in tiér'a nóstra 3 popóre de 3 limbi diferite, vedemu ca acest'a este ecuilibriulu politicu in tiéra, unde natîunalitâtîle jóca o rola in tóte agendele publice, mai cu séma in dieta. Asiá dara, cum amu dîsu, ecuilibriulu politicu sî internatîunalu in tiér'a nóstra numai asiá se póte sustiné, déca un'a din cele 3 natîunalitâti principale nu va maiorisá pre celelalte dóue.“ Deci nu póte partirí pre Koronka, ci mai vertosu se 'ntaresce in parerea sî propunerea sea, cá sa se se priimésca proiectulu regimului. — (Va urmá.)

Dela Associatiune.

Sabiiu in 27 Octobre (8 Novembre). Siedinti'a lunaria a comitetului Associatiunei s'a tînutu astadi sub presidiulu ordinariu alu Esc. Sele Parintelui Episcopu Baronu de Siagun'a. Obiectele pertractate mai tóte fura de insemnatate numai secundaria; starea cassei se areta a fi de ≤1,068 fl. 60 xr. v. a. Obiectulu celu mai momentosu a fostu impartîrea stipendieloru, asignate prin conclusulu adunârei gen. din Hatiegu. La cele 6 stipendie a 100 fl. menite pentru juristi, au fostu 23 competinti; stipendie, dupa desbatere mai indulungata s'au asignatu la urmatorii: Candrea, Laz'a, Nichit'a, Chicia, Olariu si Georgiu Russu; pentru cele dóue stipendia de filologia au fostu 3 concurinti, dintre cari s'au stipendiatu Dragomiru sî Popu (cestu din urma conditîunatu, déca se va legitimá cu immatricularea); la cele 6 stipendie gimnasiale au concursu 15 tineri, dintre cari s'au impartasîtu Muresianu, Micu, Isaacu, Ben'a, Ieronimu Gheaj'a (conditîunatu, déca va produce atestate de eminentîa sî de pe semestrulu II alu anului scolasticu espiratu, la dincontra stipendiulu acest'a se va dá lui Radesiu,) in fine Torpanu. Protocolulu intregu sperâmu, ca-lu vomu poté reproduce in numerulu celu mai de aprópe.

Sabiiu in 26 Octobre. Astadi plecara spre Vienn'a la senatulu imperialu: P. Archimandritu Popasu, D. V. Pres. alu tablei reg. sî alu dietei Alduleanu, sî d. Administratoru comitatensu Puscariu; mâne audîmu ca pléca d. comite alu natîunei sasesci cu mai multí deputati. —

Vienn'a in 23 Octobre. Se crede, ca senatului imp. indata la inceputu i se voru dá dóue proiecte de legi, privitóre la concessiuni pentru drumuri de feru, sî anume la celu transsilvanu sî apoi la unu drumu in Ungari'a dela Casiovi'a la Oderberg.— Despre ablegatii poloni inca nu se scie cu sigurantia, nici ca voru intrá, nici ca nu voru intrá in senatulu imp., sî ceea ce se vorbesce prin jurnale, e mal multu séu mai putînu coniectura; regimulu se pare ca va sa lucre cu deadinsulu pentru intrarea loru, sî se vorbesce tare, ca spre scopulu acest'a va sa stérga cu 10 Novembre c. n. starea de assedia din Galitî'a.— Tóta lumea e curiósa, ba incordata chiaru, cum se va desvoltá cestiunea senatului imperialu amplu sî redusu; se crede mai indeobste, ca desfacerea senatului imp. in amplu sî redusu este o concessiune, ce se face Ungariei. —

Principatele române unite.

Faptulu celu mai insemnatu, ce avemu a-lu referí astadi, este, ca alegerile la consiliele judetiene, (din care au sa easa jumetate membrii pentru fiitórea casa de susu-senatu-a Romaniei), s'au facutu; alegerile acestea insa pentru noi au valóre numai principiala, de órece persónele alese cea mai mare parte suntu necunoscute. Din numele unor'a inse tragemu sperantia, ca alegerile au esîtu preste totu in favórea Guvernului, pre care nóue ne place a-lu identificá cu progressulu.

In mijloculu afaceriloru celoru insemnate politice resare in Romani'a sî o stea artistica. „Bucimulu“ ne spune cu mandria despre triumfele cele neindatinate, sî despre talentele cele rare ale domnisiórei Niniti'a N. Alessandrescu din Iasi, carea dupa unu studiu mai indelungatu alu musicei in Itali'a s'a re'ntorsu pe catu-va tempu in patri'a sea sî farmeca inimele connatîunaliloru sei prin vocea sea cea melodiósa sî plina de espressiune. „Bucim.“ spera, ca dsiór'a Niniti'a V. Alessandrescu va fi a trei'a celebritate europeana, esita din Români'a (lânga autricea Dor'a d' Istri'a sî d. Ganescu redactorulu „Europei“ din Frankfurt.

Prospectu politicu.

Politic'a esterióra deocamdata e de putînu interesu; intalnirea lui Napoleonu cu Alessandru se esplica sî se reesplica mereu; diu tóte insa se vede, ca referintiele intre Franci'a sî Russi'a cu nemicu n'au devenitu mai cordiale, decum fusera mai nainte, ba tocmai e de insemnatu, ca Napoleonu putîne dîle dupa reintórcerea sea dela Nizza démandà, a se urcá ajutórele emigrantîloru poloni dín Franci'a, — o mesura, ce nu sémena nici decâtu a amicía.

Camer'a italiana s'a redeschisu in 22 Octobre (3 Novembre.) Referad'a comissiunei in privinti'a stramutârei capitalei la Florenza aprobéza pasulu acest'a. Partíd'a favoritóre conventîunei se crede ca va formá o maioritate de 300 contr'a 70 voturi. — Curi'a papala observa tacere sî ascépta dela venitoriu desvoltarea mai favoritóre a lucruriloru.

Paceagermano-danesa, precum scimu, s'a 'ncheiatu, dar actulu respectivu inca nu s'a predatu publicitâtii.

Senatulu imperialu alu Danieí erá sa se deschida in 4 Novembre, dar iar s'au amanatu.

Regele Greciei a depusu in 18/30 Octobre juramentulu pe constitutîunea cea nóua a tierei.

Din Turci'a se scrie de nou despre revolte intre crestini; déca acestea voru avé o insemnatate mai mare ori nu, venitoriulu va aretá.

Nr. 39—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in Comunele gr. orient. tiitore de protop. II. alu Joajului de josu.

1) Balsi'a	cu unu	salariu	anualu de	100 fl. v. a.
2) Mad'a	„	„	„	80 fl. v. a.
3) Almasiulu mare,	„	„	„	120 fl. v. a.
4) Glodu	„	„	„	60 fl. v. a.
5) Cibu	„	„	„	100 fl. v. a.
6) Bozesiu	„	„	„	80 fl. v. a.
7) Mermezeu	„	„	„	80 fl. v. a.
8) Bacainti'a	„	„	„	120 fl. v. a.
9) Homorodu	„	„	„	80 fl. v. a.

Tóte provediute cu Cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá vré una din aceste statiuni au pâna la finea lunei Nov. c. asi asterne la subscrisulu cererile loru dimpreuna cu documentele despre botezu, despre absolvarea studieloru pedagogice sî despre portarea morala, pre langâ care se cere ca se scie sî Cantârile bisericesci. Secarambu (Nagyág), 20. Oct. 1864.

Sabinu Piso Protop. si Insp. Scol. distr.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 86. ANULU XII.

Sabiiu, in 1/13 Novembre 1864.

Petitîunea Bucovineniloru câtra ministerîulu de statu in causele bisericesci.

Eata petitîunea, de carea vorbiramu in nrulu din urma.

Inaltu Ministeriu de statu c. r. !

Reciprocitatea intre statu sî biserica, dés'a coordinare sî superordinare a svereloru loru de dreptu, necessitatea de a despartî ageru intre cercurile loru de competintia sî de a 'ncungiurá colisiunile intre ambe potestâtîle ,— aceste sî alte motive asemenea de momentóse indata la re'nceperea zidirei nóue a statului au aruncatu in cumpan'a consideratîunei politice unu pondu atâtu de greu, sî s'au recomandatu celei mai scrupulóse atentîuní a barbatîloru de statu austriaci cu atât'a energía, incâtu statorirea referintieloru acestor'a se numerà intre cele d'antâiu sî mai urginti probleme ale activitâtii reformatorice, sî bas'a zidírei transformande, ce erá sa se 'ntemeieze pe libertate sî ordine, se puse totdeodata pentru statu sî pentru biserica. Sî nu numai referinti'a de dreptu intre societatea statului si a religiunei, ci sî referinti'a bisericei fatia cu membrii singulari ai bisericei luá acum la tóte confessiunile crestine, afara numai de cea greco-orientala, tipulu seu formalu sî curatu.

Adunarea Episcopiloru greco-orientali, ce se conchiamà la Vienn'a in anii 1850 sî 1851, cu tóte ca durà mai multe luni, nu se potù uní asupr'a principieloru normative ale unui proiectu comunu de organisare séu regulare, pentru care innalt'a potere de statu i lasase eii iniciativ'a, pentruca punerea conditîuniloru premergatóre erá diferita, sî in intentîuni erá disparitate. Totu acea cale grea, carea numai in putîne puncte promite successu, se pare ca va sa ia sî pertractarea dela Sinodulu generalu, ce delibera acum in Carlovitiu, sî astfelu pentru cei cu reverintia subscrisi nu e prea mangaiosu a audî, ca vin'a pentru desbinarea pareriloru, pentru neunirea tendintieloru sî pentru nerodirea consultârei sinodale, ce resulta de aici, se computa mai cu séma portârei representantiei diecesei bucovinene.

Dar fia ori cum, la tóta 'ntemplarea nu este 'ndoiéla, ca la consultarea asupr'a mariloru cestiuni ale organisârei dinlauntru, ale positîunei dinafara sî ale sistemisârei bisericei greco-orientale din Austri'a, vocea diecesei bucovinene, carea legalminte canonicesce sî in forma acceptabila esterióra se poteá esprime numai prin unu Sinodu provincialu compusu regulatu, in modulu acest'a nici ajunse a se esprime, nici aflà consideratîune, tocmai pentru acést'a. Biseric'a greco-orientala concede, a se compune sinóde provinciale din preoti sî mireni in privinti'a toturoru afaceriloru bisericesci nedogmatice sî nedisciplinarie. Sî 'n adeveru in diecesele Sabiiului sî Aradului sî urmà asupr'a cestiunei amintite ací a organisârei dinafara sî a positîunei ierarchice a bisericei, desbatere formala sî decidere din partea sinódeloru provinciale compuse acolo canonicesce, care sinóde dar cuprinsera pelânga preoti sî mireni, sî inca pre cesti din urma in numeru precumpanitoriu. Dincontra in Bucovin'a asupr'a unoru probleme atâtu de momentóse nu se conchiamà sinodu provincialu formalu, la care sa participe sî mirenii, ci numai o adunare de preoti, cârei'a i se predete spre preconsultare unu conglomeratu de cestiuni de natura economica, organisatorica sî ierarchica prin o singura propositîune, sî a cârei activitate consultatóre sî deliberativa se concentrà tóta intr'aceea, cá propunerile partîale, ce se propusera decâtra propunatorulu formulate gat'a, in decurgerea aceleiasi siedintie fâra de tóta consultarea sî hotarirea sa le radice cu gramad'a la conclusu sî indata sa le sî subscrie. Acum déca astfelu de hotariri sî dorintie atâtu in fati'a inaltei poteri de statu, câtu sî a sinodului generalu din Carlovitiu se accentéza cu taría sî se aducu la valóre cu perseverantia, apoi o singura privire la adeverat'a decurgere a amintitei adunâri de preoti, asupr'a cuprinsului sî spiritului preceptelor canonice sî asupr'a praxei toturoru veacuriloru este de ajunsu, pentru de a documentá necompetinti'a acestoru hotariri sî rogâri, ce voru sa tréca de generale ale unei diecese intregi.

Sî afara de aceea, ca propunerile sî rogârile, substernute la inaltele locuri, nu suntu indreptatîte a representá poporatîunea greco-orientala a acestei diecese, in insasi natur'a loru este unu motivu póte sî mai tare pentru reieptarea loru. Intre aceste asiá numite dorintie ale diecesei anumitu cele ce privescu la organisarea sî positîunea ierarchica a bisericei greco-orientale din Austri'a, atât'a lovescu de 'nvederatu sî fâra 'ndoiéla in hotaririle Sobóreloru sî in prax'a bisericésca, in dreptulu statului sî alu bisericei, incâtu insusi Escellenti'a Sea Episcopulu Bucovinei Hacmann se 'ndoì a luá asupra-si respunsabilitatea pentru fiacare din acele puncte deosebitu, ci mai vertosu parte sterse, parte intregi cu propri'a auctoritate hotaririle numitei adunâri preotiesci, precum se vede limpede din cele diece propuneri, ce le facù in siedinti'a sinodului generalu carlovitianu din 8 Septembre a. c. Déca dar Archipastorulu sufletescu, care demandà a se aduce sî a se decide in amintit'a adunare de preoti din anulu 1861. acele propositîuni, acum'a insusi cea mai mare parte le denéga: apoi poporatîunei de ritulu gr. or., carea canonicesce aru fi trebuitu sa se intrebe, dar nu s'au intrebatu, cu atât'a mai vertosu i compete dreptulu a le denegá fâra reserva; í compete in mai multe privintie de a combate cu succcessu autenticu, legalitatea sî oportunitatea asiá numiteloru dorintie sî propositîuni ale diecesei. Dar sî propositîunile indreptate de P. Eppu diecesanu alu Bucovinei acum 3 ani câtra in. regimu sî in anulu acest'a câtra sinodulu generalu totu asiá de putînu merita a fi privite cá unu decalogu pentru Bucovin'a, cá o basa pentru intréga biseric'a gr. or. din Austri'a. Contradîcerile, in cari se incurca propositîunile Esc. Sele din anii 1849, 1861 sî 1864 in privinti'a organisârei sî formârei ierarchice a bisericei, batu la ochi la antâi'a privire sî arata estemporârile dictate prin trebuinti'a momentului, zidite pe base diferite, sî tocmai pentru aceea pline de schimbaciune. La an. 1849 in 18 Iuliu acestu Preasantîtu Eppu diecesanu formulà programulu seu de organisare bisericésca sî de impartîre ierarchica intr'o adressa predata publicitâtii câtra Mitropolitulu din Carlovitiu sî Patriarchulu serbescu de atunci Raiacic intr'acolo, cá lânga Mitropoli'a serbo-slavica in fiintia sa se creeze in Austri'a sî o Mitropolîa romanésca, carea sa representeze sî sa administreze bisericesce intréga natîunea româna din monarchia, impreuna sî cu Bucovin'a.

Maioritatea natîunala a poporului unei diecese erá sa servésca dreptu criteriu la subordinarea sub Mitropoli'a cést'a séu ceea. Episcopii unei natîuni aru alege dimpreuna cu unu numeru anumitu de mireni correligiunari pre Mitropolitulu aceleiasi natîuni, ear ambii Mitropolitii cu unu numeru egalu de Episcopi sî mireni de ambe natîunile aru avé chiamarea de a alege pre locotenintele de Patriarchu, cá trépt'a cea mai inalta a scârei ierarchice in biseric'a gr. or. din Austri'a. Sî fiindca Bucovin'a atâtu dupa istori'a sea, câtu sî dupa maioritatea locuitoriloru sei fâra contradîcere este tiéra romanésca, de aceea Preasantîtulu Episcopu diecesanu pe tempulu acel'a se subordinà pre sine sî dieces'a sea neconditîunatu sub Mitropoli'a, ce voiá a o infiintiá pentru toti Românii de cultulu acest'a din monarchia. De absolutismu bisericescu in form'a achefaliei (lipsei de capu) in program'a acést'a facuta intr'unu tempu constitutîunalu nu se afla nicari'a vreo urma. (Va urmá.)

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 19 Sept. (1 Oct.) 1864.

(Continuare sî capetu din nr. trecutu.)

Mog'a refere mai antâiu asupr'a petitîuniloru, ce le au datu mai multe comunitâti: spre a fi representate in dieta prin

deputati propri. Opidului **Blasiu** comitetulu i-a acordatu unu deputatu propriu cu atât'a mai vertosu, câci acést'a o facuse sî minoritatea in votulu seu separatu; petitiunile respective ale comuneloru Rodn'a sî Trascâu s'au reieptatu cu 4 contr'a 4 voturi dupa § 19 sî 64 alu regulamentului de trebi; petitîunile Zlatnei sî Naseudului s'au reieptatu cu 5 contr'a 5 voturi, ear a Rasnovului sî Codlei cu 7 contr'a 3 voturi. Apoi trece la obiectulu ordinariu. „S'au facutu, dîce, propuneri de 2 pârti: adica prop. dlui reg. Koronka, care afla ca natîunea magiara sî secuia nu aru fi destulu representate prin proiectulu regimului, sî au facutu propunere, cá sa se mai adauga pentru unele comune secuiesci sî pentru unele cetâti magiare câte unu deputatu. A dóu'a propunere s'a facutu din partea d. dep. Pope'a, cá comunele Satulungu, Salisce sî Dobr'a sa capete fia care dreptu de a tramite deputati propri la dieta. Déca d. reg. Koronka facendu propunerea acést'a, aru fi adusu inainte numai acele lucruri, cari astadi suntu in starea faptica, cu asiu avé fórte putînu de a vorbí; insa dupace d-lui au adusu nisce lucruri, respect. imputaciuni, care suntu legate cu trecutulu Transsilvaniei sî cu natîunile conlocuitóre, mi iau indrasnéla, asupr'a acestor'a, incâtu amu cuprinsu eu vorbirea cea lunga a Dniei Sele, a face nisce reflexiuni. A dîsu d. reg. Koronka, ca nat. magiara sî secuia nu este destulu representata in diet'a transsilvana;—dupa impartîrea, in care ne aflâmu acum aru fi sa fia din amendóue natîunile 41 deputati, eara din denumirea regalistiloru aru fi sa fia aprópe la 20, sî asiá cu totulu 61. Numerulu totalu alu deputatîloru cu regalisti cu totu este 165, din cari Magiarii sî Secuii aru avé 61 deputati. Nu vréu sa delucidezu lucrulu mai aprópe, fâra dîcu numai atât'a, ca in proiectulu regimului se afla 1) representanti'a poporului; 2) se afla regalistii, cari suntu numiti de regimu. Regimulu au binevoitu a dá cercuriloru electorale representatîunea dupa unu censu de 8 fl. 20 xr. v. a. sî déca au esîtu numerulu deputatîloru pentru Români sî Sasi mai mare decâtu au voitu acei'a, cari suntu incontr'a proiectului regimului, sî in specie d. reg. Koronka, acést'a este a se ascrie numai acelei circumstantie, ca si-au alesu poporulu representantii sei dupa o cheia drépta: Românii au alesu pre acei'a, cari au fostu de natîunalitatea loru, totu asiá au facutu Sasii, Secuii sî Ungurii.“ Asiá socotesce, ca dupace chei'a alegerei este determinata cu privire la representanti'a poporului, s'a facutu numai dreptate din partea regimului, candu s'a facutu o cheia, dupa carea au fostu 3 natîuni in Transsilvani'a, representate câtu un'a sa nu fia intr'unu numeru mai mare representata in dieta, decâtu alt'a. — Ce se tîne de trecutu, de se va luá in consideratîune starea deputatîloru dietali pâna la 1848, trebuie sa se dîca, ca a fostu sî atunci disproportîune fórte mare; câci comunitâti cá Olafaleulu, Brezculu, Csikszered'a s. a. au avutu dreptulu de doi deputati la dieta, pecandu comitatulu Clusiului cu 140,000, alu Hunedórei cu 190,000 sî altele iarasi cu mai multu decâtu 100 de mii locuitori tramiteau totu numai câte doi deputati.— Apoi combate assertulu lui Koronka, ca Sasulu sa deá bani, Românulu naturalele, Ungurulu sî Secuiulu sa pórte armele. Aceste asserte suntu neadeverate, sî densulu aduce aminte numai de cneziatele române, cari aperau marginele patriei. Câtu pentru intrebarea, ca cine a militatu pentru patria, densulu dîce, ca toti fiii patriei, cari au potutu portá arme sî radicá banderie, care n'au fostu compuse numai din Unguri, ci sî din Români sî Sasi. Assertele lui Koronka suntu numai nisce prejudetie din secululu trecutu, care noi Românii inca nu-lu potemu uitá. Luandu starea Tranniei dela Mari'a Teresi'a incóce, decandu s'a facutu graniti'a militara, in 100 ani cine au portatu crâncenile batâi cu Francesii, sî cine a versatu mai multu sânge, decâtu Românii? La militîa au servitu tóte natîunile, cu acea deosebire, ca introducendu-se militî'a regulata, nobilii unguri se sciau scutí de militîa sî siedeau acasa. Densulu aru fi doritu, cá cuvintele acestea sa nu se fia re'nnoitu, câci ele producu in Români suveniri mai triste, decâtu in Unguri. (Asiá e!)— Câtu pentru assertulu lui Koronka, ca Ungurii sî Secuii suntu doi frati, densulu acést'a nu o néga, dar socotesce sî doresce, cá cei doi frati sa impartiésca bunulu sî sudórea sî plat'a loru, carea Românii nici ca li-au luat'o vre-odata nici ca li-o voru luá, ear nu bunurile sî sudórea celoralalti. (Bravo!) Suntu inca multi in Tranni'a, cari nu se potu impacá cu impregiurârile tempului de fatia, dar óre nu cuprindu Uugurii sî Secuii mai multe posturi decâtu altii? Aceea e partea loru; cu aceea sa se multiamésca, sî mai departe sa nu se intinda! (Iaritate) Dupa tóte acestea nu mai are de a dîce alt'a, decâtu a recomandá §§ii respectivi din proiectulu regim. (Bravo in centru!) Póte se va paré, ca densulu vorbesce in contr'a intereseloru romanesci, de óre ce multe din orasiele romanesci aru meritá mai multu decâtu multe unguresci sî secuiesci, a tramite deputati propri, dar densulu cá refert. alu comitetului nu póte propune de astadata schimbâri nici pentru unii nici pentru altii, cu atât'a mai vertosu, câci obiectulu acest'a câtu de curendu iaru va trebuí sa vina la desbatere.

Baritiu, dupa cele ce s'au cuventatu de o parte sî de alt'a asupr'a celui mai impartantu § din legea electorala, se va marginí a incercá o contielegere cu Koronka prin cifre seci; se va abate cu totulu de pe câmpulu Istoriei, care-i sémena cu unu codru desu, unde prea usioru se póte cine-va perde, mai vertosu in Istori'a patriei nóstre, carea inca nimenea n'a scris'o cu critic'a unui Maccaulay. — Trecerea in Istoria aru insemna a ne face numai infruntâri reciproce, aru irita spiritele. „Eu me indestulescu, dîce, a trece la amendementulu dlui colega Koronka. Dni'a lui cere acelu amendementu, cá sa se mai adauge inca unu numeru de deputati din trei jurisdictîuni sî din câte-va orasiele, o spune insa limpede sî lamuritu in decursulu vorbirei sele, ca cu acést'a doresce a immultî elementulu natîunei magiare sî secuie in dieta. Prea frumosu! Din punctu de vedere a-lu d-niei sele dorinti'a d-niei sele e justificata. Eu insa mi-iau indrasnél'a, a-lu intrebá, déca cu privire la totalitatea locuitoriloru din Tranni'a, 2 milióne suntu de ajunsu representate in diet'a Tranniei asiá precum le vedemu astadi, séu nu suntu? Eu sumu silitu a respunde ací cu „dá.“ Aceste 2 mill. de suflete suntu de ajunsu sî prea bine representate cu acestu numeru de deputati, apasu deputati, sî nu me gandescu la regalisti—adica cu 125. Me provocu la tóte dietele, la tóte parlamentele Europei, sî nu credu, ca-mi va aretá cineva 2 milióne, séu unu numeru à proportione, representatu atâtu de bine, precumu e representata Tranni'a.

De se va provocá cine-va la dietele trecutului, prin urmare la dreptulu istoricu, sî va dîce: 310 erá numerulu membriloru in diet'a Tranniei pâna la an. 1848, eu i voiu respunde: Asiá este, insa deputati alesi erau numai 96, ear ceialalti erau toti denumiti intr'unu felu séu intr'altulu. Prin urmare manecandu din dreptulu istoricu, insa cu privire la totalitatea poporului Tranniei sî fâra nici o distinctîune de natîunalitate, nu avemu sa pretindemu unu numeru mai mare de representanti alesi. Acum insa me oprescu: natîune, natîunalitate. Mi s'a parutu (sî credu ca nu me insielu), ca d. colega, candu a pronunciatu cuventulu: egyelö viszonyban, a cerutu o representatîune proportîunata, impartîta dupa natîunile politice cu numerulu 4. Acést'a eu nu potu sa o numescu alt'a, decâtu votum curiatum, cum erá pâna la an. 1791. In momentulu acest'a. eu nu am nimic'a in contra, mi iau insa voia a intrebá, déca acestu votu s'aru aplicá sî mai departe d. e. in Ungari'a séu sî in Monarchi'a austriaca intréga dupa natîunalitâti, ce s'aru intemplá? Eu lasu la intielepciunea moderata a dlui colega Koronka, sa judece urmârile. Sî cu tote acestea voiu sa-i concedu dniei sele, ca cele dóue natîuni, magiara sî secuia, nu suntu de ajunsu representate, me tînu insa de cifr'a 125, repetîndu, ca tiér'a este fórte bine representata. Déca acum celelalte dóue natîuni, magiara sî secuia, nu suntu de ajunsu representate, atunci trebuie sa fia un'a séu alt'a din cestelalte dóue mai bine representata, sî prin urmare in locu de a immultî numerulu 125, aru trebuí sa rumpemu mai bine din o parte séu alt'a. Mi iau indrasnéla a recomandá sî acésta imprejurare in de aprópe consideratîune a dlui. regalistu. Mai departe me re'ntorcu la cuvintele, care le aflu reapucate de comissiunea dietala pregatitóre de proiectulu legei electorale sî priimite de ale sele, care cuvinte inca din capulu locului suntu sî ale regimului Mai. Sele: „Deputatii . . . se voru alege dupa o impartîre proportîunala basata atâtu pre respectarea drepturiloru politice, esercitate si pâna acum, sî a numerului locuitoriloru, câtu sî pe privintie de teritorii sî de economi'a de statu in urmatoriulu tipu etc.“ Nice unu cuventu de natîunalitate! Cu tóte acestea se vede mân'a, séu mânile, care au elaboratu acestu proiectu de lege, cum au impartîtu astfelu, cá sa faca parte la fiacare natîunalitate, candu s'a ganditu la censu, candu au cugetatu la proprietatea de pamentu, candu sî la numerulu locuitoriloru dupa natîunalitâti, toti acesti factori i-a consideratu. Déca nu a reusîtu altfelu calculului, noi cari stâmu ací, suntemu mai putînu de vina, pentruca astfelu de calculu nu ni s'a impartasîtu nici odata nóue. Déca d. colega va fi in stare de a scóte la lumina respectivele cifre, dupa care sa potemu combiná acestu principiu, atunci sî pre mine me va indatorá fórte multu. Eu deocamdata mi voiu luá indrasnéla a citá alte câteva cifre seci, scóse insa pe cale oficiósa, pentru cá din aceleasi sa se cunósca, pentru ce eu nu me potu

invoi, cá la nisce orasie mitutele, care abiá numera câte 1500, altele 2000 séu multu 3000 suflete, sa li se mai deá repre-representatîune inca cu câte unu deputatu,—dîcu de orasiele qua tales,—candu o cetate cum este Clusiulu, care are 18496 suflete, cum este Brasiovulu cu 22000 suflete, Sabiiulu cu 1400 suflete, — au totu numai câte doi deputati, sî candu tocmai din contra considerandu totu felulu de proportîuni, câte numai póte sa iee omulu in acestu amestecu de natîunalitâti sî classe ale tierei, apoi déca este a se cautá unde-va vr'o asuprire, acést'a este a se cautá acolo, unde Csikszereda cu . . . suflete are deputatu, Ilyefalva cu *) .... suflete are deputatu, Hatiegulu cu 1522 locuitori, intru asemenea Cosiocn'a cu 3000 suflete. —

Acumu déca noi din consideratîunea populatîunei amu avé sa dâmu câte unu deputatu la asemenea orasiele, atunci intr'adeveru ca potitîunile acelea venite la dieta dela unele comune, pentru de a fi representate in dieta, aru avé locu sî amu trebuí sa dâmu dreptu sî propunerei dlui dep. Pope'a, sî asiu mai dá inca sî la alte orasie sî sate insemnate, precum suntu: Scarisiór'a cu 4087, Abrudu-satu 4178, Buciumu cu 4851, Albacu cu 3961, Sohodolu cu 3550, Bistr'a cu 3185, Ponorulu cu 2166, Lupsi'a cu 2491 locuitori s. a.“— Combinandu astfelu dupa cifre uscate proportîunea locuitoriloru, este potintia, cá la astfelu de satutie sa se lege cine-va cu mâni cu picióre de natîunalitate? mai cu séma candu in orasielele acelea este flotanta natîunalitatea, dara este flotantu sî censulu intr'atât'a, câtu socotindu cine-va, ca o sa vina unu deputatu de natîunalitatea sea in dieta, se pomenesce odata, ca sa tramite deputatu de ceealalta natîunalitate?“ Asiá dára róga pre Koronka, cá sa mai lasâmu câte ce-va din amendóue pârtîle inca sî in mân'a destinului, pentruca calculului omenescu merge numai pâna la unu locu, sî acolo stá, sî numai provedinti'a merge mai departe sî totu mai departe. De altmintrea i multiamesce, ca a desceptatu in densulu suveniri fórte doreróse, care insa cu starea presenta incâtu-va i s'au alinatu. Astfelu de intielepticsce este calculata ací representatîunea deputatîloru (intielepciunea in intielesulu politicei de statu), incâtu nu este cu potintia, cá o natîunalitate sa apuce in acésta dieta asupr'a celeilalte. Adaugemu, ca cei 40 regalisti, reservati corónei spre denumire, suntu iarasi unu mijlocu preabunu, pentru cá sa balanticze, dupa impregiurâri, cumpan'a séu la un'a natîune séu la alt'a. — Deci dupa tóte aceste consideratîuni, se vede silitu, spre a castigá sî tempu pâna la alta impartîre a tierei, a votá pentru tînerea neschimbata a §-ului 10, precum a esîtu din mânile comissiunei. (Bravo!)

B a l o m i r i. Modalitatea de alegere in intielesulu operatului comitetului jace in dreptulu istoricu, in constitutîunea vechia a Transsilvaniei. Constitutîunea vechia a Transsilvaniei cuprinde deosebiri in privinti'a dreptului politicu, individualu, natîunalu, teritorialu s. m. d. Pe temeiulu acest'a au avutu unele cetâti séu orasie nu numai dreptulu de a fi representate in dieta prin deputatii loru propri, ci sî j u s g l a d i i, va sa dîca: dreptulu de a judecá la mórte; sî acést'a se trage din evulu mediu.

Acum insa, candu pe temeiulu diplomei din 20 Octobre 1860 a'ncetatu deosebirea de dreptu politicu, individualu, natîunalu, confessiunalu, teritorialu etc., socotesce ca nu se mai póte aplicá modalitatea de representantia in intielesulu acel'a.

In proiectulu comitetului se afla representate cetâti sî orasiele, sî precum propune Obert, cetâtîle sa fia sî mai bine representate sî respectate, câci elementulu cetatienescu aru fi própt'a cea tare a statului. Densulu, déca Obert pricepe sub numele c e t a t i é n u sî pre plugarii sî pre posessorii de pamentu, atunci nu afla nici o insemnatate in cuventulu acest'a. Dar Bal. socotesce, ca Obert nu pricepe sub cuventulu „c e t a t i é n u“, fâr numai industriasi sî comercianti, sî fatia cu posessorii vrea cá acestia sa fia mai bine representati in dieta. Assertîunea acést'a trebuie sa dîca ca e numai relativa. Elementulu cetatienescu e tare acolo unde este. Déca acest'a s'aru aplicá in Parisu, Vienn'a, Germani'a séu Itali'a, acolo s'aru poté dîce, câci acolo comerciantii sî industriasii suntu mai tari decâtu ceialalti factori ai poporimei, dar in Tranni'a acést'a nu se póte aplicá, câci ací comerciantii, industriasii fatia cu posessorii suntu de totu ne-insemnati sî asiá incâtu li se cuvine o representantia cu multu mai mica in dieta, decâtu posessoriloru. Acum dar dîce, ca dupa ce a incetatu deosebirea in privinti'a drepturiloru politice, individuale, natîunale, confessiunale etc., sî toti locuitorii Transsilvaniei suntu egalu indreptatîti, nu scie, pe ce temeiu tóte locurile acestea, precum Bereczk, Ilyefalva, Szék, Oláhfalu, Csik-Szereda, Mociu. etc. cu o poporatîune de 1000-2000 locuitori sa fia ací asiá representate cá alte cercuri de alegere cu câte 20-30,000? „Eu din punctulu acest'a de vedere asiu fi de parere, cumca orasielele acestea tóte sa se stérga, sî numai Sabiiulu, Clusiulu sî Brasiovulu sa fia representate cu câte 2 deputati. (Dr. Teutsch: Sî Hatiegu! — Bá Hatiegulu nu, d-le Doctoru!) ear celelalte orasie sa fia representate cu câte unu deputatu. Acést'a aru fi dorinti'a mea; insa ca totusî dreptulu acest'a istoricu sa nu-lu vatemu nu facu propunere cá sa fia numai acestea representate, fâra pelenga orasiele sî cetâtile propuse de minoritatea comitetului, mi iau indrasnéla a propune inca urmatórele: Naseudu, Dobr'a, Rodn'a, Trascâu sî Satulungu. (O voce: Salisce! — „Saliscea e propusa in operatulu minoritâtii. Ceea ce este in operatulu minoritatii sa remâna.) Apoi observa luí Baritiu, ca temeiulu de representatiune nu jace in numerulu locuitoriloru, ci in interesele deosebite. Si déca in Tranni'a interesele deosebite natîunale, industriale, comerciale, confessiunale etc. se voru considerá, atunci Tranni'a in diet'a acést'a cu 125 de dep. nu e representata de ajunsu, sî e temeiu, cá sî pentru aceea— dar mai cu séma fatia cu numerulu regalistiloru, sa se immultiésca numerulu deputatîloru.— E sprijinitu.

N e g r u t i u aru fi doritu, cá legea de representatîune sa se fia compusu dupa o basa drépta, sî dupa acésta basa nu numai in cercurile de alegere din comitate sî scaune sa se fia alesu, dara sî in orasie, sî asiá dara, ca multe orasiele ací insemnate, sa fia remasu afara. Dar de óre ce crede, ca dupa impartîrea cea nóua a tierei acestu § se va luá din nou la desbatere sî se va face altulu: se 'nvoiesce cu acestu operatu; insa fiindu ca în votulu minoritâtii se afla câteva comune, care se comenda, cá sa li se deá representatîune in dieta, sî Pope'a a propusu sî Satulungu, Saliscea sî Dobr'a, densulu la intemplare, candu operatulu comissiunei nu s'aru priimí, ci s'aru priimí propunerea minoritâtii comissiunei, sî a lui Pope'a, atunci doresce cá sî B l a s i u l u sa fia provediutu cu dreptu de representatîune in dieta. Pentru ca, precum au espusu sî cetatienii opidului Blasiu in rogarea loru, Blasiulu este unu locu, unde atâtu literatur'a câtu sî industri'a e in flóre (Ilariate), sî corespunde in privinti'a acésta cu unele comune, care au dreptu de a fi representate dupa acestu operatu, ba le sî intrece.

G a i t a n u. Asupr'a basei representatîunei tierei, care aru fi sa se puna dupa parerea densului de fundamentu la legea electorala sî resp. la § 10, s'a pronunciatu de câtra dieta sentinti'a, nu de mórte, ci de amanare, cu ocasiunea desbaterei asupr'a § 3 din propunerea regimului. Nu va se ostenésca atentîunea casei cu óre care propunere la acestu paragrafu, ci caus'a, pentru care s'a insinuatu la vorbire, este alt'a. Despre o parte a vrutu sa-si dea sî elu parerea despre fiitórea formare a cercuriloru electorale in thesi, ear despre alta parte, sa nu tréca cu tacerea unele espressiuni, ce s'au adusu de unii antevorbitori in acésta siedintia.

„Principiele, care s'au priimitu de comitetu in introitu la § 10 alu propunerei regimului, suntu pentru mine neindestulitóre, câci de sî recunoscu, ca resultatulu alegeriloru de deputati la sessiunea presenta reluptatu de natîunile recunoscute dupa ordinea dietala, séu cercurile electorale, e multiumitoriu, de sî nu pe deplinu, totusi nu me potu multiumí, pentru-ca principiulu representatîunei natîunale este retacutu, sî pentruca principiele espresse, dupa care s'au formatu cercurile electorale, nu-su intemeiate pe dreptate, nu-su de viétia. Eu, d-loru, traiescu in acea convingere, ca déca are sa se respecteze o fiintia ratîunala, atunci trebuie mai antâiu sa se recunósca esistinti'a ei.

Eu vréu dara, cá in legea despre representanti'a tierei, natîunile recunoscute in tiéra, sî respective natîunea româna sa-si aiba espressiunea inarticulârei, sî nu me multiamescu numai cu unu resultatu reesîtu din intemplare asiá dîcendu din cercuri. Domniloru! representanti'a tierei e personagiulu tierei; — aici e loculu dar, unde apare persón'a morala a fiacârei natîuni inarticulate. Cercurile electorale, care aru fi sa se faca candu s'aru priimí principiulu representatîunei natîunale, pentru fiacare natîune aru trebuí sa fia deosebite, nu aru trebuí cá unu cercu electoralu alu unei natîuni sa concada in cerculu celeialalte natîuni, ci pentru fia-care natîune aru trebuí sa se arondeze deosebite cercuri electorale dupa nesce factori de viétia, cum i va statorí o natîune pentru sine. Parerea mea dara e, ca n u m a i p r i n c i p i u l u n a t î u n a l u e m u l t i a m i t o r i u,— 1) din acelu punctu de vedere, ca numai atunci se dà espressiune inarticulârei natîunei române, cá natîune recunoscuta de statu, sî

*) Locurile remase góle in protocólele stenografice se umplu dupa conscriptîunea din a. 1851 asiá: Csikzereda cu 924, Ilyefalva cu 1285 locuitori. Red.)

2), pentruca in diet'a Tranniei, atâtu acum, câtu sî in venitoriu mai multu vomu avé sa vorbimu despre impartîrea sarcineloru publice, decâtu despre impartîrea binefaceriloru publice. (Bravo !)

Acest'a este interesulu celu mai mare, D-loru, cá sa nu se asupr&s ca o natîune mai multu decâtu ceealalta, sî cá sa nu se puna pe o natiune,- dupa cumu au facutu dietele Tranniei in trecutu,—tóte sarcinele in emolumentulu celorlalte natiuni. Acést'a, Dloru, este totu deodata sî basea cea mai drépta la representantia, ear nu cea recomandata de Dlu reg. Koronka, cà déca suntem 4 natiuni, sa impartîmu representanti'a tierei in quartalitâti. O cheia de representatiune cá acést'a propusa de dni'a sea, o vede ori sî cine, cà este nedrépta, sî nice cu parerea mea nu se póte invoi. Dlu Baritiu a intrebatu pre Dlu reg. Koronka, ca déca dni'a-lui cere representantia natîunala, atunci sa i dée deslucire, déca vrea sa se intórca la votulu curiatu séu ba? Dlu reg. Koronka mi se pare cà nu a intielesu intrebarea, ori a vrutu sa tréca cu tacerea respunsulu la acésta intrebare. Eu din parte—mi, care consemtiu cu Dlu Koronka in representanti'a natîunala, respundu Dlui Baritiu, cum ca nice decumu nu vréu, cá sa avemu votu curiatu; vréu sî atunci, cá majoritatea se hotarésca, sî déca asiu voí sa legu ceva de espressiunea representatîunei natiunale, atunci asiu fi hotarîtu, cá natiunea româna se aiba votu curiatu, candu aru fi de esemplu sa i se scóta limb'a din afacerile publice (Ilaritate). Inse o asemenea propunere s'a priimitu in desbaterile trecute a finaltei diete, cà s'a datu minoritatei voia a recurge in contr'a votului maioritâtii la tronulu Mai. Sele, ceea ce in adeveru eu nu asiu fi partinitu, pentru cà recursulu acest'a póte avé urmâri triste pentru tiéra.“—

Incâtu la observatîunea lui Baritiu, ca representanti'a Tranniei e numerósa, elu trebuie sa marturisésca, ca din ce e mai numerósa representanti'a unei tieri, de aceea e mai bine; pentruca déca aru fí cá sa cautâmu binele in capete mai putîne, apoi amu delaturá constitutîunea séu form'a deliberativa cu totulu, sî amu dîce ca numai unulu sa poruncésca, éra ceilalti sa asculte si sa urmedie. (Bravo !) — Prin introducerea representatiunei nationale sa nu créda Baritiu, ca se va impedecá destinulu séu provedinti'a in efectuarea dispositiunilor sele. Nu ! ca, acestor'a omulu nu póte stá in contra (Ilaritate). Obert dîce, ca poterea tronului stà in cetatieni, sî iérasi ca representanti'a sa fia o copia a originalului tierei, sî a trei'a, ca a mai maritu numerulu deputatîloru cetâtîloru inca cu trei, pentrucá sa aduca numerulu deputatîloru in proportîune cu numerulu regalistiloru. — Lui i vine tare sa rida de multe ori, candu vorbimu in adunarea tierei de o representantia dupa interese de classe sî anume de ale industriesîloru sî comerciantîloru. „Óre cine nu scie dintre deputatii tierei, cumca orasiele nóstre— cum a dîsu sî d. Balomiri— suntu numai 3—4, care-su locuite de industriasi sî comercianti, sî ca tóte orasiele celelalte traiescu din agricultura, industri'a in ele este inca in stare primitiva,— industriasii nostrii sciu numai carpí (Ilaritate)— sî apoi orasiele acestea sa fia factori de viétia in representanti'a in dieta?! In ordinea dietala se presupune, ca voru fi 40 de alegatori cu censu de 8 f.; dar se dîce, ca de nu voru fi 40 cu cate 8 f. atunci sa vina cei cu 7 sî cu 6 fl. etc. pâna se va 'mplini numerulu de 40; quantulu contributîunalu, dupa care se dà unu deputatu, este dara 320 f—320 a datu fiecare Comuna iobagésca dupa tabelele pâna la 1848; unu cercu electorale de proprietari de pamentu numera la 1700-2000 de alegatori,- lasu ca fiacare alegatoriu de regula platesce o contributîune mai mare de 8 fl. computandu insa numai censulu de 8 f., ese quantulu totalu de 16,000—20,000 f. Intrebu eu dara, in ce proportîune se afla unu orasiu cu unu cercu electoralu din proprietari de pamentu? Acést'a, domniloru, nu insemnéza alt'a decâtu a partiní cutare orasiu— séu a face privilegie nóue. Eu dar sum in contr'a unei asemenea base de representatîune. Nu recunoscu nici aceea, ca numerulu deputatîloru alesi de câtra cetâti cu numerulu deputatîloru celoralalti factori aru stá in proportîune, nici ca poterea sî razimulu tronuriloru aru fi class'a cetatieniloru. Credintiele politice, domniloru, se schimba din tempu in tempu. D. Obert a citatu adeveratu pe Mirabeau de auctoritate mare pentru de a dá valóre asertului seu (Ilaritate)'; insa in dîu'a de astadi, dloru, eu asiá credu, ca poterea sî razimulu tronuriloru nu mai suntu cetatienii in intielesulu acel'a, ci astadi suntu soldatii cei bine disciplinati si armati, unde se afla sî gard'a natîunala (O ho !), militi'a sî gard'a natiunala insa nu stà numai din cetatieni, ci sî din alti fii ai patriei. Mai incolo eu me invoiescu cumca representanti'a tierei sa fia icón'a cea adeverata a tierei, dar déca asiu fi adusu cart'a cu mine de acasa, in care suntu formate cercurile electorale dupa proiectulu ce stà la ordinea dîlei, s'aru vedé atâtâtea caricaturi pre harti'a aceea, câtu in adeveru e o icóna cu totulu neplacuta sî monstruósa (Ilaritate); aru trebuí sa fia in adeveru icón'a de pe originalulu tierei, adeca sa representeze fiacare deputatu— fâra deosebire ca e tramisu de cutare séu cutare cercu séu orasiu— interesele tierei sî ale statului. D. Koronka in asemenarea ce a facutu cu corón'a sî arborii ceí mari, vrendu a representá prin aceea pre cetatieni sî proprietarii cei mari a invinuitu pre cetatieni, meseriesi, bancheri, ca acesti'a in tempuri periculóse fugu din tiéra, si a afirmatu, ca proprietarii cei mari cá nesce plante cu radacini afunde remânu in tiéra. Nu vréu se me slobodiu in Istoria, ci me provocu numaí la aceea fapta, ca astadi proprietarii cei mari la vreme de nevoia fugu cá sî ceíelalti (Ilaritate), sî ca numai soldatulu stà gat'a sa infrunte cu mórte pre inimicu. La parerea D. Koronka, ca in tempurile vechi natîunea magiara si-a versatu sângele si si-a cautatu perirea sea in lupte pentru aperarea patriei, pe candu Românii au remasu acasa cá sa faca copii (Ilaritate), mi-iau îndrasnéla, a dîce, pelânga alte comemorate de D. M o g' a despre banderii atâtu, cà deaca nobilimea si-a versatu sângele pentru patria, apoi acést'a in cea mai mare parte au statu din Români. Numere ori cine numai nobilimea din Hatiegu, Alb'a de josu, Doboc'a, Fagarasîu etc. sî va vedé, câtu de tare este natiunea româna representata intre nobili! (So ist es! asia e!) Prin urmare se va convinge, ca Românii inca au versatu fórte multu sânge pentru patri'a acést'a. La asemenarea Dlui reg. Koronka cu sagéat'a din pieptulu lui Epaminond'a sî intre pasivitatea, ce o pazesce astadi natiunea magiara sî secuia, amu sa refletezu, ca suntu drepte argumentele, care le au adusu dlui, ca natiunea magiara sî secuia scie, ca tronulu Maiestatei Sele e dreptu, scie, cà pentru densele regimulu nu-si va uitá, si ca partea loru li o va dá (Ilaritate). Sî eu am convingerea acést'a, ca dieu regimulu au umblatu multu dupa Domnialoru chiar sî in tempulu acestoru 2 sessiuni dietale, sî asiá credu, ca regimulu va ingrijí sî pre venitoriu, cá se li se deá portiunea cuvenita (Ilaritate mare). Acest'a inse nu e destulu argumentu, ca Domnialoru sa nu vina sa faca legatura cu noi, ba inca se potu suspicioná, ca domni'a loru nu voru cá sa intre in legatura cu noi. Eu inse credu, cà fratii si fiii aceleiasi patrie trebuie sa se invoiésca intra sine, si ca Transsilvani'a numai in confederatiunea natiunale si va aflá mantuirea sî fericirea. Despre ceea ce a dîsu Domnialui de insignii, ori cà ar' dorí cineva, cá sa se contopésca natiunea magiara sî secuia intru o natiune, am audîtu sî eu dicendu pre unii, cà Magiarii cu Secuii aru fi totu un'a natiune, au o istoria, totu o limba, totu acelea-si confessiuni, sî mai totu acelu portu, asiá s'aru poté impreuná la olalta. Eu in privinti'a acést'a nu amu nemicu de a reflecta; despre mine se potu inpreuna sau potu remané 2 natiuni. Candu insa arfi se li se dée parte in representanti'a tierei, atuncia asi vré eá numerulu Deputetiloru sa nu se inparta cu 4. precum poftesce d. Koronka, ci n-rulu representantiloru loru sa fia in proportîunea, in carea pórta sarcinile publice, natîunile acestea fatia cu celelalte 2 natîuni. (Bravo !) D. Puscariu dîce, ca inarticularea natîunei române — sî are espressiunea sea in articululu de lege despre limbi. Eu acést'a o negu, Domniloru; câci articululu despre limba aru trebuí sa fia numai o consecintia a inarticulârei natîuniloru de statu, insa in totu cuprinsulu articulului acestui'a nicairi nu se face pomenire despre o persóna morala, dupa cum trebuie se fia o natîune, bá toti paragrafii lui si-au fundamentulu loru in libertatea individuala, respectéza dara numai individualitâti, ear nu persóne morale. Acestu articulu in § 1 pune limbile de egalu indreptatîte, asiá câtu bine a dîsu d. referinte Schuler-Libloy in cuventulu seu mai de pe urma, ca se mira, cum póte insasi inalt'a dieta dá drepturi la o insusîre a omului, pentruca numai persónele au drepturi, ear insusîrile loru nu. Eu aflu resonamentulu acest'a fórte bunu. Eu dîcu, ca natîunea româna fiindu recunoscuta cá natîune de statu, de sine se intielege, ca insusîrile sî datinele, limb'a sî confessiunile cii au esercitiu liberu in tiéra. Sî acésta presupunere gresîta a d. Puscariu dar me indémnu sî mai multu a remané pre lânga representanti'a natîunala.“

In fine se dechiara, ca nu este altuce-va mai oportunu pentru presinte, decâtu a priimí propunerea comitetului, resp. a regimului. (Bravo !)

Dupa Gaetanu iar Koronca pentru Trascâu. E sprijinitu.

Z i m m e r m a n u u recunósce principiulu lui Koronka, ca se 'ngrij'esce pentru Magiaro-Secui, dar e pentru propunerea comitetului.

P u s c a r i u propune incheierea desbaterie, Pope'a incheierea siedintiei, carea se priimesce, si asiá siedinti'a se 'nchide.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 87. ANULU XII.

Sabiiu, in 5/17 Novembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Petitîunea Bucovineniloru câtra ministeriulu de statu in causele bisericesci.

(Continuare sî capetu din nr. din urma.)

Contrariu acestui programu reesî proiectulu privitoriu la reoganisarea sî impartîrea cea nóua ierarchica a bisericei greco-orientale din tóta monarchi'a, care Par. Episcopu lu propuse la anulu 1861 amintitei adunâri de preoti, acést'a lu priimì, sî Preasantî'a Sea lu recomandà inalteloru locuri.— O desbinare dualistica a bisericei in mitropolii natîunale cu sufraganì, crearea unei a trei'a mitropolii nenatîunale fâra vre-unu sufraganu, adaugerea a doi Episcopi titulari lânga Mitropolitulu celu fâra sufragani, transpunerea agendeloru sî functîuniloru episcopesci la Episcopii titulari, marginirea adeveratului Episcopu diecesanu numai pelânga drepturile mitropolitane: acestea suntu liniamentele proiectului reformatoricu priimitu in Sinodulu parutu, care inca la an. 1861 se propuse innaltei potestâti de statu, dar pentru abnormitatea sî logic'a sea cea incurcata la loculu normativu se pare ca nici au avutu priimirea dorita, nici a meritatu incuviintiare repede. Hermafroditii nu sporescu nici pe câmpulu bisericei, precum nici pe alu statului, sî precum immedietatea imperiala a atâtoru monastiri, familie sî tierisióre si-a resbunatu in fine asupr'a sântului imperiu germanu, asiá póte sî Bucovin'a aru trebuí sa platésca óre candu de totu scumpa achefali'a bisericei sele provinciale. Isolatîunea produce o directîune unilaterala, destramarea lasa ereditarie defectele sî scaderile din generatîune in generatîune, lips'a ori cârei controle slabesce zelulu chiamârei, aduce la decadintia institutîunile sî ineuragiéza scopurile separatistice. Legatur'a cea debila cu biseric'a totala sî resistinti'a contr'a mandateloru emise din partea acestei'a, se póte prevedé ca voru fi urmârile ne'neungiurabile ale unei positîuni abnorme, ce va sa se impuna Episcopiei bucovinene; câci chiaru sî subordinarea eii de pâna acum sub Mitropoli'a din Carlovitiu, de sî legala, dar nemantînuta cu strictetia, au avutu dejá in parte astfelu de urmâri. Restringerea potestâtii oficiale, ce compete Episcopului diecesanu, in favórea celoru doi Episcopi titulari aparù cá o lovire atâtu de orbésca incontr'a praxei bisericesci, incâtu aceeasi mâna, carea predete adunârei de preoti desu amintite proiectulu respectivu, acum'a singura se sfiì, a-lu predá sî Sinodului generalu din Carlovitiu.

La Sinodulu acest'a se facura in program'a de mai susu unele schimbâri, macaru ca acést'a fatia cu hotarirea unei adunâri de preoti, ce aru voí sa tréca de sinodu provincialu, nu se póte nici decâtu atunci, candu pe de alta parte te provoci la votulu unui astfelu de Sinodu parutu. Dupa acestu proiectu biseric'a particularia bucovinéna aru fi sa steá subt unu Mitropolitu propriu fâra sufragani, dar sî fâra Episcopi titulari, cari cesti din urma de astadata voru disparé. Paliativulu creârei de Episcopi titulari, care se proiectà inaltului ministeriu acum 3 ani, de astadata remâne de totu pe josu in favórea prepotintiei episcopesci, carea prin astfelu de institutîuni la parere aru fi suferitu óre cari restringeri. Dar sî de astadata, cá sî la an. 1861, va sa se incungiure cursulu instantieloru bisericesci, va sa se introduca o institutîune anticanonica, spre pagub'a poporatîunei pastorite. Recursulu dela aceeasi persóna cá Episcopu câtra aceeasi persóna cá Mitropolitu aru trebuí neincungiuratu sa degenereze intr'o ilusiune góla, sî numai atunci aru promite successu, candu s'aru realisá metamorfosele personale ale lui Ovidiu. Dreptulu de a merge lucrurile bisericesci prin instantie regularie, prin institutîunile canonice sî neintrerupt'a praxa bisericésca atât'a de afundu e inradacinatu sî cu atât'a solenitate e garantatu populatîunei coreligiunarie diecesane, incâtu suspenderea lui aru fi o rumpere nejustificabila a legiloru canonice, cari suntu in valóre sî in praxa, sî aru invólve o nedreptate evidinte incontr'a intregului poporu pastoritu de acestu cultu.

Totu asemenea de vatematóre pentru poporulu acest'a se arata sî compunerea sî competinti'a Sinódeloru provinciale, propuse de Esc. Sea Episcopulu Bucovinei in sinodulu din Carlovitiu prin propositîunea partîala 8, la cari sa participe numai preoti, sî sî acesti'a numai cu votu consultativu. Dar concluselе Sobóreloru sî continu'a praxa bisericésca pretindu fâra 'ndoiéla dreptulu de participare egala a mireniloru la Sinódele provinciale, sî dreptulu acest'a nu se marginesce numai pe lânga participarea la alegerea Episcopului, dupacum aru voí propositîunea partîala 9. facuta in Carlovitiu de P. Episcopu diecesanu Hacmanu, ci se estinde in Sinodu fâra esceptîune asupr'a toturoru aceloru afaceri bisericesci, cari n'au caracteru dogmaticu séu disciplinaru. Adunarea de preoti din an. 1861, carea cu nedreptulu si-dete aerulu de Sinodu provincialu, sî P. Episcopu diecesanu au cercatu dar parte a restringe, parte a nimicí prin propunerile sî dorintiele loru dóue drepturi cardinale ale locuitoriloru correligiunari din diecesa, sî adica a) dreptulu cardinalu alu instantieloru bisericesci, sî b) dreptulu cardinalu alu participârei la Sinódele provinciale. Ba despectarea mireniloru celoru indreptatîti la Sinodu merse pâna acolo, incâtu fâra de ceá mai mica ascultare séu incunoscintiare a loru se substernura propositîuni de mare gravitate mai antâiu inaltei potestâti de statu, apoi Sinodului din Carlovitiu. Poporulu celu pagubitu diecesanu insa nutresce cea mai adânca convictîune, ca inaltulu guvernu de statu i va venì intr'ajutoriu, spre a-si practisá pe terenulu bisericescu acele drepturi, care dupa legile bisericei i competu, ear din partea organeloru bisericesci i se refusa. „Dorintiele Clerului bucovinénu“ din an. 1861, ce suntu substernute inaltului ministeriu c. r. de statu spre decidere, suntu in adeveru numai dorintie ale unei pârti ale clerului, va sa dîca nu ale bisericei provinciale, sî mai putînu inca ale poporului diecesanu, macar ca sî acest'a se tîne de notîunea bisericei intocmai cá sî clerulu, — ceea ce se vede atâtu din cuvintele, câtu sî din spiritulu canóneloru. Câci dupa definitîunea acceptata de Sobóre, biseric'a este intr'unirea visibila a celoru dreptu-credinciosi cu Episcopii, sî cuprinde pre toti fratii de un'a credintia fâra distinctîune. *)

Considerandu asiá dara, ca reforme bisericesci atâtu de grave, cá cele proiectate de adunarea desu amintita de preoti, nu este iertatu a se aduce la conclusiune, fâra de a se preconsultá intr'unu Sinodu provincialu canonicu; precumpanindu mai departe, ca la sinódele provinciale, ce desbatu cestiuni administrative, suntu indreptatîti sî mirenii a luá parte; in fine cu privire la aceea, ca din partea Episcopiei bucovinene nu se facù destulu nici cestei'a, nici celei'a din aceste dóue conditîuni precursive: cei cu umilintia subscrisi se crediura datori a se adressá mai nainte câtra Esc. Sea P. Episcopu diecesanu cá prim'a instantia bisericésca cu o petitîune **) pentru delaturarea acestoru rele, cu tóte ca din partea acést'a mai nu se poteá asceptá, ca se va retrage o propositîune substernuta de multu.

Dar fiindca in atari impregiurâri sî dupa parerea inaltei potestâti de statu caus'a dorintieloru clerului bucovinénu inca e departe de a se poté privì cá incheiata, sî fiindca aceea afara de acést'a, nainte de a se implinì cele dóue conditîuni premergatóre amintîte mai insusu, sî in venitoriu anevoia se va poté incheiá: de aceea devine urgintia imperativa sî datorintia neincungiurabila, cá potestatea statului in privinti'a acést'a sa pasiésca immediatu la mijlocu spre aperarea dreptului vatematu. Neclatit'a credintia sî alipirea sacrificatóre a bucovinénului câtra cas'a imperatésca sî monarchi'a unitaria, tînerea lui cea perseveranta sî plina de confidintia lânga constitutîunea imperiului sî a tierei din 26 Februariu 1861 credemu

*) Synod Hierosolym, anno 1672, capit X. (Harduin Tom XI, pag 239.)

**) S'a publicatu dejá prin tipariu. Pet.) (Vedi „Tel. Rom.“ 79-81. Red.)

ca merita, cà din partea inaltului guvernu de statu sa i se faca parte sî pe terenulu bisericescu de acea dreptate sî scutintia intielépta sî potinte, carea c fericitu ca o a aflatu pe celu politicu. Câci altmintrea respectarea dreptului, garantatu prin constitutîunea din Februariu sî invocatu acum, nu s'aru poté uní in veci sî in pururea cu indiferinti'a potestâtii statului contr'a terorisârei dreptului prin potestatea ierarchica. Cei cu umilintia subscrisi si-iau dara voia a se rogá:

„Inaltulu Ministeriu c. r. de statu sa se indure, a emite nainte de decisiune finala asupr'a intestateloru dorintie ale clerului bucovinénu, câtra Esc. Sea Preasantîtulu Episcopu diecesanu alu Bucovinei mandatulu, cá atâtu asupr'a acestor'a, câtu sî asupr'a propositîuniloru facute de Preasanti'a Sea la Sinodulu din Carlovitiu, sa conchiame in capital'a Cernautiu unu Sinodu diecesanu completu, care sa se aléga pe bas'a principiului representativu sî sa se compuna sî dintr'unu numeru amesuratu de mireni, cá acestu Sinodu sa-lu tîna regulatu sî decisiunile lui, aduse prin consideratîune matura, sa le substérna la inaltele sî prea inaltele locuri prin Sinodulu generalu, ce se va introduce.“

Cernautiu in 8 Octobre 1864.

(Urméza subscriptîuni numeróse.)

Protocolu,

ce s'a luatu in siedinti'a Comitetului Associatîunei tranne române tînuta in 8 Novembre c. n. a. c. sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: DD. Consiliari Dr. P. Vasiciu sî Iac. Bolog'a, D. advocatu Dr. Ioanne Nemesiu; apoi dintre membrii suplenti: D. Consiliaru P. Dunc'a, DD. prof. Zacharia Boiu, Ioanne Popescu sî Nicolau Cristea; apoi dintre oficialii Associatîunei: Secr. II I. V. Rusu, Casierulu Const. Stezariu sî Controlorulu Ales. Bacu.

§. 66. Trecendu-se la ordinea dîlei, Esc. Sea D. Presiedinte, presentéza starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din carea se vede, cumca fondulu Assoc.- dupa subtragerea erogateloru facute pân' acum dela adunarea gen. tînuta in estu anu la Hatiegu in summa de 395 f. 10 xr.— are in proprietatea sea summ'a de 21,068 f. 60 xr. v. a.— Se ia spre sciintia.

§. 67. Se presentéza contulu dela Tipografi'a diecesana pentru tiparirea provocâriloru date câtra membrii ord. ai Assoc., cari se aflain restantia cu tacsele prescrise prin §. 6. din statute, pe anii 186²/₃, 186³/₄ in 1000 esempl.; pentru tiparirea diplomeloru iarasi in 1000 esempl., cum sî pentru tiparirea acteloru ad. gen. IV. tînuta la Hatiegu, in 500 esemplare sî brosiurarea acelor'a, in summa totala de 218 f. 50 xr. v. a. —

Comitetulu decide esolvirea acestei summe dela cass'a Associatîunei.

§. 68. Secretariatulu reportéza, cum ca amesuratu conclusului adusu in siedinti'a Comitetului din 6 Sept. a. c. § 53, a sî espedatu pân' acum pe la dd. Colectori resp. pâna 'n 300 de provocâri pentru acei domni, cari se afla in restantia cu tacsele anuali, pre anii 186²/₃ 186³/₄ sî anume: uuii numai pe an. 186²/₃ ori numai pre 186³/₄, multi inse pre amendoi acesti ani, tramitiendu-se totdeodata DDloru Colectori sî câte o lista despre dnii membri, aflatori in restantia, alu câroru numeru preste totu, dupa estrasulu facutu din protocolulu membriloru, se suie pâna la 550. Totu cu asta ocasiune Secretariatulu reportéza, cumca amesuratu conclusului din siedinti'a II a adunârei gen. tînuta in estu anu la Hatiegu p. 15 pre la cei mai multi Colectori s'au tramisu sî câte 10, ori 5 esempl. din actele Adunâriloru gen. I, II sî III, cu rogarea, cá sa le impartiésca pre la respectivii dd. membri ai Associatîunei cu pretiulu defiptu din partea Comitetului Assoc. in siedinti'a sea din 1 Martiu § 10. — Conclusu. Comitetulu ia spre sciintia acestu reportu, sî esprime multiamita Secretariatului.

§. 69. Aducendu-se inainte, ca cu ce pretiu sa se venda unu esempl. din actele adunârei gen. IV, tînuta la Hatiegu in a. c., care acum a esîtu de sub tipariu: Comitetulu, decide: cá unu esempl.- ce costa din 5½ cóle- sa se venda numai cu 30 xr. v. a., care pretiu i se pare destulu de moderatu.

§. 70. Secretariulu aduce la cunoscinti'a Comitetului, cum ca din partea Venerabilului Ordinariatu Mitropolitanu s'a tramesu consemnarea protopopiateloru subordinate. Se ia spre sciintia.

D. Vice-presiedinte T. Cipariu tramete in priimirea Comitetului Assoc., câte o brosiura din opulu intitulatu „Eszaknyugoti Dacia“ sî az illosvai Romai állo tábor s'mü emlékei“ ce le-a daruitu d. Carolu Torma pentru bibliotec'a Assoc. transsilvane române. Comitetulu priimesce cu bucuria acestu ofertu, sî decide a i se aduce multiamita daruitoriului in numele Associatîunei transsilvane române. —

§. 72. Secretariatulu reportéza despre summele incurse la fondulu Associatîunei dela siedinti'a din urma pâna la siedinti'a presenta, sî anume: 20 f. v. a. tacs'a de m. ord. dela 3 membri, sî iarasi 4 # tramisi de d. Ales. Papiu Ilarianu, cá tacse anuale pentru DD. Sc. Falcoianu sî Vasiliu Pop'a din Bucuresci, pre an. 186³/₄. Se ia spre sciintia.

§. 73. D. membru alu Comitetului Dr. P. Vasiciu referéza in privinti'a concurseloru intrate la comitetulu Assoc. pentru stipendiele Assoc. publicate pre an. scol. 186⁴/₅, in urm'a decisiunei Comitetului Associatîunei, aduse in siedinti'a din 6 Septembre a. c. §. 39,- pre bas'a conclusului ad. gen. tînute la Hatiegu in 1—2 Augustu a. c. p. 15.— Din acestu raportu se vede, ca concurenti fura preste totu 39 insi, dintre carii ascultatori de drepturi 24, gimnasisti 13 insi, dela fac. filosofica din Vienn'a 2 insi.— Comitetulu Assoc. luandu la seriósa esaminare testimoniele sî documentele resp. ale concurentîloru, sî avendu in vedere conclusulu ad. gen. tînute in 1862 la Brasiovu p. VI cum sî decisiunea comitetului din 1-a Martiu an. tr. §. 19, dupa tenorea cârei'a, s'a statoritu, cá acei tineri studiosi, cari s'au impartasîtu in anulu trecutu de vreunu stipendiu alu Assoc., sa se impartasiésca sî pre viitoriu, prin urmare sî an. scol. curente, déca si-au tînutu calculii cei buni sî au avutu portare morala corespundiatória, a aflatu cu cale a decide, cestiunatele stipendii sa se impartiésca in modulu urmatoriu:

a) cele 6 de câte 100 f. v. a. destinate pentru ascultatorii de drepturi s'au conferitu tineriloru: Procopiu Laz'a juristu in III anu la Universitatea r. din Pest'a; Ioanne Nichit'a juristu in IV. anu, iarasi la r. Universitatea din Pest'a; Gerasimu Candrea juristu in IV. anu, la Academi'a c. r. din Sabiiu; Comanu Chicea juristu in II anu, iarasi la Academi'a c. r. din Sabiiu; Georgiu Rusu juristu in I. anu, la Universitatea din Vienn'a, insa cestui din urma, i s'a datu pre lânga conditîunea, de a-si tramite atestatulu de immatriculare; sî lui Nicolau Olariu juristu in I. anu, la Academi'a c. r. din Sabiiu. Cei patru d'antâiu au avutu stipendiu sî in anulu scol. trecutu. —

b) Asemenea cele 6 stipendii de câte 50 f. destinate pentru gimnasisti, s'au conferitu studintiloru: Ioane Micu sî G. Muresianu, ambii in VIII cl. Gimnasiulu din Blasiu, Aureliu Isaacu in VIII cl. la gim. c. r. de statu din Sabiiu, Zacharia Benn'a in VIII cl. la gim. luteranu din Sabiiu, acesti'a au avutu sî in an. trecutu, apoi lui Stefanu Torpanu studinte in VII cl. gimnasiala la Blasiu, sî in urma, luí Ieronimu Gheaj'a studinte in VII cl. la Gimnasiulu luteranu din Brasiovu, carele a avutu sî in anulu trecutu, i-s'a conferitu numai pre lânga conditîunea, déca pâna la siedinti'a viitória a comitetului se va legitimá despre progresulu sî portarea sea, amesuratu conditîuniloru puse in concursulu publicatu din partea Comitetului dto 6 Septembre 1864.— Din contra se va dá lui Dionisiu Radesiu, studinte in VIII. cl. la Gimnasiulu c. r. de Statu din Sabiiu.

c) Cele dóue stipendie de câte 300 fl. destinate pentru ascultatorii de facultatea filosofica in Vienn'a, s'au conferitu sî pre an. scol. curentu, teneriloru: Ioann Dragomiru sî Nicolau Popu; insa celui din urma (Nic. Popu), fiind ca nu si-a tramesu resp. atestate spre legitimarea progresului sî a portârei sale i-s'a conferitu numitulu stipendiu numai sub conditîunea, cá pâna la siedinti'a viitória din Decembre, sa-si tramitia la Comitetulu Assoc. cerutele atestate, amesuratu conclusului adusu in siedinti'a Comitetului din 6 Septembre a. c. §. 39.

Cass'a Assoc. sa se poftésca a esolví susnumitiloru stipendiati ai Assoc. asemnatele stipendia pre lânga cuitantii vidimate de resp. Directîuni, care suntu de a se incunosciintiá despre numele resp. stipendiati. — Ear cu privire la rogarea tenerului: Ioanne Dragomiru, adresata presidiului Associatîunei, sî pertractata in ast'a siedintia a Comitetului, cá adeca: pre lânga stipendiulu annalu de 300 fl. sî pre lânga ajutoriulu de 100 fl., ce i s'a fostu asemnatu pre an. scol. trecutu 186³/₄, sa i se mai asemne inca alti 60 fl. v. a. pre an. scol. curentu, câci altfeliu n'aru poté subsistá:

Comitetulu decide: cumca nu se afla in puseltîunea a i poté asemná cerutulu ajutoriu de 160 fl. pre an. scol. curentu (pre lânga stipendiulu conferitu) — din causa ca nu póte trece preste summ'a preliminata de adunarea gen. tînuta la Hatiegu in an. curentu, ear ajutoriulu de 100 fl. datu pre an. scol. trecutu, i-s'a fostu asemnatu numai din prisosulu sumei preliminate de adunarea gen. pre anulu respectivu.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române se incheià pre la 12 óre. —

Bar. de Siagun'a m. p.
Presiedinte.

I. V. Rusu m. p.
Secr. II.

Deschiderea senatului imperialu.

Senatulu imp. s'a deschisu Luni in 2/14 Novembre la 11 óre prin Mai. Sea Imperatulu. Dupa unu telegramu alu „Hermannstädter Zeitung“ etc. esinti'a cuventului de tronu aru fi urmatórea: Dupace in decurgerea sessiunei din urma s'au implinitu conditîunile, prin cari senatulu imp. dupa dreptulu constitutîunalu póte pertractá obiecte legislative, comune toturoru regateloru sî tieriloru, l'amu conchiamatu pentru eleptuirea acestei activitâti cá representantia intréga a imperiului. Intentîunea Mea e, cá dupa finirea problemeloru dvóstre, sa conchiâmu senatulu imp. restrinsu. Asceptu, ca in jumetatea resariténa a imperiului activitatea constitutîunala, carea in Tranni'a infloresce dejá in modu imbucuratoriu, pretotindeni se va poté incepe de nou.— Imperatulu se fericita pentru bun'a contielegere sî amicalele referintie intre Austri'a sî celelalte poteri mari; Mai. Sea va cultivá acésta contielegere sî-Si va pune tóta silinti'a pentru de a impedecá ori ce incurcaturi dinafara. Asemenea declara multiamirea Sea, ca resbelulu intre poterile germane sî Dani'a au ajunsu la capetu. „Armoni'a intre Mine sî regele Prussiei a probatu de nou inaltulu seu pretiu prin resultate remarcabile.“ Imperatulu spera, ca mesurele esceptîunale in Galiti'a se voru delaturá in curendu de totu. — Esceptîunalminte se voru propune in sessiunea presinte dóue bugete de statu pe 1865 sî 1866, apoi proiecte de legi pentru regularea contributîunei directe, precum sî alte propositîuni finantîale, ce tîntescu la usiurarea contribuentîloru, — intre care unu proiectu de lege pentru imputînarea contributîunei personale in Transsilvani'a. — Regimulu e insarcinatu, a se pune cu activitate energica asupr'a ducerei la deplinire a retielei de drumuri ferate. Se voru propune mai multe proiecte de legi asupr'a garantîei statului pentru unele intreprinderi nóue de cladiri, nainte de tóte in privinti'a drumului transsilvanu. Imperatulu doresce a se termina in curendu lucrârile senatului imperialu amplu, fiindu preparate unu sîru de propositîuni momentóse sî mari pentru senatulu imperialu redusu.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 22 Sept. (3 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, mai multe petitîuni, un'a privata, alt'a a dîleriloru din Poieni, Ostronu sî Pescanu pentru prestatîuni urbariale, proprietâti luate etc. se citescu sî se predau comiteteloru respective.

Presied. anuntia, ca fiindu Brandsch sî Wittstock concediati, ear Obert referinte in obiectulu de fatia, notariu germanu au remasu numai Budacker sî Trauschenfels; Puscariu, fiindu tare ocupatu cu referad'a pentru impartîrea tierei, se róga a fi dispensatu de notariatu,- ceea ce nu se afla a fi de lipsa, câci notari români suntu mai multi sî potu supliní.

Presied. invita pre membrii dietei, a se aflá pe dîu'a urmatóre la 9½ óre in sal'a dietei, sî de acolo a merge la Comissarulu reg. sî la biserica in onórea gloriósei dîle onomastice a Mai. Sele Imperatului.

E. Herbert interpeléza pre presied., déca va sa aduca in sessiunea acést'a preliminariele pentru bugetulu tierei? Presied. respunde, ca operatele respective suntu gat'a sî se tiparescu, sî ca indata ce voru esî de sub téscu, le va aduce la ordinea dîlei. (Bravo!)

Mog'a interpeléza presidiulu pentru art. de lege, privitoriu la indreptatîrea egala a celoru 3 limbi ale patriei: déca s'au sanctîunatu ori nu? déca este sperantia, ca se va sanctîuná? déca suntu órecari pedeci, sî anume ce felu de pedeci? sî déca suntu, presidiulu sa conlucre dupa potere pentru delaturarea loru. (Bravo!)

Cá vorbitori asupr'a ordinei dîlei (§§-ii restanti din legea dietala) mai suntu inscrisi: Ales. Bohatielu, Plecker, Ratiu sî Baritiu; de o parte se alege Al. Bohatielu, ear de ceealalta Plecker.

A. Bohatielu incepe, ca fiindu densulu de alta parere decâtu ceialalti membrii, a trebuitu sa se aléga singuru pre sine, neavendu pre altulu, care sa-lu aléga. (Ilaritate.) Are putînu de dîsu sî pro sî contr'a, dar trebuie sa respunda la unele declaratîuni, facute din partea d. Parinte regalistu Koronka, care nu se potu nic decâtu trece cu tacerea, cá nu cum-va mâne poimâne sa se folosésca cu acelea in contr'a Romániloru cá argumente, dîcendu: „Qui tacet, consentire videtur.“ „Asiá D-Sea a disu in vorbire lunga sî sciintifica intre altele, ca noi voimu a contopí natîunea magiara sî secuia intr'un'a, candu e vorb'a de impartîrea representantiei, de sî acele dóue natîuni suntu sorori gemene. A dóu'a a disu, ca dupa legea presenta nu e destulu de bine representata aristocratî'a magiara, care au conlucratu totdeun'a mai multu spre aperarea patriei, sî care mai numai singura au aperatu patri'a cu Secuií, pentru ca Sasii faceau bani, eara Românii produceau bucate. Dîce, ca aristocratî'a intr'atât'a a conlucratu la aperarea patriei, incâtu mai nu au mai remasu, precumu arata parochiele celo multe desierte.

Mai incolo poftesce, cá tóte orasiele, care pâna la 1848 au avutu doi representanti, sa-i aiba sî-de ací inainte. DSea, care cu atât'a consciintia logica se léga de trecutu, unde e vorb'a despre Hatiegu sî Hunedór'a, pre aceste le lasa afara din consciintia sî nu le cere representantia. Ce se tîne de contopirea, carea o amu vrea noi, de acést'a nu e vorb'a; ca noi de-sî cunóscemu ca suntu sorori aceste natîuni, scimu insa, ca nu suntu un'a, fâra natîunea magiara e dupa unu proverbu alu Secuiloru fiica a natîunei secuiesci. Acést'a o dice cunoscutulu proverbu secuiescu, cunoscutu in tóta secuimea, ca adeca Secuii au facutu pre Ungurii. Ce se tîne de aceea, ca nu e destulu representata aristocratî'a magiara, eu din parte-mi sum de acea convingere, ca aristocratî'a magiara din Tranni'a e representata asiá, precum e representata sî ceealalta parte a natîunei magiare, sî in care proportîune e representata sî natîunea româna, carea locuiesce prin comitate dimpreuná cu aristocratî'a magiara. Sî eu nu aflu nici o deosebire intre interesele aristocratiei sî ale poporului, câci la noi se afla aristocratî'a alésa de poporu prin dominiuri mari fórte putîna, câci ea e contopita intre cetatieni. Ce se tîne mai incolo de aceea, ca aristocratî'a au aperatu patri'a acést'a, sî cu deosebire aristocratî'a magiara, — acést'a nu sta nici decâtu, pentruca precum scimu, inante de a vení Tranni'a sub cas'a domnitóre a Austriei, se aperá patri'a mai multu prin banderie, la care trebuiá comitatele dupa multîmea populatîunei sa contribue, insa nu dupa numerulu aristocratiei magiare. Sî cum-ca au luatu parte tocm'a in asiá mesura Românii cá sî Magiarii la aperarea patriei, arata, ca in cele mai multe comitate au capetatu totu atâtea, ba in unele inca mai multe familii române nobilitate pentru aperarea patriei, decâtu magiare. Ce se tîne de desiertarea unoru tînuturi de Unguri, eu nu prea cunoscu tînuturi, in care candu-va sa fia fostu Magiari sî mai la urma sa se fia colonisatu prin Români, ci din contra sciu mai multe tînuturi romanesci, care s'au contopitu in Magiari. Asiá in mijloculu Secuiloru e unu satu, astadi magiaru, Oláhfalau, sî opidulu Bereczk, cari inainte de 400 ani au fostu comune curatu române. Dar in districtibus Ohahorum din Hunedór'a suntu sî mai multe sate magiare, care dovedescu, ca Românii s'au prapaditu versandu-si sângele intru aperarea patriei. Ce se tîne de parochiele celo desierte, eu nu recunoscu, ca locuitorii acelor'a aru fi sangeratu in aperarea patriei, ci acele parochii desierte vinu inca de sub principii natîunali, de atunci, candu mai multe protopopiate române erau supuse deadreptulu superintendintelui reformatu; atunci s'au formatu parochiele acelea, care câtu si-a capetatu incâtu-va esercitiulu mai liberu religiunea româna, indata au remasu desierte parochiele, facendu-si Românii biserica de confessiunea loru sî alegendu-si preoti de limb'a sî natîunalitatea loru. Ce se tîne de meritele nobililoru unguri in aperarea constitutîunei, le dau dreptu, insa ací s'au implinitu dîcal'a româna, ca „cine 'mparte parte-si face.“ Pentru aceea nu asiu dorí sî nu sum de aceea convingere, cà aristocratiei sa-i dâmu noi unu Extrawurst, precum a disu d. Puscariu (Ilaritate), fâra sa fia representata sî aristocratî'a intre ceialalti locuitori ai patriei, dupa proportîunea ce i se cade. Ce se tîne mai incolo de aplecarea principieloru, care le-a dîsu d. reg. Koronka: ca adica sa se dea inca la o parte din scaunele secuiesci o representantia mai mare, eu combinandu legea acést'a, adica dispositîunea din § 10 cu datele statistice, amu venitu la acea convingere, ca scaunele secuiesci in proportîunea numerului luandu deputatii orasieloru cu deputatii scauneloru, suntu destulu de bine representate, luandu afara scaunulu Odorheiului, carele mai asiá de reu representatu in dieta cá sî districtulu Naseudului, sî pentru aceea sum de parere, ca scaunului Odorheiului i se mai cade sî debuie datu inca unu deputatu. Mai incolo sum de convingere, ca intre orasie Turd'a - luandu numerulu poporului sî diversele interese— e mai reu representata decâtu alte cetâti, sî ca dóra Turd'a inca póte vení dupa Clusiu, Sabiiu sî Brasiovu— in numerulu Mediasiului, Bistritiei, Sighisiórei etc., sî Turdei inca i se mai póte dá unu deputatu. Aflu insa, domniloru, ca intre tóte jurisdictîunile, districtulu Naseudului e mai reu representatu, pentruca acolo nu are representantia deosebita nici unu orasiu; asia pecandu in districtulu vecinu alu Bistritiei 18,000 locuitori suntu representati prin 4 deputati,— doi din partea orasiului Bistritî'a, doi din districtu,- pe atunci in districtulu Naseudului 50,000 loc. suntu representati prin 2 deputati.— Asiá atâtu din punctulu acest'a de vedere, catu sî din punctu de vedere, ca opidulu Rodn'a e unu opidu din cele mai insemnate ale Tranniei, ceea ce sî de principii natîunali s'a recunoscutu, sî din care punctu de vedere l'a fostu incorporatu regele Mateiu la an. 1472 cu Bistriti'a: ut iisdem juribus, privilegiis et immunitatibus gaudeant cives Rodnenses quibus cives civitatis Bistritiensis,- dreptu ca Mateiu s'au insielatu in

convingerea sea, in speranti'a sea, peutruca nu au fostu prin magistratul Bistritiei asemenea tractati, fâra au fostu supusi asiá, câtu de nu erá unu poporu cam dn munte, veniá sî elu la starea iobagésca. Insemnatatea opidului acelui'a au recunoscut'o sî domnitorii din cas'a austriaca, dandu-i drepturi cetatienesci sî privilegii; acolo e o diregatoria montanistica, e târgu de tiéra sî de septemâna, deregatoria postala sî politica, are unu numeru insemnatu de locuitori, cari platescu o contributîune insemnata, sî credu ca mai mare decâtu comunele acelea, care dupa legea acést'a au dreptu a tramite câte unu deputatu propriu la dieta; apoi are unu hotaru preste 40,000 jugere, sî cugetu, ca cu mai mare dreptu se cuvine Rodnei sa aiba unu deputatu, decâtu orasieleloru aceloru mici, pentru care propune d. reg. Koronka câte doi deputati. Cu asemenea dreptu, cu care au comunele Iliefalva, Olafalcu etc. câte unu deputatu, cu asemenea, de nu cu mai mare dreptu se cuvine sî Rodnei unu deputatu. Asemenea sî opidulu Naseudu, care e centrulu Districtului, care are targu de tiéra sî de septemâna celu mai frecuentatu in partea nordica a Tranniei, are Gimnasiu, are scóla preparandiala, scóla normala, are meseriesi, are negotiatori etc.“ Atâtu pentru acestia, câtu sî pentru meritele puse pe altariulu patriei in restimpu de 100 ani, sî cá sa vina incâtu-va in ecuilibriu representanti'a distr. Naseudu cu representanti'a celoralalte jurisdictîuni, sprijinesce propunerea lui Balomiri, cá Rodn'a sî Naseudulu inca sa aiba representantii sei deosebiti in dieta; asemenea sprijinesce propunerea lui Pope'a in privinti'a comuneloru Satulungu sî Saliscea. Sî asiá aceste 4 opide inca sa aiba, afara de cele cuprinse in proiectulu regimului, resresentantii sei propri. In fine opidulu Mercurea, care e scaunulu unei jurisdictîuni, inca póte cuprinde locu asemenea cu cele lalte opide. E sprijinitu.

P l e c k e r pentru priimirea neschimbata a propositîunei regimului, câci aceea corespunde dreptului istoricu, precum sî consideratîuniloru teritoriale sî ale economiei de statu, sî câci ori ce schimbâri in privinti'a acést'a aru fi pripite; dar apoi cade in contr'adîcere, propunendu totusi, a se inzestrá sî târgurile: Rasnovu, Codlea, Prejmerulu sî Feldiór'a cu dreptulu de a tramite câte unu deputatu la dieta, care propunere apoi cérca a o motivá. E sprijinitu.

M o g ' a cá refert. are cuventulu din urma sî recomanda de nou proiectulu regimului, resp. alu comitetului, combate assertulu lui Gaitanu: ca cercurile alegatóre de acum suntu caricature, apoi recomanda numai Blasiulu a se mai priimí in numerulu comuneloru indreptatîte cu deputati.

La v o t a r e, dupace se reasuma tóte propunerile aduse inainte,

P r e s i e d. intréba mai antâiu, déca diet'a se invoiesce cu principiulu, de a se inzestrá cu dreptulu de deputatu sî alte comune, ce nu le recomanda nici proiectulu comitetului, nici alu regimului. I. B a l o m i r i e contr'a acestei modalitâti de votare, carea crede ca nu are locu, Presied. néga. Dupa o desbatere mai indelungata, in carea G u l l sî Z i m m e r m a n n apera procederea presiedintelui, asemenea sî P o p e ' a dupace esprime parerea de reu, ca s'a hotaritu incheiarea desbaterei inainte de vreme, ear N e g r u t i u staruiesce pentru propunerea de astadia comitetului (cá Blasiulu sa se inzestreze cu dreptulu de deputatu), asemenea sî M. B o h a t i e l u, ear G a i t a n u pentru Balomiri, A. B o h a t i e l u pentru Gull, sî asiá mai departe in infinitum: se priimesce in principiu propunerea comitetului; apoi venindu la votare cestiunea Blasiului, Balomiri sî Gaitanu observa cu tóta seriositatea sî cu tóta dreptatea, ca diet'a in momentulu acest'a a hotarîtu, ca sa nu se mai deá nic unei comune dreptulu de deputatu, sî acum totusi vrea sa deá Blasiului acestu dreptu.

L a v o t a r e asupr'a Blasiului, opidului acestui'a cu 42 contr'a 39 voturi se da dreptulu de deputatu.

P r e s i e d. observa deosebirea intre inceputulu §-ului comitetului sî §-ulu din proiectulu regimului. Asupr'a acestei intrebâri iar se nasce o desbatere lunga sî lata, la carea participa G. Manu, Balomiri, Gull sî Puscariu; introducerea respectiva din operatulu comitetului nu se priimesce, ear alu regimului se priimesce.

P u s c a r i u face lui Pope'a observarea aceea personala, ca déca a voitu sa se machnésca pentru incheiarea desbaterei, nu trnbuiá sa se machnésca pe densulu (Puscariu), ci pe dieta; câci densulu numai a p r o p u s u, ear diet'a a h o t a r î t u.

P r e s i e d. aduce la votare numerulu de 126 deputati cuprinsi in § 3, care se priimesce. Presied. observa, ca diet'a a hotaritu a se impartî in despartiaminte, ear numerulu despartîamînteloru, fiindu ca inca nu erá cunoscutu numerulu deputatîloru; acum lu aduce la votare dupa § 27 alu regulamentului.

P u s c a r i u propune, a se priimí §-ulu din proiectulu regimului neschimbatu, numai cu acelu adausu, cá Blasiulu sa vina in despartiamentulu 3. E sprijinitu.

I. B a l o m i r i crede, ca §-ulu acest'a din regulamentu sa nu se priimésca in legea dietala, ci diet'a totdeun'a sa-si faca regulamentulu seu; ear déca in principiu s'aru priimí, atunci desbaterea §-ului 27 din regulamentu sa se lase pe siedinti'a urmatóre. Nu e sprijinitu. Dupa unele observâri de G. Manu sî Balomiri,

l a v o t a r e s e p r i i m e s c e p r o p u n e r e a l u i P u s c a r i u.

L a o r d í n e urméza acum desbaterea speciala asupr'a §-ului 12 din operatulu comissiunei. (Vedi Tel. Rom. nr. 57.) Neinsinuandu-se nimenea la cuventu, § 12 din operatulu comitetului se priimesce fâra desbatere.

Urméza § 13 din operatulu comitetului, care la propunerea lui P u s c a r i u inca se sprijinesee sî se sî priimesce·

P r e s i e d. aduce acum la votare aline'a 2 din § 21. (Vedi Tel. Rom. nr. 58.) Se priimesce fâra desbatere. Asemenea sî adausulu la § 23, la care face atentu E i t e l.

Aici propune B a r i t i u, cá, déca nu este pusu cum-va,— ceea-ce densulu cá absinte nu póte scí- apoi sa se puna: Acésta lege va intrá in activitate din dîu'a, in carea se va publicá in dieta.— E sprijinitu.

Z i m m e r m a n n e incontr'a propunerei acestei'a, câci angustéza dreptulu maiestaticu; ear Balomiri propnne, a se dîce: Legea acést'a are numai decâtu sa intre in activitate.— Asupr'a acestei cestiuni: ca adica sa aiba legea valóre numai dupa publicarea eii in dieta (Baritiu), ori indata dupa sanctîunare (Balomiri)? se 'ncinge o discussiune agera, pentru Balomiri vorbescu Zimmermann, Rosenfeld sî Gaitanu, pentru Baritiu: Mich. Bohatielu sî Mog'a.

L a v o t a r e propunerea lui Balomiri r e m â n e i n m i n o r i t a t e, sî a lui Baritiu a s e m e n e a; pentruca mai multi deputati, (pre cari numai respectulu câtra diet'a patriei ne retîne a nu-i publicá cu numele), au votatu sî pentru un'a sî pentru alt'a; Presiedintele cu indignatîune infrunta acésta procedere, apoi face votare nominala, din carea resulta, ca toti Românii presinti (afara de Angyal, Negrutiu, Gaitanu sî Moldovanu) votéza pentru Baritiu, a cârui propunere

s e s î p r i i m e s c e c u 37 c o n t r ' a 33 v o t u r i.

Acum propune dr. de Trauschenfels, cá nainte de a vení legea la a trei'a citire, sa se redeá comitetului pentru rangiarea §§-íloru in ordine mai logica.— Acést'a iar da ansa la discussiuni; M o g ' a cá referinte— firesce— afla §§-ii fórte bine rangiati sî e 'ncontr'a lui Trauschenfels; sî Gaitanu e de parerea acést'a, câci schimbârile stilistice se potu face prin propuneri speciale la cetirea a trei'a; Muresianu propune mai precisu: ca diet'a sa hotarésca, a se da operatulu intregu comitetului indereptu, cu acea instructîune, cá propunerile, ce s'au facutu in decursulu desbaterei legei acestei'a sa le tiésa in sîrulu paragrafiloru unde s'aru cuvení.

Dupa ce sî Puscariu vorbesce totu cam in intielesulu acest'a,

l a v o t a r e propunerea lui Trauschenfels se priimesce, sî siedinti'a se inchide la 1½ óre. —

S a b i i u in 4 Novembre. „Press'a“ din Vienn'a ne spune, ca ministeriulu de statu a ordinatu o colecta in tóte tierile sele in favórea Transsilvaneniloru, cari fura cercetati in vér'a trecuta de pagube elementare.— Dupa-cum ne spune „Concordi'a“, mai toti deputatii transsilvani pentru Senatulu imp. au trecutu prin Pest'a spre Vienn'a. —

Din politic'a esterióra comunicâmu, ca pacea austro-prusso-danesa a reesîtu pentru Dani'a mai favoritóre, decum se credeá. Cu tóte acestea in Dani'a consternatîune mare; tronulu regelui mai se clatina; pacea s'a priimitu din partea dietei danese mai cu unanimitate.— In Itali'a curgu desbaterile parlamentare in favórea conventîunei. —

Nr. 39—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in Comunele gr. orient. tiitore de protop. II. alu Joajului de josu.

1) Balsi'a	cu unu	salariu	anualu	de	100 fl. v. a.
2) Mad'a	„	„	„		80 fl. v. a.
3) Almasiulu mare,	„	„	„		120 fl. v. a.
4) Glodu	„	„	„		60 fl. v. a.
5) Cibu	„	„	„		100 fl. v. a.
6) Bozesiu	„	„	„		80 fl. v. a.
7) Mermezeu	„	„	„		80 fl. v. a.
8) Bacainti'a	„	„	„		120 fl. v. a.
9) Homorodu	„	„	„		80 fl. v. a.

Tóte provediute cu Cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá vré una din aceste statiuni au pâna la finea lunei Nov. c. asi asterne la subscrisulu cererile loru dimpreuna cu documentele despre botezu, despre absolvarea studie loru pedagogice sî despre portarea morala, pre langa care se cere ca se scie sî Cantârile bisericesci. Secarambu (Nagyág), 20. Oct. 1864.

S a b i n u P i s o Protop. si Insp. Scol. distr.

Redacto rurespundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 88. ANULU XII.

Sabiiu, in 8/20 Novembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventulu de tronu

la deschiderea Senatului imperialu in 2/14 Novembre 1864.

Onorati membri ai Senatului Meu imperialu! Dupace in decurgerea sessiunei din urma s'au implinitu conditiunile, cu cari Senatulu imperialu in poterea dreptului seu constitutiunalu póte pertractá obiectele de legislatiune, ce suntu comune toturoru regateloru si tieriloru, Eu l'amu conchiamatu pentru practisarea acestei activitati cá pre representanti'a intréga a imperiului Meu.

Deschidiendu sessiunea lui, Ve salutu, Archiduci Princi ai casei Mele, Reverendisimi, Illustri si Onorati Domni de ambe casele Senatului imperialu.

Scopulu Meu este, cá indata ce veti terminá lucrârile D-Vóstra si se va fini periodulu sessiunei acestei'a, sa chiâmu la activitatea sea pre Senatulu imperialu redusu.

Asemenea sum in asceptare, ca in jumetatea resariténa a imperiului Meu activitatea constitutiunala, ce infloresce dejá in modu imbucuratoriu in marele Meu principatu Transsilvani'a, se va re'ncepe de nou pretotindinea.

Spre acésta tînta, carea in interesulu aceloru regate, si nu mai putînu si in interesulu imperiului intregu doresc'a o vedé ajunsa in curendu, suntu indreptate seriósele ostenintie ale regimului Meu.

Increderea si adeverat'a prudintia voru duce la successulu fruptiferu.

Intre incheiareasessiunei din urma si intre diu'a de astadi stau unu sîru de eveniminte momentóse pentru cas'a Mea, precum si pentru imperiu.

Priimirea corónei imperiale mesicane, facuta cu aprobarea Mea din partea Domnului Meu Frate a Archiducelui Ferdinandu Maximilianu, acum Imperatulu Maximilianu I. din Mesicu, a reclamatu cu necessitate o regulare a drepturiloru de agnati, ce vinu a se considerá aici.

Spre scopulu acest'a in 9 Aprile a acestui anu amu deplinitu la Miramare unu pactu familiaru, care regimulu Meu este insarcinatu a Vi-lu comunicá.

Insufletîtu de zelós'a incordare, de a contribuí la sustînerea si consolidarea pâcei generale, Me fericitezu pentru bun'a intielegere si amicalele referintie, ce sustau intre regimulu Meu si intre celelalte poteri mari ale Europei.

Eu nu voiu incetá, a cultivá cu grija aceste referintie si a face totu, pentru de a tiné departe ori ce incurcaturi esterne, de imperiulu Meu, care de presinte este ocupatu cu probleme interne atâtu de momentóse.

O causa de discordia cu anii la médianóptea Germaniei tocmai acum s'a delaturatu in modulu celu mai onorificu.

Representanti'a imperiului Meu cu probatulu simtiementu patrioticu se va multiumí impreuna cu Mine, ca resbelului intre poterile germane si Dani'a prin tractatulu de pace, care s'a subscrisu la Vienn'a in 30 Octobre, si a cârui ratificatiune se ascépta preste putîne dîle, s'a pusu unu capetu, ce cuprinde in sine implinirea si celoru mai cutezate asceptâri.

Bravur'a trupeloru aliate si a marinei austriace si prusse a castigatu prin lupta unu successu stralucitu, intielépt'a si just'a reserva a poteriloru neutrale au inlesnitu in fine contielegerea.

Armoni'a intre Mine si inaltulu Meu aliatu, regele Prussiei, a manifestatu de nou marele seu pretiu prin resultate remarcabile.

Ear intréga Germani'a - nu Me indoiescu fatia - cu gloriós'a si norocós'a deslegare a cestiunei, de carea dens'a fu miscata pâna la inima,— va recastigá concordi'a aceea, carea pentru securitatea si fericirea eii propria, precum si pentru liniscea si ecuilibriulu Europei este o garantia atâtu de tare.

Spre dorerea Mea nefericitele efecte, ce le avura in tempulu din urma evenimintele din regatulu Poloniei asupr'a invecinateloru tieri ale imperiului Meu, impusera regimului Meu necessitatea, a aduce asupr'a acestoru tieri mesuri esceptiunale spre pastrarea liniscei dinlauntru si spre aperarea persónei si a proprietâtii poporatiunei pacifice. Acelea au avutu resultatu favorabilu asecurârei acestoru interese periclitate.

Cu multiamire amu vediutu, ca o parte din aceste mesuri acum dejá s'au aretatu a fi de prisosu, si-Mi place a nutrí asceptarea, ca nu preste multu tempu le voiu vedé de totu delaturate.

Deosebit'a D-Vóstre atentîune o voru reclamá afacerile finantiale ale imperiului Meu.

Impregiurârile nefavoritóre, ce domnescu pretotindeni asupr'a piatieloru de bani europene, nu potura remané fâra efecte impedecatóre asupr'a progresseloru desvoltârei economice si finantiale a Austriei.

In acésta positiune fâra indoiéla grea, acoperirea recerintieloru de statu urcate totusi au urmatu totdeun'a cu promptetia.

Seriós'a silintia de a crutiá deschide prospecte imbucuratóre, ca dupa solvirea platiriloru de statu estraordinare, ce esista inca in periodulu presinte, se póte asceptá delaturarea finala a colisiuniloru in afacerile banale si in ecuilibriulu economiei de statu.

Esceptiunalminte Vi se voru propune in sessiunea presinte dóue bugete de statu, adica celu pentru anulu 1865, si nemijlocitu dupa acel'a si celu pentru anulu 1866.

Prin acésta mesura transitoria sa se incépa unu ritmu regulatu in sessiunile Senatului imperialu si ale dieteloru, si sa se assecure modalitatea de a terminá lucrurile buget ului la tempulu seu, nainte de inceperea anului finantiariu.

Cea d'antâiu lege de finantie, adusa pe cale constitutiunala, s'a deplinitu in computulu statului pentru anulu 1862.

Cestu din urma Vi se va comunicá din partea regimului Meu inca in sessiunea acést'a.

Seriósei D-Vóstre appretiuiri recomandu proiectele de lege, ce Vi se voru predá, privitóre la regularea contributiunei directe, a cârei activare in curendu e de doritu pe câtu in interesulu unei repartîri mai drepte si mai egale a sarcinei contributiunei, pe atât'a si in interesulu unei acoperiri mai corespundiatóre a recerintiei statului.

Activitatea D-Vóstre o va reclamá si pertractarea altoru propositiuni finantiale, cari au de scopu a indreptá legi in valóre si in parte a usiurá in modu nu neinsemnatoriu pre contribuentii.

Intre acestea amintescu proiectulu unei legi privitóre la imputînarea contributiuniloru personale in marele Meu principatu Transsilvani'a.

De unu sîru de ani tóta atentîunea din partea regimului Meu o reclama unirea politico-economica a Germaniei, carea, desemnata in articululu 19 alu actului confederatîunei cá o tînta a nesuintieloru confederatîunei, a luatu in tractatele de mai tardîu forma mai concreta si caracteru mai corespundiatoriu referintieloru tempului.

Pentru solutiunea multiamitóre a acestei probleme, ce se cuprinde in referintiele confederatîunei si este de mare insemnatate pentru interessele Austriei, au devenitu necessarie nisce pertractâri, care din partea regimului Meu se continua si acum cu acea seriositate, ce o merita afacerea.

Resultatele loru Vi se voru comunicá din partea regimului Meu, si speru, ca acelea nu voru fi fâra influintia favoritóre asupr'a statorirei noului tarifu de vama, ce are sa urmeze in decursulu acestei sessiuni.

Cunoscendu folósele, ce le póte dá imperiului Meu in tóta privinti'a multiplicarea medieloru de comunicatîune, amu insarcinatu regimulu Meu, de a se pune cu necurmat'a si energic'a sea activitate pe esecutarea planuita a unei retiele de drumuri ferate, carea sa indestuleze trebuintiele regateloru si tieriloru Mele.

Amesuratu acestoru intentîuni ale Mele regimulu Meu in scurtu tempu Ve va comunicá unu sîru de proiecte de legi asupr'a garantîei statului, ce se cere din partea mai multoru

intreprinderi nóue pentru drumuri ferate. La tóta 'ntemplarea inca in decurgerea acestei sessiuni, sî anume câtu mai curendu se va aduce la pertractare constitutîunala acea propositîune, care privesce la lini'a drumului feratu, ce se va trage spre marele principatu Transsilvani'a sî inlauntrulu acelei'a.

Cu adânca dorere amu luatu la cunoscintia necasurile cele grele, de cari a fostu cercetata industri'a in tierile Mele, precum sî airea.

Stadiulu celu înaintatu insa, pe care stà ea sî acum, Me face sa speru, ca in scurtu tempu, prin binefacerile pâcei, scutita de o legislatîune salutifera, prin poterea sea propria va luá de nou unu sboru duratoriu sî binecuventatu.

Mai multe proiecte de legi, ce tîntescu la inaintarea intereseloru politico-economice, precum sî mai multe alte propositîuni, ce cadu in competinti'a senatului imperialu amplu, suntu gatite din partea guvernului Meu, spre a ajunge inca in decursulu acestei sessiuni la consultârile Domnieloru Vóstre. Dorinti'a Mea, a cârei implinire Mi o garantéza zelulu celu devotatu alu Domnieloru Vóstre, este, cá problemele, de care Ve apucati acumu, sa ajunga in curendu la capetulu loru.

Pentruca unu sîru de propositîuni momentóse sî mari suntu pregatite de regimulu Meu pentru activitatea Senatului imperialu redusu, a cârui re'ncepere e 'ncopciata de presupunerea aceea.

Onorati membri ai Senatului Meu imperialu! Comitendu-Ve cu asecurarea imperatescei Mele gratîe sî indurâri la problemele Domnieloru Vóstre cele momentóse, nu trecu cu vederea dificultatea acelor'a.

Dar Mi-e firma confidinti'a, ca prin svatulu sî concursulu Domnieloru Vóstre Mi va succede, a conduce imperiulu, ce Mi l'au incredintiatu provedinti'a, cu mâna tare câtra unu venitoriu fericitu.

Acésta confidintia Mi resulta din iubirea popóreloru Mele, pre care pelânga intim'a urare a inimei Mele, cá destinele loru sa ajunga la deplinire spre fericirea sî glori'a patriei loru comune, le recomandu a totu potintelui scutu alu cerului.

Acest'a dar e din cuventu in cuventu discursulu, cu care Mai. Sea Imperatulu a deschisu in 2/14 Novembre a trei'a sessiune a senatului imp. Despre festivitatea acestei dîle aflâmu urmatórele: Diminéti'a s'a celebratu in catedral'a dela S. Stefanu sant'a liturgía din partea Archiepiscopului sî Cardinalului Rauscher, asistatu de capitululu seu, sî fiindu plina catedral'a de dd. Archiduci sî principi ai casei domnitóre, ministrii, capii armatei, functîunarii cei mai inalti de tóte ramurile, ablegatii imperiali etc., ear unu batalionu de militîa in parada facendu frontu in piatia. Câtra 11 óre se adunara membrii senatului imp. in sal'a de ceremonii, ai casei magnatîloru in drépt'a, ai casei ablegatîloru in stâng'a tronului. Curendu dupa aceea intrà Mai. Sea Imperatés'a cu suita stralucita sî luà locu in logi'a din drépt'a tronului; apoi se dete semnulu venirei Imperatului, sî Mai. Sea intrà in sala mergendu inainte-I toti ministrii, apoi Archiducii, functîunarii supremi ai Curtei sî demnitarii cei mai inalti ai armatei. Imperatulu in uniforma de Maresialu campestru, se urcà pe tronu, Si-acoperi capulu, Sel asà pe tronu. luà de pe mesciór'a din stâng'a tronului marele actu sî-lu cetì cu voce firma sî sonóra. Cuventulu a fostu intreruptu mai adeseori de acclamatîuni, cu deosebire unde se vorbesce despre învingerile armatei sî despre constitutîunalismulu in tierile resaritene ale imperiului. La finea cuventului resunà de trei ori „Sa traiésca!“ Cetirea discursului durase ceva preste ¼ de óra. Inceputulu sî finitulu cuventului de tronu fù anuntiatu de salve de tunuri, ear in decurgerea lui resunau tóte clopotele din Vienn'a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 24 Septembre (6 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara sî verificarea lui cu unele observâri de Presied., Mog'a sî Plecker, se citesce hartí'a Esc. Sele Comissarului reg. dietalu cont. Crenneville, prin carea se comunica dietei p. n. rescriptu dto Ischl 2 Octobre 1864, privitoriu la sanctîunarea legei pentru modalitatea tramiterei deputatîloru transsilvani la senatulu imp.; rescriptulu se citesce standu toti membrii in susu; apoi se citesce sî articululu de lege sanctîunatu in tóte 3 limbile tierei. La intrebarea Presiedintelui, déca va sa vorbésca cine-va la acestu obiectu? Zimmermann propune, cá, de sî nu s'au facutu schimbâri in articulu, totusi sa se redé comitetului respectivu spre relatîunare. Rannicher crede, ca nu e de lipsa, de órece nu s'au facutu schimbâri; Zimmermann stà pelânga assertulu seu, câci trebuie hotarita sî dîu'a, candu, sî ordinea, in care sa aléga despartiamintele; totu de acésta parere este sî Branu sî C. Schmidt.

Rannicher propune, cá diet'a sa decida ca lucrulu e urginte, sî luandu-se lucrulu la pertractare câtu de curendu, diet'a sa decida, ca are de a alege a) despartiamentulu 1 sî 4 în incaperi diferite; b) dupa facerea scrutîniului sî publicarea alegeriloru prin presied. alegu despartiamentele 2 sî 5, asemenea in incaperi deosebite, sî resultatulu se publica in acest'a-si modu, c) apoi alegu despartiamentele 7 sî 8, sî dupa publicarea resultatului d) alege diet'a pre deputatii imperiali din despartiamentulu 3 sî 6. Dîu'a alegerei se va face cunoscuta. E sprijinitu.

Binder partinesce propunerea lui Rannicher.

La votare propunerea lui Zimmermann remâne in minoritate de 39 contr'a 46 voturi.

Intr'aceea Rannicher a modificatu propunerea sea astfelù: a) alege diet'a pentru despartiamentele 3 sî 6, b) alegu despartiamentele 7 sî 8, c) alegu despartiamentele 1 sî 4, d) alegu despartiamentele 2 sî 5. Propunerea acést'a la votare se priimesce, sî Presied. promíte a face cunoscuta dîu'a alegeriloru; apoi totu Presied. provóca a se dá siedulele pentru alegerea unui notariu in absenti'a lui Wittstock. Pentru cercetarea scrutîniului se comitu Alduleanu, Plecker sî Thót.

La ordinea dîlei e cetirea a trei'a a articulului de lege dictala.

Asupr'a intrebârei: ca mai antâiu sa se citésca legea intréga sî apoi sa se faca corecturele stilistice, ori dincontra, Branu propune a se face reflessiunile dupa fiacare §. Se priimesce.

Brandsch, Dr. Teutsch sî Filtsch facu modificâri stilistice la § 10. (Discussiunile acestea suntu numai formale, sî asia trecemu preste ele, cu aceea, ca se priimesce un'a propunere a lui Filtsch.)

V.-Pres. Alduleanu, care pórta intr'aceea presidiulu, nu concede, a se face alte schimbâri stilistice afara de contradîceri in testu séu limbi; Mitr. Siulutiu sî Hanni'a lu sprijinescu, Rosenfeld, Dr. Teutsch, Br. Salmen sî Gull lu combatu, in fine se priimesce parerea V.-Pres., sî se facu unele schimbâri, resp. corecture formale stilistice dela § 10 pâna la § 23.

Siedinti'a din 25 Sept. (7 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, se dà spre citire o petitîune a comunei Idiciu: spre a fi incorporata la municipiulu Sabiiului. Se dà comitetului pentru impartîrea tierei. — Contele Nemesiu din caus'a betranetieloru sî a bolnaviciunei cere concediu de 4 septemâni; i se dà. — Comun'a Bungardu se róga, a intrevení diet'a pentru caus'a eii cu comun'a Sabiiului.

Presied. comunica resultatulu scrutiniului, dupa care notariu s'au alesu Conrad cu 81 voturi.

La ordinea dîlei e continuarea cetirei 3 a proiectului de lege dietala.

Se citescu § 31 sî ceialalti pâna in capetu (§ 86), sî se priimescu cu mici observâri stilistice sî formale, sî astfelu diet'a a priimitu acestu articulu de lege cá conclusu, sî Presied. promite a face cele de lipsa pentru substernerea lui la locurile mai inalte.

Alu doilea obiectu alu dîlei este citirea a trei'a a representatîunei câtra Mai. Sea pentru modificarea unoru §§-i ai legei pentru intregirea óstei. Fabini propune intre multa ilaritate a casei, a se sterge cuvintele „joculu celu orbu alu intemplârei“, câci acést'a nu este crestinesce, de óre ce dupa invetiatur'a crestina intemplare órba nu esista. Oratorulu staruiesce cu multu zelu pentru instituirea cuvinteloru: „jocu alu sórtei“, — cari apoi se sî priimescu.

Maager cere cuventu, pentru de a propune, cá representatîunea acést'a pentru insemnatatea eii cea straordinara sa se sî aduca la cunoscinti'a Mai. Sele pe cale straordinara, adica prin o deputatîune anumita d. e. din deputatii, cari mergu la Senatulu imperialu, cari sa o substérna in persóna la piciórele tronului imperatescu. Presiedintele sî Rannicher combatu acésta propunere; cel'a cu regulamentulu de trebi, dupa care tóte representatîunile câtra Imperatulu trebuie sa se substérna prin comissarulu reg. dietalu, ear cest'a prin aceea, ca ablegatii, ce se tramitu la senatulu imp., nu potu priimí din partea dietei sî alte mandate. Propunerea lui Maager nu afla sprijinire.

Vlassa. Inaltu Presidiu! In 29 Iuliu in siedinti'a 80 a dietei presinte, d. dep. Dr. Ratiu dimpreuna cu consotii sei a facutu o interpelatîune câtra in. presidiu in privinti'a comuneloru Ilv'a mica, Feldru, Nepos sî Rebrisiór'a din distr. Naseudului incontr'a comuneloru Iadu, Pinticu si Mettersdorf. De atunci au trecutu 2 luni sî 10 dîle, sî in privinti'a interpelatîunei acestei'a nu s'a datu inca nici unu respunsu. Eu mi iau voia, a rogá cu plecaciune pre in. presidiu, cá sa binevoiésca a ne dá óre care deslucire despre aceea, ca ce s'a fa-

cutu cu acésta interpelatîune, sî ce sperantie suntu pentru respunsulu, care s'a cerutu prin interpelatîune. Presied. respunde, ca interpelatîunile le-a tramisu la Guvernu sî acum'a va dá ursoriu nou in privinti'a loru.

Pope'a a predatu o petitîune a comunei Vam'a Buzeului in cause urbariale; se va dá comitetului de petitîuni.

Cu acestea siedinti'a se termina la 1 óra.

Siedinti'a din 29 Sept. (11 Octobre) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, se trece la ordinea dîlei: alegerea ablegatîloru pentru senatulu imperialu. Presied. se róga a se dá siedulele provediute cu 6 nume pentru 6 ablegati, ce se alegu din mijloculu dietei in locu de sectîunile 3 sî 6. Din scrutiniu, dupace numele Balomiri (câci nu se spusese mai de aprópe, ca Simeonu ori Ioann Balomiri) dintr'o siedula se declara nevalidu, este urmatoriulu: Groisz 78, L. B. Popu 76, Alduleanu 69, Reichenstein 64, C. Schmidt 63 sî Thot 48 voturi (Hoch! Éljen! Sa traiésca!)

Sectîunea 7 sî 8 au alesu pre Lászloffy cu 20, Dr. Teutsch cu 19, Br. Friedenfels cu 16 Filtsch cu 12, Baritiu cu 11 voturi; sî fiindca numai acesti 5 au maioritate absoluta, se face alegere mai strimta intre Puscariu cu 10 sî Angyal cu 6 voturi, din care alegere reese Puscariu cu 11 voturi.

Sectîunea 1 au alesu pre Mog'a, Alessandru Bohatielu sî Gavriilu Manu, cu câte 12 voturi; la loculu 4. si-tînu cumpan'a Buteanu sî Biltiu, dintre cari din alegerea restrinsa ese Buteanu cu 8 din 15 voturi.

Sectîunea 4 (19 voturi) au alesu pre Obert cu 18, pre Zimmermann sî pre Dr. Trauschenfels cu câte 15 voturi.

Sectîunea 2. (20 voturi) au alesu pre Branu de Lemény sî pre Pope'a cu câte 12, ear pre Popasu sî Moldovanu cu câte 11 voturi.

In sectîunea 5 (14 voturi) s'au alesu Schuler-Libloy cu 14, Gull sî Binder cu câte 13 voturi. —

Presied. predà spre citire harti'a Esc. Sele Comissarului reg. impoteritu, cu carea insotiesce p. n. rescriptu imperatescu, privitoriu la sanctîunarea articulului de lege pentru modificarea §-ului 75 alu ordinei dietale provisorie. P. n. rescriptu se citesce in tóte trei limbile.

La intrebarea Presiedintelui: déca are cine-va vre-o observare, se infatîsiéza urmatórele propuneri:

1) alui Binder: cá art. de lege sa se predé comitetului resp, spre a se convinge despre identitatea lui cu originalulu. E sprijinitu.

2) alui Rannicher; cá dupa legea positiva ce o are diet'a pentru sanctîunarea sî publicarea articuliloru de lege, legea acést'a, fiindu cu totulu neschimbata, numai sa se publice. E sprijinitu.

3) alui Gaitanu: ca legea acést'a sa se priimésca numai spre sciintia, sî uniculu esemplariu venitu sa se depuna in archivulu tierei. Nu e sprijinitu.

Pentru propunerea lui Binder vorbesce C. Schmidt, câci diet'a e unulu din cei doi factori ai legislatîunei, sî cá atare are sa folosésca dreptulu seu pretutindini. Pentru propunerea lui Rannicher vorbesce incodata Rannicher insusi; asemenea sî Binder pentru a sea.

Br. Friedenfels sprijinindu pre Rannicher, cá legea acést'a sa se ia din partea dietei cá publicata sî sa se espuna pe câtu-va tempu in buroulu dietei, cá fiacare membru sa se póta convinge despre aceea, ca nu s'a facutu in lege nici o schimbare. De acésta parere e sî Gaitanu.

Dupa o netemeinica observare personala din partea lui Binder, asupr'a Br. Friedenfels,

la votare propunerea lui Rannicher se priimesce cu 38 contr'a 36 voturi.

Presied. aduce la cunoscinti'a dietei harthi'a Esc. Sele Comissarului reg. dto 10 Octobre a. c., prin carea respunde la interpelatîunea lui Maager din 12 Septembre a. c., ca regimulu austriacu a luatu mesurile de lipsapentru punerea la cale a restabilirei drumului de pe Praov'a din Romani'a.

Mog'a se róga, cá propunerile Dr. Ratiu sî consoti in cestiunea pasiuniloru sî paduriloru, precum sî cestiunea creditâtii siculice sa se aduca la desbatere inca in sessiunea acést'a. Presied. promite, ca déca va mai remané tempu dela propositîunile regimului, negresîtu le va dá rendu.

Siedinti'a din 1/13 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se dau spre citire representatîunea câtra Mai. Sea, pelânga carea se substerne articululu de lege dietala, precum sî comitiv'a câtra Comissarulu regescu.

Comunele Budil'a, Nien sî Marcosiu se róga a fi incorporate la Sacele; petitîunea se predà comitetului pentru impartirea tierei.

Maager impreuna cu 17 consoti propune a se restitui fondulu domesticalu pentru acoperirea speseloru administratîunei autonome, pentru trebuintiele speciale ale districteloru, precum sî pentru formarea fondului tierei. Presied. promite, ca va traduce acésta propunere in tóte trei limbile sî o va aduce la ordinea dîlei.

Budacker cere cuventu, pentru de a interpelá pre presied., ca are de cugetu a aduce in sessiunea acést'a la desbatere cestiunea cea momentósa a fondului de dessarcinarea pamentului? câci multi membri dietali suntu fórte ingrijiti pentru afacerea acést'a. Presied. respunde, ca negresîtu lu va pune la ordine indata dupa terminarea obiectului de acum. (Va urmá.)

Dev'a in diu'a de S. Dimitriu (26 Oct.)*) Domnule Redactoru! Dati-mi voia pe unu momentu a dispune de unu spatiu óre-carele, in colónele pretiuitului Dvóstre diuariu. Acésta pretensiune pe câtu de modesta pe atât'a de drépta, se justifica prin sine insasi, cându luâmu amâna n-rii 73 sî 83 ai Telegrafului,— acolo citimu numele atâtoru barbati iubitori de 'naintare, cari prin marinimosîa au documentatu in fapta iubire câtra deaprópele, sî devetamentu câtra biseric'a luiChristosu.— On. publicu cunósce de acolo insemnatele daruîri de buna voia, cunósce scopulu, pentru care s'au facutu acele daruiri, cunósce sî numele ilustriloru daruitori, sî in urma cunósce sî pre barbatulu meritatu, prin a cârui staruintia pân'acumu s'au priimitu pe altariulu bisericei nóstre aprópe la 700 f. v. a. sî 2 # — afara de ce au contribuitu Ilustritatea Sea din propriulu seu, cá unu barbatu, pre care-lu léga atâtea reminiscintie pietóse de loculu nascerei sale. — Sî de órece totu insulu numai elu póte fi adeveratulu interprete alu simtieminteloru sale, sî eu cá atâre, in numele representantiei bisericei nóstre, voiu a dá espressiune via, sincereloru nóstre simtieminte de profunda recunoscintia, ce nutrimu, sî adeca multiamit'a, ce detorimu acestoru binefacatori ai nostri,— sî respective ai bisericei.— Dar cá acést'a a nóstra multiamita sa nu apara numai cá o detorintia obicînuita de tóte dîlele, ne simtîmu indemnati a ne 'naltiá versurile câtra ceresculu Parinte, pre acel'a a-lu rogá, cá sa-i tîna ani indelungati, dîle serine ferite de ori ce rele, sporindu totu mai multu cu fapt'a sî cu cuventulu intru ajutorinti'a celui garbovitu sub sarcin'a miseriei, sî intru marirea creatorului, carele singuru a veghiatu in tóte tempurile asupr'a parintîloru nostri, sî veghéza asupr'a nóstra, sî va veghiá asupr'a fiiloru nostri, remanendu intru Elu; câci déca strabunii nostri peste atâtea vécuri de amare suferintie, prin mijloculu valuriloru viforóse au scosu nai'a credintiei nevatemata in limanulu doririloru, sî noi, imbarcati intrens'a, plutimu liniscîti sub blândulu zefiru alu scutului augustului Suveranu, sub ne'nvins'a barbatîa a marelui Archipastariu.— Déca acésta religiune sub tempii impilâriloru zguduita din temelia nu s'au resturnatu, sî in urma déca acésta unica legatura a omului cu Domnedieu nu s'a 'nfrântu, e invederatu, ca firm'a credintia nevediutu lucréza, sî animéza pre cei ce o posedu spre lucruri mari intru marirea Lui.— Astfelu sî noi, credinciosii fii ai Bisericei lui Christosu,- din parochi'a opidului Dev'a,- firmi in credintia, ca preste neajunsele nóstre, Domnedieu insusi si-va cautá jertf'a sea,- facendu sa se marésca pâna chiaru sî prin dinariulu veduvei,- amu inceputu a-i zidí Lui casa de rogaciune démna de densulu, precumu facu tóte popórele crestine de astadi, intrecendu-se intru radicarea locuriloru de 'nchinaciune prin frumsetie sî gustu! Sî iata ca ni-au venitu intr'ajutoriu darulu insemnatu mai susu! —

Dreptu aceea Ilustritatea Sea Domnulu Consilieru aulicu Dimitriu Moldovanu,— ai cârui parinti, neosténiti in fapte crestinesci pentru Biserica,- si-odichnescu osemintele in cintirimulu de aici,- priimésca adenc'a recunoscintia sî profund'a multiamita din partea intregei nóstre obsti crestinesci, cum sî rogarea, cá sî in venitoriu sa onoreze tierân'a strabuniloru sei, prin re'nnoirea fapteloru bune. —

Astadi Ilustritatea Sea, plecandu spre Vienn'a, au dispusu a i se recetí sub Liturgía ecteni'a pentru calatori; noi i urâmu, cá Domnedieu sa-lu pórte in pace impreuna cu stimat'a-i familia. Ioann Papiu, Parochu sî Prot. gr. or.

Naseudu 2 Nov. 1864. Prea Onorate Domnule Redactoru! Articululu „Naseudu 4 Octobre 1864“, reprodusu in nr. 82 alu „Telegrafului“, me rogu a se completá cu aceea, cá dupa descrierea prândiului datu, sa se adauga urmatoriulu pasagiu: „Sér'a s'au datu sî unu balu, alu cârui venitu s'au

*) Intardiata din lips'a spatiului. Red.)

marîtu în ½ pentru repararea bisericei antice din Demsiusi sî pentru radicarea unui monumentu reposatului Simeonu Barnutiu. Incurgendu insa numai 46 fl., amu fostu cu totii consternati.“

Varietâti sî noutâti de dî.

Bugetulu austriacu pe an. 1865 arata spesc de 549.842,831 f. venitu 518,461,842 f., deficitu 31,380,989 f. Spesele se impartiescu in modulu urmatoriu: Statulu de curte 7,421,144 f.; Cancelari'a de cabinetu a Imperatului 63,482 f,; Consiliulu ministriloru 65,985 f.; Ministeriulu de esterne 2,374,430 f.; Ministeriulu de atatu 31,104,150 f.; Cancelari'a de Curte magiara 12,071,015 f.; Cancelari'a de Curte transsilvana 4,543,391 f.; Cancelari'a de Curte croato-slavgna 2,165,997 f.; Consiliulu de instructîune 55,240 f.; Ministeriulu de fi 344,013,885 f.; Ministeriulu de comerciu 13,606,741 f.; Miuistcriulu dc justitia 8,204,894 f.; Ministeriulu de politia 3,372,864 f.; Dicasteriele supreme de controla 3,795.881 f.; Ministeriulu de resbelu 103,767,772 f.; Ministeriulu de marina 11,102,766 f. Veniturile se repartiescu astfelu: Ministeriulu de esterne 144,100 f.; Ministeriulu de statu 457,968 f.; Cancelari'a aulica ungara 266,037 f.; Cancelari'a aulica transsilvana 79,375 f.; Cancelari'a aulica croato-slavona 45,100 f.; Ministeriulu de finnntie 490,885,342 f.; Ministeriulu de comerciu 16,605,673 f.; Ministeriulu de politia 547,150f.; Eicásteriele de controla 1666 f.; Resbelulu 9,066,227 f.; in fine Ministeriulu de marina 391,504 f.

(Artisticu.) Cine scie, sî cu deosebire cine simte, câtu de seraci suntemu noi de opuri artistice de totu feliulu, acel'a va scí apretiuí pe deplinu nevointiele „Aurorei române“ intru edarea portreteloru barbatîloru celoru mari ai Românîloru. O proba nóua despre acésta nevointia laudabila da zelós'a redactîune a foii nóstre beletrist'ce prin portretulu lui Ioann Dragosin, antâiului principe alu Moldaviei sî intemeiatorului acestui statu pe la anii 1359. Portretulu e fórte curatu; Dragosiu tîne in mân'a drépta buzduganulu, ear cea stânga e pusa pe arculu celu colossalu. Litografi'a e esecutata in institutulu lui Rohn sî Grund din Pest'a. Pretiulu portretului: pe harthia chinesésca 1 f. 50 cr., pe harthía velina 1 f. v. a. Recomandâmu publicului nostru spre caldurósa imbratisiere acestu opu artisticu, fiindu siguri, ca elu va fi unu adeveratu ornamentu pentru ori ce casa romanésca.— Se póte trage polânga tramiterea pretiului de mai susu sèu deadreptulu dela on. Radactîune a „Aurorei române“ din Pest'a (Strad'a Postei-vechi nr. 1, etagi'a 1. nr. 96) séu sl pe calea comerciului. —

Calendariulu „Umoristului“ pe a. 1865, care cuprinde in sine lucruri fórte interesante, tocmai voiamu a-lu recomandá publicnlui nostru: candu numerulu din urma alu Umoristului ne spune, ca acel'a in decurgerea de 3 septemâni ş'a trecutu, asiá incâtu ori ce recomandare din partea nóstra devine de prisosu dupa recomandarea in fapta. Cetitorii nostri sa nu intardîe insa a abonâ la editîunea a dóu'a, ce o face on. redactîune respectiva.

(Imprumutu nou de statu.) Ministeriutu nostru de finantie, domnu[u de Plener, nepotendu acoperí pe deplinu cele 70 milióne votate de Senatulu imp. in sessiunea lui din urma, face unu împrumutu nou de statu de 25 millióne. Inscrierile se voru face din 14 pâna 'n 21 Novembre c. n. sér'a la 8 óre. Obligatîunile se dau cu 87 f. in locu de 100 f.. sî suntu de câte 100 f., 500 f., sî 1000 f.; cametele de 5% f. se platescu in rate semestrale la 1 Juniu sî la 1 Decembre a fiacârui anu, incependu din 1 Iuniu 1865. — Conditîunile dar suntu fórte favoritóre sî e de speratu, ca nu numai se va acoperi imprumutulu, ci voru sî intrece summele oferite de patriotii austriaci. —

(Esamene de statu.) Eri (5/17 Nov.) depusera esamenele de statu la academi'a c. r. de aici cu successu bunu: dd. Simeonu Piso din Sacarâmbu, Iovianu Teodosiu Stoic'a de Vistea (Români) sî Adalbert Miháli (Magiaru.) —

Principatele române unite.

„Pressei“ din Vienn'a se scrie din Bucuresci cu datulu 3 Nov., ca intre Patriarchatulu din Constantinopole sî Pórt'a otomana s'au escatu colisiuni serióse, care guvernulu romanescu va sa le esploateze in favórea sea. Caus'a aru fi referinticle religiunarie din Bulgari'a: Episcopii Axentiu sî Ilariu, acusati din partea Patriarchatului pentru apostasía dela biseric'a resariteana, sî de aceea esilatí in Asi'a lânga Eufratu, la concessiunea Pórtei s'aru fi re'ntorsu, aru fi functîunatu solenelu in biseric'a bulgara din Constantinopole sî apoi aru fi priimitu deputatîuni de notablii bulgari, cari venisera sa-i salute sî sa-i comite in patria; ear a subscrie unu actu de subordinatîune, ce li s'aru fi impusu din partea Patriarchului, n'aru fi voitu cei doi Episcopi nici decum. Conflictulu acest'a dar intre Pórta sî Patriarchatu l'aru folosí guvernulu românu, pentru de a castigá pre Pórt'a in caus'a monastiriloru „inchinate“ pe partea sea.

Dupa aceeasi corespundintia armat'a româna se va uniformá de nou; vestmintele insa s. c. l., dupâce cele de mai nainte din Vienn'a aru fi fostu de totu slabe, se voru aduce de asta data din Franci'a sî Belgiu.

O societate englesésca, ce si-a castigatu dreptulu a sapá dupa metale in totu teritoriulu principateloru unite, s'au asiediatu cu statornicía la Ploiesci sî sa fia aflatu vine bogate, intre altele la mosî'a statului, numita Zint'a, sa fia datu de arama, de carea scotu pâna 'n 200 vedre pe dî.

Dupa o depesia telegrafica, camer'a legislatíva se va deschide in 6/18 Decembre. — Priimirea institutului postalu in administratîunea statului românu s'au amanatu pe lun'a lui Maiu a anului venitoriu. —

Prospectu politicu.

Camer'a italiana a priimitu din partea ministrului de finantie. Sela preliminariulu de bugetu pe anulu venitoriu, care arata deficitu de 200 mill. franci, pentru a câroru acoperire sa se faca crutiâri in armata de 30, ear in marina de 12 millióne, sî prin taxarea mai mare a mai multoru articuli, mai cu séma tabacu, sare, mârfuri coloniale s. a., din cari sa se castige 40 millióne; in fine alte 40 millióne sa se castige din vendiarea bunuriloru natîunale. Acel'asi ministru citesce o harthía, prin carea regele Victoru Emmanuilu resignéza la 3 millióne din dotatîunea corónei sî dà in dispositîunea statului mai multe palaturi regesci. — Cu tóte acestea descoperirile ministrului au produsu intristare sî spaima, câci densulu pelânga acestea cere a se platí tóta darea de pe unu anu inainte. — Pentru transpunerea capitalei dela Turinu la Florenza, ministrulu Lanza cere despagubire pentru Turinu preste 1 mill. de lire. Ministrulu Vacca predà unu proiectu de lege, prin care cere transpunerea curtei casatíve dela Milanu la Turinu; ministrulu Torelli altu proiectu de lege, care dà dreptu societâtîloru industriale, a se concentrá la Florenz'a, capital'a cea nóua a Italiei. Mosc'a aduce unu proiectu de lege pentru transpunerea capitalei, in care se dîce, ca dorintiele natîunale nu se potu multiamí acum indata, dar conventîunea pregatesce implinirea loru prin poterea cea irresistibila a fapteloru, — va sa dîca, se ascépta numai ocasiunea binevenita, pentru de a merge dela Florenz'a la Rom'a.

Tractatulu de pace intre Austro-Prussi'a sî Dani'a, care pórta datulu din 30 Octobre 1864, s'a publicatu; conditîunfle preste totu suntu pentru Dani'a mai favoritóre, decum se credeá inainte. Regele Danici prin unu manifestu solenu va deslegá pre locuitorii Schleswig—Holstein-ului de juramentulu de suditi ai dinastiei danese.

Parlamentulu danesu s'a deschisu in 5 Nov. c. n. la 12 óre, sî ablegatii ascultara in tacere sî dorere trist'a novela, ce o anuntià cuventulu de tronu, ca adica cele mai avute dóue provincie, Holstein sî Schleswig suntu perdute, suntu rupte de câtra monarchia. Tractatulu de pace s'a priimitu in fine mai cu unanimitate.— Spiritele in Dani'a suntu fórte iritate, sî mai tóte partidele invinuiescu sî urgisescu pre regele pentru nefericitulu resultatu alu resboiului.

Ide'a congresului napoleonicu iar preocupa cabinetele europene in modu estraordinariu; ba sa vorbesce, ca acelasi in primavér'a urmatóre se va realisá.

Din Russi'a strabatu vaiete neintrerupte asupr'a necalculabileloru daune, ce le-a casiunatu resbelulu pretutindinea pre unde au ajunsu. Agronomi'a, industri'a, comerciulu, — tóte suntu ruinate cine scie pe câti ani. Polonii espatriati la Siberi'a parte suntu bolnavi, parte au sî moritu de suferintiele, la care au fostu condamnati.

In Greci'a merge acum mai bine; confidinti'a intre rege sî natîune e in crescere. —

Nr. 39—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in Comunele gr. orient. tînatore de protop. II. alu Joajului de josu.

1) Balsi'a	cu unu	salariu	anualu de	100 fl. v. a.
2) Mad'a	„	„	„	80 fl. v. a.
3) Almasiulu mare	„	„	„	120 fl. v. a.
4) Glodu	„	„	„	60 fl. v. a.
5) Cibu	„	„	„	100 fl. v. a.
6) Bozesiu	„	„	„	80 fl. v. a.
7) Mermezeu	„	„	„	80 fl. v. a.
8) Bacainti'a	„	„	„	120 fl. v. a.
9) Homorodu	„	„	„	80 fl. v. a.

Tóte provedinte cu cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá vreun'a din aceste statiuni au pâna la finea lunei Nov. c. a-si asterne la subscrisulu cererile loru dimpreuna cu documentele despre botezu, despre absolvarea studie loru pedagogice sî despre portarea morala, pre lânga care se cere cá se scia sî cantârile bisericesci. Secarambu (Nagyág), 20. Oct. 1864.

Sabinu Piso Protop. si Insp. Scol. distr.

Nr. 40—1 EDICTU.

Prin care Ann'a lui Simeonu Morariu din Ludosiu, Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu eî barbatu Sofroniu Maniu din Apoldu mare, fara a se scí loculu aflârei eii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 6. Luni dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsiedie inaintea Scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra, procesulu incaminatu, se va otarí sî fâra de dênsa in intielesulu S. S. Canóne bisericesci. Sabiiu in 1 Octobre 1864.

Petru Badila, m. p.
Prot. gr. res. alu Mercurei.

Redacto rurespundiatoru **Zacharia Boiu.** Editor'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 89. ANULU XII.

Sabiiu, in 12/24 Novembre 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Octobre 1864.

(Continuare din nr. din urma.)

La ordinea dîlei e

Propunerea

deputatului Gabriilu Manu si alu consotîloru privitória la modificarea sistemei de contributîune pentru Transsilvani'a.

Dupa preliminariulu de contributîune statoritu de câtra Senatulu imperialu pre an. 1864 pentru Transsilvani'a,

a) summ'a contributîunei personale (tax'a de capu, a cetatieniloru, si cea protectiunala) face . . . 1.350,000 f.,

b) summ'a contributîunei de pamentu — 1.471,167 f. v. a. prin urmare summ'a contributîunei personale stà fatia cu summ'a contributîunei de pamentu aproximativu cá 91 la 100.

Summ'a contributîunei personale (cá tacs'a de capu) are de a se acoperí in tiéra:

1) prin platirea de 4 f. 20 xr. v. a. de câtra toti posessorii de pamentu — fâra esceptiune - déca ei au din acel'a dupa catastru unu venitu curatu de 20 f. si 10 cr., (de si ei nu suntu in stare prin lucrulu mâniloru sale de a-si castigá pânea de tóte dîlele.)

2) prin platirea de 3 f. 15 xr. de câtra posessorii de câte o casutia, si curialisti,

3) prin platirea de 2 f. 10 xr. de câtra individii fâra nici o proprietate,

4) prin platirea de 52½ xr. de câtra luntrasi (Schiffer).

5) prin platirea de 1 f. 5 xr. de câtra baiasi (urburari, matallurgi), carbunari, si spalatori de auru,

6) prin platirea de 6 f. 60 xr. de câtra israeliti,

7. veduvele de tóte categoriile platescu summ'a jumetate a contributîunei platite de câtra barbatii loru.

Cu privire la contributîunea concretala in multe comune ale Transsilvaniei locuite numai de agricultori tierani, contributîunea personala face o summa indoita, si inca mai mare fatia cu contributîunea pamentului.

Eara cu privire la punctulu 1. in mijloculu unoru familii de totu serace, cari din pamentu abiá au unu venitu anualu de 21—22 fl. v. a., contributîunea personala (tax'a de capu) fâra adausuri suie la 12 fl. 60 xr. séu 16 fl. 80 xr., — de órece tatalu cá capu alu familiei cu doi — trei feciori suntu taxati fiacare cu intrég'a summa, déca au ajunsu etatea de maioreni, — si asiá venitulu curatu alu pamentului acoperindu-le darea dirépta a capului si a pamentului, celelalte adausuri de contributîune trebuie sa le suplinésca contribuentii cu castigulu din lucrulu mâniloru, —

prin urmare summ'a directa a contributîunei personale intrece si de optu ori, eara cu adausurile la olalta mai de 16 ori summ'a contributîunei directe de pamentu.

Contributîunea personala cá taxa cetatienésca se platesce:

a) in Sabiiu, Brasiovu si Gherl'a cu 10 fl. 50 xr.

b) in Clusiu, Sighisiór'a si Mediasiu cu — 8 fl. 40 xr.

c) in M.-Osiorheiu, Bistriti'a si Sebesiu cu 7 f. 35 xr.,

d) in celelalte orasie cu 6 f. 30 xr.,

eara tacs'a protectîunala cu 26½ xr. se platesce in generalu de câtra cei miserabili.

Comparandu summ'a contributîunei personale cu a pamentului in Transsilvani'a, precum acestea cu summ'a contributîunei personale si a pamentului din Ungari'a, si iara-si cu summele de castigu (Erwerbssteuer) si a pamentului din celelalte provincii ereditarie a monarchiei; atunci numai decâtu se arata, cumca contributîunea personala din Transsilvani'a e preste mesura ingreuiatóre ;— acésta rea stare au recunoscut-o si inaltulu regimu alu Maiestâtii Sele, precum se póte cunósce din declaratîunile cele solemne ale Esc. Sele d. Ministrulu de finantia Cavalerulu de Plener din siedinti'a senatului imperialu amplificatu tînuta in 17 Septembre 1860.,— a senatului imperialu din 13 Martiu 1862, si 19 Novembre 1863.

Eara cumca starea atinsa e intru adeveru si nesuferivera, si locuitorii tierei nu mai potu supportá aceste greutâti, aceea se póte conchide preausioru si cu tóta consecuinti'a - intre alte mai multe impregiurâri,— si din urmatórele :

a) ne lipsescu- pre lânga alte isvóre de castigu- chiaru si drumurile de comunicatîune si comerciu in launtrulu tierei insusi, si si cu tierile vecine,- eara unele din acele care suntu cá drumuri de tiéra, au o elevatîune (suisiu) dela 10 pâna la 23 policari (Zoll) la orgia,- séu cá imperiale- fâra consideratîune- intr'atât'a de tacsate, incâtu bietulu tieranu abiá póte esí la satulu vecinu cu trasur'a de 2 vite;

b) diregatorii dela oficiele administrative politice, si de justitia in Transsilvani'a cu deosebire in comitate si districte, precumu scaunele secuiesci au o salarisare numai de jumetate in comparatîune cu oficialii din Ungari'a, si celelalte tieri ereditarie ale monarchiei, prin urmare cercularea baniloru si in asta privintia e subtrasa artificiosu din tiéra— de si póte indirectu;- e pré naturalu dara,

c) ca neavendu locuitorii tierei in unele pârti ale eii nici unu isvoru de castigu, nu suntu nici in stare de a platí contributîunea, prin urmare cá sa se sustîna pentru scóterea contributîunei neintreruptu executîuni militarie intr'o mesura fórte insemnata, care asemenea mistuiescu o parte insemnata din castigulu poporului, care insusi abiá-si mai póte sustîné viéti'a.

In mediuloculu acestoru impregiurâri nefavoritóre diet'a Transsilvaniei s'au grabitu — prin representantii poporului inca in anulu trecutu— in interessulu unitâtii monarchiei- de a inarticulá diplom'a din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26 Februariu 1861 intre legile tierei intru acea firma convingere si sperantia, ca starea eii cea esceptîunala de pâna atunci, va fi radicata numai decâtu, si eii i se va dá unu locu cuvenitu intre marginile dreptâtii spre a poté gustá o egala si justa tractare cu privire la afacerile comune, fatia cu Ungari'a si cu celelalte provincii ereditarie ale monarchiei.

Dupa ce insa pre lânga tóte asigurârile mai susu indicate din partea inaltului regimu sórtea contribuentîloru tierei acestei'a, nici dupa inarticularea acteloru de Statu, ba nici chiaru dupa tramiterea celoru d'antâiu deputati la Senatulu imperialu— intru nimic'a nu s'au usiuratu, si acea stare asupritória pre class'a mai seraca o amenintia cu totala nimicire ; se nasce cea mai urginte necesitate, cá diet'a tierei sa imbratîsiéze cu tóta caldur'a, si fâra amanare acésta causa! — pentru aceea subscrisii-si iau voia de a propune : Inalt'a casa sa binevoiésca a decide:

Cá Maiestatea Sea sa fia prin o préumilita representatîune rogata, cá sa binevoiésca pré gratîosu a demandá Ministeriului de finantie, cá acest'a sa astérna de timpuriu pentru cea mai de aprópe sessiune a Senatului imperialu unu proiectu de lege specialu pentru reformarea sistemei de contributîune, respective stergerea contributîunei personale si micsiorarea contributîunei directe preste totu in Transsilvani'a pre anulu viitoriu; cá acest'a sa se iee la desbatere inainte de reformarea sistemei generale de contributîune a monarchiei intregi.“

Totdeodata inalt'a dieta sa decida „Cá proiectulu acest'a cu privire la § 53 alu regulam. dietalu de trebi sa se pertracteze cu abreviatîunea c) cá urginte“ — eara spre anteconsultare sa se predeie comitetului finantîalu, cârui'a cu privire la § 53 lit. a), sa se impuna unu terminu de 8 dîle pentru substernerea raportului.

Sabiiu 16 Septembre 1864.

Gavriilu Manu, Demetriu Mog'a, Alessandru Bohatielu, Ladislau Buteanu, Iosifu Siulutiu, Ioanne Balasiu, Ioachimu Muresianu, Simeonu Balomiri, Mateiu Nicol'a, Michailu Bohatielu, I. Codru Dragusianu, Stefanu Biltiu.

Referint. Manu (depe tribuna) avendu a motivá propunerea facuta pentru modificarea sistemei de contributîune in

Tranni'a, premite, ca tempulu scurtu, ce ne mai stà spre dispositîune, cu multu lu apretiuesce mai tare, decâtu sa se lase cu acésta ocasiune intr'o disertatîune istorica despre sistemele de contributîune, care s'au sustînutu in Tranni'a din tempii cei mai vechi pâna acum, fia acelea de pe tempurile principiloru transsilvani, séu de sub fericitórea domnire a in. case austriace; nu va a descrie nici impregiurârile, intre cari s'au introdusu sistem'a Bethleniana, pe a cârei basa sustà in câtu-va sî astadi contributîunea personala, ci se va restringe pre câtu se póte la obiectu. Cine aru dorí a avé o cunoscintia mai compendiósa despre sistem'a contributîunei în Tranni'a, si-o potu castigá intre altele sî din carticic'a: Beitrag zur Geschichte und Statistik des Steuerwesens in Siebenbürgen von C. A. Bieltz, tiparita in Sabiiu in an. 1861. Trecendu strinsu la obiectulu dîlei, din care se vede, ca a doritu cu deosebire micsiorarea contributîunei personale, premite, cumca nici decâtu n'a pornitu din acelu principiu, cá veniturile statului din Tranni'a sa se scurteze, sî statulu preste totu sa patimésca in finantîele sele; ci a doritu sî doresce, cumca sistem'a contributîunala dupa starea materiala sî dupa mijlócele, ce le au locuitorii Tranniei cu privire deosebita la contributîunea personala sa se rectifice asiá, cá pe viitoriu sa nu mai fia statulu silitu, cea mai mare parte a contributîunei din Tranni'a a o scóte pe calea esecutîuniloru militare; a doritu, cá contributîunea sa se asiedie pre o basa amesurata asiá, cá locuitorii sa o póta supportá, pentruca déca nu voru fi in stare a o supportá, atunci acést'a va urmá nu numai spre ruinarea contribuentîloru sî a tierei, ci va aduce negresîtu dupa sine cea mai mare dauna sî pentru statu.— Incâtu pentru sistem'a contributîunala cu privire la contributîunea personala, de basa ne servesce cu deosebire inca sî acum in Tranni'a: Die Vorschrift, welche bei Ausschreibung der direkten Steuer für das Verwaltungsjahr 185 ½ zu beobachten war- data de directîunea finant. in Sabiiu in 24 Oct. 1855 nr. 7601. Acestu normativu insa nu se aplica astadi preste totu cum este, câci de atunci incóce s'au mai facutu óresi-care modificâri,— insa acelea acum le lasa la o parte, câci candu vomu vení la pertractarea meritoria a acestui obiectu, atunci le va aduce inainte. Dupace in propunere au insîratu, ca summ'a contributîunei personale cine are sa o platésca, dupa pct. 7. in aline'a 1 a dîsu urmatórele: „Cu privire la contributîunea concretala etc. A premisu, ca va sa fia câtu se póte de scurtu, insa intr'unu obiectu atâtu de momentosu e silitu a citi baremu câte-va date, prin care pote sprijini motivarea facuta. Datele le-a castigatu din comitatulu Solnocului interioru pe cale oficiósa. Spre a dovedí, ca in ce comparatîune stà inmulte comune contributîunea personalá cu apamentului, va citi numai summele din câte-va comune; asiá d. e. in Corueni contributîunea pamentului face 177 f. 70 ½ cr., pecandu contributîunea capului face 71%; in Gîrbou contributîunea pamentului face 178 f. 36 ½ xr.; ear sum'a contributîunei capului face 414 f. 12 xr. ací inca se vede, ca mai de trei ori contributîunea capului e mai mare decâtu a pamentului. Acésta proportîune se afla in comune fórte multe; dar aceste dóue date voru fi dór destulu spre chiarificarea lucrului. — Mai incolo amu dîsu in propunere: „Ear cu privire la pct. 1 in mijloculu unoru familie de totu serace etc. (citesce pct. 1.) — In privinti'a acést'a inca are date oficióse sî autentice, dln care in adeveru se vede, ca in multe comune capii familieloru sî déca nu au nici macar unu petecu de pamentu, dar au câte 2 séu 3 feciori, cu totii platescu câte 4 fl. 20 xr., dupacum e prescrisu numai pentru fostii nobili sî ómeni eliberati, adica fostii coloni; déca vomu mai computá acum sî contributîunea pentru desdaunarea pamentului cu 71 ½ xr., precum sî pentru fondulu tierei cu 4 ½ xr., vomu vedé, ca baremu doi membri din sinulu unei familie cu lucrulu mâniloru trebuie sa-si castige summ'a, numai cá sa-si póta platí contributîunea capului. Acést'a insa póte vení sî de acolo, ca contributîunea personala se rectifica de câtra deosebiti individi, sî fâra de a observá o uniformitate, de-sî normativulu rectificatîunei cuprinde determinatîuni lamurite; asiá d. e. in mijloculu unoru familie unii membri suntu taxati cu câte 3 fl. 15 xr., altii cu câte 4 fl. 20 xr., de-sî suntu de asemenea stare sî aru trebuí sa se taxeze intr'o formə. — Spre comprobarea celoru amintite cetesce datele urmatóre: In Agriesiu totu in comitatula Solnocului interioru, nr. casei 43. capulu familiei cá tata de 90 ani betrânu, sî elu impreuna cu 2 feciori ai sei insurati platesce fiacare intrég'a contributîune personala câte 4 fl. 20 xr. cu totulu 12 fl. 60 xr. Sî déca luâmu sî adausurile tierei cu 9 fl. 57 xr., cu totulu la olalta platescu 22 fl. 17 xr. Summ'a contributîunei pamentului adeveratu e 7 fl. 16 xr., dar care scie impregiurârile din comun'a acést'a, totdeodata se va convinge, ca venitulu pamentului abiá acopere summ'a contributîunei capului cu adausurile. In Glodu, nr. casei 134 se gasesce o veduva de 60 ani, carea cu unu fecioru alu eii amendoi suntu taxati cu contributîunea capului, veduv'a cu 2 fl. 10 xr., ear feciorulu eii cu 4 fl. 20 xr. de-sî platindu ei in contributîunea pamentului numai 1 fl. 38 xr. tragu unu venitu anualu din pamentu de 13 fl. 80 xr., ear contributîunea loru personala cu adausurile dimpreuna face 11 fl. 8 xr. prin urmare din venitulu pamentului dupa platirea contributîunei personale le mai remâne 2 fl. 72 xr. — In Briglesu (Tótszálás) sub nr. casei 33 unu capu alu familiei in etate de 75 ani cu 2 feciori ai sei platescu in contributîunea capului 8 fl. 71 xr., neavendu posessiune de pamentu. — In Solomonu sub nr. casei 13 unu tata in etate de 80 ani cu 2 feciori platescu la olalta in contributîunea personala 13 fl. 12 ½ xr. — In Terpiu unu tata de 80 ani cu unu fecioru alu seu de sub nr. casei 2 platescu in contributîunea capului 8 fl. 20 xr.; ear intr'a pamentului 1 fl. 67 ½ xr. —In Dingeleagu sub nr. casei 5 platesce o veduva contributîunea capului cu 2 fl. 10 xr.; ear pentru 3 feciori ai eii câte 4 fl. 20 xr., prin urmare cu totulu 14 fl. 70 xr., prin urmare cu adausurile pentru desdaunare sî fondulu tierei de totu 25 fl. 87 xr., eara in contributîunea pamentului platesce 4 fl. 27 xr. sî asiá din intregu venitulu pamentului de 42 fl. 70 xr., cu a cârui lucrare au asudatu tóta vér'a, remâne familiei spre sustînere numai 16 fl. 83 xr. — In M. Décse sub nr. casei 3 unu capu alu familiei cu 4 feciori sî in, eara cu adausurile dimpreuna 30 florini 81 xr. 2 fete platescu in contributîunile personale 17 fl. 51 ½ xr. contributîunea pamentului platescu 3 fl. 41 xr., prin urmare din intregu venitulu pamentului calculatu dupa catastru cu 34 fl. 10 xr. li-aru mai remané spre sustînerea vietiei 3 fl. 29 xr. dupa lucrulu atâtoru mâni peste vér'a intréga; insa fiindca in comun'a acést'a fórte arareori se cocu bucatele, ear estempu cucuruzulu nici decâtu nu s'au potutu cóce, nu suntu in stare a platí nici barem o parte a contributîunei personale. — Dupa legea recrutârei uniculu fiiu, scapa de sórte, déca tatalu seu a trecutu preste 60 ani; dupa sistem'a contributîunala insa unu tata séu o mama veduva sî déca suntu in vârsta de 70—80 ani, sî nu suntu in stare de a umblá pe piciórele loru, cu atât'a mai putînu de a lucrá ceva, se taxéza cu intrég'a suma de contributîune, anumitu sî fâra esceptîune atunci, déca ei pentru posessiunea de pamentu platescu 2 fl. contributîune.— Esemplele citate voru ajunge, dincontra aru poté citá pâna mâne la date. — Din acestea crede, ca inalt'a dieta se va poté convinge, ca starea contributîunei personale preste totu in Tranni'a a venitu nesuferibila. — Trecendu preste contributîunea cetatienésca, in aline'a urmatóre amu dîsu, ca „Comparandu summ'a contrib. etc.Contributîunea pamentului in Ungari'a face 14,666,651 florini; cá noi sa potemu face o comparatîune intre contributîunea pamentului din Ungari'a cu cea din Tranni'a, e de lipsa a le radicá amendóue la asemenea percente; sî fiindca la noi bas'a e 10%, vomu reduce sî contributînea din Ungari'a totu la 10%; facendu acést'a, vedemu, ca contributîunea in Ungari'a va face 9,166,650| f. Fatia cu acést'a contributîunea personala in Ungari'a face 30,070,400 f. Contributî'a pamentului in Tranni'a face 1,471,167 f. ear contributîunea personala 1,350,000 f. Déca in Ungari'a dupa contributîunea de pamentu se ptatescu 3,079,400 f., atunci nóue in Tranni'a dupa contributîunea de pamentu ni s'aru vení numai 494,155 f. prin urmare, déca vomu luá singura contributîunea pamentului in Tranni'a fatia cu cea din Ungari'a in comparatîune, atunci noi platimu mai multu cu 855,845 f. peste anu;-ear luandu ce au adusu in an. 1860 in senatulu imp. d. senatorulu imp. Iakabb unde au luatu numerulu sufleteloru in comparatîune sî a dîsu, ca locuitorii din Tranni'a facu numai ¼ din locuitorii Ungariei sî totusi au platitu inca atunci summ'a de jumetate a contributîunei personalo din Ungari'a, luandu sî acum acésta comparatîune a locuitoriloru din Tranni'a cu numeru rotundu de 2 mill. fatia cu locuitorii Ungariei rotundu de 8 mill., atunci noi amu avé de a platí numai ¼ din summ'a contributîunei personala a Ungariei, prin urmare numai 769,887 f., asiá dara si in casulu acest'a amu avé de a platí pe anu 580,125 f. mai putînu. — In celelalte provincii austriace contributîunea pamentului suie, dela 16—21%; déca se face comparatîunea, privindu insa sî intr'acelea contributîunea pamentului cu 10%, se vede ca pecandu in Tranni'a contributîunea personala fatia cu a pamentului stà ca 91:100, atunci in Galiti'a acésta proportîune este aprocsimativu cá 8:100; in Boemi'a cá 14-100; in Moravi'a 13-100; in Stiri'a cá 14-100. Din acestea inca se póte vedé, ca la noi contributî'a personala e preste mesura mare; prin urmare se póte cunósce pe deplinu, ca declaratîunea Esc. Sele ministrului de finantie de acumu facuta in senatulu amplificatu din an. 1860 cá respunsu la vorbirea dep. Iakabb, cumca Ungari'a aru platí 16% din venitulu curatu alu pamentului, ear Tranni'a numai 10%, sî asiá Tranni'a aru sî trebuí sa platésca o summa mai mare in contrib. personala cu privire la summ'a aruncata pe locuitorii Tranniei,

nici decâtu nu e motivata. — A dîsu in sfarsîtulu alineei citate din propunere, cumca acésta stare rea a contrib. pers. a recunoscut'o sî insusi regimulu Mai. Sele. Asiá se vede din respunsulu datu de câtra d. conductoru alu ministeriului de finantia de atunci câtra dep. Maager: „Dass die besonderen Uebelstände in Siebenbürgen das Finanzministerium bestimmt haben, die Regelung dieser Steuerverhältnisse daselbst nicht aufzuschieben bis die allg. Steuerreform eintritt, sondern schon früher die Personal-Erwerbssteuer in Verhandlung zu nehmen," ear in siedinti'a din 13 Martiu 1862 iara-si a recunoscutu Esc. Sea d. Ministru Cavalerulu de Plener dîcendu: „Die in Ungarn, Siebenbürgen und Kroatien unter verschiedenen Benennungen bestehenden Personalsteuern sind namentlich für die ärmeren Klassen der Bevölkerung empfindlich;" asemenea dîsu sî in siedinti'a din 18 Nov. 1863: „Ich verkenne nicht, dass die siebb. Personalsteuern diejenigen sind, welche die Steuerpflichtigen am härtesten treffen, sie sind höher und unverhältnissmässiger, als diejenigen die in Ungarn bestehen." Asiá dar nu ne mai trebuie alta dovada, cumca insusi in. regimu a recunoscutu, cumca starea contributîunei personale e asupritóre cu deosebire pentru partea poporului cea mai seraca. „Eara cumca starea atinsa etc. (citesce aline'a respectiva.)

Cu privire la drumurile de comunicatîune, crede ca cari au caletoritu prin tiér'a nóstra, voru fi aflatu, cumca in adeveru acest'a e unu motivu préintemeiatu. Dreptu esemplu, ca unele drumuri ale tierei au elevatîune fórte mare, aduce Comunicatîunea comit. Solnocului cu Ungari'a, cu deosebire dela Dees preste délulu Magojei sî muntele Rotund'a preste Capricu câtra Marmati'a. Pe dealulu Magojei intr'o lungime cá de 700° suisiulu e intr'adeveru dela 10 - 23°, dupa-cumu sî in anulu acest'a s'au mesuratu sî nivelatu. — Unii straini se voru mirá, ca cum potemu noi sa trecemu pe astfelu de drumuri; respunsulu e, fiindca nu potemu navigá prin aeru. Acestu drumu cá drumu de tiéra e unulu dintre cele mai vestite facutu pe unu tempu cu drumulu preste Tihuti'a câtra Dorn'a in Bucovin'a, totu sub ingrijirea aceluiasi Vicespanu Ujfalvi. — Ce se atinge de drumurile erariale in partea septemtrionala a Tranniei, spre dovada ca acelea suntu intr'adeveru prea ingreuiate cu vam'a, se póte convinge cine va caletorí dela Becleanu pâna la Deaju, în departare de 3 miluri, pentruca dupa dóue vite cu mersu sî cu venitu âre sa platésca 1 fl. v. a. pentru vam'a drumului. — Acum déca bietulu omu seracu, in a cârui casa jace soldatulu pentru scóterea contributîunei, dupace au siediutu in padure vr'o dóue dîle curatîndu lemne, sî in a trei'a dî se duce cu ele la Deaju, cá sa capete pentru unu caru bine incarcatu 1 fl. 20 xr. sî elu in vama are sa platésca 1 fl., séu din sate mai aprópe de Deaju mai putînu de 1 f., atunci totusi dupa lucrulu de 2—3 dîle cu trasur'a abiá le mai remâne 20—60 xr. dela summ'a baniloru capetati. Acésta stare se mai póte suferí? din acésta causa la locurile cuviincióse sî suntu de a se face cu tóta ocasiunea pasîi cuveniti cá sî in partea septemtrionala a tierei sa se stérga vam'a acést'a atâtu de impedecatóre pentru castigulu ómeniloru. — Ací mai vinu sî abusuri; nu va a inculpá pre nimenea, nici pre dregatoriele finantîale, nici pre arendatorii drumuriloru: insa déca stâlpii de vama dela locurile dupa lege menite se strapunu in a trei'a séu a patr'a comuna numai cu acelu scopu, cá sî acei caletori sa fia siliti a platí vama, cari nici odata nu calca sî nu trecu preste obiectulu vâmei, atunci acést'a aru insemná a asuprí pre nedreptulu pre caletorii. — Asiá se intemplà cu locuitorii din vr'o 16 comune din cerculu Petrei de pre Valea Spermezeului, cari in caletori'a sea câtra Reteagu nepotendu incungiurá 1 mila sî trece preste podulu erarialu dela Csicso-Kristur suntu totusi siliti in a trei'a comuna, adica la Reteagu a platí vam'a podului, cá arendatorulu sa nu-i desbrace de camesia.

A dóu'a a dîsu: b) Deregatorii dela oficiele adm. etc. (citesce pct. b.)

De unde sa-si póta castigá omulu seracu unu cruceriu pentru o mirtîsióra de bucate, déca prin târgu se 'ntalnesce numai cu ómeni flamendi sî goli la punga, cari nu vréu sî nu potu sa-i dea macar jumetate pretiulu pe materi'a lui. Nu vorbesce din punctulu acel'a, câci e sî elu dregatoriu sî ca pismuiesce dór starea deregatoriloru sî fondulu regiu séu din provinciele creditarie, ci va numai sa dîca, ca circularea baniloru in comitate e subtrasa artificiosu, de óre ce prin comitate, districte sî scaunele secuiesci deregatorii suntu d'abiá numai pe jumetate platiti cá cei din fondulu regiu sî din alte tieri. Cá sa nu gandésca cineva, ca aduce ceva inainte fâra basa sigura, déca vomu luá d. e. starea dregatoriloru din alte provincie sî o vomu asemená cu a dregatoriloru nostri: óre pe cine substitue Solgabirâulu de astadi? Nu pre unu Bezirksvorsteher? care are 1260,1155,1150 fl.? Séu sa luâmu unu jude supremu Vicespanu, nu substitue acest'a pre unu Kreisvorsteher? care are dupa impregiurâri 1470,1260,945 sî 840 fl., pânacandu in Tranni'a judii cerculari au salarie de 400 f., judii supremi de 700 f. sî Vicespanii de 600—700 f. Totu acésta proportîune stà sî fatia cu dregatorii din Ungari'a. Ce se atinge de dregatorii din fondulu regiu, gandesce ca cu alta ocasiune inca a facutu o comparatîune numai per incidens intre spesele tribunalului superioru din Sabiiu cu ale Tablei reg. Ba aflâmu inca, ca in unele scaune sasesci amploiatii suntu inca mai bine salarisati sî cá in celelalte provincie. „Amu premisu, domniloru, ca nu din pisma amu adusu acestea inainte, ci ca sum silitu a documentá, ca circularea baniloru in comitate e artificiosu subtrasa. Nu voiu a graí despre aceea, ca pentru ce nu se dau sî in comitate plâti mai mari sî asemenea cá in Ungari'a, alte provincie ale monarchiei séu scaunele sasesci din Tranni'a, pentruca ei suntu dóra municipali, de sî provisorie denumiti de câtra administratorulu jurisdictîunei — póte nu fâra vre-unu interessu particulariu propriu? — acést'a mi-o pastrezu pe altadata.

A dîsu 3): E prea naturalu dara,

c) ca neavendu etc. (citesce pct. c)

Tocm'a in sessiunea senatului imp. din urma la o vorbire a dep. Baritiu a respunsu Ministrulu de finantie, ca va emite ordinatîunile cuvenite, cá contributîunea personala sa se scóta cu tóta crutiarea, „mit aller Schonung". Eu credu, cumca din partea ministeriului de finantie se voru fi sî facutu dispositîunile cuviincióse; insa cumca acelea in cea mai mare parte nu au nici unu efeptu, ne póte serví de esemplu, cumca in com. Solnocului interioru ne'ntreruptu se sustînu 7 despartiaminte militare à 6 fecori pentru scóterea contributîunei. —

Scie, cumca la mai multe plansori din partea diregatorieloru politice in. presidiu gub. a recuiratu pre c. r. directîune finantîara, cá sa sisteze scóterea contributîunei prin esecutîune, macaru pâna la tómna, pâna candu voru stringe ómenii bucatele de pe câmpu sî voru poté capetá bani de pe ele; insa tóte acestea au remasu fâra efectu. — Cum se face scóterea contributîunei? Diregatoriele politice tramitu einen Civilboten cu 50 cr. plata- cá sa adune contributîunea; din partea perceptorateloru de dare, fâra sa se mai incunoscintieze diregatori'a politica, se tramite militi'a spre esecutare, care apoi se intalnesce cu Civilbote;- acum cum, sî de unde sa mai póta platí bietulu omu inca sî tacs'a de ecsecutîune? candu sî pe acésta cale se mai lipsesce de ce are?!— Asiá dara nu e mirare, déca dupa aretârile sî dupa impartasîrile oficióse, care le avemu chiaru din partea directîunei finantîala pe an. 1863 s'au scosu 2,916,793 f. 39 ½ xr. cu ecsecutîune militara; sî déca sistem'a contributîunei personale va stá inca totu asiá, se potu face dispositîuni din partea dregatorieloru finantîale, cá ecsecutîunea sa nu mai inceteze. Insa se teme, ca locuitorii, ne mai potendu supportá greutâtîle, voru esî din sate sî-si voru face colibi prin paduri. — A dîsu mai incolo: „In mijloculu acestoru impregiurâri nefavoritóre diet'a Tranniei s'a grabitu - prin representantii poporului inca in an. tr.- in interessulu unitatei monarchiei de a inarticulá diplom'a din 20 Octobre 1860 etc. . .

Sa ne aducemu bine aminte, domniloru, pre atunci candu erá vorb'a de tramiterea deputatîloru in senatulu imp., ce aperatori buni au gasitu in sal'a dietei acestei'a chiaru sî Weber-ii din Schässburg.

Au vorbitu sî alti preastimati domni pentru contributîunea personala preste totu, sî eu credu ca nici unulu intre noi nu este sî nu au fostu nepetrunsu de acea convingere, cumca in urm'a inarticulârei diplomei sî a patentei sî in urm'a tramiterei deputatîloru la senatulu imp. se va sterge séu se va modificá contributîunea personala, asiá incâtu locuitorii tierei acestei'a sa nu fia per exceptionem pedepsiti sî asupriti cu o contributîune. Eu insumi amu fostu de acésta convingere atunci, pentruca cele mai multe acte ce le amu acum scóse pe cale oficiósa, mi le-amu fostu castigatu inca in an. tr., sî déca cugetamu eu ca nu se voru face óresi care usiurâri poporului prin stergerea séu modificarea contributîunei personale, inca atunci faceamu propunerea acést'a.

Acum insa e neaperatu de lipsa sa facemu acésta motîune, pentrucá deputatii, ce-i tramitemu la senatulu imp., sa aiba ocasiune sî materialu de respectatu fatia cu dorintiele tierei, care materialu sa-lu propuna sî sa-lu apere acolo.— Trecendu la petitu a dîsu sa se faca o representatîune câtra Mai. Sea. N'a potutu specificá, cum sa se faca representatîunea acést'a, ci a dîsu: Cá Mai. Sea sa fia (citesce.)

A dîsu, ca acésta propunere séu proiectu sa se iee inainte de reformarea sistemei generale de contributîune a monarchiei intregi la desbatere pentru aceea, pentruca de sî din partea Esc. Sele d. mistru de finantie ca conducatoriulu ministeriului din an. 1860 am avutu óresi care asigurâri, cumca in privinti'a contributîunei personale a Tranniei se va face pasulu cuviinciosu, cá sa se iee mai inainte de reformarea con-

tributîunei monarchiei intregi la decbatere, totusi de atunci au trecutu 4 ani sî nu ni s'au mai facutu nici o nsiurare. Crede dara, ca de-sî apretiuimu tóta bunatatea in. regimu fatia cu locuitorii Tranniei, sa nu ne mai razimâmu în astfelu de promissiuni sî asceptâri, ci noi sa ne implinimu datorinti'a de representanti ai poporului sî sa comprobâmu aceea, ca noi nu mai suntemu in stare a subportá greutatea cea mare a contrib. pers., sî sa rogâmu pre Mai. Sea, cá sa se indure a face dispositîunile cuviincióse, cá pertractarea asupr'a reformârei sistemei de contributîune, resp. stergerei contrib. pers. sa se iee in senatulu imp. la pertractare inainte de a se luá proiectulu, ce aru atinge reformarea contributîunei monarchiei intregi; de óre ce me temu, cá nu cum-va sa mai tréca iarasi vr'unu anu séu doi sî noi sa stâmu totu asiá. Sî credeti-mi domniloru, ca déca vomu aduce noi ací ori sî ce lege, nici unu resultatu alu legiloru facute de noi nu va avé acea impressiune binefacatóre pentru poporu in Tranni'a, cá déca vomu poté mijlocí, cá starea contributîunala cea asupritóre sa se usiureze, sî déca vomu mijlocí, cá sa fimu sî noi tractati in afacerile comune, egalu cu locuitorii celoralalte provincie austriace; de óre ce credu, cumca nici o tiéra din monarchi'a austriaca nu ne-au intrecutu cu loialitatea fatia cu tronulu sî cu zelulu pentru unitatea monarchiei. (Bravo!) — Déca noi ne-amu implinitu datori'a fatia cu monarchi'a cá câtra o mama, avemu sî noi totu dreptulu de a pretinde dela monarchia, cá sa fimu sî noi tractati asemenea cu ceialalti fiii ai eii.“ — In fine a facutu propunerea, cá pe temeiulu §-ului 53 din reg. de trebi lit. a) sa se ia proiectulu acest'a de urginte, sî comitetului finantîalu, ce aru fi a se insarcinâ cu prelucrarea unui proiectu de representatîune, sa i se puna unu terminu de 8 dîle pentru substernerea raportului; — dar fiindu ingrijitu, cá nu cum-va sa ne pomenimu cu unu telegramu, ca diet'a e dissolvata séu amanata: pentru aceea modifica propunerea intr'acolo, cá in locu de 8 dîle sa se dee 4 dîle. (Bravo!)

La intrebarea Presiedintelui, déca va cine-va sa vorbésca la partea formala a acestei propuneri, G u l l in cuventu mai lungu, care insa adeseori intra sî in meritulu lucrului, din care causa apoi Presied. de mai multe ori-lu intrerumpe, aretandu inalt'a insemnatate a acestei propositîuni, carea pelânga cea privitóre la recrutare, este cea mai insemnata sî cu influinti'a cea mai pipaita asupr'a poporului: declara ca nu e cu potintia a lucrá materialulu celu colosalu in 4 dîle, ci trebuie sa i se deá celu putînu 8 dîle.

G. M a n u se apera de acelu pasagiu reu intielesu din cuventulu lui G u l l, ca propositîunea acést'a a esîtu din intentîunea de a-si castigá popularitate.

Ne mai vorbindu nimenea la acestu obiectu, proiectulu se dà comitetului finantîalu, care va referí asupr'a lui in restempu de 8 dîle. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

I n s i e d i n t i' a d' a n t â i u (din 30 Oct., 12 Nov.) atâtu in cas'a magnatîloru, câtu sî intr'a ablegatîloru se introducu sî se recomanda presiedintii sî vicepresiedintii respectivi. Acesti'a suntu totu cei vechi: in cas'a de susu: Pres. Principele Carolu A u e r s p e r g; Vicepres. Contele K u e f s t e i n; in cas'a ablegatîloru Presiedinte Dr. de H a s n e r, Vicepresiedinti: de H o p f e n sî Comitele natîunei sasesci Conradu S c h m i d t. Pre presiedintii casei de susu ii presentéza Archiducele R a i n e r, pre ai casei de josu ministrulu S c h m e r l i n g. Ambii presiedinti deschidu adunârile cu câte unu cuventu, in care espunu gravitatea consultâriloru presinti; H a s n e r atinge mai tóte cestiunile dinlauntrulu sî dinafar'a monarchiei, pecandu prînc. A u e r s p e r g amintesce numai pe scurtu gloriósele lupte din Schleswig-Holstein. — Intre membrii casei de susu se vede sî Mitropolitulu L i t v i n o v i c z. (Va urmá.)

Din Banatu. C o m. C a r a s i u 1 Nov. 1864. In legatura cu denumirile mai înalte de curendu intemplate a Comitîloru supremi, pentru unele Comitate s'a respanditu p'aici o scire turburatóre, esîta din funte, macarca neromânu, dar precumu se afidéza fórte credibilu: ca din partea Inaltului Consiliu regescu din Bud'a s'aru fi propusu la locurile mai 'nalte pentru denumirea Comitelui supremu in Comitatulu Carasiu cu total'a delaturare a românîloru (?) doi neromâni! unulu din Lugosiu, si altulu din Aradu.

Noi nu potemu dá crediamentu scornituriloru acestoru tendintióse, pentruca nu potemu presupune dela Guvernulu Maiestâtii Sele, ca cu apriat'a delaturare a pré-gratiosului Rescriptu Inperatescu din 27. Decembre 1860, sî cu ignorarea atatoru plansori, — sî anume a acelei substernute Maiesîâtii Sele pre gratiosului Imperatu alu nostru inca in 25. Iuniu 1863, la care sî adî totu se mai ascépta vindecarea doreriloru prin emissiunea unei Resolutîuni mai 'nalte — aru voí se vatemc pre Românii in sentiulu loru sacru de loialitate, a-i sgudui in credinti'a loru neclatita, sî prin asemenea propuneri a sterní neincredere in intentîunile parintesci ale Guvernului Maiestâtii Sele, sî intr'o asiá mesura mare a-i nemultiamí; — ci din contra Românii nutrescu speranti'a firma: ca inaltulu Guvernu amesuratu denumiriloru de curendu esîte, fórte bine nimerite, va avé privintia sî la dorintiele Românîloru din Carasiu, cari facu absolut'a majoritate, sî va propune pentru denumirea Comitetului supremu la locurile mai inalte cu total'a delaturare a neromâniloru curatu numai Români adeverati, cualificati sî despre loialitatea loru bine meritati.

Cu aceste suntemu datori pentru nimicirea scornituriloru, sî manifestarea opiniunei publice celei corecte, chiaru in interesulu Guvernului Maiestâtii Sele, celui bine intielesu. —

Principatele române unite.

— Consiliulu judetiaru alu Prahovei, spre eternisarea memoriei acestei epoce gloriése a istoriei Românîloru, a votatu sa se radice in piati'a din centrulu orasiului Ploiesci statu'a ecuestra a Domnitoriului, peste o funtâna cu apa dusa din munte, sî pe soclulu acestei statue urmatórea inscriptîune, subscrisa de toti membrii actuali ai acelui consiliu judetîariu:

CELUI CE A FACUTU UNIREA
Celui ce a luatu averea româna din mânele strâiniloru
c e l u i c e a i m p r o p r i e t a r i t u p e c l a c a s i u
CELUI CE A ELIBERATU COMUN'A
CELUI CE A DATU AUTONOMI'A JUDETIELORU
Celui ce a chiamatu pe toti Românii la drepturile cetatianesci sî politice
Celui ce a datu I n s t r u c t î u n e a g e n e r a l a g r a t u i t a sî o b l i g a i ò r i a
CELUI CE ARMÈZA TIÈR'A
APERATORULU NATÎUNALITÂTII
P r o t e c t o r u l u n e d r e p t a t î t î l o r u
Parintelui Patriei
DOMNULU ROMÂNILORU
Alessandru Ioann I.
RECUNOSCINTIA ETERNA
C o n s i l i u l u j u d e t i a n u a l u P r a h o v e i.

— Consiliulu judetianu din Vlasc'a asemenea a votatu radicarea unui monumentu, care sa pórte numele Domnitorului.

— Consiliulu jud. din Argesiu a votatu 30,000 lei peniru infiintiarea unei pietie in centrulu orasiului, care sa pórte numele Domnului, in mijlocu cu o fantana sî unu monumentu, cu inscriptiunea: „Alesului Romaniei.“ Asemenea sî alte judetie.

— Legea de espropriare din caus'a utilitâtii publice s'a promulgatu.

— Colegiele alegatoriloru de deputati suntu conchiamate pe 24 sî 25 Novembre,— semnu ca deschiderea camerei este aprópe. — Dupa „Buc.“

Prospectu politicu.

T r a c t a t u l u d e p a c e intre poterile aliate germane sî Dani'a s'a subscrisu din partea regelui Daniei in 12, ear din partea regelui Prussiei in 14 Novembre c. n.; schimbarea documenteloru de ratificare au urmatu la Vienn'a in 4/16 Novembre. Desbaterea in senatulu imp. danesu asupr'a acestui obiectu a fostu fórte agera sî patimasia. Unii dintre ablegatii ultranatîunali au protestatu incontr'a pasagiului acelui'a din tractatu, unde se dîce, ca pacea acést'a va fi eterna. — Trupele austriace cu 1/13 Novembre incepu a se re'ntórce in patri'a loru; cele din urma trupe voru trece prin Hamburgu in 2 Decembre c. n.

Se lucra de ambe pârtîle la o a p r o p i a r e i n t r e A u s t r i' a sî F r a n c i' a; cu acésta apropiere se pare ca stà in legatura re'ntórcerea principelui Metternich la postulu seu din Parisu. Foile francese dîcu, ca Austri'a e aplicata a negociá cu Franci'a pentru Rom'a, dar nici decâtu cu Itali'a pentru Veneti'a; la dincontra, tocmai pentru de a incungiurá acésta eventualitate, e hotarita a pactá cu Ungari'a sî a conchiamá diet'a acestei tieri.

I n I t a l i' a curgu inca mereu desbaterile asupr'a conventîunei cu Franci'a, cu deosebire a transpunerei capitalei, carea in fine, dupa o depesia telegrafica se priimí cu 317 contr'a 70 voturi. Asemenea ne spune alta depesia telegrafica, ca camer'a a priimitu propunerile ministrului de finantie Sell'a (comunicata de noi in numerulu din urma.) — Partid'a revolutîunara (garibaldiana) incepe a lucrá cu tóta seriositatea nu numai pe pamentulu austriacu, dar chiaru sî pe celu italianu; in 4/16 Novembre a fostu la Bagolino in Lombardi'a o lovire crâncena intre Garibaldiani sî trupele regesci, carea se fini parte cu prinderea parte cu imprasciarea revoltantîloru. In provinti'a Toscan'a sî cu deosebire in Florenz'a, au fostu esundâri infricosiate, care au lasatu dupa sine pagube enorme.

Redactu rurespundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 90 ANULU XII.

Sabiiu, in 15/27 Novembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Octobre 1864.

(Continuare si capetu din nr. 88 si 89.)

Apoi se dà cuventu lui Obert, pentru de a moivá propunerea sea in privinti'a scóleloru industriale si agronomice.

Propunerea este cea urmatóre:

Propunere.

Cu privire la starea presenta a agriculturei si a industriei in car'a patria;

petrunsi de convingerea, ca caus'a acestei stâri triste a jacutu de o parte in legislatîunea patriei;

si ca prin urmare e un'a din cele mai urginte datorintie a representantiei tierei, a delaturá dupa potintia tristele urmâri ale acestei stâri;

decide diet'a:

a se elaborá fâra intardîare prin comissiuni spre acestu scopu denumite:

1. unu proiectu de lege, privitoriu la intemeiarea scóleloru inferióre de agricultura;

2. unu proiectu de lege, privitoriu la intemeierea scóleloru inferiere de industria;

3. unu proiectu de lege, privitoriu la deschiderea si facerea mai multoru drumuri nóue, spre indestulirea cerintieloru de comunicatîune debuincióse;

4. unu proiectu de lege, privitoriu la efeptuirea de espusetiuni periodice pentru productele agriculturei si ale industriei patriotice.

Sabiiu, in 23 Maiu 1864.

Franciscu Obert m. p.,
deputatu din cerculu I. de alegere alu scaunului Mediasiului, cá propunatoru.

Refert. Obert, dupace atinge, ca propunerea lui au aflatu inca dela inceputu partinire atâtu de caldurósa, incâtu nu se teme de sórtea eii mai departe, dîce camu urmatórele. La an. 1841 Presied. dietei de atunci Br. Franciscu Kemény a dîsu, ca e rusîne, câtu de departe stà inderaptu legislatîunea transsilvana fatia cu o viétia regulata cetatienésca. Densulu inca a luatu mandatulu seu de deputatu cu acea propunere, cá sa conlucre dupa potintia pentru delaturarea releloru atinse de Br. Kemény; câci si densulu crede, ca organisarea economica a tierei intocmai asiá e de lipsa, cá si cea politica si judiciala. Mai departe crede, ca prin propunerea sea nu va impedecá celelalte lucrâri ale dietei, pentruca sessiunea acést'a e pe gat'a, ear pâna la sessiunea cea mai deaprópe este tempu destulu de preconsultare. Mai departe a vediutu, ca regimulu a sanctîunatu si in alte tieri asemenea proiecte de legi, ba a si dotatu asemenea institute, precum d. e. in Keszthely in Ungari'a pentru o scóla de economia a incuviintiatu 65,000 f. si a insarcinatu pre Cancelari'a aulica ungara a luá mesurile de lipsa inca si pentru alte dóue institute de feliulu acest'a, unulu in Debrezinu, si altulu in Ungari'a de susu. Dar densulu a mai proiectatu si scóle industriale, si cladirea drumuriloru in tóte pârtîle, si espositîuni regulate. Se dîce, ca Tranni'a este tiéra mai cu séma agricola. Acést'a e adeveratu, pentruca 75% ale locuitoriloru se ocupa cu economi'a viteloru si agricultur'a, si numai 25% cu meseriele. De aici aru urmá, ca legislatîunea sa se intereseze mai cu séma de agricultura; insa agricultur'a trebuie sa fia ajutata de urmatorii 5 factori: scóle agronomice, radicarea meserieloru, creditulu de pamentu, mijlóce eftine de comunicatîune, si espositîunile. Pentru creditulu pamentului si pentru deschiderea de drumuri nóue a luatu regimulu mesurile de lipsa, propunendu 7 drumuri nóue, si asiá acestea se voru face. Ear factorulu celu mai momentosu pentru inaintarea culturei in patri'a nóstra este infiintiarea de scóle de agricultura. Noi nu potemu cunósce inca de ajunsu, ce resultate bune aru avé lucrarea mai ratîunala a pamentului, carea nu se póte fortiá; si déca astadi s'aru sterge economi'a de 3 hotare, atunci deocamdata nu s'aru vedé progresse, ci regresse, precum se vedu dejá in Brasiovu si Clusiu; pentruca poporulu stà lipitu de obiceiurile sele cele vechi si nu priimesce usioru innoiri, si de aceea introducerea unei economii mai ratîunale nu se póte demandá prin ordinatîuni, ci trebuie sa se faca mai multu prin esemple; poporulu trebuie sa se invetie, sa se lumineze, si sa se inzestreze cu idei sanetóse despre agricultura. (Bravo!) Un'a scóla de agricultura adeveratu ca n'aru fi de ajunsu, ci aru trebuí sa se faca celu putînu 3, câci amu remasu fórte departe indereptu, si câci poporulu are lipsa de a le vedé si de a invetiá din ele câtu mai cu usiuratate. — Altu factoru pentru radicarea agriculturei suntu meseriele, si vedemu ca 'n adeveru agricultur'a in tierile acelea infloresce mai frumosu unde meseriarii din tiéra cumpera necurmatu productele crude ale agriculturei. (Asiá e!) Engliter'a d. e. scóte din tiéra putîne producte crude; dar in ce flóre se afla agricultur'a, se póte vedé de acolo, ca la an. 1863 manufacturi englesesci s'au esportatu de 1400 mill. fl., de unde se póte vedé, câtu castiga agricultur'a din industria. Engliter'a s'au inavutîtu mai cu séma prin aceea, ca lânga agricultura au avutu si industria mare, si astfelu productele crude indata au cautare si trecere la industriari, si ale industriariloru la agronomi, si acest'a este isvorulu celu mai de frunte pentru avutî'a natîunala. Tranni'a este incungiurata de tieri agricole, si problem'a eii nu póte fi nici decâtu de a remané si ea tiéra agricola. (Fórte adeveratu!) Dar dupace vomu intrá si noi in drumurile ferate, noi cu productele nóstre cele crude nici ca vomu poté tiné concurinti'a cu tierile cele bogate dela resaritu, care de altmintrea si trebuintiele civilisatîunei le cunoscu inca in mesura mai mica decâtu noi. Si nici ca a fostu Tranni'a totdeun'a tiéra agricola, ci in secululu 14 si 15 au avutu negotiu infloritoriu,— si tocmai pe atunci ea erá mai avuta. Engliter'a nu s'au inavutîtu prin esportulu producteloru eii celoru crude in tieri straine, ci prin trecerea loru inlauntrulu tierei, va sa dîca prin meserii. Si de aceea densulu (Obert) a proiectatu a se infiintiá si scóle de meserii, precum si espositîuni regulate din tempu in tempu pentru incuragiarea atâtu a agriculturei câtu si a iudustriei.— Aru mai fi de a se vorbí despre spese. Spese mari fondului tierei nu s'aru face, câci esista unu fondu de comerciu, unu fondu pentru scóle de agricultura, se póte pretinde subventîunea statului, si numai restulu aru cadé apoi pe fondulu tierei. Insa lucrulu atât'a e de momentosu, incâtu se póte aduce o jertfa pentru realisarea lui; câci suntu lucruri, cari nici odata nu suntu prea scumpe, si pentru cari statulu in tóte impregiurârile trebuie sa aiba bani, si intre acestea se numera desceptarea poteriloru ce dormu, crescerea tinerimei, si asecurarea aceloru factori, de cari atârna bunastarea poporului. In fine propune, cá obiectulu sa se predé unui comitetu, ce sa se formeze din câte unu membru de sectîune. (Bravo! Bravo!)

Asupr'a modalitâtii, cum sa se pertracteze propunerea lui Obert, se nasce discussiune viua:

1) Rannicher, sprijinitu de Rosenfeld si Budacker, e de parere, ca propunerea acést'a dupa § 43 alu regulamentului sa se redeá lui Obert, spre a substerne dietei unu proiectu intregu, care proiectu apoi sa se deá unui comitetu spre consultare si reportare.

2) Obert, sprijinitu de Gaitanu si de Thiemann, apera propunerea sea, câci cá individu singularu nu e in stare a-si castigá datele de lipsa.— In fine mai vine

3) Gull, pentru de a propune, cá diet'a sa aléga unu comitetu de 8 membri, care sa elaboreze o representatîune câtra Mai. Sea, spre a se tramite din partea regimului la dieta proiecte de legi in privintiele acestea. —

Propunerea lui Gull nu afla sprijinire, ci

la votare se priimesce propunerea lui Rannicher, dandu-se lui Obert asecurare din partea presidiului, ca acest'a i va esoperá dela jurisdictîunile publice ori ce date, de cari aru avé lipsa la elaborarea proiectului seu.

La ordinea dîlei este mai departe

Reportulu

comitetului finantîalu despre ambele proiecte de lege, privitóre la stabilirea preliminariului pentru fondulu de concurintia transsilvanu pe periodulu finantîalu

I. dela 1 Nov. 1863 pâna la finea lui Decembre 1864, sî

II. pe anulu 1865.

Refert. Schuler-Libloy dupa cuvintele introdu catóre, espune trebuinti'a platírei contributîuniloru. Cu câtu, dîce elu, statulu va dá membriloru sei mai multe folóse sî i va scutí de mai multe pagube, cu atât'a mai bucurosu voru portá acesti'a contributîunile, numai sa steá contributîunile in proportîune cu poterile contribuentiloru. Tranni'a fatia cu tempurile dinainte de an. 1848 nu póte dîce, ca folósele eii aru fi propasîtu in acea mesura cá contributîunile, sî aici negresîtu este disproportîune. Tabloulu totalu alu oblegamenteloru tierei va sa-lu propuna in cele urmatóre. Bugetulu statului pe an. 1864 arata pentru Cancelari'a aulica tranna cam 3½ mill.; administratîunea finantîala costa peste 1 mill.; cerintiele pentru fondulu de dessarcinarea pamentului cam 3 mill., in fine feliuritele aruncuri pe comune, sî eata summ'a de 10 mill.; totu cam atât'a platesce tiér'a sî pentru trebuintiele generale ale imperiului, cari cu tóte la olalta facu cam 300 mill f. pe anu, din cari numai cá interesse se platescu 106 mill. pe anu, ear cam 120 mill. cadu pe bugetulu militaru. Astfelu Tranni'a aru avé a subportá 20—24 mill. pe anu. Acum contribuit'au Tranni'a la scaderea datorieloru statului? Déca dá, atunci s'aru poté pretinde fondulu domesticalu; déca nu, atunci e mai bine a cere din finantiele statului, decâtu a umblá dupa finantie proprie tranne, cari ne-aru incarcá totdeodata sî cu dessarcinarea pamentului intréga. (Asiá e!) Afara de spesele sele speciale in summa cam de 5 mill., Tranni'a platesce in cass'a statului la 4 mill. f. dare directa; indirecta ce-va peste 7½ mill.; darea de vinarsu 1,640,000 f., prisosulu din venitulu salineloru cam 2½ mill.; monopolulu de tabacu 1½ mill.; timbre sî taxe mai 1 mill., vâmi de transitu cam 200,000, vâmi interne 140,000 s. a.; domenele statului in Tranni'a dau numai 30,000, cele predate bancei 7000 f., totu baiesîtulu numai ce-va peste 200,000 padurile statului 13,000; asiá incâtu cu totulu Tranni'a a contribuitu la bugetulu imperiului pe an. 1864 numai 11,823,860, f. va sa dîca statulu cheltuiesce de dóue ori atât'a pentru Tranni'a de câtu are venitu din ea. Totu cam asiá e sî cu alte tieri asiá incâtu totu cam la 600 mill. spese suntu numai 500 mill. venitu, va sa dîca deficitu de 100 mill. Asiá dar nici statulu nu póte dá totu ajutoriulu cerutu, ear creditulu statului in fine are sî elu marginele sele.— Mi se va respunde, ca sa se urce dârile, ori sa se faca crutiâri câtu se póte mai mari. Se va face sî un'a sî alt'a, atâtu din partea imperiului, câtu sî a tierei; numai câtu capitalulu de lucru alu poporului nu se póte atacá, nici isvorulu de castigu nu se póte ruiná, precum nici muierea, a cârei gaina ouá óue de auru, n'a potutu castigá deodata tóte óuele taindu-si gain'a.— Pânacandu se va face reformarea contributîunei imperiale, va trebuí sa ne ajutâmu noi insîne, sî acést'a o vomu face urcandu productivitatea, mai cu séma inaintandu agricultur'a.— Din tóte aceste impregiurâri urméza, ca atâtu finantiele tierei, câtu sî ale statului pretindu cea mai mare crutiare, sî din acestu punctu de vedere a conceputu comitetulu raportulu seu (Bravo!) (Citesce raportulu in limb'a germana.)

Binder propune incheiarea siedintiei, Negrutiu trecerea dela desbaterea generala la cea speciala. Deci se cîtescu propunerile facute de comitetu:

„De óre-ce insa adausulu la fondulu tierei pentru periodulu finantiale 186¾ statatoriu din 14 luni efective s'a incassatu sî mai ca s'a sî chieltuitu, prin urmare nici o schimbare nu s'aru mai poté face, — pentru aceea urméza mai ainte

Propunerea.

Inalt'a dieta sa binevoiésca:

„I. Preliminariulu pe periodulu finantîalu 186¾ statatoriu din 14 luni a-lu incuviintiá intru totu cuprinsulu lui, sî proiectulu de lege ce stà inainte a-lu acceptá nestramutatu cu acei trei articuli, sî a-lu substerne spre aprobarea pré'nalta cu acea dechiarare, ca s'a esaminatu totodata sî preliminariulu pe a. 1865, la care s'au esprimatu dorintiele, asceptârile sî provocârile, cu scopu de a se realisá inca pe anulu 1865;“

„II. Preliminariulu pe periodulu finantîalu 1865 alu revedé, sî propunerile facute la rubricele singuratice a le supune decisiunei sele.“

Se priimesce fâra desbatere.

Articululu 1 dar suna asiá:

Articulu de lege

privitoriu la stabilirea fondului transsilvanu de concurintia alu tieri pentru periodulu finantîalu din 1 Novembre 1863 pâna 'n ultî'a Decembre 1864.

Art. I. Spre a aduce in venitoriu anulu de pân'acum administrativu in consunantia cu anulu solariu, se estinde durari'a anului administrativu 1864 pe 14 luni, va sa dîca, pe periodulu dela 1 Novembre 1863 pâna la 31 Decembre 1864.

Art. II: Spesele totale ale fondului tierei pentru periodul susumentîunatu se aplacidéza in summ'a de 219,411 fl. v. a.

Art. III. Spre acoperirea pârtii din summ'a de 151,031 fl. a spesseloru totale, care nu se póte acoperí din veniturile proprii ale fondului tierei, preliminate cu 68,380 f., se va esrie sî scóte pe periodulu finantîalu 1864 o aruncatura de 4½ xr. pe fiacare f. alu dâriloru directe imperatesci (esceptîunandu-se insa adaugamentele estraordinarie).

Urméza preliminariulu pe an. 1865, in privinti'a cârui'a dîce raportulu:

In preliminariulu pentru a. 1865 recerinti'a sub titlu 1 pentru Esactoratulu provincialu pusa cu 29,455 fl. s'a scadiutu dupa alaturatulu conspectu la 25,405 fl. din causa, pentru ca mai multe posturi séu nu suntu implinie, séu respectivii amploiati suntu airea aplicati, séu pentrucá sa-si póta asceptá reducerea aceloru posturi, sî asiá rubricele suscepte in titlulu 1 se recomanda spre incuviintiare cu acea propunere:

„ca spesele pentru Esactoratulu provincialu suntu a se suscepe in preliminariulu pe a. 1865 de incuviintiate in sum'a redusa la 25405 f. v. a., cu privire insa la aceea, ca reorganisarea perfecta a Esactoratului provincialu stà la inaltulu regimu sub pertractare, inaltu acelasi aru fi de a se recuirá, cá sa predee despre aceea dietei câtu mai curendu o propusetiune, eara pâna atunci sa sisteze implinirea posturiloru vacante.“

Recerintia. Titlu 1. Esactoratulu provincialu.

1. unu Esactoru 1260 f. 2. unu Vice Esactoru 1050 f. 3. patru Consiliari de esactoratu 2 à 945 f., 4. 2 à 840 f., la olalta 1890—3570 f., 5. unu Registratoru 635 f., doisprediece Oficiali de esactoratu; 6. 2 à 735 f.=1470; 7. 5 à 630 f.=3150 8 5 à 525 f.=2625, cu totulu 7245 f.; 9. optu Ingrosisti, 6 à 367 f. 50 xr.=2205, 10. 2 à 315 f.=630 cu totulu 2835 f. 11. 6 Accesisti à 262 f. 50 xr.=1575 f. 12. unu Usieriu 263 f. 13. unu Servitoriu de oficiu 262 f. 14. unu Ajutatoriu de servitori 210 f., 15. Adause de functîune sî de suplinire *) 2000 f. 16. siepte Diurnisti à 80 xr. incirca 2000 f. 17. Remuneratîuni sî ajutórie 900 f. 18. Trebuintiele oficiului sî de cancelaria 1300 f. 19. spese diverse 200 f. v. a.

Summ'a 25,405 f. v. a.

Schuler—Libloy in cuventu lungu cere incuviintiarea acestei positîuni dupa propunerea comitetului, ear representantele regimului dupa propunerea regimului;

la votare se priimescu tóte trei pârtîle din propunerea respectiva a comitetului, cu cari siedinti'a se terminà la 2 óre.

Dela Senatulu imperialu.

In siedinti'a 2. a casei de susu actele cele mai însemnate suntu: citirea pactului familiaru privitoriu la priimirea corónei messicane din partea Archiducelui Ferdinandu Maximilianu, sî la propunerea cardinalului Rauscher alegerea unui comitetu de 9 membri (cardinalu Rauscher, Br. Münch, Cont. Kuefstein, gener. conte Thurn, Br. Lichtenfels, princ. Iablonowsky, Episcopulu Fogarasy, cont. Leone Thun pentru compunerea unei adresse la cuventulu tronului.— Contii Kronberg, Khevenhüller, Münch sî Episcopulu Br. de Siagun'a lipsescu.— Sî in cas'a ablegatîloru, la propunerea betrânului Abate dela Mölk, Eder, se priimesce compunerea unei adresse, sî dupa o discussiune in privinti'a numerului— centrulu cu proponintele Eder dîce: 12, stâng'a cu propunintele Schindler: 9,— se defige cu 93 contr'a 69 voturi numerulu de 12, sî se alegu: Dr. Giskr'a cu 166 voturi (tóte), Dr. Brinz cu 136, Zimmermann cu 136, Dr. Herbst cu 129, Dr. Berger cu 127, cont. Potocki cu 115, Br. Protobevera cu 93, Br Tinti cu 92, Kuziemski cu 90 sî Hagenauer cu 88. Acesti'a 10 au maioritate absoluta; pentru 2 trebuie sa se faca alegere successiva, din carea reesu: Dr. Ryger cu 92

*) La Numerulu postalu 15 se observà, precumca se ascépta, cá inaltulu regimu va luá adausele suplinitóre pentru amploiatii sî servitorii c. r. disponibili pâna la marimea salarieloru loru anteriori asupr'a vistieriei statului, si va liberá fondulu, care la acelea nu e oblegatu.

sî Moog'a cu 86 voturi.— (Notari se alesera: Dr. Fleckh, Dr. Hanisch, Dr. Hassmann, Grenter, Gull, Puscariu, contele Chr. Kinsky sî Obert; ordinatori: Dr. Gross, Steffens, cont. Wrantislau sî nob. de Mende.

In siedinti'a 3. a casei ablegatîloru se constitui comitetulu pentru adressa sî despartiamintele, apoi se publicà resultatulu alegeriloru pentru comitetulu de verificatîune sî petitîuni.— Unu proiectu adusu in siedinti'a trecuta din partea Dr. Berger, privitoriu la processulu dep. Rogavsky, se impartiesce intre membrii. Apoi se dà spre citire o interpelatîune a lui Schindler sî consoti: ca are de cugetu regimulu a aduce inca in sessiunea acést'a unu proiectu de lege pentru responsabilitatea ministriloru fatia cu senatulu imperialu? Ministrulu Schmerling respunde, ca va dá desluciri in un'a din siedintiele urmatóre.— Ministrulu Mensdorff comunica sî aici actulu familiaru pentru Archiducele Maximilianu.— Ministrulu Plener substerne computulu incheiatu dépe an. 1862, dupa care spesele reale au intrecutu spesele preliminate de 394 mill. cu 1½ mill., ear veniturile reale au intrecutu pre cele preliminate de 294 mill. cu 25 mill. Apoi asterne bugetulu pe an. 1865; preliminate suntu 548½ mill. spese, sî 518 mill. venituri. Cele 30 mill. ce lipsescu se voru acoperí parte prin cele 18 mill. ce are sa castige Austri'a cá despagubire din resbelulu danesu, parte prin operatîuni ereditale de 12 mill.— Apoi substerne unu proiectu pentru reformarea dâriloru, la carea regimulu s'a luatu dupa principiulu contributîunei din castigulu curatu; asemenea proiecte de legi pentru imputînarea dârei vinarsului cu 10% sî altulu pentru imputînarea dârei capului in Transsilvani'a.

La ordinea dîlei e citirea antâi'a a raportului comisstunei pentru controlarea datorieloru statului, pentru care se alege unu comitetu de 9 membri: Stummer, Dr. Brest, Kirchmeyer, Kaisersfeld, Skene, Pummer, Shida, Backofen sî Szabel.

Preliminariulu statului pe an. 1865.

este urmaloriulu:

I. Recerinti'a.	Statulu de curte	1,421,144 f.
1. Cancelari'a de cabinetu		63,482 f.
2. Consiliulu imperialu		966,312 f.
3. Consiliulu de statu		146,782 f.
4. Consiliulu ministriloru		65,985 f.
5. Ministeriulu de esterne		2,374,430 f.
6. Ministeriulu de statu		31,104,350 f.
7. Cancelari'a de curte ungara		12,071,015 f.
8. Cancelari'a aulica transsilvana		3,543,391 f.
9. Cancelari'a aulica pentru Dalmati'a, Croati'a Slavoni'a		2,165,997 f.
10. Consiliulu de instructîune		55,140 f.
11. Ministeriulu de finantie		342,876,466 f.
12. „	comerciu sî economi'a natîunala	13,606,741 f.
13. „	de justitia	8,204,894 f.
14. „	de politîa	3,372,864 f.
15. Dicasteriele de controla		3,795,881 f.
16. Ministeriulu de resbelu		105,767,772 f.
17. „	de marina	11,102,766 f.
	Summ'a	548,705,412 f. v. a.

II. Acoperirea

1. Venituri proprie ale ministeriului de esterne		114,100 f. v. a.
2. detto ale ministeriului de statu		457,968 f.
3. detto ale Cancelariei aulice ungare		266,037 f.
4. detto ale Cancelariei aulice transsilvane		79,375 f.
4. detto ale Cancelariei aulice croate		45,100 f.
5. detto ale administratîunei finantîale		157,948 f.
Dâri directe:		
1. Contributîunea pamentului		69,835,500 f. v. a.
2. „	zidiriloru	23,844,500 f.
3. „	de castigu	6,847,400 f.
4. „	de castigu personalu	5,145,000 f.
5. „	de venitu	20,790,600 f.
6. „	pentru ereditate	21,300 f.
7. „	regala restante	24,400 f.
8. taxe pentru executîunea dâriloru		290,300 f.
Dâri indirecte:		
1. darea de vinarsu		16,868,800 f. v. a.
2. „ „	vinu sî mustu	6,265,500 f.
3. „ „	bere	16,886,758 f.
4. „ „	carne sî vite de taiatu	5,520.289 f.
5. „ „	zaharu	7,810,530 f.
6. alte dâri de consumu		1,920,947 f.
7. arendâri		5,126,505 f.
8. alte venituri		153,419 f.
9. vam'a de granitia		16,081,080 f.
10. sarea		39,983,600 f.
11. tabacu		60,883,892 f.
12. timbru		16,648,092 f.
13. taxe		885,281 f.
14. taxe dela documente		26,497,441 f.
15. loteri'a		18,295,475 f.
16. vámi interne		3,338,126 f.
17. pantîarea		93,540 f.
18. taxe in Lombardo—Veneti'a		134,000 f.
Venituri din bunurile statului		5,107,420 f.
venituri din padurile statului		10,803,539 f.
venituri din averi confiscate		649,436 f.
fabrice erariale		1,463,115 f.
montanistic'a (baiasîtulu)		27,951,272 f.
monetari'a (banari'a)		25,598,878 f.
venituridin vendiarea proprietâtîloru de statu		33,806,270 f.
starea cassei preste totu		14,941,165 f.
ministerulu de comerciu (posta, telegraf. etc.)		16,605,673 f.
venituri proprie ale ministeriului de politîa		548,850 f.
detto ale decasterieloru de controla		1.666 f.
detto ale ministeriului de resbelu		9,066,227 f.
detto ale ministeriului de marina		391,504 f.
	Summ'a	518,227,816 f. v. a.
	prin urmare lips'a	30,477,596 f. —

Sabiiu in 14/26 Novembre. Fói'a germana de aici ne spune, ca statutele reuniunei agricole transsilvano-sasesci s'au intaritu in form'a loru cea nóua, sî vinu a se pune in lucrare. —

Din Brasiovu scrie „Gazet'a Transsilvana“, ca Reuniunea femeiloru române si-a tînutu adunarea generala in 7/17 Nov. numerulu membreloru contribuente din Brasiovu 80, din Sabiiu 14; fondulu numera 25,294 fl. 80 xr. — Presiedinte se alese stim. dómna Anastasi'a Demianu Datco. —

Privitoriu la congressulu serbescu. Pertractârile in ministeriulu de statu asupr'a decisiuniloru congressului Carlovitîanu suntu terminate; comissarulu reg. generalulu Filipovici in câte-va dîle va parasí Vienn'a, sî apoi se va conchiamá congressulu serbescu deliberativu.

Varietâti sî noutâti de dî.

Averea comunei Vienn'a la sfarsîtulu anului 1863. faceá 17,125,382 f. —

La imprumutulu celu nou, dupacum spune „Press'a“, pâna 'n 6/18 Novembre se inscrisesera preste 27½ mill. fl., va sa dîca cu 2½ mill. mai multu decum se cereá. Acest'a aru fi unu semnu bunu pentau starea finantîala a imperiului nostru. — Dupa scirile cele mai nóue insa acel'a a trecutu de 46 millióne, va sa dîca au ajunsu mai catimea indoita, decum trebuiá. —

Statutele Associatîunei literarie din Bucovin'a s'au intaritu. Salutâmu cu bucuria acésta nobila intreprindere a fratîloru din Bucovin'a, sî dorimu, cá sa vedemu in curendu tóte trei associatîunile române din Austri'a rivalisandu intre sine pentru propagarea culturei poporului nostru. —

Principatele române unite.

Datorimu publicului nostru de câti-va numeri incóce o referada mai pe largu despre cele ce se 'ntempla in Romani'a; suntemu fericiti, ca potemu referí mai totu lucruri de acelea, cè servescu spre folosulu tierei sî spre onórea sî glori'a guvernului eii.

Amu amintitu in nr. din urma, ca legea de espropriare pentru utilitatea comuna s'a publicatu; astadi avemu sa adaugemu, ca s'a publicatu sî codic'a penala. —

Dupa decisiunea consiliului de ministri se va fundá unu buletinu alu legiloru, in care se voru publicá tóte legile, ce s'au promulgatu dela an. 1859 incóce sî se voru mai promulgá in venitoriu; totdeodata cu acésta dispositîune se opresce privatîloru, de a mai edá sî tiparí legile din propri'a loru auctoritate.

Prin decretu domnescu la universitâtîle din Iasi sî Bucuresci se institue cursuri speciale pentru sciintiele naturei. Scopulu acestei institutîuni este, de a formá barbati de specialitate mai cu séma in Geología, cari apoi sa perscrutezè dupa indegetârile sciintieloru pamentulu Romaniei, atâtu de binecuventatu cu tóte darurile, dar atâtu de putînu cunoscutu pâna acum chiaru sî de fiii lui. Totdeodata se va constituí o comissiune permanenta Geologica, ai cârei membri voru impartî tóta tiér'a in anumite cercuri sî voru cercetá crucisiu sî curmezisiu firea pamentului, sî astfelu, facendu fiacare o carta geologica a cercului seu, voru pregati compunerea unei carte geologice generale.

Fiindca in Romani'a suntu multe comune romano-catolice, care priimiau preotii loru din strainatate, sî fiindca prin acésta impregiurare inimele acestoru locuitori mai multu se instrainau decâtu se apropiau de patri'a loru: pentru aceea ministrulu culteloru a chipsuitu infiintiarea unui seminariu micu romano-catolica lânga Episcopi'a rom.-cat. din Iasi, sî acestu planu alu ministrului, aprobandu-se din partea consiliului ministriloru, s'au intaritu sî din partea Domnitorului.

Lânga fói'a „Dunarea", ce ese de curendu in Craiov'a, mai apare sî alta fóia comunala, comerciala sî industriala, cu numele „Mercuriu" la Galatiu, sub redactîunea d. C. Troteanu, cunoscutu cititoriloru „Bucimului" cá colaborante alu acelui'a. Astfelu in curendu tóte orasiele mai insemnate ale Romaniei voru avé sî câte unu diuariu propriu. (Tocmai pecandu incheiâmu, ne sosesce o fóia nóua: „Constitutîunea" sub redactîunea d-lui I. I. Pall'a.)

O causa interesanta decurge de presinte intre Russi'a sî Romani'a. Statulu romanescu adica avù in Bassarabi'a, sî anume in orasiele Reni, Chili'a sî Ismailu zidiri colesale, in care Russii concentrasera tóta poterea loru din aceste tînuturi. Candu in urm'a tractatului de Parisu aceste pârti ale Romaniei reintrara in posessiunea eii, oficierii sî functîunarii russesci, cu maniera adeveratu muscalésca, vendusera privatîloru cu pretiuri bagatele acele zidiri, spre a le stricá sî a se intrebuintiá materialulu dîn ele pentru alte lucruri. Acum statulu romanescu reclama proprietâtîle sele in poterea articulului 20 alu tractatului de Parisu, sî Russi'a insasi recunósce dreptatea acestoru reclamatîuni. Mai multe comissiuni renduite candu de o parte candu de alt'a pentru constatarea lucrului remasera fâra resultatu, panacandu in fine acum cu invoirea ambeloru staturi se va compune o comissiune internatîunala, ce va constá din unu delegatu alu Russiei, unu amploiatu alu ministeriului de fiinantie românu, din prefectulu sî presiedintele tribunalului de acolo, unu representante alu cumperatoriloru, sî unu transslatoru russu.— Vorbindu despre Bessarabi'a, vomu adauge inca, ca Guvernulu romanescu a luatu mesurile de lipsa, spre a intrá salinele de mare din Bessarabi'a in contulu sî administratîunea statului.

Judetiele Romaniei, cu ocasiunea celei d'antâiu adunâri a consilieloru loru, s'au intrecutu in zelu patrioticu sî in devotamentu pentru Domnitorulu. Lânga manifestatîunile de felulu acest'a, ce le publicaramu in numerulu nostru din urma, avemu sa mai adaugemu urmatórele: Consiliului districtului Ilfovu a votatu cladirea sî intretînerea unui spitalu cu 24 paturi in Olteniti'a, celu din Buzeu infiintiarea unei gradini sî a unui monumentu cu numelu Domnitorului; celu din Folticeni infiintiarea unui Gimnasiu, celu din Calarasiu unu actu de multiamita, o scóla sî o gradina; celu din Tecuciu o gradina sî unu monumentu; celu din Ploiesci, celu din Giurgiu, celu din Barladu, celu din Romanu, celu din Focsiani, celu din Vâlcea adresse de multiamita, apoi celu din Caracalu 3000 #. pentru facerea unei gradini publice pe numele Domnitorului, celu din Valcea incâ sî cladirea unui colegiu cu numele Alessandru Ioann I; celu din Tergovistea infiintiarea unei gradini, celu din Slatin'a formarea unei piatie cu o funtâna, deasupr'a cârei'a se vu asiedià bustulu Domnitorului din bronzu; in fine celu din Severinu a substernutu Domnitorului adress'a urmatóre:

Inaltîmei Sele Alessandru Ioann I. Domnitorulu Principateloru române unite.

Pe lânga tóte actele, de care adeveratii Romani au sa se felicite, din momentulu de cându Romani'a avù fericirea sa fia carmuita de M: Vóstra, maretiulu actu din 2 sî 14 Maiu, care redede Românilor drepturile strabune, perdute de atâti'a seculi, sî viéti'a ce M. Vóstra ati datu judetieloru, incredintiandu-le regularea interesseloru locali; tóte acestea crediendu a ne accordá libertatea sa esprimâmu M. Vóstre in deplina consciintia viuele nóstre simtiaminte, dreptu unu micu semnu de marea recunoscintia ce datorimu Inaltîmei Vóstre, autorele acelui maretiu actu din 2 sî 14 Maiu, precum sî acelorulalte ce-lu succedu: consiliulu judetiénu din Mehedinti, spre gloriós'a memoria, róga respectuosu pe M. Vóstra a i se incuviintiá prim'a votare ce face astadi pentru infiintiarea unui basin-funtana in piéti'a principala a comunei Severinu, cc purtandu gloriosulu nume de Alessandru Ioann I. sa fia pentru folosulu publicu, de care suntemu mandri, ca utilitatea ce va representá va atrage asupr'a M. Vóstre binecuventarea publicului. Èra dreptu profunda recunoscintia, ce cá Români datorimu M. Vóstre pentru atâtea acte maretie, care asigura fericirea patriei nóstre, Ve rugâmu, Prè Inaltiate Dómne, a priimí assigurarea devotamentului cu care in sincer'a nóstra consciintia, ne engagiâmu a servi cu credintia nóueloru institutîuni sî tronului M. Vóstre.

„Traiésca Romani'a!

„Traiésca Alessandru Ioann I. pentru deplin'a eii fericire!"

Prospectu politicu.

„Memorial diplomatique" din Parisu aduce unu felu de programu alu politicei dinafara a Austriei, a cârei esintia e, ca Austri'a doresce sustînerea pâcei.

In urm'a pâcei germano-danese Austri'a sî Prussi'a voru propune câtu de curendu la confederatîune tractatulu de pace, sî atunci apoi dór se va mai face unu pasu inainte in privinti'a successiunei in ducatele germane, devenite acum fâra domnitoriu. — Re'ntórcerea trupeloru austriace sî prusse din Schleswig duréza necurmatu.

Camer'a italiana desbate mereu la conventîune. Cestiunea Venetiei inca vine la ivire, sî unii din deputati mersera pâna a pretinde, cá Itali'a sa provóce pre Austri'a a goli Venetî'a; intr'aceea ministrii combatu cu seriositate aceste pretensiuni, care aru fi egalu cu declararea resboiului câtra Austri'a. — In siedinti'a din 7|19 Novembre Donato esî cu o propunere de totu nóua: cá adica capital'a Italiei sa se transpuna nu la Florenz'a, ci la Neopole; propunerea insa, combatuta de mai multi ablegati chiaru din Neopole, in fine se retrage.

Se vorbesce, ca Russi'a va sa puna dealungulu frontarieloru Moldaviei sî Galitîei 60,000 feciori, cari s'au re'ntorsu din Caucasu, — ceea-ce se adeveresce sî din corespundintiele din Romani'a. —

Corpulu legislativu alu Francieî se crede ca se va conchiamá pe capetulu lunei lui Ianuariu. Bun'a armonia intre Austri'a sî Franci'a duréza necurmatu. — Se crede, ca intre Austri'a sî Prussi'a se pertractéza seriosu priimirea Venetîei in confederatîunea germana. Asemenea se crede, ca Austri'a va face vre-unu pasu inainte intru recunóscerea regatului Italiei.

Bugetulu Greciei pe an. 1865 arata venituri de 28½ mill., spese 27 mill., va sa dîca prisosintia de 1½ mill. Armat'a sî marin'a de resbelu se voru urcá la 12,000 feciori.

Mai nou.

Dupa o depesia telegrafica a „Herm. Ztg. etc.", ministrulu Schmerling in siedinti'a din 22/24 Novembre respunde la interpelatîunea lui Schindler din siedinti'a 3 (vedi Senatulu imperialu.): Ca regimulu n'are de cugetu a aduce in sessiunea acést'a unu proiectu de lege despre respons abilitatea ministriloru. Tempulu celu potrivitu pentru acést'a va fi numai atunci, candu constitutîunea imperiala va ajunge la valóre adeverata in tóte pârtîle imperiului. Ministrulu néga, ca prin lips'a unei atari legi se vatema viéti'a constitutîunala, dupace responsabilitatea e sanctîunata dejá in principiu, sî espune, ca in cele mai multe alte staturi constitutîunale astfelu de legi se dedura asemenea numai tardîu dupa introducerea constitutîunei, sî ca in multe staturi, sî anume in Belgiu, nici ca esista vre-o lege de responsabilitate.

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Assoc. transsilvane dela 5 Octobre a. c. pâna in 8 Nov. a. c. ad. pre tempulu siedintiei lunarie a Comitetului Associatîunei transsilvane.

1. Prin D. Administratoru protopopescu din Mediasiu, Dionisie Chendi, s'a tramesu la fondulu Associatîunei transsilvane 13 fl. v. a. sî anume:

a) dela D. Sea 5 fl. v. a., cá tacsa de m. ord. pre an. 186¾ sî 1 f. pentru diploma 6 f., apoi cá contribuiri benevole dela urmatorii parochi: a) Iacobu Tarchila din Sieic'a mare 1 f., b) Ioann Vacareanu din Frâu'a 1 f., c) Ioann Borosianu din Mosn'a 1 f., d) Teodoru Romanu din Atielu 1 f., e) Georgie Crisianu din Mediasiu 1 f., f) Nicolaie Dorc'a din Agerbiciu 1 f., g) Petru Chetianoviciu din Copsi'a mica 1 f. Summ'a totala 13 f. v. a.

2. Dela invetiatoriulu din Cartîsiór'a Nicolaie Budacu pentru diploma 1 f.

3. Prin D. Aless. Papiu Ilarianu s'a tramesu la fondulu Assoc. cá tacse de m. ord. pre an. 186¾ 4 # in natura, si anume:

a) dela D. Sea Falcoianu V.-pres. la curtea de cassatîune in Bucuresci 2 #, b) D. Vasiliu Pop'a proprietariu in Bucuresci iarasi 2 #.

4. Deadreptulu la cass'a Associatîunei au incursu cá tacse de m. ord. pre an. 186¾ dela siedinti'a Comitetului din Octobre pâna la siedinti'a Comitetului Assoc. din 8 Novembre:

a) dela D. Secretariu judeciariu Ioanne Macelariu din Mercurea pre an. 186¾ 5 f., b) D. Cassieriu alu Assoc. Constantinu Stezar pre 186¾ 5 f., c) D. Concipistu gub. Ladislau Tamasiu pre an. 186⅔ 186¾ 10 f. Summ'a 20 f. v. a.

5. D. negotiatoriu Antoniu Bechnitiu pentru actele adunâriloru gen. I. II. III. si IV. a depusu la Secretariatulu Assoc. 1 fl. 30 xr. v. a.

Sabiiu in 8 Novembre 1864.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane.

Nr. 40—2 EDICTU.

Prin care Ann'a lui Simeonu Morariu din Ludosiu, Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu eii barbatu Sofroniu Maniu din Apoldu mare, fara a se scí loculu allârei eii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 6. luni dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea Scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra, procesulu incaminatu se va otarí sî fâra de dêns'a in intielesulu S. S. Canóne bisericesci. Sabiiu in 1 Octobre 1864.

Petru Badila, m. p.
Prot. gr. res. alu Mercurei.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 91. ANULU XII.

Sabiiu, in 19 Nov. (1 Dec.) 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 2/14 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, si dupace Conrad interpeléza pentru lucrârile comitetului de petitîuni,

la ordinea dîlei e preliminariulu fondului transsilvanu de concurintia.

„Titlulu 2. „Pensiuni“,

s'au aretatu din actele comunicate (Decretu aulicu din 6 Martiu 1862. Nr. 924, apoi Nr. 448 ex 1863, Nr. 2064. ex 1863. si Decretu aulicu Nr. 4935 ex 1863, precum si actele guberniali sub Nr. 22751 si 33076 ex 1863), ca pensiunile asemnate pâna acum pentru doi amptoiati, si in locu de dóue pentru patru veduve de ale amploiatîloru dela esactoratu facu summ'a de 2415 f. (in locu de 1960 f.) Pentru aceea se propune: cá titlulu acest'a sa se incuviintieze cu recerinti'a de 2415 f. la care insa debuie sa se reflecteze, ca si acoperirea pensiuniloru pentru amploiatii, carii au statu in servitîulu c. r. de statu si numai in anii mai din urma s'au conchiamatu la esactoratulu provinciale, aru trebui sa se priimésca pe vistieri'a statului.“

Rannicher combate constructîunea din urma, cá pentru amploiatii, cari au statu in servitîulu statului si numai de curendu au intratu in servitîulu tierei sa se traga pensiunile din vistieri'a statului. La votare se aduce mai antâiu partea d'antâiu, ce privesce numai la recerinti'a de 2415 f., carea se priimesce, ear a dóu'a-óra adausulu combatutu de Rannicher, care nu se priimesce.

„Titlulu 3. Spese pentru ingrijirea bolnaviloru si smintitîloru.“

Pentru este dóue rubrice s'au preliminatu 60,240 de fl. Contribuirea fondului concurentiale alu tierei la aceste spese e basatu pre actulu locotenentîale cu Nr. 4824/1855 si Nr. 28144/1856, conformu ordonantiei ministeriali din 6 Martiu 1856 Nr. 6382/1856, ce norméza re'ncassarea erogatîuniloru facute pentru spitalele publice, cari nu suntu realisabili in genere. (Buletinulu legiloru provinciali II. Sectîune Nr. 3 din an. 1857.) Acestu ajutoriu se prestéza numai pentru spitalele dechiarate de publice. (Norm'a locotenentîala din 8 Maiu 1857 Nr. 8413.)

Dreptu spitale publice se recunoscura inca in 1856 urmatórele: 1) in Clusiu, 2) in Muresiu Osiorheiu, 3) in Turd'a, 4) in Fagarasiu, 5) in Sepsi-Santu-Georgiu, 6) in Ciucu-Szered'a; apoi s'au mai adausu acestor'a 7) Spitalulu din Sabiiu, si in fine 8) din Deesiu, 9) din Dev'a.

Competintiele de alimentare suntu calculate pre tóta diu'a pentru cate 20 de bolnavi de asta specia cu câte 42 pâna la 45 de cruceri, calcululu de medîlocu, si asiá statulu bolnaviloru anuale dupa incheiarea ratiuniloru anului trecutu cu computarea celoru siese spitale sucursuali, face 6200 de alimentandi si recerinti'a se radica la cercitre 32000 f. Dara acestu ajutoriu inca nici pre departe nu ajunge, spre a coperí spesele positive; tóte spitalele, esceptandu celu din Clusiu, care posede unu fondu propriu, trebuie sa capete sucurse din medie comunali si de aceea risica a nu-si poté implini oblegamintele, fiindu-ca adese le lipsesce cuvenit'a mesura a acestoru sucurse; prin urmare aru fi de doritu, cá susmentiunat'a taxa de alimentare sa se radice celu putînu la 50 de cruceri.

Fâra a face asemenea propunere, comitetulu crede, ca recerinti'a specificata in rubric'a prima cu 40,000 e moderata, câci pentru bolnavii sifilitici se afla aratati pre computulu erariului statului 20,000 f.; asiá dara ací aru fi a se luá inca o tertia cu 10,000 de fiorini, cu cari totusi inca nu potemu dîce ca s'aru intempiná definitivu acestu reu, dorere, fórte tare latîtu.

In privinti'a acestoru bolnavi s'au determinatu cu decretu aulicu din 6 Maiu 1863 Nr. 1962 (Nr. 17263 guberniale), cá in tótc spitalele o tertialitate a speseloru curei sa se pórte prin fondulu tierei, déca incapabilitatea asemenoru bolnavi de a platí se documentéza credibile si indubitabile.

In respectulu institutului de smintiti radicatu si provediutu cu necesariele in Sabiiu in urm'a altissimei decisiuni din 9 Novembre 1856 *din* venitele unei loterie de statu si din sucurse ale fondului concurentîale, se cuprindu in statutele sele asemenea determinatîuni despre alimentare, si anume taxa de câte 66 xr. pre dî (Decretulu aulicu din 15 Iuniu 1863 Nr. 2408, Nr. gubern. 22,460/1863.) Recerinti'a s'au preliminatu pentru 84 de bolnavi necapaci de a platí in clas'a a III cu 20,240 f. v. a.

Comitetulu cu acésta ocasiune au luatu in consideratîune si intrebarea vechieloru fonduri analoge, adeca fundus mente captorum si fondulu de vacinatu séu sanitariu, formatu din taxele de copulatîune, insa fiindca in acésta directîune s'au facutu o interpelatîune privitóre la presentarea unui conspectu alu toturoru fonduriloru, asiá comitetulu au crediutu ca e mai binc a se lasá de o mai departe discussiune a acestei cestiune si propune:

Inalt'a casa sa binevoiésca a aplacidá tóta recerinti'a titlului alu 3-lea cu 60,240 de f. si a o luá in preliminariulu fondului tierei.“

Dupace vorbesce Schuler—Libloy cá referinte, si Rannicher cá repr. reg., se priimesce fâra desbatere mai departe.

Se citesce titlulu 4, care suna asiá:

Titlulu 4. Ajutório la asiediamintele sanitarie.

Pentru asiediamentulu de nascere la Clusiu se receru 9500 fl., pentru asiediamintele de cur'a ochiloru insa 3000 de fl. In respectulu asiediamentului de nascere fundatu in spitalulu carolinu la Clusiu in anulu 1851 pre lânga clinic'a de mosiaritu de acolo s'au determinatu dupa actulu gubernialu Nr. 24369-1862 o dotatîune de 12,500 fl., din cari are sa pórte vistieri'a statului 3000 de florini si fondulu provincialu 9500 fl.

In privinti'a asiediaminteloru pentru cur'a ochiloru in spitalele din Clusiu, Sabiiu, Muresiu-Osiorheiu si Brasiovu s'au determinatu indetorirea contribuirei cu actulu locotienentialu Nr. 184-1854 si ale guvernului Nr. 5017-1862 si Nr. 13707 1863.

Se face dara

Propunere

Inalt'a dieta sa binevoiésca:

„a incuviintiá summ'a totala a recerintiei specificata in titlulu 4 si a o petrece in preliminariu cu 12,500 fl.“

care la recomandarea referintelui se priimesce neschimbatu.

Urméza **„Titlulu 5. Incortelarea Gendarmeriei.**

Se receru 32,000 de florini. Acésta concurintia se fundéza pre determinatîunile din buletinulu legiloru imperiali din anulu 1849. Nr. 272 si din anulu 1850. Nr. 19, apoi pre buletinulu legiloru provinciali din 1850. Nr. 35 si din 1851. Nr. 81, 89 si 195 pre lânga alte ordinatîuni.

Conformu decretului aulicu din 25 Novembre 1863. Nr. 5293 s'au incaminatu pertractârile spre reinnoirea unei pausiare definitive a speseloru acestei incortelâri. De presinte regementulu de gendarmeria Nr. 9 are optu aripe, 24 de ducte, 115 posturi interne provinciale, 14 posturi limitanie imperiale si 3 posturi miste.

Incortelarea acestoru posturi limitanie s'aru cuvení sa formeze mai multu recerinti'a bugetului imperiale, decâtu o parte a preliminariului pentru fondulu de concurintia transsilvanu.

Subsemnatulu comitetu crede dara, ca s'aru poté marginí la urmatórea propunere:

„Inalt'a dieta binevoiésca a recunósce recerinti'a de 32,000 de fl. sub conditîune, ca inaltulu regimu se va aflá indemnatu a luá respectu, ca la pausiarea ce tocmai se afla in cursu, competinti'a respectiva erariala sa se radice la summa mai mare si a curá, cá immultînduse posturile limitanee ale impe-

riului sa nu se impovareze preste mesura acésta tiéra dejá tare insarcinata.“

Refert. Schuler—Lihloy intra fórte adâncu in specialitâtîle administratîunei gendarmeriei, sî de-sî afla, ca contingentulu, ce cade pe tiéra cu 32,000 f. e mare, totusi pâna la regularea definitiva propune sa se lase asiá. Din acésta referada se vede, ca gendarmeri'a postata in Transsilvani'a, regimentulu 9, costa pe anu cam 500,000 f. De órece insa referintele cam imputa de o parte regimului, ca n'a datu actele cuvenite tóte, ear de alta parte presidiului, ca a datu ursoriu prémare comitetului; atâtu representantele regimului, câtu sî Presied. dietei se vedu nevoiti a-lu reflectá. De altmintrea atâtu partea antâi'a, câtu sî a dóu'a din propunerea comitetului,

la votare se priimesce.

„Titlulu 6. Incortelarea militaria.

Pentru acést'a suntu preliminati 9000 fl. Originea sî defigerea acestei sarcine e cu totulu asemene celei din titlulu precedinte; dara la acést'a prestéza sî cetâti singuratice insemnate tribute, spre a intregí aceea, ce nu se acopere prin lips'a de casarme erariali sî prin chiriele erariali cele fórte scadiute, venindu astu modu fondului de concurintia in ajutoriu.

Comitetulu n'au potutu trece cu vederea, cumca aceste spese in adeveru nu suntu de firea acelor'a, pentru cari e menitu fondulu scopuriloru cu totulu particularie ale tierei, ci se baséza in recerintiele imperiului, sî fiindca trebile finantiarie sî militarie generali cadu in competinti'a altoru organe, asiádara sî desdaunarea pentru incortelarea militaria sî spesele pentru prejunctura, cá nisce lipse ale imperîului, aru fi sa se pretinda din mediele statului; insa de óre-ce decisiunile asupr'a acestui obiectu competu consîliului imperialu, comitelulu póte face numai urmatórea propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiésca a recunósce acestu titlu cu recerinti'a de 9000 f. sub conditîune, ca inaltulu regimu se va aflá indemnatu nu numai a immultî competinti'a erariala pentru cortelele militarie, ci va sî dispune, cá sa se radice casarme sî spitale erariale, cu cari cá sî altoru provincie sa se aduca sî tierei nóstre mentîunatele usiurâri.“

Se priimesce fâra desbatere atâtu partea antâi'a, câtu sî a dóu'a a propunerei comitetului.

„Titlulu 7. Recrutare.

Pentru diete sî spese de caletoria comissiuniloru miste eliberatórie sî barbatîloru de incredere suntu preliminati fiorini 1000. De sî in respectulu acestei recerintie escatu in tempurile cele mai decurendu nu se afla nici o basa, comitetulu din punctu de vedere, cum ca acésta mesura prin efeptuire esacta si-va comprobá scopulu binefacatoriu, n'au crediutu de cuviintia a consiliá economia prin stergerea acestui postu, cu atât'a mai multu, câci prin delaturarea lui nu s'aru influintiá de ajunsu spre imputînarea aruncârilorude dare; sî asiá se face propunere:

„Cá titlulu 7. inca sa se recunósca sî sa se petréca in preliminariu.“

Baritiu, pentru cá sa póta votá la titlulu acest'a, aru dorí sa scie mai antâiu dela representantele regim., ca sumele de bani, ce se scotu prin ecsecutîune militara dela parintii celoru indatorati la militare, intra in fondulu tierei nóstre, ori airea? sî déca airea, unde?—Representantele regim. dîce, ca loculu potrivitu pentru respunderea acestei intrebâri este senatulu imp.; densulu insa nu-si aduce aminte sa curga ce-va din acele taxe in fondulu tierei. Haupt se 'mbiia, a dá desluciri in privinti'a acést'a; apoi spune, ca fiindu in anulu trecutu spesele ecsecutîuniloru fórte mari, ear sumele scóse fórte mici, nici ca au ajunsu pentru multiamirea militîei, carea are inca de a pretinde dela tiéra; de altmintrea socotelile in privinti'a acést'a inca nu suntu incheiate, dar de portatu le pórta priimesce ratulu statului. — Dupa care titlulu 7 la votare se esactoneschimbatu.

„Titlulu 8. Spese de prejunctura.

Préinsemnati suntu 6000 fl.

Acésta prestatîune a rebonificârei prejuncturelorn din fondulu de concurintia, amesurata cu 4 cruceri de calu sî milu, cá adausu lânga tax'a defipta erariala pentru prejunctura custatória in 26 de cruceri, se baséza mai alesu pre publicatîunea inaltei c. r. locotiintie din 14 Septembre 1855. (Buletinulu legiloru provinciali II. Sectîune nr. 30 ex 1855) sî pre mai multe ordinatîuni urmatóre, in specie pe normalele principali ale inaltei Comande supreme, anume din 17 Apriliu 1859, sî asiá se face propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiésca: a petrece in preliminariu recerinti'a titlului 8 de 6000 fl. in asceptare, ca inaltului regimu i se va dá ocasiune de a immarí tax'a competintiei erariali dupa cuviintia sî va curá, cá la dislocâri eventuali de trupe sa nu se insarcineze acésta misera tiéra preste mesura in comparatîune cu alte provincie, ce se bucura de medie de comunicatîune neasemenatu mai favorabile, sî sa o scape de aceste spese ce abiá le póte portá.“

Refert. se plânge in cuventu mai lungu, ca spesele de prejunctura pentru Tranni'a (câte 4 xr. pe milu) suntu prémari, ear rebonificarea prémica; repres. regim. arata, ca spesele acestea de la an. 1856—1863 numai de dóue ori au trecutu preste 100,000 fl., adica la an. 1857 sî 1860, sî ca cei 4 xr., care-i dà fondulu tierei pe lânga ce-i 22 xr. ce-i da erariulu militaru pentru milu, e mai micu decâtu intr'alte tieri; câci in Galitî'a sî Bucovin'a d. e. dà erariulu militaru numai 17½ xr. pe calu sî milu, in Dalmatî'a 18 xr., sî in tóte celelalte tieri 22 xr. Dincontra insa contribuie fondurile altoru tieri mai multu decâtu Tranni'a: Galitî'a apuséna 7½ xr., Silesi'a, Boemi'a, Stiri'a sî Litoralulu câte 38 xr., Carinthi'a 42 xr., Salzburgulu 43 xr., Tirolulu sî Vorarlbergulu 44½ xr.

La votare atâtu propuneraa d'antâiu, câtu sî a dóu'a a comitetului se priimesce.

„Titiulu 9. Spese de straportarea vagabundîloru.

Aceste spese se cuprindu in cifra de 5100 f. si-su fundate mai alesu prin ordinatîunea locutienintiala din 5 Maiu 1857, Nr. 2664 (bul. legiloru prov. Nr. 11 din 1857, il. sect.), emisulu ministeriului de interne din 11. Novembre 1857, Nr. 30619/5012, sî ordinulu locutenîntiei Nr. 26494/2297; apoi ord. guberniale Nr. 4106/1861.

Macaru-ca sî asupr'a acestui postu lipsescu ratiunile incheiate, ce aru poté serví de direptariu, propunemu:

„sa se incuviintieze acestu titlu cu 5100 f. sî sa se petréca in preliminariu.“

Care se priimesce fâra desbatere.

„Titlulu 10. Clâdiri pre uscatu sî pre apa.

Preliminati suntu 15000 f. pre anulu 1865.

Sa lasâmu recerintiele straordinarie pentru anulu curinte, anume spre reconstruirea puntîloru stricate prin esundatîuni, cauta insa sa recomandâmu in particulariu acestu titlu inaltei diete cu respectu la cladirile cele multe, ce suntu de lipsa. Macarca nu suntu conspecte speciali, lips'a in genere se póte totusi privi de neaperata, sî facemu propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiésca a incuviintiá sum'a de 15000 f. receruti pentru cladiri pre uscatu sî pre apa; insa totodata sa róge pre in. regimu, cá sa presenteze dietei celei mai de aprópe o programa completa a constructîunei de drumuri pentru an. 1865/1866 sî sa i asterna unu proiectu de lege privitoriu la concurinti'a lucrului de drumu.“

La titlulu 10 Binder intréba pre representantele regimului, déca este 'n stare de a espune punctele singuratice dupa iurisdictîuni, din cari se forméza acésta summa? Rannicher respunde, ca acést'a tocmai n'o scie, dar póte dá desluciri in alta privintia. Preliminariulu pentru an. 1865, s'a proiectatu de regimu inca la inceputulu anului 1864., pe candu firesce nimenea nu poté prevedeá stricaciunile cele mari, ce erá sa le faca apele; sî de aceea nici summ'a preliminata pe anulu 1864, nici cea preliminata pe an. 1865 nu va fi de ajunsu. Câci in an. 1864 s'au avisatu la cass'a fonduriloru tierei preste totu 32,014 f. 34½ xr., sî anume: pentru scaunulu Ciucului 2168 f. 61 xr., pentru alu Odorheiului 2482 f. 98½ xr., pentru alu Muresiului 1197 f. 64 xr., pentru comit. Turdei 6901 f. 72½ xr., pentru alu Albei de josu 6767 f. 38 xr., pentru alu Mercurei 68 f. 37½ xr., pentru alu Clusiului 319 f. 98½ xr., pentru alu Dobâcei 639 f. 81¼ xr., pentru alu Hunedórei 2740 f. 47 xr., pentru alu Solnocului din launtru 304 f. 19¾ xr., pentru alu Cetâtii de balta 363 f. 39¾ xr., pentru districtulu Naseudului 1967 fiorini 7½ xr., pentru comitatulu Albei de susu 286 fiorini 3½ xr., pentru Trei-Scaune 63 f. 76 xr., pentru distr. Fagarasiului 2932 f. 26 xr., pentru scaunulu Cohalmului 2734 f. 34 xr., pentru alu Sighisiórei 60 f., pentru distr. Brasiovului 16 f. 60 xr. Preliminati cá neaperatu de lipsa, dar inca neasemnati suntu recerintie cu totulu de 22264 f. 95½ xr., va sa dîca: summ'a intréga, ce se cere, face 54679 f. 60¼ xr. Binder observa acum, ca officiele edile (ingineresci) c. r. cérca a crutiá din sumele ce se asemnéza pentru feliuritele cladiri trebuincióse in tiéra.

Mog'a se folosesce de acésta ocasiune, pentru de a propune cladirea mai multoru drumuri mai cu séma pe Campia, sî anume propune cladirea unui drumu dela Vasiarheiu la Clusiu, a altui'a dela Vasiárheiu la Turd'a, precum sî a unui'a dela Muresiu—Ludosiu la Gherl'a, spre care scopu cere a se 'ncuviintiá 28,000 fl., cari sa se adune mai aruncandu la dare cate unu cruceriu la fiorinu. E sprijinitu.

Budacker, incâtu propunerea lui Mog'a vá imbunatatîrea drumuriloru in tiéra-consimte cu densulu pe deplinu,-eara incâtu

privesce la propunere insasi, trebuie sa se declare in contr'a ei.

Mog'a, dîce elu, a propusu póteca nisce linii, ce i-au venitu atunci in minte, dar unei diete nu se cuvine a avé dinaintea ochiloru numai cutare séu cutare ţinutu, ci tóta ţiér'a. M o g 'a au cerutu 28,000 f., cari sa se adune prin adaugerea unui cruceriu la fiorinu de dare, dar n'a specificatu, ca câtu trebuie pentru cutare séu cutare podu, pentru sparturi de stânci etc. Mai departe crede ca ide'a esprimata de Mog'a, s'au esprimatu de ajunsu in propunerea Comitetului; sî de aceea o partinesce acést'a. (Bravo !)

Totu cam in acelasi intielesu cá Budacker vorbesce sî Br. F r i e d e n f e l s, asemenea sî Baritiu, care, déca s'aru priimí propunerea lui Mog'a, inca s'aru aflá indreptatîtu a propune mai multe linii totu asiá de importante cá ele propuse de Mog'a, sî anume pela vam'a Branului, vam'a Buzeului, vam'a Tulgesiului, sî póte inca sî altele. Cuventulu lui Baritiu e intreruptu adeseori de ilaritate sî bravo-uri.

Mitr. S i u l u t i u, aretandu mai pe largu, cu câte greutâti vine densulu la Sabiiu, sî cu câta nevoia -si póte vinde bucatele pela Aiudu, Mediasiu sî Balgradu, aru voí a propune patru drumuri, unulu dela Blasiu la Mediasiu, altulu dela Blasiu la Belgradu, altulu dela Blasiu la Sieic'a-mare, sî alu patrulea dela Blasiu pe la Cenade sî Mandr'a la Sabiiu; dar deocamdata nu face propunere formala, câci spera, ca drumulu de feru va vení sî pe malulu Tarnavei mari.

M o g ' a camu iritatu afla in propunerile lui Siulutiu sî Baritiu numai pedece pentru propunerea sea, (Oho !) carea o recomanda de nou, aretandu lips'a cea urginte a linieloru propuse de densulu, care cuprindu scaunulu Muresiului, apoi comit. Turdei, Clusiului sî Dobâcei. Ear câtu pentru obiectiunile lui Budacker sî Br. Friedenfels : ca liniile aceste n'aru fi specificate, trebuie sa observe, ca nici cele propuse de comitetu nu suntu specificate.

O b e r t. Déca aru fi vorb'a aici, a esprime vaiete sî plângeri, acést'a aru poté-o face sî elu, care adeseori a venitu in sal'a acést'a a dietei nu pe uscatu, ci pe apa (Ilaritate), sî de aceea aru poté pretinde sî densulu, cá fiindu notariu dietalu, sa se faca unu drumu dela dieta pâna la satulu densului. (Ilaritate. Bravo !)—Insa aici e vorb'a de aceea, ca óre póte-se atinge cestiunea acést'a numai asiá in trécatu ? Densulu crede ca nu, sî de aceea va sa propuna, cá regimulu sa fia provocatu a substerne celei mai de aprópre diete o retieá completa de drumuri. Comitetulu propune, ca regimulu sa deá unu programu completu pentru drumurile, ce au a se face in anii 1865 sî 1866. Densulu cu acést'a nu se póte multiami, câci dintr'acestu programu totusi nu se póte castigá unu prospectu generalu asupr'a drumuriloru tranne. Multu s'au lucratu la drumuri mai cu séma dela 1850 incóce, sî cu tóte acestea avemu putîne drumuri bune; pentruca s'au ziditu drumurile parte mare numai pentru comerciulu oficieloru, dar nu pentru comerciulu poporului, sî pentruca s'au totu facutu numai la drumuri, fâra de a se pretinde sî a se observá unu prospectu generalu asupr'a totului. De aceea dar propune o retieá intréga, dar nu numai unu programu alu drumuriloru. E sprijinitu.

R o s e n f e l d observa numai in privinti'a formala lui Mog'a, ca de óre ce aici e vorb'a numai despre principie, ear propunerea lui Mog'a s'a slobodîtu la specialitâti, aceea in acésta forma n'are locu, ci Mog'a, déca va sa faca o propunere independinte, dupacum e acést'a, sa observe regulamentulu de trebi sî sa tréca propunerea prin tóte stadiele recerute. Ear câtu pentru propunerea lui Obert: a se dîce retieá de drumuri in locu de programu de drumuri, sî densului se pare mai precisa propunerea lui Obert. (P r e s i e d. arata deosebirea intre propunerea comitetului sî a lui Obert ; dupa care apoi Rosenfeld crede, ca propunerea lui Obert e numai unu adausu la propunerea comitetului).

G a i t a n u afla propunerea lui Obert fórte 'ntemeiata, dar ne'ndestulitóre, câci nu numai o retieá, dar sî unu programu alu drumuriloru, ce suntu a se face la an. 1865, este in lucrare; de aceea propunerea lui Obert sa se combine cu a comitetului. (P r e s i e d. observa, ca asiá va sî propunerea lui Obert.) Ear propunerea lui Mog'a nu o póte partiní nici densulu.

Incheiandu-se desbaterea, cuventulu din urma lu are Refert. S c h u l e r — L i b l o y. Avemu, dîce, de a multiamí representantelui regim., câci ni-a spusu, ca 'n anulu trecutu s'au cheltuitu pentru drumuri 54,679 fl., sî pentru ca ni-au aretatu causele, la care densulu mai adauge sî aceea, ca 'n an. 1862 se cheltuisera numai 6000, sî la an. 1863 numai 7000 fl. Regimulu lucra cu totdeadinsulu la 'mmultîrea sî imbunatatîrea drumuriloru,— ceea ce se vede de acolo, ca pentru drumurile imperiale a preliminatu 537,764 fl., pentru cladîri pe apa 5273 fl., sî pentru regularea Muresiului 48,000 fl., va sa dîca a preliminatu pe an. 1864 preste totu cam 600,000 fl. dar unu programu completu in privinti'a loru nu póte dá pân' atunci, pânacandu 1) nu se va scí, pe unde vine drumulu feratu, sî 2) pânacandu nu se va defige prin o lege, care drumu este imperialu ? care provincialu ? care districtualu ? sî in fine care chiaru sî numai comunalu ? De aceea dar propunerea lui Obert, ori câtu e de buna, de astadata densulu nu o póte partini, câci inca nu i-a venitu tempulu. Propunerea lui Mog'a s'a combatutu intr'atât'a, incâtu crede ca nu se va priimí; dar si-o a combatutu sî insusi propunatorulu ; câci déca drumurile proiectate de densulu suntu deja in lucrare, atunci ce mai e de lipsa, cá sa le mai propuna diet'a de nou ? Recomanda propunerea comitetului.

L a v o t a r e p r o p u n e r e a l u i M o g ' a n u s e p r i i m e s c e ;

p r o p u n e r e a c o m i t e t u l u i (constructîunea d'antâiu) s e p r i i m e s c e ;

p r o p u n e r e a c o m i t e t u l u i (constructîunea a dóu'a) s e p r i i m e s c e ;

p r o p u n e r e a a d i t a t i v a a l u i O b e r t s e p r i i m e s c e.

„Titlulu 11. Premie pentru sterpirea fereloru rapitóre.

Recerinti'a taia 2700 f.

Norm'a in asta privintia se dede prin ordinatîunea guvern. din 4 Decembre 1849 sî prin actulu guverniale N-rulu 7531/1861.

P r o p u n e r e.

„Inalt'a dieta sa binevoiésca : a aplacidá acésta recerintia, dara sa-si esprime dorinti'a, cá premiele pentru lupi tineri din culcusiu sa se scada la 2 f. sî pentru cei mari la 4 f.“

T h i e m a n n in cuventu mai lungu sî intreruptu adeseori de acclamatîuni sî ilaritate, aretandu pagubele cele mari, ce le facu lupii sî ursii, apoi porcii salbatici, vulpile sî pisicele selbatice, propune, cá diet'a sa-si esprime dorinti'a, ca pe venitoriu premiele pentru unu puiu de lupu sa fia 2 f., pentru o lupóica betrâna 8 f., pentru unu lupu de rendu 5 f., pentru unu puiu de ursu 5 f., pentru o ursóica betrâna 10 f. sî pentru unu ursu de rendu 8 f., sî se pórte de grija, cá comuneloru, cá celoru ce au datorintia de a delaturá tóte pericolile, ce amenintia securitatea vietiei sî a averei, sa nu se puna nici o pedeca in mesurile pentru gonirea sî sterpirea acestoru fere, precum sî a porciloru selbatici, vulpiloru sî pisiceloru selbatice; sî cá prin urmare pentru periodulu finantîalu din 1 Novembre 1863. pâna 'n 31 Decembre 1864 sa se asigneze pentru premie 2700, ear pentru an. finantîalu 1865. 3300 f.— In decurgerea cuventului seu oratorulu dîsese intre altele, ca in comitatulu Hunedórei sî alu Zarandului pagubele facute de fere a intrecutu aorea indo tu tóte dârile directe, ca in satulu Nucsiór'a delânga Hatiegu au mancatu ursii intr'unu anu toti mânzii; ba unu fostu pretoru trebuì sa-si apere nópte de nópte cas'a sea sî copilulu celu micu, ce aveá, incontr'a bestieloru.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se 'nchide la 2¼ óre.

Dela Senatulu imperialu.

S i e d i n t i 'a a p a t r 'a a c a s e i a b l e g a t î l o r u din 9/21 Novembre are pentru noi interesu deosebitu pentru aceea, câci intre alte proiecte de legi, aduse de ministrulu de finantie, este sî unulu pentru scaderea dârei capului in Tranni'a, despre carea vomu referí la tempulu seu. Ablegatii : Conte Belcredi, Grüner sî Kopetz (toti din Boemi'a), apoi Branu de Lemény sî Alessandru Bohatielu depunu apromissiunea.— Pentru propositîunile finantîale, la motîunea lui Herbst, se alege unu comitetu de 9 membri, sî adica Winterstein, Taschek, Rechbauer, Hopfen, Herbst, Kuziemsky, Wenisch, C. Schmidt sî Hassmann. —

De interesulu celu mai mare insa sî mai generalu a fostu c u v e n t u l u d e p u t a t u l u i B e r g e r, care a motivatu propunerea sea pentru revisiunea processului politicu alu dep. galitîanu Rogawsky. Cuventulu acest'a a demonstratu pâna la evidintia, ca administratîunea politica a facutu in acésta causa o calcare de lege, dispunendu asupr'a stingerei mandatului unui deputatu. Cuventulu acest'a a produsu atâtu in sal'a adunârei, câtu sî in tóta Vienn'a, ba in totu imperiulu sensatiune, câci nu s'a marginitu numai pelânga aperarea unei persóne, ci a pledatu sî pentru incetarea stârei de asediu in Galiti'a. De aceea propunerea finala: a se alege unu comitetu din despartiamiute spre cercetarea acestei cause, se priimesce mai cu unanimitate (incontra numai ministrii) sî se alegu : Rechbauer, Rieger, Waser, Demel, Gschier, Schindler, Brolich. Berger, van der Strass. Referinte in acésta causa multu interesanta va fi Berger insusi.

S i e d i n t i 'a V. din 10 Nov. a casei ablegatîloru a fostu scurta sî de mai putîna insemnatate; mai multi ablegati arata ca depunu mandatele; Br' K a l d b e r g motivéza propositîunea regimului privitóre la portulu postalu etc.

Insiedinti'a III a casei magnatîloru (din 10/22 Nov.) se citesce proiectulu de adressa la cuventulu de tronu. Cá vorbitori pasiescu la mijlocu Rosenfeld (pentru), contele Wickenburg combate politic'a Prussiei sî a Italiei sî recomanda inlauntrulu imperiului crutiare sî economia buna; contele Antoniu Auersperg ataca fórte ageru politic'a fostului ministru de esterne conte Rechberg.— Preste totu adress'a e fórte blânda sî delicata,- unu votu de incredere in regimu.

Insiedinti'a 6. (din 12/24 Nov.) a casei ablegatîloru ministrulu de statu, cavalerulu Schmerling respunde la interpelatîunea lui Schindler sî consoti, ca regimulu n'are de cugetu a substerne in acésta sessiune unu proiectu de lege pentru responsabilitatea ministriloru. (Comunicata de noi inca in nr. din urma dupa sciri telegrafice.); câci constitutîunea imperiala inca n'a strabatutu pretotindeni, sî in alte staturi (Prussi'a, Bavari'a, Saxoni'a, Hanover'a, Belgiu etc.) legea responsabilitâtii ministriloru inca a urmatu tardîu dupa darea constitutîunei.

Dr. Taschek propune in numele comitetului formalu finantîalu, a se alege unu comitetu de 36 membri pentru preconsultarea bugetului, sî priimindu-se propunerea, in comitetulu acest'a se alege; Giskra cu 179 (din 180 voturi), Doblhoff cu 177, Brinz sî Pratobevera cu câte 176, Herbst sî Brestl cu câte 174, Taschek cu 173, van der Strass sî Hopfen sî Skene cu câte 172, Wurzbach cu 171, Wintersteín cu 170, Grocholski cu 168, Stummer cu 167, Kuziemsky cu 159, Ingram cu 152, Teutsch cu 152, Kirchmayr cu 148, Schindler cu 129, Kaisersfeld cu 110, Bachofen cu 104, Hagenauer cu 104, Groisz cu 103, Stumm cu 102, Steffens cu 100, Alesani sî Eiselsberg cu câte 99, Baritiu cu 98, Szabel cu 96, Eugeniu Kinsky cu 95, Hartig sî Wohlwend cu câte 91 voturi. La propunerea lui Giskra, alegerea lui Baritiu, care este absinte inca, se anuléza, sî din alegerile supletórie reesu: Alduleanu cu 90, Eichhoff cu 90, Vrints cu 89, Simonowicz cu 79, Streit cu 70 voturi. —

Din bugetulu generalu vomu comunicá pe rendu positîunile cele mai insemnate; facemu inceputulu cu

Bugetulu cultului sî invetiamentului.

La despartiamentulu ministeriului de statu: cultu sî invetiamentu, recerinti'a aréta o summa de 5,349,052 fl. Pe sub despartiamentulu: cultu cadu 2,072,179 fl. sî pe subdespartiamentulu: invetiamentu 3,276,873 fl.

Bugetulu pentru cultu cuprinde urmatórele titluri:

Adause din partea statului la institute religiunarie catolice 1,555,801 f. Fundatîuni sî adausuri la scopurile cultului: Cultulu catolicu 166,444 f.; cultulu evangelicu 57,553 fl.; cultulu gr. or. 40,942 f.; Ecuivalente sî platiri pelânga recese 175,557 f.; spese pentru patronatu pentru scopuri de cultu 75,882 fl. Summ'a 2,072,179 fl. Bugetulu pentru invetiamentu cuprinde urmatórele titluri: consiliari de instructîune 64,345 fl.; adause din partea statului la institute scolare 390,939 fl.; adause din partea statului la institute de studii 2,175,965 fl.; institutu de sciintie sî arte in regatulu lombardo-venetîanu 16,266 fl.; academii de arte plastice 94,942 fl.; comissiunea centrala pentru cercetarea sî sustînerea monumenteloru edile 8,000 fl.; sustînerea monumenteloru vechi sî radicarea de monumente publice 116,494 fl.; fundatîuni sî adusuri pentru scopuri de invetiamentu 349,376 fl.; Ecuivalente sî platiri pelânga recese 18,326 fl.; spese pentru patronatu pentru scopuri de invetiamentu 42,220 fl. Summ'a 3,276,873 fl. Acestoru recerintie corespundu prisosurile unoru fonduri religiunarie 8,313 fl.; prisosuri unoru fonduri scolare 23,000 fl. Summ'a 31,313 fl.

Principatele române unite.

La darurile facute de orasiele sî judetiele Romaniei in onórea Domnitorului, ce le amintiramu in numerulu nostru din urma, s'a mai adausu sî alu consiliului judetianu alu Craiovei, demnu de alu treilea orasiu alu Romanîei sî capital'a Romaniei mici. Darulu acest'a consta in 12000 galbini pentru facerea unui monumentu stralucitu in onórea Domnitorului. —

Preste 60 familii romanesci s'au stramutatu de pe mosî'a Borceagulu din judetiulu Cahulu, la coloni'a Noulu-Caragaci in Bessarabi'a, in loculu Bulgariloru emigrati in Russi'a. Fia, ca pelânga conditîunile cele favoritóre, ce s'au acordatu acestoru colonisti, ei sa devina propagatorii natiunalitâtii sî ai limbei române in aceste tînuturi reunite cu corpulu Romaniei. —

Bugetulu judetiului Ilfovului pe anulu 1865 arata venituri 438,687 lei, spese 337,619 lei; va sa dîca prisosu de 101,028 lei.-

Diuariulu celu nou „Constitutîunea,“— anunciatu de noi in nr. din urma,— ese odata pe septemâna, consta pentru Austri'a 42 dóuedieceri pe anu, este de marime colossala, (insemnatu mai mare decâtu „Bucimulu“) sî desvelesce inaintea cititoriloru sei urmatoriulu programu:

Acésta fóia ce apare astadi, odata cu alegerile electorale, va aduce totu concursulu seu impartîalu, in sustînerea sî realisarea nóuei legi electorale.

Recunósce sî respecta inviolabilitatea Tronului, in jurulu cârui'a trebuie toti a ne grupá sî a-lu sustiné, si intr'unu tipu moralu si intr'unu tipu materialu.

Este pentru regimulu constitutîunalu ce amu imbratîsiatu, aperandu-lu si desvoltandu-lu in tóte principiele ce-lu constitua.

Cá un'a ce-si propune, a discutá intr'unu modu fidelu si impartîalu actele guvernului, acésta fóia va aduce cu franchetia si sinceritate, la cunoscinti'a sea, sî-si va permite a criticá ori ce actu anticonstitutîunalu ce aru tinde d'a impedecá mersulu lucruriloru de astadi; dar este de datoria sea intr'acelasi timpu, a radicá in publicu si a recunósce meritulu toturoru acteloru sale; fâra a se multiumí de alu ingití numai, si din patima, a nu se laudá cu densulu, pâna chiaru in fati'a Europei intregi. —

Prospectu politicu.

La inceputulu unui periodu atâtu de momentosu, precum este sessiunea senatului împ., lucrurile nóstre interne ceru atentîunea nóstra deosebita, asiá incâtu evenemintele dinafara trebuie sa ne multiamimu a le inregistrá numai pe scurtu.

Deodata cu senatulu nostru imp. desbate camer'a italiana, carea, precum amu amintitu mai nainte, a incuviintiatu conventîunea cu mare maioritate sî a priimitu sî planurile finantîale ale ministrului Sell'a. Din Turinu se scrie, ca legea pentru transpunerea capitalei se va publicá in Novembre, sî astfelu transpunerea insasi s'aru poté incepe in Decembre. Pressei din Vienn'a se scrie, ca generalulu Lamarmora presiedintele ministerialu de acum, dupa publicarea conventîunei póte ca se va retrage din postulu seu sî va priimí comand'a suprema in Lombardia; asemenea ca impreuna cu curtea regésca se voru stramutá dela Turinu la Florenz'a 4000 amploiati.— Faimele despre negotîatîunile intre Austri'a sî Franci'a pentru Itali'a au cam incetatu.— Totu mai multu terenu cuprinde parerea, ca priimirea conventîunei din partea camerei italiane a fostu lovitur'a de mórte pentru stapanirea lumésca a Papei.

Menottiunulu din fii lui Garibaldi a plecatu la Caprer'a, dar in curendu se va re'ntórce la Turinu; comitetulu centralu venetîanu, ce esista in Turinu, au emisu o declaratîune, ca pre Italianii, ce voru trece de pre pamentu austriacu, i voru priimí cá frati, dar revolt'a in Venetî'a nu o voru sprijiní, fâra numai la demandarea regelui.

Dupa o depesia telegrafica a „Pressei“ din Vienn'a ministrulu Sell'a in cunoscutulu seu proiectu cere urcarea pretiuriloru tabacului, alu sârei sî alu timbreloru, scaderi din lefile amploiatîloru, taxe pentru bucate, respunderea inainte a contributîunei de pamentu pe an. 1865 sî vendiarea de dominie ale statului, câci altmintrea statulu italianu trebuie sa bancroteze in 1 Ianuariu 1865.

Cabinetulu francesu, dupacum se scrie foiloru germane, a venitu in colisiuni atât'a de mari, incâtu se ascépta pe tóta diu'a dissolvarea lui. (Dupa scirile mai nóue armoni'a s'a restabilitu.)

Regele Daniei, amesuratu stipulatîunei pâcei vienese, au adresatu locuitoriloru din Dani'a, Schlewig—Holstein sî Lauenburg trei asiá numite epistole deschise, prin care le aduce la cunoscintia perderile in urm'a resboiului sî-i desléga de juramentulu omagialu, incredintiandu-i proniei ddiesci, „carea tîne fericirea popóreloru sî sórtea imperieloru in mân'a sea cea atotu poternica.“

Nr. 41—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîuniloru invetiatoresci, din opidulu montanu Rosî'a, sî comun'a Abrudu-satu, se deschide concursu, pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele pentru fiacare statîune, suntu 120 fl. v. à. cortelu liberu, lemne de focu, sî jumetate de parte, din venitele cantoriei.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi, provedendu-si cererea, cu Atestatu despre absolvarea studieloru sciintifice, sî pedagogice, despre portarea morala, despre cunoscinti'a cantâriloru bisericesci, sî ca este de confessiunea ortodoxa; au de a o asterne la subscrisulu, pâna la terminulu mai susu prefiptu, spre a se poté asterne Escellentiei Sele présantîtului D. Episcopu diecesanu, spre parintésc'a intarire.

Abrudu in 5 Novembre 1864.

Inspectorulu sc. gr. or. din Protopopiatulu Zlatnei de josu.
Ioanne Gallu m. p.
Adm. protop.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 92. ANULU XII.

Sabiiu, in 22 Nov. (4 Dec.) 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 5/17 Novembre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, sî dupace se da citire mai multoru petitîuni (a comuneloru Pinticu, Pozmasiu, Ujfaleu sî Seplacu: de a fi incorporate la municipiulu Reghinului; a companiei 1, 2. sî 3. din fostulu regimentu I. granitierescu pentru caus'a muntîloru revindicati,)

la ordinea dîlei e continuarea desbaterei asupr'a fondului de concurintia a tierei, sî anume asupr'a propunerei lui Thiemann privitóre la premiarea fereloru cotropite. La acestu obiectu se angajéza o multîme de oratori, precum Br. Bedeus, Puscariu, Guli, Br. Friedenfels, I. Balomiri (de dóue ori), Budacker, Axentiu Severu, G. Manu, Gaitanu, apoi iar Thiemann, sî in fine Rannicher cá repr. reg.: pânacandu presiedintele insusi observa, ca obiectulu acest'a lu crede destulu de desbatutu, pentru de a se votá asupr'a lui. Din oratorii amintiti propuneri facusera urmatorii:

Puscariu: cá recerinti'a sa se 'ncuviintieze, dar sa se esprime dorinti'a, cá premiulu pentru unu lupu sa se puna 5, ear pentru unu ursu 10 f.;

Gull: Diet'a sa hotarésca: I. cá dreptu recerintia de premie pentru fere cotropite sa se puna33,000, sî in. regimu sa se impoterésca a respunde dreptu premie 1) pentru pui de lupu :a) déca s'au prinsu fâra lupóia, 2 f., b) déca cu lupóia 4 f. v. a.; 2) pentru lupi mari 5 f., 3) pentru lupóie mari 8 f., 4) pentru unu puiu de ursu 5 f., 5) pentru unu ursu celu putînu de unu anu 8 f., 6) pentru o ursóica celu putînu de unu anu 10 f., observandu-se mesurile normative de precautîune; II. sa se recuire in. regimu a constringe comunele la cotropirea cu deadinsulu a fereloru, cu acelu adausu, ca sî porcii selbatici vinu a se privi cá fere.

(Propunerea lui Gull dara numai in stilu sî forma e deosebita de a lui Thiemann);

Budacker: Aline'a 2 sa sune asiá: Inalt'a dieta incuviintiéza recerinti'a, dar totdeodata esprime dorinti'a, cá in. regimu propunerile privitóre atâtu la catîmea premieloru, câtu sî la adeverat'a imputînare a fereloru sa binevoiésca a le substerne celei mai deaprópe diete.

La votare recerinti'a de 33000 f. v. a. se 'ncuviintiéza;

propunerea lui Thiemann se priimesce.

„Titlulu 12. „Contributîuni.“

Preliminate cu 1168 fl., sî

„Titlulu 13. „Spese diverse,“

aretate in summa de 3000 fl.,

se recomanda spre applacidare fâra nici o observatîune.“

Neinsinuandu-se nimenea la cuventu, aceste dóue titule se priimescu fâra desbatere.

Asemenea se priimesce fâra desbatere recerinti'a preste totu de 175,528 fl. v. a.

Coperirea.

Titlulu antâiu. „Venitulu din Realitâti.“

Locatecu dela edificiulu fondului tierei in Turd'a s'au insemnatu 260 fl. Asupr'a acestui postu n'avemu ce observá, dara se nasce intrebarea, ca ce s'au facutu cu venitulu altoru realitâti ce suntu proprietatea tierei, de cari se tînu sî edificiele militarie construite din cass'a provinciala de mai inainte, dupacum suna ordinatîunea locotenentîala Nr. 4515-1855 sî altele, câci unele s'au instrainatu estei destinatîuni. Apoi are fondulu tierei sî diverse asiá numite pretensiuni de constructîuni pentru anticipâri prestate sa incaseze, cari inca nu se afla asiediate intre mediele coperitóre specificate.

Deci comitetulu ia ansa a face urmatórea propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiésca a direptá la inaltulu regimu cererea, ca inaltu aceluiasi sa-i placa:

I. a presentá proximei diete unu conspectu completu

a) preste tóte obiectele reali, ce au trecutu in proprietatea tierei.

b) preste tóte pretensiunile, la cari e indreptatîta tiér'a in urm'a anticipâriloru date din fondulu concurentîale.

II. a face cuvenitele dispositîuni, cá chiriele restanti dîn an. 1849 dela edificiele mai inante provinciali, anume a edificiului cancelariei aulice (cumperatu de tiéra cu 82,000 f., dupa altisemulu rescriptu din 25 Iuniu 1760), alu Guverniului sî alu Tabulei regie judeciarie, sa se licide in favórea fondului concurentiale sî sa se petréca in venitele acoperitóre ale acelui'a.“

Codru Dragusianu intréba, insa prétardîu, pre refert. comit., pentru ce nu s'a luatu in titlulu acest'a ce-va despre dominiele, ce le-au avutu Tranni'a pâna la an. 1848, precum sî despre fondulu asiá numitu domesticalu; Presied. insa, dupace s'a enunciatu odata, ca nu va sa vorbésca nimenea, nu-i mai póte dá cuventu. Cu tóte acestea apoi Referint. Schuler — Libloy respunde intr'o cuventare, carea in protocólele stenografice cuprinde 25 foi. Liniamentele acestui respunsu suntu, ca dominiele numai in idea erau ale tierei, ear adeverat'a sî deplin'a loru folosire competeá principelui, faceau—cum s'aru dîce astadi—o parte din list'a lui civila. Dominiele acestea insa prin patent'a imp. asiá numita de aviticitate dto 29 Maiu 1853 au trecutu in posessiunea deplina a posessoriloru loru, prin urmare sî in deplin'a posessiune a corónei insesî, sî apoi devenira contopite cu averea statului preste totu.—Apoi da o deslucire asupr'a venituriloru statului din aceste dominie, care preste totu se arata fórte mici, asiá incâtu tiér'a, chiaru sî candu le aru administrá ea, n'aru trage din ele vreunu folosu insemnatu. — Asemenea sta sî cu fondulu domesticalu. Déca spesele administratîunei in Tranni'a aru fi sa le pórte acestu fondu, adica déca autonomi'a Tranniei aru pretinde, cá din totu cuantulu dârei sa se scóta 16½%, apoi acést'a aru face pe anu cam ½ mill., pecandu statulu cheltuiesce pentru administratîunea tranna mai 1¼ mill.; sî asiá Tranni'a fatia cu statulu este cá unu negotiatoru seracu fatia ce unu companistu bogatu, lânga care are tóta caus'a a se lipí câtu de strinsu, dar nici decâtu a se desface de câtra densulu.

La votare partea II. din titlulu 1. se priimesce dupa propunerea comitetului.

„Titlulu 2. „Interese din capitale active.“

Perceptele mai pre largu specificate in preliminariu arata sum'a de 16,679 f. sî are sa se petréca in coperire.

Titlulu 3 cu 320 fl. incasati din vendiarea realitâtîloru sî

Titlulu 4 cu diversele venituri aretate in cassa in parati cu 20,000 f. asemenea propunemu sa se asiedie in coperire.

Asiá dara se arata		
Recerinti'a in summa de	—	175,528 f.
Coperirea in summa de	—	37,259 f.
Lips'a necoperita	—	138,269 f.

Deci fiinduca se recere mai 1 xr. adausu, spre a se infiintiá summ'a de 28.000 f., trebuie sa se sustîna arunculu proiectatu in propusetîunea regimului cu 5 xr. de fiorinu.“

Aline'a 1, 2 sî 3 se priimescu fâra desbatere.

„Propunere finala.

I. „Inalt'a dieta sa binevoiésca a radicá la conchisu proiectulu de lege respectivu in urmatoriulu cuprinsu:

Articululu I.

Spesele totali ale fondului concurentiale alu tierei pre anulu 1865 se aplacida in summ'a de 175,528 f. v. a.

Articululu II.

Spre acoperirea pârtii in summ'a de 37,259 f. a speseloru totali, care nu se póte acoperí din veniturile proprii ale fondului tierei preliminate cu 138,869 f., se va escrie sî scóte pre anulu 1865 aruncatur'a de 5 xr. pre fiacare fiorinu alu contributîunei directe imperatesci (esceptionandu-se insa adausulu straordinariu).

II. Inalt'a dieta sa binevoiésca a dispune, cá prin cancelulu dietale sa se reunésca tóte propunerile conchise la diversele titluri intru o representatîune speciala sî pre acést'a sa o substérna de odata cu proiectulu de lege spre altisim'a luare la cunoscintia sî consideratîune.

Comitetulu finantiariu.

Sabiiu in 28 Septembre 1864.

Iosifu Trausch, m. p.
presiedintele comitetului.

Fridericu Schuler-Libloy, m. p.
referinte.

La propunerea lui Rannicher cá repres. regim. elaborarea préumilitei representatîuni se predà aceluiasi comitetu, care a preconsultatu obiectulu insusi.

Cu acestea siedinti'a se 'ncheia la $1^3/_4$ óre.

Proiectulu de adressa alu casei deputatiloru senatului nostru imperialu este unu actu prea momentosu, decâtu sa potemu trece preste elu numai cu o simpla amintire. Elu nu este numai o parafrasa, adica unu respunsu din alinea in alinea sî din punctu in punctu la cuventulu de tronu, cá adress'a casei de susu, ci este o descoperire loiala, dar liberala sî franca a toturoru releloru sî neajunseloru, de cari patimesce imperiulu astadi. Sî nici ca se poteá asceptá altu ce-va dela unu elaboratu, cu a cârui compunere fusese insarcinatu unu barbatu cá G i s k r a. Adress'a printre sîruri cuprinde marele adeveru istoricu, ce nu se póte repetî destulu, c a r e u l u, p e n t r u d e a s e d e l a t u r á, t r e b u i e m a i n a i n t e c u n o s c u t u!

Proiectulu de adressa, care credemu ca nu va suferí multe schimbâri prin desbaterile publice, este urmatoriulu:

Maiestatea Vóstra c. r. apostolica!

Sublimulu cuventu, ce V'ati induratu Maiestatea Vóstra preagratîosu a-lu adressá representantiei imperiului readunate, au atinsu cele mai grave interese ale imperiului.

Insemnatatea cea mare a cuvinteloru rostite de pe tronu impune casei ablegatîloru indatorirea, de a substerne Maiestâtii Vóstre cu supunere credinciósa, cu liberalitate veneratóre sî parerile sele despre marile cestiuni, de cari este miscatu imperiulu.

Afacerile comune ale regateloru sî tieriloru imperiului, pentru a câroru pertractare constitutîunala fu conchiamata representanti'a imperiului mai de aprópe cá Senatu imperialu completu, voru aflá in cas'a ablegatîloru ingrijirea sî seriós'a activitate, ce corespunde inaltei loru insemnatâti. Acel'a-si zelu sî aceea-si credintia in chiamarea nóstra se va pune sî in afacerile senatului imperialu redusu, a cârui activitate asceptati Maiestatea Vóstra sa urmeze nemijlocitu. Cas'a insa se simte indatorata, a enunciá, ca activitatea normala, in totu anulu, a senatului imperialu redusu este unu dreptu, basatu in constitutîune, a regateloru sî tieriloru representate intr'ensulu, ca in acésta repetitîune normala se cuprinde o garantía pentru referintiele loru constitutîunale dinlauntru, sî ca de acel'a nu se potu lipsí, cá sa nu remâna ne'mplinite atâtea probleme grave sî urginti ale legislatîunei loru comune.

Cas'a ablegatîloru trebuie sa deplóre cu dorere, ca intr'o parte mare a imperiului activitatea constitutîunala inca nici ca s'au inceputu, ori s'au intreruptu de totu. Procederea resoluta a regimului intru delaturarea acestoru impregiurâri atâtu de pagubitóre pentru interessele imperiului sî ale locuitoriloru lui aru re'nviiá increderea sî aru fi salutata din partea casei ablegatîloru cu mare bucuria.

Noi nutrimu speranti'a, ca intr'unu venitoriu nu departe in regatulu lombardo-venetîanu va deliberá o representantia provinciala esîta din alegeri, sî credemu ca este unu obiectu de seriósa ingrijire pentru regimulu Maiestâtii Vóstre, cá diet'a Galitîei sa re'ncépa câtu mai curendu activitatea sea atâtu de multu trebuinciósa pentru acestu regatu.

De inalta insemnatate pentru intregu imperiulu este sî restabilirea referintieloru constitutiunale in ambe regatele Ungari'a sî Croatî'a. Câci numai intru acést'a vede cas'a ablegatîloru calea, de a se esoperá câtu mai curendu cunóscerea adeverateloru trebuintie ale imperiului sî ale toturoru popóreloru lui, sî a inlaturá dificultâtîle, ce stau inca in cale concursului binefacatoriu alu toturoru poteriloru pentru interesele imperiului sî ale pârtiloru lui.

De aceea credemu a fi unu ce nedispensabilu, cá sa se conchiame neamanatu dietele acestoru regate dupa incheiarea activitâtii presinte in afacerile senatului imperialu completu. Cu acést'a se va intempiná dorinti'a bine motivata sî dreapta a aceloru tieri, sî se va adeverí sî intentîunea cea sincera a regimului Maiestâtii Vóstre, de a aduce in curendu la cócere fruptele vietiei constitutîunale de statu din Austri'a in tóte pârtîle.

Noi avemu increderea, ca representanti'a legala a aceloru regate nu va fi straina de acea convictîune, ca pertractarea comuna a afaceriloru comune ale imperiului este de interesu pentru toti sî se comanda in modu necvitabilu prin acestu interesu. Cas'a ablegatîloru la tempulu seu nu va intardiá, câtu pentru sine, a contribuí, cá pazindu-se neclintitu acestu principiu enunciatu in constitutîunea imperiului, aceloru tieri pe calea constitutîunala sa li se deá garantiele trebuincióse pentru autonomi'a loru in tóte afacerile, ce suntu reservate dieteloru loru. Sî déca iubirea patriei sî cunóscerea chiara a intereseloru statului sî ale locuitoriloru lui voru conlucrá de ambe pârtîle, atunci va succede sî opulu, la care a conlucrá dupa potintia noi credemu ca este datorintia sânta pentru totu insulu.

Cu simpatía intima urmarira popórele Austriei, precum tóte evenimintele, ce atingu cas'a cea sublima sî iubita cu credintia a Maiestâtii Vóstre, asiá sî intemplârile, prin cari unu ilustru printiu imperatescu fu chiamatu, a fundá in pârti indepartate ale lumei unu tronu nou; fia, cá ajutoriulu lui Domnedieu sa duca la succesu nobil'a lui vointia sî ostenînti'a lui cea plina de sacrificie!

Maiestatea Vóstra ati vestitu depe tronu inalt'a valóre a pâcei generale pentru Austri'a; sî cas'a ablegatîloru crede, ca o pace assecurata, ce sa pórte in sine garanti'a durabilitâtii, este o conditîune neevitabila pentru fericirea imperiului. A restabilí sî a consolidá o astfelu de pace pentru Austri'a, cas'a cunósce a fi o tînta neclatibila pentru guvernulu Maiestâtii Vóstre.

Pacea cu Dani'a a pusu capetu terorisârei de multi ani a ducateloru dela Elb'a, câror'a nu le fu iertatu a ajutá impreuna la scóterea loru de suptu acésta terorisare. Lupt'a ce precese— multiamita bravurei armatei sî marinei de resbelu imperatesci— aduse armeloru austriace lauri noi. Dar inca nu e terminatu opulu, care Maiestatea Vóstra l-ati recunoscutu a fi obiectu de cea mai profunda miscare a Germaniei intregi, sî pentru care au sangeratu fiii cei bravi ai Austriei; ducatele ascépta inca regularea definitiva a afaceriloru loru, sî cas'a ablegatîloru crede cu confidintia, ca Guvernulu imperatescu se va silí din tóte poterile, a corona opulu inceputu sî va conlucrá impreuna cu confederatîunea germana, cá ducatele sa ajunga la deplinulu loru dreptu in successiunea ereditaria sî in organisarea independinte a trebiloru loru.

Pretiulu celu mare alu aliantiei cu Prussi'a pentru resultatele din resboiulu terminatu acum, cas'a ablegatîloru lu recunósce in cea mai mare mesura; cu tóte acestea nu póte a nu-si esprime cea mai intima convictîune despre pretiulu celu asemenea de mare, ce-lu are pentru Austri'a cultívarea loiala a referintieloru confederative fatia cu celelalte staturi ale federatîunei germane. De aceea ea va salutá cu bucuria tóte silintiele Guvernului Maiestâtii Vóstre, ce tîntescu la impedecarea tendintieloru separatistice anticonfederative, sî prin reforme in constitutîunea federativa a stringe sî mai tare cordelele, ce unescu tóte tierile Germaniei intru unu intregu mare sî potinte.

Nefericitele eveniminte din regatulu Poloniei, ce trasera dupa sine aducerea de mesuri esceptîunale intr'o tiéra a imperiului, ne umplù sî pre noi de adunca intristare. Cas'a ascépta, ca Guvernulu Maiestâtii Vóstre dupa indatorirea, ce i-o impune constitutîunea, va aretá motivele, din cari devenì de lipsa a se aduce sî in parte a se sustiné sî acum acele mesuri esceptîunale, precum sî resultatele, ce se castigara printr'ensele; dar nu póte suprime cea mai viua dorintia, cá de cum-va pâna acum acelea au fostu necesarie, in celu mai scurtu tempu sa nu mai fia.

Maiestatea Vóstra V'ati induratu a trage deosebit'a atentîune a senatului imperialu asupr'a finantieloru imperiului. Sî in adeveru positîunea finantîala a imperiului este fórte seriósa.

Spesele necurmatu intrecu veniturile, sarcin'a cea multu incordata a contributîunei cetatieniloru statului mai nu mai sufere urcare, averea statului e multu imputînata, folosirea continua a creditului publicu sî in ani de pace, trebuie sa traga dupa sine perplesitâti grele sî in fine crise nefericite. Cas'a ablegatîloru numai in dorinti'a de a crutiá, pentru restabilirea ecuilibriului in economi'a de statu pentru unu tempu indepartatu, nu póte aflá garantía destula, ca economi'a statului se va ordiná cu statornicia; ci mai vertosu crede, ca este unu pasu neaperatu de lipsa sî singuru mantuitoru, a se face o re'ntórcere perfecta la strict'a regulare a speseloru statului dupa me-

sur'a veniturilorn ordinaria— afara de casuri estraordinaria, — pentru de a se restabilí acelu ecuilibriu sî a se aduce poterile finantîale ale statului la acea reconsolidare, de care are lipsa imperiulu, pentru de a pastrá positîunea poterei sele sî de a asecurá fericirea sea dinlauntru.

Cu deosebire credemu a fi de neincungiurata lipsa, cá dupa intentîunile enumerate de Maiestatea Vóstra inca in tempurile de mai nainte, sa se scada spesele pentru armata sî marina, sî acést'a, conducendu-se afacerile dinafara cu resultatu bunu sî privitoriu numai la interesele popóreloru austriace, se póte face fâra periculu pentru imperiu. Asemenea sî institutîunile modificate din viéti'a publica a comuneloru sî tieriloru permitu a se simplificá in modulu celu mai efectivu administratîunea statului.

Precum cas'a ablegatîloru aceste puncte de vedere la defigerea erogateloru le crede normative, asiá sî proiectele de legi privitóre la regularea contributîunei directe in interesulu unei repartîri drepte sî egale a greutâtii dâriloru le va luá la seriósa apretiuire. Deciderea asupr'a admissibilitâtii sî practicabilitâtii, a se defige preliminariulu statului pe a. 1866 nemijlocitu dupa alu an. 1865, cas'a se crede datóre a-lu reservá pentru acelu tempu, candu in adeveru se va aduce propositîunea acelui preliminariu.

Computulu statului pentru an. 1862 se va luá din partea casei la esaminare constitutîunala; dar atare esaminare numai prin legea cea de multu anunciata la demandarea Maiestâtii Vóstre asupr'a responsabilitâtii ministriloru póte castigá adeverat'a sea insemnatate, sî cas'a ablegatîloru se crede datóre a enunciá limpede sî resolutu, ca legea acést'a este un'a din cele mai urginti completâri ale institutîuniloru constitutîunale din Austri'a.

Suferintiele cele grele, de cari patimesce iudustri'a in imperiu, parte mare suntu consecuinti'a unoru evenimente neevitabile; dar nu putînu contribuie sî fluctuatîunea valutei, scumpirea capitalului pentru toti ramii economiei natîunale, produsa prin trebuinti'a creditului publicu, apoi nesecuritatea, in carea se afla de mai multu tempu cestiunea positîunei comercialo-politice a Austriei fatia cu celelalte staturi ale Germaniei, sî anume cu privire la espirarea cea aprópe a tractatului din an. 1853.

De aceea cas'a ablegatîloru trebuie sa sî deplóre, ca regimulu Maiestâtii Vóstre inca totu nu e in stare de a propune resultatele pertractâriloru asupr'a acestei cestiuni. Cu tóte acestea noi asceptâmu, ca marile pagube, ce le-au suferitu interesele austriace pe terenulu comercialo-politicu, prin desiertaciunea pertractâriloru de pâna acum sî ce-lu amenintia sî de ací incolo, prin modificârile proiectate in legislatîunea vamala se voru poté imputînâ. Ear de o pazire sî inaintare mai eficace voru avé parte interesele economico-natîunale numai prin conducerea loru centrala in organismulu stau lui, carea pân'acum lipsesce.

Insemnatatea drumuriloru ferate cá medie de comunicatîune indemnara pre cas'a ablegatîloru inca in sessiunea din urma, a enunciá necessitatea unei legi nóue pentru concessiunea drumuriloru pe feru, prin carea nu numai ca se ircuragiéza spiritulu de intreprinderi, ci sî representantiei imperiului la infiintiarea de linii nóue i se asigura influinti'a ce-i compete.

De aceea trebuie sa ne rogâmu de nou cu veneratîune, cá Maiestatea Vóstra sa Ve indurati a insarcinâ regimulu, de a aduce o astfelu de propositîune inaintea senatului imperialu, ce este adunatu.

Proiectele de legi pentru estinderea retielei de drumuri ferate, apoi pentru inaintarea intereseloru eeonomico-natîunale preste totu, precum sî celelalte propositîuni, ce cadu in competinti'a senatului imperialu completu, cas'a ablegatîloru le va luá la cea mai scrupulósa pertractare.

Cu privire la propositîunile, ce Maiestatea Vóstra le-ati propusu dejá senatului imperialu redusu, avemu inca sperantî'a aceea, ca negotîatîunile incepute cu Sântulu Scaunu voru inlesní sî regularea legala a aceloru afaceri, ce cadu in sfer'a legislatîunei statului, care suntu atinse prin actele incheiate de Maiestatea Vóstra cu Santî'a Sea in 18 Augustu 1855.

Maiestatea Vóstra! Imperatésc'a indurare sî gratîa, de care Maiestatea Vóstra V'ati induratu a asecurá pre membrii representantiei imperiului, inaltia in noi toti sentiamentulu credintiei pentru iubitulu nostru Domnitoru; sî precum din iubire câtra intrég'a patria amu enunciatu cu veneratîune sî franchetia opiniunile, ce ne conducu, asiá cu neobosintia sî consciintia ne vomu devotá opului acelui'a, pentru care ati cerutu Maiestatea Vóstra sfatulu sî concursulu representantiei imperiului. Fia mân'a cea binecuventatóre a lui Domnedieu deasupr'a lui, cá sa prospereze spre onórea sî marimea imperiului, spre glori'a Imperatului lui, spre fericirea locuitoriloru lui! Domnedieu sa Ve sustîna, Domnedieu sa Ve scutésca, Domnedieu sa Ve binecuvinte!

P r a t o b e v e r a m. p. Preside.

Dr. G i s k r ' a m. p. Referinte.

Dela Senatulu imperialu.

I n s i e d i n t i ' a 8. (din 14/26 Nov.) a casei ablegatîloru se comunica mai antâiu resultatulu alegeriloru facute in siedinit'a trecuta; apoi se impartiesce proiectulu de adressa, ce l'am reprodusu mai susu, in tóta estensiunea lui; in fine se dà cetire la 3 proiecte de legi, unulu privitoriu la aperarea modeleloru, altulu privitoriu la summele, ce are a le platí statulu societâtii maritime „Lloydului austriacu“ pentru servitiele de posta pe mare, ce le face; alu treilea privitoriu la tacsele, ce vinu a se platí pentru porturile austriace. La propunerea lui Herbst se alegu pentru tóte acestea comitete de câte 9 membri din despartiaminte, sî alegerea se sî face dupa incheiarea siedintiei.—

S i e d i n t i ' a 9. a casei ablegatîloru a fostu un'a din cele mai interesante: logele sî galeriele tóte pline, ceste din urma indesuite, pe banc'a ministriloru, mai toti ministrii; câci la ordinea dîlei e d e s b a t e r e a a s u p r ' a a d r e s s e i.

Dar nainte de acést'a ministeriulu de comerciu aduce unu proiectu privitoriu la garantî'a intereseloru pentru c l a d i r e a d r u m u l u i f e r a t u t r a n s s i l v a n u.

Referinte in caus'a adressei este, dupacum espuseramu mai susu, Dr. Giskra. Elu espune punctele de vedere, de care au fostu condusu comitetulu; apoi dupace dà o deductîune istorica despre lucrurile sevarsîte sub ministeriulu Schmerling, resultatulu ratîunamentului politicu, ce-lu desfasiura, este, ca nai'a (corabi'a) statului adeveratu ca nu merge indereptu, dar nici inainte, ci se invertesce intr'unu locu.

La desbaterea generala suntu inscrisi cá oratori: Mende contr'a adressei, Cont. Eugenu Kinsky, Berger, Skene, Obert sî Sadil pentru.

Dr. B e r g e r espune mai pe largu, ca tóta situatîunea Austriei cere o re'ntórcere dela sistem'a cea de pâna acum; de aceea sî caracterulu adressei se cuprinde in dóue cuvinte: Cunoscinti'a de sine sî re'ntórcerea. Apoi trecendu la politic'a esteriora a Austrici, demustra, ca ea singura s'a isolatu, asiá incâtu acum nu e amica nici cu Franci'a, nici cu Engliter'a, sî póte la tempulu de nevoia nici cu Russi'a sî Prussi'a; singurulu amicu, ce i-a remasu, este ceealalta Germania. Ear câtu pentru positîunea dinlauntru, densulu crede, ca devis'a regimului: „Noi potemu asceptá!“ nu e adeverata. Déca noi cesti de dincolo de Leit'a vomu, cá popórele de dincolo sa parasésca castelulu loru celu vechiu sî póte ici colea ruinosu, sî sa intre in zidirea cea nóua constitutîunala; apoi trebuie sa ne ingrijimu, cá zidirea acést'a sa nu fia o colibe seraca, prin carea fluiera venturile sî bate plói'a! Constitutîunea din Februariu e numai o schitia, precum se vede din legile cele multe ce ne lipsescu inca. Scaderile mai cu séma in administratîune atât'a suntu de mari, incâtu mai se póte dîce, ca Austri'a cea vechia pórta totu negotiulu seu de mai nainte, numai sub firm'a Austriei celei nóue. (Mare ilaritate.) Unde a dusu acést'a? Câci s'au audîtu sî voci de acelea, ce diceau, ca resultatulu acestoru incordâri sî opintíri nu e altu ce-va, decâtu ca in loculu deficitului absolutisticu s'a pusu celu constitutîunalu. — Dupa aceea trece la finantiele statului, care le afla de totu slabite, pentrucа capitalulu industriei s'au absorbitu sî s'au scumpitu p este mesura. In intielesulu toturoru acestor'a e compusa sî adress'a, si de aceea o partinesce. In fine incheia cu ingeniós'a, dar malitiós'a dîcere a lui Fridericu celui mare din Prussi'a: ca ce mijlóce minunate are Austri'a! câci ministrii eii de atâti'a ani lucra la ruinarea eii, sî inca totu nu si-au ajunsu scopulu! — Sa avemu grija, sa nu fia cu dîcerea acést'a cá cu vinulu, care se face totu mai tare din ce 'nvechiesce! (Bravo-uri, acclamatîuni, ilaritate intrerumpu mai adeseori ingeniosulu cuventu.)

Dupace mai vorbescu: S k e n e, O b e r t sî S a d i l, se trece dela desbaterea generala la cea speciala.

Cele dóue alinee d'antâiu, precum sî cele dóue constructîuni d'antâiu ale alineei 3 se priimescu mai cu unanimitate sî fâra desbatere; constructîunea 3 din aline'a 3 se priimesce cu mare maioritate, incontr'a eii ministrii, o particica a centrului sî ablegatii români din Tranni'a.

Cu acestea siedinti'a se 'nchide, sî continuarea desbaterei se lasa pe siedinti'a urmatóre.

Dupa sciri telegrafice 8 alinee din proiectulu de adressa s'au priimitu mai fâra schimbâri —

V i e n n ' a in 18/30 Novembre. Astadi intrà in capitala intempinata cu cea mai mare onóre sî bucuria o parte a trupeloru, ce se re'ntorcu din resboiulu germano-danesu. Imbulzél'a este grandiósa; tóte stradele, prin care treceau bravii soldati, erau indesuite cu óméni; pentru o feréstra se platíra 10, 20, 30 pâna la 50 f. — Maiestatea Sea Imperatulu binevenitá corpulu oficieriloru sî inspectîunà trupele. —

Din Bucovin'a. Suntemu fericiti, a poté comunicá publicului nostru statutele Societâtii literarie române, ce s'a formatu in tiér'a vecina. Eata-le!

Statutele

societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a.

Partea I.

Scopulu societâtii si mijlócele ajungerei lui.

§ 1. Societatea se numesce: „Societate pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a", sî are loculu siederei in Cernautiu.

§ 2. Scopulu societâtii este:

1) Latîrea culturei natîunale, intarirea, sprijinirea sî desvoltarea cii, in tóte ramurile sciintiale prin studii, prin elaborarea sî edarea de opuri sî de trataturi sciintiale, prin premii sî stipendii pentru diferitele specialitâti de sciintia, arta sî alte asemenea;

2) unu mijlocu de inlesnirea studieloru sî unu centru de adunare pentru acei barbati, cari vréu sa urmarésca ne'ntreruptu desvoltaciunea literaturei române.

§ 3. Spre ajungerea acestui scopu voru serbí de mijloce:

1) Contribuirile anuale dela diferitii medulari sî darurile, ce incurgu dela binefacatori;

2) interessele dela fondulu societâtii;

3) folósele, ce se voru castigá prin tiparitulu sî vendiarea de opuri sciintiale sî prin lucrârile deosebite ale medulârileru cii;

4) cârti din tóte ramurile literaturei;

5) foi periodice;

6) convorbiri taiatóre in directîunea scientîala.

§ 4. Localitâtîle societâtii suntu in Cernautiu sî voru fi deschise in tóta dîu'a pentru medularii cii.

§ 5. Sal'a de cetitu va avé astfelu de cârti sî de foi periodice in limb'a româna sî chiaru sî in alte limbi, cari se voru aretá corespundiatóre scopului societâtii.

Partea II.

Despre compunerea societâtii.

§ 6. Spre a fi priimitu cine-va in societate sî cá conditîune de a devení medulariu alu cii se cere in generalu unu caracteru nepatatu. Societatea se compune din medulari fundatori, ordinari, corespundinti sî onorari fâra diferintia de natîune sî religiune. Toti medularii acesti'a voru priimí câte unu documentu de legitimare. Pentru priimirea cetâtieniloru neaustriaci cá medulari se cere invoirea acestui guvernu.

§ 7. Medulari fundatori suntu acei'a, cari depunu societâtii odata pentru totdeun'a celu putînu o summa de 200 fl. v. a.

§ 8. Medulari ordinari suntu acei'a, carii au dreptulu seu propriu, sî platescu anualu celu putînu doispredíece florini v. a. inainte in rate lunarie, trilunarie, semestrale séu pe totu anulu deodata. Obligatîunea loru tîne numai unu anu de dîle, carea trece tacendu sî in anulu viitoriu, déca nu-si dechiara in scrisu esîrea cu trei luni inainte.

§ 9. Medularii fundatori sî ordinari au acelesi drepturi.

§ 10. Medulari corespundinti ai societâtii suntu acei'a, carii se voru denumí de adunarea generala in urm'a propune.ei unui medulariu alu societâtii. Acesti medulari nu voru platí taxa; se cere insa sa fia barbati cu capacitate sî inchinati scopului societâtii.

§ 11. Medularii onorari se denumescu de adunarea generala pe temeiulu doveditu de capacitate, de inalt'a positîune sî de alte merite personale. Ei nu suntu oblegati la contribuire.

§ 12. Ver-cine, care aduce societâtii unu daru insemnatu, se numesce binefacatoriulu cii.

§ 13. Societatea va avé unu sigilu, care va portá de inscriptîune numele ei, precum sî o cassa (vistieria), unde se va pastrá averea cii in bani sî hartii de valóre, sî va fi provediuta cu dóue chiei. (Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Maiestatea Sea Sau induratu a radicá pre Vice-presiedintele tablei reg. din Muresiu-Osiorheiu sî alu dietei tranne Ioanne Aldulcanu, cá cavaleru alu ordinului corónei de feru de class'a III, la statulu de cavaleru. —

Imprumutulu celu nou austriacu de 25 mill. in 11/23 Novembre ajunsese mai la 51 mill., va sa dîca intrecuse de dóue ori summ'a receruta, — unu testimoniu imbucuratoriu atâtu pentru bunastarea austriaciloru, câtu sî pentru increderea ce o au privatii in regimu. Dupa scirile cele mai nóue acestu imprumutu au ajunsu la 51,018,600 f. Intre altii au asemnatu si Mai. Sea Imperatulu 300,000 f.

(O familia de pitici.) De presinte petrece in Londr'a o familia piticésca: generalulu Tom Thumb de 31 policari, sotî'a lui de 29 policari, si copilulu loru, care in etate de 11 luni cumpanesce 9 punti.

Prospectu politicu.

Dupa pacea vienesa Prussi'a totu mai multu ese la ivire cu planurile sele, de a anectá, séu celu putînu de a tiné incurcate ducatele Schleswig-Holstein câtu-va tempu. Ea adica immultiesce totu intinsu trupele sele in aceste ducate preste cele saxonese sî hanoverane, ce suntu comondate acolo din partea bundului, sî pre care ea va sa le departeze in 9 dîle.—Bundu-lu tîne siedintie straordinarie sî e'n cea mai mare confusiune.—Se póte prélesne, cá in curendu sa audîmu de ciocniri intre Prussi sî ceilalti Germani.

In Itali'a mergu lucrurile cursulu loru firescu; manoperele finantîale se voru face, capital'a se va transpune.—Generalulu Türr, pusu de fostulu ministru de resbelu in disponibilitate, erá sa se repuna in demnitatea sea, insa pe lânga conditîunea de a nu se mai amestecá in politica; Türr refusà acésta conditîune sî-si cerù dimissiunea, carea regele in fine i o sî dete, lasandu-i insa uniform'a de generalu sî titlulu onorariu de adjutante alu regelui.

Nr. 43—1 **Concursu.**

La scól'a populara româna ortodoxa din Vidr'a de susu, Cerculu Campeni, Comitatu Alb'a-Iuli'a, sa cere unu Invetiatoriu cu salariu anualu 140 fl. v. a. quartiru liberu sî lemne pentru incaldîtu.

Pentru acestu postu sa deschide concursu pana in 1 Decembre a. c. st. v. Doritorii de alu ocupá au atrimite in Campeni la scaunulu Protopopescu pre lânga petitîune timbrata cu 50 cruceri,

a) Atestatu ca au absolvatu cu sporiu gimnasiulu micu, séu celu putînu 4 clase normale sî cursulu pedagogicu in Sabiiu cu sciinti'a cantariloru bisericesci.

b) Atestatu de portarea morala sî

c) Atestetu de botezu ca e de religiunea gr.-orientala.

Campeni 16 Novembre 1864.

Inspectorulu scol. distr. din Protop. Campeni.

Ioann Patitia m. p.

Nr. 41—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîuniloru invetiatoresci, din opidulu montanu Rosî'a, sî comun'a Abrudu-satu, se deschide concursu, pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele pentru fiacare statîune, suntu 120 fl. v. a. cortelu liberu, lemne de focu, sî jumetate de parte, din venitele cantoriei.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi, provedendu-si cererea, cu Atestatu despre absolvarea studieloru sciintifice, sî pedagogice, despre portarea morala, despre cunoscinti'a cantâriloru bisericesci, sî ca este de confessiunea ortodoxa; au de a o asterne la subscrisulu, pâna la terminulu mai susu prefiptu, spre a se poté asterne Escellentiei Sele présantîtului D. Episcopu diecesanu, spre parintésc'a intarire.

Abrudu in 5 Novembre 1864.

Inspectorulu sc. gr. or. din Protopopiatulu Zlatnei de josu.

Ioanne Gallu m. p.

Adm. protop.

Nr. 40—3 EDICTU.

Prin care Ann'a lui Simeonu Morariu din Ludosiu, Scaunulu Mercurei, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu cii barbatu Sofroniu Maniu din Apoldu mare, fara a se scí loculu aflârei cii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de 6. luni dela datulu de fatia negresîtu sa se infatîsieze inaintea Scaunului protopopescu subscrisu, câci la din contra, procesulu incaminatu se va otarí sî fâra de dêns'a in intielesulu S. S. Canóne bisericesci. Sabiiu in 1 Octobre 1864.

Petru Badila, m. p.

Prot. gr. res. alu Mercurei.

Nr. 42—1 **Anonciu.**

Priimindu subscrisulu negotiatori'a de sub firm'a Constantinu Bardosi in Muresiu—Osiorheiu sub firm'a sea, are lipsa de 2 invetiacei, carii pre lânga calitâtîle de a fi absolvitu un'a clasa reala, séu gimnasiala, sa cunósca limb'a româna sî magiara.

Doritorii de a intr'a suntu rogati a tramite epistolele loru francate in restempu de 4 septemâni la M.-Osiorheiu.

Ioann Bardosi m. p.

Negotiatoriu de mârfuri de moda.

Comentariu la pré'nalt'a Patenta din 21 Iuniu 1854, partea I. sî partea II. — lucratu pentru poporulu românu de Ioanne Puscariu Administratoru comitatensu — sî se afla de vendiare in tipografi'a diecesana ambe brosiurate cu 1 fl. 50 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 93. ANULU XII.

Sabiiu, in 26 Nov. (8 Dec.) 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 7/19 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna, sî dupa-ce preliminariulu fondului de concurintia, statoritu in siedintiele din urma, se citesce sî a trei'a óra sî se priimesce,

la ordinea dîlcie

Preliminariulu

pentru fondulu de dessarcinarea pamentului in marele Principatu Transsilvani'a pe periodulu finantîalu 1864, adeca: dela 1 Novembre 1863 pâna la finea lui Decembre 1864, asiá precum s'a stabilitu acel'a in urm'a consultâriloru comitetului dietalu.

(Referinte Klein, representante alu regimului Consiliarulu gubern. Lazaru.)

Klein da unu respectu istoricu despre iobagía, indatoririle, greutâtîle sî in fine stergerea eii. In patent'a de dessarcinarea pamentului din 1848 sî 1849, se ia privire la aceea, ca mosî'a iobagésca trece dela tata la fecioru sî asiá mai departe, ca tieranulu platesce pentru ea dare sî pórta greutâtîle publice, cu unu cuventu ca colonii au dreptulu posessiunei, sî astfelu proprietariloru li s'au despagubitu numai prestatîunile acelea, ce le faceá tieranulu cá posessoru proprietariului seu superioru, asiá incâtu despagubirea se mesurá dupa pretiulu prestatîunei insesi. Cu totulu altmintrea e in patent'a urb. pentru Ungari'a din an. 1853, carea purcede din acelu punctu de vedere, ca proprietarulu fâra privire la titlurile de posessiune ale colonului este posessorulu pamentului urbarialu, sî norm'a despagubirei este pamentulu insusi, cá candu tiér'a aru trebuí sa rescumpere dela proprietarulu insusi pamentulu, ear nu prestatîunile pentru pamentu, în favórea colonului. Supt acésta influintia a feudalismului se aduse pat. urb. tranna din an. 1854, carea nu este decâtu o nedreptate istorica. — Pâna la an. 1815 erá iertatu colonului trannu, a se mutá de pe mosîa, déca i erau prea grele conditîunile; Tripartitum Pars III., A. 25 § 2 acésta libertate o sterse sî legà pre colonii de glia. Acum se immultîra robotele totu intinsu, ear mosîele se totu micira, dar cu tóte acestea trebuira sa se deá pentru ele aceleasî prestatîuni. La an. 1714 recunoscura staturile aceste apesâri, dar nu le cassara. Prin rescriptulu din 25 Februariu 1747 dispuse regimulu o usiurare a coloniloru, dar fâra successu. La an. 1769 esîra asiá numîtele „puncte“ sî se demandà Guvernului a face unu urbariu, care insa esî atâtu de reu, incâtu staturile insesi trebuira sa aduca la an. 1791 prin artt. 26 sî 27 coloniloru unele usiurâri, panacandu in fine la an. 1847 se facù urbariulu cunoscutu. Acum fost'au óre cu dreptu, a se luá de norma prestatîunile acelea, care de unu seculu incóce atâtu regimulu, câtu sî staturile insesi le aflasera pré apasatóre? sî fostau mosî'a, carea la inceputulu an. 1848 erá in posessiunea coloniloru, mesuratóre drépta pentru capitalulu de despagubire? Insa sistem'a regimului din an. 1854 nu voî sa scie nimicu de pâsurile poporului, sî Tranni'a trebuì sa platésca dessarcinarea pamentului mai scumpa decâtu tóte tierile de coróna din imperiu. Boemi'a cu 902 mil. □ sî cu 4,778,000 suflete platesce 35,134,971 fl.; Galitî'a cu 1364 mil. □ sî 4,632,000 locuitori platesce 90,589,724 fl.; Ungari'a cu 3727 mil. □ sî 9,815,000 locuitori platesce 149,710,965 fl.; ear Tranni'a cu 1109 mil. □, din cari numai 697 erau supuse iobagiei, sî d'abiá cu 2 mill. locuitori, platesce preste 80 mill.— Cu tóte acestea pat. urb. din 21 Iuniu 1854 nu se póte nici anulá nici modificá, pentruca din ea s'au derivatu de atunci incóce multe drepturi private. Densulu insa e convinsu, ca Tranni'a nu e 'n stare nici a c a m a t u í, necum a p l a t í datoriele, cu care o au incarcatu patent'a. Spre dovada, ca Tranni'a nu e in stare de a portá greutatea impusa, aduce, ca din Tranni'a esu contributîuni directe sî indirecte cam 14 mill., sî nu este lipsa, cá sa mai espuna densulu, ca Tranni'a fâra vin'a sea bolesce de urmârile patentei urb.; ear medicina pentru acésta bóla nu póte fi alt'a, decâtu 1) cá opulu dessarcinârei sa se controleze mai bine, 2) cá erorile facute sa se complaneze, sî 3) cá imperiulu sa ne deá concursulu seu.— In fine observa, ca dupa retarea din 30 Septembre 1864 capitalulu de dessarcinare, ce comitetulu lu luase in 46,606,360 fl., de atunci incóce, dorere, inca s'au mai urcatu, sî ajunse la 47.982, 610 fl. Datori'a acést'a este o buruiéna veninósa, carea nu scie pâna unde va mai cresce; dar aru dorí, cá sa fia espusa gerului de tómna sî érna, cá sî alte plante din clim'a nóstra. (Bravo !)

(Apoi citesce raportulu comitetului sî preliminariulu in limb'a germana, ear notarii sî in cea magiara sî româna; pre noi insa nu ne iérta spaciulu, a reproduce acestu raportu, ci ne vomu marginí a comunicá la tempulu seu preliminariulu.)

Represent. regimului Lazaru vorbì sî aici sî preste totu la obiectulu acest'a in limb'a germana; sî critisandu din mai multe puncte de vedere operatulu, lu afla atâtu de defectuosu, mai cu séma la titlulu 5, câtu propune a se redá comitetului spre indreptare.

Thiemann, in cuventare lunga sî meritoria, carea e mai cu nepotintia a o estrage, cuprindiendu in sine calculi aritmetici sî deductîuni stricte juridice, espune sî densulu relele sî neajunsurile patentei urb. Aceste rele provinu de acolo, ca anulu normalu pentru dessarcinarea pamenturiloru este an. 1848, sî asiá starea de astadi a lucruriloru aru trebuí sa se reduca cu 17 ani indereptu,— ceea ce insa e mai cu nepotintia, de óre ce atâtu posessorii, câtu sî fostii coloni au interesu de a nu spune adeverulu: posessorii cá sa capete despagubire câtu de grasa, ear colonii cá sa capete pamentu câtu de multu. Insa fiindca patent'a e data odata, sî ce este facutu nu se póte face nefacutu, nu remâne alta usiurare pentru tiéra, decâtu 1) cá pamentulu, care inca nu este constatatu sa se constateze in modu adeveratu, cá nu d. e. pentru unu pamentu in munte, care nu aduce mai nimic'a, sa se puna atât'a despagubire cá pentru unulu din siesu; 2) cá esecutarea legei sa se controleze câtu se póte mai tare prin tóte mijlócele; 3) cá summ'a de 4 mill. f., ce o pune comitetulu despagubire pentru decime, sa se reduca la valórea eii cea adeverata, câci este o nedreptate, cá odata sa se despagubésca pamentulu sî a dóu'a óra decim'a din rodirea aceluiasi pamentu, câci astfelu pamentulu se despagubesce de dóue ori. Oratorulu incheia cu aceea, ca aru dorí a fi nu numai controlorulu ordinaciuniloru ministeriului de finantie, ci sî alu dispositîuniloru dietei. (Bravo! Bravo!)

Eduard Herbert nu scie, unde sa 'ncépa sî unde sa termineze vorbirea sea privitóre la unu obiectu atâtu de momentosu, precum este recerinti'a fondului de dessarcinarea pamentului pe an. 1864. Cine priimesce ereditatea tristului trecutu dela a. 1860, acel'a sî fatia cu pat. urb. se va pune pe terenulu fapteloru complinite sî se va apucá de lucru; ear cine se pune pe terenulu continuitâtii de dreptu, acel'a póte pretinde revisiunea patentei. Terenulu acest'a e alu acelor'a, cari aru trebuí sa siéda pe bancele cele góle ale dietei. (Bravo !) Nu scie, dîce, ce aru face ei, déca aru fi aici; dar póte pentru aceea n'au venitu, cá sa nu intre in perplesitâti cu trecutulu loru. (Ilaritate.) Apoi se slobóde la o tanguire amara asupr'a pat. urb. sî a autoriloru eii; câci pecandu in alte tieri fondulu tierei platesce numai ⅓ la dessarcinarea pamentului, pe atunci Tranni'a platesce ⅔, va sa dîca totu; sî pecandu Ungari'a, carea e de 5 ori asiá de mare cá Tranni'a sî are pamentu mai bunu, are drumuri ferate, are riuri sî canaluri navigabile, platesce dessarcinare 149.710,965 f. pe atunci Tranni'a, carea dupa o proportîune drépta aru fi sa deá numai 29.942.193 f., platesce 74 mill. Sî pecandu summele acestea enorme aru trebuí sa le platésca numai acei'a, cari au scapatu de iobagía, pe atunci la ele trebuie sa contribuie sî cei ce n'au fostu iobagi. I se va reflectá, ca preo-

timea sasésca inca trage despagubire pentru decime, insa despagubirea acést'a fisculu o scade candu cu $^1/_4$, candu cu $^1/_2$, candu cu $^1/_3$; sî déca fisculu pârtîle acestea le-aru dá preotîloru romanesci de ambe confessiunile, aru face tocmai dreptate.— Pat. urb. este tristulu fruptu alu sistemei regimului dela an. 1850—1860. Nobilimea magiara adica caciuleá fâra séma pre Locotîinti'a de atunci, sî acést'a parte din usiurintia, parte cá sa faca capitalu politicu pe contulu tierei, adica sa 'mpace pre feudalii cu regimulu, li-au datu atât'a, câtu n'au asceptatu ei nici odata. Koronka a dîsu odata, ca nobilimea magiara a lapedatu singura mantau'a cea de auru, deslegandu iobagî'a; densulu insa dîce, ca tocmai dincontra, nobilimea a schimbatu mantau'a sea cea 'nvechita sî sdrantiósa pentru alt'a tivita cu auru sî blanita cu ermelinu. Densulu in fine din acésta datoria, ce róde la venitoriulu nostru, ba sî alu copiiloru sî nepotîloru nostri, nu vede alta scapare, decâtu revederea patentei, carea insa n'o propune, pentruca respectéza drepturile altor'a sî tocmai prin acést'a documentéza patriotismulu seu. (Bravo! Bravo!)

Mich. Schuller consimte intru tóte cu propunerile facute de comitetu, déca se voru emendá cifrele gresîte, sî demustra mai pe largu, ca Transsilvani'a are totu dreptulu a apelá la imperiu pentru ajutoriu, pentruca patent'a urbariala s'a facutu fâra scirea sî concursulu tierei, pentruca garantî'a pentru platirea intereseloru o-a luatu asupr'a sea imperiulu, pentruca Transsilvani'a a suferitu mai multu decâtu alte tieri prin revolutîunea din 1848/49 sî in fine pentruca ajutoriulu imperiului s'au acordatu sî altoru tieri. (Bravo!)

Birthler, dupace esprime mai nainte bucuri'a sea, ca diet'a acusi mai dupa 200 ani iar e chiamata a vorbí in causele contributîuniloru tierei, afla sî densulu, ca raportulu comitetului face impressiune fórte intristatóre, câci vedemu o pat. urb., la a cârei compunere nu scie, predomnit'au ignoranti'a ori usiurinti'a. Densulu nu póte crede, ca regimulu, care poteá sî trebuiá sa aiba cunoscintie mai acurate despre impregiurârile Tranniei, a voitu a aduce o lege, carea ruinéza tiér'a in privinti'a economica, ci cugeta numai, ca regimulu a gresîtu in chei'a causei urb., dandu o pat. urb. fâra de a avé dinaintea sea unu urbariu, sî aducendu astfelu tiér'a intr'o positîune, incâtu de nu ne vomu ingrijí de tempuriu, toti la olalta devenimu cersîtori. Deci de óre ce raportulu comitetului arata limpede, ca pat. urb. e de lapedatu atâtu in principiu, câtu sî in esecutare, sî ca tiér'a nu este in stare a portá acésta sarcina; de óre ce insa raportulu nu arata sî factorii acei'a, din cari sa se póta dejudecá temeinici'a dîseloru sele, pentru aceea in privinti'a acést'a nu-lu póte partiní, dar la partea speciala va face observârile, ce le va crede trebuincióse, pentru de a aretá sî densulu din parte-si, ca va sa conlucre dupa potintia la impedecarea seraciei sî stórcerei de totu a tierei. (Bravo!)

Budacker inca crede, ca pat. urb. este cea mai dorerósa rana a tierei. Opulu, ce are sa-lu pertracteze diet'a, e fórte tristu; câci pecandu sî summ'a aretata de comitetu— 70 millióne — e ingrozitóre pentru tiéra, densulu e convinsu sî documentéza prin cifre, ca summ'a acést'a se urca inca multu mai susu sî ajunge la 90 millióne (S'audîmu!), ceea-ce aru dá apoi aruncaturi de 1 fl. 50 xr. la totu fl. de dare,—o summa, ce nu se va platí nici decum, de óre ce astadi, candu aruncatur'a acést'a e de 71 cruceri, dela 800,000 partide trebui sa se scóta darea prin esecutîune. Apoi analiséza propunerile facute de comitetu, sî aflandu-le preabine intemeiate, priimesce sî densulu operatulu comitetului cu putîne modificatîuni, ce s'aru face ici colea. Apoi combate propunerea representantelui regimului.

Mog'a adauge lânga relele insîrate de Budacker sî altii inca sî acel'a, ca câte procese se voru mai castigá in favórea fostiloru iobagi, ale toturoru spese va trebui sa le pórte tiér'a. Densulu dealtmintrea inca afla, ca relele principale provinu 1) de acolo, ca pamenturile s'au pretiuitu preasusu, 2) ca s'au despagubitu nu prestatîunile urb., ci pamentulu urb. insusi. Apoi imputa linu lui Thiemann, ca a promisu a espune 3 mijlóce de ajutoriu, sî a espusu numai 2, sî in fine se declara pentru proiectulu comitetului, aperandu sî pre repres. regim. incontr'a unoru combateri din partea lui Budacker, cu aceea, ca gresielele comise in operatulu comitetului sa se indrepte aici in dieta, eara nu in siedinti'a comitetului.

Thiemann cere cuventu pentru de a indreptá erórea sea sî recapituléza propunerile ce le-a facutu: 1) revisiunea pat. urb., 2) revisiunea instructîunei, sî 3) control'a la esecutare.

Br. Friedenfels sprijinesce propunerea facuta de Lazaru, cá operatulu sa se redeá comitetului, spre a se emendá erórele de calculu, ce s'aru aflá, sî a i se dá spre scopulu acest'a tempu de 24 óre. E sprijinitu.

Lazaru multiamesce lui Mog'a, câci l'au aperatu, apoi deslucesce deductîunile sele de mai nainte sî repetiesce propunerea sea.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la $2^1/_4$ óre.

Siedinti'a din 8/20 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana sî aducerea la cunoscintia a unei petitîuni predate prin Puscariu a comunei branene Sohodolu pentru regularea referintieloru loru de hotaru cu comun'a Resnovu,

la ordinea dîlei e continuarea desbaterei asupr'a preliminariului fondului de dessarcinarea pamentului.

Budacker in cuventu mai lungu combate de nou propunerea facuta de Br. Friedenfels, resp. de repres. regim.: cá operatulu sa se redeá comitetului, pentru cá acest'a sa-lu intregésca sî sa-lu rectifice in 24 óre; câci urmarea acestei propuneri aru fi numai aceea, ca tempulu aru trece fâra folosu, sî lucrulu insusi n'aru inaintá intru nimicu. (Va urmá.)

Dela Associatîune.

Sabiiu 24 Novembre, (6 Decembre). Comitetulu Associatîunei tînù astadi siedinti'a sea lunaria, fiindu de fatia presiedintele, 4 membri ordinari, 3 membri suplenti, apoi oficialii comitetului, afara de archivarulu. Starea cassei se arata de 20,929 fi. 24 xr. v. a. La ordine suntu mai multe afaceri de stipendii, apoi câte-va colecte incurse. Protocolulu completu credemu ca-lu vomu poté comunicá in numerulu urmatoriu.

Statutele

societâtii pentru literatur'a sî cultur'a româna din Bucovin'a.

(Continuare sî capetu din nr. din urma.)

Partea III.

Despre administratîunea societâtii.

§ 14. Afacerile societâtii se ingrijescu parte de unu comitetu anume, parte de adunarea generala.

A. Despre comitetulu societâtii.

§ 15. Tóte afacerile societâtii, câte nu suntu reservate adunârei generale, se ingrijescu prin unu comitetu alesu de adunarea generala pe câte trei ani din mijloculu medulariloru fundatori sî ordinari, din care comitetu, afara de presiedinte, vice-presiedinte sî de secretariu, ese a trei'a parte prin sorti la finea fiacârui anu, sî anume pâna la finea bieniului antâiu. Medularii cei esîti prin sorti séu altmintrea se suplinescu prin alegeri amesuratu §. 16.

§ 16. Comitetulu se compune din cinci-sprediece medulari, adeca: din presiedinte, vice-presiedinte, din secretariu sî din 12 medulari, carii toti se alegu de adunarea generala sî suntu realegiveri. Alegerea presiedintelui se intaresce de siefulu tierei.

§ 17. Comitetulu constituitu alege din mijloculu seu unu bibliotecariu, care este sî archivariu, unu cassieru sî unu controloru.

§ 18. Insarcinarea medulariloru comitetului este onoraria, numai secretariului i se asémna unu salariu anumitu de câtra adunarea generala.

§ 19. Comitetulu societâtii va tiné regulatu in tóta lun'a câte o siedintia sî in casuri intetîtóre sî de mai multe ori. Siedinti'a lui o chiama prasiedintele societâtii, séu in lips'a lui, vice-presiedintele, carii sî presiedu intr'ens'a.

§ 20. Decisiunile comitetului au numai atuncea valóre, déca suntu de fatia celu putînu optu medulari. Comitetulu decide dupa maioritatea voturiloru celoru de fatia. Protocólele siedintieloru au sa se publice.

§ 21. Drepturile sî datorintiele presiedintelui suntu:

1) de a conchiamá adunarea generala sî a comitetului sî de a presiedé intr'ensele;

2) de a priveghiá, cá desbaterile sî conclusurile adunâriloru sa urmeze potrivitu scopului sî intereseloru societâtii;

3) de a representá societatea in afara in afacerile eii; insa in acele afaceri, cari aru produce obligaciuni asupr'a societâtii, este presiedintele constrinsu la invoirea comitetului, sî numai atunci voru fi ele oblegatóre, déca hartîele acelea voru fi subscrise pe lânga presiedinte sî de doi medulari ai comitetului, contrasemnate de secretariu sî provediute cu sigilulu societâtii.

4) Presiedintele póte asemná plâti, din banii societâtii numai atunci, candu voru fi ele incuviintiate de comitetu, sî déca hârti'a de asemnatura va fi contrasemnata de secretariu.

5) Impoternicirea pentru ingrijirea afaceriloru societâtii inaintea organeloru din afara se subscriu de presiedinte sî de secretariu.

6) Asemenea se subscriu de presiedinte sî de secretariu tóte documentele de priimirea medulariloru in societate, cer-

cularele sî publicatîunile precum sî protocólele siedintieloru adunârei generale sî a le comitetului.

7) Presiedintele ingrijesce de esecutarea conclusuriloru adunârei generale sî ale comitetului sî renduiesce cercetarea cassei din tempu in tempu.

§ 22. Vicepresiedintele suplinesce pre presiedinte in tóte drepturile sî datorintiele lui, candu acest'a nu e de fatia.

§ 23. Secretariulu este pastratoriulu sigilului, pórta sî contrasemnéza protocolulu siedintieloru adunârei generale sî a le comitetului, precum sî scrisorile din § 21.— Elu este directorulu cancelariei societâtii, elu pórta protocolulu esibiteloru sî registratur'a; aduce la indeplinintia conclusurile siedintieloru sî ingrijesce pentru tóte recerutele curgatóre ale societâtii sî pentru stringerea veniturilor.

§ 24. Bibliotecariulu ingrijesce de inregistratura sî pastrarea opuriloru, obiepteloru sciintiale sî a foiloru periodice ale societâtii. — Elu póte imprumutá din obieptele increditiate ingrijirei lui numai intre marginile instructîunei votate de comitetu.

§ 25. Cassierulu incasséza banii societâtii, pórta socotél'a despre densii sî supune cancelariei list'a remasîtieloru in fiacare luna. Elu pregatesce sî substerne comitetului socotél'a anuala spre cercetare; elu este respundiatoru pentru cassa sî pórta o cheia dela dens'a.

§ 26. Controlorulu are de a contrasemná tóte actele de socotéla, care se tînu de cass'a societâtii sî pórta a dóu'a cheia; elu este respundiatoru pentru cassa impreuna cu cassierulu.

§ 27. Comitetulu este constrinsu a se tiné intre marginile bugetului votatu de adunarea generala.

§ 28. De drepturile sî detorintiele comitetului se tînu inca sî urmatórele :

1) a priimí operate scientîale tramise, sî a le supune esaminârei ;

2) a ingriji pentru redigerea foiei periodice a societâtii ;

3) a denumí culegatori pentru inlesnirea incassârei veniturilor societâtii ;

4) a justificá lucrârile sele prin reportu inaintea adunârei generale ;

5) a priimí medulari noi ;

6) a eschide pe acei medulari, cari suntu condemnati pentru o fapta defaimatóre séu pentru lucrarea loru impotriv'a scopului societâtii.

§ 29. Societatea va edá o fóia periodica pentru publicarea afaceriloru sele sî pentru latîrea mijlóceloru inaintatóre de literatur'a sî cultur'a poporului românu.

B. Despre adunarea generala.

§ 30. Societatea va tîné in totu anulu câte o adunare generala, sî de voru cere impregiurârile sî de mai multe ori.

Tînerea adunârei generale celu putînu cu 14 dîle inainte are sa se faca cunoscuta c. r. guvernu alu tierei, alaturandu-se unu program despre obiectele de desbatutu, anumindu-se totu de o data tempulu sî loculu tînerei adunârei generale. Adunarea generala va constá din medularii eii fundatori sî ordinari cu votu decisivu. Medularii onorari sî corespundinti au intrare libera cu votu consultatoriu.— Conchiamarea adunârei generale se face in scrisu prin invitatîuni câtra fiacare medulariu séu se publica prin dîuare. Loculu regulatu alu adunârei este orasiulu Cernautiloru.

Schimbarea locului o defige adunarea denerala, insa numai acelu locu se póte alege pentru tînerea adunârei generale, unde se afla o diregatoria c. r. politica.

§ 31. In adunârile generale numai acei medulari fundatori sî ordinari au votu, cari se infatîsiéza. Impoternicirile nu-su ingaduite.

§ 32. Adunarea generala are drepturile sî datorintiele urmatóre :

1) ea alege din sinulu seu pe presiedinte, pe vice-presiedinte, pe secretariu, sî pe ceialalti medulari ai comitetului (§ 16) ;

2) ea hotaresce indreptariele pentru inaintarea sî sporirea scopului societâtii sî pentru administratîunea averei eii ;

3) ea decide asupr'a plângeriloru de nepriimire cá medulariu alu societâtii, séu de eschidere ;

4) ea cercetéza socotelele anuale ;

5) ea incuviintiéza bugetulu societâtii pe anulu viitoriu ;

6) ea prefige sî decide salariulu secretariului ;

7) ea defige summ'a de contribuire pe anulu viitoriu pentru toti medularii (§§ 7 sî 8) ;

8) ea decide asupr'a aceloru pîre ale medulariloru câtra comitetu séu câtra ei intre olalta, cari se ivescu intre densii din caus'a societâtii.

Aceste pâre se potu aduce la adunarea generala séu vorbalu séu in scrisu, insa subscrise cu numele parisiului.

§ 33. Adunarea generala decide despre modificatîunile propuse in statute, la a câror'a hotarire se cere jumetate dintre toti medularii eii fundatori sî ordinari sî dintr'acesti'a celu putînu invoirea a $^2/_3$. Modificatîunile priimite numai atunci voru avé valóre, candu voru fi intarite de guvernulu statului.

§ 34. Conclusurile adunârei generale numai atunci'a voru avé potere legala, déca va fi adunarea publicata celu putînu cu 15 dile inainte prin modulu aretatu mai susu (§ 30).

§ 35. Tóte conclusurile in adunarea generala, afara de casurile prevediute in §§ 33 sî 38 se facu prin maioritate absoluta a voturiloru.

La egalitatea de voturi atâtu in adunarea generala, câtu sî in siedintiele comitetului decide acea socotintia, la carea se insotiesce presiedintele, de altmintrea pica acea propunere.

Defigeri generale.

§ 36. Drepturile sî datorintiele medulariloru fundatori sî ordinari suntu : cá ei sa conlucre din tóte poterile spre sprijinirea sî inaintarea scopului societâtii. Ei potu face la adunarea generala propuneri in acésta privintia, potu descoperí abusurile observate in ramurile administratîunei; au dreptu de initîativa sî votu decisivu la adunarea generala, déca vinu in persóna; loru li se vendu opurile sî foile publicate de societate cu unu pretiu mai josu.

§ 37. Fia-care medulariu incéta de a mai fi 1) prin mórte, 2) prin retragere sî 3) prin eschidere.

§ 38. Societatea se desface prin hotarirea adunârei generale numai atunci'a, candu voru fi de fatia celu putînu $^2/_3$ dintre toti medularii eii fundatori sî ordinari, sî déca dintre acesti'a voru votá pentru desfacere celu putînu $^3/_4$.

Averea in cârti sî obiecte sciintîale se va dá unui institutu natîunalu din patria; ceealalta avere insa va remané tóta inchinata scopului literariu sî natîunalu alu societâtii, sî administratîunea eii se va ingriji dupa hotarîrile adunârei, care va desface societatea.

Banii séu ori ce alta avere inchinata de vre-unu medulariu alu societâtii anume pentru o ramura speciala a literaturei sî culturei române in Bucovin'a, voru remané sî de acum'a inainte pastrati pentru acelu scopu specialu, sî administratîunea acestoru fondatîuni va urmá in intielesulu uricului de infiintiare, potrivitu vointiei fundatorului.

Dela Senatulu imperialu.

Dupacum comunicaseramu in numerulu din urma, in cas'a ablegatîloru curge desbaterea speciala asupr'a adressei.

In siedinti'a 10. din 19 Nov. (1 Dec.) suntu la ordinea dîlei alineele 4–8, *) care tractéza despre incetarea vietiei constitutîunale in Lombardo-Veneti'a, Galiti'a, Ungari'a sî Croati'a. (Galeriele sî logele suntu pline indesuite; siedinti'a e fórte animata.)

Greuter (din Tirolu) e incontr'a acestoru alinee, câci nu potemu odata glorificá patent'a din Februariu, de altadata a o numí o coliba, prin carea strabate ventulu sî plói'a (Alusiune la cuventarea lui Berger din siedinti'a trecuta); apoi cérca a escusá procederea regimului, — argumentele aduse insa nu se prindu sî producu mai multu ilaritate decâtu convictîunile dorite. Esinti'a propunerei lui e, ca in aline'a 4 sa nu se dîca, ca cas'a ablegatîloru trebuie sa deplóre, ca intr'o parte a imperiului activitatea constitutîonala parte nu s'au inceputu, parte s'au intreruptu etc., ci: ca trebuie sa deplóre motivele, cari au datu ansa, cá intr'o parte etc.

(Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Mitropolitulu gr. cat. din Leopole, Spiridonu de Litvinovic e denumitu consiliariu intimu. —

(Decoratiune.) Maiestatea Sea S'au induratu a decorá pre d. Consiliaru gubernialu Iacobu Bolog'a cu ordinulu crucei de feru class'a III. —

(Viétia frumósa.) In Prussi'a morira in 14 Novembre, in versta de 87 ani sî 9 luni, o parechia de ómeni, cari traisera in casatoria mai multu de 60 ani, sî cari se sî nascusera intr'o dî. —

(Focu.) De curendu se aprinse intr'o parte a Londrei o fabrica, sî in scurtu tempu foculu casiuná paguba de mai multu decâtu 2 mill. fl.

Principatele române unite.

Tóte spiritele suntu absorbite de ingrijiri pentru fiitórea camera legislativa. Fratii nostri de preste Carpati au de nou ocasiune, de a probá prin alegerile, ce voru face, prin legile, ce voru aduce, maturitatea sî vitalitatea loru de natîune. Deo cerulu, cá fiitórea camera sa fia adeverat'a representantia a dorintieloru sî aspiratîuniloru tierei, ear nu unu câmpu de lupta intre partide, nu unu cuibu de agitatîuni sî intrigi din partea plutocratîloru sî ambitîosîloru nesatîosi, cari sub mantau'a dorerei pentru tiéra aveau doreri numai pentru necuratele loru intentîuni sî interese! Nu vomu urá camerei române lips'a de partida opositîunala, câci acest'a are missiunea a fi in statu

*) A se vedé proiectulu de adressa in nr. 92 alu „Tel. Rom.“ Red.)

aceeá, ce este in natura tempest'a ce curatia aerulu de miasmele stricaciose, ci-i vomu ură numai o opositîune sincera sî loiala, carea sa rivaliseze cu partid'a guvernamentala intru iubirea patriei sî intru dorinti'a de a o vedé mare sî fericita. —

Consiliele judetieloru continua a eternisá memori'a Domnitorului Alessandru Ioann prin institute publice.

„Bucimulu“ ne spune in privinti'a acést'a inca urmatórele : — Recunoscinti'a judetieloru, pentru autonomi'a data loru de câtra M. S. Domnitoriulu prin legea consilieleru judetiene, se manifestéza in tóte pârtîle, prin o indoita simtîbilitate a animei: prin acte de recunoscintia personala câtra parintele patriei Alessandru Ioann I, sî prin infiintiarea a câte unu institutu de bine-facere, séu monumentu, care sa eterniseze si sa rechiame generatiuniloru viitóre memori'a straluciteloru acte de reforma, ce au priimitu de la alesulu si Domnitoriulu loru.

Astfelu Monitoriulu oficialu comunica, ca consiliulu judetiénu din Putn'a a votatu cladirea unui gimnasiu in orasiulu Focsiani, care sa pórte gloriosulu nume de Alessandru Ioann I.

Consiliulu judetianu din Bacâu a votatu infiintiarea unei scóle pentru fabricarea de instrumente agricole, care sa pórte numele Alessandru Ioann I, cá semnu de recunoscintia din partea jndetiului pentru maretiele acte sevarsîte de M. Sea.

Consiliulu judetianu din Neamtiu a votatu o piatia publica, pe care sa se asiedie unu monumentu in onórea sî numele M. S. Domnitoriului.

Consiliulu judetianu din Górju a votatu cladirea unei scóle monumentale de baieti in orasiulu Târgu-Jiulu, care sa pórte titlu: Scó-l'a Alessandru Ioann I.

Nóue tóte aceste oferte ne placu, pentruca tóte au folosulu loru; chiaru sî piatiele sî gradinile publice, care cu putîna crutiare sî delicatetia le combatecá mai deunadi o fóia de ale nóstre, au folosulu loru nepretiuitu atâtu pentru sanatate, câtu sî pentru formarea gustului esteticu, atâtu de trebuinciosu poporului nostru; dar cu deosebire ne place a dá sî trebuie sa dâmu espressiune approbârei sî multiamirei nóstre câtra acele judetie, cari au votatu scóle; sî mai indeosebi laudâmu consiliulu din Bacâu, care a votatu infiintiarea unui institutu pentru fabricarea uneltelorn de agricultura, câci noi credemu, ca venitoriulu materialu alu principateloru este basatu pe agricultura sî comerciu. Noi Transsilvanii avemu gimnasie destule, avemu „ómeni invetiati“ multi — (nu dîcemu destui, câci destui nu suntu nici odata)— dar avemu putîne scóle reale, n'avemu nici o scóla de agricultura ori industria, n'avemu destui ómeni practici, — sî simtîmu aduncu lips'a loru. Fia, cá principatele române in prinvinti'a acést'a sa fia mai fericite decâtu noi ! —

Presiedintii consilieloru judetiene, confirmati de Domnitorulu, suntu urmatorii:

Printiulu Nicolau Sutiu pentru judetiulu Putn'a; apoii dd. Georgiu Dimitrescu pentru Covurlui, Vasiliu Alessandry pentru Romanu, Colonelu Stefanu Stoic'a pentru Ialomiti'a, Stefanu Mincovici pentru R.-Saratu, Stefanu Romaneanu pentru Doljiu, Protopopu Moscu pentru Dembovitî'a, Petru Orbescu pentru Teleormanu, Ioann Anusiu pentru Cahulu, Ioann Marghilomanu pentru Buzeu, Mateiu Plesiescu pentru Sucév'a, Petru Anastasiu pentru Tecuciu, Zamfiru Perianu pentru Gorgiu, Iancu Ipceanu pentru Mehedinti, Dimitriu Lazarescu pentru Romanati, V. Romalo pentru Tutov'a, Mihailu Bogdanu pentru Argesiu, C. Vasiliescu pentruVlasc'a, C. Negruzzi pentru Iasy, Prodanu Costache pentru Bacâu, Grigoriu Bârsescu pentru Oltulu, C. Lahovari pentru Vâlcea, Preotu Nicolau Roiu pentru Falciu, Dimitriu Nigulici pentru Muscelu, Nicolau Ratescu pentru Prahov'a, Petrache Strejescu pentru Vasluiu, Vasiliu Miclescu pentru Neamtiu, Costea Tulceanu pentru Ismailu, Barbu Vladoianu pentru Ilfovu, Printiulu A. Moruz pentru Dorohoiu, Nicolau Eliad pentru Brail'a, Lascaru Iamandi pentru Botosiani. —

Intre mesurile, ce le ia magistratulu capitalei pentru imbunatâtîri in toti ramii vietiei comunale, vedemu cu multiamire ingrijiri mai serióse decum fura pâna acum, pentru sórtea preotiloru de miru sî tînerea in stare buna a bisericeloru. —

O corespundintia germana ne spune, ca Sultanulu au incuviintiatu a se formá unu ordinu romanescu cu numirea: „Steau'a româna.“ Statutele sî scopulu lui inca nu suntu cunoscute in publicu. —

Dupa o depesîa telegrafica in „Press'a“ de Vienn'a, unu curieru muscalescu a plecatu spre Constantinopole, spre a duce acolo documintele sî chrisóvele calugariloru greci in caus'a monastiriloru inchinate. (O comunicâmu cu tóta reserv'a. Red.)

Prospectu politicu.

Caus'a germana iar incepe a preocupá politic'a. Dupa cele espuse in nr. trecutu, avemu sa adaugemu, ca Saxoni'a au adusu la bundu o motîune, cá acest'a sa decida: déca esecutîunea prin trupele saxoneze sî hanoverane este finita ori nu ? (sî déca prin urmare trupele saxoneze sî hanoverane au sa se re'ntórca din Holstein ori au sa remâna acolo pâna la alta dispositîune ?) La acést'a Austri'a sî Prussi'a declarara, ca esecutîunea acést'a este terminata. In fine in siedinti'a din 17/29 Novembre se decise cu 8 contr'a 7 voturi, ca generalulu saxonesu Haake sa remâna deocamdata in positîunea sea de acum.

Consternatîunea poteriloru medie sî mici germane atât'a e de mare, incâtu chiaru sî jurnalele au inceputu a vorbí despre aceea, ca staturile medie sî mici germane voru sa se arunce in bratiele Franciei, cá sa scape de ale Prussiei. —

Regele Bavariei se va logodí câtu de curendu cu fiic'a principelui Hohenzollern.

In parlamentulu italianu ministrulu Vacc'a propuse unu proiectu de lege, dupa care bunurile preotîmei mirenesci sa se incorporeze cu vistieri'a statului, sî de acolo regimulu sa pórte spesele cultului cu 5%, ear congregatîunile monachale sa se suspendeze. Se crede, ca propunerea acést'a se va modificá intr'acolo, ca bunurile bisericesci sa devina proprietatea provincieloru sî comuneloru, cari apoi sa tîna din veniturile acelor'a pre preotii.— Generalulu Türr a publicatu o brosiura, prin carea cérca a documentá, ca Venetî'a va trebuí sa se ia dela Austri'a cu poterea, sî ca Itali'a n'are causa de a se teme de o lupta cu Austrí'a.

Imperatulu Napoleonu a cerutu dela ministrulu seu Drouin de Lhuys unu memorandu asupr'a stârei ducateloru dela Elb'a, care sa i se fia sî datu.

Mai nou dela Senatulu imperialu. In siedinti'a din 3 Decembre veni la desbatere aline'a 13 din proiectulu de adressa, privitóre la starea de assedia din Galitî'a. Lupte serióse; in fine se priimesce aline'a; toti ministrii, sî cei mai multi Transsilvani contr'a.

Nr. 43—2 **Concursu.**

La scól'a populara româna ortodoxa din Vidr'a de susu, Cerculu Campeni, Comitatu Alb'a-Iuli'a, se cere unu Invetiatoriu cu salariu anualu 140 fl. v. a. quartiru liberu sî lemne pentru incaldîtu.

Pentru acestu postu sa deschide concursu pana in 1 Decembre a. c. st. v. Doritorii de a-lu ocupá, au atrimite in Campeni la scaunulu Protopopescu pre lânga petitîune timbrata cu 50 cruceri,

a) Atestatu ca au absolvatu cu sporiu Gimnasiulu micu, séu celu putînu 4 clase normale sî cursulu pedagogicu in Sabiiu cu sciinti'a cantariloru bisericesci.

b) Atestatu de portarea morala, sî

c) Atestetu de botezu ca e de religiunea gr.-orientala.

Campeni 16 Novembre 1864.

Inspectorulu scol. distr. din Protop. Campeni.

Ioann Patitia m. p.

Nr. 41—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîuniloru invetiatoresci, din opidulu montanu Rosî'a, sî comun'a Abrudu-satu, se deschide concursu. pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele pentru fiaeare statîune, suntu 120 fl. v. a. cortelu liberu, lemne de focu, sî jumetate de parte, din venitele cantoriei.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi, provedieudu-si cererea, cu Atestatu despre absolvarea studieloru sciintifice sî pedagogice, despre portarea morala, despre cunoscinti'a cantâriloru bisericesci, sî ca este de confessiunea ortodoxa ; au de a o asterne la subscrisulu, pâna la terminulu mai susu prefiptu, spre a se poté asterne Escellentiei Sele présantîtului D. Episcopu diecesanu, spre parintésc'a intarire.

Abrudu in 5 Novembre 1864.

Inspectorulu sc. gr. or. din Protopopiatulu Zlatnei de josu.

Ioanne Gallu m. p. Adm. protop.

Nr. 42—2 **Anonciu.**

Priimindu subscrisulu negotiatori'a de sub firm'a Constantinu Bardosi in Muresiu—Osiorheiu sub firm'a sea, are lipsa de 2 invetiacei, carii pre lânga calitâtîle de a fi absolvitu un'a clasa reala, séu gimnasiala, sa cunósca limb'a româna sî magiara.

Doritorii de a intrá suntu rogati a tramite epistolele loru francate in restempu de 4 septemâni la M.-Osiorheiu.

Ioann Bardosi Negotiatoriu de mârfuri de moda.

Comentariu la pré'nalt'a Patenta din 21 Iuniu 1854, partea I. sî partea II. — lucratu pentru poporulu românu de Ioanne Puscariu, Administratoru comitatensu — se afla de vendiare in tipografi'a diecesana; ambe brosiurate cu 1 fl. 50 xr. v. a.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a olei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 94. ANULU XII.

Sabiiu, in 29 Nov. (11 Dec.) 1864.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 8/20 Octobre 1864.

(Continuare si capetu din nr. trecutu.)

Puscariu. Importanti'a obiectului, ce stà la ordinea pilei a provocatu eri pre mai multi oratori, cà sa esamineze si scarmene obiectulu de tóte partile, si acést'a au facut'o cu tóta dreptatea; pentru ca sarcin'a cea grozava, ce apasa tiér'a cu vr'o 80 mill. fl., face pre representatiunea tierei a se gandí nu numai asupr'a causeloru reului, ci si la mijlócele, care sa-lu vindece. Multe cause s'au adusu inante din partea mai multoru membri ai dietei, cari facu sarcin'a acést'a spariatóre. Unii au pusu vin'a pe pat. urb., altii punu vin'a pe instructiunea pentru esecutarea dessarcinârei pamentului, altii iara pe mijlócele ajutatóre, care au servitu acestei autoritâti in tiéra, spre a-si duce lucrârile sele in deplinire. Elu nu va sa puna vin'a nici pe unele, nici pe altele, ci crede, ca tóte trei au contribuitu la resultatulu, ce-lu vedemu. Dar déca avemu sa relevâmu caus'a acést'a, mai mare dintre tóte causele, din care s'au nascutu sarcin'a acést'a neproportiunata pentru tiéra, — socotesce, ca este aceea, ca s'a despagubitu indreptâtitii cu aceea ce nu au fostu indreptatiti, si cu ce au fostu indreptâtiti, nu s'au despagubitu. — Déca vomu cautá la obiectulu dessarcinârei, vomu aflá, ca in tiér'a nóstra au fostu dóue categorii de iobagime: iobagimea colonicala si iobagimea alodiala, adica au fostu iobagi si curialisti. Pamentulu, pe care au fostu iobagii, au fostu proprietatea statului, a corónei; corón'a au asiediatu tierani pe acel'a, cari sa pórte greutâtile publice si sa faca préstatiuni domniloru pamentesci, va sa dica: prestatiunile au fostu proprietatea domniloru pamentesci, ear nu pamentulu, si totusi vedemu, ca domnii pamentesci se despagubescu pentru pamentu, ear nu pentru prestatiuni. Dincontra vedemu, ca pamentulu, pe care au fostu asiediati curialistii, au fostu proprietatea domniloru pamentesci, ear munc'a a fostu proprietatea curialistiloru, si totusi in locu sa se despagubésca pamentulu, vedemu, ca ací se despagubesce munc'a, carea este proprietatea tieranului. Va sa dica, obiectulu dessarcinârei este chiaru intorsu, pentruca déca se despagubiau iobagii dupa prestatiuni, despagubirea erá cu multu mai mica, si curialistii déca se despagubiau numai pentru pamentu, atunci iarasi erá si rescumperarea acestor'a cu multu mai mica,— ear nu dupacum s'a intemplatu, de a despagubitu curialistii pentru o casulitia cu unu petecu de pamentu, care o aveá, pâna la 400-800 f. Ací jace reulu, câci nu s'a luatu din capulu locului respectu la bas'a despagubirei, ci s'a intorsu dea inderetrulu. Acést'a face, ca capitalulu pentru despagubire s'a suitu la 80 mill. in tiér'a nóstra, fâra cá sa se fia desrobitu si curialistii. Si inca candu aru fi ispravitu cu 80 mill., dar nu este ispravitu cu atât'a, pentruca aceste 80 mill. pretindu interese de 4 mill. si alte 4 mill. pe totu anulu pentru amortisarea acestui colosu. Acést'a la olalta face 8 mill. pe anu.- Candu noi nu suntemu in stare a platí 3 mill.— cu atât'a mai putînu vomu fi in stare sa platimu 8 mill.; si in punctulu acest'a consimte cu Herbert, ca noi bucurosu platimu, dar apoi ce voru face copiii nostri, nu scimu; — mai vertosu dupace aceste 80 mill. pâna la nepoti si stranepoti inca voru avé nepotii si stranepotii loru. — Acum sa vedemu resultatulu acestei operatiuni. Va dice cine-va ca s'a stersu iobagi'a, ca s'a eliberatu pamentulu, ca acum toti suntemu cetatieni liberi cu proprietâti libere. Tóte acestea nu le aflâmu asiá, dupacum s'au speratu, pentru ca de si s'a slobodîtu iobagiulu dandu-i-se câte-va jugere de pamentu, cu aceste jugere esistinti'a lui nu numai nu s'a usiuratu, ci s'a facutu inca neposibila prin multe alte mesuri; pentruca fostulu iobagiu acum cá cetatiénu liberu cu 4-5 jugere de pamentu nu póte sa traiésca. Densulu (Puscariu) a facutu esperiinti'a, ca iobagiulu, cá sa póta portá greutâtile publice, e silitu in 3-4 ani, sa-si venda si putînulu pamentu, ce-lu mai are, la Jidovi. Inainte de 1848 erá usioru sa traiésca cu 4-5 jugere, câci avé paduri si pasiuni, poteá tiné vite si slugi, cu cari si-lucrá siesi si domnului pamentescu; astadi insa vedemu, ca padurile, pasiunile si regalele, din cari aru trebuí sa se sustîna comunele, suntu mai tóte in mânile domniloru pamentesci, ear pentru fostii coloni se arunca vr'o câte-va tufe, de care nu se póte folosí nici pentru trebuintiele de pasiune nici de lemnaritu. S'au stersu dilele de lucru, insa dupace s'au luatu comunitâtiloru padurile, vedemu ca tieranulu trebuie sa faca la domnu câte 10-20 dile pentrucá sa póta capetá lemnele trebuincióse, si alte 10-20 cá sa póta capetá ce-va pasiune, ba a vediutu, ca numai cá sa póta maciná la mór'a domnésca, inca trebuie sa faca domnului 5-6 dile de lucru. Mai face apoi 2-3 dile judelui, 2-3 dile solgabirâului, 2-3 dile notariului, 2-3 dilei popei, 2-3 dascalului, 2-3 dile paziloriloru, mai face 2-3 dile la Jidovi, cá sa capete bani sa-si póta platí darea: face dar totu dile preste dile; face iara 8 dile in septemâna. (Ilaritate. Voci: Asiá e!) Asiá dara vedemu, ca in fapta dilele si iobagimea nu s'au stersu. Nu s'au facutu preingrijiri, cá déca s'a stersu iobagimea, proprietatea castigata pentru fostii iobagi sa fia duratóre, cá din iobagi sa se faca adeverati cetatieni liberi, cari sa sustîna statulu. In tierile vecine inca s'a stersu iobagimea, dar déca s'a stersu, s'a datu totu deodata porunca strinsa, ca in 30 ani nu e slobodu tieranului sa-si instraineze mosi'a; - la noi insa nu-lu opresce nimicu cá sa si-o venda tóta in 3—4 ani, si e silitu sa si-o venda, câci altmintrea nu-si póte platí dârile. Si asiá ce amu castigatu cu cele 80 mill.? Nimicu! Atât'a ca tieranulu mâne poimâne a remasu fâra mosîa, a remasu proletariu, ori din nou servu fostiloru proprietari, si mâne poimâne vomu vedé tóte mosîele in mânile Jidoviloru si ale proprietariloru celoru mari, cari voru fi si cu cele 80 mill. si cu mosîele iobagesci. (Bravo!) Aru poté aduce esemple multe, insa esempla sunt odiosa; câci cunósce mai multe locuri, unde mai tóta mosi'a, care s'a rescumperatu odata, se afla iar in mân'a domnului pamentescu. Asiá dar vedemu, ca ne apasa nu numai greutatea de 80 mill. dar ne apasa si celelalte consecuintie urmate din neluarea mesuriloru preventive cuvenite, pentrucá fostii iobagi sa devina cetatieni liberi, sa devina apti de a platí, sa devina in stare a se sustiné in proprietatea loru. Sa vedemu acum, ce mijlóce s'au propusu, cá sarcin'a dessarcinârei pamentului preste totu sa se usiureze si sa se póta platí? Thiemann a propusu 3 mijlóce: revisiunea patentei, revisiunea instructiuniloru si o strinsa controlare la ducerea in deplinire a dessarcinârei. De si propunerea despre revisiunea patentei la prim'a vedere s'aru paré cea mai salutaria si practica, ea insa e fórte seducatóre; si densulu - celu putînu in punctulu despagubirei— nu o aru recomandá, pentruca revediendu-se patent'a in punctulu acest'a, acést'a s'aru face iarasi numai pe contulu ómeniloru seraci, alu fostiloru iobagi; câci n'ai poté face alt'a, decâtu cá iobagiului sa-i dai pamentu mai putînu, pentrucá domnulu pamentescu inca sa capete mai putîna despagubire. Cá sa se mai micsioreze chei'a despagubirei, astadi nu mai e cu potintia, pentruca s'au datu odata obligatiunile afara si a le mai luá indereptu nu se póte. Revisiunea patentei dar nu mai e cu potintia, si déca vremu, cá totusi sa o revedemu, atunci sa o revedemu acolo, unde e lipsa, cá celu putînu capitalulu de 80 mill. sa se faca productivu, adica cá fostiloru iobagi sa li se mesure folóse câtu de mari, ce li se cuvinu din pat. urb. Revisiunea instructiunei póte sa se faca, pentruca e unu lucru formalu, dar din revisiunea instructînnei iar putînu folosu va esi. - Mai mare ponderositate pune pe o controla mai strinsa. Sa se controleze ce se despagubesce, sa nu se despagubésca tóte ripele, care nu aducu nici unu folosu, cu câte 20 fl. de jugeru. Asiá dar acésta propunere a lui Thiemann o sprijinesce din tóte poterile si o recomanda. Comitetulu a mai recomandatu: eine Reichsunterstützung, si bine a facutu, pentruca noi in adeveru nu

suntemu in stare a plati mai multu de 50 xr., necum sa platimu 71½ sî capitalulu inca totu cresce—„detori'a e cá rie'a.“ Mai incolo comitetulu recomanda, ca sa ceremu actele, pe bas'a câror'a s'a facutu pat. urb., instructîunea sî tóte operatîunile de despagubire. Dá! sa le ceremu, sî numai atunci se va poté aduce la tapetu intrebarea, ca óre este cu potintia o revisiune a patentei sî a instructîuniloru séu nu? Tóte aceste sî alte mijlóce aduse inainte atâtu de comitetu, câtu sî de mai multi stimati membri, se unescu insa in punctulu acel'a, ca in urma totusi sa platimu; (Bravo!) de aceea, cându ne socotimu noi la usiurarea sarcinei acestei'a, in line'a d'antâiu sa gandimu la aceea, cá pe locuitorii ardeleni sa-i punemu in stare de a poté platí; sa facemu capitalulu acest'a de 80 mill. productivu, cá sa se póta mâne poimâne platí tierei indereptu prin folósele ce trebuie sa le aduca locuitoriloru. Sî acést'a se va poté face numai asiá, déca folósele, care le da pat. urb. fostiloru coloni, le vomu demesurá in o marime, care face platirea posibila; déca vomu face cá judecatoriele sî organele administrative la regularea posessiuniloru urbariale, la commassatîune, la segregarea paduriloru sî a pasiuniloru sa se ingrijésca, cá tieranii sa-si capete posessiunile, care le dictéza patent'a; déca vomu grijí, cá din dîleri sa nu se faca famuli conventîunali; sî déca vomu face representatîune câtra Maí. Sea, trebuie sa recomandâmu in. regimu sî aceea, cá sa aiba de grija, cá folósele, care suntu promise prin pat. urb. fostiloru coloni pentru unu pretiu atâtu de mare, sa se sî realiseze. Insa in privinti'a acést'a nu face propunere formala. — Câtu pentru propunerea Br. Friedenfels, socotesce, ca chiamarea dietei nu este de a statuá cifrele pentru despagubirea fostiloru domni pamentesci; acést'a este tréb'a directîunei pentru dessarcinarea pamentului. Problem'a dietei e intrebarea: ca dâmu cei 71½ xr. ori ba?· Ce va face directîunea pentru despagubirea tierei cu cei 71½ xr. e tréb'a eii; regimulu a cerutu 71½ xr., sî noi déca vomu poté sa-i dâmu toti, bine, ear déca nu, sa-i dâmu mai putînu, dar mai multu socotesce ca nu este parlamentariu, câci fia-care representantia a poporului trebuie sa cerce a scadé câtu póte pretensiunile regimului, dar nu ale suí. (Bravo!) Preliminariulu tierei si-lu intipuiesce cá sî preliminariulu unei comune. Betrânii satului si-alegu jude sî i dîcu: Tu ai sa porti tóte chieltuielile satului sî la sfarsîtulu anului sa-ti dai socotél'a; judele dîce: bine, sa-mi dati numai bani; ómenii dîcu: n'avemu bani, dar sa facemu aruncatura pe satu. Acum se socotescu, cam ce cheltuieli potu avé preste anu, sî asiá facu aruncatura pentru acoperirea speseloru preliminate cu 1000 f., apoi socotescu, câtu se vine pe fiacare membru alu comunitâtii, cá sa iésa mii'a? Acum e intrebare, ca óre ajunge-se judele cu mii'a acést'a ori nu; déca e economu bunu, atunci póte ca mai pastréza ce-va, sî acést'a o depune in lad'a satului; insa póte sa vina o intemplare neprevediuta, asiá incâtu judele nu se ajunge cu mii'a preliminata sî e silitu sa mai puna vr'o 200 din pung'a sea. La sfarsîtulu anului, candu si-dà socotél'a, dîce: Eaca mii'a, care mi-o-ati datu o amu cheltuitu sî amu mai datu inca 200 pentru ast'a sî ast'a din pung'a mea, dati-mi aceste 200 indereptu. Comun'a acum ce face? In preliminariulu anului venitoriu pune sî cele 200 fl., cu care este datóre judelui. Tocma asiá stâmu sî noi. Regimulu cere 71½ xr.; noi acesti'a sa-i dâmu, sî déca nu se va ajunge cu ei, apoi negresîtu va vení ori cu unu Nachtragsbudgetu, ori deficitulu lu va pune in bugetulu anului venitoriu. Dar cá noi sa dâmu mai multu decâtu cere regimulu, nu este problem'a dietei. Noi ne multiumimu cu cifrele, ce ni le au datu regimulu, sî-i dâmu 71½ xr.; lu rogâmu insa totdeodata, cá sa mijlocésca, cá din acesti 71½ xr. sa se arunce pe tiéra numai 50, ear ceialalti 21½ xr. sa mijlocésca, cá sa se platésca din vistieri'a statului. Deci parerea lui Friedenfels n'o póte priimí, ci recomanda propunerea comitetului. (Bravo!)

Br. Friedenfels, illustrandu inca odata parerea sea sî aperandu-se de invinuirea, cá candu densulu prin propunerea sea aru fi voitu a indelungá desbaterea, câci tocmai dincontra a voitu a o simplificá sî usiurá, retrage propunerea sea. (Bravo!)

G. Manu, dupace Br. Friedenfels si-a retrasu propunerea, propune a se trece dela desbaterea generala la ceaspeciala.

Cá oratoru mai este inscrisu Axentiu Severu. Elu inca dà espressiune intristârei ce l'a cuprinsu la citirea operatului comitetului. Apoi provocandu-se la deductîunea data de Puscariu, espune, ca revisiunea patentei este cu nepotintia, dar combate sî parerea aceea, ca tiér'a sa „cersiésca“ dela imperiu, care inca n'are de unde dá, ci e de parere, cá tiér'a sa cerce insasi a se ajutá. Unu mijlocu spre acést'a, afara de cele insîrate de alti oratori, aru fi, crede densulu, sî acel'a, cá pasiunile sî regalele de cérta sa le ia tiér'a pâna atunci, pânacandu se va curatî de datori'a urb. Déca insa parerea densului nu s'aru priimí, atunci si-reserva dreptulu de a face propunerile sele mai departe la desbaterea speciala.

Refert. Klein escusa sî esplica diferinti'a in cifre, dupacum o a aretatu comitetulu de o parte sî dupacum o a espusu repres. regim. de alta parte.

Represent. regim. Lazaru in cuventu lungu, care in protocólele stenografice cuprinde 35 foi, demustra, ca imputârile aduse asupr'a regimului, nu cadu atâtu pe regimu, câtu pe legislatîunea transsilvana de mai nainte, carea nu lucrase mai nimicu pentru constatarea referintieloru iobagesci. Regimulu, acést'a este esinti'a cuventârei, nu poteá face altmintrea decum a facutu, pentruca impregiurârile in Tranni'a erau de totu incurcate sî de totu diferitóre sî neegale. Dealtmintrea nu atâtu patent'a urb., câtu ducerea eii la deplinire au incarcatu tiér'a cu sarcin'a cea grea a acestoru datorii; câci in multe pârti, mai cu séma la munti, nu se faceau prestatîuni, ci se plateau taxe, cari insa s'au despagubitu cá sî prestatîunile celelalte, sî câci lazuiturile cele nenumerate, ce s'au facutu, asemenea s'au privitu sî s'au despagubitu cá sî celelalte pamenturi.— Apoi documentéza in cifre, ca summ'a totala a despagubirei nu va face 80, 90 millióne séu sî mai multu, ci 70 millióne, din cari pe Tranni'a de astadi se vinu numai 64 millióne, ear 6,000,000 pe pârtîle annexate la Ungari'a. Apoi dilucidandu atâtu propunerile privitóre la revisiunea patentei, câtu sî cele ce tîntescu la controlarea organeloru esecutive, sî demustrandu, cum nici un'a nici alt'a nu e cu potintia, din parte-si nu vede altu mijlocu de usiurare, decâtu cea mai mare crutiare, ce se póte. (Bravo! Bravo!)

Trecendu-se la desbaterea speciala, se citesce:

Spese ordinarie.

Titlu I. Directîunea fondului de dessarcinarea pamentului.

Pretensiunea regimului pe anulu administrativu 186¾			12889 fl.
pe Nov. sî Dec. 1864	—	—	2148 fl.
		la olalta	15037 fl.

Se propune incuviintiarea sumei pretinse,“ care dupa o mica discussiune intre Rosenfeld, Presiedintele, Klein sî Binder se priimesce neschimbatu.

a) Annotatîune.

Din aretârile Esactoratului c. r. de statu, care ei jacu comitetului inainte, se vede:

1) ca sub positîunile 1. 2. 4. alu aclusului la Titl. 1 s'a erogatu mai multu de câtu au fostu preliminatu,

2) in aretârile aceste vinu inainte sub numirile: pausiale pentru luminare, pausiale de cancelaria, chirii, sî pausiale de diete pentru amploiati erogatiuni insemnate din fondulu pentru dessarcinarea pamentului, carii in preliminariulu regimului nu suntu cuprinse.

Comitetulu e de parere, ca erogatîunea cea mai insemnata din acestea, adéca ceea pentru pausialele de diete nu se tîne de fondulu pentru dessarcinarea pamentului, pentru ca caus'a stramutârei directîunei fondului dela Clusiu la Sabiiu pe tempulu durârei dietei e cu totulu straina de agendele dessarcinârei pamentului; sî asiá comitetulu afla de doritu;

a) cá inaltulu regimu sa arete motívele, din carii s'au platitu pausialele de diete pentru amploiati—desî numai temporaneu — din fondulu pentru dessarcinarea pamentului.

b) cá regimulu sa se dechiare, ca in ce tipu socotesce sa acopere spesele, care le face pe salarii, diurne pentru scriitori, pe recuisite de cancelaria, pausiale de cancelaria, pausiale de luminare sî chirii, care insa in preliminariu séu nu suntu de locu, séu numaí intr'o summa prea mica luate in susu.

Dupace repres. regim. vorbesce contr'a propunerei comitetului, ear refert. Klein pentru dens'a,

la votare se priimesce atâtu propunerea a), ce corespunde punctulu 1, câtu sî propunerea b), ce corespunde punctului 2. —

Titlulu II. Spese pentru comissiunile verificatórie.

Sub titlulu acest'a se ceru pe anulu administrativu 186¾			30,200 f.
pe Nov. sî Dec. 1864	—		5,033 f.
		la olalta	35,233 f.

Dupa aretârile Esactoratului de statu se ceru pentru platîle amploiatîloru sî ale servitoriloru dela comissiunile verificatórie pe anulu adm. cur. 16887 fl.
pe Nov. sî Dec. 1864 — 2814 fl.
la olalta 19,701 fl.

Mai incolo se arata sub titlurile:

1) pausiale de cancelaria, pausiale de luminare, recuisite de cancelaria sî spese de caletoria pe tempulu dela 1 Novembre 1863 pâna la finea lui Iuliu 1864 o cerintia de 2541 fl.

2) sî pentru chirii pe anu — 750 fl.

Déca se va mai adaugá la pos. 1 cerinti'a inca pe cinci luni inainte çu — — 1815 fl.

la pos. 2. cerinti'a pe Nov. si Dec. 1864, cu 125 f.
sî in fine pentru spese neprevedtute 400 fl.
atunci se mai cere inca o suma de 5631 fl.
prin urmare se arata o recerintia de — 25,332 fl.
a cârei'a incuviintiare prin acést'a se recomanda.“

E. Herbert intréba pre repres. regim., ce lucru au comissiunile verificatóre? câci panacandu nu va priimí deslucири in privinti'a acést'a, nu póte nici vorbí asupr'a punctului respectivu.

Repres. regim. Lazaru respunde, ca lucrulu acestoru comissiuni e, a constatá arctârile proprietariloru in fati'a loculu ipe bas'a operaturiloru catastrale, ca adica arealulu iobagescu (colonicalu), mesuratu mai antâiu numai dupa fassiuni de buna voia, incâtu s'au immultîtu, sî incâtu unu pamentu au ajunsu in stare de a se despagubí. De aceste comissiuni suntu de astadata 7 in Tranni'a.— Pe bas'a acestor'a Herbert dara propune a se sterge summ'a de 25,000 f.; câci operatîunile numite dupa § 13 alu patentei au sa le faca indreptatîtii pe spesele loru. E sprijinitu.

Br. Friedenfels observa, ca propunerea lui Herbert aru face mare confusiune sî multa intardîere in desfasiurarea causei urbariale, ci densulu aru dorí, déca Herbert si-aru modificá propunerea intr'acolo, cá summe'e acestea sa se deá din partea fondului numai cá imprumutu, panacandu in intielesulu patentei le voru respunde proprietarii.

Rosenfeld cere dela repres. regim. deslucire in privinti'a celoru dîse de Herbert, sî acest'a o dà intr'acolo, ca numai dupace mesurarea cea facuta dupa principiele trigonometrice din partea organeloru statului s'aru combate din partea unui proprietariu, atunci sa se faca a dóu'a mesurare pe spesele lui; la acést'a Rosenfeld contradîce.

Puscariu dà lui Herbert totu dreptulu, ca fondulu pentru dessarcinarea pamentului nu e datoriu sa platésca aceste 25,000 f; dar motivulu nu-lu scóte din § 13, ci din impregiurarea aceea, ca diregatoriele politice, care aru trebuí sa faca aceste rectificâri, suntu platite preste séma reu, sî de aceea crede, ca aceste 25,000 se intre la fondulu, din care se platescu diregatoriele politice, sî comissiunile verificatóre sa devina o parte a diregatorieloru politice.

De altmintrea partinesce propunerea lui Herbert.

Herbert nu póte consimtî cu Puscariu sî nici cu Br. Friedenfels.

C. Schmidt nu afla basata propunerea lui Herbert in § 13 alu pat. urb., câci acel'a vine a se esplicá asiá, dupacum l'au esplicatu repres. reg. Apoi propune, cá diet'a sa-si esprime dorinti'a, cá pentru venitoriu aceste comissiuni de verificatîune sa se imputîneze, ori trebile loru sa tréca la diregatoriele politice. E sprijinitu.

Rannicher, espunendu, câtu de desiérta aru fi priimirea propunerei lui Herbert, de óre ce summele preliminate suntu mai sî cheltuite, propune, cá diet'a sa decida, ca priimesce pe an. 1864 summ'a preliminata, dar totdeodata recuira regimulu, cá la preliminariulu pe an. 1865 ori sa desfasiure motivele, din care aceste comissiuni mai suntu de lipsa ori summele acestea sa nu mai intre in preliminariu. E sprijinitu.

Puscariu nu se póte invoí cu propunerea lui C. Schmidt nici cu a lui Rannicher, pentruca diet'a aici nu are de a: auszusprechen (declará), ci de a beschliessen. Deci de nu s'aru priimí propunerea lui Herbert, atunci propune densulu: Titlulu II in summa de 25,332 f. se 'ncuviintiéza cá anticipatîune sî regimulu se provóca, a restituí summ'a acést'a fondului de dessarcinare. E sprijinitu.

Rannicher rectifica propunerea sea.

Repres. Lazaru sta sî acum pe esplicarea, ce o a datu mai nainte §-ului 13 din pat. urb., carea apoi o esplica mai pe largu, aretandu nepracticabilitatea séu necompetinti'a propuneriloru lui Herbert sî Puscariu.

Mich. Bohatielu partinesce partea I. a propunerei lui C. Schmidt sî propune incheiarea siedintiei, ceea-ce se sî face la 2 óre. —

Dela Senatulu imperialu.

In siedinti'a 10 din 1 Decembre, dupa Greuter, a cârui cuventare o amu estrasu in numerulu din urma, vorbesce.

Schindler (din Austri'a de josu). Elu gratuléza mai antâiu ministrului Schmerling, ca au aflatu in Greuter unu aliatu atâtu de credinciosu. Apoi trecendu la politic'a interna, dîce, ca ea nu numai stà pe locu, ci tocmai merge indereptu, sî adress'a nu dîce destulu, candu sustîne, ca intr'o parte a imperiului stagnéza (stà balta) viéti'a constitutîunala, ci lui i se pare ca stagnéza in totu imperiulu. Dupa aceea trecendu la cestiunea ungara, espune abnormitatea positîunei acestei diete in organismulu statului sî areta, ca ministrii nu s'au ocupatu de ajunsu cu cestiunea acést'a. In fine combate neresponsabilitatea ministriloru sî starea pressei.

Eroulu dîlei acestei'a insa este Kaisersfeld (din Stiri'a), care cu cea mai mare franchetia descopere defectele guvernârei presinti. Drepturile fundamentale ne lipsescu in totu imperiulu, administratîunea e defectuósa, justiti'a nu e independinte, starea finantîala este trista sî gresita. Apoi trecendu la cestiunea ungara o desbate pe largu, cu energía sî prudintia din tóte pârtîle. Constitutîunea austriaca nu este unu ce intregu, ci unu ce necompletu, sî de aici provine desbinarea cu Ungari'a, de aici absolutismulu in hain'a constitutîunalismului, de aici lips'a autoritâtiioficieloru, de aici starea cea rea finantîala, de aici debilitatea regimului; de aici scaderea autoritâtii imperiului inafara sî lips'a increderei inalauntru. Astadi sta lucrulu asiá: ori o Austria constitutîunala ori, nici un'a! Apoi, dupace trece preste activitatea ministr. Schmerling fatia cu acésta cestiune, propune in aline'a 7 constructîunea antâi'a, a se dîce (mai móle decum e in proiectu): De aceea credemu, ca conchiamarea dieteloru acestoru regate este o necessitate urginte. Dupa aceea arata, cum sî pe ce basa sa se conchiame diet'a ungurésca, sî ce e de facutu din partea Senatului imp., déca diet'a ungara aru voí ori nu aru voí sa pacteze cu Austri'a. In fine incheia asiá, ca trebuie sa avemu unu regimu, care sa cuprinda valórea tempului sî sa cunósca, ce potere aru poté jacé in cas'a acést'a, candu ea aru fi condusa de unu regimu liberalu, care in locu de a intardîá sî a tamendá sî a se perde in intrigi, aru lucrá, cu franchetia sî liberalitate. (Bravo! de tóte pârtîle; multi ablegati alérga spre densulu sî-i dau mân'a. Propunerea lui e sprijinita fórte tare.)

In siedinti'a acést'a mai vorbescu Ryger (din Moravi'a), Br. Tinti (din Austri'a de josu), Toman (din Carnioli'a), Herbst (din Boemi'a), ministrulu Schmerling sî referintele Dr. Giskra.

Lavotare se priimescu alineele 4–8 din proiectulu de adressa dupa propunerea comitetului; numai aline'a 7 se modifica dupa amendementulu lui Kaisersfeld.

In siedinti'a 11 din 2 Decembre s'au pertractatu aline'a 9, privitóre la priimirea corónei messicane din partea Archiducelui Ferdinandu, Maximilianu, carea se priimì fâra desbatere, apoi alineele 10 sî 11 privitóre la pacea comuna in Austri'a sî la caus'a germano-danesa. Aici vorbesce Dr. Giskra cá referinte, aretandu cum intielege regimulu nostru pacea, candu dela a. 1860, decandu Austri'a n'a mai avutu resboiu, nrulu companieloru militare s'au urcatu dela 1622 la 2204, sî in mesur'a acést'a a crescutu sî bugetulu militaru Schindler critica fórte aspru militi'a cea multa sî spesele eii cele enorme, recomanda alianti'a cu Franci'a sî reprobéza alianti'a cu Prussi'a, pre carea o acusa pentru neloialitate fatia cu Austri'a. Popórele austriace iara au sa desbata unu bugetu, iara au sa 'ncuviintieze spesele imperiului, sî aru voí sa scie pentru ce pórta aceste spese. Ministrulu de esterne contele Mensdorff lauda alianti'a cu Prussi'a sî espune necessitatea, cá regimulu sa procéda asiá dupacum a procesu. Totu in intielesulu acest'a vorbesce sî ministrulu de resbelu cavalerulu de Francu, aretandu, ca panacandu nu desarméza celelalte poteri, nici Austri'a nu póte desarma. Giskra da dreptu ministriloru in acésta privintia, dar numai cu mijlócele, ce le 'ntrebuintiéza, nu se póte impacá representanti'a imperiului. Sadil (boemu) vorbesce incontr'a alipirei Austriei de bundulu nemtiescu. Dr. Brinz, Kuranda sî Mühlfeld toti contr'a aliantiei cu Prussi'a, sî dupace mai vorbescu Toman, Cupr, Dr. Kromer sî inca odata contele Mensdorff, alineele 10 sî 11 se priimescu cu mare maioritate.

Siedinti'a 12, fâra 'ndoiéla cea mai insemnata in sessiunea acést'a, credemu ca o vomu poté comunicá mai pe largu in numerulu venitoriu.

Mai nou Proiectulu de adressa s'a priimitu; in comitetulu pentru drumulu feratu transsilvanu s'au alesu dintre Transsilvani: Groisz, Popasu sî Obert.

Estrasu,

din protocolulu

ce s'a luatu in siedinti'a lunaria a Comitetului Associatîunei transsilvane române tînuta in 6 Decembre c. n. 1864 sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia dintre dd. membri ai Comitetului: d. cons. Petru Manu, d. cons. Iacobu Bolog'a, dr. Ioanne Nemesiu, Sav'a Barcianu Popoviciu, ear dintre membrii suplenti: Zach. Boiu, Ioanne Popescu sî Nic. Cristea, dintre oficialii Associatîunei: I. V. Rusu secr. II., cassierulu Const. Stezaru sî controlornlu Alessandru Bacu.

§ 74. Escelenti'a Sea d. presiedinte alu Associatîunei presentéza raportulu cassierului despre starea cassei Associatîunei pre tempulu acestei siedintie, din care se vede, ca cass'a Associatîunei pre acestu tempu are in proprietatea sea dupa subtragerea erogatiuniloru depâna acum summ'a de 20,929 fl. 24 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 75. Secretariatulu II. reportéza, cumca tinerii: Nic. Popu ascultatoriu de facultatea filosofica in Vienn'a sî Georgiu Gerasimu Rusu juristu totu acolo, si-au tramisu atestatele cerute in siedinti'a trecuta sî prin urmare au satisfacutu conditîuniloru puse in § 73 lit. a) sî c).

Mai incolo reportéza, ca studintele de a VI cl. gimn. din Brasiovu Ieronimu Gheaj'a inca si-a tramisu cerutele atestate, insa cu dechiararea ca a capetatu unu altu stipendiu dela efori'a scolara din Brasiovu.

Conclusu. Se priimesce spre sciintie din partea Comitetului, lasandu-se cei d'antâiu numiti in usuarea stipendieloru asemnate; eara stipendiulu asemnatu pentru Ieronimu Gheaj'a se se dea, in consequintia cu decisiunea Comitetului din 8 Novembre c. n. a. c. § 73 lit. b) studintelui de a VIII classa in gimnasiulu c. r. de statu din Sabiiu Dionisiu Radesiu.

Cass'a Associatîunei se poftesce dara a esolví numitiloru tineri asemnatele stipendie pre lânga quitantie vidimate de directîunile respective, conformu decisiunei Comit. din 8 Nov. a. c. § 73 lit. b).

§ 76. Domnulu oficialu la c. r. monetaria din Belgradu Victoru Piposiu daruiesce pentru museulu Associatîunei trei bucati de moneta vechia.

Se priimesce cu recunoscintia.

§ 77. Secretariatulu reportéza in ordine despre summele intrate la cass'a Associatîunei dela siedinti'a Comitetului din 8 Novembre a. c. pâna la cea presenta, cu acea observare, ca summele incurse se voru publicá in unulu din Numerii viitori ai „Telegrafului romanu.“

Se ia spre sciintia.

§ 78. Secretariulu II. propune, cá in interesulu prosperârei bibliotecei Associatîunei, sa se publice regulatu din tempu in tempu cârtîle incurse la aceea; se decide:

cá resp. bibliotecariu sa fia poftitu a publicá din tempu in tempu câte unu conspectu despre cârtîle intrate la bibliotec'a Associatîunei sî inca de pre tempulu incetârei cu publicarea.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Associatîunei transsilvane române se incheia pe la amédi.

Baronu de Siagun'a m. p.,
Presiedinte.
I. V. Rusu m. p., Secret. II.

Bugetulu Cancelariei aulice transsilvane.

Cancelari'a aulica tranna pretinde pentru acoperirea lipseloru sele pe anulu venitoriu summ'a de 3,543,391 f.

In summ'a acést'a suntu cuprinse intre altele posturile urmatóre.

Conducerea centrala 183,430 f.; Spesele dietei 100,000 f.; Dicasterile administratîunei politice 931,644 f.; Facerea drumuriloru 568,907 f.; Administratîunea justitiei 722,757 f.; Gendarmeri'a 476,316 f.

Acestoru spese corespunde summ'a de 79,375 f. cá acoperire din veniturile proprie. Fatia cu anulu trecutu se arata spese mai mari de 138,255 f. sî totdeodata in acoperirea din veniturile proprio scadere de 11,701 f.; Sî la acestu postu se afla spese mai mari pentru gendarmeria sî adica in summa de 22,727 f. La acést'a da ansa mai cu séma immultîrea militiei, ce este postata la graniti'a moldo-romanésca.

Din Ungari'a. Pest'a in 19 Novembre c. n. Corespundinti'a din Comitatulu Carasiu, publicata in nr. 89 alu „Telegrafului românu“ se pare a fi scósa dintr'unu funte putînu credibilu, cându afirma: ca din partea consiliului regescu din Bud'a s'aru fi propusu la locurile mai inalte pentru denumirea Comitelui supremu cu total'a delaturare a Româniloru doi neromâni! pentruca noi, cei ce stâmu mai aprópe de locurile, unde se facu atari propuneri de o asemenea combinatîune pâna adi inca n'amu auditu,— dar nici ca potemu presupune asiá ce-va,— ci credemu, ca corespundintele trebuie sa fia fostu sedusu prin dechiaratîunile fâcute din partea unoru frati speculativi, latîte inca cu ocasiunea promotiunei fostului Administratoru in Carasiu Illustr. Sea d. Teodoru Serbu, sî anume: ca mai bine sa vina in loculu lui unu Calvinu, decâtu unu Românu de religiunea gr. orientala.

Nu ne potemu din destulu mirá de asemenea pofte slabe, pentruca Serbu cá Românu chiaru de rel. gr. or. a aplicatu de Judi supremi doi Romani de relegea gr. cath. sî numai pe unulu de rel. gr. or., sî n'a remasu nici unu Românu de rel. gr. cath. care sa nu fia capetatu aplecare in oficiulu publicu, sî cu atâtu mai mare dreptu ne potemu indignâ de aseminea pofte exotice (?Red.) pentruca nesuintie de aceste separatistice n'amu esperiatu la românii cestiialti, ba din contr'a tóte miscârile intreprinse din partea loru au fostu curatu natîunale fâra privire la confessiune.

Convinsi fiindu pe deplinu despre simtiamintele curate, sî intentîunile corecte ale loru scimu sî aceea: ca ei totdeun'a au datu preferintia unui Românu fâra diferintia de confessiune, sî ca sî adi cu multu mai bucurosu aru vedé conducerea Comitatului, concredinta in mânile unui Românu, macaru sî gr. cath., numai sa fia dreptu, sî nepartîalu, decatu in mânile unui Românu numai pro form'a de rel. gr. orient., dar inadeveru contrariu sî asupritoriu de correligiunarii sei.

Geniulu celu bunu sa apere pre Românii carasieni de o asemenea fatalitate grea.— Sa abstragemu insa dela aceste tóte, sî sa presupunemu, ca la o intemplare déca in Comitatulu Carasiu,— unde locuiescu 210,000 Români, dintre carii preste 200,000 de suflete, cu o inteligintia mai de absoluta maioritate se tînu de relig. gr. orientala — s'aru sî denumí de conducatoriu unu Românu de relig. gr.-orientala, atunci credemu ca fratîloru nostri prin o asemene dreptate sî ecuitate nu li s'aru causá nici o injuria,— pentruca cestorlalti nici ca le vine candvá in minte a pretinde asiá cevá in Maramurasiu, Satumare, sî oriunde, unde acei facu absolutâ maioritate. —

Noi nu scimu, incâtu faimele cele multe stracurate printre Români tóte, séu in parte aru fi adeverate,— dar pentru liniscirea animeloru conturbate voimu sa credemu: ca inaintea Guvernului M. S. c. regesci apostolice tóte religiunile sî confessiunile recepte suntu asemene indreptatîte, sî scutite in drepturile sale legiuite; sî ca acolo nu se da ascultare defaimâriloru,- prin urmare nici dorintiele exotice(? Red.) care sî asiá n'aru servî nici in emolumentulu Guvernului, nici in acelu alu guvernatîloru nu se voru realisá; ba din contra murimu sperantia consolatóre: ca guvernulu M. S. cu privire la absolut'a maioritate a locuitoriloru din Comitatulu Carasiu sî din punctu de vedere confessiunalu nu vá ignorá meritele sî lojalitatea Românîloru carasieni, sî insusi de pe Tronulu Maiestâtii Sale mai de multe ori recunoscute sî pronunciate, ci cu justa apretiuire a toturoru factoriloru importanti va resolví cestiunea acést'a de dupa dreptate sî ecuitate amesuratu rescriptului imperatescu din 27 Decembre 1860, datu cu ocasiunea incorporatîunei Banatului cu Ungari'a. —

Prospectu politicu.

Din politic'a esterióra avemu astadi putînu de inregistratu. Propunerea unita a Austriei sî Prussiei la bundulu nemtiescu: cá operatîunile trupeloru saxoneso-hanoverane sa se declare finita sî prin urmare aceste trupe sa se rechiame din ducate, s'au priimitu in 5 Decembre cu 9 contr'a 6 voturi. Sî asiá vedemu pre Austri'a inca totu in aliantia cu Prussi'a, ear pre poterile medie germane incontr'a loru. Ce va aduce venitoriulu in acésta privintia, nu ne incumetâmu a predîce; ni se pare insa corectu calcululu ce se dîce ca-lu face in privinti'a acést'a cabinetulu francesu: ca adica Prussi'a se incurca cu ducatele; câci de va cere ajutoriulu Austriei, atunci va trebuí sa-i garanteze acestei'a Veneti'a sî se lovesce in Franci'a sî Itali'a, ear de nu-lu va cere sî nu-lu va castigá, atunci remâne singura sî are incontr'a sea tóta Europ'a.

Parlamentulu italianu a votatu summele de despagubire pentru Turinu.

Regele Greciei a depusu juramentulu pe constitutîune, sî in Atin'a domnesce mare multiamire sî entusiasmu.

Nr. 43—3 **Concursu.**

La scól'a populara româna ortodoxa din Vidr'a de susu, Cerculu Campeni, Comitatu Alb'a-Iuli'a, se cere unu Invetiatoriu cu salariu anualu 140 fl. v. a. quartiru liberu sî lemne pentru incaldîtu.

Pentru acestu postu sa deschide concursu pana in 1 Decembre a. c. st. v. Doritorii de a-lu ocupá, au atrimite in Campeni la scaunulu Protopopescu pre lânga petitîune timbrata cu 50 cruceri,

a) Atestatu ca au absolvatu cu sporiu Gimnasiulu micu, séu celu putînu 4 clase normale sî cursulu pedagogicu in Sabiiu cu sciinti'a cantariloru bisericesci.

b) Atestatu de portarea morala, sî

c) Atestetu de botezu ca e de religiunea gr.-orientala.

Campeni 16 Novembre 1864.

Inspectorulu scol. distr. din Protop. Campeni.

Ioann Patitia m. p.

Nr. 42—3 **Anonciu.**

Priimindu subscrisulu negotiatori'a de sub firm'a Constantinu Bardosi in Muresiu—Osiorheiu sub firm'a sea, are lipsa de 2 invetiacei, carii pre lânga calitâtîle de a fi absolvitu un'a clasa reala, séu gimnasiala, sa cunósca limb'a româna sî magiara.

Doritorii de a intrá suntu rogati a tramite epistolele loru francate in restempu de 4 septemâni la M.-Osiorheiu.

Ioann Bardosi Negotiatoriu de mârfuri de moda.

Comentariu la pré'nalt'a Patenta din 21 Iuniu 1854, partea I. sî partea II. — lucratu pentru poporulu românu de Ioanne Puscariu, Administratoru comitatensu — se afla de vendiare in tipografi'a diecesana; ambe brosiurate cu 1 fl. 50 xr. v. a.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oicipe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvanici si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 95. ANULU XII.

Sabiiu, in 3|15 Decembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 9/21 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se comunica petitiunea comuneloru Borgo-Prundului pentru o judecatoria de instanti'a prima in mijloculu loru, si se da comitetului pentru impartirea tierei.

Apoi se citescu respunsurile in. presidiu gubernialu la interpelatiunile lui Klein si consoti si Dr. Ratiu si consoti, privitóre la cért'a teritoriala intre comunele Jadu, Pinticu si Dumitr'a din distr. Bistritiei de o parte si Ilv'a mica, Feldr'a, Neposu si Rebrisiór'a de alta parte: ceea, ca hotarirea judelui singularu din Bilacu prin Tabl'a reg. s'au anulatu, ear cést'a ca cért'a prin p. n. resolutiune a Mai. Sele c. r. apostolice dto 31 Martiu 1864 pe calea politica s'a terminatu, si ca pâna la aducerea unei decisiuni finale pe calea judecatorésca are a se sustiné statulu quo.

Apoi trecendu-se la ordinea dilei, adica la Titlulu II din preliminariulu pentru fondulu de dessarcinarea pamentului (comunicatu in nr. tr.),

Puscariu modifica amendementulu seu din siedinti'a din urma intr'acolo, ca sa se lase afara cuvintele: din fondulu pentru administratiunea politica. Propunerea lui Puscariu e sprijinita si in form'a acést'a schimbata.

Dupace mai vorbescu Plecker si C. Schmidt in favórea propunerei cestui din urma; apoi dupace Herbert intréba pre repr. regim., ca din ce ómeni suntu compuse comissiunile de verificatiune? si repres. regim. respunde, ca in acelea functiunéza parte amploiati dela esactoratulu provincialu, cari mai nainte au fostu ocupati la catastru, parte si amploiati politici disponibili si jurati in oficiulu loru; in fine dupace Klein recomanda de nou propunerea comitetului:

urméza votarea asupr'a toturoru amendementeloru aduse.

Propunerea lui Herbert (Stergerea celoru 25,000.) nu se priimesce.

Puscariu va acum sa retraga propunerea sea de totu, Presied. insa nu concede, si I. Balomiri reflecta cu totu dreptulu, ca propunerea este dejá proprietate a dietei.

Propunerea lui Puscariu nu se priimesce;

propunerea lui Rannicher nu se priimesce;

propunerea lui C. Schmidt (imputinarea comissiuniloru verificatóre) se priimesce.

„Titlu III. Ajutamentu la spesele de regie ale administratiunei justitiarie.

Pretensiunea regimului pe 14 luni face 69047 fl.

Justiti'a civila are de a face totdeun'a si pretutindeni cu compunerea causeloru de contraversia a cetatieniloru de statu. Tóte aceste contraversii suntu fâra deosebire trebi private ale partideloru, pentru a câror'a decisiune legala are statulu asemenea de a ingriji: A deschilini unu singuru soiu de contraversia si a nu impune spesele pentru compunerea acelor'a nici statului, care denumesce si platesce pe autoritâtîle judecatoresci, nici partideloru, ci a le impune unui alu treilea cu totulu neinteresatu, si anume fondului pentru dessarcinarea pamentului,—precum se intempla acést'a cu procesele urbariali; ast'a prin nimicu nu se vede justificata. Dreptu aceea comitetulu si-tine de datorintia a propune stergerea de totu a acestei sume de 69047 fl., cu atâtu mai vertosu, câci o astfelu de pretensiune câtra nici un'a din provinciele germano-slavice nu s'a facutu. (Bugetulu statului pro 1864).“

G. Manu róga pre repres. regim., ca déca va voi sa mai vorbésca, sa vorbésca inainte de inchiderea desbaterei; Presied. reiépta acésta pretensiune cá necompetinte.

Asupr'a punctului acestui'a se desbate mai indelungatu.

Repres. regim. Lazaru, provocandu-se la p. n. resolutiune din 30 Augustu 1855, cere incuviintiarea summei de 69,047 fl.; Br. Salmen (de dóue ori), C. Schmidt, Binder, Gavr. Manu, Mog'a si I. Balomiri suntu incontr'a lui Lazaru si pentru comitetu; Russu merge si mai departe si propune, a se provocá regimulu, cá spesele facute sub titlulu 3 pe an. 1861, 1862 si 1863, sa le rebonifice fondului de dessarcinarea pamentului.

Budacker combate propunerea lui Russu; Axentiu Severu si iarasi Russu o sustinu, I. Balomiri o combate din punctu de vedere formalu, câci acum se desbate bugetulu pe a. 1864, si aici nu se potu amestecá anii de mai nainte. In fine Russu retrage propunea sea, spre a o face la alta ocasiune mai oportuna.

La votare se priimesce propunerea comitetului.

„Titlu IV. Summe de computu la capitaluri.

Pretensiunea regimului pe anulu admnistr.		7000 fl.
pe Novembre si Dec. 1864	—	1200 fl.
	la olalta	8200 fl.

Aru fi de a se incuviintiá

b) Anotatiune.

Emiterea obligatiuniloru in periodulu finantialu dela 1 Nov. 1863 pâna in finea lui Decembre 1864 au fostu preliminata la unu capitalu de 1,917,410 fl. In fapta s'au licuidatu pâna in finea lui Iuliu 1864 summ'a de 3,090,380 fl., prin urmare a debuitu sa fia si summ'a ceruta de computu mai mare.

Si despre acoperirea acestui supererogatu aru fi de a se cere deslucire dela inaltulu regimu.“

Rosenfeld róga pre repres. regim., a dá deslucirile ce se ceru din partea comitetului.

Repres. regim. Lazaru da aceste desluciri intr'acolo, ca capitalele fondului pentru dessarcinarea pamentului suntu de trei feliuri: capitale in obligatiuni, capitale, din cari se platescu numai cametele (câci dreptulu de proprietate e inca in dubiu), in fine capitale licuidate dar inca neradicate. Apoi din aceste 3 mill. 1,350,000 s'au datu preotimei luterane anteci-pando in a. 1863, si asiá numai in anulu acel'a s'au adusu la fondulu de dessarcinare, si apoi in anulu acest'a s'au platitu in oblegatiuni de dessarcinare statului indereptu. Asemenea si fiscului s'au platitu 261,450 f. In fine restulu de 400,000 s'au platitu celoru competinti; si asiá statulu n'a preliminatu nici decâtu mai multu decum se cuvine; de accea nu afla de lipsa mai departe anotatiunea de sub titlulu IV.- Rosenfeld inca e de parerea acést'a, si propune a se stergo anotatiunea; si fiindca cu acést'a se 'nvoiesce si referintele, desbaterea se termina, si

la votare titlulu IV. se priimesce, ear anotatiunea se sterge.

„Titlu V. Interese (rente) celoru indreptatiti.

Pretensiunea regimului pe anulu administrativu		2,452,077 f.
pe Nov. si Dec. 1864		1,500 f.
	la olalta	2,452,577 f.

Dupa aclusulu 5 la titlulu V. pretensiunea acést'a se baséza

1. pe faptulu, ca pâna la finea anului adm. 1862 s'au emisu obligatiuni in summa de 39,875,650 fl.

2. pe presupositiunea, ca in decursulu anului adm. 1863 se voru emite obligatiuni in summa de 5,706,940 fl.

3. pe presupositiunea, ca in anulu 1864 se voru emite oblegatii numai in summa de 1,917,410fl.

Prin urmare rentele au debuitu sa se compute dupa unu capitalu de — — 47,500,000 fl.

Dupa informârile Esactoratului de statu insa summ'a obligatiuniloru emise pâna acum'a resulta, dupa cum urméza:

a) pâna la finea anului adm. s'au acoperitu prin obligatiuni numai unu capitalu de 40,624,060 fl.

b) in a. 1864 s'au emisu oblegatii in summa de 3,090,380 fl.

cu totulu 43,714,440 fl.

Dupa capitalulu estradatu pâna in finea anului 1863 cu 40,624,060 fl. suntu de a se dá interesele de la inceputulu anului adm. 1864, sî celoru indreptatîti le competu rentele 5%-li pe deplinu in summa de 2,031,203 fl.

In Novembre sî Decembre nu vinu de a se platí interese, sî dupa cum indigitéza Esactoratulu aulicu de creditu, vine a se luá numai o summa calculo rotundo cu 1,500 fl.

Dupa capitatulu de 3,090,380 fl. se incepe prestarea cametei in deosebite tempuri sub decursulu periodului finantîalu curentu, sî se presupune, ca spre acoperirea renteloru dupa capitalulu acest'a va ajunge jumetate din interesele anuali calculate cu — — 77,259 fl.

Prin urmare se ceru pentru rente pe sém'a celoru indreptatîti — — 2,109,962 fl.

care summa aru fi de a se incuviintiá.

c) Anotatîunea.

Dupa informârile date supletórie din partea Esactoratului de statu, afara de capitalulu acoperitu pâna la finea anului adm. 1863 cu 40,624,060 fl. se mai platesce inca de câtra fondulu pentru dessarcinarea pamentului dela 1 Iuliu 1848 incependu camet'a dupa 3,178,830 fl. m. c. séu 3,337,774 fl. v. a., pentru carii inca nu s'au estradatu obligatîuni din causa, ca dreptulu de priimire sta sub contraversia.

Despre modulu, cum sa se acopere rentele aceste, despre cari in propositîunea regimului nu s'a facutu pomenire, e de lipsa deslucire din partea regimului.

G. Manu róga pre represent. regimului, a dá acum deslucirile, ce la desbaterea generala promisese a le dá la titlulu V.

Representantele regimului Lazaru pledéza in cuventu mai lungu pentru incuviintiarea sumeloru pretinse de regimu, a câroru corectitate o documentéza sî propune, a se modificá sumele aretate de comitetu in modulu urmatoriu:

„Dupa aretârile esactoratului de statu capitalulu camatuibilu la finea anului 1863. este urmatoriulu:

a) pâna la finea anului admin. 1863 prin obligatîuni edate erá acoperitu numai capitalulu de 40,624,060 f.; mai departe

b) pâna la an. 1863 s'a fostu licuidatu pentru capitale de contraverse neasignate summ'a de 4.149,009 f.;

c) capitale in obligatîuni licuidate sî asignate, dar inca neradicate 5,171,284 f.; acestor'a apoi correspundu cá interese 5%: ad a) 2,031,203 f., ad b) 207,450 f.; ad c) 258,564 f., cu totulu 2,622,077 f.,— sî astfelu dar aru fi a se rectificá summele eruite de comitetu.

Eppulu Br. Siagun'a in cuventu insotîtu de acclamatîuni vii de tóte pârtîle propune, cá Maiestatea Sea sa fia rogatu din partea dietei, cá sa se indure a daruí pe seam'a dotatîunei preotîloru fâra deosebire de religiuni crestine, interesele acelei despagubiri, ce compete fiscului din fundulu regescu.— (Acésta propunere, cá propunere independinte, presiedintele n'o póte priimí acum la desbatere, ci róga pre propunatorulu a o dá cá propunere independinte in intielesulu § 43. din regulamentu, sî apoi o va aduce la ordinea dîlei.)

Puscariue de parere, ca de óre ce preliminariulu an. 1863 se aduce la cunoscintia numai acum, dupace cei 71½ xr. s'au sî aruncatu pe tiéra, s'au prescrisu sî s'au radicatu, diet'a nu póte avé alta basa decâtu resultatele din 1862. Déca insa aruncaturile escalculate dupa resultatele an. 1863. s'aru urcá barem numai cu ½ xr., densulu nu póte dá invoirea sea la acést'a.

de Rosenfeld, cam imputandu comitetului, ca si-a luatu de basa resultatele din 1862, ear nu cele din 1863, care inca le aveá gat'a, propune, a se substituí in loculu summeloru aretate de comitetu sumele aduse inainte de representantele regimului; ear anotatîunea de sub c), cá un'a ce a devenitu de prisosu, sa se stérga. — E sprijinitu.

G. Manu liniscesce pre Puscariu sî priimesce propunerea lui Rosenfeld. — Asemenea sî refert. Klein, care dîce, ca propunerea, ce o-a facutu representantele regimului, este basata pe date autentice, sî erá sa se faca sî din partea unui representante alu comitetului. — Puscariu nu se póte multiamí cu mangaierea, ce i o a datu G. Manu, ci róga pre comitetulu, sa respunda la 'ntrebarea: ca óre nu se voru urcá aruncaturile sî preste 71½ xr.? — Klein respunde, ca déca diet'a va incuviintiá in titlurile urmatóre stergerile, ce le a facutu comitetulu, atunci acest'a póte dá assecurarea, ca aruncaturile nu se voru urcá; ear la dincontra nu.

Dupa-ce Rosenfeld mai combate acea parere a lui Puscariu, cá candu summele cerute s'aru acordá regimului, câci se acórda tierei sî creditoriloru tierei, desbaterea se 'ncheia sî la votare se priimesce propunerea lui Rosenfeld, ear anotatîunea de sub c) se sterge. —

Cu acestea se termina siedinti'a la 1½ óra.

Sabiiu in 30 Novembre. Dîu'a de astadi a S. Apostolu Andreiu, aniversari'a onomastica a Escellentiei Sele Parintelui Episcopu diecesanu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, este pentru intréga eparchi'a greco-orientala a Transsilvaniei o dî de bucuria sî de serbatóre. Tinerimea pedagogico-clericala din Sabiiu voiá sa fia cea d'antâiu intru a-si manifestá reverinti'a fiiésca câtra Archiiereulu seu sî facuse mai multe pregatíri pentru distinctîunea acestei dîle; dar de óre ce Escellenti'a Sea -si deprecase ori ce manifestatîune sgomotósa, ea trebuì sa se marginésca pelânga iluminarea noului seminariu, infiintiatu tocmai prin staruinti'a sî jertfirea particulara a Parintelui Episcopu. Sî 'n adeveru iluminatîunea, ce o facù, din indemnulu seu propriu, in ajunulu serbatórei, esî frumósa, ba dupa impregiurârile nóstre mai amu poté dîce pompósa. In cele 4 ferestre ale catului de josu erau puse câte dóue renduri de lampe; in catulu d'antâiu stralucià in lampe colorate numele ANDREIU; ear in catulu alu doilea in un'a din ferestrele din mijlocu erá pusa marc'a episcopésca cu tóte insigniele eii presinti, sî dedesubt scrisu: La multi ani! ear celelalte 5 ferestre erau impodobite cu câte trei sîruri de lampe. Iluminarea, ce luminá tóta strad'a macelariloru, durà dela 7 pân' la 10 óre sér'a, sî o multîme de privitori se delectá afara atâtu de frumós'a privire, câtu sî de cantârile festive, ce le intonà corulu eleviloru in sal'a mijlocía a catului d'antâiu.— Corpulu professoralu sî consistorialu adusera omagiele loru in sér'a din 29 Novembre.— In 30 Novembre in biseric'a parochiala din cetate se seversî S. Liturgía in modu serbatorescu, se citì din genunchi rogaciunea indatînata din Liturgieriu sî se intonà de corulu clericalu o poesía ocasiunala. — Acum erau sa se'ncépa gratulârile sî urârile din partea feluriteloru corporatîuni sî persóne private, insa Esc. Sea dorì a petrece acésta dî in linisce sî retragere, sî fiindu sî morbosu, si — deprecà tóte visitele. —

Din Clusiu ni se scrie cu dto 18/30 Novembre despre trei acte imbucuratóre, sevarsîte in decurgerea acelei septemâni. Unulu, ca in 10 Novembre se introduse in comunele Gerofi sî Bamfi—Dangâu, care pâna acum nici candu n'au mai avutu preotu, preotulu celu nou sî cualificatu binisioru I. Condoru. Alt'a, ca in Lon'a sasésca se sevarsî prin Parintele Protopopu Vasiliu Rosiescu santîrea scólei nouzidite, carea fatia cu numerulu de vre-o 50 familii ale acestei comune bisericesci este unu lucru mare sî laudabilu, câci e facuta din pétra sî cuprinde 4 incaperi corespundiatóre pentru scóla sî pentru invetiatorulu. In fine a trei'a, ca biseric'a gr. or. din Clusiu fu daruita cu unu rendu de vestminte preotiesci, o candela mare de argintu sî o cruce frumósa sî pretiósa totu de argintu, cele d'antâiu prin contribuiri ale mai multoru persóne nenumite din Sabiiu, ce-sî tragu originea din Clusiu, candel'a daruita de dn'a Elen'a veduv'a neg. G. Zachari'a din Sabiiu, ear crucea oferita de d. negotiatoru, cetatiénu sî curatoru primariu alu bis. paroch. din cetatea Sabiiului G. N. Haggi, care cestu din urma tóte aceste ornamente le duse in persóna la loculu menitu, le asiedià cu mân'a sea, sevarsî cu pietate amintírea parintîloru sei, ale câroru osaminte odichnescu in cimiterulu acelei biserici sî promise acelei biserici sî de aici incolo ajutoriulu seu. (D. Corespundinte ne va iertá, déca referadele acesoru solenitâti, trecendu multu preste marginile foiei nóstre, nu le potemu reproduce in totulu loru, dar lu potemu increditiá, ca cuvintele, ce le esprime, ca sa se bucure sî publiculu cu cei ce se bucura, voru aflá doritulu loru resunetu, sî dupa scurt'a descriere, ce li amu potutu dá. Red.)

Din Apahid'a delânga Clusiu ni se scrie cu datulu 28 Nov., ca pe neasceptate a sositu acolo D. Consiliaru de scóle Dr. Pavelu Vasiciu in 25 Novembre, sî indata a cercetatu scól'a locala, sî dedù poporului, care indata se adunà, sfaturi bune, cá pruncii sa-i tramita la scóla, dela carea potu asceptá fericirea, ear scól'a sa o tîna in rendu bunu, provediendu-o cu tóte cele de lipsa,— care sfaturi le-a priimitu poporulu cu multa bucuria. (Numai de le aru sî implinì! Red.) Dupa aceea si-a cóntinuatu calea in pârtîle Desiului, insotîtu de P. Adm. prot.Maxinu, de unde re'ntorcendu-se s'a repedîtu la Cosiocn'a pe unu drumu, ce-lu silì a merge mai multu pe josu decâtu in trasura, sî facendu cele necesarie ale oficiului seu, a purcesu la Car'a. —

Corespundintele nostru sperà, ca cu câtu au fostu calatori'a acést'a mai ostenitóre pentru d. Consiliaru, cu atât'a va fi mai mangaitóre pentru sufletulu densului, vediendu resultatele cele dorite, care se spera ca se voru realisá in celu mai scurtu tempu. —

Tendinti'a Dlui Consiliaru de a visitá scólele in tractulu Ungurasiului, Clusiului de susu sî Solnocului, este, dîce, d. coresp., impedecata prin neprecticabilitatea drumului. —

Dela Senatulu imperialu.

S i e d i n t i'a 12. (din 3 Decembre), dupacum dîseramu in numerulu trecutu, a fostu, credemu, cea mai momentósa in acésta sessiune, pentruca, tractandu-se despre pasagiulu 13 din adressa, privitoriu la starea de assedia din Galitî'a, mai toti ministrii vorbira incontr'a acestui pasagiu, sî totusi elu se priimì cu maioritate eclatanta, — unu testimoniu préinvederatu, ca ministeriulu nu mai are increderea deplina a maioritâtii senatului imperialu. Incâtu scimu noi, acest'a este celu d'antâiu votu mare de incredere, ce se da ministeriului presinte din partea representantiei imperiului.

G i s k r a espune punctele, din care a manecatu comitetulu la conceptarea acestui pasagiu, sî reprobéza procederea regimului, care a suspendatu prin potere militara legile dintr'o tiéra, fâra de a 'ntrebá sî fâra de a avé consimtiamentulu senatului imperialu.

Ministrulu de politîa M e c s e r y espune genes'a revolutîunei polone sî motivele, din cari regimulu a fostu silitu, a introduce in Galitî'a starea de assedia. Revolutîunarii poloni au emisu din Parisu la an. 1859 o proclamatîune pentru revoltarea Poloniloru, sî in proclamatîunea acést'a se dîce espresu, ca trebuie sa se restitue tóta Poloni'a de mai nainte (va sa dîca sî Galitî'a), ear intr'unu tractatu secretu alu revolutîunariloru din an. 1860 se pune totu acésta tînta. Sî de sî revolutîunea au avutu centrulu seu in Poloni'a rusésca, totusi s'au estinsu sî asupr'a Galitîei, carea se 'mpartîse in cercuri, se predase la comissari sî comandanti auumiti. sî preste totu se organisase cá o masînaria politico-revolutîunara intréga, ba puneá sî radicá contributîuni, faceá proclamâri la inarmarea generala s. a. De aceea regimulu, cá sa nu dea prada turburâriloru acésta tiéra, trebui sa strice acestu organismu sî sa scape populatîunea de terorisarea revoltantîloru, sî astfelu aduse starea de assedia, in carea insa, dupacum ministrulu espune mai pe largu, regimulu n'a mersu mai departe, decâtu a fostu de neincungiurata lipsa. In fine cérca a demustrá, ca regimulu n'a gresîtu incontr'a §-ului 13 din constitutîune; câci competinti'a senatului imp. este legislativa, ear aducerea unei stâri de assedia nu. In fine apoi arata, ca resultatele acestei stâri au fostu multiamitóre intr'atât'a, câci prin ele se asecurà proprietatea sî viéti'a locuitoriloru; sî de aceea ea nici ca s'a continuatu deplinu, dar nici s'a suspendatu deplinu, ci s'au facutu numai modificârile cunoscute. (Bravo! in centro.)

Br. P r a t o b e v e r a (din Austri'a de josu) espune mai antâiu motivele, ce-lu silescu a vorbí incontr'a ministeriului; câci elu asiá 'ntielege apromissiunea depusa: ca va fi ascultatoriu legiloru. (Bravo! Bravo!) Pentru densulu constitutîunea este cea d'antâiu lege a statului. § 13 din constitutîune suna asiá: Déca pe tempulu, candu nu este adunatu senatulu imperialu, intr'unu obiectu alu cercului lui de activitate e de lipsa a se luá mesuri urginti, ministeriulu e indatoratu a espune celui mai deaprópe senatu imp. motívele sî resultatele mesuriloru luate. Pe bas'a acést'a acum ventuntura oratorulu intrebarea: ca óre este cu potintia, a se privî sî a se tractá astfelu de mesuri, prin cari activitatea constitutîunala intr'o parte a imperiului se modifica, prin cari tóte legile imperiale intr'unite (intre regimu sî senatulu imp.) sî sanctîunate se suspendu sî in loculu loru intra diregatoriele militarie cu potere dictatorico legislativa, este, dîce, cu potintia, a se privî sî a se tractá astfelu de mesuri numai cá nisce mesuri administrative? Densulu dîce, ca nu. Apoi demonstrandu mai pe largu, ca densulu nu afla nici o lege, pe carea sa se póta basá regimulu, sî de aceea crede, ca regimulu erá daloriu negresîtu a aduce la cunoscinti'a senatului imperialu mesurile ce le-a luatu in Galitî'a; dar de óre ce acést'a n'a facut'o, de aceea densulu trebuie sa se declare p e n t r u acestu pasu alu adressei, precum au apromisu imperatului credintia sî legei ascultare. (Cuventulu este intreruptu adesceori de acclamatîuni sî de bravo-uri.)

G r o c h o l s k i (din Galitî'a) deplóra, ca 'n caus'a acést'a tocmai ministrulu de politîa (Mecsery) s'au aflatu constrinsu a rectificá starea de assedia din Galitî'a, sî densulu cu dorere si-aduce aminte unu cuventu de acum 3 ani: ca Austri'a au incetatu a fi statu de politîa sî s'a facutu unu statu alu dreptului. Câtu pentru 'ntrebarea, ca fost'au de lipsa luarea aceloru mesuri stricte in Galitî'a? densulu trebuie sa dîca, ca nu, sî acést'a o demustra prin cifre. De 9 luni incóce au fostu trase inaintea tribunaleloru militare 8594 persóne, sî din 6707 persóne, asupr'a câror'a s'au terminatu processele pâna la capetulu lui Augustu, jumetate s'au aflatu nevinovate. Din 24 casuri pentru proditiune 4 suntu pentru intardîarea aretârei, 10 contr'a unoru baieti scolari dela 15 pân' la 19 ani. Sî din acésta causa sî pentru acesti'a sa se fia proclamatu asupr'a tierei starea de assedia?! Apoi se provóca la contrastulu, in care s'au incurcatu regimulu, candu de o parte scrie Engliterei (not'a din 12 Febr. 1863), ca Austri'a in privinti'a Galitîei n'are a se teme nimicu, eár de alta parte proclama starea de assedia. Densulu nu néga, ca Polonii din Galitî'a n'aru fi sprijinitu rescól'a din Poloni'a, néga insa, ca pentru acést'a s'aru fi facutu stórceri de bani, terorisâri etc. Dealtmintrea Polonii galitîani cu atât'a mai vertosu au potutu sprijiní revolutîunea fratîloru sei din Poloni'a russésca, câci regimulu austriacu, dupacum se vede din notele ce le scrise câtra cabinetulu din Petropole, insusi au sprijinitu revolutîunea (reprobandu adica modulu de gubernare alu Russiei Red.) In fine acum revolutîunea polona e sugrumata; de ce treaba mai este dar starea de assedia?! Densulu nu póte crede alt'a, decâtu: ori ca poterile, cari au impartîtu Poloni'a vechia (Russi'a, Austri'a sî Prussi'a) au facutu intre sine vreunu tractatu secretu de ajutorintia imprumutata, ori ca Austri'a umbla cu capulu frântu dupa favórea Russiei!

K u z i e m s k i (Rutenu din Galitî'a) dîce in numele colegiloru sei, ca starea de assedia a fostu buna, ca Rutenii multiamescu lui Domnedieu pentru-ca aceea i-a scutitu de terorisarile partidei revolutîunare, ca crá bine de se aduceá de mai nainte, ca 'n fine Galitî'a nu va fi liniscita, panacandu nu se va 'mpartî in dóue districte: unulu polonu sî altulu rutenu.

Dr. B e r g e r (din Austri'a de josu) privesce lucrulu din punctu de vedere juridicu, nu póte aprobá procederea regimului, ci-lu a c u s a, c a a u a t a c a t u c o n s t i t u t î u n e a.

Dr. D e m e l (din Silesi'a) aru dorí, a se dîce in adressa mai espresu, ca regimulu n'a corespunsu §-lui 13 din constitutîune.

W a s e r (din Stiri'a) privesce starea de assedia din Galitî'a cá o ordinatîune octroita, pecandu aceea aru poté urmá numai pe bas'a §-ului 13 alu constitutîunei.

S z e m e l o w s k i (din Galitî'a) protestéza contr'a assertului lui Kuziemski, cá candu parerea acelui deputatu aru fi parerea toturoru Ruteniloru; câci cetâtîle sî proprietarimea cea mare suntu de alta parere.

Ministr. L a s s e r espune mai pe largu, ca ministeriulu nu crede nici decâtu a fi vatematu constitutîunea, ci e convinsu, ca a lucratu in spiritulu ei.

Dr. G i s k r' a cá referinte, provocandu-se la argumintele insîrate de Berger sî Waser, documentéza mai departe, ca ministeriulu in privinti'a aducerei stârei de assedia in Galitî'a este de parere gresîta. „E reu, dîce oratorulu la finea samburósei sele cuventâri, ca representanti'a imperiului fatia cu barbatii, cari au creatu constitutîunea sî o au subscrisu cu numele loru, trebuie sa invóce §§-ii constitutîunei. E reu, dîcu, ca in adeveru esista unu conflictu, care s'aru poté incungiurá. Insa nu va fi vin'a nóstra, ci a acelor'a, cari (acést'a e parerea mea subjectiva) au devis'a: Incetu, dar siguru indereptu!“ (Bravo! vivace.)

Ministr. de statu S c h m e r l i n g observa mai antâiu, ca nu cas'a ablegatîloru singura, ci sî in legatura cu cas'a magnatîloru sî cu regimulu, toti trei factorii acestei'a impreuna au dreptulu de a interpretá constitutîunea, sî nu se póte acusá nici un'a, câci n'o interpretéza in intielesulu celeialalte. Apoi demustra din esemplele mai multoru staturi, ca regimulu a fostu indreptatîtu a aduce la casulu de lipsa tocmai pentru aperarea constitutîunei acele mesuri esceptîunale din Galitî'a. Sa nu se créda, ca regimulu la luarea estorfelu de mesuri cugeta numai la sine; elu cugeta la totulu sî are curagiulu de a 'ncarcá pe capulu seu tóta responsabilitatea. (Bravo! in centru sî pe bancele Român loru transsilvani.)

Ministr. de justitia H e i n respunde lui Giskra la unele pasage ale cuventului lui.

Dupace mai vorbesce Br. Pratobever'a sî Giskra,

l a v o t a r e a l i n e' a 12 d i n p r o i e c t u l u d e a d r e s s a s e p r i i m e s c e d u p a s t i l i s a r e a c o m i t e t u l u i c u m a r e m a i o r i t a t e. (Contr'a numai banc'a ministriloru, Românii tranni, o parte a Ruteniloru, o parte a contîloru sî prelatîloru sî câti-va amploiati.

S i e d i n t i'a 13. (din 5 Decembre), dupace se 'mparte p r o i e c t u l u d e l e g e p e n t r u d r u m u l u f e r a t u t r a n s s i l v a n u, sî dupace se citescu respunsurile mai multoru ablegati boemi privitóre la neintrarea loru in senatulu impdrialu, e sacrata pasagieloru 14, 15, 16, 17 sî 18 din proiectulu de adressa, pe scurtu desbateriloru finantîale. H e r m a n n (din Boemi'a) sî prof. H e r b s t, ambii opositîunali, vorbescu pentru aceste pasagie, va sa dîca incontr'a administratîunei de acum finantîale; fatia cu ei stau ministrii Plener alu finantieloru sî Franck alu resboiului. In fine se priimescu tóte alineele acestea dupa propunerea co-

mitetului. Cuventulu principalu in acésta siedintia este alu prof. Herbst, din care, pentru datele lui cele interesante estragemu, ca deficitulu séu lips'a este mai mare, decum o arata ministrulu de finantie; câci intre venituri suntu puse sî mai 34 mill., care sa se scóta din vendiarea bunuriloru statului; acést'a insa nu e imputînare a deficitului, ci numai o acoperire partîala a acelui'a, dar din contra e o imputînare a averei statului. La finea cuventârei scle oratorulu accentéza, ca dupa convictîunea sea este de neincungiurata nevoia a se abate regimulu dela sistem'a de acum!

Principatele române unite.

Dupa unu telegramu din „Gaz. Transs.“ dto Bucuresci 7 Decembre, alegerile deputatîloru in districte esu cu maioritâti imposante in favórea Guvernului. Celu mai mare numeru de voturi castigate pentru capii vechiei opositîuni este de 12. Negri, agintele principateloru la Constantinopole, fu alesu in mai multe colegie. Alegerile deputatîloru dela orasie se 'ncheia astadi.

P. Archiiereu Dionisiu este numitu locoteninte de Episcopu in Husi.

Alte sciri mai nóue din principate de astadata nu avemu; diuârele de acolo ne vinu neregulatu.

Prospectu politicu.

Comandantele supremu alu armateloru aliate austro-prusse dîce intr'o proclamatîune câtra locuitorii ducateloru dela Elba, ca posessiunea provisoria in Holstein sî Lauenburg a trecutu la Maiestâtîle austriaco-prusse, ca esecutîunea bundului e terminata, ca administratîunea suprema a comissariloru civili a incetatu, ca trupele saxoneze sî hannoverane voru desiertá tiér'a sî trupele austro-prusse voru ocupá singure loculu acestor'a. Va sa dîca cu alte cuvinte: Prussi'a a reusîtu la bundulu din Francfurt, sî Austri'a a secundatu acestei politice.

In senatulu italianu, dupa unu telegramu din 6 Decembre, Generalulu Cialdini pledéza pentru transpunerea capitalei din cause strategice, Pallavicino combate conventîunea, propune luarea Romei sî a Venetîei; contele Revel reproba conventîunea, câci ataca poterea lumésca a Papei. — Pap'a va sa protesteze in modu energicu incontr'a secularisârei monastiriloru din Poloni'a: câci acést'a aru lovî in concordatulu incheiatu intre curi'a romana sî Imperatulu Nicolau la an. 1847.

Publicarea

summeloru incurse la fondulu Associatîunéi de pre tempulu siedintiei comitetului tînute in 8 Novembre a. c. pâna la siedinti'a Comitetului tînuta in Decembre a. c.

1) Prin d. Colectoriu in Vienn'a Ioanne Bartolomeiu s'a tramesu la fondulu Assoc. 35 f. v. a. sî anume:

a) Dela Ilustritatea Sea d. Consiliariu de curte Georgiu Pop'a cá m. nou pre an. 186⁴/₅ 5 f., b) dela d. Ioann Cavaleru de Zot'a doctorandu in drepturi cá m. nou, pe an. 186⁴/₅ 5 f., c)dela d. Ioann V. Perlea m. nou, negotiatoriu in Vienn'a 5 f., d) d. Manasse N. Dim'a m. nou, negotiatoru in Vienn'a 5 f., e) d. Cavaleru Iosifu Papp de Macedonfi tacs'a restanta pre an. 186³/₄ 5 f., f) d. Spiridonu Fetti Concipistu aulicu tacsa restante pre an. 186³/₄ 5 f., g) d. Ioanne Bartolomeiu, adjunctu de conceptu aulicu cá tacsa rest. pre an. 186³/₄ 5 f., Summ'a face 35 f. v. a.

2. D. Ioanne Macelariu Notariu in Racoviti'a tramete tacs'a restante pre an. 186³/₄ in summa de 5. f.

3. Prin d. Colectoriu Georgiu Ioanette din Câmpeni s'a tramesu la fondulu Assoc. 35 f. cá taxe restante, sî anume:

a) dela d. proprietariu in Câmpeni Michaelu Andreic'a pre anii 186²/₃, 186³/₄ 10 f. v. a., b) d. preotu in Bistr'a Ioanne Balea pre an. 186³/₄ 5 f., c) d. Vasiliu Burdiu Jude Comunale in Bistr'a pre an. 186³/₄ 5 f., d) Comun'a Câmpeni pre an. 186³/₄ 5 f., e) d. Jude cercualu Petru Ioannette pe an. 186³/₄ 5 f. v. a., f) d. Notariu sî Colectoriu alu Assoc. Georgiu Ioanette pre an. 186³/₄ 5 f. Summ'a totala 35 f. v. a.

4; Prin d. Colectoru sî Protopopu Ioanne Petricu s'a tramesu la fondulu Assoc. cá tacse restante pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ summ'a de 20 f. v. a. sî anume:

a) dela d. parochu in Tientiaru Ioann Eft. Popovieiu pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ tacse rest. 10 f. v. a., b) d. parochu in Tientiarn Ioanne G. Popoviciu pre an. 186³/₄ 5 f., c) d. parochu in Terlungeni Georgiu Manole pre an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 20 f. v. a.

5. Dela d. Protopopu in Gyergyo Sz. Miklos Aaronu Boieriu tacs'a pre an. 186⁴/₅ cá m. ord. nou 5 f. v. a.

6. Prin d. Colectoriu sî Protop. alu Dobrei Nicolau de Crainicu, s'a tramesu la cass'a Associatîunei tranne 7 f. v. a. dintre cari 5 f. pretiulu aloru 5 esempl. din actele adunâriloru generale I, II sî III.,2 f. pentru 2 diplome dela doim. ord. sî anume: a) dela d. Jude procesuale Georgiu Nandr'a in Uniadór'a, b) d. Jude procesuale Alessandru de Crainicu in Dobr'a; Summ'a 7 f. v. a.

7. d. prefessoru gimn. in Blasiu, Alimpiu Blasianu, tramete la cass'a Assoc. tranne, tacs'a restante de membru ord. alu Associatîunei, pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ in summa de 10 f. v. a.

8. D. Colectoru sî prot. in Sabesiu, Ioanne Tipeiu tramete la fondulu Assoc. cá tacse restante pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ summ'a de 30 f. v. a., sî anume:

a) dela d. Jude scaunale Simeonu Balomiri restanti'a pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ 10 v. a., b) d. advocatu Dr. Avraamu Tincu tacs'a restanta pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. v. a, c) d. Senatoru Iosefu Besîanu tacse restante pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. Summ'a 30 fl. v a.

9. Prin D. Colectoru sî Inspectoru mitrop. in Blasiu, Georgiu Popa s'a tramesu la fondulu Assoc. 5 f. v. a. cá taxa restanta pe an. 186³/₄ pentru d. negotiatoriu Gregoriu Pongratz.

10. Deadreptulu ta cass'a Assoc. a mai incursu dela siedinti'a trecuta a Comitetului pâna la cea presenta urmatórele summe:

a) dela d. inv. norm. in Brasîovu Dimitriu Cioflecu tax'a rest. pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. b) d. Teodoru Stanislavu capitanu c. r. in pensiune, restanti'a pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. c) Oprea Nicolaie Pop'a, economu in Salisce, tax'a pre anii 186³/₄ sî 186⁴/₅ 10 f.

11. Prin d. Colectoru sî advocatu in Oradea-mare, Ioann Gozmann s'a tramesu la fondulu Assoc. cá taxe restante pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ summ'a de 92 f. v. a. sî anume:

a) dela Illustritatea Sea d. Episcopu Iosifu Popp de Szilágy pre anii 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. b) d. prepositu maioru Nicolau Borbol'a restanti'a pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. c) d. Rvr. domnu Canonicu Ioanne Vanci'a pre an. 186²/₃ taxa restante 5 f. d) Rvr. d. Canonicu sî rectoru seminarialu, Ioann Popu, amesuratu apromissiunei sele cu 10 f. pre fiacare anu, s'a priimitu pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ 20 f., c) d. Secretariu episcopescu Iustinu Papfiu pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ 10 f. d) d. Jude comitatensu Petru Erdély pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ taxa rest. sî pentru diploma 11 f. e) d. Ioanne Gozmanu advocatu pre an. 186²/₃ 5 f., f) Magn. d. Jude primariu in comitatulu Biharei Iosifu Romanu, amesuratu dechiaratîiunei de dto 3. Dec. 1864 competinti'a pre 4 ani sî pentru diploma, cá m. ord. nou 21 f. v. a.

Asiá dara summ'a tramesa prin d. Colectoru I. Gozmanu face preste totu: 92 f. v. a. dî nóuedieci sî doi florini in valut'a austriaca.

12. Prin d. Colectoru sî prot. in Turd'a, Ioanne Antonelli s'a tramesu la fondulu Assoc. taxe rest. 36 f. v. a. sî anume:

a) dela d. Ioanne Baritiu parochu in Petridulu de mijlocu tax'a rest. pre an. 186²/₃ sî 186³/₄ sî pentru diploma 11 f. b) d. Stefanu Ratiu proprietariu in Turd'a pre a. 186²/₃ sî 186³/₄ restanti'a 10 f., c) d. Ioanne Rusu parochu in Lit'a romana pre an. 186²/₃ 5 f., d) d. Titu Farcasiu parochu in Hasdate pre an. 186²/₃ 5 f., e) d. Alessandru Baritiu parochu in Filea de josu restanti'a pre an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 36 f. v. a.

Dela Secretariatulu Associatîunei transsilvane române. Sabiiu in 7 Decembre 1864.

Nr. 45—1 **Escriere de concursu.**

Comunitatea bisericésca ortodoxa-orientala din Lugosiu amesuratu decisiunei din 22 Nov. 4 Dec. a. c. nr. 4 escrie concursu pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintiand'a clasa IV. normala capitala dela scólele elementarie române din Lugosiu, a cârei infiintiare s'a aplacidatu cu inalt'a resolutîune a inaltei locotiintie reg. ung din Bud'a dto 6 Novembre a. c. nr. 83,084. Cu acestu postu suntu anualu impreunate urmatórele emolumente: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. v. a. bani de cortelu, 30 meti de grâu sî 12 orgii de lemne, din carii are a se prevedé sî incaldîrea scólei.

Competîtorii voru avé a-si indreptá recursele loru catra subscrisulu, sî a le prevedé cu testimoniulu precum despre absolvirea preparandiei la institutulu preparandialu din Aradu, asiá sî despre capacitatea de a ocupá postulu de invetiatoriu la scóle capitale-normale, — mai departe cu estrasulu de botezu, portarea politica sî morala, cunóscerea limbiloru sî anii servitiului invetiatorescu.

Aceste recurse au in restimpu de 4 septemâni dela a 3 inserare socotitu nesmintitu a se tramite, câci la mai tardîu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 28 Novembre 1864. s. v.

Ioann Marcu m. p.,
Protop. sî Presied. alu adunârei comunei bisericesci

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiin la espeditur'a (oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 96. ANULU XII.

Sabiiu, in 6|18 Decembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 12/24 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a româna se comunica unu preagratiosu rescriptu imperatescu urmatu în privinti'a sanctiunârei art. de lege, privitoriu la tribunalulu supremu trassilvanu.

Gaitanu propune, cá art. de lege sanctiunatu sa se predé comitetului respectivu, care asemenandu testulu lui cu testulu articulului de mai nainte, sa raporteze dietei asupr'a loru.

Rosenfeld combate parerea lui Gaitanu cá un'a, ce aru tinti numai la amanarea lucrului, câci schimbâri de siguru nu se voru fi facutu la locurile p. n. De acésta parere suntu si Br. Salmen si Puscariu, care din urma propune, cá legea publicata sa se priimésca spre placuta cunoscintia si cu multiamita; cu multiamita pentru aceea, câci in ea si prin ea se pune in praxa articululu de lege, privitoriu la inarticularea natiunei române.

Gaitanu justifica propunerea sea cu aceea, ca obiectulu acest'a nu s'a pusu la ordinea dîlei, si ca prin urmare membrii dietei, neavendu la sine documintele de lipsa, nu-si potu castigá convictiunea deplina, ce suntu datori a si-o castigá. In fine, dupace mai vorbesce si Axentiu Severu in favórea lui, propunerea lui Gaitanu se reiépta, si Presied. recuira o deputatiune cu 5 membri cu Eppulu Br. de Siagun'a in frunte, a predá acestu articulu Esc. Sele Comissarului reg. dietalu.

Fabini cere cuventu, pentru de a face o propunere privitóre la pacea si liniscea sufletésca a locuitoriloru tierei. Propunerea este cea urmatóre.

Propunere.

Patri'a nóstra Ardélulu, precum se scie, acum de trei seculi se bucura de egalitate legala in drepturile confessiunali, precum mai ca nu mai e in alta tiéra a Europei. La inceputu au fostu patru, ear acum in urm'a acteloru legislative ale acestei diete a nóstre e in virtutea articulului de lege sanctiunatu de Maiestatea Sea in 26 Octobre 1863 suntu „siése biserici in tiéra, cari suntu recunoscute prin lege si suntu recepute dupa dreptulu de statu“, si câroru dupa legile patriei cele asecuratóre de libertatea deplina a credintiei si a consciintiei, le compete intru tóte egalitatea de drepturi.

Un'a din legile, ce garantéza egalitatea confessiunala e articululu novelariu 57 din 1791 despre crescerea religiósa a pruncilor nascuti din casatorie mestecate, pe alu cârui temeiu pruncii urméza genulu parintîloru adeca cei de genulu barbatescu aru fi sa se boteze si sa se crésca in religiunea tatalui, ear cei de genulu femeescu in religiunea mamei loru conformu cu clausul'a: „contractibus quibusvis in contrarium nihil valentibus“ ca adeca ori ce felu de contracte, ce suntu contr'a acestui articulu, precum suntu reversele cele atâtu de cunoscute, sa nu aiba validitate.

Prin urmare, determinatiunea acestei legi e fórte chiara. Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu in sanctiunarea articililoru de lege din 1791, datata din Vienn'a 28 Novembre 1792, dechiara apriatu, ca atâtu Maiestatea Sea iususi va observá legea acést'a, câtu si pe credinciosii sei va face sa o urmeze intru tóte (in orginale se dice: „tam Nos ipsi observabimus, quam per alios quoscunque Fideles Nostros observari curabimus.“)

Mai incolo, Maiestatea Sea Imperatulu Ferdinandu I., aprobandu diplom'a leopoldina din 4 Decembre 1691 (care nu cunósce nici decâtu teori'a reverseloru in casulu de casatoria mestecate) si anume sub datulu din Vienn'a 14 Fauru 1837 a binevoitu a mangaiá pe marele nostru principatu despre aceea, ca numai: „juxta praeinsertum Sacrum Diploma Leopoldinum legesque abinde diaetaliter latas, vel in futurum ferendas“— adeca, cumca va guberná in conformitate cu diplom'a leopoldina si cu legile ce s'au facutu mai tardîu si se voru face si in viitoriu prin dietele patriei.

In urma, articululu 57 din 1791 nu s'a stersu nici candu si nu s'a schimbatu prin nici o lege facuta prin dieta

si totusi, cá prin esceptîune, se vatama in unele casuri singuratice legea acést'a. Mai superatoriu insa e, ca in autoritâtîle c. r. militari violarea acestei legi **e regul'a**, fiindca commandele trupeloru au datin'a de a dá licentia la casatorie mestecate la miretei romano-catolici cu de alta credintia numai asiá, déca ei au datu reversu, cumca toti pruncii de amendóue sesele si-i voru cresce in religiunea romano-catolica.

Fiindca suntemu datori a impedecá astfelu de violâri continue, ce se facu asupr'a egalitatei legali in drepturile confessiunali ale tierei nóstre, si spre acést'a sum convinsu ca are dreptu diet'a, mi i-au voia, sprijinitu de consoti de ai cugeteloru mele, de a face urmatórea propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiésca a conchide: sa róge cu umilintia pe Maiestatea Sea intru o préumilita representatîune ca: Maiestatea Sea, fiindu patronulu celu mai innaltu alu libertatei nóstre de credintia si consciintia, ce e garantata prin dreptulu de statu, precum si alu deplinei egalitâti confesiunali esprimate in legile tierei, sa binevoiésca a demandá in. ministeriu de resbelu si prin acest'a comandeloru c. r. de regimente si celorlalte comande de trupe, in a câroru competintia cade a dá licentie de casatoria, ca la casatoriele militari mestecate, din acâroru miretei chiaru si numai o parte se tîne tiér'a Ardealului sa incete de totu si cu tóta rigorositatea, de a mai cere dela acesti reversulu de a-si cresce toti pruncii in religiunea romano-catolica, reversu, care e in contr'a legiloru tierei si e apasatoriu de consciintia.

Sabiiu in 24 Octobre 1864.

Iosef Fabini m. p., I. Popasu m. p., N. Pope'a m. p., Iohann Brecht m. p., Carolu Brandsch m. p., Gottlieb Budacker m. p., M. Binder m. p., Dr. Vasiciu m. p., Carolu Maager m. p., Antoniu Koronka m. p., Dr. G. D. Teutsch m. p., I. Hanni'a m. p., Dr. Iosifu Wächter m. p., Fr. Schuler de Libloy m. p., Henricu Schmidt m. p.

(Propunerea este intempinata cu vii acclamatîuni. Schwarz se róga a pune si numele lui aici; Schuler—Libloy dice, ca propunerea acést'a o subscriu cu totii. Aprobare de tóte pârtîle).

Apoi se da spre citire representatîunea câtra Mai. Sea in privinti'a preliminariului fondului de concurintia, care cu putîne observatîuni se priimesce. Asemenea si comitiv'a câtra Comissarulu reg. dietalu.

La ordinea dîlei e preliminariulu fondului dessarcinârei,

„Titlu VI. Interesele pasive câtra erariulu statului.

Pretensiunea regimului pe anulu adm. 1864.	118,784 f.
pe Nov. si Decem. 1864.	25,450 f.
la olalta	144,234 f.

Considerandu, ca obligatîunile fondului transsilvanu pentru dessarcinarea pamentului in intielesulu § 7. a patentei din 1 Ianuariu 1856, precum si cele a celorlalte provincii s'au garantatu de câtra imperiu; considerandu, ca imperiulu cu scopu de a esecutá dessarcinarea pamentului in tóte provinciele germano-slavice prin luarea asupra-si a despagubirei laudemiali, prin estraordinarea de anticipatîuni fâra cameta in Galiti'a in summa totala de 27,790,965 f. 93 cr. au adusu mari sacrificie; luandu in considerare faptulu, ca imperiulu in privinti'a acést'a pentru tiér'a cea mai seraca a Transsilvani-

ei, care e cu totulu eschisa din comerciulu universale, n'au datu nici celu mai putînu ajutoriu,— de-sî locuitorii acelei tieri desperéza sub sarcin'a adausuriloru de dare ne mai supportabile sî a esecutîuniloru militari; in fine considerandu aceea, ca representanti'a tierei Ardélului nici odata n'au pretinsu anticipatîuni pelanga cameta sî nici ca s'aru poté tîné de indreptatîta a conlucrá la aceea, cá multu apasatului poporu sa i se mai impuna sî alte nóue sarcini;— propune comitetulu stergerea de totu a intereseloru pretinse, incâtu privescu acele la Transsilvani'a.

d) Anotatîune.

Interesele puse in preliminariu suntu dupa indigetarea Esactoratului aulicu de creditu escalculate dupa capitalulu de 2,375,671 f. 37 cr.— Insa datori'a fondului de dessarcinarea pamentului câtra erariulu statului a facutu dupa aretarea Esactoratului c. r. de statu inca in Octobre 1863. 3,592,693f. 61 cr.

Despre contradîcerea acést'a aru debui sa se céra deslucire dela inaltulu regimu.

G. Manu partinesce stergerea intereseloru passive, câci Tranni'a dela an. 1860 incóce platesce totu mai multa contributîune personala, decâtu d. e. Ungari'a.

Contr'a stergerei acestei summe mai vorbescu Br. Friedenfels, Rosenfeld, Thiemann. Dr. Teutsch propune, a se decide rogare câtra Maiestatea Sea, cá sa se 'ndure a dispune, cá interesele de sub titlulu VI. sa se pórte din erariulu statului. Propunerea acést'a, partinita de Mog'a sî Budacker prin cuventâri, sî combatuta in parte de C. Schmidt, dupa o indelungata sî ostenitóre discussiune formala in privinti'a ordinei votârei,

la votare se sî priimesce, cu suppositîunea, ca deocamdata sumele cerute sa se 'ncuviintieze; ear propunerea comitetului cuprinsa in anotatîunea sub d) nu se priimesce.

„Titlu VII. Salarii de disponibilitate sî pensiuni.

Pretensiunea regimului dupa preliminariu pe an. adm. 186$^3/_4$ 10,000 f.
pe Nov. sî Decem. 1864 1,666 f.
la olalta 11,666 f.

Spre acoperirea acestoru spese se ceru quidem dupa aretarea Esactoratului de statu c. r. numai 6625 f. 22 cr. Insa comitetulu cu privire la parerea desfasiurata la tit. III. nici incuviintiarea acestei mici sume nu o póte propune, de órece salarisarea sî pensiunarea amploiatîloru dela judecatoriile urbariali desfiintiate cade asupr'a vistieriei statului.

Pentru stergerea sumei pretinse de regimu, resp. indreptate de comitetu vorbescu G. Manu, in parte Budacker sî Herbert, apoi Br. Salmen sî Mog'a; contr'a stergerei eii representantele regimului Lazaru, (care arata, ca amploiatii respectivi se tînu de statulu judecatorieloru urbariale), sî C. Schmidt, care doresce, a fi rogata Mai. Sea din partea dietei, cá sa dispuna, cá summ'a acést'a sa fia transpusa pe vistieri'a statului.

La votare se priimesce propunerea comitetului: adica nu se 'ncuviintiéza summ'a ceruta.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la 1$^3/_4$ óre.

Siedinti'a din 13/25 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, se trece la ordinea dîlei, la care este summ'a totala a posturiloru pertractate pâna acum, sî anume:

„Dupa cele premise se arata recerinti'a precum urméza:

Titlu I. Directîunea fondului de dessarcinarea pamentului 15,037 f.
„ II. Comissiunile verificatóre 25,332 f.
„ III. Ajutamentu la spesele de regie ale administratîunei justitiare —
„ IV. Summe de computu la capitaluri 8200 f.
„ V. Rente celoru indreptatîti 2,673,909 f.
„ VI. Interessele pasive câtra erariulu statului 144,234 f.
„ VII. Salarii de disponibilitate sî pensiuni —
la olalta 2,866,712 f.

Acoperirea.

Titlu I. sî II. Recompensâri, ce suntu a se platí din partea fondului urbariale alu Ungariei 331,000 f.

Titlu III. Adausulu la dare cu 53 xr. dupa fiorinu, ce vine a se escalculá pe 14 luni dupa summ'a dârei directe de 3,472,933 f. cu 1,840,654 f.
la olalta 2,171,654 f.

Din asemenarea recerintiei cu acoperirea propusa s'aru aretá unu prisosu pentru fondulu dessarcinârei pamentului cu 13,123 f.

De órece insa adausulu de 71$^1/_2$ xr. dupa unu fiorinu de dare, pretinsu in propusetiunea regimului, acum nu se mai póte scadé la 53 cr.; asiá dara resultatulu adausului, ce s'a computatu prémultu, se apretuiesce cá pretensiune activa a fondului pe anulu urmatoriu, dupa cum urméza:

Propositîunea regimului pretuiesce resultatulu adausului la contributîune cu 71$^1/_2$ % la 2,483,148 fl.

sî déca se voru mai adauge ací recompensârile, ce suntu a se platí din partea fondului de dessarcinarea pamentului alu Ungariei cu — — 331.000 fl.

atunci fondulu transsilvanu pentru dessarcinarea pamentului are de a asceptá in periodulu finantîalu dela 1 Novembre 1863 pâna la finea lui Decembre 1864 o perceptîune de 2,814,148 fl.

Recerinti'a face dupa propunerea comitetului 2,171,654 fl.

prin urmare prisosulu in partea fondului de dessarcinarea pamentului face — — 644,494 fl.

Sabiiu in 26 Septembre 1864.

Iosifu Trausch m. p. Presiedintele comitetului. **Klein** m. p. Referintele.

Budacker in cuventu motivatu propune, cá de óre ce unele posturi s'au schimbatu, stabilirea sumeloru mari sa se redeá comitetului, care sa raportez edietei; Presied. reiépta acésta propunere cá un'a ce nu este la loculu seu; ear refert. Klein face socotél'a acoperirei in modulu urmatoriu: Titlulu I. sî II. despagubire pentru fondulu ungurescu 331,000 fl.; titlu III. adausu la contributîune à 71$^1/_2$ xr. pe fiorinu 2,483,148 fl.; cu totulu 2,814,148 fl. Asemenandu cu acést'a summ'a recerintiei 2,866,712 fl., remânu neacoperite 52,564 fl.

C. Schmidt sî Puscariu sprijinescu acésta parere, representantele regimului o combate; in fine propunerea refert. Klein se priimesce.

Dupace dar desbaterea asupr'a preliminariului s'a finitu se trece la desbaterea asupr'a argumenteloru generale, pe bas'a câror'a are de a se face representatîune câtra Mai. Sea. Propunerea comitetului e urmatórea:

A. Inalt'a dieta sa binevoiésca a decide, ca e a se face o préumilita representatîune, in care sa se esprime apriatu sî determinatu aceea, ca Transsilvani'a nici decum nu e in stare de a supportá unu adausu pentru dessarcinarea pamentului mai mare cá de 50 xr. dupa unu fiorinu, ca Transsilvani'a e silita a cere inca acum ajutoriulu imperiului pentru asemnarea de anticipatîuni amesurate fâra cameta sî fâra reservarea resplatírei, sî ca acésta pretensiune o afla de totu indreptatîta.

Asupr'a positîunei acestei'a se 'ncinge o desbatere indelungata.

Rannicher vorbesce in cuvinte fórte calde despre greutâtîle iobagíei, sî dandu o deductîune istorica asupr'a desvoltârei eii sî cu deosebire asupr'a mesuriloru luate din partea regimului austriacu pentru delaturarea eii, consimte in principiu cu representatîunea proiectata de comitetu, dar aru dorí, cá aceea pentru motivarea mai buna sa se lase pe anulu venitoriu, candu va dispune diet'a de actele respective.

Alta propunere face Binder; cá comitetului ad hoc sa i se concréda propunerea motivata a representatîunei in sensulu propuneriloru facute de comitetu.

A trei'a propunere in adeveru surprindiatóre o face Axente, cá intre motivele represenatîunei sa se ia sî provocarea la art. 5 din 1848, dupa care erariulu aru avé sa vina tierei intr'ajutoriu prin veniturile sele camerale. Acésta propunere o reiépta, cum se cade, Dr. Teutsch.

In fine a patr'a propunere o face Budacker, insa numai eventualminte, candu propunerea comitetului la punctulu A aru cadé: cá cei 50 xr. sa nu se mai amintésca de locu.

Pentru propunerea lui Rannicher vorbescu Br. Friedenfels sî Thiemann, pentru a comitetului Budaker, Mog'a sî Br. Salmen.

La votare propunerea lui Rannicher sî a lui Axente, nu se priimescu; ear

propunerea comitetului sî a lui Binder se priimescu.

Mai departe propune comitetulu sub B:

Inalt'a diet'a se binevoiésca a decide, ca in representatîune suntu sa se esprime dorintiele indreptatîte, ca,

1) regimulu va tramite fâra intardîere presidiului dietei preliminariulu fondului de dessarcinarea pamentului pe anii 1865 sî 1866, completatu cu tóte detaiurile sî specialisârile, sî totu odata

2) va substerne dietei spre incuviintiare unu planu de amortisatîune spre scopulu depurârei capitalului.

3) Regimulu va substerne dietei totu odata conspecte:

a) despre ariele de pamentu socotite dupa jugere, care s'au despagubitu sî care mai suntu de a se despagubí,

b) despre esecutarea preste totu a dessarcinârei pamentului in satele dela munte ale tierei, cu indigitarea toturoru impregiurâriloru, sî

c) va impartasî dietei tóte protocólele, de consultatîune sî actele, pe a câroru basa s'a fostu compusu patent'a despre dessarcinarea pamentului in Transsilvani'a.“

Dupa o discusiune formala: ca in care rendu sa se aduca titlulu acest'a la desbatere: intregu ori punctu de punctu,

siedinti'a, fiindu tempulu inaintatu, se termina la 2 óre.

Sabiiu in 4 Dec. Din desele corespundintie, ce ne sosescu in privinti'a acést'a constatâmu cu multiamire, ca onomastic'a Esc. Sele P. Eppu Br. de Siagun'a s'a serbatu din partea popornlui nostru sî in ánulu acest'a cu distinctîune. Din multele raporturi, cuventâri, poesii etc. ne marginimu a comunicá cele urmatóre:

Resînari 30 Novembre 1864. Nu e Românu, care sa nu scie, ca astadi, pelanga serbarea bisericei ortodoxe intru aducerea aminte a s. Andreiu celui antâiu chiamatu, avemu sî alta serbatóre stralucita pentru biseric'a sî chiaru pentru natîunea intréga, sî ast'a e onomastic'a marelui nostru Archiiereu Andreiu Baronu de Siagun'a. Tóta inim'a adeveratu romanésca sî cu simtiaminte de pietate fiiésca se simte indatorata a aduce acelui barbatu mare sî binemeritatu pentru biserica sî natîune o multiamita intima sî unu semnu de recunoscintia pentru sacrificiele aduse cu bunatâtile, faptele sî lucrârile Sele in folosulu natîunei sî bisericei; dar cu multu in mai mare mesura o simtu sî debuie sa o simtaacést'a tinerimea studiósa cu toti invetiatorii eii.

Acesti'a au in persón'a Escellentiei Sele pre celu mai mare Patronu alu loru, pre sigurulu conductoru la isvorulu fericírei, pre unulu, dicu, care incependu dela crescerea tinerimei- adeveratulu punctu de manecare spre cultura sî fericire-tinde la radicarea némului nostru in tóte privintiele. (Va urmá.)

Vienn'a in 7 Decembre 1864. Eri se finira in cas'a ablegatîloru senatului imp. desbaterile asupr'a adressei, cu care e a se respunde vorbirei de tronu. Ele suntu de mare interesu pentru viitoriulu imperiului, de aceea sî publiculu strainu, mai alesu pres'a francesa sî angla le-a urmaritu cu cea mai viua atentîune. Cu câtu mai mare insemnatate debuie sa aiba insa ele pentru noi, pre cari ne atingu temele desbatute mai de aprópe, ba din cari unele, cum e d.e. caus'a ungara, suna chiaru despre pelea nóstra!

Déca resumâmu tóte vorbirile mai insemnate, aflâmu, ca esenti'a loru e cuprinsa in cuvintele: „Alta cale in dirigerea trebiloru statului!“ Alta cale in conducerea trebiloru din afara. alt'a in a celoru din launtru! Tóte vorbirile nu suntu alt'a decâtu o intemeiare mai de aprópe sî o desfasiurare mai larga a acestui postulatu.

Partid'a, care a radicatu acestu viscolu asupr'a capului ministeriului, este a centralistiloru, aceea care a fostu pâna acum sprijinulu celu mai credinciosu alu ministeriului. Sî ea sî acum a constatatu, ca in privinti'a scopuriloru e un'a cu ministeriulu, numai in privinti'a mijlóceloru spre ajungerea acestui scopu e de alta parere. Dar apoi va intreba fia-cine, de unde atâtu sgomotu, atât'a amaraciune, cu care a pusu aceia-si partida in scena atacurile sele incontr'a ministeriului?

Caus'a jace in intemplârile anului acusi decursu.

Mai asta érna candu incepù lupt'a Austriei sî Prussiei cu Danemarc'a pentru ducatele nordalbinge Schleswig—Holstein, partid'a acést'a poftì cá Austri'a punendu-se pre unu punctu de vedere curatu germanu, — cá sî candu intr'ens'a nu s'aru aflá alte popóre sî inca mai multe decâtu germani, sa-si scóta sabi'a dupa dorinti'a stateloru medie ale confederatîunei germane, cari nu vreá sa scia de protocolulu din Londr'a, sî sa nu se alieze cu Borussi'a sub nici unu pretiu. Cu unu cuventu sa se pórte cá unu statu curatu germanu. Ministeriulu n'a acceptatu acést'a, sî asiá inca atunci a vrutu sa-i deá unu votu de blamu, nu i a succesu insa nici decum, blamandu-se ea singura prin minoritatea, in care a remasu. Deputatii nostri (românii sî preste totu transsilvani) nu putînu au contribuitu atunci la sustînerea ministeriului prin tactulu loru nimeritu.

Intrevenindu conventîunea cunoscuta franco-italiana, aceeasi partida-dedata a-si pune tóta speranti'a in Germani'a, carea acum insa in urm'a causei Schleswig—Holstein-iana e sfasîata in partide de partide, ce arata dinti de lupi un'a câtra alt'a, si-a esîtu din fire, sî desperata, cá sî candu aru fi imperiulu in gur'a mortii, picà in altaestrema de a parasí idolulu seu de pâna acum - patent'a din Februariu — sî a provocá ministeriulu sa se impace cu Magiarii sî cu jertfirea eii. In urma inca acea impregiurare a pus'o in mare miscare, ca cu ocasiunea conchiamârei senatului imperialu in Novembre a. c. nu s'a facutu nici o mentîunare de senatulu imperialu marginitu, deducendu de aici, ca ministeriulu aru fi gat'a a-lu delaturá cu totulu sî a face din senatulu imperialu completu o corporatîune coordinata cu diet'a Ungariei, prin ce s'aru introduce dualismulu.

Resbunare sî spaima e dar, ce a adusu pre barbatii acestei partide la hotarirea de a porní valuri asiá mari asupr'a ministeriului Schmerling. Organisarea eii se datéza din tempurile mai nóue. Nu póte insa omulu negá, ca ea numera intre membrii ei cele d'antâiu capacitâti parlamentare din Germanii Austriei, apoi facendu ea opusatîune ministeriului pre tóte pârtîle a rostitu in multe privintie adeveruri,— cari afla resunetu in animele toturoru; de aceea au produsu vorbirile loru sensatîune asiá de mare sî a rapitu cu poterea elocintiei multi din centru cu sine, câtu si-a castigatu maioritate. Totusi nu trebuie facultate de divinatîune, pentru de a prorocí, ca maioritatea acést'a nu e sigura, duratóre, ci numai casuala momentana, pentruca la adressa i-a fostu usioru a ajunge la maioritate, fiindu aceea formulata intr'unu tipu câtu unesce dorintiele mai toturoru fractîun loru casei; candu va venì inse vorb'a la realisarea progamului in detailu, nu póte sa nu pasiésca, iarasi la lumina disparitatea, sa nu dicu contrastulu pareriloru sî tendintieloru loru.

Program'a partidei acestei'a, dupa cum a desfasiurat'o in desbaterea speciala, in trebile din afarae: ca Austri'a sa se silésca a stá in relatîuni bune cu poterile apusene Franci'a sî Angli'a, a se alia cu uniculu firesculu sî sincerulu seu aliatu, partea neprussiana“ a Germaniei, a incungiurá aliantiele cu Russi'a sî Prussi'a, pre ast'a din urma a o infrená in tendintiele ei anessionistice, punendu-se Austri'a in fruntea stateloru medie. Itali'a va fi atunci tînuta in freu prin frica de poterea Austriei.

Eara in trebile interne: desvoltarea constitutîunei,— anume introducerea vetiei constitutîunali sî in Galitî'a, Ungari'a sî Venetî'a, regularea responsabilitatei ministeriului fatia cu senatulu imperialu, recunóscerea liberului dreptu de consotîre, modificarea concordatului sî recunóscerea egalei indreptatîri a diferiteloru confessiuni prin Edictu despre religiune, independinti'a judiloru, restituirea equilibriului in economi'a statului prin reductîunile cheltueleloru, mai alesu in armata, nsiurarea dâriloru, protegerea industriei interne prin concheiarea de tractate de negotiu amesurate.

Rolele au fostu impartîte minunatu sî grupate asiá, câtu efeptulu unei vorbiri sa nu fia slabitu prin ceealalta, inainte deschideau lupt'a cei mai mitutei sî apoi veniá „grosulu“ „dupa care urma iara, resunetele“ cá incheiare.

Vorbirea de capetenia a tînut'o in desfasiurarea programei preste totu vestitulu advocatu Berger, in caus'a Ungariei Dr. Kaisersfeld, intr'a Polon loru Pratobevera, fostulu ministru de justitia, in trebile din afara Curand'a, in caus'a aliantiei cu Germani'a Mühlfeld, in treb'a finantieloru Herbst sî pentru aperarea industriei Winterstein.

Caracterisandu deputatulu Berger politic'a din afara, a dîsu in vorbirea sea plina da espressiuni vii sî satirice intre altele: „Déca privimu la pusetîunea Austriei câtra vecinii ei mari, aflâmu,— vorbindu in stilu strategicu: ca in arip'a drépta e amenintiata de câtra aliatutu ei borusu cu evidentele lui tendintie anessionistice sî separatistice, sî sub mant'a cu presentulu seu amicabile de unu tractatu de negotiu francesu. In arip'a stânga stà Itali'a cu conventîunea din Septembre, in frontu Germani'a, Germani'a cea insielata in sperantiele sî asceptârile eii, sî de aceea destimulata in simpatiele eii, carea cauta cu ne'ncredere spre Prussi'a sî nu cu incredere spre Austri'a, inderetrulu frontului pandesce Russi'a cu tendintiele sele asiatice spre apusu batatóre, despre cari nu m'a linistitu nici articululu celu mai próspetu alu „Gazetei de Moscv'a.“

Sî cum stâmu sî cu Franci'a sî Angli'a?

Franci'a ignorata in batai'a cu Dani'a a respunsu cu conventîunea din Septembre sî si-a depusu prin aceea totodata tributulu de multiamita, pentruca unu printiu austriacu i-a castigatu ocasiunea, a se scapá de incurcârile din Mesicu sî a avé mâni libere iara in Europ'a. Angli'a prin politic'a din Germani'a fu recita sî mai tare, apoi in Itali'a s'a datu pre partea inimiciloru nostri etc.“

Eara politic'a din launtru fatia cu Ungari'a a illustrat'o dîcendu:

„Déca cineva, avendu unu vecinu, care locuiesce intr'unu castelu vechiu de unu seculu, póte ici colea cam stricatu, nu prea gustuosu, dar pentru densulu confortabile, pretîosu sî de viua aducere aminte, vréá sa-lu induplece pre acest'a sa schimbe locuinti'a sea cu un'a noua, carea póte cuprinde pre amendoi: crede ca-lu va poté induplecá déca va cladí o béta de coliba, prin ale cârei'a gauri sî crepaturi intra póí'a sî ventulu?

Berger a aretatu, ca spre a dobandí locuitorii Ungariei pentru senatulu imperialu se cere a desvoltá constitutîunea dincóci de Leit'a, fiindu patent'a din Februariu numai o schitia

— a o ingradí cu garantii, sî in acésta privîntia credu ca lu va aplaudá totu civele bunu austriacu. Nu asiá vréu insa a deslegá caus'a Ungariei ceialalti vorbitori. Dupa vorbirea lui Kaisersfeld, onoratu de centralisti cu numele de unu Catone, care a avutu rol'a de capetenia in acésta causa, se vede, ca centralistii, cari strigau mai alaltaeri, ca Ungari'a si-a perdutu prin revolutîa dreptulu de statu, se silescu acum a documentá din diplom'a din Octobre, ca tóte drepturile publice ale Ungariei cu fórte putîne modificâri stau in valóre, sî prin gur'a lui Kaisersfeld dechiara, ca suntu prémultiamiti déca diet'a Ungariei va recunósce numai esistinti'a trebiloru comune, câci form'a cum sa se prevada aceste trebi se va aflá ea. Ce alt'a va sa dîca acést'a, decâtu ca ei suntu gat'a a modificá sî patent'a din Februariu in favórea Ungariloru sî inaintea intrârei loru in senatulu imperiale, ba ca nici nu mai vreau sa-i silésca la recunóscerea patentei din Februariu! Sî ce e mai multu, spunu ministeriului, ca nu cumva sa iee vre-o influintia spre alegeri séu sa octroieze vre-o lege nóua de alegere, fiindca prin acést'a aru vatemá dreptulu de statu alu Ungariei sustînutu prin diplom'a din 1860; ci, dupa cum dîce apriatu dep. Mende: Regimulu sa conchiame indata diet'a sa vorbésca Magiarii prin ómenii loru liberu alesi, sa i se faca dietei propusaciuni regesci, cari multiamescu poporulu, sî poporulu acestu loialu dinasticu va intempiná cu bucuria pre regele seu, sî caus'a ungara si-va aflá resolvarea multiamitóre. Fórte bine a respunsu ministrulu de statu cav. de Schmerling la acést'a: Ca sa-i spuna domn. deputatu, cum aru avé sa sune propositîunile acestea, cá de o parte sa multiamésca deplinu tiér'a, de alt'a sa nu altereze ide'a sî form'a constitutîunei din Febr. Apoi tóta onórea caracterului loialu sî cavaleru alu Magiariloru, dar propositîunile regesci numai atunci le-aru priimí cu bucuria, déca voru corespunde intereseloru sî pareriloru loru. Nu trebuie uitatu, ca intrebârile mari de statu nu se resólva numai pre calea politicei sentimentali, ci ca vine la mijlocu politic'a intereseloru.“

Din totu respunsulu ministrului de statu se vedeá, ca elu vreá sî dela diet'a Ungariei recunóscerea patentei din Februariu, sî numai pre bas'a constitutîunei acestei'a, pre calea de ea aretata se potu face modificâri, dar nu se lasa patent'a innainte pre josu, cum dedura de priceputu vorbitorii opusaciunei.

Cu dorere insa trebuie sa vedemu, cum ne ignoréza cu totulu domnii centralisti pre toti nemagiarii, predicandu, ca ministeriulu numai cu Magiarii sa caute a se impacá, cu natî'a magiara, cá sî candu alte popóre nici ca aru esistá prin Ungari'a. Ací dupa parerea nóstra n'aru fi fostu superfluu sa se fia sculatu vre-unulu din deputatii nostrí transsilvaneni, spre a le demonstrá, ca in Ungari'a mai este inca cineva afara de Magiari cu cari inca trebuie refuitu, cá sa nu fia facutu calcululu fâra de crasmariu. Ori vréu Domnii centralisti cu acést'a sa resplatésca celoru ce au fostu credinciosi ministeriului sprijinitu pâna mai eri sî de ei?! (Va urmá.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Distinctîune.) Maiestatea Sca S'au induratu, a radicá pre d. administratoru alu comitatului Cetâtii de Balta, cá deputatu dietalu sî imperialu Ioann Puscariu, la rangulu de Cavaleru alu imperiului austriacu. —

(Bibliografic u.) In dîlele acestea au esîtu de sub tipariulu lui S. Filtsch din Sabiiu: „Peregrinulu transsilvanu séu Epistole scrise din tieri straine unui amicu in patria; dela anulu 1835 pâna inchisive 1848. Tomulu I. Ele cuprindu 32 epistole, scrise din Tranni'a, Romani'a, Austri'a, Itali'a, Franci'a, Engliter'a, Elvetî'a, Germani'a sî Russi'a. Le recomandâmu publicului nostru cá lectura instructiva sî de petrecere totdeodata. —

(Carte scolastica.) In tipografi'a diecesana se afla sub tipariu unu opu, asupr'a cârui'a ne luâmu voia a trage inca de a acum atentîunea invetiatoriloru populari sî normali:

Computulu in Scól'a popularа
(Manualu pentru invetiatori) de Ioann Popescu m. p.
Prof. la institutulu diecesanu. —

Principatele române unite.

Alegerile in camer'a legislativa au reesîtu, dupacum se poteá prevedé, fórte tare in favórea Guvernului.

„Bucimulu“ in numerulu seu 314 din 28 Novembre sî „Reform'a“ in numerulu seu 64 dela 29 Novembre publica numele toturoru ablegatîloru de districte sî de orasie. Din districte, de amu numeratu bine, esîsera pâna atunci 65, din orasie 74 deputati, din deputati 16 suntu tierani; in fine „Bucimulu“ din 1/13 Decembre publica sî numele persóneloru confirmate pentru corpulu ponderatoriu, cari suntu cu numerulu 57.

Camer'a sî corpulu ponderatoriu suntu convocate pe 6 Decembre c. v. (dîu'a S. Nicolau).—

Domnisiór'a Niniti'a Alessandrescu, renumit'a artista musicala româna, se prepara a dá o productîune in Bucuresci. Este unu ce demnu de numele sî de caracterulu tinerei artiste, ca venitulu din acésta prima productîune l'a consacratu unui scopu filantropicu, adica asilului Elen'a—Dómn'a.

Póte in numerulu celu mai deaprópe vomu fi in stare a comunicá cetitoriloru nostri deschiderea camerei Romaniei.

Prospectu politicu.

Dupa cele petrecute in bundulu germanu, care cetitorii nostri le cunoscu din numerii premergatori, trupele sî comissarii bundului s'au retrasu, sî loculu loru l'au ocupatu trupele sî comissarii civili ai Austriei sî Prussiei. Tóte dîuarele europene vedu in procederea Prussiei ascunsa tendinti'a, de a-si anectá ducatele; intr'aceea foile prusse demintiescu mereu aceste faime, care cum scîe sî cum póte.

Trupele prussesci se re'ntórsera in patria sî tînura intrarea loru solena in 8 Decembre c. n. Festivitâtîle au fostu pompóse sî maretie,— póte mai maretie decum s'aru fi cuvenitu, candu trupele unei poteri mari, sî inca ale unei poteri mari aliate cu alta potere mare, au trantîtu lá pamentu o potere mica.

Corpulu legislativu alu Franciei se crede ca va 'ncepe activitatea sea in 12 séu 15 Ianuariu 1865; regimulu insa n'a publicatu inca nici unu programu.—

Senatorulu Mocqoard, capulu cabinetului imperactesu, a reposatu in 8 spre 9 Decembre; perderea lui o simte Napoleonu fórte aduncu.

In Itali'a se continua desbaterile parlamentare. Ból'a toturoru staturiloru europene, adica lips'a baniloru sî preste totu starea cea rea finantîala, apasa cu deosebire pre Itali'a, carea, dupacum se vede din mesurile regimului, in adeveru este in cele mai mari perplessitâti; de aceea sî consiliulu belicu, care fatia cu declaratîunile ministriloru austriaci in senatulu imp., au hotaritu, ca Itali'a sa nu desarmeze, va trebuí sa se contieléga mai antâiu sî cu ministrulu de finantie.

Legea pentru transpunerea capitalei s'a priimitu in siedinti'a din 9 Decembre cu 134 contr'a 47 voturi.

Nr. 45—2 **Escriere de concursu.**

Comunitatea bisericésca ortodoxa-orientala din Lugosiu amesuratu decisiunei din 22 Nov. 4 Dec. a. c. nr. 4 escrie concursu pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintiand'a clasa IV. normala capitala dela scólele elementarie române din Lugosiu, a cârei infiintiare s'a aplacidatu cu inalt'a resolutîune a inaltei locotiintie reg. ung. din Bud'a dto 6 Novembre a. c. nr. 83,084. Cu acestu postu suntu anualu impreunate urmatórele emolumente: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. v. a. bani de cortelu, 30 meti de grâu sî 12 orgii de lemne, din carii are a se prevedé sî incaldîrea scólei.

Competîtorii voru avé a-si indreptá recursele loru câtra subscrisulu, sî a le prevedé cu testimoniulu precum despre absolvirea preparandiei la institutulu preparandialu din Aradu, asiá sî despre capacitatea de a ocupá postulu de invetiatoriu la scóle capitale-normale, — mai departe cu estrasulu de botezu, portarea politica sî morala, cunóscerea limbiloru sî anii servitiului invetiatorescu.

Aceste recurse au in restimpu de 4 septemâni dela a 3 inserare socotitu nesmintitu a se tramite, câci la mai tardîu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 28 Novembre 1864. s. v.

Ioann Marcu m. p.,
Protop. sî Presied. alu adunârei comunei bisericesci

Nr. 44—1 EDICTU.

Ioann lui Stanu Petr'a din Sabielu scaunulu Seliscei tînutulu Sabiiului, carele de mai multi ani au parasitu pre soci'a sea Mari'a Buâ'a sî pre unicolu seu fiu fâra a se scí loculu aflârei sî feliulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia cu atât'a mai vertosu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu catu la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va otari sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru bisericei ecumenice.

Sabiiu 26 Novembre 1864.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

I. Hanni'a m. p.,
Protopopu.

Corespundintia. F. P., A. S'au tramisu. D. C. R., B. Nu se póte. —

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Nru 97. ANULU XII.

Sabiiu, in 10|22 Decembre 1864.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 14/26 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se continua desbaterea din siedinti'a trecuta asupr'a punctului B) din propunerea comitetului (comunicata in numerulu din urma.)

Br. Friedenfels modifica propunerea sea din siedinti'a din urma intr'acolo, ca a) ca punctulu a) de sub 3 aru avé sa sune: „cá regimulu sa deá unu conspectu câtu se póte de perfectu si lamuritu, atâtu despre despagubirile urmate pâna acum, atâtu definitive câtu si anticipative, — câtu si despre aceea, ca câtu aru mai fi de despagubitu aproximative dupa insinuârile facute;“ eara la punctulu c) propune sa se dica: „cá sa se impartasiésca tóte actele, pe bas'a câroru a urmatu pat. imp. urb., precum si actele, din care aru poté judecá inalt'a casa, cu câtu si cum au concursu erariulu statului cu ajutorinti'a sea la fondulu de dessarcinarea pamentului pentru alte tieri, incâtu va aflá in. casa de necesarie actele acestea a le cere. E sprijinitu.

Gaitanu incepe a desfasiurá fórte pe largu reflessiunile sele contr'a cuventâriloru din siedinti'a din urma, panacandu Presied. se vede nevoitu a-i aduce aminte, ca diet'a mai tîne inca numai trei dile; apoi dupace cere dela referintele desluciri, ca ce scopu au avutu comitetulu candu sub a) si b) a cerutu conspectele, ear sub c) actele respective? si dupace referintele i respunde, densulu apoi propune: 1) lit. a) si b), cu privire si la c) sa sune asiá: „Regimulu va substerne dietei deodata unu conspectu alu comuneloru urbariale a) despre ariele de pamentu, socotite dupa jugere, care s'au despagubitu definitivu séu ad interimu, si care mai suntu de a se despagubí, specialisandu, déca se cade despagubirea fiscului regiu, persóneloru morale, séu private, si desemnandu dupa potintia, dupa catastrulu provisoriu de contributîune, venitulu curatu alu aceloru arie de pamentu, si déca s'au luatu despagubirea dupa ariele séu dupa taxele urbariali indatinate?

b) Va impartasi dietei tóte protocólele de consultatîune si actele, pe a câroru basa s'a fostu compusu patent'a despre dessarcinarea pamentului in Tranni'a; si totdeodata va concede cá sa se védia si folosésca operatele despre dessarcinarea pamentului. E sprijinitu.

C. Schmidt consimte cu comitetulu in punct. 1, ear in privinti'a pct. 2. propune in cuventu mai lungu motivatu: cá punctulu 2 de sub B) sa sune asiá: Va substerne inaltei diete spre pertractare si conchidere unu planu de amortisatîune la tempulu seu. E sprijinitu. — Ear in punctulu 3 cu subdespartiemintele lui consimte cu Br. Friedenfels, resp. cu comitetulu.

Nicol'a nu va sa ostenésca diet'a cu frase frumóse, ci va sa espuna simplu si dreptu opiniunea, ce si o a formatu in privinti'a acést'a prin studiu de unu anu. Densulu nu vede alta mantuire de acésta sarcina enorma, carea fluctua intre 70—80 mill. dar póte ajunge si la 100 mill. fl., decâtu a se revedé patent'a urbariala.

De aceea propune: Inalt'a dieta sa binevoiésca a conchide: „Ca regimulu Maiestâtii Sele va propune dietei pe cea mai deaprópe sessiune unu proiectu de lege privitoriu la modificarea patentei din 21 Iuniu 1854, care

a) pelânga observarea consecuintieloru urmande din principiele statorite la § 3.

b) pelânga o stricta respectare, atâtu ce privesce drepturile castigate in sensulu §§-iloru 3, 4, 5, 6 asupr'a proprietatei de pamentu, câtu si cele castigate in sensulu §-ului 9 alu patentei pe sumele de capitaluri si de rente ale desdaunârei dejá efectivu respunse.

c) pelânga sustînerea cheiei de desdaunare a pamentului statoritu in § 12 dupa jugu—se tîntésca la reducerea reditului anualu dela pretiulu statoritu in § 12 dupa unu jugu din 1 classa cu 1 fl. 10 xr.; din a 2 classa cu 1 fl.; din a 3 si a 4 classa a conscriptîunei din an. 1819— 20 cu 50 xr. m. c. la mesur'a corespundiatóre reditului anualu escalculatu dupa provisoriulu contributîunei de pamentu; cu espres'a respicare a impregiurârei, cumca acésta modificare are sa intre in vigóre fâra esceptîune numai acolo, unde pretiulu reditului anualu, luatu dupa clasele din § 12, este mai mare decâtu celu luatu dupa provisoriulu contributîunei de pamentu; si cumca summ'a capitalului de desdaunare cu interese la olalta computatu, sa nu intréca venitulu curatu capitalisatu, ce-lu da arealulu desdaunatu, dupa atinsulu provisoriu de contributiune.

2) ca regimulu Maiestâtii Sele va propune totu pre cea mai deaprópe sessiune a dietei revisiunea patentei din 15 Septembre 1858 Nr. 153. B. imp. privitóre la stergerea si desdaunarea decimeloru.

3) ca regimulu Maiestâtii Sele, considerandu, cumca pericululu amenintia cu o vehemintia nespusa nu numai patriei nóstre, carea stá si pâna acum sa se frânga sub greutatea feliuriteloru sarcini ce i s'au incarcatu pe umeri fâra scirea si voi'a sea, ci prin total'a enervare a poteriloru contribuitóre amenintia si intregului imperiu; considerandu, ca de acelu periculu intre nefavoritórele impregiurâri ale patriei nóstre numai schimbârile atinse sub 1 si dupa impregiurâri resultatulu dorintiei esprimate sub punctulu 2, ne-aru mai poté scapá:

va sistá deocamdata atâtu operatîunile curente in caus'a desdaunârei pamentului si a decimei urbariale, câtu si platirea capitaleloru licuidate si a renteloru, afara de cele ale decimei preotiesci, pâna atunci, pâna candu proiectulu de lege pusu in asceptare prin punctulu 1, si resultatulu dorintiei respicate in punctulu 2, nu voru fi petrecute prin tóte stadiele legislatîunei si-si voru fi aflatu p. n. sanctîunare.— E sprijinitu.

Mog'a pledéza pentru propunerea Br. Friedenfels cu modificatîunea facuta de C. Schmidt; amendementulu lui Nicol'a crede ca nu mai e tempu a se desbate in sessiunea acést'a. Dealtmintrea propune incheiarea desbaterei. Gaitanu a sprijinitu amendementulu lui Nicol'a, dar totusi nu va votá pentru densulu, câci nu mai este tempu pentru de a-lu pertractá.

Dupace Klein recomanda propunerea comitetului dupa stilisarea mai precisa facuta de C. Schmidt, ear repres. regimului Lazaru partinesce propunerea Br. Friedenfels si C. Schmidt, ear a lui Gaitanu o combate din punctu in punctu:

la votare (dupace Nicol'a declara ca va retrage amendementulu seu sub conditîune, déca i se voru iertá câteva reflessiuni, ceeace Presied. nu permite,)

propunerea lui Nicol'a nu se priimesce;

propunerea comitetului la punctulu 1 se priimesce;

propunerea lui C. Schmidt la punctulu 2 se priimesce;

propunerea lui Gaitanu la aline'a a) a punctului 3 nu se priimesce;

propunerea Br. Friedenfels la aline'a 1 a punctului 3. se priimesce;

propunerea lui Gaitanu pentru stergerea alineei b) din punctulu 3 nu se priimesce;

propunerea comitetului se priimesce;

propunerea Br. Friedenfels la aline'a c) a punctului 3 se priimesce; in fine

propunerea lui Puscariu se priimesce.—

Urméza acum punctulu C) care suna asiá:

Inalt'a dieta sa binevoiésca mai incolo a decide, cá regimulu sa se recuire, cá fâra intardiere sa faca a se reboneficá fondului de dessarcinarea pamentului anticipatîunea data din gresiéla aceloru partide, care n'au avutu de a pretinde despagubire urbariala, in summa de 103,572 f. dimpreuna cu cametele.

Repres. regim. Lazaru rectifica parerea comitetului intr'acolo, ca regimulu face in privinti'a acést'a câtu póte de multu, si de aceea afla de prisosu punctulu acest'a. (Br. Salmen: Nu strica nimicu, déca va stá ací.)

Gaitanu face propunerea motivata, cá punctulu C. sa sune asiá: „Inalt'a dieta sa binevoiésca mai incolo a decide, cá regimulu sa se recuire: a) a oprí edarea obligatîuniloru de desdaunarea decimeloru, b) cá fâra 'ntardîare sa faca a se rebonificá fondului de desdaunarea pamentului anticipatiunile date din gresiéla la acele partide, care n'au avutu dreptu de a pretinde despagubirile urbariale, in summa de 103,572 f. dimpreuna cu cametele.“ E sprijinitu.

Nicol'a partinesce propunerea lui Gaitanu, modificandu din partea sea cuvintele: fâra 'ntardîere, in cuvintele: in acestu anu. E sprijinitu.

Br. Friedenfels partinesce priimirea propunerei nemodificate a comitetului. (Bravo!)

Codru Dragusianulu privindu de o parte la greutatea scóterei acestoru bani, de alt'a la summ'a loru cea mica fatia cu milliónele, ce e datóre tiér'a: e de parere, ca miile acestea sa se puna „pupaza pe colacu“ sî sa se lase la o parte, prin urmare aline'a C. sa se stérga.— Nu e sprijinitu.

La votare propunerea lui Gaitanu nu se priimesce;
propunerea lui Nicol'a nu se priimesce;
propunerea comitetului se priimesce.

In fine comitetulu propune: D.

„Diet'a sa binevoiésca a decide, cá spre motivarea pe deplinu a dorintiei amintite sub A. prin studiarea esacta a acteloru indicate sub B. a), b) c) precum sî spre anteconsultarea preliminariului pe anii 1865 sî 1866 sa se aléga inca acum unu comitetu, a cârui conchiamare prin presidiulu dietei sa depinda dela sosirea acteloru mai susu atinse.“

Budacker adoptéza propunerea comitetului, dar crede ca nu e destulu de precisa, sî de aceea face la dens'a adausulu urmatoriu: cá pentru anteconsultarea preliminariului pe anii 1865 sî 1866 sa se aléga numai decâtu unu comitetu, a cârui chiamare aru fi, cá sa adune date materiale, din care sa póta trage unu computu in privinti'a aceea, ca incâtu sî in ce sta despagubirea preste totu, cá sa póta scóte din acele acte garantî'a, cá sa nu se platésca mai multu decâtu se cade, sî cá pe temeiulu acestoru acte sa póta face dietei la tempulu seu propunerile de lipsa pentru imputînarea sumeloru de despagubire, ce nu s'au licuidatu inca. E sprijinitu.

Thiemann partinesce propunerea lui Budacker, dar crede ca nici acést'a nu e de ajunsu, ci ca trebuie sistata deodamdata tóta operatîunea despagubiriloru decimeloru urbariale, sî ca despagubirile sa se faca asiá, incâtu sa se platésca numai capitalele, car cametele sa se reserve pentru casulu acel'a, candu despagubirea s'aru fi facutu in mesura prémare,— ceeace sî propune. E sprijinitu.

Gaitanu pune pretiu fórte mare pe propunerea lui Thiemann, asiá incâtu crede, ca unu resultatu doritu se va castigá numai prin priimirea acestei propuneri.

Br. Friedenfels propune, adoptandu propunerea lui Budacker, ca comitetulu acest'a sa se aléga din despartiaminte cu câte doi membri. E sprijinitu.

Mog'a combate propunerea lui Thiemann cá precipitata sî partinesce numai alegerea comitetului respectivu. Presied. (V.-Pres. Alduleanu) se vede nevoitu a refusá acea insinuare a lui Mog'a, prin carea trage la 'ndoiéla sinceritatea unoru membri dietali.

Gaitanu esplica lui Mog'a propunerea lui Thiemann sî se declara de nou pentru Budacker sî Thiemann.

Axente contr'a lui Mog'e: Quod differtur, non aufertur. Pentru Budacker, Thiemann sî Br. Friedenfels.

La votare propunerea lui Budacker se priimesce; propunerea lui Thiemann nu se priimesce; propunerea Br. Friedenfels se priimesce. In fine propune comitetulu, a se face articululu de lege in sensulu proiectului regimului, care suna asiá:

Árticulu de lege

privitoriu la stabilirea preliminariului fondului transsilvanu pentru dessarcinarea pamentului pe anulu administrativu 1864.

§ 1. Cu scopu de a aduce in viitoriu anulu administrativu in consonantia cu anulu solariu, sî spre efeptuírea trecerei in anulu de comptabilitate nou, se stabiléza durant'i'a anului adm. 1864 cu 14 luni, va sa dîca: din 1 Novembre 1863 pâna in 31 Decembre 1864.

§ 2. Spesele totali ale fondului pentru dessarcinarea pamentului se stabiléza pe anulu adm. 1864 in suma de 2,866,712 fl. v. a.

§ 3. Spre acoperirea pârtii neacoperite a speseloru totali se escrie sî se va scóte pe anulu adm. 1864 pentru fondulu dessarcinârei pamentului o aruncatura de 71½ xr. dela fiacare fiorinu alu contributîunei directe (esceptîunandu-se adaugamentulu estraordinariu.)

La propunerea Br. Friedenfels articulului de lege se priimesce in a trei'a cetire, sî cu acést'a siedinti'a se 'ncheia la 2½ óre.

In caus'a mitropoliei române

greco-orientale scrie „Press'a“ de Vienn'a urmatórele: In cercuri romanesci se ascépta in celu mai scurtu tempu denumirea unui Metropolitu românu, sî se crede, ca demnitatea acést'a se va conferí Episcopului Siagun'a. Cá Episcopia sufragana se va mai creá, afara de cele ce esista, inca un'a nóua, sî se va subordina Metropolitului, sî acést'a anumitu va fi Episcopi'a din Caran-sebesiu pentru Românii ne-uniti, cari se tînu acum de episcopiele serbesci din Versietiu sî Timisiór'a. Cért'a asupr'a numiteloru dóue episcopii amestecate se va complaná mai bine in modulu acest'a, cu tóte ca dorinti'a Româniloru aru merge intr'acolo, cá episcopi'a din Timisiór'a sa se declare simplu de episcopia romanésca. Cá precursore a acestoru dispositîuni, ce aru avé sa urmeze in celu mai scurtu tempu, s'a sî adusu in 20 Novembre o resolutîune p. n., in urm'a câreî'a biseric'a gr. n. u. in totu comerciulu oficiosu sa se numésca de aici incolo „greco-orientala.“ —

Afirmâmu sî noi ca, Românii de relegea gr. orient. din Austri'a cu doru mare ascépta deslegarea causei Mitropoliei loru. Sa intrebâmu insa, ca óre acésta a loru asceptare este drépta?

Noi respundemn, ca este. Pentruca asceptarea acést'a a loru provine din convingerea loru morala. Vediendu ei, cum alte popóre au stare normala in bisericele loru, nimicu mai naturalu nu este, decâtu cá sî ei sa dorésca a veni in stare normala cu biseric'a loru. Acestu adeveru s'au recunoscutu sî din partea regimului, câci avemu dóue resolutîuni imperatesci, care in principiu ne promitu infiintiarea Mitropoliei nóstre; avemu indigitarea cea mai secura pentru curend'a inviere a Mitropoliei nóstre in cuventulu imperatescu, in urm'a cârui'a Mitropolitului serbescu i se spune, ca elu capeta jurisdictîune metropolitana asupr'a natîunei serbesci, ear in privinti'a Româniloru de relegea gr. or. si-sustîne dreptulu Maiestatea Sea a orenduí cele de lipsa. Mai incolo sî Sinodulu Carlovitianu au recunoscutu dreptatea cereriloru Românioru pentru o Mitropolia, sî Comissariulu regescu au asternutu mainte cu trei luni protocolulu sinodalu la locurile mai inalte. Apoi correligiunariloru serbi li se iarta a tînê Congresu bisericescu pentru regularea trebiloru bisericesci, scolari sî fundatîunali; óre nu este cunoscutu in deobsce, ca Românii de relegea gr. orientala intocmai au lipsa de regularea trebiloru loru bisericesci, scolari sî fundatîunali, cá sî Serbii, prin urmare sî ei ascépta cu incordare dîu'a cea multu dorita pentru tóte acestea?

Luandu tóte aceste impregiurâri, dîcemu, ca Românii au dreptu a asceptá cea mai curenda otarîre definitiva a causei Mitropoliei loru, — déca nu cum-va Eppului bucovinénu, carele petrece la Vienn'a, i va succede, a zadarnicí resolutîunile favoritóre, care din partea Regimului s'au datu natîunei-române de relegea gr. orientale, sî a infrânge protocolulu Sinodului Carlovitianu!?.

Resînari in 30 Novembre 1864. (Continuare sî capetu din nr. trecutu.) Deci cá sa aretâmu sî noi invetiatorii cu tinerimea scolara din opidulu Resînari, resiedinti'a odata episcopésca, semne de adunc'a reverintia fiiésca, ce o avemu sî o vomu avé totdeun'a in inimele nóstre câtra inalt'a persóna a Escellentiei Sele, inca cu multe dîle mai nainte de venirea doritei dîle onomastice ne pregatiramu a o intempiná cu tóta festivitatea, ce amu fostu in stare a o efeptuí. In presér'a de de St. Andreiu, dupa program'a edata, se luminà intregu institutulu cu sute de lumini, in mijloculu câror'a in catulu de susu in ferestr'a din mediu, stralucià unu transparentu cu tipulu maiestosu alu Escellentiei Sele, cu insigniele episcopesci sî cu inscriptiunea „La multi fericiti ani!“ In catulu de josu in 7 ferestre erá scrisu cu litere rosîe pe câmpu vênetu veneratulu nume „ANDREIU“ in fiacare feréstra cu o litera. Tóte acestea la multîmea atâtoru flacare dedeau unu prospectu intru adeveru maretiu.

Poporulu inca inainte de incepere nu mai incapeá impregiurulu institutului, in curte sî pe afara, asceptandu incepérea. Festivitatea o incepù tinerimea scolara, care erá asiediata patru cu patru in ordinea cea mai buna naintea institutului intonandu resunetulu: „Descépta-te Romane!“ Dupa finea acestui cantu P. Catechetu I. Drocu rostì din feréstr'a de susu o cuventare fórte potrivita, aretandu caus'a festivitâtii, luandu-si de tema cuvintele Apostolului Pavelu câtra Evrei capu 13. stichu 17: „Asultati pre mai marii vostri sî ve plecati loru; ca acei'a priveghiéza pentru sufletele nóstre.“ Rostindu-se in cuventare numele prébunului Archipastoriu, esclamà totu poporulu, ce umpleá strad'a naintea scóleloru sî bisericei, in glasu de bucuria: Sa traiésca! éra tinerimea intonà: „Pre Stapânulu sî Archiie-

reulu . . . . . .“ La finea cuventârei resunà din inimele fragede sî nevinovate versulu celu dulce sî melodiosu: „Eata dîu'a cea dorita!“ In urm'a acestui'a, tinerimea plecà patru cu patru cu invetiatorii in frunte, cantându: „Drumu bunu“ – sî intrându pe pórt'a institutului, se adunara in class'a III, unde erá asiediatu transparentulu. Ací se adunà sî on. diregatoria comunala sî fruntasii comunei.

Dapace cantara imnulu popularu, se esecutara mai multe piese natîunale, care fiindu bine invetiate sî conduse, decursera spre bucuri'a sî multiamirea toturoru.

Intru adeveru e ceva sublimu, a audî din gur'a atâtoru prunci plini de bucuria cu versu armoniosu sî placutu resunându cele mai alese cântece sî imnulu prébunului Archipastoriu. Lacrimi de bucuria vedeai pe fati'a celoru presinti, sî petrunsi fiindu pâna la sufletu, finindu imnulu Episcopului, eschiamara cu totii: „Sa traiésca!“ entusiastice. Asiá se finì sér'a de S. Andreiu. La 8 óre diminéti'a tinerimea scolara, imbracata serbatoresce, merse dela institutu impreuna cu invetiatorii la biseric'a cea nóua, ca sa salute acésta dî, sî sa inaltie cu inimi curate sî versuri sonóre rogaciuni câtra Parintele Ceriuriloru, cá din darulu sî mil'a sea cea mare sa reverse asupr'a bunului loru stapânu sî Archiiereu dîle multe, fericite sî senine.

Cu evlavi'a cea mai mare se sluji sant'a Liturgia de P. P. Bratu sî Drocu jun. Tinerimea cantà in coru tóte ale Liturgiei sî intonà la loculu cuvenitu „Pre Stapânulu!“ In locu de Pricésna Par. I. Bratu suindu-se pe amvonu tînù o cuventare cursa din inima sî sufletu câtra poporulu, ce se adunase cá la serbatorile cele mai mari,— semnu de stim'a sî iubirea ce o arata câtra mai marii sî binefacatorii sei. —

P. predicatoru, aretandu meritele Esc. Sele pentru biserica sî natîuue, incheià asiá:

Deci sa-lu onorâmu, sa-lu stimâmu, sa multiamimu lui Domnedieu, ca ni l'a tramisu tocma in tempulu sî in dîlele cele mai grele, cá sa ne scape de catusîle robiei sî de lantiurile intunereculni, in care jacuseramu atâti'a seculi; sa rogâmu, dîse, fratîloru! pre celu de susu, cá sa ni-lu tîna inca la multi ani, sa póta implini ce au inceputu sî sa póta gustá cu fericire adeverata fruptulu ostenelelloru. Apoi intorcendu-se câtra tinerime, dîse: Iubitîlu sî-lu cinstiti sî voi, plantutie tinere, pre Parintele vostru binevoitoriu, pre ingrijitoriulu de fericirea vóstra, sî dati unu semnu, ca-lu iubiti sî ca sunteti demni de dragostea sî ingrijirea lui cea mare parintésca pentru voi! (Aici intonà tinerimea: Pre Stapânulu!)— Finindu cuventarea, ingenunchiandu cu totii celì P. I. Bratu sî o rogaciune potrivita. Ceremoni'a se finí cu imnulu: Eata dîu'a cea dorita! –

Fia cá in tóte pârtile, unde ajungu radiele fapteloru binefacatóre ale bunului nostru pastoriu, sa fia acésta dî o dî de bucuria sî de veselia pentru toti, intru via aducere aminte a toturoru barbatîloru mari sî bine-meritati pentru natîunea sî biseric'a nóstra! M.

L u g o s i u 1 Decembre 1864. Românii din Lugosiu in aderinti'a loru câtra persón'a Illustr. Sele Dlui Andreiu Mocioni, cá sa documenteze stim'a loru, au introdusu o datina repetîta in mai multi ani de a se aduná in presér'a Santului Apostolu Andreiu.— Asiá in anulu curinte inteliginti'a sî cetatieni numerosi se adunara in sal'a bereriei intr'unu cercu de séra, sî petrecendu pe lânga musica natîunala, Dlu At. M. a tînutu unu toastu acomodatu serbatórei sî meriteloru acestui barbatu alu natîunei române.— Totu deodata s'a adusu aminte cu ocasiunea acést'a sî de unu altu Andreiu celu antâiu chiamatu alu bisericei Sele, de Esc. Sea Andreiu Br. de Siagun'a, Dlu Eppu alu Transsilvaniei.— „Vedeti – se incheià toastulu – ce bravi barbati ni-a datu Ddieu in epoc'a de adi – ce angeri pazitori ai poporului in primavér'a viitoriului lui,— in a câroru virtute e concentrata amórea Româniloru, sî deplin'a incredere a inaltiatului nostru Imperatu!“ —

V i e n n'a 7 Dec. (Continuare sî capetu din nr. trecutu.)

Punctulu acest'a de programa alu partidei mentîunate e mai slabu, arata din destulu, câtu de putînu cunoscu domniele loru relatîunile din Ungari'a, sî nepracticitatea lui a dovedit'o ministrulu de statu Schmerling cu cuvintele citate destulu de eclatantu. Cu multu mai bine s'au portatu in trebile finantîale. Ací potemu dîce, ca ni-a vorbitu din anima. Cine poteá sa remâna nemiscatu vediendu in Transsilvani'a, cum se esecutéza pre la tierani pentru dare oile sî vitele de jugu cele pre locuri muntóse, ceste pre campii uniculu mijlocu mai siguru de castigu, condîtiunea sine qua non a fiacârei economii, sî apoi nu pentru renitentia, ci pentru ca pre lânga cea mai buna voia nu au fostu in stare a-si castigá atât'a, câtu se póte coperí darea. Dar apoi déca cugeta omulu, ca la primavéra din ce-si va ará pamentulu campénu? cu ce-si va hrani sî imbracá famili'a munténulu, cârui'a i s'a vendutu acum oitiele vitele de jugu pre unu pretiu bagatelu? candu va fi elu in stare a-si repará daun'a acést'a? Cei mai multi vorbitori au atinsu córd'a acést'a, pentru ca sî pre aici unde clas'a tieraniloru eliberata de multu sî crescuta mare sî tare intre impregiurâri favoritóre, de-sî mijlócele de castigu suntu cu multu mai bune, incepe a se frânge sub sarcin'a dâriloru grele sî a ajunsu lucru la radicarea dârei prin esecutîuni.

„Amu ajunsu acolo, dîse dep. Kinsky, ca Maroco are mai bunu creditu decâtu Austri'a.— In Austri'a s'au radicatu mai tare dârile decâtu chiaru sî in Franci'a, sarcin'a dârei a crescutu in anii din urma infricosiatu.“

„Absorptiunea capitalului disponibile prin fómea nesatiósa a finantieloru statului a scumpitu capitalulu pentru industria intr'atât'a, câtu productîunea primitiva (agricultur'a, bâile) sî industri'a meseriasîloru, neavendu capitalu, prelânga statu pentru conditiile nemarginitu usurarie ale statului, sub care impramuta elu, nu mai suntu in stare a-si procurá capitalulu de lipsa. Acést'a e caus'a tangirei nóstre pre tóte câmpurile productîunei. Ce e mai multu, prin legile nostre usurarie nemodificate amu aparatu productîunea primitiva pâna a o omorî. Cetiti, Domniloru, foile oficiali sî veti vedé, ca in loculu idileloru rurale ale economiei tierane a intratu tragedi'a civile a esecutîuniloru de politîa!“ Acestea fura cuvintele lui Berger.

Mai petrundiatóre a fostu in asta privintia vorbirea deputatului Dr. Herbst, care a dîsu despre necontenit'a urcare a dârei: „ca aceea debuie sa aiba o margine sî anume: m a r g i n e a p o t i n t i e i. C u m c a i n A u s t r i 'a a m u a j u n s u l a a c é s t a m a r g i n e, a v e m u s i m p t ó m e deosebite. Me provocu la aceea, dîse elu, ca de es. preliminariulu déspre darea de sare ne arata o imputînare de venitu cu 16 de millióne f. A c é s t 'a d o v e d e s c e s c a d e r e a b u n a s t â r e i p o p o r u l u i. Me provocu mai incolo la esecutîunile cele multe de dare.

Ce se atinge de Boemi'a, vreau sa amintescu numai de fapt'a, care am ajuns'o eu, ca in Prag'a nici odata n'au perdutu atâti civi dreptulu de alegere pentru ne'mplinirea dârei cá la alegerile din urma a senatoriloru comunali.“

De aceea e cu totulu motivata dorinti'a depusa in adresa, ca sa se usiureze sarcinile publice sî ca: „s c a d e r e a n e n c u n g i u r a t a a c h e l t u i e l i l o r u p e n t r u m i l i t î a s î f l o t t a s e p ó t e i n t e m p l á f â r a p e r i c u l u p e n t r u i m p e r i u, d é c a s e v o r u b u c u r á t r e b i l e d i n a f a r a a l e i m p e r i u l u i d e o c o n d u c e r e r e s u l t a v e r a sî n u m a i d i n i n t e r e s e l e p o p ó r e l o r u a u s t r i a c e p u r c e d i a t ó r e.“

Din cele espuse se vede ca opusatîunea nu a lasatu nici cea mai mica eróre a ministeriului ne scarmanata sî a incarcatu vin'a toturoru releloru pre capulu lui.

Dar poteá urmarí omulu din acestu atacu caderea ministeriului Schmerling, cum incepura unele organe ale acestei partide a colportá? Compunindu bine constelatîunile politice, trebuie sa dîcemu: Nici decâtu. Nici decâtu insa sî de aceea, pentruca program'a loru e numai unu idelu in cele mai multe puncte dupa care asuda sî ministeriulu de acum, ear in unele, cum vediuramu in caus'a Ungariei, numai fantasma. Apoi mijlóce nóue, ceva resultate promitiatóre n'au sciutu recomandá nici dloru. Afara de aceea ministrulu are de a face sî cu cas'a de susu, nu numai cu cea dejosu, sî aceea i-a votatu incredere! Sî cum s'aru impacá unu ministeriu Kaisersfeld- Berger etc. cu cas'a de susu sî cu tóte natîunalitâtîle nemagiare sî negermane ale Austriei.?!

Noi din partene potemu sa ne gratulâmu, ca remâne ministeriulu Schmerling sî nu avemu sa picâmu sub esperimentâri e nefaverabili cari le-aru incepe cu noi opusatîunea.

Dorimu insa, cá critic'a, cu carea s'a cernutu administrarea finantîala, sa indemne pre ministeriulu a face tóte usiurârile potinciése in portarea sarcineloru publice.

Dela Senatulu imperialu

comunicâmu cele mai importante sî pentru noi mai momentóse date in urmatórele: I n s i e d i n t i 'a 14. (din 6 Dec. c. n.) se continuà desbaterea asupr'a adressei. Pentru responsabilitatea ministriloru vorbescu Demel, Obert sî Mühlfeld; pentru radicarea industriei sî a comerciului prin ingrijire mai seriósa din partea regimului vorbescu: Giskr'a, Winterstein, Skene, conducatorulu ministeriului de comerciu Kalchberg sî iarasi Giskr'a; alineele 22, 23 sî 24, privitóre la concessiunile pentru drumuri ferate se priimescu fâra desbatere; contr'a concordat lui cu scaunulu papalu din 18 Augustu 1855 pledéza cu energia Giskr'a, apoi sî Mühlfeld sî Schneider (Parochu protestanticu

din Silesi'a); Parintele Greuter din Tirolu spera, ca deslegarea cestiunei confessiuniloru se va face intr'unu modu, ce corespunde cuventului, care l'a datu unu Imperatu alu Austriei. Dupace in fine Giskra cá referinte mai dà unu prospectu asupr'a proiectului de adressa, apoi recomanda de nou regimului „cunoscintia a erориloru sele sî reîntórcerea!“, in fine incheia cu ferbinti urâri pentru Maiestatea Sea Imperatulu, proiectulu de adressa cu putîne modificâri se priimesce sî in a trei'a citire. — In siedinti'a 15. (din 7 Dec. c. n) ministrulu de finantie cere, a se 'ncuviintiá scóterea dâriloru urcate, cá sî in anulu 1864, in semestrulu d'antâiu alu anului 1865. Conducatorulu ministeriului de comerciu Kalchberg motivéza proiectulu regimului pentru drumulu feratu transsilvanu dela Aradu la Turnulu-rosiu, care la propunerea lui Obert se da unui comitetu de 12 membri, in care se alegu Groisz, Lohninger, contele Brints, Skene, Steffens, Gross, Herbst, Popasu, Rechbauer, Obert, Riese—Stallburg sî Schindler. —

Principatele române unite.

Cu privire la alegerile pentru camera sî la lucrârile cele grave, ce le ascépta tiér'a dela fiitórea camera, dice „Bucimulu“ din 28 Novembre fórte nimeritu: „Le urâmu din inima unitate perfecta spre sustînerea, intr'unu singuru gându, a tronului Romaniei-unite sî a constitutîunei. Ferésca D-dieu, cá sî in acésta camera sa se nasca oppositîuni de acelea, cari au adusu atâtea rele tierei, cari au impedecatu sî au tînutu in locu totu progressulu, sî cari au pregatitu nevoi'a a se precipitá tóte lucrurile. Ferésca D-dieu cá in acésta camera sa se mai nasca discordi'a, care domniá in camerele privilegiatîloru!—

Totu ce potemu noi dîuaristii sa recomendâmu acestei camere este **economi'a.**

Finantiele unei tieri suntu ossi'a Statului, sî candu finantiele mergu reu, este cu nepotintia sa prospere unu Statu.

Prin aceste mari reforme venitulu Statului a scadiutu sî cheltuielile i-au crescutu; veniturile particulariloru au scadiutu sî dârile loru au crescutu; venitulu agricolu, singurulu venitu alu tierei, va fi, nu mai este indoiéla, in mare scadere pentru anulu viitoriu: potópele de estimpu sî smacinârile inevitabili la applicarea celei mai mari, celei mai salutarie legi, la applicarea legei rurale, n'au permisu sa se arunce nici unu bobu de grâu de tómna in pamentu. Acestea avendu-le noi toti in vedere, guvernu, camera, consilie judetiene, consilie comunali, trebuie sa ne preocupâmu cu totii d'o singura idea: **economia!**

Suntu comune de câte 100 de case abiá, cari-si au votatu budgete de câte 4 sî 5 sute galbeni; suntu judetie, cari si-au votatu budgete de câte 2, 3 sî 4 sute mii lei. Aflâmu, ca mai multe lucrâri mari publice, cari n'aru fi fostu de cea mai mare necessitate, s'aru fi intreprinsu tocmai estimpu de câtra guvernu, sî alienandu inca pentru aceste lucrâri din veniturile cele mai sigure, cele mai stabili ale vistieriei, precum: venitulu salineloru. etc.

Intielegemu, ca in acésta veselia generala, in acestu verteju, in acésta ametiéla a fericirei, au potutu esî din tóte animele voci generóse; ómenii de statu insa, ómenii prevediatori, trebuie sa curme aventulu animei, sî pe candu profanii in transportulu loru se aventa fâra calculu, ei sa ratîuneze, sa tempereze entusiasmulu sî sa domolésca aventulu animei.

Dara; pentru cá vrasmasii sa nu aiba o dî de bucuria, pentru cá rectîunei sa nu se procure nici o serbatóre, guvernu, consiliu de statu, camera, senatu, consilie judetiene, consilie comunali, particulari avuti sî particulari neavuti, trebuie sa ne gandimu toti la **economia!**“

Prospectu politicu.

Nu se póte ascunde, nici negá, ca in politic'a generala européna, celu putînu incâtu aceea se manifestéza inafara, domnesce o stagnatîune, carea mai numai prin 2 cause se mai alteréza: adica prin lucrurile din Itali'a sî prin lucrurile din Schleswlg — Holstein. In Itali'a domnesce o crisa agera finantîala, asiá incâtu tóte taxele pe tabacu, sare, timbre etc. s'au urcatu insemnatu, ba ministrulu de finantie cere, cá sî din lefile amploiatîloru sa se traga. — Curtea regésca face dejá dispositîunile de lipsa pentru stramutarea la Florenza. De altmintrea sî Neapolea va trage ce-va folosu din stramutârile ce se facu in urm'a conventîunei; câci printiulu Humbert, care acum e comandante militaru in Milanu, se va stramutá in aceeasi calitate la Neopolea.— De curendu sa se fia descoperitu in Rom'a unn complotu, care aru fi fostu intentîunatu asupr'a Papei., asupr'a cardinalului Antonelli sî asupr'a fostului rege Franciscu din Neopolea; spre norocire politi'a prinse de veste sî impedecà complotulu, punendu mân'a pe cei trei conducatori ai lui.— Din armata, la cererea banchieriloru Rothschild, cá creditori ai statului, s'au concediatu 11,000 feciori, sî dupa scirile mai nóua se voru mai concediá vr'o 16,000. —

Caus'a ducateloru albingice se afla deocamdata mai numai in mânile Prussiei, carea-si bate jocu pe fatia de opintîrile cele nepotincióse ale staturiloru medie sî mici. Comissarii civili austriaco-prussi si-au inceputu activitatea; oficiele pamentene s'au declaratu cam preste totu, ca le voru dá ascultarea cuvenita, dar si-reserva dreptulu de a se declará pentru legitimulu loru duce Friedericu de Augustenburg.

Parlamentulu englesescu, dupa „Morning Post,“ se va deschide in 7 Februariu.

In Grec i'a se ascépta o crisa ministeriala. In Atic'a iar se 'ntempla lotrii insemnate.

In Russi'a se continua arestârile sî esilârile Poloniloru.

Dupa o scire privata pórt'a otomana a priimitu proiectulu compunerei unei comissiuni din representantii poteriloru mari, carea sa puna politi'a de apa pe Dunare sub controla internatîunala.

Nr. 46—1 **Concursu.**

Indurandu-se Maiestatea Sea apost. ces. reg. a concede preagratiosu, cu préinalt'a Sea decisiune din 10 Augustu a. t. cá in casulu acel'a, candu docintii privati aru voi a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Sabiiu sî Clusiu in limb'a româna, sa se priimésca la studiile respective deschilinitu 2—3 docinti privati, cari pentru ca voru prelege 4—5 óre pe septemâna, deosebi studiele practice (collegia practica), voru poté fi recomendati la recastigarea unei remuneratîuni semestrale in summa de 200 f. pâna la 250 f. v. a. avendu prelânga acést'a indreptatîre a priimí dela auditori mai avuti didactrulu pe fiesce care semestru,— in casu insa, candu aru tîné prelegerile acestea vre'unu professoru ordinariu academicu,— atunci acest'a va poté fi recomandatu la o remuneratîune semestrala de 150—160 f. v: a.

La urma sa obsérva, cumca tempulu întrebuintiatu la vreo academia, cá docinte privatu, nu se va numerá intre anii de serviciulu de statu.

Voitorii de a concurge la acestu postu au de a predá suplicele loru de concurintia, pâna in 10 Gerariu directîuniloru academice respective,

Sabiiu in 28 Novembre 1864.

Dela Guvernulu reg. transsilvanu.

Nr. 45—3 **Escriere de concursu.**

Comunitatea bisericésca ortodoxa-orientala din Lugosiu amesuratu decisiunei din 22 Nov. 4 Dec. a. c. nr. 4. escrie concursu pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintiand'a clasa IV. normala capitala dela scólele elementarie române din Lugosiu, a cârei infiintiare s'a aplacidatu cu inalt'a resolutîune a inaltei locotiintie reg. ung din Bud'a dto 6 Novembre a. c. nr. 83,084. Cu acestu postu suntu anualu impreunate urmatórele emolumente: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. v. a. bani de cortelu, 30 meti de grâu sî 12 orgii de lemne, din carii are a se prevedé sî incaldîrea scólei.

Competîtorii voru avé a-si indreptá recursele loru câtra subscrisulu, sî a le prevedé cu testimoniulu, precum despre absolvirea preparandiei la institutulu preparandialu din Aradu, asiá sî despre capacitatea de a ocupá postulu de invetiatoriu la scóle capitale-normale, — mai departe cu estrasulu de botezu, portarea politica sî morala, cunóscerea limbiloru sî anii servitiului invetiatorescu.

Aceste recurse au in restimpu de 4 septemâni, dela a 3 inserare socotitu, nesmintitu a se tramite, câci la mai tardîu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 28 Novembre 1864. s. v.

Ioann Marcu m. p.,
Protop. sî Presied. alu adunârei comunei bisericesci.

Nr. 44—2 EDICTU.

Ioann lui Stanu Petr'a din Sabielu scaunulu Seliscei tînutulu Sabiiului, carele de mai multi ani au parasitu pre soci'a sea Mari'a Buz'a sî pre uniculu seu fiu, fâra a se scí loculu aflârei sî feliulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia cu atât'a mai vertosu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va otarí sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru bisericei ecumenice.

Sabiiu 26 Novembre 1864.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

I. Hanni'a m. p.,
Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tiparitulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineo'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 98. ANULU XII.

Sabiiu, in 13|25 Decembre 1864.

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Incependu acésta fóia cu 1 Ianuariu 1865 anulu XIII. alu esistintiei sele, Editur'a invita la innoirea prenumeratiunei pre toti p. t. domni, cari doresou a continuá citírea ei.

„Telegrafulu Românu" va continuá sî in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloru sele, a face cunoscutu pre publiculu seu cu evenemintele cele mari ale lumei, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nóstra austriaca, sî mai in particularu in patri'a nóstra Transsilvani'a. Silinti'a lui va fi sî de aici inainte, a nu scapá din vedere nimicu din acele impregiurâri, ce taia in interesulu materialu sî intelectualu alu poporului nostru.

Spre a poté corespunde mai bine la acésta problema, Editur'a s'au ingrijitu, a castigá pentru colaborare la acésta fóia pre mai multi barbati de cunoscintie sî de inima, sî asiá sperâmu, ca concursulu on. publicu românu nu ne va lipsí nici in anulu venitoriu, precum nu ni-a lipsitu nici pâna acum.

Fatia cu lucruriie cele mari, ce se petrecu in mijloculu nostru pe terenulu politicu, bisericescu, socialu, parte sî literariu, tînemu de prisosu ori ce recomandare a sprijinirei acestei foi.

Form'a, modulu esîrei sî pretiulu „Telegrafului Romănn" voru fi sî pe anulu venitoriu cele de pân' acum:

„Telegrafulu Românu" va esî de dóue ori pe septemâna, Joi'a sî Dominec'a, sî va constá

pe anu: pentru Sabiiu — — — — 7 f.
pentru Tranni'a sî monarchi'a austriaca 8 f.
pentru Principatele române unite sî tieri straine 12 f.

pe ½ anu: pentru Sabiiu — — — 3 f. 50 xr.
pentru Tranni'a sî monarchi'a austriaca 4 f.
pentru principatele române unite sî tieri straine 6 f.

pe ¼ anu: 1 f. 75 xr., 2 f. sî 3 f.

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Editur'a „Telegrafului Românu."

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 15/27 Octobre 1864.

Protocolulu se citesce in limb'a româna la capetulu siedintiei. Presied. provóca pre referintele comitetului de legitimatîune a referí asupr'a alegeriloru nesuperate. Refert. Hanni'a reportéza despre alegerea lui Emericu Gábor in opidulu Brezcu, a lui Samuilu Tóth in opidulu Cosiocn'a, a lui Moritz Conrad in cerculu de susu alu Brasiovului, in fine a lui Axentiu Severu in cerculu antâiu alu Albei de josu. Alegerea celoru trei d'antâiu s'a facutu dupa lege, a celui de alu patrulea sub pretestu, ca alesulu aru stá sub cercetare criminala, s'a cercatu in multe feluri a se anulá, panacandu in fine totusi a reusîtu. La propunerea comitetului toti acesti patru se priimescu dreptu verificati. — Totu refert. Hanni'a raportéza sî asupr'a alegerei deputatului Moise Egerbényi din Rosî'a de munte, resp. asupr'a protestului datu din partea mai multoru alegatori contr'a acestei alegeri illegale, sî propune a se transpune caus'a acést'a Gubernului regescu spre cercetare sî otarire mai departe. I. Balomiri propune, ca de óre ce asupr'a validitâtii unei alegeri nu decide Guberniulu reg., ci diet'a, sa se substérna dietei actele dela comissiunea de alegere din Rosî'a. E sprijinitu.

Gaitanu propune, cá de óre ce actele suntu ací, dar au remasu nereferite, obiectulu sa se redé comitetului spre reportare supletoria. E sprijinitu; dar dupace Mog'a sprijinesce propunerea comitetului, sî Hanni'a observa, ca protestulu Rosîeniloru nu lovesce in alegere insasi, carea s'au anulatu de sine neintrandu alesulu in dieta, ci numai in abusurile facute la alegere: Gaitanu retrage propunerea sea; propunerea lui Balomiri remâne in minoritate, ear propunerea comitetului se priimesce.

Presied. citesce acum o scrisóre a Esc. Sele Comissarului reg. dietalu, cá sa se aléga unu comitetu finantîalu, care sa lucre in tempulu pecandu diet'a e temporisata. De órece conclusulu acest'a se adusese inca in siedinti'a premergatóre, diet'a remâne pe lânga densulu.

Alta hartía a Esc. Sele Comissarului r. dietalu aduce la cunoscinti'a dietei, ca senatulu imp. e conchiamatu pe 12 Novembre a. c.

Presied. provóca pre referintele comitetului de petitîuni a reportá asupr'a petitîuniloru incurse.

Schuler — Libloy cá referinte espune, ca comitetului de petitîuni i s'au transpusu 24 petitîuni, care róga pre diet'a a le ascultá sî apoi a le luá in pertractare un'a câte un'a. Petitîunile acestea, fiindu parte mare de interesu pentru publiculu nostru, le comunicâmu pe scurtu in urmatórele:

1) petitîunea a 34 locuitori români din Brasiovu, pentru esoperarea unei legi nóue comunale; comitetulu propune, cá diet'a sa recunósca urginti'a unei astfelu de legi sî sa provóce regimulu a luá câtu mai curendu mesurile de lipsa, ear petitîunea a o transpune inaltului Guberniu regescu spre pertractare ulterióra.

2) Petitîunea fostiloru usari din Dobr'a pentru partea loru la fondulu de furagia; comitetulu propune, cá diet'a sa céra dela regimu desluciri pe largu despre starea acestui fondu, ear petitîunea insasi sa se transpuna Guberniului spre cea mai apta considerare.

3) Petitîunea oficiului comunalu din Ormenisiu pentru conturbarea posessiunei loru comunale prin fostii proprietari; comitetulu propune a se traspune petitîunea inaltului Guberuiu spre pertractare oficiósa.

4) Petitîunea a vr'o 90 fosti iobagi din Elöpatacu sî Arpatacu pentru sistarea proceseloru loru urbariale pâna la aducerea decisiuniloru dietale pentru rescumperabilitatea alodiatureloru;

5) petitîunea a vr'o 71 fosti iobagi fiscali din Sohodolu pentru sustînerea drepturiloru loru de paduritu. Petitîunile de sub 4 sî 5 comitetulu propune a se retramite prin Guberniu suplicantîloru, cu acea informatîune, ca diet'a nu e competinte a se amestecá in afaceri private.

6) Petitîunea comunei Demsinsiu pentru conturbarea dreptului de paduritu din partea fostiloru proprietari Lukács sî Br. Nopcea;

7) petitîunea a 15 locuitori români din Cetatea de balta, a nu fi priviti cá curialisti, ci cá iobagi;

8) acus'a lui Molnaru contr'a lui Stefanu Márton din Nyárád St. An'a pentru esposessiunare;

9) petitîunea lui Ioann Székely sî altor'a contr'a lui Ioann Szabo din Batca—Madarás pentru esposessiunare;

10) petitîunea mai multoru locuitori din Poieni, Ostrovu sî Pesteanu pentru eliberarea de robote;

11) petitîunea lui Ioann Vasileanu din Ciul'a mica contr'a Rosaliei Lukács pentru esposessiunare;

12) petitîunea lui Iacobu Armeanu din Ciul'a mica contr'a Rosaliei Lukács pentru esposessiunare;

13) petitîunea comunei Bungardu pentru aperarea proprietâtii loru de padure contr'a comunei Sabiiului;

14) petitîunea oficiului comunalu din Sohodolu pentru certe de hotaru cu Resnovulu.

Petitîunile 6—14 comitetulu propune a se tramite Guberniului reg., care sa 'ndrepte pre suplicantii la oficielejudecatoresci.

15) Petitîunea comunei Jedanu pentru lasarea unui munte erariu in posessiunea comunei; dupa parerea comitetului sa se transpuna Guberniului reg., spre a se luá mesurile de lipsa.

16) O petitîune a locuitoriloru din Riciulu campénu pentru ajutoriu, fiindu pagubiti sî adusi prin elemente la sépa de lemnu; sa se transpuna Guberniului regescu spre pertractare corespundiatóre;

17) petitîunea fostiloru granitieri din Orlatu, Jin'a, Vestemu sî Racoviti'a pentru esoperarea sistârei esecutiunei pentru muntii revindicati;

18) petitîunea fostiloru granitieri din 1. 2 sî 3 compania pentru o representatîune in acésta causa; comitetulu propune, cá ambe petitîunile sa se transpuna Guberniului regescu, cá acest'a sa deá dietei tóte actele privitóre aici.

19) Petitîunea comunei sasesci Resnovu, cá in cerculu acel'a sa se deá recrutii dupa natîunalitâti; comitetulu propune a se comunicá petitîunea Guberniului regescu spre cea mai grabnica sî mai eficace delaturare a abusuriloru.

20) Petitîunea opidului Hatiegu pentru restituirea judecatoriei lui criminale; comitetulu propune, a se dá petitîunea comitetului pentru organisarea justitîei.

21) Petitîunea locuitoriloru din Scarisiór'a pentru mai multe abusuri administrative; sa se transpuna Guberniului spre cercetare sî lecuire.

22) Petitîunea a 2 sarari din Uiór'a pentru mai multe nedreptâti; sa se transpuna Guberniului spre pertractare oficiósa.

23) Petitîunea mai multoru comune din distr. Fagarasiului pentru infiintiarea inca a unei a potece in Fagarasiu; sa se transpuna Guberniului reg. spre pertractare oficiósa.

Dupace propunerea Br. Friedenfels: cá referat'a referintelui sa se ia dreptu basa sî sa nu se mai intre in specialitâti, se refusa din partea Presiedintelui,

vine la pertractare petitîunea Brasioveniloru.

Gaitanu propune, cá lânga propunerea comitetului: „a se face totu sî curendu din partea regimului,"—sa se adauga: pâna la sessiunea cea mai deaprópe. Popasu: A luá in. Guberniu mesuri grabnice pentru stergerea abusuriloru, ce provinu in Brasiovu din defectulu administratîunei.

Dupace refert. Schuler—Libloy combate propunerea lui Gaitanu cá anticipata, asupr'a cârei'a inca nu se póte aduce hotarîre:

la votare propunerea lui Gaitanu nu se priimesce,

propunerea comitetului se priimesce;

propunerea lui Popasu se priimesce.

Urméza desbaterea asupr'a petitîunei Dobreniloru pentru castigarea unei pârti din fondulu de furagiu. (Propunerea comitetului a se vedé mai susu.) Muresianu e in contr'a pârerei comitetului sî propune, a se cere dela Guberniu numai actele privitóre la fondulu de furagiu. Codru Dragusianu recomanda propunerea comitetului sî aru dorí, cá de órece caus'a e decisa, ca adica fostiloru granitieri sa se restitua banisiorii, ce-i au in fondulu de furagiu, acést'a sa li se aduca numai la cunoscintia. Br. Salmen admonéza diet'a, a nu se slobodî la decisiuni, ce nu cadu in competinti'a eii, sî partinesce propunerea comitetului. Rosenfeld merge sî mai departe decâtu Salmen, sî crede, ca astfelu de petitîuni, dupacum e usulu sî pe airea, sa se transpuna Guberniului fâra de a-i prescrie, ca ce are de a face cu densele, ci numai spunendu-i-se, ca merita considerare. Gaitanu e de parerea lui Salmen sî propune, cá petitîunea sa se tramita Guberniului reg. spre manipulare. E sprijinitu.

Dupace mai vorbesce Schuler—Libloy, aretandu, ca sub punctulu b) sî comitetulu a propusu acést'a:

la votare, dupace Muresianu si-retrage propunerea, propunerea lui Gaitanu ad a) se priimesce; propunerea lui Gaitanu ad b) sé priimesce.

In privinti'a petitîunei Ormenisiului se priimesce propunerea comitetului.

La petitîunea Elöpatacului sî Arpatacului propune Popе'a, cá cu privire la legea pentru dîleri, adusa de curendu, Guberniulu sa sisteze esecutîunea lucrului. (Br. Salmen: Acést'a iar e o prevaricare a esecutívei.) Propunerea lui Pope'a se srijinesce. Gaitanu propune, cá petitîunile acestea sa se deá Guberniului spre manipulare mai departe. Se sprijinesce, sî dupace Rosenfeld combate pre Pope'a, ear acest'a se rectifica, in fine dupace Zimmermann mijlocesce intre propunerea lui Pope'a sî a lui Rosenfeld sî se declara pentru Gaitanu, ear M. Bohatielu repróba, ca Rosenfeld a trasu in discussiune sacrat'a persóna a Mai. Sele:

la votare se priimesca propunerea lui Gaitanu: a se predá petitîunea In. Guberniu spre pertractare.— Asemenea se hotarasce, la propunerea lui Gaitanu, sî in privinti'a petitîuniloru insîrate mai insusu sub nr. 6—14 incl., dupace mai nainte Presiedintele róga pre comitetulu de petitîuni, cá la fiacare petitîune sa aduca conclusu deosebitu, ear nu la mai multe summatim.

Petitîunea Jedaniloru, la propunerea lui Rosenfeld se va predá in. Guberniu spre pertractare.

Asemenea, la propunerea comitetului petitîunea Riciului de Campia.

Urméza petitîunea comuneloru granitiaresci Orlatu, Jin'a, Vestemu sî Racoviti'a pentru sistarea esecutîunei acelei hotarîri politico-administrative, prin carea li se iau muntii revindicati.

Muresianu espune in cuvinte calde dreptulu fostilnru granitieri sî propune intre strigatele: O ho! din centru, a rogá diet'a intr'o representatîune pre Mai. Sea pentru acésta sistare, ear tramiterea representatîunei a se 'ncunoscintiá prin Comissarulu reg. pe cale telegrafica. Rosenfeld afla, ca propunerea acést'a este o propunere independinte. Dupa unele observatîuni din partea presiedintelui, Muresianu retrage acea parte din propunerea sea, carea privesce la telegramu, sî o sustîne numai ceealalta, carea apoi sî afla sprijinire. Dupace in caus'a acest'a mai vorsescu Br. Friedenfels, Schuler—Libloy sî Rosenfeld, fiindu tempulu inaintatu,

siedintia se termina, dupace se citesce protocolulu in limb'a româna, la $2\frac{1}{2}$ óre.

Siedinti'a din 16/28 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, se da spre citire o interpelatîune a 10 membri: Dion. Siulutiu, Nicol'a, Dragusianu, Gaitanu, Ratiu, Tulbasiu, Mog'a, Hanni'a, Axentiu sî Vlass'a privitóre la restauratîunile oficialiloru prin fundulu regescu, sî mai tardîu alta interpelatîune subscrisa de Obert, Nagelschmidt, Budacker, Brandsch, Plecker, Schuler—Libloy, Roth, Conrad, Thiemann sî Maager pentru scaderea culturei matasei in anii 1863 sî 1864. — Ambe interpellatîunile se voru tramite Presidiului gubernialu.

O petitiune a lui Iacobu Burti'a din Blasiu se da comitetului de petitîuni.

In comitetulu finantialu decisu in siedintiele de mai nainte s'au alesu dupa despart. Dunc'a, L. Popp; Dr. Maioru, Gaitanu, Plecker, Budacker, Klein, Brecht, P. Manu, Trausch; Eránosz, Dr. Vasiciu. Din despart. 3. sî 6. se face alegerea acum, sî reesu Gaboru Fr. Schneider, Bolog'a sî I. Balomiri, cestu din urma prin alegere supletoria.

Presiedintele dà spre citire representatîunea in caus'a preliminariului fondului de dessarcinare, sî dupace propunerea lui Puscariu: de a se priimí representatîunea en bloc, se retrage din partea propunatorului insusi, se percurge operatulu din punctu in punctu sî se priimesce cu unele modificâri facute mai cu séma de representantele regimului. In fine la propunerea lui Binder se denumesce prin Presied. o comissiune, carea sa recetésca representatîunea sî sa esopereze redactîunea eii finala pâna pe siedinti'a urmatóre. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

In siedinti'a 16. (din 1/13 Dec.) vine intre altele constituirea comitetului pentru drumulu de feru trannu, care au alesu presiedinte pre contele Vrints, ear notari pre Obert sî Steffens; apoi o rogare a generalului polonu Langievicz pentru eliberare sî concessiune de a se duce in Elveti'a. Comitetulu finantîalu, ce preconsultase proiectulu regimului, privitoriu la radicarea dâriloru urcate sî pe jumetatea d'antâiu a an. 1865, raportéza prin Taschek, ca nu póte 'ncuviintiá radicarea acestor'a, fâra numai pe patrariulu antâiu,- cu carea ministrulu de fiinantie se multiamesce, presupunendu, ca pâna atunci preliminarulu statului pe an. 1865 va fi stabilitu. La ordinea dilei e mai departe caus'a senatorului imperialu Rogawski din Galiti'a. (A se vedé si corespundinti'a din Vienn'a. Red.) Caus'a acést'a se deduse unui comitetu spre preconsultare, sî acest'a declarase, ca mandatulu lui Rogawski vine a se privi cá anulatu. Contr'a propunerei comitetului vorbescu Dr. Berger, Simonovicz, Sadil, E.

Schneider Schindler sî Dr. Brinz; pentru densulu Hasslwanter; in fine reese cu mare maioritate propunerea comitetului. —

Siedinti'a 17 (din 3|15 Decembre) se ocupa mai cu séma cu operatîuni finantiale, privitóre la esportulu sî importulu zacharului sî la imputînarea contributîunei pentru beuturile arse spirituóse, care pentru publiculu nostru suntu de mai putînu interesu. Dupa acestea apoi siedintiele casei de josu se temporiséza, la propunerea lui Giskr'a, pâna pe 9 Ianuariu c. n.

Din Tiér'a Oltului 13/12. On. publicu in mai multe renduri va fi potutu observá incordârile pâna la estremu ale Sasiloru sî Unguriloru din Fagarasiu, ca infiintiandu-se unu magistratu, sa scape de sub prescribârile (?) oficiolatului districtualu.— Ur'a, care-i stapanesce, ti se pare, ca nu vá sa mai aiba capetu (respectu neinsemnabilei esceptîuni!); ei in totu Românulu vedu unu magiaro-saso-fagu. De câtra ei apoi s'au latîtu despre districtulu intregu, pâna chiaru la locurile cele mai estreme ale imperiului, cele mai marsiave, dejositóre sî neomenóse faime, in specia despre amploiatii români, de susu pâna josu, s'au relatîunatu de câtra unele caractere misere cele mai neoneste sî negre incriminatîuni, i-au descrisu pre acestia cá pre nesce ómeni fâra capacitate, rei, duri, necrescuti defraudatori, cu unu cuventu tóte, numai bine nu. Amploiatii români suntu inferati, ca lucra putînu! Óre 6 asessori, cari totodata suntu sî judi singulari la unu districtu mai numerosu de un'a suta de mii de suflete, unde agendele pe tóta ór'a se ingramadescu, — potu sa faca mai multu, de câtu punendu-se de diminéti'a lânga més'a de scrisu si nescolandu-se pâna sér'a tardîu? Asiá e, Românulu e bunu de povara sî 'n câmpu sî acasa sî lânga més'a verde! I-au inferatu, ca suntu seraci fâra avere! Sî ast'a pote fi, ca dupa atâti'a seculi de suferintie remasera numai cu sufletulu sî anim'a curata.— Suntu fâra capacitâti? Românulu dela natura are destula capacitate, sî ast'a numai unele capete miserabile din Fagarasiu o potura relatîuná, cu scopu de a seduce chiaru pre cei mai mari sî a-si lingusî lorusi; dara „L'adulazione e una moneta falsa, acui dà corso la sola nostra vanitá.“

Acum dara ajunsera tempulu celu cu atât'a ardóre doritu, sa scape de sub tiranii, torturatorii sî sermanii amploiati români. Magistratulu se realisà in dîlele prime ale curentei.

Dlu Consiliaru gub. Haupt, cá insarcinatu cu infiintiarea acestui magistratu, efeptuì alegerea unui comitetu din 16 Români, 16 Magiari sî 16 Sasi=48. — Acestia pasîndu la alegerea amploiatîloru magistratuali, alesera:

a) pre d. Iosef Sterzing— apotecariulu din locu, primariu (Bürgermester) cu salariu de 600 f., b) pre dd. Fülöp Elek, Rákosi Iosef sî Basiliu Alutanu senatori, celu d'antâiu sî cá jude singularu cu salariu de 800 f., cesti doi din urma cu câte 500 f. Erá sa fia toti trei cu câte 500 f., dar celu d'antâiu plangendu-se asupr'a seracíei, i se mai adausera din mil'a comitetului inca 300 fr., pentru cestialalti doi nu se invoì comitetulu; c)pre Köntzey Károly notariu primariu cu 400 f., d) pre Seyfried Kàroly v.notariu cu 350 f., e) pre Gyertyánosi Iotfan perceptoru cu 350 f., f) pre Szillágyi Samu protocolistu cu 300 f., g) pre Herszényi Elek cancelistu cu 250 f., h) pre Georgie Poparadu cancelistu cu 250 f., i) pre Iakab György oratoru fâra salariu etc.; dubasiu remase per majorem Nyiculaj.

Va sa dîca, la Magistratulu Fogarasiului este unu senatoru, unu cancelistu sî unu dubasiu, Români; apoi din Sasi primariulu; ceialalti toti Magiari. Acest'a fù resultatulu. Bine ca n'a remasu afara dubasiulu Nyiculaj!

Amu sa observu mai incolo, ca in totu decursulu actului alegerei acestui Magistratu Sasii se luptara, sa se priimésca amploiati sî straini ori de unde din imperiu; cu acésta ocasiune Ungurii facura complimente Româniloru sî-i rogara sa tîna cu ei, sî sa nu lase cá 'n Fagarasiu sa se 'ncuibeze straini; Românii cá ómenii pâcei (sî ai lasârei! Red.) se alaturara pre lânga Unguri, sî Sasii cadiura in minoritate cu pretensiunea loru; — cu acésta ocasiune se pareá, ca Ungurii sî la alegere voru fi ómeni de omenia, dara ce se vedi, ei tînura cu Sasii sî Sasii cu ei, Românii dobandira persónele de susu.— De mai aveau Sasii sî alti ómeni invetiati, afara de apotecariulu, póte ca tîneau cu Românii, dar Ungurii au precalculat'o acést'a fórte bine, ca alegendu pre acel'a primariu, fiindca sasu juristu in Fogarasiu nu aflii,— au fostu siguri ca cealalti, punendu umerele cu Sasii— ca sî ei au fostu tînutu la alegerea primarului— voru fi toti Magiari.

Asiá au fostu acést'a dela 1437 sî asiá va remané pânacandu Românii se voru interesá mai multu de viéti'a loru natîunala. Scóle sî iara scóle! De care insa in tóta tiér'a Oltului ne lipsescu. Unu gimnasiu in Fogarasiu aru face bas'a la invierea Româniloru din acestu districtu mare sî curatu romanescu; insa dorere! de acestea nimenea nu se intereséza. Scólele populare asiá stau de miserabile, incâtu secululu XVI.póte fi frate de cruce cu alu XIX. Potu vení dela Ordinariatele episcopesci cerculare preste cerculare, ca acestea nu suntu alt'a decâtu glasulu celui ce striga in pustía. Vanitatea este dómn'a toturoru; ur'a, discordi'a, neintielegerea, pism'a sî alte asemenea calitâti suntu la noi lucruri de tóte dîlele! Sicleuanulu.

Vienn'a 9 Dec. Caus'a cea mai insemnata, cu care are sa se ocupe preste putînu cas'a ablegatîloru senatului imperialu, este caus'a deputatului din Galitî'a Rogawski. S'a depusu adeca unu comitetu spre a cercetá: ori de s'a stinsu mandatulu numitului deputatu? pentru ca picandu sub cercetare criminala inaintea tribunalului militaru, nu s'a absolvatu de totu prin sentinti'a judecatorésca, ci s'a deslegatu numai ab instantia. Lucrulu in sine n'ar fi asiá insemnatu, déca n'aru stá in legatura cu aducerea Galitîei sub assediu. Opusatîunea a afirmatu adeca sî sub desbaterea adresei, ca asiedierea vreunui teritoriu sub assediu, fiindu unu actu legislativu, se tîne de competinti'a factoriloru de adi ai legislatîunei, sî asiá sî a casei ablegatîloru senatului imperialu, prin urmare ca ministeriulu sub tempulu vacantiei siedintieloru senatului imp. numai pre bas'a §-ului 13 o póte intreprinde sî are a se rectificá inaintea sen. imp., pecandu ministeriuju e də parere, ca nu e nici decâtu actu legislativu, ci din contra curatu numai esecutivu.

Opusatiunea vrea acum sa se folosésca de acésta prima ocasiune, spre a aduce din nou la tapetu intrebarea: de e unu dreptu alu legislativei, ori alu esecutívei, a pune vreunu teritoriu sub assediu? sî déca e dreptu alu legislatívei, fost'a rectificata prin imprejurâri asiedierea lui preste Galitî'a dupa § 13 alu patentei din Februariu? De aceea minoritatea comitetului compusu spre cercetarea causei acestei'a propune, a suspinde deciderea despre perderea mandatului lui Rogawski pâna dupa resolvarea cestoru dóue antepuncte. Maioritatea privesce mandatulu numitului deputatu de stinsu. Vomu vedé, care va reusî la siedinti'a de Marti! (A se vedé: Dela Senatulu imp. Red.)

Pe aici earna slaba. Abiá mai eri a ninsu sî adi se sî topesce néu'a.

Mórtea cruda ni-a rapitu pre unulu dintre cei mai bravi tineri români, pre juristulu in anulu alu doilea Michailu Cavaleru de Zotta din Bucovin'a. Fia-i tierân'a usióra!

Principatele române unite.

Foile de preste Carpati comunica cuventulu de tronu, cu care Principele domnitoriu a deschisu camerele Domineca in 6 Decembre. Actulu este de insemnatate epocala in istori'a Romaniei, sî asiá, pelânga tóta angustimea acestoru foi, lu reproducemu sî noi in tóta estinderea lui.

Mesagiulu tronului.

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Cu o viia multiumire a inimei Mele, cu o drépta mandria de Domnu sî de Românu, vedu adunate impregiurulu tronului dóue adunâri legislative, care in fine implinescu marea dorintia sî trebuintia a tierei, esprimata prin adunârile mume din 1857, aceea de a avé o plina sî intréga representatîune a toturoru intereseloru natîunei sî societâtii române.

Resultatu sî espressiune a nóueloru institutîuni, ce Romani'a si-a datu prin plebiscitulu din 10—14 Maiu trecutu, D-vóstra, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, cunósceti cu tiér'a intréga causele, care au provocatu ultimele schimbâri, facute in Constitutîunea data Principateloru-unite prin Conventîunea din 7/19 Augustu 1858.

D-vóstra ve aduceti aminte, in ce stare de perire luptele de partitu sî visurile unoru ambitîosi adusesera tiér'a, este acum unu anu. In launtru autoritatea erá surpata din tóte pârtîle; nimicu nu mai erá stabilu sî respectatu; sî factîunile si-radicasera capulu pâna la tronu. In de afara, cuventulu de anarchia in contr'a nóstra se rostise atâtu de susu, incâtu mai ca erá o osânda decretata in contr'a Romaniei.

Mai la acéstasi epoca sî din acestasi locu, Eu, in sessiunea trecuta, M'amu incercatu a face unu de pe urma apelu adunârei elective.

Eu i-amu pusu inainte cerculu drepturiloru sî datorintieloru sale, precum erau prescrise de Conventîunea din 7/19 Augustu 1858, Eu i-amu aretatu, ca tiér'a, dupa cinci ani de zadarnice lupte, asceptá inca organisatîunea sea; ca in acestu lungu intervalu nimicu nu se facuse, mai alesu in interesulu claseloru impilate. In numele patriei, Eu amu chiamatu partîturile la pace, la legalitate sî la lucru, sî cuvintele Mele au fostu precedate sî urmate de acte de impacare, facendu concessiuni peste concessiuni.

Zadarnica asceptare! Glasulu Meu a fostu neascultatu, consiliele Mele au fostu respinse, concessiunile Mele au fostu tratate de slabiciune. Insasi ordinea materiala nu mai erá in-

chizesiuita; câci putînu lipsiá inca, cá anarchi'a din Camera sa se respandésca in strade. De asiu mai fi intardîatu, insasi natîunea, insasi societatea erau in periculu.

Amu trebuitu dar sa iau o energica otarire.

Acésta otarire amu luat'o, radîmandu-Me in protectîunea divina sî in marimea datorintieloru Mele de Domnu. Amu disolvatu dar adunarea electiva; sî prin proclamatîunea Mea din 2 Maiu amu apelatu la insusi poporulu românu, cá la firesculu judecatoriu.

Natîunea, presimtîndu periculului, prin unu sublimu elanu, prin o admirabila unanimitate, s'a rostitu in favórea presentului sî viitoriului seu! In dîlele memorabile de 10—14 Maiu, natîunea a votatu nóuele institutîuni supuse sufragiului seu, institutîuni, care reasiédia equilibrulu intre poterile Statului, care dau tronului autoritatea trebuitóre, institutîuni care suntu basate pe istori'a, pe moravurile, pe trebuintiele nóstre natîunale sî sociale.

Marture a admirabilului bunu simtiu, a ordinei, a patriotismului, de care natîunea româna a datu o proba atâtu de manifesta, in mijloculu celoru mai critice eveniminte ale fiacârei tieri, sî inalt'a Pórta sî poterile garante, pururea binevoitóre, pururea generóse pentru noi, s'au grabitu a recunósce noulu statutu, ce Alesulu tierei sî vointi'a natîunala l'au judecatu cá neaperatu pentru fericirea din launtru a Romaniei.

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati! Aceste nóue institutîuni, recunoscute in launtru sî in afara, priimescu astaci definitiv'a loru aplicare prin convocarea D-vóstre, sî incepererea constitutîunalei D-vóstre activitâti.

Sa ne bucurâmu dar cu totii de unu asemenea resultatu, care pune Romani'a in starea eii normala; câci déca in 2 Maiu Eu amu reasiediatu ordinea sî autoritatea, Eu astadi in 6 Decembre, reasiediu tiér'a in deplinulu esercitiu alu constitutîunei sale.

Sî acestu resultatu, odata constatatu, amu o indoita sî sacra datoria de implinitu.

Amu a multiumí, sî tóta Romani'a va multiumí cu Mine inaltei provedintie, care in totu cursulu criticeloru impregiurâri, prin care amu trecutu, a aperatu tiér'a sî natîunea in tipulu celu mai vederatu sî mai scutitoriu.

Avemu dar a esprimá cea mai aduncа sî cea mai sincera a nóstra recunoscintia câtra Maiestatea Sea Sultanulu, augustulu nostru Suzeranu sî câtra augustii Monarchi garanti ai esistintiei nóstre politice, pentru ca tinendu séma de drepturile sî de trebuintiele Romaniei, ei au recunoscutu nóuele institutîuni, ce natîunea si-a votatu, pentru ca ei au datu o inchizesiuire mai multu autonomiei nóstre, inscriindu in capulu unui nou actu internatîunalu, principiulu, ca „Principatele-unite potu in viitoriu modificá sî schimbá legile, care privescu administratîunea loru din launtru, cu concursulu legalu alu poteriloru stabilite, sî fâra nici o interventîune.“

D-vóstra cunósceti bine-voitórea priimire sî onórele, ce Maiestatea Sea Sultanulu sî representantii poteriloru garante Mi-au facutu in caletori'a Mea la Constantinopole. O asemenea priimire stralucita trebuie sa indoiésca simtiemintele de recunoscintia ale tierei pentru inaltii nostri arbitri; câci onórele date Domnului Romaniei, suntu onóre date insesi Romaniei.

Sî cum, d-loru Senatori sî d-loru Deputati, sa nu multiumescu sî toturoru claseloru natîunei române, sî mai cu deosebire aceloru populatîuni urbane sî rurale, care de si pâna la 2 Maiu erau departate dela mai tóte drepturile cetatienesci, de sî pâna atunci nu au avutu de câtu indatoriri, totusi au respunsu cu unanimitatea cea mai caldurósa sî cu entusiasmulu celu mai viu, la apelulu Domnului loru, sî in totu intervalulu acest'a, au fostu celu mai puternicu sprijinu alu ordinei sî alu stabilitâtii.

In scurtulu timpu de siepte luni, poporulu românu de patru ori a fostu convocatu impregiurulu urnei: la plebiscitu, la alegerile consilieloru comunale sî a consilieloru judetiene sî la alegerea deputatîloru; sî de patru ori elu a venitu prin votulu seu de a consolidá autoritatea, liniscea publica, sî prin urmare sî adeverat'a libertate.

Cine prin urmare va mai dice, ca acestu populu nu este priimitoriu de ori ce progresu, nu este maturu pentru viéti'a politica, sî ca prin urmare nu este demnu de viitoriulu ce-lu ascépta? Cum sa nu-i multiumescu dar, sî cum sa nu fiu mândru de a fi Domnulu unui asemenea populu?

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Prin plebiscitulu din 10—14 Maiu, natîunea Mi-a increditiatu poteri esceptîunali. Astadi dar Me socotescu datoru a ve dá séma de intrebuintiarea ce amu facutu cu aceste poteri.

Inca de la 1859, Eu amu aretatu tierei sî adunâriloru desfiintiate, care erau proiectele, care erau imbunatatîrile, ce le socoteamu cá neaperate pentru a operá organisatîunea Romaniei, pentru a asterne prosperitatea ei morala sî materiala. Adoptarea acestoru proiecte insa s'a amanatu pururea, din sessiune in sessiune.

Investitu odata de dreptulu de a oprí reulu sî de a face binele, Eu n'amu mai intardîatu de a sevarsî singuru aceea, ce n'amu potutu dobandí prin concursulu Adunârei.

Guvernulu Meu ve va presentá espunerea speciala despre situatîunea tierei dela 2 Maiu sî pâna astadi. Dvóstra veti compará ce s'a facutu in cei pe pe urma cinci ani ai unui regimu turburatu sî necontenitu lovitu priu luptele partideloru, cu marele acte ce amu potutu realisá in cele din urma cinci luni ale unei administratîuni linistite, tari sî respectate.

(Va urmá.)

Asupr'a deschiderei camerei are „Gaz. Transs.“ urmatoriulu telegramu:

„Astadi se deschise senatulu sî camer'a electiva. Inaltîmea Sea Principele citì unu mesagiu lungu, memorandu situatîunea tierei de inainte de 2 Maiu sî dandu sém'a inaintea representantîloru natîunei despre intrebuintiarea poterei estraordinare, care i-o incredintià natîunea. Alteti'a Sea si-esprimà profund'a recunoscintia personala, precum sî a patriei, pentru Sultanulu, precum sî pentru suverani, cari au recunoscutu actulu din 2 Maiu sî au incuviintiatu nóuele institutîuni, votate de „P o p o r u l u R o m â n u.“

Mesagiulu fù salutatu cu acclamatîuni entusiastice. Deputatii români de deosebite rituri: ortodocsu, catolicu, arménu, protestantu luara parte antâi'a-óra la camera, ei au depusu juramentulu inaintea respectiviloru preoti, cari er'au convocati specialminte la acésta ceremonia solennela.

Dupa depunerea juramentului reapucà Alteti'a Sea Principele Domnitoriu cuventulu sî propuse camereloru vivate in onórea S u l t a n u l u i sî a poteriloru garantatóre de autonomi'a Românîloru. Vivate repetîte senatoriloru, deputatîloru sî tribuneloru! Marele corpu de statu fù de fatia in acésta siedintia. Principele fù bineventatu sî acclamatu de poporu in venirea sî departarea Sea.“

Dupa altu telegramu Principele a denumitu gre Constantinu N e g r i presiedinte, pre generalulu F l o r e s c u vicepresiedinte alu camerei, sî a sanctîunatu legea cea nóua in privinti'a invetiamentului publicu. —

Mai nou. Archiducele Ludovicu, unchiu alu[7] Mai. Sele Imperatului, a reposatu in nóptea spre 22 Dec. nou.)—

Nr. 46—2 **Concursu.**

Indurandu-se Maiestatea Sea apost. ces. reg. a concede preagratiosu, cu préinalt'a Sea decisiune din 10 Augustu a. t. cá in casulu acel'a, candu docintii privati aru voi a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Sabiiu sî Clusiu in limb'a româna, sa se priimésca la studiile respective deschilinitu 2—3 docinti privati, cari pentru ca voru prelege 4—5 óre pe septemâna, deosebi studiele practice (collegia practica), voru poté fi recomendati la recastigarea unei remuneratîuni semestrale in summa de 200 f. pâna la 250 f. v. a. avendu prelânga acést'a indreptatîre a priimí dela auditori mai avuti didactrulu pe fiesce care semestru,— in casu insa, candu aru tîné prelegerile acestea vre'unu professoru ordinariu academicu,— atunci acest'a va poté fi recomandatu la o remuneratîune semestrala de 150—160 f. v: a.

La urma sa obsérva, cumca tempulu intrebuintiatu la vre-o academia, cá docinte privatu, nu se va numerá intre anii de serviciulu de statu.

Voitorii de a concurge la acestu postu au de a predá suplicele loru de concurintia, pâna in 10 Gerariu directîuniloru academice respective,

Sabiiu in 28 Novembre 1864.

D e l a G u v e r n u l u r e g. t r a n s s i l v a n u.

Nr. 44—3 E D I C T U.

Ioann alu lui Stanu Petr'a din Sabielu scaunulu Seliscei tînutulu Sabiiului, carele de mai multi ani au parasitu pre soci'a sea Mari'a Buz'a sî pre unicolu seu fiu, fâra a se scí locului aflârei sî feliulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia cu atât'a mai vertosu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu se va otarí sî fâra de elu in intielesulu prescriseloru bisericei ecumenice.

Sabiiu 26 Novembre 1864.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiiului l. cá foru matrimoniale.

I. H a n n i 'a m. p.,
Protopopu.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de dóua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 99. ANULU XII.

Sabiiu, in 17|29 Decembre 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Incependu acésta fóia cu 1 Ianuariu 1865 anulu XIII. alu esistintiei sele, Editur'a invita la innoirea prenumeratiunei pre toti p. t. domni, cari dorescu a continuá citírea eii.

„Telegrafulu Românu" va continuá si in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloru sele, a face cunoscutu pre publiculu seu cu evenemintele cele mari ale lumei, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nóstra austriaca, si mai in particularu in patri'a nóstra Transsilvani'a. Silinti'a lui va fi si de aici inainte, a nu scapá din vedere nimicu din acele impregiurâri, ce taia in interesulu materialu si intelectualu alu poporului nostru.

Spre a poté corespunde mai bine la acésta problema, Editur'a s'au ingrijitu, a castigá pentru colaborare la acésta fóia pre mai multi barbati de cunoscintie si de inma, si asiá sperâmu, ca concursulu on. publicu românu nu ne va lipsí nici in anulu venitoriu, precum nu ni-a lipsitu nici pâna acum.

Fatia cu lucrurile cele mari, ce se petrecu in mijlocului nostru pe terenulu politicu, bisericescu, socialu, parte si literariu, tînemu de prisosu ori ce recomandare a sprijinirei acestei foi.

Form'a, modulu esírei si pretiulu „Telegrafului Românu" voru fi si pe anulu venitoriu cele de pân' acum:

„Telegrafulu Românu" va esí de dóue ori pe septemâna, Joi'a si Dominec'a, si va constá

pe anu:	pentru Sabiiu — — — —	7 f.	
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	8 f.	
	pentru Principatele române unite si tieri straine	12 f.	
pe ½ anu:	pentru Sabiiu — — —	3 f.	50 xr.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	4 f.	
	pentru principatele române unite si tieri straine	6 f.	
pe ¼ anu:	1 f. 75 xr., 2 f. si 3 f.		

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Editur'a „Telegrafului Românu" la Sabiiu.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 16/28 Octobre 1864.

(Continuare si capetu din numerulu din urma.)

Dupace se trece la ordinea dîlei, adica la desbaterea asupr'a urmârei cu petitiunea granitieriloru, si vorbescu C. Schmidt si Br. Salmen contr'a propunerei lui Muresianu, ear Mog'a spre partiniraa eii, cere cuventu

Axentiu Severu: Inalta dieta! Déca amu doritu eu vre-odata in viéti'a mea, cá sa me potu moderá, si déca m'amu rogatu vre-odata la Ddieu, cá sa puna paza gurei mele si usia de ingradíre impregiurulu buzeloru mele, cá sa nu abatu inim'a mea spre cuvinte de viclesiugu, si sa tagaduiescu respunsurile cele din pecate, cá sa me certe dreptulu cu mila si cu indurare, eara untulu de lemnu alu pecatosului sa nu unga capulu meu!, apoi astadata, Domniloru, m'amu rogatu.!!! Audi colo! Se vorbesce, cá sa se ia pe bas'a unei resolutîuni fâra datulu dîlei, fâra datulu lunei, fâra subscriere de vr'o autoritate, déca aru fi numai de unu birâu satescu, sa se ia, Domniloru, 80 de munti, dara nu munti, ci Alpi, adica catene, lantiuri, sîre de munti, din mân'a unoru posessori, cari déca nu i-aru fi dobanditu cu altu dreptu, i-au dobanditu cu sângele loru, care este mai scumpu decâtu totu aurulu si argintulu pamentului; sa se ia, domniloru, pe calea politica, adica fâra nici o cale, fâra nici o incuisitîune, fâra nici unu juramentu, fâra nici unu documentu, fâra nici o proba, fâra nici o forma, numai pentruca asiá i-a placutu lui Stanu si lui Branu! Si acést'a sa se faca in secululu alu 19-lea! Sa se faca atunci, candu bine a placutu lui Domnedieu si bunului nostru monarchu sa ajunga Austri'a a fi constitutîunala! Acést'a, domniloru, sa se faca in Austri'a, ai cârei imperati aveau scrisu pe emblem'a si simvolulu loru mai nainte: „Justitia regnorum fundamentum!" Dar sa lasâmu acestea, ca sa nu-mi dîceti, ca me lasu in polemii. Ertati-mi sa ve aretu, ca ce date amu gasitu eu despre muntii revindicati; amu, domniloru, in Gazet'a asiá numita „Concordi'a" unu memorandu in caus'a muntîloru acestor'a, care, déca mi-aru iertá bunavointia a Domnieloru vóstre, l'asiu cetí. . .

Presiedintele-lu face atentu, ca nu caus'a muntîloru revindicati. ci numai propunerea comitetului e la ordinea dîlei.

Axentiu: Me rogu, Dle Presied.! Comissiunea, carea au referitu obiectulu acest'a, dîce, ca nu-si póte dá parerea, pâna nu va avé destule date si se va informá pe deplinu despre lucrulu acest'a. Eu amu unele date, intre altele din „Concordia".—

Presiedintele-lu intréba, ca crede dór densulu, ca „Concordi'a" informéza diet'a?!

Axente. Bine, Dle Presied.! Eu amu vrutu in trei cuvinte sa aretu, ca muntii acesti'a inainte de a-i revindicá Austri'a dela Moldov'a si Tiér'a-romanésca, au fostu „resnullius" ba unii din ei au fostu ai unoru boieri de tiér'a-romanésca, cari au portatu procesu indelungatu pentru ei. Eu amu vrutu sa aretu, ca muntii acesti'a, pâna a nu se decide procesele urdîte la loculu seu pentru ei, Imperatulu Iosifu i-a donatu, i-a daruitu granitieriloru români neconditîunatu si pentru totdeun'a. Amu vrutu sa dîcu, ca ací nu mai póte fi vorba de luarea loru nici pe calea politica, nici pe cea juridica, pentruca au trecutu totu tempulu de recursu, de apelatîune si alte forme, prin care aru fi sa se caute dreptulu pretendentîloru. Dar sa lasâmu, domniloru, titlulu muntîloru, si déca vremu sa dîcemu, dupacumu arata resolutîunea séu albulu acest'a, fiindca nu are nici o subscriptîune, sa dîcemu, ca 11 muntii s'aru fi fostu luatu pe la 12 Octobre an. 1813, adica acei munti, cari cadu mai multu in proprietatea comuneloru Brezcu, Osdol'a, Ciomortanu, a familiei Sz. Kereszti etc. etc. Dar apoi mai remânu 69 munti, despre cari la an. 1813 nu au fostu nici o vorba; acesti'a au sa se iee acum in an. 1864 dupa o posessiune neintrerupta de 95 ani. Sa punemu insa, domniloru, ca posessiunea de 95 ani, prescriptîunea de 30 ani si tóte alte forme ale legei nu dau nici unu dreptu; sa dîcemu, ca posessorii acestoru munti au fostu necurmatu infestati de pretendenti cu procese, cu recurse, apelatîuni, si nu au posedatu in pace acei munti,— mi-aru placé a scí, nu s'aru poté incalete socotí posessiunea acést'a celu putînu, cum socotesce in patent'a urb. din 21 Iuniu 1854. „pamenturile colonicale, dîcendu: ca totu acelu pamentu, care s'au aflatu pâna in an. 1848 in mân'a iobagiului, este proprietatea lui"; ba dîce si mai multu, ca si pamentulu alodialu, care se va poté dovedí, ca

la an. 1819 au fostu in mânile iobagiului, sî pe care de atunci l'au perdutu sî scapatu din posessiune prin dreptatea séu nedreptatea legiloru sî bunavointi'a ómeniloru, are dreptu sa-lu céra indereptu dela domnii pamentesci! Sa aiba, domniloru, sângele ce l'au versatu granitierii pe câmpurile lupteloru, mai putînu pretiu, decâtu sudórea iobagiloru in brasd'a domniloru? Nu se póte! La iobagi, domniloru, au remasu pasiunile, au remasu dreptulu de paduritu, sî granitieriloru nici atât'a sa nu le remâna? Sa li se ia sî ap'a din gura? Déca au fostu iertatu prévrednicului barbatu dlui Dr. Teutsch in un'a din siedintiele trecute a se indoí, ba chiaru sî apostrofá tendinti'a barbatîloru, cari au svatuitu pre Mai. Sea in an. 1848, care dupa parerea mea afara de dóue lucruri, adica afara de contopirea natîunalitâtîloru sî independinti'a Ungariei au fostu nisce barbati bravi, sî barbati, cari au avutu bune idei; déca au fostu iertatu dlui dep. dela Sabesiu a dîce, ca acei'a, cari au facutu patent'a urb., cari ne-au injugatu cu vr'o 80—90 mill. f. sî mai multu, incâtu nici nepotii nepotîloru nostri sa nu se mai póta platí de ele; déca au avutu, dîcu, dreptu d. dep. alu Sabesiului a dîce, ca acei'a, cari au compusu sî facutu pat. urb., au voitu a face „politisches Capital“ (Capitalu politicu), apoi iertati-me sî pre mine, déca voiu dîce, ca comissiunea séu barbatii, cari au svatuitu pre Mai. Sea la resolutîunea acést'a fâra date sî subscrieri (aretandu casei resolutîunea,) nu au fostu politici de locu, séu politici fórte slabi, cari in locu de a face unu capitalu, fia sî politicu, voru a stricá capitalulu celu adeveratu, pacea, concordi'a sî armoni'a, ce e de facto in locuitorii muntîloru sî vecinii loru.

Pentru aceea, domniloru, sa nu ve superati, déca vorbescu sî ceru sî eu, cá sa facemu o representatîune asiá, dupacum s'a propusu din partea colegului Muresianu. Dupa cele ce au aretatu d. regal. Zimmermann in siedinti'a de eri in poterea cutârui articulu de lege din 1791 mi se pare, ca avemu dreptu la acést'a, dar eu dîcu nu numai, ca avemu dreptu, dar ca suntemu sî datori sî amu fi datori, dloru, nu numai candu au a se luá cei 80 munti pe cale politica, ci candu aru fi a se luá chiaru sî in urm'a unei sentintie formale judecatoresci, pentruca sî atunci aru fi = summum jus, summa injuria. Déca sta acést'a, apoi e chiamarea nóstra, cá sa prevenimu pre bunulu nostru monarchu de tempuriu, cá sa nu lase sa se comita o suma de injurii,— nu un'a. —

Aduceti-ve aminte, domniloru, ce sgomotu, ce sensatîune au facutu numai propunerea deputatului Muresianu, cá sa facemu o representatîune privitóre la sistarea predârei muntîloru la pretendenti, in acei barbati cu spiritu asiediatu sî de unu temperamentu flegmaticu, in prudentii natîunei sasesci, despre cari eu dîcu ca personalmente nu suntu nici decâtu interesati. Déca, dloru, in ómenii nemediatu interesati, cu totulu maturi sî asiediati, au potutu face o propunere, carea privesce numai la o sistare temporana, o sensatîune, unu sgomotu asiá de mare, care Gazet'a d'aici lu numesce: „Sturm“, apoi sa ne intipuimu, ce sensatîune va face in miile de suflete, câror'a li se ia prin acést'a panisiór'a din gur'a copiiloru. Ce? Nu ne ajunge nóue cu unu Neposu sî Pinticu? Vremu sa mai creâmu noi insîne o suta de Varari, Neposuri fatia cu atâtea Pinticuri sî Jaduri? Sa nu fia! Sa nu póta cere representanti'a unei tierei, carea cunósce lucrulu sî póte numai din pricipitare s'aru ferí de asiá ce-va, prin o préumilita representatîune, cá Mai. Sea sa ne ferésca de acést'a? Ei bine, dloru, veti dîce, sa facemu representatîunea; decâtu Br. Friedenfels ni-au dîsu, ca déca amu cutezá noi a face acésta representatîune, ne-amu preface intr'unu conventu frantiosescu (Ilaritate). Pentru Ddieu! Séu ca Br. Friedenfels n'au mai auditu sî nu scie, ce a fostu conventulu, séu ca a vrutu sa-si bata jocu de noi. D-loru! Candu ne-amu pune sî noi in positîunea, in carea s'au pusu odata conventulu francesu, sa nu facemu representatîune,— ci sa dîcemu, ca noi de facto in poterea nóstra de representanti'a tierei sistâmu predarea muntîloru la respectívii pretendenti, pre cari i otaresce hartí'a acést'a (aretandu-o) sî ca noi ne declarâmu in permanenti'a sî nu esîmu de aici pâna nu va intarí regimulu decretulu nostru; inca nici atunci nu amu fi conventu, pentruca hartí'a acést'a nu are capu, datu sî subscriere sî nu póte sa fia respectata de cine-va. Ea 'ndrépta pre celu ce siede calare sa-si caute calulu, sî pre acel'a, care si-a perdutu calulu de 100 ani, vré a-lu pune calare, ce nu se póte.

Politicii cei buni, séu celu putînu pre carii i-amu cunoscutu eu, totdeun'a au aperatu „statusquo“, sî hartí'a acést'a fâra inscriptîune, fâra date sa strice statusquo, sa lase atâti'a ómeni periteri de fóme! Dar sa nu cugete cine-va, ca mie-mi pasa séu credu, ca va morí cine-va de fóme, pentruca eu inca din cea mai cruda a mea etate amu auditu sî m'amu convinsu ca „plures satietas quam fames perdidit“, adica mai multu peru ómenii de satui, decâtu de fóme. Natîunea sasésca, dloru, precâtu amu auditu sî cetitu eu, candu a venitu ea aici in Tranni'a, au statu din 500,000 suflete. Starea ei au fostu pecâtu mi-este mie cunoscutu, totdeun'a asiá de buna, incâtu nu se póte dîce, ca au flemandîtu vreodata, nu se póte dîce, ca nu au avutu totdeun'a mamalig'a in casa sî cép'a pe masa, sî totusi, uitati-ve, ca pelânga tóta acésta bunastare a scadiutu, au ajunsu la 170,000 suflete cu tóte succursele ce au priimitu din afara prin sutele de feciori de meserii asiá numitii „arme—reisende“ din anu in anu. Natîunea nobililoru au avutu sî mai buna stare decâtu cea sasesca, sî déca nu s'aru fi facutu Românii Unguri sî Secuii iara Unguri, pre legea sî Ddieulu meu, ca aru fi stérsa de pe fati'a pamentului in Tranni'a; prin urmare, dloru, mie nu-mi pasa, ca voru remané moritori de fóme ómenii acei'a, ci mi pasa de reputatîunea nóstra! Mi pasa de reputatîunea imperiului constitutîunalu! sî-mi pasa mai multu de reputatînnea unui Monarchu atâtu de bunu, in alu cârui nume are sa se faca nedreptatea acést'a. Unei politice bune, ce e dreptu, nu are sa-i pese de nime, ci numai de trebile sî scopulu eii, dar totdeun'a are sa-i pese mai multu de intregu decâtu de parte; sî in casulu acest'a se vede, ca se negliga totulu, cá sa se faca ce-va pentru pârti!

Mai intorcendu-me inca odata pelânga hartí'a acést'a, carea, déca nu aru fi tempulu asiá scurtu, mi-asiu luá voia a o frementá sî o a scarmená din cuventu in cuventu sî a aretá contradîcerea, in carea se afla ea cu sine in cele ce aru vrea sa dispuna; me voiu provocá sî o voiu socotí cá unu actu inca din tempulu lui Traianu, care priimindu odata mai multe aretâri sî incusâri asupr'a crestiniloru, scrise lui Liciniu prefectulu Lidiei*) mi se pare—„Libelli sine auctore non nostri temporis sunt.“ Déca, domniloru, inainte de 1700 de ani cârtîle, documintele, hrisóvele, nesubscrise de cine-va, nu au avutu nici o autoritate, nici unu crediamentu, sa le dâmu noi astadi? sî sa nu cademu la piciórele Mai Sele prin o representatîune préumilita, rogandu-lu, cá panace nu vomu scí, cum sî prin cine s'a facutu, candu sî la cine a venitu anume resolutîunea acést'a, sa nu se mai conturbe ómenii in pacea loru, sa remâna in corcodi'a sî fratîetatea, carea esista pâna acum intre locuitorii muntîloru sî vecinii loru, care e mai mare capitalu, decâtu muntii ce aru fi a se luá dela o multîme, cá sa se deá unoru privilegiati. Cu acést'a nu gresîmu noi nimicu; pentruca Mai. Sea are dreptu sa nu ne priimésca representatîunea nóstra sî sa dîca: Eu amu planurile mele, care nu vréu sa vi le descoperu vóue. Asiá, domniloru, acést'a nu ne duce pre noi in compromissiune, sî nici pre Mai. Sea nu-lu póte superá de locu. Lucruri de acestea s'au mai intemplatu, sî câtu tîne viéti'a constitutîunala, au sa se mai intemple. Eu dîcu, ca lucrulu acest'a Mai. Sea sa nu-lu decida din punctu de vedere alu politicei mai inalte, ci din punctu de vedere alu referintieloru nóstre, sî fiindu Mai. Sea nascutu sî crescutu militariu, sî avendu o mare reputatîune in privinti'a acést'a, sa-lu decida cu sabi'a lui Alessandru sî sa dîca: Sa nu se deá muntii din mân'a militariloru mei pâna atunci, panacandu acei'a, cari credu, ca au dreptu la acesti munti revindicati, totu prin granitieri si-voru castigá acestu dreptu pre calea judiciala!

Partinescu propunerea colegului Muresianu sî vréu cá sa se faca o representatîune interimala, dupacum a dîsu d. dep. Mog'a, cá sa se sisteze esecutarea privitóre la predarea muntîloru revindicati. (Bravo!)

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la 2¼ óre.

Siedinti'a din 17/29 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se dà spre citire in tóte 3 limbile tierei representatîunea, prin carea diet'a substerne Mai. Sele articulului de lege pentru afacerile urbariale. Representatîunea se priimesce fâra desbatere. Presied. dà apoi spre citire hartí'a comissarului reg. dietalu contelui Crennevillu dto 19 Octobre 1864, in urm'a cârei'a diet'a transsilvana pentru durat'a sessiunei senatului imp. se amâna, cu acelu adausu, ca dupa incheiarea sessiunei senatului imp. diet'a va re'ncepe activitatea sea, ceea ce se va aduce apoi prin Presied. la cunoscinti'a fiacârui membru.

Presied. apoi multiamesce membriloru dietei pentru concursulu datu, sî diet'a din parte-si priimesce cu acclamatîuni vii salutarea presiedintelui.

Obert in cuventu insufletîtu arata, cum patri'a nóstra atâtu in vechime, câtu sî in tempurile mai nóue, ba sî in dîlele trecute chiaru s'a numitu sirman'a patria, desî acum cu mai putînu dreptu, decâtu in trecutu. E adeveratu, dîce, ca sarcinele publice sî acum suntu atâtude apesatóre, incâtu bogatii sî seracii, orasiele sî satele mai stau sa imbrancésca de ele. Dar patri'a se bucura de auri'a pace sî de gloriós'a libertate, sî nu-i mai lipsesce drépt'a sperantia la ajutoriu eficace in dîlele de nevoia sî de imbulzéla. Ea a devenitu acum unu

*) Lui Pliniu jun., proconsulelui din Bitini'a. Red.)

membru organicu alu unui corpu mare de statu. Plini de incredere cauta ochii nostri spre Vienn'a la Mai. Sea c. r. apostolica, iubitulu, marinimosulu nostru Imperatu sî Domnu, pre care Domnedieu sa-lu binecuvinte in veci. (Vivate entusiastice.) Plini de incredere cauta ochii nostri spre representanti'a imperiului totalu. Noi credemu, ca amu datu cu mânile pline, ce este a imperiului, sî acum asceptâmu cu deplina incredere, cá sa se adeverésca fatia cu tiér'a nóstra cuventulu ministrului de statu: „Transsilvani'a sa cunósca, ce va sa dîca, a stá lângă imperiu.“ Sa traiésca intreitu Mai. Sea c. r. apostolica, iubitulu sî marinimosulu nostru Imperatu sî Domnu! Sa traiésca representanti'a imperiului! Sa traiésca iubit'a nóstra patria, Transsilvani'a! (Hoch! Élyen! Sa traiésca! intreite entusiastice.)

Fabini uréza ablegatîloru pentru senatulu imperialu, sî Mog'a radica cuventu pentru toti acei barbati, cari au conlucratu la innaintarea lucrâriloru dietale, cu deosebire pentru Presiedintele dietei sî apoi pentru toti, câti au conlucratu la sustînerea contielegerei intre membrii dietali sî au lucratu dupa poteri pentru binele comunu alu patriei, pentru intarirea tronului sî folosulu natîuniloru conlocuitóre. — Br. Salmen uréza Esc. Sele Comissarului reg. dietalu.

Presied. intrerumpe pe câte-va minute siedinti'a, cá membrii dietei sa se gatésca, spre a merge in corpore la Esc. Sea Comissarulu dietalu, spre a-i aduce multiamit'a sî reverinti'a casei. In fine se citesce protocolulu acestei siedintie prin notariulu Puscariu.

Cu acestea siedinti'a din 17/29 Octobre, cea din urma in acestu anu sî a 124-a in acésta sessiune, se termina. —

Cu acestea finiramu sî noi referat'a asupr'a desbateriloru dietale din anulu 1864. Lucru ostenitiosu pentru noi cu referirea, pentru on. publicu cu urmarirea acestei referate! O-amu facutu insa inadinsu atâtu de pe largu, pe câtu ne iertara poterile sî spatîulu, sî n'amu cautatu numai la aceea, cá sa aducemu curendu aceste desbateri, ci sî la aceea, cá sa le aducemu câtu se póte de ample; câci dupa parerea nóstra acést'a erá de lipsa atâtu pentru cunóscerea obiecteloru pertractate, câtu sî pentru cunóscerea simtieminteloru sî cugetâriloru aceloru barbati alesi, câror'a tiér'a li-au incredintiatu, celu putînu intr'o parte, destinulu seu.

Cuvintele loru, care aici suntu egale cu faptele, suntu in possessiunea publicitâtii, in judecat'a Istoriei; ca va cumpani cu cumpana drépta, va deosebi cu strictetie grâulu din pleve sî va adeverí sî din decursulu acestoru desbateri adeverulu alel'a, ca cunóscerea tempuriloru trecute este unu pomu alu cunoscintiei binelui sî a reului. Redactîunea.

Sabiiu in 16 Dec. Dupa unu telegramu din „Gazet'a Transsilvaniei“ dto Sabiiu 23 Dec. nou, Esc. Sea D. Vicepresiedinte gubernialu Ladislau V. de Popp este denumitu presiedinte alu supremei curti judecatoresci tranne.— Dupa o scire, dealtmintrea inca negarantata, la curtea acést'a suprema judecatorésca se voru instalá cá consiliari doi Români, doi Sasi sî trei Magiaro-Secui; presiedintele va fi Românu.— Pasagiulu din urma se adeveresce prin scirea de mai susu, sî asiá potu sa se adeverésca sî celelalte. —

Audîmu, ca presiedintele dietei transsilvane, d. Gustavu Groisz, e denumitu Vicepresiedinte gubernialu. —

Varietâti sî noutâti de dî.

(Drumu feratu pe valea Streiului sî a Jiului.) „Press'a“ de Vienn'a aduce dupa V. Z. scirea, ca o societate de capitalisti au cerutu dela ministeriulu de comerciu concessiunea sî assecurarea garantîci statului pentru tragerea unei linii de drumu feratu dela podulu Simeriei (intre Orastía sî Dev'a) pe Streiu insusu pela Baiesci, Batizu, Calanu, Rusi, Bretea ungurésca, Gradisce, Ciopea, Rusoru, Galatiu, Puiu, Livadea, Baru-mare, Duganesci, la Petrosieni in valea Jiului la strâturile cele mari de carbuni. — Alte dîuarie adaugu, ca 'n tóta Austri'a nu se gasescu carbuni mai buni decâtu aici. Tragemu atentîunea barbatîloru, ce stau in fruntea acestoru comune, asupr'a acestui planu,—care de se va realisá, la tóta tiér'a Hatiegului in scurtu tempu i va dá alta fatia. —

Judecat'a tribunalului militariu incontr'a Redactîunei „Concordiei“ pentru publicarea unui articulu in caus'a muntîloru revindicati s'a publicatu in 24 Decembre sî condamna redactîune la perderea de 100 f. i 4 dîle profos-arestu. Redactîunea au apelatu.— Conc.

Principatele române unite.
Mesagiulu tronului.

(Continuare.)

Nu Me potu insa oprí de a nu ve aretá unele din aceste acte, care in tóte tierile sî la tóte natîunile suntu menite a face epoca in analale loru.

Consiliele comunale sî consilie judetiane astadi functîunéza in tóta Romani'a. Numai dela infiintiarea loru, comun'a sî judetiulu, priimindu o viétia propria a loru, au devenitu o realitate. Multiumita acestei descentralisâri, de acum inainte, tóte interesele locale si-voru gasí indestularea loru la fati'a locului, sî sub controlulu de autoritâti alese.

Guvernulu Meu va pasî pe acésta calé, care singura va poté deprinde tiér'a de a se redîmá numai pe inteliginti'a sî activitatea sea, sî asiá de a ajunge la singur'a forma de ocarmuire adeveratu folositóre, la ocarmuirea prin sine.

Pasîndu pe calea de descentralisare, Gubernulu Meu nu va pastrá pentru sine de câtu acele atribute inerente ale fiacârui guberno centralu, ale fia-cârei administratîuni, chiamata de a dá impulsiune reformeloru sî imbunatatîriloru, de a asigurá drepturile sî indatoririle cetatienesci.

Ambele Principate s'au inzestratu cu unu nou sî acelasi codu penalu, cu unu nou codu de procedura penala, cu institutîunea juriului sî cu cea mai deplina inchizesiuire a libertâtii individuale sî a respectului domiciliului.

Moldov'a sî Tiér'a romanésca aveau fiacare unu codu civilu deosebîtu; acestea s'au inlocuitu prin unu singuru codu civilu, marea lucrare a Consiliului de Statu. Acestu codu este basatu pe principiele nemoritóre ale codului Napoleonu; fondéza statulu civilu sî casatori'a civila, proclama egalitatea drepturiloru civile pentru toti locuitorii, sî a facutu sa dispara cele de pe urma ramasîtie ale separatismului dintre ambele tieri sorori.

Egalitatea culteloru sî libertatea consciintiei au priimitu nóue inchizesiuiri. Biseric'a ortodoxa româna din ambele Principate s'a intrunitu prin infiintiarea sinodului centralu pentru tóta Romani'a. O nóua eparchia cu resiedinti'a in Ismailu s'a infiintiatu pentru judetiele Dunarei de josu.

Populatîunile nóstre catolice, mai alesu de peste Milcovu, voru vedé, prin infiintiarea unui seminaru catolicu, indestulindu-se trebuinti'a de multu simtîta a unui cleru catolicu pamenténu.

Tînendu séma de impregiurârile locale, Guvernulu Meu a luatu sî va luá mesurile cuvenite pentru a grabí pe câtu cu potintia, emanciparea Românîloru de ritulu israelitu.

Legea instructîunei publice introduce unu largu sistemu de invetiamentu pentru tóte clasele societâtii. Instructîunea primara, platita din fondurile de binefacere ale Statului, este obligatóre sî gratuita pentru toti copiii de ambele secse; sî astelu, nu mai tardîu de câtu intr'unu anu, pe tóta suprafaci'a Romaniei, nu va mai esistá unu singuru orasiu, orasielu séu satu, care sa nu aiba scól'a sea, care sa nu póta indestulá tiner'a generatîune cu pânea intelectuala.

Sistemulu metricu s'a adoptatu cá obligatoriu pentru tóta tiér'a.

O lege de espropriatîune pentru causa de utilitate publica a indeplinitu o lipsa mare din legislatîunea nóstra, sî va activá poternicu lucrârile publice intreprinse de statu séu de comune.

Camere de comerciu in curendu voru fi infiintiate in tóte orasiele principale ale Romaniei.

Mai multe servitiuri neaperatu trebuitóre pentru asigurarea legiuitei percептîuni a impositeloru sî pentru desvoltarea resurseloru nóstre finantîale, s'au organisatu in acestu intervalu de Ministeriulu Finantieloru.

O cassa de consignatîuni va face producatóre fondurile de deposite sî de cautîuni, care pâna astadi stau fâra nic unu folosu inchise in lâdîle tribunaleloru.

Armat'a nóstra a priimitu o nóua lege de recrutare sî de organisatîune, in vedere de a crutiá resursele nóstre budgetare, sî totodata de a sporí mijlócele nóstre de aperare. Mai multe stabilimente militare s'au infiintiatu, sî in curendu tiér'a va fi inzestrata cu cele ce-i mai lipsescu. Sî vorbindu aicea de armata, nu potu de câtu a o felicitá pentru spiritulu seu de ordine sî pentru devotamentulu câtra tiéra sî câtra tronu, de care pururea, sî in tóte ocasiunile, mi-a datu puternice dovedi.

Agricultur'a este singurulu sî puterniculu isvoru alu avutîei nóstre natîunale. Guvernulu Meu s'a silitu a-i activá desvoltarea prin tóte mijlócele, de care a potutu dispune. Impreuna cu D-vóstra, recunoscu, ca incuragiârile ce pâna acum i s'au datu, nu suntu de câtu partîale, sî deocamdata numai de unu ordinu secundariu, in fati'a crisei momentane, prin carea trece proprietatea cea mare.

Domni'a-vóstra, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, sciti, pe ce base anormale erá constituita la noi proprietatea fonciara. Mosîile erau sierbite, bratiele erau sierbite; cunósceti strigârile, sî ale saténiloru sî ale proprietariloru luminati, cari inca de la 1857, in adunârile mume sî in tóte sessiunile desfiintiateloru adunâri, necontenitu reclamu emancitarea proprietâtii prin emanciparea muncei.

Art. 46 alu Conventîunei, numai in acésta cestiune grava

sî critica pentru tóte tierile unde s'a resolvatu, cerea o nemijlocita sî grabnica solutîune, in vedere de a se imbunatatî sórt'a sateniloru. Sî antâiulu ministru alu Franciei, Presiedintele Conferintieloru, din care a esîtu Conventîunea de la 7/19 Augustu, insemná insusi modulu acestei solutîuni, care, conformu sî cu raportulu maioritatii comissiune internatîunale din 1857, conchiderea (?Red.) la oborirea clacei prin improprietarirea cu despagubire a sateniloru pe pamenturile date stapanirei loru in poterea legiloru in fiintia. Cu tóte acestea, de sî solutînnea acestei cestiuni se reclama imperiosu de art. 46 alu Conventîunei, de reformele analoge operate impregiurulu Romaniei, de glasulu a jumetate milionu de clacasi, de insusi interesulu bine intielesu alu proprietâtii mari, acésta solutîune totu s'a amanatu din sessiune in sessiune, pâna candu ea a ajunsu a serví de pretestu votului din 13 Aprile, pâna candu Eu amu fostu nevoitu a recurge la actulu din 2 Maiu.

Odata poternicu de asceptârile clacasîloru concentrate in Domnulu loru, Eu amu trebuitu, in interesulu ordinei sî chiaru alu proprietâtii, sa curmu cestiunea sociala prin decretarea legei rurale din 14 Augustu.

Ispit'a sî istori'a se voru insarciná a dovedí, câtu de neaperata erá acésta reforma. Eu speru, ca intr'unu curendu viitoriu cei antâiu carii voru binecuventá rodurile acestei legiuiri, voru fi insîsi stapânii de mosîi, a câror'a proprietate funciara numai de la 14 Augustu a devenitu absoluta sî sacra.

Pentru acum Me marginescu numai a constatá, spre laud'a classeloru agricole, ca in nici o tiéra o asemenea mare reforma sociala nu s'a operatu cu mai putîna sguduitura de câtu in Romani'a. Proprietarii sî fostii clacasi rivaliséza in râvna sî in pace la aplicarea nóuei legiuiri. Pretotindenea a predomnitu sî predomnesce cea mai completa ordine; sî la 23 Aprile viitoriu ve potu asigurá cu nóu'a lege rurala va fi aplicata in tóta cuprinderea ei. Sî asiá clac'a sî monopolurile voru fi sterse pentru de apururea de pe pamentulu Romaniei.

Guvernulu Meu de pe acum a sî luatu sî va luá mesurile cele mai energice, pentru a face cá despagubirea cuvenita proprietariloru sa li se platésca la tempulu sî in cîfrele prescrise de lege. Acést'a este o datorie natîunala, care este pusa sub garanti'a sî sub scutulu onórei Guberniului sî a tierei.

Legea care acorda strainiloru dreptulu de a cumperá pamentu in Romani'a, va contribuí la sporirea valórei proprietâtii funciare.

Puternic'a desvoltare a agriculturei nóstre sî ardicarea pretiului pamentului stau insa numai in deschiderea câiloru de comunicatîune, sî mai alesu in crearea câiloru ferate, care pe de o parte ne voru dá transitulu Europei cu orientulu, iar pe de alt'a voru inlesní sî eftiní esportarea bogatîiloru nóstre agricole. In privinti'a construirei sioseleloru, Guvernulu Meu a gasitu totu de facutu; sî din nenorocire trebuie sa o recunósca ca avemu inca multu de facutu, mai alesu dincóce de Milcovu. Totusi, de sî cu mijlóce mici, lini'a sioseleloru nóstre de la 1861 pâna astadi, s'a sporitu cu 300 chilometre, alte 260 chilometre suntu in lucrare; sî dupa calculele facute, suntemu in dreptu a sperá, ca in terminu de patru ani, tóta retiéu'a sioseleloru nóstre capitale va fi gat'a. Totu in acestu tempu tiér'a va avé pe riurile sale principale poduri de feru, a câror'a constructîune este contractata cu o cumpania englesa.

Necesitâti comerciale sî politice totodata reclama infiintiarea unui portu pe marea négra; Guvernulu Meu a facutu studiele pregatitóre, care, prin anume proiectu de lege, se voru supune apreciatîunei D-vóstre.

In privinti'a câliloru ferate, Guvernulu Meu nu a potutu isbuti de câtu in parte. Conditîunile mai multu decâtu nefavorabile pentru ori ce intreprindiatoru solidu, in care de câtra ultim'a adunare, s'au datu concessiunile câliloru ferate de dincóce sî de dincolo de Milcovu, sî cris'a finantîala survenita in Europ'a, au facutu, ca concessiunarii nu si-au potutu indeplini indatoririle. Pentru câile ferate de peste Milcovu, cu o sporire de folóse, fâcuta mai alesu in privinti'a unei necesitâti politice, Guvernulu Meu se ocupa cu anularea concessiunei Ward, carele a lasatu a espirá terminulu legiuitu, fâra a ne infatiosiá pâna acumu celu putinu probabilitatea unei intreprinderi serióse.

Ori ce cereri de nóue concessiuni, ce intru acést a s'aru face de alte companii, Guvernulu Meu nu va lipsí de a le comunicá D-vóstre.

Eu suntu in dreptu a sperá, ca asemenea cereri nu voru intardiá a ni se adressá. Acést'a o dîcu cu asigurarea, ce o tragu din contractarea imprumutului de 48 millióne, carele, in conformitate cu votulu fostei adunâri din 30 Decembre anulu trecutu, s'a saversîtu de câtra ministrulu Meu de finantie la Londr'a, sî care imprumutu s'a contractatu in conditîuni cu multu mai favorabile decâtu in ale altoru staturi mai intemeiate sî cu unu creditu de mai multu cunoscutu pe piatiele financiale ale Europei.

Indeplinindu cu religiositate indatoririle nóstre câtra cassele de banca, prin care amu operatu acestu imprumutu, noi potemu fi siguri, ca de acum inainte creditulu Romaniei va fi asiediatu, sî ca capitalistii straini nu se voru mai indoí de a respunde la apelulu nostru.

Acést'a se dovedesce sî prin impregiurarea, ca unu numeru de capitalisti din Parisu sî Londr'a, cari este unu anu dobandisera dela Guvernulu Meu concessiunea provisoria pentru infiintiarea unei bânci de sconta sî de circulatîune, astadi staruiescu pentru a se preface in concessiune definitíva. Acésta cerere, precum sî alt'a pentru asiediarea unei bance fonciare voru fi supuse apreciatîunei D-vóstre.

Eata D-loru Senatori, sî D-loru Deputati, sîrulu lucrâriloru celoru mai importante, care s'au realisatu intr'unu periodu nu mai lungu de câtu de cinci luni.

Putîne tieri au vediutu o organisatîune atâtu de intinsa, o reforma atâtu de mare, politica sî sociala totodata, operandu-se intr'unu timpu asiá de scurtu.

Imi place a crede, ca sî senatulu sî adunarea voru recunósce activitatea sî energi'a, ce Ministeriulu Meu a desvalitu in acestu intervalu, statornicindu sî mentînendu ordinea in tiéra, administrânduo totodata. Asemenea suntu siguru, D-loru, ca ve veti associá impreuna cu Mine in multiumirile, ce adresezu Consiliului de Statu, carele a luatu o parte atâtu de mare la confectîunarea noueloru legi, sî care prin luminele sî neintrerupt'a sea râvna s'a intrecutu pe sine insusi.

Din insusi seri'a legiloru ce v'amu citatu, D-vóstra, D-loru Senatori sî D-loru Deputati, ve veti convinge, ca acum putînu mai avemu de facutu, spre a complectá organisatîunea Romaniei, atâtu de multu intardiata, atâtu de multu reclamata de dorintiele sî trebuintiele natîunei.

Ce s'au facutu in aceste cinci luni, se datoresce vointiei natîunale, care a venitu de s'a facutu un'a cu vointi'a Mea, care Mi-a datu potere cá sa realisezu in sfarsîtu nisce planuri de imbunatatîri, pe care nu de astadi le chranescu in inim'a Mea, sî pe care numai nenorocitele lupte de partitu M'au impedecatu de a le realisá mai de timpuriu.

Amu simtîtu o mare multiumire a ve face acésta espunere, sî Me simtiu fericitu, ve marturisescu, ca amu potutu inzestrá Romani'a cu nisce institutîuni atâtu de mari, atâtu de liberale, atâtu de ravnite de alte multe natîuni. Dar, D-loru Senatori sî D-loru Deputati, suntu fericitu, pentru ca natîunea m'a intielesu, suntu recunoscatoriu pentru ca tiér'a a respunsu atâtu de bine, atâtu de unanimu la asceptârile Mele. Suntu mândru, o mai repetu odata, de a fi Domnulu sî antâiulu cetatiénu alu unui populu, carele in impregiurârile cele mai critice, s'a aretatu atâtu de mare prin intielepciunea sea sî prin patriotismulu seu.

Mai este o cestiune, despre care socotescu de datoria, a ve intretiné; acést'a e cestiunea secularisârei averiloru monastiriloru dîse inchinate. Acésta cestiune, pentru noi, este definitivu otarâta prin legea din 13 Decembre anulu contenitu. Insa, D-vóstra cunósceti fasele, prin care a trecutu acésta cestiune natîunala, pe care tiér'a o urmaresce de o jumetate de seculu. In privinti'a catimei ajutoriului fagaduitu locuriloru de josu, urméza negotiatîuni la Constantinopole. D-vóstra veti fi pusi in positîune de a cunósce fasele acestoru negotîuni, precum sî ce amu socotitu ca trebuie sa promitu in numele generositâtii române.

Bun'a vointia sî calduródsele simpatii, de care amu avutu atâtea dovedi. din partea Inaltei Porti sî a poteriloru garante Imi dau dreptulu de a crede, ca sî acésta cestiune va dobandí sî din afara cá sî inlauntru, o solutîune conforma cu demnitatea sî drepturile neprescriptîbile ale Romaniei. (Va urmá.)

— „Bucimulu“ este suspendatu.

Prospectu politicu.

Gazet'a oficiala a Italiei publica 2 decrete regesci, unulu prin care se dispune stramutarea capitalei la Florenti'a in terminu de 6 luni, altulu, prin care se publica, ca dispositîunile, ce resulta din pactulu incheiatu cu Franci'a intra in activitate din 11 Dec.— Jurnalele oficióse predica „pentru asta data“ pacea, câci Itali'a e preocupata cu cause interne. — Ici colea s'au intemplatu turburâri pentru urcarea pretiului tabacului sî alu sârei.— Pap'a, precum se vede dintr'o convorbire cu principele Colonn'a, incepe sî insusi a se 'mprietení cu ide'a perderei poterei lumesci.— Scirea despre atentatulu asupr'a Papei nu se adeveresce.—

Din Franci'a se scrie, ca urmatoriulu reposatului Mocquard va fi senatorulu de statu Conti, procuratoru generalu in Basti'a, unulu din cei mai increditi credinciosi ai Imperatului.— Se vorbesce, ca o divisiune a trupeloru france din Rom'a se va re'ntorná la primavéra in Franci'a.

In Germani'a duréza sterpele discordii intre Prus si'a de o parte sî unele sî altele din staturile medie sî mici de alt'a.— Prussi'a ia mesuri, ca candu n'aru avé de cugetu sa casa curendu din Schleswig—Holstein.

La nr. acest'a se alâtura fói'a de prenumeratiune a „Aurorei Romane.“

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tiparitulu tipografiei diecesane

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 100. ANULU XII.

Sabiiu, in 20 Dec. 1864. (1 Ian. 1865.)

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE
la
„TELEGRAFULU ROMÂNU."

Incependu acésta fóia cu 1 Ianuariu 1865 anulu XIII. alu esistintiei sele, Editur'a invita la innoirea prenumeratiunei pre toti p. t. domni, cari dorescu a continuá citirea eii.

„Telegrafulu Românu" va continuá si in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloru sele, a face cunoscutu pre publiculu seu cu evenemintele cele mari ale lumei, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nóstra austriaca, si mai in particularu in patri'a nóstra Transsilvani'a. Silinti'a lui va fi si de aici inainte, a nu scapá din vedere nimicu din acele impregiurâri, ce taia in interesulu materialu si intelectualu alu poporului nostru.

Spre a poté corespunde mai bine la acésta problema, Editur'a s'au ingrijitu, a castigá pentru colaborare la acésta fóia pre mai multi barbati de cunoscintie si de inima, si asiá sperâmu, ca concursulu on. publicu românu nu ne va lipsi nici in anulu venitoriu, precum nu ni-a lipsitu nici pâna acum.

Fatia cu lucrurile cele mari, ce se petrecu in mijloculu nostru pe terenulu politicu, bisericescu, socialu, parte si literariu, tinemu de prisosu ori ce recomandare a sprijinirei acestei foi.

Form'a, modulu esirei si pretiulu „Telegrafului Romänu" voru fi si pe anulu venitoriu cele de pân' acum:

„Telegrafulu Românu" va esi de dóue ori pe septemâna, Joi'a si Dominec'a, si va constá

pe anu:	pentru Sabiiu — — — —	7	f.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	8	f.
	pentru Principatele române unite si tieri straine	12	f.
pe ½ anu:	pentru Sabiiu — — —	3 f. 50	xr.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	4	f.
	pentru principatele române unite si tieri straine	6	f.
pe ¼ anu:	1 f. 75 xr., 2 f. si 3 f.		

Abonamentele ne rogâmu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la **Editur'a „Telegrafului Românu" la Sabiiu.**

Telegramu 'alu Telegrafului Românu.

dto Vienn'a 17/29 Dec. 1864.

„Corespundinti'a generala" de astadi au intielesu, ca Maiestatea Sea S'au induratu a aplacidá Mitropoli'a nóstra greco-orientala.

Din acestu telegramu se vede, ca speranti'a nóstra a fostu o combinatîune bine nimerita. Suntemu asiá dar in ajunulu Serbatoriloru nascerei Domnului si alu infiintiârei Mitropoliei nóstre celei de demultu dorite! Red.)

Siedinti'a lunaria a Comitetului Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu nu se va tiné in 3, ci in 10 Ianuariu 1865 cal. nou.

Sabiiu in 18|30 Decembre 1864.

Presidiulu Comitetului.

Sabiiu in 17 Decembre. Scirea din numerulu nostru din urma: ca Presiedintele dietei transsilvane, consiliarulu gubernialu Gustavu Groisz, este denumitu Vicepresiedinte gubernialu, se adeveresce prin foile oficióse. —

Sabiiu in 18 Decembre. Desbaterile asupr'a adressei din senatulu imperialu au desceptatu si pre Magiarii din passivitatea loru politica, si unulu dintre cele d'antâiu semne de miscare a loru este infiintiarea unui dîuariu nou magiaru in limb'a germana, care ese pe tóta dîu'a in Vienn'a si se chiama „die Debatte." Déca ne-aru iertá spatîulu, ni-aru placé a reproduce câte-va din corespundintiele si tractatele acestui dîuariu, spre a dá cititoriloru nostri unu esemplu despre mijlócele, de care se folosescuunii din corespundintii acestei foi, pentru de a glorificá pre Magiarii si a injosí pre celelalte natîunalitâti, precum si pentru de a face lumea sa créda, ca 'n adeveru Magiarii suntu cei mai apesati si mai ne'ndreptatîti dintre tóte popórele Europei, ca regimulu austriacu lucra necurmatu incontr'a intereseloru lui etc. Trebuie sa ne marginimu insa a espune aici numai câte-va din aceste manopere. — O corespundintia din Transsilvani'a se plânge amaru, ca Magiarii la alegerile dietale prin comitate au remasu in minoritate, ca censulu de 8 fl. e cu multu prea micu, ca prin legea electorala octroita s'a nimicitu dreptulu de alegere alu nobilimei, ca Magiarii posedu in comitate 340 miluri □ de pamentu, car Românii numai 200, ca Magiarii au de 10 ori atât'a inteligintia câta Românii etc. — Din aceste câte-va esemple se póte vedé, cam in ce spiritu scrie si va scrie acestu dîuariu. Noi Românii trebuie sa vedemu cu ochii si sa audîmu cu urechile aceste corespundintie tendentióse, fâra de a le poté intempiná intr'unu modu eficace; câci ne lipsesce unu organu, prin care sa ne aparâmu de loviturile cele nedrepte, ce se aducu directu si indirectu, acoperitu si pe fatia si asupr'a nóstra. Amu deploratu mai adeseori in acésta fóia, si deplorâmu de nou, ca nu avemu unu dîuariu mare romanescu in limb'a germana, si ne tememu, ca vomu perde multu, fórte multu prin prépután'a pasare, ce o manifestâmu intru aperarea intereseloru nóstre natîunale. Cele espuse mai susu suntu de ajunsu a ne aretá, incatrâu tindu intentîunile concetatieniloru nostri. Acelea se potu cuprinde in câte-va cuvinte: Supremati'a dinainte de 1848 pentru ori ce pretiu! — Sa rescumperâmu vremea! Astadi mai multu decâtu ori candu altadata este o datorintia chiaru si de onóre a inteligintiei române, a pune capacitatea si caracterulu seu in servitiulu patriei si alu natîunei, si a se folosí dupa potintia de poterea publicitâtii.

Zlatn'a in 8 Decembre 1864. Stimate Domnule Redactoru! Cugetu a-mi impliní o datorintia patriotica, candu Ve impartasiescu aceste sîruri cuprindiatóre de o fapta pecâtu de insemnata pentru poporulu zlatneanu, pe atâtu si démna de imitatu. —

Camu la anii 185⅔ prin mesur'a catastrala se nedreptatîsera o parte a locuitoriloru de aici, mesuranduli-se pamenturile mai mari decâtu erau, precum si clasificandu-se mai susu decâtu le erá cualitatea; acest'a a devenitu de acolo, câci poporulu de aicea nu aveá din sinulu seu conducatori la acea mesura, ci nisce trasi impinsi din lumea tóta, cari cu scopu de a-lu asuprí, lu impovarara atâtu cu mesur'a pamenturiloru

câtu sî cu classificarea acelor'a. Insa ce sa vedi! De multeori voindu cineva sa faca reu, face binc; câci mai tardîu la mesur'a generala geometrica aflandu-se diferintiele, summ'a cu carea in vre-o câti-va ani se platise mai multu in dare, veni a se re'ntórce, sî acést'a faceá pentru comun'a Zlatn'a sî apertinentiele eii 8600 sî atâti'a florini v. a. Unii din competintii la acésta summa, cari erau petrunsi de inaintarea binelui comunu, staruiau a preface summ'a acést'a intr'unu fondu scolasticu, ear altii a-i primí la mâna, incâtu Comitatulu se vediù indatoratu a emite din sinulu seu (in persón'a dlui Vicenotariu comitatensu B. Arányi) unu individu, spre a cercá sî complaná diferintele, care sî esîndu in fati'a locului conchiamà adunarea celoru competenti la relaxatu, unde intre altii fura chiamati sî Parochii locali. D. Vicenotariu, dupace descoperì adunârei missiunea sea, intr'o cuventare acomodata sî bine nimerita in limb'a româna le enarà starea cea deplorabila a scó eloru, precumu sî scaderile, ce provinu din lips'a acelor'a. Pre DLui lu urmara apoi Parochulu unitu Blasianu sî celu gr. orientalu Damianu, insa ce sa vedi? sgomotu, nemultiamiri, murmurâri din partea unor'a, ear din partea altor'a lacrimi de bucuria, in sfarsîtu cerendu-se de câtra d. Vicenotariu parerile celoru adunati, dorere! preponderara cei rei pre cei buni, ba unii se slobodîra la reflessiuni atâtu de dure, incâtu staruitorii, precum sî d. Vicenotariu si-perdura atâtu voi'a, câtu sî speranti'a de a reusî la scopulu doritu.— Norocirea fu insa, ca Parochulu Damianu, care mai avusese de a face astfelu cu poporulu,— si-reculese poterile sî intr'o cuventare miscatóre de inimi, stórsa din viéti'a poporului, pasî la complanare, propunendu-le intre altele o pactare intre trupu sî sufletu, cá adeca sa concéda unulu altui'a jumetate, sî asiá dupa unele greutâti i succese cá jumetate sa tréca la fondulu scolasticu, ear ceealalta jumetate pentru fiacare competinte sa se erueze in dare cá relaxatu, dupa care d. Vicenotariu numai decâtu facù a se luá protocolulu, carele se sî subscrise de cei de fatia, afara de unii putîni, cari voira pâna in capetu a fi cons cuinti reutâtîloru, ba acei'a se mai vedu sî pâna astadi agitandu, tocmai cá dupa foculu de paie sperlele, care radicandu-se in aeru, se stingu sî se nimicescu. Suntemu insa tare convinsi, ca Incl. Comitatu, cá unulu carele au avutu tóta bnnavointi'a a ne sprijiní intreprinderea, va pune stavila astorfelu de corifei cutezatori.

In dîu'a urmatóre conchiamà d. Vicenotariu adunarea apertinentieloru Trampoiele sî Valeadosului, cari inca aveau dreptu la relaxatulu predisu, insa dorere! câci aici, neavendu d. Notariu sprijóna, ba tocmai dincontra Parochulu din Trimpoiele (câci celu din Valeadosului nu erá de fatia) incepù a vaierá starea cea deplorabila a poporului, sî mergendu cu esemplu reu, facù cá silintiele D. Vicenotariu sa remâna fâra resultatulu doritu.

Dreptaceea, Domnule Redactoru, manecandu din dîs'a lui Senec'a: „Gratus non est qui remotis arbitris gratias agit“, vinu a aduce in consimtiementulu poporului zlatneanu, Dlui Vicenotariu precum sî Dloru Preoti prenumiti cea mai cordiala multiamita, de sî sciu, ca aceea au priimit'o atunci, candu au seceratu fruptulu dorintieloru loru. Ear Trampoienarii sî Valeadosenii, cari alungara fapt'a cea buna, cá sî Gergesenii pre Christosu, si-voru priimí de siguru resplat'a nemultiamirei dela insîsi urmatorii loru. +

Din Vienn'a scrie fói'a septemanala „Die Zukunft“, ca subcomitetulu compusu din comitetulu finantîalu, pentru de a cercetá, carea este in adeveru summ'a de deficitu pe anulu 1865, au ajunsu la tristulu resultatu, ca deficitulu calculatu de ministrulu de finantie cu 29,985,046 f., in realitate suie la 77,774,066 f.— Mai departe crede acestu comitetu, ca in preliminariulu pe 1865. nu se cuprindu unele spese, care negresîtu voru trebuí sa se faca; de aceea e de parere, ca déca in erogate nu se voru face reductiuni insemnate, lips'a pe anulu 1865 se va urcá inca multu preste 77 millióne florini v. a. —

Foile oficióse publica p. n. resolutîune dto 26 Novembre, in urm'a cârei'a numirea de pân' acum a bisericei resaritene ortodoxe, in totu comerciulu publicu oficiosu se va schimbá din „greco-ne-unita“ in „greco-orientala“, — unu pasu insemnatu sî acest'a câtra indreptatîrea mai buna a acestei biserici. —

Cancelari'a aulica ungara au emisu câtra tóte oficiele din Ungari'a o ordinatîune, prin carea cu privire la diplom'a din 20 Octobre 1860 diregatorieloru politice sî judiciale se demânda, cá la tóte resolutîunile, ce le dau, sa se intrebuintieze limb'a aceea, in carea e scrisa rogarea. O mesura, carea de siguru va fi salutata de natiunalitâtîle nemagiare cu cea mai mare bucuria; numai de n'aru patî-o sî ea cá alte ordinatiuni totu in obiectulu acest'a: a se pune — ad acta!

Varietâti sî noutâti de di.

Printiulu nostru de corón a a inceputu activitatea sea publica cu unu actu de nobila filantropia: cu infiintiarea unui spitalu grandiosu, care va portá numele: Fundatîunea Rudolfiana, sî se sacrà cu mare solenitate in 12 Decembre c. n.—

(O anecdota din Rom'a.) De curendu avendu Pap'a convorbire familiara cn unu Cardinalu, sî venindu vorb'a la necasurile cele grele ale scaunului papalu: Cardinalulu voi sa mângaie pre Pius cu aceea, ca corabi'a bisericei totu nu va perí. „Adeveratu, respunse Pap'a pe scurtu, ca corabi'a nu va perí, dar ce voru facc pasagerii de pe dens'a? !—

(Bugetulu cetâtii Parisu pe anulu 1865.)

Veniturile ordinarie facu		130,197,863 frc.
Veniturile estraordinarie		10,553,000 frc.
la olalta		140.750,863 frc.
Lânga acestea se mai adaugu venituri suplementarie sî speciale cam	— —	15 mill.
Spesele ordinarie facu	—	84.646,124 frc.
Spesele estraordinarie	—	56,104,739 frc.
la olalta		140,750,863 frc.

Dintre posturile de spese vinu cu deosebire a se accentuá:

pentru instructîunea poporului	4,473,101 frc.
pentru curatîrea strateloru	12,847,900 frc.
preste totu pentru sustînerea pardoselei de strate, etc.	22,447,595 frc.

Suntu mai departe in bugetulu anului 1865 provediute:

pentru architectura sî artele frumóse	4.752,000 frc.
pentru rennoirea strateloru	9.000,000 frc.
pentru intreprinderi mari, cari suntu a se aduce la deplinire cu ajutorinti'a statului	25,177,846 frc.

(Contributîunea in naturale.) Din Timisiór'a se scrie cu datulu 24 Dec., ca administratorulu comitatulu temesianu la insarcinarea din partea locotîintici au emisu o publicrtîune, ca pentru de a se aduce locuitorii in stare, de a-si platí contributîunile restante, ministeriele de resbelu sî de finantie, in contielegere cu Cancelari'a aulica ungara s'au invoitu, cá de astadata contributîunea sa se platésca in bucate, care se voru cará la mai multe statîuni anumite sî despre care li se voru dá cuietantie, ce apoi la c. r. diregatorie de dare voru avé valid tate de bani gat'a. — Aru fi mare binefacere, candu mesur'a acést'a s'aru estinde sî asupr'a Sranniei, unde cam in generalu suntu bucate, dar nu se potu vinde. —

Principatele române unite.

Mesagiulu tronului.

(Continuare sî capetu din nr. 98 sî 99.)

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

De astadi, d-loru, aveti a incepe importantele d-vóstre lucrâri.

Cea mai importanta din aceste lucrâri, d-loru deputati, este cestiunea financiara sî cercetarea socoteleloru aniloru trecuti. Sî in un'a sî in alt'a, Eu reclamu totu luminatulu d-vóstre concursu, totu neaternatulu d-vóstre controlu.

Ecuilibriulu finantieloru nóstre de mai multi ani este sdruncinatu. Acést'a a fostu consecuinti'a logica a impregiurariloru, prin care amu trecutu. Deficitulu, neinsemnatu cu bogatîile nedesvoltate inca ale tierei, ce astadi lu-avemu, a provenitu in mare parte din caus'a unei mari datorii, ce Guvernulu Meu a mostenitu de la Guvernele de mai 'nainte; a provenitu asemenea din caus'a mai multoru creatîuni, efectuate in anii din urma, cá cerute de nóu'a nóstra organisatîune, sî pentru care fóst'a adunare nu s'a ingrijitu a afectá sî resurse indestulitóre pentru infiintiarea sî intretînerea loru. D-vóstra veti pretiuí insa, ca o organisatîune cu totulu patriarchala, nu s'a potutu transformá intr'o organisatîune moderna, reclamata de Conventîune sî de indestularea trebuintieloru toturoru claseloru societâtii nóstre, nu s'a potutu operá fâra sporire de cheltuieli; cu tóte acestea, afara de deficitulu mostenitu din anii trecuti, cheltuielele anului 1864 s'au acoperitu prin venituri normale ale acestuiasi anu, fâra cá sa fi fostu trebuintia de a sporí sî sarcinele contribuabililoru.

Subventîunea, ce Statulu da casei de indemnisare a proprietariloru de mosîi pentru rescumperarea clâcei, va aduce insa unu insemnatu golu in budgetulu receteloru nóstre pe anulu fiitoru.

Ministeriulu Meu de finantie ve vá presentá budgetulu generalu pe esercitiulu acestui anu. Din espunerea de motive a acestui budgetu, D-vóstra, Domniloru Deputati, ve veti convinge ca tiér'a nu are de ce a se ingrijí pentru fiitoriulu eii financiaru. Cu ordine, cu economia, sî cu putine sacrificii din partea contribuabililoru, cerute aceste de impregiurârile escep-

tiunale in care ne aflâmu, in curendu vomu ajunge la restabilirea equilibriului intre veniturile sî cheltuielile nóstre.

In privinti'a socoteliloru aniloru trecuti, ele, Domniloru Deputati, vi se voru infatîsiá in deplina lumina. Curtea de computuri astadi functîunéza; ea are dreptulu sî datori'a de a cercetá cu scrupulositate intrebuintiarea baniloru publici.

Aici nu se implinesce chiamarea D-vóstre.

D-vóstra, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, aveti mai cu deosebire missiunea de a consolidá Statulu Românu; D-vóstra aveti missiunea a intarí basele sî trainici'a institutîuniloru constitutîunale, mai trebuitóre in Romani'a, de câtu ori sî unde airea, pentru ca ele aicea suntu sorgintea totturoru poteriloru Statului.

Aceste base au fostu in anii trecuti prea multi sdruncinate prin intrigele sî luptele partideloru; ele nu se potu reintarí, de câtu prin o strinsa armonia intre tóte poterile Statului.

Feriti dar nóuele corpuri legiuitóre de calea periculósa, in care atâti'a ani au umblatu desfiintiatele Camere; ganditi Domniloru, ca nóuele adunâri compromise, totulu este in periculu, totulu este chaosu sî pentru autonomía sî ch'aru pentru natîune.

Institutîunile nóstre s'au complectatu prin infiintiarea Senatului, carele, cá corpu ponderatoru, compusu din elemente conservatrice, puternicu de esperiinti'a dobandita in conducerea afaceriloru generale sî judetîane ale tierei, va sci a ferí ciocnirile intre poterile Statului, va mantîné equilibriulu intre densele, sî asiá va aperá neatinse, pactulu fundamentalu sî libertâtile publice ale Romaniei.

Sî Senatori sî Deputati, D-vóstra in patriotismulu sî in luminile D-vóstra veti gasí dar mijloculu de a ferí nóuele adunâri sî tiér'a de luptele, care in trecutu le adusesera pe marginea prapastiei.

D-vóstra veti intielege, cá sî Mine, cum a intielesu sî tiér'a in dilele de 10—14 Maiu, ca autoritatea nu este necompatibila cu libertatea. Negresîtu, Domniloru, numai intinderea votului electoralu, numai emanciparea clacasîloru, nu se póte dîce ca nu suntu acte liberale. Ei bine ce conflicte, ce desordine, aplicarea acestoru dóue mari reforme, un'a politica sî alt'a sociala, n'aru fi produsu in tiéra, déca Guvernulu Meu n'aru fi avutu autoritatea care i a dat'o plebiscitulu?

D-vóstra veti sprijiní acésta autoritate producatóre de bine.

Dorinti'a sî ambitîunea Mea este sî va fi, de a face cá poporulu românu sa dobandésca, sub Domni'a Mea, tóte libertatîle de care se bucura natîunile cele mai inaintate.

Déca de astadi nu deschidu mân'a intréga, este pentru ca nu odata s'au vediutu partiturile anarchice servindu-se de armele libertâtii, de presa sî de tribuna, spre a ucide libertatea; este pentru ca nu voiescu a espune la furtuni, tinerele nóstre institutîuni, inainte de a prinde radacini in pamentulu Romaniei.

Aceste institutîuni odata consolidate, fiti fâra grija pentru fiitoriu. Cu aceste institutînni, tóte intemeiate pe sistemulu electivu, dela Comuna pâna la Statu, de la basa sî pâna la culme, numai Guvernele rele sî arbitrarie nu mai suntu cu potintia in tiér'a nóstra.

Câtu pentru Mine, D-loru Senatori, sî D-loru Deputati, precum amu declarat'o sî desfiintiatei Camere V'o declaru sî D-vóstre, sî acést'a in tipulu celu mai solenelu. Eu amu consciinti'a missiunei Mele, care este de a fondá Statulu sî societatea romana pe bas'a drepturiloru vechei nóstre autonomii, pe bas'a mariloru principii ale egalitâtii sî civilisatîunei moderne. Acésta missiune voiu scí a o indeplini in totu tempulu sî in tóte impregiurârile.

Asiá dara, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, pasîti cu energía in indeplinirea mandatului D-vóstre.—Autoritatea ce natîunea Mi-a dat'o in 10—14 Maiu, Eu astadi o impartasiescu cu D-vóstra. Apucati-va seriosu de lucru. In cercetarea legiloru, ce vi se voru presentá, puneti acea lealitate care decurge din tari'a convictîuniloru, care da potere consilieloru, sî care dovedesce cu atât'a mai multu credinti'a sî patriotismulu cetatianului. Dati sinceramente Guvernului meu concursulu luminiloru Domniei-vóstre. Aduceti-va aminte sî acum sî totdeun'a, prin dorerós'a ispita, prin care a trecutu tiér'a, ca nu este progresu, ca nu este ordine sî libertate, fâra o intielegere deplina intre deosebitele poteri ale Statului.

Ajutatî-Me in stingerea partideloru, prin infratîrea totturoru claseloru sotîatâtii nóstre sub unu singuru drapelu, acel'a alu binelui comunu. Sub acestu drapelu toti si-potu dá mân'a fâra umiliatîune.

Eu suntu celu d'antâiu a aruncá unu velu asupr'a dororosului trecutu; dorescu cá nóu'a era, in care astadi pasiescu Romanii, sa fia nu numai de libertate sî de egalitâte, dara sî de pace sî de infratîre; — sî de aceea, sî intindu mân'a, fâra deosebire, la toti fiii tierei, chiamandu-i de a contribuí la marirea sî fericirea Romaniei.

D-vóstre, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, Me veti urmá pe acésta cale. D-vóstra veti fi cei antâiu a dá esemplulu pacei sî alu infratîrei. Acést'a va marí inca poterea morala a consilieloru sî a lucrâriloru D-vóstre; câci facendu asiá, atunci'a toti veti vorbí sî lucrá in numele Romaniei; câci toti: Preoti, vechi sî inalti functîunari ai Statului, magistrati, oficieri, proprietari, specialitâti, negotiatori sî voi fosti clacasi, astadi stapâni liberi pe bratiele sî ogórele vóstre, toti pe carii astadi va vedu impregiurulu Meu, toti sunteti insasi Romani'a.

Câtu pentru Mine, Domniloru Senatori sî Domniloru Deputati, acést'a este cea mai frumósa dî a vietiei Mele; pentru ca, dupa ce pentru unu minutu, spre a salvá natîunea sî societatea româna, amu fostu nevoitu a Me pune mai pre susu de legi, Eu astadi Me aflu in fericit'a positîune de a pune in aplicatîune nóuele institutîuni ale Romaniei, incredintîandule inimei, inteligintei sî patriotismului unei adeverate representatîuni natîunale.

Domnedicu dar sa binecuvinteze lucrârile D-vóstre.

Domnedieu sa faca, cá ele sa astérna marirea sî glori'a natîunei.

Domnedieu sa ocrotésca Romani'a.

(Subscrisu) ALESSANDRU IOANN I.

(Contrasemnati.) Cogalnicénu, N. Cretiulescu, L. Steege, N. R. Balanescu, Generalu Manu.

6 Decembre 1864.

Notiti'a din numerulu nostru penultimu, imprumutata dintr'alte foi, ca generalulu Florescu aru fi denumitu Vice-presiedinte alu camerei, vine a se indreptá intr'acolo, ca nu la camera, ci la senatu e vice-presiedinte, ear v.-pres. camerei si-lu va alege camer'a insasi.

Se vorbesce, ca ministrulu Cretiulescu va merge la Constantinopole in loculu d. Negri.

Intre Gubernulu romanescu sî Curi'a papala amenintia unu conflictu. Curi'a adica a facutu remonstratîuni fórte serióse incontr'a seminarului romano-catolicu din Iasi, ne voiudu a concede, cá unu institutu pentru crescerea preotîloru romano-catolici sa fia subordinatu unui mirénu ereticu, adeca ministrulu romanescu. Suntemu fórte curiosi la desvoltarea acestei afaceri.

Siedinti'a cea d'antâiu a camerei nu s'a potutu tiné, nefiindu de fatia numerulu de lipsa alu membriloru.

In pârtile Besarabiei, ce le a recastigatu Romani'a, se continua schimbârile cele marí, despre care amu atinsu ceva sî noi: Bulgarii se tragu la Russi'a, sî locurile loru le ocupa colonii romanesci, câror'a statulu le da emolumente fórte insemnate.

O Enciclica papala.

Cu putînu nainte de serbatorile de acum ale bisericei apusene (in 8 Decembre) Pap'a au emisu o hartía papala (Enciclica), in care dupa obiceiulu Curiei romane espunendu sî afurisindu eresíele, ataca 80 de puncte din sciintiele moderne sî staruiesce pentru unu felu de reasiediare a loru sub scutulu bisericei romano-catolice. Ea prin principiele, ce desvalesce, a facutu mare sensatîune, cu deosebire in tierile romano-catolice, sî a produsu mai preste totu efectu neplacutu, câci se pune in contradîcere sî cu principiele moderne de statu, precum sî cu principiele libertâtii, la care s'au aventatu sciinti'a sî consciinti'a in dilele nóstre. „Press'a“ din Vienn'a dîce despre acésta Enciclica urmatórele:

E cu dreptate, cá o referata, ce curge nemijlocitu din serbatorile nascerei Domnului, sa se ocupe in lini'a d'antâiu cu afaceri bisericesci. Incepemu dar cu despomenit'a Enciclica papala contr'a resultateloru sciintiei moderne sî contr'a influintieloru eii asupr'a statului sî a societâtii, sî la acést'a ne vedemu indemnati cu atât'a mai vertosu, câci politic'a propria a serbatu sî ea mai de totu in serbatorile nascerei.— Apoi face sa urmeze ceeace i se scrie din Parisu in 24 Decembre (in ajunulu Craciunului): Enciclic'a aici pretotindinea face celu mai reu efectu; regimulu vede in manifestatîunea acést'a apa, ce vine la mór'a lui. Fiindca dens'a denéga potestâtii civile tóta influinti'a indreptatîta asupr'a afaceriloru religióse, declara biseric'a egalu indreptatîta cu statulu, atribue religiunei catolice sî in statu preferintia inaintea totturoru celoralalte, néga libertatea consciintiei, posibilitatea impacârei intre Rom'a sî progressu, intre liberalismu sî civilisatîunea moderna: de aceea se dîce aici in cercuri cu influintia, ca dupa principiele conservate de Curia guvernarea staturiloru de astadi preste totu e cu nepotintia, sî asia se concheia, ca prin urmare — trebuie guvernatu fâra Curia.“ —

La acestea „Press'a“ adauge din parte-si : Nu e tréb'a nóstra, a cercetá, déca cu acésta cuprindere a enciclicei se merge prea departe. Nóue ni se pare enciclic'a Papei cá o lovitura grea in apa. Nici candu nu se puse Curi'a romana in contradîcere mai flagranta cu cele mai indreptatîte recerintie ale spiritului tempului, ale dreptului scrisu sî nescrisu, sî nici candu nu avù mai putînu prospectu de a reesî cu negotîatîunile sele. Sciinti'a moderna merge mersulu seu, sî nu va suferí a se impedecá prin anatem'a, ce purcede din Vaticanu. Dar directu sî indirectu se condamna sî maxime de acelea, care au trecutu in viéti'a de dreptu a multoru popóre, precum mai cu séma cele urmatóre : „Potestatea civila, mantînuta chiaru sî de unu domnitoru necredinciosu, are dreptu mijlocitu, negativu in afaceri religióse, d. e. de : Exequatur — statulu sî biseric'a potu fi despartîte.“

„In dîlele nóstre, continua „Press'a“, nu mai e de folosu, cá biseric'a catolica, cu eschiderea altoru confessiuni, sa fia biseric'a de statu. Libertatea civila a culteloru, sî libertatea data fiacârui'a, de a publicá totu felulu de opiniuni sî cugetâri, suntu recerintie ale statului de dreptu. Este de lipsa óre, a combate negatiunea acestoru principie ? Adeveratu ca Austri'a a 'ncheiatu óre candu concordatulu, dar de atunci a datu legea pentru protestanti. Nu este statu in Europ'a, care nu s'aru sguduí mai multu ori mai putînu in temeliele sele, candu aru ajunge la valóre opiniunile papale, nici chiaru Spani'a, unde celu putînu libertatea pressei are dreptulu seu. Ce póte fi urmarea acestei manifestatîuni, decâtu preocuparea sî suspiciunea contr'a intentîuniloru Curiei ? Restaurarea principieloru Papei Hildebrand in teoria, pe hartía, se póte ; in fapta Curi'a romana nici ca le-a lapedatu vr'odata. Dar realisarea, esecutarea loru in consciinti'a sî viéti'a de dreptu a staturiloru este curatu cu nepotintia, sî cá celu mai elocuinte aperatoru alu conventîunei din 15 Septembre acum a pasîtu la mijlocu Curi'a insasi. Déca se enuncia renitinti'a Romei, de a se co'ntielege cu progresulu, cu liberalismulu sî cu civilisatîunea moderna, acest'a este unu limbagiu, decâtu care nu póte fi altulu mai pe fatia, dar sî mai fatalu pentru Rom'a. —

Prospectu politicu.

De multu se totu vorbesce despre negotîatîuni secrete intre Franci'a sî Prussi'a, care s'aru incepe cu aceea, ca Prussi'a aru cede Franciei unu stratu mare de carbuni de pétra. Ceva mai positivu in privinti'a acést'a insa nu scie sa comunice nici o fóia. (Dupa scirile mai nóue statulu francesu cá atare n'are nici o scire despre acestu lucru.)

In caus'a ducateloru germane dela Elb'a inca nu s'a mai facutu nici unu pasu decisivu, sî precum se vede, va trece inca multu, pâna se va face. — Intr'aceea staturile mai mici germane facu conferintie preste conferintie, pentru de a se aperá de preponperanti'a Prussiei ; dar decisiunile acestoru adunâri nóue celu putînu ne sémena fórte multu cu convorbirea sióreciloru, de a pune pisicei clopotu ; dar candu venì vorb'a la: cine ?, atunci se retrasera toti prin gaurile loru.

Itali'a va dimissiuná la 100,000 de soldati, sî pecâtu mesur'a acést'a nu place unoru sanguinici, precum d. e. generalului Bixio, care o-a reprobatu in publicu in camera, asiá dincontra a fostu aprobata de maioritate cu multiamire. Câci candu generalulu Lamarmora a reprobatu fal'a cea mare a lui Bixio sî a dîsu, ca sângele armatei este celu mai curatu sânge alu tierei sî trebuie crutiatu, ca statulu are lipsa de odichna, ca nu e periculu ca Austri'a va atacá Itali'a: atunci cuventulu acest'a alu primului ministru a fostu insotîtu de vii acclamatîuni. — Prin reductîunile acestea in armata bugetulu militaru se usiuréza cu 50 millióne franci.

Enciclic'a papala, (despre carea mai susu), a facutu sensatîune, dar n'au impedecatu pre regimu sî parlamentu, de a hotarí, ca tóte monastirile din Florenti'a, de care are lipsa statulu la transpunerea capitalei, sa se iee in dispositiunea acestui'a. —

In Spani'a s'a deschisu parlamentulu ; statulu va sa faca unu imprumutu de 400 millióne.

Ceea-ce apasa mai multu séu mai putînu tóte staturile Europei, suntu crisele finantîale, produse prin desele resbóie ale aniloru din urma. Franci'a, cu Imperatulu Napoleonu in frunte, aru avé cea d'antâiu chiamare, a proclamá pacea sî desarmarea. Vomu vedé la anulu nou séu la deschiderea camereloru. —

Sessiunea corpului legislativu din Franci'a se va deschide, dupacum se aude, intre 7 sî 13 Ianuariu. Cabinetulu din Parisu crede, ca cabinetulu austriacu, in urm'a asecurâriloru de pace din partea Franciei sî a Englitérei, va face reductîuni in armata.

Nr. 46—3 **Concursu.**

Indurandu-se Maiestatea Sea apost. ces. reg. a concede preagratiosu, cu préinalt'a Sea decisiune din 10 Augustu a. t. cá in casulu acel'a, candu docintii privati aru voí a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Sabiiu sî Clusiu in limb'a româna, sa se priimésca la studiile respective deschilinitu 2—3 docinti privati, cari pentru ca voru prelege 4—5 óre pe septemâna, deosebi studiele practice (collegia practica), voru poté fi recomendati la recastigarea unei remuneratîuni semestrale in summa de 200 f. pâna la 250 f. v. a. avendu prelânga acést'a indreptatîre a priimí dela auditori mai avuti didactrulu pe fiesce care semestru,— in casu insa, candu aru tînè prelegerile acestea vre'unu professoru ordinariu academicu,— atunci acest'a va poté fi recomendatu la o remuneratîune semestrala de 150—160 f. v: a.

La urma sa obsérva, cumca tempulu intrebuintîatu la vre-o academia, cá docinte privatu, nu se va numerá intre anii de serviciulu de statu.

Voitorii de a concurge la acestu postu au de a predá suplicele loru de concurintia, pâna in 10 Gerariu directîuniloru academice respective,

Sabiiu in 28 Novembre 1864.

Dela Guvernulu reg. transsilvanu.

Nr. 48—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci de I. sî II. clasa din opidulu Lipov'a se deschide concursu pâna in 31 Decembre a. c. s. v.

Emolumentele pentru fia-care statîune suntu 262 f. 50 xr. v. a. 2 jugere de livada, ¼ jug. de gradina, 30 cubule de grâu, 14 orgii de lemne sî cortelu liberu, — pre lânga propunerea sciintieloru in limb'a româna si serba.

Doritorii de a ocupá vre'unu postu din acestea, suntu avisati a substerne deschilinitu acestui diecesanu Consistorium recursurile sele, cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolvate, despre servitiulu de pâna ací, sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a consistoriala scolastica in Timisiór'a in 17 Novembre 1864 tînuta.

Diecesanulu Consistoriu alu Timisiórei.

Nr. 49—1 EDICTU,

Tom'a Stoia din comun'a Sebisiulu de josu, scaunulu Sabiiului, carele de siepte ani, au parasitn cu necredintia pre legiuit'a sea sotîa Ioanna Docanu, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, sî nu se scie loculu aflârei lui, de óre ce sotî'a lui au pornitu procesu de despartianie asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea subscrisului scaunu Protopopescu, cu atât'a mai siguru, câci la din contra, sî in absenti'a lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale b sericei nóstre gr.-orientale;

Dela scaunulu Protopopescu, gr. orient. alu Tractului alu II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu 20 Decembre 1864.

I. Pannoviciu m. p.,
Protopopu.

Nr. 47—1 ANUNTIU.

Institutu de crescere sî instructîune.

In institutulu meu de crescere sî instructîune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare dî atâtu eleve esterne câtu sî internânde. Programe pentru interesati, atâtu in privinti'a instructîunei câtu sî a conditîuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aprópe, despre principiele sî organisatîunea institutului impartasiesce— din bunavointi'a— P. Protopopu Hanni'a.

Sabiiu 13 Decembre 1864.

Philippine Berraud.
Strad'a Pintenului Nr 361.

Nr. 50—1 **Anunciu literariu.**

In tipografi'a lui Georgiu de Closius se afla de vendiare „Carte de Esercitiu“ in computulu celoru patru specii cu numeri intregi cunoscuti sî necunoscuti pentru scólele poporale române I., II. III., compusa de Aaronu Necsi'a fostulu invetiatoru comunale. —

Pretiulu e 28 xr. v. a.

Sabiiu in 14/26 Decembre 1864.

CORESPUNDINTIA. Brasiovu, Venetî'a, Salisce, Gurarîului etc. Cele tramise, parte fiindu intardîate, parte necuprindiendu ceva deosebitu, nu se potu priimí. — Zlatn'a. Ati priimitu cele tramise ? — B. B. B. Respunsulu urméza.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a loiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 101. ANULU XII.

Sabiiu, in 24 Dec. 1864. (5 Ian. 1865.)

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Telegramu alu „Tel. Rom."

dto Vienn'a 3 Ian. c. n. 1865.

Astadi s'a publicatu in Gazet'a vienesa Mitropoli'a. Bucuria generala intre Români. Sa traiésca Maiestatea Sea! Sa traiésca Escellenti'a Sea Mitropolitulu nostru! Binecuventarea lui Domnedieu asupr'a Mitropoliei!

Altu telegramu alu „Herm. Ztg." etc. dto Vienn'a 3 Ian. dîce, mai pe largu: Partea oficiósa a „Gazetei vieneze" publica unu preainaltu autogramu imperatescu câtra Patriarchulu sî Mitropolitulu Masîrevic, care dîce: Maiestatea Sea au incuviintiatu, cá congressulu natîunalu pentru pertractarea afaceriloru bisericesci, scolare sî fundatîunale etc. sa se conchiame la Carlovitiu. Totdeodata cu congressulu natiunalu va fi conchiamatu sî sinodulu Episcopiloru gr. or. serbesci, parte pentru de a face alegerile pentru Episcopi, parte pentru de a representá partea bisericésca in mentiunat'a afacere fundatîunala.—

Unu alu doilea autogramu p. n. incuviintiéza, cá pentru Românii greco-orientali ai Transsilvaniei sî Ungariei sa se 'ncuviintieze o mitropolia autonóma, coordinata cu cea serbésca, sî biseric'a episcopésca din Transsilvani'a sa se radice la demnitatea de mitropolia, sî pre Episcopulu Baronu de Siagun'a lu denumesce Mitropolitu.

In fine caus'a cea drépta sî sânta a Româniloru austriaci de religiunea greco-orientala: multu dorit'a nóstra Mitropolia au ajunsu resolvirea dorita! In fine oftarea loru seculara a fostu ascultata sî implinita! In fine lacrimele loru de intristare s'au prefacutu in lacrimi de bucuria!

Scriemu aceste sîruri sub gigantic'a impressiune a momentului, ce ne arata in realitate, in adeveru, ceea-ce parintii nostri, mosii nostri au doritu indesiertu, ba ceeace dór nici a dorí nu mai cutezau. Inim'a in atari momente este prea plina, mintea prea ocupata de ide'a cea mare, ce a luatu trupu, decâtu sa-si póta esprime in cuvinte demne bucuri'a sea, multiamit'a sea, sperantiele sele in venitoriu. De aceea sî punemu stavila simtieminteloru sî cuvinteloru nóstre, sî ne marginimu pelânga a comunicá scirea de susu, carea suntemu siguri, ca precum de fratii nostri din Vienn'a, asiá sî de toti fratii nostri din Austri'a sî sî afara de Austri'a va fi intempinata sî salutata cá o adeverata buna-vestire.

Laudatu fia numele Domnului, care cu acestu daru crescu „a cercetatu pre poporulu seu!" Gloria cavalerescului Domnitoru sî Imperatu, care prin actulu acest'a a trasu o legatura nóua neperitóre intre tronulu Seu strabunu sî intre credinciosulu poporu romanescu! Multiamita veneratului Archipastoru, care prin spiritulu seu, prin staruinti'a sea a sciutu conduce biseric'a câtra ajungerea acestei tînte mantuitóre! Multiamita toturoru aceloru barbati români coreligiunari, cari in acésta mare causa au datu concursulu loru neobositului Archiiereu! Salutare toturoru fratîloru de unu sânge sî de un'a credintia din sant'a Mitropolia!

Acestea suntu vrârile nóstre pentru SS. Serbatori.

Sabiiu in 23 Decembre. Telegramulu, ce-lu comunicâmu in fruntea foii nóstre de astadi, strabatù cu rapejunea dorintiei implinite prin cetatea nóstra sî reunì inteliginti'a româna rasariténa: preoti, amploiati, oficieri c. r., professori. negotiatori sî cetatieni privati la unu actu inaltiatoriu de inimi. Din indemnulu seu propriu, inteliginti'a laudata se adunà astadi la 12 óre in sal'a seminariala sî plecà in numeru de vreo 30 persóne, pentru de a aduce reverinti'a sî omagiele sele veneratului Archipastoru, Episcopului Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru infiintiarea mitropolici. D. Vicepresiedinte alu Tablei regesci sî alu dietei transsilvane, Ioann Aldulean u, la rogarea obstésca, conduse respectabil'a deputatiune la Escellenti'a Sea P. Episcopu, sî in cuventu demnu sî insufletîtu dete espressiune bucuriei loru sî a toturoru Româniloru pentru infiintiarea mitropoliei, precum sî veneratîunei, iubirei sî multiamitei câtra Escellenti'a Sea, acum Mitropolitului sî Archiepiscopului nostru, care in contielegere cu fiii cei demni ai natiunei sî ai bisericei s'a luptatu cu neobosintia pentru castigarea acestei dorintie ferbinti a Româniloru austriaci. Adunarea la sfarsîtu aduse intreitu: Sa traiésca! entusiasticu pentru Esc. Sea, care din parte-si, petrunsu invederatu de caldele cuvinte rostite, esprimà multiamit'a sea câtra Domnedieu sî câtra cavalerescului Imperatu, care in inalt'a sea intielepciune sî dreptate a proclamatu depe gloriosulu tronu alu strabuniloru sei marele principiu alu indreptatîrei egale a bisericeloru crestine; in fine recunoscintia câtra toti, cari au conlucratu prin cuventu sî fapta la realisarea acestui lucru sântu. Ear celoru de fatia le urà a ajunge sî a petrece ss. Serbatori cu bucuría impreuna cu familiele loru, care Apostolulu Pavelu le numesce bisericele din casele loru, câci tóta cas'a, unde se face rogaciune câtra Domnedieu, este o biserica.— Cu carea toti, plini de mangaiere in inimele loru, urandu inca odata Esc. Sele, se departara, pentru de a transplantá bucuri'a loru sufletésca sî in cercuri mai largi sî totu mai largi.

Diuarulu „Die Zukunft" despre Românii din Transsilvani'a sî Ungari'a.

Diuarulu „Die Zukunft", ce ese in fascióre septemanale in Vienn'a sî are de problema intre altele sî aperarea intereseloru popóreloru foste subjugate sî fâra drepturi din Austri'a, aduce in nrii sei VI sî VII. unu articulu remarcabilu despre Românii din Ungari'a sî Transsilvani'a, care -lu reproducemu sî noi mai intregu in traducere libera.

Popórele cele mai reu sclavite avura deapururea sî sórtea aceea de a fi clevetite mai tare; câci totdeun'a au avutu subjugatorii obiceiulu celu reu, a adauge la nedreptatea, ce o seversiau asupr'a celoru subjugati, sî batjocur'a sî vatamarea din trufia. Asiá se portau in tempurile de mai nainte sî Magiarii cu Românii. Natîunea româna sub domni'a constitutîunei vechi feudale a Ungariei erá intreitu fâra dreptu: in privinti'a natîunala, politica sî religiunara. Românulu, devoiá a-si eluptá pe atunci vre-unu cercu de activitate in viéti'a publica, trebuiá sa se hotarésca la renegatîune intreita; trebuiá sa-si renege credinti'a sea ortodoxa sî sa tréca la uniune, trebuiá sa se instraineze de limb'a sî natîunalitatea sea sî sa se arunce in bratiele magiarismului sî ale interesului acestui'a, trebuiá sa servésca pe terenulu politicu acestoru interese contr'a natîunei sele. Dreptu schimbu tristu pentru acésta perdere a nobilitâtii sele de omu sî a drepturiloru sele celoru neperitóre se dedeau apoi Românului nobilitatea magiara de classa sî privilegiele eii.

Noi suntemu destulu de drepti, pentru de a 'mputá vin'a acestoru rele apesatóre cu multu mai multu constitutîunei feudale de pe atunci decâtu natîunei magiare; dar fiindca multîmea cea multu precumpanitóre a nobilimei ungare se tîneá de natîunea magiara, fiindca acést'a dispuneá de o posessiune enorma de pamentu, sî in poterea patronateloru dispuneá sî asupr'a justitiei sî administratîunei, precum sî asupr'a poteriloru economice de lucru ale poporului; fiindca in fine sî legislatîunea dieteloru sa aflá mai numai in mânile nobilimei mari sî comitatense magiare: de aceea se 'ntielege de sine, ca situatîunea acést'a veniá bine sî egemoniei (antaietâtii, conducerei) natîunei magiare. Sî 'n adeveru legislatîunea ungara inca in periodu.a dela 1791—1847, pecandu erá inca in valóre constitutîunea aristocratico-feudala, priimì acésta tendintia, pentr de a 'ntemeiá pe dens'a egemoni'a magiara.

Dar dreptatea cere, cá sa marturisimu sî aceea, ca Sasii

din Tranni'a pe asiá—numitulu loru pamentu sasescu (fundulu regescu) se aretara fatia cu Românii cá stăpâni asemenea de intoleranti, cá sî Ungurii sî Secuii, arogandu-si posessiunea privilegiata asupr'a unui teritoriu, care de altmintrea erá locuitu cea mai mare parte de Români cá indigeni, eschidiendu pre Românii dela dregatorii sî demnitâti sî umblandu cu aceeasi necrutiare a-i germanisá, cu carea umblau sî Magiari a-i magiarisá.

Urmarea firésca a acestei egemonii fu aceea, ca natîunea româna din Tranni'a sî din Ungari'a remase departe indereptulu apesatoriloru sei atâtu in cultur'a politica, câtu sî in bunastarea natîunala. Din acésta stare decadiuta a poporului românu, pentru carea erau de vina parte mare tocmai egemonii magiari sî germani, acesti'a concheiara in modu arogantu destinulu órecum fatalisticu alu Româniloru, ca acestia au a remané in veci Parii (sclavi) politici. . . Astfelu nedreptatea, ce se facuse acestei nefericite natîuni sute de ani, se proclamá cá unu titlu de dreptu, castigatu prin prescriptîune, cá Româniloru pentru toti vecii sa li se póta face nedrepta e !"

Apoi facendu „Die Zukunft" observatîunile sele, ca nedreptatea surpa in fine chiaru pre acei'a cari o au facutu, o demustra acést'a prin Istoria, ear cu privire la Români cu deosebire prin Istori'a anului 1848.

„Pecatele politice, dîce ea, sémena cu pecatulu stramosiescu in privinti'a aceea, ca urmârile loru se straplanta sî asupr'a generatîuniloru urmatóre. Asiá sî semenatur'a pecateloru politice, ce le facura Magiarii la an. 1848 contr'a celoralte popóre ale corónei ungare, resarira de nou la an. 1861; diet'a de Zagrabi'a (cea croata) declarà uniunea regatului triunitu cu Ungari'a stérsa dupa fapta sî dupa dreptu, sî mai tardîu diet'a de Sabiiu acceptà diplom'a din Octobre cu patent'a din Februariu, fâra de a amintí cu unu singuru cuventu uniunea Tranniei cu Ungari'a. Astfelu acea nefericita legislatîune din an. 1848, carea centralisandu tóta poterea in Pest'a, nimicise pe deplinu autonomi'a Tranniei sî degradase regatulu triunitu la provincia ungara, duse tocmai la contrariulu, acestei centralisatîuni, la desfacerea legaturei intre tierile corónei ungare, la simpl'a uniune personala. Tocmai din acea centralisatîune dar, carea tindeá sa contopésca intr'un'a tierile acestea prin unu regimu parlamentariu tîntitoriu la egemoni'a poporului magiaru, resultà perfect'a decompunere politica a acelui complexu de tieri.

Fia cá sî centralistii din scól'a Viennei, cari ravnescu la o asemenea esploatare a regimului parlamentariu in favórea preponderantiei germane, sa-si ia la inima marile invetiaturi ale anului 1848 !

Anulu acest'a a demonstratu, ca tóte devisele de fratîetate, egalitate sî libertate, de cea mai larga basa electorala, de parlamentarismu sî responsabilitate a ministriloru n'ajuta nimicu, déca institutîunile unui statu nu consuna cu adeverat'a stare a lucruriloru lui sî cu trebuintiele cetatîeniloru lui.

Ungariei se dete la 1848 ministeriulu eii propriu, dar acest'a n'a fostu ministeriu ungurescu, ci ministeriu magiaru, câci nu numerà intre membrii sei nici barem unu singuru Serbu séu Slovacu, Românu séu Germanu. Ministeriulu acest'a adeveratu ca erá responsabilu, insa cui ? Unei maioritâti parlamentare magiare, carea in tendinti'a principala: de a face din Ungari'a unu statu magiaru, erá un'a cu ministeriulu sî de aceea lu-sprijiniá in tóte mesurile pri-vitóre la acést'a. Sî care erau aceste mesuri ?

Adeveratu ca se proclamà o lege electorala, carea se pareá democratica, dar nobilimei magiare satesci (cortes) i se lasà dreptulu electoralu de mai nainte, sî prin influintiarea teroristica a acestoru masse turbulente se asecurà resultatulu alegeriloru in favórea elementului magiaru.

Altu mediu spre scopulu acest'a erá intocmirea comiteteloru comitatense, care pretotindinea consistau cea mai mare parte din Magiari, sî sub a câroru pressiune urmau alegerile. Acea singura impregiurare, ca idiomulu magiaru se declarà a fi singuru limb'a oficiósa a comitateloru, dovedesce de ajunsu ce aveau de a asceptá celelalte popóre dela administratîunea sî legislatîunea acést'a. Sî intru adeveru magiarismulu se facù mai domnu nemarginitu nu numai preste ministeriu sî parlamentu, ci sî preste municipie; elu prefacù scól'a in propaganda pentru natiunalitatea sea, ba strabatù chiaru sî in biserica sî-i impuse portarea matriculeloru in limb'a magiara.

In locu de a eliberá natîunea româna din Tranni'a de robi'a sea politica sî a o priimí in diet'a tierei cá unu elementu egalu indreptatîtu cu Sasii, Magiarii sî Secuii, magiarismulu cu un'a lovitura nimicì autonomi'a istorica a marelui principatu sî tóte interesele natîunale ale Româniloru sî Sasiloru, óta instructîunea, totu cultulu sî tóta administratîunea loru le iedù prada volniciei maioritâtii parlamentare magiare sî a ministeriului din Pest'a. Astfelu se luà natîunei române totu dreptulu de autonomia pe terenulu natîunalu, administrativu sî legislativu, sî fiindca ministeriulu magiaru sub titlulu respunsabilitâtii parlamentarie nimicise autonomi'a de mai nainte a municipieloru; fiindca tóte remonstratîunile sî protestele le persecutá pe cale criminala, ba chiaru sî statoriala; fiindca dispunecá fâra impedecare de tóte finantiele sî de tóta militi'a regatului pentru esecutarea politicei sele de magiarisatîune: pentru aceea celoralalte popóre ale corónei ungare cá celu din urma mediu de scapare nu le remase nimicu alt'a, decâtu a apelá la dîs'a: Ajuta-ti tu, sî Domnedieu ti-va ajutá ! sî a prinde armele contr'a terorisârci loru. Fâra drepturi, precum erau cu deosebire Românii tranni, ei prin acésta lupta nu poteau perde nimicu; sî déca in urm'a acelui nefericitu resbelu civilu ambe tierile sorori perdura posessiunea constitutîunei ungaro-tranne, Magiarii sa-si aduca aminte, ca ei creasera posessiunea acést'a numai pentru sine sî incontr'a Româniloru, sî ca ei au fostu acei'a, cari eschisera pre Românii dela participarea acelei posessiuni.

Noi totdeun'a amu condamnatu câtu mai aspru; silinti'a Magiariloru, intru a dá valóre egemonici loru politice sî natîunale preste celelalte popóre ale corónei ungare, insa ori câtu condamnâmu acésta inclinare, aceca, dupacum atinseramu, lesne se póte cuprinde sî esplicá. Sî fatia cu Istori'a esista acelu : Nil admirari, câci nici in Istoria nu suntu minuni, adica nu suntu efecte fâra causa firésca.

Inca constitutîunea mai vechia feudala pusese mai tóta poterea politica in mânile natîunei magiare. Inca institutîunile acestei'a cele mostenite din vechime aveau pe fatia tipu aristocraticu; posessiunea cea estinsa, ce si-o castigase nobilimea magiara in decurgerea tempuriloru, chiaru sî in privinti'a sociala sî economica o investì cu tipulu aristocraticu, sî constitutîunea patrimoniala sî belica din evulu mediu aduse mass'a cea mare a celoralalte popóre ale corónei unguresci in dependintia dupla de nobilimea magiara; câci acele popóre parte n'avura dela inceputu aristocratía propria, parte aceea perise in resbóiele cu Magiarii sî Turcii, parte in fine prin preponderanti'a politica a nobilimei magiare se desnatîunalisase. Aceea ce inferâmunoi cu dreptulu astadi la Serbi, Slovaci sî Români cá renegatîme natîunala, aceea in vécurile de mainainte se faceá partea cea mai mare fâra scire sî fâra vina; intrebuintiandu-se in viéti'a publica sî in scólele mai inalte, ba chiaru sî pe terenulu socialu mai numai limb'a latina, consciinti'a natîunalitâtii genetice se innecase sî órecum se neutralisase, asiá incâtu umblandu cineva a fi priimitu in nobilimea ungara cá conditîune anterióra pentru ori ce oficiu sî pentru ori ce influintia politica, prin aceea nu credeá ca se face necredinciosu natîunei sele. Dar de sî fâra scirea sea, totusi se faceá; pentruca aristocratî'a magiara, fiindu cu preferintia dómna preste justitia, administratîune sî legislatîune, preste intregirea óstei sî oficiele militare, ba chiaru sî in consiliulu corónei cu cea mai mare influintia, representá in toti ramii acesti'a totdeodata preponderanti'a natîunei magiare, sî astfelu totu Românulu ori Serbulu, ce intrá in cerculu stârei sî activitâtii aristocratîei ungare, prin acést'a totdeodata se faceá servitoriu intereseloru natîunei magiare, sî inca dorere ! prea adeseori contr'a natîunei sele proprie !

Acésta practisare a potestâtii politice trebuiá firesce sa descepte consciinti'a natîunala in nobilimea magiara, ear folosirea celoru mai bune poteri ale celoralalte popóre spre interesele magiaro-feudale, aduceá acestoru natîuni perderi adunci in privinti'a morala sî materiala.

Trebuiá sa 'ncepemu deslucirile nóstre asupr'a cestiunei române cu aceste doreróse repriviri istorice; câci Istori'a e singur'a cheia drépta pentru intielegerea presintelui, sî numai cine n'a uitatu din ea nimicu, acel'a au invetiatu ce-va dintr'ens'a.

Acésta cestiune a natîunalitâtii române cuprinde totdeodata chei'a pentru resolvirea intrebârei uniunei politice. Prin ignorarea natîunei române sî prin nimicirea autonomiei tranne se aduse la 'ndoiéla uniunea cu Ungari'a; pentru de a o salvá in venitoriu (? Red. T. R.), nu este dar altu mediu, decâtu recunóscerea deplina a acelei autonomii natîunale sî politice a marelui principatu."

Unu diuariu, ce scrie astfelu despre poporulu nostru, lu potemu recomendá cu totu dreptulu atentîunei publicului nostru.

Reforme in justiti'a Ungariei.

Telegrafulu ne anuntia insemnate reforme, ce aru fi proiectate a se face in administratîunea justitiara a Ungariei. Cele mai momentóse puncte din acésta reorganisare aru fi urmatórele :

1. Tóte judecatoriele autonóme de instanti'a antâi'a suntu suspendate sî se inlocuiescu prin judetie regesci;

2. In loculu judîloru alesi de prin comitate, orasie sî opide se punu judii denumindi de câtra regimu pentru j u d e-

catoriele comitatense, cari formeza instanti'a antâi'a ;

3. Nu totu comitatulu are judecatori'a sea propria, ci din cele mai mici se impreuna câte dóue ;

4. Din instantiele a dóu'a se suspenda Tabl'a districtuala, sî Tabl'a regésca se imparte in siese sectiuni cu siese statiuni diferite. La impartîre s'a luatu in consideratiune felurimea natiunalitâtîloru ;

5. A trei'a instantia este Tabl'a septemvirala, carea remâne in Pest'a. —

Din atât'a cunóscemu destulu, pentru de a dîce, ca reformele aretate, déca se voru pune in lucrare, suntu de cea mai mare importantia pentru tiér'a vecina, sî de a crede, ca acelea voru fi salutate sî priimite cu bucuria de maioritatea locuitoriloru Ungariei. Nóue ni se pare, ca cu deosebire dóue puncte suntu mai de insemnatu : celu d'antâiu, sî partea a dóu'a a celui de alu patrulea. Celu d'antaiu va complaná justiti'a din Ungari'a, precum are a se organisá, cu recerintiele ratîunei sî ale sciintieloru de statu modernu, care nu mai póte permite, cá cele mai sacre interese ale cetatienîloru de statu : averea, onórea sî viéti'a, sa fia puse in mân'a unoru autoritâti alese de vlogulu celu atâtu de usiurelu sî de nestatornicu. Ear partea a dóu'a a punctului 4. va dá dovéda lumei, ca regimulu actualu alu Ungariei sî preste totu regimulu austriacu e mai dreptu decâtu acei'a, ce pórta necontenitu pe buze frumósele cuvinte de liberalismu, constitutiunalismu, patriotismu, ear in adeveru se recunoscu sî se iubescu numai pre sine; e mai dreptu, dîcemu, câci recunósce in Ungari'a nu o natiunalitate, ci natiunalitâti. Ear recunóscerea esistintiei acestoru natiunalitâti este celu d'antâiu pasu câtra împlinirea secularelor dorintie sî aspiratîuni drepte ale acestoru natiunalitâti. Si de aceea credemu, ca maioritatea locuitoriloru Ungariei, intre cara sî fratii nostri români, voru salutá cu multiamire aceste reforme, de-sî acelea deocamdata suntu octroite, panacandu va avé tiér'a ocasiune a se declará prin insasi diet'a sea in privinti'a justitiei sele. —

Apelu la marinimitatea onoratului publicu.

Subt acestu titlu „Concordi'a“ nr. 101 aduce urmatórele: „Unu evenimentu fatalu ne silésce sa ceremu ajutoriulu publicului pentru fratii nostri din Marmati'a. Acestu comitatu a daruitu in anulu trecutu 12 mii de florini spre ajutorarea celoru scapati prin comitatele cercetate de seceta, dar ceriulu a voitu cá estu tempu sî Marmati'a sa aiba lipsa de ajutoriu. O seceta mare a domnitu aici in anulu acest'a, in câtu din conscrierile intreprinse de oficiolatele politice se adeveresce, ca locuitorii acestui comitatu n'au provisiune de bucate de câtu numai pentru o luna. Tristele urmari a le acestei secete incepu a se vedé, sî poporatîunea ce sufere e amenintiata de perire, déca nu i se va intinde ajutoriu de tempuriu.

Suntemu securi, ca filantropi'a nu va lipsí, sî oficiolatele politice, cari au priimitu ordinatîune, se voru intrece intru adunarea oferteloru; dar noi mai apelâmu inca pe lânga sentiulu filantropicu sî crestinescu sî la celu de natîunalitate, pomenindu onoratului nostru publicu, ca Marmati'a e patri'a lui Dragosiu intemeiatorului Moldaviei, e léganulu unei multîmi de familii române, cari ni-au facutu onóre in Istoria, sî in fine acestu comitatu românu e asiediatu la marginea teritoriului ce lu locuiesce natîunea genetica româna, prin urmare interesulu natîunalu inca recere sa ne ingrijimu deschilinitu de elu, sa nu lasâmu sa scada sî mai multu sentiulu de natîunalitate, câci seraci'a naturalminte trage dupa sine decaderea.

Tóte acestea suntu motive sante, sî in numele acestor'a ne adresâmu onoratului publicu, care de securu nu va trece cu vederea modestulu nostru glasu, cu atâtu mai vertosu, câci estu tempu va poteá contribuí cu usiuritate, de óre-ce ceriulu a binecuventatu cu abundantia celelalte comitate.

Marinimosii contribuitori binevoiésca a adresá ofertele : Rvsimului Domnu Mihaiu Pavelu, vicariu foraneu, per M Sigetu, in Slatin'a. Despre ajutóriele incurse, la tempulu seu se va dá socota in publicu. Din „Concordi'a.“ (Sî redactîunea acestei foi este gat'a a priimí oferte spre acestu scopu, a le transpune la loculu loru sî a se legitimá in publicu despre acést'a. Red. Tel. Rom.)

Varietâti sî noutâti de dî.

(Concertu in Brasiovu.) Domnisiór'a Elis'a Circ'a, cunoscuta publicului românu prin prestatîunile sele cele emininti pe violina, dupacum spune „Gaz. Tr.“, are de scopu a dá a trei'a dî de Craciunu unu concertu in Brasiovu. —

Bugetulu fondului bisericescu gr. or. din Bucovin'a pe restempulu din 1 Novembre 1863 pâna in 31 Decembre 1864 este urmatoriulu : Venitulu 560,757 f.; spesele 696,717 f., prin urmare deficitu de 45,960 f. — Fondulu constà in 7,230,79 47½ cr. chartii de statu; elocati la ómeni privati se afla cu 525,155 f. 30 cr., ear cu 5% 2,117,085 f. 26 cr., va sa dîca fondulu are preste totu 9,873,036 f. 2½ cr.

Din summ'a de 721,521 f. destinati pentru restituirea resietiei episcopesci s'au preliminatu 109,087 f. (Dupa „G. T.“)

(Ce nu face unu prietinu bunu!) In Leopole, nu pare, se prinse de curendu unu furu tocmai in momentulu dupace trase pe o feréstra strimta. La cercetarea, ce se facù asupra-i, tulu omu se escusà cu aceea, ca elu n'aru fi voitu sa fure pe sine, ci pentru unu prietinu bunu sî omu de omenia (?), care aru fi fostu pre agrosu sî n'aru fi potutu incapé pe feréstra.—

Bugetulu cetâtii Vienn'a pe an. 1865 rata urmatórele cifre ale summeloru mari : veniturile 2,449,[illegible] f.; spesele 7,096,186 f.; prin urmare scadere de 4,646,95 Din acestea se potu acoperí 3,047,898, sî remâne neacope deficitulu de 1,599,055 f.— Óre unde nu suntu astadi ficite ?

Numerulu advocatiloru români din gari'a, dupacumne spune „Concordi'a“ s'a immultîtu cu insi: dd. Ioanne Vladu juratu cottense in Carasiu, Titu I tiegu v. not. cot. la acelasi cottu sî Georgiu Ardelea fostulu redactoru alu „Umoristului.“ Toti trei facura in dî acestea censur'a din legile comune.

Principatele române unite.

O scire de trista importantia, candu adica s'aru adeve aru fi acéea ce o aduce o corespundintia a Pressei din Vien dupa carea asupr'a principelui Cuz'a chiaru la deschiderea merei aru fi fostu sa se faca unu atentatu. In sîrulu de tatîloru, ce incungiurau tronulu, sa se fia aflatu deodata individi nechiamati, la cari, dupa repedea loru scótere din s s'aru fi aflatu pistóle umplute sî legitimatîuni de depu Tempulu celu mai deaprópe venitoriu ne va aretá, déca césta faima e basata pe adeveru, ori numai pe vre-o tendi séu dîcendu-i pe nume: minciuna, prin carea sa se discredi popularitatea principelui Cuz'a inaintea strainiloru.

In fine tabaculu sî in Romani'a trebuì sa devina mo polu. Decretulu domnescu din 5 Decembre promulgà leg prin care statulu ia pentru sine monopolulu tabacului de matu sî de nasu. Nimenui nu-i mai este iertatu a sadí bacu, care nu este menitu séu pentru statu, séu pentru portu, dar sî pentru acést'a are lipsa de licentia din pa comissiuniloru, ce se voru asiedià spre scopulu acest'a in care judetiu. In trei orasie mai mari ale tierei (pe semn Bucuresci, Iasi sî Craiov'a) va radicà statulu fabrice de bacu. Precum sadirea, asiá sî importarea tabacului, afara celu ce s'aru aduce in socotél'a statului, este oprita.

In privinti'a suprimârei Bucimului se scrie totu a diuariu din Bucuresci, ca acéea aru fi urmatu la dispos nile primului ministru Cogalniceanu, care s'aru fi aflatu catu prin unu felu de predicere a Bucimului, dupa carea galniceanu aru fi fostu sa repasiésca dela presiedinti'a in nisteriu, sî loculu lui sa-lu ocupe ministrulu de acum de t sî de justitia, Cretiulescu.

„Monitorulu“ din 16/28 Decembre publica legea telegr postala, precum sî regulamentulu pentru fixarea taxelor telegrafu sî posta inlauntrulu Romaniei.

De câte-va dîle ese in Bucuresci unu diuariu nou: „ generatîunea“, diuariu politicu, sciintificu, liter comercialu sî industrialu sub Redactîunea d. Dimitriu N. Pr Acrstu diuariu apare de trei ori pe septemâna: Marti, Jo Sâmbata. Devisele lui suntu: Progressu in civilisatîune! I voltarea instructîunei publice ! I urâmu viétia lunga, fer sî fruptifera, — cu tóte ca viéti'a indelungata, dorere ! nu pare a fi atributulu foiloru din Romani'a, in a câroru apar se oglindéza fórte bine fluctuatîunile sî nestabilitatea cea plorabila din tiéra. —

Scirile, ce le avemu despre intemplârile de dincolo Carpati, suntu numai acelea ce le potemu aflá din diuariele n tiesci. Dupa acestea deschiderea camerei din 6 Decembr c. au urmatu in tipulu urmatoriu:

„La 10 óre inainte de amédi s'au inceputu solemnitatea. trupele garnisónei din Bucuresci erau in parada deplina sî mau spalire in curtea metropoliei, precum sî de ambe partîle dei ce duce de acolo la palatulu principescu. La 10½ adunatu senatorii sî deputatii in biseric'a metropolitana s asistatu la unu Te Deum, celebratu de insusi Metropoli carele au inaltiatu rogaciuni la ceriu, pentru cá sa se pc binecuventarea celui de susu spre adunârile cele nóue leg tive ale Romaniei. La acésta serbatóre religiósa au mai parte: consiliuln ministriloru, corpulu diplomaticu, cons de statu, curtea de cassatîune, curte de computuri, ampl judecatorieloru, magistratele administrative sî militare, pr sî unu numeru insemnatu de privitori din tóte classele s tâtii. La 11½ s'au dusu tóte corporatîunile de mai n

al'a siedintieloru sî au ocupatu locurile reservate pentru ele. La $11^3/_4$ se anuntià prin 101 salve de tunuri ple- a Inaltîei Sele a Domnitorului dela palatulu seu, carele comitatu de staturile maióre sî de câte unu detasiamentu lani sî husari. Pe strate era o multîme mare de poporu, tóre de avedé trecerea Domnitoriului. Inaltî'a Sea fu prii- la scar'a salei siedintieloru de consiliulu ministriloru sî onsiliulu de statu. La intrarea Inaltîei Sele in sala s'au catu tóte corporatîunile sî au salutatu pre Domnitoriulu. î'a Sea s'au asiediatu apoi pe tronu, si-au acoperitu ca- sî apoi a cititu cuventulu de tronu, intreruptu mai de e ori de aplausele sî acclamatîunile ccle mai vii ale ce- adunati. Dupa citire si-descoperí Inaltî'a Sea capulu, se à de pe tronu sî rostì cam urmatórele :

„Dupa obiceiulu mosîloru nostri, cari se aretau recunos- ri câtra strainii cei cu simtieminte bune câtra natiunea nó- sa ne aretâmu si noi recunoscatori câtra curtea suzera- sî câtra poterile garante, prin alu câroru ajutoriu sî sprijì- Romani'a s'au intr'unitu sî s'au facutu autonoma, ce va emané pentru vecía.“

Mitropolitulu citì apoi cu voce inalta urmatoriulu jura- u :

Juru supunere constitutîunei sî legiloru tierei.

Juru credintia Domnitorului.

Asiá sa-mi ajute Domnedieu !“

Indata dupa acést'a cetì secretariulu consiliului de mi- i numele singuratice, sî fiacare senatoru séu deputatu de u ortodocsu se radicà sî rostì cu voce inalta : „Juru !“

Dupa aceea au cetitu preotii celoralalte confessiuni ace- i juramentu, sî senatorii sî deputatii tînatori de ritulu loru epusu juramentulu in form'a cum l'au depusu sî ceilalti de susu. Dupa depunerea juramentului, presiedintele con- lui de ministri in numele Inaltîei Sele au dechiaratu ses- ea senatului sî a camerei deputatiloru pe anulu 1864— 5 deschisa.

Indata dupa dechiararea acést'a, Inaltî'a Sea au sî pa- u sal'a, fiindu comitatu de ministrii sî de consiliarii de statu la scâri. Inaltî'a Sea fù priimitu de poporulu ce stá a- itu pe strata, cu acclamatîuni vii de hurr'a !

Fiindca presiedintele camerei deputatîloru Constantinu i nu erá de fatia, asiá au ocupatu presidiulu cá celu mai ânu Alessandru Boranescu. Biroulu provisoriu l'au com- dd. Peretiu, Florianu, Depretianu sî C. Baranescu. La ea numeloru s'au aflatu insa, ca de fatia suntu numai 78 itati; de óre ce numerulu acest'a nu face maioritatea rece- de § 36 alu regulamentului camerei, presiedintele au sus- datu siedinti'a, ficsandu dîu'a de siedinti'a urmatóre pe 8 embre.

Prospectu politicu.

Tóta lumea e preocupata de Enciclic'a Papei, carea toc- in foile francese sî italiane este mai multu criticata sî batuta. Dintre cele d'antâiu se distinge cu deosebire „La nce“, carea cá unu felu de respunsu din partea Franciei reprodu- declaratîunea, ce o dete clerulu francesu la a. 1682, sî in carea dîce intre altele; „Noi Cardinalii, Mitropolitii etc. declarâmu: sî Pap'a in lucrurile credintiei are decisiunea principala, si judecat'a lui nu este neschimbaciósa.“ Asemenea unu do- entu din an. 1826, subscrisu de 74 Episcopi, Archiepiscopi Cardinali, carea incheia cu cuvintele : „Noi stâmu tare sî latiti pe doctrin'a aceea, ca suveranii in practisarea auto- tii loru suntu independinti de ori ce potere bisericésca.

„Opinion nationale“ publica ceva din epistol'a, ce a indrep- Napoleonu I. câtra ministrulu seu de esterne totu cam asemenea ocasiune in 22 Ianuariu 1808. „Déca curtea Rom'a, se dîce acolo, in urm'a orbirei ce o cuprinde, mai face vre-un'a negandita, va perde pentru totdeun'a urile sele lumesci. De portarea Papei voru aternà mesurile, va trebuí sa le iau .... Dorindu a evitá ori ce eclatu sî a lasá urile in statu quo, sum hotaritu a luá mesuri la cea d'antâiu a séu publicatîune, ce va cutezá Pap'a a o emite, câci numai âtu in urm'a acelei'a va esî unu decretu, care casséza dona- ea lui Carolu celui mare sî impreuna statulu bisericescu egatulu Itali'a, documentandu reulu, ce l'au adusu suvera- tea Romei asupr'a religiunei, sî illustrandu contrastulu e Christosu, care móre pe cruce, sî urmatoriulu lui, care se rege.

In Franci'a se facu pregatîri pentru deschiderea puriloru legislatîve, carea va urmá in 10 Februariu sî va á ceva preste 3 luni. Prin decretu imperatescu Troplong denumesce presiedinte, Delangle, Maresialii Baragnay sî ault de St. Jean d'Angely, in fine Royer Vicepresiedinti enatului.— Ministrulu de resbelu a dispusu, cá toti sol- datii, ce vinu a se dimissiuná in an. 1865, sa se dimissiuneze inca de acum definitivu,— va sa dîca semnu de pace.

Regimulu francesu a respunsu la enciclic'a papala prin o depesia, in carea arata surprinderea sea la acestu actu, ca- re-lu numesce o publicatiune neoportuna sî fórte deplorabila, ce va sa re'nvieze nisce doctrine, ce s'au ingropatu prin vécurile trecute.

In urm'a esemplului datu de Franci'a, sî fiindu Napole- onu preocupatu de zidíri mari, va sa dîca de dorinti'a pâcei, Itali'a inca se crede ca va introduce cea mai stricta cru- tiare, mai cu séma prin reductîunile in armata, despre care amu vorbitu in numerii precedinti. — Din summ'a de 7 mill. frc., votata pentru transpunerea capitalei, au sî incursu mai 6 mill. sî s'au datu ministrului lucrâriloru publice, ear re- stulu se va dá celoralalte ministerie. Se crede, ca in lun'a lui Maiu se va poté deschide parlamentulu in Florenti'a.

Din mai multe pârti incurgu petitîuni, prin cari se cere desfiintiarea calugarimei sî delaturarea eii dela instructîunea tinerimei. Câtu de bine intielege Guvernulu italianu trebuin- tiele tierei, se vede intre altele sî de acolo, ca dupa cele mai nóue informatîuni, ce avemu, ministrulu de resbelu a dispusu a se face o consemnare a toturoru aceloru oficieri din armat'a italiana, cari de bunavoia sî fâra léfa voru sa mérga pe 6 luni in disponibilitate.

In imperiulu turcescu, cu deosebire in Albani'a, se facu agitatîuni pentru independinti'a Albaniei.

Camerele Prussiei suntu conchiamate pe 14 Ianuariu 1865.

Russi'a ia fatia cu Rom'a positîune câtu se póte de nepasatóre sî-i spune pe fatia, ca desfacendu-se referintiele intre ele dóue, Russi'a nu va perde multu.

In privinti'a ducateloru germane, Prussi'a tamânda din dî in dî, candu subt unu pretestu candu subt altulu, a face vre-unu pasu decisivu. Spre dovedirea acestor'a va fi destulu a amintí, ca Prussi'a in depesi'a sea cea din urma câtra Austri'a cere, cá mainainte sa se reguleze referintiele ducateloru fatia cu Prussi'a, sî apoi numai se va poté procede la cercetarea intrebârei : ca cine e adeveratulu succcssoru in acele tieri.

Nr. 48—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci de I. sî II. clasa din opidulu Lipov'a se deschide concursu pâna in 31 Decembre a. c. s. v.

Emolumentele pentru fia-care statîune suntu 262 f. 50 xr. v. a. 2 jugere de livada, $^1/_4$ jug. de gradina, 30 cubule de grâu, 14 orgii de lemne sî cortelu liberu,— pre lânga propunerea sciintieloru in limb'a româna si serba.

Doritorii de a ocupá vre'unu postu din acestea, suntu avisati a substerne deschilinitu acestui diecesanu Consistorium recursurile sele, cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolvate, despre servitiulu de pâna ací. sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a consistoriala scolastica in Timisiór'a in 17 Novembre 1864 tînuta.

Diecesanulu Consistoriu alu Timisiórei.

Nr. 51—1 **Concursu.**

Devenindu postulu de Notariu in Comun'a Cacov'a vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 250 f. v. a. unu cuartiru sî 5 orgii de lemne, se escrie prin acést'a concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitîunile loru bine instruate sî timbrate la subscrisulu Inspetoratu in terminu de 4 septemâni, computatu dela datulu de fatia. —

Sabiiu in 13 Decembre.

Inspectoratulu Seliscei.

Nr. 47—2 ANUNTIU.

Institutu de crescere sî instructîune.

In institutulu meu de crescere sî instructîune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare dî atâtu eleve esterne câtu sî internânde. Programe pentru interesati, atâtu in privinti'a instructîunei câtu sî a conditîuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aprópe despre principiele sî organisatîunea institutului impartasiesce— din bunavointi'a— P. Protopopu Hanni'a.

Sabiiu 13 Decembre 1864.

Philippine Berraud.
Strad'a Pintenului Nr 361.

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei diecesane.

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu ese de doua ori pe septemanu: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu ann 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Nru 102. ANULU XII.

Sabiiu, in 31 Dec. 1864. (12 Ian. 1865.)

Inseratele se platescu pentra inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Preainaltele bilete de mâna imperatesci

pentru conchiamarea congressului natîunalu serbescu, sî pentru infiintiarea Metropoliei române gr. or.

Curendu dupa incheiarea numerului nostru din urma ne sosì sî fói'a oficiósa „Wiener Zeitung“ din 3 Ianuariu 1865, carea aduce p. n. bilete de mâna imperatesci, privitóre la Metropoli'a româna sî la congressulu serbescu. Acestea suntu urmatórele:

Iubite Patriarchu Masirevic. Eu amu incuviintiatu, cá congressulu natiunalu pentru pertractarea afaceriloru bisericesci, scolare sî fundatîunale, mai departe pentru aducerea unei invoiri asupr'a acelei pârti a averei comune a Metropoliei Carlovitîane din Ungari'a, Croatî'a sî Slavoni'a impreuna cu confiniele militare, carea se cuvine cercuriloru romanesci desfacute de câtra dens'a, sa se conchiame la Carlovitiu.

Totdeodata cu congressulu natîunalu va consultá s[illegible]lu Episcopiloru gr. or. serbesci, parte pentru de a face a[illegible]le de Episcopi trebuincióse, parte pentru de a representá [illegible]- facerile mai susu amintite bisericesci, scolare sî fund[illegible]e interesele bisericesci.

Dîu'a, candu voru avé a se deschide ambe adunâri[illegible]re a o defige Comissarulu Nostru, Maiorulu generalu Iosi[illegible]r. Philippovic de Philippsberg in contielegere cu Domni'a T'a.

Vienn'a in 24 Decembre 1864.

Franciscu Iosifu m. p.

Iubite Br. de Siagun'a. Ascultandu rogârile Românilloru gr. or. din Transsilvani'a sî Ungari'a, in consonantia cu intentîunea manifestata prin resolutîunile Mele din 27 Septembre 1860 sî din 25 Iuniu 1863 amu incuviintiatu, cá pentru densii sa se infiintieze o Metropolia independinte, coordinata cu cea serbésca, sî cá biseric'a episcopésca din Transsilvani'a sa se radice la demnitatea metropolitana.

Totdeodata aflu a Te denumí pre Domni'a T'a Archiepiscopu sî Metropolitu alu Românilloru gr. or. din Transsilvani'a sî Ungari'a.

Vienn'a in 24 Decembre 1864.

Franciscu Iosifu m. p.

Pentru insemnatatea loru istorica credemu ca nu va fi de prisosu a comunicá aceste dóue p. n. acte imperatesci sî in testulu originalu germanu, care este celu urmatoriu:

„Lieber Patriarch Masirevic. Ich habe genehmigt, daß der Nationalcongreß zur Verhandlung von Kirchen-, Schul- und Fondsangelegenheiten, ferner zur Vereinbarung eines Uebereinkommens über jenen Antheil des der Karlowitzer Metropolie in Ungarn, Croatien und Slawonien mit Inbegriff der Militärgrenze gemeinsamen Vermögens, welcher den von derselben getrennten romanischen Sprengeln zustattenzukommen hat, nach Karlowitz einberufen werde.

Gleichzeitig mit dem Nationalcongresse wird die Synode der griechisch-orientalischen serbischen Bischöfe tagen, theils um die erforderlichen Wahlen von Bischöfen vorzunehmen, theils um bezüglich der oben erwähnten Kirchen-, Schul- und Fondsangelegenheiten den kirchlichen Standpunkt zu vertreten.

Den Tag, an welchem beide Versammlungen zu eröffnen sein werden, hat Unser Comissär Generalmajor Joseph Freiherr Philippovic v. Philippsberg einverständlich mit Ihnen festzusetzen.

Wien, am 24 December 1864.

Franz Joseph m. p.“

„Lieber Freiherr von Schaguna. Den Bitten der griechisch-orientalischen Romanen in Siebenbürgen und Ungarn willfahrend, habe Ich in Uebereinstimmung mit der durch Meine Entschließungen vom 27 September 1860 und vom 25 Juni 1863 kundgegebenen Absicht genehmigt, daß für dieselben eine selbstständige, der serbischen coordinirte Metropolie errichtet und die bischöfliche Kirche in Siebenbürgen zur Metropolitanwürde erhoben werde.

Zugleich finde Ich Sie zum Erzbischofe und Metropoliten der griechisch-orientalischen Romanen in Siebenbürgen und Ungarn zu ernennen.

Wien, den 24 December 1864.

Franz Joseph m. p.“

„General-Corresp.“ insotiesce aceste acte cu urmatórele notitie:

Biletele de mâna facu epoca in Istori'a Serbiloru sî Românîloru gr. or. ai Austriei.

Românîloru de acésta confessiune s'au incuviintiatu definitivu cea mai ferbinte a loru dorintia de o positîune independinte ierarchica, sî demnitatea cea mai inalta bisericésca s'a conferitu in nóu'a metropolia barbatului acelui'a, care cu drépta intielegere a cunoscutu trebuintiele correligiunariloru sî consangeniloru sei, sî impacarea acelor'a o a cautatu totdeun'a pe o cale, ce convergéza cu directîunea intereseloru comune ale patriei nóstre. Serbiloru dela a. 1791, sî fiindca congressulu din Timisiór'a de atunci remase fâra urmâri directe, in adeveru dela a. 1769 iar li s'a datu inlesnirea, de a se consultá in adunârile loru cele vechi natîunale asupr'a afaceriloru loru, privitóre la scóla, biserica sî fonduri, sî a-si depune dorintiele in modulu corespundiatoriu privilegieloru loru la treptele tronului.

Program'a consultâriloru congressului natîunalu, ce se ascépta, incâtu acel'a a primitu p. n. aprobare, este fórte larga. De o parte cuprinde unu sîru de afaceri, ce taia in intréga viéti'a bisericésca sî natîunala, precum: organisarea parochieloru, defigerea influintiei loru asupr'a asiediârei preotîloru sî invetiatoriloru, regularea causei scolare, normarea administratîunei fonduriloru natîunale, reducerea sî dotarea correspundiatóre a parochieloru etc. De alta parte va avé de a face congressulu celu din urma actu, care e de lipsa, pentru de a depliní despartîrea ierarchica a celoru doi soti, cari de mai multu de unu seculu au fostu impreunati subt un'a conducere bisericésca sî acum dupa vointi'a ambeloru pârti se despartiescu.

Metropoli'a Carlovitîana din Ungari'a, Croatî'a sî Slavoni'a impreuna cu confiniele militare posede fonduri nu neinsemnate, ale câroru frupte pâna acum se intrebuintiau spre scopuri bisericesci atâtu ale Românîloru, câtu sî ale Serbiloru. Dintr'acestea sa se scóta acum partea aceea, ce se cuvine cercuriloru, cari trecu la metropoli'a cea nóua româna. A o face acést'a, nu este nici decâtu problema usióra. Insa dificultâtîle eii disparu, indata ce partidele interesate se voru impreuná la o convenire amicabila. La acést'a se va dá acum ocasiune in adunarea ce se ascépta a congressului natîunalu. Acést'a e sî caus'a, pentru carea se conchiama sî Românii, sî inca pentru cea din urma data, a participá la congressu.

Esc. Sea P. Archiepiscopu sî Mitropolitu emise câtra credinciosii sei urmatórea hartía archierésca:

Nr. AE. M. 3.

Andreiu Baronu de Siagun'a

din mil'a lui Domnedieu Archiepiscopu sî Metropolitu alu Românîloru greco-resariteni din Ardélu sî Ungari'a, Consiliaru intimu de statu, Cavaleru alu Ordinelui cesaro-austriacu alu Corónei de feru class'a I, Comendatoru alu Ordinelui cesaro-austriacu leopoldinu, Membru pe viéti'a alu Senatului imperialu, Presiedinte sî membru fundatoru alu Associatîunei transsilvane pentru literatur'a româna, sî cultur'a poporului românu, Membru fundatoru alu museului de tiéra, membru ordinariu alu Societâtii pentru cunoscinti'a tierei Ardélului, sî alu celei de agricultura in Bucovin'a,- Daru vóue

toturoru Românilorn greco-resariteni de tagm'a preotiésca sî lumésca din Ardélu sî Ungarì'a, sî pace dela Domnedieu Tatalu nostru, carele este in ceriuri!!!

Bine este a se marturisí Domnului, sî a cantá numelui teu preinalte, a vestí diminéti'a mil'a ta, sî adeverulu teu in tóta nóptea. Psalmu 9. 2—3.

In mân'a Domnului este stapanirea pamentului, sî in vremea cuviósa va radicá pre folositoriulu peste densulu. Sirachu capu 10. 4.

Veselésca-se inim'a celoru ce cauta spre Domnulu. Cautati pe Domnulu, sî ve intariti; cautati fati'a lui pururea; aduceti-va aminte de minunile lui, de minunile sî judecâtile gurei lui. Psalm. 104, 1—5.

Aceste invetiaturi sfinte sî nemincinóse, care suntu luate din cartea vietiei— S. Scriptura— lasandu-le inainte, aducu a-cea veste buna la cunoscinti'a vóstra Românilorn de relegea greco-resariténa din Ardélu sî Ungari'a, ca

I. Maiestatea Sea, Préinduratulu nostru Imperatu Francisc u Iosifu I, prin préinalt'a Sea otarire din 24/12 Decembre 1864 au incuviintiatu Metropoli'a cea de multu dorita de noi;

II. ca pre mine m'au denumitu de Archiepiscopu sî Metropolitu alu Românilorn greco-resariteni din Ardélu sî Ungari'a;

III. a inaltiá Eparchi'a nóstra din Ardélu la dignitate metropolitana;

IV. a renduí, ca Metropoli'a nóstra are a constá din Eparchiele cele pâna acum a Ardélului sî Aradului, cu luarea afara a comunei bisericesci serbe din Aradu, sî apoi din Comunele române, care se tînu acum de Eparchiele Timisiórei sî a Versietiului;

V. ca comunele bisericesci române din Protopopiatele Caransebesiului, Mehadiei, Lugosiului, Fagetului, Varadiei, Jebelului, Versietiului, Palancei, Panciovei sî Ciacovei au a se face o Eparchia cu loculu resiedintiei Episcopului la Caransebesiu; ear

VI. Comunele bisericesci din Protopopiatele Hasasiului, Lipovei, Timisiórei, Cianadului, Chichindei sî Beccereculni au a se intrupá cu Eparchi'a Aradului.

VII. ca in privinti'a Comuneloru mestecate din diecesele Aradului, Timisiór
taririle Sinodului
mene comunitâti a
rina, sî apoi ofi
lucruri, sî le voru
aulico-ungurésca, seu la Ministeriulu de resbelu.

Vedeti, iubitiloru! câtu este de bine a se marturisí Domnului si a cantá numelui lui; a pazi poruncile lui; a se aduce aminte de minunile sî judecâtile lui; a crede, ca in mân'a lui Domnedieu este pamentulu, sî ca elu da poporului seu in vremea cuviósa pre Imperatulu celu folositoriu, carele pórta pe buzele sale sciintia, luminare, sî dreptate crestinésca sî carele nu gresiesce cu gur'a sea in judecata, Pild. 16, 10, pentru ca pazesce nevatematu invetiaturile cele domnedieesci ale lui Christosu.

Astadi vedemu, ca Domnedieu asiá ne-au miluitu, precum miluiesce unu tata pre fiii sei; astadi vedemu, ca inaltiatulu nostru Imperatu cá unu Domnitoriu folositoriu tramisu dela Domnedieu, sa folosésca popóreloru sale, ni-au facutu sî nóue dreptate crestinésca in urm'a sciintiei sî luminârei sale adeveratu crestine, pre carea toti acei crestini o voru recunósce de judecata drépta, cari pazescu nevatematu invetiaturile lui Christosu.

Scie Imperatulu nostru, ca noi cá crestini de relegea greco-resariténa iamu fostu lui totdeuna credinciosi, cu alipire catra Tronulu seu, sî ca astfelu vomu remané, sî astfelu voru fi sî urmasii nostri; de aceea bucurosu neau facutu sî pre noi partasi de bunatatîle acelea, care au datu sî celoralalte popóre de sub sceptrulu seu prin egal'a indreptatîre politica, bisericésca, sî natîunala.

De multe necasuri ne-au mantuitu pre noi Domnedieu prin unsulu seu Imperatulu nostru Francisc u Iosifu I. sî ni-au datu prin Inaltacelasi multe bunatati; de aceea inainte de tóte sa multiamimu lui Domnedieu cu inima curata sî infrânta, ca ni-au mantuitu din stricaciune viéti'a nóstra bisericésca, sî ca au umplutu de bunatâti poft'a nóstra, ce amu avutu pentru infiintiarea unei Mitropolii natîunale de relegea nóstra.

Apoi sa multiamimu sî Imperatului nostru pentru indurarea sea cea mare, sî sa ne rogâmu lui Domnedieu in biserica, sî a casa cu acei doi Psalmi 19 si 20 din Ciaslovu la inceputulu rogaciunei de diminétia, pentru sanetatea Inaltaceluiasi pâna la cele mai aduncî betranetie sî pentru pacînica sî norocósa domni'a lui, cá sî supusii lui toti sa petréca intru linisce sî multiamire viétia lina sî fara de gâlcéva!

Trebuie, iubitiloru! sa sciti, ca mai suntu a se face unele pregatiri, cá Mitropoli'a nóstra sa se pótă pune in lucrare: de aceea acum Ve vestescu cu deosebire celoru din eparchiele de acum a Timisiórei sî a Versietiului numai atât'a, ca Maiestatea Sea s'au induratu a resolví Mitropoli'a pentru noi Românii de relegea greco-resariténa din Ardealu sî Ungari'a, sî pe mine a me denumí de Archiepiscopu sî Mitropolitu, sî ca Voi pâna la alta renduiéla, ce va urmá curendu, sî adeca pâna se voru conscrie Comunele bisericesci curatu sî mestecatu române din acele dóue eparchii, sî protopopiatele se voru determiná, sî pâna se va alege sî denumí de câtra Imperatulu inca unu Episcopu cu locuinti'a la Caransebesiu, — sa fiti ascultatori de Episcopii, Protopopii sî Preotii vostri de pâna acum, sî tóta cinstirea sî simbriele sa le dati loru, precum le-ati datu sî pâna acum, pentru ca insusi Imperatulu Ve demanda Vóue acést'a.

Porunc'a acést'a imperatésca sfântu sa o paziti, cá Eu sa potu lucrá odichnitu pentru cea mai curenda punere in lucrare a Ierarchiei nóstre, sî sa-mi usiurati mie ostenelele mele, care le facu spre binele Vostru.

Eara Domnedieulu nadejdei sa Ve umple pre Voi toti de tóta bucuri'a sî pacea, cá sa prisositi in nadejde cu potérea Duchului santu. Aminu.

Sabiiu dîu'a d'antâiu a nascerei Domnului in an. 1864.

Andreiu m. p.

Adausu pentru preotîme: Spre viitoriu in rugaciuni veti dîce: Preasfintitulu Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru Andreiu.

Sabiiu in 27 Decembre. Nu lesne s'au serbatu in cetatea nóstra din partea Românilorn greco-orientali serbatori atâtu de vesele, cá ceste de acum; câci dorinti'a, ce o nutriamu de atât'a tempu sî cu atât'a ardóre in inimele nóstre, este realisata: Mitropoli'a româna greco-orientala din Austri'a e recunoscuta sî sanctîunata de preainaltulu tronu imperatescu. Noi in actulu acest'a maretiu vedemu nu numai unu simvolu de profunda intielepciune, de nobila iubire de dreptate, sî de inalta gratîa din partea iubitului nostru Imperatu Francisc u Iosifu I., ci sî o dovada preachiara de simtiementu bunu sî sinceru crestinescu. Câci precum la crestinii cei vechi sî la domnitorii loru crestinesci erá laudabilulu obiceiu, a distinge dîlele cele sfinte sî prin ungerî sî [illegible] pentru inadinsu dîlele acestea serbatoresci pentru acésta fapta marinimósa, prin aceea si-a mai radicatu unu monumentu nou, mai tare decâtu pétr'a sî decâtu ferulu in inimele nóstre: monumentulu de eterna multiamita sî neperitóre recunoscintîa. Sî precum in poporulu romanescu traiesce cá o traditîune sânta din neamu in neamu amintirea aceea, ca imperatii din gloriós'a casa habsburgico-lotaringica au fostu cei d'antâiu, cari si-au adusu aminte sî de elu sî sórtea lui cea decadiuta, sî i-au intinsu mân'a salvatóre, pentru de a-lu scóte cu 'ncetulu din nóptea sclaviei corporale sî a sclaviei spirituale, a sclaviei ignorantiei, — mai trista inca decâtu cea corporala: asiá lânga acésta traditîune se va adauge de astadi inainte pentru tóte vécurile sî aceea, ca Imperatulu celu luminatu Francisc Iosifu I. a frântu deplinu catusile lui, dandu sî credinciosului Seu poporu românu libertatea politica sî bisericésca.

Românulu a pastratu prin tóte vijeliele tempuriloru cá atributu alu caracterului seu recunoscinti'a pentru binefacerile priimite. Sî precum astadi, la scirea despre sanctîunarea Mitropoliei, tóte inimele române din marea sî unitari'a monarchia austriaca vibréza de bucuria; sî precum tóte buzele rostescu cu multiamita sî veneratîune gloriosulu nume alu Domnitorului: asiá suntemu siguri, ca aceste simtieminte ei le voru transplantá cá o scumpa ereditate sî asupr'a urmatoriloru loru din generatîune in generatîune.

Multiamit'a nóstra insa se estinde in line'a a dóu'a si asupr'a intieleptîloru sî luminatîloru sfetnici, ce incungiura tronulu imperatescu, asupr'a Inalteloru Cancelarii aulice transsilvana sî ungara, sî cu deosebire sî asupr'a Inaltului Ministeriu de statu, care a condusu acésta mare causa la solutîunea dorita. Marele barbatu, ce sta in fruntea acestui Ministeriu, care inca la intrarea sea in oficiulu celu inaltu, in renumitulu circulariu din Decembre 1860 apostrofá necessitatea, cá 'n privinti'a esercitiului liberu alu religiunei, ce este unulu din cele d'antâiu legi fundamentale ale statului, preainalt'a vointia in tóta plenitudinea intentîunei sele umane sa ajunga la practisare ne'mpedecata, a probatu prin sprijinirea sî esoperarea mitropoliei române greco-orientale, inaintea lumei, ca principiele de gubernare, ce le a scrisu pe drapelulu seu, le a sapatu sî le pórta sî in inim'a sea.

Archipastorului insa, care dela suirea sea pe scaunulu episcopescu a proclamatu dreptulu de autonomia alu bisericei nó-

stre resaritene, precum sî dreptulu nostru la o ierarchia independinte de alte ierarchii; care cu intielepciune matura, cu constantia ne'nvinsa sî cu rabdare adeveratu neobosita a urmaritu acésta idea din fasa in fasa; care in fine vede realisata dorinti'a de auru a Româniloru: de a se salutá reuniti subt u n u capu comunu bisericescu: Archipastorului, dicemu, i va multiamí Istori'a, carea va fi mai libera sî mai drépta in judecâtile sele, décum potemu fi noi contempuranii, precum ea va multiamí cu dreptate sî totururu aceloru fii ai natiunei sî bisericei, cari prin cuventu sî scrieri, prin staruintia sî rabdare au confaptuitu la scopulu celu mar-tiu, subt alu cârui scutu ne'mbratîsiâmu astadi toti: Ardelenii, Ungurenii, Banatienii — sî sperâmu, in curendu sî Bucovinenii! —

Sa tina Domnedieu scump'a vietia sî sanatate a totururu, cá dupace au pusu biseric'a subt unu capu comunu, sa-i dee sî ocasiunea sî concursulu, pentru de a se poté constituí in deplina libertate pe basele eii cele largí liberale sî constitutiunale canonice. —

Aceste sî alte asemene simtieminte ne-au miscatu pre noi in aceste serbatori. Sî credemu ca nu ni se va dá demintîre, nici ni se va imputá arogare, déca cutezâmu a sperá, ca prin cuvintele acestea ne vomu fi facutu talmaci credinciosi ai simtieminteloru festive ale totururu Româniloru resariteni din Austri'a.

Metropoli'a româna.

(V o c e d i n U n g a r i'a.)

O Iosu cu doliulu secularin, fratiloru! Sórele, a cârui caldura binefacatóre nu o-amu sentîtu de atât'a tempu, lucesce de nou in tóta pomp'a sea regésca pe ceriulu nostru seninu: Metropoli'a Româniloru dreptu credinciosi este restituita din voi'a atotpoternicului Domnedieu, din grati'a sî simtiulu de dreptate alu monarchului. Astadi vedemu realisata un'a din dorintiele nóstre cele mai drepte sî juste inaintea lui Domnedieu sî a ómeniloru; n'avemu deci causa a jalí mai departe, câci prin restituirea scaunului metropolitanu ni se garantéza propasîrea poporului nostru sî a conducatoriloru lui in cultur'a moderna, prin urmare sî participarea lui la drepturile civile sî politice, ce o dorimu de sute de ani.

Imbracati deci toti vesminte de serbatore dela celu mai de diminetia pana in sera, si grabésca s aduce jertfa din inima curata pe altariulu lui Domnedieu, si sa multiamésca atotpoteraicelui Domnedieu, care nu lasa nemangaiatu pre poporulu seu credinciosu, — monarchului nostru sî celoru ce s'au ostenitu dîu'a sî nóptea pentru redobandirea metropoliei Romane, ca poturamu ajunge sî acésta dî mare sî frumósa, carea o-a facutu Domnulu spre bucuri'a nóstra.

Oh, noi nu ne potemu esprime in cuvinte bucuri'a, suntemu debili a o descrie, insa o sentîmu, câci córdele inimei nóstre vibréza sî acuma de sunetele cele dulci sî farmecatóre, ce ni le aduse pe buze restituirea metropoliei române!

Voi, cari sunteti liberi, nu sciti cuprinde, nici nu poteti pricepe bucuri'a sclavului, candu dupa unu tempu indelungatu prima-óra diaresce lumin'a sôrelui in aerulu curatu alu libertâtii; voi, cari in privinti'a religiunei, a consciintiei sî a dreptului vostru nici candu-vati sentîtu mân'a cruda a strainului, nu sunteti in stare a judecá: câtu este de mare bucuri'a nóstra la restituirea metropoliei române; deci nu ve mirati, déca noi astadi in preser'a libertâtii nóstre religiunarie sî in diorile culturei nóstre natiunale innaltiâmu tonu de bucuria sî imnu de multiamire.

Metropoli'a româna a reinviétu, sî cu acést'a sî Românulu!

Se cuvine, ca Românulu dreptcredinciosu astadi sa salte de bucuria, intre munti sî peste campii sa resune de pe budiele lui imnu de lauda sî de veselia, câci ochii lui vedu astadi mantuirea sufletului seu de scârba sî necasu.

„Preoti cu crucea in frunte!...

Mare sî poternicu esti tu, o Dómne in ceriuri, care ai ascultatu rogaciunile cele ferbinti ale credinciosîloru tei, sî nu i-ai lasatu sa jaca sî mai departe in temniti'a seculara a nesciintiei, a apesârei sî a nedreptâtii, ci li-ai tramisu din ceriu daru de mangaerea sufletului. Fia binecuventatu numele teu in veci, sî binecuventéza pre bunulu nostru monarchu, sî pre archiiereulu nostru, pre pastoriulu credinciosu alu turmei credincióse, pre Siagun'a, fi-i gratiosu si-i da viétia lunga nestoriana sî sanetate durabila, cá pre poporulu acestu credinciosu sa-lu póta conduce dupa sânt'a t'a vointia intru multi ani!

Colind'a

M i t r o p o l i e i r o m â n e g r e c o — o r i e n t a l e:

Imperatulu nostu celu bunu, —
L u i F r a n t i u I o s i f u, D o m n u l u i! (se repetiesce la fiacare versu)
P'aste dîle de Craciunu,
Bucuria ni-a facutu,
Astfelu cum n'amu mai avutu, —
Ca ni-a datu Mitropolia,
Sa-lu pomenimu pe vecia,
Mitropolia romanésca,
Cá Romanii se 'nflorésca,
Toti Românii banatieni,
Sî cu fratii ardeleni,
Sî cu fratii ungureni!

Pe cum stéu'a 'n resaritu,
Pe Christosu, Domnu l'a vestitu:
Veste mare s'a latîtu
Siagun'a—i Mitropolitu!
Sî biseric'a romana,
De acumu nu e orfana,
Ca-are tata pe 'nnaltiatulu,
Pe Frantiu Iosifu Imperatulu,
Cu iubire sî dreptate
Sî cu daruri minunate,
Ca-are mire pe Andreiu,
Celu mai credinciosu alu ei!

Romanasi! de-acum saltati,
Sî pe Domnedieu rogati,
Imperatulu sa traiésca,
Sî tóta cas'a 'mperatésca
O 'nchinâmu spe sanetate!

Marienescu.

* * *

C o l i n d e l e, cá sî cântecele poporale din sér'a ajunului de Craciunu, suntu cantece intru reverinti'a cuiv'a.

Din refrenulu ce se repetiesce la unele dupa fiacarele, la altele dupa alu doilea versu, se cunoscu cui suntu dedicate, sî in a cui reverintia se cânta.

Poporulu românu a dedicatu o parte mare din colindele sele Imperatîloru sei celoru buni, si din acésta causa, prin refrenele Aureli Dómne! Aureliane Dómne! [illegible]imi Dó- „Aureliu oca ma Aureli-

improvisatu colind'a acî descrisa, sî s'a dedicatu Imperatulu nostru prébunu Franciscu Iosifu I. cá acelui Imperatu, sub a cârui domnia poporulu românu a ajunsu la sórte mai fericita sî pruncii dela scóla invetiandu delocu acésta colinda, in sér'a de ajunu au cantat'o in totu orasiulu in Lugosiu pela case sî ir dîu'a de Craciunu in biserica sub impartîrea anaforei, s a facutu impressiunea cea mai placuta in poporu, electrisandu simtemintele lui loiale câtra Imperatu sî biserica.

In acestu modu Imperatulu Franciscu Iosifu remâne pomenitu peste vécuri, la acestu poporu in serbatorile Craciunului cá tempulu restaurârei Mitropoliei române gr. orientale.

Lugosiu 26 Decembre 1864.

A r a d u 25 Dec. 1864 (6 Ianuariu 1865.) Onorata Redactiune! Dîu'a de astadi fù pentru aradani o dî de mare bucuría, ce s'a manifestatu in mai multe tipuri. Antâiu ad câci fù dîu'a nascerei Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu; a dóu'a, câci in dîu'a de astadi sub sânt'a liturgía, la care a pontificatu Illustr. Sea d. Eppu diecesanu aradanu P r o c o p i u I v a c i c o v i c i u,— multîmea poporului adunatu in biserica (totu inca cea interimala) antâiu sî mai antâiu audî facendu-se rogatiuni pentru Escellenti'a Sea D. A n d r e i u B a r de S i a g u n 'a, decurendu denumitulu Archiepiscopu sî Metropolitu alu totururu Româniloru gr. resariteni din Transsilvani'a sî Ungari'a (sub care numire astadi se intielege sî Banatulu).— Sî cu adeveratu audîndu acestu prea stimatu sî preiubitu nume rostindu-se parte din gur'a D. Protodiaconu A. P de pe amvonu, parte sub sântele daruri din gur'a Illustr. Sea d. pontificante, resunandu pe afara trescuri, lacrimi de bucuria se storceau din ochii celoru ce pricepeau, ce va sa dîc numele: M e t r o p o l i a sî M e t r o p o l i t u alu Româniloru gr. res., cari aprópe mai dóue secle fura impedecati de fi avutu acestu supremu Archipastoru de natîunea sea.

Sub sant'a liturgía se santîra: unu preotu din Comi Bihorei, sî unu diaconu din dieces'a Timisiórei. Acesti santîi parinti si-voru aduce aminte peste tóta viéti'a, ca in acést solena dî si-priimira santien'a, sî sub sant'a liturgía se amintî mai antâiu numele A n d r e i u cá Metropolitu alu restauratei Metropolii gr. resaritene pentru toti Românii acestei religiuni din Austri'a (câci dór in curendu sî din Bucovin'a)

sunetu intonà cantârile cu ocasiunea acestei dîle indoitu solene. Multîmea ómeniloru erá indesuita, inteligînti'a româna numerósa.

Câtra capetulu santei liturgii d. Parintele Eppu de pe amvonu tînù o cuventare câtra credinciosii de fatia fórte acomodatu sî bine nimerita, aducendu inainte cuprinsulu serbatórei ce are dóue mari insemnatâti, adeca: antâiu nascerea Mantuitoriului pentru crestini, a dóu'a re'nviierea Mitropoliei române gr. res. din Austri'a; deci rostì mai departe, sa multianimu prébunului sî pré gloriosului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I. pentru gratî'a acést'a mare, ce avù implinindu doririle nóstre ale Românîloru gr. res., sî sa ne rogâmu lui Ddieu pentru Inalt'a S'a persóna sî tóta curtea 'mperatésca, a le caruí nenumerati ani fericiti.— Cuventarea archipastorésca câtra poporu mai departe fù scósa cá din inim'a celoru mai pricepători, ca poporulu adeca sa cerceteze cu serguintia sant'a biserica, sa jertfésca pentru ea, sa-si deie pruncii la scóla, sa propasiésca intru invetiaturi sî cultura; câci curgerea tempului de astadi impinge órecum sî pre Români totu nainte la desceptare, desvoltare sî cultura s. a.

Dupa sant'a liturgia, inteligînti'a sub conducerea Illustr. Sele dlui Georgiu Pop'a decurendu ajunsului Comite supremu— care resignà de caruti'a, ce-lu asceptá,—merse pe josu pâna la resiedinti'a D-lui Parinte Episcopu salutandu-lu sî aretandu-si bucuri'a pentru antâiasi data sub sant'a liturgia de astadi audîtulu nume de Metropolitu rom. gr. res., pentru a cârei castigare sî insasi Ilustr. Sea D. Eppu a fostu unu eluptatoriu principalu, recomendandu mai departe pe Românii gr. res. ingrijirei Illustritatei Sele. — La care tóte Par. Ep. a respunsu, ca intru castigarea Metropoliei rom. Illustritatea Sea numai dorinti'a clerului si o poporului diecesei Sele de atâtea ori manifestata la locurile mai inalte a representatu, prin urmare eluptarea acést'a este a se atribuí intregu clerului sî poporului rom. gr. res. ce a statu neresturnabilu in cererea sea. Restaurarea dara a Metropoliei rom. a miscatu cu bucuria sî multiamire tóte fibrele poporului rom. gr. res. — Sa traiésca Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu Iosifu I. ! Sa traiésca Metropoli'a rom. gr. res. ! Sa traiésca Esc. Sea Metropolitulu Românîloru gr. res. D. Baronu Andreiu de Siagun'a !

Din Vienn'a se scrie, ca dd. Senatori imperiali, P. Archimandritu Popasu sî P. Protosingheln Pope'a din caus'a sanctîunârei mitropoliei dedera unu banchetu, la care au fostu invitati o multîme de barbati alesi dela diferite ministerie etc. P. Popasu radicá celu d'antâiu toastu, pentru Maiestatea Sea, Cons. de Cancellari'a aulica nungara d. Dobrauski alu doilea pentru Metropolitulu etc. Suntemu in asceptare, cá dintre cei ce luara parte la acelu ospetiu veselu, sa scrie cine-va sî pentru publiculu românu; déca insa preste asceptare acést'a nu s'aru intemplá, atunci in nr. urmatoriu vomu comunica ceea ce aflâmu prin foile germane vienese. —

Dela Associatîune.

Sabiiu in 29 Dec. 1864 (10 Ian. 1865). Astadi s'a tînutu siedinti'a lunaria a comitetului sub presidiulu ordinariu alu Escellentîei Sele Parintelui Mitropolitu Andreiu B. de Siagun'a, fiindu de fatia dintre membrii actuali dd. P. Manu, Dr. P. Vasiciu, P. S. Popoviciu Barcianu, ear dintre cei suplenti dd. P. Dunc'a, P. Z. Boiu, P. I. Popescu sî N. Cristea, in fine dd. oficiali: Cassieru Stezaru, Controloru Bacu sî Archivaru Romanu. Notariu d. V. Secretariu P. Russu.

Agendele, ce venira la ordine, le resumâmu pe scurtu in urmatórele: 1) Starea cassei arata 20,959 fl. 10 xr. v. a. 2) P. S. P. Barcianu predà in numele tatalui seu, a betrânului Preotu Daniilu Popopoviciu din Resînariu 200 f. in obligatîuni de statu, prin ceea-ce daruitorulu devine membru fundatoru. Darulu se priimesce cu viua placere sî acclamatîuni. — 3) Juristulu Cumanu Chicea de aici resignéza in scrisu la stipendiulu de 100 f. din partea Associatîunei, dupace i s'au deschisu alte ajutóre. Stipendiulu devenitu vacantu, respective restulu acelui'a de 66 f. 66⅔ xr., in urm'a rogârei lui de mai nainte, se confere juristului III. I. Siandru. — 4) In. Guberniu reg. insciintiéza presidiulu despre imbucuratórele progresse, ce le face stipendistulu Ioann Dragomiru la facultatea filosofica din Vienn'a; se ia spre sciintia. — 5) Teodoru Maieru din Heturiu se róga pentru unu imprumutu de 100 f., pentru care va sa zelogésca cas'a sî mosî'a sea. Sa i se rescria, ca comitetulu nu este indreptatîtu la imprumutâri de bani pentru privati. — 6) Se denumescu 2 colectori: d. Ioann Colceriu in Deaju, sî, resignandu d. colectoru de pâna acum, negot. A. Bechnitiu, P. Prot. I. Hanni'a pentru Sabiiu. — 7) Se repórta despre summele incurse dela siedinti'a din urma pâna la cea presinte. (Fiindca summele acestea se voru publicá in specialu câtu de curendu din partea on. Secretariatu, de aceea nu anticipâmu publicarea loru.)

Diu politic'a esterióra de asta data numai atât'a; ca cuventârile de anulu nou din Parisu au fostu in termini generali, din cari se póte concheiá sî un'a sî alt'a; va sa dîca, Napoleonu sî vorbindu scie tacé.—Totu cam asemenea sî Victoru Emanuilu. —

Camerele din Romani'a lucra la adress'a la cuventulu tronului. Bugetulu de 1865, infatîsiatu de ministrulu de finautie, arata spesele cu 161,500,000, ear veniturile cu 162,650,000 lei, va sa dîca prisosintia de 1,150,000 lei.—

Nr. 48—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statîunei invetiatoresci de I. sî II. clasa din opidulu Lipov'a se deschide concursu pâna in 31 Decembre a. c. s. v.

Emolumentele pentru fia-care statîune suntu 262 f. 50 xr. v. a. 2 jugere de livada, ¼ jug. de gradina, 30 cubule de grâu, 14 orgii de lemne sî cortelu liberu,— pre lânga propunerea sciintieloru in limb'a româna si serba.

Doritorii de a ocupá vre'unu postu din acestea, suntu avisati a substerne deschilinitu acestui diecesanu Consistorium recursurile sele, cuviinciosu timbrate sî provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolvate, despre servitiulu de pâna ací. sî despre portarea sea morala sî politica.

Din siedinti'a consistoriala scolastica in Timisiór'a in 17 Novembre 1864 tînuta.

Diecesanulu Consistoriu alu Timisiórei.

Anuntiu de cârti.

Reformele Românîloru, séu colectiune de tóte legile sî regulamentele introduse in administrati'a Romaniei dela 1859 Ianuariu pâna la 1861 Octobre de I. Brezoianu. Bucuresci 1864. . . 6. 20

Adunare de rogatiunile ccle mai trebuincióse fiacârui crestinu de d.d. Dionisiu Traianopoleos, locot. episc. Buzeu. B curesci. 1. 70

A Román nép és ügye. Védelmezve a magyar idöszaki sajto terén, az orszaggyülési szószéken. Zelistyei Wlád Alajos, Krassó megye Nagy Zorlenczi kerületének, az 1848/49 és 1861 évi országgyülésen volt képviselője által, Lugoson. 1863. 1. 20

Peregrinulu transsilvanu séu Epistole scrise din tieri streine unui amicu in patria, dela an. 1835 pâna inchisive 1848. Sabiiu 1864. . . . . —. 80

Colectiune mica de novele, tradusa de Georgiu Buscaneasca. Cernautiu. 1864. . . . . 1. 50

Dorulu, culegere de cântece natiunale si populare. Editiunea V. Bucuresci 1864. . . . . —. 80

Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a de A. Papiu Ilarianu. Tomu I. sî II. fiacare tomu . . . . . 10.—

Istori'a generala a Daciei, séu a Transsilvaniei, tieréi muntenesci sî a Moldovei de Dionisiu Fotino, tradusu de Georg Sion. Bucuresci 1863. . . . . 5.—

Istori'a tierei romanesci de fratii Tunusli trad. de G. Sion. Bucuresci 1863. . . . . 1.—

Din Poesiele lui G. Şionu. Bucuresci 1857. . . . 1.57

Suvenire de calatoria in Basarabi'a meridionala. de G. Sion. Bucuresci 1857. . . . . —.30

Calindare romanesci pe anulu 1865.

Calendaru istoricu sî popularu, cu unu premiu de 1 tablou „Mórtea lui Michaiu Vitézulu.“ Bucuresci. . . 1.—

Calendaru pentru toti, cu 4 ilustratiuni: Ioann Cuz'a I, Elen'a, Closc'a sî Iancu. Bucuresci. . . . 1.—

Calendarulu literariu sî umoristicu, desenul de Alessandre. Bucuresci . . . 1.—

Amiculu Poporului de V. Romanu, cu unu premiu, „Vulturulu de Argesiu“. Sabiiu. . . . . —.50

Calendaru pentru poporulu rom. de G. Baritiu. Brasiovu —.25

Calendarulu Umoristului cu ilustratiuni de G. Ardeleanu sî I. Vulcanu. Pest'a . . . . . —.30

Calendaru din tipografi'a lui G. de Closius Sabiiu —.24

Calendaru de parete. Bucuresci . . . . . —.20

S. Filtsch,
tipografu sî librariu.

Nr. 50—2 **Anunciu literariu.**

In tipografi'a lui Georgiu de Closius se afla de vendiare „Carte de Esercitiu“ in computulu celoru patru specii cu numeri intregi cunoscuti sî necunoscuti pentru scólele poporale române I., II. III., compusa de Aaronu Necsi'a fostulu invetiatoru comunale. —

Pretiulu e 28 xr. v. a.

Sabiiu in 14/26 Decembre 1864.

CORESPUNDINTIA. T. O. Nadesiu. Banii tramisi nu se potu socotí fâr' pentru tempulu, pe care s'au tramisu.— L. M., Ap. „T. R.“ nu se tramite nimerui à conto; ne pare reu. ca cereti dela noi jertfe, ce nu le potemu aduce.— B. B. B. Multiamita sî salutare.

Cu numerulu acest'a se 'ncheia abonamentulu pe 1864. Ne rogâmu a grabí cu abonârile nóue. La revedere vesela in 1865 !

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.** Editur'a sî tipariulu tipografiei Archidiecesane.